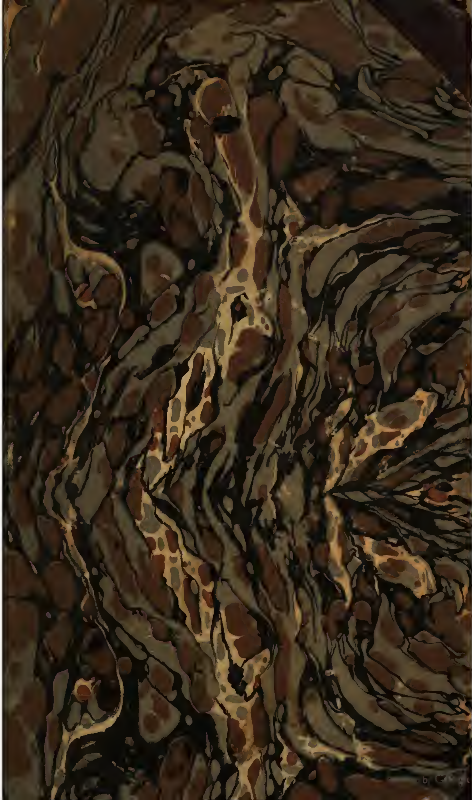

2

FOEDERA,

Conventiones, Literæ,

Et Cujuscunque Generis

ACTA PUBLICA,

INTER

REGES ANGLIÆ,

Et Alios quosvis

IMPERATORES, REGES, PONTIFICES,
PRINCIPES, vel COMMUNITATES,

AB

Ineunte SÆCULO DUODECIMO, viz. ab Anno 1101,
ad nostra usque Tempora, Habita aut Tractata;

Ex Autographis, infra Secretiores ARCHIVORUM REGIORUM
Thesaurarias, per multa Sæcula reconditis, fideliter Exscripta.

In Lucem missa de Mandato REGINÆ.

Accurante *THOMA RYMER*,
Ejusdem Serenissimæ REGINÆ Historiographo.

TOMUS I.

LONDINI:
Per A. & J. CHURCHILL. MDCCIV.

REGINÆ.

RELEVARE *Miseros & Egenos pascere, aurum & argentum, etiam non petentibus, largiendo, est quod Tu quotidie, ac nunquam non facis.*

At nunc das, e sanctioribus Archivorum Tuorum cryptis Thesaurum, orbi literario utendum, fruendum, unde pascatur ubicumque in-

genioſa fames; Donativum populo erudito, quale non Imperatores, immo, quale Regum alter nemo quod daret, habet.

Hinc lucem circumquaque gentibus diffundis; hinc petant Dani, Norwegi, Flandrenſes, Germani, Itali, qua ſuas quiſque res, longa caligine obvolutas, videat & agnoſcat.

Hiſpanis datur plurimus Alfonſus ſapiens; datur Francis, Sanctus (Sanctus, inquam) Ludovicus, cum Blancha Matre, & Margareta Conjuge; qui hic per multos quaterniones faciunt utramque paginam.

Ne rei Eccleſiaſticæ adornandæ quicquam deſideretur, hic abunde datur cernere Pontificum plumbo bullatas literas, monitiones, minationes, fulminationes & antiquas lites gliſcentes ubilibet, ac coruſcantes.

Certe Angliæ proſtat ubique, & in omni tempore qualis qualis ſpectanda facies, & ſine fuco; nunc læta, aliquando luctuoſa, ſæpe turbida, ſæpe dubia;

At certe, nunquam niſi, poſt plurima evoluta ſæcula, vividam, ridentem, floridam, ſanguinis & ſucci plenam, qualem, Te, Sereniſſima Regina, Te Regnante, gaudentes cernimus & gratulamur.

Henricus, eo nomine primus, Angliæ Rex, Progenitor Tuus, aperit hunc primum Tomum An. Dom. 1101. *An. Regni primo; eopte anno*

quo

quo Matilda Scota (ob morum præstantiam & suavitatem nuncupata bona,) sibi conjugali Fœdere sociatur; quæ Matilda bona Filia fuit beatæ Margaretæ, & Mater Matildæ Imperatricis. Nascendi sortem & vicissitudines! Henricus iste prudentia civili & virtute bellica instructissimus in Pronepote, Johanne Rege, elanguit; in Abnepote, Henrico 3. *penitus evanuit; quem tamen in Edwardo* 1. *resuscitatum, in Edwardo* 3. *renatum, subacta Wallia & captivi monstrarunt Reges.*

Consimiliter, quæ per tot annorum curricula disparuere, quæ, per tot latuere sæcula, Margaretam sanctam, Matildam bonam, Matildam Imperatricem, divas Progenitrices Tuas, in Te, Regina sanctissima, optima, augustissima, resuscitatas, in Te, renatas, in Te redivivas, novis virtutum radiis, novis divinæ gratiæ dotibus refulgentes, quis non videt, quis non agnoscit & veneratur?

Quid vitæ immaculata puritas? quid in moribus reformandis indefessa sedulitas? quid bonitas? quid sanctitas? cum hæc loquor, privata loquor: quantæcunque Majorum laudes ad Tuum culmen nequaquam competenter assurgunt: nec si memoretur ipsa, Tibi sanguine & sanctitate cognata, Helena Britannica; tot per Gentes celebratum nomen.

Te,

Te, Regina Chriſtianiſſima, Te Majora manent: per quæ prioribus ſæculis inaudita climata, terraſque tractuſque perſonat Tuum Nomen cum tripudio? Tua ſacra obaudiuntur juſſa? Tuumque colitur Numen?

Tu, dilecta Deo, & divinæ providentiæ filia ſpecialis, humani generis ſaluti deſtinaris: Contra impios & invaſores Tu unicum propugnaculum & Securitas publica; Tu Europæ decus & tutamen.

Fuit Regina, quæ Angliæ & Hiberniæ Regna moderata eſt fortiter ac feliciter; ſed, cui Angliam & Scotiam, cui totam Britanniam cum Hibernia Imperio regere datum eſt, Tu prima.

Henricus Matildæ Imperatricis Filius, Progenitor Tuus, ferebatur, ſuo tempore, Regum longe potentiſſimus, eo quod a finibas Scotiæ dilataverat Dominium uſque Pirenæos.

Verum enimvero, Regina potentiſſima, nec Scotiæ Te claudunt confinia, neque ad Pirenæos hæret Tuus labor; miſeram Europam! niſi trans Pirenæos Tuæ providentiæ oculus proſpiceret; immo niſi etiam ultra Alpes Tuæ Potentiæ brachium fulminaret: Referamne emenſo Oceano, ſuperatiſque columnis Herculis, Victorioſum Navium Tuarum ſtollium? quorum illinc Africæ imponis Leges, hinc Italorum animos, oſtentato bello, captivatos habes,

habes, Tuæque mancipatos beneplacito voluntatis.

Oppressores & impios ubicumque propulsare Tuæ virtutis opus est. Pro justitia, pro jure gentium, pro libertate, pro fide publica, arma capescis. Tu quæ Dei sunt, curas, Tu Cura Dei: ille Deus exercituum Tua bella gerit, Tuis ubicumque vexillis præfulget, Tuasque animat & superintonat cohortes.

Hinc est, invictissima Regina, quod nusquam gentium felicius quam Tuis auspiciis belligeratum est. Attamen non victoria, non exuviæ, non triumphales currus Tibi cordi, Tibi tanti pax, pulcherrima rerum, unica pax tanti.

Sive Danubio prospectas, sive Rhenum perlustras, sive Ligustica premis littora, pacem quæris, pacem petis, pacem jubes.

Quæ, ut quam citius læta mortalibus affulgeat, Tuum, cooperante Deo, hoc opus est; si qua tranquilitas, siqua incolumitas, siqua sæculi felicitas, Tua factura est.

Quæ pax & felicitas stabilis ac perpetua fore sperarentur si Tu, populi Tui miserata labores, terrestri solio, & ex bene gestis gloria, contenta, in terras semper Regnare, Deo dante, dignareris.

Fuit apud Veteres, solenne, pro bono Principe acclamantium votivum carmen:

De

Epiſtola Dedicatoria.

De noſtris annis tibi Jupiter augeat annos.

Tu, Regina beatiſſima, quæ vita omnium ac ſalus publica; quid non pro Tua vita chariſſima voveamus? Quid non Deum ſolicitemus pro Tua precioſiſſima ſalute? Quod, & grata mente, ac corde proniſſimo facit,

Tuæ MAJESTATI Sacratiſſimæ,

Devotiſſimus,

T. Rymer.

AD
LECTOREM.

DESIDERATA & quæ apud Historicos frustra quæras hic ex Authenticis, ut plurimum, tibi parata exhibentur: Quæ ejusdem ævi Scriptores latuere antiqua monumenta, tibi videre, hic tibi scire abundè datum est.

De adventu Comitis Flandriæ ad Doverham Eadmerus disertis verbis ait, *nihil fuisse agnitum*; En tibi illas ipsas ex Autographis Conventiones, factas & scriptas apud Doverham; unde adventus ejus causa nunc, & in posterum agnita & cognita pateat universis p. 1, 2, 3, 4, 5, 6.

Si verò hoc non sit præter expectatum in Eadmero, Monacho scilicet qui rerum Sæcularium negligentior habeatur; tamen etiam, & ubi minime expectes, ipse M. Parisiensis noster, ipse mortalium oculatissimus, & (ut credas) *qui totum scibile scivit*, ipse inquam M. P. sive Nuncii (Ambassiatores postea dicti) eunt, sive Nuncii veniunt, quasi pro solenni verbo habet, *ad quid nesciebatur*. Venit in Angliam Toletanus Electus, *qua de causa nesciebatur*. De adventu ejus, & qua de causa venit, hic habes p. 557, 562, 571, 589. *M. P. ad An.* 1255.

Dominus Abbas Westmonasteriensis, & Magister Rustandus Electusque Sarum, pro Domini Regis negotio, eodem Rege sic volente, *nesciebatur ad quid*, sed ob arcanas causas, utinam bonas transfretaverunt. Quid, & quale fuit istud Regis negotium, & quæ arcanæ causæ, unde tam anxius & suspiciosus, Monachus noster, ex ipsis Bullatis Autographis hic ad plenum docearis: nec istud arcanum ultra defenditur ab oculis Curiosorum. p. 608, 611, 612, 613. *M. P. ad An.* 1256

Missus est a Domino Papa, *nesciebatur ad quid*, Archiepiscopus Messanensis. Ad quæ tractanda negotia venit ille Archiepiscopus, & ipse credentiales litteræ ab Alexandro Papa, & Regis ad eundem Alexandrum litteræ demonstrant. p. 612, 613, 620. *M. P. ad An.* 1257.

Sed redeamus ad veteres amicos, & Pacta Flandrica, ac videamus, dum nos ambulamus in tenebris, an Historicis Flandricis luculentior affulgeat dies.

Quandam pecuniæ summam Flandriæ Comitibus annuatim a Regibus Angliæ per nonnulla sæcula pendi consuetam pro certo est. Et sic rem narrant annales Flandriæ, genero suo (Willielmo primo) præsto fuit Flandrus, suamque operam & auxilium promisit, hac conditione, ut ipse omnesque posthac Angliæ Reges penderent in perpetuum Flandris Comitibus 300, in annos singulos, Marcas Argenti. *Ad An.* 1066.

Robertus (Friso) in vivis esse desiit; statuerat bellum movere Anglis propter censum 300 Marcarum Argenti, quo de supra fecimus mentionem, sed morte præventus non potuit, *Ad An.* 1093.

Poscenti pactum multo ante tributum, Flandro, *(de Hen. & Rob. inter quos hæc præsens Conventio facta est, loquitur)* Henricus respondet, non esse dignitatis Regni Anglici Flandritis vectigal pendere: nec ita multo post in Comitiva Regis Franciæ, facto cum Anglis prælio, suffosso equo, lapsus oppressusque, tertio post die decessit. *Ad An.* 1111.

a Baldwinum

Ad Lectorem.

Ad An. 1119. Baldwinum Flandrensem Cæsi parentis bello Anglico memoria, & negatum sibi, de quo supra memoravimus, Tributum in Anglos stimulabant.

Hæc eadem Mezeraius, & nescio quot minorum Gentium historici, iterum atque iterum repetunt & inculcant: Par est credere his ansam errandi dedisse Will. Malmesburiensem nostrum; hic in H. 1. rem totam narrat a principio seriatim in hunc modum.

Baldwinus Willielmum in Angliam venientem consilio & militum additamento vivaciter juverat; his ille illustres crebro retributiones refuderat; omnibus, ut ferunt, annis 300 argenti Marcas pro fide, & affinitate socero annumerans. Ea munificentia, in filio Baldwino non imminuta, hæsit in Roberto Frisone; porro iste Robertus Frisonis filius omissum munus a Willielmo 2. non difficulter impetraverat. Verum Hen. 1. Roberto ab Hierosolyma reverso, & quasi pro Imperio 300 Argenti Marcas exigenti, in hanc respondet sententiam, non solitos Reges Angliæ Flandritis vectigal pendere.

Ex vulgi sermone & conjecturis in hunc modum consarcinantur historiolæ, quæ nullis innituntur monumentis: Ast quam diversa rerum facies! si quenquam ipsa Actorum Chirographa inspicere contigerit, non vectigal, non tributum Flandro pendi solitum, sed annuum Feodum Comiti Flandriæ dari ab Amico & Domino suo Rege Angliæ pro fidelitate jurata, pro homagio facto, & pro servitio impendendo: Hæc docent ista prima & quæ sequuntur, per nonnulla sæcula, Conventiones.

De primo Cyrographo. *Salva fidelitate Lodovici Regis Francorum.* Hinc habeant Franci unde probare possint Flandriæ Comites ab antiquo fuisse fideles & homines Regum Franciæ.

Hoc agens v. cl. P. Puteanus in libro *des droits du Roy*, primo loco citat P. de Oudergeest, ad an. viz. 1192. quando Baldwinus 7. fecit homagium Philippo Augusto:

Ast nostra hæc probatio, toto fere sæculo anterior est, & a Roberto Hierosolimitano certe magis nobile ac ineluctabile testimonium.

Et videant scriptores Ecclesiastici quantum pro authoritate Ecclesiæ ac potestate clavium faciunt hæc quinque verba, viz. *salva fidelitate Lodovici Regis Francorum.*

Sciendum enim quod, dum hæc fiunt, Lodovici Pater, Rex Philippus, adhuc in vivis est; sed excommunicatus, Papali telo confossus jacet; sic omnis fidelitas ad Lodovicum filium transfertur, & regium nomen.

Negat David Blondellus in bene magno volumine, cui Titulus *de formula, regnante Christo*, Philippum anathemate de facto læsum, aut Papali fulmine quovis modo tactum. Regium nomen, ait, vivente Philippo nunquam Lodovico delatum, in chartis quæ finiunt his verbis, viz. facta an. ab incarnatione Domini 1100 Lodovico Rege Francorum regnante, mendose annum 1100 pro 1108 scriptum pronunciat, ac male vapulat Hovedenus noster scribens quod An. 1101 Lodovicus Rex Francorum interfuit Curiæ Regis Henrici Lundoniæ in Nativitate Domini. At quid plura? in hoc ipso Chirographo toties repetitum Lodovici Regis nomen, mihi sunt pro bene magno volumine ut contra credam, & bene monstrant quam inanis sit Blondelli & futilis labor.

Annum quo hæc Conventio facta est, sic colligo.

An. 1099. Julii 14 capta est Hierosolyma.

Repatriant

Ad Lectorem.

Repatriant Robertus Regis Angliæ frater, Robertus Flandriæ, & Eustachius Boloniæ Comites. *An.* 1100.

Inter redeundum Robertus Regis Angliæ frater moratur Apuliæ ad Nuptias cum Sibylla, Comitis Conversanæ filia, celebrandas.

2. Augusti Willielmus II. Rex Angliæ moritur. *Eod. An.*

5. Aug. die Dominica Henricus I. in Regem Coronatur.

7. Maii proximo sequentis, viz. A. D. 1101. & An. Regni ejusdem Hen. Regis primo facta est hæc Conventio.

Mense Augusti sequentis Robertus Regis frater, cum Sibylla Uxore, redit in Normanniam; Arma parat: & collectis Copiis, ad vendicandum Regnum (ut Willielmi primi primogenitus) Angliam invadit: Robertus de Belismo Henricum deserit, & Roberto adhæret; hic idem Rob. de Belismo, qui mense Maio, ex parte Henrici Regis, præsens erat apud Doverham ad Confectionem istius Chirographi inter Henricum & Comitem Flandriæ.

Constat ex incisura, & qualicunque cauda, ad imum Pergamenæ, Sigillum Comitis appensum fuisse more Normanico (at vetustate dilapsum) licet id moris in Flandria nondum obtinuerat.

Hæc prima Tabella ostendit qualis tunc temporis scriptio: Et quid per Cyrographum, ac per Chartam, ad modum Chirographi divisam, intelligebant veteres.

Hujusmodi Chirographum V. Cl. Mabillonius l. 5. de Re diplomatica, ex autographo Francorum Regis Ludovici 7. dat. An. D. 1167. æri incisum dedit: nullum istius formæ, inter Regia Monumenta, Antiquius invenerat; sed cum hoc nostrum istud Ludovici plus quam semi-sæculo antecedit, è re fore visum est etiam hoc æri incisum exhibere.

Hujusmodi pariter Cyrographum habes sub H. 2. ad an. 1163. Ac ad an. 1197. sub Ricardo primo Cyrographum indentatum; unde postea, sine majusculis litteris, simplices & illiteratæ Indenturæ, quales nunc in usu sunt, obtinuere.

Ultima Tabella exhibet Elegantissimum sane & pulcherrimum Alfonsi diploma, aureo Sigillo Vallatum: De quo Mat. Paris, dicti Nuncii amicitiam & favorem, cum quadam Nobili Charta, cujus Bulla aurea Marcam unam Argenti ponderabat, reportarunt; unde credamus visum a Parisio nostro fuisse & Contrectatum. *Ad an.* 1253.

Hoc est ex illis quæ *Privilleios Rodados* vocant, à *Rueda del Signo*, rota Signi Regii, quod, apud nos, Signum Manuale, seu Signatura Regia dicitur. Horum forma describitur in LL. Alfonsinis, componitur Rota; ad Centrum sunt Crux & Arma Regis; in proximo Circulo nomen Regis, a quo emanat Privilegium; in Majori Circulo Alferiz & Major Domo confirmant: In hocce nostro Alferizia vacat. *Tercera Partida, tit.* 16. *L.* 2. 3.

Multi, quibus non nisi Bullaria ac decurtata apographa videre contigerit, non habent unde sciant quid sit Papæ Signum, quid Monogramma; & nonnulli inter Signum, Monogramma, & Sigillum Pontificis vix bene destinguunt. Papebrochius opinatus est Annorum à Christi Incarnatione supputationem, in Bullis atque rescriptis Pontificalibus, sub Eugenio IV. scribi primum cœpisse; ac eo tempore superiores Bullas, quæ annos Incarnationis præferunt, esse aut falsas, aut corruptas: Quem pluribus refellit Mabillonius: Ne, in consimiles quispiam apud nos errores inconsultius forsitan impingat, tres hic Insigniores Pontificum Bullas totidem Tabellis assignari curavimus. *De re Diplomatica, lib.* 2. *c.* 25.

Hoc secundæ Conventionis Instrumentum etiam Cyrographum esse dimidiatæ ad summum pergameni literæ Capitales ostendunt: Ad imum membranâ putredine absumptâ, de sigillatione nil restat observandum. *De Secundo Cyrographo.*

c Annum

Ad Lectorem.

Annum, quo hoc fœdus confectum eſt, videtur Indigitare Eadmerus, p. 67, 69. hiis verbis, Anno 1102. Paſchalis ſummi Pontificis quarto, Regni Henrici Glorioſi Regis Anglorum tertio, ipſo annuente, celebratum eſt Concilium in Eccleſia beati Petri in Occidentali parte Juxta Lundoniam ſita, ——ſubſequenti dehinc media quadrageſimâ fere, Rex Cantuariam venit, quædam, ut ferebatur, Regni negotia Doſris cum Comite Flandriæ tractaturus.

Concilium prædictum, in Feſtivitate Sancti Michaelis, Anno 1102. Indictione 10. Anno Paſchalis Papæ, 3. celebratum ait Florentius Wigornienſis.

Media quadrageſima anni 1103. incidit in Martii Menſis diem octavam; & hæc Conventio facta eſt die decima, nempe biduo poſt mediam quadrageſimam:

Et iſte Willielmus, qui in Principio hujus Diplomatis, decimo die Martii, nuncupatur Willielmus Giffard Cancellarius, proximo Menſe, viz. Menſis Aprilis die 27. ſub Nomine Willielmi Wintonienſis Eccleſiæ electi, in Comitivâ Anſelmi Archiepiſcopi Romam pergunt, Regi Henrico, circa Inveſtituras, Inimicantes. Hæc Conventio fere ejuſdem tenoris eſt cum illa quæ proximo præcedit, in paucis tantum reformata.

In priore legimus *Salva fidelitate Lodovici Regis*; in iſta, *Salva fidelitate Philippi Regis:* Fidelitates & Regium nomen, quæ anno 1100 Papale fulmen diſcuſſerat, nunc, incipiente anno 1103. facta pace cum Domino Papa, Philippo redeunt.

Baronius & Epitomatores, Spondanus, Zovius, &c. Philippum anathematis vinculo abſolutum anno 1104 ſtatuunt: Aſt hæc Conventionis Charta, Philippo Francorum Regi magis amica, uno ſaltem anno citius redemptum Regem Philippum indicat; Sed hiſce ulterius immorari minime conceſſum eſt.

Multa præfanda, multa etiam quæ (cum non ſint acta publica, ſed, utcunque, ad ingenium moreſque temporum dignoſcenda cum primis conducant) appendicis nomine addenda, paraveram, in aliud tempus differuntur.

Interea Hiſtoricos Coætaneos, aut (quod ad idem redit) Mat. Pariſium in examen ducas, & videas quæ exhinc documenta, ad ipſum ſupplendum, illuſtrandum, vel corrigendum occurrant.

Exempli gratia, de rebus Siculis ab anno 1250 ad annum 1265 rerum Siculorum, Italicarum, aut cujuſcunque gentis ſcriptores volvas & revolvas, & ſane quam parum, quam nihil habent, quod a Matthæo noſtro non hauriunt, oppido deprehendas.

Legas hic de donationibus factis Bertoldo Marchioni de Hoemburg, aut Hohem-
A p. 532. burg; qui, forte, idem cum Bertoldo Marchione de Cambrigia, in Bulla Alexan-
Ad p. 544. dri 4. apud M. P.

Al An. 1256.

Legas etiam hic de Marchione de Herebrok (ut in noſtris tabulis legitur no-
P. 584. 587. men) de quo Rex Henricus ad Cardinales, *ſupervenit rumor terribilis de jactura & damnis Eccleſiæ Romanæ, per proditionem Marchionum de Herebrok, qui ſe mentiebantur fideles Eccleſiæ & devotos*, unde *negotium Siciliæ damnabiliter deformatum*, dicit.

Vis ſcire quænam hæc proditio fuit, ſic rem narrat Pariſius noſter.

Per idem tempus Papa Alexander, veſtigiis Prædeceſſoris Innocentii inhærendo, in negotio Regni Siciliæ & Apuliæ proſequendo, Octavianum Cardinalem deſtinavit cum maximo exercitu, ſcilicet ſexaginta millium armatorum, ad funditus deſtruendam civitatem Nucheram, cum Manfredo ibi latitante, & omnibus ipſam civitatem inhabitantibus.

Erant

Erant autem infideles in ipsa plusquam sexaginta millia Sarracenorum; quos Imperator Fredericus convocaverat dubiis bellorum casibus exponendos, & ipsam civitatem eis concesserat inhabitandam, quæ tunc sinum pandebat refugii Meanfredo, & quibusdam aliis Fredericalibus.

Cum igitur Octavianus, dispositis agminibus, simul cum quodam ingenioso & potente Bellatore Marchisio, (de cujus consilio & adjutorio totus exercitus Papalis confidebat) spem nactus indubitatam ut omnia ad votum obtinerent Papa & Octavianus, & eorum invincibilis, quem haberent, exercitus; cum ad civitatem ferè pervenirent, ita ut paucis distarent milliaribus, irruit terror & formido super hos & illos, ita ut non auderent sive exire hostiliter contra adventantes, nec advenientes cives aut civitatem impetere:

Et sic hinc inde per multos dies expectantes moram inutilem protraxerunt.

Erat autem exercitus Papalis numerosus valde & formidabilis, larga suscipiens de clitellis Angliæ Regis quotidiana stipendia, & expectans ex promissionibus Papalibus ampliora:

Sic enim dictaverat Papa Innocentius jam defunctus & disposuerat: hæc enim omnia ab ipso habent exordium, & a Cardinalibus prosecutionem.

Cum igitur sic hinc & inde moram pèr multum temporis continuâssent infructuosam: accessit ille proditor Marchisius, qui & habebat in ipso exercitu sequelam copiosam, & dixit Octaviano: *Domine, ut quid hic tam diu stamus otiosi? Consumimus Thesaurum infinitum: Recedat tertia pars: Non enim audebunt exire de civitate Meanfredus, aut exercitus ejus: Sunt enim quasi obsessi & inclusi, Et sufficit gens minima ad eorum terrorem & repressionem.*

Cumque nec adhuc exirent cives, iterum dictus Marchisius exercitum Papalem mutilavit, ita quod vix decem, vel duodecim millia armatorum remanerent cum eisdem.

Una igitur noctium idem Marchio, raptus equò velocissimo, venit ad civitatem Nucheram, & affatus Meanfredum dixit, O *amice charissime, datum est tibi intelligi, quod tibi nocui, & nocere sum paratus: Miror te velle talibus Sibillis aurem inclinare, aut fidem quòmodolibet adhibere: Novit industria vestra quidem quam fideliter patri tuo Imperatori Frederico servitia in ambiguis casibus impenderim: Et quomodo possem prolem prosequi tam dilecti Domini, tui reverendi genitoris? Jam, jam profecto meam, erga te diu conceptam, experieris devotionem & fidelitatem: Diminutus est, instinctu meo, Papalis exercitus: Et vix cum Octaviano decem millia pugnatorum, quorum potior pars mea est, remanserunt: Tolle moram: Illico se arment vestri universi fideles quotquot sunt in civitate, & me prævium sequantur pedetentim: Tu etenim ipsum Octavianum & suos ad votum occupabis.*

Exiit igitur Meanfredus & omnes cives cum eo, & ejus fideles & familiares omnes ad unguem ármati: Et, maximum conflantes exercitum festinanter, quasi turbo rapidæ tempestatis, exercitui Papali appropinquaverunt: Et, cum occupâsse, quasi aviculas irretitas, credidissent universos, ecce Octavianus, per aliquem amicum præcordialem in ipsa præmunitus hora, vix elapsus evasit, cæteris omnibus, præter Marchisii familiam, dissipatis, captis, vel trucidatis.

Sic Cardinalem Italum, ab homine Germano, circumventum, illusum, & belle truffatum habes.

A Wolfango Lazio citatur Charta Frederici secundi Ducibus Styriæ concessa; an. 1248. ubi testes sunt, Henricus Rex Siciliæ, (viz. Isabellæ Angliæ filius) Manfredus Marchio, & Berthtoldus ab Hohemberg Comes. Et ibi multa de familia Hohembergica; *De Migratione Gentium*

Sed de hisce Marchionibus, apud Siculos, aut Italos, ne verbum quidem me comperiisse memini.

Octavianum, ob rem male gestam, a legatione revocatum memorant: at per partes, ac rei male gestæ seriem, minime tangunt.

De Regno Italiæ lib. 18. Duce Stolho pirata Sagacissimo. Ipse Sigonius, qui alioquin Parisium libenti animo transcribit, qui Ducem * Stollium, ex Parisii fide celebravit, hanc, tanti momenti narrationem premendam maluit.

Sed, quod ægrius fero, nec ipse, nec plurima Historicorum turba aliquid habent, sive de nuptiis Imperatoris cum Isabella, sive de isto ex Isabella filio; de quo apud eundem Parisium legunt tam nobile Elogium.

Ad an. 1254. *Spes Anglorum, & gloria Henricus; vir desideriorum, miræ speciei adolescens.*

At ne solus sit M. P. tres alios hoc idem de Henrico nostro attestantes produco.

Tarchagnota. *Lascio ad Henrico, Che Era fanciullo, ma di soprema accortezza e belta, il Regno di Sicilia.*

Collenutio. *Egli era il piu præstante & piu specioso giovene, & di migliore Speranza che alcun altro de figliovoli di Federico.*

Summonte. *Quello Era il piu bello, e di miglior ingegno di tutti l'altri figlivoli di Fiderico.*

Hæc testimonia ideo hic profero, quod mireris, Lector, Regnum Siciliæ, hujus Henrici patrimonium, eo vivente, Ricardo Cornubiæ Comiti, aut Regi Angliæ
** M. P. ad an. 1252.* Henrico a summo Pontifice fuisse oblatum: Quod Richardus Comes recusavit, **quia inhonestum videretur nepotem suum supplantare:*

F. 513. *Et Rex [illegible] non acceptavit, pro eo tamen quod in eodem Regno adhuc supererat dilectus nepos tuus, ne videreris sitire sanguinem proprium, & proximorum tuorum spolia concupire, tantum honorem & commodum recipere, usque ad hæc tempora, distulisti;* verba sunt Pontificis ad Henricum Regem Angliæ, in Bulla ad notificandam mortem sæpedicti Henrici, &, eo mortuo, ad procedendum impigrè in tractationibus pro Regno Siciliæ.

Ad an. 1254. Mense Maii hunc Henricum obiisse ait M. Paris. Et ista Bulla datur Idibus Maii. Ex hoc & innumeris hujusmodi locis videas, Lector, quam justum, quam verissimum sit Cardinalis Baronii Judicium de Matthæi Parisiensis nostri Historiarum libro;
Annal. Ad an. 996. *Aureum sane dixeris Commentarium, utpote quod ex publicis monumentis, totidem verbis egregie contextum & coagmentatum inveniatur.*

P. 515. Sed priusquam Siciliæ Regno terga vertimus, monendus es, Lector, quod ista, quam vides, regni Siciliæ Renunciatio non est Regi Angliæ Henrico, nec Edmundo filio imputanda; sed per Simonem de Montefort, Henrici Regis Nomen & Sigillum, Rege captivato, usurpantem, ut inde possit Comiti Andegaviæ gratificari, & Pontifici quodammodo complacere, confecta; sed & ista Simonis Acta, tam in libro, quam in Indice Chronologico bene distinguenda curavimus, quia, hoc non observato, maximas inter viros doctos turbationes & rixas suscitatas vidimus.

Vid. hic. p. 74. * *M. P. in litteris Frederici legerat, victoriosum Galearum Stollium, &, Italicæ linguæ nescius, satis lepido errore, Capitaneum, seu ductorem navium reputabat Stollium: ejus verba sunt, in prima fronte, quibus primicerius praerat Stollius, Pyratarum peritissimus. Cum revera nihil aliud intelligitur per Stollium, quam classis, a voce Italica Stuolo: Ita quod Stolleum idem valet, ac apud nos, Flota Navium.*

De

Ad Lectorem.

De ista, quam summonitionem ad Parliamentum vocant, quid non viri Clarissimi Commentati sunt, & usque dum commentantur? Novum quendam Parliamenti modulum ab Henrico Rege, ad Barones recalcitrantes frænandos, & potentiam eorundem crescentem indies & exorbitantem deprimendam, excogitatum somniantes; cum potius vides à Simone de Montefort Abbates, & nescio quos fauores & complices suos, ad deponendum Regem, & Simonem sublimandum, convocatos. 49 H. 3.

Per quo volumina, apud Willielmum Prinium, agitatur isthæc, ac iterum gliscit vexata quæstio? Sed hic sufficienter cautum spero ne alias, in posterum, hujusmodi opinationibus laceraretur Respublica Litteraria.

Si nonnulla hic occurrunt, quæ minutiora, & indigna typis videantur, de Aesopico Gallo Meditabundus, ne temere credas rejicienda.

In exemplum veniat, salvus conductus pro Henrico Duce de Limbug; hoc ideo memorandum vellem, quod iste de Limburg Ducum fuit ultimus. Et licet Limburgum nunc temporis non tanti ponderis: *Ante Brabantiæ, Hollandiæ, Zelandiæ, Flandriæ, ac Namurci cognita nomina, Limburgum clarum notumque fuit.* Sunt verba Ponti Heuteri. Limburgum vel Carolo Magno inexpugnabile, alibi legimus.

Ac fortasse non plus te movet hic sæpe nominatus Ludovicus Comes de Losa, Regis Angliæ Johannis homo Ligius.

Adsurge, Lector, de Holgerio Dano nosti, si quicquam nosti; ab Holgerio Dano, decantatissimo illo Paladino (quem primum de Comitatu Lossensi a Carolo Magno investitum memorant) hunc Ludovicum Comitem Lossensem profeminatum scias, ac eidem, hæreditario jure, successisse: Ut testantur Ludovicus Guicciardinus, Pontanus, Dessel ius, Bartholinus, Scriverius & alii Historici, Topographi & Genealogici bene multi.

Minuta credis quæ hic de Isabella & Margareta Alexandri Regis Scotorum sororibus maritatis legenda damus; at Lege Buchananum in rerum Scoticarum libro 7. *coram eodem Pandulfo, Rex (H. 3) Sancte juravit duas Alexandri sorores, pro loci,* F. 278, 327 *unde erant, dignitate se collocaturum, uti antea pater ejus promiserat: Verum altera elocata, altera innupta domum redit.*

Hic duos Angliæ Reges, perjurii stigmate a Buchanano inustos, purgatos habes & omni labe mundatos.

Sic hujusmodi minutis documentis præeuntibus, Robertum 3. Scotorum Regem, minime ex concubina, sed in legitimo thoro genitum demonstratur: Sed hoc in secundo Tomo expectandum.

Quantum exhinc Genealogici pro re sua decerpant non est ut multis te suadeam.

Albertus ille dux de Brunswic, qui a rebus gestis magni agnomen promeruit, Henrici Secundi Angliæ Regis Abnepos, duxit uxorem Alexiam (alii Alexinam) filiam Aldrovandini Marchionis Estensis. Sic Bertius, Ritterhusius, Reusnerus, Bucelinus, Baptista Pigna, Albizius, Morerus.

Sed Magni Alberti conjugem Adelheidem, Ottonis Marchionis Montisferrati filiam fuisse scribunt Meibomius & Winckelmannus, ut ex Imhoffio didici.

In bivio hæres, lector, an cum paucis eundum, an cum pluribus deviandum hæsitas; sit tibi pro Mercurio Rex noster Henricus, a quo, cum paucis, veritatem discas.

Henrici Regis sunt verba, *illustris vir Albertus Dux Bruneswyk, consanguineus noster* F. 838. *dilectus, Alasiam de Monte Ferrato, neptem Aleanora Regina consortis nostra, duxit in uxorem.* Et ex hoc conjugio serenissimos Principes de Brunefwic, Lunenburg & Hannover, nunc viventes, progenitos vides.

Hic

Ad Lectorem.

Hic habes præcipui nominis apud Italos, Baglione, Viſconte, Ubaldini, Valori, Brancaleone, quos videant ſtemmatologi, & ad expiſcandum ſe accingant.

Hic videas Diaconos, qui poſtea Cardinales; & Capellanos, quos poſtea ad Papatum elaros, de pontificali culmine ſentias fulminantes. A minima ſcintilla quantum ſubinde erumpit lumen!

Herculem in cunis vagientem; maximorum rudimenta evnetuum & prima ſemina hic ſæpius adnotare liceat.

Quoties repetita hic habes Baliolos, Bruceos, Seneſcallos, Tuderios, ad ſceptrum deſtinata, & in Regum albo conſecranda nomina?

Nec taceam Dominos de Le-Breto, Regum Angliæ fidiſſimos ſemper Vaſſallos, de quorum ſanguine, Navarræ, immo mox etiam & Franciæ, Reges vidimus ſublimatos!

Plurima hujuſmodi ubilibet pullulantia videat curioſus lector; ſed quam plurima hujuſmodi, & jam nunc debentia dici, in aliud tempus expectanda differimus.

ERRATA.

PAg. 4. in marg. pro 1101. leg. 1103. p. 4. l. 35. col. 2. pro *propter hoc inventa ſunt*, leg. *propter hoc non inventa ſunt*. p. 176. l. 27. col. 2. pro *Fratris* leg. *Patris*. p. 193. l. 32. col. 2. pro *Hugone* leg. *Galfrido*. p. 234. l. 1, 2. col. 1. pro *Henrico* leg. *Honorio*. p. 269. l. 36. col. 1. pro *propterea* leg. *preterea*. Ibid. col. 1. pro *naviges infrengerunt* leg. *naviges aufugerunt* Ibid. col. 2. l. 16. pro *provenicate*, leg. *provenium*. Ibid. l. 18. pro *verſus hoſtes* leg. *veſtris hoſtibus*. p. 456. ad Calcem in marg. pro *ex Autogr.* leg. *Pat.* 34. *H.* 3. p. 512. col. 2. l. 29. pro 14. *Martii*, leg. *pridie amas Martii*. p. 888. l. 36. col. 1. pro *E. de Allem.* leg. *E. de Allem* i. e. *Allemanea*. p. 374. col. 1. l. 23. pro *nodo quodam*, leg. *nodo quondam Iſabellaro*.

Sic corrigendum ex Codice Cottoniano, unde patet hanc Epiſtolam, poſt mortem Iſabellæ, ſcriptam, ac proinde ad an. 1247. deferendam, ut in Chronologico Indice, emendatur.

In ipſis Autographis aliquando deficiunt, aliquando redundant nonnulla vocabula, & etiam aliquando, vel ipſæ Grammaticorum conculcantur Leges, ſed hoc quovis modo tangere, prophanum duximus.

Si quando legas premmere, inmnere, conſummare, in pontificum intueris: vel orribile, ortus, roba, ylariter, anelare, ubi deſit littera aut aſpiratio; vel quando legas hodium, hiraſci, cohoperante, ubi aſpiratio additur, hæc pro more ſunt, & minime Typographo imputanda.

INDEX

CONVENTIONUM, LITTERARUM, &c.

INDEX Chronologicus.

Regnante *H.* 1.

A. D.	A. R.	Mense	
1101	1 *Hen.* 1.	*Maii.*	Cirographum Conventionis inter H. 1. Regem Angliæ, & Robertum Comitem Flandriæ: per quam dictus Rex tenetur dare Comiti, singulis Annis, in feodo, 400 Marcas Argenti; & dictus Comes, pro isto Feodo tenetur mittere 500 milites in Servitium Regis. p. 1
1103	2 *Hen.* 1.		Cirographum Conventionis inter H. 1. Regem Angliæ & Robertum Comitem Flandriæ: per quam, pro Feodo 400 Marc. per Annum, dictus Comes tenetur mittere 1000 Milites in Servitium Regis Angliæ. p. 4

Regnante *Steph.*

A. D.	A. R.	Mense	
1137	2 *Steph.*		Ecclesiam Christi, juxta Algate Londoniæ sitam, suscipit in protectionem Apostolicam Papa Innocentius. 2. p. 7
1141	6 *Steph.*		Charta Matildæ Imperatricis de creatione Milonis in Comitem Hereford: quâ Chartâ, de creando Comite, Antiquiorem non extare creditur. p. 8
1144	9 *Steph.*		Lucius Papa irritas reddit tales Confirmationes quarum obtentu filii fiant patribus Successores in Ecclesiis. p. 5
1147	12 *Steph.*		Ecclesia Christi, juxta muros Londoniensesposita, suscipitur sub protectione Eugenii Papæ. p. 9
1147	13 *Steph.*		Eugenius Papa sub Beati Petri & sua protectione suscipit Cænobium sancti Ægidii de Canawelle. p. 11
1152	17 *Steph.*		Charta de pluribus Donationibus Ranulpho Comiti Cestriæ ab Henrico Matildæ Imperatricis filio, factis antequam in Regem Angliæ sublimatur. p. 12
1153	18 *Steph.*		Charta Conventionum inter Regem Stephanum, & Henricum filium Matildæ Imperatricis de successione Regni Angliæ. p. 13

Regnante *H.* 2.

A. D.	A. R.	Mense	
1154	2 *Hen.* 2.		Adrianus Papa gratum & acceptum habet quòd Henricus Rex Angliæ Insulam Hyberniæ ingrediatur, ut populum illum legibus subdat; ita tamen ut annua beato Petro solvatur pensio. p. 15
1161	7 *Hen.* 2.	8 *Apr.*	Pro Hæreditate Willielmi de Saccavilla litigant Mabilla filia & Ricardus de Anestia ex sorore Nepos; obtenta Regis licentia ad Papam appellatur, qui causam delegat in Anglia terminandam, p. 16
1161	7 *Hen.* 2.		Epistola Johannis Saresberien. Alexandro Papæ; qua monet Papam quod Ricardus de Anestia, in controversia habita cum Mabilâ de Francheville, ad audientiam sedis Apostolicæ appellasset. p. 17
1162	8 *Hen.* 2.	13 *Jul.*	Papa concedit Priori Sanctæ Trinitatis London. facultatem corrigendi excessus. p. 20
1162	8 *Hen.* 2.	13 *Sept.*	Pro pace reformandâ inter Regem Angliæ & Regem Franciæ. p. 21
1162	8 *Hen.* 2.	10 *Oct.*	Papa confirmat Taxationem, factam in Ecclesiis Ecclesiarum deputatarum in usus Prioris & Conventus Ecclesiæ Sanctæ Trinitatis London. p. 22
1163	9 *Hen.* 2.	19 *Mar.*	Conventio facta apud Doveriam inter Henr. Regem Angliæ & Henricum filium ejus ex una parte, & Theodoricum Comitem Flandriæ & filium ejus ex alterâ. p. 23
1163	9 *Hen.* 2.		Recognitio Baronum, Castellanorum, & cæterorum hominum Comitis Flandriæ de servitio, quod debent H. Regi, tanquam Domino suo, pro Feodis quæ de ipso tenent. p. 27
1163	9 *Hen.* 2.	26 *Maii.*	Papa confirmat Priori & fratribus Sanctæ Mariæ de Snapes Ecclesiam de Bedingfeld, &c. p. 28

Index Chronologicus.

A. D.	A. R.	Mense	
1167	13 Hen. 2.		Rescriptum minatorium ad Papam, quod absolvat omnes quos Archiepiscopus Cantuariensis excommunicasset. p. 28
1172	18 Hen. 2.		Alexander Papa Templum, quod situm est Jerosolimis, variis communit privilegiis, prohibens strictè ne quis temerè prædictum locum perturbet. p. 30
1173	19 Hen. 2.		Cyrographum inter Regem & Comitem Maurianæ, de Matrimonio inter Johannem filium Regis, & Alisiam Comitis filiam primogenitam. p. 33
1173	19 Hen. 2.		Henricus 2. Angliæ Rex queritur apud Papam de Rebellione Henrici reliquorumque filiorum contra se, & auxilium Papæ implorat. p. 35
1174	20 Hen. 2.		Littera Henrici Regis, per quam concessit privilegia quod si navis periclitatet in quatuor Costeris, videlicet Angliæ, Pictaviæ, Vasconiæ, vel in insula Oleronis, & aliquis nautarum possit exire ad terram, omnia bona sua recuperabit de voluntate Regis. p. 36
1174	20 Hen. 2.		Concordia inter Regem & filios suos. p. 37.
1174	20 Hen. 2.		Conventio & finis quem Willielmus Rex Scotorum fecit cum Domino suo Henrico Rege filio Matildis. p. 39
1175	21 Hen. 2.		Finis & concordia, quæ facta fuit apud Windeshoveres, in Octavis Sancti Michaelis, Anno ab Incarnatione Domini 1175. inter Dominum Regem Angliæ H. filium Matildis Imperatricis, & Rodericum Regem Connactensem, per Catholicum Archiepiscopum Tuamensem, & Cantordem Abbatem Sancti Brandani, & magistrum Laurentium Cancellarium Regis Connactensis. p. 41
1176	22 Hen. 2.	23 Aug.	Willielmus Rex Siciliæ Litteris suis confirmat quicquid Nuncii sui juraverant de Consummatione Matrimonii cum Henrici filia. p. 42
1176	22 Hen. 2.	1 Sept.	Compromissum Alfonsi Regis Castellæ (qui Uxorem duxerat Aleanoram Henrici filiam) & Garciæ Regis Navarræ, in quo constituunt omnium querelarum Arbitrum Henricum Regem Angliæ. p. 43
1177	23 Hen. 2.		Epistola Petri Blesensis Bath. Archidiaconi, ad Henricum Regem: qua, inter alia, adesse Nuncios Regum Hispaniæ commemorat, antiquam inter Regna controversiam judicio suo submissuros. p. 45
1177	23 Hen. 2.		Tenor Instrumenti, in quo Petitiones & Allegationes Nunciorum, nomine Regis Castellæ Continentur. p. 46
1177	23 Hen. 2.		Tenor Scripti, in quo petitiones & Allegationes Nunciorum Regis Navarræ continentur. p. 47
			Carta Pacis & Concordiæ quæ fuit facta inter Regem Alfonsum de Castellâ, & Regem Sanctium de Navarrâ. p. 48
1177	23 Hen. 2.		Judicium sive Arbitrium Regis Angliæ in causa prædicta, de differentiis sibi compromissis per Reges Castellæ & Navarræ. p. 49
1177	23 Hen. 2.		Conventio facta inter Henr. Regem Angliæ & Ludovicum Regem Franciæ, per quam uterque tenetur ire in servitium crucis. p. 50
1177	24 Hen. 2.		Carta Regis Willielmi Siciliæ, quam fecit Johannæ filiæ Henrici Regis Angliæ, de dote suâ, quâ eam dotavit die Desponsationis suæ. p. 52
1180	26 Hen. 2.	28 Jan.	Fœdus & Amicitia innovata inter H. Regem Angliæ & Philippum Regem Franc. p. 53
1181	27 Hen. 2.		Lucius Papa iisdem, quibus olim Alexander, privilegiis communit Templarios. p. 54
1182	29 Hen. 2.		Testamentum illustrissimi Regis Henrici secundi Angliæ. p. 57
	Hen. 2.	26 Jan.	Alexander Papa Bulla sua confirmat Capellam de Vueleiâ Roberto Personæ Ecclesiæ de Chedelewirthe. p. 59
	Hen. 2.	26 Jan.	Alexander Papa suscipit sub protectione Beati Petri & suâ priorem & Ecclesiam Sanctæ Margaretæ de Elenfordesmer. ibid.
	Hen. 2.	28 Jan.	Alexand. Papa confirmat Roberto de Chedeleward quatuor Hidas Terræ, in Chedeleward, ei concessas a Monachis de Abedon. p. 60
	Hen. 2.	28 A.	Alexan. Papa Clericis, per Archidiaconatum Berkesire constitutis, indulget ne Canes vel Accipitres Archidiacono exhibeant. ibid.
	Hen. 2.	2. Aug.	Confirmatio pacis initæ inter Fratres Militiæ Templi, & Fratres Hospitales. p. 61

Regnante *Rich.* I.

A. D.	A. R.	Mense	
1189	1 R. 1.		Litteræ Philippi Regis Franc. ad Angliæ Regem Richardum, quibus rogat ut propositum ejus eundi Jerusalem sibi certificare vellet. p. 63
1189	1. R. 1.	24 June.	Richardus Angliæ & Philippus Franciæ Reges, Iter Jerosolimitanum aggressuri, de quibusdam inter se Articulis conveniunt. ibid.
1189	1 R. 1.	5 Dec.	Littera Regis Ricardi de redditione Castrorum de Rok & de Berwick, & de restitutione omnium libertatum quas habuerunt Reges Scotiæ ante captionem Regis W. & de literis restitutis & restituendis, si quæ fuerint inventæ; & quòd literæ inventæ, non restitutæ, omnino non valeant. p. 64
1189	1 R. 1.		Charta Richardi Regis Angliæ, de statutis illorum qui per Mare ituri erant. p. 65
1190	2 R. 1.		Charta pacis factæ inter Richardum Regem Angliæ & Tancredum Regem Siciliæ. p. 66
1190	2 R. 1.		Juramenti formula, facti de pace supradicta Regi Siciliæ. p. 67
1190	2 R. 1.	11 Nov.	Epistola Richardi Regis Angliæ ad Clementem Papam de pace, facta inter ipsum & Tancredum Regem. p. 68
1191	2 R. 1.	Mar:	Conventio quædam inter Philippum Regem Franciæ & Richardum Regem Angliæ, facta Messanæ p. 69
1192	4 R. 1.	Sept.	Vetus de Monte per Epistolam suam Limpoldo Duci Austriæ purgat Ricardum Regem Angliæ de Morte Marchisi de Monte ferrato. p. 71
1192	4 R. 1.	28 Dec.	Henrici 6 Imperatoris Rescriptum ad Regem Franciæ, quo summâ cum ostentatione prædicat Ricardum Regem esse captivum. p. 70
1193	4 R. 1.		Aleonora, Angliæ Regina, Papæ opem miserabiliter implorat pro liberatione Regis Anglorum Richardi filii sui. p. 72
1193	4 R. 1.		Alienoræ Reginæ Litera altera ad eundem, ejusdem quoque Argumenti. p. 74
1193	4 R. 1.		Altera Alienoræ Reginæ ad Cælestinum Papam de filio Ricardo redimendo p. 76
1193	4 R. 1.		Petrus Blesensis Moguntinum Archiepiscopum per veterem in Scholis olim initam amicitiam obsecrat, ut omni ope, cum aliis Imperii principibus, nitatur vinculis eximere Regem Anglorum Richardum, ab Austriæ Duce & Imperatore captum. p. 78
1193	4 R. 1.	19 Apr.	Epistola Richardi Regis Angliæ ad Alienoram Reginam matrem suam & ad Justiciarios suos Angliæ. p. 80
1193	5 R. 1.	8 Julii.	Forma pacis inter Reges Angliæ & Franciæ. p. 81
1193	5 R. 1.	22 Sept.	Epistola Richardi Regis Angliæ ad Hubertum Cantuar. Archiepiscopum de liberatione sui. p. 83

Epistola

Index Chronologicus.

A. D.	A. R.	Mense	
1193	5 R. I.		Epistola Henrici Imperatoris ad Magnates Angliæ, de liberatione Richardi Regis Angliæ. p. 84
1193	5 R. I.		Forma Compositionis inter Henricum Imperatorem & Richardum Regem Angliæ; quâ, propter solutionem 100000 Marcarum Argenti, prædictus Rex liberè a Carcere dimittitur. ibid.
1194	5 R. I.	Januar.	Conventiones inter Philippum Regem Franciæ, & Johannem Fratrem Richardi Regis Angliæ. p. 85
1194	6 R. I.	17 Apr.	Littera Regis Richardi I. Angliæ de feodo præstando Regi Scotiæ, & de conductu, & pro liberatibus et allocandis dum trahit moram in Curia Regis. p. 87
1194	6 R. I.	6 June	Celestinus Papa Veronensi Episcopo imperat, quod, sub sacramenti vinculo, Ducem Austriæ obligaret omnes Regis Angliæ Obsides dimittere. p. 88
1195	7 R. I.		Excambium factum inter Archiepiscopum Cantuariensem & Episcopum Roffensem. p. 89
1195	7 R. I.	7 Apr.	Carta Confirmationis Excambii inter H. Archiepiscopum Cantuar. & Episcopum Roffensem. p. 90
1195	7 R. I.		Conventiones pacis inter Philippum Regem Franciæ, & Richardum Regem Angliæ. p. 91
1197	8 R. I.	28 Maii.	De non solvendis pensionibus, & non promittendis Ecclesiis antequam vacent. p. 93
1197	9 R. I.		Confœderatio facta inter Richardum Regem Angliæ, & Baldewynum Comitem Flandriæ, de auxilio hinc inde contra Regem Franciæ præstando imperpetuum inter eos & inter Hæredes eorum. p. 94
1197	9 R. I.	30 Sept.	Epistola Richardi Regis Angliæ ad Philippum Dunelmensem Episcopum, de victoria obtenta contra Francos apud Gisortium. p. 96
1197	9 R.	17 Oct.	Permutatio de quibusdam Locis inter Richardum Regem Angliæ, & Walterum Archiepiscopum Rothomagensem. ibid.
1198	10 R. I.		Ejusdem Papæ Literæ Regi Francorum; ut cum Rege Anglorum pacem ineat, & Bellum contra Saracenos gerat. p. 100
1198	10 R. I.	31 Jan.	Innocentii Papæ Litteræ nobili viro filio Duci Austriæ; imperat ut pecuniam ablatam à patre Regi Angliæ restituat. p. 102
1198	10 R. I.	30 Maii.	Innocentii Papæ Litteræ Magdeburgensi Archiepiscopo; ut Ducem Sueciæ inducat Regi Angliæ ablatam Pecuniam restituere. ibid.
1198	10 R. I.	31 Maii.	Innocentii Papæ Litteræ Regi Angliæ, hortatur eum ut pacem servet cum Francorum Rege; ubi de pecuniâ sibi ablatâ restituendâ fit mentio. p. 98
1198	10 R. I.		De pace reformandâ inter Richardum Angliæ, & Philippum Franciæ Reges. p. 103
1198	10 R. I.		Innocentii Litteræ Waltero Archiepiscopo Rothomag. ut audacter suâ jurisdictione utatur, & Richardi Angliæ & Philippi Franciæ minas non pertimescat, pontificis auxilio confisus. ibid.
1198	10 R. I.	23 Jul.	Confœderatio inter Philippum Romanorum Regem & Philippum Regem Franciæ, nominatim contra R. Regem Angliæ & Comitem Othonem Nepotem ejus. p. 107
1198	10 R. I.	17 Sept.	Innocentius Papa confirmat statutum Ricardi, Regis Anglorum, de libertate & immunitate Ecclesiarum, confirmatis post ejus Redemptionem Huberto Cantuariensi Archiepiscopo. p. 104
1198	10 R. I.	20 Nov.	Papa Innocentius Richardo Regi Angliæ; ut quæ ablata sunt ab Archiepiscopo Cantuariensi restituantur Monachis sine ullo Regis impedimento. p. 108
1198	10 R. I.	19 Dec.	Litteræ Othonis Ducis Aquitaniæ & Comitis Pictaviæ super privilegiis hominibus de Olerone concessis. p. 105
1198	10 R. I.		Principes & Barones Alemanniæ supplicant Pontifici Romano, quod Consecrationem Othonis in Imperatorem confirmaret. ibid.
1199	10 R. I.	26 Mar.	Papa Innocentius Philippo Regi Francorum; Treugas inter ipsum & Ric. Regem Angl. initas approbat, & ut eas servet hortatur. p. 109
1199	10 R. I.	30 Mar.	De Treugis cum Anglia firmatis. ibid.
1199	10 R. I.	1 Apr.	Innocentius P. Sanctæ Mariæ in viâ latâ Diacono Cardinali Apostolicæ sedis Legato; ipsius laudat industriam in concordandis P. Franc. & R. Anglor. Regibus. p. 110

Regnante *Johanne.*

A. D.	A. R.	Mense	
1199	1 Joh.		Carta Reginæ Alienoræ per quam confirmat Communiæ de Olerone, libertates suas & consuetudines antiquas. p. 111
1199	1 Joh.		Littera Alienoræ Reginæ, per quam concessit Privilegia hominibus de Olerone p. 111
1199	1 Joh.	3 Junii.	Littera J. Regis, per quam concessit hominibus de Olerone quod possint habere inter se Communiam libere & quiete. p. 112
1199	1 Joh.		Conventio inter Joh. Regem, & Alienoram Reginam Angliæ Matrem ejus, de Pictavia. p. 113
1199	1 Joh.	30 Jun	Litteræ Nuncijs Regis & Reginæ Castellæ & Toleti. ibid.
1199	1 Joh.	30 Jun.	De Nuncijs Regis Portugaliæ. ibid.
1199	1 Joh.	30 Jun	Littera ejusdem Argumenti Ballivis Terræ suæ. ibid.
1199	1 Joh.		Fœdus & Conventio inter J. Regem Angliæ, & B. Comitem Flandriæ. p. 114
1199	1 Joh.	14 Aug.	Fœdus initum inter Joh. Regem Angliæ, & Reginaldum Comitem Boloniæ. ibid.
1199	1 Joh.	25 Aug.	De 2125. Marcis solvendis, quas R. I. mutuo acceperat ad negotia Regis Othonis Nepotis sui agenda. p. 115
1200	1 Joh.	28 Jan.	Hugo Brunus Comes Marchiæ, & Radulphus Comes Augi deveniunt Ligij homines Joh. Regis Angliæ. p. 116
1200	1 Joh.	28 Jan.	Johannes Rex Angl. prædictos Comites pro Ligijs suis agnovit. ibid.
1200	1 Joh.		Americus Vicecomes Toarcencis recognovit se esse Ligium hominem Joh. Regis Angliæ. p. 117
1200	2 Joh.	Maii.	Forma pacis factæ apud Guleton inter Joh. Angl. & Phil. Franciæ Reges. ibid.
1200	2 Joh.	30 Jun.	Innocentius Papa imperat Prælatis Anglicanis, quod sine pecuniâ, quam petunt, numerata, excommunicatos absolvant. p. 119
1200	2 Joh.	3 Aug.	De idoneis ad Ecclesiastica beneficia præsentandis; Innocent. Papa indulget Ecclesiasticis, quod quos volunt præsentare possint idoneos. p. 120
1200	2 Joh.	3 Aug.	Ejusmodi Indulgentia Prelatis concessa. ibid.
1200	2 Joh.	22 Oct.	Salvus Conductus pro Griffino Filio Resi. ibid.
1200	2 Joh.	30 Oct.	Salvus Conductus pro Rege Scotiæ. p. 121
1200	2 Joh.		Littera Vicecomitis Thoarcensis, de Alienorâ Matre Regis ægrotante. ibid.
1200	2 Joh.		Alienora Regina, ægrotans apud Fontem Ebraudi, scribit Filio suo Johanni Regi de servitio dicti Vicecomitis. p. 122
1201	3 Joh.	4 Jan.	Favore suo prosequitur Papa Innocentius Priorem & Canonicos Sanctæ Trinitatis London p. 122
1201	3 Joh.	11 Maii.	De Superbiâ Regis Franciæ, & Pace violata. p. 123
1201	3 Joh.	11 Jul.	Forma pacis cum Leulino ap Jorweth Principe Walliæ. ibid.
1201	3 Joh.	2 Aug.	Conventio inter Johannem Regem & Berengariam, quondam Reginam Angliæ Ric. Uxorem, de Dote suâ. p. 124
1201	3 Joh.	26 Sept.	Johannes Rex dedit Comiti de Engolism. Andream de Monteforti. p. 125
1201	3 Joh.	26 Sept.	De conventione cum Comite Engolism. ibid.

Clari

Index Chronologicus.

A. D.	A. R.	Mense	
1201	3 Joh.	14 Oct.	Charta Jochelli Meduanensis de servitio & fidelitate suâ. p. 125
1201	3 Joh.		Ejusmodi Charta Guidonis de Castellan. p. 126
1201	3 Joh.	14 Oct.	Carta Sancii Regis Navarræ (Berengariæ Fratris) de fœdere cum Rege Angliæ contra omnes, excepto Miramomalin Moroccorum Rege. ibid.
1201	3 Joh.		De Confœderatione cum Navarræ Rege observandâ. p. 127
1202	3 Joh.	30 Jan.	De Testamento Constantiæ quondam Comitissæ Britanniæ observando. ibid.
1202	3 Joh.	4 Febr.	Confœderatio facta inter Sanciam Navarræ Regem, & Johannem Regem Angliæ. ibid.
1202	3 Joh.	18 Febr.	De Salvo Conductu, Nuncio Constantiæ Infantis sororis Regis Navarræ concesso. p. 128
1202	3 Joh.	27 Mar.	Arthurus Dux Britanniæ summonitus homagium præstare Johanni Regi. ibid.
1202	3 Joh.	27 Mar.	Quod Andreas Clericus Ludovici, Nepotis Regis, in pace teneat Redditus suos de Deppa. p. 129
1202	4 Joh.	2 Maii.	Quod Milites Flandriæ, Hanoniæ & Brabantiæ veniant in servitium Regis. ibid.
1202	4 Joh.	6 Julii.	Rex Joh. Subventionem contra Francorum Regem fœdifragum ab Abbatibus Cisterciensis Ordinis per Eboracensem Provinciam rogat. ibid.
1202	4 Joh.	8 Sept.	Rex Johannes subsidium rogat a Clero, quo meliùs Othoni in Imperatorem sublimando subveniet. p. 130
1202	4 Joh.	2 Nov.	Treuga inter Regem Angliæ & Vicecomitem de Thoarcio. p. 131
1202	4 Joh.	5 Nov.	Johannes Rex Angliæ in gratiam & servitium suum recipit Vicecomitem de Bello-Monte. ibid.
1202	4 Joh.	11 Dec.	Rex Johannes petit subventionem ab Universis Abbatibus Cisterciensis Ordinis per Angliam contra Regem Franciæ Fœdifragum. p. 132
1202	4 Joh.	26 Dec.	De Treuga inter Philippum Regem Franciæ & Johannem Regem Angliæ ineunda. ibid.
1203	5 Joh.	11 Apr.	Literæ Regis Angliæ Civibus Coloniæ de promotione Othonis Nepotis sui. p. 133
1203	5 Joh.		Romanorum Rex Otho Regem Angliæ consulit de Treugis cum Sueviæ Duce ineundis. ibid.
1203	5 Joh.	5 Maii.	Carta facta Reginæ Isabellæ de Dote suâ. p. 134
1204	5 Joh.	10 Jan.	De Episcopatu Carleolensi, ad instantiam Papæ, Archiepiscopo Ragusinensi concesso. p. 135
1204	5 Joh.	10 Febr.	Litteræ Regis universo Hyberniæ Clero, de subsidio sibi concedendo contra Regem Franciæ. p. 135
1204	6 Joh.		Litteræ quas misit Rex Angliæ Obsessis suis in Castro Andeliaci. ibid.
1204	6 Joh.	31 Maii.	Innocentius Papa prædicatoribus, cum Rege transfretantibus, equitandi facultatem concedit. p. 137
1204	6 Joh.	14 Nov.	Rex Angliæ Papæ supplicat ne, ante peractum quinquennium, Galfridus filius Petri peregrinetur. ibid.
1205	6 Joh.	8 Febr.	Rex in protectionem suam suscipit R. Regem Manniæ. ibid.
1205	6 Joh.	28 Febr.	Littera Regis per quam liberavit Burgenses de Olerone de omnibus Tallagiis, &c. p. 138
1205	7 Joh.	8 Maii.	Johannes Rex quosdam Anglicanos Episcopos rogat quod, ad exemplum aliorum Episcoporum, Litteras Papæ scriptas signare vellent. ibid.
1205	7 Joh.		De quatuor Annulis per Innocentium Papam Johanni Regi missis. p. 139
1205	7 Joh.	27 Sept.	Rex ad Petitionem Othonis Imperatoris, pardonavit Hugoni de Burnaco. ibid.
1206	7 Joh.	3 Febr.	De salvo Conductu pro Reginaldo Rege Insularum. p. 140
1206	7 Joh.	25 Mar.	De Donatione Othonis Imperatoris, cum esset Comes Pictaviæ, Monachis de Charron. ibid.
1206	7 Joh.	27 Mar.	De salvo Conductu concesso Berengariæ Reginæ. ibid.
1206	8 Joh.		De salvo Conductu pro Aleanora Regina Castellæ. p. 141
1206	8 Joh.	26. Oct.	Charta Treugæ inter Philippum Regem Franciæ, & Johannem Regem Angliæ. ibid.
1207	9 Joh.	7 Aug.	De Confœderatione inter Johannem Regem Angliæ, & A. Regem Legion. facienda. p. 142
1207	9 Joh.		De causâ R. Beren. Romæ agendâ. ibid.
1207	9 Joh.		Rescriptum J. Papæ ad Litteras Comminatorias Regis Angl. p. 143
1207	9 Joh.		Literæ Adelheidis Comitissæ de Hollandia, Johanni Regi Angliæ missæ de Maritagio filiæ suæ cum Comite de Los, & de Liberatione dictæ filiæ. p. 144
			Litteræ Testimoniales ejusdem Maritagii. p. 145
1207	9 Joh.		Conventio Comitis de Los de servitio Regi Johanni & nepoti suo Regi Romanorum præstando. ibid.
1207	9 Joh.		De fidejussione Walteri Bittan pro Comite de Los. p. 146
1207	9 Joh.		De Redemptione Amph. Till pro 10000. Marc. ibid.
1207	9 Joh.	Sept.	Litteræ Innoc. Papæ Bar. Angliæ quod Regem inducant ne saniora consilia spernet. p. 147
1208	9 Joh.	6 Mar.	De salvo Conductu pro Nuncio Imperatoris Constantinopolitani. p. 148
1208	9 Joh.	8 Mar.	Salvus Conductus pro Cancellario Regis Castellæ. p. 149
1208	10 Joh.	27 Maii.	Alienora Ducissa Britanniæ & Comitissa Richemundiæ Oratores suos ad Johannem Regem delegat. ibid.
1208	10 Joh.	29 Maii.	Salvus Conductus pro prædictis Oratoribus. ibid.
1208	10. Joh.	31 Maii.	Indulgentia Papalis omnibus, qui annuatim ad Sancti Edwardi Ecclesiam Westmon. accesserint. p. 150
1208	10 Joh.	20 Jun.	Littera Credentiæ missa Hiberniæ Regibus & Magnatibus. ibid.
1208	10 Joh.		Conventio facta inter Johannem Regem Angliæ & Wennuen. filium Hoeni de Keneliac de Liberatione ejusdem Wennuen. ibid.
1208	10 Joh.	26 Dec.	De Remissione Leulino Walliæ Principi, qui Joannam Regis filiam Notham duxerat in Uxorem. p. 151
1209	10 Joh.	1 Febr.	De bonorum restitutione Reginæ Berengariæ facienda. p. 152
1209	10 Joh.	24 Mar.	Literæ Johannis Regis Angliæ certis per Germaniam Magnatibus missæ, de Othone Rege & Nepote suo. p. 153
1209	10 Joh.	24 Mar.	De feodo 1000. Marcar. soluto H. Duci Saxon. p. 154
1209	10 Joh.	24 Mar.	Johannes Rex sub protectione suâ suscipit Conradum de Wilra, Senescallum Othonis Imperatoris. p. 154
1209	11 Joh.	7 Aug.	De quindecim millibus Marcarum, solvendis Regi Angliæ per Regem Scotiæ. p. 155
1211	13 Joh.	19 Oct.	Litteræ Innocentii Papæ de intendendo ad succursum Terræ Sanctæ. ibid.
1212	14 Joh.		De Nunciis hinc inde inter Regem & Othonem Imperatorem. p. 156
1212	14 Joh.		De Homagio per Reginaldum Comitem Boloniæ Johanni Regi Angliæ faciendo. ibid.
1212	14 Joh.	4 Apr.	Literæ Vicecomiti de Thuwarc. de Othone Imperatore, de servitio Comitis Boloniæ, &c. ibid.
1212	14 Joh.	4 Maii.	De fœdere inter Johannem Regem Angliæ & Ferandum Comitem Flandriæ componendo. p. 157
1212	14 Joh.	4 Maii.	De præstito Comitissæ Flandriæ faciendo. ibid.
1212	14 Joh.	4 Maii.	Pro Comite Boloniæ, de pace aut Treugâ cum Rege Franciæ. 158
1212	14 Joh.	16 Maii.	Reginaldus Rex Insularum devenit Homo ligius Reg. Joh. p. 159
1212	14 Joh.	23. Maii.	De Litteris Othonis Imperatoris & prospero statu. ibid.
1212	14 Joh.	24 Maii.	Litteræ Duci Lemburg. de servitio & homagio. ibid.
1212	14 Joh.	24 Maii.	Quod Walamus filius Ducis Lemburgh. in Angliam cum 9 Militibus veniat. p. 160
1212	14 Joh.	24 Maii.	Ejusmodi Litteræ T. Comiti de Bar. ibid.
1212	14 Joh.		Litteræ Johannis Regis Henrico filio Comitis de Bar. quibus promittit se prædictum Henricum in servitium & fidem suam recipere. ibid.
1212	14 Joh.		Johannes Rex Angliæ gratias refert Lovaniæ Duci quod Imperatoris partes sustinet. ibid.
1212	14 Joh.		Alia Littera Duci Lovaniæ. p. 161
1212	14 Joh.		Littera Senescallo Lovaniæ. ibid.
1212	14 Joh.	24 Maii.	De his qui a partibus transmarinis veniunt in servitium Regis in Angliam. ibid.
1212	14 Joh.		Litteræ Joh. Regis Comiti Flandriæ Missæ, quibus narret se prædictum Comitem apud Doveriam convenire. ibid.
1212	14 Joh.		Littera qua ordine narratur quam male se gesserat Willielmus de Breosa. p. 162
1212	14 Joh.	2 Nov.	Littera Vicecomiti Toarcii. p. 164
1213	14 Joh.	28 Jan.	Litteræ Johannis Regis Angliæ Othoni Imperatori

A. D.	A. R.	Mense	
			tori de pecunia solvendâ. p. 165
1213	14 Joh.		Innocentius tertius de negotio Archiepiscopi Cantuariensis. p. 165
1213	14 Joh.		Pacis & reconciliationis Leges. p. 166
1213	14 Joh.		Instructiones legato traditæ. p. 167
1213	14 Joh.	2 Mar.	Innocentius Papa iniqua pacta denunciat irrita. p. 168
1213	14 Joh.		Eisdem super eodem. ibid.
1213	14 Joh.		Eisdem adhuc super eodem. ibid.
1213	14 Joh.	29 Mar.	Conventio Willielmi Comitis Holland. de homagio & servitio suo, pro feodo 400 Marc. per annum. ibid.
1213	14 Joh.	29 Mar.	Publicatio Conventionis prædictæ per Regem Angliæ. p. 153
1213	15 Joh.	13 Maii.	Forma pacis inter Regem & Sacerdotium. p. 170
1213	15 Joh.	24 Maii	De Pace Archiepiscopo Cantuariensi per Johannem Regem concessâ, necnon libertate securè in Angliam unà cum suis veniendi. p. 171
1213	15 Joh.		De securitate per Regem datâ pro prædicta pace observanda. p. 172
1213	15 Joh.	25 Maii.	Litteræ Ferando Comiti Flandriæ, de Credentia. p. 172
1213	15 Joh.		Littera per Johannem Regem Angliæ Petro Regi Aragon. p. 173
1213	15 Joh.	13 Jun.	Quod interdictum contra Personas Ecclesiasticas per Regem factum, ut iniquum revocetur. ibid.
1213	15 Joh.	27 Jun.	Littera de Credentia Comiti Flandriæ. ibid.
1213	15 Joh.	27 Jun.	De pecuniâ, in custodiâ Magistri Militiæ Templi positâ, quibusdam ad mandatum Regis tradendâ. ibid.
1213	15 Joh.	5 Julii.	De pace inter Angliæ & Franciæ Reges reformanda. p. 174.
1213	15 Joh.	5 Jul.	Litteræ Innocentii Papæ Baron. Angl. de Legato in Angliam misso. ibid.
1213	15 Joh.	8 Julii.	De obsidibus Regis Scotiæ veniendis ad Regem. ibid.
1213	15 Joh.	22 Jul.	Littera Othoni Imperatori, de Credentia. ibid.
1213	15 Joh.	17 Aug.	Littera Johannis Regis Angliæ Comiti Tholous. p. 175
1213	15 Joh.	17 Aug.	Litteræ Johannis Regis Comiti Guidoni de Alvernia missæ, quibus, quam citius poterit, ei auxilium & succursum promittit. ibid.
1213	15 Joh.	22 Aug.	De reconsiliatione cum Savarico de Malo Leone. ibid.
1213	15 Joh.	31 Aug.	Litteræ Ferando Comiti Flandriæ. p. 176
1213	15 Joh.	3 Oct.	Resignatio Johannis Regis facta Innocentio Papæ. ibid.
1213	15 Joh.	22 Oct.	Ne quis pace abutatur ad gravamen Regis. p. 177
1213	15 Joh.	22 Oct.	Litteræ Innocentii Papæ missæ Johanni Regi Angliæ, de submissione vel resignatione sua. p. 179
1213	15 Joh.	22 Oct.	De Literis contra Regem comburendis. ibid.
			Literæ conjurationes reddantur. p. 18.
1213	15 Joh.	28 Oct.	De fidelitate Regi præstandâ. p. 178
1213	15 Joh.	28 Oct.	Bulla quod Prælati, nobiles, & populus Hiberniæ perseverent in fidelitate Regis Angliæ & Hæredum suorum. p. 179
1213	15 Joh.	23 Dec.	Mandata Regia quod naves promptæ & paratæ sint ire in servitium Regis. p. 18.
1214	15 Joh.	28 Jan	Litera Innocentii Papæ, de denariis Petri in Anglia. p. 182
1214	15 Joh.	1 Febr.	Joh. Rex transfretaturus Custodiam Regni Papæ, & ejusdem Pacem Episcopo Winton. mandat. p. 181
1214	15 Joh.	1 Febr.	P. Episcopus Wintoniensis constituitur Justiciarius Angliæ. ibid.
1214	15 Joh.	8 Mar.	Litteræ Regiæ Comiti Marescallo de progressu suo in Pictavia, & de forma Interdicti relaxandi in Angliam Episcopo Wintoniensi missa. ibid.
1214	15 Joh.	9 Mar.	Litteræ Regiæ ejusdem cum prædictis formæ, & de præstito faciendo. p. 183
1214	15 Joh.	15 Apr.	Quod Rex vel Capella sua interdici vel excommunicari non possit, sine mandato sedis Apostolicæ speciali. p. 183
1214	16 Joh.	22 Apr.	De treuga cum Rege Franciæ ineundâ. ibid.
1214	16 Joh.	26 Apr.	Littera Credentiales nuncupatæ Philippo Regi Franciæ. p. 184
1214	16 Joh.	18 Apr.	De obsidibus Regis Scotiæ. ibid.
1214	16 Joh.	2 Maii.	Salvus conductus pro Oratore Regis Franciæ. ibid.
1214	16 Joh.		W. Maucleri Littera Regi de negotio Baronum. ibid.
1214	16 Joh.	15 Maii.	De treugis inter Regem & Barones suos. p. 185
1214	16 Joh.		Litteræ Roberti de Corcun. Apostol. sedis Legati, Johanni Regi Angliæ missæ, de Concilio convocando apud Burdegaliam. p. 186.
1214	16 Joh.		Statuta in Concilio apud Burdegaliam ordinata. ibid.
1214	16 Joh.	17 Jun.	De solutione 12000 Marcarum singulis annis per Regem facienda, donec restitutio facta fuerit Archiepiscopo, &c. p. 187
1214	16 Joh.	17 Jun.	Willielmus Comes de Ferrariis se constituit unum fidejussorum pro Rege, propter solutionem 12000 Marc. singulis annis quibusdam Episcopis post relaxationem interdicti. p. 188
1214	16 Joh.	25 Jun	Notificatio Legati Romani, quod Joh. Rex Angl. stare mandato Papæ de Castris in Agenn. & Caturcen. ibid.
1214	16 Joh.	15 Jul.	Literæ Regis Baronibus quod in Pictaviam, in auxilium suum, veniren. ibid.
1214	16 Joh.		Litteræ Justiciarii Angl. de successibus suis in Pictavia. p. 189
1214	16 Joh.	23 Aug.	Johannes Rex in protectionem suam suscipit Kathel Regem Connech. in Hybernia. ibid.
1214	16 Joh.	31 Aug.	De treugis per 55 dies Franciæ Regi concessis. p. 190
1214	16 Joh.		De colloquio inter Reges Angliæ & Franciæ habendo. ibid.
1214	16 Joh.	31 Aug.	De Comite Nevers. ibid.
1214	16 Joh.	6 Sept.	De Conventione facta inter Dominum Regem & Comitissam Engolism. ibid.
1214	16 Joh.	6 Sept.	De excambio faciendo inter Will. Comitem Saresberien. in Francia captivum, & Robertum Filium Roberti Comitis de Drewes, carcere detentum à Rege Angliæ. p. 191
1214	16 Joh.	16 Sept.	Quod Joh. Rex ratas habebit Treugas, cum Rege Franciæ capiendas. ibid.
1214	16 Joh.	Sept.	Charta Philippi Regis, de treugis cum Johanne Rege Angliæ factis. p. 192.
1214	16 Joh.		Conventio facta inter Johannem Regem Angliæ, & H. Comitem Marchiæ & alios; per quam prædictus Rex tenetur tradere Johannam filiam suam Galfrido filio dicti Comitis in uxorem. p. 193
1214	16 Joh.	1 Nov.	Litteræ Regis sorori suæ Reginæ Berengariæ. p. 194
1214	16 Joh.	5 Nov.	Ne propter discordiam, jam tandem inter Regem & Barones sopitam, dictus Rex aliquid incommodi patiatur. p. 195
1214	16 Joh.	22 Nov.	De Hæreticis in Vasconia extirpandis. ibid.
1214	16 Joh.	12 Dec.	Quod obsides Lewlini, ad petitionem uxoris suæ, filiæ Nothæ Regis, reddantur Nuncio suo. ibid.
1215	16 Joh.	2 Mar.	Littera Regis Lewelino Principi Walliæ. p. 195
1215	16 Joh.	19 Mar.	Littera Innocentii Papæ Cantuariensi Archiepiscopo, & cæteris Angl. Episcopis; de reformanda inter Regem & Barones discordia, necnon de cassandis qualcunque conjurationes & conspirationes. ibid.
1215	16 Joh.	19 Mar.	Alia Magnatibus Angliæ ad eundem effectum. p. 197
1215	16 Joh.	30 Mar.	De electione libera universis & singulis Ecclesiis concessa. ibid.
1215	17 Joh.	1 Ap.	Quod Magnates Angliæ solitum ab antiquo scutagium redderent Johanni Regi. p. 199
1215	17 Joh.	28 Apr.	De damnis, contra Treugas cum Francia illatis utrinque emendandis. ibid.
1215	17 Joh.	28 Apr.	Johannes Rex Angliæ petit jacturam 900000 Marcar. emendari per Regem Franciæ. ibid.
1215	17 Joh.	29 Maii.	Litteræ Johannis Regis Papæ Innocentio, quibus quæ sit Baronum contumacia narrat, necnon quod, propter hanc causam, iter in Terram sanctam suscipere nequit. p. 200
1215	17 Joh.		Conventio facta inter Johannem Regem Angliæ & Barones ejusdem Regni. p. 201
1215	17 Joh.	18 Jun	Litteræ Johannis Regis Stephano Harengod. de pace facta inter ipsum & Barones suos. p. 202
1215	17 Joh.		Johannes Rex Angliæ Nuncios suos Papæ mittit, opem & præsidium ejus petituros. ibid.
1215	17 Joh.	7 Jul.	Alexander Rex Scotiæ Oratores suos mittit Johanni Regi Angl. p. 203.
1215	17 Joh.	21 Jul.	Littera Philippo Regi Franciæ. ibid.
1215	17 Joh.	23 Aug.	De compositione inter Regem & Barones per Innocentium Papam damnata. ibid.
1215	17 Joh.	24 Aug.	Litteræ Papæ, Baronibus Angliæ, quibus hortatur eos renunciare compositioni inter ipsos & Johannem Regem factæ. p. 205
1215	17 Joh.		De servitio Gileberti filii Reymfr. p. 206
1215	17 Joh.		De servitio Johannis Cestriæ Constabularii. ibid.
1215	17 Joh.	13 Sept.	Litteræ Philippo Regi Franciæ de Credentia. p. 207

Index Chronologicus.

A. D.	A. R.	Mense	
1215	17 *Joh.*		Littera Lodovico filio Regis Franciæ. p. 207
1215	17 *Joh.*	13 *Sept.*	Litteræ Regis Papæ missæ quibus queritur quod Barones, ante subjectionem Regni ei factam devoti, jam tandem in ipsum violenter insurgunt. ibid.
1215	17 *Joh.*		Excommunicatio generalis Baronum Angliæ. p. 208
1215	17 *Joh.*	7 *Sept.*	Conventio, olim facta, nunc renovata de dote solvendâ Berengariæ quondam Angliæ Reginæ. ibid.
1215	17 *Joh.*		De confirm. prædictæ Conventionis per Innocentiam Papam p. 209.
1215	17 *Joh.*	14 *Sept.*	Litteræ Johannis Regis Angliæ, Innocentio Papæ missæ, de confirmatione Conventionis, inter dictum Regem & Berengariam Reginam habitæ. p. 210
1215	17 *Joh.*		Johannes Rex Angliæ Procuratores suos in Curia Romana constituit. p. 211
1215	17 *Joh.*	16 *Dec.*	Excommunicatio specialis in Barones Angliæ. ibid.
1216	18 *Joh.*		De Comite Lossensi ad fidem Othonis Imperatoris revocando. p. 212
1216	18 *Joh.*		De Comite Lossensi ut supra. p. 213
1216	18 *Joh.*	8 *Julii.*	Littera Berengariæ de solutione pecuniæ respectuanda. ibid.
1216	18 *Joh.*	5 *Aug.*	De imperrandâ absolutione a Gualone, pro Waltero de Bello Campo. ibid.
1216	18 *Joh.*	19 *Aug.*	Pro Johanne Marescallo, quod non ponat se in Castro Wigorn. si obsideretur a Ludovico. p. 214
1216	18 *Joh.*		Pro adhærentibus sibi, non obstante Juramento Lod. Regis Franciæ filio præstito. ibid.

Regnante *H.* 3.

A. D.	A. R.	Mense	
1216	1 *Hen.* 3.		Litera Henrici Regis de morte Patris, & Coronatione sua. p. 215
1216	1 *Hen.* 3.		Epistola hortatoria per Henr. Reg. quod omnes homines de Pictaviâ in fidelitate sua perseverarent. p. 216
1216	1 *Hen.* 3.		De absolutione eorum qui ad fidem Regis revertunt. ibid.
1217	1 *Hen.* 3.	28 *Mar.*	De custodia Vasconiæ & Pictaviæ Archiepiscopo Burdegalens. commissa. ibid.
1217	1 *Hen.* 3.		Mandatum Regium Reginaldo de Pontibus missum, quod prædictam terram dicto Archiepiscopo liberaret. p. 217
1217	1 *Hen.* 3.	16 *Apr.*	De Treuga cum Comite Warennæ. ibid.
1217	1 *Hen.* 3.		De liberando Williełmum de Lancaster ad instantiam Comitis Cestriæ. ibid.
1217	1 *Hen.* 3.	16 *Apr.*	Quod Archiepiscopus Dublinensis redeat in Hyberniam. p. 218
1217	1 *Hen.* 3.	26 *Apr.*	Contra Canonicos Carleolenses, Regi Scotiæ adhærentes. ibid.
1217	1 *Hen.* 3.	12 *Jun.*	De salvo conductu pro Oratoribus Ludovici. p. 219.
1217	1 *Hen.* 3.		De treugis cum Ludovico emendandis. ibid.
1217	1 *Hen.* 3.	13 *Jul.*	Bulla Honorii Papæ de ordinando circa Canonicos Carleolenses. ibid.
1217	1 *Hen.* 3.	24 *Jul.*	Litteræ per Henr. Regem missæ Baronibus Pictaviæ, quod matrem suam honorificè excipiant. p. 220
1217	1 *Hen.* 3.	11 *Sept.*	Forma pacis inter Henricum Regem Angliæ, & Lodovicum primogenitum filium Philippi Regis Franciæ. p. 221
1217	1 *Hen.* 3.	14 *Sept.*	De pace & salvo conductu Domini Ludovici. p. 222
1217	1 *Hen.* 3.	19 *Sept.*	De non molestando gentem Domini Lodovici. ibid.
1217	1 *Hen.* 3.	10 *Oct.*	De fœdere cum Haquino Rege Norwegiæ ineundo. p. 223
1217	1 *Hen.* 3.	10 *Oct.*	De conductu pro quibusdam venientibus ad fidem Regis. ibid.
1217	1 *Hen.* 3.	11 *Oct.*	De Osberto filio Nigelli liberando. ibid
1217	2 *Hen.* 3.	3 *Nov.*	Pro Alexandro Rege Scotorum. p. 224
1217	2 *Hen.* 3.	7 *Nov.*	De Conductu Regis Scotiæ. ibid.
1217	2 *Hen.* 3.	18 *Nov.*	De Conductu pro Lewelino Principe Walliæ. ibid.
1218	2 *Hen.* 3.	16 *Jan.*	Pro Rege Insularum. ibid.
1218	2 *Hen.* 3.	12 *Febr.*	De homagio Lewelini Principis. p. 225
1218	2 *Hen.* 3.		De nonnullis promissis Regi factis per Principem Norwalliæ. ibid.
1218	2 *Hen.* 3.		Custodia terrarum, quas quondam Wenhunwen. in Wallia possidebat, mandatur Curæ Lewelini Principis Norwalliæ. p. 226
1218	2 *Hen.* 3.	15 *Mar.*	De Conductu Magnatum Walliæ ad fidelitatem faciendam. ibid.
1218	2 *Hen.* 3.	6 *Maii.*	Petrus Comes Britanniæ quibusdam terris renunciavit. ibid.
1218	2 *Hen.* 3.	25 *Maii.*	De Walensibus in servitium Regis veniendis. p. 227.
1218	2 *Hen.* 3.	6 *Oct.*	Pro Lewelino Principe Walliæ. ibid.
1218	3 *Hen.* 3.	21 *Nov.*	Collatio Libertatum Regis Scotiæ per Honorium Papam. ibid.
1219	3 *Hen* 3.	26 *Jan.*	De judicio ignis & aquæ. p. 228
1219	3 *Hen.* 3.	21 *Jul.*	De controversiis cum Alexandro Rege Scotiæ. ibid.
1219	3 *Hen.* 3.	24 *Jul.*	Littera Legato Apostolicæ sedis, super cruce signatis. p. 229
1219	3 *Hen.* 3.		Littera Papæ missa; de statu Regis, & perfidia Episcopi Eliensis in Franciam fugientis. ibid.
1219	3 *Hen.* 3.	24 *Jul.*	Littera Majori & Communi Consilio Burdegaliæ p. 230
1219	3 *Hen.* 3.	24 *Jul.*	Littera Willielmo Mayngo, quod auxilium impendat Hugoni de Lezinnan. p. 231.
1219	3 *Hen.* 3.	24 *Jul.*	Litteræ Comiti Marchiæ, de gratiarum actione. ibid.
1219	3 *Hen.* 3.	24 *Jul.*	Littera Franciæ Regi, de treuga inter ipsos renovandâ. p. 232
1219	3 *Hen.* 3.	2 *Sept.*	De Conductu pro Nunciis Franciæ Regis. p. 233
			De Castro de Merpiis, unâ cum obsidibus Regi Angliæ tradendis. ibid.
1219	3 *Hen.* 3.	21 *Sept.*	Reginaldus Rex Manniæ devenit Vassallus Papæ. p. 234
1219	3 *Hen.* 3.	24 *Sept.*	De Conductu pro Reginaldo Rege de Man. ibid.
			Pro Rege de Mannia. ibid.
1219	4 *Hen.* 3.	2 *Nov.*	De Conventionibus inter Angl. & Scotiæ Reges confirmandis vel infirmandis. p. 235
1219	4 *Hen.* 3.		Littera Pandulphi certificatoria de negotio cum Rege Scotiæ. ibid.
1219	4 *Hen.* 3.		Ejusdem alia Littera de re eadem Episcopo Winton. ibid.
1220	4 *Hen.* 3.	1 *Jan.*	De forma treugæ Regi Franciæ mittenda. p. 236
1220	4 *Hen.* 3.	25 *Jan.*	Pandulphi Littera Huberto de Burgo; quod Philippus de Huletot indiscreto alius est consilio. ibid.
1220	4 *Hen.* 3.	30 *Jan.*	Littera Pandulphi Huberto Justiciario Angliæ; de itinere suo versus Walham. p. 237
1220	4 *Hen.* 3.		Rex Henricus ad Regem Franciæ de treuga proroganda. ibid.
1220	4 *Hen.* 3.		Ejusdem Litteræ Petro de Collomedia de eodem negotio. ibid.
1220	4 *Hen.* 3.	7 *Mar.*	De prorogatione treugarum cum Franciâ. p. 238
1220	4 *Hen.* 3.	*Mart.*	De treugâ captâ inter Reges Angliæ & Franciæ, per Comitem Warennæ jurata. ibid.
1220	4 *Hen.* 3.	10 *Mar.*	Littera Regis Comiti Marchiæ. ibid.
1220	4 *Hen.* 3.	1 *Maii.*	De salvo Conductu pro Principe Walliæ. p. 239
1220	4 *Hen.* 3.	5 *Maii.*	David, filius Principis Walliæ, sub protectione Regis suscipitur. ibid.
1220	4 *Hen.* 3.	7 *Maii.*	De Coronatione & Regali Domini Regis. p. 240
1220	4 *Hen.* 3.	28 *Maii.*	Quod in Anglia nemo plura quam duo Castra in Custodiâ suâ habeat. ibid.
1220	4 *Hen.* 3.	15 *Jun.*	De sorore Regis Alexandro Scotiæ Regi, tradenda in uxorem. ibid.
1220	4 *Hen.* 3.	15 *Jun.*	De Maritagio Alexandri Scotiæ Regis, cum sorore Regis Angl. p. 241
1220	4 *Hen.* 3.	20 *Jun.*	Littera Papæ de compellendo Comitem Marchiæ, quod restituat Johannam sororem Regis. ibid.

Littera

Index Chronologicus.

A. D.	A. R.	Mense	
1220	4 Hen. 3.	20 June.	Littera universis Cardinalibus, de Johanna sorore restituenda. p. 242
1220	4 Hen. 3.	Julii.	Pro Regina Berengaria de pensione sua continuanda. ibid.
1220	4 Hen. 3.	13 Aug.	Pro Rege Scotiæ. p. 244
1220	4 Hen. 3.	Aug.	Conventio inter Regem, & Gaufridum de Marisco Justiciarium Hiberniæ. ibid.
1220	4 Hen. 3.	25 Aug.	De torneamentis per legatum Papæ inhibendis. p. 245
1220	4 Hen. 3.		Petri Winton. Episcopi Littera Pandulpho Norwic. Electo, super negotio Pictaven. & de Torneatoribus excludendis. ibid.
1220	4 Hen. 3.	3 Sept.	De Comitatu Cornubiæ, tanquam jure suo, petito per A. filium A. Vicecomitis quondam Lemovicensis. p. 246
1220	4 Hen. 3.		De custodia Vasconiæ Philippo de Ulecot commissa. ibid.
1220	4 Hen. 3.		Mandatum Regis super negotio prædicto. p. 247
1220	4 Hen. 3.		Eidem Commissa est custodia totius Pictaviæ & Vasconiæ. ibid.
1220	4 Hen. 3.		Hominibus Pictav. de re eadem. ibid.
1220	4 Hen. 3.	16 Sept.	Comiti Marchiæ & Ingolismi, de sorore Regis liberanda. p. 248
1220	4 Hen. 3.		De Archiepiscopo Burdegaliæ eligendo. ibid.
1220	4 Hen. 3.	5 Oct.	De Lewelino Principe Norwalliæ, quod injuste Regem suorum facinorum auctorem vocaverit. ibid.
1220	4 Hen. 3.	5 Oct.	Littera Lewelino Principi Walliæ; de damnis & injuriis illatis Comiti Willielmo Marescallo & Baronibus Marchiæ reparandis. p. 249
1220	4 Hen. 3.		Conventus Sancti Patricii de Duno Mausinculam petunt in Anglia. p. 250
1221	5 Hen. 3.	2 Dec.	De treuga violata per Barones de quinque Portubus. ibid.
1221	5 Hen. 3.		H. de Viven. constituitur custos Pictaviæ, Aquitaniæ & Vasconiæ. p. 251
1221	5 Hen. 3.	17 Febr.	Hugo Lincoln. Episcopus Sanctorum Catalogo ascribitur. ibid.
1221	5 Hen. 3.	18 June.	De dote concessa a Rege Scotiæ sponsæ suæ Johannæ sorori Regis Angliæ. p. 252
1221	6 Hen. 3.	15 Dec.	Littera Duci Austriæ; de Nunciis hinc inde transmissis ibid.
1222	6 Hen. 3.	16 Apr.	De terris Dominæ Isabellæ Reginæ, ei redditis. p. 253
1222	6 Hen. 3.		Mandatum Regis Ricardo de Ripariis super re eadem. ibid.
1222	6 Hen. 3.	29 Apr.	De guardis & escheatis ad manus Regis revocandis. p. 254
1222	6 Hen. 3.	29 Apr.	De pace reformandâ, necnon perturbatoribus Regni compescendis. ibid.
1222	6 Hen. 3.	30 Apr.	De treugis inter Leulinum & Willielmum Comitem Marescallum prorogandis. p. 253
1222	6 Hen. 3.		De petitione Rayneri Cardinalis pro pensione. p. 255
1222	6 Hen. 3.	18 Jul.	Littera Duvenaldo Tomundiæ Regi, de terra ejus a Rege tenenda. ibid.
1222	6 Hen. 3.	12 Aug.	Conductus pro Rege Scotorum. p. 256
1222	6 Hen. 3.	27 Aug.	Littera Comiti Marchiæ, de concordia inter ipsum & Regem firmanda. ibid.
1222	7 Hen. 3.	9 Nov.	De sententia contra Comitem Marchiæ in suspenso tenenda. p. 257
1222	7 Hen. 3.	9 Nov.	Littera Comiti Marchiæ de pace reformanda. ibid.
1223	7 Hen. 3.	22 Jun.	De salvo Conductu pro Leulino Principe Norwalliæ. p. 258
1223	7 Hen. 3.	23 Jun.	De insolentia Templariorum reprimenda. ibid.
1223	7 Hen. 3.	25 Jun.	Bulla Minatoria de Dote & Castris per Comitem Marchiæ Regi reddendis. p. 259
1223	7 Hen. 3.	5 Jul.	De Archiepiscopum Pictaviensem excommunicatum denuntiando, nisi satisfaciat Regi Anglorum de dampnis & injuriis. ibid
1223	7 Hen. 3.	11 Jul.	De gravando Principem Walliæ. p. 260
1223	7 Hen. 3.	23 Jul.	Baronibus Normanniæ quod ad servitium Regis redeant. ibid.
1223	7 Hen. 3.	29 Aug.	De Conductu pro Nunciis Lewelini. p. 261
1223	7 Hen. 3.	12 Sept.	Forma literarum exercitus summoniti apud Gloucestriam. ibid.
1223	7 Hen. 3.	Sept.	Forma qua Barones summoniti fuerunt. ibid.
1223	7 Hen. 3.	Sept.	Transcripta Cartarum quas Leulinus & Walenses fecerunt de satisfactione facienda Domino Regi & suis. ibid.
1223	Hen. 3.	2 Nov.	Principi Walliæ de obsidibus. p. 262
1223	Hen. 3.	19 Dec.	Littera Papæ de statu Regni. p. 263
1223	Hen. 3.		Ejusmodi Litteræ Domino Gualoni. p. 264
1223	8 Hen. 3.		Littera quorundam Magnatum Honorio Papæ, ne qui proditores, in partibus ejusdem Papæ remanentes, in Regnum Angliæ revertantur. ibid.
1224	8 Hen. 3.		De pace & securitate datis Mercatoribus Franciæ. p. 265
1224	8 Hen. 3.	23 Febr.	De Anglis damnificatis contra treugam cum Franciâ. p. 256
1224	8 Hen. 3.	25 Mar.	De damnis illatis contra Treugam Mercatoribus Franciæ, emendandis. ibid.
1224	8 Hen. 3.	27 Mar.	De obligatione Archiepiscopi Cantuar. Comiti Marchiæ. ibid.
1224	8 Hen. 3.	24 Apr.	De emendis Walliæ prorogandis. p. 257
1224	8 Hen. 3.	27 Apr.	Bulla quomodo Fredhericus Imperator assumpsit iter eundi in Terram sanctam; & exhortatio Reg. Henrici ad Crucem & subsidium dictæ Terræ. ibid.
1224	8 Hen. 3.		Litteræ a Communitate Baionensi Regi missæ, de Rupella Regi Franciæ proditâ. p. 269
1224	8 Hen. 3.	27 Apr.	Quod non extorqueantur Pedagia a Crucesignatis in Anglia. p. 270
1224	8 Hen. 3.	28 Apr.	Littera Franciæ Regi de treugis capiendis. ibid.
1224	8 Hen. 3.	28 Apr.	De treugis cum Franciâ prorogandis. ibid.
1224	8 Hen. 3.		De dispensatione Papali pro Rege super Matrimonio contrahendo cum filia Comitis Britanniæ. p. 271
1224	8 Hen. 3.	15 Maii.	Finita treuga cum Francia, notificatur Baronibus quinque Portuum. p. 272
1224	8 Hen. 3.		Coventrensis Episcopi Littera Regi de Falkasio de Breant. ibid.
1224	8 Hen. 3.	25 Aug.	De Falkesio de Breant, super satisfactione Regi facienda. p. 273
1224	9 Hen. 3.		Littera Procuratorum Regis missa a Romana Curia. ibid.
1224	9 Hen. 3.		Littera Legati Papæ monitoria, quod ægre fert Rex Angliæ missionem Papalem in negotio Falkasii de Breant. p. 274
1224	9 Hen. 3.		Ejusmodi Littera eidem Magistro T. p. 275
1225	9 Hen. 3.	3 Jan.	Littera Duci Austriæ, & Archiepiscopo Colon. Credentiales, & de Maritagio cum filia Ducis. ibid.
1225	9 Hen. 3.	14 Mar.	Quod Rex Angliæ prudenter se habeat erga suos Vassallos. p. 276
1225	9 Hen. 3.	23 Mar.	Ricardus frater Regis in succursum Vasconiæ mittitur. ibid.
1225	9 Hen. 3.	10 Apr.	De fœdere cum Baldwino (verône an ficto) Comite Flandriæ ineundo. 277
1225	9 Hen. 3.	14 Apr.	De die cum Lewelino Principe Norwalliæ ulterius prorogato. ibid.
1225	9 Hen. 3.	14 Maii.	De maritagio filii Comitis Norfol. cum filia Regis Scotorum. p. 278
1225	9 Hen. 3.		Littera Archiepiscopi Burdegalensis Regi, qua fidelitatem suam maxime laudat. ibid.
1225	9 Hen. 3.	30 Jun.	Adhuc Dies cum Lewelino Principe Norwalliæ prorogatur. p. 280
1225	9 Hen. 3.		Littera Regis ad Papam de Archiepiscopo Auxitan. ibid.
1225	9 Hen. 3.	7 Jul.	De instructionibus & pecunia missis ad Nuncios Regios, in longinquis partibus agentes. ibid.
1225	9 Hen. 3.	14 Aug.	De negotio confœderationis inter Regem & Comitem Tholosiæ. p. 281
1225	9 Hen. 3.		De potestate exhibendi & recipiendi scripta prædicta. p. 281
1225	9 Hen. 3.	27 Aug.	Ultimæ Instructiones missæ Episcopo Carleolensi, alteri Nunciorum supradictorum. p. 282
1225	9 Hen. 3.	5 Oct.	De Lewelyno Wall. Principe excommunicando, & terris suis interdicendis, pro guerra quam fecit Regi Angliæ. ibid.
1225	10 Hen. 3	19 Oct.	De matrimonio Regis cum filia Ducis Britanniæ, & Confœderatione inde facta. p. 283
1226	10 Hen. 3.	2 Jan.	Littera Papæ objurgatoria Galfrido de Lizinaco, de fidelitate, qua tenetur Regi, violatâ. p. 284
1226	10 Hen. 3.	29 Jan.	De pecunia pro expensis Regis colligenda. p. 285
1226	10 Hen. 3.	22 Mar.	De tractatu pacis per legatum Papæ cum Rege Franciæ resumendo. ibid.
1226	10 Hen. 3.	Jul.	Littera Henr. Regis prædicto Legato. p. 286
1226	10 Hen. 3.	Jul.	De Nunciis Reg. Angliæ & Bohemiæ hinc inde missis. ibid.
1226	10 Hen. 3.	20 Jul.	Littera Regis W. Marescallo Comiti Pembroc. ibid.
1226	10 Hen. 3.	28 Jul.	De Conductu pro Principe Walliæ. p. 287
1226	11 Hen. 3.	19 Oct.	De Senescalcia Vasconiæ. ibid.
1226	11 Hen. 3.	5 Nov.	Quod naves, vinis & blado repletæ, in Angliam veniant de Francia; non obstante mandato. ibid.

De

Index Chronologicus.

A. D.	A. R.	Mense		
1226	11 Hen. 3.	14 Dec.	De multimodis concessionibus Comiti Marchiæ factis.	p. 288
1226	11 Hen. 3.	18 Dec.	De dote Reginæ Isabellæ.	ibid.
1226	11 Hen. 3.	18 Dec.	Conventiones cum Vicecomite Thoarcii.	p. 289
1226	11 Hen. 3.		De quibusdam concessionibus prædicto Vicecomiti factis.	p. 290
1226	11 Hen. 3.	20 Dec.	De securitate pro prædictis Conventionibus observandis.	ibid.
1227	11 Hen. 3.	13 Jan.	Littera Petro Comiti Britanniæ.	p. 291
1227	11 Hen. 3.	30 Jan.	De tractando cum Comite Marchiæ.	ibid.
1227	11 Hen. 3.	30 Jan.	Littera Ricardo Com. Pictaviæ fratri Regis	ibid.
1227	11 Hen. 3.	10 Febr.	Bulla Honorii de exemptione a commissionibus.	ibid.
1227	11 Hen. 3.	18 Mar.	De auxilio pro Joanna sorore Regis, Domina Norwalliæ.	p. 292
1227	11 Hen. 3.	13 Apr.	De fœdere cum Duce Bavariæ.	ibid.
1227	11 Hen. 3.	13 Apr.	De fœdere cum Hen. Rege Romanorum.	ibid.
1227	11 Hen. 3.	13 Apr.	De fœdere cum Principibus Imperii; & de filia Regis Bohemiæ in uxoreos ducenda.	p. 293
1227	11 Hen. 3.	15 Maii.	Bulla de non proferendo sententiam interdicti aut excommunicationis in personam Regis, aut Richardi fratris sui.	p. 293
1227	11 Hen. 3.	15 Maii.	Bulla quod neque Rex nec Richardus frater excommunicentur.	ibid.
1227	11 Hen. 3.	30 Maii.	Bulla de exemptione.	p. 294
1227	11 Hen. 3.		De Conductu Comitis de Gisnes.	ibid.
1227	11 Hen. 3.	17 Jul.	De treugis cum Rege Franciæ.	ibid.
1227	11 Hen. 3.	17 Jul.	Ejusmodi Litteræ de iisdem Treugis.	ibid.
1227	11 Hen. 3.	19 Jul.	Notificatio Treugarum cum Rege Franciæ.	p. 295
1227	11 Hen. 3.	24 Aug.	Littera Legati Papalis Regi.	ibid.
1227	11 Hen. 3.	4 Sept.	Litteræ Credentiales Principibus Imperii missæ.	ibid.
1227	11 Hen. 3.	16 Sept.	De confirmatione feodi pro Comite Flandriæ.	p. 296
1227	12 Hen. 3.	10 Oct.	De interceptionibus cum Francia emendandis.	ibid.
1227	12 Hen. 3.		Littera Soldano Dammasci.	ibid.
1227	12 Hen. 3.	9 Nov.	Bulla de observando & celebrando festo beati Edwardi.	p. 297
1227	12 Hen. 3.	12 Nov.	Bulla Gregorii pro Abbate & Conventu Monasterii de Quarraria.	ibid.
1228	12 Hen. 3.	12 Febr.	Ut Fratres Militiæ Templi possint produci in Testimonium in causis domus	p. 298
1228	12 Hen. 3.	18 Febr.	De falkesio de Breaut.	ibid.
1228	12 Hen. 3.	20 Febr.	Littera Regis Papæ de recipiendo Imperatorem ad pacem.	p. 299
1228	12 Hen. 3.	20 Febr.	Rex suadet Imperatori ad Reconciliationem cum Papa.	ibid.
1228	12 Hen. 3.	11 Mar.	De treugis cum Francia non infringendis.	p. 301
1228	12 Hen. 3.	25 Mar.	Ne Fratres Militiæ Templi aggraventur contra privilegia sua	p. 300
1228	12 Hen. 3.	30 Mar.	De Rege non excommunicando.	ibid.
1218	12 Hen. 3.	30 Mar.	Bulla contra torneamenta, in quibus fuerunt conventiculæ & conspirationes contra Dominum Regem.	p. 301
1228	12 Hen. 3.		De salvo Conductu pro interceptionibus emendandis.	ibid
1228	12 Hen. 3.	7 Apr.	De Conductu pro Rege Insularum.	p. 303
1228	12 Hen. 3.	5 Maii.	De Treugis cum Francia capiendis.	p. 302
1228	12 Hen. 3		De Nunciis super Treuga cum Francia.	ibid.
1228	12 Hen 3.		Adhuc de Treugis.	ibid.
1228	12 Hen. 3.		Mandatum Henrico de Trubleville super negotio sæpe dicto.	ibid.
1228	12 Hen. 3.	8 Junii.	Littera Regi Franciæ, quâ paratum se, ad mandatum Papæ, nunciat Treugam cum illo inire.	303
1228	12 Hen. 3.		Ejusmodi Litteræ, Archiepiscopo Senonensi, &c.	ibid.
1228	12 Hen. 3.		De eodem negotio mandatum Henrico de Trubleville missum.	304
1128	12 Hen. 3.	24 Jun.	Littera Bohemiæ Regi, de Nunciis hinc inde missis.	ibid.
1128	12 Hen. 3.	26 Jun.	Bulla Gregorii de Rege Franciæ adversus Albigenses.	ibid.
1228	12 Hen. 3.	6 Jul.	De Treugis initis cum Rege Franciæ.	305.
1228	12 Hen. 3.	13 Jul.	Bulla quod Rex admittat Nicholaum Archiepiscopum Armachanum Hiberniæ Primatem,	bidi
1228	12 Hen. 3.	2 Aug.	De moneta facienda in Vasconia.	p. 306
1229	13 Hen. 3.	1 Jan.	De conducendo Regem Scotiæ.	ibid
1229	13 Hen. 3.	Jan.	De Conductu pro Rege Scotiæ.	ibid.
1229	13 Hen. 3.	Febr.	De forma pacis cum Francia ineundæ.	ibid.
1219	13 Hen. 3.	4 Mar.	Pro emendis de interceptionibus contra Treugam.	p. 307
1229	13 Hen. 3.	6 Mar.	Litteræ congratulatoriæ Othoni Duci de Brunefwic, de liberatione ejus.	p. 308
1229	13 Hen. 3.	7 Mar.	Litteræ Credentiales Comiti Tholos.	p. 307
1229	13 Hen. 3.		Ejusmodi Litteræ eidem Comiti.	ibid.
1229	13 Hen. 3.	4 Apr.	Ejusmodi Littera Duci de Brunesw.	p. 308
1229	13 Hen. 3.		Littera, cujus in superiore fit mentio, pro prædicto Duce Papæ missa.	p. 309
1229	13 Hen. 3.	5 Apr.	Littera Regis Romano Cardinali de pace cum Rege Franciæ.	ibid.
1229	13 Hen. 3.	5 Apr.	Eidem de treuga.	ibid.
1229	13 Hen. 3.		Littera Regi Franciæ de pace.	p. 310
1229	13 Hen. 3		Eidem Littera de treuga.	ibid.
1229	13 Hen. 3		Littera Blanchæ, matri Regis Franciæ de pace.	ibid.
1229	13 Hen. 3.		Eidem Littera de treuga.	ibid.
1229	13 Hen. 3.	19 Apr.	De Conductu pro Comite Gisnes.	ibid.
1229	13 Hen. 3.	22 Jul.	Pro eodem Comite.	p. 311
1229	13 Hen. 3.	3 Oct.	Pro David filio Lewelini nepote Regis.	ibid.
1229	14 Hen. 3.	9 Dec.	De feodo Comitis Flandriæ.	ibid.
1229	14 Hen. 3	29 Dec.	De Conductu Ducis Brabantiæ.	ibid.
1230	14 Hen. 3.	6 Maii.	De inimicis Domini Regis, & præcipue de Rupella gravandis.	p. 312
1230	14 Hen. 3.		Manucaptio Emerici de Tuarcio pro Emerico de Lezynyaco.	ibid.
1230	14 Hen. 3.		De servitio prædicti Emerici de Tuarcio.	ibid.
1230	14 Hen. 3.		De forma per quam Galfridus de Lezynaco, & cæteri cum illo capti, liberantur a carcere.	p. 313
1230	14 Hen. 3.		De homagio Hemari de Volutio.	p. 314
1230	14 Hen. 3.	5 Apr.	Bulla de protectione Papali pro Priore & Conventu Sanctæ Trinitatis London.	ibid.
1230	14 Hen. 3.	21 Jul.	De libertatibus Oleroni concessis.	ibid.
1230	14 Hen. 3.	30 Jul.	De treugis cum Vicecom. de Brule.	p. 315
1230	14 Hen. 3.	25 Aug.	De treugis prorogandis cum Francia.	ibid.
1230	14 Hen. 3.	6 Sept.	De potestate ad treugas capiendas cum Rege Francia.	ibid.
1230	14 Hen. 3.	22 Sept.	De auxilio Duci Britanniæ præstando.	ibid.
1230	14 Hen. 3.	26 Sept.	De pecunia prædicto Duci solvenda.	p. 316
1230	14 Hen. 3.	27 Sept.	De servitio Regis promovendo.	ibid.
1230	14 Hen. 3.		De treugis cum Vicecom. Brusc. non diutius duraturis.	ibid.
1230	15 Hen. 3.	10 Nov.	De annuo feodo Ferrando Comiti Flandriæ soluto, & etiam de interprisis contra Flandrenses emendandis.	ibid.
1230	15 Hen. 3.	10 Nov.	De protectione pro hominibus de Brunefwick.	p. 317
1231	15 Hen. 3.	30 Jan.	De Rege non excommunicando.	ibid.
1231	15 Hen. 3.	27 Maii.	De Conductu Nunciorum Lewelini.	ibid.
1231	15 Hen. 3.	25 Jun.	Pro Hybernicis quod Wallenses pro posse expugnarent.	p. 318
1231	15 Hen. 3.	20 Jul.	De non excommunicando, sine causa manifesta, Justiciarios, Vicecomites & Ballivos Regis.	ibid.
1231	15 Hen. 3.	22 Jul.	De excommunicando Laicos, qui sint Regni perturbatores	p. 319
1231	16 Hen. 3.	30 Nov.	De treuga inter Regem & Lewelinum.	ibid.
1232	16 Hen. 3.	16 Jan.	De adventu Ducis Britanniæ in Angliam.	p. 320
1232	16 Hen. 3.		Pro prædicto Duce.	ibid.
1232	16 Hen. 3.	20 Febr.	Littera Lewelino Principi de Albefr. de treugis emendandis.	ibid.
1232	16 Hen. 3.	20 Apr.	Littera Comiti Sabaudiæ, deprecatoria super jacturis quas filius ejus in Anglia sustinuisset.	p. 321
1232	16 Hen. 3.	7 Jun.	Queritur Gregorius de Ministris suis male-tractatis & Bullis conculcatis.	p. 322
1232	16 Hen. 3.		De Conductu Ducis Norwegiæ.	p. 323
1232	16 Hen. 3.		De Conductu Ducis de Lemburg.	ibid.
1232	16 Hen. 3.	22 Jul.	De Rotunda tabula prohibenda.	ibid.
1232	16 Hen. 3.		De Conductu Lewelini.	p. 325
1232	16 Hen. 3.	12 Sept.	Littera Regis Imperatori de expeditione sua adversus Regem Franciæ minus prospera: Et de perfidia Pictavensium.	ibid.
1231	16 Hen. 3.	8 Oct.	De salvo Conductu pro Rege Navarræ.	p. 327
1232	17 Hen. 3.	13 Nov.	De Conductu pro Margareta uxore H. de Burgo, & sorore Regis Scotorum.	p. 327
1231	17 Hen. 3.	7 Dec.	De provisione inter Regem & Lewelinum.	ibid.
1233	17 Hen. 3.	6 Maii	De appellatione Archiepiscopi Eborac contra Coronationem Regis Scotiæ ratificata.	p. 328
1233	17 Hen. 3.	28 Maii	De adventu Regis Conac. in Angliam.	ibid.
1233	17 Hen. 3.	2 Sept.	Littera Lewelino Principi de Albertrau de pace.	ibid.

Litera

Index Chronologicus.

A. D.	A. R.	Mense	
1233	17 Hen. 3		Littera Lewelini, Regi de pace inter eos tenenda. p. 329
1233	18 Hen. 3	19 Oct.	De Conductu pro Duce Britanniæ. ibid.
1234	18 Hen. 3	20 Apr.	De transfretando in auxilium Ducis Britanniæ. ibid.
1234	18 Hen. 3	7 Maii.	Bulla Gregorii pro Huberto de Burgo, & de non trahendis Magnatibus in judicium extra Regnum. p. 330
1234	18 Hen. 3	10 Maii.	Litteræ de pace formanda, vel de treugis prorogandis cum Francia. ibid.
1234	18 Hen. 3		Instructiones de pace vel treugis prædictis. p. 331
1234	18 Hen. 3	25 Maii.	De auxilio Duci Britanniæ ferendo. ibid.
1234	18 Hen. 3	13 Jun.	Concessio pro Alienora sorore Regis. p. 332
1234	19 Hen. 3	3 Nov.	De Buhurdicio prohibito. ibid.
1234	19 Hen. 3	18 Nov.	De Conductu pro Consiliariis Lewelini. ibid.
1234	19 Hen. 3	22 Nov.	De emendatoribus treugarum cum Francia assignatis. ibid.
1234	19 Hen. 3		Litteræ notificatoriæ super assignatione prædicta. p. 333
1234	19 Hen. 3		De jurantibus in animam Regis treugam, nominatis. ibid.
1234	19 Hen. 3		Ejusmodi Littera Reginæ Franciæ. ibid.
1234	19 Hen. 3	5 Dec.	De treugis cum Franciâ observandis. ibid.
1235	19 Hen. 3	3 Jan.	De Treugis captis cum Navarræ Rege. p. 334
1235	19 Hen. 3	6 Jan.	Bulla per quam confirmatur, & roboratur compositio facta inter Regem Angliæ & Regem Scotiæ de Homagio & fidelitate. ibid.
1235	19 Hen. 3	6 Jan.	Bulla Gregorii de Homagio & fidelitate Regi per Regem Scotiæ præstandis. p. 335
1235	19 Hen. 3	25 Febr.	Rex queritur Papæ contra Petrum, Comitem Britanniæ. ibid.
1235	19 Hen. 3	25 Febr.	Littera Papæ, quod sola improbitas Comitis Marchiæ Treugis cum Francia ineundis obstitit. p. 336
1235	19 Hen. 3	25 Febr.	Littera Regis Universis Cardinalibus super parte Annui Census, pro Regnis Angliæ & Hyberniæ ipsis solvenda. p. 337
1235	19 Hen. 3	26 Febr.	Littera Blanchæ Regis Franciæ Matri. ibid.
1235	19 Hen. 3	8 Apr.	De Matrimonio cum filia Comitis Pontivi contrahenda. p. 338
1235	19 Hen. 3		Ejusmodi Littera prædicto Comiti. ibid.
1235	19 Hen. 3		Littera Johannæ Filiæ Comitis, de contractu Matrimoniali per Papam confirmando. p. 339
1235	19 Hen. 3		Littera Domino Papæ ex parte dictæ Dominæ. ibid.
1235	19 Hen. 3	14 Apr.	De Conductu pro Rege Manniæ & Insularum. ibid.
1235	19 Hen. 3	1 Maii.	Littera de Compellendo Comitem Marchiæ ad præstandum alienlum suum Treugis cum Franciâ ineundis. ibid.
1235	19 Hen. 3		Ejusmodi Littera ad eosdem. p. 340
1235	19 Hen. 3	7 Maii.	Pro Henrico Duce Lotharingiæ, de honore de Eya cum pertinentiis. ibid.
1235	19 Hen. 3	2 Jun.	Pro Rege Navarræ. ibid.
1235	19 Hen. 3	22 Jun.	Littera Comiti Sabaudiæ de Matrimonio cum Alienora Filia Raymundi Comitis Provinciæ, nepte ejus contrahendo. p. 341
1235	19 Hen. 3	22 Jun.	De Conductu Ducis Norwagiæ. ibid.
1235	19 Hen. 3	11 Jul.	Pro Rege Manniæ de custodienda Costera Hyberniæ. ibid.
1235	19 Hen. 3	16 Jul.	De negotio Matrimonii cum filia Comitis Pontini. p. 342
1235	19 Hen. 3	25 Aug.	De Treugis cum Francia hinc inde jurandis. ibid.
1235	19 Hen. 3		De octingentis Libris, Comiti Marchiæ solvendis occasione Insulæ de Oleron. ibid.
1235	19 Hen. 3	10 Oct.	Littera Comiti Provinciæ, de negotio Matrimonii contrahendi cum Alienora filia sua. p. 343
1235	19 Hen. 3		Littera Comitissæ Provinciæ super re eadem. ibid.
1235	19 Hen. 3	14 Oct.	De causa Matrimonii, inter Comitem Marchiæ & Isabellam Reginam Angliæ contracti, suspendenda. p. 344
1235	19 Hen. 3	15 Oct.	De Articulis Matrimonii, inter Regem & filiam Comitis Provinciæ. ibid.
1235	20 Hen. 3		Littera de Credentia Comiti Provinciæ. p. 345
1235	20 Hen. 3	19 Oct.	Potestas data procuratoribus de pecuniâ recipiendâ. p. 346
1235	20 Hen. 3	19 Oct.	Instructio privata de Matrimonio prædicto. ibid.
1235	20 Hen. 3	15 Nov.	De procuratore per Imperatorem destinato, super Matrimonio cum Isabella Sorore Regis. ibid.
1235	20 Hen. 3	[illegible] Dec.	Bulla Regi, de Sorore Imperatori in Uxorem tradenda. p. 348
1235	20 Hen. 3	8 Dec.	De Conductu Regis Scotiæ. ibid.
1235	20 Hen. 3	12 Dec.	De adventu Regis Scotiæ cum Uxore sua in Angliam. ibid.
1235	20 Hen. 3		Littera Imperatori super adventu Petri de Vinea. p. 349
1236	20 Hen. 3	16 Jan.	Conductus pro Jurantibus in Treugam cum Francia. ibid.
1236	20 Hen. 3	3 Febr.	De Treugis cum Francia captis in quinquennium duraturis. ibid.
1236	20 Hen. 3	3 Febr.	Litteræ Ricardi Comitis Cornubiæ de Treugis prædictis. p. 351
1236	20 Hen. 3	7 Febr.	Littera Regis Archiepiscopo Auxitan. de Alienora desponsata & Coronata, necnon de Treugis tenendis cum Francia. ibid.
1236	20 Hen. 3		Ejusmodi Littera Comiti Bygorræ. ibid.
1236	20 Hen. 3		Pro Duce Lotharingiæ. p. 352
1236	20 Hen. 3	10 Febr.	De termino pro prædicto duce præfigendo. ibid.
1236	20 Hen. 3	16 Febr.	Littera Regis Principi de Abberfrau, de emendis, super damnis contra Treugas. p. 353
1236	20 Hen. 3	22 Febr.	Contractus Matrimonialis inter Imperatorem & Isabellam Henrici Regis Sororem. ibid.
1236	20 Hen. 3	22 Febr.	Notificatio facta de contractu Matrimoniali inter Imperatorem & Isabellam Angliæ. p. 355
1236	20 Hen. 3	24 Febr.	Littera Regis Imperatori de Nunciis utrinque missis. p. 356
1236	20 Hen. 3	24 Febr.	Littera Reginæ Scotiæ de sorore sua in Uxorem Imperatori tradenda. ibid.
1236	20 Hen. 3		Littera Regis Archiepiscopo Coloniensi, quod Matrimonium contrahitur inter Imperatorem & Isabellam Sororem suam. p. 357
1236	20 Hen. 3	12 Mar.	Ne quis Extraneus de Francia Magnus, vel [illegible] applicet sine licentia Regis. ibid.
1236	20 Hen. 3	17 Mar.	Protectio Domûs Hospitalis, specialiter autem de Otrinton & de Torunton in via Ecclesiarum. p. 358
1236	20 Hen. 3		
1236	20 Hen. 3	2[illegible] Mar.	De navibus providendis ad opus Isabellæ Sororis Domini Regis. ibid.
			Super Negotio eodem. ibid.
1236	20 Hen. 3	25 Apr.	Littera Regis Papæ responsoria, de processu Matrimonii, inter Imperatorem & Sororem suam. p. 352
1236	20 Hen. 3	25 Apr.	Ejusmodi Littera Universis Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus. 350
1236	20 Hen.		Imperatoris mandatum Duci Brabantiæ, de recipienda Isabella Sorore Regis Henrici, & deducendâ ad Imperatorem. ibid.
1236	20 Hen. 3		Ejusmodi mandatum Archiepiscopo Coloniensi. p. 351
1236	20 Hen. 3	[illegible] Maii	Littera Gregorio Papæ, qua Rex Angliæ se eidem Papæ submisit de solutione Pecuniæ, cum Isabella Sorore sua, Imperatori datæ. ibid.
1236	20 Hen. 3		Littera Gregorio Papæ, quod se Imperatori obligaret pro pecunia antedicta. p. 352
1236	20 Hen. 3	19 Maii.	De Conductu Magistri Walteri Nuncii Domini Imperatoris. ibid.
1236	20 Hen. 3	24 Maii.	De Protectione pro Olavo Rege Manniæ, ad partes Norwegiæ profectum. p. 353
1236	20 Hen. 3	20 Maii.	Littera Regis Joannæ Comitissæ Flandriæ, de damnis emendatis, de feodo prædictæ Comitissæ, & Smaragdo [illegible]. ibid.
1236	20 Hen. 3		Littera Imperatori, de Attemptatione Lumbardorum, necnon de pecunia ei solvenda. p. 354
1236	20 Hen. 3	25 Jun.	Littera Imperatori adhuc de Attemptatione Lumbardorum, ut etiam de residua pecunia ei solvenda. ibid.
1236	20 Hen. 3		Littera Regis Imperatori excusatoria, quod fratrem suum ad præsentiam ejus mittere nequeat. p. 355
1236	20 Hen. 3		Littera Imperatori; quod frater suus ad præsentiam ejus cum salvo Conductu accederet. p. 362
1236	20 Hen. 3		Littera ad Imperatricem. ibid.
1236	20 Hen. 3	20 Jun.	Littera Papæ recommendatoria, de Causa Imperatoris contra Lumbardos suscipienda. p. 357
1236	20 Hen. 3	29 Jun.	Ejusmodi Litteræ Joanni Columnæ Cardinali Romano. ibid.
1236	20 Hen. 3	2 Julii.	Bulla de revocandis Alienationibus, vel de absolutione Juramenti Coronationis. p. 358
1236	20 Hen. 3	11 Jul.	De Treugis cum Principe de Abberfrau. ibid.
1236	20 Hen. 3	12 Jul.	De prædictis Treugis ex parte Lewelini apud Salopiam jurandis. p. 359
1236	20 Hen. 3	30 Jul.	Notificatio Lewelino Principi de Abberfrau de dictatoribus Treugæ. ibid.
1236	20 Hen. 3		De Episcopo Herefordensi pro dictatore assignato. ibid.

Index Chronologicus.

A. D.	A. R.	Mense	
1235	20 Hen. 3.	Sept.	De Manerio de Driffeld dato per Regem Johannæ Reginæ Scotiæ. p. 370
1236	20 Hen. 3.	24 Sept.	Littera Regi Scotiæ de Captione Ricardi Siward. ibid.
1237	21 Hen. 3.	8 Apr.	Pro Olavo Rege Maniæ p. 371
1237	21 Hen. 3.	28 Apr.	Bulla Gregorii Papæ IX. per quam reprehendit Regem Scotiæ ex eo quod non servavit Juramentum factum Regi Angliæ de Homagio. ibid.
1237	21 Hen. 3.	28 Apr.	Bulla Gregorii Papæ de Matrimonio, contracto cum filiâ Comitis Pontivensis, irritando. ibid.
1237	21 Hen. 3.	29 Maii.	Archiepiscopo Cantuar. de prædicto Matrimonio irritando. p. 372
1237	21 Hen. 3.	3 Jun.	De Conductu pro David filio Lewelini. ibid
1237	21 Hen. 3.	24 June.	De prorogatione Treugarum cum Principe Abberfrau. p. 373
1237	21 Hen. 3.	26 Jun.	De pace inter Barones de quinque portibus, & homines de Baion. ibid.
1237	21 Hen. 3.	28 Jun.	De ultima solutione pecuniæ, Imperatori debitæ pro Maritagio Isabellæ. ibid.
1237	21 Hen. 3.	7 Jul.	De Annuo Censu Papæ solvendo. p. 374
1237	21 Hen. 3.		Omnium Querelarum inter Angliæ & Scotiæ Reges finalis Concordia coram Ottone Cardinale Legato apud Eboracum. ibid.
1237	21 Hen. 3.		Littera Papæ notificatoria per Regem Scotiæ de Concordia prædicta. p. 377
1237	22 Hen. 3.	3 Nov.	De Alianora filia Galfridi, Angliæ & Britanniæ Hærede. p. 378
1237	22 Hen. 3.	11 Dec.	Bulla pro Theodino filio Odonis Brankaleonis. ibid.
1238	22 Hen. 3.	20 Febr.	Bulla de Alienatis resumendis, Juramentis & Instrumentis non obstantibus. ibid.
1238	22 Hen. 3.	21 Febr.	Pro Regina Scotiæ de Testamento condendo. p. 379
1238	22 Hen. 3.	8 Mar.	De Treugis Walliæ. ibid.
1238	22 Hen. 3.		Littera Principi Lewelino, de Homagio filii ejus sine Regis venia non præstando. ibid.
1238	22 Hen. 3.		Ejusmodi Littera David filio Lewelini. p. 380
1238	22 Hen. 3.	1 Mar.	De Quingentis libris datis Imperatori Constantinopol. ibid.
1238	22 Hen. 3.	12 Jun.	De Saraceno Custodiendo. ibid
1238	22 Hen. 3.	8 Jul.	De prorogatione Treugarum inter Dominum Regem & Lewelinum. ibid
1238	22 Hen. 3.		Littera Lewelino Principi super prædictis Treugis. p. 381
1238	22 Hen. 3.		Forma Litterarum Lewelini de prorogatione Treugarum. ibid.
1238	22 Hen. 3.	15 Jul.	Pro Nuncio Regis Norweg. p. 382
1238	22 Hen. 3.	20 Jul.	De Nuncio veteris de Mussa in Angliam veniendo. ibid.
1238	23 Hen. 3.		Increpat Imperator Regem Angliæ quod permiserit sententiam contra eum in terra sua publicari, & pecuniam colligi. p. 383
1238	23 Hen. 3.		Littera Imperatoris Baronibus Angliæ, expostulatoria de publicando iniquam pontificis Romani sententiam, necnon de auxilio eidem præstando. p. 385
1239	23 Hen. 3.	13 Jan.	Bulla quod Electio non debet fieri de persona Regi suspecta. p. 387
1239	23 Hen. 3.	8 Febr.	Bulla quod nulla persona Regi suspecta eligatur in Episcopum Wintoniensem. p. 388
1239	24 Hen. 3.	21 Oct.	Bulla de non attemptando in præjudicium Regis, vacante Ecclesia Dunelmensi. p. 388
1239	24 Hen. 3.	8 Dec.	Pro Thoma de Sabaudiâ, Comite Flandriæ. ibid.
1240	24 Hen. 3.		Compromissum per Regem, & Davidem Filium Lewelini. p. 389
1240	24 Hen. 3.	4 Jul.	Bulla pro Conventu Sanctæ Trinitatis London. p. 390
1240	24 Hen. 3.		Littera Fedlimidi O-Connor Regis Conachiæ ad Henricum Regem. p. 391
1240	24 Hen. 3.	13 Jul.	Littera Imperatoris Regi, quâ Offensas Gregorii Papæ acriter objurgat, & perfidiam Legati ejus graviter insectatur. p. 386
1240	25 Hen. 3.	25 Oct.	Pro Waltero Marescallo, quod homagium faciat Regi Francorum. p. 391
1240	25 Hen. 3.	30 Nov.	De Compromisso per Regem & David Filium Lewlini. ibid.
1241	25 Hen. 3.	19 Febr.	De procedendo ad Arbitrium inter Regem & Principiem Walliæ. 392
1241	25 Hen. 3.		De Arbitris, loco absentium, substituendis inter Davidem filium Lewelini & Marchiones. ibid.
1241	25 Hen. 3.	23 Apr.	De pecunia Comiti Cornubiæ in Terra sancta deferenda. 393
1241	25 Hen. 3.		Littera Imperatoris, qua de Statu & Successibus suis Regem reddit certiorem. ibid.
1241	25 Hen. 3.	24 Jun.	De potestate data Petro de Sabaudia attrahendi quosdam ad servitium Regis, & Feodum pro dicto servitio offerendi. p. 395
1241	25 Hen. 3.	14 Jul.	Littera Davidi Filio Lewelini, de injuriis sibi illatis emendandis. ibid.
1241	25 Hen. 3.		Promissiones & pacta Davidis Filii Lewelini. p. 396
1241	25 Hen. 3.	31 Aug.	De Conventionibus sive pactis antedictis per Davidem fideliter observandis. p. 397
1241	25 Hen. 3.		Littera David Filii Lewelini per quam concessit Domino Regi Angliæ quod stabit juri in Curia sua super portione terræ quæ fuit Patris sui. ibid.
1241	25 Hen. 3.		Littera Imperatoris Regi, qua fallaciam Papæ exponit, & conventurum Consilium seu nunquam pernegat. p. 382
1241	25 Hen. 3.	25 Sept.	Pro Comite Sabaudiæ. p. 399
1242	26 Hen. 3.	30 Jan.	Littera Imperatoris Regi de Morte Isabellæ Imperatricis & Sororis ejus. ibid.
1242	26 Hen. 3.	16 Febr.	De Ducentis Libratis Terræ Regi Scotiæ assignandis. p. 400
1242	26 Hen. 3.	8 Mar.	De Treugis cum Francia non infringendis. ibid.
1242	26 Hen. 3.	5 Maii.	De Regno Angliæ commisso Domino Eborum Archiepiscopo. ibid.
1242	26 Hen. 3.	24 Maii.	De Interceptionibus contra Treugas cum Francia emendandis. p. 401
1242	26 Hen. 3.	25 Maii.	Summonitio Hominibus de Vasconia. ibid.
1242	26 Hen. 3.	31 Maii.	De potestate ad interceptiones contra Treugam cum Francia emendendas. p. 402
1242	26 Hen. 3.		De potestate dandi & capiendi diem rationabilem de emendis p. 403
1242	26 Hen. 3.		De Treugis cum Francia rumpendis. ibid.
1242	26 Hen. 3.	8 Jun.	De Statu Regis Significans Episcopis Angliæ. ibid.
1242	26 Hen. 3.	8 Jun.	De Guerra cum Rege Franciæ Inchoatâ. p. 404
1242	26 Hen. 3.	8 Jun.	De forma transmissa Baronibus Angliæ. p. 405
1242	26 Hen. 3.	8 Jun.	Baronibus de Hastinges, de Rege Franciæ & suis gravandis. p. 406
1242	26 Hen. 3.	15 Jun.	De gravando Regem Franciæ, quod non curat Interceptiones emendare. ibid.
1242	26 Hen. 3.	27 Jun.	Litteræ de credentia Imperatori. ibid.
1242	26 Hen. 3.	28 Jun.	Pro Insula de Re. p. 407
1242	26 Hen. 3.	30 Jun.	De Matrimonio contrahendo inter Comitem Tholos. & Margaretam Filiam Comitis Marchiæ. ibid.
1242	26 Hen. 3.	5 Julii.	De Fœdere ineundo inter Dominum Regem & Imperatorem. ibid.
1242	26 Hen. 3.	7 Jul.	De mandato Hominibus de Maresin. ibid.
1242	26 Hen. 3.	4 Aug.	De Rege Franciæ gravando per Homines de Baiona. p. 408
1242	26 Hen. 3.	14 Aug.	Conventio inita inter Regem ex unâ, & Remundum Vicecomitem Frunzak ex alia parte. ibid.
1242	26 Hen. 3.	22 Aug.	De Treugis factis inter Arnoldum Comitem de Blankeford & Vicecomitem de Frunzak. p. 409.
1242	26 Hen. 3.	28 Aug.	De Constabulariis exercitûs Anglicani constitutis. p. 410.
1242	26 Hen. 3.	28 Aug.	Conventio inter Dominum Henricum Regem Angliæ, & Remundum Comitem Tholos. ibid.
1242	26 Hen. 3.	3 Sept.	Carta Conventionum Comitis Tholosani cum Rege Angliæ. p. 411
1242	26 Hen. 3.	5 Sept.	De pace formata inter Comitem Tholos. & Arnaldum de Tancalon. & Vicecomitem de Frunzak. p. 412.
1242	26 Hen. 3.	11 Sept.	Littera Willielmo de l'Eparr cum multis aliis, quod in occursum Regis cum debito servitio suo veniant. ibid.
1242	27 Hen. 3.	29 Oct.	Bulla qua Gaufrido Ledespris conceditur Licentia construendi Capellam in fundo proprio. 413
1242	27 Hen. 3.	10 Dec.	Littera Johanni Duci Britanniæ super petitione sua de Comitatu Richmundiæ. ibid.
1243	27 Hen. 3.	8 Jan.	Littera Imperatori de perfidia Comitis Tholos. de seditione Pictaviæ, necnon de superbis verbis Isabellæ Imperatricis. p. 414.
1243	27 Hen. 3.		Ejusmodi Littera Petro de Vinea, magnæ Imperialis Aulæ Judici. ibid.
1243	27 Hen. 3.		Littera Eymæ de Gusspeis de negotio expediendo apud Imperatorem. p. 415
1243	27 Hen. 3.	1 Jun.	Littera Regis Reymundo Berengario. ibid.
1243	27 Hen. 3.		Conventio facta inter Henr. Regem ex una parte & Sicardum de Mundgioun ex alia. ibid.

Forma

Index Chronologicus.

Bulla

Index Chronologicus.

A. D.	A. R.	Mense	
1250	34 Hen. 3	11 Apr.	Bulla dissuasoria; ne Rex ad præsens iter in Terram sanctam aggrediatur. ibid.
1250	34 Hen. 3	26 Apr.	Bulla continens indulgentias crucesignatis concessas, & mandatum de prædicando de negotio prædicto. p. 452
1250	34 Hen. 3	30 Apr.	Bulla de negotio crucis. p. 455
1250	34 Hen. 3	30 Apr.	Bulla quod fratres prædicatores equitare possint. ibid.
1250	34 Hen. 3	13 Jun.	De negotio crucis. ibid.
1250	34 Hen. 3	24 Sept.	Bulla de revocando statuto Hiberniæ nè Clerici Angliæ admitterentur in Canonicum Ecclesiarum prædictæ Terræ. ibid.
1250	34 Hen. 3	24 Sept.	Bulla de cassatione statuti prædicti. ibid.
1250	34 Hen. 3	1 Oct.	Bulla de negotio crucis. p. 458
1250	34 Hen. 3	7 Oct.	De anniversario die Matris Regis celebrando in Normannia. ibid.
1250	34 Hen. 3	11 Oct.	Relaxatio sententiæ excommunicationis factæ contra Priorem & Conventum per Archiepiscopum Cantuar. ibid.
1250	34 Hen. 3	11 Oct.	Bulla de relaxatione sententiæ prædictæ. p. 459
1250	35 Hen. 3		Forma pacis, ordinata inter Cives Burdegaliæ, qui, de mandato Simonis de Monteforti, vices Regis Angliæ gerentis, extra Civitatem Burdegal. erant, & quosdam alios, qui in eadem Civitate morabantur. ibid.
1251	35 Hen. 3	8 Jan.	De pace prædictâ per Regem confirmatâ. p. 461
1251	35 Hen. 3	17 Jan.	Pro crucesignatis de redemptionibus voti. ibid.
1251	35 Hen. 3	21 Jan.	Littera Duci Brabantiæ, de negotio inter Regem & eundem. ibid.
1251	35 Hen. 3	26 Febr.	Bulla de pecunia in Hibernia pro negotio crucis collectâ. p. 462
1251	35 Hen. 3	1 Mar.	De dictatoribus Treugarum inter Regem & Regem Franciæ substituendis. ibid.
1251	35 Hen. 3	5 Mar.	Bulla quod familiares Clerici Domini Reg. de cætero non coartentur ad exhibitionem Ecclesiasticorum proventuum primi anni per Cant. Archiep. ibid.
1251	35 Hen. 3	30 Mar.	Bulla de abutentibus Litteris Apostolicis. p. 463
1251	35 Hen. 3	6 Apr.	Bulla Innoc. Papæ quarti, per quam non exaudit petitiones Regis Angliæ, viz. Quod Rex Scotiæ non possit inungi vel coronari sine licentia suâ & de decimâ Ecclesiast. proventuum habenda. ibid.
1251	35 Hen. 3		Processus & sententia de irritando contractum matrimonialem inter Regem & filiam Comitis Pontiven. & pronunciando matrimonium inter prædictum Regem & filiam Comitis Provinciæ esse legitimum. p. 464
1251	35 Hen. 3	10 Jul.	De Pensione pro Isabellâ sorore Regis. p. 465
1251	35 Hen. 3	4 Sept.	Redemptiones votorum concessæ crucesignatis in Scotiâ, non obstante concessione facta Regi Angliæ. p. 466
1251	35 Hen. 3	28 Sept.	De conductu Reginæ Scotiæ. ibid.
1251	35 Hen. 3	12 Oct.	De conductu Alexandri Regis Scotiæ. ibid.
1251	36 Hen. 3	27 Dec.	Pro Alexandro Rege Scotiæ. p. 467
1252	36 Hen. 3	2 Jan.	De Treugis cum Rege Navarræ ratificandis ibid.
1252	36 Hen. 3	10 Febr.	Bulla Papæ Rogatoria pro quibusdam Mercatoribus Senens. ibid.
1252	36 Hen. 3	12 Febr.	Pro Matillida de Cantilupo cum Regina Scotiæ in Scotiam profecta. ibid.
1252	36 Hen. 3		Bulla pro Crucesignatis. p. 468
1252	36 Hen. 3	7 Mar.	Bulla de Collectoribus Redemptionum votorum Crucesignatorum. p. 47.
1252	36 Hen. 3	15 Mar.	De decima danda, de Maneriis Episcoporum & Prælatorum Regi Angliæ, in subsidium Terræ sanctæ. p. 471
1252	36 Hen. 3	22 Mar.	De querela facta per Clerum Angliæ de gravibus oppressionibus, Anglis illatis per Curiam Romanam ratione provisionum & collationum Spiritualium, &c. ibid.
1252	36 Hen. 3	26 Maii.	Pro Comite Augy. p. 473
1252	36 Hen. 3	6 Jun.	De Termino ad passagium in Terram sanctam assignato. ibid.
1252	36 Hen. 3	8 Jun.	Regi Franciæ, de Terris per ipsum occupatis Regi restituendis, p. 474
1252	36 Hen. 3		Ejusmodi Littera Reginæ Franciæ. ibid.
1252	36 Hen. 3	13 Jun.	De discordiis in Wasconia sedandis. ibid.
1252	36 Hen. 3	2 Jul.	Bulla monitoria Regi Angliæ, pro Episcopo Meneven. super Jure patronatûs. p. 476
1252	36 Hen. 3	20 Jul.	Bulla qua redarguit Archiepiscopum Cantuar. p. 477
1252	36 Hen. 3	3 Aug.	Pro Comite Cornubiæ de Regno Siciliæ acceptando. ibid.
1252	36 Hen. 3	25 Aug.	Bulla Innocentii de confirmatione Matrimonii, contracti cum Alianora, Nata Comitis Provinciæ, Regina Angliæ. p. 478
1252	36 Hen. 3	31 Aug.	De Matrimonio Regis cum Johanna Regina Castellæ adnullando. p. 479
1252	36 Hen. 3	1 Sept.	De pecunia, in auxilium Terræ sanctæ concessa, in tuto loco reponenda. p. 480
1252	36 Hen. 3	26 Sept.	De Privilegiis Crucesignatis concessis. ibid.
1252	36 Hen. 3	27 Sept.	Bulla pro Clericis familiaribus Regis de non residendo. p. 481
1252	36 Hen. 3	27 Sept.	Bulla de non molestandis Clericis prædictis.
1252	36 Hen. 3	29 Sept.	Bulla de Orationibus, & aliis specialibus Devotionis operibus, faciendis pro Rege, dum proficiscitur in Terram sanctam. ibid.
1252	36 Hen. 3	14 Oct.	Bulla super excommunicatione defraudatorum decimarum. p. 483
1252	36 Hen. 3	15 Oct.	Bulla de protectione Regis cum transfretaverit ad partes Terræ sanctæ. ibid.
1252	36 Hen. 3	15 Oct.	Bulla super Legatis indistinctis Regi tradendis cum iter arripuerit transmarinum. ibid.
1252	36 Hen. 3	15 Oct.	Bulla super usuris & male acquisitis assignandis Regi Angliæ, cum iter Terræ sanctæ arripuerit. p. 484
1252	36 Hen. 3	Oct.	Bulla de orando pro Rege Angliæ & societate sua ad Terram sanctam transeuntibus. p. 484
1252	37 Hen. 3	5 Nov.	Bulla de non permittendo Regem Angliæ molestari, quousque reversus fuerit a terra sancta. p. 485
1252	37 Hen. 3	5 Nov.	Bulla de protectione usq; ad reditum a Terra sancta. p. 486
1252	37 Hen. 3	13 Nov.	De subsidio pro Terra sancta. ibid.
1253	37 Hen. 3	23 Jan.	Littera Regis Innocentio quarto, de Regno Siciliæ Ricardo Comiti Cornubiæ oblato. q. inter omissa
1253	37 Hen. 3	28 Jan.	Littera Papæ de Expeditione in Terram sanctam. p. 486
1253	37 Hen. 3		Carta P. de Sabaudia, de Juramento eundi ad Terram sanctam in Comitiva Regis. p. 487
1253	37 Hen. 3	18 Apr.	De 10000. Marc. pro Petro de Sabaudia cum Rege in Terram Sanctam profecturo. p. 488
1253	37 Hen. 3	18 Apr.	De 5500. Marcis datis P. de Sabaudia pro eundo cum Rege in Terram sanctam. ibid.
1253	37 Hen. 3	30 Apr.	Pro Vicecomite Leoman. p. 487
1253	37 Hen. 3	30 Apr.	Pro Magno, Hærede Manniæ. p. 489
1253	37 Hen. 3	9 Maii.	Pro passagio Regis. ibid.
1253	37 Hen. 3		De Consensu Regis & Magnatum Angliæ in Sententiam Excommunicationis. ibid.
1253	37 Hen. 3	15 Maii.	De Fœdere conjugali cum Rege Hispaniæ. p. 490
1253	37 Hen. 3	24 Maii	De Matrimonio inter primogenitum Regis Arrogoniæ & Beatricem Filiam Regis ibid.
1253	37 Hen. 3		De Instructionibus super Matrimonio cum sorore Regis Castellæ. p. 491
1253	37 Hen. 3	22 Jun.	De magno Sigillo Commisso. ibid.
1253	37 Hen. 3	2 Jul.	De provisione facta ad Gubernationem Regni transfretante Rege. ibid.
1253	37 Hen. 3	7 Jul.	De custodia Angliæ & Walliæ commissa Reginæ. p. 492
1253	37 Hen. 3	8 Jul.	De Homagio Davidis Filii Griffini. ibid.
1253	37 Hen. 3	12 Jul.	Pro Thoma de Sabaudia. ibid.
1253	37 Hen. 3	20 Jul.	De Castro Doveriæ. p. 493
1253	37 Hen. 3	30 Jul.	Littera per quam Papa excommunicat omnes illos qui pacem Domini Regis Angliæ perturbant, aut perturbare præsumunt, postquam Dominus Rex iter arripuerit versus Terram sanctam p. 493
1253	38 Hen. 3	5 Sept.	Bulla de protectione pro Rege, Regina, &c. p. 494
1253	38 Hen. 3	3 Nov.	Bulla de provisionibus. ibid.
1253	38 Hen. 3	18 Dec.	De dispensatione Pap. & R. super ætatibus. p. 496
1253	38 Hen. 3	21 Dec.	De diversis in Vasconia secundum mandatum Papæ excommunicatis pro eo quod pacem Regis perturbarunt. ibid.
1253	38 Hen. 3	29 Dec.	De Alfonso Rege Castellæ & exercitu Saracenorum invadendo Aquitaniam, Angliam & Hiberniam. p. 497
1254	38 Hen. 3	5 Febr.	Littera Willielmo de Odingge super negotio prædicto. p. 498
1254	38 Hen. 3	8 Febr.	De pace inter Regem & Regem Castellæ tractanda & firmanda. p. 498
1254	38 Hen. 3		De adventu Regis Castellæ contra Regem in Vasconia. p. 499
1254	38 Hen. 3	11 Febr.	De Obligatione Regis Abbati & Conventui sanctæ apud Burdegal. p. 500
1254	38 Hen. 3	18 Febr.	Carta pro Edvardo primogenito Regis, de completione quindecim millium Marcarum per Annum. ibid.

Carta

A. D.	A. R.	Mense	
1254	38 Hen. 3	14 Febr.	Mandatum Ricardo de Grey, quòd feifinam Infularum daret Edwardo primogenito Regis. p. 501
1254	38 Hen. 3	14 Febr.	De conceffione pro Edwardo filio Regis. ibid.
1254	38 Hen. 3	15 Febr.	Petro de Sabaudia, de feifinâ terrarum dandâ Edwardo Regis primogenito. p. 502
1254	38 Hen. 3	18 Febr.	Carta pro Edwardo primogenito Regis, de conceffione omnium Terrarum per Reges Franciæ ablatarum in partibus tranfmarinis. p. 5[illegible]
1254	38 Hen. 3	6 Mar.	De conceffione Siciliæ nomine Papæ, facta Edmundo filio Regis. ibid.
1254	38 Hen. 3	31 Mar.	Confœderatio inter Henricum Angliæ, & Alfonfum Caftellæ, Reges, pro ipfis & eorum hæredibus, perpetuo duratura, contra omnes homines de mundo; falva fide Ecclefiæ Romanæ. p. 503
1254	38 Hen. 3	31 Mar.	Fœdus perpetuum cum Alfonfo Rege Caftellæ. ibid.
1254	38 Hen. 3	1 Apr.	De Conductu pro Edwardo Principe. p. 504
1254	38 Hen. 3	18 Apr.	De proventibus terrarum Sabinæ de Orcatio, Edwardo primogenito Regis conceffis. ibid.
1254	38 Hen. 3	20 Apr.	Promiffio ex parte Procuratorum Regis de Conventione cum Alfonfo, figillo Regis fignata, mittenda Procuratoribus Hifpaniæ. p. 506
1254	38 Hen. 3	20 Apr.	Litteræ Regis ad eandem formam. p. 507
1254	38 Hen. 3	22 Apr.	Carta Regis Caftellæ de fœdere cum Rege Angliæ obfervando. p. 509
1254	38 Hen. 3	22 Apr.	Litera Regis Caftellæ directa Vic. Biarn. Baronibus, Militibus, ac Prioribus Vafconiæ, de intendendo Henrico Regi Angliæ & Edwardo filio fuo, tanquam vero Domino fuo, poft quietam clamationem juris dicti Regis Caftellæ in Terra Vafcon. ibid.
1254	38 Hen. 3	22 Apr.	Carta Regis Caftellæ pro Rege Angliæ, per quam concedit quod, five pacem, five treugam habeat cum Rege Navarræ, Regi Angliæ remaneant Caftra & loca, quæ fuper eum fuerant occupata. p. 510
1254	38 Hen. 3	22 Apr.	Littera Regis Caftellæ, per quam concedit Regi Angliæ medietatem bonorum immobilium, in partibus Africanis lucrandorum. ibid.
1254	38 Hen. 3		Bulla pro Priore Sanctæ Trinitatis London. p. 511
1254	38 Hen. 3	14 Maii.	Bulla de mutuo ad opus Regis pro Regno Siciliæ. ibid
1254	38 Hen. 3	14 Maii.	Confirmatio donationis primæ a Domino Papa Innocentio factæ de Regno Siciliæ, in tenore literæ Magiftri Alberti factæ de eadem donatione, cum nominibus illorum, quorum arbitrio ftabitur fuper conditionibus: Continet etiam novam conceffionem in feudo. p. 512
1254	38 Hen. 3	14 Maii.	De renovandis litteris collationis de Regno Siciliæ. ibid.
1254	38 Hen. 3	14 Maii.	De Henrico Frederici, quondam Imperatoris ex Ifabella forore Regis filio, in Sicilia mortuo nec non de facto Siciliæ. ibid.
1254	38 Hen. 3		Conradi Romanorum & Siciliæ Regis Epiftola Regi de Morte fratris nepotis Regis Angliæ. p. 514
1254	38 Hen. 3	22 Maii.	Quod Rex cohibeat manus fuas ab expenfis non neceffariis ut utilius profequi poffit negotium Regni Siciliæ. p. 515
1254	38 Hen. 3	22 Maii.	Dominæ Reginæ, quod inducat Regem quod caveat fibi de fuperfluis expenfis, idque propter negotium Siciliæ quod affumpfit. ibid.
1254	38 Hen. 3	22 Maii	Domino Petro de Sabaudia quod moneat & inducat Regem ut parcat fumptibus, pro negotio terræ Siciliæ. ibid.
1254	38 Hen. 3	23 Maii.	De bis quinquaginta M. librarum Turon. Regi affignand. in fubfidium profecutionis negotii Siciliæ per Dominum Papam Innocent. p. 516
1254	38 Hen. 3	23 Maii.	Bulla fuper incremento biennii ultra triennium, de decima conceffa pro fubfidio Terræ Sanctæ. ibid.
1254	38 Hen. 3	23 Maii.	Bulla de vicefima in Regno Scotiæ Regi Angliæ conceffa, in fubfidium Terræ fanctæ. p. 517
1254	38 Hen. 3	25 Maii.	De magno figillo fabricando pro Regno Siciliæ. p. 515
1254	38 Hen. 3	31 Maii.	Bulla de commutatione voti crucis pro negotio Siciliæ, & de morte Conradi. ibid.
1254	38 Hen. 3	9 Jun.	Bulla fuper facto Regni Siciliæ ne Rex fit negligens aut remiffus. p. 518
1254	38 Hen. 3	8 Jul.	De matrimonio infra quinque feptimanas poft Feftum Sancti Michaelis inter Edwardum primogenitum Regis, & Alianoram Sororem Regis Caftellæ. ibid.
1254	38 Hen. 3	20 Jul.	De Dote pro Alienora forore Regis Caftellæ per Edv. primog. Regis. p. 519
1254	38 Hen. 3		De affenfu Edv. primog. Reg. in matrimonium cum Alienora forore præd. Reg. Caftellæ. ibid.
1254	38 Hen. 3		De juram. per Edv. fuper matrim. prædicto per Edwardum præftito. p. 520
1254	38 Hen. 3	22 Aug.	De affenfu Regis in matrimonium cum forore Regis Caftellæ. p. 522
1254	38 Hen. 3	22 Aug.	Littera Regis, de conceffionibus Edwardo filio fub magno figillo confignandis. p. 523
1254	38 Hen. 3	25 Aug.	De quibufdam fecretis Regi Scotiæ referendis. ibid.
1254	38 Hen. 3	26 Aug.	De dote Alienoræ forori Regis Caftellæ affignata per voluntatem Henrici Regis. ibid.
1254	38 Hen. 3	28 Aug.	Conceffiones Henrici Regis Edwardo filio primogenito. p. 520
1254	38 Hen. 3		De interceptionibus in treugis cum Comite Tholof. emendandis. p. 521
1254	38 Hen. 3	Aug.	De fœdere cum Alfonfo Rege Caftellæ. ibid.
1254	38 Hen. 3	7 Sept.	De Catallis Gaftonis de Byarn. arreftandis. p. 523
1254	38 Hen. 3	9 Sept.	Bulla pro Mercatoribus Senenf. de pecunia Electo & Capitulo Cafelien. mutuo data. p. 524
1254	38 Hen. 3		De inquirendo fuper homagio Giraldi Armanaci, quondam Johanni Regi præftito. p. 525
1254	38 Hen. 3	15 Sept.	De Conventione inter Regem & Giraldum hodiernum, fuper Recognitione homagii fupradicti & pro homagio fuo. ibid.
1254	38 Hen. 3	18 Sept.	De Conceffionibus Edvardo Regis filio in Hybernia. p. 526
1254	38 Hen. 3	18 Sept.	Littera Papæ de commutando voto de Terra fancta in paffagium ad partes Africæ. p. 527
1254	38 Hen. 3	3 Oct.	De Principatu Capuæ Thomæ de Sabaudia per Edmundum Regem Siciliæ conceffo. ibid.
1254	38 Hen. 3	11 Oct.	De Conceffionibus, prius Edwardo primogenito factis fub parvo figillo, jam fub magno figillo confirmatis. p. 528
1254	38 Hen. 3	11 Oct.	Carta per quam Henricus Rex confirmavit Edwardo filio fuo donationem, prius ei factam, de omnibus terris & tenementis, & omnibus aliis rebus, in tranfmarinis partibus. ibid.
1254	38 Hen. 3	11 Oct.	Confirmatio Cartæ de fuppletione 15000 Marcar. per annum fub figillo magno. p. 529
1254	38 Hen. 3	11 Oct.	De confirmatione Cartæ de terris Sabinæ de Orciato Edwardo primogenito. ibid.
1254	38 Hen. 3	11 Oct.	Conceffiones Henrici Regis Edvardo filio primogenito. p. 530
1254	38 Hen. 3	14 Oct.	De feifina Regni Siciliæ nomine Regis & Edmundi recipienda. ibid.
1254	39 Hen. 3	1 Nov.	De Alfonfo Rege Caftellæ, dimittente Edwardo primogenito Regis, quicquid juris habuit in Vafconia. p. 531
1254	39 Hen. 3	Nov.	Cyrographum, per literas majufculas divifum, de pace per Edwardum primogenitum Regis reformata inter Cives fuos Baion, necnon de juramento per eofdem fuper hac præftito. ibid.
1254	39 Hen. 3	3 Nov.	De officio magnæ Senefcalciæ Regni Siciliæ, conceffo per Papam Bertoldo Marchioni de Hohemburgh ad vitam fuam; Originalia, propter viarum difcrimina, tuto mitti non poterant, ideo tranfcripta a Papa bullantur, ut fic eandem vim habeant cum originalibus. p. 532
1254	39 Hen. 3	3 Nov.	De ratificatione conceffionum Comitatus Montis Caneofi, &c. factarum Bertholdo Marchioni de Hohemburgh in Sicilia per Conradum. p. 533
1254	39 Hen. 3	3 Nov.	De mille & quingentis unciis auri conceffis per Papam Bertholdo Marchioni de Hohemburgh, percipiendis fingulis annis de proventibus doanorum. p. 534
1254	39 Hen. 3	3 Nov.	De Comitatu Cotronen. in Sicilia conceffo Lodoyco, Germano Bertholdi Marchionis de Hohemburgh, per Papam. ibid.
1254	39 Hen. 3	17 Nov.	Bulla quod Rex feftinanter mittat in Apuliam ad cuftodiendam illam, aut oportebit Papam eam alteri concedere. p. 535
1254	39 Hen. 3	3 Dec.	De Com. Theatini in Sicilia conceffo per Papam Oddoni, Germano Bertholdi Marchionis de Hohemburgh. ibid.
1254	39 Hen. 3	22 Dec.	Bulla Alexandri Papæ quarti Regi Angliæ directa de nova creatione fua. p. 536
1255	39 Hen. 3	13 Jan.	Pro Archiepifcopo Armacan. ut Rex favorabilem fe præbeat eidem, & quod non credat detractionibus factis contra eum. p. 537
1255	39 Hen. 3	21 Jan.	Bulla pro Priore & Conventu Monafterii fanctæ Trinit. Ordinis fancti Auguftini London. p. 539

e

Bulla

Index Chronologicus.

A. D.	A. R.	Mense	
1255	39 Hen. 3	2 Febr.	Bulla Alex. Papæ pro Bertoldo, Ottone, & Ludowyco, de concessione eis facta per Papam de Ducatu Amalf. & pluribus terris in Sicilia. p. 540
1255	39 Hen. 3	10 Febr.	Bulla de Confirmatione per Alexandrum omnium concessionum factarum per Innocentium Papam Marchionibus de Hohemburch. p. 541
1255	39 Hen. 3	14 Febr.	Bulla promissoria de ponendis prædictis Marchionibus de Hohemburch in pace & concordia cum Manfredo Principe Tarentin. p. 542
1255	39 Hen. 3	14 Febr.	Bulla Obligatoria de protegendo Marchiones sæpedictus contra jam dictum Manfredum. ibid.
1255	39 Hen. 3	14 Febr.	Bulla pro Bertoldo, Oddone, & Ludoyco fratribus Marchionibus, quod, si aliquem eorum decedere contigerit, ei superstes succedat. p. 543
1255	39 Hen. 3	24 Febr.	De Judæis Comiti Cornubiæ assignatis pro Solutione pecuniæ sibi a Rege debitæ. ibid.
1255	39 Hen. 3	11 Mar.	De Obligatione Mercatoribus de Luk. facta. p. 544
1255	39 Hen. 3	12 Mar.	De Conductu pro Hugone Duce Burgundiæ. p. 545
1255	39 Hen. 3	15 Mar.	De mutando voto de Terra sancta pro Expeditione contra Saracenos in Africa. p. 545
1255	39 Hen. 3		Conditiones sub quibus—Siciliæ Regnum conceditur Edmundo Henrici filio q. inter omitia.
1255	39 Hen. 3	19 Apr.	De donationibus & privilegiis, factis Bertholdo, [illegible]m, & Lodowyco Marchionibus de Hohemburgh in Sicilia per Papam notificatis Regi Angliæ. p. 546
1255	39 Hen. 3	21 Apr.	De satisfactione per Edmundum Regem Siciliæ facienda Marchionibus de Hoemburgh de damnis eis illatis. ibid.
1255	39 Hen. 3	21 Apr.	Bulla pro Episcopo Bononiensi de pecunia sibi solvenda pro negotio Siciliæ. ibid.
1255	39 Hen. 3	3 Maii.	Bulla Archiepiscopo Cantuar. & Magistro Rostando de absolvendo Rege a voto Terræ sanctæ, & commutando illud idem in negotium Siciliæ, p. 547
1255	39 Hen. 3	7 Maii.	Bulla de Manfredo adhærente Saracenis, necnon de absolutione R. Angliæ super voto Commisso ad Terram sanctam, & de commutatione ejusdem voti in negotium Regni Siciliæ. p. 548
1255	39 Hen. 3	11 Maii.	Bulla quod, facta commutatione votorum Regis Norweyæ & aliorum ejusdem Regni ad Terram sanctam in negotium Regni Siciliæ compellantur illuc accedere. p. 549
1255	39 Hen. 3	12 Maii.	Bulla Archiepiscopo Cantuar. & Magistro Rostando super commutatione voti Regis Norweyæ & aliorum de Terra sua ad Terram sanctam in negotium Siciliæ & absolutione prædictis Regi & suis inde facienda. ibid
1255	39 Hen. 3	13 Maii.	Bulla qualiter Episcopus Bononien. mittitur ad Regi Angliæ ad confirmationem seu ordinationem negotii Siciliæ super promissione inde facta per Papam Edmundo filio Regis. p. 55-
1255	39 Hen. 3	15 Maii.	Bulla quod illi, qui pecuniam receperunt pro subsidio Terræ sanctæ & sunt inhabiles ad pugnam eam Regi reddant pro negotio Siciliæ. p. 551
1255	39 Hen. 3	16 Maii	Bulla pro Archiepiscopo Cant. & Magistro Rostando de commutatione voti Regis Angliæ crucis in negotium Apuliæ & Siciliæ. p. 552
1255	39 Hen. 3	16 Maii.	Bulla de vicesima Scotiæ, pro executione negotii Terræ sanctæ facienda per Regem Angliæ eidem Regi concessa per triennium ultra primos tres Annos. ibid.
1255	39 Hen. 3	17 Maii.	Bulla quod Redemptiones votorum Crucesignatorum in Regno Scotiæ ad Terram sanctam & obventiones integre colligantur & integre assignentur Regi Angliæ in subsidium terræ sanctæ. p. 553
1255	39 Hen. 3	21 Maii.	Bulla Henrico Regi Angliæ directa de fidelitatis Juramento, dicto Papæ & Ecclesiæ Romanæ præstando nomine Edmundi filii sui pro Regno Siciliæ. ibid
1255	39 Hen. 3	25 Maii.	De prohibitione torneamenti eo quod Edwardus filius in gravi periculo existit in Wascon[illegible] p. 55-
1255	39 Hen. 3	25 Maii.	Bulla directa Regi Angliæ pro ordine Cisterciensi de decima in subsidium Terræ sanctæ concessa per eos non solvenda. ibid.
1255	39 Hen. 3	14 Jun.	Pro Comitissa Thearcensi. p. 555
1255	39 Hen. 3	24 June.	De provisione pro Proconsule Romæ per Edmundum Regem Siciliæ facienda. ibid.
1255	39 Hen. 3	Julii.	De Treuga cum Rege Franciæ inita. ibid.
		22 Jul.	Littera de credentia Duci Suecorum. p. 557
1255	39 Hen. 3	25 Jul.	De vino pro nunciis Regis Castellæ capiendo. ibid.

A. D.	A. R.	Mense	
1255	39 Hen. 3	25 Jul.	De feriis pro prædictis Nunciis Castellæ providenda. ibid.
1255	39 Hen. 3	26 Jul.	De Nunciis Regis Castellæ curialiter recipiendis, & de iisdem non molestandis. ibid.
1255	39 Hen. 3	28 Jul.	Bulla inhibitoria ne quid attemptetur in præjudicium concessionis Regi Angliæ factæ per Innocentium Papam de redemptionibus votorum obventionibus & legatis in subsidium Terræ sanctæ. p. 558
1255	39 Hen. 3	10 Aug.	Litteræ de Credentia Magnatibus Scotiæ. ibid.
1255	39 Hen. 3		De Potestate admittendi quosdam Barones Scotiæ in protectionem Regis. p. 559
1255	39 Hen. 3	10 Aug.	De prædictis in protectionem Regis receptis. ibid.
1255	39 Hen. 3		Forma qua mandatum est Magnatibus & Militibus Angliæ pro negotio Scotiæ. p. 560
1255	39 Hen. 3	17 Aug.	Pro Edwardo filio Regis extra Vasconiam in Hyberniam transfretante. ibid.
1255	39 Hen. 3		Pro Petro de Sabaudia. p. 561
1255	39 Hen. 3	25 Aug.	Publicatio propositi Regis, de non inferendo aliquod præjudicium libertatibus Scotiæ. ibid.
1255	39 Hen. 3	28 Aug.	De emendis faciendis & recipiendis contra Treugas cum Rege Franciæ. ibid.
1255	39 Hen. 3		De procuratoribus super prædictis Treugis constitutis. p. 562
1255	39 Hen. 3	2 Sept.	De potestate conducendi Regem & Reginam Scotiæ in præsentiam Regis. ibid.
1255	39 Hen. 3	9 Sept.	De conductu pro Rege & Regina Scotiæ. ibid.
1255	39 Hen. 3	13 Sept.	De festo sancti Edwardi celebrando. p. 563
1255	39 Hen. 3	15 Sept	Pro Nunciis Regis Castellæ. p. 563
1255	39 Hen. 3	18 Sept.	De Credentia pro Jo. de Dya, & de Capitaneo ac pecunia pro Regno Siciliæ sine mora mittendis. p. 564
1255	39 Hen. 3	20 Sept.	De Regina Scotiæ commorante cum Regina Angliæ ægrotante. p. 565
1255	39 Hen. 3	20 Sept.	De Consiliariis Regni & Regis Scotiæ amovendis, necnon de aliis eorum loco ad instantiam Regis Angliæ substituendis. ibid.
1255	39 Hen. 3	21 Sept.	De protegendis & defendendis quosdam Barones Scotiæ contra cæteros Rebelles. p. 567
1255	39 Hen. 3	23 Sept.	De Ordinatione cum Personis de Scotia facienda. p. 568
1255	39 Hen. 3	26 Sept.	Bulla directa Regi Angliæ pro Gervasio de Londoniis Capellano Domini Papæ, & suis forbannitis de Regno Angliæ in gratiam ipsius Regis admittendis. ibid.
1255	39 Hen. 3	12 Oct.	De Campsoribus Papæ & Mercatoribus satisfaciendis. ibid.
1255	39 Hen. 3	13 Oct.	Littera Ebulonis de Montibus, & Stephani Bauzan de pactis super Castro de Acromonte. p. 569.
1255	39 Hen. 3		Scriptum Thalesiæ Dominæ de Marchia tenens Castrum de Blankeford. ibid.
1255	39 Hen. 3	18 Oct.	De Regno Apuliæ acceptando. p. 570
1255	39 Hen. 3		Littera commendatoria pro Nicholao Corbet, Consanguineo Regis Scotiæ. ibid.
1255	39 Hen. 3		Instructiones & Informationes de negotiis cum Rege Hispaniæ tractandis. ibid.
1255	40 Hen. 3	27 Oct.	Littera Gastonis Vicecomitis Bearn pro Arnaldo Guillielmi de Acremont, quod foret fidelis Edwardo Regi Angliæ primogenito. p. 572
1255	40 Hen. 3	18 Nov	De procuratore in Curia Romana ordinato,
1255	40 Hen. 3		De procuratore in curia Romano ordinato. ibid.
1255	40 Hen. 3	30 Nov.	Pro Edwardo Primogenito Regis de Juramento super Concessione Siciliæ Papæ præstando. ibid.
1255	40 Hen. 3		De Privilegiis super facto Apuliæ signo Regis signatis. ibid.
1255	40 Hen. 3	2 Dec.	Pro Ernaldo Comite de Gynes, in Angliam ad quasdam peregrinationes veniente. p. 574
1255	40 Hen. 3	5 Dec.	Bulla ne aliqui in illos qui ad Domos Templi pro salute sua confugiunt, aut res illorum, ibi depositas, manus violentes injiciant. ibid.
1255	40 Hen. 3	7 Dec.	Bulla de confirmatione libertatum & immunitatum concessarum Domui Templi, tam per privilegia & indulgentias Apostolicas, quam per seculares Reges, & Principes. p. 575
1255	40 Hen. 3	7 Dec.	Bulla quod illi qui manus violentas injiciunt in fratres Templi, aut eos verbis contumeliosis afficiunt aut bona eorum diripiunt, excommunicentur donec satisfecerint. ibid.
1255	40 Hen. 3	8 Dec.	Ut Prælati recipiant humiliter & fideliter exponant privilegia & litteras Apostolicas pro fratribus Templi directas, & ut cogant subditos suos ad Justitiam eis exhibendam. p. 576
1255	40 Hen. 3	9 Dec.	Bulla ut si Fratres Templi aliquando fuerint verberati molestatores hujusmodi, aut se purgent per proprium Juramentum, aut evitentur tamquam

Index Chronologicus.

vatam

Index Chronologicus.

Littera

Index Chronologicus.

A. D.	A. R.	Mense	
1258	42 Hen. 3.	1 Aug.	Littera Papæ de pace cum Rege Franciæ. ibid.
1258	42 Hen. 3.	1 Aug.	Ejusmodi cum prædicta Littera Cardinalibus Romanæ Ecclesiæ. p. 667
1258	42 Hen. 3.	4 Aug.	De pace in Scotiâ reformanda. p. 668
1258	42 Hen. 3.		Littera Regi Scotiæ responsoria super variis negotiis. ibid.
1258	42 Hen. 3.	18 Aug.	De emendis pro interceptionibus contra treugas cum Lewelino faciendis. p. 669
1258	42 Hen. 3.		De Tallia pro Rege Romanorum. ibid.
1258	42 Hen. 3.		Pro eodem. ibid.
1258	43 Hen. 3.	4 Nov.	Littera Edwardi Principis per quam revocavit donationem factam Guidon. de Lezign. de Insula de Oleron. p. ibid.
1258	43 Hen. 3.	6 Nov.	De Regimine Regni Scotiæ. p. 670
1258	43 Hen. 3.	3 Dec.	De excommunicando quorundam Mercatorum Florent. debitores cujuscunque sint dignitatis. ibid.
1259	43 Hen. 3.	23 Jan.	Littera Regi ab Alexandro Rege Scotiæ. ibid.
1259	43 Hen. 3.	17 Febr.	Littera Regis Roman. de Juramento super Reformatione status præstando. p. 671
1259	43 Hen. 3.	16 Mar.	Littera Cœtus Cardinalium Romanæ Ecclesiæ, super facto Siciliæ. p. 672
1259	43 Hen. 3.	23 Mar.	Bulla Episcopo Elfinen. in Archiepiscopum Tuamensem electo. ibid.
1259	43 Hen. 3.	21 Apr.	Bulla Ricardo in Romanorum Regem electo & coronato, congratulatoria super sublimatione prædicta. p. 673
1259	43 Hen. 3.	22 Apr.	Petit A. Papa quod Episcopus Roffensis, moram faciens in Curia Romana pro negotiis Romani Imperii, & Regis Angliæ, in causa contra Archiepiscopum Cantuariens. faciat attornatum, non obstante lege Angliæ in contrarium. p. 674
1259	43 Hen. 3.	10 Maii.	De matrimonio inter Beatricem filiam Regis, & Johannem primogenitum Ducis Britan. p. 675
1259	43 Hen. 3.	20 Maii.	Forma pacis inter Henr. 3. Angliæ Regem, & Ludovicum 9. Reg. Franc. ibid.
1259	43 Hen. 3.	20 Maii.	De inquirendo super quibusdam terris secundum formam pacis initæ cum Franciâ. p. 678
1259	43 Hen. 3.		De negotiis in pace contentis expediendis. ibid.
1259	43 Hen. 3.		De arbitratione pecuniæ, per Regem Franciæ solvendæ, pro 500 Militibus per triennium tenendis. p. 679
1259	43 Hen. 3.		De quinta persona eligendâ, si forte cæteri non concordent de negotio prædicto. ibid.
1259	43 Hen. 3.		De negotio prælocuto. ibid.
1259	43 Hen. 3.		De modificatione pecuniæ, ratione quingentorum Militum, concedendæ ex parte Franciæ. p. 680
1259	43 Hen. 3.		De tractando super valore Terræ de Agenois. ibid.
1259	43 Hen. 3.		De eodem negotio. ibid.
1259	43 Hen. 3.		De conservando Reg. Franciæ indempnem versus Comitissam Leicestriæ. p. 681
1259	43 Hen. 3.		Notificatio ejusdem negotii per Regem facta. ibid.
1259	43 Hen. 3.	20 Maii.	Litteræ de credentia pro W. Bonquer Milite & Marescallo Regis, de pace cum Rege Franciæ, & de negotio Siciliæ. ibid.
1259	43 Hen. 3.	20 Maii.	Littera qua Rex gratias agit Petro Capoccio Cardinali. p. 682
1259	43 Hen. 3.	24 Maii.	De matrimonio inter Beatricem filiam Regis, & J. primogenitum Ducis Britann. contrahendo. ibid.
1259	43 Hen. 3.	24 Maii.	Littera Archiepiscopo Ebredunensi de negotio Siciliæ. ibid.
1259	43 Hen. 3.	24 Maii.	Ejusmodi Littera eidem cum multis aliis. p. 683
1259	43 Hen. 3.	13 Jun.	Bulla quod Rex inducat Scotiæ Regem dare consensum provisioni Papali pro Episcopo Glasguensi. ibid.
1259	43 Hen. 3.		De remissione Regis Regi Franciæ, secundum pacis formam. p. 684
1259	43 Hen. 3.	27 Jun.	Bulla pro Cœnobio Sanctæ Trinit. London. ibid.
1259	43 Hen. 3.	26 Jul.	De ratificatione treugarum Walliæ. ibid.
1259	43 Hen. 3.		De homagio Regi Franciæ præstando, prout in pace continetur. p. 685
1259	43 Hen. 3.	Julii.	Litteræ Domini Edwardi de quitationibus in pace dicto Regi Franciæ faciendis. ibid.
1259	43 Hen. 3.	Julii.	Litteræ Domini Edmundi de iisdem. p. 686
1259	43 Hen. 3.	28 Jul.	Littera ad Regem Franciæ de forma pacis nuper initæ. ibid.
1259	43 Hen. 3.		Litteræ de credentia ad Regem Franciæ. ibid.
1259	43 Hen. 3.		De scriptis pro forma pacis cum Franciâ, utrinque liberandis. ibid.
1259	43 Hen. 3.	Julii.	De promissione Henrici de Castella, quod non guerram movebit fratri suo Alphonso Regi Castellæ. p. 687
1259	43 Hen. 3.		Pro Henrico de Castellâ super promisso præeunte. ibid.
1259	43 Hen. 3.	2 Aug.	De petendo Legatum pro negotiis Regni in Angliâ. ibid.
1259	43 Hen. 3.	3 Sept.	Littera H. Reg. per quam significavit probis hominibus de Insula de Oleron. quod concessit Edwardo filio suo prædictam Insulam. p. 688
1259	43 Hen. 3.	Oct.	Compositio pacis inter Angliam & Franciam. ibid.
1259	43 Hen. 3.	18 Oct.	Littera Duci Brit. de Comitatu Richmundiæ sibi, occasione Matrimonii cum filio suo, restituendo. p. 693
1259	43 Hen. 3.	18 Oct.	Publicatio intentionis Regis super restitutione antedictâ. ibid.
1259	44 Hen. 3.	21 Oct.	Littera Regi Franc. de pace inter eos totaliter adimplendâ. p. 694
1259	44 Hen. 3.	29 Oct.	De tallagio pro Rege Romanorum Romam profecturo. ibid.
1259	44 Hen. 3.	29 Oct.	De tallagio supradicto. ibid.
1259	44 Hen. 3.	15 Dec.	Littera Papæ excusatoria de Nunciis ei mittendis. p. 695
1259	44 Hen. 3.	28 Dec.	Littera Papæ de pace cum Rege Franciæ firmata, necnon de credentia pro Nunciis suis, inter quos Theobaldus Archidiaconus Leodiensis, qui postea Papa Gregorius decimus. ibid.
1260	44 Hen. 3.	Jan.	Littera Ludovici Reg. Franc. de Beatric. filia Regis nupta Joh. filio Ducis Brit. p. 696
1260	44 Hen. 3.	23 Jan.	Bulla Monitoria ad Dominum Regem Angliæ, super restitutione Castri Roffensis Archiepiscopo Cantuar. ibid.
1260	44 Hen. 3.		Littera Blanchæ Ducissæ, de Johanne Britanniæ veniendo in Angliam. ibid.
1260	44 Hen. 3.	25 Febr.	De interceptionibus contra treugam cum Lewelino emendandis. p. 697
1260	44 Hen. 3.		De Nunciis Lewelini antedicti. ibid.
1260	44 Hen. 3.	6 Mar.	Littera Regi Scotiæ pro Johanne de Chevam, in Episcopum Glasguensem consecrato. ibid.
1260	44 Hen. 3.	9 Mar.	Littera Duci Britanniæ de filio ejus, in Festo Sancti Edwardi Militiæ cingulo decorando. p. 698
1260	44 Hen. 3.	4 Apr.	De occupatione Terræ sanctæ per Tartaros. p. 699
1260	44 Hen. 3.	5 Apr.	Littera Regi de statu miserabili Terræ sanctæ. p. 698
1260	44 Hen. 3.	17 Apr.	Bulla recommendatoria Edwardo primogenito Regis pro Decano Ecclesiæ Callalensis contra Archiepiscopum protegendo. p. 700
1260	44 Hen. 3.	18 Apr.	Littera Regi Romanorum de apparatu bellico ad Regnum turbandum & invadendum. p. 701
1260	44 Hen. 3.	28 Apr.	Littera Regi Franciæ, ejusdem cum prædictâ argumenti, & de Simone de Monteforti dextrarios in Angliam transportante. ibid.
1260	44 Hen. 3.	3 Maii.	Littera Abbatis de Obazina, per quam testatur quod inspexit litteram Ludovici Regis Franciæ, quod recepit Eblonem Vicecomitem de Ventedoro in homagio & fidelitate sua. p. 702
1260	44 Hen. 3.	17 Maii	De Alexandro Rege Scotiæ, circa provisionem de Episcopo Glasguen. p. 703
1260	44 Hen. 3.	30 Maii.	Littera Regi Franciæ, pro 5000 Marcis Sterl. p. 702
1260	44 Hen. 3.		Littera prædicto Regi Franciæ, de jocalibus ei impignoratis. p. 703
1260	44 Hen. 3.	30 Maii.	Littera directa Regi Castellæ petenti subsidium contra Regem Alemaniæ Regis Angliæ fratrem. p. 704
1260	44 Hen. 3.	3 Maii	Littera Regi Franciæ de statu suo, necnon de Credentiâ. ibid.
1260	44 Hen. 3.	24 Jun.	Littera mediatoria Reginæ Franciæ, de negotio pacis expediendo. p. 705
1263	44 Hen. 3.	Julii.	De forma Acquietantiæ per Regem Angliæ Regi Franciæ factæ. ibid.
1260	44 Hen. 3.	30 Jul.	De remissione pro Rogero de Mortuo Mari, super captione Castri de Euelt per Wallenses. ibid.
1260	44 Hen. 3.	30 Jul.	De exercitu contra Wallenses summonito. p. 706
1260	44 Hen. 3.		De proclamatione summonitionis exercitûs faciendâ. p. 708
1260	44 Hen. 3.	1 Aug.	De Lewelino una cum cæteris Walliæ rebellibus excommunicatis. p. 709
1260	44 Hen. 3.	10 Aug.	De pace cum Lewelino tractandâ. ibid.
1260	44 Hen. 3.		De treugis cum Lewelino prorogandis. p. 710
1260	44 Hen. 3.		De treugis cum Lewelino capiendis. ibid.
1260	44 Hen. 3.		Mandatur quod Episcopus Coventr. & Litchfeld. intersit tractatibus treug. prædictarum. ibid.
1260	44 Hen. 3.	14 Sept.	Littera directa Edwardo filio Regis de Alfonso Rege Castella. p. 711

Index Chronologicus.

A. D.	A. R.	Mense	
1260	44 Hen. 3.	20 Sept.	Littera Episcopo Vasaten. de negotio supradicto. ibid.
1260	44 Hen. 3.		Littera, de Conventione cum Rege Castellæ, Drogoni de Bacentino Senescallo Vasconiæ. p. 712
1260	44 Hen. 3.		Ejusmodi adhuc littera Majori, Juratis, & Communitati Burdegaliæ. ibid.
1260	44 Hen. 3.		De potestate tractandi cum Rege Castellæ. p. 713
1260	44 Hen. 3.	30 Sept.	Pro Rege & Regina Scotiæ in Angliam veniendis. ibid.
1260	44 Hen. 3.		De ordinatione pro Regina Scotiæ si contingat ipsam in Anglia esse gravidam. p. 714
1260	44 Hen. 3.		De honoribus Regi & Reginæ Scotiæ in Anglia exhibendis. ibid.
1260	44 Hen. 3.		Pro Henrico filio Regis Alemanniæ. p. 715
1260	45 Hen. 3.	16 Nov.	De Regina Scotiæ in Anglia paritura. ibid.
1260	45 Hen. 3.	17 Nov.	Bulla Edwardo primogenito Regis, de resistendo invasionibus Tartarorum. p. 716
1261	45 Hen. 3.	28 Febr.	De Olerone, a Corona Angliæ non segreganda. p. 717
1261	45 Hen. 3.	12 Mar.	Ratificatio treugarum cum Lewelino. p. 718
1261	45 Hen. 3.	14 Mar.	De arrestandis, qui falsos rumores spargunt per populum. p. 720
1261	45 Hen. 3.		Littera Edmundi Regis Siciliæ proceribus ejusdem Regni pro receptione sua. ibid.
1261	45 Hen. 3.	21 Mar.	De procuratoribus, constitutis ad recipiendum Regnum Siciliæ nomine Edmundi filii Regis. p. 721
1261	45 Hen. 3.	21 Mar.	Littera Edmundi Regis Siciliæ, Papæ pro favore ejus in negotio prædicti Regni. ibid.
1261	45 Hen. 3.	29 Apr.	Bulla quod Prælati, Magnates, & alii Clerici & Laici Angliæ, non teneantur ad observationem juramenti sui pro quibusdam statutis, ordinationibus, & colligationibus observandis. p. 722
1261	45 Hen. 3.	7 Maii.	Bulla de absolvendo Magnates Angliæ a quibusdam juramentis illicitis, in præjudicium regium tendentibus, & de compellendo ipsos ad obediendum Regi. ibid.
1261	45 Hen. 3.	17 Jun.	Pro Johanne primogenito Ducis Britanniæ. p. 723
1261	45 Hen. 3.	20 Jul.	De querelis inter Regem, & Comitem Leicestriæ, submissis arbitrio Reginæ Franciæ. p. 724
1261	45 Hen. 3.		Littera Regi Franciæ super facto Baronum. ibid.
1261	45 Hen. 3.	20 Jul.	Regi Franciæ de ordinando super valore Terræ Agennen. ibid.
1261	45 Hen. 3.	5 Aug.	De Conventionibus cum Alfonso Rege Castellæ observandis. p. 725
1261	45 Hen. 3.	8 Aug.	Littera Archiepiscopi Cantuar. Johanni Maunsel super executione Bullæ Alexandri quarti, contra Barones Regi contrarientes. p. 726
1261	45 Hen. 3.	30 Aug.	Littera Johannis Maunsel Archiepiscopo Cant. certificatoria super executione antedicta. p. 727
1261	45 Hen. 3.	2 Sept.	Littera Regi Franciæ de Simone Montfort & complicibus. p. 728
1261	45 Hen. 3.	12 Sept.	De Conventione pro pecunia supea valore Terræ Agennensis solvenda. p. 728
1261	45 Hen. 3.		De senatoria dignitate pro Ricardo Rege Roman. ibid.
1261	45 Hen. 3.		Littera Galfridi de Lezignan. Regi recommendatoria pro Wilhelmo de Sancto Hermete. p. 729
1261	45 Hen. 3.		Ejusdem Littera de Credentia Regi. ibid.
1261	46 Hen. 3.	26 Oct.	De procuratoribus in Curia Romana constitutis. ibid.
1261	46 Hen. 3.	6 Nov.	Littera Margaretæ Reginæ Franciæ de jocalibus Regis in Templo Parisius depositis. p. 730
1261	46 Hen. 3.		Regi Franciæ, pro Edmundo filio, de Regno Siciliæ. ibid.
1261	46 Hen. 3.	12 Nov.	Bulla directa Regi Angliæ super gravaminibus, illatis per ministros suos Hiberniæ Clericis, ejusdem Terræ. p. 731
1261	46 Hen. 3.	11 Dec.	Littera Papæ congratulatoria. p. 732
1261	46 Hen. 3.	11 Dec.	Littera Augerii de Ganaretto, Civis Baion. de juramento præstito, quod fidelis erit Domino Edwardo, Regis Angliæ primogenito, contra omnes viventes. p. 733
1261	46 Hen. 3.	12 Dec.	De Acquietantia Regi Franciæ concessa. ibid.
1261	46 Hen. 3.	13 Dec.	De duobus mill. Marc. sterling. Ecclesiæ Romanæ solvend. pro duobus annis jam transactis. p. 734
1261	46 Hen. 3.	28 Dec.	Littera Regi Franc. de pecunia Duci Britanniæ solvenda. ibid.
1261	46 Hen. 3.		Ejusmodi Littera ad Franciæ Reginam. p. 735
1261	46 Hen. 3.	28 Dec.	Littera Duci Britan. super extenta Honoris Richmundiæ. ibid.
1261	46 Hen. 3.		Ejusmodi Littera Johanni filio prædicti Ducis Britanniæ. ibid.
1261	46 Hen. 3.	31 Dec.	Bulla commendatoria Regi pro quibusdam Mercatoribus Senens. p. 736
1262	46 Hen. 3.	1 Jan.	Littera Papæ rogatoria, quod a juramento absolvatur, & ne petitiones Baronum admittantur. ibid.
1262	46 Hen. 3.		Ejusmodi Littera O. Cardinali, de Rege a juramentis absolvendo. p. 737
1262	46 Hen. 3.	1 Jan.	Littera Cœtus Cardinalium, qua Rex Johannem Maunsel innocuum & immunem a criminibus sibi perperam impositis intimavit. ibid.
1262	46 Hen. 3.		Littera Ricardo Regi Romanorum, de compromissis facto per Regem & Barones. p. 738
1262	46 Hen. 3.		Ric. Rex Roman. super contentionibus inter Regem & Barones. ibid.
1262	46 Hen. 3.		Littera Regi a Vicecomitissa Thouarti de controversiis cum Carolo fratre Regis Franciæ. p. 739
1262	46 Hen. 3.	8 Jan.	Littera Lewelino filio Griffini de pace ineunda. ibid.
1262	46 Hen. 3.	Febr.	Littera Regi de promotione Cardinal. de Canonizatione Sancti Ricardi, & de Manfredo Siciliæ occupatore. p. 750
1262	46 Hen. 3.		De tractatu habito cum Rege Franciæ. p. 742
1262	46 Hen. 3.		Littera Ludovici Regis Franciæ super Comite Leicestriæ. p. 742
1262	46 Hen. 3.	25 Febr.	Bulla quod Rex Angliæ, Regina, & filii sui absolvantur a juramentis, quoad observationem quorundam statutorum, ordinationum, & colligationum factorum in diminutionem potestatis Regis. ibid.
1262	46 Hen. 3.	23 Mar.	Littera Scotiæ Regi responsoria de quibusdam negotiis. p. 743
1262	46 Hen. 3.	31 Mar.	Littera ab Edwardo Principe de adventu suo ad Regem. ibid.
1262	46 Hen. 3.	April.	Littera Regi pro Monasterio silvæ majoris. p. 744
1262	46 Hen. 3.		Littera Ludovici Reg. Franc. Regi Angliæ, de homagio Renaudi de Pontibus recipiendo. ibid.
1262	46 Hen. 3.		Littera Regis Franciæ pro Nicholao de Sonooz. p. 745
1262	46 Hen. 3.		Ejusmodi Littera pro Helya le Ber. ibid.
1262	46 Hen. 3.		Littera ab Isabella Domina Credoun sorore Regis. ibid.
1262	46 Hen. 3.		Littera Galfridi de Lezignac pro prædicta Isabella. ibid.
1262	46 Hen. 3.		Littera a Ducissa Britan. de negotio antedicto. p. 746
1262	46 Hen. 3.	2 Maii	De proclamando quod Rex a juramentis absolvitur. ibid.
1262	46 Hen. 3.	11 Maii.	De Ricardo Rege Romanorum ad Regnum suum properante. p. 747
1262	46 Hen. 3.		Bulla Abbati & Conventui Monasterii sanctæ Crucis de Waltham, quod non liceat obligare bona sua creditoribus propter alicujus mandatum. ibid.
1262	46 Hen. 3.	8 Jun.	Lewelino filio Griffini de emendatione treugarum. ibid.
1262	46 Hen. 3.		De colloquio inter Regem & Regem Franc. habendo. p. 748
1262	46 Hen. 3.	24 Jun.	De hospitio pro Rege apud Poisy, vel apud Sanctum Maurum. ibid.
1262	46 Hen. 3.	22 Jul.	De morte Lewelini filii Griffini. ibid.
1262	46 Hen. 3.	16 Aug.	Littera Alfonso Romanorum & Castellæ Regi, de gratiarum actione super auxilio oblato, de non præstando auxilium contra Regem Alemanniæ, necnon de subsidio Africano. p. 749
1262	46 Hen. 3.	25 Aug.	De emendis interceptionum contra Treugas cum Lewelino faciendis. p. 750
1262	46 Hen. 3.	30 Sept.	Littera Regis, Ricardo Regi Roman. de Rege ægrotante apud Sanctum Germanum de pratis, & de subsidio eidem Regi Roman. exhibendo. ibid.
1262	46 Hen. 3.	5 Oct.	De Matrimonio inter Ducem Brunefwicensem & sororem Marchionis Montis ferati contracto. p. 751
1262	46 Hen. 3.	8 Oct.	Pro. B. Archiepiscopo Carent. ibid.
1262	46 Hen. 3.	12 Oct.	Pro executoribus Amaudei, quondam Comitis Sabaudiæ, & Thomæ de Sabaudia, quondam Comitis Flandriæ. ibid.
[illegible]	46 Hen. 3.		De Rege per partes Burgundiæ varias & remotas peregrinaturo. p. 752
[illegible]	47 Hen. 3.	[illegible] Oct.	De sententiis excommunicationis in personas Domini Regis & Reginæ, aut interdicti in Capellam, Terras, Civitates, Castra & Maneria sua non promulgandis, absque mandato speciali sedis Apo-

A. D.	A. R.	Mense	
			Apostolicæ, ad tempus quinquennii. ibid.
1262	47 Hen. 3.	15 Nov.	Littera Haquino Regi Norwegiæ de negotio Scotiæ. p. 753
1262	47 Hen. 3.	18 Dec.	De Maritagio Alberti Ducis Brunesvici cum sorore Marchionis Montis Ferrarii. ibid
1262	47 Hen. 3.		De Rege in Angliam revertente, & de Episcopi Wintoniensis ingressu in Ecclesia sua. p. 754
1263	47 Hen. 3.		Littera ab Episcopo Herefordensi, de perturbatione in partibus Marchiæ Walliæ. ibid
1263	47 Hen. 3.		Littera Edwardo primogenito de Marchiis Walliæ turbatis, propter quod in Angliam sine mora veniret. p. 755
1263	47 Hen. 3.	30 Jan.	Bulla de statutis per Archiepiscopum Cantuar. editis inconsulto Rege, non confirmandis. ibid
1263	47 Hen. 3.		Littera Domini de Bordelia, super superbia Vicecomitis Lemovicensis. p. 756
1263	47 Hen. 3.		Littera Guidonis de Raris super feodo suo. p. 757
1263	47 Hen. 3.		Littera a Johanna Regina Castellæ pro Episcopo Elfinensi. ibid.
1263	47 Hen. 3.		Littera Ludovici Regis Franc. pro eodem Episcopo. ibid
1263	47 Hen. 3.	6 Mar.	Littera a Reginâ Franc. rogatoria de statu Regis. ibid
1263	47 Hen. 3.		De responso Regis Franc. super tribus articulis. p. 758
1263	47 Hen. 3.		De Combustione Domorum Regiarum apud Westmonasterium. ibid.
1263	47 Hen. 3.		Littera a Regina Franc. Regi responsoria. ibid.
1263	47 Hen. 3.	15 Apr.	De defensione Marchiæ Walliæ. p. 759
1263	47 Hen. 3.	12 Apr.	De Conventionibus inter Regem & Vicecomitem Turennæ. ibid.
1263	47 Hen. 3.		De Conventionibus inter Regem & Pontium de Gordon. p. 760
1263	47 Hen. 3.	28 Jun.	De fidelitate præstanda Edwardo filio Regis. p. 768
1263	47 Hen. 3.		Littera a Rege Roman. de tractando cum Baronibus. ibid
1263	47 Hen. 3.	Junii.	De forma pacis per Barones missa ad Regem & Dominum Edwardum. ibid
1263	47 Hen. 3.		Littera a Rege Roman. de liberatione filii sui Henrici primogeniti. p. 769
1263	47 Hen. 3.	Julii.	De conditionibus a Rege & Edmundo filio non observatis, & de Regno Siciliæ alteri concedendo. ibid.
1263	47 Hen. 3.	31 Aug.	Citatio Ricardi Roman. Regis coram Papa Urbano, super controversia electioni inter ipsum & Alfonsum Castellæ Regem. p. 762
1263	47 Hen. 3.		Littera Regi de resistendo Rebellibus ejus. p. 772
1263	47 Hen. 3.		De Rege Daciæ una cum Rege Norwegiæ applicantibus in Scotia. ibid.
1263	47 Hen. 3.		Regi Littera de Baronibus & Rebellibus. ibid.
1263	47 Hen. 3.		Littera Regi Franc. excusatoria, quod ipsum de certis causis adire nequit. p. 773
1263	47 Hen. 3.		Littera Regi Franciæ. ibid.
1263	47 Hen. 3.		De concordia facta inter Edwardum primogenitum Regis, & quosdam Magnates Angliæ. ibid.
1263	47 Hen. 3.		De pace cum Lewelino filio Griffini tractanda. p. 774
1263	47 Hen. 3.	Sept.	De Electione Abbatis Sancti Albani confirmanda. ibid.
1263	47 Hen. 3.	15 Sept.	De Rege ad Parliamentum Regis Franciæ apud Bononiam profecturo. p. 775
1263	47 Hen. 3.	18 Sept.	De treuga cum Lewelino firmata. p. 775
1263	47 Hen. 3.		De Conductu pro Nunciis Lewelini. ibid.
1263	47 Hen. 3.		De custodia Magni Sigilli Regis. ibid.
1264	48 Hen. 3.	1 Jan.	De protectione pro Comitiva Regis in Franc. profecturi. p. 776
1264	48 Hen. 3.	12 Jan.	Pro Petro de Sabaudia. ibid.
1264	48 Hen. 3.	23 Jan.	Ordinatio sive dictum Ludovici Regis Franc. super compromisso per Regem & Barones Angliæ. ibid.
1264	48 Hen. 3.	25 Jan.	Pro Johanne primogenito Ducis Britan. p. 778
1264	48 Hen. 3.	Jan.	Pro Rege Franc. de solutione pecuniæ per nuperam pacem stipulata. p. 779
1264	48 Hen. 3.	7 Febr.	Pro Reymundo Vicecom. Turennæ. ibid.
1264	48 Hen. 3.	8 Febr.	De plena potestate Margaretæ Reginæ Franciæ super facto Brigeraci. p. 780
1264	48 Hen. 3.	14 Febr.	De pecunia a Rege Franc. recipienda. ibid.
1264	48 Hen. 3.		De Jocalibus Regis apud Templum Parisf depositis. ibid.
1264	48 Hen. 3.	13 Mar.	De tractando cum Simone de Montforti, & Baronibus in præsentia Nuncii Regis Franciæ ibid.
1264	48 Hen. 3.	Mar.	Bulla de compromisso Regis & Baronum ad Regem Franciæ super provisionibus Oxonii & dicto Regis Franciæ confirmando. p. 781
1264	48 Hen. 3.	Mar.	Bulla directa Archiepiscopo Cantuar. & Abbati Sancti Dionisii, ut ipsi pugnant venientes contra ordinationem, per Franciæ Regem factam inter Regem Angliæ & quosdam Prælatos & Barones prædicti Regni. p. 782
1264	48 Hen. 3.	20 Mar.	De tractando cum Baronibus apud Brackly, in præsentia Nuncii Regis Franciæ p. 784
1264	48 Hen. 3.	Mar.	Bulla de conjurationibus irritatis, & juramentis super illis relaxatis. p. 785
1264	48 Hen. 3.		De conditionibus sub quibus Archiepiscopus Cantuar. revertatur in Angliam. ibid.
1264	48 Hen. 3.	Mar.	Bulla de juramento cassato super provisionibus Oxon. p. 786
1264	48 Hen. 3.	Mar.	Bulla pro Conventu Sanctæ Trinitatis London. super hospitali Sanctæ Katherinæ. p. 787
1264	48 Hen. 3.	1 Apr.	Bulla pro Priore & Conventu Sanctæ Trinitatis, quæ dirigitur Reginæ Angliæ pro Hospitali Sanctæ Catherinæ. ibid.
1264	48 Hen. 3.	1 Apr.	Bulla pro Conventu antedicto, de testimonio perhibendo in causis propriis. p. 788
1264	48 Hen. 3.	14 Maii.	Acquietantia pro Rege Franciæ, & de pecunia recepta in utilitatem Regni & Ecclesiæ expendendâ. p. 789

Acta Simonis de Monteforti, sub nomine & sigillo Regis, Rege captivo.

Quarto

Quarto die Auguſti Menſis in prælio Eveſhamenſi Simon de Montfort interfectus eſt, & Rex fit ſui Compos.

A. D.	A. R.	Menſe	
1265	49 Hen. 3	7 Aug.	DE Theſaurario Eboracenſi conſtitut. p. 816
1265	49 Hen. 3.	12 Sept.	Pro Petro Comite Sabaudiæ p. 817
1265	49 Hen. 3	15 Sept.	Bulla ſuper decimâ per Prælatos Angliæ collecta, ſecundum diſcretionem Ottoboni convertendâ ibid.
1265	49 Hen. 3.		Bulla executoria ſuper decima unius anni a Prælatis Eccleſiæ Angliæ collecta, &c p. 818
1265	49 Hen. 3.		Bulla, per quam Papa Clemens quartus quaſſat & Irritat omnes Conventiones & omnes Obligationes, &c.
1265	49 Hen. 3.		Bulla Domino Edwardo filio Regis Angliæ directa, exhortatoria ad liberationem H. Regis de manibus inimicorum p. 819
			Bulla Clementis Papæ ad inducend. Comites, & Barones, & cæteros Regni Angliæ, ad relinquendam ſectamSimonis de Monteforti, &c. p. 821
1265	49 Hen. 3		Bulla directa Domino Legato, ut inducat Barones Angliæ ut adhereant Domino Edvardo. p. 823
1265	49 Hen. 3.		Bulla directa Ottobono Legato, ut moneat Principem Walliæ Lewelinum ad reſtituenda Caſtra, &c. ibid.
1265	49 Hen. 3.	17 Sept.	De Theſaurario Ebor. & de litteris per quondam Simonem de Monteforti invito Rege ſigillatis p. 824
1265	49 Hen. 3.		Bulla Othobono directa ut abſolvat G. Comitem Gloverniæ p. 825
1265	49 Hen. 3.		Bulla ſuper decima unius anni, a Prælatis Eccleſiæ Anglicanæ collecta ad voluntatem Regis, (nunc de inimicorum manibus liberati) diſponendâ ibid.
1265	49 Hen. 3.	1 Oct.	De pardonationibus, per quondam Simonem de Monteforti ſigillatis, pro nullo reputandis p. 826
1265	49 Hen. 3.		Bulla qua gratulatur Comiti Gloverniæ ſuper liberatione Regis & Edwardi primogeniti. p. 827
1265	49 Hen. 3.		Bulla Regi gratulatoria, ſuper liberatione ſua & Victoria ibid.
1265	49 Hen. 3.		Bulla qua gratulatur Principi Edwardo liberationem ſuam & victoriam p. 828
1265	49 Hen. 3.		Epiſtola Odonis O-Connor Regis Conactiæ, pro conſenſu Regio ad Epiſcopum eligendum p. 829
1265	49 Hen. 3.		Littera Elancha Duciſſæ Britanniæ, de Beatrice filia Regis febricitante, & de Arturo nepote Regis puero ſatis eleganti p. 830
1265	49 Hen. 3.		Littera Beatricis filiæ Regis, quod adhuc infirma eſt de febre quartana ibid.
1265	50 Hen. 3.	26 Oct.	Littera per quam Henricus Rex dedit Edmundo filio Comitatum & Honorem Leyceſtriæ, &c. ibid.
1265	50 Hen. 3.	29 Oct.	Carta per quam Dominus Henricus dedit & conceſſit Nepoti ſuo H. filio illuſtris Regis Aleman. primogenito Manerium de Gringelay, cum omnibus ſuis pertinentiis, &c. p. 831
1265	50 Hen. 3.	29 Oct.	Pro Ricardo Rege Alemanniæ p. 832
1265	50 Hen. 3.	Nov.	De protectione pro Eccleſia de Heveringland p. 833
1265	50 Hen. 3.	28 Nov.	De treuga cum Wallia p. 834
1265	50 Hen. 3.	14 Dec.	De conductu Nunciorum Lewelini ibid.
1266	50 Hen. 3.	12 Febr.	De pardonatione pro Roberto Paignell. p. 835
1266	50 Hen. 3.	6 Maii	Pro Comite Britanniæ de Comitatu Richmundiæ p. 835
1266	50 Hen. 3.	23 Maii.	De ſervitio Baronum Borealium ibid.
1266	50 Hen. 3.	20 Aug.	Littera Reg. Franc. de treuga cum Rege Navarræ ineunda p. 836
1266	50 Hen. 3.	3 Sept.	Pro Comite Lovanniæ p. 837
1266	50 Hen. 3.		De Curtina Regis liberata ibid.
1266	50 Hen. 3.	13 Sept.	Bulla de excommunicando omnes arma gerentes ſeu guerrentes ex parte Simonis de Monteforti, ſeu alterius cujuſcunque contra Regem Angliæ ibid.
1266	51 Hen. 3.	4 Nov.	Pro Duce Bruneſwick p. 838
1266	51 Hen. 3.	7 Nov.	Pro Duce Bruneſwych ibid.
1266	51 Hen. 3.	10 Nov.	Littera Regis, Ludovico Regi Franc. de treuga cum Rege Navarræ capienda & juranda ibid.
1266	51 Hen. 3.	10 Nov	De treuga cum prædicto Rege p. 839
1266	51 Hen. 3.	10 Dec.	De treuga eadem ibid.
1266	51 Hen. 3.		Adhuc de treuga jam dicta ibid.
1267	51 Hen. 3.	5 Jan.	Pro Burgenſibus & Mercatoribus Ducis Bruneſwich de Lubek ibid.
1267	51 Hen. 3.	21 Febr.	De poteſtate data Roberto Walerand capiendi treugas cum Lewelino filio Griffini. p. 840
1267	51 Hen. 3.		De poteſtate data Edmundo filio Regis, & Roberto Walerand ad tractandum de pace cum Lewelino filio Griffini ibid.
1267	51 Hen. 3.	28 Maii.	Pro Abbate, Priore, & Conventu Weſtmonaſt. de jocalibus ſuis impignoratis pro Regis neceſſitatibus p. 841
1267	51 Hen. 3.		De compromiſſo per Regem & Comitem Glouceſtriæ in Papam ibid.
1267	51 Hen. 3.	25 Jun.	De dicto Reginæ Franciæ inter Regem, Edwardum filium Regis, & Reginaldum de Pontibus & Margaretam uxorem ejus p. 842
1267	51 Hen. 3.	15 Jul	Bulla Clementis Papæ Ottobono Cardinali directa, de 60 millibus librarum Turonenſium, conceſſis ad opus Reginæ Angliæ, colligendis de decima triennali, Regi Angliæ conceſſa p. 842
1267	51 Hen. 3.	20 Sept.	De pace Walliæ in animam Regis juranda p. 843
1267	51 Hen. 3.	21 Sept.	De pace componenda inter Regem & Lewelinum filium Griffini ibid.
1267	51 Hen. 3.		De conductu Lewelini filii Griffini ibid.
1267	51 Hen. 3.		De pace inita inter Regem, & Lewelinum filium Griffini complenda p. 844
1267	51 Hen. 3.	Sept.	Littera Ottoboni de pace facta inter H. Reg. Angliæ, & L. Principem Walliæ ibid.
1268	52 Hen. 3.	10 Mair.	Pro filia Thomæ Comitis Sabaudiæ de quingentis Marcis ad ſe maritandam p. 847
1268	52 Hen. 3.		De protectione Regis Alemanniæ ibid.
1268	52 Hen. 3.		De Comitatu Richmundiæ reddito Johanni primogenito Ducis Britanniæ ibid.
1268	52 Hen. 3.	15 Jul.	De dono per Petrum de Sabaudia Alienoræ Angl. Reginæ p. 848
1268	52 Hen. 3.	16 Jul.	De remiſſione pro Comite Glouceſtriæ & Hereford. ſuper ſecuritate per Papam prolata p. 849
1268	52 Hen. 3.	28 Jul.	Pro Richardo Gruſcet de terris per Beatricem Britanniæ ſibi traditis ad firmam p. 850
1268	52 Hen. 3.	17 Aug.	De forma pacis Walliæ, & hisque quæ continentur in eadem complendis ibid.
1268	52 Hen. 3.		De negotio prædicto p. 851
1268	52 Hen. 3.	12 Sept.	Littera Caroli Reg. Siciliæ Regi Franc. de proſperis ſucceſſibus ſuis ibid.
1268	52 Hen. 3.		De conductu Regis Scotiæ ibid.
1268	52 Hen. 3.		De procuratoribus conſtitutis in Curia Regis Franciæ in negotio Vaſconiæ p. 852
1269	53 Hen. 3.	6 Mart	De matrimonio inter Henricum de Alemannia & Conſtantiam filiam Gaſtonis Vicecom. de Bearn. ibid.
1269	53 Hen. 3.	4 Maii.	Mandatum Edwardi primogeniti Regis pro Bernardo de Burdel ibid.
1269	53 Hen. 3.		De procuratoribus conſtitutis in Curia Reg. Franciæ p. 853
1269	53 Hen. 3.	20 Maii.	De Procuratoribus conſtitutis p. 854

Index Chronologicus.

Omissa.

Cirographum Conventionis, inter H. 1. *Regem Angliæ, & Robertum Comitem Flan-*

Episcopo, & Johanne Baiocensi Capellano, & Comite Eustachio, & Roberto de Belismo, & Willielmo de Warenna, & Gisleberto de Aquila, & Hamone Dapifero, & Ranulpho Meschino, & Gisleberto filio Richardi: Et ex parte Comitis Roberti, Roberto de Bettuna, & Willielmo Castellano de sancto Audomaro, & Waltero Castellano de Bruegis, & Froaldo de Berghes, & Rogero Castellano de Insula.

2. Robertus Comes Flandriæ Fide & Sacramento assecuravit Regi Henrico vitam suam, & membra quæ corpori suo pertinent, & captionem corporis sui, ne Rex eam habeat ad dampnum suum; & quod juvabit eum, ad tenendum & ad defendendum Regnum Angliæ, contra omnes homines, qui vivere & mori possint; Salva fidelitate Lodovici Regis Francorum. Ita quod, si Rex Lodovicus Regnum Angliæ invadere voluerit, Comes Robertus, si poterit, Regem Lodovicum remanere faciet; & quæret, quocunq; modo poterit, consilio & precibus, per fidem, absque malo ingenio, sine datione pecuniæ, ut remaneat.

3. Et si Rex Lodovicus in Angliam venerit, & Robertum Comitem secum adduxerit, Comes Robertus tam parvam fortitudinem hominum secum adducet, quam minorem poterit; ita tamen, ne inde feodum suum erga Regem Franciæ forisfaciat.

4. Et, ante necessitatem, infra 40 dies, postquam Comes Robertus ex parte Regis legato vel literis summonitus fuerit,

sufficiant tot Militibus transfretandis, sic ut unusquisque habeat tres equos; ita tamen quod si Rex Henricus has naves simul una vice non miserit, Milites remanentes de 500 expectabunt ad portum, ab illa die, qua naves cum Militibus de portu exibunt, usque ad totum mensem, nisi infra mensem ipsum transierint, & naves istas salvas faciet Robertus Comes de omnibus hominibus suis, & de omnibus aliis, à quibus eas salvare poterit, eundo, morando & redeundo.

5. Et postquam prædicti Milites in Anglia erunt, fiducias facient Regi Henrico, vel legato ejus, si requisiti fuerint, quod, quam diu in itinere illo in Anglia erunt, ad proficuum Regis Henrici erunt; & non quærent quo modo ipse perdat terram, vel hominem; sed juvabunt eum, per fidem, ad tenendum & defendendum Regnum Angliæ, contra omnes homines.

6. Et si quæ alia Gens super Regem in Angliam venerit, si Comes Robertus, ex parte Regis, ut prædiximus, summonitus fuerit; infra prædictum terminum, & ante necessitatem, ipse Comes, cum 500 Militibus, in Angliam veniet: Si non remanserit propter monstrabilem sui corporis infirmitatem, vel terræ suæ amissionem, vel Lodovici Regis Francorum expeditionis summonitionem, vel propter Imperatoris Romani summonitionem, per totam terram suam, si ipse Comes Robertus tunc temporis ibi sit; Quæ prædictæ summonitiones propter hoc inventæ non sint, sine malo ingenio.

B 7. Et

Index Chronologicus.

A. D.	A. R.	Mense	
1269	53 Hen. 3.	21 Mart.	De Edwardo primogenito Regis misso in Walliam p. 855
1269	53 Hen. 3.	11 Jun.	Litera Episcopi Agenn. de homagio recepto ab Henrico Regis Alamanniæ primogenito. ibid.
1269	53 Hen. 3.	5 Jul.	De arbitris Franciæ p. 856
1269	53 Hen. 3.	9 Aug.	De fidelitate præstanda Regi Franciæ pro terra Agenen ibid.
1269	53 Hen. 3.		Concordatio inter Magnum Regem Norwegiæ & Henricum Regem Angliæ [illegible]

A. D.	A. R.	Mense	
1271	56 Hen. 3.		De homagio præstando super prædictis Comitatu & Terra p. 874
1271	56 Hen. 3.		De procuratoribus super prædicto negotio constitutis ibid.
1271	56 Hen. 3.		De Terra antedicta Agenen. Alianoræ Reginæ Angliæ assignanda ibid.
1272	56 Hen. 3.	28 Jan.	Litera Regi Franc. de juramento fidelitatis [illegible]

1289 53 Hen.

1259 53 Hen.

1269 53 Hen.
1269 54 Hen.

127. 54 Hen.
1270 54 Hen.

127. 54 Hen.

127. 54 Hen.

127. 54 Hen.

1270 54 Hen.

1270 54 Hen.

1270 55 Hen.
127. 55 Hen.

127. 55 Hen.
127 55 Hen.

rīc epō. 7 Johe baroc capett. 7 Com̄ Cust. 7 Roƀto debelismo. 7 Willo de Warenna. 7 Gist de agla
:bruegis. 7 Froaldo de bgis. 7 Rogo castellano de insula. Robꝫ com̄ flandrie. fide 7 sacr̄ mīto assecura
regnū anglie ōms hōies q̄ uiuere 7 mori possint. salua fidelitate Lod. regꝭ francoꝝ. ita q̄d si rex Lod

Fol. 1.

A. D.	A. R.	Mense	
			[Ed]wardo primogenito Regis ibid.
1270	55 Hen. 3.		Concessio prædicta in lingua Gallica p. 868
1270	55 Hen. 3.		De Edwardo antedicto in Sicilia honorifice recipiendo p. 869
1271	55 Hen. 3.		Rex Henricus, desperata sibime, Edwardo Principi consulit ne ad partes remotiores se transferat, sed incontinenter ad propria redeat ibid.
1271	55 Hen. 3.	10 Mar.	De Matill. Longespere Baronissa, contra voluntatem detenta per Johannem Gifard de Brimmesfeld p. 870
1271	55 Hen. 3.	13 Mar.	Littera Karoli Regis Siciliæ ad Edwardum de occisione Henrici filii primogeniti Regis Alemanniæ ibid.
1271	55 Hen. 3.	16 Apr.	De cruce suscepta per Regem, de gravi morbo revalescentem p. 871
1271	55 Hen. 3.	16 Maii.	De conductu pro Nunciis M. Comitissæ Flandriæ p. 872
1271	55 Hen. 3.	20 Jun.	De Judaismo Angliæ Regi Alemanniæ pro certo tempore concesso ibid.
1271	56 Hen. 3.	25 Oct.	Littera Philippo Regi Franciæ de Comitatu Agenen. & Terra Xancton petendis & recipiendis p. 873

A. D.	A. R.	Mense	
1272	56 Hen. 3.	10 Aug.	De pecunia pro Rege, in partes transmarinas pro homagio præstando profecturo ibid.
1272	56 Hen. 3.	1 Oct.	Bulla Gregorii Papæ decimi concessa Regi Angliæ, de privilegio concesso sibi & sex Clericis suis de non faciendo residentia in beneficiis suis. p. 887
1272			
1272	57 Hen. 3.	4 Nov.	De festo natalis Domini celebrando. ibid.
1272			De Regis Henrici morte p. 888
1272		22 Nov.	Bulla Greg. Papæ per quam nuntiavit Edwardo Regis primogenito gaudium, quod receperat, eo quod feliciter insidias suas superavit, & ad portum Trapani pervenit. ibid.
1272		23 Nov.	Magnates Angliæ nunciarunt Domino E. R. de obitu H. Reg. patris sui. ibid.
1272	1 Edw. 1.	9 Jan.	Bulla Reginæ pro Rege Angliæ inducendo ut ad Papam veniat. p. 889
1273	1 Edw. 1.	1 Mar.	Bulla Gregor. Papæ de processu contra Guidonem de Monteforti super morte Henr. de Alemanno. p. 890
1273	1 Edw. 1.	6 Mar.	Bulla Greg. Pap. per quam mandat Reynerio Capellano suo & præposito Florentiæ quod cognoscat de delicto perpetrato per G. de Monteforti. p. 894

Omissa.

Henricus Frederici Imperatoris ex Isabella Anglica filius, Avunculo suo H. Regi Angliæ notificat se nunc esse baptizatum, & patris Locumten. in Regno Siciliæ constitutum. p. 893

Littera Regis Innocentio 4. de Regno Siciliæ Ricardo Comiti Cornubiæ oblato. ibid.

Conditiones sub quibus Regnum Siciliæ conceditur Edmundo filio Henrici Regis. ibid.

Litteræ Henrici Ducis Saxoniæ, fratris quondam Othonis Imperatoris. p. 500

Cirographum Conventionis, inter H. 1. *Regem Angliæ, & Robertum Comitem Flandriæ: Per quam dictus Rex tenetur dare Comiti, singulis annis, in Feodo,* 400 *Marcas Argenti: Et dictus Comes, pro isto Feodo, tenetur mittere* 500 *Milites in Servitium Regis.*

A.D. 1101. An. 1. H. 1. *Angliæ & Flandriæ. Ex Orig.*

1. CONVENTIO inter Henricum Regem Anglorum & Robertum Comitem Flandriæ, facta & scripta apud Douram xvi^to Kal. Junii, præsentibus, ex parte Regis, Roberto Lincolniensi Episcopo, & Johanne Baiocensi Capellano, & Comite Eustachio, & Roberto de Belismo, & Willielmo de Warenna, & Gilleberto de Aquila, & Hamone Dapifero, & Ranulpho Meschino, & Gilleberto filio Richardi: Et ex parte Comitis Roberti, Roberto de Bettuna, & Willielmo Castellano de sancto Audomaro, & Waltero Castellano de Bruegis, & Froaldo de Berghes, & Rogero Castellano de Insula.

2. Robertus Comes Flandriæ Fide & Sacramento assecuravit Regi Henrico vitam suam, & membra quæ corpori suo pertinent, & captionem corporis sui, ne Rex eam habeat ad dampnum suum; & quod juvabit eum, ad tenendum & ad defendendum Regnum Angliæ, contra omnes homines, qui vivere & mori possint; Salva fidelitate Lodovici Regis Francorum. Ita quod, si Rex Lodovicus Regnum Angliæ invadere voluerit, Comes Robertus, si poterit, Regem Lodovicum remanere faciet; & quæret, quocunq; modo poterit, consilio & precibus, per fidem, absque malo ingenio, sine datione pecuniæ, ut remaneat.

3. Et si Rex Lodovicus in Angliam venerit, & Robertum Comitem secum adduxerit, Comes Robertus tam parvam fortitudinem hominum secum adducet, quam minorem poterit; ita tamen, ne inde feodum suum erga Regem Franciæ forisfaciat.

4. Et, ante necessitatem, infra 40 dies, postquam Comes Robertus ex parte Regis legato vel literis summonitus fuerit, Comes prædictus, quingentos equites habebit ad portus suos paratos transfretare in Angliam, in auxilium Regis Henrici, quam citiùs poterit; & Rex inveniet eis naves, & mittet eas vel ad Gravelingas vel ad Widsant; & tot naves mittet, quot sufficiant tot Militibus transfretandis, sic ut unusquisque habeat tres equos; ita tamen quod si Rex Henricus has naves simul una vice non miserit, Milites remanentes de 500 expectabunt ad portum, ab illa die, qua naves cum Militibus de portu exibunt, usque ad totum mensem, nisi infra mensem ipsum transierint, & naves istas salvas faciet Robertus Comes de omnibus hominibus suis, & de omnibus aliis, à quibus eas salvare poterit, eundo, morando & redeundo.

5. Et postquam prædicti Milites in Anglia erunt, fiducias facient Regi Henrico, vel legato ejus, si requisiti fuerint, quod, quam diu in itinere illo in Anglia erunt, ad proficuum Regis Henrici erunt; & non quærent quo modo ipse perdat terram, vel hominem; sed juvabunt eum, per fidem, ad tenendum & defendendum Regnum Angliæ, contra omnes homines.

6. Et si quæ alia Gens super Regem in Angliam venerit, si Comes Robertus, ex parte Regis, ut prædiximus, summonitus fuerit; infra prædictum terminum, & ante necessitatem, ipse Comes, cum 500 Militibus, in Angliam veniet: Si non remanserit propter monstrabilem sui corporis infirmitatem, vel terræ suæ amissionem, vel Lodovici Regis Francorum expeditionis summonitionem, vel propter Imperatoris Romani summonitionem, per totam terram suam, si ipse Comes Robertus tunc temporis ibi sit; Quæ prædictæ summonitiones propter hoc inventæ non sint, sine malo ingenio.

A. D. 1101. 7. Et si aliquis Comes Angliæ, vel alii homines ejusdem terræ bosiaverint, ita quod Rex Comitatum vel valens Comitatum amiserit, Comes R. cum 500 Militibus in Angliam, in auxilium Regis, veniet, nisi pro aliquo horum quatuor exoniorum remanserit: Et si Comes propter hoc remanserit, 500 Milites in Angliam, in auxilium Regis, ut supra diximus, mittet.

8. Et si, per summonitionem Regis, plusquam 500 Milites adduxerit, quot supra 500 adduxerit, de tot erit quietus in proximo sequenti servitio. Quod si ex 500 Militibus defuerint 10. vel 20. vel usque ad 50. propter hoc Comes non perdet Conventionem suam erga Regem; Si, postquam, ex parte Regis, summonitus fuerit, infra 40. dies perficiet numerum.

9. Et homines, qui ad Henricum Regem venient, quietè & salvè venient, per terram & portus Comitis Roberti, quicunque ipsi sint, vel undicunque veniant; nec naves desendentur eis si eas convenienter conducere voluerint. Et hominibus terræ Comitis Roberti, qui in servitium Regis Angliæ venire voluerint, non denegabit Comes licentiam; Et si venerint, propter hoc non amittent terram, nec feodum, nec conventionem aliquam quam habeant de Comite.

10. Et si Comes Robertus, vel sui homines, in auxilium Regis venerint, quam diu in Anglia fuerint, erunt ad victum Regis, & Rex reddet eis perdita eorum facta in Anglia, sicut mos est reddere familiæ suæ. Et quamdiu illa necessitas duraverit, erunt cum Rege fideliter; & finita necessitate, permittet eos Rex redire; & inveniet eis naves, & Comiti eas salvas, cum hominibus & pecunia, remittet.

11. Et Inimici Regis, qui sibi werram, vel per terram, vel per mare facient, fiduciam non habebunt in Comite, nec receptacula in terra sua, quæ Comes Robertus desendere vel auferre eis posset.

12. Et, si quis hominum Comitis Roberti, Regi Henrico vel hominibus ejus forisfecerit, & rectitudinem pro Comite Roberto Regi Henrico, vel hominibus ejus, facere noluerit; in Comite, vel hominibus ejus fiduciam non habebit, nisi consensu Regis.

13. Et si Rex Henricus Comitem Robertum in Normannia, vel Cenomania, in auxilio secum habere voluerit, & eum inde summonuerit, ipse Comes illuc ibit, & Regem Henricum per fidem juvabit, sicut suum amicum & Dominum de quo feodum tenet: Nec dimittet, quin eat, donec Rex Franciæ judicari faciat Comitem Robertum, quod non debeat juvare amicum suum Regem Angliæ, cujus feodum tenet; Et hoc per pares suos, qui eum jure judicare debent. A. D. 1101.

14. Et istas summonitiones Comes Robertus nullatenus diffugiet; nec illi, qui hanc summonitionem facient, malum vel dampnum habebunt per Comitem Robertum, neque per homines, de quibus eos defendere possit.

15. Quod si Rex Henricus Comitem Robertum in Normannia secum in auxilio habere voluerit, & eum literis vel legatis suis summonuerit, Comes ad eum cum 500 Militibus veniet: Qui postquam in Normannia fuerint, octo diebus prioribus erunt ad victum Comitis Roberti: Et si Rex eos diutius retinere voluerit, aliis octo diebus morabuntur cum Rege; & Rex in his ultimis octo diebus victum eis præbebit, & perdita horum octo dierum eis reddet, sicut mos est reddi familiæ suæ.

16. Et si illo tempore Rex Lodovicus super Regem Henricum in Normanniam intraverit, Robertus Comes ad Lodovicum ibit cum decem Militibus tantum; & alii prædicti Milites remanebunt cum Rege Henrico, in servitio & fidelitate sua.

17. Ipse vero Comes Robertus veniet ad Regem Henricum in Normanniam, sicut prædictum est, nisi remanserit propter apparentem sui corporis infirmitatem; vel terræ suæ amissionem, aut suam expeditionem; vel Regis Francorum, vel Imperatoris Romani expeditionem, sicut supra scriptum est. Et si propter hoc remanserit, 500 Milites, ut prædiximus, in Normanniam ad servitium Regis mittet.

18. Et si Rex in Cenomania eum habere secum voluerit, ipse ibit cum 250 Militibus semel in Anno; & erunt in familia Regis, per unum integrum mensem in Cenomania (si Rex eos tamdiu retinere voluerit) ad victum Regis, & ad perdita reddenda, sicut mos est familiæ. Et hoc idem faciet eis Rex, ex quo intrabunt in Normanniam ad eundum in Cenomaniam.

19. Quod si Comes Robertus, per summonitionem Regis Henrici, plusquam 500 Milites in Normanniam, vel plusquam 250 in Cenomaniam duxerit vel miserit; quot supra 500 in Normanniam, vel supra 250 in Cenomaniam duxerit vel miserit, de tot erit quietus in proximo sequenti servitio Horum duorum servitiorum scil. Normanniæ vel Cenomaniæ.

20. Quod

A. D. 1101. 20. Quodcumque Robertus Comes Regi Henrico, semel in anno, fecerit, pro hoc quietus erit de altero servitio, in illo eodem anno; Nisi gratia amicitiæ fecerit.

21. Et si Comes Robertus in expeditione fuerit, quando hanc summonitionem habere debuerit, post reditum de expeditione, habebit respectum, usque ad finitas tres Ebdomadas, & eundem respectum habebit, si summonitus fuerit infra proximos 8 dies, post reditum de expeditione. Et si infirmus fuerit, habebit respectum mittendi Milites, usque ad finitos 15 dies. ——

22. —— si Comes ab hac conventione exierit, & Rex eum inde summonierit, afferentur hujus conventionis scripta Boloniam, & ibi videbuntur: si Comes Eustacius tunc vixerit; vel cum Rege bene fuerit. Quod si mortuus fuerit Comes Eustachius, vel —— Regis —— ffer ad —— deferentur scripta —— tam —— perfecer' secum ——

23. Si vero Robertus Comes Regem summonuerit, ad Douram in Anglia præfata scripta ferantur; ib —— —— & ille eorum, qui secundum scripta videtur alteri forisfecisse, infra —— emendabit —— —— Et conventionem suam, ille qui forisfecerit, & alius non erit —— o - comitissa affidabit, quia, quantum poterit, Comitem in hac conventione tenebit, & in amicitia Regis, & in prædicto servitio fideliter. ——

——

24. Hujus conventionis tenendæ ex parte Comitis obsides sunt subscripti: Comes Eustachius, Comes de Gbisnis, Robertus de Bettuna, Baldwinus de Lens, Willielmus Castellanus de Sancto Audomaro, Rogerus Castellanus de Insula, Walterus Castellanus de Brugges, Froaldus de Berges, Richewardus de Furnes, Baldwinus filius Roberti de Bettuna; Hi omnes affidaverunt Regi, quod Comitem fideliter in hac conventione, & amore, & servitio Regis, quantum potuerint, retinebunt. A. D. 1101.

25. Quod si Comes ab hac conventione exierit, & secundum scripta conventionis, infra 50 dies emendare —— —— Com. erga Regem, liberius testabuntur, & veritatem inde dicent.

26. Rex vero assecuravit Comiti Roberto vitam suam, & membra quæ corpori suo pertinent, & captionem corporis sui, ne Comes eam habeat ad dampnum suum, & quod nec —— perdat, quamdiu Comes prædictas conventiones Regi tenuerit.

27. Et propter prædictas conventiones, & prædictum servitium, dabit Rex Henricus Comiti Roberto, unoquoque anno, 400 Marcas Argenti, in feodo. Hujus autem pecuniæ —— si Comes eam per legatos suos requisierit; Quod si Rex in prædicto termino totam pecuniam non reddiderit, postquam Comes eum inde summonuerit, per legatum suum, Rex infra 40 dies persolvet, & sine læsione conventionis —— —— dabuntur Comiti, & —— Marcæ Comitissæ; ita tamen, quod si Comitissa decesserit, tota pecunia Comiti persolvetur.

28. Hujus autem conventionis tenendæ, ex parte Regis, obsides sunt subscripti, Comes Eustacius, Comes Manasses de Cbisnes, Robertus de Belismo, Ranulphus Meschines, Gisl. de Aquila, Henricus Comes de Auco, Rogerus filius Richardi, Willielmus Comes de Warenna, Simon de Molinis. Et isti tali condirione sunt obsides erga Com. quali conditione Comitis obsides sunt ——

29. Et omnes assecuraverunt, quod non diffugient summonitionem; & quod summonitores securi erunt ab eis, & ab omnibus quos probibere poterint a nocumento ipsorum.

Conventiones

Cirographum Conventionis inter H. Regem Angliæ, & Robertum Comitem Flandriæ: Per quam, pro Feodo 400 Marcarum per Annum, dictus Comes tenetur mittere 1000 Milites in Servitium Regis Angliæ.

A.D. 1101. *Angliæ & Flandriæ. Ex Orig.*

1. CONventio inter Henricum Regem Anglorum, & Robertum Comitem Flandriæ, facta & scripta apud Douram, vi° Idus Martii, præsentibus, ex parte Regis ——— nien' Episcopo, & Willielmo Giffard Cancellario, & Rotberto Comite de Mellend, & Rotberto Hamonis filio, & ——— Et ex parte Comitis Roberti, ——— ——— & Adelardo Cononis filio, & Baldwino de Colhem, & Frotoaldo de Insula.

2. Robertus Comes Flandrensis, fide & sacramento affecuravit Regi Henrico, vitam suam & membra quæ corpori suo pertinent, & captionem corporis sui, ne Rex eam habeat ad dampnum suum: Et quod juvabit eum, ad tenendum & defendendum Regnum Angliæ, contra omnes qui vivere & mori possint; Salva fidelitate Philippi Regis Francorum. Ita quod, si Rex Philippus Regnum Angliæ invadere voluerit, Comes Robertus, si poterit, Regem Philippum remanere faciet; & quæret, quocunque modo poterit, consilio & precibus per fidem, absque malo ingenio, sine datione pecuniæ, ut remaneat. Et si Rex Philippus in Angliam venerit, & Robertum Comitem secum adduxerit, Comes Robertus tam parvam fortitudinem hominum secum adducet, quam minorem poterit; ita tamen, ne inde feodum suum, erga Regem Franciæ, forisfaciat.

3. Et, ante necessitatem, infra 40 dies postquam Comes Robertus, ex parte Regis legato vel literis, summonitus fuerit, Comes prædictus mille equites habebit ad portus suos, paratos transfretare in Angliam in auxilium Regis Henrici, quam citius poterit.

4. Et Rex inveniet eis naves & mittet eas vel ad Graveringas, vel ad Witsant. Et tot naves mittet, quod sufficiant tot militibus, ita ut unusquisque habeat tres equos. Ita tamen, quod si Rex Henricus has naves simul una vice non miserit, Milites remanentes de mille, expectabunt ad portum, ab illa die, qua naves cum Militibus de portu exibunt, usque ad totum unum mensem, nisi infra ipsum mensem, ipsi transierent. Et naves istas salvas faciet Robertus Comes, de omnibus hominibus suis, & omnibus aliis, de quibus eas salvare poterit, eundo, morando, & redeundo.

5. Et postquam prædicti Milites in Anglia erunt, fiducias facient Regi Henrico, vel legato ejus, si requisiti fuerint, de hoc, quod, quamdiu in itinere illo, in Anglia erunt, ad proficuum Regis Henrici erunt; et non quærent, quomodo ipse perdat terram, vel hominem, sed juvabunt eum, per fidem, ad tenendum & defendendum Regnum Angliæ, contra omnes homines.

6. Et si aliqua alia gens super Regem in Angliam venerit, si Comes Robertus, ex parte Regis, ut prædiximus, summonitus fuerit, infra prædictum terminum, & ante necessitatem, ipse Comes cum mille Militibus in Angliam veniet; si non remanserit propter monstrabilem sui corporis infirmitatem, vel terræ suæ amissionem, vel Philippi Regis Francorum expeditionis summonitionem vel propter Imperatoris Romani expeditionis summonitionem, per totam terram suam, si ipse Comes Robertus tunc temporis ibi sit; quæ prædictæ summonitiones, propter hoc inventæ sint, & sine malo ingenio.

7. Et si aliquis Comes Angliæ, vel alii homines illius terræ Regi bosiaverint, ita quod Rex Comitatum, vel valens Comitatum amiserit, Robertus Comes, cum mille Militibus in Angliam, in auxilium Regis veniet, nisi pro aliqua harum quatuor exoniarum remanserit: Et si Comes, propter hoc, remanserit, mille Milites in Angliam, in auxilium Regis, ut supra diximus, mittet.

8. Et si per summonitionem Regis, plus quam mille Milites adduxerit, quot

A. D. 1103. quot supra mille adduxerit, de tot erit quietus, in proximo sequenti servitio.

9. Quod si de mille Militibus, defuerint 20, vel 40, vel usque ad centum, propter hoc Comes non amittet conventionem suam erga Regem, si postquam ex parte Regis summonitus fuerit infra 40 dies perficiet numerum.

10. Et homines, qui ad Henricum Regem venient, quietè & salvè venient per terram & portus Comitis R. quicunque sint, vel undecunqne veniant: Nec naves defendentur eis, si eas convenienter conducere voluerint; Excepta terra Comitis Eustachii.

11. Et hominibus terræ Comitis R. qui, in servitium Regis Angliæ, venire voluerint, non denegabit Comes licentiam; & si venerint, propter hoc non amittent terram, nec Feodum, nec Conventionem aliquam, quam habeant de Comite.

12. Et si Comes R. vel sui homines, in Angliam in auxilium Regis venerint, quamdiu in Anglia fuerint, erunt ad victum Regis; & Rex reddet eis perdita eorum, facta in Anglia, sicut mos est reddere familiæ suæ.

13. Et quamdiu illa necessitas duraverit, erunt cum Rege fideliter; & finita necessitate, permittet eos Rex redire, & inveniet eis naves, & Comiti eas salvas cum hominibus & pecunia remittet.

14. Et inimici Regis, qui sibi werram, vel per terram, vel per mare facient, fiduciam non habebunt in Comite, nec receptacula in terra sua, quæ Comes R. defendere vel auferre eis possit; Excepta terra Comitis Eustachii.

15. Et si quis hominum Comitis R. Regi Henrico vel hominibus ejus forisfecerit, & rectitudinem pro Comite R. Regi Henrico, vel hominibus ejus facere noluerit, in Comite vel hominibus ejus fiduciam non habebit, nisi consensu Regis; Excepto Comite Eustachii.

16. Et si Rex Henricus Comitem R. in Normanniam, vel Maniam, in auxilio, secum habere voluerit, & eum inde summonuerit, ipse Comes illuc ibit & Regem Henricum per fidem juvabit, sicut suum amicum, & Dominum de quo Feodum tenet: Nec dimittet quin eat, donec Rex Franc' judicari faciat Comiti Rotberto, Quod non debeat juvare Dominum, & amicum suum Regem Angliæ, cujus Feodum tenet: Et hoc per pares suos qui eum jure judicare debent.

17. Et istas summonitiones Comes R. nullatenus diffugiet: Nec illi, qui hanc summonitionem facient, malum habebunt per Comitem R. vel per aliquem hominem, de quo eos Comes R. defendere possit.

18. Quod si Rex Henricus Comitem R. in Normannia secum in auxilio habere voluerit, & eum literis vel legatis suis summonuerit, Comes R. ad eum cum mille Militibus veniet; qui postquam in Normannia fuerint, octo diebus prioribus erunt ad victum Comitis R. & si Rex eos diutius retinere voluerit, aliis octo diebus morabuntur cum Rege; & Rex in his ultimis octo diebus victum eis præbebit, & perdita horum octo dierum eis restaurabit, sicut mos est, reddi familiæ suæ.

19. Et si illo tempore, Rex Philippus super Regem Henricum in Normannia intraverit, Comes R. ad Philippum ibit cum decem Militibus tantum, & alii prædicti Milites remanebunt cum Rege, in servitio & fidelitate sua.

20. Ipse vero Comes R. veniet ad Regem Henricum in Normanniam sicut prædictum; & nisi remanserit, propter apparentem sui corporis infirmitatem, vel terræ suæ amissionem, aut suam expeditionem, vel Regis Francorum, vel Imperatoris Romani expeditionem, sicut supra scriptum. Et si propter hoc remanserit, mille Milites in Normanniam, ad servitium Regis mittet.

21. Et si Rex in Mania eum habere secum voluerit, ipse ibit cum 500 Militibus semel in Anno, & erunt in familia Regis per unum integrum mensem in Mania (si Rex eam tamdiu retinere voluerit) ad victum Regis: & ad perdita reddenda, sicut mos est familiæ Regis. Et hoc idem faciet eis Rex, ex quo intrabunt in Normanniam, ad eundum in Maniam.

22. Quod si Comes R. per summonitionem Regis Henrici, plusquam mille Milites in Normanniam, vel plures quam quingentos in Maniam duxerit vel miserit, quot supra mille in Normanniam, vel supra quingentos in Maniam duxerit vel miserit, de tot erit quietus in proximo sequenti servitio, horum duorum servitiorum, Normanniæ & Maniæ. Quodcunque R. Comes Regi Henrico semel in Anno fecerit, propter hoc quietus erit de altero servitio in illo eodem Anno; nisi gratia amicitiæ fecerit.

23. Et si Comes R. in expeditione fuerit, quando hanc summonitionem habuerit, post reditum de expeditione habebit respectum, usque ad finitas tres hebdomadas; & eundem respectum habebit, si summonitus fuerit infra proxi-

A. D. 1103. mos octo dies post reditum de expeditione. Et si infirmus fuerit, habebit respectum mittendi Milites usque ad finitos 15 dies.

24. Et, pro istis Conventionibus attendendis, dabit Comes R. Regi Henrico istos obsides, Rotbertum de Bettuna, pro 100 Marcis ——— pro 100 Marcis. ——— pro 100 Marcis. ——— Brugis, pro 100 Marcis. ——— pro 100 Marcis. ——— de Bergis, pro 100 Marcis. Amalricum Constabularium, pro 100 Marcis. Adelardum filium Couonis, pro 100 Marcis. ——— Baldwinum Castellanum ——— pro 100 Marcis. ——— Mars, pro 100 Marcis. Hugon de Albinneio, pro 100 Marcis. ——— Castellanum de ——sel, pro 100 Marcis ———

25. Et de istis duodecem obsidibus, debent 6 eorum conducere prædictos Milites, in servitium Regis Henrici, si Comes R. defuerit propter aliquam prædictarum exoniarum.

26. Et si 6 de obsidibus non fuerint ad conducendum, duo, ad minus de eis, illos conducent, & quatuor de Baronibus Comitis, loco illorum quatuor qui defuerint, æquè valentes ad servitium Regis.

27. Et isti prædicti duodecem obsides tali conditione sunt obsides; si Comes R. de prædictis Conventionibus exierit, & ipsi eum, infra tres quarentenas, reconciliare Regi non poterint, quod unusquisque, ex prædictis obsidibus, dabit Regi 100 Marcas argenti; & facient infra tres quarentenas, vel in captione Regis se ponent pro prædictis Marcis argenti. Et Rex ab eis non plus exiget, quam quod prædictum est: & ponent se in captione, in turri London, vel in alio loco, ubi Rex eos libere possit retinere ad proficuum suum.

28. Et si aliquis ex illis obsidibus, mortuus fuerit, vel a fidelitate Comitis, aut a terra sua recesserit, Comes alium æquivalentem in loco ejus, ad summonitionem Regis, restaurabit. A. D. 1103.

29. Et si, dum obsides jam dictam pecuniam Regi miserint, eis in Anglia ablata sit ab hominibus, quos Rex constringere possit, quieti erunt. Et si in mari eam perdiderint, habebunt respectum per 40 dies, ad restaurandam pecuniam.

30. Rex vero assecuravit Comiti Rotberto vitam suam, & membra quæ corpori suo pertinent, & captionem corporis sui, ne Comes eam habeat ad dampnum suum; & quod non erit ei in ——— quamdiu Comes R. prædictas Conventiones Regi tenuerit.

31. Et propter prædictas Conventiones, & prædictum servitium, dabit Rex Henricus Comiti Rotberto unoquoque Anno, 400 Marcas argenti, in Feodo ——— festo primo sancti Michaelis ——— 200 in nativitate Domini. Et si prædicta pecunia in prædictis terminis tota persoluta non fuerit infra 40 dies, postquam Comes eum inde summonuerit, per legatum suum, Rex persolvet ei, sine læsione Conventionis.

32. Ad tenendum istas Conventiones, dedit Rex Henricus Comiti R. subscriptos obsides: Rotbert. fil. ——— ——— pro 100 M. ——— pro 100 M. ——— Rog. Denonant, pro 100 M. Hug. Mammot, pro 100 M. Man—lem — arsie ——— pro 100 M. ——— pro 100 M. ——— wer, pro 100 M. ——— ug de Bello Campo, pro 100 M. Isti tali conditione sunt obsides erga Comitem, quali conditione Comitis obsides sunt. & omnes obsides communiter assecuraverunt, quod non diffugient summonitionem; & quod summonitores securi erunt ab eis, & ab omnibus aliis, quos prohibere poterunt a nocumento ipsorum.

Ecclesiam

am,
pa

a Ci- A.D. 1137.
a Dei
s, seu
gerit,
apo-

o ho-
merè
ferre,
ali-
mnia
quo-
con-
ura :
ebita

stica
nsti-
a te-
rtio-
ece-
tate
san-
ostri
tre-
at.
jura
chu
onæ
um
unt.

á

A. D. 1103. mos
tion
resp
nito
2
tenc
rico
na,
100
Mar
Mar
—
cis.
100
nis,
Balc
100
Mar
Mar
—
—
2
deb
lites
mes
dict
2
ad c
illo
bus
fuer
Re
2
tali
R.
&
cor
unt
bit
inf
Re
arg
ige
ner
vel
ret

—
—

confouere. Fronde

ocentij PP. ij. Anno viij.

Fol. 7.

Ecclesiam Christi juxta Algate Lundoniæ sitam, suscipit in protectionem Apostolicam Papa Innocentius 2.

A. D. 1137. *Anno Regni Regis Stephani Secundo. Ex Orig.*

INnocentius Episcopus servus servorum Dei. Dilecto filio Normanno, priori Ecclesiæ Christi infra muros Lundoniensis Civitatis sitæ, ejusque fratribus tàm præsentibus quàm futuris in perpetuum.

Apostolicæ sedis clementiæ congruit religiosas personas affectione paterna diligere, & loca, eis commissa, optatæ defensionis munimine confovere; proinde, dilecti in Domino filii, vestris petitionibus rationabilibus clementer annuimus, & Ecclesiam Christi, in qua divinis estis obsequiis mancipati, apostolicæ sedis patrocinio communimus.

Statuimus enim ut quascumque possessiones, quæcumque bona eadem Ecclesia inpræsentiarum juste & legitime possidet, aut infuturum concessione Pontificum, largitione Regum vel Principum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis, præstante Domino poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus & illibata consistant; In quibus hæc propriis nominibus duximus exprimenda, duas scilicet partes redditus de Civitate Exoniæ; Terram de Lectuna, quam Simon de Molins, & Uxor ejus Adelina eidem loco, divinæ pietatis intuitu, contulit; Terram & Socam de Anglische-cnihte-Gylde; Ecclesiam de Bix cum redditibus suis; Ecclesiam de Totenham; præterea quascumque Ecclesias, seu Terras, extra Civitatem Lundoniensem, vel infra, a Dei fidelibus vobis rationabiliter collatas, seu alia, quæ in posterum offerri contigerit, vobis &, per vos, eidem Ecclesiæ apostolica auctoritate firmamus. A. D. 1137.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat eandem Ecclesiam temerè perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, aut aliquibus vexationibus fatigare; set omnia integra conserventur eorum, pro quorum gubernatione & sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura: Salva nimirum dyocesani Episcopi debita reverentia.

Si qua igitur infuturum, ecclesiastica secularisve, persona hanc nostræ constitutionis paginam sciens contra eam temerè venire temptaverit, secundo tertiove commonita, si non congrue satisfecerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, & a sacratissimo corpore ac sanguine Dei & Domini redemptoris nostri Jehu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat.

Cunctis autem eidem loco sua jura servantibus sit pax Domini nostri Jehu Christi, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen —— Amen —— Amen, &c.

Filis sericiis flavi rubeique coloris pendet bulla plumbea.

Charta

Charta Matildæ Imperatricis de Creatione Milonis in Comitem Hereford. Qua Charta de creando Comite antiquiorem non extare creditur.

A. D. 1141. *A.R.Steph.6. Ex Autogr. in Bibl. Cottoniana.*

MAtilda Imperatrix Henrici Regis Filia, & Anglorum Domina Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Comitibus, Baronibus, Justiciariis, Vicecomitibus, Præpositis, Ministris & omnibus fidelibus suis Francis & Anglis totius Angliæ salutem.

Sciatis me fecisse Milonem de Glocestria Comitem de Hereford, & dedisse ei Motam Hereford, cum toto Castello, in Foedo & Hæreditate sibi & Hæredibus suis ad tenendum de me & Hæredibus meis.

Dedi etiam ei tertium Denarium redditus Burgi Hereford quicquid unquam reddat, & tertium Denarium placitorum totius Comitatus Hereford.

Dedi etiam ei tria Maneria in ipso Comitatu de meo Dominio, viz. Mawerdinam, & Luggewordinam, & Wiltonam cum omnibus Appenditiis suis.

Dedi etiam ei Haias Hereford, & Forestam de Trinela, cum hoc quod ad hoc pertinet.

Dedi etiam ei servitium Roberti de Chanados, & Hugonis Filii Willielmi, & Richardi de Cormeill, & omnia Feuda eorum ubicunque ea habeant.

Et hæc omnia supradicta dedi & etiam concessi in Foedo & Hæreditate sibi & Hæredibus suis ad tenendum de me & Hæredibus meis.

Hanc autem Donationem feci ei apud Oxineford Die Sancti Jacobi Apostoli, videlicet Octava Die ante Festum Sancti Petri ad vincula, pro servitio suo quod mihi fecerat, & ita quod tunc habebam in captione mea apud Bristoll Regem Stephanum, qui, Dei misericordia, & auxilio Roberti Comitis Glocestriæ Fratris mei, & auxilio ipsius Milonis & aliorum Baronum meorum captus fuit in Bello apud Lincoln die purificationis Sanctæ Mariæ proximo ante prædictum diem Sancti Jacobi Apostoli.

A. D. 1141.

Quare volo & firmiter præcipio quod hæc omnia supradicta teneat de me & Hæredibus meis ipse & Hæredes sui ita bene, & in pace, & honorifice, & plenarie, & libere, & quiete in Bosco & plano, in Forestis & Fugaciis, in Pratis & Pasturis, in Aquis & Molendinis, in Stagnis & Vivariis, in Viis & Semitis, in Foris & Feriis, infra Burgum & extra, in Civitate & extra, & in omnibus Locis cum Soca & Sacha, & Toll, & Team, & Infangenetheof & cum omnibus consuetudinibus & libertatibus, & quietudinibus, sicut unquam aliquis Comes melius, & Honorabilius, & quietius, & liberius, & plenarius tenet aliquod Tenementum vel Dominium de Me in Anglia, vel unquam tenuit de aliquo Antecessore meo. Testibus,

Theobaldo Archiepiscopo Cantuariensi.
Roberto Episcopo Londoniensi.
Alexandro Episcopo Lincolniensi.
Bernardo Episcopo Sancti Davidis.
Nigillo Episcopo Eliensi.

David Rege Scot.

Roberto Comite Glocestriæ.
Reginaldo Comite Cornubiæ.
Roberto Reginaldi Filio.
Brientio Filio Comitis.
Umfrido de Bohun.
Alex. de Buch.
Johanne Filio Gisleberti Marescallo.
Pagan de Claris Vallibus.
Roberto de Curceo.
Radulfo Paganello.
Willielmo de Doura.
Elia Giffard.
Walkenio Maminot.
Ernulf de Hesding.
Gisleberto de Lasceio.

Apud Oxinfordiam.

Lucius

Lucius Papa irritas reddit tales Cartas, quarum obtentu filii fiant Patribus suis Successores in Ecclesiis.

A.D. 1144. *A. 9. Steph. Sigillo perdito non constat utrum iste Papa sit Lucius 2. an. 3.*

LUCIUS Episcopus servus servorum Dei Priori & Monachis Sancti Pancratii salutem & Apostolicam Benedictionem.

Cum simus ad regimen universalis Ecclesiæ, domino disponente, vocati, sicut ea fovere debemus quæ ipsius Ecclesiæ nutriunt honestatem ; sic ea tenemur evellere quæ canonicis obviant institutis, & materiam dissolutionis videntur afferre. Sane relationis vestræ tenore comperimus pravam apud vos, sub prædecessorum vestrorum negligentia consuetudinem iutroductam, quod filii eorum qui vestras Ecclesias tenuerunt, ut——patribus, ab ipsis antecessoribus nostris confirmationem de obtinendis Ecclesiis consecuti, sub reprehensibili collusione, volunt ipsas Ecclesias jure successionis habere, & talium confirmationum obtentu, aliqua pensione retenta, patres filios sibi constituere successores : Quum igitur ex hoc & canonicæ disciplinæ vigor infringitur, & temporalia vobis dampna proveniunt, prædictas concessiones vel confirmationes, taliter ab eorumdem locorum Priore, vel etiam ab apostolica sede, veritate tacita, impetratas, irritas esse censemus ; præsentium vobis auctoritate licentiam concedentes ut in Ecclesiis vestris, non obstantibus concessionibus aut confirmationibus illis, liceat vobis idoneas personas eligere, & electos Episcopo præsentare, ut, animarum cura recepta, de spiritualibus ei, vobis autem de temporalibus debeant respondere. A.D. 1144.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire ; siquis autem hoc attentare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Dat. Vellet.————KL.

Ecclesia Christi juxta muros Londonien. posita suscipitur sub protectione Eugenii Papæ.

A.D. 1147. *Regis Stephani 12.*

EUgenius Episcopus servus servorum Dei dilectis filiis Radulfo, Priori Ecclesiæ Christi infra Muros Londoniensis Civitatis sitæ, ejusque fratribus tam præsentibus quam futuris, regularem vitam professis, in perpetuum.

Piæ postulatio voluntatis effectu debet prosequente compleri, ut devotionis sinceritas laudabiliter enitescat, & utilitas postulata vires indubitanter assumat ; ea propter, dilecti in Domino filii, vestris justis postulationibus clementer annuimus, & Ecclesiam Christi, in qua divinis estis obsequiis mancipati, sub beati Petri & nostra protectione suscipimus, & præsentis scripti privilegio communimus : Statuentes ut quascunque possessiones, quæcunque bona eadem Ecclesia in præsentiarum juste & canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum vel Principum, oblatione A.D. 1147.

A. D. 1147. fidelium, seu aliis justis modis, Deo propitio, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus & illibata permaneant: In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis, duas scilicet partes redditus de Civitate Exoniæ; Terras de Lectuna, quas Simon de Molins & Uxor ejus Adeliva eidem loco, divinæ pietatis intuitu, contulit; Terras & Socam de Anglische-cnihte-Gylde; Ecclesiam de Bix, cum redditibus suis; Ecclesiam de Totenham; Ecclesiam de Welcumestoa, cum pertinentiis suis; Decimam de Hehham; Ecclesiam de Soresdich, cum pertinentiis suis; Ecclesiam de Brumfeld, cum pertinentiis suis; Terras de Branbeleia, de dono Willielmi Canonici ejusdem Ecclesiæ; Terram de Becbam; Terram de Scelhgam, de dono Gaufredi de Magnavilla; Terram in Brachingis, de elemosina Stephani illustris Regis, & Matildis Reginæ Uxoris ejus; Terram de dono Huberti Camerarii in eadem Villa; Terram de Teia, ex liberalitate ejusdem; Decimam de Benedis.

Obeunte vero te, nunc ejusdem loci priore, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet subreptionis astutia seu violentia præponatur,* nisi quem fratres communi consensu, vel pars consilii sanioris, secundum Dei timorem, & beati Augustini regulam, providerint eligendum.

Sepulturam quoque ejusdem loci liberam esse concedimus; ut eorum, qui se illic sepelliri deliberaverint, devotioni & extremæ voluntati, nisi forte excommunicati sunt, nullus obsistat.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatum locum temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, aut aliquibus vexationibus fatigare; set omnia integra conserventur eorum, pro quorum gubernatione & sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura (salva sedis Apostolicæ auctoritate, & diocesani Episcopi canonica justitia.)

Siqua igitur in futurum, ecclesiastica secularisve, persona, hanc nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire temptaverit, secundo, tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & a sacratissimo corpore ac sanguine Dei Domini nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat. A. D. 1147.

Cunctis autem eidem loco sua jura servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen, Amen, Amen.

Signum Papæ Eugenii 3. Locus Monogr.
S. Petrus, S. Paulus.
Eugenius Papa 3.
Fac mecum Domine signum in bonum.

Ego Eugenius Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.
Ego Albericus Hostiens' Episcopus.
Ego Ymarus Tulculanus Episcopus.

Ego Loverhaldus Presbiter Card. Tit. Sanct. Johannis & Pauli.
Ego Gillibet indignus sacerdos Tit. Sant. Marci.
Ego Arilicus Cardinal. Presbit. Tit. Sanctæ Anastasiæ.
Ego Julius Presbit. Card. Tit. Sancti Marcelli.
Ego Guido Presbiter Card. Tit. Pastoris.

Ego Oddo Diac. Card. Sancti Georgii ad velum aureum.
Ego Octavianus Diaconus Card. Sanct. Nicholai in carcere Tulliano.
Ego Gregorius Diac. Card. Sancti Angeli.
Ego Johannis Diac. Card. Sanctæ Mariæ Novæ.
Ego Guido Diac. Card. Sanct. Mariæ in porticu.
Ego Jacinctus Diac. Card. Sanct. Mariæ in Cosmydyn.

Dat. Latalaum per manum Guidoreis Sanct. Romanæ Ecclesiæ Diac. Card. & Cancellarii. VII.——*kl. Nov. Indictione* XI. *Incarnationis Dominicæ Anno* MCXLVII. *Pontificatus vero Domini Eugenii Papæ* III. *Anno* III.

Papa

Papa Eugenius 3. Monasterium de Canenvella sub protectione sua suscipit.

A. D. 1148. ... 13. Sept.

EUgenius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis Filiis Wilelmo priori Monasterii sancti Egidii de Canenvella, ejusque Fratribus tam præsentibus quam futuris regularem vitam professis in perpetuum.

Religiosis desideriis dignum est facilem præbere consensum, ut fidelis devotio celerem sortiatur effectum; ea propter, dilecti in Domino Filii, vestris justis postulationibus clementer annuimus. Præfatum Cœnobium, in quo divino mancipati, estis obsequio, sub beati Petri & nostra protectione suscipimus, & præsentis scripti privilegio communimus.

In primis siquidem statuentes, ut ordo monasticus, secundum beati Benedicti regulam, in vestra Ecclesia institutus, ibidem futuris temporibus inviolabiliter conservetur.

—Quascunque etiam possessiones, quæcunque bona in Terris cultis vel incultis, Pratis, Sylvis, Pascuis, Molendinis, Decimis, seu aliis idem Monasterium inpræsentiarum juste & canonice possidet, aut in futurum, concessione Pontificum largitione Regum, vel Principum, oblatione Fidelium, seu aliis justis modis; Deo propitio, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus & illibata permaneant: In quibus, hæc propriis duximus exprimenda vocabulis, ipsum videlicet locum Canawellam cum præfata sancti Egidii Ecclesia, ex dono Gevæ Filiæ Hugonis Comitis Cestriæ, in cujus Dominio prædicta Ecclesia sita est; Landam, quæ vocatur Stichesleia; in Draitona unam Mansionem; in Duntona unum Molendinum, quod est in Terre, & quatuor virgatas Terræ in eadem Villa, cum Prato adjacente, ex dono Matildis de Aquila; unam virgatam Terræ, cum Prato adjacente in Ellefordia, ex dono Roberti de Wefford ia; sexaginta acras Terræ in Bosco suo in Witemora, præter planum in Sticelleia. A. D. 1148.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatum Monasterium temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet molestiis fatigare; set omnia integra conserventur eorum, pro quorum gubernatione & sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura.

(Salva sedis Apostolicæ auctoritate, & Diocesanorum Episcoporum canonica justitia.)

Siqua igitur in futurum, Ecclesiastica secularisve, persona hanc nostræ constitutionis paginam sciens contra eam temere venire temptaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & a sacratissimo corpore & sanguine Dei & Domini nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni abjaceat.

Cunctis autem eidem loco justa servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen, Amen, Amen.

Sigillum Plumbeum pendet a filo canabeo.

Charta

Charta de pluribus condonationibus Ranulpho Comiti Cestriæ ab Henrico Matildæ Imperatricis filio factis ante quam in Regem Angliæ sublimatur.

A.D. 1152. *A. 17. Steph. Ex Autogr. in Bibl. Cottoniana.*

HENRICUS Dux Normannorum & Comes Andegavorum Archiepiscopis, Episcopis, Comitibus, Baronibus, Vicecomitibus & omnibus Amicis & Fidelibus suis Normanniæ & Angliæ Salutem.

Sciatis me dedisse & concessisse Ranulpho Comiti Cestriæ omnem Hæreditatem suam Normanniæ & Angliæ sicut unquam aliquis Antecessorum suorum eam melius & liberius tenuit; & nominatim Castellum de Vira, & Barbifluvium, cum tali libertate quod per totam Baleugam possit capere foristactum suum; & Brullium de Fossis, & Alebec; & hoc unde erat Vicecomes de Abrinciis; & in Sancto Jacobo de hoc feci eum Comitem; & quicquid habui in Abrinchen ei dedi, præter Episcopatum & Abbatiam de Monte Sancti Michaelis, & quod eis pertinet.

Insuper dedi & concessi ei totum honorem Comitis Rogeri Pictaviensis ubicunque aliquid habet; & totum honorem de Blie, ubicunque sit in Anglia; & totum honorem de Eia sicut Robertus Malet Avunculus Matris suæ illum melius & plenius unquam tenuit.

Insuper dedi ei Stafford & Comitatum Staffordiæ totum, & quicquid ibi habui in Foedo & Hereditate; excepto Foedo Episcopi Cestriæ, & Comitis Roberti de Ferrariis, & Hugonis de Mortuomari, & Gervasii Paganelli, & excepto Foresto de Canoc quod in manu mea retineo.

Et Foeudum Alani de Lincoln ei dedi, qui fuit Avunculus Matris suæ; & Foeudum Ernisii de Burun sicut suam Hæreditatem; & Foeudum Hugonis de Scoteineio ei dedi ubicunque sit; & Foeudum Roberti de Chalz ubicunque sit; & totum Foeudum Radulphi Filii Odonis; & totum Foeudum Normanni de Verdun; & Foeudum Roberti de Stafford ubicunque sit.

Et triginta libratas terræ, quas habui in Grimesbeia ei dedi; & Nottingeham Castell, & Burgum, & quicquid habui in Nottingeham in Foeudo & Hæreditate sibi & Hæredibus suis dedi.

Et totum Foeudum Willielmi Peuerelli ubicunque sit (nisi poterit se diratiornare in mea Curia de scelere & traditione) excepto Hetbam; & si Engelramus de Albamarl nisi voluerit se capere mecum, neque Comes Simon, & illud, nisi capere potero, prædictum Hetham reddo Comiti Ranulfo, si eam habere voluerit; & Torchessiam, & Oswardebec Wapentac; & Derbeiam cum omnibus pertinentiis; & Maunnesfeld cum Socha; & Roelar cum Socba; & Stanleiam, juxta Coventreiam, cum Socha; & de Beluario tenebo ei rectum quam citius potero, sicut de sua Hæreditate.

Et sex Baronibus suis, quos elegerit, cuicunque centum libratas terræ dabo, de hiis quæ mihi ex Hostibus meis adquisita accidunt, de me tenendas.

Et omnibus Parentibus suis suam reddo Hæreditatem unde potens sum; & de hoc unde ad prasens non sum, rectum plenarium tenebo ex quo potens ero.

Testibus,

Willielmo Cancellario.
R. Comite Cornubiæ.
R. Comite Herf.
Patricio Comite Salisb.
Umfrido de Buk. Dapifero.
J. Filio Gilberti.
R. de Humet Constabulario.
Guarino Filio Geraldi.
Roberto de Curceio Dapifero.
Manassero Biset Dapifero.
Philippo de Columb.

Ex parte Comitis Rannulfi.

Willielmo Comite Lincoln.
Hugone Wac.
G. Castell de Fines.
Simone Filio Willielmi.
Thurston de Monteforti.
Gaufrido de Constentin.
Willielmo de Verdun.
Richardo Pincerna.
Rogero Wac.
Simone Filio Osberti apud Divisas.

Charta

Charta Conventionum inter Regem Stephanum, & Henricum Filium Matildæ Imperatricis. De Successione Regni Angliæ.

A.D. 1153. Anno Regni Regis Stephani 18.

STephanus Rex Angliæ Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Comitibus, Justiciariis, Vicecomitibus, Baronibus, & omnibus Fidelibus suis Angliæ salutem.

Sciatis quod ego Rex Stephanus Henricum Ducem Normanniæ post me successorem Regni Angliæ & Hæredem meum jure Hæreditario constitui, & sic ei & Hæredibus suis Regnum Angliæ donavi & confirmavi.

Dux vero, propter hunc honorem, & donationem, & confirmationem sibi a me factam, homagium mihi & sacramento securitatem fecit; scilicet quod fidelis mihi erit, & vitam & honorem meum pro suo posse custodiet per Conventiones inter nos prælocutas, quæ in hac Carta continentur.

Ego etiam securitatem sacramento Duci feci quod vitam & honorem ei pro posse meo custodiam, & sicut Filium & Hæredem meum in omnibus, in quibus potero, eum manutenebo, & custodiam contra omnes quos potero.

Willielmus autem filius meus homagium & securitatem Duci Normanniæ fecit, & Dux ei concessit ad tenendum de se omnes terras quas ego tenui, antequam Regnum Angliæ adeptus essem, sive in Anglia, sive in Normannia, sive in aliis locis; & quicquid cum filia Warenniæ Comitis accepit, sive in Anglia, sive in Normannia, & quicquid ad honores illos pertinet; & de omnibus Terris, Villis, & Burgis, & redditibus, quos Dux in Dominio suo inde nunc habet, & nominatim de illis quæ pertinent ad honorem Comitis Warenniæ, Willielmum filium meum & homines illius, qui de honore illo sunt, plenarie sayfiet, & nominatim de Castello de Belencumbre, & Castro mortui Maris; ita scilicet, quod Reginaldus de Warennia, Castrum de Belencumbre,& Castrum mortui Maris custodiet, si voluerit, & dabit inde Duci obsides: Si vero noluerit, alii de Ligiis hominibus Comitis Warenniæ, quos Dux voluerit, similiter per salvos obsides & salvam custodiam eadem Castra custodient.

Alia vero Castra, quæ pertinent ad Comitem Moretoniæ, Dux ei reddet ad voluntatem meam, cum poterit per salvam custodiam & per salvos obsides: Ita quod omnes obsides reddantur filio meo quiete quando Dux Regnum Angliæ habebit. A.D. 1153.

Incrementum etiam quod ego Willielmo filio meo dedi, ipse Dux ei concessit, Castra, scilicet, & Villas de Norwico cum septingentis libratis terræ, ita quod redditus de Norwico infra illas septingentas libratas computetur; & totum Comitatum de Northfolk, præter illa quæ pertinent ad Ecclesias, & Prælatos, & Abbates, & Comites, & nominatim præter tertium denarium, unde Hugo Bygotus est Comes (salva & reservata in omnibus regali justitia.)

Item, ad roborandum gratiam meam & dilectionem, dedit ei Dux, & concessit omnia quæ Richerus de Aquila habebat de honore Pevenesselli. Et præter hæc Castra & Villas Pevenessélli & servitium faramusi, præter Castra & Villas de Dovre, & quod ad honorem de Dovre pertinet Ecclesiam de Fauresham cum pertinentiis suis Dux confirmavit, & alia aliis Ecclesiis a me data vel reddita consilio sanctæ Ecclesiæ & meo confirmabit.

Comites & Barones Ducis, qui homines mei nunquam fuerunt, pro honore, quem Domino suo feci, homagium & sacramentum mihi fecerunt, salvis Conventionibus inter me & Ducem factis; cæteri vero qui antea homagium mihi fecerant, fidelitatem michi fecerunt sicut Domino.

Et si Dux a præmissis recederit omnino a servitio ejus ipsi cessarent quousque errata corrigeret; filius meus etiam, secundum consilium sanctæ Ecclesiæ, se inde contineret si Dux a prædictis recederet.

Comites etiam & Barones mei ligium homagium Duci fecerunt, salva mea fidelitate quamdiu vixero & Regnum tenuero, simili lege quod si ego a prædictis recederem omnino a servitio meo cessarent quousque errata corrigerem.

Cives etiam Civitatum, & homines Castrorum, quæ in Dominio meo habebo, ex præcepto meo homagium & securitatem

A. D. 1153. curitatem Duci fecerunt, salvâ fidelitate mea quamdiu vixero & Regnum tenuero; illi autem qui Castrum Walyngford custodiunt homagium michi fecerunt, & dederunt michi obsides de fidelitate michi servanda.

Ego vero de Castris & murationibus meis securitatem talem Duci, consilio sanctæ Ecclesiæ, feci, ne Dux, me decedente, per hoc dampnum aut impedimentum Regni incurrat.

Etiam Turris Londoniensis Richardo de Luceio, & mota Windesores consilio sanctæ Ecclesiæ ad custodiendum traditæ sunt; Ricardus autem de Luceio juravit in manu Archiepiscopi, & in custodia filium suum obsidem dedit, quod post meum discessum Castra prædicta Duci redderet.

Similiter concilio sanctæ Ecclesiæ Rogerus de Luceio motam de Oxoneford, & Jordanus de Buselo firmitatem Lincolniæ custodiunt, & ligii homines Ducis sunt, & juraverunt, & obsides inde dederunt in manu Archiepiscopi, quod si ego decederem Duci munitiones sine impedimento redderent.

Episcopus Wintoniensis, in manu Archiepiscopi Cantuariensis, coram Episcopis affidavit quod, si ego decederem, castrum Wintoniæ, & munitionem Hamptoniæ Duci redderet.

Quod si aliquis eorum, quibus munitionum custodia commissa fuerat, moreretur, aut a custodia sibi deputata recederet, consilio sanctæ Ecclesiæ alius custos ibi statueretur, priusquam ille recederet.

Si vero hiis, qui meas munitiones custodiunt, contumax vel Rebellis extiterit, de Castris, scilicet quæ ad Coronam pertinent, communi concilio ego & Dux nos inde continebimus, quousque ad voluntatem utriusque nostrum cogatur satisfacere.

Archiepiscopi, Episcopi, atque Abbates de Regno Angliæ, ex præcepto meo, fidelitatem sacramento Duci fecerunt.

Illi quoque, qui in Regno Angliæ Episcopi deinceps fient, vel Abbates, idem facient.

Archiepiscopi vero & Episcopi, ab utraque parte, in manu ceperunt, quod si quis nostrum a prædictis Conventionibus recederet tamdiu eum cum Ecclesiastica justitia cohercebunt, quousque errata corrigat, & ad prædictam pactionem observandam redeat. A. D. 1153.

Pater etiam Ducis, & ejus Uxor, & Fratres ipsius Ducis, & omnes sui, quos in hac applicare poterit, hæc assecurabunt.

In negotiis autem Regni ego consilio Ducis operabor.

Ego vero in toto Regno Angliæ, tam in parte Ducis quam in parte mea, justiciam exercebo regalem.

Testibus hiis omnibus,

Theobaldo Archiepiscopo.
Henrico Wintoniensi Episcopo.
Roberto Exoniensi Episcopo.
Roberto Bathoniensi Episcopo.
Gocelino Salesburiensi Episcopo.
Roberto Lincolniensi Episcopo.
Hilario Cicestrensi Episcopo.
Willielmo Norwicensi Episcopo.
Richardo London. Episcopo.
Nigello Elyensi Episcopo.
Gyleberto Hardeferdensi Episcopo.
Johanne Wygornensi Episcopo.
Galfrido de S. Asaph Episcopo.
Roberto Priore Bermundeseye.
Otun Milite Templi.
Willielmo Comite Cicestrensi.
Roberto Comite Leycestrensi.
Willielmo Comite Glouecestrensi.
Raynoldo Comite Cornuvaliæ.
Baldewino de Donyngton.
Rogero Harfordiæ.
Hugone Bigoto.
Patricio Salysberiensi.
Willielmo de Alba Marla.
Albrico Comite.
Richardo de Luceio.
Willielmo Martel.
Richardo de Humez.
Reginaldo de Warennia.
Manase Biset.
Johanne de Port.
Richardo de Camavilla.
Henrico de Estexe
apud Westmonasterium.

Adrianus

1154.

1154.

I

A.D. 11

ANNO

Ea propter

cenobium .

AMEN;

du aureu;

lliano ff.;

ani ff;

3. Anno Quarto

Adrianus Papa gratum & acceptum habet quod Henricus Rex Angliæ Insulam Hyberniam ingrediatur ut populum illum legibus subdat, ita tamen ut annua Petro solvatur pensio.

A. D. 1154. An. 2. H. 2. ADrianus Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio illustri Anglorum Regi, salutem, & Apostolicam Benedictionem. Laudabiliter satis & fructuose de glorioso nomine propagando in terris & æternæ felicitatis præmio cumulando in cælis, tua magnificentia cogitat, dum ad dilatandos Ecclesiæ terminos, ad declarandum indoctis & rudibus Populis Christianæ fidei veritatem, & vitiorum plantaria de Agro Dominico extirpanda, sicut Catbolicus Princeps, intendis, & ad id convenientius exequendum consilium Apostolicæ sedis exigis & favorem. In quo facto, quanto altiori consilio, & majori discretione procedes, tanto in eo feliciorem progressum te, præstante Domino confidimus habiturum, eo quod ad bonum exitum semper & finem soleant attingere quæ de ardore fidei & religionis amore principium acceperunt.

Sane Hiberniam & omnes Insulas quibus sol justitiæ Christus illuxit, & quæ documenta Fidei Christianæ receperunt, ad jus beati Petri & sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ, (quod tua etiam nobilitas recognoscit) non est dubium pertinere, unde tanto in eis libentius plantationem fidei fidelem & germen Deo gratum inserimus, quanto id a nobis interno exadistrictius prospicimus exigendum.

Significasti siquidem nobis, fili in Christo kariffime, te Hyberniæ Insulam, ad subdendum illum populum legibus, & vitiorum plantaria inde extirpanda, velle A. D. 1154. intrare, *& de singulis domibus Annuam unius denarii beato Petro velle solvere pensionem*, & jura Ecclesiarum illius terræ illibata & integra conservare; nos itaque, pium & laudabile desiderium tuum favore congruo prosequentes, & petitioni tuæ benignum impendentes assensum, gratum & acceptum habemus, ut, pro dilatandis Ecclesiæ terminis, pro vitiorum restringendo decursu, pro corrigendis moribus & virtutibus inserendis, pro Christianæ Religionis augmento, Insulam illam ingrediaris; & quæ ad honorem Dei & salutem illius spectaverint exequaris; & illius terræ populus honorifice te recipiat; & sicut Dominum veneretur *(jure nimirum Ecclesiarum illibato & integro permanente, & salva beato Petro, & sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ de singulis domibus annua unius denarii pensione.)*

Si ergo, quod concepisti animo, effectu duxeris prosequente complendum, stude gentem illam bonis moribus informare, & agas, tam per te, quam per illos quos ad hoc fide, verbo, & vita idoneos esse perspexeris, ut decoretur ibi Ecclesia, plantetur & crescat Fidei Christianæ Religio, & quæ ad honorem Dei & salutem pertinent animarum taliter ordinentur, ut & a Deo sempiternæ mercedis cumulum consequi merearis, & in terris gloriosum nomen valeas in seculis optinere.

Pro

Pro Hæreditate Willielmi de Saccavilla litigant Mabilla Filia, & Ricardus de Aneftia ex Sorore Nepos. Obtenta Regis licentia ad Papam appellatur, qui caufam delegat in Anglia terminandam.

A. D. 1161.
7 H. 2.
An. 2.
Papa Al. 3.
Ex Orig.

Alexander Epifcopus, fervus fervorum Dei, venerabili fratri Hy. Ciceftren. Epifcopo, & dilecto filio L. Weftmonafterien. Abbati Salutem & Apoftolicam Benedictionem.

Caufa, quæ inter Ricard. de Aneften, & Mabil. de Francevill, fuper eo quod ipfe R. eandem M. de illicito Matrimonio afferit effe genitam, & videlicet ad bona Avunculi optinenda Petitioni Hæreditatis infiftit, diutius agitatur, ad noftram audientiam eft perlata, cum fuper eadem caufa a præfentia Fratris noftri T. Cantuar. Archiepifcopi ad fedem Apoftolicam fuerit appellatum.

Quia vero utraque pars venerat imparata, nec teftes fecum adduxerat quos ipfius negotii terminatio poftulabat, ad diffinitionem ejufdem caufæ procedere non potuimus; unde, quia nos de prudentia & difcretione veftra plenam fiduciam optinemus, eandem controverfiam ——— tiæ veftræ committimus audiendam & fine debito terminandam.

Per Apoftolica itaque vobis fcripta mandamus quatenus, utramque partem congruo loco & tempore ante veftram præfentiam convocetis, & allegationes fuper omnibus capitulis hinc inde legentes audientes & ————— teftium depofitiones, fiqui apparuerunt, ab utraque parte, remoto appellationis obftaculo, fufcipientes, caufam ipfam, infra tres Menfes, poft fufceptionem præfentium Litterarum, mediante juftitia, decidatis.

A. D. 1161.

Quod fi alterutra pars, poft allegationes & depofitiones teftium, hinc inde fine appellationis, ut dictum eft, remedio factas, ante pronunciationem fententiæ, ad veftram audientiam appellaverit, ad fententiam nullatenus procedatis, fet in fcriptis omnia redigentes, eadem fcripta, figillis veftris inpreffa, ad noftram præfentiam deftinetis.

Cæterum, fi poft receptos Teftes & Allegationes propofitas non fuerit, ut dictum eft, appellatum, diffinitivam fuper eodem negotio fententiam proferatis.

Si vero aliqua partium fe a veftra vocatione, vel a caufæ cognitione fubtraxerit, in eam, quæ hoc præfumpferit, auctoritate noftra Excommunicationis fententiam promulgetis. Dat. Anagn. 6. Idus Aprilis.

Sub Plumbeo Sigillo, pendente a filo Canabeo.

Epiftola

Epistola Joan. Saresberien. Alexandro Papæ, qua monet Papam quod Ricardus de Anestia in controversia habita cum Mabila de Franchevilla ad audientiam sedis Apostol. appellasset.

A. D. 1161. A. 7. H. 2. Assertiones partium fideli debemus prosequi testimonio, cum causæ recedentes a nobis ad Apostolicam evolant Majestatem. Inde est quod seriem controversiæ quæ inter Richardum de Anestia & Mabilam de Franchevilla diutius in audirorio nostro ventilata est, ad notitiam vestram transferre curamus, prout emergentes articuli colligi potuerunt. Cum itaque jam dictus Richardus cognatus Willielmi de Saccavilla & Nepos, sicut sororis filium vulgus Nepotem dicere consuevit, petitionem Hæreditatis ad bona Avunculi obtinenda instituerer, memorata Mabila filia Willielmi se illi in foro secularium judicum, ubi res actitabatur, opposuit, asserens filiam Nepoti in paterna Hæreditate præferendam.

Richardus vero ei nihil juris Hæreditarii competere respondit eo quod non esset ex legitimo suscepta matrimonio, sed adulterino procreata complexu. Cum itaque matrimonii quæstio verteretur, quod de Ecclesiis, Ecclesiasticis infirmatur aut convalescit, decrevit curia Catholici Principis Serenissimi Regis Anglorum Henrici Secundi, ut ad examen Ecclesiasticum causa rediret, ubi de jure Canonum quos Clerus novit, vulgus ignorat, quæstio matrimonii finem debitum sortiretur. Partibus quoque diem ex Regio mandato præfiximus, & tandem post dilationes quas Mabila ex variis causis obtinuit, petitionem suam Richardus instauravit. Ut autem liquidius causam suam astrueret, & adversariam spuriam esse doceret, Avunculum suum Willielmum cum quadam Abbenda de Tresgoz. matrimonium contraxisse asseruit, & exinde illa contra fidem conjugii derelicta, duxisse Adeletiam filiam Aufridi Vicecomitis, & ex ea Mabilam & alios liberos legitimos suscepisse asserebat: Quod cum Willielmus Adeletiam superduxisset, Abbenda, quam præduxerat, in ipsis nuptiis pro se jus fœderis conjugalis protestata est, authoritate Ecclesiastica inhibens ne supradicta in mariti sui illicitos transiret amplexus. A. D. 1161. Præterea cum ibi præ turba, & mariti sui perversitate non posset audiri, ad Dom. Winton. tum Apostolicæ sedis Legatum accessit; sed sicut idem suis litteris testabatur, tandem per Sententiam ejus obtinuit, ut ei relicta adultera maritus suus restitueretur. Ipsum quoque Judicium Episcopi Wintoniensis authoritate Sedis Apostolicæ dicebat roboratum, quoniam eam jam dictus Episcopus, dum eum controversaretur, consultaverat, scriptum Consilio a Domino Innocentio decessore vestro, ut aiebant, receperat, in hæc verba. Nos enim originales nunquam, sed Domini Wintoniensis litteras super hoc duntaxat accepimus. Super eo quod interrogastis de Sacramento conjugii breviter respondeo; illam quam dixisti a patre conjugem traditam, & ab eo cui tradita fuerat rursum patri commendatam, donec statuta die in suam ille domum traduceret, dico quia legitimo consensu interveniente ex eo statim conjux fuit, quo spontanea pactione sese conjugem esse concessit. Non enim futurum promittebatur, sed præsens firmabatur. Qua propter quicquid postea cum alia factum est sive in coitu, sive in generatione prolis, tanto reprehensibilius est secundum, quanto verius primum. Constante enim primo, quanto amplius in secundo committitur tanto magis culpa augetur. Unde cum ex Apostolico scripto fuerit divortium celebratum, nec elapso decennio, aut amplius sit aliquo juris remedio sententia attemptata, illud esse matrimonium habendum quod Legatus conciliavit, & adulterinum esse complexum, quem Sedes Apostolica condemnavit. Ad hæc, jam non esse in quæstione utrum illorum matrimonium fuerit, cum hoc liqueat ex re judicata, ex divortio

F celebrato,

A. D. 1161. celebrato, ex eo quod usque ad dies vitæ novissimos relicta adultera priori cohæsit uxori. In omnibus autem articulis sibi copiam testium esse dicebat, ut nec de matrimonio prius contracto, nec de interpellatione sequentis contubernii, nec de divortio canonicè celebrato quisquam possit ambigere. Et quidem cum pro se plurima allegaret, maximè rei judicatæ insistebat articulo, & sententiæ, quam in Synodo Lond. ubi divortium celebratum, adversus matrem Mabilæ a Domino Wintoniensi tunc Legato, & Lond. Ecclesiæ Vicario latam esse dicebat. Produxit enim testes quos eidem Synodo & Divortio interfuisse asseruit. Quia ergo liberi, qui ex damnato & illicito coitu, seu ex effusa concupiscentia geniti sunt, ab omnis prorsus Hæreditatis beneficio excluduntur, eosque nec jura civilia nec leges agnoscunt, Canonumque adeo improbat vigor ut nec alimenta decernat, sed quodamodo viri quod illa subtrahit, adquiescat. ipsam tanquam paterni criminis argumentum, a totius hæreditatis spe contendebat esse arcendam. Ad hæc M, ad cognati sui calumniam depellandam parentes suos Willielmum Adeliciam legitime convictos asserebat, & nuptias non clandestinas, sed solemnes in facie Ecclesiæ contraxisse. Non multum tamen inficiabatur quando Pater suus Willielmus pactum sponsalitiorum de Albreda ducenda, cum pater ipsius antequam duceret Adeliciam Mabilæ matrem inierit, sed illud usque ad Matrimonium pervenisse negabat. Sed quia in contrahendo & distrahendo liberum esse debet de consensu partium pactum sponsalitiorum utrumque dixit esse remissum quod ex eo probare nitebatur, quod testes apparebant parati probare patri Albredæ pecuniam, quam Willielmus ab eo receperat esse refusam: Adjiciebat & Albredam & patrem ejus omnem obligationem, quæ intercesserat ex causa Matrimonii ut sperabatur copulandi remisisse Willielmo & parati ejus eo quod nuptiarum Willielmi & Adeliciæ, pater Albredæ communis fuerit & matrimonii hujus promptissimus approbator. Sponsam vero non esse conjugem, tam leges Principum, quam decreta Pontificum ostendunt cum desponsata puella possit Monasterium præeligere viro dissentiente sicut Eusebius author est: Et leges teste Gregorio nullam infligunt pœnam sponsæ, si ad collegium evolaverit puellare. Præterea conjugium non esse perfectum, quod non confirmat & perficit commixtio corporalis, licet a prima desponsationis fide initium sortiatur. Si ergo initiatis perfecta præjudicant omnino iniquum est ut sponsalitiorum pactio vero dicatur præjudicasse conjugio. Nam & Waristus Papa, cum formam Matrimonii contrahendi, & sacrum ritum, qui in Ecclesia est, permiserit nuptiarum, ita subjiciens. Ita peracta legitima scitote esse connubia, aliter vero præsumpta, non conjugia sed adulteria, & stupra & contubernia, aut fornicationes potius quam legitima conjugia esse, non dubitatur, nisi voluntas propria suffragata fuerit. At Willielmus dissoluto pacto priore, sicut licet, licitas contraxit nuptias, nec unquam consensum adhibuit ut ab illa diverteret cui fuerat legitime copulatus. Divortium vero quod pars adversa objicit aut omnino non fuisse, aut non recte fuisse celebratum. Siquidem cum justitia defuncto Rege pacis amatore a regni finibus exularet, & invalescente furore novis tradentium omnes provocarentur, ad omnino matrem suam Adelitiam ullo jure a conjuge separatam asseruit sed violenter a domo mariti exclusam & ejectam, & hoc machinatione Gaufridi Lond' Archid. qui accepto pretio eam indefensam, inauditam sed & inde citatam studuit condemnare, fretus authoritate Domini Winton. qui ut ipse asserit per sordes corruptus erat, nondum tamen legationis officio fungebatur. Hoc autem ea ratione nitebatur ostendere, quod Adelicia Sanctum virum Albericum Apostolicæ sedis in Anglia legatum, cum a marito excluderetur, adiit, petens sibi super injuria a marito & Archid. illata justitiam exhiberi: Cum ex ratione temporum constet quod Dominus Wintoniensis primum legationis officium nactus sit post exitum a nobis jam dicti Episcopi Hostiensis. Exinde vero cum jam dictus Winton. in Synodo Lond. ut sedis vacantis impleret officium, præsideret, sæpedicta Adelicia palam prolato Legati mandato, quod obtinuerat petiit super his quibus ad Archid' & a marito injuriata fuerat, justitiæ supplementum, licet iniquitatis & acceptarum sordium pondus sic judicantis animum depressisset, ut nec Domino, nec Legato mandante posset erigi ad justitiam exhibendam. Matrimonium vero prius inter Willielmum & Albredam ex eo non contractum esse constabat, quod tunc primum inter eos sponsalitiorum solemnitas in Ecclesia, & nuptiarum ritus in populi audientia solemniter celebratus est, quando per fraudem jam dicti Archidiaconi & Episcopi Wintoniensis Uxor a marito projecta est, & hujus quidem rei testes præsentialiter apparebant. Fuit ergo ut dicebat, aut de facto aut de jure nulla sententia qua absens condemnata est, non contumax sed inde citata cum constet A. D. 1161.

A. D. 1161. constet sententiam nihil habere fortitudinis quæ contra solemnem ordinem judiciorum lata est. Replicabat & multa de privilegio personarum & ignorantia juris cum parentibus, aut propter militiæ cingulum, aut sexus infirmitatem liceret ignorare illud habere vim conjugii quod conjugii præcedit initium, quod ex authoritate Legum & Canonum non ad matrimonii nexum convaluit, quod prisca consuetudo apud nos hactenus in consummatione matrimonii non agnovit patrem quoque, dum ageret in extremis, sic Gillebertus venerabilis Abbas Tolecestriæ literis suis, non signatis tamen, sed testibus munitis, & alii religiosi qui affuerant testabantur palam pænituisse dicebatur quod fraudulentiæ jamdicti Archidiaconi in ejicienda uxore adquieverat. Sed quicquid inter parentes actum fuerit, sibi aut liberis non debere obesse afferabat eo quod Archid. aut Episcopus Winton. nihil contra liberos pronuntiassent, sed hoc quoties conveniebantur expressèrint sicut plures testabantur, se nihil pronuntiasse adversus liberos illius matrimonii quod tamen infirmare moliebantur. Unde ut asserebat illustris Blesensium Comes Theobaldus, Princeps quidem justitiæ amator & juris cismontani peritissimus, ad quem Episcopus Wintoniensis liberorum causam transmiserat, eo quod ad ipsum res ista jure Feodi pertinebat accitis potioribus Episcopis Galliæ, consilio eorum aliorumque sapientum causa cognita, patre defuncto eos legitimos agnovit Hæredes eisque obesse non debere censuit, quicquid in fraudem eorum dolus artifex procuravit. In his autem omnibus se dicebat copia testium abundare eosque in plurimis producebat articulis, sed Richardus rei judicatæ ab articulo illo avelli non poterat, quin oporteat tenere sententiam quæ non modo elapsis decem legum diebus, sed toto vicennio juris nullo remedio attemptata est. Producebat & testes quibus nitebatur ostendere, se ab Avunculo suo Willielmo institutum Hæredem & alios tanquam spurios abdicatos. Sed nec privilegium obesse personarum dicebat cum factum proprium nulli liceat ignorare. Licet enim Willielmus Pater Mabilæ Miles fuerit, tamen non debuit ignorare quid egerit cum Abendam receperit non spe quidem futuri, sed præsentis contractu conjugii, cum matrimonium consensus efficiat: quicquid in injuriam legitimi præcedentis consensus præsumptum est, nexum inseparabilem prioris matrimonii non dissolvit. Quod si carnale commercium, & ex eo concepta soboles exinde contra fidem conjugii processerunt, non ex eo inficiatur primum, A. D. 1161. sed sequentis contubernii reatus arguitur. Patet ergo quicquid egerit aut scivit, aut scire debuit sed nec liberis ejus prodesse debet, si ex privilegio militari sibi licitum esse crediderit, ut recte agentium fidei impune illuderet; forte si materna pateretur Hæreditas, liberis prospici poterat in hac parte, eo quod Mater potuerat in contrahendo conjugio sinistram conscientiam non habere. At quia de paterna successione agitur Patris fallacia nequaquam liberis suffragatur; parcit interdum mansuetudo legum his, ab ignorantia convictis, qui ratione cognationis ab invicem separantur liberosque eorum ab infamia & Hæreditatis damno liberat, quas Ecclesiæ per ignorantiam deceptæ conjungit authoritas. Sed in eos rigor Legum & Canonum exercetur qui incestuose aut illicite coeunt, scienter, jure divino & humano pariter prohibente. Contra hæc pars Mabilæ multa proposuit in suffragium Rituum & Legum multis utebatur exemplis dicens impossibile, aut difficillimum ut liberi Regis Francorum aliorumque quos nominabat exheredarentur ob hoc quod inter parentes eorum sit divortium celebratum: nec tamen inter parentes suos divortium legitime celebratum pars Mabilæ fatebatur, jura quoque dicebat proniora ad absolutionem præsertim innocentium quos iniquum est alieno delicto condemnari: separationem vero in Synodo Lond. a Domino Wintoniensi non factum eo nitebatur ostendere, quod antequam Synodus illa quam solam jam dictus Episcopus Londoniæ convocavit celebraretur Adeliciam sicut multi præsentes testabantur sæpedictus Archidiaconus inauditam & indefensam in Capitulo Colecest. nullo præcedente judicio præceperat amoveri, & quod gravius Uxorem totius hujus quæstionis ignaram a domo mariti præsens ejecit. Cum autem in jam dicta Synodo London. memoratum Wintoniensem Adelicia convenisset, non hoc quidem egit nisi ut illatam sibi ab Archidiacono deploraret injuriam & juxta mandatum quod Dominus Albericus Legatus Wintoniensis fecerat justitiam consequeretur. Nullum autem aliud verbum, sicut probare nitebatur, ibi habitum est cum ipsa nisi querelam suam apud judicem surdum deposuit. Querebatur enim quod idem Winton. ad dispendium ejus consilium Domini Innocentii trahere disponebat, cum in supradictis literis Domini Innocentii nihil de parentibus ejus expressum fuerit, sed nescio de quibus male conjunctis: parentes enim ejus nequaquam sic

A.D. 1161. sic convenerant sicut eos convenisse præpedictus Episcopus Domino Papæ suggessit. E falsæ suggestionis culpa & alieni mandacii crimen obesse non debet. In summa, sicut Richardus præcipue insistebat institutioni Avunculi petitionem Hæreditatis instituens & ad damnatum, ut dicebat, adulterium convincendum sententiæ Winton. Episcopi. Sic & contra Mabila maxime patris novissimæ voluntati innitebatur, & judicio Comitis Theobaldi. Nam utrumque docere testibus promittebat; adhæc si non usquequaque pars aberraret authoris sibi diuturnitate temporis & juris ignorantia numero liberorum & authoritate Ecclesiæ quæ matrimonium illud conjuxerat subveniendum esse protestabatur. Nam in causa duriori Divus Marcus & Lucius benignius responderunt, ita Flaviæ Tertullæ per mensorem libertum rescribentes. Movemur & temporis diuturnitate quo ignorantia juris in matrimonio Avunculi tui fuisti, & quod ab Avia tua collocata es & numero liberorum, idcircoque cum hæc omnia in unum concurrant confirmamus statum liberorum vestrorum in eo matrimonio quæ A.D. 1161. vestitorum quod ante Annos 40. concitatum est proinde atque si legitime concepti essent. Si enim tanta est clementia sæcularium Principum ut favore liberorum etiam incestui parcant, quænam erit audacia Christianorum Pontificum ut eos, quos Ecclesiæ sinus legitime conceptos edidit, inaudita severitate condemnent? Cum itaque hæc hinc inde proponerentur, & ad probationes partium producendas, tandem fere in fine biennii, dies peremptorius eis præfixus esset, post dilationes, quas partes emeruerant, rea tamen frequentius, ut pote quæ interveniente puerperio aliave infirmitate, aut ex justa, ut dicebatur, mariti absentia se excusabat, & ipsa missis excusatoribus suam ab infirmitate absentiam excusaret, Richardus ad vestram audientiam appellavit, præfigens Dominicam qua cantabitur, *Lætare Jerusalem*, in eo se gravatum asserens quod dilationibus jam fere biennio vexatus erat, & tergiversatione mulieris delusus ne justitiam consequi posset.

Papa concedit Priori Sanctæ Trinitatis London. facultatem corrigendi excessus.

A.D. 1162. *A. 8. H. 2. A. 3. Al. 3. Ex Autogr.*

ALexander Episcopus servus servorum Dei, dilecto filio, priori Sanctæ Trinitatis Londonien. ordinis Sancti Augustini, Salutem & Apostolicam Benedictionem.

Tuæ favore religionis inducimur, ut tuis precibus, per quas status Ecclesiæ tuæ conservetur & reformetur in melius, benignius annuamus; hinc est quod nos, desiderantes ut Ecclesiæ ipsius Personæ, sub regularis observantiæ disciplina, dignum & acceptum impendant Domino famulatum, te illas, prout ad te pertinet, correctionis, sicut expedit, ferula castigante, tuis precibus inclinati corrigendi subjectorum tuorum excessus, A.D. 1162. ac revocandi ad eandem Ecclesiam fugitivos, prout ad officium tuum spectat, Regia sive qualibet alia seculari probibitione nequaquam obstante, liberam tibi, auctoritate præsentium, concedimus facultatem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum. Dat. Viterbii III. Id. Julii Pontificatus nostri Anno tertio.

Filis Sericis crocei flavique Color.

Pro

Pro pace reformanda inter Regem Angliæ & Regem Franciæ.

A. D. 1162.
A. 8. H. 2.
A. 3. Al. 3.
Ex Autogr.

ALexander Episcopus, servus servorum Dei. Carissimo in Christo filio, illustri Regi Angliæ, Salutem & Apostolicam Benedictionem.

Inter cætera bona, quæ hominem amabilem proximis & placidum Deo reddunt, illud specialiter acceptum fore credimus quod caritatem cordibus inserit, & animarum vinculum operatur. Hoc, inquam, bonum pax est, quæ procul depellet hodium, rancorem abjicit, fugat invidiam excutitque livorem, pacat mentes, corda conciliat, serenat pectora & sociat voluntates. Hanc siquidem quærimus, hanc inter Ecclesiæ filios serere, propagare ac nutrire studemus, hanc firmis in Christianis Regibus, Principibus & Magnatibus solidari radicibus, ac adultis extendi & consurgere ramis, & effectibus clarere perspicuis maxime affectamus; ut, dilectionis & pacis couniti nexibus, in seipsis suavem & salubrem illius fructum in propriis degustent commodis, & ad alios ipsius dulcedinem effundant laudabiliter per exemplum; cum igitur dilectum filium fratrem Mansuetum, Ordin. minorum, pœnitentiarium nostrum, virum utique religione conspicuum, scientia præditum, morum honestate maturum, nobisque ac fratribus nostris, suo merito probitatis, acceptum, ad carissimum in Christo filium nostrum —— illustrem Regem Franciæ, pro negotio pacis inter te ac eundem Regem, auctore Domino, reformandæ, de ipsius pœnitentiarii confisi prudentia, specialiter destinemus; serenitatem tuam rogandam duximus attentius & hortandam, quatinus eundem pœnitentiarium, si eum a prædicto Rege ad te, propter hoc, venire contigerit, ob reverentiam Apostolicæ sedis & nostram, Regia benignitate recipiens, & honeste pertractans, verbis, quæ in ore suo posuimus, auditum tuum benigne præbeas cum promptæ executionis effectu, adhibens ei super his, quæ tibi ex parte nostra retulerit, firmam fidem. Dat. Viterbii. Id. Sept. Pontificatus nostri Anno tertio.

A. D. 1162.

Sigillum vetustate dilapsum.

G Papa

Papa confirmat Taxationem factam in Ecclesiis Ecclesiarum deputatarum in usus Prioris & Conventus Ecclesiæ Sanctæ Trin. London.

A.D. 1162. A. 8. H. 2. A. 3. Al. 3. *Ex Orig.*

ALexander Episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis, Priori & Conventui Ecclesiæ Sanctæ Trinitatis Londonien. ordinis Sancti Augustini, Salutem & Apostolicam Benedictionem.

Quæ, propter bonum Ecclesiarum statum, & obsequentium in eis quietem, per superiores eorum, deliberatione provida, statuuntur, corroborat Apostolicæ sedis auctoritas non indigne; cum igitur, sicut nobis exponere curavistis, in Ecclesiis vobis in usus proprios deputatis, locorum diocesani auctoritate ordinaria, prout ad eos pertinet, taxaverint vicarias earundem Ecclesiarum, vicariis de ipsarum redditibus, pro sustentatione sua, & consuetis earum oneribus supportandis, congruis portionibus assignatis, prout in ipsorum diocesanorum, super hoc, confectis literis plenius dicitur contineri; nos, vobis in hac parte gratificari volentes, vestris precibus inclinati, quod ab eisdem diocesanis super præmissis provide factum est ratum & gratum habentes, id auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus. A.D. 1162.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire.

Si quis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli, Apostolorum ejus, se noverit incursurum. Dat. Viterbii VI. Id. Octobr. Pontificatus nostri Anno tertio.

Deest sigillum.

Conventio

Conventio facta apud Doveriam inter Henricum Regem Angliæ & Henricum Filium ejus ex una parte, & Theodorium Comitem Flandriæ & Filium ejus ex altera.

A. D. 1163. *A. 9. H. 2.* 1. HÆC Conventio facta est & scripta apud Doverham 14 Kal. April. inter Henricum Regem Angliæ, & Ducem Normanniæ & Aquitanniæ, & Comitem Andegaviæ, & Henricum Filium & Hæredem suum; & Teodoricum Comitem Flandriæ, & Comitem Philippum Filium & Hæredem suum.

2. Teodoricus Comes Flandrensis, & Comes Philippus Filius & Hæres suus, fide & sacramento assecuraverunt Regi Henrico, & Henrico Filio & Hæredi suo, vitam suam & membra quæ corporibus suis pertinent, & captionem corporum suorum, ne Rex vel Henricus Filius suus eam habeant ad dampnum suum.

3. Et quod juvabunt eos ad tenendum & ad defendendum Regnum Angliæ contra omnes homines qui vivere & mori possunt; salva fidelitate Lodovici Regis Francorum; ita quod, si Rex Lod. Regnum Angliæ super Regem Henricum, vel super Henricum Filium suum invadere voluerit, Comes Theodor. & Comes Philippus si poterint, Regem Lod. remanere facient, & quærent quocunque modo poterunt, concilio & precibus, per bonam fidem, absque malo ingenio, sine datione pecuniæ, ut remaneat.

4. Et si Rex Lod. in Angliam venerit, & Comitem Theod. vel Com. Philippum secum adduxerit, Comes Theod. vel Comes Phil. (uter eorum cum eo venerit) tam parvam fortitudinem hominum secum adducet, quam minorem poterit; ita tamen, ne inde Feodum suum erga Regem Franciæ forisfaciat.

5. Et, ante necessitatem, infra 40 dies postquam Comes Theod. vel Comes Phil. ex parte Regis Henrici, vel ex parte Henrici Filii sui, legato vel literis suis, summonitus fuerit, idem Comes mille equites habebit ad portus suos, paratos transfretare in Angliam, in auxilium Regis Henrici, vel Henrici Filii sui, quam citius potuerint. A. D. 1163.

6. Et Rex Henricus vel Henricus Filius suus invenier eis naves, & mittet eas vel ad Gravelingas, vel ad Witsand.

7. Et tot naves mittet, quod sufficiant tot militibus, ita ut unusquisque habeat secum tres equos: Ita tamen, quod si Rex Henricus, vel Henricus Filius suus has naves simul una vice non miserit, milites, remanentes de mille, expectabunt ad portum, ab illa die, qua naves cum Militibus de portu exibunt usque ad totum unum mensem, nisi infra ipsum mensem transierint.

8. Et naves istas salvas faciet Comes Theod. vel Comes Phil. de omnibus hominibus suis, & de omnibus aliis hominibus, a quibus eas salvare poterit, eundo, morando, & redeundo.

9. Et postquam dicti Milites in Anglia erunt, fiducias facient Regi Henrico, vel Henrico Filio suo aut Legatis suis (si requisiti fuerint) de hoc, quod, quamdiu in itinere illo in Anglia erunt, ad proficuum Regis Henrici & Henrici filii sui erunt, & non quærent quomodo Rex vel Henricus Filius suus perdat terram, vel hominem, set juvabunt eos, per bonam fidem, ad tenendum & defendendum Regnum Angliæ, contra omnes homines.

10. Et si aliqua alia Gens super Regem, vel super Henricum Filium suum in Angliam venerit, si Comes Theod. vel Comes Phil. ex parte Regis vel Henrici Filii sui, ut prædiximus, summonitus fuerit, infra prædictum terminum, & ante necessitatem Comes Theod. vel Comes Phil. cum mille Militibus in Angliam venient; si non remanserint, propter monstrabilem sui corporis infirmitatem, vel terræ suæ amissionem, vel Lodov. Regis Francorum expeditionis summo-

A. D. 1163. summonitionem, vel propter Imperatoris Romani expeditionis summonitionem per totam terram suam, si ipse Comes Theod. vel Comes Phil. tunc temporis ibi sint: Et ita, quod nulla prædictarum summonitionum inventa sit, per dolum, vel per malum ingenium, vel ad ejus adventum, & mille Militum suorum disturbandum.

11. Et si aliquis Comes Angliæ, vel alii homines illius terræ, Regi, vel Henrico Filio suo boisiaverint, ita quod Rex, vel Henricus Filius suus Comitatum vel valens Comitatum amiserit, Comes Theod. vel Comes Phil. cum mille Militibus in Angliam in auxilium Regis, vel Henrici Filii sui veniet; nisi pro aliqua prædictarum quatuor exoniarum remanserit.

12. Et si uterque Comes propter hoc remanserit, ita quod neuter eorum venire possit, mittet mille Milites in Angliam, in auxilium Regis, vel Henrici Filii sui, ut supra diximus.

13. Et, si per summonitionem Regis, vel Henrici Filii sui, plures quam mille Milites adduxerit, vel miserit, de tot erit quietus in proximo sequenti servitio, quot supra mille adduxerit vel miserit.

14. Et si ex mille Militibus defuerint 20. vel 40. & usque ad centum, propter hoc Comes Theod. vel Comes Phil. non amittet Conventionem suam erga Regem vel Henricum Filium suum; si, postquam ex parte Regis, vel Henrici Filii sui, Comes Theod. vel Comes Phil. summonitus fuerit, infra 15 dies, perficiet numerum.

15. Et homines, qui ad Regem, vel Henricum Filium suum venerint, vel qui ab illis venient, salvo & quiete ibunt & venient per totam terram, & per omnes portus Comitis Theod. & Comitis Phil. (& nominatim per totam terram & portus de Bolonesio) quicunque ipsi sint, vel undecumque veniant; nec naves defendentur eis in aliquo portuum, ubi eas convenienter conducere voluerint.

16. Et nec Comes Theod. nec Comes Phil. denegabit licentiam hominibus de terra sua, qui ad servitium Regis Angliæ, vel Henrici Filii sui venire voluerint; & si venerint, propter hoc, non amittent Terram, nec Feodum, nec Conventionem aliquam, quam habeant de Comite Theod. vel de Comite Phil.

17. Et si Comes Theod. vel Comes Phil. vel homines sui in auxilium Regis, vel Henrici Filii sui venerint, quamdiu in Anglia fuerint, erunt ad victum Regis, vel Henrici Filii sui; & Rex vel Henricus Filius suus reddet eis perdita sua, facta in Anglia, sicut mos est A. D. 1163. reddere familiæ Regis Angliæ.

18. Et, quamdiu illa necessitas duraverit, erunt cum Rege, vel Henrico Filio suo, & ei fideliter servient: Et, finita necessitate, permittet eos Rex, vel Henricus Filius suus redire; & inveniet eis naves, & Comiti Theod. vel Comiti Phil. eas salvas cum hominibus suis & pecuniis suis remittet.

19. Et inimici Regis, vel Henrici Filii sui, qui sibi Werram, vel per terram, vel per mare facient, fiduciam in neutro Comitum habebunt; nec receptacula in terra sua, nec in terra Bolonesii, nec alibi, quæ Comes Theod. vel Comes Phil. eis defendere, vel auferre possit, absque omni dolo, & malo ingenio.

20. Et si aliquis hominum Comitis Theod. vel Comitis Phil. Regi, vel Henrico Filio suo, vel hominibus suis forisfecerit, & rectitudinem, pro neutro Comitum, Regi vel Henrico Filio suo, vel hominibus suis facere voluerit; nec in Comite Theod. nec in Comite Phil. nec in hominibus eorum fiduciam habebit, nisi consensu & voluntate Regis, vel Henrici Filii sui.

21. Et si Rex, vel Henricus Filius suus Comitem Theod. vel Comitem Phil. in Normannia vel Cænomania secum habere voluerit in auxilio, & eum inde summonuerit, ipse Comes cum mille Militibus ibit illuc, & Regem, vel Henricum Filium suum per bonam fidem juvabit, sicut Amicum & Dominum, de quo Feodum tenet; nec dimittet quin eat, donec Rex Franciæ judicari faciat Comiti Theod. vel Comiti Phil. quod non debeat juvare Dominum & Amicum suum Regem Angliæ, vel Henricum Filium suum, cujus Feodum tenet; & hoc per pares suos, qui Comitem Flandriæ de jure debent judicare.

22. Et istas summoniriones nec Comes Theod. nec Comes Phil. ullatenus diffugient, nec illi, qui hanc summonitionem facient, dampnum vel malum habebunt per Comitem Theod. vel Comitem Phil. nec per aliquem hominem de quo eos Comites prædicti defendere possint.

23. Quod si Rex, vel Henricus Filius, Comitem Theod. vel Comitem Phil. in Normannia secum in auxilio habere voluerit, & eum literis, vel legatis suis summonuerit, Comes summonitus, ad Regem, vel ad Henricum Filium suum cum mille Militibus veniet: qui, postquam in Normannia fuerint, octo diebus erunt ad victum Comitis Theod. vel Comitis Phil. Et si Rex, vel Henricus Filius suus eos diutius in servitio suo retinere

A.D. 1163 retinere voluerit, morabuntur cum ipso in servitio suo: Et quamdiu eos retinere voluerit, liberationes suas eis dabit, & perdita eorum, in servitio suo facta, eis restaurabit; sicut mos est facere familiæ suæ.

24. Et si illo tempore Rex Lod. super Regem, vel Henricum Filium suum in Normanniam intraverit, Comes Theod. vel Comes Phil. ad Lod. Regem Franciæ ibit cum 20 Militibus tantum, & omnes alii prædicti Milites remanebunt cum Rege, vel cum Henrico Filio suo, in servitio & fidelitate sua.

25. Ipse vero Comes Theod. vel Comes Phil. veniet ad Regem, vel Henricum Filium suum in Normanniam, sicut prædictum est; nisi remanserit, propter apparentem sui corporis infirmitatem, vel terræ suæ amissionem, vel suam expeditionem, vel Regis Francorum, vel Imperatoris Romani expeditionem, sicut supra scriptum est.

26. Et si propter hoc Comes summonitus remanserit, mille Milites, ut prædiximus, in Normanniam ad servitium Regis, vel Henrici Filii sui mittet.

27. Et si Rex, vel Henricus Filius suus in Cænomannia eum secum habere voluerit, ipse ibit cum quingentis Militibus semel in anno, & erit in familia Regis, vel Henrici Filii sui per unum integrum mensem in Cænomannia (si Rex vel Henricus Filius suus eos tamdiu retinere voluerit) ad liberationem Regis, vel Henrici Filii sui, & ad perdita reddenda, sicut mos est familiæ Regis. Et hoc idem faciet eis Rex, vel Henricus Filius suus, ex quo intrabunt in Normanniam, ad eundum in Cænomanniam.

28. Quod si Comes Theod. vel Comes Phil. per summonitionem Regis, vel Henrici Filii sui plures quam mille Milites in Normanniam, vel plures quam quingentos in Cænomanniam duxerit, vel miserit, quot supra mille in Normanniam, vel supra quingentos in Cænomanniam duxerit, vel miserit, de tot erit quietus in proximo sequenti servitio horum duorum servitiorum Normanniæ vel Cænomanniæ.

29. Quodcumque Comes Theod. vel Comes Phil. Regi vel Henrico Filio suo, semel in Anno fecerit, per hoc quietus erit de altero servitio in illo eodem Anno, nisi gratia amicitiæ fecerit.

30. Et si Comes Theod. vel Comes Phil. in expeditione fuerit, quando hanc summonitionem habuerit; post reditum de expeditione, habebit respectum, usque ad finitas tres Hebdomadas; & eundem respectum habebit, si A.D. 1163. summonitus fuerit inter proximos octo dies post reditum de expeditione; & si infirmus fuerit, habebit respectum mittendi Milites usque ad finitos 15 dies.

31. Et pro ista Conventione & securitate, & pro servitio supradicto, dedit Rex Henricus, & Henricus Filius ejus post eum, Comiti Theod. & Comiti Phil. Filio ejus post eum, quingentas Marcas, unoquoque Anno, in Feodo; scilicet, Comiti 400 Marcas, & Comitissæ Flandriæ 100 Marcas. Et si Comitissa decesserit, tota pecunia Comiti persolvetur.

32. Et pro hoc Feodo, per istas Conventiones prædictas, & quia Comes Theod. hominium fecerat Regi Henrico Avo istius Regis Henrici, Comes Phil. fecit hominium isti Regi Henrico.

33. Et de omnibus istis Conventionibus attendendis, dederunt Comes Theod. & Comes Phil. Henrico Regi, & Henrico Filio suo, istos obsides; Cononem Castellanum de Brugis, pro 100 Marcis; Eustachium de Grumims Camerarium, pro 100 Marcis; Ernold.Comit.de Githnis, pro 100 Marcis; Widonem Castell. de Bergis, pro 100 Marcis; Walter. de Tenremunt, pro 100 Marcis; Roger. Castellan. de Curtrai, pro 100 Marcis; Rathonem de Gavera pincernam, pro 100 Marcis; Roger. de Waverino Dapiferum pro 100 Marcis; Balden. de Ballolio, pro 100 Marcis; Robert. Advocatum Beto-niensem, pro 100 Marcis; Terril de Aloit, pro 100 Marcis; Mich. Constab. pro 100 Marcis.

34. Et de istis 12 obsidibus, debent sex eorum conducere prius dictos Milites in servitio Regis, vel Henrici Filii sui, si Comes Theod. & Comes Phil. defuerint, propter aliquam prædictarum exoniarum: Et si sex de obsidibus non fuerint ad conducendum, duo, ad minus, de eis, illos conducent, & quatuor de Baronibus Comitis (loco illorum quatuor qui defuerint) æque valentes ad servitium Regis, vel Henrici Filii sui.

35. Et isti prædicti 12 obsides, tali conditione sunt obsides; si Comes Theod. & Comes Phil. de prædictis Conventionibus exierint, vel alter eorum, & ipsi eum, infra tres quarentenas, reconciliare Regi, vel Henrico Filio suo non poterint, quod unusquisque de prædictis obsidibus dabit Regi, vel Henrico Filio suo 100 Marcas Argenti, & facient infra tres quarentenas, vel in captione Regis, vel Henrici Filii sui se ponent, pro prædictis Marcis: Et Rex, vel Henricus Filius suus ab eis non plus exiget, quam quod prædictum est; & ponent

A.D. 1163. se in captione in Turri London, vel in alio loco, ubi Rex, vel Henricus Filius suus eos libere possit retinere ad proficuum suum.

36. Et si aliquis de istis obsidibus mortuus fuerit, vel a fidelitate Comitis Flandriæ, aut a Terra sua recesserit, Comes alium æquivalentem, in loco ejus, ad summonitionem Regis, vel Henrici Filii sui, restaurabit.

37. Et si, dum obsides jam dictam pecuniam Regi miserint, vel Henrico Filio suo, eis in Anglia ablata sit ab hominibus, quos Rex, vel Henricus Filius suus constringere possint, quieti erunt.

38. Et si in mari eam perdiderint, habebunt respectum per 40 dies, ad restaurandam pecuniam.

39. Et si Regi, vel Henrico Filio suo placuerit, Comitissa Flandrensis assecurabit Regi, vel Henrico Filio suo, fide sua, pro Feodo suo prædicto, quod, ad omne posse suum, consilio suo, & precibus suis, faciet Comitem omnes prædictas Conventiones tenere integre, & servitia fideliter facere, per bonam fidem, absque omni dolo, & malo ingenio.

40. Rex vero assecuravit Comiti Theod. & Comiti Phil. vitam suam, & membra quæ corporibus suis pertinent; & captionem corporum suorum, ne Comites eam habeant ad dampnum suum, quamdiu Comes Theod. vel Comes Phil. prædictas Conventiones Regi, vel Henrico Filio suo tenuerit.

41. Et propter prædictas Conventiones & prædictum servitium, dabit Rex, vel Henricus Filius suus Comiti Theod. vel Comiti Phil. prædictas quingentas Marcas in natali Domini. A.D. 1163.

42. Et, si prædicta pecunia in prædicto termino tota persoluta non fuerit, intra 40 dies, postquam ipse Rex summonitionem Comitis per legatum suum in Anglia, vel in Normannia susceperit, illam persolvet.

43. Si vero in aliqua alia Terrarum suarum summonitionem inde a legatis Comitis susceperit, infra 40 dies, postquam in Angliam, vel Normanniam redierit, pecunia persolvetur, sine malo ingenio.

44. Hujus Conventionis ex parte Regis, & Henrici Filii sui obsides sunt; Rich. de Humez Constabular. pro 100 Marcis; Reginald. de Sancto Valerico, pro 100 Marcis; Rich. de Lucy, pro 100 Marcis; Henricus Filius Gerald. Camerarius, pro 100 Marcis; Bernardus de Sancto Walerico, pro 100 Marcis; Manasser. Biset Dapifer pro 100 Marcis; Roger. de Cailli, pro 100 Marcis; Hug. Comes de Norf. pro 100 Marcis; Willielmus Comes de Arundel, pro 100 Marcis; Robert. Filius Comitis de Legra, pro 100 Marcis; Galf. pro 100 Marcis; Hug. Comes Cestriæ, pro 100 Marcis.

45. Et isti tali conditione sunt obsides erga Comitem, quali conditione Comitum obsides erga Regem & Henricum Filium suum.

46. Et omnes obsides communiter assecuraverunt quod non diffugient summonitionem, & quod summonitores securi erunt ab eis, & ab omnibus quos prohibere poterunt a nocumento ipsorum.

Recognitio

Recognitio Baronum, Castellanorum & caeterorum hominum Comitis Flandriae de servitio quod debent H. Regi tanquam Domino suo pro Feodis quae de ipso tenent.

A. D. 1163. A. 9. H. 2. 1. SCiant omnes tam praesentes, quam futuri, quod haec est recognitio servitii quod Barones, & Castellani, & caeteri homines Comitis Flandriae debent Henrico Regi Angliae, sicut Domino, pro feudis quae de ipso habent, quam recognoverunt & assecuraverunt tenendam coram Rege & Baronibus suis & coram Comite Theod. & Comite Phil. filio suo & Baronibus suis apud Doverham; Scilicet, quod ipse, qui habebit triginta Marcas Argenti de feodo, veniet cum Decem Militibus ad servitium Regis in sua summonitione, sicut Comes Flandriae debet venire ad summonitionem suam, ad faciendum servitium quod ei debet, sicut Cartae, quae inter Regem & praedictos Comites factae sunt, monstrant & testantur.

2. Et sicut ille qui habet xxx Marcas de feodo cum decem Militibus venire debet in servitium Regis, ita venient alii in servitium ejus, ad summonitionem suam, cum pluribus vel paucioribus militibus, secundum quod habent majorem vel minorem numerum Marcarum de feodo.

3. Et pro feodis quae praedicti Barones & Castellani habent de Rege sicut homines sui & debent ei fidelitatem sicut Domino suo ligio——Q——

Et hanc recognitionis cartam Sigillaverunt Comes Thod. & Comes Phil. Filius ejus petitione Baronum ipsorum & Castellanorum, ut ipsa recognitio, inter Regem & praedictos Barones de servitio, quod ei debent, facta, firma sit & stabilis maneat. Hujus rei Testes sunt, A. D. 1163.

Thom. Cant. Archiepiscopus.
Johannes de Puntino.
Regin. de Sancto Walerico.
Ric' de Luci.
Ric' de Humez Constabular.
Manasserus Biset Dapiferus.
Bern. de Sancto Waler.
Henr. de Essex.
Walchelin Maminot.
Henr. fil. Gerold. Camerarius.
Jocelin de Bailliolo.
Hug. de Dovera.
Will. de Crevequer.
Rog. de Cailli.
Hug. Com. Cestriae.
Will. Com. de Ferreres.
Hugo de Longo Campo.
Will. de Traci.
Will. fil. Adelm.

Sigilla,

Conani Castellani de Bruges.
Razonis de Gavera.
Castellani de Broborgh.
Castellani de Berghes.
Sigeri de Broborgh fil. Jordani.
Walteri de Deuremundo.
————cati de Betuma.
Castellani Sancti Audam.
Stephani de Soncigeke.
————Castellani————
Rogeri Castellani de Cortrai.
Michahelis Constabular.
Theodor. de Alor.
Guidonis de Stemford.

Papa confirmat Priori & Fratribus Sanctæ Mariæ de Sniapes Ecclesiam de Bedingefeld, &c.

A.D. 1163. *A. 9. H. 2. A. 4. Al. 3. Ex Orig.*

Alexander Episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis W. Priori, & Fratribus Ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Sniapes, Salutem & Apostolicam Benedictionem.

Justis petentium desideriis dignum est nos facilem præbere consensum, & vota, quæ a rationis tramite non discordant, effectu sunt prosequente complenda; ea propter, dilecti in Domino Filii, vestris justis postulationibus grato concurrentes assensu, Ecclesiam de Fresentune, & Ecclesiam de Bedingefeld, cum pertinentiis earum, & Brostanhae, quas in præsentiarum juste & Canonicè possidetis, aut in futurum justis modis, Deo propitio, poteritis adipisci vobis &, per vos, Ecclesiæ vestræ auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus. A.D. 1163.

Statuentes ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis infringere, vel ei aliquatenus contraire.

Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Dat. Turon. vii. KL. Junii.

Filii Sericis flavi Coloris.

Rescriptum minatorium ad Papam, quod absolvat omnes quos prius Archiescopus Cantuar. excommunicasset.

A.D. 1169. *A. 15. H. 2.*

Alexandro Papæ Henricus Dei Gratia Anglorum Rex, Dux Northmannorum & Aquitanorum, & Comes Andegavorum.

Sæpius Nuncios nostros ad Pedes Paternitatis vestræ direximus, rogantes & supplicantes, quatenus querelis, quæ inter nos & Cantuariensem Archiepiscopum vertuntur, finem debitum justitia mediante poneretis; & tandem placuit Paternitati vestræ ut, juxta Petitionem nostram, de latere Legatos nobis mitteretis cum potestatis plenitudine, ut omnes controversias nostras plene decidere & definire possent, remoto appellationis obstaculo. Qui cum in potestate sicut Nuncii vestri ad nos reportaverunt, & litteris vestris continebatur expressum, quas adhuc penes nos habemus, quod missi fuissent, sicut per eosdem Legatos, A.D. 1169. cum ad nos pervenissent accepimus, potestas illa, ad injuriam nostram, illis subtracta est. Unde, cum nos ad omnem coram eis emendationem offeremus, præfato Cantuariensi Archipiscopo, qui ita inique & malitiose erga me se habet, sicut vobis & toti mundo innotuit, coram illis justiciis parere omnino contempsit.

Ob cujus delictum alios deinceps Nuncios ad Majestatem vestram transmissimus, per quos literas vestras recepimus, quas adhuc penes nos habemus, in quibus terram nostram & personas Regni nostri a potestate præfati Cantuariensis eximebatis, donec ipse in gratiam nostram rediisset. Quam tamen, ante restitutionem gratiæ nostræ, nescimus ob quam causam,

A. D. 1169. cauſam, immuta veritis, dum alii noſtri adhuc in Cura noſtra morarentur; & antequam noviſſimi Legati veſtri ad nos perveniſſent, Vivianus ſcilicet & Gratianus, ipſe in perſonas Regni noſtri, & in quoſdam familiares & ſervientes noſtros, qui ſingulis diebus nobis aſſiſtebant, excommunicationis ſententiam promulgavit.

Cum vero prænominatos Nuncios debito honore ſuſcepiſſemus, qui tam per litteras veſtras quam viva voce proteſtabantur, quod ad honorem noſtrum & exaltationem Regni noſtri veniſſent, primo loco de abſolvendis excommunicatis tractavimus (qui non ſolum ad noſtram, verum etiam ad veſtram eorundem Legatorum injuriam excommunicati videbantur) petitionibus illis, quas ex parte noſtra nobis proponebant, quantum poteramus, ob reverentiam veſtram & amorem veſtrum pro aſſenſu condeſcendebamus.

Proponebant ſiquidem litteræ veſtræ quatenus ſæpe dicto Cantuarienſi Archiepiſcopatum ſuum, pacem & amorem noſtrum redderemus: Nos vero, propoſito omnino honore veſtro, communicato conſilio,

Burdegalenſis, &
Rothomagenſis, } *Archiepiſcoporum.*

Cenomanenſis,
Redonenſis,
Bajocenſis,
Lexovienſis,
Conſtantienſis, &
Sagienſis, } *Epiſcoporum.*

Fiſcavenſis,
Beccenſis,
Sancti Wandregiſili,
Cadomenſis,
Troactis,
Ceriſiaci,
Rewalles,
Mortui maris,
Tironenſis,
Delbetenſis, } *Et quorundam aliorum Abbatum.*

Necnon & Gaufredi Antiſiodorenſis, & quorundam aliorum virorum Religioſorum, conceſſimus antedicto Cantuarienſi (licet ipſe ſicut vobis multotiens ſignavimus; abſque conſcientia noſtra & coactione aliqua a Regno noſtro exierit) ut in bono & in pace rediret, & poſſeſſiones omnes haberet, ſicut habuit quando a Regno exivit, & ipſe & omnes, qui cum eo vel pro eo exierunt, ob amorem Dei & ob amorem veſtrum, ſalva dignitate Regni noſtri. A. D. 1169.

Cumque Nuncii veſtri, coram ſupra nominatis viris, reſponſum hoc abſque omni contradictione recepiſſent, excommunicatos illos, qui præſentes aderant, abſolverunt.

Convenit autem inter nos, ut alter eorum, Vivianus ſcilicet, pro hiis, qui in Anglia erant abſolvendis transfretaret; Gratianus vero ad verba hæc nominato Cantuarienſi tranſportanda rediret. Mane autem facto cum ab eis, quibuſdam negotiis nos (accepta prius ab eis licentia) trahentibus, receſſiſſemus, neſcimus, cujus inſtinctu, aut quo ſpiritu conceſſis ſtare recuſaverunt; cauſantes verbum illud quo nos Dignitatem Regni noſtri ſalvam fore dixeramus; quod tam nobis, quam illis qui nobiſcum aderant, nullo jure ab eis cauſari videbatur debere.

Nos autem hujus rei ad conſcientiam duximus, de veſtra ſemper diſcretione præſumentes, quod vos in nullo honori noſtro derogare velitis, vel Regni noſtri dignitati, obnixe Serenitati veſtræ ſupplicantes, quatenus attente conſiderantes honorem & utilitatem, quam vobis & Curiæ veſtræ contulimus, & in futurum, niſi per vos ſteterit, conferemus, ſic rem temperetis ne tantum penes vos ſint illius perfidi proditoris noſtri malitioſæ blanditiæ, quantum evidentia, tot & tantorum virorum teſtimoniis corroborata, cauſæ noſtræ merita; ſed juxta petitionem noſtram eos, qui excommunicati ſunt, abſolvatis, &, ne in alios venenum ſuæ excommunicationis effundere poſſint, provideatis: Ne ſi minus in hac juſta petitione noſtra exauditi fuerimus, tanquam de veſtra benevolentia deſperantes, aliter ſecuritati noſtræ & honori proſpicere compellamur.

Et, quoniam ſingula, quæ a nobis dicta ſunt & propoſita, difficile ſcripto comprehenderentur, tranſmiſimus ad pedes Paternitatis veſtræ Clericos familiares noſtros, Ricardum Archidiaconum de Saleſberia, Ricardum Barre, qui plenius vobis cuncta, quæ hinc inde agitata ſunt, exponent; quibus in cunctis, quæ, ex noſtra parte, veſtræ Sanctitati exponent, fidem indubitanter habeatis; de quorum reditu feſtinanter maturando veſtra precamur & conſulimus ſollicite provideat diſcretio; quoniam eorum mora diuturnior periculum & damnum intolerabile Eccleſiæ poſſet afferre.

Alexander Papa Templum, quod situm est Jerosolimis, variis communit Privilegiis, prohibens stricte ne quis temere prædictum locum perturbet.

A. D. 1172. A. 18. H. 2. *Ex Autogr.*

Alexander Episcopus, servus servorum Dei. Dilectis Filiis Oddoni Magistro Religiosæ Militiæ Templi quod Jerosolimis situm est, ejusque Successoribus & Fratribus tam præsentibus, quam futuris Regularem Vitam Professis, in Perpetuum.

Omne datum optimum, & omne donum perfectum de sursum est descendens a Patre luminum, apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio; Proinde, dilecti in domino Filii, de vobis & pro vobis Omnipotentem Dominum collaudamus, quoniam in universo mundo vestra religio, & veneranda institutio nuntiatur.

Cum enim natura essetis Filii iræ, & seculi voluptatibus dediti, nunc, per aspirantem gratiam, Evangelii non surdi auditores effecti, relictis pompis secularibus, & rebus propriis, dimissa etiam spatiosa via quæ ducit ad mortem, arduum iter, quod ducit ad vitam, humiliter elegistis; atque, ad comprobandum quod in Dei militia specialiter computemini, Signum vivificæ crucis in vestro pectore assidue circumfertis.

Accedit ad hoc quod, tanquam veri Israelitæ, atque instructissimi divini prælii bellatores, veræ karitatis Flamma succensi, dictum Evangelicum operibus adimpletis, quo dicitur, Majorem hac dilectionem nemo habet, quam ut animam suam ponat quis pro amicis suis.

Unde etiam juxta Summi Pastoris vocem, animas vestras pro fratribus ponere, eosque ab incursibus Paganorum defensare minime formidatis; &, cum nomine censeamini milites templi, constituti estis a Domino Catholicæ Ecclesiæ defensores, & inimicorum Christi impugnatores.

Licet autem vestrum studium, & laudanda devotio in tam sacro opere, toto corde & tota mente desudet; nichilominus tamen universitatem vestram exhortamur in domino, atque, in peccatorum remissionem, auctoritate Dei & beati Petri, Apostolorum Principis, tam vobis, quam servitoribus vestris injungimus ut, pro tuenda Catholica Ecclesia, & ea, quæ est sub Paganorum tirannide, de ipsorum spurcitia eruenda, expugnando inimicos crucis, invocato Christi nomine, intrepide laboretis. Ea etiam, quæ de eorum spoliis ceperitis, fidenter inusus vestros convertatis, &, ne de his, contra velle vestrum, portionem alicui dare cogamini, prohibemus; ——Statuentes ut domus seu templum, in quo estis ad Dei laudem & gloriam, atque defensionem suorum fidelium, & liberandam Dei Ecclesiam congregati, cum omnibus possessionibus, & bonis suis, quæ in præsentiarum legitime habere cognoscitur, aut in futurum concessione Pontificum, liberalitate Regum vel Principum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis, præstante Domino, poterit adipisci, perpetuis futuris temporibus sub Apostolicæ sedis tutelâ & protectione consistat. A. D. 1172.

Præsenti quoque decreto sancimus ut vita religiosa, quæ in domo vestrâ est, divinâ inspirante gratiâ, instituta, ibidem inviolabiliter observetur; & fratres inibi, omnipotenti Domino servientes, castè & sine proprio vivant, &, professionem suam dictis & moribus comprobantes, Magistro suo, aut quibus ipse præceperit in omnibus & per omnia subjecti & obedientes existant.

Prætereà quemadmodum domus ipsa hujus sacræ institutionis vestræ & ordinis fons & origo esse promeruit; ita nichilominus omnium locorum, ad eam pertinentium, caput & magistra in perpetuum habeatur.

Ad hæc adicientes præcipimus ut, obeunte te, dilecte in Domino Fili Oddo, vel tuorum quolibet Successorum, nullus ejusdem domûs fratribus præponatur, nisi militaris & religiosa persona, quæ vestræ conversationis habitum sit professa, nec ab aliis, nisi ab omnibus fratribus

A. D. 1172. tribus insimul, vel a saniori parte, qui præponendus fuerit, eligatur.

Porro consuetudines, ad vestræ religionis & officii observantiam a Magistro & fratribus communiter institutas, nulli Ecclesiasticæ secularive personæ infringere vel minuere sit licitum; easdem quoque consuetudines a vobis aliquanto tempore observatas, & scripto firmatas, non nisi ab eo, qui Magister est, consentiente tamen saniori parte capituli, liceat immutari.

Prohibemus siquidem & omnimodis interdicimus, ut fidelitates, hominia, sive juramenta, vel reliquas securitates, quæ a secularibus frequentantur, nulla Ecclesiastica secularisve persona a Magistro & Fratribus ejusdem domûs exigere audeat.

Illud autem scitote, quoniam sicut vestra sacra institutio & religiosa militia divinâ est providentiâ stabilita, ita nichilominus, nullius vitæ religiosioris obtentu, ad locum alium vos convenit transvolare; Deus enim, qui est incommutabilis & æternus, mutabilia corda non approbat, sed potiùs sacrum propositum, semel inceptum, perduci vult usque in finem debitæ actionis.

Quot & quanti sub militari cingulo & clamide terreni Imperii Domino placuerunt, sibique memoriale perpetuum reliquerunt? Quot & quanti, in armis bellicis constituti pro testamento Dei, & paternarum legum defensione, suis temporibus fortiter dimicarunt, atque, manus suas in sanguine infidelium domino consecrantes, post bellicos sudores æternæ vitæ bravium sunt adepti? Videte itaque vocationem vestram tàm milites, quam servientes, atque juxta Apostolum, unusquisque vestrûm, in quâ vocatione vocatus est, in eâ permaneat.

Ideóque fratres vestros semel devotos, atque in sacro collegio vestro receptos, post factam in vestrâ militiâ professionem, & habitum religionis assumptum, revertendi ad sæculum nullam habere præcipimus facultatem; nec alicui eos fas sit, post factam professionem, semel assumptam crucem dominicam, & habitum vestræ religionis abjicere, vel ad alium locum, seu etiam Monasterium, majoris sive minoris religionis obtentu, invitis sive inconsultis fratribus aut eo, qui Magister extiterit, liceat transmigrare, nullique Ecclesiasticæ secularive personæ ipsos suscipiendi aut retinendi licentia pateat.

Et, quoniam, qui sunt Ecclesiæ defensores de bonis Ecclesiæ debent vivere ac sustentari, de rebus mobilibus, vel se moventibus, seu de quibuslibet, quæ ad vestram venerabilem domum pertinent, a vobis decimas exigi, contra voluntatem vestram, omnimodis prohibemus. A. D. 1172.

Ut autem ad plenitudinem salutis, & curam animarum vestrarum nichil vobis desit, & Ecclesiastica Sacramenta, & Divina officia vestro sacro Collegio commodiùs exhibeantur, simili modo sancimus, ut liceat vobis honestos Clericos & Sacerdotes, secundum Deum, quantum ad vestram Conscientiam, ordinatos, undecumque ad vos venientes suscipere, & tàm in principali domo vestrâ, quàm etiam in obedientiis & locis sibi subditis, vobiscum habere, dummodo, si e vicino sint, eos a propriis Episcopis expectatis, iidemque nulli alii professioni vel ordini teneantur obnoxii: quod si Episcopi eosdem vobis fortè concedere noluerint, nichilominus tamen eos suscipiendi & retinendi, auctoritate Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, licentiam habeatis.

Si vero aliqui horum, post factam professionem, turbatores religionis vestræ, aut domus, vel etiam inutiles apparuerint, liceat vobis eos, cum saniori parte capituli, amovere eisque transeundi ad alium ordinem, ubi secundum Deum vivere voluerint, licentiam dare, & loco ipsorum alios idoneos substituere, qui etiam unius Anni spatio in vestrâ Societate probentur: Quo peracto, si mores eorum hoc exegerint, & ad vestrum servitium utiles inventi fuerint, tunc demum professionem faciant regulariter vivendi & Magistro suo obediendi: Ita tamen ut eundem victum & vestitum vobiscum habeant, nec non lectisternia; excepto eo quod clausa vestiamenta portabunt.

Set nec ipsis liceat de capitulo, vel curâ domûs vestræ se temere intromittere, nisi quantùm à vobis fuerit injunctum. Curam quoque animarum tantùm habeant, quantùm a vobis fuerint requisiti. Præterea nulli personæ, extra vestrum Capitulum, sint subjecti; tibique, dilecte in Domino Fili Oddo, tuisque Successoribus, tanquam Magistro & Prælato suo, in omnibus & per omnia obedientiam deferant.

Præcipimus insuper——ordinationes eorundem Clericorum, qui ad sacros gradus fuerint promovendi, à quocumque malueritis Catbolico suscipiatis Episcopo, siquidem gratiam & communionem Apostolicæ sedis habuerit, qui nimirum, nostra fultus auctoritate, quod postulatur, indulgeat.

Eosdem autem pro pecuniâ prædicare, aut lucro, vosque pro ejusmodi causâ, eos ad prædicandum mittere prohibemus;

A. D. 1172. mus; nisi fortè Magister Templi, qui pro tempore fuerit, certis ex causis id faciendum esse providerit.

Quicumque sane ex his in vestro Collegio suscipientur, stabilitatem loci, conversionem morum, seque militaturos Domino diebus vitæ suæ, sub obedientia Magistri Templi, posito scripto super altare, in quo contineantur ista, promittant; salvo quoque Episcopis jure episcopali tam in decimis, quam in oblationibus & sepulturis.

Nichilominus vobis concedimus facultatem, in locis sacro Templo collatis, ubi familia vestra habitat, oratoria construere, in quibus utique ipsa familia divina officia audiat; ibique, si quis ex vobis, vel ex eadem familia mortuus fuerit, tumuletur; indecens enim est, & animarum periculo proximum religiosos fratres, occasione adeundæ Ecclesiæ, se virorum turbis, & mulierum frequentiæ immiscere.

Cæterum decimas, quas, consilio, & consensu Episcoporum, de manu Clericorum, vel Laicorum, studio vestro extrahere poteritis; illas etiam, quas, consentientibus Episcopis, & eorum Clericis, acquiretis, vobis auctoritate Apostolica confirmamus.

Decernimus insuper, auctoritate Apostolica; ut, ad quemcumque locum vos venire contigerit, ab honestis atque catholicis sacerdotibus pænitentiam, unctiones, seu alia quælibet sacramenta ecclesiastica vobis suscipere liceat; ne forte, ad perceptionem spiritualium bonorum, vobis quippiam desse valeat.

Quia vero in Christo omnes unus sumus, & non est personarum differentia apud Deum, tam remissionis peccatorum, A. D. 1172. quam alterius beneficentiæ, atque Apostolicæ Benedictionis, quæ vobis indulta est, etiam familiam vestram, & servientes vestros volumus esse participes.

Cum autem fratres vestri, qui ad suscipiendas collectas destinati fuerint, in Civitatem, Castellum, vel Vicum advenerint, si forte locus ille interdictus sit, in jocundo eorum adventu, pro Templi honore, & eorumdem Militum reverentia, semel in Anno aperiantur Ecclesiæ, &, exclusis excommunicatis, divina officia celebrentur.

Nulli ergo omnino hominum liceat prædictum locum temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, aut aliquibus vexationibus fatigare; set omnia integra conserventur vestris, & aliorum Dei fidelium usibus omnimodis profutura.

Si quis igitur hujus nostræ constitutionis paginam sciens contra eam temere venire temptaverit, secundo tertiove commonitus, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reumque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & a sacratissimo corpore ac sanguine Dei & Domini redemptoris nostri Jehu Christi alienus fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat.

Conservantes autem hæc omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli, Apostolorum ejus, benedictionem & gratiam consequantur. Amen, Amen, Amen.

Filis Sericis flavi Coloris.

Hoc

Hoc est Cirographum inter Regem & Comitem Maurianæ de Matrimonio inter Joh. Filium Regis & A. Comitis Filiam.

A.D. 1173. *A. 19. H. 2. Ex Ben. Ab. In Biblioth. Cotton.* 1. QUUM in dubium venit, quod a memoria recedit, repertum est, in rei gestæ, testimonium, perhennis rescripti remedium.

2. Noverit igitur tam prior ætas quam futura posteritas, quod Humbertus Comes Mauriensis & Marchio Italiæ concedit totum Comitatum suum & omnes alias Terras suas, quascunque habet vel deinceps adquisierit, Johanni, Filio Henrici, illustrissimi Regis Angliæ, cum Filia sua primogenita, Aalis nomine, si Filium ex Uxore sua non habuerit.

3. Si vero Filium legitimum susceperit, concedit eis in perpetuum, & Hæredibus eorum, Russillum cum toto mandato suo, sive pertinentiis suis omnibus.

4. Concedit similiter eis & Hæredibus eorum Perecastel cum omnibus pertinentiis suis: & præterea totum Comitatum Belicensem, sicut eum habet illis concedit.

5. Donat etiam ei totam Vallem Novalesiæ, Camberiacum quoque cum omnibus pertinentiis suis, Aiz, Asperum Montem, Rochetam, Montem Majorem, Cameram cum Burgo & toto mandato. Ista omnia, cum omnibus pertinentiis suis, eis incontinenti citra Montes concedit in perpetuum.

6. Ultra Montes quoque, illis & eorum Hæredibus donat & concedit in perpetuum, Taurinum totum cum omnibus pertinentiis suis: Cavoroth, Colegium cum omnibus pertinentiis suis; & omnia Feuda quæ tenent de ipso Comites de Canaveis, & eorum servitia & fidelitates.

7. In Com. quoque de Castroamunt similiter feuda fidelitates & servitia.

8. In Valle Augustensi concedit eis Castellionium in perpetuum, contra omnes homines, quod de illo tenet Vicecomes Auguste.

9. Hæc omnia præfatus Comes concedit prædicto Filio Regis Angliæ in perpetuum cum Filia sua prænominata ita libere, integre & quiete in hominibus & Civitatibus, Castris & aliis munitionibus; in pratis, pascuis & molendinis, in bosco & plano, in aquis & vallibus, & montanis & paagiis, & passagiis & in omnibus aliis rebus, sicut unquam Pater ejus, aut ipse ea melius tenuit omnia quæ subscripta sunt, aut liberius. A.D. 1173.

10. Vult etiam, jam dictus Comes, quod incontinenti, aut quando unque placuerit Domino Regi Angliæ, quod Filio ejus fiant & præstentur hominia & fidelitates ab omnibus hominibus suis, per totam terram suam, salva fidelitate sua quamdiu terram tenebit.

11. Præterea concedit eis & Hæredibus eorum in perpetuum quicquid juris habet, in toto Comitatu Graciopolitano, & quicquid in eo adquirit vel adquirere poterit.

12. Si autem Filia sua primogenita superdicta in fara concesserit, quodcunque cum primogenita concessit illustrissimi Regis Angliæ Filio, cum secunda Filia sua, eadem, sicut scriptum est, cuncta concedit.

13. Hanc præscriptam Conventionem tenendam Inter Dominum Regem Angliæ & Comitem Maurianæ juraverunt ipse Comes Maurianæ, & Comes Gebenne, Rodolfus Alamannus, Nantelmus de Muolano, Sefredus de Alavarno, Rodulfus de Aimo, & Eimericus de Brienzion, Willelmus Frater Comitis, Gocellinus de Morestello, Amedeus de Nangeu, Odo de Voiron, Berlio & Pontius de Frabricis, Lodoicus de Balma, Theobaldus de Vileta, Pontius & Wifredus de Cunflef, Guido de Teis, Amedeus de Toruun, Ysmido de Sancto Michaele, Odmarus Labra, Sofcelinus & Ricardus de Cordum, Giroudus de Margeuzai, Berlio de Monte Falcone, Engwicio de Aviano, Berlio & Torenciis de Chambel, Sofredus Gamerii, Hugo de Alviler, Uboldus de Rumille, Lodoicus de Asma, Anselmus de Belento, Willelmus de Sidnius, Sofredus & Petrus de Sancto Genesio, Ungrinus de Frabricis, Willelmus de Bocozel, Angelmus de Castellano, Umbertus Reinerii, Will. de Porta, Willelmus Eruus, Gido de Candiaco, Petrus de Arvesio, Arbertus Cornuz, Hugo de Chinis, Will. de Albusin, Henricus de Fulcimaco, Will. de Nangeou, Emericus Vicecomes de Briercon.

A.D. 1173.

14. Omnes isti prænominati juraverunt, quod Comes Mauricensis hanc Conventionem firmiter servabit; &, si ab ea aliquo modo resiliret, juraverunt quod ad vocationem Domini Regis Angliæ vel Nuncii ipsius, & etiam sine omni vocatione, si Comes resiliret, ex quo hoc scient, reddent se obsides Domino Regi in terra sua ubicunque voluerit; & tamdiu in sua captione morabuntur, donec Comitem ad Regis beneplacitum revocaverint, vel cum ipso Rege, pro voluntate ipsius, composuerint.

15. Petrus quoque Tarentasiensis Archiepiscopus, & Arduno Gebennensis, & Willelmus Mauriavensis Episcopi, et Abbas Sancti Michaelis, coram positis Evangeliis, de mandato Comitis firmiter promiserint quod ad bene placitum Regis, & quando voluerit, personam Comitis excommunicabunt, & terram suam sub interdicto ponent, si Comes hanc pactionem inter eos factam non servaverit.

16. Idem facient de personis hominum Comitis & terris eorum, per quos stabit quòd non servetur Pactio inter Regem & Comitem facta; & tamdiu Comitem, & eos qui pacem servare noluerint, & terras eorum sub interdicto tenebunt, donec Domino Regi fuerit satisfactum.

17. Dominus Rex hanc fecit Conventionem & Concessionem præscriptam cum Comite Mauriensi, & eam de mandato ipsius tenendam juraverunt Comes Willelmus de Mandevilla, Willelmus Comes Arunniæ, Radul. de Faa, Willelmus de Curci, Will. de Humez, Fulco Panel, Rob. de Brivecurt, Will. Mangat, Theobaldus Chabot, Will. de Munlusum, Petrus de Muncasson, Gaufridus Forestarius.

18. De cætero sciendum est, quod Comes suam secundam Filiam nuptui tradere poterit, cui voluerit, sine nimio comitatus detrimento, postquam primogenita Filia ejus Filio Regis fuerit de sponsata vel per legitimam ætatem, vel per Romanæ Ecclesiæ dispensationem.

19. Parentibus autem suis vel aliis, & pro salute animæ suæ, poterit de terrâ suâ dare, sine multâ comitatûs diminutione.

20. Incontinenti vero mittet Rex Comiti mille Marcas Argenti; & quam cito Filiam Comitis recipiet, ad minus habebit alias mille Marcas Argenti; & quicquid fuerit de 2 millibus Marcis residuum, recipiet Comes quando matrimonium inter Filium Regis, & Filiam Comitis fuerit contractum per legitimam ætatem, vel Romanæ Ecclesiæ dispensationem.

21. Si autem Dominus Rex, quòd Deus avertat, ante in fata concesserit, vel extra teras suas profectus fuerit; neque ipse, neque ipsi, qui de mandato suo juraverunt, vel aliquam Comiti securitatem fecerunt, tenebuntur de præscriptâ Conventione, nisi Dominus Rex Filius Regis, & sui. A.D. 1173.

22. In terram Regis Angliæ venerunt ex parte Comitis Mauriensis, Marchio Montis Ferrati, & Gaufridus de Plozac, & Nerilo Filius ejus, & Richardus Comitis Cancellarius, & Berlo de Camboe, & Petrus de Boret Castellani, & Petrus de Sancto Genesio, & Petrus de Taurino Milites, & Gaufridus de Aqua Bella, & Rodulfus de Warci, Burgenses; qui juraverunt, tactis sacro Sanctis Evangeliis, quod Conventionem factam inter Regem & Comitem, de Filio Regis & Filia Comitis, sicut legitimè facta, scripta & intellecta sunt, facient Comitem firmiter observare, & nisi eam observaverit juraverunt, quòd ad vocationem Domini Regis vel Nuntii ipsius, & etiam sine omni vocatione, si Comes resiliret a Conventione, ex quo hoc pro certo scirent, se reddent obsides Regi in terrâ suâ, & tamdiu in captione suâ morabuntur, donec Comes ad beneplacitum Regis revocetur, vel cum Domino Rege pro voluntate suâ componant.

23. Juraverunt etiam prædicti Nuntii, quòd Comes Filiam suam secundam non tradet nuptui, donec ejus Filia primogenita Filio Regis Matrimonio sit copulata, vel per legitimam ætatem, vel per Romanæ Ecclesiæ dispensationem; nisi de consilio & voluntate Domini Regis eam interim alii donaverit: juraverunt & illi, quod pecuniam, quam recepit vel recipiet Comes, a Domino Rege, si Filia Comitis, vel Filius Regis, quod absit, fortè in fata concesserit, antequam matrimonium inter eos fuerit contractum, totam reddet Regi, vel beneplacitum Regis inde faciet, vel cui Rex assignaverit; & prædicti juratores, donec fuerit soluta, si voluerit Rex & quando voluerit, se reddent ei obsides in terrâ & potestate suâ.

Juraverunt similiter quod concessionem Umberti junioris facient, pro posse suo, habere Filio Regis Russilon, & Perecastel, & quicquid ei a Comite concessum est in Comitatu Belicensi. Si forte hoc Umbertus concedere noluerit, juraverunt quod Comes dabit ei legitimum excambium ad arbitrium Abbatis de Clusa, & Reginaldi Archidiaconi Sarum, vel aliorum legitimorum per Regem assignatorum, si illi præsentes esse non possent.

Henricus

Henricus 2. Angliæ Rex queritur apud Papam de Rebellione Henrici reliquorumque Filiorum contra se & auxilium Papæ implorat.

A. D. 1173. *A. 19. H. 2.* Sanctissimo Domino suo Alexandro Dei gratia Catholicæ Ecclesiæ summo Pontifici, H. Rex Angliæ salutem & devotæ subjectionis obsequium.

In magnorum discriminum angustiis ubi domestica consilia remedium non inveniunt eorum suffragia implorantur, quorum prudentiam in altioribus negotiis experientia diuturna approbavit. Longe lateque divulgata est Filiorum meorum malitia quos ita in exitium Patris spiritus iniquitatis armavit, ut gloriam reputent & triumphum Patrem persequi; & filiales affectus in omnibus diffiteri, præveniente meorum exigentia delictorum. Ubi pleniorem voluptatem contulerat mihi Dominus, ibi gravius me flagellat; & quod sine lacrymis non dico, contra sanguinem meum & viscera mea cogor odium mortale concipere, & extraneos mihi quærere successores. Illud præterea sub silentio præterire non possum, quod amici mei recesserunt a me, & domestici mei quærunt animam meam. Sic enim familiarium meorum animos intoxicavit clandestina conjuratio, ut observantiæ proditoriæ conspirationis universa posthabebant. Malunt namque meis adhærere Filiis contra me transfugæ mendici quàm regnare mecum, & in amplissimis dignitatibus præfulgere. Quoniam ergo vos extulit Deus in eminentiam officii Pastoralis ad dandam scientiam salutis plebi ejus, licet absens corpore, præsens tamen animo me vestris advolvo genibus consilium salutare deposcens. Vestræ jurisdictionis est Regnum Angliæ, & quantum ad feudatarii juris obligationem, vobis duntaxat obnoxius teneor, & astringor. Experiatur Anglia, quid possit Romanus Pontifex, & quia materialibus armis non utitur, patrimonium B. Petri spirituali gladio tueatur. Contumeliam Filiorum poteram armis rebellibus propulsare, sed Patrem non possum exuere: Nam & Jeremia testante, nudaverunt lamiæ mammas suas, lactaverunt catulos suos. Et licet errata eorum quasi mentis efferatæ me fecerint, retineo paternos affectus, & quandam violentiam diligendi eos mihi conditio naturalis importat. Utinam saperent & intelligerent, ac novissima providerent. Lactant Filios meos domestici hostes, & occasione malignandi habita non desistunt, quousque redigatur virtus eorum in pulverem, & converso capite in caudam servi eorum dominentur eis, juxta verbum illud Solomonis, servus astutus Filio dominabitur imprudenti. Excitet ergo prudentiam vestram spiritus consilii & convertatis corda Filiorum ad Patrem. Cor enim Patris pro beneplacito vestro convertetur ad Filios, & in fide illius, per quem Reges regnant, vestræ magnitudini promitto me dispositioni vestræ in omnibus pariturum. Vos Ecclesiæ suæ, Pater sancte, diu Christus servet incolumen.

Littera

Littera Henrici Regis, per quam concessit privilegia quod, si navis periclitaret in quatuor Costeris, videlicet Angliæ, Pictaviæ, Vasconiæ, vel in Insula Oleronis, & aliquis nautarum possit venire ad terram, omnia bona sua recuperabit de voluntate Regis.

A. D. 1174. *A. 20. H. 2. L. B.*

HEnricus Dei gratia Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, Dux Normaniæ, Aquitaniæ, & Comes Andegaviæ, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Prioribus, Comitibus, Baronibus, Justiciariis, Vicecomitibus, Præpositis, Ministris, & omnibus Ballivis & Fidelibus suis, salutem. Sciatis quod pro salute animæ nostræ & animarum Antecessorum & Hæredum nostrorum & ad malas consuetudines abolendas concessimus, & hac Carta nostra confirmavimus pro nobis & Hæredibus nostris in perpetuum, quotiescumque de cætero contigerit aliquam navem periclitari in potestate nostra, sive in Costera Maris Angliæ, sive in Costera Pictaviæ, sive in Costera Insulæ Oleronis, sive in Costera Wasconiæ, & de navi taliter periclitata aliquis homo vivus evaserit & ad terram venerit omnia bona & catalla in navi illa contenta remaneant & sint eorum quorum prius fuerunt, & eis non deperdantur nomine Wrecci. Et si de navi taliter periclitata nullo homine vivo evadente contingat quamque bestiam aliam vivam evadere vel in navi illa vivam inveniri, tunc bona & catalla illa per manus Ballivorum nostrorum, vel Hæredum nostrorum, vel per manus Ballivorum ipsorum, in quorum terra navis fuerit periclitata, liberentur quatuor probis hominibus custodienda usque ad terminum trium mensium, ut si illi, quorum catalla illa fuerint infra terminum illum venerint ad exigendum catalla illa, & probare possint ipsa catalla sua esse eis, liberentur quieta. Si vero infra prædictum terminum nullus veniret ad exigendum catalla illa, tunc nostra sint & Hæredum nostrorum nomine Wrecci, vel alterius qui libertatem habuerit Wreccum habendi. Si vero de navi periclitata taliter nullus homo vivus evaserit, nec alia bestia, sicut prædictum est, tum bona & catalla in navi illa contenta nostra sint & Hæredum nostrorum nomine Wrecci, vel alterius, ubi navis fuerit periclitata, qui libertatem habuerit Wreccum habendi. Quare volumus & firmiter præcipimus pro nobis & Hæredibus nostris quod, quotiescunque de cætero contigerit aliquam navem periclitari, in potestate nostra, sive in Costera Maris Angliæ, sive in Costera Pictaviæ, sive in Costera Insulæ Oleronis, sive in Costera Wasconiæ, & de navi taliter periclitata aliquis homo vivus evaserit & ad terram venerit, omnia bona & catalla in navi illa contenta remaneant, & sint eorum quorum prius fuerint, & eis non deperdantur nomine Wrecci. Et si de navi taliter periclitata, nullo homine vivo evadente, contingat quamcumque bestiam aliam vivam evadere, vel in navi illa vivam inveniri, tunc bona & catalla illa per manus Ballivorum nostrorum, vel Hæredum nostrorum, vel per manus Ballivorum ipsorum, in quorum terra navis fuerit periclitata, liberentur quatuor probis hominibus custodienda usque ad terminum trium mensium, ut si illi, quorum catalla illa fuerint infra terminum illum venerint ad exigendum catalla illa & probare possint ipsa catalla sua esse eis liberentur quieta. Si vero infra prædictum terminum nullus venerit ad exigendum catalla illa tunc nostra sint & Hæredum nostrorum nomine Wrecci, vel alterius qui libertatem habuerit Wreccum habendi. Et si de navi illa taliter periclitata nullus

A.D. 1174. nullus homo vivus evaserit, vel alia bestia, sicut prædictum est, tunc bona & catalla, in navi illa contenta, nostra sint & Hæredum nostrorum nomine Wrecci, vel alterius, ubi navis fuerit periclitata, qui libertatem habuerit Wreccum habendi, sicut prædictum est. Hiis Testibus,

Venerabili Patre W. Karleol. Episcopo.
W. Valentin. Electo.
J. Com. Linc. & Constabular. Cestriæ
Petro de malo Lacu.
Henr. de Trubleviil. tunc Senescall. Walconiæ.
Hug. Dispens.
Godefrido de Sancumb.
Amaur. de Sancto Amando.
Willelmo de Beel.
Galfr. Dispens.
Galfrido de Cauz.
Barth. Pech.
Johanne Guband, & aliis.]

Datum per manum venerabilis Patris Radulphi Cycestr. Episcopi Cancellar. nostri, apud Merewell. vicesimo sexto die Maii, Anno Regni nostri vicesimo.

Hæc est concordia quæ facta est inter Regem & Filios suos.

A.D. 1174. *A. 20. H. 2. Ex Orig. In Biblioth. Cotton.*

1. NOtum sit omnibus tàm præsentibus quàm futuris, quod Pax inter Dominum H. Regem Angliæ, & Filios ejus Henricum videlicet Regem, & Ricardum, & Gaufridum, in hunc modum, Deo volente, reformata est.

2. Henricus Rex, & Fratres sui prædicti ad Patrem suum & servitium ejus, sicut ad Dominum suum redierunt liberi & absoluti ab omni juramento & inprisa quam inter se, vel cum aliis fecerant contra eum & homines suos.

3. Et omnes Barones & homines, qui a fidelitate Patris, causa eorum recesserant, clamaverunt quietos ab omni juramento, quod eis fecerant, & ita liberi & quieti ab omni juramento & absoluti ab omni Conventione, quam eis fecerant, in hominium & ligeantiam Domini Regis redierint.

4. Et Dominus Rex debet rehabere, ipse, & Barones, & homines sui, omnes terras suas & castella sua, quæ habuerunt 15 dies antequam Filii sui recederent ab eo; similiter Barones & homines sui, qui recesserunt ab eo, & secuti sunt Filios suos, debent rehabere terras suas, quas habuerunt 15 diebus antequam ipsi ab eo recederent; & Dominus Rex remisit omnem malevolentiam Baronibus & hominibus suis, qui recesserant ab eo, ita quod, propter hoc, nullum malum eis faciet, quamdiu ei fideliter servient, sicut Ligio Domino suo. A.D. 1174.

5. Et Rex Filius ejus similiter pardonavit omnibus, tàm Clericis, quàm Laicis, qui cum Patre fuerunt omnem malevolentiam suam; & adsecuravit, in manu Domini Regis Patris sui, quod illis, qui servierint ei, nec malum, nec dampnum aliquod, hac de causa, faciet vel perquiret in tota vita sua.

6. Et Dominus Rex, per hanc Convenrionem, donat Regi Filio suo duo castella idonea in Normannia, ad voluntatem ipsius Patris; & singulis annis 15 millia Librarum Andegavensium: Et Ricardo Filio suo in Pictavia duo receptacula idonea, unde Domino Regi non possit dampnum provenire; & medietatem redditum Pictaviæ in denariis: Gaufrido verò Filio suo dat in Britannia, in denariis, medietatem redditum Maritagii Filiæ Comitis Conani, quam ducere debet in Uxorem; & postquam, concessione Ecclesiæ Romanæ, eam in Uxorem duxerit, habebit omnes redditus illius Maritagii, sicut continetur in Carta Comitis Conani.

7. Prisones verò, qui cum Domino Rege finem fecerunt ante Pacem factam cum Domino Rege, viz. Rex Scotiæ, & Comes Leiacestriæ & Comes Cestriæ, & Radulphus de Fulgeriis & obsides eorum, & obsides aliorum prisonum, quos prius habuerat, sint extra Conventionem istam: Alii autem prisones ex

A. D. 1174. utraque parte deliberari debent; ita scilicet quod Dominus Rex obsides accipiet de prisonibus suis, de quibus habere voluerit, & qui dare poterunt: Et de aliis habebit securitatem per fidem & juramentum suum, & amicorum suorum.

8. Castella verò, quæ firmata sunt, vel inforciata postquam Guerra incepit in terrâ Domini Regis, pro voluntate suâ debent redigi ad illum statum, in quo fuerunt 15. diebus ante Gwerram.

9. Præterea sciendum est quod Rex H. filius Regis concessit Domino Regi Patri suo, se firmiter observaturum omnes donationes elemosinarum quas dederat vel daturus erat de terris suis, & donationes terrarum quas dederat hominibus suis, vel daturus erat pro servitio suo.

10. Concessit etiam se firmiter & inconcusse observaturum donationem quam Dominus Rex, Pater suus, fecit Johanni Fratri suo, viz. Mille libratas reddituum in Anglia de dominico suo, & de Escaetis suis ad voluntatem suam: Et Castellum de Notingham, cum Comitatu & pertinentiis suis: Et Castellum de Merliberga, cum pertinentiis suis: Et in Normannia Mille libras Andegavensium, & duo Castella ad voluntatem Patris: Et in Andegavia & in terrâ, quæ fuit Comitis Andegaviæ, mille libras redditum Andegavensium; & Castellum unum in Andeg. & unum in Cenomania, & unum in Turoniâ.

11. Concessum est autem à Domino Rege, pro amore filii sui, quod omnes illi, qui recesserant ab eo post filium suum, & in recessu suo forisfecerant in terrâ Domini Regis, ad pacem ejus revertantur; ita quod de Catallis, quæ asportaverunt in recessu suo, non respondeant: de morte vero, vel proditione, vel perditione alicujus membri, respondeant secundum judicium & consuetudinem terræ. Qui autem ante Gwerram, quacunque de causa, aufugerant, & ad servitium filii sui venerunt, pro amore filii sui, ad pacem revertantur, si vagium & plegium dederint standi judicio de hiis, quæ ante Gwerram forisfecerunt.

19. Illi autem, qui in placito erant quando recesserunt ad filium suum, revertantur; ita quod in eo statu placiti sui sint, in quo erant quando recesserunt. A. D 1174.

13. Hanc Conventionem firmiter tenendam ex parte suâ assecuravit H. Rex filius Regis in manu Domini Regis patris sui: Præterea assecuraverunt H. filius Regis, & Fratres sui quod a Domino Rege Patre suo nunquam amplius exigerent, ultra donationem præscriptam & determinatam, contra voluntarem & beneplacitum Domini Regis Patris sui; & quod neque se, neque servitia sua patri suo subtraherent.

14. Ricardus vero & Gaufridus, filii Domini Regis, devenerint homines ejus de his, quæ eis concessit & dedit.

Cum autem filius ejus Henricus homagium ei facere voluisset, noluit Dominus Rex recipere, quia Rex erat; set securitatem accepit ab eo.

Testibus,

R. Rothomag. Archiepisco.
Henrico Baioc. Episcopo.
Rogero Sag. Episcopo.
R. Nannet. Episcopo.
Steph. Rhedon. Episcopo.
G. Electo Lincoln.
Jo. Decano Sarum.
Ric. de Humez Constabulario.
Ric. de Bellomonte Vic.
Regin. de Curten.
Mor. de Creona.
Willielmo Malo-vicino.
W. de Hum.
Gaufrido Pertic.
Willielmo de Curci.
Fulch. Saenell.
Jo. de Solineio.
Saher de Quinci.
Rico de Canvill.
W. filio Andell. Senescallo.
Alvr. de Sancto Martino Dapifero.
Gosberto de Sissenio.
Rob. filio Ernisii.
Eudde filio Ern.
Waltero de Ypra.
Willielmo Marescallo.
Roberto de Ble.
Eimerio filio Eudon.

Apud Falesiam.

Sub Sigillo pendente cui imprimitur Imago Regis in solio sedentis, & sinistra manu gerentis sceptrum.

Hæc

Hæc est Conventio & Finis quem Will. Rex Scotorum fecit cum Domino suo Henrico Rege, Filio Matildis.

A.D. 1174. *A. 20. H. 2. Ex magno Rotulo penes Camer.*

WIllielmus Rex Scotorum devenit homo ligius Domini Regis contra omnem hominem de Scotia, & de omnibus aliis terris suis, & fidelitatem ei fecit, ut ligio Domino suo, sicut alii homines sui ipsi facere solent. Et similiter fecit Homagium Henrico Regi filio suo, salvâ fide Domini Regis Patris sui.

Omnes vero Episcopi, & Abbates, & Clerus Terræ Regis Scotiæ, & Successores sui facient Domino Regi, sicut ligio Domino, fidelitatem de quibus habere voluerit, sicut alii Episcopi sui ipsi facere solent, & Henrico Regi filio suo, & Hæredibus suis.

Concessit autem Rex Scotiæ, & David Frater suus, & Barones, & alii homines sui Domino Regi quòd Ecclesia Scoticana talem subjectionem amodò faciet Ecclesiæ Anglicanæ, qualem illi facere debet & solebat tempore Regum Angliæ prædecessorum suorum. Similiter Richardus Episcopus Sancti Andreæ, & Ricardus Episcopus de Dunkeldyn, & Galfridus Abbas de Dunfermelyn, & Herbertus Prior de Coldingham concesserunt quod etiam Ecclesia Anglicana illud jus habeat in Ecclesia Scotiæ, quod de jure habere debet, & quod ipsi non erunt contra jus Ecclesiæ Anglicanæ.

Et de hac Concessione, sicut ligiam fidelitatem Domino Regi & Henrico filio suo fecerunt, eos inde assecuraverunt; ità hoc idem facient alii Episcopi & Clerus Scotiæ per Conventionem inter Dominum Regem, & Regem Scotiæ & David Fratrum suum & Barones suos factam.

Comites etiam & Barones, & alii homines de terra Regis Scotiæ, de quibus Dominus Rex habere voluerit, facient ei homagium contra omnem hominem & fidelitatem, ut ligio Domino, sicut alii homines sui facere solent, & Henrico Regi filio suo, & Hæredibus suis, salva fide Domini Regis Patris sui: Similiter Hæredes Regis Scotiæ & Baronum & hominum suorum homagium & ligantiam facient Hæredibus Domini Regis contra omnem hominem. A.D. 1174.

Præterea Rex Scotiæ & homines sui nullum amodò fugitivum de terra Domini Regis pro felonia receptabunt in Scotia, vel in alia terra sua; (nisi voluerit venire ad rectum in Curia Domini Regis, & stare judicio Curiæ) set Rex Scotiæ & homines sui quàm citiùs poterunt eum capient, & Domino Regi reddent, vel Justiciariis, aut Ballivis suis in Anglia.

Si autem de terra Regis Scotiæ aliquis fugitivus fuerit pro felonia in Anglia (nisi voluerit venire ad rectum in Curia Regis Scotiæ, vel in Curia Domini Regis, & stare Judicio Curiæ) non receptabitur in terra Domini Regis; set liberabitur hominibus Regis Scotiæ per Ballivos Domini Regis ubi inventus fuerit.

Præterea homines Domini Regis habebunt terras suas, quas habebant, & habere debent de Domino Rege, & de Rege Scotiæ, & de hominibus suis; & homines Regis Scotiæ habebunt terras suas, quas habebant, & habere debent de Domino Rege, & de hominibus suis.

Pro ista vero Conventione & fine firmiter observando Domino Regi, & Henrico filio suo, & Hæredibus suis à Rege Scotiæ, & Hæredibus suis liberavit Rex Scotiæ Domino Regi Castellum de Rockesburg, & Castellum de Berwick, & Castellum de Gedewortbe, & Castellum Puellarum, & Castellum de Stryvelyn in misericordia Domini Regis: Et ad custodienda Castella illa assignabit Rex Scotiæ, de Redditu suo, mensurabiliter ad voluntatem Domini Regis.

Præterea pro prædicta Conventione & fine exequendo liberavit Rex Scotiæ Domino Regi David Fratrem suum in obsidem, &

Comitem Duncanum, &
Comitem Waldenum, &
Comitem Gilbertum, &

Comitem

A. D. 1174.

Comitem de Anegus, &
Ricardum de Moreville, Constabularium, &
Niz filium Willielmi, &
Ricardum Comyn, &
Walterum Corbet, &
Walterum Olyfard, &
Johannem de Valz, &
Willielmum de Lyndeseye, &
Philippum de Coleville, &
Philippum de Valoigner, &
Robertum Frembert, &
Robertum de Burneville, &
Hugonem Gyffard, &
Hugonem Rydal, &
Walterum de Berkele, &
Willielmum de la Haye, &
Willielmum de Mortemer.

Quando vero Castella reddita fuerint Willielmus Rex Scotiæ & David Frater suus liberabuntur. Comites quidem & Barones prænominati, unusquisque postquam liberavit obsidem suum, scilicet filium legitimum quem habuit, & alii Nepotes suos, vel propinquiores sibi Hæredes, & Castellis, ut dictum est, redditis, liberabuntur.

Præterea Rex Scotiæ & Barones sui prænominati assecuraverunt quod ipsi bona fide, & sine malo ingenio, & sine occasione facient quod Episcopi, & Barones, & homines terræ suæ, qui non affuerunt quando Rex Scotiæ cum Domino Rege finivit, eandem ligantiam & fidelitatem Domino Regi & Henrico filio suo facient, quam ipsi fecerunt; & quod Barones & homines, qui affuerunt, obsides liberabunt Domino Regi de quibus habere voluerit.

Præterea Episcopi, Comites & Barones conventionaverunt Domino Regi, & Henrico filio suo, quod, si Rex Scotiæ aliquo casu a fidelitate Domini Regis & filii sui & a conventione prædicta recederet, ipsi cum Domino Rege tenebunt, sicut cum ligio Domino suo, contra Regem Scotiæ, nec ipse ad fidelitatem Domini Regis redeat. A. D. 1174.

Prædictam itaque Conventionem firmiter observandam bona fide, & sine malo ingenio Domino Regi, & Henrico filio suo, & Hæredibus suis a Willielmo Rege Scotiæ, & David fratre suo, & à Baronibus suis prædictis, & ab Hæredibus eorum assecuravit ipse Rex Scotiæ, David frater suus, & omnes Barones sui prænominati, deficut Ligii homines Domini Regis, contra omnem hominem & Henrici filii sui, salva fidelitate Domini Regis Patris sui.

Hiis Testibus,

Ricardo Episcopo Abricen.
Johanne Saresberien. Decano.
Roberto Abbate Malmesbur.
Radulpho Abbate de Mondesburg.
Herberto Archidiacono Northampton.
Waltero de Constanciis.
Rogero Capellano Regis.
Osberto Clerico de Camera.
Ricardo filio Domini Regis, Comite Pictaviæ.
Galfrido filio Domini Regis, Comite Brytanniæ.
Comite Willielmo de Essex.
Hugon Comite Cestriæ.
Ricardo Humez Constabulario.
Comite de Millenc.
Jordano Cosson.
Humfrido de Bohun.
Willielmo de Curcy, Senescallo.
Gilberto Malet, Senescallo.

Apud Falesiam.

Hic

Hic eſt Finis & Concordia, quæ facta fuit apud Windeſhoveres, in octavis Sancti Michael. anno ab incarnatione Domini MCLXXV. *Inter Dominum Regem Angliæ, H. Filium Matillis Imperatricis, & Rodericum Regem Connactenſem per Catholicum Archiepiſcopum Tuamenſem, & Cantordem Abbatem Sancti Brandani, & Magiſtrum Laurentium Cancellarium Regis Connactenſis. Scilicet.*

A.D. 1175. *A. 21. H. 2. Ex Rot. Ab. In Biblioth. Cotton.*

1. QUOD H. Rex Angliæ conceſſit prædicto Roderico, Ligio homini ſuo, Regi Connactæ, quamdiu ei fideliter ſerviet, quod ſit Rex ſub eo paratus ad ſervitium ſuum, ſicut homo ſuus.

2. Et quod terram ſuam ita teneat benè & in pace ſicut tenuit antequam Dominus Rex Angliæ intraret Hiberniam, reddendo ei tributum.

3. Et totam aliam terram, & habitatores terræ habeat ſub ſe, & juſticiet ut tributum Reg. Angl. integrè perſolvant, & per manum ejus, & ſua jura ſibi conſervent.

4. Et illi qui modo tenent, teneant in pace quamdiu permanſerint in fidelitate Regis Angliæ, & ei fideliter, & integrè perſolverint tributum, & alia juta ſua, quæ ei debent, per manum Regis Connacti; ſalvo in omnibus jure & honore Domini Regis Angliæ & ſuo.

5. Et, ſi quis ex eis Regi Angliæ & ei rebelles fuerint, & tributum, & alia juta Reg. Angl. per manum ſuam ſolvere noluerint, & a fidelitate Regis Angliæ receſſerint, ipſe eos juſticiet & amoveat.

6. Et, ſi eos per ſe juſticiare non poterit, Conſtabularius Regis Angliæ, & familia ſua de terrâ illâ juvabunt eum ad hoc faciendum, cùm ab ipſo fuerint requiſiti, & ipſi viderint quod neceſſe fuerit.

7. Et propter hunc finem reddet prædictus Rex Connact. Domino Regi Angliæ tributum ſingulis annis; ſcilicet, de ſingulis 10 animalibus unum Corium, placabile Mercatoribus, tàm de totâ terrâ ſuâ, quàm de aliâ: Excepto quòd de terris illis, quas Dominus Rex Angliæ, retinuit in Dominio ſuo, & in Dominio Baronum ſuorum, nichil ſe intromittet: A.D. 1175.

Scilicet, Duvelina cum omnibus pertinentiis ſuis:

Et Raida cum omnibus pertinentiis ſuis, ſicut unquam Murchat Vamailethachlin eam meliùs & pleniùs tenuit, aut aliqui qui de eo eam tenuerunt:

Et exceptâ Veſeſordiâ cum omnibus pertinentiis ſuis, ſcil. cum tota Lagenia:

Et exceptâ Waterfordiâ, cum tota terra illa quæ eſt a Vaterford. uſque ad Duncatvan; ita quod Duncarvan ſit cum omnibus pertinentiis ſuis infra tertam illam.

8. Et, ſi Hibernenſes, qui aufugerunt, redire voluerint ad terram Baronum Regis Angliæ, redeant in pace, reddendo tributum prædictum ſicut alii reddunt, vel faciendo antiqua ſervitia, quæ facere ſolebant, pro terris ſuis; & hoc ſit in arbitrio & voluntate Dominorum ſuorum.

9. Et, ſi aliqui redire noluerint, & Domini eorum requiſierint Regem Connactæ, ipſe cogat eos redire ad terram ſuam, ut ibi remaneant & pacem habeant.

M 10. Et

A. D. 1175. 10. Et Rex connactæ accipiat obsides ab omnibus, quos ei committit Dominus Rex Angliæ, ad voluntatem Domini Regis & suam.

11. Et ipse dabit obsides, ad voluntatem Domini Regis Angliæ, illos vel alios; & ipsi servient Domino Regi de canibus suis & avibus singulis annis de præsentiis suis.

Et nullum omnino, de quacunque terra Domini Regis sit, retinebunt contra voluntatem Domini Regis & mandatum Domini Regis.

Testibus hiis, A. D. 1175.

Richard. Episcopo Winton.
Gaufr. Episcopo Eliensi.
Laurentio Duvelienst Archiepiscopo.
Gaufr. & Nichol. & Rog. Capellanis Regis.
Will. Com. Excesse, &
Ric. de Luci.
Gaufr. de Pertico.
Reginaldo de Curtenia.

Willelmus Rex Siciliæ Litteris suis confirmat quicquid Nuncii sui juraverant de Consummatione Matrimonii cum Henrici Regis Filia.

A. D. 1176. A. 22. H. 2. HEnrico Dei gratia nobilissimo Regi Anglorum speciali amico suo, Will. eadem Gratia Rex Siciliæ, Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuæ salutem.

Honorabiles magnificentiæ vestræ nuncios recepimus honorificè, quorum insinuatione nobis innotuit, quod præsentibus & jubentibus vobis, tres nobiles & spectatæ fidei viri de regno vestro in anima vestra consummationem Matrimonii inter nos & Filiam vestram juraverunt, qui & postulaverunt instantius ut idem manu propria juraremus: quod, quia Regno nostro semper, & nostris fuit progenitoribus insuetum personaliter jurare, non duximus expedire.

Quare prædicti Nuncii vestri quæsierunt ut sicut ab honorabilibus personis feceratis illud in anima vestra jurari, sic & nos similiter in anima nostra fieri faceremus.

Nos equidem, & quod a nostris Nunciis, in vestra præsentia constitutis, super Concessione Matrimonii, ex parte nostra juratum est, rati-habitione firmamus, & quod, vobis præsentibus, in anima vestra juratum est grato assensu recepimus ac si manu propria jurassetis; cum unum & idem putemus Sacramentum, quod vel manu propria fit, vel in anima, jubentis & præsentis juratur. A. D. 1176.

Post hac Nuncii vestri juraverunt quod, postquam Nuncii nostri cum galeis ad partes Sancti Egidii pervenerint quam primum id vobis innotuerit, nobilissima Filia vestra eis, quam citius poterit, assignabitur nostro feliciter Matrimonio copulanda. Vestra itaque intererit, & vobis cedet ad gloriam celeriter exequi quæ initiati Matrimonii perfectionem desiderant.

Dat. Panorm. vicessimo tertio die Augusti.

Compro-

Compromissum Alfonsi Regis Castellæ (qui Uxorem duxerat Aleanoram Henrici Filiam) & Garciæ Regis Navarræ, in quo constituunt omnium quærelarum arbitrum Henricum Regem Angliæ.

A. D. 1176. A. 22. H. 2.

1. HOC est Pactum & Conventio, quæ facta fuit inter Aldefonsum Regem Castellæ, & Sanctium Regem Navarræ Avunculum suum, de quærelis videlicet quas inter se habebant, ut pro judicio Regis Angliæ sibi satisfacerent.

2. Ad hæc uterque Regum quatuor Castella in fidelitate ponit, ut judicium Henrici Regis Angliæ, Filii Matildis Imperatricis, soceri Regis Aldefonsi, accipiat, & compleat, & per quem steterit, quo minus fiant, subscripta Castella amittat.

3. Rex vero Aldefonsus ponit in fidelitate Nagaram Castellum Christianorum, & Or Castellum Judæorum; & Arnedo Castellum Christianorum, & Celorigon Castellum Judæorum.

4. Similiter Sanctius Rex Navarræ in hac fidelitate ponit Stellam Castellum, quod Petrus Roderici tenet; & Castellum Judæorum; & Funes; & Maranon.

5. Et ad hoc Nuncii utriusque Regis sint ad præsentiam Regis Angliæ in prima die præsentis quadragesimæ, quæ est caput jejunii, ad hoc judicium recipiendum.

6. Et si forsitan Nuncii cujuslibet partis morte vel infirmitate, vel captivitate in via sua detenti fuerint, præcedentes nuncii expectent eos usque triginta dies ultra diem præfixam in curia prænominati Regis Angliæ: Et qui sani remanserint, veniant ad curiam, & accipiant judicium.

7. Et, si omnes infirmi, vel capti, vel mortui fuerint, nichil Rex, cujus fuerint, proinde amittat.

8. Et, si omnes, vel aliqui Nunciorum, aliqua, harum trium occasionum non fuerint detenti, & ad diem statutum ante Regem Angliæ non venerint, Rex, cujus Nuncii fuerint, hæc prædicta Castella amittat; & hoc per bonam fidem, & sine malo ingenio. A. D. 1176.

9. Et si forte, quod absit, Rex Angliæ interim mortuus fuerit, hoc eodem prædicto modo Nuncii isti ad Regem Francorum ad hoc judicium recipiendum pergant, & per eum, sicut per Regem Angliæ, hoc judicium recipiant & compleant.

10. Sanctius igitur Rex Navarræ hæc tria Castella per milirem & per portatorium suum recipiat, & donet Naiaram & Celorigo Petro Roderici, Filio Comitis Roderici, & donet Arnedo D. Semenes; & ipsi faciant sibi bominium de eis.

Similiter Aldefonsus Rex Castellæ hæc quatuor Castella per militem & per portatorium suum recipiat, & donet Stellam Roderici de Azfagra, & Funes S. Ramuri & Maranon R. Martini; & ipsi faciant sibi hominium de eis.

12. Et, si aliquis Regum istorum hæc prædicta Castella miliribus ea tenentibus auferri voluerit & alteri dare, donet illa Sanctius Rex Navarræ Petro Roderici, vel G. Vermundi, vel S. Raimiri, vel J. Velez. vel R. Martini, vel E. Almoran. vel S. Almoran, vel E. de Oriz, vel P. Ramuri, vel G. de Oriz, vel P. de Oriz.

13. Similiter Rex Aldefonsus Castellæ donet illa Comiti N. vel Comiti P. vel Comiti G. vel Comiti Gomerz, vel R. Gurtezt, vel P. de Arazuri, vel. D. Senezt. vel G. Garsiæ, vel Ordono Garsiæ, vel G. Roderici de Aztagra, vel P. Guntezt, vel L. Roderici de Agafar: Sed ipsi qui tenentes fuerint non donent hæc prædicta Castella, donec illi qui recipere ea debuerint, faciant bominium de illis alteri Regi, sicut supradictum elt.

14. Et in toto, quantum Rex Aldefonsus tenet de Rege Navarræ, melioret cum suo proprio ære, quantum voluerit & potuerit.

15. Simi-

A. D. 1176.

15. Similiter Rex Sanctius Navarræ melioret, cum suo proprio ære quantum voluerit, & potuerit in toto quantum tenet de Rege Aldefonso.

16. Et ad hoc judicium audiendum isti Reges quatuor fideles elegerunt, viz.

Johannem Episcopum Tirasonensem, &
Petrum de Areis, &
Ar ——— de Torrela, &
Gunterum Petri de Rinoso:

Ut de istis, duo, vel tres, vel omnes, cum Nunciis ad Curiam Regis Angliæ pergant, & querimonias utriusque Regis, ante eum exponant; & auditis querelis, quos Rex Angliæ causam suam primitus dicere mandaverit, dicant. Et per verbum horum fidelium, qui hoc judicium a Rege Angliæ audierint, uterque Regum supradictam Conventionem, prout in hac Charta continetur, attendant & compleant. Et Milites, qui de prædictis Castellis hominium fecerunt, secundum dictum horum fidelium hoc Pactum præfatum Regibus attendant & compleant per bonam fidem, & sine malo ingenio.

17. Insuper verò ambo Reges prædicti, unusquisque, per fidem suam, firmaverunt, & statuerunt Treugas bonas & salvas de hominibus, & Castellis, & Terris, & de omnibus aliis rebus usque ad septem Annos; &, ut firmiter teneantur, Sanctius Rex Navarræ ponit Ergamin fidelitate, & Rex Aldefonsus ponit Calagunam.

18. Et si exercitus cujuslibet horum Regum, cum eo, vel sine eo, Regnum alterius intraverit, ille, qui hoc fecerit, prædictum Castrum perdat.

19. Et, si forte aliquis Vassallus horum Regum, infra istas Treugas, in Regno alterius vi vel furto Castellum acceperit, Rex, cujus ille Vassallus fuerit, infra quadraginta dies suum Castellum alteri Regi reddat; quod si non fecerit, Miles ille, qui Castrum, quod in fidelitate positum est, tenuerit, Regi conquerenti prædictum Castrum donet, & teneat illud in pignore donec suum Castellum recuperet.

A. D. 1176.

20. Et si aliquis borum Regnorum, qui non sit Vassallus istorum Regum, aliquo Casu in Regno alterius Castellum acceperit, ambo Reges cum Gente sua super eum veniant, & obsideant, & donec sit captum, de eo non recedant.

21. Statuerunt etiam ut omnes Vassalli utriusque Regis, qui, ex quo ista guerra incepit, Hæreditates amiserunt, eas ex integro recuperent, sicut erant tenentes die, qua eas perdiderunt: Et pro malefacto, vel judicio, quod hactenus fecissent, eas non perdant; nec infra istos septem annos pro aliqua querimonia ulli respondeant.

22. Et, si deinceps de novo querimonia aliqua, vel judicium inter eos ortum fuerit, ad Medianetum veniant, & secundum quod ibi judicatum fuerit sibi satisfaciant.

23. Et omnes homines utriusque Regni, securi de Regno ad Regnum eant & redeant; exceptis notis homicidis.

24. Et, si aliquis istorum Regum Hæreditates, sicut supradictum est, reddere noluerit, prædictum Castrum alteri Regi reddat, & teneat illud in pignore, donec Hæreditates, & totum, quantum de illis exigerit, recuperet.

25. Et omnes Vassalli utriusque Regis sint infra istas Treugas, cum hominibus Castellis, Hæreditatibus, & etiam cum omnibus aliis rebus, quas habuerint, in qualicumque terra fuerint.

26. Et hæc omnia supradicta teneantur & serventur per bonam fidem, & sine malo ingenio.

27. Et Rex Aldefonsus Aragoniæ sit in istis Treugis, si ei placuerit; &, si forte sibi non placuerit in illis esse, tamen Treugæ ut supradictum est, firmiter inter nos Reges præfatos teneantur.

28. Facta Charta inter Narrares & Lucronium Æræ 1214. & Kal. Septembris.

Epistola

Epistola Petri Blesensis Bath. Archidiac. ad Henricum Regem, qua, inter alia, adesse Nuncios Regum Hispaniæ commemorat, antiquam inter Regna controversiam judicio suo submissuros.

A.D. 1177. Æ. 23. H. 2. DIU quæsivi, & non inveni, quem desiderat Anima mea, diu vos insecutus, sed non assecutus sum. Vanæ namque voces populi, de viis vestris varie sentientes, dum pes meus stetit in via recta, me in invium retorserunt. Salomon equidem dicit, Tria investigabilia esse, & quartum penitus inveniri non posse, viam aquilæ in Cœlo, viam Navis in Mari, Viam Colubri super terram, viam Viri in adolescentia sua; ego quintum possum adjicere, Viam Regis in Anglia. Cucurri Domine hactenus in incertum: Et adhuc ignoro, quo veniam, aut quo vadam. Fatigatus enim ab itinere, insuper & arreptus apud Neuportum dysenteria gravi, cursores diversos vestrorum-exploratores itinerum ante faciem meam circumquáque præmisi: Mandetis igitur ubi & qua die inveniri possitis, benignissime Princeps, ut curram in via mandatorum vestrorum, & sit lucerna pedibus meis verbum tuum. Cum enim Reipublicæ intersit injuncta mihi per vos negotia tempestivùs expediri, non parcam corpori misero & afflicto donec desideratissimam A.D. 1177 faciem vestram conspiciam: Tu vero dirige in conspectu tuo Domine viam meam.

Nuncii vestri a Romana Curia redierunt exonerati quidem Argento, onerati plumbo; non multum indumentis, aut evectionibus honorati.

Applicuerunt præterea in magno comitatu Nuncii Regum Hispaniæ, deferentes ad vos illam antiquam & utinam antiquatam, Regnorum controversiam, quæ tot Civitatum populos traxit in exterminium & ruinam.

Benedictus autem Deus; nam, sicut Regina Austri venit à finibus terræ audire sapientiam Salomonis, sic hodiè remotissimi Reges, in hac querela gravi & inexplicabili, vestro judicio se submittunt: Postulantes instantius, ut quæstio, tam nodosa, sub vestræ discretionis examine resolvatur.

Bene valeat Carissimus Dominus meus, diúque ac fæliciter vivat & regnet.

Tenor Instrumenti in quo Petitiones & Allegationes nunciorum, nomine Regis Castellæ continentur.

A. D. 1177. A. 23. H. 2. 1. IN Nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti, Amen. In Nomine Domini Rex Aldefonsus Castellæ & Toleti conqueritur & petit à Rege Sanctio Navarræ Avunculo suo, sibi fieri restitutionem de Logronio, de Athleua, de Vanaret, quod est citra Ribaronia, & de Agoscio, de Abtol, de Arresa, de Alaua cum suis mercatis, scilicet de Estwalez, & de Divina, & omni jure suo de Terra, quæ dicitur Durango; quæ omnia Rex Aldefonsus bonæ memoriæ, qui Toletum de potestate Saracenorum liberavit, jure hæreditario possedit: Et post mortem ejus filia ejus Regina Vracha simili jure possedit, qua mortua, filius ejus Imperator Aldefonsus, bonæ memoriæ, similiter jure hæreditario possedit: Et, post mortem Imperatoris, Rex Sanctius filius ejus, sine placito, jure hæreditario possedit: Et post mortem Regis Sanctii, filius ejus Dominus noster Rex Aldefonsus similiter prædicta omnia jure hæreditario possedit, quousque hæc omnia jam dictus Rex Navarræ prædicta Regi Castellæ Nepoti suo Orphano, Pupillo & innocenti, filio amici & Domini sui, & non de his requisito abstulit, & violenter detinet.

2. Conqueritur etiam & petit restitutionem sibi fieri à prænominato Rege Navarræ de roba quam injuste detinet. Imperator enim adquisivit eam à Rege Saracenorum, qui dicebatur Zafadola, & dimisit eam filio suo Regi Sanctio, qui eam post mortem Imperatoris toto tempore vitæ suæ in pace possedit. Quo mortuo Dominus meus Rex Aldefonsus, filius ejus, jure hæreditario in pace possedit, quousque Sanctius Ramires de Perola eam amisit qui tenebat eam, secundum, consuetudinem Hispaniæ, de manu Petri Ortiz: Qui Petrus Ortiz, tenebat eam, secundum eandem consuetudinem, à Domino nostro Rege Aldefonso. A. D. 1177.

3. Petit etiam fructus quos percepit sæpedictus Rex Navarræ de Logronio, & de omnibus aliis prænominatis à tempore Invasionis, & damna quæ intulit terræ ejus eam deprædando & comburendo; quorum omnium summam æstimamus ferè Centum millia Marcarum Auri.

4. Præterea petit pontem Reginæ, & Sangossa, & totam terram quæ est ab his duabus villis usque ad Flumen Iberi: Quam terram bonæ memoriæ Rex Aldefonsus Avus Imperatoris habuit, & in pace possedit; & per eum, secundum consuetudinem Hispaniæ, Consanguineus ejus Rex Sanctius Aragonensis; &, eo mortuo, filius ejus Rex Petrus; &, post mortem Regis Petri, Frater ejus Rex Aldefonsus Aragonensis, similiter sicut Consanguinei & amici tenuerunt.

5. Petit etiam medietatem Tudelæ, ex causâ Maternæ successionis, quam Comes Dalpere donavit Reginæ Margaretæ Sobrinæ suæ, quæ uxor fuit Regis Garsiæ, & Aviæ ejusdem Regis Aldefonsi; cum jam dicta Tudela nullo modo pertinet ad Navarram.

Tenor

Tenor Scripti in quo Petitiones, & Allegationes Nunciorum Regis Navarræ continentur.

A. D. 1177. A. 23. H. 2. 1. PEtit Sanctius Rex Navarræ Cudeio Monasterium, Montem de Oca, vallem Sancti Vincentii, Vallem de Oliacasto, Cingovilaf, Montem Nigrum, Sera Alba usque Agredam, hæc omnia repetit, & quicquid est infra hæc versus Navarram; & istius terræ petit universos redditus, à tempore, quo obiit Rex Sanctius de Penalen. hæc omnia ad regnum suum spectantia possedit & habuit in pace & quiete Abavus hujus regis Sanctii. Garsias scilicet Rex Navarræ & Nageræ; & Proavus ejus per violentiam fuit expulsus ab hoc regno, propter imbecillitatem suam, per Aldefonsum Regem Castellæ, consanguineum suum: procedente autem tempore Rex Garsias, nepos ejus & pater hujus, inclitæ memoriæ, divina voluntate & fide naturalium hominum suorum exhibita, recuperavit regnum suum, licet non integrum; & quod restat adhuc petit filius ejus Sanctius nunc Rex Navarræ.

2. Præterea petit hæc, quæ Imperator abstulit regi Garsiæ Patri suo per vim: Scilicet Nageram Castellum Christianorum & Judæorum, Gramon, Pancorvo, Belferazt, Cereso Monasterium, Celorigo, Bilibio, Medria, Veguera, Clauuero, Verbea, Lautaron. hæc autem repetit & sibi restitui postulat, quia Pater suus Rex Garsias jure hæreditario ea possidebat, & Imperator sibi abstulit. conqueritur etiam de Belforazt, quod Imperator reddiderat Regi Garsiæ patri suo: Et, eo mortuo, idem Imperator abstulit illud Sanctio, nunc regi Navarræ, tunc habenti & in pace possidenti tanquam suam propriam hæreditatem. A. D. 1177.

3. Præterea petit sibi restitui ab Aldefonso rege Castellæ possessionem Castrorum novissimè sibi ablatorum cum fructibus inde perceptis, & quicquid habiturus esset si non esset indè ejectus. Sunt autem nomina Castellorum hæc; Kel, Ocon, Patungos, Gramon, Cereso, Valorcanos, Trepeana Miriel, Amihugo, Haiaga, Miranda, Sancta Agathea, Salmas, Portela, Malvertin, Legiun & Castrum quod tenet Godin. hæc autem petit hac ratione, quia habuit & possedit pro suo, & sine ordine judiciario ejectus est; & icciroo querela sua debet procedere quia ultima est violentia, & priùs debet purgari; & etiam altera pars à jure suo cecidit, si quod habuit.

4. Ad hoc Sanctius Rex Navarræ, de juræ suo confidens, hanc infra scriptam Conventionem proponit, quod tale est.

Hæc

Hæc est Carta Pacis & Concordiæ quæ fuit facta inter Regem Aldefonsum de Castella, & Regem Sanctium de Navarra in Abbatia quæ vocatur Siterium.

PLACUIT utrique Regum ut fieret pax & concordia inter eos per decem annos, & facta est, & placuit ut hoc juramento firmarent: Et jurarent ipsi, & Barones utriusque super Altare & super. 4. Evangelia, ut tenerent prædictam Concordiam & Treugas per fidem & sine malo ingenio & sine fraude per 10. annos & istæ Treugæ factæ fuere de corporibus & pecoribus, de facultatibus & castellis per fidem & sine fraude & malo ingenio: & si aliquis Regum vel Baronum istas Treugas fregerit, & infra 40. dies clamorem factum non emendaverit, sit perjurus & alevoso. Facta Carta Æra MCCV. mense Octobrio. ut autem sequenti Festivitate Sancti Martini usque ad 10. annos sit terminus Treguarum, & quod, infra decem annos scriptæ Conventionis, sit læsus, conqueritur; est autem læsus infra 10. annos illos in ablatione istorum castellorum Kel, Leguin, Malvetzin, Portela.

5. Præterea petit Rex Navarræ sibi restitui à Rege Castellæ usque ad summam 100. milia Marcarum Argenti; Rege Sanctio, hodiè in Navarrâ regnante, satisfactionem Regi Aldefonso offerente de omnibus querelis suis secundum arbitrium Baronum utriusque vel serenissimi Regis Angliæ. Et confidenter dicimus, quoniam ista & his similia, infra talem Conventionem, & tales Treugas perpetrata, debent primùm restitui, antequàm ad alium Causæ perveniatur articulum; quoniam hoc habet Lex, hoc habet consuetudo, hoc habet Canon, hoc habent omnia jura. Hæc, quæ dicta sunt, manifesta sunt literâ, sed pleniùs & copiosiùs manifestabuntur linguâ.

Judicium sive Arbitrium Regis Angliæ in causa prædicta de differentiis sibi compromissis per Reges Castellæ & Navarræ.

A. D. 1177. A. 23. H. 2. A. D. 1177.

HDei Gratiâ Rex Angliæ Dux Norm. & Aquit. & Comes And. charissimis amicis suis Aldefonso Regi Castellæ & Sanctio Regi Navarræ Salutem. Sicut ex literarum vestrarum tenore, & fidelium vestrorum,

Johannis Episcopi Tirasonensis,
Petri de Areis,
Gutteri Petri de Rinoso,

Relatione, & Nuntiorum vestrorum.

Episc. Palentin,
Comitis Gumes,
Lobdiezi,
Gomes Garsiæ,
Garsi Garsi,
Pet. Petri,
Gotteri Fernanz.
Episc. Pampelun.
Garsie Berneri,
Sanctii Ramiri,
Espaignol de Taissonal,
Petri Raimiri,
Acenari de Chalez,

Assertione cognovimus.

Placuit

A. D. 1177. Placuit utrique vestrum queremonias inter vos habitas, super quibusdam Castellis, & Terris, cum earum terminis & pertinentiis, judicio nostro terminari; nos vero Fidelibus & Nunciis vestris ea, qua decuit, veneratione susceptis, pacem, inter vos, honori Dei & toti Christianitati plurimum profuturam attendentes, divinæ pietatis & communis utilitatis intuitu, negotium hoc in nos suscepimus. Fidelibus itaque a vobis communiter electis & procuratoribus & advocatis causarum vestrarum in præsentia nostra, & Episcoporum, & Comitum, & Baronum nostrorum constitutis, petitiones & allegationes utriusque partis diligenter audivimus & intelleximus.

Proponebant siquidem hi, quibus causa Aldefonsi Regis Castellæ commissa fuerat, Sanctium Regem Navarræ memorato Regi Castellæ, dum adhuc Pupillus esset & Orphanus, Castella & Terras, scilicet Logronium, Navarret, Antlena, Aptol, Agosoio, cum omnibus terminis & pertinentiis suis, quæ Pater suus, die qua decessit, & ipse post aliquot annos quiete possederat, injuste & violenter abstulisse; unde & eorum sibi fieri restitutionem postulabant.

Illi vero, quibus causa Sanctii Regis Navarræ commissa fuerat, nichil eorum quæ ab aliis proposita fuerant contradicentes, asserebant Aldefonsum, præfatum Regem Castellæ, Sanctio prænominato Regi Navarræ Castella, scil. Legiun, Portol, & Castellum quod tenet Godin per Guerram & injuste abstulisse, & parte altera in nullo contradicente sibi, eorum sibi fieri restitutionem pari petebant instantia.

Præterea in scripto vestro continebatur communi, vos Treujas inter vos, usque in septenuium fide interposita firmasse, & hoc ipsum Nuncii vestri in jure palam sunt protestati.

Habito igitur, cum Episcopis, Comitibus & Baronibus nostris, cum deliberatione consilio, Pacem inter vos, ad fidem Christianorum propagandam, & ad inimicorum Christi confusionem, necessariam fore considerantes; plenam etiam, tam ex scriptis vestris quam Nunciorum assertionibus, fiduciam concipientes quod, in pace firmanda & conservanda, consilio nostro & præcepto parebitis, ante judicii pronunciationem, super præscriptis querelis & treujis, mandamus vobis per Nuncios vestros, & consulimus, & præcipimus, & adhuc etiam præsenti scripto mandamus ut Pacem inter vos firmetis, & in perpetuum fideliter observetis.

Super querelis vero prætaxatis de Castellis & Terris, cum omnibus terminis & pertinentiis, hinc inde violenter & injuste ablatis, cum nichil contra violentiam utrique objectam a parte alterutra alteri responderetur, nec quicquid, quo minus restitutiones, quas petebant, faciendæ essent, allegaretur; plenariam utrique parti supradictorum, quæ in jure petita erant, fieri restitutionem adjudicavimus. A. D. 1177.

Adjunximus etiam ex judicio treujas præfatas inter vos (ut prædictum est) fide firmatas, sicut ex scripto vestro & Nunciorum vestrorum publica confessione in jure facta nobis constitit, usque ad constitutum inter vos terminum inviolabiliter observandas. Volumus etiam & præcipimus, pro bono pacis, ut Rex Aldefonsus, dilectus Filius noster, donet Sanctio Regi Navarræ, Avunculo suo, singulis annis usque ad decennium tria millia Marabotinorum, ad tres terminos in anno Byrgis recipienda. Scil. ad quatuor primorum mensium post prædictam restitutionem utrinque factam mill. Marabotinorum, & ad finem quatuor mensium proximo sequentium mille Marabotinorum, & ad finem quatuor mensium tertio sequentium mille Marabotinorum, ita ut singulis de 10 annis, sequentibus prædictam restitutionem, solvantur tria millia Marabotinorum ad eosdem terminos, & in loco prænominato Sanctio Regi Navarræ.

Præterea Nuncii utriusque vestrum juraverunt, ante sententiæ pronunciationem, vos prædictum judicium nostrum, tàm de restitutionibus quàm de Treujis, firmiter observaturos; &, nisi feceritis, quod corpora sua reddent in manum nostram & potestatem.

Testibus his.

Ric. Archiepiscopo Cantuariæ.
Hug. Dunelm. Episcopo.
Gaufr. Elyensi Episcopo.
Rogerio Wigorn. Episcopo.
Bartholomo Exoniensi Episcopo.
Gileberto Lund. Episcopo.
Waltero Rofensi Episcopo.
Reginaldo Bathoniensi Episcopo.
Johanne Norwicensi Episcopo.
Johanne Cicestrensi Episcopo.
Rodberto Hereford Episcopo.
——— *Episcopo, de Sancto David Walliæ, &*
Adam Episcopo de Sancto Asaph, &
Episcopo de Bangor, &
Christiano Episcopo Candidæ Casæ de Galueia;

O *Gaufr.*

A. D. 1177. *Gaufr. Filio Regis Comite Britanniæ, &*
Will. Comite Abbemarliæ, &
Rob. Comite Leircestriæ, &
Willelmo de Mandevilla Comite de Exsexa, &
Will. Comite Glaucestriæ, &
Will. de Arundel Comite Sutsexæ, &
Comite Cestriæ, &
Comite de Ferreris.

Et de Baronibus Angl. *Ric. de Luci, &* A. D. 1177.
Will. de Vesci.
Odenello de Dumfravilla.
Rob. de Vall.
Rogero de Mumbrai.
Rob. de Stutevilla.
Philippo de Chima.
Rogerio Bigot, &
Aliis quam pluribus, tam Clericis, quam Laicis, de Regno Angl.

Conventio facta inter Henricum Regem Angliæ & Ludovicum Regem Franciæ, per quam uterque tenetur ire in servitium Crucis.

A. D. 1177. *A. 23. H. 2.* 1. SCiant omnes, præsentes & futuri, quòd ego *Ludowicus* Dei gratiâ *Rex Francorum*, & ego *Henricus* eadem gratiâ, *Rex Angliæ*, volumus ad omnium, tàm præsentium quàm futurorum, notitiam pervenire, nos, Deo inspirante, promisisse & jurasse, quod simul ibimus in servitium Christianitatis, & Crucem suscipiemus ituri Jerosolimam, sicut in scripto de susceptione *Crucis* inter nos facto continetur.

2. Volumus etiam quod omnes sciant quod sic sumus, & amodò volumus esse amici, quod uterque nostrum alteri conservabit vitam, & membra, & terrenum honorem suum contra omnes homines pro posse suo. Et, si quæcunque persona alterutri nostrum malum facere præsumpserit, ego *Henricus* juvabo *Ludowicum Regem Franciæ* Dominum meum contra omnes homines pro posse meo; & ego *Ludowicus* juvabo *Henricum Regem Angliæ* contra omnes homines pro posse meo, sicut hominem & fidelem meum, (salva fide, quam debemus hominibus nostris, quamdiu ipsi fidem nobis servabunt.)

3. Et neuter retinebit inimicum alterius amodò in terra nostra ex quo requisitus inde fuerit.

4. Et, ut amodò tollatur inter nos omnis materia discordiæ, concessimus adinvicem quod de terris, & possessionibus, & aliis rebus, quas quisque nostrum modo possidet, alter adversus alterum inde amodò nichil petet; excepto eo de *Alvernia* unde contentio inter nos est; & excepto Feodo de Castro *Radulphi*, & exceptis minutis Feodis & divisis terrarum nostrarum de *Berria*, si homines nostri aliquid inde interceperint inter se, vel adversus alterum nostrum. A. D. 1177.

5. Si autem super hiis, quæ superius excepta sunt, per nos ipsos convenire non poterimus, ego *Ludowicus Rex Francorum* elegi tres *Episcopos*,

Claremontensem,
Nivernensem,
Treverensem:

Et tres *Barones*,

Comitem Theobaldum, &
Comitem Robertum, &
Petrum de Courteneia, Fratres meos:

Et ego *Henricus Rex Angliæ* elegi tres *Episcopos*,

Willielmum Cenomanensem,
Petrum Petragonensem, &
R. Nanetumensem;

Et tres *Barones*,

Mauritium de Coonm,
Willielmum Mangott, &
Petrum de Monte Rabell, ex parte mea:

Qui, inquisita diligenter hinc inde veritate,

A. D. 1177. tate, tàm per seipsos, quàm per juramenta hominum terrarum illarum, prædicti Episcopi in verbo veritatis assecurabunt, & Laici jurabunt quod quæcunque cognoverint de jure cujuscunque nostrum esse, hoc inter nos dicent, & nos eorum dicto bona fide firmiter stabimus.

6. Si vero omnes illi Episcopi, quos ego Ludowicus elegi, interesse non poterunt, nichilominus stabimus dicto illorum duorum qui interierint; & si omnes Barones ex parte mea nominati non interfuerint, pro eo non remanebit quin stabimus dicto aliorum duorum qui interfuerint; Et similiter erit de illis quos ego Rex Henricus elegi tàm de Episcopis, quàm de Baronibus; juravimus etiam, quod nullum malum faciemus eis propter hoc quod veritatem dixerint.

7. Et si forte, quod Deus avertat, inter nos de terris nostris aliqua querela oriatur, per eosdem, bona fide, & sine malo ingenio, sine dilatione terminetur; si autem aliqua prædictarum personarum interim mortua fuerit, altera loco ipsius substituatur.

8. Si vero alteruter nostrum, ante susceptionem Crucis, iter peregrinationis arripere voluerit, alter, qui remanebit, terram illius, qui in peregrinatione erit, & homines sicut sua propria & dominica custodiet & manutenebit.

9. Postquam vero, Deo volente, Crucem susceperimus, homines nostros, qui nobiscum ibunt, faciemus jurare quod, si alteruter nostrum in via decesserit, (quod Deus avertat) ita illi, qui superstes erit, fideliter servient sicut servirent Domino suo, si vivus esset, quamdiu in terra *Jerosolimanitana* morari voluerit.

10. Pecuniam vero defuncti habebit vivus ad faciendum servitium Christianitatis, præter partem illam, quam, ante iter suum, certis locis, & certis personis dandam decrevit.

11. Et, si uterque nostrum decesserit, eligemus, si Deus nobis spatium indulserit, de probis hominibus nostris, quibus committetur pecunia utriusque nostrum ad faciendum servitium Christianitatis, & qui ducent & regent homines nostros. A. D. 1177.

12. Antequam etiam iter nostrum arripiemus, post susceptam Crucem, faciemus illos jurare, quos custodes & gubernatores constituemus terrarum nostrarum, quod ipsi bona fide cum omni posse suo, si necesse fuerit, sese adinvicem juvabunt ad defendendum terras nostras, cum ab invicem requisiti fuerint; ita quod illi, quos ego Henricus Rex Angliæ præfecero ad gubernandum terras meas, cum omni posse suo juvabunt ad defendendum terras Ludowici Regis Franciæ Domini mei, quemadmodum terras meas defenderent, si civitas mea Rothomagus obsessa esset; & eodem modo quod illi, quos ego Ludowicus Rex Franciæ præfecero ad Gubernandum terras meas, cum omni posse suo juvabunt ad defendendum terras Henrici Regis Angliæ, quemadmodum terras meas defenderent si civitas mea Parisius obsessa esset.

13. Volo etiam quod Mercatores & omnes homines, tàm Clerici, quàm Laici, de terra Regis Angliæ cum omnibus rebus suis securi sint & pacem habeant per omnes terras meas; & ego Henricus Rex Angliæ similiter volo quod Mercatores & omnes, tàm Clerici, quàm Laici, de terra Regis Franciæ cum omnibus rebus suis securi sint, & pacem habeant per omnes terras meas. Hæc autem suprascripta nos firmiter observaturos promisimus & juravimus in præsentia.

Venerabilis Petri tituli Sancti Chrysogoni Presbyteri Cardinalis, &
Richardi Wintoniensis Episcopi, &
Johannis Carnotensis Episcopi, &
Henrici Baiocensis Episcopi, &
Frogerii Sagiensis Episcopi, &
Egidii Ebroicensis Episcopi, &
Henrici Regis Regis Angliæ Filii, &
Comitis Theobaldi, &
Comitis Roberti, &
Petri de Curtenai, &
Comitis Simonis Ebroicensis, &
Willielmi de Humez, &
Multorum aliorum, tam Clericorum, quam Laicorum.

Hæc

Hæc est Carta Regis Willielmi Siciliæ, quam fecit Johannæ, Filiæ Henrici Regis Angliæ, de dote sua, qua eam dotavit die Desponsationis suæ.

A. D. 1178. *A. 24. H. 2.* IN nomine Dei æterni & salvatoris nostri Jesu Christi. Amen.

Rerum Fœdus & Concordiam humanarum, inter cætera pacis bona, ligat fortius & astringit vinculum conjugale; quod & sacramenti altitudine venerandum, & ipsa suæ institutionis est singularitate præclarum, & solenni ab initio mundi & temporis consuetudine celebratum.

Cujus itaque virtus & forma, quia de divina institutione traxit originem, nec de peccato induit maculam, nec de longævi serie temporis, desuetudinis potuit sentire jacturam. Quinetiam id honoris venerando accessit mysterio, ut maris & fœminæ consensus in Matrimonium Christi & Ecclesiæ teneat sacramentum.

Tanti ergo mysterii ratione, simul & veneratione inducti nos Will. divina favente clementia, Rex Siciliæ, Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuæ, Johannam, Puellam Regii excellentia sanguinis illustrissimam, Filiam Henrici magnifici Regis Anglorum, divino nutu & felici auspicio, sacri lege matrimonii & maritali nobis fœdere copulamus, ut bonum conjugium castæ dilectionis fides exhibeat; unde nobis in posterum proles Regia, Deo dante, succedat quæ, divini gratia muneris, virtutum simul & generis titulo ad Regni possit & debeat fastigium sublimari.

Quia vero nostra dignum est celsitudine, ut tam nobile ac insigne conjugium decenti *Dodario* debeat honorari; per hoc præsens scriptum damus & in Dodatium concedimus præfatæ Reginæ charissimæ Uxori nostræ, Comitatum Montis Sancti Angeli, Civitatem Siponti, & Civitatem Vestæ cum omnibus justis tenementis & pertinentiis earum.

In servitio autem concedimus ei, de Tenementis Comitis Golfridi, Alesine, Peschizam, Bicum, Caprile, Baranum, & Stilizum, & omnia alia quæ idem Comes de honore ejusdem Comitatus Montis Sancti Angeli tenere dinoscitur.

Concedimus etiam ei similiter in servitio Caudelarium, Sanctum Clericum, Castellum, Paganum, Bersentium, & Caguanum. A. D. 1178.

Insuper concedimus ut sint de honore ipsius Dodarii Monasterium Sancti Johannis de Lama, & Monasterium Sanctæ Mariæ de Pulsano cum omnibus Tenementis quæ ipsa Monasteria tenent de honore prædicti Comitatus Sancti Angeli; ita quidem ut ipsa Regina, Uxor nostra prædicta, omnia semper recognoscat ab Hæredibus nostris, nobis nostra ordinatione in Regnum succedentibus; & de omnibus præscriptis Tenementis servitium, prout exigit Feodum eorum, integre & illibate jam dictis Hæredibus nostris faciat, & maneat semper in eorum fidelitate.

Ad hujus autem donationis & concessionis nostræ memoriam & inviolabile firmamentum, præsens privilegium per manus Alexandri nostri notarii scribi, & bulla aurea nostro typario impressa, roboratum nostro sigillo, jussimus decorari; in quo familiares nostri & aliæ personæ se scripserunt anno, mense & indictione subscriptis.

Ego Walterus Panorm. Archiepiscopus.
Ego Alphanus Capuan. Archiepiscopus.
Ego Ric. Siracus. Episcopus.
Ego Barth. Agrig. Episcopus.
Ego Reginadus Baren. Archiepiscopus.
Ego Nich. primus Mess. Archiepiscopus.
Ego Rufus Consentinus Archiepiscopus.
Ego Theobaldus Episcopus, Abb. regalis Monasterii Sanctæ Mariæ novæ.
Ego Rob. Catanienfis Episcopus.
Ego Wido Cephl. Episcopus.
Ego Elias Tojanus Episcopus electus.
Ego Justus Mazz. Episcopus.
Ego Robertus Tricaricensis Episcopus.

Ego

A. D. 1177.

Ego Petrus Galetanus Episc.
Ego Johan. Potentinus Episc.
Ego Rob. de Bizino.
Ego Rob. Malcovenanz.
Ego Alexander Gupill.
Matheus Domini Regis Vice-Cancellarius.
Ego Rob. Casertanus Comes.
Ego Amphusus Comes Scrullat.
Ego Gocelinus Comes Lert.
Ego Hugo Comes Catazarii.
Ego Ric. Fundanus Comes.
Ego Walterus de Moac regii fortunati Stolii-Admiratus.
Ego Aldwinus de Candida, Domini Regis Senesc.
Ego Berardus gentil. regiæ privatæ Maisnedæ Constabularius.
Ego Ric. sacri Regii Palatii Logoteta.
Ego Bamal. de monte forti Magister Justiciarius.
Ego Persicus Regiæ Curiæ Magister Justiciarius. A. D. 1177.
Ego Fredericus Regiæ Curiæ Justiciarius.

Data in urbe Panorm. felici per manus

Walterii venerabilis Panorm. Archiepiscopi, &
Mathei Regis Vice-Cancellarii, &
Ricardi Venerabilis Sirac. Episc.

Domini Regis Familiarium, Anno Incarnationis Dominicæ 1177. Mense Februarii. 10. indictione. Regni verò Domini nostri Will. Dei Gratia magnifici & gloriosissimi Regis Siciliæ, Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuæ. Anno 11. feliciter. Amen.

Feodus & Amicitia innovata inter H. Regem Angl. & Philip. Regem Franciæ.

A. D. 1180. *A. 26. H. 2.*

1. EGO Philippus Dei Gratiâ Rex Francorum, & ego Henricus eadem gratia Rex Anglorum, Volumus ad omnium, tàm præsentium quàm futurorum, pervenire notitiam, quòd fœdus & amicitiam, fide mediâ, & Sacramento innovavimus, quam Dominus meus Rex Francorum & ego Henricus Rex Anglorum firmaveramus inter nos coram Jueri in præsentia

Petri tituli S. Chrysogoni Presbyteri Cardinalis, Apostolicæ Sedis Legati, &
Richardi Wintoniensis Episcopi,

Et aliorum plurimorum Episcoporum, Comitum & Baronum qui aderant, viz.

2. Quod sic sumus & amodò volumus esse amici, quòd uterque nostrûm alteri observabit vitam, & membra, & terrenum honorem suum contra omnes homines pro posse suo. Et si quæcunque persona alteri nostrûm malum facere præsumpserit. Ego Henricus juvabo Philippum Regem Franciæ Dominum meum contra omnes homines pro posse meo; & Ego Philippus juvabo Henricum Regem Angliæ contra omnes homines pro posse meo, sicut hominem & fidelem meum, Salva fide, quam debemus hominibus nostris, quamdiu ipsi nobis fidem servabunt. A. D. 1180.

3. Et neuter nostrûm amodò retinebit inimicum alterius in terrâ sua, ex quo inde requisitus fuerit.

4. Et ut inter nos tollatur amodò omnis materia discordiæ, concessimus ad invicem quòd de terris & possessionibus & omnibus aliis rebus, quas modò habemus, alter adversus alterum nihil amodò petet, excepto eo de Alvernia, unde contentio inter nos est; & excepto feodo de Castro Radulfi; & exceptis minutis feodis & divisis terrarum nostrarum de Berri, si homines nostri aliquid interceperint inter se, vel adversus alterum nostrûm.

5. Si autem super his, quæ superius excepta sunt, per nosmetipsos convenire non poterimus, Ego Philippus Rex Francorum elegi tres Episcopos,

Claremontensem,
Nivernensem,
Trecensem,

Et tres Barones,

Comitem Theobaldum, &

P *Comitem*

A.D. 1180.

Comitem Robertum, &
Petrum de Courtneia, Patruos meos:

Et ego Henricus Rex Angliæ elegi tres Episcopos,

Willielmum Cenomannensem,
Petrum Petragoritensem,
Robertum Nannetensem;

Et tres Barones,

Mauritium de Covun,
Willielmum Maingot,
Petrum de Monte Rabel, ex parte mea.

Qui inquisitâ veritate hinc inde, tàm per seipsos, quàm per juramenta hominum terrarum illarum, prædicti Episcopi in verbo veritatis afferent, & Laici jurabunt, quòd quicquid cognoverint de jure alterius nostrûm esse, hoc inter nos dicent, & nos eorum dicto bona fide firmiter stabimus.

6. Si verò omnes illi Episcopi, quos ego Philippus elegi, interesse non poterunt, nihilominùs stabimus dicto illorum duorum, qui interent; & si omnes Barones, ex parte meâ nominati, non interent, pro eo non remanebit, quin stemus dicto illorum duorum qui interent: Et similiter de illis, quos ego Henricus elegi, tam de Episcopis, quàm de Baronibus; juravimus etiam quòd nullum malum faciemus eis propter hoc, quod veritatem dixerint.

7. Et si fortè quod Deus avertat, inter nos de terris nostris aliqua querela oriatur, per eosdem bona fide, & sine malo ingenio sine dilatione terminetur: Si autem aliqua prædictarum personarum interim mortua fuerit, altera loco ipsius substituatur. A.D. 1180.

8. Si verò alter nostrûm iter peregrinationis arripere voluerit, alter, qui remanebit, terram illius, qui in peregrinatione erit, & homines sicut sua propria & Dominica fideliter custodiet, & manutenebit, & defendet contra omnes homines, sicut ego Philippus defenderem Civitatem meam Parisius si esset obsessa, & sicut ego Henricus defenderem Civitatem meam Rothomagi si esset obsessa.

9. Ego etiam Philippus volo quòd Mercatores & omnes homines, tam Clerici, quàm Laici, de terrâ Henrici Regis Angliæ cum omnibus rebus suis securi sint, & habeant pacem per omnes terras meas: Et ego Henricus similiter volo quòd Mercatores, & omnes homines, tam Clerici, quàm Laici, de terra Domini mei Regis Franciæ securi sint, & pacem habeant per omnes terras meas.

10. Hæc autem omnia supradicta nos observaturos & fide & Sacramento promisimus.

Juraverunt etiam de præcepto nostro homines nostri post nos quod bona fide consulent nos ad observandum quod juravimus, nec consilium præstabunt quo minus observetur.

Acta sunt hæc 4 Kal. Julii, inter Gisortium & Friam.

Lucius Papa iisdem, quibus olim Alexander, Privilegiis communit Templarios.

A.D. 1181. A. 27. H. 2.

LUCIUS Episcopus servus servorum Dei, dilectis Filiis Arnaldo Magistro Religiosæ Militiæ Templi, quod Jerololimis situm est, ejusque Fratribus tam præsentibus quam futuris in perpetuum.——Omne datum optimum, & omne donum perfectum desursum est descendens à patre luminum, apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio.——Proinde, dilecti in Domino Filii, de vobis, & pro vobis Omnipotentem Dominum collaudamus, quoniam in universo mundo vestra religio, & veneranda institutio nuntiatur.——Cum enim naturâ essetis Filii iræ, & seculi voluptatibus dediti, nunc per aspirantem gratiam Evangelii non surdi auditores effecti, relictis pompis secularibus, & rebus propriis, dimissâ etiam spatiosâ viâ, quæ ducit ad mortem, ardum iter, quod ducit ad vitam, humiliter elegistis, atque, ad comprobandum quòd in Dei Militia specialiter computemini, Signum vivificæ A.D. 1181.

crucis

A. D. 1181. crucis in vestro pectore assiduè circumfertis.———Accedit ad hoc quod, tamquam veri Ysraliæ, atque instructissimi Divini prælii bellatores, veræ caritatis flammâ succensi dictum Evangelicum operibus adimpletis, quo dicitur, Majorem hac dilectionem nemo habet quam ut animam suam ponat quis pro amicis suis. Unde cum, summi pastoris vocem juxta, animas vestras pro fratribus ponere, eosque ab incursibus Paganorum defensare minime formidetis, &, cum nomine censeamini Milites, constituti estis à Domino Catholicæ Ecclesiæ defensores, & inimicorum Christi impugnarores.———Licet autem vestrum studium & laudanda devotio in tam sacro opere toto corde & tota mente desudet, nichilominus tamen universitatem vestram exhortamur in Domino, atque in peccatorum remissionem auctoritate Dei & beati Petri, Apostolorum Principis, tam vobis quam servitoribus vestris injungimus, ut pro tuendâ Catholicâ Ecclesiâ, & eâ, quæ est sub paganorum tirannide, de ipsorum spurcitiâ eruendâ, expugnando inimicos crucis invocato Christi nomine intrepidè laboretis.—Ea etiam, quæ de ipsorum spoliis ceperitis, fidenter in usus vestros convertatis, & ne de his, contra velle vestrum, portionem alicui dare cogamini prohibemus.—Statuentes ut domus seu templum, in quo estis ad Dei laudem & gloriam, atque defensionem suorum fidelium, & liberandam Dei Ecclesiam congregati, cum omnibus possessionibus & bonis suis, quæ in præsentiarum legitimè habere cognoscitur, aut in futurum concessione Pontificum, liberalitate Regum vel Principum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis, præstante Domino, poterit adipisci, perpetuis futuris temporibus sub Apostolicæ sedis tutela & protectione consistat.—Præsenti quoque decreto sancimus, ut vita religiosa, quæ in vestra domo est, divina inspirante gratia, instituta, ibidem inviolabiliter observetur, & fratres, inibi omnipotenti Domino servientes, castè & sine proprio vivant, & professionem suam dictis & moribus comprobantes, Magistro suo, aut quibus ipse præcepit, in omnibus, & per omnia subjecti & obedientes existant. —Præterea quemadmodum domus ipsa hujus sacræ vestræ institutionis & ordinis fons & origo esse promeruit; ita nichilominus omnium locorum ad eam pertinentium caput & Magistra in perpetuum habeatur. Ad hæc adicientes præcipimus ut, obeunte te, dilecte in Domino Fili Arnalde, vel tuorum quolibet Successorum, nullus ejusdem Domûs fratribus præponatur nisi militaris & religiosa persona, quæ vestræ conversationis habitum sit professa; nec ab aliis, nisi ab omnibus fratribus insimul, vel a saniori ac puriori eorum parte, qui præponendus fuerit, eligatur.—Porro consuetudines, ad vestræ religionis & officii observantiam, à Magistro & Fratribus communiter institutas, nulli Ecclesiasticæ secularisve personæ infringere vel minuere sit licitum. Easdem quoque consuetudines à vobis aliquanto tempore observatas, & scripto firmatas, non, nisi ab eo qui Magister est, consentiente tamen saniori parte capituli, liceat immutari. Prohibemus autem & omnimodis interdicimus ut fidelitates, hominia, sive juramenta, vel reliquas securitates, quæ à secularibus frequentantur, nulla Ecclesiastica secularisve persona à magistro & fratribus ejusdem domûs exigere audeat. Illud autem scitote quum sicut vestra sacra institutio & religionis militia Divina est Providentia stabilita, ita nichilominus, nullius vitæ religiosoris optentu, ad locum alium vos convenit transvolare. Deus enim, qui est incommutabilis & æternus, mutabilia corda non approbat, sed potiùs sacrum propositum, semel inceptum, perduci vult usque in finem debitæ actionis. Quot & quanti sub militari cingulo & clamide terreni Imperii Domino placuerunt, sibique memoriale perpetuum reliquerunt? Quot & quanti in armis bellicis constituti pro testamento Dei & Paternarum legum defensione suis temporibus fortiter dimicarunt, atque manus suas in sanguinem infidelium Domino consecrantes, post bellicos sudores, eternæ vitæ bravium sunt adepti? Videte itaque vocationem vestram fratres tam milites, quam servientes, atque juxta Apostolum, unusquisque vestrum in quâ vocatione vocatus est, in eâ permaneat. Ideoque fratres vestros semel devotos, atque in sacro Collegio vestro receptos, post factam in vestra militia professionem, & habitum religionis assumptum, revertendi ad seculum nullam habere præcipimus facultatem. Nec alicui eorum fas sit, post factam professionem, semel assumptam crucem dominicam, & habitum vestræ professionis abjicere, vel ad alium locum, seu etiam Monasterium, majoris sive minoris Religionis optentu, invitis, sive inconsultis fratribus, aut eo qui magister extiterit, liceat transmigrare. Nullique Ecclesiasticæ secularive personæ ipsos suscipiendi aut retinendi licentia pateat. Sane laborum vestrorum, quos propriis manibus vel sumptibus colitis, sive de nutrimentis vestrorum animalium, nullus A. D. 1181.

A D. 1181. lis a vobis decimas exigere vel extorquere præsumat. Cæterum decimas, quas, consilio & consensu Episcoporum, de manu Clericorum vel Laicorum habere poteritis: illas etiam, quas, consentientibus Episcopis, & eorum Clericis, acquiretis, vobis auctoritate Apostolica confirmamus. Ut autem ad plenitudinem salutis, & curam animarum vestrarum nichil vobis desit, & Ecclesiastica sacramenta, & divina officia vestro sacro Collegio exhibeantur commodius, simili modo sancimus, ut liceat vobis honestos Clericos, & Sacerdotes, secundum Deum, quantum ad vestram scientiam, ordinatos, undecumque ad vos venientes suscipere, & tàm in principali domo vestra, quàm etiam in obedientiis, & locis sibi subditis vobiscum habere, dummodo, si è vicino sunt, eos a propriis Episcopis expetatis, iidemque nulli alii professioni vel ordini teneantur obnoxii. Quod si Episcopi eosdem vobis concedere forte noluerint, nichilominus tamen eos suscipiendi & retinendi auctoritate Sanctæ Romanæ Ecclesiæ licentiam habeatis. Si vero aliqui horum, post factam professionem, turbatores religionis vestræ, aut domus, vel etiam inutiles apparuerint, liceat vobis eos cum saniori parte capituli amovere, eisque transeundi ad alium ordinem, ubi secundum Deum vivere voluerint, licentiam dare, & loco ipsorum alios idoneos substituere, qui etiam unius anni spatio in vestra societate probentur. Quo pacto, si mores eorum hoc exigerint, & ad vestrum servitium utiles inventi fuerint, tunc demum professionem faciant regulariter vivendi, & Magistro suo obediendi; ita tamen ut eundem victum, & vestitum vobiscum habeant, necnon lectisternia, excepto eo quod clausa vestimenta portabunt. Set nec ipsis liceat de Capitulo, vel cura domus vestræ se temere intromittere, nisi quantum a vobis eis fuerit injunctum. Curam quoque animarum tantum habeant, quantum a vobis fuerint requisiti. Præterea nulli personæ, extra vestrum Capitulum, sint subjecti, tibique dilecte in Domino Fili Arnalde, tuisque successoribus, tamquam Magistro & Prælato suo, secundum statuta ordinis vestri obedientiam deferant. Consecrationes vero altarium seu basilicarum, ordinationes clericorum, qui ad sacros ordines fuerint promovendi, & cætera ecclesiastica sacramenta a diocesanis suscipiatis Episcopis, siquidem catholici fuerint, & gratiam atque communionem Apostolicæ sedis habuerint, & ea gratis, & absque pravitate aliqua vobis voluerint exhibere, alioquin liceat vobis catholicos, quoscumque malueritis, adire antistites, qui, nimirum nostra fultus auctoritate, quæ postulantur indulgeant. A. D. 1181. Clericos autem pro pecunia prædicare aut lucro, vosque pro ejusmodi causa eos ad prædicandum mittere prohibemus, nisi forte Magister Templi, qui pro tempore fuerit, certis ex causis id faciendum esse decreverit. Si quando vero loca deserta fuerint eidem venerabili domui ab aliquo pia devotione collata, liceat vobis ibidem Villas ædificare, Ecclesias & Cimiteria, ad opus hominum ibidem manentium, fabricare; Ita tamen ut in vicinia illa Abbatia vel religiosorum virorum collegium non existat, quæ ob hoc valeat perturbari. Cum autem terræ cultæ vobis quolibet justo titulo conferuntur, facultatem & licentiam habeatis ibidem oratoria construendi, cimiteria faciendi ad opus transeuntium, & eorum tantummodo qui de vestra fuerint mensa. Indecens enim est, & animarum periculo proximum, religiosos Fratres, occasione adeundæ Ecclesiæ, se virorum turbis & mulierum frequentiæ inmiscere. Quicunque sane in vestro collegio suscipientur, stabilitatem loci, conversionem morum, seque militaturos Domino diebus vitæ suæ sub obedientia Magistri Templi, posito scripto super Altare, in quo contineantur ista promittent. Decernimus ergo ut receptores Fraternitatum vestrarum sive Collectarum, salvo jure Dominorum suorum, in beati Petri & nostra protectione consistant, & per terras, in quibus fuerint, pacem habeant. Simili modo sancimus ut, quicumque in vestra Fraternitate fuerit receptus, si forte Ecclesia, ad quam pertinet, a divinis officiis erit prohibita, eumque mori contigerit, eidem sepultura ecclesiastica non negetur, nisi excommunicatus, vel nominatim fuerit interdictus. Præterea si quis Fratrum vestrorum, qui ad recipiendas easdem Fraternitates vel Collectas a vobis fuerint missi, in quamlibet Civitatem, Castellum, vel Vicum advenerint, si forte locus ipse a divinis officiis sit interdictus, pro omnipotentis Dei reverentia, & eorum jocundo adventu semel in anno aperiantur Ecclesiæ, &, exclusis excommunicatis, divina ibi officia celebrentur. Statuimus etiam ut nulli Episcopo in Ecclesiis, vobis utroque jure subditis, interdicti vel excommunicationis sententiam liceat promulgare. Verumptamen, si generale interdictum fuerit in locis illis prolatum, exclusis excommunicatis & nominatim interdictis, clausis januis, absque signorum pulsatione, plane divina officia celebretis.

A. D. 1181. lebretis. Decernimus insuper auctoritate Apostolica ut, apud quemcumque locum vos venire contigerit, ab honestis atque catholicis sacerdotibus pænitentiam, unctionem, seu alia quælibet sacramenta ecclesiastica suscipere liceat, ne forte ad perceptionem spiritualium bonorum vobis quippiam deesse valeat. Quia vero omnes in Christo unus sumus, & non est personarum differentia apud Dominum, tam remissionis peccatorum, quam alterius beneficientiæ, atque Apostolicæ benedictionis, quæ vobis indulta est, etiam familiam & servientes vestros volumus esse participes. Nulli ergo omnino hominum liceat prædictum locum temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere aut aliquibus vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur, vestris atque aliorum Dei fidelium usibus omnimodis profutura. Salva in omnibus Apostolicæ sedis auctoritate. Si quis igitur hujus nostræ constitutionis paginam sciens contra eam temerè venire tentaverit, secundo tertiove commonitus, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reumque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & a sacratissimo corpore ac sanguine Dei & Domini redemptoris nostri Jehu Christi alienus fiat, atque in extremo examine divinæ ultioni subjaceat. Conservantes autem hæc omnipotentis Dei & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus benedictionem & gratiam consequantur. Amen, Amen, Amen. A. D. 1181.

Filis sericis flavi coloris.

Hoc est Testamentum illustrissimi Regis Henrici Secundi Angliæ.

A. D. 1182. *A. 29. H. 2. Ex Antiquo Cod. MSS. penes Remem. Regis Fol. 1.*

1. Henricus Dei Gratia Rex Angliæ, Dux Normanniæ & Aquitaniæ, Comes Andegaviæ, Henrico Regi, & Ricardo, & Galfrido, & Johanni Filiis suis; Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Archidiaconis, Decanis, Comitibus, Baronibus, Justiciariis, Vicecomitibus, Ministris, & omnibus Hominibus & Fidelibus suis, tàm Clericis, quàm Laicis, totius Terræ suæ citra Mare & ultra, salutem. Notum vobis facio quod apud Waltham, præsentibus Episcopis

R. Wintoniensi, &
J. Norwicensi, &
G. Cancellario Filio meo, &
Magistro Waltero de Constantiis Archidiacono Oxon. &
Godefrido de Luci, Archidiacono de Derebi, &
Ranulfo de Glanvilla, &
Rogero Filio Reimfridi, &
Hugone de Morewic, &
Radulfo Filio Stephani Camerario, &
Willielmo Rufo,

Feci divisam meam de quadam parte pecuniæ meæ in hunc modum: A. D. 1182.

2. Domui Militiæ Templi Jerusalem 5000 Marcas Argenti; Domui Hospitali Jerusalem 5000 Marcas Argenti; & ad communem defensionem Terræ Jerosolimitanæ 5000 Marcas Argenti, per manum Magistrorum Templi & Hospitalis Jerusalem, & visum eorundem habendas, præter pecuniam illam, quam prius prædictis domibus Templi & Hospitalis commiseram custodiendam; quam similiter dono ad defensionem ipsius Terræ Jerosolimitanæ, nisi eam in vita mea repetere voluero.

3. Et aliis domibus Religiosis totius Jerosolimæ, & Leprosis, & Inclusis, & Heremitis ejusdem Terræ 5000 Marcas Argenti dividendas per manum Patriarchiæ Jerusalem, & visum Episcoporum Terræ Jerosolimæ, & Magistrorum Templi & Hospitalis.

4. Domibus Religiosis Angliæ, Monachorum, Canonicorum, Sanctimonialium, & Leprosis, & Inclusis, & Heremitis ipsius Terræ, 5000 Marcas Argenti,

Q

A.D. 1182. genti, dividendas per manum & visum

R. Archiepiscopi Cantuar. &
R. Winton, &
B. Wigorn, &
G. Elyen. &
J. Norwic, Episcoporum, &
Ranulfi de Glanvilla Justiciarii Angliæ.

5. Domibus religiosis Normanniæ, Monachorum, Canonicorum, Sanctimonialium, & Inclusis, & Heremitis ejusdem Terræ, 3000 Marcas Argenti, dividendas per manum & visum

Archiepiscopi Rothomagensis, &
Baiocensis, &
Abrincensis, &
Sagiensis, &
Ebroicensis, Episcoporum.

6. Domibus Leprosorum ipsius Terræ, 300 Marcas Argenti per manum & visum prædictorum dividendas.

7. Monialibus Moretoniæ 100 Marcas Argenti.

8. Monialibus de Viliers extra Faleisiam 100 Marcas Argenti.

9. Domibus Religiosis Terræ Comitis Andegaviæ Patris mei (exceptis Sanctimonialibus de Ordine Fontis Ebraldi) mille Marcas Argenti per manus Episcoporum Cenomannensis & Andegavensis dividendas; ipsis autem Sanctimonialibus Fontis Ebraldi, & Domibus ipsius Ordinis, 2000 Marcas Argenti, dividendas per manum & visum Abbatissæ Fontis Ebraldi;

10. Sanctimonialibus Sancti Sulpitii Britanniæ, 100 Marcas Argenti;

11. Domui & toti Ordini Grandis Montis 3000 Marcas Argenti;

12. Domui & toti Ordini de Chartusa, 2000 Marcas Argenti;

13. Domui Cistertii & omnibus Domibus ipsius Ordinis (exceptis domibus ejusdem Ordinis, quæ in Terra mea sunt, quibus divisam meam feci) 2000 Marcas Argenti, dividendas per visum & manum Abbatis Cistertii & Clarevallis.

14. Domui Cluniaci 1000 Marcas Argenti, præter hoc quod eidem Domui accommodavi, quod ei perdono nisi in vita mea repetere voluero.

15. Domui majoris Monasterii perdono 1000 Marcas Argenti quas ei commodavi, nisi eas in vita mea repetere voluero.

16. Sanctimonialibus de Maitilli 100 Marcas Argenti. A.D. 1182

17. Domui de Præmustrato & toti Ordini, (exceptis Domibus ejusdem Ordinis quæ in Terra mea sunt) 200 Marcas Argenti.

18. Domui de Arroais & toti Ordini (exceptis Domibus ejusdem Ordinis Terræ meæ) 100 Marcas Argenti.

19. Ad maritandas pauperes & liberas Fœminas Angliæ, quæ carent auxilio, 300 Marcas Auri, dividendas per manum & visum

R. Wintoniensis, &
B. Wigorn. &
G. Elyensis, &
J. Norwicensis Episcoporum, &
Ranulfi de Glanvilla.

20. Ad maritandas pauperes & liberas Fœminas Normanniæ, quæ carent auxilio, 100 Marcas Auri, dividendas per manum & visum

Rothomagensis Archiepiscopi, &
Abrincensis, &
Sagiensis, &
Ebroicensis Episcoporum.

21. Ad maritandas pauperes & liberas Fœminas de Terra Comitis Andegaviæ Patris mei 100 Marcas Auri per manum & visum

Cenomannensis, &
Andegavensis
Episcoporum dividendas.

22. Hanc autem divisam feci in prædicto loco, Anno Incarnationis Domini MCLXXXII. Quam vobis Filiis meis per fidem, quam mihi debetis, & sacramentum, quod mihi jurastis, præcipio ut firmiter & inviolabiliter teneri faciatis; & quod super eos, qui ipsam fecerint, manum non apponatis: Et quicunque contra hoc venire præsumpserit, indignationem & iram omnipotentis Dei & Maledictionem ipsius Dei & meam incurrat.

23. Vobis etiam Archiepiscopis & Episcopis mando, ut per sacramentum, quod mihi fecistis, & fidem, quam Deo & mihi debetis, in Synodis vestris sollempniter accensis candelis excommunicetis, & excommunicari faciatis omnes illos qui hanc divisam meam infringere præsumpserint; & sciatis quod Dominus Papa hanc divisam meam scripto & sigillo suo confirmavit sub interminatione Anathematis.

Alexander

Alexander Papa Bulla sua confirmat Capellam de Vueleia Roberto Personæ Ecclesiæ de Chedelewirthe.

Hen. 2. Alex. 3. Ex Autogr.

ALexander Episcopus servus servorum Dei, dilecto Filio Roberto Clerico, Personæ Ecclesiæ de Chedelewirthe, Salutem & Apostolicam Benedictionem.

Justis petentium desideriis dignum est nos facilem præbere consensum, & vota, quæ à rationis tramite non discordant, effectu prosequente complere; ea propter, dilecte in Domino Fili, tuis justis postulationibus grato concurrentes assensu, Capellam de Vueleia, sicut ad Ecclesiam tuam rationabiliter pertinet, & tu ipsam pacifice possides, tibi & eidem Ecclesiæ auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus. Statuentes ut nullus ibi Cimiterium facere, absque diocesani Episcopi & Personæ ejusdem Ecclesiæ assensu, præsumat.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam nostræ Confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire.

Si quis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli, Apostolorum ejus, se noverit incursurum. Dat. Tusculan. VII. K L. Februarii.

Communita Sigillo Plumbeo pendente a filis sericis flavi rubeique coloris.

Alexander Papa suscipit sub Protectione beati Petri & sua Priorem & Ecclesiam Sanctæ Margaritæ de Elenfordesmer.

Hen. 2. Alex. 3. Ex Autogr.

ALexander Episcopus servus servorum Dei, dilectis Filiis Gerelm. Priori & Fratribus Sanctæ Margaritæ de Elenfordesmer, Salutem & Apostolicam Benedictionem.

Preces & petitiones Filiorum Ecclesiæ, quæ rationi concordant, ab Ecclesiastica non dissonant honestate, decet nos clementer admittere, & utiliter effectu prosequente complere; ea propter, dilecti in Domino Filii, vestris justis postulationibus benignius annuentes, Ecclesiam vestram, in qua divino estis obsequio mancipati, sub beati Petri & nostra protectione suscipimus.

Praterea locum ipsum, in quo Ecclesia vestra sita est, & possessiones, quas nobilis vir Radulphus de Chedelewurd Ecclesiæ vestræ in perpetuam elemosinam pia largitione legitime concessit, sicut eas rationabiliter possidetis, vobis & eidem Ecclesiæ auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus.

Sane novalium vestrorum, quæ propriis manibus aut sumptibus colitis, sive de nutrimentis vestrorum animalium, nullus a vobis decimas præsumat exigere.

Ad hæc auctoritate Apostolica inhibemus, ne liceat Satesberiensi Episcopo, in cujus Diocesi Ecclesia vestra sita est, aut ejus Archidiaconis, vel Officialibus, vobis, vel Ecclesiæ vestræ novas & indebitas consuetudines imponere, vel vos aut Ecclesiam vestram injuste gravare.

Decer-

A.D. 1182. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam nostræ protectionis, confirmationis, & constitutionis infringere, vel ei aliquatenus contraire.

Si quis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli, Apostolorum ejus, se noverit incursurum. Dat. Anagn. VII. K L. Februar. A.D. 1182.

Filis fericis subrubicundis.

Alexander Papa confirmat Roberto de Chedelewurd quatuor Hidas Terræ in Chedelew. eidem concessas a Monachis de Abendon.

Hen. 2. Alex. 3. Ex Autogr.

Alexander Episcopus, servus servorum Dei, dilecto Filio Rob. de Cheddeslewurd Clerico Salutem & Apostolicam Benedictionem.

Justis petentium desideriis dignum est nos facilem præbere consensum, & vota, quæ a rationis tramite non discordant, effectu sunt prosequente complenda; ea propter, dilecte in Domino Fili, tuis justis postulationibus grato concurrentes assensu, quatuor Idas Terræ in Chedelesfwurd a Monachis de Abendon rationabiliter tibi concessas, sicut in autentico scripto exinde facto continetur, & tu eas legitime possides, devotioni tuæ auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus.

Statuentes ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis infringere, vel ei aliquatenus contraire.

Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli, Apostolorum ejus, se noverit incursurum, Dat. Anagn. V. K L. Februar.

Filis fericis flavi rubeique color.

Alexander Papa Clericis per Archidiaconat. Berkesire constitutis indulget ne Canes vel Accipitres Archidiacono exhibeant.

Hen. 2. Alex. 3. Ex Autogr.

Alexander Episcopus, servus servorum Dei, dilectis Filiis Clericis, per Archidiaconatum Berkesire constitutis, Salutem & Apostolicam Benedictionem.

Cum nobis sit, quamquam inmeritis, omnium Ecclesiarum cura commissa, sicut, officii nostri debito, cogimur providere ne subditi superioribus debitam reverentiam subtrahant & honorem, ita quoque volumus præcavere, ne a majoribus subditi valeant indebite prægravari; ea propter, quieti vestræ paterna sollicitudine providentes, auctoritate vobis Apostolica

A.D. 1182. stolica indulgemus, ne canes vel accipitres Archidiacono vestri cogamini exhibere, nec eum pluries, quam semel in anno recipere, tunc ei per diem unum & noctem necessaria ministraturi, cum septem tantum equitaturis, & personis totidem, & tribus servientibus peditibus.

Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire.

Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli, Apostolorum ejus, se noverit incursurum. Dat. Lateran. VIII. K L. Martii.

Filis Sericis coloris flavi.

Confirmatio Pacis initæ inter Fratres Militiæ Templi, & Fratres Hospitalis.

Hen. 2. Alex. 3.

ALexander Episcopus, servus servorum Dei, dilectis Filiis Magistro & Fratribus Militiæ Templi Salutem & Apostolicam Benedictionem.

Quanto religio vestra & Fratrum Jerosolimitanorum Hospitalis Deo & hominibus creditur magis grata existere, & Terræ Orientali amplius necessaria & opportuna probatur, tanto de vestra & ipsorum unitate majus debemus gaudium lætitiamque concipere, &, ut semper inter vos vinculum dilectionis servetur, toto studio laborare; hac itaque ratione inducti, pacem & concordiam, quam cum dilectis Filiis nostris, Magistro & Fratribus Hospitalis de omnibus querelis, quæ inter domum vestram & ipsorum a longo tempore fuerant agitatæ, tàm de terris & possessionibus, quàm etiam de pecuniis, vel quibuslibet aliis rebus, de illorum assensu fecistis, non solum gratam, verum etiam ratam habentes, auctoritate Apostolica confirmamus, & perpetuis temporibus firmam illibatamque manere censemus; quam utique de verbo ad verbum his litteris duximus annotandam.

In nomine Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti, Amen. Notum sit omnibus, tàm futuris, quàm præsentibus, quòd, per voluntatem omnipotentis Dei, & per Domini Papæ Alexandri, cui soli, post Dominum, obedire tenemur, præceptum & ammonitionem, ego Frater Odo Sancti Amantis, humilis Magister militiæ Templi, & ego Rogerius de Mulinis, Magister Domûs Hospitalis Jer. consilio & voluntate Capitulorum nostrorum, firmam pacem & gratam concordiam fecimus de omnibus querelis, quæ inter Domum Templi & Domum Hospitalitatis fuerant usque ad hanc diem ventilatæ, tàm de terris & possessionibus, quàm etiam de pecuniis, vel quibuslibet aliis rebus; sopitis ita cunctis querelis, tàm citra, quàm ultra, quod nulla deinceps suscitari possit vel repeti.

Hanc autem pacem & concordiam, universarum querelarum terminationem, nec non & ad invicem fraternam dilectionem, universis Fratribus Templi & Hospitalis tenere, conservare & fovere statuimus & præcipimus, salvis ab hinc in perpetuum, quieteque ac pacifice remansuris utrique domui rebus & possessionibus, quas hodie domus utraque, tàm ultra mare, quàm citra, noscitur tenere.

Siqua vero querela deinceps inter nos, vel successores nostros, seu etiam inter Fratres nostros, citra mare, vel ultra surrexerit, per tres utriusque partis Fratres, sicut in mandatis a Domino Papa percepimus, eam statuimus terminari; taliter videlicet, quod præceptores illarum domorum vel provinciarum, inter quas orta fuerit quæstio, assumptis quisque discretioribus Fratribus, querelam illam dissolvere, & pacem inter se studeant conservare, sine fraude & sine gravamine alterutrius partis, quantum poterunt, cavere.

R Si

A.D. 1182. Si vero per se nequiverint Fratres illi querelæ finem imponere, ascìscant sibi de suis amicis communiter, quorum consilio & mediatione quæstio valeat terminari; sic scilicet, quod, in quo major pars Fratrum illorum convenerit vel amicorum, in ea finis querelæ imponatur, & inter Fratres pax semper integra & dilectio firma consistat.

Si autem nec ad id pacis adhuc poterint pervenire, querelam ad nos scriptam transmittant, & nos illam, Deo volente, terminabimus; ipsi vero Fratres nichilominus pacem & benevolentiam inter se teneant.

Siquis vero Fratrum (quod absit) ab hac pace, pacisque ac dilectionis conservatione dissiluerit, se contra Magistri sui præceptum & Capituli Jerosolimitani constitutionem sciat egisse; reatumque suum hujusmodi nullatenus poterit expiare, quousque Magistri sui & Capituli Jerosolimitani conspectui se præsentet. A.D. 1182.

His autem duximus adnectendum, quod Fratres utriusque domus se ubique diligant & honorent, & alter commodum alterius mutua caritate, & unanimitate fraterna perquirant & observent; ut, duarum domorum existentes per professionem, unius esse pareant per dilectionem.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire.

Si quis autem hoc attemptare præsumserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Dat. Sign. IV. Non. August.

Communita sigillo plumbeo pendente a filis sericis rubei coloris.

Littera

A. D. 1189. A. D. 1189

Littera Philippi Regis Franc. ad Angl. Regem Ricardum, de proposito eundi ad terram Sanctam.

A. D. 1189. *A. 1. R. 1.* Noverit vestra dilectio quòd ad subventionem Terræ Jerosolimitanæ nostrum hanelat & fervet propositum, Deoque nostrum in Jerosolimitanis partibus exhibere servitium votis affectamus plenissimis.

Sanè dudùm de verbis vestris, & ad præsens, de vestrorum relatione Nunciorum, intelleximus quòd propositum & voluntatem habeatis eundi Jerusalem; A. D. 1180. voluntatem igitur vestram & propositum super hoc Nunciis nostris, præsentium latoribus, vice nostri assecurari faciatis, nosque per Litteras vestras Patentes super hoc certificetis. Iidem verò Nuncii nostri super hoc vobis securitatem præstabunt, vobisque nostras tradent Litteras Patentes.

Act. ab Incarnatione Domini 1189. *Mense Octob.*

Ric. Angliæ & Philippus Franciæ Reges iter Jerosolimitanum aggressuri, de quibusdam inter se Articulis sic conveniunt.

A. D. 1189. *A. 1. R. 1.* 1. Philippus Dei Gratiâ Francorum Rex, & Ricardus eadem gratia Rex Angliæ, Dux Normanniæ & Aquitaniæ, & Comes Andegaviæ, omnibus fidelibus, ad quos litteræ istæ pervenerint, in Domino salutem. Noverit universitas vestra quòd inter nos firmiter convenit, & de consilio Prælatorum Ecclesiæ & Principum terrarum nostrarum disposuimus, ut iter Jerosolimitanum, ducente Domino, simul perficiamus.

2. Et uterque nostrûm alteri bonam fidem, & bonum amorem se servaturum promisit; ego Philippus Rex Francorum, Richardo Regi Anglorum tanquam amico & fideli meo: Et ego Richardus Rex Anglorum, Philippo Regi Francorum, tanquam Domino meo & Amico.

3. Statuimus itaque ut omnes, cruce signati in terris, sub nostra potestate constitutis, infra Octavas Paschæ, vel nos præcedant, vel in termino illo nobiscum eant; nisi de voluntate & conscientia nostra remanserint.

4. Si vero aliqui aliter remanere præsumpserint, & personæ excommunicationi, A. D. 1189. & terræ eorundem subjicientur interdicto auctoritate Prælatorum terrarum utriusque nostrorum.

5. Volumus etiam, statuimus & præcipimus, ut, qui terris nostris præerunt, si opus fuerit, mutua sibi subventione succurrant.

6. Eorum autem bona, qui iter Jerosolimitanum vel nobiscum, vel ante nos arripuerint, ita illæsa & intacta permaneant tanquam nostra propria; &, si quis eis injuriam irrogaverit, Justiciarii & Balivi nostri faciant emendari, quantum de jure poterint, secundum consuetudinem terrarum nostrarum.

7. Si vero aliquis, in aliqua terrarum nostrarum, guerram movere præsumpserit in absentia nostra nobis, vel alicui de terris nostris, & ad justitiam se non offert, primo excommunicetur, &, post excommunicationem, nisi, infra 40. dies, forisfactum suum emendaverit, decernimus

A. D. 1189. mus ut ipse & Hæredes ejus imperpetuum exhæredentur: Feudi autem illius, qui per torisfactum suum exhæredatus fuerit, transeant in proprietatem & Dominium propinquioris Domini à quo feodi movebunt.

8. Præterea quicunque in aliqua terrarum alterutrius nostrum forisfecerit, & foristactum emendare noluerit, in terra alterius non receptetur; & si ibi inventus fuerit, Justiciariis terræ illius, in qua deliquit, reddatur.

9. Ad hæc autem, quæ supradiximus, observanda, Justiciarios, & Bailivos nostros sibi invicem volumus & præcipimus A. D. 1189. teneri & obligari, usque ad reditum nostrum, sub tenore juramenti, & fidelitatis quam nobis præstiterunt. Acta sunt hæc 30. die Decembris apud Nonancurt.

Hæc quidem constitutio generalis inter duos Reges habita, quoniam inita fuit die Sabbati, sicut asserunt homines, non obtinuit firmitatem; set in aliud usque tempus die Festo Sancti Johannis Baptistæ sequente, scilicet die Dominica peregrinationis initium Domino consecravit.

Littera Regis Richardi de redditione Castrorum de Rok & de Berwyk, & de restitutione omnium libertatum quas habuerunt Reges Scotiæ ante captionem Regis W. & de literis restitutis & restituendis, si quæ fuerint inventæ, & litteræ inventæ, non restitutæ, omnino non valeant.

A. D. 1189. *A. 1. R. 1. Ex Autogr.* Richardus, Dei Gratia, Rex Angliæ, Dux Normanniæ & Aquitaniæ, Comes Andegaviæ, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Comitibus, Baronibus, Justiciariis, Vicecomitibus, & omnibus Ballivis & Fidelibus salutem.

Sciatis nos karissimo Consanguineo nostro Willielmo, eadem Gratia Regi Scotiæ, reddidisse Castella sua Rokeborc & Berwyk tanquam ejus propria jure hæreditario ab eo, & hæredibus ejus in perpetuum possidenda.

Præterea quietavimus & omnes pactiones quas bonus pater noster Henricus Rex Angliæ, per novas Cartas & per captionem suam extorsit; ita videlicet ut nobis faciat integre & plenarie quicquid Rex Scotiæ Malcolmus frater ejus antecessoribus nostris de jure fecit & de jure facere debuit: Et nos ei faciemus quidquid antecessores nostri prædicto Malcolmo de jure fecerunt & facere debuerunt; scilicet & de conductu in veniendo ad Curiam, & in morando in Curia, & in redeundo à Curia, & in procurationibus, & in omnibus libertatibus, A. D. 1189 & dignitatibus, & honoribus, eidem jure debitis, secundum quod recognoscetur à quatuor Proceribus nostris ab ipso W. Rege electis, & à quatuor Proceribus illius à nobis electis.

Si autem Marchias Regni Scotiæ aliquis nostrorum hominum, postquam prædictus Rex W. a patre nostro captus fuit, injustè usurpaverit, volumus ut integre restituantur & ad eum statum reducantur quo erant ante ejus captionem.

Præterea de terris suis quas haburet in Anglia, seu dominicis seu feodis, scilicet in Comitatu Huntedon, & in omnibus aliis, in ea libertate & consuetudine possideat & hæredes ejus in perpetuum, qua præfatus Rex Malcolmus possedit vel possidere debuit, nisi prædictus Rex Malcolmus vel hæredes sui aliquid postea infeodaverint; ita tamen quod, si aliqua postea infeodata sint, ipsorum feodorum Servitia, ad eum & ad ejus hæredes pertineant: & terram, quam pater noster præscripto Regi W. donavit, in eadem libertate, qua ipsam ei dedit, ipsum

A. D. 1189. sum & hæredes suos perpetuo possidere volumus.

Reddidimus etiam ei liggantias hominum suorum, quas pater noster receperat, & omnes Cartas quas pater noster de illo habuit per captionem suam, & quæ forte per oblivionem retentæ vel inventæ fuerint, eas penitus carere viribus præcipimus: sæpedictus vero W. Rex. liggius homo noster deveniat, de omnibus terris, de quibus antecessores sui antecessorum nostrorum liggii homines fuerunt, & nobis atque hæredibus nostris fidelitatem juravit. Ut autem ratum & firmum sit istud & perpetuum, præsenti Carta & Sigillo nostro id roboravimus.

Testibus,
Baldewino Cantuar. &
Waltero Rothomag. &
J. Dublinen, Archiepiscopis, & A. D. 1189.

Hugone Dunelmen,
Hugone Lincolnien.
Godefrido Wintonien.
Huberto Saresberien.
Reginaldo Bathonien. Episcopis, &

Domino Johanne fratre nostro.
R. Comite Leicestriæ.
H. Comite de Waren.
H. Bardol.
Steph. de Longo Campo Dapifero nostro.

Et aliis multis 5. die Decembris. Dat. per manum W. Elyen. Electi Cancellarii nostri, apud Cantuar. Regni nostri Anno primo.

Sigillum integrum pendet de Serico filis aureis & argenteis intertexto.

Charta Richardi Regis Angliæ de Statutis illorum qui per mare ituri erant.

A. D. 1189. A. 1. R. 1. Richardus Dei Gratia Rex Angliæ & Dux Normanniæ & Aquitaniæ, & Comes Andegaviæ, omnibus hominibus suis Jerosolymam per mare ituris, salutem. Sciatis nos de communi proborum virorum consilio, fecisse has justitias subscriptas. Qui hominem in navi interfecerit, cum mortuo ligatus projiciatur in mare. Si autem eum ad terram interfecerit, cum mortuo ligatus in terra infodiatur. Si quis autem per legitimos testes convictus fuerit quod cultellum ad alium percutiendum extraxerit: Aut quod ad alium ad sanguinem percusserit pugnum perdat. Si autem de palma percusserit sine effusione sanguinis: Tribus vicibus mergatur in mari. Si quis autem socio opprobrium aut convitia, aut odium Dei injecerit: Quot vicibus ei conviciatus fuerit, tot uncias argenti ei det. Latro autem de furto convictus tondeatur ad modum campionis & pix bulliens super caput ejus effundatur, & pluma pulvinaris super caput ejus excutiatur ad cognoscendum eum, & in prima terra, qua naves applicuerint, projiciatur. Teste meipso apud Chinonem. A. D. 1189.

Charta Pacis factæ inter Richardum Regem Angliæ & Tancredum Regem Siciliæ.

A. D. 1190. *A. 2. R. 1.* TAncredo, Dei Gratia illustri Regi Siciliæ, Ducatûs Apuliæ & Principatûs Capuæ, Richardus, eâdem gratiâ Rex Angliæ, Dux Normanniæ & Aquitaniæ, & Comes Andegaviæ, Salutem in eo qui dat Salutem Regibus.

Cum pro subventione terræ Jerosolymitanæ (quam, peccatis exigentibus, ex majori parte Paganorum incursus obtinuit, & inimicorum Crucis Christi gladius devastavit) susceptum, inspirante Domino, peregrinationis iter ageremus, per terram vestram transitum facientes, apud Messanam, Civitatem vestram, moram facere compulsi sumus, ventorum & maris, & temporis inclementiâ navigationis nostræ propositum detinente; ubi inter populum nostrum, & Cives præfatæ urbis seditione casu exorta damnum hinc & inde contigit rerum & virorum: Unde visum est pluribus ut ea occasione fraterna inter nos charitas & dilectio turbaretur.

Curantes itaque, ut decebat, peregrinationis nostræ propositum peragere, tum per Nos, & dilectos ac fideles familiares nostros tum per venerabiles Archiepiscopos vestros, scilicet,

Richardum Archiepiscopum de Messana, &
Willielmum Archiepiscopum de Monte Regali, &
Willielmum Archiepiscopum de Risa, &
Richardum filium Venerabilis viri Walteri Cancellarii vestri.

Et alios viros egregios missos a latere vestro, statuimus, ut illibatæ pacis inter nos arctius fœdera firmentur; cujus formam in ævum duraturam Scripturæ memoria contineret.

Promisimus ergo vobis, & Regno vestro, & toti terræ dominationis vestræ, per nos & nostros, terra & mari pacem & perpetuam amicitiam nos fideliter servaturos, sopitis omnibus quæstionibus, quas tum de Dotario Sororis nostræ Reginæ, tum de rebus aliis quas per nostros vobis Nuntios intelligi feceramus: Hoc nihilominus addito, quod quamdiu in Regno vestro moram fecerimus, ad defensionem terræ vestræ ubicunque præsentes fuerimus, vobis auxilium præstabimus contra quemcunque qui vellet eum invadere, aut vobis bellum inferre. A. D. 1190.

Hujus autem pacis tenorem & formam, quam in voto habemus, & in proposito gerimus, vobis & vestris, illæsa fide, servare per

Walterum Rothomagensem Archiepiscopum,
Girardum Auxiensem Archiepiscopum, & per

Johannem Ebroicensem, &
Bernardum Baonicensem, Episcopos, & per

Jordanum de Humez Constabularium nostrum, & per
Willielmum de Curci, & per
Richardum de Camuilla, & per
Girardum de Talebot, & per
Robertum de Sablue, & per
Guidonem de Croun, & per
Guarinum filium Geraldi, & per
Betramnum de Verdun, & per
Willielmum Chamberlangum de Tancorvile, & per
Robertum de Novo Burgo, & per
Hugonem Bardolf, & per
Wigian de Cheresburg, & per
Robertum de Wastuill, & per
Hugonem le Brun, & per
Johannem le Piller, & per
Amauri de Muntfort, & per
Andream de Chavenni, & per
Willielmum de Forz Dulerun, & per
Gaufridum de Rancune, & per
Amauri Torel,

Et per multos alios Nobiles de familia nostra fecimus, juramentis præstitis coram prædictis Archiepiscopis, ad hoc ipsum efficiendum à vobis destinatis, & viris illustribus vestris, in animam nostram firmari sicut Capitularis forma continet.

Ut autem pax ista & fraterna dilectio, tam multiplici quam arctiori vinculo convertatur, prædictis Curiæ vestræ magnatibus id ex parte vestra tractantibus, Domino disponente, condiximus inter Arthurum egregium Ducem Britanniæ karissimum nepotem nostrum, & hæredem

A. D. 1190. dem si forte sine prole nos obire contigerit & karissimam filiam vestram matrimonium in Christi nomine contrahendum: Ut cum illa, Deo propitio, ad nubiles annos pervenerit, & vos eam mittatis ad locum, ubi pars utraque consenserit, prædictus Nepos noster eam infra dies quindecim, postquam ad eum venerit, debeat in uxorem legitimam desponsare; aut, si celsitudini vestræ placuerit, eam infra annos nubiles desponsari, prædictus Nepos noster juxta beneplacitum vestrum id faciet, si summus Pontifex dispensare voluerit.

Volentes autem ei, tanquam illustri Dominæ, & magnifici Regis filiæ, Dotarium, quod conveniat, designari, de Ducatu Nepotis nostri tale Dotarium ei pro parte ipsius Nepotis nostri, paciscimur, & quod ad præsens per præfatos fideles nostros jurari fecimus; &, ab ipso nepote nostro concedi, à Magnatibus sui Ducatus, Episcopis & aliis viris illustribus jurare faciemus.

Pecuniam vero a Magnificentia vestra, pro matrimonio isto, scilicet viginti millia unciarum auri, nos recepisse ad opus Nepotis nostri fatemur; hoc pacto interveniente, ut, si (quod absit) morte alterius interveniente aut culpâ nostri Nepotis, aut nostrâ, vel partis ipsius Matrimonium non fieret, Nos aut hæredes nostri, vobis aut vestris hæredibus, supradictam pecuniam integram sine difficultate in loco quo statuerimus restituemus. A. D. 1190.

Super hiis autem videlicet, & de pace quam vobiscum firmavimus, & de matrimonio contrahendo, & de pecuniâ restituendâ, si forte, prædictis causis accidentibus, Matrimonium non extaret, Dominum Papam & Romanam Ecclesiam in fidejussione ponimus; ut, si forte, quod Deus avertat, ex parte nostrâ pacis integritas frangeretur, potestatem habeat Romana Ecclesia Nos, & terram nostram districtius coercere; similiter & ad matrimonium contrahendum, potestatem habeat nos, & partem Nepotis nostri constringere, vel, si, propter causas prædictas, non fieret matrimonium, ad restituendam pecuniam, nos, aut hæredes nostros, aut terram nostram cogere habeat potestatem.

Id quoque de fidejussione Romanæ Ecclesiæ nos itaque facturos prædictorum virorum nos obligavimus juramentis, sicut Capitularis forma continet quam vobis misimus Sigilli nostri appositione signatam.

Si autem nobis sine hæredibus decedentibus, ipse ad Regnum nostrum hæreditario jure pervenerit, de Regno nostro tale illi Dotarium designamus videlicet antiquum & consuetum Dotarium Reginarum Angliæ.

Juramenti formula facti de pace supradicta Regi Siciliæ.

A. D. 1190. A. 2. R. 1. EGO N. juro super hæc Sancta Dei Evangelia, quod Dominus meus Richardus Rex Angliæ ab hora in antea servabit Domino Tancredo Regi Siciliæ, Ducatûs Apuliæ, Principatûs Capuæ, & Regno ejus, & toti terræ dominationis suæ pacem perpetuam per se vel per suos, terra & mari.

Et, quamdiu Dominus meus Ricardus Rex Angliæ fuerit in Regno Domini Tancredi Regis Siciliæ, dabit ei auxilium ad defendendum terram suam ubicunque fuerit in Terra Domini Regis Tancredi.

Et quod Dominus meus pacem istam manu sua jurabit, si Dominus Rex Tancredus similiter pacem manu suâ juraverit. A. D. 1190.

Et, si aliquando (quod absit) Dominus meus vellet pacem istam infringere, ego ponam me in captione ipsius Domini Regis Tancredi, ubi ipse voluerit.

Et hæc omnia Dominus meus Richardus Rex Angliæ, & ego bona fide, & sine fraude, sine malo ingenio tenebimus, sic Deus nos adjuvet, & hæc Sancta Dei Evangelia, & Sanctorum Reliquiæ. Amen.

Epistola

Epistola Ricardi Regis Angliæ ad Clementem Papam, de Pace facta inter ipsum & Tancredum Regem.

A. D. 1190. An. 2. R. 1. Reverendissimo Domino, ac beatissimo Patri Clementi, Dei gratiâ Summo Pontifici, Ricardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, & Dux Normanniæ & Aquitaniæ, & Comes Andegaviæ, Salutem, & sinceræ in Domino devotionis affectum.

Justiorem exitum facta Principum sortiuntur, cum a sede Apostolica robur & favorem accipiunt, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ colloquio diriguntur; proinde dignum duximus ad notitiam beatitudinis vestræ quæ inter nos, & Dominum Tancredum illustrem Siciliæ Regem publico nuper & admodum necessario sunt celebrata tractatu.

Sane dilectionem fraternam, & pacem perpetuam cum eo firmavimus; quam Magnatum nostrorum, Archiepiscoporum, Episcoporum, & plurimorum virorum illustrium juramentis, ei, & suis, & Regno suo, & toti Terræ Dominationis suæ, nos illibata fide promisimus servaturos.

Cum ipso etiam pacis, & amicitiæ Fœdus arctiori adhuc vinculo astringentes, inter Arthurum egregium Ducem Britanniæ karissimum Nepotem nostrum, & Hæredem, (si nos decedere sine prole contigerit) & illustrem Filiam ejus matrimonium, volente Domino, condiximus contrahendum, quod Domino largiente debitam consummationem accipiet, cum illustris Puella nubiles annos attigerit; aut prædicto Domino Tancredo Regi placuerit, ut infra nubiles annos illa in Uxorem Nepoti nostro desponsanda tradatur, nos ipsum Nepotem nostrum hoc facturum concessimus, si Sancta Romana Ecclesia decreverit super hoc dispensare.

Pecuniam vero, quam pro Matrimonio ipso ad opus Nepotis nostri ab eodem Domino Rege Tancredo recepimus, A. D. 1190. scilicet, viginti millia unciarum Auri, si forte, quod absit, morte interveniente alterius, aut culpa nostra, aut nostri Nepotis, aut partis ipsius, Matrimonium non staret, nos, aut Hæredes nostri, ipsi Domino Regi Tancredo aut Hæredibus ejus ex integro restituere, præstitis super hoc sacramentis, ex parte nostra tenemur.

Ut igitur tenor pacis initæ & initiati matrimonii fides cum integritate debita ex parte nostra & Nepotis nostri servetur, sicut ipsi Domino Tancredo, interpositâ jurisjurandi religione, firmavimus, Sanctitatem vestram & Sanctam Romanam Ecclesiam obnixe rogamus, quatenus & firmatæ pacis servandæ perpetuo, & matrimonii consummandi, vel, si ex prædictis causis matrimonium ipsum non fieret, restituendæ pecuniæ Sancta sedes Apostolica fidejussionem pro nobis suscipiat erga Dominum Regem Tancredum & Hæredes ipsius.

Cujus fidejussionis onus, ut confidenter nobiscum Romana Ecclesia suscipiat præsentium litterarum testimonio vobis, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ liberam concedimus potestatem, nos & Hæredes nostros, & Terram nostram districtius coercere, si contra pacem præfatam venerimus, vel prædictis causis Matrimonio non secuto, nos aut Hæredes nostri solutionem pecuniæ negaremus.

Ad honorem utriusque Regni vestra novit beatitudo spectare, si, mediante Romana Ecclesia, pacis pariter, & Matrimonii bonum ad congruum finem deveniat; unde multiplex in futurum utilitas consequatur. Testibus nobis ipsis undecimo die Novembris, apud Messanam.

Conventio quædam inter Philippum Regem Franciæ, & Ricardum Regem Angliæ, facta Messanæ

Incipiente Anno a Nat. Christi 1191.

A. 2. R. 1. Ex Rotulo. In Thesaurar.

1. IN Nomine Sanctæ & individuæ Trinitatis, Amen. Philippus Dei Gratia Francorum Rex. Noverint universi præsentes pariter & futuri quod pax firma inita est inter nos, & amicum, & fidelem nostrum, & fratrem Richardum illustrem Regem Angliæ, & ipse pacem firmavit nobis sacramento in hunc modum.

2. Prædicto Regi bono corde & bona voluntate concedimus quòd amodò liberè quamlibet voluerit ducat Uxorem, non obstante illa Conventione inter nos & ipsum facta de Sorore nostra Aelois, quam debebat ducere in Uxorem.

3. Præterea quitavimus ei & Hæredibus suis Masculis, ex eo & Uxore sua desponsata nascituris & viventibus post decessum Regis Angliæ, & terram Tenentibus, Gisortium, & Melpham, & Novum Castellum de Sancto Dionisio, & Mulcasium Normanum cum pertinentiis suis.

4. Et ipse nobis concessit, quod si eum mori contingeret sine masculo Hærede ex eo & Uxore sua desponsata, tam cito Gisortium, & Melpham, & Novum Castellum, & Mulcasium Norman. cum pertinentiis suis ad nos, vel Hæredes nostros masculos ex nobis & Uxore nostra desponsata, revenient.

5. Et, si nos mori contingeret sine masculo Hærede ex nobis & Uxore nostra desponsata, vivente post decessum nostrum, & Terram tenente, volumus quod Gisortium, & Melpha, & Novum Castellum, & Mulcasium Norman. cum pertinentiis suis ad Dominum Normanniæ reveniant.

6. Et, si Rex Angliæ haberet duos Hæredes masculos, aut plures, voluit & concessit ut major natu teneat in capite a nobis totum id quod debet tenere a nobis citra mare Angliæ; & alius unam ex Baroniis tribus tenebit a nobis in capite, viz. Dominium Normanniæ, aut Dominium Andegaviæ, & Cenomanniæ, aut Dominium Equithaniæ & Pictaviæ.

7. Et, propter hæc supradicta, donavit nobis prædictus Rex Angliæ decem millia Marcas Argenti, ad pondus Trecense; quarum tria millia solvet nobis, vel nuncio nostro certo in proximo Festo omnium Sanctorum apud Caluum Montem: & alia tria millia in alio Festo omnium Sanctorum: & duo millia in tertio Festo omnium Sanctorum: & alia duo millia in quarto Festo omnium Sanctorum.

A.D. 1191.

8. Præterea concedimus & concessimus quod de omnibus feodis, quos prædecessores sui a nostris tenuerant, homo noster ligeus est, sicut prædecessores sui fuerant prædecessorum nostrorum, & nos recepimus in hominem ligeum de prædictis feodis.

9. Ipse autem quitavit nobis feodum Exondini, & feodum Cracaii cum omnibus pertinentiis, & quicquid habebat, & quicquid expectabat habendum in Alvernia, tàm in feodo, quàm in Dominio suo.

10. Nos autem quitavimus ei Caturcum & Carturcin. integre cum pertinentiis suis, exceptis duabus Abbatiis regalibus, viz. Fisiaco & Sellaco cum pertinentiis suis, quæ nostræ sunt, & ad nos pertinent.

11. Ipse autem nobis concessit quod de terra Comitis Sancti Egidii nichil de cætero occupabit ultra hoc quod diximus, quamdiu Comes Sancti Egidii in Curia nostra sufferre justitiam voluerit, aut potuerit; Si vero Comes Sancti Egidii in Curia nostra de jure deficeret, nos extunc Regi Angliæ, pro Comite Sancti Egidii, non noceremus, nisi sponte nostra ipsum vellemus adjuvare.

12. Si autem prædictæ Conventiones inter nos adinvicem, sicut superius dictæ sunt, fuerunt observatæ, volumus & concedimus quod Rex Angliæ habeat, & teneat in bona pace omnia tenementa, in Feodo & Dominio, quæ habebat die qua iter Jerosolimitanum arripuit.

13. De Conventionibus autem prædictis mutuo observandis Regi Angliæ damus fidejussores & obsides Comitem Pontinum cum toto feodo in hunc modum, quod, si prædictas Conventiones omnes non observaremus, prædictus Comes, aut Hæres ejus inter tres septimanas, ex parte Regis Angliæ, vel Hæredis sui

A. D. 1191. requisitus & submonitus, in propria persona, vel ad domum suam, ubi solitus est habitare, veniet ad Regem Angliæ, sine contradictione aliqua, cum omnibus feodis suis integris, ad id faciendum teneri, quod Carta super hoc facta testatur, donec Conventio salva sit & firma.

14. Omnes alii, qui subscripti sunt, eodem modo dati sunt fidejussores & obsides, hoc idem observaturi quod idem Comes, & inde litteras suas patentes dabunt Regi Angliæ, vel ejus certo nuncio, & jurabunt prædictas Conventiones se observaturos, secundum posse suum, bona fide, & sine malo ingenio.

15. Hii autem fidejussores sunt, post Comitem, de prædictis Conventionibus tenend.

Beurad. de Sancto Walerico, vel ille ex Heredibus suis qui Sanctum Walericum tenebit, cum toto Feodo suo.
Will. de Borry, vel Heres ejus, cum toto Feodo suo.
Johannes de Terria, vel Heres ejus, cum toto Feodo suo.
Dominus Cancellarius, vel Heres ejus, cum toto Feodo suo.
Punen. de ——— vel Heres ejus, cum toto Feodo suo. A. D. 1191.
Comes Robertus, vel Heres ejus, cum toto Feodo suo.
Hugo de Castello, vel Heres ejus, cum toto Feodo suo.
Comes Partici, vel Heres ejus, cum toto Feodo suo.
Dominus Isondom, vel Heres ejus, cum toto Feodo suo.

16. Concessit etiam nobis Rex Angliæ quod, infra mensem primum a reditu suo, remittet in Franciam, sine contradictione aliqua & impedimento, Aelaes Sororem nostram, sive vivi fuerimus, sive mortui.

17. Volumus etiam ut servitia & justitias ex Feodis, quæ a nobis tenet, nobis reddat, sicut antecessores sui nostris antecessoribus reddiderunt; salvis Conventionibus quæ hic supraſcriptæ sunt.

18. Quæ omnia, ut perpetuam obtineant stabilitatem, sigilli nostri auctoritate confirmamus; Actum Messanæ Anno incarnati verbi Millesimo Centesimo Nonagesimo, Mense Martii.

Henrici VI. *Imperatoris Augusti Rescriptum ad Regem Franciæ, quo summa cum ostentatione prædicat Ricardum Regem esse captivum.*

A. D. 1192. A. 4. R. 1.

HEnricus, Dei gratiâ, Romanorum Imperator, & semper Augustus, dilecto & speciali amico suo Philippo illustri Francorum Regi salutem, & sinceræ dilectionis affectum.

Quoniam Imperatoria Celsitudo non dubitat Regalem Magnificentiam tuam lætiorem effici de universis, quibus omnipotentia Creatoris nos ipsos & Romanum Imperium honoraverit & exaltaverit, nobilitati tuæ, præsentium tenore, declarare duximus, quod inimicus Imperii nostri & turbator Regni tui, Ricardus Rex Angliæ cum esset, in transeundo mare, ad partes suas reversurus accidit, ut ventus, rupta navi sua, in qua ipse erat, duceret eam versus partes Istriæ, ad locum qui est inter Aquileiam & Venetias; ubi ipse Rex, Dei permissione, passus naufragium, cum paucis evasit. A. D. 1192.

Quidam itaque fidelis noster, Comes Mainardus de Gortze, & populus Regionis illius, audito quod in terra erat, & considerato diligentius, qualem nominatus Rex in Terra promissionis proditionem & traditionem, & perditionis suæ cumulum exercuerat, insecuti sunt, intendentes eum captivare; Ipso autem Rege in fugam converso, ceperunt de suis octo Milites.

Postmodum processit Rex ad Burgum in Archiepiscopatu Saltzeburgensi, qui vocatur

A. D. 1192. vocatur Frisorum, ubi Fridericus de Botesowe, Rege cum tribus tantum versus Austriam properante noctu, sex Milites de suis cepit.

Dilectus autem consanguineus noster Linpoldus Dux Austriæ, observata strata, impositis ubique custodibus, sæpedictum Regem juxta Wenam in Villa viciniori in domo despecta captivavit. Cum itaque in nostra nunc habeatur potestate, & ipse semper tuæ molestiæ & turbationibus operam præstiterit, ea, quæ præmisimus, nobilitati tuæ insinuare curavimus, scientes ea dilectioni tuæ beneplacita existere, & animo tuo uberrimam importare lætitiam. Datum apud Rithiencie, quinto Kalendas Januarii. A. D. 1192.

Vetus de Monte per Epistolam suam Limpoldo Duci Austriæ missam purgat Ric. Regem Angliæ de morte Marchisi de Monte-Ferrato.

A. D. 1192. Limpoldo Duci Austriæ vetus de Monte salutem. Cum plurimi Reges & Principes ultra mare Ricardum Regem Angliæ & Dominum de morte Marchisi inculpant, juro per Deum, qui in æternum regnat, & per legem, quam tenemus, quod in ejus morte culpam non habuit; est causa siquidem mortis Marchisi talis.

Unus ex fratribus nostris, in unam navem de Salteleya, ad partes nostras veniebat, & tempestas forte illum apud Tyrum impulit, & Marchisus fecit illum capi & occidi, & magnam ejus pecuniam rapuit: Nos vero Marchiso Nuncios nostros misimus mandantes, ut pecuniam fratris nostri nobis redderet, & de morte fratris nostri satisfaceret, quam super Reginaldum Dominum Sidonis posuit; Et nos tantum fecimus per amicos nostros quod in veritate scivimus, quod ipse fecit illum occidere & pecuniam illius rapere.

Et iterum alium Nuncium nostrum, nomine Eurisum, misimus ad eum, quem in mari mergere voluit; sed amici nostri illum a Tiro festinanter fecerunt recedere, qui ad nos cito pervenit, & ista nobis nunciavit. Nos quoque ex illa hora Marchisum desideravimus occidere; Tunc quoque duos fratres misimus ad Tirum, qui eum apertè & ferè coram omni populo Tiri occiderunt. A. D. 1192.

Hæc itaque fuit causa mortis Marchisi, & bene dicimus vobis in veritate, quod Dominus Ricardus Rex Angliæ in hac Marchisi morte nullam culpam habuit: Et qui, propter hoc, Domino Regi Angliæ malum fecerant, injuste fecerunt, & sine causa.

Sciatis pro certo quod nullum hominem hujus mundi pro mercede aliqua vel pecunia occidimus, nisi prius malum nobis fecerit.

Et sciatis quod literas istas fecimus in domo nostra ad Castellum nostrum Messiat in dimidio Septembris. Anno ab Alexandro Papa quinto.

Aleonora

Aleonora, Angliæ Regina, Papæ opem miserabiliter implorat pro liberatione Regis Anglorum Richardi filii sui.

A. D. 1193. A. 4. R. 1. Reverendo Patri, & Domino Cælestino, Dei Gratiâ Summo Pontifici, A. in irâ Dei Regina Anglorum, Ducissa Normanniæ, Comitissa Andegavensis, miseræ matri exhibere se Patrem.

Silere decreveram, nè insolentiæ & præsumptionis arguerer, si forte adversus Principem sacerdotum verbum aliquod minus cautum abundantia cordis, & vehementia doloris eliceret. Sanè non multùm ab insania differt dolor dum in impetu suæ accensionis est; Dominum non agnoscit, socium non veretur, nec defert, nec parcit alicui, sed nec sibi.

Nemo ergo miretur, si verborum modestiam vis doloris exasperet, jacturam enim plango publicam: Sed & familiaris dolor in Spiritûs mei præcordiis inconsolabiliter radicavit. Sagittæ nempè Domini in me sunt, quarum indignatio ebibit spiritum meum. Gentes divulsæ, populi lacerati, Provinciæ desolatæ, & generaliter tota Occidentalis Ecclesia contecta lamentis in spiritu contrito & humiliato supplicant vobis; quem constituit Deus super Gentes & Regna in omni plenitudine potestatis.

Afflictorum quæso clamor introeat in aures vestras, calamitates enim nostræ multiplicatæ sunt super numerum; Nec ista dissimulare potestis citra criminis & infamiæ notam, cum sitis Vicarius crucifixi, Successor Petri, Sacerdos Christi, Christus Domini, Deus etiam Pharaonis.

De vultu tuo Pater judicium prodeat, oculi tui videant æquitatem, de arbitrio vestro & de clementiâ vestræ sedis pendent vota populi; &, nisi maturius arripiat manus vestra judicium, tota redundabit in vos Tragædia hujus mali; cum sitis Pater Orphanorum, & judex viduarum, mœrentium & dolentium consolator, & omnibus civitas refugii, in tanto cumulo miseriarum unicum & commune omnibus expectatur de vestræ potestatis auctoritate solatium.

Filii Israhel Moysen, cujus agitis vices, consultabant in duris, & ad Tabernaculum fœderis confugiebant in angustiis A. D. 1193. suis. Rex noster in arcto est, & undique angustiæ premunt eum. Videte statum, aut potiùs casum Regni, malitiam temporis, tyranni sævitiam, qui de fornace avaritiæ arma iniquitatis incessanter fabricat contra Regem; quem in Sancta peregrinatione, in protectione Dei Cæli, & tuitione Romanæ Ecclesiæ captum, & vinculis carceralibus coarctatum tenet, occiditque terrendo: Contemnit enim Deum & terribilia judicia ejus, prædæ incubat, & non est qui de manu ejus possit eruere.

Si Ecclesia Romana complosis manibus ad tantas injurias Christi silet, & exurgat Deus, & judicet causam nostram, respiciat in faciem Christi sui. Ubi est zelus Eliæ in Achab? Zelus Joannis in Herodem? Zelus Ambrosii in Valentem? Zelus Alexandri tertii, qui, sicut audivimus & vidimus, patrem istius Principis Fredericum plenâ auctoritate Apostolicæ sedis solenniter & terribiliter à fidelium communione præcidit? Porro tyrannus Apostolicas claves habet ludibrio, nec nisi verba reputat legem Dei.

Sed tanto constantiùs deberetis arripere gladium spiritus, quod est verbum Dei. Scriptum est enim, qui vos spernit, me spernit. Ideo si vestram non vultis aut Ecclesiæ Romanæ injuriam persequi, vobis tamen dissimulare non licet Petri opprobrium & injuriam Christi.

Non sit ergo alligatum in ore vestro verbum Domini, nec in vobis timor humanus obruat spiritum libertatis. Tolerabilius est incidere in manus hominum quàm derelinquere legem Dei. Confidunt in virtute suâ, & in multitudine divitiarum suarum gloriantur inimici crucis Christi; quorum finis interitus, & gloria eorum in confusione.

Quicquid Ecclesiarum & pauperum necessitati subtrahitur, insatiabilis avaritiæ devorat ingluvies. Sed prope est ut in eos manus Domini tempestivam exerceat ultionem, & eveniet quod B. Job de prædone impio protestatur, divitias, quas devoravit, evomet, & de ventre

ejus

A. D. 1193. ejus extrahet eas Deus: Luet, quæ fecit omnia, nec tamen consumetur. Quod si ad tempus humanum evadunt judicium, divinum terribilius est quod imminet eis: Quorum gaudium præsens instar puncti, interminabilis vero pœna ignis & vermis.

Quis enim unquam persecutor innocentiæ ultricem illius manum, qui aufert Spiritum Principum potentesque potenter punit, legitur evasisse? Ut de pœnâ taceam gehennali, sæpè legimus, quomodo digitus Dei, pro arbitrio suo, Regna & Imperia transfert: Quas etiam sicut vult erigit, & sicut vult dejicit potestates.

Non deterreat quæso vos secularis elatio, superbus est Moab & major est superbia ejus quam fortitudo ipsius; è contrario autem Nomen Domini plurima fortitudo.

Illud vero publicè contristat Ecclesiam populisque murmur excitat, nec mediocriter militat in dispendium vestræ opinionis quòd in tanto discrimine, in tot lacrymis, in tot Provinciarum supplicationibus, nec unum Nuncium ad Principes illos à vestro latere destinatis.

Sæpè, pro causis mediocribus, vestri Cardinales, in magnâ potestate etiam, ad partes barbaras legatione funguntur: In causâ vero tam arduâ, tam lamentabili, tam communi nec unum adhuc Subdiaconum aut Acolythum destinastis; Legatos enim hodie facit quæstus, non respectus Christi, non honor Ecclesiæ, non Regnorum Pax aut populi salus. Quis quæstus vobis aut proventus gloriosior posset esse, quam, in hac liberatione Regis, Summi Pontificis apicem, sive Sacerdotium Aaron, & Phinees exaltare?

Sane non multum humiliasses sedis Apostolicæ dignitatem si in propriâ persona ad tanti liberationem Principis in Germaniam descendisses. Quem enim tam officiosè colebat in prosperis, tam desidiosè deserere non debuit in adversis. Quare non appenditis in libra justitiæ beneficia, quæ bonæ memoriæ Henricus Pater istius Regis, vobis sicut vidimus in articulo summæ necessitatis exhibuit; ut è diverso tyrannidem Frederici, quam in vos & Ecclesiæ Romanæ possessiones, & in omnes, qui vobis fideliter adhærebant, exercuit? Cum enim prænominatus Fredericus, fautor Schismaticæ dissensionis & auctor, contra Alexandrum 3. Canonice, sicut scitis electum, in partem Apostatæ Octaviani conjurasset, atque sub illâ schismatis concussione generaliter ubique terrarum Ecclesia laboraret, Reges A. D. 1193. Franciæ & Angliæ variis ex utrâque parte legationibus tentabantur: Cumque sententia Regis Francorum consiliorum varietate, cui faveret parti fluctuans, dubiâ vacillaret, Rex Henricus, dolens Christi tunicam diutius scindi, primus Alexandro Papæ consensit, multaque cautelâ trahens Regem Francorum pariter ad consensum Apostolicum suis munivit consiliis, & firmavit auxiliis; & sic navem Petri, sub certo discrimine naufragantem, in secura littoris statione locavit.

Hæc apud Castrum Radulphi vidimus, ubi etiam Romanorum votis, sicut ipsi pro miraculo publice prædicabant, plenioribus xeniis auri & argenti Regia munificentia satisfecit.

Notabiliter igitur dehonestat gloriam Sedis Apostolicæ quod aliqua unquam ingratitudo tanti beneficii memoriam potuit abolere. Quandóque poterit ex causa consimili, quod Deus avertat, schismatis pullulare fermentum, vestræque præsentis desidiæ & defectus recordatio poterit tunc aliquibus cedere in singultum. Licet enim liberationem Regis ille veteratus serpens, ille coluber tortuosus machinationibus præstigiosis impediat, confidimus tamen in Domino quòd tempestivè respiciet in faciem Christi, & dabit Imperium Regi suo.

Expectatio siquidem nostra in spe certa, & fide firma convaluit: Fit enim incessanter oratio ab Ecclesia ad Deum pro eo: Deus autem, qui in tempore accepto exaudit, & adjuvat in die salutis, respiciet in orationes humilium, & non spernet preces eorum: Multum enim valet deprecatio justi assidua: Sol ad preces Josue stetit, & Luna contra vallem Achilon non est mota: Quia justi precibus obtinetur, ut à corde peccatoris sol justitiæ non recedat, & mens hominis, quamvis in defectum prona sit, virtutum tamen stabilitate firmatur. Non enim tantum remittitur oratione peccatum, sed & pœna peccati declinatur beneficio precum.

Ideo bonum est Regi præstolari cum silentio salutare Domini; nam si nunc in fornace tribulationis purgatur a Deo, qui circa eum adversa & prospera saluberrimâ moderatione disponit, vexatio transibit in gloriam, atque pro confusione duplici, & rubore in terra duplicia possidebit. Beatus itaque vir, qui confidit in Domino, & erit Dominus fiducia ejus. Sane sicut nunc ei publici gemitus, & generales impen-

V duntur

A.D. 1193. duntur lacrymæ, sic desideratus gentibus tempestivè communibus excipietur votis in exultatione universæ terræ. Domine in virtute tuâ exaltabitur Rex, & Ecclesia Romana, quæ nunc nimis culpabiliter in ejus liberatione lentescit, non fine lacrymis erubescet, quòd in tantis angustiis tantum filium non agnovit. A.D. 1193.

Alienoræ Reginæ Littera altera ad Eundem, ejusdem quoque Argumenti.

A.D. 1193. A. 4. R. 1. Reverendo Patri & Domino Cælestino Dei Gratiâ summo Pontifici A. misera, & utinam miserabilis Anglorum Regina, Ducissa Normanniæ, Comitissa Andegaviæ, miseræ matri exhibere se misericordiæ Patrem.

Invidente locorum distantiâ prohibeor, beatissime Papa, vobis præsentialiter loqui: Necesse tamen est ut plangam paululum dolorem meum; & quis mihi tribuat ut scribantur sermones mei? Tota interiùs & exteriùs anxior; unde & verba mea dolore sunt plena. Foris sunt timores, intus pugnæ, nec ad momentum mihi respirare liberum est a tribulatione malorum & dolore a tribulationibus quæ invenerunt nos nimis. Tota dolore contabui, pellique meæ consumptis carnibus, adhæsit os meum. Defecerunt anni mei in gemitibus, & utinàm omnino deficiant, utinàm totus sanguis corporis mei jam emortui, cerebrum capitis ossiumque medullæ ita dissolvantur in lacrymas, ut in fletus tota pereffluam. Avulsa sunt à me viscera mea, baculum senectutis meæ, & lumen oculorum perdidi: Meisque votis accederet si Deus infelices oculos meos, nè mala gentis meæ ulterius videant, perpetua cæcitate damnaret. Quis det mihi ut pro te moriar fili mi? Matrem tantæ miseriæ respice misericordiæ mater, aut si filius tuus, fons misericordiæ inexhaustus, peccata matris requirit à filio, ab ea, quæ sola deliquit, totum exigat, puniat impiam, & de pœnis innocentis non rideat. Qui cæpit, ipse me conterat, tollat manum suam, & succidat me; &, hæc sit consolatio mea, ut affligens me dolore, non parcat. Ego misera, & nulli miserabilis cur in hujus detestandæ senectutis ignominiam veni, Duorum Regnorum Domina? Duorumque Regum mater extiteram.

Avulsa sunt a me viscera mea, generatio mea ablata est, & convoluta est à me; Rex junior & Comes Britanniæ in pulvere dormiunt, & eorum mater infelicissima vivere cogitur, ut irremediabiliter de mortuorum memoria torqueatur. Duo filii mihi supererant ad solatium, qui hodie mihi, miseræ & damnatæ, supersunt ad supplicium. Rex Richardus tenetur in vinculis: Joannes frater ipsius regnum captivi depopulatur ferro & vastat incendiis; in omnibus versus est mihi Dominus in crudelem, & adversatur mihi in duritia manus suæ. Verè pugnat ira ejus contra me, ideò & filii mei pugnant inter se; si tamen pugna est, ubi unus vinculis arctatus affligitur, alius, addens dolorem super dolorem, ipsius crudeli tyrannide sibi regnum exulis usurpare molitur. A.D. 1193.

Bone Jesu! quis mihi tribuat ut in inferno protegas me, & abscondas me, donec pertranseat furor tuus, donec cessent sagittæ quæ in me sunt, quarum indignatione spiritus meus totus ebibitur? Mors in voto mihi est & vita in tædio. Et cum sic moriar incessanter, in desideriis tamen habeo mori plenius vivere compellor invita, ut vita mihi sit pabulum mortis, & materia cruciatus. O felices, qui inexperti ludibria vitæ hujus, & inopinatos eventus conditionis incertæ beato prævenerunt aborsu! quid facio? cur subsisto? quare moror misera? & non vado ut videam, quem diligit anima mea, vinctum in mendicitate & ferro? ut quid enim tanto tempore mater potuit oblivisci Filii uteri sui? Tigres erga fætus suos, & lamias etiam sæviores emollit affectio.

Fluctuo tamen in dubio. Si enim abiero, deserens filii mei Regnum, quod undique gravi hostilitate vastatur, erit in absentia mea communi consilio & solatio destitutum: Si autem substitero desideratissimam mihi faciem filii mei non videbo, non erit qui liberationem filii mei studiose procuret, &, quod magis vereor, ad impossibilem pecuniæ quantitatem

titatem

A. D. 1193. titatem delicatissimus adolescens tormentis urgebitur, tantæque afflictionis impatiens facile in mortem suppliciis adigetur. O impie, crudelis & dire tyranne! qui non es veritus manus sacrilegas immittere in Christum Domini, nec te regalis unctio, nec sanctæ viæ reverentia, nec Dei timor a tanta inhumanitate cohibuit.

Porro Princeps Apostolorum adhuc in Apostolica Sede regnat & imperat, & in medio constitutus est judiciarius rigor; illudque restat ut exeratis in maleficos, Pater, gladium Petri, quem ad hoc constituit super Gentes & Regna. Christi crux antecellit Cæsaris aquilas, gladius Petri gladio Constantini, & Apostolica Sedes præjudicat Imperatoriæ potestati. Vestra potestas a Deo est, an ab hominibus? Nonne Deus Deorum locutus est vobis in Petro Apostolo dicens, quodcunque ligaveris super terram, erit ligatum & in Cœlis; & quodcunque solveris super terram, erit solutum & in Cœlis? Quare ergo tanto tempore tàm negligenter, imo tàm crudeliter filium meum solvere differtis, aut potius non audetis? Sed diceris hanc potestatem vobis in animabus, non in corporibus fuisse commissam: Esto, certè sufficit nobis si eorum ligaveritis animas, qui filium meum ligatum in carcere tenent. Filium meum solvere vobis in expedito est, dummodo humanum timorem Dei timor evacuet. Redde igitur mihi filium meum, vir Dei, si tamen vir Dei es, & non potius vir sanguinum, si in filii mei liberatione torpeas, ut sanguinem ejus de manu tua riquirat altissimus. Heu! heu! si summus pastor in mercenarium pervertatur, si a facie Lupi fugiat, si commissam sibi oviculam, imo arietem electum, ducem Dominici gregis, in faucibus cruentæ bestiæ derelinquat. Bonus Pastor alios Pastores instruit, & informat, non ut fugiant, si viderint Lupum venientem, sed animas suas pro Ovibus suis ponant. Anima tua tibi quæso salva sit dummodo, non dicam Ovis tuæ, sed Filii tui liberationem crebris legationibus, salutaribus monitis, comminationum tonitruis, generalibus interdictis, sententiis terribilibus studeas procurare? Sane sero vestram pro eo animam poneretis, qui pro eodem adhuc unum verbum dicere. aut scribere noluistis. Dei Filius, testimonio Prophetæ, de Cœlo descendit, ut educeret vinctos de lacu, in quo non erat aqua; nunquid quod decuit Deum, dedecet Dei servum? Filius meus torquetur in vinculis, nec ad eum descendis, nec mittis, nec moveris super contritione Joseph. Christus hoc videt & silet! sed opus Dei negligenter agentibus abundanter in summa districtione retribuet. A. D. 1193.

Legati nobis jam tertio promissi sunt nec sunt missi; ut, verum fatear, ligati potius, quam legati. Si Filius meus in prosperis ageret ad simplicem ejus vocationem lestinantiùs accessissent, quia de magnifica ejus munificentia & de publico Regni quæstu suæ legationis uberes manipulos expectarent. Et quis quæstus eis gloriosior esse posset, quam Regem liberare captivum, reddere pacem populis, religiosis quietem, & gaudium universis? Nunc autem filii Ephrem intendentes & mittentes arcum in die belli conversi sunt, & in tempore angustiæ, dum Lupus prædæ incubat, Canes muti latrare aut non possunt, aut nolunt. Hæccine promissio illa est, quam nobis, apud Castrum Radulphi, cum tanta dilectionis & fidei potestatione, fecistis? Quid profuit vobis simplicibus dare verba, & illudere vota innocentium inani fiducia? Sic olim Rex Achab fœdus amicitiæ contraxisse cum Benadab perhibetur, illorumque mutuam dilectionem eventus habuisse infaustos audivimus. Pugnas Judæ Johannis, Simonis, Machabæorum Fratrum, cœlestis dispensatio felicibus prosperabat auspiciis; nulla vero legatione sibi firmantes amicitiam Romanorum, Dei perdiderunt auxilium, nec eis semel, sed sæpius venalis eorum familiaritas versa est in singultum. Solus desperare me cogitis, qui solus, post Deum, spes mea, populique nostri fiducia fueratis. Maledictus, qui confidit in homine, ubi est ergo nunc præstolatio mea? Tu es Domine Deus meus, ad te, Domine, qui laborem consideras, sunt oculi ancillæ tuæ. Tu Rex Regum, & Dominus Dominantium, respice in faciem Christi tui, da Imperium puero tuo, & salvum fac filium ancillæ tuæ, nec in eo punias delicta sui patris, aut malitiam matris suæ.

Ex certa & publica relatione cognovimus, quod Imperator, post Legiensis Episcopi mortem, quem funesto gladio longa tamen manu dicitur occidisse, Ostunensem Episcopum, & quatuor Episcopos comprovinciales ejus; Salernitanum etiam, & Tranensem Archiepiscopos coarctat miseria carcerali, &, quod auctoritas Apostolica nullatenus dissimulare debuerat, Siciliam, quam a temporibus Constantini constat esse patrimonium S. Petri, post legationes, post supplicationes, post communicationes Apostolicæ Sedis, in perpetuum Romanæ Ecclesiæ præjudicium, usurpatione tyrannicâ occupavit. In omnibus his non est

A. D. 1193. eſt averſus furor ejus; ſed adhuc manus ejus extenta. Gravia quidem intulir, ſed certiſſime poteſtis expectare in proximo graviora. Hi enim, qui debuerant eſſe columnæ Eccleſiæ, in omnes ventos arundinea levitate moventur. Utinam recolerent quod, propter negligentiam Heli Sacerdotis miniſtrantis in Silo, gloria Domini de Iſrael tranſlata eſt, nec jam parabola temporis præteriti eſt, ſed præſentis: Quia repulit Dominus Tabernaculum Silo, Tabernaculum ſuum, ubi habitavit in hominibus, & tradidit in captivitatem virtutem eorum, & pulchritudinem eorum in manus inimici. Imputatur eorum puſillanimitati, quod Eccleſia conculcatur, periclitatur fides, opprimitur libertas, dolus patientia, & iniquitas impunitate nutritur. Ubi eſt, quod Dominus Eccleſiæ ſuæ quandoque promiſit, ſuges lac Gentium, & mammilla Regum lactaberis, ponam te in ſuperbiam ſæculorum gaudium in generatione & generationem? Eccleſia olim ſuperborum & ſublimium colla propria virtute calcabat, legeſque Imperatorum ſacros canones ſequebantur. Nunc autem, ordine turbato, non dicam canones, ſed canonum conditores pravis legibus & conſuetudinibus execrandis arctantur. Deteſtanda potentum flagitia tolerantur, nec eſt qui mutire audeat, & in pauperum peccata duntaxat, rigor canonicus exercetur. Ideo non immerito Anacharſis Philoſophus telis aranearum leges & canones comparabat, quæ animalia debiliora retinent, fortia autem tranſmittunt. A. D. 1193.

Aſtiterunt Reges Terræ & Principes convenerunt in unum adverſus Chriſtum Domini Filium meum. Unus eum torquet in vinculis, alter terras illius crudeli hoſtilitate devaſtat, &, ut verbo vulgari utar, unus tondet, alter expilat, unus pedem tenet, alter excoriat. Hæc videt ſummus Pontifex, & gladium Petri ſupprimit in vagina repoſitum; ſic addit cornua peccatori, ipſa taciturnitas ejus præſumitur ad conſenſum. Videtur enim conſentire, qui, cum poſſit & deberet non corripit, & diſſimulatrix patientia, ſocietatis occultæ ſcrupulo non carebit. Imminet, ſicut prædixit Apoſtolus, tempus diſſenſionis, ut perditionis filius reveletur; inſtantque tempora periculoſa ut ſcindatur tunica Chriſti inconſutilis, ut rumpatur rete Petri, & Catholicæ unitatis ſoliditas diſſolvatur. Initia malorum ſunt hæc, ſentimus gravia, graviora timemus. Nec Propheriſſa, nec Filia ſum Prophetæ, plura tamen de futuris turbationibus dolor dicere ſuggerebat, ſed ipſa verba, quæ ſuggerit, ſurripit; ſcriptum enim ſingultus intercipit, & animæ vires mæror abſorbens, vocales meatus anxietate præcludit. Vale.

Altera Alienoræ Reginæ ad J. Cœleſtinum Papam de Filio Ricardo redimendo Littera.

A. D. 1193. *A. 4. R. 1.* SAnctiſſimo Patri, ac Domino C. Dei gratiâ, ſummo Pontifici, A. eâdem gratiâ, Regina Angliæ, Duciſſa Normanniæ, & Comitiſſa Andegaviæ ſalutem & miſericordiæ viſceribus abundare.

Tædet animam meam vitæ meæ; quicquid enim verebar accidit, & adhuc expectatio durioris eventus omnem gratiam conſolationis abſcidit.

Quando ego non timui, graviora pericula veris?

Laborem itaque & dolorem meum conſiderans, a puſillanimitate ſpiritus & tempeſtate ſubvertor. Ego vero jam delibor, & doloribus feſtinata ſenectus paucitatem dierum meorum nunciat mihi. A. D. 1193.

Multoties vobis ſcripſi atque ſacrificium cordis in ſpiritu contrito & humiliato frequenter obtuli. Quia tamen ſemel cepi, loquar adhuc ad Dominum meum cum ſim pulvis & cinis. Dimitte me, Domine, ut plangam paululum dolorem meum. Neſcio enim quo pacto impetus anxietatis, ex ipſo planctu, & lacrymarum profuſione lenteſcit. Diu expectavi ego perdita, ſi eſſet, qui leniret dolorem matris, qui diceret Joſeph filius tuus vivit, & eductus eſt de ciſterna, nec eum fera peſſima devoravit.

O fera peſſima! tigribus & lamiis, omnique fera crudelior! qui filium meum

militem

A.D. 1193. militem Christi, Christum Domini, peregrinum crucifixi, vinculis alligatum Imperatori vendidit & tradidit. Sic ei durior adversarius constitutus est; atque de ergastulo in labyrinthum, & de Scylla translatus est in Charybdim. A diebus Judæ Iscariotis non est inventus similis illi, qui sic violaret legem excelsi, qui ira malitiose traderet justum. Et hæc in occulto & in tenebris facta sunt: erant enim opera tenebrarum.

Memoriam abundantiæ suavitatis tuæ pater misericordiæ precor, ut de ore Leonis & de manu Bestiæ liberes innocentem. Et quæ tibi utilitas in sanguine ejus, qui de manu tua exactissime requiretur? Quia credebamus aliquando quod dispofuisset Dominus per vos filio facere misericordiam, facti sumus lætantes: Nunc autem res in contrarium versa est, triumphat enim longè lateque diabolus, sapientia vincit malitam, &,. audita in gentibus filii mei captione, personat in triviis Geth, & in compitis Ascalonis incircumcisorum solennis applausus. Heu! heu! percussit nos Dominus plaga gravi, & castigatione fideli, a me viscera mea Tyrannus avulsit, & Ecclesias spolians in terra Sanctorum iniqua gessit. Plebes innumeras amaritudine & mærore confecit. In his omnibus non est aversus furor ejus, sed adhuc manus ejus extenta. Non parcit Monachis, non reclusis, non eremitis, non monialibus, non leprosis. Perierunt enim jus & fas, timor Dei, fides, religio & honestas. Exurge, quare obdormis Domine? Exurge & ne repellas in finem.

Moveat te, summe Pontifex, etsi non hujus peccatricis infelicissimæ dolor, saltem clamor pauperum, compeditorum gemitus, interfectorum sanguis, Ecclesiarum spoliatio, & generalis denique pressura Sanctorum. Vide, quanta malignatus est inimicus, in Sancto invaluerunt hostes Ecclesiæ, prolongaverunt iniquitatem suam, confortati sunt addentes prævaricationem, iniquitatem apponunt iniquitari, ut sanguis sanguinem tangat, ut superbia eorum ascendat semper, & impietas modernorum mensuram patrum suorum non solum impleat, sed transcendat; certe horrendo anathemate feriendi erant, aut potius fulminandi.

Exurgat igitur orbis Episcopus, & arripiat, quasi fulgur judicium manus tua. Sicut Petrus uno ictu Annaniam & Sapphiram, & uno ictu Simonem Magum potuit delere de medio, sic spiritu labiorum tuorum interficias impios; alioquin videberis declinare in obligationem malitiæ per consensum. Declinantes autem in obligationem adducet Dominus cum operantibus iniquitatem. A.D. 1193.

Accingere gladio tuo super femur tuum potentissime; gladio scilicet spiritus quod est verbum Dei. Arripiat judicium manus tua, & in potestate, collata tibi cælitus, tolle virgam peccatorum desuper sortem justi. Scuto bonæ voluntatis tuæ protege Filium meum, & filius iniquitatis non apponat nocere ulterius innocenti; cum innocentia Regis filii mei testimonium habeat ab his qui prope sunt, & iis qui longe, non habetis excusationem de peccato. Quæ enim excusatio possit vestram desidiam & incuriam palliare, cum omnibus liqueat quod liberandi filium meum habetis potestatem, & subtrahitis voluntatem? Nonne Petro Apostolo, &, in eo, vobis a Deo omne Regnum, omnisque potestas regendi committitur? Benedictus autem Dominus qui talem potestatem dedit hominibus. Non Rex, non Imperator, aut Dux a jugo vestræ jurisdictionis eximitur; ubi est ergo zelus Phinees? Ubi est auctoritas Petri? ubi est qui dicat, zelus domûs tuæ comedit me? Appareat quod non in vanum dati sunt vobis, & Coepiscopis vestris gladii ancipites in manibus vestris. Dicite iniquis nolite iniquè agere, & delinquentibus nolite exaltare cornu. Non degeneret in Hærede Petri Dignitatis Apostolicæ reverenda successio. Vestrum agnoscite principatum, probate zelum, accingimini ad opus fortitudinis & honorate ministerium vestrum. Gloria vestra derivetur ad posteros, & cognoscat generatio altera quam inaniter tyrannus ille præsumpserit, & quam potenter præsumptionem ejus Sedes Romana punierit. Vobis equidem convertetur in discrimen & crimen, si remissas habeatis manus, & addat impunitas cornua peccatori. Si enim in viridi hæc facta sunt, in arido quid fiet?

Recolat quæso vestra paternitas quantus amicus vir meus Rex pater istius Regis, & quam fidelis vobis fuerit: attendite quam benignus iste Successor paternæ devorionis extiterit. Nec a corde vestro excidat, quanta ego solicitudine per ipsum vestrorum negotia Legatorum, imo vestra promoverim. Si etiam in vestris necessitatibus mea unquam circa vos affectio torpuit, decidam merito ab inimicis meis inanis.

Ego autem nunc experiar vestrorum promissa Cardinalium verba esse & folia; arbores autem non a foliis aut floribus, sed a fructibus cognoscuntur. Et nos quidem a fructibus eorum cognovimus eos. Dicere pudet quod, utinam eos fecisse pudeat, tyrannus eos habuit malitiæ fautores,

A. D. 1193. fautores, cujus se debuerant exhibuisse ultores. Dilexi vos, non lingua & verbo, sed opere & veritate; nunquid redditur pro bono malum & odium pro dilectione?

Ut, salva pace Domini mei, unum loquar, dico ei, quod quandoque Joab exprobrasse legitur David Regi, diligis eos qui te oderunt, & eos odio habes qui te diligunt. Heu! quomodo exarmatur scelus justitiæ? quàm miserabiliter claves Ecclesiæ suum perdiderunt officium! & ubi gloriosus Petri Principatus eminere debuerat, ibi contumeliosius opprimitur, & vilescit Pontificalis auctoritas. Lupus irruit in Ovile, Leo in Ecclesiam Dei, & singularis ferus depascitur eam, nec est qui pro domo Domini ex adverso ascendat; quodque familiarius & intolerabilius doleo, filium meum tyrannus cruciat, dissimulat hoc summus Pontifex, nec est qui redimat, neque qui salvum faciat.

Siqua ergo consolatio in vobis, si qua virtus caritatis in Christo, siqua miseratio, siqua compassionis viscera, siquid denique quod affectum Patris & Pontificalem sapiat unctionem, audiat omnis populus sapientiam esse in vobis ad faciendum judicium.

Sed quid talibus immoror? curro in incertum, & aera verbero, atque in ventos nostri gemitus evanescunt. Obstinatio tyranni durior Adamante est. Et scio, quem Deus negligit nemo poterit corrigere. Sermo meus in terram cecidit, & revertitur ad me vacuus, nec in his, ad quæ missus est, prosperatur. Me igitur tribulationum tempestas horrenda demergit, me profundum absorbet abyssi terribilis, & urget super me puteus desperationis os suum. Populi nostri omnes dant manus suas morti, atque cum inferno percutiunt fœdus, tabescentes & arescentes præ timore & expectatione, quæ superveniunt universo orbi occidentali. A. D. 1193.

Tu autem, Domine Deus Sabaoth, qui judicas justè vide, quia vim patior, judica causam meam. Et, quia in terris judicem non invenio, ego misera, & nulli miserabilis terrenum judicem ad tuum terribile tribunal appello. Infelix ego! quare doloris mei vehementis impetum sequor? & os meum in Cælum pono?

Sed æquanimiter quæso Pater sustineat benignitas vestra, quod ex dolore, non ex deliberatione processit. Peccavi ego, &, ut verbo B. Job uter, quæ dixi, utinam non dixissem; ideo non addam ultra, & supponam digitum ori meo. Vale.

Petrus Blesensis Moguntinum Archiepiscopum per veterem in Scholis olim initam amicitiam obsecrat, ut omni ope, cum aliis imperii Principibus nitatur vinculis eximere Regem Anglorum Ricardum, ab Austriæ Duce & Imperatore captum.

A. D. 1193. A. 4. R. 1.

REverendo Patri & Domino C. Dei gratiâ Moguntino Archiepiscopo P. Blesf. Bath. Archid. salutem in auctore salutis.

Quia quandoque in Scholaribus castris militavimus sub eodem Doctore, & ex diutina ejusdem Hospitii cohabitatione socialis amicitiæ jura contraximus, fiducialiùs vobis scribo. Excursus enim modici temporis nostro non præscribit amori: nec apud me mutationem vestri status agnoscit affectio. Sane postquam desideratissimam faciem vestram novissime vidi, vos in Archiepiscopalis eminentiæ gradum dispensatio divina promovit; sed si bene recolo, quam solida semper A. D. 1193.

A.D. 1193. semper apud me fuerit fidei vestræ, & amoris integritas: certus sum quod honoris assumptio circa statum amicitiæ vestræ nullum præjudicium mihi facit. Cum itaque hinc amor audaciam loquendi mihi pariat, inde vero ad planctum & gemitum dolor singultuosus urgeat violenter, indulge mihi, si in aliquo verbo sobrietatem modestiæ & limites honestatis excedo; ex abundantiæ, nempe, cordis os loquitur. Nam in amaritudine est anima mea, quæ totum hujus epistolæ cursum mihi de doloris atramentario subministrat. Quis vero inter communes lacrymas dolorem dissimulet, aut supprimat planctus, ubi cletus dolet, lamentatur religio, gemit populus, nobilitas anxiatur? Ubi potest omni mærore non plangi, qui colitur & fovetur amore communi? decidit corona capitis nostri, & in luctum versus est chorus noster.

Rex noster in frixorio est, & occasione illius in quam plures provincias hujus malitiæ sartago desævit, suo Domino patienti contabescit & commoritur universitas & per compassionem afflictio capitis in membra discurrit.

Vir sanguinum & cruentæ conscientiæ Dux Austriæ non est veritus in Christum Domini sacrilegas manus injicere, & pedes calceatos in Evangelio pacis ferreis humiliare compedibus. Terribilis in judiciis Deus destruat illum in finem, & evellat de tabernaculo suo, & radicem ejus de terra viventium, pro eo, quod non est recordatus facere misericordiam, sed persecutus est hominem innocentem & peregrinum, adhuc in obsequio crucifixi & in procuratione Reipublicæ constitutum; cum enim pro testamento Dei labores anxios tolerasset, exhaustis bellicis sudoribus & expensis ad propria remeabat, ut denuo majus testimonium redditurus prudentiore consilio, & felicioribus auspiciis viam secundæ peregrinationis instrueret.

Et nunc Reges intelligite, reminiscimini, qui judicatis terram, si unquam ab infantia nascentis Ecclesiæ aliquis Rex pacificus, fidelis, innocens, peregrinus tàm subdolè captus, tàm malitiosè detentus, tàm crudeliter est venditus, tàm indignè afflictus, & cum populis suis, tàm cupidà & detestabili exactione gravatus. Ubi est Lex naturæ? Ubi est Æquitas? Ubi peregrinorum reverentia? quas etiam Christi crucifixores venerati sunt, dum in agrum figuli ob peregrinorum sepulturam Christi venditi pretium transtulerunt.

Porro cum Abraham peregrinaretur in terra Chanaan, Rex Abimelech ei gratiam plenæ humanitatis exhibuit, Jacob apud Laban, Moyses apud Jethro, David apud Regem Achis, & cæteri Patres antiqui, nondum acceptis repromissionibus, sed longe eas aspicientes & confitentes, quia essent peregrini & hospites super terram, apud barbariem Gentium multiplex suæ peregrinationis solatium invenerunt. A.D. 1193.

Et qui eum vendidit, & qui emit, in sortem Judæ Iscariotis, & in maledictione fraudis Judaicæ reputentur, ut sit cum eis ipsorum pecunia in perditionem: Cum Dathan & Abiron terra eos viventes absorbeat successores Judæ, filios Avaritiæ, servos Mammonæ, semen Chanaan, genimina Viperarum, membra Diaboli, ministros Satanæ, præambulos Antichristi: Sæviente in populos istorum tyrannide publica mortalitas invalescit, Urbes evacuantur Pestilentiâ & Fame quæ superveniunt universo orbi; nec dissimulare possumus, aut tacere quod, juxta verbum Apostoli, jam mysterium iniquitatis Antichristus operatur, ut reveletur in tempore suo: abundat enim iniquitas & refrigescit caritas multorum. Optimus est, qui non est nimis malus. In argumentum adventus illius filii perditionis generaliter mundus in maligno positus est, desævit morbus pestilens, & edulitas invalescit. Legitur quod mors cum eo est, faciem ejus præcedit egestas: Nobis in Germana Germania hæc mala germinant universis. Heu! heu! Principes Aquilonis! vere ab Aquilone panditur omne malum.

Sed hoc malum Regi nostro bene utenti convertetur in bonum: Nam judex innocentiæ Deus faciet in proximo judicium injuriam patienti, faciet misericordiam Dominus Christo suo. Zelus Domini exercituum faciet hoc & scient omnes, quia sunt reliquiæ homini pacifico. Domine in virtute tua lætabitur Rex justus, de angustia sua liberabitur: cadet autem impius in laqueum, quem tetendit, & in verticem ipsius iniquitas ejus descendet.

O rubigo animarum avaritia! O tinea cordium cupiditas! quæ sic homines excæcasti, ut Dei & judiciorum ejus obliti, neque suæ parcerent animæ, neque famæ. Consumetur quidem pecunia, sed nota proditionis non delebitur. Tanti sceleris immanitas derivabitur ad posteros, & in ungue adamantino hæc iniquitas scribetur. Filii plorationis æternæ non de fiscali ærario, non de thesauris regalibus hæc accipiunt, sed de patrimonio crucifixi, de sustentatione pauperum, de viduarum lacrymis, de substan-

A.D. 1192. ſubſtantiâ religioſorum, de pupillorum alimentis, de dotibus virginum, de Eccleſiarum utenſilibus, de crucibus, de calicibus conſecratis. Quot ſolidos ſibi congregant, tot accumulant ſibi maledictiones, tot interminabiles cruciatus ſibi in die iræ terribilis theſaurizant. Quicquid ad decorem domûs Dei venerandæ antiquitatis munificentia erogavit, nunc inexplebilis avaritiæ hiatus abſorbet, ut hæreditate poſſideant ſanctuarium Dei, & tot ſacrilegiis execrabiles fiant, quot in partibus Occidentalis Eccleſiæ prophanantur.

Exurge igitur homo Dei, exurgant & alii Patres conſcripti, quibus dati ſunt gladii ancipites in manibus eorum, ſuccurrite plagæ Eccleſiæ, arripiat judicium manus veſtra, & evaginato linguæ gladio zelum, quem Petrus in Ananiam & Sapphiram cenſûs Eccleſiaſtici fraudatores exercuit, in publicos Eccleſiarum prædones & invaſores ſacrilegos exercete. A.D. 1193.

Rex Illuſtriſſimus catenis carceralibus, & fame torquetur. Ferrum pertranſiit animam ejus; ſedet enim in mendicitate & ferro, & non eſt qui moveatur ſuper contritione. Joſeph pallescit jejunio ſpecioſa facies victualibus interdictis, virtuſque corporis in robur animæ migratura, & vernans in facie decor, natura ſuccumbente, marceſcit.

Siqua ergo in vobis benignitas, ſi quod ſolatium caritatis, ſiquis reſpectus ad Chriſtum, ſiqua viſcera miſerationis, ſiqua memoria judiciorum Dei, excitetur in vobis piæ compaſſionis affectus. Aſcendite ex adverſo, curſumque tam deteſtabilis ſacrilegii cohibeat Pontificalis auctoritas, nè veſtri Principes malignentur in Sancta, ne diutius Occidentales populi doloribus intabeſcant & fletu, nè de manu veſtrâ ſanguis innocens requiratur, Vale.

Epiſtola Richardi Regis Angliæ ad Alienoram Reginam matrem ſuam, & ad Juſticiarios ſuos Angliæ.

A.D. 1193. A. 4. R. 1.

Richardus, Dei Gratiâ Rex Angliæ, Dux Normanniæ & Aquitaniæ, & Comes Andegaviæ, Alienoræ eâdem Gratiâ Reginæ Angliæ chariſſimæ matri ſuæ, & Juſticiariis ſuis, & omnibus fidelibus ſuis per Angliam conſtitutis, Salutem. Notum ſit Univerſitati veſtræ, quòd poſtquam receſſerunt à nobis dilecti noſtri Hubertus venerabilis Epiſcopus Sariſbirienſis, & Willielmus de Sanctæ Mariæ Eccleſia Protonotarius noſter, venit ad nos chariſſimus Cancellarius noſter Willielmus Elienſis Epiſcopus: Et eo inter Dominum Imperatorem, & nos fideliter interloquente, eo uſque res pervenit, quod de Caſtello de Trivellis, in quo detinebamur, obviam venimus Imperatori apud Hagenon, ubi honorificè ab ipſo Imperatore & tota Curia recepti fuimus. Ibique Dominus Imperator & Domina Imperatrix nos magnis, & variis muneribus honoraverunt; &, quod præcipuum eſt mutuum feodus amoris & indiſſolubile inter Dominum Imperatorem contractum eſt, & nos; ita quod uterque noſtrûm, alterum contra omnes viventes in jure ſuo obtinendo, & retinendo, juvare debet. Honeſtè autem circa ipſum Imperatorem moram facimus; donec ipſius & noſtra negotia perficiantur, & donec ei Septuaginta Millia Marcarum Argenti ſolverimus. Quare vos rogamus & in fide, qua nobis tenemini, adjuramus, quatenus in hac pecunia perquirenda ſolliciti ſitis, & vos Juſticiarii noſtri, qui aliis in Regno noſtro præeſtis, exemplum aliis præbeatis: Ut ita honorificè & magnificè de proprio nobis ſubveniatis, & etiam de his, quæ de aliis mutuò accipere poteritis, & aliis fidelibus noſtris exemplum detis ſimilia faciendi.

Univerſum autem Aurum & Argentum Eccleſiarum diligenti obſervatione, & ſcripti teſtimonio ab ipſarum Eccleſiarum Prælatis accipiatis: Eiſque per Sacramentum veſtrum, & aliorum Baronum noſtrorum quos volueritis affirmetis, quod eis plenariè reſtituentur.

Univer-

A. D. 1193. Universorum etiam Baronum nostrorum obsides recipiatis, ut cum fidelissimus Cancellarius noster, quam citò peractis in Alemannia negotiis nostris, in Angliam venerit, eosdem obsides penes Charissimam matrem nostram Reginam reperiat, ut eos, de quibus inter nos, & Dominum Imperatorem convenit, expeditè possit ad nos transmittere: Ne liberatio nostra per absentiam obsidum & negligentiam vestram morem patiatur.

Pecunia autem collecta similiter matri meæ, & aliis, quibus ipsa voluerit, tradatur: Quem autem in necessitate nostra promptum inveniemus in suis necessitatibus amicum nos reperiet, & remuneratorem; gratiusque nobis erit, si quis in absentia nostra in aliquo nobis subveniat, quàm si in præsentia nostra in duplo quis nobis subveniret.

Volumus autem ut singulorum magnatum nomina, & subventiones, quæ præ- A. D. 1193. sentialiter fient, per Sigillum matris nostræ nobis significentur, ut sciamus, quantum unicuique in gratiarum actionibus teneamur.

Sciatis pro certo, quod si in Anglia in libera potestate nostra essemus constituti, tantam vel majorem pecuniam Domino Imperatori daremus, quam modo damus pro pactionibus consequendis, quas per Dei gratiam consecuti sumus: Et si etiam pecuniam non præ manibus haberemus, proprium corpus nostrum Imperatori traderemus, donec pecunia solveretur; antequam quod factum est relinqueretur imperfectum.

In bulla autem Domini Imperatoris aurea fert vobis Cancellarius noster prædictam testificationem. Testibus nobis ipsis apud Hagennou, 13 Cal. Maii.

Forma Pacis inter Reges Angliæ & Franciæ.

A. D. 1193. *A. 5. R. 1.* 1. Noverint universi, ad quos literæ præsentes pervenerint, quod

Willielmus Regis Angliæ Richardi Cancellarius Eliensis Episcopus sedis Apostolicæ Legatus,

Et cum eo

Willielmus de Rupibus, &
Johannes de Pratellis, &
Willielmus Briwere,

Ex parte Regis Angliæ, cum Literis ejusdem Regis patentibus ad Regem Franciæ accesserunt: In quibus continebatur, quod ea, quæ ipsi cum ipso agerent, & ordinarent, ipse Rex Angliâ rata prorsus & firma haberet. Ipsi autem hoc modo egerunt, & istas conventiones cum Rege Franciæ ex parte Domini sui Regis Angliæ fecerunt.

Rex Angliæ Richardus mittit se super Dominum Regem Franciæ de tota terra, quam Rex Franciæ acquisivit super se & homines suos, de qua ipse & homines sui sunt tenentes, quòd ipse tantum inde retinebit, quantum ipse voluerit sibi & suis.

2. De Comite autem Johanne sic erit; A. D. 1193. quod, si homines Regis Angliæ poterunt sufficienter monstrare in Curia Domini Regis Franciæ, quod idem Johannes juraverit ad perquirendum pecuniam ad liberationem Regis Angliæ; & de hoc dederit Literas suas, ipse Johannes tenebitur ad solvendum; & totam terram, quam ipse tenebat quando Rex Angliæ frater ejus iter arripuit ultra mare, tenebit citra Mare, & ultra, ita liberè sicut priùs tenebat; excepto eo quod liber erit à Sacramento, quod fecerat de non intranda terra Angliæ, & de hoc dictus Rex Angliæ faciet dominum Johannem securum per se, & per Barones, & per Archiepiscopos, & Episcopos terræ suæ, & insuper per Regem Franciæ.

3. Si autem Comes Johannes vellet negare, quod Literæ illæ non essent suæ, aut quod illud non jurasset, homines Regis Angliæ sufficienter in Curia Regis Franciæ monstrabunt per idoneos testes, quod juraverit ad quærendam pecuniam ad liberationem Regis Angliæ; Si autem monstratum fuerit, sicut dictum est, quòd Comes juraverit ad quærendam pecuniam ad liberationem Regis, vel si defecerit de recipienda monstratione, Rex Franciæ non intromittet, se de Comite

A.D. 1192. Johanne, ſi pacem de terrâ meâ prædictâ recipere voluerit.

4. De Comite Lodowico ſic erit; Rex Angliæ aſſignabit ei in terrâ ſuâ ad laudem, & Conſilium Regis Franciæ, & Archiepiſcopi Remenſis quingentas Libratas Andegavenſium de redditibus annuatim, aut plus, ſi plus fuerit, & faciet affidari ei, quod ipſe faciet Comiti Lodowico juſtitiam, & ſervitium, quod pater ſuus fecit Comiti Theobaldo; & ipſe Rex Angliæ Comiti Lodowico reddat tantum pecuniæ, quantùm retinuit poſt mortem Comitis Theobaldi, de eo quod debebat ei reddere.

5. De Hugone de Gurnay ſic erit; Hugo totam terram, quam alicubi tenebat, tenebit de Rege Franciæ, niſi ſit quòd Hugo bona voluntate, abſque coactione aliqua, & ſine defectu Regis Franciæ, voluerit redire ad Regem Angliæ; & Rex Franciæ Hugonem ſuper hoc libenter rogabit abſque vim faciendo, & aliquid de ſuo mittendo. Si autem Hugo noluerit redire ad Regem Angliæ cum terra, quam de Rege Franciæ tenet, & aliam terram ſuam de Anglia, & de Normannia vellet tenere de Rege Angliæ, neque Excambium pro terra illa accipere, nec aliquam pacem exinde per Regem Franciæ & per Regem Angliæ recipere, oportebit Regem Angliæ facere grantum Hugoni rationabiliter.

6. Comes Engoliſmus & ſui liberabuntur, & ſalvo redibunt in terram ſuam, & ipſe & ſui erunt in eo ſtatu quo fuerunt ante guerram; neque propter aliquid, quod de Guerra fecerit, malum ei, aut ſuis fiet.

7. Comes Perticii redditus ſuos in Anglia integre habebit, & Rex Angliæ, & ſui pacem ei tenebunt.

8. Comes Mellenti terram ſuam rehabebit, quæ eſt in terra Regis Angliæ.

9. Quando Rex Angliæ revenerit in pacem Regis Franciæ, ipſe faciet Regi Franciæ ſervitia, & juſtitias in Curia Regis Franciæ de ſingulis feodis, quos ab eo tenet, ſicut ſingulus feodus apportat.

10. Præterea, Rex Angliæ dat Regi Franciæ viginti millia Marcarum boni Argenti, & puri ad pondus Trecenſis, perſolvendas per duos Annos ibidem, his terminis; Ad primum dimidium annum à die liberationis ſuæ de Captione Imperatoris quinque millia Marcarum: Et ab eo termino ad proximò ſequentem dimidium annum quinque millia marcarum: Et exinde ad proximò ſequentem dimidium annum quinque millia Marcarum: Et exinde ad proximo ſequentem dimidium annum quinque millia Marcarum Argenti.

11. Et, pro his conventionibus omnibus obſervandis, Rex Angliæ tradet Regi Franciæ Luches, & Caſtelionem ſupra Edriain: Et Archiepiſcopo Remenſi Driencurt, & Arches. Hæc autem quatuor Caſtella cuſtodientur ad expenſas Regis Angliæ; ita tamen quòd pro Luches, & pro Caſtelione cuſtodiendis, Willielmus de Rupibus, aut ille, qui Loco ejus erit, tradet Regi Franciæ duo millia Librarum Andegaviæ ſingulis menſibus, quantum ad menſem continget; & ſemper de victualibus apponet in illis duobus Caſtellis ad duos menſes; in Luches ad undecim milites, & Centum & quadraginta ſervientes; in Caſtelione ad quatuor milites & quadraginta ſervientes. A.D. 1193.

12. De Driencurt & de Archis Seneſchallus Normanniæ faciet pro victualibus, & cuſtodia, ad grantum & voluntatem Archiepiſcopi Remenſis: Similiter victualia apponentur à Seneſchallo Normanniæ in iſtis duobus Caſtellis ſemper ſufficientia ad duos menſes, ſecundum quod Archiepiſcopus Remenſis dicet.

13. Si omnes prædictæ Conventiones integræ obſervatæ fuerint Regi Franciæ, & quando, ex parte Regis Angliæ, ſoluta fuerint Regi Franciæ quinque millia Marcarum Argenti, Rex Franciæ reddet ei unum de prædictis quatuor Caſtellis, quod Rex Franciæ voluerit: Et iterùm quandò quinque millia Marcarum ſolutæ fuerint Regi Franciæ, ex parte Regis Angliæ, Rex Franciæ reddet ei unum de illis quatuor Caſtellis, quod Rex Franciæ voluerit.

14. Si verò decem millia Marcarum reddita fuerint ſimul Regi Franciæ ex parte Regis Angliæ, Rex Franciæ reddet illi duo de illis quatuor Caſtellis, quæ Rex Franciæ voluerit; ſi verò quindecim Millia Marcarum ſimul reddita fuerint Regi Franciæ, Rex Franciæ reddet illi tria de illis quatuor Caſtellis, quæ Rex Franciæ voluerit; ſed ſi ſimul viginti millia Marcarum reddita fuerunt Regi Franciæ, prædicta quatuor Caſtella reddentur Regi Angliæ.

15. Rex autem Franciæ nullum de illis quatuor Caſtellis reddet, niſi Conventiones prædictæ ei & ſuis fuerint obſervatæ de præfata ſibi pæcunia reddenda, de Comite Johanne, de Comite Lodowico, de Comite Engoliſmi, & ſuis, de Comite Partitii, de Comite Mellenti.

16. Quando verò Rex Franciæ habuerit Luches, & Caſtelionem, & Archiepiſcopus Rhemenſis Driencurt & Arches, Rex Franciæ recipiet Regem Angliæ in gratiam ſuam pro exequendo conventiones prædictas, ſicut Charta præſens dicit,

A. D. 1192. dicit, & rogabit Imperatorem de liberatione Regis Angliæ.

17. Prædictus autem Cancellarius, & Willielmus de Rupibus, & Johannes de Pratellis, & Willielmus Briwere in animam Regis Angliæ juraverunt, quod Rex Angliæ Conventiones, quæ in Charta præsenti continentur, observabit; & quando Rex Angliæ redierit, ipse in propria persona jurabit infra rationabilem terminum, postquam a Rege Franciæ summonitus fuerit, se prædictas Conventiones servaturum, & literas suas patentes ei inde daturum.

18. Præfati autem quatuor, & cum iis Constabularius Normanniæ, & Robertus de Harencurt, & Stephanus de Longo Campo juraverunt quod, si Rex Angliæ dictas Conventiones non observaret, se mitterent Parisiis in captione Regis Franciæ.

19. Archiepiscopi, Episcopi, Barones Terræ Regis Angliæ, quos Rex Franciæ voluerit, quando requisiti fuerint, jurabunt quod ipsi se Parisiis in captione Regis Franciæ ponent, si Rex Angliæ prædictas Conventiones non servaverit, sicut præsens Charta dicit. A. D. 1192.

20. Et, si Rex Angliæ moriatur antequam Rex Franciæ reddidisset præfata quatuor Castella, Rex Franciæ illa quatuor Castella redderet recto Hæredi pro exequendo prædictas Conventiones, sicut præsens Charta continet, & salvo jure Regis Franciæ.

21. Quæ omnia prædicta ut rata permaneant, & inconcussa, ego Willielmus Eliensis Episcopus Regis Angliæ Cancellarius, & ego Willielmus de Rupibus, & ego Johannes de Pratellis, & ego Willielmus Briwere, per præceptum Regis Angliæ Domini nostri, sigillorum nostrorum attestatione roboravimus.

Actum Meduncæ, anno ab Incarnatione Domini, Millesimo, Centesimo, Nonagesimo tertio, octavo Idus Julii.

Epistola Ricardi Regis Angliæ ad Hubertum Cantuariensem Archiepiscopum, de liberatione sua.

A. D. 1193. A. 5. R. 1. Richardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, & Dux Normanniæ & Aquitanniæ, & Comes Andegaviæ, venerabili Patri in Christo, & amico charissimo Huberto eâdem gratiâ Cantuariensi Archiepiscopo, salutem, & sinceræ dilectionis plenitudinem.

Quoniam certi sumus quod liberationem nostram plurimum desideratis, & quod liberatio nostra admodum vos lætificat; idcirco volumus, quod lætitiæ nostræ participes sitis: Inde est, quod dilectioni vestræ dignum duximus significare, Dominum Imperatorem certum diem liberationis nostræ nobis præfixisse, in diem Lunæ proximam post vicesimum diem natalis Domini: & die Dominica proximo sequenti coronabimur de Regno Provenciæ, quod nobis dedit. Unde mittimus in Angliam literas Domini Imperatoris super his patentes vobis, & cæteris amicis nostris, & benevolis: Vos autem interim pro omni posse vestro, quos scitis nos diligere, consolari velitis, & quos scitis promotionem nostram desiderare. Teste meipso apud Spiram 22 die Septembris. A. D. 1193.

Epistola Henrici Imperatoris, ad Magnates Angliæ de liberatione Richardi Regis Angliæ.

A. D. 1193. *A. 5. R. 1.* HEnricus, Dei gratiâ, Romanorum Imperator, & semper Augustus, dilectis suis Archiepiscopis, Episcopis, Comitibus, Baronibus, Militibus, & universis aliis Fidelibus Richardi illustris Regis Angliæ gratiam suam & omne bonum.

Universitati vestræ duximus intimandum, quod dilecto amico nostro Richardo, illustri Regi Anglorum, Domino vestro certum diem liberationis suæ statuimus a secunda feria post diem Nativitatis Domini, in tres septimanas, A. D. 1193. apud Spiram, sive apud Wermaciam; & inde, in septem dies, posuimus ei, diem Coronationis suæ de Regno Provenciæ, quod ei promisimus; & hoc certum habeatis & indubitatum. Nostri siquidem propositi est & voluntatis, præfatum Dominum vestrum, sicut amicum nostrum specialem promovere & magnificentius honorare. Datum apud Theallusam vigiliâ beati Thomæ Apostoli.

Forma Compositionis inter Henricum Imperatorem & Richardum Regem Angliæ; qua, propter solutionem 100000 Marcarum Argenti, prædictus Rex libere a Carcere dimittitur.

A. D. 1193. *A. 5. R. 1.* IN Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Amen.

Hæc est forma Compositionis inter Dominum Imperatorem semper Augustum, & Dominum Richardum illustrem Regem Angliæ. Dominus Imperator mittet Nuncios suos cum Nunciis Domini Regis, qui Londonias ibunt, & ibi recipient centum millia Marcarum puri Argenti ad pondus Coloniæ; quæ pecunia, a nunciis Imperatoris accepta & ponderata, sigillabitur in præsentia Nunciorum ipsius, & in conductu Regis per Regni sui terminos ducetur: ita ut, si eam in Regno suo perdi contigerit, periculo Regis perdatur. Postquam vero ad terminos Imperii venerit dicta pecunia, per Nuncios Regis Nunciis Domini Imperatoris præsentabitur, qui eam illico ibi recipient, &, si forte in partibus Imperii eam perdi contigerit, periculo Imperatoris perdetur, & Rex in A. D. 1193. ea non tenebitur, nec obsides sui.

Alia quoque quinquaginta millia Marcharum Argenti dabit Rex Imperatori & Duci Austriæ, & pro illis ponet obsides, scilicet Domino Imperatori pro triginta millibus Marcharum sexaginta obsides: Duci vero Austriæ septem obsides pro viginti Marcharum millibus.

Solutis ergo centum millibus Marcharum, & datis obsidibus Rex libere recedet.

Si autem Dominus Rex solverit promissionem, quam Domino Imperatori de Henrico quondam Duce Saxoniæ fecerat, Imperator de quinquaginta millibus Marcharum Regem liberum dimittens & absolutum, pro ipso Rege solvet Duci Austriæ viginti millia Marcharum,

A.D. 1193. charum, & Rex non tenebitur dare Duci Austriæ septem obsides nec Imperatori sexaginta.

Cum igitur Rex prædictam promissionem de Henrico quondam Duce Saxoniæ impleverit, & centum millium Marcharum solverit libere recedet.

Præterea Rex fecit jurare in animam suam, quod neptem suam, filiam Comitis Britanniæ, tradet nuptui filio Ducis Austriæ infra septem menses postquam liberatus fuerit, & in terram suam redierit, & eam transmittet usque ad introitum Imperii, si eam recipere voluerint; & si noluerint, erit absolutus.

Item si promissio de Henrico quondam Duce Saxoniæ completa non fuerit, quinquaginta millia Marcharum quæ A.D. 1193. residua sunt, solventur infra septem menses postquam Dominus Rex in terram suam redierir.

Cum autem Rex liberatus fuerit, & redire voluerit, Imperator dabit ei conductum per terram suam usque ad fines Imperii sui, & in portu illo ubi mare intrabit, quamdiu ibi stabit donec prospero vento recedat.

Præterea ea omnia, quæ tàm in his, quàm in aliis familiaribus litteris, sigillatis sigillis Imperatoris & Regis, super contractibus, qui inter eos ordinati sunt, uterque pro parte sua rata & firma habebit, & bona fide observabit.

Conventiones inter Philippum Regem Franciæ, & Johannem Fratrem Ricardi Regis Angliæ.

A.D. 1193. A. 5. R. 1. 1. JOhannes Comes Moresti, universis ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem. Noverit universitas vestra quod tales Conventiones factæ sunt inter me & carissimum Dominum meum Philippum Regem Franciæ; quod ipse debet habere, in perpetuum, in Normania totam terram quæ est citra Sequanam, ab eo loco ubi Sequana cadit in mare usque Franciam sicut Sequana currit, & ex ea parte Normaniæ, in qua situm est Rothomagum, excepta Villa Rothomagi & duabus Leucis circa Rothomagum.

2. Præterea Rex Franciæ debet habere vallem Rothelii, cum Castello & cum pertinentiis suis, & totam partem Normaniæ, quæ est citra Fluvium qui dicitur Iton, sicut idem Fluvius currit usque ad Chesnebrum, cum ipso Chesnebro, & cum pertinentiis suis, & Castrum Vernelii cum pertinentiis suis, & Civitatem Ebroicensem, cum pertinentiis suis, & etiam aliis Castellis, & Munitionibus, & Terris citra Iton.

3. In Turonia vero debet habere Rex Franciæ Civitatem Turonensem, & pertinentia usque ad Arras, & Feodum Montis Tricardi & Ambasiæ, & A.D. 1193. præterea Montem Bason, cum pertinentiis suis Regi Franciæ. Castellum vero de Lochis cum pertinentiis suis Regi Franciæ, & Castellum de Castellione cum pertinentis suis, & Castellum de Burencois cum pertinentiis suis, Regi Franciæ remanebunt in perpetuum.

4. Comes vero Ludovicus, Consanguineus meus habebit Castella de Troa & de la Chastre, cum pertinentiis suis, & Feodos de Freteval & de Vandosme.

5. Comes vero Pertici habebit in Normania Castella de Molins & de Bonmolins cum pertinentiis suis.

6. Comes vero Engolesmi tenebit terram suam a Rege Franciæ, illam scilicet, de qua fecit ei homagium; a me vero tenebit aliam terram, quam a me debet tenere.

7. Ego vera faciam pacem cum Comite Sancti Egidii, ad laudem & consilium Regis Franciæ.

8. Philippo etiam de Giemo dabo de terra mea, quam conquiram, ad laudem & consilium Regis Franciæ.

A.D. 1193. 9. Ecclesia vero Sancti Martini Turonensis habebit in Pictavia, & Andegavia, & Turonia, & Cænomania jura, libertates & consuetudines suas, sicut tempore Gaufridi Comitis Andegaviæ, & sicut tempore Wilhelmi Comitis Pictaviæ habuit.

10. Ego vero habebo Civitatem Rothomagensem & duas Leucas circa Rothomagum, totam terram Normaniæ, præter supradictam, & quam Rex Franciæ debet habere, & totam terram Cænomaniæ & Audegaviæ, & totam terram Aquitaniæ, & in Turonia totam terram, præter illam, quam Rex Franciæ & Comes Ludovicus nepos meus debent in Turonia habere, sicut supradictum est.

11. De prædictis vero terris ego Regi Franciæ, & Successoribus suis Regibus Franciæ faciam servitia & justitias in curia sua pro singulis feodis, unusquisque feodus ——— sicut Antecessores mei Antecessoribus suis fecerunt; & si duos Hæredes aut plures habuero, unusquisque eorum a Rege Franciæ teneret illam Baroniam, quam haberet.

12. De illis vero, qui cum Rege Franciæ feodus inibunt, sic erit; quod ego dabo eis terram ad laudem & consilium Regis Franciæ.

13. Si autem Ricardus, Frater meus, Rex Angliæ cum Rege Franciæ faceret pacem, & pro ipso offerret mihi pacem, ego, sine voluntate Regis Franciæ, cum Rege Angliæ pacem facere non possem.

14. Et, si Rex Franciæ faceret pacem cum Rege Angliæ, ipse faceret mihi pacem erga Regem Angliæ, ita quod ego terram quam haberem pro pace a Rege Angliæ, ita eam tenerem ab eo, quod pro nulla causa venirem ad submonitionem ejus, sed semper per Advocatum, aut per Nuntium absens agerem aut responderem, & ratum ibi facerem per Advocatum, aut per Nuncium meum, aut acquirendum, aut perdendum, tanquam si ibi præsens essem; nec compellerer ire in exercitum, vel equitationem, sed mitterem tot Milites, quot ordinatum fuerit in pace, quando pax fiet. A.D. 1193.

15. Comes autem Ludovicus, nepos meus, tenebit a Rege Franciæ in feodum & homagium Castella de Tria & de la Chastre, cum pertinentiis suis, & feodis de Freteval & de Vandosme.

16. Comes vero Pertici tenebit a me Molins & Bonmolins.

17. Præterea Rex Franciæ concessit amico & fideli suo & meo Hugoni Constan. Episcopo, quod si pacem fecerit cum Richardo Rege Angliæ Fratre meo, dictum Episcopum in pace sua mittet; ita quod idem Episcopus Ecclesiam suam Constan. habebit, & possessiones, & jura ad ipsam pertinentia, ita libere & pacifice, sicut ante guerram habebat; &, si Rex Angliæ non teneret ei pacem quæ fierer, Rex Franciæ tantum inde faceret, tanquam si Rex Angliæ pacem Regi Franciæ infringeret.

18. Ego vero in propria persona juravi, quod ego omnes prædictas Conventiones observabo, & bona fide, & sine malo ingenio eas tenebo.

19. Rex autem Franciæ Bartholomæum Militem suum fecit jurare, quod ipse bona fide, & sine malo ingenio, omnes prædictas Conventiones observabit. Quod ut ratum sit & inconcussum, præsentem paginam sigillo meo confirmo. Actum Parisius, Anno Incarnati Verbi, Millesimo, Centesimo, Nonagesimo Tertio, mense Januarii.

Littera

Litera Regis Richardi primi Angliæ de feodo præstando Regi Scotiæ, & de conductu, & pro libertatibus ei allocandis, dum trahit moram in Curia Regis.

A. D. 1194. *A. 6. R. 1.* *Ex Autogr.*

RIchardus, Dei Gratiâ, Rex Angliæ, Dux Normanniæ & Aquitaniæ, Comes Andegaviæ, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Comitibus, Baronibus, Justiciariis, Vicecomitibus, Senescallis, Præpositis, Ballivis, & omnibus Ministris & fidelibus suis——————Salutem.

Noverit Universitas vestra nos concessisse, & præsenti Carta nostra confirmâsse Willielmo, Illustri Regi Scotiæ, karissimo amico, & Consanguineo, & fideli nostro, & Hæredibus suis, in perpetuum de nobis & Hæredibus nostris omnes libertates & rectitudines quas Antecessores sui habere solebant eundo ad Curiam Antecessorum nostrorum, & stando ad Curiam, & redeundo à Curia Antecessorum nostrorum. Scilicet Unaquaque die, postquam de mandato nostro transierit fines Regni sui versus Curiam nostram, Centum Solid. Sterlingorum: Et in reditu suo à Curia nostra singulis diebus tantundem, quousque in terram suam venit.

Singulis diebus ex quo venit ad Curiam nostram usque ad recessum suum versus terram suam triginta Solidos Sterlingorum, & Duodecim de Dominicis Guastallis nostris, & totidem de Simenellis nostris Dominicis: Et duodecim sextertia vini, quatuor videlicet de Dominico vino nostro unde nobis servitur; & octo sextertia de vino undè domui nostræ servitur; & duas petras ceræ, vel quatuor cereos: Et quadraginta Candelas de Dominicis candelis unde nobis servitur, & quaterviginti candelas de candelis undè Domui nostræ servitur: Duas libras Piperis & quatuor libras Cinimi.

Et præterea conductus, quos Antecessores sui habere solebant eundo usque ad Curiam nostram, & redeundo à Curia nostra: Scilicet quòd Episcopus Dunelmensis, & Vicecomes, & Barones Northumb. ad ipsum venient, & in finibus Regni sui reciperent & conducerint usque ad Teise; & ibi veniat ad eum Archiepiscopus Eborum, & Vicecomes, & Barones Eborum, & ibi eum reciperent, & conducerint usque ad Episcopatum Lincoln. & ibi ad eum venient Episcopus Lincoln. & Vicecomes, & Barones sumant, & eum recipient, & per Ballivas————————————
Vicecom. Provinciarum, per quas ipse transiet, quousque ad Curiam nostram venerit. A. D. 1194.

Quarè volumus, & firmiter præcipimus, quod præfatus Willielmus Rex & Hæredes sui omnia præscripta habeant de nobis & Hæredibus nostris in perpetuum; & in expensis, & in conductibus, & in fugitivis, qui de felonia se defendere voluerint, ad Curiam nostram in pace suâ ducendis, & in omnibus aliis sine aliquâ diminutione; firmiter præcipientes ut præfati Episcopi, & Vicecomites, & Barones ei prædictos conductus facient, & omnes alias rectitudines & libertates suas conservent; & ut Vicecomites prædicti in Balliis suis præscriptas expensas in eundo ad Curiam nostram, & redeundo à Curiâ nostra plenairè inveniant, donec in terram suam venerit.

Testibus hiis,

H. Cantuariensi Archiepiscopo.
H. Dunelm, } *Episcopis.*
R. Londonens.
H. Lincoln.
S. Saresb.
H. Wigorn.

R. Comite Cestriæ.
H. Comite de Waren.
R. Comite de Clare.
R. Bigot Comite Norf.
Comite David.
W. Comite de Ferrariis.

W. Ma-

A. D. 1194.

W. Marescallo.
W. de Stutevill.
Eustach de Vescy.
Gaufr. filio Petri.
Hugone Bard.
W. Bruver, & multis aliis.

A. D. 1194.

Dat. per manum, W. Elienf. Episcopi Cancellarii nostri apud Winton. 17. die Aprilis Anno quinto Regni nostri.

Sigillum integrum, sed divulsum.

Celestinus Papa Veronensi Episcopo; imperat quod, sub Sacramenti vinculo, Ducem Austriæ obligaret omnes Regis Angliæ Obsides dimittere.

A. D. 1194. *A. 6. R. 1.*

VOlumus, & per Apostolica scripta mandamus atque præcipimus, quatinus a Duce Austriæ juramentum recipias, cum aliâ cautione, quam expedire noveris, quod mandatis nostris quæ sibi per te, vel litteras, aut Nuntium, vel Nuntios nostros fecerimus, per omnia sine fraude parebit.

Quo recepto, in ejus virtute sibi præcipias, ut obsides Regis Anglorum universos absolvat; Conditiones omnes, quas exegit ab ipso relaxet; & oblata sibi per eum & suos, & quæ de ipsius Regis iniqua redemptione percepit sibi per universa restituens, eosdem obsides faciat cum securitate ad propria remeare, & ut amodo talia non attemptet: Nichilominus etiam de injuriâ & dampnis congruè satisfaciat irrogatis; His demum rite completis & peractis ei & suis absolutionis munus impendas & interdictum, cui erat ipsius terra subjecta, relaxes. A. D. 1194.

Illud etiam eidem Duci & suis, nichilominus præstitâ sibi absolutione, sub debito prædicti Juramenti præcipias quod, quam citiùs poterunt, ad partes Jerosolimitanas accedant, & tanto tempore moram in servitio Christi faciant, quanto præfatus Rex in captione dinoscitur extitisse; quod, si non observaverint, ipsum & suos in eandem excommunicationis sententiam, appellatione remota, reducas. Dat. Romæ aput Sanctum Petrum 8. idus Junii, Pontificatus nostri Anno Quarto.

Excambium

Excambium factum inter Archiepiscopum Cantuariensem & Episcopum Roffensem.

A. D. 1195. M. 7. R. 1. Chart. Antiq. Lit. C. n. 17. 18.

IN Nomine Sanctæ & individuæ Trinitatis, Anno ab Incarnatione Domini 1195: Pro communi utilitate Cantuariensis Ecclesiæ & Rofensis Ecclesiæ de voluntate & assensu Richardi illustris Regis Angliæ, factum est Excambium de Manerio de Lamhee cum pertinentiis inter Dominum Hubertum Cantuariensem Archiepiscopum, & Priorem atque Conventum jam dictæ Ecclesiæ Rofensis, in hunc modum; viz. quòd prædicti Monachi auctoritate & assensu Gilberti tune Rofensis Episcopi concesserunt prædicto Archiepiscopo & Successoribus suis imperpetuum, Manerium de Lamhee cum Ecclesia ejusdem Manerii, & cum omnibus libertatibus & liberis consuetudinibus, & omnibus aliis pertinentiis suis, tàm in eodem Manerio existentibus, quàm in Suwerc & in socnâ de London, salva prædicto Episcopo & Successoribus suis medietate ejusdem socnæ in London; sed sciant omnes quòd Molendinum illud, quod prædicti Monachi habent extra Suwerc super Tamisiam versus Orientem contra Turrim London, & Mariscus, quem habent in Gren. quem Baldewinus Cantuar. Archiepiscopus eis dedit pro sede Capellæ beati Thomæ Martyris, & area circumjacente apud Lambee non venerunt hoc in Excambium, sed eisdem Monachis quieta remanserunt, licet Prior de Lamhee consuevisset exitus inde percipere antequam hoc Excambium factum esset.

Et è contra prædictus Archiepiscopus H. dedit & concessit, in Excambium prædicti Manerii de Lamhee, Monachis Ecclesiæ Sancti Andreæ Rofensis totum Manerium de Darent cum Ecclesia, & cum Capella de Helles, cum omnibus libertatibus & liberis consuetudinibus, & omnibus aliis rebus ad ipsum Manerium pertinentibus, salvo jure spirituali in ipsa Ecclesia prædicto Archiepiscopo & Successoribus suis, donec ipse vel Successores sui de mera liberalitate illud Episcopo Rofensi concesserit; & unam Bercariam in Clive, quæ appellatur Estmerse, cum ducentis viginti ovibus, cum terra certa in Clive quæ pertinet ad eundem Mariscum. Et in eadem Villa de Clive Hennericum, Thomam, Hagenildam Viduam, Jocelinum, Walterum Bedell, Edlivinum, Martinum, Willielmum, Adam, & Almarum piscatorem, cum terris quas tenuerunt, & redditibus, & omnibus servitiis, & consuetudinibus suis, sine aliquo retenemento ipsi Archiepiscopo, vel successoribus suis; ita quòd prædicti Monachi Rofenses habebunt in usus victualium suorum prædicta Excambia, sicut priùs habuerunt Manerium & Ecclesiam de Lambhee, salvo jure Episcopo Rofensi in ipso Excambio sicut priùs habuit in prædicto Manerio de Lamhee. A. D. 1195.

Et sciendum est, quod idem Archiepiscopus & Successores sui warrantizabunt ipsis Monachis Rofensibus prædictum Manerium de *Darent* cum pertinentiis suis, & prædictam Bercariam cum pertinentiis suis, & prædictos homines cum terris, redditibus & servitiis suis.

Et prædicti Monachi warrantizabunt ipsi Archiepiscopo & Successoribus suis ipsum Manerium de Lamhee † aut aliquo modo à corpore Archiepiscopatûs sui alienare; & similiter Monachi Rofenses non poterunt dare, aut vendere alicui, aut excambire, aut aliquo modo alienare à sua Ecclesia Rofensi prædictum manerium de Darent, nec Ecclesiam, nec aliquod tenementum aliud de his quæ pro Manerio de Lamhee in Excambium receperunt. †

Et ad majus Excambii hujus robur, prædictus Archiepiscopus & omnes Episcopi, & universus Clerus Angliæ, de assensu & voluntate Domini Regis sententiam Excommunicationis intulerunt in omnes qui contra hoc venire præsumpserint: Et tam ipse Archiepiscopus, quàm Episcopi, Comites & Barones Angliæ sigillorum suorum testimonium apposuerunt.

Carta Confirmationis Excambii inter H. Cant. Arch. & Monachos Roffenses.

A. D. 1195. A. 7. R. 1. Cart. Antiq. Lit. G.

Richardus, Dei Gratiâ Rex Angliæ, Dux Normanniæ & Aquitaniæ, & Comes Andegaviæ, Archiepiscopis, Episcopis Abbatibus, Comitibus, Baronibus, Justiciariis, Vicecomitibus, Seneschallis, Prapositis, & omnibus Ballivis & fidelibus suis salutem.

Noveritis quod Venerabilis pater noster Hubertus Cantuar. Archiepiscopus, de assensu & voluntate nostrâ, fecit excambium cum Monachis Rofensibus, auctoritate & assensu Gilleberti tunc Rofensis Episcopi, de Lamhee cum pertinentiis, quod Reges antiquitùs dederunt & confirmaverunt Ecclesiæ Sancti Andreæ Rofensi in perpetuam eleemosynam.

Pro quo Manerio cum pertinentiis idem Archiepiscopus dedit & concessit Monachis Ecclesiæ Sancti Andreæ Rofensis Manerium suum de Darente, cum Ecclesiâ & Capellâ de Helles, & omnibus pertinentiis suis, & unam Bercariam in Clive quæ appellatur Estmerse, cum terra certa in eadem Villa quæ pertinent ad eundem Mariscum; & in eadem Villa de Clive, Hennericum, Thomam, Hagenildam Viduam, Jocelinum, Walterum Bedellum, Edwinum, Martinum, Willielmum, Adam & Almarum Piscatorem, cum terris quas tenuerunt de Archiepiscopo, & redditibus, & omnibus servitiis, & consuetudinibus suis, sine aliquo retenemento, ipsi Archiepiscopo vel Successoribus suis, tenenda prædictis Monachis imperpetuum.

Undè volumus, quod prædicti Monachi habeant & possideant prædictum Manerium de Darent, cum Ecclesia ejusdem Manerii, & Capella de Helles, & dominicis, & homagiis, & servitiis, tàm in terris cultis quàm incultis, in bosco, in pratis & pascuis, in aquis & molendinis, in stagnis & piscariis, & in omni alia integritate sua, cum omnimoda dignitate & libertate suâ; & prædictam Bercariam in Clive cum pertinentiis suis, & prædictos homines in eadem Villa cum terris, redditibus, servitiis & consuetudinibus eorum, ità benè, liberè, quietè, pacificè, & plenariè, sicut prædictus Archiepiscopus H. vel aliqui antecessorum suorum ea omnia supradicta in Darent & Clive cum pertinenciis melius, liberius, quietius, plenius & honorificentius tenuit: Ità quod prædicti Monachi convertant prædicta, tam in Ecclesiis quàm in aliis rebus, in usus victualium suorum, sicut prius fecerant de prædicto Manerio & Ecclesia de Lambee; salvo jure Episcopo Rofensi in illis excambiis sicut prius habuit in prædicto Manerio de Lamhee. A. D. 1195.

Constituimus etiam & firmiter præcipimus ad majorem securitatem Ecclesiæ Sancti Andreæ Rofensis, quòd nullus de Ballivis nostris vel servientibus, aliquo unquam tempore, mittat manum in prædicta Excambia, quæ prædicti Monachi receperunt, occasione mortis alicujus Archiepiscopi Cantuar. vel aliqua alia causa, ad aliquem Archiepiscopum pertinente, quia id juris, quod habuimus, vacante sede Cantuariensi, in ipsis Excambiis, habebamus in Lamhee, & Excambia quieta remanebunt: Et si forte aliquis aliqua temeritate contra hoc factum fecerit, omne dampnum prædictæ Ecclesiæ Sancti Andreæ statim resarciet, & de omnibus bonis suis in nostra misericordia remanebit. Et ut hoc firmum sit & stabile in perpetuum, nos Cartam nostræ Confirmationis fecimus, & ad robur majoris firmitatis concessimus, quod Dominus Papa, & Ecclesia Romana, & prædictus Archiepiscopus & omnes Episcopi, & totius Angliæ Clerus excommunicaverint omnes quicunque aliquo tempore contra hoc nostrum Statutum & Confirmationem venire temptaverint.

His Testibus,

H. Archidiacono Cantuariensi,
Magistro Malgero Thesaurario Normaniæ,
J. Archidiacono Norwicen.
Magistro Rogero de Sancto Edmundo,
Ricardo Briwer,
W. filio Rad. Senesch. Normanniæ,
R. Com. Ang.
Petro de Pratellis,
Willielmo de Stagno,
Roberto de Tresgoz, & aliis.

Dat. per manum Magistri E. Decani Sarum, gerentis vices Cancellarii, apud Insulam Andeliaci septimo die Aprilis, Anno Regni nostri septimo.

Conven-

Conventiones Pacis inter Philippum Regem Franciæ, & Richardum Regem Angliæ.

A. D. 1195. A. 7. R. 1. Ex Rotulo In Thesaur.

1. PHilippus, Dei gratia, Francorum Rex, omnibus ad quos litteræ præsentes pervenerint salutem in Domino. Nosse vos volumus quod hæ sunt Conventiones pacis inter nos, & amicum & fidelem nostrum Richardum illustrem Regem Angliæ factæ in vigilia Sancti Mich. inter Exoldunum & Charrocium, videlicet, Quod nobis & Hæredibus nostris jure Hæreditario imperpetuum dimittat & quittat Gisorcium, & Melpham, & Wlquassum. Normannum; ita quod Stephanus de Longo-Campo debet habere Baudemont & Terram suam, & tenebit eam de nobis

2. De Hugone de Gorniaco ita erit; homagium ejus remaneat nobis ad vitam dicti Hugonis nisi voluerit revertere ad Regem Angliæ; & post mortem dicti Hugonis debet totum feodum suum de Normannia ad Richardum Regem Angliæ & Hæredes suos revertere; & terra ejusdem Hugonis, quam habuit in Anglia & in Normannia, debet dari Richardo de Vernon pro Excambio illo, quod nos debemus facere eidem Richardo pro Castello Vernonis, scilicet de octingentis libris Parisien. de redditibus: Ita quod, si præfata terra Hugonis tantum non valeret per annum, nos in terra nostra ei perficeremus residuum; Ricardus autem & filius suus nobis Vernonem cum Castellania sua, & Hæredibus nostris imperpetuum quitaverunt de mandato & assensu Ricardi Regis Angliæ, & quitationem juraverunt.

3. Præterea, quitationem illam, quam Comes Leicestriæ nobis fecit de Castello Patiaci, tàm in Feodo, quàm in Dominio, cum Castellania sua, & pertinentiis ipsius, ratam habet Rex Angliæ & firmam.

4. Præterea Rex Angliæ quittat nobis & Hæredibus nostris imperpetuum jure Hæreditario novum Mercatum, Vernonem, Gallionem, Patiacum, Juriacum, Novencort, cum Castellaniis eorum.

5. Et sciendum quod metæ ponentur inter Forteritiam Gallion. & Forteritiam Vallis Rodelii in media via; & ex illa meta, sicut se portabit usque in Secanum, & ex alia parte usque in Euriam, id, quod erit ex parte Vallis Rodelii, erit Richardi Regis Angliæ. A. D. 1195.

6. Quitat etiam nobis Richardus Rex Angliæ & Hæredibus nostris imperpetuum Alverniam, Feodum & Dominium, & quod habebat ibi, & quod se habiturum expectabat.

7. Præterea, si Comes Leicestriæ, aut Richardus de Vernon, aut filius ejus, aut aliquis ex hominibus Regis Angliæ, occasione Feodi & Dominii, quæ Rex Angliæ, per hanc pacem nobis dimittat, nobis & nostris aliquod malum faceret, Rex Angliæ mitteret in manus nostras terras eorum, & salvos nos tenere faceret usque dum dampna nobis & nostris restituta essent, vel ipse de suo nobis & nostris restitueret, & illos de terra sua fugaret.

8. Ut autem firma pax sit inter nos & dilectum fidelem nostrum Richardum Regem Angliæ, eidem Richardo Regi Angliæ & Hæredibus suis imperpetuum dimittimus & quitamus Exoldunum & Craciatum, & omnia Feoda quæ pertinent ad Exoldunum & Craciatum, & Feodum de la Chartre, & de Seint Chanrier, & de Chastelet sicut Andreas de Chaminiaco tenebat ea de nobis, & Feodum Castelli Melliant sicut Odo de Doliis eum de nobis tenebat, & Sellatum cum pertinentiis; eo excepto de quo Comes Sancti Egidii & sui, aut Vicecomes Turaniæ & sui in vigillia beati Nicholaii erant tenentes: Si nos voluerimus, firmare in Villa Nova super Cherum firmare poterimus.

9. Richardo autem Regi Angliæ remanet Comitatus Augi cum omnibus pertinentiis suis, sicut Comes Augi & sui homines habuerunt, Comitatus de Alba-Marla cum pertinentiis suis, Arches & Drencort cum pertinentiis suis, Terræ vero Militum de Terra Hugonis de Gornaco, qui iverunt ad Regem Angliæ, reddentur illis; ita quod de terris illis facient homagium & servitium Hugoni de Gornaco, salva fidelitate quam ipsi Richardo Regi Angliæ debebant.

10. Dimittimus etiam Richardo Regi Angliæ Brannoier, & officium de Bran-

A.D. 1195. Brannoier, & totam illam terram suam & hominum suorum, quam amisit postquam captus fuit in Alemannia; exceptis prædictis terris quæ remanent nobis & Hæredibus nostris imperpetuum, sicut dictum est.

11. In uno & eodem pacto erit Richardus Rex Angliæ, & Comes Sancti Egidii; quod Richardus Rex Angliæ tenebit totam terram, quam tenebat in Vigilia Sancti Nicholai, & faciet, & inforciabit, in terra illa quam tunc tenebat, sicut voluerit, tanquam de sua; & Comes Sancti Egidii similiter de sua quam tunc tenebat.

12. Et, si Comes Sancti Egidii nollet esse in hac pace, nos non erimus ei in auxilium contra dictum Regem Angliæ: & idem Rex Angliæ omnia mala quæ posset ei facere faceret, & de incendio & de eversione.

13. Et, si idem Rex Angliæ vellet tenere firmum id quod cepisset quando Comes Sancti Egidii vellet esse in pace, idem Rex Angliæ redderet ei totam terram suam, quam a Vigilia Beati Nicholai adquisivisset; & similiter erit de Comite Sancti Egidii. Et, si Comes Sancti Egidii noluerit esse in hac pace, idem Rex Angliæ neque guerram, neque malum faciet Comiti Sancti Egidii quamdiu idem Comes voluerit rectum facere per nos.

14. Comes Petragore habebit terram suam sicut habebat quando recessit ab eodem Rege Angliæ, & similiter Vicecomes Brocie, Comes Engolismi rehabebit terram suam, & homines sui; & ipsi tres facient Richardo Regi Angliæ homagium & servitium sicut prius.

15. Vicecomes Turaniæ tenebit de nobis id quod debet, & de Rege Angliæ id quod debet. De Fortunato de Gordon sic erit; quod, si idem Rex Angliæ poterit probare, per sacramenta viginti vel triginta legitimorum hominum, quod duo Castella, scilicet Casians & Peril, tenuisset idem Rex Angliæ per unum annum & unum diem & amplius, & idem Rex Angliæ ea prædicto Fortunato tradidisset, &, si idem Rex Angliæ ea habere voluerit, nos inde non intromitteremus.

16. De Domo Castelli novi ædificanda Turon. faciet idem Rex Angliæ ad consilium Remensis Archiepiscopi, & Droton de Merloco.

17. De Andeliaco sic erit; quod nec nos, nec Rex Angliæ in eo clamamus Feodum seu Dominium; &, si contigerit quod Archiepiscopus Rothomagensis in terram nostram vel nostrorum sententiam interdicti vel excommunicationis miserit, nos poterimus assignare ad Andeliac, & ad ea quæ Archiepiscopus ibi habet, & ad ejus pertinentias, usque dum duo Diaconi vel Presbyteri, quos per Sacramentum nostrum bona fide ad hoc elegeremus, & duo Diaconi vel Presbyteri, quos Rex Angliæ per Sacramentum suum bona fide ad hoc eligerit, decreverint utrum interdictum vel excommunicatio juste lata fuerint, an injuste: Si decreverint quod juste, nos prædicto Archiepiscopo reddemus Andeliac, & ea quæ interim exinde levaverimus, & ad verbum dictatorum faciemus emendari; si vero decreverint quod injuste positum fuerit, ea, quæ nos de Andeliaco, & de pertinentiis suis levaverimus, in deperdito erunt Archiepiscopi, & Archiepiscopus interdictum vel excommunicationem solvet: similiter erit de Richardo Rege Angliæ. A.D. 1195.

18. Si aliquis prædictorum dictatorum moreretur hinc vel inde, per Sacramentum alterius nostrum, alter loco mortui similiter supponetur.

19. Quando Archiepiscopum mori contigerit, redditus de Andeliaco & de pertinentiis erunt in manu Capituli Beatæ Mariæ Rothomagen. donec alius succedat Archiepiscopus.

20. Nec nos aliquod malum faciemus prædictis dictatoribus propter arbitrium ipsorum.

21. Andeliacum non poterit inforciari.

22. Item Richardus, Rex Angliæ, faciet nobis quitari omnia illa, quæ cepimus de rebus Ecclesiarum terræ suæ, quæ sunt in terra nostra; quæ nos similiter eidem Richardo Regi Angliæ.

23. Neque nos neque idem Rex Angliæ de cætero, propter aliquam guerram quæ evenire posset, aliquid capiemus, vel supracapiemus de rebus Ecclesiarum, alter de terra alterius; & ea in pace, & in ea libertate erunt Ecclesiæ, hinc inde, in qua erunt ante guerram.

24. Amodo non intromittemus nos de hominibus Ricardi Regis Angliæ, neque de Feodis qui ad eum pertinent; nec ipse de nostris; salvis tamen nobis servitiis quæ Rex Angliæ nobis debet de Feodis, quæ de nobis tenet, sicut Feoda apportant.

25. Neque nos recipiemus amodo homines ligeos Richardi Regis Angliæ, quamdiu vixerit, contra eum; nec ipse homines nostros, quamdiu vixerimus.

26. His omnibus peractis Comes Leicestriæ, & omnes Prisones, & hostagii Prisonum hic inde, prout divisum est, liberabuntur.

27. Nos

A.D. 1197. 27. Nos juravimus, bona fide, quod nos hæc tenebimus; & Rex Angliæ similiter juravit.

28. Quæ omnia supradicta ut firma & stabilia permaneant sigillo nostro confirmamus. A.D. 1197.

Actum, inter Gallion. & Vallem Rodolii, Anno Verbi Incarnati MCXCV.

De non solvendis pensionibus, & non promittendis Ecclesiis antequam vacent.

A.D. 1197. *A. 8. R. 1.* *Ex Autogr.* Celestinus Episcopus, servus servorum Dei Dilectis Filiis — ——— Priori & Monachis Sancti Pancratii de Lewes Salutem & Apostolicam benedictionem.

Quæ in præjudicium Ecclesiarum, præter juris ordinem, perperam attemptantur auctoritate sunt Apostolica corrigenda; & cum nobis immineat, ex injunctæ servitutis officio, de singulis Ecclesiis, per universum orbem diffusis, paterna sollicitudine cogitare, ipsarum debemus utilitati consulere, & onera sublevare tenemur.

Accepimus siquidem quod ad instantiam quorumdam nobilium, quibus favorem vestrum non poteratis de facili denegare, primas, secundas, & tertias vacantes Ecclesias quibusdam Clericis promisistis, quibus interim certas solvitis pensiones, ex quarum solutione Ecclesia vestra non modicùm aggravatur; ea A.D. 1197. propter vestris postulationibus favorem Apostolicam impendentes, vos & Ecclesiam vestram, ab hujusmodi promissionibus, Apostolicæ Sedis auctoritate, absolvimus, & ad talium pensionum solutionem decernimus non teneri; districtius inhibentes nè Ecclesias, antequam vacent, alicui promittere præsumatis, vel de ipsis aliquem investire.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ absolutionis & inhibitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire.

Si quis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Dat. Lateran. v. K L. Maii Pontificatus nostri, anno sexto.

Filis seric. flavi rubeique color.

A. D. 1

Fol. 95.

A. D

A. 9.

Ex

& Baldewinum Comitem Flandriæ, & Haynoiæ, Consanguineum suum, videlicet, Quod idem Rex Angliæ pacem aut treugam cum Rege Franciæ non faciet, nec facere poterit, absque voluntate & assensu ejusdem Comitis; nec idem Comes faciet aut facere poterit pacem aut treugam cum Rege Franciæ, absque voluntate & assensu prædicti Regis Angliæ.

2. Et si forte de voluntate & assensu utriusque pax aut concordia fieret inter Regem Francorum & eos, & Rex Franciæ postmodum alterutrum guerreraret, tenerentur prædicti Rex Angliæ & Comes, ad mutuum subsidium & auxilium sibi invicem conferendum, prout melius poterunt & sicut fecerunt tempore quo Fœdus istud inter eos contractum est.

3. Et sciendum est, quod hoc Fœdus & hæc Conventio non solummodo duratura est tempore guerræ, set imperpetuum inter eos, & inter Hæredes eorum, qui terras ipsorum tenebunt post eos, sive pax fuerit, sive guerra: Ita quod, si Rex Angliæ hoc Fœdus & hanc Conventionem non observaverit, qui juraverunt hoc Fœdus & hanc Conventionem tenendam pro Rege Angliæ mittent se in captionem præfati Comitis infra mensem, postquam id bona fide scierint, non expectata summonitione dicti Comitis: Similiter, si dictus Comes hoc Fœdus & hanc Conventionem non observaverit, illi, qui juraverunt hoc Fœdus & hanc Conventionem tenendam pro ipso Comite, mittent se in captionem dicti Regis Angliæ, infra mensem, postquam id bona fide scierint, non expectata summonitione dicti Regis Angliæ.

4. Hoc juravit pro ipso Rege Angliæ bona fide tenendum, Johannes Comes

Fœdus & eandem Conventionem bona fide tenendam, viz.

Otho Comes Pictaviæ,
Baldewinus Comes Albe-marlæ,
Will. Marescallus,
Will. de Humet Constabularius Normanniæ,
Hugo de Gurnay,
Robertus de Harecurt,
Robertus filius Rogeri,
Will. Comes Arundell,
Rogerus de Toony,
Willielmus Senescallus Normanniæ,
Robertus Marmion.
Robertus Bertran.
Ranulphus Comes Cestr.
Will. de Stagno,
Will. de Kaiv.
R. Tesson,
Petrus ——— Bosco,
Hugo de Coloneis,
Ger. de Furnival,
Fulco Stainel,
Sym. de Kyma,
Hub. de Kareney,
Will. de Hundescot.
Walkelinus de Ferrariis,
Hascoil de Solmy,
Radulphus de Arden,

Qui juraverunt, in præsentia dicti Regis Angliæ, & dicti Comitis Flandriæ Baldewini in Normannia.

6. *Robertus* [illegible] *Comes Leicestr, &*
Radulphus Comes Augi,
Will de Warenna,
Will. de Malion,
Warinus de Glapion,
Robertus de Tresgoz,
Henr. de Bohon.

Williel-

A.D. 1197.

Willielmus filius Hamon.
Philipp. de Columbar.
Willielmus Maengot.
Regin. Basset,
Henr. de Ferrariis,
Joel de Maduana,
Willielmus de Mortuo Mari,
Hugo de Ferrariis,
Rogo de Sarcy,
Robertus Comes de Mellent.
Thomas Basset,
Alanus Basset.
Robertus de Tiebouill,
Walterus Pippard,
Richardus de Humet,
Willielmus Malet de Gerarvill,
Henr. Biset,
Henr. de Stutevill,
Willielmus de Mobray,
Willielmus Martel,
Robertus filius Galteri,

Idem juraverunt in Normannia, coram dicto Rege Angliæ, & Siger. Castellano de Gant, & Nichol. de Coudato, qui ad hoc missi fuerunt in Normanniam, ex parte prædicti Comitis Flandr.

8. Præfatus vero Comes Baldewinus juravit, propria manu, hoc fœdus & hanc conventionem bona fide tenendam, & Philippus Comes de Namur, & Henr. fratres ejusdem Comitis, & Barones, & alii homines sui, quorum nomina subscripta sunt, idem juraverunt. Scilicet

Roger de Cortraco,
Hugo de Sancto Osberto,
Remerus de Trit.
Nichol. de Condato,
Theodor. filius Comitis Philip.
Altare Sakerell,
Theodor. de Benerna,
Bald. de Comines,
Willielmus de Hundescote,
Simon de Haverets,
Henr. de Paskendale.

A.D. 1197.

Hii prædicti juraverunt in Normannia, coram præfato Rege Angliæ, & præfato Comite Flandr. præter præfatum Comitem Namur. qui hoc juravit in Flandr. coram Bald. Comite Albemarl. & Willielmo de Hundescot, & Willielmo de Stagno, qui ad hoc missi fuerunt in Flandr. ex parte sæpedicti Regis Angliæ.

Walterus 𝔳𝔢𝔱𝔬 *de Anendnes,*
Ger. Præpositus Brugien.
Bald. Camerarius,
Polius de Vilers,
Ger. de Balliolo,
Siger. Castell. de Gand.
Eustac. de Maclines,
Gosuinus de Waverin,
Osto de Arbore,
Hug. de Ruet,
Galterus de Stotenghem,
Ger. de Roda,
Theod. de Formesele,
Rad. Milpes.
Henr. de Balliolo,
Ger. de Praz,
Ger. de Stailbon,
Eustac. de Ruet,
Rogerus Castellan. Cortraeen.
Remerus de Montibus,

Idem juraverunt in Flandr. pro ipso Comite Flandr. coram prædictis Bald. Comite Albemarle, & Willielmo de Hundescort, & Willielmo de Stagno.

Sigillum Flandr. pendet de Cera albida vinculo Membran.

Epistola

Epistola Richardi Regis Angliæ ad Philippum Dunelmensem Episcopum de victoria obtenta contra Franc. apud Gisortium.

A.D. 1197. A. 9. R. 1. Richardus, Dei gratia, Rex Angliæ, Dux Normanniæ & Aquitaniæ, & Comes Andegaviæ dilecto & fideli suo Philippo eadem gratia Dunelmensi Episcopo, salutem.

Noveritis quod Dominica proxima ante Festum Sancti Michaelis intravimus terram Regis Franciæ apud Dangu, & insultum fecimus apud Curceles, & Castrum cepimus cum Turre, & Dominum Castri, & omnes alios, qui erant in Castro; eodem die insultavimus Domnum fortem de Burris, & totum quod in ea erat cum Domo cepimus, & sero redivimus cum exercitu nostro apud Dangu.

Die Crastino Rex Franciæ, his auditis, venit de Mantua cum 300 Militibus, & Servientibus, & communis suis, ad succurrendum Castro de Curceles, quod non putavit esse captum; nos autem, ex quo cognovimus eum venire, exivimus cum pauca Gente, & Gentem nostram dimisimus super ripam de Ethe, quia credibamus eum venturum super Gentem nostram ultra ripam ex parte de Dangu: Ipse autem cum Gente sua descendit versus Gysortium, & nos eum in fugam conversum, & Gentem suam in tanta districtione posuimus in portam Gysortii, quod pons fractus est sub illis, & Rex Franciæ, ut audivimus, bibit de Riveria, & alii Milites usque ad 20 submersi sunt. Nos autem ibi cum una lancea prostravimus Matthæum de Mummeranci, & Alanum de Rusci, & Fulconem de Gilerval, & captos detinuimus; & bene capti sunt de Gente sua usque ad 100 Milites; quorum nomina majorum vobis mittemus cum eos viderimus, quia Marchadeus habuit usque ad 30, quos non vidimus. Servientes, Equites, & Pedites capti sunt, quorum non est numerus, & dextrarii ducenti capti sunt, quorum septies viginti cooperti sunt de ferro. A.D. 1197.

Ita devicimus Regem Franciæ apud Gysortium; sed nos idem non fecimus, immo Deus & jus nostrum per nos: Et in hoc facto posuimus in casu capnt nostrum & Regnum supra consilium omnium nostrorum: Hæc vobis significamus ut super hoc nobiscum gaudeatis. Testibus nobis ipsis apud Dangu 30 die Sept.

Permutatio, de quibusdam locis, inter Ric. Regem Angliæ, & Walterum Archiepiscopum Rothomagen.

A.D. 1197. A. 9. R. 1. Ricardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dux Normanniæ, Aquitaniæ, Comes Andegaviæ, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Prioribus, Comitibus, Baronibus, Justiciariis, Senescalcis, Vicecomitibus, Præpositis, Ministris, Ballivis, & omnibus Fidelibus suis, salutem. Cum Sacrosancta Ecclesia sponsa sit Regis Regum, & unica dilecta illius per quem Reges regnant & Principes Gubernacula possident, tanto ampliorem ei volumus devotionem & reverentiam exhibere, quanto certius, non regiam tantum sed omnem a Domino Deo esse credimus potestatem; unde, sicut venerabilis Rothomagen. A.D. 1197.

A.D. 1197. thomagensis Ecclesia, quæ inter universas terrarum nostrarum plurima celebritate dinoscitur enitere, pro rerum necessitate vel temporum, nostris ducit utilitatibus opportuna diligentia consulendum; sic nos ejusdem matris nostræ commodis & augmentis digna compensatione dignum ducimus respondere.

Sane Villa Andeliaci, & quibusdam aliis adjacentibus locis, quæ erant Rothomagensis Ecclesiæ, minus sufficienter firmatis, inimicis nostris in terram nostram Normanniæ per eadem loca patebat ingressus: per quæ incendiis & rapinis, necnon & aliis hostilitatis sævitiis in eandem terram nonnunquam licentius grassabantur; quocirca, venerabili Patre Waltero Archiepiscopo & Capitulo Rothomagen. debitum habentibus ad nostra & prædictæ terræ nostræ damna respectum, facta est hæc permutatio inter Ecclesiam Rothomagensem & Archiepiscopum Rothomagensem Walterum ex una parte, & nos ex altera parte, de Manerio de Andeli in hac forma. Scilicet, Quod idem Archiepiscopus, de conscientia & voluntate Domini Papæ Celestini Tertii, & de assensu Capituli Rothomagen. Ecclesiæ, & Coepiscoporum suorum, & Cleri ejusdem Archiepiscopatus, concessit & in perpetuum quietum clamavit nobis & Hæredibus nostris prædictum Manerium de Andeli, cum novo Castello de Rupe, & cum Foresta, & cum aliis omnibus pertinentiis & libertatibus suis; exceptis Ecclesiis, & Præbendis, & Feodis Militum, & excepto Manerio de Fraxinis, cum pertinentiis suis; quæ omnia idem Archiepiscopus Ecclesiæ Rothomagen. & sibi, & Successoribus suis retinuit, cum omnibus libertatibus, & liberis consuetudinibus suis, & cum omni integritate sua in perpetuum; ita quod, tàm Milites, quàm Clerici, & omnes homines, tàm de Feodis Militum, quàm de Præbendis sequentur Molendina de Andeli, sicut consueverunt & debent; & moltura erit nostra.

Archiepiscopus autem & homines sui de Fraxinis molent ubi idem Archiepiscopus volet; &, si voluerint molere apud Andeli, dabunt molturas suas, sicut alii ibidem molentes.

In escambium autem prædicti Manerii de Andeli cum pertinentiis concessimus & in perpetuum quieta clamavimus Ecclesiæ Rothomagen. & prædicto Archiepiscopo, & Successoribus suis, omnia Molendina quæ nos habuimus Rothomagi, quando hæc permutatio facta fuit, integrè cum omni sequela & moltura sua, sine aliquo retenimento eorum quæ ad Molendina pertinent, vel ad Molturam, & cum omnibus libertatibus & liberis consuetudinibus quas solent & debent habere. Nec alicui alii licebit Molendinum facere ibidem ad detrimentum prædictorum Molendinorum. Et debet Archiepiscopus solvere eleemosynas antiquitùs statutas de eisdem Molendinis. A.D. 1197.

Concessimus etiam eis Villam de Diepa, & Villam de Boteilles, cum omnibus pertinentiis, & libertatibus, & liberis consuetudinibus suis; exceptis eleemosynis constitutis in Manerio de Diepa a nobis & Antecessoribus nostris; quarum summa est trecentæ & septuaginta duæ libræ, quæ debent solvi per manum prædicti Archiepiscopi & Successorum suorum his quibus assignatæ sunt.

Concessimus etiam eisdem Manerium de Loviers, cum omnibus pertinentiis, & libertatibus, & liberis consuetudinibus suis, cum ministerio de Loviers; salvis ad opus nostrum venatione nostra, & destructione Forestæ; ita tamen quod non sit in reguardo.

Concessimus etiam eis totam Forestam de Aliermont, cum feris, & omnibus aliis pertinentiis & libertatibus suis, sicut eam habuimus.

Hæc autem omnia in escambium prædicti Manerii de Andeli, cum prædictis pertinentiis data habebunt Ecclesia Rothomagen. & prædictus Archiepiscopus & Successores sui in perpetuum, cum omnibus libertatibus & liberis consuetudinibus suis, sicut prædictum est.

Homines autem prædicti Archiepiscopi, de prædicto escambio, habebunt omnes libertates, & liberas consuetudines quas habuerunt homines de Andeli dum Manerium ipsum esset in manu ipsius Archiepiscopi.

Hæc etiam omnia, quæ idem Archiepiscopus in hoc escambio recepit, warantizabimus nos & Hæredes nostri Ecclesiæ Rothomagen. & prædicto Archiepiscopo, & successoribus suis in perpetuum, contra omnes homines; ita quod si aliquis escambium aliquod est recepturus pro aliquo prædictorum, quæ memoratus Archiepiscopus hic recepit, nos vel Hæredes nostri faciemus illud escambium, & Ecclesia Rothomagen. hæc omnia prædicta in perpetuum pacificè possidebit.

Nos autem, quantum Rex potest, excommunicamus & concedimus quod incurrat indignationem omnipotentis Dei quicunque contra hoc factum venerit.

A.D. 1197. Testibus his,

Huberto Cantuariensi Archiepiscopo,

Johanne Wigorniensi,
Hugone Coventrensi,
Savarico Bathoniensi,
Henrico Bajocensi,
Garino Ebroicensi, } *Episcopis.*
Lisiardo Sagiensi,
Willielmo Lexoviensi,
Willielmo Constantiensi,

Willielmo Abrincensi Electo,
R. Sanctæ Trinitatis de Monte Rothomagensis,
Regin. Sancti Wandregisili,
Victore Sancti Georgii, } *Abbatibus.*
Arturo Ulterioris-Portûs,
Osberto de Pratellis,
Hugone de Augo,
Guillelmo de Cornavilla,

Johanne Comite Moretonii,
Othone Comite Pictaviensi,
Balduino Comite de Albemarle, A.D. 1197.
Radulfo Comite Augi,
Willielmo Marescallo Comite de Strigoill,
Willielmo Filio Radulfi Senescalli Normanniæ,
Roberto de Torneham Senescallo Andegavensi,
Willielmo de Humeto Constabulario Normanniæ,
Giliberto Filio Renfredi.
Hugone Bruno,
Gaufrido de Leziniaco.
Willielmo de Rupibus,
Radulpho Camerario de Tancarvilla,
Willielmo Marcello,
Radulfo Teissim,
Gaufredo de Say,
Roberto de Harecourt, & multis aliis.

Datum per manum Eustachii electi Helien. tunc agentis Vices Cancellarii apud Rothomagum, Anno ab Incarnatione Domini Millesimo Centesimo Nonagesimo Septimo, XVII die Octobris, Regni nostri Anno IX.

Innocentii Papæ Litteræ Regi Angliæ; hortatur eum ut Pacem servet cum Francorum Rege; ubi de pecunia sibi ablata restituenda fit mentio.

A.D. 1198. A. 10. R. 1. Ecclesiam suam, quam, per Solomonem, Dominus & amicam & sponsam frequenter appellat, Flori Lilii eleganti quadam & quasi expressa similitudine coaptavit; ait enim; sicut Lilium inter spinas, sic amica mea inter filias. Lilium quidem quanto fortiores spinarum sustinet punctiones, tanto vim odoris copiosioris emittit, & quo plus læditur, redolere suavius comprobatur: Unde sibi merito comparatur Ecclesia, sponsa Christi; quæ cum tribulationibus multis impetitur, tunc potissimum in soliditate fidei pro tuenda justitia roboratur, & in ipsis punctionibus adversitatumque molestiis constantior & firmior invenitur.

Nos vero, quos ad ejus regimen, quamquam non suffragantibus meritis, divina providit dispositio eligi & assumi, A.D. 1198. illam concepimus firmiter voluntatem, ut neque mors, neque vita ab amplexu nos possit seu observatione justitiæ revocare.

Sane, venientibus ad præsentiam nostram venerabili fratre nostro, Lexovien. Episcopo, & dilecto filio, Magistro Garnero, Nunciis tuis, petitiones, quas nobis ex parte regia obtulerunt, sincero affectu, quantum cum Deo & honestate potuimus, curavimus promovere. Rogamus autem & monemus attentius serenitatem regiam quatenus, si forte in aliquo effectus tuo desiderio non respondet, non nostræ unquam duritiæ imputetur, cum honestis & justis petitionibus excellentiæ

A.D. 1198. excellentiæ tuæ benigni semper & faciles proposuerimus inveniri; sed justitiæ potius, quam officii nostri debitum certos fines transgredi non permittet, ad quam tenendam firmiter & servandam, in suarum primitiis literarum, serenitas regia nos monuit & induxit.

Cæterùm, super eo quod prædicti tui Nuncii postularunt, ut nobilem virum filium Ducis Austriæ ad restituendam pecuniam, quam pater suus, in periculum animæ suæ, à te dum redires ab obsequio Jesu Christi pro redemptione tua violenter extorsit, & in ultima voluntate, pœnitentia ductus, per eundem filium suum tibi restituendam mandavit, auctoritate Apostolica cogeremus; noveris nos eidem, nostris literis, injunxisse ut prædictam pecuniam, sine difficultate qualibet, restituere non omittat: alioquin venerabili fratri nostro, Salzburgensi Archiepiscopo, literis nostris, injunginus ut ipsum ad restitutionem ejusdem pecuniæ faciendam moneat diligentius & inducat, & per severitatem Ecclesiasticam, appellatione remota, compellat.

Verum quia circa personam nobilis viri Ducis Sueviæ quædam audivimus immutata, eidem ad præsens scribere, cautela prohibente, nequivimus ut, juxta postulationem tuam, pecuniam, quam a te Henricus quondam Imperator frater ipsius contra Deum & periculum animæ suæ extorserat violenter, dum de transmarinis partibus remeares, deberet tibi restituere; præsertim cum ejusdem fratris sui thesaurus ad eum esset ipso mortuo devolutus, & ipse vel Hæres sit, vel Tutor Hæredis. Veruntamen scribimus venerabili fratri nostro Magdeburgen. Archiepiscopo, ut Ducem ipsum ad restituendam pecuniam ipsam moneat diligentius & inducat; alioquin tantam injuriam non poterimus sub dissimulatione transire, quin in eundem Ducem & terram ejus, sine cujuslibet acceptione personæ, nostri officii debitum & severitatem curemus Ecclesiasticam, sicut justum fuerit, exercere.

Insuper scribimus carissimo in Christo filio nostro, illustri Regi Navarræ, ut pecuniam & Castella Sancti Johannis de Pedeportus & Roccabruna, quæ pater suus tibi cum filia sua concessit in dotem, sine aliqua difficultate restituat: alioquin venerabili fratri nostro Narbonensi Archiepiscopo, cui jam alia vice, si bene recolimus, super hoc scripsimus, nostris damus literis in mandatis ut ipse eum per censuram Ecclesiasticam, ad hoc monitione præmissa, sublato appellationis obstaculo, justitia mediante compellat.

Ad hæc, cum iidem Nuncii a nobis cum instantia postulassent ut carissimum in Christo filium nostrum, Philippum illustrem Franciæ Regem, ad restitutionem Castrorum illorum & terræ compellere deberemus, quæ, contra protectionem ab Apostolica Sede tibi concessam, invaserat antequam de peregrinationis obsequio ad propria remeares, dilectus filius Magister W. de Sancto Lazaro Nuncius ejusdem Regis se constanter pro eodem opposuit; illum ad hoc asserens non teneri, cum Pactiones & Conventiones solennes, quæ inter vos præcesserant, & hinc inde fuerant roboratæ tua magnificentia non servasset, & per te fuissent primitus violatæ; maxime cum sororem ipsius dimiseris, & aliam tibi curaveris matrimonio copulari; & quia post arreptum iter Hierosolymam adeundi, cum acquisita quælibet deberetis habere communia, pecuniam, a Rege Tancredo receptam, & Thesaurum de Cypro habitum, tua sibi communicare noluerit magnitudo; immo in transmarinis partibus damna ei plurima & injurias irrogarat suos Milites, immo Consanguineos ab ipsius devotione & servitio subtrahendo, propter quod non sine confusione sua coactus fuerat ad propria remeare. Adjecit etiam quod, ubi restitutus fuisti propriæ libertati, cum eo super omnibus querelis voluntate spontanea transegisti: Quin potius, post pacem adinvicem factam, multa tibi castra de merâ libertate donavit. E contrà vero prædicti Nuncii serenitatis tuæ nihilominus proponere constanter curaverunt quod, post Fœdus prius initæ, & juramento firmatæ societatis, idem Rex Franciæ tibi primus injuriam intulisset, apud Messanam, videlicet, ubi insurgentibus hominibus Tancredi Regis in tuos, de impendendo tibi auxilio requisitus, non solum defecerat, sed etiam propria manu tres de hominibus tuis occiderat cum balista. Post quod factum, cum se pœnitudine Duci assereret, inter vos pactio intercessit; in qua, pro decem millibus Marchis Argenti, quas ei reddere promisisti, prædictus Rex a contrahendo cum sorore sua matrimonio te absolvit, & Gisortium cum Wlcalino tibi quietum in perpetuum omnino dimisit.

Asserebant quoque de Thesauro Cypri, & de pecunia a Tancredo habita, præterquam de dote sororis tuæ J. illustris quondam Reginæ Siciliæ, eidem Regi, sicut de cæteris, ad voluntatem suam plenissime satisfactum; ita quod, cum prædictus Rex Franciæ ab orientali terra discederet, sub juramento promisit quod

A. D. 1198. quod terram magnificentiæ tuæ tibi conservaret integram & illæsam, in eo statu, in quo fuerat quando Hierosolymitanum iter fueratis aggressi, quousque reversus ad propria moram quadraginta dierum in terra propria peregisses. Contra quam promissionem eandem Terram & Castra non fuerat veritus occupare; super quibus Conventionibus litteras ejusdem Regis patentes apud tuam asserebant magnitudinem residere.

Conventiones vero, quas idem Magister V. de Sancto Lazaro, personâ tuâ libertati propriæ restitutâ, inter te ac prædictum Regem ultimo intervenisse retulerat, iidem Nuncii tui, si quæ fuerant, asserebant præfatum Regem Franciæ primitus violasse; cum etiam si qua tunc pacta subieras, spoliatus eadem subiisses. Propter quæ ad ea dicebant nullatenus te teneri.

Licet itaque & hæc & alia multa pars utraque proponeret, quæ pro ipsis facere videbantur; quia tamen causarum merita partium assertione panduntur, & ipsi personam standi in judicio non habebant, non potuimus, salva justitia, in ipso negotio, sine veritatis inquisitione, procedere.

Nos ergo, juxta regiæ petitionis instantiam, propter has & alias necessitates quamplurimas, facultate nobis a Christo concessa, nacta quoque temporis opportunitate condigna, dispositis prius A. D. 1198. quæ tàm circa Urbem quàm circa Regnum Siciliæ, necnon & aliud Ecclesiæ patrimonium fuerint disponenda, licet multæ nobis & magnæ solicitudines ex diversis causis incumbant, si tamen ille nobis annuerit, a quo speramus dirigi gressus nostros, partes vestras (ut tamen nos ad promissionis debitum non ligemus) nisi aliud impedimentum occurrat, intendimus visitare; ut super his, & aliis, quæ toti Christianitati credimus profutura, deliberatione providâ procedamus: Si vero desuper datum non fuerit, per legatos nostros quod justum fuerit, sine personarum acceptione, favente Domino, statuemus.

Illud autem serenitatem regiam nolumus ignorare quod, quantumcunque nobis molestum existeret præfatum Regem Franciæ ac te ipsum in aliquo molestare, non poterimus aliquatenus sustinere quin vos ad pacem ineundam pariter & servandam per districtionem Ecclesiasticam ratione prævia compellamus; non de nostris viribus confidentes, sed de illius omnipotentia cujus vices, licet immeriti, exercemus in terris. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, 2 Kalend. Junii.

Ejusdem Litteræ Regi Francorum; ut cum Rege Anglorum Pacem ineat, & Bellum contra Saracenos gerat.

A. D. 1198. A. 10. R. 1. Mediator Dei & hominum Christus Jesus, redemptionis humanæ mysterium impleturus, pacem discipulis pro hæreditate legavit, ut eam servarent adinvicem, & ad observationem ejus cæteros invitarent, pacem, inquiens, meam do vobis, pacem relinquo vobis. Propheta quoque monemur consilio ut pacem, non solum quærere, sed etiam persequi debeamus, inquire, dicentis, pacem, & persequere eam.

Unde nos, qui vices Christi, licet insufficientes, exercemus in terris, ejus sequentes exemplum, & prædecessorum A. D. 1198. nostrorum consuetudinem imitantes, ad reformandam inter discordantes veræ pacis concordiam intendere volumus & tenemur; præsertim cum ex discordantium ipsorum dissidio magnum tàm ipsis, quàm Ecclesiis, & pauperibus terræ suæ, immo & toti Christiano populo proveniat detrimentum.

Nam, ut stragem virorum, Ecclesiarum gravamina pauperum oppressionem, & totius tàm Gallicanæ quàm Anglicanæ Gentis periculum, quæ propter guerram, quam tu & charissimus in Christo filius noster

A. D. 1198. noster Rex Anglorum illustris adinvicem exercetis, provenerunt hactenus taceamus, communi populi Christiani dispendio & excidio Hierosolymitanæ provinciæ tu & ipse causam videmini præstitisse & materiem, cum hominibus utriusque Regni propter tuam & ejus dissensionem detentis, non solum quæ amissa fuerant ab initio in partibus transmarinis nondum recuperari potuerint, immo his etiam grave videatur periculum imminere quæ a Christianis hactenus sunt possessa.

Antiquis enim & tristibus rumoribus novi ac tristiores supervenêre rumores, quod cum Theutonici Accon navigio pervenissent Castrum Baruth obtinuerunt nemine defendente. Sarraceni vero in Joppen facientes impetum ex adverso, etiam per violentiam occuparunt, & cæsis multis Christianorum millibus, eam funditus destruxerunt. Verum Theutonici rumoribus de morte Imperatoris acceptis, non expectato passagii tempore, naves reduces ascenderunt. Unde Sarraceni, qui ad resistendum eis exercitum paraverant copiosum, in terram Christianorum adeo debacchantur, ut Christianis nec sine periculo Civitates egredi liceat, nec in ipsis sine formidine remanere, immo eis gladius foris imminet, metus intus.

Quia vero nos ad subventionem terræ orientalis, tàm in personis, quàm rebus, dilectos filios nostros Soffredum tituli Sanctæ Praxedis & P. Sanctæ Mariæ in via lata Diac. Cardin. Apostolicæ Sedis Legatos, viros honestate morum, maturitate consilii, & scientia reverendos, quos inter alios fratres nostros speciali caritate diligimus, ministerio proprio Sanctæ crucis charactere curavimus insigniri; ne quid ex contingentibus omittere videamur, dictum Sanctæ Mariæ in via lata Diac. Cardinalem, virum scientia præditum, honestate præclarum, Deo & hominibus (sicut speramus) acceptum, ad tuam & ejusdem Regis præsentiam duximus destinandum, legationis ei officium committentes. Ideoque serenitatem tuam rogamus, monemus, & in remissionem injungimus peccatorum, quatenus eum sicut Legatum Apostolicæ Sedis recipiens & honorans, ad exhortationem nostram & ejus infra duorum mentium spatium post receptionem præsentium & commonitionem ipsius factam utrique vestrum, quia hic est necessarium populo Christiano ut id sine dilationis diffugio maturetur, cum fine tuo & fidelium tuorum ac fine dicto Rege ac fidelium ejus subsidio, quod in sequenti Martio proposuimus ad partes illas dante Domino destinare, vix terræ A. D. 1198. in qua pedes Christi steterunt, & ubi Deus noster ante secula, nostram dignatus est operari salutem, poterit subveniri, plenam pacem vel treugas longas saltem usque ad quinquennium ineas & observes; ita quod interim nullum alterutri circa proprietatem vel possessionem eorum quæ a reliquo detinentur, præjudicium generetur. Alioquin quantumcunque nobis molestum existat celsitudinem regiam in aliquo molestare, quia tamen Deum tibi præponimus, & communem utilitatem tuis debemus commodis immo potius incommodis anteferre, nisi ad communitionem ejusdem Legati mandatum Apostolicum infra scriptum terminum humiliter receperis & impleveris, ex tunc de communi fratrum nostrorum consilio totam terram tuam subjacere decernimus interdicto; ita quod præter baptisma parvulorum, & pænitentias morientium, nullum in ea divinum officium celebretur.

Quod si nec per hanc districtionem impleveris, quod mandamus; teipsum, fautores & consiliarios principales Ecclesiastica severitate noveris coercendos. Idipsum de terra Regis Angliæ, ipso etiam fautoribus suis, consiliariis decernentes. Venerabilibus etiam fratribus nostris Archiepiscopis, Episcopis, & dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, & universis Ecclesiarum Prælatis utriusque Regni, sub pœna ordinis & officii sui mandamus, & in virtute Spiritûs Sancti præcipimus, ut interdicti sententiam secundum præscriptam formam inviolabiliter studeant observare, & faciant ab aliis irrefragabiliter observari. Idem etiam fratribus Militiæ Templi ac Hierosolymitani Hospitalis sub privilegiorum & indulgentiarum suarum pœna mandamus, credentes ex hoc non voluntati tuæ sed utilitati, non effectui sed profectui, non oneri sed honori consulere, totique Christiano populo providere. Statuimus etiam ut si quis omnino Clericus, cujuscunque professionis vel ordinis, post interdictum nostrum divinum tibi præsumpserit officium ministrare, ordinis & beneficii sui se noverit periculum incurrisse. Attendas igitur, fili carissime, nostrum & Apost. Sedis tuæ Matris affectum, causam coactionis inspicias, & communi utilitati prospiciens, motui carnis animæ præpone salutem, & sensualitati præferas rationem; non Apostolicæ Sedi regia potestate resistens, sed humilitate deferens filiali; quæ in hoc etiam salutem tuam procurat pariter & honorem.

Innocentius 3. Papa nobili viro filio Duci Austriæ; imperat ut pecuniam ablatam per patrem Regi Angliæ restituat.

A. D. 1198. A. 10. R. 1. IN eo sumus officio disponente Domino constituti ut singulorum & omnium saluti consulere debeamus, & universis petentibus, tàm majoribus quàm minoribus in executione justitiæ providere.

Sane quam graves injurias & jacturas carissimo in Christo filio nostro R. illustri Regi Anglorum, a crucis obsequio revertenti, Dux Austriæ Pater tuus intulerit nullum Christiani nominis professorem credimus ignorare. Quæ res tanto profundius Romanam tangit Ecclesiam, quanto injuriæ Regi eidem illatæ in ejus injuriam & ignominiam noscuntur gravius redundare, cum ipsi Regi nondum fuerit satisfactum, licet non credamus a tua memoria excidisse quod (divina gratia inspirante) prædictus pater tuus suum recognoscens excessum ablatam pecuniam ipsi Regi non solum reddi præceperit, verum etiam a te & ab aliis familiaribus suis, qui præsentes aderant, super solutione ipsius pæcuniæ præstari, fecerit corporaliter juramentum. Quia igitur tanti excessus injuriam clausis oculis præterire non possumus, nec debemus; nobilitatem tuam monemus & exhortamur in Domino, atque in remissionem injungimus peccatorum, quatenus tam tuæ quam Animæ Patris tui saluti juxta præstitum à te providens Juramentum, prænominato Regi pecuniam sine difficultate restituas antedictam, & de injuriis irrogatis satisfactionem congruam non differas exhibere. Alioquin noveris nos venerabili Fratri nostro Salzburgen. Archiepiscopo dedisse firmiter in mandatis ut te ad hæc per excommunicationis sententiam in personam, & interdicti in terram, contradictionis occasione & appellatione cessantibus, monitione præmissa compellere non omittat. Datum, &c. 3. Kalend. Junii, Pontificatûs nostri Anno primo. A. D. 1198.

Innocentii 3. Litteræ Magdeburgensi Archiepiscopo; ut Ducem Sueciæ inducat Regi Angl. ablatam pecuniam restituere.

A. D. 1198. A. 10. R. 1. IN eo sumus officio, disponente Domino, constituti ut singulorum & omnium saluti consulere debeamus, & universis petentibus, tàm majoribus quàm minoribus, in executione justitiæ providere.

Sane quam potenter & magnifice carissimus in Christo filius noster Ric. illustris Rex Angliæ se ad obsequium Domini in partibus transmarinis habuerit, ita ut nec rebus suis pepercerit nec personæ, sed se ipsum multis & variis discriminibus pro exaltatione Christiani nominis exposuerit, quamque graves & enormes injurias & jacturas ab H. quondam Imperatore pertulerit inde revertens, per totum fere orbem fama notissima divulgavit. Quæ res tanto profundius Romanam tangit Ecclesiam, quanto injuriæ & gravamina, Regi eidem illata, in ejus ignominiam & injuriam noscuntur gravius redundare. A. D. 1198.

Quia igitur tam gravem Domino & Apostolicæ Sedi, necnon & ipsi Regi injuriam

A. D. 1198. injuriam irrogatam, salva conscientia dissimulare non possumus, nec debemus, fraternitati tuæ per Apostolica scripta mandamus, & districte præcipimus, quatenus nobilem virum Ducem Sueviæ (ad cujus manus thesaurus præfati Imperatoris pervenit, & patrimonium ejus, vel jure Successionis, vel saltem tutelæ nomine noscitur devenisse) diligenter admoneas, & quam efficacius poteris procures inducere ut A. D. 1198. eidem Regi de ablata pecunia satisfaciat competenter; alioquin noverit quod nos tantam injuriam non poterimus sub dissimulatione transire, quin in eum & terram ejus nostri officii debitum, sicut justum fuerit, exequamur. Datum Romæ apud Sanctum Petrum 2 Kalend. Junii.

De Pace reformanda inter Ricardum Angliæ & Philippum Franciæ Reges.

A. D. 1198. A. 10. R. 1. PETRO Sanctæ Mariæ in via lata Diacono Cardinali Apostolicæ sedis Legato.

Quanto ampliùs de honestate, tua discretione pariter & literatura confidimus, tanto fiducialiùs ea tibi committimus exequenda quæ Apostolicæ sedis honorem respiciunt, & communem utilitatem populi Christiani. Cum itaque Te, de fratrum nostrorum consilio, ad reformandam inter Charissimos filios nostros Philippum Francorum & Richardum Anglorum Reges Illustres plenæ pacis concordiam vel treugas, saltem usque ad A. D. 1198. quinquennium dilatandas, duxerimus inter cætera destinandum, devotioni tuæ auctoritate præsentium indulgemus, ut, si quos viros Ecclesiasticos, Archiepiscopos vel Episcopos, vel minoris Ordinis viros in Regno Anglorum esse cognoveris, quorum tractatui pacis sit consilium opportunum, eos ad te convoces & per districtionem Ecclesiasticam, si necesse fuerit nostra fretus auctoritate venire compellas.

Nulli ergo omnino hominum liceat huic paginæ nostræ contraire, &c.

Innocentii 3. Litteræ Waltero Archiepiscopo Rothomag. ut audacter sua jurisdictione utatur & Ric. Angliæ & Philippi Franciæ Regum minas non pertimescat, Pontificis auxilio confisus.

A. D. 1198. A. 10. R. 1. ANxietate cordis, & amaritudine premimur, cum angustias, onera, & gravamina, quæ, zelo justitiæ, pro libertate Ecclesiæ manutenenda, æquo animo & invicta fortitudine toleras, ad memoriam nostram reducimus, & meditatione sedula cogitamus. Veruntamen quod, in te perfectionem virtutis adimplens, non potuisti A. D. 1198. à tuæ constantiæ proposito amoveri, tuam super hoc prudentiam commendamus, & fortitudini tuæ plurimum in Domino congaudemus.

Nos autem fraternitati tuæ volentes patrocinium Apostolicum impertiri, tàm te, quàm Ecclesiam regimini tuo commissam

A.D. 1198. sam sub beati Petri & nostra protectione suscipimus.

Verum, quia, sicut ex literis tuis nobis innotuit, Carissimi in Christo filii nostri Philippus Francorum & R. Angliæ Reges Illustres, dum inter se componerent, statuerunt super caput tuum quatuor Clericos eligendos, ad quos pertineat judicare utrum tenere vel non tenere debeat sententia, quam in terram vel homines Regum ipsorum, pro suis excessibus, ordine canonico, duxeris promulgandam, (quam si judicaverint non tenere, ipsis Regibus, sive ei in cujus terram vel homines sententiam tuleris, licebit bona tua & redditus occupare, donec lata sententia revocetur) A.D. 1198. fraternitati tuæ sub pœna Officii & beneficii districtiùs inhibemus ne illi tam iniquæ conventioni auctoritatem præbeas vel assensum; sed, sicut consuevisti, & antecessores tui fecisse noscuntur, tuæ jurisdictionis officium per tuam Provinciam studeas exercere; nosque sententiam ratam habemus, & habemimus, si quam in terras vel homines tuæ jurisdictioni subjectas hactenus canonicè promulgâsti, vel amodò decreveris promulgare. Datum, &c. ut supra 3. Nonas Junii.

Innocentius Papa confirmat Statutum Ric. Regis Anglor. de libertate & immunitate Ecclesiarum confirmatis post ejus Redemptionem Huberto Cantuariensi Archiepiscopo.

A.D. 1198. A. 10. R. 1. Monet nos Apostolicæ sedis, cui licet immeriti præsidemus, auctoritas pro Statu omnium Ecclesiarum provida circumspectione satagere, & nè malignorum rapinis vel molestiis exponantur, Apostolicum ipsis Patrocinium exhibere; ea propter, venerabilis in Christo frater, tuis justis precibus & honestis gratam conniventiam impendentes statutum illud, quod Carissimus in Christo filius noster R. Illustris Anglorum Rex super libertate ac immunitate Ecclesiarum & personarum ipsarum, post redemptionem sui providâ deliberatione fecisse dignoscitur, sicut in scripto ipsius Regis exinde confecto plenius continetur, auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti pagina communimus; & ad hujus rei perpetuam firmitatem, continentiam ipsius rescripti de verbo ad verbum his duximus inserendam. Richardus Dei Gratia Rex Angliæ Dux Normanniæ, & Aquitaniæ, Comes Andegavensis, Archiepiscopis & Episcopis & Universo Clero Regni Angliæ, Salutem. Gratias agimus affectuosas Universitati vestræ pro eo quod, de thesauris & ornamentis Ecclesiasticis, & facultatibus vestris, ad A.D. 1198. corpus nostrum redimendum tam benigne nobis & liberaliter subvenistis, & quòd nobis in tanta necessitate res Ecclesiarum vestrarum, & vestras gratis exponere voluistis; ne igitur, quòd de mera liberalitate à vobis actum est ad liberationem corporis nostri, & ineffabilem honorem, & utilitatem nostram, futuris temporibus trahatur in consequentiam, & Sanctæ Matri Ecclesiæ vel vobis dispendium pravæ importet consuetudinis, ad omnium volumus notitiam pervenire quòd ea, quæ nobis in prædicto necessitatis articulo contulistis, nec unquam ex debito vel per consuetudinem exegimus, nec posteris sumus temporibus exacturi, nec hac vel alia occasione volumus dignitatibus Sanctæ Matris Ecclesiæ in aliquo vel ejus libertatibus obviare, sed pro omni posse nostro & scientia (Deo volente) volumus omnem ejus immunitatem & universas ejus dignitates & libertates (ut dignum est) conservare integras, & pro loco & tempore, in quibus licuerit, augmentare. Nulli ergo, &c.

Datum Perusii 15. Kal. Octobris.

Littera

Litteræ Othonis Ducis Aquitaniæ & Comitis Pictaviæ, super privilegiis hominibus de Olerone concessis.

A.D. 1198. *A. 10. R. 1.* *L. B. fol. 189. penes Camerar. Scaccar.*

OTHO Dux Aquitaniæ, Comes Pictaviæ omnibus tàm futuris quàm præsentibus, ad quos litteræ istæ pervenerint salutem.

Sciatis pro certo me dedisse imperpetuum & præsenti carta privilegialiter concessisse omnibus hominibus de Olerone tàm divitibus quàm pauperibus, & Hæredibus eorum quod ego & Successores mei ipsis & eorum Hæredibus in puellis vel viduis totius Insulæ Oleronis nuptui tradendis, in Ballio, Pupillorum, & viduarum, & possessionem ad ipsos pertinentium saisiendo, sale & vino proborum hominum capiendo, in possessionibus, sine liberorum procreatione decedentium, occupandis, etiam aliis violentis hujusmodi impedimentis, quæ apud Oleronem a Principibus olim solebant fieri, nullam vim vel molestiam deinceps inferemus nec inferri ab aliquo permittemus; salvis tamen & retentis justis consuetudinibus, & servitiis nostris, quæ apud Oleronem, Prædecessoribus nostris & mihi ratione Dominii consueverunt.

Volo autem & statuo, ut hoc privilegium, cum assensu & voluntate Domini Regis avunculi mei factum, universis hominibus de Olerone & eorum Hæredibus, sicut superius est adnotatum, illæsum & inconcussum perpetualiter observetur; nec ulli hominum liceat illud infringere, vel ei ausu temerario derogare. A.D. 1198.

Quod utique privilegium, ut perpetuum robur & auctoritatem obtineat, ego sigilli mei impressione feci has litteras insigniri. Testibus,

Domino Gaufrido Comite Perticen.
Girardo de Furnuall.
Johanne de Stagno,
Gaufrido de Cell. tunc Senescallo Pictaviæ & Vasconiæ,
Petro Libertini Lanno,
Ogerio Soroneco Præposito Mosterolii, & Multis aliis.

Anno Incarnati Verbi Millesimo Centesimo Nonagesimo Octavo. XXIX die Decembris,

Apud Benaon.

Principes & Barones Alemanniæ supplicant Pontifici Romano, quod Consecrationem Othonis in Imperatorem confirmaret.

A.D. 1198. *A. 10. R. 1.*

SAnctissimo Patri ac Domino Innocentio, Sacrosanctæ Romanæ Sedis Summo Pontifici, Principes & Barones Alemanniæ, Clerici & Laici debitam in Christo reverentiam & sinceritatem obsequii.

Cùm placuisset ei, qui aufert Spiritum Principum, & magnus & terribilis est super Reges terræ, Dominum Henricum Imperatorem de medio auferre, necessarium nobis fuit visum, de substituendo Rege tractatum & colloquium habere. Convenimus ergo sæpius,& miserias & oppressiones, quas hactenus sustinueramus, recensentes, per universos Regni —— animos nostros ereximus, & quid honori A.D. 1198.

A. D. 1198. Ecclesiæ Dei & paci ac quieti subjectorum expediret deliberantes, nunc unum, nunc alium, quasi finaliter eligere putabamus.

Verum, quia non est prudentia, non est potentia, non est consilium, nisi per Deum, placuit ei, qui Abrahæ filium immolare volenti victimam providit, & David fratribus juniorem de pòst fœtantes accepit, atque Matthiam ex Discipulorum numero ad sortem Apostolatûs elegit, serenissimum Dominum Othonem, quondam Henrici Ducis Saxoniæ filium, ad regimen Romani Imperii, de terra peregrinationis suæ, ex inopinato offerre nobis.

Invocata itaque Sancti Spiritûs gratia, prædictum Dominum Othonem, Christianæ fidei cultorem devotissimum, atque Sanctæ Romanæ Ecclesiæ advocatum & defensorem fidelissimum, & judiciariæ potestatis observatorem justissimum, de longa & antiqua Regum prosapia ex utraque linea, specialiter editum, ad Romani Regni fastigium juste & rationabiliter elegimus, & sicuti debuimus, ipsius electioni consensimus, ipsumque in Augustorum Sede, a Carolo M. apud Aquisgranum huic dignitati deputata, locavimus, & corona & diademate per manum Adolfi Coloniensis Archiepiscopi, ea, qua debuit, solemnitate, feliciter coronavimus.

Nos autem Principes, qui jam dictum Dominum in Regem elegimus, feuda nostra quæ ab Imperio tenemus, a manu ipsius recipientes, hominium sibi fecimus & fidelitatem juravimus. Tantæ igitur dignitatis munus excellentissimus Princeps, divinæ potius gratiæ, quam suis meritis adscribens, primitias hujus honoris offerens Domino, propria voluntate juramento firmavit, inprimis Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ, deinde omnia Ecclesiarum jura bona fide servare, & manutenere, & subjectos Imperii exhæredatos maxime & a suis possessionibus violenter ejectos, in sua justitia, pro posse, juvare & conservare.

Pravam illam consuetudinem insuper, quam Imperatores, Antecessores sui, in occupandis rebus mobilibus, vel se moventibus decedentium Episcoporum, vel Abbatum, Principum, hucusque fervaverunt, penitus extirpans, nos Ecclesiasticos Principes ex hac indebita vexatione regali benevolentia liberos dimisit, & decedentium bona suis Successoribus servanda liberaliter statuit. A. D. 1198.

Paternitati ergo vestræ dignum supplicare duximus, quatenus fidem & devotionem Domini nostri Regis attendentes, merita quoque illustrissimi Patris sui Henrici Ducis Saxoniæ, qui ab obsequio Sanctæ Romanæ Ecclesiæ nunquam recessit, memoriter tenentes, paci & quieti nostræ & vestræ, intuitu Dei & nostri obsequii, providentes, ipsius electionem & consecrationem auctoritate vestra confirmare, & Imperiali Coronatione armare paterna pietate dignemini.

Sanctitatem insuper vestram obnixe rogamus quatenus Principes & Barones, a tam rationabili electione discordes, Ecclesiastica censura ad concordiam revocetis, &, ab illicita fidelitate partis adversæ, clave S. Petri resolutos, ad præstandum Regi Domino nostro fidelitatem & subjectionem auctoritate vestra compellatis.

Ut autem a Domino Rege nostro jura Romanæ Ecclesiæ (ut prædictum est) integra & illibata serventur, nos in bona fide spondemus & pro Domino Rege nostro fide jubemus.

Ego Adolfus Coloniens. Archiepiscopus elegi & subscripsi,
Ego Bernardus Paderborn. Episcopus elegi & subscripsi,
Ego Thiedmarus Mindens. Episcopus elegi & subscripsi,
Ego Witichindus Corbeins Abbas elegi & subcripsi,
Ego Conradus Tudensis Abbas elegi & subscripsi,
Ego Eribertus Werdensis Abbas elegi & subscripsi,
Ego Henricus Dux Lotharingiæ qui & Brabantiæ, Marchio Romani Imperii elegi & subscripsi,
Ego Henricus Comes de Kuke elegi & subscripsi.

Confœderatio

Confœderatio inter Philippum Romanorum Regem & Philippum Regem Franciæ, nominatim contra R. Regem Angliæ & Comitem Othonem Nepotem ejus.

A. D. 1198. *A. 10. R. 1.* 1. PHilippus Romanorum Rex semper Augustus, Notum, &c. Quod propter dilectionem, quam mutuo habuerunt erga Dominum Philippum Regem Francorum genitor noster Fredericus & Henricus frater noster (piæ recordationis) Romanorum Imperatores, hanc Confœderationem propter bonum pacis & publicam utilitatem cum charissimo amico nostro Philippo illustri Rege Francorum duximus ineundam, in hunc modum.

Quod nos eidem adjutores erimus nominatim contra Ricardum Regem Angliæ, & Comitem Othonem nepotem ipsius, & Balduinum Comitem Flandriæ, & Adolphum Archiepiscopum Coloniæ, & contra omnes alios inimicos ejus, ubicumque cum honore nostro id facere poterimus, bona fide & sine malo ingenio, quando locum & tempus id faciendi habebimus.

2. Si aliquis, de Imperio nostro, eidem Philippo Regi Francorum malum, vel ipsius Regno fecerit, si ille, qui deliquisset, non emendaret hoc per nos, vel per Nuncios nostros, per pacem, vel per rectum in Marchia competenti; infra quadraginta dies, postquam id sciverimus per prædictum Regem Francorum (si fuerimus citra montes) vel Episcopus Metensis hoc sciverit (si fuerimus ultra montes) Dominus Rex Francorum poterit se vindicare de eo sine interruptione, & nos juvabimus eum bona fide.

3. Nos non retinebimus in Imperio nostro aliquem hominem de Regno Franciæ sive Clericum, sive Laicum contra voluntatem charissimi amici nostri prædicti Regis Franciæ.

4. Prædictus Rex Franciæ quandocumque voluerit poterit se vindicare de Comite Flandriæ, de terra, quam idem Comes habet in Imperio, tam in Feodo, quam in Dominio, & hoc sine interceptione.

5. Nos bona fide promittimus quod, si sciremus quod aliquis quæreret malum Philippi Regis Francorum illustris, vel ejus Regni, nos bona fide id disturbaremus, &c, si non possemus disturbare, id nunciaremus eidem Regi. A. D. 1198.

6. Et quando, Domino volente, coronati fuerimus in Imperatorem, has Conventiones eidem illustri Regi Francorum renovabimus, & sigillo nostro confirmabimus.

7. Nos autem, in manu Nevelonis, venerabilis Suessionensis Episcopi, fiduciavimus quod omnia prædicta bona fide observabimus.

Id etiam de mandato nostro, dilecti Principes nostri

Conratus Wirteburgensis,
B. Mettensis,
Chiethelmus Constantiensis Episcopi:
Theodoricus quoque de Greuch,
Fredericus de Ceolre,
Hartemannus de Careberch,
Godefridus de Vehingre,
Everhardus de Eurestein, Comites.

Et de latere nostro,

Trusardus Camerarius noster,
Warnerus de Roffenach,
Warnerus de Bollands,
Warnerus de Ceangue, Milites.

Juraverunt quod bona fide studebunt quod hæc a nobis observentur & teneantur.

Id quoque adhuc unum Archiepiscopum, & unum Episcopum jurare faciemus. Datum Warniaci Anno Dominicæ Incarnationis, Millesimo Centesimo Nonagesimo Octavo, Regni nostri primo. Tertio Kalendas Julii, per manum Imperialis aulæ Prothonotarii.

Papa

Papa Innoc. 3. Ricardo Regi Angliæ; ut quæ ablata sunt ab Archiepiscopo Cantuar. restituantur Monachis sine ullo Regis impedimento.

A.D. 1198. A. 10. R. 1. INter alia, quæ nos hortantur celsitudinis Regiæ titulis congaudere, illud tanquam memoriale, quia personam tuam sinceta caritate diligimus, multa gratiarum actione prosequimur, quod jamdudum nos Regiis apicibus rogavisti, ut pro nullo deberemus in his quæ agimus a justitiæ tramite deviare; nec illud fuit in eisdem literis prætermissum, unde circumspectionem Regiam dignis laudibus commendamus, ut, si forte à nobis interdum aliquid postularet quod esset obvium rationi, nolebat, aliquatenus exaudiri.

Nos ergo, præter officii nostri debitum, ex quo cum, licet indigni, rempus acceperimus justitiam judicandi, universis & singulis in jure suo existimus debitores, Regiæ Prudentiæ salutaribus exbortationibus invitati, & volentes Regia via prudenter, incedere nec declinare ad dexteram vel sinistram, nuper in præsentia nostra nuntiis venerabilis fratris nostri Archiepisopi & dilectis filiis — & — monachis Cantuarien. constitutis, in facto capellæ de Lamhee de communi consilio fratrum nostrorum processimus, sicut nobis fuit divinitùs revelatum, & literæ, quas eidem Archiepiscopo & venerabilibus fratribus nostris Cantuarien. Ecclesiæ Suffraganeis destinamus, continent evidenter. Ut autem mandatum nostrum, quod de pura conscientia, Deo teste, processit, liberiùs valeat adimpleri, serenitatem Regiam prece quâ possumus & affectione rogamus quatenus his quæ à nobis facta sunt benignius annuendo non sit impedimento quo minùs debeant juxta rescripti nostri seriem effectui mancipari; quin potius, si quis se (quod vix credimus) duceret opponendum, ejus audacia, quæsumus, potestate tibi tradita reprimatur; ut mandata Sedis Apostolicæ debitam obtineant firmitatem. Alioquin, quantumcunque magnificentiam tuam in Domino diligamus, & sibi velimus, quantum cum Deo possemus, honestè deferre, contemptum Apostolicæ Sedis & nostrum non poterimus æquanimiter sustinere; sed eos, qui se opponere nostris in hac parte jussionibus attentabunt, pœnâ magistrâ docere curabimus, quam durum sit contra stimulum calcitrare. A.D. 1198.

Provideat igitur regia celsitudo quòd ita preces Apostolicas in hac parte diligenter exaudiat, sicut petitiones suas apud Sedem Apostolicam cupit etiam in majoribus exaudiri; procurans attenriùs ut præfatos monachos, quos sub protectione nostra suscepimus, ne minores à majoribus opprimantur, dextera suæ potentiæ protegat & defendat; ut apud eum æternæ retributionis præmia consequatur qui, juxta propheticum testimonium, liberavit pauperem à potente, & inopem cui non erat adjutor. Datum Laterani 12. Kal. Decembris, Pontificatûs nostri Anno primo.

Papa Innoc. 3. Philippo Regi Francor. Treugas inter ipsum & Ric. Regem Angl. initas approbat, & ut eas servet hortatur.

A. D. 1199. A. 10. R. 1.

QUI operatus est Petro in Apostolatu, nobis per ipsum operari & cooperari dignatus est, dum ad adventum dilecti filii nostri P. Sanctæ Mariæ in via lata Diaconi Cardinalis, Apost. Sedis Legati, terra cordis tui venientem super se imbrem devote suscepit, & sulcata vomere prædicationis ipsius, semen verbi dominici & recepit hilariter, & in fructum uberius pullulavit. Ne autem fructus ipse, qui adhuc quasi viret in flore, inimico homine superseminante Zizania (quod absit) valeat suffocari, ne semen supra Petram cecidisse credatur, si, antequam ad plenam veniat maturitatem, arescat, cum secundum Apostolum non auditores legis, sed factores, justi sint apud Deum; & alibi auditor verbi, & non factor, viro consideranti vultum nativitatis suæ in speculo comparetur, nec sufficiat incipere bonum, nisi & perseveretur in ipso, quoniam, non qui inceperit, sed qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit; oportet magnificentiam Regiam cavere præcipuè consilia detractorum, qui pacis consilium odientes, scandala suscitant, & nutriunt suscitata, qui lætantur cum male fecerint, & in rebus pessimis gloriantur. Cum igitur, sicut ex literis ejusdem Legati & tuis accepimus, inter te & Carissimum in Christo filium nostrum R. Anglorum Regem Illustrem treugæ firmatæ sint pariter & receptæ quinquennes, nos treugas ipsas juxta mandati nostri tenorem initas & firmatas, ratas habemus, & præcipimus inviolabiliter observari: Serenitatem tuam rogantes, monentes, & exhortantes in Domino, & in remissionem tibi peccaminum injungentes, quatenus & treugas observes prædictas, & ad tractatum pacis eidem Legato nostro auditum præbeas facilem & benignum; ut sicut inclytæ recordationis Ludovicus Pater tuus pacem colere videaris, & Romanam Ecclesiam honorare. Noveris autem nos eidem Cardinali auctoritatem plenariam indulsisse, ut quicquid super treugis jam initis, & concordia ineunda, seu aliis quæ contingunt utrumque vel alterum prædictorum, vel in coactione contumacium, vel pœna transgressorum, & aliis quibuslibet ad hoc pertinentibus viderit statuendum, statuat appellatione remotâ, & faciat inviolabiliter observari. Universis etiam Archiepiscopis & Episcopis constitutis tam in Regno Franciæ quam Anglorum districtè præcipiendo mandamus, ut omnia quæ prædictus Cardinalis propter prædicta statuerit, humiliter recipiant, & appellatione postpositâ studeant observare. Alioquin sententiam, quam in eos tulerit, ratam habebimus, & faciemus (dante Domino) inviolabiliter observari. Datum Laterani 7. Kalend. Aprilis, Pontificatûs nostri Anno secundo.

De Treugis cum Anglia firmatis.

A. D. 1199. A. 10. R. 1.

QUÆ auctoritate nostra per Legatos Sedis Apostolicæ provide statuuntur, firma volumus & illibata servari; ne vel revocentur in dubium, vel temeritate cujuslibet irritentur. Ea propter, dilecte in Domino fili synceritatem devotionis & fidei, quam in exequendo creditæ tibi legationis officio adhibere dignosceris, attendentes, ac de tua discretione confisi, quinquennes treugas inter Carissimos in Christo filios nostros Phil. Francorum & R. Anglorum Reges illustres juxta mandati nostri tenorem initas & firmatas auctoritate Apostolica confirmamus, &c. Decernimus ergo, &c. Datum Laterani 3. Kal. Aprilis.

Innocentius P. Sanctæ Mariæ in via lata Diac. Card. Apostolicæ Sedis Legato, ipsius laudat industriam in concordandis P. Franc. & R. Anglorum Regibus.

A. D. 1199. A. 1c. R. 1. Solicitudinem tuam dignis in Domino laudibus commendamus, quam nec difficultas itineris, nec infirmitas corporis, nec debilitas ægritudinis revocare potuit, aut etiam retardare, quo minus festinares ad mandatum Apostolicum adimplendum, & semen verbi dominici ac verbum pacis Cariffimorum in Christo filiorum nostrorum Ph. Francorum & R. Anglorum Regum Illustrium auribus tam sapienter quam salubriter instillares. Dedit autem Dominus, qui est in se sperantium fortitudo, affectibus tuis in te nostris effectum, & eorundem corda Regum, indurata prius, ad vocem prædicationis tuæ misericorditer emollivit; ut etsi nondum plenam pacem statuere potueris, inter ipsos treugas saltem quinquennes receperint, & à multis de veræ pacis concordia per tuum studium ineunda speretur. Ut autem ad servandas treugas jam initas & statuendam plenam pacem melius valeas coercere rebelles, discretioni tuæ auctoritate præsentium facultatem liberam indulgemus quicquid A. D. 1199. vel in Reges ipsos, vel in terras eorum, aut alios, & terras ipsorum, Ecclesias, & Ecclesiarum Prælatos propter hæc vel aliqua quæ istorum aliqua vel utrumque contingant, statuendum videris, sublato cujuslibet contradictionis & appellationis obstaculo, liberè statuendi, & transgressores ac contumaces feriendi districtione qua noveris expedire. Quia vero quosdam nobiles de utroque Regno, qui signum dominicæ Crucis assumpserant, à bonæ memoriæ Celest. Papa Prædecessore nostro per falsitatis expressionem, vel suppressionem veritatis, absolutionis indulgentiam accepimus impetrasse, cogendi tales ad implendum votum peregrinationis emissum, non obstante indulgentia per subreptionem obtenta, cum mendax precator carere debeat impetratis, liberam tibi concedimus auctoritate Apostolica, non obstante contradictione vel appellatione cujuslibet, facultatem. Decernimus ergo, &c. Datum Laterani Kal. Aprilis.

Carta

Carta Reginæ Alienoræ per quam confirmat Communiæ de Oleron, libertates suas & consuetudines antiquas.

A.D. 1199. *A. 1. Joh.* *L. B. penes Camerar. Scaccar.*

Alienora, Dei gratia, humilis Regina Angliæ, Ducissa Normaniæ & Aquitaniæ, & Comitissa Andegaviæ, Archiepiscopis, Episcopis, Comitibus, Vicecomitibus, Baronibus, Senescallis, Præpositis, Justiciariis, Ballivis & Universis, tàm futuris, quàm præsentibus, ad quos Litteræ istæ pervenerint, salutem.

Sciatis nos concessisse, & præsenti Carta nostra in perpetuum confirmâsse dilectis & fidelibus nostris universis juratis communiæ Oleronis, & eorum Hæredibus perpetuam stabilitatem & inviolatam firmitatem communiæ suæ juratæ apud Oleronem ut tàm nostra, quàm sua propria jura melius defendere possint, & magis integrè custodire; salva in omnibus & retenta fidelitate nostra & Hæredum nostrorum; salvo jure nostro & Hæredum nostrorum; salva etiam libertate, & salvis juribus Sanctæ Ecclesiæ, quæ perfectè & integrè præcipimus observari.

Volumus igitur & præcipimus ut ipsi, & eorum Hæredes justas & liberas consuetudines terræ suæ custodiant, defendant & teneant, sicut Antecessores eorum eas, sub Antecessorum nostrorum Dominio, tenuerunt; & ut, ad ipsas custodiendas, defendendas & tenendas, totam vim & totum posse communiæ suæ, salva fidelitate nostra & Hæredum nostrorum, contra omnem Hominem, si necesse fuerit, exerceant & apponant. A.D. 1199.

Ut autem hæc nostra concessio, sive confirmatio perpetuam autoritatem & plenum robur obtineat, nos Cartam istam sigillo nostro fecimus sigillari.

Dat. apud Andilliacum, Anno Incarnati Verbi Millesimo Centesimo Nonagesimo Nono.

Testibus,

Domino Henrico tunc Xanton. Episcopo,
Petro Bertino tunc Senescallo Pictaviæ,
Launo Ogerio,
Chalone de Roch. Forti,
Gauf. de Chauvigne,
Himberto de For.
Willielmo Bormant,
Johanne Roilloy,
Johanne Vitale,
Johanne Joscelino,
Et multis aliis.

Littera Alienoræ Reginæ, per quam concessit privilegia hominibus de Olerone.

A.D. 1189. *An. 1. Joh.* *L. B. penes Camerar. Scaccar.*

Alienora, Dei gratiâ, humilis Regina Angliæ, Ducissa Normaniæ & Aquitaniæ, & Comitissa Andegaviæ, Archiepiscopis, Episcopis, Comitibus, Vicecomitibus, Baronibus, Senescallis, Præpositis, Justiciariis, Ballivis universis, tàm futuris, quàm præsentibus, ad quos litteræ istæ pervenerint, salutem. A.D. 1189.

Sciatis nos concessisse, & præsenti Carta nostra in perpetuum confirmâsse dilectis & fidelibus nostris universis hominibus

A. D. 1199. nibus de Olerone & eorum Hæredibus, ut de puellis & viduis suis nuptui tradendis, & de masculis suis uxorandis, & de Ballio puellarum, & viduarum, & masculorum suorum habendo, sine nostri & nostrorum Hæredum contradictione, ad voluntatem suam licite faciant in perpetuum & securè.

Concessimus etiam ut ipsis & eorum Hæredibus vina sua, & sal suum, & omnes cæteras res venales, nullius obstante inhibitione, vendere & quolibet modo distrahere liceat.

Concessimus etiam ipsis & eorum Hæredibus ut, in ultimis testamentis suis, res & possessiones suas dividant ad voluntatem suam vel ad voluntatem amicorum suorum, si forte aliqui ex eis, præoccupati vel occisi, copiam & posse non habuerint testamentum ipsum disponendi.

Omnes etiam pravas consuetudines, quæ apud Oleronem impositæ sunt, ex quo venerabilis & illustris vir noster Dominus Henricus Rex Angliæ nobiscum matrimonium contraxit, quassamus in perpetuum & penitus abolemus; volentes & præcipientes ut prædicti homines de Olerone, & eorum Hæredes justas & liberas consuetudines terræ suæ custodiant & habeant, sicut Antecessores eorum sub nostrorum Antecessorum Dominio tenuerunt. A. D. 1199.

Ut autem hæc nostra concessio, sive confirmatio, perpetuam auctoritatem & plenum robur optineat, nos Cartam istam sigillo nostro fecimus insigniri. Datum apud Andiliacum, Anno Incarnati Verbi, Millesimo Centesimo Nonagesimo Nono.

Testibus,

Domino Henrico Xanctonen. Episcopo,
Petro Bertino tunc Senescallo Pictaviæ,
Launo Ogerio,
Chalone de Rochforti,
Gaufrido de Cauvigne,
Hymberto de Forum.
Willielmo Bormant,
Johanne Roilloy.
Johanne Vitale,
Johanne Joselino,
Et multis aliis.

Littera J. Regis per quam concessit hominibus de Olerone quod possint habere inter se communiam libere quiete, &c.

A. D. 1199. Johannes, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, Dux Normanniæ & Aquitanniæ, & Comes Andegaviæ, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Comitibus, Baronibus, Justiciariis, Vicecomitibus, Præpositis, & omnibus Ballivis & Fidelibus nostris salutem.

A. 1. Joh. *23 July.* *L. B. penes Camerar. Scaccar.*

Noveritis quod nos concessimus, & præsenti Charta nostra confirmavimus dilectis & fidelibus nostris, Burgensibus nostris de Olerone quod habeant communiam in Olerone.

Quare volumus, & firmiter præcipimus quod ipsi communiam habeant benè & in pace, cum omnibus libertatibus & liberis consuetudinibus ad communiam pertinentibus.

Concessimus etiam eis, & Carta nostra confirmavimus, quòd ipsi habeant omnes libertates & liberas consuetudines per totam terram nostram, quas habere debent & solent, & sicut Carta Alienoræ Reginæ Matris nostræ testatur: Salvo in omnibus jure nostro. A. D. 1199.

Testibus,

E. Eliensi,
S. Bathoniensi Episcopis:
Willielmo Comite Arundel,
R. Comite Leicestriæ,
Garin filio Geroldi,
Sabero de Quenc. Dat. per manum H. Cantuariensis Archiepiscopi Cancellarii nostri,

Apud Vernolium, Vicesimo tertio die Julii, Anno Regni nostri primo.

Conventio

A. D. 1199. A. D. 1199.

Conventio inter Johan. Regem & Alienoram Reginam Angliæ Matrem ejus, de Pictavia.

A. D. 1199. *An. 1. Joh. Claus. 1. Johannis, p. 1. m. 10. dorso.*

JOhannes, Dei gratiâ, &c. Sciatis nos concessisse, & præsenti Carta nostra confirmasse karissimæ ac venerabili Dominæ, & Matri nostræ Alienoræ, Dei gratiâ, Reginæ Angliæ quod habeat & teneat, omnibus diebus vitæ suæ, vel quamdiu sibi placuerit, totam Pictaviam cum omnibus pertinentiis, cum tota Hæreditate & adquisitione, quæ eam, ex aliqua parte, vel quocumque jure, contingat; quod nobis tanquam recto Hæredi suo concessit & dimisit, & Carta sua confirmavit. & unde homagium nostrum recepit; & unde Dominium totius terræ prædictæ, homagium, fidelitatem & servitia nobis atturnavit. A. D. 1199.

Et non tantum de prædictis terris nostris volumus quod sit Domina; set etiam de nobis, & omnibus terris, & rebus nostris.

Conventio etiam inter nos quod ipsa nil dabit de prædictis sine assensu & consilio nostro; nec nos, sine assensu & consilio suo: Excepto aliquo competenti beneficio, quod ipsa, vel nos faciamus pro salute animarum nostrarum.

Teste, &c.

Litteræ Nunciis Regis Castellæ & Toleti

A. D. 1199. *An. 1. Joh. Claus. 1. Johannis, p. 2. m. 29. dorso. n. 6.*

JOhannes, Dei gratiâ, &c. Nunciis Domini Regis & Dominæ Reginæ Castellæ & Toleti, salutem.

Mittimus ad vos dilectos & fideles nostros fratrem S. Vernob, Radum de Malo-leone Senescallum Pictaviæ, & G. de Cella, & quosdam magnates terræ nostræ cum illis; unde vobis mandamus quatinùs ea, quæ prædicti tres, vel duo illorum vobis dicent ex parte nostra, indubitanter credatis. A. D. 1200.

Teste meipso apud Karentem 30 die Junii.

De Nunciis Regis Portugaliæ.

A. D. 1199. *A. 1. Joh. Claus. 1 Johannis, p. 2. m. 29. dorso n. 6.*

JOhannes, Dei Gratia, &c. Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus & Prioribus terræ suæ Salutem.

Mandamus vobis quod, cum Nuncii karissimi fratris nostri & amici Regis Portigalen. per vos transitum fecerint, omnem honorem, quem poteritis, eis exhibeatis; &, si necessariis & auxilio indiguerunt, eis in necessariis & auxilio provideatis, sicut dilectus & fidelis noster J. Lexonien. vobis dicet. A. D. 1199.

Teste meipso apud Karentem 30. die Junii.

Littera ejusdem Argumenti Ballivis Terræ suæ.

A. D. 1199. *A. 1. Joh.*

JOhannes Dei Gratia, &c. Omnibus Ballivis terræ suæ Salutem.

Mandavimus vobis quod, cum Nuncii karissimi fratris nostri & amici Regis Fortigalen. per vos transitum fecerint, & necessariis indiguerunt aut auxilio, eis in necessariis & auxilio, provideatis, sicut dilectus & fidelis noster Johannes Lexovien. Archidiaconus vobis dicet. A. D. 1199.

Teste meipso apud Karentem 30. die Junii.

A.D. 1199. A.D. 1199.

Fœdus & Conventio inter J. Regem Angliæ, & B. Comitem Flandriæ.

A.D. 1199. *An. 1. Joh. Cart. 1. Johannis, p. 1. m. 22. d.*

1. Notum sit universis, hoc scriptum visuris, quod hoc est Fœdus & Conventio inter Johannem Regem Angliæ, & B. Comitem Flandriæ. Videlicet, Quod idem Rex Angliæ pacem aut treugam cum Rege Franciæ non faciet absque voluntate & assensu ejusdem Comitis; nec idem Comes faciet, aut facere poterit pacem seu treugam cum Rege Franciæ absque voluntate & assensu prædicti Regis Angliæ.

2. Et si, forte, de voluntate & assensu utriusque, pax fieret inter Regem Franciæ & eosdem, & Rex Franciæ postmodum alterutri guerraret, tenentur prædicti Rex Angliæ, & Comes ad mutuum subsidium & auxilium sibi mutuo conferendum, prout melius poterunt, & sicut fecerant tempore quo Fœdus illud inter eos contractum est.

3. Et sciendum est quod hoc Fœdus & hæc Conventio non solummodo duratura est tempore guerræ, sed imperpetuum inter eos & inter Hæredes eorumdem qui terras ipsorum tenebunt post eos; sive pax fuerit sive guerra.

4. Ita quod, si Rex Angliæ hoc Fœdus & hanc Conventionem non observaverit, illi, qui juraverunt hoc Fœdus & hanc Conventionem tenenda pro Rege Angliæ, mittent se in captionem prædicti Comitis infra mensem postquam id bona fide scierint; non expectata submonitione prædicti Comitis. A.D. 1199.

5. Similiter, si dictus Comes hoc Fœdus & hanc Conventionem non observaverit, illi, qui juraverunt hoc Fœdus & hanc Conventionem tenenda pro ipso Comite, mittent se in captionem dicti Regis Angliæ infra mensem postquam id bona fide scierint, non expectata submonitione dicti Regis Angliæ.

6. Hoc juravit, pro ipso Rege Angliæ, bona fide tenendum Willielmus de Humetz Constabularius Normanniæ, & in animam ejusdem Regis; & pro ipso juravit eidem Constabularius in animam suam.

7. Et alii, quorum nomina subscripta sunt, juraverunt in animas suas idem Fœdus & eandem Conventionem bona fide tenenda, videlicet,

Willielmus Marescallus Comes de Pembroc,
——— *Comes Cestriæ,*
——— *Comes de Leicestria.*

Fœdus initum inter Johannem Regem Angliæ, & Reginaldum Comitem Boloniæ.

A.D. 1199. *An. 1. Joh. Cart. 1. Joh.*

1. Notum sit universis quod hoc est Fœdus & Conventio inter Johannem Regem Angliæ, & Reginaldum Comitem Boloniæ, viz. Rex Angliæ pacem aut treugam cum Rege Franciæ non faciet, nec facere poterit absque voluntate & assensu ejusdem Comitis; nec idem Comes facere poterit pacem aut treugam cum Rege Franciæ absque voluntate & assensu prædicti Regis Angliæ.

2. Et si, de voluntate utriusque, pax aut concordia fieret inter Regem Franciæ & eos; & Rex Franciæ post modo alterutris guerraret, convenit quod dicti Rex Angliæ & Comes ad mutuum subsidium & auxilium sibi invicem conferendum, prout melius poterunt, tenentur. A.D. 1199.

3. Et sciendum est quod hoc Fœdus & Conventio non solum duratura est tempore guerræ, set in perpetuum inter eos, & inter Hæredes ipsorum, qui terras ipsorum tenebunt post eos, sive pax fuerit, sive guerra; ita quòd, si Rex Angliæ hoc Fœdus & hanc Conventionem non observaverit, illi, qui jurarunt hoc Fœdus & hanc Conventionem tenenda pro Rege Angliæ, mittent se in captionem prædicti Comitis, infra mensem postquam id bona fide scierint, non expectata submonitione prædicti Comitis.

Et,

A.D. 1199. 4. Et, si dictus Comes hoc Fœdus & hanc Conventionem non observaverit, illi, qui jurarunt hoc Fœdus & hanc Conventionem tenenda, pro ipso Comite, mittent se in captionem dicti Regis Angliæ, infra mensem postquam id bona fide scierint, non expectata summonitione dicti Regis Angliæ.

Hoc jurarunt pro ipso *Rege Angliæ* tenend. Willielmus Humetz Constabularius Normanniæ, & in animam ejusdem Regis; & pro ipso juravit idem Constabularius in animam suam.

Et alii, quorum nomina subscripta sunt, jurarunt in animas suas id Fœdus & eandem Conventionem bona fide tenenda, viz.

Willielmus Mareschal,

———— *Comes Cestriæ,*

Comes de Leicester,
Baldw. Comes de Albemarle,
———— *Comes Arundel,*

Robertus Mallet.

5. Hoc Fœdus & hanc Conventionem bona fide tenend. juravit prædictus *Reginaldus* Comes Boloniæ manu propria, in animam suam; & alii, quorum nomina subscripta sunt, jurarunt in animas suas idem Fœdus & eandem Conventionem bona fide tenenda pro ipso Comite, videlicet,

Anselmus de Raeb,
Guido ————

Acta sunt ista coram Rege Angliæ apud Castrum de Rupe Andel. 14 Augusti, Regni sui Anno primo.

De 2125 Marcis solvendis quas R. I. mutuo acceperat, ad negotia Regis Othonis nepotis sui facienda.

A.D. 1199. *An. 1. Joh. Cart. 1. Joh. M. 21. d.*

JOhannes, Dei Gratiâ, Rex, &c. Dilectis amicis suis Speren. Bagaret. & eorum sociis Mercatoribus Placentinis salutem.

Sciatis quod vobis solvere volumus duo millia Marcarum, & 125 Marc. quas, pro amore bonæ memoriæ Regis Ricardi fratris nostri, & ex mandato ipsius, mutuo concessistis Willielmo Andeg. R. Bangorn. Episcopis, & Stephano Ridel, ad negotium karissimi nepotis nostri illustris Regis Othonis in Curia Romana faciendum.

Ideoque vobis, præsentibus litteris, in tantam pecuniam nos obligamus, promittentes quod, ad proximum Festum Sancti Michaelis, post Coronationem nostram, vobis, vel certo Nuncio vestro præsentes litteras afferenti & exhibenti sex centas & viginti quinque Marcas apud Scaccarium nostrum in Anglia solvi faciemus.

Et ad proximum sequens Festum Pascha quingentas Marcas ibidem.

Et postmodum in sequenti Festo Sancti Michaelis quingentas Marcas ibidem.

Et sic ad proximum sequens Pascha quingentas Marcas similiter ad Scaccarium nostrum in Anglia solvi faciemus vobis vel certo Nuncio vestro, litteras obligationis nostræ exhibenti.

Et nihilominus ita vobis, in gratiarum actione, pro benigna expectatione vestra, favente Domino, respondeamus, quod expectatio vestra vobis non videbitur onerosa. Teste meipso apud Rothom. 25 die Augusti.

Per Dominum Cancellarium.

Hugo

A. D. 1199. A. D. 1199.

Hugo Brunus Comes March. & Radulphus Comes Augi deveniunt ligii homines Joh. Regis Angl.

Incipiente Anno à Nat. Christi A. D. 1200.

A. 1. Joh. Claus. 1. Johannis, p. 2. n. 11. dorso.

SCiant præsentes & futuri quòd Ego Hugo Brunus Comes March. & Ego Radulphus Comes Augi sumus homines ligii Domini nostri Johannis illustris Regis Angliæ, contra omnes homines & fœminas, qui vivere & mori possunt, & in omnibus, & per omnia honori & utilitati ejus pro toto posse nostro fideliter intendemus; & ad omnia jura sua perquirenda, recuperanda & manutenenda fideliter, pro toto posse nostro, eum adjuvabimus contra omnes, & etiam contra illos, qui sunt vel erunt de genere nostro.

Nec aliquo modo, pro toto posse nostro, sustinebimus quod Dominus noster Rex Angliæ, aliquo tempore vitæ nostræ in aliquo diminuatur, vel decrescat per consanguineos nostros, vel alios.

Et, ad hæc omnia fideliter & bona fide observanda in perpetuum, fecimus eum securum, tàm per nos & Sacramenta nostra, quàm per homines nostros & Sacramenta eorum; quorum nomina hic scribuntur,

Gocelin. de Lezay,
Guido. de Bernezy,
Hug. de Rupeforti,
Laon Clareti,
Americ. Bucce,
Willis de Perant,
Regin. fratris sui,
Eraldi de Prissax,
Johannis de Erann.
Willielmi Haler,
Bertram Vilarent,
Willielmi de Maere,
Sim. de Ocman.

A. D. 1199.

Prædicti autem nominati Securitatem præstiterunt ex parte mea H. Com. March.

Subscripti vero Securitatem præstiterunt. Ex parte mea, Radulphi Com. Augi.

Mangatus de Metulo,
Kalo frater ejus,
Aimericus de Querfay,
Hugo de Bauzayco,
Gaufr. Roillet.

Acta sunt ista, apud Cadom. Mense Januarii 28. die Mensis.

Anno Domini Regis Johannis primo, Coram

Willielmo de Humet Constabulario Normanniæ,
Willielmo Marescallo Comite Pembroc.
Johanne de Pratell,
Gaufrido de Cella,
Gwarin. de Glapion,
Willielmo de Stagno.

Johannes Rex Angl. prædictos Comites pro ligiis suis agnovit.

A. D. 1200.

An. 1. Joh. Ibid. n. 12.

JOhannes, Dei Gratia, &c. Omnibus, ad quos præsens Scriptum pervenerit, Salutem.

Sciatis nos suscepisse dilectos & fideles, nostros Hugonem Comitem March. & Comitem R. Augi in homines nostros ligios.

Nos autem eos tanquam fideles & ligeos homines nostros diligemus, promovebimus, & jura sua integrè contra omnes homines eis manutenebimus & defendemus bona fide; nec faciemus quod in aliquo jure suo, vel de aliquo, unde sunt vestiti & saisiti, dampnum vel dispendium incurrant per nos vel per nostros, nisi per Judicium Curiæ nostræ, quamdiu nobis fideliter servierint, & quamdiu voluerint stare judicio Curiæ nostræ.

A. D. 1200.

Et

A.D. 1200. Et quod hæc omnia eis fideliter observabuntur fecimus eis securitatem, tam per nos quam per eos quorum nomina subscribuntur, & per Juramenta eorum,

Willielmum de Hum. Constabular. Normanniæ
Will. Marescall. Com. de Pembroc.
Gaufrid. de Cella,
Johan. Pecus, &
Wil. de Pratell,
Guarin. de Glapion,
Will. de Stagn.

Teste meipso apud Cadom. 28. die Januarii Anno Regni nostri primo.

Americus Vicecomes Toarcen. recognovit se esse ligium hominem Johan. Reg. Angl.

A.D. 1200. *An. 1. Joh. Carta 1. Johannis, p. 1. m. 6. dorso.* JOhannes, &c. Omnibus ad quos præsens Scriptum pervenerit, &c. Noveritis quod Americus Vic.Toarcen. recognovit se esse ligium hominem nostrum, dum nos ei signaverimus conventiones inter nos & ipsum factas, & dum, de assensu nostro & suo, dictum veridictum, de prædictis conventionibus, in respectum positum fuerit; nisi interim de assensu nostro & suo firma pax inter nos & ipsum facta fuerit.

Quod veridictum positum est in respectum usque in 15. dies à Nativitate beati Johannis Baptistæ.

Nec interim in aliquo———possimus ei forisfacere, nec ipse nobis.

Testibus,
E. Archiepiscopo Burdegal,
Rogero Sancti Andreæ Episcopo,
G. Comite ——
R. Comite de Leirc.
B. Comite Albin,
R. Comite Augi,
W. Marescallo, Comite de Pembroc.
Gaufrido de Lizunac,
W. Constabulario Normanniæ,
Jouberto de Cyrcha,
Gir. de Forinwall.
Willielmo de Kav.
Willielmo——
Radulpho de Malo-leone,
Willielmo de Malo-leone,
Gaufr. de Cella,
Roberto de Tresgoz,
Gwar. de Glapion, &c.

Forma Pacis factæ apud Guleton inter Johannem Angliæ, & Philippum Franciæ Reges.

A.D. 1200. *A. 2. Joh. Ex Rotulo in Thesaurar.* 1. PHilippus, Dei Gratia, Franciæ Rex, Universis ad quos præsens Carta pervenerit, Salutem. Noveritis quod hæc est forma pacis factæ inter nos, & dilectum & fidelem nostrum Johannem Regem Angliæ; scilicet quod ipse tenebit nobis pacem, quam Rex Ricardus frater ejus fecit nobiscum inter Exoldunum & Charrolium; exceptis iis, quæ per præsentem Chartam excipiuntur, vel mutantur propter interceptiones, quas idem Rex Ricardus fecit de illa, scilicet.

2. Quod Rex Johannes donavit nobis & hæredibus nostris sicut rectus hæres Regis Ricardi fratris ejus, Civitatem Ebroicarum & Ebroicen. cum omnibus feodis & dominiis, sicut subsequentes metæ determinant (metæ autem sunt positæ in media via inter Ebroicinum & Novum Burgum) & totum id, quod erit intra has metas ex parte Franciæ, erit nostrum; id autem quod erit ex altera parte versus Novum Burgum, erit Regis Angliæ.

3. Et quantum terræ habebimus versus Novum Burgum, tantum terræ habebimus versus Conches, & versus Akenny; ad eandem mensuram, ex ea parte ubi

A. D. 1200. Abbathia de Noa sita est, sicut aqua Itoniæ currit Guitebo, ubicumque sit, donavit nobis Rex Angliæ.

4. Tilleriæ cum pertinentiis suis, & Danvilla remanent Regi Angliæ; ita tamen quod Dominus de Bruerolis habebit id, quod debet habere in Dominatu de Bruerolis.

5. Concessit etiam de Episcopatu Ebroicensi nobis id quod est intra has metas, unde Episcopus Ebroicensis nobis & Hæredibus nostris respondebit; idem autem Episcopus Regi Angliæ & Hæredibus suis respondebit de hoc, quod erit extra has metas.

6. Et sciendum quod neque nos, neque Rex Angliæ poterimus firmare intra metas, constitutas intra Novum Burgum & Ebroicinum, neque apud Guitebo; neque Rex Angliæ ex parte sua, neque nos ex parte nostra, nisi ubi firmatum est infra metas prædictas.

7. Præterea fortalitiæ de Porris & de Landes incontinenti diruentur, neque ibi aliæ fortalitiæ poterunt re-ædificari.

8. Hæc autem omnia, quæ Comes Ebroicensis infra has metas tenebat, fecit nobis quittari, a recto Hærede Ebroicensi de Vulcasione Normano, Terra erit Regi Angliæ, & Hæredibus suis; remanent Feoda & Dominium, sicut Archiepiscopus Rothomagensis ex modo tenens erat, die quo fecit excambium de Andeliaco; totum residuum Vulcasino nobis remanet.

9. Nos vero non poterimus firmare retro Gamag. ex parte Norm. neque ultra finem Forestæ Vernonis, sed infra; neque Rex Angliæ retro Forestam Andel. poterit firmare, sed infra.

10. Dedit autem in Maritagio Ludovico filio nostro cum filia Regis Castellæ, nepte sua, Feodum Exolduni; item Feodum Erascatii, & Feoda Bituresii, sicut Andreas de Calviniaco ea tenebat de Rege Angliæ: Item de omnibus iis erimus nos saisiti, usque dum matrimonium prædictum sit consummatum; &, quicquid contingat de matrimonio, priusquam factum fuerit, nos tenebimus prædicta Feoda totâ vitâ nostrâ; &, post decessum nostrum, redibunt prædicta Feoda ad Regem Angliæ & Hæredes suos, si prædictus Ludovicus Hæredem non habuerit de prædicta nepte Regis Angliæ.

11. Si vero Regem Angliæ mori contigerit, absque Hærede de uxore sua desponsata, cum prædictis Feodis dedit eisdem in maritagium Feodum Hug. de Gornaco citra mare Angliæ, sicut id tenet de ipso: & Feodum Comitis Albemarle citra mare Angliæ, & Feodum Comitis Pertici, sicut ea tenent de ipso citra mare Angliæ. A. D. 1200.

12. Præterea nobis dedit Rex Angliæ viginti millia Marcarum Sterlingorum, ad pondus & legem in quo fuerunt, (videlicet tredecim solidos, & quatuor denarios pro Marca) propter rechatum nostrum, & propter Feoda Britaniæ, quæ nos ipsi dimisimus; ipse vero recipiet Arturum in hominem, ita quod Arturus Britanniam tenebit de Rege Angliæ.

13. Item Rex Angliæ, sicut rectus Hæres, tenebit de nobis omnia Feoda, sicut Pater ejus & Frater ejus Rex Ricardus ea tenuerunt a nobis, & sicut Feoda debent; exceptis supradictis quæ nobis remanent, sicut supradictum est.

14. De Comite Engolesmi & Vicecomite Lemovicen. sic erit; quod Rex Angliæ recipiet eos in homines, ita quod eis jura eorum dimittet.

15. De Comitibus Flandriæ & Boloniæ sic erit: quod Comes Flandriæ tenebit de terra nostra id, quod tenet.

16. Item nos ea, quæ tenemus de rebus Comitis Boloniæ, Feodum & Dominium, & ea, quæ Comes Pontini modo tenet, Feodum & Dominium, remanent nobis & Comiti Pontini.

17. Propter hoc, quod Comes Flandriæ tenet de rebus nostris, Comes Flandriæ faciet nobis homagium ligium.

18. Et, si idem Comes Flandriæ, aut aliquis hominum nostrorum, qui melius sint, aut debeant esse homines nostri quam Regis Angliæ, ipsi nobis malum vellent facere & nocere, Rex Angliæ non possit eos contra nos juvare vel manutenere; neque nos similiter homines, sui qui melius sint, aut debeant esse, quam nostri: salva forma hujus pacis prædictæ.

19. In Conventionibus istis Regi Angliæ habemus Conventionem quod ipse nepoti suo Othoni nullum auxilium faciet, nec per Pecuniam, nec per Milites, nec per Gentem, nec per se, nec per alium, nisi per consilium & assensum nostrum.

20. De Arturo sic erit, quod Rex Angliæ non minuet eum nec de Feodo, nec de Dominio Britanniæ citra mare, nisi per rectum judicium Curiæ suæ.

21. Rex Angliæ dedit nobis securitates de hominibus suis subscriptis, scilicet,

Baldwino Comite Albæ Marlæ,
Comite Willelmo Marescallo,
Hugone de Gornaco,
Willelmo de Humet, Constabulario Normanniæ,
Roberto de Herefort,

Johanne

A. D. 1200. *Johanne de Pratell,*
Willelmo Kaer,
Rogero de Toen,
Garino de Glapion:

Qui juraverunt hoc modo, quod ipsi cum omnibus Feodis suis citra mare ad nos venirent, si hanc pacem Rex Angliæ nobis non teneret, sicut est divisa.

22. Nos quoque similiter dedimus ei securitates de hominibus nostris subscriptis, scilicet,

De. Comite Roberto Drocar,
Gaufrido Comite Pertici,
Gervasio de Castello,
Willelmo de Gapland,
Burch de Roia,
Galtero Camerar. Patre,
Vascon. filio ejus,
Philippo de Leucis,
Galtera Camerario minore,

Qui similiter juraverunt, quod, cum omnibus Feodis suis, ad Regem Angliæ irent, si nos hanc pacem ei non teneremus, sicut est divisa.

23. Nos autem & Ostagii prænominati hæc omnia prædicta bona fide, & sine malo ingenio, fideliter & firmiter observanda juravimus; quod ut perpetuum robur obtineat, præsentem paginam sigilli nostri auctoritate roboravimus.

Actum apud Guleton Anno ab Incarnatione Domini Millesimo Ducentesimo, mense Maio.

Innocentius Papa imperat Prælatis Anglican. quod sine pecunia, quam petunt, numerata excommunicatos absolvant.

A. D. 1200. *An. 2. Joh. Exemplif.*

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus Archiepiscopis, & Episcopis, ac aliis Ecclesiarum Prælatis, in Regno Angliæ constitutis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Ad aures nostras, karissimo in Christo filio nostro, Rege Anglorum illustri significante, pervenit; quod nonnulli ex vobis, cum in homines ejusdem Regis, pro contumacia, vel aliis eorum excessibus, excommunicationis sententiam —— proferunt, nolunt postmodum ipsam, nisi prius soluta sibi certa pecuniæ quantitate, vel de solvenda illa sufficienti cautione præstita relaxare.

Cum igitur non solum a malo, set ab omni specie mali sit, secundum Apostolum, abstinendum, & absolutionis beneficium denegari non debeat illud humiliter postulanti, universitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus, super præmissis, studeatis taliter providere, quod nullatenus ejusdem Regis seu alterius jus lædatur, aut juste, propter hoc, possit scandalum aliquod suboriri.

Nos enim non possumus, sicut etiam nec debemus, indebita ipsius gravamina vel injurias tolerare.

Dat. Lugdun. 10 Kal. Julii, Pontificatûs nostri Anno III.

Litteræ Vicecomiti Lemovicen.

A. D. 1200. *Cart. 2. Johannis, p. 1. & 2. in schedul. m. 34. dorso.*

JOhannes, Dei gratiâ, &c. Vic. Lemovicen. salutem.

Audivimus ea, quæ nobis mandâstis per dilectos & fideles nostros Dominum Burgal. Archiepiscopum, & Fratrem de Vernol, & vobis mandamus, quatinus ad nos secure apud Luziniac. accedatis, die Mercurii proxima post Festum Apostolorum Petri & Pauli, si fieri potest, in crastino mane.

Et vobis salvum ire, stare & redire damus; &, ad majorem securitatem, mittimus vobis obviam

Dominum

A. D. 1200. *Dominum Burdegal. Archiepiscopum, Fratrem S. de Vernol, & Comitem Willielmum Marescallum, & G. de Cella Senescallum nostrum Pictaviæ,*

A. D. 1200. Apud Luziniac; Mandantes quòd securè illuc veniatis.

Teste meipso apud Chinonem 30 die Junii.

De Idoneis ad Ecclesiastica beneficia præsentandis Innocentius Papa indulget Ecclesiastic. Beneficior. Patronis quod quos volunt, præsentare possint idoneos.

A. D. 1200. *An. 2. Joh. Exemplif.*

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis universis Ecclesiarum Patronis, per Regnum Angliæ constitutis, salutem & Apostolicam Benedictionem.

Fervens Anglorum meretur devotio ut, eos Apostolica Sedes, tanquam speciales filios, brachiis maternæ affectionis amplectens, & favore ipsos muniat oportuno ac efferat gratiæ privilegio potioris; hinc est quod nos, vestris supplicationibus inclinati, volentes jura vestra illæsa servari, universitati vestræ, ut ad Ecclesiastica beneficia, in quibus jus patronatus habetis, cum ea vacare contigerit, præsentare illis, ad quos eorumdem beneficiorum spectat collatio, personas ydoneas, quæ velint & possint in eis utiliter deservire, absque cujuslibet contradictionis obstaculo, liberè, prout ad vos pertinet; valeatis auctoritate præsentium indulgemus. A. D. 1200.

Nulli ergo, &c.

Dat. Lugdun. III. Non. Augusti, Pontificatûs nostri, Anno Tertio.

Ejusmodi indulgentia Prælatis concessa.

A. D 1200. *A. 2. Joh. Exemplif.*

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus Archiepiscopis, & Episcopis, per Regnum Angliæ constitutis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Vestra meretur devotio ut vos Apostolica Sedes oportuno favore muniat, & gratiæ privilegio efferat specialis; hinc est quod nos, vestris supplicationibus inclinati, volentes jura vestra illæsa servari, universitati vestræ ut beneficia Ecclesiastica ad collationem vestram spectantia, cùm ea vacare contigerit, conferre personis idoneis quæ velint & possint in eis utiliter deservire, absque cujuslibet contradictionis obstaculo, liberè, prout ad vos pertinet, valeatis auctoritate præsentium indulgemus. A. D. 1200.

Nulli ergo, &c.

Dat. Lugdun. III. Non. Augusti Pontificatûs nostri, Anno Tertio.

Salvus conductus pro Griffino filio Resi.

A. D. 1200. *A. 2. Joh. Cart. 2. Johannis, p. 1. & 2. infimal m. 28. dorso*

REX, &c. Griffino, filio Resi, salutem. Mandamus tibi quod secure venias ad nos, quia recepimus te in salvo conductu nostro in eundo & redeundo ad nos. Teste meipso apud Chelwurth. 22 die Octobris. A. D. 1200.

Salvus

Salvus conductus pro Rege Scotorum.

A. D. 1200. *An. 2. Joh. Cart. 2. Johannis, m. 28. dorso.*

REX, &c. W. eadem gratiâ Regi Scotiæ, salutem.

Miseramus vobis conductum qualem sufficere credebamus ad vos conducendos; verum, quia, sicut per Nuncios vestros accepimus, scilicet, Abbatem de Aberbrothot, Willielmum Cumin, & Willielmum Giffard, ignorastis quod conductum vobis miseramus, ex habundati ad vos mittimus dilectos & fideles nostros, R. Episcopum Sancti Andreæ, Saher de Quinci, Hugonem de Moretuill, & Ricardum Mallabissi, per ipsos & per has litteras nostras patentes salvum vobis & hiis, quos vobiscum ducetis, conductum præstantes ad nos veniendi & in Curia nostra moram faciendi, & salvò & securè in partes vestras redeundi. A. D. 1200.

Teste G. filio Petri apud Gloucestr. 30 die Octobris.

Littera Vicecom. Thoarc. de Alienora Matre Regis ægrotante.

A. D. 1200. *Cart. 2. Johannis, p. 1. & 2. infimul m. 8. d.*

VEnerabili Domino suo Johanni Dei gratia, &c. Americus Vicecomes Thoarc. suus homo fidelis per omnia, salutem & servitium tam devotum quam debitum.

Noverit vestra sublimitas quod Alienora Regina, Domina mea, mater vestra, infirmitate oppressa apud Fontem Ebraudi, me mandavit ut, ad eam visitandam in suæ infirmitatis gravamine, festinarem; devoto animo festinavi coram ipsa, & me assistente, se nimium exbilaravit; &, de vobis inter me & ipsam facto colloquio, super omnibus eum ea conveni, &, sicut vobis per literas suas scribit, sic extitisse notifico testimonio veritatis.

Sciatis, Domine, quod semper patri vestro fidelis extiti, & fratri vestro, Regi Ricardo, in suis servitiis me fidelem exbibui, vobis vero hucusque in veritate & in fideli servitio non defui, & inter me & vos nil contrarietatis incidit, præter quædam verbecula iræ.

Sicut autem semper vobis & vestris, tanquam homo vester ligius, fidelis adfui, ita adhuc fidelem me vobis exhibeo, & terram meam, & totum posse meum, & amicos meos voluntati vestræ & vestro servitio expono.

Interea vobis notifico, Domine, illam petitionem, quam vobis de filio meo & homine vestro proposui, si excellentiæ vestræ compleri digna videbitur, meis precibus compleatis. A. D. 1200.

Sane non possum evitare quin vos Rogem pro amicis meis, unde vos rogo quatinus bonam pacem confirmari velitis inter vos & H. Comitem Marchiæ; & sciatis quod, nisi meo rationabili consilio vobiscum pacifice, honore vestro salvo, convenire voluerit, me cum toto posse meo habebit ampliùs suum hostem.

Insuper vobis supplico quatinus, completis vestris negotiis in Anglia, ad terram vestram, partem Regni vestri, festinanter accedatis; quia magnum opus esset in partibus istis vestra præsentia; &, in adventu vestro, apud Thoarc. Castrum vestrum hospitari veniatis; & adventum vestrum, quem multum desidero, mihi significetis; quià, ubi me mandaveritis, obviam vobis ibo.

Ad ultimum, quantum possum affectuosiùs, vos deprecor quatenus, sicut vos & terram vestram vera dilectione diligo, me & terram meam diligatis, & eam vobis expositam tanquam vestrum ab omni obstaculo defendetis.

Alienora Regina, ægrotans apud Fontem Ebraudi, scribit Filio suo Johanni Regi de Servitio prædicti Vicecomitis.

A. D. 1200. *Cart. 2. Johannis, p. 1. & 2. infimul. m. 6. d.*

KArissimo filio suo, &c. Johanni Dei Gratia Alienora, eadem Gratia, &c. & Dei, benedictione cum sua.

Noveritis, karissime fili, quod mandavimus Consanguineum vestrum & nostrum Americum Vicecomitem Thorac. ut veniret apud Fontem Ebraudi visitare Nos in infirmitate nostra, & venit; unde, Deo Gratias, convalescemus melius quàm solemus.

Præterea sciatis quod ego & fidelis vester Guido de Dina tantum ei rogavimus & monstravimus, ut esset omnino in servitio vestro, sicut ipse qui nullam injuriam vobis fecit, nec aliquid de terra vestra injuste tenuit, ut alii Barones vestri Pictaviæ faciunt.

Et item ei monstravimus quod magnum Sudorem & peccatum deberet habere, quin patiebatur alios Barones vestros injuste dishæreditare vos: Ille autem audiebat, & insimul intelligebat verba nostra; &, quod ei jus & rationem diximus, nobis libenter & animo libenti concessit, quod ille, & terræ, & Castra sua amodo ad præceptum & voluntatem vestram erunt, quicquid antea fecisset: Et amici sui, & alii, qui terram & Castra vestra saisierant sine licentia & voluntate vestra, nisi placitum & voluntatem vestram facere, & ea, quæ injuste saisierint, in pace reddere voluerint, contra eos cum omni posse suo erit, tantum ut saisitus sitis; & amplius, ut frater vester Ricardus Rex Angliæ fuit, die quo laboravit in extremis.

Et quia nobis benigne concessit ea quæ rogavimus, scilicet quod erit in servitio vestro bene & fideliter contra omnes mortales, Ego, quæ vestra mater sum, &, fidelis vester Gwido de Dina, manucepimus quod versus eum eritis, ut Dominus versus legalem hominem suum existere debet; & ego & fidelis vester, Guido de Dina plegii sumus quod faciet quicquid vobis mandamus & literæ suæ quas vobis mittit.

Rogamus igitur nos attentius & salubriter monemus quatinus, salvis negotiis vestris in Anglia, ad partes Normanniæ festinetis transfretare, & omnem voluntatem vestram nobis & prædicto Vicecomiti Thoarc. significare velitis; quia, ut prædiximus, ipse paratus est adquiescere, in omnibus, mandato vestro & voluntati; &, ad mandatum vestrum, ad vos accedere in Angliam, sive in Normanniam, aut ubicumque vestræ placuerit voluntati, & adventum vestrum multum desiderat.

Ad hæc autem audienda & facienda interfuit fidelis vester Guido de Dina Constabularius de Alvernia.

Teste meipso eodem Guidone apud Fontem Ebraudi.

Favore suo Papa Innocentius prosequitur Priorem & Canonicos Sanctæ Trinitatis apud London.

A. D. 1201. *A. 2. Joh. Ex Autogr.*

INnocentius Episcopus servus servorum Dei, Dei Dilectis Filiis—Priori & Canonicis Sanctæ Trinitatis London. salutem & Apostolicam benedictionem.

Annuere consuevit Sedes Apostolica piis votis, & honestis petentium precibus favorem benivolum impartiri; ea propter, dilecti in Domino Filii, vestris precibus annuentes, Ecclesiam vestram cum omnibus bonis, tàm ecclesiasticis, quàm mundanis, quæ impræsentiarum rationabiliter possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum

A. D. 1201. gum vel Principum, oblatione fidelium, vel aliis justis modis, præstante Domino, poterit adipisci, sub beati Petri & nostra protectione suscipimus.

Specialiter autem de Lesnes, de Bracling, de Forcham, de Welcumstrowe, de Bromfeld, de Alsiswic, de Nutele, Sancti Botulphi extra portam quæ Alegate vocatur, omnium Sanctorum super muros Civitatis London, Sancti Michaelis in via quæ vocatur Algate, & de Bixle Ecclesias, cum omnibus earum pertinentiis, sicut eas juste ac pacifice possidetis, vobis, & per vos Ecclesiæ vestræ auctoritate Apostolicâ confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus.

Auctoritate præsentium inhibentes ne quis in vos vel Vicarios vestros, sine manifesta & rationabili causa, excommunicationis audeat Sententiam promulgare.

Cum autem generale interdictum terræ fuerit, liceat vobis, clausis januis, exclusis excommunicatis & interdictis, non pulsatis campanis, suppressa voce, divina officia celebrare. A. D. 1201.

Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam nostræ protectionis, confirmationis & inhibitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire.

Si quis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. Lateran. 2. Id. Januarii, Pontificatûs nostri Anno 3.

Filis Seric. flavi rubeique coloris.

De superbia Regis Franciæ & pace violata.

A. D. 1201. *An. 3. Joh. Pat. 3. Joh. m. 3.*

REX, &c. Omnibus per Regnum Angliæ constitutis, &c.

Mittimus ad vos venerabiles Patres nostros in Christo Dominum Cantuariensem Archiepiscopum, & Episcopum Elyensem, qui portaverunt verba de quibus tractabatur inter nos & Reges Franciæ.

Ipsi autem vobis exponent quantam humilitatem, & quantam mensuram ei obtulimus: & quantam & qualem in eo semper invenerunt superbiam, & qualiter contra formam pacis, inter nos factæ & firmatæ, manifestè venit; quibus fidem habeatis tanquam nobis, in hiis quæ inde vobis proponent. A. D. 1201.

T. meipso apud Pontem Arch. 11. die Maii.

Forma Pacis cum Leulino ap Jorwerth Principe Walliæ.

A. D. 1201. *A. 3. Joh. Pat. 3. Joh. m. 3.*

1. HÆC est forma pacis quâ Leulinus, filius Jorvert, venit ad Servitium Domini Regis primò, coram Roberto Bangorensi & R. de Sancto Asaph. Episcopis, & Domino Galfrido, filio Petri, Comite Essex, Justiciario Domini Regis, & Baronibus multis, & pluribus aliis juravit idem Leulinus, & Majores terræ suæ, post eum, juraverunt fidelitatem Domini Regis Johannis, contra omnes homines, se imperperuum observaturos de sua vitâ, & membris suis, & de suo terreno honore.

2. Et idem Leulinus recepit, de manu Domini Justiciarii, saisinam omnium tenementorum suorum quæ tunc possidebat, & in pace tenebat usque adventum Domini Regis in Angliam; &, cum Dominus Rex in Angliam venerit, idem Leulinus, ad mandatum ejus, veniet ad eum, & homagium ei faciet, sicut Domino suo ligio, de prædictis tenementis; &, homagio facto, in pace redibit ad propria, nec ab aliquo implacitabitur donec in patria sua competentem receperit Summonitionem. A. D. 1201.

3. Et Dominus Rex omnia retro forisfacta, ante diem pacis, siqua sunt, ei condonabit; si verò postmodum aliquis querelam moverit super aliquo tenementorum suorum prædictorum, in cujus electione

A.D. 1201. ctione erit utrum causa illa tractetur secundum legem Angliæ, vel secundum legem Walliæ; & non respondebit alicui nisi de proprietate tantum, exclusa penitus quæstione possessionis.

4. Et, si secundum legem Angliæ causam illam tractari elegerit, Dominus Rex ponet Curiam suam in Anglia in loco competenti, & ibi quod justum fuerit, secundum legem illam judicabitur: Si autem legem Wallensem elegerit, quicunque eum super prædictis in causam traxit, post discernetur utrum ipse Leulinus Curiam suam habere debeat vel non: Quam, si habuerit, causam illam in Curia sua tractabit; si vero Curiam suam non habuit, Dominus Rex mittet, de fidelibus suis, viros discretos in terram Lewlini, de qua quæstio fuit, coram quibus, a Wallensibus, ad hoc electis, in partibus non suspectis, quod justum fuerit statuetur, & à partibus firmiter observabitur; similiter fiet de omnibus aliis de quibus de cætero querelæ venient ad Dominum Regem vel Justic. ejus de ipso Leulino.

5. Porro, si idem Leulinus, aut sui, Domino Regi, vel suis forisfecerint post pacem prædictam, Dominus Rex fideli consilio Domini Cantuar. Archiepiscopi, & Domini Galfridi filii Petri Justic. vel alterius illorum, si ambo interesse non poterint, & aliorum fidelium suorum emendationem recipiet, nichilominus prædicta pace observata. A.D. 1201.

6. Dominus etiam Cantuar. & Dominus G. filius Petri Justic. Episcopi, Comites, Barones, qui huic paci componendæ interfuerunt, ad honorem Dei & Domini Regis, causam Leulini secundm justitiam fovebunt.

7. Præterea, si qui dampna in terra Domini Regis fecerint,& in terram Lewlini venerint, & dampna passi, vel alii eos cum clamo & cornu usque ad terram Leulini insecuti fuerint, idem Leulinus dampna restituet, & de malefactoribus justitiam faciet: Si vero malefactores terræ Domini Regis per terram ipsius Leulini furtive transierint, vel ibi se occultaverint, super Sacramentum suum promisit, quod omnem diligentiam adhibebit ad hoc emendandum, sicut faceret si dampna sibi vel terræ suæ illata essent.

Facta fuit pax ista 3. Anno Regis Johannis, 5. idus Julii. Et ad majorem hujus rei securitatem Dominus Cantuar. & Dominus G. filius Petri Justic. Sigilla sua huic scripto apposuerunt, & pepigerunt quod Dominus Rex pacem istam Sigillo suo confirmabit.

Conventio inter Johannem Regem & Berengariam, quondam Reginam Angliæ Ricardi Uxorem, de Dote sua.

A.D. 1201. *A. 3. Joh. Pat. 3. Johannis m. 7.*

JOhannes, Dei Gratia, &c. Justiciario Angliæ & Baronibus de Scaccario London, &c.

Sciatis ita convenisse inter Nos, & Berengariam quondam Reginam Angliæ, uxorem Regis Ricardi Fratris nostri, de dote sua quam petebat; scilicet quod nos assignavimus ei, pro dote sua, mille marcas argenti annuatim, 13. Solidis & 4. Denariis computatis pro Marca.

Et, de illis millibus Marcis, recipiet ipsa Centum & quinquaginta Andegavenses de redditibus Segreii quas ei assignavimus: Et de residuo, ultra illas centum & quinquaginta libras, recipiet medietatem ad Scaccarium nostrum apud Cadomum in Festo Sancti Michaelis, ita quod pacabitur infra octo dies post Festum Sancti Michaelis; & alteram medietatem ad Pascham, ad Scaccarium nostrum, ita quod pacabitur infra 8. dies post clausum Pascbæ. A.D. 1201.

Et ideo vobis mandamus quod ei, vel certo Nuncio suo, has litteras vobis deferenti, medietatem prædicti residui, ad prædictum terminum, sine dilatione & occasione, habere faciatis.

Teste W. Comite Marescallo apud Chinon 2do die Augusti.

Joh.

Johannes Rex dedit Comiti de Engolism. Andream de Monteforti.

A. D. 1201. *A. 3. Joh. Pat. 3. Johannis, m. 9.*

REX, &c. omnibus, &c. Sciatis quod dedimus dilecto & fideli nostro, & Patri carissimo Aymero Comiti Engolismensi Andream de Monteforti Burgensem de Rupella, & Hæredem suum; ut ideo quietem ipsi Comiti, de Tailliagio, & omnibus aliis consuetudinibus. A. D. 1201.

T. Comite W. Marescallo apud Vernol 26. die Septembr.

De Conventione cum Comite Engolism.

A. D 1201. *An. 3. Joh. Pat. 3. Johannis, m. 9.*

REX, &c. Fratri W. Ornaldo Magistro Fratrum Militiæ Templi de Aquitania, &c. Mandamus vobis quod mittatis carissimo Patri nostro Comiti Engol. litteras, quas habetis de Conventione inter nos & ipsum; & in hujus rei testimonium has litteras nostras Patentes vobis transmittimus. A. D. 1201.

T. meipso apud Vernol. 26. die Septembr.

Charta Jochelli Meduanens. de Servicio & fidelitate sua.

A. D. 1201. *An. 3. Joh. Pat. 3. Johannis, m. 8.*

1. JOEL de Meduan. omnibus, ad quos præsens Carta pervenerit, tàm præsentibus, quàm futuris, Salutem. Sciatis quod ego venerabili Domino meo Johanni illustri Regi Angliæ fideliter & devotè serviam pro posse meo, tanquam Domino ligio meo, contra omnes qui possunt vivere vel mori; & inde dedi ei, in obsidem, filium & hæredem Johannis Camerarii Custodis Castelli de Ambres, & similiter filium & hæredem Pagani de Roissen. Custodis Turris de Coumont; qui per voluntatem & assensum prædicti Regis electi sunt ad custodias prædictorum Castrorum.

2. Et sciendum quòd, cum contigerit aliquem illorum mori, alius, per assensum & voluntatem ejusdem Regis loco ipsius substituetur, ad custodiam illam, & ipse liberabit in obsidem dicto Regi filium & hæredem suum, sicut fecit qui decessit.

3. Juravi etiam manu propria, & hanc Cartam meam feci de omnibus, in ea comprehensis, fideliter & bona fide in perpetuum observandis. A. D. 1201.

4. Ysabella verò mater mea hoc idem juravit manu propria.

5. Habet etiam Dominus Rex juramenta & Cartas omnium Militum de terra mea, quorum juramenta & Cartas ipse habere voluit.

6. Et similiter juramenta omnium Burgorum & Villarum mearum; & de toto feodo meo de quocunque illud teneam: Excepto feodo quod teneo de maritagio uxoris meæ G.

Ita scilicet quod, si ego aliquo tempore vitæ meæ a fidelitate & servitio ipsius & conventionibus hic Scriptis recessero, & judicio Curiæ suæ stare noluero, omnes jurati, & qui Cartas suas liberaverunt, tàm Milites, quàm Burgenses, & alii ad dictum Regem venient cum omnibus feodis & tenementis suis, & cum eo fideliter & firmiter se tenebunt, tanquam cum Domino suo ligio, contra meipsum

A. D. 1201. ipsum & omnes alios mortales tota vita mea.

8. Insuper dedi eidem Regi hostagios & fidejussores subscriptos de Conventionibus istis fideliter & firmiter observandis. Scilicet, Will. de Rupibus Senescallum Andegaviæ, Radulphum Vicecomitem de Bello-monte, Com. R. Sagio, Steph. de Partico, Guid. de Villa, Mur. de Greon. Hug. Vicecomitem de Castell. Erald. qui omnes juraverunt, & Cartas suas Domino Regi liberaverunt quòd, pro toto posse suo, facient me has Conventiones tenere; &, si eas non tenerem, totum malum mihi faciant quod facere poterunt.

9. Est etiam in Conventionibus istis quòd ego, nec per me, nec per alium malum vel gravamen faciam alicui, qui ad servitium Domini Regis venerit antequam Conventiones istæ fierent, propter aliquod factum quod contra me fecerit: nec ob hoc in aliquo pejus ei stabit; set omnia remisi quæcumque intercepta sunt contra me propter servitium Domini Regis usque ad tempus quo Conventiones istæ factæ sunt; & omnes Interceptiones & Conventiones factæ ante tempus hujus Conventionis, hinc inde, remissæ sunt & pardonatæ. A. D. 1201.

Acta sunt hæc apud Chinonem decimo quarto die Mensis Octobris, Anno, &c. tertio.

Ejusmodi Carta Guidonis de Casteillan.

A. D. 1201. An. 3. Joh. Pat. 3. Johannis, m. 8.

GUido de Casteillan omnibus, &c. Sciatis quòd ego sum homo ligius Domini Johannis Regis Angliæ Domini mei, & ei fideliter promisi, & propria manu juravi quod, omnibus diebus vitæ meæ, fideliter & devote serviam ei contra omnes homines qui vivere possunt vel mori.

Ad majorem autem hujus rei securitatem dedi prædicto Regi Domino meo in obsides Ranulf. fratrem meum, & filiam meam, & milites subscriptos, scilicet, Gaufr. de Paluel, Ranulf. de Argeio, Gaudon de Romford, Guidon Sendebald, Eschiward de Pruilli, Will. de Prinsigni, Rob. de Breen. Joh. de Morton, March. de Vendom. Will. de Casteillon. Buchard. de Sancto Mich. Haldren. Regin. de Senenercs. Joh. de Pelewethin, Buchard de Ponaya & Odon. fratrem ejus, Gaufr. Mailache, Joh. Gastinel, Jord. Savarici fratrem ejus; ita quod, si aliquo tempore vitæ meæ a servitio & fidelitate prædicti Regis Domini mei recessero, frater meus. & filia mea, & feodum meum totum remanebunt Domino meo Regi ad voluntatem suam faciendam. A. D. 1201.

Feoda vero Militum prædictorum Domino Regi remanebunt ad voluntatem suam faciendam, sine contradictione, secundum testimonium Cartarum ipsorum.

Carta Sancii Regis Navarræ (Berengariæ fratris) de Fœdere cum Rege Angliæ, contra omnes, excepto Miramomalin Moroccorum Rege.

A. D. 1201. An. 3. Joh. Pat. 3. Johannis, m. 9.

1. SAncius, Dei gratiâ, Rex Navarræ, omnibus Christi fidelibus, ad quos literæ istæ pervenerint, salutem & sinceræ vinculum caritatis.

2. Vobis omnibus, præsentium significatione, facimus manifestum quod nos facimus, & firmamus pacem & veram amicitiam cum Domino Johanne illustri Rege Angliæ & successoribus ejus, & super Crucem & Evangelia Sancta juramus nos illam toto tempore vitæ nostræ firmiter & fideliter servaturos. A. D. 1201.

3. Jura-

A.D. 1201. 3. Juramus & firmamus quod, bona fide, & sine omni fraude, dabimus eidem Regi consilium & auxilium modis omnibus, pro posse nostro, tàm per nos ipsos, quàm per homines & fideles nostros, & cum pecunia nostra contra omnes homines (solo Rege Moroccorum excepto) nec cum aliquo inimicorum prædicti Regis, sine consensu & voluntate ipsius, pacem vel concordiam aut treugam aliquam faciemus. A.D. 1201.

4. Ad majorem autem hujus rei memoriam & certitudinem præsens inde scriptum fieri præcipimus & sigillo nostro muniri.

Et notandum quod hæc Carta facta fuit apud Chin. decimo quarto die Octobris, Anno Regni Domini Regis III. Et liberata fuit in Camera B. Clerico, eodem die.

De Confœderatione cum Navarræ Rege observanda.

A.D. 1201. *An. 3. Joh. Pat. 3. Johannis, n. 30.* JOhannes, Dei gratia, &c. Civibus de Baon.

Sciatis quod nos & Rex Navarræ confœderati sumus adinvicem, unde vobis mandamus & firmiter injungimus quod omnes Mercatores & homines de terra Regis Navarræ venientes, & per vos transitum facientes honorifice recipiatis, & eis omnem honorem exhibeatis.

Prohibemus etiam vobis ne homines Regis Castellæ receptetis, nec eis consilium vel auxilium præstetis, nec cum eis aliquam communiam habeatis. Teste meipso apud Sag. vicesimo quarto die Novembris. A.D. 1201.

Archidiaconus Stafford habet litteras Domini Regis Patentes ad Regem Navarræ per terram suam de conductu.

De Testamento Constanciæ quondam Comitissæ Britanniæ observando.

A.D. 1202. *A. 3. Joh. Pat. 3. Johannis, m. 5.* JOhannes, Dei gratia, &c.

Baronibus Britanniæ, &c. Mandamus vobis rogantes quod Testamentum C. quondam Comitissæ Britanniæ, sicut ipsa illud rationabiliter condidit, & secundum Dominum, teneri faciatis in hiis quæ ad nos pertinent, ne Dominus Papa, vel alius ad hoc debeat manum apponere. A.D. 1202.

Teste meipso apud Lich. tricesimo die Januarii.

Confœderatio facta inter Sancium Navarræ Regem, & Johannem Regem Angliæ.

A.D. 1202. *An. 3. Joh. Pat. 3. Johannis, m. 5.* 1. SAncius, Dei gratia, Rex Navarrum, omnibus, &c.

Noverit universitas vestra nos fecisse & firmasse pacem & veram amicitiam & perpetuam confœderationem cum Domino Johanne illustri Rege Angliæ & Hæredibus suis perpetuo duraturam.

2. Dabimus eidem Regi Angliæ & Hæredibus suis & succedentibus auxilium & consilium contra omnes homines (solo Rege Moroccorum excepto) nec cum aliquo inimicorum Regis Angliæ, postquam idem Rex nobis scire fecerit quod inimicus ejus sit, pacem faciemus, nisi idem Rex fuerit in pace illa. A.D. 1202.

3. Nec

A.D. 1202. 3. Nec treugam capiemus nisi ipse fuerit in treuga illa.

4. Nec ista faciemus nisi salva in omnibus & per omnia confœderatione nostra præscripta.

5. Præterea sciendum est quod nos cum Regibus Castellæ & Arragoniæ pacem vel treugam non faciemus, nisi prius satisfactum fuerit prædicto Regi Angliæ de querelis quæ sunt inter ipsos; salva in omnibus confœderatione præscripta.

6. Ad majorem autem hujus rei firmitatem, super Crucem Dominicam & Sacro-sancta Evangelia juramus quod hoc, bona fide fideliter & firmiter observabimus.

Testibus,

Domino G. Pampilon Episcopo,
Gometio de Agoncello,
Garsia Patr. de Moriata,
Loderico de Bertan,
Pontio de Lacinia,
Evetone de Geirei, &
Gometio Inventore. A.D. 1202.

Testes ex parte Regis Angliæ sunt hii Domini,

E. Burdegal. Archiepiscopus,
H. Xanton. & / *W. Aquens.* } *Episcopi.*
A. Comes Engolesm,
A. Vicecomes Toarc.
W. Comes Sarum,
R. de Trunk. Senescallus Pict. & Vascon.
Patr. de Peatell.
S. Wellen. Archidiaconus,
P. de Rupibus Thesaurarius Pictav. & Archidiaconus Stafford.
W. Brewer,
G. de Furnivall,
Regon. de Scaccario.

Actum Engolism. quarto die Februarii, Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo Ducentesimo Primo.

De salvo conductu Nuncio Constanciæ Infantis sororis Regis Navarræ concesso.

A.D. 1202. *A. 3. Joh. Pat. 3. Johannis, m. 23.*

REX, &c. Omnibus, &c. Sciatis quod nos suscepimus in manu, conductu, & protectione nostra Ysmaelem Latorem præsentium, Nuncium Constanciæ Infantis Sororis Regis Navarræ.

Et ideo vobis mandamus quod ipsum, cum rebus suis, per terram nostram, libere & sine impedimento, hac vice, ire & redire permittatis. A.D. 1202.

Et prohibemus ne aliquis ei molestiam, injuriam vel impedimentum inferat.

Teste meipso apud Chin. decimo octavo die Februarii, Anno Regni nostri tertio.

Arthurus Dux Britan. summonitus homagium præstare Johanni Regi.

A.D. 1202. *An. 3. Joh. Pat. 3. Johannis, m. 16.*

REX, &c. Dilecto nepoti suo Artur. &c.

Mandamus vobis, summonentes vos, quod sitis ad nos, apud Argent. in Octabis Paschæ, facturi nobis quod facere debetis ligio Domino vestro.

Nos autem libenter faciemus vobis quod facere debemus charo nepoti nostro & ligio homini nostro. A.D. 1202.

Teste meipso apud Andel. vicesimo septimo die Martii.

Quod

Quod Andreas Clericus Ludov. in pace teneat redditus suos de Deppa.

A. D. 1202. An. 3. Joh. Pat. 3. Johannis, n. 16.

REX, &c. Ball. de Arch. &c. Præcipimus tibi quod Magistrum Andream, Clericum dilecti nepotis nostri Comitis Ludovici, facias in pace tenere redditus suos de Deppa: Et non sustineas quod aliquis ei inde faciat molestiam vel injuriam. A. D. 1202.

Teste meipso apud Andel. vicesimo septimo die Martii.

Quod Milites Flandriæ, Hanoniæ & Brabantiæ venirent in servitium Regis

A. D. 1202. An. 4. Joh. Pat. 4. Johannis, n. 26.

REX, &c. Omnibus Militibus Flandriæ, Hanoniæ & Brabantiæ, ad quos præsentes literæ pervenerint, salutem.

Mandamus vobis quod veniatis ad nos ita parati equis, & armis, & coopertinis, frœnis ad equos, & aliis armaturis, ita quod possitis honorifice morari in servitio nostro; &, secundum servitium, quod nobis facietis, vobis remuneratio- nem faciemus de terris & pecunia. A. D. 1202.

Et fidem habeatis hiis quæ Simon de Haveret, dilectus & fidelis homo noster, vobis dicet ex parte nostra de adventu vestro ad nos, & de armaturis vestris.

Teste Comite Albemar. apud Gornac. vicesimo septimo die Maii.

Rex Johannes Subventionem contra Francorum Regem Fœdifragum ab Abbatibus Cisterciensis Ordinis per Eboracensem Provinciam rogat.

A. D. 1202. An. 4. Joh. Pat. 4. Johannis m. 12, vel 13.

REX, &c. Universis Abbatibus de ordine Cisterciensi per Provinciam Eborum constitutis, &c.

Satis nostis sicut norunt universi qualiter Rex Franciæ contra pacem inter nos factam, & juramento & cartis confirmatam, nos aliter quam deceret impugnat, & qualiter ad Exhæredationem nostram omnibus modis aspirat: In hac autem necessitate tàm vestrum, quàm aliorum fidelium nostrorum nullatenus debet vel potest deesse subsidium.

Rogamus igitur vos quatinus, sicut nos & honorem nostrum diligitis, de pecunia, ad opus nostrum mutuo quærenda, sic & cum tanta diligentia vos intromittatis, ut vestram diligentiam nobis sentiamus fructuosam: Et vobis in agendis vestris, cum opus habueritis, benigne & efficaciter subvenire debeamus. A. D. 1202.

Et nos dictam pecuniam in terminis, quos statueritis, integre persolvi faciemus; & in hujus rei testimonium has literas nostras patentes fecimus.

Teste meipso apud Bonum-Portum sexto die Julii.

Rex Johannes Subsidium rogat a Clero, quo melius Othoni in Imperatorem sublimando subveniat.

A.D. 1202. An. 4. Joh. Pat. 4. Johannis; m. 9.

JOhannes, Dei gratiâ, Rex Angliæ, &c. H. Dei gratiâ Archiepiscopo, & universo Clero, per Provinciam Cantuar. salutem. Universitati vestræ satis credimus innotescere qualiter dilecti & venerabilis nepotis nostri Othonis Regis Romanorum promotionem divina procreaverit clementia, & ad imperialis honoris culmen evocaverit sublimandum; cujus, antiqui hostis dudum præpediti versutia, promotioni insistere, & eidem, ea, qua tenebamur & debuimus, affectione subvenire, quod, dolentes dicimus, minus plenè potuimus.

Quanto itaque ejus subsidium, de impotentia nostra, ab universis singularius erat condolendum, tanto, reformato inter nos & eum debito & desiderato statu confœderationis, a singulis universalius credimus fore congratulandum; cum, per eam, non solum inter Regnum nostrum & imperium unitatis vinculum indissolubile contrahatur, verum etiam Anglicanæ Ecclesiæ tranquilitati & promotioni plurimum consulatur.

Nostis enim quod, Confœderato nobis tanto viro, & in auxilium debitum convocato, & via nobis hostibus resistendi potentior aperiatur; & nobis & Ecclesiæ Anglicanæ ad Ecclesiæ Romanæ, quæ ejusdem Othonis promotionem specialiùs affectat, favorem & patrocinium optinendum causa efficacior generetur.

Cum & præterea, in hujus Confœderationis connexione, Regnum Anglicanum quasi Imperio adæquetur, & Ecclesia Anglicana a Romanæ Sedis patrociniis affectuosiùs mereatur.

Ad hujusmodi itaque promotionem, quæ, per Dei gratiam, jam in magna sui parte laudabiliter processit consummandam, dictante naturalis stimulo connexionis, persuadente desiderato & sperato nostro & Regni nostri commodo, mentem & manum duximus erigendas; ad quod omnes, qui fideles nobis existant, aut nostrum & Regni nostri honorem affectant & utilitatem, una nobiscum viriliter debent assurgere. A.D. 1202.

Et, quia res ea tenus processit quod, in proximo, volente Domino, debitum possit fortiri effectum; & nos, propter werram, quam, ut scitis, sustinemus, nobis & illi in expensis, ad præsens, plene non sufficimus, universitatem vestram humiliter & devotè rogamus, & ea, qua possumus, affectione obnixiùs obsecramus quatenus, divini amoris intuitu & precum nostrarum interventu, nobis & illi liberaliter subvenire ad tantæ rei consummationem, & auxilium efficax veliitis conferre.

Et, quod unusquisque vestrum, in hoc instanti necessitatis articulo, duxerit conferendum, id per visum & testimonium venerabilis patris nostri H. Cantuar. Archiepiscopi, & dilecti & fidelis nostri Galfridi filii Petri, justiciarii nostri conferatur, & per manus eorum London. apud Templum deponatur; ut, per eorum intimationem, nobis innotescat cui, & super quo grates condignas debeamus referre, & munificam devotionem vestram apud Dominum Papam plenius, non inmerito, commendare.

Et, quanto citius paci nostræ & tranquilitati vestræ mederi desideratis, tanto largitionis vestræ munificentiam affectuosius maturare fatagatis; quia, per Dei gratiam, eo ad honorem speratum pertingente, non erit opus, de cætero, pro auxilio expetendo, ad nos totiens recurrere.

Teste meipso apud Susam octavo die Septembris.

Treuga

Treuga inter Regem Angliæ & Vicecomitem de Thoarcio.

A. D. 1202. 1. REX, &c. Omnibus, &c. Sciatis quod legitima treuga capta est inter nos, & Vicecomitem de Thoarcio, & inter terras nostras usque ad Festum Sancti Hillarii, Anno Regni nostri quarto, firmiter & bona fide tenenda: Ita quod nos, durante tempore treugarum, ipsi Vicecomiti, vel terræ suæ malum, per nos, vel nostros non faciemus; nec Vicecomes per ipsum, vel per alium malum nobis, vel terræ nostræ interim faciet, vel perquiret, vel fieri procurabit.

An. 4. Joh. Pat. 4. Johannis, m. 7.

2. Hanc autem treugam firmiter & fideliter tenendam affidabunt ex parte Vicecomitis, Herneus de Marelio, Willielmus de Cantumerule, Petrus de Gasnap. Emericus Busard, Gaufr. Busard, Eblo de Rupi forti, & Regin. Præpositus.

3. Ex parte nostra R. Senescallus noster Andegaviæ, Willielmus Maengo, Hu. Archiepiscopus. Et si isti, qui ex parte nostra treugam istam assecurabunt, præsentes non fuerint, per alios ex parte nostra assecurabitur donec præscripti id fecerint; & similiter fiet ex parte Vicecomitis. A. D. 1202.

4. Et sciendum quod in hac treuga erunt terræ nostræ & terræ Vicecomitis communes.

5. Et, si Willielmus de Malo-Leone, & Gentes Comitis Augi, de Smeray, & de Chisic volunt esse infra hanc treugam, erunt; & hæc nobis scire facient si esse voluerint in hac treuga ad ultimum die Veneris instanti, scilicet in die beati Nicholai.

Testibus,

R. Comite Cestr, &
Comite Leicestr,
W. Comite Arundel,
Willielmo de Breos.
J. & P. de Pratell,

Apud Chinonem, secundo die Novembris.

Johannes Rex Angliæ in gratiam & servitium suum recipit Vicecomitem de Bello-Monte.

A. D. 1202. VIcecomiti de Bello-Monte Salutem.

An. 4. Joh. Pat. 4. Johannis, m. 8.

Sciatis quod recolligimus vos in amorem, gratiam & servitium nostrum, sicut dilectum & consanguineum nostrum, & fidelem hominem nostrum ligium, cujus servitium & fidelitatem multum approbavimus & approbamus.

Vobis autem mandamus, rogantes & consulentes, quatinus existatis, cum genere vestro, in servitio nostro; & nos vos, & omnes vestros, & omnia vestra, sicut dilectum & ligium hominem nostrum, & res dilecti & fidelis nostri, manutenebimus, diligemus & defendemus.

Nec credatis, aliquo modo, quod unquam de vobis male sensimus, aut male locuti fuimus, sicut vobis suggestum esse accepimus; quin illum, qui talia vobis suggessit, cognito quis ille sit, coram vobis falsidicum probabimus. A. D. 1202.

Et, si vobis aut terræ vestræ a nobis aut nostris in aliqua forisfactum sit, id vobis per arbitrium dilectorum & fidelium nostrorum Comitis Leic. & P. de Pratell. & G. de Glapion. plene faciemus emendari; ita quod inde debebitis esse contenti.

Teste meipso apud Salmur sexto die Novembris.

Rex Johannes petit Subventionem ab universis Abbatibus Cisterciensis Ordinis per Angliam, contra Regem Franciæ, fœdifragum.

A.D. 1202. *A. 4. Joh. Pat. 4. Johannis n. 10.*

REX, &c. Universis Abbatibus Cisterciensis Ordinis, per Angliam constitutis, salutem.

Discretionem vestram nequaquam credimus ignorare qualiter Rex Franciæ, ruptâ fide fœderis & pacis, inter nos initæ, contra multimoda juramenta sua & Cartas, nos nititur infestare, & terras nostras ad destructionem & direptionem, secus quam deberet, exponere.

Unde, quia ad defensionem capitis æquum est universalem membrorum subventionem accurrere, universitatem vestram rogandam duximus, quatinus vos, qui de bonis & largitionibus Prædecessorum nostrorum fundati estis & ditati, ad tanti hostis propulsandam violentiam, gratuitum nobis & efficax conferatis auxilium; ita quod vobis inde debeamus grates condignas impendere; & in hiis, quæ a nobis duxeritis expetenda, devotionem vestram benigniùs expedire: Scituri pro certo quod nos hujusmodi subventionem, a vobis faciendam, in consequentiam non trahemus; immo ex vestra, favorabiliori tuitionis præsidio manutenere curabimus & fovere. A.D. 1202.

Et, quid in hac parte duxeritis efficere, id nobis per dilectum & fidelem Clericum nostrum S. Præpositum Beverlaci, quem ob hoc ad vos specialiter duximus destinandum, quam citius scire faciatis; cui etiam in hiis, quæ vobis ex parte nostra proponet, fidem plenam adhibeatis.

Teste meipso apud Ar. undecimo die Decembris.

De Treuga inter Philippum Franciæ & Johannem Angliæ Reges facienda.

A.D. 1202. *A. 4. Joh. Pat. 4. Johannis m. 7. n. 15.*

PHilippo, Dei gratia, Regi Francorum Domino suo, cum Deo & illi placuerit, Johannes eadem gratia, &c.

Mittimus ad vos dilectos & fideles nostros, W. Constabularium Normanniæ, Robertum de Haracurt, Rogerum de Tany, & P. Thesaurarium Pictaviæ, quibus si placet, fidem habeatis indubitatam de treuga, inter nos & vos capienda & assecuranda, & de colloquio inter nos & vos capiendo. A.D. 1202.

Teste meipso apud Cadamum, vicesimo sexto die Decembris.

Litteræ

Litteræ Johannis Regis Angliæ Civibus Coloniæ missæ de promotione Othonis Nepotis sui.

A. D. 1203. *A. 5. Joh. Pat. 5. Joh. m. 4.*

REX, &c. Civibus de Colonia, &c.

Grates vobis referimus multiplices super honore, reverentia, auxilio & bonis Domino Regi Othoni nepoti nostro à vobis collatis: Vestram dilectionem attentius rogantes quatinus opus dilectionis & obsequii, quod erga eum adeo bene incepistis, ad effectum perducere studeatis optatum.

Et ad hunc summum honorem consequendum, quem, Deo annuente, in breve consecuturi sumus, ei ita viriliter & efficaciter auxilium & consilium impendatis, ut ex ejus sublimatione meritò gloriam consequi debeatis: Amplius enim vestro cedet honori, si per vos ejus promotio finem sortitur optatum, a quibus totius fortunæ ejus series & processus sumpsit initium. A. D. 1203.

Nos autem vos, & omnes res, & possessiones vestras in custodiam & protectionem nostram suscepimus, vobis concedentes liberum ingressum & regressum, & transitum per universam terram nostram, quocumque vobis placuerit, cum omnibus Mercandisis vestris; Salvis tamen nobis debitis & antiquis consuetudinibus nostris, quas antecessores vestri & vos, tempore antecessorum nostrorum Regum Angliæ, fecistis, & fieri consuevistis.

Teste apud Winton. 11 die Aprilis.

Romanorum Rex Otho Johannem Regem Angliæ consulit de Treugis cum Sweciæ Duce ineundis.

A. D. 1203. *An. 5. Joh. Cart. 5. Joh. m. 18. d.*

OTHO, Dei Gratia, Romanorum Rex & semper Augustus, karissimo Avunculo suo Johanni, Dei Gratia, &c. & sinceræ dilectionis pleno.

Statu bono immo, Dei Gratia operante, longe & longe meliorati sumus quam fuimus, hoc pro certo vestra sciat dilectio. Confert autem nobis vestra molestia molestiam & dolorem, ira iram, prosperitas prosperitatem, honor honorem: Et, versa vice, quicquid boni, quicquid honoris nobis accidit, bonum vestrum minime dubitamus & honorem: Et verè honor noster vester est, & prosperitas nostra vestra; agente etenim unum consilii providentia & dictante, modis omnibus, quibus possemus, ea quæ expediunt, quæ vobis & vestro Regno cedunt profectui & honori, negotiis nostris in parte propositis, pro posse nostro facere volumus & paramur.

Unde, si placet, & vobis sedeat, & de vestro emergat consilio, treugas capiemus, vel per unum vel per duos *Annos* cum cognato nostro Duce Sweviæ; volentes vobis succurrere, & de vestro immo nostro honori intendere, & vestros invadere inimicos. A. D. 1203.

Nos & Frater noster Dux Saxoniæ *Versus Remenses* aut versus partes Cameriacens. *parati sumus proficisci*; super hiis autem, quæ prædicta sunt, & in qua parte vos velitis declinare, aut versus Remenses, aut versus Cameriacens. festinenter & indilate nobis ea, quæ vestrum potiora eliget consilium, dignemini significare; quia, quicquid nobis consuletis, voluntarie faciemus.

Super donis autem & ludicris, in quibus vestra nos visitavit gratia, (quæ gratissima tenemus) & maximas dilectioni vestræ grates referimus, quantas possumus & quantas debemus; suscepimus

autem

A.D. 1203. autem de ludicris vestris 60 cuppas, & 4 corngas, & 8 firmaria, & 18 annulos.

Super hiis autem, & super bonis, quæ vestra gratia contulit dilecto & fideli nostro & vestro T. grates vobis referimus multimodas præter hæc, duas pelves, & 3 jusc. scutellas. A.D. 1203.

Carta Reginæ Isabellæ facta de Dote sua.

A.D. 1203. A. 5. Joh. Cart. 5. Johannis, n. 33.

JOhannes, Dei Gratia, &c.

Sciatis nos dedisse, concessisse & præsenti Carta confirmasse dilectæ Uxori nostræ Isabellæ, eadem gratia Reginæ Angliæ, &c. (quæ in Anglia de communi assensu & concordi voluntate Archiepiscoporum, Episcoporum, Comitum, Baronum, Cleri & Populi totius Regni in Reginam Angliæ est coronata) omnia subscripta in dotem. Scilicet.

1. In Devonia Civitatem Exoniensem cum feria Civitatis, Lestagium, & Stallagium, & Listonam; quam Willielmus de Gatesden & Agath Uxor sua tenebunt, totâ vitâ suâ, respondendo de servitio illius terræ dictæ Reginæ, post quorum mortem revertetur terra illa in Dominicum ejusdem Reginæ; & præterea Kentonam & Ailrichesston, & Wike.

2. In Somerset, Ivelcestre.

In Wiltsire Wilton, Maumesbir, Belesdun, quam Henricus de Bernavall tenet, qui respondebit eidem Reginæ de servitio ejusdem terræ, & Wiltereslawe.

3. In Sussex Civitatem Cicestriæ, salva tenura Simonis Cicestriæ electi de tota illa Civitate, cum pertinentiis per antiquam firmam, sicut in Carta nostra, quam inde habet, continetur.

4. In London, Hatham Reginæ.

5. In Essex, Villam de Waltham, quam Abbas & Canonici de Waltham tenent ad firmam.

6. In Hertfordsire, honorem de Berkhamsted, cum omnibus pertinentiis suis, tàm in Dominicis quàm feodis; & præterea Comitatum de Roteland, & Villam de Rokingham.

7. Et in Normannia Kaleis & Danfront cum pertinentiis, Bonam Villam super Tokam; & præterea omnia alia, quæ dilectæ Matri nostræ A. Reginæ Angliæ in dotem fuerint assignata, tàm citra mare, quam ultra; &, si quid inde fuerit subtractum vel ablatum per Werram vel aliter, volumus quod ei competens & sufficiens inde fiat escambium in Anglia, sine contradictione vel aliqua diminutione.

Quare volumus & firmiter præcipimus quòd prædicta Isabella Regina, Uxor nostra, in Regno Angliæ tàm solempniter, ut prædictum est, in Reginam Angliæ coronata, habeat & teneat, tota vita sua, omnia prædicta, cum omnibus pertinentiis suis, libertatibus & liberis consuetudinibus, adeò bene & in pace liberè & quietè, integrè & plenariè sicut aliquis prædecessorum nostrorum Regum Angliæ, vel nos umquam meliùs, pleniùs & liberiùs habuimus ea in manu nostra. A.D. 1203.

Prohibemus etiam ne quis Justiciarius, Vicecomes, vel Forestarius, vel aliquis alius Ballivus (exceptis Ballivis ipsius Reginæ) in prædicta manum mittat, vel de aliquo se inde intromittat, nisi de voluntate & assensu ipsius Reginæ.

Si vero magis in augmentum Dotis dictæ Reginæ Uxoris nostræ, de Consilio fidelium nostrorum, assignaverimus, volumus & firmiter præcipimus quod illud integrè habeat & plenariè teneat, totâ vitâ suâ, per easdem libertates & immunitates, per quas alia præscripta ei concessimus.

Testibus Dominis,

P. Dunolmensi,
H. Sarum, } *Episcopis.*

Fratre Eymerico, Magistro Militiæ Templi in Anglia,
Galfrido filio Petri, Comite Essex, tunc Justiciario Angliæ,
Comite Rogero le Bigot,
Willielmo Comite Arundell,
A. de Veer Comite Oxon,
Henrico de Bohun Comite Hereford,
Willielmo de Braos,
Roberto filio Rogeri,
Willielmo Briwer,
Hugone de Nevill,
Roberto de Tresgoz,
Roberto de Veteri Ponte,
Stephano de Tornhill.

Dat. per manum S. Cicestriæ electi, apud Porcestr. 5. die Maii. Anno Regni nostri 5.

Ad majorem autem securitatem, & majus hujus facti testimonium subscripti, tam,

A.D. 1203. tàm ordinati in verbo veritatis, quàm Laici, juramento corporali præstito, omnia prædicta fideliter & firmiter observanda pro posse suo concesserunt, & Sigillorum suorum appositione roboraverunt, Scilicet. A.D. 1203.

Dominus ———
Domini Dunolmen. & *Sarum,* } *Episcopi prænominati.*

Galfridus filius Petri Comes Essex,
Comes Rogerus de Bigot,
W. Comes Arundell,
A. de Veer Comes Oxon.
H. de Bohun Comes de Hereford.
Willielmus le Braos,
Robertus filius Rogeri,
W. Briwer,
Hugo de Nevill,
G. Winton Episcopus,
S. Bathon. Episcopus,
Robertus de Tresgoz,
Robertus de Verteri Ponte,
Stephanus de Turnham.

De Episcopatu Carleolensi, ad instantiam Innocentii Papæ Archiepiscopo Ragusinensi concesso.

A.D. 1204. *An. 5. Joh.* *Pat. 5. Johannis, n. 11.*

VEnerabili patri in Christo & Fratri karissimo Galfrido Dei gratiâ, Eborum Archiepiscopo, Johannes eâdem gratiâ Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, Dux Normanniæ & Aquitanniæ, & Comes Andegaviæ Salutem. Litteras Domini Papæ suscepimus in hæc verba.

Innocentius Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio Johanni illustri Regi Angliæ salutem & Apostolicam benedictionem.

Ad supplicationem instantem venerabilis Fratris nostri Archiepiscopi Ragusin. eum ab cura & sollicitudine, qua tenebatur, Ecclesiæ Ragusin. duximus absolvendum; eo videlicet quod ibi non poterat secure morari, & si accessum habet ad illam mortis sibi periculum imminebat.

Ne vero idem Archiepiscopus in vituperium ministri nostri, defectum in temporalibus patiatur, Episcopatum Karleol. & Ecclesiam de Meleburn, cum omnibus pertinentiis eorum, de munificentia ac liberalitate tua, ac concessione venerabilis fratris Galfridi Eborum Archiepiscopi, ei benigne collatis, de Sedis Apostolicæ benignitate concedimus ad ipsius indigentiam sublevandam. A.D. 1204.

Serenitatem Regiam monentes attentiùs, & hortantes quatenus eundem Archiepiscopum, nostrarum precum obtentu, & officialii Pontificalis intuitu, recommendatum velis habere; ejus necessitati compatientis & ipsius subvenietis paupertati, & dona præsentia per illustrem munificentiam reddatis ampliora, ut, per hæc, Regi Regum, cujus sacerdos est, in æternum videaris obsequium exhibere: Cum illud, quod ministris ejus impenditur, sibi protestatur impendi.

Datum Ferenem, Idus Maii. Pontificatûs nostri anno sexto.

Nos autem, juxta petitionem Domini Papæ præscriptam, ipsi Archiepiscopo Ragusin. predictum Episcopatum Karleol. de munificentia & liberalitate regia, ei concessimus; mandantes vobis quatenus, ei tanquam Pastori, & Episcopo vestro in omnibus intendatis.

Teste Domino Cancellario Archiepiscopo apud Merleb. decimo die Januarii.

Litteræ

Litteræ Johannis Regis Universo Hyberniæ Clero, de Subsidio sibi concedendo, contra Regem Franciæ.

A. D. 1204. *A. 5. Joh.* *Cart. 5. Johannis, m. 15. dors.*

REX, &c. Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Prioribus, Archidiaconis & universo clero, per Hiberniam constitutis, Salutem. Satis nôstis, sicut & totus mundus, qualiter Rex Franciæ contra Deum, & rationem, & contra Cartam suam & Juramenta nos warrare, & exheredationem nostram quærere non cessat.

Nos autem, propter hoc, venimus in Anglia, Gratia Dei, sani & incolumes; ubi omnes, de regno Angliæ, nos honorifice receperunt sicut Dominum; qui liberaliter & benigne, habita consideratione ad urgentissimum negotium nostrum, nobis efficax faciunt auxilium, tam in veniendo corporaliter in servitium nostrum in Normannia, quam de militibus & pecunia.

Quia igitur instar ista necessitas, quâ nunquam nobis major emersit aut emergere poterit, vos, non consuetudinarie set amicabiliter, rogamus quatinus, sicut A. D. 1204.
de nobis confiditis, & sicut nos & honorem nostrum diligitis, efficax nobis auxilium faciatis in hoc necessitatis articulo, sicut dilecti & fideles nostri Justic. Hiberniæ, W. de Lascy, Archidiaconus Stafford, & alii Nuncii nostri cum eis, ad vos venientes, vobis dicent ex parte nostra, vel aliqui ex illis, si omnes interesse non possint; & tamen inde facientes quod vobis perpetui teneamur obnoxiores, & quod debeamus vos merito exaudire in negotiis vestris cum nos requisieritis.

Et certissimè sciatis quod nunquam nobis ab illo auxilium fieri postulabimus, qui nobis in hac tanta necessitate auxilium denegabit.

Teste meipso apud Nottingh. 10. die Februarii.

Litteræ quas misit Rex Angliæ obsessis suis in Castro Andeliaci.

A. D. 1204. *An. 6. Joh.*

JOannes, Dei Gratia, Rex Angliæ Dominus Hiberniæ, Dux Normanniæ & Aquitaniæ, Comes Andegaviæ, dilectis & fidelibus suis Rogerio de Cestria Constabulario, & aliis fidelibus suis, in castro Andeliaci commorantibus, salutem.

Gratias vobis referimus super bono & fideli servitio vestro, & vos rogamus in fide & hominagio, quibus nobis tenemini, quatenus de castro nostro custodiendo pro posse vestro intendatis, ut a A. D. 1204.
Deo, & nobis, & omnibus, qui fidem & devotionem vestram erga nos audierint, digne laudari debeatis.

Si verò, quod absit, in tam arcto fueritis positi, quòd vos ulteriùs tenere non possitis, tunc faciatis quod dilecti & fideles nostri Petrus de Pratellis & Gulielmus de Mortuomare, & Hugo de Hnellis Clericus noster vobis mandabunt.

A. D. 1204. A. D. 1204.

Innocentius Papa Prædicatoribus, cum Rege transfretantibus, equitandi facultatem concedit.

A. D. 1204. A. 6. Joh. Ex Orig.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo Filio Johanni Regi Angliæ illustri Salutem & Apostolicam benedictionem.

Celsitudinis tuæ precibus benignum impertientes assensum, Fratribus prædicatoribus & minoribus, quos tecum duxeris ultra mare, equitandi, quotiens a te requisiti fuerint, non obstante contrario statuto suorum ordinum, liberam concedimus facultatem. A. D. 1204.

Dat Lugdun. 2. Kal. Maii Pontificatûs nostri Anno 7.

Sub filo canabeo.

Johannes Rex Angliæ Papæ supplicat ne, ante peractum quinquennium, Galfridus Filius Petri peregrinetur.

A. D. 1204. A. 6. Joh. Claus. 6. Johannis Regis, m. 6.

REverendissimo Patri in Christo, &c. Innocentio Dei gratia summo Pontifici, &c. Johannes Dei Gratiâ Rex Angliæ, &c. debitam ac devotam in omnibus reverentiam.

Quoniam in tali sumus statu, quòd grave esset nobis fideles nostros, qui nobis familiariùs adhærent, & de quorum fidelitate non dubitamus, & per quorum Consilium terra nostra regi debet &, defendi, maxime quia dies mali sunt, & de die in diem, visum fuit transfugis fraudulenter & dolose à fidelitate & servitio nostro recedere, & in nos insurgere (per quod status terræ nostræ, sicut novit Sanctitas vestra, turbatur) Excellentiæ vestræ eâ, quâ possumus, devotione supplicamus, quatinus, habitâ consideratione ad statum nostrum, differre velitis, usque ad quatuor vel quinque Annos peregrinationem dilecti & fidelis nostri Galfridi filii Petri, Justiciarii nostri crucesignati; cujus præsentia nobis & terræ nostræ ita est necessaria, quòd eo nullatenus carere possumus. A. D. 1204.

Et nos, Domino dante, tàm ipsum quàm alios crucesignatos in terram Jerusalem mittemus, sicut terræ redierint.

Moveat igitur & ad hoc inducat paternitatem vestram status nostri conditio, ita quod vobis proinde merito grates scire debeamus.

Teste meipso apud Winton. 14 die Novembris.

Johannes Rex in protectionem suam suscipit R. Regem Manniæ.

A. D. 1205. Pat. 6. Johannis, n. 10.

REX, &c. omnibus, &c.

Sciatis quod suscepimus dilectum consanguineum nostrum Reginaldum Regem Manniæ in custodiam protectionem & defensionem nostram, & omnes terras, & homines suos.

Et prohibemus ne quis ei, vel suis inferat injuriam, vel gravamen; quia si quid ei forisfactum fuerit, id nobis factum reputabimus. A. D. 1205.

Teste meipso apud Wodestock 8. die Februarii, Anno, &c. 6.

Littera Johannis Regis per quam liberavit Burgenses de Olerone de omnibus Tayllagiis & exactionibus, &c.

A.D. 1204. *An. 6. Joh. L. B. penes Camerar. Scaccar. fol. 198.*

JOhannes, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, Dux Normanniæ & Aquitanniæ, & Comes Andegaviæ, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Comitibus, Baronibus, Justiciariis, Senescallis, Vicecomitibus, Præpositis, Ministris, & omnibus Ballivis & Fidelibus suis, salutem.

Sciatis nos dedisse, concessisse, & præsenti Carta nostra confirmasse fidelibus hominibus nostris de Olerone & Hæredibus eorum quitantiam de Lastagiis, & omnibus Tayllagiis, & exactionibus; salvis nobis debitis redditibus nostris de Præpositura de Olerone, & exercitibus, & equitationibus, quæ nobis debent.

Et præterea concedimus eis omnes libertates & liberas consuetudines quas Rex Henricus Pater noster & Rex Ricardus Frater noster & Regina Alienora Mater nostra concesserunt hominibus nostris de Rupella.

Concedimus etiam eis & confirmamus omnimodas liberas consuetudines per omnes terras nostras; salva in omnibus libertate Civitatis London.

Concedimus insuper eis quod de aliquo tenemento quod ipsi tenuerunt in Olerone, in bona pace, per unum annum & unum diem sine calumpniâ, de cætero non ponantur in placitum; quare volumus & firmiter præcipimus quod prædicti fideles homines de Olerone habeant omnes prædictas quitantias, libertates & liberas consuetudines bene & in pace, liberè & quietè, integrè & honorificè, sicut prædictum est. A.D. 1205.

Testibus,

Domino J. Norwic. Episcopo,
Gaufrido filio Petri Comite Essex,
W. Comite Sarum,
R. Constabulario Cestriæ,
Rogero de Thoen,
Willielmo Bryewerr.
R. de Stok.

Datum per manum Joscelini de Welt. apud Lexynton vicesimo octavo die Februarii, Anno Regni nostri sexto.

Johannes Rex quosdam Episcopos Anglicanos rogat quod, ad exemplum aliorum Episcoporum Litteras Papæ scriptas signare vellent.

A.D. 1205. *An. 7. Joh. Pat. 7. Johannis, m. 7.*

REX, &c. Venerabilibus in Christo fratribus de Asaph. Exon. Sarr. Landavens. G. Coventrens. R. Bangor. Wigor. E. Hereford. Menevens. Lincoln. Cicestr. &c. Sciatis quod carissimi Patres nostri Domini London. Winton. Roffen. & Elyen. Episcopi, J. Bath Electus. Scribunt Domino Papæ, pro dignitate nostrâ & Regni nostri conservandâ, quatuor litteras, sigillis suis signatas; vobis mittimus rogantes attentius quatinus, sicut nos & honorem nostrum & tranquilitatem Anglicanæ Ecclesiæ diligitis, litteris, quas vobis mittimus sub nomine nostro, ad exemplum litterarum prædictorum Episcoporum, Domino Papæ scriptis sigilla vestra apponatis. A.D. 1205.

Et quia, propter varia viarum pericula, diversos Nuncios, pro hoc negotio, proposuimus ad sedem Apostolicam destinare, expedit nobis litteras illas duplicari; & ideo vos rogamus quatinus, super hoc, duo litterarum paria, sub eâdem formâ signetis.

Teste meipso apud Porcestr. octavo die Maii, Anno, &c. septimo.

De

De quatuor Annulis per Innocentium Papam Johanni Regi missis.

A.D. 1205. An. 7. Joh. JOhanni Regi Anglorum. Inter opes terrenas, quas mortalis oculus concupiscit, & quasi cariora desiderat, aurumobryzum, & lapides pretiosos principatum credimus obtinere.

Licet autem his & aliis divitiis vestra regalis abundet excellentia, in signum tamen dilectionis & gratiæ quatuor annulos aureos, cum diversis lapidibus pretiosis, tuæ magnitudini destinamus; in quibus te volumus specialiter intelligere formam, numerum, materiam, & colorem, ut mysterium potius quàm donum attendas.

Rotunditas enim æternitatem significat, quæ initio caret & fine: Habet ergo regalis discretio quod in forma requirat, ut de terrenis transeat ad cœlestia, de temporalibus ad æterna procedat.

Quaternarius autem, qui numerus est quadratus, constantiam mentis significat, quæ nec deprimi debet in adversis, nec in prosperis elevari; quod tunc laudabiliter adimplebit cum quatuor virtutibus principalibus fuerit ordinata, videlicet, justitiâ, fortitudinè, prudentiâ, temperantiâ. Intelligas verò in primo justitiam, quam exerceas in judiciis: in secundo fortitudinem, quam exhibeas in adversis: in tertio prudentiam, quam observes in dubiis: in quarto temperantiam, quam in prosperis non dimittas. A.D. 1205.

Per aurum verò sapientia designatur; quia sicut aurum præminet metallis universis, sic sapientia donis omnibus antecellit Propheta testante, requiescit super eum spiritus sapientiæ, &c. Nichil est autem quod Regem magis oportet habere; unde Rex ille pacificus Salomon solam a Domino sapientiam postulavit, ut populum sibi commissum provide sciret gubernare.

Porro Smaragdi viriditas fidem: Saphiri serenitas spem: granati rubicunditas caritatem: topatii claritas operationem bonam significat; de qua Dominus, luceat lux vestra. Habes igitur in Smaragdo quod credas: in saphiro quod speres: in granato quod diligas: in topatio quod exerceas; ut de virtute in virtutem ascendas, donec Deum Deorum videas in Syon.

Johannes Rex, ad Petitionem Othonis Imperatoris, pardonavit Hugoni de Burnaco.

A.D. 1205. An. 7. Joh. Pat. 7. Johannis, m. 2. REX Hugoni de Burnaco, &c. Scias quod, pro amore & petitione karissimi nepotis nostri Othonis illustris Regis Romanorum, pardonavimus tibi malivolentiam nostram.

Et ideo tibi mandamus quod securè venias, per terram nostram, ad eundum in servitium nostrum, in Insulam de Geres. vel apud Rupellam, ubi melius viderimus expedire. A.D. 1205.

Et concedimus quod adducas tecum uxorem & filios tuos, & eis providebimus.

Teste meipso apud Merleb. vicesimo septimo die Decembris.

A.D. 1206. A.D. 1206.

De salvo conductu pro Reginaldo Rege Insularum.

A.D. 1206. *A. 7. Joh.* *Pat. 7. Johannis, m. 3.*

REX omnibus, &c.
Sciatis nos dedisse dilecto cognato nostro, R. Regi Insularum, salvum & securum conductum veniendi ad nos in Angliam, & redeundi ab Anglia, usque a die Paschæ, in quindecim dies, Anno, &c. Septimo.

Et in hujus rei, &c. Testibus, A.D. 1206.

Galfrido filio Petri Comite Essex,
W. Briewer,
Vileb. filio Reinfr.

Apud Sarebur. octavo die Februarii.

De donatione Othonis Imperatoris, cum fuit Comes Pictaviæ, Monachis de Charron.

A.D. 1206. *An. 7. Joh.* *Pat. 7. Johannis, m. 4.*

REX Sahero de Malo-Leone salutem.
Mandamus vobis quod habere faciatis Abbati & Monachis Ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Chaurrun. quinquaginta libratas redditus de Pictaviâ, quas dilectus nepos noster Dominus Otho, dum haberet Ballivam Pictaviæ, eis dedit in Rupella & in Olerone; nisi eas alibi dederimus, si hoc commode fieri possit.

Et, si eas alibi dederimus, & eis alibi commodiùs ad opus nostrum assignari possit; tunc illas eis alibi assignari faciatis, quousque in partes illas venerimus. A.D. 1206.

Teste,

Domino Johanne de Gray. Cant. Electo, &
Domino P. Winton. Episcopo.

Apud Lamb. vicesimo quinto die Martii.

De salvo conductu concesso Berengariæ Reginæ.

A.D. 1206. *An. 7. Joh.* *Pat. 7. Johannis, m. 4.*

REX omnibus, &c.
Sciatis quod recepimus in salvum conductum nostrum karissimam sororem nostram, Dominam Reginam Berengariam, & suos, in veniendo ad nos in Angliam, & in redeundo; ita quod, cum applicuerint in Angliam, securitatem præstent quod nullum, per eos, malum eveniet Regno nostro.

Veruntamen vobis mandamus, præcipientes, quod ei, vel suis nullum super hoc faciatis, vel fieri permittatis impedimentum, injuriam vel gravamen. A.D. 1206.

Et valeant litteræ istæ usque ad Festum Sancti Petri ad Vincula, Anno, &c. Octavo.

Teste meipso apud Oteford. vicesimo septimo die Martii, Anno, &c. Septimo.

De

A. D. 1206. A. D. 1206.

De salvo conductu pro Alienora Regina Castellæ.

A. D. 1206. *An. 8. Joh.* *Pat. 8. Johannis, n. 17.*

Alienora Regina Castellæ, & Soror Domini Regis habet Litteras Patentes de conductu sibi & illis, quos secum duxerit, ad veniendum securè ad Dominum Regem. A. D. 1206.

Charta Treugæ inter Philippum Regem Franciæ, & Johannem Regem Angliæ.

A. D. 1206. *An. 8. Joh.* 1. Johannes, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, Dux Normanniæ & Aquitaniæ, Comes Andegavensis, omnibus ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Noveritis quòd hæc est forma treugæ inter Regem Francorum & nos, a die Veneris, proxima ante Festum Sancti Lucæ Evangelistæ nuper præteritum, duraturæ usque in duos Annos proximos sequentes, viz. Quod Rex Franciæ habebit homines & imprisios suos, qui apertè werraverunt nos pro eo in hac werrâ: & nos similiter habebimus homines & imprisios nostros, qui apertè prædictum Regem Franciæ werraverunt pro nobis in hac werrâ; ita tamen quòd in Normanniâ, Cenomanniâ, Britaniâ, Turoniâ, Andegaviâ, ultra Ligerim ex parte Civitatis Andegaviæ, non remanebit nobis terra, homo, vel imprisius per hanc treugam.

2. Et Rex Francorum, & nos, & homines, & imprisii sui, & nostri erimus tenentes bona fide, sicut eramus tenentes prædicta die Veneris ante festum Sancti Lucæ; &, si contentio fuerit in teneura hominum Regis Franciæ, per dictum & Sacramentum R. Comitis Augi & Hugonis Vicecomitis Castri Heraudi, ad hoc ex parte ipsius Regis Francorum appositorum; & Savarici de Malo-leone, & Guillielmi de Cantumerulæ ad hoc ex parte nostra appositorum, emendabitur.

3. Et similiter, si contentio fuerit de teneura hominum nostrorum citra Legerim ex parte Pictaviæ, per dictum & sacramentum istorum quatuor prædictorum emendabitur.

4. Si interceptiones fiant in treuga, sive de Catallo, sive de villanis captis, sive de præda, emendatio indè capietur, per prædictos quatuor, infra quadraginta dies postquam, propter hoc summoniti, dictum suum indè dixerint. A. D. 1206.

5. Si autem interceptio fiat vel de Forteritia, vel de Castro murato, sive de corpore Baronis capto, emendatio indè fiet similiter per prædictos quatuor bona fide, infra quadraginta dies, postquàm ipsi dictum suum inde dixerint, vel duo ex illis, si alii dicere non voluerint; vel treuga propter hoc interrumpi poterit, sine interceptione, post illum terminum quadraginta dierum.

6. Hæc treuga allecurabitur ex parte Regis Franciæ per eos, quorum nomina subscripta sunt, scilicet, per Comitem Britanniæ, Hugonem Brunum Comitem Augi, G. de Lizegnem Vicecomitem Lemovicensem, Vicecomitem Castri Heraudi, W. de Malo-leone, Th. de Blazon, G. de Toch, Sulpic. de Ambaz, G. Sonnebauth Vicecomitem Bruciæ, Eschivardum de Pruliaco.

7. Ex parte nostra, per Vicecomitem Thoarc. Savaricum de Malo-leone, W. de Mauseio, W. Meingot, H. Archiepiscopum, G. Martel, B. de Mauleurier, Theobaldum Crispini, Radulphum de Marthaio, G. de Taun. G. de Rancon, Reginaldum de Pontibus Juniorem, T. Chabot.

8. Omnes isti, ex utraque parte, jurabunt quòd bona fide treugam tenebunt; & de se, & de suis hominibus volent quòd bona fide teneatur.

9. Si aliqui de prædictis quatuor, qui ad dicendum de teneuris, & interceptionibus treugæ sunt appositi, exonium manifestum habuerint, ad hoc alios idoneos in loco suo ponent, per sua sacramenta, donec interesse possint bona fide.

10. Et si forte, infra treugam, aliquis eorum quatuor obierit, alius idoneus loco ejus ponetur ab eo, de cujus parte fuerit.

A.D. 1206.

11. Omnes homines & terræ, Regis Franciæ, scilicet, & nostri, erunt in treuga ista, & poterint interim hinc indè ire & redire, & negociari securè, præterquàm in Curia Regis Franciæ, & in Curia nostra: ad quos nullus veniet, nisi vir religiosus, vel Mercator cognitus, sine licentia Regis Franciæ vel nostra; terræ communes erunt interim, & Mercatores ibunt & redibunt per legitimas consuetudines antiquas.

12. Hanc treugam fecit Rex Franciæ jurare pro se in anima sua; & nos similiter: Et in manum capit Rex Franciæ, quod W. de Rupibus, Mauricius de Creone, W. de Guirchia, G. de Ancenis, Qui, ad treugam jurandam ex parte nostra requisiti fuerunt, eam tenebunt.

13. A. Rex Castellæ erit in hac treuga, si voluerit, & infra hanc treugam poterit nobiscum componere, si nos voluerimus. A.D. 1206.

Actum apud Thoarcium, Anno Domini millesimo ducentesimo sexto, mense Octobris.

Testibus,

Domino B. Winton. Episcopo,
Willielmo Briewerra,
Roberto filio Walteri.

Dat. per manum Hugonis Archidiaconi Wellensis, apud Thoarcium, vicesimo sexto die Octobris. Anno Regni nostri Octavo.

De Confœderatione inter Johannem Regem Angliæ, & Alfonsum Regem Legion. facienda.

A.D. 1207. *An. 9. Joh.* *Claus. 9. Johannis, m. 16.*

REX Alfonso illustri Regi Legionum & Gelet. &c.

Grates vobis multiplices referimus, eò quod Confœderationem inter nos & vos fieri affectatis, ut nos eo magis ab inimicis nostris, & vos a vestris tueamur.

Et sciatis quod nos idem plurimum desideramus; unde vos rogamus quatinus aliquem de vestris, fidelem & discretum Nuncium, ad nos destinetis, & talem, qui super hoc sciat, & possit dare & recipere securitatem, ad honorem & commodum nostrum & vestrum.

De Catallis hominum vestrorum, captis in potestate nostra, unde vos rogastis, sciatis quod, licet capta fuerint ubi deportabantur in Succursum inimicorum nostrorum, & in terris eorum, tamen, cum inter nos Confœderatio facta fuerit, tantum inde pro vobis faciemus, unde nobis grates scire debebitis. A.D. 1207.

Teste meipso apud Wudestok. septimo die Augusti.

Per Dominum Winton.

De causa Reginæ Berengariæ Romæ agenda Innocentius Papa.

A.D. 1207. *An. 9. Joh.*

JOhanni Regi Anglorum illustri.

Sæpe per nostras litteras te, quem, sicut novit ipse qui scrutatur renes & corda, sincera diligimus in Domino caritate, recolimus monuisse ut, tuæ saluti consulens & honori, karissimæ in Christo filiæ Berengariæ quondam Anglorum Reginæ illustri super dotalitio suo, medietate mobilium inclytæ recordationis Richardi fratris tui & quibusdam aliis quæ dicta Regina sibi competere asserebat, sic satisfacere procurares quod ei nulla de te justa remaneat materia conquerendi, & majestatem complacares divinam quam propter hoc videbaris graviter offendisse. A.D. 1207.

Quoniam preces & monitiones nostræ te ad satisfaciendum eidem minime induxerunt, sicut ipsius sæpius replicata conquestio declaravit, negotium ipsum venerabilibus fratribus nostris Eliensi & Wigorniensi Episcopis commisimus audiendum

A. D. 1207. diendum, & etiam aliis primitus citra mare. Sed nec sic, præ magnitudine regalis potentiæ, Septennio jam elapso, suam super iis potuit justitiam obtinere, cum nullus, impertiturus eidem patrocinium, audeat in Angliam transfretare.

Cum igitur ex injuncto nobis Apostolatûs officio viduis & orphanis simus specialiter in justitia debitores, nec velimus deferre homini contra Deum, qui viduam voce Prophetica præcipit defensari, magnitudini regiæ per Apostolica scripta mandamus quatenus usque ad Festum Epiphaniæ Domini proximo venturum per Procuratorem idoneum te nostro conspectui repræsentes, exhibiturus prædictæ Reginæ vel Procuratori suo super præmissis & aliis, siqua forte adversus te duxerit proponenda, in præsentia nostra quod ordo dictaverit rationis. A. D. 1207.

Alioquin extunc, quia ipsi non possumus in suo jure deesse, ne forte contra nos clamet in cœlum, & Dominus exaudiat ejus vocem, quantum de jure poterimus, in ipso negotio divina favente clementia procedemus.

Nos enim prædictis Episcopis nostris damus districte litteris in præceptis ut tibi supradictum terminum assignare peremptorium non postponant.

Datum Viterbii 3. Nonas Septembris Anno 10.

Rescriptum Innocentii Papæ ad Litteras Comminatorias Regis Angliæ.

A. D. 1207. *An. 9. Joh.* INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, Charissimo in Christo filio, Johanni illustri Anglorum Regi Salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum super negotio Cantuariensis Ecclesiæ nos tibi scripserimus, humiliter, diligenter, benigne exhortando rogando, tu nobis, (ut salva pace tua loquar) rescripsisti quasi comminando & exprobando, contumacirer & porerve.

Et cum nos tibi supra jus deferre curemus, tu nobis secundum jus deferre non curas; minus quam deceret attendens. Quod si tua nobis devotio plurimum est necessaria, nostra tamen tibi non parum est opportuna. Cumque nos in tali casu, tantum honorem nulli Principum detulimus quantum tibi; tu nostro tantum derogare attendis honori, quantum in simili casu nullus princeps derogare præsumpsit: Quasdam frivolas occasiones prætendens, quibus asseris, quod electioni de dilecto filio nostro magistro Stephano titulo Sancti Chrysogoni Presbytero Cardinali, a monachis Cantuariensibus celebratæ, non potes portare consensum: Quia videlicet inter tuos est conversatus inimicos, & persona ejus est tibi prorsus ignota. Porro juxta Proverbium Salomonis frustra jacitur rete ante oculos pennatorum, cum intelligamus illud ei non esse imputandum ad culpam, sed ad gloriam potius adscribendum; quod Parisiis diu vacans liberalibus studiis, in tantum profecit, ut meruerit esse Doctor, non solum in liberalibus facultatibus, verum & in Theologicis disciplinis. Ac si per hoc cum vita concordet doctrina, dignus est habitus Præbendam obtinere Parisiensem. A. D. 1207.

Unde mirabile gerimus, si vir tanti nominis de tuo Regno ducens originem, tibi potuit esse saltem quoad famam ignotus; præsertim cum ter scripsisses illi, postquam a nobis extitit in Cardinalem promotus: Quod, licet disposueris eum ad tuæ familiaritatis obsequium evocare, gaudebis tamen quod ad majus erat officium sublimatus.

Sed illud potius te attendere decuisset, quod in terra tua natus est, de parentibus tibi fidelibus ac devotis, quodque in Eboracensi Ecclesia fuerat præbendatus; quæ longe major & dignior quam Parisiensis existit. Unde non solum ratione carnis & sanguinis, verum & obtentu Ecclesiastici Beneficii & Officii; te ac Regnum tuum, affectu sincero diligere comprobarur.

Nuncii vero tui causam nobis aliam expresserunt, quare non præstitisti ejus electioni consensum; quia, videlicet, nunquam fuerat requisitus ab illis, qui eum a te debuerunt postulare; asserentes, quod literæ illæ, quibus mandavimus ut super hoc negotio procuratores ad nos idoneos destinares, ad te minime pervenerunt. Et Monachi Cantuarienses, quamvis pro aliis negotiis, ad tuam præsentiam accessissent; pro postulando tamen consensu, nec literas nec Nuncios direxerunt. Unde iidem Nuncii cum multa

A. D. 1207. multa instantia nobis supplicarunt, quatenus ex quo nobis complacuit hanc tibi honorificentiam reservare, ut monachi Cantuarienses Regium postularent assensum; quoniam hoc factum non erat, dilationem congruam concedere dignaremur; infra quam posset id fieri, ne juri tuo contingeret derogari. Contra personam electi quiddam ad ultimum proponentes, quod cum manifeste factum sit, ostium oris claudere debuissent: Præsertim cum si verum esset, promotionem ejus jam impedire non posset.

Licet autem super electionibus apud Sedem Apostolicam celebratis, non consueverit assensus Principum expectari; duo tamen Monachi fuerunt specialiter deputati, ut ad te pro requirendo assensu venirent, qui apud Doveriam fuerant retenti, ut injunctum sibi mandatum exequi non valerent; & præfatæ literæ de procuratoribus ad nostram præsentiam destinandis, tuis fuerunt nunciis assignatæ, ut eas tibi fideliter præsentarent.

Nos quoque qui super eandem Ecclesiam Cantuariensem plenitudinem potestatis habemus, —regium super hoc dignati sumus implorare favorem. Et cursor noster, qui Apostolicas tibi literas præsentavit, literas quoque Prioris ac Monachorum, qui ex mandato totius capituli Cantuariensis celebraverant electionem memoratam, super assensu petendo Regiæ sublimitati porrexit.

Ideoque non vidimus oportere denuò post hæc omnia, Regium postulare consensum; Sed illud disposuimus,non declinantes ad dextram vel ad sinistram, quod Sanctorum Patrum canonicæ sanctiones statuunt faciendum: Ut videlicet, nihil moræ vel difficultatis, rectis dispositionibus auferatur; ne gregi dominico diu defit cura pastoralis. Quocirca vel discretioni tuæ vel regali prudentiæ suggeratur à quoquam, quod aliquatenùs valeat à consummatione hujus officii revocari: Quoniam absque vi & dolo, canonica sit electio de persona idonea concorditer celebrata; sine damno famæ, & periculo conscientiæ, differre non possemus. A. D. 1207.

Tu ergo fili charissime, cujus honori supra jus deferri curavimus, secundum jus, nostro studeas honori deferre; ut gratiam divinam & nostram uberius merearis: Ne forte, si secus egeris, in eam te difficultatem inducas, de qua non facile valeas expediri: Cum tandem oporteat eum vincere, cui flectitur omne genu cælestium, terrestrium & infernorum; cujus nos vices in terris, licet immeriti exercemus.

Ne igitur eorum consiliis adquiescas, qui tuam semper turbationem desiderant; ut melius possint in aqua turbida piscari; sed nostro beneplacito te committas, quod utique tibi cedet ad laudem, gloriam & honorem. Quia non esset tibi tutum, in hac causa Deo & Ecclesiæ repugnare; pro qua beatus Martyr & Pontifex gloriosus Thomas, sanguinem suum recenter effudit: Præsertim ex quo pater & frater tuus claræ memoriæ, tune reges Anglorum, in manibus legatorum Apostolicæ sedis illam pravam consuetudinem abjurârunt.

Nos autem, si nobis humiliter acquieveris, sufficienter tibi & tuis providere curabimus; ne super hoc valeat vobis aliquod præjudicium generari.

Data Laterani, Pontificatûs nostri Anno Decimo.

Litteræ Adelheidis Comitissæ de Hollandia Johanni Regi Angliæ missæ, de Maritagio Filiæ suæ cum Comite de Los, & de liberatione dictæ Filiæ.

A. D. 1207. *Pat. 9. Johannis, m. 5. dorso.*

Domino suo dilecto Johanni Dei gratia illustri Regi Angliæ Adelheidis Comitissa Holland. Salutem & paratum obsequium.

Majestati sit notum Regiæ quod Comes de Los Filiam meam, quæ apud misericordiam est honeste recepta, quam nobis reddat Deus omnipotens in uxorem legitimam duxit ut debuit, & accepit eam de manu Comitis Otonis de Benetheym, qui fuit patruus Domini bonæ memoriæ; &, ut verum fatear, cum A. D. 1207.

eo

A.D. 1207. eo fuit in thoro legitimo 18. diebus tantum.

Post quos dies, quod vobis cum gemitu & cum dolore significo, expulso Comite, & me similiter & filia mea, ea ad partes vestras, agente Domino, tam ad meam quam ad ejus salutem transmissa dinoscitur. quia captivitas ejus in Frisia intolerabilis ei fuit; ergo Majestati Regiæ, cui semper est proprium misereri, præsentem paginam & preces porrigo, rogans humiliter quatenus, intuitu Dei, innocentem animam, longo tempore captivatam, reddatis amicis; & susurronibus, qui vobis, invidiæ causâ, mendacia fingunt & proferunt, non credatis.

Sciatis etiam quod prædicta filia mea data est Comiti in præsentia multorum Nobilium hominum, ministerialium de terra Holand. quorum consilio & assensu res facta est: Quorum nomina sunt hæc A.D. 1207.

Rogerus de Merchun,
Hugo de Wern.
Theodoricus de Alcena,
Simon & Johannes de Isbrand de Harlen.
Willielmus de Teylinge,
Walpertus & Florentinus de Leda,
Arnand. & Henr. de Riswic.
Walterus de Egmund,

Et multi hominum & ministerialium de terra Holandiæ, quorum nomina vobis exponere longum ester.

Litteræ Testimoniales de Maritagio Comitissæ Hollandiæ.

Pat. 9. Johan.

THomas Dei gratia Traject. Episcopus & Capitulum ejusdem loci, literis suis patentibus testimonium perhibent quod prædictus Comes legitime duxit in uxorem prædictam Comitissam assensu & consilio Primatis totius Holandiæ.

Et similiter Comes Otho de Benetben. hoc significat Domino Regi per literas suas Patentes.

Quæ omnes litteræ Patentes missæ sunt Abbati de Rading ad custodiendum.

Conventio Comitis de Los de servitio Regi Johanni, & Nepoti suo Regi Romanorum præstando.

A. D. 1207. *An. 9. Joh. Pat. 9. Johan. m. 5. d.*

OMnibus, &c. Ludovicus Comes de Los. &c.

Sciatis quod deveni homo Domini Johannis illustris Regis Angliæ, tanquam Domini mei, contra omnes homines & fœminas, qui vivere possint vel mori, ad regnum suum Angliæ defendendum; ita quod veniam ad ipsum, cum opus fuerit, in Regnum suum Angliæ, cum omni posse meo, ad custum meum in veniendo.

Et, cum illuc venero, ero ad defendendum Regnum suum, ut dictum est, ad custum suum, quamdiu ei placuerit contra omnes homines qui vivere possint vel mori.

Dominus autem Rex, secundum quod ego honorifice & afforciate venero ad servitium suum, mihi retornabit de custo meo quod posuero in veniendo ad ipsum, unde honor erit ei. A. D. 1207.

Si vero Dominus meus Rex opus habuerit de servitio meo in aliis terris suis, veniam ad ipsum, ad mandatum suum, ita quod honor erit ei & mihi ad perquirendum & defendendum jura sua ad custum suum.

Et præterea ego bona fide juvabo, pro legitimo posse meo, Regem Othonem nepotem suum (salvâ fide Dominorum meorum) dum idem Rex Otho fuerit ad

A. D. 1207. fidem prædicti Domini mei Regis Angliæ.

Et prætetea perquiram eidem Domino meo Regi Angliæ omnes amicos & fautores, quoscunque potero pro legitimo posse meo, ad jura sua perquirenda, & defendenda, & ad inimicos suos gravandos, & ipsum & amicos suos promovendos; ita quod, si custum ad hoc oportuerit ponere, & ipsi Domino meo placuerit, ipse custum reddet ex quo, per voluntatem & mandatum suum, custum ad hoc poni debebit.

Omnia hæc prædicta fideliter observanda tactis Sacrosanctis Evangeliis juravi, & inde subscriptos obsides inveni, scilicet,

Ernulfum fratrem meum,
Ernulfum filium Hermanni,
Gilbertum filium Walteri de ... Senescalli mei, A. D. 1207.
Herbertum filium Castellani de Monteny,
Lambertum filium Castellani de Brostam.
Godefridum filium Castell. de Los,
Reinerium filium Othonis de Burne,
Terric. filium Willielmi de Petresbenn.
Conradum filium Abraam de Gantoun.
Lamul filium Razun de Curtray.

Et præterea Cartam Willielmi Castellani de Sancto Audomaro, & Cartam Walteri Birtant eidem Domino meo Regi feci habere; per quas se de prædictis fidejussores meos constituerunt.

Teste, &c.

Hæc similiter Carta commissa fuit Willielmo Briwer Juniori deferenda prædicto Justiciario cum aliis prædictis Cartis.

De Fidejussione Walteri Birtan, pro Comite de Los.

A. D. 1207. *A. 9. Joh.* *Pat. 9. Joh. m. 5. d.*

OMnibus Walter Birtan, &c. Sciatis quod me fidejussorem constitui erga Dominum Johannem illustrem Regem Angliæ pro Lodovico Comite de Los; quod idem Comes, bona fide, & absque dolo & malo ingenio, tenebit Conventionem, factam inter Dominum Regem & ipsum Comitem, de fideli servitio ipsius Comitis ipsi Regi faciendo, secundum tenorem Cartæ suæ, quam inde fecit Domino Regi.

Et hoc, tactis Sacrosanctis Evangeliis, juravi, & huic Cartæ Sigillum meum apposui.

Testibus,

W. de Gray Cancellario Domini Regis,
Hugone de Nevill Archidiacono de Well. A. D. 1207.
Willielmo Briwerr,
Roberto de Veteri-ponte,
Gef. de Rodes,
Willielmo de London,
Wandrill. & Curcell.

Hæc Carta liberatur Willielmo Briwer Juniori deferenda & tradenda G. filio Petri Justiciario.

Item Carta Willielmi Castellani de Sancto Audomaro, sub eadem torma, liberatur eidem Willielmo, deferenda & tradenda G. filio Petri Justiciario, quæ Sigillata non erat, ad Sigillandum.

De Redemptione Amph. Till. pro 10000 Marcis.

A. D. 1207. *A. 9. Joh.* *Pat. 9. Joh. m. 5. dorf.*

DIE Jovis, proximo ante nativitatem beatæ Mariæ, apud Holewell, in Blakamor, convenit inter Dominum Johannem Regem Angliæ & Amph. Till. de redemtione ipsius Amph. Till. videlicet, Quod idem Amph. dabit domino Regi decem millia Marcarum, de quibus pacabit, antequam exeat de prisona, duo millia Marcarum. A. D. 1207.

Et decem equos, quilibet de pretio triginta Marcarum, vel triginta Marcas pro quolibet.

Et

A.D. 1207. Et de septem millibus & septingentis Marcis dabit Domino Regi obsides, scilicet, fratrem suum, & filium suum, & duas filias suas, & quinque de militibus suis prisonibus, quos Dominus Rex eligere & retinere voluerit.

Prædictos vero obsides suos, scilicet, fratrem, filium & filias suas venire faciet in Angliam, antequam exeat de prisona, infra natale Domini, Anno, &c. Nono.

Et per prædictam redemptionem & obsides suos liberabuntur omnes milites ipsius Amph. quos idem Rex habet in prisona, præter prædictos quinque, qui remanebunt similiter obsides donec prædicta pecunia tota persolvatur.

Set ipse Amph. postquam reddiderit prædicta duo millia Marcarum, & decem equos, vel pretium eorum, sicut prædictum est, & prædictos obsides venire fecerit, ut dictum est, tunc liberabitur & ibit in patriam suam ad quærendam redemptionem suam; &, si eam perquirere, & reddere potuerit ad terminos, quos Dominus Rex ei constituet, in recessu suo eam reddet ad gratum Domini Regis, &, eâ solutâ, liberabuntur prædicti obsides sui, tàm milites quàm alii.

Si vero eam reddere non poterit, sicut dictum est, idem Amph. redibit, & ponit se in prisona Domini Regis; & tunc liberabuntur frater, & filius, & filiæ ipsius, & quinque milites prædicti remanebunt in prisona; & remanebunt Domino Regi duo millia Marcarum prædicta, & decem equi, vel pretium eorum quieta in deperdito ipsius Amph. A.D. 1207.

Debet autem idem Amph. facere constare Domino Regi, per Hospital. fide dignos, antequam eat de prisona, quod prædictus frater, & filius, & filiæ ejus sunt ei germanæ, & de matrimonio.

Et, si præfatus Amph. redierit in prisona, & reduxerit secum in prisona de prædictis militibus suis, qui cum eo liberati fuerunt, Dominus Rex reddet ei, de prædictis millibus Marc. & de pretio prædictorum 10 equorum, quæ cum aliis millibus Marc. sunt in deperdito, ut dictum est, quæ tamen pertinent ad prædicta millia Marc. & pretium decem equorum prædictorum, secundum numerum militum suorum qui secum redierint in prisona.

Et in hujus rei testimonium Dominus Rex sigillum suum apposuit parti hujus Cyrographiæ, quæ prædicto Amph. remanebit; & idem Amph. similiter sigillum suum apposuit parti quæ Domino Regi remanebit.

Litteræ Innocentii Papæ Baronibus Angliæ, quod Regem inducant ne consilia maturiora spernat.

A. D. 1208. An. 9 Joh. NObilibus viris universis magnatibus in Anglia constitutis.

Si carissimo in Christo filio nostro Johanni Anglorum illustri Regi fidem debitam observatis, quam Deo, tam nobis noveritis esse gratum.

Cum autem ita vos oporteat terreno Regi fideliter adhærere ut cælestem nullatenus offendatis, in hoc debet fidelitatis vestræ sinceritas vigilare, ut à proposito, quod idem Rex contra Deum concepisse videtur, venerabilem fratrem nostrum Cantuariensem Archiepiscopum, & in eo commissam sibi Ecclesiam persequendo, fideli eum consilio revocetis; nec permittatis ipsum, quantum in vobis fuerit, consilium abjicere pietatis, & in consilio impiorum abire; quorum, in uno die, omnes cogitationes peribunt; consilio Domini, quod in vacuum evacuare conantur, in æternum manente. A. D. 1208.

Sane cum, secundum evangelicam veritatem, servire duobus Dominis non possitis, procul dubio vobis expedit ut in eo, quod præfatus Rex Deo contrarium sese ponit, nequaquam foveatis eundem; sed timorem divinum præponentes humano, ipsum cum illis, qui sub ejus cubito manu adulatrice pulvillos consuunt, non palpetis: nec dubitetis, ad tempus, ei, pro causa justitiæ, displicere, quoniam hoc pietatis opus vobis, ad ejus odium, non officiet, sed tandem proficiet ad amorem; qui profecto, cum ad cor redierit, usus consilio saniori, vos quidem pro consilii puritate carissimos, eos, autem, quorum prava

A.D. 1208. prava modo suggestione seducitur, habebit exosos; & sic demum, medicinali minu sanatus agnosceret, quàm dissimilibus studiis, morbum mentis suæ consilia malignantium aggravaverint, & sollicitudinis Apostolicæ medicamenta sanarint.

Nobis quoque, qui circa ipsum medici vices agimus, ad gratiarum actiones assurget; & medecinæ, cujus pridem acerbitatem horruerat, tandem laudabit effectum; recognoscensque quod ipsum sincerissima dilexerimus caritate, fatebitur quod, quando castigatur qui diligitur, tunc circa ipsum pietas exercetur: Habet enim amor plagas suas, quæ dulciores sunt cum amariùs inferuntur.

Quocirca nobilitatem vestram monemus attentius & propensius exhortamur, per Apostolica vobis scripta in remissionem peccaminum injungentes, quatenus apud eundem Regem fidelibus persuasionibus & salubribus consiliis insistatis per viam Roboam minime incedendo, consilia maturiora non spernat; set eos, qui caput ejus oleo peccatores impinguant foventes ipsum in malo, tamquam adulatores despiciat, & velut corruptores expellat.

Ac, recolens quod Oza, pro eo quod in arcam, devotè quidem set indignè, manus extenderat, a Domino sit percussus; ad ecclesiastica jura manum mittere non præsumat, ne qui Regnum Balthasar, judicio manûs scribentis, *Mane, Thechel, Phares*, inopinabiliter occupari permisit a Persis, ei propter Ecclesiam suam, quam inaniter humiliare dispenit, graviter indignetur: Sed potius recogitet dona Dei, qui eundem, in conspectu Regum, sua benignitate magnificans, per Ecclesiæ Romanæ favorem, nomen & potentiam suam, inter cæteros mundi Principes, magnifice dilatavit. A.D. 1208.

Vos igitur, quorum fidem atque prudentiam Regis & Regni necessitates debent efficaciter experiri, sic, in articulo mali hujus, intentioni præfati Regis occurratis fideliter ac prudenter, ut non patiamini vos & Regnum ejus in illam perturbationem induci qua, quod absit, de facili nequeat expediri.

Nos enim, qui pro justitia causæ hujus si forsitan expediret, certare usque ad mortem nullatenus vitaremus, a defensione libertatis ecclesiasticæ manum Apostolicam retrahere non disponimus; qua protecto abbreviata non est, immo, per Dei gratiam, sic extenta quod, in quem furit ex meritis aggravata spiritualiter & temporaliter, ingens pondus oppressionis inducere valebit in ipsum.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum.

De salvo conductu pro Nuncio Imperatoris Constantinopolitani.

A.D. 1208. *An. 9. Joh. Pat. 9. Johannis, n. 17.*

REX, &c. Sciatis nos suscepisse in custodiam, & protectionem nostram, & conductum nostrum Petrum Girardum, Nuncium Domini Henrici Imperatoris Constantinopol. & omnes res suas, quas ipse secum adducet, ad proficuum prædicti Imperatoris, per totam potestatem nostram.

Et prohibemus ne quis ei aut rebus prædictis forisfaciat.

Et valeant litteræ istæ ad Festum Sancti Michaelis, Anno Regni nostri Decimo. A.D. 1208.

Teste meipso,

W. Cancell. & Comite W. Marescallo.

Apud Bristol. sexto die Martii, Anno Regni nostri Nono.

Salvus

A.D. 1208. A.D. 1208.

Salvus conductus pro Cancellario Regis Castellæ.

A.D. 1208. An. 9. Joh. Pat. 9. Johannis, m. 2. n. 16.

REX omnibus, &c. Sciatis quod concessimus Cancellario Regis Castellæ salvum & securum conductum in veniendo ad nos, & morando in terra nostra, & redeundo usque in quindecim dies post Pentecosten Anno Regni nostri Nono; ita tamen quod, in itinere illo, non tractet de aliis negotiis, quam de negotio quod inter nos & Dominum suum Regem Castellæ tractatur. A.D. 1208.

Teste meipso apud Divis. octavo die Martii.

Alienora Ducissa Britanniæ & Comitissa Richemund. Oratores suos ad Johannem Regem delegat.

A.D. 1208. Pat. 10. Johannis, m. 5. d.

ALienora Ducissa Britanniæ & Comitissa Richemund. dilectis & fidelibus suis Dominis, Nanatens. & Venens. & de Cornubia, Episcopis; Et Eudoni de Ponte, & Gaufrido Espine, & Olivero de Rugy, & Pagan de Malo-Estractu, & omnibus aliis Baronibus & Fidelibus suis de Britannia salutem.

Grates vobis multiplices referimus super hiis quæ nobis mandastis, & nos rogamus attentius quatenus vos supranominati ad Dominum Avunculum meum Regem Angliæ in Angliam veniatis, scituri pro certo quod adventus vester, Deo volente, nobis & vobis ad magnum cedet commodum & honorem, & per Dei gratiam ad liberationem nostram. A.D. 1208.

Locutæ autem sumus cum eodem Avunculo nostro de conductu vobis præstando; & ipse gratum habet adventum vestrum, & vobis mittit litteras suas Patentes de conductu, & vos omnes per litteras illas securè veniatis, vel quot poteritis, si omnes venire non possetis.

Teste meipso apud Sarum vicesimo septimo die Maii.

Salvus conductus pro prædictis Oratoribus.

A.D. 1208. Pat. 10. Johannis, m. 5.

REX venerabilibus in Christo patribus Dominis, Nanatens. & Venens. & de Cornubia, Episcopis; & dilectis sibi Eudoni de Ponte, Gaufrido Espine, & Olivero de Rugy, & Pagan de Malo-Estraru, salutem.

Sciatis quod, ad petitionem karissimæ neptis nostræ, concessimus quod ad nos veniatis in Angliam, locuturi nobiscum de negotiis nostris, & suis, & vestris.

Et ideo vobis has literas nostras Patentes de conductu mittimus, mandantes quod vos omnes, vel quotquot poteritis ad nos secure veniatis, quia salvum vobis & vestris, qui vobiscum venerint, præstamus conductum in veniendo, & apud nos morando, & in redeundo, secundum quod convenit inter nos de mora vestra, & secundum quod tempus & aura vos tenebunt. A.D. 1208.

Teste meipso apud Suhampt. vicesimo nono die Maii, Anno Regni nostri, Decimo.

Indulgentia Papalis omnibus qui annuatim ad Sancti Edwardi Ecclesiam Westmon. accesserint.

A. D. 1208. A. 10. Joh. Ex Orig. In Turre London.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis Abbati & Conventui Westmonasterii London. ordinis Sancti Benedicti, salutem & Apostolicam benedictionem.

In sanctorum festivitatibus, quæ a Christi fidelibus votiva celebritate coluntur, dignis laudibus glorificatur omnipotens, sanctis ipsis debitus honor impenditur, & animarum profectus devotione congrua procuratur.

Unde nos, qui fidelium ipsorum curam gerimus generalem, cum, præ omnibus, quæ nostræ incumbunt sollicitudini, ad illorum salutem intendere teneamur; multo desiderio cupimus ut illorum memoriam, quos exutos jam corpore stolâ gloriæ induit Rex cœlestis, venerabiliter recolentes, ipsorum festa & celebri agant observantia, & solempnitate annua prosequantur: ac, ut tanto accuratius ad eorum cultum se præparent, quanto plus ipsum animabus senserint profuturum, eum nunnunquam insigniis quibusdam spiritualibus, indulgentiis videlicet & remissionibus, magnificare studemus, ipsas, devotè illum exequentibus, benignitate apostolicâ largiendo. A. D. 1208.

Hinc est quod, cum Ecclesia vestra in honore beati Edwardi constructa esse dicatur, Nos, ipsum coli reverentia cupientes, omnibus, verè pænitentibus & confessis, qui ad eandem Ecclesiam, in illius festo, purâ intentione accesserint annuatim, de omnipotentis Dei misericordia, & beatorum Petri & Pauli, Apostolorum ejus, auctoritate confisi, unum annum & quadraginta dies de injuncta sibi pœnitentia misericorditer relaxamus.

Dat Assisii 2. Kal. Junii Pontificatûs nostri Anno 11.

Littera Credentiæ missa Hiberniæ Regibus & Magnatibus.

A. D. 1208. An. 10. Joh.

REX, &c. Regi Conaciæ, & omnibus aliis Regibus,& Magnatibus Hiberniæ Salutem.

Mittimus ad vos dilectos & fideles nostros venerabilem Patrem nostrum Dominum

A. Fernensem Episcopum, &

M. Filium Henrici Justiciarium, nostrum, & A. D. 1208.

Philippum de Wygorn.

Mandantes vobis quod fidem habeatis hiis quæ vobis dixerint ad honorem & commodum nostrum, & fidem vestram.

Teste meipso apud Bristol. 20. die Junii.

Conventio facta inter Johannem Regem Angliæ & Wennuen. filium Hoeni de Keneliac de Liberatione ejusdem Wennuen.

A. D. 1208. Pat. 10. Johan. m. 2. d.

1. HÆC est conventio facta inter Dominum Johannem Regem Angliæ, & Wennuen. filium Hoeni de Keneliac apud Salopebir. vigilia beati Dionisii, Anno Regni ejusdem Domini Regis 10. scilicet quod idem Wennuen. concessit & juravit, tactis Sacrosanctis Evangeliis, A. D. 1208.

quod

A.D. 1208. quod fideliter serviet eidem Domino Regi de se & de terra suâ in perpetuum.

2. Et quod stabit juri in Curiâ ipsius Regis, ad summonitionem suam, de omnibus quæ erga ipsum proponentur.

3. Et inde dabit Domino Regi 20. obsides subscriptos videlicet.

Mereducum filium Kadugan filii Griffini
Wen filium Wronii filii Eynem.
Rired Gob filium Meuric,
Robertum filium David Gob,
Terenerd filium Madoc, filii Terenerd.
Lenelinum filium Crabern. filii Hedeuenit,
Eyneon filium Hedeweni flam,
Madocum filium de Hewent,
Primogenitum filium Caelm, filii Loweerh.
Howelinum filium Geneclin. filii Rired,
Griffinum filium Tyneon, filii Kenelni,
Eyneom filium Hoel Seys,
Griffinum filium Mereduc, filii Philipp.
Kounclin filium Eyneon filii Teperverd,
Madoc filium Milon, filii Tyel,
Primogenitum filium Meuric, filii Kenewret, de sponsa sua.
Tuder filium Mener.
Primogenitum filium Keloun de uxore sua.
Madoc filium Kenon,
Griffinum filium Eyneon, filii Sulien.

4. Convenit etiam inter eosdem quod à prædicto die Sancti Dionisii infra octo dies sequentes reddet idem Wennuen. ipsi Domino Regi 12. obsides ad minus de prædictis 20. obsidibus, alioquin idem Wennuen. remanebit Domino Regi tanquam forisfactus suus; ita quod Dominus Rex de corpore ipsius facere poterit voluntatem suam. A.D. 1208.

5. Pro 8. vero obsidibus, qui restant liberandi præter prædictos 12. obsides, remanebit idem Wennuen. in custodia Domini Regis, ubi Domino Regi placuerit; vel tenentias, quas Dominus Rex habere voluerit, ei habere faciet tenendas, donec prædictos 8. obsides ei habere fecerit.

6. Dominus vero Rex suscepit interim terram ipsius Wennuen. in custodia quod fortia ei non inferetur, quod, si fieret, Dominus Rex id faceret emendari.

7. Postquam autem idem Wennuen. prædictos 20. obsides Domino Regi, ut dictum est liberaverit, corpus ipsius Wennuen. deliberetur.

Testibus,

Domino P. Winton. Episcopo,
W. Comite Waren.
W. Comite Sarum.
Roberto filio Walteri,
Willielmo de Cantilupo,
Willielmo filio Alani,
Roberto Corbet,
Hugone Pantolf.
Johanne Extraneo, & aliis.

De Remissione Leulino Walliæ Principi, qui Joannam Regis Filiam notham duxerat in uxorem.

A.D. 1208. Cl. 10. Joh. Pat. 10. Johannis, n. 9.

REX omnibus, &c. Sciatis quod omnino remittimus dilecto nostro Leulino malivolentiam nostram, quam erga ipsum conceperamus pro Castris & terris Wennuwen. ab ipso & suis occupatis, & pro aliis injuriis, eidem Wennuwen. illatis dum esset in custodia nostra, ex quo ipse inde fecerit quod se facturum nobis mandavit juxta tenorem literarum suarum, quas recepimus in vigilia Nativitatis Domini apud Bristoll. per manum Esturici Clerici sui, & legi fecimus coram

Domino Winton, & } *Episcopis.*
Domino Bathon. }
Et W. de Gra. Cancellario nostro, &
G. Filio Petri Justiciario, &
W. Bruwere,
H. Archidiacone Wellen.
Rogero de Thoen.
G. de Acres. A.D. 1208.

Et aliis fidelibus nostris qui tunc præsentes aderant.

Et quod ipsum deinceps pro filio habebimus in eo affectu paternæ dilectionis, quâ unquam meliùs habuimus, & omnia sua, tanquam dominica nostra, & res dilecti filii nostri, manutenebimus & custodiemus, & in hujus rei, &c.

Teste meipso apud Bristoll. 26 die Decembris Anno Regni nostri 10.

De

De Bonorum restitutione Reginæ Berengariæ Innocentius Papa facienda.

A. D. 1209. *An. 10. Joh.* Johanni Regi Anglorum illustri. Quantum celsitudini Regiæ in negotio cariffimæ in Christo filiæ Berengariæ quondam Anglorum Reginæ illustris hactenus detulerimus, si melius notavisses, forsitan & tu nobis, immo ei cujus vicem licet immeriti gerimus, ad quem ascendunt à maxilla descendentes ab oculo lacrymæ viduarum, quas etiam exaudire, cum ad eum vociferaverint, se altissimus pollicetur, curasses in hac parte deferre, ac tandem vincens salubriter temetipsum, preces & monita nostra tibi super hoc plus quam octies replicata effectui mancipasses, nec coegisses præfatam Reginam totiens fatigari laboribus & expensis, quam ex strenuitate regali nobis non exhortantibus honorare debueras, & ab aliis pro viribus defensare, considerato perspicue quod id ad tuum honorem cederet & salutem.

Ecce jam octo annis & amplius apud te, propter hoc precibus & monitionibus insistentes, expectavimus patienter si quo modo, tuæ saluti consulens & honori, eidem Reginæ super Dotalicio suo, medietate mobilium inclytæ recordationis Regis Ricardi fratris tui, & quibusdam aliis quæ sibi competere asserit, satisfacere procurares, deferendo Deo & nobis, qui forte plus debito tibi detulimus in hac parte.

Sed nec sic adhuc potuimus proficere sicut effectus indicat, & sæpedictæ Reginæ querela nostris auribus totiens inculcata, cum non solum ei satisfacere non curaveris, verum etiam nec coram judicibus illis, quibus negotium ipsum dinoscitur pluries commisisse, volueris justitiam exhibere; qui non tantum cavere debueras ne à te injuriarum actio nasceretur, sed etiam cohibere quoslibet tuæ ditioni subjectos ne injuriam cuiquam facerent, cum ad malefactorum vindictam, laudem verò bonorum gladium susceperis bajulandum.

Certè non minus serenitati Regiæ quam ipsi Reginæ, immo longe amplius expedisset nostris super hoc acquievisse monitis & consiliis, per quæ divinam placare potueras Majestatem (quam propter injuriam sæpedictæ Reginæ illatam videtis graviter offendisse) ac etiam laudem in conspectu hominum promereri; quia etsi ei super damnis esset rerum temporalium satisfactum, tibi damnum innocentiæ resarcisses, quod non est dubium esse majus. A. D. 1209.

Veruntamen si te forsan existimes eidem in aliquo non teneri, coram nobis, qui personam hominis in judicio non accepimus, set justum judicium, prout ille nobis inspirare dignatur qui omne judicium dedit filio, judicamus, saltem ipsi debueras justitiam exhibere, ac non uti potentiæ magnitudine contra illam; sciens quod potentior est te, ille qui facit misericordiam & judicium omnibus injuriam patientibus, & in Regno hominum dominatur.

At tu hæc prour convenit non attendens, nec satisfacere illi, nec subire super prædictis Judicium cum eadem hactenus voluisti; cum enim post octo annos elapsos, per quos regiæ serenitati detulimus, nolentes ulterius deferre homini contra Deum, qui viduam voce prophetica præcipit defensari, tibi dederimus in mandatis ut usque ad festum Nativitatis beatæ Mariæ, proximo præteritum, per Procuratorem idoneum te nostro conspectui præsentares, exhibiturus sæpe fatæ Reginæ, vel Procuratori ejusdem super præmissis & aliis, si qua forte adversus te duceret proponenda; quod ordo posceret rationis, tu id efficere penitus contempsisti, licet dilectus filius prior Wigorniensis, de mandato venerabilis fratris nostri Wigorniensis Episcopi, exhibitis tibi litteris nostris, præfatum terminum ex parte nostra tuæ magnitudini peremptorium assignarit, sicut venerabiles fratres nostri Eliensis & præfatus Wigorniensis Episcopi, quibus super hoc direximus scripta nostra, per suas nobis litteras intimarunt; Procuratore ipsius Reginæ ad prædictum terminum ad sedem apostolicam accedente, ac per quatuor menses & amplius expectante.

Quia igitur contra salutem nostram & tuam tibi deferre ulterius nec volumus nec debemus, serenitatem regiam monemus & exhortamur attentius in virtute Spiritûs Sancti, firmiter injungentes quatenus usque ad sex menses, post susceptionem præsentium, aut præfatæ Reginæ satisfacias congrue de prædictis aut componas, si fieri possit, amicabiliter cum eadem, vel per sufficientem & idoneum responsalem te nostro conspectui repræsentes,

A. D. 1209. sentes, exhibututis eidem vel Procuratori suo super iis, & aliis, quæ adversus te duxerit proponenda, justitiæ complementum. Alioquin extunc in Somersetshire Manerium de Yvecestre, & Manerium de Meretoc cum pertinentiis eorumdem, & totam Rotelandam cum pertinentiis ejus, & Manerium de Keten cum tota Socka, & Brudecroft, & Nortusham cum pertinentiis eorumdem: Et in Barchescire Manerium de Lamburn cum pertinentiis ejus; & in Wiltescire, Westburi, Wilton & Malmesburi, cum pertinentiis eorumdem; & in Sudsex Villam Arundellæ cum honore ae pertinentiis suis; & Civitatem Cicestriæ cum ipsius pertinentiis; & in Oxonefordescire Villam de Stanton cum pertinentiis ejus; & in Nordbantonscire, Rokingbam cum pertinentiis ejus, & Villam de Nordhanton; in Devenescire Manerium de Keinton, & Leston cum pertinentiis suis, ac Manerium de Alrichescore cum Villa de Soloncumbis, & Quenewke cum pertinentiis suis; & Civitatem Exoniæ; & in Sudhamtonscire Manerium de Wlfintonia cum pertinentiis suis: & in Hertfordescire Berchampstede cum toto honore ac pertinentiis ejus; ac in Essex, Villam de Waltham cum pertinentiis ejus: & in London Eya Reginæ: & in Lincolnscire Graham cum pertinentiis suis: & Villam de Stamford cum pertinentiis ejus; ac in Glouvescestrescire honorem de Berkleia, ae pertinentias ejus.

A. D. 1209. Cum omnibus aliis Maneriis, Villis, & Castris quæ ad Dotalicium præfatæ Reginæ spectare noscuntur; necnon demania, Maneria tua in prædictis Comitatibus constituta, de quibus præfata Regina lanam debet habere; licet omnia prædicta ex alia causa supposita sint sententiæ interdicti, propter hoc pari sententia specialiter decernimus alligata, ut in iis omnibus nequaquam interdicti sententia relaxetur donec super hoc satisfeceris competenter, dantes districte venerabilibus fratribus nostris Roffensi & Saresberiensi Episcopis nihilominus in præceptis ut ipsi, humana gratia & mundano timore postpositis, præfatam sententiam publicent & faciant, sublato cujuslibet contradictionis & appellationis obstaculo, auctoritate nostra firmiter observari.

Quod si nec sic tua poterit durities emolliri, in te manus nostras fortius curabimus aggravare, sciturus quod quantumcunque te, sicut carissimum in Christo filium, diligamus, quia tamen in tuæ salutis dispendium tibi ulterius non credimus deferendum, nullam omittemus penitus rationem, quin nostrum officium exequamur, donec, ad cor rediens, super hoc Apostolicæ sedi te offeras pariturum.

Datum Laterani duodecimo Kal. Februarii, Pontificatûs nostri Anno undecimo.

Litteræ Johannis Regis Angliæ certis per Germaniam magnatibus missæ, de Othone Rege & Nepote suo.

A. D. 1209. *An. 10. Joh. Pat. 10. Johannis, n. 4. d.*

VEnerabilibus in Christo patribus Dominis Moguntin. Colon. Maydeburgensi, Treuerensi: Dei gratiâ, Archiepiscopis, & Spirenf. Leodicenf. Cameracenf. Herbipol. Argentun. Metenfi Alnestod. Manaster. Ildelshem. Traject. Episcopis; & de Volda, & Hersfeld Abbatibus; & viris nobilibus & amicis karissimis, Duci Saxon. Duci Brabant. Landegrave Durnis. Duci Cermf. C. Marchioni Austriæ, T. Marchioni de Misa, A. Marchioni de Brair. Duci Bavariæ, & Duci Austriæ, Johannes, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, &c.

A. D. 1209. Litteras quorumdam ex vobis suscepimus, quas Nepos noster Dominus Rex Otho nobis destinavit, per Fratrem suum Nepotem nostrum Ducem Saxoniæ, & Camerarium, & Senescallum suum, quos de voluntate & conscientia omnium vestrûm emanâsse credimus; & habuimus super hiis, quæ nobis consuluistis, magnum tractatum & diligens consilium cum fidelibus nostris, qui nobis consulerint quod nos consilio & voluntati vestræ adquiesceremus, quatenus de jure possemus.

Unde ad prædictum Regem, & ad vos mittimus dilectos & fideles nostros

A. D. 1209. W. Comitem Sarr. fratrem nostrum, & fratrem R. Priorem Hospitalis Jerusalem in Anglia, & Adam de Portu, & A. Archidiaconum Wi. & H. Archidiaconum Stafford, per ipsos ei & vobis significantes ea quæ in prædicto Consilio nostro accepimus; & vestram rogamus discretionem quatenus, pro Deo, & honore nostro, juxta quod ipsi ——— disponerent, intendatis & procuretis ea fieri, quæ honori dicti Regis, Domini vestri & Nepotis nostri, & honori vestro magis videritis congruere & meliùs expedire.

Volumus autem vos non latere quod, ex *eo quod regendum Regnum* suscepimus & potestatem habuimus, multoties ei, etiam ad gravamen nostrum, subvenimus, ejus plurimum desiderantes sublimationem; & jam tempus esset quod id nobis remuneraret, & quod nos *alter alteri* adinvicem subvenerimus, cum tanta & talis jampridem inter nos facta sit confœderatio, & scriptis & sacramentis firmata, quæ de jure rumpi non poterit, nec debebit. A. D. 1209.

Teste Domino Winton. Episcopo apud ——— vicesimo quarto die Martii.

De Feodo 1000 *Marcar. soluto H. Duci Saxon.*

A. D. 1209. *A.* 10. *Joh. Pat.* 10. *Johannis, m.* 1. *n.* 4.

REX omnibus, &c. Sciatis quod J. filius Hugonis liberavit, per præceptum nostrum, H. Duci Saxon. mille Marcas de dono & de feodo suo.

Et Henr. de Ver quadringentas Marcas ad liberationes Servientum & Balistar.

Et in Camera nostra centum & triginta Marc. per manum W. Archid. Hunted. de pecunia, quam Regin. de Cornhill. liberavit apud Windlesor. A. D. 1209.

Et hoc vobis mandamus ut sciatis ipsum inde esse quietum.

T. W. Archid. Hunted. apud Lameh. 24 Mart per eundem.

Johannes Rex sub protectione sua suscipit Conradum de Wilra, Senescallum Othonis Imperatoris.

A. D. 1209. *An.* 10. *Joh. Pat.* 10. *Johannis, m.* 1. *n.* 5.

REX omnibus, &c. Sciatis quod Conradus de Wilra Senescall. illustris Regis Othonis Nepotis nostri, & terra sua, & homines, & res, & possessiones suæ, quas habet in Anglia, sunt in custodia & protectione nostra.

Et ideo vobis mandamus & firmiter præcipimus quatinus ipsum & omnia sua custodiatis, manuteneatis & defendatis, sicut nostra dominica; & non faciatis, aut fieri permittatis ei, aut suis aliquam injuriam, gravamen aut molestiam.

Et, si ei, aut suis in aliquo forisfactum fuerit, id eis sine dilatione faciatis emendari. A. D. 1209.

Concessimus etiam eidem Seneschallo quod ipse sit quietus de placitis & querelis; & quod ipse, & terra sua, & homines sui sint quieti de Sciris, & Hundredis, & de Sectis Scirarum, & Hundredorum, quamdiu ipse fuit in servitio nostro in Alemanniâ per præceptum nostrum.

T. Galfrido Filio Petri apud London. vicesimo quarto die Martii, Anno Regni nostri Decimo.

De

De quindecim millibus Marcarum, solvendis Regi Angliæ per Regem Scotiæ.

A. D. 1209. An. 11. Joh. L. A. 6. CLXXXV. penes Camerar. Scaccar.

Villhelmus, Dei gratiâ, Rex Scotorum omnibus, ad quos præsens Carta pervenerit, salutem.

Sciatis quod tenemur reddere Domino nostro Johanni illustri Regi Angliæ quindecim millia Marcarum ad terminos subscriptos, scilicet.

1. Ad festum Sancti Andreæ Apostoli, Anno Regni ejusdem Regis Johannis undecimo, tria millia Marcarum, & septingentas, & quinquaginta Marcas.

2. Et ad Pentecosten proximam, scilicet, Anno Regni ejusdem Regis Johannis, duodecimo, tria millia Marcarum, & septingentas, & quinquaginta Marcas.

3. Et ad subsequens festum Sancti Andreæ Apostoli, Anno eodem, tria millia Marcarum, & septingentas, & quinquaginta Marcas.

4. Et ad Pentecosten proximo sequentem, scilicet, Anno Regni ejusdem Regis Johannis decimo tertio, tria millia Marcarum, & septingentas, & quinquaginta Marcas, pro habenda benevolentia ejusdem Domini nostri Johannis Regis Angliæ, & pro Conventionibus tenendis, quæ inter ipsum & nos factæ, & per Cartas nostras hinc & inde confirmatæ sunt. A. D. 1209.

Et pro hac pecuniâ, & ad prædictos terminos reddendâ, & pro eisdem terminis fideliter tenendis, dedimus ei in tenentiam, obsides nostros quos habet, & qui in prædictis Cartis nostris nominati sunt; exceptis duabus filiabus nostris quas ei liberavimus.

Et cum prædictam pecuniam, ad terminos præscriptos, ei persolverimus, ipse nobis hanc Cartam nostram reddet quietam.

Testibus,

Domino W. Episcopo Sancti Andreæ.
Philippo de Valonnis,
Roberto de Ros,
Roberto de Veteri Ponte.

Apud Northampton septimo die Augusti.

Litteræ Innocentii Papæ de intendendo ad succursum Terræ Sanctæ.

A. D. 1211. An. 13. Joh. Ex Orig.

Innocentius Episcopus servus servorum Dei, charissimo in Christo filio Johanni Regi Anglorum illustri salutem & Apostolicam benedictionem.

Litteras, quas nobis regia sublimitas destinavit, recipimus benignitate; & quæ de Treugis, initis cum carissimo in Christo filio nostro Philippo Rege Francorum illustri, significasti per eas notavimus diligenter.

Cum igitur Treugas ipsas, ut subvenire possis expeditiùs terræ Sanctæ, asseras iniisse, Serenitatem tuam rogamus, attentiùs monentes & exhortantes in Domino, quatenus ad ejusdem terræ succursum intendas solicitè ac potenter. A. D. 1211.

Dat. Lateran. decimo quarto Kal. Novembris, Pontificatûs nostri Anno decimo quarto.

De

De Nunciis hinc inde inter Regem & Othonem Imperatorem.

A.D. 1212. An. 14. Joh. Claus. 14. Johannis, m. 8. d.

Kariffimo Nepoti fuo Othoni Romano Imperatori illuftriffimo, Johannes, eadem gratia, Rex Angliæ, &c. & intimum debitæ dilectionis affectum.

Excellentiæ veftræ Litteras & Nuncios cum gaudio fufcipimus, & cum ea devotione, qua debuimus, grates veftræ dilectioni referentes uberimas de bono & dulci mandato veftro, de quo multum confidimus, & de Nunciis veftris viris providis & difcretis, de quibus plurimum vos laudamus. A.D. 1212.

Mittimus autem ad vos Nuncios noftros viros folempnes, fcilicet, fideles & familiares noftros, Walterum de Gray Cancellarium noftrum, Sayer. de Quency Comitem Winton. Willielmum de Cantilupo Dapiferum, & Robertum Trefgoz, rogantes quatenus eis, fuper hiis, quæ vobis ex parte noftra dixerint, fidem habeatis indubitatam.

De Homagio per Reginaldum Comitem Boloniæ Johanni Regi Angliæ faciendo.

A.D. 1212. A. 14. Joh. Cart. 14. Johannis, m. 7.

Omnibus Chrifti fidelibus, hanc Cartam infpecturis, Reginaldus Dammartin Comes Boloniæ, falutem.

Sciatis quod homagium & fidelitatem feci Domino Regi Angliæ Johanni, tanquam Domino meo ligio, & quod fideliter ei ferviam quamdiu vixero contra omnes mortales, & fine ipfo pacem vel treugam non faciam cum Rege Franciæ, vel cum Lodovico filio fuo, vel cum aliquo alio quem inimicum ejus fcierim.

Et hoc fideliter & firmiter obfervandum ego propriâ manu juravi, & fideles mei, Simon frater meus, Wallo de Cupella, Hugo de Beftely, Johannes de Leftes, & Gulielmus frater meus, & Robertus Marefcallus idem juraverunt. A.D. 1212.

Et, ad majorem hujus rei fecuritatem, liberabo ei obfides fubfcriptos, S. Uxorem meam, duos filios Willielmi de Fiennes, filium Johannis de Seningeham, filium vel filiam Comitis de Clunny, Simonem filium Juliani de Canewell, filium Danielis de Betenecurt, filium Anfelmi de Riparia, filium Willielmi de Odria, & infuper Domino meo Regi hanc Cartam meam feci. Teftibus, &c.

Litteræ Vicecomiti Thuwarc. de Othone Imperatore, de fervitio Com. Boloniæ, &c.

A.D. 1212. A. 14. Joh. Claus. 14. Johannis, m. 9. d.

Rex Vicecomiti Tuwarc. &c. Sciatis quod Dominus Imperator, Nepos nofter mifit ad nos in Angliam Comitem Boloniæ ad faciendam voluntatem noftram, & manucepit fuper corpus fuum & animam fuam quod idem Comes fideliter nobis inperpetuum ferviet.

Mifit etiam nobis, per eundem Comitem, literas fuas de credentia, mandans quod totis viribus fuis, quando & ficut voluerimus, nos paratus effet adjuvare. A.D. 1212.

Quædam etiam alia verba privata nobis fignificavit quæ litteris adhuc commendare noluimus, fed, Deo volente, vobis fperato citius præfentialiter exponemus.

Mandavit etiam per literas fuas omnibus, qui ei in fide & in amore tenentur,

A.D. 1212. tur, quod, ficut nos diligunt, nobis tantquam caro avunculo suo sint auxiliantes ad jus nostrum conquirendum, & quicquid nobis fecerint sibi factum reputabit.

Fecit igitur idem Comes penitus nostram voluntatem, & in die Ascentionis Domini nobis homagium & fidelitatem apud London facturus erit coram multitudine Comitum & Baronum, quos illuc generali edicto fecimus summonerl.

Hæc autem ita publice apud London fieri voluimus, ut amici nostri gaudium & inimici nostri confusionem habeant manifestam.

Credimus autem quod, Dei & amicorum nostrorum auxilio, nobis, in brevi, ad jura nostra conquirenda accrescet fortitudo.

Ad hæc vobis mandamus quod cum ille, de quo nobis mandastis, ad nos venerit, mittatis ad nos fideles nostros Odon. de Sancto Bertwin. & Radulfum de Normanvill. & quod apud ipsum Inveneritis, per ipsos nobis significetis. A.D. 1212.

Mandetis etiam nobis de statu Hugonis de Bancay, qui se multum intromisit, ut audivimus, de habenda custodiâ Villæ de Thuwarc. & sciatis quod, ex quo illud audieramus, mandavimus Ballivis & Constabulariis nostris ut se de illius custodiâ præcaverent.

Ad hæc sciatis quod Dominus Imperator nobis mandavit illos mendaces extitisse, qui nobis dederunt intelligere quod ipse Nuncios Regis Franciæ receperat; quia nullos ipsius Nuncios sine nobis recipiet; & nos rogavit ut nos, sine eo nullos recipiamus: Et dixit quod, si homines sui, qui hoc nobis intelligere fecerunt, proditores sui erant; &, si nostri homines, tunc nostri proditores fuerunt.

Hoc autem vobis mandamus ut hæc sciatis, &, quibus videritis communicanda, communicetis.

Teste meipso apud Lameh. quarto die Aprilis.

De Fœdere inter Johannem Regem Angliæ, & Ferandum Comitem Flandriæ componendo.

A.D. 1212. *An. 14. Joh. Claus. 14. Johannis, m. 9. d.*

REX Ferando Comiti Flandriæ, &c.

Sciatis quod fidelis noster Reginaldus, Comes Boloniæ locutus est nobiscum de vobis, & quod libenter vos ad fidem & servitium nostrum attraheremus, tantum erga vos facientes de feodo vestro vobis reddendo, & de aliis, quod non stabit per vos quin amicitia inter nos & vos perpetua perseveret.

Et ideo vos rogamus quatenus aliquos, de vestro concilio discretos, ad nos in Angliam, sine dilatione, mittatis, ad fœdus inter nos componendum, per consilium prædicti Comitis; quem, A.D. 1212. propter hoc, nobiscum retinemus, sicut fideles nostri, Adam Keret & Willielmus cresec, quos ad vos mittimus, vobis dicent.

Nos vero procul de marina interim non recedemus & vos similiter prope marinam vos teneatis; ut, prætacto inter nos & Nuncios vestros negotio nostro & vestro, citius ad ea, quæ prælocuta fuerint, consummanda convenire possimus.

Teste meipso apud London quarto die Maii.

De Præstito Comitissæ Flandriæ faciendo.

A.D. 1212. *An. 14. Joh. Claus. ut supra.*

REX dilectæ Margaretæ Comitissæ Flandriæ, &c.

Super hoc quod nobis mandastis per fidelem vestrum Willielmum de Cresek, de tribus millibus Marcarum vobis commodandis, ab instanti medio A.D. 1212. Augusto in unum annum.

Sciatis quod illas vobis libenter accommodabimus; ita quod habeamus litteras vestras Patentes, & litteras nepo-

A.D. 1212. tis vestri Ferand. Comitis Flandriæ, & litteras trium Villarum Flandriæ, scilicet, Gant. Brug. & Ipre. testificantes quod de tanto nobis teneamini, & quod ad terminum prædictum nobis illas persolvatis; &, cum litteras prædictas miseritis, prædictam pecuniam vobis mittemus. A.D. 1212.

Teste meipso apud Lameh. quarto die Maii.

Pro Comite Boloniæ; de pace aut treuga cum Rege Franciæ.

A.D. 1212. *An. 14. Jo. Cart. 14. Johannes, m. 7.* JOhannes, Dei gratia, Rex, &c. Omnibus fidelibus suis, præsentem Cartam inspecturis, &c.

Sciatis quod concessimus dilecto & fideli nostro Reginaldo de Dammartin, Comiti Boloniæ, quod non faciemus pacem vel treugam, sine ipso, cum Rege Franciæ, nec cum Ludovico filio suo; &, si terram nostram & suam recuperare possimus, per pacem, vel per treugam, ipse tenebitur ad terram suam recipiendam: Et, si ipse terram suam aliqua occasione noluerit, propterea nostram recipere non omittemus.

Et, si treugam facere voluerimus, ipsum, si voluerit, infra treugam illam ponemus.

Et, si fortè sibi viderit expedire, & voluerit extra treugam illam esse, ipse extra treugam illam erit; salvis sibi possessionibus suis quas eadem die habebit: Ita tamen quod non forisfaciet Regi Franciæ de feodo, quod de ipso Rege tunc tenebimus.

Et, si pacem fecerimus cum Rege Franciæ, qualem securitatem habuerimus de terrâ nostrâ, talem habebit idem Comes de terra sua.

Testibus,

Domino P. Winton. Episcopo,
Comite Sarum fratre nostro,
G. filio Petri Comite Essex,
R. Comite Cestriæ,
W. Marescallo Comite Penbrociæ,
W. de Warenna Comite Surriæ,
R. le Bygod Comite Norfolciæ,
S. de Quency Comite Wintoniæ,
W. de Arundell Comite Sussexiæ, A.D. 1212.
Comite David,
Alberico de Vere Comite Oxoniæ,

W. de Gray Cancellario nostro,
Abbate de Seleby,
H. Archidiacono Huntendon.
H. de Vere,
Willielmo Briwer,
R. Filio Walteri,
H. de Turnay,
Petro filio Hereberti,
Warino filio Geroldi,
Thoma Basset,
Matheo filio Hereberti,
H. de Nevill.
R. de Burgal.
Simone de Pat.
Briano de Insula,
J. filio Hugonis,
Ph. de Albiniaco,
H. filio Geroldi,
W. de Cantilupo Senescallo nostro,
W. de Harecurt,
G. de Clara,
G. de Mandevill.
H. le Bygod,
G. de Say,
Adam de Keret Castellano de Berg.
W. de Creset,
Hugone de Bones,
Eustachio de Moine,
Thoma Keret.

Datum per manum Magistri Ricardi de Marisco apud Lameh. quarto die Maii, Anno Regni nostri Decimo quarto.

Reginaldus

A.D. 1212. A.D. 1212.

Reginaldus Rex Insularum devenit Homo ligius Reg. Joh.

A.D. 1212. *Cart. 14. Johannis, m. 7 d.*

OMnibus Christi fidelibus, præsentem Cartam inspecturis, Reginaldus Rex Insularum Salutem.

Sciatis quod deveni homo ligius Domini Regis Angliæ Johannis contra omnes Mortales quamdiù vixero, & inde ei fidelitatem & Sacramentum præstiti.

Et in hujus rei testimonium hanc Cartam meam inde feci.

Testibus,

Domino P. Winton. Episcopo,
W. Comite Sarum,
G. filio Petri Comite Essex,
S. Comite Winton.
Willielmo Briwerr,
Guarino filio Geroldi.

Apud Lameh. 16. die Maii.

De Litteris Othonis Imperat. & prospero statu.

A.D. 1212. *Pat. 14. Joh. Claus. 14 Joban. m. 9. d.* A.D. 1212.

REX fidelibus suis G. de Podio Majori Engolism, G. de Nevill Camerario, Radulpho de Faya, Emer. de ——awrick, & Petro de Faya, &c. Sciatis quod, Dei gratia, sani sumus & incolumes; &, ut de statu nostro de rumoribus nostris vos reddamus certiores, mittimus vobis transcriptum litterarum Domini Imperatoris Nepotis nostri, quas nuper, sub Bulla aurea, per Nuncios suos, solempnes nobis transmisit.

Nos vero ad eum Nuncios nostros solempnes misimus, scilicet, W. de Gray Cancellarium nostrum, S. Comitem Winton. W. de Cantilupo Senescallum nostrum, & Robertum Tresgoz, & in proximo, Deo volente, tales audietis rumores, unde vos & omnes, qui nos diligunt, gaudium meritò habere debebitis.

Rogamus autem vos, quatenus agendis nostris diligenter & viriliter intendatis; de statu vestro & terræ nostræ nos certificetis, & prædicta, quibus videritis communicanda, communicetis.

Eodem modo scribitur Ivon. de Jallia Senescallo Pictaviæ, A. Vicecomiti Thuwarc. T. R. apud Lameh. 23. die Maii.

Litteræ Duci Limburg. de servitio & homagio.

A.D. 1212. *Pat. 14. Joh. Claus. 14. Johan. m. 9. d.* A.D. 1212.

REX dilecto amico suo H. Duci Lemburic. &c.

Grates vobis referimus super hoc, quod nobis per Comitem Boloniæ significastis, scilicet, quod, si vobis feodum, quod frater noster Dominus Rex Ricardus vobis contulerat, redderemus, libenter ad fidem & servitium nostrum veniretis, & homagium nobis tanquam Domino ligio, contra omnes de feodo illo faceretis.

Quoniam vero Societatem & amicitiam vestram plurimùm diligimus & approbamus, & negotia nostra per consilium vestrum expediri cupimus, sciatis quod servitium & homagium vestrum gratanter recipiemus, & vos in plenam gratiam nostram admittemus, & prædictum feodum vobis restituemus.

Et, quia hoc negotium desiderat instantiam, & in hoc articulo esse poterit periculosa dilatio, vobis mandamus quatinus, dilatione postposita, ad nos in Angliam veniatis, ut res ista, quæ utrique nostrûm, per Dei gratiam honorabilis erit & fructuosa, ad optatum effectum fideliter perducatur.

Et sciatis quod eo acceptior erit nobis vester adventus, quo magis vos videre, & vestro frui colloquio, etiam si nichil amplius inter nos fieret, desideramus.

Teste meipso apud London 24. die Maii.

Quod

A. D. 1212. A. D. 1212.

Quod Walamus filius Ducis Lemburgh. in Angliam cum 9. Militibus veniat.

A. D. 1212. *An. 14. Joh. Ibidem.*

REX Walamo filio Ducis Lemburg.

Mandamus vobis, rogantes quatenus veniatis ad nos, te decimo Milite, in Angliam sub festinatione, bene parati equis & armis; ita quod grates vobis scire debeamus. A. D. 1212.

Teste meipso apud Lameh 24. die Maii.

Ejusmodi Literæ Theobaldo Comiti de Bar.

A. D. 1212. *An. 14. Joh. Claus. 14. Johan. m. 9. d.*

REX Theobaldo Com. de Bar. &c.

Grates vobis referimus de hoc, quod nobis per Comitem Boloniæ significastis, scilicet, quod, si vobis terras & feoda, quæ de dono nostro habuistis, redderemus cum arreragiis ejusdem feodi, libenter ad fidem & servitium nostrum veniretis, & homagium nobis, tanquam ligio Domino, contra omnes de feodo illo faceretis.

Quoniam vero Societatem vestram & amicitiam plurimum diligimus & approbamus, & negotia nostra per Consilium vestrum expediri cupimus, sciatis quod servitium & homagium vestrum gratanter recipiemus, & vos in plenam gratiam nostram admittemus, & terras prædictas & feodum prædictum vobis restituemus.

Sed de arreragiis; id, quod petitis, nulli faceremus qui in servitio nostro continuè non perseverasset; attamen, cum ad nos veneritis, vobis, per consilium fidelium nostrorum, secundum bonum servitium vestrum, tantum faciemus, unde merito vos pacatos tenere debebitis. A. D. 1212.

Quoniam igitur hoc negotium desiderat instantiam, & in hoc articulo esse poterit periculosa dilatio, vobis mandamus quatenus, dilatione postposita, ad nos in Angliam veniatis, ut res ista, quæ utrique nostrum, per Dei gratiam, honorabilis erit & fructuosa, ad optatum effectum feliciter perducatur.

Et sciatis quod eo acceptior erit nobis vester adventus, quo magis vos videre, & vestro frui colloquio, etiam si nichil amplius inter nos fuerit, desideramus.

Teste meipso apud Lameh. 24. Maii.

Literæ Johannis Regis Henrico filio Comiti de Bar. quibus promittit se prædictum Henricum in servitium & fidem suam recipere.

A. D. 1212. *A. 14. Joh. Claus. m. 1.*

REX dilecto amico suo Henrico filio Comitis de Bar. &c.

Grates vobis referimus de hoc quod nobis per Comitem Boloniæ significastis.

Et sciatis quod servitium vestrum & homagium plurimum diligimus & approbamus, & vos in gratiam & amorem nostrum libenter recipiemus, sicut idem Comes vobis dicet. A. D. 1212.

Et ideo vobis mandamus quatenus, omni dilatione postposita, ad nos in Angliam veniatis, quia non stabit per nos quin in fide & servitio nostro in perpetuum remaneatis.

Johannes Rex Angliæ gratias refert Lovaniæ Duci quod Imperatoris partes sustinet.

A. D. 1212. *Claus. 14. Johan. m. 8. d.*

REX Henrico Duci Lovan, &c.

Grates vobis referimus de hoc quod ad petitionem nostram, diligenter & efficaciter intendistis promotioni & servitio Nepotis nostri Imperatoris Romani; scimus autem quod, pro amore & occasione nostri, multò & devotiores in multis, nostri gratia, extitistis. A. D. 1212.

Sciatis autem quod ipse ad nos Nuncios suos

A. D. 1212. suos solempnes, & litteras amicabiles transmisit; propter quos, in proximo, Deo volente, utrique nostrûm commodum & honorem, & vobis & omnibus amicis nostris gaudium credimus proventurum.

Mittimus autem ad eum Nuncios nostros fideles & familiares nostros Walterum de Gray Cancellarium, Sayerum de Quency Comitem Winton. W. de Cantilupo Dapiferum nostrum & Robertum Tregoz, cum responso & voluntate nostra: Et vos rogamus quatinus, si fieri possit, in propria persona, ad ipsum Imperatorem accedatis, ut una cum eis coram eo præsentes sitis, vel litteras vestras ei destinetis: Rogantes & consulentes quod, juxta mandatum nostrum, efficaciter suo & nostro commodo provideatis & honori. A. D. 1212.

Grates autem Deo referimus de hoc, quod nobis ad votum successit in partibus Episcopi Leodon. unde nobis mandastis: Mittimus autem ad vos dilectum nostrum Gothfredum Fratrem vestrum, G. de Louvan. ut per ipsum nobis scire faciatis quod nobis auxilium in hoc negotio nostro facturi sitis quia jam diu vobis peparcimus, sicut bene scitis; vobis etiam nuper bene providimus post adventum Comitis Boloniæ in Angliam; quia sustinere nolumus quod in aliquo, de jure vestro alienati essetis vel elongati.

Alia Littera Duci Lovaniæ.

A. D. 1212. *A. 14. Joh.* *Claus. 14. Johan. m. 8. d.*

REX Henrico Duci Lovan. &c. & sinceram dilectionem.

Rogamus vos, quatenus permittatis, quod Milites & servientes terræ vestræ veniant ad dilectum & fidelem nostrum Comitem Boloniæ, in servitium nostrum; & ad hoc tale consilium & auxilium præstetis, si placet, quod vobis grates scire debeamus; quia, quod super hoc ei feceritis, nobis factum esse non dubitetis. A. D. 1212.

Littera Senescallo Lovaniæ.

A. D. 1212. *A. 14. Joh.* *Claus. 14. Johan. m. 8. d.*

REX Ern. de Rotel. Senescallo Duc. Lovan. &c.

Mandamus vobis rogantes quatenus ad nos, sine dilatione, veniatis in Angliam, bene parati cum equis & armis; ita quod vobis grates scire debeamus. A. D. 1212.

De his qui a partibus transmarinis veniunt in servitium Regis in Angliam.

A. D. 1212. *An. 14. Joh.* *Pat. 14. Johannis, n. 4.*

REX omnibus illis, qui veniunt de partibus transmarinis ad servitium suum in Angliam, Salutem.

Mandamus vobis quod faciatis ea quæ dilecti & fideles nostri Hubertus de Burgo Senescallus noster Pictaviæ, & Philippus de Albiniaco, vel alter eorum vobis dixerit, ex parte nostra, de veniendo ad nos. A. D. 1212.

Et in hujus, &c. vobis inde mittimus. Teste meipso apud Odiham. 24. die Maii. Anno Regni nostri 14.

Litteræ Comiti Flandriæ.

A. D. 1212. *A. 14. Joh.* *Claus. 14. Johan. m. 7. d.*

REX amico suo carissimo F. Comiti Flandr. salutem & dilectionem.

Grates vobis referimus ex hoc quod virum probum & discretum Walterum de Haubergecurt ad nos misistis, & ex hiis quæ per eum nobis significastis, ad quæ perficienda, ad honorem & commodum utriusque nostrum, parati sumus venire usque Doveriam à die Sanctæ Mariæ Magdalen. in 15. dies in occursum vestrum; & ideo ad vos mittimus dilectum & fidelem nostrum Jacobum de Caleto, Rogantes quatinus per ipsum, vel aliquem de familiaribus vestris nobis significetis si ad terminum illum ad nos illuc venire possitis. A. D. 1212.

A. D. 1212. Misimus autem illuc Comitem Sarum fratrem nostrum, qui vobis literas nostras patentes de salvo conductu nostro, & literas ejusdem Comitis, & literas Domini Winton. Episcopi, & Galfr. filii Petri justiciarii nostri, & Comitis Arundell. & Comitis de Ferar. habere faciet. A. D. 1212. Super hoc nos quam tempestivè poteritis certificetis.

Teste meipso apud Wodestock. vicesimo die Julii.

Littera qua ordine narratur quam male se gesserat Willielmus de Breosa.

A. D. 1212. An. 14. Joh. L. B. fol. 419. penes Camerar. Scaccar.

JOhannes, Dei gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, Dux Normanniæ & Aquitanniæ, & Comes Andegaviæ, universis hoc præsens scriptum inspecturis, salutem.

Ut, universitati vestræ notum fiat qua de causa, & pro quo forisfactus Willielmus de Breosa de terra nostra recesserit, sciatis quod idem Willielmus debuit nobis in ultimo recessu nostro de Normannia quinque millia Marcarum pro terra nostrâ Momoniæ in Hibernia, quam ei dimiseramus, nec infra quinquennium aliquid nobis inde reddidit, & cum multos inde terminos cepisset nullum terminum tenuit.

Et præterea debuit nobis firmam Civitatis nostræ de Limeric de quinquennio tunc præterito, & de toto prædicto debito nichil nobis reddidit præter centum libr. quas nobis accommodaverat apud Rothomag. unde nos postea rogavit quod illas ei computaremus in firma de Limeric, & id ei concessimus.

De debito autem, quod nobis debuit pro Momoniâ termini ei fuerant assignati, set omnes præteriit, & de pluribus terminis, quos inde postulaverat, nullum tenuit.

Post quinquennium sunt completum, secundum consuetudinem Regni nostri, & per legem Scaccarii nostri consideratum fuit quod distringeretur, per Catalla sua Angliæ, ad debita nostra, nobis solvenda; set ipse omnia Catalla sua ita summoverat, quod inveniri non potuerunt. Et mandavimus Ballivo nostro de partibus Walliæ, scilicet, Gerard. de Athiis ut ipsum distringeret per Catalla sua Walliæ propter eadem debita.

Et tunc venit ad nos Matildis de Heya uxor sua, & W. Comes de Ferar. nepos suus, & Adam de Porter, qui sororem suam habuit in uxorem, & multi alii amici sui apud Gloucestr. & rogaverunt nos ut prædictus Willielmus ad nos venire posset ad loquendum nobiscum, & nobis satisfaciendum de debitis nostris, & de terminis præteritis, & id eis concessimus.

Et interea accessimus Hereford. & ibi venit ad nos prædictus Willielmus & tradidit nobis tria Castra sua Walliæ, scilicet, Hayam, Brehhenum & Radenour. in tenentiam reddendi nobis prædicta debita nostra, & satisfaciendi nobis de transgressione suâ infra terminum quem ad petitionem suam ei posuimus. A. D. 1212.

Et insuper totam terram suam Angliæ & Walliæ nobis in plegio posuerit incurrendam, nisi terminum illum servaverat; & hoc modo ea recepimus.

Et præterea ipse nobis liberavit in obsides, duos filios Willielmi de Braosa junioris, & unum filium Reginal. de Braosa, & quatuor filios hominum suorum; set nec propter hoc terminum illum magis quam terminos prædictos observare curavit.

Post modicum vero temporis, cum Gerardus de Athiis, cui castra illa commisseramus, mandasset Constabulariis eorum quod venirent ad pacationes suas recipiendas, quæ eis fieri solebant de mense in mensem, prædictus Willielmus, audiens quod Constabular. illi absentes fuerunt, ipse, & Willielmus junior, & Reginald. filii sui collegerunt magnam multitudinem Gentis, & invaserunt prædicta tria Castra, & omnia una die obsederunt; set, cum ibi proficere non possent, diverterunt ad quandam Villam scilicet Liminstre, quæ cella est Abbatiæ de Rading, de libera Elemosina nostra, & medietatem Villæ illius combusserunt, & de Balistariis & servientibus nostris ibi inventis, & de alia Gente nostra quosdam interfecerunt, & quosdam vulneraverunt.

Gerardus verò de Athiis, hoc audiens, adunavit de Gente nostra quot potuit, ut subveniret partibus illis quas illi invaserant.

Willielmus vero, de loco ad locum se retrahens, fugit in Hiberniam cum prædictis filiis suis, & cum uxore sua, & cum familiis eorum, & ibi a Comite Willielmo Mareschall. & Waltero de Lacy, & Hugone de Lacy fuit receptus, & contra nos receptatus. Et nos eis mandavimus

A.D. 1212. davimus quod, deficut ipsi homines nostri ligii fuerunt, in fide, quâ nobis tenebantur, non receptarent inimicos nostros, qui nobis forisfecerant, & propter forisfactum suum terram nostram Angliæ reliquerant; set nichil, propter hoc mandatum nostrum, inde fecerunt.

Mandaverunt tamen nobis quod manuceperunt pro eodem Willielmo, quod veniret ad nos infra certum terminum, quem litteris suis nominaverunt, ad satisfaciend. nobis de prædictis excessibus suis; & quod nisi infra terminum illum hoc faceret, ipsi eum de cætero non receptarent, nec in societate sua haberent; set de Hibernia eicerent; & hoc concessimus, set nec illi, nec ille terminum illum vel promissum suum servaverunt.

Nos igitur tot & tantos omnium illorum excessus amplius sustinere non potuimus, & exercitum adunavimus ad eundum in Hibernia: Et, dum præparavimus iter nostrum, idem Willielmus venit ad Ballivos nostros Hiberniæ, & petiit ab eis conductum ut ad nos venire posset ad quærendum pacem nostram; & assenserunt Ballivi nostri, & sacramentum ab eo receperunt quòd nulla parte diverteret, set recto tramite ad nos iret; set, cum venisset in Balliva *Herefordiæ* dimissâ in Hibernia familiâ suâ, nos non respexit, set attraxit ad se quos potuit de inimicis nostris, & nobis malum quærere cepit quod potuit.

Et, cum interim venissemus usque Penbrok. cum exercitu nostro super mare Hiberniæ, accessit ad nos Willielmus Comes de Ferrariis nepos ejus, & rogavit nos ut liceret ei ire, ad ipsum Willielmum, ad inquirendum animum ejus; & hoc ei concessimus & misimus cum eo unum militem de domo nostra, scilicet, Robertum de Burgate; & ipsi, revertentes, rogaverunt nos, ut idem Willielmus propiùs posset accedere ad loquendum nobiscum per Internuncios; & hoc eis concessimus.

Et, cum venisset usque ad aquam de Penbroc. obtulit nobis per Internuncios quadraginta millia Marcarum, pro habenda pace & benevolentia nostra, pro omnibus debitis suis prædictis, & castris, & terris suis Angliæ & Walliæ: Et nos ei respondimus quòd benè novimus quòd non erat omnino in potestate sua, set magis in potestate uxoris suæ quæ fuit in Hibernia.

Et mandavimus ei quod ituri fuimus in Hiberniam, & quod veniret nobiscum in salvo conductu nostro usque in Hiberniam ad loquendum cum uxore sua & amicis suis de fine quemoptulit, & ad firmandum ibi Conventiones quæ inde inter nos fierent; Et, si ibi inter nos convenire non posset, ipsum ad eundem locum in Walliâ salvò remitteremus in eodem statu quo tunc fuit. A.D. 1212.

Ipse autem hoc facere recusavit & remansit in Wallia; & postquam transfretavimus in Hiberniam, ipse nobis malum fecit quod potuit, & unum Molendinum, & tres Bordell. combussit.

Interea Matildis de Haya, audiens adventum nostrum in Hibernia, fugit versus Scotiam, cum Willielmo & Regin. filiis suis, & cum privata familia sua, per mare in societate Hugonis de Lacy, qui similiter, propter adventum nostrum, fugerat.

Et, cum essemus apud Cracfergus, rapto jam Castro illo, mandavit nobis quidam amicus & consanguineus noster de Galweya, scilicet, Duncanus de Karyc, quod ceperat prædictam Matildem, & filiam suam uxorem filii Rogeri de Mortimer, & prædictum Willielmum Juniorem, & uxorem suam, & duos filios suos; set Hugo de Lacy & Reginal. de Braosa evaserant.

Et misimus propter eos Johannem de Curcy & Godefrid. de Cracumbe cum Balistar. & servientibus, & duabus galiis; qui, cum adducti erant ad nos, ipsa Matildis cepit loqui de fine faciendo nobiscum, & optulit nobis quadraginta millia Marcas pro vita & membris viri sui, & suis, & suorum; ita quod vir suus omnia Castra sua, & totam terram suam nobis quietam clamaret; & sic convenit tunc inter nos; post triduum vero pœnituit illam finis illius, & dixit quod finem illum tenere non potuit.

Post hæc, cum recederemus de Cracfergus reversuri in Angliam, duximus illam & suos nobiscum sub custodia; & ipsa iterum optulit nobis quadraginta millia Marcarum & insuper decem millia Marcarum, quòd a primâ Conventione resilierat: Et assensimus hoc pacto, quod, quoties ipsa a Conventione illa resiliret, decem millia Marcarum fini suo adderet, pacanda in prima pacatione sua.

Et hæc Conventio scripta fuit inter nos, & ipsam & suos, & sacramento & sigillis eorum, & sigillis Comitum & baronum nostrorum, qui aderant, confirmata; & termini pacationum in scripto illo fuerunt assignati, & ipsa, cum suis prænominatis, sub custodia teneri debuit donec universum debitum prædictum nobis esset persolutum.

Præter hæc quando prædictus Willielmus, statim post transfretationem nostram in Hibernia, incepit malè facere &

A. D. 1212. & terram nostram comburere, ut prædictum est, Vicecomes Herefordiæ, in cujus Balliva hoc fecerat, demandari fecit eum in Comitatu suo tanquam malefactorem; &, cum utlagari debet secundum consuetudinem Angliæ, nos, propter finem quem prædicta Matill. nobiscum fecerat, mandavimus eidem Vicecomiti quod hoc differret donec in Anglia veniremus.

Post reversionem vero nostram in Anglia, cum ipsa Matill. & sui essent apud Bristoll. in custodia, petiit quod licentiam daremus viro suo veniendi, & loquendi cum ea privatim, & concessimus ea; post hæc, venit ad nos idem Willielmus, & concessit finem illum, quem uxor sua nobiscum fecerat, & promisit se paratum esse libenter ad solvend. Et, cum ire deberet ad perquirendum pecuniam illam, liberavimus ei, ad petitionem suam unum servientem Galfridi filii Petri Justiciarii nostri, qui cum eo esset, & ipsum conduceret, ne fortè alicubi impediretur eo quod totiens demandatus fuerat ad Comitatus tanquam malefactor.

Et, cum dies primæ pacationis appropinquaret, ipse, relicto prædicto serviente, de terra nostra Angliæ clam aufugit, nec aliquid nobis de prædicta pecunia nostra reddidit.

Et cum dies primæ pacationis advenisset misimus ad prædictam Matildem Galfridum filium Petri Justic. nostrum, & Comitem Sar. fratrem nostrum, & S. Comitem Winton. & alios de magnatibus nostris, ut sciremus quid super A. D. 1212. hoc esset factura; & illa præcise respondit quod nichil nobis solveret, & quod non habuit plus pecuniæ ad finem illum nisi viginti quatuor Marc. Argenti, & viginti quatuor Bisantia, & quindecim Uncias auri; & sic nec tunc nec postea, nec vir suus, nec ipsa, nec aliquis pro illis aliquid inde nobis solvit.

Cum igitur audissemus quod prædictus Willielmus ita recessisset de terra nostra, & quod nichil nobis de pecunia nostra solveret, præcepimus quod, consideratio Regni nostri de eo fieret; & sic de Comitatu in Comitatum, &, non comparens, tandem, secundum legem & consuetudinem Angl. est utlagatus.

Ut igitur de veritate hujus rei certiores efficiamini nos, & Comites nostri subscripti huic scripto sigilla nostra apposuimus in testimonium veritatis, scilicet,

W. Comes Surr. frater noster,
Galfr. filius Petri Com. Essex,
S. Comes Winton,
Ricardus Comes de Clare,
Henricus Comes Hereford,
Willielmus Comes de Ferrariis,
Robertus filius Walteri,
Willielmus Briwer,
Hugo de Nevill,
Willielmus de Albiniaco,
Ada de Poit,
H. de Gurnac. &
Willielmus de Moubray, & alii.

Litteræ Vicecomiti Toarcii.

A. D. 1212. *An. 14. Joh. Claus. 14. Johannis, m. 4. d.*

REX Vicecomiti Tuwarc. &c. Grates vobis multas referimus ex hoc quod firmiter & fideliter in fide & servitio nostro perseveretis, quatenus a bono incepto nostro non desistatis, sed ad honorem nostrum & vestrum tuendum viriliter vos geratis, & alios fideles nostros confortetis & commoveatis, sciturі quod, quam citius oportunitas temporis affuerit, potenter & efficaciter vobis & partibus vestris subveniamus, ad quod, gratia A. D. 1212. Dei, potentes sumus, & animum pronum & desiderantem habemus, & talem vobis succursum providebimus quem non crederetis, nisi illum videretis.

Alia autem vobis mandamus per fideles nostros quos in partes vestras destinamus.

Teste meipso apud Windlesf. secundo die Novembris.

Litteræ Othoni Imperatori de pecunia solvenda.

A. D. 1213. *An. 14. Joh. Claus. 14. Johannis, m. 2. d.*

KARissimo nepoti suo Othoni, Dei gratia, illustri Roman. Imperatori & semper Augusto, Johannes eadem gratia Rex Angl. &c. Et tàm sinceræ quàm debitæ dilectionis integritatem.

Misistis nobis litteras vestras Patentes, A. D. 1213. scilicet duo paria, quibus mandastis ut de denar. quos vobis dedimus, liberari faceremus fidelibus vestris Gerard. de Rodes & Conrado de Wilre Senescallo vestro

A.D. 1213. vestro octo mill. & quingent. Marc. vobis deportandas, & Simoni Saphir quingent. Marc. quas vobis accommodavit; nos igitur incontinenti fieri fecimus.

Similiter duo paria quibus mandavimus Magistro Milit. Templi in Angl. qui pecuniam illam habuit in custodia sua, ut, sine dilatione, pecuniam illam liberaret, sicut mandastis, juxta formam literarum vestrarum quas similiter ei misimus.

Misistis etiam ad nos Magistrum Ywan. Clericum vestrum cum literis vestris de credentia, qui nobis dixit ex parte vestra quod missuri estis ad nos fratrem vestrum nepotem nostrum Comitem Palatin. & R. Comitem Bolon. & W. Com. de Holand. super quo vobis mandamus quod cum venerint, bene veniant. A.D. 1213.

Nos vero, in recessu latoris præsent. fuimus in partibus borealibus Angl. quibus ordinatis & assecuratis, prout viderimus melius expedire, versus partes australes in occursum prædictorum Nunciorum vestrorum festinanter revertemus.

Præterea ad hoc, quod nobis mandastis de Comite Bolon. & Simone fratre suo, ut eis de denar. vestris habere faceremus; vobis respondemus quod, cum fideles vestri Gerardus & Conradus saisiti fuerint de denar. vestris, faciant de hiis quæ voluerint; quia denar. vestros expendere nolumus nec debemus postquam eos liberavimus quibus mandastis.

Teste meipso apud Bamburic. vicesimo octavo die Januarii.

Innocentius tertius De Negotio Archiepiscopi Cantuariensis.

A.D. 1213. A. 14. Feb. JOhanni illustri Regi Angliæ, spiritum consilii sanioris.

Audiris verbis Nunciorum tuorum, qui ad nostram præsentiam pervenerunt, etsi non illa nobis ex parte tua sufficienter obtulerint quæ sunt ad satisfactionem sufficientia competentem, super multis & magnis injuriis & jacturis, quas longo jam tempore intulisti Ecclesiæ Anglicanæ, contra divini nominis gloriam & Apostolicæ Sedis honorem, in periculum animæ ac dispendium famæ tuæ; adhuc tamen experiri volentes utrum te revocare possimus ab errore ad veritatem, ecce tibi benedictionem & maledictionem proponimus, ejus exemplo qui per Moysem, famulum suum, benedictiones & maledictiones proposuit filiis Israel, ut eligas quam malueris; vel benedictionem, si satisfeceris ad salutem; vel maledictionem, si contempseris, ad ruinam.

Licet enim quasdam nobis litteras destinaveris, quibus asseruisti habiturum te ratum quicquid Abbas de Belloloco, & frater A. Martel, & alii quatuor Nuncii tui super negotio Cantuariensis Ecclesiæ agerent coram nobis; quia tamen, ex iis, non nisi tres ad nostram pervenêre præsentiam, ii, sine aliis, nihil facere poterant secundum earumdem continentiam litterarum.

Prætereà, non agitur tantum de negotio Cantuariensis Ecclesiæ, sed totius Ecclesiæ Anglicanæ; quam impie persequendo niteris ancillare, propter quod anathematis meruisti vinculo innodari.

Ii vero tres Nuncii nobis ad ultimum obtulerunt quod secundum illam formam satisfacere promittebas, quam per dilectos filios Pandulphum Subdiaconum, & fratrem Durandum, familiares nostros, tibi curavimus destinare. A.D. 1213.

Verum cum per te steterit quominus secundum eandem formam pax fuerit reformata, & postea pejora prioribus attentaveris, nos ad eam, quæ, pro majori parte, gratiam continebat, minime jam tenemur, cum ipsa gratia reddideris te indignum.

Ut autem vincamus in bono malum & omnem tibi excusationis materiam auferamus, adhuc eam parati sumus servare, si usque ad Kalendas Junii, proxime venturas, per juramenta quatuor Baronum tuorum jurantium, te præsente ac mandante, in animam tuam, & per patentes tuas litteras repromiseris quod eam fideliter & efficaciter adimplebis, secundum expositiones & explanationes, quas ad omnis dubitationis scrupulum removendum duximus adhibendas, & infra eundem terminum hoc totum significaveris per tuas patentes litteras venerabili fratri nostro Stephano Cantuariensi Archiepiscopo, &, qui cum eo sunt, Episcopis suis: Alioquin, ejus exemplo, qui populum suum de servitute Pharaonis, in manu valida, liberavit, Anglicanam Ecclesiam in forti brachio de servitute tua studebimus liberare; prædicentes nunc tibi veraciter & constanter quod, si pacem recipere cum vales non vis, cum volueris non valebis, eritque inutilis pœnitentia post ruinam; sicut per eorum exempla potes cognoscere qui diebus istis similia præsumpserunt.

Formam verò, quam præfatis Nunciis nostris injunximus, præsentibus tibi litteris mittimus interclusam.

Pacis & Reconciliationis leges.

Expositiones autem & explanationes, sunt istæ.

In primis itaque solemniter & absolute jurabis stare mandatis nostris coram Legato, vel Delegato nostro super omnibus, pro quibus à nobis excommunicatus existis, & veram pacem ac plenam securitatem præstabis venerabilibus fratribus Stephano Cantuariensi Archiepiscopo, Willelmo Londoniensi, Eustachio Eliensi, Ægidio Herefordensi, Jocelino Bathoniensi & Huberto Lincolniensi, Episcopis; ac dilectis filiis Priori & Monachis Cantuariensibus, Roberto quoque filio Walteri, & Eustachio de Vescy; necnon cæteris Clericis & Laicis, hoc negotium contingentibus; præstando simul coram eodem Legato, vel Delegato nostro publice juramentum quod ipsos, cum suis, nec lædes, nec lædi facies aut permittes in personis & rebus, eisque omnem indignationem dimittes, & in gratiam tuam eosdem recipies, ac bona fide tenebis; quodque præfatos Archiepiscopum & Episcopos non impedies, nec permittes, aut facies impediri quo minus ipsi libere suum exequantur officium, & plena suæ jurisdictionis auctoritate, prout debent, utantur: & super iis tàm nobis, quàm ipsi Archiepiscopo, & singulis Episcopis, tuas patentes litteras exhibebis, faciens ab Episcopis, & Comitibus, ac Baronibus tuis, quot & quos præfati Archiepiscopus & Episcopi postulaverint, juramenta & Patentes eorum litteras exhiberi quod ipsi bona fide studebunt, ut hæc pax & securitas firmiter observetur.

Et, si forte, quod Deus avertat, per te ipsum vel alios contraveneris, ipsi pro Ecclesia contra violatores securitatis & pacis mandatis apostolicis inhærebunt, tuque perpetuo custodiam vacantium Ecclesiarum amittes.

Quod, si forte nequiveris eos ad hanc ultimam juramenti partem inducere, videlicet, quod si, per teipsum, vel alios contraveneris ipsi, pro Ecclesiâ, contra violatores securitatis & pacis, mandatis Apostolicis inhærebunt, tu, propter hoc, nobis, ac Romanæ Ecclesiæ, per tuas Patentes litteras, obligabis omne jus patronatûs, quod habes in Ecclesiis Anglicanis.

Omnes autem litteras, quæ pro securitate prædictorum sunt exhibendæ, præfatis Archiepiscopo, & Episcopis ante suum ingressum in Angliam destinabis.

Si vero tibi placuerit, sæpefati Archiepiscopus & Episcopi præstabunt, salvo honore Dei & Ecclesiæ, juratoriam & litteratoriam cautionem, quod ipsi nec per se, nec per alios contra personam vel coronam tuam aliquid attentabunt, te illis securitatem & pacem illibatam servante.

De ablatis autem plenam restitutionem, & de damnis recompensationem sufficientem omnibus impendes tàm Clericis, quàm Laicis universis, ad hoc negotium pertinentibus, non solum rerum, verum etiam libertatum, eisque libertates redditas conservabis; Archiepiscopo quidem, & Episcopo Lincolniensi à tempore suo confirmationis, aliis autem à tempore discordiæ inchoatæ.

Nec obstabit aliqua pactio, vel promissio, seu concessio quo minus & damna recompensentur, & restituantur ablata tàm vivorum, quàm etiam defunctorum.

Nec de ablatis aliquid retinebis, prætextu servitii quod tibi debuerit impendi; sed postea tibi debita pro servitio recompensatio tribuetur, statimque facies omnes, quos detines, Clericos absolute dimitti, ac restitui propriæ libertati, & etiam Laicos qui occasione hujus negotii detinentur.

Incontinenti post adventum illius, qui te debebit absolvere, facies, de parte restitutionis ablatorum, octo Millia librarum legalium Sterlingorum, pro persolvendis debitis & faciendis expensis, Nunciis prædictorum Archiepiscopi, & Episcoporum, ac Monachorum Cantuariensium, assignari, sine impedimento quolibet, per tuam potestatem, eos liberè deferenda, ut expediti revertantur in Angliam honorifice revocati; videlicet Stephano Cantuariensi Archiepiscopo duo Millia & quingentas libras; Willelmo Londoniensi Episcopo, septingentas & quinquaginta libras; Eustachio Eliensi septingentas & quinquaginta libras; Ægidio Herefordensi septingentas & quinquaginta libras; Jocelino Bathoniensi septingentas & quinquaginta libras; Huberto Lincolniensi septingentas & quinquaginta libras; Priori & Monachis Cantuariensibus Mille libras.

Sed protinus, absque mora, postquam pacem istam duxeris acceptandam, resignari facies Archiepiscopo, & Episcopis, & Clericis, ac Ecclesiis universis in manibus Nunciorum vel Procuratorum ipsorum omnia immobilia cum administratione libera eorumdem, & in pace dimitti.

Inter-

A. D. 1213. Interdictum etiam, vulgariter utlagatio nuncupatum, quod proponi fecisti contra personas Ecclesiasticas, publice revocabis, protestando per tuas Patentes litteras, Archiepiscopo tribuendas, id ad te de personis Ecclesiasticis nullatenus pertinere; quodque illud de cætero contra personas Ecclesiasticas non facies promulgari.

Revocabis prætetea utlagationem laicorum, ad hoc negotium pertinentium, & remittes hominia quæ, post interdictum, ab Ecclesiarum hominibus recepisti, præter Regni consuetudinem & Ecclesiasticam libertatem.

Si vero super damnis, vel ablatis, aut eorum quantitate, vel æstimatione, quæstio fuerit de facto suborta, per Legatum, aut Delegatum nostrum, receptis probationibus publice, terminetur.

Super cæteris autem Capitulis, siquæ fuerint dubitationes subortæ, de quibus merito valeat dubitari, nisi per Legatum vel Deputatum nostrum de partium fuerint voluntate sopitæ, ad nostrum referantur arbitrium, ut, quod super iis decrevimus, observetur.

Remittimus igitur ad tuam regalem præsentiam præfatum Subdiaconum & familiarem nostrum Pandulphum, nobis & fratribus nostris merito suæ probitatis acceptum, fideliter consulentes ut his, quæ tibi, ex parte nostra, suggesserit, omni dubitatione postpositâ, benevolum impertiaris assensum.

Datum Laterani Kal. Martii, Pontificatûs nostri Anno 15.

Instructiones Legato traditæ.

Dilectis filiis Pandulpho Subdiacono & fratri durando familiaribus nostris.

Illam gerimus de vestra discretione fiduciam ut secure vobis ardua negotia committamus, pro certo sperantes quod ea, secundum Deum, ad honorem & profectum Apostolicæ sedis, curabitis promoveri.

Quo circa discretioni vestræ, per Apostolica scripta præcipiendo, mandamus quatenus proficiscientes in Angliam, una cum venerabili Fratre nostro Wintoniensi Episcopo, & dilecto filio Priore Coventrensi, vel eorum altero (si forsan ambo interesse non possent) Regis præsentiam adeatis, monentes & exhortantes eundem efficaciter & prudenter ut Deo & Ecclesiæ satisfaciat secundum formam subscriptam inter nos & Nuncios suos multimoda deliberatione provisam. Ipse quidem, cum suas Patentes litteras vobis tradiderit, & vos nostras patentes litteras sibi tradatis secundum capitularis tenorem, quod ei pridem direximus sub alphabeto distinctum, vobisque tradimus ad cautelam. A. D. 1213.

Sed si Rex maluerit ut nec ipse tradat hujusmodi litteras suas vobis, nec vos tradatis hujusmodi litteras nostras sibi, acquiescatis eidem; & sic, cum prædictis Episcopo & Priore, vel eorum altero, recepto ab eo publice juramento quod super iis pro quibus de mandato nostro excommunicatus existit, nostris mandatis absolute parebit, tu, fili subdiacone, beneficium ei absolutionis impendas, reconcilians eum Ecclesiasticæ unitati.

Ac deinde, recipientes ab ipso, tàm pro venerabili Fratre nostro Cantuariensi Archiepiscopo, quàm pro Coepiscopis ejus, & Monachis Cantuariensibus, ac omnibus aliis, ad hoc negotium pertinentibus, plenam securitatem ac idoneam cautionem, per honorabiles Nuncios faciatis eos in Angliam revocari; quibus idem Rex omnem rancorem & indignationem remittat, ac, recepto a præfato Archiepiscopo juramento, quod a suis Prædecessoribus consuevit illius Progenitoribus exhiberi, universa ei concedat & tradat, & faciat ab eo pacifice possideri, quæ ad ipsum pertinere noscuntur; ita quod super ablatorum restitutione, ac recompensatione damnorum satisfactionem plenariam, tàm ipsi, quam aliis universis faciat exhiberi; & sic tu relaxes sententiam interdicti.

Si vero circa horum aliquid, de quo merito valeat dubitari, quicquam emerserit quæstionis, nostro reservetur mandato: Injungendo super hoc ipsi Regi, ex debito præstiti juramenti, ne, propter hujusmodi dubium, relaxatio interdicti nimiùm differatur.

Testes autem, qui super eo fuerint nominati, si de gratia, odio, vel timore subtraxerint, quo minus perhibeant testimonium veritati, ad hoc per censuram Ecclesiasticam, appellatione remota, compellas; quatenus, inquisitâ & cognitâ veritate, si quid, super ablatorum restitutione, vel recompensatione damnorum, propter quæstionem subortam, remanserit imperfectum, per apostolicum tamen mandatum consultius impleatur.

Quod, si forte præfatus Rex, infra mensem præscriptam, formam non duxerit acceptandam, sed in sua maluerit duritia perdurare, vos extunc recedentes ab ipso, significetis, ex parte nostra prædictis Archiepiscopo, & Episcopis ut negotium Ecclesiæ, prout melius poterunt, prosequantur, vosque non differatis ulterius ad nostram præsentiam remeare.

Innocentius Papa iniqua Pacta denunciat irrita.

Stephano Cantuariensi Archiepiscopo S. R. E. Cardinali, Willelmo Londoniensi, Eustachio Eliensi. Ægidio Herefordensi & Huberto Lincolniensi Episcopis.

Ea, quæ illicite præsumuntur contra honestatem canonicam, aut Ecclesiæ libertatem, merito debet per auctoritatem Apostolicam irritari; ne forte transeant præsumptoribus in exemplum.

Quocirca fraternitati vestræ, per Apostolica scripta, mandamus quatenus concessiones, pactiones, sive promissiones, quas Clerici seu Religiosi viri, cujuscunque professionis vel ordinis, Johanni Regi Angliæ, super ablatis vel extortis, post interdictum fecerunt, denuncietis irritas & inanes: Auctores etiam & Procuratores illarum, nisi moniti satisfecerint, excommunicationis vinculo innodetis.

Si qui vero prædictorum noluerint ablata vel extorta repetere, detentores eorum nihilominus ipsa restituere compellatis, in Terræ sanctæ Subsidium juxta mandatum apostolicum reservanda. Quod si non omnes, &c. tres aut duo vestrum appellatione, remota, &c.

Eisdem super eodem.

Sæpe contingit, ut dum hostilis malignitas se reperit coartatam, pacem in dolo dissimulet, dolumque post pacem attentet, ut eos fraudibus circumveniat quibus non potuit viribus prævalere.

Volentes itaque contra dolositates hujusmodi diligenti providere cautela, præsentium vobis auctoritate concedimus quod, si Johannes Rex Angliæ violaverit pacem, postquam inter ipsum & Ecclesiam Anglicanam provisione fuerit Apostolicâ reformata, nisi Rex ipse legitime monitus satisfecerit competenter, consulto interim Romano Pontifice, Regem ipsum & Regnum ejus, in eum statum interdicti & excommunicationis, in quo ante reformationem pacis fuerunt, auctoritate apostolica reducatis. Quod si non omnes, &c.

Eisdem adhuc super Eodem.

Quia nonnunquam malignorum perversitas, per Successionem Sanguinis, a parentibus in filios derivatur, sicut evidenter apparet ex eo quod olim Rex Anglorum Henricus beatum Thomam Cantuariensem Archiepiscopum, justitiam & libertatem ecclesiasticam defendentem longo fuit tempore persecutus interemptum tandem gladiis impiorum; & Johannes Rex Angliæ natus ejus, propter eandem causam vos, ac dilectos filios Monachos Cantuarienses, cum multis aliis, a multo jam tempore inique persequitur, cogens vos bonis omnibus spoliatos miserabiliter exulare; nos Ecclesiasticæ libertatis zelo Succensi, per Apostolica vobis scripta mandamus, & districte præcipimus quatenus, si dictus Rex violaverit pacem, quæ inter ipsum & Ecclesiam Anglicanam provisione fuerit apostolica reformata, vos aut quilibet alii nullum de hæredibus suis ungere vel coronare præsumatis in Regem; Salvo semper in omnibus apostolicæ sedis mandato.

Conventio Willielmi Comitis Holland. de Homagio & servitio suo, pro Feodo 400 Marcar. per An.

A. D. 1213. *An. 14. Joh. Cart. 14. Johannis, m. 1.*

1. Omnibus Christi fidelibus, hanc paginam inspecturis, Willielmus Comes Holland. Salutem.

Noverit Universitas vestra quod ego Willielmus Comes Holland. promisi Domino Regi Angliæ Johanni, quod si gentes extraneæ in Angliam ad eam expugnandam venerint, veniam ad ipsum in Anglia, cum toto posse meo, quatenus potero, bona fide, sine malo ingenio, postquam summonitionem suam habuerimus, vel necessitatem suam audierimus, ad defendendam terram suam, pro posse meo, ad denarios suos; & hoc non *dimittam* pro aliqua re, nisi exercitus apparens super terram meam venerit. A. D. 1213.

2. Et, quando voluerit habere servitium meum, quod ei debeo, viginti & quinque

A. D. 1213. quinque milites *ei mittam de terra* mea usque in Angliam ad custum meum; & a die, quo applicuerint in Angliam, servient Domino Regi, ad denarios ipsius, per tres quadragenas in Anglia, & cum corpore ipsius ibunt quocumque ipse voluerit, & quando eos remitter, ad custum suum remittet eos usque in terram meam.

3. Præterea, si de terra mea servientes habere voluerit in servitium suum, mittet in terram meam aliquem de suis ad ducendum eos in Angliam, & faciam ei habere quingentos, vel mille servientes, vel eo amplius, si necesse fuerit; & inveniam eis naves ad transfretandum in Angliam ad denarium ipsius Regis; & a die, quo *a portu recesserint* in Angliam transfretantes, erunt ad liberationes ipsius Regis, dum fuerint in servitio suo: Et ego manucapio quod milites & servientes, quos ei *mittam*, *bene & fideliter* ei servient, dum in servitio suo fuerint.

4. Ego vero Domino meo Regi Johanni homagium feci, & de fide ei servanda, & de prædictis ei firmiter tenendis *sacramentum sibi præstiti* in fide bona.

5. Et ipse, pro homagio & servitio meo prædicto, dabit mihi & Hæredibus meis per annum, in feodum, quadringentas Marcas (ad Marcam ———) ad Pascha percipiendas ad Scaccarium suum London. A. D. 1213.

6. Et ego ligius homo deveni ipsius, de prædicto feodo, contra omnes mortales, ad terram suam Angliæ defendendam, & aliam *terram suam, perquirendam*; nec ab homagio suo vel fidelitate sua in aliqua re, vel pro aliquo alio homine recedam.

Testibus,

Domino P. Winton. Episcopo,
H. Comite Palatin. Rhen.
R. Comite Boloniæ,
G. filio Petri, Comite Essex, justiciario Angliæ,
W. Comite Warennæ,
W. Comite Arundell.
S. Comite Winton.
Willielmo Briwerr.
Petro filio Herberti,
Thoma de Furnes,
Bald. de Harleke,
Florenf. de Word.
Simone de Dano.
Martin. de Conrado de Wilr.
Gerard. de Rodes.

Dat. London. vicesimo nono die Martii.

Publicatio Conventionis prædictæ per Regem Angliæ.

A. D. 1213. *An. 14. Joh.* *Ibidem.*

JOhannes, Dei gratia, Rex Angliæ, omnibus Christi fidelibus, præsentem Cartam inspecturis, salutem.

Sciatis quod Willielmus Comes Holland. in hoc nobis tenetur, per homagium, & Sacramentum, & Cartam suam, quod, si Gentes in Angliam ad eam expugnandam venerint, ipse veniet ad nos in Angliam, quam citiùs poterit, in bona fide, & sine malo ingenio, postquam summonitionem nostram habuerit, vel necessitatem nostram audierit, ad defendendam terram nostram cum posse suo, & hoc non dimittet, pro aliqua re, nisi exercitus apparens super terram suam *venerit*.

Et, quando voluerimus habere servitium quod nobis debet viginti quinque Milites, mittet eos nobis in Angliam ad custum suum, & a die quo applicuerint in Angliam servient *nobis* ad custum nostrum per tres quadragenas dierum, ubicunque voluerimus in Anglia, & cum corpore nostro ibunt quocumque ire voluerimus; & inde remittemus eos ad custum *nostrum* in terram suam.

Præterea, si de terra ipsius servientes habere voluerimus ad servitium nostrum, A. D. 1213. mittemus pro ipsis aliquem de nostris ad eos ducendum, ad nos, in Angliam, & *mittet nobis* quingentos, vel mille servientes, vel eo amplius, si necesse fuerit; & inveniet eis naves ad transfretandum in Angliam ad denarios nostros; & *a die, quo* a portu recesserint transfretantes in Angliam, erunt ad liberationes nostras dum fuerint in servitio nostro; & ipse manucepit quod milites & servientes, quos mittet, bene & fideliter nobis servient, dum fuerint in servitio nostro.

Ipse vero nobis homagium fecit, & de fide nobis servanda, & de prædictis nobis firmiter tenendis *sacramentum* nobis præstitit in bona fide.

Et nos, pro homagio & servitio suo prædicto, dedimus ei & Hæredibus suis, per annum, in feodum, quadringentas Marcas (ad Marcam ———) ad Pascha percipiendas ad Scaccarium nostrum London.

Et ipse ligius homo noster deveniet, de prædicto feodo, contra omnes mortales, ad terram nostram Angliæ defendendam,

A. D. 1213. dendam. & aliam terram nostram perquirendam; nec ab homagio vel fidelitate nostra pro aliqua re, vel pro aliquo alio homine recedet.

Testibus ut proximò supra.

Dat. per manus Cancellarii nostri, apud Novum Templum London. vicesimo nono die Martii, anno Regni nostri decimo quarto. A. D. 1213.

Forma Pacis inter Regem & Sacerdotium.

A. D. 1213. An. 15. Joh. JOhannes, Dei gratiâ, Rex Angliæ, omnibus præsentes litteras inspecturis salutem.

Per has patentes litteras, sigillo nostro munitas, volumus esse notum quòd, nobis præsentibus, hi quatuor Barones, Willielmus, scilicet, Comes Saresberiæ frater noster, & Willielmus Comes Bononiæ, Willielmus Comes Warennæ, & Willielmus Comes de Ferrariis, juraverunt in animam nostram quod nos subscriptam pacis formam bona fide per omnia curabimus observare.

In primis itaque solenniter & absolute juravimus stare mandatis Domini Papæ, coram ejus Legato aut Nuncio super omnibus, pro quibus excommunicati sumus ab ipso, & veram pacem & plenam securitatem præstabimus venerabilibus viris Stephano Archiepiscopo Cantuariensi, Willielmo Londoniensi, Eustachio Eliensi, Ægidio Herefordensi, Jocelino Bathoniensi & Huberto Lincolniensi Episcopis, Priori quoque & Monachis Cantuariensibus, & Roberto filio Walteri, & Eustachio de Vesci, nec non & cæteris Clericis & Laicis ad hoc negotium contingentibus: præstando simul coram eodem Legato vel Delegato publicè juramentum, quod ipsos cum suis nec lædemus, nec lædi faciemus, nec permittemus, in personis, vel rebus, illisque dimittemus omnem indignationem & in gratiam nostram eosdem recipiemus, ac tenebimus bona fide: quodque præfatos Archiepiscopum & Episcopos non impediemus nec faciemus vel permittemus aliquatenus impediri, quo minus ipsi libere suum exequantur officium & plenæ jurisdictionis suæ authoritate prout debent utantur.

Et super his tàm Domino Papæ, quàm ipsi Archiepiscopo, & singulis Episcopis nostras patentes litteras exhibebimus; facientes ab Episcopis, & Comitibus, & Baronibus nostris, quot & quos præfati Archiepiscopus & Episcopi postulant, juramenta & eorum litteras patentes exhiberi, quod ipsi bonâ fide studebunt ut hæc pax & securitas firmiter observetur.

Et, si forte, quod Deus avertat, per nos ipsos, vel alios contravenerimus, ipsi, pro Ecclesia, contra violatores securitatis & pacis mandatis Apostolicis inhærebunt, nosque perpetuo vacantium Ecclesiarum custodias amittamus. A. D. 1213.

Quod, si forte nequiverimus ad hanc ultimam partem juramenti eos inducere, videlicet, *quod si per nosmet ipsos, vel alios contravenerimus, ipsi, pro Ecclesia, contra violatores pacis & securitatis mandatis Apostolicis inhærebunt:* Nos, propter hoc, Domino Papæ ac Ecclesiæ Romanæ, per nostras patentes litteras, obligavimus omne jus patronatus quod habemus in Ecclesiis Anglicanis: Et sic omnes litteras, quæ pro securitate prædictorum sunt exhibendæ, præfatis Archiepiscopo & Episcopis ante suum ingressum in Angliam transmittemus.

Si vero nobis placuerit sæpefatus Archiepiscopus & Episcopi præstabunt, salvo honore Dei & Ecclesiæ, juratoriam cautionem & literatoriam, quod ipsi, nec per se, nec per alium, contra personam nostram vel coronam nostram aliquid attemptabunt, nobis prædictam eis pacem & securitatem servantibus illibatam.

De ablatis autem plenam restitutionem, & de damnis recompensationem sufficientem omnibus impendemus, tàm Clericis, quàm Laicis, ad hoc negotium pertingentibus, non solum rerum, set omnium libertatum: & restitutas conservabimus libertates, Archiepiscopo quidem & Episcopo Lincolniensi a tempore suæ consecrationis, aliis autem a tempore discordiæ inchoatæ.

Non obstabit aliqua pactio, vel promissio, seu concessio quo minus & damna recompensentur, & restituantur ablata tàm vivorum quàm & defunctorum; nec aliquid retinebimus prætextu servitii quod nobis debuerat impendi, sed postea nobis debita pro servitio recompensatio tribuetur.

Statimque omnes, quos detinemus, Clericos faciemus absolutos dimitti, ac restitui propriæ libertati, cum Laicis, qui hujus occasione negotii detinentur.

Incontinenter quoque post adventum illius, qui nos debet absolvere, faciemus de parte restitutionis ablatorum octo millia librarum legalium esterlingorum pro

A.D. 1213. pro solvendis debitis, & faciendis expensis Nunciis prædictorum Archiepiscopi, & Episcoporum, & Monachorum Cantuariensium assignari, sine impedimento quolibet, per potestatem nostram, ad eos libere deferendorum, ut expediti veniant in Angliam, honorifice revocati; videlicet, Stephano Cantuarinsi Archiepiscopo, duo millia & quingentas libras: Willielmo Londoniensi septingentas & quinquaginta libras: Eustachio Elyensi septingentas & quinquaginta libras: Jocelino Bathoniensi septingentas & quinquaginta libras: Huberto Lincolniensi septingentas & quinquaginta libras: Priori & Monachis Cantuariensibus mille libras.

Et protinus, postquam pacem illam duxerimus acceptandam, assignari faciemus, absque mora, Archiepiscopo, & Episcopis, Clericis, ac Ecclesiis universis in manibus Nunciorum vel Procuratorum ipsorum, mobilia omnia cum administratione libera eorumdem, & in pace dimitti.

Interdictum vero, utlagatio vulgariter nuncupatum, quod proponi fecimus contra Ecclesiasticas personas, publice revocavimus, protestando per nostras patentes literas, Archiepiscopo tribuendas, id A.D. 1213. ad nos nullatenus pertinere; quodque illud de cætero contra Ecclesiasticas personas nullatenus faciemus proponi: revocantes præterea utlagationem Laicorum ad hoc negorium pertinentium, & remittentes omnia quæ post interdictum recepimus ab hominibus Ecclesiasticis, præter Regni consuetudinem & Ecclesiæ libertatem.

Si vero super damnis vel ablatis, aut eorum quantitate vel æstimatione, quæstio fuerit de facto suborta; per Legatum vel Delegatum Domini Papæ receptis probationibus terminetur.

Et, his omnibus ritè peractis, relaxabitur sententia interdicti; super cæteris autem capitulis, si quæ fuerint dubitationes subortæ de quibus merito debeat dubitari, nisi per Legatum vel Delegatum Domini Papæ de partium fuerint voluntate Sopitæ, ad ipsius referantur arbitrium, ut super his quæ ipse decreverit observentur.

Teste meipso apud Doveriam decimo tertio die Maii, anno Regni nostro decimo quinto.

De Pace Archiepiscopo Cantuariensi per Johannem Regem concessa, necnon libertate secure in Angliam una cum suis veniendi.

A.D. 1213. *An. 15. Joh. Pat. 15. Johannis, n. 48.*

REX Stephano, Dei gratia Cantuar. Archiepiscopo, totius Angliæ Primati, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cadinali, salutem.

Sciatis quod secundum formam mandati Domini & venerabilis patris nostri Innocentii, Dei gratia, summi Pontificis veram pacem ac plenam securitatem vobis præstamus; necnon cæteris, tàm Clericis, quàm Laicis, hoc negotium, quod inter nos & Ecclesiam Anglicanam versatum est, contingentibus; nec vos, nec vestros lædemus, vel lædi faciemus aut permittemus in personis vel rebus: vobisque dimittimus omnem indignationem, & in gratiam nostram vos recipimus, & tenebimus bona fide: & quod vos non impediemus, nec faciemus aut permittimus aliquatenus impediri, quominus vestrum libere exequamini officium, & plena jurisdictionis vestræ auctoritate, prout debetis, utamini.

Et super hiis vobis juramenta & litteras patentes fidelium nostrorum venerabilium patrum Domini H. Dublinensis Archiepiscopi, Petri Wintoniensis, A.D. 1213. Johannis Norwicensis Episcoporum;

Et præterea duodec. Baronum nostrorum, scilicer, Galfridi filii Petri Comitis Essex, Justiciarii nostri, Reginaldi Comitis Boloniæ, Ranulphi Comitis Cestriæ, Willielmi Comitis Marescalli, Comitis Penbrociæ, Will. Comitis Warennæ, Will. Comitis Arundell. Will. Comitis de Ferrariis, Willielmi Briwer, Roberti de Ros, Gileberti filii Reunfry, Rogeri de Mortuo Mari, & Petri filii Herberti: Fecimus exiberi quod ipsi bona fide studebunt ut hæc pax & securitas observetur.

Et si forte, quod Deus avertat, per nosipsos, vel alios contravenerimus, ipsi, pro Ecclesia, contra violatores securitatis & pacis mandaris Apostolicis inhærebunt, nosque perpetuò Ecclesiarum vacantium custodiam amittamus.

Et ideo vos rogamus quod ad nos, securè & sine dilatione in Angliam venire festinetis. Si quid vero in hoc scripto omissum fuerit, vel minus plene factum, cum in Angliam veneritis, id, secundum

A.D. 121 . secundum formam mandati apostolici, perficietur.

Et in hujus rei testimonium, &c.

Testibus,

H. Dublin. Archiepiscopo,
Petro Winton. Episcopo,
Galfrido filio Petri,
Willielmo Marescallo, Comite Penbroc. A.D. 1213.

Apud Templum de Ewell 24. die Maii, anno Regni nostri 15.

Eodem modo scribitur singulis Episcopis ultra mare existentibus cum Archiepiscopo, scil. Londonensi, Herefordensi, Eliensi, Bathonensi, Lincolniensi Episcopis; & Priori & Monachis Cantuariensibus. Testibus iisdem.

De Securitate per Regem data pro prædicta pace observanda.

A.D. 1213. *Pat. 15. Johannis n. 1. d.*

VEnerabili in Christo Patri S. Dei gratia Cantuar. Archiepiscopo totius Angliæ Primati & sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinali, Galfridus filius Petri Comes Essex, Reginaldus Comes Boloniæ, Ranulphus Comes Cestriæ, Willielmus Marescallus Comes Penbroc. Willielmus Comes Warennæ, Willielmus Comes Arundell, Willielmus Comes de Ferrariis, Willielmus Briwer, Robertus de Ros, Gilebertus filius Reunfry, Rogerus de Mortuo Mari, & Petrus filius Hereberti, Salutem & debitam reverentiam.

Sciatis quod bonâ fide studebimus quod Dominus noster Johannes Rex Angliæ pacem & securitatem vobis & aliis, tam Clericis, quàm Laicis, negotium, quod inter Anglicanam Ecclesiam & ipsum Regem versatum est, contingentibus firmiter observabit secundum formam pacis, a Domino Papa ei transmissam, & ab eo acceptatam.

Et, si forte, quod Deus avertat, Rex ipse, vel aliquis alius ex parte suâ contravenerit, nos, pro Ecclesia, contra violatores securitatis & pacis mandatis apostolicis inhærebimus, & ipse perpetuò vacantium Ecclesiarum custodiam amittat. A.D. 1213.

Præterea promittimus quod si quid omissum est, vel minus plenè factum circa hoc negotium, in hoc scripto, propter accelarationem adventûs vestri in Angliam, id post adventum vestrum secundum formam prædictam perficietur. Et in hujus rei testimonium, &c. Salutem in Domino.

Hæc autem omnia supradicta nos firmiter observaturos, noveritis nos, de mandatis Domini Regis, tactis Sacrosanctis, spontaneâ voluntate, corporali Sacramento firmasse.

Eodem modo scribitur singulis Episcopis cum Archiepiscopo existentibus. Scilicet, Londonensi, Herefordensi, Eliensi, Bathonensi, & Lincolniensi, & Priori & Monachis Cantuariensibus.

Litteræ Ferando Comiti Flandriæ, de Credentia.

A.D. 1213. *An. 15. Joh.* *Pat. 15. Johannis, m. 12.*

REX dilecto amico suo F. Comiti Flandr. & Hannoniæ Salutem.

Suscepimus litteras vestras, quas nobis per Baldewinum de Newport Militem misistis, & illas vobis remittimus, ut videatis mandatum nostrum; &, si prius ad nos misissetis, majorem succursum vobis fecissemus.

Mittimus autem ad vos fideles nostros dilectum fratrem nostrum, W. Comitem Sarr. R. Comitem Bonon. Hugonem de Boues, Henricum filium Comitis & Brien de Insula, mandantes quod fidem habeatis eis, super hiis quæ vobis dicent, ex parte nostra, de negotio nostro & vestro, quia ratum habebimus quicquid vobiscum fecerint ad commodum utriusque nostrûm. A.D. 1213.

Et, si forte omnes ad vos non pervenerint, nichilominus tribus vel quatuor eorum credatis de eodem.

Et in hujus rei testimonium has litteras nostras Patentes vobis mittimus,

Testibus,

Domino H. Dublin Archiepiscopo,
P. Winton. Episcopo,
R. Waterford Episcopo,
G. filio Petri Com. Essex Justiciario nostro.
Comite W. Marescallo,

W.

A.D. 1213. *W. Comite Warenn.*
W. Comite de Ferrar,
S. Comite Winton.
R. Comite de Clara,
W. Comite Arundell.
H. Comite Herelord,
Roberto de Ros. A.D. 1213.

Apud Templ. de Ewell. 25. die Maii Anno 15.

Littera per Johannem Regem Angliæ, Petro Regi Aragon.

A.D. 1213. *An. 15. Joh. Claus. 15. Johannis, p. 2. m. 8. d.* REX P. eadem gratiâ, Regi Aragon, &c.

Grates vobis multas referimus de privato verbo, quod nobis mandastis per fidelem vestrum Willielmum de Werrer. set, quia nullam super eo habuimus certitudinem, nisi ex dictis ipsius Willielmi, transmittimus ad vos dilectos & fideles nostros G. de Nevill Camerarium nostrum,& Philippum de Albiniaco, ut per illos nos plene certificetis.

Et vos rogamus quatinus super hoc diligentius habeatis tractatum & negotium illud in omnibus ita affirmare curetis, ut citius, quod incepimus, expediretur: Et nos, per eosdem, de voluntate vestra in omnibus reddatis certiores. A.D. 1213.

Voluntas enim nostra est, ut rebus inter nos & vos ad invicem plenius affirmatis, negotium nostrum, de assensu & voluntate Domini Papæ, sine difficultate, ad optatum perducatur effectum.

Quod Interdictum contra Personas Ecclesiasticas per Regem factum, ut iniquum revocetur.

A.D. 1213. *An. 15. Joh. Pat. 15. Johannis, m. 8.* REX omnibus, &c. Sciatis quòd interdictum, quod vulgariter utlagatio nuncupatur, quod proponi fecimus contra personas Ecclesiasticas, publicè revocavimus & revocamus: Protestantes, per has litteras nostras Patentes, id ad nos de personis Ecclesiasticis minimè pertinere; nec illud de cætero contra personas Ecclesiasticas faciemus ullatenùs promulgari. A.D. 1213.

Teste meipso apud Bellum 13. die Junii. Anno 15.

Litteræ de Credentia, Comiti Flandriæ.

A.D. 1213. *A. 15. Joh. Pat. 15. Johannis, m. 37* REX dilecto amico suo F. Comiti Flandriæ & Hannoniæ, &c.

Mittimus ad vos dilectos & fideles nostros W. Comitem Sarr. Fratrem nostrum, & W. de Gray Cancellarium nostrum pro negotio nostro & vestro.

Et sciatis quod, quicquid fidelis noster Comes Bononiæ, & prædicti, Comes frater noster, & W. Cancellarius noster, & Johannes filius Hugonis, & Falkesius de Breante vobiscum inde fecerint ad honorem & commodum nostrum, id ratum habebimus & tenebimus. A.D. 1213.

Et in hujus rei testimonium has litteras nostras patentes vobis mittimus.

Teste meipso apud Beram. 27. die Junii, Anno Regni nostri 15.

De Pecunia, in Custodia Magistri Militiæ Templi posita, quibusdam ad mandatum Regis tradenda.

A.D. 1213. *An. 15. Joh. Pat. 15. Johannis, m. 38.* REX dilecto sibi Fratri A. Magistro Militiæ Templi in Anglia, Salutem.

Mandamus vobis quod liberari faciatis fidelibus nostris W. Comiti Sarr. fratri nostro, & Johanni filio Hugonis, & Falkesio de Breante per certum Nuncium illorum viginti millia Marcarum, quas vobis commisimus custodiendas per manus Roberti de Veteri Ponte. Et illas eis per partes liberetis, sicut vobis mandabunt per litteras suas patentes. A.D. 1213.

Et in hujus rei testimonium has litteras nostras patentes vobis mittimus.

Teste meipso apud Corf. 27. die Junii, Anno Regni nostri 15.

De Pace inter Angliæ & Franciæ Reges reformanda.

A.D. 1213. A. 15. Joh.

INnocentius 3. illustri Regi Francorum Cum, pro reconciliatione Regis ac Regni, venerabilem Fratrem nostrum Episcopum Tusculanum, virum Deo gratum, & acceptum hominibus, quem, inter alios fratres nostros, merito suæ religionis & honestatis, speciali diligimus caritate, in Angliam destinemus, & expedire credamus quod inter te & Regem Angliæ pacis fœdera reformentur.

Serenitatem tuam rogandam duximus & monendam quatenus super hoc intendas humiliter monitis & consiliis ejusdem Legati, ut preces & monitiones apostolicas, sicut hactenus fecisse dinosceris, nunc etiam admittere comproberis; ita quod devotio tua semper ad sedem apostolicam devotior approbetur. A.D. 1213.

Datum Laterani 3. Non. Julii Pontificatûs nostri anno 16.

Litera Innocentii Papæ Baronibus Angliæ; de Legato in Angliam misso.

A.D. 1213. An. 15. Joh.

COmitibus, Baronibus, aliisque Magnatibus, per Angliam constitutis.

Quanto specialiùs Regnum Angliæ ad Romanam Ecclesiam dinoscitur pertinere, tanto ferventius aspiramus ut per nostræ sollicitudinis studium grata prosperitate lætetur.

Cum igitur ad reconciliationem Regis ac Regni venerabilem Fratrem nostrum Tusculanum Episcopum apostolicæ sedis Legatum, quasi pacis & salutis angelum destinemus, virum utique gratum Deo, & acceptum hominibus, quem inter alios Fratres nostros, merito suæ religionis & honestatis, speciali diligimus caritate; universitatem vestram rogandam duximus & monendam, per apostolica vobis scripta mandantes quatenus eum recipiatis benigne, ac honeste tractetis, ipsius monitis & mandatis humiliter intendentes, ut bonum pacis, tam Regno, quam Sacerdotio maxime necessarium, feliciter consummetur. A.D. 1213.

Scientes quod cum per eum illustris Rex vester, juxta mandatum nostrum, fuerit absolutus, omnimodam ei gratiam, & plenum intendimus exhibere favorem.

Unde volumus & mandamus ut vos ei fidelitatem devotam & fidelem devotionem exhibere curetis, ad defensionem & exaltationem ipsius Regni prudenter & patenter assistentes eidem.

Datum Lateran. 11. Non. Julii Pontificatûs nostri anno 16.

De Obsidibus Regis Scotiæ veniendis ad Regem.

A D. 1213. An. 15. Joh. Claus. 15. Johan. p. 1. m. 4.

REX S. Comiti Winton, &c. Mandamus vobis quod statim, visis litteris istis, faciatis venire ad nos, per bonos & falsos Nuncios, Regin. filium vestrum & filium Willielmi de Verteri Ponte, Obsides Regis Scotiæ, qui sunt in custodia vestra per præceptum nostrum: Ita quod sint ad nos apud Portesm. in Vigilia instantis Festi Sancti Johannis Baptistæ. A.D. 1213.

Teste meipso apud Cranebr. 8. die Julii.

Littera Othoni Imperatori, de Credentia.

A.D. 1213. Claus. 15. Johannis, p. 2. m. 3. d.

KArissimo Nepoti suo Othoni Dei gratia, illustri Roman. Imperatori & semper Augusto, Johannes, eadem gratiâ Rex Angl. &c. Mittimus ad vos Fideles nostros Dominum Episcopum Norwicencem, & W. Comitem Sarr. Fratrem nostrum, & Willielmum Briwer, rogantes quatenus eis fidem habeatis super hiis, quæ vobis dicent, ex parte nostra, ad commodum utriusque nostrûm. A.D. 1213.

T. meipso apud Corff. 25 die Julii.

Littera

Litteræ Johannis Regis Angliæ Comiti Tholous.

A. D. 1213. A. 15. Joh. Claus. 15. Johannis, p. 2. m. 8. d.

REX dilecto sibi Raymondo Duci Nerbon. & Comiti Tholous, &c.

Mittimus ad vos dilectos & fideles nostros G. de Nevill Camerarium nostrum, & Philippum de Albiniaco, qui vos de statu nostro & esse nostro plenius certificabunt, quibus præcipimus quòd vobis & agendis vestris congruum & efficax auxilium de nostro faciant, dummodo vos constanter & fideliter, prout decet, secundum verba inter nos prælocuta, erga nos habuistis.

Vos autem rogamus, quatinùs agendis nostris, quæ vestra reputamus, ità strenuè & viriliter intendatis quod vos indè commodum & nos honorem consequi valeamus.

Sciatis igitur nos, post festum Pentecostes, moram fecisse in partibus marinis Angliæ, parati cum posse nostro & navigio magno ad veniendum ad vos, ad consulendum & auxiliandum vobis, & aliis amicis & fidelibus nostris. A. D. 1213.

Set per magnam venti quantitatem in Angliâ moram facimus hac yheme, & nullo modo omittemus quin ad vos in novitate temporis futuri, cum toto posse & auxilio, per gratiam Dei, veniamus, undè vos & cæteri amici nostri gaudium habebitis.

Teste meipso apud Luteg. 17 die Augusti.

De reconciliatione cum Savarico de Malo Leone.

A. D. 1213. An. 15. Joh. Pat. 15. Joh. m. 10. dorf.

REX Savarico de Malo-Leone.

Sciatis quod misimus in partes Pictaviæ dilectos & fideles nostros G. de Nevill Camerarium nostrum, & Philippum de Albiniaco, ad negotia nostra expedienda.

Et, quoniam audivimus quod pœnitet vos a servitio nostro, per consilium non sanum, & suggestionem sinistram, recessisse, unde plurimum gavisi sumus, eosdem ad vos mittimus, ut vobiscum super agendis nostris & vestris, & super hiis, quæ nos & vos adinvicem contingunt, pleniùs tractatum habeant. A. D. 1213.

Ratum quoque esse volumus & stabile, & firmiter tenebimus in omnibus, quæcumque prædicti Fideles nostri, per consilium proborum hominum nostrorum de Rupella, vobiscum fecerint.

Et, in hujus rei testimonium, has litteras nostras Patentes vobis mittimus.

Teste Rege apud Cler. 22. Augusti, Anno 15.

Litteræ Joh. Regis Comiti Guidoni de Alvernia missæ, quibus quam citius poterit, ei auxilium & succursum promittit.

A. D. 1213. An. 15. Joh. Claus. 15. Johannis, p. 2. m. 8. d.

REX Comiti Guidoni de Alvernia, &c.

Grates vobis multas referimus de bona & fideli servitio vestro, & de diligentia & solicitudine, quam expeditioni commodi & honoris nostri semper, nostri gratia, impendistis.

Et sciatis quod in Festo Pentecostes moram fecimus super marinam, parati & totum posse nostrum apponentes ad transfretandum in partes vestras, sicut Alelinus miles vester, qui præsens aderat, plenius vobis dicere poterit.

Set tamen, cum nec voluntati Dei, nec venti quantitati possumus contraire, oportet nos in instanti yheme, nobis & invitis, in Angl. morari; & modis omnibus per Dei gratiam, proposuimus in novitate temporis futuri, cùm ad præsens non possumus, ad vos venire in auxilium & succursum vestri, & aliorum fidelium nostrorum, & defensionem terræ vestræ. A. D. 1213.

Et præmittimus ad vos dilectos & fideles nostros G. de Nevill Camerarium nostrum, & Philippum de Albiniaco, per quos vobis mittimus de pecunia nostra, cum plus in processu temporis mittemus, quia vobis nec possumus nec debemus deficere.

Et vos rogamus quatinus ad talem locum accedatis, ubi prædicti fideles nostri vobiscum possint colloquium habere; quædam

A. D. 1213. dam enim secreta verba vobis per eos mandamus, quæ litteris commendare nolumus; & vos fidem habeatis hiis quæ vobis dicent ex parte nostra ad fidem, commodum & honorem *vestrum*.

Negotiis verò & agendis nostris fideliter & viriliter, sicut hactenus nostri gratiâ fecistis, semper de bono in melius intendatis; & voluntatem vestram in omnibus, & statum vestrum nobis crebrò significetis. A. D. 1213.

Teste meipso apud Luteg. decimo septimo die Augusti.

Litteræ Ferando Comiti Flandriæ.

A. D. 1213. *A. 15. Joh. Claus. 15. Johannis, p. 2. m. 7. d.*

REX Ferando Comiti Flandr. &c.

Sciatis quod Nuncii vestri J. Ern. de Landa, & Præpositus de Sancto Audomar. venerunt ad nos in remotis partibus Regni nostri, scilicet, apud Dunholm. &, audito Nuncio eorum, statim avisimus ad providendum negotium vestrum, & nos ipsi ad illud expediend. festinamus versus London; ita quod frater noster, Comes Sarum, versus vos iter arripuit, unà cum Nunciis vestris, Dominica, scilicet, in festo Sancti Michaelis, cum denariis, gente, & aliis.

Et vos rogamus quatinus interim ita viriliter habeatis, quod probitas & sollicitudo vestra a Deo & hominibus meritò commendari *possit*: pro certo habentes quod talem vobis succursum faciemus, quod pro defectu *nostri* nichil amittemus. A. D. 1213.

Et sciatis quod de prædictis Nunciis vestris multum vos laudamus, quia decenter & discretè nostrum & vestrum negotium nobis proposuerunt.

Teste meipso apud Stretton. vicesimo primo die Septembris.

Eodem modo scribitur Johannæ Comitissæ Flandr. & R. Comiti Bolon.

Resignatio Johannis Regis facta Innocentio Papæ.

A. D. 1213. *An. 15. Joh. In Biblioth. Cotton. Nero. C. 2.*

JOhannes, Dei gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, Dux Normanniæ & Aquitaniæ, & Comes Andegavensis, omnibus Christi fidelibus hanc Cartam inspecturis, salutem in Domino.

Universitati vestræ per præsentem Cartam aureâ bullâ nostrâ munitam, volumus esse notum quod cum Deum, & matrem nostram sanctam Ecclesiam offenderimus in multis, & proinde divina misericordiâ plurimum indigere noscamur, nec quicquam quod digne offerre possimus pro satisfactione Deo & Ecclesiæ faciendâ debitâ nisi nos ipsos habeamus, & Regna nostra.

Volentes nos ipsos humiliare pro illo, qui se pro nobis humiliavit usque ad mortem, gratiâ Spiritûs Sancti inspirante, non vi inducti, nec timore coacti, sed nostrâ bonâ spontaneâque voluntate; ac communi consilio Baronum nostrorum offerimus, & libere concedimus Deo, & sanctis Apostolis ejus Petro & Paulo, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Matri nostræ, ac Domino nostro Papæ Innocentio tertio, ejusque catholicis successoribus totum Regnum Angliæ, & totum Regnum Hiberniæ, cum omni jure ac pertinentiis suis, pro remissione omnium peccatorum nostrorum & totius generis nostri, tàm pro vivis, quàm pro defunctis. A. D. 1213.

Et, amodò illa a Deo, & ab Ecclesiâ Romanâ, tanquam feodarius, recipientes & tenentes, in præsentia venerabilis fratris nostri Domini Nicholai Tusculani Episcopi, Apostolicæ Sedis Legati, & Pandulphi Domini Papæ Subdiaconi & Familiaris, fidelitatem exinde Domino nostro Papæ Innocentio ejusque catholicis successoribus, ac Ecclesiæ Romanæ, secundum subscriptam formam, fecimus & juravimus.

Et homagium etiam ligium, pro prædictis Regnis Deo & Sanctis Apostolis Petro & Paulo, & Ecclesiæ Romanæ, & eidem Domino nostro Papæ Innocentio, per manus prædicti Legati, loco & vice ipsius Domini Papæ recipientis, publice fecimus; Successores & Hæredes nostros de uxore nostra in perpetuum obligantes, ut simili modo Summo Pontifici, qui pro tempore fuerit, & Ecclesiæ Romanæ, sine contradictione debeant fidelitatem præstare, & homagium recognoscere.

Ad indicium autem hujus nostræ perpetuæ obligationis & concessionis, volumus & stabilimus ut, de propriis & specia-

A. D. 1213. ſpecialibus redditibus prædictorum Regnorum noſtrorum, pro omni ſervitio & conſuetudine, quod pro ipſis facere debemus (ſalvis per omnia denariis Petri) Eccleſia Romana mille Marcas Sterlingorum percipiat annuatim; ſcilicet, in feſto Sancti Michaelis quingentas Marcas, & in Paſcha quingentas Marcas: Septingentas Marcas, ſcilicet, pro Regno Angliæ, & trecentas pro Regno Hiberniæ; ſalvis nobis & Hæredibus noſtris juſtitiis, Libertatibus & Regalibus noſtris.

Quæ omnia, ſicut ſupradicta ſunt, rata eſſe volentes perpetuo atque firma, obligamus nos & Succeſſores noſtros contra non venire.

Et ſi nos, vel aliquis Succeſſorum noſtrorum hoc attemptare præſumpſerit, quicunque fuerit ille, niſi rite commonitus reſipuerit, cadat a jure Regni, & hæc Carta obligationis & conceſſionis noſtræ ſemper firma permaneat.

Forma Juramenti per Johannem Regem de ſupradictis præſtiti.

EGO Johannes, Dei gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, ab hac horâ in antea, fidelis ero Deo & beato Petro & Eccleſiæ Romanæ, ac Domino meo Papæ Domino Innocentio III. ejuſque ſucceſſoribus catholice intrantibus.

Non ero in facto, in dicto, conſenſu vel conſilio ut vitam perdant, vel membrum, vel mala captione capiantur.

Eorum dampnum ſi ſcivero, impediam & removere faciam ſi potero; alioquin eis, quam citius potero, intimabo, vel tali perſonæ dicam quam eis credam pro certo dicturam: conſilium, quod mihi crediderint per ſe, vel per Nuncios, ſeu litteras ſuas, ſecretum tenebo, & ad eorum dampnum nulli pandam me A. D. 1213. ſciente.

Patrimonium beati Petri, & ſpecialiter Regnum Angliæ, & Regnum Hiberniæ adjutor eis ero ad tenendum & defendendum contra omnes homines, pro poſſe meo; ſic Deus me adjuvet & hæc Sancta Dei Evangelia.

De quibus, ne poſſit in poſterum aliquid dubitari, ad majorem ſecuritatem prædictæ obligationis & conceſſionis noſtræ, præſentem Cartam fieri fecimus, & aurea bulla noſtra ſignari; ac, pro Cenſu hujus præſentis & primi anni, mille Marcas ſterlingorum, per manum prædicti Legati, Eccleſiæ Romanæ perſolvimus.

Teſtibus,

Domino S. Cantuarienſi Archiepiſcopo,
W. Londonienſi, P. Wintonienſi, E. Elienſi, H. Lincolnienſi, Epiſcopis.

W. de Gray Cancellario noſtro,
W. de Longa Spada Comite Saresberienſi fratre noſtro,
R. Comite Ceſtriæ,
W. Mareſcallo Comite Penbroc.
Roberto de Roſſe,
W. Comite de Ferrariis,
S. Comite Winton.
Guillielmo Briwere,
Petro filio Hereberti,
Mathæo filio Hereberti,
Briano de Inſula, Dapifero noſtro.

Datum per manus Magiſtri Riccardi de Mariſco, Archidiaconi Richmundiæ & Northumbr. apud Sanctum Paulum Londonienſem, tertiâ die Octobris, Anno ab Incarnatione MCCXIII. Regni vero noſtri, Anno Decimo quinto.

Littera Innocentii Papæ; ne quis pace, inter Eccleſiam & Johannem Regem facta, abutatur ad gravamen ejuſdem Regis

A. D. 1213. *An. 15. Joh.* DUblinenſi Archiepiſcopo; & Norwicenſi, & Wintonienſi Epiſcopis; & Nobilibus viris Guillelmo Saresberienſi, Galfrido filio Petri Eſſexiæ, R. Boloniæ, Ranulpho Ceſtriæ, W. Waranniæ, Willielmo Mareſcallo Pembrociæ, Rogero Bigot Norfolciæ, Willielmo Arundelli, Guillelmo de Ferraria, & Sabero Wintoniæ Comitibus, & R. filio Rogeri, W. Briwere R. de Ros, G. filio Ranfredi, A. D. 1213. R. de Mortuo mari, P. filio Hereberti, & W. de Albiniaco.

In forma concordiæ, quâ, cum multa deliberatione, providimus pro reformanda pace inter cariſſimum in Chriſto filium noſtrum Johannem Anglorum Regem illuſtrem, & Eccleſiam Anglicanam, hoc inter cætera continetur expreſſum, quod idem Rex veram pacem & plenam

A.D. 1213. securitatem præstabat venerabilibus patribus Stephano Cantuariensi Archiepiscopo, Willelmo Londoniensi, Eustachio Eliensi, Ægidio Herefordensi, Joscelino Bathoniensi, & Huberto Lincolniensi Episcopis; Priori quoque ac Monachis Cantuariensibus; & Roberto filio Walteri, ac Eustachio de Vesci; necnon cæteris Clericis & Laicis hoc negotium contingentibus, præstando simul coram Legato vel Delegato nostro publice juramentum quod ipsos, cum suis, nec lædet, nec lædi faciet vel permittet in personis, vel rebus, eisque omnem indignationem dimittet, & in gratiam suam eosdem recipiet ac bona fide tenebit; quodque præfatos Archiepiscopum, & Episcopos non impediet, nec faciet aut permittet aliquatenus impediri quo minus ipsi liberè suum exequantur officium, & plena suæ jurisdictionis auctoritate prout debent, utantur.

Et super hiis tàm nobis, quàm ipsi Archiepiscopo, & singulis Episcopis, suas patentes litteras exhibebit; faciens ab Episcopis & Comitibus ac Baronibus suis, quot & quos præfati Archiepiscopus & Episcopi postulaverint, juramenta & eorum patentes litteras exhiberi quod ipsi, bona fide, studebunt ut hæc pax & securitas firmiter observetur; &, si forte, quod Deus avertat, idem Rex per seipsum, vel alios contravenerit, ipsi pro ecclesia contra violatores securitatis & pacis mandatis apostolicis inhærebunt, ac dictus Rex perpetuo custodiam vacantium ecclesiarum amittat. A.D. 1213.

Sane intelleximus vos pro præscriptâ securitate ac pace jurasse, vestrasque patentes litteras tradidisse; unde per apostolica vobis scripta mandamus quatenus, ad consummandam & conservandam formam ejusdem securitatis & pacis diligens studium impendatis & operam efficacem.

Ne quis autem ex hujus vinculo cautionis occasionem assumat contra præfatum Regem aliquam turbationis materiam suscitandi, cum per eam sic illis ad necessariam securitatem & pacem velimus esse provisum, quod illi ad gravamen indebitum vel incommodum non redundet, præsentium vobis auctoritate præcipimus quatenus, si quid forsan emerserit, quod contra præscriptam securitatem & pacem facere proponatur, non ante, cujusquam instinctu, adversus eundem Regem aliquatenus moveamini quam, consulto Romano Pontifice, ipsius recipiatis cum responso mandatum, qui omnia consuevit æquo libramine moderari; cum hoc ipsum in prædicta forma contineatur expressum, quòd vos pro ecclesia contra violatores securitatis & pacis debetis mandatis apostolicis inhærere.

Datum Laterani 11 Kal. Novembris, Pontificatus nostri, anno decimo sexto.

Littera Innocentii Papæ; de fidelitate Regi præstanda.

A.D. 1213. *A. 15. Joh.* Archiepiscopo & Episcopis & nobilibus viris Baronibus, Militibus, necnon & universis populis per Angliam & Walliam constitutis.

Cum per ipsius gratiam, qui discordantes parietes in se angulari lapide copulavit, vera pax & plena concordia sit inter Regnum & Sacerdotium in Anglia reformata, nos, qui tenemur curam & sollicitudinem gerere specialem de carissimo in Christo filio nostro Johanne illustri Rege Anglorum ac ejus Regno, quod ad Romanam Ecclesiam per dominum ipsius speciali jure noscitur pertinere, sibi & hæredibus suis providere volentes, per apostolica vobis scripta mandamus atque præcipimus quatenus in fidelitate ipsius Regis, ac hæredum suorum prompto animo & corde sincero perseverare curetis; tale vos, circa devotionem ipsius, per omnia exhibentes quod tàm a nobis, quàm ipso debeatis merito commendari; scientes pro certo quod nos ad ipsius commodum & honorem efficaciter aspiramus. A.D. 1213.

Datum Lateran. 5 Kal. Novembris, Pontificatus nostri, anno decimo sexto.

In eundem modum Willelmo illustri Regi Scotiæ, & nobili viro Alexandro filio ejus.

Innocentius

Bulla quod Prælati, nobiles & populus Hibernicus perseverent in fidelitate Regis Angliæ & Hæredum suorum.

A. D. 1213. *An. 15. Joh. Ex Orig.* INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus, Archiepiscopis & Episcopis, & dilectis filiis Abbatibus, & cæteris ecclesiarum Prælatis, & nobilibus viris Principibus, Comitibus, Baronibus, & universis Militibus & populis per Yberniam constitutis salutem & Apostolicam benedictionem.

Cùm, per ipsius gratiam, qui discordantes parietes in se angulari lapide copulavit, vera pax & plena concordia sit inter *Regnum & Sacerdotium* in Angliâ reformata, nos, qui tenemur curam & sollicitudinem gerere specialem de carissimo in Christo filio nostro Johanne illustri Anglorum Rege, ac ejus Regno, quod ad Romanam Ecclesiam, per dominum ipsius, speciali jure noscitur pertinere, sibi & hæredibus suis providere volentes, per apostolica vobis scripta mandamus atque præcipimus, quatinùs in fidelitate ipsius Regis ac Hæredum suorum prompto animo & corde sincero perseverare curetis; tales vos, circa devotionem ipsius, per omnia exhibentes, quòd tàm a nobis quàm ipso debeatis meritò commendari; scientes pro certo quòd nos ad ipsius commodum & honorem efficaciter aspiramus. A. D. 1213.

Dat. Lateran. 5 Kal. Novembr. Pontificatus nostri, anno sextodecimo.

Sigillo pendente a filo canabeo.

Litteræ Innocentii Papæ missæ Johanni Regi Angliæ, de submissione vel resignatione sua.

A. D. 1213. *A. 15. Joh.* JOhanni illustri Anglorum Regi.

Sicut in Arcâ fœderis Domini cum tabulis testamenti virga continebatur & manna, sic in pectore summi Pontificis cum scientia legis divinæ rigor distinctionis & favor dulcedinis continetur. Unde semper hanc consuevit moderantiam observare, ut verbera patris & ubera matris habens, sic in rebelles & induratos severitatem exerceat, quod benignitatem exhibeat erga humiles & correctos, ejus exemplo qui vinum superinfudit & oleum vulneribus sauciati.

Gaudemus autem in Domino & in potentia virtutis ipsius quod adeo tibi nostra medicamina profecerunt, ut tua per illa sanasse vulnera videamur; & qui medico fuisti molestus, cum asperitatem medicaminis sentiebas, jam gratus existis, ex quo percepisti gratiam sanitatis; plane gratus, qui, ut perfecte satisfaceres de commissis, te ipsum & tua Deo & Ecclesiæ obtulisti.

Et ecce qui te jam quasi dejecerit, subito te erexit, humiliando sublimem, & humilem sublimando; quinetiam adeo te firmavit, super illam petram stabiliens pedes tuos, de qua ipsa veritas inquit ad Petrum, tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prevalebunt adversus eam; quod si non retraxeris pedes ab illa, nullum oportebit te casum aliquatinus formidare. A. D. 1213.

Venientes igitur ad apostolicam sedem venerabilem fratrem nostrum Johannem Norwicensem Episcopum, & dilectos filios H. Abbatem Belliloci, & fratrem A. Martel, & nobiles viros H. de Bova, & P. de Maulay, nuncios tuos, paterna benignitate suscepimus, & petitiones tuas per ipsos nobis prudenter expositas, quantum cum honestate potuimus, curavimus exaudire; firmum gerentes in animo propositum ea semper efficere quæ ad tuum commodum & honorem debeant pervenire; cum pro certo speremus quod & tu in devotione ac obedientia Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ, matris tuæ, non solum persistere, sed & proficere pura intentione studebis; quod utique tibi & spiritualiter & temporaliter ad magnum proficiet incrementum.

Serenitatem itaque regiam rogamus attentius & monemus quatenus sanctam Ecclesiam sponsam Christi semper in Regno tuo studeas honorare, faciens eam debita libertate gaudere, ut verè specialis Ecclesiæ filius comproberis; quia tunc tibi regalis dignitas integra conservabitur, cum ecclesiasticam libertatem integram conservabis; diligenter attendens quod Principes illi pene penitus defecerunt

A.D. 1213. runt qui Ecclesiasticam presumpserunt infringere libertatem; ii vero semper de bono profecerunt in melius qui jura studuerunt Ecclesiastica consovere.

Illud autem tuæ regali prudentiæ consulimus ad cautelam, ut cum Archiepiscopis & Episcopis Regni tui contentiose non agas; maxime super negotiis spiritualibus & Ecclesiastico jure cum ad nos possis habere recursum; per quos multa poteris honeste perficere, quæ honeste non posses efficere per te ipsum; pro certo confidens quod nos petitiones & preces tuas, quantum honestas permiserit, intendimus efficaciter exaudire. A.D. 1213.

Quid denique prædictis Nunciis responderimus super tua non excommunicanda persona, neque tua interdicenda Capella nisi de mandato sedis apostolicæ speciali; aliisque nonnullis, de quibus cum eis studiose contulimus; ipsi tanquam viri providi & fideles tuæ poterunt excellentiæ viva voce referre; quos merito suæ probitatis & fidei tibi reddimus commendatos.

Datum Lateran. 11. Kal. Novembris Pontificatus nostri anno 16.

Littera Innocentii; de comburendis Literis contra Regem Angliæ impetratis.

A.D. 1213. A. 15. Joh. Nicholao Tusculano Episcopo, Apostolicæ sedis Legato.

Cum de carissimo in Christo filio nostro Johanne illustri Anglorum Rege ac ejus Regno, quod ad Romanam Ecclesiam ex ejus dono jure pertinet speciali, oporteat nos curam & sollicitudinem gerere diligentem, fraternitati tuæ per apostolica scripta mandamus quatenus, postquam relaxatum fuerit interdictum, venerabilibus fratribus nostris Stephano Cantuariensi Archiepiscopo S. R. E. Cardinali, & Coepiscopis ejus, ex parte nostrâ, districte præcipias quatenus omnes litteras, tam priores quam posteriores, impetratas a nobis contra eundem Regem, si formam A.D. 1213. pacis non duceret admittendam, illasque præsertim quæ sic incipiunt, *expectentes hactenus quæ expectavimus*, per Regnum Franciæ, Angliam, Scotiam & Hiberniam, ad Archiepiscopos & Episcopos, necnon Leodiensem & Trajectensem Pontifices destinandas, tibi, sine diminutione aliqua, repræsentent, easque protinus facias minutatim incidi vel igne comburi; ne contra eum, ipsarum occasione, quicquam sinistri valeat attentari; ipsos ad hoc, si necesse fuerit, districtione qua convenit compellendo.

Datum Laterani 11 Kal. Novembris Pontificatus nostri anno 16.

Eidem; irritæ redduntur quæcunque Conjurationes ratione prædictæ discordiæ ortæ.

A.D. 1213. An. 15. Joh. Fraternitati tuæ præsentium auctoritate mandamus quatenus postquam interdictum Angliæ fuerit relaxatum, omnes conjurationes & factiones, si quæ occasione discordiæ inter Regnum & Sacerdotium factæ sunt, denunties auctoritate nostra irritas & A.D. 1213. inanes; cum causa cessante cessare debeat & effectus.

Datum Laterani 11. Kal. Novembris, Pontificatus nostri anno 16.

Mandata Regia quod Naves promptæ & paratæ sint ire in servitium Regis.

A.D. 1213. A. 15. Joh. Claus. 15. Johan. p. 1. m. 3. d. Rex Ballivis portuum maris in Comitatu Essex, &c. Præcipimus vobis quòd, sicut nos & honorem nostrum diligitis, venire faciatis usque Portsm. Omnes Naves Ballivæ vestræ quæ octo vel plures equos ferre possint, ità quòd ibi sint, om- A.D. 1213. ni occasione postpositâ, in crastino Sancti Hillarii instanti, nisi citius venire possint, promptæ & paratæ ad eundum in servitium nostrum.

Et, siqua hujusmodi navis carcata fuerit,

A. D. 1213. rit, statim discarketur, ut simul cum aliis ad prædictos diem & locum veniat, quia a die quâ iter arripuerint a portu suo ad eundum ad locum prædictum, nisi interim per pigritiam moram fecerint, liberationes suas eis pacari faciemus.

De pontibus autem & cleiis singulis navibus provideri faciatis prout melius fieri possit, & nos custum ad hoc appositum, cum illuc venerint, eis reddi faciemus.

Vos autem sitis apud Portesm. ad prædictam diem benè instructi ad exprimendum nobis numerum navium illarum, & quæ venerint, & quæ non; & hoc faciatis, unà cum Vicecomite Essex cui idem mandavimus. A. D. 1213.

Teste meipso apud London. 28. die Decembr. Per W. Archidiaconum Tanton.

Johannis Rex transfretaturus Custodiam Regni Papæ, & ejusdem Pacem Episcopo Winton. mandat.

A. D. 1214. *A. 15. Joh. Pat. 15. Johannis, m. 4.*

REX Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Comitibus, Baronibus, & omnibus fidelibus suis, has litteras inspecturis, &c.

Sciatis quod, pro magnis negotiis nostris, ad præsens transfretamus in Pictaviam, & Regnum nostrum in custodiam & protectionem Dei, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, & Domini Papæ, & Domini N. Tuscul. Episcopi Apostolicæ sedis Legati commisimus.

Et, loco nostro, ad pacem Regni nostri tuendam, venerabilem patrem nostrum Dominum P. Winton. Episcopum constituimus. A. D. 1214.

Et ideò vobis mandamus quod ei, ad defensionem Regni & conservationem Pacis, auxiliantes sitis & intendentes.

Et in hujus rei testimonium, &c. vobis mittimus.

Teste meipso apud Portesm. 1. die Februarii anno Regni nostri 15.

P. Episc. Winton. constituitur Justiciarius Angliæ.

A. D. 1214. *An. 15. Joh. Pat. 15. Johannis, n. 12.*

REX Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Comitibus, Baronibus, Justiciariis, Vicecomitibus, Præpositis & omnibus Ballivis & fidelibus suis, &c.

Sciatis quod constituimus Justiciarium nostrum Angliæ Venerabilem patrem nostrum Dominum P. Winton. Episcopum, quam diu nobis placuerit, ad custodiendum loco nostro terram nostram Angliæ & pacem Regni nostri. A. D. 1213.

Et ideo vobis mandamus quod ei, tanquam Justiciario nostro Angliæ, intendentes sitis & respondentes.

Et in hujus rei testimonium, &c. vobis mittimus.

Teste meipso apud Portesm. 1. die Februarii anno Regni nostri 15.

Litteræ Regiæ Comiti Marescallo de progressu suo in Pictavia, & de forma interdicti relaxandi in Angliam Episcopo Wintoniensi missa.

A. D. 1214. *An. 15. Joh. Claus. 15. Johannis, p. 1. m. 1. dorso.*

REX dilecto & fideli suo W. Comiti Marescallo Salutem.

Sciatis quòd sani, Dei gratia, & incolumes apud Rupellam applicuimus die Sabbati, proximo post capud jejunii, cum magnâ parte gentis nostræ.

Et statim, ex quo advenimus, tum reddita nobis fuerint, tum relicta viginti sex Castra & fortaliciæ. A. D. 1214.

Et, post paucos dies, processimus ad Castrum Molesm. obsidend. &, cum Castrum illud cepissemus, venit ad voluntatem & misericordiam nostram Johannes Porcelinus.

Et, continuò post illum, venit similiter ad voluntatem & misericordiam nostram Savaricus de Malo-Leone, quem,

A a 2 consilio

A. D. 1214 consilio Domini Burdegal. Archiepiscopi, & aliorum fidelium nostrorum, in pacem nostram admisimus.

Die autem Martis proximo ante mediam quadragesimam, dum adhuc moram fecissemus circa castrum illud funditùs prosternendum, venit ad nos, a Curia Romana, frater Willielmus de Sancto Audoeno, afferens nobis litteras Domini Papæ, de formâ interdicti relaxandi in Angliâ, quas venerabili patri nostro Domino Petro Winton. Episcopo destinavimus; undè vobis mandamus, rogantes quatenus, ad negotium illud exequendum, ad honorem Dei, & nostrum & vestrum, consilium & auxilium efficax impendatis: Et faciatis, super negotio isto, id quod Dominus Winton. Episcopus, justiciarius noster vobis dicet ad fidem & commodum nostrum; ut honorem inde habeamus, & Regni nostri status in melius commutetur; undè meritò vobis ad perpetuas teneamur gratiarum actiones. A. D. 1214.

Teste meipso apud Rupellam octavo die Martii.

Eodem modo scribitur omnibus Comitibus, Baronibus, & Magnatibus Angliæ, data eadem.

Litteræ Regiæ ejusdem cum prædictis formæ. Et de præstito faciendo.

A. D. 1214. *An. 15. Joh. Pat. 15. Johannis, m. 3.*

REX probis hominibus suis Cantuar. salutem. Sciatis nos & fideles nostros, quos nobiscum adduximus, in Pictavia sanos esse & incolumes; & jam in gaudium & lætitiam amicorum, & confusionem inimicorum nostrorum negotia nostra, gratiâ Dei, incepimus expedire.

Die autem Dominica proximo ante mediam quadragesimam obsedimus castrum de Molesm, quod Porteclinus de Mausy contra nos munierat; & nos die Martis sequenti castrum illud inde cepimus, & ibi suscepimus, per manum fratris Willielmi de Sancto Audoeno, litteras Domini Papæ, de forma relaxationis interdicti Angliæ, quas destinavimus venerabili patri nostro Domino P. Winton. Episcopo justiciario nostro. A. D. 1214.

Et vos rogamus attentius quatenus secundum quod idem Episcopus vobis scire faciet ad interdictum illud relaxand. in præstito nobis subsidium efficaciter impendatis, ita quod dilectionem vestram merito commendare debeamus. Sciturì quod præstitum, quod nobis ad hoc feceritis, plene vobis reddi faciemus cum gratiarum actione. Et in hujus rei, &c. vobis mittimus.

Teste meipso apud Rupellam octavo die Martii, anno decimo quinto

Eodem etiam modo scribitur omnibus Burgis & Dominicis Domini Regis. Teste eodem.

Litera Innocentii Papæ, de denariis beati Petri in Anglia.

A. D. 1214. *An. 15. Joh.*

NIcholao Tusculano Episcopo, Apostolicæ sedis Legato, & Pandulpho Subdiacono & familiari nostro.

Cùm, sicut vestra discretio plene novit, singulæ domus totius Angliæ singulos denarios pro censu beati Petri annuatim nobis solvere teneantur, Prælati Angliæ, qui eum nostro nomine collegerunt, rem invito Domino contrectantes, majorem sibi exinde partem non sunt veriti retinere, cum non nisi trecentas marcas nobis persolverint, & sibi mille vel amplius usurparint.

Ut igitur jus Ecclesiæ Romanæ servetur illæsum, discretioni vestræ præsentium auctoritate districte præcipiendo mandamus quatenus, prius recipientes ab eis denarium ipsum, prout hactenus exsolverunt, & eos ad id, si necesse fuerit, per Censuram ecclesiasticam appellatione postposita compellentes, firmiter postmodum ex parte nostra, injungatis eisdem, ut residuum cum integritate persolvant. A. D. 1214.

Non enim videmus quo jure valeant se tueri, cum nec concessionem possint ostendere a sede apostolica sibi factam, nec centenariam contra Romanam Ecclesiam præscriptionem probare; maxime si tempora schismatum subducantur.

Si tamen de jure voluerint experiri, præfigatis eis terminum competentem quo per responsales idoneos nostro se conspectui repræsentent, quicquid juris super hiis habuerint ostensuri;

A. D. 1214. furi; protestatione præmissa, quod, si judicio duxerint contendendum, nos quicquid hactenus est subtractum, in ipso judicio reputemus.

Datum Laterani quinto Kalend. Februarii, Pontificatus nostri anno decimo sexto. A. D. 1214.

Quod Rex vel Capella sua interdici vel excommunicari non possit, sine mandato sedis apostolicæ speciali.

A. D. 1214. *An. 16. Joh.* *Ex Orig.*

INnocentius Episcopus servus servorum Dei, carissimo in Christo filio Johanni illustri Regi Anglorum, salutem & apostolicam benedictionem.

Apostolicæ sedis ampla benignitas sincerè obsequentium vota fidelium favore benevolo prosequi consuevit, & illustrium virorum personas, quas in devotione suâ promptas invenerit & ferventes, quibusdam titulis decentiùs decorare: Ut igitur ex speciali devotione, quam ad Ecclesiam Romanam & personam nostram habere dignosceris, apostolicum tibi sentias accrevisse favorem; statuimus nè a quoquam tua possit excommunicari persona, vel interdici capella sine mandato sedis apostolicæ speciali.

Tu ergo, nè indè nascantur injuriæ undè jura nascuntur, talem te super hiis satagas exhibere, nè per abusum, quod absit, privari hujusmodi beneficio me —pria juxta ——cea— sanctiones privilegium —re—tur ammittere, qui permissâ sibi abutitur potestate. A. D. 1214.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ institutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum se noverit incursurum.

Dat. Rom. apud S. Petrum 17 Kal. Maii Pontificatûs nostri, anno decimo septimo.

Sigillo avulso.

De treuga cum Rege Franciæ ineunda.

A. D. 1214. *An. 16. Joh.* *Pat. 16. Johannis, m. 17.* A. D. 1214.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, karissimo in Christo filio illustri Regi Anglorum, salutem & apostolicam benedictionem.

Cum ex guerra, quæ vertitur inter te, & karissimum in Christo filium nostrum Philippum Francorum Regem illustrem, impediatur Terræ Sanctæ succursus, ad quem pro salute populi christiani, ardentissimè aspiramus, aliaque innumera timeantur ex eâ pericula proventura; nos, apostolicæ servitutis debito provocati, ad reformationem pacis intendimus interponere partes nostras; unde consulitur nobis a viris prudentibus & honestis, quatenus tibi, ac præfato Francorum Regi firmiter injungamus, per censuram Ecclesiasticam vos, si necesse fuerit, compellendo, ut, pro tot & tantis periculis evitandis, treugas ineatis, & observetis ad invicem, saltem usque post generale consilium, in proximo celebrandum; rebus in eo statu manentibus, in quo erint cum ipsæ treugæ a partibus firmabuntur.

Et duo mediatores pacis absque malitia eligantur, qui fideliter interim tractent de concordia reformanda: Quæ, si forte provenire non posset, nostro vos arbitrio committatis, præstitis super hiis cautionibus, quæ tanto aut tali negotio fuerint opportunæ, ut extunc ad tam periculosam discordiam sopiendam nos ipsi personaliter intendamus.

Quocirca serenitatem Regiam rogamus, monemus & exhortamur in Domino, quatinus habitâ super his deliberatione prudenti, nobis non differas per idoneum nuncium respondere.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum 10 Kal. Maii, Pontificatûs nostri anno decimo septimo.

Litteræ

Litteræ, credentiales nuncupatæ, Philippo Regi Franciæ.

A. D. 1214. *A. 16. Joh. Claus. 16. Johann. m. 3. dorso.*

KArissimo suo, si placet, Philippo Dei gratia Francorum Regi, Johannes, eadem gratia, &c.

Mittimus ad vos venerabilem patrem nostrum H. Episcopum Imeloc. & fratrem Rogerum Elemosinarium nostrum, rogantes quatenus fidem eis habere velitis de hiis, quæ vobis dicent ex parte nostra. A. D. 1214.

Teste apud Cared. vicesimo sexto die Aprilis.

De obsidibus Regis Scotiæ.

A. D. 1214. *An. 16. Joh. Pat. 16. Johannis, m. 20.*

REX omnibus salutem.

Sciatis nos recepisse, per manum dilecti & fidelis nostri Willielmi de Harecurt, apud Corf. die Lunæ in crastino Claus. Paschæ, anno Regni nostri decimo sexto, Gwyotum & Reymundum obsides Gwidonis Flemeng.

Et Thomam de Colevill & Gervasium Auenel obsides Regis Scotiæ.

Et Willielmum Oiselur. Nicholaum Vigilem, & Walterum Prisones, qui fuerunt in custodia ejusdem Willielmi. A. D. 1214.

Et Ganfridum Sancmell. & Wilekinum filium Adæ, obsidem ipsius Adæ Dulaieuz. qui similiter fuerunt in custodia ejusdem Will. de Harecurt per præceptum nostrum.

Ipsumque Willielmum de eisdem obsidibus & prisonibus omnino quietavimus; & in hujus, &c.

Apud Corff. vicesimo octavo die Aprilis, anno Regni nostri decimo sexto.

De Salvo conductu pro oratore Regis Franciæ.

A. D. 1214. *A. 16. Joh. Pat. 16. Johannis, m. 4.*

KArissimo Domino suo Philippo, Dei gratia, Regi Franc. J. eadem gratia, Rex, &c.

Sciatis quod, si Petrus de Joiny ad nos venire voluerit in Angliam nobiscum locuturus, concessimus ei salvum & securum conductum in eundo & redeundo. A. D. 1214.

Et, in hujus, &c. vobis mittimus.

Teste meipso apud Rading. secundo die Maii, anno Regni Regis decimo sexto.

W. Maucleri Littera Regi de negotio Baronum.

A. D. 1214. *An. 16. Joh. Ex Orig. in Turre London.*

REverendo Domino suo Johanni, Dei gratia, Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, Duci Normanniæ & Aquitaniæ, & Comiti Andegaviæ, suus W. Mauclere semper valere, fidelis & devotus Clericus salutem, & cum debita subjectione semper fidele servitium.

Noverit excellentia vestra, Domine reverende, quod, quamvis magna infirmitate in itinere essem detentus, tandem Dei gratia securus & incolumis, die Martis proximo ante festum beati Mathiæ Apostoli Romam veni, & inveni Dominum Papam apud Lateranum.

Et eodem die accessi ad eum, & eum, ex parte vestra, cum debita reverentia salutavi, & litteras vestras porrexi; quas ipse benigne suscipiens, & diligenter inquisivit de statu vestro, ac de pace Regni vestri: Cum autem per responsionem meam intelligeret, quod omnia circa personam vestram bene haberent, multum gavisus est, gratias inde referens altissimo. A. D. 1214.

Set postea, scilicet die Sabbati, proximo ante diem cinerum, venerunt ad curiam Johannes de Rorcby Clericus, Eustachius de Vescy, & quidam Capellanus dictus de Paris, Johannes Sancti Osberti nomine, deferentes litteras magnatum Angliæ; super litteras illas in recessu latoris præsentium Dominus Papa nondum audivit, & quid in litteris contineatur nondum plene mihi constiterat.

Set hoc scio pro vero, sicut didici ex relatione Domini Johannis de Calumpna fide-

A.D. 1214. na fideliffimi amici veftri, & relatione aliorum amicorum veftrorum, quod magnates Angliæ, fcilicet Boreales, &, ut prædicti Nuncii dicunt Papæ, omnes Barones totius Angliæ inftanter Domino Papæ fupplicant, quod, cum ipfe fit Dominus Angliæ, vos diligenter admoneret, &, fi neceffe fuerit, compellat antiquas libertates fuas, per Cartas Anteceffforum veftrorum & proprio juramento veftro confirmatas, eis illæfas confervare.

Dicunt autem prædicti nuncii, quod cum vos a prædictis Baronibus inde requifiti fueritis in Epiphania Domini apud London, fpreto proprio facramento veftro, non tantum libertates fuas antiquas & confuetas eis concedere contemfiftis, immo voluiftis quod ipfi vobis permitterent, & etiam per Cartas fuas darent, quod nunquam de cætero tales libertates a vobis vel fuccefforibus veftris exigerent; quod omnes Barones, præter Dominum Wynthon. & Comitem Ceftriæ, & Willielmum Briwer hoc facere renuerent.

Supplicant autem Domino Papæ, quod fuper hiis eis provideret cum fatis conftet ei, quod ipfi audacter pro libertate Ecclefiæ ad mandatum fuum fe vobis opponerent, & quod vos annuum redditum Domino Papæ & Ecclefiæ Romanæ conceffiftis, & alios honores quos ei & Romanæ Ecclefiæ exhibuiftis, non fponte, nec ex devotione, imo ex timore, & per eos coactus feciftis.

Doleo autem Domine, quod tales rumores oportet me excellentiæ veftræ fignificare; fet quia credo, quod expedit honori veftro, quod vobis fuper hoc caute quam citius poteritis provideatis, nullo modo aufus fui tacere.

Præterea fciatis Domine quod multum defiderant amici veftri Dominus Camerarius, & Dominus Johannes de Calumpna, quod vos Domino Imperatori nepoti veftro efficax confilium impendatis. A.D. 1214.

Dicitur autem in curia, quod in bono ftatu effet fi haberet pecuniam, quia multi de Magnatibus Imperii, ad fidelitatem ejus redeunt. Et ut nobis quantum ———— ———— ipfe Dominus Monguntinus ————

Fredericus vero G. pacem fecit cum Imperatore & eft de familia ipfius, ut dicitur in curia.

Præterea fciatis Domine ————
treugarum querelæ — ————
quod pro reverentia veftra, tantam inveni gratiam tam in confpectu Domini Papæ, quam in oculis omnium Cardinalium quod dicitur in curia, quod non fuerit aliquis, &c. omnes Cardinales qui ———— uberius ————
———— veftra gratiam inveniret

qui & ———— gratiam invenis ———— Domino Ph. de Colet, & fidelitatis ———— pro amore veftro fecerunt: Et fciatis quod Dominus Papa & omnes Cardinales doluerunt, quod non potui negotium meum, quod dicto Ph. de Colet per veftras oftenditur ————

Et fciatis ———— quod non habui adverfarium in curia, fed quod potius in ———— benigne Dominus Papa.

Scribatur autem Domino Papæ judicibus quod Magifter W————
————
————
———— Miratur Dominus Papa & amici veftri in curia quod nuncii veftri ad curiam non venerunt, & confilio quantum audio, quod nifi
————
————
————
————
————
————

De treugis inter Regem & Barones fuos.

A. D. 1214. *An. 16. Joh. Pat. 16. Johannis, n. 10.*

REX Gaufrido de Barteny falutem.

Mandamus vobis quod, fi venerabilis pater Stephanus Cantuarienfis Archiepifcopus vobis mandaverit, per literas fuas patentes, quod treugas ceperit inter nos, & Barones nobis adverfantes, ufque ad diem Lunæ proximam poft feftum Sancti Dunftani vel ulterius, tunc treugas illas teneatis. Et in hujus rei, &c. A.D. 1214.

Tefte meipfo apud Merleberg. decimo fexto die Maii, anno Regni noftri 16.

Eodem modo fcribitur Johanni de Bafingeburn, Falkefio de Breant. Hugoni de Bouef. & Hugoni de Bailliol. T. ut fupra.

Litteræ Roberti de Corcun. Apostol. sedis Legati, Johanni Regi Angliæ missæ, de consilio convocando apud Burdegaliam.

A.D. 1214. A. 16. Joh. Claus. 16. Johan. m. 24. d.

JOhanni, Dei gratia, Regi Angliæ, Duci Normanniæ, Comiti Andegaviæ & Aquitaniæ, Domino Hiberniæ, Robertus servus crucis Christi, divina miseratione, Titl. Sancti Stephani in Monte Celio Presbiter Cardinalis, Apostolicæ sedis Legatus, salutem temporalem & æternam.

Quanto vestrum in omnibus & vestrorum commodum, novit Deus, & honorem, tanto diligentius, & quæ vobis, & vestris, & Regno vestro credimus expedire, satagamus procurare; nec curavimus hactenus, vel curamus aliquid in vestrum præjudicium per suggestionem aliquorum attemptare; set jus vestrum & honorem secundum Deum & justitiam, pro posse nostro, illæsum conservare.

Et, cum ad partes istas, cum magnis laboribus, omnibus aliis arduis negotiis omissis, accesserimus ut vobis quædam secretius, ad utilitatem vestram & pacem terræ vestræ, proponamus, de pace vel treugis faciendis pariter tractaturi, regiam vestram excellentiam rogamus & monemus quatinus apud civitatem Burdeg. nobis, in crastino Johannis Baptistæ, personaliter occurratis, vel nobis significetis ubi possumus & debeamus vobis occurrere; volumus cum consilio vestro & aliorum prudentium, qui ibidem intererunt, ea quæ sunt pacis vel treugarum ordinare, & ea, quæ fuerint corrigenda, prout justum fuerit *competenter* corrigere. A.D. 1214.

Et, cum ad conservand. honorem vestrum & vestros, quia sedis apostolicæ vos fecistis filios speciales, Regnum vestrum protectioni Domini Papæ *committentes*; & ad diligendum vos naturaliter, quia de terra vestra sumus nati, obligati sumus & astricti, non possumus nec volumus aliquid contra vos minus injustè attemptare; set, quantum ad nos spectat, jus vestrum per omnia defensare.

Et, quia securum conductum, eundo & redeundo, omnibus ad consilium convocatis, Principes & Barones tenentur exhibere, sicut in aliis consiliis nostris exhibuerunt, ita volumus eundem conductum a vobis & vestris exhiberi.

Statuta in Concilio apud Burdegaliam ordinata.

A.D. 1214. A. 16. Joh. Pat. 16. Johan. m. 15. dors.

SIcut præcipit Dominus Papa in litteris suis de Judeis ita fiat; ut, scilicet, Barones & omnes qui tenent Judeos, compellant ipsos ad remittend. usuras cruci signatis: Et, si ipsi hoc efficere contempnant, compellantur omnes Mercatores, per censuram Ecclesiasticam, ne aliquam communionem eis, aut in contractibus, aut in mercimoniis impendant, aut in aliis quibuslibet; si autem Barones super hoc incorrigibiles inveniantur, censura simili percellantur.

Item, si Barones vel quicunque alii per quadraginta dies, vel eo amplius excommunicationem in eos latam sustinuerint, eorum subditi ab eorum fidelitate absolvantur, & eorum terræ interdicto supponantur; & nichilominus per eorum Dominos & Prælatos & *Communias* totius Provinciæ contra eos directas puniantur, eorum *Principe* prius convento; feoda vero & terræ excommunicatorum in potestate Dominorum suorum consistant, quousque injuriam passis & Ecclesiæ ab eisdem satisfactum fuerit competenter. A.D. 1214.

Item non compellantur inviti, viduæ vel alii per Principes ad matrimonia contrahenda.

Item nos autem innovamus, auctoritate Legationis nostræ, excommunicationis sententiam in concilio Lateran. contra Ruptarios, Hæreticos, & Murtrarios latam; eos & eorum omnes receptatores, fautores, tutores & defensores excommunicantes, sub pœnâ excommunicationis præcipientes ut per majores Principes ad satisfactionem condignam cogantur. Et, auctoritate legationis nostræ, omnibus qui contra tales impugnandos cum armis insurrexerint, pro qualibet die, a tempore a quo iter assumpserunt, 60 dies de injunctis sibi pœnitentiis misericorditer relaxamus.

Item de laicis, detentoribus decimarum, in suarum periculum animarum, statuta Canonum renovamus, eos omnes excom-

A. D. 1214. excommunicationi supponentes donec eas restituerint in manus prælatorum suorum: Si autem voluerint ad sinum ecclesiæ suæ redire & satisfacere, concedimus prelatis ut possint cum eis dispensare, ut, si in servitiis Ecclesiæ devoti inveniantur, aut parati in succursum terræ sanctæ, remittant. sufficienter *vero* caveant quod statim, post decessum eorum, jam dictæ decimæ ad ecclesiam revertantur; & cum Dominus dicat *per Malachiam prophetam* se non debere decimare antequam messores vel bipertatores vel terragitores partes suas non decimatas receperint.

Item statuimus ne aliqui religiosi vel alii associent sibi principes, & eos faciant sibi decimarum suarum participes, ut sic, per secularum potestatem, faciant eos obtinere decimas, ab is subtractas per alios potentiores. A. D. 1214.

Addimus etiam ut nullæ ecclesiæ conventuales, vel matrices, vel aliqui religiosi recipiant decimas a detentoribus decimarum sine consensu Episcopi.

Attendentes autem devotionem & obedientiam karissimi nostri Johannis illustris Regis Angliæ, Domini Hiberniæ, Ducis Normanniæ, Aquitanniæ, & Comitis Angedaviæ, nolumus quod, per hæc statuta nostra, vel alia, quæ fecerimus virtute legationis in Regno Franciæ, aliquid juris sui vel hæredum suorum depereat; set potius jura sua volumus per omnia conservari.

Et, in hujus rei testimonium, hæc statuta nostra eidem Domino, sigillo nostro signata, habenda concessimus; Ita scilicet quod non noceant sibi vel hæredibus suis.

De Solutione 12000. *Marcar. singulis Annis per Regem facienda, donec restitutio facta fuerit Archiepiscopo, &c.*

A. D. 1214. *An. 16. Joh. Cart. 16. Johannis, n. 67.* EGO Johannes, Dei gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, Dux Normanniæ & Aquitaniæ, & Comes Andegaviæ, præstito Juramento promitto quod tantam pecuniam in manus venerabilium patrum Stephani Cantuariensis Archiepiscopi, & Gulielmi Londinensis, Hugonis Lincolniensis, ac Eustachii Elyensis Episcoporum, vel eorum, quos ad hoc duxerint deputandos, restituam iis quibus facienda est restitutio, computatis illis quæ persolvi eidem Archiepiscopo, & Episcopis aut aliis hoc negotium contingentibus, de ipsius consilio vel mandato quoad summam quadraginta Millium marcarum compleво.

Quibus solutis, & cautione præstitâ inferius annotata, nec non relaxata sententia Interdicti, deinde singulis annis duodecim millia marcarum in duobus terminis, Commemoratione, videlicet, Omnium sanctorum sex millia, & totidem in festo Ascensionis, apud Ecclesiam Sancti Pauli Londoniæ ejusdem faciam exhiberi, donec tota summa fuerit persoluta, quæ, taxante summo pontifice, declarabitur per Inquisitionem de mandato ejus proinde faciendam.

Et, ad hoc fideliter exequendum, obligo me per proprium Juramentum, ac per patentes litteras sigillo meo munitas, necnon per fidejussionem venerabilium patrum Petri Wintoniensis, & Johannis Norwicensis Episcoporum, ac Nobilium virorum Cestrensis & Wintoniensis Comitum, & Willielmi Briwerr, & Willielmi Marescalli Comitis de Pembroc, si fuerit præsens in Anglia, vel Comitis de Ferrariis, seu Comitis Arundell, si Dominus Willielmus Marescallus forsitan absens fuerit, eorum Juramentis & litteris roboratam; Ità quod tam hæredes mei, quam successores pari obligatione teneantur astricti. A. D. 1214.

Et, si forsitan quisquam de successoribus eorumdem vel nequiverint, vel noluerint ad hanc obligationem induci, ego alium idoneum Fidejussorem constituam secundum formam inferius annotatam.

Actum autem est hoc apud Andegavum 17 die Junii Anno Regni nostri 16. coram Magistro Pandulfo Domini Papæ subdiacono & familiari, ad hoc specialiter destinato in præsentia Venerabilium patrum.

Johannis Norwicensis &, } *Episcoporum.*
W. Andegavensis, }
Radulphi Comitis Cestriæ,
Willielmi Comitis de Ferrariis,
Magistri Alani &, } *Clericorum Domini*
Walteri, } *Cantuar. Archiepiscopi.*
Reginaldi de pontibus Senioris,
Pegani de Rupeforti &,
Thomæ de Erdinton.

Willielmus

Willielmus Comes de Ferrariis fe conftituit unum Fidejufforum pro Rege.

A. D. 1214. *A. 16. Joh.* *Pat. 16. Joan. m. 17. d.*

Willielmus, Comes de Ferarriis, omnibus, præfens fcriptum vifuris, falutem in Domino.

Noveritis quod, cum dominus meus Johannes Rex illuftris Anglorum, fingulis annis, poft relaxationem Interdicti, duodecim millia marcarum, in duobus terminis, Commemoratione, videlicet, omnium Sanctorum fex millia marc. & totidem in afcenfione domini, in manus venerabilium patrum Stephani Cantuar. Archiep. Londonienfis, Elienfis ac Lincolnienfis Epifcoporum, vel eorum, quos ipfi ad hoc duxerint deputandos, in Ecclefia Sancti Pauli London teneatur folvere, donec tota fumma fuerit perfoluta quæ, taxante fummo Pontifice, declarabitur per inquifitionem de mandato ejus proinde faciendam, ego una cum aliis quinque confidejufforibus, conftitui me fidejufforem in folido pro ipfo Rege, & hæredibus fuis, per folempnem ftipulationem promittens quod, fi ipfe, aut hæres fuus, quod abfit, in folutione antedictâ ceffaverit, ego, infra quatuor menfes A. D. 1214. poftquam fuero ammonitus vel requifitus, fine dilatione & difficultate qualibet, inde fatisfaciam eifdem.

Pro quo obfervando obligavi me & omnia bona mea; renuncians in hoc privilegio fori & novæ conftitutionis beneficio, omnique alii exemptioni mihi competenti vel competituræ.

Infuper, tactis Sacrofanctis Evangeliis, juravi in præfentia Domini Pandulfi domini Papæ Subdiaconi, & ejus familiaris ad hoc deftinati, & J. Norwic, Epifcopi, Thomæ de Erdinton, & Magiftri Alani, & Walteri Clericorum Domini Cantuarienfis Archiepifcopi, me bonâ fide & fine fraude obfervaturum hæc omnia fupradicta.

Et, in hujus rei teftimonium, huic fcripto figillum meum appofui.

Actum apud Rupem fortem. 17 die Junii Anno Regni Regis Johannis fexto decimo.

Notificatio Legati Romani quod Johannes Rex Angl. ftaret mandato Papæ de Caftris in Agenn. & Caturcen.

A. D. 1214. *A. 16. Joh.* *Pat. 16. Joh. m. 17. dorf.*

Robertus fervus crucis, &c.

Noverit univerfitas veftra Johannem, illuftrem Regem Angliæ, nobis nuncios fideliffimos, S. Epifcopum Petragoric, & G. de Nevill Camerarium, & alios fuos fideles cum litteris fuis deftinaffe, nobis per eofdem fignificantem quod paratus erat in omnibus ftare mandato Domini Papæ, & Confilio Ecclefiæ de A. D. 1214. omnibus Caftris & Villis ad eum pertinentibus in Agenn. & Caturcen. Dioc.

Et in hujus rei teftimonium ipfis Nunciis dedimus litteras noftras patentes.

Dat Burdeg. 6 Kal. Julii.

Litteræ Regis Baronibus quod in pictaviam, in auxilium fuum, venirent.

A. D. 1214. *A. 16. Joh.* *Pat. 16. Joh. m. 15. n. 7.*

Rex Comitibus, Baronibus, Militibus, & omnibus fidelibus fuis, per Regnum Angliæ conftitutis, falutem.

Sciatis quod fani fumus & incolumes, cunctáque, gratiâ Dei, apud nos profpera fint & jocunda,

Grates autem vobis referimus multiplices, qui Milites veftros nobifcum mififtis in fervitium noftrum ad jura A. D. 1214. noftra tuenda & conquirenda.

Et rogamus attentiffime vos, qui nobifcum non transfretaftis, quatinus, ficut honorem noftrum diligitis, fine dilatione, ad nos veniatis in auxilium terræ noftræ conquirendæ (exceptis illis qui de Concilio venerabilium noftrorum patrum P. Winton. Epifcopi, S. Norwic.

A. D. 1214. Norwic. Episcopi, & d— R. de Maresc. & W. Briwer, & aliorum Fidelium nostrorum, qui moram sunt facturi) tantum inde facientes ut ad perpetuas vobis inde grates teneamur.

Siquis vero vestrûm estimaverit quòd indignationem erga eum habuerimus, per adventum suum poterit emendari. A. D. 1214.

Et in hujus rei testimonium, &c.

Teste meipso apud Rupellam 15 die Julii. Anno regni nostri 16.

Litteræ Justiciariis Angliæ de successibus suis in Pictavia.

A. D. 1214. A. 15. Joh. JOhannes Dei gratia, &c.

Sciatis quod, cum instaret terminus treugarum, quas concesseramus Comitibus Marchiæ, & de Augi, nec invenissemus in eis pacem nobis expedientem, transtulimus in die veneris, proxima ante pentecosten, cum exercitu nostro usque Mierevent Castrum Gaufridi de Lezinan: &, licet crederemus quod capi non posset per insultum, in crastino tamen, in vigilia Sanctæ Pentecostis solo insultu a mane usque ad horam primam illud cepimus violenter.

Die vero Pentecostes, obsedimus aliud castrum ipsius Gaufridi, quod Novent dicitur; incluso in eo ipso Gaufrido cum duobus filiis suis: Et cum jam per tres dies ibi fuissemus continua petrariarum nostrarum verberatione, in tantum ut immineret nobis opportunitas captionis ipsius castri, venit ad nos Comes de Marchia, efficiens quod dictus Gaufridus se reddidit in misericordiam nostram, cum duobus filiis suis, & Castro suo, & omnibus quæ in eo erant.

Et, dum adhuc ibi fuimus, nunciatum fuit nobis quod filius Regis Franciæ Lodowicus, quoddam castellum ipsius Gaufridi obsiderat, quod Muncuntur dicitur. Quibus auditis, nos statim versus partes illas divertimus, ut ei occurreremus: Ita quod in die Sanctæ Trinitatis fuimus apud Parthenai; ubi Comes de Marchia, & Comes de Augi ad nos venerunt cum dicto Gaufrido de Lezinan, facientes nobis homagium & fidelitatem. A. D. 1214.

Et quia prius tractatum erat inter nos & Comitem Marchiæ, de filia nostra Johanna, filio suo danda in Uxorem, id ei concessimus; licet Rex Francorum eam ad opus filii sui peteret, sed fraudulenter, memores enim fuimus neptis nostræ, Lodovico filio Franciæ Regis datæ; & illius rei eventus: Sed utinam det nobis Deus majorem de hoc maritagio proventum, quam de illo fuimus consecuti.

Nunc autem, gratia Dei, data est nobis opportunitas, ut extra pictaviam in capitalem inimicum nostrum Regem Francorum insurgamus; & hæc vobis mandamus, ut de successibus nostris gaudeatis.

Teste meipso apud Parthenai, anno Regni nostri decimo sexto.

Johannes Rex in protectionem suam suscipit Kathel Regem Conn oth in Hybernia.

A. D. 1214. A. 16. Joh. Pat. 16. Joh. m. 13. n. 2. REX justiciario suo Hiberniæ, & omnibus ballivis & fidelibus suis, &c.

Mandamus vobis quod manuteneatis, & protegatis, & defendatis dilectum nostrum Kathel Regem Connoth & omnes res & possessiones suas in partibus nostris; nec ei, vel suis inferatis, vel inferri permittatis injuriam, molestiam vel gravamen; nec aliquid sinistrum de eo credatis ex suggestione inimicorum suorum quamdiù nobis fideliter existet.

Quia ipse, & omnia sua in protectionem & defensionem nostram suscepimus quamdiu nobis fideliter servierit. A. D. 1214.

Et in hujus rei testimonium, &c.

Teste meipso apud Sanctum Maxent. vicesimo tertio die Augusti, anno Regni nostri decimo sexto.

Mandatum est H. Dublin. Archiepiscopo quod emat Escarlettas quantum viderit expedire ad robas dandas Regibus Hiberniæ & aliis fidelibus Domini Regis.

Per Amfrm. de Den.

De treugis per quindecim dies Franciæ Regi concessis.

A.D. 1214. *A. 16. Joh. Claus. 16. Johannis, m. 21. dorso.*

Venerabili patri & amico in Christo karissimo, Magistro Roberto Titl. Sancti Stephani in Celio Monte Presbitero Cardinali & Apostolicæ sedis Legato, Johannes eadem gratia, &c.

Requisiti a Baronibus nostris, ad instantiam vestram, ut treugas concedemus per novem dies, infra quos nullum malum vel dampnum terræ Regis Franciæ per nos vel nostros inferretur, ut liberius interim præsentiam Regis Franciæ adire possitis ad tractand. de pace inter nos, & ipsum reformanda, habito cum Baronibus nostris colloquio, de eorum consilio treugas illas concedimus a die Dominica proximo post decollationem Sancti Johannis Baptistæ, anno Regni nostri decimo sexto, usque in quindecem dies duraturas, hoc modo. A.D. 1214.

Quod securos nos faciatis, per litteras vestras patentes, quod, infra hos quindecem dies nullum malum vel dampnum nobis, vel imprisiis nostris eveniet per Regem Franciæ vel suos: Et, si quod forte dampnum nobis & nostris imprisiis evenerit interim per ipsum vel suos, vos sufficienter id nobis emendari facietis.

Et, insuper, impetretis nobis, si possitis, litteras Buchard. de Marly patentes, & idem testificantes veruntamen, si illas habere non possitis, contenti erimus solummodo litteris vestris prædictis.

Teste meipso apud Parten. 31 die Augusti.

De colloquio inter Reges Angliæ & Franciæ habendo.

A.D. 1214. *An. 16. Joh. Claus. 16. Johan. m. 21. d.*

Rex Domino Legato Franciæ. Mittimus ad vos dilectum Clericum nostrum Walterum Maucleric. rogantes quatenus fidem adhibeatis his, quæ vobis dixerit; ex parte nostra, super verbis secretis habitis inter vos & nos, & de treugis, & Com. de Enevers, & de colloquio habendo inter nos & Regem Francorum. A.D. 1214.

Teste meipso apud Parten. 31 die Augusti.

De Comite Enevers.

Ibidem.

Rex Domino Legato, &c. Rogamus vos affectuose quatenus, pro amore nostro, pacem habere faciatis Comiti de Enevers; ita quod Rex Franciæ *non illum dampnat*; causam defensionis prætendentes in hoc quod cruce signatus est.

Si vero idem Rex, ob hanc causam, desistere noluerit, & idem Comes coram vobis confessus fuerit quod imprisius noster sit, ipsum infra treugas nostras, si quo modo fieri possit, recipi faciatis. A.D. 1214.

Teste ut supra.

De conventione facta inter Dominum Regem & Comitissam Engolism.

A.D. 1214. *A. 16. Joh. Pat. 16. Johannis, m. 12.*

Rex dilecto & fideli suo Petro de Maulay, &c. Sciatis quod convenit inter nos, & Comitissam Engolism. quod dabimus ei, per annum, quingentas libras Pictavienses, pro dote sua quæ eam contingit de Com. Engolism; ita quod denarios, quos inde percipere debet infra quinque annos sequentes, scilicet, duo millia & quingentas libras Pictavienses, præ manibus solvi faciemus fratri Gerardo Brochard, reddendas eidem Comitissæ infra quinque annos, scilicet, quolibet anno quingentas libras. A.D. 1214.

Et ideo vobis mandamus quod illa duo millia & quingentas libras Pictavienses eidem fratri Gerardo Brochard, sine dilatione,

A.D. 1214. latione, pacari faciatis, in valore sterlingorum.

Inspiciatis etiam scriptum, signatum sigillis Magistri R. de Marisco, & majoris Rupellæ, de pecunia liberata fratri Boes domus Militiæ Templi Rupellæ, quam Comes Augi percipere debet pro Comitatu Augi; &, si contineatur in scripto illo quod prædictus frater Boes receperit, in valore sterlingorum triginta millia librarum Pictaviensium, quas dictus Comes percipere debet pro Comitatu illo infra quinque annos, scilicet, quolibet anno sex Millia librarum sustineatur ita; si vero summa illa prædicto fratri Boes persoluta non fuerit, quod ei inde restat reddendum, eidem sine dilatione persolvi faciatis, & scriptum illud sub sigillo vestro nobis destinetis. A.D. 1214.

Recipiatis etiam ab eodem fratre Boes litteras suas patentes, testificantes quod prædicta duo millia Marcarum, & quingentas Pictavienses, solvend. dictæ Comitissæ in valore sterlingorum, receperit; in quibus etiam confiteatur quod, si forte præfata Comitissa in fata concesserit, infra dictos quinque annos, ipse de prædicta pecunia illa, quam dicta Comitissa non perceperit, nobis respondebit.

Teste meipso apud Sanctum Maxent. sexto die septembris.

De excambio faciendo inter Will. Comitem Saresbericnsem in Francia captivum, & Robertum filium Roberti Comitis de Driwes in carcere detentum a Rege Angliæ.

A. D. 1214. An. 16. Joh. Pat. 16. Johannis, m. 3. dorso.

VEnerabilibus in Christo patribus Domino N. Dei gratia, Tuscul. Episcopo, Apostolicæ sedis Legato, Domino Steph. Cantuar. Archiepiscopo totius Angliæ Primati, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinali, Domino Petro Winton. Episcopo justiciario Angliæ, Episcopis, Comitibus simul & Baronibus suis Johannes, eadem gratia, Rex Angliæ, &c.

Significavit nobis dilectus frater noster W. Comes Sarr. detentus in vinculis a Rege Franciæ, quod penitus liberabitur ab incarceratione, & liber ægredietur si Robertum filium Roberti Comitis de Driwes, quem nos captum tenemus, pro eo liberum abire promiserimus.

Et, quoniam idem Robertus consanguineus est dicti Regis Franciæ, ipsum nullatenus, absque consiliis vestris, voluimus, nec volumus liberare: maximè cum detur nobis intelligi quod, si idem Robertus, liberatus a vinculis, ad partes suas remeasset, Comes Boloniæ, morti traderetur, & Comes Flandriæ nunquam a prisona exiret, quod nobis nullatenus ad commodum cederet vel honorem. A.D. 1214.

Mandamus igitur vobis quatinus super hiis consilium nobis fideliter impendatis.

Sciatis autem quod tractatum est nobiscum, de prædictis Comite Sarr. & Roberto de Driwes, dimittendis per obsides usque ad terminum competentem; infra quem revertentur in prisonam in quâ fuerunt prius: Set de liberatione eorum certi nichil faciemus donec vestrum inde habuerimus consilium; *quamobrem* eo citius nobis, per latorem præsentium Oliverum filium nostrum, significare velitis per litteras vestras patentes.

Teste meipso apud Sanctum Maxent. sexto die Septembris.

Quod Johannes Rex ratas habebit treugas, cum Rege Franciæ capiendas.

A. D. 1214. An. 16. Joh. Pat. 16. Johannis, m. 13. d.

REX omnibus, &c.

Sciatis quod id, quod Abbas Westmon. frater Will. Cadel. Magister Militiæ Templi, frater Gerard. Brochard, R. Comes Cestr. frater Alanus Martell, Hubertus de Burgo Senescallus Pictaviæ, Regin. de Pontibus, Eymericus de Rupe-forti facient de firmis treugis capiendis inter Regem Franciæ & nos, ratum & gratum habebimus. A.D. 1214.

Teste meipso apud Partiniac. decimo tertio die Septembris, anno Regni nostri decimo sexto.

Charta Philippi Regis, de treugis cum Joanne Rege Angliæ factis.

A. D. 1214. *An. 16. Joh.* I. PHilippus, Dei gratia, Francorum Rex omnibus ad quos literæ præsentes pervenerint. Noveritis quòd nos Joanni Regi Angliæ & hominibus, & imprisiis suis, qui apertè guerraverunt pro ipso de hac ultima guerra, usque ad diem Jovis proximam post exaltationem Sanctæ Crucis in Septembre dedimus rectas treugas de nobis & hominibus, & imprisiis nostris, qui apertè guerraverunt usque ad instans Pascha, quod erit anno Domini MCCXV. Et ab eodem Pascha in quinque annos continuos & completos.

2. Salvis tamen nobis prisonibus nostris, quos penes nos habemus: Et salvo juramento quod Villæ Flandriæ & Haynoniæ, & milites & alii homines Flandriæ & Haynoniæ nobis fecerunt: Et salvis similiter prisonibus quos Joannes Rex Angliæ habet penes se.

3. Nos autem, & homines nostri, & imprisii erimus in eadem tenetura, in qua eramus prædicta die Jovis, in qua data est ista treuga.

4. Et Joannes Rex Angliæ, & homines & imprisii sui similiter erunt in eadem tenetura in qua erant prædicta die Jovis, usque ad prædictos quinque annos completos.

5. Nullus Multrarius, aut aliquis, qui fuerit forbannitus à nobis à tempore alterius Treugæ, inter nos & prædictum Regem Angliæ dudum factæ, poterit intrare in terram nostram, infra prædictum terminum, nisi de voluntate nostra.

6. Neque similiter Multrarius, aut aliquis Forbannitus ab ipso Rege Angliæ poterit intrare terram suam, infra prædictum terminum, nisi de voluntate ipsius Regis Angliæ.

7. Si autem aliquis, cujus terram habemus in manu nostra, venerit in terram nostram pro suo negotio, per eam poterit transire, sed in ea morari non poterit, nisi habeat rectum essonium, præterquàm ad portum maris, ubi licitè poterit ventum expectare per tempus competens.

8. Si quis de Comitatu Andegaviæ vel Britanniæ, qui dicta die Jovis datæ treugæ adhæreret Joanni Regi Angliæ, faciendo guerram apertè contra nos, & ipsum manifestè juvando, voluerit intrare Comitatum Andegaviæ vel Britanniæ, & ibi morari infra terminum treugæ prætaxatum; si sit de Comitatu Andegaviæ, Senescallo Andegaviæ, si sit de Comitatu Britanniæ, Comiti Britanniæ faciet competentem securitatem, quòd nullum malum ipsis, vel terris eorum per eum eveniet. A. D. 1214.

9. Et si aliquis de Pictav. qui prædicta die Jovis adhæreret nobis, faciendo guerrum apertè contra Joannem Regem Angliæ, & juvando nos apertè contra ipsum, vellet intrare terram ipsius Joannis Regis Angliæ in Pictav. ipse faciet competentem securitatem Senescallo Pictaviæ quod nullum malum Joanni Regi Angliæ & terræ suæ de Pictaviæ per eum evenier.

10. Isti sunt dictatores & emendatores hujus treugæ inter nos & Joannem Regem Angliæ, *Hubertus de Bore Senescallus Pictavensis*, *Reginaldus de Pontibus*, *Abbas Sancti Joannis Angeliac. & Decanus Xantonensis*, ex parte Regis Angliæ.

11. Ex parte verò nostra, *Petrus Savarici*, *Guido Turpini*, *Abbas majoris Monasterii*, & *Gaufridus Archidiaconus Turonensis*.

12. Et omnes isti juraverunt, bonâ fide, quòd, si contingeret aliquem ex eis decedere, aut infirmari, aut à nobis, vel à Joanne Rege Angliæ revocari infra prædictum terminum; ipsi bonâ fide eligent, & ponunt alium in loco illius ad hoc idoneum.

13. Quicquid autem quinque, aut plures ex prædictis dictatoribus de interceptionibus, hinc indè factis, per sacramentum suum dixerint & ordinaverint, tàm nos quàm prædictus Rex Angliæ tenebimus.

14. Et, si per ipsos dictatores treugæ emendari non poterint, nos illud bona fide emendari faciemus infra sexaginta dies, postquam dicti dictatores dictum suum dixerint, & illud nobis significaverint.

15. Isti autem dictatores hujus treugæ, pro discordiis & interceptionibus emendandis, quæ fortè orientur in Pictavia, in Comitatu Andegaviæ, vel Britanniæ, & in Turonia, convenient apud Abbatiam Monialium de Fulcherosis juxta Passavant; & pro aliis interceptionibus, quæ fient in Bituresio, in Alvernia, in Comitatu Marchiæ, & in Lemovicio, inter Agurandas & Cuson castrum Com. Marchiæ.

16. De

A. D. 1214. 16. De Malatolta, quam Joannes Rex Angliæ & sui imposuerunt, & capiunt, sic erit; si Joannes Rex Angliæ & sui voluerint eam quittare & dimittere, nos eam similiter quittabimus & dimittemus: Quantum autem Joannes Rex Angliæ & sui de ipsa Malatolta levaverint & ceperint, nos similiter & nostri tantundem de illa levabimus & capiemus.

17. Fredericus Rex Romanorum & Siciliæ erit in ista nostra treuga si voluerit, & Rex Otho similiter erit in treuga Regis Angliæ si voluerit: Et, si alter illorum noluerit esse in treuga, nos poterimus juvare Fredericum in Imperio, & Rex Angliæ Othonem in Imperio similiter, absque messacere, & absque faciendo guerram inter Joannem Regem Angliæ & nos de terris nostris.

18. Hanc autem treugam bona fide tenendam juraverunt Ursio Cambellanus in animam nostram, & omnes alii qui subscribuntur, pro se unusquisque de mandato nostro: Scilicet,

Gualcherus Comes Sancti Pauli,
Robertus Comes de Alenzon,
Guido de Dampetra,
Guillelmus de Barris,
Guillelmus de Calviniaco,
Theobaldus de Blazon,
Burchardus de Marliaco,
Jobellus de Meduana,
Hugo de Bauceio,
Guido Senesbaldus,
Americus de Credona,
Giraldus Belois.

A. D. 1214. Actum apud Chinonem anno Domini MCCXIV. mense Septembris, die Jovis proxima sequenti post exaltationem Sanctæ Crucis.

Die Jovis proxima ante festum omnium Sanctorum, anno Regni nostri 16. liberatum fuit Domino Wintoniensi Episcopo scriptum treugarum, captarum inter Dominum Regem & Regem Franciæ, & sigillatum est sigillo Regis Franciæ. *Pat. 16. Johan. m. 11. d.*

Conventio facta inter Johannem Regem Angliæ, & H. Comitem Marchiæ & alios, per quam prædictus Rex tenetur tradere Johannam filiam suam Galfrido filio dicti Comitis in Uxorem.

A. D. 1214. *An. 16. Joh.* *Cart. 16. Johannis, m. 11.*

1. HÆC est concordia facta inter Dominum Regem Angliæ Johannem, & H. Comitem Marchiæ, & R. Comitem Augi, & Galfridum de Lysignan, scilicet, quod Dominus Rex dedit Johannam filiam suam, genitam de Ysabella uxore sua, filiâ Comitis Engolis. Hugoni de Lysignan filio H. Comitis Marchiæ in uxorem; & eam tradidit custodiendam in custodia Comitis Marchiæ & Hugonis de Lysignan filii sui.

2. Dedit autem idem Dominus Rex eidem Hugoni duo millia libratarum terræ Pictaviensium, assignanda ei in Pictavia, Andegavia & Toroniâ in maritagium cum prædicta filia sua.

3. Quousque autem assignata fuerint ei prædicta duo millia librat. terræ, habebit idem Hugo interim de Balliva Domini Regis Xancton cum pertinentiis, & Olerim cum pertinentiis; exceptis Baronibus & Homagiis eorumdem, & omnibus quæ ad Barones pertinent.

4. Et, cum Dominus Rex perquisierit terram in prædictis locis, & eis assignaverit in maritagium prædictum, tantum revertetur ad Dominum Regem de terra Xancton & Olerim, quantum ei assignaverit modo prædicto.

A. D. 1214. 5. Si vero contigerit quod Hugo de Lysignan moriatur antequam prædicta Johanna, filia Domini Regis, hæredem habeat ab eodem Hugone, prædicta filia, cum terris præassignatis, reddetur Domino Regi, vel hæredi suo: Et, si prædicta filia moriatur sine hærede, simili modo revertantur prædictæ terræ Domino Regi vel hæredi suo.

6. Et de hoc fecerunt H. Comes Marchiæ & H. filius suus Dominum Regem securum per *R. Comitem Augi*, & *A. Vicecomitem Towarc.* & per alios de suis quos Dominus Rex habere voluerit.

Hugoni verò Bruno, Comiti Marchiæ, remanebit totus Comitatus Marchiæ & hæredibus suis integrè cum omnibus pertinentiis suis, & inde homagium fecit Domino Regi.

7. Dominus autem Rex reddidit Comiti Augi Castrum de Hasting & Tykhill cum pertinentiis, & totum jus Aliciæ uxoris suæ, filiæ Comitis Augi; &, pro terra suâ Normanniæ, quam Rex Franc. ei abstulit, tradet in manus fratrum Militiæ Templi de pecunia suâ, ad reddend. prædicto Comiti Augi, per terminos, quantum

A.D. 1214. quantum prædicta terra valet per annum, per æstimationem prædicti Comitis Augi, & Cestr. & Ferrar. Comitum, & Vicecomitis Towarc. & Hugonis de Gornaco, donec Dominus Rex terram ipsius perquisierit, cum auxilio prædictorum Comitum Marchiæ & Augi, & illam ei reddiderit.

8. Dominus autem Rex reddidit Galfrido de Lysignan totam terram suam in Comitatu Pictaviæ, & omnes milites, tam ex parte Domini Regis, quam ex parte prædictorum Comitum recuperabunt omnes terras suas quas amiserunt per guerram, unde seisiti fuerunt tempore quo guerra incepit.

9. Et siquis dixerit quod seisitus fuit de terra aliqua in initio guerræ, & per probos homines convictus fuerit quod inde seisitus non fuerit, jus inde habebit in Curia Domini Regis; exceptis illis de quibus convenit inter Dominum Regem & Comitem Augi, & excepto Willielmo Maingod de jure quod petit in Vovent, unde Galfr. de Lysignan dabit excambium ad valentiam illius terræ in Zuchi & Cygome, si prædictus Willielmus voluerit, & Dominus Rex dabit prædicto Galfrido excambium ad valentiam illius terræ.

10. Et, si voluerit, treugæ erunt, inter ipsum, & G. de Lysinnam, usque ad festum Sancti Michaelis, anno Regni ejusdem Domini Regis 16. Et, post illud festum, jus sit inter ipsos, in Curia Domini Regis, pro quanto jus habere debent.

11. Domino vero Regi remanebit totus Comitatus Engolism. integre cum Castro de Toure; &, pro duobus Castris de Butevill & Castro novo, dabit Dominus Rex excambium, in terrâ vel peccuniâ, Comiti Marchiæ per consilium Comitis Augi & Vicecomitis Towarc. qui Dominum Burdegalensem Archiepiscopum ad hoc vocabunt. A.D. 1214.

12. Et terras, quas idem Dominus Rex, & antecessores sui dederint prædictis Comitibus Marchiæ, & Augi. & G. dè Lysinnam, idem Dominus Rex warrantizabit.

13. Ad majorem autem hujus rei securitatem isti subscripti, ex parte Domini Regis, juraverunt quod conventionem prædictam fideliter tenebunt, & bona fide, & pro posse suo Dominum Regem facient tenere, sine ipso guerrando, Scilicet. R. Comes Cestr. W. Comes de Ferrar. A. Vicecomes Thoarc. S. de Malo-Leone, Hugo de Thoarc. A. de Rupe-forti, Hugo de Gournay, Galfridus de Tannay, Regin. de Pont Senior, Kalo de Rupe-forti, A. de Rupe Eschiward, Thebbald Crespin, & Hubert de Burgo.

Ex parte vero Comitis isti subscripti juraverunt quod conventionem istam fideliter tenebunt & bona fide, & ipsos Comites fideliter pro posse eam tenere facient sine ipso guerrando, Scilicet, A. Vicecomes Thoarc. R. Comes Augi, G. de Lisignan, A. de Rupe Eschiward, A. Brunus, S. de Sunalis, E. de la Verne, W. de Meyri, H. Miche, Petrus Fernecart, Willielmus de Pychemum, Hugo de Naise, Petrus de Menterol, Americus de Cusac.

Literæ Regis sorori suæ Reginæ Berengariæ.

A.D. 1214. *An. 16. Joh. Claus 16. Johan. m. 12. d.*

REX sorori suæ illustri Reginæ B. Salutem.

Suscepimus Nuncios vestros, præsentium latores, per quos voluntatem nostram vobis significamus super hiis quæ nobis significastis; a quibus etiam securitatem cepimus quod ea, quæ prolocuta sunt inter nos & ipsos, nulli revelabuntur nisi vobis; acceptâ etiam securitate à nobis quod nulli alii per nos revelabuntur si ea non acceptaveritis. A.D. 1214.

Formam autem rei, prolocutæ inter nos & ipsos, scriptam, & Sigillo nostro Sigillatam, per manus eorundem Nunciorum & vestram, in custodiam Templar. commisimus apud Havering 1. die Novembris.

Ne

Ne propter discordiam, jam tandem inter Regem & Barones sopitam, dictus Rex aliquid incommodi patiatur.

A. D. 1214. *An. 16. Joh. In Turre London. Ex Orig.*

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio nobili viro Eustachio de Vesci salutem, & apostolicam benedictionem.

Cum per illius gratiam, qui fecit utraque unum, discordantes parietes copulans in se lapide angulari, sit omnino sopita discordia quæ olim inter *Regnum* & *Sacerdotium* in Anglia vertebatur, occasione cujus confœderationes & conjurationes contractæ fuisse dicuntur, quia pace reddita & concordia reformata, cum causâ cessare debet effectus; Comitibus, Baronibus & aliis Nobilibus per Angliam constitutis dedisse meminimus in mandatis, ut in fidelitate charissimi in Christo filii nostri Johannis illustris Regis Anglorum & hæredum ejus, sincero corde & puro animo perseverare deberent, tales se circa devotionem ipsius per omnia exhibendo, quod tam a nobis quam ab ipso possent merito commendari. A. D. 1214.

Ut igitur mandatum illud majoris roboris consequatur effectum, Nobilitati tuæ per Apostolica Scripta mandamus quatenus, prætextu confœderationum & conjurationum illarum, in solicitudine Regia nullius difficultatis opponas obstaculum; Justiciarios & alios officiales Regis ejusdem, nec per teipsum impediens, nec patiens, quantum in te fuerit, per alios impediri, quo minus commissa ipsis officia efficaciter exequantur.

Dat. Lateran. Nonis Novembris, Pontificatus nostri anno 17.

De Hæreticis in Vasconia extirpandis.

A. D. 1214. *An. 16. Joh. Pat. 16. Johan. m. 13.*

REX, &c. R. de Pontibus, Senescallo Wasconiæ, Salutem.

Audivimus quòd de novo, in terra nostra, cepit, in partibus Wasconiæ, detestanda hæreticorum quorundam pullulare perfidia; quæ, cum fidelibus sit omnibus odibilis & inimica, nobis tamen, ad præsens, restat a finibus nostris & nostrorum præ cæteris extirpanda; ne in Terra & Dominio nostro maliciæ recipiatur alicujus exordium, per quod in posterum possit universitati fidelium provenire dispendium.

Vobis igitur in fide, qua nobis tenemini, mandamus, sicut nos diligitis, & ne pro defectu vestri dampnum, quod absit, aliquatenus incurramus, ne ipsorum etiam hæreticorum nequitiæ videamur sequaces & participes, quatenus cum omni posse vestro, qualibet occasione & dilatione postpositis, qui sint, vel per quos hujusmodi malitia fuerit de novo suborta efficaciter & diligentissime inquiratis, eosque, cum ipsorum detestabili nequitia, funditus confundendo, penitus extirpare curetis. A. D. 1214.

Mandavimus etiam per litteras nostras Magistro P. de Bevenent, prædictæ Romanæ Ecclesiæ Cardinali & Apostolicæ sedis Legato, attentius exorantes, quod nobis, ob reverentiam Dei, & dilectionis nostræ obtentu, ad hujusmodi negotii consummationem efficaciter consulat, & sit in auxilium, &, ad ipsorum nequitias viriliter eradicandas, sollicitudinem adhibere studeat efficacem.

Teste meipso apud Novum Templum London. 20. die Novembris.

Quod obsides Lewlini, ad Petitionem Uxoris suæ filiæ, Nothæ Regis, reddantur Nuncio suo.

A. D 1214. *Pat. 16. Johannis, m. 9.*

REX Engel. de Cygon. Salutem. Sciatis quod ad petitionem filiæ nostræ, uxoris Lewlini reddidimus eidem Lewlino Keuvret, Bleum. Thegwaret, & Merwyth, Obsides ipsius Lewlini.

Et ideo vobis mandamus quod illos certo ejus Nuncio, has litteras nostras Patentes deferenti, liberetis. A. D. 1214.

Teste meipso apud Munem. 18. die Decembris.

Littera Regis Lewelino Principi Walliæ.

A.D. 1215. An. 16. Joh. Claus. 16. Johan. m. 7. d.

REX dilecto filio suo Lewelino Salutem.

Mittimus ad vos venerabilem Patrem Dominum W. Coventr. Episcopum, & fideles nostros Gilebertum filium Reinfr. Ph. de Ozeb. Justic. Cestr. & Heur. de Erdington Clericum, rogantes quatenus ad diem, quem vobis scire facient, occurratis eis apud Ruth, vel apud Crucem Griffin. locuturi cum eisdem, quibus fidem adhibeatis super hiis, quæ vobis dixerint ex parte nostra, ad fidem, commodum & honorem nostrum. A.D. 1215.

Sciatis autem quod, nisi per vos steterit, nos & vos boni amici erimus ad invicem.

Et in hujus, &c. Teste apud Turrim London 2. die Martii.

Littera Innocentii Papæ Cantuariensi Archiepiscopo & cæteris Angliæ Episcopis, de reformanda inter Regem & Barones discordia; necnon de cassando quascunque Conjurationes & Conspirationes.

A.D. 1215. A. 16. Joh. Pat. 16. Johannis, p. 1. m. 1. d.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus S. Cantuariensi Archiepiscopo, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinali, & Suffraganeis ejus Salutem, & Apostolicam benedictionem.

Mirari cogimur & moveri, grave gerentes plurimum & molestum, quod cum inter vos & karissimum in Christo filium nostrum Johannem Regem Angliæ illustrem, pax ad honorem Dei & Ecclesiæ sit feliciter reformata, dissentiones inter ipsum & quosdam Magnates atque Barones, necnon complices eorundem dissimulastis hactenus, & conniventibus oculis pertransitis, ad sopiendum illas non curantes interponere partes vestras; quamvis nullatenus ignoretis, quod, nisi celeriter fuerint prudenti consilio ac studio diligenti sopitæ, tantum & tale scandalum, eorum occasione, possit accidere toti Regno, quod sane nequiret absque multo dispendio ac magno labore sedari: nonnullis suspicantibus & dicentibus quod super quæstionibus, contra ipsum Regem noviter suscitatis, vos illis præbetis auxilium & favorem; cum temporibus claræ memoriæ Patris & Fratris sui, necnon ipsius, usque post pacem inter vos & ipsum, vestra sollicitudine reformatam, hujusmodi quæstiones non fuerint suscitatæ.

Illud autem reprobamus omnino, si, quemadmodum a multis asseritur, conspirationes & conjurationes fecerint ausu temerario contra ipsum; quodque cum armis irreverenter & indevote repetere præsumpserunt, quæ cum humilitate ac devotione, si opus esset, repetere debuissent.

Ne igitur ipsius bonum propositum hujusmodi occasionibus volueritis impediri, fraternitatem vestram rogamus & exhortamur in Domino, per Apostolica vobis scripta præcipiendo mandantes, quatinus ad reformandam inter utrosque concordiam diligens studium impendatis, & operam efficacem; omnes conjurationes & conspirationes, præsumptas à tempore subortæ discordiæ inter Regnum & Sacerdotium, Apostolica denunciantes auctoritate cassatas; &. per excommunicationis sententiam, inhibentes ne talia de cætero præsumantur: Præfatos Nobiles monendo prudenter, & efficaciter injungendo, per devotionis & humilitatis indicia, ipsum Regem sibi placare ac reconciliare procurent, exhibentes ei servitia consueta, quæ ipsi & prædecessores eorum sibi & suis prædecessoribus impenderunt. A.D. 1215.

Ac deinde, si quid ab eo duxerint postulandum, non insolenter, sed reverenter implorent, Regalem ei conservantes honorem, ut sic, quod intenderint, valeant facilius optinere.

Nos enim eundem Regem rogamus, & obsecramus in Domino, in remissionem sibi peccaminum injungentes, quatinus prædictos Nobiles benigne pertractet, & justas petitiones eorum clementer admittat, ut & ipsi congaudentes cognoscant eum, divina gratia faciente, in meliorem statum esse mutatum; ac per hoc ipsi & hæredes eorum, sibi & successoribus suis promptius & devotius debeant famulari.

Dat. Laterani, 14. Kal. Aprilis, Pontificatus nostri anno octodecimo.

Alia

Alia Magnatibus Angliæ ad eundem effectum.

A.D. 1215. *A. 16. Joh. Pat. 16. Johannis m. 1. d.* INnocentius, &c. dilectis filiis Magnatibus & Baronibus Angliæ, salutem & Apostolicam benedictionem.

Grave gerimus & molestum quod, sicut accepimus, inter kariſſimum in Christo filium nostrum Johannem Regem Anglorum illustrem, & quosdam vestrûm, propter quæstiones novitur suscitatas, discordia est suborta, grave dispendium parituras, nisi celeriter fuerint prudenti consilio ac studio diligenti sopitæ.

Istud autem reprobamus omnino, si, quemadmodum a multis asseritur, conspirationes aut conjurationes feceritis ausu temerario contra ipsum, quodque cum armis irreverenter & indevote repetere præsumpsistis, quæ cum humilitate ac devotione, si opus esset, vobis repetere debebatis.

Ne igitur ipsius bonum propositum hujusmodi occasionibus volueritis impedire, nos omnes conspirationes & conjurationes, præsumptas a tempore subortæ discordiæ inter Regnum & Sacerdotium, Apostolica denunciamus auctoritate cassatas, & per excommunicationis sententiam inhibemus, ne tales de cætero præsumantur; vos monendo, prudenter & efficaciter inducendo, ut, per manifesta devotionis & humilitatis indicia, ipsum Regem vobis placare & reconciliare curetis, exhibentes ei servitia consueta, quæ vos & prædecessores vestri sibi & suis prædecessoribus impendistis.

Ac deinde si quid ab eo duxeritis postulandum, non insolenter, set cum reverentia imploretis, regalem ei conservantes honorem; ut sic, quod intenderitis, valeatis facilius optinere.

Nos eundem Regem rogamus & obsecramus in Domino, in remissionem ei peccaminum injungentes ut vos benigne pertractet, & justas petitiones vestras clementer admittat; sic & vos ipsi con[g]audendo, cognoscatis eum, divina gr[ati]a auxiliante, in meliorem statum eff[ectu] mutatum, ac per hoc vos & hæredes vestri sibi, & successoribus suis debeatis promptius & devotiùs famulari.

Quocirca nobilitatem vestram rogandam duximus & monendam, per Apostolica vobis scripta mand[ant]es quatinus tales in hoc vos exhibere curetis, quod Regnum Angliæ optata pace lætetur, & nos in necessitatibus vestris cum opus fuerit necessarium, vobis impendere debeamus auxilium & favorem.

Datum Lateran. 14 Kal. Aprilis, Pontificatus nostri anno decimo octavo.

De electione libera universis & singulis Ecclesiis concessa.

A.D. 1215. *An. 16. Joh. Ex Orig.* INnocentius Episcopus servus servorum Dei, venerabilibus fratribus & dilectis filiis universis Ecclesiarum Prælatis, per Angliam constitutis salutem & Apostolicam benedictionem.

Dignis laudibus attollimus magnificentiam creatoris quòd, postquam idem, qui est mirabilis & terribilis in consiliis super filios hominum, aliquamdiu toleravit ut, perflando discurreret per Areolam horti sui spiritus tempestatis, quasi ludens taliter in orbe terrarum, ut sic ostenderet infirmitatem & insufficientiam nostram nobis, statim, cum voluit, Aquiloni dixit sta, & Austro noli, prohibere, imperansque ventis & mari, statuit procellam in auram, ut nautæ portum quietis inveniant peroptatum.

Cum enim inter *Regnum* & *Sacerdotium* Anglicanum, non sine magno periculo, atque dampno, super electionibus Prælatorum gravis fuerit controversia diutius agitata, illo tandem, cui nichil est impossibile, quique, ubi vult, spirat mirabiliter, ex mera & spontea voluntate, de consensu communi suorum Baronum, pro salute animæ suæ, ac prædecessorum, & successorum suorum, vobis concessit, & suis litteris confirmavit ut de cætero in universis & singulis Ecclesiis, ac Monasteriis Cathedralibus, & Conventualibus totius Regni Angliæ in perpetuum libere fiant electiones quorumcumque Prælatorum, majorum etiam & minorum.

Nos igitur, hoc gratum & ratum habentes, concessionem hujusmodi vobis, & per vos Ecclesiis & successoribus vestris, prout in ejusdem Regis litteris perspeximus contineri, auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus.

Ad majorem autem firmitatem & perpetuam memoriam hujus rei præfatas

A.D. 1215. Regis literas, super hoc confectas, præsentibus inseri fecimus; quarum tenor est talis.

Johannes, Dei gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, Dux Normanniæ & Aquitaniæ, & Comes Andegaviæ, Archiepiscopis, Episcopis, Comitibus, Baronibus, Militibus, Ballivis & omnibus, has litteras visuris, salutem.

Quoniam inter nos, & venerabiles patres nostros Stephanum Cantuariensem Archiepiscopum totius Angliæ Primatem, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem, Willielmum Londoniensem, Eustachium Elyensem, Egidium Herefordensem, Jocelinum Bathoniensem & Glastoniensem, & Hugonem Lincolniensem, Episcopos, super dampnis & ablatis eorum, tempore interdicti, per Dei gratiam, de mera & libera voluntate utriusque partis, plene convenit, volumus non solum eis quantum secundum Deum possumus satisfacere, verùm etiam toti Ecclesiæ Anglicanæ salubriter & utiliter in perpetuum providere.

Inde est quod, qualiscunque consuetudo temporibus nostris & prædecessorum nostrorum hactenus in Ecclesia Anglicana fuerit observata, & quicquid juris nobis hactenus vendicaverimus in electionibus quorumcumque Prælatorum, nos, ad ipsorum petitionem, pro salute animæ nostræ, & prædecessorum, ac successorum nostrorum Regum Angliæ, liberaliter, mera & spontanea voluntate, de communi assensu Baronum nostrorum, concessimus & constituimus, & hac præsenti Carta nostra confirmavimus ut de cætero, universis & singulis Ecclesiis, Monasteriis, Cathedralibus, & Conventualibus, totius Regni nostri Angliæ, liberæ sint in perpetuum electiones quorumcunque Prælatorum majorum & minorum; salva nobis & Hæredibus nostris custodia Ecclesiarum & Monasteriorum vacantium, quæ ad nos pertinent.

Promittimus etiam quod nec impediemus, nec impediri permittemus per nostros, nec procurabimus quin, in singulis & universis Ecclesiis & Monasteriis memoratis, postquam vacaverint Prælaturæ, quemcunque voluerint libere sibi præficiant electores pastorem; petitâ tamen prius a nobis & hæredibus nostris licentiâ eligendi, quam non denegabimus nec differemus. A.D. 1215.

Et, si forte, quod absit, denegaremus vel differemus, nichilominus procedent electores ad electionem canonicam faciendam; & similiter post celebratam electionem noster requiratur assensus, quem non denegabimus nisi aliquid rationabile proposuerimus, & legitime probaverimus propter quod non debeamus consentire.

Quare volumus & firmiter jubemus nequis, vacantibus Ecclesiis vel Monasteriis, contra hanc nostram concessionem & constitutionem in aliquo veniat, vel venire præsumat: Siquis vero contra hoc aliquo unquam tempore venerit, maledictionem omnipotentis Dei & nostram incurrat,

Testibus,

P. Wintoniensi Episcopo,
W. Comite Warennæ,
R. Comite Cestriæ,
S. Comite Wintoniæ,
G. de Mandevilla Comite Gloucestriæ & Essexiæ,
W. Comite de Ferrariis,
W. Briwer,
W. filio Geroldi,
W. de Cantilupo,
H. de Neivillis,
Roberto de Vere,
W. de Hunteingefeld.

Datum per manus Magistri Ricardi de Mariscis Cancellarii nostri, decimo quinto die Januarii, apud Novum Templum London, anno Regni nostri decimo sexto.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostram confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire; siquis autem hoc attemptare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Lateran. tertio Kalend. Aprilis, Pontificatus nostri anno decimo octavo.

Sub plumbeo sigillo pend. a filis sericis flavi rubeique coloris.

Quod

Quod Magnates Angliæ solitum ab antiquo Scutagium redderent Johanni Regi.

A.D. 1215. A. 16. Joh. Pat. 16. Joh. m. 15. dors.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis nobilibus viris, Magnatibus, Baronibus & Militibus, per Angliam constitutis, salutem & apostolicam benedictionem.

Significavit nobis carissimus in Christo filius noster Johannes Rex Anglorum illustris, quod, cùm prædecessores vestri Scutagium de Baroniis, quas tenetis ab eo, Regibus Angliæ reddere consueverint ab antiquo, ac etiam vos ipsi, usque ad proxima tempora, sibi noscimini reddidisse, nunc Scutagium, ipsi debitum pro exercitu, quem anno prædicto in Pictaviam duxit, eidem pro vestræ voluntatis arbitrio reddere denegatis.

Ne igitur pium ipsius Regis propositum occasione hujusmodi retardetur, devotionem vestram monendam duximus attentius, & hortandam, per apostolica vobis scripta mandantes quatenus dictum Scutagium eidem, prout tenemini, sine difficultate reddatis; præsertim cum possessione sæpedicti Scutagii, quam prædecessores sui ac ipse hactenus habuisse dicuntur, non sit absque judicio spoliandus; quandoquidem ipse, in ejus possessione persistens, paratus sit postulantibus justitiam exhibere. A.D. 1215.

Dat. Lateran. Kal. Aprilis, Pontificatûs nostri anno decimo octavo.

De damnis, contra treugas cum Francia illatis, utrinque emendandis.

A.D. 1215. A. 17. Joh. Pat. 17. Joh. m. 2. n. 1.

REX emendatoribus & dictatoribus treugarum, captarum inter Regem & ipsum, & procuratoribus ejusdem Regis Franciæ, salutem.

Quoniam, in propriâ personâ, coram vobis apud Fulcenos, quartâ feria post Octabas Pentecostes, *venire* non possumus, dilectos & fideles nostros, Hugonem Comitem Marchiæ, Radulphum Comitem Augy, Magistrum Richardum de Marisco Cancellarium nostrum, Hugonem de Lesinnac, Gaufridum de Tannay, & Magistrum Willielmum de Elemosinario, procuratores nostros constituimus ad petendum, loco nostro, dampna nobis & hominibus de potestate nostra, per homines de potestate dicti Regis Franciæ, illata infra prædictas treugas.

Et ad restitutionem faciendam hominibus de potestate Regis Franciæ de dampnis, per nos & nostros, illatis; & ad pacificandum, componendum, transigendum, coram vobis de eisdem dampnis utrinque, tàm ad hunc diem, quàm ad alios dies, quos eis super præmissis assignaveritis. A.D. 1215.

Ratum etiam & gratum habebimus quicquid prædicti procuratores nostri, vel saltim duo, vel unus eorum coram vobis fecerint super prædictis, tàm in pacificando, quàm in componendo & transigendo.

Et in hujus, &c. fieri fecimus.

Teste meipso apud Dour. vicesimo octavo die Aprilis, anno Regni nostri decimo septimo.

Johannes Rex Angl. petit jacturam quingentarum millium Marcarum emendari per Regem Franciæ.

A.D. 1215. A. 17. Joh. Pat. ut supra.

REX dictatoribus & emendatoribus treugæ, captæ inter eum & Regem Franciæ, salutem.

Sciatis quod nos treugam, juratam inter Regem Franciæ & nos, quantum in nobis est, illæsam observavimus, observamus & observabimus; nolentes juramento, quod de ea observanda præstitimus, aliquatinus obviare.

Unde nuper, præteritis diebus, coram nunciis Regis Franciæ, Præposito, scilicet, Sancti Johannis Ambianensis, & quodam Monacho Cisterciensis ordinis, ad nos destinatis pro interceptionibus in terra nostra factis super treuga illa, Mercatoribus, de potestate ejusdem Regis super hiis conquerentibus, reddi fecimus summam 66 marcarum de Camera nostra de A.D. 1215.

hiis

A. D. 1215. hiis quæ clara esse vidimus, *ut etiam* omnia, quæ clara fuerint, eis per totam potestatem nostram reddi præcepimus indilate: Super hiis vero, quæ clara non fuerint, faciemus quicquid vos videritis juxta rationem esse faciendum.

Petimus igitur ea, quæ erga nos, in treugis illis, sunt intercepta, nobis per vos, ut decet, emendari videlicet jacturam Quingentarum millium Marcarum & eo amplius; quam, per ipsum Regem & suos, nos & nostros, de regno Angliæ, conquerimur incurrisse: Quorum evidentiam habebimus, secundum quod vos decreveritis, nos hoc fore monstraturos.

Interceptiones etiam & dampna facta gentibus nostris Pictaviæ, & partium illarum, contra formam prædictæ Treugæ, eis, prout tenemini, corrigi faciatis secundum quod Senescallus Pictaviæ & hii, qui de interceptionibus & dampnis illis conquerentur, ea vobis plenius declarabunt, unà cùm Procuratoribus nostris, quos, loco nostro, per litteras nostras Patentes, constituimus. A. D. 1215.

Et in hujus, &c. vobis inde mittimus.

Teste meipso apud Dour. 28. die Aprilis, anno Regni nostri 17.

Litteræ Johannis Regis, Papæ Innocentio, quibus quæ sit Baronum contumacia narrat, necnon quod, propter hanc causam, iter in Terram sanctam suscipere nequit.

A. D. 1215. An. 17. Joh. Claus. 17. Johan. m. 24. d.

DOmino Papæ Salutem, & debitam tanto patri ac Domino cum devotione reverentiam.

Sanctitati vestræ grates referimus multiplices de litteris vestris, pro nobis a paternitate vestra Domino Cantuariensi Archiepiscopo & ejus suffraganeis porrectis; necnon Magnatibus & Baronibus terræ nostræ, pro certo scituri quod Barones nostri litteras vestras in nullo exaudierunt; Dominus vero Cantuariensis Archiepiscopus, & ejus Suffraganei mandatum vestrum executioni demandare supersederunt.

Nos verò, attendentes præmissa, asserebamus nostris quod terra nostra Patrimonium erat beati Petri; & eam de beato Petro, & Ecclesia Romana, & de vobis tenebamus.

Adjecimus etiam quod crucesignati eramus, & petebamus beneficium privilegii crucesignatorum, ne turbaretur terra nostra, ne consumeretur in malos usus quod in subsidium terræ sanctæ expendere proposueramus; & appellaverimus per W. Marescall. Comitem Pembr. & W. Comitem Warenn. contra perturbatores pacis terræ nostræ.

Verùm, quia crucesignati fuimus, volentes in omnibus cum humilitate & mansuetudine procedere, salvâ appellatione nostrâ, optulimus Baronibus illis quod omnes malas consuetudines, suscitatas & per quemcunque introductas temporibus nostris, aboleremus: Necnon & malas consuetudines, tempore Regis Ricardi fratris nostri subortas, extirparemus: De consuetudinibus autem tempore patris nostri suscitatis, si quæ essent quæ eos gravarent, per consilium fidelium nostrorum operaremur; set, nec hiis, nec aliis supradictis contenti, omnia præmissa recusarunt. A. D. 1215.

Videntes igitur quod ipsi manifestè nitebantur ad turbationem Regni nostri, rogavimus Dominum Cantuariensem Archiepiscopum & ejus Suffraganeos quod exequerentur mandatum vestrum, scilicet, quod secundum Tenorem litterarum vestrarum consueta nobis exhiberent servitia: Et posteà, si quæ a nobis petere vellent, cum humilitate & sine armis ea à nobis peterent; denunciantes, eos excommunicatos qui, post prædicta eis oblata, pacem Regni nostri perturbarent: Et videbatur Episcopo Exoniensi & Magistro Pandulfo, qui præsentes erant, quod de jure per sententiam excommunicationis eos compescere debebant.

Set Archiepiscopus respondens, ait quod Sententiam excommunicationis in eos nullo modo proferret, quia bene sciebat mentem vestram (& videbatur nobis similiter quod ità facere debebat, quia mandavimus gentem copiosam de terris extraneorum ad succursum terræ nostræ) & promisit nobis quod, si eos revocare vellemus, non solum sententiam excommunicationis in eos proferret, verùm etiàm, in quantum posset, eos resisteret; unde gentem nostram revocavimus.

Postmodum autem optulimus eis, per litteras nostras Patentes, per Dominum Cantuariensem Archiepiscopum, & duos, vel tres Suffraganeos ejus eis delatas, quod nos eligeremus ex parte nostra quatuor, & ipsi ex parte sua quatuor, ita quod vos superiores constitueremini de omni-

A. D. 1215. omnibus querelis libertatum, quas ipsi proponerent; & ad suas nos responderemus, quod quicquid vos, una cum octo, statueritis super omnibus, quæ ipsi peterent a nobis, nos gratum haberemus & teneremus.

Et, quamvis se humiliare noluerunt versus nos, sicut debuerunt, nos tamen, pro servitio Dei, & succursu terræ Sanctæ, in tantum nos humiliavimus quod hæc prædicta optulimus; & præterea eis optulimus quod, de omnibus petitionibus suis, per considerationem Parium suorum, justitiæ plenitudinem eis exhiberemus; quod ipsi recusarunt.

Ad hæc Domine, die Veneris, in Crastino Ascensionis, venit ad nos Frater Willielmus de Camera vestra, vester familiaris, deferens nobis litteras vestras, continentes quod, disposito peregrinationis nostræ itinere, Sanctitatis vestræ pedibus aliquem de nostris in Concilio repræsentaremus, paternitatem vestram de processu nostro & itineris nostri expeditione certificantes.

Super quo piè paternitati vestræ taliter respondemus, quod, cum perversis Baronum prædictorum inquietationibus, ut ex præmissis vobis innotuit, affligamur, nec possumus in eis bonum pacis invenire, quo saltem concordes efficiamur, ut sic facilius proposito insisteremus, vos de itinere nostro, & itineris nostri expeditione certos reddere non possumus: Unum pro certo Scientes, quod multi cruce signatorum, qui ad terræ Sanctæ succursum se accinxerunt de partibus longinquis viri magni & nobiles, ut, in consortio nostro eos reciperemus, benigne per litteras suas & Nuncios postulaverunt; quos, pro prædictis incommodis, super mandatis suis adhuc certificare non potuimus. A. D. 1215.

Præterea, pater reverende, in præsentia prædicti fratris Willielmi vestri familiaris, necnon & venerabilium patrum Wigorniensis & Coventrensis Episcoporum, optulimus prædictis Baronibus, quod de omnibus petitionibus suis, quas à nobis exigunt, in vos benignissime compromitteremus, ut vos, qui plenitudine gaudetis potestatis, quod justum foret statueretis; & hæc omnia efficere renuunt.

Igitur, pie pater, dominationi vestræ præsentia duximus declaranda, ut, de consueta benignitate vestrâ, quod nobis videritis expedire inde statuatis.

Teste meipso apud Odiham 29. die Maii.

Conventio facta inter Johannem Regem Angliæ, & Barones ejusdem Regni.

A. D. 1215. *An. 17. Joh.* *Claus. 17. Johan. m. 21. d.*

HÆC est Conventio inter Dominum Johannem Regem Angliæ ex unâ parte, & Robertum filium Walteri Marescallum Dei & Sanctæ Ecclesiæ in Anglia, & Richardum Comitem de Clare, Galfridum Comitem Essexiæ & Gloucestriæ, Rogerum Bigod Comitem Norfolch & Suffolch, Saherum Comitem Wintoniæ, Robertum Comitem Oxoniæ, Henricum Comitem Hereford, & Barones subscriptos, scilicet, W. Mariscallum Juniorem, Eustachium de Vescy, Willielmum de Mobray, Johannem filium Roberti, Rogerum de Monte Begon. Will. de Launalay, & alios Comites, & Barones, & liberos homines totius Regni ex alterâ parte, videlicet.

Quod ipsi Comites, & Barones, & alii præscripti tenebunt Civitatem London de baillio Domini Regis (salvis interim Domino Regi firmis, redditibus, & claris debitis suis) usque ad assumptionem beatæ Mariæ anno Regni sui decimo septimo.

2. Et Dominus Cantuariensis tenebit similiter de ballio Domini Regis Turrim London usque ad prædictum terminum; salvis Civitati London libertatibus suis & liberis consuetudinibus suis; & salvo cuilibet jure suo in custodia Turris London. A. D. 1215.

3. Et ita quod interim non ponat Dominus Rex munitionem, vel vires alias in Civitate prædictâ, vel in Turri London.

4. Fiant etiam, infra prædictum terminum, Sacramenta per totam Angliam viginti quinque Baronibus, sicut continetur in Carta de libertatibus & securitate Regno concessis; vel Attornatis 25 Baronum, sicut continetur in litteris de 12 militibus eligendis ad delend. malas consuetudines de Forestis & aliis.

5. Et præterea, infra eundem terminum, omnia, quæ Comites, & Barones, & alii liberi homines petunt a Domino Rege, quæ ipse dixerit esse reddenda, vel quæ per 25 Barones, aut per majorem partem eorum judicata fuerint esse

A. D. 1215. reddenda, reddantur secundum formam prædictæ Cartæ.

6. Et, si hæc facta fuerint, vel per Dominum Regem non steterit quo minus ista facta fuerint infra prædictum terminum, tunc Civitas & Turris London, ad eundem terminum, statim reddantur Domino Regi; salvis prædictæ Civitati libertatibus & liberis consuetudinibus suis, sicut præscriptum est.

7. Et, si hæc facta non fuerint, & per Dominum Regem steterit quod ista non fiant intra prædictum terminum, barones tenebunt Civitatem prædictam, & Dominus Archiepiscopus Turrim London, donec prædicta compleantur; & interim omnes, ex utraque parte, recuperabunt terras, Castra & Villas, quas habuerunt in initio guerræ, ortæ inter Dominum Regem & Barones. A. D. 1215.

Litteræ Joh. Regis Stephano Harengod, de pace facta inter ipsum & Barones suos.

A. D. 1215. A. 17. Joh. Pat. 17. Johannis, m. 22. n. 3.

REX Stephano Harengod, &c. Sciatis quod firma pax facta est, per Dei gratiam, inter nos, & Barones nostros, die Veneris proximo post festum Sanctæ Trinitatis, apud Runemed prope Stanes, ita quòd eorum homagia eodem die ibidem cepimus.

Unde vobis mandamus firmiter præcipientes, quod, sicut nos, & honorem nostrum diligitis, & pacem Regni nostri, ne ulterius turbetur, nullum malum de cætero faciatis Baronibus nostris, vel aliis, vel fieri permittatis, occasione discordiæ, priùs ortæ inter nos, & eos.

Mandamus etiam vobis quod, de finibus & censeriis, vobis factis occasione illius discordiæ, si quid superest reddendum ultra prædictum diem veneris, nichil capiatis: Et, siqnid post illum diem Veneris cepistis, illud statim reddatis. A. D. 1215.

Et corpora prisonum, & obsidum captorum & detentorum, occasione hujus guerræ, vel finium, vel censeriarum prædictarum, sine dilatione deliberetis.

Hæc omnia prædicta, sicut corpus nostrum diligitis, faciatis.

Et in hujus, &c.

Teste meipso apud Runemed. 18. die Junii. Anno Regni nostri 17.

Johannes Rex Angliæ Nuncios suos Papæ mittit opem & præsidium ejus petituros.

A. D. 1215. A. 17. Joh. Pat. 17. Johan. m. 15. d.

DOmino Papæ, &c. In conspectu paternitatis vestræ nos humiliamus, ad grates multiplices, prout melius scimus & possumus, exhibendas pro cura & sollicitudine, quam, ad defensionem nostram & Regni nostri Angliæ, paterna vestra benevolentia indesinenter apponit, licet duritia Prælatorum Angliæ, atque inobedientia malitiose impediant piæ vestræ provisionis effectum.

Nos tamen pro affectu sincero, quem ad nos geritis, clementiæ vestræ devotius inclinamus; qui, etsi ad præsens a superbis & a malevolis ad incipientiam sibi censeatur inefficax, nobis erit, Domino concedente, ad tuitionem & pacem; & inimicis nostris confusionem & terrorem inducet.

Et licet Dominus Pandulphus, fidelis Subdiaconus vester, Norwicensis Electus, nobis pernecessarius esset in Anglia, utpote qui honorem Ecclesiæ Romanæ ac vestrum, & totius Regni nostri fideliter & devote procurat; quia tamen nullo modo de statu nostro & Regni paternitas vestra certificari poterit melius, quam per ipsum, ad pedes vestros eundem destinamus invitum; devotius supplicantes quatinus, per ipsum specialiter, & per alios fideles nostros, illatæ vobis in persona nostra injuriæ veritate compertâ, ad regimen Regni nostri & nostræ observandum dignitatis paternæ manum sollicitudinis apponatis, prout excellens vestra discretio viderit expedire, quod per Dei gratiam laudabiliter facitis & fecistis. A. D. 1215.

Pro certo habentes, quod, post Deum, personam vestram & auctoritatem Apostolicæ sedis habemus unicum & singulare præsidium & sub vestri confidentia patrocinii respiramus, Teste, &c.

Alexander

Allexander Rex Scotiæ Oratores suos mittit Johanni Regi Angliæ.

A. D. 1215. *A. 17. Joh. Pat. 17 Joh. m. 19. n. 74.*

KArissimo Domino suo Johanni, dei gratiâ, Regi Angliæ &c. Alexander eadem gratiâ Rex.

Mittimus ad excellentiam vestram dilectos, & fideles, & familiares nostros venerabilem in Christo patrem nostrum W. Episcopum Sancti Andreæ, & Phil. de Mubray, & Robertum de Sancto Germano, & Walterum de Lindes. & Ingel. de Bailloll. & Johannem de Maunswell, propter negotia nostra quæ habemus erga vos, & in Curia vestra agenda; ratum habituri quicquid idem fideles nostri, vel eorum aliqui, si omnes interesse non poterunt, in eisdem negotiis nostris ex parte nostra facient. A. D. 1215.

Et in hujus, &c. vobis mittimus.

Teste Rege ipso apud Calth. 7 die Julii.

Littera Philippo Regi Franciæ.

A. D. 1215. *A. 17. Joh. Claus. 17. Johannis, m. 22.*

KArissimo Domino suo Philippo, dei gratiâ, Regi Franciæ illustri, Johannes, eadem gratiâ, Rex Angliæ, &c.

Sciatis nos præcepisse Majori & Vicecomitibus London, quod permittant Mercatores, de terra vestra, res & catalla sua a London abducere, sine omni impedimento, ad faciend. inde voluntatem suam.

Quod si non fecerint vos poteritis, si placet, homines illius villæ gravare & molestare in potestate vestra, nec ob id reputabimus Treugas ex parte vestrâ fractas fuisse. A. D. 1215.

Teste meipso apud Oxon. 21 die Julii.

De Compositione inter Regem & Barones per Innocentium Papam damnata.

A. D. 1215. *An. 16. Joh.*

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, Universis Christi fidelibus hanc paginam inspecturis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Etsi charissimus in Christo filius noster Johannes Rex Anglorum illustris, Deum & Ecclesiam vehementer offenderit; unde nos eum vinculo excommunicationis innodavimus, & Regnum ejus ecclesiastico subjecimus interdicto; ipse tamen (illo misericorditer inspirante qui non vult mortem peccatoris, sed ut convertatur & vivat) tandem conversus ad cor, Deo & Ecclesiæ humiliter satisfecit; in tantum, quòd non solùm recompensationem pro damnis, & restitutionem exhibuit pro ablatis, verum etiam plenariam libertatem contulit Ecclesiæ Anglicanæ.

Quinimo utrâque sententiâ relaxatâ, regnum suum tam Angliæ quam Hyberniæ, beato Petro & Ecclesiæ Romanæ concessit: Recipiens illud a nobis in feudum sub annuo censu mille marcarum, fidelitatis nobis inde præstito juramento, sicut per privilegium ejus apparet aurea bulla munitum. A. D. 1215.

Adhuc etiam, omnipotenti Deo amplius placere desiderans, signum vivificæ crucis reverenter accepit, profecturus in subsidium Terræ Sanctæ; ad quod se magnificè præparabat: sed humani generis inimicus, qui semper consuerit bonis actibus invidere, suis callidis artibus adversus eum Barones Angliæ concitavit; ita ut ordine perverso in illum insurgerent, postquam conversus Ecclesiæ satisfecit, qui assistebant eidem quando Ecclesiam offendebat.

Ortâ siquidem inter eos dissentionis materiâ, cum plures dies statuti fuissent ad tractandum de pace; utrumque interim solennes nuncii ad nostram fuerunt præsentiam destinati. Cum quibus habito diligenti tractatu, post plenam deliberationem scripsimus per eosdem Stephano Cantuariensi Archiepiscopo & Episcopis Anglicanis; præcipiendo mandantes, ut ad reformandam inter utrosque veram & plenam concordiam diligens

A. D. 1215. diligens impenderent studium & operam efficacem, omnes conjurationes & conspirationes, si quæ fuerant fortè præsumptæ a tempore subortæ discordiæ inter Regnum & Sacerdotium, Apostolica denunciantes auctoritate cassatas; & per Excommunicationis sententiam inhibentes, ne talia de cætero præsumerentur a quoquam. Magnates & Nobiles Angliæ monendo prudenter, & efficaciter injungendo; ut per manifesta devotionis & humilitatis indicia, ipsum Regem sibi placare studerent: Ac deinde siquid ab eo ducerent postulandum, non insolenter sed humiliter implorarent; regalem conservantes ei honorem, & exhibentes servitia consueta, quæ ipsi & prædecessores eorum sibi & prædecessoribus suis impenderunt, cum ab eis ipse Rex non debet absque Judicio spoliari, ut sic quod intenderent, possent facilius obtinere.

Nos enim eundem Regem per litteras nostras rogavimus & monuimus, & per præfatos Archiepiscopum & Episcopos nihilominus rogari & moneri mandavimus, in remissionem sibi peccaminum injungentes; quatenus prædictos magnates & nobiles benigne tractaret, & justas eorum petitiones clementer admitteret; ut & ipsi congaudendo cognoscerent, eum in meliorem statum divina gratia esse mutatum, ac per hoc ipsi & hæredes eorum sibi & Hæredibus suis deberent promptius & devotius famulari: plena eis in veniendo, morando & recedendo securitate concessâ; ita quod si forte nequiret inter eos concordia provenire, in curia sua per Pares eorum secundum leges & consuetudines regni suborta dissensio sopiretur.

Verum antequam nuncii cum hoc provido & justo mandato rediissent, illi juramento fidelitatis omnino contempto (cum, etsi Rex eos injuste gravasset, ipsi tamen non debuissent sic agere contra eum: ut in causa sua iidem judices & executores existerent) vassalli contra Dominum, & milites contra Regem publice conjurantes, non solum cum aliis, sed cum ejus manifestissimis inimicis præsumpserunt contra eum arma movere; occupantes & devastantes terras illius; ita quoque quod Civitatem Londinensem, quæ sedes est Regni, proditione sibi traditam invaserunt.

Interim autem præfatis Nunciis revertentibus, Rex obtulit eis secundum formam mandati nostri justitiæ plenitudi[illegible] me[illegible] ibere; quam ipsi omnino spernentes, [illegible]perunt manus extendere ad pejora. Unde Rex ipse ad audientiam A. D. 1215. nostram appellans eis exhibere justitiam coram nobis, ad quem hujus causæ judicium ratione Dominii pertinebat: quod ipsi sunt penitus aspernati.

Deinde obtulit illis ut tam ab ipso, quam ab illis quatuor viri eligerentur prudentes, qui unà nobiscum subortam inter eos discordiam terminarent; promittens quod ante omnia revocaret universos abusus, quicunque fuissent in Anglia suo tempore introducti: sed nec hoc illi dignati sunt acceptare.

Tandem illis Rex proposuit, quod cum Regni Dominium ad Romanam Ecclesiam pertineret, ipse non poterat nec debebat, absque nostro speciali mandato quicquam de illo in nostrum præjudicium immutare: Unde rursus ad nostram audientiam appellavit; seipsum ac Regnum cum omni honore ac jure suo Apostolicæ protectioni supponens

Sed, cum nullo modo proficeret, postulavit ab Archiepiscopo & Episcopis, ut nostrum exequerentur mandatum: Jus Ecclesiæ Romanæ defenderent; ac tuerentur eundem secundum formam privilegii Cruce signatis indulti.

Porro cum ipsi nihil horum facere voluissent, videns se omni auxilio & consilio destitutum; quicquid illi ausi sunt petere, non est ausus ipse negare. Unde compulsus est per vim & metum, qui cadere poterat in virum etiam constantissimum, compositionem inire cum ipsis, non solum vilem & turpem, verum etiam illicitam & iniquam; in nimiam derogationem ac diminutionem sui juris pariter & honoris.

Quia vero nobis a domino dictum est in Propheta, Constitui te super gentes & regna, ut evellas & destrues, ædifices & plantes: Itemque per alium Prophetam, Dissolve colligationes impietatis, solve fasciculos deprimentes: Nos, tantæ malignitatis audaciam dissimulare nolentes, in Apostolicæ sedis contemptum, Regalis juris dispendium, Anglicanæ gentis opprobrium, & grave periculum totius negotii Crucifixi (quod utique immineret, nisi per authoritatem nostram revocarentur omnia quæ a tanto principe Cruce signato taliter sunt extorta, & ipso volente ea servare) ex parte Dei omnipotentis patris, & filii, & Spiritûs Sancti, authoritate quoque Apostolorum ejus Petri & Pauli, ac nostra, de communi fratrum nostrorum consilio, compositionem hujusmodi reprobamus penitus & damnamus; sub interminatione Anathematis prohibentes, ne dictus

Rex

A. D. 1215. Rex eam observare præsumat, aut Barones cum complicibus suis ipsam exigant observari; tam chartam, quam obligatiooes, seu cautiones, quæcunque pro ipsa, vel de ipsa sunt factæ, irritantes penitus & cassantes; ut nullo unquam tempore aliquam habeant firmitatem. A. D. 1215.

Datum Anagniæ, nono Calendas Septembris, Pontificatûs nostri, decimo octavo.

Litteræ Papæ, Baronibus Angliæ, quibus hortatur eos renunciare compositioni inter ipsos & Johannem Regem factæ.

A. D. 1215. *A. 17. Joh.* *Claus. 17. Johannis, m. 19. dorso.*

INnocentius, &c. Nobilibus viris Baronibus Angliæ spiritum consilii sanioris.

Utinam in persecutione, quam temere commovistis adversus Dominum vestrum Regem, attendissetis prudentius fidelitatis præstitæ juramentum, jus Apostolicæ sedis, nostræ provisionis mandatum, & privilegium cruce signatis indultum; quia, procul dubio, non sic processissetis ad factum, quod omnes pene, qui illud audiunt, quasi facinus detestantur.

Præsertim cum in causa vestra vos judices & executores feceritis; eodem Rege parato, in curia sua, vobis, per pares vestros, secundum consuetudines & leges Regni, justitiæ plenitudinem exhibere: vel coram nobis ad quos hujus causæ judicium, ratione Domioii, pertinebat; aut etiam coram arbitris eligendis hinc inde, unà nobiscum in ipso negotio processuris.

Undè, cum nichil horum dignati fueritis acceptare, ad nostram audientiam appellavit, seipsum ac Regnum, cum omni honore ac jure suo, Apostolicæ protectioni supponens; publicè protestando quod, cum ejusdem Regni Dominium ad Romanam Ecclesiam pertineret, ipse nec poterat, nec debebat quicquam de illo in nostrum præjudicium immutare.

Cum illa igitur compositio qualis qualis, ad quam per vim & metum induxistis eundem, non solum sit vilis & turpis, verùm etiàm illicita & iniqua, ut merito sit ab omnibus reprobanda, maxime propter modum; nos, qui tàm Regi, quàm Regno tenemur & spiritualiter & temporaliter providere, per Apostolica vobis scripta præcipiendo mandamus, & recta fide consulimus quatinus, facientes de necessitate virtutem, renuncietis compositioni hujusmodi per vos ipsos, & satisfaciatis eidem Regi ac suis de dampnis & injuriis irrogatis; ut idem Rex, per manifesta devotionis & humilitatis indicia placatus a vobis, per seipsum benignè concedat quicquid de jure fuerit concedendum; ad quod etiam & nos ipsum efficaciter inducemus. A. D. 1215.

Quoniam, sicut nolumus quod ipse Rex suo jure privetur, ita volumus ut ipse a gravamine vestro desistat; ne, per consuetudines pravas, aut exactiones iniquas, sub nostro Dominio Regnum Angliæ opprimatur; eritque firmum & stabile imperpetuum quod tali modo fuerit ordinatum.

Inspiret igitur vobis ille, qui neminem vult perire, ut acquiescatis humiliter nostris salubribus consiliis & mandatis; Ne, si secus egeritis, in cum incidatis necessitatis articulum, quem tandem evadere sine multo gravamine non possitis.

Quoniam, ut de cæteris taceamus, nulla ratione dissimulare possemus grave periculum totius negotii crucesixi; quod utique immineret, nisi per auctoritatem nostram revocarentur omnino quæ a tanto Principe cruce signato taliter sunt extorta, ipso nolente servari.

Quare dum, apud nos, Archiepiscopi, & Episcopi Angliæ præsentes extiterint in concilio generali, (quod ad expediendum crucis negotium principaliùs intendimus celebrare) procuratores idoneos ad nostram præsentiam destinetis, secure vos nostro beneplacito committentes; quia nos ea, favente Domino, statuemus, per quæ, gravaminibus & abusionibus de Regno Angliæ prorsus exclusis, Rex suo sit jure ac honore contentus, & tam clerus quam populus universus debita pace & libertate lætetur.

Dat. Anagniæ octavo Kal. Septembr. Pontificatûs nostri anno decimo octavo.

A. D. 1215. A. D. 1215.

De servitio Gileberti filii Reymfr.

A. D. 1215. *An. 17. Joh. Carta 17. Johannis, m. 4. d.*

Omnibus Christi fidelibus, præsentem Cartam inspecturis, Gilebertus filius Reymfr. salutem.

Sciatis me spontanea voluntate mea, & ad petitionem meam propriam pepigisse Domino Johanni illustri Regi Angliæ, quod omnibus diebus vitæ meæ ei & hæredibus suis, de Domina Isabella Regina Angliæ genitis, fideliter serviam nec in aliquo tempore contra eos ero.

Et, si quod sacramentum inimicis suis fecerem, illud non tenebo, nec adhærebo in aliquo Cartæ, quam idem Rex communiter fecit Baronibus Angliæ de libertatibus, quam quidem Dominus Papa cassavit.

Et si forte, quod absit, contigerit me resilire ab hac pactione, contra eundem Dominum meum Regem vel hæredes suos, perpetuam exhæredationem incurremus ego & Hæredes mei de tota terra mea, quæ in usus Domini Regis & Hæredum suorum perpetuis cedet temporibus.

Et, in majorem fidelis servitii mei securitatem, dedi ipsi Domino meo Regi in obsides, Radulphum filium & hæredem Henrici Redonian, filium primogenitum Rogeri de Kirkeby, quem idem Rogerus habet de filia mea, filium & hæredem Willielmi de Windleforum, quem habet de nepte mea, filium vel filiam Radulphi de Dyencurt, filium vel filiam hæredem Rogeri de Burton, filium & hæredem Adæ de Yeland, filium & filiam Hæredem Thomæ de Buechun, filium vel filiam Hæredem Willielmi de Strikeland, filiam Ricardi de Copland, filium Gileberti de Lancastr. Et, si aliquis, vel aliqua de prædictis obsidibus decesserit casu fortuito, ego faciam habere Domino meo Regi, si ei placuerit, filios vel filias prædictorum militum, vel aliorum, loco suo in obsides, dum idem Dominus Rex pro pacato se tenebit.

Et præterea tradidi eidem Domino meo Regi, in tenentiam, castra mea de Hirbull & de Kirkeby, ad faciendum de eis voluntatem suam.

Testibus,

R. Comite Cestriæ,
W. Comite de Ferariis,
Rogero de Monte Bogano,
Willielmo de Cantilupo.

De servitio Johannis Cestriæ Constabularii.

A. D. 1215. *An. 17. Joh. Ex Origine. penes Camerar. Scaccar. tertio Bund. n. 4.*

Omnibus Christi fidelibus, præsentem Cartam inspecturis, Johannes Constabularius Cestriæ, salutem.

Sciatis me spontanea voluntate mea, ad petitionem meam propriam, pepigisse Domino meo Johanni Regi Angliæ, quod omnibus diebus vitæ meæ ei & hæredibus suis, de Domina Isabella Regina Angliæ genitis, fideliter serviam, nec aliquo tempore contra eos ero.

Et, si quod sacramentum inimicis suis fecerim, illud non tenebo, nec adhærebo in aliquo Cartæ, quam idem Dominus Rex communiter fecit Baronibus Angliæ de libertatibus, quam quidem Dominus Papa cassavit.

Et, si forte, quod absit, contigerit me resilire ab hac pactione in aliquo erga Dominum meum Regem, vel hæredes suos, perpetuam exhæredationem incurremus ego & hæredes mei de tota terra nostra, quæ in usus Domini Regis & hæredum suorum perpetuis cedet temporibus.

Et, in majorem fidelis servitii mei securitatem, dedi ipsi Domino meo Regi, in obsidem, Rogerum, fratrem meum, tenendum quamdiu ei placuerit.

Testibus,

R. Comite Cestriæ,
Galfrido de Nevill,
Hugone Dispensatore.

Litteræ

Litteræ Philippo Regi Franciæ de credentia.

A.D. 1215. An. 17. Joh. Pat. 17. Johan. n. 8.

KArissimo Domino suo Philippo Regi Franciæ illustri, Johannes eadem gratia Rex Angliæ, &c. Mittimus ad vos dilectos & fideles nostros Abbatem de Bardenay, & fratrem Willielmum Hospitalarium, quibus fidem habeatis, si placet, super hiis, quæ vobis dixerint ex parte nostra; & in hujus, &c. vobis mittimus.

Teste meipso apud Douram decimo tertio die Septembris, anno Regni nostri decimo septimo.

A.D. 1215. Ibidem.

EIdem, Rex Angliæ, &c. Sciatis quod volumus & concedimus quod Mercatores terræ vestræ libere & sine impedimento veniant per potestatem nostram, & ibi negotientur cum rebus & mercandisis suis, & inde salvo & secure redeant, faciendo rectas & debitas consuetudines Regni nostri, ita quod nulla mala capiemus, nec per eos capi faciemus. Et in hujus, &c. eis inde fieri fecimus.

Teste meipso apud Douram decimo tertio die Septembris, anno Regni nostri decimo septimo.

Littera Ludovico filio Regis Franciæ.

A.D. 1215. An. 17. Joh. Pat. 17. Johannis, n. 8.

REX Lodovico primogenito filio Regis Franciæ salutem. Mittimus ad vos Priorem Coventr. & N. Camerarium Rading. per quos vobis significavimus quod, si quid erga vos forisfecimus, id vobis emendari faciemus.

A.D 1215.

Litteræ Regis Papæ missæ, quibus queritur quod Barones, ante subjectionem Regni, ei factam, devoti, jam tandem in ipsum violenter insurgunt.

A.D. 1215. An. 17. Joh. Pat. 17. Johan. m. 16. d.

REverendo Domino suo & Patri sanctissimo Innocentio, Dei gratia, summo Pontifici, Johannes, eadem gratia, Rex Angliæ, &c. salutem, & debitam tanto Domino & patri reverentiam.

Cum Comites & Barones nobis devoti essent antequam nos & nostram terram Dominio vestro subjicere curässemus, extunc in nos, specialiter ob hoc sicut publicè dicunt, violenter insurgunt.

Nos vero, post Deum, vos specialem Dominum & patronum habentes, defensionem nostram, & totius Regni, quod vestrum est, esse credimus vestræ paternitati commissam; & nos, quantum in nobis est, curam & sollicitudinem istam vestræ reservamus dominationi, devotiùs supplicantes quatenus in negotiis nostris, quæ vestra sunt, consilium & auxilium apponatis prout meliùs videritis expedire, latores præsentium venerabiles patres, W. Burdegal. & H. Dublin. Archiepiscopos, Magistrum R. Cancellarium nostrum, Abbatem Belli-loci, Magistrum P. Eborum Præcentorem, & H. Archidiaconum, & Magistrum R. de Arenis Canonicum Eborum, & nobiles viros R. Marescallum, & G. Luterel, fideles nostros, quos propter hoc ad pedes vestros transmittimus, benignius exaudientes.

A.D. 1215.

Nos enim super omnibus, quæ ad nos & Regnum nostrum pertinent, vices nostras & auctoritatem sanctitati vestræ committimus, ratum habituri & firmum quicquid inde, cum concilio nunciorum nostrorum, duxeritis ordinandum.

Teste meipso apud Dour. decimo tertio die Septembris.

Excom-

Excommunicatio generalis Baronum Angliæ.

A. D. 1215. *An. 17. Joh.*

INnocentius Episcopus, &c. P. Wintoniensi Episcopo, Abbati de Redinge & Pandulpho Ecclesiæ Romanæ Subdiacono, salutem, & Apostolicam benedictionem.

Miramur plurimum & movemur quod, cum charissimus in Christo filius noster, Johannes illustris Rex Angliæ, supra spem Domino & Ecclesiæ satisfecerit; & præsertim fratri nostro Stephano Cantuariensi Archiepiscopo, & Episcopis ejus, quidam eorum, minus quam oportuerit & decuerit, ad sanctæ crucis negotium, Apostolicæ sedis mandatum & fidelitatis præstitæ juramentum debitum, imo nullum habentes respectum; ei contra perturbatores Regni, quod ad Romanam Ecclesiam ratione Dominii pertinere dinoscitur, auxilium non præstiterint vel favorem, quasi conscii, ne dicamus socii conjurationis iniquæ: quia non caret scrupulo societatis iniquæ, qui manifesto facinori desinit obviare.

Ecce qualiter patrimonium Romanæ Ecclesiæ Pontifices præfati defendunt? Qualiter crucesignatos tuentur? imo qualiter se opponunt his, qui destruere moliuntur negotium crucifixi? Pejores proculdubio Saracenis existentes; cum illum conantur a Regno depellere, de quo potius sperebatur quod deberet succurrere Terræ sanctæ.

Unde ne talium insolentia, non solum in periculum Regni Angliæ, verum etiam in perniciem aliorum Regnorum, & maxime in subversionem totius negotii crucifixi valeat prævalere: nos ex parte Dei omnipotentis Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti, authoritate A. D. 1215. quoque Apostolorum ejus Petri & Pauli, ac nostra, omnes hujusmodi perturbatores Regis ac Regni Angliæ, cum complicibus & fautoribus suis, excommunicationis vinculo innodamus, & terras eorum Ecclesiastico subjicimus interdicto.

Præfato Archiepiscopo & Coepiscopis suis in virtute obedientiæ districtissime injungentes, quatenus nostram sententiam singulis diebus dominicis & festivis, pulsatis campanis, & candelis accensis, solenniter per totam Angliam publicare procurent; donec satisfecerint Domino Regi de damnis & injuriis irrogatis, & ad ejus obsequium fideliter revertantur.

Universis insuper ejusdem Regis Vasallis in remissionem peccatorum ex parte nostra injungentes, ut contra perversores hujusmodi, præfato Regi tribuant consilium & juvamen.

Si quis autem Episcoporum hoc nostrum præceptum neglexerit adimplere, sciat se ab Episcopali officio suspensum, & subjectorum obedientiam [illegible] subtractam: quia justum est ut eis inferiores non obediant, qui suo superiori obedire contemnunt.

Ne igitur mandatum alicujus tergiversatione valeat impediri, excommunicationis causam prædictorum, cum cæteris quæ ad hoc negotium pertinuerint, vobis duximus committendam: per Apostolica vobis scripta mandantes, quatenus protinus omni appellatione postposita, procedatis sicut videretis expedire.

Conventio, olim facta, nunc renovata de dote solvenda Berengariæ quondam Angliæ Reginæ.

A. D. 1215. *An. 17. Joh. Claus. 17. Johannis, m. 19. dorso.*

BErengaria Dei gratiâ, quondam humilis Angliæ Regina, omnibus, &c. Salutem.

Sciatis ita convenisse inter Dominum Angliæ Johannem illustrem, & nos de dote nostra quam petebamus, & de quadam compositione quæ quondam inter ipsum & nos facta fuerat super eadem dote, de quâ mille Marc. de ipso recipere debeamus annuatim, videlicet, quod ipse, ad præsens, dat nobis duo mill. Marc. pro omnibus arreragiis, & pro solutione anni præsentis, & de cætero dabit nobis annuatim mille libr. bo- A. D. 1215. norum & legalium Sterlingorum, scilicet, quingentas libr. in festo omnium Sanctorum: Et quingentas libr. in festo Ascensionis. Hanc pecuniam solvet in domo novi Templi apud London.

Licebit autem repetere dotalicium ab omni detentore extra Regnum Angliæ, præterquam ab ipso, vel a successoribus suis; & ipse, de hoc, non erit contra nos, nisi teneatur de jure illud warrantizare: Et neque ipse, neque Successores ejus poterunt capere in manum suam res

A. D. 1215. illas, super quibus nos in causam traxerimus detentores; Poterimus autem finem facere, ad nostram voluntatem, cum eisdem detentoribus, salvo ei & hæredibus suis post nostrum obitum jure suo.

Concessit etiam ipse Rex quod, tàm nos, quàm homines de familiâ nostrâ, liberum habeamus omni tempore introitum in terram suam, & exitum ab eadem, possumusque ibidem morari quamdiu voluerimus; & tàm nos, quàm omnes res nostras in salvum conductum suum recepit & suam securitatem in veniendo, morando, redeundo; præstito Sacramento quòd, per nos, malum sibi non eveniet, nec Regno.

Concessit etiam quod in omnibus portubus maris liberum habeamus transitum, quandocumque voluerimus; prohibendo quod nullus hominum, vel ballivorum suorum nos, vel homines de familia nostrâ impediat, vel consuetudinem recipiat ab eisdem.

Compositionem autem istam fecit tàm pro se, quam pro hæredibus suis, statuendo quod, si forte, quod absit, ipse vel aliquis Successorum ejus ipsam compositionem infringeret, quod facere non possunt salva fide, & infra viginti dies commoniti ipse, vel Justic. ejus, si ipse extra Regnum fuerit, id non emendaverint, dotalitium nostrum integre teneatur restituere nobis, omni dilatione & occasione remotâ.

Præterea fecit jurare in animam suam Galfridum Luterell Militem suum, quod omnia, quæ in Cartâ illâ continentur, observabit illæsa, &, ad majorem securitatem, ea omnia a Domino Papa confirmari impetrabit. A. D. 1215.

Rogat etiam Dominum Papam & humiliter petit ut præsenti compositioni addat securitates, quas viderit expedire, & ipse ratum habebit quicquid inde statuerit; vult enim quod omnia fideliter observentur, & non vult quod nos possimus, super hoc, ab aliquo in posterum molestari.

Et sciendum est quod in hoc festo omnium Sanctorum, anno Regni ejus 17. Solvet nobis primas quingentas libras de supradictis mille libr. nobis annuatim solvendis.

Hiis Testibus,

H. de Tuseio, Senescallo tunc temporis Reginæ,
Herberto de Marchia,
Gervasio de Prinsiac.
Paulin. Boterii,
Roberto de Landa longa,
Ph. de Susa,
Ph. de Planchis Militibus.

Dat. Cenom. Anno Dominicæ Incarnationis 1215. 7 Septem.

De Confirmatione prædictæ Conventionis per Innocentium Papam.

A. D. 1215. *An. 17. Joh. Pat. 17. Johan. m. 16. d.*

Reverendo Domino suo & Patri in Christo sanctissimo Innocentio, Dei gratia, summo Pontifici, Johannes eadem gratiâ Rex Angliæ, &c. & debitam tanto Domino & patri cum devotione reverentiam.

Mittimus, Pater sanctissime, transcriptum Conventionis factæ inter nos & Reginam Berengariam de verbo in verbum, cujus tenor talis est.

Johannes, Dei gratia, Rex Anglorum, &c. Omnibus ad quos præsens scriptum pervenerit salutem.

Sciatis ita convenisse inter nos, & Dominam Reginam Berengariam, quondam uxorem Domini Ricardi Regis, Fratris nostri, de dote sua, quam petebat, & de quadam quæstione quæ quondam inter nos, & ipsam facta fuit super eadem dote, de qua mille Marcas de nobis recipere debeat annuatim; videlicet, quod nos modo ad præsens, damus ei duo millia Marcarum pro omnibus arreragiis & pro solutione præsentis anni, & de cætero dabimus ei annuatim mille libras bonorum & legalium sterlingorum; scilicet, quingentas libras in festo omnium Sanctorum, & quingentas libras in festo Ascensionis: Hanc autem pecuniam solvemus ei in domo novi Templi London. A. D. 1215.

Licebit autem Dominæ Reginæ repetere Dotalicium suum ab omni detentore, extra Regnum Angliæ, præterquam a nobis & successoribus nostris; & nos, de hoc, non erimus contra eam, nisi nos teneamur de jure illud ei warrantizare: Et neque nos, neque successores nostri poterimus capere in manum nostrum res illas, super quibus ipsa in causam traxerit detentores, salvo nobis & hæredibus nostris post ejus obitum jure nostro.

A. D. 1215. Concedimus etiam quod ipsa Regina, & homines de familia ejus, liberum habeant omni tempore introitum in terram nostram & exitum ab eadem; possintque ibi morari quamdiu voluerint; & tàm eos, quàm omnes res eorum in salvum conductum nostrum & fidelem securitatem nostram recipiemus in veniendo, in redeundo, & morando; præstito Sacramento quod, per eos, nobis malum non eveniet, aut Regno.

Concedimus etiam quod in omnibus portubus maris liberum habeant transitum, quandocunque voluerint; prohibentes quod nullus Ballivorum vel hominum nostrorum ipsos impediat, vel consuetudinem recipiat ab eisdem.

Compositionem autem istam facimus tàm pro nobis, quam hæredibus nostris; statuentes quod, si forte, quod absit, nos vel aliquis successorum nostrorum ipsam conventionem infringeremus, quod facere non possumus salva fide, & infra 40 dies commoniti nos, vel Justiciarius noster, si extra Regnum fuerimus, id non emendaverimus, dotalicium suum integre restituere teneamur eidem, omni dilatione & occasione remota.

Præterea fecimus jurare in animam nostram Gaufridum Luterell Militem nostrum, quod omnia quæ in Carta ista continentur observabimus illibata; &, ad majorem securitatem, ea omnia a Domino Papa confirmari impetrabimus.

Rogamus etiam Dominum Papam, & humiliter petimus, ut præsenti compositioni addat securitates, quas viderit expedire, & nos ratum habebimus quicquid inde statuerit: Volumus etiam quod omnia fideliter observentur, & nolumus quod prædicta Regina possit super hoc ab aliquo in posterum molestari. A. D. 1215.

Et sciendum est quod, in hoc festo omnium Sanctorum, anno Regni nostri 17. solvemus dictæ Dominæ Reginæ primas quingentas libras de supradictis mille libris, sibi annuatim solvendis.

Hiis Testibus Dominis,

P. Winton, &
S. Exon. Episcopis,
Magistro Pand. Norwicensi Electo,
H. Abbate de Bello-loco,
Fratre Alano Martell,
Magistro P. Archidiacono Surr.

Datum per manum Magistri Ricardi de Mar. Cancellatii nostri apud Dour. 2. die Septembris anno Regni nostri 17.

Cum igitur, Pater reverende, volumus hanc Conventionem sedis Apostolicæ munimen optinere, preces Sanctitati vestræ effundere decrevimus, supplicantes quatenus, in majorem hujus Conventionis securitatem, eidem Conventioni, quas videritis expedire securitates, apponi jubeatis; facientes, si placet, eandem perpetuo sedis Apostolicæ munimine gaudere.

Teste meipso apud Dour. 11. die Septembris anno Regni nostri 17.

Litteræ Innocentio Papæ missæ, de Confirmatione alterius Conventionis, inter prædictum Regem & Berengariam Reginam habitæ.

A. D. 1215. *A. 17. Joh. Pat. 17. Johan. m. 16. d.* Karissimo Domino suo, & patri in Christo sanctissimo, Innocentio, Dei gratiâ, summo Pontifici, Johannes, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c.

Mittimus vobis, pater reverende, transcriptum cujusdam conventionis factæ inter nos, & Dominam Berengariam, cujus de verbo in verbum tenor talis est.

Johannes Dei gratia, &c.
Omnibus, &c.

1. Notum vobis facimus nos concessisse Dominæ Berengariæ, quondam Angliæ Reginæ, uxori Regis Ricardi fratris nostri, quod, si forte per pacem cum Rege Franciæ, vel aliquo modo Civitatem Cenomann. recuperare poterimus, ipsam habeat in tota vita sua & possideat, cum tota *quinta* libere, & in pace, & quiete. A. D. 1215.

2. Concedimus etiam quod, si Castra de Segreio & de Mairenent ad manum nostram devenerint in vita ipsius Reginæ, nos ei, sine dilatione, Castra illa restituemus, habenda quamdiu vixerit, tanquam partem dotalitii sui.

3. Et, ut contra Compositionem, nos vel Hæredes nostri venire aliquo modo non possimus, fecimus Gaufridum Luterel Militem nostrum jurare in animam nostram.

4. Et omnibus illis obligationibus in hac Carta nos eidem Reginæ obligavimus quibus sumus ei obligata in alia Carta,

A.D. 1215. Carta, in qua ei assignavimus mille Libras sterlingorum annuatim.

5. Supplicamus etiam Domino Papæ quod Cartam istam confirmet sicut & aliam; & addat etiam securitates quas viderit expedire, & ratum habebimus quicquid inde statuerit.

Testibus Dominis,

P. Winton. & *S. Exon.* } *Episcopis.*
Magistro Pandulpho Norwicensi Electo,

Abbate de Bello-Loco,
Alano Martell,

Hugone de Burgo Justiciario nostro. A.D. 1215.

Dat. per manum Magistri Ricardi de Mar. Cancellarii nostri apud Doura. 4. die Septembris anno Regni nostri 17.

Petimus igitur, sanctissime Pater, sanctæ sedis Apostolicæ Conventionem istam munimine roborari, & securitates, quas videritis expedire, addi eidem; quia, quicquid inde vestra statuere providentia decreverit, nos ratum habebimus.

Teste meipso apud Douram, 14. die Septembris, anno regni nostri 17.

Johannes Rex Angliæ procuratores suos in Curia Romana constituit.

A.D. 1215. *A. 17. Joh. Pat. 17. Johan. m. 15. d.* DOmino Papæ, &c. Erga sedem Apostolicam habentes multa proponere, &, per Dei gratiam, & vestram, plurima impetrare, coram vobis in propriâ personâ nostrâ summo desiderio desideravimus interesse; quia tamen juxta hujus voluntatis nostræ desiderium, impediente locorum difficultate pariter & viarum, necnon perturbatione Regni nostri, quam ex inopinato patimur, coram præsentia vestræ Sanctitatis in propria persona nostra comparere non possumus, idcirco venerabiles Patres nostros, Burdegalensem, & H. Dublinensem, Archiepiscopos. Magistrum R. de Mar. Cancellarium nostrum, & Nobiles Viros, J. Marescal, & G. Luterell, præsentium portitores, ad sedem Apostolicam destinamus; quos ita Procuratores constituimus A.D. 1215. in Causis & negotiis, quæ sive de Anglia, sive aliunde habemus, sive habuimus in Curia Romana expedienda, sive in agendo, sive defendendo, ac si singula singulariter expressa fuissent, non tantum illis generalem, sed administrationem liberam in omnibus concedentes, ratum habituri & gratum quicquid per jam dictos Procuratores, aut tres, aut saltem duos eorum, in vestra præsentia factum erit: Promittimus etiam pro eis judicatum solvi, si opus fuerit.

Hæc ita Sanctitati vestræ significanda duximus, ut eadem adversariis nostris, si qui in præsentia vestra apparuerint, intimentur. Teste, &c.

Excommunicatio specialis in Barones Angliæ.

A.D. 1215. *An. 17. Joh.* INnocentius Episcopus, &c. Abbati de Albendune, Archidiacono Pictaviensi, & Magistro Roberto Officiali Norwicensis Ecclesiæ, salutem.

Ad vestram volumus pervenire notitiam, quod nos, nuper in generali Concilio constituti, excommunicavimus & anathematisavimus ex parte omnipotentis Dei Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, authoritate quoque beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, ac nostra, Barones Angliæ cum adjutoribus & fautoribus suis, qui Johannem illustrem Regem Anglorum cruce signatum & Vassallum Romanæ Ecclesiæ persequuntur; molientes ei regnum auferre, quod ad Romanam Ecclesiam dignoscitur pertinere.

Insuper excommunicamus & anathe- A.D. 1215. matisamus omnes illos, qui ad occupandum vel invadendum regnum ipsum, aut impediendum euntes in ejusdem Regis succursum, operam vel opem impenderunt.

Et terras eorundem Baronum ecclesiastico subjicimus interdicto.

Aggravamus etiam in eosdem fortius manus nostras, si nec sic a suo destiterint iniquo proposito, cum in hac parte pejores sint Saracenis: Decernentes, ut si quis Clericus cujuscunque dignitatis aut ordinis, prædictas excommunicationis aut interdicti sententias violare præsumpserit, anathematis se sciat mucrone percussum: Et ni quantocius resipuerit,

A.D. 1215. fipuerit, ab omni officio & beneficio deponendum.

Quocirca discretioni vestræ, per Apostolica scripta præcipiendo, mandamus quatenus per totam Angliam publicare faciatis præscripta: eademque faciatis authoritate nostra, sublato cujuslibet conditionis & appellationis obstaculo, inviolabiliter observari.

Volumus etiam nihilominus & mandamus, ut quosdam Barones Angliæ, quos venerabilis frater noster Wintoniensis Episcopus, & dilecti filii Abbas de Reding, & Magister Pandulphus Subdiaconus & familiaris noster, delegati a nobis, excommunicatos personaliter nominaverunt, quia ipsos in præscriptis culpabiles invenerunt, videlicet, cives illos Londinenses, qui fuerunt principales prænominatæ perversitatis auctores; & Robertum filium Walteri, S. Comitem Wintoniensem, R. filium ejus, G. de Mandevilla, & Willielmum fratrem ejus, Comitem de Clare, & G. filium ejus, H. Comitem de Hereford, R. de Percy, E. de Vesci, J. Constabularium Cestriæ, Willielmum de Mumbray, Willielmum de Albineto, W. filium ejus, R. de Ros, & W. filium ejus, P. de Brus, R. de Cresci, Joannem filium ejus, Ranulphum filium Roberti, R. Comitem Bigod, H. filium ejus, R. de Ver, Fulconem filium W[...]ini, W. Malet, W. de Monte acuto, W. filium Marescalli, W. de Bello campo, S. de Kime, R. de Monte Begonis, Nicolaum de Stutevilla: necnon & alios, in prædictorum judicum sententia nominatim expressos, cum complicibus & fautoribus eorundem, auctoritate Apostolica excommunicatos per totam Angliam publice denunciari faciatis: & ab omnibus arctiùs evitari, singulis diebus Dominicis & festivis solenniter innovari hujusmodi sententiam facientes ac denunciantes inviolabiliter observari: civitatemque Londinensem Ecclesiastico suppositam interdicto; contradictores per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo.

Magistrum etiam Gervasium Londinensem Cancellarium, qui sicut a judicibus præfatis accepimus, dicti Regis & suorum manifestissimus extitit persecutor, excommunicatum publice denuncietis ac suspensum, graviori etiam pœna, nisi congrue satisfecerit, puniendum.

Quod si vos omnes, &c.

Datum Laterani decimo septimo Calendas Januarii, Pontificatûs nostri anno decimo octavo.

De Comite Lossensi ad fidem Othonis Imperatoris revocando.

A.D. 1216. Ar. 15. Joh. Pat. 18 Joh. m. 6. d.

Karissimo nepoti suo Othoni, Dei gratia, Romanorum Imperatori, & semper augusto, Johannes eadem gratia Rex Angliæ, &c. spiritum consilii & fortitudinis.

Significavimus nobili viro Comiti de Los quod, cum devotione & humilitate, ad fidem & servitium vestrum revertatur; unde, cum hoc commodo & honori vestro & nostro plurimum credimus expedire, si ad fidem vestram redeat, magnitudini vestræ bona fide consulendum duximus & movendum, rogantes quatenus, respicientes persecutionem & turbationem vestram & nostram, quibus undique vallamur, ipsum ad fidem vestram revocare, & in gratiam vestram recipere studeatis.

Quoniam, si litteras vestras patentes nobis transmiseritis, quod nos manucapiamus quod eidem jura sua reddetis, tam de Comitatu Holland. quam aliis, quæ eidem juste contingunt, credimus ipsum ad fidem & servitium vestrum de facili fore reversurum; & nos, per litteras nostras patentes, manucapiemus quod jura sua ei reddetis.

Bene autem nobis videtur quod, super jure suo de Comitatu Holland. exaudire tanto libentius tenemini, quanto Comes Wilekinus cum Lodowico, inimico Dei & Ecclesiæ, ad perpetuam exhæredationem nostram, Regnum nostrum Angliæ præsumptuosius sit ingressus.

Consilium vero nostrum, & aliorum fidelium nostrorum, & Walteri Bertrand. super hoc credatis, quando illud credimus vobis fore profuturum.

Teste, &c.

De

De Comite Lossensi, ut supra.

A.D. 1216. *A. 18. Joh. Pat. 18. Joh. m. 6. dorf.*

OMnibus, &c. Walterus Bertrandus, salutem.

Sciatis quod litteras Domini mei Johannis Regis Angliæ patentes suscepi, directas Comiti de Los; per quas rogavit ipsum Comitem, & consuluit in bona fide quod ad fidem & servitium Domini Imperatoris nepotis sui redeat; & manucepit ipse Rex, per easdem, quod jura sua, tàm de Comitatu Hollandiæ, quàm aliis, liberaliter & benigne Dominus Imperator ei reddet: Promisit etiam idem Dominus Rex per easdem quod, si Dominus Imperator prædicta ei non teneret; ipse Dominus Rex diligenter operam apponet versus ipsum Dominum Imperatorem per consilium ipsius Comitis de Los, & aliorum fidelium suorum, quod Dominus Imperator prædicta omnia ei tenebit. A.D. 1216.

Cùm autem Dominus Imperator jura sua dicto Comiti de Los reddiderit, tàm de Comitatu Hollandiæ, quàm de aliis, & homagium ejus receperit, tunc primò litteras prædictas dicto Comiti de Los liberabo, & non antea.

Et in hujus, &c.

Littera Berengariæ sæpius dictæ, de solutione pecuniæ respectanda.

A.D. 1216. *An. 18. Joh. Pat. 18. Johannis, m. 7. dorso.*

REX dilectæ sorori suæ Berengariæ, quondam Reginæ Angliæ, salutem, & sinceræ dilectionis affectum.

Cùm, instigante humani generis inimico, & procurantibus Baronibus nostris, quos idem erga nos concitavit, Regnum nostrum Angliæ jamdudum turbatum fuerit, & nunc magis ex adventu Lodowici primogeniti Regis Franciæ (qui, nec Deum metuens offendere, nec Ecclesiam, Regnum nostrum nobis auferre molitur) maximam partem pecuniæ, quam ad Terram sanctam de manibus inimicorum crucis eripiendam expendere decrevimus, jam effuderimus, & singulis diebus magis ac magis effundere oporteat. A.D. 1216.

Dilectionem vestram, de qua fidem gerimus, attentius duximus exorandam, rogantes quatinus, in hujusmodi adversitatis tempore nobis compatientes, de solutione pecuniæ, quâ vobis tenemur, ad præsens patienter sustinere velitis; donec eo mediante, qui animam. prout vult, disponit, nubes obscura nobiscum serenetur, & Regnum nostrum plena tranquillitate lætetur; nosque, de pecunia vobis debita, cum summa gratiarum actione, ad plenum vobis respondebimus.

Teste, &c. apud Divisas 8 die Julii.

De impetranda absolutione a Gualone, pro Walt. de Bello-Champo.

A.D. 1216. *A. 18. Joh. Pat. 18. Johan. n. 48.*

REX Willielmo de Cantilupo salutem.

Sciatis quod commisimus Waltero de Lascy, Hugoni de Mortuo Mari, Waltero de Clyfford, & Johanni Monem. Castrum Walteri de Bello-Campo de Almeleg. custodiendum, cum omnibus terris & tenementis ipsius Walteri, quæ sunt in custodia vestra, usque ad diem Martis proximum post festum Sancti Laurentii, anno, &c. decimo octavo.

Ut interim ire possit ad Dominum, Gualonem sedis Apostolicæ Legatum, ad impetrandum ab eo beneficium absolutionis, & ad nos absolutus redire. A.D. 1216.

Et vobis mandamus quod eisdem Waltero, Hugoni, Waltero, & Johanni Castrum prædictum, cum omnibus terris & tenementis prædicti Walteri de Bello-Campo, sine dilatione liberetis custodiendum, sicut prædictum est.

Teste, &c. apud Album Monasterium vo die Augusti.

Pro Johanne Marescallo quod non ponat se in Castro Wigorn. si obsideretur a Ludovico.

A.D. 1216. A. 18. Joh. Pat. 18. Johannis, n. 39. REX omnibus, &c. Sciatis quod licentiam dedimus Johanni Marescallo quod, si Lodowicus cum exercitu suo, vel exercitus suus sine eo venerit Wigorniam ad obsidendum Castrum Wigorniæ (ita quod obsessio illa sine exercitu non possit amoveri) non ponat corpus suum in Castro illo Wigorniæ; dum tamen talem in eo dimittat gentem, quæ ad honorem & indempnitatem Castrum illud custodiat.

Et in hujus, &c. A.D. 1216.

Teste meipso apud Berkel, decimo nono die Augusti.

Walterus de Lascy habet similes litteras de Castro de Hereford in omnibus ut superius.

Teste ut supra.

Pro adhærentibus sibi, non obstante juramento Lod. Regis Franciæ filio præstito.

A.D. 1216. A. 18. Joh. Pat. 18. Johannis, n. 27. REX omnibus illis, qui ad invicem jurati sunt, de Comitatibus Sussexiæ, Kantiæ, Surriæ & Suhamtoniæ, confœderati ad fidem & servitium suum, salutem.

Grates multiplices vobis referimus de hoc, quod adinvicem ad fidem & servitium nostrum estis confœderati, & adinvicem reversi; & vos rogamus quatenus in servitio nostro & fide constanter perseveretis & fideliter nobis adhæreatis, non obstante juramento a vobis, licet invitis, Lodowico filio Regis Franciæ præstito: Quoniam, occasione illius juramenti, nullum erga vos concepimus animi rancorem vel iram; &, si quam concepimus, illam vobis omnino remittimus.

Cum igitur non instet tempus quo nobis succursum facere potestis, vobis mandamus rogantes quatinus prompti sitis & parati ad veniendum, ad mandatum nostrum, quo vobis mandaverimus; pro certo scituri quod talibus beneficiis tantisque remunerationibus vos recipiemus, & pristinas libertates vestras ita servabimus, & servatas ita augmentabimus, quod nobis ad perpetuas tenebimini gratiarum actiones; & quod, exemplo remunerationis nostræ, & ampliationis libertatum vestrarum, cæteri ad obsequium nostrum fortiùs & libentiùs conspirabunt. A.D. 1216.

In cujus, &c. Teste apud Oxon. tertio die Septembris.

Illos autem, qui ulla gaudent libertate, tantis ditabimus libertatibus & honoribus, quod nobis ad perpetuas tenebuntur gratiarum actiones. T. ut supra.

Eodem modo scribitur pro eis, qui conjurabunt se ad servitium nostrum, in eisdem verbis.

Littera

Littera Henrici Regis, de morte Patris & Coronatione sua.

A. D. 1216. An. 1. H. 3. Claus. 1. H. 3. m. 25. dors.

REX G. de Mar. justiciario suo Hiberniæ, salutem.

Multiplices vobis referimus gratiarum actiones de bono & fideli servitio vestro, fælicis memoriæ Johanni, quondam Regi Angliæ, patri nostro exhibito, nobisque exhibendo; & de hiis, quæ per fidelem nostrum Radulphum de Norwico Clericum nobis significâstis.

Cum igitur, jubente ipso cujus famulantur imperiis mors & vita, Dominus & pater noster ex hac luce fæliciter commigravit (cujus anima cælestibus collocetur) vos scire volumus quod, celebratis solempniter ex more debito regalibus exequiis in Ecclesia beatæ Mariæ Wigorniensi, convenerunt apud Gloucestriam plures Regni nostri Magnates, Episcopi, Abbates, Comites & Barones, qui patri nostro viventi semper *constiterunt* fideliter & devote, & alii quamplurimi; ubi, in festo Apostolorum Simonis & Judæ, in Ecclesia beati Petri Gloucestriæ, applaudentibus clero & populo, per manus Domini Gualonis, titulo Sancti Martini Presbyteri Cardinalis, & Apostolicæ sedis Legati in Anglia, & Episcoporum tunc præsentium, invocatâ Spiritus Sancti gratia, publice fuimus in Regem Angliæ inuncti & coronati, fidelitate & homagio omnium illorum nobis exhibitis; quod vobis, ut fideli nostro, duximus intimandum, ut de honore & successu nostro fælici gloriemini.

Sane cum audierimus indignationem, quondam inter memoratum Dominum Patrem nostrum, & quosdam Nobiles Regni nostri exortam, cum causâ vel sine causâ nos nescimus, sic agitatam extitisse, & illam volumus imperpetuum aboleri & oblivisci, quod nunquam meoti nostræ adhæreat; & ut, cessante causâ, cesset effectus, quicquid extiterit erga ipsum conceptæ indignationis, parati sumus & volumus pro viribus nostris expiare; singulis præbendo quod ratio dictaverit cum subditorum consilio; & deletis de Regno pravis consuetudinibus, in libertatum & liberarum consuetudinum innovatione, dies nobilium patrum nostrorum reformare gratiosos; unicuique tribuendo, quod sibi debebit cum ratione competere.

Ad hoc sciatis, quod celebrato nuper concilio apud Bristoll, ubi convenerunt universi Angliæ Prælati, tàm Episcopi, & Abbates, quàm Priores, & multi, tàm Comites quàm Barones, qui, etiam universaliter fidelitatem nobis publice facientes, concessis eis libertatibus & liberis consuetudinibus ab eis prius postulatis, & ipsis approbatis, prompti & proni ad mandatum nostrum in partes suas cum gaudio sunt reversi.

Speramus quidem & in Domino confidimus, quod Regni nostri status, divina favente clementia, in melius commutabitur.

De Domina Regina matre nostra, vel fratre nostro mittendis in Hiberniam, vobis respondemus; quod, habito consilio fidelium nostrorum & assensu, quod nobis & commodo nostro & Regni nostri expedire viderimus, faciemus.

Rogamus igitur dilectionem vestram quatinus, etsi bonæ memoriæ Johanni patri nostro fideles extiteritis & devoti, tanto nobis fideliores exiitere curetis, quanto scitis nos auxilio & consilio vestro in hac teneritate nostra plurimum indigere; capientes fidelitatem de singulis Hiberniæ Magnatibus, & aliis qui nobis ipsam facere tenentur.

Retinuimus adhuc nobiscum Radulphum de Norwico, ut de hiis & aliis per ipsum voluntatem nostram plenius vobis significemus; volentes ut eisdem vos & cæteri fideles nostri Hiberniæ gaudeatis libertatibus, quas fidelibus nostris de Regno Angliæ concessimus; & illas vobis concedemus & confirmabimus.

Teste, &c.

Epistola

A. D. 1216. Hen. 3.

Epistola hortatoria per Hen. Regem, quod omnes homines de Pictavia in Fidelitate sua perseverarent.

A. D. 1216. An. 1. H. 3. Pat. 1. H. 3. m. 15. d.

REX dilectis & fidelibus suis, A. Vicecomiti Thoarc. H. Comiti March. R. Comiti Augi, Hugon de Lezenneiaco Vicecomiti Lemovicensi, Hugoni de Thoarc. G. de Tannaco, Eymerico de Rupeforti, Willielmo Meyngo, Eschiward de Pruliaco, Hugoni Larcevesk, Regin. de Malo Leporar, Eymerico de Rupe, & ——Militibus, Civibus, & aliis de Pictavia Salutem.

De bono & fideli servitio vestro, bonæ memoriæ Domino Johanni Regi, patri nostro exhibito, & adhuc nobis exhibendo. innumeras vobis exsolvimus gratiarum actiones; & vos rogamus attentius, quatinus in hoc patri nostro bene & fideliter semper fecistis, erga nos perseverare velitis.

Mittimus igitur ad vos dilectum & fidelem nostrum G. de Doe, qui de statu nostro & regni nostri vos efficiet certiores; rogantes quatinus eidem G. fidem habeatis in hiis quæ vobis dicet ex parte nostra, ad fidem, commodum & honorem nostrum.

Et quoniam, &c.

Teste Comite apud Gloucestr. 22. die.

Per eundem Comitem.

Eodem modo scribitur Archiepiscopo Burdegal. Regin. de Pontibus Senescallo Pictaviæ & Vasconiæ R. de Podio Senescallo Engolism.

Eodem modo scribitur majoribus & probis hominibus de Rupell. de Niort. de Sancto Johanne Angeliac. de Regula, de Baion, de Burdegal. de Castro & Civitate Lemovic. & de Engolism. Teste eodem.

De absolutione eorum qui ad Fidem Regis revertunt.

A. D. 1216. An. 1. H. 3. Pat. 1. H. 3. m. 12. d.

WIllielmus Marescallus Comes Pembrociæ, Walterus de Lascy, W. de Cantilupo, & Falkesius de Breant. Nobilibus viris & amicis carissimis W. Comiti Saresberiensi, & Willielmo Marescallo juniori salutem.

Noveritis quod nos, tactis Sacrosanctis, juravimus quod conventionem, prolocutam inter Dominum nostrum Henricum Regem Angliæ illustrem, & vos, pro posse nostro, firmiter & absque malo ingenio, teneri faciemus.

Et ideo vobis mandamus quod secure, & sine dilatione aliqua, ad nos venire festinetis; &, cum ad nos veneritis, faciemus vos absolvi à Domino Cicestr. Episcopo, cui à Domino Papa & Domino Legato plenaria potestas commissa est absolvendi ad fidem & servitium Domini Regis revertentes.

Et in hujus rei testimonium has litteras nostras Patentes vobis mittimus. Valete.

De Custodia Vasconiæ & Pictaviæ Archiepiscopo Burdegalensi commissa.

A. D. 1217. An. 1. H. 3. Pat. 1. H. 3. m. 9.

REX omnibus Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Comitibus, Baronibus, Militibus, & aliis omnibus fidelibus suis Pictaviæ & Gasconiæ salutem.

Sciatis quod, de communi consilio omnium fidelium nostrorum Regni nostri Angliæ, commisimus venerabili patri nostro Domino W. Burdegal. Archiepiscopo totam Senescalciam, & custodiam terræ nostræ Pictaviæ & Gasconiæ, quamdiu nobis placuerit.

Et ideo vobis mandamus quod ipsi Archiepiscopo sitis in omnibus, quæ ad nos pertinent, intendentes & respondentes.

Et, quoniam sigillum nondum habemus, has litteras nostras Patentes, sigillatas

A.D. 1217. Hen. 3. latas sigillo fidelis nostri Comitis Willielmi Marescalli, &c. eidem Archiepiscopo fieri fecimus in testimonium.

Teste eodem Comite, apud Winton. 28. die Martii. Anno regni nostri primo.

Eodem modo scribitur omnibus Civitatibus, Castris, Burgis, & Villis Pictaviæ & Gasconiæ. A.D. 1217. Hen. 3.

Teste ipso Comite apud Winton. 28. Martii.

Mandatum Regium, Reginaldo de Pontibus quod prædictam Terram dicto Archiepiscopo liberaret.

A.D. 1217. An. 1. H. 3. Ibidem.

REX dilecto & fideli suo Reginaldo de Pontibus Senescallo Pictaviæ & Gasconiæ, salutem.

Grates vobis referimus multiplices de bono & fideli servitio vestro, Domino Regi patri nostro & nobis exhibito; unde, cum velitis, sicut nobis significastis, votum peregrinationis vestræ instanter executioni dare, nos, nolentes illud impedire, de communi omnium fidelium nostrorum consilio, terram nostram Pictaviæ & Gasconiæ commisimus venerabili patri nostro Domino W. Burdegalensi Archiepiscopo, quamdiu nobis placuerit, custodiendam. A.D. 1217.

Et ideo tibi præcipimus quod terram prædictam, cum omnibus pertinentiis suis, ipsi Archiepiscopo liberetis.

Et, in hujus rei testimonium, has litteras nostras Parentes Sigill. &c.

Teste eodem, ut supra.

De Treuga cum Comite Warennæ.

A.D. 1217. An. 1. H. 3. Pat. 1. H. 3. m. 8. d.

REX W. Comiti Warennæ Recta sapere & novissima providere.

Sciatis quod nos ratam habemus & gratam Treugam inter nos & Concilium nostrum ex una parte, & vos ex alia parte, duraturam à die Lunæ, proximo post festum Sanctorum Tyburtii & Valer. anno Regni nostri primo, in octo dies proximo sequentes; quæ quidem treuga capta fuit & prælocuta coram Domino Legato, & quibusdam Magnatibus de Concilio nostro apud Cicestriam. A.D. 1217.

Et in hujus rei testimonium, &c.

Teste Comite apud Winton. 16. die Aprilis.

De Liberando Willielmum de Lancaster ad instantiam Comitis Cestriæ.

A.D. 1217. An. 1. H. 3. Claus. 1. H. 3. d. 21.

GUalo, miseratione divina titulo Sancti Martini Presbyter Cardinalis, Apostolicæ sedis Legatus, H. Dublinensis, W. Eborum Archiepiscopi; P. Wintoniensis, J. Bathoniensis, S. Glastoniensis, & S. Wigorniensis Episcopi; W. de Lascy, L. de Monemat, & H. de Mortuo mari, Nobili viro Petro de Manlay, salutem.

Cum nobilis vir R. Comes Cestriæ Crucesignatus, qui semper bene & fideliter servivit Dominis suis Regibus Angliæ, votum peregrinationis suæ instanter adimplere decrevisset exeundo a regno, Regem & regnum ipsum sic desolatum volens relinquere, motus maxime & & ad hoc inductus, quod Will. de Lancaster, quem ei præcepit liberari, pridem & sæpius Dominus H. Rex Angliæ illustris, habere non potuit: Ipse tamen, ad maximam instantiam nostram, & preces multiplices, ad præsens a peregrinatione illa subsistit; assumpta jam cruce in pectore ad prosequendum hostes Dei & Ecclesiæ, adversarios Domini sui Regis Angliæ. A.D. 1217.

Unde, cum ipsius obsequium, tam laudabile, Domino Regi & regno plurimum sit expediens, vobis mandamus, quatinus, sicut honorem ipsius Domini Regis, & regni utilitatem diligitis, ipsum Willielmum statim, & sine omni occasione & difficultate, sub salvo conductu mittatis usque Gloucestriam, & eum ibi liberari

A.D. 1217. Hen. 3. berari faciatis Radulpho Musard Vicecomiti Gloucestriæ; Scientes pro certo quod, nisi istud quam citiùs feceritis, poterit inde, quod Deus avertat, Domino Regi & regno magnum dampnum accidere; quod totum non immerito vobis poterit imputari. Valete. A.D. 1217. Hen. 3.

Quod Archiepiscopus Dublinienfis redeat in Hiberniam.

A.D. 1217. A. 1. H. 3. *Ibidem.*

REX dilectis & fidelibus suis Baronibus Hiberniæ, salutem.

Licet præsentiam venerabilis patris nostri Domini Henrici Dublin. Archiepiscopi in partibus Angliæ nobis & regno nostro scierimus extitisse pernecessariam, ipsiusque consilio vix carere valeamus, ipsum tamen ad partes Hiberniæ destinamus, ut Ecclesiam suam, ejus absentia jampridem desolatam, instrueret & consoletur, statusque terræ nostræ Hiberniæ emendationi, & agendorum nostrorum in partibus vestris expeditioni post vestrum consilium & juvamen intendat: Unde vobis mandamus, quod ei in omnibus, quæ ad nos spectant, ordinandis & disponendis, sitis intendentes, una cum dilecto & fideli nostro G. de Marisco Justiciario nostro Hiberniæ. A.D. 1217.

Volumus etiam & præcipimus, quod omnia, ad nos spectantia, per ipsius Domini Archiepiscopi dispositionem, una cum Justiciarii nostri & vestro juvamine & consilio ordinentur.

Et in hujus rei testimonium has literas nostras patentes, &c. vobis mittimus.

Teste Comite apud Wintoniam, 16. die Aprilis, anno regni nostri 1.

Contra Canonicos Carleolenfes Regi Scotiæ adhærentes.

A.D. 1217. An. 1. H. 3. *Pat. 1. H. 3. m. 3. d.*

REverendo Domino ac Patri in Christo Karissimo Honorio, dei gratia summo Pontifici, Henricus eadem gratia Rex Angliæ, &c. salutem, & debitam cum omni honore & subjectione reverentiam.

Noverit sancta Paternitas vestra quod Canonici Carleolensis Ecclesiæ, faventes & adhærentes Regi Scotiæ, & aliis adversariis & inimicis vestris, & nostris, procurantes, quantum in ipsis est, exhæredationem nostram, spretâ penitùs auctoritate vestrâ, & sedis Apostolicæ Legati, in locis interdictis & excommunicatis irreverenter, & impudenter, & contumaciter divina celebrare non verentur.

Prædicto etiam Regi Scotiæ, inimico Romanæ Ecclesiæ, & nostro, interdicto & excommunicato, urbem Carleolensem hostiliter occupanti, se subdiderunt, & ipsum in Patronum & Dominum receperunt, & fidelitatem ei fecerunt; ita etiam quod, in præjudicium juris nostri, & Ecclesiæ Eboracensis, ad instantiam dicti Regis Scotiæ inimici nostri, quendam Clericum suum interdictum & excommunicatum eligerunt sibi in Episcopum & Pastorem.

Cùm etiam prædicta Ecclesia Carleolensis sita sit in confinio Regni Scotiæ, maxime expediret tranquilitati & paci nostræ, & Regni nostri, quod tale ibi constitueretur capud & talia membra, per quæ nobis & Regno nostro utiliter & efficaciter provideri, & adversariis nostris facultas nocendi possit recludi. A.D. 1217.

Paternitati vestræ devote supplicamus, quatinus consulentes nobis & Regno nostro, statum Ecclesiæ prædictæ in melius commutare velitis; amoventes, si placet, funditùs ab eâdem prædictos scismaticos & excommunicatos.

Cum enim ipsi in multis habundent, Episcopus eorum ita hactenus egestate afflictus est & inopia, quod vix habet ubi capud suum reclinet; & non invenitur aliquis, qui in aliquo nobis utilis esse poterit aut necessarius, qui Episcopatum illum recipere voluerit.

Scientes pro certo, quod non poterit nobis melius provideri in partibus illis, prout de consilio fidelium & Magnatum nostrorum evidenter intelleximus, quam si prædicti scismatici & excommunicati penitùs amoveantur; &, loco eorum, qui dicuntur Regulares (cum sint prorsus irregulares, & Ecclesiæ Romanæ inimici & inobedientes) constituantur Præbendarii; qui Romanæ Ecclesiæ obedientes, & nobis in Consilio sint prudentes, & in auxilio efficaces, ut eorum pœna a consimili delicto alios deterreat.

Et super hiis voluntatem vestram Karissimo Amico nostro Domino Legato significare velitis.

Et,

A.D. 1217. *Hen.* 3. Et, quia nondum habuimus sigillum, has litteras sigillo Comitis Willielmi Marescalli, Rectoris nostri & Regni nostri, sigillavimus.

Teste eodem Comite apud Winton. 26. die Aprilis. A.D. 1217. *Hen.* 3.

De salvo conductu pro Oratoribus Ludovici.

A.D. 1217. *A.* 1. *H.* 3. *Pat.* 1. *H.* 3. *m.* 6.

REX omnibus Ballivis & fidelibus suis, præsentes litteras inspecturis, salutem.

Sciatis quod suscepimus in salvum & securum conductum nostrum quatuor Magnates de consilio Domini Lodovici, cum viginti equitibus, ad veniendum inter Breynsford & Hundeslowe, & loquendum cum quatuor Magnatibus, de consilio nostro, & viginti equitibus, quos secum duxerint.

Et durat conductus iste per totum istum diem Lunæ, proximum post festum Sancti Barnabæ Apostoli, anno Regni nostri primo.

Et ideo vobis mandamus quod prædictis quatuor Magnatibus, cum viginti equitibus nullum malum faciatis, aut fieri permittatis in eundo, morando, vel redeundo per totum diem Lunæ prædictum.

Et in hujus rei testimonium, &c.

Teste Comite, apud Certes. duodecimo die Junii, anno eodem.

De Treugis cum Ludovico emendandis.

A.D. 1217. *A.* 1. *H.* 3. *Pat.* 1. *H.* 3. *m.* 12. *d.*

NObili viro Lodovico primogenito Regis Franciæ, Willielmus Marescallus Comes Penbrociæ. & Consilium Domini Regis Angliæ, recta sapere, & novissima providere.

Noveritis quod, ad diem, quem statuistis apud Roffam, die Jovis in Crastino Sancti Petri, fuerunt Hubertus de Burgo Justiciarius Angliæ, & Emendatores nostri, ad emendationes capiendas & faciendas de interceptionibus, factis in prima treugâ & secundâ, & ad treugam faciendam observari & teneri.

Ubi venit ad eos solus frater Isenbardus, Capellanus vester, cum litteris vestris per quas significastis quod ei fides adhiberetur indubitata super hiis, quæ diceret ex parte vestra, & per sacramenta nostra quod treugam teneremus.

Et ideo hoc vobis significamus, quia volumus quod sciatis quod treugam libenter volumus tenere; & citamus omnes illos per sacramenta sua, qui treugam ex parte nostra juraverunt, quod treugam teneant. A.D. 1217.

Capiatur autem dies & locus competens ad emendationes capiendas & faciendas ex utraque parte; & mittatis nobis litteras vestras de conductu eorum qui, ad diem & locum, ex parte nostrâ ad emendationes capiendas & faciendas salvo venire possint, & ibi salvo morari, & ibidem salvo reverti.

Has autem litteras sigillo prædicti Comitis Willielmi Marescalli fecimus sigillati.

Idem mandatum est Engeramo de Cusey, & Comiti Niveriens & Consilio Lodovici.

Bulla Honorii Papæ de ordinando circa Canonico Carleolenses.

A.D. 1217. *A.* 1. *H.* 3. *Ex Autogr.*

HOnorius Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio Gualoni titulo sancti Martini Presbytero Cardinali, apostolicæ sedis Legato, salutem & apostolicam benedictionem.

Tam carissimus in Christo filius noster Rex Anglorum illustris, quam venerabiles fratres nostri Dublinensis & Eboracensis Archiepiscopi, ac Londoniensis, Wintoniensis, Bathoniensis & Wigorniensis Episcopi suis nobis litteris intimarunt, quod Canonici Carleolenses, contra excommunicationis & interdicti sententias, tàm a nobis, quàm a te in persecutores & turbatores Regis & Regni, eorum exigente malitiâ, promulgatas, temere venientes, ipsius Regis Capitalibus inimicis, excommunicationis vinculo innodatis, publice A.D. 1217.

A.D. 1217. Hen. 3. publicè communicare præsumunt, & in locis interdictis divina eis officia celebrare.

Ad hæc Regi Scotiæ, ipsum Regem Anglorum Dominum suum nequiter impugnanti, ac propter hoc excommunicationis vinculo innodato, se voluntate spontaneâ subdiderunt, &, ad ejus instantiam, quendam clericum ejus, excommunicationis vinculo innodatum, sibi præsumpserunt eligere in Episcopum & pastorem, hiis & aliis modis contra Romanam Ecclesiam multipliciter excedere non verentes.

Quare dicti Rex, Archiepiscopi, & Episcopi nobis suggerere studuerunt, ut eosdem Canonicos, qui sunt solo nomine regulares, ab ipsâ ecclesiâ faceremus penitus amoveri; eisq; per alias regulares ecclesias collocatis; ac electione, attemptatâ de prædicto excommunicato, irritâ nuntiatâ; ecclesiam ipsam de personis Regi fidelibus, & ecclesiæ Romanæ devotis ordinari faceremus, tam in capite, quam in membris; possessionibus ac redditibus ejusdem ecclesiæ inter episcopum, & canonicos ordinandos ibidem portione congruâ distributis: asserentes id tranquillitati Regis & Regni maxime profuturum, cum ecclesia sæpedicta, in Angliæ ac Scotiæ sita limitibus, eisdem Regi & Regno multum prodesse valeat, si devota extiterit; & obesse, si fuerit indevota.

Cum igitur tibi possit constare melius de prædictis, id providentiæ tuæ duximus committendum, per apostolica tibi scripta mandantes, quatinus, universis hujusmodi negotium contingentibus sollicite indagatis, super hiis, sublato cujuslibet contradictionis & appellationis impedimento, disponas tam de capite, quam de membris quod, secundum datam tibi a Deo prudentiam, videris expedire.

Dat. Anagniæ. iii. Id. Julii. Pontificatus nostri Anno Primo.

Plumbea sigillo, pendente a filo canabeo.

Litteræ per Henricum Regem missæ Baronibus Pictaviæ, quod Matrem suam honorifice excipiant.

A.D. 1217. A. 1. H. 3. Pat. 1. H. 3. m. 5. d.

REX dilectis & fidelibus suis Comitibus, Baronibus, & aliis Pictaviæ, præsentes litteras inspecturis, salutem.

De bono & fideli servitio vestro, non solum ab hominibus, verum etiam a Deo commendando, felicis recordationis Domino Johanni patri nostro exhibito, nobisq; si placet, exhibendo, quantascumq; possumus universitati vestræ exsolvimus gratiarum actiones, Rogantes quatenus id, quod bene semper fecistis, & laudabiliter, fine concludatis meliori; ut vobis merito ad perpetuas gratiarum teneamur actiones, & fidem vestram digna mercede respicere debeamus.

Cum autem sit summum & præcipuum Dominæ Reginæ matris nostræ desiderium natale solum, hactenus ab eâ non visitatum, velle respicere; nec possimus, idem nolumus, quod moleste ferimus, propositum & affectum in partes suas se transferendi impedire, vel voluntati suæ indecenter obviare, cui in omnibus ad honorem suum & nostrum parati sumus & erimus, recessus quamvis suus a nobis fastidium nobis pariat & dolorem; universitati vestræ, de qua fidem habemus indubitatam, devote duximus supplicandum, rogantes quatinus, ob amorem quem erga patrem nostrum habuistis, & quem erga nos habetis, ipsam, cum ad vos venerit, prout deceat sponsam & Reginam tanti & talis Principis patris nostri, honorifice recipiatis, & benigne, ac amicabiliter sicut diligitis nos, pertractetis, ac dote sua in partibus vestris per auxilium nostrum gaudere permittatis; ut sic, mediante diligentia & solicitudine vestra, suo gavisa dotalicio, ab ipso, qui unicuique reddit secundum opera sua, dignam mercedem recipere mereamini; & a nobis, pro loco & tempore, digna retributione respici debeatis, cum uberima gratiarum actione.

Quoniam, &c.

Teste eodem Comite apud Oxon. 24 die Julii.

Eodem modo scriptum est Archiepiscopo Burdegal.

Eodem modo scriptum est Majoribus & probis hominibus de Rupella, & de Nibo, & de Sancto Johanne.

Forma

A. D. 1217. Hen. 3. A. D. 1217. Hen. 3.

Forma Pacis inter Henricum Regem Angliæ, & Lodovicum primogenitum filium Philippi Regis Franciæ.

A. D. 1217. An. 1. H. 3. 1. NOtum sit, tàm præsentibus, quam futuris, quod hæc est forma pacis facta inter Dominum Regem Angliæ illustrem, & Dominum Lodovicum, Domini Regis Franciæ primogenitum. In primis, quod omnes homines & imprisii Domini Lodovici, & coadjutores sui Anglici, & alii, qui terram tenuerunt, in principio gwerræ, in Regno Angliæ, habeant terras suas & saisinas suas, quas habuerunt in initio guerræ, & rectas consuetudines, & libertates Regni Angliæ; &, si emendationes inde factæ fuerint, communes sint tàm illis, quàm aliis.

2. Similiter, Dominus Henricus Rex Angliæ, & omnes homines & imprisii sui, qui terram tenuerunt in initio guerræ in Regno Angliæ.

3. Item, Civitas Londoniensis, & omnes aliæ Civitates, & Burgenses habeant suas rectas consuetudines & libertates.

4. Item, omnes prisones, qui capti fuerunt ex utraque parte, postquam Dominus Lodovicus applicavit in Anglia, deliberentur: De aliis vero, qui capti fuerunt ante primum ejus adventum in Anglia, sic erit; quod consilium Domini Regis Angliæ eliget tres de consilio Domini Lodovici, per quorum sacramentum fiat inquisitio qui fuerint homines vel imprisii Domini Lodovici die quo capti fuerint, & per sacramentum prædictorum deliberentur.

5. Item, de omnibus prisonibus sic erit; quod omne, quod solutum est de redemptionibus illorum, solutum sit; & id quod solutum non est, unde termini transierunt, solvatur; & redemptionum residuum quietum sit: &, si contentio fiat, & dicatur quod termini de redemptionibus prisonum præteriti sint, consilium Domini Lodovici eligat tres de consilio Domini Regis Angliæ, per quorum sacramentum declarentur si termini de redemptionibus transierunt necne.

6. Et si a die Martis, proxima ante festum exaltationis sanctæ crucis, aliqua destructio fieret prisonibus & de solutione redemptionum facienda, inde quieti sint.

7. Omnes prisones & alii, de Regno Angliæ, qui contra Dominum Regem Johannem, quondam Regem Angliæ, fuerint, faciant, per homagium, securitatem Domino H. Regi Angliæ, secundum legem & consuetudinem Regni Angliæ, & per sacramenta & cartas suas. A. D. 1217.

8. Item, Dominus Lodovicus reddet omnes obsides illis, a quibus eos habuit, qui traditi fuerint pro pecunia, unde termini transierunt; & solutâ pecuniâ liberabit.

9. Item, reddentur Domino Regi Angliæ & suis, omnes Civitates, Burgi, & Castra, & Terræ, quæ occupatæ sunt per guerram istam in quocunque loco Regni Angliæ sint.

10. Item, de Insulis sic fiet; Dominus Lodovicus mittet litteras suas patentes fratribus Eustachii Monachi, præcipiens quod illas reddant Domino Henrico Regi Angliæ; &, nisi illas reddiderint, distringet illos Dominus Ludovicus, pro legale posse suo, per feoda, & per terras eorum, quæ de feodo suo movent, ad illas reddendas; &, si hæc facere noluerint, sint extra pacem istam.

11. De Rege Scotorum sic fiat; Dominus Ludovicus mandet ei formam pacis, factæ inter Dominum Regem Angliæ & ipsum, & quod si voluerit esse in pace illa, reddat Domino Regi Angliæ, omnia castra & prisones, & terras quas occupavit occasione hujus guerræ.

12. Idem, faciet Dominus Rex Angliæ dicto Regi Scotorum.

13. Eodem modo mandabit Dominus prædictus D. Lewellino & aliis Wallensibus.

14. Item, Dominus Ludovicus adquietabit omnes Barones & homines de Regno Angliæ ab omnibus homagiis, fidelitatibus, confœderationibus, & imprisiis; & de cætero nullam inibit confœderationem; unde malum vel damnum possit aliquo tempore evenire Domino Henrico Regi Angliæ, vel hæredibus suis de Regno Angliæ occasione hujus guerræ.

15. Item, facient juramentum Barones Angliæ Domino Henrico Regi Angliæ, quod nullam facient prædicto Domino Ludovico, vel alicui alii confœderationem, homagium, fidelitatem, vel imprisiam, contra Dominum suum Henricum Regem Angliæ, vel hæredes suos.

16. Item, Dominus Ludovicus faciet juramentum corporale, & sui cum eo, & Cartas suas facient singuli, quos consilium Domini Regis voluerit, quod pacem prascriptam firmiter & fideliter te-

 nebunt;

A. D. 1217. Hen. 3. & ad impetrandum, ſuper hoc, confirmationem Domini Papæ & Domini Legati, apponet *Legale* poſſe ſuum per preces.

17. Item, de debitis ſic fiat; quod omnia debita, quæ debentur Domino Ludovico, unde termini tranſierunt, ei reddantur.

18. Item, notandum eſt quod, in primo Capitulo, ubi legitur *de impriſiis Domini Ludovici*, intelligitur de Laicis tantum; Clerici tamen Anglici, qui laica feoda habuerunt, habeant terras & ſaſinas ſuas, quas habuerunt in initio guerræ.

Ut omnia prædicta perpetuam obtineant firmitatem,

Dominus Gwalo, Titulo Sancti Martini Presbyter Cardinalis, Apoſtolicæ ſedis Legatus,
Dominus Henricus Rex Angliæ,
Willielmus Mareſcallus, Comes Penbroc.
Hubertus de Burgo, Juſticiarius Angliæ, A. D. 1217. Hen. 3.
Ranulphus, Comes de Ceſtria,
Willielmus, Comes Sareſberii,
Willielmus Comes de Warenne,
Willielmus, Comes de Arondel,
Willielmus Aubenii,
Willielmus Briwere,
Willielmus Mareſchallus Juvenis,
Falcaſius de Breaute,
Radulphus de Mortuo-mari,
L. de Erdivert,
Robertus de Veteri-Ponte,
Gaufridus de Nova-villa,
Brian de Inſula,
Philippus de Aubiniaco,
Ricardus filius Regis,
Huic ſcripto ſigilla ſua appoſuerunt.

Datum, apud Lameth, anno ab Incarnatione Domini milleſimo ducenteſimo decimo ſeptimo, die undecimo Septembris, anno Domini Henrici Regis Angliæ tertii primo.

De pace, & ſalvo conductu Domini Lodovici.

A. D. 1217. An. 1. H. 3. Pat. 1. H. 3. n. 8. REX Majori & Baronibus London. ſalutem.

Cum jam, cooperante Domino, plena pax inter nos, & Dominum Ludovicum, Domini Regis Franciæ primogenitum, cognatum noſtrum fuerit reformata

Vobis mandamus firmiter præcipientes quatinus, ſicut nos, & honorem noſtrum, & corpora veſtra, & omnia quæ in Dominio noſtro habetis, diligitis, dictum Dominum Ludovicum & omnes ſuos cuſtodiatis & defendatis tanquam corpus noſtrum & noſtros.

Nec ei, vel ſuis, aliquam inferatis, A. D. 1217. vel ab aliquo inferri permittatis, pro poſſe veſtro, moleſtiam vel injuriam; cum quicquid ei, vel ſuis factum fuerit a vobis, nobis & noſtris factum reputemus & reputabimus.

Et in hujus rei teſtimonium, &c. vobis mittimus.

Teſte Comite apud Kingeſton 14 die Septembris.

De non moleſtando Gentem Domini Lodovici.

A. D. 1217. An. 1. H. 3. Pat. 1. H. 3. m. 3. REX G. Conſtabulario de Meuton, Radulpho de Bray, Olivero filio Reginaldi, & Ricardo filio Hugonis, ſalutem.

Sciatis quod pax firma facta eſt inter nos, & Dominum Ludovicum Domini Regis Franciæ primogenitum.

Et ideo vobis mandamus quod nulli in partibus Norfolciæ, Suffolciæ, Eſſexiæ, & Hertford. dampnum aliquod faciatis, vel fieri permittatis, vel impedimentum. A. D. 1217.

Et in hujus rei teſtimonium, &c.

Teſte Comite apud Mereton. decimo nono die Septembris, anno Regni primo.

A.D. 1217. Hen. 3. A.D. 1217. Hen. 3.

De Fœdere cum Haquino Rege Norwegiæ ineundo.

A.D. 1217. An. 1. H. 3. Claus. 1. H. 3. m. 5. d.

HEnricus Dei gratia, &c. H. eadem gratia Regi Norwegiæ Salutem.

Immensas Nobilitati vestræ referimus gratiarum actiones de hiis, quæ per litteras vestras, & prudentem virum, Abbatem de Lysa, nobis significastis, volentes & desiderantes fœdus pacis & dilectionis libenter nobiscum inire, & nobis confœderari.

Bene autem placet & placebit nobis quod terræ nostræ communes sint; ut Mercatores & homines, qui sunt de potestate vestrâ, liberè & sine impedimento terram nostram adire possint, & homines & Mercatores nostri similiter vestram; dum tamen litteras vestras Patentes super hoc nobis destinetis, & nos vobis nostras transmittemus.

Interim autem bene volumus, & concedimus quod Mercatores, tàm de terra nostra, quam vestra, eant, veniant & redeant per terras nostras: Et, si quid vestræ sederit voluntati, quod facere valeamus, id secure nobis significetis; retinuimus autem adhuc Abbatem prædictum, ut de Navi vestra & rebus in ea contentis, pro posse nostro, restitutionem, fieri faciamus; per quem de statu nostro & Regni nostri vos certificare curabimus. Quoniam, &c. A.D. 1217.

Teste ipso Comite apud Lamb. 10. die Octobris.

Eodem modo Scribitur S. Duci Norwege ibidem & eodem die.

De conductu pro quibusdem venientibus ad fidem Regis.

A.D. 1217. A. 1. H. 3. Pat. 1. H. 3. n. 2.

REX Gileberto filio Reinfridi, Rogero de Monte Begon. Richardo de Percy, & Adæ de Stafleg. spiritum consilii sanioris.

Mandamus quod secure veniatis ad fidem & servitium nostrum, & sciatis quod suscepimus vos; & omnes illos qui vobiscum venient, in salvum & securum conductum, in veniendo ad dilectum & fidelem nostrum Willielmum Marescallum Comitem Penbrokiæ, Rectorem nostrum & Regni nostri, & cum eo loquendo de pace nostra. A.D. 1217.

Duret autem conductus iste ad festum Apostolorum Simonis & Judæ anno Regni nostri secundo.

Et in hujus rei, &c.

Teste ipso Comite apud Lameh. 10. die Octobris, anno Regni nostri primo.

De Osberto, filio Nigelli liberando.

A.D. 1217. A. 1. H. 3. Pat. 1. H. 3. n. 4.

REX Falkesio de Breante salutem.

Mandamus vobis quod, sine dilatione deliberetis Osbertum, filium Nigelli, quem captum tenetis, secundum formam pacis, inter nos & Dominum Ludovicum, Domini Regis Franciæ primogenitum, reformatæ, & per nos & alios juratæ. A.D. 1217.

Et, in hujus rei testimonium, has litteras nostras Patentes, &c. vobis mittimus.

Teste Comite apud Lametb. 11. die Octobris, anno Regni nostri primo.

A. D. 1217. Hen. 3.

Pro Alexandro Rege Scotorum.

A. D. 1217. An. 2. H. 3. Pat. 2. H. 3. p. n. 7.

ALexander Rex Scotiæ habet litteras de conductu, in veniendo ad Comitem Willielmum Marescallum, duraturo usque Purificationem beatæ Mariæ, anno Regni Domini Regis secundo.

A. D. 1217.

Teste Comite apud Westm. 3. die Novembris.

Eodem modo scribitur pro Roberto de Ros.

De Conductu Regis Scotiæ.

A. D. 1217. An. 2. H. 3. Pat. 2. H. 3. m. 10.

REX Constabulario Cestriæ salutem.

Mandamus vobis quod, die Sancti Andreæ anno Regni nostri secundo, occurratis Regi Scotorum apud Berewic, ad conducendum eum & suos, quos secum duxerit, una cum Roberto de Ros, ad nos, ad loquendum nobiscum, & ad faciend. nobis quod nobis facere debet. Et in hujus rei testimonium has litteras nostras Patentes, sigillatas sigillo Comitis Marescalli Rectoris nostri & Regni nostri (eo quod nondum Sigillum habuimus) vobis inde mittimus. A. D. 1217.

Teste Comite apud London. 7. die Novembris.

De Conductu pro Lewelino Principe Walliæ.

A. D. 1217. An. 2. H. 3. Claus. 2. H. 3. m. 8. d.

REX H. de Mortuo Mari salutem.

Mandamus vobis rogantes quatenus, si Lewelinus, & alii Magnates Walliæ, qui venerunt apud Hereford. hac die Sabbati, in octabis Sancti Martini, absoluti fuerint, per venerabiles patres H. Herefordensem, & Dominum P. Wintoniensem Episcopos, à sententia excommunicationis, in eos lata, eo quod fuerint contra Dominum Johannem Regem Patrem nostrum.

Tunc præfatos Lewelinum & Magnates Walliæ conducatis ad nos, usque ad Northamton. ad homagia sua facienda: Simul cum conductu fidelium nostrorum Walteri de Lascy, Walteri & Rogeri de Cliffort, & Walteri de Bello-campo; quibus scripsimus de prædicto conductu, faciendo simul cum conductu vestro. A. D. 1217.

Quia vero, &c.

Apud Gloucestr. 18. die Novembris.

Pro Rege Insularum.

A. D. 1218. An. 2. H. 3. Pat. 2. H. 3. p. 1. n. 9

REX Insularum habet litteras de conductu, veniendo ad Regem, ad faciendum homagium, & ad emendandum excessus factos hominibus Domini Regis, tàm in Anglia, quàm in Hibernia, ab hominibus terræ suæ, & in morando, & in recedendo.

Et durabit conductus ille usque in 15. dies post Pascha, anno Regni Henrici Regis secundo.

Teste Comite apud Winton. 16. die Januarii. A. D. 1218.

Et mandatum est Justiciario Hiberniæ quod interim non inferat, vel inferri permittat molestiam aliquam, injuriam, aut gravamen dicto Regi, vel hominibus, vel terris ipsius Regis Insularum.

De Homagio Lewellini Principis.

A. D. 1218. A. 3. H. 3. Claus. 2. H. 3. m. 8. d.

REX Lewelino, Principi Norwalliæ, salutem, & amorem.

De consilio Domini Legati, & Comitis Willielmi Marescalli, Rectoris nostri & Regni nostri, & aliorum fidelium nostrorum Magnatum Angliæ, provisum est quod vos cum imprisiis vestris de Wallia, secundâ Dominicâ post diem cinerum, veniatis Wigorniam in occursum nostrum, & prædicti Domini Legati, & Concilii nostri; qui tunc vobis ibidem occurremus ad recipiendum homagium vestrum.

Et ideo vobis mandamus rogantes, omni occasione postpositâ, sitis ibidem, cum imprisiis vestris, ad eundem diem homagium nobis facturi, sicut prædictum est.

Quia, ut securius veniatis, mittimus vobis litteras nostras Patentes de conductu. A. D. 1218.

Et insuper mandavimus venerabilibus patribus nostris, W. Cestr. & H. Hereford. Episcopis; & fidelibus nostris, R. Comiti Cestriæ, Waltero de Lascy, Hugoni de Mortuo Mari, Johanni filio Alani, Waltero de Clifford, & Rogero de Clifford, ut eant in occursum vestrum, ad conducendum vos, & vestros, qui vobiscum venient, usque Wigorniam, & inde salvo reducendum ad partes vestras.

Quia, &c.

Teste Comite apud Exon. 12. die Februarii.

De nonnullis promissis Regi factis per Principem Norwalliæ.

A. D. 1218. A. 3. H. 3. Claus. 2. H. 3. m. 3. 4. d.

UNiversis, tam præsentibus, quam futuris, ad quos præsens scriptum pervenerit, Lewelinus Princeps Norwalliæ salutem in Domino.

Noveritis nos, coram Domino Gualone, &c. & coram Domino P. Winton. R. de Sancto Asasp, W. Coventr. S. Wygorn. H. Hereford. R. Cicestr. Episcopis: Et W. Marescallo Comite de Pembr. R. Comite Cestr. & Lincoln, S. Comite Winton. W. de Lascy, H. de Mortuo Mari, W. de Cantilupo, G. de Nevill Camerar. Falkesio de Breant, Briano de Insula, Phil. de Vletot, & aliis magnatibus, & fidelibus Domini Henrici illustris Regis Angliæ, tactis sacrosanctis, apud Wigorniam jurasse quod totum posse nostrum, in bona fide, & sine malo ingenio, apponemus ut Castra de Kaermerdin & Kaerdigan, cum terris, & omnibus aliis pertinentiis suis, Domino Legato prædicto, ad opus Domini Regis prædicti, reddantur; & omnes terræ & castra occupata super Harmnes, & imprisiis Domini Regis in Suwallia, sicut sunt vel stantia vel prostrata, reddantur eidem Domino Legato; salvo quolibet jure. A. D. 1218.

Ad hæc sciant omnes nos bona fide prædicto Domino Henrico Regi promisisse per Sacramentum, quod et fecimus, quod fideliter & potenter laborabimus ut omnes Magnates totius Walliæ ad Dominum Regem venient ad certum diem & locum, & faciant eidem Domino Regi, sicut Domino suo ligio, homagium & fidelitatem, sicut ipsi, vel Antecessores sui plenius facere solebant patri prædicti Domini Regis, & Antecessoribus suis.

Præterea, nullum inimicum Domini Regis receptabimus in Wallia, aut receptari permittemus; immo ipsius inimicum, tanquam nostrum modis omnibus persequemur, & omnes injurias, eidem Domino Regi & suis illatas, pro posse nostro vendicabimus, vel emendari faciemus, tanquam nobis vel nostris illatas.

Et in hujus rei, &c.

A.D. 1218. Hen. 3. A.D. 1218. Hen. 3.

Custodia Terrarum, quas quondam Wenhunwen in Wallia possidebat, mandatur Curæ Lewilini Principis Nowalliæ.

A.D. 1218. A. 2. H. 3. Claus. 2. H. 3. m. 5. & 4. dorf.

UNiversis, tàm presentibus, quàm futuris, ad quos præsens scriptum pervenerit, Lewelinus, Princeps Norwalliæ, salutem in Domino.

Noverit universitas vestra nos cepisse a Domino Gualone Titulo sancti Martini, &c. & a Domino Rege Angliæ Henrico illustri, coram Domninis P. Winton, R. de Sancto Asafp. W. Coventr. S. Wigorn. H. Hereford & R. Cicestr. Episcopis: & W. Marescallo Comite de Pembr. R. Comite Cestr. & Lincoln, S. Comite Winton. W. de Lascy, H. de Mortuo-Mari, W. de Cantilupo, G. de Nevill Camerario, Falkesio de Breant, Eriano de Insula, Philippo de Uletot & aliis Magnatibus & fidelibus Domini Henrici illustris Regis Angliæ

In custodia & defensione totam terram, quæ fuit Wenhunwen in Wallia, & in Mungumer. unde per nos & inprisios nostros, causâ guerræ inter bonæ memoriæ Johannem quondam Regem Angliæ, & Barones suos ——— dissaisitus fuit, Tenendam usque ad ætatem hæredum prædicti Wenhunwen; Ita quod hæredes ipsius Wenhunwen, postquam homagia sua Domino Regi fecerint, recipient homagia de omnibus terræ prædicti Wenhunwen qui eis homagium facere voluerint & debuerint.

A.D. 1218.

Inveniemus autem prædictis hæredibus prædicti Wenhunwen, sive custodiantur & nutriantur in Walliæ, sive in Anglia, de exitibus dictæ terræ, rationabilem sustentationem suam, per consilium Domini Legati & parentum eorum; salva M. quondam Uxori ipsius Wenhunwenni, rationabili dote sua; & salvo jure cuilibet.

Et, causâ hujus custodiæ, de dictis terris nichil nobis juris accrecet, nec in eis jus nostrum in *aliquo* munietur.

Ut autem hæc omnia fideliter & firmiter observentur, tactis sacrosanctis, coram Magnatibus juravimus.

Et in hujus rei testimonium præsenti scripto sigillum nostrum apponi fecimus.

De Conductu Magnatum Walliæ ad fidelitatem faciendam.

A.D. 1218. A. 2. H. 3. Pat. 2. H. 3. m. 6.

REX omnibus Ballivis & fidelibus suis salutem.

Sciatis quod dedimus salvum & securum conductum nostrum Magnatibus tàm de Norwallia, quàm de Suwallia, qui ad nos venturi sint apud Wigorniam ad faciendum nobis homagium suum & fidelitatem, ad instans clausum paschæ, in veniendo ad nos, & nobiscum morando, & inde redeundo.

Et ideo vobis mandamus quod prædictis Magnatibus nullum in veniendo, morando, vel redeundo faciatis, vel fieri permittatis dampnum vel impedimentum. A.D. 1218.

Et in hujus, &c.

Teste Comite apud Wigorn. 15 die Martii. Anno Regni nostro secundo.

Petrus Comes Britanniæ quibusdam Terris renunciavit.

A.D. 1218. A. 2. H. 3. Pat. 2. H. 3. m. 6. d.

OMnibus, ad quos præsentes litteræ pervenerint, Petrus Comes Britanniæ.

Sciatis me concessisse, & fideliter pepigisse quod ego, occasione baillii, quod consilium Domini Henrici Regis Angliæ mihi fecit de terris & servitiis feodorum pertinentium ad honorem Brittanniæ citra Humbrum A.D. 1218.

Nichil clamabo, vel clamare potero in prædictis terris vel servitiis, nisi tantummodo partem illam, quam consilium prædictum mihi inde assignabit, in prædicta Curiâ Domini Regis, secundum inquisitionem quæ fiet, per præceptum

1218.

ceptum

A.D. 1218. Hen. 3. ceptum Domini Regis, de Dominicis honoris Britanniæ, & servitiis feodorum pertinentium ad prædictum honorem; ita quod idem Dominus Rex voluntatem suam faciat de residuo terrarum & feodorum prædictorum.

Et in hujus rei testimonium has literas meas patentes eidem Domino Regi fieri feci, valete. A.D. 1218. Hen. 3.

Actum, apud Westmonasterium, 6 die Maii, anno regni Domini Henrici Regis secundo.

De Walensibus in servitium Regis veniendis.

A.D. 1218. An. 2. H. 3. Claus. 2. H. 3. m. 6. REX Lewelino Principi Norwalliæ salutem.

Sciatis quod Maddoc. filius Griffini Cofwall. Oeni Botho. & Bledh. filius Oeni de Porkintun. venerunt ad fidem & servitium nostrum.

Et ideo vobis mandamus quatenus eis jura & Liberates suas habere faciatis; & si vos, vel aliqui Walensium jura eorum teneatis, ea eis sine dilatione reddi faciatis.

Illos autem Wallensium, qui nondum venerunt ad fidem & servitium nostrum, ad nos sine dilatione venire faciatis, ad faciendum nobis id quod facere debent, secundum quod conventio inde inter nos facta fuit. A.D. 1218.

Quia, &c.

Teste Comite apud Wudestok 25 die Maii.

Pro Lewelino Principe Walliæ.

A.D. 1218. A. 2. H. 3. Claus. 2. H. 3. m. 2. MAndatum est Vicecomiti Warwic. quod plenam seisinam habere faciat Leulino, Principi Norwalliæ, de villa de Budiford cum pertinentiis suis

Quam Dominus Johannes Rex pater noster in hoc Regno dedit ei in maritagio, cum Johannâ, sorore Domini Henrici Regis, uxore ipsius Lewelini. A.D. 1218.

Teste Comite apud Westm. 9 die Octobris.

Collatio Libertatum Regis Scotiæ per Honorium Papam.

A.D. 1218. A. 3. H. 3. Ex Autogr. HOnorius Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio Alexandro illustri Scotorum Regi, ejusque successoribus in perpetuum.

Cum universi fideles apud sedem Apostolicam patrocinium invenire debeant & favorem, illos tamen specialiùs convenit ejus protectionis munimine confoveri quorum fidem ac devotionem in pluribus est experta, ut ad ipsius dilectionis fervorem tanto ampliùs provocentur, & ejus reverentiæ, devotiore affectione subdantur, quanto benevolentiæ ipsius & gratiæ pignus se noverint certius assecutos.

Ea propter, carissime in Christo fili, reverentiam ac devotionem, quam ad Romanam Ecclesiam, a longis retro temporibus, te ac predecessores tuos habuisse cognovimus, attendentes, præsentis scripti pagina, ad exemplar felicis recordationis Celestini & Innocentii, prædecessorum nostrorum Romanorum Pontificum, districtius inhibemus ut, cum Scoticana Ecclesia sedi Apostolicæ, sicut filia specialis, nullo medio sit subjecta, in quâ hæ sedes Episcopales esse noscuntur; *Ecclesia* videlicet *Sancti Andreæ, Dumblenen, Ecclesia Glascuen, Dunkelden, Brachien, Ecclesia Aberden, Ecclesia Mureven, Ecclesia Rosen, & Ecclesia Katen*, nemini liceat, nisi Romano Pontifici, vel Legato ab ipsius latere destinato, in Regnum Scotiæ interdicti vel excommunicationis sententiam promulgare; &, si promulgata fuerit, decernimus non valere. A.D. 1218.

Adicimus etiam ut nulli de cætero, qui de Scotiæ Regno non fuerit, nisi quem Apostolica sedes propter hoc de corpore suo specialiter destinaverit, licitum sit in eo legationis officium exercere.

Prohibemus autem ut controversiæ, quæ fuerint in Regno ipso de possessionibus ejus exortæ, ad examen extra Regnum positorum judicum non trahantur; nisi ad Romanam fuerit Ecclesiam appellatum.

Siqua

A. D. 1218. Hen. 3. Siqua verò scripta, contra hujus libertatis statutum, apparuerint impetrata; vel in posterum, istius concessionis mentione non habitâ, contigerit impetrari, nullum tibi, tuisve successoribus, vel ipsi Regno circa hujus prærogativæ concessionem præjudicium generetur.

Præterea libertates & immunitates, tàm tibi, quàm Regno tuo, & Ecclesiis in eodem Regno constitutis, ab Ecclesiâ Romanâ concessas, & hactenus observaras, ratas habemus, & eas futuris temporibus illibatas manere sancimus; salva tamen sedis Apostolicæ auctoritate. A. D. 1218. Hen. 3.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis, prohibitionis & confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire.

Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli, Apostolorum ejus, se noverit incursurum. Amen, Amen, Amen, &c.

De judicio ignis & aquæ.

A. D. 1219. Cl. 3. H. 3. Pa. 3. H. 3. m. 5. REX dilectis & fidelibus suis Philippo de Ulletot, & sociis suis Justiciariis, itinerantibus in Comitatibus Cumberland. Westmerland. & Lancastriæ, salutem.

Quia dubitatum fuit & non determinatum, ante inceptionem itineris vestri, quo judicio deducendi sunt illi qui rectati sunt de latrocinio, murdro, incendio & hiis similibus, cum prohibitum sit per Ecclesiam Romanam judicium ignis & aquæ, provisum est a concilio nostro, ad præsens, ut, in hoc itinere vestro, sic fiet de rectatis de hujusmodi excessibus.

Videlicet, quod illi, qui rectati sunt de criminibus prædictis majoribus, & de eis habeatur suspicio quod culpabiles sint de eo unde rectati sunt, de quibus etiam, licet Regnum nostrum abjurarent, adhuc suspicio esset quòd postcà malefacerent, teneantur in prisonâ nostrâ & salvò custodiantur; ita quod non incurrant periculum vitæ & membrorum occasione prisonæ nostræ.

Illi vero, qui mediis criminibus rectati fuerint, & quibus competeret judicium ignis vel aquæ, si non esset prohibitum, & de quibus, si Regnum nostrum abjurent, nulla fuerit postea male faciendi suspicio, Regnum nostrum abjurent.

Illi vero, qui minoribus rectati fuerint criminibus, nec de eis fuerit mali suspicio, salvos & securos plegios inveniant de fidelitate & pace nostra conservanda, & sic dimittantur. A. D. 1219.

Cum igitur nichil certius providerit in hac parte concilium nostrum ad præsens, relinquimus discretioni vestræ hunc ordinem prædictum observandum in hoc itinere vestro, ut, qui personas hominum, formam delicti, & ipsarum rerum veritatem meliùs cognoscere poteritis, hoc ordine, secundum discretiones & conscientias vestras, in hujusmodi procedatis.

Et in hujus rei testimonium, &c.

Teste Domino P. Winton. apud Westm. vicesimo sexto die Januarii, anno Regni nostri tertio.

Per eundem & H. de Burgo Justiciarium.

Eodem modo scribitur Domino Batoniensi & Glastoniensi Episcopo, & sociis suis Justiciariis, itinerantibus in Comitatibus Somersetiæ, & Dorsetiæ; & Justiciariis itinerantibus in Comitatu Oxonii; & Justiciariis itinerantibus in Comitatu Kantii; & Justiciariis itinerantibus in Comitatibus Essexiæ & Hertfordiæ; & Justiciariis itinerantibus in Comitatu Eborum; & Justiciariis itinerantibus in Comitatibus Bedfordiæ, & Buckinghamiæ; & Domino H. Lincoln. & sociis suis Justiciariis itinerantibus.

De Controversiis cum Alexandro Rege Scotiæ.

A. D. 1219. Cl. 3. H. 3. Pa. 3. H. 3. m. 2. VEnerabili Patri in Christo Pandulpho, Dei gratia Norwicensi electo Domini Papæ, &c. Henricus, eadem gratia, Rex Angliæ, &c. salutem.

Noverit paternitas vestra quod procuratores constituimus Magistrum Alanum de Lenn Archidiaconum Northumbriæ, Magistrum Thomam de Lichfeld, & Stephanum de Segraue Militem ad controversias & causas, quæ verti debent inter nos, & Alexandrum Regem Scotiæ coram vobis in crastino Sancti Petri ad vincula apud Norham: Ut, si non admittantur, tanquam veri procuratores, de auctoritate consilii nostri, eosdem admitti volumus ut actores. A. D. 1219.

Ita quod, si omnes controversiis & causis illis interesse non possint, duo vel unus

A. D. 1219. unus eorum procurationem illam nichilominus exequatur.
Hen. 3.
Ratum & gratum habituri quicquid per eos, vel duos, aut unum eorum, sub auctoritate vestra super præmissis fuerit ordinatum, ad diem illum; judicatum etiam solvi, si necesse fuerit, promittimus, & hoc idem parti adversæ significamus.

T. Huberto de Burgo Justiciario nostro apud Westm. 21. die Julii.

Ibidem.
REX eidem Domino Legato Salutem.
Noverit paternitas vestra quod procuratorem constituimus Stephanum de Segrave Militem ad controversias & causas, quæ verti debent inter nos, & Alexandrum Regem Scotiæ coram vobis in crastino Sancti Petri ad vincula apud Norham. ut, si non admittatur, tanquam verus procurator, de auctoritate consilii nostri, eundem admitti volumus ut actorem. A. D. 1219. H. 3.

Ratum & gratum habituri quicquid per eum, sub auctoritate vestra, super præmissis fuerit ordinatum, ad diem illum; judicatum etiam solvi, si necesse fuerit, promittimus, & idem parti adversæ significamus.

Teste ut supra,

Eodem modo scribitur ipsi Legato de Magistro Thoma de Lichf. Magistro Alano de Lenn.

Littera Legato Apostolicæ sedis, super Albigensibus Crucesignatis.

A. D. 1219. A. 3. H. 3. Claus. 3. H. 3. m. 6. d.
REX B. Titul. Sanctorum Johannis & Pauli Presbytero Cardinali, Apostolicæ sedis Legato salutem.
Quanta nobis exhibuerit beneficia, a quantis nos eripuerit tribulationibus & angustiis, quam forti brachio & potenti nos sustentaverit Sancta & veneranda Sedes illa apostolica, vestræ benignitati non possumus paucis reserare; quia, quicquid potest humanitatis & benignitatis à pio pater filio tenero & nutricio exhiberi, non negavit nobis fons ille paterni pectoris inexhaustus, misericordiâ repletus & pietate; qui, quos semel intra sinum suæ dulcedinis susceperit amandos, fovere non lassatur.

Attendentes igitur quod velit palmes vitis via procedere, quod velint frondes fructus a flore facere, quod velit cum capite membrum incepta peragere, idem Paternitati vestræ duximus devotis precibus supplicandum; rogantes in Domino quatinus, cum, de immensâ suâ benignitate, pius Pater & Dominus noster, summus Pontifex, vobis, per litteras suas, dederit in mandatis, ut, si quos invenetitis illorum, qui super Albigensibus sunt signati, qui genti nostræ, vel terræ nostro Dominio subditæ velint injuriari, dampna aliqua eis interendo, vel eas à dominatione nostra subtrahendo, ejus suffulti auctoritate, compescatis; velitis, si placet, juxta injunctum vobis mandatum, taliter & tam potenter erga nos in hac parte vestræ dilectionis plenitudinem exhibere, ut ipsius, de quâ non diffidimus, sentiamus ex operis exhibitione probationem manifestam. A. D. 1219

Et sancta sedes illa apostolica quæ nos & nostra sub sua suscepit protectione, gaudeat se ex vestra diligentia fructum uberiorem recepisse; quam quidem sedem, ex nostra incommoditate non credimus commodum reportare.

Teste Huberto de Burgo, Justiciario nostro apud Westmonasterium 24. die Julii.

Littera Papæ; de statu Regis & perfidia Episcopi Eliensis in Franciam fugientis.

A. D. 1219. An. 3. H. 3. Claus. 3. H. 3. m. 13. d.
SAntissimo patri, ac speciali Domino suo, Honorio, Dei gratia, summo Pontifici, devotus filius ejus Henricus, sua, post Dominum, gratia Rex Angliæ, &c. salutem recommendatam, & devota pedum oscula.

Incipiens respirare, unà cum Regno nostro, Majestatis vestræ & sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ patrocinio, post tot angustias & pressuras, quæ claræ memoriæ patrem meum, & me postmodum invenerunt; & ereptus, per Dei gratiam & A. D. 1219.

A.D. 1219. Hen. 3. vestræ paternitatis solicitudinem, ab ipso laqueo venantium vitam meam, cum tàm ætas mea quàm status, & tranquilitas Regni nostri in teneritate concordent, nec, ut ita dicam, sint in ætate perfecti, sub tegmine alarum vestrarum, inenarabili mihi clementia assistenti, de die in diem, gratia Dei, & vestri gratia, recipio incrementum: Et, ne tenellam mei plantationem manus inimica avellet, tanto confidentiùs ea, quæ circa hoc pertimesco, vestræ significo Sanctitati, quanto specialius subditus vester & creatura existo.

Noveritis igitur Pater sanctè quòd nuper (cùm sit puerilis ætatis ut tales de facili infirmentur) essem, prout Deo placuit, infirmitate oppressus, Robertus, qui se gerit pro Eliensi Electo, non oblitus antiquam suæ mentis & fellitam malitiam, quam contra Patrem meum, & me, ac Dominationem vestram, ut dicam verius, exercuit, manifeste excommunicatis vestris & meis persecutoribus adhærendo, statim, quoscunque potuit contra me excitans, cucurrit in Franciam, ibi, unà cum sequentibus suis, me mortuum prædicando; unde multi contra me superbiæ cornua & nocendi audaciam assumpserunt: Dei quidem & vestri gratia restitutus sum sanitati. A.D. 1219. Hen. 3.

Hæc tamen Sanctitati vestræ significo, supplicando, ne me permittatis redire ad leonis fauces, nec reincidere inter malleum & incudem.

Certum est enim quod Civitas Elyensis est optima munitio Regni nostri; & quod dictus Robertus ibi extitit præintrusus, ut, sicut res se habuit, reciperetur ibi Dominus Lodovicus.

Dignemini igitur, pater sanctè, michi & Regno nostro misericorditer præcavere, ne talis unquam occupet talem locum; præsertim cum & infideli, juxta verbum Evangelicum, id quod videtur habere, auferri debeat.

Et Majestas vestra multo competentius possit Ecclesiæ illi de Pastore idoneo providere. Valeat in Domino sanctitas vestra.

Eodem modo scribitur Cardinalibus.

Littera Majori & Communi Consilio Burdegaliæ.

A.D. 1219. An. 3. H. 3. Claus. 3. H. 3. m. 0. d. REX Majori & Communi Consilio Burdegaliæ salutem.

De venerabili servitio vestro, genitori nostro & nobis semper exhibito, & de cura, & expensis, & laboribus, quos subire non negligitis ad villam vestram claudendam & muniendam, *sicut præsentium latorum, set & aliorum relatu didiscimus*, grates strenuitati vestræ copiosas referimus, rogantes & monentes ut de hac strenuitate & fidelitate constantes & fixi permaneatis.

Rogamus etiam universitatem vestram, de qua fiduciam specialem gerimus, quatinus in mutuo mille marcarum, ad quas fideles nostri major & universitas London se obligaverunt, si necesse, instanter eas commodaveritis & nobis subvenire non omittatis.

Quas committatis fratri G. Brokard, & Abbati de Silva, vel eorum alteri, si ambo præsentes non fuerint, liberandas ubi præcepimus ad defensionem villæ vestræ, & partium vestrarum si necesse fuerit, contra eorum incursum, qnos timetis, sicut nobis nunc, & aliàs significastis; qui tamen, per Dei gratiam, nobis timendi non sunt, cum dominus Papa nos, & terras, & feoda nostra sub speciali protectionis suæ brachio defendenda susceperit & favenda.

Verumptamen ex alia parte vobis providimus, & curam defensionis partium vestrarum talibus commisimus, qui indempnes vos conservabunt, cum auxilio Domini, si forte necessitas emerserit, quam putatis. A.D. 1219

Et securi sitis quod de prædicto mutuo mille marcarum, cum liberatæ fuerint & positæ in defensionem terræ nostræ, si necesse fuerit, vobis satisfacient prædicti fideles nostri London ad diem, quem eis ad hoc statuetis per litteras vestras Patentes cum testimonio prædictorum fratris G. & Abbatis de Silva, vel alterius eorum, de receptione sua.

Quibus mandavimus quod, pro eisdem millibus marcarum receptis, & positis in defensionem terræ nostræ, si necesse fuerit, litteras suas Patentes receptionem suam testificantes, vobis exhibeant, Majori & Universitati London transmittendas, erga quos nos obligavimus per litteras nostras Patentes; & simili modo se obligaverunt venerabilis pater Petrus Wintoniensis, & Hubertus de Burgo Justiciarius noster, quod super obligatione sua, quam se vobis obligaverunt, ad satisfactionem mille marcarum expendarum in servitio nostro, si necesse fuerit, eos indempnes conservabimus & acquietabimus.

Mandamus autem, ad instantiam Nunciorum vestrorum, per litteras nostras, quas vobis mittimus, illis, qui turres firmare

A.D. 1219. Hen. 3. mare debent in Villa Burdegaliæ, & Hayas facere sive claustura, quod eas facere non differant, sicut tenentur: ne, si ad hæc minus perfectè manus apposuerint, dampnum inde incurramus & jacturam; & ob hoc merito ad terras & catalla eorum manum apponere debeamus graviorem.

Mandamus similiter Senescallo nostro, ad instantiam nunciorum vestrorum, quod non permittat milites, qui vicini sunt villæ vestræ, terras vel redditus suos vendere, sive invadiare, quominus sufficiant ad servitium nobis debitum reddendum, & ad defensionem partium vestrarum cum necessitas emerserit.

Et quod clamari faciat & observari ne Judæi, de die, emant vel vendant res mobiles (præterquam victualia vel vadia recipiant) absque testimonio virorum fidelium christianorum; & quod ipsi nunquam recipiant pannos sive ornamenta Ecclesiastica, sive pannos madidos, vel sanguine conspersos, vel alia unde mali suspitio haberi possit, secundum quod observari solet temporibus Henrici Regis avi nostri, & Ricardi Regis avunculi nostri. A.D. 1219. Hen. 3.

Plura alia dicent latores præsentium de statu & agendis nostris quæ scriptis non jussimus commendari.

Teste H. de Burgo, Justiciario nostro, apud Westm. vicesimo quarto die Julii.

Littera Willielmo Mayngo, quod auxilium impendat Hugoni de Lezinnan.

A.D. 1219. An. 3. H. 3. Claus. 3. H. 3. m. 7. d. REX Willielmo Mayngo juniori, salutem.

Constantem fidem & fidelem constantiam vestram, præteritis diebus & præsentibus multipliciter probatam, digno favore prosequentes, tanto amplius devotis obsequiis vestris promittimus nos digna mercede respondere, quanto magis super hiis, quæ feliciter incepistis, finem laudabiliter curaveritis imponere.

Quia vero, quod fideles nostri, partium vestrarum, sibi timebant de multitudine gentis quæ profecta est super Albig. (licet nos inde minime, per Dei gratiam, timeamus, sicut nec oportet, cum nos & terram nostram sedes Apostolica non sinat indefensam) vocavimus vobis in auxilium dilectum & fidelem nostrum Hugonem de Lezinnan, cujus nos commisimus consilio ut ipse, a quo præcipuum in partibus illis speramus subsidium terræ nostræ, faciat consilium & auxilium, quod ad honorem nostrum vobis viderit convenire. A.D. 1219.

Et ideo vobis mandamus, rogantes quatenus in fide, qua nobis tenemini, sicut honorem nostrum diligitis eid m Hugoni ad terræ nostræ defensio m, prout necessitas popolcerit, consilium, quod poteritis, & auxilium, sicut de vobis confidimus, efficaciter impend tis; ut ex strenuitate vestra & virilitate vobis honor accrescat, & nobis inde commodum augeatur.

Teste Huberto de Burgo, Justiciario nostro, apud Westm. vicesimo quarto die Julii.

Litteræ Comiti Marchiæ de Gratiarum actione.

A.D. 1219. An. 3. H. 3. Claus. 3. H. 3. m. 8. d. REX Hugoni de Lezinnan salutem.

Gaudemus quamplurimum & grates vobis copiosas exolvimus, eo quod in honorem & commodum nostrum, & defensionem terræ nostræ vobis, gratia Dei, sufficinnt vires; & qui jampridem nostris invigilastis commodis, & præcipuè diebus istis, in quibus, quanto major imminet necessitas, tanto fortius & virilius amplexata est serenitas vestra ea quæ ad indempnitatem terræ nostræ, & nobis cedere debeant ad profectum.

In quo nobis palam ostensum est quod vinculum fidelitatis debitæ, quâ nobis tenemini, corroborat & confirmat affectio fraterna, quam erga nos geritis; adeo ut supra omnes alios, sicut dignum & justum est, emineat dilectio vestra; & nos, de duplici nobis confirmato fœdere, sicut prædictum est, majorem, immo maximam spem debeamus reportare. A.D. 1219.

Confisi igitur de tanta dilectione vestrâ præcipimus vobis laborare ad defensionem terræ nostræ; & si urgens necessitas, de quâ timetur, emerserit, *accipiatis* a majore & probis hominibus de Rupella mille Marc. per manum fratris G. Brokard,

A. D. 1219. Hen. 3. Brokard, & Abbatis Sancti Johannis *Angel.* vel alterius eorum; & a majore & probis hominibus de Burdeg. mille Marc. per manus ejusdem fratris G. & Abbatis de Silva —— vel alterius eorum, preces enim fecimus prædictis majoribus & probis hominibus de mutuo hujusmodi pecuniæ nobis faciendo, si necesse fuerit.

Ad cujus solutionem, ut ad hoc facilius inducantur, obligaverunt se Major & Universitas London. per litteras suas patentes; & nos, per litteras nostras patentes, eisdem Majori & Universitati London. nos obligavimus: Et simili modo se obligaverunt venerabilis pater P. Winton. Episcopus, & H. de Burgo Justic. noster, quod super obligatione sua prædictâ nos indempnes conservabimus & aquietabimus.

Mandamus & hominibus nostris de Rupella, & de Burdeg. & aliarum Villarum, & similiter Magnatibus partium illarum quod vobis, tanquam illi de quo præ aliis confidimus, consilium & auxilium impendant, adhærentes vobis & obedientes in omnibus agendis nostris; idemque mandavimus Senescallo nostro; volentes ut idem Senescallus, sicut & cæteri fideles nostri, vobis obediat, & vestro in omnibus fruatur consilio, quod, vestri gratia, jam nobis profuit & longe uberius credimus profuturum. A. D. 1219. Hen. 3.

Quod igitur serenitas vestra cepit amplexari circa commodum & honorem nostrum consulto pectore, & manu valida prosequi velitis; & contra incursum inimicorum nostrorum, qui proculdubio vestri sunt inimici, augeatur & multiplicetur honor vester sicut desideramus. & terra nostra sub consilio & auxilio vestro indempnis permaneat & illæsa.

Et noveritis quod terras, quæ fuerint, Comitis Augi avunculi vestri in Anglia, tradi fecimus Comiti Waren. & eis, qui prius fuerint Ballivi ejusdem Comitis, salvo custodiendas ad opus Comitissæ Augi, & puerorum suorum nepotum vestrorum, sicut ab ipsa Comitissa petitum fuit; de terris illis & aliis acturi pro consilio & voluntate vestra.

Teste Huberto de Burgo, Justiciario nostro, apud Westmonasterium vicesimo quarto die Julii.

Littera Franciæ Regi, de Treuga inter ipsos renovanda.

A. D. 1219. An. 3. H. 3. Claus. 3. H. 3. m. 6. d. Venerabili Domino suo, si placet, Philippo, Dei gratia, illustri Regi Franciæ, devotus consanguineus suus Henricus, eadem gratia, Rex Angliæ, &c. salutem.

Ex hoc quod parata est serenitas vestra, sicut in litteris vestris audivimus continerí, treugas pridem captas inter vos, & Johannem quondam Regem Angliæ patrem nostrum, usque in quadriennium prorogare, optentu precum Domini Papæ, grates vobis referimus: & parati sumus, cum consilio nostro, id quod mandastis super hoc, ex parte nostra, gratanter effectum mancipare; facturi vobis securitatem, de treugis illis observandis, per Archiepiscopos, Episcopos, Comites & Barones nostros, & consilium nostrum: Ita quod vos, ex parte vestra si placet, similem securitatem faciatis.

Verum quia incertum est in quibus partibus inventurus sit Regem Scotiæ frater Guill. de Aquila, per quem responsum nostrum inde vobis renunciari mandastis; & tutius esset, dum citra instantem hyemen tranquilliora sunt tempora, huc vel illuc transmeare, & bonum esset, ratione securitatis transitûs, rem istam maturari. A. D. 1219.

Unde, si placuerit vobis, nuncios vestros cum litteris vestris, tales qui securitatem prædictam recipiant, ad hoc citius mittere in Angliam ad nos; & per venerabilem patrem, P. Winton. Episcopum, & dilectum & fidelem nostrum Hubertum de Burgo, Justiciarium nostrum mitti faciemus in occursum eorum, salvum conductum, ad diem & locum quos mandabitis:

Ut coram eisdem primò, ex parte nostra, dicta fiat securitas; & postea, nunciis transfretantibus sub conductu vestro, simul fiat securitas coram eis ex parte vestra.

Teste Huberto de Burgo, Justiciario nostro apud Westm. 24 die Julii.

De

A.D. 1219. Hen. 3. A.D. 1219. Hen. 3.

De conductu pro Nunciis Franciæ Regis.

A.D. 1219. An. 3. H. 3. Pat. 3. H. 3. m. 2.

Nuncii Regis Franciæ habent litteras patentes de conductu, duraturas usque in unum mensem, a die nativitatis beatæ Mariæ, anno, &c. tertio, ad tractandum cum consilio Domini Regis de treugis prorogandis, & ad securitatem capiendam de treugis illis observandis ex parte Domini Regis. A.D. 1219.

Teste H. de Burgo Justiciario, apud Norwic. secundo die Septembris.

De Castro de Merpiis una cum obsidibus Regi Angliæ tradendis.

A.D. 1219. A. 3. H. 3. Ex Orig. in Turre London.

Honorius Episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri Episcopo Engolismensi, & dilectis filiis Abbati de Naucolio Pictaviensis Diocæsis, & Decano Burdegalensi, salutem & Apostolicam benedictionem.

Quanto libentius hactenus venerabili fratri nostro Episcopo Canutonensi detulimus & deferre intendimus de gratia speciali, tanto ab hiis se accuratius convenit abstinere per quæ, nobis displicens, reputari possit ingratus: Quin potius ita debet se nostris beneplacitis coaptare, quod de gratia in gratiam provehi mereatur.

Karissimus siquidem in Christo filius noster Henricus Rex Angliæ illustris suam ad nos querimoniam destinavit, quod cum, claræ memoriæ, Johannes pater ejus Castrum suum de Merpiis custodiæ nobilis viri R. de Ponte Senioris, Germani Episcopi supradicti, fiducialiter commisisset; nunc, prænominato Johanne viam universæ carnis ingresso, prædictus R. Castrum ipsum, & obsidem ipsum, & obsides eidem Regi reddere denegavit pluries requisitus.

Quinetiam, ad suæ infidelitatis nequitiam palliandam, ad partes transmarinas (vel potius, ut dicitur, in Hispaniam) simulatâ devotione se transferens, dolose intendit prædictos obsides liberare; tanquam per ipsius affectatam negligentiam, quæ utique aperta est malitia, evasuros.

Et ut, qualem fidelitatis affectum erga Regem habebat, exhibebat in effectu, tales in ipso Castro dimisit, qui non solum præfato Regi Castrum & obsides reddere aspernantur, verum etiam proditorie rebellantes, ipsius homines hostiliter persequuntur; & (quod vix credere possumus) hoc perpetrant non sine ipsius Episcopi consilio & assensu; cum a prædicto fratre suo dispositioni ejusdem credantur esse commissi: Quod ex eo siquidem præsumitur probabiliter, quia, cum illi sint in sua Diocæsi constituti, eos non solum non reprimit, verum etiam fovere favorabiliter non desistit. A.D. 1219.

Cum igitur causam prædicti Regis pupilli, crucesignati, & custodiæ sedis Apostolicæ derelicti, omnibus modis defendere teneamur; eidem Episcopo per scripta nostra firmiter dedimus in præceptis, ut sæpedicto Regi Castrum suum & obsides reddi procuret; detentores eorum spirituali & temporali districtione compellens; ita quod non solum nulla ex hoc contra se possit suspitio exoriri, verum etiam sua exinde possit circumspectio commendari.

Quocirca discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatinus detentores Castri & obsidum prædictorum ad restitutionem eorum præfato Regi debitam faciendam, per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compellatis.

Et super hiis inquiratis diligentius veritatem & quæ inveneritis, ad nos fideliter remittetis, ut per vestram relationem instructi, procedamus super hiis ———— & justitiam viderimus expedire. Quod si non omnes, &c. tu ea (frater Episcope) cum eorum altero, &c.

Dat. Rom. apud Sanctum Petrum ——Pontificatûs nostri anno tertio.

Reginaldus Rex Manniæ devenit Vassallus Papæ.

A. D. 1219. An. 3. H. 3. Sanctissimo Patri & Domino Henrico, Dei gratia, summo Pontifici, Reginaldus Rex Insularum commendationem cum osculo pedum.

Noverit sancta paternitas vestra, quod nos, ut participes simus bonorum quæ fiunt in Ecclesia Romana, ad monitionem & exhortationem dilecti patris Domini Pandulphi Norwicensis electi, Camerarii & Legati vestri, dedimus & obtulimus, nomine Ecclesiæ Romanæ & vestro, & Catholicorum vestrorum successorum, Insulam nostram de Man, quæ ad nos jure hæreditario pertinet, & de qua nulli tenemur aliquod servitium facere; & deinceps nos & Hæredes nostri in perpetuum tenebimus in feudum dictam Insulam ab Ecclesia Romana, & faciemus ei per hoc, homagium, & fidelitatem. Et, in recognitionem Dominii, nomine censûs, nos & hæredes nostri, in perpetuum, annuatim solvemus Ecclesiæ Romanæ duodecim Marcas sterlingorum in Anglia apud Abbatiam de Furnis Cisterciensis ordinis, in festo Purificationis beatæ Mariæ. A. D. 1219.

Et si non esset ibi aliquis ex parte vestra, vel successorum vestrorum, deponentur dictæ duodecim Marcæ per nos & hæredes nostros penes Abbatem & Conventum Ecclesiæ Romanæ nomine.

Hanc donationem & oblationem dictus Dominus Legatus recepit ad voluntatem & beneplacitum vestrum; & post receptionem factam ab eo, sic ipse Dominus Legatus dictam Insulam dedit; mihi & hæredibus meis in feudum perpetuo possidendam & tenendam nomine Ecclesiæ Romanæ, & me inde per annulum aureum investivit, &c.

Actum London. in Domo Militiæ Templi 11 Kal. Octob. Anno Domini millesimo ducentesimo decimo nono.

Et, ne super his aliquando possit dubitari, has literas fieri fecimus patentes, & sigillo nostro muniri.

De conductu pro Reginaldo Rege de Man.

A. D. 1219. A. 3. H. 3. Pat. 3. H. 3. m. 1. REX omnibus Ballivis & fidelibus suis, has litteras inspecturis, salutem.

Sciatis nos suscepisse in salvum & securum conductum dilectum & fidelem nostrum Reginaldum Regem de Man, & homines suos, quos secum duxerit, per totam potestatem nostram, in eundo versus terram suam de Man.

Et ideo vobis mandamus, firmiter præcipientes, quod nec eidem Reginaldo Regi de Man, nec suis malum, dampnum, aut impedimentum aliquid faciatis, aut fieri permittatis. A. D. 1219.

Durabit autem conductus iste usque ad instans natale Domini, anno Regni nostri quarto.

Et in hujus rei testimonium, &c.

Teste Domino Petro Wintoniensi Episcopo, apud Novum Templum London, vicesimo quarto die Septembris, anno, &c. tertio.

Pro Rege de Man.

Ibidem. REX omnibus, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Sciatis quod dilectus & fidelis noster Reginaldus Rex de Man venit ad fidem & servitium nostrum, & nobis homagium suum fecit.

Et ideo vobis mandamus quod in terram ipsius Reginaldi Regis de Man salvo & secure veniatis, & negotia vestra ibidem expediatis, quamdiu fuerit ad fidem & servitium nostrum.

Et in hujus, &c.

Teste ut supra, anno, &c. tertio.

Reginaldus Rex de Man habet litteras Domini Regis de protectione directas Justiciario Hiberniæ & Baronibus & aliis, fidelibus Regis Hiberniæ; set in fine litterarum illarum apposita fuit hæc clausula. Ibidem.

Si

A. D. 1219. Hen. 3. *Si vero inimici nostri & sui insurrexerint in nos & in ipsum, ad dampnum terræ nostræ & suæ, tunc ei viriliter fitis auxiliantes ad terræ nostræ & suæ defensionem, ad fidem & commodum nostrum, quamdiu fideliter se habebit erga nos.* A. D. 1219. Hen. 3.

Et in hujus, &c,

Teste ut supra.

Bulla de Conventionibus inter Angl. & Scotiæ Reges confirmandis vel infirmandis.

A. D. 1219. A. 4. H. 3. Ex Autogr.

HOnorius Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio Pandulpho Norwicen. Electo, Camerario nostro, Apostolicæ sedis Legato, Salutem & apostolicam benedictionem.

Carissimus in Christo filius noster, Rex Scotorum illustris, nobis fecit humiliter supplicari ut compositionem, quæ inter claræ memoriæ Willielmum patrem suum, & inclitæ recordationis Johannem Regem Angliæ olim pro bono pacis super diversis articulis intervenit, prout in ejusdem Regis Angliæ litteris plenius continetur, quarum transcriptum, sub sigillis venerabilium fratrum nostrorum Sancti Andreæ, Dunkelden. & Catanen. Episcoporum, nobis extitit præsentatum, confirmare vel infirmare, sicut esset — faciendum de jure, auctoritate apostolica dignaremur. A. D. 1219.

Quia igitur, in tanto negotio, non nisi maturo est consilio procedendum, nos, de circumspectione tua plenam in domino fiduciam optinentes, discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus prædictæ compositionis tenorem & circumstantias———inspiciens diligenter, eam auctoritate nostra, sublato appellationis obstaculo, confirmare vel infirmare procures, sicut de jure videris expedire.

Dat Lateran. 4 Id Novembris. pontificatûs nostri anno tertio.

sub filo canabeo.

Littera pandulphi certificatoria de negotio cum Rege Scotiæ.

A. D. 1219. An. 4. H. 3. Ex Bund. Litterarum in Turre London.

IN Crastino sancti Petri ad vincula, diebus continuandis, comparuerit coram nobis Dominus Alexander Rex Scotorum pro parte sua, & S. de Segrave Miles, ex parte Domini Henrici Regis Angliæ, Procurator Domini Regis apud Norham, super causa, quæ verti sperabatur coram nobis ex speciali mandato Domini Papæ, de compositionibus habitis inter bonæ memoriæ Johannem Regem Angliæ, & Willielmum Regem Scotorum, parentes ipsorum. A. D. 1219.

Et tunc, de consensu dicti Regis Scotorum, & S. procuratoris dicti Regis Angliæ, datus est dies, in crastino Animarum post festum omnium sanctorum, ad tractandum de pace coram nobis, ubicumque fuerimus, inter dictos Reges.

Et, si pax tunc non poterit provenire, procedetur in causa, sicut de jure fuerit procedend.

Ejusdem alia Littera de re eadem Episcopo Wintoniensi.

A. D. 1219. A. 4. H. 3. Ex Bundel. Litterarum in Turre London.

VEnerabili in Christo patri Petro, Dei gratiâ, Winton. Episcopo Pandulfus, eadem gratiâ, Norwicensis Electus, Domini Papæ Camerarius, Apostolicæ sedis Legatus, salutem in Domino.

Discretioni vestræ dignum duximus intimandum quod, per gratiam Dei, negotiis Domini nostri Regis cum Rege Scotiæ laudabiliter expeditis, ad præsens, sicut prudentes viri, S. de Segrave, & Magister Robertus de Aren. vobis referre poterunt viva voce, ad vos festinamus redire, ut super hiis & aliis, ad Dominum Regem spectantibus, cum vestro consilio procedamus sicut videbitur expedire. A. D. 1219.

Monemus autem discretionem vestram attentius & mandamus quatinus, circa negotia ipsius Domini Regis, more solito,

A.D. 1219. Hen. 3. lito, solliciti existentes, sic ea procuretis viriliter & prudenter, quod ad honorem & utilitatem dicti Domini Regis cedat, & vestra proinde valeat prudentia recommendari. A.D. 1219. Hen. 3.

De forma Treugæ Regi Franciæ mittenda.

A.D. 1220. A. 4. H. 3. In Bundel Litterarum in Turre Lond.

Pandulphus, Dei gratia, Norwicensis Electus, Domini Papæ Camerarius, Apostolicæ sedis Legatus, Nobili viro & amico carissimo Huberto de Burgo, Justiciario Angliæ, salutem, & sinceræ dilectionis affectum.

Utinam quod singuli & universi, qui sciunt, & possunt Regis & Regni prodesse negotiis, ea ad promovenda darent operam efficacem (sicut tenentur) necessitate temporis exigente.

Nos enim (teste Deo) ad ea facienda, quæ Regi expedire videntur & regno, fideliter intendimus & libenter, nec pepercimus nobis adhuc in laboribus vel expensis.

Verum, quia difficile nobis esset (maxime tempore isto) venire versus partes London, & exinde versus Wigorniam laborare, ubi præfixus est dies Lewelino & aliis de Marchia in Octavis Purificationis, non miremini si, ad præsens, secundum quod scripsistis, non accedimus ad partes ipsas. A.D. 1220.

Unum autem vellemus, & hoc consulimus & mandamus instanter, ut, secundum formam quam vobis mittimus interclusam, vel aliam meliorem, (si videritis) fiant litteræ ex parte Domini Regis ad Regem Franciæ, pro Treugarum prorogatione requirenda, secundum formam quam transmisit, si habere nequiverimus meliorem; & mittas ipsam, sine mora, per aliquem virum religiosum, quem ad hoc videritis opportunum, provisuri ut (si unquam esse poterit) apud Wigorniam prædicto termino veniatis.

Interim ad factum Scaccarii detis operam efficacem, sicut Regi & Regno cognoscaris expedire. Hiis nos scribimus.

Winton. Episcopo &
Domino W. Briwer.

Dat. Bathon. 4 Idus Januarii.

Pandulphi Littera Huberto de Burgo; quod Philippus de Huletot indiscreto usus esset consilio.

A.D. 1220. A. 4. H. 3. Bundella Brevium in Turre London.

Pandulphus, Dei gratiâ, Norwicensis Electus, Domini Papæ Camerarius, Apostolicæ sedis Legatus, Nobili Viro & Amico suo Huberto de Burgo Justiciario Angliæ, salutem in Domino.

Visis & intellectis universis literis quas P. de Huletot super facto Rog. Bertran. misit, & vos nobis super eodem destinatis; dolemus plurimum & movemur quod, indiscreto usus consilio, Domini Regis ac nostrum mandatum exequi non curavit, occasiones frivolas prætendo.

Et, quia propositi nostri est excessum hujusmodi non dimittere impunitum, & hæc offensa tangere noscitur totum regnum, absque vestro & aliorum Regis fidelium consilio procedere nolumus in hoc facto; ne forte temerarium diceretur ab æmulis, vel minus providum, etiamsi esset satis bonum solum consilium nostrum. A.D. 1220.

In proximo enim cum simul erimus circa partes Wigorniæ, ubi vos & omnes alios volumus, & rogamus habere præsentes, de hiis & aliis pluribus, quæ imminent, taliter, auctore Domino, cum deliberatione provida disponemus, quod ad honorem Domini Regis, & infidelium confusionem cedet, & statuta nostra debitam firmitatem tenebunt.

Si enim super hiis vestrum & aliorum, qui sunt in Scaccario, expressissetis consilium, processissemus forsitan adhibito consilio vestro.

Dat. apud Malmesb. 8. Kal. Februarii.

Littera

A. D. 1220. Hen. 3. A. D. 1220. Hen. 3.

Litera Pandulphi Huberto Justiciario Angliæ; de itinere suo versus Walliam.

A. D. 1220. An. 4. H. 3. In Bundela litterarum in Turre London.

PAndulphus, Dei gratia, Norwicensis Electus, &c. Nobili viro & amico suo Huberto de Burgo, Justiciario Angliæ, salutem in domino.

Quod versus partes Walliæ appropinquavimus, non pro utilitate fecimus speciali, sed quia honori Domini Regis & suorum fidelium sic videmus expedire.

Et licet grave sit nobis plurimum & molestum (non peracto negotio quod incepimus, quod erat jam ad perficiendum paratum) discedere a partibus illis; tamen, quia non venimus facere voluntatem nostram, sed quæ honori Ecclesiæ, & utilitati Regis & Regni expedire noscuntur, mutato proposito, juxta vestri consilii instantiam, pro certis & multis necessitatibus, quæ (sicut dicitis) occurrerunt de novo, versus London direximus iter nostrum; & sumus (ducente nos Domino) in veniendo.

A. D. 1220.

Utinam vestrum consilium utilitatem contineat, & noster sit labor utilis & fructuosus!

Datum apud Cirenceſtr. 3. Kalend. Febuarii.

Rex Henricus ad Regem Franciæ de Treuga proroganda.

A. D. 1220. An. 4. H. 3. In Bundela litterarum in Turre Lond.

ILlustri Regi Francorum.

Venerabilis pater & Dominus noster summus Pontifex nuper, & sæpius nobis, per litteras suas, intimavit, quod Excellentiæ vestræ sua scripta direxerat pro treugarum prorogatione, quæ captæ fuerunt inter vos, & bonæ memoriæ Johannem patrem nostrum.

Verumptamen nobis injunxit ut, ad hoc efficiendum ex parte nostra ad præsentiam vestram nuncios mitteremus.

Et nos, suis monitis & mandatis obedire volentes, & cupientes habere pacem & gratiam vestram, litteras & nuncios nostros propter hoc jam sæpius misimus, & adhuc latores præsentium mittimus ad præsentiam vestram, Celsitudinem vestram rogantes ut, secundum mandatum Apostolicum, & prout nobis vestris litteris intimastis, Treugas ipsas prorogare velitis.

A. D. 1220.

Nos enim parati sumus per Prælatos, Comites & Barones Regni nostri treugas ipsas assecurare, cum vestros duxeritis propter hoc Nuntios transmittendos.

Ejusdem Litteræ Petro de Collomedio de eodem negotio.

A. D. 1220. An. 4. H. 3. Ibidem.

MAgistro Petro de Collomedio, Domini Papæ Capellano, dilecto Clerico & Amico suo.

Intellectis studio & diligentia tua, quæ circa negotia nostra apud Dominum Regem Franciæ fideliter adhibuisti, prudentiæ tuæ gratiarum referimus actiones, fidem & devotionem tuam dignis in Domino laudibus commendantes.

Verum, quia, juxta mandatum Domini Papæ, per te & latorem præsentium, prorogationem treugarum a Domino Rege Franciæ duximus requirendam, monemus discretionem tuam & rogamus ut, una cum ipso, ad ipsius præsentiam accedentes, ei nostras litteras præsentetis, & procedatis in facto secundum quod videritis expedire.

A. D. 1220.

Istis formis addatis & subtrahatis quicquid vobis visum fuerit, & injungatis Nuncio ut statim, habito responso Regis, nobis studeat intimare; nec recedat de Francia donec recipiat responsum nostrum.

A. D. 1220. Hen. 3.

A. D. 1220. Hen. 3.

De Prorogatione Treugarum cum Francia.

A. D. 1220. An. 4. H. 3. Claus. 4. H. 3. m. 15. d.

Regi Franciæ Henricus Rex, &c. salutem.

Pro eo quod placuit Regiæ Serenitati vestræ tam affabili & benigno mandato vestro teneritatem nostram consolando respicere, tamque gratanter admissis honorifice Nunciis nostris dignati estis in prorogatione treugarum consentire, eamque acceptare, sicut Regalis magnificentiæ vestræ apex nobis aperuit, grates sublimitati vestræ referimus, & copiosas refundimus gratiarum actiones.

Ipsamque treugam sicut in transmisso nobis scripto vestro continebatur, per eos qui nominati fuerant, fecimus ex parte nostra bona fide affirmari; remittentes ad dominationem vestram dilectos nobis Philippum de Albiniaco Militem, & Magistrum Humfridum Clericum nostrum; & supplicantes humiliter ut treugam illam, sicut eam fecimus firmari ex parte nostra, ita dignemini, si placet, ex parte vestra, per illos quos vobis nominabunt prædicti Nuncii nostri, firmare eandem.

A. D. 1220.

Teste Huberto, &c. apud Westm. 7. die Martii.

De Treuga capta inter Reges Angliæ & Franciæ, per Comitem Warennæ jurata.

A. D. 1220. An. 4. H. 3. In Bundela literarum in Turre Lond.

Omnibus Christi fidelibus, præsentes litteras inspecturis vel audituris, W. Comes Warennæ salutem.

Noveritis nos jurasse, tactis sacrosanctis Evangeliis, in præsentia venerabilis patris nostri Domini Pandulphi, Dei gratiâ Norwicensis Electi, Domini Papæ Camerarii, & Apostolicæ sedis Legati, Domino nostro Henrico Rege Angliæ præsente & mandante; & præsentibus etiam Nunciis Domini Philippi Regis Franciæ, videl.

Magistro Simone de Domibus Clerico, & Domino Willielmo de Valle Oloris.

Quod toto posse nostro & bona fide observabimus & observari faciemus Treugas, captas inter Dominum Philippum Regem Franciæ, & Dominum nostrum Henricum Regem Angliæ, sicut in litteris Domini Philippi Regis Franciæ, & Domini H. Regis Angliæ super eisdem Treugis confectis continetur.

A. D. 1220.

Quod ut firmum sit & stabile, præsens scriptum Sigilli nostri munimine roboravimus.

Actum anno ab incarnatione Domini 1219. mense Martio.

Littera Regis Comiti Marchiæ.

A. D. 1220. An. 4. H. 3. Claus. 4. H. 3. m. 14. d.

Rex H. de Lezinnan Comiti Marchiæ salutem.

Grates vobis copiosas referimus de fide & constantia vestra, quæ vos laudabiles nobis per omnia reddunt & amandos.

Super promissione autem, vobis factâ a Domino Johanne Rege patre nostro, de terris vobis ampliandis, sicut latores præsentium Nuncii vestri, quos benigne recepimus sicut decuit, nobis intimarunt, locuti sumus cum quibusdam ex illis qui promissioni illi interfuerunt, qui & testantur quod dictus Pater noster Xancton, & Xanctanum, & Olerim vobis assignavit tenendas donec promissio terrarum prædictarum vobis perficeretur.

A. D. 1220.

Ad quod effectum mancipand. diligentiam & operam apponemus consilio & auxilio vestro, & aliorum fidelium nostrorum, gratia & auxilio Domini præventi, ut tàm nobis, quàm vobis inde debeat honor provenire.

Ex hoc quidem, quod oblatam vobis a Rege Franciæ baroniam de Exodon. recusastis, sicut audivimus per eosdem Nuncios vestros, gratiarum actiones vobis multiplicamus; qui fecistis, in hac parte, quod fieri decuit, & quod tam in nostrum, quam vestrum cessit honorem.

Et

A.D. 1220. Hen. 3. Et ad plenum certi sumus, respicientes tam animi vestri nobilitatem, quam initum inter nos foedus, quod confirmamus in amorem perpetuum, propitiante Domino, quod inde facietis quod probum virum per omnia decebit.

Mandamus autem Comitissæ Augi quod nullatenus vos molestet, exigendo a vobis Castra ab avunculo vestro vobis tradita; cum vobis bene competat eorum custodia, secundum honorem tam ipsius Comitissæ, quam filii sui nepotis vestri, quam vestrum.

Circa illud vero, quod rogastis de feodis promissis G. Vicecomiti, Hugoni Grossin, & Elyæ de Verign. a prædicto patre nostro, dilectionem vestram scire volumus, quod nos non sufficimus ad omnia quæ pollicitus est genitor noster; Veruntamen militibus vestris de promissis eis feodis satisfacere curabimus, ut tam a vobis, quam eis grates mereamur.

Et, sicut dilectio vestra petiit, scripsimus Dominæ Reginæ matri nostræ deprecatorias litteras pro Willielmo de Butevill Clerico nostro; parati semper precibus & voluntati vestræ condescendere juxta posse nostrum.

Cum autem prædicti Nuncii vestri præsentes essent nobis, qui cæteris agendis nostris interfuerint, intimarunt quod octies viginti Marcas dilecto & fideli nostro G. de Nevill, ad expedienda negotia nostra, commodastis, remotus fuit a nobis idem G. agens in partibus Scotiæ; set cum, in proximo, cum eo locuti sumus ad nos reverso, per consilium ipsius satisfiet vobis inde per gratiam Dei competenter. A.D. 1220. Hen. 3.

Et, sicut consuluistis, mittemus in partes vestras, in brevi elapso tempore, virum talem, qui, de vestro, de quo plenius confidimus, & aliorum fidelium nostrorum fretus auxilio, partium illarum tranquillitati & commodo, juvante Domino, providebit.

Scripsimus etiam Domino Papæ, juxta preces vestras supplicantes ut, in causis & agendis vestris, det vobis judices non suspectos, & in loco tam competenti, quam tuto, ad quos accessus haberi possit, sine corporum dispendio & rerum jactura.

Teste Huberto de Burgo Justiciario nostro apud Westmonasterium 10. die Martii.

De Salvo conductu pro Principe Walliæ.

A.D. 1220. An. 4. H. 3. Pat. 4. H. 3. m. 6. d.

REX Lewelino Principi Norwalliæ salutem.

Sciatis quod nos, una cum Domino Legato & Domino Cantuariensi Archiepiscopo, & Domino Wintoniensi Episcopo, & Huberto de Burgo Justiciario nostro, sumus in veniendo versus Salopesbiriam; ita quod ibi erimus, per Dei gratiam, instanti die Lunæ, proximo videlicet ante ascensionem domini, ut ibidem vobiscum colloquium habeamus.

Præmittimus igitur, ad vos conducendos, dilectum & fidelem nostrum Falkesium de Breant; rogantes ut, sub conductu ejus, ad partes Salopesbiriæ accedatis in occursum nostrum, & cum illo appropinquaveritis. A.D 1220.

Et, si volueritis forte majorem conductum vobis fieri ad veniend. Salopesbir. mittemus vobis, in majorem conductum, Dominum Cantuariensem Archiepiscopum, & alios sufficientes.

Veruntamen sub solo conductu prædicti Falkesii, si placet, Salopesbir. venire poteritis secure.

In cujus rei testimonium, &c.

Teste Huberto de Burgo Justiciario nostro apud Campeden. 1. die Maii.

David Filius Principis Walliæ sub protectione Regis suscipitur.

A.D. 1220. An. 4. H. 3. Claus. 4. H. 3. m. 8. d.

REX Hoel filio Griffini salutem.

Sciatis nos suscepisse in manum, custodiam & protectionem nostram karissimum nepotem nostrum David, filium Lewelini Principis Norwalliæ, natum de Johanna uxore sua, & sorore nostra, & omnes possessiones & tenementa ipsius. A.D. 1220.

Unde vobis mandantes præcipimus quatinus ipsum David, & omnes homines, res & possessiones ipsius, manuteneatis, protegatis & defendatis tanquam hæredis ipsius Lewelini; eidem, sicut & patri suo, contra omnes homines,

salva

A. D. 1220. Hen. 3. salva fide nobis debita, adhærentes.

Et, si quis eum gravare, vel impugnare præsumpserit, vos, pro fideli posse vestro, eum defensare curetis.

Teste Huberto, &c.

Apud Salop. 5. die Maii.

De Coronatione & Regali Domini Regis.

A. D. 1220. An. 4. H. 3. Claus. 4. H. 3. m. 11.

MAndatum est Petro de Malo Lacu quod, omni occasione & excusatione remotis, veniat London ad coronationem Domini Regis; ita quod ibi sit hac instanti vigilia Pentecostes, & quod adducat secum Ricardum fratrem Domini Regis, & secum afferat Regale Domini Regis quod penes ipsum est apud Corff.

Teste Huberto, &c. apud Salopesblr.

Septimo die Maii.

Quod in Anglia nemo plura quam duo Castra in Custodia sua habeat.

A. D. 1220. An. 4. H. 3. Ex Autogr.

HOnorius Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio Pandulpho Norwicensi electo, Camerario nostro, apostolicæ sedis legato, salutem & apostolicam benedictionem.

Præsentium tibi auctoritate mandamus, quatinus neminem de Regno Angliæ, quantumcumque fidelis aut familiaris existat karissimo in Christo filio nostro Henrico Regi Anglorum illustri, plus quam duo de Castris Regiis in sua tenere custodia patiaris; cum id credamus Regis ejusdem utilitatibus expedire,

Contradictores per censuram ecclesiasticam appellatione post-posita, compescendo.

Dat Viterbii 5. Kal. Junii Pontificatus nostri anno quarto.

Sigil, Plumbeo pendent. a filo Canabeo.

De Sorore Regis, Alexandro Scotiæ Regi tradenda in Uxorem.

A. D. 1220. An. 4. H. 3. Pat. 4. H. 3. m. 5.

REX Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Comitibus, Baronibus, Militibus, & libere tenentibus, & omnibus fidelibus suis, ad quos præsens scriptum pervenerit, salutem.

Ad universitatis vestræ notitiam volumus pervenire, quod nos dabimus dilecto & fideli Alexandro illustri Regi Scotiæ Johannam, primogenitam sororem nostram, in uxorem, ad festum Sancti Michaelis, anno ab incarnatione Domini MCCXX. si eam habere poterimus; & nos & concilium nostrum fideliter laborabimus ad eam habendam: Et, si, forte eam habere non poterimus, dabimus ei, in uxorem, Isabellam juniorem sororem nostram, infra 15. dies proximos sequentes post prædictum terminum.

Maritabimus etiam Margaretam & Isabellam, sorores ipsius A. Regis Scotiæ, a festo Sancti Dionisii, anno ab incarnatione Domini MCCXX. in unum annum, in terrâ nostrâ ad honorem nostrum, & ipsius Regis Scotiæ; vel, si eas non maritaverimus, infra prædictum terminum, reddemus eas dicto Alexandro Regi Scotiæ salvo & libere in terram suam, infra mensem proximum post terminum prædictum.

Dominus W. autem Eborum Archiepiscopus, P. Winton, R. Dunelm. & Cancellarius noster, H. Carleol. Episcopi; & S. Abbas Reding. promiserunt, in verbo veritatis, quod bona fide laborabunt, quod omnia prædicta compleantur, & quod compellent contradictores (singuli scilicet in parochiis suis) per censuram Ecclesiasticam quod prædicta observentur: Et super hoc Cartas suas dederunt eidem A. Regi Scotiæ.

Hubertus etiam de Burgo Justiciarius noster Angliæ, W. Comes Warennæ, W. Comes Albemarliæ, Robertus de Ros, Falkesius de Breant, Willielmus de Cantilupo,

A. D. 1220. Hen. 3. tilupo, Willielmus de Lancastria Galfridus de Nevill, Radulphus de Trublevill, Robertus de Vallibus, Philippus de Albiniaco, Hugo de Bolebet, Rogerus Bertram, Osbertus Giffard, Johannes Russel juraverunt se observaturos bona fide hoc idem, quod Archiepiscopus & Episcopi promiserunt in verbo veritatis; & inde similiter dicto A. Regi Scotiæ cartas suas fecerunt.

Et nos ad majorem rei hujus securitatem hanc Cartam eidem A. Regi Scotiæ fieri fecimus, sigillo nostro sigillatam. A. D. 1220. Hen. 3.

Data apud Eborum in præsentia Domini Pandulfi Norwicensis Electi, Domini Papæ Camerarii, & Apostolicæ sedis Legati 15. die Junii, anno Regni nostri quarto.

De Maritagio Alexandri Scotiæ Regis, cum sorore Regis Angliæ.

A. D. 1220. An. 4. H. 3. Ex Orig. in Turre Lond. ALexander, Dei gratiâ, Rex Scotiæ omnibus Christi fidelibus præsens scriptum visuris, vel audituris salutem.

Noverit Universitas vestra nos jurasse in animam nostram, sine fraude & malo ingenio, quod Johannam primogenitam sororem Domini Henrici Regis Angliæ ducemus in uxorem, ad festum Sancti Michaelis, Anno Domini MCCXX. Si idem Dominus Rex Angliæ eam habere poterit, & eam nobis dederit; vel antea si fieri potest.

Et, si eam forte habere non poterit, juramus quod ducemus in uxorem, Ysabellam, sororem juniorem ipsius Domini Henrici Regis Angliæ, infra 15. dies, proximo sequentes; vel antea si fieri potest.

Et quod interim aliam non ducemus, nec tractatum habebimus de aliâ ducenda; & super hoc hanc cartam nostram fieri fecimus prædicto Domino Regi Angliæ.

Et Episcopi Sancti Andreæ & Glasguen. & Will. de Bosch. Cancellarius noster promiserunt, in verbo veritatis, quod laborabunt bona fide, quod hæc bona fide compleantur, & super hoc cartam suam dederunt. A. D. 1220.

Et Comes de Buchhan, & Alanus de Galweya Constabularius, & alii Barones nostri, scilicet, Philippus de Mobray & Walterus Elifend, & Dunecan. de Carric. & Henr. de Baill. & Thomas Hostiarius, & Johannes de Maccuswell, & David ——escallus, & Walter. Cumin, & Rand. de Bor—yl, & Heruic. Marescallus, juraverunt se observaturos bona fide hoc idem, quod prædicti Episcopi promiserunt in verbo veritatis, & Cartam suam inde fecerunt.

Actum apud Eboracum in præsentia Domini Pandulphi, Norwicensis Electi, Domini Papæ Camerarii, & apostolicæ sedis Legati 15. die Junii anno Regni nostri 6.

Litteræ Papæ de compellendo Comitem Marchiæ, quod restituat Johannam sororem Regis.

A. D. 1220. An. 4. H. 3. Claus. 4. H. 3. m. 8. d. REX Domino Papæ salutem, & se totum semper tàm devotum, quàm fidelem.

Cum a sedis apostolicæ gratia dependeant si quæ sint circa nos serena, si quæ prospera; necesse habemus vestræ dominationi proponere quæ in dispendium nobis veniunt & gravamen.

Dominus autem Johannnes Rex genitor noster, agens quondam in partibus Pictaviæ, Johannam filiam suam, sororem nostram, nuptui Hugoni de Lezinnan filio Comitis de Marchiæ concessit.

Qui, licet eam de manibus ipsius patris nostri accepisset, & jurasset quod eam in uxorem duceret, non observatâ tamen juramenti religione, spretâque sorore nostrâ, Matrem nostram Reginam maritali sibi fœdere copulavit. A. D. 1220.

Quam quidem sororem nostram nichilominus nobis reddere contradicit; immo, eam detinendo contra mandatum nostrum, ad ipsius redemptionem nos intemptat cohercere.

Hanc igitur injuriam passi sub vestra protectione, sanctissimæ paternitati vestræ supplicamus, quatinus scribere velitis Domino Xanctoniensi & Domino Lemovicensi Episcopis, & Decano Burdegalensi

A. D. 1220. Hen. 3. lensi ut, monitione præmissa, nisi condescenderit ad restituendam nobis dictam sororem nostram, spirituali gladio Hugonem compellant memoratum.

Mittimus quidem ad pedes sanctitatis vestræ dilectum Clericum nostrum Magistrum W. de Sancto Albino (quem Procuratorem constituimus, ad impetrandum pro nobis, & contrahendum in omnibus negotiis nostris & nostrorum, quæ contra nos & nostros fuerint proposita in Curia vestra) supplicantes tota devotione mentis ut, in hiis, & aliis, quæ nos contingunt, benignas ei velitis aures accommodare, manum auxiliarem eatenus porrigentes teneritudini nostræ, ut, de pleniore respiratione nostra, Ecclesiæ Romanæ cumulus accedat laudis & honoris. A. D. 1220. Hen. 3.

Teste Huberto, &c. apud Notingham. vicesimo die Junii.

Littera universis Cardinalibus, de Johanna sorore restituenda.

A. D. 1220. An. 4. H. 3. Pat. 4 H. 3. m. 5. d. VEnerabilibus in Christo patribus, & amicis karissimis universis Episcopis, Presbiteris, & Diaconis Sacrosanctæ Ecclesiæ Romanæ Cardinalibus, Henricus, Dei gratia, Rex Angliæ, &c. Ampliorem de dilectione vestra gerentes fiduciam in nostris, & nostrorum promovend. negotiis, quia novimus prudentiam vestram circa ea fidelius elaborasse,

Mittimus ad vos dilectum nostrum Magistrum Willielmum de Sancto Albino (Procuratorem nostrum, ad impetrandum & contradicendum in omnibus nostris & nostrorum negotiis, quæ contra nos & nostros fuerunt proposita in Curia Romana) rogantes attentius sinceritatem vestram ut, cum fueritis super hiis ab eo, ex parte nostra, requisiti, de solita clementia vestra, velitis ea, quæ honoris nostri sunt, consueta diligentia procurare.

De negotio autem nostro, quod exponit vobis idem plenius, de Johanna primogenita sorore nostra, Hugoni de Lezinnan per Dominum Johannem patrem nostrum pridem commissa, de qua ducenda fidei præstitit sacramentum, vos duximus exorandos, quatinus laborare velitis, si placet, pleno effectu erga Dominum Papam ut ipsa soror nostra nobis restituatur, quam ipse, spretâ fidei religione, superinductâ matre nostra, nobis reddere contradicit; volens nos per ipsius detentionem, ad ejus redemptionem invitos compellere. A. D. 1220.

Et rogamus vos ut scribatur super hoc Xantoniensi & Limovicensi Episcopis, & Decano Burdegalensi, ut, nisi monitione præmissa, illam nobis curaverit restituere, ad id per censuram Ecclesiasticam rite compellatur.

Teste Huberto de Burgo, Justiciario nostro apud Notingham. vicesimo die Junii.

Pro Regina Berengaria de pensione sua continuanda.

A. D. 1220. An. 4. H. 3. Pat. 4. H. 3. m. 3. REX omnibus, ad quos præsens scriptum pervenerit, salutem. Universitati vestræ notum facimus quod, cum pater noster Johannes, Rex Angliæ bonæ memoriæ, quandam compositionem fecerit cum Domina Berengaria, quondam illustri Angliæ Regina relicta Regis Ricardi, patrui nostri, claræ memoriæ, super ejus dotalitio in Anglia, quod ab ipso eadem repetebat; ita quod, secundum tenorem ejusdem compositionis, quam nos ratam habuimus & habemus, a dicto patre nostro, pro se & hæredibus suis, tactæ, & in animam suam juratæ, dicta Domina Berengaria ab eodem, & suis hæredibus, in Domo Novi Templi London, mille libras bonorum & legalium sterlingorum deberet recipere annuatim, prout hoc cum quibusdam aliis articulis in cartâ patris nostri plenius continetur; & ipsa Regina compositionem eandem sibi peteret observari, & quatuor mill. & quingentas libr. sterlingorum pro arreragiis suis ei solvi, ea videlicet ratione quòd per tantum temporis cessatum fuit a solutione prædictarum mille librarum; super præmissis taliter, pro nobis & successoribus nostris convenimus cum eadem, scilicet. A. D. 1220.

Quod, de prædicta summa arreragiorum, mille Marcas ei reddidimus in præsenti, & ipsa Regina, de præmissa summa, nobis remisit quingentas libras; & de residuo arreragiorum reddemus ei, quolibet anno, quingentas Marcas, donec tota summa eorumdem arreragiorum plenarie sit soluta.

Nichilo-

A. D. 1220. Hen. 3. Nichilominus reddemus ei annis singulis mille libras bonorum & legalium sterlingorum, sibi debitas ex compositione præmissâ; & ita quolibet anno recipiet duo millia Marcarum pro compositione & arreragiis.

Propter quæ eidem assignavimus stannarias nostras de Cornubia & Devonia, cum omnibus exitibus qui ex eis provenient, & exitus Cambii Monetæ nostræ.

Et eam posuimus in corporalem possessionem earumdem, ex quarum proventibus solutiones suas recipiet, sicut superius est præmissum.

Si autem contigerit quod aliquid, ultra duo millia Marc. ex prædictis redditibus provenerit, nobis remanebit.

Si ad solutionem præmissam non sufficient, supplebimus ei de redditibus nostris London.

Et, si illud etiam non sufficeret, reddemus ei residuum ad Scaccarium nostrum London.

Prædictos autem redditus percipiet, & tenebit absque nostrâ, vel nostrorum contradictione, vel impedimento, sicut prædictum est.

Set nos assignabimus, nomine Reginæ, ad prædictos redditus colligendos, & reddendos eidem Reginæ, viros fideles & discretos, qui jurabunt quod fideliter de omnibus exitibus Dominæ Reginæ, vel Attornatis suis respondebunt, in Domo Novi Templi, usque ad prætaxatam summam duarum millium Marcarum, scilicet, mille Marc. in festo Omnium Sanctorum, & mille Marc. in festo Ascensionis Domini.

Finitâ autem solutione arreragiorum Domina Regina de prædictis redditibus, & prædicto loco recipiet, ut superius dictum est, singulis annis mille libras tantum bonorum & legalium sterlingorum, ex compositione sibi debitas prædicta.

Poterit autem ipsa Regina disponere de prædictis arreragiis ad voluntatem suam, quandocumque sibi placuerit, sive in vita, sive in morte; & nos ei, vel eis, quibus ipsa concesserit, eodem modo tenebimur sicut & ipsi.

Si autem contingeret, aliquo modo, quod Domina Regina prædictam solutionem, sicut supradictum est, non reciperet (quod, salvo sacramento nostro, non posset fieri) sit totum negotium in eo statu in quo erat quando præsens carta fuit confecta: Et quingentæ libræ, quas nobis remisit, sint pro non remissis; compositione præmissâ a parte nostro cum eadem Regina factâ, & omnibus aliis rescriptis Apostolicis in suo robore permanentibus. A. D. 1220. Hen. 3.

Et tenebimur reddere eidem Reginæ omnes expensas rationabiles, & moderatas, & honestas, quas in prosecutione istius negotii, fecerit pro defectu nostri.

Nos autem, de consilio Pandulphi Domini Papæ Camerarii, Norwicensis electi, Apostolicæ sedis Legati, & Archiepiscoporum, Episcoporum, & Baronum nostrorum, asserentium nobis & terræ nostræ hoc expedire, promisimus dictæ Dominæ Reginæ & in animam nostram Johannem Russel Senescallum nostrum jurare fecimus, quod omnia prædicta & subscripta ei observabimus illibata, bona fide & warantizabimus, & defendemus contra omnem hominem, seu fæminam toto tempore vitæ nostræ, & in pacifica possessione prædictorum eam conservabimus, pro posse nostro, bona fide.

Et, ad majorem etiam securitatem hujus rei, ad mandatum nostrum juraverunt Archiepiscopi, Episcopi, Barones, & alii Clerici, & Laici, quod, pro posse suo, modis omnibus facient, procurabunt & dabunt operam efficacem quod omnia, sicut scripta sunt, plenarie observentur, & nullo modo contra fiet.

Et, de hoc faciendo & conservando, quilibet eorum dedit litteras suas patentes eidem Reginæ.

Et, si aliqui de prædictis juratis decesserint, successores eorum, loco eorum, faciemus hoc idem jurare, & alios, quos Domina Regina causæ suæ viderit necessarios, & litteris eorumdem patentibus confirmare.

Volentes igitur Dominæ Reginæ super prædictis plene cavere, supplicamus Domino Papæ fideliter quod omnia ista confirmet, & apponat omnes securitates, quas viderit expedire, & nos eas ratas habebimus.

Actum London anno Dominicæ Incarnationis millesimo ducentesimo vicesimo, mense Julii, anno Regni nostri quarto.

Pro

Pro Rege Scotiæ.

A. D. 1220. An. 4. H. 3. Pat. 4. H. 3. n. 4.

ALexander Rex Scotiæ habet litteras de conductu, duraturas usque in Octabas Sancti Martini, anno, &c. quinto, ad veniendum ad Dominum Regem, ad loquendum cum eo, & tractandum de negotiis suis. A. D. 1220.

Teste Huberto, &c. apud London 13 die Augusti, anno, &c. quarto.

Conventio inter Regem, & Gaufridum de Marisco Justiciarium Hiberniæ.

A. D. 1220. An. 4. H. 3. Pat. 4. H. 3. m. 3. d.

ITA convenit inter Dominum Henricum Regem Angliæ illustrem, & Gaufridum de Marisco Justiciarium Hiberniæ, apud Oxon. die Martis, proximo ante festum assumptionis beatæ Mariæ, anno regni prædicti Domini Henrici Regis quarto; præsentibus Domino Pandulpho Norwicensi electo, Domini Papæ Camerario, & sedis Apostolicæ Legato; & Dominis H. Dublinensi Archiepiscopo, Petro Winton. Episcopo, Huberto de Burgo Justiciario Angliæ, W. Comite Sarum, Willielmo Briwer, Falkesio de Breant, Waltero de Lascy, Reginaldo de Braosa, Johanne Marescallo, Roberto de Curteney, Waltero de Clifford, Stephano de Segrave, Rogero Bertram, Henrico de Tracy, Galfrido de Costentin, Rogero Waspaill. quod, de cætero, debet responderi Domino Regi, ad Scaccarium suum Dublinense, de Escaetis, Wardis, Finibus, Donis, Tallagiis, Releviis, & Auxiliis provenientibus de terra Hiberniæ; & proventus omnium prædictorum, cum ad Scaccarium de eis fuerit responsum, reddantur Domino Regi ad mandatum ejus.

De redditu autem assiso Hiberniæ, & de rationabilibus perquisitis, præter prædicta, dictus Galfridus de Marisco Justiciarius sustentabit custodiam terræ & Castrorum Domini Regis Hiberniæ; quæ custodia Castrorum amensurabitur, per consilium Domini H. Dublin. Archiepiscopi, Thomæ filii Adæ & Ricardi de Burgo, secundum statum locorum & temporum, tàm in expensis, quàm in aliis: Et, quod de perquisitis, vel redditibus superfuerit, inde, per visum supradictorum, respondeatur ad Scaccarium Dublinense; habebunt autem quem ad hoc assignaverit controrotulatorem de omnibus prædictis.

Constituet autem prædictus Justiciarius Hiberniæ Constabularios, adCastra Domini Regis custodienda, viros fideles, & servitio Domini Regis idoneos, de potestate Domini Regis: tales, scilicet, qui jurabunt Romino Regi quod fideliter & salvò custodient, ad opus Domini Regis; ita, scilicet, quod, si humanitus de prædicto Justiciario Hiberniæ contingeret, vel per captionem corporis sui, sive per malitiam ea a possessione Domini Regis subtrahere vellet, Castra illa Domino Regi, vel aliis ad mandatum Domini Regis, reddent sine difficultate & contradictione ipsius Justiciarii, vel ipsorum Constabulariorum. A. D. 1220.

Et insuper dabunt Domino Regi, in obsides, filios suos vel filias, in manus Domini Dublin. Archiepiscopi & Comitis Willielmi Marescalli tradendos: &, si filios, vel filias non habuerint, parentes propinquiores dabunt, & Cartas suas facient Domino Regi de fideli servitio suo, & de omnibus prædictis fideliter observandis; quas dictus Dominus Dublin. Archiepiscopus recipiet ad Dominum Regem in Anglia mittendas.

Ad majorem autem omnium prædictorum securitatem, idem Justiciarius Hiberniæ liberavit Domino Regi Walterum filium suum in obsidem, quem Comes Willielmus Marescallus habet in custodia sua, pro Domino Rege de Ballio suo, donec filius suus Thomas, qui fuit in custodia Domini Dublin. Archiepiscopi, ad Dominum Regem venerit; qui cum eo morabitur quamdiu Domino Regi placuerit.

Et Comes Willielmus Marescallus posuit se plegium de fideli servitio ipsius Justiciarii Hiberniæ; & de omnibus prædictis fideliter observandis; & quod erit obediens mandatis & præceptis Domini Regis; & quod neuter filiorum suorum prædictorum a custodiâ Domini Regis recedet, sine licentiâ ipsius Domini Regis, & Justiciarii Angliæ, & Consilii Domini Regis, secundum quod prædictum est.

A.D. 1220. Hen. 3. Et insuper Justiciarius Hiberniæ posuit Domino Regi totam terram suam in plegium, de omnibus prædictis observandis; ita quod, si contravenerit, tota terra, quam de Domino Rege tenet, incurratur Domino Regi; & tota terra, quam de Marescallo tenet, incurratur ipsi Marescallo.

Idem vero Justiciarius Hiberniæ juravit omnia prædicta fideliter observanda, & subjecit se jurisdictioni prænominati Domini Dublinensis Archiepiscopi, ut, omni appellatione cessante, personam ejus sententia excommunicationis includat, & terram ejus interdicto supponat, nisi omnia prædicta fideliter & firmiter observaverit; &, monitus per sæpenominatum Dominum Archiepiscopum, factum suum, si interceperit, corrigere voluerit.

Et quoniam idem Justiciarius sigillum suum secum non habuit in Anglia, eo quod illud dimiserat in Hibernia in recessu suo a partibus illis pro justitia facienda, apposita fuerunt, ad petitionem ejus, huic scripto sigilla dicti Domini H. Dublinensis Archiepiscopi, & Willielmi de Marisco fratris ipsius Justiciarii, donec proprium sigillum suum eidem scripto apposuerit.

Testibus supradictis & aliis.

De torneamentis per Legatum Papæ inhibendis.

A.D. 1220. An. 4. H. 3. Bundela brevium in Turre London. An. 4. H. 3.

PAndulphus, Dei gratia, Norwicensis electus, Domini Papæ Camerarius, Apostolicæ sedis Legatus, nobili viro & amico suo Huberto de Burgo Justiciario Angliæ salutem in Domino.

Litteras, quas nobis misit Philippus de Uletot, vobis mittimus præsentibus interclusas; monentes discretionem vestram & mandantes quatenus provideatis terræ illi, quæ per defectum consilii Regis videtur manifeste perire.

Nos enim nullam fiduciam habuimus de Philippo de Uletot ut illuc ire deberet; quamvis vos videremini esse valde certi in negotio ipso, ambulando semper super maria & montes, & quærendo illa quæ non possunt haberi; dilatum est usque adhuc non absque multo rubore, & valde timemus ne dampnum veniat inde grave.

Præterea, sicut nostis, inhibuimus, hoc anno, torneamenta, & excommunicavimus publice torneatores, & de communi consilio fuit statutum ut, si nec sic desisterent, a torneando, eorum bona confiscarentur.

Unde, cum nunc, sicut dicitur, congregentur ad torneandum, monemus & mandamus ut, eis per literas regias inhiberi facientes, terras eorum præcipiatis capi in manus Domini Regis, qui mandata Regis nolunt obedire.

Expectavimus enim ut veniretis versus partes Dorcestriæ, in quibus nunc sumus, ut de facto Corunbiæ tractaremus, & miramur quod non venistis.

Datum apud Cery. octavo Kal. Septembris.

Petri Winton. Episcopi Littera Pandulpho Norwic. Electo, super negotio Pictaven. & de torneatoribus excludendis.

A.D. 1220. An. 4. H. 3. Bundela brevium in Turre London. An. 4. H. 3.

REverendo in Christo patri Pandulpho, Dei gratiâ Norwicensi Electo, Domini Papæ Camerario, Apostolicæ sedis Legato, P. divina miseratione, Wintoniensis Ecclesiæ minister humilis, salutem, & paratum semper cum devotione obsequium.

Super hoc quod nobis mandatis, ut pro negotio Pictaviensi solliciti essemus, sciatis quod, propter hoc, Deo volente, hac instanti die Dominica post decollationem Sancti Johannis Baptistæ Wintoniam veniemus; ubi cum Domino Justiciario inde tractatum habebimus, & circa idem negotium omnem, quam poterimus, curabimus diligentiam adhibere, & ibi, si posset fieri, præsentia vestra esset necessaria.

Hac de causa etiam virum venerabilem Decanum Pictav. qui nuper venit ad nos, detinemus nobiscum, eo quod ipsum idoneum, & utilem esse credamus, pro mandato hujusmodi exequendo, ad treugas videlicet impetrandas, vel ad negotium alio modo, prout melius poterit, procurandum.

Cum autem de processu negotii hujus, juxta quod provisum fuit, certi esse poterimus, vestræ Sanctitati curabimus

A.D. 1220. Hen. 3. intimare; præfatum etiam Decanum retinebimus, quousque susceperimus mandatum vestrum.

De torneatoribus, noverit vestra paternitas, quod nullum eorum recepimus, vel recipiemus scienter in domo nostrâ, qui ad ultimum fuerit torneamentum; sed nec aliquis de nostris Militibus ibi fuit; &, si sciremus aliquem de nostris ibi fuisse, à familiaritate nostra perpetuo esset exclusus, nec de cætero, sine mandato vestro, apud nos gratiam inveniret.

Per totum quoque Diocæsin nostram terras eorum, qui ibi fuisse noverimus, subjiciemus interdicto, quousque nobis constiterit, qui de ipsis vestræ placuerit sanctitati.

Nepotes quidem nostros, & quosdam alios de militibus nostris hac consideratione ad partes nostras remisimus, ne in Anglia ferrent Arma. A.D. 1220. Hen. 3.

Pro negotio Domini Rob. Diac. Cardinalis, qui pro fidelitate & servitio Domini Regis dampna plurima, & injurias graves sustinuit, vestræ paternitati humiliter supplicamus, quatinus & taliter providere velitis ad honorem Dei, & sanctæ Ecclesiæ, & Domini Regis, at alii exemplum inde capiant, ne vestram de cætero audeant offendere sanctitatem.

Valeat sanctitas vestra semper in Domino.

De Comitatu Cornubiæ, tanquam jure suo, petito per A. filium A. Vicecomitis quondam Lemovicensis.

A.D. 1220. An. 4. H. 3. Claus. 4. H. 3. m. 4. d.

REX A. filio A. Vicecomiti quondam Lemovicen. salutem.

Gratiarum actiones vobis referimus multiplices super hoc, quod nobis, & nostris exponere voluistis duo castella vestra, sicut in litteris vestris, nobis transmissis, continebatur: & super hoc similiter, quod nobis significastis, quod ad nos venire voluistis in Angliam, si nobis placeret; set, cum nos, Dei gratia, sani sumus & incolumes, & terra nostra Angliæ pacis gaudeat tranquillitate, non est opus, ad præsens, quod onus laboris istius subeatis veniendi ad nos in Angliam.

De Comitatu autem Cornubiæ quem, per litteras vestras, vobis reddi petistis, tamquam jus vestrum, & de dote matris nostræ, ei inde reddenda per Robertum de Caerdinan. sciatis quod cùm Dominus Gualo, Titul. Sancti Martini Presbiter Cardinalis, Legatus esset in Anglia, juratum fuit, in præsentia ipsius, per Dominum Wintoniensem Episcopum & Cancellarium nostrum, & Hubertum de Burgo Justiciarium nostrum, necnon & per commune consilium nostrum, quod ipsi nos custodient, & tenebunt in saisina omnium terrarum, quæ fuerunt in manu Domini Johannis Regis patris nostri die, qua guerra primo mota fuit inter ipsum & Barones suos Angliæ; & quod nec aliquid fiet, de terrâ aliquâ conferendâ vel alienandâ quamdiù infra ætatem fuerimus, quod cedere possit alicui ad perpetuitatem. A.D. 1220.

Unde vobis mandamus quòd, ad præsens de petitione vestra nichil facere possumus; set, cum ad ætatem pervenerimus, nos vobis libenter faciemus id, quod de jure dilecto cognato nostro facere debebimus, audito jure vestro quod in præfato Comitatu clamare volueritis.

Teste Huberto, &c. apud Exon. tertio die Septembris.

De custodia Vasconiæ Philippo de Uletot commissa.

A.D. 1220. An. 4. H. 3. Pat. 4. H. 3. m. 2.

REX Willielmo Gauler, & omnibus aliis fidelibus suis Wasconiæ salutem.

Sciatis quod commisimus dilecto & fidelo nostro Philippo de Uletot totam terram nostram Wasconiæ cum omnibus pertinentiis, suis quæ nos contingunt, quamdiu nobis placuerit custodiendam.

Et ideo vobis mandamus, præcipientes quatenus de omnibus exitibus, provenientibus de tota terra nostra Wasconiæ, post ultimum recessum Galfridi de Nevil, quondam Senescalli nostri de eadem terra, ipsi Philippo respondeatis, & quæ inde recepistis ei reddatis. A.D. 1220.

Et in hujus &c.

Teste Huberto de Burgo Justiciario nostro apud Winton 16 die Septembris anno regni nostri quarto.

Eodem

A. D. 1220. Hen. 3. *Eodem modo scribitur Pannoc. Archer, & Ballivis suis de Rupella, & aliis omnibus Ballivis suis Pictaviæ, ad respondend. eidem Philippo de exitibus provenientibus de villa Rupellæ, & aliis omnibus villis Pictaviæ, & de tota terra illa.* A. D. 1220. Hen. 3.

Teste ut supra.

Mandatum Regis super negotio prædicto.

A. D. 1220. An. 4. H. 3. Ibidem.

REX probis hominibus Burdegaliæ salutem.

Mandamus vobis, præcipientes quod de Teloniis, pagiis, & aliis Consuetudinibus villæ nostræ, respondeatis Philippo de Uletot, tanquam Senescallo nostro, sicut respondere & intendere consuevistis Senescallis nostris qui ante eum erant, & ei inde sitis intendentes, A. D. 1220.

Et in hujus, &c.

Teste ut supra.

Eidem commissa est Custodia Totius pictaviæ & vasconiæ.

A. D. 1220. An. 4. H. 3. Ibidem.

REX Custodi de Herbefaure salutem.

Sciatis quòd commisimus dilecto & fideli nostro Philippo de Uletot totam terram nostram pictaviæ & Wasconiæ, cum omnibus pertinentiis suis, quæ ad nos pertinent, custodiendam quamdiu nobis placuerit.

Et ideo vobis mandamus quod Castrum nostrum de Herbefaure, cum pertinentiis suis, quod est in custodia vestra, eidem Philippo liberetis; & eidem Philippo, tanquam Senescallo nostro, sitis in omnibus, quæ ad nos pertinent, intendentes & respondentes.

Vosque rogamus quatinus in fide, qua nobis tenemini, eidem Philippo consilium & auxilium, quod poteritis, ad honorem nostrum, & conservationem & defensionem terræ nostræ, faciatis; Ita quod ad graies vobis inde referendas teneamur, & fidem vestram magis habeamus commendatam.

Teste ut supra.

Eodem modo Scribitur,

Custodi Castri de Rothelans de eodem Castro liberando eidem Philippo.

Majori & probis hominibus de Baion. de Castro ipso eidem liberando. A. D. 1220.

Præposito de Belis de Castro, de Belis eidem Philippo liberando.

Majori & probis hominibus, de Rupella de Turri de Rupella eidem Philippo liberando.

Custodi Castri de Pudhois, de eodem Castro eidem liberando.

Custodi Castri de Ferma, de eodem Castro eidem Philippo liberando.

Majori & probis hominibus de Regula, de Turri de Regula.

Majori & probis hominibus de Niorto, de Turri eidem liberando.

Probis hominibus de Burdeg. de Turri & Castro Burdeg. eidem liberando.

Hominibus Pictav. de re eadem.

Ibidem.

REX probis hominibus de Poitiers salutem.

Sciatis quod commisimus dilecto & fideli nostro Philippo de Uletot totam terram nostram de Pictavia, &c.

Et ideo vobis mandamus quod eidem Philippo, tanquam Senescallo nostro, sitis in omnibus, quæ ad nos pertinent, intendentes & respondentes.

Vosque rogamus quatenus in fide, quâ nobis tenemini, eidem Philippo, *&c. ut in proximo brevi quod superius scriptum est.* A. D. 1220.

Eodem modo Scribitur.

Probis hominibus de Civitate Petragor.
Majori & probis hominibus Baion.
Probis hominibus & Consilio Burdeg.
Probis hominibus de Regula.
Probis hominibus de sancto Emiliano.
Majori & Communæ de Niorto.
Majori & Communæ de Rupella.

Majori

A.D. 1220. Hen. 3.

Majori & Consolatui Lemovic.
Civibus de Besaz.
Militibus Civibus & Magnatibus de honore de Eis
Baronibus & Militibus de Xancton.
Probis hominibus de sancto Leonardo.
Baronibus & probis hominibus de Petragor.
Præposito & probis hominibus de Rusaz.
Majori & Communæ sancti Johannis Angel.
Militibus & Probis hominibus de pugel.
Dominis de Malemort.
Probis hominibus de Coniac.

Eodem modo Scribitur omnibus Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Comitibus, Baronibus, Militibus, & liberè tenentibus, & omnibus aliis de Comitatibus Pictaviæ & Wasconiæ.

Comiti Marchiæ & Ingolismi, de sorore Regis liberanda.

A.D. 1220. An. 4. H. 3. Pat. 4. H. 3. m. 2.

Rex, &c. Fideli & kariffimo patri Hugoni Comiti Marchiæ & Ingolismi salutem.

Mandavimus vobis alias quod, sicut honorem nostrum diligitis, mitteretis nobis dilectam sororem nostram, quam habetis in custodia, & illam in manum venerabilis patris Xantonensis Episcopi, in villa nostra Rupellæ, redderetis.

Adhuc autem vobis mandamus, rogantes in fide, qua nobis tenemini, & sicut honorem nostrum perpetuum diligitis, ut præfatam sororem nostram (nisi eam in manum prædicti Episcopi restitueretis,) fine ulteriori dilatione & occasione liberetis dilectis & fidelibus nostris Philippo de Ulecot (cui terram nostram Pictaviæ & Wasconiæ custodiendam commisimus) & Decano Pictav. in villa nostra Rupellæ.

Nec in hoc vos exhibeatis difficiles, cum ipsius longior detentio vobis non cedat ad honorem; & nos inde possemus graviter dampnificari.

Et in hujus, &c.

Teste Huberto, &c. apud Winton. 16 die Septembris, anno regni nostri quarto.

De Archiepiscopo Burdegaliæ eligendo.

A.D 1220. An. 4. H. 3. Ex Orig. Bundelâ Brevium in Turre Londin.

Petrus Dei gratiâ Wintoniensis Episcopus, amico in Christo cariffimo Domino Huberto de Burgo Justiciario Angliæ, salutem & sinceræ dilectionis affectum.

Innotuit nobis per Dominum G. de Nevil Camerarium, quod Archiepiscopus Burdegalensis ingressus est viam carnis universæ; Unde expedire credimus, & consulimus, quod vos faciatis scribi, sub sigillo Domini Regis. Decano & Capitulo Burdegalensi, quod ipsi provideant de tali pastore, qui non sit suspectus Domino Regi & Consilio ipsius; immo qui velit & diligit honorem & utilitatem Domini Regis & Regni; præsertim cum Dominus Rex sit sub custodia & protectione Ecclesiæ Romanæ.

Faciatis etiam scribi Domino Alano de Monte Morelli, quod Castra, quæ tenet ex præcepto prædicti Archiepiscopi, salvò custodiat ad commodum & fidelitatem Domini Regis; & litteras, quas mittimus Decano & Capitulo Burdegalen. si placet, simul cum Literis Domini Regis eis faciatis deferri. Vale.

Lewlino Principe Norwalliæ, quod injuste Regem suorum facinorum Auctorem vocaverit.

A.D. 1220. An. 4. H. 3. Pat. 4. H. 3. m. 4.

Rex omnibus Militibus & liberè tenentibus de Comitatu Penbr. salutem.

Sciatis quod non advocamus factum Leulini Principis Norwalliæ, quod fecit cum ultimo ingrederetur terram Domini vestri Willielmi Comitis Marescalli, dampna nobis & injurias inferendo, & terras nostras vastando & destruendo, &, prædas abducendo, unde, ut audivimus, nos vocavit auctorem.

Et ideo vobis mandamus quod dicto Domino vestro Comiti Willielmo Marescallo in omnibus sitis intendentes, sicut prius eratis antequam præfatus Leulinus terram suam ultimo ingrederetur;

non

A. D. 1220. Hen. 3.

non obstante conventione, quam cum eo fecistis, remanendi in manu nostra, & custodia ipsius Leulini, quousque aliud a nobis susciperetis mandatum.

Nec eidem Leulino respondeatis de Centum libris de Censariâ, quas ei solvere conventionastis infra Octabas omnium sanctorum proximo instantes, nisi nos vos inde acquietare vellemus.

Mandamus etiam vobis quod eidem Domino vestro sitis viriliter in auxilium ad reparanda Castra sua de Nereberd & de Wiz, quæ præfatus Leulinus prosterni fecit; non obstante conventione cum eo facta quod nullatenus repararentur, nisi de assensu & voluntate nostrâ.

Et in hujus rei testimonium, &c.

Teste Huberto, &c. apud Westm. 5 die Octobris Anno, &c. quarto.

Per eundem & Concilium Domini Regis.

Littera Lewelino Principi Walliæ, de damnis & Injuriis illatis Comiti Willielmo Marescallo & Baronibus Marchiæ, reparandis.

A. D. 1220. An. 4. H. 3. Claus. 4. H. 3. m. 1.

REX Lewelino Principi Norwalliæ salutem.

Satis recolimus, quod vos recolere debetis, quod, in præsentia nostra, cum ultimò fuissemus apud Salopiam, motis querelis & contentionibus variis inter vos, & dilectum & fidelem nostrum Willielmum Comitem Marescallum, & quosdam alios ex Baronibus Marchiæ, de præcepto nostro & assensu Domini Legati & consilii nostri, capta fuit treuga & concessa, inter vos, & dictum Comitem, & dictos Marchiones usque in Crastinum sancti Michaelis duratura.

Et præfixus fuit vobis dies in præsentia nostra comparendi, videlicet in Crastino sancti Petri ad vincula, apud Oxon. ut ibidem tàm vobis, quàm dicto Comiti Marescallo & aliis, tàm de Marchia quàm Anglia contentiosè vobiscum agentibus, in Curia nostra justitia exhiberetur.

Ad quem tamen diem nec venistis, nec sufficientem misistis responsalem, cæteris comparentibus coram nobis, & tàm justitiam offerentibus, quàm petentibus.

Unde diem alium vobis assignavimus, per litteras nostras mandantes ut, in Crastino sancti Michaelis, coram nobis, apud London, veniretis suppleturi quod minus actum fuit alias in hac parte.

Set, infra diem istum, sicut certo relatu didicimus, in, & cum multitudine armatorum, terram præfati Comitis ingressi estis, vastando tam incendio & deprædatione; capientes duo Castra sua & subvertentes solo tenus; homines suos in eis inventos perimentes; &, ut crudelius ageretur, prædam maximam, quæ cum facilitate abduci non poterat, incendio tradidistis; homines partium illarum ad censariam Centum librarum coegistis, accepta ab eis securitate quod nobis, vel vobis si præceperimus, dictarum Centum librarum fiet solutio infra 15 dies instantis festivitatis omnium sanctorum.

Insuper autem jurare compulistis eosdem quod dicto Comiti in nullo de cætero erunt intendentes vel respondentes; &, quod molestius graviusq; ferimus, nobis inponitis & dicto Legato quod hoc de præcepto nostro & auctoritate Domini Legati fecistis dicto Comiti, quem nos in nullo scimus, vel credimus offendisse.

Præsertim, cum alias vobis scripserimus, significantes nos plurimùm injuriari quod hujusmodi, in ipsum & terram suam, attemptastis occasione promissionis nostræ, & conventionis vobiscum factæ, videlicet quod terras, occupatas à Wallensibus super Barones Angliæ & Marchiæ, tempore guerræ, ad manus vestras revocaretis per posse vestrum: Cui sufficientiam majorem adhiberemus, si fortè minus sufficiens esse nosceretur; nec credebamus quod occasione mandati nostri terram ipsius Comitis ingredi debuissetis vel velletis.

Mandamus igitur vobis in fide, qua nobis tenemini, firmiter injungentes, quatenus ab exactione prædictarum Centum librarum, quas nomine censariæ ab hominibus dicti Comitis exigitis, desistatis; restituentes eidem, quæcumque poteritis, rapta, vel inde abducta a terra sua; non impedientes aliquatenus per vos, vel vestros, sive obstantes quo minus castra sua prædicta erigere valeat & reparare; vel quo minus homines sui sibi intendant & respondeant sicut prius, & ad castra illa erigenda, sive ad alia quæ-

A. D. 1220. Hen. 3. cumque agenda sua consuetum & debitum auxilium impendant.

Diem etiam vobis præfigimus in octabis beati Andreæ, ut tunc, apud Wigorn. coram nobis compareatis, super excessu tanto nobis responsuri, & juri parituri.

Mandamus etiam vobis quatinus omnes terras, occupatas prius a Wallensibus, quas ad manum vestram per posse vestrum revocastis, omni dilatione & occasione postposita, committatis, ex parte vestra, venerabili patri W. London. Episcopo, & Radulpho Pincernæ: Quibus terras illas commisimus, quamdiu nobis placuerit custodiendas; quibus mandavimus quod eas a vobis recipiant & salvo custodiant, donec aliud inde eis præceperimus.

Volumus etiam & firmiter præcipimus quod firma pax servetur inter vos, & ipsum Comitem, & homines suos, & Magnates de Marchia, usque ad Octabas Sancti Andreæ; ita quod nullum dampnum per vos vel vestros eidem Comiti, vel suis, vel Magnatibus Marchiæ, vel suis interim inferatur. A. D. 1220. Hen. 3.

Eidem enim Comiti præcipimus quod firma pax, usque ad eundem terminum, ex parte suâ servetur vobis & omnibus vestris; & hoc nobis conventionavit pro se & hominibus suis.

Mandavimus etiam prædictis Magnatibus Marchiæ quod hoc idem ex parte sua fiat.

Teste Huberto, &c. apud Westm. 5. die Octobris anno, &c. quarto.

Conventus Sancti Patricii de Duno Mansiunculam petunt in Anglia.

A. D. 1220. An. 4. H. 3. Ex Orig. Bundella Brevium in Turre London. An. 4. H. 3.

VEnerabili Domino suo Henrico, Dei gratiâ, illustri Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, Duci Normanniæ, Comiti Andegaviæ & Aquitaniæ, Prior & Conventus Ecclesiæ Sancti Patricii de Duno, salutem & orationes in Christo.

Excellentiæ vestræ transmittimus Monachum nostrum cum feretro patronorum Hiberniæ Patricii, Columbæ, & Brigidæ & eorum reliquiis; quatinus pro eorum reverentia, & pro promisso, quod Dominus noster Pater vester promisit, scilicet, se benefacturum Ecclesiæ nostræ, & pro vobis qui Dominus estis totius terræ patronorum Hiberniæ & patronus, aliquam mansiunculam in Anglia, ubi cum opus fuerit poterimus Hospitari, nobis caritativè detis. A. D. 1220.

Domus vero Sancti Patricii sæpe per Werram dissolutæ sunt & combustæ, cum Ecclesia quæ de novo incipit reædificari; unde auxilio vestro quamplurimum indigemus. Valete.

De Treuga violata per Barones de quinque Portubus.

A. D. 1220. An. 5. H. 3. Claus. 5. H. 3. m. 18. d.

REX Baronibus de Rumenel salurem.

Multiplicata nobis querimonia communitatis de Cales, & iterata super eisdem querelis Domini Regis Franciæ de emendatione facienda, nos efficiunt de hiis emendandis magis sollicitos, quanto, si non fuerint digne emendata, poterimus majoris discriminis, cum honoris vestri dispendio, materiam vobis suscitare.

Verum licet, ad mandatum ipsius Regis Franciæ, justitiam & emendationem, de querelis illis, per dilectum & fidelem nostrum Robertum de Neretord, Constabularium Douriæ alias fieri præceperimus, nichil tamen adhuc actum est quo minus conquerentes a suo clamore desistant.

Cum igitur communis conquerentium querimonia plures ex vobis tangat, & quosdam de partibus vestris de Dour. quosdam de Wincheles, de Rya, & de Rumenel, certum diem præfixi, præcepimus conquerentibus, apud Sipweie, tertium decimum diem Natalis Domini, proximo instantis, ut ibidem, eadem die, justitia & emendationes eisdem conquerentibus, de illis omnibus, de quibus conqueruntur, per considerationem vestram, & aliorum omnium Baronum nostrorum de quinque portubus exhibeantur. A. D. 1220.

Et ideo vobis mandamus, firmiter in fide qua nobis tenemini, præcipientes, quatenus habeatis, dictis die & loco, coram prædicto Roberto de Nereford Ailwin. Colebrand. ad respondend. & ad satisfaciend. dictis hominibus de Cales, de dampnis & injuriis a prædicto Ailwino

eis

A.D. 1220. Hen. 3. eis illatis; providentes, sicut honorem nostram diligitis, quod, de communi consilio, & consideratione omnium vestrum, & aliorum omnium Baronnm nostrorum de quinque portubus, quos ad diem illum & locum vocari fecimus, ita eisdem conquerentibus, secundum consuetudinem regni nostri, justitia & emendationes exhibeantur, quod non relinquatur eis justa materia querimonias suas iterandi, &, conservato nobis honore nostro, idem vobis & vestris mereamur effici a terra Domini Regis Franciæ, si fuerit vobis & vestris aliquo tempore similí modo injuriata. A.D 1220. Hen. 3.

Teste Huberto de Burgo, Justiciario nostro apud Cantuar. secundo die Decembris.

Per eundem & Consilium Domini Regis.

Eodem modo scribitur Baronibus Dovr. Winchelf. Sandwic. Hastings.

H. de Viven. constituitur Custos Pictaviæ, Aquitaniæ, & Vasconiæ.

A.D. 1220. An. 5. H. 3. Pat. 5. H. 3. m. 7. d. H De Viven. omnibus, has literas visuris, salutem.

Ad universitatis vestræ notitiam volo pervenire quod Dominus noster Henricus Rex Angliæ, primogenitus Regis Johannis Angliæ, commisit mihi, tanquam Senescallo suo, totam terram suam Pictaviæ, Aquitanniæ & Wasconiæ custodiendam quamdiu ei placuerit, cum omnibus pertinentiis suis quæ ad ipsum Dominum Regem pertinent.

Et ego, tactis sacrosanctis, juravi coram venerabili Patre Domino Pandulpho Norwicensi Electo, Domini Papæ Camerario, & Apostolicæ sedis Legato, Domino Petro Winton. Episcopo, Huberto de Burgo Justiciario Angliæ, Willielmo Briwer, & aliis de consilio Domini Regis tunc præsentibus, quod ego bona fide, & sine malo ingenio illam custodiam & defendam pro posse meo, & jura ejus custodiam, & ea quæ dispersa sunt perquiram, &, de exitibus prædictarum terrarum, proficuum ipsius Domini nostri Regis, faciam ad fidem, & commodum, & honorem ipsius Domini nostri Regis. A.D. 1220.

Et, ad majorem securitatem, Hugonem Nepotem meum in obsidem ei liberavi.

Hugo Lincoln. Episcopus Sanctorum catalogo ascribitur.

A.D. 1221. An. 5. H. 3. Ex Orig. in Turr. Lond. HOnorius Episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis universis Christi fidelibus, præsentium paginam inspecturis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Divinæ dignatio pietatis, sanctos & electos suos, in Cælestis Regni fælicitate locatos, adhuc in terra miraculorum coruscatione clarificat; ut fidelium per hoc excitata devotio, eorum suffragia digna veneratione deposcat.

Cum igitur Sanctæ recordationis Hugonem Lincolniensem Episcopum, quem sicut nobis plenarie constat, divini muneris largitas, tàm in vita, quàm etiam post vestem mortalitatis exutam, insignium miraculorum multitudine illustravit, Sanctorum catalogo ascripsimus; universitatem vestram monemus, & exhortamur in Domino, quatenus ejus apud Deum patrocinia devote imploretis: Ad hæc statuentes, ut die depositionis ipsius, ejusdem festivitas annis singulis devote de cætero celebretur. A.D. 1221.

Data Viterbii, 13 Kalend. Martii Pontificatus nostri anno quarto.

De

A.D. 1221. Hen. 3. A.D. 1221. Hen. 3.

De Dote concessa a Rege Scotiæ sponsæ suæ Johannæ sorori Regis Angliæ.

A.D. 1221. An. 5. H. 3. Pat. 5. H. 3. m. 5. d.

ALexander, Dei gratia Rex Scotiæ, omnibus præsentem cartam inspecturis, salutem.

Noveritis quod Johannæ primogenitæ sorori Domini Regis Angliæ, sponsæ nostræ dilectæ, concessimus in dotarium, has Terras subscriptas pro millibus libratis terræ, scilicet,

Jeddewurth, cum pertinentiis suis &
Lessedwin, cum pertinentiis suis
Et Kymgor, in Scotiâ, cum pertinentiis suis.
Et Carel. cum pertinentiis suis.

Et, si forte hæ terræ præscriptæ ad summam prædictarum millium libratarum attingere non possint, quod inde ei deerit in terris illis, ei suppleri faciemus alibi in loco competenti.

Si vero contingat quod Domina Regina mater nostra, post decessum nostrum, ipsâ superstite non velit ut terræ de Kyngor. & de Carel, quas ipsa tenet, prædictæ sponsæ nostræ in dotarium conferantur, eidem sponsæ nostræ, quod ei deerit de prædictis mille libratis terræ, perficient hæredes nostri in Castello & Castellaria de Ar. &

In Castello & Castellaria de Ruthergleya, &
In Castello & Castellaria de Lanarc.
Et in Com. de Valle de Clud. donec prædictæ terræ de Kyngor. & de Carel. vacaverint, matre nostra decedente, & prædictæ sponsæ nostræ conferri possint in dotarium. A.D. 1221.

In hujus autem testimonium has litteras nostras Patentes ei inde fieri fecimus.

Et, ad hæc fideliter & bona fide observanda, per præsentes litteras nostras, hæredes nostros obligamus,

Testibus,

Willielmo Episcopo Sancti Andreæ,
Waltero Episcopo Glascuen.
Willielmo de Bosch. Cancellario,
Th. Priore de Cesdingh,
Comite Patric,
Willielmo Cumin Comite de Buch. Justic. Scotiæ,
Roberto de Lond.
Waltero filio Alani Senescallo,
Roberto de Brus,
Waltero Olifard Justic. Laodon.
Engel. de Baill.
Philippo de Mobray,
Henr. de Baill.
Johanne de Maccuswell.

Actum apud Eborum, anno gratiæ millesimo ducentesimo vicesimo primo, 18. die Junii.

Littera Duci Austriæ; de Nunciis hinc inde transmissis.

A.D. 1221. An. 6. H. 3. Claus. 6. H. 3. m. 17. d.

REX Duci Austriæ salutem.

Sincero affectu serenitatem vestram amplexati de bona voluntate, quam erga nos concepistis, sicut ex relatu discreti viri Magistri B. Archidiaconi Mareh. intelleximus, grates dilectioni vestræ copiose referimus; cupientes ut, inter nos, mutua concepta voluntas, ad honorem nostrum & vestrum effectum mancipetur verum.

Idem Archidiaconus laudabiliter & discrete nobis & consilio nostro, ex parte vestra locutus est, set, quia in formâ, quam nobis expnsuit, res nequit effectum pertingere, & nondum nobis plenissime rei modus innotuit, prudentem virum & dilectum nobis A. Canonicum, unà cum dicto Archidiacono vestræ duximus præsentiæ transmittendum; ut, per ipsum, si placet, in serenum nobis veniant nubila quæque & obscura. A.D. 1221.

Ipsius autem dilecti nobis Canonici quadam ori commisimus referanda prudentiæ vestræ, quæ præsentibus non sunt litteris interserta.

Teste, &c. apud Turrim London 15. die Decembris.

De

A.D. 1222. Hen. 3. A.D. 1222. Hen. 3.

De terris Dominæ Isabellæ Reginæ, ei redditis.

A.D. 1222. An. 6. H. 3. Pat. 6. H. 3. m. 3.

REX probis hominibus de Bercamestede salutem.

Sciatis quod reddidimus Hugoni Comiti Marchiæ & Isabellæ, uxori suæ, matri nostræ totam terram, quam dicti Comes Marchiæ, & Isabella uxor sua habuerint in Anglia, nomine dotis ipsius Isabellæ Reginæ, matris nostræ.

Et ideo vobis mandamus quatinus Guidoni Peverell, militi dicti Hugonis Comitis Marchiæ, loco prædictorum Comitis Marchiæ & Isabellæ uxoris suæ, tàm de firma Villæ vestræ, quàm de aliis, sitis in omnibus intendentes, sicut prius eis intendentes fuistis & respondentes, antequam terram prædictam Ricardo de Ripariis commiserimus custodiendam.

Et in hujus, &c.

Teste Huberto de Burgo Justiciario nostro, apud Westm. 16 die Aprilis, anno, &c. sexto. A.D. 1222.

Eodem modo scribitur,

Probis hominibus de Ivelcestr.
Probis hominibus de Wilton.
Custodibus Hethæ Reginæ London.
Probis hominibus Cicestr.
Probis hominibus de Rockingeham,
Abbati Malmesbir.
Probis hominibus de Quentun.
Probis hominibus Exon.
Abbati de Waltham.

Et mandatum est Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Comitibus, Baronibus, Militibus, & libere tenentibus de Comitatu Rotelandæ quod in omnibus, quæ ad Comitem pertinent, eis intendentes sint & respondentes sicut prius, &c. ut supra. *Ibidem.*

Mandatum Regis Ricardo de Ripariis super re eadem.

A.D. 1222. An. 6. H. 3. *Ibidem.*

REX Ricardo de Ripariis salutem.

Sciatis quod reddidimus Hugoni Comiti Marchiæ & Isabellæ uxori suæ, matri nostræ, omnes terras & tenementa, quæ habuerunt in Anglia, unà cum Castro de Bercamstede, nomine dotis ipsius I. Reginæ matris nostræ.

Et ideo vobis mandamus quatinus Castrum de Bercamestede, quod vobis commisimus, custodiendum quamdiu nobis placuerit, per vos, si præsentiam vestram illuc exhibere poteritis; aut per aliquem de militibus vestris, de quo bene confidatis tanquam de corpore vestro, prædictum Castrum de Bercamestede libereris Guidoni Peverell, militi dictorum Hugonis Comitis Marchiæ & Isabellæ uxoris suæ, loco eorundem. A.D. 1222.

Alioquin ad dilectum & fidelem nostrum Hubertum de Burgo Justiciarium nostrum, & Concilium nostrum, omni dilatione & occasione postpositis, veniatis in propria persona vestra, audituri ibidem præceptum nostrum de prædicto Castro & pertinentiis suis, liberandis prædicto Guidoni ad opus eorumdem, sicut prædictum est.

Et in hujus, &c.

Teste ut supra, anno regni nostri sexto.

Per eundem & Concilium Domini Regis.

De Treugis inter Leulinum & Willielmum Comitem Marescallum prorogandis.

A.D. 1222. An. 6. H. 3. Pat. 6. H. 3. m. 3.

REX Leulino Principi Norwalliæ, salutem.

Sciatis quod, præsente David Clerico vestro, tractatum habuimus cum concilio nostro de hiis, quæ nobis per eundem David significastis super treugis, captis inter vos & Willielmum Comitem Marescallum, & Reginaldum de Breows. & contentionibus inter vos, & eos subortis. A.D. 1222.

Invenimusque in Concilio nostro, quod necesse est quod treugæ illæ prorogentur usque ad proximum Pascha, anno regni nostri septimo.

A. D. 1222. Hen. 3. Unde volumus, rogamus, mandamus, & firmiter vobis injungimus in fide, qua nobis tenemini, quatinus treugas illas prorogetis usque ad prædictum terminum, & eas ex parte vestra firmiter teneatis, versus prædictos Comitem Marescallum, & Reginaldum, & alios in forma, qua treugæ illæ captæ fuerunt, apud Salopesbiriam, coram nobis, & Domino Pandulpho Norwicensi Electo, tunc Legato.

Mittimus autem ad vos dilectos nobis Abbates de Salopesbiria & de Haxeham, mandantes quod coram eis faciatis securitatem de treugis prædictis, usque ad prædictum terminum tenendis sicut fecerunt Comes Marescallus & Reginaldus de Braosa, qui eas, ex parte sua fideliter tenendas, in præsentia nostra affidaverunt. A. D. 1222. Hen. 3.

Interim igitur provideatis diem & locum, competentem ad interceptiones treugarum emendandas; & diem & locum illum nobis tam tempestive faciatis intimari, ut nos vel in propria persona interceptionibus illis emendandis possimus interesse, vel tales ex parte nostra mittamus, qui ad emendandum interceptiones sciant, & possint sufficere.

Teste Huberto de Burgo, Justiciario nostro, apud Westm. 30 die Aprilis, anno, &c. sexto.

Bulla de Guardis & Escheatis ad manus Regis revocandis.

A. D. 1222. An. 6. H. 3. Ex Orig. In Turre London. HOnorius Episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri Wintoniensi Episcopo, & dilectis filiis nobilibusque viris Huberto de Burgo Justiciario, R. Comiti Cestriæ, Willielmo Briguere, ac aliis consiliariis charissimi in Christo filii nostri Henrici Regis Anglorum illustris, salutem & apostolicam benedictionem.

Cum charissimus in Christo filius noster Henricus, Rex Anglorum illustris, crucesignatus & orphanus, sub speciali sedis Apostolicæ protectione consistat, indignum est penitus & absurdum, nobisque posset non immerito imputari, si eum, qui propter ætatis defectum se defendere nequit fraudari suis juribus patiemur.

A. D. 1222. Cum igitur, sicut ex parte ipsius nostris est auribus intimatum, Guardæ & Escheatæ, pertinentes ad Regem, detineantur a pluribus occupatæ, qui eas, Domino invito, contrectant; universitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatinus ipsas ad manus Regis ejusdem revocare curetis, contradictores potestate vobis traditâ, sublato appellationis obstaculo, compescendo; nullius literis obstantibus a sede Apostolica impetratis; cum non sit verisimile nos, in Regis præjudicium, aliquas litteras de certa scientia concessisse.

Dat. Lateran. 3 Kal. Maii, Pontificatûs nostri anno quinto.

Bulla de pace reformanda, necnon perturbatoribus Regni compescendis.

A. D. 1222. An. 6. H. 3. Ex Orig. HOnorius Episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus Archiepiscopo Eboracensi, & suffraganeis ejus salutem & Apostolicam benedictionem.

Etsi appetenda sit pax suæ dulcedinis ratione in qua cultores ejus suaviter delectantur, ex eo tamen diligentius debet quæri, & habita carius custodiri quò, eadem neglecta, contraria pacis, obrepens discordia, non solum corporibus, sed etiam animabus amaritudines ingerit & dolores; sicut plus quam exprimi valeat à multis multotiens est expertum.

A. D. 1222. Unde cum, sicut audivimus & dolemus, gravis guerra in Regno Angliæ incipiat pullulare, quæ nisi fuerit repressa celeriter in totius Regni poterit excrescere detrimentum: ne sero medicina paretur, si per moras convaluerit longiores, fraternitatem vestram monemus & hortamur attentè, per Apostolica vobis scripta firmiter præcipiendo, mandantes quatinus singuli, tamquam propriam causam agentes, ad præcidendam guerrarum materiam, & pacis fœdera reformanda omne studium & diligentiam impendatis.

Et

A. D. 1222. Hen. 3. Et cum aliena sint compescendi virtute, qui suo sunt vitio inquieti turbatores pacis, spirituali & temporali districtione compescere studeatis; ita quod, vel inviti, dediscant communi quieti tàm improbè reluctari; & populus sedeat in pulcritudine pacis, & requie opulenta. A. D. 1222. Hen. 3.

Dat. Laterani tertio Kal. Maii, Pontificatus nostri anno quinto.

Communita sigilla pendente a filo canabeo.

De petitione Raynerii Cardinalis pro pensione.

A. D. 1222. An. 6. H. 3. *In Bundela Literarum, &c. An. 6. H. 3. in Turre Lond.*

MAgnifico & sublimi Principi amico karissimo Domino Henrico Dei gratia Regi Anglorum illustri, Raynerius miseratione divina, sanctæ Mariæ in Cosmedia Diaconus Cardinalis, salutem & sinceræ dilectionis affectum.

Si regia circumspectio suæ serenitatis inflecteret oculos, ut suorum merita respiceret amicorum, nos forte censeret collato nobis beneficio Regio non indignos.

Si enim sciretis plenius, & retineretis memoriter labores multiplices, anxietates & sollicitudines, quas nos olim pro claræ memoriæ Domino Johanne patre vestro, & vobis, non sine sudore vultûs nostri & vigiliis multis, pertulimus, nullo modo dubitare possemus, quin devotionis nostræ haberetis diligentiam cariorem.

Sane cum in minore dudum constituti officio, notariæ gerentes exercitium, pro negotiis Regiis, frequenter nobis commissis, cum omni studio & diligentia laboravimus die noctuque cum id summa necessitas postularet, quæ se subsequentibus casibus ingerebat; ipse Dominus Rex pater vester, hoc audito a pluribus nunciis suis, (qui, quod viderant, fideliter retulerunt) annuum redditum viginti Marcarum nobis liberaliter contulit; promittens nobis in uberiori beneficio, prout Regiam deceret munificentiam, & recipientis status exigeret, providere.

Cum autem postmodum nos Dominus in gradum provexit altiorem, eodem patre vestro (sicut Domino placuit) sublato a medio, sinceræ devotionis affectum, quem ad ipsum habuimus, ad vos extendimus successive; pro vobis utique (sicut feceramus pro ipso) quotiens expedire vidimus, indefessa laborare sollicitudine non cessantes; sicut Nuncii vestri, qui pro vobis frequenter ad sedem venerunt Apostolicam, vobis potuerunt (si voluerint) plenius declarare. A. D. 12[illegible]

Unde non immerito credimus & speramus, ut & vos, paternis vestigiis inhærentes, dilectionem illam, quam erga nos Dominus Rex pater vester habuerat, habere velitis, & erga nos suæ liberalitatis propositum impleatis.

Veruntamen vehementer cogimur, non sine causa, mirari quod, jam per sex annos, nostrum nobis non fuerit beneficium persolutum.

Quare celsitudinem Regiam affectione, qua possumus, exoramus, quatinus redditus nostros totius temporis præcedentis venerabili patri Domino Pandulpho Norwicensi Episcopo, vel ei quem ipse ad hoc procuratorem nostrum constituerit, facientes (si placet) cum integritate persolvi; nobis in antea, in aliquo uberiori beneficio, (assignando in aliquo certo loco) juxta quod vestræ liberalitatis munificentiam deceat, providere velitis; sciturí pro certo, quod nos vobis omni tempore (quantum cum Deo & honestate nostra poterimus) de bono in melius cupimus & disponimus totis viribus complacere.

Littera Duvenaldo Tomundiæ Regi, de Terra a Rege tenenda.

A. D. 1222. An. 6. H. 3. Pat. 6. H. 3. m. 3.

REX Duvenaldo Regi Tismund. salutem.

Concessimus vobis terram Tismund, quam prius tenuistis per firmam centum & triginta Marcarum, tenendam de nobis quamdiù nobis bene & fideliter servieritis, usque ad ætatem nostram, per firmam centum librarum per annum, & per finem ducentarum Marcarum, quem inde fecistis cum venerabili A. D. 1222.

A. D. 1222. Hen. 3. rabili patre Henrico Dublinensi Archiepiscopo, & Justiciario nostro Hiberniæ, sicut ipse nobis significavit.

In cujus rei testimonium, &c.

Teste Huberto, &c. apud Turrim London. 18 die Julii, anno regni nostri sexto, per eundem. A. D. 1222. Hen. 3.

Conductus pro Rege Scotorum.

A. D. 1222. An. 6. H. 3. Pat. 6. H. 3. m. 4.

Alexander Rex Scotorum habet litteras de conductu, sine termino, in peregre proficiscendo versus Cantuar. & in veniendo ad Dominum Regem ad loquendum cum eo, & in morando, & in redeundo. A. D. 1222.

Teste Huberto, &c.

Apud Turrim London. 12 die Aug. anno sexto, per eundem.

Littera Comiti Marchiæ, de concordia inter ipsum & Regem firmanda.

A. D. 1222. An. 6. H. 3. Claus. 6. H. 3. m. 4. d.

REX Comiti Marchiæ & Engolism. salutem.

Uberes strenuitati vestræ referimus gratiarum actiones de hiis quæ nobis significastis per litteras vestras, & per fidelem nostrum B. de Podio; qui litteras vestras nobis detulit.

Nos autem, audito beneplacito vestro & cognita circa nos affectione vestra, quod, sicuti fecistis nobis proponi, desideratis & affectatis nobis veraciter & fideliter uniri, & obsequio nostro adhærere, ac constanter insistere, gavisi sumus non modicum; obsequium vestrum benivolentia non minus ex parte nostra affectantes, quàm vos affectetis nostræ devotioni & voluntati esse submissos.

Quod quidem descensuri eratis versus partes Sancti Machuti, occurrendo venerabili patri Petro Wintoniensi Episcopo, & fideli nostro nobili viro Ranulpho Comiti Cestr. & Lincoln. quos vobis debuimus in occursum transmittere, grates vobis impendimus multiplices.

Set, quoniam idem Comes, in adventu prædicti B. sicut vobis plenius ostendet, in remotioribus partibus agebat, ubi tunc extitit cum equis & armis, & pluribus Comitum, Baronum & Magnatum nostrorum cum eo in partibus Walliæ, pro quibusdam inimicis suis, qui se paulisper erexerant contra eum, ut dicebatur, non potuit ita festinanter ad mandatum nostrum vobis occurrere, ut sic ad præsens vobis obviam incederet, missuri sumus, in proximo, ad vos ipsum venerabilem patrem Petrum Wintoniensem Episcopum, & alios de Magnatibus nostris cum eo tot & tales qui secure & salvo ad nos vos conducent, ad faciendum nobis quod de jure facere debebitis. A. D. 1222.

Præmittemus etiam ad vos dilectum & fidelem nostrum Philippum de Albiniaco, qui vos salvo ducet usque in Insulas de Gernes. & faciet vos ibi honorifice suscipi.

Per quem vobis transmittimus litteras nostras de conductu, & litteras venerabilium patrum Domini Cantuariensis Archiepiscopi, Londonensis, Wintoniensis, Saresbiriensis & Cicestriensis Episcoporum, & quorundam aliorum fidelium nostrorum Comitum & Baronum: Rogantes dilectionem vestram attentiùs quatinus ad Insulas illas de Gernes. venire velitis; ubi, sicut prædiximus, in occursum vestrum habebitis prædictum Dominum Wintoniensem, & alios Nobiles & Magnates, qui vos honeste suscipient, & salvo & secure ad nos conducent.

Si vero ad Insulas illas non sedeat vobis venire (quod erit nobis ingratum) tunc, si placet, expectare velitis in partibus Sancti Machuti, donec ad vos venerint prædictus Dominus Wintoniensis, & alii, qui vos in conductum suscipient; ut cum illis ad præsentiam nostram accedatis, nobiscum, sicut desideramus, locuturi, & facturi nobis quod de jure facere debebitis.

Speramus enim per Dei gratiam, & certi sumus quod cum fuerimus adinvicem locuti, ita, cum honore nostro & vestro, procurabitur quod dilectio vera, & fidei firmitas, ac constantia inter nos firmabitur, & erimus cum jocunditate & gaudio, in sincera dilectione uniti; ut sic, fortiores effecti, fortiùs resistamus, hiis qui nos

A.D. 1222. Hen. 3. nos infestare molirentur, si essemus abinvicem, quod Deus avertat, discordia sejuncti.

Teste Huberto de Burgo, Justiciario nostro, apud Havering 27 die Augusti. *Per eundem.* A.D. 1222. An. 7. H.

De sententia contra Comitem Marchiæ in suspenso tenenda.

A.D. 1222. An. 7. H. 3. Pat. 7. H. 3. m. 7. d.

REX venerabilibus in Christo patribus Hantonensi & Lemovicensi Episcopis, & Decano Burdegaliæ salutem.

Mittimus ad Comitem Marchiæ dilectos & fideles nostros Abbatem de Boxle, & Philippum de Albiniaco tractaturos cum eo de pace & dilectione, inter nos, & ipsum, reformandis; quibus injunximus quod, si de devotione ipsius erga nos spem bonam concipiant, terminum ei constituant, videlicet, ad festum sancti Johannis Baptistæ, vel ad festum beati Petri ad vincula, sicut expedire viderint; infra quem faciat nobis quod facere debebit:

Jurisdictione vobis, a Domino Papa commissa, in suo robore manente, videlicet, quod, si infra terminum illum nos sibi non pacificaverit, extunc procedatur ea sententia, quam in ipsum, juxta mandatum apostolicum, a festo Sancti Andreæ terre tenemini.

Si sic igitur actum fuerit cum eo per eosdem, dictam velitis sententiam in suspenso tenere usq; ad alterum terminorum, quem sibi duxerint dicti fideles nostri, sub spe pacis reformandæ, concedendum.

Si tamen sufficientem cautionem non praestiterit, fidejussoriam, videlicet, & juratoriam, & per cartam, & modis aliis, quibus expedire videritis, quod se vestræ jurisdictioni subjiciet absque impedimento, eadem sententia, si necesse fuerit, modo prædicto percellendus.

De quo quidem discretio vestra sic disponere velit, unà cum consilio fidelium nostrorum predictorum, ut merito nobis obnoxiores effecti ad crebras teneamur gratiarum actiones.

Teste Huberto de Burgo, Justiciario nostro, apud Westm. 9 die Novembris, anno 7.

Per Eundem & Consilium Domini Regis.

Littera Comiti Marchiæ de pace reformanda.

A.D. 1222. An. 7. H. 3. Pat. 7. H. 3. m. 7. d.

REX Hugoni Comiti Marchiæ & Ingolismi salutem.

Mittimus ad partes vestras dilectos & fideles nostros Abbatem de Boxle, & Philippum de Albiniaco, ad tractandum vobiscum de pace & dilectione inter nos & vos reformanda, quod plurimum ex parte nostra affectamus.

Rogantes discretionem vestram attentius quatenus, nullam quærentes ex parte vestra occasionem vel cavillationem, quo minus inter nos, & vos pax plena reformetur & dilectio, ipsis Nunciis nostris fidem habeatis super hiis, quæ vobis dixerint, ex parte nostra, ad amorem & pacem inter nos, & vos formandam.

Certissimi quod per nos & Consilium nostrum non stabit, dum vos velitis, quin plena pax firma & dilectio firmetur & perseveret.

T. Huberto, &c. apud Westm. 9 die Novembris, anno 7.

A.D. 1222. A.D. 1222. An. 7. H. 3. Ibidem.

Mandatum est Dominæ Reginæ id quod scriptum est prædicto Comiti Marchiæ; & mandatum est similiter in eisdem litteris, Dominæ Reginæ missis.

Quod, sicut Dominus Rex de pietate sua confidit, ut eo libentius huic operi velit operam impendere, quo ipsa scit, si fuerint unanimes, ipsum posse virilius agendis Domini Regis intendere, ipsam Reginam duxit, in uberibus piæ matris, affectuosissime exorandam, quatinus ipsum Comitem, Dominum suum, ad pacem & amorem inter eos reformandam sollicite inducat, & ad hoc pleno affectu laboret, fidem habens hiis, quæ Nuncii Domini Regis memorati ei dixerint, ex parte Domini Regis, de pace & dilectione inter Dominum Regem, & dictum Comitem formanda.

Teste ut supra per eosdem.

A. D. 1223. Hen. 3. A. D. 1223. Hen. 3.

De salvo Conductu pro Leulino Principe Nowalliæ.

A. D. 1223. An. 7. H. 3. Pat. 7. H. 3. m. 4. d.

REX omnibus Ballivis & fidelibus suis, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem. Sciatis nos suscepisse in salvum conductum nostrum dilectum & fidelem nostrum Lewlinum Principem Norwalliæ, & suos quos secum adducet, in veniendo ad nos apud Wigorn. a die Lunæ, proximo post instans festum sancti Johannis Baptistæ, anno, &c. 7. in octo dies, & ibi morando, & inde redeundo.

Duret autem conductus iste ab hoc termino, videlicet, a die Lunæ, proximo post octavas Sancti Johannis Baptistæ, usque in 15 dies.

Et si federit Leulino, & amicis suis, A. D. 1220. cum Wigorn. venerit, quod conductus ille elongetur, de voluntate ipsius Leulini, & amicorum suorum, & consilio fidelium nostrorum tunc elongabitur, si necesse fuerit.

In cujus, &c.

Teste Huberto de Burgo, Justiciario nostro, apud Wudestok. 22 die Junii, Anno eodem.

Per eundem & consilium Domini Regis.

Bulla de Insolentia Templorum reprimenda.

A. D. 1223. An. 7. H. 3. Ex Orig.

HOnorius Episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis, de Gratia Dei, & sancti Leonardi de Calmis, & de Rupella Abbatibus, Xantonensis Diocesis, salutem, & apostolicam benedictionem.

Carissimus in Christo filius noster Henricus, Rex Anglorum illustris, suâ nobis petitione monstravit quod, cum claræ memoriæ Henricus Avus, & Ricardus patruus ejus Reges Angliæ, in villâ suâ de Rupellâ fratribus Militiæ Templi Xantonensis Diocesis, quasdam domos piâ liberalitate donârint, illi factâ sibi gratia perperam abutentes, quascumque domos, sive possessiones, aut homines possunt circumquaque infra proprietatem regiam, apprehendere, sibi ea, in præjudicium ejus, usurpant; & statim imponentes signa sua taliter usurpatis, non permittunt exinde Regi debita & consueta servitia provenire.

Adhæc, cum de antiqua ipsius villæ consuetudine sit hactenus observatum, ut quicunq; advena, sine Domino, per annum & diem ibi moratur statim efficiatur homo Regis, iidem Templarii, se, super hoc, Regi prædicto indebitè opponentes, contra hujusmodi consuetudinem, multos sibi usurpare præsumunt; ac Balivos & fideles regios coram certis judicibus, quos, in terra inimicorum Regis, auctoritate nostra se habere proponunt, trahunt frequenter in causam; aliàs ipsos, immo Regem, occasione hujusmodi, multipliciter molestando. A. D. 1223.

Nolentes igitur eidem in suo jure deesse, cui potius, ex pluribus causis, favorabiliter adesse tenemur, discretioni vestræ per apostolica scripta mandamus, quatinus, inquisita super hiis, & cognita veritate, causam, si de partium voluntate processerit, concordia vel judicio terminetis, alioquin, quæ inveneritis sub sigillis vestris nobis fideliter rescribatis, ut procedamus exinde prout secundum Deum viderimus procedendum.

Testes autem qui fuerint nominati, si se gratia, odio, vel timore subtraxerint, per censuram ecclesiasticam, cessante appellatione, cogatis veritati testimonium perhibere.

Quod, si non omnes hiis exequendis potueritis interesse, duo vestrûm ea nichilominus exequantur.

Dat. Laterani ix Kal. Julii. Pontificatûs nostri anno sexto.

Plumbeo sigillo, penden. a filo. Canabeo.

Bulla

Bulla minatoria, de Dote & Castris per Comitem Marchiæ Regi reddendis.

A. D. 1223. An. 7. H. 3. Ex Orig. in Turre Lond.

HOnorius Episcopus, servus servorum Dei, Dilecto filio Nobili viro Hugoni de Lezinіaco, Comiti Marchiæ, & Isabellæ uxori ejus, Pictavensis Diocesis, salutem & apostolicam benedictionem.

Intelleximus ex relatione venerabilis fratris nostri Pandulphi, Episcopi Norwicensis, quod, tempore treugæ initæ, inter charissimum in Christo filium nostrum Henricum Regem Anglorum illustrem, ex parte unâ, & vos ex altera, mediante prædicto Episcopo nunc electo, vos, juxta intentionem Episcopi memorati, pro vobis & complicibus vestris, mandatis nostris stare jurastis super his, pro quibus in personas vestras, & fautorum vestrorum, ac complicum excommunicationis, & in terras vestras & ipsorum interdicti fuerant, per venerabiles fratres nostros, Xantonensem & Lemovicensem Episcopos, & dilectum filium Decanum Burdegalen. sententiæ auctoritate apostolicâ promulgatæ.

Pro eo videlicet, quod dotem sororis ejusdem tu fili Comes, ea rejectâ, reddere contempnebas; & quia Castrum de Campniaco, quo tu filia, priusquam invicem copularemini, spoliares Regem & fideles ipsius, detinebatis indebite occupatum; &, post inhibitionem nostram ne Regem infestares eundem, Castrum suum Merpisii, tu Comes obsederas & occupaveras violenter.

Verum, quia pati nec volumus, nec debemus ut mandata nostra vel per alienam eludantur astutiam, vel per proterviam contempnantur, nec vos decet abuti gratiâ in relaxatione prædictarum sententiarum vobis exhibita, cum potius expediat ut vos nostris & Regis ejusdem beneplacitis coaptetis, nobilitatem vestram monemus attentè per Apostolica vobis scripta, sub debito præstiti juramenti, præcipiendo mandantes, quatenus, infra festum Sancti Andreæ futurum proximo, dotem & Castra prædicta cum fructibus inde perceptis, & aliis;

Necnon & Castrum Merpisii præfato Regi, vel cui mandaverit ipse, sublato cujuslibet difficultatis & appellationis objecto, reddatis; de dampnis & injuriis irrogatis sibi & ejus fidelibus, nihilominus satisfacientes eidem.

Alioquin prædictis Episcopis & Decano nostris damus literis firmiter in præceptis, ut, vos & complices vestros, & vestras & ipsorum terras in pristinas sententias reducentes, ex tunc vos excommunicatos denuncient & perjuros; & sententias ipsas, pulsatis campanis, & accensis candelis, singulis diebus Dominicis & festivis publicari solempniter faciant, & usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari.

Prælatos, quoque ac Clericos, si qui, vobis in hac parte faventes, sententias non servaverint memoratas, ad præsentiam nostram cum suis testimonialibus literis suspensos venire compellant.

Nos quoque contra vos severius spiritualiter & temporaliter procedemus.

Dat. Laterani 7. Kalend. Julii Pontificatus nostri anno sexto.

De Archiepiscopum Pictaviensem Excommunicatum denuntiando, nisi satisfaciat Regi Anglorum de dampnis & injuriis.

A. D. 1223. An. 7. H. 3. Ex Origin.

HOnorius Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio, nobili viro Willielmo dicto Archiepiscopo Pictavensis diocesis salutem & apostolicam benedictionem.

Carissimus in Christo filius noster, Henricus Rex Anglorum illustris, transmissâ nobis petitione, monstravit quod, cum dilecti filii Talemunden. & Sancti Michaelis de Heremo Abbates, & Decanus Pictaviensis, de nostro speciali mandato in te ac tuos complices & fautores excommunicationis, & in tuam & ipsorum terras interdicti sententias promulgassent, pro eo quod ipsum Regem, cujus homo ligius esse debes, manifestis excessibus multipliciter infestâras, ac etiam easdem sententias incurrisses, eo quod nobili viro Hugoni de Leziniaco dicto Comiti Marchiæ, unà cum fautoribus suis, auctoritate nostra, similibus sententiis

A. D. 1223. Hen. 3. tentiis involuto, contra eundem Regem Dominum tuum, non absque infidelitatis nota, temerè assistebas.

Quia venerabilis frater noster Pandulphus Norwicensis Episcopus, tunc Electus, tempore quo, mediante ipso, treuga fuit inita inter prædictum Regem, & fideles ejus ex parte unâ, & memoratum Hugonem, & complices ejus ex alterâ, prædictæ sententiæ fuerunt ab ipso Episcopo relaxatæ; tu, asserens te de complicibus esse Comitis memorati, tam de specialibus sententiis, quam de generalibus in te latis, pro absoluto te gerens, nullam prorsus satisfactionem ipsi Regi, vel ejus fidelibus impendisti, mandatis, quæ super hoc tibi direximus, obaudiens; quin immo postmodum graves eis injurias diceris irrogasse;

Quocirca nobilitatem tuam iteratò monemus & hortamur attente, per apostolica scripta districte præcipiendo mandantes, quatinus, infra festum sancti Andreæ proximum, sæpedicto Regi, vel cui mandaverit super hiis, pro quibus in te ac terram tuam prædictæ fuerunt sententiæ promulgatæ, sublato cujuslibet difficultatis, & appellationis objectu, satisfacere non omittas; de dampnis, & injuriis postmodum ipsi & ejus fidelibus nichilominus satisfaciendo eidem; A. D. 1223. Hen. 3.

Alioquin prædictis Abbatibus & Decano nostris damus litteris firmiter in præceptis, ut, non obstante absolutione prædictâ, te ac complices tuos, & tuam, & eorum terras denuntient excommunicationis & interdictis sententiis subjacere.

Ac sententias ipsas, pulsatis campanis, & candelis accensis, singulis diebus dominicis, & festivis per ecclesias diocesium, in quibus tu & iidem complices tui fueritis, publicari sollempniter faciant, & usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari.

Prælatos quoque ac clericos, siqui tibi in hac parte faventes sententias non servaverint memoratas, ad præsentiam nostram cum suis testimonialibus litteris suspensos venire compellant.

Dat. Laterani 3. Non. Julii Pontificatûs nostri anno sexto.

Sub filo Canabi.

De gravando Principem Walliæ.

A. D. 1223. An. 7. H. 3. Claus. 7. H. 3. m. 7. d.

REX Vicecomiti Devoniæ salutem.

Præcipimus tibi, firmiter injungentes, quod per omnes portus Maris Ballivæ tuæ districtè prohiberi facias quod nullus, sicut se & sua diligit, victualia aliqua, sive res alias venales ducat in terram Leulini, sive in terram Walensium, sibi adhærentium.

Set omnes cum victualibus, & rebus aliis venalibus, secure veniant in Suwalliam, ad exercitum nostrum in terram, videlicet, nostram de Kaermerdin, & de Kaerdigan, & in terram Comitis W. Marescalli. A. D. 1223.

Teste apud Wigorn. 11. die Julii.

Baronibus Normanniæ quod ad servitium Regis redeant.

A. D. 1223. An. 7. H. 3. Pat. 7. H. 3. m. 4. d.

REX Baronibus, Militibus, & probis hominibus de Normannia, ad quos, &c. salutem.

Rogamus vos quatinus ad fidem & servitium nostrum redeatis, cum jam vobis opportunitas affuerit; scituri pro certo, si ad fidem & servitium nostrum redieritis, reddemus vobis, juxta quod unicuique competit, terras vestras in Anglia, quas amisistis quando Dominus Johannes Rex, pater noster Normanniam amisit. A. D. 1223.

Insuper facturi vobis in hiis & aliis, unde nobis merito grates scietis, & quod vestris servitiis condignum fuerit.

Teste Huberto de Burgo, Justiciario nostro apud Crikelad. 23. die Julii.

De

A.D. 1223. Hen. 3. | A.D. 1223. Hen. 3.

De Conductu pro Nunciis Lewelini.

A.D. 1223. An. 7. H. 3. Pat. 7. H. 3. m. 2.

OStricius Clericus Lewelini, & Helyn, Nuncii Lewelini habent litteras de conductu in redeundo versus partes suas, duraturas a die Martis, in festo Decollationis Sancti Johannis Baptistæ, in 15. dies sequentes.

A.D. 1223.

Teste Huberto de Burgo, Justiciario nostro, apud Westm. 29. die Augusti, anno, &c. 7.

Per Eundem.

Forma litterarum Exercitus Summoniti apud Gloucestr.

A.D. 1223. An. 7. H. 3. Claus. 7. H. 3. m. 2. d.

REX Vicecomiti Norff. & Suff. salutem.

Scias nos audivisse, pro certo, quod Leulinus castrum de Buelt, quod est Reginaldi de Braos, obsedit cum multitudine armatorum;

Et ideo tibi præcipimus quod statim, visis litteris istis, sine omni dilatione, summoneri facias, per totam Ballivam tuam, Archiepiscopos, Abbates, Priores, Comites, Barones, Milites, & omnes alios, qui de nobis tenent in capite per servitium militare:

Quod prædicti Archiepiscopi, Episcopi, Abbates, & Priores, sub omni festinatione, Milites suos ad nos mittant versus partes Gloucestriæ, ad quas in propriâ personâ nostra tendimus, equis & armis bene paratos. A.D. 1223.

Et quod Comites, Barones, Milites, & alii prædicti similiter ad nos veniant, sub omni festinatione, versus partes illas, ita parati equis & armis quod eis grates scire debeamus.

Teste Huberto de Burgo, &c. apud Westm. 12. die Septembris.

Eodem modo scribitur omnibus Vicecomitibus Angliæ, exceptis Comitatibus Staffordiæ, & Salopiæ, Wigorniæ, Gloucestriæ, & Herefordiæ.

Forma qua Barones summoniti fuerunt.

A.D. 1223. An. 7. H. 3. Ibidem.

REX Ricardo de Percy salutem.

Sciatis nos audivisse, pro certo, quod Leulinus Castrum de Buelt, quod est Reginaldi de Braos, obsedit cum multitudine armatorum;

Et ideo vobis mandamus, rogantes quatenus in fide, qua nobis tenemini, sub omni festinatione, versus partes Gloucestriæ, ad quas in propria personâ nostrâ, sine morâ, tendimus, ad nos accedatis, cum gente vestrâ, ita parati equis & armis quod grates vobis scire debeamus. A.D. 1223.

Teste ut supra.

Eodem modo scribitur Comitibus, Baronibus, Militibus, qui tenent de Domino Rege.

Transcripta Cartarum quas Leulinus, & Wallenses fecerunt de satisfactione facienda Domino Regi & suis.

A.D. 1223. An. 7. H. 3. Pat. 7. H. 3. m. 2. d.

OMnibus, ad quos præsens Carta pervenerit, Leuelinus Princeps Norwalliæ salutem.

Noveritis me, tactis sacrosanctis, jurasse quod satisfaciam Domino meo Henrico, illustri Regi Angliæ, & suis, infra terminos rationabiles, quos mihi præfiget Dominus Cantuar. Archiepiscopus, & in loco competenti, de dampnis, eidem Regi & suis illatis per me, & meos, a die captionis Castri de Kinardefl. usque ad diem absolutionis meæ, diem, videlicet, Sabbati in crastino octavarum Sancti Michaelis, anno Regni ipsius Regis septimo. A.D. 1223.

A.D. 1223. Hen. 3. In cujus rei teſtimonium huic Cartæ ſigillum meum appoſui,

Hiis Teſtibus,

Domino Stephano Cantuar. Archiepiſcopo,
Domino Petro Wintonienſi,
Domino H. Hereford,
Domino R. de Sancto Aſaph, Epiſcopis.

H. de Burgo Juſticiario Angliæ,
Ranulpho Comite Ceſtr. & Lincoln.
Willielmo Comite Sarr.
Willielmo Comite Warenn.
Willielmo Comite de Ferrariis,
Roberto filio Walteri,
Petro filio Hereberti,
Willielmo de Albiniaco,
Johanne de Monemue,
Hugone de Mortuo Mari,
Waltero de Clifford,
Johanne filio Alani,
Rogero de Clifford,
Willielmo de Stutevill.
Philippo de Albiniaco,
Ricardo de River,
Radulpho de Trublevill. & aliis.

Omnibus ad quos præſens Carta pervenerit Mereduc. filius Roberti ſalutem.

Sciatis nos manucepiſſe, &, tactis ſacroſanctis, juraſſe, ad preces Leulini Principis Norwalliæ, quod, niſi ſatisfecerit ſecundum judicium Eccleſiæ, Domino Henrico Regi Angliæ, & ſuis, de dampnis, eis illatis per ipſos Leulinum, & ſuos, a die captionis Kinardeſl. uſque ad diem abſolutionis ipſius Lewlini, ſcilicet uſque ad diem Sabbati, proximam poſt Octabas Sancti Michaelis, anno Regni ipſius Domini Regis ſeptimo,

Ego eis inde ſatisfaciam ad terminos rationabiles, quos mihi præfiget Dominus Cantuar. Archiepiſcopus; ad quod faciend. me, & chriſtianitatem meam obligavi. A.D. 1223. Hen. 3.

Et in hujus rei teſtimonium, &c.

Teſtibus prædictis.

Eodem modo fecerunt Cartas ſuas Mailgon. filius Reſ. & Rob. filius Maddoc. Reſ. Crek. Maddoc. filius Griffin. de Bromfeld, Elyſſe filius Maddoc. ſet nondum receperat Dominus Rex, prædicta die Dominica, Cartas Reſ. Crek. Maddoc. fil. Griffin. & Elyſſe.

Omnibus ad quos præſens Carta pervenerit Mereduc. filius Rob. Rob. filius Maddoc. Mailgan. filius Reſ. ſalutem.

Sciatis nos manucepiſſe pro Maddoc. filio Griffini de Bromfeld. & Elyſſe filio Maddoc. quod idem ſacramentum, & eandem obligationem facient, infra terminum quem Dominus Cantuarienſis Archiepiſcopus eis præfiget, quatinus nos fecimus, per litteras noſtras patentes, de ſatisfaciendo Domino Henrico Regi Angliæ, & ſuis, de dampnis, eis illatis per Leulinum & ſuos, a die captionis Caſtri de Kinardeſl. uſque ad diem abſolutionis ipſius Leulini, videlicet, uſque ad diem Sabbati, proximam poſt Octabas Sancti Michaelis, anno Regni ipſius Henrici Regis ſeptimo, niſi præfatus Leulinus inde ſatisfecerit.

Teſtibus prædictis.

Eodem modo fecit Cartam ſuam per ſe Reſus Crek. quam Cartam, ſimul cum Carta ejuſdem de proxima ſupradicta obligatione, recepturus erat Decanus Hereford, Domino Regi reddendas.

Principi Walliæ, de obſidibus.

A.D. 1223. An. 8. H. 3. Clauſ. 8. H. 3. m. 18.

REX Leulino Principi Nowalliæ ſalutem.

Mandamus vobis quod, ad diem vobis ſtatutum, coram Domino Cantuarienſi Archiepiſcopo, ad reſtitutiones faciendas de dampnis, nobis & noſtris per vos & veſtros illatis, videlicet, in craſtino purificationis beatæ Mariæ, habeatis coram nobis omnes obſides, quos cepiſtis de hominibus noſtris de Suwallia, quando recepiſtis cuſtodiam, poſt pacem, tactam inter nos, & Barones noſtros, de Caſtris noſtris de Kaerdigan. & de Kaermerdin. A.D. 1223.

Teſte Huberto de Burgo, Juſticiario noſtro, apud Weſtmonaſterium octavo die Novembris, anno Regni noſtri octavo.

Litteræ

Litteræ Papæ de statu Regni.

A. D. 1223. An. 8. H. 3. Claus. 8. H. 3. m. 15. d.

DOmino Papæ salutem.

De beneficiis immensæ pietatis vestræ multimodis, quibus suffragantibus de nubilo redicimur in serenum supra Regna constituti, quæ merito vestra sunt, set & ex hoc maxime, quod, transmissis in Angliam sanctitatis vestræ litteris, liberam nos administrationem Castrorum & rerum nostrarum habere voluistis, paternitati vestræ, quas & quales possumus, ad effusas surgimus gratiarum actiones, quæ de nobis & statu Regni nostri semper sollicita est, pro certo referentes quod, postquam de pace, nobis & terræ nostræ reddita, gavisi sumus, nunquam majorem spem concepimus de prosperitate & melioratione status nostri & Regni nostri; quem venerabilis & dilectus nobis in Christo pater Cantuariensis Archiepiscopus, unà cum Dunelmensi Episcopo Cancellario nostro, & Coepiscopis suis, & cæteris Angliæ Prælatis (adhibita circa nos & agenda nostra vigilanti cura) assistente semper lateri nostro potenter & patenter in omni fidelitate dilectissimo nobis Huberto de Burgo, Justiciario nostro, cum cæteris fidelibus nostris, quos inferiùs nominabimus, prosperum efficit & tranquillum.

Set, cum non dormiat ille, qui pacifica semper corda turbare nititur, si qua, ex parte quorundam ex Magnatibus nostris, simulantium se velle negotia nostra promovere, sicut vobis poterunt, si placet, præsentium bajuli plenius enarrare, vobis fortè suggesta fuerint, nimis audacter, hiis contraria, inania & fide minus digna reputare velitis; quoniam, cum multorum diversa sit plerumque voluntas, non omnibus omnia, quæ circa nos versantur sunt accepta.

Si quid autem contradictionis emersum fuerit, quod absit, in Regno nostro facile sedare poterimus, propitiante Domino, ex memorati Domini Cantuariensis Archiepiscopi, Coepiscoporumque ejus, necnon Justiciarii nostri, & aliorum nobis assistentium consilio & auxilio.

Petimus igitur a sanctitate vestra quatinus Nuncios nostros, videlicet dilectos & fideles nostros, Magistrum Stephanum de Lucy, & G. de Craucumb. qui vos plenius instruere poterunt de statu nostro & Regni nostri, benigne audiatis, & negotia nostra, quæ ipsi vobis exponent, expedire velitis, diligentiam Domini Cantuariensis & Coepiscoporum ejus, agendis nostris expediendis appositam, propenius habentes commendatam, dantes eis in mandatis ut nobis assistant, rebellesque nobis adversantes per censuram ecclesiasticam, appellatione remotâ, compescant.

Scribere etiam velitis Huberto de Burgo Justiciario nostro, & W. Comiti Saresb. W. Comiti Marescallo, Comiti Warenn. Comiti de Ferrar. Comiti W. de Maundevill. Comiti H. le Bigod, Comiti H. de Warrewic. Comiti Hereford. Comiti Arundell. Roberto filio Walteri, Roberto de Ros, Galfrido de Sap. W. de Bello Campo. W. de Albiniaco, Waltero de Clifford, Rogero de Cliff, Thomæ de Muleton. H. de Vincin. firmiter injungentes, ut agenda nostra solita diligentiâ promoveant, & nobis semper viriliter assistant; quos etiam de inceptis diligentiæ & fidelitatis suæ laudabilibus commendare velitis.

Scribere etiam velitis certis personis, a Nunciis nostris vobis nominandis, quod, si quid in animo conceperint contra nos, vel Justiciarium nostrum, vel alios de nostris, qui nobis assistunt, a proposito tali resiliant, & nobis firmiter adhæreant, alioquin juxta providentiam vestram compescantur.

Ut autem hiis, quæ vobis scribimus, major fides adhibeatur, paternitati vestræ notum facimus, quod litteræ præsentes a voluntate & præcepto nostro emanarunt, & in præsentia nostra confectæ & sigillatæ fuerunt.

Plura autem posuimus in ore dictorum Nunciorum, vobis exponenda, quæ, si placet, solita benignitate velitis exaudire, quæ quidem, propter viarum pericula, scripto noluimus commendare.

Teste meipso apud London. decimo nono die Decembris, coram Huberto de Burgo Justiciario, & Bathon. & Satr. Episcopis.

Ejusmedi

A. D. 1223. Hen. 3.

Ejusmodi Littera Domino Gualoni.

A. D. 1223. An. 8. H. 3. Ibidem.

DOmino Gualoni salutem.

De multiplici & solito suffragio vestro, quo de nubilo reducimur in serenum, in multis promoti, quas & quales possumus vobis effundimus gratiarum actiones, dilectioni vestræ pro certo referentes quod, postquam de pace, nobis & terræ nostræ reddita, gavisi sumus, nunquam majorem spem concepimus de tranquilitate & melioratione status nostri & Regni nostri, quem venerabilis & dilectus nobis in Christo pater Cantuariensis Archiepiscopus, unà cum Dunolmensi Episcopo & Cancellario nostro & Coepiscopis suis, & cæteris Angliæ Prælatis; assistenteute semper lateri nostro potenter & patenter in omni fidelitate Huberto de Burgo Justiciario nostro cum cæteris fidelibus nostris, prosperum effecit & tranquillum.

Set, cum non dormiat ille, qui pacifica semper corda turbare nititur, supplicavimus Domino Papæ ut, si quid, ex parte quorundam Magnatum nostrûm, simulantium se velle negotia nostra promovere, sicut præsentium bajuli sibi poterunt & vobis, si placet, plenius enarrare, auribus Domini Papæ suggesta fuerint hiis contraria, inania & fide minus digna velit reputare; quoniam cum multorum diversa sit voluntas, non omnibus omnia, quæ circa nos geruntur, sunt accepta.

Si quid autem contradictionis emersum fuerit, quod absit, in Regno nostro, facile sedare poterimus, propitiante Domino, ex memorati Domini Cantuar. Archiepiscopi, Coepiscoporumque ejus, necnon Justiciarii nostri, & aliorum fidelium nostrorum, consilio & auxilio. A. D. 1223.

Petimus igitur a dilectione vestra ut Nuncios nostros, videlicet dilectos & fideles nostros Magistrum Stephanum de Lucy, & G. de Crancumb. qui vos plenius instruere poterunt de statu nostro & Regni nostri, benigne audire, &, in conspectu Domini Papæ, solita pro nobis facta intercessione, reddere velitis expeditos; efficientes, si placet, quod diligentiam Domini Cantuariensis, & Coepiscoporum ejus, Justiciarii etiam, & fidelium nostrorum, specialius nobis assistentium, quos vobis expressius nominabunt præsentes Nuncii, circa nos appositam ut prædiximus, habeat Dominus Papa commendatam; & scribat illis ut spirituali gladio rebelles nobis, appellatione remota, compescant, illis ut, secundum vires temporales; nobis fideliter & potenter obsequendo, laudabilibus inceptis suis firmiter insistant.

Scribi etiam impetretis a Domino Papa certis Personis, a Nunciis nostris vobis nominandis, quod, si quid in animo conceperint contra nos, vel Justiciarium nostrum, vel alios de nostris, qui nobis assistunt, a proposito tali resiliant, & nobis firmiter adhæreant, alioquin juxta providentiam Domini Papæ & vestram compescantur.

Ut autem hiis, quæ vobis scribimus, major fides adhibeatur, paternitati vestræ notum facimus quod tàm præsentes litteræ, quàm aliæ litteræ nostræ, Domino Papæ directæ, a conscientia & præcepto nostro emanarunt, & in præsentia nostrâ contectæ & sigillatæ fuerunt.

Teste ut supra coram eisdem.

Littera quorundam Magnatum Honorio Papæ, ne proditores in partibus ejusdem Papæ remanentes, in Regnum Angliæ revertantur.

A. D. 1223. An. 8. H. 3. Ex Orig. In Turre Londin.

SAnctissimo Patri ac Domino Honorio, Dei gratia summo Pontifici, devoti sui Hubertus de Burgo Justiciarius Angliæ, R. Comes Cestriæ, Falcasius de Breaute, Philippus de Aubigny Willielmus de Cantilupo, Galfridus de Nevill, orian. de Insula, Engelardus de Cigogny, Hugo de Nivona, fideles Domini Regis Angliæ, seipsos ad oscula pedum beatorum.

Paternitati vestræ quascunque possumus gratiarum referimus actiones, eo quod, circa devotissimum vestrum, Dominum nostrum Henricum Regem Anglorum illustrem, tam per vestram, quam per Domini Pandulphi Norwicensis Electi, Legati vestri, sollicitudinem, manum invictam & curam vigilantem, in omnium suorum promotione bonorum, dignatur vestra sanctitas exercere, universa A. D. 1223.

A. D. 1223. Hen. 3. versa ejusdem Domini nostri negotia, plusquam possimus dicere, laudabiliter promovendo.

Verum cum, juxta verbum sapientis, non sit major virtus quærere, quam parta tueri, dominationem vestram non desinimus pia sollicitare instantia, ut, considerantes infinitas angustias & labores graves quas vestra sanctitas, sibi non parcens ut nobis posset proficere, per se ac suos, in defensione Domini nostri & totius Regni, non recusavit nec timuit sustinere, incrementum adeo boni nominis, & cum tanta difficultate exculti conservetis ab inimici hominis conculcatione maligna; ne perdatur per aliquorum nequitiam id, quod, per tantam providentiam, vestri gratia, in Domino nostro condidistis ac nobis.

Sicut enim ex quorundam provida significatione didicimus, quidam, persuasionibus suis sanctitatem vestram circumvenire intenti illos, qui pro suæ immensitate malitiæ, & sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ contemptu, ac læsæ Majestatis Regiæ vitio, & totius Regni turbatione, per vestram, & Apostolicæ sedis deliberationem a toto Regno sententialiter sunt exclusi, ad Regnum revocare, & in ipso promovere nituntur; ac etiam super ipsum Dominum Regem & Regnum, potestatem suam & Dominium ampliare.

Cumque nulli sit dubium, quin universa Domini Regis & Regni detrimenta valeant pullulare, si tales scismaticos & perversos ad Regnum, quod absit, revocari; aut ipsos, aut fautores ipsorum in Regno promoveri, vel exaltari contingat; paternitatem vestram exoramus attentius ut, cum Dominum Regem ac Regnum tanto diligentiùs vos oporteat conservare, quanto specialius vestræ sumus dominationi subjecti, placeat sanctitati vestræ prodictis scismaticis taliter claudere viam reversionis ad Regnum, ne de cætero nos præsumat quisquam super hoc infestare; nec liceat illis aut eorum fautoribus nos, qui pro fidelitate Domini nostri & vestra, ac sedis Apostolicæ devotione, parati sumus & fuimus qualibet incurrere detrimenta, ad effusionem nostri sanguinis, & turbationem quietis & pacis nostræ ulterius provocare. A. D. 1223. Hen. 3.

Ut autem super hoc sanctitati vestræ nostra intentio penitus declaretur, pro certo teneat vestra paternitas, quod in nullius necessitatis articulo a devotione sedis Apostolicæ, & fidelitate Regia aliquatinus recedamus.

Unde ut in his firmi & stabiles persistamus, præcavere volentes cuilibet eventui sive facto, per quod possit nostro proposito præjudicium generari, nullatenus volumus, vel permittemus aliqua ratione ut hii (qui in partibus vestris malorum omnium initium extiterunt, qui sacrosanctam Romanam Ecclesiam contempnentes, Domini nostri majestatem nitentes honore Regio spoliare, & gloriantes se causam dedisse mortis claræ memoriæ Johanni Regi Angliæ, Domini nostri filii sui, ac nostrorum omnium fidelium ejus sanguinem sitiebant) ad Regnum aliquatinus revertantur, vel ipsi, vel aliqui, qui eis consensum præstiterant aut favorem, Regno præficiantur; aut ulterius promoveantur in ipso.

Non enim decet ut aliqui super Domini Regis & nostra capita dominentur, de quibus constet nos mortali fuisse odio persecutos.

Paternitas igitur vestra circa ista consideret, & attendat ea quæ honori suo expediant, & ad Domini Regis & Regni pertineant tranquilitatem & pacem.

De pace & securitate datis Mercatoribus Franciæ.

A. D. 1224. An. 8. H. 3. Pat. 8. H. 3. m. 9.

HEnricus Dei gratia Rex Angliæ, &c. omnibus fidelibus & Ballivis suis, præsentes litteras inspecturis, salutem.

Sciatis quod dedimus & concessimus pacem & securitatem omnibus Mercatoribus de potestate Regis Franciæ venturis, & moraturis, & recessuris per posse nostrum, & mercandisis ipsorum, a Pascha, proximo post obitum Philippi Regis Francorum, usque in quindecim dies, a festo sancti Johannis Baptistæ proximo sequente; faciendo inde rectas & debitas consuetudines. A. D. 1224.

In cujus rei testimonium has litteras nostras patentes eis fieri fecimus.

Teste meipso apud Sanctum Albanum, anno Regni nostri octavo.

De Anglis damnificatis contra Treugam cum Francia.

A. D. 1224. An. 8. H. 3. Claus. 8. H. 3. m. 11. d.

REX Constabulario Dour. salutem.

Mandamus tibi quod denuncies Baronibus nostris de Quinque-portubus, & Mercatoribus terræ nostræ frequentibus inter ipsos, ut seipsos certificent in quibus, & in quantis, & per quos, de posse Regis Franciæ dampnificati fuerint contra hanc ultimam treugam quatuor annorum, captam inter nos & Philippum quondam Regem Franciæ; quæ scilicet treuga duratura est usque ad instans Pascha.

Et provideant ipsi Barones & Mercatores ut de omnibus prædictis sciant certificare Nuncios nostros, quos mittemus apud Sanctum Ademar. in occursum Nunciorum Regis Franciæ, ad Dominicam proximam ante Pascha Floridum, pro talibus interprisis communiter emendandis.

Et quod contra terminum illum probationes suas paratas habeant, & illi prompti sint ad prosequendum & ad respondendum aliis de Regno Franciæ, si quos offenderint contra treugam prædictam. A. D. 1224.

Teste E. London Episcopo apud Westmonasterium vicesimo quarto die Februarii.

Eodem modo scribitur,

Majori & Vicecomitibus London.
Majori & Ballivis Lenn.
Ballivis de Jernemue & de Dunewich.

Simili modo scribitur,

Constabulario Bristoll.
Majori & probis hominibus Winton.
Ballivis Subamton.

Hoc mutato quod certificandi sunt Nuncii Domini Regis, quos mittet in Marchiis Pictaviæ & Andegaviæ, circa instans Pascha.

De damnis, illatis contra Treugam Mercatoribus Franciæ, emendandis.

A. D. 1224. An. 8. H. 3. Pat. 8. H. 3. m. 3. d.

REX omnibus, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Noveritis nos concessisse, & firmiter creantasse quod ea omnia, quæ quatuor attornati, duo videlicet ex parte Domini Regis Francorum, & duo ex parte nostra, vel tres eorum, per sacramentum suum dixerint persolvenda super debitis, dampnis, & deperditis Mercatorum, & aliorum hominum Domini Regis Francorum, factis infra hanc ultimam Treugam, bona fide in integrum persolvemus.

Et, si non potuerint concordare ipsi quatuor, vel tres ex eis, per sacramentum suum eligent quintum dicti quatuor; & quod ille quintus cum duobus illorum quatuor de prædictis dixerint persolvendum, plenarie similiter persolvemus. A. D. 1224.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Westmonasterium vicesimo quinto die Martii, anno, &c. octavo.

Coram Domino Cantuariensi Archiepiscopo, Huberto de Burgo Justiciario, & Bathoniensi & Saresberiensi Episcopis.

De obligatione Archiepiscopi Cantuar. Comiti Marchiæ.

A. D. 1224. An. 8. H. 3. Pat. 8. H. 3. m. 9.

REX, &c. omnibus ad quos præsentes litteræ pervenerint salutem. Noveritis quod S. Cantuariensis Archiepiscopus, H. Comiti March. & Isabellæ Reginæ uxori suæ matri nostræ obligavit se pro nobis ad petitionem nostram in hunc modum. A. D. 1224.

Nobili viro & amico karissimo H. Comiti March. & Ingol. & serenissimæ

Dominæ

A. D. 1224. Dominæ suæ Isabellæ Reginæ Angliæ Comitissæ March. & Ingol. S. permissione divina Cantuariensis Ecclesiæ Minister humilis totius Angliæ primas & sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis salutem, cum dilectione sincera. Nobilitati vestræ notificamus quod nos manucapimus bona fide quod Dominus Rex conventiones, quas per litteras suas patentes promittit se observaturum vobis a festo Pentecostes proximo venturo, quod erit anno gratiæ millesimo ducentesimo vicesimo quarto, in quatuor annos, fideliter observabit, & de hoc vobis tenemur per has litteras nostras patentes, valete. A. D. 1224.

Hen. 3.

Nos igitur eidem Archiepiscopo promisimus quod super hac obligatione sua ipsum conservabimus indempnem. In cujus rei testimonium has litteras nostras patentes ei fieri fecimus.

Teste Rege apud Westm. vicesimo septimo die Martii, anno, &c. octavo, coram Huberto de Burgo Justiciario, & R. & J. Sarum & Bathoniensi Episcopis.

De Emendis Walliæ prorogandis.

A. D. 1224. An. 8. H. 3. Claus. 8. H. 3. m. 5. d.

REX Lewelino Principi Norwalliæ salutem.

Sciatis quod, propter magna & ardua negotia nostra & Regni nostri, quibus ad præsens intendere nos oportet, non poterimus esse apud Salopesbiriam ad diem inter nos & vos constitutum, videlicet, in die Dominica proxima post inventionem sanctæ crucis, anno Regni nostri octavo, pro emendis faciendis de dampnis, sicut provisum fuit, a die captionis Castri de Kinardesl.

Et ideo de consilio Magnatum & fidelium nostrorum diem illum prorogamus usque in octo dies post prædictam diem Dominicam, videlicet in unum mensem a Pascha, proximo præterito, anno eodem, ad quem diem per Dei gratiam procul dubio una cum Domino Cantuar. Archiepiscopo & cum consilio nostro erimus; ita quod omnia interim, rem istam tangentia, in tali statu sint, quo nunc sunt, tàm in treugis, quàm aliis; unde volumus & mandamus quod sic fiat per omnia. A. D. 1224.

Et quod vos interim treugas inter vos & inprisios vestros, & Comitem Williellmum Marescallum & inprisios suos ex parte vestra & vestrorum faciatis firmiter observari; quia eidem Comiti, in præsentia nostra constituto, præcepimus & firmiter injunximus quod treugas illas interim vobis & inprisiis vestris firmiter observari faciat ex parte sua & suorum.

Teste Rege apud Westmonasterium 24 die Aprilis.

Bulla quo Fredbericus Imperator assumpsit iter eundi in Terram sanctam, & exhortatio Regi Henrico ad crucem & subsidium dictæ Terræ.

A. D. 1224. An. 8. H. 3. Ex Orig.

HOnorius Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio illustri Regi Angliæ salutem & Apostolicam benedictionem.

Justus Dominus in omnibus viis suis, quiunicuique, pro meritis, condigna retributione respondet, circa negotium terræ sanctæ spem populi Christiani fovit aliquando prosperis, & interdum debilitavit adversis.

O, quantum christicolis videbatur arridere prosperitas! O, quantum illuxisse credebatur fidelibus felicium aurora successuum! quando crucesignatorum exercitus, Egyptum aggrediens, post turrim captam, post transitum fluminis, post hostes exterritos, in adversariorum stationibus castra fixit, & Damiatam, quæ robur censebatur Egypti, duris obsidionis angustiis coartavit. A. D. 1224.

Res quidem agebatur miraculi; cum Dominus qui elegit infirma mundi ut confundent fortia, civitatem, expugnationi difficilem, eo tempore tradidit gerentibus bellum ejus, quo invaluerat multum partis adversæ potentia, & abreviatus erat non modicùm nostrorum numerus bellatorum.

Habebat autem in hiis universitas Christiana, unde protendent quasi certæ spei fiduciam in futurum; verum, succedentibus prosperis, victores obliti nominis Domini, post triumphum, dato virtutibus libello

A. D. 1224. Hen. 3. libello repudii, sic contraxere cum vitiis, quod detrahebatur fidei ubi convertendi fuerant infideles, & major erat peccatorum commissio ubi major remissio sperabatur.

Quapropter provocatus Dominus dexteram in sinistram, & gratiam mutavit in iram, cytharam nobis vertit in luctum, & gaudium transtulit in mœrorem, cum nostris in manu hostili conclusis, & perdita Damiata brevi dierum numero, sic exinaniti sunt ipsis longi labores, quod non solum blasfemorum injuriis nomen est expositum christianum, verum etiam, quoad aliquos, qui alioquin communicaverant fidei, contemptui datus est ipse Christus.

Veruntamen facta est durior post prosperitatem adversitas; & eo minus habuit consolationis afflictio, quo minus argumenta prosperitatis præteritæ, subsecutæ jacturæ pati poterant conjecturam.

Set, licet iniquitates nostræ quandoque diviserint inter nos & Deum nostrum, non est tamen aggravata ejus auris ut non exaudiat, nec abbreviata manus ejus ut salvare non possit; misericordiam quippe non continebit in ira, quin saltem, propter nomen suum, ne ulterius blasfemetur in Gentibus, potenter exurgens, judicet & causam suam, &, exaltans humiles in salutem, iniquos abigat & consternat elatos.

Ecce! ipsius inspiratione, ut firmiter credimus, cariffimus in Christo filius noster Fredericus illustris Romanorum Imperator, semper augustus, & Rex Siciliæ, omissis multis arduisque negotiis, quorum onus honorem imperialis celsitudinis sequebatur, venit ad nos in Campaniam, nobiscum de prædictæ terræ subsidio tractaturus.

Ibique præsentibus venerabili fratre nostro Patriarcha, & cariffimo in Christo filio nostro Johanne illustri Rege Jerlitan. Bethlemetan. Episcopo Magistro Hospital. Præceptore Templi, & Magistro Domus Theotonicorum, ac aliis, quos, ad tractatus hujusmodi, diversis mundi partibus vidimus adhibendos, singulis, quæ natura negotii requirebat, diligenti meditatione pensatis, idem Imperator, ad nostrum beneplacitum, & consilium prædictorum, transfretandi terminum in Festo Sancti Johannis Baptistæ, post biennium proximo secuturo, prompta voluntate suscepit, corporale super hoc exhibens spontaneus juramentum.

Denique, ut ad id plenius manifestaret affectum, & plus fidei daretur negotio, ac omnino suspitionis contrariæ scrupulus tolleretur, ad instantiam Patriarchæ prædicti, & aliorum orientalium, in nostra, & fratrum nostrorum præsentia, & multitudinis hominum, qui ad colloquium venerant, se ducturum in uxorem legitimam Filiam Regis ejusdem jurisjurandi religione firmavit. A. D. 1224. Hen. 3.

Sane probabili præsumptione tenemus quod a Domino factum est istud; &, ut votis fidelium obtatæ rei successus exolvat quod præconceptæ spei præludia promiserunt, ad sui restaurationem negotii tuum & aliorum Regum, ac Principum animos ipse Filius summi Regis accendet; qui, de secreto patris, in publicum egressus, ad servos ad ima descendit, ut subditis ad summa pararet ascensum, sub testa nostræ mortalitatis figulus in terris visus, & cum hominibus conversatus.

Tuum proculdubio expetit & expectat auxilium causa Christi, & probatam domus tuæ potentiam desiderat Terra Sancta; sensit enim quis, qualis, & quantus ei fuerit illustris memoriæ Rex Ricardus, cujus nomen sic in terrorem hostium fidei creverat, quod exclamatio ejus in prælio nonnunquam sufficiebat ad stragem; & fortè non deest quod hostes adhuc in proximo sanguinis metuant, dummodo resurgat patrui dextera in nepote.

Illud etiam non duximus omittendum, quod, cum in thronum Regni crucesignato successeris, decet ut & in crucis obsequium te votivum exhibeas successorem; quia, si patris debita legitimus hæres exolves, expedit non minus cælesti, quam terreno satisfieri creditori: præsertim cum favor crucis personæ tuæ, per Dei gratiam, satisfuerit fructuosus.

Certe ad id gens tibi subjecta plenis desideriis & totis viribus debet assurgere; quia non, sine notâ, in peculiari bello Dei filii solvat militiæ cingulum, arma relinquat rubigini, animum neget victoriæ; cum corona non desit victoribus per gratiam & meritum in præsenti, per gloriam & præmium in futuro.

Hinc est quod excellentiam tuam affectuose rogamus, obsecrantes, per patrem, & filium, & spiritum sanctum, per sanguinem Jehu Christi, ut exurgas in adjutorium Christi tui, qui, quodammodo in se prodigus, & parcus in servis, temporali morti se tradidit, ut te a faucibus mortis eriperet sempiternæ.

Exurgas & liberes terram illam, in qua salutem humani generis operatus est personaliter ipse salvator: Exurgas ad contritionem nationis pravæ atque perversæ, quæ *ubi sit Deus Christianorum?* Impro-

A. D. 1224. An. 8. H. 3. improperat, & multis insultat obprobriis nomini Christiano.

Et quidem illatas subditis tuis offensas ulcisceris, & Dei tui non vindicabis injurias tam atroces? Ad hæreditates tuorum manus invasorum extendi non pateris, & patieris hæreditatis dominicæ tanto tempore detentores? Ne igitur in Deo periculose dissimules, quod juste non tolerares in homine,

Pungat cor tuum tui contumelia creatoris, accendat te zelus fidei christianæ; ut sic in forti manu & extento brachio terræ memoratæ subvenias, quod, insinuato nobis subventionis tuæ proposito, ante faciem aliorum te fructuose ponamus exemplar, in tuis laudibus gloriantes; tibique accrescat cumulus meritorum, non solum ex hiis quæ feceris per teipsum, sed ex aliis etiam, quæ facti tui similitudine subsequentur.

Dat. Lateran. v. Kal. Maii, Pontificatus nostri anno Septimo.

Sub filo canabeo.

Litteræ a Communitate Baionensi Regi de Rupella Regi Franciæ tradita.

A. D. 1224. An. 8. H. 3. *Ex Orig. infra Turrim London.*

Illustrissimo Henrico, Dei gratiâ, Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, Duci Normanniæ & Aquitanniæ, & Comiti Andegaviæ, Excellenti & dilectissimo Domino suo, Major & Duodecem totumque Concilium Baionense, salutem; seipsos in omnibus ad ipsius beneplaciti voluntatem.

Sublimitati vestræ, ut credimus, aliàs satis innotuit quali factione Villa vestra Rochell. tradita fuerit Regi Franciæ; quæ tamen, ut dicitur, defendi poterat, si Dominus S. de Malo leone & Burgenses ipsius Villæ vellent erga vos, qualem debebant, fidelitatis constantiam exhibere.

Erant autem ibi ex nostris Concivibus bene quadringenti armati, qui eis gratis quodcumque poterant subsidium fideliter conferebant; sicut vobis poterit per vestros venerabiles viros, qui ibidem aderant, innotesci.

Eramus propterea missuri eis, in proximo, de melioribus villæ nostræ, cum navibus & galeis, quas magnis expensis faciebamus & fecimus apparari: Ipsi vero Burgenses Rochell. posuerant in statione & munitione illos Concives nostros apud debiliorem partem ipsius villæ; qui tamen, cum Burgensis Rochell. homines Regis Franciæ in villam, ipsis ignorantibus, admisissent, statim navigia infringerunt; & pars eorum ad nos quarta feria ante festum sancti Laurentii pervenerunt.

Nos tamen nichilominus fecimus Naves nostras & sex galeas refici, & fieri, & muniri; cum quibus proponimus, favore Dei præambulo, inimicos vestros molestare quamtumque & ubicumque poterimus gravare, & vestris fidelibus pro posse fideliter subvenire.

A. D. 1224. Speramus autem firmiter in eo, qui in se confidentibus facit in omni temptatione proveniente, quia jus nostrum quandoque respiciat, & adhuc det nobis versus Hostes prævalere.

De nobis autem noveretis quod nullo fortunæ turbine sumus a fidelitatis vobis exhibendæ constantia recessuri; &, siquid oportuerit nos omittere de eis, quæ facere proponimus & debemus, nunquam in nobis infidelitas, set impotentia poterit denotari.

Cum verum fuerimus olim nimis gravati guerris assiduis, illustris Regis Castellæ & fautorum suorum, & demum urbis nostræ incendio, & etiam jactura multarum navium, quæ hiis temporibus sunt passæ naufragium & confractæ, nostræ substantiæ sunt admodum, &, ultra sit credibile, minoratæ in tantum quod expensas, quas oporteat nos facere in munitione & paratu galearum, in quarum præparatione bene expendimus mille Marcas vel amplius, per nos non possumus sustinere.

Ad hoc vobis significandum duximus quod, sicut nobis est intimatum, Rex Navarræ, cujus ira nobis est magna, confœderatus est cum Rege Franciæ propter Comitem Campaniæ nepotem suum, & intendit, sicut nobis dicitur, nos gravare.

Villa autem nostra, ex parte Navarræ, est valde debilis, & ad claudendam ipsam, prout necesse esset, sufficere non valeamus; ea propter Dominium vestrum intentius deprecamur quatinus, si vobis placeat, succursum vestræ pecuniæ nullatenus nobis transmittere differatis, ut urbem nostram possimus

A. D. 1224. Hen. 3. possimus munire & claudere, nos & ipsam vobis fideliter conservare eo (quod speramus & proponimus) quod gestus nostros ad effectum perducere valeamus. A. D. 1224. Hen. 3.

Valeat in Domino Celsitudo vestra

Quod non extorqueantur Pedagia a cruce-signatis in Anglia.

A. D. 1224. An. 8. H. 3. Ex Origine.

HOnorius Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo Filio Henrico illustri Regi Angliæ salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum sit non solum Impium, set etiam abusurum illis auferri pedagia, qui ei, cujus pedibus omnia sunt subjecta, fideliter obsequi affectantes, ad vindicandam injuriam crucis ejus, & Terram, quæ Funiculus est Hæreditaris ipsius, ab hostibus vendicandam, cognatis, & notis, ac possessionibus derelictis, laudabiliter accinguntur; Excellentiam tuam rogamus, & hortamur in Domino quatinus a Crucesignatis, in Terræ sanctæ subsidium profecturis, sive ab illis, qui necessaria deferent eorumdem, in Regno tuo extorqueri pedagia non permittas, ab extorsione hujusmodi presumptores, potestate tibi tradita, compescendo.

Cæterum, quia generali Domino generalis debet exhiberi subventio, eo quod sicut nullus beneficiorum ejus est expers, sic & nullus se potest ab ejus obsequiis excusare, inter alios subventionis modos in Regno Angliæ serenitas Regia statuat ut quælibet Domus, singulis mensibus, usq; ad Triennium saltem, unum Turonensem, vel æquivalentem monetam exolvat; quoniam ex collecta contributione hujusmodi, sine cujusquam gravamine aggregatâ, provideri poterit terræ sanctæ subsidium opportunum. A. D. 1224.

Hæc etiam ab aliis Regibus & Principibus Christianis exposcimus; non erubescentes pro illo apud alios fieri petitores, qui parati sumus de hiis, quæ habet Ecclesia, & aliis, quæ ad succursum Terræ prædictæ provenerint, libenter & liberaliter subvenire.

Dat. Laterani v. Kal. Maii Pontificatus nostri, anno septimo.

Sub plumbeo sigillo pendente a filo Canab.

Littera Franciæ Regi de Treugis capiendis.

A. D. 1224. An. 8. H. 3. Pat. 8. H. 3. m. 3. d.

DOmino suo, quando ei placuerit, Lodowico, Dei gratia illustri Regi Francorum, Henricus eadem gratia, &c. salutem & dilectionem.

Mittimus ad vos dilectos nobis in Chisto fratrem Alanum Martel, Magistrum Militiæ Templi in Anglia, & Priorem de Lenton. & Magistrum H. Cancellarium London, quibus fidem habere velitis super hiis quæ vobis dixerint, ex parte nostra, de treugis inter vos & nos prorogandis usque ad quadriennium, a Pascha Anno gratiæ Millesimo ducentesimo vicesimo quarto. Sciturí quod ratum & gratum habebimus quicquid ipsi inde fecerint ex parte nostra. A. D. 1224.

In cujus, &c.

Teste meipso apud Novum Templum London, 28 die Aprilis, Anno, &c. 8.

Coram Domino Cantuar. Archiepiscopo, Huberto de Burgo Justiciario, & J. Bath. & — Sarum Episcopis.

Consimiles factæ fuerunt litteræ, in quibus appositum fuit, quibus fidem habere veliris, vel duobus illorum si omnes ad hoc interesse non possint.

De Treugis cum Francia prorogandis.

A. D. 1224. An. 8. H. 3. Claus. 8. H. 3. m. 27. dorf.

REX Venerabilibus viris & Amicis in Christo charissimis, Episcopo Senonensi & Episcopo Silvanectensi salutem.

Paternitati vestræ referimus de hiis, quæ, de Mandato Domini Papæ, nobis duxistis, per Litteras vestras, intimanda de Treugis inrer Dominum Regem Franciæ & nos prorogandis. A. D. 1224.

Et vobis significamus, quod nuncios nostros, per Dei gratiam, ad concilium Parisiense, ad tres septimanas Paschæ,

A. D. 1224. Hen. 3 chæ, mittemus ad audiendum inde per vos voluntatem & responsum ipsius Regis Franciæ.

Noveritis autem quod nos non interim intercipiemus erga ipsum Regem vel suos, nisi ex parte sua prius fuerit interceptum.

Nos autem, ex parte Domini Papæ, mandatum accepimus per Literas suas, de Treugis proprogandis usque ad quadriennium, sicut ipse recepit. A. D. 1224. Hen. 3.

Teste Rege apud Westmonasterium vicesimo octavo die Aprilis.

De dispensatione Papali pro Rege, super matrimonio contrahendo cum Filia Comitis Britaniæ.

A. D. 1224. An. 8. H. 3. *Bundela Lit. infra Turrim London.*

VEnerabili in Christo Patri R. Dei gratia Cicestren. Episcopo, A. ejusdem miseratione Lichfield. Ecclesiæ Minister humilis & suus collega, salutem in Domino.

Discretionem vestram laterè noluimus, quod cum pro negotio nobis injuncto laboraverimus (si fas est dicere, ultra quam fas sit credere) tandem, (concedente Domino) quod petivimus, obtinuimus in principali: licet litteras suas super hoc ad præsens nolit Dominus Papa concedere; sed de mandato suo speciali litteras suas nobis dirigunt (quas etiam coram se legi fecit Dominus Papa) subscripti Cardinales.

Literas autem, licet habebamus eas deputatas, non duximus præsentibus Nunciis propter marium pericula committere: tenor autem earum hic est.

Egregio & magnifico Viro, Domino Henrico Dei gratia, Regi Angliæ illustri, P. miseratione Divina Episcopus Albanensis, G. titulo Sancti Martini, S. Basilicæ duodecim Apostolorum, & I. titulo Sanctæ Praxedis, Præbyteri Cardinales, salutem in eo, qui Regibus dat salutem.

Pro obtinenda dispensatione Matrimonii inter vos & filiam nobilis Viri Comitis Britaniæ contrahendi, cum venerabili patre Episcopo Coventrensi, apud Dominum Papam diligenter institimus, & frequenter fidelitatem & dilectionem vestram & Regni vestri studiosius exponentes: Qui, licet sinceritatem dilectionis, quam erga vos & Regnum vestrum habet, satis nobis expresserit, & sæpius inculcaverit, quare non facit Rex Angliæ factum suum? adjiciens placere sibi quod efficaciter in negotio processissetis eodem, literas tamen suas nobis ad præsens super hoc concedere recusavit; sed placuit ei, quod de conscientia sua nostras vobis literas mitteremus.

Nos igitur, de certa ejus conscientia, serenitati Regiæ duximus consulendum, quatinus securè ad hujusmodi consummandum negotium procedatis & indubitanter. Et, ut credimus, Dominus Papa gratiam vobis in hoc factam minime subtrahet; sed in hoc, & in aliis vobis, tanquam speciali & devoto filio, præstabit consilium & favorem. A. D. 1224.

Nos igitur de consilio dictorum Cardinalium consulimus Domino Regi, quod securè procedat ad hujus negotii consummationem; quia nihil oportebit vos timere, quoad Deum vel homines, ut sæpius inculcaverunt nobis prædicti Cardinales. Et etiam Dominus Hostiensis, qui, quia tunc præsens non fuit quando signatæ sunt literæ memoratæ, sigillum suum non opposuit, cum aliis, non minus ipsis propter hoc laboravit. Alia vero negotia ——— quia consilio Cardinalium concessæ fuerunt (ut dicit) Domini Papæ literæ directæ Pictaviensibus, & de consilio eorundem suspensæ, non potuit Dominus Papa suspensionem revocare, quia non consentiunt fratres, sed habebamus literas memoratas ad omnes Vassallos Domini Regis, continentes invectionem contra resilientes & recedentes a fide veri Domini sui, ut fidelitatem Domini sui vigorosius reclamanr & conservent.

Præterea petivimus, quod amoverentur Gallici, qui sunt in partibus Albigensium, de terris quæ sunt de feodo Domini Regis, si quas forsan invaserint; sed quia nescivimus super hoc certum petere, nec ipsi respondere; sed cum sciverint, quæ sunt terræ (si quæ fuerunt) quod suum erit, volenter exequentur; præsertim cum prohibitum fuerit Regi Franciæ, ne aliquid in partibus illis attemptaret in præjudicium Imperatoris vel vestrûm, vel aliorum fidelium.

Comes autem Tholosanus juvari non poterit, nisi mittat ad curiam nuncios speciales. Ad quid autem expediat ei mittere, prout poterimus, inquiremus; verumtamen bene placet saniori parti curiæ, quod suos hostes viriliter & prosequatur. &c.

Putredine cætera perierunt.

Finita

A.D. 1224. Hen. 3.

Finita treuga cum Francia notificatur Baronibus quinque Portuum.

A.D. 1224. An. 8. H. 3. Pat. 8. H. 3. m. 6. d.

REX omnibus Ballivis & Baronibus quinque Portuum salutem.

Sciatis quod ad Pascha, proximo præteritum, anno regni nostri octavo, terminatæ fuerunt treugæ pridem inter nos, & Regem Franciæ; ita quod treugas cum ipso non habemus.

Et ideo vobis mandamus firmiter præcipientes quatenus, sicut nos & omnia vestra diligitis, omnes naves portuum vestrorum in portubus vestris retineatis, præparantes eas ad servitium nostrum; ita quod promptas & paratas eas invenire possimus quandocumq; voluerimus.

Nec permittatis quod aliqua navis, cum mercandisis vel aliis, à portubus nostris exeat, sine speciali præcepto nostro; set omnes naves undecumque sint, & omnes homines extraneos, à portibus transmarinis ad portus vestros venientes, ibidem arestari faciatis, donec aliud inde præceperimus.

Teste,

R. Sarum Episcopo apud Westmonasterium 15. die Maii.

Eodem modo Ballivis & probis hominibus,

Portesmue,	*Norwic.*
Sorham,	*Gernemue,*
Suhamton.	*Oreforf.*
Safford,	*Dunewic.*
De la Pole,	*Gipewic.*
Exon.	*Lenne,*
Bristol.	*Frewell,*
Dertmue,	*Eremuth.*

A.D. 1224.

Set in litteris, quæ missæ fuerunt Ballivis & probis hominibus Dertem. Bristol. & Exon. appositum fuit in fine brevis

Ita quod Mercatores, vel alii nichil de suo sint perdentes.

Et Vicecomitibus Cornubiæ & Devoniæ mandatum fuit eodem modo. hoc solum mutato quod ubi dicitur, *omnes naves portuum vestrorum* dicitur *omnes Naves inventas in portubus Ballivæ tuæ retineas,*

Scribitur etiam eodem modo Ballivis & probis hominibus,

Dovr,	*Eya,*
Rumenel,	*Hasting,*
Rya,	*Pagebam,*
Kingeston. &	*Penenes.*

Apposita in hiis litteris hæc clausula.

Mittimus autem ad vos dilectum & fidelem nostrum Philippum de Albiniaco pro agendis nostris, quibus intendatis, & ea faciatis quæ vobis dixerit, ex parte nostra, ad fidem, commodum & honorem nostrum de Navibus præparandis, congregandis & arestandis; &, per ipsum, nos certificetis de statu vestro, videlicet de præparatione Navium & aliis.

Coventrensis Episcopi Littera Regi de Falkasio de Breant.

A.D. 1224. An. 8. H. 3. Bundela brevium & litterarum in Turre Lond.

REverendissimo Domino suo Henrico, Dei gratiâ, Regi Angliæ, &c. devotus & fidelis suus A. divina permissione Coventrensis Ecclesiæ Minister humilis, salutem, &c.

Noverit excellentia vestra quod, cum essemus apud Coventriam dictum est nobis quod Falkasius de Breant moratur per tria miliaria ultra Cestriam; quo audito nos, cum venerabili fratre nostro Exoniensi Episcopo, solempniter eum, cum omnibus fautoribus suis, & complicibus, &, ejus favore, vos fictius juvantibus, pulsatis Campanis, & Candelis accensis excommunicavimus.

A.D. 1224.

Quoniam autem ad partes illas tendimus, proponimus cum ipso habere colloquium, de honore & utilitate vestra, per Dei gratiam (nisi propositum nostrum per mandatum vestrum mutaveritis) diligentissima circumspectione adhibita tractaturi.

Quia vero non solum armis, sed etiam blanditiis turbationes & seditiones sedare oportet, Dominationi vestræ bona fide consulimus, quod Lewlino scribatis amicabiliter, eum rogantes & arctius inhibentes, ne dictum turbatorem in terra sua receptet.

Nos

A. D. 1224. Hen. 3. Nos autem, si Clementiæ vestræ placuerit, bene procurabimus, qualiter ad ipsum mandatum vestrum competenter perveniat.

Credimus autem firmiter & speramus, quod non oportebit malitiam Falkasii in partibus istis timeri; dummodo de præcepto vestro fiat contra ipsum Ballivi vestri omnes præmuniti. A. D. 1224. Hen. 3.

Super hiis igitur & aliis, quæ de vestræ fuerint beneplacito voluntatis, nobis, si placet, rescribatis; quia affectuose procurabimus quod nobis duxeritis injungendum.

De Falkesio de Breant. super satisfactione Regi facienda.

A. D. 1224. An. 8. H. 3. Claus. 8. H. 3. m. 17. d.

Omnibus Christi fidelibus præsentes litteras inspecturis Falkesius de Breant. salutem.

Ad universitatis vestræ notitiam volo pervenire quod, cum excommunicatus essem pro detentione Henrici de Braybroc Justiciarii Domini Regis, & incarceratione ipsius in Castro Bedeford, & pro detentione ejusdem Castri contra Dominum Regem, & alia turbatione Regni, ego postmodum, ad cor revertens, absolutionis beneficium petii humiliter ac devote, &, in primis, totam summam pecuniæ, quam tunc temporis habui, Domino Regi concessi & dedi pro parte satisfactionis ad faciendum voluntatem suam.

Et, quoniam mihi gratia facta est in eo, quod absolutus fui antequam pro posse meo satisfecissem, omnino consensum adhibui quod, si castra de Plymton. & de Stokescurcy, quæ reddidi Domino Regi, ei restituta non fuerint infra 15. dies ego in pristinam sententiam recidam, appellatione remota.

Juravi etiam super sancta Evangelia quod nichil amplius, quod scirem, habui die conceptionis litterarum istarum in vasis vel pecunia, auro vel argento, armis vel equis in Anglia vel alibi; &, si in hoc falsum dixero, volo quod nichil mihi prosit absolutio, set excommunicatus sim, appellatione remota, sicut prius. A. D. 1224.

Et, si occurrerit postmodum memoriæ meæ quod aliquid amplius habeam, & non transmisero illud statim Domino Regi, volo quod statim, appellatione remota, recidam in sententiam memoratam.

Idem etiam fiat si, aliquo tempore, per me, vel per alium, movero Domino Regi guerram aliquam vel turbationem, vel aliquid machinatus fuero contra ipsum; & hæc omnia ad instantiam meam, & preces, & de voluntate mea & spontanea processerunt.

In cujus rei testimonium has litteras meas patentes sigillo meo signavi.

Actum London anno Domini 1224. in Crastinum beati Bartholmei Apostoli.

Littera Procuratorum Regis missa a Romana Curia.

A. D. 1224. An. 8. H. 3. Ex Rundela Litterarum, in Turre Lond.

Carissimo Domino suo Henrico Dei gratia Regi Anglorum illustri, Domino Hiberniæ, Duci Normanniæ & Aquitaniæ, Comiti Andegaviæ, fideles sui G. de Crancumb & S. de Lucis, devotam in omnibus reverentiam.

Noverit dominatio vestra quod, die Lunæ, proxima post festum omnium sanctorum, applicuimus ad portum quendam juxta Wiclow.

Et inde, per Franciam aliasque terras medias salvò transeuntes, die Dominica, proxima post festum beati Nicholai, venimus Viterbium; fratrem Johannem Brisepet, qui quasdam literas vestras detulit, ibidem per tres dies expectantes; & Magistros Reinerum & Egidium Cardinales in eadem villa morantes; Dominumque Gualonem, qui interim ibidem advenit, super agendis nostris consulentes, eo diligentius quod tunc ibi aderant Dalatham & de Noun. Episcopi, Guido de Monteforti, & quidam alumnus Regis Franciæ; qui, frequentem tractatum cum dictis Cardinalibus habentes, multa falsa suggesserunt eisdem, tum de hoc facto Pictaviæ, Regem Franciæ malitiose excusantes, tum Prædecessores vestros de terris cismarinis, asserentes fuisse privatos exigente justitia. Per nos & Dominum Perrum Saracen. qui fideliter nobis in omnibus quæ vos contingunt assistit, sibi vero——————— magnam fidem, sicut nobis frequenter videbatur, dictis Gallicis habuerunt. A. D. 1224.

Sanè accedente ad nos interim dicto fratre Johanne, insimul cum Domino

A. D. 1224. Hen. 3. Gualon. Romani venimus die Jovis, proxima sequente; quem quidem valde commotum invenimus & turbatum multipliciter, studuimus, pro posse nostro, reducere ad temperanciam.

Dominum Papam quidem & Cardinales non solum commotos circa statum vestrum & Regni vestri perpendimus, verum penitus se desperatos unanimiter fatebantur.

Nam Rex Jerosol. & dicti Gallici prædicabant omnibus, quod Majores Angliæ obsides offerebant usque ad——— ———de reddendo sibi terram, cum primo venire curaret ad illam; adjicientes, si aliquid in Curia Romana contra voluntatem Regis Franciæ attemptaretur, incontinentur Rex transfretaret in Angliam; &, præter illos, alii forsan de terra———, qui aliquandiu steterunt pro vobis———

Etsi alia sinistra (sicut audivimus) insinuare nitebantur, ita quod in narrationibus & petitionibus vestris plures nobis adversabantur, & multa objiciebantur, responsio tamen ad illa non fuit difficilis, cum veritas nos non lateret, & eadem nos turbatos liberaret; licet hoc solum grave nobis esset, quod vix potuerunt induci quidam ut aliquam fidem adhiberent veritati.

Porro cum singulos Cardinales visitâssemus, & super statu vestro terrarumque vestrarum Angliæ, Walliæ, Hiberniæ, & de facto Bedefordiæ & Pictaviæ, & aliis Articulis nobis injunctis instruxissemus diligenter; habitoque postmodum colloquio cum Papa, in secreto, die Mercurii, proxima ante festum Sancti Thomæ Apostoli; coram Papa & fratribus A. D. 1224. Hen. 3. causam adventûs nostri plenè exposuimus, petitiones vestras tunc ibi Domino Papæ committentes.

Veruntamen, quia Nuncii Comitis Tholosani, Episcopi, Milites & Clerici post festum Sancti Michaelis in Curia uniformiter steterant, & Papa cum fratribus jam permultos dies super facto illo, licet nondum plene, deliberaverant, distulerunt usque post natale de vestris, negotiis providere; & sperabatur quod dictus. Comes competens responsum esset accepturus, licet Rex, & Gallici prædicti sibi fortiter resisterent.

Die Jovis proxima recepit Papa literas Portuensis Episcopi, Legati Alemannici, quod idem Portuensis tractatum habitum inter Reges Alemanniæ & Franciæ, super Matrimonio de quo scitis, impedivit; dixit tamen nobis Papa, quod Rex Franciæ pro eodem facto Nuncios suos ad Imperatorem iterum transmisit; sed quid egerunt adhuc nescivimus.

De Falkasio de Brealth, dicebatur nobis, circa Principium adventus Domini, quod erat in veniendo Romam; attamen die Dominica, proxima ante Natale Domini, quando recederet lator præsentium, percepimus, quod non ille erat, de quo cavebatur ille die——— quia———die Dominica detinet eum quod captus erat in Francia & detentus.

Valeat Dominus noster, & quicquid Papa disponendum de facto vestro duxerit, Dominus nichilominus dirigat actus & voluntates vestros & nostros.

Si placet, vigiletis caveatisque vobis.

Littera Legati Papæ monitoria, quod ægre fert Rex Angliæ missionem papalem in negotio Falkasii de Breant.

A. D. 1224. An. 9. H. 3. *Rundela literarum in Turre Lond.*

DOmino Papæ. Sanctitati vestræ duxi tenore præsentium intimandum quod, antequam ad me literæ vestræ, quas mibi misistis pro facto Falkasii pervenissent, idem in Burgundia captus erat.

Quibus devote receptis, & quæ continebantur in eis intellectis, statim illis personis scribere diligentius procuravi, per quas ipsum credebam debere restitui libertati.

Recepi postmodum literas & Nuncios ex parte Regis Angliæ illustris; quibus intellexi, quod tam ipse Rex, quam fere totum Regnum Angliæ, pro missione ejusdem Falcasii quam faciatis, turbati sunt plurimum & commoti, & ipsius inimici, derisionem ejusdem in hac parte percipientes, elati sunt in superbiam. A. D. 1224.

Unde videtur per hoc, quod negotium pacis vel treugarum inter eundem & Regem Francorum illustrem, pro quo tantum (Deus novit) laboravi, non possit effectum mancipari; & sic, per consequens, negotium Albigensium patet (sicut credimus) retardari.

Cum itaque diebus istis, propter malitias hominum, & Regum & Regnorum sint scandala evitanda, cum totus mundus fere sit positus in maligno, (plus etiam quam creditis) si placet, sanctitas vestra provideat quid sit exinde faciendum.

Ejusmodi

A. D. 1224. Hen. 3. | A. D. 1224. Hen. 3.

Ejusmodi Littera cuidam Magistro T.

A. D. 1224. An. 9. H. 3. In Bundela literarum in Turre London.

MAgistro T. Paternitati vestræ tenore præsentium intimamus, quod antequam literæ Domini Papæ pervenissent, quas nobis pro facto Falkasii destinavit, idem F. in Burgundia captus erat.

Sed statim, post receptionem Literarum ipsarum, illis personis scripsimus, per quas credebamus ipsum debere restitui libertati.

Recepimus postmodum Nuntios & literas, ex parte Regis Anglorum illustris, quibus intelleximus evidenter, quod tàm ipse, quam fere totum Regnum Angliæ, valde turbati sunt, plurimùm & commoti, pro missione, quam Dominus Papa facit in Angliam super Negotiis Falkatii memorati.

Unde videtur per hoc quod negotium pacis vel treugarum inter duos Reges, pro quo tantum (Deus novit) laboravimus, non possit effectum mancipari; & sic per consequens negotium Albigense, prout credimus, sit quasi penitus exsufflatum.

Cum itaque diebus istis, propter hominum malitias, Regum & Regnorum sint scandala evitanda, cum totus mundus fere in maligno sit positus, plus etiam quàm creditis vos & alii: Qui, cum estis in cameris vestris, non cogitatis hujusmodi; set, ut videtur, Ecclesiæ Dei parantes excidium, Reges & Regna non ad devotionem Ecclesiæ, set potius ad scandalum & discordias provocatis. A. D. 1224.

Sciatis quod plurimum admiramur, & multi alii commoventur, quod cum Regnum Angliæ nunc in bono statu consistat, quarè Dominus Papa & vos ad vocem unius, ad inquirendum de facto Regum Angliæ, (quod antea de hiis, quæ Regiam contingant potestatem, fieri non consuevit) & de statu ipsius Regni, & Prælatorum ejusdem, mandatis.

Et ideo (si placet) provide in hac parte utentes consilio (sicut decet) procedatis in ipso negotio, (Deum solum habentes præ oculis) prout melius videritis expedire.

Litteræ Duci Austriæ & Archiepiscopo Colon. Credentiales & de maritagio cum filia Ducis.

A. D. 1225. An. 9. H. 3. Pat. 9. H. 3. m. 8. d.

REX nobili viro, & amico carissimo Duci Austriæ salutem, cum sincera dilectione.

Mittimus ad vos venerabilem Patrem W. Carleolensem Episcopum, & dilectos nobis in Christo fratres, fratrem A. Magistrum Militiæ Templi in Anglia, & fratrem R. priorem Hospitalis Jerusalem in Anglia, & Magistrum H. Cancellarium London. & Nicholaum de Molis, ad tractandum vobiscum de negotiis nostris; quibus fidem habere velitis super hiis quæ vobis dixerint de eisdem negotiis.

Nos enim rata habebimus & grata ea, quæ vobis dixerint, ex parte nostra, & fecerint, secundum formam scripti super eisdem conficiendi, cui eorum sigilla fuerint appensa.

Teste Domino Cantuariensi Archiepiscopo, apud Westmonasterium 3. die Januarii.

Ibidem.

REX Domino Coloniensi Archiepiscopo salutem, cum sincera dilectione.

Mittimus ad vos venerabilem patrem W. Carleolensem Episcopum, & fratrem A. &c. ad tractandum vobiscum de negotiis nostris, sicut nobis per litteras vestras significastis quibus fidem, &c. A. D. 1225.

Teste Rege apud Westmonasterium 3. die Januarii.

REX Nobili viro, & amico karissimo Duci Austriæ salutem. Ibidem.

Bene recolit magnificentia vestra qualiter misistis ad nos jamdudum Nuncios vestros pro maritagio inter nos, & filiam vestram; propter quod mittimus ad vos dilectos & familiares nostros, Magistrum Henricum Cancellarium London, & Nicholaum de Molis Militem, ad audiendum inde plenam voluntatem vestram, & remittendam eam venerabili Patri W. Carleolensi Episcopo, & dilectis fratribus, fratri A. Magistro Militiæ Templi in Anglia, & fratri R. Priori Hospitalis Jerusalem in Anglia, quos misimus ad partes Alemanniæ, quibus plenius exposuimus inde voluntatem nostram.

Causas

A.D. 1225. Hen. 3. Causas autem, propter quas dilatum fuit certum responsum nostrum super hoc negotio, prædicti Henricus & Nicholaus plenius vobis exponent.

Teste Domino Cantuariensi Archiepiscopo apud London. 3. die Januarii. Coram Magnatibus de Concilio nostro. A.D. 1225. Hen. 3.

Quod Rex Angliæ prudenter se habeat erga suos Vassallos.

A.D. 1225. An. 9. H. 3. Ex Orig.

HOnorius Episcopus servus servorum Dei. Carissimo in Christo filio Henrico Regi Anglorum illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Gaudemus in Domino, & ei actiones exolvimus gratiarum, quod, sicut dilecti filii Magister Stephanus de Lucis, & nobilis vir G. de Crancumb. nuntii tui viri utique providi & fideles, nobis & fratribus nostris voce consoni retulerunt, te in omnibus laudabiliter geris, ita ut flos adolescentiæ tuæ gratos & acceptabiles fructus indubitanter promittere videatur; super quo tanto ampliori alacritate perfundimur, quanto personam tuam & regnum sincerioris caritatis brachiis amplexamur.

Quia verò, sicut facies ita & animi hominum sunt diversi, juxta illud Poeticum,

Mille hominum species, & rerum discolor usus,
Velle suum cuique est, nec voto vivitur uno.

Expedit ut, sicut universorum hominum ipsius regni communis es Dominus, ita morem gerere studeas communiter universis, exhibendo te singulis favorabilem & benignum; & si quando incidit controversia inter eos, prout in tantâ multitudine accidere consuevit, non declinare in partem alterutram, sed utramque pari affectu, pari diligentiâ, pari studio corrigere, regere, gubernare: Ita ut eorum quilibet, in te rectitudinem regiæ dignitatis agnoscens, non metuat in sinu tuo ponere causam suam; sed de te, sicut fidelis vassallus de benigno Domino, & sicut humilis filius de pio patre, confidat.

Rogamus igitur tuæ serenitatis industriam, quatinus hæc scribas in tabulis cordis tui, &, reponens in tuæ mentis arcana, producas, cum opus fuerit, in effectum, non declinando in partem aliquam; sed te, sicut Regem decet, communem omnibus exhibendo, & tuas etiam dissimulando injurias, cum expedire videbitur pro scandalo evitando. A.D. 1225.

Illud autem nominatim tuæ suggerimus Celsitudini & consulimus bonâ fide, ut cum Vassallis tuis non ponas hoc tempore rationem, nec eos super restitutione tuorum reddituum scandalizes; sed hæc & alia, quæ possunt scandalum generare, prudenter in tempus differas oportunum: Sciens quod præfati nuntii tui, quos tibi de multâ fidelitate ac sollicitudine reddimus commendatos, nobis petitiones tuas, super articulis prænotatis & aliis, porrexerunt, & ad promotionem illarum laboraverunt sollicitè ac instanter.

Ex quibus quasdam admisimus, quasdam verò, de fratrum nostrorum consilio, ad præsens duximus suspendendas, quia sic vidimus expedire; illas & alias, quas nobis duxeris porrigendas, exauditurì tempore oportuno: Cum te, tanquam Ecclesiæ Romanæ specialissimum filium, plenissimo diligamus affectu, & tranquillitatem tuam & Regni tui, intus & extra, hactenus sollicitè procuraverimus, etiam non rogati; & procurare disponamus vigilanti studio in futurum; tibique apostolicæ sedis favorem & gratiam, consilium & auxilium, in quibuscunque decuerit, exhibere.

Dat. Lateran. 2. Id. Martii, Pontific. nostri anno octavo.

Sigillo plumbeo pendente a Filo Canabeo.

Ricardus

A. D. 1225. Hen. 3. — A. D. 1225. Hen. 3.

Ricardus frater Regis in succursum Vasconiæ mittitur.

A. D. 1225. An. 9. H. 3. Pa. 9. H. 3. m. 4.

REX omnibus, &c. & fidelibus suis de partibus Vasconiæ, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Mittimus vobis in succursum Ricardum, fratrem nostrum dilectissimum, cum dilectis & fidelibus nostris Willielmo Comite Sarresberiæ avunculo nostro, & Philippo de Albiniaco, & aliis de fidelibus nostris, ad defensionem vestram & partium nostrarum.

Et ideo vobis mandamus quod eidem fratri nostro intendentes sitis, & pro eo facientes, tanquam pro corpore nostro, si vobiscum præsentes essemus. A. D. 1225.

In cujus rei testimonium has litteras nostras patentes fieri fecimus.

Teste Rege apud Suwic. vicesimo tertio die Martii.

Coram Justiciario & Sarum Episcopo.

Eodem modo scribitur omnibus fidelibus suis de partibus Pictaviæ.

De fœdere cum Baldwino (verone an ficto) Comite Flandriæ ineundo.

A. D. 1225. An. 9. H. 3. Claus. 9. H. 3. m. 17. d.

REX karissimo amico suo B. illustri Comiti Flandr. & Hano. salutem, & sinceram in Domino dilectionem.

Audivimus quod, omnipotenti Domino vobiscum misericorditer agente, a captivitate liberati in terram vestram venistis; ubi confluentes ad vos homines vestri vos in Dominum receperunt ut decebat.

Lætati sumus gaudio magno, optantes & volentes ut eadem fœderis obligatio, quâ confœderati fuisse noscuntur antecessores vestri nobiscum, mutuo & indissolubili nos & vos habeat amoris vinculo fœderatos, quod & vos ex parte vestra velitis.

Sane satis est indnstriæ vestræ notorium quod Rex Franciæ utrumque nostrum exhæreditavit, & optamus rogantes quatenus, pro loco & tempore, nobis in auxilio & consilio velitis assistere contra ipsum, qui parati sumus manum auxillatem vobis pro viribus extendere. A. D. 1225.

Mittere autem velitis ad nos aliquem de vestris, de quo confidatis, qui de statu vestro, & de voluntate vestra circa præmissa nos poterit certificare.

Teste Rege apud Westmonasterium undecimo die Aprilis.

De die cum Lewelino Principe Norwalliæ ulterius prorogato.

A. D. 1225. An. 9. H. 3. Pa. 9. H. 3. m. 17. d.

REX Lewelino Principi Norwalliæ salutem.

Sciatis quod, propter magna & ardua negotia nostra & Regni nostri, quibus ad præsens nos intendere oportet, & præcipue pro adventu cujusdam Legati, a latere Domini Papæ ad Regem Franciæ destinati, pro pace inter nos & ipsum reformandâ, sicut David Clericus vester fideliùs vobis viva voce referabit, non poterimus esse apud Salopsberiam ad diem inter nos & vos statutum, videlicet a die Paschæ proximo præterito in unum mensem, pro emendis faciendis inter vos, & Comitem Willielmum Marescall. & inprisios vestros & suos, a die captionis Castri de Kinardesl. A. D. 1225.

Et ideo de consilio Magnatum nostrorum diem illum prorogavimus usque in quindecim dies, a die Sancti Johannis Baptistæ, anno, &c. nono; ad quem diem, per Dei gratiam, unà cum Domino Cancellario, & Concilio nostro erimus; ita quod omnia interim, rem istam tangentia, in tali statu sint, quo nunc sunt, tàm in treugis, quàm aliis; unde volumus & mandamus quod sic fiat per omnia.

A. D. 1225. An. 9. H. 3. Et quod vos interim treugas inter vos & imprisios vestros, & Comitem Willielmum Marescallum & imprisios suos, ex parte vestra & vestrorum, faciatis firmiter observari; quia eidem Comiti, in præsentia nostra constituto, præcepimus & injunximus quod treugas illas interim vobis & inprisiis vestris firmiter observari faciat ex parte sua & suorum.

Et vobis mandamus quod nullatenus omittatis quin ad diem *prædictum* apud Wigorniam sitis in occursum nostrum; ubi & nos, per Dei gratiam, cum dicto Domino Cantuariensi & concilio nostro, tunc erimus, ut pax & vera concordia, absque placito, inter vos, & dictum Marescallum reformentur; ubi etiam, de consilio nostro, ordinabimus de hiis, quæ ad nos pertinent ex parte vestra, quod tam in nostrum quam vestrum cedere debeat honorem.

Scituri quod, si personaliter illuc accedere volueritis, convenient ibidem Dominus Cantuariensis & cæteri Magnates de Regno nostro, qui illuc forte non accederent nisi in propriâ personâ vestrâ illuc accesseritis; maxime propter ægritudinem & debilitatem Domini Cantuariensis; nec nos, absque gravi dispendio, longe a partibus maritimis possumus recedere, pro Nunciis nostris, in partibus transmarinis missis, contra adventum dicti Legati, pro negotiis nostris. A. D. 1225. An. 9. H. 3.

Ad hæc noveritis nos petitionem vestram benigne concessisse, quam nobis fecistis, per dictum Clericum vestrum, pro Mailgone filio Resi; sic videlicet quod quinque viri discreti eligantur ex parte vestrâ, & quinque ex parte dicti Marescalli, quos dictus Clericus vester nominabit, de terra partienda inter ipsum Mailgonem, & nepotes suos.

Qui quidem convenient, apud pontem Kediaul. die veneris, proxima ante ascensionem Domini instantem, ad partitionem illam faciendam; ita quod nepotes sui habeant inde id, quod habere debebunt, & eidem Mailgoni remaneat id, quod ei inde remanere debeat.

Ita quod dictum Mailgonem, ad prædictum diem, scilicet in quindecim dies a prædicto die Sancti Johannis Baptistæ, apud Wigorniam vobiscum adducatis, ad faciendum nobis id quod de jure nobis facere debet.

Teste Rege apud Westmonasterium 14 die Aprilis.

De maritagio filii Comitis Norfol. cum filia Regis Scotorum.

A. D. 1225. An. 9. H. 3. Pat. 9. H. 3. m. 3.

Mandatum est W. Eborum Archiepiscopo, & R. Dunelmensi Episcopo, & J. Constabulario Cestriæ, quod, ex quo matrimonium fuerit celebratum inter Rogerum filium & hæredem H. Comitis le Bigod, & Isabellam sororem Alexandri Regis Scottorum, liberari faciatis eundem Rogerum ipsi Regi, iturum cum eo in Scotiam, ad morandum ibidem cum prædicta Uxore sua per aliquantum tempus. A. D. 1225.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Westm. decimo quarto die Maii.

Littera Archiepiscopi Burdegalensis Regi, qua fidelitatem suam maxime laudat.

A. D. 1225. An. 9. H. 3. Bundela Litterarum in Turr. Lond.

Illustrissimo & serenissimo viro Henrico, Dei gratia, Regi Angliæ, &c. Willielmus, eadem gratia, Burdegalensis Archiepiscopus, salutem, & de hostibus suis desideratam victoriam posse cum gloria obtinere.

Majestati vestræ per literas nostras significasse meminimus quod, cum olim nobilis vir Johannes de Beumont, pro Rege Francorum, contra terram vestram, cum maxima multitudine militum, advenisset, nobis, ex parte Regis Franciæ, idem Johannes maximam obtulit pecuniæ quantitatem, eandem personaliter deferendo. A. D. 1225.

Promisit etiam nobis Johannes prædictus quod, si partem Regis Franciæ sustinere vellemus, pariter & fovere, nobis assignaret & conferret redditus competentes nobis & successoribus nostris imperpetuum possidendos: parentes nostros & homines mihi gratiosos sublimaret; &, si forte aliquid de redditibus nostris, vel aliud alicubi amitteremus,

omnia

A. D. 1225. omnia deperdita nobis Rex Franciæ resarciret.
Hen. 3.

Et super hoc suas patentes literas nobis daret, & bene faceret nos securos; nos vero pro vobis & fratre vestro omnia respuimus, & nihil recipere voluimus ullo modo.

Die vero sequenti nobis quasdam literas Francigenæ detulerunt, in quibus (sicut vobis meminimus nos scripsisse) Rex Franciæ nobis districtius prohibebat, ne terram suam aliquatenus intraremus, & ne in terra sua nos auderet aliquis receptare.

Et, cum ipse sibi jam fere totam nostram Provinciam subjugasset, multa incommoda passi sumus, & adhuc etiam sustinemus; quia Castra, Civitates, & Villas, quas Francigenæ detinent subjugatas intrare ullatenus non audemus.

Redditus etiam nostros apud Rupellam detinent superatos, quos nobis nunquam restituere voluerunt; super multis aliis existentes nobis injuriosi graviter & molesti.

Cumque, propter hæc, Romanam Curiam adiremus, a Francigenis, in Alverniâ ad captionem fugati fuimus vel ad mortem; &, sicut per Clericos vestros, qui præsentes erant in Romana Curia, potuistis plenius edoceri, multum laboravimus pro vestris, & fratris vestri negotiis promovendis; præter expensas, quas fere ultra quingentas Marcas fecimus in Curia supradicta, in eundo etiam, & redeundo.

Et, cum de eadem Ecclesia rediremus, cum nobis in pluribus locis insidias Francigenæ præparâssent, cum quodam solo Clerico fere per totum iter usque ad terram vestram venimus, &, quasi simplex Clericus incedentes, nostram post nos manticam ferebamus; literas etiam de securitate, propter causam quæ est inter nos & Bituricensem Archiepiscopum, non nisi per duos menses, scilicet usque ad Octabas nativitatis Domini proximo præteritas, Rex Franciæ, sublatus de vitæ medio, voluit nobis dare.

Inter cætera quidem incommoda & injurias, quas pro vobis & fratre vestro multipliciter sustinemus, gentes fratris vestri, cum convenimus Torciæ, & postmodum ex quo venimus, Ecclesiæ Dei, & nobis & nostris hominibus dampna plurima intulerunt; de quibus, prout dicunt, si possent, satisfactionem nobis fecerent competentem.

Quia vero vestros Nuncios ad Barones A. D. 1225. tantum mittere tardavistis, admonitione quanta possumus admonemus; quoniam, Hen. 3. si super amorem & dilectionem vestram ad partem Regis Franciæ transtulerint se Barones, & propter hoc contingat vos & fratrem vestrum (quod absit) amittere terram vestram, vobis debebit proculdubio imputari.

Inde est quod nobilitatem vestram, monendam duximus & attentius exorandam, quatinus in facto vestro, & fratris vestri, & nostro festinanter consilium & auxilium apponatis erga nos, qui crucesignati sumus, & parati sumus ad prosequendum negotium Jesu Christi: Taliter vos habentes, ut nos, qui vobis & vestris tenemur, vobis & vestris magis obnoxii teneamur; & in facto vestro, & fratris vestri tale consilium & auxilium apponere, mora qualibet postposita, studeatis, quod vobis, & fratri vestro cedat ad gloriam & honorem.

Ut sciatis quod cum a nobis Nuncius iste recessit, nos cum fratre vestro (mirum est quia tam audacter audet committere se fortunæ) apud ——— circa quem & ejusdem negotia assistendo expensis non parcimus aut labori.

Expectabimus enim ibidem Nuncios de colloquio, quod apud Thoarchum Barones incipi fecerant, inde cum Rege Franciæ loquturi; quod tunc in illo colloquio fuerit ordinatum nihil, cum a nobis recessit lator præsentium, quod cognovimus.

Scituri pro certo quod, nisi illa sincera dilectio reflexisset, qua quondam dileximus patrem vestrum, eadem vos & fratrem vestrum sinceritate diligentes, in ipsum fratrem vestrum, & suos, & terram, quam vos in votum habetis, *interdicti* propter dampna & injurias, quas gentes suæ Ecclesiæ Dei, nobis, & nostris hominibus intulerunt, *sententiam* tulissemus; nec vivit aliquis hodie, cui nos, nisi vobis, aut fratri vestro, parcere curassemus.

Noveritis insuper, quod frater vester gaudet gratia populi & favore; tamen interdum contra Deum & Ecclesiam facere cogitur, cum sibi expensarum copia subtrahatur.

Statum vero vestrum, quem, sicut proprium, desideramus prosperum & jocundum, & voluntatem vestram super præmissis, nobis, quam citò poteritis, rescribatis. Valete, &c.

A. D. 1225. Hen. 3. A. D. 1225. Hen. 3.

Adhuc dies cum Lewelino Principe Norwalliæ prorogatur.

A. D. 1225. An. 9. H. 3. Pat. 9. H. 3. m. 17. d.

REX Lewelino Principi Norwalliæ salutem.

Cum Nuncios nostros solempnes ad Legatum Franciæ nuper miserimus, pro tractatu pacis inter nos, & Regem Franciæ reformandæ, quos quidem ad nos reversos, simul cum aliis, necesse habemus in Franciam, pro dicto negotio, in brevi remittere, instet quia nobis provisio facienda de gente, & pecunia pro Ricardo fratre nostro, in Wasconiam profecto, & sic oporteat nos, ad præsens, partibus maritimis insistere, ut de prædictis una cum fidelibus nostris disponamus, non poterimus esse apud Wigorniam ad diem inter nos & vos statutum, videlicet a die Sancti Johannis Baptistæ in quindecim dies. A. D. 1225.

Et deinceps per omnia sicut superius de die prorogando usque ad assumpsionem beatæ Mariæ usque ad hanc clausulam nec nos absque gravi dispendio, &c.

Teste Rege apud Westmonasterium 30 die Junii.

Littera Regis ad Papam de Archiepiscopo Auxitano.

A. D. 1225. An. 9. H. 3. Ex Bundel. Literarum in Turre London.

SAnctissimo in Christo patri, Domino suo karissimo, Domino Honorio, Dei gratia, summo Pontifici, Henricus, eadem & sui gratia, &c.

Cum, in meis & meorum negotiis, in vobis & sacrosancta Romana Ecclesia spes mea consistat & fiducia, pro hiis, quando necessitas imminet, ad auxilium gratiæ vestræ recurro humiliter & devote.

Hinc est quod ad pedes sanctitatis vestræ, latorem præsentium, Magistrum Johannem, fidelem nostrum, Nuncium Civium Baionensium, fidelium nostrorum (quos Auxitanus Archiepiscopus, adversarius & inimicus noster capitalis, aggravat in odium nostrum multipliciter & molestat) transmittens; A. D. 1225.

Omni, qua possum, paternitati vestræ supplico devotione quatenus, ipsum benigne recipientes, super hiis, quæ a sanctitate vestra pro defensione fidelium nostrorum juste petierit, consilium & auxilium vestrum impendatis, secundum quod vestra pietas viderit expedire.

Ita quod nos a nostris æmulis non confundemur, set de protectione sedis Apostolicæ gloriemur.

Fere in eundem modum Cardinalibus universis.

De instructionibus & pecunia missis ad Nuncios Regios in longinquis partibus agentes.

A. D. 1225. An. 9. H. 3. Claus. 9. H. 3. m. 9. dors.

REX venerabili patri in Christo W. Carleolensi Episcopo, & dilecto & fideli Nicholao de Molis salutem.

Grates vobis multiplices referimus de expensis, laboribus & angustiis, quos subire non desistitis, pro negotiis nostris, in partibus longinquis; & vobis mandamus rogantes quatinus illis immorari non omittatis, negotia nostra in statu tenentes, & expectantes responsa Domini Imperatoris, & Ducis Austriæ.

Et, si acceptis eorum responsis, audieritis quod non se capient dicta negotia nostra, dicatis quod moleste feramus rem effectum non mancipatam; nec tamen a partibus illis recedatis, donec qualiter ad dicta negotia responsum fuerit nobis significaveritis, & nostra inde vobis rescripserimus voluntatem. A. D. 1225.

Cum enim hæc mora vestra magnas requirat expensas, Johannes de Woburn. Civis quidam Londoniensis, vobis, Episcope, sexaginta Marcas, & tibi, Nicholae, 30 Marcas habere faciet, de præcepto nostro, apud Gaunt, ad expensas vestras.

Teste Rege apud Westmonasterium 7 die Julii.

De

A. D. 1225. Hen. 3. A. D. 1225.

De negotio Confœderationis inter Regem & Comitem Tholosiæ.

A. D. 1225. An. 9. H. 3. Claus. 9. H. 3. m. 5. d.

REX consanguineo suo R. Duci Narbonensi, Comiti Tholosiæ, & Marchioni Provinciæ, salutem, & sinceræ dilectionis plenitudinem.

In quantum pro vobis laboraverint Nuncii nostri in Curiâ Romanâ, per Nuncios vestros qui interfuerint, & in quantum etiam Nuncii nostri, ultimo missi ad Legatum Franciæ, pro commoditate vestra laboraverint, per Nuncios vestros ibidem præsentes satis poterit vobis esse manifestum.

Cum autem satis vobis constet, & constare debeat quâ diligentiâ, & quibus viribus Francigenæ præsumpserint antecessores nostros & vestros infestare & deprimere, immo & nos & vosmet ipsos, istud semperante oculos reducentes vobis præcaveatis, ne unquam vos contingat eorum circumveniri deceptionibus & astutiis, ne ad nos & vos separandos, quos fortissimo dilectionis vinculo convinctos tenere debet debitum sanguinis, unquam prævaleant fraudulenter.

Hoc autem ut confirmet & corroboret nexus fortior, mandavimus dilectis & fidelibus nostris Ricardo Comiti Pictaviæ & fratri nostro, Willielmo Comiti Sarum, & Philippo de Albiniaco; ut hii simul, vel dictus Philippus de Albiniaco, si reliquos duos spatiosa loci disjunctio, vel periculum impedierit, ad vos accedentes, unà cum præsentibus Nunciis, dilectis & fidelibus nostris, Alexandro de Bassingburn. & Magistro Willielmo de Tornour. scriptum confœderationis & obligationis nostræ, quod penes se pridem habuerunt, vobis non differant liberare, recipientes a vobis simile scriptum obligationis. A. D. 1225.

Quæ tamen duo scripta in loco religiosorum, tuto & securo, quasi sub communi custodiâ, nostra & vestra, reponantur, oportuno, si placet, tempore exponenda, & mutuo reddenda; quoniam, si hoc tempore, ut credimus publicarentur, posset vobis inde forsan dispendium, nullo nobis emergente commodo, suboriri.

Vel, si ad hoc aspiraveritis quod scriptum nostrum statim vobis tradatur, satisfiat voluntati vestræ; & remaneat nobis scriptum vestrum; & nostrum vobis remaneat, per manus prædictorum fidelium nostrorum.

Consulimus quidem bona fide dilectioni vestræ, quod tota affectione totisque viribus, ad optinendam ecclesiasticæ pacis gratiam, efficacissime laboretis, & nos, per Dei gratiam, in quantum poterimus, in vestrum assurgemus & auxilium & honorem.

Quod autem solempniores ad vos Nuncios ad hæc complenda non misimus ad præsens, soli viarum periculo decernatis imputandum.

Teste meipso apud Westmonasterium 14 die Augusti.

De potestate exhibendi & recipiendi scripta prædicta.

A. D. 1225. An. 9. H. 3. Ibidem.

REX Ricardo Comiti Pictaviæ fratri suo, Willielmo Comiti Saresberiæ, & Philippo de Albiniaco, salutem.

Cum de negotio confœderationis & obligationis, inter nos, & karissimum consanguineum nostrum R. Comitem Tholos. faciendæ, nondum completæ, possit nobis, quod absit, dispendium imminere per astutias Francorum, qui ipsum a nobis avertere nituntur, vobis mandamus ut omnes simul, nisi distantia loci grandis impedierit, vel saltem tu, Philippe, unà cum Nunciis nostris præsentibus Alexandro, *&c. ut supra.* Præsentiam dicti consanguinei nostri adeatis, ad exhibendum ei scriptum obligationis nostræ, quod pridem recepistis (nisi prius illud exhibueritis) & recipiatis ab eo obligationis suæ scriptum consimile. A. D. 1225.

Quæ tamen duo scripta in loco religiosorum, tuto & securo, quasi sub communi custodiâ, nostra & sua, reponantur suo tempore publicanda; quia, si publicarentur, hoc, ut credimus, tempore posset inde sibi dispendium, nullo nobis optento commodo, suboriri.

Vel, si idem Comes ad hoc aspiraverit quod scriptum nostrum ei tradatur, satisfiat voluntati suæ, & remaneat

Cccc sibi

A.D. 1225. An. 3. fibi scriptum nostrum; & suum, penes vos, ad opus nostrum retineatis; ne occasionem habere possit obligationem illam differendi.

Ex habundanti vero mittimus vobis obligationis nostræ scriptum aliud in eisdem verbis. A.D. 1225. Hen. 3.

Teste ut supra.

Ultimæ instructiones missæ Episcopo Carleolensi, alteri Nunciorum supradictorum.

A.D. 1225. An. 9. H. 3. Claus. 9. H. 3. m. 9. d.

REX Episcopo Carleolensi salutem.

De sollicitudine continua & laudabili, cui vigilanter insistitis ad honorem nostrum procurandum, in partibus longinquis moram facientes, in labore, & tædio, in sumptibus non modicis, dilectionem vestram affectuose prosequimur cum gratiarum actione; cum autem, ex transmissis nobis Domini Coloniensis, & H. de Zudentorp. litteris, acceperimus, quod & nobis satis est manifestum, quod ipsius Domini Coloniensis, sicut & multorum de partibus illis, gratiam optinueritis ad agenda nostra efficacius & facilius expedienda, vobis mandamus rogantes quatenus partibus illis adhuc immorari non omittatis. Inquirentes tamen, usque ad Festum Sancti Michaelis, tàm diligenter, quàm prudenter, si cum bona voluntate, & assensu ipsius Domini Coloniensis, & maxime ne ex recessu vestro injunctum vobis negotium rumpi contingat, a partibus illis recedere possitis. A.D. 1225.

Et si ad recessum vestrum forte cucurrit bona voluntas & assensus ipsius Domini Coloniensis, cum spe negotii nostri promovendi, nos super hiis omnibus, simul cum consilio nostro, reddatis instructos; ut extunc quid, in hac parte, nobis placeat simul & expediat, discretioni vestræ rescribamus.

Teste Rege apud Westmonasterium 27 die Augusti.

Bulla de Lewelyno Walliæ Principe excommunicando, & terris suis interdicendis, pro guerra quam fecit Regi Angliæ.

A.D. 1225. An. 9. H. 3. Ex Origin.

HOnorius Episcopus, servus servorum Dei. Venerabilibus fratribus Archiepiscopo Eboracensi & Suffraganeis suis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Frequens, sicut intelleximus, nobilis viri Lewellini, dicti Principis Norwalliæ, prævaricatio nil ei aliud, quam dampnationem & confusionem adducit; cum ita levis factus sit fidei, ut credi ei, sicut salutis & famæ prodigo, jam non possit.

Sanè inter alia karissimus in Christo filius noster, Henricus illustris Rex Angliæ nuper nobis exposuit, quod nobilis ipse, qui ejus homo ligius esse debet, a primis diebus, quibus dominari cepit in terrâ prædictâ, claræ memoriæ, Johanni Regi Angliæ, patri suo, non timuit rebellare.

Qui, ad cor tandem reversus, & majores terræ suæ juramento firmarunt, quod prædicto Regi, tanquam Domino, obedirent; set dictus nobilis, contra præstitum veniens juramentum, præfatum Regem & Regnum infestavit ipsius. A.D. 1225.

Demum vero, mediante dilecto filio nostro, Gualone tituli Sancti Martini Presbytero Cardinale, tunc in partibus illis Apostolicæ sedis Legato, prænominatus nobilis, a tanto revocatus excessu, factâ præfato Regi fidelitate & homagio, secundò juravit se Regem & Regnum nullatenus de cætero turbaturum.

Quem idem Rex, ut fortiùs sibi alligaret, ejus commisit custodiæ quædam Castra, quæ ille se fideliter servaturum tertio juramento firmavit.

Recepit etiam de manu Regis ipsius Castra quædam, ad Hæredes cujusdam nobilis pertinentia; quæ se redditurum ipsis Hæredibus quarto præstito juramento promisit.

Cum autem, tempore Legationis venerabilis fratris nostri Pandulphi, nunc Episcopi, tunc verò Electi Norwicensis, multa de hiis rursus infregerit, ad ultimum,

A. D. 1225. Hen. 3.

ultimum, coram eodem, & omnibus ferè Prælatis, & Principibus Angliæ, cum ipso Rege componens, quinta vice juravit se deinceps contra fidelitatem eidem Regi debitam non venturum; & per nos tandem obtinuit compositionem hujusmodi confirmari.

Nunc verò idem, tanquam homo prævaricationi assuetus, & facilis ad fallendum, se simul, & famam, & promissa confundens, Regi obedire recusat, & Castra, sibi ab eo commissa, diruens, arma contra ipsum Regem erexit; & ei, & ejus fidelibus, præcipuè nobili viro Willielmo Comiti Pembrocensi, Ballivo Regio, guerram movet: a quibus, & aliis nequitiis suis desistere noluit, licet ab ipso Rege fuerit è venerabili fratre nostro Stephano Cantuariensi Archiepiscopo, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinali, Metropolitano loci, & omnibus ferè Prælatis & Principibus vicinis attentè monitus & rogatus.

Quare, tot & tantis exigentibus culpis notoriis, & manifestis ejus offensis, unà cum Complicibus & Fautoribus suis, per præfatum Metropolitan. & quosdam ejus Suffraganeos, quibus injunxeramus ut omnes perturbatores prædicti Regis & Regni sui spiritualiter & temporaliter coercerent, auctoritate Apostolica denuntiatus extitit excommunicationis sententiæ subjacere, ac terræ ipsorum Ecclesiastico fuerint interdicto conclusæ: Undè Rex ipse humiliter postulavit, ut, juxta supplicationem ex parte sua nobis exhibitam, obviare tantæ illius insolentiæ, ac sibi & Regno suo, super hoc, consulere dignaremur.

Nos igitur, Regis & Regni tranquillitatem zelantes, & pacem, & multiplicem transgressionem fidei nobilis supradicti merito detestantes, cum in consuetudinem duxisse noscatur fidem frangere, seque ad fallendum facilem exhibere, fraternitati vestræ, per Apostolica scripta præcipiendo, mandamus quatinus sententias quibus præfatus nobilis & fautores sui per antedictos Metropolitanum & Suffraganeos ejus nuntiati sunt auctoritate Apostolica subjacere, per omnes Cathedrales, & alias Civitatum & Diocæsum vestrarum Ecclesias, pulsatis campanis, & accensis candelis, singulis diebus Dominicis & Festivis, sublato cujuslibet appellationis & contradictionis objectu, solempniter innovantes, terras ipsorum interdicto artissimo concludatis; ita quod, præter Baptisma, pænitentiam & viaticum in extremis, omnia ibi sacramenta Ecclesiastica denegentur, ut nec corpora decedentium Ecclesiasticæ sepulturæ tradantur.

A. D. 1225. Hen. 3.

Prælatos quoque ac Clericos, qui easdem sententias non servaverint, ad nostram faciatis præsentiam, officiis & beneficiis, cum vestris testimonialibus litteris venire suspensos.

Quod si vexatio adhuc eidem non tribuerit intellectum, ut Regi super his satisfactionem congruam non impendat, vos, post sex menses a tempore talis interdicti, & innovatione sententiarum ipsarum, ab homagio & fidelitate ipsius denuncietis ejus subditos absolutos; exponendis bonis suis & suorum, & tantæ iniquitatis auctoribus non, nisi personaliter ad sedem Apostolicam veniant, absolvendis.

Dat. Anagniæ tertio Non. Octobris, Pontificatus nostri anno octavo.

Sigillo plumbeo pendente a filo canabeo.

De matrimonio Regis cum filia Ducis Britanniæ, & confœderatione inde facta.

A. D. 1225. An. 10. H. 3. Pat. 10. H. 3. p. 1. m. 11. dorso.

REX omnibus, ad quos præsens scriptum pervenerit, salutem.

Ad universitatis vestræ notitiam volumus pervenire quod juravimus, manu propriâ, tactis sacrosanctis, quod ducemus in uxorem Jolentam, filiam Petri, Ducis britanniæ, & Comitis Richemundiæ, quamcito poterimus dispensationem impetrare a Domino Papa, & quod legale posse nostrum apponemus ad dispensationem illam impetrandam.

A. D. 1225.

Concessimus etiam eidem Petro, Duci Britanniæ, sub prædicto juramento, quod, si prædictam Jolentam, filiam ipsius Ducis, duxerimus in uxorem, erimus eidem Duci consulentes & adjuvantes, cum posse nostro, ad jura sua defendenda & perquirenda, & quod cum

A. D. 1225. Hen. 3. cum nullo de inimicis nostris, & ipsius Ducis, in partibus transmarinis, pacem faciemus, vel treugas capiemus sine assensu ipsius Ducis.

Manucapimus etiam pro Richardo fratre nostro, Comite pictaviæ, quod cum nullo de inimicis nostris, & ipsius Ducis, in partibus transmarinis, pacem faciet, vel treugas capiet sine assensu ipsius Ducis: & quod idem Richardus, frater noster, erit ei consulens & adjuvans, bona fide, ad jura sua defendenda & perquirenda.

Concessimus etiam, sub prædicto juramento, quod, cum facta fuerit ista confœderatio, sicut prædictum est, si dictus Dux terram suam amiserit, quam habet in Francia, occasione istius Confœderationis, nos ei totum honorem de Richmundia in Angliâ, quicumque terras teneat, habere faciemus.

Concessimus etiam eidem Duci, sub prædicto juramento, quod, si prædictam Jolentam duxerimus in uxorem, nos bona fide committemus nos fideli consilio ipsius Ducis, tàm de corpore nostro, quàm de terra nostra, & pecunia nostra.

Concessimus etiam eidem Duci, sub prædicto juramento, quod, si prædicta Jolenta supervixerit Johannem fratrem suum, postquam eam duxerimus in uxorem, idem Dux, totâ vitâ suâ, nichilominus possideat totam terram & hæreditatem, quæ ad dictam Jolentam debet descendere ubique; ita tamen quod ad nos & hæredes nostros, provenientes de ipsâ Jolentâ, post mortem ipsius Ducis, revertatur. A. D. 1225. Hen. 3.

Concessimus etiam eidem Duci, sub prædicto juramento, quod omnibus Britonibus & inprisiis suis, qui cum eo, vel per ipsum ad servitium nostrum venerint, & nos bona fide juvaverint ad jura nostra perquirenda, nos, de hæreditatibus suis eis reddendis, per fidele consilium ipsius Ducis operabimur.

Concessimus etiam eidem Duci, sub prædicto juramento, quod conventionem, dudum inter nos, & Comitem Marchiæ prolocutam, antequam recederet a nobis ad servitium Regis Franciæ, bona fide ei tenebimus.

Concessimus etiam eidem Duci quod, sub prædicto juramento, secundum quod idem Dux viderit tempus oportunum & locum, nos, ad consilium suum, transfretabimus.

In cujus, &c. fieri fecimus.

Teste Rege apud Westmonasterium 19 die Octobris. anno, &c. decimo.

Littera Papæ objurgatoria Galfrido de Liziniaco, de fidelitate, qua tenetur Regi, violata.

A. D. 1226. An. 10. H. 3. Ex Orig. in Turr Lond. Honorius Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio Nobili Viro Galfrido de Liziniaco, salutem & Apostolicam Benedictionem.

Fidelitatis vinculum, quo Vassallus tenetur Domino, est adeo celebre apud omnes, ut etiam religione juramenti, qua vallari assolet, circumscriptum, ipsum per se vinculum quasi pro sacro ubique terrarum & gentium habeatur; nec æstimetur levem notam incurrere quicumque aliis extiterit violator, unde, qui veteres revolvere volet historias, inveniet multos, pro illo servando, inhumanis cibis, urgente obsidionis angustia, esse usos; & illis quoque deficientibus eligisse potius fame deficere, quam ipsum fidelitatis vinculum violare.

Tu vero, (sicut, charissimo in Christo filio nostro Henrico illustri Rege Anglorum conquerente, didicimus) hæc nequaquam, prout te decuisset, attendens, fidelitatem, qua ipse Regi tenebaris astrictus, & adhuc quoque teneris (cum ab ea, ut creditur, te nequaquam absolveret) nulla famis, nulla obsidionis coactus angustia violasti, contra juramentum, quo te ad illam servandam astrixeras, famæ ac salutis tuæ prodigus, veniendo. A. D. 1226.

Cum igitur totiens pecces, quotiens facis contra fidelitatis juramentum factum dicto Regi, nos, qui ex debito pastoralis officii tenemur Deo de anima tua reddere rationem, tam manifestum ipsius animæ tuæ periculum sine nostro dissimulare periculo non valentes, prudentiam tuam sollicitandam duximus & monendam, per Apostolica tibi scripta firmiter iungendo mandantes, quatenus famæ tuæ providens & saluti, ad fidelitatem ipsius Regis, occasione ac excusatione cessantibus, redeas, ut teneris, servesque sibi inviolabiliter præstitum juramentum, juramento contrario non obstante, si quod forsitan præstitisti, cum illicitum

A. D. 1226. Hen. 3. illicitum fuerit, & ideo non servandum; salubres monitiones nostras taliter auditurus, quod, reconciliatus terreno, Cælesti quoque reconciliari Domino merearis.

Sciens nos venerabilibus fratribus nostris Aquen. & Vasaten. Episcopis, & dilecto filio Arc. Dec. Vasaten. per nostras Litteras mandavisse, ut, nisi curaveris infra mensem, post receptionem præsentium, nostrum in hoc adimplere mandatum, ipsi te ad id per censuram Ecclesiasticam, sublato appellationis impedimento, compellant. A. D. 1226. Hen. 3.

Tu ergo, sicut vir providus, potius eligas errorem tuum humiliter satisfaciendo corrigere, quam, illi pertinaciter insistendo, inducere temetipsum in ejus necessitatis articulum, de quo non facile te vales expedire.

Dat. Reat. Quint. Idus Januarii. Pontificatus nostri anno decimo.

De pecunia pro expensis Regis colligenda.

A. D. 1226. An. 19. H. 3. Pat. 10. H. 3. m. 3. d.

HOnorius Episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus Fratribus Archiepiscopis & Episcopis; & dilectis filiis, Abbatibus, Prioribus, & aliis Prælatis, ac Rectoribus Ecclesiarum, in Hibernia constitutis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Non læditur libertas Ecclesiastica set defenditur, si inde defensori ejus, statu rerum & temporum exigente, subsidium liberale exhibetur.

Cum ergo karissimo in Christo filio nostro, Henrico Regi Angliæ illustri, multa immineant necessariarum onera expensarum, ac propter hoc sibi mandaverimus a Clero Angliæ subsidium exhiberi, Universitatem vestram sollicitandam duximus & hortandam, per apostolica vobis scripta mandantes quatenus, cum Regnum Hiberniæ ad ipsum pertinere noscatur, ac per hoc eidem incumbat defendere Ecclesiarum vestrarum libertates & jura, vosque deceat, sibi tamen exposcere videtur necessitas, liberaliter subvenire, collectam, pensatis singularum Ecclesiarum facultatibus, faciatis ad expensarum ipsius Regis onera supportanda: Cum venerabilis fratris nostri Archiepiscopi Dublin. voce aliquos vestros, prudentiæ ac probatæ fidei, eligentes, qui pecuniam recipiant, pro subventione hujusmodi colligendam; eamque assignent ipsi Archiepiscopo & duobus aliis, qui ad hoc idonei videbuntur; per eos ad expensas ipsius Regis, quæ videbuntur ei & regno suo magis necessariæ, ministrandam. A. D. 1226.

Mandatum nostrum taliter impleturi quod ipsum Regem ad vestram & Ecclesiarum vestrarum favorem per hoc specialiter inclinetis, gratamque vicissitudinem ab eo expectare possitis tempore oportuno:

Nolumus autem quod exhibitio subventionis hujusmodi trahatur ad consequentiam, vel præjudicium generet Ecclesiasticæ libertati.

Datum 4 Kal. Februarii. Pontificatus nostri anno decimo.

De Tractatu Pacis cum Rege Franciæ resumendo.

A. D. 1226. An. 10. H. 3. Pat. 10. H. 3. m. 6. d.

REX venerabili viro, & amico in Christo Romano, Titulo Sancti Angeli Diacono Cardinali, & Apostolicæ sedis Legato, salutem.

Litteras vestras nobis a dilectione vestra transmissas per Abbatem Cisterciensem recepimus; per quas nobis significastis quod, licet tractatus pacis & treugarum, inter nos, & Regem Franciæ, vobis mediantibus, hoc anno habitus, effectum aliquem non habuerit, expedire creditis quod resumeretur tractatus super treugis aliquibus ineundis; ut, eis habitis, interim de pacis reformatione competentiùs & meliùs tractaretur. A. D. 1226.

Mittimus quidem ad vos dilectum nobis in Christo Abbatem Belli-loci, rogantes quatinus, sub qua forma expedit nobis treugas inire cum dicto Rege Franciæ, & cujusmodi utilitas nobis & posteris possit inde provenire, nos certos efficere velitis.

Teste meipso apud Westmonasterium 22 die Martii.

A. D. 1226. Hen. 3. — A. D. 1226. Hen. 3

Littera Hen. Regis prædicto Legato.

A. D. 1226. An. 10. H. 3. Claus. H. 3. m. 11. d.

REX Legato Franciæ salutem. Mittimus ad vos dilectum nobis in Christo fratrem Willielmum Monachum ordinis Cisterciensis; qui, super mandato Domini Papæ, per Cursores suos nobis nuper destinato, & quid super eodem mandato fecerimus, vos plenius poterit certificare. A. D. 1226.

Teste Rege apud Westmonasterium 3. die Julii.

De Nunciis Regum Angliæ & Bohemiæ hinc inde missis.

A. D. 1226. An. 10. H. 3. Claus. 10. H. 3. m. 10. d.

REgi Boemiæ salutem. Redierunt ad nos, missi ex parte nostra, dilecti & fideles nostri *tales*, cum quibus fidelis vester *talis*, præsentium lator, venit; qui, porrectis nobis litteris vestris, continentibus ut fidem haberemus ei super negotio, de quo tractaverunt vobiscum prædicti Nuncii nostri, voluntatem vestram nobis exposuit, unacum prædictis Nunciis nostris, evidenter & discrete. A. D. 1226.

Ad ea autem, quæ nobis exposuit, responsum accepit sicut decuit; de quo & ipse serenitatem vestram plenius certificare poterit vivâ voce.

Teste Rege apud Westmonasterium, 3. die Julii.

Littera W. Marescallo Comiti Pembroc.

A. D. 1226. An. 10. H. 3. Pat. 10. H. 3. n. 2. d.

REX W. Marescallo Comiti Penbr. salutem.

Bene recolimus, & vos satis recolitis, ut credimus, verba quæ dicta fuerunt apud Winton. in præsentia nostra, cum ibidem coram nobis ultimo fuissetis.

Bene etiam recolimus quod dixistis nobis ibidem vos nullo modo omitteretis quin iter peregrinationis versus Sanctum Andream instanter arriperetis, utpote voto ad hoc astricti.

Set cum venistis Coventriam, & ibi audissetis, sicut nobis scripsistis, vobis suggestum fuisse quod, propter malum, iter illud aggredi velletis, ab illo vos retraxistis (quod moleste ferimus) & vultis, omisso dicto itinere in Hiberniam transire.

Moleste etiam ferremus si crederetis nos suspicionem malam habere de vobis, quia de vobis tamquam de probo homine nostro confidimus; maximè cum sororem nostram dedimus in uxorem, ut a vobis obsequia, consilia & auxilia haberemus potiora, quæ cum omni fiducia de vobis speramus. A. D. 1226.

Non igitur suspicionem malam de vobis habemus; & si haberemus, non eam vobis celassemus, immo statim eam vobis palam ostendissemus.

Si vero re vera jam à proposito dicti itineris resilire, & in Hiberniam, sicut nobis significastis, disponitis transire, volumus & mandamus quod prius ad nos veniatis, ad reddendum nobis Castra nostra de Kaermerdin, & de Kardigan.

Vel, si forte nullo modo ad nos venire possitis, mittatis ad nos talem de vestris, qui potestatem habeat castra prædicta nobis liberandi.

Tendimus autem versus partes Eborum pro quibusdam agendis nostris; &, inde revertentes, ad partes March. Walliæ declinare proposuimus.

Teste Rege apud Hunted. decimo die Julii.

De

De Conductu pro Principe Walliæ.

A.D. 1226. An. 10. H. 3. Pat. 10. H. 3. m. 1.

REX omnibus, &c. salutem.

Sciatis quod suscepimus in salvum & securum conductum nostrum fidelem nostrum, & dilectum fratrem Lewelinum Principem Norwalliæ, & uxorem suam & sororem nostram, & filium suum nepotem nostrum, & omnes suos, quos secum ducerent in veniendo ad nos apud Salopiam, ad loquendum nobiscum, & morando, & recedendo, sine omni occasione & placito. A.D. 1226.

In cujus, &c. Fieri fecimus, duraturas usque ad Festum Sancti Michaelis, anno, &c. decimo.

Teste Rege apud Wigorn. 28 die Julii.

De Senescalcia Vasconiæ.

A.D. 1226. An. 11. H. 3. Pat. 11. H. 3. m. 1.

REX Majori & Juratis, & cæteris probis hominibus suis Burdegaliæ salutem.

Mittimus ad vos dilectum & fidelem nostrum, Henricum de Trublevill. cui commisimus Senescalciam terræ nostræ Wasconiæ, habendam quamdiu nobis placuerit, rogantes quatinus eidem Henrico, in agendis nostris, prout commodo & honori nostro videritis expedire auxiliantes sitis & consulentes.

De Malâ, verò, Toltâ, quam dilecto fratri nostro Ricardo Comiti Pictaviæ & Cornubiæ concessistis, nostri gratiâ eidem Henrico intendentes sitis & respondentes.

Et quia, ut ab eodem Henrico accepimus, quingentas Marcas, quas Willielmus Reymund. Coluni, filius Ammei Coluni recepit in Anglia, pro debito quod vobis debuit eidem frater noster, prius recepistis de eadem Mala Tolta, vobis mandamus quod prædictas quingentas Marcas, cum toto residuo, quod postea de ipsa Mala Tolta provenit eidem Henrico reddatis ad negotia nostra expedienda, secundum quod ei inveniemus. A.D. 1226.

Grates siquidem fidelitati vestræ multiplices referentes de succursu per prædictam Malam Toltam, prædicto fratri nostro impenso; vos rogamus attentius quatenus adhuc de consuetudine illa, ad Castra nostra munienda & firmanda, gratiam facere velitis, saltem a Festo Omnium Sanctorum, anno *Regni nostri* duodecimo, usque in unum annum plenè completum ipsam concedere velletis; indubitanter scituri, & pro certo habituri quod, ultra terminum illum, consuetudinem illam a vobis non requiremus nec requiri faciemus.

Et, quod in posterum inde quietos vos esse sciatis, literas nostras Acquietationis illius consuetudinis vobis transmittimus.

Teste meipso apud Westmonasterium 19 die Octobris.

Quod naves vinis & blado repletæ in Angliam veniunt de Francia, non obstante mandato.

A.D. 1226. An. 11. H. 3. Claus. 11. H. 3. m. 26. d.

REX Ballivis Portûs de Sandwic. salutem.

Sciatis quod, non obstante mandato nostro, quod fecimus, quod nullus Mercator, de potestate Regis Francorum, moram faceret in Anglia ultra quinque septimanas a die Sancti Michaelis, anno Regni nostri decimo, concessimus quod naves, de potestate ejusdem Regis, carcatæ blado, vinis & victualibus, salvo & secure veniant in Angliam.

Et ideo vobis mandamus quod, si hujusmodi navis, de potestate prædicta, blado, vinis & victualibus carcata, ad portum vestrum venerit, illis, qui eam ducent, nullum faciatis, vel fieri permittatis in portu vestro dampnum, gravamen vel impedimentum; permittentes eos salvo illuc venire, & salvo ibidem morari, & salvo inde recedere, faciendo rectas & debitas consuetudines. A.D. 1226.

Teste

A.D. 1226. Hen. 3. Teste Rege apud Westmonasterium quinto die Novembris, anno, &c. undecimo.

Eodem modo scribitur Ballivis Portuum,

Dour. *Oreford.*
Heath. *Lenn.*
Hasting. *Wodering.*
Orewell. *Kingeston.*
Gernemue. *Portesmue.*
Bristoll. *Rya.*
Staff. *Sorham.*
Winchels. *Dunewich.*
Rumenal. *Gipewich.*
Pevenes. *Hoiem.*

A.D. 1226. Hen. 3.

Majori & Præpositis,

Lincoln. *Eborum.*

Et Saliero de Sutton, Ballivo Portus de Hulmo,
Vicecomiti Lincoln.

De Dote Reginæ Isabellæ.

A.D. 1226. An. 11. H. 3. Pat. 11. H. 3. p. 1. m. 11.

REX omnibus, ad quos præsentes literæ pervenerint, salutem.

Sciatis quod volumus, & per juramentum nostrum corporaliter præstitum firmavimus, reddere karissimæ matri nostræ, Isabellæ Reginæ, & Comitissæ Engolismi, totam dotem suam, quam habuit, & habere debet in Anglia, sicut assignata fuit Alienoræ quondam Aviæ nostræ, & sicut Carta Domini Johannis patris nostri testatur.

Concessimus etiam eidem, sub eodem juramento, facere ei rationabile escambium dotis, quam habere debuit in Normannia, Andegavia, & Pictavia, per rationabilem visum proborum & legalium virorum, qui ad hoc tàm ex parte nostra, quàm ex parte ipsius, eligentur, quousque prædictam dotem ei deliberavimus: Et quod de escambio illo decidat, sicut poterimus partes illius dotis ad opus nostrum & suum conquirere.

In cujus rei testimonium has litteras nostras patentes fieri fecimus.

A.D. 1226.

Testibus venerabilibus patribus,

S. Cantuar. Archiepiscopo,
E. London.
P. Winton.
J. Bath.
H. Lincoln.
R. Sarum.
R. Cicestr. & Cancellario nostro,
W. Carleol. Episcopis.

Th. Norwic. Electo,
H. de Burgo Justiciario nostro,
R. Comite Cestr. & Lincoln.
G. Com. Gloucestr. & Hertford.
Philippo de Albiniaco,
Radulpho filio Nicholai Senescallo nostro,
Hugone Dispenser.

Data per manum prædicti Cicestr. Episcopi Cancellarii nostri, apud Westm. decimo octavo die Decembris, anno undecimo.

De multimodis concessionibus Comiti Marchiæ factis.

A.D. 1226. An. 11. H. 3. Pat. 11. H. 3. m. 3.

REX omnibus ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Sciatis quod dedimus & concessimus dilecto & fideli nostro Hugoni de Lyzinnan, Comiti Marchiæ & Engolismi, pro homagio & fideli servitio suo, & hæredibus suis de matre nostra descensuris, in feodo & hæreditate, Civitatem de Xantonge, & Xantingiam, & Pontem Albæ cum Foresta de Baconeys, quantum ad nos pertinet, & Insulam de Olerim tenendam de nobis & hæredibus nostris; salvis nobis & hæredibus nostris fidelitate Episcopi Xantoniensis, homagiis, servitiis & escaetis, ac custodiis Baronum nostrorum de Xantingia.

A.D. 1226.

Concessimus insuper præfato Hugoni, Comiti Marchiæ & Engolismi, & hæredibus suis præfatis, totum jus & hæreditatem, quæ nos contingere possent jure hæreditario, in Civitate & in Com. Engolismi, qui ad nos descendere debuit post obitum matris nostræ; &, cum præmissis, concessimus prætato Hugoni, & hæredibus suis præfatis, Castra de Merpin. & de Coynac. cum pertinentiis, de nobis & hæredibus nostris tenenda.

Concessimus

A.D. 1226. Hen. 3. Concessimus eidem Hugoni, & Hæredibus suis præfatis, feodum, quod Ichier de Maynac de nobis tenuit, apud Muntmorillum, cum homagio & servitio prædicti Ichier.

Concessimus etiam eidem Hugoni, & Hæredibus suis præfatis, quod moneta sua de Engolismo, & de Marchia, si æqualis pretii & valoris monetæ nostræ fuerit, cum moneta nostra Pictaviæ currat, ita quod in Pictavia inter monetam nostram non recusetur.

Concessimus etiam eidem Hugoni, Comiti Marchiæ & Engolismi, quod possit sibi acquirere terras & feoda, de hominibus nostris in Pictavia, quæ per legalem emptionem perquirere poterit; salvo per omnia jure nostro; & salvis nobis, & Hæredibus nostris servitiis, quæ debebantur Antecessoribus nostris de terris & feodis prædictis.

Volumus etiam & præcipimus, ut sæpedictus Hugo, & Hæredes sui præfati, pro homagio & fideli servitio, omnia supradicta habeant & teneant, bene & in pace, de nobis, & Hæredibus nostris; & ea ipsis præsenti carta valitura, non obstante eo quod, tempore istius concessionis sibi factæ, minoris fuimus ætatis. A.D. 1226. Hen. 3.

In cujus rei testimonium huic scripto sigillum nostrum apposuimus.

Testibus venerabilibus fratribus,

S. Cantuar. Archiepiscopo,
E. London.
P. Winton.
J. Bath.
H. Lincoln.
R. Sarr.
R. Cycestr. & Cancellario nostro,
W. Carleol. Episcopis.

Thoma Norwic. Electo,
H. de Burgo Justiciario nostro,
R. Comite Cestr. & Lincoln.
G. Comite Glocestr. & Hertford.
Phil. de Albiniaco,
Radulpho filio Nicholai Senescallo nostro,
Hugone Despenser.

Data per manum prædicti Cycestr. Episcopi Cancellarii nostri, apud Westmonasterium decimo quarto die Decembris, anno undecimo.

Conventiones cum Vicecomite Thoarcii.

A.D. 1226. An. 11. H. 3. Pat. 11. H. 3. m. 3. REX dilecto & fideli suo Hugoni Vicecomiti Thoarc. salutem.

Sciatis quod, de consilio fidelium nostrorum promittimus & concedimus vobis quod, si Rex Franciæ guerram nobis fecerit in Pictavia, propter quam oporteat nos Villas nostras, vel Baronum nostrorum munire contra ipsum, tenebimus vobis ad custum nostrum apud Thoarcum centum milites, & ducentos servientes equites, & 25 Balistarios equites, pro plana guerra facienda quamdiu opus nobis & vobis fuerit.

Et, si Rex Francorum, in propria persona, vel posse suum, propter quod oporteat vos Villam Thoarc. munire, Ligerim transeat, versus Pictaviam, ad guerram faciendam, tenebimus vobis ducentos milites, & trescentos servientes equites, & 50 Balistarios equites ad custum nostrum apud Thoarcum, dum opus nobis fuerit & vobis.

Et firmiter concedimus quod, si milites Marchiæ & terræ nostræ, per guerram nostram, terras suas, per potestatem Regis Franciæ, amiserint, nos, per legale consilium fidelis nostri Hugonis Comitis Marchiæ, & vestrum, de prædictis dampnis rationabile returnum eis faciemus. A.D. 1226.

Promittimus etiam vobis firmiter quod militibus vestris annua feoda, quæ bonæ memoriæ Johannes pater noster, Rex Angliæ, per cartas suas eis concessit & solvit, eisdem, dum bene & fideliter nobis servierint, plene persolveremus.

Et hæc, pro fideli servitio vestro, & hominum vestrorum habendo promittimus, & per juramentum, corporaliter præstitum, firmamus, eo non obstante valitura quod, tempore hujus promissionis, minoris fuimus ætatis.

Promittimus vobis quod, cum ad servitium nostrum veneritis, & homagium nobis feceritis, dabimus vobis mille Marcas, de denariis nostris, pro bono adventu vestro; nisi, per consilium Comitum Marchiæ & Britanniæ, possit ad minorem summam amensurari.

Et in hujus rei testimonium, has litteras nostras inde fieri fecimus patentes.

Testibus venerabilibus fratribus,

S. Cantuar. Archiepiscopo,
E. London,
P. Winton.

 J. Bath.

A.D. 1226. Hen. 3.

J. Bath.
H. Lincoln.
R. Sarum.
R. Cicestr. & Cancellario nostro,
W. Carleol. Episcopis.

Th. Norwic. Electo,
H. de Burgo Justiciario nostro,
R. Comite Cestr. & Lincoln.
G. Com. Gloucestr. & Hertford.
Philippo de Albiniaco,
Radulpho filio Nicholai Senescallo nostro,
Hugone Despenser.

Data per manum prædicti Cicestr. Episcopi Cancellarii nostri, apud Westm. decimo octavo die Decembris, anno undecimo.

De quibusdam Concessionibus prædicto Comiti factis.

A.D. 1226. An. 11. H. 3. Ibidem.

REX omnibus ad quos præsentes litteræ pervenerint salutem.

Sciatis nos dedisse & concessisse dilecto & fideli nostro Hugoni Vicecomiti Thoarc. & hæredibus suis de ipso descensuris, pro homagio & fideli servitio suo, Castrum de Lodun. cum pertinentiis de nobis & hæredibus nostris tenendum; &, pro eodem Castro, quingentas Marcas per annum, de camera nostrâ in Anglia, quoad usque prædictum Castrum, cum concilio & fideli auxilio ipsius Hugonis & generis sui, & amicorum suorum, possimus de manibus Regis Franciæ rehabere ad opus dicti Hugonis; ita quod extunc a solutione quingentarum marcarum cessare debeamus.

Concedimus etiam præfato Hugoni, & hæredibus suis præfatis, reddere annuatim unum equum de pretio, quale prædecessores sui, Vicecomites Thoarc. percipere consueverunt, singulis annis, de Nundinis de Aungers, quoad usque equum illum de Burgensibus de Aungers, qui illum reddere consueverunt, possit recuperare; ita tamen quod nobis, & hæredibus nostris reddet, singulis annis, quod deberet Andegavensibus pro equo reddere per annum.

Concessimus etiam eidem, & fidelibus suis præfatis, quod habeat, & fieri faciat monetam suam apud Thoarc. æqualem monetæ Pictaviæ; & quod æqualiter currat in Pictavia cum nostrâ.

Et, ut præmissa libere habeat, & teneat de nobis, & hæredibus nostris, sibi & hæredibus suis, sicut præscriptum est, ea præsenti Carta confirmamus valitura, non obstante eo quod, tempore hujus concessionis & donationis factæ, minoris fuimus ætatis.

In cujus, &c. ut supra.

Testibus & Data ut supra.

De securitate pro prædictis Conventionibus observandis.

A.D. 1226. An. 11. H. 3. Pat. 11. H. 3. p. 1. m. 11. dors.

S. Cantuar. totius Angliæ Primas, & sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, E. London. P. Winton. J. Bathon. H. Lincoln. R. Sarum. R. Cicestr. Domini Regis Cancellarius, W. Carleol. B. Elyen. & Thomas Norwic. Dei gratia electus, omnibus Christi fidelibus, præsentes litteras inspecturis, salutem.

Universitati vestræ notum facimus, nos ad instantiam Domini nostri Henrici tertii, illustris Regis Angliæ, in verbo Dei firmiter promisisse quod, bona fide, laborabimus erga ipsum Dominum Regem, ut conventiones & concessiones per Cartas, litteras patentes, & juramenta inter prædictum Dominum nostrum Henricum & Hugonem de Lezynan. Comitem March. & Engol. & Isabellam Reginam uxorem ejus, H. Vic. Thoarc. & Willielmum le Arceveske, qui ad servitium ipsius Regis, per prædictas conventiones & concessiones, reversi sunt, firmiter & sine fraude observentur.

In cujus rei testimonium huic scripto sigilla nostra apponi fecimus.

Act. apud London in vigilia beati Thomæ Apostoli, anno regni ipsius Domini Regis 11.

Duplicata sunt.

Littera

A. D. 1227. Hen. 3.

Littera Petro Comiti Britanniæ.

A. D. 1227. An. 11. H. 3. Claus. 11. H. 3. m. 22. d.

REX dilecto & fideli suo P. Comiti Britan. salutem & amorem.

Noveritis quod de negotiis illis, de quibus nobis significastis per nuncios nostros & vestros, fecimus quicquid nobis consuluistis; super hiis & aliis consilio vestro credituri.

Rogamus autem dilectionem vestram quatenus, cum concilio vestro penitus nos exposuerimus, de agendis nostris, ut ad honorem Dei & ad honorem nostrum & vestrum procedant. A. D. 1227.

Teste Rege apud Rading. 13 die Januarii.

De negotiis complendis cum Comite Marchiæ.

A. D. 1227. An. 11. H. 3. Claus. 11. H. 3. m. 22. d.

REX Hugoni, Comiti Marchiæ & Ingolism. salutem.

Mittimus ad vos venerabiles patres W. Eborum Archiepiscopum, W. Carleolensem Episcopum, & dilectum & fidelem nostrum Philippum de Albiniaco ad complendum negotia illa, de quibus tractatus est inter nos, & vos, per nuncios nostros, & vestros. A. D. 1227.

Teste Rege apud Rading. 30 die Januarii.

Eodem modo scribitur Hugoni Vicecomiti Thoarc. & Willielmo le Arcevesk.

Littera Ricardo Com. Pictaviæ fratri Regis.

A. D. 1227. An. 11. H. 3. Ibidem.

REX R. Comiti Pictaviæ salutem.

Misimus venerabiles patres supra nominatos ad Comitem Marchiæ, & Vicecomitem Thoarcii, & alios Magnates partium illarum, & vobis mandamus quod omnem, quam poteritis, adhibeatis diligentiam ad loquendum cum ipsis; & habito colloquio cum eis, super agendis nostris juxta consilium illorum operemini. A. D. 1227.

Teste Rege apud Radyng. 30 die Januarii.

Bulla Honorii, de exemptione a Commissionibus.

A. D. 1227. An. 11. H. 3. Ex Orig.

HOnorius Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio Priori sanctæ Trinitatis Londoniensis salutem, & apostolicam benedictionem.

A nobis humiliter postulasti, ut, cum non habeas juris peritiam, & propter judiciorum strepitum contingat sanctæ contemplationis in te otium impediri, eximere te a commissionum nostrarum sollicitudine dignaremur:

Nos ergo, tuis supplicationibus annuentes, auctoritate tibi præsentium indulgemus ut, terminatis causis ab apostolica tibi sede commissis, per Commissiones nostras, quas de cetero ad te impetrari contigerit, non tenearis procedere, nisi de indulgentia hujusmodi fecerit mentionem. A. D. 1227.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire;

Siquis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri, & Pauli, Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. Lateran. 10. Kal. Martii, Pontific. nostri anno decimo.

De

A.D. 1227. Hen. 3. A.D. 1227. Hen. 3.

De auxilio pro Johanna sorore Regis, Domina Norwalliæ.

A.D. 1227. An. 11. H. 3. Pat. 11. H. 3. n. 7. d.

REX probis hominibus de maneriis de Ralegh & de Cunedour salutem.

Quia omnes Civitates nostras, Burgos, & Dominica nostra talliari facimus; concessimus dilectæ sorore nostræ Joannæ Dominæ Norwalliæ, cui commisimus dicta Maneria nostra de Ralegh & de Cunedour, quamdiu nobis placuerit, quod loco tallagii prædicti, quod de vobis caperemus, rationabile auxilium ei faciatis.

Et ideo vobis mandamus quod benigne & gratanter hoc facere velitis.

Teste Rege apud Westm. 18 die Martii.

De fœdere cum Duce Bavariæ.

A.D. 1227. An. 11. H. 3. Claus. 11. H. 3. m. 13. d.

HEnricus Dei gratia, &c. Amico in Christo dilecto & illustri viro L. Duci Bawariæ salutem, cum sincera dilectione.

Transmissum ad nos, ex parte Romanorum Regis illustris & vestra, Magistrum Conradum Præpositum Spirensem cum gaudio suscepimus, & audivimus diligenter; & ecce! dilectionem vestram, quæ de fœderatione inter Imperium & nos ineundâ laborare voluit, gratiarum actione prosequimur.

Cupientes igitur Regi, & Imperio, ac Nobilitati vestræ, cui jam junctos & fœderatos nos cernimus per consanguineam nostram, quam filius vester in uxorem duxit, in amicitia & fœdere mutuo specialius adjungi, dilectos nobis, & speciales Magistrum Henr. & Bernardum Clericos nostros, ut dicti Regis & vestram plenius & evidentius super hiis audiant voluntatem, ad vos duximus transmittendos, rogantes quatenus ad condignum & laudabilem pertrahere velitis effectum laudabiliter inchoata.

A.D. 1227.

Teste Rege apud Westomasterium, 13 die Aprilis, anno Regni nostri 11.

De fœdere cum Imperatore.

A.D. 1227. An. 11. H. 3. Claus. 11. H. 3. m. 13. d.

EXcellentissimo viro, & dilecto in Christo amico Henrico, Dei gratia illustri Romanorum Regi, & semper Augusto, Henricus, eadem gratia, Rex Angliæ, &c. salutem & sinceram dilectionem.

Transmissum ad nos, ex parte vestra, virum providum & discretum Magistrum Conradum, Præpositum Spirensem cum gaudio suscepimus & diligenter audivimus.

Et ecce! Nobilitatem vestram, quæ, sicut accepimus ab ipso, sincera erga nos affectione concepta, nos sibi in amicitia & mutuo fœdere jungi voluit, gratiarum multiplici prosequimur actione.

A.D. 1227.

Cupientes igitur, ex plenissimo fonte desiderii, tanto Principi fœderari, Magistrum Henricum, & Bernardum, Clericos nostros speciales, nobis & dilectos, ad vos transmittimus, ut super hiis plenius & evidentius audiant voluntatem vestram; cui parere prompti sumus, prout honori regio hinc inde, ac utriusque regno noscitur expedire.

Teste Rege apud Westmonasterium 13 die Aprilis anno Regni nostri 11.

De

A.D. 1227. Hen. 3. | A.D. 1227. Hen. 3.

De Fœdere tum Principibus Imperii; & filia Regis Bohemiæ in Uxorem ducenda.

A.D. 1227. An. 11. H. 3. Claus. 11. H. 3. m. 13. d.

ARchiepiscopo Coloniensi Rex, &c. Salutem.

Quod confœderationem, inter Dominum R. Alemanniæ, & Principes Imperii, & nos, iniri desideratis, parati ad id consilium efficax apponere, ut ex litteris, a sinceritate vestra nobis transmissis, manifeste perpendimus, paternitati vestræ uberes exolvimus gratiarum actiones, tantò vobis obnixiores, quantò citra merita nostra affectionem vestram, circà nos, sensimus sinceriorem.

Gratulamur siquidem, & admodum nobis esset jocundum, præfatum Dominum Regem, Principem adeo potentem, & illustrem, cum Principibus Imperii, & nos mutuo confœderationis vinculo astringi; quo, alternâ consilii & auxilii vicissitudine interveniente, adinvicem pleniori gauderemus tranquilitate.

Cum autem adhuc soli sumus, nec cum aliqua matrimonium contraxerimus, vel in aliqua parte obligemur alicui, paternitati vestræ duximus significandum quod, super filia illustris Regis Boemiæ ducenda in uxorem, sicut scribentes nobis bona fide consuluistis, vel alia nobis idonea copula matrimonii conjungenda, parati sumus vestro parere consilio, si commodum & honorem nostrum in hoc consideretis, & nobis & Regno nostro expedire videamus. A.D. 1227.

Vos igitur si placet, tàm super hoc, quàm aliis, voluntatis vestræ beneplacitum, per præsentium latorem, quem ad vos destinamus, sub festinatione nobis significare velitis.

Teste Rege apud Westmonasterium 13. die Aprilis anno Regni nostri 11.

Bulla de non proferendo Sententiam interdicti aut Excommunicationis in personam Regis aut Richardi fratris sui.

A.D. 1227. An. 11. H. 3. Ex Orig.

HOnorius Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio Henrico illustri Regi Angliæ salutem & apostolicam benedictionem.

Volentes, in quibus secundum Deum possumus, tuæ sublimitati deferre, mandavimus dilecto filio nostro Romano, Sancti Angeli Diacono Cardinali, Apostolicæ sedis Legato, ut, contra tuam, vel Nobilis viri Ricardi Comitis Pictaviæ, frattis tui, personam, ad denunciationem, seu prolationem generalis, aut specialis sententiæ excommunicationis, per se, vel per alium non procedat, nisi super hoc mandatum à nobis reciperet speciale. A.D. 1227.

Tu ergo provideas ne a te, vel ab ipso fratre tuo aliquid attemptetur propter quod nos oporteret super hoc speciale mandatum eidem dirigere Cardinali.

Dat. Lateran. Id. Maii. Pontificatus nostri anno 10.

Sub filo Canabi.

Bulla quod neque Rex, nec Ricardus frater excommunicentur.

A.D. 1227. An. 11. H. 3. Pat. 11. H. 3. m. 12. d.

HOnorius Episcopus, &c. dilecto & fideli Romano, Sancti Angeli Diacono Cardinali, Apostolicæ sedis Legato, salutem & apostolicam benedictionem.

Discretioni tuæ, auctoritate præsentium, mandamus quatinus contra karissimi in Christo filii nostri, illustris Regis Angliæ, vel Nobilis viri Ricardi Comitis Pictaviæ, fratris ejus, personam, ad denunciationem, vel prolationem generalis, vel specialis sententiæ excommunicationis per te, vel per alium non procedas; nisi super hoc mandatum nostrum susceperis speciale. A.D. 1227.

Data Lateran. Id. Maii Pontificat. &c. 10.

A. D. 1227. Hen. 3. — A. D. 1227. Hen. 3.

Bulla de Exemptione.

A. D. 1227. An. 11. H. 3. Ex Origine.

Honorius Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio Abbati de Begham, salutem & apostolicam benedictionem.

A nobis humiliter postulasti ut, cum non habeas juris peritiam, & per judiciorum strepitum contingat sanctæ in te contemplationis otium impediri, eximere te a commissionum nostrarum sollicitudine dignaremur. Nos ergo, tuis supplicationibus annuentes devotioni tuæ auctoritate præsentium indulgemus, nè per commissiones nostras, quas de cætero ad te impetrari contigerit, procedere tenearis, si de indulgentia hujusmodi non fecerint mentionem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum. A. D. 1227.

Dat. Lateran. 3. Kal. Junii Pontificatus nostri anno decimo.

Filis Sericiis flavi rubeique coloris.

De Conductu Comitis de Gisnes.

A. D. 1227. An. 11. H. 3. Pat. 11. H. 3. m. 5.

Baldewinus Comes de Gisnes habet litteras Domini Regis de Conductu in veniendo ad Dominum Regem in Angliam, ad loquendum cum eo, & ibidem morando, & inde redenndo, usque ad festum beati Petri ad vincula anno, &c. 11. A. D. 1227

Et mandatum est omnibus Ballivis & fidelibus, &c.

De Treugis cum Rege Franciæ.

A. D. 1227. An. 11. H. 3. Claus. 11. H. 3. m. 6. d.

Rex Comiti Cestriæ & Lincolniæ salutem.

Sciatis quod Venerabilis Pater W. Carleol. Episcopus, & dilectus & fidelis noster Philippus de Albiniaco, qui nuper fuerunt in Franciâ, reversi sunt, nunciantes nobis quod initæ sunt Treugæ inter nos, & Regem Franciæ, usque ad festum Sancti Johannis Baptistæ proximo venturum, ut interim tractetur de pace inter nos, & ipsum reformanda.

Super quo retulerunt nobis prædicti verba bona, quæ nolumus ad præsens scripto commendare, & quæ vobis complacebunt cum ea audieritis: Et nos, hac occasione, passagium nostrum in respectum posuimus, nec veniemus ad præsens Wintoniam, sicut vobis mandaverimus. A. D. 1227.

Grates igitur vobis multiplices referentes de bona voluntate vestra, & de paratu vestro, facto ad transfretandum nobiscum, ut audivimus, vos de prædictis duximus præmuniendos; significantes quod ad veniend. Winton. in occursum nostrum, in crastino beati Petri ad vincula, ad præsens non oportet laborare.

Teste Rege apud Westmonasterium 17. die Julii.

Ejusmodi Litteræ de iisdem Treugis.

A. D. 1227. An. 11. H. 3. Claus. 11. H. 3. m. 5. d.

Rex Vicecomiti Lincoln. salutem.

Scias quod initæ sunt treugæ inter Nos, & Regem Franciæ usque ad festum Sancti Johannis Baptistæ, anno *Regni nostri* 12. ut interim tractetur de pace firma inter nos, & ipsum reformanda; pro quo non possumus, sicut proposueramus, ad hoc instans festum Sancti Petri ad vincula, in Wasconia, transfretare.

Et ideo tibi præcipimus quod, per totam ballivam tuam, clamari facias, quod omnes, qui per summonitionem nostram usque Wintoniam erant venturi, ad præfatum terminum illuc, ea occasione, non veniant. A. D. 1226.

Litteras autem nostras, quas tibi mittimus, certis personis de Comitatu tuo directas, hiis, quibus diriguntur, cum summa festinatione mittas.

Teste meipso apud Westmonasterium 17. die Julii.

Notificatio

Notificatio Treugarum cum Rege Franciæ.

A.D. 1227. An. 11. H. 3. Pat. 11. H. 3. m. 4.

REX universis, ad quos præsentes literæ pervenerint, salutem.

Noverit universitas vestra quod nos cum Lodovico Rege Franciæ & suis treugas inivimus pro nobis & nostris, tàm per mare, quàm per terram, usque ad Festum Sancti Johannis Baptistæ proximo venturum duraturas tali modo.

Quod, si in treuga fuerit interceptum, de interceptione emendanda sic erit; post commonitionem factam per Senescallum nostrum Wasconiæ, vel per Ballivum ejus, & per bonos & idoneos viros, sibi assistentes, malefactori in propria persona, si inventus fuerit, vel apud Hospitium suum, vel apud ejus vicinos, vel alicui de familia sua, si invenire non poterit, emendare plenarie noluerit, infra quadraginta dies postquam commonirio facta fuerit, ille, cui fuerit forisfactum, poterit currere super malefactorem, donec plenarie fuerit emendatum; & nos, sine mesfacere, poterimus juvare nostrum hominem contra eum, qui forisfactum emendare noluerit, donec fuerit emendatum; & Rex Franciæ similiter facere poterit.

Et sciendum quod Maisiacum non est in treuga; nec Banaoni in hiis treugis poterit inforciari.

Præterea, si aliqua fortericia, vel aliquod Castrum, vel persona alicujus nobilis, durantibus treugis, caperetur, vel furtive subtraheretur, statim nos, vel per nos, vel per gentes nostras, sine mesfacere, de hiis poterimus nos juvare; & Rex Franciæ similiter facere poterit.

Nos autem has treugas, fideliter & bona fide observandas à nobis & nostris, concessimus, & jurari fecimus in animam nostram a venerabili patre W. Carleol. Episcopo, & dilecto & fideli nostro Philippo de Albiniaco Milite nostro.

Teste meipso apud Westmonasterium 19 die Julii.

Littera Legati Papalis Regi.

A.D. 1227. An. 11. H. 3. *Ex nova Bundela in Turre London.*

HEnrico Regi Anglorum illustri Romanus miseratione divina, Sancti Angeli Diaconus Cardinalis, Apostolicæ sedis Legatus, salutem in eo, qui Regibus dat salutem.

Excellentiæ vestræ literas, & Nuncios vestros, quos ad nos misistis, honore debito recipientes, tàm ipsarum tenorem, quàm ea, quæ nobis ex parte vestra ore tenus retulerunt, intelleximus diligenter.

Cupientes, quantum cum Deo possumus, honorem vestrum diligere ac personam vestram sincera tractare in Domino charitate; sicut quod plurimum volumus quæ ad honorem vestrum & commodum spectare videntur, & cupimus procurare; sicut prædicti Nuncii vestri vestræ serenitati referre poterunt viva voce.

Ipsi enim in omnibus vos poterunt reddere certiores; quos pro sua sollicitudine & labore velitis habere —— commendatos.

Dat. Paris 9 Kal. Aug.

Dorso H. Regi Anglorum illustri.

Litteræ Credentiales Principibus Imperii.

A.D 1227. An. 11. H. 3. Pat. 11. H. 3. m. 3. d.

REX nobilibus viris, & amicis in Christo karissimis, Prælatis & Principibus Imperii, qui venerint usque Aunvers in occursu Prælatorum & Magnatum nostrorum, salutem & sinceram in Domino dilectionem.

Ad præsentium nobilitatis vestræ destinamus venerabiles patres W. Eborum Archiepiscopum Angliæ Primatem, A. Coventr. & Th. Norwic. Episcopos; & dilectos & fideles nostros W. Comitem de Penbr. Marescallum Angliæ, G. Comitem Gloucestr. & Hertford. W. Comitem Albemarl. J. Constabularium Cestr. & Radulfum filium Nicholai Dapiferum nostrum, ad tractandum vobiscum de confœderatione facienda inter illustrem

A. D. 1227. Hen. 3. illustrem Regem Alemanniæ & Imperium, & nos & Regnum, juxta quod locutus est nobiscum vir discretus Conradus, Præpositus Spirens. ex parte dicti Regis & Imperii ad nos missus.

Quibus Prælatis & Magnatibus nostris prædictis fidem adhibere velitis, super hiis omnibus quæ vobis dixerint & fecerint ex parte nostra. A. D. 1227. Hen. 3.

Teste meipso apud Windlesf. quarto die Septembris.

De confirmatione Feodi pro Comite Flandriæ.

A. D. 1227. An. 11. H. 3. Pat. 11. H. 3. n. 2.

REX amico suo karissimo F. Comiti Flandriæ & Hanoiæ salutem.

Sciatis quod concedimus vobis, pro homagio & servitio vestro, tale feodum habendum de nobis, quale Dominus Johannes pater noster vobis concessit tempore suo pro homagio & servitio vestro.

In cujus rei testimonium has litteras nostras patentes vobis mittimus.

Teste meipso apud Windlesor. decimo sexto die Decembris, anno Regni nostri undecimo. A. D. 1227.

Idem Comes habet Litteras de conductu pro se & suis quos secum ducet in veniendo in Angliam ad loquendum cum Domino Rege, & ibidem morando, & inde redeundo; & durent litteræ istæ usque ad Festum Sancti Martini, anno duodecimo.

Teste ut supra.

De interceptionibus cum Francia emendandis.

A. D. 1227. An. 11. H. 3. Claus. 11. H. 3. m. 2. d.

DOmino suo & consanguineo Ludovico, Dei gratia Regi Franciæ illustri, Henricus eadem gratia Rex Angliæ, &c. salutem.

Serenitati vestræ significamus quod, postquam initæ fuerunt treugæ inter nos, & vos, usque ad festum Sancti Johannis Baptistæ proximo futurum, eas per totam potestatem nostram, pro posse nostro, firmiter fecimus observari; & omnibus, de potestate vestra de quacunque interceptione, eis infra treugas facta, conquestis, vel conqueri volentibus, secundum formam earumdem treugarum, & modum querelæ, plenam justitiam exhibuimus, & exhiberi faciemus.

Dilectus vero & fidelis noster Savaricus de Malo-Leone, qui unus erat inprisiorum nostrorum tempore quo treugæ præmemoratæ initæ fuerunt, sicut vestra non ignorat serenitas, ad nos venit, ostendens nobis & conquerens quod Ballivi vestri eum spoliaverunt quibusdam terris, redditibus & possessionibus, quas pacifice tenuit ante treugas præmemoratas; sicut plenius vobis poterint intimare dilecti & fideles nostri Magistri Umfridus de Milliar. & Willielmus Gauler, quos, propter hoc, ad vestram duximus præsentiam transmittendos. A. D. 1227.

Serenitatem igitur vestram rogamus attentius, quatinus interceptiones, ipsi Savarico, & aliis inprisiis nostris factas, emendari faciatis; sicut vultis quod id, quod contra inprisios vestros fuerit in potestate nostra interceptum, emendemus; & sicut, tàm ex parte nostra, quàm vestra, fuerit juratum.

Teste meipso apud Westmonasterium decimo die Octobris, anno, &c. undecimo.

Littera Soldano Dammasci.

A. D. 1227. An. 12. H. 3. Claus. 12. H. 3. m. 12. d.

REX Coradino illustri Soldano Dammasci salutem.

De transmissis nobis a nobilitate vestra muneribus, per Justinum de Jenue Mallonn. Soldani, gratiarum vobis rependimus actiones, prompti & parati de hiis quæ possint vestræ placere voluntati. A. D. 1227.

Hoc quidem a serenitate vestra pro ampliori petimus munere ut, si quos terræ vestræ christianos captivatos tenetis, eos liberos & expeditos reddere, & intuitu

A. D. 1227. Hen. 3. tuitu nostri nobis mittere velitis, certis datis judiciis quod, ad eorum liberationem, noster eis profuit interventus; quo intellecto ad condignam vicissitudinem serenitati vestræ merito teneamur. A. D. 1227. Hen. 3.

Teste apud Westmonasterium, &c.

Bulla de observando & celebrando Festo beati Edwardi.

A. D. 1227. An. 12. H. 3. Ex Origin.

GRegorius Episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus Archiepiscopis, & Episcopis, ac dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, & aliis Ecclesiarum Prælatis, per Angliam constitutis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Ut notam faciat filiis hominum potentiam suam Dominus & gloriam magnificentiæ Regni sui, nonnumquam electos suos, quos in hac vita justificat & coronat, in patria signanter honorat, dans eos miraculis coruscare, dum, omni perfidiâ confutatâ, roboratur fides catholica, spes erigitur, & caritas dilatatur.

Quare Christi fideles quos taliter ipse clarificat, pio complectentes amore, devotione debent celebri venerari, ut, in Sanctis sanctificantem suppliciter honorantes, illius propitiationem & istorum suffragia salubriter mereantur.

Ex literis siquidem fælicis recordationis Alexandri Papæ, prædecessoris nostri, nobis exhibitis extitit declaratum, quod, tàm claræ memoriæ Henrico Anglorum Rege, quàm omnibus Prælatis Angliæ, qui tunc erant, ei supplicantibus humiliter & instanter ut beatum Edwardum, gloriosum quondam Regem Anglorum, ascriberet sanctorum cathalago in Ecclesia militanti, quem, attestantibus miraculorum suorum insignibus, in triumphanti regnare minime dubitant, ipse, diligenti cum fratribus deliberatione præhabita, & libro miraculorum inspecto, quibus ipsum in mortali carne viventem, & exutum ab ea Dominus multipliciter illustrarat, visis quoque literis Innocentii Papæ, cui idem successerat, & receptis testimoniis supplicantium, quamvis negotium tàm arduum non frequenter soleat, nisi forte in sollempnibus conciliis, de more concedi, de fratrum tamen consilio, juxta votum & desiderium petentium, prædictum sanctum inter beatos confessores censuit numerandum, dirigens universis ecclesiarum Prælatis Angliæ monita & mandata ut veneratione debita prædictum colerent confessorem. A. D. 1227.

Nuper autem venerabilis frater noster —— Cantuariensis Archiepiscopus suis nobis literis humiliter supplicavit, ut, supplentes quod a prædicto prædecessore nostro omissum videtur, mandaremus Festum ejus sollempniter celebrari, quem gloriosus Deus in sanctis suis adhuc miraculis clarificat gloriosis.

Ne igitur videatur quodammodo ipsius gloriæ derogari, quem digne glorificare possibilitas humana non sufficit, cum reputandum sit in canonizatione Festi celebratio fore concessa, universitatem vestram monemus attente, per Apostolica scripta mandantes, quatinus, ipsius sancti Festum annuâ celebritate colentes, pro nobis & vobis ejus apud Deum suffragia suppliciter imploretis.

Dat. Laterani 5 Id. Novembr. Pontificatus nostri, anno primo.

Filis Sericis flavi rubeique coloris.

Bulla Gregorii pro Abbate & Conventu Monasterii de Quarraria.

A. D. 1228. An. 12. H. 3. Ex Orig.

GRegorius Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio Abbati Monasterii de Tychefeld, Præmonstratensis ordinis, Wintoniensis Diocesis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Sua nobis, dilecti filii Abbas & Conventus Monasterii de Quarraria, Cisterciensis ordinis, Wintoniensis Diocesis, petitione monstrarunt, quod nonnulli iniquitatis filii, quos prorsus ignorant, decimas, census, redditus & alia jura, quæ ipsi Monasterio præstare tenentur, necnon possessiones, terras, prata, pascua & quædam alia bona, ad Monasterium ipsum spectantia, occultarunt malitiosè, & occultè detinere præsumunt, non curantes ea *dictis* Abbati & Conventui A. D. 1228.

Gggg

A. D. 1228. Hen. 3. ventui exhibere; super quo provideri sibi & eidem Monasterio humiliter postularunt:

Quocirca discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatinus omnes hujusmodi occultos detentores decimarum, censuum & bonorum prædictorum publicè in Ecclesiis, coram populo, per te, vel per alium, aut alios moneas ut infra competentem terminum, a te præfigendum, eisdem decimas & alia supradicta a se debita manifestent, & plenam ac debitam de hiis satisfactionem impendant; necnon possessiones & alia bona prædicta restituant Abbati & Conventui memoratis, alioquin extunc in eos, nisi infra alium congruum terminum peremptorium, quem ad hoc præfigas eisdem, tuæ monitioni paruerint in hac parte, generalem excommunicationis sententiam proferas, faciens eam, ubi & quando *necessarium* videtur, usque ad satisfactionem condignam, sollempniter publicari. A. D. 1228. Hen. 3.

Dat. Lateran. 2 Id. Febr. Pontificatûs nostri, anno primo.

Sigillo avulso.

Ut fratres Militiæ Templi possint produci in testimonium in causis domus.

A. D. 1228. An. 12. H. 3. Ex Orig.

GRegorius Episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis Magistro & fratribus domûs Militiæ Templi salutem & Apostolicam benedictionem.

Justis petentium desideriis dignum est nos facilem præbere consensum, & vota, quæ non a rationis tramite discordant, effectu prosequente complere. Ea propter, dilecti in Domino filii, vestris justis postulationibus grato concurrentes assensu, ad exemplar felicis recordationis Alexandri Papæ, prædecessoris nostri, auctoritate vobis præsentium indulgemus ut, in causis vestris, fratres vestros possitis in testimonium ferendum producere; nec pro eo, quod fratres vestri sunt, si alia causa rationabilis & manifesta non obstat, a ferendo testimonio repellantur, dummodo, sicut censura canonum & legum sancit auctoritas, velint testimonium perhibere. A. D. 1228.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire.

Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli, Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. Lateran. 2 Id. Februarii, Pontificatûs nostri, anno primo.

Sigillo plumbeo, pendente a filis sericis flavi rubeique coloris.

De Falkesio de Breant.

A. D. 1228. An. 12. H. 3. Pat. 12. H. 3. m. 6. d.

REX H. Cantori Tretensi salutem.

Ut certi sitis de quieta clamantia quam Falkesius de Breant nobis fecit per Cartam suam, signatam sigillo suo, postquam nos & Regnum nostrum maliciose turbare præsumpsit, ejusdem Cartæ transcriptum vobis mittimus in hæc verba.

Omnibus Christi fidelibus, præsentes litteras inspecturis, Falkesius de Breant salutem in Domino.

Ad universitatis vestræ notitiam pervenire volumus quod cum excommunicatus essem, &c. *ut supra, in anno octavo Regni dicti Regis, usque ad hæc verba, viz.*

Rogamus etiam discretionem vestram quatinus contra dilectam nobis Margaretam, quondam uxorem ipsius Falkesii, quæ auctoritate litterarum Domini Papæ convenit, coram vobis non procedatis; maxime cum justas habeatis supersedendi rationes, eo quod ad Judicatorium trahitur in Regno alieno, sibi manifesta ratione suspectum: & cum nil habeat in manibus de bonis ipsius; set & idem Falkesius per Judicium Curiæ nostræ, propter ipsius proditionem manifestam, omnibus bonis, quæ habuerat postmodum, fuit judicatus, unde nichil habuit in Regno nostro quod posset postmodum obligare. A. D. 1228.

Teste meipso apud Westmonasterium 18 die Februarii, anno, &c. duodecimo.

Littera

Littera Regis Papæ de recipiendo Imperatorem ad pacem.

A.D. 1228. An. 12. H. 3. Claus. 12. H. 3. m. 12. dorso.

Domino Papæ.

Sanctitatis vestræ litteras devotione, qua decuit, recipimus continentes, narratione brevi, defectum succursus Terræ Sanctæ, quem in præsenti sperabatis, per ministerium Imperatoris, ordinatum fuisse.

Sane dolorem vestrum, quem brevem esse decet, non audivimus sine dolore maximo; cum in salute vestra, & Ecclesiæ statu pacifico, regnantium pax consistit & Regnorum.

Recepimus autem postmodum litteras Imperatoris; qui, de multis gravaminibus & injuriis ei, ut dicebat, præter suorum exigentiam meritorum illatis conquerendo, in eisdem litteris notum fecit nobis, sicut & in aliis Regnis publicasse se dicit, quod in medio instantis Maii proponit nihilominus transfretare.

Litteras easdem ostendimus Clerico vestro Magistro Stephano, tunc præsenti nobiscum, de cujus consilio Imperatori rescripsimus, consulendo ut, a debita vobis & Ecclesiæ devotione, nullius temeritatis ausu, recedens, similiter obediat & obsequatur.

Vobis siquidem, ut patri & Domino, cui in totius fidelitatis & obsequii plenitudine adesse volumus, & tenemur, consulimus in Domino, pro negotio Terræ Sanctæ, cujus liberationem mundus desiderare debet ardenter, quatinus eundem, si cum humilitate debita ad cor reverti voluerit, vestrisque parere mandatis, misericorditer recipere velitis ad pacem.

Teste Rege apud Westmonasterium vicesimo die Februarii.

Rex suadet Imperatori ad reconciliationem cum Papa.

A.D. 1228. An. 12. H. 3. Claus. 12. H. 3. m. 12. dorso.

Imperatori, &c. salutem, Ecclesiasticâ pace gaudere, & de inimicis crucis Christi triumphum.

Venientem ad nos Imperialis aulæ Nuncium, præsentium latorem, militem vestrum affectu, quo decuit, recepimus, &, porrectis nobis litteris Celsitudinis vestræ, audivimus & intelleximus diligenter quæ fuerant in eisdem contenta super statu vestro, & aliis quæ circa personam vestram nuper acta dicuntur: De quibus, ante susceptionem Nuncii & litterarum vestrarum, Dominus Papa, per litteras suas, nos fecerat certiores; pro quo, si placet, animus vester nihil indignationis concipiat, si vobis usquequaque non scribimus ad præsens ut deceret, licet ad vos & honorem nominis vestri sincerum nichilominus habeamus affectum.

Condolemus quidem & compatimur, quatenus possumus, Majestati vestræ, parati pro viribus offensæ vestræ mederi, & Imperiali Celsitudini subvenire, honoris Ecclesiastici semper integritate servatâ.

Attendentes quidem quantum discrimen immineat negotio crucifixi in odii & discordiæ seminario, quod humani generis inimicus inter Ecclesiam Romanam & vos nititur excitare, quantum etiam periculum orbis terrarum expectare possit ex eodem: Sperantes etiam, in parte alia, quod Dominus Papa salubribus consiliis & precibus nostris & monitis (utpote qui ei, inter cæteros mundi Principes, magnâ & speciali devotione quadam sumus astricti) facilem & favorabilem præbere debeat auditum.

Scripsimus eidem, cum multo precum & consilii conatu, quatinus, humanæ mentis motu domi recluso, ad liberationem Terræ Sanctæ dirigat intuitum interioris hominis & affectum; injuriarum obliviscens biis diebus, quas, alio forte tempore, poscente justitia, cogeretur ulcisci; ut etiam vos, sine cujus ministerio liberationem Terræ præfatæ mundus nescit indicare, ad manum suam, & Ecclesiæ pacem modis omnibus satagat revocare.

Sane, quia non nocet admisso subdere calcar equo, currentem decrevimus monere; dum vobis consulimus, & facere suademus quod, præter consilium nostrum, facturi estis etiam non rogati.

Consilium igitur nostrum est ut, non contempnentes Ecclesiæ manum, quam in personam vestram extendit, relaxationem sententiæ suæ petatis instanter; nichilominus insistentes proposito quod, pro liberatione patrimonii Jhesu Christi, a primævo tempore vestro laudabiliter conce-

A. D. 1228. Hen. 3. concepistis; ne, quod absit, hoc tempore, quo tradidit omnipotens Deus in manibus vestris vires mundi, tepescere videamini a consummatione laboris, quem vobis fœlix fortuna commendavit. A. D. 1228. Hen. 3.

Teste Rege apud Westmonasterium vicesimo die Februarii.

Bulla ne fratres Militiæ Templi aggraventur contra privilegia sua.

A. D. 1228. An. 12. H. 3. Ex Origine. Gregorius Episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus Archiepiscopis & Episcopis, ad quos litteræ istæ pervenerint salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum ex susceptæ amministrationis officio debeatis viros religiosos a pravorum magnanimitate defendere, & ipsos a gravaminibus relevare, nequaquam ipsis graves esse debetis, nec exactiones novas imponere, nec aliquas injurias irrogare.

Pervenit autem ad nos quod dilectos filios, fratres Militiæ Templi, contra tenorem privilegiorum, eis a sede Apostolicâ indultorum, crebris procurationibus, & aliis exactionibus graviter molestatis: bona ipsorum, quæ ad defensionem orientalis terræ necessaria plurimum esse noscuntur, pro vestræ voluntatis arbitrio minuentes; & eorum capellanis, pro illicitis talliis & exactionibus aliis, divina officia prohibere minimè dubitatis.

A. D. 1228. Quapropter fraternitatem vestram attentiùs duximus ammonendam, per Apostolica scripta præcipiendo mandantes, quatinùs fratres ipsos contra privilegia, eis ab Apostolica sede indulta, de cætero nullatenus aggravetis; nec eorum capellanos, propter memoratas causas, prohibeatis de cætero divina officia celebrare.

Verum ipsos a præsumptione malignantium, in eorum bona præsumentium debacchari, quotiens ad vos querela pervenerit, taliter defendatis, & suam faciatis justitiam obtinere, quòd ex hoc vobis a Deo præmium augeatur, & ipsi liberius valeant inimicis crucis Christi resistere, & etiam illis resistentibus grata subsidia ministrare.

Dat. Laterani octavo Kal. Martii, Pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo pendente a filis sericis rubei flavique coloris.

De Rege non excommunicando.

A. D. 1228. An. 12. H. 3. Ex Origine. Gregorius Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio, illustri Regi Angliæ, salutem & Apostolicam benedictionem.

Ad exhibendum tibi specialem gratiam & favorem, eò fortiùs inducimur quò persona & Regnum tuum specialius ad nos pertinere noscuntur, & te, sicut carissimum filium, ad quem exuberat nostræ dilectionis effectus, sinceriori amplectimur caritate.

Eapropter, carissime in Christo fili, serenitatis tuæ precibus inclinati, præsentium tibi auctoritate de speciali gratia indulgemus, ut nullus tuam & uxoris, ac filiorum tuorum personas excommunicare, aut capellam tuam interdicere valeat absque mandato sedis Apostolicæ speciali. A. D. 1228.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire.

Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli, Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. Laterani tertio Kal. Martii, Pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo pendente a filis sericis flavi rubeique coloris.

Bulla

A. D. 1228. Hen. 3. — A. D. 1228. Hen. 3.

Bulla contra torneamenta, in quibus fuerunt conventiculæ & conspirationes contra Dominum Regem.

A. D. 1228. An. 12. H. 3. Ex Orig.

GRegorius Episcopus, servus servorum Dei, Venerabilibus Fratribus Norwicen. & —— Karleolen. Episcopis, & dilecto Filio———Archid. Salopesberiæ, Coventren. diocesis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Ad nostram audientiam noveritis pervenisse quod quidam Magnates & Barones Angliæ, sub occasione torniamentorum, ad quæ ex condicto conveniunt, adversus carissimum in Christo Filium nostrum Henricum illustrem Regem Angliæ, dominum suum Conventiculas, Conjurationes, Colligationes, & Conspirationes facere non verentur, molientes turbare pacem & quietem ipsius & Regni sui, contra juramentum fidelitatis omino Regi præstitum temere veniendo. A. D. 1228.

Cum ergo graviter tales excedant, nitentes turbare pacem & quietem Regis & Regni, & exercentes torniamenta quæ sunt ab Ecclesia interdicta, pro eo quod ex eis sæpe interitus hominum, & pericula proveniunt animarum, discretioni vestræ per apostolica scripta mandamus, quatinus prædictos per excommunicationem in personas, & interdictum in terras ipsorum, sublato cujuslibet contradictionis & appellationis obstaculo, ab hujusmodi compescatis. Quod, si non omnes hiis exequendis potueritis interesse, duo vestrûm nichilominus exequantur.

Dat. Lateran. 3. Kal. Martii, Pontificatus nostri anno primo.

Sub filo canabeo.

De Treugis cum Francia non infringendis.

A. D. 1228. An. 12. H. 3. Claus. 12. H. 3. m. 11.

REX Henrico de Trublevill.

Noveritis quod, sicut alias vobis significamus, mittimus G. de Grancumbe, & Nicholaum de Molis, usque la Legne, à die Paschæ in 15. dies, ad emendas, super interceptionibus, inter Regem Franciæ & nos infra treugas factis, una vobiscum fieri faciendas & recipiendas.

Et ideo vobis mandamus ad interceptiones, factas ex parte nostra, videlicet de Balliva vestra, per vos statim ita faciatis emendari, quod treugæ, occasione nostri, non infringantur; & quod Sacramentum eorum, qui treugas illas juraverunt in animam nostram, in nullo violetur. A. D. 1228.

Hoc autem in fide, qua nobis tenemini, nullo modo facere omittatis.

Teste Rege apud Lamh. 11. die Martii.

De salvo conductu pro interceptionibus emendandis.

A. D. 1228. An. 12. H. 3. Ibidem.

DOmino suo & consanguineo Ludovico, Dei gratiâ, Regi Franciæ illustri, Henricus Rex, &c. salutem.

Sciatis quod ad diem, captum inter nos, & vos, quem, ad petitionem nostram, nostri gratia, prorogâstis usque in 15. dies a die Paschæ, ad interceptiones, tàm ex parte nostrâ, quàm vestra factas, emendandas mittimus *supra nominatos* ad faciend. fieri & recipi emendas, simul cum dilecto & fideli nostro Henrico de Trublevill Senescallo Wasconiæ; unde serenitatem vestram rogamus quatinus prædicto Senescallo nostro Wasconiæ & cæteris, qui ex parte nostra, ad prædicta exequenda, usque la Legne, ad terminum prænominatum, sunt venturi, litteras vestras de salvo conductu, in veniendo illuc, & ibidem morando, & inde redenndo, habere faciatis. A. D. 1228.

Tales quidem, loco vestro, ad prædictos diem & locum, mittere velitis, qui parati *fuerint* ad prædictas emendas, ex parte vestra, admittendas & recipiendas.

Teste ut supra.

Eodem modo scribitur Reginæ Franciæ.

Et mandatum est omnibus fidelibus Domini Regis, ad quos litteræ præsentes pervenerint, quod, si se, vel aliquos

A.D. 1228. An. 3. H. 3. suorum tangant prædictæ interceptiones, prædictis die & loco coram prædictis Nunciis Domini Regis, & coram hiis, quos prædictus Rex Franciæ, occasione prædicta, illuc mittet personaliter compareant:

Vel tales loco suo mittant, qui, quantum ad se & suos pertinet, de interceptionibus prædictis emendas sufficienter faciant & recipiant. A.D. 1228. An. 3. H. 3.

Teste ut supra.

De Treugis cum Francia capiendis.

A.D. 1228. An. 12. H. 3. Pat. 12. H. 3. m. 4. d.

Venerabili Domino, Consanguineo suo Lodovico, Dei gratia, Regi Franciæ illustri, Henricus Rex Angliæ, &c. salutem, & debitum in omnibus obsequium.

Mittimus ad vos dilectos, fideles, & familiares nostros Nobilem virum Philippum de Albiniaco & Radulphum filium Nicholai Senescallum nostrum, ad capiendum & firmandum inter nos, & vos treugas puras, firmas & rectas sicut à Domino Papa, Gregorio nono, nobis est injunctum. A.D. 1228.

Et nos treugas ipsas pro nobis & omnibus hominibus, & imprisiis nostris, ratas & gratas habemus, & firmiter observari faciemus.

Teste meipso apud Westmonasterium 6. die Maii, anno *Regni nostri* duodecimo.

De Nunciis super Treuga cum Francia.

A.D. 1228. An. 12. H. 3. Ibidem.

Henricus Rex, &c. Venerabilibus in Christo patribus Senonensi Archiepiscopo, & R. eadem gratia Sarresb. Episcopo, & dilectis sibi in Christo Magistro Petro de Colle-medio, & Domino Stephano Domini Papæ Capellanis salutem.

Sciatis quod nos misimus dilectos & fideles nostros Nobilem virum Philippum de Albiniaco, & Radulphum filium Nicholai Senescallum nostrum ad karissimum Dominum & consanguineum nostrum Ludovicum, illustrem Regem Franciæ, ad capiend. & firmand. inter ipsum A.D. 1228. & nos treugas puras, firmas & rectas, sicut nobis a Domino Papa, Gregorio nono, est injunctum.

Nos autem treugas ipsas pro nobis, & omnibus hominibus, & imprisiis nostris, ratas & gratas habebimus, & eas firmiter observari faciemus; hoc autem vobis scire facimus.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

Adhuc de Treugis.

A.D. 1228. An. 12. H. 3. Ibidem.

Rex omnibus has litteras visuris vel audituris salutem. Universitati vestræ notum fecimus quod nos misimus tales *ut supra* ad Regem Franciæ *ut supra in proximo brevi.* A.D. 1228.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

Mandatum Henrico de Trubeville super negotio præedicto.

A.D. 1228. An. 12. H. 3. Ibidem.

Rex Henrico de Trublevill, Senescallo suo Wasconiæ, salutem.

Sciatis quod misimus dilectos & fideles nostros Philippum & Radulphm, *&c. ut supra usque ad hoc verbum. injunctum.*

Et promisimus, per litteras nostras Patentes, quod nos treugas ipsas, pro nobis, & omnibus hominibus, & imprisiis A.D. 1228. nostris, ratas & gratas habebimus, & eas firmiter observari faciemus.

Et ideo vobis mandamus quatenus in fide, qua nobis tenemini, treugas ipsas, quas inter ipsum Regem Franciæ, & nos capient, secundum formam mandati sui, quod vobis mittent, firmiter observari,

&

A. D. 1228. Hen. 3. & a nobis, & imprisiis nostris, in Balliva vestrâ assecurari faciatis.
In cujus, &c.

Teste ut supra.

Eodem modo scribitur Savarico de Maloleone; hoc excepto in balliva vestra. A. D. 1228. Hen. 3.

Teste ut supra.
Et Com. W. Aluern. & Balfino.

De Conductu pro Rege Insularum.

A. D. 1228. An. 12. H. 3. Pat. 12. H. 3. m. 5. OLavus Rex Manniæ & Insularum habet litteras de salvo conductu veniendi in Angliam, cum hominibus suis quos secum duxerit, pro pace formanda inter ipsum, & Reginaldum fratrem suum.

Duraturas a festo Sancti Michaelis, anno Regni nostri duodecimo, usque in 15. dies. A. D. 1228.

Teste Rege apud Westmonasterium 7. die Aprilis, anno Regni nostri 12.

Littera Regi Franciæ, qua paratum se, ad mandatum Papæ, nunciat Treugam cum illo inire.

A. D. 1228. An. 12. H. 3. Pat. 12. H. 3. m. 4. d. DOmino suo & consanguineo Lodovico, Dei gratiâ, Regi Franciæ illustri, Henricus Rex Angliæ, &c. salutem.

Litteras Apostolicas recepimus, continentes ut, specialiter pro negotio terræ Sanctæ, ac peric'lo pacis, & fidei, quod Ecclesiæ Dei imminet, & cui tenetur Dominus Papa sollicitè providere, treugam puram, firmam & rectam vobiscum inire debeamus, donec, cum adjutorio divino, possit inter nos reformari concordia; pro qua, sicut dicit idem Dominus Papa, laborare proponit cum effectu.

Moverunt etiam nos ad idem faciendum, de mandato sedis Apostolicæ, venerabilis Pater Episcopus Sarum, & Magister Stephanus Capellanus & Nuncius Domini Papæ ad nos transmissus, censuram Ecclesiasticam nobis comminantes si non paruerimus mandatis ipsorum. A. D. 1228.

Licet igitur nobis grave videatur quod taliter agitur nobiscum, maxime cum Patrimonii, sicut videt altissimus, tàm per vos, quam per Progenitores vestros (ut, salva pace ipsorum & vestra, loquamur) commodo & honore careamus; mandatis tamen apostolicis, in hiis & aliis, prout recte poterimus, parere decernentes, treugam puram, firmam & rectam, secundum dictationem rationabilem, parati sumus firmare vobiscum.

In cujus testimonium, &c.

Teste Rege apud Windes. octavo die Junii.

Eodem modo scribitur Reginæ Franciæ, mutatis nominibus personarum.

Ejusmodi Litteræ Archiepiscopo Senonensi, &c.

A. D. 1228. An. 12. H. 3. Ibidem. VEnerabilibus patribus Archiepiscopo Senonensi & Episcopo Sarresberiensi & dilectis amicis suis in Christo Magistro Petro de Colle-medio, & Magistro S. Capellanis Domini Papæ, salutem.

Litteras Apostolicas nuper recepimus, continentes ut, specialiter pro negotio terræ Sanctæ, ac peric'lo pacis, & fidei, quod Ecclesiæ Dei imminet, & cui Dominus Papa tenetur sollicite providere, treugam puram, firmam & rectam, cum illustri Rege Franciæ inire debeamus, donec, cum adjutorio divino, possit inter nos reformari concordia; pro qua, sicut dicit idem Dominus Papa, laborare proponit cum effectu. A. D. 1228.

Duo etiam vestrûm nos monuistis, videlicet vos Domine Episcope Sarresber. & Magister Stephanus, ad idem faciendum de mandato sedis Apostolicæ, censuram ecclesiasticam nobis comminantes si vestris non paruerimus monitis.

Licet igitur nobis grave videatur quod taliter agitur, nobiscum, maxime cum Patrimonii nostri, sicut videt altissimus, tam per ipsum Regem, quam per Progenitores suos (ut, salva pace ipsorum loquamur) commodo & honore careamus; mandatis tamen Apostolicis, & vestris

A.D. 1228. Hen. 3. vestris monitis, in hiis & aliis, prout recte poterimus, parere decernentes, treugam puram, firmam & rectam, secundum dictationem rationabilem, parati sumus firmare cum Rege memorato.

In cujus rei testimonium, &c. A.D. 1228. Hen. 3.

Teste ut supra.

De eodem negotio Mandatum Henrico de Trubleville missum.

A.D. 1228. An. 12. H. 3. Ibidem.

REX Henrico de Trubleville, Senescallo suo Wasconiæ, salutem.

Sciatis quod Dominus Papa nuper nobis mandavit ut, specialiter pro Terræ Sanctæ negotio, ac peric'lo pacis, & fidei, quod Ecclesiæ Dei imminet, & cui ipse Dominus Papa sollicite providere tenetur, treugam puram, firmam & rectam cum Rege Franciæ inire debeamus, donec, cum adjutorio divino, inter nos possit concordia reformari; pro qua ipse Dominus Papa laborare proponit cum effectu.

Scripsit etiam Archiepiscopo Senonensi, Episcopo Sarresb. Magistro Petro de Colle-medio Studenti Parisius, & Stephano Capellanis suis, quem ad nos misit in Angliam, ut tàm nos, quàm Regem Franciæ inducant, & contradictores per ecclesiasticam cogant censuram (excepto generali interdicto, & excommunicatione in personas nostras præter Mandatum suum speciale) moniti autem, quamvis inviti, ex parte nostra consensimus ut treugæ firmentur, sicut est prædictum. A.D. 1228.

Unde vobis mandamus, firmiter injungentes, ut, finito termino treugarum, quæ adbuc inter nos durant, omnia ex parte nostrâ, & Inprisiorum nostrorum, in Balliva vestra, in pace servetis, & servari faciatis, donec de modo & termino treugarum, quæ, per Dominum Papam, inter nos & nostros, & Regem Franciæ & suos firmari debent, per nos sitis certiores.

Teste ut supra.

Littera Bohemiæ Regi, de Nunciis hinc inde missis.

A.D. 1228. An. 12. H. 3. Claus. 12. H. 3. m. 6. d.

DIlecto amico & speciali G. Dei gratia, illustri Regi Boemiæ Henricus, eadem gratiâ, &c. salutem, cum sinceræ dilectionis affectu.

Litteras dilectionis vestræ recepimus, continentes quod, reverso ad vos Nobili viro Comite Arnaldo de Hogensuag. & eo diligenter audito super hiis quæ vobis per ipsum duximus nuncianda, fidelem Clericum vestrum J. latorem præsentium, ad nos destinastis cum tota intentione vestra negotii memorati; cui & postulastis super eodem negotio fidem adhiberi.

Benignis igitur auribus ei accommodatis, nobis asseruit quod ad hoc solum venit, ut diem, quem nobis constituerat dictus Comes Arnaldus veniendi, vel mittendi, in termino festi Sancti Johannis Baptistæ proximo elapsi, per ipsius adventum observaret. A.D. 1228.

Cum igitur de Principali negotio nobiscum tractaturus non venit, præfatum Comitem, priusquam alios ad nos mittatis Nuncios, ad nos transmittere curetis, ad explanandam nobis penitùs vestram super præmisso negotio voluntatem.

Teste Rege apud Westmonasterium 24. die Junii.

Bulla Gregorii de Rege Franciæ adversus Albigenses.

A.D. 1228. An. 12. H. 3. Ex Orig.

GRegorius Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio illustri Regi Angliæ salutem & apostolicam benedictionem.

Licet carissimum in Christo filium nostrum, illustrem Regem Franciæ, cum matre & fratribus suis, sub protectione susceperimus apostolicæ sedis & nostrâ, pro eo quòd idem Rex, inchoatum a patre, negotium fidei prosequitur adversus hæreticos Albigenses. A.D. 1228.

Noverit tamen regalis sublimitas nos expressisse in litteris, Regi prædicto directis, quod, super injuriâ illatâ, vel etiam inferendâ, seu quoad tua, vel aliorum

A. D. 1228. Hen. 3. rum jura, sibi non liceat extendere manus suas, per protectionem hujusmodi eum nolimus confovere; set sibi jus suum tantummodo conservare.

Dat. Lateran. 6 Kal. Junii Pontificatus nostri anno Primo. A. D. 1228. Hen. 3.

Plumbeo sigillo pendente a Filo canabeo.

De Treugis initis cum Rege Franciæ.

A. D. 1228. An. 12. H. 3. Pa. 12. H. 3. m. 3.

REX omnibus, &c. salutem. Noveritis quod nos cum Lodovico Rege Franciæ illustri, & suis hominibus & Imprisiis, Treugas inivimus pro nobis, & nostris hominibus, & Imprisiis tàm per mare, quàm per terram, ab instanti festo beatæ Mariæ Magdalenæ in annum duraturas tali modo.

Quod si in treuga fuerit interceptum de interceptione emendanda sic erit; interceptio facta nunciabitur Dictatoribus hinc inde constitutis (qui sunt Henricus de Trubleville Senescallus Wasconiæ, & Willielmus Gaoler ex parte nostra; ex parte autem Regis Franciæ Thomas de Blazuno Senescallus Pictaviæ, & Simon de Cunano) ita quod, si infra duos menses, postquam forisfactum eis legitime constiterit, non emendaretur, extunc ille, cui fuerit forisfactum poterit currere super malefactorem, donec plenarie fuerit emendatum; & nos, sine mesfacere, poterimus juvare hominem nostrum contra malefactorem, qui forisfactum emendare noluerit, donec fuerit emendatum; & Rex Franciæ similiter facere poterit: & Dominus malefactoris malefactorem tenebitur non juvare.

Et Banaoni in hiis treugis non poterit inforciari.

Si autem aliqua Fortericia, vel Castrum aliquod, vel persona alicujus Nobilis, durantibus treugis, caperetur, vel furtivè subtraheretur, statim nos, vel per nos, vel per gentes nostras, sine mesfacere, de hiis poterimus nos juvare; & Rex Franciæ similiter facere poterit. A. D. 1228.

Et sciendum quod Hugo de Lezynnan, Comes Marchiæ, tempore harum treugarum, per omnia remanebit in tali statu, in quo erat ea die, qua alia treuga capta fuit apud Scampas, tali modo, quod dictus Comes non implacitabitur, vel vexabitur in foro Ecclesiastico, nec in foro Laicali de re aliqua, de qua tunc esset in pace; & si aliquo modo interim vexaretur, quin remaneret in eadem pace, & in eodem statu, Rex Franciæ non teneretur ad treugam observandam.

Dicti autem Dictatores tenebuntur facere emendari omnes interceptiones a dicto Comite, *vel* ab aliis ex parte nostrâ, sive ex parte Regis Franciæ, in treugâ præcedenti, & in hac, quæ capta est præsentialiter, faciendas,

Nos autem has treugas, fideliter bona fide observandas a nobis & nostris, concessimus, & jurati fecimus in animam nostram a dilectis & fidelibus nostris Philippo de Albiniaco & Radulpho filio Nicholai Senescallo nostro.

Teste meipso apud Cantuar. 6 die Julii. anno Regni nostri duodecimo.

Bulla quod Rex admittat Nicholaum Archiepiscopum Armachanum Hiberniæ Primatem.

A. D. 1228. An. 12. H. 3. Ex Orig.

GRegorius Episcopus, servus servorum Dei, Carissimo in Christo filio, Regi Anglorum illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Armachana ecclesia pastoris solatio destituta, Capitulum ejus, die statutâ, convenientes in unum, venerabilem fratrem nostrum Nicholaum, Archiepiscopum Armachanum Yberniæ Primatem, tunc ecclesiæ ipsius canonicum, virum utique providum & discretum, & in temporalibus & spiritualibus circumspectum, in ejusdem ecclesiæ Archiepiscopum, per viam compromissi, canonice ac concorditer elexerunt. A. D. 1228.

Nosque præsentatam nobis electionem hujusmodi, quoniam ipsam invenimus de personâ ydoneâ canonice celebratam, duximus auctoritate apostolicâ confirmandam, sibi, per manus venerabilis fratris nostri Episcopi Tusculanensis,

A. D. 1228. lanensis, de mandato nostro, munere consecrationis impenso.
Hen. 3.

Quocirca serenitatem regiam rogamus, monemus & hortamur attente, quatinus eidem Archiepiscopo, vel procuratori suo, ejus nomine, regalia sine difficultate concedens, eum & commissam sibi ecclesiam, pro æterni Regis reverentia, propensius habeas commendatos, reddens te sibi affectu benevolum, & opere gratiosum; ita quod exinde tibi, a superna benignitate, proveniat vitæ fælicis ac longæ spatium, & tandem, perceptio perennium gaudiorum. A. D. 1228. Hen. 3.

Dat. apud urbem veterem. 3 Id. Julii Pontificatus nostri anno primo.

Sigillum dilapsum.

De moneta facienda in Vasconia.

A. D. 1228. An. 12. H. 3. Pat. 12. H. 3. m. 2. n. 2.

REX Henrico de Trubevill. Senescallo Wasconiæ, salutem. Mandamus vobis quod monetam nostram Burdegaliæ fieri faciatis, de lege & pondere Turonens. apud Villam nostram de Regula, vel villam nostram de Lagun, sicut magis vobis videritis expedire.

In cujus, &c. has litteras nostras vobis mittimus patentes. A. D. 1228.

Teste Rege apud Radin. 2 die Augusti.

De conducendo Regem Scotiæ.

A. D. 1229. An. 13. H. 3. Pat. 13. H. 3. m. 17. d.

REX J. Constabulario Cestr. salutem.

Sciatis quod, instanti media quadragesimâ, anno regni nostri decimo tertio, erimus apud Eborum, in occursum dilecti & fidelis nostri Alexandri Regis Scotiæ, de arduis negotiis nostris & suis, cum eo ibidem tractaturi.

Et, quia idem Rex petiit a nobis ut, veniendo ad nos ibidem, salvum sibi conductum faceremus, vobis mandamus quatenus die dominica, proxima ante prædictam mediam quadragesimam, sitis apud Berewic. super Twedam in occursum ipsius Regis, una cum dilectis & fidelibus nostris Johanne filio Roberti, Briano fillo Alani, Rogero Bertram, Gileberto de Umframvill, Rogero de Merlay; quibus idem mandavimus, ad prædictum Regem salvo ad nos conducend. A. D. 1229.

Teste, &c. apud Westmonasterium 21 die Januarii.

Eodem modo scribitur prædictis, sicut prenominatum est.

De Conductu pro Rege Scotiæ.

A. D. 1229. An. 13. H. 3. Pat. 13. H. 3. m. 10.

REX omnibus. Sciatis quod recepimus in salvum conductum nostrum Alexandrum Regem Scotiæ, & omnes suos quos secum ducet, in veniendo, ad nos usque Eborum, instanti mediâ quadragesima, anno Regni nostri decimo tertio, ad loquendum nobiscum, & ibidem morando, & inde redeundo.

Et mandatum est quod eidem Regi, vel suis, in veniendo, & ibidem morando, & redeundo, nullum inferatur impedimentum damnum, aut gravamen. A. D. 1229.

Teste Rege apud Westmonasterium 22. die Januarii.

De forma pacis cum Francia ineundæ.

A. D. 1229. An. 13. H. 3. Claus. 11. H. 3. m. 16. d.

VEnerabili in Christo Patri Romano Dei gratia, Titul. sancti Angeli, Diacono Cardinali, & Franciæ Legato, Henricus, &c. Rex Angliæ, &c. salutem & sinceram in Domino dilectionem. A. D. 1229.

Grates Paternitati vestræ referimus super litteris vestris, quas nuper nobis, per dilectum & familiarem nostrum Abbatem de Cliva, transmisistis, & de mandato,

A. D. 1229. An. 13. H. 3. dato, quod idem Abbas, ex parte vestra, ore nobis exposuit.

Sane, quamvis per eundem, quando illum ad vos misimus, vestræ paternitati significâssemus quandam pacis formam inter illustrem Regem Franciæ & nos ineundam, idem reversus in nullo nos reddidit certiores an dicta forma a prædicto Rege Franciæ approbata, vel etiam an illi esset adhuc patefacta.

Et, quoniam ad sedem Apostolicam, super tanto negotio, non expedit mittere sub incerto, ad vos mittimus prædictum Abbatem, & dilectum & fidelem nostrum, Magistrum W. de Cantilupo rogantes quatenus nos certificetis per eosdem quæ forma certa pacis Regi placuerit memorato, ut sic demum Nuncii certi Romam mittantur, qui Negotium illud sub certa formâ procurent, secundum quod a partibus providebitur melius eidem negotio convenire.

Teste Rege apud Westmonasterium, 6. die Februarii.

Pro emendis de interceptionibus, contra Treugam.

A. D. 1229. An. 13. H. 3. Claus. 13. H. 3. m. 14. d.

DOminô suo & consanguineo Ludovico, Dei gratiâ, Regi Franciæ illustri, Henricus Rex Angliæ, &c. salutem.

A memoria vestra non credimus excidisse quod pridem misimus ad vos dilectos & fideles nostros Philippum de Albiniaco, & quosdam alios de familiaribus nostris, pro emendis, super interceptionibus, contra formam treugarum hinc inde factis, faciendis & recipiendis; quas quidem in nullo emendari fecistis, licet interceptiones, vobis a nostris factas, dignè fecerimus emendari, & adhuc, si opus fuerit, sumus facturi.

Et, quia dictas treugas in animam vestram jurari fecistis, serenitatem vestram duximus attentius exorandam & commonendam, quatinus nobis & nostris interceptiones factas, condigne faciatis emendari.

Mittentes aliquas personas credibiles, si placet, fide dignas, de familiaribus vestris ad Comitem Marchiæ, & Senescallum nostrum Pictaviæ, qui dictas emendas ab eis fieri videant & facient; Certi enim sumus indubitanter quod ipsi, Comes & Senescallus, super præmissis, nullas aliter facere emendas curabunt.

Teste Rege apud Westmonasterium 4 die Martii.

Litteræ Credentiales Comiti Tholos.

A. D. 1229. An. 13. H. 3. Claus. 13. H. 3. m. 14. d.

REX R. Comiti Tholos. sic transire per bona temporalia, ne amittat æterna.

Mittimus ad vos, dilectum & familiarem Clericum nostrum, Magistrum Philippum de Ardern.

In cujus ore quædam posuimus, vobis plene referanda, de diminutione gravaminis nostri & tribulationis vestræ.

Quibus si fidem duxeritis adhibendam, credimus & speramus in Domino quod ad honorem Dei & sanctæ Ecclesiæ, necnon & ad vestrum cedent commodum & honorem, pariter & nostrum.

Teste Rege apud Mortelak. 7 die Martii.

Ejusmodi Litteræ eidem Comiti.

A. D. 1229. An. 13. H. 3.

REX eidem, sic transire, &c.

Mittimus ad vos dilectum & fidelem nostrum Williel-mum Reim. Columb. Civem nostrum Burdegaliæ qui, per aliquantum temporis, moram nobiscum in Anglia fecit, & qui, cum ad vos venerit, plenius vos certificabit.

In cujus etiam ore quædam posuimus vobis exponenda ad honorem Dei, & sanctæ Ecclesiæ, & commodum vestrum & honorem, pariter & nostrum, quæ, propter viarum pericula, scripto non duximus commendare.

Teste Rege, &c.

Littera

A.D. 1229. Hn. 3. A.D. 1229. Hn. 3.

Litteræ congratulatoriæ Othoni Duci de Brunefwic, de liberatione ejus.

A.D. 1229. An. 13. H. 3. Claus. 13. H. 3. m. 14. d.

HEnricus Dei gratia Rex, &c. dilecto consanguineo suo O. Duci de Brunefwic. salutem, & sinceram in Domino dilectionem.

De deliberatione corporis vestri a manibus inimicorum nostrorum, qui vos captos detinebant, grates referimus altissimo; quia, licet non, sine dispendio & decremento tenuræ vestræ, liberati siris, satis majus ramen habemus deliberationem vestram, quàm aliquarum rerum, vel terrarum vestrarum amissionem.

Nec vos latet quantum, & quàm injustè, potestas inimicorum nostrorum & vestrorum violenta, jam pridem nos, & vos detinuit a jure nostro & vestro hæreditario exclusos & exhæredatos.

Et tamen confidimus in Domino, qui non destruit sperantes in se, quod jura nostra & vestra, quæ nobis & vobis permisit subtrahi, per gratiam ejusdem in brevi recuperabimus.

In proximo enim quidam vobis innotescent rumores, commodum & honorem nostrum & vestrum specialiter respicientes; qui vobis, cum eos audieritis, prosperante Domino, non modicum erunt læti & jocundi. A.D. 1229.

De eo, quod nos rogastis, ut fœdus conjugale non iniremus inter sororem nostram, & Ducem de Danebalt, cujus consanguinei se vobis in carcere vestro graves exhibuerunt inimicos & adversarios, vobis significamus quod hoc, sine consilio vestro & voluntate, nullatenus facere curabimus; quoniam in hiis & aliis vestro volumus frui consilio.

Scire etiam vos volumus quod prompti sumus, & semper parati ad quæcumque commodum vestrum respiciunt & honorem, quem a nostro non reputamus alienum.

Rogamus autem vos quatenus, circa Pentecosten, aliquem de vestris ad nos transmittatis; per quem statum & velle vestrum nobis significetis; & nos, per eundem, esse nostrum & voluntatem vobis renunciabimus.

Teste Rege apud Guldeford 6 die Martii.

Ejusmodi Littera eidem Duci.

A.D. 1229. An. 13. H. 3. Eidem.

HEnricus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, &c. dilecto Consanguineo suo & amico speciali O. Duci de Brunefwic. salutem & sinceræ dilectionis integritatem.

Audito nuper, ex relatione devoti vestri Magistri G. Clerici vestri, quod a carcere & vinculis, quibus detenti fuistis, prosperè & sine coporis vestri dampno & dispendio soluti estis per Dei gratiam & liberi, successibus vestris & honori plurimum congratulantes, altissimo, qui in angustia vestra dignatus est vos misericorditer respicere, & ab eadem liberare, grates retulimus copiosas, gavisi quidem & jocundi nimis effecti.

Super prædictis, juxta petitionem vestram, Domino Papæ scripsimus, regratiantes eidem, pro vobis super gratia qua vobiscum egit, dum in captivitate teneremini; necnon & personam vestram propensius duximus ei commendare, & pro vobis, tanquam pro nobis A.D. 1229. ipsi effectuose supplicantes, rogare quod gratiam & favorem, quem erga personam vestram gessit, ex interventu nostro, circa vos augere velit & continuare; honori vestro, & sublimationi vestræ intendendo, & Principibus Alemanniæ, pro amore nostro, vos commendando.

Et, ut negotium istud felicius effectum manciparetur, dilectum nostrum, & devotum vestrum prædictum Magistrum G. de cujus diligentia & fidelitate certam fiduciam optinemus quod studiosiùs quolibet alio pro vobis laborabit, ad Curiam Romanam destinavimus; cupientes, ex animo, quod directa pro vobis dicta petitio nostra eo favore exaudiatur, quòd & vobis ad perpetui honoris cedat incrementum, & nobis exultarionis exinde detur occasio.

Ut etiam petitioni vestræ nobis factæ pro supradicto Clerico satisfaceremus, concef-

A. D. 1229. Hen. 3. concessimus eidem quinque Marcas annuas, de Camera nostra percipiendas, donec, data oportunitate, uberiùs, divino, & intuitu vestro ei providere possimus.

Teste meipso apud Merleberg quarto die Aprilis. A. D. 1229. Hen. 3.

Littera, cujus in superiore fit mentio, pro prædicto Duce, Papæ missa.

A. D. 1229. An. 13. H. 3. Ibidem. Reverendissimo Domino & patri in Christo karissimo Gregorio, Dei gratiâ, summo Pontifici, Henricus, eadem gratiâ, Rex Angliæ salutem, & tàm devotam, quàm debitam tanto Domino & Parri reverentiam.

Quòd vestra dignata fuit paternitas vestras misericorditer partes interponere, pro deliberatione dilecti consanguinei nostri O. Ducis de Bruneswic. illustris a carcere, in quo detinebatur vinculis mancipatus, sanctitati vestræ ad quantas possumus assurgimus gratiarum actiones.

Et, cum non fuerit inter Christianos Principes aliquis, quem sedis Apostolicæ non contingat gratiam implorare, paternitati vestræ pro dicto consanguineo nostro devotissime duximus supplicandum, quatinus ipsum, intuitu consanguinitatis nostræ, propensius commendatum, gratiam vestram circa eum continuare velitis, honorem ejus cum tempus affuerit, si placet, promovendo, & ipsum Principibus Imperii commendando. A. D. 1229.

Confidenter enim credimus, & in Domino speramus, quod ipsum, inter omnes Principes Imperii, filium invenias devotiorem; & mandatis sedis Apostolicæ, cui deliberationem suam penitùs ascribit, proniùs obsequentem.

Teste ut supra.

Littera Regis Romano Cardinali, de pace cum Rege Franciæ.

A. D. 1229. An. 13. H. 3. Pa. 13. H. 3. m. 8. Venerabili patri & amico in Christo Romano, Dei gratiâ, Titulo Sancti Angeli, Diacono Cardinali, & Apostolicæ sedis Legato, Henricus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. salutem.

Significâstis nobis, per litteras vestras, quod, si placeret nobis ut tractatu pacis inter Lodovicum Regem Franciæ, & nos insisteretur, mittamus ad vos Nuncios, qui potestatem haberent ex parte nostrâ, negotium illud ad effectum perducere.

Mittimus igitur ad vos venerabilem patrem A. Coventr. & Lichfeld. Episcopum, & dilectos & fideles nostros Radulphum filium Nicholai Senescallum nostrum, & Nicholaum de Molis Militem nostrum familiarem, quibus potestatem dedimus ad tractandum de pace inter ipsum Regem Franciæ, & nos; & ad pacem inter ipsum & nos faciendam. A. D. 1229.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Hamsted. quinto die Aprilis.

Eidem de Treuga.

A. D. 1229. An. 13. H. 3. Ibidem. Item eidem Legato salutem.

Mittimus ad Ludovicum Regem Franciæ venerabilem patrem A. Coventr. & Lichfeld. Episcopum, & dilectos & fideles nostros Radulphum filium Nicholai Senescallum nostrum, & Nicholaum de Molis Militem nostrum familiarem, quibus potestatem dedimus ad tractandum, ex parte nostra, de firma & recta treuga, inter ipsum Regem Franciæ, & nos capienda & tenenda; & ad ipsam treugam ex parte nostra capiendam. A. D. 1229.

Teste ut supra.

Littera Regi Franciæ de pace.

A.D. 1229. An. 13. H. 3. Ibidem.

DOmino & consanguineo suo Lodovico, Dei gratia, Regi Franciæ illustri, Henricus eadem gratia, &c. salutem.

Mittimus ad vos venerabilem patrem, &c. *supra nominatos*; quibus potestatem dedimus ad tractandum de pace inter vos, & nos facienda; & ad pacem inter vos & nos faciendam. A. D. 1229.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Hamsted. quinto die Aprilis.

Eidem Littera de Treuga.

A.D. 1229. An. 13. H. 3. Ibidem.

ITem eidem Regi salutem.

Mittimus ad vos eosdem *quos superius memoravit*; quibus potestatem dedimus ad tractandum, ex parte nostra, de firma & recta treuga inter vos, & nos capienda & tenenda; & ad ipsam treugam inter vos, & nos capiendam. A. D. 1229.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

Littera Blanchæ matri Regis Franciæ de pace.

A.D. 1229. An. 13. H. 3. Ibidem.

REX dilectæ consanguineæ suæ Blanchæ, eadem gratia, Reginæ Franciæ illustri salutem.

Mittimus ad Dominum & consanguineum nostrum Lodovicum Regem Franciæ illustrem filium vestrum, venerabilem patrem, &c. *prius nuncupatos*; quibus potestatem dedimus ad tractandum de pace inter ipsum Regem filium vestrum, & nos facienda; & ad ipsam pacem inter ipsum, & nos faciendam. A. D. 1229.

Teste ut supra.

Eidem Littera de Treuga.

A.D. 1229. An. 13. H. 3. Ibidem.

ITem eidem Reginæ salutem.

Mittimus ad Dominum & consanguineum nostrum Lodovicum Regem *Franciæ, filium vestrum, Nuncios antedictos*, quibus potestatem dedimus ad tractandum de firma & recta treuga inter ipsum Regem filium vestrum & nos capienda & tenenda; & ad ipsam treugam inter ipsum & nos capiendam: A. D. 1229.

Et hoc vobis significavimus.

Teste ut supra.

De Conductu pro Comite Gisnes.

A.D. 1229. An. 13. H. 3. Pat. 13. H. 3. m. 8.

HEnricus, Dei gratia, Rex Angliæ, &c. omnibus Ballivis & fidelibus suis, præsentes literas inspecturis, salutem.

Sciatis quod licentiam dedimus & concessimus quod Baldewinus Comes de Gisnes, & Robertus de Becum. salvo & secure veniant in Angliam, ad loquendum nobiscum, & salvo ibidem morentur & salvo inde recedant, & eos in salvum & securum conductum nostrum ad hoc suscepimus.

Et ideo vobis mandamus quod eis in veniendo in Angliam, ad loquendum nobiscum, & ibidem morando, & inde redeundo, nullum faciatis, nec inferri permittatis impedimentum aut gravamen. A. D. 1229.

In cujus rei testimonium has litteras nostras patentes fieri fecimus, duraturas usque in tres septimanas a die clausi Paschæ, anno Regni nostri decimo tertio.

Teste meipso apud Guldeford. decimo nono die Aprilis, anno eodem.

Pro

A. D. 1229. Hen. 3.

A. D. 1229. Hen. 3.

Pro eodem Comite.

A. D. 1229. An. 13. H. 3. Ibidem. m. 5.

BAldwinus Comes de Gisnes habet litteras de Conductu, duraturas usque ad assumptionem beatæ Mariæ anno decimo tertio, in veniendo, in Angliam, ad loquendum cum Domino Rege.

A. D. 1229.

Teste Rege apud Westmonasterium vicesimo secundo die Julii.

Pro David filio Lewelini nepote Regis.

A. D. 1229. An. 13. H. 3. Pat. 13. H. 3. m. 4.

REX omnibus, ad quos litteræ præsentes pervenerint, salutem.

Sciatis quod cepimus homagium dilecti nepotis nostri David, filii dilecti & fidelis nostri Lewelini Principis Norwalliæ, & dilectæ sororis nostræ Johannæ uxoris suæ, pro beneficio nostro; ita quod, singulis annis, donec ei beneficeremus, recipiet, ad Scaccarium nostrum, quadraginta libras, videlicet viginti libras ad Festum Sancti Michaelis, & viginti libras ad Festum Paschæ. ——— Cepimus in homagio ipsius David nepotis nostri, de omnibus juribus & libertatibus, quæ ipsum contingent, post mortem ipsius Lewelini Principis patris sui, si ipsum patrem suum supervixerit.

Concessimus etiam eidem David nepoti nostro quod, si non transfretaverimus, in transfretatione, quam summoneri fecimus post Festum Sancti Michaelis, anno Regni nostri decimo tertio, assignabimus ei, infra annum illum, quadraginta libratas terræ habendas de nobis & Hæredibus nostris sibi & Hæredibus suis.

A. D. 1229.

Et, si in transfretatione prædicta transfretaverimus, tunc assignabimus ei prædictas quadraginta libratas terræ ad reditum nostrum in Anglia.

Et in hujus rei testimonium, &c.

Hiis testibus,

Huberto de Burgo Comite Kantiæ Justiciario nostro,
Stephano de Segrave,
Johanne de Monnemuth,
Fulcone filio Warini,
Radulpho de Trublevill,
Reymund. de Burgo,
Ga. Despenser,
Gaufrid. de Calce,
Barthol. Pecche, & aliis.

Dat. per manum Rad. Cycestr. Episcopi, Cancellarii nostri, apud Westmonasterium, tertio die Octobris, anno *Regni nostri* decimo tertio.

De feodo Comitis Flandriæ.

A. D. 1229. An. 14. H. 3. Liberat. 14. H. 3. m. 7.

REX W. Thesaurario & Camerariis suis salutem.

Liberate de Thesauro nostro fratri Hugoni de Stocton, de Novo Templo Londonii, quingentas Marcas, ad opus Ferrandi Comitis Flandriæ de feodo suo anni 14. custodiendas, & ei liberandas quando præcipiemus.

A. D. 1229.

Teste Rege apud Clyne, nono die Decembris.

Et mandatum est eidem Hugoni quod eas recipiat, & custodiat, donec Rex aliud inde præceperit. Ibidem.

De Conductu Ducis Brabantiæ.

A. D. 1229. An. 14. H. 3. Pat. 14. H. 3. p. 2. m. 6.

REX suscepit in salvum & securum conductum suum Ducem Lotharangiæ & Brabantiæ, & filium ipsius Ducis, in veniendo, ad Regem, in Angliam, & inde redeundo.

A. D. 1229.

Et mandatum est omnibus Ballivis, &c. quod eidem Duci, sive filio ipsius, & hominibus

A. D. 1230. *Hen. 3.* homiuibus fuis quos fecum duxerint, in veniendo *in Angliam, & in morando,* & inde redeundo, nullum faciant hac vice, vel fieri permittant impedimentum aut gravamen. A. D. 1230. *Hen. 3.*

Tefte Rege apud Weftmonafterium 29 die Decembris.

De inimicis Domini Regis, præcipue de Rupella gravandis.

A. D. 1230. *An. 14. H. 3. Pat. 14. H. 3. m. 7. n. 8.* REX omnibus Ballivis & fidelibus fuis falutem.

Mandamus vobis quod non inpediatis homines dilecti & fidelis noftri Savarici de Malo-leone, has litteras noftras patentes deferentes, quominus lucrari poffint fuper inimicos noftros, & præcipue fuper homines de Rupella inimicos noftros. A. D. 1230.

In cujus rei teftimonium has litteras noftras patentes fieri fecimus, duraturas quoufque aliud inde receperitis.

Tefte Rege apud Nonetas decimo fexto die Maii.

Manucaptio Emerici de Tuarcio pro Emerico de Lezyniaco.

A. D. 1230. *An. 14. H. 3. Pat. 14. H. 3. m. 6. d.* Omnibus ad quos præfens fcriptum pervenerit, Emericus de Tuarcio, falutem.

Sciatis me manucepiffe pro Emerico de Lezyniaco, quod de cætero fideliter ferviet Domino meo Henrico Regi Angliæ illuftri,

Et, fi forte contigerit, quod abfit, quod idem Emericus de Lezyniaco receffcrit, aliquo tempore, de fidelitate & fervitio ipfius Domini Regis Angliæ, conceffi, pro me, & hæredibus meis, quod omnia feoda prædicti Emerici de Lezyniaco, quæ de me tenet, incurrant ipfi Domino Regi, & hæredibus fuis inperpetuum, ad faciendum & difponendum inde pro voluntate fua; falvo mihi & hæredibus meis fervitio, mihi debito de feodis prædictis, quicunque ea teneant. A. D. 1230.

Hiis Teftibus,

Huberto de Burgo Comite Kantiæ, Jufticiario Angliæ,
R. Comite Ceftr. & Lincoln.
Comite W. Marefcallo,
Comite Albemarl.
G. Thef. Pictaviæ,
Petro Bruyde,
Radulpho Richeri, & aliis.

Eodem modo manucepit Savaricus de Malo-leone pro Herneo de Volurio. *Ibidem.*

De fervitio prædicti Emerici de Tuarcio.

A. D. 1230. *An. 14. H. 3. Ibidem.* Omnibus, *&c. ut fupra.* Emericus de Toarcio falutem.

Sciatis quod veni ad fidem & fervitium Domini mei Henrici Regis Angliæ illuftris, & homagium ei feci de jure meo, quod de eo tenere debeo, & tactis facrofanctis, juravi quod fideliter de cætero ei ferviam contra omnes homines, falvo Dominis meis aliis feodalibus fervitio fuo eis debito.

Ita quidem quod fervitium, eis debitum, fieri faciam per milites meos, & fervitium, debitum ipfi Domino meo Regi Angliæ, in propria perfona mea ei faciam.

Et nunquam a fidelitate & fervitio ejus recedam; fed modis, quibus potero, commodum & honorem ipfius, tanquam Domini mei, procurabo. A. D. 1230.

In cujus rei teftimonium huic fcripto figillum meum feci apponi.

Confimiles litteras fecerunt fubfcripti,

Johannes de Bello Monte,
Radulphus de Bello Monte,
Reginaldus Richeri, &
Similiter Carta Hugonis de Volurio.

De

A.D. 1230. Hen. 3. A.D. 1230. Hen. 3.

De Forma per quam Galfridus de Lezyniaco & cæteri cum illo capti liberantur a carcere.

A.D. 1230. An. 14. H. 3. Pa. 14. H. 3. m. 6. d.

Sciant præsentes & futuri quod hæc est forma per quam Dominus Henricus Rex illustris, filius Regis Johannis, deliberavit Galfridum de Lezyniaco, & Milites suos cum eo captos a prisona, videlicet.

Quod ipse Galfridus, in primis, commisit ipsi Regi Castra sua Devonent & Mereventer in tenantiam & securitatem de fideli servitio; ita quod ipse Rex, quamdiu guerra duraverit inter ipsum & Regem Franciæ, tenebit Castra supradicta in manu sua, ad guerrandum inde inimicos suos.

Et, cum idem Rex habuerit Castra prædicta in manu sua, sicut prædictum est, tunc faciet idem Galfridus eidem Regi homagium suum de jure suo.

Omnes etiam, tam Milites, quam liberi, homines ipsius Galfridi (exceptis illis qui tenent de hæreditate uxoris suæ) facient ipsi Regi securitatem omnimodam, quam facere possint & debeant, per Cartas & Sacramenta, quod, si contingat ipsum Galfridum, Dominum suum, a fidelitate ipsius Regis aliquando recedere, ipsi fideliter & firmiter cum Domino Rege se tenebunt, & ipsi Regi erunt intendentes contra ipsum Galfridum, & omnes alios, quousque idem Galfridus ad fidem & obsequium ipsius Regis redierit.

Si autem contingat quod pax reformetur inter ipsum Regem, & Regem Franciæ; vel prolixæ treugæ inter eos capiantur, scilicet duorum, vel trium annorum, vel amplius, idem Rex tradet eidem Galfrido Castra prædicta sub bonâ & sufficienti securitate, quam ei facere possit & debeat; ita quod, in fine prædictarum Treugarum, idem Galfridus liberabit ipsi Regi Castra prædicta, sicut ea prius habuit.

Idem vero Rex Herneum de Volurio, Militem ipsius Galfridi cum eo captum, deliberabit a prisona sub hac formâ, videlicet.

Quod idem Herneus faciet ipsi Regi homagium de beneficio suo, & omnimodam securitatem, quam facere possit & debeat, per Sacramentum & Cartam, de fideli servitio.

Et de voluntate & assensu Savarici de Malo-leone, Domini sui feodalis, qui hoc manucepit pro prædicto Herneo, concessit ipse Herneus quod tota terra sua incurratur ad opus ipsius Regis, si contingat ipsum a fidelitate ipsius Regis aliquando recedere, & inde Cartam suam ipsi Regi fieri faciet, sub eadem etiam forma & securitate. A.D. 1230.

Deliberabit Rex Emericum de Lezyniaco fratrem ipsius Galfridi, & cum eo captum; ita quidem quod tota terra, quam tenet de Emerico de Toarcio, ad opus Regis incurratur, de voluntate & assensu ipsius Emerici de Toarcio, qui hoc manucepit & concessit, si contingat ipsum Emericum de Lezyniaco a fidelitate & servitio Regis aliquando recedere; & inde Cartam suam Domino Regi fieri faciet.

Cæteros autem Milites, & liberos homines ipsius Galfridi, cum eo captos, deliberabit Rex sub hac forma, videlicet.

Quod facient Regi securitatem, quam facere possint & debeant, per Cartas & Sacramenta, & alio modo, de fideli servitio.

Et, in hujus formæ testimonium & securitatem, hoc scriptum inter ipsum Regem,& ipsum Galfridum confectum est; ita quod parti hujus scripti, quæ remansit penes Regem, appensum est Sigillum ipsius Galfridi; & parti ejusdem scripti, quæ remansit penes ipsum Galfridum appensum est sigillum ipsius Regis.

Hiis Testibus Domino,

Burdegal. Archiepiscopo,
Vasaten. Episcopo,
Justiciario, Marescallo,
Comite Gloucestr.
Comite Albin.
Comite de Ferrariis,
Comite Huntindon.
J. de Lascy, Constabulario Cestriæ,
W. de Vescy,
W. de Cantilupo, Et aliis.

De Homagio Hernei de Volurio.

A.D. 1220. An. 14. H. 3. Ibidem.

Omnibus, ad quos præsens scriptum pervenerit, Herneus de Volurio salutem.

Sciatis quod veni ad fidem & servitium Domini nostri Regis Angliæ illustris, & homagium ei feci de beneficio suo, &, tactis Sacrosanctis Evangeliis, juravi quod fideliter ei serviam, & quod a fidelitate & servitio suo nullo modo recedam.

Si autem contingat, quod absit, quod a fidelitate & servitio ejus recessero, per voluntatem & assensum Savarici de Malo-Leone, Domini mei feodalis, qui hoc idem concessit, & Cartam suam inde fecit, concessi quod omnes terræ meæ, quas de ipso Savarico teneo, incurrantur de me, & hæredibus meis, ipsi Domino Regi, & hæredibus suis in perpetuum, ad faciend. & disponend. inde pro voluntate sua; salvo ipsi Savarico Domino meo, & hæredibus suis servitio, de prædictis terris debito.

In cujus rei testimonium huic scripto Sigillum meum apposui.

Bulla de Protectione Papali pro Priore & Conventu Sanctæ Trinitatis London.

A.D. 1220. An. 14. H. 3. Ex Orig.

Gregorius Episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis Priori ac Conventui Sanctæ Trinitatis Londoniensis ordinis sancti Augustini, salutem & Apostolicam benedictionem.

Justis petentium desideriis dignum est nos facilem præbere consensum, & vota, quæ a rationis tramite non discordant, effectu prosequente complere.

Ea propter, dilecti in Domino filii, vestris postulationibus grato concurrentes assensu, personas vestras & locum, in quo divino estis obsequio mancipati, cum omnibus bonis ecclesiasticis & mundanis, quæ impræsentiarum rationabiliter possidetis, aut in futurum justis modis, præstante Domino, poteritis adipisci sub beati Petri & nostra protectione suscipimus.

Specialiter autem terras, prata, nemora, piscarias, molendina, domos, possessiones, redditus ac alia bona vestra, sicut ea omnia juste ac pacifice possidetis, vobis & per vos, Ecclesiæ vestræ auctoritate apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus. A.D. 1220.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ protectionis & confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire;

Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. Perusii non. Aprilis Pontificatus nostri anno tertio.

Sigillo avulso, manent fila Serica flavi rubeique coloris.

De Libertatibus Oleroni concessis.

A.D. 1220. An. 14. H. 3. In Lib. A. Pat (Cancellar.) Scaccar.

Henricus, Dei gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, Dux Normanniæ, & Aquitaniæ, Comes Andegaviæ, Militibus, & omnibus aliis probis hominibus suis de Insula de Oleron salutem.

Supplicavit nobis dilectus & fidelis noster Henricus de Trubleville Senescallus noster Wasconiæ ex parte vestra, quod quasdam libertates, quas habuistis, & quibus usi fuistis temporibus prædecessorum nostrorum Regum Angliæ, vobis concederemus.

Nos igitur, petitioni vestræ benigne concedentes, concedimus vobis easdem libertates, quas habuistis, & quibus usi fuistis temporibus Ricardi Regis Avunculi nostri, & Domini Johannis Regis Patris nostri & aliorum prædecessorum nostrorum, Regum Angliæ. A.D. 1220.

Et volumus quod prædictæ libertates vobis teneantur, & firmiter observentur.

Teste meipso apud Myrebel 21. die Julii anno Regni nostri 14.

De

De Treugis cum Vicecom. de Brusc.

A. D. 1230. An. 14. H. 3. Ex Rot. de Treugis inter Angl. & Franc.

REX omnibus, &c. salutem.

Sciatis quod dedimus Gerardo Vicecomiti de Brusc. treugas, duraturas quamdiu nobis placuerit; ita quod, ex quo voluerimus quod treugæ prædictæ deficient, nos præmuniemus inde prædictum Vicecomitem per quatuor dies ante finem earumdem treugarum.

Et ideo vobis mandamus quod eidem Vicecomiti vel suis nullum faciatis, nec fieri permittatis impedimentum, dampnum aut gravamen, quamdiu hujusmodi treugæ duraverint inter nos & ipsum. A. D. 1230.

Teste Rege apud Mirabel. 30. die Julii.

De Treugis Prorogandis cum Francia.

A. D. 1230. An. 14. H. 3. Pat. 14. H. 3. m. 3. n. 5.

REX omnibus, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Sciatis quod concessimus quod treugæ (quæ captæ fuerunt per dilectos & fideles nostros, Willielmum Marescallum Comitem Pembr. & Johannem de Lascy Constabularium Cestriæ, & Radulphum filium Nicholai Senescallum, ex parte nostra; & per Hugonem Comitem Marchiæ ex parte Franciæ, usque ad diem Dominicam, proximam post decollationem Sancti Johannis Baptistæ) prorogentur pro nobis & nostris usque ad diem Dominicam proximo sequentem, videlicet, usque ad festum Nativitatis beatæ Mariæ anno Regni nostro 14. A. D. 1230.

Concessimus etiam quod, si quid foristactum fuerit per nos, vel per nostros infra treugas prædictas, nos id, pro nobis & nostris, emendari faciemus.

Teste Rege apud Luscun. 25. die Augusti.

De potestate ad Treugas capiendas cum Rege Franciæ.

A. D. 1230. An. 14. H. 3. Pat. 14. H. 3. m. 3. n. 4.

REX omnibus, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Sciatis quod in omnibus, quæ ad treugam pertinent plenam potestatem dedimus dilectis & fidelibus nostris, Ricardo Comiti Pictaviæ & Cornubiæ fratri nostro, Huberto de Burgo Comiti Kantiæ Justiciario nostro Angliæ, Willielmo Marescallo Comiti Penbr. Johanni de Lascy Constabulario Cestriæ, & Radulpho filio Nicholai Senescallo nostro,

Ad loquendum & tractandum de Treugis cum Ludovico Rege Franciæ; & ad Treugas cum ipso Rege capiendas pro eo, & hominibus, & inprisiis suis & pro nobis, & hominibus, & inprisiis nostris; ita quod Treugas, quas ipsi cum dicto Rege ceperint, gratas & ratas famus habituri. A. D. 1230.

Et in cujus, &c.

Teste Rege apud Lusc. sexto die Septembris, anno Regni nostri decimo quarto.

De Auxilio Duci Britanniæ præstando.

A. D. 1230. An. 14. H. 3. Pat. 14. H. 3. m. 10.

REX omnibus, &c. salutem.

Sciatis quod, quamdiu duraverit guerra nostra & dilecti & fidelis nostri Petri Ducis Britanniæ & Comitis Richemundiæ, quam habemus cum Rege Franciæ, nos ad sustinendam guerram nostram eidem Duci tale faciemus auxilium.

Videlicet, quod tenebimus ei quadringentos milites, & centum servientes equites, de quibus ad præsens invenimus ei centum milites, de militibus nostris; & tenemus eidem, ad denarios nostros, trecentos milites, & centum servientes. A. D. 1230.

Et, quod hoc fideliter tenebimus, eidem Comiti sacramento nos obligavimus, & insuper, dilecti & fideles nostri,

Ricardus

A.D. 1230. An. 3. Hen. 3. Ricardus Comes Pictaviæ & Cornubiæ, frater noster, Hubertus de Burgo Comes Kantiæ, Justiciarius noster Angliæ, W. Comes Marescallus, J. Constabularius Cestriæ, & Radulphus filius Nicholai Senescallus noster, de præcepto nostro, pro posse suo, hoc bona fide manutenebunt, & facient observari.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Nonetas, vicesimo tertio die Septembris.

De pecunia prædicto Duci Britanniæ solvenda.

A.D. 1230. An. 14. H. 3. Ibidem. REX omnibus, ad quos præsentes litteræ pervenerint salutem.

Sciatis quod tenemur dilecto & fideli nostro Petro Duci Britanniæ & Comiti Richmund. in sex millibus Marcarum, reddendis ei cum venerimus in Angliam.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Reidun. vicesimo sexto die Septembris.

De servitio Regis promovendo.

A.D. 1230. An. 14. H. 3. Ibidem. m. 2. REX omnibus ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Sciatis quod concessimus dilecto & fideli nostro Petro Duci Britanniæ & Comiti Richemund. R. Comiti Cestr. & Lincoln. W. Marescallo Comiti Penbr. quod allicere possint ad servitium nostrum quoscunque viderint nobis fore necessarios.

Gratum & acceptum habituri quicquid, in hac parte, nomine nostro, duxerint faciendum ad commodum & honorem nostrum.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Reidun. vicesimo septimo die Septembris, anno Regni nostri decimo quarto.

De Treugis cum Vicecomite Brusc. non diutius duraturis.

A.D. 1230. An. 14. H. 3. Pat. 14. H. 3. m. 3. REX Garardo Vicecomiti Brusc. salutem.

Significamus vobis quod nolumus quod treugæ, quas habuimus vobiscum, durent ultra diem Mercurii, proximo futuram scilicet in vigilia Sancti Michaelis, anno scilicet Regni nostri decimo quarto.

Teste Rege apud Nonetas vicesimo tertio die Septembris.

De annuo Feodo Ferrando Comiti Flandriæ soluto, & etiam de interprisis contra Flandrenses emendandis.

A.D. 1230. An. 15. H. 3. Claus. 15. H. 3. m. 20. d. REX Ferrando Comiti Flandriæ & Hananiæ salutem.

Juxta mandatum vestrum liberari fecimus annuum feodum vestrum Riquardo de Stratis, militi vestro, scilicet de termino Sancti Michaelis, anno decimo quarto.

Scire quidem vestram volumus dilectionem quod volumus, & præcepimus omnes Mercatores, de terra vestra, tutos esse & defensos per totam potestatem nostram; unde interprisas, ipsis Mercatoribus vestris factas, graviter & moleste sustinemus.

Volentes igitur ipsis satisfieri super interprisis, per aliquos de potestate nostra eis factis, vobis mandamus quod certificent se mercatores vestri de hiis qui dictas interprisas eis intulerunt; ita quod venire possint ad locum, ad hoc deputandum, plenius instructi ad dampna sua ostendenda: super quibus eis plenam justitiam faciemus exhiberi.

Et,

A.D. 1230. Hen. 3. Et, si vobis placet quod hoc fiat in terra vestrâ, significetis nobis locum, quem ad hoc assignari volueritis, & nomina eorum, de potestate nostrâ, de quibus vestri conqueruntur, ut eos ad dictum locum facere venire possimus. A.D. 1230. Hen. 3.

Teste Rege apud Westmonasterium 10 die Novembris.

De protectione pro hominibus de Brunefwick.

A.D. 1230. An. 15. H. 3. Pat. 15. H. 3. m. 8. REX omnibus, &c. salutem.

Sciatis nos suscepisse in protectionem & defensionem nostram homines de Brunefwic. (homines, videlicet, dilecti consanguinei nostri Othonis Ducis de Brunefwic.) has litteras nostras patentes deferentes, simul cum litteris ipsius Ducis patentibus, testificantibus quod sint homines ipsius Ducis de Brunefwick;

Concedentes eisdem hominibus quod salvo & secure veniant, per totam potestatem nostram, cum rebus, catallis & mercandisiis suis, ad negotiandum ibidem; faciendo inde rectas & debitas consuetudines, & salvo ibidem morentur, & salvo inde recedant.

Et ideo vobis mandamus quod hominibus Ducis, has litteras nostras patentes deferentibus, simul cum litteris ipsius Ducis patentibus, testificantibus quod sint homines ipsius Ducis de Brunefwick; in veniendo per totam potestatem nostram cum rebus catallis, & mercandisiis suis; & ibidem morando, & inde recedendo, sicut prædictum est, nullum faciatis aut inferri permittatis inpedimentum, dampnum aut gravamen. A.D. 1230.

In cujus, &c. fieri fecimus.

Teste Rege apud Westmonasterium decimo die Novembris, anno, &c. decimo quinto.

Per Steph. de Segrave.

De Rege non excommunicando.

A.D. 1231. An. 15. H. 3. Ex Autogr. GRegorius Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio, ... illustri Regi Angliæ salutem, & Apostolicam benedictionem.

Personam tuam speciali prærogativâ dilectionis & gratiæ complectentes, quæ ad profectum tuum, secundum utrumque hominem, provenire conspicimus, libenter ducimus ad effectum; nobis accrescere arbitrantes quicquid tibi exhibemus gratiæ vel favoris.

Hinc est quod, honori dignitatis Regiæ providere volentes, auctoritate tibi præsentium indulgemus, ut nullus in personam tuam excommunicationis, vel in Capellam, ubicunque fueris, interdicti sententias audeat promulgare, sine mandato sedis Apostolicæ speciali. A.D. 1231.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire;

Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. Lateran. decimo tertio Kalend. Februarii, Pontificatus nostri anno quarto.

Sigillo plumbeo, pendente a filis sericis flavi rubeique coloris.

De Conductu Nunciorum Lewelini.

A.D. 1231. An. 15. H. 3. Pat. 15. H. 3. m. 3. n. 2. REX suscepit in salvum & securum conductum suum David Archidiaconum de Sancto Asaph. & Magistrum Adam, & David Clericos, & Nuncios Lewelini Principis de Albefr. & Domini de Snaud. qui venirent ad Regem usque Wigorniam in Nuncios ipsius Principis, & ad partes suas revertentes. A.D. 1231.

Suscepit etiam Rex eosdem Nuncios, vel alios, quos dictus Princeps duxerit mittendos, usque Salopiam die Martis,

A.D. 1231. Hen. 3. proximo post Quindenam Sanctæ Trinitatis, anno *Regni nostri* 15. in occursum Nunciorum Regis, deferentes has litteras simul cum litteris ipsius Principis, illuc veniendo, & ibidem morando, & inde recedendo.

Et mandatum est Vicecomiti Salopiæ Johanni filio Alani, & omnibus aliis Ballivis & fidelibus Regis, ad quos *præsentes litteræ pervenerint*, quod ipsis Archidiacono, Adæ, & David, ad partes suas revertentibus, & eisdem, vel aliis, cum hiis litteris nostris, & litteris ipsius Principis, prædicto die Martis venturis, usque Salopiam, illuc veniendo, & ibidem morando, & inde recedendo nullum faciant impedimentum, dampnum aut gravamen. A.D. 1231. Hen. 3.

In cujus, &c. fieri fecimus.

Teste Rege apud Wigorniam vicesimo septimo die Maii.

Pro Hybernicis quod Wallenses pro posse expugnarent.

A.D. 1231. An. 15. H. 3. Pat. 15. H. 3. n. 1.

REX R. de Burgo Justiciario Hiberniæ salutem.

Quia, sicut alias vobis significavimus, Lewelinus nequiter erga nos se gessit, & fraudulenter, & dampna non modica, & irreparabilia nobis & nostris intulit: in Ecclesias *& jura* nostra irruere, & eas spoliare non metuens; cædes etiam & incendia in terra nostra committendo;

Ulterius dissimulare non valemus quin in ipsum Lewelinum insurgamus, tamquam inimicum nostrum capitalem, ad vindicandum *Ecclesias & jura* nostra de dampnis & injuriis quas ab ipso sustinuimus; unde jam convocari fecimus exercitum nostrum, ad guerram ei movendam, & ad inferendum ei & terræ suæ quicquid dampni poterimus & molestiæ.

Et ideo vobis mandamus in fide, qua nobis tenemini, scire faciatis omnibus illis, de terrâ nostrâ Hiberniæ, qui terram perquirere voluerint in Wallia, & publice clamari, ex parte nostra, quod securè, & in manu forti veniant in Wallia versus *nos; ita quod satagant* in quibus amplius possint, prædictum Lewlinum gravare ad ipsum expugnandum. A.D. 1231.

Et nos eis concedemus quod, quicquid poterunt super ipsum Lewlinum & alios Walenses complices suos perquirere, tàm in terris, quàm aliis, totum eis ———————— firmabimus.

Et ad hoc omnes, quos poteritis, diligenter & efficaciter inducatis, ita quod diligentia vestra appareat.

In cujus, &c. vobis mittimus.

Teste Rege apud Windlesf. vicesimo quinto die Junii.

De non excommunicando, sine causa manifesta, Justiciarios Vicecomites & Balivos Regis.

A.D. 1231. An. 15. H. 3. Ex Autogr.

GRegorius Episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus Archiepiscopis, & Episcopis, per Angliam & Yberniam constitutis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum excommunicationis sententia medicinalis sit gladius, quo pungendi sunt, quos aliquando pœnitudo non pungit, sustinendum non est quod plerique, sacerdotali moderatione postposita, quasi lucem tenebras, & bonum malum ponentes, innocentibus excommunicationis pœnam infligunt; quam, cum interim judicis arbitrium non sequatur, contingit haberi contemptui, & dissolvi, per consequens, nervum ecclesiasticæ disciplinæ.

Ex parte siquidem carissimi in Christo filii nostri illustris Regis Angliæ fuit nuper propositum coram nobis, quod, cum mittuntur ab eo Justiciarii, Vicecomites, & Balivi per Angliam & Yberniam, dispposituri de Castris, Villis & aliis juribus suis, quidam vestrûm, in quibusdam ex ipsis se jus proponentes habere, facti judices in causa propria, excommunicationis sententiam, ex ordine, causa, & animo, minus justam, mox fulminant in prædictos; in quo, præter gravem injuriam, juri Regio non modicum derogatur. A.D. 1231.

Quia verò privilegium meretur amittere, qui permissa sibi abutitur potestate, & justitiam ipsius Regis, sicut propriam, cum Apostolicæ sedis filius specialis

A. D. 1231. Hen. 3. specialis existat, conservare satagimus illibatam; fraternitati vestræ, auctoritate præsentium, districtius inhibemus, nè in præfatos Justiciarios, Vicecomites, & Balivos, sine manifestâ & rationabili causâ, & monitione canonicâ non præmissâ, præsumatis excommunicationis sententiam promulgare; quam, contra præmissa prolatam, decrevimus irritandam. A. D. 1231. Hen. 3.

Dat. Reat. 13 Kal. Aug. Pontificatûs nostri anno quinto.

Sub filo canabeo.

De excommunicando Laicos, qui sint Regni perturbatores.

A. D. 1231. An. 15. H. 3. Ex Origin.

GRegorius Episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri Eliensi Episcopo, & dilecto filio Magistro Johanni de Ferentino Subdiacono nostro, Arcbidiacono Norwicensi, salutem & Apostolicam benedictionem.

Ad instar illius, qui est pacis amator & auctor, & cujus, licet immeriti, gerimus vices in terris, pacem diligere ac fovere tenemur; &, nè valeat per temeritatem cujuspiam violari, sollicitè providere.

Cum itaque, sicut, insinuante carissimo in Christo filio nostro illustri Rege Angliæ, intelleximus, Archiepiscopi & Episcopi Regni sui, in perturbatores pacis Regni ejusdem consueverint, ex officio suo, ecclesiasticam exercere censuram; nos, eo fortiùs volentes ipsius Regiæ tranquillitati consulere, quo magis contingeret in ejus turbatione nos angi;

Discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatinus in Laicos Regni prædicti, pacem turbantes ipsius, si, ad eorum cohibendam insolentiam, præfati prælati, requisiti a vobis, fuerint negligentes, eorum supplendo defectum, excommunicationis sententiam, quam illi possent auctoritate propria promulgare, sublato appellationis obstaculo, proferatis. A. D. 1231.

Quod, si non ambo hiis exequendis potueritis interesse, alter vestrûm ea nichilominus exequatur.

Dat. Reat. 13 Kal. Aug. Pontificatûs nostri anno quinto.

Plumbeo sigillo pendente a filo canabeo.

De Treuga inter Regem & Lewelinum.

A. D. 1231. An. 16. H. 3. Pat. 16. H. 3. m. 10.

REX omnibus, ad quos, &c. salutem.

Sciatis quod treugam, per dilectos & fideles nostros W. de Lascy, Johannem Monemue, Gilbertum Basset, Walterum de Clifford, Willielmum Filium Warini, Willielmum de Stutevill, Amaur. de Sancto Amando, & Hugonem de Kilpec captam inter nos, & imprisios nostros, tàm de Wallia, quam de Anglia ex una parte; & Lewelium Principem de Albefrau, & Dominum de Snaudon, & inprisios suos ex alia parte, duraturam usque ad festum Sancti Andreæ anno *Regni nostri* decimo sexto,

Prorogavimus usque ad festum Sancti Andreæ, anno *Regni nostri* decimo septimo in forma qua per dilectos & fideles nostros capta fuit; cui appendent signa ipsius Lewelini, Oeni fratris Griffini, Resi Cret, Edenenet Vacham Griffin. fratris Retberic.

Videlicet quod, quamdiu dicta treuga duraverit, omnes homines, tam ex parte nostra, quam ex parte ipsius Lewelini, redibunt ad propria, & habebunt omnia tenementa sua, mobilia & immobilia, in pace. A. D. 1231.

Nec nos, infra prædictam treugam, recipiemus inprisios, vel homines ipsius Lewelini, vel suorum; nec idem Lewelinus recipiet inprisios, vel homines nostros, vel nostrorum: Homines vero utriusque partis interim remanebunt infra fines suos conversantes.

Fecimus etiam dilectos & fideles nostros, Magistrum A. de Suereford Archidiaconum Salopiæ, & Willielmum de Laci, jurare, in animam nostram, quod prædictam treugam fideliter & firmiter tenebimus.

In cujus, &c. huic scripto sigillum nostrum apponi fecimus.

Teste meipso apud Westmonasterium 30 die Novembris.

De

A. D. 1232. Hen. 3 | A. D. 1232. Hen. 3.

De adventu Ducis Britanniæ in Angliam.

A. D. 1232. An. 16. H. 3. Claus. 16. H. 3. m. 16. d.

REX Petro Duci Britanniæ & Comiti Richmundiæ, salutem.

Sciatis quod de adventu vestro, de quo rumores audivimus, hilares effecti sumus & jocundi, vobis significantes quod bene veneritis; &, ut manifeste constet vobis quod inde plurimum gratulamur, Mittimus in occursum vestrum dilectos & fideles nostros Philippum de Albiniaco, Johannem filium Philippi Senescallum nostrum, & Willielmum Hardel, qui vos, sicut decet, ad nos honorifice conducant.

Volumus quidem quod, a die applicationis vestræ, modis omnibus sitis ad custum nostrum in veniendo ad nos, & nobiscum morando, quamdiu fueritis in Anglia; & vos rogamus quatinus id benigne fieri permittatis. Scituri quod, nisi id feceritis, inhibuimus omnibus ballivis nostris, per quos transitum facturi estis, quod nullum genus victualium ad opus vestrum vendi permittant. A. D. 1232.

Teste Rege apud Lamb. 16 die Januarii.

Pro prædicto Duce.

A. D. 1232. An. 16. H. 3. Ibidem.

ET mandatum est Vicecomitibus Devon. Somerset, & Dorf. Suht. Sussex, & Kanc. quod, si idem Comes in aliquo portu de ballivis suis applicaverit, & per ballivas suas transitum fecerit, prohiberi faciant in locis, per quæ transibit, quod nullus aliquod genus victualium ei vendat, sicut se voluerit indempnem servare. A. D. 1232.

Et intendentes sint prædictis fidelibus Regis, quamdiu fuerint in ballivis suis, ad ipsum Comitem honorandum, & ad inveniendum ei quæ ei fuerunt necessaria, sicut ipsi eis dicent ex parte Regis.

Teste ut supra.

Litteræ Lewelino Principi de Albefr. de Treugis emendandis.

A. D. 1232. An. 16. H. 3. Claus. 16. H. 3. m. 14. d.

REX Lewelino Principi de Albefr. & Domino de Snaudon. spiritum sanioris consilii.

Memoriter retinemus, & vos credimus memoriter tenere, quod, post recessum nostrum a Castro Matild. in Elviwes, quod firmari fecimus, per transmissos ad nos Nuncios vestros, videlicet Magistros Instructum, & Ph. captæ fuerunt inter nos, & vos treugæ, duraturæ usque in unum annum, a festo Sancti Andreæ proximo præterito.

Quas quidem treugas dilectus & fidelis noster R. filius Nicholai juravit in animam nostram, & dilecti & fideles nostri Ricardus Comes Cornubiæ & Pictaviæ frater noster, & Hubertus de Burgo Comes Kantiæ, &c. de præcepto nostro, juraverunt ex parte sua.

Et quas similiter jurari fecistis in animam vestram, & imprisii vestri ex parte suâ juraverunt; ita quod interceptiones, interim hinc inde perpetratæ, per dictatores, ex utraque parte datos, emendarentur.

Ad quas faciendum ex parte nostra, pro nobis & in inprisiis nostris, in partibus de Elviwes nuper misimus dilectos & fideles nostros Magistrum A. Archidiaconum Salopiæ & Nicholaum de Molis, & in partibus Salopiæ dilectos & fideles nostros Johannem filium Alani, & Johannem Extraneum juniorem. A. D. 1232.

Licet nobis significaveritis quod super interceptionibus prædictis, vobis & vestris factis, tàm per dilectum & fidelem nostrum Thomam Corbet, quàm alios de nostris, nichil fuerit satisfactum; cum etiam vos super interceptionibus, nobis & nostris factis, ut asseritis, satis feceritis, &, siquid minus actum est, parati sitis adimplere.

Vobis igitur duximus significandum quod grave nobis est & molestum, si dictæ & debitæ emendæ, secundum formam prædictarum treugarum, sicut injunximus præfatis Dictatoribus nostris, vobis & vestris factæ non fuerint; in quo, quod minus actum est, vobis mo-

do

A. D. 1232. Hen. 3. do debito satisfacere sumus parati.

Verum, quia, pro adventu dilecti & fidelis nostri Petri Ducis Britanniæ & Comitis Richemundiæ, qui nuper applicuit in Anglia apud London. convocari fecimus, secunda die quadragesimæ, dilectos & fideles nostros R. Comitem Cornubiæ & Pictaviæ fratrem nostrum, R. Comitem Cestr. & Lincoln. W. Comitem Warennæ, W. Comitem de Ferrariis, & alios Magnates nostros, tractatum habituri cum eisdem super arduis negotiis nostris, honorem nostrum & nostrorum specialiter tangentibus (unde etiam speramus vos, in subsequenti fore gavisuros, sicut de honore nostro facturi estis & de jure) ad præsens nullatenus, sine gravi dispendio nostro & Regni nostri, quod non credimus vos velle, nos potuimus aliàs divertere, donec prædictum tractatum cum ipsis fidelibus nostris habuerimus, & super memoratis negotiis nostris deliberaverimus cum eisdem.

Sciatis siquidem pro certo, & minime dubitetis quod, habita deliberatione super negotiis prædictis, divertemus nos versus partes Marchiæ, id, quod minus factum est super emendis prædictis vobis faciendis, plenè & debitè adimpleturi; ita quod id vobis & vestris meritò placere debeat.

Et, si, quod absit, infirmitate corporis, vel aliquo casu inopinato detenti, illuc venire non possimus, mittemus ad partes illas dilectos & fideles nostros Ricardum Comitem pictaviæ fratrem nostrum, & Hubertum de Burgo cum aliis de fidelibus nostris, ad dictas emendas vobis faciendas, & tractatum habendum super firma pace inter nos, & vos reformanda & statuenda. A. D. 1232. Hen. 3.

Nec molestet vos, quod, cum tractatus haberetur super emendis vobis faciendis de interceptionibus, vobis factis per prædictum Thomam Corbet & complices suos, ipsum respondisse quod nullum Dominium habuit in prædictis malefactoribus, quorum nomina nobis significastis, præterquam in duobus, cum alii essent de potestate nostra; quoniam nos, tàm de hiis, quàm de aliis, ubicumque in potestate nostra vel nostrorum fuerint inventi, vobis volumus satisfieri.

Ad hoc, grates vobis referimus quod, prout nobis significastis, juxta mandatum nostrum partes Marchiæ appropinquabatis, ad colloquium super reformatione pacis prædictæ nobiscum habendum.

Et sciatis quod districte mandavimus dicto fratri nostro, quod interceptiones, factas vobis & vestris, infra prædictas treugas, per Ricardum Suwerd, sine dilatione digne faciat emendari; quod, si facere noluerit, nos eas emendare non omittemus, quia nec pro dicto fratre nostro, nec pro alio volumus aliquatenus culpam perjurii incurrere.

Teste Rege apud Beldos. 20 die Februarii.

Littera Comiti Sabaudiæ, deprecatoria super jacturis, quas filius ejus in Anglia sustinuisset.

A. D. 1232. An. 16. H. 3. Claus. 16. H. 3. m. 12. d.

REX nobili viro & amico in Christo karissimo Comiti Sabaudiæ salutem.

Referentibus nobis Priore & Monachis sanctæ Trinitatis Cantuariensis, quibus quasdam litteras transmisistis, intelleximus quod vehementer moti & perturbati eratis, super quibusdam dampnis & injuriis, illatis in Regno nostro filio vestro super redditibus suis ibidem optentis.

Ad quod, in primis, vestram cupimus scire dilectionem, quod grave nobis admodum est & molestum, si quæ dampna sustinuit in Regno nostro, super aliquibus reddituum suorum, memoratus filius vester; quum, teste eo quem non latent abscondita cordium, volumus & præcepimus quod homines, res, & redditus ipsius filii vestri, per totum posse nostrum tuti consistant & defensi, sicut nostra Dominica. A. D. 1232.

Et hoc satis declarabit operum subsequentium effectus, quantum, in quibuscumque poterunt procuratores ipsius filii vestri coram nobis declarare quod aliquas jacturas vel dampna sustinuerit, hæc ita digne faciemus emendari ablata plene restituendo, & illis, qui hujusmodi scelus, in dedecus nostrum, audebant, tam gravem pœnam infligendo, quod vobis, & ipsi filio vestro multipliciter satisfiet in hac parte.

Nec est necesse, nec expedit, si placet, quod memorati procuratores exeant terram nostram, sicut fieri mandatis; quoniam, quam citò, quibusdam minis stolidis perterriti, nobis id significassent, eos,

A.D. 1232. Hen. 3. & res filii vestri, in partibus Kantiæ, in quibus tunc agebant, in plena fecimus pace consistere, nec aliqui eos postea molestavit, vel molestabit; immo tuti & securi stabunt in terra nostra, sicut aliqui ex nostris, quos cariores habemus.

Serenitatem igitur vestram attentius exorandam duximus quatinus, si quam indignationem erga nos, vel nostrum Regnum, vel aliquem de nostris, occasione supradictâ concepistis, eam remittere velitis; indubitanter scituri quod offensam vestram, ut amici nostri specialis & dilecti, cupimus & volumus modis omnibus devitare, & ea desideranter facere quæ debeant amicitiæ vestræ complacere. A.D. 1232.

Teste meipso apud Westmonasterium 20. die Aprilis.

Queritur Gregorius de Ministris suis Male-tractatis, & Bullis conculcatis.

A.D. 1232. An. 16. H. 3. Ex Autogr. Gregorius Episcopus servus servorum Dei, carissimo in Christo filio illustri Regi Angliæ salutem, & Apostolicam benedictionem.

Si labores & onera, detractiones & odia, sugillationes & gravamina, quæ, pro te ac prædecessoribus tuis, Ecclesia Romana, modernis temporibus & antiquis, sustinuit; necnon & beneficia, quæ diversis temporibus tibi & Regno tuo contulit, excellentia regalis adverteret, & cellulæ commendata memoriæ in animo suo revolveret sæpius recensita, & nobis non adesset querelæ materia, & locum ingratitudinis vitium non haberet.

Sane, omissis aliis, quæ præteritis temporibus acciderunt, quæ longum esset & nimis difficile, revolutis regestis, per singula recitare, cujus instinctu potest regalis serenitas oblivioni mandasse, qualiter, felicis memoriæ Innocentii Papæ prædecessoris nostri tempore, nobis, tunc in minori officio constitutis, ipsum negotium ex tunc utiliter procurantibus, non solum Regnum & Regni honorem, sed Patris tui, & personam tuam a servitute perpetua, & non à qualiquali adversario, vel verius adversariis, non tantum alienis, sed etiam domesticis, liberavit?

Quæ memoria, quantumcumque labilis, maxime in proprio negotio, non teneret qualiter, Ecclesiæ Romanæ legato, pro tua & Regni tui liberatione, obsesso, & ecclesiâ tandem spiritualiter & temporaliter vires suas conflante in unum, dextera Domini faciente, virtutem obsidentem in manus obsessi cum omnibus inimicis alienigenis & domesticis potentia divina conclusit?

Numquid, te à claræ memoriæ patre tuo, quasi jure testamentario adoptatum in filium matris ecclesiæ, tutelæ officium, quod in te studiosissime gessit, & præsidentes in ipsa, te ac regnum tuum confovendo in prosperis, & resistendo adversis, credendum est te, quod patet lippis & tonsoribus, ignorare? A.D. 1232.

Quod, si de nostris temporibus agitur, præter ea, quæ in minori officio constituti, sincere caritatis affectu, exhibere curavimus, tibi & Regno tuo multa beneficia, ad confirmationem bonoris & Regni tui statum, apostolicæ sedis gratiam ampliando, contulimus, quæ referre per singula non deceret.

Sed, ut de cæteris taceamus, nisi Nunciorum tuorum, quod non credimus, nos fallat oblivio, excellentiam regiam pro certo tenere credimus nos, à promotionis nostræ primordio, tibi & tuis fidelibus favorabiliter astitisse; non solum ab hiis qui prope, sed & ab hiis qui longe, tranquillitatis tibi tempora procurantes contra Principum & Magnatum, ex omni parte Regni tui, potentiam, reducendo nubilum in serenum.

Nec tantum tutelæ officium, vel matris gremium confovenris, tempore nostro, nos gessisse meminimus; sed te, jam ætate provectum, præter juris ordinem, minorum gaudere privilegio permittentes, per beneficium restitutionis in integrum, quasi præscriptione temporis relegata, in omnibus, quæ Regis & Regni contigerunt honorem, studiose subvenimus, judicium sæpius in gratiam convertendo.

Hiis etiam diebus nostræ tibi non defuit gratiæ plenitudo, dum contra multorum & magnorum consilia, non sine gravi jactura & scandalo quorundam Principum & Potenrium, verbum pro te nemine faciente, quædam caurè distulimusque progressus tuos in posterum poterant non modicum impedire.

Ut autem providus reddaris & cautus, scire te volumus quod, a trino climate, libellus

A. D. 1232. Hen. 3. libellus triplicis ſupplicationis ingeritur, & importune ad januam pulſavit, & pulſat, eccleſiæ, poſtulans gratiam non novam, conceſſam pluribus, nec juri contrariam: Qui ſi fuiſſet ad ſacrarium exauditionis admiſſus, & mater filii uteri ſui fuiſſet oblita, nequaquam cordis imperio oculus annuiſſet, manus ceſſaſſet a ſcelere, lingua non blaſphemaſſet in cœlum, nec animi ſecreta continuationis occultæ operum nova temeritas detexiſſet; præſertim ubi timore pœnæ amor juſtitiæ ſuperatur.

Nec apud te aliud ommiſiſſe fatemur, niſi quod adeo tenerrimæ in te ubera matris extendimus, quod verbera patris ommiſimus; ſperantes plus ex maternæ dulcedinis ubertate, quam ex paternæ correctionis acerbitate timeri.

Sed, quod dolentes referimus, & non ſine amaritudine cordis recolimus, verſa eſt in luctum cithara noſtra, dum nobis, hiis diebus, in Regno tuo, pro pane lapis, pro ovo ſcorpio, pro melle abſcinthium præparatur.

Eja! ecce fili cariſſime, ſi, pro ſtatu tuo & Regni tui honore, reformatione eccleſiaſticæ honeſtatis, necnon & corrigendis exceſſibus tranſgreſſorum, litteras Apoſtolicas in Regnum Angliæ, per Curſores noſtros, ſicut & per alia mundi Regna, tranſmiſimus; quid obedientia ipſorum demeruit ut, a vaſſallis tuis & domeſticis, non ſine tuâ, ut dicitur, conniventia, uno, & de tuis partibus oriundo, inhumaniter in fruſtra conciſo, & altero ſemivivo relicto, litteris etiam diſſipatis, bulla noſtra conculcari deberet in Regno, pro cujus tuitione ac exaltatione continua, apud Reges & Principes, per diverſas ſeculi regiones, tranſmiſſa toties peroravit?

Si patri in Regno primogeniti, ſi matri in terra filii, ſi tutori in terra pupilli, ſi domino & bene merito in terra vaſſalli, ſecuritas viæ præcluditur, & ubi bullæ noſtræ locus tutior requiretur? In cujus numiſmate quæ ſunt Cæſaris Cæſari, & quæ ſunt Dei Deo, eccleſia Romana, vel verius Jehu Chriſto filio Dei vivi, ejuſque in terris Vicario miniſtrante in ipſa, redduntur.

Hiis etiam non contenti, manus injicientes in Clericos violentas, tam Italicos, quam etiam, ut aſſeritur, Anglicanos; alios obſederunt; alios, diverſis afficientes ſuppliciis, ad redemptionem cogentes, bonis omnibus ſpoliarunt; adeo debachantes in clero quod, jam quaſi Neronis nequitiam pati timeatur in Anglia redivivam; adjutrices quoque manus ad ſcelera, quorumdam Prælatorum ad hoc regalis ſenſit auctoritas, ut, ſub favoris ſpecie, facilius traherent, quod odiunt, ad ruinam: Nec tantum ipſius facti exacerbatio animi noſtri motum exaggerat, quantum dilatio vindictæ conturbat; quæ prævenire potius, quàm ſubſequi debuiſſet.

Quid enim ab alienis ſperare poterimus, ſi ab illis, qui, in omni genere debiti, noſtri eſſe tenentur, tantæ crudelitatis ſubticetur immanitas, & eccleſiaſticæ libertatis cultus conculcatur?

Utinam autem apud nos, pro honore tuo, nec non & noſtro ſaltem qualis qualis excuſationis comparuiſſent indicia, quæ obloquentium ora obſtruerent, & utcumque, tanti ſceleris ſatisfactione congrua præcedente, Deo & univerſali eccleſiæ, nec non & nobis illatam injuriam palliarent.

Immo, quod gravius reputamus, culpam, forte alienam, ex dilatione vindictæ refudiſſe videris in tuam; dum, ſcrupulum occultæ conniventiæ non evitans, nec obviâſti tanto facinori, nec per ſatiſfactionis celeritatem, in ſuo errore quaſi confovendo perverſos, præcedentem negligentiam expiaſti.

Ex quibus contingit quod via paratur æmulis, locus ſe offert invidis, inimici Regis & Regni inſultant in nobis læto animo, quaſi digito ſcribentes in terra, Ecce Rex Angliæ! Filius unicus matris ſuæ! Ecce pupilli devotio! Ecce vaſſalli fidelitas! Ecce reverentia filialis! Ecce beneficiorum condigna retributio perceptorum! Ecce quomodo amabat eundem! Hiis, & ſimilibus, auribus noſtris ſæpius inculcatis.

Vide, fili, vide & conſidera, ſi dolori noſtro dolor eſt ſimilis, dum, noſtris tuiſque temporibus, Eccleſia Romana, in terra tua, & a tuis miſerabiliter ancillata, pro grano paleam, pro uva labruſcam, pro roſa ſpinas, pro ficu tribulos, pro beneficiis ingratitudinem, pro devotione irreverentiam, pro ſubjectione inobedientiam, pro lucro dampnum, pro libertate ſervitium, & pro honore opprobrium, ſub quodam novo quaſi martyrii genere, paſſa reportat.

Acceleret igitur regalis excellentiæ providentia, &, præteritam negligentiam redimens per diligentiam ſubſequentem, malefactores ipſos ad reſtitutionem plenarium de ſubtractis, & ſatisfactionem congruam de offenſis, ſine moræ diſpendio, tradita ſibi poteſtate compellat.

Et, ad vindicandam tanti facinoris idolatriam animum regium viriliter & prudenter exercens, creatoris injuriam, Eccleſiæ Romanæ ac noſtram ignominiam, tuum & Regni tui opprobrium ſempiternum,

A.D. 1232. Hen. 3. piternum, adeo celeriter expiare procures, quod, exemplo Moysi, fide grandis effectus, ponensque gladium supra femur, & contra ipsos idolatras, a porta in portam discurrens (signo Thau signatis exceptis) ex animo, tamquam filius, libere officium Regiæ magnanimitatis exerceas: Et, ad relevandum Regni tui opprobrium, cum nostra & apostolicæ sedis, reverentiâ, pro populo ad Dominum intercedas.

Alioquin, quantumcumque personam tuam sinceris affectibus diligamus, & ad Regni tui exaltationem & gratiam, quantum cum Deo fieri potest, paternis desideriis anhelemus, ne, si tantæ iniquitatis infronita temeritas remaneret forsitan impunita, transiret posteris in exemplum, ad vindictam malefactorum, laudem vero bonorum, illud, licet inviti, cogitare cogemur, quod, ex præmissis injuriis, & bullæ nostræ præcisione à litteris, ex qualitate vindictæ, mittentis auctoritas obfuscata resurget; &, ubicunque injuriose delata fuerit injuriatorum acerbitas, gloriose quid referre valeat ventura posteritas ad honorem Ecclesiæ Romanæ & nostrum, vindictæ qualitas indicabit. A.D. 1232. Hen. 3.

Nec inquisitionis litteræ, super matrimonio Nobilis viri——Justitiarii tui, ad denuntiationem totiens nobis factam, quam de jure ulterius obandire non licuit, regalem constantiam movere aliquatinus debuissent; cum ipsum, quem sincerâ diligimus in Domino caritate; utpote cujus fidem & devotionem, nunciis nostris, & specialiter dilecto filio, Stephano Capellano nostro, referentibus, in multis experti sumus; ejusque negotia, quantum cum Deo possimus, disponamus, sine juris injuria, promovere.

Dat. Spolent. 7. Id. Junii. Pontificatus nostri anno sexto.

Sub filo canabeo.

De Conductu Ducis Norwegiæ.

A.D. 1232. An. 16. H. 3. Pat. 16. H. 3. m. 4. S. Dux Norwegiæ, & sui, quos secum duxerit in Angliam, ad lumina beati Thomæ Martiris, causâ Peregrinationis, visitanda, habuit litteras de conductu, duraturas usque ad Pascha, anno *Regni nostri* 17. A.D. 1232.

Teste Rege apud Ely, vicesimo quinto die Junii.

De conductu Ducis de Lemburg.

A.D. 1232. An. 16. H. 3. Pat. 16. H. 3. m. 4. HEnricus Dux Lemburg. habet litteras de conductu in veniendo, in Angliam, ad visitandum lumina beati Thomæ Martiris, duraturas usque ad festum omnium Sanctorum. A.D. 1232.

De Rotunda Tabula prohibenda.

A.D. 1232. An. 16. H. 3. Pat. 16. H. 3. m. 3. REX omnibus fidelibus suis, qui conventuri sunt ad rotundam tabulam, salutem.

Cum simus in itinere versus partes Salop. colloquium habituri cum Lewelino Principe de Abbefrau & Domino de Snaudon, vobis mandamus, firmiter injungentes in fide, qua nobis tenemini, quod, tempestivè nos sequentes, nullatenus, ad prædictam Tabulam convenientes, turneare præsumatis contra hanc prohibitionem nostram. A.D. 1232.

Scituri pro certo quod, si feceritis, ita graviter ad corpora & catalla vestra nos capiemus, quod vos & vestri vos sentietis inde in posterum gravatos.

Et præterea non permittemus quod de cætero torneetis in terra nostra.

Teste Rege apud Westm. 20. die Julii.

De Conductu Lewelini.

A.D. 1232. An. 16. H. 3. Pat. 16. H. 3. m. 3.

REX suscepit in salvum & securum conductum suum Lewelinum Principem de Aberfraw, Dominum Snoudon, in veniendo ad eum usque Salopsbiriam ad colloquium ibidem cum eo habendum; vel alibi ubi colloquium fuerit inter ipsum, vel consilium suum, & prædictum Lewelinum, & suos; & omnes homines suos, quos illuc secum duxerit:

Et etiam omnes homines de terra suâ, qui usque Salopsbiriam venerint tàm ad negotiandum ibidem, quàm pro colloquio inter ipsum Regem ibidem habendo, vel alibi;

Et ibidem morando, & inde recedendo ubicumque colloquium prædictum fuerit. A.D. 1232.

Et mandatum est omnibus Ballivis & fidelibus, &c. quod eidem Lewelino, vel hominibus suis, usque Salopsbiriam, vel alibi venturis ad colloquium prædictum, vel etiam hominibus suis venturis usque Salopsbiriam ad negotiand. ibi, vel alibi, sicut prædictum est, nullum faciant, vel fieri permittant impedimentum, dampnum, aut gravamen.

In cujus, &c. duraturas usque diem Lunæ, in Vigilia Sancti Laurentii, anno 16.

Littera Regis Imperatori, de expeditione sua adversus Regem Franciæ minus prospera: Et de perfidia Pictavensium.

A.D. 1232. An. 16. H. 3. Rot. Franc. 16. H. 3. m. 4. dors.

DOmino Imperatori Rex salutem, & prosperos semper ad vota successus.

Cupientes serenitatem vestram super hiis, quæ penes nos aguntur, & de processu eventuum nostrorum effici certiorem, vobis intimamus quod, cum fiducia quarundam pactionum & confœderationum, initarum inter nos, & Hugonem Comitem Marchiæ & Engolismi, & Isabellam Reginam Angliæ, uxorem suam, de eorum mandato & consilio, & quorumdam aliorum Nobilium de Pictavia, quos in fidelitate nostra stabiles esse credebamus, cum paucis de gente nostra venissemus in Pictaviam.

Et, commorantes aliquamdiu apud Pontem, tractatum haberemus cum prædicto Comite Marchiæ, & aliis nobis tunc assistentibus, qualiter contra Regem Franciæ, qui contra Treugam, inter nos initam, interceptiones non modicas, tàm nobis, quàm quibusdam Imprisiis nostris fecerat per se, & imprisios suos, procedere debeamus.

Tandem, de eorum Consilio, semel & iterùm rogari fecimus præfatum Regem, per Nuncios nostros solempnes, quos ad eum destinavimus, ut interceptiones illas faceret emendari.

Licet autem idem Rex Nunciis nostris satis curialiter responderet, quod libenter nobis & nostris faceret emendari quicquid per se, & suos nobis & nostris fuit interceptum, dum idem sibi & suis faceremus; &, cùm ad duos, vel tres dies datos, ad hoc mitteremus, de fidelibus nostris, pro emendis faciendis & recipiendis, de interceptionibus prædictis, Nuncii ejusdem Regis Franciæ, ad unum diem convenientes, & cum nostris diù tractantes, infecto negotio recesserunt. A.D. 1232.

Ad alium quidem diem, certo loco ad hoc dato, nostris illuc venientibus, & paratis facere quod jus dictaret, non comparuerunt; unde postea visum fuit nobis & Concilio nostro, quod deinde Treugam eidem Regi servare non tenebamur, ex quo per eum stetit quo minus fuerat, de interceptionibus illis, hinc inde satisfactum; & idem postea dicto Regi intimavimus.

Et sic, per ipsius defectum Treuga deficiente, de consilio omnium fidelium nostrorum, incepimus ei guerram movere; & certi sumus quod, in expeditione nostra, prospere nobis contigisset, cooperante gratiâ divinâ, si dictus Comes Marchiæ, & alii imprisii nostri de Pictavia fideliter nos juvassent, & nobis firmiter adhæsissent; set res est versa in contrarium, sicut ex subsequentibus liquebit manifeste.

Procedentes igitur de Ponte usque Xanctoniam, ubi moram fecimus per aliquot dies, postea venimus usque Taunay super Charente; ubi nostri ingressum habuerunt ad ipsum Regem gravandum, qui Castra prædicti Comitis & suorum obsedit, & pro voluntate sua

A. D. 1232. Hen. 3. occupavit: Nec mirum, eo quod Comes ipse Castra illa & alia reliquit destituta bona Gente, & alia garnisione non munita.

Nobis quidem commorantibus in Castris apud Taunay, tractatum fuit inter nos, & Galfridum de Raunconer Dominum de Tayleburg. quod ad servitium & fidem nostram redire debuit; &, sub spe tali, treugam ei concessimus quod ipsum non gravaremus.

Verumptamen cum toto exercitu nostro coram Villa de Tayleburgh. venimus, & in pratis ibidem tentoria nostra fiximus, & potuimus tunc vel Villam illam cum Castro, si Fluvium de Charente transissemus apud Taunay, cepisse; vel, commorantes coram Taylleburg. Pontem ejusdem Villæ confregisse; ita quod non haberet Rex Franciæ, qui fuit ex altera parte Fluvii, transitus versus nos, nisi, ad dolosam machinationem prædicti Comitis Marchiæ, & Reginaldi de Ponte, dicto Galfrido de Raunconer detulissemus.

Confidentes igitur quod idem Galfridus ad fidem nostram rediret, sicut inde nobis spem dederat, reversi sumus usque Xancton. set, dum ibidem moram faceremus, tanquam infidelis & promissionis suæ immemor, contra nos dicto Regi Franciæ firmius adhæsit.

Nos tamen, cum audierimus ipsum Regem, ex altera parte dicti Fluvii, versus Taylleburg. appropriare, illuc accessimus ut transitum Fluvii ei præcluderemus: Quod quidem cum facere non possemus, eo quod paucos de gente nostra Angliæ bellatores nobiscum adduximus, & propter potentiam ipsius Regis, quam viribus nostris vidimus longe majorem, de consilio omnium fidelium nostrorum inde recessimus usque Xancton.

Die vero Sanctæ Mariæ Magdalenæ, postquam idem Rex Pontem de Tayllebnrg. transierat, gens ipsius, credens Villam Xancton. ubi fueramus, dum nostri essent in mensa vel dormientes, occupasse, illuc in manu forti cum multitudine impetuosa advenit; set nostri, benedictus Deus, licet inprovisi & incauti, genti prædictæ obviam exierunt, & in facie eis viriliter restiterunt, congressique gravem & fortissimum inter se conflictum habuerunt: In quo plures de exercitu Regis Franciæ interfecti sunt, plures vulnerati & plures detenti; de nostris similiter aliquibus captis, & aliquibus vulneratis; & tandem, cum sentiret gens, nobis adversa, quod contra nos prævalere non posset, ad tentoria sua, tanquam confusi, sunt reversi.

Nos quidem, adhuc in crastino commorantes apud Xancton. de Concilio nostro inde recessimus versus Pontem, Comite March. Villam & Castrum Xancton. sine Gente & alia munitione omnino deserente; ita quod Rex Franciæ, post recessum nostrum, ea, tanquam derelicta & indefensa, statim est ingressus. A. D. 1232. Hen. 3.

Cumque vidissemus nos apud Pontem minus tutò commorari, incontinenti & statim, propter accessum ipsius Regis, iter arripuimus versus Berbizillum: In Villa de Ponte bonam & sufficientem dimittentes munitionem.

Set, incontinenti & statim ex quo Villam exivimus, Regin. de Ponte Vale nobis dicens, & dato nobis osculo Judæ, fraudem quam cogitaverat, opere manifestavit, & Comes March. similiter, Regi Franciæ adhærens: Ita quod, nisi seditionem eorum & malitiam excogitatam cautius declinassemus, tota nocte & toto die, itinerando cum exercitu nostro versus Blaviam, in manus dicti Regis, sicut in animo nequissimè ceperant, nos, & omnes nostros tradidissent, tanquam famæ suæ prodigi, & fidelitatis suæ, & pactionum, inter nos initarum, contemptores.

Nos igitur, cum, sine periculo patriæ nostræ, & omnium nobiscum existentium, inter Gentem illam Pictaviæ, perfidam & inverecundam, moram ulterius facere non possemus, ad partes Wasconiæ nos transtulimus; in quibus cum dilecto consanguineo nostro R. Comite Tholos. March. Provinc. qui ad nos personaliter accessit, tractatum habuimus de statu nostri reformatione, & de consilio agendis nostris apponendo.

Verum, postquam aquam Gyrunde transivimus, dimissa bona munitione apud Blaviam, moram fecimus ex opposito ejusdem Villæ, quia idem Rex Franciæ venerat cum exercitu suo pro Villa illa obsidenda; set, cum duobus miliariis a Villa ipse, fere per quindecim dies, moram faceret in Castris, non ausus est propius accedere, licet sui interim cum munitione nostra fortes habuissent conflictus; & sic demum reversus est idem Rex ad partes suas.

Super hiis autem Imperialem magnificentiam duximus certificandam, rogantes attentius quatinus, si quid aliud, in famæ nostræ læsionem, de processu nostro, ex alicujus æmuli nostri figmento, auribus vestris insonuerit, illud pro frivolo & veritati contrario reputare velitis.

Ad hæc serenitati vestræ cupimus innotescere quod, in partibus Burgundiæ, plures

A.D. 1232. Hen. 3. plures benivolos & amicos potentes habere possemus, qui viriliter, in necessitate nostra, nos juvarent, si Comitatus Burgundiæ in manu alterius quam Ducis Burgundiæ extitisset; de quo, si placet, utilitati nostræ, quam honoris vestri reputare potestis incrementum, prospicere velitis. A.D. 1232. Hen. 3.

Teste Rege apud Burdegaliam 19 die Septembris.

De salvo Conductu pro Rege Navarræ.

A.D. 1232. An. 16. H. 3. Rot. Franc. 16. H. 3. m. 2. DOminus Rex concedit Regi de Navarum conductum transeundi per terram Regis, in eundo versus partes suas, dummodo, ad dictum Comitissæ Byarr. & ad dictum R. Comitis Tholos. securitatem Regi præstet quod, neque per ipsum Regem Navarum, neque per aliquos de suis, Regi, aut alicui de potestate Regis dampnum aliquod eveniet: Nec idem Rex Navarum procurabit quod Regi, aut terræ suæ dampnum aliquod inferatur, ex transitu suo versus partes suas. A.D. 1232.

Teste R. apud Burdeg. 8 die Octobris.

Et mandatum est Comiti Tholos. quod, super eo, consilium & voluntatem suam Domino Regi significet. Teste ut supra.

De Conductu pro Margareta uxore H. de Burgo, & sorore Regis Scotorum.

A.D. 1232. An. 17. H. 3. Pa. 17. H. 3. n. 37. REX suscepit in salvum & securum conductum suum Margaretam uxorem Huberti de Burgo, soror. Regis Scottorum, & Magotam filiam suam, & homines eorum in eundo ad terras ipsius Huberti de Burgo viri sui de hæreditate sua, vel de perquisitis suis, tam aliis, quam illis, quas de Rege tenuit.

Et apud terras illas morando, & ab una terrarum illarum recedendo, & eundo ad aliam de eisdem terris. A.D. 12[illegible]

Et diriguntur litteræ omnibus Ballivis, &c. quod illis, &c. nullum faciant vel fieri permittant dampnum, vel impedimentum, aut gravamen.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Westm. decimo tertio die Novembris.

De Provisione inter Regem & Lewelinum.

A.D. 1232. An. 17. H. 3. Pa. 17. H. 3. m. 4. n. 12. REX omnibus, &c.

Sciatis quod, cum Lewelinus, Princeps de Aberfrau, & Dominus Snauwdon. nobis concesserit & firmiter promiserit, quod stabit provisioni venerabilium patrum R. Cicestr. Episcopi, & Cancellarii nostri, & A. Coventr. & Lichfeld Episcopi, & dilectorum & fidelium nostrorum R. Marescalli Comitis Pembr. J. de Lacy Comitis Lincoln. & Constabularii Cestriæ, S. de Segrave Justiciarii nostri Angliæ, & R. filii Nicholai Senescalli nostri, una cum J. Devenet Senescallo ipsius Lewelini, & Wrenoc. fratre ejus, Imano Vachan, & David Clerico.

Quam ipsi facturi sunt super congruis emendis, nobis faciendis de omnibus excessibus, nobis & nostris ab eo & suis factis.

Et de restitutione nobis & hæredibus nostris facienda de omnibus terris & possessionibus nostris & nostrorum, per ipsum Lewelinum & Wallenses occupatis, occasione werræ inter nos, & ipsum motæ. A.D. 1232.

Simul etiam de recipienda restitutione a nobis & nostris, de omnibus terris ipsius Lewelini & hominum suorum, per nos & nostros occupatis, occasione werræ prædictæ.

Et de assignanda David, filio ipsius Lewelini, & Ysabellæ uxori ejus, primogenitæ filiæ & Hæredi Willielmi de Breus. rationabili portione, Isabellam contingente, de terris quæ fuerunt prædicti Willielmi patris sui.

Et de refusione pecuniæ nobis facienda, pro prædictis excessibus congrue emendandis, & portione prædicta assignanda.

Provisa tamen, super hoc, ab eisdem sufficiente securitate de fideli servitio nobis præstando, & de tranquilitate nobis,

&

A. D. 1233. Hen. 3.

& Regno nostro Angliæ observanda; ita quod dampnum, vel periculum nec nobis, nec Regno nostro inde possit evenire.

Et, si pendente provisione prædicta, aliquid de novo emerserit emendandum, idem Lewelinus voluerit, & concesserit quod per prædictos provisores emendetur.

Nos provisionem eorumdem, quam facturi sunt super omnibus præmissis, gratam habemus & acceptam pro nobis & nostris; sicut præfatus Lewelinus pro se & suis.

In cujus rei testimonium has litteras nostras inde fieri fecimus patentes.

Teste meipso apud Salopiam septimo die Decembris, anno Regni nostri decimo septimo.

De appellatione Archiepiscopi Eborac. contra Coronationem Regis Scotiæ ratificata.

A. D. 1233. An. 17. H. 3. Pat. 17. H. 3. n. 13.

REX appellationem, quam W. Eborum Archiepiscopus, Angliæ Primas, per se, vel per certos Nuncios suos, interpositurus est tàm pro jure Regis, quàm suo, ne Alexander Rex Scottorum in Regem se faciat coronari, in præjudicium Regiæ dignitatis & libertatis ipsius Archiepiscopi & Ecclesiæ suæ, ratam habet gratam & acceptam.

Et dirigitur breve omnibus, &c.

Teste S. de Sedgrave sexto die Maii.

De adventu Regis Conac. in Anglia.

A. D. 1233. An. 17. H. 3. Pat. 17. H. 3. m. 4. n. 12.

REX dilecto & fideli suo Mauritio filio Gerardi, Justiciario suo Hiberniæ, salutem.

Significavit nobis dilectus & fidelis noster F. filius karissimi, quondam Regis Connac. quod proposuit ad nos venire in Angliam, causa nos videndi, & nobiscum loquendi de negotiis nostris & suis.

Et nos renunciavimus ei, quod, ante adventum suum, laboret, de consilio vestro, ad captionem Castri de Miloc. quod est in manu R. de Burg. &c, cum dictum Castrum captum fuerit, & vobis commissum, & terra Connac. sedata, & vobis fuit liberata, bene placet nobis, & volumus quod ad nos veniat in Angliam, simul cum Nunciis vestris quos ad nos mittetis in Angliam.

Hiis igitur, ut prædictum est, expeditis, salvum & securum conductum præfato F. habere faciatis, causa veniendi ad nos in Angliam, in cujus etiam adventu Nuncios vestros cum eo mittatis, viros, videlicet, discretos, qui de statu terræ nostræ Hiberniæ nos sciant, & velint certificare.

Teste meipso apud Teokesbir. vicesimo octavo die Maii, anno Regni nostri decimo septimo.

Littera Lewelino Principi de Alberfrau de pace.

A. D. 1233. An. 17. H. 3. Claus. 17. H. 3. m. 5. d.

REX Lewelino Principi de Alberfrau, & Domino de Snaudon. salutem.

Noveritis quod die Lunæ, proximo post instans Festum nativitatis beatæ Mariæ, mittemus consilium nostrum usque Colewent, in occursum consilii vestri ibidem.

Et ideo vos rogamus quatenus detis consilio vestro plenam potestatem, ad exponendum consilio nostro plene voluntatem vestram; quia nos dabimus consilio nostro, ex parte nostra, plenam potestatem ad exponendam plenè consilio vestro voluntatem nostram, ad firmam pacem faciendam inter nos & vos; ita quod nullus scrupulus sit inter nos & vos.

Et volumus quod id, quod providebitur inter nos, & vos, ita firmum sit & stabile, quod nullo modo vos, vel David filius vester aliquo tempore a servirio nostro recedatis.

Teste R. apud Hayam. 2 die Septembr.

Littera

Littera Lewelini Regi, de pace inter eos tenenda.

A.D. 1233. An. 17. H. 3. Claus. 17. H. 3. m. 3. d.

HEnrico Regi Angliæ, &c. Lewelinus Princeps de Alberfrau & Dominus Snaudon. salutem & se totum.

Quoniam, propter inundationes aquarum, & viarum discrimina, Nuncii nostri in præsentiarum ad vos accedere non possent, per cursorem quendam præsentes litteras vobis duximus destinare;

Per quas Majestati vestræ significamus quod nos, pro nobis & nostris, vobiscum & cum omnibus vestris pacem tenuimus, & tenebimus in futurum.

Et hoc dedimus Ballivis nostris & imprisiis in mandatis ut pacem cum suis Commarchionibus firmiter teneant & observent. A.D. 1233.

Quare vestram rogamus serenitatem quatinus Ballivis vestris, in Marchiâ commorantibus, detis, si placet, in mandatis, quod cum nostris pacem teneant inviolatam.

Beneplacitum vestrum, si placet, nobis significetis. Valeat excellentia vestra.

De Conductu pro Duce Britanniæ.

A.D. 1233. An. 18. H. 3. Pat. 18. H. 3. m. 3.

REX omnibus Ballivis & fidelibus suis, præsentes litteras inspecturis, salutem.

Sciatis nos suscepisse in salvum & securum conductum nostrum dilectum & fidelem nostrum P. Ducem Britanniæ & Comitem Richemundiæ, & suos, quos secum ducet, in veniendo in Angliam, ad loquendum nobiscum de agendis nostris & suis, & ibidem morando, & inde redeundo.

Et ideo vobis mandamus quod eidem Duci, & suis, quos secum ducet, in veniendo in Angliam, ad loquendum nobiscum de agendis nostris & suis, & ibidem morando, & inde redeundo, sicut prædictum est, nullum faciatis, aut fieri permittatis inpedimentum, dampnum, molestiam aut gravamen. A.D. 1233.

Teste Rege apud Westmonasterium decimo nono die Octobris.

De transfretando in auxilium Comitis Britanniæ.

A.D. 1234. An. 18. H. 3. Claus. 18. H. 3. m. 24. d.

HEnricus Rex Angliæ, &c. dilecto & fideli suo Henr. de Trublevill. salutem.

Mandamus vobis rogantes quatenus, sicut nos & honorem nostrum diligitis, sitis apud Portesmue, *te quinto militum*, ad instans Festum Ascensionis Domini, anno Regni nostri decimo octavo;

Ita parati equis & armis ad transfretandum ad Comitem Britan. & morand. in servitio nostro, sicut idem Comes vobis plenius dicet ex parte nostra, quod grates vobis scire debeamus.

Teste Rege apud Westmonasterium vicesimo die Aprilis, anno eodem.

Eodem modo scribitur,

Willielmo Bloire soli,
Girard de Lamberfird. soli,
Dragoni de Barontin. soli,
Theobald de Englescheville soli,
Willielmo Dampere soli,
Johanni de Twya, se altero, A.D. 1234.
Roberto de Pauelli soli,
Willielmo de Comendas soli,
Henr. de Argentom. soli,
Fulconi de Mungomery soli,
Galfr. de Belestede soli,
Jordan. de Salmeres. soli,
Willielmo de Greppinges soli,
Nicholao de Trelly soli,
Galfrido de Abrinc. soli,
Everardo de Chastelviloni soli,
Roberto de Kyma soli,
Jacob. filio Willielmi soli,
Eliæ de Ekingham soli,
Nicholao de Balaketon. se altero,
Rogero de Clar. se altero,
Johanni de Busceby soli,
Thom. de Blancmustr. soli,
Petr. de Burtun. soli,
Hugoni Grandin. soli,
Henr. de Sancto Hilar. soli,
Willielmo de Orgeres soli,
Willielmo de Sancto Leodegario soli.
Willielmo de Gangy, se altero,

A. D. 1234. Hen. 3.

Waltero de Fontibus, se tertio,
Willielmo de Ripariis, se altero,
Roberto de Wilurintun. soli,
Waltero de Brionna soli,
Hugoni de Bocles soli,
Willielmo Haket soli,
Radulpho Haket soli,
Ricardo Carbonello soli,
Wassallo de Assoillus. se altero,
Huberto Hosato se quinto,
Waltero de Godarvill. se altero,
Thomæ le Moyne, soli.

A. D. 1234. Hen. 3.

Bulla Gregorii pro Huberto de Burgo, & de non trahendis Magnatibus in judicium extra Regnum.

A. D. 1234. An. 18. H. 3. *Ex Origin.*

GRegorius Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio .... Regi Anglorum illustri, salutem & Apostolicam benedictionem.

Super eo quod, ad preces nostras, erga nobilem virum H. de Burgo, & ejus uxorem te misericorditer habuisse proponis, litteras nobis a Regia serenitate transmissas debita benignitate recepimus, & eorum tenorem pleno concepimus intellectu.

Sane, cum pro afflictis & captivis orare & intercedere teneamur, interveniendo, sicut fecimus apud celsitudinem Regiam, pro nobili supradicto, debitum officii nostri duximus persolvendum.

Cum autem optimum vindictæ genus sit clementer ignoscere, nos, qui te in Christi visceribus carius amplexamur, reputantes nobis accrescere quicquid tibi honoris accidit vel augmenti, magnitudinem tuam iteratò rogamus in Domino quatinus, salvo honore & jure tuo, misericordiam, quàm decet mansuetudinem Regiam, adhuc facias cum eodem; cum misericors Deus eam sacrificio præferat, & illam misericordes veritatis testimonio consequantur.

A. D. 1234.

Ad hæc devotio tua nobis humiliter supplicavit ne, contra indulgentiam nostram, aliquibus litteras concedamus, per quas Magnates & alii nobiles Regni Angliæ trahantur in judicium extra illud: Verum cum sedes Apostolica mater tua, gratiæ suæ dono, te in multis prævenerit, & preventum non deserit speciali prosequi caritate, ac nos ipsi pro te ac Regno tuo, in omni oportunitate steterimus, & stare in posterum, quantum cum Deo possumus, proponamus, non credimus contra prædictos litteras concessisse, per quas prædictæ indulgentiæ derogetur, nisi ei renuntiatum existeret tacite vel expresse.

Dat. Laterani quinto Non. Maii, Pontificatûs nostri anno septimo.

Sub filo canabeo.

Litteræ de Pace formanda, vel de Treugis prorogandis cum Francia.

A. D. 1234. An. 18. H. 3. *Claus. 18. H. 3. m. 24. d.*

HEnricus Dei gratia Rex Angliæ, &c. venerabili in Christo patri .... eadem gratia Parienf. Episcopo, salutem.

Cum prompti simus & parati mandato Domini Papæ, nobis facto de pace inter illustrem Regem Franciæ Lodovicum & nos formandâ, vel treugis inter ipsum, & nos prorogandis, parere; venerabili patri W. Senon. Archiepiscopo, & vobis litteras nostras de salvo conductu patentes duximus transmittendas in veniendo ad Regnum Angliæ, sicut in eisdem litteris plenius continetur:

Licet incerti fuerimus utrum, pro tractatu habendo cum venerabilibus patribus P. Winton. Episcopo, & W. Exon. Episcopis collegis vestris, de pace, vel treugis prædictis malueritis ad partes Angliæ venire; vel quod prædicti Winton. & Exon. ad vos propter idem negotium accedant.

A. D. 1234.

Si vero præelegeritis quod prædicti Episcopi ad vos in partibus transmarinis venire debeant, paternitatem vestram rogamus quatenus consimiles litteras de conductu, duraturas usque ad Festum Sancti Johannis Baptistæ, anno Regni nostri decimo octavo, a memorato Rege Franciæ ipsis Episcopis habere faciatis.

Teste Rege apud Wudestok, octavo die Maii.

Eodem modo scribitur venerabili patri W. Senon. Archiepiscopo.

Eodem

A.D. 1233. Hen. 3. Ibidem.

Eodem modo iterato scribitur eisdem, excepto eo quod Rex significat eis quod transmittit eis litteras de conductu, duraturas usque ad festum beati Petri ad vincula anno, &c. 18.

Et rogat eos quod consimiles litteras impetrent a Rege Franciæ, si Winton. & Exon. ad partes transmarinas accedere debeant. A.D. 1234. Hen. 3.

Teste Rege apud Wudestok, 10 die Maii.

Instructiones de pace vel Treugis Prædictis.

A.D. 1234. An. 18. H. 3. Ibidem.

HEnricus Dei gratia Rex Angliæ, &c. venerabili in Christo patri P. eadem gratia Winton. Episcopo salutem.

Mittimus ad vos fratrem Maurit. Templar. profecturum, ex parte nostra, & Dominum Exon. cum litteris nostris de salvo conductu ad Dominum Senon. Archiepiscopum, & Episcopum Parienſ. quibus etiam significamus quod parati sumus parere mandato Domini Papæ super pace formanda, vel treugis prorogandis inter Dominum Regem, & nos.

Et ideo mittimus eis litteras nostras de salvo conductu, duraturas usque ad festum Sancti Johannis Baptistæ, si forte velint ad vos in Anglia venire; alioquin rogamus eos quod consimiles litteras Domini Regis Franciæ vobis habere faciant, ad opus vestrum & Domini Exon. Episcopi, ut salvo & secure possitis ad partes transmarinas accedere, si fuerit necesse.

Rogamus igitur vos quatenus, una cum prædicto Episcopo, Collega vestro, quod vestrum est, & quod prædictum negotium deposcere videritis, diligenter exequi velitis. A.D. 1234.

Et, ut de diligentia vestra nobis constet, scire vos volumus quod placet nobis ut, si prædictæ Treugæ prorogari non possint usque ad triennium, prorogentur ad terminum quem poteritis optinere.

Et quia consilium petebatis a latere nostro vobis adhiberi, vobis significamus quod dilectos & fideles nostros Philippum de Albiniaco, & Radulphum filium Nicholai, qui ad præsens profecti sunt in Marchiam pro negotiis nostris sicut ipsi scitis, vel aliquos alios de nostris, quando necesse fuerit, & secundum quod a vobis accipiemus, die & loco, quos nobis significabitis, ad vos mittemus.

Teste Rege ut supra.

Eodem modo scribitur W. Exon Episcopo.

De Auxilio Duci Brittanniæ ferendo.

A.D. 1234. An. 18. H. 3. Claus. 18. H. 3. m. 24. d.

HEnricus Rex Angliæ, &c. dilecto & fideli suo Rogero la Zuche salutem.

Mandamus vobis rogantes quatenus, sicut nos & honorem nostrum diligitis, mittatis nobis unum Militem vestrum, ita quod sit apud Portesmue, in Octabis Ascensionis Domini, anno Regni nostri decimo octavo;

Ita paratus equis & armis ad transfretandum, ad custum nostrum, ad Comitem Brittanniæ, & ad morandum in servitio nostro, sicut idem Comes ei plenius dicet ex parte nostra, quod grates vobis inde scire debeamus,

Teste meipso apud Gloucestr. 25 die Maii anno Regni nostri 18.

A.D. 1234.

Eodem modo scribitur.

Hugoni Paynel,
Richardo de Gray,
Johanni de Gray,
Henrico de Tybetot,
Radulpho Basset de Draiton,
Henrici de fratri Regin.
Johanni de Tyna.
Walleram. Tonton.
Engelard de Cygoigne,
Herberto filio Mathæi,
Johanni Talebot,
Henrico de Aldichel,
Alano filio Garini,
Fulconi filio Garini,
Willielmo de Cantilupo,

Willielmo

A. D. 1234. Hen. 3.

Willielmo Beverl.
Anketello Malourc,
Willielmo de Albin.
Nicholao de Letturs.
Gilberto de Segrave duobus ad proprium custum.
Radulpho Germi.
Johanni de Burgo,
Baudewino de Frivill.
Willielmo de Putat,
Petro de Malo Lacu,
Baldewino de Gynes.

A. D. 1234. Hen. 3.

Concessio pro Alienora sorore Regis.

A. D. 1234. An. 18. H. 3. Pat. 18. H. 3. n. 12.

REX omnibus Ballivis & fidelibus suis salutem.

Sciatis quod concessimus dilectæ sorori nostræ, Alianoræ Comitissæ Penbrochiæ quod, si humanitus contingat de ea, quod Deus avertat, antequam satisfactum fuerit Creditoribus suis, a quibus frater Radulphus Abbas de Tintern, & Radulphus Parsona de Chelefend pecuniam mutuo capient ad opus ipsius Comitissæ, prædicta pecunia plene reddatur præfatis creditoribus, de bonis & mobilibus prædictæ Comitissæ, antequam alia debita sua reddantur, vel aliqua fiat distributio bonorum & mobilium suorum. A. D. 1234.

In cujus rei testimonium, &c.

Teste Rege apud Theokb. 13 die Junii.

De Buburdicio prohibito.

A. D. 1234. An. 19. H. 3. Pat. 19. H. 3. n. 19.

REX Vicecomiti Dors. salutem.

Quia datum est nobis intelligi quod quoddam Buburdicium captum est inter Armigeros dilectorum & fidelium nostrorum W. de Clifford, & H. filium Mathæi, die Martis proximo post festum beati Nicholai, apud Sireburne, per invidiam & atyam, & tam prædicti W. & H. quam alii Milites se intromittant;

Tibi præcipimus quod, assumptis tecum probis & legalibus Militibus de Comitatu tuo, die prædicto ad locum illum accedas, Militibus, Armigeris & omnibus illis, qui pro Burdicio illo, prædictis die & loco convenerint, ex parte nostra inhibens, & injungens ne illo die, vel alio ibi, vel alibi, sicut corpora sua & tenementa diligunt, contra prohibitionem nostram buhurdare, vel torneare præsumant. A. D. 1234.

Teste Rege apud Redyng, 3 die Novembris.

De Conductu pro Consiliariis Lewelini.

A. D. 1234. An. 19. H. 3. Pat. 19. H. 3. m. 19.

CONsiliarii Lewelini Principis de Abefrau & Domini de Snaudon, quos missurus est ad Dominum Regem ad tractandum de pace, & ad firmam pacem inter Dominum Regem & ipsum faciendam, habent litteras de conductu duraturas usque in 15 dies à die Purificationis beatæ Mariæ anno Regni nostri 19. A. D. 1234.

Teste Rege apud Westm. 18 die Novembris.

De emendatoribus Treugarum cum Francia assignatis.

A. D. 1234. An. 19. H. 3. Pat. 19. H. 3. m. 7.

REX dilectis & fidelibus suis Reginaldo de Ponte, & Neodrat. de la Ramad. salutem.

De fidelitate & descretione vestra plenam fiduciam gerentes, assignavimus vos Dictatores & Emendatores treugarum inter Lodovicum Regem Franciæ illustrem, & nos.

Mandantes vobis quod id ex parte nostrâ suscipiatis, & diligenter suppleatis ita quod ex eo meritò possitis commendari. A. D. 1234.

In cujus rei testimonium has litteras nostras patentes vobis mittimus.

Teste Rege apud Westmonasterium 22 die Novembris.

Litteræ

A.D. 1234. Hen. 3. A.D. 1234. Hen. 3.

Litteræ Notificatoriæ super Assignatione prædicta.

A.D. 1234. An. 19. H. 3. Ibidem.

REX omnibus ad quos præsentes litteræ pervenerint salutem.

Sciatis quod assignavimus dilectos & fideles nostros Reg. de Ponte, & Neudradum de la Ramad. ex parte nostra, dictatores & emendatores treugarum, quæ captæ sunt inter Lodovicum illustrem Regem Franciæ, & nos. A.D. 1234.

Et per litteras nostras eis mandavimus quod diligenter exequantur, quod ad officium suum spectat in hac parte.

In cujus rei testimonium, &c.

Teste Rege ut supra.

De jurantibus in animam Regis Treugam.

A.D. 1234. An. 19. H. 3. Ibidem.

DOmino suo, quando ei placuerit, Ludovico, Dei gratiâ, illustri Regi Franciæ, Henricus, eadem gratiâ, Rex Angliæ, &c. salutem.

Sciatis quod assignavimus dilectos nobis in Christo, Magistros Simonem de Langeton. Archidiaconum Cantuariensem & Abbatem de Sancta Radegundia, ad jurandum in animam nostram treugas inter nos, & vos hac vice captas. A.D. 1234.

Et hoc Regiæ Serenitati vestræ significamus; rogantes quatenus eos ad hoc admittere velitis.

In hujus, &c.

Teste ut supra.

Ejusmodi Litera Reginæ Franciæ.

A.D. 1234. An. 19. H. 3. Ibidem.

REX B. eadem gratia Reginæ Franciæ illustri salutem.

Sciatis quod assignavimus dilectos nobis in Christo, Magistros Simonem de Langeton. Archiaconum Cantuariensem, & Abbatem de Sancta Ragundia ad jurandum in animam nostram treugas inter Dominum Ludovicum illustrem filium vestrum, & nos. A.D. 1234.

Et hoc vobis Significamus, rogantes quatenus eos a prædicto Domino Rege, filio vestro, ad hoc admitti faciatis.

In cujus rei testimonium, &c.

Teste ut supra.

De Treugis cum Francia observandis.

A.D. 1234. An. 19. H. 3. Pat. 19. H. 3. m. 17.

REX dilecto & fideli suo Henrico de Trubleville, Senescallo suo Wasconiæ, salutem.

Mandamus vobis quod, ex quo Nuncii nostri, existentes in Francia, videlicet Magister Simon de Langeton. Archidiaconus Cantuar. Abbas Sanctæ Radegundiæ, & Magister Philippus de Ardern, vobis significaverint quod treugas ceperint inter Regem Franciæ & nos, treugas illas firmiter observetis, & a cunctis inprisiis nostris in balliva vestra firmiter faciatis observari.

In cujus rei testimonium, &c.

Teste Rege apud Rading. 6 die Decembris. A.D. 1234.

Quatuor paria, sub eadem forma, quæ prior, concipiebantur apud Westmonasterium 22 die Novembris, confecta fuerunt apud Rading. 6 die Decembris; eo addito quod Magister Philippus de Ardern, assignatus est, una cum Magistro Simone de Langeton, & Abbate de Radegundia, ad jurandum in animam Domini Regis treugas hac vice, inter Lodovicum Regem Franciæ, & Dominum Regem.

A. D. 1235. Hen. 3.

De Treugis captis cum Navarræ Rege.

A. D. 1235. Ao. 19. H. 3. Pat. 19. H. 3. m. 17.

REX illustri Regi Navariæ salutem.

Sciatis quod Treugas, quas dilectus & fidelis noster Rostanus de Solio, Civis noster Burdegaliæ inivit vobiscum nomine nostro, gratas habemus & acceptas, & illas pro nobis & nostris firmiter observari faciemus usque ad Pascha, anno Regni nostri 19. in forma quâ treugæ prædictæ inter nos sunt captæ; ita quod, infra terminum illum, nullum malum de terra vestrâ Navariæ veniat ad terram nostram Wasconiæ vel gravamen; nec de terra nostra Wasconiæ ad terram vestram Navariæ.

In cujus rei, &c.

Teste Rege apud Waverl. 3. die Januarii.

Bulla per quam confirmatur, & roboratur compositio facta inter Regem Angliæ & Regem Scotiæ.

A. D. 1235. An. 19. H. 3. Ex Autogr.

GRegorius Episcopus, servus servorum Dei venerabilibus fratribus Archiepiscopo Eboracen. & Carleolen. salutem & apostolicam benedictionem.

Si carissimi in Christo filii nostri Alexandri illustris Regis Scotiæ, ut credimus, celsitudo consideret, quod carissimo in Christo filio nostro illustri Regi Angliæ vinculo specialis dilectionis astringimur, eundemque Regem Scotiæ cum sincera diligimus & amplectimur caritate, per consequens recognosceret, quod nec debemus, nec possumus prætcrire, maxime requisiti, quin ad pacem inter ipsos perpetuo conservand. paterno intendamus affectu, & opem impendamus ac operam efficacem; sperantes ac fiduciam firmam habentes, quod utrique Regno de hujusmodi concordia, magna debeat utilitas provenire.

Sane idem Rex Angliæ in nostra nuper fecit præsentia recitari, quod jamdudum inter claræ memoriæ Henricum avum & Johannem patrem suum ex parte una: & Willielmum Scotiæ Regem ex altera compositio amicabilis intercessit: per quam ipse prædictis Avo, & Patri, ac eidem Regi, & præfatus Alexander Patri, & sibi ligium homagium & fidelitatem fecerunt; quæ tenentur Successores sui Comites & Barones Scotiæ ipsi & suis Successoribus exhibere; ac Comites & Barones prædicti esse cum Regibus Angliæ contra Reges Scotiæ, si compositionem eandem forsitan non servarent.

A. D. 1235.

Quod, si unius homines fugerint ad Regnum alterius, metu criminum commissorum, ille ac homines sui eos in terra sua receptare non debent.

Et utriusque Regis homines terras, quas in Regno alterius, ante compositionem, habuerant, optinebunt; unde supradictus Rex Angliæ nobis humiliter supplicavit ut præfatam compositionem apostolico dignaremur munimine roborare.

Quare sæpefatum Regem Scotiæ rogandum duximus propensius & hortandum, ut ad ea, quæ pacis sunt, intentionem suam dirigens, & ea prudenter evitans quæ ad scandalum vel discordiam pertinerent, prædictam compositionem, sicut proinde facta fuit, & ab utraque parte sponte recepta, studeat observare; maxime cum dicatur paci & tranquilitati utriusque Regni plurimum expedire.

Quocirca Fraternitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatinus eundem Regem ad id moneatis attentius, & inducere procuretis.

Quod si non ambo hiis exequendis poteritis interesse, alter vestrûm ea nichilominus exequatur.

Dat. Perusii 2. Non. Januarii Pontificatus nostri anno octavo.

Sub filo Canabi.

Bulla

A.D. 1235. Hen. 3.

Bulla Gregorii de Homagio & Fidelitate Regi per Regem Scotiæ præstandis.

A.D. 1235. An. 19. H. 3. Ex Autogr.

GRegorius Episcopus servus servorum Dei, cariffimo in Christo filio illustri Regi Scotiæ salutem & apostolicam benedictionem.

Si tua, ut credimus, celsitudo considerет quod cariffimo in Christo filio nostro illustri Regi Angliæ vinculo specialis dilectionis astringimur, *Teque* sincera diligimus & amplectimur caritate, per consequens recognosces, quod non debemus nec possumus præterire, maxime requisiti, quin ad pacem, inter te, & ipsum perpetuo conservandam, paterno affectu intendamus, & opem impendamus, *ac operam* efficacem; sperantes, ac fiduciam firmam habentes, quod utrique Regno de hujusmodi concordiâ magna debeat utilitas *provenire*.

Sane idem Rex in nostra nuper fecit præsentia recitari, quod jam dudum inter claræ memoriæ Henricum avum, & Johannem patrem suum ex parte una; & Willielmum Scotiæ Regem ex altera, compositio amicabilis intercessit:

Per quam ipse, Willielmus, prædictis Avo, & Patri, ac eidem Regi, & tu patri, & sibi ligium homagium & fidelitatem fecistis;

Quæ tenentur Successores tui, Comites, & Barones Scotiæ, ipsi, & suis Successoribus exhibere.

Ac Comites & Barones prædicti esse cum Regibus Angliæ contra Reges Scotiæ, si compositionem eandem forsitan non servarent.

Quod, si unius hominis fugerent ad Regnum alterius, metu criminum commissorum, ille ac homines sui eos in terra sua receptare non debent.

Et utriusque Regis homines terras, quas in Regno alterius ante compositionem, habuerant, optinebunt.

Unde idem Rex nobis humiliter supplicavit, ut præfatam compositionem apostolico dignaremur munimine roborare.

Quocirca serenitatem Reglam rogandam duximus propensius, & hortandam, quatenus ad ea, quæ pacis sunt, intentionem tuam dirigens, & ea prudenter evitans, quæ ad scandalum vel discordiam pertinerent, prædictam compositionem, sicut proinde facta fuerit, & ab utraque parte sponte recepta, studeas observare: Maxime cum dicatur paci & tranquillitati utriusque Regni plurimum expedire.

Dat. Perusii, 2. Non. Januarii, Pontificatus nostri anno octavo.

Sub filo Canabeo.

Rex queritur Papæ contra Petrum Comitem Britanniæ.

A.D. 1235. An. 19. H. 3. Claus. 19. H. 3. m. 5.

DOmino Papæ salutem & debitam ac devotam in omnibus reverentiam.

Ut Sanctitati vestræ plenius innotescat qualiter erga nos se gessit P. Comes Britanniæ, vestræ significamus Paternitati quod, cum dilectum fratrem nostrum R. Comitem Cornubiæ & Pictaviæ transmisissemus ad partes Wasconiæ, pro defensione partium illarum, habito inter ipsum Comitem Britanniæ, & prædictum fratrem nostrum colloquio, nobis significavit, quod paratus erat ad servitium nostrum venire, & de nobis in capite tenere.

Nobis igitur id mediocriter adhuc ferentibus, per transmissum ad nos fidelem nostrum Savaricum de Malo-Leone, tunc superstitem, & demum per dilectum & fidelem nostrum Philippum de Albiniaco, nos instanter solicitavit super eodem.

Cum igitur, monitis suis adquiescentes, exercitum totius regni nostri convocassemus apud Portesm. habentes in proposito transfretare in Britannia ad jura hæreditaria nostra perquirenda in partibus transmarinis, memoratus Comes, in eodem ibi applicans, coram universis magnatibus terræ nostræ homagium nobis fecit de terra sua Britanniæ & Sacramentum de fideli servitio nobis præstitit; & tunc honorem de Richmundia, in quo jus vindicabat, ei reddimus; & plura alia feoda, & terras ei dedimus non modicas.

Revertente autem eodem Comite ad partes suas, & nobis per Consilium suum in

A. D. 1225. An. 9. Hen. 3. in terra nostra remanentibus, cum, æstate sequenti, congregasset Rex Franciæ universum posse suum, ad invadendum terram prædicti Comitis; cum totis viribus nostris in succursum ejus, ad suum mandatum transfretavimus in Britanniam, non sine gravi dispendio corporis nostri, & jactura irreparabili magnatum & aliorum hominum nostrorum, quos ibidem perdidimus.

Cum ergo, per adventum nostrum, ab incursibus prædicti Regis Franciæ defensus extitisset & securus, &, ipso Rege sine optentu propositi sui ad partes suas revertente, vellemus similiter ad terram nostram redire, de consilio suo convenit inter nos, & memoratum Comitem Britanniæ quod, ad tenendum ei milites & servientes, quandam summam pecuniæ daremus eidem per annum tempore guerræ, & aliam summam pecuniæ, si contingeret inter Regem Franciæ, & nos tunc treugas iniri, sicut factum est; quod quidem sine omni defectu ei plene perfecimus.

Novissime vero, cum, instante fine treugarum inter ipsum Regem, & nos, essemus requisiti ab ipso Comite de Militibus & servientibus, mittendis in succursum suum, & ad Castrum nostrum Sancti Jacobi super Beueronam, quod fuit in manu sua de Ballio nostro, muniendum (&, pro quo nobis reddendo, cum venissemus in Britanniam, ei dederimus duo millia Marcarum) gratanter annuimus ejus petitioni, destinantes ad eum dilectum & fidelem nostrum Amauricum de Sancto Amaudo Senescallum nostrum, cum numero militum & servientum, quem ipse Comes petierat.

Quos, postquam ad placitum suum retinuerat, ad nos remittens, sub simulatione parcendi sumptibus nostris, nunciavit nobis quod Castrum prædictum salvo custodiret ad opus nostrum.

Insuper ad mandatum ejus nobilem virum H. de Trubleville Senescallum nostrum Wasconiæ, cum multitudine armatorum, ad eum misimus, qui strenue & potenter suæ instabat defensioni; in cujus etiam præsentia, & prædictorum multitudinis armatorum juravit, super verum corpus Christi, quod nec pacem cum Rege Franciæ fecerat, nec etiam cum eo tractatum inde habuerat. A. D. 1225. Hen. 3.

Licet siquidem ipse Comes, ut prædiximus, nullum in nobis repererit defectum, immo juxta conventionem inter nos habitam, & ultra ei semper satisfecerimus per finem, quem cum eo fecimus, singulis vicibus, quibus propter hoc ad nos venit, vel misit, & id idem adhuc facere pro viribus nostris essemus parati.

Cum omni injuria sua, spreta fidei suæ religione, & sacramento de fideli servitio nobis præstito, sine eo quod nos diffideret, vel aliquid nobis mandaret, à nobis recessit, & Regi Franciæ adhæsit, homagium ei faciens, & reddens eidem, ad exhæredationem nostram, prædictum Castrum Sancti Jacobi, & Castrum Celsum, quod Theobaldus Crespyn tenuit de nobis de Comite Andegaven. & Castrum de Maroyl quod est de Comit. nostro Pictaviæ.

Ne igitur super præmissis rei veritas vos lateret, vel ne, per alicujus suggestionem minus vere dicam, crederetis aliquatenus dictum Comitem per defectum nostrum à nobis recessisse, Præmissa Sanctitati vestræ seriatim duximus intimanda, supplicantes attentius quatenus ipsum Comitem, ut ad servitium nostrum & fidelitatem nostram redeat, & super pecunia, a nobis recepta, & Castris prædictis, per ipsum Regi Franciæ liberatis, nobis satisfaciat per censuram Ecclesiasticam coherceatis.

Teste Rege apud Westmonasterium 25. die Februarii.

Littera Papæ, quod sola improbitas Comitis Marchiæ Treugis cum Francia ineundis obstitit.

A. D. 1225. An. 19. H. 3. Claus. 19. H. 3. p. 2. m. 6.

Domino Papæ salutem.

Receptis reverenter, sicut decuit, litteris Sanctæ Paternitatis vestræ commonitoriis de treugis cum Rege Franciæ ineundis, proni fuimus in hac parte, sicut in aliis, monitis vestris adquiescere.

Cumque de treugis prædictis habeatur tractatus inter nos, & prædictum Regem, tam idem Rex, quam Regina Franciæ faciles se exhibuerunt ad treugas prædictas concedendas; ita quod nichil obstitit mandatis nostris hinc inde, præterquam improbitas Comitis Marchiæ, qui treugis prædictis renuit consentire, nisi ex consensu suo Insulam de Olerim ei concedimus. A. D. 1225.

Quod quidem turpe nimis esset & verecundum nobis concedere, & exemplum nobis & hæredibus nostris valdè perniciosum;

A.D. 1235. Hen. 3. ciosum; nec possint prædicti Rex & Regina, cum idem Comes imprimis sit illorum, ipso Comite excluso, treugas aliquas nobiscum inire.

Cum igitur per eundem Comitem stet manifeste quominus monita vestra adimplere valeamus, & per ipsum treugarum negotium impediatur;

Sanctæ Paternitati vestræ supplicamus quatinus eum, sine cohercione sedis Apostolicæ, non possit idem Comes ad consensum induci, remedium & consilium expediens ad ipsius improbitatem reprimendam apponere dignemini; ne, in contemptum mandati Apostolici, videatur negotium memoratum impedire. A.D. 1235. Hen. 3.

Teste Rege apud Westmonaster. 25. die Februarii.

Littera Universis Cardinalibus super medietate annui Census, pro Regnis Angliæ & Hyberniæ, ipsis solvenda.

A.D. 1235. An. 19. H. 3. Claus. 19. H. 3. p. 2. m. 6.

VIris venerabilibus, & amicis in Christo karissimis, universis, Dei gratia, sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, Henricus, eadem gratiâ, Rex Angliæ, &c. salutem, & sinceram in Domino dilectionem.

Quia, ex quorundam relatione, ad nos pervenit quod ægrè fertis & indignanter, quod de annuo censu Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, debito à Regno nostro Angliæ & terra nostra Hiberniæ, quingentas Marcas non percipitis, cum ejusdem Ecclesiæ membra sitis Nobilia & columpnæ, set in usus summi Pontificis cedit indivisus.

Ne a vobis indignationem eâ de causâ reportemus, tanquam pro voluntate nostrâ censum illum dividere possimus, & ne solutio talis nobis imputetur, universitati vestræ significemus quod, in prima concessione illius census, insertum fuit in Carta Domini Johannis Regis patris nostri inde confectâ, quod sanctæ Romanæ Ecclesiæ redderetur census memoratus pro indiviso. A.D. 1235.

Nosque, innitentes tenori ejusdem Cartæ, hucusque censum illum Domino Papæ, nomine memoratæ Ecclesiæ, solvere consuevimus per certum Nuncium suum, litteras suas nobis deferentem; penitus ignorantes hucusque utrum Domino Papæ integrè remaneret aut divisè.

Ut igitur appareat innocentia nostra in hac parte, & habita de nobis tollatur suspitio, rogamus attentius quatinus erga Dominum Papam instare velitis, & procurare quod nobis det in mandatis, quod de quingentis Marcis illius census divisim vobis respondeamus, & nos promptos invenietis & paratos inde gratanter vobis respondere; in hiis & aliis gratiam a vobis commereri cupientes & favorem.

Teste Rege apud Westmonasterium 25. die Februarii.

Littera Blanchæ Regis Franciæ matri.

A.D. 1235. An. 19. H. 3. Pat. 19. H. 3. m. 12.

DIlectæ consanguineæ suæ B. Dei gratiâ, illustri Reginæ Franciæ, Henricus, eadem gratiâ Rex Angliæ, &c.

Mittimus ad nobilem virum Lodovicum Regem Franciæ, illustrem filium vestrum, & ad vos dilectos nobis Abbatem de Bello-loco, & Magistrum Henricum Cancellarium Sancti Pauli London. ad loquendum cum ipso Rege unà vobiscum super hiis, quæ tangunt statum suum, & vestrum, & nostrum; dilectionem vestram attentius rogantes, quatenus ipsos benigne admittere & audire velitis. A.D. 1235.

Teste Rege apud Westm. 26. die Februarii.

Diriguntur etiam aliæ literæ Regi Franciæ de eodem.

A. D. 1235. Hen. 3. A. D. 1235. Hen. 3.

De matrimonio cum filia Comitis Pontivi contrahenda.

A. D. 1235. An. 19. H. 3. Claus. 19. H. 3. p. 2. m. 6. dorso.

REX dilecto Clerico suo Willielmo de Wyrthsant salutem.

Sciatis quod Nunciis dilecti amici nostri S. Comitis Pontyvi, ad nos destinatis pro tractatu habito inter nos, & ipsum de filia sua ducenda in uxorem, ad præsens de consilio nostro respondimus quod, si infra unum mensem, à die Paschæ, anno Regni nostri decimo nono, miserit ad nos prædictus Comes Nuncios suos, fide dignos, qui in anima sua nobis jurent quod prædictus Comes mittet ad nos, in Angliam, prædictam filiam suam, ante Pentecosten anno prædicto:

Ita quod eam solempniter, die Pentecostes, desponsare possimus, & Reginam coronari faciamus, respectum, quem petiit, videlicet, usque ad Festum Pentecostes, eidem Comiti concessimus de negotio prædicto.

Hoc quidem adjecto quod per Nuncios prædictos, qui ad nos venturi sunt ad terminum prædictum, subiciat se Comes prædictus, per litteras patentes, jurisdictioni venerabilium patrum E. Cantuariensis Archiepiscopi, R. Cicestr. Cancellarii nostri, & W. Karliol. Episcoporum, vel duorum, vel etiam unius eorum, si necesse fuerit, quod ipsum Comitem, per sententiam excommunicationis in personam suam, & interdicti in terras suas, compellere possint, si forte formam prædictam non observaverit. A. D. 1235.

Et hoc vobis significamus, ut inde certiores efficiamini: vobis mandantes & rogantes quatenus partes vestras, quantum in vobis est, interponatis quod negotium prædictum feliciter procedat.

Certi etiam sitis quod, si idem Comes a forma prædicta recesserit, omittere non poterimus quin aliter nobis provideamus.

Teste Rege apud Havering. octavo die Aprilis.

Sub eadem forma scribitur Archiepiscopo Cantuariensi hoc adjecto quod per fratres prædicatores possint ipsum compellere, &c. *ut proximo inferius.*

Item Comiti Pontivi sub hac forma.

A. D. 1235. An. 19. H. 3. Ibidem.

REX nobili viro & amico specialiter dilecto S. Comiti Pontivi salutem.

Destinatos ad nos a latere vestro, Bernardum de Ambian. & Petrum de Famochu. Nuncios vestros, pro tractatu habito inter nos & vos de filia vestra habenda in uxorem, audivimus diligenter, & vobis, ad præsens, de consilio nostro respondentes significamus, *&c. ut supra usque ad clausulam illam*, quod idem Comes subiciat se jurisdictioni prædictorum E. Cantuar. R. Cicestr. & W. Karliol. Episcoporum, vel duorum, vel etiam unius eorum, quod ipsum, per sententiam excommunicationis & interdicti in terras suas, per fratres prædicatores, vel fratres minores, compellere possint, si forte formam prædictam non observaverit. A. D. 1235.

Hoc etiam adjecto quod, si a prædicto die Paschæ in unum mensem, Nuncios fide dignos, ad Regem non miserit, secundum formam prædictam, Rex non expectabit ulterius, quin aliter sibi provideat prout sibi competentius viderit.

Teste ut supra.

Littera Johannæ filiæ Comitis, de contractu matrimoniali per Papam confirmando.

A. D. 1235. An. 19. H. 3.

HEnricus Rex Angliæ, &c. Dominæ Johannæ salutem.

Quoniam dilectos Clericos nostros, Magistros W. de ...estr. & Ricardum de Langedon, Nuncios & Procuratores nostros ad sedem Apostolicam specialiter destinamus, ut contractus matrimonialis inter nos & vos initus auctoritate Apostolica confirmetur; A. D. 1235.

Dile-

A.D. 1235. Hen. 3. Dilectioni vestræ mandamus quatenus, per prædictos Procuratores nostros, Domino Papæ litteras vestras patentes dirigatis, ut ipse, de consueta sedis Apostolicæ clementia, nobiscum super dicto negotio dispensare dignetur, ut sic, utriusque nostrûm concurrente consensu, dictum negotium ad finem optatum facilius perducatur. A.D. 1235. Hen. 3.

Formam autem litterarum nostrarum Domino Papæ dirigendarum vobis præsentibus litteris mittimus interclusam.

Teste ut supra.

Littera Domino Papæ ex parte dictæ Dominæ.

A.D. 1235. An. 19. H. 3. Ibidem. SAnctæ paternitati vestræ supplicamus humiliter & devote, quatenus matrimonium, inter Dominum Henricum Regem Angliæ illustrem & nos contractum, de consueta sedis Apostolicæ clementiâ dignemini confirmare.

Pro hoc autem impetrando ad pedes sanctitatis vestræ *tales, &c.* Procuratores nostros specialiter destinamus. *In cujus, &c.* A.D. 1235.

Et mandatum est Comiti Pontivi, & similiter uxori suæ, sub forma prascripta, paucis mutatis, quod litteras patentes dictæ Dominæ Johannæ, quarum transcriptum Rex ei mittit interclusam, Domino Papæ transmittant.

De Conductu pro Rege Manniæ & Insularum.

A.D. 1235. An. 19. H. 3. Pat. 19. H. 3. m. 11. REX omnibus Ballivis & fidelibus suis, &c. salutem.

Sciatis quod recepimus in salvum & securum conductum nostrum dilectum & amicum nostrum Olavum, Regem Manniæ & Insularum, in veniendo in Angliam ad loquendum nobiscum, ibi morando & inde recedendo.

Et ideo vobis mandamus quod prædicto Regi & hominibus suis, quos secum duxerit in veniendo in Angliam, ibidem morando, & inde recedendo, sicut prædictum est, nullum faciatis, aut fieri permittatis inpedimentum, dampnum aut gravamen.

In cujus rei testimonium has litteras nostras fieri fecimus, duraturas usque ad Festum Sancti Petri ad vincula.

Anno Regni nostri decimo nono. A.D. 1235.

Teste Rege apud Windesor. decimo quarto die Aprilis.

Per ipsum Regem.

Idem habet litteras de conductu, sub eadem forma, directas M. filio Geroldi, Justiciario Hiberniæ, & omnibus Ballivis & fidelibus suis de Hibernia, duraturas usque ad terminum prædictum hoc adjecto; quod interim prædicto Regi, de terris & possessionibus suis, non faciant, aut fieri permittant dampnum, molestiam aut gravamen.

Teste ut supra.

De compellendo Comitem Marchiæ ad præstandum assensum suum Treugis cum Francia ineundis.

A.D. 1235. An. 19. H. 3. Claus. 19. H. 3. p. 2. m. 4. dorso. REX dilectis sibi in Christo Archidiacono Cantuariensi, & Magistris P. de Columpna, & Hugoni Pisan Canonicis, in Francia commorantibus, salutem.

Quamvis mandatum Apostolicum vobis directum, sine causæ cognitione, jure possitis exequi, compellendo per censuram Ecclesiasticam, monitione præmissa, Comitem Marchiæ ad præstandum assensum suum treugis, ineundis inter Regem Franciæ, & nos, nec esset necesse facere nos partem in præfato negotio; A.D. 1235.

Ex habundanti tamen dilectos nobis in Christo, Abbatem Sanctæ Radegund. & fratrem Henricum Canonicum suum, Procuratores nostros constituimus, gratum & ratum habituri quicquid idem Abbas & Canonicus, vel eorum alter (si reliqui non intersint) in præfato negotio treugarum, quatenus nos contingit,

A. D. 1235. Hen. 3. tingit, contra prædictum Comitem Marchiæ, vel quoscunque alios, prædictarum treugarum impeditores, coram vobis, mediante justitia, duxerit faciendum.

Teste Rege apud Westm. primo die Maii. A. D. 1235. Hen. 3.

Ejusmodi Litteræ eisdem.

A. D. 1235. An. 19. H. 3. Ibidem. REX eisdem salutem.

Cum ex jurisdictione, vobis a Domino Papa commissa, possitis, monitione præmissa, per censuram Ecclesiasticam Comitem Marchiæ ad præstandum assensum suum treugis, inter Regem Franciæ & nos ineundis compellere: Et nostrâ intersit eidem Comiti, vel quibuscumque aliis, volentibus prædictas treugas impedire, nos opponere; A. D. 1235.

Non valentes dicto negotio, quatenus nos contingit, personaliter interesse, nos dilectos nobis in Christo Abbatem, &c. *ut supra in procuratione præcedenti.*

Teste, &c.

Pro Henrico Duce Lotharingiæ, de honore de Eya cum pertinentiis.

A. D. 1235. An. 19. H. 3. Pat. 19. H. 3. m. 9. REX omnibus, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Sciatis quod concessimus dilecto nobis Henrico Duci Lotharingiæ, quod si venerit ad nos in Angliam, infra unum mensem a die Sancti Michaelis, anno Regni nostri decimo nono, nos reddemus eidem Duci Honorem de Eya cum pertinentiis suis, & idem Dux tum faciet nobis inde id quod nobis facere debebit.

Et, si forte contingat quod ipse præpeditus fuerit, ex causa rationabili, quo minus personaliter, ad præfatum terminum, ad nos in Angliam venire possit, concessimus ei quod mittat ad nos in Angliam, Henricum filium suum, cum litteris ipsius Ducis patentibus & protestantibus, quod prædictum Honorem ei reddamus; ita quod ipse sit ad nos in Anglia ad præfatum terminum, & nos eidem filio suo reddemus prædictum Honorem, cum pertinentiis suis, & idem filius faciet nobis pro se id quod nobis inde facere debebit. A. D. 1235.

Et, si aliquo casu contingente præfatus Dux, vel prædictus filius suus, ad præfatum terminum, ad nos in Anglia non venerint, ex causa rationabili præpediti, concessimus eidem Duci quod, quandocumque ipse, vel prædictus filius suus ad nos in Anglia postea venerit, citra Pascha, anno Regni nostri vicesimo. Nos reddemus ei, vel filio suo prædicto, si idem Dux in Angliam non venerit, prædictum Honorem, cum pertinentiis suis, secundum formam prædictam.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Sandwicum septimo die Maii.

Pro Rege Navarræ.

A. D. 1235. An. 19. H. 3. Claus. 19. H. 3. p. 2. m. 4. NOS Henricus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, &c.

Notum facimus universis, præsentes litteras inspecturis, quod nos de Regno nostro Angliæ, & de terris nostris Wasconiæ & Pictaviæ; & de hominibus ejusdem Regni Angliæ, & terrarum prædictarum, assecuramus dilectum consanguineum nostrum Theobald. eadem gratia, illustrem Regem Navarræ, Campaniæ & Briæ Comitem Palatinum, & homines suos, ac res eorum, usque ad unum annum, postquam prædicta assecuratio ex parte nostra ei dicetur. A. D. 1235.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Mereton, secundo die Junii.

Littera

A. D. 1235. Hen. 3. A. D. 1235. Hen. 3.

Littera Comiti Sabaudiæ de matrimonio cum Alianora, filia Raymundi Comitis Provinciæ, nepte ejus, contrahendo.

A. D. 1235. An. 19. H. 3. Claus. 19. H. 3. p. 2. m. 4. dorf.

HEnricus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, &c. amico suo kariſſimo nobili viro, A. Sabaudiæ, & Marchioni Italiæ, ſalutem.

Gratam nimis & acceptam habentes voluntatem, quæ nos inducit ad fœdus amicitiæ inter nos & vos ineundum, ſicut inter prædeceſſores noſtros & veſtros mutuus ſemper extitit dilectionis affectus, ſinceritatem veſtram inde copioſâ proſequimur gratiarum actione; cupientes, quantum in nobis eſt, quòd, contracta dudum inter progenitores noſtros, amicitia noſtris non deficiat temporibus, ſet potius ſuſcipiat incrementum.

Verum cum nuper inter nos & vos tractatus haberetur de filia Nobilis viri Comitis Provinciæ, nepte veſtra, ducenda in uxorem, de matrimonio inter nos contrahendo fueramus tunc præpediti, eo quod in filiam cujuſdam nobilis conſenſimus per verba de præſenti, & ipſa mutuum in nos conſenſum præſtitit per procuratorem ſuum, ad hoc ſpecialiter conſtitutum, ſacramento corporaliter hinc inde præſtito.

Set audivimus poſtea tale ſubeſſe impedimentum, licet tempore contractus id penitus ignoraſſemus, quod incerti ſumus utrum poſſit inter nos matrimonium prædictum conſummari.

A. D. 1235.

Cum igitur, per matrimonii vinculum potius, quàm per alium amicitiæ contractum, affectemus vobis confœderari, rogandos vos duximus quatinus de prædicta nepte veſtra, alii matrimonialiter copulandâ, uſque ad terminum, quem dilectus nobis prior de Hurl. quem ad vos ſpecialiter deſtinamus, ex parte noſtrâ vobis exponet, ſuſtinere velitis.

Quia, ſi non liceat ad prædicti matrimonii conſummationem procedere, voluntas noſtra eſt cum prædicta nepte veſtra libentiùs, quam cum aliqua aliâ matrimonium contrahere.

Teſte Rege apud Windſor. viceſimo ſecundo die Junii, anno Regni, &c. 19.

Eodem modo ſcribitur W. Valenſ. Eccleſiæ Electo.

De Conductu Ducis Norwagiæ.

A. D. 1235. An. 19. H. 3. Pa. 19. H. 3. m. 7.

DUX Norwagiæ habet litteras de conductu de veniendo in Angliam, cauſa peregrinationis verſus Terram ſanctam, & ibi morando, & inde tranſeundo verſus Terram ſanctam, & de Terra ſancta redeundo;

Duraturas uſque ad Feſtum Sancti Michaelis, anno Regni Regis viceſimo. A. D. 1235.

Teſte Rege apud Wudeſtoke viceſimo ſecundo die Junii, anno *Regni noſtri* decimo nono.

Pro Rege Manniæ, de cuſtodienda Coſtera Hyberniæ.

A. D. 1235. An. 19. H. 3. Pa. 19. H. 3. m. 5.

REX dilecto & fideli ſuo M. filio Geroldi, Juſticiario ſuo Hiberniæ ſalutem.

Sciatis nos dediſſe, & Cartâ noſtrâ confirmaſſe dilecto & fideli noſtro Olavo, Regi Manniæ & Inſularum, pro homagio ſuo & ſervitio cuſtodiendi, ad cuſtum ſuum, Coſteram Maris Angliæ verſus Hiberniam, & verſus Inſulam de Mannia, & ſimiliter Coſteram Maris Hiberniæ verſus Angliam, & verſus prædictam Inſulam de Man. ne dampnum prædictis terris noſtris Angliæ & Hiberniæ, pro poſſe ſuo, per Mare in Coſteris illis poſſit evenire, quadraginta Marcas, & centum Crannocos frumenti, & quinque dolia vini, ſingulis annis percipienda in terra noſtra Hiberniæ, ad terminum Paſchæ, per manus Juſticiarii noſtri Hiberniæ, quamdiu prædictus Rex Manniæ bene & fideliter nobis ſervierit, prædictas Coſteras cuſtodiendo. A. D. 1235.

A.D. 1235. Et ideo vobis mandamus quod prædictas quadraginta Marcas, & prædictos centum Crannocos frumenti, & prædicta quinque dolia vini, singulis annis ei habere faciatis, sicut prædictum est; incipientes primum terminum ad Pascha proximò venturum, anno Regni nostri 20.
H. n. 3.

In cujus rei testimonium has litteras nostras patentes vobis mittimus. A.D. 1235. Hen. 3

Teste Rege apud Westmonasterium undecimo die Julii.

De negotio matrimonii cum filia Comitis Pontivi.

A.D. 1235. An. 19. H. 3. Claus. 19. H. 3. p. 2. m. 4. dors.

REX Magistro R. de Langedon. Archidiacono Stafford. & Willielmo de Gloucestr. salutem.

Quia consilio nostro, cui fidem adhibere tenemur, utile nobis videtur & expediens, quod negotium illud, de dispensatione impetranda, quod matrimonium consummari possit inter nos, & primogenitam filiam Comitis Pontivi, suspendatur ad præsens;

Vobis mandamus in fide, qua nobis tenemini, quatinus nullo modo negotium illud Domino Papæ; vel alicui Cardinali; vel etiam alicui viventi reveletis, vel mentionem aliquam inde faciatis; donec specialem Nuncium nostrum, propter hæc & alia negotia nostra, ad vos miserimus. A.D. 1235.

Si vero perpendere possitis, quamdiu in Curia steteritis, quod aliquid debeat contra consilium nostrum impetrari; impetrantibus, pro posse vestro, vos opponatis, & indempnitati nostræ, quantum in vobis est prospiciatis.

Teste meipso apud Westmonasterium decimo sexto die Julii.

De Treugis cum Francia hinc inde jurandis.

A.D. 1235. An. 19. H. 3. Pat. 19. H. 3. n. 4.

DOmino suo, quando ei placuerit, Lodovico Regi Franciæ illustri, Henricus eadem gratiâ Rex Angliæ, &c. salutem.

Serenitati vestræ significamus quod assignavimus dilectos & fideles nostros, Magistrum Spinonem de Langeton Archidiaconum Cantuariensem, Fulconem Basset Præpositum Beverlacensem, & Magistrum Alexandrum de Nas Arcbidiaconum Coventrensem, ad recipiendum eorum sacramentum, qui jurabunt quod, pro posse suo, vos inducent ad treugas, inter vos & nos captas, firmiter observandas, quos, si placet, ad hoc recipiatis. A.D. 1235.

Teste Rege apud Waltham vicesimo quinto die Augusti.

Et mandatum est prædicto Archidiacono Cantuar. per litteras clausas, quod placeret Regi quod Robertus, frater Regis Franciæ, Comes Marchiæ, Comes de Sancto Paulo, & Johannes de Bello Monte jurent, quod inducent Regem Franciæ, pro posse suo, quod treugas firmiter observabit.

De octingentis Libris Turonens. Comiti Marchiæ solvendis occasione Insulæ de Olerone.

A.D. 1235. An. 19. H. 3. Pat. 19. H. 3. n. 4.

REX omnibus, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Noveritis nos & fideles nostros teneri fratri Roberto, Magistro Militiæ Templi, & fratribus ejusdem domus, ad solutionem ducentarum librarum bonorum & legalium sterlingorum, pro octingentis libris Turonens. quolibet anno, a Festo Assumptionis beatæ Mariæ, anno Regni nostri decimo nono, usque in quinque annos sequentes completos (per quos annos treugæ, captæ inter Regnum Franciæ & Regnum nostrum Angliæ, per Lodowicum Regem Franciæ, & nos, durare debent.) A.D. 1235.

Quam quidem solutionem eisdem Magistro, & fratribus Militiæ Templi fieri volumus per nos, & hæredes nostros London. apud Novum Templum, per manus subscriptorum attornatorum nostrorum, quos ad dictum solutionem faciendam eisdem Magistro & fratribus assignavimus.

De

A. D. 1235. Hen. 3. De quibus ducentis libris prædicti Magister, & fratres, nos, & hæredes nostros acquietabunt, quolibet prædictorum annorum, Parisius in domo Templi pro prædictis octingentis libris Turonenf. scilicet de centum libris in Festo omnium Sanctorum, & de centum libris in Festo Ascensionis Domini, versus Comitem Marchiæ:

Quas quidem prædicto Comiti, vel suis attornatis solvi volumus, pro nobis & hæredibus nostris, ibidem prædictis terminis, pro octingentis libris Turonenf. in quibus eidem Comiti tenemur, occasione Insulæ Oleronis, quam in manu nostra tenemus: quam quidem Insulam Idem Comes petebat versus nos in captione prædictarum treugarum. A. D. 1235. Hen. 3.

Nos autem ad hanc solutionem annuam prædictarum ducentarum librarum prædictis Magistro, & fratribus, prout præmissum est, attornavimus dilectum & fidelem nostrum subscriptum, videlicet venerabilem patrem R. Dei gratia Cicestrensem Episcopum Cancellarium nostrum ad solvendum eisdem apud Novum Templum London, &c.

Littera Comiti Provinciæ, de negotio matrimonii contrahendi cum Alienora filia sua.

A. D. 1235. An. 19. H. 3. Claus. 19. H. 3. p. 2. m. 3. dorso. REX dilecto amico suo nobili viro Raimundo Comiti Provinc. salutem & sinceræ dilectionis affectum.

Amicitiam vestram copiosa prosequimur grariarum actione quod, ad instantiam nostram, Maritagium filiæ vestræ differre voluistis usque ad Festum Sancti Martini, quod per dilectos nostros R. Priorem de Hurl. & Johannem de Gatesdan Clericum nobis significâstis; vobis significantes quod, audito responso vestro, incontinenti ad nos vocari fecimus Archiepiscopos, & quosdam Episcopos, & alios de Magnatibus nostris, quibus voluntatem nostram exposuimus, quam habemus de filia vestra modis omnibus ducenda in uxorem; & ipsi, proposito nostro bene contenti, ad hoc consenserunt post habitam inde debitam deliberationem.

Nos igitur, auctore Domino, prædictam filiam vestram, pro nostra nobis dandam, volentes ducere in uxorem, vobis significamus quod missuri sumus ad vos solempnes Nuncios nostros, qui erunt, ad instans Festum Sancti Andreæ, apud Vyonum. in occursum vestrum, & prædictæ filiæ vestræ, & amicorum vestrorum, cum plena potestate consummandi negotium prædictum, ac contrahendi matrimonium, per verba de præsenti, inter nos & prædictam filiam vestram, ac si præsentes fuissemus. A. D. 1235.

Vos igitur rogamus attentius, quatinus interim sufficienter vobis provideritis, ut, ad terminum prædictum, & loco præfixo, prædictis Nunciis nostris occurrere possitis, etiam cum filia vestra, & amicis vestris prædictis, parati negotium prædictum fæliciter consummare; & ipsam filiam vestram præfatis Nunciis nostris liberare, qui eam, sicut decet, honorifice ad nos secum abducant.

Teste Rege apud Windesor. decimo die Octobris.

Littera Comitissæ Provinciæ super re eadem.

A. D. 1235. An. 19. H. 3. Ibidem. REX dilectæ suæ Beatrici Comitissæ Provinciæ salutem & in dilectione sincera affectum.

Quod vobis & nobili viro, Comiti Provinciæ, Domino vestro, placuit Maritagium filiæ vestræ differre, ad instantiam nostram, usque ad Festum Sancti Martini, sicut retulerunt nobis dilecti nostri R. Prior de Hurl. & Johannes de Gattesden Clericus ex parte vestra, est de quo copiosas dilectioni vestræ referimus gratiarum actiones.

Scire vos cupientes quod, audito responso vestro, ad nos vocari fecimus incontinenti Archiepiscopos, & quosdam Episcopos, & alios de Magnatibus nostris, quibus voluntatem nostram exposuimus, quam habemus de filia vestra, modis omnibus, ducenda in uxorem. *Et cætera fere ut supra in aliis litteris.* A. D. 1235.

Scribitur etiam Electo Valent. regratiando ei quod partes suas voluit interponere versus prædictum Comitem Provinciæ,

A. D. 1235. Hen. 3. *vinciæ, quod differret prædictum matrimonium usque ad terminum prædictum, & quod confœderatio ejus plusquam alterius ei placuit.*

Scribitur de eadem materia A. Comiti Sabaud. A. D. 1235. Hen. 3.

De causa Matrimonii, inter Comitem Marchiæ & Isabellam Reginam Angliæ contracti, suspendenda.

A. D. 1235. An. 19. H. 3. Claus. 19. H. 3. p. 2. m. 3. dorso.

REX venerabilibus in Christo patribus Archiepiscopo Turonensi, Episcopo Carnoten. & Magistro P. de Columpna Canonico Carnoten. salutem.

Sciatis quod, ad petitionem Nobilis viri Hugonis Comitis Marchiæ & Ingolisimi, & Dominæ matris nostræ Isabellæ Reginæ Angliæ, uxoris suæ, concessimus eis quod cognitio causæ, vobis commissæ a Domino Papa, de matrimonio inter eos contracto teneatur in suspenso, quamdiu treugæ captæ inter Regem Franciæ & nos duraverint; videlicet a festo assumptionis beatæ Mariæ anno gratiæ 1235 in quinque annos, si per tantum tempus duraverint. A. D. 1235.

Et ideo vobis rogamus rogantes quatenus cognitioni ejusdem causæ interim supersedere, & eam interim in suspenso tenere velitis, si treugæ prædictæ per tantum tempus duraverint.

In cujus rei testimonium has litteras nostras vobis mittimus patentes.

Teste Rege apud Westmonasterium 14 die Octobris, anno, &c. 19.

De Articulis Matrimonii, inter Regem & filiam Comitis Provinciæ.

A. D. 1235. An. 19. H. 3. Claus. 19. H. 3. p. 2. m. 3.

HEnricus, Dei gratia, Rex Angliæ, &c. omnibus, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Ad omnium notitiam volumus pervenire quod nos, de assensu Magnatum & fidelium nostrorum, acceptavimus ducere in uxorem legitimam, Alienoram, filiam Nobilis viri Raymundi, Comitis Provinciæ.

Ad quod, disponente Domino, feliciter consummandum, ad prædicti Comitis præsentiam destinandos duximus venerabiles patres H. Eliensem, & R. Herefordensem Episcopos, fratrem R. Magistrum Milit. Templi in Anglia, & fratrem G. Elimosinarium nostrum, & dilectos & fideles nostros Johannem filium Philippi Senescallum nostrum, & Robertum de Mucegros.

Inter quos, prædictos fideles nostros Johannem filium Philippi Senescallum nostrum, & Robertum Mucegros, Procuratores nostros legitimos statuimus, quibus plenam concedimus potestatem, & speciale mandatum ut consensum Domicellæ supradictæ in nos, per verba de præsenti, recipiant; & quod in eam, nomine nostro, per verba de præsenti consentiant.

Speciale mandatum nihilominus eisdem Johanni & Roberto conferentes A. D. 1235. ut, in nomine nostro, & in anima nostra, jurent quod nos eandem Domicellam in uxorem legitimam ducere debeamus, & ipsam in facie Ecclesiæ solempniter desponsare, & quod nos eam regali honore & affectione maritali tractemus.

Quod etiam jusjurandum prædictis Episcopis, & Magistro Militiæ Templi in Anglia, & fratri G. Elemosinario nostro, commisimus faciendum; ita quod, si contingeret ipsos, vel aliquos eorum, simul cum præfatis procuratoribus, ad Comitem prædictum non pervenire; vel ipsos vel aliquos eorum morte præripi, vel qualitercumque aliter eorum transitum impediri;

Nichilominus prænominati procuratores nostri, Johannes & Robertus, cum illis, qui cum ipsis ad Comitem prædictum venerint; vel etiam ipsi procuratores nostri tantummodo; vel alter illorum, auctoritate nostrâ fretus, si ambo illuc non pervenerint, prædicta omnia securè & liberè valeant consummare, & Domicellam antedictam recipere, cum nunciis Comitis præfati, ad præsentiam nostram fœlicibus auspiciis deducendam.

Concedimus

A. D. 1235. Hen. 3. Concedimus igitur antedictis procuratoribus plenam auctoritatem, & speciale mandatum ut, eidem Domicellæ, de consilio prædictorum Episcoporum, & Magistri Militiæ Templi, & fratris G. nomine nostro, in dotem constituant Civitates terras & tenementa, quæ consueverunt aliis Reginis Angliæ assignari in dotem ab aliis Regibus prædecessoribus nostris.

Et, si contingat quod Isabella, Regina Angliæ mater nostra, nos supervixerit, & dotem suam ei assignatam recuperaverit, prædicti procuratores nostri, de consilio prædictorum Episcoporum, & Magistri Militiæ Templi, & fratris G. assignent prædictæ Alianoræ, uxori nostræ futuræ, Burgos & Villas subscriptas.

Videlicet Burgos de Gloucestria, Cantebrigia & Huntindonia: & Villas de Wych. Basingestok, Andeur. Chiltham, Gumeceftr. Clyne, Kingeston, Offpring. & Ludingland, tenendas nomine dotis toto tempore prædictæ Isabellæ Reginæ matris nostræ.

Et, post mortem ejusdem matris nostræ, habeat prædicta Alienora, uxor nostra futura, dotem illam, quam prædicta nunc mater nostra tenuit; & prædictæ terræ, ei assignatæ interim, nomine dotis, ad hæredes nostros liberè & quiete revertantur.

Et, si forte prædicti Burgi, & prædictæ Villæ non sufficiunt ad valentiam dotis prædictæ matri nostræ assignatæ, hæredes nostri plenarie eis supplebunt in aliis terris, ei assignandis.

Concedimus etiam præfatis procuratoribus plenam auctoritatem, & speciale mandatum quod ipsam Domicellam, de consilio prædictorum Episcoporum, & Magistri Militiæ Templi, & fratris G. de omnibus hiis, nomine nostro, anctoritate præsentium, debeant investire; quam etiam dotem nos, die nuptiarum nostrarum, prout est juris & moris, prænominatæ Domicellæ Alienoræ, uxori nostræ futuræ, promittemus specialiter assignare, & Cartam ei exinde facere, pendenti sigillo nostro communitam. A. D. 1235. Hen. 3.

Plenariam etiam sæpedictis procuratoribus contulimus potestatem, & speciale mandatum de pecunia, nobis danda eum Domicella supradicta, de consilio prædictorum Episcoporum, Magistri Militiæ Templi, & fratris G. cum Comite præfato pacta & conventiones inire: ut tamen non sint minori quantitate contenti in promissione pecuniæ prædictæ, quam eisdem procuratoribus nostris injunximus.

Et potestatem contulimus, per litteras nostras patentes, quas inde eis fieri fecimus, super quibus, videlicet, locis & terminis statuendis super solutione facienda pecuniæ, quæ ad solvendum remanserit;

Et de recipiendis proinde cautionibus quas sufficientes nobis iidem procuratores & idoneas reputabunt, de consilio prædictorum fidelium nostrorum, sibi plenam auctoritatem contulimus, & speciale mandatum.

Illud etiam, quod, præ manibus, in adventu Domicellæ supradictæ, uxoris nostræ futuræ, solvendum erit, eisdem procuratoribus volumus assignari ad nos deferendum,

Super quibus omnibus & singulis, ut est dictum, præfatos Johannem & Robertum procuratores nostros statuimus; adicientes quod, si articulus aliquis inexcogitatus emerserit, super quo speciale mandatum eisdem procuratoribus non contulerimus, per præsentes litteras eosdem in emergentibus procuratores statuimus generales.

Dantes iisdem generalem & liberam potestatem sic omnia, nomine nostro, facere ac si essent speciale mandatum, super emergentibus singulis, a nobis consecuti; promittentes sic omnia & supradicta singula rata & inconcussa servare; ac si a nobis personaliter promissa extiterent & firmata.

In cujus rei testimonium, &c.

Teste Rege apud Westmonasterium 15 die Octobris anno, &c. 19.

Litera de Credentia Comiti Provinciæ.

A. D. 1235. An. 20. H. 3. Claus. 20. H. 3. m. 3. dorso.

REX nobili viro Raymundo Comiti Provinciæ salutem & sincere dilectionis affectum.

Cum venerabiles patres H. Elien. & R. Hereford. Episcopos, & dilectos fideles nostros fratrem R. Magistrum Militiæ Templi in Anglia, & fratrem G. Elemosinarium nostrum, & Johannem filium Philippi Senescalum nostrum, & Robertum de Mucegros, de quorum fidelitate plene confidimus, de latere nostro ad vestram præsentiam destinavimus ad tractandum vobiscum de Matrimonio, inter nos, & Alyenoram filiam vestram, contrahendo, & feliciter, Deo dante, consummando; A. D. 1235.

D.A. 1235. Hen. 3. Amicitiam vestram præsentibus exoramus, quatinus dictis eorum in hiis quæ prædictum negotium contingunt, fidem omnimodam adhibentes, quicquid vobis dixerint, quicquid vobiscum tractaverint, sive firmaverint, secundum quod in aliis litteris nostris generalibus, de eodem negotio confectis, & quas prædictus Johannes & Robertus, procuratores ejusdem negotii, inde habent, A.D. 1235. Hen. 3. plenius continetur, sic indubitanter credere & complere velitis, ac si nobiscum (ea præsenti) realiter tractata existerent & firmata.

Eodem modo scribitur Beatrici Comitissæ Provinc.

Potestas data procuratoribus de pecunia recipienda.

A.D. 1235. An. 20. H. 3. Ibidem. REX omnibus ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Sciatis quod potestatem dedimus dilectis & fidelibus nostris, Johanni filio Philippi Senescallo nostro, & Roberto de Mucegros, procuratoribus nostris, constitutis a nobis ad tractandum cum Nobili viro Raymundo Comite Provinciæ, de Matrimonio contrahendo inter nos & Alyenoram filiam suam, vel alteri illorum, si ambo præsentes non fuerint, recipiendi, de consilio venerabilium Patrum, H. Elyen. & R. Hereford. Episcoporum, & dilectorum nobis fratris R. Magistri Militiæ Templi in Anglia, & fratris G. Elemosinarii nostri, à prædicto Comite viginti A.D. 1235. millia Marcarum, cum prædictâ Alyenorâ, si eam duxerimus in uxorem. In cujus rei testimonium has litteras nostras fecimus Patentes.

Teste Rege apud Windsor 19. die Octobris, anno, &c. 20.

Consimiles literæ fiunt { 15000, 10000, 7000, 5000, 3000 } *Marcarum*

Teste ut supra.

Instructio privata de Matrimonio prædicto.

A.D. 1235. An. 20. H. 3. Ibidem. REX Venerabilibus Patribus, eadem gratiâ, H. Elyen. & R. Hereford. Episcopis, & dilectis & fidelibus suis fratri R. Magistro Militiæ Templi in Anglia, fratri G. Elemosinario suo, Johanni filio Philippi & Roberto de Mucegros salutem.

Mandamus vobis præcipientes quatinus, si secundum formam expressam in litteris nostris Patentibus, quas penes vos habetis, Alianoram filiam Nobilis viri Raymundi Comitis Provinciæ ad nos in Anglia vobiscum adducere non poteritis, A.D. 1235. nobis matrimonialiter copulandam;

Tunc, præter omnem formam, in litteris prædictis contentam, sine qualibet solutione pecuniæ, nobis faciendæ, ipsam recipiatis; & vobiscum salvo & secure ad nos in Anglia adducatis.

In cujus rei testimonium, &c.

Teste Rege apud Westmonasterium 19. die Octobris.

De Procuratore per Imperatorem destinato super Matrimonio cum Isabella sorore Regis.

A.D. 1235. An. 20. H. 3. Claus. 19. H. 3. p. 2. m. 6. FRedericus Dei gratia, &c. omnibus, præsentes litteras inspecturis, fidelibus & amicis suis salutem, & omnem benevolentiam.

Matrimoniorum sacra solempnia ex institutione divina induxit necessitas, & utilitas approbavit.

Necessario enim oportebat genus humanum in successorum propagine vivere, A.D. 1235. ne, sublatione præsentium, perpetuo casui subjaceret:

Copulam & maritale solempnium & Ecclesiastici Sacramenti utilitas evidens persuasit, ut, per hoc, conjunctionem sanctam & licitam ab illicita segregaret.

Noverit

A. D. 1235. Hen. 3. Noverit igitur præsentium multitudo quod nos, ad tractatum & ordinationem kariſſimi patris noſtri, Domini Gregorii, Dei gratiâ, ſacro-ſanctæ Romanæ Eccleſiæ ſummi Pontificis, acceptavimus ducere in uxorem legitimam Iſabellam ſororem illuſtris Regis Angliæ kariſſimi amici noſtri.

Ad quod, diſponente Domino, feliciter conſummandum, ad prædicti Regis præſentiam deſtinandum duximus Magiſtrum Petrum de Vinea, magnæ Curiæ noſtræ Judicem, & fidelem noſtrum, quem non immerito nobis acceptum fides & induſtria reddiderunt:

Eundem Nuncium & Procuratorem noſtrum legitimum ſtatuentes; cui plenam concedimus poteſtatem & ſpeciale mandatum ut conſenſum Dominæ ſupradictæ in nos, per verba de præſenti, recipiat; & quod in eam, nomine noſtro, per verba de præſenti conſentiat.

Speciale mandatum nihilominus eidem Judici conferentes ut, nomine noſtro, & in anima noſtra, juret quod nos eandem Dominam in uxorem legitimam ducere debeamus, & ipſam in facie Eccleſiæ ſolempniter deſponſare, & quod nos eam Imperiali honore, & affectione maritali tractemus.

Quod etiam jusjurandum dilecto Principi & fideli noſtro, H. venerabili Ardebiepiſcopo Colon. commiſimus faciendum; ita quod ſi contingeret ipſum Archiepiſcopum, ſimul cum præfato Judice, in Anglia non tranſire, vel ipſum etiam morte præripi, vel qualitercumque aliter ejus tranſitum impediri, nihilominus prænominatus Judex, ſolus auctoritate noſtra fretus, prædicta omnia ſecurè & liberè valeat conſummare, & Dominam antedictam recipere cum Nunciis Regis præfati, aſſociato ſibi aliquo de Principibus vel Prælatis Imperii fidelibus noſtris, quem ipſe ad hoc velut idoneum eligendum duxerit, ad præſentiam noſtram fælicibus auſpiciis deducendam.

Concedimus etiam ante dicto Judici plenam auctoritatem & ſpeciale mandatum, ut eidem Dominæ, nomine noſtro, in dodarium conſtituat Vallem Mazariæ, cum Civitatibus & Caſtris, & Villis, tenementis, terris cultis & incultis, aquis, & aquarum decurſibus, & cum omnibus juribus & pertinentiis ſuis: Necnon & honorem Montis Sancti Angl. ſimiliter cum omnibus Civitatibus & Caſtris & Villis, tenementis, terris cultis & incultis, aquaram decurſibus, & pertinentiis ſuis, prout aliæ Reginæ Sicyliæ utrumque Dodarium integre habere conſueverunt.

Et ut præfatus Judex ipſam Dominam de hiis omnibus, nomine noſtro, auctoritate præſentium debeat inveſtire; quæ etiam dodaria nos, die nuptiarum noſtrarum, prout eſt juris & moris, prænominatæ Dominæ Iſabellæ, futuræ uxori noſtræ, promittimus ſpecialiter aſſignare, & privilegium ſibi exinde facere, pendenti bulla aurea communitum, typario noſtræ majeſtatis impreſſa. A. D. 1235. Hen. 3.

Plenariam etiam ſæpedicto Judici contulimus poteſtatem & ſpeciale mandatum de dotibus, nobis dandis pro Dominâ ſupra dicta, cum Rege præfato pacta & conventiones inire; vel acceptare conventionem primam, quæ per fratrem G. de Merk, & eundem Judicem, dudum Nuncios noſtros ad hoc ſpecialiter deſtinatos, cum Rege præfato inita fuerant, & per noſtram celſitudinem firmata; vel ut, intercedente novatione ſolempni, priſtina obligatio prematur.

Ut tamen non ſit minore quantitate contentus, in promiſſione dotium prædictarum, quam triginta millium Marcarum argenti, ſolvendarum nobis, aut certis Nunciis noſtris, per loca & terminos, prout prænominatus Judex duxerit ſtatuendum.

Super quibus videlicet, de locis & terminis ſtatuendis, ſuper ſolutione facienda dotium quæ ad ſolvendum remanſerint; & de recipiendis proinde cautionibus, quas ſufficientes nobis idem Judex & idoneas reputabit, ſibi plenam auctoritatem contulimus & ſpeciale mandatum.

Illud etiam quod præ manibus, in adventu Dominæ ſupradictæ, futuræ uxoris noſtræ, ſolvendum erit, eidem Judici volumus aſſignari, ad nos, deductis expenſis, quas pro Domina ſupradicta faciendas viderit neceſſarias deferendum.

Super dotibus etiam reſtituendis à Succeſſoribus noſtris; ſi caſus acciderit quod nos ante dictam uxorem noſtram, non ſuſceptis ex ea liberis, præmori forte contigerit, antedicto Judici plenum & ſpeciale mandatum contulimus, ut eidem Regi, nomine noſtro promittat, & in anima noſtra juret quod dotes ipſas, in eventum caſus prædicti, Succeſſores noſtri eidem Dominæ, vel Regi prædicto ſtipulanti, vel Succeſſoribus eorum reſtituere integre teneantur.

Super quibus omnibus & ſingulis, ut eſt dictum, præfatum Judicem Nuncium & Procuratorem ſtatuimus; adicientes quod, ſi articulus aliquis inexcogitatus emerſerit, ſuper quo ſpeciale mandatum eidem Judici non contulerimus, per præſentes eundem in emergentibus Procuratorem ſtatuimus generalem.

Dantes eidem generalem & liberam poteſtatem ſic omnia nomine noſtro facere,

A.D. 1235. Hen. 3. tere, ac si esset speciale mandatum super emergentibus singulis à nostra celsitudine consecutus; promittentes sic omnia & supradicta singula rata & inconcussa servare, ac si à nobis personaliter & præsentialiter promissa existerent & firmata. A.D. 1235. Hen. 3.

Data Foge anno Domini 1235. 15. mensis Novembris, octava Indictione.

Bulla Regi de sorore Imperatori in Uxorem tradenda.

A.D. 1235. An. 20. H. 3. Ex Autogr. In Turre London.

Gregorius Episcopus, servus servorum Dei, charissimo in Christo filio illustri Regi Angliæ, salutem & Apostolicam benedictionem.

Quæ tuæ Celsitudinis respiciant incrementum, libenter tibi facienda suggerimus, & eadem per nos ipsos oportuno tempore procuramus.

Hinc est quod cum charissimus in Christo filius noster Fredericus Romanorum Imperator semper Augustus, Jerusalem & Siciliæ Rex illustris, pro dudum tractato & firmato, sicut dicitur, matrimonio inter te & ipsum, de dilecta in Christo filia Isabella, sorore tua illustri, feliciter consummando; ac pro ipsa, duce Christo, ad eundum, abdicato tarditatis spatio, deducenda, juxta consilium nostrum, ad tuam præsentiam sollempnes Nuncios duxerit destinandos; A.D. 1235.

Sublimitati tuæ bona fide consulimus, & attente rogamus quatenus, prudenter advertens quid tibi, & regno tuo utilitatis proferat, & honoris, cum principe terræ Regibus præeminenti contrahere parentelam, tanti complemento negotii finem tribuas; affectatam diligentiam habiturus ut à re, tam honorabili, tam salubri, nullius averti sinistro consilio te patiaris.

Cæterum, memoratos Nuncios hilari vultu recipiens, & honore pertractans, qui tibi competat, & mittenti, eorum verbis, quæ super hiis tuæ celsitudini proponenda duxerint, fidei plenitudinem largiaris.

Dat. Perusii Non. Decembr. Pontificatus nostri anno octavo.

De Conductu Regis Scotiæ.

A.D. 1235. An. 20. H. 3. Pat. 20. H. 3. m. 13.

Rex suscepit in salvum & securum conductum suum Alexandrum Regem Scotiæ, & Johannam uxorem ejus, & omnes illos, quos secum ducent in veniendo ad Regem usque London. ad loquendum cum Rege, & ibidem morando, & inde redeundo.

Et mandatum est omnibus Ballivis, &c. quod prædicto Regi & Reginæ, vel suis, quos secum ducent in veniendo usque London. vel ibidem morando, vel inde redeundo, nullum faciant, vel fieri permittant dampnum, gravamen vel impedimentum. A.D. 1235.

Et, si quid eis fuerit forisfactum, &c.

Teste Rege apud Brunmor 8. die Decembris.

De Adventu Regis Scotiæ cum Uxore sua in Angliam.

A.D. 1235. An. 20. H. 3. Claus. 20. H. 3. m. 22. d.

Rex Venerabili Patri in Christo Willielmo eâdem gratiâ Eborum Archiepiscopo, Angliæ Primati, salutem.

Cum habeamus in constanti proposito, in Octabis Sancti Hillarii, anno *Regni nostri*, 20. vos & cæteros fideles nostros convocare apud London. pro quibusdam negotiis nostris arduis, nostrum & Regni nostri statum tangentibus, recenter emersis; & inter cætera fideles nostros cupimus ad eundem terminum habere præsentiam dilecti fratris & fidelis nostri Alexandri Regis Scotiæ, simul & karissimæ sororis nostræ Johannæ Reginæ Scotiæ uxoris suæ, quos sine solempni conductu, sicut nec deceret, scimus ad nos nullo modo accedere. A.D. 1235.

Paternitatem vestram rogamus attentius quatenus, sicut nos & honorem nostrum diligitis, optentu petitionis nostræ, ad diem & locum, quos dilectus & fidelis

A. D. 1235. Hen. 3. lis noster Barthus. Pech. quem ad prædictum Regem, pro ipso rogando ut, cum prædictâ sorore nostra, ad nos accedere dignetur, destinavimus, vobis scire faciet;

Una cum venerabili patre R. Dunelm. Episcopo, & dilectis & fidelibus nostris Willielmo de Vescy, Gilberto de Umfravill. Rogero Bertram, Johanne de Veteri Ponte, Ich. filio Galfridi Vicecomite nostro Eborum, quibus id mandavimus, sitis in occursum prædicti Regis, & prædictæ sororis nostræ, parati ad ipsos ad nos usque London. conducendos; ita quod inde Paternitati vestræ ad copiosas teneamur gratiarum actiones. A. D. 1235. Hen. 3.

Vos tunc, sive prædictus Rex venire voluerit, sive non, nullo modo omittatis, quin ad terminum prædictum ad nos veniatis super prædictis negotiis nobiscum Tractaturi.

Teste Rege apud Clarendon. 12. die Decembris.

Littera Imperatori super Adventu Petri de Vinea.

A. D. 1235. An. 20. H. 3. Claus. 19. H. 3. p. 2. m. 7. Serenissimo, invictissimo, amico speciali Frederico, Dei gratiâ Romanorum Imperatori semper Augusto, Jerusalem & Syciliæ Regi, Henricus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. salutem, & semper augmentum cum dilectione sincera.

Serenitatis vestræ litteras gratè recepimus, & Magistrum Petrum de Vinea, Imperialis aulæ Judicem pro complendo matrimonio inter vos, & Isabellam karissimam sororem nostram, ad nostram præsentiam venientem hilariter & libenter admisimus.

In consummatione cujus, cum voluntate vestra, eo libentiori voto concurrimus, quo & in hiis, & in omnibus placere vobis, ut fratri karissimo, libenter intendimus, &, in hoc, honori & commodo nostro propterea credimus provideri. A. D. 1235.

Imperialem igitur magnificentiam exoramus ut, cum amodo nos & nostra vestris honoribus & utilitatibus liberaliter exponamus, circa nos similiter affectionem vestram efficaciter ostendatis, si placet.

Teste, &c.

Conductus pro Jurantibus in Treugam cum Francia.

A. D. 1236. An. 20. H. 3. Pat. 20. H. 3. m. 12. REX omnibus Ballivis & fidelibus suis, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Sciatis quod suscepimus in salvum & securum conductum nostrum priorem Belli Montis, & Magistrum Willielmum de Senon. Nuncios Ludovici Regis Franciæ illustris, ex parte ipsius Regis, ad nos in Angliam destinatos, ad jurandum in animam prædicti Regis, & ad recipiendum in animam nostram Sacramentum de treugis, inter ipsum Regem, & nos captis, fideliter observandis, in veniendo in Anglia, ibidem morando, & inde recedendo. A. D. 1236.

Et ideo vobis mandamus quod prædictis Priori, & Magistro Guilielmo, & suis, quos secum duxerint, nullum faciatis aut fieri permittatis impedimentum, dampnum, aut gravamen, quamdiu fuerit in Anglia pro negotio prædicto.

Teste Rege apud Cantuar. 16. die Januarii.

De Treugis cum Francia captis, in quinquennium duraturis.

A. D. 1236. An. 20. H. 3. Pat. 20. H. 3. m. 12. REX universis, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Notum facimus quod nos, pro nobis & hæredibus nostris, & hominibus & inprisiis nostris manifestis, & terris & feodis eorumdem, treugas inivimus cum Ludovico Rege Franciæ illustri, tàm per mare, quàm per terram, a Festo Assumptionis beatæ Mariæ, nuper præterito, in quinque annos duraturas, pro eodem Rege Franciæ & hæredibus suis, & hominibus suis & inprisiis suis manifestis (inter quos nominavit Petrum Comitem Britanniæ, & Hemericum de Toarc.) & terris & feo- A. D. 1236.

A. D. 1236. Hen. 3. dis corumdem; exceptis illis qui solent habere treugas suas per se, & volunt nunc habere suas per se, & non esse de istis treugis generalibus: Sunt autem treugæ tales;

Quod, si in treuga fuit interceptum, de interceptione emendanda sic erit; interceptio facta, nunciabitur dictatoribus treugæ, hinc inde constitutis (qui sunt, ex parte nostra, Reginaldus de Pontibus, & Neudradas de la Ramad; &, ex parte ipsius Regis Franciæ, Hardoynus de Mayll. Senescallus suus Pictaviæ. & Ebulo de Rupeforti; tali modo quod, si aliquis istorum noluerit, vel non potuerit hiis interesse vel intercedere, alius loco suo ponetur, per litteras patentes illius qui non potuerit vel noluerit interesse; si vero aliquis istorum moreretur alius, a parte cujus esset dictatorum, poneretur) ita quod si infra duos menses, postquam forisfactum eis constiterit, emendatum non fuerit, extunc ille, cui forisfactum fuerit, poterit currere super forisfactorem suum, donec plenarie fuerit emendatum, & nos, sine nos mesfacere, poterimus juvare hominem nostrum contra malefactorem, qui forisfactum emendare noluerit.

Et Rex Franciæ similiter facere poterit in casu consimili.

Dominus autem malefactoris non poterit juvare malefactorem, qui forisfactum noluerit emendare, nec aliquis, qui sit de posse vel Dominio ipsius Domini, donec forisfactum fuerit plenius emendatum.

Et Rex Franciæ idem facere poterit in consimili casu.

Nec Dominus malefactoris, nec sui poterunt juvare malefactorem sicut supradictum est.

Illud etiam condictum est quod, si aliqua fortelitia, vel Castrum aliquod, vel persona alicujus nobilis, durantibus treugis caperetur, vel furtive subtraheretur a nobis, sive a nostris duceretur, & teneretur in posse vel territorio nostro, & requisiti super hoc integre non emendaremus, sine mora statim idem Rex Franciæ per se, vel per suos, sine se mesfacere, se poterit juvare.

Nichilominus tamen Dominus Castri, Fortelitiæ, vel etiam nobilis capti & detenti, vel amici ipsius sive homines, interim in omnibus aliis durantibus treugis, ad recuperationem Castri, Fortelitiæ, vel nobilis capti, modis omnibus, sine se mesfacere, contra captorem & contra detentorem poterunt guerreare, donec plenarie esset emendatum. A. D. 1236. Hen. 3.

Quod autem dictum est pro parte Regis Franciæ, si, ex parte nostra vel nostrorum, in Castro, vel Fortalitiâ, vel nobili capto & detento, fuerit interceptum, omnino idem concorditer est concessum pro parte nostra; videlicet, si, ex parte Regis Franciæ, vel suorum, in Castro, vel Fortelitia, sive nobili capto & detento, fuerit interceptum.

Insuper nos, & prædictus Rex Franciæ, pro nobis, & hominibus, & inprisiis nostris manifestis, toto tempore treugarum istarum, erimus in eadem saisina, in qua eramus illa die qua treugæ istæ captæ fuerunt.

Et Hugo Comes Marchiæ, & Isabella uxor ejus, mater nostra, & hæredes eorum, non implacitabuntur, nec vexabuntur aliquo tempore istarum treugarum a nobis, seu ab alio per nos, in foro Ecclesiastico, sive Laicali.

Et, si aliquo modo contra prædicta vexarentur, dictus Comes, vel uxor sua, aut hæredes eorum per nos, vel a nostris per nos, quin remanerent in eodem statu per omnia, & in eadem pace, in qua erant ipsa die in qua treugæ istæ captæ fuerunt, Rex Franciæ non teneretur ad prædictas treugas observandas.

Prædicti autem dictatores treugarum tenebuntur facere emendari omnes interceptiones, sive a prædicto Comite, sive ab aliis factas, pro parte ipsius Regis Franciæ, sive pro parte nostra, in treuga præcedenti, sive in hac quæ capta est.

Nos autem has treugas, sæpedicto Regi Franciæ, & hæredibus suis, a nobis bona fide firmiter observandas, jurari fecimus in animam nostram, nobis præsentibus, per venerabilem patrem Willielmum Exoniensem Episcopum, & dilectos & fideles nostros, Nicholaum de Nevill. Archidiaconum Bathonensem, & Walterum de Kyrkeham Canonicum Cicestriæ, Clericos nostros.

Præterea volumus & præcipimus, quod hæredes nostri ipsas treugas jam dicto Regi Franciæ, & hæredibus suis observent; & ad easdem observandas ipsos hæredes nostros, per præsentes litteras, quantum possumus, obligamus.

Actum apud Winton. anno Domini millesimo ducentesimo tricesimo quinto, tertio die mensis Februarii.

Litteræ

A.D. 1236. Hen. 3.

Litteræ Ricardi Comitis Cornubiæ de Treugis prædictis.

A.D. 1236. An. 20. H. 3. Pat. 20. H. 3. m. 12.

Omnibus ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem. Ricardus Comes Cornubiæ & Pictaviæ, frater Domini Regis Angliæ, salutem.

Noveritis quod nos, præsente præfato Domino Henrico, Rege Angliæ illustri, & præsentibus P. Priore Belli-monti, & Magistro Willielmo de Senon. Canonico Baiocensi, Nunciis Domini Ludovici Regis Franciæ, tactis Sacrosanctis Evangeliis, juravimus quod nos ipsum Dominum nostrum Regem Angliæ monebimus, & pro posse nostro fideliter inducemus, ad observandam treugam, inter ipsum Dominum Regem Franciæ, & Regem nostrum initam, sicut in litteris patentibus ipsius Domini Regis Angliæ, super eadem treuga confectis, plenius continetur.

Et quod nos ipsi eam fideliter tenebimus pro posse nostro, pro nobis, & nostris.

Actum apud Wintoniam, anno Domini millesimo ducentesimo tricesimo quinto, tertia die mensis Februarii.

Consimiles litteras fecit,

Marescallus Comes Penbroc.
Comes Cestr. Hunt,
Radulfus filius Nicholai Senescallus Domini Regis.

Actum ut supra.

Littera Regis Archiepiscopo Auxitan. de Alienora desponsata & coronata; necnon de Treugis tenendis cum Francia.

A.D. 1236. An. 20. H. 3. Claus. 20. H. 3. m. 18. d.

REX venerabili patri in Christo eâdem gratiâ, Archiepiscopo Auxitan. salutem.

Ut de communicatis vobis gaudiis & honoribus regiis gaudium paternitati vestræ accrescat & exultatio, notum fieri volumus dilectioni vestræ quod, die Lunæ in Crastino Octab. Epiphaniæ Domini, desponsavimus apud Cantuariam Alienoram filiam Comitis Provinciæ, sororem Reginæ Franciæ, quam die Dominica sequenti, unà nobiscum apud Westmonasterium solempniter coronari fecimus.

Et, ut hoc fit ad exaltationem, & salutem nostram, & Regni nostri, & omnium subditorum nostrorum communem utilitatem, divinam clementiam interpellare velitis pro eodem optinendo, preces per Provinciam vestram generaliter fieri statuentes.

Cæterùm cum captæ & assecuratæ sint treugæ inter Regem Franciæ & nos, usque in quinque annos, a Festo Assumptionis beatæ Mariæ proximò præterito, quas quidem in præsentia Nunciorum ipsius Regis, ad nos in Angliam propter hoc destinatorum, nuper in animam nostram jurari fecimus, dilectionem vestram rogamus attentius quatinus treugas memoratas firmiter teneatis, & a subditis vestris teneri faciatis.

Teste Rege apud Winton. septimo die Februarii.

Eodem modo

Lescal. } *Episcopis,*
Lincor. }
Archiepiscopo Burdeg.
Aquens. Episcopo,
Baion. Episcopo,
Vasaten. Episcopo,
Episcopo de Cummeges. & Abbati de la Slice.

Ejusmodi Littera Comiti Bygoriæ.

A.D. 1236. An. 20. H. 3. Ibidem.

REX dilecto consanguineo & fideli suo B. de Mastak. Comiti Bygor. salutem.

Ut de communicatis vobis gaudiis & honoribus regiis vobis accrescat gaudium & exultatio, dilectioni vestræ significamus quod in uxorem duximus Alienoram filiam Comitis Provinciæ, sororem Reginæ

A.D. 1236. Hen. 3. Reginæ Franciæ, certam in Domino spem ponentes quod id cedet ad regiam exaltationem, & communem subditorum nostrorum utilitatem.

Cæterùm cum captæ & securatæ sint treugæ inter Regem Franciæ, & nos, usque in quinque annos, a Festo Assumptionis beatæ Mariæ proximo præterito; quas quidem, in præsentia Nunciorum ipsius Regis, ad nos in Angliam propter hoc destinatorum, nuper in animam nostram jurari fecimus, vobis mandamus firmiter injungentes quatinus, sicut nos & honorem nostrum diligitis, dictas treugas firmiter teneatis, & a subditis nostris firmiter teneri faciatis. A.D. 1236. Hen. 3.

Teste ut supra.

Eodem modo scribitur,

Seneburno de Lespair,
Alex. de Caummuc.
Ernaldo de Blakeford,
Emerico de Lenebrec.
Remundo Garsie de Naval.
Elyæ Rydel.
Vicecomiti de Frunzac.

Pro Duce Lotharingiæ.

A.D. 1236. An. 20. H. 3. Pat. 20. H. 3. m. 12. REX omnibus ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Sciatis quod concessimus dilecto nobis Henrico Duci Lotharing. quod, si venerit ad nos in Angliam, infra unum mensem, a die sancti Michaelis, anno Regni nostri vicesimo, nos reddemus eidem Duci Honorem de Eya, cum pertinentiis suis, & idem Dux tunc faciet nobis inde id quod de jure facere debebit.

Et, si aliquo casu contingente, præfatus Dux, infra præfatum terminum, ad nos in Angliam non venerit, ex causa rationabili præpeditus, concessimus eidem Duci quod, quandocumque ipse ad nos in Angliam postea venerit citra Pascha, anno Regni nostri vicesimo primo, nos reddemus ei prædictum Honorem cum pertinentiis suis, secundum formam prædictam. A.D. 1236.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Winton. septimo die Februarii.

Idem Dux habet litteras de conductu pro se & hominibus suis, quos secum ducet, in veniendo in Angliam, ad loquendum cum Rege, & ibidem salvo morando, & inde salvo redeundo; & durant litteræ in unum mensem, a Festo Sancti Michaelis, anno Regni nostri, &c. vicesimo.

Teste ut supra.

De termino pro Duce prædicto præfigendo.

A.D. 1236. An. 20. H. 3. Claus. 20. H. 3. p. 2. m. 2. dorso. REX amico suo dilecto, Nobili viro, H. Duci Lotharingiæ & Brabantiæ & Marchioni Romani Imperii, salutem.

Beneplacet nobis quod personaliter ad nos in Angliam veniatis, facturi nobis homagium de terris quas de nobis tenere debetis in Anglia, & melius volumus inde homagium vestrum recipere, quàm alterius.

Unde terminum vobis duximus præfigendum ad veniendum ad nos, usque in unum mensem a Festo Sancti Michaelis, anno Regni nostri vicesimo, & inde vobis mittimus litteras nostras patentes. A.D. 1236.

Et ideo vobis significamus quod, si infra prædictum terminum, ad nos in Angliam veniatis, & nos homagium vestrum recipiemus, & terras, quæ vos contingunt, vobis reddi faciemus; ut autem securiùs veniatis, litteras nostras alias de conductu pro vobis & vestris vobis mittimus patentes.

Teste Rege apud Wynton. decimo die Februarii.

Littera

A. D. 1236. Hen. 3. | A. D. 1236. Hen. 3.

Littera Regis Principi de Alberfrau, de emendis super damnis, contra treugas.

A. D. 1236. An. 20. H. 3. Claus. 19. H. 3. p. 2. m. 2. dorso.

REX L. Principi de Alverfrau *& Domino de Snaudon* salutem.

Sicut aliàs vobis significavimus, gravis admodum & molesta nobis est trangressio, quæ dicitur vobis irrogari a dilecto & fideli nostro, Comite Mar. per occupationem Castri Morgani de Carlin. & vastationem bonorum quæ in eo inventa fuerunt; propter quod assignavimus dictatores ad emendationem prædictæ trangressionis affines——& quos credebamus proniores ad juris nostri conservationem.

Hinc est quod iteratò vobis mandamus quatinus, postposito perversorum consilio, qui fidelitatem vestram astutia sua intendunt pervertere, die & altero locorum prioribus litteris nostris nominatis, præsentiam vestram exhibere, vel sufficientes personas loco vestro mittere velitis, ad emendas super præmissis recipiendas.

A. D. 1236.

Injunximus enim districtius præfato Comiti Mar. in præsentia nostra constituto, quod nullatenus omittat quin ibidem personaliter intersit, ad parendum, in omnibus, prædictis dictatoribus, in hiis quæ per eos inter vos, & ipsum dictata fuerint; qui fideliter promisit se præfatis dictatoribus præsentialiter per omnia fore pariturum.

Cum igitur intendamus ad satisfactionem condignam rependendam, videtur quod occasionem quæreretis aliquid attemptandi, quod forte nec nobis, nec vobis expediret; & per quod treugam infringeretis, si renueretis.

Teste Rege apud Marleberg. 18 die Februarii anno, &c. vicesimo.

Super hoc scribitur etiam tam Archiepiscopo Cantuar. quam Comiti Mar.

Contractus Matrimonialis inter Imperatorem & Isabellam Henrici Regis Sororem.

A. D. 1236. An. 20. H. 3. Claus. 19. H. 3. p. 2. m. 7.

NOS Henricus, Dei gratiâ, Angliæ, &c. vicesimo secundo die Februarii, indictione octava, per præsens scriptum notum fieri volumus universis, præsentes litteras inspecturis, quod nos, ad consilium & ordinationem Domini Gregorii, sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ Summi Pontificis, promisimus, & corporaliter præstito jurejurando juravimus, dare in uxorem legitimam Isabellam, karissimam sororem nostram, Domino Frederico, Dei gratia, invictissimo Romanorum Imperatori, semper Augusto, Jerulasem & Siciliæ Regi.

Promittentes Magistro Petro de Vinea, Magnæ Imperialis Curiæ Judici, nuncio & speciali procuratori prænominati Domini Frederici Imperatoris, pro parte Imperatoris ejusdem, nomine antedictæ Isabellæ sororis nostræ, in dotem, triginta millia marcarum argenti optimi sterlingorum (ana tresdecim solid. & quatuor denar. per Marcam.)

De quibus tenemur solvere præfato Magistro Petro, decimo die post resurrectionem Domini primo venturam, per eandem indictionem, una cum prædicta sorore nostra, tria millia marcarum argenti sterlingorum, ut dictum est. A. D. 1236.

Et alia duo millia tenemur solvere antedicto Imperatori, vel certo ejus nuncio, in festo beati Johannis, de mense Junii ejusdem Indictionis.

Alia vero quinque millia tenemur solvere prænominato Imperatori, vel certis nunciis ejus, in festo beati Michaelis proximo venturo, nonæ indictionis.

Et alia quinque millia tenemur eidem solvere in festo Paschæ secundo futuro, per eandem nonam indictionem.

Et iterum alia quinque millia tenemur eidem solvere in festo beati Michaelis proximò futuro decimæ indictionis.

Reliqua vero decem millia tenemur antedicto Imperatori, vel ejus certo nuncio solvere in festo Paschæ sequenti, per eandem decimam indictionem. Ita ut, ab istâ Paschâ, usque ad duos annos completos, antedicta triginta millia Marcarum, optimi & puri argenti sterlingorum, sint eidem Domino Imperatori, aut ejus hæredibus, vel cer-

A.D. 1236. Hen. 3.

tis eorum nunciis, integre persoluta: salvo quod in quolibet prædictorum terminorum, præter primum, beati Johannis scilicet, debeamus quamlibet solutionem facere infra mensem, numerandum a die ipsa solutione taxatâ.

Antedicta autem pecunia, præter prima tria millia marcarum, tenemur solvere antedicto Imperatori, vel alii, pro parte sua, apud London, in regno Angliæ; ita ut non teneamur antedictam pecuniam eidem Imperatori transmittere extra regnum.

Prænominatam autem pecuniæ quantitatem, in dotem, prædicto Magistro Petro, nomine Imperatoris, pro prædicta sorore nostra, promisimus, & sacramento firmavimus, præter omnem apparatum, aurum & argentum laboratum, & vasa, equos pannos laneos & sericos; quæ omnia prænominata Domina soror nostra talia habere & deferre debebit, qualia tantam Dominam portare, & tantum Dominum recipere condecebit.

De quibus omnibus & singulis adimplendis obligavimus nos solempniter, stipulatione legitima interposita, antedicto Magistro Petro, obligationem nostram, pro parte antefati Imperatoris, recipienti; scilicet, tàm de solutione bona fide & integre facienda, quàm de terminis singulis observandis.

Ad majorem etiam cautelam Imperatoris ejusdem, hoc ipsum, corporali præstito sacramento, juravimus per omnia & singula firmiter observare; promittentes, nomine pænæ, decem mill. marcarum argenti, si in terminis prætaxatis singulis antedictam pecuniam, prout prædictum est, distulerimus quietare; ut tamen antedicta pæna, decem millium Marcarum, non in solidum, sed pro rata per singulos terminos committatur.

Subjecimus nos præterea jurisdictioni & sententiæ Summi Pontificis, ac sacro sanctæ Romanæ Ecclesiæ, ut antedictus Summus Pontifex, vel Romana Ecclesia, si in solutione prædictæ pecuniæ, per singulos terminos, cessaverimus, possit nos & successores nostros liberè per censuram ecclesiasticam cohercere; exceptione fori, vel regiæ dignitatis, a nobis, aut successoribus nostris, Ecclesiastico judicio minime opponenda, aut apposita, non obstante.

Hæc eadem etiam, in omnibus, & singulis articulis, observare, de speciali mandato, & in præsentia nostra, corporaliter præstito sacramento, firmaverunt *Hubertus de Burgo Comes Kantiæ, Gilbertus Marescallus Comes de Pembrocia, Radulphus filius Nicholai, Godefridus de Crancumbe, Humfridus Comes Hereford*; sacramento expressim & apertius inserentes quod, pro toto posse eorum, ad hoc intendent quod nos observare prædicta omnia & singula debeamus.

A.D. 1236. Hen. 3.

Prænominati & singuli fideles nostri, super hiis omnibus, testimoniales apertas litteras exhibebunt, cum sigillis eorum pendentibus, antefato Magistro Petro, ad cautelam in præsentiam antedicti Cæsaris deferendas.

Per prænominatas autem cautiones nos, sæpedictus Rex, prænominato Magistro Petro de Vinea, obligavimus nos & successores nostros, antedicta omnia &, singula observare; hoc adjecto quod, si Prænominatus Summus pontifex, vel Romana Ecclesia vellet se Domino Imperatori, de solvendâ pecuniâ memoratâ, nostro nomine obligare, & constituere Principalem debitorem, juxta formam a jure statutam, nos obligationem ipsam ratam habebimus.

Et ipsum Summum Pontificem, & Romanam Ecclesiam ab obligatione ipsa promittimus, statuendis inter nos locis & terminis, liberare; prout hæc omnia per nuncios & litteras nostras eidem Summo Pontifici & Romanæ Ecclesiæ curabimus destinare: eo salvo quod, antedictæ Romanæ Eclesiæ cautione receptâ, & per prædictum Cæsarem acceptata, præsentis obligationis nostræ litteræ nobis, aut nunciis nostris restitui debeant, nullo unquam temporum valituræ, & a prædictis cautionibus omnibus nos, & prædicti Nobiles nostri simus penitus absoluti.

Quod, si forte, Domino avertente, contingeret antedictam sororem nostram Isabellam, prius in fata concedere quam iter arripiat; vel, postquam iter arripuerit, priusquam, Dominum Imperatorem virum suum perveniens, in facie Ecclesiæ solempniter & publicè desponsetur; nos, & successores nostri, ab omnibus, & singulis antedictis obligationibus absolvi debemus, & libere permanere.

Item. Si forte, quod absit, Imperatorem eundem prius contingeret in fata concedere, quam prænominata soror nostra desponsaretur ab eo, similiter nos, & successores nostri, remanere debebimus ab omnibus ipsis obligationibus absoluti; & antedicta soror nostra ad nos in regnum Angliæ securè & liberè reducetur; quod ipsum tam Dominus H. Venerabilis Coloniensis Archiepiscopus, tàm de recipienda a Domino Imperatore, & desponsanda Domina, quam de eâ, in eventum sinistri casus, libere reducendâ, &

A.D. 1236. An. 3. & alii nobiles, qui ad ipsam sororem nostram, in Angliam, recipiendam, de mandato Imperialis excellentiæ, venerint, Sacramento ab eis corporaliter præstito jurare debebunt, & nobis proinde apertas eorum litteras assignare.

Obligavimus nos etiam antedicto Magistro Petro de Vinea, pro parte Imperatoris præfati, sibi, & antedicto Archiepiscopo Coloniensi, aut quibuslibet aliis Nobilibus Imperii, pro parte ipsius Imperatoris venientibus, assignare sæpedictam sororem nostram decimo septimo die intrantis mensis Aprilis, unà cum solempnibus Nunciis nostris, ducendam ad Dominum Imperatorem præfatum, ab ipso solempniter desponsandam, & ab eo Imperiali honore & affectione maritali tractandam.

Ad perfectiorem etiam antedicti matrimonii consummationem, sæpedicta etiam Isabella soror nostra, demandato nostro, præsentibus dilectis & fidelibus nostris, Ricardo Comite Pictaviæ & Cornubiæ karissimo fratre nostro, Huberto de Burgo Comite Kantiæ, Willielmo de Ferrariis, Philippo de Albiniaco, Hugone de Vivon. Radulfo filio Nicholai, Gaudefrido de Craucumbe, A. D. 1236. An. 3. Amaur. de Sancto Amaudo, Johanne Marescallo, Roberto de Mucegros, Roberto de la Bruer, Walerando Tentonico, & aliis quampluribus fidelibus nostris (recepto consensu in se à præfato Magistro Petro de Vinea, speciali Procuratore Imperatoris, ad hoc statuto, pro parte Imperatoris ejusdem, per verba de præsenti) consensit in eundem Imperatorem, velut in virum suum, similiter per verba de præsenti, præfato Magistro Petro, ut dictum est, ad hoc antefati Cæsaris speciali & legitimo Procuratore statuto; & recepit in præsenti ipsum Dominum Imperatorem in virum suum, recipiens annulum, nomine Imperatoris præfati; & remittens eidem, per eundem Procuratorem, suum annulum sponsionis.

In cujus rei testimonium has litteras fieri fecimus Patentes.

Teste meipso apud Westmonasterium, vicesimo secundo die Februarii, anno Regni nostri vicesimo.

Notificatio facta de Contractu Matrimoniali inter Imperatorem & Isabellam Angliæ.

A. D. 1236. An. 20. H. 3. Claus. 19. H. 3. p. 2. m. 7. EGO Petrus de Vinea, Magnæ Imperialis Curiæ Judex, specialis Procurator & Nuncius Domini mei Frederici, Dei gratiâ, invictissimi Romanorum Imperatoris semper Augusti, Jerusalem & Siciliæ Regis.

Præsenti scripto profiteor quod, de speciali mandato antedicti Domini mei Frederici, & in anima sua corporaliter præstito Sacramento, juravi, quod antedictus Dominus Imperator ducet in uxorem legitimam Dominam Isabellam sororem illustris Regis Angliæ, & quod ipsam in facie Ecclesiæ solempniter & publicè desponsabit, & coronabit.

De voluntate & speciali mandato antedicti Domini Imperatoris, consensi in prædictam Dominam Isabellam, per verba de præsenti, & recepto ab ipsa similiter in prænominatum meum Dominum Imperatorem consensu per verba de præsenti, ad majorem consummationem Matrimonii supradicti, pro parte præfati Domini mei Imperatoris, tradidi supradictæ Dominæ sponsionis annulum, & invicem recepi ab ea, nomine Imperatoris ejusdem annulum sponsionis.

De speciali etiam mandato sæpedicti Domini mei Imperatoris tradidi, in Dodarium, vallem Mazariæ, cum Civitatibus & A. D. 1236. Castris, villis, terris cultis & incultis, aquarum decursibus, tenementis, & omnibus juribus, & pertinentiis ejus; necnon & honorem Montis Sancti Angeli cum Civitatibus & Castris, villis, terris, cultis & incultis, aquarum decursibus, tenementis, & omnibus juribus, & pertinentiis ejus, prout quodliber de prædictis Dodariis Reginæ Syciliæ integre habere consueverunt.

Et eandem Dominam Isabellam de prædictis omnibus investivi per Patentes Imperiales litteras, aurea bulla munitas, typario Imperialis majestatis impressa.

Pro prædicta autem Domina, nominé Dotis, recepi promissionem & obligationem Domini Regis præfati de triginta millibus marcarum argenti, solvendis in statutis locis & terminis sub ydoneis cautionibus, prout per Patentes regias litteras, & multorum Nobilium suorum evidenter apparet.

Salvo quod, si, Domino avertente, contingeret antefatam Dominam, vel prædictum Dominum Imperatorem, quod absit, prius in fata concedere, quam præfatum Matrimonium per Sponsaliorum solempnia, & carnis copulam consum-

metur

A. D. 1236. Hen. 3. metur, antefatus Dominus Rex, & Successores sui sint à prædictis obligationibus imperpetuum absoluti; & nihilominus Domina supradicta, in eo casu, si Imperatorem contingeret præmori, securè & liberè in regnum Angliæ reducatur.

Quod etiam Sacramentum Dominus H. Coloniensis Archiepiscopus, & alii Nobiles, qui ad Dominam ipsam recipiendam de mandato Imperiali in Angliam venerint, corporaliter exhibere debebunt, tam de recipienda & desponsanda à Domino Imperatore Domina prædicta, quam de eâ, si finiflet casus acciderit, in Angliam liberè reducenda.

Quod si forte contingeret Dominum Imperatorem, quod absit, præmori, liberis ex præfata Domina non susceptis, tunc, secundum Regni Syciliæ consuetudinem, sit in electione Dominæ supradictæ utrum velit supradictum Dodarium in vita sua tenere (salvo jure & servitio ipsius Dodarii, debito & exhibendo hæredibus Domini Imperatoris in Regno) vel supradicta triginta millia Marcarum recipere, Domino Imperatori pro Dote exoluta. A. D. 1236. Hen. 3

Promisi ego præterea, prænominatus Magister Petrus de Vinea, & juravi in anima Imperatoris prædicti, quod ipse Dominus meus Imperator, die nuptiarum, prout juris & moris est, per annulum assignabit eidem Dominæ Dodarium supradictum, cum omnibus juribus, & pertinentiis suis, prout superius est expressum; & privilegium sibi exinde faciet, aurea bulla munitum, tipario Imperial. majestatis impressa.

Hoc scriptum scripsi ego Angelus, magnæ Imperialis Curiæ Notarius, de mandato sæpedicti Magistri Petri de Vinea, & meo signo signavi, pendenti sigillo ipsius Magistri, munitum.

Actum apud London. anno Dominicæ Incarnationis millesimo ducentesimo tricesimo quinto, & vicesimo secundo die mensis Februarii, octava indictione.

Littera Regis Imperatori de Nunciis utrinque missis.

A. D. 1236. An. 20. H. 3. Claus. 19. H. 3. p. 2. m. 2. Domino suo ac magnifico, Dei gratiâ, Romanorum Imperatori semper Augusto, &c. fratri dilectissimo Henricus, eadem gratiâ, *Rex Angliæ*, &c. salutem, & semper felices de hostibus triumphos.

Venientem ad nos Henricum de Aeys, Imperialis Aulæ Marescallum, Nuncium vestrum, latè sicut decuit & honorificè recepimus; magnificentiæ vestræ copiosas exolventes gratiarum actiones quod placuit vobis casum, à nobis prius inauditum, qui nuper accidit in partibus vestris, nobis communicare.

Parati quidem, cum affectione sincera, in hiis, quæ nostræ sunt possibilitatis, vestræ per omnia beneplacito voluntatis respondere, duos de discretioribus neopbitos, qui reperiri poterunt in regno nostro, ad vestræ Majestatis præsentiam destinamus, præceptis vestris in omnibus pro posse suo pariturus. A. D. 1236.

Nec moveatur, si placet, Imperialis celsitudo quod, dilectum nobis, Magistrum Galterum Clericum vestrum adhuc penes nos retinuimus; quoniam per ipsum, ad vos demum revertentem, super negotiis, quæ nobis exposuit ex parte vestrâ plenius excellentiæ vestræ respondere curabimus.

Teste Rege apud Windsoram 24. die Februarii, anno &c. vicesimo.

Littera Reginæ Scotiæ de sorore sua in Uxorem Imperatori tradenda.

A. D. 1236. An. 20. H. 3. Claus. 19. H. 3. p. 2. m. 19. dors. Rex dilectæ sorori Johannæ Reginæ Scotiæ salutem.

Certam de sinceritate dilectionis vestræ gerentes fiduciam, quod successus nostros à vestris non reputatis alienos, & quod de honore sororis nostræ & vestræ Isabellæ, tanquam de vestro gaudebitis, significandum vobis duximus quod cùm Nobilis vir, Fredericus, Imperator Romanorum, nuper Nuncios suos ad nos in Angliam destinasset, pro prædicta sorore nostra petenda in uxorem, eatenus processum est in negotio quod, de consilio Magnatum nostrorum, ipsam sororem eidem Imperatori concessimus in uxorem. A. D. 1236.

Et ipsa soror nostra, de voluntate nostra, in præsentia eorundem magnatum nostrorum, per verba de præsenti, consensit in ipsum Imperatorem, per Petrum

A. D. 1236. Hen. 3. trum de Vinea, nuncium ipsius Imperatoris, ad hoc specialiter destinatum cum potestate consentiendi in ipsam sororem nostram nomine ipsius Imperatoris.

Qui quidem Petrus in ipsam consensit, & in anima ipsius Imperatoris juravit quod idem Imperator eam ducet in uxorem; venturi, qui sunt in proximo, alii Nuncii solempnes in Anglia, videlicet Archiepiscopus Coloniensis, Dux Lotharing. & Dux Lemburg. & alii cum ipsis, qui ipsam sororem nostram ea, qua decet, honestate & solempnitate ad Imperatorem adducent.

Et super hiis vos duximus certificandas, quia scivimus vos inde gavisuras. A. D. 1236. Hen. 3.

Teste meipso apud Westmonasterium 24. die Februarii.

Idem significatum est,

Regi Scotiæ,
L. Dublin. Archiepiscopo,
Lewelino,
Justiciario Hiberniæ.

Littera Archiepiscopo Coloniensi, quod sororem ei commmendaret ad Imperatorem deducendam.

A. D. 1236. An. 20. H. 3. Claus. 19. H. 3. p. 2. m. 7. REX Venerabili Patri in Christo Patri & amico suo specialiter dilecto H. &c. Coloniensi Archiepiscopo, salutem & sinceræ dilectionis affectum.

Paternitati vestræ significamus quod, in præsentia Magnatum de consilio nostro, consensimus quod matrimonium contrahatur inter Dominum Imperatorem, & dilectam sororem nostram Isabellam; ita quod eadem soror nostra, per verba de præsenti, consensit in ipsum Imperatorem per dilectum nobis magistrum Petrum de Vinea, Nuncium ipsius, ac in hoc Procuratorem ipsius Imperatoris.

Et idem Petrus consensum ejusdem sororis nostræ recepit, &, nomine ipsius Imperatoris, per verba de præsenti, in ipsam consensit, & in anima ipsius Imperatoris juravit quod idem Imperator ipsam sororem nostram ducet in uxorem. A. D. 1236.

Scire vos cupientes quod bene veneritis, & quod de adventu vestro plurimum gaudemus; grates Sanctitati vestræ copiosas referentes quod de hiis, quæ personam nostram simul & honorem nostrum respicere videntur, diligenter laborare voluistis; scituri quod Ducatui vestro, unà cum Nunciis nostris, ipsam sororem nostram libentissime commendamus.

Teste, &c.

Ne quis Extraneus de Francia Magnas, vel Potens applicet sine licentia Regis.

A. D. 1236. An. 20. H. 3. Claus. 20. H. 3. m. 16. dors. REX Constabulario suo Dour. salutem.

Audivimus quod Comes Augi, qui est de potestate Regis Franciæ, jam applicuit in balliva tua; quia vero non decet, nec expedit nobis quod talis Magnas, vel alius Potens, qui fuerit de potestate Regis Franciæ, applicet in terra nostra, sine licentiâ nostrâ, vel speciali mandato nostro, tibi præcipimus quod de cætero non permittas quod aliquis, qui fuit de potestate ipsius Regis, applicet in Balliva tua, sine licentia nostra, vel mandato nostro.

Et, si aliquem talem in balliva tua, sine Licentia nostra, de cætero contigerit applicare, scire ei facias, quod statim revertatur.

Teste Rege apud Sanctum Edmundum 12. die Martii. A. D. 1236.

Et Mandatum est E. Cantuariensi Archiepiscopo, quod scire faciat omnibus ballivis portuum suorum, quod non permittant de cætero aliquem Magnatem, qui fuerit de ipsius Regis potestate applicare in balliva sua, sine licentia Regis, vel mandato Regis;

Et, si aliquem talem in balliva sua applicare contigerit, ei scire faciant quod statim revertatur.

Teste ut supra.

A. D. 1236. Hen. 3. A. D. 1238. Hen. 3.

Bulla de Protectio ne Domus Hospitalis specialiter autem de Ottrinton, & de Torunton in via Ecclesiarum.

A. D. 1236. An. 20. H. 3. Ex Autogr.

GRegorius Episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis rectori & fratribus Hospitalis de Alverton. Eboracen. Dioc. salutem & Apostolicam benedictionem. Cùm a nobis petitur quod justum est & honestum, tam vigor æquitatis, quam ordo exigit rationis, ut id per sollicitudinem officii nostri ad debitum perducatur effectum. Ea propter, dilecti in Domino filii, vestris postulationibus grato concurrentes assensu, personas vestras & hospitale, in quo divino estis obsequio mancipati, cum omnibus bonis quæ impræsentiarum rationabiliter possidet, aut in futurum justis modis præstante Domino poterit adipisci, sub beati Petri & nostra protectione suscipimus. Specialiter autem de Ottrinton. & de Torunton in via, ecclesias, cum capellis & aliis pertinentiis eorumdem quas canonicè proponitis vos adeptos; Villam insuper de Helrebec cum molendino & dimidiam carrucam terræ in Romundebi, octo quoque bovatas terræ in Ottrinton, nec non redditus, possessiones & alia bona vestra sicut ea omnia justè ac pacificè possideris, & in litteris exinde confectis dicitur plenius contineri, vobis &, per vos, Hospitali præfato auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ protectionis & confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire; Siquis autem hoc attemptare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

A. D. 1236.

Dat. Viterbii 16 Kal. Aprilis, Pontificat. nostri anno nono.

Sigillo avulso.

De navibus providendis ad opus Isabellæ sororis Domini Regis.

A. D. 1236. An. 20. H. 3. Pat. 19. H. 3. n. 11.

REX omnibus Ballivis suis, Portuum Norffolciæ & Suffolciæ, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Mittimus ad vos dilectum & fidelem nostrum Thomam de Hemingrave, Vicecomitem nostrum Norffolciæ & Suffolciæ, ad faciendum provisiones decem Navium, bonarum & securarum, contra transfretationem dilectæ sororis nostræ Isabellæ, & ad naves ipsas bene muniendas de bonis marinellis, & aliis armamentis necessariis.

Et ideo vobis mandamus quatenus, cum prædictus Vicecomes noster ad vos venerit, pro prædicta provisione facienda, ita vos ei in hac parte exhibeatis in prædicto negotio expediendo, & eidem consulentes siris & auxiliantes, quod nos devotionem vestram & diligentiam in hac parte debeamus specialiter commendare. A. D. 1236.

Teste Rege apud Hetham. 24 die Martii.

Super negotio eodem.

A. D. 1236. An. 20. H. 3. Ibidem.

REX dilecto & fideli suo Thomæ de Emmenegrave, Vicecomiti Norffolciæ & Suffolciæ, salutem. Mandamus vobis quod, salvo eo, quod vobis injunximus, de denariis omnibus quos poteris adquirendis ad opus nostrum, in propria persona vestra accedatis ad Portum de Dunewic, & alios Portus de Balliva vestra, si necesse fuerit: Et decem bonas naves & securas provideri faciatis, contra passagium dilectæ sororis nostræ, quam in Portu de Orewell volumus, dante Domino, transfretare; & naves illas bene muniri faciatis bonis marinellis & armamentis navium necessariis & sufficientibus, A. D. 1236.

A.D. 1236. Hen. 3. cientibus: &, si armamenta navium illarum, quas retinuitis, sufficientia non fuerint, bona & secura capi faciatis in aliis navibus, in quibus talia fuerunt inventa; ita quod prædictæ decem naves promptæ sint & sufficienter eskippatæ, ad portum prædictum de Orewell, die Lunæ in Crastino instantis Paschæ sine impedimento.

Et, ut commodius & liberius negotium illud exequi possitis, mittimus vobis litteras nostras patentes, directas omnibus Ballivis Portuum de Comitatibus Norffolciæ & Suffolciæ, quod ad prædicta exequenda vobis intendant. A.D. 1236. Hen. 3.

Mittimus etiam ad vos dilectum Clericum nostrum Ricardum de Hertford, qui unà vobiscum prædictis negotiis exequendis intendet, vos ——— inde, & de quibusdam aliis provisionibus faciendis, de quibus literas nostras de computo vobis similiter transmittimus, taliter vos intromittatis, quod de negligentia argui non possitis.

Teste Rege ut supra.

Littera Papæ responsoria de processu matrimonii inter Imperatorem & sororem suam.

A.D. 1236. An.20. H. 3. Claus. 19. H.3.p.2.m.6. Domino Papæ salutem, & debitam tanto Domino & Patri reverentiam & honorem.

Quod, ex affectione paternâ, libenter nobis suggeritis ea facienda, quæ nostræ celsitudinis incrementum respicere sentitis, & per ipsos vos liberaliter eadem tempore procuratis opportuno, sanctæ paternitati vestræ copiosas referimus gratiarum actiones.

Ad ea quæ duxit nobis sanctitas vestra consulendum de matrimonio inter karissimum amicum, & fratrem nostrum futurum, Fredericum, Dei gratia, Romanorum Imperatorem semper Augustum, Jerusalem & Siciliæ Regem illustrem, & dilectam sororem nostram Isabellam contrahendo, & complendo;

Vobis significantes quod cum certi simus & securi, quod pro sublimatione nostra, honore etiam, & utilitate Regni nostri, quæ, ex tanti Principis confœderatione, consequi poterimus, inde nos solicitaveritis,

Volentes in eo & aliis, quæ nobis duxeritis consulenda & facienda, tanquam filius Romanæ Ecclesiæ devotissimus, humiliter ac devote, simul & beneplacito vestro nos, sicut decet, committere, matrimonio prædicto ad mandatum vestrum consensimus.

Receptis enim hilariter Nunciis Imperatoris prædicti, & ipsis, tanquam a latere tanti Principis destinatis, sicut decebat, honoratis, in præsentia Magnatum nostrorum, nobis tunc assistentium, prædictam sororem nostram eidem Imperatori concessimus in uxorem; ipsa sorore nostra, de voluntate nostra per verba de præsenti, in ipsum Imperatorem consentiente per virum discretum Petrum de Vinea Nuncium ipsius Imperatoris, specialiter ad hoc destinatum, cum potestate consentiendi in ipsam sororem nostram, nomine sæpedicti Imperatoris. A.D. 1236.

Qui quidem, nomine suo, in ipsam mutuò per verba de præsenti consensit, & in animam ejusdem Imperatoris juravit, quod & ipsam duceret in uxorem, & in facie Ecclesiæ solempniter desponsaret, ac eam honore imperiali tractaret.

Ut igitur de processu memorati negotii plenius sanctitati vestræ constet, & quod a consilio vestro recedere non curamus, sicut nec debemus, quatenus processum est in prædictis vos duximus certificandos, attente rogantes & devote quatenus eundem Imperatorem, pro loco & tempore, movere velitis & inducere, ut, cum eidem in omnibus placere libenter intendamus, nobis, voluntati suæ & honori expositis, debitam servet amicitiam, & commodum Regni nostri procuret, & utilitati constanter intendat, & potissime, datâ oportunitate, ad jurâ nostra recuperanda potenter nobis assistat.

Ita quod, ex affectione fraterna, quam nobis ostenderit, sentiamus in matrimonio prædicto per consilium vestrum, commodo nostro & honori provideri.

Teste Rege apud Westmonasterium 25 die Aprilis.

Ejusmodi

A.D. 1236. Hen. 3. A.D. 1236. Hen. 3.

Ejusmodi Littera Universis Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus.

A.D. 1236. An. 20. H. 3. Claus. 19. H. 3. p. 2. m. 4.

Venerabilibus patribus, & amicis in Christo karissimis, universis, & singulis, Dei gratia, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, Henricus, eadem gratia, Rex Angliæ, &c. salutem.

Universitati vestræ significamus quod, cum Dominus Papa nuper per litteras suas nos moveret, & pro consilio salubri nos significaret, quod dilectam sororem nostram Isabellam dilecto amico nostro Frederico Dei gratia, &c. concederemus in uxorem;

Nos attendentes indubitanter quod, pro sublimatione nostra, honore etiam, & utilitate Regni nostri, quæ ex confœderatione tanti Principis consequi poterimus, inde nos, sui gratia, sollicitaverit, monitis & consiliis Domini Papæ reverenter adquievimus, & matrimonio contrahendo inter prædictum Imperatorem, & prædictam sororem nostram consensimus.

Et in negotio prædicto eatenus processum est, quod prædicta soror nostra, per verba de præsenti, in ipsum Imperatorem consensit per virum discretum Petrum de Vinea, Nuncium ipsius Imperatoris, specialiter ad hoc destinatum cum potestate consentiendi in ipsam sororem nostram, nomine sæpedicti Imperatoris. A.D. 1236.

Qui quidem, nomine suo, in ipsam mutuò, per verba de præsenti, consensit, & in animam ejusdem Imperatoris juravit, quod ipsam duceret in uxorem, & in facie Ecclesiæ solempniter desponsaret, ac eam honore Imperiali, & affectione maritali tractaret.

Cupientes igitur processum memorati negotii ad notitiam vestram pervenire, inde vos duximus certificandos; rogantes attentius quatinus placeat vobis, pro loco & tempore, prædictum Imperatorem movere, sicut expedit inducere, quod, sicut in omnibus eidem placere sumus expositi, debitam nobis servet amicitiam: & ad jura nostra recuperanda, data oportunitate, potenter ac utiliter, sicut tenetur, nobis assistat. Et quod Dominus Papa idem faciat procurare velitis; ita quod, ex matrimonio præsenti, sentiamus honori similiter & commodo nostro provideri.

Teste Rege apud Westmonasterium 25 die Aprilis.

Imperatoris Mandatum Duci Brabantiæ de recipienda Isabella, sorore Regis Henrici, & deducenda ad Imperatorem.

A.D. 1236. An. 20. H. 3. Claus. 19. H. 3. p. 2. m. 4.

Nos Henricus, Dux Brabantiæ, per præsens scriptum notum fieri volumus universis, præsentes litteras inspecturis, quod a Domino nostro Frederico, Dei gratia, invictissimo Romanorum Imperatore semper Augusto, Jerusalem & Siciliæ Rege, per sacras litteras suas, & per Magistrum Petrum de Vinea, magnæ Imperialis Curiæ Judicem, latorem earum, recepimus in mandatis ut ad illustrem Regem Angliæ deberemus personaliter nos conferre;

Pro recipienda Domina Isabella, sorore Regis ejusdem, quam præfatus Magister Petrus de Vinea, tamquam specialis & legitimus Procurator Imperatoris ejusdem, consensu ab ea, & in eam, per verba de præsenti, habito, sacramento etiam corporaliter præstito in anima & nomine ipsius Imperatoris, legitimè desponsavit; necnon & pro eadem Domina ad ipsum Dominum Imperatorem, felicibus auspiciis, deducenda. A.D. 1236.

Recipimus etiam in mandatis a Domino Imperatore præfato, ut, nomine suo, & in ejus anima, juraremus quod ipse prædictam Dominam in facie Ecclesiæ solempniter desponsabit, & coronabit eandem, & quod ipsam Imperiali honore, & affectione maritali tractabit.

Et, si forte, quod absit, contingeret Imperatorem eundem prius in fata concedere, quam prædicta omnia compleantur, quod Domina ipsa in Regnum Angliæ securè & liberè reducetur.

Quod

A. D. 1236. Hen. 3. Quod sacramentum nos præfatus Dux, tàm de Domina desponsanda, & coronanda a Domino Imperatore, quàm de ea per terram nostram ducenda ad eum, &, si sinister casus accideret, reducenda, tactis sacrosanctis Evangeliis, in præsentia præfati Regis Angliæ existentes, præsentibus ibidem venerabilibus patribus E. Cantuar. Archiepiscopo, J. Bathon. R. Dunolm. R. Cicestr. Domini Regis Cancellario, W. Carlesl. Episcopis; R. Comite Cornubiæ fratre prædicti Regis Angliæ, H. de Burgo Comite Kantiæ, & H. Comite Hereford. & multis aliis nobilibus, fecimus; & quod ad prædicta omnia percomplenda nos, pro legali posse nostro, bona fide curabimus laborare. A. D. 1236. Hen. 3.

In cujus rei testimonium idem Rex Angliæ illustris huic scripto sigillum suum apposuit.

Dat. apud Westmonaster. tertio die Maii, anno Regni ipsius Domini Regis Angliæ vicesimo, per manus ipsius.

Ejusmodi Mandatum Archiepiscopo Coloniensi.

A. D. 1236. An. 20. H. 3. Ibidem. NOS Henricus, Dei gratia, Colonens. Archiepiscopus per præscriptum notum fieri volumus universis, præsentes litteras inspecturis, quod a Domino Frederico, *&c. ut in litteris proximo supra.*

In cujus rei testimonium idem Rex Angliæ illustris huic scripto sigillum suum apposuit.

Data *ut supra proximo.* Set memorand. quod interlinearis super scripto *tam de Domina desponsanda*, &c. non inseritur in litteris Archiepiscopi Colon.

Littera Gregorio Papæ, qua Rex Angliæ se eidem Papæ subjicit de solutione pecuniæ cum Isabella, sorore sua, Imperatori datæ.

A. D. 1236. An. 20. H. 3. Claus. 19. H. 3. p. 2. m. 4. SAnctissimo in Christo patri, & Domino karissimo G. Dei gratia, summo Pontifici, Henricus eadem gratia Rex Angliæ salutem, & omnem devotionem.

Juxta sanctitatis vestræ consilium & mandatum, quod nobis, per Magistrum Petrum de Vinea, Domini Frederici, Dei gratia, illustrissimi Romanorum Imperatoris semper Augusti, Jerusalem & Siciliæ Regis, Nuncium, Apostolicis litteris direxistis,

Isabellam, karissimam sororem nostram, consensu, per verba de præsenti, in eam, & ab ea, per prædictum Magistrum Petrum, ejus Procuratorem specialem & legitimum, habito, & sacramento a nobis corporaliter præstito, Domino Imperatori præfato dedimus in uxorem;

Cum triginta millibus Marcarum Argenti, memorato Domino Imperatori, vel ejus Nunciis, statutis locis & terminis, persolvendis; prout hæc & alia in scripto conventionum, inter nos & prædictum Magistrum Petrum de Vinea habitarum, sigillo nostro munito, plenius continentur. A. D. 1236

Cum igitur de solutione pecuniæ prædictæ eidem Domino Imperatori cavere idoneè debeamus, paternitati vestræ volumus esse notum quod nos, ad cautelam Imperatoris ejusdem, subjecimus nos & successores nostros jurisdictioni & sententiæ vestræ, ac sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ; ut vos, & successores vestri, & Romana Ecclesia, si in solutione prædictæ pecuniæ, per singulos terminos, cessaverimus, possitis nos & successores nostros, per censuram Ecclesiasticam liberè cohercere, exceptione fori, vel regiæ dignitatis, a nobis, aut successoribus nostris, Ecclesiastico judicio minime opponenda, aut opposita, non obstante.

Teste Rege apud Westmonasterium tertio die Maii.

A. D. 1236. Hen. 3. A. D. 1236. Hen. 3.

Littera Gregorio Papæ, quod se Imperatori obligaret pro pecunia antedicta.

A. D. 1236. An. 20. H. 3. Ibidem.

SAnctissimo in Christo patri, & Domino carissimo Gregorio, Dei gratia, summo Pontifici, Henricus, eadem gratia, Rex Angliæ salutem & omnem devotionem.

Juxta sanctitatis vestræ consilium & mandatum, quod nobis, per Magistrum Petrum de Vinea, Domini Frederici, Dei gratia, illustrissimi Romanorum Imperatoris semper Augusti, Jerusalem & Siciliæ Regis, Nuncium, Apostolicis litteris direxistis,

Isabellam, karissimam sororem nostram, consensu, per verba de præsenti in eam & ab ea, per prædictum Magistrum, ejus Procuratorem specialem & legitimum, habito, & sacramento a nobis corporaliter prastito, Domino Imperatori præfato dedimus in uxorem;

Cum triginta millibus Marcarum Argenti, memorato Domino Imperatori, vel ejus Nunciis, statutis locis & terminis, persolvendis; prout hæc & alia in scripto conventionum, inter nos, & præfatum Magistrum Petrum de Vinea habitarum, sigillo nostro munito, plenius continentur.

Cùm igitur de solutione pecuniæ supradictæ eidem Imperatori cavere idoneè debeamus, paternitatem vestram affectuose rogamus quatinus, nomine Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ, pro parte nostra, Domino Imperatori prædicto, de solvenda pecunia prædicta, vos obligare velitis juxta formam conventionis præfatæ; ita quod prædictus Dominus Imperator per obligationem vestram & Ecclesiæ, sibi & haredibus suis factam, habeat plene cautum.

Nos enim Romanam Ecclesiam de hac indempnem servare promittimus, &, ad cavendum proinde vobis & Romanæ Ecclesiæ, pro parte nostra latores præsentium destinamus; quibus plenam dedimus potestatem, & speciale mandatum, in infrascriptâ forma se proinde, nomine nostro, vobis & Romanæ Ecclesiæ obligare, videlicet. A. D. 1236.

Quod nomine nostro promittant stipulatione solempni interposita, sub pœna decem millium Marcarum Argenti quod nos & successores nostri, vobis & successoribus vestris, prænominatam pecuniam integre restituere debeamus in Anglia, per terminos, inter nos, & Magistrum Petrum de Vinea constitutos; ut tamen prædicta pœna non in solidum, set pro rata, per singulos terminos, committatur.

Dedimus etiam prædictis Procuratoribus & Nunciis speciale mandatum quod, nomine nostro, & in anima jurent, tactis sacrosanctis Evangeliis, quod nos antedicta omnia & singula compleamus.

Et, ad majorem Romanæ Ecclesiæ cautelam, per prædictos speciales Procuratores & Nuncios nostros, subjicimus nos & successores nostros jurisdictioni & sententiæ vestræ, ac sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ; ut vos, & successores vestri, ac Romana Ecclesia, si in solutione prædictæ pecuniæ, per singulos terminos, cessaverimus, possitis nos, & successores nostros, per censuram Ecclesiasticam libere cohercere; exceptione fori, vel regiæ dignitatis, a nobis, aut successoribus nostris, Ecclesiastico judicio minime opponenda, aut opposita, non obstante.

Nos enim obligationem eorum in forma prædicta, sacramentum, & renunciationem, sic rata & firma habebimus, ac si, quod ipsi promiserint & firmaverint in antedicta forma, præsentialiter per nos promissum existeret & firmatum.

Teste ut supra.

De Conductu Magistri Walteri, Nuncii Domini Imperatoris.

A. D. 1236. An. 20. H. 3. Pat. 20. H. 3. m. 11.

REX omnibus Ballivis & fidelibus suis Angliæ, Walliæ, & Hiberniæ, per quos Magister Gualterus, Nuncius Domini Imperatoris, transitum facturus est, salutem.

Sciatis quod ipsum Magistrum Walterum de Ocra Clericum, & Nuncium karissimi fratris nostri, magnifici Domini Frederici, Romanorum Imperatoris semper Augusti, Jerusalem & Siciliæ Regis illustris, & dilectæ sororis nostræ Isabellæ, Romanorum Imperatricis uxoris suæ, cepimus in salvum & securum conductum, in eundo in Nuncium prædicti A. D. 1236.

dicti

A.D. 1236. Hen. 3. dicti Imperatoris per terram nostram Angliæ, Walliæ & Hiberniæ.

Et ideo vobis mandamus quod ipsum Magistrum Walterum, cum per partes vestras transitum fecerit in eundo, morando, & redeundo, cum honore recipiatis, manuteneatis, protegatis, &, cum ab eo requisiti fueritis, per potestatem nostram salvum ei conductum habere faciatis; ità quod vos meritò commendatos habere debeamus. In cujus, &c. A.D. 1236. Hen. 3.

Teste Rege apud Winton. decimo nono die Maii.

De protectione pro Olavo Rege Manniæ ad partes Norwegiæ profecturo.

A.D. 1236. An. 20. H. 3. Pa. 20. H. 3. m. 7. REX omnibus Ballivis & fidelibus suis, præsentes litteras inspecturis, salutem.

Sciatis nos suscepisse in protectionem & defensionem nostram homines, terras, res, redditus, & omnes possessiones dilecti & fidelis nostri Olavi Regis Manniæ & Insularum, qui, pro negotiis suis, ad partes Norwegiæ profecturus est.

Et ideo vobis mandamus quod homines, terras, res, redditus, & omnes possessiones ipsius Regis Manniæ & Insularum, manuteneatis, protegatis, & defendatis. A.D. 1236.

Nullum ei inde inferentes, &c.

Et, si quid ei inde fuerit forisfactum, &c.

Teste Rege apud Merewell vicesimo quarto die Maii.

Littera Joannæ Comitissæ Flandriæ, ubi mentio fit de Feodo.

A.D. 1236. An. 20. H. 3. Claus. 19. H. 3. p. 2. m. 5. dorso. REX J. Comiti Flandriæ, & Haoniæ, salutem.

Significamus vobis quod, cum Childulfus de Brug. & Baldinus Hostiarius, ad nos in Anglia, ex parte vestra, destinati, ad nos venissent, & nobis exposuissent negotia eis injuncta, benignum eis dedimus auditum, amicitiam vestram scire volentes quod non fuit nobis gratum vel acceptum, nec aliquo modo per nos stetit quod injuriæ, vel dampna aliqua irrogata fuerunt, in terra nostra, Mercatoribus vestris; immo valde fuit nobis molestum, & plurimum fuimus inde moti & perturbati, sicut prædicti Nuncii vestri vobis poterunt plenius ostendere.

Quod igitur ad præsens fieri potuit de dampnis & injuriis prædictis, sicut plenius constat eisdem Nunciis vestris, ad satisfaciendum tàm voluntati vestræ, quàm Mercatoribus vestris concessimus quod, pro quinquaginti & duobus doliis vini, quæ vestri dicunt se amisisse, solvamus centum & quatuor libras sterlingorum; & pro melle & aliis mercandisis centum & septem libras & decem solidos Turon.

Cum autem, occasione Maritagii sororis nostræ, quam dedimus in uxorem Domino Imperatori, sicut audistis, de pecunia & thesauro nostro multum effuderimus, tum in jocalibus, tum in pecunia cum ipsa data eidem Imperatori, ad præsens non potuimus Mercatoribus prædictis satisfacere; set terminum eis posuimus, ad nundinas Sancti Egidii Winton. ad prædictam pecuniam recipiendam; facturi alias, pro loco & tempore, de dampnis & injuriis aliis, siquid fuerit adhuc emendandum; De quo debebitis esse contenti; quia plurimum volumus, & desideramus quod mutua sit inter nos dilectio; & quod Mercatores de terra vestra, & Mercatores de terra nostra utrobique sint securi, & in Anglia potissime ex parte nostra; & quod vestris solatium inpendamus, tanquam parati facere pro vobis quicquid viderimus commodo vestro & honori, simul & nostro expedire. A.D. 1236.

Vos igitur rogamus attentius quatenus, eadem facilitate, restitui faciatis Mercatoribus nostris res & mercandisas suas, in potestate vestra detentas, ita quod inde vobis grates scire debeamus; quia videtur Concilio nostro quod, pro dampnis & injuriis, illatis Mercatoribus vestris tempore guerræ, sicut contigit, nulla fieri debeat eis restitutio.

De feodo vestro vobis significamus quod, variis distracti negotiis in adventu dicto-

A. D. 1236. Hen. 3. dictorum Nunciorum vestrorum, inde plene vos certificare non potuimus; set diem inde præfiximus eis, in quindena Sancti Johannis Baptistæ apud London, & tunc inde consilium habebimus cum fidelibus nostris, qui tunc nobis assistent, & tunc inde faciemus quod gratum vobis esse debebit.

Mittimus vobis Smaragdum quandam, in signum veræ dilectionis, per præfatos Nuncios (qui prudenter & fideliter se gesserunt in exercendis mandatis vestris) quam, si placet, grataneter pro amore nostro recipiatis. A. D. 1236. Hen. 3.

Teste Rege apud Merewell. vicesimo nono die Maii.

Littera Imperatori de attemptatione Lumbardorum, necnon de pecunia ei solvenda.

A. D. 1236. An. 20. H. 3. Claus. 19. H. 3. p. 2. m. 2. Serenissimo Principi, & fratri dilectissimo, Frederico, Dei gratiâ, Romanorum Imperatori, semper Augusto, Jerusalem & Siciliæ Regi, Henricus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. salutem.

Litteras Imperialis Majestatis, super attemptatione Lumbardorum, a serenitate vestra transmissas, cum qua decet reverentia recepimus: quibus intellectis, & habita inde cum Concilio nostro deliberatione, Nuncios nostros, pro negotio memorato, duximus ad Dominum Papam transmittendos; qui quidem per vos, sicut mandaveratis, transitum prius facturi, vobis injunctum, ex parte nostra, negotium explanabunt.

Ante quidem susceptionem litterarum vestrarum, continentium ut quinque millia Marcarum, in quibus vobis tenebamur, de termino Paschæ proximò præterito, & decem millia Marcarum, de termino Sancti Michaelis proximo futuro, vobis pro negotio vestro transmitteremus, rogaveramus excellentiam vestram ut, de prædictis terminis, nobis respectum concederetis usque ad Pascham proximò futuram; annuentes ut, ad terminum illum, vobis redderemus quinque millia Marcarum, & ad Festum Sancti Michaelis sequens quinque millia Marcarum, & ad Pascha sequens residua, & ultima decem millia Marcarum de termino Paschæ præterito. A. D. 1236.

Verumptamen attendentes quod instans negotium vestrum tam arduum, multa deposcat, & magnis indigeat, mittimus vobis ad præsens quinque millia Marcarum de prædicto termino Paschæ præterito; serenitati vestræ pro certo volentes innotescere, quod non tenebamur vobis, ad Festum Sancti Michaelis futurum, nisi in aliis quinque millibus Marcarum.

Et quia vestra satis novit celsitudo quod, sine gravi dispendio, non possemus ita nostrum hauriri thesaurum, quod nimis tenues remaneremus, supplicamus attentius quatinus placeat serenitati vestræ dictos terminos, ad residuum pecuniæ memoratæ vobis reddendum, liberaliter nobis concedere.

Cæterum tamen de quindecim millibus Marcarum, quas jam vobis reddi fecimus de pecunia prædicta, litteras magnificentiæ vestræ nondum recepimus de quietantia summæ prædictæ; litteras Imperiales patentes inde, si placet, nobis transmittere velitis; testificantes liberationem prædictam; præcipientes insuper quod consimiles litteræ, sine quibus grave periculum nobis posset imminere, similiter fiant, & nobis transmittantur de terminis futuris.

Littera Imperatori adhuc de attemptatione Lumbardorum, ut etiam de residua pecunia ei solvenda.

A. D. 1236. An. 20. H. 3. Claus. 19. H. 3. p. 2. m. 1. Serenissimo Principi fratri karissimo Frederico, Dei gratia illustri Romanorum Imperatori, &c. Henricus eadem gratia, &c. salutem, & desiderata gaudere victoria.

Litteras Imperiali excellentiæ, nobis per advocatum de Aquisgrano transmissas, cum qua decuit reverentia lætè recepimus; set, intellectâ per easdem attemptatione Lumbardorum inopinatâ, contra Majestatem celsitudinis vestræ ita irreverenter machinata, eam æquo animo ferre non valuimus, ad vindicandam si sufficeremus libenter nos accingeremus, vestra gravamina non reputantes, A. D. 1236.

A. D. 1236. Hen. 3. tantes, sicut nec debemus, a nostris aliena.

Paratum quidem habentes voluntatem, in quibus possumus, vestris mandatis optemperare, dilectos & fideles nostros B. de Ver familiarem militem nostrum, & Barthum. Pech. Hostiarium Cameræ nostræ, pro parte nostra ad Dominum Papam duximus transmittendos, supplicantes per litteras nostras pro vobis eidem, sicut Cardinalibus amicis nostris de Curia specialibus, licet inde mandatum vestrum non susciperemus; quarum transcripta litterarum præfati Nuncii nostri vobis exhibebunt.

Mittemus siquidem vobis, per eundem advocatum, quinque millia Marcarum, in quibus excellentiæ vestræ tenebamur, de termino Paschæ proximò præterito; & sic, de 30 millibus Marcarum, solvimus vobis quindecim millia; Magnificentiæ vestræ supplicantes attentius, sicut aliàs fecimus, quatenus, de residuis 15 millibus Marcarum, talem nobis respectum concedere velitis, ut quinque millia vobis ad proximum Festi Sancti Michaelis debita, reddantur ad Pascha proximo sequens, & ut ultima residua decem millia Marcarum ad subsequens, Festum Sancti Michaelis. A. D. 1236. Hen. 3.

Et, cum de quinque millibus Marcis, vobis jam solutis, litteras excellentiæ vestræ nondum recepetimus, de pecuniæ prædictæ quietantia placeat vobis eas nobis transmittere; præcipientes insuper ut consimiles nobis fiant terminis futuris, sine quibus non mediocre periculum nobis posset imminere.

Cætera quædam de negotio nostro, Dominum Regem Franciæ tangente, posuimus in ore prædictorum Nunciorum nostrorum vobis explicanda; quibus intellectis consilium, quale decet magnificentiam Imperialem, & unde vobis honor perpetuus accrescat, & nostra potestas augeatur, eidem negotio, si placet, potenter adhibere velitis; placeat Majestati vestræ, per eos Nuncios nostros nobis renuncietis.

Teste Rege apud Bristoll 25 die Junii.

Littera Imperatori excusatoria, quod fratrem suum, pro prædicti Imperatoris mandato, ad præsentiam ejus mittere nequit.

A. D. 1236. An. 20. H. 3. Claus. 19. H. 3. p. 2. m. 2. SErenissimo Principi, & fratri suo karissimo, Frederico, Dei gratiâ, Romanorum Imperatori semper Augusto, Jerusalem & Siciliæ Regi, Henricus, eadem gratia, Rex Angliæ, &c. salutem & fælicibus de hostibus gaudere triumphis.

Licet paratam habeamus voluntatem Celsitudinis vestræ, sicut decet, parere mandatis, magnificentiæ vestræ tamen significamus quod, cum constitutis in præsentia nostra magnatibus regni nostri, tàm personis Ecclesiasticis, quàm aliis, proposuissemus qualiter a vobis mandatum suscepimus ut dilectum fratrem nostrum R. Comitem Pictaviæ & Cornubiæ, quem plurimum videre desideratis, ad sui cumulum honoris, ad præsentiam excellentiæ vestræ mitteremus.

Ipsi, habita inde adinvicem deliberatione, nobis unanimes responderunt quod nullatenus suum adhiberent assensum, ut memoratus frater noster ad A. D. 1236. præsens regnum nostrum exiret; immo quod nec id permitterent, licet vellemus.

Cæterum cum instet terminus treugarum inter nos & Walenses; & in proximo sumus solempne colloquium habituri cum illustri Rege Scotiæ super quibusdam contentionibus, inter regnum nostrum & suum ortis; & demum, Domino permittente, proficisci decreverimus in terram nostram Hiberniæ, in qua nondum fuimus, non possent hæc negotia commode, sine præsentia memorati fratris nostri expediri.

Hinc est quod Celsitudinem vestram duximus exorandam quatenus vobis non displiceat, quod memoratus frater noster, causis prædictis præpeditus, ad vestram non accedit præsentiam; Quoniam, si placet vobis, peractis & expeditis negotiis prædictis, id facere non omittat.

Littera Imperatori; quod Frater suus ad præsentiam ejus cum salvo Conductu accederet.

A. D. 1236. An. 20. H. 3. Claus. 19. H. 3. p. 2. m. 3. dorf.

Serenissimo Principi, & amico, & fratri suo karissimo, Frederico, Dei gratiâ Romanorum Imperatori semper Augusto, Jerusalem. & Siciliæ Regi, Henricus eadem gratia Rex Angliæ, &c. salutem, cum dilectionis sinceræ semper augmento.

Gratum valde reputantes & acceptum quicquid, per transmissos nuper ad præsentiam vestram nuncios nostros, nobis renunciastis, super benigna & liberali eorundem receptione, & honoribus immensis, ob amorem nostrum ipsis impensis, & quod per ipsos tam jocunda verba, & affectuosa, & bona alia nobis significatis; & potissimè quod faciem karissimi fratris nostri, Ricardi Comitis Pictaviæ & Cornubiæ, tantum videre desiderastis, sicut, prædicto Comite nobis referente & aliis, didicimus, Imperialem magnificentiam copiosa prosequimur gratiarum actione.

Serenitatem vestram scire cupientes quod nichil esset nobis ad præsens jocundius, nichil—quàm vestræ celsitudinis frui aspectu, si inde nobis daretur oportunitas; set, sicut non ambiget sinceritas Imperialis, id commode contingere non possit, bonum valde nobis esset, quod per aspectum memorati fratris nostri vestrum adimpleretur desiderium, dummodo de securo transitu ipsius ad vos & reditu, similiter prout toti regno nostro, sicut & nobis expediret, sufficienter provideretur.

Unde Celsitudinem vestram rogamus quatenus si placeat amicitiæ vestræ modis omnibus vestrum in hac parte desiderium adimpleri, talem & tam sufficientem securitatem & conductum salvo transeundi extra regnum vestrum & potestatem morandi & redeundi, prædicto Comiti Fratri nostro dari studeatis, de quo voluntatis beneplacito vestræ contraire nec volumus, nec debemus; set & Magnates de regno nostro, (qui, sine difficultate maxima, nullatenus ipsum ad partes tam longinquas accedere permittent, propter causas varias, quas dilectus Clericus noster Magister Willielmus de Kilkenny, quem ad præsentiam vestram destinamus, vobis exponet) debeant sufficienter esse contenti. A. D. 1236.

Quia vero, inter cætera, nobis nunciastis quod diem colloquii inter vos, & Regem Franciæ habendi capere voluistis, ut inde certiores nos, si placet, efficiatis, specialiter memoratum Clericum nostrum ad vos destinavimus; rogantes attentius quatenus super eodem negotio & quibusdem aliis, quæ tutius ore ipsius, quam scripto duximus commendare serenitati vestræ exponenda, eidem benigne intendere dignemini.

Nosque, auctore Domino, certificati de die colloquii memorati, tales & tam sufficientes instructos viros a latere nostro mittere curabimus ad colloquium prædictum, qui negotia, nos & regnum nostrum tangentia, sufficienter debeant procurare.

Ad hoc sanctitati vestræ devotissime regratiamur, quod præter affectionem maritalem, quam karissimæ sorori nostræ, consorti vestræ liberaliter impendatis, ipsam in magna veneratione & caritate, sicut decet, habetis commendatam.

Gaudentes igitur de gratia, quam in conspectu Majestatis vestræ obtinuit, Celsitudinem vestram imploramus quatenus ita affectione sincera erga ipsam sororem nostram continuare velitis quod, mutua dilectione inter vos semper crescente, & vobis, & nobis ad gloriam cedat & honorem.

Teste.

Littera Regis ad Imperatricem.

A. D. 1236. An. 19. H. 3. Claus. 20. H. 3. p. 2. m. 1.

Rex Imperatrici, &c. salutem, & jocunda prosperitate diu gaudere.

Affectionem sinceram, quam de statûs nostri prosperitate certiorari desideratis, plenius attendentes ex intimo desiderio, quo vestram scire cupimus lætitiam & jocunditatem; serenitati vestræ significamus nos & Reginam, uxorem nostram, benedictus Deus, esse sanos & incolumes. A. D. 1236.

Placeat

A. D. 1236. An. 3. Placeat igitur dilectioni vestræ statum vestrum, utinam prosperum, nobis renuntiare, & inde nos reddere volitis lætiores.

Significantes insuper nobis si quid penes nos vestræ placuerit excellentiæ ad quod nos semper pronos inveniet dilectio vestra. A. D. 1236. An. 3.

Littera Papæ recommendatoria, de Causa Imperatoris contra Lumbardos suscipienda.

A. D. 1236. An. 20. H. 3. Claus. 19. H. 3. p. 2. m. 1. Sanctissimo in Christo Patri G. Dei gratia, summo Pontifici, Henricus, eadem gratia, Rex Angliæ, &c. salutem, & tàm devotam, quàm debitam tanto patri reverentiam.

Cum illustrissimo Romanorum Imperatori, qui dilectam sororem nostram excellentia sublimavit Imperiali, confœderatione specialiori vix possemus astringi, excellentiæ suæ negotia non immerito nostra reputantes, ibi nos non mediocriter læsos sentire debemus, ubi Majestatem Imperialem irreverenter offendi conspicimus.

Hinc est quod causam Imperatoris memorati contra Lumbardos, qui debitum ei obsequium subtrahere, & ab ejus Dominio injustè se nituntur eximere, vobis propensius recommendantes;

Sanctitati vestræ devote supplicamus quatenus, tam irreverentem præsumptionem, temere contra sublimitatem Imperialem attemptatam, a vestrâ non reputantes alienam, partem suam, sicut vestram, in casu prædicto, quantum poteritis cum justitia, honore Dei & Ecclesiæ, fovere, & suæ exhæredationi, sicut tenetur Sedes Apostolica, velitis obviare, maxime cum, si læderetur in tantum celsitudo Imperialis, non leviter se læsam reputare deberet Dignitas Ecclesiæ Romanæ. A. D. 1236.

Taliter igitur, in hac petitione nostrâ nos pro eo, si placet, exaudiatis, ut ipsum pariter & nos Sanctæ Romanæ Ecclesiæ reddatis inde fortius astrictos, & filios devotiores.

Teste Rege apud Bristol 29. die Junii.

Ejusmodi Littera Joanni Columnæ Cardinali Romano.

A. D. 1236. An. 20. H. 3. Claus. 19. H. 3. p. 2. m. 1. Reverendo Patri in Christo & amico suo J. Dei gratia titulo Sancti Praxed. Presbytero Cardinali, Henricus eadem gratia, &c. salutem, & sinceræ dilectionis affectionem.

Fœdus dilectionis, inter Nobilem virum illustrem Romanorum Imperatorem, & nos initum, adeo nos movet, sicut nostis, quod non solum prece & præcepto, verum etiam modis, quibus possumus, ipsius exaltationi tenemur intendere & honori.

Paternitatis igitur vestræ dilectionem rogandam duximus cum affectu, quatenus cum Lumbardi, qui Imperatori subici deberent antedicto, sicut nostis ab ejus Imperio & Dominio subtrahere penitus se nitantur, in hoc, sicut credimus, Ecclesiæ Romanæ lædentes non mediocriter dignitatem, penes Dominum Papam instare ut tam irreverentem præsumptionem, contra sublimitatem Imperialem temere attemptatam, a vobis non reputans alienam, partem suam sicut vestram in casu prædicto, quantum poterit cum justitia, & honore Dei & Ecclesiæ, fovere, & suæ exhæredationi, ut tenetur Sedes Apostolica, velit obviare, ut tam Dominus Imperator, quam nos Domino Papæ, & vobis, necnon & toti Ecclesiæ Romanæ devotiores, si possit fieri, de devotis effici merito debeamus. A. D. 1236.

Teste Rege apud Bristoll. 29. die Junii.

Eodem modo J. Sabin. Episcopo.
C. Titulo Sanctorum Cosm. & Damiani Diacono Cardinali, S. Titulo Sancti Laurentii in Lucina Presbitero Cardinali, R. Sanctæ Mariæ in Cosmidia Diacono Cardinali, Domino Cardinali Sanct. Sabinæ.

De

A. D. 1236. Hen. 3.

Bulla de revocandis Alienationibus, Juramentis non obstantibus.

A. D. 1236. An. 20. H. 3. Ex Autogr. GRegorius Episcopus servus servorum Dei, cariffimo in Christo filio illustri Regi Angliæ, salutem & Apostolicam Benedictionem.

Quanto majori vinculo tibi dilectionis astringimur, tanto amplius de tuo & Regni tui statu solliciti esse debemus, & celsitudini Regiæ diligentius, cum expedit, providere; unde occasiones, quibus Regalis Honor minuitur, & Regnum tuum grave patitur detrimentum, ex officii nostri debito providimus amputandas.

Cum igitur in Coronatione tua juraveris, ut moris est, jura, libertates, & dignitates conservare Regales; ac, quorumdam postmodum circumventus Consilio, & juvenili facilitate seductus, quam plura, quæ ad jus & statum Coronæ spectabant, in præjudicium Regni, & contra Honorem tuum improvide Alienans, te contra id non facturum juramento firmaris (quia Sacramentum peccati vinculum esse non debet, & disrumpendæ sunt obligationes noxiæ, ac solvendi fasciculi deprimentes) nos ad observantiam posterioris juramenti, quod priori repugnar, te decernimus non teneri.

Nam cum tenearis, & in Coronatione, sicut dictum est, præmissa te juraveris servaturum, illicitum profecto extitit jusjurandum, quod postea, de non revocandis hujusmodi alienationibus, præstitisti.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ Constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire.

Siquis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. Perusii——Kal. Julii Pontificatus nostri anno nono.

Sub Plumbeo Sigillo Pendent. a filis Sericis flavi rubeique color.

De Treugis cum Principe de Abberfrau.

A. D. 1236. An. 20. H. 3. Pat. 20. H. 3. m. 7. REX omnibus, ad quos præsentes literæ pervenerint, salutem.

Sciatis quod concessimus, bona fide, & sine malo ingenio, & ratas habemus & gratas treugas, captas apud Theokesbir. die veneris in festo Sancti Benedicti, anno Regni nostri vicesimo, per venerabilem patrem Edmundum Cantuariensem Archiepiscopum, inter nos, & omnes homines, & Imprisios nostros apertos ex una parte; & Lewelinum Principem de Abberfrau, & Dominum de Snaudon, & omnes homines, & Imprisios suos apertos, tàm Walenses, quàm alios ex alia parte, duraturas a festo Sancti Jacobi, anno eodem, usque in unum annum completum.

Ita scilicet quod tàm nos, & nostri, quàm prædictus Lewelinus & sui, simus in eisdem terris & tenementis, hominibus & homagiis, in quibus fuimus prædicto die captionis treugarum istarum.

Salva Morgano de Carleon restitutione sua tàm de terris, quàm de bonis & mobilibus suis, quæ Comes Gulielmus Marescallus occupaverat super eum infra treugas alias, inter nos, & ipsum Lewelinum ultimo captas.

Si quid autem interim fuerit forisfactum, per captionem terrarum, vel castrorum, vel bonorum mobilium, & manifestum sit de captione terrarum, vel castrorum illorum, terræ & castra statim reddantur, non expectatâ aliquâ correctione emendatorum treugæ.

Set de bonis mobilibus, ita captis, per ipsos correctores fiant emendæ; treugis nichilominus durantibus in sua firmitate, in forma prædicta.

Ita quod, hinc inde, nulla Namia capiantur pro aliqua interceptione, facta infra treugas istas, de bonis mobilibus; nec pro aliqua contentione ante captionem hujus treugæ orta; set per ipsos correctores fiant emendæ sicut prædictum est.

Nullus etiam receptet in potestate sua Imprisios alterius hinc inde durantibus treugis.

Nullum etiam castrum novum firmetur in Marchia, vel dirutum reficiatur, durantibus treugis; & terræ sint communes secundum formam treugarum, quæ ultimo captæ fuerunt inter nos, & ipsum Lewelinum.

Jurave-

A. D. 1236. An. 3. Juraverunt autem in animam nostram, ex parte nostrâ, hanc treugam, bona fide & fine malo ingenio fideliter observandam, usque ad prædictum terminum, dilecti & fideles nostri Henricus de Aldichel, Johannes Lestraunge, & Hermitus de Stafford. In cujus, &c. A. D. 1236. Hn. 3.

Teste meipso apud Theok. 11. die Julii anno regni nostri 20.

De Treugis ex parte Lewelini apud Salopiam jurandis.

A. D. 1236. An. 20. H. 3. Pat. 20. H. 3. m. 6. REX suscepit in salvum conductum suum omnes illos qui ex parte Lewelini Principis de Abbefrau & Domini de Snaudon, venturi sunt apud Salop & Wenlac, in occursum Edwardi Cantuariensis Archiepiscopi, ad Treugas, inter Regem, & ipsum Principem nuper captas, apud Theokesbiriam, jurandas & firmandas.

Et mandatum est omnibus Ballivis, &c. quod eis, qui ex parte prædicti Principis illuc venient, sicut prædictum est, in veniendo, morando, & redeundo nullum faciant, aut fieri permittant impedimentum, molestiam, aut gravamen. A. D. 1236.

In cujus, &c.

Duraturum usque in unum mensem à Festo Sancti Kenelmi anno 20.

Teste Rege apud Theokesbir. 12. die Julii.

Notificatio Lewelino Principi de Abberfrau de Dictatoribus Treugæ.

A. D. 1236. An. 20. H. 3. Claus. 20. H. 3. m. 7. d. REX dilecto Fratri & fideli suo Lewelino Principi de Abberfrau, Domino de Snauden salutem.

Sciatis quod constituimus venerabiles Patres R. Hereford, & Landavenf. Episcopos, & dilectos & fideles nostros Walterum de Baskervill, & Willielmum filium Warini in partibus Suthwalliæ: Et dilectos & fideles nostros Hen. de Aldithleg. Fulconem filium Warini, & Hernicum Bagod in partibus Northwalliæ, Dictatores treugæ, nuper captæ inter nos, & vos, à festo Sancti Jacobi Apostoli, anno regni nostri vicesimo, usque in unum annum, ad emendandum interceptiones, quæ fient ex parte nostra contra treugam prædictam; & ad emendandum similiter ea, quæ intercepta sunt contra dilectum & fidelem nostrum Gulielmum Marescallum Comitem Pembr. per vos, & Morganum de Carlyn. & alios inprisios vestros, in alia treuga præcedenti.

Et ideo vos rogamus quod, vice versâ, tales ex parte vestra Dictatores ejusdem treugæ assignetis, qui sciant & possint, cum necesse fuerit, interceptiones factas & faciendas, unà cum prædictis fidelibus nostris, prout justum fuerit, emendare. A. D. 1236.

Non omittentes quin ea facilitate, qua prædicto Morgano fecimus emendari ea, quæ contra ipsum intercepta fuerunt intreuga alia, faciatis emendari prædicto Comiti, & aliis, quæ ab ipso Morgano sunt contra ipsos intercepta; ne debeat, ea occasione, quod nollemus, inter ipsum Comitem, & prædictum Morganum oriri contentio.

Significetis etiam nobis quos ad negotium memoratum exequendum ex parte vestra duxeritis assignare, injungentes vestris quod caveant sibi, pro viribus suis, de interceptione aliqua facienda contra nos, & nostros; & nos idem faciemus de nostris, volentes quod treugam prædictam firmiter observent.

Teste Rege apud Parf. 20. die Julii.

De Episcopo Hereford. pro Dictatore assignato.

A. D. 1236. An. 20. H. 3. Ibidem. REX Venerabili in Christo Patri R. eadem gratia Hereford. Episcopo salutem.

Sciatis quod constituimus vos, & venerabilem Patrem Landaven. Episcopum, & dilectos & fideles nostros, Walterum de Baskervill, & Willielmum filium Warini, Dictatores treugæ, captæ inter nos, & Lewelinum Principem de Abberfrau, Dominum Snaudon, à festo Sancti Ja- A. D. 1236.

A. D. 1236. cobi Apostoli, anno regni nostri 20. in unum annum, ad emendandum in partibus Suthwalliæ interceptiones, quæ fient ex parte nostra contra treugam prædictam; & ad emendandum similiter ea, quæ intercepta sunt, a Lewelino & suis, contra dilectum & fidelem nostrum, Gulielmum Marescallum Comitem Pembr. in alia treuga præcedenti.
Hen. 3.

Et ideo vobis mandamus rogantes quod, quotiens necesse fuerit, propter interceptionem emergentem, in partibus prædictis, contra treugam prædictam, & requisiti fueritis à prædicto, vel Dictatoribus treugæ prædictæ assignatis, ex parte sua, conveniatis ad faciendum de interceptionibus factis quod justum fuerit.

Negotium memoratum ea diligentiâ exequentes, quod exinde debeatis meritò commendari, & à nobis grates reportare speciales; ex quo etiam dictus Lewelinus Dictatores ex parte sua assignaverit, nomina eorum nobis scire faciet.

Teste ut supra.

Eodem modo scribitur singulis Dictatoribus.

Dictatores treugæ captæ inter Regem & Lewelinum,

R. Herefordensis Episc.

—— Landavens. Episc.
Walterus de Baskervill,
Willielmus filius Warini,

In partibus Suthwalliæ.

Henr. de Aldicheleg.
Fulco filius Warini,
Hernicus Bagod,

In partibus Northwalliæ.

Et hoc significatum est Gulielmo Marescallo Comiti Pembr. & mandatum est ei quod treugas prædictas, tam a se, quam a suis firmiter faciat observari, ne ipsas treugas per eum contingat infringi.

Postea mandatum fuit prædictis Episcopis, & prædicto Willielmo quod, quia idem Marescallus habet dictum Walterum suspectum, sine præsentia ipsius Walteri, certis die & loco conveniant ad emendas faciendas ipsi Comiti, de demandis & injuriis, quas sibi dicit irrogari per Lewelinum, & Morganum, de Karlym, & suos; ita quod dictus Walterus alias emendas dampnorum & interceptionum, factarum & faciendarum infra treugas illas, una cum eis & emendet.

De Manerio de Driffeld data per Regem Johannæ Reginæ Scotiæ.

A. D. 1236. An. 20. H. 3. Pat. 20. H. 3. m. 2.

REX dedit, & concessit, & carta sua confirmavit Johannæ, Reginæ Scottorum Manerium de Driffeld, cum pertinentiis, habendum totâ vitâ suâ, cum omnibus libertatibus & liberis consuetudinibus, ad illud Manerium pertinentibus; sicut plenius continetur in Cartâ, quam Dominus Rex ei fieri fecit.

Et mandatum est militibus, liberis hominibus, & aliis Tenentibus de Honore de Driffeld, quod eidem Reginæ, vel certo Nuncio suo, litteras suas Patentes deferenti, in omnibus, quæ ad Manerium prædictum pertinent, nomine ipsius Reginæ intendentes sint & respondentes. A. D. 1236.

Teste Rege apud Eborum 20. die Septembris.

Littera Regi Scotiæ de Captione Ricardi Siward.

A. D. 1236. An. 20. H. 3. Pat. 20. H. 3. m. 2.

REX Alexandro, Regi Scottorum, salutem.

Datum est nobis intelligi vobis fuisse suggestum de dilecto & fideli nostro Ricardo Siward, quod ipse procurasse debuit captionem suam, quando eum capi fecimus; & quod ipse, post deliberationem suam, conventionem nobiscum fecisse debuerat contra fidem suam vobis debitam. A. D. 1236.

Quia verò veritati testimonium est perhibendum, serenitati vestræ præsentibus intimamus quod captionem suam nunquam procuravit, nec quod ipsum, ob aliam causam, capi, vel detineri fecimus, nisi pro securitate nobis facienda

A.D. 1236. Hen. 3. dâ de pace Regni nostri non perturbanda.

Nec, quod, post captionem suam, vel ante, vel aliquo tempore, conventionem aliquam nobiscum fecit contra fidem suam vobis debitam.

Et, ne super hoc, de cætero possit vobis dubitari, has litteras nostras Patentes vobis inde mittimus. A.D. 1237. Hen. 3.

Teste Rege apud Shireburn 24. die Septembris, anno Regni nostri 20.

Pro Olavo Rege Manniæ.

A.D. 1237. An. 21. H. 3. Pa. 21. H. 3. m. 9. OLavus Rex Manniæ habet litteras patentes de protectione, qui profectus est ad partes Norwegiæ de licentia Domini Regis, duraturas quamdiu de partibus prædictis redierit.

Teste Rege apud Keneton. 8. die Aprilis.

Et mandatum est Justiciario Hiberniæ per litteras Clausas, quod ipsum ita manuteneat & defendat, sicut in forma litterarum prædictarum Patentium, et & omnibus Ballivis, & fidelibus Regis directarum continetur. A.D. 1237.

Teste ut supra.

Bulla Gregorii Papæ 9. per quam reprehendit Regem Scotiæ, ex eo quod non servavit Juramentum factum Regi Angliæ de Homagio.

A.D. 1237. An. 21. H. 3. L. A. ... in Camerar. Scaccar. GRegorius Episcopus servus servorum Dei, carissimo in Christo Filio illustri Regi Scotiæ salutem, & Apostolicam benedictionem.

Regalis celsitudo requirit ut quo magis honore præeminet, eo diligentius fervet in suis actibus puritatem.

Intelleximus siquidem, carissimo in Christo Filio nostro Henrico illustri Rege Angliæ intimante, quod, cum homo Ligius sis ipsius, & ei fidelitatis præstiteris juramentum (quo te principaliter astrinxisti quod, in suum & Regni Angliæ detrimentum, nichil penitus attemptares) tu id, unde mirari compellimur, non observas; plura in honoris sui dispendium moliendo.

Quia vero dictum Regem, tanquam specialem Apostolicæ sedis Filium, paterno affectu diligimus, teque, veluti nobis & Ecclesiæ Romanæ devotum sincerâ complectimur caritate (propter quod eo ardentius inter vos esse cupimus unitatis vinculum, quo amplius vos gravaret dissordia & vehementius conturbaret) excellentiam tuam rogandam duximus propensius & hortandam quatinus Regi præfato ea, in quibus teneris eidem, studeas plenius observare; ita quod ex hoc ipsius Regis dilectionem uberius merearis, & nos tibi magis constituas in tuis opportunitatibus favorabiles & benignos. A.D. 1237.

Datum viterbii, 5. Kal. Maii, Pontificatus nostri anno quinto.

Bulla Gregorii Papæ de Matrimonio, contracto cum Filia Comitis Pontivensis, irritando.

A.D. 1237. An. 21. H. 3. Ex Autogr. GRegorius Episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Præposito Beverlacen. Eboracen. Diocesis, Magistris Petro de Columpna Carnoten, & Hugoni Pisan. Canonicis, Parisius commorantibus, salutem & Apostolicam benedictionem.

Exultamus in Domino quòd ejus timorem, qui est initium sapientiæ, carissimus in Christo filius noster Henricus Rex Anglorum illustris habens præ oculis, libenter, sicut intelleximus & gaudemus, declinat ab hiis, quæ famam maculant & salutis pariunt detrimentum. A.D. 1237.

Unde cum dudum nobilem mulierem Johannam, natam nobilis viri Comitis Pontiven. juraverit ducere in uxorem;

cum

D.A.1237. H. 3. cum quâ postmodum, destinatis ad ipsam sollempnibus Nunciis, matrimonium, quantum fuit in ipso, contraxit.

Comperto tandem quod eadem, ex utroque latere, ipsum quarto consanguinitatis gradu contingit, propter quod, cum ipsâ, non poterat sine læsione famæ, ac animæ periculo, matrimonium consummare; mutato, cum sapiente, consilio, carissimam in Christo filiam Alienoram, natam nobilis viri Comitis Provinciæ, sibi matrimonialiter copulavit.

Nos igitur, ad supplicationem ipsius, famæ suæ, in hac parte, paterna sollicitudine providere volentes, cum jurisjurandi religio vinculum iniquitatis esse non debeat, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatinus, si vobis constiterit de præmissis, auctoritate nostra nuntietis primum matrimonium esse nullum, & præfatum Regem juramento hujusmodi non teneri; constitutione de duabus dietis, in generali consilio edita, non obstante. A.D.1238. H. 3.

Quod, si non omnes hiis exequendis potueritis interesse, duo vestrum ea nichilominus exequantur.

Dat. Viterbii quinto Kal. Maii, Pontificatûs nostri anno decimo.

Plumbeo sigillo pendente a filo canabeo.

Bulla Archiepiscopo Cantuariensi, de prædicto Matrimonio irritando.

A.D.1237. An.21.H.3. Ex Autogr. Gregorius Episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri Archiepiscopo Cantuariensi salutem & Apostolicam benedictionem.

Exultamus in Domino quòd ejus timorem, qui est initium sapientiæ, carissimus in Christo filius noster Henricus Rex Anglorum illustris habens præ oculis, libenter, sicut intelleximus & gaudemus, declinat ab hiis, quæ famam maculant & salutis pariunt detrimentum.

Unde cum dudum nobilem mulierem Johannam, natam nobilis viri Comitis Pontivensis juraverit ducere in uxorem; cum quâ postmodum, destinatis ad ipsam sollempnibus Nunciis, matrimonium, quantum fuit in ipso, contraxit.

Comperto tandem quod eadem, ex utroque latere, ipsum quarto consanguinitatis gradu contingit, propter quod cum ipsa non poterat, sine læsione famæ ac animæ periculo, matrimonium consummare, mutato cum sapiente consilio, carissimam in Christo filiam Alienoram, natam nobilis viri Comitis Provinciæ, sibi matrimonialiter copulavit. A.D.1236.

Nos igitur, ad supplicationem ipsius, famæ suæ in hac parte paternâ sollicitudine providere volentes, cum jurisjurandi religio vinculum iniquitatis esse non debeat, fraternitati tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatinus, si tibi constiterit de præmissis, auctoritate nostrâ primum nunties matrimonium esse nullum, & præfatum Regem juramento hujusmodi non teneri; constitutione de duabus dietis, in generali concilio editâ, non obstante.

Dat. Interamn. tertio Kal. Junii, Pontificatûs nostri anno decimo.

Sub filo canabi.

De Conductu pro David filio Lewelini.

A.D.1237. An.21.H.3. Pat.21.H.3. m. 7. Rex omnibus, &c. salutem.

Sciatis quod manucepimus erga venerabilem patrem nostrum Edmundum Cantuariensem Archiepiscopum pro David, nepote nostro, filio Lewelini Principis de Aberfrau & Domini de Snaudon, & omnibus aliis, quos apud Wigorniam in occursum nobis secum adducet: videlicet, quod eundem David, & suos, tàm in personis, quàm rebus in omnibus, conservabimus indempnes.

Et, si eis per nos, vel nostros, in conductu, quem idem venerabilis pater noster Archiepiscopus fecit eis de mandato nostro, in veniendo, vel redeundo, vel stando in Anglia, dampnum aliquod, transgressio aut interceptio aliqua facta fuerit, nos illud ei emendari faciemus ad plenum; & prædictum Archiepiscopum in isto conductu conservabimus omnino indempnem. A.D.1236.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Westm. tertio die Junii.

De

A. D. 1237. Hn. 3. A. D. 1237. Hn. 3.

De prorogatione Treugarum cum Principe de Abberfrau.

A. D. 1237. An. 21. H. 3. Pat. 21. H. 3. n. 11.

REX omnibus præsentes litteras inspecturis, salutem.

Noverit universitas vestra nos prorogationem treugarum inter nos, & imprisios apertos, & homines nostros ex unâ parte; & fidelem nostrum Lewelinum Principem de Aberfraw & Dominum de Snawdon. & imprisios apertos, & homines suos, tàm Walenses, quàm alios, ex aliâ parte captatum, anno Regni nostri vicesimo, duraturam a Festo Sancti Jacobi Apostoli, ejusdem anni, usque ad annum completum, ratam & gratam habere, secundum formam prædictarum treugarum ultimo captarum; salvis omnibus conventionibus & articulis in illa forma contentis.

Ad cujus prorogationis treugarum confirmationem tactis sacrosanctis Evangeliis, fecimus dilectos & fideles nostros Willielmum de Ferariis, Amauricium de Sancto Amaudo Senescallum nostrum, Hugonem de Vivion, Ricardum de Grey, & Hubertum Hose, & alios fide dignos, jurare in animam nostram, quod eandem treugarum prorogationem, cum omnibus conventionibus & articulis prædictis, fideliter & sine malo ingenio, pro nobis, & nostris fidelibus, & imprisiis, observari faciemus, a fine treugarum prædictarum ultimo captarum, usque in annum completum, videlicet a Festo beati Jacobi Apostoli proximo venturo, usque unum annum completum. A. D. 1237.

Ita tamen quod, propter istarum treugarum prorogationem, nichilominus super transgressionibus & interceptionibus infra dictas treugas, hinc inde perpetratis, vel de cætero perpetrandis, fiant emendæ secundum formam alias in treugis prædictis provisam.

In cujus rei testimonium hiis litteris sigillum nostrum apponi fecimus.

Teste Rege apud Westm. decimo quarto die Junii.

De pace inter Barones de quinque Portubus, & homines de Baion.

A. D. 1237. An. 21. H. 3. Pat. 21. H. 3. n. 8.

REX Baronibus de quinque Portubus salutem.

Volentes quod firma sit pax & concordia stabilis inter vos, & dilectos & fideles nostros Cives nostros Baion, vobis mandamus, firmiter injungentes, quatinus siqua fuerit inter vos & eos orta contentio de cætero sopiatur.

Ita quidem quod ad concordiam & pacem inter vos, & ipsos faciendam laboretis; ne, occasione alicujus discordiæ, quæ inter vos, & ipsos habeatur, simus in aliquo perdentes de servitio ipsorum Civium nostrorum, quod specialiter habemus commendatum. A. D. 1237.

Teste meipso apud Wudestok. 26 die Junii.

De ultima solutione pecuniæ, Imperatori debitæ pro Maritagio Isabellæ.

A. D. 1237. An. 21. H. 3. Pat. 21. H. 3. n. 9.

REX fratri Hugoni de Stocton salutem.

Mandamus vobis quod, ad mandatum dilecti & fidelis nostri, Hugonis de Pateshull, Thesaurarii, liberetis dilectis nobis fratri Egidio Bertrand. & Nunciis Domini Imperatoris decem millia Marcarum, quæ habetis in custodia vestra apud Novum Templum London;

Ad opus ejusdem Imperatoris, ad perficiendam ei ultimam, & plenam pacationem triginta millium Marcarum, in quibus ei tenebamur pro maritagio dilectæ sororis nostræ, Romanorum Imperatricis. A. D. 1237.

In cujus rei, &c.

Teste Rege apud Wudestok 28 die Junii.

A. D. 1237. Hen. 3.

Fredericus Imperator scribit se filium suum (Regis Angliæ, ex Isabella sorore, nepotem) in Memoriam Henrici quondam Angliæ Regis, nominasse Henricum: Et eundem constituisse custodem Regni Siciliæ: Et dat causam baptismatis ejus non citius solemnizati.

A. D. 1237. An. 21. H. 3.

DUM perfectæ dilectionis zelum, cujus indissolubili nodo quondam Isabellam Consortem nostram charissimam, vestræ affinitatis identitas lateri nostro conjunxerat, in tenacis memoriæ libro perlegimus: Dum amicitiæ puræ constantiam, quam ad vos & vestros amicabiliter gerimus, sollicita meditatione pensamus: Ad H. dilectum filium nostrum, nepotem vestrum (cujus nomine Regem Henricum avum vestrum, meditatione gloriosæ memoriæ laudabiliter excitamus) quem tanquam durabile inter nos pignus amoris, fœcunda nobis naturæ provisio contulit, favoris nostri gratiam libenter extendimus, & gratiæ nostræ favorem libentius propagamus.

Ecce itaque pro arduis excellentiæ nostræ negotiis, ad repetendas partes Italicas, tam magnificè, quàm potenter accincti, præfatum Henricum, sacro fonte baptismatis tripudiali solennitate renatum, in Regno Siciliæ loco nostri, ac velut vultus & potentiæ nostræ speculum, relictis sibi consiliariis, de quorum consilio toti Regno disponat, provida nuper deliberatione præhabita, providimus dimmittendum: Facto in solenni curia generali mandato universis Regni fidelibus, ut eidem, quem inter eos velut imaginarium personæ nostræ relinquimus, tamquam personæ nostræ reverenter obediant, & intendant.

De cujus tam longa dilatione baptismatis, latere vos nolumus, quod, ad preces quorundam amicorum nostrorum de Papali Curia, quas obaudire nescimus, & ipsorum concilio fuerat hucusque dilatum, ut in reformatione pacis inter nos, & Romanam Ecclesiam, in cujus expectatione diutina nostra sunt & multorum jam vota frustata, eo manifestius signa perpetui & constantis amoris ostenderet, quo traderetur solennius summo Pontifici baptizandus.

Hæc nos profecto vestræ serenitati describimus, ut, quantum vobis magnificentia nostra placere desideret, vestra serenitas a parte conjiciat; & qualiter inter alios affines nostros, personam vestram tenerius diligimus argumentis evidentibus apprehendat.

De annuo censu Papæ solvendo.

A. D. 1237. An. 21. H. 3. Ex Autogr.

GRegorius Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio Regi Anglorum illustri salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum in mille Marcis Sterlingorum Ecclesiæ Romanæ, pro anno proximo præterito, census nomine tenearis;

Excellentiam tuam rogamus & hortamur attentè, quatinus censum ipsum dilecto filio fratri Thomæ, Cubiculario nostro, solitâ facilitate, nomine nostro persolvas; ita quod gratiam acquiras ex debito, & commendari mereatur Celsitudo Regia ex affectu.

Dat. Reat. 7. Julii, Pontif. nostri anno decimo.

Plumbeo sigillo pendente a filio canabeo.

Omnium querelarum inter Angliæ & Scotiæ Reges finalis concordia coram Ottone Cardinali Legato apud Eboracum.

A. D. 1237. An. 21. H. 3. Pat. 21. H. 3. n. 2 d.

SCiant præsentes & futuri quod ita convenit, in præsentia venerabilis patris Domini O. Titulo Sancti Nicholai in carcere Tulliano Diaconi Cardinalis, & tunc Apostolicæ sedis Legati, apud Eboracum, inter Dominum Henricum Regem Angliæ, & Dominum Alexandrum Regem Scotiæ, super omnibus

A.D. 1237 nibus querelis, quas idem Rex Scotiæ moverat, vel movere poterat contra dictum Regem Angliæ, usque ad diem Veneris, proximam ante Festum Sancti Michaelis, anno gratiæ millesimo ducentesimo tricesimo septimo, scilicet.

Hen. 3.

Super Comitatibus Northumberlandiæ, Cumberlandiæ, Westmerlandiæ, quos idem Rex Scotiæ petiit sicut hæreditatem suam a dicto Rege Angliæ.

Et præterea de quindecim millibus Marcarum Argenti, quas illustris Rex Johannes, pater prædicti Henrici Regis Angliæ, receperat a Domino Willielmo, quondam Rege Scotiæ, patre prædicti Alexandri Regis Scotiæ, pro quibusdam conventionibus, inter dictos Reges initis, quæ a dicto Rege Johanne non fuerant observatæ, ut idem Alexander Rex Scotiæ dicebat.

Et de conventionibus factis inter dictum Henricum Regem, & dictum Alexandrum Regem Scotiæ, super matrimonio contrahendo inter eundem Henricum Regem Angliæ, & Marjoriam sororem dicti Alexandri Regis Scotiæ, quod ex parte dicti Regis Angliæ non fuit observatum, sicut idem Rex Scotiæ dicebat.

Et de omnibus aliis querelis quas dictus Alexander, Rex Scotiæ movit, vel movere potuit, pro se, vel pro antecessoribus suis, contra dictum Regem Angliæ, usque ad terminum prædictum, videlicet;

Quod dictus Alexander Rex Scotiæ remisit & quietos clamavit, pro se, & hæredibus suis, dicto Henrico, Regi Angliæ, & hæredibus suis imperpetuum dictos Comitatus Northumberlandiæ, Cumberlandiæ, & Westmerlandiæ: Et totam prædictam pecuniam: Et omnes conventiones, factas inter prædictum Johannem Regem Angliæ, & prædictum Willielmum, Regem Scotiæ, super conjugiis faciendis inter prædictum Henricum Regem Angliæ, vel Ricardum fratrem suum, & Margaretam, vel Isabellam sorores prædicti Alexandri Regis Scotiæ: Et similiter conventiones factas inter dictum Henricum Regem Angliæ, & dictum Alexandrum Regem Scotiæ, super matrimonio contrahendo inter ipsum Henricum Regem Angliæ, & Marjoriam sororem dicti Alexandri Regis Scotiæ.

Pro hac autem remissione & quieta clamantia, prædictus Henricus Rex Angliæ dedit, & concessit dicto Alexandro Regi Scotiæ ducentas libratas terræ infra dictos Comitatus Northumberlandiæ & Cumberlandiæ; si prædictæ ducentæ libratæ terræ in ipsis Comitatibus extra Villas, ubi Castra sita sunt, possint inveniri; &, si quid inde defuerit, perficietur in locis competentibus & propinquioribus dictis Comitatibus Northumberlandiæ & Cumberlandiæ: A.D. 1237. Hen. 3.

HABENDAS, tenendas, & in Dominico retinendas eidem Alexandro Regi Scotiæ, & hæredibus suis Regibus Scotiæ, de dicto Henrico Rege Angliæ, & hæredibus suis:

REDDENDO inde annuatim unum Austurcum Sorum ipsi Regi Angliæ & hæredibus suis apud Karleol. per manus Constabularii Castri Karleol. quicunque fuerit, in Festo Assumptionis beatæ Mariæ, pro omnibus servitiis, & consuetudinibus, & aliis demandis, quæ pro eisdem terris exigi possint;

Ita libere quod prædicti Rex Scotiæ & hæredes sui habeant & teneant dictas terras & homines dictarum terrarum cum omnibus libertatibus, & liberis consuetudinibus, & quietantiis suis, in bosco & plano, in pratis & pasturis, in aquis & molendinis, in viis & semitis, in stagnis & vivariis, in mariscis & piscariis, cum Sok & Sak, Tholl & Theam. Infangenethef, Utfangenethef, Hamsokne, Grithbrech, Blodwit, Fyghtwyt, Ferdwit, Hengwyt, Leyrwyt, Flemenesfrith, murdro & latrocinio, Forstall. infra tempus & extra tempus, & in omnibus locis.

Et quod ipse Rex Scotiæ, & hæredes sui, & omnes homines sui, de prædictis terris sint liberi, & quieti ab omni Scotto, Ghyeldo, & omnibus auxiliis Vicecomitum, & omnium ministrorum suorum, & de Hydag, Carucag, Danegeld, Horne-geld, Exercitibus, Wapentakiis, Scutagiis, Tallagiis, Lestagiis, Stallagiis, Shyris, Hundredis, Wardis, Wardpenny, Averpeny, Hundredespeny, Burghalpeny, Tethingpeny, & de operibus Castellorum, Pontium, Parcorum Clausuris, & omni Kareio, Summagio, Navigio, & de domuum Regalium ædificatione, & omnimoda operatione.

Et quod prædicti Rex Scotiæ, & hæredes sui, habeant omnia animalia, quæ dicuntur Wayf, inventa in prædictis terris, nisi aliquis ea secutus fuerit, qui possit & velit probare quod sua sint.

Concessum est a dicto Rege Angliæ quod omnia placita quæ in dictis terris, de cætero emergent, & quæ coram Justiciariis in Banco, vel coram ipso Rege Angliæ, in itinere suo, teneri consueverunt, de cætero placitentur in curia ipsius Regis Scotiæ, & hæredum suorum, Infra prædictas terras, & ibi terminentur per Ballivos ipsorum Regis Scotiæ, & hæredum suorum per returnum brevis ipsius Regis Angliæ, & hæredum suorum,

A. D. 1237. Hen. 3. suorum, quod Vicecomites ipsorum eisdem Ballivis habere facient, si placita illa ibi, per legem Angliæ, teneri & terminari possint.

Et placita, quæ ibi coram prædictis Ballivis, per legem terræ terminari non poterunt, coram Justiciariis Domini Regis Angliæ & hæredum suorum itinerantibus, ad primas assisas infra Comitatus, in quibus terræ illæ fuerint, teneantur & terminentur in primo adventu ipsorum Justiciariorum, priusquam aliqua alia placita teneantur, secundum quod justum fuerit; præsente Senescallo Regis Scotiæ, & assidente tanquam Justiciario ad illa placita tenenda; ita quod Ballivi, vel homines ipsius Regis Scotiæ, de prædictis terris, pro nulla summonitione, vel aliquo placito exeant Comitatus in quibus prædictæ terræ fuerint.

Siqua vero terra assignata fuerit dicto Regi Scotiæ, de prædictis ducentis libratis terræ, infra metas Forestæ, nullus Forestarius Regis Angliæ intrabit eandem terram ipsius Regis Scotiæ ad manducandum, vel hospitandum, vel aliquid aliud exigendum, nisi tantum pro attachiamentis faciendis de placitis, ad Forestam spectantibus; & hoc per visum Ballivi ipsius Regis Scotiæ, si requisitus interesse voluerit.

Placita vero coronæ, cum in prædictis terris emerserint, attachientur per Ballivum & Coronatores Regis Angliæ, præsente Ballivo Regis Scotiæ, si requisitus venire voluerit; & placitentur & terminentur eadem placita coram Justiciariis itinerantibus & prædicto Senescallo ad primam assisam, sicut prædictum est.

De aliis placitis, ubi si aliquis hominum suorum de prædictis terris convictus fuerit de felonia, post judicium factum fiat justitia per Ballivos & homines ipsorum Regis Scotiæ & hæredum suorum; ita tamen quod non licebit dictis Regi Scotiæ vel hæredibus suis remittere alicui judicato pœnam ei debitam secundum legem terræ: Nec hæredibus dampnatorum terram, per feloniam perditam, reddere, nec etiam amerciamenta remittere hiis, qui amerciati fuerint pro quocumque forisfacto.

Omnia etiam amerciamenta, & escaetæ, & proventus de prædictis terris, tàm de anno & die dicti Regis Angliæ & hæredum suorum, tàm de terris per feloniam forisfactis, quàm de omnibus aliis exitibus, tàm de placitis Forestæ, quàm de omnibus aliis placitis, hominum prædictarum terrarum contingentibus, remaneant ipsis Regi Scotiæ & hæredibus suis imperpetuum; &, si forte contingat aliquo tempore ipsos Regem Scotiæ vel hæredes suos implacitari de prædictis terris, vel de aliqua parte earumdem, dictus Rex Angliæ, & hæredes sui, easdem terras, sicut illas ei dedit, ipsis Regi Scotiæ & hæredibus suis warantizabit & defendet inperpetuum.

Ita quod, propter illud placitum, non oportebit ipsos Regem Scotiæ & hæredes suos ad Curiam Regis Angliæ accedere, ut inde alicui respondeant.

Et dictus Rex Scotiæ fecit dicto Henrico Regi Angliæ homagium suum de prædictis terris, & fidelitatem ei juravit.

Scripta vero, vel instrumenta super prædictis maritagiis, & conventionibus a prædicto Rege Johanne quondam Rege Angliæ, sive a prædicto Henrico Rege Angliæ, & a prædicto W. quondam Rege Scotiæ vel a prædicto Alexandro Rege Scotiæ confecta, debent hinc inde restitui; eo salvo quod, si in prædictis ipsis scriptis, vel instrumentis aliqua capitula, negotium præsens non tangentia, inveniantur, quæ alterutrius Regum utilitatem contineant, debent prædicta capitula per utriusque Regum litteras innovari: Similiter autem si quæ Cartæ super prædictis Comitatibus poterunt inveniri, Regi Angliæ restituentur.

Et si forte, in posterum, aliqua instrumenta inveniantur de prædictis Comitatibus & conventionibus, quæ non fuerint restituta, viribus careant, & pro nullis habeantur.

Hanc autem conventionem, fideliter tenendam inperpetuum, prædictus Rex Angliæ fecit in animam suam jurare W. Comitem Warennæ: Et dictus Rex Scotiæ similiter in animam suam fecit jurare Walterum Cumyn, Comitem de Meneteth.

Et præterea idem Rex Scotiæ fecit Comitem Malcolm. Comitem de Meneteth, Walterum filium Anani, Walterum Clifard, Bern. Fraser, Henricum de Baillol, Gilbertum Marescallum Comitem Penbr. H. Comitem Hereford. David Cumyn, David Marescallum, Thomam filium Ranulfi, Willielmum de Port. Johannem de Baillol, & Henricum de Hasting, jurare de pace ista tenenda in forma litterarum patentium, quas ipsi Regi Angliæ inde fecerunt.

Præterea idem Rex Scotiæ, & Barones prædicti jurati posuerunt se jurisdictioni Domini Papæ, sub hac forma, quod, si dictus Rex Scotiæ, vel dicti Barones sui, aliquo tempore contra prædictum juramentum suum venirent, debent super hoc a Domino Papa Canonice coerceri: Propter quod etiam debent ipse Rex Scotiæ & Barones prædicti

A. D. 1237. Hen. 3. dicti Domino Papæ litteratorie significare, ut hanc jurisdictionem alicui suffraganeorum Cantuariensis Archiepiscopi de consensu partium committat.

Ad majorem etiam hujus pacis securitatem facta est hæc carta inter dictos Reges, in modum Cirographi; ita quod uterque illorum alterius parti Sigillum suum apposuit. A. D. 1237. Hen. 3.

Hiis Testibus Venerabilibus Patribus,

W. Eborum Archiepiscopo,
R. Cycestrensi Domini Regis Angliæ Cancellario,
W. Carleolensi,
W. Wigorniensi, &
W. de Glasgu Concellario præfati Regis Scotiæ Episcopis,
W. Electo Valent:
R. Comite Pictaviæ & Cornubiæ,
W. Comite Warennæ,
J. Comite Lincolniæ Constabulario Cestriæ,
W. Comite Albemarliæ,
R. Comite Wintoniæ,
S. de Monteforti,
G. Marescallo Comite Pembr.
Comite Patricio,
Comite de Strathern,
Comite de Linenath,
Comite de Angus,
Comite de Mar,
Comite de Atthol,
Comite de Ros,
Willielmo Lungespey,
Rodulpho de Thoeny,
W. de Ros,
R. de Ros,
W. de Ferrariis,
R. Bertram,
H. Painel,
G. de Umfromvill,
Amauricio de Sancto Amando,
P. de Malo Lacu,
Magistro Petro de Burdegal. &
Magistro Att Clericis Domini Legati,
Johanne filio Golfridi,
Hugone de Vivon,
Stephano de Sedgrave,
W. de Lanc.
W. de Say,
Ricardo de Groy,
Thoma de Furnivall,
Johanne de Lexinton,
Johanne de Plesseto,
Bartho. Peche,
Willielmo Gernemue,
Ricardo filio Hugonis, & aliis.

Littera Papæ notificatoria per Regem Scotiæ de Concordia prædicta.

A. D. 1237. An. 21. H. 3. SAnctissimo in Christo Patri, Innocentio Dei gratia summo Pontifici, Alexander eadem gratia Rex Scotiæ, Comes Patricius Comes de Stratherne, &c. salutem, & debitam cum omni honori reverentiam.

Sanctitati vestræ significamus, nos Sacramentum corporaliter præstitisse, coram Venerabili Patre Ottone, Tituli Sancti Nicholai in carcere Tulliano, Diacono Cardinali, in Anglia, Scotia, & Hibernia tunc Apostolicæ Sedis Legato, ac Chartam nostram confecisse, quæ ita incipit: *SCIANT* præsentes & futuri, quod ita convenit in præsentia Domini Ottonis Sancti Nicholai, &c. Quæ Charta penes Dominum Regem Angliæ & nos remanet Chyrographata.

Item aliam: Quæ sic incipit: *AD OMNIUM* vestrum notitiam volumus pervenire.

Cum, sicut ex formâ præcedentium nostrarum pateat obligationum, subjecimus nos Jurisdictioni vestræ, ut nos & Hæredes nostros per censuram Ecclesiasticam possitis coercere, si aliquo tempore contra memoratam pacem venerimus: A. D. 1237.

Et si nonnunquam contingat, quod quidam nostrum, omnes, vel unus, contravenire temere præsumerent, vel præsumere nituntur, & ex hoc, tàm animabus nostris, quàm hæredum nostrorum grave posset generare periculum, & corporibus nostris & rebus non minimum immineret detrimentum:

Sanctæ Paternitati vestræ supplicamus, quatenus alicui Suffraganeorum Archiepiscopi Cantuariensis detis in mandatis, ut nos, Hæredesque nostros ad præfatæ pacis observationem compellat, prout in instrumentis inde confectis plenius continetur.

Alias super eadem pace; quod Canonicum fuerit, authoritate vestra statuat, contradictores, &c.

Et ad istius petitionis nostræ consummationem, præsenti scripto sigilla nostra apposuimus.

A. D. 1227. Hen. 3. D. A. 1227. Hen. 3.

De Alianora filia Galfridi, Angliæ & Britanniæ Herede.

A. D. 1227. An. 22. H. 3. Pat. 22. H. 3. m. 11.

REX omnibus, ad quos præsentes litteræ pervenerint salutem. Sciatis quod dilectus & fidelis noster Willielmus Talbot reddidit nobis apud Wudestock, die Martis proximo post Festum Omnium Sanctorum, Anno Regni nostri 22. Castrum nostrum Glouceстriæ & Alianoram Consanguineam nostram sanam & incolumen. A. D. 1227.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Wudestock 3. die Novembris anno eodem.

Bulla pro Theodino filio Odonis Brankaleonis.

A. D. 1237. An. 22. H. 3. Ex Autogr.

GRegorius Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio illustri Regi Angliæ salutem & apostolicam benedictionem.

Dilectus filius Theodinus clericus, natus nobilis viri Oddonis Branchaleonis, Rector Ecclesiæ Sanctæ Margaretæ de Suthelmeham, proposuit coram nobis quod, Johannes Leministræ clericus Londonien. Dioc. in eandem Ecclesiam, quam aliquandiu pacificè possederat & quietè, citra conscientiam tuam, ut creditur, per Senescallos tuos se procuravit intrudi; eamque occupatam detinet in ejus præjudicium & gravamen. A. D. 1237.

Quocirca regalem excellentiam rogamus, & monemus attente, quatinus ob reverentiam apostolicæ sedis & nostram, eundem Rectorem ad Ecclesiam restitui faciens supradictam, nec tu ipsum super eâ molestes, nec patiaris ab aliis, quantum in te fuerit, indebite molestari; ita quod idem jus suum se gaudeat assecutum, & nos serenitatem Regiam possimus meritò commendare.

Dat. Lateran. 3. Id. Decembris Pontificatus nostri anno undecimo.

Sigillo plumbeo penden. a Filo canabeo.

Bulla de alienatis resumendis, Juramentis & Instrumentis non obstantibus.

A. D. 1238. An. 22. H. 3. Ex Autogr. in Turre Lond.

GRegorius Episcopus servus servorum Dei, charissimo in Christo filio illustri Regi Angliæ, salutem & Apostolicam Benedictionem.

Gravi sumus turbatione commoti quod, sicut audivimus, quorundam minus discreto ductus consilio, Libertates, possessiones, Dignitates, & alia quamplura, quæ ad jus & statum Coronæ spectabant, in grave præjudicium Ecclesiæ Romanæ, ad quam Regnum Angliæ pertinere dignoscitur, & enormem læsionem ejusdem Regni, in plures prælatos, Ecclesias, & alios Magnates Angliæ, liberalitate improvida dispersisti; & de non veniendo contra alienationem hujusmodi te Juramentis, nec non instrumentis publicis obligasti. A. D. 1238.

Attendentes igitur quod, ex alienatione prædictâ, Sedes Apostolica, cui præjudicare minime potuisti, non modicum læditur, & Regnum ipsum vix subsistere poterit, cujus honor particularibus diminutionibus enervatur, serenitati tuæ præsentium authoritate mandamus quatenus Juramentis & instrumentis prædictis nequaquam obstantibus, alienata prædicta revocare procures.

Dat. Lateran. decimo Calendas Martii, Pontificatus nostri anno undecimo.

Pro Regina Scotiæ de Testamento condendo.

A.D. 1238. An. 22. H. 3. Pat. 22. H. 3. m. 9.

REX omnibus, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Sciatis quod concessimus dilectæ sorori nostræ Johannæ illustri Reginæ Scotiæ, si de ea humanitus contingat, ad Testamentum suum faciendum, maneria & omnes exitus Maneriorum de Staunton, & de Driffeld, quæ eidem Reginæ commisimus, tàm in redditibus, quàm aliis, a festo Sancti Michaelis, anno Regni nostri 22. usque in duos annos completos. A.D. 1238.

Teste Rege apud Westmonasterium 21. die Februarii.

De Treugis Walliæ.

A.D. 1238. An. 22. H. 3. Claus. 22. H. 3. m. 16. d.

REX, Willielmo de Stutevill salutem.

Quia jam instat terminus treugarum, inter nos, & Lewelinum Principem de Aberfrau captarum, in instanti festo Sancti Jacobi; & ex relatu quorumdam accepimus, idem Princeps David filium suum homagium Magnatum de Northwallia & de Powys capere fecit, in grave præjudicium nostrum, nec certi sumus de voluntate, vel proposito ipsius Principis:

Vobis mandamus quod in fide, qua nobis tenemini, nullatenus omittatis, quin sitis ad nos apud Oxon. die Martis proximo post quindenam Paschæ, nobiscum super hoc & quibusdam aliis negotiis nostris locuturi. A.D. 1238.

Teste Rege apud Theoksbir. 8. die Martii.

Eodem modo scribitur Johanni filio Alani, Willielmo de Warenna de Albo Monasterio, Willielmo filio Warini, Rogero de Chaundos, Radulpho de Thoeny, Rogero Pychard Thomæ Corbet, Radulpho de Mortuo Mari, Waltero de Clifford, Waltero de Baskervill, Johanni de Monemue, Fulconi filio Warini.

Littera Principi Lewelino de Homagio filio ejus sine Regis venia non præstando.

A.D. 1238. An. 22. H. 3. Ibidem.

REX, Lewelino Principi salutem.

Satis intelleximus quod vos diligenter instatis quod David Nepos noster, & filius vester, capiat homagium Magnatum, & aliorum de Northwallia & de Powys: Ad quod quidem nec vos instare debetis, nec ipse id attemptare, antequam ad nos venerit, & fecerit nobis homagium, & id quod facere debet; maxime cum vos hoc facere non possitis, salvâ fide, quâ nobis tenemini, & salvâ honestate vestrâ.

Et ideo vobis inhibemus in fide, qua nobis tenemini, & sub pœna tenementi, quod de nobis tenetis, ne præfatum filium vestrum aliqua homagia capere permittatis in partibus illis, donec ad nos venerit, & homagium nobis fecerit, & id quod nobis facere debet; præcipue cum quidam de Magnatibus illis tenere debeant de nobis in capite, & de tenementis suis nobis homagium facere.

A.D. 1238. Quia vero nuper venit ad nos Archidiaconus de Sancto Asaph, ex parte vestra minus sufficienter instructus, ad tractandum de pace inter nos, & vos; licet nobis significaveritis, quod firmam pacem inter nos, & vos desideratis quia tamen nichil certum scimus de voluntate vestra & proposito in hac parte, & instat terminus treugarum inter nos, & vos captarum, mandavimus Magnatibus nostris Marchiæ quod, die Martis proximo post Octabas clausi Paschæ, veniant ad nos Oxon. tàm super hoc, quam aliis tractaturi nobiscum; & vos tunc, si desideratis firmam pacem inter nos, & vos, sicut nobis significastis, præfatis die & loco mittere poteritis, si vobis placuerit, aliquos de vestris, cum plena potestate, ad tractandum de pace, & eam inter nos, & vos firmandam,

Quoniam scire vos volumus quod hucusque nichil intelleximus, nec ex tenore litterarum vestrar. nec aliàs, quod pacem

A.D. 1238. An. 22. H. 3. pacem inter nos, & vos firmari affectatis, immo potius ea, in hac parte quæ audivimus, fictitia, vel nulla reputamus.

Ad instantiam autem prædicti Archidiaconi mittimus vobis litteras nostras Patentes, de salvo & securo conductu eorum, si quos ad nos, prædictis die & loco, duxeritis transmittendos. A.D. 1238. Hen. 3.

Teste ut supra.

Ejusmodi Littera Davidi Filio Lewelini.

A.D. 1238. An. 22. H. 3. Ibidem. REX, David Nepoti suo salutem.

Audivimus quod dilectus frater & fidelis noster Princeps de Aberfrau, & Dominus de Snaudon, Pater tuus, ad hoc instat diligenter quod tu capias homagium Magnatum, & aliorum in Northwallia & Powys, antequam ad nos veneris, & fecetis nobis homagium, & id quod facere nobis debes.

Unde, cum ipse pater tuus non possit, salva honestate & salvâ fide, qua nobis tenetur, nec tu id aliquatenus debeas attemptare antequam ad nos veneris, & nobis homagium feceris; tibi inhibemus ne homagia aliqua in partibus illis capere præsumas, priusquam nobis homagium feceris; maxime cum quidam de magnatibus illis de nobis tenere debeant in capite, & nobis de tenementis suis homagium facere. A.D. 1238.

Teste ut supra.

De quingentis libris datis Imperatori Constantinopolitano.

A.D. 1238. An. 22. H. 3. Pat. 22. H. 3. m. 7. REX Fratri Hugoni de Stocton, & Ricardo Renger, & Sociis suis, custodibus tricesimæ suæ in Turri London. salutem.

Præcipimus vobis quod de denariis, quos habetis in custodia vestra de eadem tricesima, sine dilatione faciatis habere Imperatori Constantinopolitano vel Flemento Militi suo, præsentium latori, quingentas libras de dono nostro, nisi prædictos denarios liberaveritis Willielmo Hardel per aliud perceptum nostrum, quod vobis inde fecimus. A.D. 1238.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Rading primo die Maii.

De Saraceno Custodiendo.

A.D. 1238. An. 22. H. 3. Claus. 22. H. 3. m. 12. d. REX Bertramo de Cryoyl salutem.

Sarracenum, quem ad nos misistis per Nicholaum de Hathlon. ad vos remittimus, mandantes quatenus prædictum Sarracenum in Castro Cantuariensi perhendinare, & eidem necessaria honorifice inveniri faciatis, quousque cum Ricardo Comite Pictaviæ & Cornubiæ consilium habuerimus super Nuncio ejusdem Sarraceni. A.D. 1238.

Prospicientes quod idem Sarracenus Castrum illud non egrediatur, nec alii ad ipsum ingrediantur, seu cum ipso loquantur, per quod ipse de statu terræ nostræ certificetur, vel præfatæ terræ per se vel per alios insidictur.

Teste Rege apud Ditton, 12. die Junii.

De Prorogatione Treugarum inter Dominum Regem & Lewelinum.

A.D. 1238. An. 22. H. 3. Pat. 22. H. 3. m. 4. REX omnibus, ad quos præsentes litteræ, pervenerint, salutem.

Noverit universitas vestra nos prorogationem treugarum, inter nos, & inprisios apertos, & homines nostros, ex unâ parte; & fidelem nostrum Lewelinum Principem de Alberfrau & Dominum de Snaudon, & inprisios apertos, & homines suos, tam Walenses, quam alios, ex A.D. 1238.

A. D. 1238. Hen. 3. ex alia parte, captarum anno Regni nostri vicesimo duraturam a Festo Sancti Jacobi Apostoli, anno Regni nostri vicesimo secundo usque in unum annum completum, ratam & gratam habere secundum formam prædictarum treugarum ultimò captarum; salvis omnibus conventionibus & articulis in illa forma contentis.

Ad cujus prorogationis treugarum confirmationem, tactis Sacrosanctis, fecimus dilectos & fideles nostros Henr. de Aldithel, Johannem Extraneum, Magistrum Simonem de Steyland, & Magistrum Willielmum de Kilkenny, Clericos nostros, jurare in animam nostram, quod eandem treugarum prorogationem, cum omnibus conventionibus & articulis prædictis, fideliter & fine malo ingenio, pro nobis & nostris fidelibus, & inprisiis, observari faciemus a prædicto Festo Sancti Jacobi Apostoli, usque in unum annum completum. A. D. 1238. Hen. 3.

Ita tamen quod, propter illarum treugarum prorogationem, nihilominus super transgressionibus & interceptionibus, infra dictas treugas hinc inde perpetratis, vel de cætero perpetrandis, fiant emendæ, secundum formam aliàs in treugis prædictis provisam.

In cujus rei testimonium hiis litteris nostris sigillum nostrum apponi fecimus.

Teste Rege apud Rading. 8. die Julii, anno Regni nostri 22.

Littera Leuelino Principi super prædictis Treugis.

A. D. 1238. An. 22. H. 3. Ibidem. REX Leulino Principi de Aberfrau, & Domino de Snaudon salutem.

Noveritis nos prorogationem treugarum inter nos, &c. à prædicto Festo Sancti Jacobi usque in unum annum completum, &c. *& postea sic* in animam quidem vestram coram nobis juraverunt ex parte vestra, Edenenet Vacban, David Archidiaconus de Sancto Asaph, & Ph. filius Enor, quod earundem treugarum prorogationem, cum omnibus conventionibus & articulis prædictis, fideliter & fine malo ingenio, pro vobis, & vestris fidelibus, & inprisiis, observari facietis à prædicto Festo Sancti Jacobi, usque in unum annum completum. A. D. 1238.

Ita tamen, &c. *ut in prædicta.* Et ideo vobis mandamus *quod prædictas Treugas pro vobis* & vestris fidelibus, & inprisiis, usque ad terminum prædictum, secundum formam prædictam, observari faciatis; quas quidem treugas pro nobis & nostris fidelibus & inprisiis, usque ad terminum prædictum observari faciemus.

Teste ut supra.

Forma litterarum Leulini de prorogatione treugarum.

A. D. 1238. An. 22. H. 3. Ibid. m. 4. d. OMnibus Christi fidelibus, has litteras visuris & audituris Leulinus Princeps de Aberfrau, & Dominus de Snaudon, salutem.

Noverit universitas vestra nos prorogationem treugarum inter Dominum Henricum illustrem Regem Angliæ, Dominum Hiberniæ, Ducem Normanniæ & Aquitanniæ, & Comitem Andegaviæ, & inprisios apertos, & homines suos, ex una parte; & nos, & inprisios apertos, & homines nostros, tàm Wallenses, quàm alios, ex alterà parte, captarum anno Regni ipsius 20, duraturam à Festo Sancti Jacobi Apostoli anno Regni ipsius 22. usque in unum annum completum, ratam & gratam habere, secundum formam prædictarum treugarum ultimo captarum; salvis omnibus conventionibus & articulis in illa forma contentis. A. D. 1238.

Ad cujus prorogationis treugarum confirmationem, tactis sacrosanctis, fecimus dilectos & fideles nostros, Ydenenet Vachan, Eynan Vacban, Magistrum David Arcbidiaconum de Sancto Asapb, & Philippum filium Enor, jurare in animam nostram quod eandem treugarum prorogationem, cum omnibus conventionibus & articulis prædictis, fideliter & fine malo ingenio, pro nobis, & nostris fidelibus, & imprisiis, observari faciemus à prædicto Festo Sancti Jacobi usque in unum annum completum.

Ita tamen quod, propter illarum treugarum prorogationem, nichilominus super transgressionibus & interceptionibus, infra dictas treugas binc inde perpetratis, vel de cætero perpetrandis, fiant emendæ

A. D. 1238. Hen. 3. emendæ secundum formam aliàs in prædictis treugis provisam.

In cujus rei testimonium huic scripto sigillum nostrum duximus apponendum. A. D. 1238. Hen. 3.

Pro Nuncio Regis Norweg.

A. D. 1238. An. 22. H. 3. Pat. 22. H. 3. m. 3. Ricardus de Sancto Albano, Nuncius Regis Norweye, habet litteras Regis de protectione patentes sine termino.

Teste Rege apud Windles. 15 die Julii. A. D. 1238.

De Nuncio Veteris de Mussa in Angliam veniendo.

A. D. 1238. An. 22. H. 3. Pat. 22. H. 3. m. 3. Rex Tatb. nuncio Veteris de Mussa, salutem.

Significamus vobis quod bene placet nobis, quod ad nos in Angliam veniatis, una cum gente vestra propria, quam vobiscum duxcetis, ad exponendum nobis Nuncium vestrum, quod vobis injunctum est ex parte prædicti Veteris de Mussa Domini vestri:

Ita quod vobiscum deferatis fœdus & securitatem, quam habetis cum illustri Rege Franciæ pro prædicto Domino vestro, & modum securitatis prædictæ, unà cum litteris prædicti Domini vestri, si quas nobis transmisit, super negotio illo pro quo ad nos estis destinati. A. D. 1238.

Et cum ad nos veneritis, & de securitate, & modo ejusdem securitatis, quam inieritis cum præfato Rege, certificati fuerimus, de consimili securitate vobiscum facienda, nomine prædicti Domini vestri, consilium habebimus oportunum.

Teste Rege apud Kenynton. 20. die Julii.

Littera Imperatoris Regi, qua fallaciam Papæ exponit, & conventurum concilium, seu iniquum pernegat.

A. D. 1238. An. 22. H. 3. Claus. 42. H. 3. m. 14. Imperator Regi salutem.

Qualiter, ad multam instantiam Lumbardorum, sedis Romanæ Antistes contra nos, inconsulto calore, processerit, satis vos publica fama perdocuit.

Qualiter *etiam*, *cum* contra nos, religionis debito & pontificatus gravitate depositis, hostiliter arma capiens, se ducem & Principem nostrorum rebellium stabiliret, nos universale consilium, & præsertim & specialiter nunciorum vestrorum præsentiam petissemus, Serenitatem *regiam* credimus non latere.

Demum notitiam vestram non latuit qualiter, ad quorundam *ex fratribus* ejus instantiam, qui pro reparatione tanti discriminis remedia cogitabant, præter omnium requirentium spem, nostra magnificentia condescendit ut, Lumbardis prorsus exclusis, permitteremus eundem ab insuetis infestationibus sacerdotum, per temporale treugarum subsidium, respirare: utpote qui libenter, pro sedatione scandali generalis, & terræ sanctæ subsidio procurando, reperiri modos & vias patiebamur ad pacem. A. D. 1238.

Set ipse, *utpote pacis æmulus, & non magis in perfidia fidem, quam perfidiam in fide servans*, Lumbardos eosdem, quibus confœderatus fuerat, a treugarum nostrarum fœdere non est passus excludi; totius orbis dissidio Mediolanensium *Hereticorum*, ac ipsorum sequacium suffragia præferendo.

Cui cum, in participatione tanti sceleris, aliquatenus assentire nollemus, ut læsæ Majestatis nostræ reos sub prædictarum treugarum involucro pateremur involvi; vel ipsos ullo modo Papæ *præsidio* communiri; tandem, postquam vidit eosdem rebelles nostros propria virtute deficere, nec ipsis posse temporalia remedia, saltem quietè afferre, ad alias artes postmodum se convertit, satagens nos per venerabilem Brixen. Episcopum, ad nostram præsentiam accedentem, inducere ut, cum pro reformatione pacis inter nos & Ecclesiam, ut dicebat, quamplurium *regum* Nuncios, ac nonnullos de occidentalibus partibus Principes

A.D. 1238. An. 3. cipes & Prælatos, ad Synodum intenderet convocare, Lumbardos prædictos, Excellentiæ nostræ bannitos, in treugis cum ipso, usque in proximum *Festum* resurrectionis Dominicæ contrahendis, comprehendere deberemus; causam fingens ut, ex universalioribus treugis, vocatis ad Synodum securitas largior præberetur.

Audite mirabilem circumventionis modum ad depressionem nostræ Justitiæ excogitatum! dum pacem nobiscum velle habere se simularet ut Lumbardos ad tempus, per treugarum suffragia, respirantes, contra nos fortius postmodum in rebellione confirmet: utque contra nos, ad discordiam se medio tempore convenientium, *Prælatorum*, ad vocationem suam, subsidia licentiùs præparet, speciem nobis concordiæ pollicetur.

Et, ut evidenter ad oculum videatis, quod pro discordia concilium advocet, potius quàm pro pace, *FORMAM ADVOCATIONIS* attendite; in qua nichil omnino de futuræ pacis tractatu describitur, nisi quod magnis & arduis Ecclesiæ Romanæ negotiis vocatorum præsentiam afferat oportunam.

TEMPUS inspicite; dum negatum nobis antè concilium, postquam nos est aggressus hostiliter, nititur convocare.

Considerate *PERSONAS*; dum, spretis magnificentiæ vestræ Nunciis, per quos sibi tractatum pacis hujusmodi optulistis, nunc Provinc. Comitem magnificentiæ nostræ rebellem, ducem Venetiarum, Marchionem Ostensem, Comitem Sancti Bonifacii, Albertum de Romandiola, Diakinum, Gnosterinium de Camino, & Paulum Traversannm, cum quibus in malum nostrum, data eis pecunia, prout est publica voce notorium, conjuravit, vocat expressis nominibus ad Synodum supradictam.

Verumptamen, ob reverentiam summi Regis, nominato Episcopo duximus respondendum, quod nos cum sacrosancta Romana Ecclesia, matre nostra, discordiam non habemus; set ab hujusmodi Romani Pontificis impetu justitiam Imperii nostri defendimus, & injuriam propulsamus. A.D. 1238. An. 20. H. 3.

Nichilominus tamen cum ipso semper pacem habere peroptavimus & optamus, per quod generale mundi *dispendium* evitemus.

Et ut tractatus pacis a remotioribus partibus non quæratur, per eundem Episcopum, ac alios bonos viros, justitiæ nostræ conscios, & communis concordiæ zelatores, ad præsentem tractatum pacis, ut mala de medio citius auferantur, optulimus nos paratos; Treugas etiam, licet nobis tanquam ad guerræ subsidia *munitis* infestas, inire concessimus cum eodem; sperantes per eas, velud per quandam salutiferam scalam, posse facilius ad excelsa palatia pacis ascendi.

Lumbardos tamen Excellentiæ nostræ rebelles, a nexu treugarum hujusmodi, sicut semper exclusimus, sic imperpetuum excludemus.

Nec, inter nos & eum durante præsenti discrimine, concilium per eum, velud per hostem publicum Imperii, fieri permittemus: Præsertim cum nobis, Imperio, & omnibus terræ Principibus, indecentissimum judicemus, honoris nostri causam foro suspecto subicere, vel judicio Synodali: set omnibus, ad concilium istud vocatis, per terram, ditioni nostræ subjectam, in personis & rebus securitatem denegamus quamlibet.

Quapropter Serenitatem Regiam præsentibus exhortamur quatenus, per Prælatos Universos & singulos Regni vestri Edicti Regii programmate vulgato, divulgetis, ut nullus sub, securitatis nostræ fiducia, ad Synodum ipsam accedat.

Nos enim quantumcumque Regni vestri fidelibus, ob amorem *præcipuum* quem *erga vos* gerimus, libentissime deferamus; præsumptuosam tamen audaciam eorum, qui ad inimici nostri vocationem accederent, nos non deceret ullatenus æquanimiter tolerare.

Dat, &c.

Increpat Imperator Regem Angliæ, quod permisserit sententiam Excommunicationis contra eum in terra sua publicari, & pecuniam colligi.

A.D. 1238. An. 23. H. 3. FRedericus Dei gratia Romanorum Imperator, semper Augustus, Hierusalem & Siciliæ Rex, illustri Regi Anglorum, salutem & sinceræ dilectionis affectum.

Cum inter Reges orbis & Principes affinitas interdum & matrimonium contrahitur, tanto magis inter eos affectio debet, vel unio potius suboriri, quanto majores aliis, & in altioribus positi speculis A.D. 1238.

A. D. 1238. Hen. 3. speculis dignitatum, virtutum inferioribus debent exempla porrigere: quantoque per unanimes voluntates ipsorum pax & concordia firmior crescit in populis, honores servantur in alterutrum, in suorumque roborantur in posterum jura Regnorum.

Et, cum hujus fructum, ex affinitate nostra, nobis & vobis crediderimus hactenus proventurum (præsertim cum obligationem cognationis nostræ firmaverint sacra sequentium pignora filiorum) totum intentioni nostræ contrarium (quod dolentes & inviti referimus) experimur.

Dum præter id, quod illatam nobis per Romanum Pontificem manifestam injuriam, quam vobis præ cæteris terræ Principibus prorsus intolerabilem credebamus, conniventibus oculis pertransisse, iniquam ipsius contra nos & plenam odio carnali sententiam permittendo, vobis audientibus & scientibus, non sine multa nostri injuria, & Imperii verecundia & jactura, per Regnum vestrum undique publicari, nunc, prout certo comperimus, eidem capitali inimico nostro fatue obediendo, honorem nostrum & sanguinem sitienti, de Ecclesiis Regni vestri, vestris ac prædecessorum vestrorum (quos reputari nostros nostra compellit affinitas) pia largitione ditatis, ad impugnationem nostram pecuniaria finitis subsidia, tallias & collectas ministrari.

Attendat igitur industria Regia, callidis non circumventa consiliis, si vos deceat & vobis expediat sororium & fratrem, aut saltem amicum, seu postremo quenquam Regem, aut Principem, cui non indixeritis prælium, sicut est Regni juris & moris, pecuniæ vestræ viribus impugnari.

Et quid refert auro & argento, vel armis per vos, vel patientibus vobis, hostis nostri præsidia muniantur? præsertim cum ab experto sciamus, quod majoris auxilii manum, contra nos, Papæ porrigere non possetis, quam si de Regno vestro permittatis pecuniam ministrari, de qua Mediolanensibus & aliis proditoribus nostris stipendiarios milites pollicetur; per quam devotos & fideles nostros a fidelitate nostra seducere nititur; adeoque quod aliquorum debilium fidem, in evidentem infamiam, & non minus in perpetuum eorum exitium, est hujus pretii vænalitate mercatus.

Pro Deo, frater charissime, non primum istud a vobis incipiat, vel contra nos saltem, quod gratis Reges a Regibus impugnentur: nec sic cervicem Regiam Papalis dominii jugum premat, ut in offensam Evangelici dogmatis & naturæ, proximum, sororium, & amicum, imo fratrem, vos in tantum delectet offendere: maxime cum, in instanti negotio, non magis nostra, quam vestra, & aliorum Regum, & Principum, si sane diligenterque attenderitis, per consequens res agatur. A. D. 1238. Hen. 3.

Quocirca serenitatem Regiam præsentium tenore affectuose requirimus ac rogamus, quatenus industriam ac potentiam vestram talibus, ex quibus tantum obstaculum formidamus, sicut amorem & honorem nostrum diligitis, tam strenue, quam viriliter opponatis; non permittentes de redditibus, talliis, collectis, aut aliquibus aliis obventionibus Regni vestri, pecuniam aliquam ad Romanam curiam deportari.

Nec istud vos decet, aut expedit conniventia qualibet aut dissimulatione pertransire; sicut vos non velletis quod contra vos a nobis & nostris qualiacunque petita, vel petenda suffragia daremus aliquibus, vel modo quolibet dari pateremur.

Alioqui, ne dum simili, sed justiori, per vos instruamur exemplo, ut iis, qui vobis attinent, & quibus vinculo veteris dilectionis astringimur, hucujusque negata, contra vos & Regnum vestrum, largiremur; dum vos Papa in prosecutione justitiæ nostræ favorabiles invenerit, qui vobis in nullo penitus attinet, nisi quod gloriatur (quod non sine multa verecundiâ dicimus) in vobis habere dominii ligii potestatem.

Super præmissis autem singulis, & super aliis omnibus servitiis nostris, in ipsis partibus procurandis; ecce mittimus vobis H. de Embota Militem & fidelem nostrum, latorem præsentium; dilectionem vestram rogantes attentius, quatenus ea quæ vobis ex parte nostra dixerit, sicut personæ nostræ, indubitanter dilectio vestra credat, & adimpleat cum effectu; ac per ipsum præcise ac determinate respondeat, quicquid de prædictis omnibus providerit faciendum.

Volumus enim in instantibus negotiis esse certi, a quibus debeamus expectare consilium, & a quibus sit cavendum.

Littera

A. D. 1238. Hen. 3. | A. D. 1238. Hen. 3.

Littera Imperatoris Baronibus Angliæ expostulatoria, de publicando iniquam Pontificis Romani sententiam, necnon de auxilio eidem præstando.

A. D. 1238. An. 23. H. 3. Conf. 42. usque 47. H. 3. m. 15.

FRedericus, Dei gratia, Romanorum Imperator semper Augustus, Jerusalem & Siciliæ Rex, Comitibus, Baronibus, & universis Nobilibus Regni Angliæ, dilectis sibi, salutem & omne bonum.

Si diligenter karissimi fratris, & sororii nostri Regis illustris Domini vestri serenitas & industria Regia, prout deceret & deberet, attenderet: & vos (apud quos nobilitas, industria, exercitium militare, & animi robur hucusque residit, inter quos etiam semper extitit sida fides) qui omni jure videlicet, & naturâ, Regi vestro & Domino dare velitis consilium salutare, ipsi Domino vestro dixissetis, & adhuc ad litteram dixeretis, quale, quantum, & quàm grande sit matrimonii & affinitatis vinculum, quod inter Regem Angliæ, & Romanum Principem est contractum, & qualiter illud voluntas Dei excelsi firmavit per sequentia pignora filiorum, & quos fructus ex eo, per consequens, credatur inter Regnum, & Imperium proventuros, tàm ipse, quàm vos daretis operam toto posse qualiter uterque nostrum diligenter alterum indempnem conservaret, & inimicus homo ab affectu alterius alterum reducere & avertere non valeret.

Set, nescimus quo modo, cujus instinctu, cujus utilitatis, quin potius dampni *obtentu*, frater & sororius noster, & vos omnes, & singuli (quod dolentes & inviti referimus) tàm apertam malitiam, tàm enorme flagitium, tàm immane scelus, tàm evidentem injuriam, illatam Romano Principi per Romanum Antistitem, (quæ non solum Imperatorem & Imperium tangunt, nec solum Reges & Principes; verum etiam omnes, & singulos universæ terræ Nobiles & Magnates) conniventibus oculis toleratis;

Equanimiter patientes iniquam, & carnali odio plenam sententiam Gregorii Romani Pontificis in nos latam, contra fratrum consilia, contra Deum & omnem justitiam, in favorem hæreticorum Mediolanensium, & suorum complicum, (quorum ipse factus est defensor, & publicus Conciliarius & contra nos & Imperium nostrum præcipuus receptator) in oculis Regis vestri, & vestris, per totum Regnum Angliæ publicari, quæ diffamationem nostri nominis continet & honoris. A. D. 1238.

Et utinam! ista sufficerent: Set, quod pejus est, & Majestatem nostram tangens acrius, Regis thesaurum, Clericorum bona & Ecclesiarum, per tallias, collectas, & alias extorsiones multiplices, ad impugnationem nostram permitittis in Regno fieri, & ad Curiam Romanam deportari; & qui eratis olim liberi, sicut cæteri christiani, nunc autem per nimiam tolerantiam facti estis servi.

Ha Deus! sustineret hæc hodie, si viveret, Henricus senior Rex Angliæ? & recolendæ memoriæ Rex Ricardus, & alii, paterentur ne istud? Non utique, quia nec minora hiis æquanimiter tolerabant.

Animadvertite ergo viri illustres, & videte, si frater, & sororius noster, & vos talia, ex quibus tantum obstaculum formidamus, fieri sustinetis, quale debetis imposterum a nobis expectare præsidium & præmia reportare: Set, ut apertius liqueat de intentionis nostræ proposito, non alia quam quæ hostis ab hoste, & inimicus ab inimico reportetis.

Universitatem igitur vestram affectuose requirimus & rogamus quod super tantis & talibus periculis, tàm apud Regem, quàm apud vosmetipsos, sic strenue, ac animose, ac provide vos exercere studeatis & gerere, ut, si a Rege Regni Anglicani & a vobis non speremus, in negotio instanti, præsidia, saltem non oporteat nos pericula formidare; quod pro certo scitote de vobis nullatenus pateremur.

Cæterum, quia jam, super prædictis, & aliis servitiis nostris, in partibus vestris procurandis, Hugonem de Eambota Militem nostrum & fidelem Nuncium, latorem præsentium, ad eundem Regem & sororium nostrum, & ad vos providimus destinandum, per quem de ipsius Regis & vestra responsione esse possimus certi, ut sciamus a quibus debeamus expectare consilium & auxilium, & a quibus etiam sit cavendum, dominationem vestram

A.D. 1228. Hen. 3. ſtram monemus attentius quatinus ea, quæ ex parte noſtri culminis vobis referet, ſicut nobis veſtra credat affectio.

Data in Caſtris ante Caſtra Pontis Placentiæ tertio Kal. Novembris 11 Indictione. A.D. 1228. Hen. 3.

Littera Imperatoris Regi, qua Offenſas Gregorii acriter objurgat, & perfidiam Legati ejus inſectatur.

A.D. 1228. An. 23. H. 3. Clauſ. 42. H. 3. m. 15.

IMperator Regi ſalutem.

Æmula Regum, & Principum orbis terræ, ac conſortium impatiens, dudum, ut in ſuperbiam ſeculorum liberaliter adaucta per eos, Romana ſedes *propter* illius, qui Princeps eſſe dicitur ſacerdotum, adverſus nos præconceptum odium, ad univerſale ſcandalum, ſic exarſit, adeo adverſo Eccleſiaſticæ religionis ordine, præter mandata legis (quarum lator & pater eſſe debuerat) quas pervertit, dum, ſe hoſti*li*bus rebus immiſcens, dubios bellorum eventûs, cædes hominum, obſidiones urbium & univerſaliter procurat undique pericula populorum, ſponſam Chriſti Eccleſiam, matrem noſtram, (cujus auctoritate libitum pro licito ſequitur, è ſanctuario Dei ſuarum vindictas inimicitiarum excercens) reddit, proh dolor! mundo notabilem, ut ſubjectam inconſtanti & volubili rerum actori (qui præſidet, &, nomine Eccleſiæ, diverſa variat & confingit) quod, experientiâ facti ſingulos edocente, non immerito ab Eccleſiâ, pro ejus præſide, ab experto patre mendacii, meticuloſa ſuſpitio cordibus hominum inferatur.

Quapropter affectionem veſtram contingentia non patimur ignorare: Nuper enim, per quoſdam de majoribus fratribus ſuis, & religioſos alios viros, aſpirantes ad quietum Eccleſiæ ſtatum, & pils zelantes deſideriis bonum pacis, adhibita eſt cura propenſior inveniendi modum, & habendi tractatum, per quem inter nos, & Pontificem Phariſeum iſtum, contra noſtri honorem nominis, prava conſilia colligentem, ad certum tempus treugarum compoſitio fieret, infra quod, per vos, quem habemus in omni dilectione præcipuum, & alios Principes orbis terræ, ad integræ pacis reformationem opportunitas commodior haberetur.

Cumque nos, eiſdem viris inventoribus hujus viæ, præter ſpem & creditum, pro Eccleſiæ reverentia, condeſcendere dignaremur, Gregorius, dictus Papa, petebat Lumbardos, rebelles noſtros, & noſtri bannitos Imperii, treugis ipſis debere muniri;

Quibus excluſis treugas illas non poterit acceptare, ut evidentiorem daret omnibus intellectum quod negotium rebellium Lumbardorum fovit & fovet, in noſtrum odium manifeſtum, illud gerens & reputans velud *ſuum*, quamquam hactenus alia palliarat, quod, non in favorem ipſorum, ſet ob tranſgreſſiones noſtras alias, quas fingebat contra nos, ad excommunicationis ſententiam proceſſiſſet. A.D. 1228.

Quod intolerabile viſum eſt nobis, ut rebellibus noſtris, diutino guerrarum diſcrimine fatigatis, & in majori parte depreſſis, treugas concedere deberemus, ad quorum perſecutionem & vindictam accincti vexilla victricia, & præpotentia Caſtra noſtra triumphaliter duximus educenda.

Et licet nobis, in confinio Campaniæ Caſtra-metatis, ſuggereretur inſtanter, ad ingreſſum illius Provinciæ, data plenâ fiducia de optentu; ſuper quo doloris gladius ad injuriatoris animam pertranſiſſet; nos, *tamen*, ad præſens, ob honorem Dei, & reverentiam beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli, quibus (utpote qui ſacrum Imperii diadema de ara beati Petri ſuſcepimus) eſſe nolumus omnino ingrati; ab ingreſſu & receptione illius terræ deſtitimus; expectantes interim ſi noſtrum injuriatorem aliàs vexatio revocet ab offenſis.

Præterea non patimur vos latere qualiter homo iſte, dictus Papa, in obſidione Ferariæ Civitatis Imperii, & Salinguerræ fidelis noſtri, Bononienſibus, Venetis, & aliis convicinis noſtris, rebellibus convocatis, Legatum ſuum, cum Mediolanenſibus fecerit convenire, Ducem ibidem exercitûs & rectorem.

Qui adeo eundem cum complicibus ſuis, Salinguerram & Ferrariam, in exhæredationem Imperii, coartavit, quod à ſuis proditus (receptis *tamen* promiſſionibus & pactis de indempnitate perſonæ ſuæ, & rerum ſuarum, & de ſalubri mora ſua in eadem Civitate; necnon per eundem Legatum Ducem Venetiarum, *poteſtates*, rectores, capitaneos exercitûs, & generaliter per totum exercitum juramento firmatis) nomine Eccleſiæ

A. D. 1238. An. 23. H. 3.

clesiæ juramentum impendit, *ac sepedictam* Civitatem assignavit *Ecclesiæ* specialiter possidendam: *Commisse fide sua fidei Legati Ecclesiæ quod præstita & jurata sibi securitas plenarie servaretur.*

Set, post deditionem Civitatis & suam, idem Legatus, tanquam si, ex legationis officio, fungeretur celebrare perjuria, quemadmodum præstitit juramenta, cum prædictis omnibus dejerando, demolitis domibus, & bonis ejusdem Salinguerræ *direptis* ipsum simul deduxerunt, fide mentitâ, Venetias captivatum: ecce qualis invenitur in Legato fides! qualis a patre Legati mentiendi procedit auctoritas! ut fidem reputent, fidei vinculum non servare!

O quàm pestiferum ab Ecclesiæ rectoribus emanat exemplum! O quàm evidens, omissâ veritate, deceptio! ut Regibus, & Potestatibus, & Principibus orbis (quibus propter impatientiam potestatis invident) sit præcipue præcavendum, ne de facili se præbeant manibus eorumdem, qui semper decipere conantur incautos, & pium reputant, innocentiam condempnare.

Nos autem, qui universos, & singulos eorum, tùm ex vicinitate, tùm ab experto *intus* & in cute jam novimus, taliter vos, per indaginem rerum *ab eorum* fallaciis volumus cautos existere, ut nobis intendimus potissimum præcavere; sperantes in eo, qui Reges & Regna constituit, quod, juste injuriam propulsantes, violentiam nobis illatam nostrarum virium conamine propellemus; &, gladio justitiæ, quem, auctore Domino, bajulamus, sacerdotum gladios, quibus, abjectâ stolâ, lumbos suos inhonestè præcingunt, justius retundemus.

Dignum insuper duximus ad vestram notitiam referendum quod idem Papa, sicut est suis moribus præceps, & inconstans in omnibus viis suis, strenuis viris de Francia crucesignatis, &, pro voti executione ad iter accinctis prohibuit, sub censura Ecclesiastica, ne transeant in præsenti; non attendens necessitatem *eorum*, christiani exercitûs in ultra marinis partibus commorantis; quibus in emergentis casus articulo nedum de crucesignatis, set de noviter consignandis deberet in auxilium subvenire.

Unde ab operibus ejus, quæ, suo testimonio, profitentur autorem, potestis agnoscere quod dupplicitas viarum suarum scandalum generet, & totius universitatis incommoda subministret.

Data, &c.

Bulla quod Electio non debet fieri de persona Regi suspecta.

A. D. 1239. An. 23. H. 3. *Ex Autogr.*

GRegorius Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio illustri Regi Angliæ salutem & Apostolicam benedictionem.

Licet dilecti filii Magistri W. Hardel, & R. Auketil Clerici, & D. de Barentin. Miles, Nuncii tui, ad removendum de litteris nostris, *per quas ad eligendum, seu postulandum de consilio dilecti filii nostri, O. Sancti Nicolai in carcere Tullian. Diaconi Cardinalis, Apostolicæ Sedis Legati, cum his qui vicem in electione habere noscuntur Priorem & Conventum Wintonen. Ecclesiæ restituimus*, postulationis verbum apud nos oportunè institerint atque etiam importunè; quia tamen, consideratis circumstantiis universis, sublimitati tuæ non vidimus expedire, petitioni eorum in hac parte non duximus annuendum.

Verum quia honori tuo cupimus, quantum cum Deo possumus, providere, eidem Legato dirigimus scripta nostra, ut provideat diligenter, quòd de tali persona Ecclesiæ provideatur eidem, quæ tibi suspecta merito non existat.

Dat. Lateran. secundo Id. Januarii Pontificatûs nostri anno tertio decimo.

Plumbeo sigillo pendente a filo canabeo.

Bulla

A. D. 1239. Hen. 3. A. D. 1239. Hen. 3.

Bulla quod nulla persona Regi suspecta eligatur in Episcopum Wintoniensem.

A. D. 1239. An. 23. H. 3. Ex Autogr.

GRegorius Episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis Nobilibus viris, R. Cornubiæ & Pictaviæ, W. Warram. J. de Lascy Lincolnien. R. Bigod. Norfolch. H. de Albiniaco de Arundel, H. de Ver Oxonienſ. Rogero de Quency Wintonien. H. de Boun. Herriforden. & Essec. W. de Ferrariis de Derbe, & Thomæ de Warewyk. Comitibus, salutem & Apostolicam benedictionem.

Nobilitatis vestræ litteras quas, nobis, super provisione Wintonien. Ecclesiæ, destinatis benignè recipimus, & quæ continebantur in eis intelleximus diligenter:

Verum quia, priusquam ad nos eædem litteræ pervenissent, negotium ipsius Ecclesiæ, de consilio fratrum nostrorum ordinatum fuerat & etiam expeditum, aliud super hoc ordinari non decuit, nè Romana Ecclesia posset argui levitatis.

Cæterum, cum carissimum in Christo filium nostrum illustrem Regem, ac Reginam Angliæ quadam speciali prærogativa dilectionis & gratiæ prosequamur, ac per hoc omnino velimus, ut de talibus personis provideatur Ecclesiis viduatis, quæ Regi prædicto suspectæ meritò non existant, præfatum negotium, quantum cum Deo potuimus, ad honorem ipsius Regis curavimus expedire;

A. D. 1239.

Dilecto filio nostro, O. Sancti Nicholai in carcere Tullian. Diacono Cardinali, Apostolicæ sedis Legato, qui Regem & Regnum sincerâ diligit in Domino caritate, nostras litteras dirigentes, ut provideat diligenter quod de tali personâ Ecclesiæ provideatur eidem, quæ prædicto Regi suspecta meritò non existat.

Dat. Lateran. sexto Id. Februarii, Pontificatûs nostri anno tertio decimo.

Plumbeo Sigillo pendente a filo canabeo.

Bulla de non attemptando in præjudicium Regis, vacante Ecclesia Dunelmensi.

A. D. 1239. An. 24. H. 3. Ex Autogr.

GRegorius Episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri Episcopo Lincolniensi salutem, & Apostolicam benedictionem.

Nuper tibi nostris dedimus litteris in mandatis, ut Ecclesiam Dunelmensem, nunc Pastore vacantem, protegens, personas Monachorum Clericorum & secularium officialium ejus indebitè molestari, eorumque bona invadi ab aliquibus non permittas:

Molestores & invasores hujusmodi, (personâ carissimi in Christo filii nostri Angliæ Regis illustris, exceptâ) monitione præmissâ, per censuram Ecclesiasticam, appellatione postpositâ compescendo.

Verum cum intentionis nostræ fuerit, tantum super bonis ad Priorem & Monachos Dunelmen. spectantibus tibi litteras ipsas dirigere, fraternitati tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatinùs auctoritate dictarum litterarum aliquid, quod in præjudicium ipsius Regis redundare valeat, non attemptes. A. D. 1239.

Dat. Anagniæ duodecimo Kalend. Novembris, Pontificatûs nostri anno tertio decimo.

Plumbeo Sigillo pendente a filo canabeo.

Pro Thoma de Sabaudia, Comite Flandriæ.

A. D. 1239. An. 24. H. 3. Claus. 24. H. 3. m. 26. intus.

REX Drogoni de Barentin, & Willielmo Hardel, & aliis procuratoribus suis in Curia Romana agentibus, salutem. A. D. 1239.

Cùm ad commodum & utilitatem dilecti avunculi & fidelis nostri Thomæ Comitis

A.D. 1239. Hen. 3. Comitis Flandriæ tàm per nos, quàm per nostros laborare disponamus, vobis præsentium tenore injungimus mandantes districte, quod ejus procuratoribus, ad Curiam accedentibus, in hiis, quæ ad ipsum Comitem pertinere videbuntur, totis viribus assistatis, & ejus negotia, quatenus per nos fieri poterit, promovere curetis;

Proviso quod, occasione privilegii Anglicis concessi ne ad partes transmarinas, seu extra Regnum Angliæ trahantur in causam, nihil contra ipsum Comitem nomine nostro impetretur, quo minus in causa, quæ inter Nobilem virum P. quondam Comitem Britanniæ, & S. de Monte-forti vertitur, in partibus transmarinis coram judice suo procedatur.

Nos enim pro eo quod causa illa præfatum Comitem Flandriæ velut eum, cujus res agitur, tangit, magis eligimus, quoad casum illum, privilegio renunciare prædicto, cum protestatione tamèn quæ ad ejus observationem in aliis causis videbitur necessaria, quàm Comitem præfatum, in ipsius impedire processu. A.D. 1239. Hen. 3.

Vos igitur in hac causa nihil contra ipsum impetretis, nec quantum per vos fieri poterit impetrari permittatis.

Nolumus enim, si super hoc nostro nomine aliquid fuerit impetratum, quod eo ad impedimentum suæ causæ aliquis utatur.

Teste Rege apud Clarend. octavo die Decembris.

Compromissum per Regem, & Davidem filium Lewelini.

A.D. 1240. An. 24. H. 3. Lib. A. fol. 328. b. penes Camerar. Scaccar. Sciant præsentes & futuri quod ita convenit inter Dominum Henricum Regem Angliæ illustrem ex una parte; & David filium Lewelini, quondam Principis Norwalliæ, & Domini de Aberfrau ex altera, apud Glouцestriam, die Martis, proximo ante Festum Sancti Dunstani, anno Regni ipsius Regis vicesimo quarto, de homagio ipsius David,

Quod ipse offerebat eidem Domino Regi, pro jure suo Norwalliæ, & de terris, quas Barones ipsius Domini Regis, videlicet, Griffinus filius Wennuwan, & alii Barones Domini Regis petebant versus ipsum David ut jura sua (excepta terra de Montealto, secundum quod continetur in scripto, nuper confecto apud Crucem Griffini per Senescallos Domini Regis, quæ ad præsens excipitur ab arbitrio) salvo tamen in posterum jure Senescall. Cestr. in terra illa, si quod habet;

Scilicet quod prædictus Dominus Rex cepit homagium præfati David de prædicto jure suo Norwalliæ, & quod tàm idem Dominus Rex, pro præfatis Baronibus suis, de consensu eorundem, quàm præfatus David, pro se, & suis, & hæredibus eorum, super omnibus terris prædictis se submiserunt arbitrio venerabilium patrum

O. Sancti Nicholai in carcere Tull. Diaconi Cardinalis, Apostolicæ Sedis Legati, Wigorn. & Norwich. Episcoporum, & nobilis viri R. Comitis Pictaviæ & Cornubiæ fratris ipsius Domini Regis, & Johannis de Monemue ex parte ipsius Domini Regis:

Et venerabilis patris Episcopi de Sancto Asapb, Idenenet Vaghan, & Eynguan Vagban, ex parte præfati David; A.D. 1240.

Ita quod, quomodocunque ab ipsis omnibus, vel a majori parte eorumdem super præmissis fuerit arbitratum, utraque pars ipsorum stabit arbitrio, & illud in perpetuum firmiter observabit.

Et ad hæc fideliter & sine fraude servanda Willielmus de Canrilupo, de præcepto Regis, juravit in animam dicti Regis: Et idem David in propria persona sua corporale præstitit sacramentum.

Et insuper se submiserunt jurisdictioni & ordinationi præfati Domini Legati, quamdiu in Anglia Legationis fungatur officio, ut partem, contra præmissa venientem, per censuram Ecclesiasticam, modis omnibus, quibus melius viderit expedire, tàm ad prædictum arbitrium observaodum, quàm ad transgressionem contra illud perpetratam emendandam valeat cohercere, ordine juris observato.

Dum tamen idem David, vel sui, (si forsitan contra prædicta venire præsumpserint) prius coram dicto Domino Legato, vel aliquibus aliis, ad hoc ab ipso deputandis, in partibus, merito non suspectis, in confinio Marchiæ, loco, eidem David & suis tuto, legitime communicato, si, ad hoc vocati venerint; vel si legitime vocati non venerint pro contumacibus habeantur, nisi rationabile & sufficiens habent impedimentum.

A. D. 1240. Hen. 3. Finito vero prædictæ legationis officio, sub forma præscripta cohercioni & jurisdictioni Domini Cantuariensis Archiepiscopi, & Successorum suorum Ecclesiæ Cantuariensis se partes prædictæ submiserunt.

Et sciendum quod per hanc pacem remanent Domino Regi & hæredibus suis omnia homagia Baronum Walliæ quieta, & remittuntur omnia incendia, homicidia, & alia mala, tam ex parte Anglicorum, quam Wallensium perpetrata; ita quod ad invicem plene reconcilientur: Salvo præfato David jure suo, si quod habet in aliis terris.

Et, si forte aliquis prædictorum Arbitrorum, ante hoc arbitrium completum, in fata decesserit, vel per impedimentum rationabile prædicto arbitrio faciendo non possit interesse, alius loco suo substituetur, qui neutri partium mérito suspectus habeatur.

Ad hæc præfati, Episcopus de Sancto Asaph, Idenenet, & Ignam, & Griffinus filius Rotherich præstiterunt Sacramentum quod, quantum in eis est, prædicta fideliter observabunt & ab ipso David & suis modis omnibus quibus poterunt facient observari.

Ad majorem autem hujus rei securitatem factum est hoc scriptum inter ipsos Regem & David in modo Cirographi; ita quod parti, remanenti penes ipsum Dominum Regem appositum est Sigillum ipsius David, unà cum Sigillis prædictorum Episcopi de Sancto Asaph, Idenenet, & Ignam & Griffini: Et parti, penes ipsum David remanenti, appositum est Sigillum Domini Regis.

His Testibus Venerabilibus Patribus,

Ottone Sancti Nicholai in Carcere Tulliano Diacono Cardinali, & Apostolicæ Sedis Legato,
W. Eborum Archiepiscopo,
W. Karleol.
W. Wigorn. &
W. Norwich. Episcopis:
R. Comite Pictaviæ & Cornubiæ fratre Domini Regis,
Venerabili Patre Episcopo de Sancto Asaph,
W. de Cantilupo,
Amaur. de Sancto Amando Senescallo nostro,
Johanne Extraneo,
Edenewet Wachan,
Griff. filio Rotherich,
David Archidiacono de Sancto Asaph,

Et aliis.

Bulla pro Conventu Sanctæ Trinitatis London.

A. D. 1240. An. 24. H. 3. *Ex Autogr.* GRegorius Episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis Priori & Conventui Ecclesiæ Sanctæ Trinitatis Londonien. Ordinis sancti Augustini, salutem & Apostolicam benedictionem.

Justis petentium desideriis dignum est nos facilem præbere consensum, & vota, quæ à rationis tramite non discordant, effectu prosequente complere.

Ea propter, dilecti in Domino filii, vestris justis postulationibus grato concurrentes assensu, Sanctæ Catherinæ & Sancti Michaelis Londonien. Capellas, nec non decimas de Walethers, quas canonice proponitis vos adeptos, sicut vos justè ac pacificè possidetis, vobis &, per vos, eidem Ecclesiæ auctoritate apostolicà confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus; salvo in prædictis decimis moderatione concilii generalis.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire;

Si quis autem hoc attemptare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli, Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. Lateran. 4. Non. Julii Pontificatus nostri anno quarto decimo.

Sigillo avulso.

Altera

A.D. 1240. Hen. 3. A.D. 1240. Hen. 3.

Litera Fedlimidi O-Connor Regis Conactiæ ad Henricum Regem.

A.D. 1240. An. 24. H. 3. In Bundela litterarum in Turre London.

Illustri Regi Angliæ Henrico, Dei gratiâ, Domino Hiberniæ, Comiti Andegaviæ, suus Fedl. Okonchonur Rex Conact. salutem, cum debita reverentia & honore.

Quoniam Nobilissima merita & bona opera à suis subditis debent gratanter & humiliter collaudari, idcirco Regiæ vestræ Majestati, pro variis honoribus nobis collatis, grates referimus infinitas; & maxime pro eo, quod pro nobis Willielmo de Dene, Justiciario vestro Hiberniæ, bonæ memoriæ, pro restitutione habendâ de dampnis, nobis per Walterum de Burgo & suam sequelam, in terra nostra de Tyrmara, illatis, devote scripsistis.

Unde, cum dictus Justiciarius, ante receptionem literarum vestrarum, diem clausit extremum, nos nullum effectum nec commodum, per dictum vestrum mandatum, licet per ———, recepimus adhuc; sed varia dampna & incommoda, per eundem Walterum, & suos complices, adhuc in terra filii vestri recepimus & sustinemus:

Dampnificavit enim Cantredam, ubi castra vestra sunt, & Domini Edwardi Castra sita sunt, ad æstimationem sex millium Marcarum; exceptis dampnis illatis Ecclesiæ Elfinetim, tunc in manu nostra existenti; quæ quidem dampna estimari possunt ad estimationem trium millium Marcarum—Ecclesiarum combustione, & Clericorum & Monialium interfectione. A.D. 1240.

Quare Regiam vestram dignitatem humiliter exoramus quatenus, sicuti terram filii vestri ab hostili incursu, prædicti Walteri, & aliorum adversariorum nostrorum, observare desideretis, Justiciario vestro, videlicet Domino Ricardo de Rupellâ, nunc existenti, & consilio vestro salubri in Hibernia detis in mandatis ut, secundum prioris mandati formam, præfatum Walterum ad plenitudinem justitiæ nobis, super dictis dampnis, nobis & Ecclesiæ Elfinen. illatis, exhibendam compellat & distringat.

Pro certo enim sciatis quod nunquam à fideli servitio vestro, nec filii vestri, pro aliqua sollicitatione, nobis ab Hiberniensibus facta, recessimus nec recedemus.

Nos enim, & nostros, & omnia nostra bona, sub protectione vestra, & Domini Eduardi primogeniti vestri supponimus; cui omnia bona nostra & jura, siqua nobis super tota terra Conact. competunt, usque ad adventum suum ad partes Hiberniæ, observamus & observabimus.

Valeat Regia vestra Majestas in Domino.

Pro Waltero Marescallo, quod homagium faciat Regi Francorum.

A.D. 1240. An. 25. H. 3. Pat. 25. H. 3. m. 1.

Rex omnibus, &c. salutem.

Ad omnium notitiam volumus pervenire quod bene placet nobis, & concedimus quod Walterus Marescallus, non obstantibus treugis inter Lodovicum Regem Franciæ illustrem, & nos captis, de jure suo in Normannia eidem Domino Regi homagium faciat.

Videlicet de terris & tenementis quæ fuerunt patris & fratris ejusdem Walteri: Salvo jure nostro in Normannia quando Deo placuerit, quod idem Rex velit inde exaudire; ita quidem quod nichilominus stent & durent treugæ prædictæ. A.D. 1240.

Teste Rege apud Westm. 25. die Octobris.

De Compromisso per Regem & David Filium Leulini.

A.D. 1240. An. 25. H. 3. Claus. 25. H. 3. m. 16. d.

Rex David, filio Leulini, quondam Principis Norwalliæ, salutem.

Mandamus vobis quod in fide, qua nobis tenemini, omni occasione postposita, sitis ad nos apud London in Octabis Sancti Andreæ, ad procedendum, coram Domino Legato & Sociis suis, in arbitrio, in quod compromissum est, tam ex parte nostra, quàm vestra. A.D. 1240.

Quod,

A. D. 1240. Hen. 3. Quod, si forte, aliquo casu contingente, personaliter ad prædictas partes venire non possitis, tunc ex parte vestra aliquos mittatis, qui plenam habeant potestatem procedendi in omnibus, quæ prædictum negotium contingunt.

Et, quia Dominus Legatus vocari fecit Episcopum de Sancto Assaph, quod ipse die prædicto ibidem ad hoc accedat, & nos similiter ipsos, qui ex parte nostra electi fuerunt, ad eundem diem fecimus vocari, venire faciatis ad diem prædictum Laicos, qui ex parte vestra ad hoc fuerint electi; mandavimus enim Johanni Extraneo quod vobis, & vestris salvum faciat habere conductum. A. D. 1240. Hen. 3.

Teste Rege apud Windesor. 31. die Novembris.

De procedendo ad Arbitrium inter Regem & Principem Walliæ.

A. D. 1241. An. 25. H. 3. Claus. 25. H. 3. m. 14. d. REX David filio Leulini salutem.

Bene recolimus qualiter nos vobis nuper in mandatis dedimus, quod coram nobis apud Wigorn. compareretis, ad providendum Arbitros qui loco eorum, qui primo ad hoc electi fuerant, & qui ad partes recesserunt transmarinas, justitiam secundum formam pacis inter nos, & vos provisæ, singulis conquerentibus exhiberent: Et in arbitrio prædicto secundum formam debitam procederent: Et similiter ad justitiam recipiendam de portione, uxorem vestram contingente, de hæreditate sua: Et similiter ad standum recto super hiis, de quibus Senescallus de Monte-Alto, & alii de vobis sunt conquesti.

Et quia ad diem & locum vobis præfixos non accessistis, set litteras vestras nobis misistis, continentes quod tres ex vestris ad nos loco vestro destinastis, ex quibus tantum unus ad nos accessit, qui ad præmissa adimplenda nullam potestatem habuit; unde quibusdam ex nostris visum fuerat quod hoc malitiose, & ut subterfugium quæreretis per vos factum fuit.

Nos tamen, hoc non credentes, set fidelitatem vestram adhuc magis probare volentes, vobis mandamus in fide, qua nobis tenemini, præcipiendo quatinus, omni occasione postposita, personaliter compareatis apud Salopiam die Dominica proxima ante Dominicam Palmarum, coram fidelibus nostris, quos illuc duxerimus transmittendos, ad consentiendum in personas certas, ad procedendum in arbitrio prædicto, loco eorum qui ad partes transmarinas recesserunt: Et ad faciendum, in eodem arbitrio, id quod adhuc restat faciendum: Et ad recipiendam justitiam de portione uxorem vestram, de hæreditate sua, contingente: Et ad standum recto Senescallo Cestriæ, & aliis de vobis conquerentibus. A. D. 1241.

Quod, si personaliter ad hoc faciendum venire non possitis, tales, loco vestro, mittatis, qui plenam potestatem habeant hæc omnia nomine vestro faciendi.

Nos enim vobis & vestris per eos quos ibidem mittemus, aut per nosmetipsos, salvum & securum provideri faciemus conductum.

Teste Rege apud Wudestok 19. die Februarii.

De Arbitris, loco absentium, substituendis inter Davidem Filium Lewelini & Marchiones.

A. D. 1241. An. 25. H. 3. ANno Domini millesimo ducentesimo, quadragesimo primo die Dominica, proxima ante inventionem Sanctæ Crucis, assignatâ Davidi filio Leulini, quondam Principis Norwalliæ, & Marchionibus ad consentiendum in arbitros substituendos loco absentium, & ad faciendam & recipiendam justitiam secundum formam pacis, conventæ inter Dominum Regem & dictum David, comparuerint Theuderjus Senescallus ipsius David, Eumus Parvus David Cancellarius, & Philippus filius Juor Clericus, ex parte David Procuratores, ostendentes litteras ipsius David; in quibus dictus David promittebat se ratum habiturum quicquid per ipsos fieret secundum formam pacis supradictæ. A. D. 1241.

Radulphus vero de Mortuo Mari, & R. Senescallus Cestriæ, & Grif. nus pro se & aliis Marchionibus comparuerunt, petentes instanter quod secundum dicta testium productorum, coram Domino S. de

A. D. 1241. Hen. 3. de Segrave, & conjudicibus suis, vicem Domini Regis gerentibus apud Salopiam, eisdem exhiberetur justitiæ complementum;

Sed contra, Procuratores præfati David asserebant dictos testes non esse receptos secundum formam pacis; quare secundum dictum eorum non debebat, nec poterat judicari.

Tandem continuata die, & altercatione magna super hoc & aliis habita inter partes, forma pacis prædictæ producta in medio, visaque & perlectâ, loco absentum arbitrorum, scilicet, Domini O. Sancti Nicholai in Carcere Tull. Diaconi Cardinalis, Domini Papæ quondam Legati in Anglia, Wigorn. & Norwic. Episcoporum, subrogati sunt per Dominum Regem, de consensu dictorum Procuratorum, Episcopus Coventr. Johannes filius Galfridi, & Herebertus filius Matthæi, & Walter de Clifford, quibus data est eadem potestas, quam haberent absentes, si præsentes essent, secundum formam pacis prædictæ. A. D. 1241. Hen. 3.

Et assignata est dies partibus, a die Pentecostes proximo in unum mensem, apud Pontem de Maneford ultra Salopiam ad probandum hinc inde, sive per productos testes, non obstante productione jam factâ, sive per alios, & quolibet probationis genere, sive per instrumenta, sive alio modo quæ voluerint, & sibi viderint expedienda.

Et illa die dabitur alia ad judicium audiendum, secundum probata, coram eisdem arbitris, juxta formam pacis superius prælibatæ.

De pecunia Comiti Cornubiæ in Terra sancta deferenda.

A. D. 1241. An. 25. H. 3. Pat. 25. H. 3. m. 8.

REX universis Episcopis, Archidiaconis, & eorum officialibus in Archiepiscopatu Cantuariensi constitutis, salutem.

Universitatem vestram rogandam duximus, cum affectu sincero, quatinus omnimodam, quam poteritis, diligentiam ad colligendam pecuniam, ex votorum crucesignatorum redemptionibus provenientem & Legatis, in Terræ Sanctæ subsidium deputatam, & a Domino Papa dilecto fratri nostro Ricardo Comiti Cornubiæ & Pictaviæ concessam, apponere velitis.

Ita quod citra Festum Sanctæ Trinitatis, anno *Regni nostri* vicesimo quinto, collecta sit & prompta, & liberetur Templariis & Hospitalariis dicto Comiti, in Terrâ Sanctâ constituto, ad proximum passagium, deferenda. A. D. 1241.

Teste Rege apud Windlesoram, vicesimo tertio die Aprilis.

Eodem modo scribitur W. Eborum Archiepiscopo, & omnibus suis suffraganeis.

Litera Imperatoris, qua de statu & successibus suis Regem reddit certiorem.

A. D. 1241. An. 25. H. 3. Claus. 42. H. 3. m. 2.

IMperator Regi salutem, & sinceræ dilectionis affectum.

Hilari affectione recipimus litteras & Nuncios, quos ad nostram præsentiam transmisistis, & tàm ea, quæ litteræ continebant, quàm ea, quæ iidem Nuncii ex parte vestra ore tenus proponebant, audivimus & intelleximus diligenter.

Et ecce ad singula, quæ misistis per eos, per Magistrum Galterum de Ocra dilectum Capellanum, & Notarium, & fidelem nostrum, vobis plenarie respondemus; cui ea, quæ vobis ore tenus, ex patte Celsitudinis nostræ, dicet, indubitanter, tanquam personæ nostræ, credatis: Sibi enim plenam dedimus potestatem procedendi in negotio, pro quo Nuncii supradicti venerunt, & complendi illud juxta formam sibi a celsitudine nostra datam. A. D. 1241.

Ad hæc cum nostris congaudeatis successibus, & in nostrorum humiliatione rebellium fiat terror & cæteris cautela subjectis, jocunda vobis insinuatione describimus quod, cum Civitas Faventiæ, suis diffisa meritis, & propria munitione confisa, beneficio temporis hyemalis ausa fuerit nostræ *obsidionis* viribus obstare; veris tamen restituta temperie, hac eadem Civitate machinarum nostrarum incursione quassatâ, muris corruentibus, & fossis nostris subterraneis penetrantibus intima Civitatis, ut manualiter

5 H

A. D. 1241. Hen. 3.

liter inter Cives & Bellatores nostros bella concurrerent, & oporteret pro muris corpora *cominus præstare gladiis exponenda*, sumpserunt sanius pro eorum salute consilium, quibus expugnatio proxima vicinum excidium minabatur, & ad implorandum nostram misericordiam continuo clamore conversi.

Die Dominico, decimo quarto mensis Aprilis, mandatis nostris & beneplacitis se præcise dederunt, subjicientes in nostram misericordiam Civitatem pariter & personas, præstitis fidelitatis debitæ juramentis, & illicitis juramentis, siqua fecerunt, abjuratis: ad quorum receptionem nostri comes Imperii & justi moderaminis arbitra clementia nos induxit, quæ victoris animum vicit, ut cum victis misericorditer ageremus; rati gloriosiorem esse victoriam misereri conversis, quam in eorum casum ulcisci; pium genus vindictæ pensantes ignoscere noxis, dum potuerimus vindicasse.

Remissa igitur gratis offensa, & reis imperialiter absolutis, Civium & Civitatis statu sub nostro, & imperii jugo, quo nil suavius & dignius esse probabunt, pro rerum qualitate disposito; dum, ad depopulationem vicinæ Bononiæ nostrum verteremus propositum & affectum,

Prælatorum turbam, cum Prænestino Episcopo, Magistro Ottone de Torengo Sancti Marci in Carcere Tull. Diacono Cardinali, nostris adversaturam processibus, ex diversis Provinciis congregatam, contigit suo infortunio Januam prævenisse:

Ubi, conveniente cum eis Gregorio de Romagna (addito Legato Legatis ut insimul ligarentur) & conspiratione cum Januensibus rebellibus nostris facta, Galearum copiam armari fecerunt; cum quibus ad Papam Romanum, pro majoris causa diffidii, conjuraverant advenire;

Ad quorum impediendum transitum & accessum, nostrarum, diu ante prævisarum, convenite fecimus apud Pisas victoriosum stolium Galearum; quod, eorum præcognita motione, in locis & portubus quæ, latente, vel alto mari, præterire non poterant, velud obvia & necessario navigabilia transituris, eis transeuntibus potenter occurrit;

Et aggressis Galeis nostris Galeas eorum, præpotens Dominus, qui ex alto videt & dijudicat æquitatem, vias eorum & excogitatam malitiam meditatus, in viribus & potentia nostra, quam effugere terra vel mari non poterant, Domino faciente, Legatos simul tradidit & Prælatos; & tribus Galeis eorum submersis, ac omnibus, quæ vehebantur in ipsis sine spe recuperationis amissis, viginti & duæ galeæ, non sine magna navigantium cæde, cum personis & rebus, & victæ sunt a galeis nostris, & triumphaliter captæ;

In quibus prædicti tres Legati cum Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, & multis Prælatis aliis, Nunciis & Prælatorum Procuratoribus, ultra centum, *cum* Ambaxationibus Civitatum rebellium Lumbardiæ, qui ad præfixum ire concilium properabant, quatuor millibus Januensium, exceptis specialibus & electis personis de Janua, quæ galeis præerant, & Comitatui Prælatorum producendis & reducendis eisdem Januam, sicut inter eos fuerat infortunatè conventum, ad manus nostras pervenere ligati: Ut de Prænestino illo, qui summum contra nos ubique incitabat odium, & divinum non defuisse judicium arbitremur: *qui rapacem* in ovina pelle & agni clamide *lupum* inclusum gerere non *formidat*. Sciat Deum nobiscum esse, sicut cum diis eorum; qui non solum per sacerdotium, set per Regnum & sacerdotium mundi machinam statuit gubernandam.

Nos igitur, suum nobis cælitus Domino referante consilium, & in plana tot aspera convertente, sudores bellicos & æstivos pulveres non vitantes, nostrum fælix iter, intentionem omnimodam, & conatus ad ea dirigamus, quæ nobis & cæteris regnantibus exaltationis & gloriæ afferant incrementum; ut vos prædictorum nostrorum successuum participes fieri gaudeamus, quos in omni successuræ fælicitatis eventu ex unanimitate, qua ducimur, cupimus habere consortes.

Data Faventiæ, &c.

De

A. D. 1241. Hen. 3. A. D. 1241. Hen. 3.

De Potestate data Petro de Sabaudia attrahendi quosdam ad servitium Regis, & Feodum pro dicto servitio offerendi.

A. D. 1241. An. 25. H. 3. Pa. 25. H. 3. m. 5.

REX omnibus, &c. salutem.

Sciatis quod potestatem dedimus dilecto avunculo nostro, Petro de Sabaudia attrahendi ad obsequium nostrum nobiles viros Comitem Cabionensem, & Williemum de Vienna, & alios, quos viderit nobis necessarios, & offerendi eis, ex parte nostrâ, feodum annuum pro eorum homagio & servitio, quale idem avunculus noster viderit, tàm ipsis nobilibus, quàm honori nostro convenire, sive plus sive minus ipsis duxerit offerendum; negotium istud toti discretioni ipsius avunculi nostri committentes. A. D. 1241.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Merleberg. vicesimo quarto die Junii.

Littera Davidi filio Lewelini, de injuriis sibi illatis emendandis.

A. D. 1241. An. 25. H. 3. Claus. 25. H. 3. m. 7. dorso.

REX David, filio Leulini quondam Principis Northwalliæ, salutem.

Ex certa quorundam relatione didicimus quod vos, contra juramentum nobis præstitum, fratres Griffini filii Maddoc. & etiam quosdam homines nostros de Keri, qui homagia nobis fecerunt, vobis confœderastis, & ab obsequio & fidelitate nostra subtraxistis, & fratres prædicti Griffini contra nos in terra vestra receptatis.

Tres quidem de Senescallis vestris in succursum eorum, qui expugnant dilectum & fidelem nostrum Radulphum de Mortuo Mari, destinastis, cædes & incendia, per vos, & vestros, in terrâ suâ, & terris aliorum fidelium nostrorum committendo.

Terras etiam, quæ in curia nostra adjudicatæ fuerunt O. Vaghan, & nepotibus suis, eis contra justitiam deforciatis, non permittentes, quod executio fiat de hiis, quæ in curia nostra sunt considerata.

Quandam etiam navem Cestriæ, quæ in potestate vestra applicuit, carcata blado & aliis victualibus, arestari fecistis per vos & Gentem vestram, in nullo hiis, quorum bladum & victualia fuerunt, inde satisfacientes.

Super quibus non modicum admiramur, & movemur; & multo fortiùs quod, cum nuper misissemus Nuncios nostros solempnes usque Salopiam, utpote venerabilem patrem H. Coventr. & Lich. Episcopum, & dilectum fratrem nostrum Johannem filium Galfridi, & Henr. de Aldithelegh. paratos ad emendas faciendas & recipiendas de interceptionibus, factis tàm ex parte nostrâ, quàm ex parte vestrâ, vos, tanquam in contemptum nostrum, prædictis fidelibus nostris non occurristis, nec, per aliquos de vestris, in eorum occursum mittere curastis. A. D. 1241.

Quod quidem ægre nos movet, cum tot & tantas injurias, quas longum esset enumerare, contra nos & nostros nullo modo attemptare debuissetis.

Et ideo vobis mandamus quod prædictos fideles nostros, tam fratres prædicti Griffini, quam homines nostros de Keri, quos a fidelitate nostra subtraxistis, ad fidem nostram redire faciatis, non impedientes quin prædictus O. Waghan, & nepotes sui, secundum quod adjudicatum est in curia nostra, terris suis gaudere possint, & eas pacifice possidere.

Id etiam quod contra dilectum & fidelem nostrum Radulfum de Mortuo Mari, & alios fideles nostros, & etiam quod de navi illa Cestriæ attemptastis, sic emendari faciatis quod nobis non relinquatur materia injurias prædictas gravius ulciscendi, quod nollemus.

Nec omittatis quin, citra Festum Sancti Petri ad vincula, nobis significetis, qualiter dampna & injurias prædictas, quæ nullo modo dissimulare poterimus, nobis emendare volueritis.

Teste Rege apud Merleberg. decimo quarto die Julii.

Promissiones

Promissiones & pacta Davidis filii Lewelini.

A. D. 1241. An. 25. H. 3. L. A. fol. 330. Penes Camerar. Scaccar.

OMnibus Christi fidelibus, ad quos præsentes litteræ pervenerint, David filius Lewelini, quondam Principis Norwalliæ, salutem.

Sciatis quod concessi Domino meo Henrico Regi Angliæ, illustri filio Domini Johannis Regis, quod Griffinum fratrem meum, quem teneo incarceratum, unà cum filio suo primogenito, & aliis qui, occasione prædicti Griffini, in potestate mea incarcerati sunt, tradam eidem Domino meo Regi, tali modo quod de omnibus cognoscatur ut —— & qualiter debeant deliberari.

Stabo etiam juri in curia prædicti Domini mei Regis super portione terræ quæ fuit prædicti Lewelini patris mei, cujus seisinam nunc habeo & teneo, siqua ipsum Griffinum contingere debet, secundum consuetudinem Walliæ, vel secundum jus, prout Dominus Rex eligerit.

Et, si idem Dominus Rex pacem fecerit inter me, & prædictum Griffinum fratrem meum, ipsam tenebo & servabo; &, de ipsâ tenenda, cavebo secundum considerationem curiæ ipsius Domini Regis.

Volo etiam & concedo quod tàm ego, quàm prædictus Griffinus portiones, quæ nos contingent, de prædictis terris teneamus in capite de prædicto Domino Rege.

Promitto etiam quod terram de Muhaut totam, cum pertinentiis suis, & seisinas terrarum Rogeri de Muhaut Senescalli Cestriæ, & omnium aliorum Baronum & fidelium ipsius Domini Regis, occupatarum a tempore guerræ, ortæ inter Dominum Johannem Regem, & Lewelinum patrem meum, in manibus ipsius Domini Regis tradam, & eidem reddam, vel cui mandaverit; ut de ipsis disponat ad voluntatem suam: Salvo jure proprietatis cujuslibet pacti & instrumenti, super quo stabitur juri hinc inde in curiâ ipsius Domini Regis.

Item, promitto quod reddam præfato Domino Regi omnes expensas, quas ipse, & sui fecerunt occasione exercitûs istius.

Item promitto quod satisfaciam Domino Regi de dampnis & injuriis, illatis sibi & suis, secundum considerationem curiæ prædictæ, vel malefactores ipsos ipsi Domino Regi reddam.

A. D. 1241.

Promitto similiter eidem Domino Regi quod reddam ei omnia homagia, quæ Dominus Johannes Rex pater suus habuit, & quæ Dominus Rex de jure habere debet; & specialiter dimitto ei homagia omnium nobilium Walensium.

Porro volo, & concedo quod idem Dominus Rex non dimittat aliquem de suis inprisiis; & quod ipsi Domino Regi & suis remaneant, & seisinæ suæ,

Et quod terra de Aillesine, cum pertinentiis suis, inperpetuum remaneat Domino Regi & hæredibus suis; & in voluntate sua sit potestas retinendi terram de Englefeld inperpetuum sibi & hæredibus suis.

Insuper promitto quod, de cætero, non receptabo in terra mea, nec receptari permittam utlegatos, vel forisbanitos ipsius Domini Regis, vel Baronum suorum de Marchia.

Et in hiis, & in omnibus aliis, stabo voluntati & mandatis ipsius Domini Regis, & juri parebo in omnibus in curia sua.

De omnibus autem articulis supradictis, & singulis firmiter inperpetuum observandis, Domino Regi & hæredibus suis, pro me & hæredibus meis, cavebo per obsides & pignora, & aliis modis, quibus Dominus Rex dicere voluerit, vel dictare.

In cujus rei testimonium præsenti scripto sigillum meum apposui.

Act. apud Alnetum, juxta Fluvium Elwey de Sancto Asaph, in festo decollationis Sancti Johannis Baptistæ.

Et crastina die renovatum apud Rothelan. in Tentorio Domini Regis anno Regni prædicti Domini Regis Henrici vicesimo quinto.

Et ad omnia prædicta firmiter tenenda ego David juravi super Crucem sanctam, quam coram me deportari facio.

Venerabilis etiam Pater Hugo Episcopus de Sancto Asaph, ad petitionem meam, firmiter promisit, in ordine suo, quod Hæc omnia prædicta faciet, & procurabit modis quibus poterit observari:

Edenevech, siquidem, Vaghan, per præceptum meum, illud idem juravit super Crucem prædictam.

Actum apud Alnetum ut supra.

A. D. 1241. Hen. 3.

A. D. 1241. Hen. 3.

De conventionibus sive pactis antedictis, per Davidem fideliter observandis.

A. D. 1241. An. 25. H. 3. Lib. A. fol. 331. b. penes Camerar. Scaccar.

Omnibus Christi fidelibus, ad quos præsentes litteræ pervenerint, David, Filius Lewelini quondam Principis Norwalliæ, salutem.

Sciatis quod, cum quasdem promissiones & pacta inierim cum Domino meo Henrico Rege Angliæ, Filio Domini Johannis Regis, in reformatione pacis, inter ipsum & me nuper factæ, sicut continetur in litteris, super eisdem pactis & convenrionibus, factis apud Alnetum, juxta Fluvium de Elwey de sancto Asaph, in festo decollarionis sancti Johannis Baptistæ, & crastina die renovatis apud Rothelan, in Tentorio Domini Regis, anno Regni prædicti Domini Regis vicesimo quinto, & sigillo meo sigillatis,

Ut dictæ conventiones & pacta, plene & efficaciter, per me, & Hæredes meos, Domino Regi prædicto, & Hæredibus suis, in perpetuum observentur, voluntate spontaneâ meâ, ad plenam securitatem ipsius Domini mei Regis & Hæredum suorum, de consensu & voluntate sancti Asaph & Bangorensis Episcoporum, & consiliariorum meorum, me & omnes illos, qui in hoc, quod contra pacta & conventiones prædictas venirem, vel contra Dominum Regem essem, mihi favebunt, vel consilium, vel auxilium præbebunt, & totam terram meam suppono jurisdictioni Cantuariensis Archiepiscopi, Londoniensis, Elyensis, Herefordiensis, Coventrensis, Lichefeldensis Episcoporum, omnium simul, & cujuslibet in solidum, quem dictus Dominus Rex elegerit:

Prædictis prælatis simul, & cuilibet in solidum, quem Dominus Rex elegerit, prout prædictum est, dans & concedens plenam & liberam potestatem ut, ad requisitionem ipsius Domini Regis, nulla alia monitione facta, per Excommunicationis in me, & dictos mihi faventes, consulentes, aut auxiliantes; & interdicti in terram sententias, ad observationem ipsius formæ & conventionum, quæ in dictis litteris continentur, distringant, & ad plenam satisfactionem, juxta voluntatem ipsius Domini Regis, compellant, si forte, quod Deus avertat, in aliquo contra prædicta per me, vel meos venirem.

Et omnia hæc bona fide & inperpetuum servanda Domino Regi & Hæredibus suis, per me & Hæredes meos, promitto: venerabiles insuper patres de sancto Asaph. & Bangorens. Episcopi supradicti, ad petitionem meam, præfato Domino Regi & Hæredibus suis, pro se & successoribus suis in suo ordine, promiserunt quod sententias, occasione prædicta latas, vel ferendas, sicut eis mandabitur, publicabunt & plenius observabunt; & a subditis districtè & inviolabliiter facienr observari.

In cujus rei testimonium tàm ego, quàm dicti venerabiles parres de sancto Asaph. & Bangorens. Episcopi, sigilla nostra præsentibus fecimus apponi.

Act. apud Rothelan. in Tentorio ipsius Domini Regis tricesimo primo die Augusti anno eodem.

Littera David Filii Lewelini per quam concessit Domino Regi Angliæ quod stabit juri in curia sua super portione terræ quæ fuit patris sui.

A. D. 1241. An. 25. H. 3. Lib. A. fol. 330. b. penes Camerar. Scaccar.

Omnibus Christi fidelibus, ad quos præsentes litteræ pervenerint, David, Filius Lewelini, quondam Principis Norwalliæ, salutem.

Sciatis quod concessi Domino meo Henrico Regi Angliæ illustri, Filio Domini Johannis Regis, quod stabo juri in curia sua super portione terræ, quæ fuit prædicti Lewelini patris mei, cujus seisinam nunc habeo & teneo, si qua Griffinum fratrem meum contingere debet secundum consuetudinem Walliæ, vel secundum jus, prout Dominus Rex elegerit.

D. A. 1241.

Et, si idem Dominus Rex pacem fecerit inter me & prædictum Griffinum fratrem meum, ipsam tenebo & servabo, &

A.D. 1241. Hn. 3. & de ipsa tenenda cavebo secundum considerationem Curiæ ipsius Domini Regis.

Concessi etiam quod tàm ego, quàm prædictus Griffinus portiones, quæ nos contingent, de prædictis terris, teneamus in capite de prædicto Domino Rege.

Terram etiam de Muhaut eidem Domino meo Regi reddidi, sicut ei prius promiseram; ita quod, si eam alii reddiderit, salvum sit jus proprietatis cujuslibet pacti & instrumenti, super quo stabitur juri, hinc inde, in Curiâ ipsius Domini Regis; &, si eam voluerit retinere in manu sua, pro voluntate sua eam retineat, sine omni clamio mei & Hæredum meorum.

Concessi etiam quod omnium Baronum & fidelium ipsius Domini Regis terras, occupatas à tempore guerræ, ortæ inter Dominum Johannem Regem, & prædictum Lewelinum Patrem meum, in manibus ipsius Domini Regis tradam, & eidem reddam, vel cui mandaverit; ut de ipsis disponat ad voluntatem suam: salvo mihi jure proprietatis cujuslibet pacti & instrumenti, super quo stabitur juri, hinc inde in Curiâ ipsius Domini Regis.

Concessi etiam quod satisfaciam ipsi Domino Regi de dampnis & injuriis illatis sibi & suis secundum considerationem Curiæ prædictæ, vel malefactores ipsos ipsi Domino Regi reddam.

Reddidi autem eidem Domino Regi omnia homagia quæ Dominis Johannes Rex Pater suus habuit, & quæ Dominus Rex de jure habere debet; & specialiter dimisi ei homagia omnium Nobilium Walensium.

Concessi etiam quod idem Dominus Rex non dimittat aliquem de suis inprisiis, & quod ipsi Domino Regi & suis remaneant, & seisinæ suæ, sicut prædictum est; & quod terra de Ailleisine, cum pertinentiis suis; & terra de Engelfeld cum pertinentiis suis, in perpetuum remaneant Domino Regi & hæredibus suis; & quod castrum & tenementa de Gannoc, cum pertinentiis suis, in perpetuum remaneant Domino Regi & hæredibus suis, pro expensis quas idem Dominus Rex & Magnates sui fecerunt in expeditione sua apud Rothelan.

Insuper promisi quod de cætero non receptabo in terra mea, nec receptari permittam utlagatos, vel forisbannitos ipsius Domini Regis, vel Baronum suorum de Marchia; & quod de cætero omnia mandata ipsius Domini Regis libenter admittam, & ea pro viribus meis adimplebo.

Concessi etiam quod ego & hæredes mei, eidem Domino Regi & hæredibus suis, omnibus diebus vitæ nostræ, constanter & fideliter observiemus; nec aliquo tempore contra eos erimus. A.D. 1241. Hn. 3.

Quod, si forte evenerit quod à fideli servitio suo, quod absit, recesserimus, tota terra nostra erga ipsum Dominum Regem & hæredes suos incurratur, & in usus eorum perpetuis cedat temporibus.

De omnibus autem articulis supradictis, & singulis firmiter in perpetuum observandis, Domino Regi & hæredibus suis, pro me & hæredibus meis, cavi & cavebo per obsides & pignora, & aliis modis quibus Dominus Rex dicere voluerit & dictare.

Et in hiis & in omnibus aliis stabo voluntati & mandatis ipsius Domini Regis, & Juri parebo in omnibus in curia sua.

Ad has quidem promissiones, concessiones & pacta firmiter oblervanda & tenenda, voluntate spontanea, ad plenam securitatem ipsius Domini Regis & hæredum suorum, ego David juravi super Crucem sanctam quam coram me deportari facio.

Et, de consensu & voluntate de Sancto Asaph & Bangoren. Episcoporum, & Consiliariorum meorum, me, & omnes illos, qui in hoc, quod contra pacta & conventiones prædictas venirem, vel contra Dominum Regem essem, mihi favebunt, vel consilium & auxilium præbebunt, & totam terram meam suppono Jurisdictioni Cantuarien. Archiepiscopi, Londoniensis, Eliensis, Herefordiensis, Coventriensis, & Lichefeldensis Episcoporum, omnium simul, & cujuslibet in solidum, quem Dominus Rex elegerit; prædictis Prælatis simul & cuilibet in solidum, quem Dominus Rex elegerit, prout prædictum est, dans & concedens plenam & liberam potestatem ut, ad requisitionem ipsius Domini Regis, nullâ aliâ monitione factâ, per excommunicationis in me & dictos mihi faventes, & consulentes, & auxiliantes; & interdicti in terram sententias, ad observationem promissionum, concessionum & pactorum, quæ in præsenti scripto, & in quibusdam aliis, eidem Domino Regi inde factis, continentur, distringant, & ad plenam satisfactionem, juxta voluntatem ipsius Domini Regis compellant, si forte, quod Deus avertat, in aliquo contra prædicta, per me, vel meos, venirem.

In cujus rei testimonium præsenti scripto sigillum meum apposui.

Hiis

A.D. 1241. Hen. 3. A.D. 1241. Hen. 3.

Hiis Testibus, Venerabilibus Patribus,

W. Archiepiscopo Eboracen. Angl. Primate,
R. Linc. &
P. Hereford. Episcopis,
W. de Ferrariis Com. Derb.
R. le Bigod Com. Norf.
H. de Albiniaco Com. Arundell.
Petro de Saband.
Johanne de Monem.
Johanne filio Galfridi,
Willielmo de Cantilupo,
Herberto filio Machi,
Werimo de Erioyl,
Galfrido Dispens.
Drogone de Warentin,

Et aliis.

Pro Comite Sabaudiæ.

A.D. 1241. An. 25. H. 3. Pat. n. 4.

REX omnibus, &c. salutem.

Sciatis nos concessisse Petro de Sabaudia terras Johannis de Waienna in Suffexia & Surria, & honorem de Aquila, cum pertinentiis, quamdiu nobis placuerit, ad se sustentandum inde in servitio nostro. A.D. 1241.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Westm. 25. die Septembris.

Littera Imperatoris Regi de Morte Isabellæ Imperatricis & sorore ejus.

A.D. 1242. An. 26. H. 3.

FRedericus Imperator, &c. Regi Angliæ salutem.

Prospera qui quondam expectationi vestræ consueveramus litteris & Nunciis hilariter nova describere, nunc, fatali eventu latis successibus invidente, nos, velut noviter nostræ dilectæ consortis Augustæ irrevocabile damnum passi, & mæsta, sæviente fato, socialis fœderis divortia subeuntes, dolentes ducimur, & inviti referare vobis germanitatis invidam sectionem.

Die namque primo intrantis mensis Decembris præteriti (& memoratu nobis occurrit horribile) dicta Consors nostra Imperatrix, soror vestra, vocante Domino, qui aufert spiritum Principum, apud quem non est exemptio vel acceptio personarum, naturæ concessit.

In cujus redhibitionis auxilium, si fata favissent, & inevitabile mortalitatis debitum creditrix natura differret, tam gratiosus amor, & sui carus zelus consortii nos ducebat, quod nullius opis, vel opum, laboris, & rerum impendia vitassemus.

At ubi Rex Regum & Dominus dominantium, qui præest Tribunalium potestatibus, cujus voluntati nemo resistere potest, eam à nostri corporis unitate, & de vestræ vinculo fraternitatis ademit ex alti consilii dispositione, imo potius dispensatione providit, ut nobis & vobis post fata viveret in duorum memoria filiorum. A.D. 1242.

Extat enim, Dei omnipotentis dono, Regia soboles, de qua, in conspectu matris, Rex & Regina consurgunt suæ indices genetricis.

In cujus fæcunditate pignora generosa suscepimus, quæ communem affinitatem roborant, & Cæsaream Regalemque sedem, quadam singulari prærogativa filialis sanguinis, & Nepotum vinculo fæderant artiori: Ut dilectio mea, per quam cepit, suæ filios posteritatis assumens, in obligationem & gratiam duraturæ consanguinitatis ascendat.

Licet ergo Augustæ conjugis nostræ, vestræq; sororis, amissio sine turbatione cordium intimari nequeat, vel audiri, vel ab intimo pectoris nostri sui casûs anxietas separetur: Quia tamen viget in gemina prole commemoratio charæ parentis, accipit robur omne dilectio & cognatio sanguinis in eisdem Nepotibus vestris; quos Augusta soror vestra peperit nobis, in filios à nobis ad vos indissolubiliter conservari.

Datum Coronati 30. die Januarii.

De

A.D. 1242. Hen. 3. A.D. 1242. Hen. 3.

De ducentis libratis Terræ Regi Scotiæ assignandis.

A.D. 1242. An. 26. H. 3. Pat. 26. H. 3. p. 1. m. 9.

REX N. Dunhalmensi Episcopo salutem.

Sciatis quod plenam potestatem dedimus vobis assignandi dilecto sororio nostro, Alexandro Regi Scottorum illustri, ducentas libratas terræ in Comitatibus Northumberlandiæ, Cumberlandiæ, & Westmerlandiæ, secundum formam quæ in scriptis, inter nos & præfatum Regem inde confectis, continetur; ita quod nos assignationem prædictam in forma prædicta pro nobis & hæredibus nostris ratam habebimus & gratam. A.D. 1242.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Rading. 16 die Februarii.

De treugis cum Francia non infringendis.

A.D. 1242. An. 26. H. 3. Pat. 26. H. 3. p. 1. m. 9.

REX omnibus, &c. salutem.

Sciatis quod bona fide promisimus dilecto fratri & fideli nostro, quod treugas, initas inter Lodowicum Regem Franciæ, & nos, nullo modo infringemus; nisi justam & rationabilem causam habeamus treugas illas infringendi.

Et, si contingat quod eas sine occasione rationabili infringamus, quod absit, concessimus ei quod, de bona voluntate nostra, & sine indignatione in Angliam redire possit. A.D. 1242.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Westm. octavo die Martii.

Consimiles litteras habet R. le Bygod Comes Norfolciæ.

De Regno Angliæ commisso Domino Eborum Archiepiscopo.

A.D. 1242. An. 26. H. 3. Pat. 26. H. 3. m. 2.

REX omnibus salutem.

Sciatis quod, de consilio omnium Comitum, & Baronum nostrorum, & omnium fidelium nostrorum, qui nobiscum aderant apud Portesmue, ante transfretationem nostram in Wasconia, commisimus regimen Regni nostri Angliæ venerabili in Christo Patri W. Eborum Archiepiscopo Angliæ Primati;

Ita quod, quamdiu fuerimus extra Regnum in partibus transmarinis, ipse disponat in omnibus negotiis Regni nostri, per consilium venerabilis Patris W. Carleol. Episcopi, & dilecti & fidelis nostri W. de Cantilupo.

Brevia siquidem nostra, tàm de negotiis nostris, quàm de communi jure, fient sub nomine nostro, & titulo nostro, & sigillabuntur sigillo nostro, quod prius resedit ad Scaccarium nostrum, quod quidem erit in custodia Silvestri de Everdon, per manum venerabilis Patris P. Cestr. Episcopi Cancellarii nostri.

Brevia vero nostra de Scaccario sigillabuntur interim quodam privato sigillo nostro, cum quodam scuto de armis nostris, cum circumscriptione sigilli de Scaccario. A.D. 1242.

Volumus etiam & statuimus quod ea, quæ sub præfato sigillo nostro, quod fuit de Scaccario, mandabimus per præfatum Archiepiscopum, & de consilio prædictorum Domini W. Carleol. W. de Cantilupo, de negotiis nostris & Regni nostri, a cunctis fidelibus nostris, qui remanebunt in Anglia, ad mandatum nostrum, sine omni contradictione, fiant.

Et similiter ea, quæ mandabimus per Barones nostros de Scaccario, de negotiis Scaccarii nostri, fidelibus nostris, qui remanebunt in Anglia, ad mandatum nostrum, a cunctis generaliter fiant.

Et ideo vobis mandamus quod in omnibus, quæ ad nos & Regnum nostrum pertinent, ipsi Domino Archiepiscopo intendentes sitis & respondentes, sicut prædictum est.

Nolumus quod prædictus Archiepiscopus, W. Carleol. Episcopus, & W. de Cantilupo, occasione prædictæ custodiæ, in aliquo ratiocinio, seu compoto, nobis, vel hæredibus nostris teneantur; set de Thesauro nostro, quem Thesaurarius & Camerarii nostri, vel alii Ballivi nostri libera-

A. D. 1242. liberabunt pro negotiis nostris & Regni nostri, respondeant ipsi qui dictum Thesaurum liberabunt & recipient.
Hen. 3.

In hujus rei testimonium has litteras nostras fieri fecimus Patentes.

Teste meipso apud Portesmue quinto die Maii, anno Regni nostri vicesimo sexto. A. D. 1242. Hen. 3.

De interceptionibus contra treugas cum Francia emendandis.

A. D. 1242. An. 26. H. 3. Vascon. Pat. & Cart. insimul 26. H. 3. m. 15.

DOmino suo, quando ei placuerit, Ludovico Regi Francorum illustri, Henricus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. salutem.

Sciatis quod plenam potestatem dedimus Radulfo filio Nicholai, Johanni de Lexinton, Magistro Petro de Burdegal, & Willielmo Gumbaud, recipiendi emendas super interceptionibus, factis nobis & inprisiis nostris a vobis & inprisiis vestris; & faciendi emendas super interceptionibus, factis vobis & inprisiis vestris, a nobis & inprisiis nostris, contra formam treugæ inter nos captæ.

Ratum & gratum habituri quicquid prædicti fideles nostri super prædictis emendis duxerint faciendum. A. D. 1242.

In cujus rei testimonium, &c.

Teste Rege apud Pontem vicesimo quarto die Maii.

Et scribitur eidem de potestate prædictis fidelibus Regis concessa, ad diem recipiendum ad prædictas interceptiones emendendas utrobique; & Dominus Rex contentus est de die, quam prædicti fideles Regis ad hoc receperint. Ibidem.

Teste ut supra.

Summonitio hominibus de Vasconia.

A. D. 1242. An. 26. H. 3. Claus. 26. H. 3. m. 4.

REX dilecto & fideli suo Selebruno de les Sparre, salutem.

Mandamus vobis rogantes attentius quatenus, sicut nos & honorem nostrum, pariter & vestrum diligitis, non omittatis quin sitis ad nos apud Pontem, die Jovis, proximo post diem Pentecostes, te quinto militum; A. D. 1242.

Ita sufficienter parati equis & armis, quod de adventu vestro imperpetuum vobis grates scire debeamus.

Teste Rege apud Pontem vicesimo quinto die Maii.

Consimiles litteras habent omnes subscripti.

Pontius de Castillon — se 5to
Amaneus de Neilla — se 5
Bertramus de Pozniak — se 3
Willielmus Signi de Rynus — se 5
Nerefandus de Comm. — se 5
Gascon. de Byarn. — se 50
Willielmus Ferien. — se 5
Arnaldus Willielmi de Mersan — se 5
Vic. de Siyule — se 5
Elyas de Blaynak — se 3
Petrus de Gaverard — se 3
Bernard de Bevill. de Summezac. — se 5
Elyas Rydel senior — se 10
Elyeas Rydel junior — se 5
Reymundus Willielmi de Symillæ. — se 4
Willielmus Bernardi de Oruum — se altero,
Bernardus frater ejus — se altero,
Galfridus de Mauritannia — se 10
Petrus Reymundus de Chaleys — se 5
Ricardus Rygand. de Mauritannia — se 3
Audonenus de Berbezi — se 5
Willielmus de Monte Lenn — se 5
Pontius de Mirebol — se 10
Gerardus de Blania — se 5
Amanneus de Bareys — se 3
Bernardus de Cuzan — se 3
Arnaldus de Maremaund — se 3
Hugo de Rumnon — se 4
Nermannus de Monte Pesac — se altero
Hecelinus Andronis de Burgo — se 5
Bertramus de Cheillak — se 3
Elyas de Cheillak — se altero
Willielmus de Sancto Quirano — se 3
Petrus Arnaldi de Sanz — se 3
Reymundus Gumband de Vayres — se 3
Petrus de Arsac — se altero
Pontius de Chauntemarle — se altero
Aurnoldus de Motelum — se 3
Enerucus de Castillon — se 3

A. D. 1242. Hen. 3.

B. Comes de Bygor. ——— *se* 25
Not. de Casabon ——— *se* 3
B. Comes de Ermynak ——— *se* 20
Johannes de Sunevill ——— *se* 5
Iterus de Berbezill
Willielmus Aspremund ——— *se* 3
Johannes de Burgo ——— *se* 3
Gailardus de Mota ——— *se altero*
Bernardus Ganeret de Bocvill — *se* 7
Willielmus Remund le Tort ——— *se* 7
Willielmus Remund le Orc ——— *se* 3
Arnaldus de Mersan ——— *se* 5
Reymundus Garsye de Novailles — ——— *se* 10
Vicecomes de Tartas ——— *se* 20
Vicecomes de Orte ——— *se* 5
Fucard Furmentin ——— *se* 3
Elyas Gumbaud de Coynak ——— *se* 7
Gailard de Burdeg. ——— *se* 3
Petrus de Burdeg. ——— *se* 5
Arnaldus de Girund ——— *se* 3
Galfridus de Taunay ——— *se* 10
Remundus de Monte Alto ——— *se* 5
Willielmus Amenu. de Burgo ——— *se* 3
Willielmus de Monte Rovelli — *se* 3
Arnaldus de Bocvil de Burzac — *se* 5
Elyas de Talemund. ——— *se* 3
Willielmus de Rupe ——— *se* 5
Sycardus de Mantgwyn ——— *se* 3
Willielmus Eudrad de la Ramad. — *se* 3
Galfridus Rydel junior ——— *se* 5
Vicecomes de Frunzac ——— *se* 20
Vicecomes de Castillon ——— *se* 5
Amaneus de la Bret ——— *se* 30
Castan de Guntand ——— *se* 5
Petrus de Monte Pesat ——— *se altero*
Gailardus de la Roche ——— *se altero*
Nermannus de Maugesyr ——— *se* 3
Vicecomes de Maremine ——— *se* 3
Ernaldus Willielm. de Egremund. — *se* 5
Reymundus Furt ——— *se* 3
Petrus de Rocher ——— *se altero*
Gailardus de Roke ——— *se* 3
Willielmus Segur Solus
Johannes de Cambra ——— *se* 3
Ebulus de Podio Willielmi ——— *se* 3
Bertramus de Podio Willielmi — *se* 3
Galfridus de la Lanude ——— *se* 3

Ibidem.

REX Majori & Communiæ Burdeg. salutem.

Mandamus vobis rogantes attentius quatenus, sicut nos & honorem nostrum, pariter & vestrum diligitis, non omittatis quin sitis apud Royanum, die Jovis proximo post diem Pentecostes;

Ita sufficienter parati equis & armis ire in servitium nostrum, quod imperpetuum grates vobis scire debeamus.

Eodem modo scribitur Majori & Communiæ Baion. & de Sancto Milione, & Consilio & probis hominibus de Regula, de Langum, & de Sancto Makario, & probis hominibus Civitatis Vasatensis.

Mandatum est Harengratto, Balistario Regis, quod omnes Balistarios, quos necessarios ad servitium Regis perquirere poterit, perquirat, &, unà cum ipsis benemunitis, quam citius poterit ad Regem veniat; ita quod pro servitio suo Rex eos bene respicere debeat.

Galfrido de la Laund — *se* 4to *militum*
Elyæ de Campania ——— *se altero*
Petro Viger de Anbertere ——— *se* 5
Armando Maugesyr ——— *se* 3
Ranulfo Viger ——— *se* 4
Ricardo Rigand ——— *se* 4

Teste Rege apud Pontem tricesimo primo die Maii.

Mandatum est similiter Senescallo Vasconiæ, quod omnes Balistarios, quos perquirere poterit, Regi mittat.

Teste ut supra.

Mandatum est Militibus subscriptis quod statim visis litteris veniant ad Regem parati equis & armis ire in servitium Regis, videlicet,

Archemeyndro de Burgo ——— *se* 5
Willielmo Amaunyn ——— *se* 3
Fulconi Salomonis de Moreton ——— *se altero*
Galfrido Viger de Fay ——— *se* 4

De potestate ad interceptiones, contra Treugam cum Francia emendandas.

A. D. 1242. An. 20. H. 3. Vascon. Pat. & Carta 26. H. 3.

SCiatis quod plenam potestatem dedimus H. de Bohun Comiti Essex & Hereford, Johanni filio Galfridi, Herberto filio Matthæi, Radulpho filio Nicholai, & Magistro Petro de Burdegal. recipiendi emendas super interceptionibus, factis nobis, & inprisiis nostris, ex parte Ludovici illustris Regis Franco-

A. D. 1242. Hen. 3. Francorum, & inprisiorum suorum; & faciendi emendas similiter super interceptionibus, factis eidem Regi Francorum, & inprisiis suis, per nos, & inprisios nostros, infra treugam ultimo captam inter prædictum Regem Franciæ, & nos; ratum & gratum habituri quicquid prædicti fideles nostri super prædictis emendis recipiendis & faciendis duxerint faciend. A. D. 1242. Hen. 3.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Pontem tricesimo die Maii.

De potestate dandi & capiendi diem rationabilem de emendis.

A. D. 1242. An. 26. H. 3. Ibidem. REX omnibus, &c. salutem.

Sciatis quod potestatem dedimus H. de Bohun Comiti Essex, Johanni filio Galfridi, &c.

Quod, si Ludovicus Rex Francorum illustris reddiderit nobis terras, quæ fuerunt Savarici de Malo-leone, quas occupavit infra treugam, inter nos initam:

Et nobis concesserit quod de exitibus, quos inde percepit postquam terras illas occupavit: Et de aliis dampnis & interceptionibus, nobis & inprisiis nostris factis, nobis & inprisiis nostris satisfaciet, A. D. 1242.

Diem vel dies rationabiles, secundum quod res expostulat, possint dare, & capere de emendis recipiendis, de exitibus prædictis, & omnibus aliis interceptionibus, & querelis unde petimus emendas.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

De treugis cum Francia rumpendis.

A. D. 1242. An. 26. H. 3. Ibidem. REX H. de Bohun Comiti Essex & Hereford. Johanni filio Galfridi, &c. salutem.

Sciatis quod hac die Sabbati, post recessum vestrum, certos audivimus rumores quod Rex Francorum cepit Castrum de Berteres, & homagium Radulphi de bello-monte, qui fuit ad fidem & servitium nostrum, & annuum feodum recepit a nobis, quod quidem ei reddi fecimus ad natale Domini proximo præteritum; in quo quidem videtur nobis quod Rex Franciæ treugam infregit manifeste.

Et ideo vobis mandamus quod super interceptione ista, una cum terra quæ fuit Savarici de Malo-leone, & aliis querelis, petatis emendas. A. D. 1242.

Et nisi super articulo isto, de prædicto Castro nobis reddendo, & homagio ipsius Radulphi, statim nobis satisfecerit, una cum terra, quæ fuit prædicti Savarici; Nunciis ipsius Regis Francorum scire faciatis quod in emendis faciend. nobis defecerunt; nec ulterius cum ipsis de emendis aliquibus tractatum habeatis.

Teste ut supra.

De statu Regis significato Episcopis Angliæ.

A. D. 1242. An. 26. H. 3. Claus. 26. H. 3. m. 4. REX venerabili Patri Hugoni, Dei gratia, Elyensi Episcopo, salutem.

Ut de statu nostro, de quo vos credimus esse sollicitos, paternitatem vestram reddamus certiorem, significandum vobis duximus quod, postquam naves nostras ascendimus apud Portesmue, mare, benedictus Deus, placitum invenimus & tranquillum, & nos, & Regina nostra, & omnes, quotquot nobiscum transfretaverunt, sani applicuimus in portu quodam in Pictavia, nomine Ruaunt, & inde nos divertimus usque Pontem; ubi expectavimus quod ad diem, captum inter nos, & Regem Franciæ, viz. a die Paschæ in quinque septimanas, emendæ fierent, hinc inde, de interceptionibus, factis contra treugam; A. D. 1242.

Set neque ad diem illum, nec ad alium inter nos, propter hoc, postea captum, aliquid nobis voluit dictus Rex emendare, licet nos omnimodas emendas ex parte nostra ei optulissemus.

Unde

A.D. 1242. Hen. 3. Unde videbatur nobis & Concilio nostro quod Treugam aliquam ei observare non tenebamur, & sic, Treuga deficiente, guerram inchoare nos oportuit; quam quidem, sine potenti auxilio gentis & pecuniæ, sustinere non poterimus.

Quapropter hæc paternitati vestræ duximus significanda, rogantes attentius quatinus agendis nostris, secundum quod Walterus Eborum, & W. de Cantilupo vobis dicent ex parte nostra, cum ab eis fueritis requisiti, consilium efficax apponere velitis; pro quo ad perpetuas vobis teneamur gratiarum actiones.

Teste Rege apud Xanton. 8. die Junii. A.D. 1242. Hen. 3.

Eodem modo scribitur omnibus Episcopis Angliæ præterquam Episcopis Norwic. Bathon. & Roffen.

Sub eadem forma scribitur Magistro Militiæ Templi, Priori Hospitalis Jerosolymæ, de Caxton, Bertramo de Cryoyl, Roberto de Lexinton. Willielmo de Haverhull.

Et etiam Abbatibus Westm. Glaston. & de Rading.

Et etiam Priori Sancti Switini Winton. set, in fine litterarum additur. Quod speciales pro Rege & suis fieri faciant orationes.

De Guerra cum Rege Franciæ inchoata.

A.D. 1242. An. 26. H. 3. Claus. 26. H. 3. m. 4. Mandatum est W. Eborum Archiepiscopo, & Willielmo de Cantilupo, quod cum requisitus esset Rex Franciæ de emendis faciendis, super interceptionibus treugarum hinc inde factis, id facere minime curaliet, non tenetur Dominus Rex treugam ei ulterius observare, & sic guerra inter eos jam inchoata est.

Cum igitur Dominus Rex minus sufficienter de bona gente munitus sit, ad Regem Franciæ gravandum, mandatum est eis quod, quantum poterunt, laborent ad pecuniam perquirendum Regi. & 200 Milites, & Centum Servientes Equites, bene paratos, quales viderint ad servitium Regis necessarios.

Fines vero, quos à quibusdam Militibus recepimus ut moram facerent in Anglia, ipsis remittatis, inducentes eos quod, pro magna necessitate, quam cito poterunt, ad Regem veniant, equis & armis bene parati.

Et, si forte, remittendo fines illos, ad hoc induci non possint; tunc de denariis Regis, si necesse fuerit rationabiliter eis faciant, propter quod ad Regem venire debeant.

Et quod idem Archiepiscopus & Willielmus Sciant indubitanter, quod Dominus Rex in talem incidit necessitatem, quod ultra modum indiget pecunia, quia ad præsens recuperaturus est honorem suum in partibus transmarinis, vel ignominiam, quod absit, incurret in perpetuum.

Provideant etiam, de consilio Bertrami de Cryoyl, qualiter Dominus Rex damnificare possit Regem Franciæ in Costera Britanniæ, Normanniæ & Boloniæ, per gentem de quinque portubus; qui se præparent ad ipsum Regem gravandum per incendia, & aliis modis quibus poterunt. A.D. 1242.

Et super eodem scribitur eidem Bertramo quod id fieri faciat; qui ipsos cohibeat & impediat, ne alicui de potestate Regis, vel alicui, conductum Regis habenti, dampnum inferant: Qui etiam de quinto Regi respondeat.

De quingentis etiam bonis Walensibus, ad Regem mittendis, provideant per Johannem extraneum, & Johannem de Monemuth; qui tales de ballivis suis eligant, quales Regi viderint expedire ad inimicos suos gravandos.

Et quod rogent David filium Leulini, & Griffinum filium Madduc, quod de Walensibus Regi subveniant, sicut Regi promiserint; ita quod de suis, quàm aliunde quingentos Walenses habeat; & super hoc litteras Domini Regis eis mittant.

Gentem autem & pecuniam, quam perquirere poterunt, Regi mittant cum festinatione.

Mandatum est eis quod cum de quingentis pauperibus, quos singulis diebus Rex pascere consuevit, majorem partem in Anglia pascendam reservavit, per fratrem Johannem Elemosinarium pasci faciant singulis diebus CCC & L. pauperes; ita quod Elemosina Regis incipiat fieri a nono die Maii, viz. à die Veneris, qua Rex Naves suas ascendit apud Portesm. & sic de die in diem quousque Dominus Rex reduxerit in Angliam.

Teste Rege apud Xanton. 8. die Junii.

De

De forma transmissa Baronibus Angliæ.

A. D. 1242. An. 26. H. 3. Claus. 26. H. 3. m. 4.

REX dilecto & fideli suo W. de Cantilupo Juniori salutem.

Cum, faciente injuria Regis Franciæ, Treuga inter nos & ipsum deficiat, & sic guerram ei movere nos oporteat (quod quidem in transfretatione nostra non credebamus accedisse) & minus sufficienter muniti simus bona gente, & potissime Regni nostri Angliæ, (de qua specialius confidimus) ad ipsum impugnandum;

Vobis mandamus rogantes quatenus, sicut nos & honorem nostrum diligitis, sub quanta poteritis festinatione ad nos veniatis, ita parati equis & armis, quod per auxilium vestrum, & aliorum fidelium nostrorum (quibus idem mandavimus ad præsens) honorem recuperasse gaudeamus, & ad perpetuas inde vobis teneamur gratiatum actiones.

Scituri quod, nisi per vos, & alios fideles nostros nobis fuerit potenter subventum, obprobrium incurrere timemus imperpetuum, & jacturam, quod absit, irrecuperabilem. A. D. 1242.

Teste Rege apud Xancton. 7. die Junii.

REX Vitali Engayne salutem. Ibid. m. 3. d.

Cum, faciente injuria Regis Franciæ, treugam ei observare non debeamus, & sic guerram ei movere nos oporteat; (quod quidem in transfretatione nostra non credebamus accidisse & minus sufficienter muniti simus bona gente, & potissime gente regni nostri Angliæ, &c.) ut in proximo supra.

Teste Rege apud Xancton. 8. die Junii.

Consimiliter scribitur omnibus Militibus subscriptis.

Ricardo de Grey,
Johanni de Grey,
Willielmo de Cantilupo juniori,
Willielmo Bardolf,
Petro de Munford,
Willielmo Mandut,
Alano la Zuche,
Willielmo la Zuche,
Roberto Tregoz,
Petro Braunche,
Arnaldo de Munteny,
Arnaldo de Bosco,
Thomæ Greysle,
Roberto de Eyville,
Thomæ de Berkeley quod mittat filium suum pro se; se tertio, & finis quem fecit cum Domino Regi relaxabitur ei.
Gilberto de Saunford,
Johanni de Mautravers.
Ricardo Muntfichet,
Herberto filio Petri,
Ricardo Mandut,
Radulpho de Mortuo Mari,
Willielmo de Albiniaco,
Johanni de Nevill,
Mattheo de Luneyn,
Philippo Basset,
Thomæ filio Willielmi,
Willielmo de Lancastr. & relaxabitur finis.
Roberto de Quency,
Henr. de Bailliol,
Rogero de Merlay,
Johanni de Bajocis,
Egidio de Argentem,
Willielmo de Percy,
Andr. Luterel & relaxabitur finis.
Radulpho Russell,
Roberto de Pundelarche,
Johanni de Balieu,
Reginaldo de Valli Torta,
Johanni de Manesbrug,
Radulpho de Chemdut,
Andr. Peverel,
Petro de Mane,
David Cumyn,
Radulpho Basset,
Comiti Arundell,
Philippo Basset,
Thomæ de Panely,
Thurstano Despenser,
Philippo de Columbar.

A. D. 1242. Hen. 3. — A. D. 1242. Hen. 3.

Baronibus de Hastinges, de Rege Franciæ & suis gravandis.

A. D. 1242. An. 26. H. 3. Claus. 26. H. 3. m. 4.

REX Baronibus de Hastinges salutem.

Cum, faciente injuriâ Regis Franciæ treugam ei observare non debeamus, & Guerra inter nos jam sit inchoata, mediante auxilio & Consilio vestro, & aliorum Baronum nostrorum de quinque Portubus, ipsum Regem & suos, tàm per mare, quàm per terram, gravare & modis, quibus poterimus, impugnare proposuimus.

De virilitate igitur & fidelitate vestrâ specialiter confidentes quod, in hoc negotio, nos potenter juvare velitis, vobis mandamus rogantes quatenus in fide, qua nobis tenemini, & sicut nos & honorem nostrum diligitis, quam cito poteritis Naves vestras præparari, & bona gente muniri faciatis.

Et vos ipsos accingatis, una cum aliis Baronibus nostris de quinque Portubus, quibus idem mandavimus, ad prædictum Regem Franciæ gravandum in Costera Britanniæ, Normanniæ, & Boloniæ, per incendia & alia gravamina, quæ poteritis, tàm per mare, quàm per terram.

Ita tamen quod nichil dampni aut molestiæ Ecclesiis, aut alicui de potestate nostra, vel alii conductum nostrum habenti, occasione hujus mandati nostri, inferre præsumatis: Salvo etiam nobis quinto nostro, quod ad nos scitis pertinere de lucro, quod in guerra nostrâ perquiretis. A. D. 1242.

Volumus etiam quod, de consilio venerabilis patris Walteri Ebórum Archiepiscopi, & W. de Cantilupo, & Bertrani de Cryoyl, negotium istud incipiatis; & quod inde vobis, ex parte nostrâ, injunxerint, exequamini.

Vos rogantes quatenus ita discrete vos geratis erga nostros, tàm erga illos de Baion, quàm alios de potestate nostra (si forte alicubi conveneritis) quod inter vos non oriatur dissentio.

Et ita viriliter vos habeatis in prædicto Rege & suis gravandis, quod, pro bono servitio vestro, in perpetuum vos habere debeamus cariores.

In cujus, &c. duraturas quamdiu nobis placuerit.

Teste Rege apud Xanton. 8. die Junii.

Eodem modo scribitur aliis Baronibus de quinque Portubus, videlicet de Sandwic. Dovr. Hith. Rumenel, Wynchelesf. Rya, & probis hominibus de Dunewic.

De gravando Regem Franciæ, quod non curat Interceptiones emendare.

A. D. 1242. An. 26. H. 3. Vascon. Pat. & Cart. insimul 26. H. 3. m. 14.

REX Willielmo le Arceueske, & aliis fidelibus suis, existentibus in munitione apud Partenay, salutem.

Sciatis quod mandavimus, hac die Lunæ, in Crastino Octab. Pentecostes, Regi Franciæ quod, ex quo non curat emendas nobis facere de interceptionibus, factis ex parte sua contra treugam, deficut parati fuimus, ad diem inter nos, propter hoc, ultimo captum, per nuncios nostros incontinenti interceptiones, ex parte nostra factas, sufficienter emendare, nullam treugam ei de cætero tenemur observare. A. D. 1242.

Et ideo vobis mandamus rogantes quod ab hac die Mercurii proximo sequenti, in antea nullam Treugam ei servetis; set ipsum & suos gravetis modis quibus poteritis.

Teste Rege apud Xancton 15. die Junii.

Litteræ de Credentia Imperatori.

A. D. 1242. An. 26. H. 3. Vascon. Pat. Cart. insimul 26. H. 3. m. 13.

DOmino Imperatori Henricus, Dei gratia, Rex Angliæ, &c. salutem, & fraternæ dilectionis semper augmentum.

Mittimus ad vos Magistrum Petrum de Burdeg. & Bartholomeum de Peche, ad tractandum vobiscum super quibusdam articulis, de quibus aliquando per A. D. 1242.

A. D. 1242. Hen. 3. Nuncios vestros tractatus habitus fuit nobiscum.

Serenitatem vestram rogantes quatenus super illis, quæ ex parte nostra vobis expofuerint, fidem indubitatam adhibere velitis eisdem. A. D. 1242. Hen. 3.

Teste Rege apud Xancton. 17. die Junii.

Pro Insula de Re.

A. D. 1242. An. 26. H. 3. Vascon. Pat. & Cart. insimul 26. H. 3. m. 13.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis nos concessisse probis hominibus nostris de Insula de Re quod, quamdiu fuerint ad fidem & servitium nostrum, sibi possint facere Majorem, Juratos, & Communiam.

In cujus, &c. has litteras nostras eis fieri fecimus patentes. A. D. 1242.

Teste Rege apud Taunay 28. die Junii anno 26.

De Matrimonio contrahendo inter Comitem Tholos. & Margaretam filiam Comitis Marchiæ.

A. D. 1242. An. 26. H. 3. Vascon. Pat. & Cart. insimul 26. H. 3. m. 13.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod bona fide promittimus karissimo consanguineo nostro Nobili viro R. Comiti Tholos. & Marchioni Provinc. quod modis, quibus poterimus, laborabimus per nos, & amicos, & fideles nostros, quod idem Comes ducat in uxorem Margaretam *sororem* nostram, filiam Comitis Marchiæ & Engol. ad terminum quem idem Comes Tholos. nobis scire fecerit, quando ad nos venerit. A. D. 1242.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Taylleburg. 30. die Junii.

De fœdere ineundo inter Dominum Regem & Imperatorem.

A. D. 1242. An. 26. H. 3. Vascon. Pat. & Cart. insimul 26. H. 3. m. 12.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod plenam potestatem dedimus Magistro Petro de Burdeg. & Bartholomeo Peche, vel alteri eorum, si ambo præsentes non fuerint, ineundi fœdus inter karissimum fratrem nostrum, sereníssimum Principem Fredericum, Romanorum Imperatorem, & nos.

Quod nos ipsum Imperatorem juvare debeamus ad jura sua perquirenda contra omnes homines: Et quod idem Imperator, vice versa, juvare debeat nos ad jura nostra perquirenda contra omnes homines. A. D. 1242.

In cujus rei testimonium, &c.

Teste Rege apud Xancton. 5. die Julii.

Per Comitem March.
Per Comitem Flandriæ & Hanon. &
Per Comitem Ricardum.

De Mandato hominibus de Maresin.

A. D. 1242. An. 26. H. 3. Claus. 26. H. 3. m. 2. d.

MAndatum est probis hominibus de Maresin quod mittant Domino Regi centum Balistarios, ad veniendum in servitium Regis.

Teste Rege apud Xancton. 6. die Julii.

Eodem modo scribitur probis hominibus de Gosse.

Mandatum est W. Eborum Archiepiscopo, & W. de Cantilupo quod, si viderint, quod Rex Franciæ & sui gravari possent per Magnam Galiam Regis de Bristol, & per Galiam Minorem de eadem Villa, quam Johannes cum Barba ducit, in costeris Normanniæ, Britanniæ, & Boloniæ, tunc prædictas Galeas eskippari faciant ad partes illas modis, quibus poterunt, gravandas. A. D. 1242.

Teste Rege apud Xancton. 7. die Julii.

Man-

A.D. 1242. Hen. 3. Mandatum est Justiciariis Hiberniæ quod omnes Galyas Regis eskippari, & bona gente muniri faciant & eas mittant usque costeras Pictaviæ, Normanniæ, Britanniæ, & Boloniæ, ad Regem Franciæ & alios inimicos Regis gravandos.

Teste ut supra.

Mandatum est etiam Majori & probis Hominibus Dublin. quod omnes Galias, & Naves suas mittant ad partes prædictas, &c. sicut prædictum est.

Eodem modo scribitur probis hominibus de Waterford de Navibus suis ad partes prædictas mittendis.

Teste ut supra.

Mandatum est Johanni Maunsel quod Petro Alardi Militi, quem Rex retinuit in servitium suum, faciat habere stipendia sua, sicut alii de Militibus Regis.

Teste ut supra.

Mandatum est Majori & Juratis Communiæ Burdegal. quod Regi mittant trecentos Balistarios, & omnes bonas Balistas Communitatis suæ, & etiam quod omnes Galias suas mittant usque Pontem de Taunay, ad Pontem illum muniendum. A.D. 1242. Hen. 3.

REX Galfrido de la Laund salutem.

Mandamus vobis rogantes quatinus, sicut nos & honorem nostram diligitis, sub quanta poteritis festinatione, ad nos veniatis usque Pontem;

Ita parati equis & armis, quod de adventu vestro imperpetuum grates vobis scire debeamus.

Teste Rege apud Xancton. 21. die Julii.

Eodem modo scribitur Sicardo de Monte Guidonis, & Willielmo de Monte-Leonis.

De Rege Franciæ gravando per homines de Baiona.

A.D. 1242. An. 26. H. 3. Vasconia Pat. & Cart. 26. H. 3. m. 11.

REX omnibus, &c. salutem.

Sciatis quod licentiam dedimus probis hominibus nostris de Baion. quod, tàm, per Mare, quàm per terram, modis quibus poterunt gravent Regem Franciæ, & suos, & alios de terra nobis guerrina; ita tamen quod, occasione hujus licentiæ nostræ, neminem, qui fuerit de potestate nostra, & ad pacem nostram, sive sub conductu nostro, gravent aut molestent.

Hanc autem licentiam eis concedimus, quamdiu præsens guerra duraverit inter nos, & Regem Franciæ.

Præsentium etiam tenore protestamur quod servitium, quod ad præsens nobis fecerunt, veniendo ad nos extra partes suas, gratis & de gratia sua nobis fecerunt. A.D. 1242.

Concessimus etiam eis quod primas mille Marcas, ad nos pertinentes de lucro suo, quod perquisierint super inimicos nostros, habeant in auxilium villæ suæ claudendi; & medietatem totius lucri sui residui ad nos pertinentis habeant pro stipendiis suis;

Et alia medietas ad opus nostram reservetur.

In cujus, &c.

Teste Rege in Castris super Gyrimdam 4. die Augusti.

Conventio inita inter Regem ex una; & Remundum Vicecomitem Frunzak ex alia parte.

A.D. 1242. An. 26. H. 3. Vasconia Pat. & Cart. 26. H. 3. m. 11. d.

ITA convenit inter Dominum Henricum Regem Angliæ, & Remundum Vicecomitem de Frunzak. quod idem Vicecomes juvabit eidem Regi Angliæ, cum viginti militibus, & viginti Burgensibus de Castro suo de Frunzak.

Quod de cætero eidem Domino Regi & hæredibus suis fideliter serviet pro posse suo, & fidem ei servabit contra omnes homines. D. A. 1242.

Et, ad majorem securitatem, tradidit ei Willielmum Amaneni, filium suum primogenitum, quem idem Rex commendavit Rustano de Solio custodiendum, donec Treuga, vel Pax sit inter ipsum

A.D. 1242. Hen. 3. ipsum Dominum Regem, & Regem Franciæ.

Et ex quo treuga, vel pax fuerit inter ipsos, idem Rustanus debet reddere eidem Vicecomiti prædictum filium suum.

Et inde dedit prædictus Rustanus eidem Vicecomiti litteras suas patentes; & Major & Communia Burdeg. similiter tenentur ei dare litteras suas patentes, quod filium illum ei reddi facient, per præceptum Domini Regis.

Prius tamen quam idem Rustanus filium suum ei reddidit, tenetur idem Vicecomes ei dare fidejussores, fidedignos (videlicet Bernardum de Scoslan, si superstes fuerit, & alium Baronem Wasconiæ) quod, si treuga, vel Pax rumpatur, aliquo casu, inter prædictos Reges, ad mandatum ipsius Regis Angliæ, ipsum filium, vel alium filium suum postgenitum, si ipse superstes non fuerit, reddet eidem R. vel hæredibus ipsius R. si in fata decesserit, in obsidem, sicut prius.

Et Dominus Rex admisit ipsum Comitem in plenam gratiam suam, & remisit ei omnes querelas quas habuit versus ipsum, usque ad diem confectionis præsentium.

Et promisit ei quod bene & curialiter se geret erga ipsum Vicecomitem, tanquam fidelem suum; & quod, pro posse suo, ipsum manutenebit & defendet, nec permittet quod aliquod dampnum, vel injuria ei inferatur a se vel suis.

Debet etiam idem Dominus Rex sustentare sexaginta milites eidem Vicecomiti, ad cultum suum, quamdiu guerra duraverit inter ipsum Dominum Regem, & Regem Franciæ, ad guerram Domini Regis manutenendam: & Dominus Rex, præ manibus, tradidit ei stipendia prædictorum militum, ad viginti dies.

Quam cito autem idem Dominus Rex demandaverit eidem Vicecomiti, quod dictos milites non teneat ad custum ipsius Regis, non tenebitur ei de stipendiis illis respondere; nisi Rex Franciæ, vel aliquis fratrum suorum esset in terra ipsius Vicecomitis cum exercitu ad ipsum gravandum. A.D. 1242. H. 3.

Et si idem Rex Franciæ, vel aliquis fratrum suorum, intraret terram ipsius Vicecomitis pro obsidione facienda, vel in terra sua moram faceret ad ipsum gravandum, idem Dominus Rex tenetur restaurare ei & suis totum dampnum, quod idem Vicecomes & sui incurrent per ipsum Regem Franciæ, occasione servitii Domini Regis Angliæ, infra quadraginta dies postquam idem Dominus Rex inde fuerit monitus, & requisitus, ad dictum Hugonis de Vinon. & dicti R. de Solio, & W. Guibaud de Pabentis (si simul possint inveniri) sin autem ad dictum duorum vel unius ex ipsis.

Si vero ad dictum nullius prædictorum posset prædictum dampnum eis emendari, debet ipsis satisfieri ad dictum alicujus amicorum ejusdem Vicecomitis, & Senescalli Wasconiæ, qui tunc erit.

Item si Rex Franciæ per se, vel per suos obsideret Castrum de Frunzak, Dominus Rex Angliæ, si præsens fuerit, vel Senescallus suus Wasconiæ debet, ad custum Domini Regis, ponere in ipso Castro quater viginti milites, & 20 Balistarios, ad defensionem ejusdem Castri.

Major etiam, & Communia Burdegaliæ, per præceptum ipsius Domini Regis, litteras suas dabunt patentes eidem Vicecomiti, quod idem Major Burdegaliæ, in prædicto casu, intrabit Castrum illud cum quingentis servientibus, vel cum pluribus de consilio ipsius Vicecomitis, ad custum prædictorum Majoris & Communiæ.

Et, ad hæc omnia fideliter servanda, tàm idem Dominus Rex, quàm prædictus Vicecomes se obligaverunt, & ad majorem securitatem præsens scriptum in modum Cyprographi inter se confici fecerunt.

Cujus alteri parti, remanenti penes ipsum Regem, appensum est sigillum ipsius Vicecomitis; & parti, remanenti penes Vicecomitem, sigillum ipsius Domini Regis est appensum.

Actum in Castris super Gyrund. 14 die Augusti.

De Treugis factis inter Arnaldum de Blankeford & vicecomitem de Frunzak.

A.D. 1242. An. 26. H. 3. Ibid. m. 2. d.

REX Arnaldo de Blankeford salutem.

Sciatis quod treugam cepimus inter vos, & Vicecomitem de Frunzak, usque ad festum Sancti Andreæ anno, &c. 27; infra quem terminum, tàm ex parte vestra & vestrorum, quam ex parte dicti Vicecomitis A.D. 1242.

A. D. 1242. Hen. 3. mitis & suorum, omnia in pace remanere debent, quod nec vos ipsum aut suos, nec ipsi vos aut vestros ad invicem gravabitis.

Et ideo vobis mandamus quod in fide, qua nobis tenemini, ipsum Vicecomitem, & Vicecomitissam matrem suam, in pace dimittatis, nullum dampnum aut injuriam ei, aut militibus de Burgo inferentes, aut inferri permittentes;

Quia, si contingeret quod dampnum aliquod aut molestiam, infra treugam istam, ei aut suis inferretis, id ei faciemus emendari: &, vice versa, si idem Vicecomes vos aut vestros, durante treuga predicta, gravaret, aut dampnum aliquod inferret, id vobis similiter faciemus emendari, & inde litteras nostras consimiles eidem Vicecomiti transmisimus. A. D. 1242. Hen. 3.

Teste Rege apud Silvam 22 die Augusti.

Consimiliter scribitur Vicecomiti de Frunzak & mandatum est eidem Vicecomiti quod istud idem scire faciat militibus de Burgo, & eis prohibeat ne prædictum Arnaldum, aut suos interim gravent aut molestent.

Teste ut supra.

De Constabulariis Exercitus Anglicani constitutis.

A. D. 1242. An. 26. H. 3. Pat. 26. H. 3. p. 2. n. 2. REX dilectis & fidelibus suis Willielmo de Cantilupo Juniori, Johanni de Gray, Philippo Basset, & Paulo Peyvur, salutem.

Sciatis quod constituimus vos constabularios & duces militum nostrorum, qui, hac vice, ad mandatum nostrum ad nos sunt transfretati in Pictaviam.

Et ideo vobis mandamus quatenus in hac parte discrete & prudenter vos geratis, quod prudentiam vestram & discretionem merito debeamus commendare. A. D. 1242.

Teste W. Eborum Archiepiscopo apud Winton. 28 die Augusti.

Conventio inter Dominum Henricum Regem Angliæ, & Remundum Comitem Tholos.

A. D. 1242. An. 26. H. 3. Vascon. Pat. & Cart. infimul 26. H. 3. m. 8. 1. REX omnibus, &c. salutem. Noveritis universi quod nos promisimus Nobili viro Remundo Comiti Tholos. & Marchioni Provinciæ consanguineo nostro dilecto, quod, toto tempore vitæ, nostræ, juvabimus ipsum contra Regem Franciæ, & coadjutores, & valitores suos, & contra omnem viventem de mundo; & præstabimus ei consilium & auxilium pro viribus nostris, bonâ fide contra omnes prædictos: Exceptâ Ecclesia Romana, cui omnimodam reverentiam & obedientiam debitam volumus exhiberi; Excepto etiam Serenissimo Principe Domino Frederico Romanorum Imperatore sororio nostro.

2. Promisimus etiam eidem Comiti quod, cum dicto Rege Franciæ, coadjutoribus, vel valitoribus suis, pacem, treugam vel concordiam non iniemus, nec compositionem aliquam cum ipsis faciemus, sine assensu, licentia & voluntate ipsius Comitis.

3. Et, si forte dicta Romana Ecclesia ipsum, quod absit, infestaret, & idem Rex Franciæ, ad mandatum Domini Papæ, insurgeret contra dictum Comitem, & terram ipsius in propriâ personâ suâ intraret, nos, ad preces, vel monitiones Ecclesiæ Romanæ, non desisteremus ipsum Comitem juvare in forma prædicta; nisi per sententiam excommunicationis ad desistendum artaremur: Et tunc licebit nobis cessare a guerra facienda dicto Regi Franciæ, quamdiu idem Rex personaliter, & de mandato Ecclesiæ Romanæ, ut prædictum est, esset in terra prædicti Comitis. A. D. 1242.

4. Ipso vero Rege exeunte in propria persona de terra prædicti Comitis, reincipiemus guerram facere dicto Regi, juvando dictum Comitem sicut prius.

5. Ad omnia prædicta fideliter tenenda & observanda dilectus & fidelis noster Johannes de plesseto, tactis sacrosanctis Evangeliis, juravit, de mandato nostro, in animam nostram.

6. Nobiles etiam viri, fideles nostri Barones Burdegal. & Barones Vasatens. videlicet, Elyas Rydel de Bregerac. Kenguillus

A. D. 1242. An. 3. guillus de Sparr. Arnaldus de Blanckeford, Petrus de Castillon, Bernardus de Scusan. Guil. Segyn de Ryon, Bernardus de Boevill. Dominus de Beneauges, Petrus de Ganeret, Gailardus de la Mote, Amaneus de Noillan, Guilielmus de Farges, Amaneus de Lebret, Nemerfanz de Chaumont, Guil. Remundus de Pimluis Dominus Cani Montisi, & Guil. Erlnaldi de Tintalon, idem juraverunt, & eodem modo de mandato nostro speciali.

7. Nobiles insuper viri B. Comes Bigor, & Gasco de Byarr. de mandato nostro, promiserunt eidem Comiti quod fideliter laborabunt & omnem diligentiam, quam poterunt, apponent, quod nos promissiones prædictas seu pacta tenebimus, & ea observabimus, & inde litteras suas prædicto Comiti dederint patentes. A. D. 1242. Hen. 3.

8. Hec etiam adjecto quod, si in aliquo, quod absit, contingat nos recedere a promissionibus prædictis, seu pactis, & ea non observare volumus, concedimus quod prædicti Nobiles tam diu sint a fidelitate, qua nobis tenentur absoluti, & possint in nos insurgere, & contra nos ipsum Comitem juvare, quousque ad promissiones prædictas, seu pacta redierimus observanda.

In cujus rei testimonium has litteras nostras eidem Comiti fieri fecimus patentes.

Teste Rege apud Burdeg. 28 die Augusti anno Regni nostri 26.

Carta conventionm Comituis Tholosani cum Rege Angliæ.

A. D. 1242. An. 26. H. 3. Vascon. Pat. 24. Cart. 26. H. 3. m. 8.

UNiversis, præsentes litteras inspecturis, R. Dei gratia, Comes Tholos. & Marchio Provinciæ, salutem.

Noverit Universitas vestra quod nos promisimus Domino Henrico, Dei gratiâ, Regi Angliæ illustri, quod nos juvabimus toto tempore vitæ nostræ ipsum contra Regem Franciæ, & coadjutores, & valitores suos, & contra omnem hominem viventem de mundo; excepto serenissimo Domino nostro Frederico Romanorum Imperatore, contra quem non juvaremus dictum Dominum Regem, nec dictum Imperatorem modo aliquo contra ipsum.

Et præstabimus eidem Domino Regi Angliæ consilium, auxilium, & juvamen pro nostris viribus bona fide.

Et pacem, treugam & concordiam, seu compositionem aliquam, cum Rege Franciæ jam dicto, coadjutoribus, vel valitoribus suis, non faciemus, sine dicti Domini Regis assensu, voluntate & licentiâ speciali.

Et, quod omnia ista, & singula firmiter, & inviolabiter tenebimus, & eadem Domino Regi prædicto observabimus, tactis sacrosanctis Evangeliis juravimus; &, de mandato nostro speciali, idem juraverunt Nobiles viri, scilicet. A. de Lebret, A. de Blancaford, G. Remundus de Pimbus Dominus Cani-Montis, R. de Cano monte Dominus de Tailleborg. Guill. A. de Tantallon. Gaston. de Gotando, A. de Monte Pesato, G. Ferioli Bego, Numpan de Cano Monte, R. Bernardi de Balenes, A. de Marmanda, Hugo de Rouma. A. Garsias de Fossato, Gautius de Fossato, Esquius de Fumello, Vital. de Goterando, Vital. de Casanoua, Certramus de Cardesliaco, Den. de Barasc. G. Larasc. A. de Monte-Acuto, Aumericus de Gordan, R. de Caussada, Amalumus de Pestilliaco Caturcens. Dioc. & Communitas Agenn. A. D. 1212.

Hoc adjecto quod, si in aliquo, quod absit, contingat nos recedere a promissionibus supradictis, seu pactis, & ea non observare volumus, concedimus quod dicti Nobiles & alii prænominati tam diu sint a fidelitate, qua nobis tenentur, absoluti, & possint in nos insurgere, & contra nos prædictum Regem Angliæ juvare, quousque ad promissiones prædictas, seu pacta redierimus observanda.

Insuper Nobilis Vir B. Comes Convenaz promisit, de mandato nostro, quod fideliter laborabit, & omnem diligentiam, quam poterit, apponet quod nos promissiones prædictas, seu pacta tenebimus, & ea observabimus, & inde litteras suas prædicto Regi dedit patentes.

In cujus rei testimonium, & omnium prædictorum firmitatem majorem, prædicto Domino Regi præsentes litteras tradidimus, sigilli nostri munimine roboratas, tertio die Semptembris anno Domini millesimo ducentissimo quadragesimo secundo.

De

A. D. 1242. Hen. 3.

De pace formata inter Comitem Tholos. & Arnaldum de Tantalon. & Vicecomitem de Frunzak.

A. D. 1242. An. 26. H. 3. Vascon. Pat. & Cart. insimul 26. H. 3. m. 7.

REX omnibus, &c. salutem.

Universitati vestræ notum esse volumus quod, comparentibus coram nobis apud Burdegal. 30 die Augusti, anno Regni nostri 26 Nobili viro R. Comite Tholos. Marchione Provinciæ, & Willielmo Arnaldo de Tantalon. ex una parte; & dilecto & fideli nostro R. Vicecomite de Frunzak. ex alia, habitoque tractatu de contentionibus, inter eos ortis, sedandis, tandem, ad instantiam nostram, iidem Comes & Willielmus remiserunt eidem Vicecomiti omnes querelas, & demandas, omnesque guerrarum occasiones, quas habuerunt versus ipsum, usque ad diem prædictum; & pax inter eos plenius est reformata pro se, imprisiis & coadjutoribus partis utriusque.

Et in auxilium pacis, inter eos firmandæ, dedimus, pro eodem Vicecomite, eidem Comiti, quingentas Marcas de voluntate nostra, & centum Marcas quas prædicto Vicecomiti reddere tenebamur.

In cujus rei, &c.

Teste Rege apud Burdegal. 5 die Septembris.

Littera Willielmo de L'Eparr. cum multis aliis, quod in occursum Regis cum debito servitio suo veniant.

A. D. 1242. An. 26. H. 3. Vasconia Pat. & Cart. 26. H. 3. m. 7. d.

REX Will. del Sparr. salutem.

Mandamus vobis rogantes quatenus in fide, qua nobis tenemini, sitis apud Sanctam Basiliam, in Festo Sancti Matthæi, in Octabis exaltationis sanctæ Crucis; cum toto servitio vestro nobis debito, in occursum nostrum, vel aliquorum de nostris, quos tunc illuc loco nostro mittemus;

Ita parati equis & armis ad eundum in servitium nostrum, quod inde vobis grates scire debeamus.

Perquiratis etiam nobis totam bonam gentem, quam vobiscum ducere poteritis, ad denarios nostros, & nos solidos suos a die, qua iter arripuerint ad veniendum in servitium nostrum, eis reddi faciemus.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Burdeg. undecimo die Septembris.

Eodem modo scribitur omnibus subscriptis.

Pontio de Castelcau,
Emeneo de Buch.
Willielmo Bernardi de Dernou.
Bertramo de Ponenzak,
Emeneo de Noylan,
Dominis de Rupe Talliata,
Dominis de Farges,
Bernardo de Boevill,
Domino de Benauges,
Willielmo Segyn Domino de Ryicus,
Bernard de Scussen,
Domino de Trymue,
Elyæ de Blennak,
Amaunino de Bareis,
Arnoldo de Gyrund.
Domino de Castro de Bedort.
Amsand de Coumund.
Bernardo Bocvill Domino de Sumenzak,
Guillelmo Remundi de Pennibus,
Petro de Burdeg.
Petro Gaveret,
Arnoldo de Blankeford.

Mandatum est Roberto de Rauncever quod eisdem die & loco sit cum equis & armis.

Ernaldo de Montalio,
Vicecomiti Tartetorn.
Vicecomiti Aborcen.
Vicecomiti Sol.
Abbati Sancti Paul.

Mandamus vobis quatinus sitis ad nos, apud Silvam majorem, die Lunæ proximo

A.D. 1242. Hen. 3. proximo post Festum Omnium Sanctorum, prompti & parati pro exercitu & servitio nostro faciendo.

Teste Rege apud Burdeg. decimo quarto die Septembris.

Vigerio Aquens. quod clamari & summoneri faciet omnes illos de Civitate Aquensi, qui servitium Regis debent, quod sint, &c.

Ut supra.

Memorandum quod Dominus Rex precatur subscriptos quod ipsi, ad eosdem diem & locum, cum equis & armis venirent, perquirentes Domino Regi totam bonam gentem, quam secum ducere poterunt; & Dominus Rex solidos suos a die qua iter, &c. Ut supra

Petro Bertram,
Bernardo de Mundlen.

Mandatum est probis hominibus de Langun, & de Sancto Makario, quod sint apud Sanctam Basiliam, in Octabis exaltationis sanctæ Crucis, ad eundum in servitium Regis nomine exercitûs. A.D. 1242. Hen. 3.

Teste Rege apud Burdeg. decimo quinto die Septembris.

Mandatum est Amamuno de Vareis, quod veniat usque Sanctum Milionem *(se decimo militum)* cum quinque Balistariis; moraturi ibidem in Garnisone; & Dominus Rex reddet ipsis decem militibus, & quinque Balistariis solidos suos, quamdiu necesse fuerit quod ipsi ibidem moram faciant, de mandato Domini Regis.

Mandatum est Girardo de Bleyne, quod sit apud Sanctum Emilianum, hac die Sabbati ante Festum Sancti Michaelis *(se decimo militum)* parati ire in servitium Regis, cum Willielmo de Longerfper. & Rex de solidis suis ei & militibus suis respondebit de tempore, quo moram fecerint in servitio Regis.

Teste Rege apud Burdeg. vicesimo quinto die Septembris.

Bulla qua Gaufrido Ledespris conceditur licentia construendi Capellam in fundo proprio.

A.D. 1242. An. 27. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri Episcopo Lincolniensi salutem & Apostolicam benedictionem.

Ex parte dilecti filii nobilis viri Gaufridi Ledespris fuit nobis humiliter supplicatum ut, cum ipse, propter loci distantiam, ad matricem Ecclesiam, hyemali præcipuè tempore, sine gravi periculo non possit accedere pro divinis audiendis officiis, & recipiendis Ecclesiasticis sacramentis, eidem in fundo proprio construendi capellam, cum paratus sit Presbytero, in eâ perpetuò servituro, de bonis propriis sufficientes redditus assignare, licentiam concedere curaremus. A.D. 1242.

Volentes igitur tibi, qui loci Diocesanus existis, in hac parte deferre, fraternitati tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatinus eidem, si videris expedire, postulata concedas sine juris præjudicio alieni.

Dat. Lateran. quarto Kal. Novembris, Pontificatus nostri anno primo.

Sigillo plumbeo pendente a filo canabeo.

Littera Johanni Duci Britanniæ super petitione sua de Comitatu Richmundiæ.

A.D. 1242. An. 27. H. 3. Claus. fact. in Vasconia anno 27. usque 28. H. 3. m. 14. d.

REX Johanni Duci Britanniæ & Comiti Richemundiæ, salutem.

Veniens ad nos Abbas de Sancto Gildas, litteras vestras de credentia nobis detulit continentes quod, super jure vestro Comitatus Richemundiæ petendo, fidem ei adhiberemus. A.D. 1242.

Nos ea, quæ idem Abbas nobis exposuit, audivimus; licet autem servitium & homagium vestrum plurimum affectemus, consilium ad præsens non habuimus de terra illa, quam petitis, vobis reddendâ, eo quod idem Abbas petitionem

A. D. 1242. Hen. 3. nem non habuit, certificando nos in quibus status vester inchoaretur, & quæ utilitas nobis accresceret si preces vestras exaudiremus.

Et ideo vobis significamus quod cum nobili viro, P. quondam Duce Britanniæ, patre vestro, tractatum habere velitis, cujusmodi subsidium, & in quibus per vos accessum habere possimus ad jura nostra recuperanda, si petitioni vestræ annuamus; & post ea super eo, citra purificationem beatæ Mariæ, nos certificetis. A. D. 1242. Hen. 3.

Teste Rege apud Regulam decimo die Novembris.

Littera Imperatori de perfidia Comitis Tholos. de seditione Pictaviæ, necnon de supremis verbis Isabellæ Imperatricis.

A. D. 1243. An. 27. H. 3. Pat. & Cart. 27. H. 3. m. 22. d.

DOmino Imperatori salutem, & sinceræ dilectionis incrementum.

Solatium nobis arbitramur & levius tangere nos videtur, si casus adversitatis nostræ serenitati vestræ communicamus; utpote qui de magnificentia vestra specialiter confidimus quod, ex affectione fraternâ, nobis compati debeatis.

Hinc est quod serenitati vestræ cupimus innotescere quod, cum nuper nos, & R. Comes Tholos. consanguineus noster, inter nos fœdus speciale iniremus, & ita essemus adinvicem confœderati quod alter alterum, contra omnem hominem (vobis exceptis) totis viribus mutuò juvaret ad inimicos nostros gravandos, & jura nostra communiter recuperanda; nec nos sine ipso, nec ipse sine nobis, pacem cum Rege Franciæ, aut treugam iniremus, quod quidem scripto & sacramento fuerat inter nos utrimque firmatum,

Idem Comes, dum de ipso, tanquam de nobis ipsis, confideremus quod nobis nullatenus deesset, nobis inconsultis aut per ipsum non præmunitis, tanquam famæ suæ prodigus, & immemor juramenti nobis præstiti, dicto Regi Franciæ adhæsit, a fidelitate nostra penitus recedens.

Hujus rei eventum, sicut nec seditionem, nobis factam a proditoribus nostris Pictaviæ, Imperialem Celsitudinem latere nolumus, sicut nec velle debuimus. A. D. 1243.

Nos quidem nichilominus moram trahimus in partibus Wasconiæ, inimicis nostris gravandis sicut possumus insistentes, & reformationi status nostri intendentes.

Placeat igitur serenitati vestræ tàm ad casum præsentem, quàm ad incommoda, quæ nobis acciderunt per Comitem Marchiæ, & complices suos, diligenter respicere, & nobis, voluntatis vestræ beneplacito omnino submissis, consilium apponere, quod vobis ad gloriam, & nobis, cui de jure deesse nullatenus debetis, cedat ad honorem.

Velitis etiam verba fælicis memoriæ Isabellæ, quondam Imperatricis consortis vestræ, sororis nostræ, quæ, ante obitum suum, pro nobis ultimo vobis dixit, ad memoriam revocare, & opere, si placet, adimplere.

Super hiis & aliis beneplacitum vestrûm nobis, in omnibus placere cupientibus, rescribere dignemini.

Teste Rege apud Burdeg. octavo die Januarii.

Ejusmodi Littera Petro de Vinea, Magnæ Imperialis Aulæ Judici.

A. D. 1243. An. 27. H. 3. Ibidem.

REX Magistro Petro de Vinea, Magnæ Imperialis Aulæ Judici, salutem.

Scripsimus nuper Domino vestro, sororio nostro karissimo, Frederico, Dei gratiâ, Romanorum Imperatori, significantes ei seditionem, nobis factam per Comitem Marchiæ & complices suos, & eventus nostros, dum essemus in Pictavia: A. D. 1243.

Nunc vero levitatem, immo potius infidelitatem Comitis Tholos. eidem Domino vestro intimamus, qualiter idem Comes, cum nuper inter nos fœdus iniremus, & adinvicem confœderati fuissemus, quod alter alterum totis viribus juvaret

A. D. 1243. Hen. 3. juvaret contra omnem viventem (excepto prædicto Domino vestro) nec nos sine ipso, nec ipse sine nobis pacem vel treugam iniremus cum Rege Franciæ,

Tandem, nobis inconsultis, & non præmunitis eidem Regi adhæsit, inter nos fœdus non attendens, tanquam famæ suæ prodigus, & juramenti nobis præstiti immemor effectus.

Igitur vestram amicitiam rogamus attentius quatinus, juxta fiduciam, quam A. D. 1243. de vobis reportamus, litteras nostras 3. m. 4. eidem Domino vestro, & statum nostrum diligenter exponere, & penes ipsum commodum & honorem nostrum procurare velitis; ita quod diligentia vestra fructuosa nobis existat, & ad grates inde vobis teneamur speciales.

Teste ut supra.

Littera Eymæ de Gumpeis de negotio expediendo apud Imperatorem.

A. D. 1243. An. 27. H. 3. Ibidem. REX Eymæ de Gumpeis, salutem.

Rogamus vos quod ad memoriam reducatis id, de quo locuti fuimus adinvicem, præsente dilecto avunculo nostro P. de Sabaudia; & de eo expediendo, penes Dominum Imperatorem partes vestras & diligen- A. D. 1243. tiam, quam poteritis, interponatis; renunciantes nobis litteratorie, per præsentium latorem, quid super hoc feceritis.

Teste ut supra.

Littera Regis Reymundo Berengario.

A. D. 1243. An. 27. H. 3. Pat. & Cart. 27. H. 3. m. 19. d. REX R. Berengar. Comiti & Marchioni Provinc. & Com. Forkalcuer. salutem.

Sciatis quod propter quosdam rumores, quos audivimus, nullatenus volumus quod eatis in Francia ad capiendas treugas inter Regem Franciæ, & nos, sicut vos rogamus per Aymar. Gwyschard, propter quod non oportebit vos illuc proficisci, nec illum vobis assumere laborem.

Insuper dilectionem vestram rogamus A. D. 1243. quod dilectam sororem vestram Sench. filiam vestram, quæ maritari debet dilecto fratri nostro R. Comiti Cornubiæ, nullo modo mittatis in Angliam sub conductu Regis Franciæ; quia, si id faceretis, nos suspicaremus quod illud, inimicis nostris instantibus, fecissetis.

Teste Rege apud Burdeg. vicesimo primo die Januarii.

Conventio facta inter Henricum Regem ex una parte; & Sicardum de Mundgioum ex alia.

A. D. 1243. An. 27. H. 3. Pat. & Cart. 27. H. 3. m. 13. d. 1. HÆC est conventio facta inter Dominum Regem, & Sicardum de Mundgioum apud Burdegaliam die Jovis in crastino annunciationis beatæ Mariæ, anno Regni nostri vicesimo septimo, viz. quod idem Sicardus & hæredes sui Castrum de la Cloter. quod ipse & antecessores sui tenuerunt in Alosería, de cætero tenebunt de prædicto Rege & hæredibus suis; & inde fecit homagium, & facient eis servitium suum, quæ prædicto Regi inde futuris temporibus facturi sunt.

2. Et, si terras suas per guerram & inimicos Regis perdiderint, Dominus Rex ad dictum Johannis filii Galfridi, A. D. 1243. & Hugonis de Vinover ex parte sua; & Elyæ Rydel de Brigerak, & Achard. Fugeri ex parte præfati Sicardi eidem Sicardo rationabiles facient emendas pro terris prædictis deperditis.

3. Et, si forte prædicti dictatores aliquo casu ad hoc intendere non possint, Dominus Rex ex parte sua duos alios eliget, qui cum duobus ex parte prædicti Sicardi electis, fideliter & rationabiliter de emendis prædictis dictabunt; & Dominus Rex ad dictum eorum rationabiles faciet emendas.

4. Et, si forte treugæ initæ fuerint, inter dictum Regem, & Regem Franciæ,

A.D. 1243. Hen. 3. ciæ, per unum annum, antequam finierint treugæ prædictæ, dictus Rex, ad dictum prædictorum dictatorum, rationabile faciet auxilium præfato Sicardo, ad Castrum suum firmandum, & alia necessaria contra guerram futuram.

5. Occasione tamen istius conventionis, si prædictus Sicardus homagium de Castro prædicto Regi Franciæ fecerit, a treugis initis, vel ineundis cum Rege Franciæ dictus Rex Angliæ non divertet. A.D. 1243. Hen. 3.

In cujus rei testimonium huic scripto, in modum Cyrografi confecto, tàm dictus Rex, quàm præfatus Sicardus sigillum suum apposuit.

Forma Treugarum initarum inter Dominum Regem, & Regem Franciæ.

A.D. 1243. An. 27. H. 3. Pat. & Cart. 27. H. 3. m. 12. d. REX omnibus, &c. salutem. Notum facimus quod nos, pro nobis, & Comite Ricardo fratre nostro, & hæredibus nostris, & hominibus, & adjutoribus nostris manifestis, & terris, & feodis eorumdem, tàm per terram, quàm per mare; cum Ludovico Rege Franciæ illustri, pro ipso, & fratribus, & hæredibus suis, & hominibus, & adjutoribus suis manifestis, & terris, & feodis eorundem treugas inivimus, a Festo beati Benedicti Abbatis in Martio, usque ad Festum Sancti Michaelis, & ab instanti Festo beati Michaelis in quinque annos per totam diem duraturas.

Nos autem inter nostros nominamus Petrum Ogeri, Oliverum de Chaleis, & Berard de Mundlider; Rex autem Franciæ nominat inter suos Comitem Tholos. Comitem Marchiæ, Comitem Guillielmum Alverniæ, Guillielmum Archiepiscopum, Gaufr. de Lezinan, Regin. de Pontibus, Galfr. de Talneo, Galfridum & Benedictum. de Mauritann. Pontium de Mirobell. Fulconem Mastac. Dominum Moruac, Heliam de Talemont, Heliam Gumbaudi de Cosnac, Guillielmum de Rupe Dominum Roenf. Iberum de Berbezi, Petrum Remundi, Petrum Bechet, Wawen de Talu. Gaufridum de Rupe-forti, Remund de Montaud. Heliam Ridelli Juvenem, Bondinum de Grignol, Petrum Ais, Fulconem de Archiac. Hennericum de Rupe Chiwaydi, & Henerucum filium ejus de Rupe, Dominum Blenzac, Radulphum de Bello Monte, Dominum Beteriar, Drogonem de Monte Ausyer, Gwillielmum de Sancto Quintino, Ebulonem de Rupe-forti, Karolum de Rupeforti, Heliam de la Verner.

Et sciendum quod nos dimittemus Insulam de Re in treuga, ex parte ejusdem Regis Franciæ, eo modo quo erat in alia treuga proximo præcedenti.

Talis est autem forma treugarum; quod, si in treuga fuerit interceptum, de interceptione emendanda sic erit; interceptio facta nunciabitur dictatoribus treugarum, hinc inde constitutis, (qui sunt ex parte nostrâ Boot de Mastac. Comes Bygoriæ, Gaufr. Rydelli de Blavia, & Petrus de Burdeg. ex parte Regis Franciæ Senescallus de Pictavia, Gaufr. de Raunconn. & Regin. de Pontibus; Tali modo quod, si ex altetutra parte omnes illi tres non possent, vel non vellent interesse, duo illorum nichilominus possent procedere, sicut si tres interessent: Si vero aliquis istorum morietur, alius a parte ejus, cujus esset dictator, poneretur) ita quod, si infra duos menses postquam forisfactum eis constiterit, non fuerit emendatum, extunc ille, cui forisfactum fuerit, poterit currere super forisfactorem suum, donec plenariè fuerit emendatum. A.D. 1243.

Et nos, sine nos mesfacere, poterimus juvare hominem nostrum contra malefactorem, qui forisfactum emendare noluerit.

Et Rex Franciæ poterit similiter facere in casu consimili.

Dominus autem malefactoris non poterit juvare malefactorem, qui forisfactum emendare noluerit; nec aliquis, qui sit de posse, vel Dominio ipsius Domini, donec forisfactum fuerit plenius emendatum.

Et nos idem poterimus facere in casu consimili.

Nec Dominus malefactoris nec sui poterunt juvare malefactorem, sicut prædictum est.

Illud etiam condictum est quod, si aliqua Forteritia, vel Castrum aliquod, vel persona alicujus nobilis, durantibus treugis, caperetur, vel furtive subtraheretur a Rege Franciæ, sive a suis; & duceretur, & teneretur in posse, vel territorio Regis Franciæ, & requisitus super hoc integre non emendaret; sine mora statim nos per nos, vel nostros, sine nos mesfacere, poterimus nos juvare; nichilominus tamen Dominus Castri, Forteritiæ,

A. D. 1243. ritiæ, vel Nobilis capti, modis omnibus, sine se messacere, contra captorem, & contra detentorem poterunt guerreare, donec plenarie esset emendatum.

Quod autem dictum est ex parte nostrâ, si, ex parte Regis Franciæ, vel suorum, in Castro, vel Forteritia, vel Nobili capto & detento, fuerit interceptum; omnino idem concorditer est concessum pro parte Regis Franciæ, viz. Si ex parte nostrâ vel nostrorum, in Castro, vel Forteritia, sive Nobili capto & detento fuerit interceptum.

Insuper nos, & prædictus Rex Franciæ, pro nobis, & fratribus nostris, & hominibus nostris, & coadjutoribus manifestis, toto tempore treugarum istarum erimus in seisina eadem, in qua eramus apertè illa die qua treugæ istæ captæ fuerunt a nobis; salvo eo quòd de Insula de Re, & de nostris hominibus, & adjutoribus, superius nominatis, superius est expressum.

Nos autem treugas, sæpedicto Regi Franciæ & hæredibus suis a nobis bona fide observandas, firmiter jurari fecimus, nobis præsentibus, per dilectos & fideles nostros, Radulphum filium Nicholai, Petrum Chaceport Clericum nostrum, & Emerricum de Sacy. A. D. 1243. Hen. 3.

Præterea volumus & præcipimus quod hæredes nostri treugas jam dicto Regi Franciæ & hæredibus suis observent, & ad easdem firmiter observandas ipsos hæredes nostros, per præsentes litteras, quantum possumus, obligamus.

Teste meipso apud Burdeg. 7 die Aprilis, anno, &c. 27.

Memorandum, quod die Mercurii prima post Dominicam in Ramis Palmarum liberatæ fuerunt litteræ Regis Franciæ de treugis prædictis Petro Chaceport Custodi Garderobæ Regis per manum Galfridi de Wulward in Capella Burdeg. Archiepiscopi apud Burdeg.

Bulla quod Regina devotionis gratia possit ingredi Oratoria & Claustra religiosorum cum decem mulieribus.

A. D. 1243. *An. 27. H. 3. Ex Autogr.*

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, carissimæ in Christo filiæ, Reginæ Anglorum illustri, salutem, & Apostolicam benedictionem.

Illâ personam tuam prerogativâ prosequimur gratiæ specialis, quod preces tuas, præsertim quæ in se opus continent pietatis, libenter admittimus quantum cum Deo, & nostrâ possumus honestate.

Tuæ itaque devotionis precibus inclinati præsentium tibi auctoritate concedimus, ut, cùm interdum, causâ devotionis, ad nonnulla Cisterciensium, & aliorum religiosorum Monasteria Regni Angliæ divertere Te contingat, liceat tibi, cum decem bonis & honestis mulieribus, orationis causâ, oratoria & claustra ingredi eorundem; consuetudine aliqua, vel statuto confirmato per sedem Apostolicam, seu firmitate alia non obstante, A. D. 1243.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire;

Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli, Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. Lateran. septimo Kalend. Maii, Pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo pendente a filis sericis flavi rubeique coloris.

De Beneficio Absolutionis Regi impendendo.

A. D. 1243. *An. 27. H. 3. Ex Autogr.*

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio Bonifacio Electo Cantuariensi salutem, & Apostolicam benedictionem.

Carissimi in Christo filii nostri, illustris Regis Angliæ, devotis precibus inclinati, præsentium tibi auctoritate concedimus ut, si quando ipsum, pro violenta injectione manuum in Clericos & personas Ecclesiasticas, contigerit incidere in canonem sententiæ promulgatæ, impendas ei per te, vel per alium vice tua, juxta formam Ecclesiæ, absolutionis beneficium, vice nostra; & injungas ei quod, de jure fuerit injungendum. D. A. 1243.

5 O Quod,

A.D. 1243. Hen. 3. Quod, si fuerit gravis & enormis excessus, ipsum nequaquam absolvas absque sedis Apostolicæ licentia speciali, præsentibus post quadriennium minime valituris.

Dat. Lateran. septimo Kal. Maii, Pontificatûs nostri anno primo. A.D. 1243. Hen. 3.

Plumbeo sigillo pendente a filo canabeo.

Litteræ de Conductu pro Davide filio Lewelini.

A.D. 1243. An. 27. H. 3. Pat. 27. H. 3. m. 3. David filius Lewelini, quondam Principis Norwalliæ, habet litteras Domini Regis de conductu, directas Johanni extraneo, Justiciario Cestriæ, R. de Mortuo Mari, & H. de Audicbel, ad veniendum London, in crastino Ascensionis Domini, duraturas usque ad Festum Sancti Johannis Baptistæ. A.D. 1243.

Teste W. Eborum Archiepiscopo apud Fuleham, 29 die Aprilis.

Bulla Innocentii Papæ Quarti de solempnizatione Festi Sancti Edwardi in universali Ecclesia facienda.

A.D. 1243. An. 27. H. 3. Ex Transcript. authent. Innocentius Episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus Archiepiscopis, Episcopis, & dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, Decanis, Archidiaconis, Præpositis, Archpresbiteris, & aliis Ecclesiarum Prælatis, ad quos litteræ istæ pervenerint, salutem, & Apostolicam benedictionem.

Ut notam faciat filiis hominum potentiam suam Dominus & gloriam magnificentiæ Regni sui, nonnunquam electos suos, quos in hac vita justificat, & coronat in patria, signanter honorat; dans eis miraculis coruscare, dum, omnia perfidia confutata, roboratur fides catholica, spes erigitur, & caritas dilatatur.

Quare Christi fideles, quos taliter ipse clarificat, pio complectentes amore, devotione debent celebri venerari, ut, in sanctis sanctificantem suppliciter honorantes, illius propitiationem, & istorum suffragia salubriter mereantur.

Ex litteris siquidem fælicis recordationis Gregorii Papæ, Prædecessoris nostri, nobis exhibitis extitit declaratum, quod piæ memoriæ Alexander Papa, Prædecessor noster, tam claræ memoriæ Henrico Anglorum Rege, quam omnibus Prælatis Angliæ, qui tunc erant, ei supplicantibus humiliter & instanter, ut beatum Edwardum, gloriosum quondam Regem Anglorum, asciberet Sanctorum Cathalago in Ecclesia militanti, quem, attestantibus miraculorum suorum insignibus, in triumphanti regnare minime dubitant;

Ipse diligenti cum fratribus deliberatione præhabita, & libro miraculorum inspecto, quibus ipsum in mortali carne viventem, & exutum ab ea Dominus multipliciter illustrarat; visis quoque litteris Innocentii Papæ, cui idem Alexander successerat, & receptis testimoniis supplicantium, quamvis negotium tam arduum non freqnenter soleat, nisi forte in solempnibus conciliis de more concedi, de fratrum tamen consilio, juxta votum & desiderium petentium, prædictum Sanctum inter beatos confessores censuit numerandum, dirigens universis Ecclesiarum Prælatis Angliæ monita & mandata, ut veneratione debita prædictum colerent confessorem. A.D. 1243.

Idem quoq; Prædecessor noster Gregorius, bonæ memoriæ Cant. Archiep. sibi humiliter supplicante ut, supplens quod a prædicto Alexandro videbatur omissum, mandaret Festum ejusdem confessoris solempniter celebrari, quem gloriosus Deus in sanctis suis adhuc miraculis clarificat gloriosis, dedit supradictis Prælatis suis litteris in mandatis ut ipsius Festum, cujus celebratio reputanda est in canonizatione fuisse concessa, celebratione annua colere procurarent.

Cæterùm quod karissimus in Christo filius noster Rex Anglorum illustris, nobis nuper suis litteris supplicavit ut, sicut in omnem terram sonus miraculorum ejusdem gloriosi confessoris exivit, sic natale ipsius, quod Non. Januarii & Festum Translationis, quod tertio Id. Octobris celebri veneratione in Anglicana Ecclesia præcoluntur, in universali mandaremus Ecclesia celebrari:

Nos, attendentes quod humana possibilitas digne glorificare non sufficit quos divina

A.D. 1243. Hen. 3. divina bonitas tantâ gloria sublimavit, universitatem vestram monemus attente, per apostolica vobis scripta mandantes, quatenus festa prædicta annua celebritate colentes, pro nobis & vobis ejusdem confessoris apud Deum suffragia suppliciter imploretis. A.D. 1243. Hen. 3.

Dat. Lateran 4. Kal. Junii Pontificatûs nostri anno 1.

Notificatio facta Regi Navarræ, quod veniet in occursum Regis.

A.D. 1243. An. 27. H. 3. Ibid. m. 9. d.

Significatum est Regi Navarum quod Rex est in veniendo versus partes Baion, ut in occursum veniat Domino Regi, si voluerit, die Jovis, proxima ante Ascensionem Domini, in Erbroe, ubi propinquius fieri possit partibus de Garsie; vel apud Eurdas cum Concilio suo, ad tractandum cum Domino Rege de contentionibus diu inter eos ortis. A.D. 1243.

Quia Dominus Rex, secundum quod justum fuerit, eidem Regi Navarum interceptiones, ei factas, vult emendare, dummodo veniat paratus Domino Regi ad faciendum id idem.

De gravando Ducem Britanniæ, eo quod Treugas minime respicit.

A.D. 1243. An. 27. H. 3. Claus. fact. in Vasconia, an. 27. usque 28. H. 3. m. 7. d.

REX Eborum Archiepiscopo, Karleolensi Episcopo, & W. de Cantilupo salutem.

Ex querela multorum de potestate nostra, ad nos venientium, pro certo didicimus quod Comes Britanniæ, non respiciens ad treugam, inter nos & Regem Franciæ initam, quicquid potest dampni infert nostris per mare transeuntibus Naves suas capiendo, & bonis & Mercandisis suis eos spoliando, & plures interficiendo.

Super quo plurimum perturbamur, nec decet quod tantam injuriam sub dissimulatione pertranseamus. A.D. 1242.

Et ideo vobis mandamus quod omnes illos de quinque portubus, qui de navibus suis servitium nobis debent, convenire faciatis certis die & loco, quam citius fieri poterit, cum navibus suis bene munitis & paratis, ire in servitium nostrum ad prædictum Comitem gravandum, quando perceperimus quod idem Comes injurias & dampna prædicta nobis emendare noluerit.

Teste Rege apud Burdeg. 12. die Julii.

De Homagio facto Regi.

A.D. 1243. An. 27. H. 3. Pat. & Cart. 27. H. 3. m. 10. d.

Omnibus, &c. Pontius de Agtuac, Petrus de Turri, Emericus de la Braunde, & Elias de Burdella, salutem.

Universitatem vestram scire volumus quod, cum Dominus Rex Angliæ apud Xanctonas aliquamdiu moram traheret, circa festum beatæ Mariæ Magdalenæ anno, &c. 27. nos ad fidem & servitium ipsius Regis venimus, & homagium ei fecimus pro beneficiis, quæ à liberalitate sua recepimus, & imposterum recipere mus.

Et præsentibus protestamur quod homines ligii sui, & tam nos, quam hæredes nostri eidem Domino nostro Regi, & hæredibus suis, sive in treugâ, sive in guerra, fideles erimus imperpetuum; nec a fide & servitio eorum aliquo tempore recedemus aliquo casu contingente; & tàm hæredes nostros, quàm nos ipsos ad idem volumus obligari. A.D. 1243.

In cujus rei testimonium ego Emericus de la Braunde, & ego Elias de Burdella pro nobis, & etiam pro prædictis Pontio & Petro præsenti scripto Sigilla nostra apposuimus.

Et mandatum est Dictatoribus Treugæ, ex parte Regis constitutis, quod ipsos tanquam fideles homines protegant.

De

A. D. 1243. Hen. 3. A. D. 1243. Hen. 3.

De fœdere ineundo inter Regem, & quosdam Pictavenses.

A. D. 1243. An. 27. H. 3. Pat. & Cart. 27. H. 3. m. 18.

REX omnibus, &c. salutem.

Sciatis quod potestatem dedimus Radulpho filio Nicholai, Hugoni de Vivon, & Petro Chaceport, tractandi de feodere, & firmandi feodus inter nos, & Galfridum de Moretain. & Elyam Gunband de Cunak, & omnia, quæ prædicti fideles Regis nostri in fœdere illo tractando duxerint facienda, nos illa firmiter observabimus. A. D. 1243.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Burdeg. septimo die Augusti.

Carta Dotis Dominæ Reginæ.

A. D. 1243. An. 27. H. 3. Pat. & Cart. 27. H. 3. m. 3.

REX Archiepiscopis, &c. salutem.

Sciatis nos concessisse, & hac Carta nostrâ confirmasse, pro nobis, & hæredibus nostris, dilectæ Reginæ nostræ Alienoræ, filiæ Comitis Provinciæ, quod ipsa, nomine dotis, si de nobis humanitùs contingat, habeat toto tempore vitæ suæ Castrum & Burgum de Glouceстriâ, cum Bertonâ Glouceстriæ: Et Civitatibus Wigorniæ & Bathon; & Maneriis de Clyne & de Chiltham; retentis in manu hæredum nostrorum aliis Maneriis, quæ prius ei, cum prædictis Maneriis & Civitatibus, in dotem assignavimus per priorem Cartam nostram. A. D. 1243.

Et, loco eorumdem Maneriorum, ad opus hæredum nostrorum retentorum, assignavimus ei totum Comitatum Cestriæ, cum novo Castro subtus [illegible]imam: Et advocatione Abbatiæ de [illegible]ucestria, cum omnibus pertinentiis & libertatibus, ad eundem Comitatum & idem Castrum pertinentibus.

Quare volumus, &c.

Testibus,

P. Hereford Episcopo,
Philippo de Sauband Procuratore Ecclesiæ Valent,
Johanne filio Galfridi,
Radulpho filio Nicholai,
Philippo Basset,
Johanne Maunsell,
Paulino Peur.
Roberto de Mucegros,
Nicholao do Bolevill,
Waltero de Luton, & aliis.

Dat. per manum nostram apud Burdegaliam 17. die Augusti.

De Dominico Castri de Acre-Monte.

A. D. 1243. An. 28. H. 3. Claus. fact. in Vascon. 27. & 28. H. 3. m. 5. d.

REX, W. de Lungersper, Nicholao de Molis Senescallo Wasconiæ, & aliis fidelibus suis cum ipsis existentibus, salutem.

Satis intelleximus ex verbis Johannis le Gras, qui ad nos reversus est de Rege Navarum, quod idem Rex intendit tueri & manutenere Arnaldum Willielmi de Egremund contra nos, dicens Castrum Acris-montis esse de feodo suo.

Nos vero, licet sciamus quod Castrum illud sit de dominico & feodo nostro, nolumus quod guerram eidem Regi moveatis, Castrum prædictum obsidendo, antequam vobiscum & aliis fidelibus nostris de Wasconia, quos vocari fecimus quod sint ad nos apud Burdegaliam, die Martis in festo Sancti Egidii, inde tractatum habuerimus: Ad quem diem volumus quod ad nos veniatis. A. D. 1243.

Verumptamen, si ex responso Vasatensis Episcopi, & Ricardi de Clifford, quos ad dictum Regem Navarum destinavimus, audieritis quod amicabiliter erga nos se gerere voluerit, & inde de Castro prædicto commodum & honorem nostrum quoquo modo facere possitis, id totum discretioni vestræ, de quâ multum confidimus, omnino relinquimus, ut faciatis quod videritis expeditius inde faciendum, tam nostro, quam honori vestro conveniens.

Et

A. D. 1243. Hen. 3. Et super eo consultius vobiscum deliberetis, & bonum & sanum consilium habeatis, antequam aliquid attemptetis, de quo certi non fueritis quod ad bonum finem perducere possitis; & super eo prudentiores esse debetis, eo quod statum partium illarum melius quam nos novistis. A. D. 1243. Hen. 3.

Teste Rege apud Burdeg. 24. die Augusti.

Conventio inita inter Regem, & Ricardum Comitem Fratrem suum.

A. D. 1243. An. 28. H. 3. Pat. 28. H. 3. n. 1. d. Anno Regni Henrici Regis, filii Regis Johannis, 28. in Crastino Sancti Andreæ Apostoli, convenit inter ipsum Dominum Regem ex una parte; & Comitem Ricardum fratrem suum ex alterâ, super omnibus demandis & juribus, quæ idem Comes dicebat se habere in omnibus terris, Castris, Comitatibus, honoribus, & feodis Militum, tàm in Anglia, & Hibernia, quàm in partibus transmarinis, & cysmarinis ubique, quæ bonæ memoriæ Dominus Johannes Rex, pater ipsorum Domini Regis & Comitis, unquam tenuit, quamdiu fuit Comes, & de quibus omnibus idem Comes supposuit se voluntati & dispositioni ipsius Domini Regis fratris sui: Videlicet, quod ipse Comes, pro se, & hæredibus suis, remisit & quietum clamavit ipsi Domino suo Henrico Regi Angliæ & hæredibus suis omnes demandas, actiones, totum jus & clamium, quod habuit, usque ad prædictum diem Sancti Andreæ, in omnibus terris, castris, comitatibus, honoribus, & feodis Militum, tàm in Angliâ & Hiberniâ, quàm in partibus transmarinis & cismarinis ubique, quæ bonæ memoriæ Dominus Johannes Rex, pater ipsorum Domini Regis & Comitis, unquam tenuit quamdiu fuit Comes.

Salvis eidem Comiti Ricardo & hæredibus suis Comitatu Cornubiæ, Honore Walyngford, & Honore de Eye, cum omnibus Castris, Villis, Advocationibus Ecclesiarum, & omnibus eorum aliis pertinentiis, & omnibus terris, quas idem Comes tenebat die, qua facta fuit hæc conventio, secundum tenorem Cyrographi, confecti inter ipsum Dominum Regem, & ipsum Comitem, tangentis ipsum Comitem, & Dominam Senchiam uxorem suam, & hæredes ex eorum corporibus procreatos.

Et præterea, idem Comes, pro se & hæredibus suis, remisit, & quietum clamavit ipsi Domino Regi, & hæredibus suis, totum jus & clamium, quod habuit in Wasconia, occasione donattonis, quam idem Dominus Rex eidem inde fecit apud Xancton. vel alia ratione, nisi ei de novo Wasconiam, ex mera liberalitate, conferret. A. D. 1243.

Et, pro hac remissione & quieta clamantia, idem Dominus Rex, ex mera & libera voluntate sua, concessit, pro se & hæredibus suis, quod ipse, vel hæredes sui dabunt prædicto Comiti, & Senchiæ, uxori suæ, & hæredibus de corporibus ipsorum Comitis & Senchiæ procreatis, quingentas libratas terræ de excaetis quæ eidem Domino Regi Angliæ, vel hæredibus suis, accident, vel accidere poterunt in Anglia.

Et hoc facient quamcito excaetæ illæ acciderint (exceptis castris & antiquis Dominicis, ad Coronam ipsius Domini Regis spectantibus) & hoc per extensionem, faciendam per Sacramentum 12. tàm Militum, quàm aliorum liberorum, & legalium hominum de Vicineto illo, ubi excaetæ illæ acciderint; ita tamen quod idem Dominus Rex, vel hæredes sui nullam excaetam dabunt, vel alicui assignabunt, vel in manibus suis retinebunt, priusquam eidem Comiti, & Senchiæ & hæredibus de corporibus ipsorum Comitis & Senchiæ procreatis, prædictæ quingentæ libratæ terræ plenarie, secundum quod prædictum est, fuerint assignatæ;

Habendas & tenendas eidem Comiti, & Senchiæ, & hæredibus de corporibus ipsorum Comitis & Senchiæ procreatis, de ipso Domino Rege & hæredibus suis, per servitia, quæ ad prædictas terras pertinent.

Si autem prædictus Comes de corpore ipsius Senchiæ hæredem non habuerit, tàm idem Comes, quàm eadem Senchia, tota vita utriusque ipsorum, Comitis & Senchiæ, tenebit prædictas quingentas libratas terræ de ipso Rege, & hæredibus suis, per servitia prædicta; ita tamen quod, post mortem utriusque ipsorum, Comitis & Senchiæ, si hæredem de se non habuerint, prædictæ quingentæ libratæ terræ solutæ, quietæ, & integræ, sine aliqua calumpnia & clamio aliorum hæredum ipsorum Comitis & Senchiæ,

A. D. 1243. Hen. 3. revertentur ad ipsum Dominum Regem, & hæredes suos.

Interim autem concessit idem Dominus Rex, pro se, & hæredibus suis, prædictis Comiti & Senchiæ, & hæredibus de corporibus ipsorum Comitis & Senchiæ procreatis, mille marcas argenti singulis annis, percipiendas ad Scaccarium suum London. ad duos terminos anni, viz. quingentas marcas ad Pascham, & quingentas marcas ad festum Sancti Michaelis;

Ita tamen quod, quandocumque idem Dominus Rex, vel hæredes sui, aliquid inceperint assignare prædictis Comiti & Senchiæ, vel hæredibus de corporibus ipsorum Comitis & Senchiæ procreatis, de prædictis quingentis libratis terræ, tunc, secundum valorem & quantitatem illius assignationis per extensionem secundum quod prædictum est, decrescet numerus solutionis prædictarum mille marcarum ad scaccarium:

Videlicet, si centum libratæ terræ assignentur in formâ prædicta, decresceret numerus solutionis ducentas marcas ad scaccarium: Et, si plus plus; si minus minus. Ex quo autem eidem Comiti, A. D. 1243. Hen. 3. & Senchiæ, & hæredibus ipsorum Comitis & Senchiæ procreatis, prædictæ quingentæ libratæ terræ plenarie, ut prædictum est, assignentur, extunc erunt idem Dominus Rex, & hæredes sui quieti à solutione prædictarum mille Marcarum per annum imperpetuum.

Concessit etiam idem Dominus Rex, pro se, & hæredibus suis, quod quotiescumq; assignaverint eidem Comiti,& Senchiæ, & hæredibus de corporibus ipsorum Comitis & Senchiæ procreatis, aliquam excaetam quod conficient eis Inde cartam suam de Feofamento; & in fine totius prædictæ assignationis quingentarum libratarum terræ, secundum quod prædictum est, conficient eis similiter unam cartam de feofamento, in qua summatim omnes excaetæ illæ continebuntur.

In cujus rei testimonium tàm idem Dominus Rex, quàm prædictus Ricardus huic scripto, in modum Cyrographi confecto, sigilla sua apposuerunt.

Hiis Testibus Venerabilibus Patribus,

W. Eborum Archiepiscopo Angliæ Primate,
R. Cycestrensi Cancellario Domini Regis,
W. Karleolensi,
P. Herefordensi, Episcopis:
Willielmo de Cantilupo,
Johanne filio Galfridi,
Radulpho filio Nicholai,
Bertramo de Cryoyl,
Hugone de Vivon,
Philippo Basset,
Roberto Passelewe,
Johanne Maunsell,
Magistro Henrico de Secus,
Gwidone de Russilum,
Arnaldo de Sancto Romano,
W. de Eborum Præposito Beverlaci,

Et aliis.

De Conductu pro Filio Regis Conactiæ.

A. D. 1243. An. 28. H. 3. Pat. 28. H. 3. m. 13.

Fedlinius Ocancanir filius Regis Conactiæ qui venturus est in Angliam ad loquendum cum Rege, habet litteras de conductu, duraturas a Natale Domini, anno, &c. usque in unum A. D. 1243. anum completum.

Teste Rege apud Windes. 15. die Decem.

Pro Baronibus de London. de servitio de Butillaria.

A. D. 1244. An. 28. H. 3. Pat. 28. H. 3. m. 12.

REX omnibus, &c. salutem.

Sciatis quod servitium de Butillaria nostra, quod Barones nostri de London nobis fecerunt, die Dominica in festo Sancti Ciciliæ, anno, &c. 28. apud Westm. quando R. Com. Pictaviæ & Cornubiæ desponsavit Senchiam filiam Comitis Provinciæ, nobis ad instantiam nostram gratis A. D. 1244. fecerunt, & non ex aliquo debito.

Et, ne eis & hæredibus eorum, imposterum aliquod præjudicium possit inde generari, has literas nostras eisdem Baronibus fieri fecimus Patentes.

Teste ut supra.

Pro

Pro Marchione Provinciæ.

A. D. 1244. An. 28. H. 3. Pat. 28. H. 3. m. 10.

REX omnibus, &c. salutem. Noverit universitas vestra nos mutuo concessisse dilecto patri nostro R. Berengar. Comiti & Marchioni Provinciæ & Comiti Forkalcuier, quatuor millia marcarum sterlingorum, quorum duo millia sine dilatione ei habere faciemus in quindena Paschæ anno, &c. 28. & alia duo millia in quindena Sancti Michaelis anno eodem.

Pro quo mutuo, ei concesso, quinque castra sua, quæ tunc assignati nostri voluerint eligere, nobis titulo pignoris obligavit, secundum formam inter nos, & certum Procuratorem Comitis memorati confectam. A. D. 1242.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Westm. 10. die Januarii.

Bulla Hortatoria ad Regem de cruce assumenda pro Terra Sancta, cum pollicitatione plenariæ veniæ peccaminum.

A. D. 1244. An. 28. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio Regi Anglorum illustri: Salutem & Apostolicam benedictionem.

Terra Sancta, Christi respersa sanguine, post gravia suæ crebræ desolationis excidia, post ipsius continua, de frequenti suorum strage, lamenta, nunc duriùs sentit manus inimicæ flagellum, nunc luget amariùs, & interni doloris acumen altioris voce lamentationis exponit; & nos acrius ejus compuncti lacrimis, & validis clamoribus excitati, una cum ipsa, suæ nostræ persecutionis conterimur malleo, suosque nostros miserabiles casus secum pariter deploramus.

O quam dolendum a fidelibus omnibus, quod locus, Christi sanctificatus præsentia, blasphemantium ipsum residentia prophanatur! Quam gemendum quòd terra, in quâ genus humanum de vetustæ captivitatis jugo liberatum extitit, in ignominiosam redigitur servitutem! O quam improperiosum Christianorum ohprobrium, & obprobriosum improperium quod ubi Dei filius, temporali morte crucis, de perpetuæ cruciatu mortis ipsos eripuit, ibi acerbitate blasphemiarum, & impietatum cruciatur orrore! O quam inextimabile dampnum, quod prædecessores nostri, quorum attenta, & studiosa sollicitudo illi terræ non defuit, inaniter quasi circa defensionem ejus vigilasse videntur! Quod populus Christianus, cujus terra ipsa sudore multotiens, pro suâ emisso subventione, maduit, cujusque sanguine rubuit sæpè sparso, vacuos ferè pertulisse labores, sumptusque inutiles propter hoc cernitur subiisse!

* Ecce siquidem Choresminorum gens perfida, de suæ regionis finibus repente prosiliens, & in robore grandis exercitûs terras ante faciem suam depopulans universas, Civitatem Sanctam Jerusalem nuper, post duræ obsidionis angustiam, occupavit; in Christicolas, habitatores ipsius, convertentes se ad fugæ refugium, sic orribiliter virus suæ feritatis effundens, ut omnes pariter gladii ore deglutiens, aspersione cruoris eorum camporum planitiem irrorârit; &, quod intima nostri cordis, amarioris tristitiæ telo, ferit, omnemque fidelem ostensæ debet immanitate compungere, ad sanctum venerandumque salvatoris Sepulchrum sui furoris extensâ ira, manuque in ipsum injectâ sacrilegâ, illud, proh dolor! asseritur violasse; ut animi sui rabies, ad Christi contumelias inflammati, loca etiam, in quibus corporaliter affuit, intemerata non deferat; sed, dissipatis eis, omnem in mentibus fidelium, circa illa, fervorem devotionis extinguat, & ad Templum Domini continuata sævitia, illud tanto enormiùs incepit diruere, quanto ardentiùs normam dissolvere Christianæ religionis intendit, & orthodoxæ fidei quassare structuram. A. D 1244.

Alia quoque, auditu stupenda, fertur gens ipsa in illis partibus orrihili crudelitate patrasse, quæ tibi, plenam super hiis certitudinem non habentes, omisimus intimare, sed a veritate utinàm longè fiant, ut ea non oporteat nuntiari.

Ha! quem fidelem tam dira terræ jamdictæ oppressio non affligit: Ha! quem Christicolam tot etiam atroces injuriæ Christi non commovent: relinqueturnè

A.D. 1244. Hen. 3. gentis illius impietas impunis, & permittetur liberè fævire mucrone? Nonnè contra ipsam devotionis zelo mens Christiani cujuslibet accendetur, cor munietur constantiæ clypeo, & dextera gladio armabitur ultionis? Expedit quippe gentis ejusdem potentiæ potenter & celeriter repugnari, nè ad aliarum exterminium regionum processum habeat expeditum.

Serenitatem itaque regiam monemus, rogamus, & hortamur attentè, ac obsecramus per sanguinem Jesu Christi, quatinùs, considerato provide quod quanto plus a Domino recepisse nosceris, tanto magis ejus obsequiis es obligatus, siamque fidem animosius & constantius defendare teneris, in succursum terræ præfatæ, contra gentis memoratæ perfidiam ferventer exurgens; sic ei festinanter & efficaciter, in tantæ necessitatis articulo, subvenire procures, quod tuo & aliorum interveniente subsidio, de pollutis infidelium manibus eripi valeat, & cultui, favente Domino, totaliter restitui Christiano.

Nos enim de Omnipotentis Dei misericordia, & beatorum Petri & Pauli, Apostolorum ejus, auctoritate confisi, ex illâ, quam nobis, licet indignis, Deus ligandi atque solvendi contulit, potestate, omnibus, qui laborem istum in propriis personis subierit & expensis, plenam suorum peccaminum, de quibus veraciter fuerint corde contriti, & ore confessi, veniam indulgemus, &, in retributione justorum, salutis æternæ pollicemur augmentum. A.D. 1244. Hen. 3.

Eis autem, qui non in propriis personis illuc accesserint, sed in suis duntaxat expensis, juxta facultatem & qualitatem suam, viros idoneos destinaverint; & illis similiter qui, licet in alienis expensis, in propriis tamen personis accesserint, plenam suorum concedimus veniam peccatorum.

Hujus quoque remissionis volumus, & concedimus esse participes, juxta quantitatem subsidii, & devotionis affectum, omnes qui, ad subventionem ipsius terræ, de bonis suis congrue ministrabunt, aut consilium ad hoc, & auxilium impenderint oportunum.

Volumus etiam crucesignatos illo privilegio, eàque immunitate gaudere, quæ in generali concilio continentur.

Ad subveniendum autem ipsi terræ, totius diligentiæ studium ac opem,& operam, quas poterimus, impendemus.

Dat. Lugdun. 10. Kal. Febr. Pontificatus nostri anno secundo.

Plumbeo Sigillo pendente a Filo canabeo.

Littera Akenwillo de le Sparr; quod Wasconiam defendat contra invasionem Regis Navarræ.

A. D. 1244. An. 28. H. 3. Claus. 28. H. 3. m. 12. d. REX Akenwillo de le Sparr salutem.

Recens memoria, quam continue tenemus in animo nostro, de fideli servitio, quod nobis impendistis, oculis nostris videntibus cum essemus in terra nostra Wasconiæ, jocundos nos efficit, & de fidelitate vestra plenius confidentes.

Non dubitamus enim quin affectionem, quam circa nos exercuistis in præsentia nostra, nobis absentibus continuare velitis.

Hinc est quod fidelitatem vestram duximus confidenter exorandam, licet ipsam non dubitemus satis esse rogatam, quatinus dilecto & fideli nostro Nicholao de Molis Senescallo nostro Wasconiæ, ad negotia nostra feliciter in partibus illis expedienda, viriliter assistere, & consilium & auxilium, more solito, efficaciter impendere velitis.

Ita quod, sicut, ex præterito servitio vestro, nobis impenso, vobis sumus astricti ad condignam renumerationem; sic & ex futuro vobis fortius astringamur: Quoniam, inter omnes fideles nostros, dominationi nostræ subjectos, de vobis, & aliis probis hominibus nostris Wasconiæ, firmiorem gerimus fiduciam, & fortiori dilectione amplexamur. A.D. 1244.

Et, quia audivimus quod Rex Navarrum proponit invadere terram nostram Wasconiæ, vobis mandamus & rogamus attente quatinus, sicut nos diligitis, & in fide, qua nobis tenemini, omnem diligentiam, quam poteritis, apponatis ad defensionem terræ nostræ prædictæ, unà cum Senescallo nostro, cui Consilium & auxilium ad hoc efficaciter impendatis.

Ita quod honor noster & vester plenius conservetur vestrâ diligentiâ mediaute,

A. D. 1244. Hen. 3. diante, quam debeamus specialiter commendare, & vobis & vestris ad bene faciendum astringi.

Teste Rege apud Westmonasterium vicesimo septimo die Martii.

Eodem modo scribitur omnibus Baronibus Wasconiæ.

Bulla qua immunitates & jura Regia confirmantur.

A. D. 1244. An. 28. H. 3. *Ex Autogr.* INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio, illustri Regi Angliæ, salutem, & Apostolicam benedictionem.

Regni Angliæ honores & jura eo sollicitiùs firma & illibata conservari cupimus, quo Regnum ipsum, inter alia, specialis dilectionis prærogativâ complectimur, & ejus commoda ferventioridesiderio affectamus.

Ea propter, carissime in Christo fili, precibus, quas dilectus filius, Magister L. de Sancto Martino, Nuncius tuus, nobis ex tua parte porrexit, grato concurrentes assensu, magnitudini tuæ immunitates, & alia jura regia, quæ in Ecclesiis obtines, sicut ritè illa possides, & usus hactenùs es eisdem, auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire;

Siquis autem hoc attemptare præsumpserir, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli, Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. Lugdun. septimo Id. Aprilis, Pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo pendente a filis sericis flavi rubeique coloris.

Bulla pro Rege contra Davidem Principem Norwalliæ, & ejus absolutionem a juramento Regi Angliæ præstito.

A. D. 1244. An. 28. H. 3. *Ex Autogr.* INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus Elien. & Karleolen. Episcopis, salutem, & Apostolicam benedictionem.

Exposuit nobis dilectus filius Magister Laurentius de Sancto Martino, Nuncius carissimi in Christo filii nostri Angliæ Regis illustris, quòd nobilis vir David, qui se pro Principe Norwalliæ gerir, cujusque progenitores vassalli Regum Angliæ, Prædecessorum Regis ipsius, a tempore, cujus non extat memoria, extiterunt, nobis falsò suggerens quòd Romanæ Ecclesiæ, a suis parentibus, datus fuerat in alumpnum, dictusque Rex eum, quòd suis pareret mandatis, jurare compulerat per vim & metum, qui cadere poterat in constantem, ad de Haberconnuum & de Keni. Abbates Cistercienfis ordinis, Bangorensis Diocæsis, nostras obtinuit litteras destinari, ut eum, ab hujusmodi juramento penitùs absolventes, interdicti & excommunicationis sententias, siquæ, hac occasione, in ejus personam, vel terram forsitan essent latæ, absque difficultate relaxare curarent.

Undè, cùm ex hoc ipsi Regi dispendium, & eidem Regno scandalum possint gravia generari, petiit idem Magister, super hiis, a nobis paterna sollicitudine provideri.

Volentes igitur tot imminentibus periculis obviare, fraternitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatinùs quicquid per præfatos Abbates in hujusmodi negotio, dictarum auctoritate litterarum, est actum, in irritum revocantes, siquid ulteriùs, per eosdem, in negotio ipso attemptari contigerit, denuncietis illud penitùs non tenere.

Siquid verò juris præfatus David super hiis habere se putat, nos eidem justitiam non negabimus, cum fuerimus requisiti.

Quòd, si non ambo hiis exequendis potueritis interesse, alter vestrum ea nichilominùs exequatur.

Dat. Lugdun. septimo Id. Aprilis, Pontificatûs nostri anno secundo.

Sigillo plumbeo a filo canabo.

A.D. 1244. Hen. 3. A.D. 1244. Hen. 3.

Bulla de provisionibus excusatoria, & quod non intendit providere de beneficiis, in quibus Laici habent jus patronatus.

A.D. 1244. An. 28. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio Regi Anglorum illustri, salutem, & Apostolicam benedictionem.

Sedes Apostolica, mater tua, inter Reges catholicos, & Principes christianos, personam tuam specialitèr gerens in visceribus caritatis, in proposito firmo habet & votis eam, quantùm cum Deo potest, in omnibus honorare; ac Regni tui libertates, & jura inviolabiliter conservando hiis, quæ ad Regium pertinent commodum & augmentum, favorabilitèr imminere; propter quod decet Celsitudinem Regiam, quod tu, tanquam filius in Domino benedictus, erga Romanam Ecclesiam reverentiam habeas filialem, & in ejus beneplacitis exequendis, te favorabilem exhibeas & benignum.

Sane cogimur non modicum ammirari quòd, ficut nuper nostris est auribus intimatum, Regia magnitudo, ad suggestionem quorundam, & specialiter nobilium Regni tui, dilecto filio Magistro Martino, Cameræ nostræ Clerico, Nuncio nostro inhibuit, per Nuncios speciales, nè auctoritate nostrâ, in Regno tuo, ad provisionem procederet aliquorum, donec, super hoc, tibi nostrum beneplacitum scriberemus; & quasdam excommunicationum, & suspensionum sententias, per eum in quosdam religiosos & alios, provisionum occasione quarundam, auctoritate nostrâ prolatas, nullâ prorsus satisfactione præmissa, fecisti pro tuæ voluntatis arbitrio relaxari. A.D. 1244.

Verùm quamvis libentèr, super hoc, voluntati Regiæ deferremus, & firmitèr intendamus in hiis & aliis preces Regias impofterum exaudire, licet etiam, in Ecclesiarum gravaminibus, nos ipsi gravemur; quia tamen hiis, qui Ecclesiæ, tempore adversitatis ipsius, fideliter adhæserunt; & aliis, qui nostris & Apostolicæ sedis obsequiis immorantur, quadam necessitate compellimur providere, serenitatem Regiam, de qua plenam fiduciam obtinemus, rogamus, & hortamur attentè quatinùs, diligentèr attendens quòd de beneficiis illis, in quibus laici jus obtinent patronatus, nunquam adhuc mandavimus alicui provideri (honorem Regium, & illorum jura servare volentes penitus illibata) filialis devotionis fervore succensus, quòd dictus Nuncius noster mandatum nostrum libere, in hujusmodi provisionibus, exequatur benignitate solita patiaris; preces nostras taliter impleturus, quod nos magnificentiæ Regiæ grata vicissitudine respondere meritò debeamus.

Dat. Lugdun. quarto Id. Aprilis, Pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo pendente a filo canabeo.

Littera Donnaldo Regi de Tercher. pro succursu ejus contra Regem Scotiæ.

A.D. 1244. An. 28. H. 3. Claus. 28. H. 3. m. 7. d.

REX Donnaldo Regi de Terchernull. salutem.

Cùm, provocante nos injuria Regis Scotiæ, jam nos præparaverimus insurgere in ipsum, pro pluribus transgressionibus, quas nobis fecit, ulciscendis, nisi ipsas gratis nobis emendare voluerit, de dilectione vestra confidentes, quod in hac expeditione nostra auxilium vestrum nobis denegare non velitis,

Vobis mandamus rogantes, quatenus unà cum Justiciario nostro Hiberniæ, & aliis fidelibus nostris Hiberniæ, qui in proximo ad partes Scotiæ venturi sunt, ad inimicos nostros ibidem gravandos, talem & tam potentem succursum nobis impendere velitis, personaliter veniendo cum ipsis, bona gente muniti, quod in necessitate vestra ad nos confugere debeatis. A.D. 1244.

Nosque, pro succursu vestro, ad preces nostras nobis impendendo, gratiam, quam a nobis petieritis, libentius vobis teneamur impertiri, cum speciali gratiarum actione.

Teste Rege apud Stannford septimo die Julii.

Eodem

A. D. 1244. Hen. 3.

Eodem modo scribitur,

Felmino filio quondam Regis,
Oraly,
Uhanlur.
Baren Onel Regi de Kinelun.
O. Chatan.
Ohynery,
Donenald Mackdaniel,
Mac. Anegus,
Mac. Kartan.
Mac. Gilemuri,
Offlen Regi de Turteri,
Mac. Machanen.
Mac. O. Calmery,
Conchor O. Brin fil. Dunecan.
Carbrach. de Thodmend.
Cormaclethan. Macardhy de Dessemon,
Ros Ofalaner de Dessia,
Ricardo Machermekan de Dessia,
Cort. Othenner de Fermuy,
Shonethor Olafferey de Corrrac.
Maththulaner Okellic de Ocbonyl,
Murchod. Macbrin. de Natherlak.

De Treugis cum Davide filio Lewelini capiendis.

A. D. 1244. An. 28. H. 3. Pat. 28. H. 3. m. 3.

REX omnibus, &c. Sciatis quod potestatem dedimus dilecto & fideli nostro Johanni Extraneo, & dilectis nobis in Christo Abbati de Hagheman, & Priori de Wenlac. ineundi treugas cum David filio Lewelini quondam Principis Norwalliæ, nepote nostro, in modo & in forma, quos prædictus fidelis noster Johannes extraneus viderit expedire; ratum&gratum habituri quicquid de treugis prædictis capiendis duxerit faciendum.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Notingham 15 die Julii.

Bulla de non derogando privilegiis Regiis.

A. D. 1244. An. 28. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio illustri Regi Angliæ salutem & Apostolicam benedictionem.

Sunt, non inmeritò, laude digni, & favoris præsidio extollendi, qui Dominorum suorum negotiis fideliter & utiliter procurandis insistunt studio diligenti.

Tua itaque noverit Celsitudo dilectum filium Magistrum Henricum de Secusia Antiplican. Præpositum, Capellanum nostrum, sollicitudinis diligentia, cura vigili, ac importunitatis instantia penès nos & fratres nostros, circa tua, & maximè circa Wintoniensis, Norwicensis, & Bathoniensis, Ecclesiarum negotia, juxta tui voti desiderium, promovenda, sic quod nichil de contingentibus omiserit institisse.

Cæterùm quia Regni tui statum, honorem & jura quærimus illibata servari, cum te, veluti Principem Ecclesiæ prædilectum, sinceritatis amore ac zelo rectitudinis prosequamur, nolumus nec intendimus per ea, quæ circa prædicta negotia facta per nos, vel alium extiterunt, tuis privilegiis, vel laudabilibus consuetudinibus Regni ejusdem generari præjudicium, vel in aliquo derogari.

Dat. Januæ undecimo Kalend. Augusti, Pontificatûs nostri anno secundo.

Sigillo plumbeo pendente a filo canabeo.

Bulla de subsidio a Clero Regi impendendo.

A. D. 1244. An. 28. H. 3.

INnocentius Episcopus servus servorum Dei, venerabilibus fratribus Archiepiscopis, Episcopis, & dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, Archidiaconis, Decanis, ac aliis Ecclesiarum Prælatis, & Clericis per Regnum Angliæ constitutis, salutem, & Apostolicam benedictionem.

Debet mater Ecclesia hos, qui regali præminent dignitate, illa prerogativa favoris prosequi, & ea muneris gratia prævenire, quod in ipsius devotione potestas Regia semper ferveat, & ad ejus, per consequens, subjectorum obsequia pervigil habeatur.

Cum igitur, inter Reges cæteros orbis terræ, carissimum in Christo filium nostrum, Regem Anglorum illustrem, singularis dilectionis brachiis amplectamur; qui, veluti Princeps catholicus &

A. D. 1244. Hen. 3. & devotus, Romanam Ecclesiam, matrem suam, filiali subjectione & obsequiosa devotione sic semper studuit venerari, quòd nequaquàm ab ipsius beneplacitis declinaret;

Quin immo, quæ ipsi grata novit & placita, sollicitudine prompta peregit; non est mirum, immo condecens est & dignum, si ipsius petitionibus faciliùs annuamus; si honoris ipsius & statûs quæramus gloriam & augmentum; si ad quod affectus ipsius dirigitur, nostræ liberalitatis effectus consonet in id ipsum.

Sanè, cum idem Rex, sicut ex parte ipsius fuit propositum coram nobis, pro quibusdam magnis & arduis, quæ sibi imminebant, negotiis adeò subierit gravia, & subire adhuc ipsum oporteat onera expensarum, quòd vestræ subventionis indigere subsidio plurimùm dignoscatur,

Universitatem vestram rogamus, monemus & hortamur attentè, per Apostolica vobis scripta mandantes, quatinus, attendentes prudentèr, quòd vos decet D. A. 1244. Hen. 3. & convenit, eò libentiùs ipsius Regis supportare labores, & gravamina relevare, quo minùs posset, sine vestri status & honoris dispendio, alicujus egentiæ, vel incommoditatis onere prægravari, sibi, de vestris redditibus, honestum subsidium liberalitèr conferatis, ut idem expensarum ipsarum, vestræ subventionis propitiante dextera, perferre leviùs onus possit;

Vosque proinde vobis ejusdem Regis, cujus bonorum estis participes, honoris & gloriæ non expertes, favorem & gratiam quibus proculdubio indigetis, valeatis futuris temporibus vendicare, & nos, qui haberi volumus, ex hoc, ad vestræ & vestrarum Ecclesiarum commoda promptiores, devotionis vestræ promptitudinem non immeritò commendemus.

Dat. Januæ 4 Kal. Augusti, Pontificatûs nostri anno secundo.

Charta Regis Scotiæ.

A. D. 1244. An. 28. H. 3. Alexander, Dei gratia, Rex Scotiæ, omnibus Christi fidelibus hoc scriptum visuris, vel audituris, salutem.

Ad vestram volumus pervenire notitiam, nos pro nobis & hæredibus nostris concessisse, & fideliter promisisse, charissimo & ligio Domino nostro Henrico Tertio, Dei gratia, Regi Angliæ illustri, Domino Hyberniæ, Duci Normanniæ & Aquitaniæ, & Comiti Andegaviæ, & ejus hæredibus, quod in perpetuum bonam fidem ei servabimus pariter & amorem:

Et quod nunquam aliquod fœdus inibimus per nos, vel per aliquos alios, ex parte nostra, cum inimicis Domini Regis Angliæ, vel hæredum suorum, ad bellum procurandum vel faciendum, unde damnum eis vel Regnis suis Angliæ, & Hyberniæ, aut cæteris terris suis eveniat, vel possit aliquatenus evenire, nisi nos injuste gravent;

Stantibus in suo robore conventionibus inter nos & dictum Dominum Regem Angliæ initis ultimo apud Eboracum, in præsentia Domini Ottonis, tituli Sancti Nicholai in Carcere Tulliano, Diaconi Cardinalis, tunc Apostolicæ sedis Legati in Anglia; & salvis conventionibus factis super matrimonio contrahendo inter filium nostrum & filiam dicti Domini Regis Angliæ.

Et, ut hæc nostra concessio & promissio, pro nobis & hæredibus nostris, A. D. 1244. perpetuæ firmitatis robur obtineant, fecimus jurare in animam nostram Alanum Ostiarium, Henricum de Bailloil, David de Lindeseie, Willielmum Giffard, quod omnia prædicta, bona fide, firmiter & fideliter observabimus.

Et similiter jurare fecimus venerabiles patres David, Willielmum, Galfridum, & Clementem, Sancti Andreæ, Glasconensem, Dunkeldensem, & Dublamensem, Episcopos.

Et præterea fideles nostros, Patricium Comitem de Dumbar, Malcolmum Comitem de Fife, Malisium Comitem de Strathernе, Walterum Cumin de Meneteth, Willielmum Comitem de Maro, Alexandrum Comitem de Buchan, David de Hastingia Comitem Athorl, Robertum de Bruis, Alanum Ostiarium, Henricum de Bailloil, Rogerum de Mumbri, Laurentium de Abrinthia, Richardum Cumin, David de Lindesie, Richardum Siward, Willielmum de Lindesia, Walterum de Moravia, Willielmum Giffard, Nicolaum de Sully, Willielmum de Veteri Ponte, Willielmum de Bevire, Alexandrum de Mesue, David de Graham, & Stephanum de Smingham, quod, si nos, vel hæredes nostri, contra concessionem & promissionem prædictam, quod absit, venerimus, ipsi, & hæredes eorum, nobis, & hæredibus nostris, nullum, contra concessionem & promissionem prædictam,

A. D. 1244. Hen. 3. dictam, auxilium vel consilium impendent, aut ab aliis pro posse suo impendi permittent.

Imo bona fide laborabunt erga nos & hæredes nostros, ipsi & hæredes eorum, quod omnia prædicta a nobis & hæredibus nostris, necnon ab ipsis & eorum hæredibus firmiter & fideliter observentur in perpetuum.

In cujus rei testimonium, tam nos, quam prædicti prælati, Comites & Barones nostri, præsens scriptum sigillorum nostrorum appositione roboravimus.

Testibus Prælatis, Comitibus, & Baronibus superius nominatis, anno Regni nostri, &c. A. D. 1244. Hen. 3.

Ista signa apposita fuerunt incontinenti, scilicet Regis Scotiæ Alexandri, Willielmi de Bevire, Willielmi de Veteri Ponte, Willielmi de Lindesia, Stephani de Smingham.

Aliorum sigilla apposita fuerunt postea. Et ipsum scriptum Regi Anglorum transmissum, ad natale Domini proximo sequens, per Dominum Priorem de Thinemua.

De pactionibus inter Regem & Scotiæ Regem confirmandis.

A. D. 1244. An. 28. H. 3. Pat. 28. H. 3. m. 2. REX omnibus, &c. salutem.

Noverit universitas vestra quod sacramentum, quod dilectus frater & fidelis noster Ricardus Comes Pictaviæ & Cornubiæ fecit apud Novum Castrum super Tynam, pro pactionibus, inter nos & Regem Scotiæ factis, ibidem confirmandis, idem Comes prædictum sacramentum fecit per præceptum nostrum:

Et ei firmiter præcepimus quod dictum sacramentum suum inviolabiliter observet. A. D. 1244.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Novum Castrum super Tynam, 13 die Augusti.

Et mandatum est Domino Regi Scotiæ, quod illud Castrum ei liberet.

De Alexandro Rege Scotiæ se cum Rege pacificante.

A. D. 1244. An. 28. H. 3. Claus. 28. H. 3. m. 7. d. REX G. de Prendegrast, salutem.

Licet de fideli servitio vestro prius plurimum confideremus, tamen inde de cætero, si fieri possit, plus confidemus, eo quod in negotio nostro ad servitium nostrum ita potenter accinxistis, parati ad mandatum nostrum inimicos gravare, & terras eorum viriliter invadere.

Super quo vobis uberes referimus gratiarum actiones; pronam habentes voluntatem vos, pro tempore, condigne respicere, & pro meritis multipliciter honorare.

Quia vero Alexander, Rex Scotiæ illustris, ad honorem & placitum nostrum, & Magnatum nostrorum, se nobiscum pacificavit, bene potestis, ad præsens, ad propria remeare. A. D. 1244.

Rogamus tamen attentius fidelitatem vestram, quatenus vos præparetis, ad servitium nostrum, contra æstatem futuram, ad inimicos nostros invadendos, quando & ubi vobis scire faciemus; ita quod multiplices honores, & dignas remunerationes a nobis inde merito reportare debeatis.

Teste ut supra.

De protectione pro Rege Conatiæ.

A. D. 1244. An. 29. H. 3. Pat. 29. H. 3. m. 1. FEthel Rex Conatiæ habet litteras de protectione, duraturas usque ad proximum adventum Regis in Hibernia.

A. D. 1244. Teste Rege apud Gounock in Castris, vicesimo primo die Octobris.

5 R De

De Davide filio Lewelini excommunicando.

A.D. 1244. An. 29. H. 3. Claus. 29. H. 3. m. 19. d.

REX W. eadem gratia, Wigorniæ Episcopo salutem.

Cùm David filius Lewelini, quondam Principis Norwalliæ, submiserit se, & omnes alios Walenses, qui sibi adhærerent, & eorum terras jurisdictioni venerabilium patrum Cantuariensis Archiepiscopi, & quorumdam suffraganeorum ipsius, vel aliquorum ex ipsis in solidum, quorum nos ipsi examen eligere vellemus, quod, si a forma pacis, inter nos, & ipsum initæ, aliquando resiliret, liceret eisdem Archiepiscopo & Episcopis, vel quibusdam eorum, quos nos eligeremus, per sententias excommunicationis & interdicti ipsum David, & alios Walenses, sibi adhærentes, cohercere, donec ad condignam satisfactionem venirent, & super hoc corporale præstitisset sacramentum;

Nos, quia prædictus David, cum quibusdam complicibus suis, terram nostram & Baronum nostrorum, spreta sacramenti sui religione, hostiliter invasit, cohercionem super hoc invocavimus venerabilium patrum B. Cantuar. Electi, & P. Hereford Episcopi, qui cum profecti sunt ad curiam Romanam, suam vobis jurisdictionem in hac parte per litteras suas patentes, quas vobis mittimus, simul cum transcripto litterarum ipsius David, demandaverunt exequendam. A.D. 1244.

Super quo paternitatem vestram rogamus, quatinus prædictum David, & complices suos, & fautores debitâ feriatis, auctoritate prædicta, cohercione, ut super eo, quod contra formam pacis prædictæ inter nos & nostros attemptavit, debitam non effugiat vindictam.

Teste apud Marleberg. vicesimo nono die Novembris.

De summonitione Davidis filii Lewelini.

A.D. 1245. An. 29. H. 3. Ibid. m. 16. d.

REX J. Extraneo, Justiciario Cestriæ, salutem.

Mandamus vobis quod litteras nostras, quas vobis mittimus, directas David filio Lewelini, quondam Principis Norwalliæ, & aliis Walensibus, per quas eis damus in mandatis quod compareant coram nobis, in curia nostra, apud Westmonasterium, in crastino cinerum responsuri, & judicium recepturi de homicidiis, incendiis, deprædationibus, & aliis transgressionibus, & dampnis, quæ perpetraverunt in Regno nostro contra pacem nostram,

Ipsis, per aliquos viros religiosos, modis omnibus sub omni festinatione mitti procuretis; &, ex habundanti, etiam ipsos per legales homines locis, quibus videritis expedire, summoneri faciatis quod compareant coram nobis, in curiâ nostrâ, memoratis die & loco, super præmissis responsuri.

Et vos, ad diem prædictum, de summonitione prædictâ, per litteras vestras, & per aliquos ex ipsis, per quos facta fuerit, nos certificare non omittatis; & hoc breve nobis mittatis. A.D. 1245.

Teste Rege apud Westmonasterium sexto die Januarii.

Eodem modo scribitur Johanni de Monemuth. de Wallensibus de Suthwallia.

Mandatum est cuilibet Walensium subscriptorum quod compareant coram Rege, in Curia Regis Westmonast. in crastino cinerum, responsuri, & judicium recepturi de homicidiis, deprædationibus, & aliis dampnis, quæ perpetrata sunt in Regno Regis, contra pacem Regis.

Teste Rege apud Westmonasterium sexto die Januarii.

Baronibus de Norwallia, qui fecerunt Regi homagia,

Lewelino filio Mereduc,
Lewelino fratri ejus,
Oweyno filio Blothin,
Elysse filio Jerneth,
Griffino filio Oweyn,
Lewelino filio Griffini,
Mereduk filio Madok,
Jerneyt fratri ejus,
Maddok filio Maddok de Brumfend,
Maddok filio Wemmuwen,
Lewelino filio Lewelini de Methin,
Duobus filiis Oweyn Wethan,

Oweni

A.D. 1245. Hen. 3. *Owni filio Howel de Kyry,* *Mailgun filio Oweyl,* A.D. 1245. Hen. 3.
Calwalader Crek, *Mereonk filio Mailgun.*

Baronibus de Sutwallia,

Mailgun filio Mailgun, *Ref. filio Griffini,*
Mereduk filio Oweyn, *Filio Morgan Gan,*
Mereduk filio Ref. Screk, *Howeil Ameredunk.*
Filiis Ref. Wachan,

Littera Justiciario Hiberniæ, de apparatu bellico contra Davidem Filium Lewelini.

A.D. 1245. An. 29. H. 3. Claus. 29. H. 3. m. 16. d.

REX M. filio Gerardi, Justiciario suo Hiberniæ, salutem.

Ut de dampnis ac malis, nobis, terræ nostræ, & hominibus nostris illatis, per David filium Lewelini quondam Principis Norwalliæ vos certos reddamus, præsentibus vobis duximus intimandum quod præfatus David, postquam pacem suam nobiscum fecerat, & fœdus inierat, cum ultimò essemus in Wallia, tàm sacramento, quàm scripto, necnon homagio firmatum,

Nobis insciis & non præmunitis, per diffidentiam, vel alio modo seditiose se subtraxit a fidelitate nostra, &, secum associatis fautoribus & complicibus nequitiæ suæ, terram nostram, & hominum nostrorum in Wallia, & in Marchia, deprædando, incendio tradendo, &, quod nequius est, quos de nostris intercipere potuit, occidendo invasit.

Et prædictis malitiis non contentus, immo Barones nostros Walliæ, & ligios homines nostros omnes, quos potuit ad nequitiam suam allicere, a fide & servitio, necnon a homagio nostro fecit impudenter recedere, & secum non minus seditiose guerrare.

Et hæc vobis duximus significanda, ut vos, & cæteri Magnates, & fideles nostri Hiberniæ, quibus eadem intimetis, de tantis oprobriis & seditionibus, contra nos attemptatis, sicut nos ipsius immerito movemur, nobiscum moveamini.

Et præmissa, quæ tam seditiose contra nos, in dedecus nostrum, perpetrata, vos animent & alios fideles nostros ad tantam proditionem viriliter ulciscendam.

Et, quia ad ultionem prædictorum, in æstate futura, sine ulteriori dilatione, nos intendimus potenter accingere & præparare, dilectioni vestræ mandamus, firmiter injungentes in fide, qua nobis tenemini, quatinus contra terminum prædictum provideatis vobis de Vinis, Blado, & Baconibus, retinendis ad opus nostrum, ad exercitus nostri sustentationem mittendis ad nos, ad mandatum nostrum. A.D. 1245.

Sciturі quod aliquem, de quo plene confidamus, a latere nostro ad vos ante destinare non omittemus, qui unà vobiscum disponet qualiter utilius ad opus nostrum, & ad inimicos nostros fortius gravandos procedi debeat in negotio memorato.

Interim autem nos certificare non omittatis de quibus, & quantis victualibus creditis quod confidere valeamus ad nos in Walliam destinandis: & similiter quantam bonam gentem creditis quod extrahere valeatis a terra nostra Hiberniæ, ad veniendum in expeditionem nostram; quam quidem conquestus nostri benè volumus esse participem.

Ad hæc, vobis mandamus quod, super præmisso negotio, cum Magnatibus terræ nostræ Hiberniæ sigillatim, & insimul tractatum habeatis; & inquiratis intentionem singulorum de subsidio nobis faciendo; & de quibus confidere possumus, quod nobis in hac parte velint subvenire; & de quanto; & cujusmodi subsidio; quos omnes in conquestu prædicto partes suas volumus largè reportare: Et super hoc similiter de singulis, & Universis nos certificare curetis.

Talem diligentiam ad hoc negotium prosequendum & promovendum apposituri, quod appareat in opere, quod sit vobis cordi, dignitati nostræ dedecus irrogatum ulcisci; & quod eo titulum perpetuum vobis adquiratis (præter dignam remunerationem & gratiam) ad grates speciales, quas a nobis inde reportabitis.

Teste Rege apud Westmonasterium 10 die Januarii.

De

De Treugis cum Davide Filio Lewelini.

A.D. 1245. An. 29. H. 3. Pat. 29. H. 3. m. 8.

J. Extraneus Justiciarius cestriæ, & Henricus de Aldithcleg. habent potestatem tractandi cum Nunciis David filii Lewelini, quondam Principis Norwalliæ, de treugis capiendis inter Dominum Regem, & ipsum David, & complices suos.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Westmonasterium 6 die Martii.

Et habent ipsi potestatem conducendi Nuncios prædictos ad consilium Regis, & duret conductus per 15 dies postquam treugæ prædictæ fuerint firmatæ.

Teste ut supra.

Et mandatum est prædictis Johanni, & Henrico, quod nullo modo capiant treugas aliquas, cum ipso David & complicibus suis, diutius quàm usque ad festum sancti Jacobi Apostoli.

Teste ut supra.

De Die assignata pro emendis Interceptionum contra Treugam cum Francia.

A.D. 1245. An. 29. H. 3. Pat. 29. H. 3. m. 6.

REX G. Rydell. Domino Blaviæ, & Petro de Burdegaliâ salutem.

Quia emendæ interceptionum, quæ factæ sunt infra treugas, quæ ultimo captæ fuerunt inter illustrem Regem Franciæ, & nos, hactenus ceperunt dilationem, aliquando per impedimentum infirmitatis, aliquando per occupationem guerrarum, & aliorum negotiorum;

Propter quod, cùm nuper fuimus a prædicto Rege, per Nuncios suos, requisiti super emendis earum interceptionum faciendis, recollegimus diem cum eisdem Nunciis in Octabis Apostolorum Petri & Pauli, loco prius per vos assignato ad prædictas interceptiones, hinc inde factas, emendandas, & ad emendas recipiendas; unde non est necesse quod sitis ad præfatum locum a die Paschæ, in tres septimanas, sicut fuit provisum. A.D. 1245.

Mandamus autem vobis, rogantes attentius, & in fide, qua nobis tenemini, firmius injungentes, quatenus nullatenus omittatis quin, ad terminum supradictum, conveniatis ad emendas dictarum interceptionum, juxta formam treugarum, faciendas & recipiendas;

Scire facientes omnibus de terra nostra, quos interceptiones illæ, vel emendæ earum tangent, quod tunc sint ibi ad justitiam faciendam, & recipiendam secundum forman treugarum prædictarum.

Teste Rege apud Windesor. 21 die Aprilis.

Ad Regem Litera a Margareta Comitissa Flandriæ.

A.D. 1245. An. 29. H. 3. Ex Bundella Literarum, tempore H. 3.

EXcellentissimo Domino suo, Dei gratia, Regi Angliæ Duci Acquitaniæ & Domino Yberniæ, ejus fidelis & Consanguinea Margareta Flandriæ & Haynoniæ Comitissa salutem, & cum omni promptitudine serviendi paratam ad ejus beneplacita voluntatem.

Intelleximus quod Johannes Dominus Baderel. Burgens. noster Ipres. in vestræ dominationis potestate, de quinquaginta libris sterlingorum, in numerata pecunia, violenter extitit spoliatus.

Verum, cum idem Johannes ob hoc ad non modicam devenerit paupertatem, A.D. 1245. Excellentiam vestram omni, quâ possumus, affectione rogamus, quatenus vestra dignetur præcipere Majestas regia ut dicto Burgensi nostro restituatur sic ablata; tantum inde facientes ut proinde vestræ dominationi regiæ teneamur ad grates, & dictus Burgens. noster preces nostras sibi apud vos sentiat profuisse.

Valeat vestra incolumitas per tempora longiora.

Datum die Mercurii post Ram. Palm.

A. D. 1245. Hen. 3. — A. D. 1245. Hen. 3.

Littera Regi ab eadem super Foedo sibi solvendo.

A. D. 1245. An. 29. H. 3. Ibidem.

EXcellentissimo Domino suo H. Dei gratiâ Regi Angliæ, Domino Hiberniæ & Duci Acquitanniæ fidelis ejus, & consanguinea, Margareta Flandrorum & Hayn. Comitissa salutem, & quicquid potest servitii & honoris.

Serenitati vestræ dilectos Nuncios nostros, Walterum Militem Bacularium nostrum, & Willielmum nostrum Clericum, latorem præsentium, transmittimus,

Supplicantes quatenus super arreragiis feodorum nostrorum tàm Flandriæ quàm Haynoniæ, quibus nobis tenemini, secundum quod ipsi, vel alter eorum vestræ celsitudini exponent, vel exponet, ore tenus indubitanter credere, & eadem arreragia nobis per ipsos, vel per ipsum transmittere dignemini, sicut in hoc Pascha nuper præterito assertive facere promisistis. A. D. 1245.

Dat Insul. Fl. quarta post Octabas Paschæ.

Bulla de Privilegio Philippo Basset Baroni dato.

A. D. 1245. An. 29. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, dilecto Filio Nobili Viro, Philippo Basset, Baroni carissimi in Christo Filii nostri illustris Regis Angliæ, Ecclesiæ Romanæ devoto salutem, & apostolicam benedictionem.

Illis potissimum gratiam specialem sedes apostolica consuevit impendere, qui Nobilibus orti natalibus, & habentes in terra potentiam temporalem, grata possunt obsequia eidem sedi, cum expedit, exhibere.

Hiis igitur in persona tua providè circumspectis tuis supplicationibus benignius annuentes, ut liceat tibi, & uxori tuæ, ac familiæ utriusque in Ecclesiis vel Capellis, ad quas te venire contigerit, liberè audire divina; non obstante, si eædem Ecclesiæ vel Capellæ sententiæ suppositæ fuerint interdicti (dummodo ipsi per te causam non dederis, vel per tuos, nec id tibi, vel ipsis contingat specialiter interdici) Auctoritate tibi præsentium indulgemus;

Districtius inhibentes nequis Delegatus, Subdelegatus, Executor, vel Conservator, auctoritate sedis apostolicæ, vel delegatorum ipsius, in tuam, uxoris, & filiorum tuorum personas excommunicationis, aut in terras tuas interdicti sententiam, absque mandato sedis apostolicæ speciali, quod de inhibitione hujusmodi expressam faciat mentionem, audeat promulgare. A. D. 1245.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis & inhibitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire;

Si quis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli, Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. Lugduni. 2 Id. Junii. Pontificatûs nostri anno tertio.

Sub filo Canab.

De præparatione hostili contra Wallenses festinanda.

A. D. 1245. An. 29. H. 3. Claus. 29. H. 3. m. 8. d.

REX Warino de Munchanes salutem.

Quia de Concilio Magnatum nostrorum, qui solempnitati Pentecostes nobiscum interfuerunt apud Westmonasterium, intendimus adire partes Walliæ, ad nos ulciscendos de dampnis & injuriis, nobis illatis per David filium Lewelini, & complices suos;

Vobis mandamus, firmiter injungentes, quatinus in fide, qua nobis tenemini, vos præparetis equis, & armis, & bona gente; A. D. 1245.

Ita quod prompti sitis & parati ad eundum nobiscum, versus partes prædictas, infra quindenam postquam de itinere nostro versus partes prædictas illud vobis mandaverimus;

Ita quod tam Nobis quam vobis ad perpetuum cedat honorem.

A.D. 1245. Hen. 3. Teste Rege apud Westm. 7 die Junii.

Et mandatum est omnibus Vicecomitibus Angliæ quod publice clamari faciant, per totam Ballivam suam, quod omnes illi, qui de Rege tenent, per servitium militare, & per Serjantiam, ad arma prompti sint, cum equis, & armis, & toto servitio, quod Regi debent infra quindenam, &c. A.D. 1245. Hen. 3.

Eodem modo scribitur Abbatibus, & Senescallis Abbatum, extra Regnum degentium, qui de Rege tenent per servitium militare, de servitio suo habendo infra quindenam, &c.

Littera Imperatori, de Nunciis ad Concilium, Lugduni convocatum, missis.

A.D. 1245. An. 29. H. 3. Claus. 29. H. 3. m. 9. d.

DOmino Imperatori Rex salutem.

Ille novit, qui nichil ignorat, & Imperialem Excellentiam non credimus ignorare quod honorem vestrum totis visceribus affectamus, ad quod fraternæ dilectionis affectio nos excitat jugiter & inducit.

Sane laborem animi vestri, quo diutius laboravit, altissimus sui gratia consummabit; sicut enim ex voluntate vestra novimus processisse, ad Concilium, Lugduni convocatum, Nuncios mittemus solempnes de Nobilioribus, & Discretioribus Regni nostri: Qui, ad vestrum honorem, super pacis reformatione, per Dei gratiam, laudabiliter laborabunt, & effectum consequentur optatum. A.D. 1245.

Vestram igitur excellentiam exoramus quatinus præfatos Nuncios nostros, ad vestram præsentiam accedentes, commendatos habere velitis, & eis benignam audientiam exhibere; qui, utinam nostro desiderio conveniens! honoris Imperialis augmentum procurent.

Teste Rege apud Westmonasterium 8 die Junii.

Littera Papæ de Nunciis Regis ad Concilium Lugdunense.

A.D. 1245. An. 29. H. 3. Claus. 29. H. 3. m. 9. d.

DOmino Papæ Rex salutem, & debitam tanto patri reverentiam & honorem.

Cum solempnes Nuncii nostri, quos ad concilium, per vos in proximo celebrandum, sicut nobis mandastis, duximus destinandos, in procinctu sint itineris veniendi ad Curiam, & quamcito poterunt illuc venire festinent;

Sanctam Paternitatem vestram rogamus cum affectu quatinus si, ante adventum eorumdem Nunciorum nostrorum, in dicto concilio contingat aliquid tractari, seu mentionem fieri de negotiis, nostrum & Regni nostri statum contingentibus, ea, si placet, teneri faciatis in suspenso quousque commode se possint vestro conspectui præsentare. A.D. 1245.

Teste Rege apud Westmonasterium 8 die Junii.

Mandatum Regis prælatis suis, de non attemptando aliquid in Concilio prædicto contra honorem suum.

A.D. 1245. An. 29. H. 3. Pat. 29. H. 3. m. 5. d.

REX Archiepiscopis, Episcopis, & omnibus aliis Prælatis terræ suæ Angliæ, conventuris ad concilium Lugdun. salutem.

Vinculo Juramenti nobis estis, ut nostis, astricti quo nobis in omnibus, ad regiam dignitatem spectantibus & coronam, omnem, quam poteritis, fidelitatem observare debetis: A.D. 1245.

Quapropter vobis mandamus in fide & fidelitate, quibus nobis tenemini, firmiter injungentes, quatinus tam ad adquisitionem, quam conservationem, necnon & defensionem jurium nostrorum, & Regni nostri omnem, quam poteritis diligentiam adhibere curetis.

Et ne, in præjudicium nostri, vel ejusdem

A. D. 1245. Hen. 3. ejusdem Regni, in concilio Lugdunensi; & ne etiam, contra nos, vel jura nostra, quibus Prædecessores nostri, & nos, ex antiqua & approbata consuetudine, usi sumus, procurare vel attemptare aliqua præsumatis; & etiam alicui, hujusmodi procurare, vel statuere volenti, assensum præbeatis, sub vinculo juramenti memorati, & pœna amissionis temporalium, quæ de nobis tenetis, vobis firmiter inhibemus.

Sic igitur vos, in hac parte, geratis quod, de beneficio vestro, & virtute gratitudinis, vos debeamus potius specialiter commendare; quam de contrariis a vobis attemptatis, quod absit, vestram ingratitudinem increpare, & ultionem debitam vobis oportuno tempore reservare. A. D. 1245. Hen. 3.

Teste, &c.

Eodem modo scribitur Archiepiscopis Episcopis, &c. ut supra de Hibernia & Wasconia.

Redarguit Papa prælatos Angliæ qui nolunt excommunicatos absolvere, nisi prius sibi solvant pecuniam.

A. D. 1245. An. 29. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, Venerabilibus fratribus Archiepiscopis, & Episcopis, ac aliis Ecclesiarum prælatis in Regno Angliæ constitutis, salutem, & Apostolicam benedictionem.

Ad aures nostras, carissimo in Christo filio nostro Rege Anglorum illustri significante, pervenit quod nonnulli ex vobis, cum in homines ejusdem Regis, pro contumacia, vel aliis eorum excessibus, excommunicationis sententiam proferunt; nolunt postmodum ipsam, nisi prius soluta sibi certa pecuniæ quantitate, vel de solvenda illa sufficienti cautione præstita, relaxare:

Cum igitur non solum a malo, set ab omni specie mali sit, secundum Apostolum, abstinendum, & absolutionis beneficium denegari non debeat illud humiliter postulanti, A. D. 1245.

Universitati vestræ per Apostolica scripta mandamus quatinus, super præmissis, studeatis taliter providere, quod nullatenus ejusdem Regis, seu alterius jus lædatur, aut juste, propter hoc, possit scandalum aliquid suboriri:

Nos enim non possemus, sicut etiam nec debemus, indebita ipsius gravamina vel injurias tolerare.

Dat. Lugdun. 10 Kal. Julii Pontificatûs nostri anno tertio.

Bulla sub filo Canab.

Bulla de Confirmatione Privilegiorum, Immunitatum & Indulgentiarum super Ecclesiis Angliæ & Hiberniæ.

A. D. 1245. An. 29. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, Carissimo in Christo Filio Regi Anglorum illustri salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Tanto libentius Celsitudinis tuæ precibus benignum impertimur assensum, quanto inter Reges & Principes Christianos te specialius in Domino reputamus dilectum Filium & Devotum.

Tuis itaque supplicationibus inclinati omnia privilegia, indulgentias, & immunitates tibi & Regno tuo, super Ecclesiis Angliæ & Hiberniæ, vel earum occasione, hactenus ab Apostolica sede concessa, tibi auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus;

Districtius inhibentes nequis in elusionem, aut Enervationem eorum quicquam de cætero audeat attemptare; auctoritate Apostolicæ sedis in omnibus semper salva. A. D. 1245.

Nulli ergo omnino Hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis & inhibitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire;

Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli, Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. Lugdun. 12 Kal. Augusti, pontificatûs nostri anno tertio.

Sub plumbeo sigillo penden.
a Filis sericis flavi rubeique Coloris.

Bulla

A. D. 1245. Hn. 3. *Bulla Regi Angliæ, de cassatione electionis R. Passelewe in Ecclesia Cicestrensi.* A. D. 1245. Hn. 3.

A. D. 1245. An. 29. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio Regi Anglorum illustri, salutem & Apostolicam benedictionem.

Ad nos olim per appellationem quæstione perlatâ, quòd venerabilis frater noster Cantuarien. Archiepiscopus electionem, factam de dilecto filio R. Passalewe Clerico, ad Cicestrensem Ecclesiam, tunc vacantem, cassaverat minus juste; ac de alio, pro suæ voluntatis arbitrio, providerat eidem Ecclesiæ de pastore.

Nos, auditis & pleniùs intellectis, quæ, super hoc, a partibus fuere proposita coram nobis, cassationem confirmavimus memoratam, & provisionem ratam habuimus, quæ in jam dictâ Ecclesiâ facta fuerat per Archiepiscopum prælibatum; A. D. 1245.

Tenore præsentium declarantes, quod provisionem non ratificavimus ipsam, tanquam per eundem Archiepiscopum ritè factam, sed de plenitudine Apostolicæ potestatis ità quidem quòd eadem provisio a potestatis plenitudine memoratæ incipiat vim habere.

Undè nolumus quòd in juribus, aut consuetudinibus tuis, occasione provisionis illius, aliquid in futurum tibi præjudicium generetur.

Dat. Lugdun. 12. Kal. Augusti, Pontificatûs nostri anno tertio.

Plumbeo sigil. a filo canab.

Bulla de privilegiis Capellarum Domini Regis.

A. D. 1245. An. 29. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus servus servorum Dei, carissimo in Christo filio Regi Anglorum illustri salutem & Apostolicam benedictionem.

Tanto libentiùs Celsitudinis tuæ precibus benignum impertimur assensum, quanto, inter Reges & Principes Christianos, te specialius in Domino reputamus dilectum filium & devotum.

Tuis itaque supplicationibus inclinati districtius inhibemus, nè ullus Ordinarius, aut etiam delegatus, vel subdelegatus in Capellas Regias & Oratoria earundem, Ecclesiæ Romanæ immediatè subjecta, seu Canonicos, vel servitores ipsorum, contra tenorem privilegiorum, aut indulgentiarum Apostolicæ sedis, excommunicationis vel interdicti sententiam audeat promulgare; seu aliquid ipsis onus imponere, quod aliis exemptis Ecclesiis non consuevit imponi, absque mandato sedis Apostolicæ speciali, quod expressam faciat de inhibitione hujusmodi mentionem. A. D. 1245.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ inhibitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire;

Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Præsentibus usque ad decennium valituris.

Dat. Lugdun. 12 Kal. Augusti Pontificatûs nostri anno tertio.

Plumbeo sigillo pendente a Filis crocei rubeique coloris.

Bulla conservatoria, ne Archidiaconus Staffordiensis procurationem extorqueat in Capella de Bruges.

A. D. 1245. An. 29. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio Cancellario Oxoniensi Lincolniensis Diocesis salutem, & apostolicam benedictionem.

Carissimus in Christo filius noster Angliæ Rex illustris, nobis conquerendo monstravit, quod, licet Archidiaconus Staffordiæ in Capellam de Bruges, quæ ipsius Regis specialis existit, A. D. 1245.

A. D. 1245. Hen. 3. exiftit, & in quam nullam jurifdictionem obtinet ordinariam, vel etiam delegatam, ab ipsâ procurationem extorquere nititur, eam interdicere, ac ipsius Capellanos fufpendere & excommunicare præfumit, in ejufdem Regis præjudicium & gravamen, propter quod ipfe ad noftram audientiam appellavit:

Ideoque difcretioni tuæ per Apoftolica fcripta mandamus, quatinus, partibus convocatis, audias caufam, &, appellatione remotâ, Canonico fine decidas; faciens, quod decreveris, per cenfuram Ecclefiafticam firmiter obfervari. A. D. 1245. Hen. 3.

Teftes autem qui fuerint nominati, fi fe gratia odio, vel timore fubtraxerint, per cenfuram eandem, ceffante appellatione, compellas veritati teftimonium perhibere.

Dat Lugdun. fexto Kal. Aug. Pontificatûs noftri anno tertio.

Sigillo avulfo.

Bulla de pluralitate Beneficiorum.

A. D. 1245. An. 29. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Epifcopus, fervus fervorum Dei, venerabilibus fratribus Archiepifcopis, & Epifcopis, per Regnum Angliæ conftitutis, falutem & Apoftolicam benedictionem.

Cum fedes Apoftolica illo affectu Anglicos profequatur, ut ipfos, inter alios ejus filios, & multiplici favore proponat attollere, ac fpecialis dono gratiæ honorare, magno defiderio cupimus eofdem Anglicos devotionis ftudio infiftere perfeveranter, ac laudabiliter exercitio proficere bonitatis, ut accepti & digni meritò inter cæteros habeantur.

Hinc eft quod univerfitatem veftram monemus, rogamus, & hortamur attentè, per Apoftolica vobis fcripta mandantes, quatinus veftrarum Civitatum & Dioc. Clericos, & eos, qui afcribi defiderant militiæ clericali (præfertim Nobilium & Magnatum filios) attentis & fedulis exhortationibus inducatis, ut honeftati morum, fcientiæ literarum, & virtutum cultui intendant ferventer; ftudentes omni diligentiâ fe gratos & idoneos exhibere ac fedis prædictæ gratiam, aliorumque benevolentiam, probitatis meritis, vendicare: A. D. 1245.

Nos enim parati fumus Clericis Regni Angliæ, bene meritis, provifionis Ecclefiafticæ dexteram liberaliter aperire, ac etiam cum illis, quos, velut nobiliores & probiores ampliori gratia noverimus effe dignos, fuper beneficiorum pluralitate honorifice difpenfare.

Dat. Lugdun. tertio Non. Augufti, Pontificatûs noftri anno tertio.

Sub filo canabi.

Bulla quod univerfi Ecclefiarum Patroni poffint ad Ecclefias, in quibus habent jus patronatus, libere præfentare, abfque contradictionis obftaculo.

A. D. 1245. An. 29. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Epifcopus, fervus fervorum Dei, dilectis filiis, univerfis Ecclefiarum Patronis, per Regnum Angliæ conftitutis, falutem, & Apoftolicam benedictionem.

Fervens Anglorum meretur devotio ut, eos Apoftolica fedes tanquam fpeciales filios brachiis maternæ affectionis amplectens, & favore ipfos muniat oportuno, ac efferat gratiæ privilegio potioris.

Hinc eft quod nos veftris fupplicationibus inclinati, volentes jura veftra illæfa fervari, univerfitati veftræ, ut ad Ecclefiaftica beneficia, in quibus jus patronatûs habetis, cum ea vacare contigerit, præfentare illis, ad quos eorumdem beneficiorum fpectat collatio, perfonas idoneas, quæ velint & poffint in eis utiliter defervire, abfque cujuflibet contradictionis obftaculo libere, prout ad vos pertinet, valeatis, auctoritate præfentium indulgemus. A. D. 1245.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noftræ conceffionis infringere, vel ei aufu temerario contraire;

Siquis autem hoc attemptare præfumpferit, indignationem omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli Apoftolorum ejus, fe noverit incurfurum.

Dat. Lugdun. tertio Non. Augufti, Pontificatûs noftri anno tertio.

Plumbeo figillo pendente a filis fericis flavi rubeique coloris.

A. D. 1245. Hen. 3. — A. D. 1245. Hen. 3.

Bulla quod Crucesignati teneantur ad consuetudines Regni faciend.

A. D. 1245. An. 29. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio, illustri Regi Angliæ, salutem, & Apostolicam benedictionem.

Excellentiæ tuæ, tenore præsentium, innotescat quod, licet crucesignati in subsidium Terræ sanctæ sint in multis exempti, nolumus tamen hujusmodi crucesignatos Regni tui, quoad solitas ejusdem Regni consuetudines, exemptos haberi; quin eas teneantur, sicut alii, observare. A. D. 1245.

Dat. Lugdun. tertio Non. Aug. Pontificatûs nostri anno tertio.

Plumbeo sigillo pendente a filo canabeo.

Pro Comite Bigorum, de Feodo suo.

A. D. 1245. An. 29. H. 3. Pat. 29. H. 3. m. 2.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod assignavimus B. de Mastak Comiti Bigorum, in locis competentibus, 250 libratas terræ, de terris quæ fuerunt W. de Percy, & sunt in custodia nostra,

Habendas & tenendas usque ad legitimam ætatem hæredis prædicti W. pro annuo feodo suo, quod idem Comes percipere consuevit ad Scaccarium nostrum, & pro terra sua quam amisit in partibus transmarinis occasione servitii nostri.

Et concessimus eidem Comiti quod, ante ætatem prædictam, assignabimus ei 250 libratas terræ, de aliis terris nostris, in Regno nostro Angliæ, quas tenebit ad totam vitam suam, nisi prius recuperare posset prædictam terram suam quam amisit in servitio nostro: A. D. 1245.

Et, si eam recuperaverit, prædictæ 250 libratæ terræ statim revertentur ad nos, & hæredes nostros quiete de prædicto Comite; ita tamen quod, singulis annis, percipiet, ad Scaccarium nostrum, feodum annuum ad valentiam centum librarum Parisiensium, quod idem Comes percipere consuevit a Rege Franciæ, & quod postea amisit pro servitio nostro.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Cestriam vicesimo die Augusti.

Bulla de Controversiis Electionum in Scotia, ne trahantur extra Regnum Scotiæ ulterius, quam in Carleolensem vel Dunelmensem Diocæses.

A. D. 1245. An. 29. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, Universis Episcopis, ac aliis Ecclesiarum Prælatis, per Regnum Scotiæ constitutis, salutem, & Apostolicam benedictionem.

Cum carissimum in Christo filium nostrum Regem Scotiæ illustrem, quem scimus esse devotum Ecclesiæ, inter alios orbis Reges & Principes, speciali prærogativa favoris & gratiæ prosequamur, votis ejus libentèr annuimus, & Celsitudini suæ in hiis, quæ dignè deposcit, nos favorabiles exhibemus.

Cùm igitur, sicut ex parte ipsius fuit propositum coram nobis, nonnullæ, occasione electionum celebratarum in Ecclesiis Regni sui, frequenter controversiæ oriantur, quas & etiam examinationes electionum ipsarum, interdum extra idem Regnum contingit a sede Apostolica delegari, A. D. 1245.

Quia, ex hoc, grave prædicto Regi, & Regno suo, ac vobis etiam præjudicium generatur, nobis humiliter supplicavit, ut providere, super hoc, suæ, ac ipsius Regni, & vestræ indempnitati paternâ sollicitudine curaremus.

Ipsius itaque Regis supplicationibus benignum impertientes assensum, eidem Regi, & vobis auctoritate præsentium indulgemus, ut eædem causæ, vel aliæ, si quas in eodem Regni oriri contigerit; aut etiam examinationes prædictæ, extra idem Regnum, auctoritate sedis Apostolicæ, vel Legatorum ipsius committi non valeant,

Quas,

A. D. 1245. Hen. 3. Quas, si forsan ab eadem sede, extra idem Regnum, ex legitima causa committi contingeret, in Civitate ac Dioc. Eboracen. minimè committantur, sed committantur duntaxat in Karleolen. vel Dunelmen. Civitatibus, ac Diocæsibus, quæ vestris partibus sunt vicinæ.

Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire;

Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli, Apostolorum ejus, se noverit incursurum. A. D. 1245. Hen. 3.

Dat. Lugdun. tertio Id. Septembris, Pontificatûs nostri anno tertio.

Plumbeo sigillo pendente a filis sericis crocei rubeique coloris.

De Philippo Basset contra formam Bullæ non molestando.

A. D. 1245. An. 29. H. 3. INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri Episcopo Londoniensi, salutem, & Apostolicam benedictionem.

Cum dilecto filio, nobili viro, Phylippo Basset, Baroni Angliæ, duxerimus indulgendum, ut liceat sibi, & uxori suæ, ac familiæ utriusque, in Ecclesiis vel Capellis, ad quas eum venire contigerit, audire divina; non obstante, si eædem Ecclesiæ vel Capellæ sententiæ, suppositæ fuerint interdicti: dummodo ipsi eidem interdicto, per se, causam non dederint, vel per suos,

Districtiùs inhibentes nequis Delegatus, Sublegatus, Executor, vel Conservator, auctoritate sedis Apostolicæ, vel Delegatorum ipsius, in suam, uxoris, & filiorum suorum personas, vel terram excommunicationis aut interdicti sententiam, absque mandato sedis Apostolicæ speciali, quod de inhibitione hujusmodi expressam faciat mentionem, audeat promulgare, A. D. 1245.

Fraternitati tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatinùs prædictos, contra hujusmodi concessionis & inhibitionis nostræ tenorem, non permittas ab aliquibus indebitè molestari;

Molestatores hujusmodi per censuram Ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo.

Dat. Lugdun. tertio Id. Septembris, Pontificatûs nostri anno tertio.

Plumbeo sigillo pendente a filo canabeo.

De juramento fidelitatis per Archiepscopum Rothomagen. Regi faciendo.

A. D. 1245. An. 29. H. 3. Pa. 30. H. 3. m. 9. d. EXcellentissimo Domino suo Henrico, Dei gratiâ, Regi Angliæ, &c. Odo miseratione divina Rotomagensis Archiepiscopus, salutem in eo per quem Reges regnant.

Cum propter Concilium Domini Legati quod imminet, ac pro debilitate proprii corporis, pluribusque causis aliis, quas vobis exponere poterit plenius Magister J. de Flaynillâ, lator præsentium, ad serenitatis vestræ præsentiam personaliter accedere non possumus;

Ad excellentiæ vestræ curiam mittimus dictum Magistrum, ut a vobis regalia, quæ in Regno vestro habemus, recipiat, & vobis juramentum fidelitatis faciat loco nostri; super quo, in anima nostra, plenariam sibi concedimus potestatem: A. D. 1245.

Unde vestræ Celsitudini supplicamus quatenus ipsum benigne velitis admittere, & negotium pro quo mittitur expedire. Valete.

Data apud Demill. Dominica ante Festum beati Michaelis, anno Domini millesimo ducentesimo quadragesimo quinto.

Bulla

A. D. 1245. Hen. 3. A. D. 1245. Hen. 3.

Bulla pro Prælatis Angliæ non suspendendis, per provisionem aliam generaliter factam, a beneficiorum collatione, nisi uno tantum.

A. D. 1245. An. 29. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus Archiepiscopis, & Episcopis, per Regnum Angliæ constitutis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Paci & tranquilitati vestræ paterna volentes, in posterum, sollicitudine providere, auctoritate vobis præsentium indulgemus, ut, cùm in partibus vestris super provisione scripserimus alicujus, hii, quibus hujusmodi litteræ diriguntur, earum auctoritate, nisi unum Prælatum de ipsis pattibus, suspendere a beneficiorum collatione non valeant, nisi litteræ ipsæ plenam fecerint de hac indulgentia mentionem. A. D. 1245.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire;

Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli, Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. Lugdun. 4 Id. Octob. Pontificatûs nostri anno tertio.

Plumbeo sigillo pendente a filis flavi rubeique coloris.

De Commercio cum Wallensibus interdicto.

A. D. 1245. An. 30. H. 3. Claus. 30. H. 3. m. 25. d.

MAndatum est Johanni de Grey Justiciario Cestriæ, quod, per totam Ballivam suam, cum quanta fieri poterit festinatione, in singulis Burgis, & bonis Villis, & Hundredis publice clamari, & firmiter observari faciat, quod nullus de Balliva sua, sicut corpus suum diligit, aliquod genus victualium, ferrum, vel acerum, vel pannum, vel quamcunque aliam mercem vendat, mittat, vel ducat, vel, pro posse suo, Duci, vendi vel mitti permittat, ad opus Walensium, inimicorum Regis.

Et si aliquem intercipere possit, qui victualia, vel aliquas merces quascumque eis vendere, vel mittere attemptaverit, contra hanc prohibitionem Regis; omnia illa, merces & victualia, in manum Regis capiat, & ad opus Regis salvo custodiat, tanquam ea quæ Regi incurruntur; A. D. 1245.

Corpus autem ipsius vendentis, vel mittentis incontinenti capiat, & in prisona Regis salvo custodiat, donec id Regi significaverit, & aliud a Rege habuerit mandatum.

Teste Rege apud Wigorn. decimo die Novembris.

De Treuga cum Francia facienda.

A. D. 1245. An. 30. H. 3. Pat. 30. H. 3. m. 9.

REX mittit Henricum de la Marum, & Magistrum Robertum Auketil ad præsentiam Regis Franciæ, pro consummatione prorogationis treugarum inter eos facienda; sicut per currentes Nuncius inter eos est prolocutum.

Quibus Rex dedit potestatem ea faciendi, quæ ad prorogationem prædictarum treugarum pertinent.

Teste Rege apud Windesoram quarto die Decembris.

De

A. D. 1246. Itin. 3. A. D. 1246. Itin. 3.

De Feodo annuo Comiti Sabaudiæ concesso pro Homagio suo.

A. D. 1246. An. 30. H. 3. Pat. 30. H. 3. m. 8.

REX concessit Amadeo Comiti Sabaudiæ & Marchioni in Italia, pro homagio, quod Regi fecit pro Castro Auyllan & Villa Securiæ, cum Pallacio & Castro de Bardo, & Villa Sancti Mauritii in Chablasio, tenendis de Rege & hæredibus suis sibi & hæredibus suis in feodo inperpetuum, mille libras bonorum sterlingorum de thesauro nostro, percipiendas London ad scaccarium Regis de dono suo.

De quibus mille libris Rex solvit ei, præ manibus, quingentas Marcas, & ei solvere tenetur quingentas Marcas ad Festum Paschæ, anno Regni sui tricesimo, & residuas quingentarum Marcarum ad Festum Sancti Michaelis anno eodem, præter feodum suum quod percipere debet ad eundem terminum.

Teste Rege apud Westm. decimo sexto die Januarii. A. D. 1246.

REX concessit eidem Comiti pro homagio prædicto & servitio, quæ ipse & hæredes sui Regi & hæredibus suis facere tenentur pro prædictis Castris & Villis, tenendis de Rege & hæredibus suis in feodo inperpetuum, secundum formam scripti quod Rex inde fecit eidem, Comiti quod ipse & hæredes sui percipiant a Rege & hæredibus suis annuum feodum 200 Marcarum bonorum sterlingorum, apud London, singulis annis, in Festo Sancti Michaelis; quas ipsi vel suo certo Nuncio dicto termino bona fide Rex se promittit soluturum. Ibidem.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

De filia Comitis Sabaudiæ in Anglia maritanda.

A. D. 1246. An. 30. H. 3. Ibidem.

REX concessit eidem Comiti & bona fide promisit quod unam filiarum filiæ ejusdem Comitis, quam ad Regem destinare voluerit in Angliam, Rex maritari faciet vel Johanni de Warenna, qui, si vixerit, Comes erit Warennæ; vel Edmundo de Lacy, qui, si vixerit, Comes erit Lincolniæ: Qui quidem pueri sunt in custodia Regis, & maritagium eorum ad Regem pertinet. A. D. 1246.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

Pro Haraldo Rege Manniæ.

A. D. 1246. An. 30. H. 3. Ibidem. n. 5.

H. Rex Manniæ habet litteras de conductu in veniendo ad Regem in Angliam, ibidem morando, & inde redeundo; & durent litteræ ad Pentecostem, anno, &c. tricesimo. A. D. 1246.

Teste Rege apud Westmonasterium nono die Junii.

Bulla Innocentii Papæ Quarti directa Regi Angliæ, rogando quod moleste non ferat exactionem vicesimæ de redditibus Ecclesiasticis in Anglia in subsidium Terræ sanctæ, & significando quod moderate se habebit super provisionibus faciendis in Anglia.

A. D. 1246. An. 30. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio Regi Anglorum illustri salutem & Apostolicam benedictionem. A. D. 1246.

Personam tuam ea cordis affectione diligimus, ut quæ tibi placita esse noscuntur,

D. A. 1246. Hen. 3. cuntur, quantum cum Deo, & Ecclesiæ Romanæ honore valemus, gratanter efficere cupiamus.

Sane Nunciorum tuorum, quos nuper ad sedem Apostolicam destinasti, ex parte tua nobis oblata petitio continebat, ut ab exactione vicesimæ, pro Terræ sanctæ subsidio, per Nuncios nostros de redditibus Ecclesiasticis, in Regno Angliæ, postulatæ, ac etiam a provisionibus Clericorum faciendis ibidem desistere curaremus.

Cæterùm cùm olim, diligenti deliberatione præhabita, statutum fuerit in Concilio Lugdunensi ut, pro subventione terræ prædictæ, quæ gravius solito magnis necessitatibus perurgetur, ubique terrarum populi christiani hujusmodi vicesima tribuatur, Celsitudinem Regiam rogamus, & hortamur attente quatenus mansuetudo tua moleste non ferat, si vicesimam ipsam a Regni tui, sicut ab aliarum Provinciarum viris Ecclesiasticis postulamus; maxime cum non solum ipsi, set etiam universi, qui christiana A. D. 1246. Hen. 3. professione censentur eidem terræ, in tantæ subvenire necessitatis articulo teneantur: Nec in dubium revocetur quòd, per ipsius terræ subsidium, qua catholica fides & tota christianitas honoratur, multarum salus provenit animarum.

Ad hæc, licet hiis, qui Apostolicæ sedi, tempore suæ adversitatis instantis, adhæserunt fideliter & adhærent, ac aliis, qui ejus obsequiis incessanter insistunt, non indigne cogamur provisionis gratiam impertiri, tuæ tamen devotionis intuitu, super provisionibus nostris in Regno Angliæ supradicto, ita nos curabimus moderari, quod tua sinceritas, cui proponimus complacere, merito poterit contentari.

Dat. Lugdun. secundo Id. Junii, Pontificatûs nostri anno quarto.

Plumbeo sigillo a filo canabeo.

De Legibus Anglicanis in Hibernia tenendis.

A. D. 1246. An. 30. H. 3. Pat. 30. H. 3. m. 1. Quia, pro communi utilitate terræ Hiberniæ, & unitate terrarum Regis, Rex vult, & de communi Concilio Regis, provisum est, quod omnes leges & consuetudines quæ in Regno Angliæ tenentur, in Hibernia teneantur, & eadem terra eisdem legibus subjaceat, & per easdem regatur, sicut Dominus Johannes Rex, cum ultimo esset in Hibernia, statuit & fieri mandavit.

Quia etiam Rex vult quod omnia brevia de communi jure, quæ currunt in A. D. 1246. Anglia, similiter currant in Hibernia sub novo sigillo Regis;

Mandatum est Archiepiscopis, &c. quod, pro pace & tranquilitate ejusdem terræ, per easdem leges eos Regi & deduci permittant, & eas in omnibus sequantur.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Wudestok nono die Septembris.

Bulla de annuo censu persolvendo.

A. D. 1246. An. 30. H. 3. Ex Orig. Innocentius Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio, Regi Anglorum illustri, salutem & Apostolicam benedictionem.

Excellentiam tuam affectione paternâ rogamus, quatinus mille marcas sterlingorum, quas pro anno præsenti Ecclesiæ Romanæ, nomine censûs, debes, di- A. D. 1246. lecto filio Thesaurario domûs Militiæ Templi Londonien. solitæ devotionis affectu, facias assignari.

Dat. Lugdun. secundo Non. Octobris, Pontificatûs nostri anno quarto.

Plumbeo sigillo pendente a filo canabeo.

Bulla

A. D. 1247. Hen. 3.

Conventio facta inter Henricum Regem, & Owenum & Lewelinum filios Griffini.

A. D. 1247. An. 31. H. 3. Lib. A. fol. 407. a. penes Camerar. Scaccar.

i. AD roborandam concordiam & pacem perpetuam inter Dominum Henricum filium Regis Johannis, illustrem Regem Angliæ, & Owynum & Lewelinum, filios Griffini, & hæredes eorum, facta est conventio ista inter eosdem Dominum Regem, & Owinum & Lewelinum, videlicet,

Quod idem Dominus Rex, motus pietatis affectu, remisit, ex toto, eisdem Owyno & Lewelino totam guerram, & omnia mala quæ adversus eum insipienter moverant, usque ad Dominicam proximam ante Festum Inventionis sanctæ Crucis, & eos admisit in plenam gratiam suam, & homagium eorum recepit: Et similiter facient hæredes ipsorum Owini & Lewelini homagia eidem Domino Regi, & hæredibus suis.

2. Concesserunt, & quietum clamaverunt inperpetuum, eidem Domino Regi & hæredibus suis quatuor Cantredos, scilicet Ros, Rowennok, Defrencluc. & Anglefeld, cum omnibus pertinentiis eorum, & tota Rivera de Cuneway sine ullo retenemento: Qui quidem Cantredi vocantur in lingua Wallensica Pernechelad; de quibus etiam Cantredis idem Dominus Rex & hæredes sui proficuum suum facient secundum quod sibi viderint expedire.

3. Et totam terram de Monte Alto cum pertinentiis suis, sine ullo retenemento; ita quod nec ipsi Owynus & Lewelinus, nec eorum hæredes aliquid jus vel clamium habebunt, vel habere poterunt in ipsis Cantredis, aut terra de Monte Alto, vel eorum pertinentiis,

4. Præfatus autem Dominus Rex, pro se, & hæredibus suis, concessit dictis Owino & Lewelino, & eorum hæredibus, residuum totius Norwalliæ, sicut se extendit,

Habendum & tenendum eisdem Owyno & Lewelino, & eorum hæredibus de eodem Domino Rege & hæredibus suis in perpetuum,

Faciendo iidem Owynus & Lewelinus, & eorum hæredes eidem Domino Regi, & hæredibus suis, ad mandatum suum, servitium mille peditum strenuorum, & viginti quatuor equitum bene armatorum, cum altero eorumdem Owyni & Lewelini, vel hæredibus eorum, qui pro tempore fuerint, propriis sumptibus in Wallia, vel in Marchia Walliæ, quamdiu idem Dominus Rex, vel hæredes sui, aut aliquis ex parte ipsorum fuerit in Wallia, vel in Marchia Walliæ, in expeditione.

Et quingentorum peditum strenuorum & decenter armatorum in Angliâ, ad custum ipsius Domini Regis, vel hæredum suorum, cum altero eorumdem Owini & Lewelini, vel eorum hæredibus, qui pro tempore fuerunt, sicut prædictum est, quamdiu idem Dominus Rex, vel hæredes sui, aut ille qui fuerit ex parte eorum servitio ipsorum opus habuerit.

5. Præterea concesserunt & obligaverunt se prædicti Owinus & Lewelinus, pro se, & hæredibus suis, inperpetuum quod, si aliquis Wallensis, vel alius, qui fuerit ex parte dicti Domini Regis, vel hæredum suorum, eosdem Owinum & Lewelinum, vel eorum hæredes super terris Norwalliæ, aut aliqua certa parte ipsarum, vel super aliis implacitare voluerint;

Venient ad mandatum ipsius Domini Regis, & hæredum suorum, aut Ballivi sui, qui pro tempore fuerint, certo die & loco, quos assignare voluerit in Marchia, vel in Wallia, responsuri super hiis, & juri pariturі, ac secundum leges & consuetudines Walliæ justitiam recepturi.

6. Simili etiam modo fiet de prædictis Owyno & Lewelino, vel eorum hæredibus, si contra Wallenses ipsius Domini Regis, vel hæredum suorum, super aliquibus terris Walliæ, aut super aliis moverint quæstionem.

7. Omnes vero & singuli Wallenses, tàm præfati Domini Regis, quàm dictorum Owini & Lewelini recuperabunt omnes terras, quas habuerunt, vel de jure habere debuerint, tàm in prædictis Cantredis, quàm in Norwallia:

Et tenebunt eas adeo liberè sicut ipsas umquam tenuerint;

Faciendo inde Dominis feodorum servitia debita & consueta.

8. Per hanc autem conventionem homagia & servitia omnium Baronum & Nobilium Walliæ præfato Domino Regi & hæredibus suis inperpetuum remanebunt.

9. Si vero sæpedicti Owinus & Lewelinus, aut eorum hæredes venerint contra præmissa;

A. D. 1247. Hen. 3. præmissa; vel eidem Domino Regi, aut hæredibus suis, sive etiam alicui ex suis guerram moverint; vel aliquem contra ipsum Dominum Regem, vel hæredes suos, aut homines, ad dampnum eorum, receptaverint, cadent ipsi Owynus & Lewelinus, & eorum hæredes a jure omnium terrarum suarum, ubicunque fuerint: Ita quod nec ipsi, nec eorum hæredes, neque aliquis pro eis, aliquod jus vel clamium habebunt, aut vendicare poterunt in ipsis terris; set prædictis Domino Regi & hæredibus suis, absque omni calumpnia, remaneant inperpetuum, & eis incurrantur.

10. Ut autem omnia præmissa fideliter & irrefragabiliter imposterum observentur, parti hujus scripti, in modum Cyrographi confecti, quæ penes præfatum Dominum Regem residet, sigilla prædictorum Owini & Lewelini sunt appensa: Et alteri parti, quæ penes ipsos Owynum & Lewelinum remaneat, idem Dominus Rex sigillum suum fecit apponi. A. D. 1247. Hen. 3.

Actum apud Wodestoke pridie Kalend. Maii, anno gratiæ millesimo ducentesimo quadragesimo septimo, & Regni prædicti Domini Regis tricesimo primo.

Bulla de annuo censu 1000 Marcar. solvendo.

A. D. 1247. An. 31. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio, Regi Anglorum illustri, salutem, & Apostolicam benedictionem.

Celsitudinem tuam affectione paternâ rogamus & hortamur attentè, quatinus mille Marcas sterlingorum, in quibus Ecclesiæ Romanæ, nomine censûs, pro instanti anno teneris, dilecto filio Thesaurario domûs Militiæ Templi Londonien. ad opus nostrum & ipsius Ecclesiæ, solitæ devotionis affectu, facias assignari. A. D. 1247.

Dat. Lugdun. sexto Kalend. Septembris, Pontificatûs nostri anno quinto.

Plumbeo sigillo a filo canabeo.

Bulla de non residendo pro Clericis familiaribus Regis.

A. D. 1247. An. 31. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri Episcopo Lincolniensi, salutem, & Apostolicam benedictionem.

Indultum a nobis esse dicitur, ut quidam Clerici familiares carissimi in Christo filii nostri illustris Regis Angliæ, in suis residere non teneantur Ecclesiis, quamdiù ejusdem Regis obsequiis immorantur.

Tibi etiam indulsisse proponimur, ut omnes Clericos tuæ Diocæsis curam animarum habentes, cujuscumque conditionis existant, tàm auctoritate nostrâ, quàm tuâ cogere possis ad personalem residentiam in suis Ecclesiis faciendam, non obstantibus aliquibus litteris, vel indulgentiis a sede Apostolicâ impetratis. A. D. 1247.

Cùm autem indulgentiam prædictis Clericis, obtentu ejusdem Regis, concessam in suo robore manere velimus, ut & sibi honor proveniat, & tibi etiam pax & tranquilitas procuretur, fraternitati tuæ per Apostolica scripta mandamus quatinùs, prætextu ipsius indulgentiæ tibi concessæ, contra præfatos Clericos dicti Regis in aliquo non procedas, sed eos potiùs permittas commodum de gratiâ nostrâ consequi; ut circa personam tuam benevolentia Regia de bono possit in melius adaugeri.

Dat. Lugdun. quarto Id. Octobris, Pontificatûs nostri anno quinto.

De Annuitate Thomæ de Sabaudia per Comitissam Flandriæ solvenda.

A. D. 1248. An. 32. H. 3. Pat. 32. H. 3. m. 10.

REX Vicecomitibus, Ministris, & omnibus Ballivis, & fidelibus suis in Anglia, salutem.

Intelleximus nuper quod nobilis mulier Johanna, quondam Comitissa Flandriæ, quam Thomas de Sabaudia duxerat in uxorem, de consensu & voluntate Margaretæ Dominæ de Domperr. hæredis ipsius Johannæ, nunc Comitissæ Flandriæ, A. D. 1248.

A. D. 1248. Flandriæ, dedit & concessit eidem Thomæ sex millia librarum Artesiensium, annuatim percipiendarum in Flandriâ quoad vixerit; ad hoc successores suos obligans, prout in scripto, super hoc confecto, & sigillis ipsorum Margaretæ & Johannæ signato, plenius continetur.
Hen. 3.

Et ideo vobis mandamus quod, si prædicta Margareta, Comitissa Flandriæ, vel successores sui, in solutione prædicta defecerint, quotiensçumque, a Festo Sancti Michaelis proximo futuro in antea, ab eodem Thoma, vel certo Nuncio suo fueritis requisiti, homines & mercandisas Flandriæ, ubicumque inventi fuerint, in Ballivis vestris, firmiter arestetis, donec præfato Thomæ, tàm super prædicta pecunia, quàm super dampnis, quæ occasione non factæ solutionis incurrerit, sit plenarie satisfactum. A. D. 1248. Hen. 3.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Westmonasterium primo die Februarii.

De Homagio Comitissæ Flandriæ recipiendo.

A. D. 1248. An. 32. H. 3. Ibidem.

REX omnibus, &c. salutem.

Volentes gratiam facere dignis cum ratio id permittat, instanti Thomæ de Sabaudia Comiti, præsentium tenore, concedimus ut ipse, quamquam non sit usitatum in Regno nostro, recipere, nomine nostro, ad præsens possit homagium nobilis mulieris Margaretæ Comitissæ Flandriæ de feodo, quod ipsa dicit, se debere percipere ad Scaccarium Regis; A. D. 1248.

Ita tamen quod hæc nostra concessio non trahatur aliàs in exemplum; nec per ipsam nobis aut hæredibus nostris aliquod præjudicium generetur.

Teste Rege apud Westmonasterium 15 die Februarii.

Pro Thoma de Sabaudia.

A. D. 1248. An. 32. H. 3. Ibidem.

REX omnibus, &c. salutem.

Sciatis nos concessisse dilecto avunculo nostro Thomæ de Sabaudia Comiti quod, quamcito facultas se optulerit, providebimus ei in terris ad valentiam quingentarum Marcarum, quas percipit per annum ad Scaccarium nostrum.

Salvâ tamen Ricardo Comiti Cornubiæ conventione inter nos & eum facta de wardis & Escaetis, donec prædicta Conventio eidem fratri nostro perficiatur. A. D. 1248.

Teste ut supra.

Pro eodem.

A. D. 1248. An. 32. H. 3. Ibidem.

REX omnibus, &c. salutem.

Sciatis quod concessimus dilecto & fideli nostro Thomæ de Sabaudia Comiti quod, de septingentis Marcis, quas Hugo le Bigod nobis reddit per annum ad Scaccarium nostrum, solvantur singulis annis eidem Comiti quingentæ Marcæ, & deponantur apud Novum Templum London, ad opus ejusdem Comitis, pro annuo feodo suo quingentarum Marcarum. A. D. 1248.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Westm. 20 die Februarii.

Pro Amadeo Comite Sabaudiæ.

A. D. 1248. An. 32. H. 3. Ibidem.

REX omnibus, &c. salutem.

Sciatis quod concessimus dilecto avunculo & fideli nostro A. Comiti Sabaudiæ quod, de septingentis Marcis quas Hugo le Bigod solvit nobis per annum ad Scaccarium nostrum solvantur singulis annis eidem Comiti 200 Marcæ, & deponantur apud Novum Templum London. ad opus ejusdem Comitis pro annuo feodo suo 200 Marcarum. A. D. 1248.

Teste Rege ut supra.

Bulla pro Willielmo de Valentia de libera confessione.

A. D. 1248. An. 32. H. 3. Ex Autogr.

Innocentius Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio Nobili viro Willielmo de Valentia, nato dilecti filii Nobilis viri Comitis Marchiæ, salutem & Apostolicam benedictionem.

Personam tuam sincera diligentes in Domino caritate, libenter petitionibus tuis benignum accommodamus, auditum, eas præcipuè ad exauditionis gratiam admittendo, quæ salutem animæ specialiter respicere dinoscuntur.

Hinc est quòd nos, tuis supplicationibus inclinati, tibi confitendi peccata tua alicui sacerdoti discreto, & recipiendi eo eo pœnitentiam salutarem concedimus liberam, auctoritate præsentium, facultatem. A. D. 1248.

Dat. Lugdun. decimo tertio Kalend. Augusti, Pontificatûs nostri anno sexto.

Plumbeo sigillo pendente a filo canabeo.

De forma Compromissionis per Theobaldum Regem Navarræ ex una; & Simonem de Monte Forti pro Rege Angliæ ex altera parte.

A. D. 1249. An. 32. H. 3. Pat. 33. H. 3. m. 9.

Henricus, Dei gratia, Rex Angliæ, &c. universis Christi fidelibus, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem in omnium salvatore.

Noverit universitas vestra nos diligenter intellexisse formam compromissionis inter carissimum consanguineum nostrum Theobaldum, Dei gratia, Regem Navarræ illustrem, Campaniæ & Briæ & Comitem Palatinum ex una parte; & dilectum sororium nostrum Simonem de Monte-forti, Comitem Leicestriæ ex altera initæ in hunc modum, videlicet;

Quod idem Rex personaliter pro se, & dictus Comes pro nobis compromiserunt in quosdam bonos viros, quorum statemus & paretemus, hinc inde, per omnia arbitrio sive dicto, super omnibus controversiis, discordiis, & quæstionibus, quæ a tempore quo dictus Theobaldus effectus est Rex Navarræ ortæ seu motæ fuerant, vel poterant moveri inter ipsum Regem & homines suos, nosque ac homines nostros, seu ipsorum quoslibet vice versa; tàm super mobilibus, quàm immobilibus, necnon hæreditatibus, & occisionibus.

E quibus scilicet bonis viris positi fuerunt & nominati pro parte nostra venerabilis pater Raimundus Vasatensis Episcopus, & Willielmus Prior de Manso; pro parte vero memorati Regis Sanch. Ferr. Senescallus suus Navarræ, & fidelis ejus Leolinus de Metzanner Miles.

Et hoc, sub tali pactione, quod isti quatuor, tactis sacrosanctis jurabunt quod ipsi bona fide & sana conscientia conservabunt jus dicti Regis, & nostrum in articulis supradictis; & reddent unicuique nostrum jus suum in omnibus, secundum quod invenient ad ipsum spectare, vel debere spectare de jure. A. D. 1249.

Quod, si in aliquo discordaverint, debent discordium illud deferre coram Rege, & Comite præ notatis, ad faciendum seu disponendum inde quod de jure viderint expedire.

Sane, si contingeret aliquem ex duobus, qui pro prædicto Rege nominati fuerant in hoc facto, carnis persolvere debitum universæ, præfatus Rex Hugonem de Cornilon. Militem loco decedentis decrevit, quoad hoc subrogandum.

Eodem modo etiam si alicui ex duobus, pro parte nostra electis, humanitus contingeret, supradictus Comes duxit P. Caillan Civem Burdegaliæ loco ipsius, qui superstes non esset constituendum.

Isti quoque quatuor debent dictum suum pronunciare infra Festum Sancti Johannis Baptistæ, venturum anno gratiæ millesimo ducentesimo quadragesimo nono; quod, si infra terminum eundem non pronunciaverint dictum suum, compromissio hujusmodi nulla erit, nisi quatenus processum fuerit in eadem.

Si

A. D. 1249. Hen. 3. Si vero nos compromissionem ipsam tenere & observare nollemus, quicquid prædicti quatuor dictores reddi fecissent, tàm de mobilibus, quàm de hæreditatibus, totum rehabetur, & reportaretur hinc inde, & unicuique partium id quod suum erat restitueretur.

Nos autem de fidelitate prælibati sororii nostri, cui terram nostram Wasconiæ commisimus, plenam in Domino fiduciam optinentes, compromissionem præmissam ratam & gratam habentes, eandem prout per ipsum & cum ipso facta est acceptamus, & etiam approbamus;

Ita quod dilectus & fidelis noster Nicholaus de Molis prænominatis Episcopo Vasaten, & Willielmo Priori de Manso dictatoribus pro parte nostra electis, adjungatur; & per ipsum, unà cum cæteris dictatoribus, in compromissionis negotio, sine difficultate aliqua, procedatur juxta formam superiùs annotatam. A. D. 1249. Hen. 3.

Volentes insuper quod, si aliquem ex dictatoribus nostris decedere contigerit, vel abesse, sæpedictus Comes liberè possit loco decedentis vel absentis alium subrogare.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Clarendon, sexto die Februarii.

De forma procurationis Simonis de Monte-forti ad Regem Navarræ.

A. D. 1249. An. 33. H. 3. Pat. 33. H. 3. m. 8. REX universis, &c. salutem.

Noverit universitas vestra quod nos, de dilectione & fidelitate dilecti sororii nostri, Simonis de Monte-forti, Comitis Leycestriæ, cui terram nostram Wasconiæ commisimus, plenam in Domino fiduciam reportantes, plenariam ac liberam sibi damus & concedimus potestatem pacificandi, seu componendi, pro nobis, cum karissimo consanguineo nostro Theobaldo Rege Navarræ illustri, Campaniæ & Bryæ Comite Palatino,

Super omnibus contentionibus, discordiis, & quæstionibus, quæ tàm super terris & hæreditatibus, quam super quibuslibet aliis, ortæ seu motæ fuerunt, vel moveri poterunt, inter ipsum & homines suos ex parte una; nosque & homines nostros ex parte altera, a tempore quo fœlicis recordationis Rex Ricardus coronatus fuit in Regem, vel quo Comes extitit Pictavensis, & terram Wasconiæ habuit, usque ád hoc præsens; A. D. 1249.

Ratum habituri & firmum quicquid per dictum sororium nostrum, vel cum ipso super hiis factum vel tractatum.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Clarendon. septimo die Februarii.

Pro Roberto de Ver.

A. D. 1249. An. 33. H. 3. Pat. 33. H. 3. m. 6. Robertus de Ver, qui, de licentia Regis, peregrè profectus est in terram Jerusalem habet litteras Regis de protectione patentes sine clausula, duraturas per Triennium. A. D. 1249.

Teste Rege apud Westmonast. 28. die Junii.

Pro Willielmo Lungespere.

A. D. 1249. An. 33. H. 3. Ibidem. Willielmus Lungespere, qui, de licentia Regis, profectus est in terram Jerusalem, habet litteras Regis de protectione patentes cum clausula, duraturas usque ad reditum præfati Willielmi a terra memorata. A. D. 1249.

Teste ut supra.

De Treuga cum Francia juranda.

A. D. 1249. An. 33. H. 3. Pa. 33. H. 3. m. 2.

REX omnibus, &c. salutem.

Sciatis quod, si contingerit Treugam inter Ludovicum illustrem Regem Franciæ, & nos, deficientem in festo Omnium Sanctorum, A. D. 1249. per Nuncios nostros prorogari usque ad festum S. Joh. Bapt. A. D. 1250.

Dedimus dilecto & fideli nostro Galfrido de Grandi Monte potestatem jurandi in animam nostram quod ipsam in forma, qua prius capta fuit inter nos, & præfatum Regem, usque ad prædictum festum Omnium Sanctorum observabimus, & pro parte nostra faciemus firmiter observari usque ad festum Sancti Johannis prædictum. In cujus, &c. A. D. 1249.

Teste Rege apud Windesor. 2. die Octobris.

De Treuga cum Francia proroganda.

A. D. 1249. An. 33. H. 3. Ibidem.

REX omnibus, &c. salutem.

Sciatis nos dedisse dilecto & fideli nostro Petro de Sabaudia plenam potestatem quod treugam, inter Ludovicum illustrem Regem Franciæ, & nos, deficientem in hoc festo Omnium Sanctorum, anno Gratiæ 1249. protogare possit, ex parte nostrâ, usque ad festum Nativitatis beati Johannis Baptistæ, anno gratiæ 1250. sub eadem forma, & eisdem conditionibus & obligationibus, quibus dudum capta fuit inter prædictum Regem & nos, usque ad præfatum festum Omnium Sanctorum.

Dedimus etiam eidem Petro potestatem jurandi in animam nostram quod eandem treugam, sub forma, conditionibus, & obligationibus memoratis, observabimus, & pro parte nostra faciemus firmiter observari.

Et quod idem Petrus ex parte nostra recipere valeat Sacramentum prædicti Regis, vel illius qui ab eo, cui custodiam seu regimen Regni sui, quamdiu est in partibus transmarinis, commiserit, habeat potestatem jurandi in animam ipsius de prædicta treuga, sicut prædictum est, inviolabiliter observandâ. A. D. 1249.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

Consimiles litteras habent P. Hereford Episcopus, & P. Chaceport, sub alternatione, cum hac clausula.

Et quod dilectos fratres nostros Willielmum de Valentia & Ademer de Lesignem, cum omnibus bonis & rebus suis, ponere possit, vel possint in præfatam treugam, si prædicto Regi, vel Custodi suo præfato placuerit; ita quod salvò & sine impedimento ire possint in Franciam, & redire in Angliam.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

Bulla Innocentii Papæ super approbatione Matrimonii, contracti inter Regem Angliæ & Filiam Comitis Provinciæ.

A. D. 1249. An. 34. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus servus servorum Dei, Venerabilibus Fratribus Archiepiscopo Eboracensi & Herefordensi Episcopo salutem, & Apostolicam benedictionem.

Ex parte carissimi in Christo filii nostri Angliæ Regis illustris, nobis extitit supplicatum, ut, cum ipse olim juraverit quòd carissimam in Christo filiam nostram Johannam, Reginam Castellæ illustrem, natam nobilis viri Comitis Pontin. tunc solutam, duceret in uxorem; &, per interpositas personas cum ipsâ, quantum in eo fuit, Matrimonium duxerit contrahendum; A. D. 1249.

Ac tandem, comperto quod illam quarta consanguinitatis linea contingebat, Matrimonio hujusmodi minime consummato, carissimam in Christo Filiam nostram illustrem Reginam Angliæ, natam claræ memoriæ Comitis Provinciæ, sibi in facie Ecclesiæ matrimonaliter copularit,

Providere honori suo & filiorum suorum in hac parte, ne propter hoc aliqua imponi eis in posterum nota possit; paterna sollicitudine curaremus.

Ideoque

A.D. 1249. Hen. 3. Ideoque fraternitati vestræ per apostolica scripta mandamus quatinus, inquisitâ super hoc diligentiùs veritate, si vobis constiterit ita esse, primum Matrimonium & juramentum, quod de contrahendo ipse primo præstiterat, non tenere; ac valere secundum auctoritate apostolica decernatis.

Contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo. A.D. 1249. Hen. 3.

Quod, si non ambo hiis exequendis potueritis interesse, alter vestrùm ea nichilominus exequatur.

Dat. Lugdun. 6. Kal. Novembr. Pontificatûs nostri anno septimo.

Plumbeo Sigil. penden. a Filo canabeo.

Littera Comiti Lycestriæ; quod Vicecomes de Frunziaco de seditione appellatur per Amalvinum de Varetto.

A.D. 1249. An. 34. H. 3. Claus. 36. H. 3. m. 20. d. REX dilecto & fideli suo Simoni de Monte forti, Comiti Leicestriæ, Senescallo suo Wasconiæ, salutem.

Grates vobis referimus copiosas de solicitudine, necnon & laboribus immensis, negotiis nostris terræ nostræ Wasconiæ vigilanter, a virilitate vestra multotiens impensis; sentientes evidenter quod fides & diligentia vestra nobis, & terræ nostræ Wasconiæ cedunt ad commodum non mediocre, totique posteritati nostræ perpetuis temporibus utilitatem & honoris incrementum sunt allaturæ.

Pro quo prudentiam vestram, de qua, sicut de nobis ipsis, fiduciam habemus, rogamus & exhortamur quatinus a ceptis bonis non desistatis; set omnia negotia nostra prædictæ terræ, secundum possibilitatem vestram, sine felici concludatis: Ut tàm a nobis, quàm ab hæredibus nostris dignam recipiatis, cum omni honore, remunerationem.

Verum ut discretionem vestram super quibusdam, terram nostram Wasconiæ tangentibus, reddamus certiorem, præsentibus vobis duximus intimandum quod, dilectus & fidelis noster, Amalvinus de Vareis nuper venit ad nos in Angliam, &, in plena Curia nostra, appellavit Vicecomitem de Frunziaco de seditione.

Offerens se probaturum, secundum judiciùm ejusdem Curiæ, quod interfuit corporaliter, ubi prædictas Vicecomes conventionavit Comiti Pictaviæ quod ei, qui de capitalibus inimicis nostris est, terram nostram Wasconiæ proderet.

Quibus auditis consideravit Curia nostra quod prædictus Vicecomes summoniretur quod, in Crastino Purificationis beatæ Mariæ, coram nobis in Anglia, justitiam recepturus & facturus, compareat.

Et ideo vobis mandamus quatinus prædictum Vicecomitem solempniter summoneri faciatis, quod tunc sit coram nobis, in Curia nostra, prædicto Amalvino, de prædicta seditione, responsurus, & justitiam facturus & recepturus, ut prædictum est. A.D. 1249.

Verum super Escambio de Burgo supra mare, & de Frunziaco, quod nobis retulit ex parte vestra, dilectus & fidelis noster, Willielmus de Chaeny, vobis duximus respondendum quod escambium illud ordinandum & faciendum relinquimus prudentiæ, fidei, & discretioni vestræ;

Rogantes attente quatenus ea, quæ videritis in hac parte nostro commodo convenire, maturetis diligenter & curiose: Quia quicquid inde facere duxeritis nos gratanter acceptabimus, & nos inde sub festinatione certificaretis.

Insuper sciatis quod Baillard de Salariis, & Willielmus Ernald. Muneder, & quidam de complicibus suis & fautoribus, qui, ut dicitur, interarant vi & armis conflictui, habito vobiscum in Civitate nostra Burdegaliæ, ubi quidam Miles, & signifer vester interfecti fuerunt, in contemptum & opprobrium nostrum; & qui postea fuerunt in Castro de Franciaco contra nos & vos, (quorum etiam auxilio tardius fuit Castrum prædictum redditum) venerunt ad nos in Angliam; quos statim arestari fecimus & detineri.

Et, cum capti essent, optulerunt nobis quod, super eisdem transgressionibus, stabunt judicio Curiæ nostræ, & recipient quicquid inde Curia nostra dictabit: Et, super hoc, dederunt nobis obsides, scilicet, unum filiorum Rustani de Solar, & prædictum Willielmum Ernald Moneder.

Super quo consideravit Curia nostra quod prædicti transgressores stent judicio Curiæ nostræ Vasconiæ, ubi prædicta fuerunt

A. D. 1249. Hen. 3. runt perpetrata, quo melius possint eorum facta probari, secundum quæ suscipiant quod meruerunt.

Et ideo vobis mandamus quod, accepta securitate de prædictis quod coram vobis in Curia nostra Wasconiæ parebunt justitiæ de prædictis, id nobis significetis, & nos tunc prædictos obsides ad vos remittemus, una cum aliis justitiam recepturos.

Et, si qui de eorum complicibus & fautoribus adhuc ad nos venerint, eos arestari faciemus donec similes nobis dederint obsides de parendo justitiæ Curiæ nostræ.

Super quo vos duximus attente monendos, quatinus non sitis in hiis exequendis adeo tepidi vel remissi, quod per facilitatem veniæ iterum sumatur a similibus incentivum delinquendi; nec adeo crudeles, quod ultra merita procedatur ad pœnas; set per tramites justitiæ linealiter procedatis, prout constantis & justi Judicis requirit solicitudo, & inde debeatis diebus perpetuis commendari. A. D. 1249. Hen. 3.

Et, quia, pendente judicio, per securitatem prædictorum obsidum, eis concessimus conductum nostrum, vobis mandamus quod non exhibeatis vos eis suspectos, ne dici possit quod a suspecto Judice judicentur.

Teste Rege apud Clarendon 30. die Novembris, anno, &c. 34.

Indulgentia Innocentii quarti contra Provisiones.

A. D. 1249. An. 34. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis Abbati & Conventui Monasterii sanctæ Crucis de Waltham Ordinis Sancti Augustini, Londonien. Dioc. salutem, & Apostolicam benedictionem.

Procedit ex devotionis vestræ meritis ut, quam dignè possumus, vobis libenter gratiam faciamus.

Hinc est quòd nos, vestris supplicationibus inclinati, auctoritate vobis præsentium indulgemus ut, ad receptionem, seu provisionem alicujus in pensionibus, seu beneficiis Ecclesiasticis, per litteras Apostolicas compelli minimè valeatis, quæ de hac indulgentiâ non fecerint mentionem. A. D. 1249.

Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire;

Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli, Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. Lugdun. 15 Kal. Januarii, Pontificatûs nostri anno septimo.

Bulla de annuo Censu persolvendo.

A. D. 1249. An. 34. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio Regi Anglorum illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Serenitati Regiæ præsentibus innotescat quòd dilecti filii, Jacobus de Scala, Arengus Abadengi, Hugo Rusticelli, Jacobus Giberti, & Baldenoctus Petri, mercatores Florentini,

Pro Mannecto Spinæ, Gerardo Riccobaldi, Uguitione Simonecti, Agutio Giberti, & clarissimo Jacobi, mercatoribus Florentin. in Angliâ commorantibus, sociis eorundem, quingentas marchas sterling. de mille march. quas anno proximo præterito Ecclesiæ Roman. pro censu solvere tenebaris, Cameræ nostræ tuo nomine persolverunt. A. D. 1249.

Dat. Lugdun. 7. Id. Decembr. Pontificatûs nostri anno septimo.

De Terra Agenensi petenda.

A. D. 1249. An. 34. H. 3. Pat. 34. H. 3. m. 9.

REX Simoni de Monte-forti, Comiti Leicestriæ salutem.

Sciatis quod, per has litteras nostras Patentes, plenam vobis concedimus potestatem petendi ab Executoribus Testamenti Nobilis viri R. quondam Comitis Tholosani, Terram Agennensem, quæ ad nos pleno jure noscitur pertinere. A. D. 1249.

Et

A.D. 1249. Hen. 3. Et ideo vobis mandamus quod ab eisdem Executoribus prædictam terram Agennensem sicut vobis videritis expedire, petere satagatis.

Ex habundanti tamen litteras nostras Patentes alias eisdem Executoribus, pro eadem terra petenda, specialiter dirigimus; sicut nobis per litteras vestras consuluistis. A.D. 1249. Hen. 3.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Clarendon 13. die Decembris.

Pro Rege Manniæ.

A.D. 1249. An. 34. H. 3. Pat. 34. H. 3. m. 9. REX omnibus, salutem.

Sciatis quod licentiam dedimus dilecto & fideli nostro Artaldo, illustri Regi de Mannia, veniendi ad nos in Angliam, ad loquendum nobiscum, & faciendum nobis quod facere debet.

Et ideo vobis mandamus quod ei Regi, in veniendo ad Nos in Angliam, vel ibi morando, vel inde redeundo, nullum faciatis, aut fieri permittatis dampnum, injuriam, molestiam, aut gravamen; vel etiam hominibus suis, quos secum ducet. A.D. 1249.

Et, si quid eis forisfactum fuerit, id eis, sine dilatione, faciatis emendari.

In cujus, &c. duraturas usque ad festum Sancti Michaelis anno Regni nostri 34.

Teste Rege apud Winton. 28. die Decembris.

De Pace & Treugis cum Francia.

A.D. 1250. An. 34. H. 3. Ibid. m. 6. *Redditæ fuerunt brevia illa & cancellata.* REX omnibus, &c. salutem.

Sciatis quod venerabili patri Philippo Lugdunensi electo, & dilectis & fidelibus nostris Ricardo Comiti Cornubiæ, & Petro de Sabaudia plenam dedimus potestatem.

Ad prorogandam treugam inter Dominum Lodowicum, illustrem Regem Franciæ, & nos, usque ad terminum sexdecim annorum, vel usque ad ulteriorem terminum, secundum quod viderint expedire;

Ratum habituri & gratum quicquid ipsi super hoc duxerint faciendum.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Westmonast. 5. die Martii.

Consimiles litteras habent iidem ad reformandam pacem inter prædictum Regem Franciæ & Dominum Regem, A.D. 1250.

Teste ut supra.

Item iidem habent litteras tam de pace reformanda, quam de Treuga proroganda,

Teste ut supra.

Item habent litteras Reginæ Franciæ directas, quibus datur eis potestas ad tractandum de pace, & ad reformandum eandem,

Teste ut supra.

Item habent litteras eidem Reginæ directas, ad treugam illam prorogandam usque ad terminum prædictum,

Teste ut supra.

Bulla Dissuasoria; ne Rex ad præsens iter in Terram Sanctam aggrediatur.

A.D. 1250. An. 34. H. 3. Ex Autogr. INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio Regi Anglorum illustri salutem & Apostolicam benedictionem.

Gaudemus in Domino, tuum pium propositum dignis laudibus commendantes, quòd, sicut ex tuis litteris & Nunciis nuper accepimus, ad succurrendum Terræ sanctæ zelo fidei ac devotionis accensus, præparas te, prout tuam decet Celsitudinem, magnificè ac potenter. A.D. 1250.

Ad cujus prosequendum negotium, cùm magnas impensas exigat, alias, & nunc

A. D. 1250. Hen. 3. nunc petiisti concedi tibi a nobis decimam Ecclesiasticorum proventuum Regni tui, & aliarum terrarum, quæ tuæ sunt jurisdictioni subjectæ.

Nobisque tibi dudum rescribentibus quod, licet propositi nostri esset tuæ in omnibus, quantum cum Deo possumus, satisfacere voluntati, quia tamen carissimo in Christo filio nostro Regi Franciæ illustri, post signum crucis assumptum, non priùs in Regno suo, quam ejusdem Regni prælati concesserint, concesserimus;

Hujusmodi decimam, in casu simili postulatam, nos, affectantes ut prælati ejusdem Regni tui se redderent tibi faciles in hac parte, parati eramus, cum crucesignatus esses, ipsos ad tuam requisitionem inducere ac rogare ut, necessitate negotii & propositi pietate pensatis, tàm liberalitèr, quàm libenter, annuerent votis tuis.

Iidem prælati nobis suis litteris supplicàrunt, quod tibi curaremus habundè, quod gratum & acceptum habemus, ad tantum negotium de ipsius Regni Angliæ proventibus Ecclesiasticis providere.

Sed, nè videamur, sub dissimulatione, in dispendium Christianitatis quod agitur præterire, officii nostri, qui constituti sumus, licet immeriti, super gregem dominicum, interest ut tibi necessitatem & pericula, quæ cuncto Christiano populo imminent, intimemus.

Nosti enim, fili carissime, quod cum mater Ecclesia hiis duobus Regnis, in quibus, per Dei gratiam, viget Christiana professio, sustentetur; si eorum Reges, prætextu cujuslibet pii operis ipsam constitutam in exilio sic relinquant, non est aliud nisi in direptionem & prædam exponere hostibus, & de fide catholicâ, quæ citra mare quatitur, non curare.

Undè, cùm idem Rex cum omnibus suis fratribus transfretarit, inhumanum esset, & a filiali dulcedine peregrinum, si eam tu, cui soli relicta est, inter procellas desereres fluctuantem. A. D. 1250. Hen. 3.

Cum igitur tuis humeris, forsan dispositione divinâ, remanserit portanda sarcina, quæ tibi & alteri debebatur, considera quæsumus diligenter quod, cum plus sit capiti quàm membro quantumcumque Nobili, subvenire, intelliges protinus quid Christianitati, quidve tuo & Regni tui honori expediat & saluti.

Verum, quia quicquid super his deliberaveris, ad hujusmodi prosequenda necessariæ sunt expensæ, & laudabile magnificentiæ Regalis propositum debet sancta mater Ecclesia vigilanti consilio, &, quo potest, auxilio confovere; Celsitudini tuæ decimam omnium Ecclesiasticorum proventuum Regni tui, necnon & aliarum terrarum tuæ jurisdictioni subjectarum, pro dictæ terræ succursu, duximus usque ad triennium concedendam.

Venerabilibus fratribus nostris Archiepiscopo Cantuariensi & Episcopo Herefordensi nostris dantes litteris in mandatis, ut decimam ipsam, cum collecta fuerit, & iter arripere volueris transmarinum, absque difficultate ac diminutione qualibet tibi faciant exhiberi.

Contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo.

Ejus tamen decimæ collectio differatur donec statutum fuerit passagium & juratum, & ordinetur quo tempore levari incipiat, & quibus committi debeat, prout tibi, & eidem negotio visum fuerit expedire.

Dat. Lugdun. 3 Id. Aprilis Pontificatûs nostri anno septimo.

Plumbeo sigillo a filo canabeo.

Bulla continens indulgentias cruce-signatis concessas, & mandatum de prædicando de negotio prædicto.

A. D. 1250. An. 34. H. 3. Ex Autogr. INnocentius Episcopus servus servorum Dei, venerabilibus fratribus Cantuarien. & Eboracen. Archiepiscopis; & Cicestren. Exonien. & Meneven. Episcopis; ac dilectis Filiis Priori prædicatorum, & Ministro minorum fratrum, Provincialibus Angliæ, salutem & Apostolicam benedictionem.

Filiorum dextera pia mater sancta Romana Ecclesia jugiter lamentatur, quia domus cælestis panis, Mons Syon, unde lex exiit: civitas Regis magni, de qua multa dicta sunt gloriosa: terra, quam Dei filius, fuso pro nobis suo sanguine, consecravit, Regni robur & pulchritudinem perdidit; A. D. 1250.

Flet quia, quondam libera, sub impiæ tyrampnidis jugo servit;

Luget

A.D. 1250. Hen. 3. Luget quia, ubi pacem multitudo cœlestis militiæ cecinit, ibi pressura gentis immundissimæ scandala, simultates, & scismata suscitavit; Ac, innovans excidia plurimorum, misit ad venerabilia manum suam sacerdotii & sacrorum ordinem, pias leges, & ipsius naturæ jura relegans a Templo Domini; diversis ibidem spurcitiis & abbominationibus introductis;

Et ideo, in suis derisa Sabbatis, obsorduit, quasi polluta menstruis, inter hostes illa, nostris olim promissa patribus sanctorum Patrum nostrorum patria & hæreditas Domini, terra sancta, quam salvator noster ad exhibenda ibidem mysteria humanæ redemptionis elegit; ubi, confusione contempta, sputo conspersus, cæsus colaphis, flagellis afflictus, coronatus spinis coram Pilato sisti, tanquam multorum reus criminum, pertulit crucifixus adultimum, & potatus felle, lancea perforatus, emittens, cum clamore valido, spiritum pro conditionis humanæ viribus reparandis, cursum præsentis vitæ, saturatus injuriis, consumavit.

Hic est, ut repetamus altius, qui de paterno solio gloriæ, cælis mirabiliter inclinatis, ad nostræ mortalitatis ima descendens, non dedignatus est Deus homo, creator creatura fieri, suscipere Dominus formam servi; ut, qui non poteramus per nostram justitiam sperare veniam, consecuti per hæc gratiam inauditam, hæredes Dei, cohæredes vero Christi, divinitatis consortium, fælicitatis æternæ participium sortiremur; quis igitur poterit ei, qui tot bona nobis contulit, negare subsidium?

Propterea sedes Apostolica, illius terræ miserabilem statum & conditionem considerans, emittit luctus, multiplicat fletus, &, inter singultus & suspiria vix respirans, clamat ad proximos, recurrit ad notos, & exponit domesticis fidei salvatoris instantiam, qui sine intermissione, singulos fideles ad tirocinium suum vocat, & necessitatem urgentissimam Terræ sanctæ, quæ, nisi, (quod absit) his temporibus de paganorum manibus liberetur, vix poterit postea de ipsius recuperatione sperari.

Attendite itaque universi Catholici quàm ignominiosum sit locum illum, salutis nostræ primordium, coinquinari spurcitiis? & tanto tempore ab immundissimis gentibus contrectari? consideret quilibet quàm detestabile sit largitori omnium claudere dexteram? & non succurrere salvatori? & apparebit apertè quod nec ad profligandum hujusmodi obprobia, nec ad inpendenda ei, qui omnia largitur, auxilia est ipsius fidelibus dormiendum. D. A. 1250. Hen. 3.

Nonne crimine læsæ majestatis involvitur qui temporali Domino, inter inimicos posito, negat auxilium? ejusque terram ab hostibus non defendit?

Unde, cum plus sit divinam, quàm humanam lædere majestatem, non debet aliquis ad succurrendum Deo vivo & vero, Domino Jehu Christo, excitantis tubæ sonitum, vel hortantis vocis præconium expectare; set sine interpellatione currere, ut non tàm pœnam effugiat, quàm Regni cælestis mereatur fieri particeps, & cohæres.

Consurgite strenui Angliæ pugiles, Domini athletæ divini, ac milites redemptores, & ad tam sanctum & laudabile opus, more Progenitorum vestrorum, qui ferventiores in necessitatibus existebant, virium vestrarum extrema conflantes, armemini protinus crucis galea contra eos, qui sancta sanctorum coinquinant, & abbominationes in ea & immunditias introducunt.

Festinate, dum tempus habetis, & est manus Domini contra illos, ne forte avertatur ab eis, per fidelium segnitiem, furor ejus; quia tunc non esset tutum cum eis congredi, nec cum tanta multitudine dimicare.

Considerate quæsumus, ut sitis in hujusmodi negotio promptiores, quod carissimus in Christo filius noster Rex Angliæ illustris, zelo fidei ac devotionis accensus, assumpto crucis signaculo, postpositis regalibus opibus & fastigiis dignitatum, ad transfretandum in Terram sanctam potenter & magnificè, prout decet tantum Principem, se accingit.

Unde, ut sitis una cum eo hujusmodi momentanei laboris participes, & æterni præmii non-expertes, exurgite viriliter, apprehendentes arma & scutum, ad ulciscendum illius injuriam qui probra nostra diluit, seipsum in cruce pro nobis vivam hostiam immolavit.

Et, ut ad id eo libentiùs & animosius intendatis, quo exinde bona spiritualia, quæ temporalibus præferenda sunt, perceperitis potiora; nos, de omnipotentis Dei misericordia, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, auctoritate confisi, & illa, quam nobis Deus, licet indignis, ligandi atque solvendi contulit, potestate, omnibus qui laborem istum in propriis personis subierint & ex: ensis, plenam suorum peccaminum veniam indulgemus, & in retributione justorum salutis eternæ pollicemur augmentum:

A.D. 1240. Hen. 3. Eis autem, qui non in propriis perſonis illuc acceſſerint, ſet in ſuis dumtaxat expenſis, juxta qualitatem & facultatem ſuam, viros idoneos deſtinarint;

Et illis ſimiliter, qui, licet in alienis expenſis, in propriis tamen perſonis acceſſerint;

Et eis, qui quartam ſeu majorem partem proventuum & obventionum de redditibus ſuis pro ſubſidio dictæ terræ eidem Regi, cum iter tranſmarinum arripuerit, vel collectoribus, deputatis ad opus ipſius, erogaverint, plenam ſuorum concedimus veniam peccatorum.

Hujus quoque remiſſionis volumus & concedimus eſſe participes, juxta quantitatem ſubſidii, & devotionis affectum omnes qui ad ſubventionem ipſius terræ de bonis ſuis decimam, vel aliam partem dicto Regi, tempore ſui paſſagii, vel, ad opus ipſius, collectoribus miniſtrarint, aut circa prædicta conſilium & auxilium impenderint oportunum, & qui pro eodem negotio, auctoritate noſtra, prædicaverint verbum crucis.

Volumus etiam crucesignatos illo privilegio atque immunitate gaudere, quæ in generali crucesignatorum indulgentia continetur.

Si qui vero proficiſcentium illuc ad præſtandas uſuras juramento tenentur aſtricti, creditores ipſorum ut remittant eis præſtitum juramentum, & ab uſurarum exactione deſiſtant, de plano, & abſque ſolempni ſtrepitu, veritate cognitâ, eccleſiaſtica præcipimus diſtrictione compelli.

Quod, ſi quiſquam creditorum eos ad ſolutionem coegerit uſurarum, eum ad reſtitutionem earum, ſub forma prædicta, ſimili cogi animadverſione mandamus.

Judæos vero, ad reſtituendas uſuras, eâ, quâ convenit, præcipimus cenſurâ compelli; & donec illas remiſerint fidelium eis communio denegetur.

Presbyteris autem & Clericis qui, aſſumpto vel aſſumendo crucis ſignaculo, ſunt perſonaliter profecturi;

Et Clericis, parrochiales Eccleſias habentibus, qui fideliter tantum tranſmiſerint per bellatores idoneos, quantum expenderent ſi perſonaliter illuc irent, præſentium auctoritate concedimus ut proventus beneficiorum ſuorum, quos perciperent tempore paſſagii vel miſſionis, cotidianis diſtributionibus dumtaxat exceptis, integre percipiant per triennium, ac ſi perſonaliter in Eccleſiis, in quibus beneficia ipſa obtinent, reſiderent;

Et, ſi neceſſe fuerit, eos, per idem tempus, vendere, vel pignori valeant obligare; non obſtante contraria ipſarum Eccleſiarum conſuetudine, vel ſtatuto, juramento, vel confirmatione ſedis Apoſtolicæ, aut quacumque firmitate alia, roboratis, vel literis Apoſtolicis; de quibus ſpecialem & expreſſam oporteat in præſentibus fieri mentionem; ſeu etiam quod ipſorum aliqui de non impetrandis aliquibus indulgentiis, vel non utendis impetratis aut conceſſis, juramento præſtito promiſerunt. A.D. 1250. Hen. 3.

Et tam crucesignatos, quàm crucesignandos, poſtquam receperint ſignum crucis, cum uxoribus, familiis, & omnibus bonis ipſorum ſub Apoſtolicæ ſedis protectione ſuſcipimus; eiſque nichilominus indulgemus ut extra ſuas dioceſes auctoritate literarum Apoſtolicæ ſedis, vel Legatorum ejus, nequeant ad judicium evocari; ſtatuentes ut bona ipſorum extunc integra maneant & quieta donec de ipſorum reditu vel obitu certiſſime cognoſcatur.

Archiepiſcopi vero & Epiſcopi dioceſani eorumdem crucesignatorum, nec non & Archidiaconi, & eorum officiales, noſtra freti auctoritate, non permittant prædictos crucesignatos, contra protectionis & indulgentiæ noſtræ tenorem, ab aliquibus indebitè moleſtari: Moleſtatores hujuſmodi per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, compeſcendo.

Præterea volumus, & præſentium auctoritate concedimus, ut Clerici & Laici, crucesignati & crucesignandi, Regni Angliæ decimas, non ratione Eccleſiarum, pacificè detinentes, fructus earum hactenus perceptos, in Terræ ſanctæ ſubſidium convertere valeant per ſeipſos, vel eidem Regi, cum tranſfretare voluerit, ſecura conſcientia exhibere.

Quocirca diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatinus vos, fratres Archiepiſcopi & Epiſcopi, per veſtras civitates & dioceſes ac Provincias, & totum Regnum Angliæ, proponatis, & proponi faciatis per alios, quos ad hoc idoneos noveritis verbum crucis; eos ad id ſi neceſſe fuerit per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, compellendo.

Et, ut fideles Chriſti liberius & ferventius currant ad verbum Domini audiendum omnibus, verè pœnitentibus & confeſſis, qui ad veſtram & illorum, quibus id commiſeritis, ſollempnem prædicationem acceſſerint, in qualibet Civitate, Villa, vel Oppido, in qualibet convocatione, ſeu ſtatione, decem, vel viginti, ſeu triginta, vel quadraginta,

A.D. 1250. Hen. 3. ginta, seu sexaginta dierum indulgentiam vos & illi, quibus officium prædicationis committendum duxeritis, largiamini prout videritis expedire.

Ut autem nichil omnino desit ad commissum vobis officium exequendum, absolvendi, juxta formam Ecclesiæ, manuum injectores in Clericos seculares & personas religiosas, ac incendiarios, & excommunicatos pro decima vel vicesima, deputata pacis & fidei ac ejusdem terræ negotio, non soluta; necnon sacrilegos, fortilegos, & eos, qui contra prohibitionem Apostolicæ sedis, vel Legatorum ipsius, sepulchrum Domini visitarunt;

Illos quoque qui in partibus Albigensibus hæreticis contra catholicos auxilium impenderunt (dummodo hæretici, vel eorum credentes non sint) ac eos, qui portaverunt ferrum, arma, lignamina, & merces prohibita Sarracenis, vel aliàs contra Christianos dederunt eis consilium, auxilium, vel favorem;

Nec non Clericos, qui excommunicationis sententias incurrerunt, per Legatos sedis Apostolicæ in concubinarios promulgatas; & illos Clericos, in prælatatis, dignitatibus, vel personatibus constitutos, & Ecclesiarum Rectores, & religiosos quoslibet, qui, contra constitutiones Ecclesiæ, leges vel phisicam audierunt;

Ac dispensandi cum irregularibus, quos præmissa occasione, vel, pro eo quod forte excommunicati vel suspensi aliàs, irregularitatem aliquam incurrerunt;

Dum tamen crucesignati existant, vel recipiant signum crucis; vel propriis expensis alios pro se miserint bellatores; vel juxta qualitatem culpæ, & facultates suas congruam, ad arbitrium vestrum, de facultatibus propriis miserint portionem, nisi adeo gravis & enormis excessus fuerit manuum injectorum, quod merito debeant ad sedem apostolicam destinari;

Ac reconciliandi pœnitentes, dummodo sint crucesignati, vel recipiant signum crucis;

Et alia vota peregrinationis & abstinentiæ commutandi in votum hujusmodi pietatis, & dispensandi cum Clericis qui, occasione hujusmodi, irregularitatem aliquam incurrerunt,

Plenam vobis concedimus facultatem: Proviso tamen quod prædicti, manuum injectores & incendiarii, injuriam & dampna passis satisfaciant competenter; & debitores decimæ ac vicesimæ debitam satisfactionem impendant.

Si vero aliqui eorumdem legitimo fuerint impedimento detenti, eis redimendi votum crucis, & vobis recipiendi hujusmodi redemptiones, nomine ipsius Regis, ac absolvendi eos a voto prædicto, & indicendi ferias diebus prædicationis, juxta vestræ discretionis arbitrium, libera sit de nostra permissione facultas. A.D. 1250. Hen. 3.

Volumus etiam, & mandamus ut pecunia, per vos, & alios deputandos a vobis, ob causas prædictas, auctoritate sedis Apostolicæ recipienda, vel colligenda inposterum, eidem Regi, cum iter transmarinum arripere voluerit, vel mandato ipsius, pro subsidio Terræ sanctæ, integre assignetur; dummodo non sit alio auctoritate sedis Apostolicæ deputata.

Et illi, qui pecuniam hujusmodi promiserint solvere, vel etiam tenebuntur ad solutionem ipsius, per censuram Ecclesiasticam per vos, vel per alios compellantur.

Cæterum vos, & illi, quibus verbum hujusmodi commiseritis prædicandum, rectores Ecclesiarum Regni ejusdem, & prædictarum Civitatum, & diocæsium moneatis diligenter & efficaciter inducatis eos, ad id, si necesse fuerit, per censuram Ecclesiasticam compellendo, ut ipsi, cum parrochianis suis, ad audiendum verbum crucis devote ac reverenter accedant; & in ipsis prædicationibus vestris, ubi expedire videritis, harum literarum tenorem legatis, & faciatis legi, cum debita reverentia, & exponi.

Cæterum, quia, sicut accepimus, prædicationis officium, quod pro jam dicto negotio imponimus vobis & aliis, per quæstuarios impeditur, ne ipsi negotio impedimentum vel obstaculum aliquod ingeratur, quæstuariis universis, si qui præsentes fuerint, proponendi aliquid populo, dum a vobis proponitur verbum crucis, licentiam penitus interdicere procuretis, temeritatem eorum, qui contra præsumpserint, per censuram eandem, appellatione postposita, compescendo.

Ne vero os bovi trituranti claudatur, liceat vobis, filii Prior & Minister, in eodem officio laborantibus, si expedire videritis, pro quinque evectionibus, & totidem personis ad hoc necessariis, procurationes recipere moderatas; contradictores per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compellendo.

Præcipimus autem ut tàm vos, quàm illi, quibus hujusmodi officium commiseritis, qui vobiscum auctoritate fungantur, ita sitis universi, & singuli in præmissis

A. D. 1250. Hen. 3. missis exequendis solliciti, quod sine dilatione, absque ullo mandato, nec expectet unus alium, exequamini ea fideliter & prudenter; ita tamen quod in executione hujusmodi alter alterum non impediat, nec perturbet.

Non obstantibus si aliquibus, quod excommunicari, suspendi, vel interdici non valeant, a sede Apostolica sit indultum: Et quibuslibet aliis indulgentiis, privilegiis, seu literis, ab eadem sede obtentis, vel obtinendis, per quæ prædicta impediri, vel differri possint, & de quibus specialem oporteat in præsentibus fieri mentionem. A. D. 1250. Hen. 3.

Dat. Lugdun. sexto Kal. Maii, Pontificatûs nostri anno septimo.

Plumbeo sigillo pendente a filo canabeo.

Bulla de negotio Crucis.

A. D. 1250. An. 34. H. 3. Ex Autogr. Innocentius Episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus Cantuarien. & Eboracen. Archiepiscopis; ac Herefordén. Elien. & Dunelmen. Episcopis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum carissimo in Christo filio nostro Regi Angliæ illustri, ad exequendum magnificentiùs votum crucis, decimam Ecclesiasticorum proventuum Regni Angliæ, ac aliarum terrarum, quæ sunt ipsius jurisdictioni subjectæ, de vestro & aliorum Regni ejusdem assensu duxerimus per triennium concedendam;

Fraternitati vestræ, præsentium auctoritate, mandamus quatinùs, postquam statutum fuerit ejus passagium & juratum, per biennium ante idem passagium decimam ipsam, necnon redemptiones votorum, legata relicta, seu alio modo concessa in prædictis Regno & terris subsidio Terræ sanctæ, a tempore crucesignationis ipsius, dummodo aliis concessa, vel assignata non sint, & alios per vos, quos ad hoc idoneos videritis, de consilio ipsius Regis fideliter colligentes, conservetis ipsa in aliquibus tutis locis, assignaturi ea integrè prædicto Regi, cùm iter arripuerit transmarinum. A. D. 1250.

Non obstantibus aliquibus indulgentiis, privilegiis, seu litteris in generali, vel speciali ab Apostolicâ sede obtentis & obtinendis, & quibuslibet aliis per quæ id impediri, vel differri valeat, & de quibus specialem oporteat in præsentibus fieri mentionem, & constitutione de duabus dietis editâ in concilio generali.

Contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo.

Quod, si non omnes hiis exequendis potueritis interesse, quatuor, vel tres, aut duo vestrum ea nichilominus exequantur.

Dat. Lugdun. 2 Kal. Maii, Pontificatûs nostri anno septimo.

Sigillo avulso.

Bulla quod fratres prædicatores equitare possint.

A. D. 1250. An. 34. H. 3. Ex Autogr. Innocentius Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio, Regi Angliæ illustri salutem & Apostolicam benedictionem.

Celsitudinis tuæ precibus benignum impertientes assensum, fratribus, prædicatoribus & minoribus, quos tecum duxeris ultra mare, equitandi, quotiens a te requisiti fuerint, non obstante contrario statuto suorum ordinum, liberam concedimus facultatem.

Dat. Lugdun. 2 Kal. Maii, Pontificatûs nostri anno septimo.

De negotio Crucis.

A. D. 1250. An. 34. H. 3. Ex Autogr. Rex Dublinensi Archiepiscopo salutem.

Summus Pontifex Jehu Christi Vicarius, & beatorum Petri & Pauli successor, non solum quod expedit, set quod decet in negotio sanctæ Crucis, cujus signaculum portamus in humero, ponderans in statera discretionis, præcipue fecit nobis gratiam specialem, promotoribus ipsius negotii plura, prætextu nostræ crucesignationis, indulgens, juxta quod in litteris suis, quas vobis A. D. 1250.

A. D. 1250. vobis & quibusdam fratribus vestris transmittimus, continetur.
Hen. 3.

Cum igitur proponamus, pro nostris viribus, vindicare injuriam crucifixi, &, ad exaltationem fidei christianæ nostrumque honorem, tàm potenter, quàm magnifice in propria persona nostra exequi votum nostrum,

Paternitatem vestram rogamus quatenus per Civitates & Dioceses, ac Provincias, totamque Hiberniam proponatis, & proponi per aliquos, quos ad hoc idoneos noveritis, verbum crucis, ac earumdem litterarum tenorem publicari, aliisque copiam habendi faciatis, secundum quod videritis expedire; cum diligentia debita exequentes quæcumque in eisdem litteris videritis contineri:

Ita quod tàm vos, quàm illi, quibus hujusmodi officium commiseritis, sitis universi, & singuli in præmissis exequendis solliciti, per quod fidelitas & prudentia vestra debeat commendari.

Dictas autem litteras, quas Prior sanctæ Trinitatis Dublinensis vobis deferet, in eodem Prioratu, cum publicatæ fuerint, salvo deponi & custodiri faciatis: A. D. 1250. Hen. 3.

Ita quod ad eas, cum necesse fuerit, possit haberi recursus.

Teste Rege apud Wodestok 13 die Junii.

Consimiliter scribitur Cassalensi Archiepiscopo excepto quod litteras Domini Papæ, quas Walterus Maunsel ei defert, post ipsarum publicationem, deponi faciatis penes prædicatores Cassolenses.

Item consimiliter scribitur Armacano Archiepiscopo, & Priori fratrum prædicatorum, & Ministro fratrum minorum, Provincialibus Hiberniæ; excepto quod de depositione litteræ Papalis, iis transmissæ, non sit mentio.

Bulla de revocando statuto Hiberniæ ne Clerici Angliæ admitterentur in Canonicum Ecclesiarum prædictæ terræ.

A.D. 1250. An. 34. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus Archiepiscopis, & Episcopis, eorumque Capitulis, per Yberniam constitutis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Cùm (sicut ex parte carissimi in Christo filii nostri Regis Angliæ illustris fuit propositum coram nobis) ex quodam (ut videtur) livore ut nullus, Natione Anglicus, recipiatur in Ecclesiis vestris in Canonicum duxeritis statuendum;

Quia, in omni gente, qui facit justitiam acceptus est Deo, nec sanctuarium Dei jure convenit hæreditario possideri, fraternitati vestræ per Apostolica scripta mandamus quatinus statutum ipsum infra mensem, post receptionem præsentium, sine difficultate qualibet, revocetis: A. D. 1250.

Alioquin venerabilibus fratribus nostris Archiepiscopo Dublinensi, & Episcopo Ossoriensi nostris damus litteris in mandatis, ut ipsi extunc auctoritate nostrâ idem statutum denuncient irritum & inane.

Dat. Lugdun. octavo Kal. Octobr. Pontificatûs nostri anno octavo.

Plumbeo sigillo pendente a filo canabeo.

Bulla de Cassatione Statuti prædicti.

A. D. 1250. An. 34. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus Archiepiscopo Dublinensi, & Episcopo Ossoriensi, salutem, & Apostolicam benedictionem.

Cùm, sicut ex parte carissimi in Christo filii nostri Regis Angliæ illustris fuit propositum coram nobis, *&c. sicut in priori usque in hæc verba, viz.*

Quocirca fraternitati vestræ per Apostolica scripta mandamus quatinus, si prædicti Archiepiscopi, Episcopi, eorumque Capitula, mandatum nostrum, infra præscriptum tempus, neglexerint adimplere, vos extunc auctoritate nostra idem statutum denuncietis irritum & inane. A. D. 1250.

Dat. Lugdun. octavo Kalend. Octobr. Pontificatûs nostri anno octavo.

Plumbeo Sigillo.

Bulla de negotio Crucis.

A. D. 1250. An. 34. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus Archiepiscopo Cantuariensi, & Episcopo Herefordensi, salutem & Apostolicam benedictionem.

Cùm carissimo in Christo filio nostro Regi Angliæ illustri decimam Ecclesiasticorum proventuum usque ad triennium, necnon redemptiones votorum, & obventiones, & legata, & alia ex quacumque causa, deputata Terræ sanctæ subsidio, in terris ejusdem Regis duxerimus concedenda;

Fraternitati vestræ per Apostolica scripta mandamus quatinus, si præfatum Regem, quod absit, antequam iter transmarinum arripiat, decedere, vel evidenti necessitate contigerit impediri; omnia, quæ colligentur ex hiis, conserveus in tutis locis, in Terræ sanctæ subsidium, de nostro beneplacito convertenda; A. D. 1250.

Contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo.

Dat. Lugdun. Kal. Octobr. Pontificatûs nostri anno octavo.

Plumbeo sigillo pendente a filo canabeo.

De Anniversario die Matris Regis celebrando in Normannia.

A. D. 1250. An. 34. H. 3. Pat. 34. H. 3. m. 9.

REX universis Abbatibus, Prioribus, & aliis viris religiosis, per Normanniam constitutis, salutem.

Naturalis dilectio nostræ genitricis nos esse non sinit immemores; set, sicut ipsa non sine corporali angustia nos, donec nasceremur, gestavit in utero, sic cum beneficiorum juvamine, quamdiu vixerimus, imprimetur ejus memoria menti nostræ:

Volentes igitur amicorum nostrorum mendicare suffragia (qui pro nostris delictis non sufficimus satisfactionem condignam præstare) universitatem vestram requirimus, & rogamus quatinus diem obitûs matris nostræ martyrilogio vestro scribi, & pro ejus anima (præsertim anniversario die) celebrari missas, & orationes fieri faciatis. A. D. 1250.

Ad istud autem negotium plenius exequendum, dilectum nobis fratrem Thomam, Monachum de Shireburn. latorem præsentium, ab ejusdem loci Priore licentiatum, ad vos mittimus.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Westm. septimo die Octobris.

Relaxatio sententiæ Excommunicationis factæ contra Priorem & Conventum per Archiepiscopum Cantuar.

A. D. 1250. An. 34. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis de Sancto Albano & de Waltham Abbatibus & Archidiacono Sancti Albani, Lincoln. & Londonien. Dioc. salutem & Apostolicam benedictionem.

Ex parte dilectorum filiorum Prioris Supprioris Sacristæ Celarii & Præcentoris Ecclesiæ sanctæ Trinitatis Londonien. Ordinis Sancti Augustini, fuit propositum coram nobis.

Quod cum venerabilis frater noster Cantuariensis Archiepiscopus ad ipsorum Ecclesiam, impensurus in ipsa visitationis officium, accessisset; quia Conventus ejusdem eum ad visitandum admittere, sibique, ratione visitationis, procurationem renuit exhibere, asserendo se & Ecclesiam ipsam ab ejus jurisdictione liberos & immunes; A. D. 1250.

Dictus Archiepiscopus, in personas eorum, ob hujusmodi delictum Conventûs ejusdem, excommunicationis sententiam auctoritate propriâ promulgavit; quam nuntiari nullam humiliter petierunt:

Ad quod jam dictus Archiepiscopus, ex adverso, respondit quod, non ob Conventûs, sed ipsorum delictum, candem in eos sententiam promulgaret;

Auditis

A. D. 1250. Hen. 3. Auditis itaque ac pleniùs intellectis quæ fuerint proposita hinc & inde, de fratrum nostrorum consilio, pronunciando decrevimus prædictam sententiam, quatenus in personas eorum, propter delictum memorati Conventûs, noscitur promulgata, nullam penitus extitisse: ipsosque per eam aliquo vinculo non teneri, nec per denuntiationem ipsius notandos esse aliquatenùs, vel vitandos.

Super eo verò quod, idem proponit Archiepiscopus, se in eos, propter delictum ipsorum, dictam sententiam protulisse, ipsum, sicut de jure fuerit, audiemus.

Ideoque discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenùs prædictæ sententiæ denuntiationes, quas, ut dicitur, contra præfatos Priorem & alios fieri facit Archiepiscopus supradictus, A. D. 1250. Hen. 3.

Quatenus in personas eorum ob delictum Conventûs est prolata, faciatis omnino cessare:

Contradictores auctoritate nostrâ, appellatione postpositâ, compescendo.

Quòd, si non omnes hiis exequendis potueritis interesse, duo vestrum ea nichilominus exequantur.

Dat. Lugdun. quinto Id. Octobris, Pontificatûs nostri anno octavo.

Sigillo avulso.

Bulla de relaxatione sententiæ prædictæ.

A. D. 1250. An. 34. H. 3. Ex Autogr. INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis Priori Suppriori Sacristæ Celerario & Præcentori Ecclesiæ sanctæ Trinitatis London. Ordinis Sancti Augustini, salutem & Apostolicam benedictionem.

Ex parte vestra fuit propositum coram nobis quod, cum venerabilis frater noster Cantuariensis Archiepiscopus ad Ecclesiam vestram, *&c. ut in Bulla prædicta usque ad hæc verba, viz.*

Ut autem super præmissis nequeat in posterum aliqua dubitatio suboriri, præsentes litteras vobis in testimonium duximus concedendas. A. D. 1250.

Dat Lugdun. quinto Id. Octobr. Pontificatûs nostri anno octavo.

Plumbeo sigillo pendente a fila canabeo.

Forma pacis, ordinata inter Cives Burdegaliæ, qui, de mandato Simonis de Monte-forti, vices Regis Angliæ gerentis, extra Civitatem Burdegaliæ erant; & quosdam alios, qui in eadem Civitate morabantur.

A. D. 1250. An. 35. H. 3. Lib. B. fol. 236. a. penes Camerar. Scaccar. IN nomine Domini nostri Jehu Christi, Amen.

Hæc est forma pacis, de bonorum ac sapientium virorum consilio ordinata inter Cives Burdegaliæ, qui de mandato Domini Simonis de Monteforti, Comitis Leycestriæ, vices Domini Regis Angliæ in Vasconia gerentis, extra Civitatem Burdegaliæ erant; & quosdam alios qui in eadem Civitate morantur.

In primis est ordinatum, quod omnes quæstiones, petitiones, & actiones, occasione cujuscumque discordiæ, exortæ inter partes qualicumque, quæ actenus in Civitate Burdegaliæ fuerunt, hinc inde penitus remittantur:

Instrumenta nichilominus omnia, super conventione quacumque, paci contrariâ, confecta, Domino Comiti, vel alii, de ipsius mandato, infra instans Festum Epiphaniæ Domini, reddantur; aut coram aliquibus fide dignis, a dicto Domino Comite, & a Majore & Juratis Burdegaliæ electis, penitus destruantur. A. D. 1250.

Conventiones, paci contrariæ, hinc inde habitæ dissolvantur; & juramenta quæcumque, super hoc facta, quittentur: Salvis tamen & exceptis juramentis, factis & faciendis Domino Regi Angliæ, vel ejus locum Tenenti, & Majori, & Communiæ Burdegaliæ, salvis etiam juramentis, de assensu ipsius Domini Comitis factis, seu in posterum faciendis.

Porro, pro bono pacis, & ut omnis mala cesset suspitio, de prudentium consilio est provisum quod omnes, & singuli, qui de mandato Domini Comitis extra Civitatem sunt, & huic paci observandæ

A. D. 1250. Hen. 3. servandæ se astringunt, ad purgationem innocentiæ suæ, super Altare ac sancta Dei Evangelia, in præsentia corporis Christi, jurabunt quod mortem Willielmi Goudomii Senioris, & Willielmi Goudomi filii sui, non consuluerunt, nec in eam conspiraverunt, nec de morte eorum sunt rei.

Plane ut pax melius observetur est taliter ordinatum, quod de illis, qui a Villa Burdegaliæ, de mandato Domini Comitis, sunt exclusi, aliqui in Civitatem liberè revertantur: Hii tamen dabunt, pro pace servanda Domino Comiti ydoneas cautiones, utpote instrumenta vel litteras juxta formam, quam Dominus Comes duxerit ordinandam; alii vero, datis obsidibus, Civitatem intrabunt.

Et, ut nulla occasio violandi, vel infringendi pacem alicui pateat, reliqui extra Civitatem manebunt; ubi, & quamdiu Domino Comiti placuerit, moraturi.

Item est provisum quod, si quis contra Dominum Regem, vel ipsius locum Tenentem, seu contra Majorem, & Juratos, infra Villam Burdegaliæ insurrexerit armatis aliquibus congregatis, & hoc probatum fuerit manifestè, a Villa Burdegaliæ perpetuo sit bannitus, & extra totam terram Domini Regis maneat, quousque, de assensu Majoris & Juratorum, per Dominum Regem, vel locum ejus Tenentem misericorditer revocetur.

Verum, ut præcludatur omnis occasio malingnandi, est statutum ne Cives, in turbationem pacis, aliqua conventicula faciant seu conventiones incant, vel juramenta præstent; Et, si contra hæc venerint, nisi omnes, qui illis conventiculis interfuerint, fidem faciant propriis juramentis, quod ibidem malitiose non convenerint, a Villa Burdegaliæ in perpetuum sint banniti.

Ad hæc, quia habundans cautela non nocet, ne pax ista in posterum perturbetur, est de communi consilio ordinatum quod ducenti homines, de Villa Burdegaliæ, vel extra, ad cognitionem Domini Comitis & arbitrium, & Majoris etiam Burdegaliæ nominandi; jurabunt super Altare, ac sancta Dei Evangelia, in præsentia corporis Christi, quod pacem istam integre & inviolabiliter observabunt: Et quod omnia instrumenta, quoquo modo paci contraria, si qua habuerunt, vel aliquos aliqua habere sciverint, reddent, vel pro posse suo reddi facient, infra terminum prænotatum.

Jurabit etiam nichilominus tota Communia Burdegaliæ, annis singulis, super sacrosancta Dei Evanglia, quod hanc pacem firmiter observabit: Et, si quis A. D. 1250. Hen. 3. illam attemptaret infringere, vel aliquatenus contravenire, bona fide juvabit Majorem, Juratos, & alios qui eam servare voluerunt, contra eum qui adversus eam venire præsumeret.

Jurabunt etiam quod, prætextu consanguineitatis, vel affinitatis, seu cujuscumque alterius proximitatis, vel dilectionis, consilium, auxilium, vel favorem attemptantibus pacem infringere, non præstabunt: immo pacem perturbantes, seu infringere nitentes, impedient juxta posse; & maxime illos, utpote Gaillard de Solio, & alios sequaces suos; quorum bona propter culpam suam sunt occupata, qui pacem, tamquam discordiæ filii, recusarunt, & Domino Comiti, & justitiæ, seu juribus Burdegaliæ pertinaciter obedire contempnunt.

Cæterùm, quia nichil stabile in humanibus inventionibus reperitur, immo frequenter voluntates hominum variantur, & secundum varietates hominum nova emergunt negotia, quæ nova requirunt consilia, ad Majorem pacis conservationem est ordinatum quod Dominus Comes, in omnibus prædictis addendi, diminuendi, & immutandi; reformandi pacem, si in aliquo contra eam fuerit attemptatum, vel, si opus fuerit, meliorandi quotiens sibi expedire visum fuerit (salvis juribus & libertatibus Majoris, Juratorum, & Communiæ Burdegaliæ) plenam habeat potestatem.

Hæc autem omnia, & singula supradicta, sunt de voluntate Domini Comitis ordinata, qui huic rei auctoritatem & vigorem potuit impertiri; utpote cui Cives Burdegaliæ, inter se discordiam habentes, ex utraque parte, juramento interveniente, & datis obsidibus hinc & inde, disponendi & ordinandi pacem alte & basse potestatem plenariam concesserunt.

Huic Ordinationi nichilominus Major & Jurati, totaque Communia Burdegaliæ, pro utilitate reipublicæ, consenserunt.

Sane, quia, quod Majorum & Sapientum consilio est probatum, Majorem optinet firmitatem, ut pax ista duret in perpetuum, & ne possit per aliquem temere violari, ad perhennem hujus rei memoriam, sigilla Domini Comitis, & Communiæ Burdegaliæ, præsenti Cartulæ sunt appensa.

Hæc autem omnia supradicta fuerunt ordinata, approbata, & etiam recitata in præsentiâ venerabilium patrum G. Dei gratia Burdegaliæ, & J. eadem gratiâ Auxitan.

A.D. 1251. Hen. 3. Auxitan. Archiepiscoporum, pluriumque Baronum Wasconiæ, ac totius Communiæ Burdegaliæ, qui ad hæc audienda & approbanda fuerunt specialiter congregati.

Actum Burdeg. Dominicâ prima adventûs Domini, anno ejusdem millesimo ducentesimo quinquagesimo. A.D. 1251. Hen. 3.

De pace prædicta per Regem confirmata.

A.D. 1251. An. 35. H. 3. Pat. 35. H. 3. m. 13. IN nomine Domini nostri Ihesu Christi, Amen.

Hæc est forma pacis, de bonorum ac sapientum virorum consilio ordinata, inter Cives Burdegaliæ qui de mandato Domini Simonis de Monteforti, Comitis Leicestriæ, vices Domini Regis Angliæ in Wasconia gerentis, extra Civitatem Burdegaliæ erant; & quosdam alios qui in eadem Civitate morantur.

In primis, ita est ordinatum, quod omnes quæstiones, petitiones, & actiones, *&c. ut in conventione prædicta, usque ad hæc verba, viz.* A.D. 1251.

Nos autem Henricus, Dei gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, Dux Normanniæ & Aquitanniæ, & Comes Andegaviæ, prætatam provisionem, seu pacis ordinationem ratam & gratam habentes, eam præsenis scripti testimonio duximus corroborandam.

Teste meipso apud Windesor. octavo die Januarii.

Pro Crucesignatis de Redemptionibus voti.

A.D. 1251. An. 35. H. 3. Pat. 35. H. 3. m. 13. REX omnibus, &c. salutem.

Quoniam, ut audivimus, multi in Regno nostro, & terris nobis subjectis trepidaverunt timore, ubi non erat timor, ut omnis suspitio mali tollatur de medio, bona fide promittimus quod nullum crucesignatum, vel crucesignandum in prædictis Regno nostro & terris compellemus, aut compelli faciemus, ratione crucis assumptæ, vel assumendæ, ad solvendum majorem summam pecuniæ, pro redemptione voti, quam promiserit in ipsa crucis assumptione. A.D. 1251.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Windesor. 17 die Januarii.

Littera Duci Brabantiæ, de negotio inter Regem & eundem.

A.D. 1251. An. 35. H. 3. Claus. 35. H. 3. m. 22. d. REX Duci Brabantiæ salutem.

Per quosdam de vestris nuper intellexerimus quod, super vestro matrimonio, non vultis esse committendum dicto nostro; set, si desideramus negotium, de quo inter nos & vos tractatus est habitus, perfici, conferendo decem millia Marcarum, & de Scaccario nostro quingentarum librarum redditum annuum, diem & locum, quamprimum fieri valeat, statuamus, ad quos possitis Nuncios vestros mittere pro consummatione negotii prædicti.

Verum, quamquam illud summopere cupiamus compleri, quia tamen P. de Sabaudia, qui inceptioni dicti tractatûs, & quem optamus ejus consummationi modis omnibus interesse, nondum de partibus Burgundiæ rediit, nostram hac vice voluntatem plene vobis non possumus remandare. A.D. 1251.

Quapropter Serenitatem vestram rogamus, usque in unum mensem post Pascha, dictum negotium in suspenso tenere velitis; ut, præfato Petro reverso, vobis inde beneplacitum nostrum, per Nuncios nostros, significare possimus; vel interim per ipsos mandare quod de vestris aliquos mittatis ad expediendum feliciter negotium antedictum.

Teste Rege apud Windsor 21 die Januarii.

Per J. Maunsel.

A. D. 1251. Hen. 3. A. D. 1251. Hen. 3.

Bulla de pecunia in Hibernia pro negotio Crucis collecta.

A. D. 1251. An. 35. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus servus servorum Dei, cariffimo in Christo filio Regi Anglorum illustri, salutem & Apostolicam benedictionem.

Solitæ benignitatis affectu devotionis tuæ precibus annuentes, dilecto filio Magistro Johanni de Frusinon. Clerico quondam in Ibernia, Nuncio nostro pro Crucis negotio ibidem, sicut olim tibi concessimus exequendo, licentiam dedimus ad tuam præsentiam redeundi;

Et ipse, de pecunia in Iberniæ partibus, pro Terræ sanctæ subsidio, auctoritate nostra collecta, pro qua tuas nuper nobis literas destinasti, ex parte nostra tuæ Celsitudini respondebit. A. D. 1251.

Dat. Lugdun. quarto Kal. Martii, Pontificatûs nostri anno octavo.

Sub sigillo plumbeo a filo canabeo.

De Dictatoribus Treugarum inter Regem, & Regem Franciæ substituendis.

A. D. 1251. An. 35. H. 3. Pat. 35. H. 3. m. 11.

REX omnibus, &c. salutem. Noveritis nos constituisse dilectos & fideles nostros P. de Burdegal. Juniorem, Amalvinum de Varetto, & Galfridum Rydelly Dominum Blaviæ, loco Boz de Mastanc. quondam Comitis Bigor. & Petri de Burdegal. defunctorum, dictatores treugarum initarum inter Ludovicum illustrem Regem Franciæ, & nos;

Ita videlicet quod, si aliquis eorumdem dictatorum obierit, nequiverit, vel noluerit dicto negotio intendere, potestatem dedimus dilecto & fideli nostro Simoni de Monte-forti, Comiti Leicestriæ, loco ipsius alium substituendi dictatorem, quem ad hoc noverit esse ydoneum; Ratum habituri quicquid prædicti dictatores, unà cum hiis, quos dictus Rex Franciæ dictatores earumdem treugarum ex parte sua assignaverit, super interceptionibus, seu transgressionibus, infra prædictas treugas factis, duxerint faciendum. A. D. 1251.

In cujus rei testimonium has literas nostras fieri fecimus patentes.

Teste meipso apud Westm. primo die Martii, anno Regni nostri, &c.

Et mandatum est prædictis Amalvino & Galfrido quod una cum prædicto Comite ad præfatum negotium diligenter intendant,

Teste ut supra.

Bulla quod familiares Clerici Domini Regis de cætero non coartentur ad exhibitionem Ecclesiasticorum proventuum primi anni per Cantuariensem Archiepiscopum.

A. D. 1251. An. 35. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, cariffimo in Christo filio illustri Regi Angliæ, salutem & Apostolicam benedictionem.

Ut tuis insistentes obsequiis prærogativa favoris & gratiæ prosequamur, tuæ sinceritatis precamina nos hortantur.

Cum igitur olim venerabili fratri nostro Archiepiscopo Cantuariensi omnium vacaturorum beneficiorum, suæ Provinciæ, primi anni proventus, usque ad certi temporis spatium, pro exoneratione debitorum Cantuariensis Ecclesiæ duxerimus concedendos; A. D. 1251.

Nos, volentes tibi famulantibus, tui consideratione, specialem gratiam facere, in hac parte tuis precibus inclinati auctoritate tibi præsentium indulgemus, ut familiares Clerici tui ad exhibitionem proventuum hujusmodi nequeant de cætero coartari, set ab eorum præstatione sint liberi penitùs & immunes.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire;

Siquis

A. D. 1251. Hen. 3. Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli, Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. Lugdun. tertio Non. Martii, Pontificatûs nostri anno octavo. A. D. 1251. Hen. 3.

Plumbeo sigillo pendente a filis sericis crocei rubeique coloris.

Bulla de abutentibus Litteris Apostolicis.

A. D. 1251. An. 35. H. 3. *Ex Autogr.* INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis Priori Norwic. & Archidiacono, Norphochiæ, Norwicensis Diocæsis, salutem, & Apostolicam benedictionem.

Sua nobis dilecti filii Prior & Conventus sanctæ Trinitatis Londonien. Ordinis Sancti Augustini, conquestione monstrarunt quod, cum nos Magistro Berardo de Nimpha, scriptori nostro, in Anglia commoranti, contra abusores litterarum nostrarum in Regno Angliæ inquisitionem duxerimus committendam;

Ricardus dictus Biscop Clericus Londonien. Diocæsis, falsò suggerens scriptori prædicto quòd iidem Prior & Conventus abusi fuerant litteris Apostolicis contra eum, super hoc, obtinuit Magistro Ottoni de sancto Eustachio, Canonico Reatin. in Anglia commoranti, ab eodem scriptore de facto, cum de jure non posset, committi totaliter vices suas:

Qui, perperam procedens in causa, iniquam tulit diffinitivam sententiam contra eos, a qua fuit ex parte eorum ad sedem Apostolicam appellatum: A. D. 1251.

At idem, hujusmodi appellatione contempta, excommunicationis tulit sententiam in eosdem.

Ideoque discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus quatinus, vocatis qui fuerint evocandi, & auditis hinc inde propositis, quod Canonicum fuerit, appellatione postposita, statuatis; & facietis quod decreveritis per censuram Ecclesiasticam firmiter observari.

Testes autem, qui fuerint nominati, si se gratia, odio, vel timore subtraxerint, per censuram eandem, appellatione cessante, cogatis veritati testimonium perhibere.

Dat. Lugdun. tertio Kal. Aprilis, Pontificatus nostri anno octavo.

Plumbeo sigillo a filo canabeo.

Bulla Innocentii Papæ Quarti, per quam non exaudit Petitiones Regis Angliæ, viz. Quod Rex Scotiæ non possit inungi vel coronari sine licentia sua, & de decima Ecclesiast. proventuum habenda.

A. D. 1251. An. 35. H. 3. *Ex Autogr.* INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio Regi Angliæ illustri, salutem & Apostolicam benedictionem.

Ex parte tua fuit nobis cum instantia supplicatum ut tibi, nè carissimus in Christo filius noster Rex Scotiæ illustris, absque tuo assensu inungi, vel coronari posset, cum sit ligius homo tuus, tibique homagium fecerit, concedere curaremus.

Quia vero talia concedere sedes Apostolica minimè consuevit, non mireris, si te non exaudivimus in hac parte: Noveris tamen quod alicui non concederemus aliquid, quòd redundare crederemus in præjudicium Regiæ dignitatis. A. D. 1251.

Super eo verò quod petebas tibi decimam Ecclesiasticorum Proventuum in ipsius Regno concedi, petitionem tuam, de quo non turberis, non admisimus; quia, quod hoc in alterius Regno concederetur alicui, est penitùs inauditum.

Dat. Lugdun. octavo Id. Aprilis, Pontificatûs nostri anno actavo.

Sub sigillo plumbeo.

Processus

A. D. 1251. Hen. 3. A. D. 1251. Hen. 3.

Processus & Sententia de irritando Contractum Matrimonialem inter Regem & Filiam Comitis Pontiven. & pronunciando Matrimonium inter prædictum Regem & Filiam Comitis Provinciæ esse legitimum.

A. D. 1251. An. 35. H. 3. Ex Transcript. authent.

IN Nomine Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti Amen.

Nos Petrus Dei miseratione Herefordensis Episcopus, à Domino Papa Judex delegatus, una cum Venerabili Patre Archiepiscopo Eboracensi, super negotio Matrimonii, quod de facto intervenisse quondam dicitur inter Dominum Henricum illustrem Regem Angliæ, & Dominam Johannam quondam filiam Comitis Pontivi, nunc illustrem Reginam Castellæ;

Et super consensu qui, per interpositas personas cum juramento præstito, intervenisse dicitur inter ipsos;

Et super quarto gradu Consanguinitatis, in quo, ut asseritur, se attingunt, prout hæc & alia in mandato Apostolico plenius continentur.

Recepto prædicto mandato, partibus citatis ad Octabas beati Gregorii, anno Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo primo, in Ecclesia Sancti Stephani Senonen. (Collegâ nostro litteratoriè excusato) prædicta Reginâ Castellæ per se, vel per aliquem procuratorem minime comparente; Magister Johannes Capelli, Procurator dicti Domini Regis Angliæ, cum litteris ejusdem Regis, de mandato ad diem & locum assignatos comparuit coram nobis.

Nobis igitur, die & loco assignatis, pro tribunali sedentibus, & adjunctis assessoribus Venerabili Patre Domino G. Dei gratia Antissiodoren. Episcopo, & Viris venerabilibus Johanne Succentore, & Johanne Canonico & officiali Antissiodoren. libellum, nobis traditum a dicto procuratore Domini Regis, recepimus in hunc modum.

Anno Domini 1251. in Octabis beati Gregorii, coram vobis, venerande Pater, Domino P. Dei gratia Herefordensi Episcopo, Judice a Domino Papa delegato, proponit & asserit Magister Johannes Capelli Procurator Domini Henrici, Dei gratia illustrissimi Regis Angliæ, quod cum ipse Rex olim jurasset quod Johannam, tunc filiam Comitis Pontivi, nunc illustrem Reginam Castellæ, duceret in uxorem:

Postmodum in dictam Dominam Johannam, tunc solutam, dictus Rex de facto consensit matrimonaliter per interpositas personas; non tamen præsentialiter se viderunt; nec amplius processum extitit inter ipsos.

A. D. 1251.

Tandem comperiens dictus Rex, quod ipse & dicta Domina Johanna se attingebant in quarto gradu consanguinitatis, quare non erat, nec esse poterat matrimonium inter ipsos, matrimonio hujusmodi minime consummato, mutato consilio in melius, contraxit matrimonium in facie Ecclesiæ cum Domina Helyenora filia tunc Comitis Provinciæ, quam modo habet, per Dei gratiam, in Uxorem.

Dicta vero Johanna contraxit Matrimonium cum Rege Castellæ.

Unde, ad removendam omnem notam infamiæ, ne sit quod dicto Regi, vel suis valeat objici, vel temere imputari, petit dictus Procurator, nomine dicti Regis Angliæ, a vobis, Domine Judex, quod recipiatis Testes ad probandam supradictam consanguinitatem in quarto gradu, quam offert se probaturum procuratorio nomine.

Præcipue cum prædicta Regina Castellæ, citata peremptorie per Religiosum Virum Priorem Altecumbæ, Cistercien. Ordinis, ad Octabas beati Gregorii, in Ecclesia Sancti Stephani Senonen. pro prædicta causâ, responderit quod nunquam comparebit; & revera non comparet per se, vel per Procuratorem aliquem.

Unde cum contumax appareat, (utpote, peremptoria citatione recepta, venire contempnens) petit instanter dictus Magister Johannes, Procurator dicti Domini Regis Angliæ, ut testes prædictos recipiatis, & ipsis receptis, & eorum attestationibus inspectis, ad diffinitivam sententiam nichilominus procedatis, auctoritate Apostolica, secundum Canonicas Sanctiones.

Petit etiam dictus Procurator quòd pronuncietis, quarto gradu Consanguinitatis impediente, inter prædictum Regem Angliæ, & prælibatam Reginam Castellæ, quondam filiam Comitis Pontivi, nullum matrimonium extitisse.

Et, non obstante consensu, vel juramento, quæ de facto dicuntur intervenisse,

A. D. 1251. Hen. 3. nisse, legitimum esse Matrimonium contractum inter prædictum Regem, & Dominam Helyenoram, filiam quondam Comitis Provinciæ, & nunc Reginam Angliæ.

Et hoc petit dictus Procurator quod hæc auctoritate Apostolica faciatis, salvo jure addendi, minuendi, & cætera.

Attendentes igitur prædictæ Reginæ Castellæ contumaciam, testes, nobis præsentatos a dicto Procuratore Domini Regis Angliæ, recepimus de consilio prædictorum assessorum, & plurium aliorum, & examinavimus diligenter, attestationibus ipsorum testium in scriptis redactis fideliter, & postmodum sollempniter publicatis.

Prædicto Procuratori Domini Regis, petenti cum instantiâ proferri sententiam, diem Mercurii, ante Ramos Palmarum, duximus assignandum ad diffinitivam sententiam proferendam.

Dicta vero die Mercurii, comparente dicto Procuratore coram nobis & Assessoribus supradictis, in Ecclesiâ Sancti Stephani Senonen. & à nobis petente proferri sententiam:

Nos, attendentes dictam Reginam Castellæ existere contumacem in hoc negotio, ejus contumacia pro præsentia reputata, Collega nostro per litteras excusato, habito diligenti tractatu cum assessoribus nostris & aliis juris peritis, de ipsorum consilio, deum habentes præ oculis, auctoritate Apostolica sententiando pronunciamus,

PRÆDICTUM DOMINUM Henricum Regem Angliæ, & memoratam Dominam Johannam, nunc Reginam Castellæ, sese attingere in quarto gradu Consanguinitatis; &, quarto gradu Consanguinitatis impediente, nullum extitisse matrimonium inter ipsos. A. D. 1251. Hen. 3.

Eadem auctoritate etiam pronunciamus quod, non obstante Sacramento, quod dictus Rex fecisse dicitur, de contrahendo cum dicta Domina Johanna, nunc Regina Castellæ, nec obstante quod consensit per interpositas personas de facto matrimonialiter in eandem, matrimonium, postea contractum inter prædictum Regem Angliæ, & Dominam Helyenoram Reginam Angliæ, natam quondam Comitis Provinciæ, esse legitimum, & contractum secundum Canonicas Sanctiones.

In cujus rei Testimonium, tàm nos, quàm prædicti Assessores, Sigillis nostris præsentem Sententiam sigillamus.

Nos autem prædictus Episcopus Antisiodoren. Johannes succentor, Johannes Canonicus & Officialis Antisiodoren. Assessores prædicti Domini Episcopi Herefordensis, præsenti sententiæ sigilla nostra duximus apponenda.

Testes,

G. Archidiacon. Lugdunen.
Nicholaus de Abbatia, Canonicus Antisiodoren.
Magister Draco Canonicus Antisiodoren. &
Dominus Lambertus Capellanus prædicti Domini Episcopi Antisiodoren.

Actum in Ecclesia beati Stephani Senonen. die Mercurii, ante Ramos Palmarum, anno Domini 1251.

De Pensione pro Isabella sorore Regis.

A. D. 1251. An. 35. H. 3. Pat. 35. H. 3. m. 6.

REX omnibus, &c. salutem.

Sciatis quod concessimus dilectæ sorori nostræ Isabellæ, quæ fuit uxor Mauritii de Croun. 100 Marcas singulis annis, percipiendas ad Scaccarium nostrum quamdiu vixerit;

Videlicet unam medietatem ad Scaccarium Sancti Michaelis, & aliam medietatem ad Scaccarium Paschæ, donec ei uberius providimus. A. D. 1251.

In cujus rei Testimonium has litteras nostras fieri fecimus Patentes & duppli- catas.

Teste Rege apud Wodestoke 10. die Julii.

Per ipsum Regem.

A.D. 1251. Hen. 3. A.D. 1251. Hen. 3.

Redemptiones votorum, concessæ crucesignatis in Scotia, non obstante concessione facta Regi Angliæ.

A.D. 1251. An. 35. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis universis crucesignatis Regni Scotiæ salutem & apostolicam benedictionem.

Etsi nos contingat sæpius nonnullos, eorum postulationibus favorabiliter annuendo, gratioso munere prævenire, illis tamen facere gratiam non intendimus, quantumcumque nobis amicabiles sint & cari, in derogationem juris alterius, vel justitiæ læsionem:

Licet igitur, sicut carissimus in Christo filius noster illustris Rex Scotiæ nobis significare curavit, olim redemptiones votorum crucesignatorum, necnon obventiones, legata, seu relicta, terræ sanctæ subsidio, in Regno Scotiæ deputata, crucesignatis vobis, in præfatæ terræ subsidium volentibus transfretare, duxerimus concedenda;

Quia tamen nuper eadem carissimo in Christo filio nostro illustri Regi Angliæ dicimur concessisse, certis sibi super hoc executoribus duputatis, idem Rex Scotiæ nobis humiliter supplicavit ut super hoc vobis providere benigniùs curaremus. A.D. 1251.

Verum cum intentionis nostræ non fuerit, nec existat prædictam concessionem, si facta extitit, revocare; sed velimus potius ut eadem concessio firma sistat, præsentium vobis auctoritate concedimus ut, si est ita per præfatas litteras dicto Regi concessas, nullum vobis præjudicium generetur.

Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire;

Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli, Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. Mediolan. 2. Non. Septembr. Pontificatus nostri anno Nono.

Plumbeo Sigil. pend. a filis Sericis flavi rubeique coloris.

De Conductu Reginæ Scotiæ.

A.D. 1251. An. 35. H. 3. Pat. 35. H. 3. m. 2.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod suscepimus in salvum & securum conductum, dilectam nobis in Christo Mariam Reginam Scotiæ, Thomam de Cuscy, Egidium Castellanum Balpamar. & Dominum Belli Mansi, & eorum familiam, quam secum ducent in eundo per terram & potestatem nostram, ibidem morando, & inde recedendo:

Et ideo vobis mandamus quod eisdem Reginæ, Thomæ, Egidio, & eorum familiæ, quam secum ducent, non inferatis, vel inferri permittatis, impedimentum dampnum aut gravamen. A.D. 1251.

In cujus, &c. duraturas usque ad Pascham anno, &c. 36.

Teste Rege apud Windlesoram 28. die Septembris.

De conductu Alexandri Regis Scotiæ.

A.D. 1251. An. 35. H. 3. Pat. 35. H. 3. m. 1.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod suscepimus in salvum & securum conductum nostrum dilectum nostrum Alexandrum Regem Scotiæ, & familiam suam, quam secum ducet ad nos usque Eborum.

Et ideo vobis mandamus quod eidem Regi & familiæ suæ prædictæ in veniendo ad nos, ad prædictum locum, ibidem morando, & inde ad partes suas revertendo, nullum inferatis, vel inferri permittatis impedimentum, aut gravamen. A.D. 1251.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Westmon. 18. die Octobris.

Pro

Pro Alexandro Rege Scotiæ.

A. D. 1251. An. 36. H. 3. Pat. 36. H. 3. n. 13.

REX omnibus, &c. salutem. Noveritis nos teneri Alexandro, Dei gratia, Regi Scotiæ illustri, de Maritagio Margaretæ filiæ nostræ primogenitæ, cum qua contraxit idem Rex in facie Ecclesiæ solempniter apud Eborum, in Crastino Natalis Domini, anno incarnationis ejusdem 1251. in quinque millibus marcarum argenti,

Eidem, vel certo Nuncio suo solvend. ad suam requisitionem, a proximo venturo Pascha, in quatuor annos. A. D. 1251.

Et sic erimus quieti de illis quinque millibus marcarum argenti contentis in scriptis exinde confectis inter nos, & bonæ memoriæ Alexandrum Regem Scotiæ patrem suum.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Eborum 27. die Decembris.

Per Regem & Concilium.

De Treugis cum Rege Navarræ ratificandis.

A. D. 1252. An. 36. H. 3. Pat. 36. H. 3. n. 10.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod, si dilectus & fidelis noster Simon de Monteforti, Comes Leicestriæ, vel is, qui loco suo fuerit in servitio nostro Wasconiæ, Treugas inierit cum Rege Navaræ, nos eas ratificamus, & firmiter teneri faciemus. A. D. 1252.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Thorp 2. die Januarii.

Per J. Maunsel.

Bulla Papæ Rogatoria pro quibusdam Mercatoribus Senens.

A. D. 1252. An. 36. H. 3. Ex Orig. in Turri Lond.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, charissimo in Christo filio Regi Angliæ illustri, salutem & Apostolicam benedictionem.

Regalis excellentiæ quam plurimum interest, ut illis, qui pro suis in Regno tuo negotiationibus commorantur, te non gravem, sed benignum exhibeas, & serenitate Regia mansuetum.

Cum igitur Fredericus Rolland, & Thebaldus Tabalducci, socii dilecti filii Bouiventuræ Lupelli Civis & Mercatoris Senen. devoti nostri, in eodem Regno pro suis exercendis negotiationibus moram trahant;

Celsitudinem tuam rogandam duximus attentius & hortandam, quatenus Mercatores eosdem permittens in prædicto Regno & toto districtu tuo libere commorari, eos occasione aliqua non molestes, nec ab aliis molestari patiaris: A. D. 1252.

Sed potius ipsos cum omnibus rebus eorum, pro Apostolicæ Sedis & nostra reverentiâ, favorabiliter manuteneas & defendas; ita quod magnificentiam tuam proinde dignius in Domino laudibus attollamus.

Dat. Perusii, 10. Kal. Martii, Pontificatus nostri anno nono.

Pro Matillida de Cantilupo, cum Regina Scotiæ in Scotiam profecta.

A. D. 1252. An. 36. H. 3. Pat. 36. H. 3. n. 8.

REX omnibus, &c. salutem. Quia dilecta nobis in Christo Matillida de Cantilupo profecta est in Scotiam, in obsequium nostrum, una cum Regina Scotiæ filia nostra;

Nos, de gratia nostra speciali, concedimus eidem Matillidæ quod, toto tempore vitæ suæ, quieta sit de sectis Comitatuum, Hundredorum, auxiliis Vicecomitum, hidagiis, & visu franci plegii, de omnibus terris & tenementis, A. D. 1252.

quæ

A. D. 1252 quæ tenet in dotem, de dono Willielmi de Cantilupo, quondam viri sui, in Anglia:
Hen. 3.

Ita quod ipsa Matillida, quamdiu vixerit, non distringatur per nos, vel per aliquos Ballivos nostros, Viccomites, vel alios, ad sectas Comitatuum, vel hundredorum faciendas; vel pro auxiliis Vicecomitum, hidagiis, aut visu franci plegii, quæ ab ea exigi possint, occasione terrarum & tenementorum prædictorum. A. D. 1252. Hen. 3.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Westm. 22. die Februarii.

Per Regem.

Bulla Pro Crucesignatis.

A. D. 1252. An. 36. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, universis Christi fidelibus, ad quos litteræ istæ pervenerint, salutem & apostolicam benedictionem.

Afflicti corde pro deplorandis terræ sanctæ periculis, sed pro illis præcipuè, quæ constitutis in ipsa fidelibus noscuntur noviter accidisse, ad liberandam ipsam, Deo propitio, de impiorum manibus totis affectibus aspiramus, diffinientes, sacro approbante concilio, ut ita crucesignati se præparent, quòd opportuno tempore, universis insinuando fidelibus per Prædicatores & nostros Nuncios speciales, omnes, qui disposuerint transfretare, in locis idoneis ad hoc conveniant, de quibus, in ejusdem terræ subsidium, cum divinâ & apostolicâ benedictione procedant.

Sacerdotes autem & alii Clerici, qui fuerint in exercitu Christiano, tàm subditi, quàm Prælati, orationi & exhortationi diligenter insistant, docentes eos verbo, pariter & exemplo, ut timorem & amorem Domini semper habeant ante oculos, nè quid dicant aut faciant quod æterni Regis majestatem offendant.

Et, si quando in peccatum lapsi fuerint, per veram pœnitentiam mox resurgant, gerentes humilitatem cordis, & corporis, & tàm in victu, quàm in vestitu mediocritatem servantes;

Dissensiones & æmulationes omnino vitando, rancore & livore à se penitùs relegatis.

Ut sic, spiritualibus & materialibus armis muniti, adversus hostes fidei securiùs prælientur, non de suâ præsumentes potentiâ, sed de divinâ virtute sperantes.

Nobiles quidem & potentes exercitûs, ac omnes divitiis habundantes, piis Prælatorum monitis inducantur, ut, intuitu Crucefixi, pro quo crucis signaculum assumpserunt, ab expensis inutilibus & superfluis, sed ab illis præcipue, quæ fiunt in commessationibus & conviviis, abstinentes, eas commutent in personarum illarum subsidium, per quas Dei negotium valeat prosperari; & eis, propter hoc, juxta Prælatorum ipsorum providentiam, peccatorum suorum indulgentia tribuatur. A. D. 1252.

Prædictis autem clericis indulgemus, ut beneficia sua integre percipiant per triennium, ac si essent in Ecclesiâ residentes; &, si necesse fuerit, ea, per idem tempus, valeant piguori obligare.

Ne igitur hoc Sanctum propositum impediri, vel retardari contingat, universis ecclesiarum Prælatis districte præcipimus, ut singuli, per loca sua, illos, qui Crucis signum deposuerunt, resumere, ac tàm ipsos, quàm alios crucesignatos, & quos adhuc signari contigerit, ad reddendum Domino vota sua diligentiùs moneant & inducant; &, si necesse fuerit, per excommunicationis in personas, & interdicti sententias in terras ipsorum, omni tergiversatione cessante, compellant.

Ad hæc, ne quid in negotio Jesu Christi de contingentibus omittatur, volumus & mandamus, ut Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, Abbates & alii, qui curam obtinent animarum, studiose proponant commissis sibi populis verbum Crucis, obsecrantes per Patrem & Filium & Spiritum Sanctum, unum, solum, verum, æternum Deum, Reges, Duces, Principes, Marchiones, Comites & Barones, aliosque Magnates, necnon Communia Civitatum, Villarum & Oppidorum ut, qui personaliter non accesserint, in subsidium terræ sanctæ competentem conferant numerum bellatorum, cum expensis ad triennium necessariis, secundum proprias facultates, in remissionem suorum peccaminum, prout in generalibus litteris, quas pridem per orbem terræ misimus, est expressum; &, ad majorem cautelam, inferiùs etiam exprimetur.

Hujus enim remissionis volumus esse participes non solum eos, qui ad hoc naves proprias exhibebunt, sed illos etiam, qui propter hoc opus naves studuerint fabricare.

Renuentibus autem, si qui fortè tam ingrati fuerint Domino Deo nostro, ex parte Apostolica firmitèr protestentur, ut se sciant, super hoc, nobis, in novissimo

A. D. 1252 Hen. 3. mo districti examinis die, coram tremendo judice responsuros.

Priùs tamen considerantes quâ scientiâ, quâve securitate comparere poterunt coram unigenito Dei filio Iesu Christo, cui omnia dedit pater in manus, si ei, pro peccatoribus crucifixo, servire renuerint in hoc negotio, quasi propriè sibi proprio, cujus munere vivunt, cujus beneficio sustentantur, quin etiam cujus sanguine sunt redempti.

Cæterum ex communi Concilii approbatione statuimus, ut omnes omnino Clerici, tàm subditi, quàm Prælati, vicesimam Ecclesiasticorum Proventuum, usque ad triennium, integrè conferant in subsidium Terræ sanctæ per manus eorum, qui, ad hoc, Apostolicâ fuerint providentiâ ordinati; quibusdam duntaxat religiosis exceptis, ab hac præstatione meritò eximendis; illisque similiter qui, assumto, vel assumendo Crucis signaculo, sunt personaliter profecturi.

Nos autem & fratres nostri, sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, plenariè decimam persolvemus, sciantque se omnes ad hoc fideliter observandum per excommunicationis sententiam obligatos; ità quòd illi, qui, super hoc, fraudem scientèr commiserit, sententiam excommunicationis incurrant.

Sanè, quià justo judicio cælestis Imperatoris obsequiis inhærentes speciali decet prærogativa gaudere, crucesignati a collectis, vel talliis, aliisque gravaminibus sint immunes; quorum personas & bona, post Crucem assumptam, sub beati Petri & nostrâ protectione suscipimus.

Statuentes ut sub Archiepiscoporum, & Episcoporum, ac omnium Prælatorum Ecclesiæ Dei defensione consistant; propriis nichilominus protectoribus, ad hoc, specialiter deputandis; ità ut, donec de ipsorum reditu, vel obitu certissimè cognoscatur, integra maneant & quieta, &, si quisquam contra præsumpserit, per censuram Ecclesiasticam compescatur.

Siqui verò proficiscentium illùc ad præstandas usuras juramento tenentur astricti, creditores eorum, ut eis remittant præstitum juramentum, & ab usurarum exactione desistant, eadem præcipimus districtione compelli.

Quòd, si quisquam creditorum eos ad solutionem coegerit usurarum, eum ad restitutionem earum simili cogi animadversione mandamus.

Judæos verò ad remittendas usuras per secularem compelli præcipimus potestatem; &, donec illas remiserint, ab universis Christi fidelibus, per excommunicationis sententiam, eis omninò communio denegetur. A. D. 1252. Hen. 3.

Hiis autem, qui Judæis debita solvere nequeunt in præsenti, sic Principes seculares utili dilatione provideant, quòd, post iter arreptum, quousque de ipsorum reditu, vel obitu cognoscatur, usurarum incommoda non incurrant; compulsis Judæis proventus pignorum, quos ipsi interim perceperint, in sortem, expensis deductis necessariis, computare; cum hujusmodi beneficium non multum videatur habere dispendii, quòd solutionem sic prorogat, quòd debitum non absorbet.

Porrò Ecclesiarum Prælati, qui in exhibenda justitia crucesignatis, & eorum familiis negligentes extiterunt, sciant se graviter puniendos.

Cæterùm quià cursarii & pyratæ nimìs impediunt subsidium Terræ sanctæ; capiendo & spoliando transeuntes ad eam, & redeuntes ab ipsa; nos eos, & principales adjutores, & fautores eorum excommunicationis vinculo innodamus; sub interminatione anathematis inhibentes, nè quis cum eis scienter communicet in aliquo venditionis vel emptionis contractu; & injungentes rectoribus Civitatum, & suorum locorum, ut eos ab hac iniquitate revocent & compescant.

Alioquin, quià nolle perturbare perversos, nichil est aliud quam fovere, nec caret scrupulo societatis occultæ, qui manifesto facinori desinit obviare, in personas & terras eorum, per Ecclesiarum Prælatos, severitatem Ecclesiasticam volumus, & præcipimus exerceri.

Excommunicamus præterea & anathematizamus illos falsos & impios christianos, qui contra ipsum Christum, & populum Christianum Saracenis arma, ferrum & lignamina deferunt galearum; illos etiam, qui galeas vendunt eis vel naves, quique in pyraticis Saracenorum navibus curam gubernationis exercent; vel in machinis, aut quibuslibet aliis aliquod eis impendunt auxilium vel consilium, in dispendium Terræ sanctæ; ipsosque rerum suarum privatione mulctari, & capientium fore servos censemus.

Præcipientes ut, per omnes urbes maritimas, omnibus diebus Dominicis & Festivis, hujusmodi sententia publicè innovetur: Et talibus gremium non aperiatur Ecclesiæ, nisi totum, quod commercio tam dampnato perceperint, & tantundem de suo in subsidium prædictæ Terræ transmiserint, ut æquo judicio, in quo deliquerint, puniantur.

A.D. 1252. Hen. 3. Quòd si fortè solvendo non fuerint, sic aliàs reatus talium castigetur, quòd, in pœna ipsorum, aliis interdicatur audacia similia præsumendi.

Prohibemus insuper omnibus christianis, & sub anathemate interdicimus, nè in terras Sarracenorum, qui partes orientales inhabitant, usque ad quadriennium transmittant, vel transveant naves suas; ut, per hoc, volentibus transfretare in subsidium Terræ sanctæ major navigii copia præparetur: Et Sarracenis prædictis subtrahatur auxilium, quod eis ex hoc consuevit non modicum provenire.

Licet autem torneamenta sint in diversis consiliis, sub certa pœna, generaliter interdicta; quia tamen, hoc tempore, Crucis negotium per ea plurimum impeditur, nos ea, sub pœna excommunicationis, firmiter inhibemus usque ad triennium exerceri.

Quia verò, ad hoc negotium exequendum, est permaximè necessarium, ut Principes & populi christiani ad invicem pacem observent; sancta & universali synodo suadente statuimus ut, saltem per quadriennium, in toto orbe christiano pax generaliter observetur; ita quòd per Ecclesiarum Prælatos discordantes reducantur ad plenam pacem, aut firmam treuguam inviolabiliter observandam.

Et qui acquiescere fortè contempserint, per excommunicationem in personas, & interdictum in terras artissimè compellantur; nisi tanta fuerit injuriatorum malitia, quòd ipsi non gaudere debent tali pace.

Quòd, si fortè censuram Ecclesiasticam vili penderint, poterint, non immeritò, formidare, nè per auctoritatem Ecclesiæ, contra eos, tanquam perturbatores negotii crucifixi, secularis potentia inducatur. A.D. 1252. Hen. 3.

Nos ergo, de omnipotentis Dei misericordia, & beatorum Apostolorum Petri & Pauli auctoritate confisi, ex illa, quam nobis, licet indignis, Deus ligandi atque solvendi contulit, potestate, omnibus, qui laborem istum in propriis personis subierint & expensis, plenam suorum peccaminum, de quibus fuerint corde contriti & ore confessi, veniam indulgemus, & in retributione justorum salutis æternæ pollicemur augmentum.

Eis autem, qui non in propriis personis illuc accesserint, sed in suis dumtaxat expensis, juxta facultatem & qualitatem suam, viros idoneos destinaverint; & illis similiter qui, licet in alienis expensis, in propriis tamen personis accesserint, plenam suorum concedimus veniam peccatorum.

Hujus quoque remissionis concedimus esse participes, juxta quantitatem subsidii, & devotionis affectum, omnes, qui, ad subventionem ipsius terræ, de bonis suis congruè ministrabunt, aut circa prædicta consilium & auxilium impenderint oportunum.

Omnibus etiam proficiscentibus in hoc opere, sancta & universalis synodus orationum & beneficiorum suorum suffragium impertitur, ut eis dignè proficiat ad salutem.

Plumbeo sigillo pendente a filo canabeo.

Bulla de Collectoribus Redemptionum votorum Crucesignatorum.

A.D. 1252. An. 36. H. 3. Ex Autogr. INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus Archiepiscopo Burdegaliæ, & Episcopo Vasaten. salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum carissimo in Christo filio nostro Regi Angliæ illustri crucesignato redemptiones votorum crucesignatorum, & obventiones, & legata seu relicta Terræ sanctæ subsidio, in Regno Angliæ, & aliis terris ejusdem Regis, ad opus Terræ sanctæ duxerimus concedenda, certis super hiis collectoribus d———— nonnulli Clerici & Laici locorum ipsorum, quibus similem gratiam, usque ad certas summas, antequam idem Rex ———— feceramus, ultra prædictam summam plurima perceperunt;

Fraternitati vestræ per Apostolica scripta mandamus quatinus ipsos, quod omnia, quæ ultra easdem summas ex prædictis percepisse noscuntur, vobis ad opus ejusdem Regis cum integritate restituant, monitione præmissa, per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compellatis: A.D. 1252.

Non obstante si eis, quod excommunicari, suspendi, vel interdici non possint, a sede Apostolica sit indultum; & quavis alia ipsius sedis indulgentia, per quam id impediri seu differri valeat; & de qua, ejusque toto tenore, ac de verbo ad verbum similem oporteat in præsentibus fieri mentionem; & constitutione de duabus dietis edita in Concilio generali.

Dat. Perusii Non. Martii, Pontificatûs nostri anno nono. *Plumbeo sigillo.*

De

A. D. 1252. Hen. 3.

De decima danda, de Maneriis Episcoporum & Prælatorum Regi Angliæ, in subsidium Terræ sanctæ.

A. D. 1252. An. 36. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis, Collectoribus decimæ Ecclesiasticorum Proventuum, carissimo in Christo filio nostro Regi Angliæ illustri, concessæ in subsidium Terræ sanctæ, salutem & Apostolicam benedictionem.

Cùm, sicut carissimus in Christo filius noster Rex Angliæ illustris sua nobis petitione monstravit, nos sibi, usque ad triennium, decimam Ecclesiasticorum proventuum, in subsidium Terræ sanctæ, in Regno Angliæ, Wallia, Ibernia, & Wasconia, videlicet in terra sua, duxerimus concedendam,

Nonnulli Archiepiscopi, Episcopi, & alii eorundem locorum Prælati, concessionem nostram interpretatione voluntaria restringentes, asserunt eam extendi ad sua Maneria non debere, dictam decimam eidem Regi solvere de hiis indebite denegantes.

Ne igitur Rex præfatus per interpretationem hujusmodi provisionis nostræ frustretur effectu, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus quatinus faciatis eidem, dicta interpretatione repulsa, de Maneriis eisdem decimam hujusmodi juxta formam —— traditam exhiberi.

Dat. Perusii tertio Id. Martii, Pontificatûs nostri anno decimo.

Plumbeo sigillo pendente a filo canabeo.

De querela facta per Clerum Angliæ de gravibus oppressionibus, Anglis illatis per Curiam Romanam, ratione provisionum & collationum spiritualium, &c.

A. D. 1252. An. 36. H. 3. Ex Authentico.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus Archiepiscopis & Episcopis Regni Angliæ, salutem & Apostolicam benedictionem.

Habet Ecclesia Romana humeros communibus oneribus assuetos, & pronos ad sublevanda gravamina singulorum: Habet & animum qui, caritatis necessitudine suggerente, quibuslibet non afflictionis cogitet consilia, set medelæ; quam experiuntur assidue in Apostolicæ sedis uberibus non desisse, qui ejus implorare coguntur in necessitate præsidium, diversis laboribus fatigati.

Siqua ergo super hiis, quæ ab eadem sede pro tempore imponuntur, aliquorum, tanquam hæc eorum gravent obedientiam, querela submurmurat, facile paterna compatitur pietas & succurrit; quæ, tanquam propriis, afficitur incommodis proximorum.

Nuper sane per communes Nuncios, quos ad nostram præsentiam destinastis, fuit ex parte vestra propositum coram nobis quod Anglicana Ecclesia, in beneficiorum provisionibus pro alienigenis intolerabiliter per sedem Apostolicam est gravata, in ejusdem grave dispendium & scandalum Anglicorum: Cum eædem provisiones summam quinquagint. millium marcarum annis singulis excedere asserantur; super quo provideri per Apostolicæ sedis clementiam iidem Nuncii vestro nomine supplicarunt.

Novit Deus, conscientiæ nostræ testis, quod quibuslibet ejusdem Ecclesiæ gravaminibus ex internis cordis nostri visceribus condolemus, hiis maxime quæ nostris temporibus sunt adjecta;

Quia etsi, ex merito devotionis, qua Romanam Ecclesiam Anglicana semper coluisse recolitur, onera sibi quibuscumque temporibus ingesta, nos premant, ipsiusque gemitus, ex quibuscumque nobis causis expressi, animam nostram amaritudine compassionis afficiant, tamen quæ nostris noscuntur causam habuisse temporibus, gravius nos conturbant,

Set malitia fratrum nostrorum temporum longam futuris sæculis relictura memoriam, & majorem posteris, qui hæc acceperint, illatura stuporem quàm percipiat ætas ista, sensibus præsentium exercitata malorum; necnon & importunitas plurimorum, aut temporis, aut causæ, aut personæ, sive loci fulta suffragiis, nos ad multa, quæ displicent, nec habere debent consequentiam, interdum invitos, interdum parum voluntarios impulserunt, qua ratione perpensa, piis potest

A. D. 1252. Hen. 3.

teſt mentibus in multis ſaltem æquanimitas patientiæ ſuaderi.

Quod autem aliquibus Clericis, proviſionis Apoſtolicæ gratia in Regno Angliæ proſequentibus, poſt ſumptuoſos labores attritis multipliciter & exhauſtis, paternâ ſumus miſeratione compaſſi, eis per aliquod providæ ordinationis, vel deciſionis compendium conſulendo;

Quod etiam quibuſdam, quibus proviſionis noſtræ manus claudi non potuit, pro quibus interdum non ſolum ipſorum, verum etiam Eccleſiarum, in quibus eis providendum videtur, interpellat utilitas a principio, ne ipſi dampnoſa difficilis proſecutionis diſpendia patiantur, per aliquam præventionis gratiam duximus præcavendum, quod quidem juſtiorem præſtare poteſt laudi materiam quàm querelæ, cum per hoc, & hominum obvietur malitiis, quod non ambigitur prudentis juſtitiæ opus eſſe;

Et non minus interdum Eccleſiarum, quàm perſonarum incommodis occurratur, quod laudibili eſt circumſpectionis conſilio aſcribendum; compertum eſt enim per quot malorum incommoda, per quot difficultatum anfractus Clerici hujuſmodi diſtrahantur, quamque acceptos ipſos efficiat, in gratia & judicio conſequendis, aut meritum proprium, aut alicuus favor, aut reverentia mandatoris.

Vota igitur veſtra nobis ſuper hoc, prædictorum Nunciorum ſupplicationibus intimata, in pectoris noſtri ſecreto colligimus diligenti meditationis examine digerenda; & nobis modos, per quos honeſte a prædictis proviſionum oneribus Anglicana relevari poſſit Eccleſia, recolentibus, diligenter, hoc remedium relevationis occurrit, ſi ſuper eo cum cogitationibus noſtris conveniant ſenſus veſtri, ut, viz.

Aliquorum de Clericis Italicis, per ſedem Apoſtolicam in Regno Angliæ beneficia conſecutis, prout vobis videbitur, uſque ad ſummam octo millium Marcarum, in bonæ voluntatis patientia, proviſionibus toleratis (quoniam nec poſſumus nec debemus privare quemquem, ſine cauſa legitima, jure ſuo, qui ſumus omnibus in juſtitia contra injuriam defenſores) cogendo cæteros, quibus in eodem Regno eſt Apoſtolicæ ſedis auctoritate proviſum, ad perſonalem reſidentiam in ſuis beneficiis faciendam, & ſuſceptionem ordinum, ſicut beneficia ipſa requirunt, ac privandos eiſdem beneficiis reſidere aut ordinari contumaciter recuſantes, eaque aliis, qui hæc implere velint & valeant, conferendi libera ſingulis veſtrum, in ſuis Diocæſibus, a ſede Apoſtolica poſſibilitas, cui nulla obſtet obtenta, vel obtinenda indulgentia, concedatur.

D. A. 1252. Hen. 3.

Nos inſuper, qui, pluribus hactenus annis, ita ceſſavimus a beneficiis in Regno Angliæ conferendis, ut ferè nulli, vel pauciſſimi debeant, aut poſſint ſe dolere gravatos, deinceps ab iis noſtræ poteſtatis plenitudinem taliter curabimus continere, quod ſinguli benignitatem Apoſtolicam ſentiant vobis in multâ honorificentiâ detuliſſe; & nichilominus de prædicta octo millium marcarum ſumma, ſi umquam tolerabiliter fieri poterit, adimemus, ut caritati veſtræ uberius ſatisfiat.

Nec volumus aut intendimus quod hujuſmodi octo millium marcarum ſumma in poſterum ad conſequentiam protrahatur, ut uſque ad eam Anglicana Eccleſia per ſedem Apoſtolicam gravari debeat in proviſionibus faciendis, vel manere gravata; ſet propoſiti ac deſiderii noſtri eſſe ſcitote, ut eadem Eccleſia, & a proviſionibus factis etiam, intra ſummam eandem, in qua etiam duximus æquanimiter tolerandas, taliter relevetur; & a faciendis, in poſterum, ſic habeatur immunis, quod ſuper hiis, nulla eidem ſuppetat ratio gemitus aut querelæ.

Hoc fiat tempore noſtro, prout vita nobis Comes fuerit, & ad hoc præſtiterit in rebus humanis diſpoſitio divina favorem; fiet quoque plenius ſucceſſorum noſtrorum, Deo dante, temporibus, prout illis Deus inſpirabit, & pleniorem dabit exequendi hujus propoſiti facultatem.

Itaque ſi hoc, quod ſuper præmiſſa ſupplicatione noſtra excogitavit attentio, vobis videatur acceptum, id nobis per veſtras communes litteras declararetis, ut in effectum congruum animi noſtri conceptio, ſecundum communem approbationis veſtræ libitum, proferatur: Et, ut ſuper hoc melius procedatur, ſinguli veſtrûm Clericorum nomina, beneficia in ſuis Diocæſibus, ea proviſione prædictæ ſedis, obtinentium, & quam ſummam, ſecundum extimationem communem, attingant beneficia ſingulorum, nobis ſtudeant fideliter intimare.

Dat. Aſſiſii undecimo Kal. Junii, Pontificatûs noſtri anno decimo.

Pro

Pro Comite Augy.

A. D. 1252. An. 36. H. 3. Pat. 36. H. 3. m. 8.

REX omnibus, &c. salutem.

Sciatis quod concessimus dilecto nobis Alfonso Comiti Augy salvum & securum conductum nostrum in eundo usque Cantuar. causa peregrinationis, & abinde redeundo versus partes suas:

Et ideo vobis mandamus quod eidem Comiti, seu familiæ suæ quam secum illuc ducet, in itinere suo, ad prædictam peregrinationem peragendam, non inferatis, nec inferri permittatis molestiam aut gravamen. A. D. 1252.

In cujus, &c, duraturas usque ad Festum Sancti Michaelis proximo futurum.

Teste Rege apud Radyng. vicesimo sexto die Maii.

De termino ad passagium in Terram sanctam assignato.

A. D. 1252. An. 36. H. 3. Pat. 36. H. 3. m. 7.

REX R. Dei gratia Patriarchæ Jerosolym. salutem.

Cum caractere Crucis simus insigniti, & pungat nos negotium Terræ sanctæ simul interioribus, in quindena Paschæ, anno Gratiæ millesimo ducentesimo quinquagesimo secundo præsentibus pluribus Magnatibus Regni nostri, firmavimus passagium nostrum, certum terminum eidem assignando, videlicet a Nativitate Sancti Johannis Baptistæ ejusdem anni in quatuor annos; ad quem terminum, per auxilium Ihesu Christi, nos ad ipsius servitium accingemus, quod intimare poteritis Magnatibus Terræ sanctæ, prout vestra viderit discretio expedire. A. D. 1252.

Scire etiam vos volumus quod, si illustris Rex Franciæ terras, a progenitoribus suis, & ab ipso occupatas, nobis restituerit, indubitanter passagium nostrum anticiparemus.

Teste Rege apud Westm. sexto die Junii.

Eodem modo mandatum est,

Archiepiscopo Tyrens,
Th. Regi Cypri.
Boemd. Principi Antiochiæ & Comiti Tripol,
AEtton. Regi Armeniæ,
Constantio Baiulo Arm.
Johanni de Ibelm. Comiti Jopen.
Johanni de Fogiis Constab. Acon,
Philippo de Monte Fortidinso Torron.
J. Domino Cæsareæ,
Consuli & Communitati Januen.
Consuli & Communitati Pisan,
Consuli & Communitati Venetarum.

Eodem modo scribitur Magistris Templi, Hospital. & Domus Hospitalis Teutonicorum, cum hac adjectione.

Cæterum cum bonas, ut audivimus, habeatis in domo vestra naves, vos rogamus attentius quatinus meliores naves & fortiores, quas habetis, præparetis nobis commodandas: Ita quod præparentur, & munitæ sint nautis & armamentis convenientibus per unum annum, ante passagium nostrum; ut equi, arma, & alia, quæ præmittere volumus in Terram sanctam, salvo valeant in eis deferri; providentes quod, cum applicuerint, servientes nostri, cum prædictis præmissis, salvas habeant domos & receptacula secura, quibus secum rebus prædictis usque ad adventum nostrum valeant receptari; & anno sequenti remittantur naves prædictæ, quibus nos ipsi, cum sequentibus nostris, valeamus secure transfretare, tam sollicitè vos habentes circa prædicta, quod per experientiam addiscamus quam ferventem habeatis ad succursum Terræ sanctæ devotionem, & versus personam nostram affectionem. A. D. 1252.

Teste ut supra.

A. D. 1252. Hen. 3. A. D. 1252. Hen. 3.

Regi Franciæ, de Terris per ipsum occupatis Regi restituendis.

A. D. 1252. An. 36. H. 3. Pat. 36. H. 3. m. 5. d.

Excellenti Principi Lodowico, Dei gratia, Regi Franciæ illustri, Henricus, eadem gratia, Rex Angliæ, &c. salutem.

Requisiti dudum per litteras vestras quod adventum nostrum acceleremus in succursum Terræ Sanctæ, recolimus Serenitati vestræ rescripsisse quod, si terras nostras per vos & Progenitores vestros occupatas freti salubri consilio nobis redderetis, passagium nostrum acceleraremus, & personam, & res nostras exponeremus in obsequium crucifixi ad honoris vestri incrementum.

Et licet passagium nostrum sit juratum, & certo tempore statutum, idem tamen passagium anticipabimus, nos accingendo ad prædictæ Terræ succursum, dum tamen occupata prædicta nobis benigne restituatis; quod vestræ Regiæ dignitati ad salutem cedet perpetuam, & laudem famæ temporalis. A. D. 1252.

Teste Rege apud Westm. octavo die Junii.

Ejusmodi Littera Reginæ Franciæ.

A. D. 1252. An. 36. H. 3. Ibidem.

Rex M. Reginæ Franciæ salutem.

Noverit dilectio vestra quod passagium nostrum in Terram sanctam statuimus a Nativitate Sancti Johannis Baptistæ, anno Gratiæ millesimo ducentesimo quinquagesimo secundo in quatuor annos; &, si placeret Domino vestro Regi Franciæ quod terræ nostræ, a Prædecessoribus suis & ab ipso occupatæ, nobis restituerentur, proculdubio maturius passagium nostrum pararemus, potenter nos accingendo ad honorem crucifixi, & Domini vestri, & totius christianitatis commodum & honorem: A. D. 1252.

Quod quidem ei scire faciatis, ipsumque efficaciter inducatis ad prædictam restitutionem nobis faciendam,

Nos enim extunc, sine mora dispendio, terminum passagii nostri anticipabimus, & manu valida ad perpetuum crucifixi & Domini vestri honoris incrementum.

Teste ut supra.

De discordiis in Wasconia sedandis.

A. D. 1252. An. 36. H. 3. Pat. 36. H. 3. m. 7. d. in cedula.

Henricus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, &c. omnibus Ballivis & fidelibus suis, has litteras visuris, vel audituris, salutem.

Cùm, per crebras diversorum relationes, ad nostram notitiam pervenisset graves ortas fuisse discordias inter Simonem de Monte-forti, Comitem Leicestriæ, locum nostrum Wasconiæ Tenentem: & quosdam Magnates, Barones, Cives, Burgenses, ac alios terræ nostræ Wasconiæ;

Ad quas sedandas remedium adhibere volentes, venerabilem patrem G. Burdegaliæ Archiepiscopum, & quosdam Magnates, ac alios Clericos, & Laicos illius terræ ad præsentiam nostram fecerimus evocari:

Quorum auditis & intellectis hinc inde propositis, & viso quod hinc inde proposita coram nobis non potuimus in Anglia commodè diffinire,

De consilio nostro sic duximus providendum, quod nos, aut Edwardus filius noster primogenitus, in Festo Purificationis beatæ Mariæ proximo venturo, vel citra idem Festum, erimus in Wasconia pro statu illius terræ salubriter ordinando. A. D. 1252.

Et, ut terra illa interim in debita tranquilitate persistat, volumus & firmiter præcipimus prædicto Comiti Leicestriæ, & Ballivis suis Wasconiæ, & omnibus aliis Ballivis & fidelibus nostris ejusdem terræ, quod omnes articuli subscripti firmiter observentur; videlicet,

Quod treuga, per dilectum fratrem nostrum Galfridum de Lezignan, fratrem R. Magistrum Militiæ Templi in Anglia, & Henricum de Wengham, quos in Nuncios nostros misimus in Wasconia,

capta

A. D. 1252. Hen. 3. capta usque ad Nativitatem beati Johannis Baptistæ, anno Regni nostri tricesimo sexto, & postea, ad instantiam dictorum Magnatum & Baronum Wasconiæ, quos ad præsentiam nostram evocavimus, in Anglia, prorogata usque ad assumptionem beatæ Mariæ proximo sequentem, in suo robore duret & perseveret usque ad purificationem beatæ Mariæ supradictæ.

Et quod treuga, quam volumus & præcipimus esse inter præfatum Comitem Leicestriæ, & omnes alios de districtu nostro, adhærentes eidem Comiti; & etiam inter omnes alios qui de eo querimoniam habent, & qui voluerint esse in treuga, duret & remaneat usque ad Purificationem prædictam.

Et quod Castrum de Burgo reddatur Arnoldo de Blankeford, secundum tenorem litterarum patentium, inde, inter dictum Comitem, & ipsum Arnaldum, factarum;

Ita tamen quod ille, quem mittimus in Wasconia executorem, & conservatorem treugæ & articulorum istorum, personaliter adeat ipsum Arnaldum, & diligenter inquirat ab eo cui voluerit Castrum illud tradi; & ille, quem idem Arnaldus, in præsentia dicti conservatoris, assignaverit ad dictum Castrum recipiendum nomine suo, receptis prius ab eodem litteris patentibus dicti Comitis, quas inde habet, Castrum illud ei faciet liberari.

Et quod currat judicium super Castro de Frontiaco, & etiam super Vicecomitatibus Castellion. videlicet, de Castellion, Gorson, & de Podio Normam. in adventu nostro, vel præfati filii nostri.

Et quod captivi, qui capti fuerunt in manifestis guerris, motis contra dictum Comitem ex parte illa, qui manifeste guerreaverunt contra ipsum Comitem, manu leventur; dum tamen Domini ipsorum captivorum sint infra treugam;

Ita tamen quod, in prædicto Festo Purificationis, de personis ipsorum, vel de pecunia, pro redemptionibus singulorum, respondeatur ipsi Comiti, secundum majus & minus.

Et quod residuum pecuniæ, quam idem Comes dicit sibi deberi a Gaillardo de Solio & Complicibus suis, non exigatur ab ipsis, vel fidejussoribus eorum, per dictum Comitem, vel suos, citra dictum Festum Purificationis; ut tunc currat judicium inter eos coram nobis, vel prædicto filio nostro, super exactione prædicta.

Et quod, in prædicto Festo Purificationis, nos, vel præfatus filius noster omnibus de terra nostra Wasconiæ, tàm Clericis, Baronibus, Militibus, Civibus, Burgensibus, quàm omnibus aliis, de ipso Comite, vel suis conquerentibus, justitiæ complementum faciemus exhiberi, secundum consuetudinem Curiarum nostrarum Wasconiæ. A. D. 1252. Hen. 3.

Et quod Castrum de Saltu remaneat, sicut nunc est, ad dictum Festum Purificationis; ut tunc inde currat judicium coram nobis, vel dicto filio nostro inter nos, & Gasconem Vicecomitem de Bearn. Barsilam Ernald de Navayles, & uxorem ejus; nisi tunc per pacem, vel concordiam causa illa terminetur.

Et quod treuga detur omnibus conquerentibus de dicto Comite, vel suis, usque ad dictum terminum Purificationis:

Et quod treuga illa inviolabiliter observetur ab omnibus nostris; & quod nullus nostrorum contraveniat:

Et siquis, vel qui, treugam illam infregerint, & hoc emendare noluerint coram prædicto conservatore, graviter nos, ad eosdem, capiemus, prout de jure debeamus.

Et, si idem Comes, vel aliquis de parte sua, aut alius, de aliquo de parte, Comiti contraria, querimoniam fecerit, vel facere voluerit, citra adventum nostrum, vel dicti filii nostri in Wasconia, non respondebitur inde coram dicto Comite, vel aliquo Ballivorum suorum, set coram prædicto Conservatore.

Et, si aliquis, de parte Comiti contraria, de ipso, vel aliquo de parte sua querimoniam facere voluerit, citra dictum terminum, coram eodem Conservatore justitiam consequatur.

Et quod illi de Pinibus, qui capti fuerunt apud Burdeg. post conflictum ibidem habitum inter præfatum Comitem, & Columbingh. ex una parte; & Rostandum de ——— ex altera; & etiam Petrus Bonefiis, & Bernardus Bydan. statim in manu nostra sint, sicut nunc sunt in manu dicti Comitis, usque adventum nostrum, vel dicti filii nostri in Wasconia: Ut tunc currat judicium super omnibus quæ eis objicientur coram nobis, vel præfato filio nostro.

Et quod illi de Regula, qui detenti fuerunt apud Oleronem; scilicet Santius de Mirallo, & filius Willielmi Esclau & socii sui, qui dicuntur obsides, per sufficientem securitatem deliberentur, usque ad præfatum adventum nostrum vel filii nostri in Wasconia.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Windesoram 13 die Junii, anno, &c. tricesimo sexto.

Bulla

A. D. 1252. Hen. 3. A. D. 1252. Hen. 3.

Bulla monitoria Regi Angliæ; pro Episcopo Menevensi super jure patronatus.

A. D. 1252. An. 36. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo Filio Regi Angliæ illustri salutem & apostolicam benedictionem.

Lare patet quod ad extollenda justorum preconia, prospiciens è cœlo justitia, erexit in populis Regnantium solia, & aliorum Principum potestates; nec etiam latet, si diligenter inspicitur, quod potissimè, ad laudem bonorum, terrenæ jurisdictionis recipiunt gladium Regalis fortunæ fastigio præsigniti.

Quæ urique antiqui Reges & Principes diligentiùs attendentes, ac considerantes provide quod viri ecclesiastici præ aliis sunt pietatis operibus & divinis obsequiis deputati, ipsos & ecclesiam multis libertatum Privilegiis muniverunt; quamquam a Domino, dicente apostolis, & in personis eorum, aliis assumptis in sortem dominicam, ***qui vos tangit, me tangit***, specialis Privilegii receperint munimenta.

Sane, Venerabili Fratre nostro Episcopo Menevensi accepimus, conquerente quod, cum usque ad hæc tempora ipse, ac prædecessores ejus super cognoscendis & dirimendis quæstionibus juris patronatûs Ecclesiarum suæ Civitatis & Diocesis quæ inter quoscumque pro tempore vertebantur, plenam jurisdictionem habuerint, fuerintque in plena quasi possessione jurisdictionis hujusmodi à tempore, cujus memoria non existit,

Tu, prætextu consuetudinis, vel corruptelæ potius, in Anglia, ut dicitur, observaræ, ubi de facto quæstiones hujusmodi in foro Regio deciduntur, consuetudinem ipsam ad partes Walliæ extendere volens, causas easdem, in Diocese Menevensi, de novo subortas, in foro Regio decidi & discuti mandavisti; faciens eidem Episcopo inhiberi ne de hujusmodi quæstionibus se intromitteret, ac si ad forum ecclesiasticum non spectarent: A. D. 1252.

Nec hiis contentus, ipsum coram tuis Justiciariis vocari præcipiens, fecisti eum, per terras & maneria sua cogi, ut ad eorum veniret præsentiam, responsurus quare in foro ecclesiastico quæstiones prædictas auderet discutere contra consuetudinem Regni tui.

Et, licet idem Episcopus, apud celsitudinem tuam multipliciter se excusans, protectioni sedis apostolicæ summiserit se & sua, nichilominus tamen tu, reputans ipsum pro tuo libito coutumacem, bona ejus mobilia & immobilia capi & sequestrari, ac famulos & servientes ipsius ab eorum administrationibus amoveri; & alios, tuo nomine, in locum eorum induci, pro tua voluntate, mandasti in ipsius Episcopi, & Ecclesiæ Menevensis injuriam non modicam & gravamen.

Quocirca serenitatem Regiam rogamus attentius, & hortamur quatinus, considerato clementer quod tuam decet mansuetudinem jura ecclesiastica non elidere, sed potius defensare, hujusmodi gravamina revocari faciens: & eidem Episcopo super præmissis, quorum occasione dampna incurrit gravia & expensas, satisfactionem plenariam exhiberi, eum in suis juribus, pro apostolicæ sedis & nostra reverentia, taliter prosequaris quod magnificentiam tuam proinde dignis in Domino laudibus extollamus.

Dat. Perusii 7. Idûs Julii Pontificatûs nostri anno decimo.

Plumbeo Sigil. pend. a Filo Canabeo.

Pro Comite Cornubiæ de Regno Siciliæ acceptando.

A. D. 1252. An. 36. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio Regi Angliæ illustri salutem, & apostolicam benedictionem.

Quia nonnunquam ardua negotia desiderant longum tractum, mirari non debes aliquatenus, nec moveri si tantus tractatus, qui habitus est inter Ecclesiam Romanam, & dilectum filium nobilem virum R. Comitem Cornubiæ fratrem tuum, super dando sibi regno Siciliæ, ad eandem Ecclesiam legitime devoluto, non est adhuc, ut desideratur, hinc inde diversis impedimentis emergentibus, consumatus. A. D. 1252.

Maxime cum non referat quantacunque sit in agendis dilatio, si fæliciter terminentur; soleantque cum quodam augmento

A. D. 1252. Hen. 3. mento venire, si protrahantur, non malitiosè set inevitabiliter, concupita.

Verum cum nos & fratres nostri, diu super hoc diligenti deliberatione præhabitâ, jam in Personam ejusdem Comitis, quam ad id prælegimus, concordemus; sperantes firmiter, & pro certo tenentes quod per ipsum (in quem non tàm nostra, quam aliorum fere omnium, quos tangit negotium, vota concurrunt, quique, veluti filius dexteræ, pacis Princeps, & matutinus Lucifer expectatur) quiescet orbis tumultuosa quassatio, Ecclesia tranquillitatem recipiet & prosperabitur.

Ut ipsemet hæc omnia toto, sicut credimus, corde desiderat negotium terræ sanctæ dilectum filium Magistrum Albertum Notarium nostrum ad tuam & ipsius præsentiam cum pleno mandato consumandi prædictum negotium & faciendi omnia, quæ ad illud pertinent, de fratrum nostrorum consilio destinamus, cui, tanquam tui, & ejusdem Comitis honoris & commodi zelatori, adhibeas in omnibus, quæ tibi ex parte nostrâ dixerit, plenam fidem.

Rogamus itaque celsitudinem regiam attentiùs & hortamur in remissionem tibi peccaminum, imponentes quatinus, considerato clementer quàm magnifice, quam utiliter, quamque virtuose dictus Comes Deo & Ecclesiæ, ac toti Christianitati, hujusmodi onus & honorem suscipiendo, deservit; cum per hoc summotâ perturbatione seculi quam ipsius regni opulentia nutrit, tranquillitas desiderata proveniat, intendatur ad laudem Domini latius, & salubriter futuris periculis occurratur, nec præsumatur quod eum ad id temporalium rerum cupiditas, qui convertere in divinum obsequium aggregata desiderat, sed solus zelus & fervor fidei ac devotionis inducant præfatum Comitem; regalis magnificentia moneat & inducat ut idem regnum ei, & in ipso tibi desideranter oblatum, pro divina & apostolicæ sedis, ac nostra reverentia, cum humilitate & ylaritate, recipiat; ut de terreno ad cœleste, ac temporali corona pervenire, propitiante illo cujus in hac parte negotium agitur, valeat ad æternam: Sciturus pro certo quòd universa, & singula, quæ super hiis cum eo præfatus Notarius ordinabit, adimplebimus & servabimus inviolabiliter sine aliqua diminutione prout per eum fuerint ordinata.

Dat. Perusii 3. Non Aug. Pontificatûs nostri anno decimo.

Plumbeo Sigillo a Filo canabeo.

Bulla qua redarguit Archiepiscopum Cantuariensem.

A. D. 1252. An. 36. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, Venerabili fratri Archiepiscopo Cantuariensi salutem, & apostolicam benedictionem.

Preces, quas tibi, pro tuis subditis, aliquando porrigimus, ut eos in suis juribus debite prosequaris, te decet animo devoto suscipere, ac affectu promptitudinis exaudire; ut ad nos & apostolicam sedem reverentiam debitam, ad eosdem subditos pii patris animum, ad justitiam quoque zelum perfectum, ut unicuique quod suum est tribuas, habere certis inditiis comproberis.

Sane dilecti filii Prior, & Conventus ecclesiæ sanctæ Trinitatis Londonien. nobis significare curarunt quòd tu, proponens visitationem & procurationem in eadem ecclesiâ te habere, prædictis Priore ac Conventu tibi resistentibus super hiis, & denegantibus te admittere ad prædicta, eos ipsorum ecclesiâ de Bixle, Roffensi Diocese, occasione hujusmodi resistentiæ, spoliasti.

Cum igitur causam, super visitatione ac procuratione prædictis exortam, per nos terminatam esse cognoscas, & tuo non expediat honori ut illis, ecclesiam detinendo prædictam obsistas, quibus contra suorum bonorum invasores præsidio defensionis assistere debuisti;

Fraternitatem tuam rogamus monemus & hortamur attente, per apostolica tibi scripta mandantes quatinus eisdem Priori & Conventui ecclesiam ipsam, cum fructibus indè perceptis, pro apostolicæ sedis & nostrâ reverentiâ, sine omni difficultate ac moræ dispendio, restituere non omittas;

Ut nos, qui in hoc nobis specialem gratiam fieri reputamus, te, tuis temporibus, gratis actionibus gratiarum, & debitæ retributionis vicissitudine in tuis postulationibus prosequamur.

Dat. Perusii 13. Kal. August. Pontificatûs nostri anno decimo.

Sigillo plumbeo. penden a filo canabeo.

A. D. 1252. Hen. 3. A. D. 1252. Hen. 3.

Bulla Innocentii de confirmatione Matrimonii, contracti cum Alianora, Nata Comitis Provinciæ, Regina Angliæ.

A. D. 1252. An. 36. H. 3. Ex Autogr.

INNocentius Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio H. illustri Regi Angliæ salutem & apostolicam benedictionem.

Justis petentium desideriis dignum est nos facilem præbere consensum; & vota, quæ à rationis tramite non discordant, effectu prosequente complere; quia verò, vergente in senium seculi corruptelâ, nonnulli non solum in hiis, quæ ignorant, deteriora præsumere, verùm etiam ea, quæ indubitanter bona esse noverunt, non dubitant depravare;

Tu olim hæc prudenter attendens, & cavere cupiens tuæ proli, ne aliquorum æmulorum calumpniæ posset in posterum subjacere, nobis humiliter supplicasti ut, super eo quòd juraveras carissimam in Christo Filiam nostram Johannam, illustrem Reginam Castellæ, natam quondam Comitis Pontin. tunc solutam, ducere in Uxorem, & per interpositas personas cum ipsa, quantùm in te fuerat, matrimonium duxeras contrahendum;

Ac tandem, comperto quòd illam quarta consanguinitatis linea contingebas, matrimonio hujusmodi minime consummato, carissimam in Christo Filiam nostram Alyenoram illustrem Reginam Angliæ, natam claræ memoriæ Comitis Provinciæ, in facie Ecclesiæ, tibi matrimonialiter copulaveras,

Providere honori tuo, & filiorum tuorum paterna sollicitudine curaremus.

Cum autem nos Venerabilibus Fratribus nostris Archiepiscopo Eboracen. & Episcopo Herefordensi. dedissemus nostris literis in mandatis ut, inquisita super hoc diligentiùs veritate, si eis ita esse constaret, primum matrimonium & juramentum quòd de contrahendo ipse primo præstiteras, non tenere; ac valere secundum auctoritate apostolica decernere procurarent.

Contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo.

Tandem ipso Archiepiscopo, quòd non poterat interesse cognitioni hujusmodi negotii, per suas literas legitime excusato, idem Episcopus, prout ex nostrarum literarum habebat beneficio, solus in negotio ipso procedens, citatis partibus, & supradicta Regina Castellæ respondente quòd te prædicta consanguinitatis linea contingebat; & quòd ad defendendum causam hujusmodi non mitteret, nec veniret; nec se de ipsa intromitteret; &, demum neque per se, neque per alium comparente, præsente Procuratore tuo, cognitis ipsius causæ meritis, & juris ordine observato, de prudentum virorum consilio sententialiter pronunciavit,

Nullum fuisse matrimonium contractum inter te, ac prædictam Reginam Castellæ, impediente quarto gradu consanguinitatis, quo contingebas eandem.

Ac matrimonium contractum inter te, ac prænominatam A. Reginam Angliæ, non obstante juramento à te præstito de contrahendo primo, legitimum extitisse, prout in literis inde confectis pleniùs continetur.

Nos itaque, processu memorati Episcopi & sententia diligenter inspectis, processum approbantes eundem, ipsamque sententiam ratam habentes & gratam, eam cum processu prædicto, tuis supplicationibus inclinati, auctoritate apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus. Tenorem sententiæ hujusmodi præsentibus, de verbo adverbum, inseri facientes, qui talis est.

In nomine Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti Amen.

Nos Petrus, Dei miseratione, Herefordensis. Episcopus, a Domino Papa Judex Delegatus, unà cum Venerabili Patre Archiepiscopo Eboracen. super negotio Matrimonii, quod de facto intervenisse quondam dicitur inter Dominum Henricum illustrem Regem Angliæ, & Dominam Johannam quondam Filiam Comitis Pontivi, nunc illustrem Reginam Castellæ, &c. *Ut in sententia ipsa anno superiori usque hæc verba.*

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire.

Si quis autem hoc attemptare præsumserit, indignationem omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. Perusii 4. Kal. Septemb. Pontificatûs nostri anno decimo.

Plumbeo Sigillo a Filo canabeo.

De

A. D. 1252. Hen. 3. A. D. 1252. Hen. 3.

De Matrimonio Regis cum Johanna Regina Castellæ adnullando.

A. D. 1252. An. 36. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus Archiepiscopo Cantuariensi, & Episcopo Cicestren. salutem & Apostolicam benedictionem.

Quia, vergente in senium seculi corruptela, nonnulli non solùm in hiis, quæ ignorant, deteriora præsumere, verùm etiam, quæ indubitanter bona esse noverunt, non dubitant depravare. Carissimus in Christo filius noster illustris Rex Angliæ, olim hæc prudenter attendens, & cavere cupiens suæ proli, nè aliquorum æmulorum calumpniæ possit in posterum subjacere, nobis humiliter supplicavit ut, super eo, quod juraverat carissimam in Christo filiam nostram Johannam, illustrem Reginam Castellæ, natam quondam Comitis Pontivi, tunc solutam, ducere in uxorem, & per interpositas personas cum ipsa, quantum in se fuerat, matrimonium duxerat contrahendum, ac tandem comperto quòd illam quarta consanguinitatis linea contingebat, matrimonio hujusmodi minimè consumato, carissimam in Christo filiam nostram, Alyenoram illustrem Reginam Angliæ, natam claræ memoriæ Comitis Provinciæ, in facie Ecclesiæ sibi matrimonialiter copulaverat, providere honori suo & filiorum suorum paterna sollicitudine curaremus. Cùm autem nos venerabilibus fratribus nostris Archiepiscopo Eboracen. & Episcopo Hereforden. nostris dedissemus litteris in mandatis, ut, inquisita super hiis diligentiùs veritate, si eis ita esse constaret, primum matrimonium & juramentum, quod de ipso contrahendo primo præstiterat, non tenere, ac valere secundum, auctoritate Apostolica decernere procurarent, contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo; tandem ipso Archiepiscopo, quod non poterat interesse cognitione hujusmodi negotii, per suas litteras legitime excusato, idem Episcopus, prout ex nostrarum litterarum habebat beneficio, solus in negotio ipso procedens, citatis partibus, & supradicta Regina Castellæ respondente quòd ipsum Regem Angliæ, prædicta consanguinitatis linea, contingebat, & quod, ad defendendum causam hujusmodi, non mitteret, nec veniret, nec se de ipsa intromitteret, & demum neque per se, neque per alium comparente, præsente Procuratore dicti Regis, cognitis ipsius causæ meritis, & juris ordine observato, de prudentum virorum consilio sententialiter pronunciavit nullum fuisse matrimonium contractum inter ipsum Regem, ac prædictam Reginam Castellæ, impediente quarto gradu consanguinitatis, quo contingebat eandem; ac matrimonium contractum inter ipsum, & prænominatam A. Reginam Angliæ, non obstante juramento, ab ipso præstito, de contrahendo primo, legitimum extitisse, prout in litteris inde confectis plenius continetur. Nos itaque processu memorati Episcopi & sententia diligenter inspectis, processum approbantes eundem, ipsamque sententiam ratam habentes & gratam, eam cum processu prædicto, ipsius Regis supplicationibus inclinati, auctoritate Apostolica duximus confirmandam. Ideoque fraternitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatinùs dictos Regem, & Alyenoram Reginam, necnon & liberos eorundem non permittatis contra prædictam sententiam, & tenorem confirmationis nostræ ab aliquibus indebitè molestari. Molestatores hujusmodi per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo. Non obstante, si aliquibus a sede Apostolica est indultum quod interdici, suspendi, & excommunicari, seu quod aliquorum terræ interdicto Ecclesiastico supponi non possint per litteras Apostolicas, non facientes plenam & expressam de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem, & constitutione de duabus dietis edita in Concilio generali. Quod si non ambo hiis exequendis potueritis interesse, alter vestrum ea nichilominus exequatur.

Dat. Perusii 2 Kal. Septemb. Pontificatûs nostri anno decimo.

Plumbeo sigillo a filo canabeo.

De

De pecunia, in auxilium Terræ sanctæ concessa, in tuto loco reponenda.

A. D. 1252. An. 36. H. 3. *Ex Autogr.*

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus Cantuarien. & Eboracen. Archiepiscopis Hereforden. Elyen. & Dunelmen. Episcopis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum carissimo in Christo filio nostro Regi Angliæ illustri, ad exequendum magnificentius votum crucis, decimam Ecclesiasticorum proventuum Regni Angliæ, ac aliarum terrarum, quæ sunt ipsius jurisdictioni subjectæ, duxerimus per triennium concedendam;

Fraternitati vestræ præsentium auctoritate mandamus quatinus, cum jam statutum esse dicatur ejus passagium, & juratum per biennium ante idem passaginm, decimam ipsam, necnon redemptiones votorum, Legata, relicta, seu alio modo concessa in prædictis Regno & terris subsidio Terræ sanctæ a tempore crucesignationis ipsius, dummodo aliis concessa vel assignata non sint;

Necnon & illa de prædictis redemptionibus, legatis, & relictis, quæ concessa fuerunt crucesignatis Regni & terrarum ipsarum, qui, vel sunt mortui, vel adhuc vivi tempore passagii, vel justo impedimento detenti, non potuerint, vel noluerint transfretare, A. D. 1252.

Per vos, & alios, quos, ad hoc idoneos videritis, de consilio dicti Regis, fideliter colligentes, conservetis ipsam in aliquibus tutis locis, assignaturi ea integre prædicto Regi, cum iter arripuerit transmarinum:

Non obstantibus aliqnibus indulgentiis, privilegiis, seu litteris, in generali, vel speciali, ab Apostolica sede obtentis & obtinendis; & quibuslibet aliis, per quæ id impediri vel differri valeat; & de quibus specialem oporteat in præsentibus fieri mentionem; & constitutione de duabus dietis edita in Concilio generali:

Contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo.

Quod, si non omnes hiis exequendis potueritis interesse, quatuor, vel tres, aut duo vestrum ea nichilominus exequantur.

Dat. Perusii Kal. Septembris, Pontificatûs nostri anno decimo.

Sub plumbeo sigillo pendente a filo canabeo.

De privilegiis crucesignatis concessis.

A. D. 1252. An. 36. H. 3. *Ex Autogr.*

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus Archiepiscopis, & Episcopis, constitutis per Regnum Angliæ, Hyberniam, Wasconiam, & alias terras ditioni carissimi in Christo filii nostri Regis Angliæ illustris subjectas, salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum, sicut, lecta coram nobis, carissimi in Christo filii nostri Regis Angliæ illustris, crucesignati petitio continebat, ipse quosdam, tàm Clericos, quàm Laicos, Regni, & terrarum suarum intendat transmittere ad portus maritimos, & etiam Terram sanctam, ad præparanda executioni necessaria voti sui,

Præsentium vobis auctoritate committimus ut singuli vestrum, in suis Civitatibus & Diocæsibus ipsis Clericis & Laicis, quos ab eodem Rege, pro hiis, ad loca hujusmodi, contigerit destinari, eam suorum peccatorum veniam, de quibus verè contriti fuerint & confessi, auctoritate nostrâ, prout expedire videritis, A. D. 1252. per vos, vel per alios, quos ad hoc idoneos esse videritis, concedatis, quæ transeuntibus in ipsius terræ subsidium in generali concilio est concessa:

Ipsis quoque Clericis, qui ad Terram transibunt eandem, percipiendi & obligandi beneficia sua, postquam iter arripuerint, usque ad tempus in generali crucesignatorum indulgentia comprehensum; ita quod illi, quibus eadem beneficia committenda duxerint, vel etiam obliganda, extunc infra præscriptum tempus, fructus cum ea integritate percipiant eorumdem, cum qua iidem Clerici eos perciperent, si personaliter in Ecclesiis, in quibus eadem beneficia obtinent, residerent.

Necnon & illis de prædictis Clericis, qui, etsi non ad dictam terram, ad alia tamen loca, propter hoc, ab eodem Rege

A. D. 1252. Hen. 3. Rege missi fuerint, percipiendi fructus beneficiorum suorum integrè interim, eadem auctoritate, liberam largiamini facultatem.

Contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo.

Dat. Perusii sexto Kal. Octobr. Pontificatûs nostri anno decimo. A. D. 1252. Hen. 3.

Plumbeo sigillo pendente a filo canabeo.

Bulla pro Clericis familiaribus Regis de non residendo.

A. D. 1252. An. 36. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio H. illustri Regi Angliæ salutem, & Apostolicam benedictionem.

Cùm, sicut tua nobis serenitas intimavit, olim nos, tuis precibus inclinati, Clericis, qui tuis insistunt obsequiis, quòd ad susceptionem ordinum, & ad residentiam in Ecclesiis, in quibus beneficia obtinent, faciendam a quoquam compelli non possint (dummodo in eisdem Ecclesiis obsequia, Deo debita, faciant exhiberi) auctoritate litterarum nostrarum, usque ad decennium, duxerimus indulgendum: Et elapsum sit jam septennium & amplius de decennio supradicto;

Nos, obtentu precum, quas nuper, ex parte tua, dilectus filius Magister Robertus Auketil Clericus, & Nuncius tuus nobis super hoc porrexit, volentes hujusmodi gratiam ampliare, ipsis Clericis ut, post completum ipsum decennium, per biennium uti eadem gratia valeant, auctoritate præsentium indulgemus. A. D. 1252.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire;

Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli, Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. Perusii quinto Kal. Octobr. Pontificatûs nostri anno decimo.

Plumbeo sigillo pendente a filis sericis flavi rubeique coloris.

Bulla de non molestandis Clericis prædictis.

A D. 1252. An. 36. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio Abbati Westmonasterii, Londoniensis Diocæsis, salutem, & Apostolicam benedictionem.

Cùm, sicut nobis carissimi in Christo filii nostri H. illustris Regis Angliæ serenitas intimavit, olim nos, ipsius precibus inclinati, Clericis, qui suis insistunt obsequiis, *&c. ut in priori, usque ad hæc verba.*

Quocirca discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus quatinus præfatos Clericos non permittas super hiis, contra concessionis nostræ tenorem, ab aliquibus indebite molestari. A. D. 1252.

Molestatores hujusmodi per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo.

Dat. Perusii quinto Kal. Octobr. Pontificatûs nostri anno decimo.

Plumbeo sigillo pendente a filo canabeo.

Bulla de Orationibus, & aliis specialibus Devotionis operibus, faciendis pro Rege, dum proficiscitur in Terram Sanctam.

A. D. 1252. An. 36. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus Archiepiscopis & Episcopis per Regnum Angliæ constitutis, Hyberniam, Wasconiam, & alias terras, ditioni carissimi in Christo filii nostri H. illustris Regis Anglorum subjectas, salutem & Apostolicam benedictionem. A. D. 1252.

Ad liberationem Terræ sanctæ totis affectibus aspirantes, intenta vigilare sollicitudine, omnique procurare studio non cessamus ut eidem terræ, immo po-

D. A. 1252. Hen. 3. tius Iesu Christo, in cujus obprobium reprobi Agareni orrendis eam abhominationibus polluunt, ut despectam, oportuna subventio tribuatur.

Ipsi namque salvatori gravis nimis ittogatur injuria dum locus, ubi totius mundi salutem extitit operatus, cum deberet ex hoc devotione omnimoda honorari, multiplici obprobrio exprobratur; & christicolas eo fortiùs ad ulciscendam tantam ipsius terræ ignominiam exurgere convenit, quo magis in eorum impropetium hoc noscitur redundare:

Unde cariffimus in Christo filius noster illustris Rex Angliæ de hujusmodi contumeliæ inhumanitate commotus, velut fidus athleta fidei, cum honorabili commilitonum exercitu, vexillo crucis explicito, intendit procedere in subsidium dictæ Terræ.

Verum etsi grandis sit ejusdem Regis, & aliorum crucesignatorum devotio, quæ ipsos ad hoc crucesixi obsequium inflammavit, qui, natali solo, aliisque opibus sponte relictis, suas etiam non metuant personas exponere propter illud; non tamen superfluum, sed dignum utique ac conveniens reputamus quod pro ipso apud Dominum attentis orationibus insistatur, ut eadem devotio, ipsarum orationum adjuta suffragiis, ad obtinendum divinum auxilium contra inimicos christiani nominis efficaciùs interpellet.

Ideoque fraternitatem vestram rogamus & hortamur attentè, per Apostolica vobis scripta, in virtute obedientiæ districtè præcipiendo, mandantes quatinus, orationum offerri sacrificia, missarum celebrari solempnia, & processiones generales ac prædicationes ad populum fieri, præsentibus annotatis, per vestras Civitates & Dioc. facientes;

Subditos vestros ut a choreis, & aliis lascivis tripudiis & inhonestis ludis, postquam idem Rex & crucesignati accesserint, & recuperationi terræ institerint memoratæ, penitùs abstineant fobrinsque vescantur necnon jejuniis, orationibus & elemosinis crebrius solito vacent (cum per hæc cæleste adjutorium ad eripiendam terram ipsam de manibus iniquorum speremus facilius impetrare) sedulis per vos & alios exhortationibus inducatis.

Nos enim vobis relaxandi misericorditer omnibus, verè pœnitentibus & confessis, qui ad hujusmodi processiones, prædicationes & missas accesserint, quadraginta dies, juxta vestrum arbitrium, A. D. 1252. Hen. 3. de injuncta sibi pœnitentia concedimus tenore præsentium potestatem.

Nolumus autem ut, propter ista, speciales orationes, quæ hactenus pro dicta terra, & eodem Rege fiebant, aliquatenus omittantur.

Forma verò ipsa talis est: In singulis Ecclesiis Cathedralibus, collegiatis, conventualibus, & parrochialibus, diebus singulis dicantur, post orationem Dominicam, Psalmus, *DEUS venerunt Gentes*; *cum Gloria Patri, &c. usque oremus.*

Famulum tuum Regem nostrum, quæsumus Domine, tua semper protectione custodi, ut libera tibi mente deserviat, &, te protegente, a malis omnibus sit securus: Deus, qui ammirabili providentia cuncta disponis, te suppliciter exhoramus ut terram, quam unigenitus filius tuus proprio sanguine consecravit, de manibus inimicorum Crucis eripiens, restituas cultui christiano, vota fidelium ad ejus liberationem instantium misericorditer dirigendo in viam salutis æternæ, per eundem Christum Dominum nostrum, &c.

Et, dum dicunt hujusmodi preces, pulsentur duæ Campanulæ, ut illi, qui ad opera sua exierint, vel in domibus suis remanserint, auditis campanis, dicant *pater noster*, & alias orationes, prout Dominus inspiraverit eis.

Item processio fiat a clero, & populo, singulis mensibus sollempniter, prima sexta feria mensis, vel alia ad arbitrium Prælati, si tunc commodè fieri non possit.

Et in Ecclesia, ad quam ibit processio, vel in eadem Ecclesia unde exibit, si ad aliam de facili non poterit accessus haberi, cantetur *missa de Cruce*.

Et, dictâ missâ, fiat sermo & exhortatio ad Clerum & populum, ut orent pro Rege, & totâ societate suâ, & pro Terrâ sanctâ; ut eam liberet Dominus de manibus Paganorum.

Et detur, auctoritate prædicta, indulgentia viginti, vel quadraginta dierum hiis qui interfuerint processioni & missæ tantum, cum non poterit prædicator haberi.

Dat. Perusii tertio Kal. Octobr. Pontificatûs nostri anno decimo.

Plumbeo sigillo pendente a filo canabeo.

Bulla

Bulla de Protectione Regis cum transfretaverit ad partes Terræ sanctæ.

A. D. 1252. An. 36. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, charissimo in Christo filio illustri Regi Angliæ crucesignato, salutem & Apostolicam benedictionem.

Dignum est ut, cælestis Regis obsequiis inhærentes, prærogativa gaudeant gratiæ specialis.

Cum igitur zelo fidei & devotionis accensus, signo vivificæ crucis assumpto, pro subsidio Terræ sanctæ, non solùm terram relinquere, verùm etiam personam exponere sis paratus;

Nos, tuis precibus inclinati, personam tuam, cum uxore, familia, Regno, terris, & omnibus bonis, quæ impræsentiarum rationabiliter possides, sub beati Petri & nostra protectione suscipimus, & præsentis scripti patrocinio communimus.

Statuentes ut, postquam iter fueris transmarinæ peregrinationis aggressus, ea omnia integra maneant & quieta, donec de reditu tuo, vel obitu certissimè cognoscatur. A. D. 1252.

Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ protectionis & constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire;

Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli, Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. Perusii secundo Id. Octobris, Pontificatûs nostri anno decimo.

Plumbeo sigillo pendente a filis sericis crocei rubeique coloris.

Bulla super excommunicatione defraudatorum decimarum.

A. D. 1252. An. 36. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis Abbati & Priori Westmonasterii Londoniensis Diocæsis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum carissimo in Christo filio nostro, H. illustri Regi Angliæ, pro Terræ sanctæ subventione, crucis signaculo insignito, decimam omnium Ecclesiasticorum proventuum Regni Angliæ, ac terrarum subjectarum ditioni ejusdem, usque ad certum tempus, pro ipsius terræ subsidio, duxerimus concedendam;

Nos, nolentes ipsum hujusmodi gratia destaudari, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus quatinus in omnes illos, qui vel in subtrahenda ipsa decima, vel non solvenda scienter fraudem commiserint, per vos, vel per alios auctoritate nostra excommunicationis sententiam proferatis, & faciatis eam, usque ad satisfactionem condignam, appellatione remota, inviolabiliter observari. A. D. 1252.

Non obstantibus si aliquibus a sede Apostolica est indultum quod interdici, suspendi, & excommunicari non possint, per literas Apostolicas, non facientes plenam & expressam, de verbo ad verbum, de indulto hujusmodi mentionem; & constitutione de duabus dietis edita in Concilio generali.

Quod, si non ambo hiis exequendis potueritis interesse, alter vestrûm ea nichilominus exequatur.

Dat. Perusii secundo Id. Octobr. Pontificatûs nostri anno decimo.

Sub filo canab.

Bulla super Legatis indistinctis Regi tradendis cum iter arripuerit transmarinum.

A. D. 1252. An. 36. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis Abbati & Priori Westmonasterii Londoniensis Diocæsis salutem, & Apostolicam benedictionem. A. D. 1252.

Cùm, inter alios pios usus, in quos decedentes interdum erogari præcipiunt bona sua, subventio Terræ sanctæ, in qua

A. D. 1252. Hen. 3. qua Iesus Christus Dominus noster universa redemptionis nostræ sacramenta patravit, obtineat magnum locum;

Discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus quatinus executores testamentorum illorum de Regno Angliæ, ac terris ditioni carissimi in Christo filii nostri illustris Regis Angliæ crucesignati subjectis, qui, infra triennium, deputatum Terræ sanctæ subsidio, decesserunt vel decesserint, usque ad reditum dicti Regis de partibus transmarinis,

Per vos, vel per alios moneatis attentius, & efficaciter inducatis quod ea, quæ ipsi decedentes per manus eorum indistincte in usus pios mandarunt, si nondum sunt assignata certis personis & locis, vel ipsa taliter mandaverint erogari, vobis cum integritate assignent, tradenda per vos eidem Regi cum iter arripuerit transmarinum; A. D. 1252. Hen. 3.

Non obstantibus aliquibus literis super hoc a sede Apostolica postmodum impetratis vel impetrandis, non facientibus de præsentibus mentionem, & constitutione de duabus dietis edita in Concilio generali.

Quod, si non ambo hiis exequendis potueritis interesse, alter vestrûm ea nichilominus exequatur.

Dat. Perusii secundo Id. Octobr. Pontificatûs nostri anno decimo.

Sigillo avulso.

Bulla super usuris & male acquisitis assignandis Regi Angliæ, cum iter Terræ sanctæ arripueret.

A. D. 1252. An. 36. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio Abbati Westmonasterii London. Diocæsis, salutem, & Apostolicam benedictionem.

Volentes expensarum onera, quæ subire oportet carissimum in Christo filium nostrum illustrem Regem Angliæ, qui, zelo fidei & devotionis accensus, crucis assumpto signaculo, ad Terræ sanctæ succursum potenter & magnifice se accingit, alicujus subventionis amminiculo sublevari;

Discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatinus, siqui usurarii, vel alii aliqui, aliena illicitè detinentes, de Regno Angliæ, ac terris ditioni ejusdem Regis subjectis, pœnitentia ducti, usuras, & sic ablata restituere voluerint, de quibus, cui restitui debeant, penitùs ignoratur:

Si, per Diocesanos & Presbyteros parrochiales ipsorum hoc publicè proposito in locis, in quibus viderint expedire, non apparuerint aliqui, quibus eorum restitutio debeatur, per te, vel per alios, quos ad hoc duxeris deputandos, eadem exigere ac recipere non postponas, assignaturus ea dicto Regi, cùm iter arripuerit transmarinum. A. D. 1252.

Quantitatem vero receptorum, & nomina eorum a quibus, & quantum a quolibet receperis, studeas nobis tuis litteris fideliter intimare.

Contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo: Non obstantibus litteris postmodum a sede Apostolica impetratis, quæ de præmissis plenam & expressam non fecerint mentionem, & constitutione de duabus dietis edita in Concilio generali.

Dat. Perusii Id. Octobr. Pontificatûs nostri anno decimo.

Plumbeo sigillo pendente a filo canabeo.

Bulla de orando pro Rege Angliæ & societate sua ad Terram sanctam transeuntibus.

A. D. 1252. An. 36. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, & Conventibus Sancti Benedicti Cistercien. Sancti Augustini, & aliorum quorumlibet Ordinum, ac religiosis aliis universis constitutis per Regnum Angliæ, Hyberniam, Wasconiam, & alias terras ditioni carissimi in Christo filii nostri H. illustris Regis Angliæ subjectas, salutem & Apostolicam benedictionem. A. D. 1252.

Tactus dolore cordis intrinsecùs carissimus in Christo filius noster, H. illustris Rex Angliæ, ac intimè confusionis rubore perfusus, quod Civitas Regis magni, terra Nativitatis ejus, videlicet Domina Gentium, nunc Imperio Domini subdita Babilonis, tributa sibi servitutis igno-

A. D. 1252. Hen. 3. ignominiose persolvit; quodque nostra hæreditas, Christi pretioso sanguine dedicata nunc gentis immundæ spurcitiis graviter infecta sordescit:

Ac, propter hoc, velut Princeps catholicus, zelo fidei & devotionis vehementer accensus, regales humeros devotè supposuit ad bajulandum honorabile signum Crucis.

Et, sicut fidus athleta fidei, Regni & terrarum suarum abdicatis pro Deo deliciis, cum honorabili commilitonum exercitu, vexillo Crucis explicito, intendit, operante Domino, ad redemptionem procedere dictæ terræ.

Cùm itaque ad fælicem consumationem, tam ardui, sui consideratione, negotii, & assumpti hactenùs a multis mundi Principibus, cognoscat idem Rex humanam potentiam, nisi divino fulciatur auxilio, non posse sufficere; quia non in multitudine exercitus est belli victoria, sed fortitudo de cælo, ac per hoc vestrorum, aliorumque fidelium orationibus, & aliis Ecclesiæ suffragiis indigeat adjuvari:

Universitatem vestram rogamus, & hortamur attentè, per Apostolica vobis scripta, in virtute obedientiæ districtè præcipiendo mandantes, quatinùs pro ipso Rege, ac societate sua exnunc, & postquam ad terram ipsam transierint, thus orationum vestrarum, in corde contricto & humili, purè Domino adolentes, ac offerentes vestrorum vitulos labiorum, instetis suppliciter apud ipsum processionibus & letaniis, præcipuè diebus Dominicis & Festivis, A. D. 1252. Hen. 3.

Quòd, de habundantiâ pietatis suæ; quæ merita supplicum excedit & vota, ejusdem Regis, & Comitivæ suæ gressus fæliciter dirigat, & ipsum in proposito bono corroboret & conservet:

Ac terram, quam ipse Christus proprio sanguine consecravit, prædicti Regis studio mediante, de manibus inimicorum Crucis eripiens, restituat cultui christiano;

Votum ejusdem Regis, & sequentium eum, ad ejus liberationem instantium in viam salutis æternæ misericorditer dirigendo.

Dat. Perusii 14 Kal. Novemb. Pontificatûs nostri anno decimo.

Plumbeo sigillo pendente a filo canabeo.

Bulla de non permittendo Regem Angliæ molestari, quousque reversus fuerit a Terra sancta.

A. D. 1252. An. 37. H. 3. *Ex Autogr.* INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus Londonien. & Cicestren. Episcopis, salutem, & Apostolicam benedictionem.

Regis æterni benignitas carissimum in Christo filium nostrum illustrem Regem Angliæ insignem reddidit tanta diversitate virtutum, quod personam ipsius prærogativa favoris & gratiæ prosequi delectamur; sed præcipuè hiis temporibus in quibus ipse se, ac sua proponit exponere in Terra sancta, obsequiis Iesu Christi; sub illo jugiter vivens affectu, quòd & magnificè gloriam divini nominis augeat, & honorem Apostolicæ sedis verbis & operibus potenter extollat.

Quia vero Regem tam nobilem, tam præclarum, cujus Progenitores inclitos gaudet Ecclesia semper habuisse devotos, decet dictæ sedis auxilio sic protegi, sic foveri, ut eidem, super bonis, nulla indignè irrogetur injuria vel jactura; sed ipsa potius illibata maneant, & secura consistant;

Fraternitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatinùs eundem super terris, juribus & bonis, quæ in Burdegalen. & Auxitan. Provinciis obtinet, quousque ad propria de prædictis partibus fæliciter, Deo propitio, revertatur, non permittatis ab aliquo molestari: A. D. Hen. 3.

Molestatores, aut invasores, seu turbatores ipsius, super præfatis terris, juribus & bonis, quacunque dignitate vel honore præfulgeant, monitione præmissa, per excommunicationis in personas, & in terras eorum interdicti sententias, per vos, vel per alios, appellatione postposita, compescendo.

Non obstantibus constitutione de duabus dietis edita in Concilio generali;

Et si aliquibus est ab eadem sede indultum, quòd, sine speciali mandato ipsius, suspensionis, vel interdicti aut excommunicationis, in eos non possit ferri sententia; sive indulgentia, cujuscunque tenoris existat, de qua in litteris nostris plenam & expressam oporteat fieri mentionem.

Quòd, si non ambo hiis exequendis potueritis interesse, alter vestrum ea nichilominus exequatur.

Dat. Perusii Non. Novembr. Pontificatûs nostri anno decimo.

Sub filo canabi.

A.D. 1252. Hen. 3. A.D. 1252. Hen. 3.

Bulla de protectione usque ad reditum a Terra sancta.

A.D. 1252. An. 37. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus Londonien. & Cicestren. Episcopis, salutem, & Apostolicam benedictionem.

Regis æterni benignitas carissimum in Christo filium nostrum illustrem Regem Angliæ insignem reddidit tantâ diversitate virtutum, quod personam ipsius prærogativâ favoris & gratiæ prosequi delectamur; sed præcipuè hiis temporibus, in quibus ipse se, ac sua proponit exponere in Terrâ sanctâ obsequiis Iehu Christi, sub illo jugiter vivens affectu, quòd & magnificè gloriam divini nominis augeat, & honorem Apostolicæ sedis verbis & operibus potenter extollat.

Quià vero Regem tàm nobilem, tàm præclarum, cujus progenitores inclitos gaudet Ecclesia semper habuisse devotos, decet dictæ sedis auxilio sic protegi sic foveri, ut eidem, super bonis, nulla indignè irrogetur injuria vel jactura, sed ipsa potiùs illibata maneant, & secura consistant. A.D. 1252.

Fraternitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatinus eundem super terris, juribus & bonis, quæ in Burdegalen. & Auxitan. Provinciis obtinet, &c.

Dat. Perusii Non. Nov. Pontificatûs nostri anno decimo.

Sub filo canabi.

De subsidio pro Terra sancta.

A.D. 1252. An. 37. H. 3. Pat. 37. H. 3. m. 22.

REX Archiepiscopis, &c. salutem.

Cum venerabilis pater Episcopus Cyceftrensis, ad instantiam nostram, de Concilio nostro, auctoritate Apostolica benigne, propter Deum, salutem animarum, Terræ sanctæ subsidium, & honorem nostrum, assumpserit onus & officium prædicationis Crucis Christi exequendum, collectionem decimæ beneficiorum Ecclesiasticorum, in subsidium prædictæ Terræ, auctoritate præmissa nobis concessæ, & alia facienda, quæ pertinent ad dictum negotium, per Regnum nostrum, per se, & per alios idoneos, quibus vices suas super hoc duxerit committendum;

Vobis supplicamus, attentius rogantes & exorantes in Domino, in fide, qua Deo, & nobis tenemini, mandantes quatinus, ob amorem crucefixi, cujus negotium geritur in hac parte, & ob reverentiam nostram, sibi & aliis, quos pro prædicto negotio per litteras suas ad nos contigerit destinari favorabiliter assistentes, in omnibus hiis, quæ contingunt officium supradictum, ad promotionem dicti negotii, consilium, auxilium, & favorem benivolum præbere studeatis: A.D. 1252.

Tantum facientes ut, præter merita quæ vobis inde accrescent a Domino, vobis universis & singulis teneri debeamus in vestris negotiis, penes nos expediendis, grata vicissitudine ad gratias speciales.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Merleberge 13 die Novembris.

Per Regem.

Littera Papæ de expeditione in Terram sanctam.

A.D. 1253. An. 37. H. 3. Claus. 37. H. 3. m. 19. d.

INnocentio, Dei gratia, summo Pontifici, Henricus, eadem gratia, Rex Angliæ, &c. salutem.

Non ignorat sanctitas vestra quod, cum Dominus Johannes Rex, Pater noster, vitam excessit præsentem, nobis adhuc infra adultam ætatem existentibus, sub alis sedis Apostolicæ defensi fuimus contra multorum inimicorum incursus, & tunc caractere A.D. 1253.

Crucis

A. D. 1253. Hen. 3. Crucis insigniti, quem postea, consilio quorumdam, ab humeris nostris deponentes, mentimus a voto Crucis ad tempus absolvi:

Sed jam, non immemores horum, quæ tunc nobis acciderunt, Crucem de novo saluberimo voto, sicut sanctitati vestræ non est incognitum, humeris nostris assumpsimus; verum, cum non sit tantum unius Principis opus, negotium Crucis, ut tanta res expostulat, adimplere:

Sanctitatem vestram, cum omni mentis affectu, devotissimè rogamus, quatenus generaliter, per cætera Regna Christicolarum, Crucis negotium solempniter prædicari, simul & passagium nostrum, quod statutum est à Festo Nativitatis Sancti Johannis Baptistæ, proximo futuro in tres annos, per Prædicatores publicari faciatis: Principes etiam, & alios christianos, crucesignatos, modis, quibus expedire videritis, moneri jubeatis & induci quod, ad terminum prædictum, secundum votorum suorum exigentiam, proficiscantur ad impendendum, unà nobiscum, negotio Crucis subsidium desideratum. A. D. 1253. Hen. 3.

Nos etiam, per crucifixi misericordiam, totis viribus mentis & corporis, cæterisque adminiculis secularibus, iter nostrum præparabimus ad exequendum prædictum negotium Crucis, ad excellentiam honoris ipsius, cujus amore Crucem bajulamus.

Cæterum, cum soli non valeamus, sine cæterorum fidelium auxilio, votum Crucis, ut deceret, expedire, perquam durum nobis esset quod gens nostra propria crucesignata se diverteret aliàs, quàm nobiscum personaliter in Terram sanctam; præcipue cum de gente propria majorem geramus fiduciam, quam aliena.

Super prædictis igitur, tàm Terræ sanctæ, quàm nobis solita clementiæ vestræ providentia salubriter prospicere non omittat.

Teste Rege apud Westm. 28 die Januarii.

Pro Vicecomite Leoman.

A. D. 1253. An. 37. H. 3. Vasconia Pat. & Cart. 37. H. 3. m. 4. d.

REX venerabili in Christo patri eadem gratia Auxitan. Archiepiscopo, salutem.

Dilectus & fidelis noster Arn. Octon. Vicecomes Leoman. gravi nobis conquestione monstravit quod vos injuriati estis eidem, spoliando ipsum juramentis & fidelitatibus hominum suorum, & possessionibus suis, in Comitatibus de Fezenciac. & Armaniac.

Et, quia idem Vicecomes homo ligius & fidelis noster est, & obsequio nostro jugiter intendit, & ei deesse non poterimus quin circa commodum & honorem suum salvandum & promovendum consilium & juvamen nostrum liberaliter inpendamus, vos rogamus & hortamur diligenter quatinus prædictam injuriam sibi faciatis celeriter emendari. A. D. 1253.

Teste meipso apud Milan tricesimo die Aprilis.

Eodem modo scribitur Baronibus, Militibus Auxitan. Civibus, & toti Curiæ Comitatus Fezenciac.

Eodem modo scribitur Baronibus, Militibus, Burgensibus de Noguartileo, & toti Curiæ Comitatus Armaniac.

Carta P. de Sabaudia, de juramento eundi ad Terram sanctam in Comitivâ Regis.

A. D. 1253. An. 37. H. 3. Pat. 37. H. 3. n. 26.

REX omnibus, &c. salutem.

Sciatis quod dilectus & fidelis noster Petrus de Sabaudia de eundo nobiscum ad Terram Sanctam dedit nobis suas Patentes litteras sub hac forma.

Omnibus, patentes litteras inspecturis, vel audituris, Petrus de Sabaudia salutem.

Sciatis quod, cum Henricus Rex Angliæ, caractere crucis dominicæ insignitus, passagium suum in Terram Sanctam stabilierit in festo Sancti Johannis Baptistæ anno Domini 1256. nos, ad suum beneplacitum, præstito corporali Juramento tenore litterarum præsentium, A. D. 1253.

Protestamur & fideliter promittimus quod, cum idem Dominus noster ad terram

A.D. 1253. Hen. 3. terram prædictam ibit, nos cum ipso proficisceemur corporaliter, Deo nobis vitam & salutem concedente, & prædicto Domino Rege subsidium, quod nobis promisit, nobis subministrante, secundum quod in litteris suis, quas inde habemus, plenius continetur;

Nec aliquod aliud negotium scienassumemus vel attemptabimus, per quod iter nostrum cum Domino nostro Rege debeat impediri.

In cujus, &c.

Datum London. 14. Kal. Maii anno Domini 1252.

A.D. 1253. Hen. 3. Nos verò, Rex prædictus, Sigillum nostrum, unà cum Sigillis venerabilis Patris W. Dei gratiâ, Norwicensis Episcopi, J. Mansell. P. Chaceport Thesaurarii nostri, Magistri Willielmi de Kilkenn. Cancellarii nostri, & Johannis Prioris de Neubont Capellani nostri, & Henrici de Wengham præsenti scripto duximus apponendum.

Teste ut supra.

De 10000 *Marc. pro Petro de Sabaudio cum Rege in Terram Sanctam profecturo.*

A.D. 1253. An. 37. H. 3. Pat. 37. H. 3. m. 12. REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod, cum dilectus & fidelis noster Petrus de Sabaudia, corporali Juramento interposito, per litteras suas se obligasset quod nobiscum in Terram Sanctam corporaliter proficisceretur;

Nos ei, ut Rex consecratus & inunctus, fideliter promisimus, & præsentium tenore obligavimus quod ei, in subsidium hujusmodi peregrinationis, dabimus de Thesauro nostro decem millia marcarum apud Marsill;

Et inveniemus ei, ad passagium suum, unam navem, victualibus & necessariis munitam, ad custum nostrum; &, cum A.D. 1253. pervenerimus in Terram Sanctam, dabimus eidem ibi viginti dextrarios.

Medio autem tempore licebit eidem Petro Negotiis suis, & amicorum suorum intendere & vacare, & nos ei, ad gwerram suam sustinendam, & negotia sua interim expedienda, subveniemus, secundum quod in litteris nostris, quas inde habet, plenius continetur.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Westm. 18. die Aprilis.

De 5500 *Marcis datis P. de Sabaudia pro eundo cum Rege in Terram Sanctam.*

A.D. 1253. An. 37. H. 3. Pat. 37. H. 3. m. 13. REX omnibus, &c. salutem. Noveritis quod, cum dilectus & fidelis noster Petrus de Sabaudia, ad beneplacitum nostrum, interposito corporali Sacramento, per litteras suas Patentes, secundum earumdem continentiam, se nobis obligasset quod, cum in Terram Sanctam iter arripiemus, ipse una nobiscum corporaliter proficisceretur,

Nos, ex spontanea voluntate, & mera liberalitate nostra ei concessimus, & præsentibus litteris nostris nos obligavimus quod, ad negotia sua interim expedienda, sibi dabimus quinque millia & quingentas marcas sterlingorum, infra triennium proximum a compositione præsentium præter ea quæ sibi promisimus per alias litteras nostras, quando nobiscum iter arripiet.

Ad quarum quidem quinque millium A.D. 1253. & quingentarum marcarum solutionem assignavimus,

In primis mille libras, quas ad opus suum mutuo accepimus de Mercatoribus Senen. & Florent.

Item mille libras percipiendas, infra triennium prædictum, a dilecto & fideli nostro Johanne filio Galfridi, Justiciario nostro Hiberniæ; videlicet, singulis annis, quingentas marcas, in quibus prædictus Johannes nobis tenetur pro custodia terræ & hæredum Theobaldi le Butiller, & maritagio eorumdem hæredum.

Præterea assignavimus prædicto Petro proficuum, quantum attrahere poterimus, de custodia terrarum, quæ fuerunt Geroldi de Prendregest, & de maritagio Hæredum

A.D. 1253. Hen. 3. hæredum ipsius Geroldi, qui exierunt de filia Johannis de Cogan; & etiam totum proficuum, quod attrahere poterimus de custodia terrarum, quæ fuerunt Roberti filii Ricardi, & maritagio hæredum suorum usque ad summam prædictam.

Et, si quid defuerit de solutione summæ prædictarum quinque millium & quingentarum marcarum, promittimus quod illud sibi perficiemus in wardis vel maritagiis, primo nobis vacaturis, quæ ipse melius duxerit acceptanda: Ita quod alteri ea dare vel vendere non debemus, donec prædictam summam pecuniæ sibi perfecerimus. A.D. 1253. Hen. 3.

In cujus, &c.

Teste Rege apud West. 18. die Aprilis.

Pro Magno Hærede Manniæ.

A.D. 1253. An. 37. H. 3. Pat. 37. H. 3. m. 13. MAGNUS Hæres Manniæ & Insularum, cum familia sua, habet literas Regis de conductu in eundo per potestatem Regis versus partes Norwagiæ & inde redeundo.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Merton. 30. die Aprilis.

De passagio Regis.

A.D. 1253. An. 37. H. 3. Pat. 37. H. 3. m. 23. REX Archiepiscopis, Episcopis, Comitibus, Baronibus, Militibus, & omnibus aliis crucesignatis Hiberniæ salutem.

Sciatis quod juravimus & statuimus passagium nostrum in Terram Sanctam a festo Sancti Johannis Baptistæ, anno Domini 1253. in tres annos; quod etiam Dominus Papa confirmavit: Ac, apud Marsil. mare ingredi proponentes, tractatum nuper habuimus, ob nostrum & vestrum commodum, super dicto passagio cum probis hominibus Marsil. quos ad nos in Angliam venire propter hoc fecimus.

Et ideo vobis mandamus, rogantes quod, ad certos diem & locum, convenientis ad sciendum quot, & qui vestrûm nobiscum in Terram Sanctam personaliter proficiscentur; & de numero omnium illorum nos sine dilatione distincte & aperte certificetis; ut de securis navibus, contra prædictum passagium, ad opus vestrum & nostrum, provideri faciamus. A.D. 1253.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Westm. 9. die Maii.

Item mandatum est Archiepiscopis, Episcopis, &c. Scotiæ.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

De Consensu Regis & Magnatum Angliæ in Sententiam Excommunicationis.

A.D. 1253. An. 37. H. 3. Pat. 37. H. 3. m. 12. d. NOverint universi, quod Dominus H. Rex Angliæ illustris, R. Comes Norff. & Marescallus Angliæ, H. Comes Hereford. & Essex, J. Comes de Warrewico, Petrus de Sabbaudia, cæterique Magnates Angliæ, consenserunt in Sententiam Excommunicationis generaliter latam apud Westm. tertio decimo die Maii anno Regni Regis prædicti 37. in hac forma, scilicet,

Quod vinculo præfatæ Sententiæ ligentur omnes, venientes contra libertates, contentas in Cartis communium libertatum Angliæ, & de Foresta; & omnes qui libertates Ecclesiæ Anglicanæ, temporibus Domini Regis & prædecessorum suorum, Regum Angliæ, optentas & usitatas, scienter & malitiose violaverint, aut infringere præsumpserint: A.D. 1253.

Et omnes illi qui pacem Domini Regis & regni perturbaverint:

Et similiter omnes qui jura & libertates Regis & Regni diminuere, infringere, seu immutare præsumpserint:

Et quod omnes, venientes contra præmissa, vel eorum aliqua ignoranter, legitime moniti, infra quindenam post monitionem præmissam dictam transgressionem non emendaverint, extunc præ-

A. D. 1253. Hen. 3. dictæ Sententiæ Excommunicationis subjacebunt;

Ita tamen, quod Dominus Rex transgressionem illam per considerationem Curiæ suæ faciat emendari.

Sciendum autem quod, si in scriptis, super eadem Sententiâ a quibuscunque confectis seu conficiendis, aliud, vel aliter appositum, vel adjectum fuerit, aut articuli aliqui alii in eis contenti inveniantur,

Dominus Rex, & prædicti Magnates omnes, & Communitas populi protestantur publice, in præsentia venerabilium Patrum, Bonifacii, Dei gratiâ Cantuariensis Archiepiscopi, totius Angliæ Primatis, necnon & Episcoporum omnium, in eodem Colloquio existentium, quod in ea nunquam consenserunt, nec consentiunt; set de plano eis contradicunt. A. D. 1253. Hen. 3.

Præterea, præfatus Dominus Rex, in prolatione præfatæ Sententiæ omnes libertates, contra consuetudines regni nostri antiquas & usitatas, & dignitates, & Jura Coronæ suæ, ore proprio specialiter sibi, & regno suo salvavit, & excepit.

In cujus rei memoriam, & in posterum veritatis testimonium, tàm Dominus Rex, quàm prædicti Comites, ad instantiam aliorum Magnatum, & populi, præsenti scripto sigilla sua apposuerunt.

De Fœdere conjugali cum Rege Hispaniæ.

A. D. 1253. An. 37. H. 3. Pat. 37. H. 3. m. 13. d.

REX carissimo consanguineo suo A. eadem gratiâ, illustri Regi Castell. Tolet. Legion. Gallic. Sibill. Cordub. Murc. & Gihenn. Salutem, & quicquid Regiæ convenit celsitudini.

Inter claras sapientiæ & mansuetudinis vestræ laudes, quæ, quasi sidus emicans, per diversas mundi partes irradiant, illa dilectionis vestræ erga nos concepta suavitas, per quam nobis adjungi satagitis mutuæ dilectionis affectu, nos habundantius excitat & inducit ut sinceritati vestræ, in quibus possumus, placeamus.

Cum igitur nullo competentiori modo inter Principes amicitia mutua contrahatur, quàm per vinculum fœderis conjugalis, serenitate vestra illud affectante, de quo non modicum gratulamur;

Nos, vice versa, eandem amicitiam perpetuare volentes, ad consummationem illius fœderis prosequendam dilectos nobis in Christo venerabilem Patrem W. Episcopum Bathon. & fidelem nostrum Johannem Maunsell Cancellarium London. ac Præpositum Beverlaciæ Secretarium nostrum, Procuratores nostros & Nuncios ad magnitudinis vestræ præsentiam destinamus:

Quorum tractatum & factum, circa præmissi fœderis vinculum contrahendum, conjunctim vel divisim, ratum & firmum habebimus & habemus, omni specie calumpniæ circumscripta; A. D. 1253.

Plenam dantes eisdem potestatem, conjunctim vel divisim, omnia ea explicandi & agendi, quæ ad præmissum negotium fuerint necessaria, & quæ nos ipsi præsentialiter facere possemus ad dicti negotii perpetuam firmitatem; firmiter promittentes nos ratum & firmum habituros quicquid super hoc, nomine nostro duxerint faciendum.

Specialem insuper damus potestatem prædicto Johanni, Secretario nostro, præstandi in animam nostram cujuslibet generis Sacramentum, quodcumque fuerit necessarium ad præmissum negotium prosequendum.

Et, si forte, quod absit, dictus Johannes Maunsell in viâ deficiat, loco suo dilectum & specialem Clericum nostrum, Magistrum Johannem Clarel substituimus; eidem, cum Episcopo, in omnibus eandem dantes potestatem circa prædictum negotium prosequendum quam prædicto Johanni Maunsell dedimus, & præscripsimus sub forma superius declarata.

Teste meipso London. 15. die Mensis Maii, anno, &c. 37.

De Matrimonio inter primogenitum Regis Aragoniæ & Beatricem Filiam Regis.

A. D. 1253. An. 37. H. 3. Pat. 37. H. 3. m. 13. d.

REX universis Christi fidelibus, præsentes litteras inspecturis, salutem.

Noverit universitas vestra quod nos constituimus Procuratores nostros, simul & divisim, venerabilem in Christo A. D. 1253.

Patrem

A.D. 1253. Hen. 3. Patrem Bathon. & Wellen. Episcopum, & dilectum & fidelem nostrum, Johannem Maunsel Præpositum Beverlaciæ, utrumquemque illorum in solidum, ad tractandum de Matrimonio contrahendo inter filium primogenitum illustris Regis Aragon. & Beatricem filiam nostram;

Promittentes bona fide quod Nos ratum habebimus & firmum, & fideliter ac inviolabiliter observabimus quicquid per eos, vel eorum alterum super dicto negotio factum fuerit vel tractatum. A.D. 1253. Hen. 3.

In cujus, &c.

Teste Rege apud London. 24. die Maii.

De Instructionibus super Matrimonio cum sorore Regis Castellæ.

A.D. 1253. An. 37. H. 3. Ibidem. REX dilectis & fidelibus suis W. eadem gratiâ Bathon. Episcopo, & J. Maunsell. Cancellar. London, ac Præposito Beverlaci, salutem.

Mandamus vobis firmiter injungentes quod ad Matrimonium inter Edwardum primogenitum nostrum & hæredem, & A. illustrem Sororem Regis Castell. contrahendum procedatis; plenam quietantiam juris, quod idem Rex exigit in terra nostra Wasconiæ, ab ipso & hæredibus suis capientes, si meliores conditiones consequi non poteritis, dum modo talis mutua confœderatio inter nos, & hæredes nostros contrahatur; ita quod adinvicem simus imprisii & confœderati, juxta vires nostras, contra omnes homines. A.D. 1253.

Ad hæc autem omnia & singula plenam vobis damus & concedimus potestatem.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

De magno Sigillo commisso.

A.D. 1253. An. 37. H. 3. Pat. 37. H. 3. m. 18. REX omnibus, &c. salutem.

Noverit universitas vestra quod nos, in Vasconiam proficiscentes, dimisimus magnum sigillum nostrum in custodia dilectæ Reginæ nostræ, sub Sigillo nostro privato, & Sigillo dilecti fratris & fidelis nostri Ricardi Comitis Cornubiæ, & quorundam aliorum de consilio nostro;

Tali conditione adjecta quod, si aliquid signatum fuit, nomine nostro, dum extra Regnum Angliæ fuerimus, alio Sigillo, quam illo, quod vertere poterit in Coronæ nostræ, vel Regni nostri detrimentum vel diminutionem, nullius sit momenti, set viribus careat omnino. A.D. 1253.

Teste Rege apud Wynton. 22. die Junii.

De provisione facta ad gubernationem Regni transfretante Rege.

A.D. 1253. An. 37. H. 3. Pat. 37. H. 3. m. 14. REX omnibus Justiciariis suis, Vicecomitibus, Constabulariis, & omnibus aliis Ballivis, & fidelibus suis Angliæ, Walliæ & Hiberniæ salutem.

Quia in proximo transfretaturi sumus in Wasconiam, vobis mandamus in fide, qua nobis tenemini, firmiter injungentes quod, dum extra Regnum nostrum Angliæ fuerimus, intendentes sitis & respondentes dilectæ Reginæ nostræ Alianoræ in omnibus, quæ ad Ballivas vestras pertinent.

Et, si ante reditum nostrum de partibus prædictis Wasconiæ, de nobis humanitùs contingat, tunc Castra, & omnes terras nostras, in custodia vestra existentes, & omnes alias Ballivas vestras, quas de nobis habetis, liberetis dilectæ Reginæ nostræ Alianoræ, custodiendas per ipsam ad opus dilecti filii nostri Edwardi, usque ad legitimam ætatem ejusdem filii nostri. A.D. 1253.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Suwic. 2. Julii per Regem.

Hæc littera liberata est P. de Sabaudia, per manus H. de Wengham.

Rex

A. D. 1253. Hen. 3. Ibidem.

REX omnibus, &c. salutem.

Cum Gubernationem Regni nostri Angliæ, & terrarum nostrarum Walliæ & Hiberniæ, commiserimus dilectæ Reginæ nostræ Alianoræ, unà cum Consilio dilecti fratris & fidelis nostri Ricardi Comitis Cornubiæ, usque ad reditum nostrum de partibus Wasconiæ,

Volumus quod, cum Archiepiscopatus, & Episcopatus prædicti Regni nostri Angliæ, & Episcopatus Menevens. in Wallia vacaverint, a nobis petatur licentia eligendi; &, factis electionibus, noster super hoc requiratur assensus, & hoc idem fieri volumus de Abbatiis Westmonasterii, Waltham, sancti Edmundi, Ramesf. Burgi, Sancti Petri, Sancti Albani, Rading. Oseneye, Cyrencestriæ, de Hyda, Glascon. vacante sede Malmesbur. Sancti Petri Gloucestr. Evesham, Sanctæ Mariæ Eborum, & Sancti Augustini Cantuar.

Et de Archiepiscopatibus, Episcopatibus terræ nostræ Hiberniæ, cum vacaverint, cum facilior aditus, sive transitus de Hibernia in Wasconiam, quam de Hibernia in Angliam habeatur. A. D. 1253. Hen. 3.

Vacantibus autem Episcopatibus Landavensi, de Sancta Asaph, & de Bangor. & omnibus Abbatiis & Prioratibus Angliæ, Walliæ, & Hiberniæ, superiùs non expressis, volumus & concedimus quod licentia eligendi a præfata Regina nostra, ante electionem, petatur; &, factis electionibus, ejus super hoc requiratur assensus, de consilio præfati Comitis fratris nostri, nobis in partibus Wasconiæ agentibus.

In cujus, &c.

Per Regem.

Teste ut supra.

Quæ litteræ traditæ sunt per manus W. de Reginæ & Comiti.

De custodia Angliæ & Walliæ commissa Reginæ.

A. D. 1253. An. 37. H. 3. Pat. 37. H. 3. n. 13.

REX Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Prioribus, Comitibus, Baronibus, & omnibus aliis fidelibus suis Angliæ, Walliæ, & Hiberniæ salutem.

Sciatis quod, cum in proximo transfretaturi simus in Wasconiam, in subsidium ejusdem terræ nostræ, nos Regnum nostrum Angliæ, & terras nostras Walliæ, & Hiberniæ, committimus dilectæ Reginæ nostræ Alianoræ, custodiendas & gubernandas cum consilio dilecti fratris & fidelis nostri Ricardi Comitis Cornubiæ, usque ad reditum nostrum de partibus prædictis. A. D. 1253.

Et ideo vobis mandamus quod eidem Reginæ, tanquam Custodi & Gubernatrici dicti Regni, & prædictarum terrarum, dum extra idem Regnum fuerimus, intendentes sitis & respondentes.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Portesmu. septimo die Julii.

Per Regem traditæ fuerunt Reginæ.

De Homagio Davidis Filii Griffini.

A. D. 1253. An. 37. H. 3. Pat. 37. H. 3. n. 11.

DAvid filius Griffini & familia sua, quam secum ducet, habent litteras Domini Regis de conductu in veniendo ad Regem in Angliam, vel ad Reginam, vel ad Ricardum Comitem Cornubiæ, si Rex fuerit extra Regnum, ad faciendum homagium, & alia quæ Regi facere debet;

Et durant usque ad festum Sancti Michaelis proximo futurum. A. D. 1253.

Teste Rege apud Portesmu. 8. die Julii.

Postea prorogatus fuit terminus ille usque ad Quindenam Sancti Martini proximo futuram.

Pro Thoma de Sabaudia.

A. D. 1258. An. 37. H. 3. Pat. 37. H. 3. n. 21.

REX dilecto & fideli suo Hugoni le Bigod salutem.

Sciatis quod assignavimus vos ad reddendum, singulis annis, dilecto & fideli nostro Thomæ de Sabaudia, vel ejus certo Attornato, ad Scaccarium nostrum, vel apud novum Templum London. quingentas Marcas de septingentis A. D. 1252.

A. D. 1253. Hen. 3. gentis marcis, quas nobis redditis per annum, ad prædictum Scaccarium, de fine quem Johanna Wak, uxor vestra, fecit nobiscum, pro custodia terræ & hæredis Hugonis Wake, & maritagio ejusdem hæredis, & pro seipsa maritanda cui vellet, quamdiu finis ille duraverit, pro annuo feodo suo quingentarum marcarum, quod ei concessimus percipiendum, donec ei in Wardis, vel Escaetis nostris, in quingentis marcis terræ providerimus. A. D. 1253. Hen. 3.

Et ideo vobis mandamus quod eidem Comiti, vel ejus certo Attornato prædictas quingentas Marcas singulis annis liberetis sicut prædictum est.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Windlesf. 12. die Julii.

De Castro Doveriæ.

A. D. 1253. An. 37. H. 3. Pa. 37. H. 3. n. 7. REX omnibus, &c. salutem.

Sciatis quod firmiter injunximus dilecto & fideli nostro, Bertramo de Crioill, Constabulario nostro Dovor. & volumus quod, si ante legitimam ætatem dilecti filii nostri Edwardi de nobis humanitus contingat, non liberet Castrum nostrum Dovor. eidem Edwardo ante legitimam ætatem, nisi de assensu & voluntate dilectæ Reginæ nostræ Alianoræ. A. D. 1253.

Teste Rege apud Portesmu. 20. die Julii.

Per Regem.

Littera per quam Dominus Papa excommunicat omnes illos qui pacem Domini Regis Angliæ perturbant, aut perturbare præsumunt postquam Dominus Rex iter arripuerit versus Terram Sanctam.

A. D. 1253. An. 37. H. 3. Ex Transcrip. authent. INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, Venerabili Fratri Bathon. & Wellen. Episcopo, & dilecto filio Decano Burdeg. salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum carissimus in Christo filius noster Rex Angliæ illustris, crucis assumpto signaculo, ad transfretandum in Terræ Sanctæ subsidium potenter ac viriliter se accingat, personam ipsius & terram nos convenit eo attentius Apostolicæ protectionis præsidio communire, quo eundem Regem Ecclesia Romana sincera in Domino affectione complectitur, & inter cæteros orbis Catholicos Principes Deo ac sibi est experta devotionem.

Ne igitur tam pium votum, támque laudabile ipsius Regis propositum per aliquorum insolentiam impediri contingat, discretioni vestræ per Apostolica Scripta mandamus quatinus omnes illos, qui conjunctim, vel divisim præfatum Regem, aut terram ejusdem invadere, vel perturbare quacumque temeritate præsumpserint, monitione præmissa, per excommunicationis in personas, & terras eorum interdicti sententias, à perturbatione & invasione hujusmodi, appellatione postposita, compescatis; facientes illos, in quos hujusmodi sententias tuleritis, sicut protervitas eorum exegerit excommunicatos, ubi expedire videritis, solempniter,, usque ad satisfactionem congruam, nunciari, A. D. 1253.

Non obstante si aliquibus a Sede Apostolica sit indultum, quod excommunicari, vel eorum terræ supponi Ecclesiastico interdicto non possint, absque ipsius sedis speciali mandato, faciente plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi & ejus continentia mentionem; seu qualibet alia indulgentia dictæ sedis quibuscumque, sub quacumque forma verborum, concessa, per quas attributæ vobis Jurisdictionis explicatio in hac parte valeat impediri.

Quod, si non ambo his exequendis potueritis interesse, alter vestrûm ea nichilominus exequatur.

Dat. Assisii tertio Kal. Augusti Pontificatus nostri anno undecimo.

Bulla de Protectione pro Rege, Regina, &c.

A. D. 1253. An. 37. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus Cantuariensi & Eboracensi Archiepiscopis & Bathon. & Wellen. Episcopo, salutem, & Apostolicam benedictionem.

Cum ad archana pectoris faciem mentis convertimus, inter alia, quæ de Christi fidelibus, sub diversitate temporum, eligimus commendanda memoriæ, immaculata carissimi in Christo filii nostri illustris Regis Angliæ Progenitorum fides & sincera devotio nobis occurrunt dignis laudibus specialiter recolenda; & præsertim cum Progenitoribus ipsis, non solum derivatione sanguinis, sed illarum propagatione succedens, eo crebriùs in nobis illorum memoriam refricet, quo, eorumdem imitando vestigia, ipsos frequentiùs repræsentat.

Sua quoque serenitas, sic semper, circa Ecclesiam, affectione purâ & inconcussâ constantia claruit, ut, suis obsequiis, opportunitatis tempore, se offerens reverenter, honorem ejus inter cæteros orbis Principes ferventer obtavit; eumque studuerit, ex proposito adhoc suæ potentiæ brachio, indefessa sollicitudine procurare:

Dignè itaque, suis dictorumque Progenitorum exigentibus meritis, Romana Ecclesia ipsum, tantæ devotionis titulo insignitum, inter Claustra cordis affectione præcipua bajulans, & infra mentis ubera brachiis sinceritatis astringens, illo suam privilegiat amore personam, ut eam inter Reges alios favoris & gratiæ prærogativâ efferat specialis.

Cum igitur, in succursum Terræ sanctæ, quam in contemptu Christi, & fidelium ejus opprobrium occupatam detinent Agareni, velut fidus ad loca fidei, & ultionis injuriarum Domini anxius, cum honorabili commilitonum exercitu, crucis jam assumpto signaculo, transfretare proponat;

Nos, suum tam laudabile propositum commendantes, ac volentes Apostolicis sibi adesse favoribus in hac parte, suam & carissimæ in Christo filiæ nostræ Alienoræ Angl. Reginæ illustris uxoris, necnon Edwardi primogeniti & hæredis, ac aliorum liberorum suorum personas, cum familiis, & Regno Angliæ, Hyberniâ, Walliâ, Wasconiâ & aliis terris, possessionibus, juribus, libertatibus, rationabilibus consuetudinibus, & cæteris bonis suis, quæ impræsentiarum rationabiliter possidet, aut in futurum justis modis, præstante Domino, poterit adipisci, sub beati Petri & nostrâ protectione duximus admittendos.

Quocirca fraternitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatinùs dictos Regem, Reginam, Edwardum, & alios liberos suos non permittatis contra protectionis nostræ tenorem, super hiis, ab aliquibus indebitè molestari:

Molestatores hujusmodi per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita compescendo.

Non obstante si personis aliquibus a sede Apostolica sit indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint, per litteras Apostolicas, plenam & expressam, ac de verbo ad verbum, non facientes de indulto hujusmodi mentionem; & constitutione de duabus dietis edita in Concilio generali.

Quod, si non omnes hiis exequendis potueritis interesse, duo vestrûm ea nichilominus exequantur.

Dat. Assisi Non. Sept. Pontificatûs nostri anno undecimo.

Sub filo canabi.

Bulla de Provisionibus.

A. D. 1253. An. 38. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri Episcopo, & dilectis filiis Capitulo Roffensi, ac Prælatis Ecclesiarum, & Patronis, Clericis seu Laicis, per Roffens. Civitatem & Dioces. constitutis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Editum a nobis de novo statutum, de verbo ad verbum præsentibus fecimus annotari, cujus tenor talis est;

A. D. 1253.

Innocentius Episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus Archiepiscopis, & Episcopis, ac dilectis filiis, Abbatibus, Prioribus, Præpositis, Decanis, Arcbidiaconis, Archipresbyteris, & aliis Ecclesiarum Prælatis, earumque Capitulis, & Conventibus, seu Collegiis, tam

A. D. 1253. Hen. 3.

tàm exemptis, quàm non exemptis, ac Patronis, Clericis seu Laicis, præsentes litteras inspecturis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Postquam regimini generalis Ecclesiæ nos, licet immeritos, divina pietas voluit præsidere, cordi semper habuimus quod honestatem & ordinem in omnibus servaremus, ac in provisionibus faciendis haberemus illius providentiæ modum, per quem Ecclesiis, & Monasteriis, sive aliis piis locis honor & commodum proveniret.

Quod autem quicquid contrarium accidisse dinoscitur, tum propter malitiam temporum, tum propter improbitatem nimiam petitorum, sæpe nobis dolorem intulit, & cordi nostro suspiria cumulavit; maxime cum post multa diffugia, & excogitatæ dilationis studium, provisiones quasdam prorsus inviti fecerimus; quas potuisse vitare pro magno & solempni gaudio duceremus.

Cum itaque dudum mente vigiles, ut super hiis adhibere possemus remedium oportunum, nos pro quiete mentis nostræ, ac pro Ecclesiarum, Monasteriorum, & locorum prædictorum salute, duximus statuendum, quod singuli vestrûm Canonicas & Præbendas, ac beneficia seu personatus, & dignitates cum curâ vel sine curâ, redditus etiam & pensiones ad collationem, aut electionem, seu præsentationem nostram spectantia, quæ obtinentur a quibuscumque oriundis extra Regna, in quibus habentur Canonicatus & Præbendæ, & alia supradicta, sive apud sedem Apostolicam maneant, sive alibi commorentur exnunc personis idoneis, Deum habendo præ oculis, & conferre, vel eas ad illa eligere, & electas confirmare, seu præsentare, & præsentatas admittere, sublato cujuslibet contradictionis & appellationis obstaculo, valeant;

Et exnunc personæ in eisdem Canoniis, & Præbendis, ac beneficiis, seu dignitatibus, & personatibus, reditibus, & pensionibus plenum jus & inconcussum obtineant.

Nec tamen de hiis, priusquam vacent, se aliquatenus intromittant, set ea ipso jure, quamcitius vacaverint, assequentur, & ipsa intrandi ac retinendi, nullius requisito consensu, liberam habeant facultatem; ita tamen quod illi, qui nunc ipsa obtinent, ea, quousque cesserint vel decesserint, pleno jure pacifice habeant & quiete, ac nullum omnino super hiis, prætextu statuti ejusdem, præjudicium patiantur.

Volumus tamen quod, si sub expectatione Præbendarum, in Ecclesiis, in quibus provisum fuerit dictis personis, prius aliqui sint recepti; vel si, super provisione sua, in eis litteras Apostolicas impetraverunt, sicut in receptione vel impetratione, sic in Præbendarum assecutione personis præferantur eisdem.

Si vero aliqua personarum ipsarum, cui obtentu ejusdem statuti provisum fuerit, vel ei per vos, juxta modum inferius annotatum contigerit de vestra liberali gratia provideri, cedat interim vel decedat, licitum sit vobis tam cito, loco sui, aliam personam subrogare, ac successivè hoc facere in cujusvis earumdem cessione vel obitu personarum.

Sub divini tamen judicis obtestatione præcipimus quod personæ ipsæ contra possessores dictorum Canonicatuum & beneficiorum, ac Præbendarum seu personatuum, & dignitum & reddituum, seu pensionum nullas insidias, aut fraudem, vel molestias, sive quodcunque aliud inconveniens machinentur; alias autem, ipso facto, cadant ab omni jure eis, super provisione hujusmodi, acquisito; cum dignum sit quod, sicut gratia pro virtute tribuitur, ita pœna pro vitio compensetur.

Pro malitiis etiam cohibendis, quæ, hujusmodi forsitan occasione statuti, oriri possent in mentibus perversorum, volumus ut, si aliquem, cui subrogatio, ex beneficio ejusdem statuti, facta fuerit (quod absit) perimi contigerit quoquo modo, taliter subrogatus possessionem suæ provisionis non habeat, nec aliquatenus apprehendat, nisi prius Apostolicas, vel ordinarii, vel aliquorum religiosorum virorum, Deum timentium, patentes litteras obtinuerit, quod de morte sic occisi suspectus nullatenus habeatur.

Cæterum, quia personis eisdem in grave possit redundare tædium, quod vacationem Canonicatuum, & Præbendarum, ac aliorum prædictorum per longa tempora expectarent, ad hoc vestra desuder intentio, ut de Canoniis & Præbendis, ac beneficiis seu personatibus, & dignitatibus, redditibus, & pensionibus, ad nostram collationem aut electionem, vel præsentationem spectantibus, quæ, præter hujusmodi provisionem nostram, vacant ad præsens, seu vacare contigerit, dummodo nulli alii de jure competant, liberaliter ac sine mora provideatis eisdem, & postmodum ipsarum loco alias personas ydoneas quamcitius subrogetis.

Ad hæc statutum prædictum, quamvis juri oppositum, quod pro causa legitima & salubri, ad nullius requisitionem vel instantiam, proprio motu fecimus, plenam

A. D. 1253. Hen. 3. plenam & inviolabilem firmitatem volumus obtinere; set tamen ad alias collationes, & electiones, seu præsentationes, quas a quocumque, de cætero fieri contigerit, idem statutum nullatenus extendatur, nec sanctionibus Canonicis, propter ipsum, in posterum aliquod præjudicium generetur.

Præterea nulla privilegia, vel indulgentiæ, seu literæ Apostolicæ sedis, vel Legatorum ejus, sub quacumque forma verborum, de cætero impetranda, obsistant præfato statuto; cum jam plenum jus, per hujusmodi collationem, aut electionem, seu præsentationem acquiratur personis eisdem, & illud eis tolli non possit absque divini offensa nominis, & Apostolicæ sedis injuria manifesta.

Nos enim nichilominus, si aliquid super hiis, contra præfatum statutum contigerit attemptari, non solum irritum & inane decernimus, set omnes, qui contravenire præsumpserint, divinæ maledictoni & nostræ volumus subjacere; licitumque sit vobis universis, & singulis, tamquam nostris, in hac parte, ministris, nostras seu Legatorum nostrorum lacerare litteras, siquæ, statuto ipsi contrariæ, vobis, aut alicui vestrûm fuerint præsentatæ. D. A. 1253. Hen. 3.

Canonicatuum insuper, & Præbendarum, ac beneficiorum, & aliorum prædictorum possessio, sicut prædictum est, nichilominus intretur, ac retineatur libere, non obstantibus literis memoratis.

Sæpedictum vero statutum ad Pontificatus, & Abbatias, & alias regulares extendi volumus dignitates.

Vos itaque, frater Episcope, ac filii Capitulum, & Prælati, seu Patroni statutum ipsum, prout expedire videritis, auctoritate nostra fideliter & diligenter exequi studeatis.

Dat. Lateran. tertio Non. Novembr. Pontificatûs nostri anno undecimo.

De disputatione Papæ & Regis de suis ætatibus.

A. D. 1253. An. 38. H. 3. Ex Autogr.

INNocentius Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio Regi Anglorum illustri, salutem & Apostolicam benedictionem.

Regiam gratitudinem digna gratiarum actione prosequimur; quæ, Apostolicam sedem in tua recognoscens gratanter vota proclivem super hiis, quæ honeste postulanda decreveris, favorem tibi ex hoc benivolum vendicavit.

Perpendimus enim quod plenam de nobis spei tibi fiduciam suggerit sinceritas filialis, affectum nostrum ad tuæ beneplacita voluntatis astringens, ut, sicut secundum Deum poterimus, voto tibi & opere placeamus.

Porro in litteris tuis, ad jocunditatis solatium, feriis ludicra miscuisti, de illius, videlicet, scrupulo quæstionis qua coram nobis, ut asseris, uter nostrum alterum nascendo prævenerit, extitit disceptatum.

Sane licet contendere videaris te nobis esse minorem, nosque teponas in consortio seniorum, super hoc tamen dubitantium forsitan vacillat opinio, quibusdam annos tuos producentibus, aliis corripientibus annos nostros. A. D. 1253.

Ad hæc autem aliud non respondemus, ad præsens, nisi, quia de transmisso verborum solatio, quo nos lætificare curasti, tuæ Celsitudini gratias exhibentes, tecum optamus ut, mutuæ visionis indicio, possimus dirimere propositam quæstionem.

O si unquam nobis desuper illucesceret dies illa quæ commode nostram tibi, tuamque nobis desiderabilem præsentiam exhiberet! Multa quidem præteritorum dierum malignitas, quos in tribulationis amaritudine traximus, in copiosa illius consolationis dulcedine leniretur.

Dat. Lateran. 15 Kal. Januarii, Pontificatûs nostri anno undecimo.

Plumbeo sigillo.

De diversis in Vasconia, secundum mandatum Papæ excommunicatis, pro eo quod Pacem Regis perturbarunt,

A. D. 1253. An. 38. H. 3. Lib. B. fol. 271. penes Camerar. Scaccar.

REverendo Patri in Christo, Dei gratia, Adurenc. Episcopo, Decanus Sancti Andreæ Burdeg. Judex a Domino Papa Delegatus, salutem in Domino. A. D. 1253.

Noveritis nos mandatum Domini Papæ recepisse in hæc verba.

Inno-

A. D. 1253. Hen. 3. INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri Bathon. & Wellen. Episcopo, & dilecto filio Decano Burdegaliæ, salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum carissimus in Christo filius noster Rex Angliæ illustris, Crucis assumpto singnaculo, ad transfretandum in Terræ sanctæ subsidium potenter ac viriliter se accingat, personam ipsius, *&c. ut in Bulla de 30 Julii, anno præeunte, deinde hoc modo,*

Cujus auctoritate mandati monuimus Gasconem de Biarn. de Fronsat. & de Castellione Vicecomites, Willielmum Priorem de Manso, Bertrandum de la Dye, Majorem & omnes Juratos de Regula, Bernardum de Bonyll, ut ipsi a perturbatione & invasione terrarum & possessionum præfati Regis crucesignati desisterint;

Et, quia ab hujusmodi perturbatione & invasione non desistunt, nos omnes prædictos nominatim, & omnes alios generaliter, qui terram & possessionem ipsius Regis invadere vel perturbare præsumunt, excommunicamus, & denunciari fecimus excommunicatos in Diocæse Burdegalensi, & Episcopatu Vascon.

Unde eadem auctoritate vobis mandamus, firmiter injungendo, quatinus omnes prædictos excommunicetis, & excommunicatos denuntietis, per totum Episcopatum vestrum, singulis diebus Dominicis & Festivis, candelis accensis, & pulsatis campanis. A. D. 1253. Hen. 3.

Et, quia crescente contumaciâ crescere debet pœna, nos terras omnium prædictorum Ecclesiastico suppofuimus interdicto, vobis mandantes, sub pœna suspensionis, ab ingressu Ecclesiæ, quatinus infra octo dies, post receptionem præsentium, singulis eorum, terras vel possessiones habentibus in Episcopatu vestro, prædicta scire faciatis.

Et nos, per litteras vestras patentes, super præmissis certificetis; ita quod nos & Episcopi de hujusmodi excommunicationis & interdicti sententiis latis certitudinem plenariam habeamus:

Quod, si non feceritis, noveritis vos esse statim, post prædictos octo dies, eadem auctoritate ab ingressu Ecclesiæ suspensos.

Datum apud Vasatum in Festo Sancti Thomæ Apostoli, anno Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo tertio.

De Alfonso Rege Castellæ, & Exercitu Saracenorum, invadendo Aquitaniam, Angliam & Hyberniam.

A. D. 1253. An. 38. H. 3. Pat. 38. H. 3. n. 8. REX universis Archiepiscopis, & Episcopis, in Hibernia constitutis, salutem.

Cum Rex Castellæ, cum multitudine exercitûs Christianorum & Saracenorum, terram nostram Vasconiæ, in quindena Paschæ proximo futurâ, ingressurus sit hostiliter, ad terram illam destruendam & occupandam, ac per introitum ejusdem terræ, si eam optineret, quod absit, terras nostras Angliæ & Hiberniæ invadere aspiret;

Nos, super tam arduis & urgentibus negotiis consilium vestrum & auxilium requirere proponentes, vos requirimus, in fide qua nobis tenemini, affectuose rogantes quatinus, sicut nos & honorem nostrum, necnon & indempnitatem corporis nostri diligitis, nullatenus omittatis quin, in instanti mediæ quadragesimæ, conveniatis apud Dublin. coram Johanne filio Galfridi Justiciario Hiberniæ (quem propter hoc ad partes illas mittimus) audituri voluntatem nostram super prædictis negotiis, quæ idem Justiciarius vobis tunc viva voce plenius exponet, & cum aliis Magnatibus terræ nostræ Hiberniæ, quibus id injunximus, super eisdem negotiis tractaturi, & consilium vestrum & auxilium adhibituri. A. D. 1253.

Et vos, citra dictum diem, provideatis & deliberetis quam honeste & potenter nos, in tam urgenti & inexcusabili necessitate, de bonis vestris velitis respicere: Inducentes efficaciter subditos nostros quod nobis in tanta necessitate & periculo munifice subveniant.

Quia nullo tempore futuro tantum indigebimus, Deo dante, subventione amicorum nostrorum, quantum in præsenti indigemus.

Testibus Alianora Regina nostra, & Ricardo Comite Cornubiæ apud Westm. 29 die Decembris.

Per Reginam, Comitem, & totum Concilium.

A. D. 1254. Hen. 3. — A. D. 1254. Hen. 3.

Littera Willielmo de Odingge super negotio prædicto.

A. D. 1254. An. 38. H. 3. Claus. 38. H. 3. m. 14. d.

REX dilecto & fideli suo Willielmo de Odingge, salutem.

Cum venerabilis Pater Bonifacius Cantuariensis Archiepiscopus, Episcopi Provinciæ Cantuariensis, Ricardus Comes Cornubiæ, frater noster, R. Comes Gloucestriæ, & alii Comites, & Barones in quindena Sancti Hillarii, jam præteriti, apud London, coram dilecta Regina nostra, & Concilio nostro, commorante in Anglia, constituti, nobis promiserunt liberaliter & benigne facere auxilium decens & perutile, videlicet quidam Prælati in propriis personis, & quidam in pecunia, Comites vero & Barones in propriis personis suis, potenter contra Regem Castellæ qui terram nostram Vasconiæ in manu forti, in quindena Paschæ proximò futura, hostiliter est ingressurus;

Vos ex toto corde requirimus quod, sicut supradicti Comites & Barones nobis promiserunt quod erunt London. a die Paschæ proximò futuræ in tres septimanas, parati & bene muniti sine ulla dilatione versus Vasconiam ad nos properiter movere, vos ad dictum diem & locum, modo consimili, veniatis omni occasione & dilatione postpositis, ad tendendum versus Portesm. cum præfatis Magnatibus, ad transfretandum cum eisdem ad nos in Vasconiam, & hoc in fide qua nobis tenemini vobis firmiter injungimus, & sicut honorem nostrum, & indempnitatem corporis vestri diligitis.

Teste A. Regina, & R. Comite Cornubiæ apud Westm. quinto die Februarii.

A. D. 1254.

Idem mandatum est Willielmo de Bello-Campo de Bed. hoc addito, vel filium suum primogenitum, cum decenti numero militum, pro eo mittat, qui a Rege recipiet cingulum militare in instanti Festo Pentecostes.

Teste ut supra per Concilium.

De Excommunicatione exercitus.

REX Vicecomiti Wiltſ. salutem.

Cum venerabilis pater B. Cantuar. Archiepiscopus, &c. ut supra, usque ad illam clausulam, vos ex toto corde requirimus, *& tunc sic* tibi firmiter præcipimus.

Quod capias securitatem ab omnibus illis de Balliva tua, qui tenent de nobis in capite 20 libr. terræ, & etiam de eis qui tenent 20 libr. terræ de illis qui sunt infra ætatem & in custodia nostra, quod sint London. a die Paschæ proximo futur. in tres septimanas parati & bene muniti ad tendend. sine ulla dilatione versus Portsm. ad transfretand. ad nos in Vasconiam cum dictis Magnatibus ad defensionem corporis nostri & prædictæ terræ nostræ Vasconiæ;

Et etiam nomina illorum omnium qui tenent de nobis in capite 20 libr. terræ in Balliva tua, quam eorum qui tenent 20 libr. terræ de illis qui sunt infra ætatem & in custodia nostra, Reginæ nostræ & præfato Consilio nostro in instanti media quadragesima sub sigillo tuo distincte & aperte significetis. Et hoc sicut tuam indempnitatem diligis non omittas.

Teste ut supra.

De pace inter Regem & Regem Castellæ tractanda & firmanda.

A. D. 1254. An. 38. H. 3. L. A. fol. 289. Penes Camerar. Scaccar.

HEnricus, Dei gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, Dux Normanniæ & Aquitaniæ, & Comes Andegaviæ, omnibus præsentes literas visuris, vel audituris, salutem.

Noveritis nos fecisse, constituisse, & ordinasse Procuratores nostros & sollempnes Nuncios, dilectos & fideles nostros venerabilem patrem Petrum Hereforden. Episcopum, & Johannem Maunsell Præpositum Beverlaci, ad tractandum de pace, & ad firmandum eandem, inter illustrem Principem Alfonsum Regem Castellæ & Legionis, & suos Hæredes ex una parte; & nos & Hæredes nostros ex altera; A. D. 1254.

Gratum & firmum habituri quicquid per eosdem Nuncios, vel eorum alterum, si eorum alterum, quod Deus avertat, abesse contigerit, firmatum fuerit vel etiam ordinatum;

Dantes

A. D. 1254. Hen. 3. Dantes in solidum eisdem, & cuilibet eorum separatim, plenam & liberam potestatem tractandi pacem & firmandi eam, ut dictum est, & jurandi in animam nostram, & obligandi per juramentum nos, & hæredes nostros, si viderint expedire, ad servandum omnia, quæ iidem Nuncii super præmissis duxerint pro nobis & hæredibus nostris ordinanda, & etiam A. D. 1254. Hen. 3 promittenda.

In cujus rei testimonium has literas fieri fecimus patentes.

Teste meipso apud Vasatum octavo die Februarii, anno Regni nostri tricesimo octavo.

De adventu Regis Castellæ contra Regem in Vasconia.

A. D. 1254. An. 38. H. 3. DOmino Regi Angliæ, &c. Regina & Richardus Comes Cornubiæ, salutem.

Recepimus litteras vestras ad natale Domini proxime præteritum, quod in crastino sancti Hillarii convocaremus Archiepiscopos, Episcopos, Abbates, Priores, Comites, & Barones Regni Angliæ: ad ostendendum eis statum vestrum, & adventum Regis Castellæ in Vasconiam contra vos.

Et, quia brevitas temporis non patiebatur quod dicti Magnates ad dictum diem possent convenire, vocavimus eosdem apud Westmonasterium in quindena dicti Festi sancti Hillarii.

Quibus congregatis, & expositis eis adventu dicti Regis & statu vestro; responsum recepimus, quod Comites & Barones erunt Londoniæ a die Paschæ proximo futuræ in tres septimanas, parati indilate tendere versus Portesmuam, ascensuri naves ad veniendum potenter in succursum vestrum, contra dictum Regem Castellæ: Si dictus Rex Castellæ, contra vos in Vasconiam sit venturus.

Et hoc promiserunt Comes Gloverniæ, & omnes alii Magnates.

Præterea Archiepiscopus Cantuariensis, Electus Wintoniensis, Londoniensis, & Wigornensis Episcopi, promiserunt se personaliter ad vos accessuros in manu forti.

Et alii Episcopi & Abbates Angliæ tunc præsentes, promiserunt quod efforcialiter vobis subvenirent de pecunia sua, contra dictum Regem Castellæ; summam tamen tunc exprimere noluerunt: Sed quilibet habebit summam, quam daturus est, Londoniæ in termino prænotato, hoc est, a die Paschæ in tres septimanas, sicut constanter asseruerunt; si ita A. D. 1254. sit quod dictus Rex Castellæ, contra vos in Vasconiâ sit venturus.

Sed de Clericis suis nullam vobis voluerunt facere concessionem, propter decimam colligendam, ad opus vestrum, in subsidium Terræ sanctæ, in proximum.

Nos vero, cum Regina vestra, ad vos veniemus juxta mandatum vestrum: Et Edwardus filius vester, & Beatrix filia vestra, & ego frater vester Richardus Comes Cornubiæ vobis non deficiam; sed ad vos veniam cum potestate, ad vestrum profectum & honorem meum: Ita quod vos & Hæredes vestri, mihi scietis grates, Deo dante, imperpetuum, si dictus Rex Castellæ contra vos in Vasconia sit venturus, sicut mihi mandatis.

Et, per Consilium Dominæ Reginæ, & aliorum benevolorum vestrorum, dimittam Regnum vestrum Angliæ in bonis manibus & fidelibus, Deo dante, ad vestrum commodum & honorem.

Et, si vobis placet, & bonum videatur, quod Domina Regina veniat in communi passagio Magnatum & Baronum vestrorum Angliæ, hoc ei tempestivè significetis, si placet: Ut sic ad vos cum Edwardo filio vestro, & Beatrice filia vestra, securius & decentius venire valeat.

Volunt autem præfati Prælati & Magnates, ante passagium suum, & auxilium dandum, habere litteras vestras patentes, sibi de Vasconia mittendas; quod ex præsenti subventione vobis persolvenda, & in rebus facienda, non fiat in posterum ipsis successoribus seu hæredibus suis præjudicium, tempore vestro vel hæredum vestrorum.

De

A.D. 1254. Hen. 3. A.D. 1254. Hen. 3.

De Obligatione Regis Abbati & Conventui Sanctæ apud Burdegal.

A.D. 1254. An. 38. H. 3. Ex Bundel. Infra Turrim London.

HEN. Dei gratia, Rex Angliæ, &c. omnibus ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Sciatis quod tenemur dilectis nobis in Christo Abbati & Conventui Sanctæ apud Burdegal. in trescentis Marcis sterlingorum; quas dilectus & fidelis noster Johannes Mansell, Præpositus Beverlaciæ ab eis mutuo recepit pro negotiis nostris expediendis, quando alias fuit in servitio nostro in Vasconia. A.D. 1254.

De quibus eisdem Abbati & Conventui reddemus unam medietatem, ad Festum Sancti Michaelis, anno Regni nostri tricesimo octavo.

Teste meipso apud Vasatum, undecimo die Februarii, anno Regni nostri tricesimo octavo.

Carta pro Edvardo primogenito Regis, de completione quindecim millium Marcarum per annum.

A.D. 1254. An. 38. H. 3. L.B. fol. 212. penes Camerar. Scaccar.

HEnricus, Dei gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, Dux Normanniæ & Aquitaniæ, & Comes Andegaviæ, omnibus Christi fidelibus, præsentes litteras visuris vel audituris, salutem.

Sciatis quod concessimus Edwardo, filio nostro primogenito & Hæredi, quod, si terra Vasconiæ, & aliæ terræ, quas, per cartam nostram, ei dedimus in Hibernia, & Angliâ, & alibi non sufficiant ad completionem quindecim millium Marcarum per annum, & invenire possimus aliquas terras in manu nostra, quæ non sint de Dominico Coronæ nostræ, nos defectum illius summæ eidem Edwardo supplebimus in eisdem terris si sufficiant. A.D. 1254.

Si vero hujusmodi terras ad præsens non habeamus, aut non sufficiant, nos in omnibus primis Wardis, quam citius nobis acciderint, ei perficiemus quod superit de supradictis quindecim millium Marcarum terræ donec nobis acciderint excaetæ, in quibus hujusmodi complementum sibi facere possimus.

In cujus rei testimonium præsentibus litteris parvum sigillum nostrum, quo utimur in Wasconia, duximus apponendum.

Teste meipso apud Vascatum 18 die Februarii, anno Regni nostri 38.

Carta pro Edwardo primogenito Regis, de concessione omnium terrarum per Reges Franciæ ablatarum in partibus transmarinis.

A.D. 1254. An. 38. H. 3. L.B. fol. 220. penes Camerar. Scaccar.

HEnricus, Dei gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, Dux Normanniæ & Aquitaniæ, & Comes Andegaviæ, omnibus Christi fidelibus, præsentes litteras visuris vel audituris, salutem.

Sciatis nos totum jus & clamium, quod habuimus, vel aliquo modo habere potuimus in omnibus Terris, Civitatibus, Burgis, Castris, & omnibus aliis locis occupatis, seu, quolibet alio modo, ablatis progenitoribus nostris, & nobis per Reges Franciæ, seu quoscunque alios, citra mare quacumque de causa, in dilectum filium nostrum Edwardum transtulisse. Ita quod nullam amodo de hiis, sive A.D. 1254. de aliqua parte prædictarum terrarum, Civitatum, Burgorum, Castrorum, & omnium aliorum facere possimus quietam clamationem; set ipsi Edwardo & hæredibus suis, cum ea adquisietit, remaneant in perpetuum, una cum Wasconia quam ei prius dederamus.

In cujus rei testimonium præsentibus parvum sigillum nostrum, quo utimur in Wasconia, duximus apponendum.

Teste meipso apud Vasatum 18 die Februarii, anno Regni nostri 38.

Manda-

Mandatum Ricardo de Grey quod seisinam Insularum daret Edwardo primogenito Regis.

A.D. 1254. An. 38. H. 3. Lib. A. fol. 212. a. penes Camerar. Scaccar.

HEnricus, Dei gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, Dux Normanniæ & Aquitanniæ, & Comes Andegaviæ dilecto & fideli suo Ricardo de Grey, salutem.

Sciatis quod dedimus & concessimus, per Cartam nostram, Edwardo, filio nostro primogenito, & hæredi, Insulas, quas vobis commisimus custodiendas, cum omnibus pertinentiis,

TENENDAS & *habendas* sibi & hæredibus suis in perpetuum.

A.D. 1254.

Et ideo vobis mandamus quod, omni dilatione & occasione remotis, dicto Edwardo, vel certo ejus attornato, has litteras deferenti, plenam seisinam prædictarum Insularum cum omnibus pertinentiis suis habere faciatis.

In cujus rei testimonium has litteras nostras fieri fecimus patentes.

Teste meipso apud Vassatum decimo quarto die Februarii, anno Regni nostri tricesimo octavo.

De Concessione pro Edwardo filio Regis.

A.D. 1254. An. 38. H. 3. Vasconia Pat. & Cart. 37. H. 3. m. 8.

REX Archiepiscopis, &c.

Sciatis nos dedisse, concessisse, & hac Carta nostra confirmasse Edwardo filio nostro primogenito, & hæredi, totam terram Hiberniæ (exceptis Civitatibus Dublin. & Limeric. cum Comitatibus suis; & Villa de Dalon. cum pertinentiis, quas retinemus in manum nostram; & exceptis quingentis libratis terræ, quas assignare tenemur dilecto fratri nostro Galfrido de Lezignan in terra vasta Hiberniæ; & quadragintis libratis terræ, quas promisimus dilecto & fideli nostro Roberto Walerand, similiter in terra vasta Hiberniæ) & totum Comitatum Cestriæ, cum Castris, & Villis, & omnibus aliis pertinentiis suis, sine aliquo retenemento; unà cum conquestu nostro Walliæ in finibus illis, videlicet, Rotbelan. Bisiard, & Gannoc, & cum tota alia terra de Pernechelac: Et totam Villam Bristoll, cum Castello, & aliis omnibus pertinentiis suis: Et tria Castra, scilicet, Gresmunt, Skenefrith, & alium Castrum, cum Honore & omnibus pertinentiis suis: Castra de Mungomery, Kermerdyn, & Cardigan, cum pertinentiis suis: Castrum de Buelt: Castrum de Pecco cum honore & pertinentiis: Stamford & Grantham, cum honore & pertinentiis suis: Et totam terram, quæ fuit Comitissæ Augy in Anglia, cum pertinentiis suis: Gernes. & Geresy, & cæteras Insulas maris, & Manerium de Frigido Mansello cum pertinentiis suis (salvis nobis omnibus Crociis & Custodiis Ecclesiarum, vacantium in omnibus terris, superius nominatis, ubi custodiam de jure habere debuerimus)

A.D. 1254.

HABENDA & tenenda eidem Edwardo & hæredibus suis de corpore suo legitimè procreatis, imperpetuum; ita tamen quod prædictæ terræ & Castra omnia nunquam separentur a Corona, & quod nullus, ratione istius donationis, eidem Edwardo factæ, aliquid juris vel clamii aliquo tempore sibi vendicare possit in terris & Castris prædictis; set integre remaneant regibus Angliæ in perpetuum.

Præterea præsenti Carta innovamus donationem, quam prius dicto Edwardo fecimus, de tota terra Vasconiæ, & Insulæ Oleronis, cum omnibus pertinentiis suis; ita quod imperpetuum remaneant Dominio Coronæ Angliæ, sicut in prædicta Carta plenius continetur.

TESTIBUS,

Petro Hereford. Episcopo,
J. de Plesset. Comite Warr.
Galfrido de Lezungnan, &
Willielmo de Valenc. fratribus nostris,
Petro de Sabaudia,
Johanne Maunsell Præposito Beverl.
J. Priore de Novo Burgo Capellano nostro,
Willielmo de Gray,
Willielmo de Chaeny,
Nicholao de Sancto Maur.
Willielmo Gerun. & aliis.

Dat. per manum nostram apud Vassatum quarto decimo die Februarii, anno Regni nostri tricesimo octavo.

A. D. 1254. An. 38. H. 3.

Et triplicata est Carta ista: Et mandatum est J. filio Galfridi Justiciario Regis, quod de tota terra Hiberniæ (exceptis Civitatibus Dublin. & de Limeric. cum Comitatibus suis, & Villa de Dalon. quas Rex retinet in manu sua) eidem Edwardo plenam seisinam habere faciat; & hoc per litteras Regis patentes secundum tenorem prædictæ Cartæ.

A. D. 1254. An. 38. H. 3.

Eodem modo mandatum est Dominæ Reginæ, & R. Comiti Cornubiæ, quod secundum tenorem Cartæ prædictæ de Terris, Maneriis, Villis, Insulis, & aliis plenam seisinam habere faciant per litteras patentes.

Petro de Sabaudia, de seisina terrarum danda Edwardo Regis primogenito.

A. D. 1254. An. 38. H. 3. Lib. A. fol. 214. b. penes Camerar. Scaccar.

HEnricus, Dei gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, Dux Normanniæ & Aquitaniæ, & Comes Andegaviæ, dilecto & fideli suo Petro de Sabaudia, salutem.

Sciatis quod dedimus & concessimus, per Cartam nostram, Edwardo filio nostro primogenito, & Hæredi, omnes terras quæ fuerunt Comitissæ Augii in Anglia, cum omnibus pertinentiis suis,

TENENDAS & HABENDAS sibi & hæredibus suis in perpetuum;

Et ideo vobis mandamus quod, omni occasione & dilatione remotis, dicto Edwardo, vel certo ejus attornato, has litteras deferenti, plenam seisinam prædictarum terrarum, cum omnibus pertinentiis suis, habere faciatis. A. D. 1254.

In cujus rei testimonium has litteras nostras fieri fecimus patentes.

Teste meipso apud Vasatum decimo quarto die Februarii, anno Regni nostri tricesimo octavo.

De Concessione Siciliæ, nomine Papæ, facta Edmundo filio Regis.

A. D. 1254. An. 38. H. 3. Ex Transcrip. authent.

EXcellenti viro Domino Edmundo, nato Domini H. Regis Angliæ illustris, Albertus Domini Papæ Notarius, Apostolicæ Sedis Legatus, salutem, & paratam ad obsequia voluntatem.

Ut sincera & inconcussa devotio, quam Dominus H. Rex Angliæ illustris, pater vester, habet ad Romanam Ecclesiam in vobis, paterna vestigia imitantibus, propagata fructum, non tàm eidem Ecclesiæ, quàm toti Christianitati necessarium afferat, vosque insigniat fastigio Regiæ dignitatis, de speciali auctoritate, & mandato Domini Papæ, facto nobis, de suorum fratrum consilio & assensu, vobis & hæredibus vestris Regnum Siciliæ, & totam terram, quæ est citra Farum, usque ad confinia terrarum Ecclesiæ, cum omnibus juribus, honoribus, districtibus, & pertinentiis suis (excepta Civitate Beneventan. cum ipsius juribus, & pertinentiis) universis in feudum concedimus salvis libertatibus & immunitatibus Ecclesiarum prædictorum Regni & Terræ, tàm in electionibus, quàm in aliis pertinentibus ad easdem. A. D. 1254.

Super conditionibus vero, quæ pertinent ad idem negotium, apponendis, venerabilium patrum Dominorum, O. Sancti Adriani Diaconi Cardinalis, Phy. Electi Lugdunen. & Episcopi Herefordén. & Nobilium Virorum Dominorum T. de Sabaudia Comitis, & P. fratris ejus; necnon Proborum Virorum Dominorum Johannis Maunsel Præpositi Beverlacensis, & Petri Cachaport Archidiaconi Wellensis, & nostro arbitrio, prout vos & prædictus Dominus Rex jam acceptastis, stabitur hinc & inde.

In cujus rei testimonium & perpetuam firmitatem has litteras fieri fecimus, & sigilli nostri munimine roborari.

Dat. Vindocin. anno Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo tertio, pridie Non. Martii, Pontificatûs Domini Innocentii Papæ IV. anno undecimo.

Consæ-

A. D. 1254. Hen. 3. A. D. 1254. Hen. 3.

Confœderatio inter Henricum Angliæ, & Alfonsum Castellæ, Reges, pro ipsis & eorum hæredibus, perpetuo duratura, contra omnes homines de Mundo; salva fide Ecclesiæ Romanæ.

A. D. 1254. An. 38. H. 3. Ex Bundello Miscellan. in Turri London.

1. Noverint universi, præsentem paginam inspecturi, quod nos frater Lupus, Dei gratia, Marochitanen. Episcopus, & Garsias Martini, Procuratores & solempnes Nuncii illustris Regis Castellæ, Toleti, Legionis, Galletiæ, Sibilliæ, Cordubiæ, Murciæ, & Jahennæ, litteras dicti Domini R. recepimus in hæc verba.

Alfonsus, Dei gratia, Rex Castellæ, Toleti, Legion. Galletiæ, Sibilliæ, Murciæ, & Jahennæ, omnibus præsentes litteras visuris & audituris, salutem.

Noveritis nos fecisse, constituisse, & ordinasse Procuratores nostros, & solempnes Nuncios, venerabilem in Christo patrem, fratrem Lupum, Dei gratia, Marochitan. Episcopum, & nobilem virum Garsiam Martini de Toleto, ad tractandum de pace, & ad firmandum eandem inter illustrem Principem Henricum Regem Angliæ & suos hæredes ex una parte; & nos & hæredes nostros ex altera: gratum & firmum habituri quicquid per eosdem Nuncios firmatum fuerit, vel etiam ordinatum;

Dantes eisdem plenariam & liberam potestatem tractandi pacem, & firmandi eam, ut dictum est, & jurandi in animam nostram, & obligandi, per juramentum, nos & hæredes nostros, si viderint expedire, ad servanda omnia quæ iidem Nuncii super præmissis duxerint pro nobis & hæredibus nostris ordinanda, & etiam promittenda.

In cujus rei testimonium has litteras nostras fieri fecimus patentes.

Dat. apud Toletum, Kal. Aprilis, Æra millesima ducentesima nonagesima secunda.

Harum igitur auctoritate litterarum, pro prædicto Domino nostro Rege Castellæ & Legion. & hæredibus suis, inivimus fœdus perpetuæ amicitiæ cum Domino Henrico, Dei gratia, illustri Rege Angliæ, Domino Hiberniæ, Duce Normanniæ & Aquitanniæ, & Comite Andegaviæ, & hæredibus suis, isto modo.

2. Quod idem Dominus Rex Castellæ & Legionis, & hæredes sui, ab hac hora, in antea, sint amici, & inprimi prædicti Regis Angliæ, & hæredum suorum, contra omnes homines de Mundo imperpetuum; ita quidem quod idem Dominus noster Rex Castellæ & Legionis, & hæredes sui juvabunt eundem Regem Angliæ, & hæredes suos, bona fide, cum toto posse, contra omnes homines de mundo; salva fide Ecclesiæ Romanæ.

3. Dimittimus etiam, & quitamus, pro prædicto Domino nostro Rege Castellæ & Legion. & hæredibus suis, Domino Henrico illustri Regi Angliæ, & suis hæredibus, sicut melius & sanius intelligi potest, quicquid juris vel quasi habet, vel habere debet Dominus Rex Castellæ & Legion. & hæredes sui, in tota Vasconia, vel in parte, in terris, possessionibus, hominibus, juribus vel quasi, dominiis vel quasi, actionibus, & rebus aliis, ratione donationis, quam fecit, vel fecisse dicitur Dominus Henricus quondam Rex Angliæ, & Alienora uxor sua, Alianoræ filiæ suæ, & bonæ memoriæ Domino Alfonso Regi Castellæ:

4. Et quicquid juris, vel quasi, ibidem idem Dominus Rex Castellæ & Legionis habet, vel habere debet, vel hæredes sui per successionem supradictorum; vel per collationem Regis Ricardi, seu Regis Johannis; vel per collationem ipsi vel alii, cujus jus ad ipsum pertineat, factam a Regina Berengaria, filia Alfonsi Regis & Reginæ Alianoræ: Et omnes Cartas, quas idem Dominus Rex Castellæ & Legion. habet, super hoc, a prædictis, vel aliquo eorum, promittimus bona fide, pro dicto Domino nostro Rege Castellæ & Legion. & hæredibus suis, dicto Regi Angliæ & hæredibus suis restituere, vel delere: Et, si inventæ fuerint ex hac hora ulterius, concedimus quod sint vacuæ & cassæ.

5. Et hoc facimus propter multas bonas rationes, & multa alia, quæ præfatus Rex Angliæ prædicto Domino nostro Regi Castellæ & Legion. concessit per se, & Procuratores suos, & solempnes Nuncios, Petrum Dei gratia, Herefordensem Episcopum, & Johannem Maunsell Beverlacensem, Præpositum, prout continetur in scriptis eorum, sigillis eorumdem sigillatis.

6. Nos

A.D. 1254. Hen. 3. 6. Nos vero supradicti Frater Lupus Episcopus, & Garsias Martini, Procuratores & Nuncii prænominati Domini Regis Castellæ & Legionis, juravimus, in animam ejusdem Domini Regis Castellæ & Legionis, quod idem Rex, & hæredes sui universa, & singula, superius adnotata, bene, & integre, & fideliter imperpetuum observabunt.

In cujus rei testimonium præsentem Cartam, sigillis nostris appendentibus præmunitam, sæpefato Domino Regi Angliæ duximus concedendam. A.D. 1254. Hen. 3.

Facta apud Toletum Pridie Kalen. Aprilis, Æra millesima ducentesima nonagesima secunda.

De Conductu pro Edwardo Principe.

A.D. 1254. An. 38. H. 3. Claus. 37. & 38. & Princ. 39. H. 3. m. 2. d. Missa est Episcopo Wigorniensi Petro de Monte-forti, & Roberto Walerand per Henricum de Nevill, servientem Regis, littera Regis Castellæ Patens in hæc verba.

Alfonsus, Dei gratiâ, Rex Castellæ, &c. Universis, præsentes litteras inspecturis, salutem & gratiam.

Noveritis quod, cum Edwardus, primogenitus illustris Regis Angliæ, ad nos venire debuerit, sibi & suis in securo conductu providebimus in eundo, & redeundo, & in nostro Dominio existentibus.

Data apud Toletum, Kal. Aprilis, Rege Exprimante Ærâ 1292. A.D. 1254.

Didacus Johannes scripsit.

Et mandatum est prædicto Episcopo, Petro, & Roberto quod litteras præscriptas Regis Castellæ transcribi faciant, & earum transcriptum deferant, cum Edwardo memorato in Hispaniam, sigillatum sigillo Baion. Episcopi, & Prioris fratrum prædicatorum ejusdem Villæ, vel alicujus alius autentica personæ; & dictas Litteras Patentes Regis Castellæ in aliquo loco certo & tuto apud Baion. deponant, propter discrimina viarum, & ea quæ fortuito a sinistro possent accidere.

De Proventibus Terrarum Sabinæ de Orcito, Edwardo primogenito Regis concessis.

A.D. 1254. An. 38. H. 3. L.B. f. 212. b. penes Camer. Scaccar. Henricus, Dei gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, &c. omnibus, &c. salutem.

Sciatis quod dedimus & concessimus Edwardo, Filio nostro primogenito & hæredi, omnes profectus & totum emolumentum, quod recipere poterimus, vel habere de Custodiâ Terrarum & Tenementorum, quæ fuerint Sabinæ de Orciato, jam defunctæ, quæ ad nos pertinet:

Ita quod idem Edwardus percipiet totum commodum quod, pro venditione seu dimissione prædictæ Custodiæ, possemus aliquâ ratione reportasse, ad cujuscumque seu quorumcumque manus prædicta Custodia devenerit. A.D. 1254.

In cujus rei testimonium hiis Litteris patentibus Sigillum nostrum fecimus apponi.

Teste meipso apud Millau. decimo octavo die Aprilis, anno Regni nostri tricesimo octavo.

Fœdus perpetuum cum Alfonso Rege Castellæ.

A.D. 1254. An. 38. H. 3. L.A. f. 289. penes Camer. Scaccar. 1. Noverint universi, præsentem paginam inspecturi, quod nos Petrus, Dei gratiâ, Hereford Episcopus, & Johannes Maunsell Præpositus Beverlaci, Procuratores & Nuncii Domini Henrici, Dei gratiâ, illustris Regis Angliæ, Domini Hiberniæ, Ducis Normanniæ & Aquitanniæ, & Comitis Andegaviæ, literas dicti Domini Regis recepimus in hæc verba. A.D. 1254.

Henricus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, Dux Normanniæ & Aquitanniæ, & Comes Andegaviæ, omnibus, præsentes literas visuris, vel audituris, salutem.

Noveritis

A.D. 1254. Hen. 3. Noveritis nos fecisse, constituisse, & ordinasse Procuratores nostros & sollempnes Nuncios, dilectos & fideles nostros venerabilem patrem Petrum Hereforden. Episcopum, & Johannem Maunsell Præpositum Beverlaci ad tractandum de pace, & ad firmandum eandem inter illustrem Principem Alfonsum Regem Castellæ & Legionis & suos hæredes ex una parte; & nos & hæredes nostros ex altera: Gratum & firmum habituri quicquid per eosdem Nuncios, vel eorum alterum, si eorum alterum, quod Deus avertat, abesse contigerit, firmatum fuerit vel etiam ordinatum;

Dantes in solidum eisdem, & cuilibet eorum separatim, plenam & liberam potestatem tractandi pacem, & firmandi eam, ut dictum est, & Jurandi in animam nostram, & obligandi per Juramentum nos, & hæredes nostros, si viderint expedire, ad servandum omnia, quæ iidem Nuncii super præmissis duxerint pro nobis & hæredibus nostris ordinanda, & etiam promittenda.

In cujus rei testimonium has litteras nostras fieri fecimus Patentes Teste meipso apud Vasatum 8. die Februarii anno Regni nostri 38.

Harum igitur auctoritate literarum, pro prædicto Domino nostro Rege & hæredibus suis, inivimus fœdus perpetuæ amicitiæ cum illustri Domino Alfonso, Dei gratia, Rege Castellæ & Legionis & hæredibus suis isto modo:

2. Quod Dominus Rex Angliæ, & hæredes sui, ab hac hora in antea, sint amici & imprisii ipsius Regis Castellæ, & hæredum suorum contra omnes homines de mundo imperpetuum; ita quidem quod Dominus noster Rex Angliæ, & hæredes sui juvabunt eundem Dominum Castellæ, & hæredes suos, bona fide, cum toto posse suo, contra omnes homines de mundo; salva fide Ecclesiæ Romanæ.

3. Promittimus etiam & concedimus, pro prædicto Domino nostro Rege, quod Dominus Edwardus, primogenitus & hæres suus, veniat apud Burdegal. suscepturus Cingulum Militiæ à præfato Rege Castellæ & Legionis, usque festum beatæ Mariæ in Augusto proximo venturum.

4. Promittimus etiam & concedimus, pro præfato Domino nostro Rege Angliæ, quia idem Rex est cruce signatus, quod mittat filium suum Dominum Edwardum ad guerram Navarræ, cum magna & bona potentia, in auxilium Domini Regis Castellæ & Legionis: Et, si forsitan præfatus Edwardus, aliquo justo impedimento detentus, ad guerram Navarr. in auxilium præfati Regis Castellæ & Legionis venire non potuit, quod mittat Senescallum suum simili modo. A.D. 1254. Hen. 3.

5. Promittimus etiam & concedimus, pro prænominato Domino nostro Rege Angliæ, quod idem Rex det operam, bona fide, erga Dominum Papam, ad convertendum exercitum cruce signatorum ad partes Marrochianas, vel Affricanas: Et, si Dominus Rex Angliæ hoc per se potuit impetrare, vel Dominus Rex Castellæ & Legionis per se, vel per alios hoc idem potuit impetrare, quod idem Rex eat cum prædicto exercitu ad partes prænominatas, in societate Regis Castellæ & Legionis; &, quicquid lucrati fuerint in dictis partibus, inter eos equaliter dividatur.

6. Promittimus etiam & concedimus, pro sæpedicto Domino nostro Rege Angliæ, quod omnia dampna, quæ illata sunt Dompno Gasconi, Baronibus, Militibus, & aliis de Vasconia, causa prædicti Domini Regis Castellæ & Legionis, à tempore quo idem Gasto recepit Militiam à præfato Rege Castellæ & Legionis, & fuit ejus Vassallus, sive in Castris, sive in hæreditatibus, sive aliis rebus, quod omnia, ad rogatum Domini Regis Castellæ & Legionis, Dominus Rex Angliæ restituat, & melioret eisdem, & parcat eis de querimoniis omnibus, quas habet de eis.

7. Et, si aliqui illorum de Vasconia aliquid habeant, sive in Castris, sive de villis, sive de terris, sive de aliis rebus, quæ debent esse Domini Regis Angliæ, vel Edwardi filii sui, vel ad eos pertineant quod statim restituant eidem Regi, vel Edwardo filio suo.

8. In aliis causis quod stent Judicio Curiæ Domini Regis Angliæ, secundum quod consuevit judicari cum Curia Vasconiæ: Et, si ipsi noluerint, vel non potuerint Judicium sustinere, Dominus Rex Castellæ debet rogare pro eis, sicut amicus rogat amicum, & Dominus Rex Angliæ faciat pro Domino Rege Castellæ & Legion. tanquam pro amico.

9. Promittimus etiam & concedimus, pro sæpedicto Domino nostro Rege Angliæ, quod idem Dominus Rex Angliæ faciet, cum Concilio Domini Regis Castellæ & Legionis, in facto Dompni Gastonis, quoad Senescalciam Vasconiæ, similiter & de facto Vicecom. Lemovic. quod faciat prout videbitur esse honestum.

10. Promittimus insuper & concedimus, pro sæpefato Domino nostro Rege Angliæ, quod idem Dominus Rex det filiam suam præfato Regi Castellæ &

A.D. 1254. Hen. 3. Legionis, maritandam uni ex Fratribus suis Germanis cui voluerit; dummodo idem Rex Castellæ & Legionis det eidem Fratri suo tales divitias, ex quibus possit illam honorifice dotare & sustentare, secundum quod decebit filiam Regis; & hoc debet fieri infra annum.

11. Et hæc omnia facimus propter multas & bonas rationes, & multa alia, quæ illustris Rex Castellæ & Legionis prædictus per se, & Procuratores, & Nuncios suos solempnes, Lupum, Dei gratiâ, Marrochitan. Episcopum, & Dominum Garsiam Martini, sæpefato Domino nostro Regi Angliæ & hæredibus suis concessit, prout continetur in scriptis suis, sigillis eorum sigillatis.

12. Nos vero supradicti Petrus, Dei gratia, Episcopus Herefordensis, & Johannes Maunsell Præpositus Beverlacensis, Procuratores & Nuncii sæpefati Domini Regis Angliæ, juravimus in animam ejusdem Domini Regis Angliæ, quod idem Rex, & hæredes sui universa, & singula, superius annotata, bene, & integre, & fideliter imperpetuum observabunt. A.D. 1254. Hen. 3.

In cujus rei testimonium præsentem Cartam, sigillis nostris appendentibus præmunitam, sæpefato Domino Regi Castellæ & Legionis duximus concedendam.

Facta apud Tolletum secundo Kal. Aprilis anno Domini 1254.

Promissio ex parte Procuratorum Regis de prædicta Coventione, sigillo Regis signata, mittenda procuratoribus Hispaniæ.

A.D. 1254. An. 38. H. 3. Idem.

Noverint universi, præsentem literam inspecturi, vel audituri, quod nos Petrus, Dei gratia, Herefordensis Episcopus, & Johannes Maunsell. Præpositus Beverlacensis, solempnes Nuncii & Procuratores Domini Henrici, Dei gratia, Regis Angliæ, promittimus vobis venerabili patri Marrochitan. Episcopo, & vobis Nobili viro Garsiæ Martini de Toleto Militi, quod dabimus vobis ambobus, vel alteri vestrum, si alterum abesse contigerit, usque ad duo menses, vel ante, si fieri potest, postquam fuerimus in Curia Domini nostri Regis supradicti, ambo vel alter nostrûm, si alterum abesse contigerit, Literam Domini nostri Regis Angliæ memorati, sigillatam sigillis suis, videlicet quo utitur in Vasconia, & sigillo majori quo utitur in Anglia, sine contradictione & exceptione aliqua in hæc verba.

Noverint universi, præsentes literas inspecturi, & audituri, quod nos Henricus, Dei gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, Dux Normanniæ & Aquitaniæ, & Comes Andegaviæ inimus fœdus perpetuæ amicitiæ, cum karissimo consanguineo nostro Domino Alfonso, Dei gratia Rege Castellæ & Legionis illustri, pro nobis & hæredibus & successoribus nostris isto modo.

Quod nos, & hæredes & successores nostri, ab hac hora, in antea simus amici & imprimis prædicti Regis Castellæ & Legionis, & hæredum, & successorum suorum contra omnes homines de mundo imperpetuum; ita quidem quod nos & hæredes & successores nostri juvabimus eundem Regem Castellæ & hæredes & successores suos, cum toto posse nostro, bona fide sine fraude & sine dolo contra omnes homines de mundo salva fide Ecclesiæ Romanæ. A.D. 1254.

Concedimus etiam quod Edwardus primogenitus & hæres noster veniat apud Burg. suscepturus cingulum Militiæ a præfato Rege Castellæ & Legionis, usque festum beatæ Mariæ in Augusto proximo venturum.

Concedimus etiam quod mittamus eundem Edwardum ad guerram Navarr. cum magna & bona potentia in auxilium dicti Regis Castellæ & Legionis, quod cum cruce signati simus ad guerram ipsam venire personaliter non valemus; & si forsan præfatus Edwardus aliquo justo & evidenti impedimento detentus, ad guerram Navarr. in auxilium præfati Regis Castellæ & Legionis personaliter venire non potuit, promittat Senescallum suum simili modo: &, si forsan durante guerra impedimentum cessare contigerit, idem Edwardus ad guerram prædictam personaliter venire teneatur: & in pace vel in guerra Navarr. remaneant nobis & hæredibus nostris Castra Villæ & Terræ quas occupaverunt & abstulerunt nobis & Progenitoribus nostris Reges Navarr.

Promittimus etiam & concedimus quod demus operam quam potuerimus bona fide erga Dominum Papam, ad convertend. exercitum crucesignatorum ad partes Affricanas; & si hoc per nos seu per nostros potuerimus impetrare, vel dictus Rex Castellæ & Legionis per se vel per alios

A. D. 1254. An. 38. H. 3. alios, hoc idem poterit obtinere, vel per quemcunque alium fuerit impetratum, quod camus cum prædicto exercitu eruce-signatorum ad partes prænominatas in societate prædicti Regis Castellæ & Legionis; & quicquid de inmobilibus, videlicet de civitatibus, villis, castris, possessionibus, terris & hæreditatibus aliis lucrati fuerimus in dictis partibus, inter nos & dictum Regem Castellæ & Legionis æqualiter dividatur.

Concedimus etiam quod omnia dampna, quæ illata sunt Gastoni, Baronibus, Militibus & aliis de Vasconia, causa prædicti Regis Castellæ & Legionis, à tempore quo idem Gasto recepit militiam à prænominato Rege Castellæ & Legionis & fuit ejus Vassallus, sive in Castris sive in hæreditatibus, sive in aliis rebus, quod omnia ad rogatum dicti Domini Regis Castellæ & Legionis restituamus, & meliorenus, eisdem, & parcamus eis de querimoniis omnibus quas babemus de eis.

Et si aliqui illorum de Vasconia aliquid habeant, sive de castris, sive de villis, sive de terris, sive de aliis rebus, quæ debent esse nostra vel Edwardi filii nostri, vel ad nos pertineant, quod statim ea nobis restituant vel Edwardo filio nostro: In aliis causis quod stent judicio Curiæ nostræ secundum quod consuevit judicari cum Curia Vascon. & si ipsi noluerint vel non potuerunt judicium sustinere, Dominus Rex Castellæ debet rogare pro eis sicut amicus rogat amicum, & nos faciemus pro dicto Rege Castellæ & Legionis tanquam pro amico.

Concedimus etiam quod faciemus cum Consilio dicti Domini Regis Castellæ & Legionis in facto Gaston. quoad Senescalciam Vascon. similiter & de facto Vicecom. Lemovic. quod faciamus prout videbitur esse honestum.

Concedimus insuper quod demus filiam nostram præfato Regi Castellæ & Legionis maritand. uni ex Fratribus suis Germanis cui voluerit; dummodo idem Rex Castellæ & Legionis det eidem Fratri suo tales divitias ex quibus possit illam honorifice dotare & sustentare secundum quod decebit filiam Regis, & hoc debet fieri infra annum. A. D. 1254. An. 38. H. 3.

Et hæc omnia facimus & promittimus nos facturos, pro nobis & hæredibus & successoribus nostris, propter multas & bonas rationes & multa alia, quæ illustris Rex Castellæ & Legionis prædictus consanguineus noster per se & Procuratores & Nuncios suos solempnes Fratrem Lupum, Dei gratia, Marochiitan. Episcopum & Garsiam Martini de Toleto Militem ejusdem Regis Castellæ & Legionis, nobis hæredibus & successoribus nostris concessit, prout continetur in scriptis suis sigillis eorumdem sigillatis.

Nos autem, tactis sacrosanctis Evangeliis, pro nobis & hæredibus & successoribus nostris præstamus corporaliter Juramentum universa & singula superius annotata bene integre & fideliter imperpetuum observare; quod si forte aliquo tempore contravenerimus quod non est intentionis nostræ nec erit, maledictionem Dei, & pœnam perjuril incurramus.

In cujus rei testimonium præsentem Cartam, Sigillis nostris, viz. quo utimur in Vasconia, & Sigillo majori quo utimur in Anglia appendentibus communitam, præfato Regi Castellæ & Legionis & hæredibus & successoribus suis duximus concedendam.

In cujus rei testimonium & majorem evidentiam, nos, supradictus Petrus, Dei gratia Herefordensis Episcopus, & Johannes Maunsell Præpositus Beverlacensis, præsentem Cartam, sigillis nostris appendentibus, fecimus sigillari.

Facta apud Toletum 12. Kal. Maii, anno Domini 1254.

Litteræ Regis ad eandem Formam.

A. D. 1254. An. 38. H. 3. Ibidem.

NOverint universi, præsentes literas inspecturi, & audituri, quod nos Henricus, Dei gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, Dux Normanniæ & Aquitan. & Comes Andegaviæ inimus fœdus perpetuæ amicitiæ cum karissimo consanguineo nostro Domino Alfonso, Dei gratia, Rege Castellæ & Legionis, pro nobis hæredibus & successoribus nostris isto modo, quod nos, & hæredes, & successores nostri ab hac horâ in antea simus amici & imprimis prædicti Regis Castellæ & Legionis & hæredum & successorum suorum contra omnes homines de mundo imperpetuum; ita quidem quod nos & hæredes & successores nostri juvabimus eundem Regem Castellæ & hæredes & successores suos, cum toto posse nostro, bona fide sine fraude & sine dolo contra omnes homines de mundo salva fide Ecclesiæ Romanæ. A. D. 1254.

Concedimus etiam quod Edwardus primogenitus & hæres noster veniat apud Burg. suscepturus Cingulum Militiæ a presato Rege Castellæ & Legionis, usque Festum Sancti Edwardi proximo

A. D. 1254. Hen. 3. proximo venturum, quod erit in quindena Sancti Michaelis.

Concedimus etiam quod mittamus eundem Edwardum ad guerram Navarræ cum magna potentia in auxilium præfati Regis Castellæ & Legionis, quod cum cruce signati simus ad guerram ipsam venire personaliter non valemus & si forsan præfatus Edwardus, aliquo justo & evidenti impedimento detentus, ad guerram Navar. in auxilium præfati Regis Castellæ & Legionis personaliter venire non potuit, quod mittat Senescallum suum simili modo: & si forsan durante guerra impedimentum cessare contigerit, idem Edwardus ad guerram prædictam personaliter venire teneatur; & in pace & in guerra Navarræ remaneant nobis & hæredibus nostris Castra, Villæ, & terræ, quas occupaverunt & abstulerunt nobis & Progenitoribus nostris Reges Navarr.

Promittimus etiam & concedimus quod demus operam quam poterimus bona fide erga Dominum Papam ad convertend. exercitum Crucesignatorum nostrorum ad partes Affricanas; & si hoc per nos seu per nostros poterimus impetrare, vel dictus Rex Castellæ & Legionis per se vel per alios hoc idem poterit obtinere, vel per quemcumque alium fuerit impetratum, quod eamus cum prædicto exercitu Crucesignatorum ad partes prænominatas in societate prædicti Regis Castellæ & Legionis: & quicquid de immobilibus, videlicet de Civitatibus, Villis, Castris, Possessionibus terris & hæreditatibus aliis lucrati fuerimus in dictis partibus, inter nos & prædictum Regem Castellæ & Legionis æqualiter dividatur.

Concedimus etiam quod omnia dampna quæ illata fuerint Gastoni, Baronibus, Militibus & aliis de Vasconia causa prædicti Regis Castellæ & Legionis, à tempore quo idem Gasto recepit Militiam à prænominato Rege Castellæ & Legionis, & fuit ejus Vassallus, sive in Castris, sive in hæreditatibus, sive in aliis rebus, quod omnia ad rogatum Domini Regis Castellæ & Legionis restituamus, & melioremus eisdem, & parcamus eis de querimoniis omnibus quas habemus de eis & si aliqui illorum de Vasconia aliquid habeant sive de Castris sive de villis, sive de terris, sive de aliis rebus, quæ debent esse nostra vel Edwardi filii nostri, vel ad nos pertineant, quod statim nobis ea restituant vel Edwardo filio nostro. In aliis causis quod stent judicio Curiæ nostræ secundum quod consuevit judicari cum Curia Vasconiæ; & si ipsi noluerint vel non potuerunt judicium sustinere, dictus Rex Castellæ debet rogare pro eis sicut amicus rogat amicum, & nos faciemus pro dicto Rege Castellæ & Legionis tanquam pro amico. A. D. 1254. Hen. 3.

Concedimus etiam quod faciemus cum Consilio dicti Regis Castellæ & Legionis in facto Gastonis quoad Senescal. Vasconiæ, similiter & de facto Vicecom. Lemovic. quod faciamus prout videbitur honestum.

Concedimus etiam qnod demus filiam nostram præfato Regi Castellæ & Legionis, maritandam uni ex Fratribus suis Germanis cui voluerit; dummodo idem Rex Castellæ & Legionis det eidem Fratri suo tales divitias ex quibus possit illam honorifice dotare & sustentare, secundum quod decebit filiam Regis, & hoc debet fieri infra annum.

Et hæc omnia facimus & promittimus nos facturos pro nobis & hæredibus & successoribus nostris, propter multas rationes bonas & multa alia, quæ illustris Rex Castellæ & Legionis prædictus Consanguineus noster per se & Procuratores & Nuncios suos solempnes, Fratrem Lupum, Dei gratia, Marrochitan. Episcopum & Garsiam Martini de Toleto, Militem ejusdem Regis Castellæ & Legionis, nobis & hæredibus & successoribus nostris concessit prout continetur in scriptis, sigillis eorundem sigillatis.

Nos autem, tactis Sacrosanctis Evangeliis, pro nobis & hæredibus & successoribus nostris præstamus corporaliter Sacramentum universa & singula, sicut superius sunt annotata, bene & integre & fideliter imperpetuum observare; & si forte aliquo tempore contraveniremus, quod non est intentionis nec erit, maledictionem Dei & pœnam perjurii incurramus.

In cujus rei testimonium presentem Cartam Sigillis nostris quo utimnr in Vascon. & Sigillo majori quo utimnr in Anglia, appendentibus communitam, præfato Regi Castellæ & Legionis & hæredibus & successoribus suis duximus concedendam.

Facta 12. Kal. Maii anno incarnationis Dominicæ 1254.

Carta

A. D. 1254. Hen. 3. — A. D. 1254. Hen. 3.

Carta Regis Castellæ de Fœdere cum Rege Angliæ observando.

A. D. 1254. An. 38. H. 3. Lib. A. Fol. 284. A. penes Camerar. Scaccar.

I. NOverint universi, præsentes literas inspecturi, quod nos Alfonsus, Dei gratia, Rex Castellæ, Toleti, Legionis, Galliciæ, Sibilliæ, Cordubæ, Murciæ, & Jahennæ, pro nobis, & Hæredibus, & Successoribus nostris, inimus fœdus perpetuæ amicitiæ cum kariffimo consanguineo nostro Domino Henrico, Dei gratia, illustri Rege Angliæ, Domino Hiberniæ Duce Normaniæ, & Aquitaniæ, & Comite Andegaviæ, & Hæredibus, & Successoribus suis isto modo.

2. Quod nos, & Hæredes, & Successores nostri, ab hac hora, in antea simus amici, & imprimis prædicti Regis Angliæ, & Hæredum, & Successorum suorum contra omnes homines de mundo imperpetuum: Et ipsum, & Hæredes, & Successores suos juvabimus nos, & Hæredes, & Successores nostri, cum toto posse nostro, bona fide, & sine fraude, & sine dolo contra omnes homines de mundo; salva fide Ecclesiæ Romanæ.

3. Et dimittimus & quitamus pro nobis, & Hæredibus, & Successoribus nostris, Domino Henrico illustri Regi Angliæ, & Hæredibus, & Successoribus suis, sicut melius & sanius intelligi potest, quicquid juris, vel quasi habemus, vel habere debemus in tota Vasconia, vel in parte, in terris, possessionibus, hominibus, juribus, vel quasi Dominiis, vel quasi actionibus, & rebus aliis, ratione donationis, quam fecit, vel fecisse dicitur Dominus Henricus quondam Rex Angliæ, & Alianora Uxor sua Alienoræ Filiæ suæ, & bonæ memoriæ Domino Alfonso Regi Castellæ.

4. Et quicquid juris, vel quasi, ibidem habemus, vel habere debemus per successionem supradictorum, vel per collationem Regis Ricardi, seu Regis Johannis, vel per collationem nobis, vel alii, cujus jus ad nos pertineat, factam à Regina Berengaria, Filia Alfonsi Regis & Reginæ Alianoræ; & omnes cartas, quas habemus super hoc, a prædictis, vel aliquo eorum, promittimus bona fide dicto Regi Angliæ restituere, vel delere; & volumus quod, si inventæ fuerunt, ex hac hora in antea sint vacuæ & cassæ.

5. Et hoc facimus propter multas bonas rationes, & multa alia, quæ illustris Rex Angliæ prædictus, consanguineus noster nobis concessit per se, & procuratores suos, & sollempnes nuncios, Petrum, Dei gratia, Herefordensem Episcopum, & Johannem Mansell Beverlacensem præpositum, prout continetur in scriptis eorum, sigillis eorumdem sigillatis.

6. Nos autem, tactis sacrosanctis Evangeliis, pro nobis, & hæredibus, & successoribus nostris, præstamus corporaliter juramentum universa, & singula, superius adnotata, bene, & integre, & fideliter imperpetuum observare; quod, si forte aliquo tempore contravenerimus, quod non est intentionis nostræ, nec erit, maledictionem Dei & pœnam perjurii incurramus.

In cujus rei testimonium præsentem cartam, sigillo nostro aureo præmunitam, sæpefato Regi Angliæ, & Heredibus, & Successoribus suis duximus concedendam.

Facta Toletum Rege expressante decimo Kalend. Maii, Æra 1292.

Didacus Johannis scripsit.

Litera Regis Castellæ directa Vicecomiti Biarn. Baronibus, Militibus, ac Prioribus Vasconiæ, de intendendo Henrico Regi Angliæ & Edwardo filio suo, tanquam vero Domino suo, post quietam clamationem juris dicti Regis Castellæ, in terra Vasconiæ.

A. D. 1254. An. 38. H. 3. In Turri London.

ALfonsus, Dei gratia, Rex Castellæ, Toleti, &c. Nobili viro G. Vicecomiti Bearn. Baronibus, Militibus, Priori de Manso, Majori & Communitati de Reula, & omnibus aliis de Vasconia, ad quos literæ istæ pervenerint, salutem & dilectionem.

Noveritis inter nos & Dominum Henricum Regem Angliæ super facto Vasconiæ

A.D. 1254. Hn. 3. conize amicabilem compositionem initam; in qua, quantum debuimus & potuimus, vestræ indempnitati providimus pariter & honori:

Quocirca rogamus, mandamus vobis, & præcipimus quatenus eidem Regi & Edwardo filio suo, sine dilatione & contradictione aliqua, tanquam Dominis vestris ligiis, amodo intendentes sitis & obedientes.

Mandamus insuper vobis & præcipimus quod, si qui vestrum Castra, seu Villas, ac terras, vel res alias, quæ debent esse dicti Regis Angliæ, vel Edwardi filii sui, vel ad eos pertineant, detinetis, sine difficultatis obstaculo, mora postposita, restituatis eisdem; non obstante si a nobis aliquando mandatum contrarium recepistis. A.D. 1254. Hn. 3.

In aliis vero, quæ dubia fuerint, secundum formam compositionis, quæ in majori litera, sigillis Procuratorum ejusdem Regis conjuncta, continetur plenius procedatur.

Dat. apud Toletum decimo Kalend. Maii, Æra millesima ducentesima nonagesima secunda.

Johannes Petri Legionen. scripsit.

Carta Regis Castellæ pro Rege Angliæ, per quam concedit quod, sive Pacem, sive Treugam habeat cum Rege Navarræ, Regi Angliæ remaneant Castra & loca, quæ super eum fuerant occupata.

A.D. 1254. An. 38. H. 3. Ibidem.

Noverint universi præsentem paginam inspecturi quod nos Alfonsus, Dei gratia, Rex Castellæ, Toleti, &c. volumus, & concedimus Domino Henrico, Dei gratia, illustri Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, Duci Normanniæ & Aquitaniæ, & Comiti Andegaviæ, & hæredibus & successoribus suis quod, sive pacem, seu treugam cum Rege Navar. fecerimus, quod remaneant sibi, & successoribus suis Castra, Villæ, & terræ, quas Reges Navarræ per violentiam occupaverunt, & sibi & suis progenitoribus abstulerunt; A.D. 1254.

Et, ut hoc in dubium venire non possit, præsentem Cartam, sigillo nostro communitam, eidem Regi Angl. duximus concedendam.

Facta apud Toletum Rege exp. decimo Kal. Maii, Æra millesima ducentesima nonagesima secunda.

Litera Regis Castellæ, per quam concedit Regi Angliæ medietatem bonorum immobilium, in partibus Africanis lucrandorum.

A.D. 1254. An. 38. H. 3. Ibidem.

Noverint universi præsentem paginam inspecturi, quod nos Alfonsus, Dei gratia, Rex Castellæ, Toleti, &c. concedimus ut, cum carissimus consanguineus noster, Dominus Henricus, Dei gratia, illustris Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, Dux Normanniæ & Aquitaniæ, Comes Andegaviæ, cum exercitu crucesignatorum suorum, ad partes Africanas, in societate nostra accesserit, quod quicquid in ipsis partibus, nos, & ipse, seu nostri, lucrati fuerimus de immobilibus, videlicet, de Civitatibus, Villis, Castris, Possessionibus, Terris & hæreditatibus aliis, inter nos, & prædictum Regem Angl. æqualiter dividatur. A.D. 1254.

In cujus rei testimonium præsentem Cartam sigillo nostro communitam eidem Regi Angl. duximus concedendam.

Facta apud Toletum decimo Kalend. Maii, Æra millesima ducentesima nonagesima secunda.

Bulla

A. D. 1254. Hen. 3. — A. D. 1254. Hen. 3.

Bulla pro Priore Sanctæ Trinitatis London.

A. D. 1254. An. 38. H. 3. *Ex Autogr.*

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis Abbati de Waltham & Priori de Crucerois, Londonien. Dioc. & Magistro Johanni de Cadomo Canonico Ecclesiæ Sancti Pauli Londonien. salutem & Apostolicam benedictionem.

Precibus dilecti filii Prioris Ecclesiæ sanctæ Trinitatis Londonien. Ordinis Sancti Augustini, benignum impertientes assensum, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus quatinus ea, quæ post ipsius iter arreptum ad sedem Apostolicam veniendo, inveneritis temere in ejus præjudicium attemptata, in statum debitum legitime revocetis:

A. D. 1254.

Contradictores, per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo: Non obstante si aliquibus, de partibus illis, quod excommunicari, suspendi, vel interdici, aut conveniri extra certa loca non valeant, a sede Apostolica sit indultum: Et constitutione de duabus dictis edita in Concilio generali.

Quod, si non omnes hiis exequendis potueritis interesse, duo vestrûm ea nichilominus exequantur.

Dat. Asisii 2 Non. Sept. Pontificatûs nostri anno undecimo.

Plumbeo sigillo pendente a filo canabeo.

Bulla de mutuo, ad opus Regis, pro Regno Siciliæ.

A. D. 1254. An. 38. H. 3. *Ex Autogr.*

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus Archiepiscopo Cantuarien. & Episcopo Cicestren. salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum carissimo in Christo filio nostro Edmundo Regi Siciliæ illustri, nato carissimi in Christo filii nostri Regis Angliæ illustris, ad prosequendum potenter & viriliter, prout decet tantum Principem, assumptum Dei & Ecclesiæ negotium, multa, cum magnas impensas exigat, sit pecunia oportuna;

Fraternitati vestræ per Apostolica scripta, in virtute obedientiæ firmiter præcipiendo, mandamus, quatinus, ad requisitionem prædicti Regis Angliæ, a quibuscumque, mutuare volentibus, recipiatis nomine nostro, & Ecclesiarum Regni Angliæ, ac aliarum terrarum sub ipsius Regis Dominio consistentium, pecuniam mutuò quantumcumque poteritis invenire.

Ecclesias ipsas universas, & singulas, prout ad promotionem ipsius negotii expedire videritis, illis, a quibus mutuum receperitis, nunc hiis, nunc aliis, usque ad plenam restitutionem ipsius mutui, ejusque constamentorum omnium obligantes;

Ita quod eisdem creditoribus, quod hujusmodi mutuum in utilitatem Ecclesiarum, quarum nomine id contraxeritis, conversum fuerit, probandi necessitas non incumbat; assignaturi hujusmodi

A. D. 1254.

pecuniam quibuscumque prædictus Rex Angliæ mandaverit assignari;

Non obstantibus quibuscumque constitutionibus, seu statutis, vel si aliquibus de partibus illis, quòd excommunicari, suspendi, vel interdici, aut conveniri extra certa loca non valeant, a sede Apostolica sit indultum; & universis privilegiis, indulgentiis, vel litteris Apostolicis generalibus, seu specialibus, sub quacumque forma verborum, obtentis & obtinendis; & quibuslibet aliis, per quæ id impediri, vel differri valeat; & de quibus, seu prædictorum privilegiorum, indulgentiarum, & litterarum totis tenoribus, de verbo ad verbum, plenam & expressam fieri oporteat in præsentibus mentionem; & constitutione de duabus dietis edita in Concilio generali.

Et nichilominus si aliqui Archiepiscopi, vel Episcopi, aut alii Prælati, vel Clerici, de partibus illis, super hoc se duxerint pertinaciter opponendos, ipsos, ab officio beneficioque suspensos, mittatis ad præsentiam nostram pro meritis recepturos.

Quod, si non ambo hiis exequendis potueritis interesse, alter vestrûm ea nichilominus exequatur.

Dat. Asisii secundo Id. Maii, Pontificatûs nostri anno undecimo.

Plumbeo sigillo pendente a filo canabeo.

Confirmatio

A. D. 1254. Hen. 3. A. D. 1254. Hen. 3.

Confirmatio Donationis primæ a Domino Papa Innocentio factæ de Regno Siciliæ, in tenore literæ Magistri Alberti factæ de eadem donatione, cum nominibus illorum, quorum arbitrio stabitur super conditionibus.
Continet etiam novam concessionem in feudum.

A. D. 1254. An. 38. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio Edmundo Regi Siciliæ illustri, salutem & Apostolicam benedictionem.

Specialis dilectionis affectum, quem habemus ad carissimum in Christo filium nostrum illustrem Regem Angliæ, patrem tuum, cupientes in suis evidentius ostendere per effectum, Regnum Siciliæ, & totam terram quæ est citra Farum, usque ad confinia terrarum Ecclesiæ Romanæ, ad eandem Ecclesiam devoluta, tibi, quem ad id inter alios orbis Principes præelegimus, jampridem duximus offerenda.

Te igitur, de assensu ejusdem Regis, oblationem hujusmodi, tamquam ipsius Ecclesiæ devoto & catholico Principe, humiliter acceptante, dilectus filius Magister Albertus, Notarius noster, Apostolicæ sedis Legatus, cui velut illi, qui tuum honorem & commodum zelatur ut proprium, negotium ipsum tecum consummandum de consilio & assensu fratrum nostrorum commisimus, tibi tuisque hæredibus, in feudum, in perpetuum Regnum & terram prædicta (excepta Civitate Beneventan.) de speciali mandato nostro concessit, prout in ejus literis, inde confectis (quarum tenorem de verbo ad verbum præsentibus inseri fecimus) plenius continetur.

Nos itaque concessionem eandem ratam & gratam habentes, ac defectum, siquis ex quacumque causa vel omissione in ea extitit, supplentes de Apostolicæ plenitudine potestatis, Regnum & Terram prædicta, cum omnibus juribus, honoribus, districtibus, & pertinentiis suis (excepta Civitate Benevent. cum ejus juribus, honoribus, districtibus, & pertinentiis) universis tibi, qui de voluntate prædicti Regis hoc acceptasse dinosceris, tuisque hæredibus, in feudum, in perpetuum Apostolica auctoritate, de prædictorum fratrum nostrorum consilio, confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus, ea tibi de novo, in feudum (salvis libertatibus & immunitatibus Ecclesiarum prædictorum Regni & terræ, tàm in electionibus, quàm in aliis eas pertinentibus) concedentes.

A. D. 1254.

Tenor autem literarum prædicti Legati talis est;

Excellenti viro Domino Edmundo, nato Domini H. Regis Angliæ illustris, Albertus, Domini Papæ Notarius, Apostolicæ sedis Legatus, salutem, & paratum ad obsequia voluntatem.

Ut sincera & inconcussa devotio, quam Dominus H. Rex Angliæ illustris pater vester habet ad Romanam Ecclesiam in vobis, paterna vestigia imitantibus, *&c. ut in ipsa concessione ante, de 14 Martii.*

Nulli ergo, &c.

Dat. Assisii 2 Id. Maii, Pontificatûs nostri anno undecimo.

Sub filis fericis, flavi rubeique coloris.

Bulla de renovandis litteris collationis de Regno Siciliæ.

A. D. 1254. An. 38. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio Magistro Alberto, Notario nostro, Apostolicæ sedis Legato, salutem & Apostolicam benedictionem.

Gratum gerimus & acceptum, diligentiam tuam dignis in Domino laudibus commendantes, super eo quod negotium, tibi ab Apostolica sede commissum, cum carissimo in Christo filio nostro Edmundo Rege Siciliæ illustri laudabiliter consumasti.

Cum igitur collationem, sibi a te de ipso Regno factam, duxerimus, de fratrum nostrorum consilio, confirmandam, defectum, siquis ex quacunque causa in ea extitit, supplentes de plenitudine potestatis,

A. D. 1254.

Volumus & per Apostolica tibi scripta, firmiter præcipiendo, mandamus quatinus, carissimum in Christo filium nostrum, Regem Angliæ illustrem, ad mittendum quamtocius eundem Regem in manu forti ad prosequendum, prout decet tantum Principem, viriliter & potenter idem negotium inducens, & induci

A. D. 1254. Hen. 3. duci faciens modis quibus expedite videris, secundum prudentiam tibi à Domino datam,

Collationis tuæ litteras eidem Regi Siciliæ renoves, sub priori datâ in illum modum, quem in confirmationis nostræ litteris, in quibus litterarum tuarum renovandarum tenor inseritur, perspexeris contineri. Eam in hiis, & aliis, quæ pertinent ad festinationem & promotionem ejusdem negotii sollicitudinem, prout benè fecisti hactenus, habiturus, quod proinde possis apud Deum & homines non immerito commendari. A. D. 1254. Hen. 3.

Dat. Asisii secundo Id. Maii, Pontificatûs nostri anno undecimo.

Plumbeo sigillo pendente a filo canabeo.

De Magno Sigillo fabricando pro Regno Siciliæ.

A. D. 1254. An. 38. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio Regi Angliæ illustri, salutem & Apostolicam benedictionem.

Ut eo simus, quod tibi sit cordi, negotium quod in personâ carissimi in Christo filii nostri Edmundi, Regis Siciliæ illustris, nati tui, assumpsisse dinosceris, certiores quod idem Rex, assumptæ dignatis fastigio, reddiderit de tuo beneplacito se insignem,

Desideramus & volumus, Regalem magnificentiam attentè rogantes, quatinus protinus jubeas quod idem Rex statim sigillum Regium, faciens fabricari, nobis, infra Festum beati Michaelis proximo venturum, quod assumpto negotio expressè consentit, significet suis patentibus litteris Regiis Bullâ aureâ communitis; tuque similiter infra eundem terminum super hoc, & quod id de tuâ voluntate procedit mittas nobis tuas patentes litteras in quibus nomines ipsum Regem. A. D. 1254.

Dat. Asisii octavo Kal. Junii, Pontificatûs nostri anno undecimo.

Plumbeo sigillo pendente a filo canabeo.

De Henrico Frederici quondam Imperatoris ex Isabella Sorore Regis Filio, in Sicilia mortuo, necnon de Facto Siciliæ.

A. D. 1254. An. 38. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio Regi Angliæ illustri, salutem & Apostolicam benedictionem.

Regale genus Angliæ, quod speciali quodam affectu, & intimæ dilectionis prærogativâ prosequimur, exaltare super cæteros orbis Reges & Principes cupientes, dilectum filium Magistrum Albertum, Notarium nostrum, Apostolicæ sedis Legatum, qui ejusdem generis honorem & commodum zelatur ut proprium, ad partes illas principaliter hac de causa transmisimus, ut idem genus locupletans & exaltans, conferret ei Regnum Siciliæ, quod opulentiâ & deliciis alia Regna mundi superat, ad Romanam Ecclesiam devolutum.

Et, licet super hoc fuerit hinc inde pleruraque tractatum, pro eo tamen quod in eodem Regno adhuc supererat unicus nepos tuus, nè videreris sitire sanguinem proprium, & proximorum tuorum spolia concupire, tantum honorem & commodum recipere usque ad hæc tempora distulisti.

Sed, eodem nepote tuo impiè, ut asseritur, sublato de medio, tu, desiderans cum Apostolica sede filium habere communem, devovisti perpetuò ad ejus obsequia, carissimum in Christo filium nostrum Edmundum, illustrem Regem Siciliæ, natum tuum, faciens ipsum, de præfati Legati manibus, habentis super hoc a nobis potestatem plenariam, recipere prædictum Regnum ad honorem Dei & Ecclesiæ, ac tranquillitatem & pacem totius populi christiani. A. D. 1254.

Super quo Celsitudini tuæ referimus actiones multimodas gratiarum, parati & prompti ad omnia, quæ placere noverimus cordi tuo.

Cum igitur collationem, prædicto Regi ab eodem Legato factam, duxerimus, de fratrum nostrorum consilio, confirmandam, defectum, siquis ex quacumque causa in ea extitit, supplentes de plenitudine potestatis,

Magnificentiam Regiam rogamus, & hortamur attente quatinus, considerato diligenter, si placet, quod, cum omnes de illo Regno redemptionem a nobis ex-

A. D. 1254. Hen. 3. petant jugiter & expectent, negotium ipsum ex sui natura multum accelerationem postulat & requirit, quodque dilatio in talibus consuevit maximam parere detrimentum, prædictum Regem ad prosequendum in manu forti assumptum negotium sic in militiâ, pecunia, & aliis, quæ oportuna fuerint, viriliter, celeriter, & potenter accingas, quod ad fastigium ejusdem Regni, ubi recipietur cum desiderio, ut matutinus lucifer, possit magnifice, prout decet tantum Principem, pervenire.

Sciturus pro certo quod, cum idem negotium sit Dei, non hominis, prædicto Regi prospera euncta succedent, nosque sibi curabimus in personis & rebus, & aliis modis, quibuscumque poterimus, opulentissimè subvenire; parati obligare nos & Romanam Ecclesiam, fidejussorio nomine, pro hiis quæ sibi fuerint ad prosecutionem ejusdem negotii oportuna. A. D. 1254. Hen. 3.

Dat Assisi Id. Maii, Pontificatûs nostri anno undecimo.

Plumbeo sigillo penden. a filo canabeo.

Conradi Romanorum & Siciliæ Regis Epistola Regi de Morte Fratris Nepotis Regis Angliæ.

A. D. 1254. An. 38. H. 3. Nollemus auditus vestros, vulgatis forte famæ præloquiis stupefactos, illis pulsare rumoribus, quorum & vestram exaggeraret relatio lacrymosa memoriam, & cordis vestri præsumitur corruptura quietem; sed ex eo præcipue nos, his casibus, personam elegimus relatoris, quod, dum acerbitatem doloris nostri silentio cohibere vix possumus, in vobis mæroris impetum, persuasionis nostræ remedio, facilius credimus mitigandum.

Nec mirari vos volumus si de iis, quæ inviti referimus, ad notitiam vestram nunciatio sera perveniat, cum hactenus ex recenti vulnere mæstitiæ prævaleret immensitas, & ex oculis nostris naturæ suggerentis imperium fluxuo emungeret lacrymarum, sicque fluctuabat mentis nostræ turbata tranquilitas ut, ad extinguenda doloris incendia, necessario solatoris alterius lenitivis liquoribus egeremus.

Jam verò, dato tempore luctibus, quod eventûs tam turbidi qualitas exigebat, lugubrem obitum Henrici carissimi fratris nostri, nepotis vestri, vobis infestis rumoribus nuntiamus;

De cujus casu tam horrendo, licet, ex decisione carnis, nostra satis amaricata sint pectora, dum pretiosissimam pectoris nostri partem perdidisse dolemus; ex eo tamen turbamur amariùs quod, dum ad regiminis nostri gubernanda molimina viriles animos habere nos expedit, nunc ad deplorandum fratris nostri decessum mollitiem quasi subivimus muliebrem. A. D. 1254.

Quia, dum ejus jam esset ætas provecta virtutibus, in cujus humeris curas nostras confidenter appendere poteramus, metentis æqualiter omnia mortis austeritas, flore juventutis suæ, præmaturâ nimis falce præsecuit, & quasi prædonis sagacitate subrepens, sic improvise, sic subito naturæ magistras manus elusit.

Verùm, cum ad hæc reparanda discrimina artes & opes humanæ deficiant, quæ potius dispositionis supernæ provisio, & facti generalis æqualitas consolatur; doloris ejusdem, cujus vix de corde nostro cicatricis occiduæ signa transibunt, vobis *solamen* affectuosè providimus porrigendum; nec credat unquam dilectio vestra quod affinitatis nostræ per hoc debilitata sint fœdera, quæ in eo, nobis convivente, memoriter remanserunt, & in M. carissima sorore nostra superstite, consorte nobilis viri Marchionis Messanensis, solidata perspicimus, & in hæredibus ejus partu gratifico perpetuata sentimus.

Quocirca non minus, quàm fratre nostro vivente, de nobis puro corde confidite; &, siqua sunt in Regnis nostris, quæ serenitatis vestræ grata sint usibus, vel affectui blandiantur, nobis exinde vota vestra, exauditionem omnimodam relatura, per litteras vel Nuncios aperite.

Quod

A. D. 1254. Hen. 3.

Quod Rex cohibeat manus suas ab expensis non necessariis ut utilius prosequi possit negotium Regni Siciliæ.

A. D. 1254. An. 38. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio Regi Angliæ illustri, salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum ad negotium, quod in persona carissimi in Christo filii nostri Regis Siciliæ illustris, nati tui, assumpsisse dinosceris prosequendum potenter & viriliter, prout decet tantum Principem, multa sit pecunia oportuna, Celsitudinem tuam rogamus, & hortamur attentè, in remissionem tibi peccaminum districtiùs imponentes, quatinus ab omnibus expensis, tàm piis (cum ipsius prosecutio negotii superet omnia opera pietatis) quàm aliis (exceptis dumtaxat necessariis, quæ quoquo modo vitari non possunt) cohibeas de cætero penitus manus tuas,

Sciturus pro certo quod, nisi ab hiis refrænaveris te, omnino credere non possumus quod habeas animum prædictum negotium prosequendi.

Dat. Assisii undecimo Kal. Junii, Pontificatûs nostri anno undecimo.

Sub filo Canabeo.

Dominæ Reginæ, quod inducat Regem quod caveat sibi de superfluis expensis, idque propter negotium Siciliæ quod assumpsit.

A. D. 1254. An. 38. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, carissimæ in Christo filiæ Reginæ Angliæ illustri, salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum ad negotium, quod carissimus in Christo filius noster Rex Angliæ illustris, in persona carissimi in Christo filii nostri Edmundi Regis Siciliæ illustris, tui & ejus nati, assumpsisse dinoscitur, prosequendum potenter & viriliter, prout decet tantum Principem, multa sit pecunia oportuna,

Eundem Regem Angliæ rogandum duximus attentius & hortandum, in remissionem ei peccaminum districtiùs imponentes, ut ab omnibus expensis, tàm piis) cum ipsius negotii prosecutio superet omnia opera pietatis) quàm aliis (exceptis dumtaxat necessariis, quæ quoquo modo vitari non possunt) cohibeat de cætero penitùs manus suas:

Sciturus pro certo quòd, nisi ab hiis refrænaverit se, omnino credere non possumus quòd habeat animum prædictum negotium prosequendi.

Quocirca Celsitudinem tuam rogamus, monemus, & hortamur attentè quatinus & tu ab hiis teipsam cohereeas, & prædictum Regem ad id sæpè sæpiùs sollicitis exhortationibus, ex parte nostrâ, quotiens expedire videris, moneas attentiùs & inducas.

Dat Assisii undecimo Kal. Junii, Pontificatûs nostri anno undecimo.

Plumbeo sigillo pendente a filo canabeo.

Domino Petro de Sabaudia quod moneat & inducat Regem ut parcat sumptibus, pro negotio Terræ Siciliæ.

A. D. 1254. An. 38. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio nobili viro Petro de Sabaudia, salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum ad negotium, quod carissimus in Christo filius noster Rex Angliæ illustris, in persona carissimi in Christo filii nostri Edmundi Regis Siciliæ illustris, nati ejus, nepotis tui, assumpsisse dinoscitur prosequendum potenter & viriliter, prout decet tantum Principem, multa sit pecunia oportuna, eundem Regem Angliæ rogandum duximus attentiùs & hortandum, in remissionem ei peccaminum, districtiùs imponentes ut ab omnibus expensis, tàm piis (cum ipsius

A.D. 1254. Hen. 3. ipsius negotii prosecutio superet omnia opera pietatis) quàm aliis (exceptis dumtaxat necessariis, quæ quoquo modo vitari non possunt) cohibeat de cætero penitus manus suas:

Sciturus pro certo quod nisi ab hiis refrænaverit se, omnino credere non possumus quod habeat animum prædictum negotium prosequendi.

Quocirca nobilitatem tuam duximus attente rogandam, per Apostolica tibi scripta mandantes quatinus eundem Regem ad id sæpe sæpius sollicitis exortationibus, secundum datam tibi a Deo prudentiam, ex parte nostra, moneas attentius & inducas. A.D. 1254. Hen. 3.

Dat. Asisii undecimo Kal. Junii, Pontificatûs nostri anno undecimo.

De bis quinquaginta mill. Librarum Turon. Regi assignand. in subsidium prosecutionis negotii Siciliæ per Dominum Papam Innocentium.

A.D. 1254. An. 38. H. 3. Ex Autogr.

Innocentius Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio Regi Angliæ illustri, salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum proponamus te ac tuos, modis quibuscumque poterimus, exaltare, gaudemus plurimum quòd in exaltationem carissimi in Christo filii nostri Edmundi illustris Regis Siciliæ, nati tui, voto non dispari concordamus.

Quia vero tua & ipsius Regis permaximè interesse, ut Regni Siciliæ negotium, quod assumpsisse noscimini, celerem & optatum effectum, ex quo vobis multa, magna & honorabilia commoda, de quibus nec actum, nec cogitatum est, provenire poterunt, sortiatur:

Celsitudinem tuam rogamus attentiùs & hortamur, quatinùs magnificentia regali considerans quod, eodem negotio expedito, fæliciter cætera, quantumcunque ardua, difficultatem aliquam non habebunt, ad idem negotium, in manu forti viriliter prosequendum, sic te ac prædictum Regem in pecunia, & aliis, quæ oportuna fuerint, præparare studeas festinanter, ut, cum ex insperato adventus vester validus in hiis partibus intonuerit, veluti vox de cœlo, devoti audaciam sumant, & adversarii exindè terreantur, sicque quod intenditur faciliùs compleatur: A.D. 1254.

Pro certo sciturus quòd idem Rex, si bonam secum ducat militiam, resistentiam aliquam non habebit.

Nos enim quinquaginta millia librarum Turonen. faciemus apud Lugdunum Nunciis tuis, quamprimum id nobis significaveris, ad prosecutionem prædicti negotii sine aliqua dilatione persolvi.

Reliqua vero quinquaginta millia ibidem vel alibi, ubicunque volueris, tibi, vel cui mandaveris, nisi pro defensione terræ nostræ nobis essent multum necessaria, protinùs ad id prosequendum negotium persolvemus; dictumque Regem tàm in pecunià, quàm in hominibus, & aliis, quæ oportuna fuerint, multo plus juvabimus quàm valeas extimare.

Dat. Asisii decimo Kal. Junii, Pontificatûs nostri anno undecimo.

Sigillo avulso.

Bulla super incremento biennii ultra triennium, de decima concessa pro subsidio Terræ sanctæ.

A.D. 1254. An. 38. H. 3. Ex Autogr.

Innocentius Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio illustri Regi Angliæ, salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum olim decimam omnium Ecclesiasticorum proventuum Regni Angliæ, necnon & terrarum aliarum sub tuo Dominio consistentium, Regiæ Celsitudini, pro Terræ sanctæ subsidio duxerimus per triennium concedendam;

Volentes adhuc tibi, ad celeriorem & efficaciorem promotionem negotii, habundantius subvenire, Magnitudini tuæ hujusmodi decimam per biennium, ultra ipsum triennium, pro eodem exequendo negotio elargimur. A.D. 1254.

Et ecce venerabilibus fratribus nostris Norwicensi & Cicestrensi Episcopis, ac dilecto filio Abbati Westmonasterii litteris nostris injungimus, ut decimam eorum-

A. D. 1254. H. n. 3. eorundem proventuum ipsius biennii per se, vel alios fideliter colligentes, eam in tutis locis deponant, & faciant cum diligentia conservari, ut de ipsa postmodum disponamus qualiter pro eodem negotio expendatur.

Contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo;

Non obstantibus quibuscumque Prælatis Ecclesiarum, seu personis aliis, a sede Apostolica sit indultum quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas, in quibus plena & expressa de indulto hujusmodi mentio non habetur; & quibuslibet aliis indulgentiis & litteris Apostolicis, per quas hujusmodi subventio, vel subsidium impediri posset quomodolibet vel differri; & de quibus, & quarum tenore de verbo ad verbum specialem fieri oporteret in præsentibus mentionem; & constitutione de duabus dietis edita in Concilio generali. A. D. 1254. H. n. 3.

Dat. Asisii decimo Kal. Junii, Pontificatûs nostri anno undecimo.

Sigillo avulso.

Bulla de vicesima in Regno Scotiæ Regi Angliæ concessa, in subsidium Terræ sanctæ.

A. D. 1254. An. 38. H. 3. Ex Autogr. INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio Magistro Johanni de Frusinon, Capellano nostro in Regno Scotiæ commoranti, salutem & apostolicam benedictionem.

Quia conceptum carissimi in Christo filii nostri Regis Angliæ illustris propositum, circa oportunum terræ sanctæ subsidium, debet mater ecclesia vigilanti consilio, & quo potest auxilio confovere, Celsitudini suæ vicesimam omnium ecclesiasticorum proventuum Regni Scotiæ, ad celeriorem & efficaciorem promotionem negotii, duximus usque ad triennium concedendam;

Ideoque discretioni tuæ per apostolica scripta mandamus quatinus, vicesimam ipsam per te, vel per alios, si absque scandalo fieri poterit, fideliter colligens, eam in tutis locis deponas, & facias cum diligentia conservari, ut de ipsa postmodum disponamus qualiter pro eodem negotio expendatur:

Contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo;

Ita quod illi, qui hujusmodi vicesimam, in eodem Regno, pro triennio, secundum quod in Lugdunensi Concilio statutum & ordinatum extitit, jam solverunt, nullatenus ad solvendam aliam vicesimam; & hii, qui non plenè ipsam, quantum ad rei, vel temporis quantitatem dederunt, ad solvendum integrè residuum compellantur, A. D. 1254.

Non obstantibus si quibuscumque Prælatis Ecclesiarum, seu personis aliis, a sede Apostolica sit indultum quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint, per litteras Apostolicas, in quibus plena & expressa de indulto hujusmodi mentio non habetur; & quibuslibet aliis indulgentiis, & litteris Apostolicis, per quas hujusmodi subventio, vel subsidium impediri posset quomodolibet vel differri; & de quibus, & quarum tenore, de verbo ad verbum, specialem fieri oporteret in præsentibus mentionem, & constitutione de duabus dictis edita in Concilio generali.

Dat. Asisii decimo Kal. Junii, Pontificatûs nostri anno undecimo.

Sub filo canabeo.

Bulla de commutatione voti Crucis pro negotio Siciliæ, & de morte Conradi.

A. D. 1254. An. 38. H. 3. Ex Autogr. INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio illustri Regi Angliæ, salutem & Apostolicam benedictionem.

Dilecti filii nobilis vir Thomas de Sabaudia, Comes G. de Rossillion. Archidiaconus Lugdunen. & Johannes de Amblion. Capellani nostri, tui Nuncii speciales ex parte tua petierunt a nobis ut, cum, assumpto Crucis signaculo, proposueris in Terræ sanctæ subsidium proficisci, commutare votum hujusmodi in auxilium Ecclesiæ pro negotio Regni Siciliæ curaremus; A. D. 1254.

Verum, quia ex eo potissimè Regio adicietur honori, si per te ipsi Terræ

A. D. 1254. Hen. 3. opportunum adjutorium impendatur, considerantes quod, eodem Regno Siciliæ habito, faciliùs, commodiùs, & efficaciùs eidem Terræ poteris subvenire; præsertim quia, mortuo jam Conrado, nato quondam Fr. olim Romanorum Imperatoris, tantum obstaculum circa idem Regni negotium minimè repperitur, non cognovimus expedire quod super hujusmodi commutatione admitteremus eorundem precamina Nunciorum. A. D. 1254. Hen. 3.

Attamen, si omnino tibi commutatio ipsa placuerit, annuemus votis tuis quantum cum Deo poterimus in hac parte.

Dat. Asisii secundo Kal. Junii, Pontificatûs nostri anno undecimo.

Plumbeo sigillo pendente a filo canabeo.

Bulla super facto Regni Siciliæ, ne Rex sit negligens aut remissus.

A. D. 1254. An. 38. H. 3. Ex Autogr.

INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio Regi Angliæ illustri, salutem & Apostolicam benedictionem.

Ut planè scias, & ex hoc exindè nobis, & Ecclesiæ Romanæ potius tenearis, quantâ te, ac tuos affectione prosequimur, Celsitudinem tuam volumus non latere, quòd licet Nunciis tuis, apud sedem Apostolicam pro negotiis Regni Siciliæ constitutis, de morte Conradi, nati quondam Frederici dudum Imperatoris, recepperimus certa nova;

Et ob hoc videretur aliquibus, quòd negotium ipsum non prosequi sed revocare potius deberemus, nos tamen, qui ad tuam, tuique generis exaltationem totis anelamus affectibus, commoda propria, ut tuis provideamus & commodis & honoribus, postponentes, ad illud propensiùs & favorabiliùs prosequendum eo libentiùs procedere volumus, quo ipsum, impedimento summoto, ad expeditionem celerem intelleximus magis aptum. A. D. 1254.

Tua igitur magnificentia interest (ut ne, si, quod absit, fueris in prosecutione remissus vel negligens, nobis a nostris, & tuis æmulis totaliter imponatur) sic venire, tecumque communem filium ducere in potenti manu studeas festinanter, quòd non tàm tu, quàm nos commendari exinde, non immerito, valeamus.

Ad quod debes ex eo fortiùs animari, quòd manifestè videtur in hoc negotio Dominus esse tecum, qui ad illud expediendum facilius sic ex insperato præparat undique tibi vias.

Dat. Anagniæ quinto Id. Junii, Pontificatûs nostri anno undecimo.

Plumbeo sigillo pendente a filo canabeo.

De matrimoneo infra quinque septimanas post Festum Sancti Michaelis inter Edwardum primogenitum Regis, & Alianoram sororem Regis Castellæ.

A. D. 1254. An. 38. H. 3. Ex lib. B. fol. 52. b. penes Camerar. Scaccar.

HEnricus, Dei gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, Dux Normanniæ & Aquitaniæ, & Comes Andegaviæ, omnibus ad quos præsentes litteræ pervenerint salutem.

Noveritis quod promittimus & concedimus Domino consanguineo nostro, Domino Alfonso illustri Regi Castellæ & Legionis, quod Edwardus primogenitus noster & hæres contrahat matrimonium cum inclita puella Alianora, sorore dicti Regis, secundum statuta catholicæ fidei infra quinque septimanas post Festum sancti Michaelis proximo venturum, vel ante si fieri poterit; tatum & firmum habituri quicquid per eundem Edwardum, vel Procuratorem suum ab eodem Edwardo legitimè constitutum super eodem matrimonio actum fuerit vel firmatum. A. D. 1254.

Promittimus etiam & dabimus efficacem operam bona fide quod prædicta omnia compleantur, & hoc jurari fecimus in animam nostram per dilectum Senescallum nostrum Johannem de Grey.

In cujus rei testimonium præsentibus literis sigillum nostrum, quo utimur in Gascon. duximus apponendum.

Teste meipso apud Sanctum Macarium decimo octavo die mensis Julii, anno Regni nostri tricesimo octavo.

De

De Dote pro Alianora sorore Regis Castellæ per Edwardum primogenitum Regis.

A.D. 1254. An. 38. H. 3. Vasconia Pat. 37. & 38. H. 3. m. 10. n. 2. d.

UNiversis, præsentes litteras visuris vel audituris, Edwardus illustris Regis Angliæ primogenitus & hæres salutem.

Noveritis nos, de assensu & voluntate præfati Domini Regis patris nostri, assignasse in dotem inclitæ puellæ Alianoræ, Domini Alfonsi illustris Regis Castellæ & Legionis sorori, Castrum & Villam de Tikhull cum pertinentiis: Stamford & Grantham cum pertinentiis; & Castrum & Villam de Peck cum suis pertinentiis, pro mille libratis terræ si sufficiant; sin autem, defectum illius summæ eidem Alianoræ supplebimus in aliis terris nostris Angliæ. A.D. 1254.

Et, cum sublimata fuerit in Reginam, nos prædictam dotem suam augebimus de quingentis mercatis terræ per annum, assignandis ei in Regno Angliæ in locis competentibus.

Et, ad majorem hujus rei securitatem, tàm prædictus Dominus Rex pater noster, quàm nos præsenti scripto sigilla nostra fecimus apponi.

Hiis Testibus,

Venerabili Patre P. Hereford Episcopo,
Guidone & Galfr. de Lezign. & Willielmo de Valenc. avunculis nostris,
Petro de Sabaudia avunculo nostro,
J. de Plesset Comite Warr.
Johanne Maunsel Præposito Beverlaci,
Radulpho filio Nicholai Senescallo Domini Regis,
Ricardo, Johanne, & Willielmo de Gray fratribus,

Et aliis.

Dat. apud Sanctum Macar. vicesimo die Julii, anno Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo quarto.

De assensu Edwardi primogeniti Regis in matrimonium cum Alienora sorore prædicti Regis Castellæ.

A.D. 1253. An. 38. H. 3. Ex lib. B. fol. 53. b. penes Camerar. Scaccar.

OMnibus Christi fidelibus, præsens scriptum inspecturis vel audituris, Edwardus illustris Regis Angliæ primogenitus & hæres, salutem.

In contrahendis matrimoniis, nomine filiorumfamilias licet, secundum ritum & morem antiquorum, parentum consensus sufficere consueverit (cum patrum pietas consilium capiat plerunque pro liberis) decens tamen credimus & honestum in matrimonium, contrahendum inter nos ex parte una; & liberam puellam Alianoram, sororem præcellentis Regis Castellæ & Legionis ex altera (cujus venustatem & prudentiam, famâ attestante, cognovimus) propter antiquæ consuetudinis observantiam, specialem præbeamus assensum; cum ea, quæ ex habundanti fuerint, jus commune non lædant, nec per hoc obtentæ consuetudini derogetur, sed evidentius approbetur.

Proinde notum fieri volumus universis, quod non solum ad patris nostri Domini Henrici Regis Angliæ jussum & consensum, & reverentissimæ matris nostræ Alianoræ Reginæ Angliæ beneplacitum, sed etiam volentes & spontanei in dictum matrimonium, nostro nomine contrahendum, quantum in nobis est, per has litteras nostras patentes expresse consentimus in statu legitimæ ætatis ad contrahendum, in quo nos existere profitemur. A.D. 1253.

Ad hoc avunculorum, & aliorum parentum nostrorum, magnatum & nobilium, cleri & Populi totius Regni Angliæ, accedente consensu.

Hinc est quod dilectum & specialem nostrum Johannem Mansell Concellarium London, & Præpositum Beverlaci, præfati patris nostri Secretarium, quem ejusdem patris nostri prudentia praelegit, ad hoc negotium prosequendum, Procuratorem nostrum & Nuncium constituimus, ad matrimonium nomine nostro contrahendum per verba de præsenti, cum antedicta nobili Alienora prædicti Regis Castellæ & Legionis sorore, & ad ea

A.D. 1254. Hen. 3. omnia agenda, quæ in absentium matrimoniis contrahendis uerint necessaria;

Firmiter promittentes nos ratum & firmum habituros quicquid super hoc nomine nostro duxerit faciendum.

Ad cujus rei securitatem, plenam damus eidem potestatem in animam nostram præstandi cujuslibet generis sacramentum, quodcunque fuerit necessarium ad præmissum negotium prosequendum & complendum.

Et si forte, quod absit, prædictus Johannes Mansel, patris nostri Secretarius, in via deficiat, loco sui dilectum & specialem Clericum Johannem Clarell substituimus; eidem in omnibus eandem dantes potestatem, circa prædictum negotium prosequendum, quam prædicto Johanni Mansell dedimus & præscriptimus sub forma superius declarata; A.D. 1254. Hen. 3.

Cujus factum, in præmisso negotio nomine nostro prosequendo, teuere firmiter promisimus & observare. ac super hoc, inspectis & tactis sacrosanctis, corporale præstitimus sacramentum.

Dat. apud Sanctum Macarium die Jovis in crastino beatæ Mariæ Magdalenæ, anno Incarnationis Dominicæ, millesimo ducentesimo quinquagesimo quarto.

De Juramento super Matrimonio prædicto per Edwardum præstito.

A.D. 1254. An. 38. H. 3. Ibidem. Noverint universi, præsentes litteras inspecturi, quod nos Edwardus, illustris Regis Angliæ primogenitus & hæres, bona fide promittimus, & etiam super sancta Dei Evangelia juramus, quod nos cum inclyta Alienora, præcellentis Regis Castellæ & Legionis sorore, matrimonialiter contrahemus, & ex nunc in eam, quantum in nobis est, tanquam in uxorem legitimam consentimus, & hoc etiam per sacramentum præstitum confirmamus, dummodo ipsa in nos consentiat, usque ad mensem post Festum Sancti Michaelis proximo venturi; Et hoc facimus de assensu & beneplacito prædicti Domini Regis Angliæ patris nostri, & illustrissimæ Dominæ Alienoræ matris nostræ.

Et super hoc etiam mittimus, cum nostris literis, procuratorem nostrum dictum Johannem Mansell, Præpositum Beverlaci, patris nostri Secretarium, ut cum dicta Alienora, sorore præfati Regis Castellæ & Legionis, nomine nostro matrimonium contrahat per verba de præsenti: A.D. 1254.

Cui etiam dedimus nostram plenariam potestatem contrahendi & etiam firmandi matrimonium supradictum.

Et præstitimus etiam corporale juramentum servare omnia quæ per prædictum Procuratorem, nomine nostro, in contractu prædicti matrimonii facta fuerint, vel etiam ordinata.

Et, in testimonium omnium prædictorum, &c, ad majorem hujus rei confirmationem, præsentem Cartam sigillo nostro fecimus sigillari.

Actum apud Sanctum Macarium die Jovis in crastino beatæ Mariæ Magdalenæ, anno Incarnationis Dominicæ millesimo ducentesimo quinquagesimo quarto.

Concessiones Henrici Regis Edwardo filio primogenito.

A.D. 1254. An. 38. H. 3. Lib. B. fol. 212. a. penes Camerar. Scaccar. Henricus, Dei gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, Dux Normanniæ & Aquitaniæ, & Comes Andegaviæ, omnibus, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Sciatis quod concessimus, & bona fide promisimus Edwardo filio nostro primogenito, quod nulli viventi in mundo aliquas Wardas conferre possimus donec eidem Edwardo providimus in tribus millibus marcatis terræ in primis Wardis & Escaetis nostris, ad completionem quindecim millium marcatarum terræ, in quibus ei tenebamur per Cartam nostram, ad sustentationem suam. A.D. 1254.

Nec volumus quod aliqua Escaeta in Wasconia ei computetur in summa prædicta, set illas quietas habeat omnino de dono nostro.

In cujus rei testimonium has litteras nostras ei fieri fecimus patentes.

Teste meipso apud Burdegaliam vicesimo octavo die Augusti, anno Regni nostri tricesimo octavo.

De

A. D. 1254. Hen. 3. A. D. 1254. Hen. 3.

De interceptionibus in Treugis cum Comite Tholos. emendandis.

A. D. 1254. An. 38. H. 3. Pat. Vascon. 37. 38. H. 3. m. 7. d.

UNiversis Christi fidelibus ad quos præsens scriptum pervenerit Henricus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, &c. salutem in Domino.

Noveritis quod nos, & illustris filius Regis Franciæ Comes Tholos. elegimus W. Wigorniensem, & P. Herefordensem Episcopos, Willielmum Agenensem Episcopum, & G. Subdecanum beati Martini Turon.

Nos videlicet pro nobis W. Wigorniensem & P. Herefordensem Episcopos; & dictus Comes pro se Willielmum Episcopum Agenensem, & Subdecanum prædictum, ad inquirendum de dampnis, indebitè & contra jus datis ab hominibus nostris, hominibus Comitis nominati; &, vice versâ, ab hominibus dicti Comitis hominibus nostris.

Quæ quidem dampna non pertinent ad interceptionem Treugarum; cum de ipsis ad interceptionem Treugarum pertinentibus ad emendatores Treugarum cognitio pertineat, & emendatio facienda.

Dantes, tam nos, quam ipse Comes, præfatis Episcopis, & Subdecano, potestatem inquirendi de prædictis dampnis hinc inde datis, ad Treugas seu interceptionem earum, sicut dictum est, minime pertinentibus; &, veritate per eos diligenter inquisita, condempnandi eos, quos viderint condempnandos, ad emendationem damnorum hujusmodi faciendam.

Ita tamen quod ea, quæ emendanda sunt, ex virtute & forma cirographi, super emendatione facienda confecti (à nobis hominibus præfati Comitis) aut cujuslibet conventionis, primitus emendantur antequam ad alia procedatur, si appareat Episcopis & Subdecano prædictis quod, ex virtute & forma cirographi, sit hominibus dicti Comitis emendatio primitùs facienda.

Et, si aliqua quæstio orta fuerit, aut etiam oriatur inter nos & ipsum Comitem, super hiis ad quæ dicit pars Comitis nos teneri, ex virtute & forma cirographi, confecti super damnis hominibus dicti Comitis emendandis à nobis, consentimus ac volumus nos, & Comes prædictus, quod præfati Episcopi unà cum Subdecano de dicta quæstione cognoscant, & eam determinent secundum quod eis videbitur decidenda; & dictum eorum tàm super hoc, quàm super prædictis, de quibus habent cognoscere, servabimus bona fide. A. D. 1254.

Si vero contingeret dictos Episcopos atque Subdecanum super prædictis in aliquo dissentire, ita quod duo consentirent in uno & in eodem, duo alii dissentirent, nos & præfatus Comes quintum elegemus Altisidor. Episcopum, per quem, una cum duobus prædictorum ad minus, hujusmodi dissentio sopiatur: Et bona fide servabimus & tenebimus dictum ejus & aliorum duorum cum quibus consentiet, & faciemus servari.

Consentimus insuper & volumus quod, si aliquem, de prædictis Episcopis & Subdecano mori vel abesse contigerit, ità quod non possit intendere negotio memorato, quod nos alium, loco ipsius quem ad hæc agenda posuimus, in casu prædicto subrogare possimus; & simile de suis possit facere dictus Comes.

Et est assignata dies ad procedendum super prædictis de communi assensu, dies Martis in quindena Nativitatis beatæ Mariæ apud Coniac.

Eodem modo scribit Dominus Comes Tholos. mutatis nominibus, & mittet ad diem, quem Dominus Rex elegerit, per suos illam scripturam, sigillo suo signatam.

De Fœdere cum Alfonso Rege Castellæ.

A. D. 1254. An. 38. H. 3. Lib. B. Fol. 269. penes Camerar. Scaccar.

OMnibus præsens scriptum visuris Willielmus Prior de Mans. salutem.

Noveritis quod, cum illustris Dominus Henricus, Dei gratiâ Rex Angliæ, ratione pactorum, contentorum in formâ pacis, initæ inter illustrem Regem Castellæ, & prædictum Dominum Regem Angliæ tenetur satisfacere omnibus hominibus de Regula de dampnis eis illatis, causâ prædicti Regis Castellæ; A. D. 1254.

Ego Prior prædictus, in quem populus dictæ villæ suam, in hac parte, transtulit potestatem, circa expeditum & tracta-

A. D. 1254. tractatum eorum, quæ cum dicto Domino Rege Angliæ habebant expedire, ratione pacis prædictæ, de prudentum consilio,

H. 3.

Pro honore memorati Domini Regis Angliæ, & utilitate jam dictæ villæ, & pro optinenda pace & gratia ejusdem Domini Regis, & Domini Edwardi illustris primogeniti sui & hæredis, & pro gratia, quam Dominus Rex fecit Gaylardo de Solia & amicis suis, de ingressu Civitatis Burdegal. & aliorum locorum in quibus habitare consueverant, & pro restitutione hæreditatum suarum in locis ipsis, prout continetur in littera Domini Regis exinde eis concessa,

Auctoritate prædicta, a dicto populo mihi commissa, remisi dampnorum prædictorum emendam Domino Regi Angliæ supradicto. A. D. 1254. H. 3.

In cujus rei testimonium ego, dictus Prior, sigillum meum præsentibus litteris duxi apponendum.

Nos vero Lupus, Dei gratia, Marrochican. Episcopus, & Garsias Martini prædictis interfuimus, in testimonium eorumdem; & una cum sigillo dicti Prioris, sigilla nostra præsentibus fecimus apponi.

Datum Burdegal. mense Augusti, anno Domini 1254.

De Assensu Regis in Matrimonium cum sorore Regis Castellæ.

A. D. 1254. An. 38. H. 3. Vascon. Pat. 37. & 38. H. 3.

HEnricus, Dei gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, Dux Normanniæ & Aquitaniæ, & Comes Andegaviæ, universis, ad quos præsens scriptum pervenerit, salutem.

Quoniam, ad Regni nostri & eorum, qui ditioni nostræ sunt subjecti, tranquillitatem & pacem, non solum modernis, sed etiam futuris temporibus observandum, prout Regiam decet Majestatem, libenter intendimus;

Universitati vestræ notum facimus quod, affectione non modica erga Dominum Alfonsum illustrem Regem Castellæ concepta, ad utriusque Regni, tam sui, quam nostri decus & subsidium, & ad propositum, tàm suum, quam nostrum, ampliandum, cupientes mutuæ dilectionis nexibus obligari, eum ipso per modum fœderis conjugalis amicitiam duximus contrahendam:

Ad quod negotium prosequendum Procuratorem nostrum & Nuncium Johannem Mansel, Cancellarium London. ac Præpositum Beverlaci, Secretarium nostrum & fidelem, ad ipsius Regis præsentiam duximus destinandum.

Cui, tenore præsentium, plenam damus potestatem ad consentiendum, pro nobis, & quantum in nobis est, in matrimonium contrahendum inter Edwardum primogenitum & hæredem nostrum, & reverentissimam puellam, Aleonoram prædicti Regis Castellæ sororem, quam intimæ dilectionis amplexamur affectu; ita quidem quod quicquid ab eodem Johanne, circa hoc negotium prosequendum, factum fuerit, perinde valeat & finaliter ac si omnia, dictum consensum & contractum contingentia, à nobis corporaliter præsentibus fierent. A. D. 1254.

Cujus factum & tractatum, per has literas nostras Patentes, nos ratum & firmum promittimus habituros; dicto Johanni Mansell, Secretario nostro, plenam dantes potestatem in animam nostram præstandi cujuslibet generis Sacramentum, quod ad prædicti negotii prosecutionem & omnium aliorum, dictum negotium tangentium, fuerit necessarium; quæ omnia nos fideliter observaturos promittimus, omni specie calumpniæ circumscripta.

Et si forte, quod absit, dictus Johannes Mansell, Secretarius noster, in via deficiat, loco suo dilectum & specialem Clericum nostrum Magistrum Johannem Clarel substituimus; eidem in omnibus dantes potestatem, circa negotium prosequendum, quam prædicto Johanni Mansell dedimus, & præscripsimus sub forma superius declarata.

Teste meipso apud Burdigalam vicesimo secundo die Augusti anno Regni nostri tricesimo octavo.

De

Littera Regis de Concessionibus Edvardo filio, sub magno sigillo consignandis.

A. D. 1254. An. 38. H. 3. L. B. f. 214. b. penes Camerar. Scaccar.

HEnricus, Dei gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, Dux Normanniæ & Aquitaniæ, & Comes Andegaviæ, omnibus, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Sciatis, quod concedimus & bona fide promittimus karissimo consanguineo nostro Domino Alfonso, illustri Regi Castellæ & Legionis, quod, quàm cito copia magni sigilli nostri Angliæ haberi poterit, omnes donationes, concessiones, & quietas clamantias, quas fecimus Edwardo, Filio nostro primogenito & hæredi, de terris, castris, & aliis possessionibus quibuscunque, prædicto magno sigillo faciemus consignari. A. D. 1254.

In cujus rei testimonium præsentibus litteris Sigillum nostrum duximus apponendum.

Teste meipso apud Burdegalen. 22. die Augusti, anno Regni nostri tricesimo octavo.

De quibusdam Secretis Regi Scotiæ referandis.

A. D. 1254. An. 38. H. 3. Pat. Vasc. 37. & 38. H. 3. m. 6.

REX misit Simonem de Monteforti Comitem Leycestriæ ad Regem Scotiæ, in cujus ore posuit quædam Secreta, de quibus sollicitus fuit eidem Regi referanda:

Et mandatum est eidem Regi quod hiis, quæ idem Comes ei exponet, ex parte Regis, fidem adhibeat. A. D. 1254.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Burdeg. 25. die Augusti.

Per J. Maunsell.

De Dote Alienoræ sorori Regis Castellæ assignata per voluntatem Henrici Regis.

A. D. 1254. An. 38. H. 3. L. B. fol. 50. b. Penes Camerar. Scaccar.

HEnricus, Dei gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, Dux Normanniæ & Aquitanniæ, & Comes Andegaviæ, omnibus, ad quos præsentes Litteræ pervenerint, salutem.

Notum fieri volumus quod (si Dominus Alfonsus illustris Rex Castellæ & Legionis, consanguineus noster karissimus, non fuerit contentus de Dote, per nostram voluntatem assignata inclytæ puellæ Alienoræ, ipsius Regis Germanæ; vel ipsa Alienora non fuerit inde contenta in Villis & Castris de Stanford, Granthami, de Pecco, de Tichull) nos, per has literas nostras, promittimus & concedimus quod Edwardus, filius noster & hæres, assignet Alianoræ mille libratas terræ, nomine dotis in locis competentibus; A. D. 1254.

Et, cum sublimata fuerit in Reginam, volumus dotem suam augeri de quingentis Mercatis terræ; &, si de nobis humanitùs contingat, antequam completum fuerit quod in hac litera promittitur, nos & hæredes nostros obligamus ad hoc idem faciendum.

In cujus rei testimonium, tàm nos, quàm prædictus Edwardus, huic scripto Sigilla nostra apponi fecimus.

Teste meipso apud Burdegalam 26. die Augusti anno Regni nostri 38.

De Catallis Gastonis de Byarn arrestandis.

A. D. 1254. An. 38. H. 3. Pat. Vascon.

MAndatum est majori & probis hominibus de Baion, per litteras Regis Patentes, quod, sicut honorem Regis & suum diligunt, omnia bona & Catalla, quæ sunt Gastonis de Byarn & hominum suorum, & quæ A. D. 1254.

A. D. 1254. Hen. 3. quæ inveniri poterant in potestate eorum, & quandocunque, arrestari faciant, & salvo custodiri, donec a Rege aliud habuerint in Mandatis, & hoc de Consilio Galfridi de Bello campo. A. D. 1254. Hen. 3.

Teste Rege in Castris de Keyal. 9. die Septembris, anno, &c. 38.

Bulla pro Mercatoribus Senens. de pecunia, Electo & Capitulo Cassellen. mutuo data.

A. D. 1254. An. 38. H. 3. Ex Autogr. INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis Magistris Alexandro de Ferentin, & Berardo de Nimpha, Capellanis nostris, in Anglia commorantibus, salutem & apostolicam benedictionem.

Significarunt nobis Bonifacius Bonsignoris, Bernardinus Prosperini, & Aldebrandus Ildebrandi, ac eorum Socii, Cives & Marcatores Senenses, quòd ipsi dilectis filiis Magistro Johanni Capellano nostro Thesaurario, & Kyrano Canonico Cassellensi & Dionisio presbytero, procuratoribus dilectorum filiorum Electi & Capituli Cassellen. renunciantibus constitutioni de duabus dietis editæ in concilio generali, & omnibus litteris, ac indulgentiis a sede apostolica impetratis, ac etiam impetrandis, quasdam mutuarunt pecuniæ summas, certis loco & termino persolvendas eisdem, prout in publicis instrumentis exinde confectis pleniùs dicitur contineri.

Nos igitur hujusmodi renunciationem, ab ipsis Procuratoribus factam, ratam habentes, ac illam auctoritate apostolica confirmantes, discretioni vestræ per apostolica scripta mandamus quatinus, si dicti Electus & Capitulum, ac successores ipsius Electi, a vobis moniti de pecunia ipsa, infra duos menses post monitionem vestram faciendam, post terminum supradictum, juxta tenorem instrumentorum prædictorum nulla alia certitudine vel probatione, præter ipsa instrumenta, super præmissis exacta, sublata etiam necessitate probandi, quod pecunia ipsa in utilitatem Cassellensis Ecclesiæ sit conversa, prætextu alicujus constitutionis canonicæ vel civilis, non satisfecerint mercatoribus supradictis,

Vos extunc in eundem Electum vel successorem suum qui tunc temporis fuerit, ac Decanum Sacristam & Cellararium, ac alios de Capitulo excommunicationis sententiam auctoritate nostra promulgare curetis. A. D. 1254.

Capitulum verò appellatione postposita, interdicto subjiciaris, & faciatis ipsos, tamdiu, appellatione remota, in locis, in quibus expedire videritis, pulsatis campanis, & candelis accensis, excommunicatos nunciari publice, ac ab omnibus artius evitari, donec eisdem Mercatoribus, de dictis summis pecuniæ, cum justis & moderatis expensis, & congrua restauratione dampnorum, usuris omnino cessantibus, juxta continentiam instrumentorum prædictorum, fuerit integrè satisfactum.

Si vero idem Electus, & alii de Capitulo per duos Menses in hujusmodi excommunicatione permanserint, vos eos extunc ab administratione spiritualium & temporalium suspendere procuretis, præfigentes eis terminum peremptorium competentem quo Electus personaliter, & Capitulum, per procuratorem, apostolico se conspectui repræsentent, pro meritis recepturi.

Non obstante constitutione prædicta; sive si eisdem Electo & Capitulo ab eadem sit sede indultum quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint; quodque extra suam Civitatem, Diocesin, vel Provinciam in causam trahi, vel ad judicium evocari non possint per litteras apostolicas, plenam & expressam, ac de verbo ad verbum non facientes de indulto hujusmodi mentionem.

Terminum autem, quem eis præfixeritis, & quicquid inde feceritis, nobis vestris litteris, harum seriem continentibus, studeatis fideliter intimare.

Quod, si non ambo hiis exequendis potueritis interesse, alter vestrûm ea nichilominus exequatur.

Dat. Anagniæ 5. Id. Septembr. Pontificatûs nostri, anno duodecimo.

Sub filo canabeo.

De

A.D. 1254. Hen. 3. A.D. 1254. Hen. 3.

De inquirendo super Homagio Giraldi Armanaci quondam Johanni Regi præstito.

A.D. 1254. An. 38. H. 3. Pat. Vascon. 37, 38. H. 3. m. 5. d.

NOverint universi quod ego Giraldus de Armanaco, Comes Armanaci, & Fesenc. Promisi Henrico Regi Angliæ quod, ad probandum homagium, quod fecit Giroldus de Armanaco, quondam Patruus meus bonæ memoriæ, Domino Johanni quondam Patri Domini Henrici Regis Angliæ, inquiram & referam fideliter per litteram meam Patentem, sigillatam sigillo meo, omnem quam bono modo potero veritatem; & hoc promisi eidem in fidelitate, qua sibi teneor, fideliter me facturum. A.D. 1254.

Datum apud Burdegal. anno Domini 1254. in octabis Nativitatis beatæ Mariæ Virginis.

De Conventione inter Regem & Giraldum hodiernum super Recognitione homagii supradicti, & pro homagio suo.

A.D. 1254. An. 38. H. 3. Ibidem.

NOverint universi & singuli, præsentem paginam inspecturi, quod Giraldus de Armanaco, in præsentia illustris Henrici Regis Angliæ constitutus, spontaneus recognovit quod Giraldus de Armanaco, quondam Patruus suus, fecit homagium & juramentum bonæ memoriæ Domino Johanni, quondam Patri dicti Henrici Regis Angliæ, pro Comitatibus Armanac. & Frensenc. pro quibus Comitatibus & quibusdam aliis dictus Giraldus fecit dicto Domino Henrico Regi Angliæ homagium & juramentum.

Pro dicta vero recognitione & homagio, quod ipse Giraldus fecit Domino Regi Angliæ, dedit & quitavit dictus Dominus Rex dicto Giraldo omnes denarios, seu summas pecuniarum, in quibus dictus Giraldus tenebatur Eschivaco de Chalbeneys Comiti Bigor. (quas pecunias Dominus Rex solverat Eschivaco prædicto) & quicquid dictus Dominus Rex poterat, ratione expensarum factarum, repetere a dicto Giraldo, vel hæredibus, vel successoribus suis.

Dictus verò Giraldus, pro se, & hæredibus, & successoribus suis, promisit, sub juramento dictorum Comitatuum, quod nunquam ab homagio, seu fidelitate dicti Domini Regis, vel hæredum suorum recedet: Et, si recesserit, quod incurramentum latum haberet, nisi infra spatium trium mensium computandorum a die recessûs, ad obedientiam & fidelitatem ipsius rediret.

Et sciendum, quod omnes Milites Armanac. & Fesenc. juraverunt & promiserunt, pro se, & hæredibus, & successoribus suis, Domino Henrico, pro se, & suis, post ipsum, quod, si dictus Giraldus a fidelitate dicti Domini Regis recederet, essent intendentes dicto Domino Regi, nisi dictus Giraldus ad obedientiam & fidelitatem dicti Domini Regis, infra terminum superius nominatum redeat; & super hoc prædicti Milites dederunt literas suas patentes dicto Domino Regi, sigillatas sigillo suo; &, qui sigillum non habebant, dederunt cartam suam scriptam per manum Tabellionis; A.D. 1254.

Et hoc idem juravit Communitas de Nogerall. & dedit super hoc litteras suas, sigillatas sigillo communi.

Hoc idem fecerunt homines Auxitan. & illi de Elya, & Aubick, & de Giguir, & de Bik. & de Aygnarg, & de Spans, & de Bic.

Et sciendum quod omnes proximò nominati, quorum Communitas non habebat sigillum, dederunt super hoc Cartam Tabellionis.

Dictus vero Rex tenet le Captosted, cum tota villa de Haverding, usque ad quinquennium, a die facti homagii computandum, ad expensas proprias; quo termino, ipso Giraldo stante in fidelitate Domini Regis, dictus Dominus Rex debet reddere ipsam fortaliciam, sive le Captosted, cum villâ, non deterioratam dicto Giraldo; nec imputabit si quas meliorationes fecerit in ipso capite Castri, vel in Villa.

Et sciendum quod Dominus Rex promisit dicto Giraldo, quod ipsum juvabit & defendet, tanquam hominem suum ligium, in prædictis Comitatibus, & aliis feodis, quæ tenet ab eo, contra omnem hominem, quamdiù dictus Giraldus erit paratus

A.D. 1254. H. n. 3. paratus facere jus coram dicto Domino Rege, vel mandato ipsius.

Ad hoc sciendum quod Dominus Rex, pro aliquo facto præterito, ante diem dicti homagii, non debet compellere dictum Giraldum, vel aliquem, de suis, de Comitatibus prædictis, ad respondendum suis querelantibus de rapinis, factis ante diem homagii (nisi secundum quod prius deberet distringere, antequam fecisset homagium) præterquam pro treugâ, initâ inter ipsum, & Vicecomitem Leoman.

Et, si pro aliquo facto Dominus Rex, vel alius conquereretur de ipso Giraldo, ipse Giraldus, cum sit de Curia Sancti Severi, faciet quod debebit facere, secundum usus & consuetudines Curiæ Sancti Severi.

Et, si nollet stare judicio Curiæ dictæ, tunc Milites, & omnes alii, & eorum Hæredes, & Successores, tamdiu sint intendentes Domino Regi, & Hæredibus suis, donec de commissis fecerit ad judicium Curiæ supradictæ.

Et sciendum quod ipse Giraldus de Armanaco recognovit, quod Milites Castrorum & Burgorum Armanac. & Fesenc. de speciali mandato suo, juraverunt Domino Regi Angliæ, in formâ superius scripta; quibus mandavit & injunxit quod, si in aliquo casu veniret contra homagium & fidelitatem, Domino Regi, & suis hæredibus præstitam, tamdiu essent intendentes Domino Regi, donec ad ipsius Regis fidelitatem rediret ipse Giraldus: Et hoc infra terminum trium mensium superius nominatum; &, nisi infra ipsum terminum rediret ad ipsius fidelitatem, extunc ad obediendum, & intendendum imperpetuum Domino Regi, & Hæredibus ejus remanent ipsi, & Hæredes, & Successores obligati. A.D. 1254. H. n. 3.

Et in testimonium omnium prædictorum nos H. Dei gratia Rex Angliæ huic scripto, remanenti penes dictum Giraldum de Armanac. sigillum nostrum duximus apponendum decimo quinto die Septembris, anno Regni nostri tricesimo octavo.

De concessionibus Edvardo Regis filio in Hibernia.

A.D. 1254. An. 38. H. 3. 1.B.f.215.b. Pinus Cancer. Saccar. Henricus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ Dux Normanniæ & Aquitaniæ, & Comes Andegaviæ, omnibus, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Sciatis quod dedimus & concessimus Edwardo filio nostro omnia debita, & arreragia debitorum quæ nobis debentur in Hibernia, & quæ nos quacumque ratione exigere possemus a quocumque tempore, & de quibuscumque exitibus, seu proventibus ad nos in Hibernia pertinentibus; salvis tamen nobis omnibus exitibus provenientibus de custodiis, & vacationibus Ecclesiarum Cathedralium, Crocearum & Abbatiarum terræ Hiberniæ, quos in manu nostra retinuimus, quando eidem Edwardo dedimus prædictam terram Hiberniæ.

Dedimus etiam & concessimus eidem Edwardo omnes exitus, qui provenerunt de eadem terra postquam primo dedimus eidem terram prædictam; videlicet, tàm de terris illis, quas ei primo dedimus in ipsa terra Hiberniæ, quàm de aliis, quas in manu nostra retinueramus, & eas ei postea donavimus per cartas nostras, quas inde habet a tempore datæ earundem cartarum. A.D. 1254.

Quos quidem exitus eidem Edwardo, vel certo Attornato suo, per alias litteras nostras patentes, Johanni Filio Galfridi Justiciar. Hiberniæ, & ejus locum Tenenti in Hibernia, & Thesaurariis, ac Baronibus nostris de Scaccario Dublinensi directas, integre restitui præcepimus.

In cujus rei testimonium has litteras nostras fieri fecimus patentes.

Teste meipso apud Burdegal. decimo octavo die Septembris, anno Regni nostri tricesimo octavo.

Littera

A. D. 1254. Hen. 3. A. D. 1254. Hen. 3.

Littera Papæ de commutando voto de Terra sancta in passagium ad partes Affricæ.

A. D. 1254. An. 35. H. 3. Claus. 37. & 38. & Princ. 39. H. 3. m. 2. d.

DOmino Papæ.

Quia scimus vos pacem & tranquillitatem Regum & Regnorum, & præcipue inter nos & Regem Castellæ specialiter affectare, Sanctitati vestræ volumus esse notum quod cum eodem Rege perpetuæ pacis & amicitiæ fœdus inivimus peroptatum.

Et, cum inter cæteras conditiones, in ordinatione & firmatione dictæ pacis appositas, promiserimus dicto Regi quod diligenter instabimus erga vos, & procurabimus bonâ fide quod passagium, quod ratione Crucis assumptæ dirigere proponimus in Terram sanctam, ad partes Affricæ transferatur, & votum nostrum compleatur de vestra gratia speciali:

Paternitati vestræ supplicamus quatinus, peregrinationem nostram sub forma prædicta, transmutantes, easdem, si placet, conditiones & indulgentias concedatis quibus gaudere debeamus in subsidio Terræ sanctæ; A. D. 1254.

Pro quo negotio procurando Magistrum Willielmum de Fraxino ad vestræ Sanctitatis præsentiam destinamus, qui super dicta pace & aliis circumstantiis vos poterit, ex parte nostra, reddere certiores:

Et, super præmissis & aliis, nobis, per eundem, significetis vestræ beneplacitum voluntatis.

Teste apud Burdeg. decimo octavo die Septembris.

De Principatu Capuæ Thomæ de Sabaudia per Edmundum Regem Siciliæ concesso.

A. D. 1254. An. 38. H. 3. Pat. Vascon. 37. & 38. H. 3.

REX Archiepiscopis, &c. & omnibus aliis Christi fidelibus, præsentem paginam inspecturis, salutem.

Cum Edmundus, Dei gratiâ, Siciliæ Rex, natus noster, de assensu & voluntate nostra, dederit & concesserit, per cartam suam, dilecto avunculo nostro Thomæ de Sabaudia Comiti, pro homagio & servitio suo, Principatum Capuæ, cum omnibus apendiciis & pertinentiis suis, cum omnibus honoribus, juribus, exactionibus, & cum omnibus aliis libertatibus & liberis consuetudinibus, ad Principatum illum pertinentibus, sine aliquo retinemento dicto Thomæ & hæredibus suis utriusque sexus inperpetuum possidendum; A. D. 1254.

Nos, donationem & concessionem illam ratam habentes & gratam, similiter concedimus & confirmamus, sicut carta prædicta plenius & evidentius continetur.

Hiis Testibus,

Petro de Hereford Episcopo,
Petro de Sabaudia,
Petro Chacep. Archidiacono Wellensi,
Henrico de Wengham, Decano Sancti Martini magni London.
Radulpho filio Nicholai,
Ricardo de Grey,
Johanne de Grey,
Roberto Walerand. Senesc. nostro, & aliis.

Ad horum omnium & singulorum evidentem memoriam & robur irrevocabile inposterum valiturum, præsenti cartæ sigillum nostrum, quo utimur in Wasconia, duximus apponendum.

Datum per manum nostram apud Burdeg. tertio die Octobris, anno Regni nostri tricesimo octavo.

De

A.D 1254. Hen. 3. A.D. 1254. Hen. 3.

De concessionibus prius Edwardo primogenito factis sub parvo sigillo, jam sub magno sigillo confirmatis.

A.D. 1254. An. 38. H. 3. L. B. f. 215. b. penes Camer. Scaccar.

HEnricus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, Dux Normanniæ, Aquitaniæ, & Comes Andegaviæ, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Prioribus, Comitibus, Baronibus, Justiciariis, Vicecomitibus, Præpositis, Universis, & omnibus Ballivis & fidelibus suis, salutem Sciatis nos dedisse, concessisse, & hac carta nostra confirmasse Edwardo, filio nostro primogenito & hæredi, totam Hiberniam, *&c. ut in concessione de 14 Febr. deinde sic.* A.D. 1254.

Istam autem donationem & concessionem, quam fecimus per parvum sigillum nostrum qno utimur in Vascon. iteratò facimus, innovamus, concedimus, & irrevocabiliter, quantumcumque possumus, ratificamus per magnum Sigillum nostrum.

In cujus rei testimonium dictum mangnum Sigillum nostrum præsenti cartæ apponi fecimus.

Præsentibus Testibus,

Venerabili Patre Petro Hereford. Episcopo,
Petro de Sabaud.
Johanne filio Galfridi, Justiciar. Hiberniæ,
Radulpho filio Nicholai,
Henrico de Wyngham, & aliis.

Datum per manum nostram apud Burd. nndecimo die Octobris, anno Regni nostri tricesimo octavo.

Carta, per quam Henricus Rex confirmavit Edwardo filio suo donationem prius ei factam, de omnibus terris, & tenementis, & omnibus aliis rebus, in transmarinis partibus.

A.D. 1254. An. 38. H. 3. Lib. B. fol. 220. a. penes Camerar. Scaccar.

HEnricus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, Dux Normanniæ & Aquitaniæ, & Comes Andegaviæ, omnibus Christi fidelibus, præsentes litteras visuris vel audituris, salutem.

Sciatis nos totum jus & clamium, quod habuimus, vel aliquo modo habere potuimus in omnibus terris, Civitatibus, Burgis, Castris, & omnibus aliis locis occupatis, seu, quolibet alio modo, ablatis progenitoribus nostris, & nobis per Reges Franciæ, *&c. ut in Carta de 18 Febr. deinde hoc modo,* A.D. 1254.

Istam antem donationem & concessionem, quam fecimus per parvum sigillum nostrum, quo utimur in Wascon. iteratò facimus, innovamus, concedimus, & irrevocabiliter, quantumcunque possumus, ratificamus per magnum sigillum nostrum.

In cujus rei testimonium dictum magnum sigillum nostrum præsenti Cartæ apponi fecimus.

Præsentibus Testibus,

Venerabili Patre Petro Herefordiæ Episcopo,
Petro de Sabaudia,
Johanne filio Galfridi, Justiciario Hiberniæ,
Radulpho filio Nicholai,
Henrico de Wingeham, & aliis.

Datum per manum nostram apud Burdegalem undecimo die Octobris, anno Regni nostri tricesimo octavo.

Confirmatio

A. D. 1254. Hen. 3. A. D. 1254. Hen. 3.

Confirmatio Cartæ de suppletione 15000 Marcarum per annum sub sigillo magno.

A. D. 1254. An. 38. H. 3. Lib. B. fol. 212. a. penes Camerar. Scaccar.

HEnricus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, Dux Normanniæ & Aquitaniæ, & Comes Andegaviæ, omnibus Christi fidelibus, præsentes litteras visuris vel audituris, salutem.

Sciatis quod concessimus Edwardo, filio nostro primogenito, & hæredi, quod si terra Vasconiæ, & aliæ terræ, quas, per Cartam nostram, ei dedimus in Hibernia, & Anglia, & alibi, *&c. ut in Carta Concess. de* 18 *Febr. deinde sic*, A. D. 1254.

Istam autem donationem & concessionem, quam fecimus per parvum sigillum nostrum, quo utimur in Vasconia, iteratò facimus, innovamus, concedimus & irrevocabiliter, quantumcumque possumus, ratificamus, per mangnum sigillum nostrum.

In cujus rei testimonium dictum magnum sigillum nostrum præsenti Cartæ apponi fecimus.

Præsentibus Testibus,

Venerabili Patre Petro Herefordensi Episcopo,
Petro de Sabaudia,
Johanne filio Galfridi Justiciario Hiberniæ,
Radulpho filio Nicholai,
Henrico de Wyngeham, & aliis.

Datum per manum nostram apud Burdegal. undecimo die Octobris, anno Regni nostri tricesimo octavo.

De Confirmatione Cartæ de Terris Sabinæ de Orciato Edwardo primogenito.

A. D. 1254. An. 38. H. 3. Lib. B. fol. 212. a. penes Camerar. Scaccar.

HEnricus, Dei gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, Dux Normanniæ & Aquitaniæ, & Comes Andegaviæ, omnibus, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Sciatis quod dedimus & concessimus Edwardo, filio nostro primogenito & hæredi, omnes profectus, & totum emolumentum. *&c. ut in Carta de* 8 *April. deinde hoc modo.*

Istam autem donationem & concessionem, quam fecimus per parvum sigillum nostrum, quo utimur in Wascon. iteratò fecimus, innovamus, concedimus, & irrevocabiliter, quantumcumque possumus, ratificamus per magnum sigillum nostrum. A. D. 1254.

In cujus rei testimonium dictum magnum sigillum nostrum præsenti Cartæ apponi fecimus.

Præsentibus Testibus,

Venerabili Patre Petro Herefordensi, Episcopo,
Petro de Sabaudia,
Johanne filio Galfridi Justiciario Hiberniæ,
Radulpho filio Nicholai,
Henrico de Wengham, & aliis.

Datum per manum nostram apud Burdegaliam, undecimo die Octobris, anno Regni nostri tricesimo octavo.

Concessiones Henrici Regis Edvardo filio primogenito.

A. D. 1254. An. 38. H. 3. Lib. B. fol. 212. a. penes Camerar. Scaccar. HEnricus, Dei gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, Dux Normanniæ & Aquitan. & Comes Andegaviæ, omnibus, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Sciatis quod concessimus, & bona fide promisimus Edwardo filio nostro primogenito, quod nulli viventi in mundo aliquas Wardas conferre possimus, *&c. ut in Carta de* 28 *Aug. deinde hoc modo,*

Istam autem donationem & concessionem, quam fecimus per parvum sigillum nostrum, quo utimur in Vasconia, iterato fecimus, innovamus, concedimus, & irrevocabiliter, quantumcunque possumus, ratificamus per magnum sigillum nostrum. A. D. 1254.

In cujus rei testimonium dictum magnum sigillum nostrum præsenti Cartæ fecimus apponi.

Præsentibus Testibus,

Venerabili Patre Petro Herefordensi Episcopo,
Johanne filio Galfridi, Justiciario Hiberniæ,
Radulpho filio Nicholai,
Henrico de Wingeham, & aliis.

Dat. per manum nostram apud Burdegal. undecimo die Octobr. anno Regni nostri tricesimo octavo.

De seisina Regni Siciliæ nomine Regis & Edmundi recipienda.

A. D. 1254. An. 38. H. 3. Pat. Vascon. 37. & 38. H. 3. n. 10. REX, Tutor Edmundi Regis Siciliæ, filii ejus, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Prioribus, Comitibus, Baronibus, militibus, liberis hominibus, & omnibus aliis de Regno Siciliæ, salutem.

Cum Dominus Papa nobis & prædicto Edmundo prædictum Regnum Siciliæ, cum omnibus appenditiis & pertinentiis, suis liberaliter sui gratia contulerit, dicto Edmundo & hæredibus suis inperpetuum possidendum;

Vobis mandamus firmiter injungentes quatenus H. Ebridunensi Archiepiscopo, & P. Herefordensi Episcopo, vel eorum alteri, qui ad vos venerint, cum præsentibus, circa possessionem & seisinam ejusdem Regis, nomine nostro & dicti Regis Siciliæ filii nostri nascisscendam & recipiendam, intendentes sitis, obedientes & respondentes in omnibus, quæ ad nos & dictum Regem Siciliæ pertinent in Regno prædicto, donec aliud a nobis receperitis super hoc in mandatis. A. D. 1254.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Burdeg. decimo quarto die Octobris.

De

1

154

154

4

berat
Baio
fideli
cerent

rationem,

5

A.I
Hen

A.I
An.
Lib
212
Cam
Scat

nos
cre
ct
eco
a
mz

A.I
An.
Pat.
27.
H. 3

A. D. 1254. Hen. 3. A. D. 1254. Hen. 3.

De Alfonso Rege Castellæ, dimittente Edwardo primogenito Regis, quicquid juris habuit in Vasconia.

A. D. 1254. An. 39. H. 3. Ex Autogr.

CUM Regalis Celsitudo viros claræ propaginis diligere ac honorare teneatur, illos tamen præcipue qui sibi ex consanguinitate vel affinitate sunt conjuncti, & inveniuntur in beneplacitis suis promptiores:

Idcirco nos Alfonsus, Dei gratiâ, Rex Castellæ, Toleti, Legionis, Galletiæ, Sibillæ, Cordubæ, Murciæ, & Jahen. inclitum & carissimum affinem & sororium nostrum Edvardum, illustris Regis Angliæ primogenitum & hæredem, quem cingulo accinximus militari, inter cæteros orbis Principes affectione multiplici diligentes & affectantes, eundem dignis meritis honorare, ipsum speciali gratia prosequimur & favore.

Qua propter nos, memoratus Rex Castellæ, Legionis, &c. per præsens scriptum notum fieri volumus universis quod nos, præfatum Edvardum amplecti quadam prerogativâ gratiæ cupientes, damus, dimittimus, cedimus, seu quitamus, pro nobis & hæredibus nostris, eidem Edvardo & hæredibus & successoribus suis, liberè & absolutè, omni exceptione remotâ, quicquid juris habemus, vel quasi habemus, vel habere debemus in tota Vasconia, vel in parte, vel in terris, possessionibus, hominibus, juribus, vel quasi, dominiis, vel quasi, actionibus & rebus aliis ratione donationis quam fecit, vel fecisse dicitur, Dominus Henricus, quondam Rex Angliæ, & Alienora uxor sua Alienoræ filiæ suæ, & bonæ memoriæ, Domino Alfonso Regi Castellæ.

Et quicquid juris, vel quasi ibidem habemus, vel habere debemus per successionem supradictorum; vel per collationem Regis Ricardi, seu Regis Johannis; vel per collationem nobis vel alii, cujus jus ad nos pertineat, factam a Regina Berengaria, filia Alfonsi Regis & Reginæ Allenoræ.

Et omnes Cartas, quas habemus super hoc a prædictis, vel aliquibus eorum, promittimus bona fide dicto Edvardo restituere vel delere; & volumus quod, si inventæ fuerint, ex hac hora in antea, sint vacuæ & cassæ.

Facta Carta apud Burdos, Rege exprimante, prima die Novembris, anno Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo quarto.

Et nos, prænominatus Rex Alfonsus, una cum uxore nostro Regina Yolana, & cum filiâ nostrâ Infante Berengaria, regnans in Castella, Toleto, Legione, Galetia, Sibilla, Corduba, Murcia, Jahenna, Vadallacio, Baccia & in Algarbia, universa, quæ in hoc privilegio sunt expressa, concedimus pro nobis & hæredibus nostris in perpetuum valitura.

Et, ad majoris roboris firmitatem, hoc privilegium, communitum nostro sigillo aureo, roboramus, &c. *ut in Tabella.*

Cyrographum per litteras Majusculas divisum de pace per Edwardum primogenitum Regis reformata inter Cives suos Baion: Necnon de Juramento per eosdem super hac præstito.

A. D. 1254. An. 39. H. 3. Ex Autogr.

IN nomine Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti, amen.

Notum sit omnibus, tàm præsentibus, quàm futuris, quod Dominus Edvardus, illustris Regis Angliæ primogenitus, & hæres, jam regnans in Vasconia, sicut Princeps & Dominus, deliberato consilio, pro communi utilitate Baion. voluit, disposuit, & præcepit suis fidelibus Civibus urbis Baion, quod facerent & reformarent inter se pacem & concordiam, ut essent unanimes de cætero & concordes, & urbe sua subditi sui pace perpetua fruerentur.

Cujus dispositioni & præceptis acquievit concorditer totus populus Baion. & omnes de Civitate prædicta, pro se, hæredibus, & successoribus suis, a quinto decimo anno & supra; &, prætactis sacrosanctis Evangeliis, singulariter juraverunt quod nunquam facient ulteriùs conspirationem, confratriam, confœderationem,

A.D. 1254. Hen. 3. rationem, conjurationem, ligationem, seu imprisiam aliquam, vel levatam; vel aliquod genus, seu speciem, aut materiam *imprisiæ vel levatæ modo* aliquo, vel *ingenio, seu* forma, alter contra alterum, aut suum Dominum naturalem.

Quod, quicumque per se, vel per alterum facere, vel consentire, aut attemptare præsumpserit, punietur tanquam proditor & perjurus, & privabitur a vicinitate & habit*atione* prædictæ imperpetuum Civitatis.

Et ipse, & omnes res ejus, tàm mobiles, quàm immobiles, incurrentur erga Dominum Edvardum, ad faciendum quicquid voluerit de eisdem.

Renunciaverunt quoque omnes, & singuli in principio juramenti, omnibus confœderationibus & imprisiis, quasfumque fecerant, tenuerant, vel habuerant cum aliquo extraneo, vel vicino; & quitaverunt se, & absolverunt se ab omnibus pactis, conventionibus, seu ligamentis, quæ verbo, vel nutu, vel assensu, seu juramento per se, vel per alium, credebantur fecisse, vel conspirasse alteri contra alteros, usque modo.

Insuper Cives inferius annotati juraverunt omnes & singuli super Sancta Sanctorum in Baionensi Ecclesia sub hac forma,

EGO VERO JURO, concedo & obligo me Domino meo Regi Angliæ, & ejus primogenito Domino Edvardo, quod persona mea, & omnia bona mea, tàm mobilia, quàm immobilia incurrantur, si contigerit me transgredi antedicta, quorum nomina sunt hæc, Michael de Mans, Johannes Dardir. &c. A.D. 1254. Hen. 3.

Isti & omnes alii juraverunt quod erunt fideles, favorabiles, & benigni adjutores & auxiliatores, intendentes & respondentes, pro suo Legali posse, Majori, quem Dominus Edvardus, vel pater ejus, aut eorum successores, vel eorum mandatum constituerit in Baion.

Voluerunt & consenserunt omnes Cives Baionen, pro se, hæredibus & successoribus suis, quod hoc juramentum, pro supradictis omnibus fideliter observandis, renovetur ab universis Civibus Civitatis, qui pro tempore fuerunt, quolibet anno in principio Majoriæ.

Et, ut prædicta pacta & sacramenta meliùs, & firmiùs, & fideliùs in omnibus conserventur, fecit fieri hoc Cyrographum, & dividi inter se, & dictos Cives suos, sigillatum ex utraque parte sigillo suo, & sigillo Communiæ Baion. quod, quicumque præsumpserit in aliquo violare, iram & indignationem ejus, & pœnam superius scriptam se noverit incursurum.

Act. Baion. mense Novembri, anno Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo quarto.

Sub sigillis Edvardi, & Communiæ Baion, pendent. a serico texto Variis Color.

De Officio magnæ Senescalciæ Regni Siciliæ, concesso per Papam Bertoldo Marchioni de Hohemburch ad vitam suam. Originalia, propter viarum discrimina, tuto mitti non poterant, ideo transcripta a Papa bullantur, ut sic eandem vim habeant cum originalibus.

A.D. 1254. An. 39. Hen. 3. Ex Transcrip. Bullato.

HOC est transcriptum cujusdam privilegii Apostolici, cum subscriptionibus Papæ & Cardinalium, concessii nobili viro Bertholdo, Marchioni de Hohemburch.

Innocentius Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio nobili viro Bertholdo Marchioni de Hohemburch, fideli nostro, salutem & Apostolicam benedictionem.

Clemens semper & mitis, in suis actibus, mater Ecclesia illum benignitatis, circa suos filios & subditos, tenet modum, ut tanquam vehementer in operibus pietatis exultans, & quasi amœnas sibi delicias extimans misereri, eligat magis servare mansuetudinem, quam rigorem, & ignoscere potius, quam sævire. A.D. 1254.

Undè, si culpam in quoquam reperiat vel offensam, quia delectabile & jocundum est sibi dimittere delinquentem, in pœnæ dimissione vel moderatione jucundum, libentiùs parcit, quàm feriat, & plus se illi propitiam exhibet, quàm severam; nam & agnoscit quod reverà tunc egregiè de aliquo vindicta sumitur, cum ei magnanimiter indulgetur.

Id enim in suis præcipuè quærit & optat Ecclesia quod, in suo benigno collecti

A.D. 1254. Hen. 3. lecti gremio, amore ac devotione proficiant, & in suorum dulcedine uberum continuè delectentur; quibus sponte nos, in donis & gratiis, largifluos exhibemus, ut, benevolentia & liberalitate nostra percepta, in nostris & ejusdem Ecclesiæ beneplacitis fortius roborentur.

Quia igitur ipsius ecclesiæ brachiis te totaliter commisisti, eam matrem & Dominam recognoscens, tua firmata salubriter ad ipsius mandata & obsequia voluntate; nos, de hoc multo concepto gaudio, recipientes te in nostram & apostolicæ sedis gratiam, tibique omnes injurias & offensas, quas nobis, & eidem sedi, ac ecclesiæ intulisti, totaliter remittentes, quoniam per te, in quo nobilitas generis, potentiæ industria, & alia plura digna laude concurrunt, honor, commodum, & exaltatio ecclesiæ poterunt efficaciter procurari, providimus personam tuam (præsertim cum dudum diligenter & multipliciter laboraveris Fredericum olim Romanorum Imperatorem, & C. natum ejus, ad ipsius devotionem sedis attrahere; ac inter eos, & ecclesiam pacis fœdera reformare) donis honorare condignis, ejusque statum gratiis magnificis adaugere.

Hinc est quod, cum Regnum Siciliæ, cum omnibus districtibus & pertinentiis suis, ad apostolicam sedem plene pertineat, sitque ad ejus dominium totaliter devolutum,

Nos, volentes te in illo prærogativa beneficiorum efferre, Officium magnæ Senescalciæ ipsius Regni, prout illud tempore prædicti C. habuisti & exercuisti, tibi, de fratrum nostrorum consilio & assensu, auctoritate apostolica confirmamus, ac præsentis scripti patrocinio communimus. A.D. 1254. Hen. 3.

Ac insuper, ut ipsum jure obtineas potiori, de novo concedimus, ex certâ scientiâ & gratiâ speciali; ita quod illud, cum proventu unius unciæ auri, ad pondus Curiæ, cotidie tibi de nostro pro expensis, ubicunque in Regno ipso fueris, persolvendæ; & cum consuetis ferculis panis, & vini mensuris, diebus tibi singulis, cum personaliter apud nos fueris, tribuendis; nec non & cum solitis jurisdictionibus, quantum ad cognitionem appellationum, & alia; & cum omnibus honoribus, dignitatibus, cunctisque juribus ad idem officium pertinentibus (de quo per virgam rubeam, in eorundem fratrum nostrorum præsentiâ, investivimus) plene habeas & exerceas durante vitâ tuâ.

Nulli ergo omnino, &c.

Dat. Neapoli 3. Non. Novemb.
Indict. 13.
Incarnat. Domin. anno 1254.
Pontificat. vero Domini Innocentii Papæ 4. anno duodecimo.

Sigillo plumbeo pendente a filo canabeo.

De ratificatione concessionum Comitatus Montis Caveosi, &c. factarum Bertholdo Marchioni de Hohemburgh in Sicilia per Conradum.

A.D. 1254. An. 39. H. 3. Ex Transc. Bullæ. HOC est transcriptum cujusdam privilegii Apostolici, cum subscriptionibus Papæ & Cardinalium, concessi nobili viro Bertholdo, Marchioni de Hohemburch.

Innocentius, *&c. usque ad hæc quæ sequuntur,*

Nos volentes te in illo prærogativa beneficiorum efferre, concessiones de Comitatu Monris Caveosi, & de Castri, & honoris ejus Baronia, & de Policorii Montis Piliosi, Caurati, & Cilii de Gualdo Castris, factas olim tibi a prædicto C. ratas habendo, illas tibi tuisque hæredibus (non obstantibus quod idem C. erat tunc temporis vinculo excommunicationis astrictus, quodque alias potestatem conferendi vel concedendi talitet non habebat, & qualibet in te privationis dignitatis & honorum, aliorumque jurium sententia per nos lata) de fratrum nostrorum consilio & assensu auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus; supplentes defectum, siquis alias in ipsis concessionibus extitit, de nostræ plenitudine potestatis. A.D. 1254.

Ac insuper, ut tua erga nos & Ecclesiam magis crescat devotio & tu tuique hæredes præmissa firmius & efficacius habeatis, eaque potiori jure, ac pleniori semper integritate consistant, Comitatum, Baroniam, & alia prædicta, cum Civitatibus, Castris, Villis, Casalibus, hominibus, honoribus, &c.

Nulli ergo, &c.

A. D. 1254. Hen. 3. Dat. Neapoli per manum Guillielmi Magistri Scolarum Parmen. Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Vicecancellarii, tertio Non. Novembr. Indictione decimo tertio. Incarnationis Dominicæ anno millesimo ducentesimo quinquagesimo quarto. Pontificatûs vero Domini Innocentii Papæ quarti, anno duodecimo. A. D. 1254. Hen. 3.

Plumbeo sigillo pendente a filo canabeo.

De mille & quingentis unciis auri concessis per Papam Bertholdo Marchioni de Hobemburgh, percipiendis singulis annis de proventibus doanarum.

A. D. 1254. An. 39. H. 3. Ex Transc. Bullæ. HOC est transcriptum cujusdam privilegii Apostolici cum subscriptionibus Papæ & Cardinalium concessi nobili viro Bertholdo Marchioni de Hohemburch.

Innocentius, *&c. usque ad hæc quæ sequuntur.*

Nos, volentes te in illo prærogativa beneficiorum efferre, mille & quingentas uncias auri, de proventibus doanarum nostrarum Baroli, Trani, & Bari percipiendas a te quoad vixeris annuatim, per doanarios nostros, seu eorumdem proventuum collectores, a nobis inibi constitutos, personæ tuæ, de fratrum nostrorum consilio & assensu, concedimus ex gratia liberali.

Ut quod tertia pars unciarum ipsarum in Kal. Decembris, & alia tertia in Kal. Aprilis, & reliqua in Kal. Augusti tibi, annis singulis, a doanariis ipsis, & collectoribus integre persolvantur. A. D. 1254.

Et, si forte doanarum earumdem proventus ad plenam unciarum ipsarum solutionem non suffecerint, defectus hujusmodi de proventibus Sicle-Bruudusii suppleatur.

Nulli ergo, &c.

Dat. Neapoli tertio Non. Novembris, Indictione decimâ tertiâ. Incarnationis Dominicæ anno millesimo ducentesimo quinquagesimo quarto. Pontificatûs vero Domini Innocentii Papæ quarti, anno duodecimo.

Plumbeo sigillo pendente a filo canabeo.

De Comitatu Cotronen. in Sicilia, concesso Lodoyco, Germano Bertholdi, Marchionis de Hobemburgh, per Papam.

A. D. 1254. An. 39. H. 3. Ex Transc. Bullæ. HOC est transcriptum cujusdam privilegii apostolici cum subscriptionibus Papæ & Cardinalium concessi Nobili viro Lodoyco Germano Nobilis viri B. Marchionis de Hohemburch. Innocentius, &c. *usque ad hæc quæ sequuntur.*

Nos, volentes te in illo prærogativa beneficiorum efferre, Comitatum Cotronen. cum Civitatibus, Castris, villis, Casalibus, hominibus, honoribus, juribus, jurisdictionibus, jurepatronat. Conventuallum, & non conventualium ecclesiarum, pascuis, nemoribus, venationibus, pratis, possessionibus, terris cultis & incultis, aquis, aquarum decursibus, justitiis, & cum omnibus rationibus & pertinentiis suis, & cum hiis quæ ad merum & mixtum imperium pertinent, ea videlicet quæ sunt de demanio, in demanium, & quæ sunt de servitio in servitium, tibi, dictisque hæredibus in perpetuum, de fratrum nostrorum consilio & consensu, in concambium pro Baronia Argentiæ Montisfortis, quam ex concessione quondam Conradi, nati quondam Frederici olim Romanorum Imperatoris obtines, concedimus & donamus ex certâ scientia & gratia speciali; qualibet constitutione, generaliter vel specialiter editâ, vel edenda, per quam infringi vel vacuari posset hæc nostra concessio seu donatio, aut ei quomodolibet derogari, aliquatenus non obstaote. A. D. 1254.

Ita quod nullus justiciarius, nec quisquam alius Officialis curiæ, major aut minor (excepto legato sedis apostolicæ) in Comitatu ipso aliquid quærere, vel exigere, aut ordinare, vel statuere, seu potestate, sive jurisdictione aliqua uti possit:

Set tu, iidemque hæredes, ea omnia, de quibus te, in prædictorum fratrum præsentia, per anulum investivimus, immediate à Romanâ ecclesia integre habeatis & teneatis; nullum alium, præter ipsam, exinde superiorem vel Dominum cognoscendo.

Volumus

A. D. 1254. Hen. 3. Volumus autem ut, quotiescumque ipsa Romana ecclesia generalem exercitum, pro defensione Regni præfati, congregaverit vel indixerit, tu, dictique hæredes teneamini, pro Comitatu prædicto, sex milites, armis & æquis decenter munitos, ad serviendum per quadraginta dies in vestris sumptibus, eidem ecclesiæ, infra dicti Regni confinia, exhibere.

Nos quoque, ac eadem ecclesia te, ac ipsos hæredes, in prædicti Comitatus possessione manutenebimus, & contra omnes, qui vos molestaverint, impediverint, vel turbaverint super illis, defensione vobis assistere curabimus opportuna.

Et, si aliquem jus in eo, vel ipsius aliquo, ex successione, donatione, emptione, A. D. 1254. permutatione, aut quocumque alio modo, vel titulo habere constiterit; nos Hen. 3. de condigno illi concambio, vel tibi, priusquam præmissa vel aliquod eorum dimittas, in eodem Regno studebimus providere.

Nulli ergo, &c.

Dat. Neapoli 3. Non. Novembr.
Indictione 13.
Incarnat. Dominicæ anno 1254.
Pontificatûs vero Domini I. Papæ 4. anno duodecimo.

Plumbeo Sigil. penden.
a Filo canabeo.

Bulla quod Rex festinanter mittat in Apuliam ad custodiendam illam, aut oportebit Papam eam aliter concedere.

A. D. 1254. An. 39. H. 3. Ex Autogr. INnocentius Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio illustri Regi Angliæ, salutem & Apostolicam benedictionem.

Recepimus nuper tuas litteras, inter alia continentes quod venerabilem fratrem nostrum Hereforden. Episcopum, pro arduo & occulto, quod scis, negotio ad perficiendum, pro parte tuâ, in eo quæ oportuna fuerint ad Sedem Apostolicam destinabas:

Sane scire te volumus quòd in re illâ bonum Ecclesiæ Dominus concessit initium, & prosperum sibi, de suæ benignitatis affluentiâ continuæ, dat processum.

Nam ab omnibus ibi devotè nobis intenditur, & mandata nostra suscipiuntur humiliter & servantur, cunctaque juxta nostrum beneplacitum per Dei gratiam disponuntur.

Sed, quia Ecclesia, propter sui mollitiem & suavitatem Regiminis, vix posset diù in illis partibus efficaciter dominari, expedit prorsus quod ex parte tua omnis adhibeatur festinantia, & qualibet mora vel tarditas omittatur; A. D. 1254.

Quia, cum jam parata & directa sint omnia, & procedant ad votum, de plano, & sine laboriosâ difficultate rem habere poteris, eamque nos tibi, quasi jam expeditam, celeriter & libere poterimus assignare.

Propter quod nullatenus differas, neque tardes, sed præpares & acceleres, nullam in hoc pigritiam immiscendo; quia consuevit dilatio parere nocumentum;

Sciturus pro certo quod Ecclesia multum differre vel expectare non posset, quin super re illa, & de concedendo ipsam alteri aliter provideret.

Ad hæc illa, quæ per dilectum filium Johannem Lettacoruum, Capellanum dilecti filii nostri Ottoboni, Sancti Adriani Diaconi Cardinalis, tibi significavimus, efficere studeas & complere.

Dat. Neapoli 15. Kal. Decemb. Pontificatûs nostri anno duodecimo.

Plumbeo Sigil. penden.
a Filo canabeo.

De Com. Theatini in Sicilia concesso per Papam Oddoni, Germano Bertholdi Marchionis de Hohemburgh.

A. D. 1254. An. 38. H. 3. Ex Transcr. Bullæ. HOC est Transcriptum cujusdam privilegii Apostolici, cum Subscriptionibus Papæ & Cardinalium, concessi Nobili viro Oddoni Germano Nobilis viri B. Marchionis de A. D. 1254. Hohemburch.

Innocentius, &c. *usque ad hæc quæ sequuntur.*

Nos,

A. D. 1254. Hen. 3.

Nos, volentes te in illo prerogativa beneficiorum efferre, concessionem de Comitatu Theatini, & aliis quibusque bonis, à quondam Conrado, nato quondam Frederici olim Romanorum Imperatoris, tibi factam, ratam habendo, illam tibi tuisque hæredibus (non obstantibus quod idem Conradus erat tunc temporis vinculo excommunicationis astrictus, quodque alias potestates conferendi vel concedendi taliter non habebat; & qualibet in te privationis dignitatis, & honorum, aliorumque jurium sententia per nos lata) de fratrum nostrorum consilio & assensu, auctoritate apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus: Supplentes defectum, si quis alias in ipsis concessionibus extitit, de nostræ plenitudine potestatis.

Ac insuper, ut tua erga nos & ecclesiam devotio magis crescat, & tu, dictique hæredes præmissum Comitatum, & alia firmius & efficacius habeatis, eaque potiori jure ac pleniori semper vobis integritate consistant, Comitatum, & alia prædicta, cum Civitatibus, Castris, Villis, Casalibus, Hominibus, Honoribus, Juribus, Jurisdictionibus, Jure Patronatus Conventualium, & non Conventualium Ecclesiarum, Pascuis, Nemoribus, Venationibus, Pratis, Possessionibus, Terris cultis & incultis, Aquis, aquarum decursibus, Justiciis, & cum omnibus rationibus & pertinentiis suis, & cum hiis, quæ ad merum & mixtum Imperium pertinent, ea videlicet quæ sunt de demanio in demanium, & quæ sunt de servitio in servitium, tibi, dictisque hæredibus in perpetuum, de Fratrum eorumdem consilio & assensu, de novo concedimus & donamus ex certa scientia & gratia speciali; qualibet constitutione, generaliter vel specialiter edita, vel edenda, per quam infringi vel vacuari posset hæc nostra concessio vel donatio, aut ei quomodolibet derogari, aliquatenus non obstante.

Ita quod nullus Justiciarius, nec quisquam alius Officialis Curiæ, major aut minor (excepto Legato Sedis Apostolicæ) in Comitatu, & aliis bonis prædictis aliquid quærere, vel exigere, aut ordinare, vel statuere, seu potestate, sive jurisdictione aliqua uti possit.

Set tu, iidemque Hæredes ea omnia, de quibus te, in prædictorum Fratrum præsentia, per anulum investivimus, immediate à Romana Ecclesia integre habeatis & teneatis, nullum alium, præter ipsam, exinde superiorem, vel Dominum cognoscendo.

Volumus autem ut, quotienscumque ipsa Romana Ecclesia generalem exercitum, pro defensione Regni præfati, congregaverit vel indixerit, tu, dictique Hæredes teneamini, pro Comitatu prædicto & aliis, sex Milites, armis & equis decenter munitos, ad serviendum per quadraginta dies, in vestris sumptibus, eidem Ecclesiæ, infra dicti Regni confinia, exhibere.

Nos quoque, ac eadem Ecclesia, te, ac ipsos Hæredes, in prædictorum Comitatus & aliorum bonorum possessione, manutenebimus, & contra omnes, qui vos molestaverint, impetiverint, vel turbaverint super illis, defensione vobis assistere curabimus oportuna.

Et, si aliquem jus in eis, vel ipsorum aliquo, ex successione, donatione, emptione, permutatione, aut quocumque alio modo, vel titulo, habere constiterit, nos de condigno illi concambio, vel tibi, priusquam præmissa vel aliquod eorum dimittas, in eodem Regno providere studebimus.

Nulli ergo, &c.

Dat. Neapoli 3. Non. Decemb.
Indictione 13.
Incarnat. Dominicæ anno 1254.
Pontificatûs vero Domini I. Papæ 4. anno duodecimo.

Plumbeo Sigillo pendente a filo canabeo.

Bulla Alexandri Papæ Quarti Regi Angliæ directa de nova Creatione sua.

A. D. 1254. An. 39. H. 3. Ex Autogr.

Alexander Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio illustri Regi Angliæ salutem & Apostolicam benedictionem.

Cathedra præeminentiæ Pastoralis, in hac militanti Ecclesia, per plurimos Pontifices, frequenti successionis vicissitudine, variatur, pro eo quod illos manere diutius naturæ mortalis conditio non permittit.

In Ecclesia siquidem triumphanti, quæ supernæ patriæ regionem inconcussa possessione jam obtinet, salvator noster, Dei filius, summus est Pontifex, qui sempiterno

A. D. 1254. Hen. 3. terno fungitur Sacerdotio, manens in æternum, &, subacto mortis Imperio, semper vivens.

In hac autem, quam exemplarium instar cœlestium, in consumationem Sanctorum super Terram, Dei sapientia fabricavit, Pontifices mortalitatis infirmitate circumdati, ut constituantur pro hominibus apud Deum, ex hominibus assumuntur.

Hinc est quod illa, indeficienti æterni sponsi gaudio, & immortalitate beata, luctum viduitatis ignorat; hæc autem, dum peregrinatur in terris, corporum carceribus obligata, frequenter cogitur viduitatis suæ lamenta resumere, ac tœdia experiri.

Hiis lamentis & tœdiis, sicut Domino placuit, qui aufert spiritum Principum, Ecclesiæ sanctæ nuper concussa sunt viscera, ejusque maxillæ perfusæ amaro profluvio lacrimarum, fœlicis recordationis Innocentio Papa Prædecessore nostro, 7. Id. Decembris apud Neapolim, per universæ carnis viam, de nequitia hujus seculi evadente: Qui cum adhuc necessarius esset & admodum utilis populo Christiano, forsitan ideo vocatus est à Domino, ante tempus, ut mundus, in maligno positus, præsentia ejus agnosceretur indignus, & ipse de iniquitatum medio, quæ animam ejus diu cruciaverant, tolleretur.

Die itaque sequenti, juxta morem, exequiarum sollempnitate præmissa, ejusque corpore in Neapolitan. Ecclesia tumulato, nos, & Fratres nostri ad substituendum convenimus successorem:

Et, missarum sollempniis, in honore Sancti Spiritûs, devote ac humiliter celebratis, post aliquantulum de futuri substitutione pastoris tractatum, iidem Fratres nostri oculos suos ad imbecillitatem nostram communiter & concorditer direxerunt: Nos ad conscendendam speculam apostolici culminis & subeundam gravissimam orbis sarcinam eligendo.

Verum nos, ea re supra quam dici valeat stupefacti, & quæ ac qualis esset illa dispositionis divinæ vocatio anxiæ cogitationis examine revolventes intra nos ipsos, quantum in illa potuimus fraternæ instantiæ pressura resedimus, meditando negotii gravitatem, metiendo vires, ponderando prudentiam, comparando merita, & ad perficiendum sumptus virtutum necessarios computando.

Denique, videntes, hæc nobis non habundanter adesse, quin potius advertentes quod nichil nobis de nostris meritis revelabat propriæ considerationis attentio, unde constitui mereremur in mundi vertice super gentes & regna, & universalem in orbe terrarum evellendi atque plantandi accipere potestatem, in spiritu, non contumaciæ vel contemptus, sed timoris, de nostrorum defectuum conscientia procedentis, non sequenda judicavimus vota fratrum, sed manus ab opere, ac humeros ab onere cohibendos. A. D. 1254. Hen. 3.

Consideratio enim gradus casus nobis formidinem ingerebat; quia de tam alto culmine dignitatis, terribili, videlicet, loco Apostolorum Principis, quisnam animus, quantumlibet magnus, inspecta jacentis deorsum abyssi facie, non paveret?

Quis nempe jugum publicæ servitutis, sub quo probata gigantum virtus, & fortitudo virorum, a seculo laudatorum, hactenus gemuit, audeat scienter & prudenter appetere, quod spiritum mæroribus torquet, mentem eviscerat dies laboribus obsidet, & noctes producit insompnes?

O quam sani consilii, & quam consultæ deliberationis electio, abjectum esse in Domo Dei, magis quam loci eminentioris celsitudine præminere! In convivio Christi locum tenere novissimum, quam, cum pacatæ quietis dispendio, superius promoveri!

Deficit nimirum spiritus considerantibus nobis undique, quanta nunc aget mundi hujus malorum densitate silvescit, & spem de viribus circa ejus cultum difficultas operis vix relinquit; cumque invalescens malignitas diffidentium corda populorum durasse videatur in lapides, ita ut manum Domini pauci sentiant in flagellis; cui dabitur filios Abrahæ de lapidibus suscitare, & reddere Domino populum acceptabilem, bonorum operum sectatorem.

Propterea excusavimus cum lacrimis, & usque ad contristationis & indignationis offensam, eisdem fratribus, importabilem nobis ingerentibus Apostulatûs sarcinam, duximus resistendum, orantes eos, & per obtestationem divini judicii obsecrantes ut à nobis calicem hunc transferrent, & traderent alteri fortiori.

Sed ipsi, utinam non in nostrorum exigentiam peccatorum! Irrevincibilis importunitatis instantiâ, nostram resistentiam evicerunt, cogentes nos invitos suis desideriis consentire; & sic cum dolore cordis, ac tremore quam plurimo infirmitatis nostræ colla summisimus jugo apostolicæ servitutis; confidentes in Deo, qui dat omnibus affluenter, quod insufficientiam nostram, quam humiliter recognoscimus, & libere profitemur, ex seipso misericorditer adimplebit.

A. D. 1254. Hen. 3.

Sollicitudine igitur Ecclesiasticæ administrationis assumpta, divinæ propitiationis misericordiam imploramus ut, per suæ voluntatis beneplacita, in viam pacis dirigens gressus nostros, in hiis, quæ sunt ad ipsum pro populo, favorem nobis auxilii cœlestis aspiret; &, eo nobis incrementum desuper largiente, sub sacerdotio nostro proveniat quies Regnis, pax Ecclesiis, concordia plebibus, & moribus disciplina.

Tuam autem Celsitudinem (carissime Fili) monemus in Domino, & hortamur attentè, quatinus, Deum timens, in cujus manu cor tuum est, & in cujus est arbitrio vita tua, Ipsius studeas custodire mandata:

In devotione quoque sanctæ Ecclesiæ Matris tuæ, ad cujus defensionem principaliter accepisti a Domino gladii potestatem, tua sublimitas semper crescat, ut ex hoc augeatur tibi in præsenti gratia, & gloria in futuro.

A. D. 1254. Hen. 3.

Justitiam insuper cole, ac dilige in omnibus æquitatem, sciens quod ad hoc te naturæ tuæ participibus prætulit Dominus Deus tuus.

Porro firmam de nobis te volumus tenere fiduciam, quod Regnum tuum specialis benevolentiæ gratia prosequentes, regalem magnificentiam oportunis curabimus, quantum Dominus dederit, fulcire favoribus, & dignis honoribus prævenire; ita quod, innotescens tibi, per operationis indicia, paternæ caritatis affectio, in te filialem benivolentiam excitabit.

Dat. Neapoli 11. Kal. Januar. Pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo Sigil. penden. a filo canabeo.

Pro Archiepiscopo Armacano ut Rex favorabilem se præbeat eidem, & quod non credat detractationibus factis contra eum.

A. D. 1255. An. 39. H. 3. Ex Autogr.

ALexander Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio illustri Regi Angliæ salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum inter alia, quæ majestati sunt odiosa divinæ, detractores & seminatores discordiæ, juxta sententiam sapientis, plurimum altissimus detestetur, dignè & talibus suum avertet auditum regia excellentia, per quos depravatur multotiens veritas, &, absque reatu, vel culpa, innocentia noxiæ condempnatur.

Nuper siquidem ad audientiam nostram pervenit quòd quidem iniquitatis filii, qui velut incentores malorum, nonnunquam labiis doloris loquuntur, linguas suas ad nocendum, more serpentum, malivolè acuentes, arcum detractionis adversus venerabilem fratrem nostrum Archiepiscopum Armacanum nequiter tetenderunt, & sagittis dolosis, quas in pharetra parant, mendacii regalis conscientiæ lædere integritatem nitentes, prava de ipso, quibus Regii affectus ad eum turbari possit sinceritas, tuis dicuntur auribus inculcasse,

Mendaciter astruentes quòd idem Archiepiscopus apud Apostolicam sedem Regiæ serenitati detraxerat, & in ea tibi, cui plurimum de tanto filio complacet, & complacere in Christo affectat, tamquam adversarius extiterit noxius ac molestus;

Sicque suis virulentis suasibus regalem adversus eundem Archiepiscopum dicuntur mansuetudinem provocasse, quod Archiepiscopalia bona direptioni & prædæ in ipsius absentia pateant, & adversus diripientium & molestantium ausus sacrilegos oportunæ defensionis te subtrahente munimen, & censuram æquitatis Regiæ remittente, gravia in bonis & redditibus suis incurrit jugiter idem Archiepiscopus detrimenta.

A. D. 1255.

Occasione insuper sumpta ex eo quod nullus in Regno Angliæ absens procuratorem, qui atturnatus vulgariter dicitur, constituere secundum antiquam Regni ejusdem consuetudinem valeat: Nonnulla, prætextu ipsius consuetudinis, in præfati Archiepiscopi & Ecclesiæ Armacan. gravamen, suorumque læsionem redditûum intemptantur; cum ipsum, super causis civilibus interdum in Curia Regali citatum, vel jura ejusdem nullus tueri possit in absentia procurator.

Cum igitur idem Archiepiscopus super hoc & aliis, quæ mansuetudinem regalem offenderent, existat innoxius, & alias a se relegasse credatur omnia quæ in offensam cederent Regis Regum, sitque ab hujusmodi malorum inventionibus, & fictionibus malignantium alienus, serenitatem tuam, ad instar felicis recordationis Innocentii, Papæ prædecessoris nostri, attentè rogandam duximus & hortandam, quatinus, si talia de ipso Archiepiscopo magnificentiæ sunt regali suggesta, credulitatem hiis, tamquam pravis

A. D. 1255. Hen. 3. pravis susurrorum suasibus, nequaquam adhibeas, ac, siquod exinde affectibus tuis nubilum turbationis inhæsit, illud, ob reverentiam dictæ sedis, erga ipsum Archiepiscopum in gratiæ serenum convertas; alias eum plena prosequens benivolentia & favore.

Et, quia minus indignum existeret ut mora, quam apud sedem ipsam pro Ecclesiæ suæ protraxit negotiis, præjudicium sibi, & ipsi Ecclesiæ pareret vel gravamen, siquid occasione prædictæ consuetudinis adversus eum, & Armachan. Ecclesiam, in suis juribus, est præsumptum, nostræ interventionis obtentu Serenitas tua censeat & faciat revocari, & eidem Archiepiscopo benignè concedas quod, in absentia, per suas litteras, vel quod ejus officialis, suo nomine, constituere valeat attornatos. A. D. 1255. Hen. 3.

Preces nostras super hoc & aliis erga eundem Archiepiscopum taliter adimplendo, quod speratum ex eis consequatur effectum, & regalis magnificentia de Zelo devotionis sinceræ ab eadem sede possit non immerito commendari.

Dat. Neapoli Id. Januarii, Pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo pendente a filo canabeo.

Bulla pro Priore & Conventu Monasterii Sanctæ Trinitatis Ordinis Sancti Augustini London.

A. D. 1255. An. 39. H. 3. *Ex Autogr.*

Alexander Episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri Episcopo, & dilecto filio Officiali Londonien. salutem & Apostolicam benedictionem.

Sua nobis dilecti filii Prior & Conventus Monasterii sanctæ Trinitatis Londonien. ordinis Sancti Augustini, petitione monstrarunt quod, cum in causâ, quæ inter ipsos ex parte unâ, & venerabilem fratrem nostrum Cantuarien. Archiepiscopum ex alterâ vertitur, super eo quod idem Archiepiscopus ipsos eorum Ecclesia de Bixle Roffen. Dioc. pro suæ voluntatis libito spoliavit, fuisset hinc inde diutius litigatum;

Tandem, eodem Archiepiscopo Ecclesiam ipsam de facto Magistro Guillielmo de Papia Clerico conferente, felicis recordationis Innocentus Papa prædecessor noster dilectis filiis Electo, & Officiali Wintonien. suis dedit litteris in mandatis ut eundem Magistrum, qui eandem Ecclesiam occupatam detinet, peremptoriè citare curarent ut, infra quatuor menses, post citationem suam, per se, vel per Procuratorem idoneum, Apostolico se conspectui præsentaret, in eodem negotio, prout ordo juris exigeret, processurus:

Idem vero Electus, prout ex tenore litterarum ipsarum pateat, Magistrum peremptoriè citare curavit eundem, ut in hujusmodi termino Apostolico se conspectui per se, vel per Procuratorem idoneum præsentaret.

Cumque postmodum dictus prædecessor Procuratori eorundem Prioris & Conventus, quem propter hoc in eodem termino ad sedem Apostolicam destinarunt, dilectum filium Magistrum Raynerium de Viterbio Capellanum nostrum super hoc dederit auditorem, idem Capellanus, pro dicto Magistro nemine comparente, quamquam ipsum in audientia publica, prout moris est, pluries citari fecerit, & diutius post terminum expectarit, A. D. 1255.

Pronunciando decrevit eosdem Priorem, & Conventum, & Procuratorem suum, eorum nomine, fore in possessionem Ecclesiæ præfatæ, causa custodiæ, inducendos, prout in litteris ipsius Capellani confectis exinde dicitur plenius contineri;

Quocirca discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus quatinus præfatos Priorem, & Conventum, vel ipsorum Procuratorem, eorum nomine, in ejusdem Ecclesiæ corporalem possessionem, auctoritate nostra, per vos, vel alios inducere procuretis.

Contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo.

Non obstante si aliquibus a sede Apostolica sit indultum quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas, nisi plenam & expressam, vel de verbo ad verbum fecerint de indulto hujusmodi mentionem.

Dat. Neapoli secundo Kal. Februarii, Pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo pendente a filo canabeo.

Pro

A. D. 1255. Hen. 3.

A. D. 1255. Hen. 3.

Bulla Alex. Papæ pro Bertoldo, Ottone, & Ludowyco, de concessione eis facta de Ducatu Amalfiæ, & pluribus Terris in Sicilia.

A. D. 1255. An. 39. H. 3. Ex Autogr.

HOC est transcriptum cujusdam privilegii Apostolici, cum subscriptionibus Papæ & Cardinalium, concessi Bertoldo, & Oddoni, ac Lodoico Fratribus Marchionibus de Hohemburch.

Alexander Episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis, nobilibus viris, Bertoldo, & Oddoni, ac Lodoyco fratribus, Marchionibus de Hohemburch, fidelibus nostris, salutem & Apostolicam benedictionem.

Clemens semper & mitis, in suis actibus, mater Ecclesia illum benignitatis, circa suos filios & subditos, tenet modum, ut, tamquam vehementer in operibus pietatis exultans, & quasi amænas sibi delitias extimans misereri, eligat magis servare mansuetudinem, quam rigorem, & ignoscere potius, quam sævire.

Unde, si culpam in quoquam repperiat vel offensam, quia delectabile ac jocundum est sibi dimittere delinquentem, in pœnæ dimissione vel moderatione jocundum, libentius parcit, quàm feriat, & plus se illi propitiam exhibet, quam severam: Nam & agnoscit quod revera tunc egregie de aliquo vindicta sumitur, cum ei magnanimiter indulgetur.

Id enim in suis præcipue quærit & obtat Ecclesia quod, in suo benigno collecti gremio, amore ac devotione proficiant, & in suorum dulcedine uberum continue delectentur; quibus sponte nos, in donis & gratiis, largifluos exhibemus, ut, benivolentia & liberalitate nostra percepta, in nostris & ejusdem Ecclesiæ beneplacitis fortiùs roborentur.

Quia igitur ipsius Ecclesiæ brachiis nos totaliter commisistis, eam matrem recognoscentes & Dominam, vestra firmata salubriter ad ipsius mandata & obsequia voluntate; nos, de hoc multo concepto gaudio, quoniam per vos, in quibus nobilitas generis, potentia, industria & alia plura digna laude concurrunt, honor, commodum & exaltatio Ecclesiæ poterunt efficaciter procurari: Providimus personas vestras, præsertim cum dudum diligenter & multipliciter laboraveritis quondam Fredericum Romanorum Imperatorem & Conradum natum ejus, ad ipsius sedis devotionem attrahere, ac inter eos & Ecclesiam pacis fœdera reformare, donis honorare condignis, vestrumque statum gratiis magnificis adaugere.

A. D. 1255.

Hinc est quod, cum Siciliæ Regnum, cum omnibus districtibus & pertinentiis suis ad Apostolicam sedem plene pertineat sitque ad ejus Dominium totaliter devolutum;

Nos, volentes vos in illo prærogativa beneficiorum efferre, Ducatum Amalfiæ, cum Civitatibus, Castris, Villis, Casalibus, videlicet Amalfia, Plajana, Vetita Majore, Vetita Minore, Rufforore, Casanova, Laureto, Toboli, Scala, Ravello, Tramonte, Agerula, Pogerula, Pino, Pigmonte, Atran Majori, Minori Insula, Crapitana, & Pasitana; necnon cum hominibus eorumdem, honoribus, juribus, jurisdictionibus, jure patronatus conventualium, & non conventualium Ecclesiarum, pascuis, nemoribus, pratis, possessionibus, terris cultis & incultis, aquis, aquarumque decursibus, justiciis, & cum omnibus rationibus & pertinentiis suis, & cum hiis, quæ ad merum & mixtum Imperium pertinent, ea videlicet quæ sunt de demanio in demanium, & quæ sunt de servitio in servitium (Civitate Littan. & Castro Gravian. dumtaxat exceptis) vobis vestrisque hæredibus in perpetuum, de fratrum nostrorum consilio & assensu, in feudum concedimus, & donamus ex certa scientia & gratia speciali (non obstantibus qualibet constitutione, generaliter vel specialiter edita, vel edenda, per quas infringi, vel vacuari posset hæc nostra concessio, seu donatio, aut ei quomodolibet derogari) ita quod nullus Justiciarius, nec quisquam alius officialis Curiæ major, aut minor (excepto Legagato sedis Apostolicæ) in Ducatu, Civitatibus, Castris, Villis, Casalibus, & aliis prædictis aliquid quærere, vel exigere, aut ordinare, vel statuere, seu potestate, sive jurisdictione aliqua uti possit.

Sed vos, iidemque hæredes ea omnia, de quibus vos, in prædictorum fratrum præsentia, per anulum investivimus, in feudum immediate a Romana Ecclesia integre habeatis & teneatis; nullum alium, præter ipsam exinde superiorem, vel Dominum cognoscendo.

Volumus

A. D. 1255. Hn. 3. Volumus autem ut, quotienscumque ipsa Romana Ecclesia generalem exercitum, pro defensione Regni præfati, congregaverit vel indixerit, vos, dictique hæredes, teneamini, pro Ducatu prædicto, viginti milites, equis & armis decenter munitos, ad serviendum per quadraginta dies in vestris sumptibus eidem Ecclesiæ, infra dicti Regni confinia, exhibere.

Nos quoque & eadem Ecclesia vos, ac ipsos hæredes in Ducatus & aliorum prædictorum omnium possessione manutenebimus, & contra omnes, qui vos molestaverint, impetierint vel turbaverint super illis, defensione vobis assistere curabimus oportuna.

Et, si aliquem jus in eis, vel ipsorum aliquo, ex successione, donatione, emptione, permutatione, aut quocumque alio A. D. 1255. Hn. 3. modo, vel titulo habere constiterit; nos de condigno illi concambio, vel vobis, priusquam præmissa, vel aliquid dimittatis eorum, in eodem Regno studebimus providere.

Nulli ergo, &c.

Dat. Neapoli per manum Magistri Scolarum Parmen. Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Vicecancellarii quinto Id. Febr. Indictionis 13.

Incarnationis Dominicæ anno millesimo ducentesimo quinquagesimo quarto, Pontificatûs vero Domini Alexandri Papæ Quarti, anno primo.

Plumbeo sigillo pendente a filo canabeo.

Bulla de Confirmatione per Alexandrum omnium Concessionum factarum per Innocentiam Papam Marchionibus de Hohemburch.

A. D. 1255. An. 39. H. 3. *Ex Transc. Bullæ.*

HOC est transcriptum cujusdam privilegii Apostolici, cum subscriptionibus Papæ & Cardinalium, concessi nobilibus viris Bertoldo, Oddoni & Lodoyco fratribus Marchionibus de Hohemburch.

Alexander Episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis, nobilibus viris, Bertoldo, Oddoni, & Lodoyco, fratribus Marchionibus de Hohemburch, fidelibus nostris, salutem & Apostolicam benedictionem.

Decet & expedit devotorum & subditorum merita debita consideratione pensari, ut digni ab indignis, ut singulorum acta, qualiter quisque se gesserit, provide discernantur.

Et quoniam diversi & varii promerendi sunt modi, qui amplius & melius serviverit liquido agnoscatur, quatenus unicuique, secundum quod meruerit, retributio condigna proveniat: Et, quia ubi magnum procedit obsequium, merces non modica sequi debet; ei, qui plus famulando impendit, majus præmium rependatur;

Sane quanta sinceritate erga nos, & Romanam Ecclesiam fulgeatis non oportet multa verborum congerie, aut prolixi stili oraculo explicare; cum satis manifestum existat, & plus id facta notificent, quàm posset narrantibus reserari, propter quod dignè proponimus & Apostolicos circa vos multiplicare favo- A. D. 1255. res, & statum vestrum condignis munificentiis ampliare.

Cum itaque, sicut in nostra proposuistis præsentiâ constituti, fælicis recordationis Innocentii Papæ prædecessor noster, nonnullos Comitatus, & quasdam Baronias, & Civitates, ac quamplura Castra, Casalia, & bona alia vobis, vestrisque hæredibus, in Regno Siciliæ, de fratrum suorum consilio & assensu, confirmaverit, concesserit, & donarit ex certa scientia & gratia speciali, prout in Apostolicis privilegiis & litteris super hoc obtentis plenius continetur:

Nos, vestris supplicationibus inclinati, confirmationes, concessiones & donationes hujusmodi ratas habentes & gratas, illas, de fratrum nostrorum consilio & assensu, auctoritate Apostolica confirmamus, & præsenti scripti patrocinio communimus.

Nulli ergo, &c.

Dat Neapoli 4 Id. Februarii.
Indictionis 13.
Incarnat. Dominicæ anno 1254, Pontificatûs verò dompni Alexandri Papæ Quarti anno primo.

Plumbeo sigillo pendente a filo canabeo.

A.D. 1255. Hen. 3. A.D. 1254. Hen. 3.

Bulla promissoria de ponendis prædictis Marchionibus de Hohemburch in pace & concordia cum Manfredo Principe Tarentin.

A.D. 1255. An. 39. H. 3. Ex Transcr. Bullar.

HOC est transcriptum cujusdam privilegii Apostolici, cum subscriptionibus Papæ & Cardinalium, concessi nobilibus viris Bertoldo, Oddoni & Lodoyco fratribus Marchionibus de Hohemburch.

Alexander Episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis nobilibus viris Bertoldo, Oddoni, & Lodoyco, fratribus Marchionibus de Hohemburch, fidelibus nostris, salutem & Apostolicam benedictionem.

Nos, cupientes indempnitati vestræ paternâ sollicitudine providere, fidelitati vestræ, de fratrum nostrorum consilio & assensu, præsentium tenore promittimus, quod nos iidemque fratres, vos cum nobili viro Maufredo, Principe Tarentin. si eum ad devotionem & mandata Ecclesiæ redire contigerit, in plena concordia & pace ponemus & faciemus, A.D. 1255.

Quod omnia bona, vobis, per Ecclesiam Romanam concessa, de quibus habetis privilegia ab eâdem, integra & illæsa vobis & hæredibus vestris remanebunt, & vos defendemus in eis, & ad hoc nos & eandem Ecclesiam obligamus de ipsorum fratrum consilio & assensu.

Nulli ergo, &c.

Dat Neapoli 15 Kal. Martii.

Indict. 13. Incarnationis Dominicæ, anno millesimo ducentesimo quinquagesimo quarto, Pontificatûs vero Domini Alexandri Papæ Quarti anno primo.

Plumbeo sigillo pendente a filo canabeo.

Bulla obligatoria de protegendo Marchiones sæpedictos contra jam dictum Manfredum.

A.D. 1255. An. 39. H. 3. Ex Transcr. Bullar.

HOC est Transcriptum cujusdem privilegii Apostolici, cum subscriptionibus Papæ & Cardinalium, concessi nobilibus viris Bertoldo, & Oddoni, ac Lodoyco, fratribus Marchionibus de Hohemburch.

Alexander Episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis nobilibus viris Bertoldo, & Oddoni, ac Lodoyco, fratribus Marchionibus de Hohemburch, fidelibus nostris, salutem & Apostolicam benedictionem.

Quia Manfredus, Princeps Tarentinus, postquam a Tiano illicenciatus recessit, propter mortem quondam Burelli de Anglone, & spiritum rebellionis assumpsit, vobis, in devotione fidelitatis & servitio Roman. Ecclesiæ persistentibus, multa dampna intulit, & inferri fecit per se, ac alios, & adhuc inferre nititur, prout nobis & fratribus nostris plenè constat.

Et vos, super prædictis dampnis illatis, vel adhuc, quod absit *inferendis nostræ misericordiæ* ac providentiæ totaliter commisistis, nos devotioni vestræ, de fratrum nostrorum consilio & assensu, *præsentium* tenore promittimus quod per eundem Principem, si eum ad fidelitatem & mandata Ecclesiæ redire contigerit, vel aliàs etiam sic vobis satisfacere curabimus de dampnis illatis, vel, quod absit, adhuc inferendis, quod meritò poteritis esse contenti; & ad hoc nos & Romanam Ecclesiam, de fratrum nostrorum consilio & assensu, obligamus. A.D. 1255.

Nulli ergo, &c.

Dat. Neapoli 15 Kal. Martii, Indict. 13. Incarnat. Dominicæ anno 1254, Pontificatûs vero dompni Alexandri Papæ Quarti anno primo.

Plumbeo Sigil. penden. a filo canabeo.

Bulla

D. A. 1255. A. D. 1255.
Hen. 3. Hen. 3.

Bulla pro Bertoldo Oddone & Lodoyco Fratribus Marchionibus, quod, si aliquem eorum decedere contigerit, ei superstes succedat.

A. D. 1255. An. 39. H. 3. Ex Transcrip. Bullar.

HOC est transcriptum cujusdam Privilegii Apostolici, cum subscriptionibus Papæ & Cardinalium, concessi nobilibus viris Bertoldo, Oddoni, & Lodoyco, Fratribus Marchionibus de Hohenburch.

Alexander Episcopus, servus servorum Dei, dilectis Filiis, Nobilibus viris, B. Oddoni, & Lodoyco Fratribus Marchionibus de Hohemburch, fidelibus nostris, salutem & Apostolicam benedictionem.

Eximia devotionis & constantiæ vestræ merita sic præeminent & præfulgent quòd, dum præcellentiam & claritatem ipsorum attendimus, tot illa digna gratiis & beneficiis arbitramur, quod vix aliquis nobis modus retributionis occurrit, per quem eorum altitudinem condigno possumus præmia compensare.

Propter quod attenti sedulo sumus & vigiles, & circa hoc jugis cogitatio nostra versatur ut, pro talibus tantisque meritis, personas vestras & oportunis fulciamur gratiis, & congruis honoribus exaltemus.

Cum igitur, sicut in nostra proposuistis præsentia constituti, nonnulla bona vobis, tam a felicis recordationis Innocentio Papâ Prædecessore nostro, quam a nobis etiam, de Fratrum nostrorum consilio & assensu, in Regno Siciliæ sunt confirmata, concessa, & donata, prout in Apostolicis privilegiis super hoc obtentis plenius continetur,

A. D. 1255.

Volumus &, de prædictorum Fratrum consilio & assensu, præsentium vobis auctoritate concedimus ut, si aliquis, vel aliqui vestrûm sine legitimis decesserint liberis, reliquus, vel reliqui, in hujusmodi bonis succedant, & illa habeant sicut ea vobis a sede apostolicâ confirmata, concessa, & donata esse noscuntur; exceptis officio Senescalciæ ipsius Regni, ac mille quingentis auri unciis annuis, quæ ibidem tibi, fili Bertolde, ab eadem sede, quoad vixeris, sunt concessa.

Nulli ergo omnino hominum liceat, &c.

Dat. Neapoli 15. Kal. Martii.
Indict. 13.
Incarnat. Dominicæ, anno 1254.
Pontificatûs Domini Alexandri Papæ 4. anno primo.

Plumbeo Sigil. penden. a filo canabeo.

De Judæis Comiti Cornubiæ assignatis, pro Solutione pecuniæ sibi a Rege debitæ.

A. D. 1255. An. 39. H. 3. Pat. 39. H. 3. m. 13.

REX omnibus, &c.

Noveritis nos mutuò accepisse à dilecto fratre & fideli nostro Ricardo, Comite Cornubiæ, quinque millia Marcarum, sterlingorum novorum & integrorum;

Ad quorum solutionem assignavimus & tradidimus ei omnes Judæos nostros Angliæ:

Assignavimus etiam & obligavimus eosdem Judæos prædicto Comiti ad Solutionem trium millium Marcarum, in quibus nobis tenebantur de tallagio, eidem Comiti faciendo in hunc modum; videlicet, quod prædicti Judæi solvant sibi, executoribus, vel assignatis suis, apud Walingford, vel apud Novum Templum London. alternatim pro captione sua, vel Executorum suorum,

In quindena Sanctæ Trinitatis, anno *Regni nostri* 39 mille libras, A. D. 1255.

Et in quindena Sancti Michaelis, proximo sequentis anno eodem, mille libras, altero locorum prædictorum,

Et in quindena Purificationis beatæ Mariæ, proximo sequentis anno, &c. *Regni nostri* 40. mille libras, altero locorum prædictorum,

Et in quindena Sanctæ Trinitatis, proximo sequentis anno eodem, mille libras, altero locorum prædictorum,

Et in festo Sancti Martini anno *Regni nostri* 41. duo millia marcarum altero locorum prædictorum.

Ita tamen quod prædicta tria millia Marcarum cedant in partem solutionis pecuniæ, in qua sibi tenemur pro jocalibus nostris, alias sibi impignoratis pro

quinque

A.D. 1255. Hen. 3. quinque millibus Marcarum; volentes, & pro nobis, & hæredibus nostris firmiter concedentes quod, si dicti Judæi in solutione prædictæ pecuniæ, aliquo terminorum prædictorum, defecerint, solvant prædicto Comiti, vel suis assignatis quingentas Marcas pro transgressione cujuslibet termini non observati.

Ad quod fideliter observandum damus, ac pro nobis, & hæredibus nostris concedimus dicto Comiti, executoribus, vel assignatis suis. plenam potestatem distringendi prædictos Judæos per eorum catalla, & corpora, ponenda quo voluerit de termino in terminum, si in aliquo defecerint, donec prædicta omnia plenariè compleantur.

Concedimus etiam, pro nobis, & hæredibus nostris quod non concedemus, nec permittemus aliquam extentam fieri de debitis Judæorum, medio tempore; nec debita eorum alicui dabimus, vel pardonabimus; nec prædictos Judæos tallabimus, nec aliquid ab eis interim exigemus, nisi placita consueta, & relevia Judæorum, secundum consuetudinem Judaismi.

Volumus etiam & concedimus, pro nobis, & hæredibus nostris, quod dictus Comes, Executores, vel Assignati sui, de termino in terminum, pecuniam termino deputatam per se, vel suos, vel alios, quos ad hoc assignare voluerint, possint assidere, sicut eis melius viderint expedire. A.D. 1255. Hen. 3.

Et, ad omnia præscripta totaliter complenda, & etiam ad conventionem emptionis stagminis, quod ab ipso emimus, fideliter observandam, unà cum conventione de jocalibus nostris, sibi inpignoratis, fecimus jurare in animam nostram, pro nobis & hæredibus nostris, dilectos & fideles nostros Johannem de Grey, & Bertramum de Crioll, quod omnia & singula prædictarum conventionum, unà cum istâ plenarie complebimus, prout in scriptis super hiis sibi confectis plenius continetur.

In cujus rei testimonium præsenti scripto Sigillum nostrum fecimus apponi.

Teste Rege apud Westm. 24. die Februarii, anno Regni nostri 39.

Volumus quod salvum sit in omnibus Reginæ nostræ aurum suum de prædicto Judaismo, & volumus quod districtiones fiant pro prædicto auro, & pro arreragiis ejusdem auri, solvendis ad terminos rationabiles prout fieri consueverunt.

Apposita autem est hæc clausula post datum, de communi consensu nostro & Comitis supradicti.

De Obligatione Mercatoribus de Luk facta.

A.D. 1255. An. 39. H. 3. Pat. 39. H. 3. m. 11.

REX omnibus, &c.

Sciatis quod cum teneremur Bono Runcini, Galtero Hugolinelli, Percevallo Gerardoth, Aldebrandino Malagabye, Osberto Galteri, & aliis Sociis suis Mercatoribus de Luk in duobus millibus, centum, & sexdecim Marcis, decem Solidis, & octo Denariis, computatis & assumatis coram Concilio nostro pro diversis mercibus, captis ad opus nostrum, & ad opus Edwardi filii nostri, per manus Rogeri Cissoris, & Bonatii Lumb. captorum Garderobæ nostræ, de quibus iidem Mercatores receperunt de Garderoba nostra, per manus Artaldi de Sancto Romano, Custodis ejusdem Garderobæ, quingentas Marcas,

Nos assignavimus quod iidem Mercatores, vel unus eorum, nomine singulorum, de residuo debitorum illorum, videlicet, de mille, sexcentis, sexdecim Marcis, decem Solidis, & octo Denariis, recipiant mille Marcas a die Paschæ in unum mensem, de tallagio Civitatis nostræ London,

Et centum & quinquaginta Marcas, ad eundem terminum, de tallagio Civitatis nostræ Eborum, A.D. 1255.

Et quadringentas, sexaginta & sex Marcas, decem Solidos, & octo Denarios, à die Sancti Michaelis in unum mensem, de tallagio Civitatis nostræ London. prædictæ.

Et mandavimus Civibus nostris prædictarum Civitatum, quod pecuniam illam terminis prædictis præfatis Mercatoribus, aut uni eorum, nomine singulorum, liberent.

Et, pro assignatione prædicta, dicti Mercatores reddiderunt nobis litteras obligatorias, quas à nobis habuerint, & etiam nobis quietaverint omnia debita, quæ à nobis petere possent de temporibus præteritis, usque ad diem confectionis præsentium.

Et promisimus quod nullam faciemus assignationem, vel ordinationem de tallagiis præmissis, per quas dicti mercatores possint esse impediti quominus dicta pecunia terminis præmissis, eis vel uni eorum, nomine singulorum, persolvatur.

Con-

A.D. 1255. Hen. 3. Concessimus etiam eisdem Mercatoribus quod districtionem fieri faciemus super Cives prædictarum Civitatum, per terras & Catalla sua, ad reddendum dictis Mercatoribus omnes expensas, & omnia dampna, quæ ipsos contigerit rationabiliter sustinere per defectum solutionis dictæ pecuniæ, si termini præmissi solutionis ejusdem eis non fuerint observati. A.D. 1255. Hen. 3.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Sanctum Albanum 11. die Martii.

De Conductu pro Hugone Duce Burgundiæ.

A.D. 1255. An. 39. H. 3. Vasconia 39. H. 3. m. 9.

REX omnibus Ballivis & fidelibus suis Vasconiæ, ad quos, &c. salutem.

Sciatis quod recepimus in salvo & securo conductu, & guidagio nostro, Nobilem virum Hugonem Ducem Burgundiæ, qui in brevi ad Sanctum Jacobum peregre profecturus est, & omnes illos, quos secum duxerit, & omnia sua, in eundo per totum districtum vestrum in peregrinatione prædicta, morando, & redeundo:

Et ideo vobis mandamus quod, ipsum Ducem & suos bonorifice admittentes, illi, vel alicui de suis nullum gravamen, seu injuriam inferatis, aut inferri permittatis; A.D. 1255.

Et, si quid forte ei vel suis forisfactum fuerit, id eis sine dilatione faciatis emendari.

In cujus rei, &c. Duraturas usque ad festum Omnium Sanctorum proximo futurum.

Data apud Silvam Majorem 12. die Martii anno Regni Domini, &c.

De mutando voto de Terra Sancta pro Expeditione contra Saracenos in Africa.

A.D. 1255. An. 39. H. 3. Ex Autogr.

ALexander Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio illustri Regi Angliæ salutem & Apostolicam benedictionem.

Dilectus filius Magister Guilielmus de Frassium, Capellanus noster, quem ad nos cum tuis litteris destinatum affectuose recepimus, attentâ, discretâ, & fideli supplicatione penes nos ex parte tua institit (nichil de hiis, quæ petitionem possent efficacem reddere, penitus omittendo) ut votum, quod in subsidium terræ sanctæ dudum emisisse dinosceris, contra Sarracenos de Affrica, (cum magna exinde utilitas sequeretur) commutare de Apostolica Providentia curaremus.

Sane nostri hactenus propositi extitit & existit petitiones tuas, cum te inter cæteros orbis Principes geramus in cordis visceribus prædilectum, audire libenter ac favorabiliter, quantum cum Deo possumus exaudire, nichilque tibi quod absque gravi nota concedi valeat, denegare;

Sed, quia clamat instanter ad nos pro festino succursu misera illa Jerosolimitana Regio, in angustiis vehementibus posita, tribulationibus afflicta continuis, durisque attrita flagellis, & ignominiosæ nimis subjectionis jugo depressa, secundum dolorum suorum multitudinem amariùs voces suæ lamentationis replicat & exaltat, nequaquam utile fore providimus quod tuæ potentiæ brachium, in quo utique spem suæ liberationis totaliter firmasse dinoscitur, sibi, præsertim hoc tempore, in quo omnium, quasi præsidio destituta esse cernitur, subtrahatur. A.D. 1255.

Quia igitur inclitum nomen tuum continuis, tàm honoris, quàm famæ, proficere cupimus incrementis, illa petere sincero tibi animo suademus quæ ad majoris gloriæ titulum tibi cedant, & quæ etiam nos secundum Deum honestè concedere valeamus.

Et quidem, si nos motu proprio ad hujusmodi voti commutationem te vellemus inducere, tu, nequaquam deberes conceptum dudum, circa prædictæ terræ subsidium, tam pium & salubre vacuare propositum;

Quin immo ad memoriam revocando quod patris æterni filius, nostræ carnis indumento vestitus, salutem humani generis in terra ipsa, pietate ineffabili, extitit operatus;

Quodque illam sua precipue voluit insignire præsentia, & proprii aspersione sanguinis consecrare, deberes hujusmodi propositum efficacius prosequi, & in

A. D. 1255. *Hen.* 3.

in eo firmius & constantius roborari;

Ideoque excellentiam tuam rogamus & hortamur attente, quatinus nec molestè, nec grave feras quod petitioni regiæ annuere nequivimus in hac parte; sed potiùs gratum habeas quod ab ipsa sic provide ac salubriter, paternam ostendendo diligentiam, te duximus retrahendum.

A. D. 1255. *Hen.* 3.

Dat. Neapoli Id. Martii, Pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigil. penden. a filo canabeo.

De donationibus & privilegiis, factis Bertoldo, Oddoni, & Lodowyco Marchionibus de Hoemburch, in Sicilia, per Papam notificatis Regi Angliæ.

A. D. 1255. *An.* 39. *H.* 3. *Ex Autogr.*

Alexander Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio H. illustri Regi Angliæ, salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum, inter conditiones, sub quibus Regnum Siciliæ carissimo in Christo filio nostro Edmundo, illustri Regi Siciliæ, nato tuo, concessimus, contineatur expressè quod donationes, concessiones, & privilegia a fœlicis Recordacionis Innocentio Papâ prædecessore nostro, vel a nobis, cum subscriptionibus fratrum nostrorum, facta dilectis filiis, nobilibus viris, Bertoldo, Oddoni, & Lodowico fratribus Marchionibus de Hohemburch, firma ipsis, integra, & illibata manebunt;

Iidemque tenebuntur in bono statu, & concessæ sibi libertates, gratiæ, cæteraque alia servabuntur, ac omnia donata, confirmata, & concessa eis a sede Apostolica per eundem Regem confirmabuntur ipsis, & de novo etiam, per sua privilegia, concedentur, ac privilegiorum Apostolicorum, quæ super hiis habent, confirmatio eis, & de verbo ad verbum renovatio per eum fiet;

A. D. 1255.

Quia iidem Marchiones, ipsa privilegia ad vos, propter viarum discrimina & pericula, quæ alias possent contingere, mittere dubitarunt, nos singula eadem privilegia diligenter inspici fecimus, &, de verbo ad verbum transcribi, ac transcriptis hujusmodi bullam nostram apponi, ut, per eorumdem privilegiorum transcripta, & exemplaria sic bullata, fiat sibi & tibi de prædictis privilegiis plena fides, ac si ipsa autentica & originalia, cum fratrum nostrorum subscriptionibus, vestris præsentara aspectibus videretis.

Cum igitur præfati Marchiones sibi & tibi hujusmodi transcripta transmittant, Celsitudinem tuam rogamus attente, quatinus illa, loco eorumdem privilegiorum, recipias, & quæcunque continent firmiter credas & teneas, tanquam si ipsa eadem privilegia destinarent.

Dat. Neapoli 13 Kal. Maii, Pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigil. penden. a filo canabeo.

De satisfactione per Edmundum Regem Siciliæ facienda Marchionibus de Hoemburch de damnis ei illatis.

A. D. 1255. *An.* 39. *H.* 3. *Ex Autogr.*

Alexander Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio H. illustri Regi Angliæ, salutem & Apostolicam benedictionem.

Quia inter conditiones sub quibus Regnum Siciliæ, carissimo in Christo filio nostro Edmundo illustri Regi Siciliæ, nato tuo concessimus, continetur expressè quod dilectis filiis nobilibus viris, Bertoldo, Oddoni, & Lodowico fratribus Marchionibus de Hohemburch, fidelibus nostris, de dampnis eis illatis, de quibus ipsis satisfacere promisimus, nos ad hoc & Romanam Ecclesiam obligantes, satisfactionem, ad quam idem Rex se obligavit, impendet;

A. D. 1255.

Nos inquisivimus sollicitè ac diligentèr de dampnis hujusmodi, & licet invenerimus quod multa & gravia essent, illa tamen ad competentem, prout potuimus, ad Nunciorum suorum instantiam, redigi fecimus pecuniæ quantitatem, viz. ad summam octo millium unciarum auri Tarenor. ad pondus Regni Siciliæ generale in ipso Regno, in infra scriptis terminis taliter persolvendam;

Scil. quod in Festo Resurrectionis Domini proximo venturo unciæ auri mille,

Ac

A. D. 1255. Hen. 3. Ac deinde in Festo Nativitatis Dominicæ subsequenti aliæ unciæ auri mille,

In altero autem Festo Resurrectionis proximo futuro post prædictum, duo millia unciarum auri solvantur eisdem; ita quod infra unum annum, computandum a prædicto Resurrectionis Festo proximo venturo usque ad subsequens aliud, sit eis, de totâ hujusmodi quatuor millium unciarum auri summâ, integrè & plenariè satisfactum.

Pro reliquis verò quatuor millibus unciarum auri tamdiu teneant Comitatum Gravinæ, ac Civitatem Botonti, fructibus ipsius Comitatûs & Civitatis ejusdem deductis (tamtum expensis necessariis, quæ pro custodiâ Castrorum, & aliis fient, computandis in sortem) donec ipsis hujusmodi reliqua quatuor millium unciarum auri fuerint totaliter persoluta. A. D. 1255. Hen. 3.

Ideoque Serenitatem tuam rogamus & hortamur attentè quatinus, ad observationem prædictarum *solutionum* præfatum natum tuum, & ejus Regnum obligari facias, & ejusdem nati tui litteras eisdem Marchionibus super hoc patentes, suo sigillo munitas, liberaliter exhiberi.

Dat. Neapoli undecimo Kalend. Maii, Pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo penden. a filo canabeo.

Bulla pro Episcopo Bononiensi, de pecunia sibi solvenda pro negotio Siciliæ.

A. D. 1255. An. 39. H. 3. Ex Autogr.

Alexander Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio illustri Regi Angliæ, salutem & Apostolicam benedictionem.

Cùm venerabilis frater noster Episcopus Bononiensis olim, ad mandatum fælicis recordationis Innocentii Papæ prædecessoris nostri, in servitium Ecclesiæ Romanæ, pro negotio Regni Siciliæ, cum honorabili accesserit militum Comitiva, & propter hoc gravia subierit onera expensarum, & hujusmodi expensa præter dampna plurima, quæ hac occasione incurrisse dinoscitur, usque ad quatuor millium librarum Turonen. summam ascendant: Nosque ac ipsa Ecclesia simus ei in prædictâ quantitate pecuniæ obligati, & ad restitutionem teneamur ipsis:

Excellentiam tuam rogamus & hortamur attente quatinus, cum hujusmodi debitum sit comprehensum in universali summâ expensarum, factarum pro eodem negotio, plenius in aliis nostris expressa litteris, de qua usque ad annum, computandum a Festo Sancti Michaelis proximo venturo, satisfacere plene debes eidem Episcopo; A. D. 1255.

Quem, utpote, prædilectum a nobis, & inter alios præelectum, ad te, pro carissimi in Christo filii nostri Edmundi, illustris Siciliæ Regis, nati tui negotio, duximus destinandum, prædicta quatuor millia librarum Turonen. ante præmissum terminum, cum tuam super hoc magnitudinem idem Episcopus requisiverit, pro nostra & sedis Apostolicæ reverentia facias liberaliter exhiberi.

Nos enim de hujusmodi quatuor millibus libris Turonens. postquam ea ipsi Episcopo solvi feceris, reputabimus nobis & Ecclesiæ præfatæ fore plenariè satisfactum.

Dat. Neapoli undecimo Kal. Maii, Pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigil. penden. a filo canabeo.

Bulla Archiepiscopo Cantuariensi, & Magistro Rostando, de absolvendo Rege a voto Terræ sanctæ, & commutando illud idem in negotium Siciliæ.

A. D. 1255. An. 39. H. 3. Ex Autogr.

Alexander Episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri Archiepiscopo Cantuariensi, & dilecto filio Magistro Rostando, Capellano nostro, salutem & Apostolicam benedictionem.

Cùm nos Regnum Siciliæ carissimo in Christo filio nostro Edmundo, illustri Regi Siciliæ, nato carissimi in Christo filii nostri Angliæ Regis illustris creesignati, de fratrum nostrorum consilio, duxerimus concedendum, prout in Apostolico A. D. 1255.

A. D. 1255. Hen. 3.

stolico privilegio confecto exinde plenius continetur,

Absolvendi eundem Regem Angliæ a voto crucis, illudque in susceptionem & exequutionem negotii præfati Regni Siciliæ commutandi, plenam & liberam tribuimus vobis, vel vestrûm alteri, auctoritate præsentium, potestatem.

Nos enim prædictum Regem Angliæ illa indulgentia, illoque privilegio, eaque immunitate gaudere volumus, quæ Terræ sanctæ succurrentibus in generali consilio sunt concessa.

A. D. 1255. Hen. 3.

Dat. Neapoli quinto. Non. Maii, Pontificatûs nostri anno primo.

Sigillo avulso.

Bulla de Manfredo adhærente Saracenis; necnon de absolutione Regis Angliæ super voto commisso ad Terram sanctam & de commutatione ejusdem voti in negotium Regni Siciliæ.

A. D. 1255. An. 39. H. 3. *Ex Autogr.*

Alexander Episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri Archiepiscopo Cantuarien. & dilecto filio Magistro Rostando, Subdiacono & Capellano nostro, salutem & Apostolicam benedictionem.

Pia matris Ecclesiæ studia circa prosecutionem negotii Regni Siciliæ (quod tamquam speciale ac præcipuum residet cordi nostro) Manfredi quondam Principis Tarentin. proterva temeritas, & superba rebellio impiè impedire conatur;

Et non veritus idem M. eidem Ecclesiæ, ad evacuandam ejus in hac parte sollicitudinem, suorumque labores fidelium, cum infidelibus obviare Sarracenis *Luceriæ* detestabiliter & impudenter adhæsit;

Eisque nefando fœdere *copulatus* ipsorum præcipuè contra Christianos assumpsit, & prælegit auxilium, propugnatores Ecclesiæ, & defensores libertatis & fidei dampnabiliter cum illorum viribus, in injuriam Christiani nominis, oppugnando; nobisque in tam boni exequutione propositi se, cum inimicis crucis & fidei, obicem opponendo.

Profectò, si benè a fidelibus & diligenter attenditur in quantum animarum dispendium, detrimentum catholicæ fidei, & Ecclesiæ obprobrium id redundet, non jussi, non rogati, nec moniti animis deberent promptis consurgere, ac in unum omnes in ipsius Luceriæ suorumque habitatorum exterminium potenter congerere vires suas, ut nullis amplius, in nocumentum Ecclesiæ ac suorum, rebellium refugium esse posset.

Cum igitur Apostolica sedes, pro ipsius defensione fidei, eamque impugnantium debellatione salubri, ad remotiora mundi climata copiosa subsidia consueverit destinare, suffragantibus ad hoc largas remissiones & indulgentias concedendo:

A. D. 1255.

Nos, attendentes quod pestis hujusmodi Romanæ Ecclesiæ, matri fidelium tam vicina, pestilentior esse posset, si ad eandem radicitùs extirpandam, nè deterius graviusque circumposita loca corrumpat, provisionis apponere oportuna consilia, suæque ulterius ipsa Ecclesia conflare differret molimina potestatis,

Providimus carissimi in Christo filii nostri illustris Regis Angliæ, crucesignati, fore in hac parte subsidium invocandum, ut, illius adjuti suffragiis, tam venenosam pestem de ipsius Regni visceribus auferre possimus, & herbam tam noxiam, tot jam firmatam radicibus, totque distensam ramis, de tam caro & amæno Ecclesiæ Romanæ pomerio funditùs extirpare.

Ideoque discretioni vestræ absolvendi præfatum Regem a voto crucis, illudque in susceptionem, & exequutionem præfati negotii prædicti Regni Siciliæ commutandi, plenam & liberam tribuimus, auctoritate præsentium, potestatem.

Nos enim eundem Regem, postquam hujusmodi votum taliter commutaveritis, illis indulgentiis & privilegiis, illisque immunitatibus gaudere volumus, quæ Terræ sanctæ succurrentibus in generali concilio sunt concessa.

Dat. Neapoli Non. Maii, Pontificatûs nostri anno primo.

Sigillo avulso.

Bulla

A. D. 1255. Hen. 3. A. D. 1255. Hen. 3.

Bulla quod, facta commutatione votorum Regis Norweyæ, & aliorum ejusdem Regni ad Terram sanctam in negotium Regni Siciliæ, compellantur accedere ibidem.

A. D. 1254. An. 39. H. 3. Ex Autogr.

ALexander Episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri Archiepiscopo Cantuariensi & dilecto filio Magistro Rostando, Subdiacono & Capellano nostro, salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum nos vobis absolvendi cariſſimum in Christo filium nostrum illustrem Regem Norweyæ crucesignatum, ac alios crucesignatos Regni Norweyæ, ac aliarum terrarum ipsius Regis, a voto crucis, qnod in subsidium Terræ sanctæ emisisse noscuntur, illudque in susceptionem & exequutionem negotii Regni Siciliæ commutandi, plenam & liberam tribuerimus per alias nostras literas potestatem;

Discretioni vestræ, ut omnes crucesignatos prædicti Regni Norweyæ, & terrarum ipsarum, quorum vota taliter commutaveritis, ad veniendum cum eodem Rege Angliæ, in præfatum Regnum Siciliæ, pro ipsius prosequutione negotii, vel cum illo quem idem Rex propter hoc destinaverit, monitione præmissa, per censuram Ecclesiasticam, appellatione remota, per vos, vel per alium, seu alios compellere valeatis (non obstante si quibuscumque personis a sede Apostolica sit indultum quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas, plenam & expressam non facientes de indulto hujusmodi mentionem) auctoritate præsentium duximus concedendum. A. D. 1255.

Dat. Neapoli 5 Id. Maii, Pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigil. penden. a filo canabeo.

Bulla Archiepiscopo Cantuariensi, & Magistro Rostando super commutatione voti Regis Norweyæ, & aliorum de terra sua ad Terram sanctam in negotium Siciliæ, & absolutione prædictis Regi & suis inde facienda.

A. D. 1255. An. 39. H. 3. Ex Autogr.

ALexander Episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri Archiepiscopo Cantuarien. & dilecto filio Magistro Rostando, Subdiacono & Capellano nostro, salutem & Apostolicam benedictionem.

Pia matris Ecclesiæ studia circa prosequutionem negotii Regni Siciliæ (quod tanquam speciale ac præcipuum residet cordi nostro) Manfredi quondam Principis Tarentin. proterva temeritas & superba rebellio impiè impedire conatur;

Et, non veritus idem M. eidem Ecclesiæ, ad evacuandam ejus in hac parte sollicitudinem, suorumque labores fidelium cum infidelibus obviare Sarracenis Luceriæ detestabiliter & impudenter adhæsit:

Eisque nefando fœdere copulatus ipsorum præcipuè contra Christianos assumpsit & prælegit auxilium, propugnatores Ecclesiæ, & defensores libertatis & fidei dampnabiliter, cum illorum viribus, in injuriam Christiani nominis, oppugnando, nobisque in tam boni exequutione propositi se, cum inimicis crucis & fidei, obicem opponendo. A. D. 1255.

Profectò, si bene a fidelibus & diligenter attenditur in quantum animarum dispendium, detrimentum catholicæ fidei & Ecclesiæ obprobrium id redundet, non jussi, non rogati, nec moniti animis deberent promptis consurgere, ac in unum omnes in ipsius Luceriæ, suorumque habitatorum exterminium potenter congerere vires suas, ut nullis amplius in nocumentum Ecclesiæ ac suorum, rebellium refugium esse posset.

Cum igitur Apostolica sedes pro ipsius defensione fidei, eamque impugnantium debellatione salubri, ad remotiora mundi climata copiosa subsidia consueverit destinare, suffragantibus ad hoc largas remissiones & indulgentias concedendo.

Nos attendentes quod pestis hujusmodi Romanæ Ecclesiæ, marri fidelium, tam vicina, pestilentior esse posset, si ad eandem radicitus extirpandam, ne dete-

A. D. 1255. Hen. 3. rius graviusque circumposita loca corrumpat, provisionis apponere oportuna consilia, suæque ulterius ipsa Ecclesia constare differret molimina potestatis;

Providimus carissimi in Christo filii nostri illustris Regis Norweyæ crucesignati, & aliorum fidelium crucesignatorum Regni Norweyæ, ac aliarum terrarum ipsius Regis, fore in hac parte subsidia invocanda, ut, illorum adjuti suffragiis, tam venenosam pestem de ipsius Regni Siciliæ visceribus auferre possimus, & herbam tam noxiam, tot jam firmatam radicibus, totque distensam ramis, de tam caro & amœno Ecclesiæ Romanæ pomerio funditùs extirpare:

Ideoque discretioni vestræ absolvendi per vos, vel per alium, seu alios, præfatos Regem & crucesignatos alios a voto crucis, illudque in susceptionem & exequutionem præfati negotii prædicti Regni Siciliæ commutandi, plenam & liberam tribuimus auctoritate præsentium potestatem. A. D. 1255. Hen. 3.

Nos enim hujusmodi crucesignatos, quorum vota taliter commutaveritis, illis indulgentiis & privilegiis, illisque immunitatibus gaudere volumus, quæ Terræ sanctæ succurrentibus in generali consilio sunt concessa.

Dat Neapoli quarto Id. Maii, Pontificatûs nostri anno primo.

Bulla qualiter Episcopus Bononien. mittitur H. Reg. Angliæ, ad confirmationem, seu ordinationem negotii Siciliæ, super promissione inde facta per Papam Edmundo Filio Regis.

A. D. 1255. An. 39. H. 3. *Ex Autogr.* Alexander Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio illustri Regi Angliæ salutem & Apostolicam benedictionem.

Laudanda magnæ providentiæ virtus venerabilis fratris nostri Bononien. Episcopi, quæ diu in multorum & arduorum executione negotiorum enituit, nostro suggerit animo, ut suis robustis humeris, gravium agendorum deferre onera consuetis, incumbentium nobis undique ponderum partem non minimam imponamus, quatinus Apostolicæ moles sarcinæ, divisa provide sic per plures, a nobis leviùs supportetur.

Propter quod, cum grandia nimis & difficilia nobis incessanter emergant, securè nonnulla ex hiis expertæ suæ probitati committimus; quia, cum imposita sibi hactenus constanter gesserit & prudenter, certo nimirum experimento tenemus quod, quæ injungemus deinceps, diligenter & efficaciter exequetur.

Hinc est quod, cum Regnum Siciliæ, ac totam terram, quæ est citra Farum usque ad confinia terrarum Ecclesiæ Romanæ, carissimo in Christo filio nostro Edmundo, illustri Regi Siciliæ, nato tuo, & ejus hæredibus, de fratrum nostrorum consilio, sub certis conditionibus, in feudum duxerimus concedenda; prout in Apostolico privilegio, confecto super concessione, hujusmodi, plenius continetur; quia tam grande, tamque præcipuum Apostolicæ sedis negotium cum magna diligentia multoque studio est gerendum, propter quod probati & experti viri circumspectionem & prudentiam pro sui protectione requirit; A. D. 1255.

Nos illud præfato Episcopo, tamquam ei, cujus est nobis & eidem sedi providentia valde nota, & quem, pro grata familiaritate, ac multiplici & laudabili obsequio benivolentia prosequimur speciali, duximus committendum; ejus sollertiam & industriam, pro perficiendo eodem negotio, sic arduo sicque præcordiali nobis, principaliter eligentes,

Ipsumque propter hoc in Angliam, de fratrum prædictorum consilio, cum multa fiducia destinantes; nostris sibi dando literis in mandatis ut, ipsius negotii magnitudinem, ejusquecircumstantias discrete considerans, & præfati tenorem privilegii ac concessionem, de prædictis Regno & terra eidem Edmundo suisque hæredibus factam a nobis, & ipsius concessionis modum, & conditiones omnes, sub quibus facta est, & quid idem Edmundus, & tu & alii etiam secundum hæc facere debeatis,

Et universa negotium ipsum contingentia diligenter & sapienter attendens, sic vigilanter, sic caute, sic studiose ac circumspecte se gerat & habeat in ejusdem executione ac consumatione negotii, quod sua prudenti sollicitudine, prudentiaque sollicita perfecte illud compleatur in omnibus; ita quod de hiis, quæ in eo, & circa ipsum agenda sunt, nichil penitus omittatur.

Ideo-

A. D. 1255. Hen. 3. Ideoque Celsitudinem tuam rogamus & hortamur attente quatinus, eundem Episcopum, tamquam virum religione conspicuum, scientia præditum, probitate pollentem, & nobis, & prædictis fratribus earum inter Prælatos alios admodum & acceptum, lætanter & benigne recipiens, ipsum, immo potius nos in eo, decenter & honeste pertractes;

Vigilem, studiosum, promptum & omnino paratum te ad ipsius negotii consumationem exbibendo, cum tua, & præfati Edmundi, tui nati, exaltatio in hac parte potissime attendatur, & pro tuo, ac ipsius honore filii noscatur idem Episcopus specialiter laborare. A. D. 1255. Hen. 3.

Dat. Neapoli tertio Id. Maii, Pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo pendente a filo canabeo.

Bulla quod illi, qui pecuniam receperunt pro subsidio Terræ sanctæ, & sunt inhabiles ad pugnam, eam Regi reddant pro negotio Siciliæ.

A. D. 1255. An. 39. H. 3. *Ex Autogr.* Alexander Episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri Archiepiscopo Cantuariensi, & dilecto filio Magistro Rostando, Capellano nostro, salutem & Apostolicam benedictionem.

Intelleximus quod nonnullis crucesignatis, de Regno Angliæ, & aliis terris carissimi in Christo filii nostri, illustris Regis Angliæ, auctoritate litterarum sedis Apostolicæ, aliquibus verò per venerabiles fratres nostros, Wigornien. & bonæ memoriæ Lincolnien. Episcopos, seu alios prædicatores, & exequutores negotii Crucis, in Regno & terris eisdem, a sede Apostolicâ deputatos, pro exequutione votorum suorum, certæ assignatæ ac concessæ sunt pecuniæ quantitates, Terræ sanctæ subsidio deputatæ.

Cum igitur vobis commutandi vota crucesignatorum prædicti Regni & earumdem terrarum, in susceptionem & exequutionem negotii Regni Siciliæ per alias, sub certâ formâ, concesserimus litteras potestatem;

Volumus, & præsentium vobis auctoritate mandamus quatinus vos, vel alter vestrûm, omnes crucesignatos, quibus hujusmodi pecunia taliter assignata extitit & concessa, postquam vota ipsorum in hujusmodi susceptionem & exequutionem negotii per vos, vel vestrum alterum, fuerint commutata, ut in prædictum Regnum Siciliæ cum præfato Rege, vel cum eo, quem idem Rex in ipsum Regnum destinandum duxerit, veniant; vel pecuniam, quam taliter recepisse noscuntur, integrè ipsi Regi restituant pro exequutione negotii præfati Regni Siciliæ, per vos, vel per alium, seu alios, monitione præmissâ, per censuram Ecclesiasticam, appellatione remotâ, cogatis: A. D. 1255.

Hæredes & exequutores testamentorum eorum, qui, hujusmodi receptâ pecunia, priusquam vota sua exequerentur, carnis debitum persolverunt; necnon & omnes, qui, post talem receptionem ipsius pecuniæ, effecti sunt inhabiles ad pugnandum, vel alias sic impediti sunt quòd exequi nequeunt votum suum, ad integram restitutionem prædictæ pecuniæ, ipsi Regi faciendam, censurâ simili compellendo;

Non obstante si personis aliquibus a sede Apostolica sit indultum quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas, plenam & expressam non facientes de indulto hujusmodi mentionem; & constitutione de duabus dietis edita in concilio generali.

Dat. Neapoli Id. Maii, Pontificatûs nostri anno primo.

Sigillo avulso.

Bulla

A. D. 1255. A. D. 1255.
Hen. 3. Hen. 3.

Bulla pro Archiepiscopo Cantuariensi, & Magistro Rostando, de commutatione voti Regis Angliæ Crucis, in negotium Apuliæ & Siciliæ.

A. D. 1255. An. 39. H. 3. Ex Autogr.

ALexander Episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri Archiepiscopo Cantuarien. & dilecto filio Magistro Rostando, Subdiacono & Capellano nostro, salutem & Apostolicam benedictionem.

Cùm carissimus in Christo filius noster illustris Rex Angliæ crucesignatus transfretare, in subsidium Terræ sanctæ, usque ad Festum Sancti Johannis Baptistæ sequens post proximo venturum, præstito juramento, promiserit:

Nosque vobis absolvendi eundem Regem a voto Crucis, illudque in susceptionem & exequutionem negotii Regni Siciliæ commutandi plenam & liberam concesserimus per nostras litteras facultatem, A. D. 1255.

Discretioni vestræ, præsentium auctoritate, committimus ut vos, vel alter vestrûm, postquam hujusmodi votum taliter commutaveritis, præfatum Regem a prædicto juramento absolvere per vos, vel per alium, seu alios valeatis.

Dat. Neapoli 17 Kal. Junii, Pontificatûs nostri anno primo.

Sigillo avulso.

Bulla de Vicesima Scotiæ, pro executione negotii Terræ sanctæ facienda per Regem Angliæ, eidem Regi concessa per triennium, ultra primos tres annos.

A. D. 1255. An. 39. H. 3. Ex Autogr.

ALexander Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio illustri Regi Angliæ, salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum olim vicesima omnium Ecclesiasticorum Proventuum Regni Scotiæ Regiæ Celsitudini, a sede Apostolica, pro Terræ sanctæ subsidio, per triennium sit concessa; volentes adhuc tibi ad celeriorem & efficaciorem promotionem hujusmodi negotii habundantius subvenire, Magnitudini tuæ hujusmodi vicesimam per aliud triennium, ultra prædictum, pro eodem exequendo negotio elargimur.

Et ecce! venerabili fratri nostro Archiepiscopo Cantuarien. & dilecto filio Magistro Rostando, Subdiacono & Capellano nostro, literis nostris injungimus, ut vicesimam eorumdem proventuum, ejusdem alterius triennii, per se vel per alios fideliter colligentes, eam in tutis locis deponant, & faciant cum diligentia conservari, ut de ipsa postmodum disponamus qualiter pro eodem negotio expendatur; contradictores per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescendo; A. D. 1255.

Non obstantibus si quibuscumque Prælatis Ecclesiarum, seu personis aliis, a sede Apostolica sit indultum quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas, in quibus plena & expressa de indulto hujusmodi mentio non habetur; & quibuslibet aliis indulgentiis & literis Apostolicis per quas hujusmodi subventio vel subsidium impediri posset quomodolibet, vel differri, & de quibus, & quarum tenore, de verbo ad verbum, specialem fieri oporteret in præsentibus mentionem; & constitutione de duabus dietis edita in Concilio generali.

Dat. Neapoli 17 Kal. Junii, Pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo pendente a filo canabeo.

Bulla

A. D. 1255. Hen. 3.

Bulla quod Redemptiones votorum Crucesignatorum in Regno Scotiæ ad Terram Sanctam, & obventiones integre colligantur, & integre assignentur Regi Angliæ in subsidium terræ Sanctæ.

A. D. 1255. An. 39. H. 3. Ex Autogr.

ALexander Episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri Archiepiscopo Cantuariensi, & dilecto filio magistro Rostando, Subdiacono & Capellano nostro, salutem & Apostolicam benedictionem.

Volumus, & præsentium vobis auctoritate mandamus quatinus vos, vel alter vestrum redemptiones votorum crucesignatorum, qui per deputatos ad hoc ab Apostolicâ Sede a votis hujusmodi absoluti fuerunt, & per vos absolventur deinceps (quibus plenam super hoc concedimus, auctoritate præsentium, facultatem) & legata indistinctè, necnon & obventiones, ex quacumque causâ provenientes,

Subsidio terræ sanctæ in Regno Scotiæ per vos, vel per alios, integrè colligere, ipsaque in tutis locis deponere, ac postmodum carissimo in Christo filio nostro illustri Regi Angliæ crucesignato, ut votum crucis efficaciùs exequi valeat, integrè assignare curetis; contra dictores per censuram ecclesiasticam, &c.

Dat. Neapoli 16. Kal. Junii, Pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo Sigil. penden. a filo canabeo.

Bulla Henrico Regi Angliæ directa, de fidelitatis juramento Papæ & Ecclesiæ Romanæ præstando nomine Edmundi Filii sui pro Regno Siciliæ.

A. D. 1255. An. 39. H. 3. Ex Autogr.

ALexander Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio illustri Regi Angliæ salutem & Apostolicam benedictionem.

Cùm nos Regnum Siciliæ & totam terram, quæ est citra Farum usque ad confinia terrarum Ecclesiæ Romanæ, carissimo in Christo filio nostro Edmundo, illustri Regi Siciliæ, nato tuo, duxerimus concedenda, prout in apostolico privilegio, confecto exinde, plenius continetur;

Ac, inter alia, in eodem privilegio habeatur expressè quod tu, ipsius Edmundi nomine, nobis, nostrisque Successoribus, & Ecclesiæ Romanæ, pro præfatis Regno & terra, juramentum fidelitatis, sub forma in ipso privilegio contenta, præstabis,

Et in manibus illius, quem ad hoc specialiter mittimus, nobis & ipsi Ecclesiæ, pro eodem Edmundo, ligium homagium facies,

Ac formam juramenti hujusmodi feriatim per tuas patentes litteras, sub tuo Sigillo, & ipsius Edmundi, bulla aurea nobis mittes:

Nosque venerabilem Fratrem nostrum, Bononien. Episcopum propter hoc, & pro recipiendis obligationibus, & pro universis aliis, quæ in præfato privilegio declarantur, ad te specialiter destinemus;

Serenitatem tuam rogamus & hortamur attente quatinus hujusmodi juramentum fidelitatis nobis, & Successoribus nostris, ac Romanæ Ecclesiæ præstes,

Et, in ejusdem Episcopi manibus, nobis, & prædictæ Ecclesiæ, pro ipso Edmundo, ligium homagium facias,

Ac formam juramenti hujusmodi seriatim per tuas patentes literas nobis, sub tuo Sigillo, & prædicti Edmundi aurea bulla transmittas.

Dat Neapoli 12. Kal. Junii. Pontificatus nostri anno primo.

Plumbeo sigillo pendente a filo canabeo.

A.D. 1255. Hen. 3. A.D. 1255. Hen. 3.

De prohibitione torneamenti, eo quod Edwardus Filius in gravi periculo existit in Wasconia.

A.D. 1255. An. 39. H. 3. Pat. 39. H. 3. m. 5. d.

REX Comitibus, Baronibus, Militibus, & omnibus aliis, conventuris apud Blidam, in octabis Sanctæ Trinitatis, ad Torneandum ibidem, salutem.

Licet nuper apud Clarendon, ad instantiam Ducis Limburg. & Domini Henrici de Leffingburn. licentiam vobis dederimus, hac vice, in octabis prædictis, torneandi apud Blidam;

Quia tamen postmodum tales audivimus rumores de Statu Edwardi filii nostri in Wasconia, quod sicut ipsum indempnem, & a periculis conservare voluerimus immunem, festinum ad ejus negotia oportet nos apponere consilium;

Nolumus, nec vos etiam velle debetis quod, ipso filio nostro in adeo gravi existente periculo, ibidem, vel alibi hac vice torneatis.

Et ideo vobis mandamus in fide, homagio, & dilectione quibus nobis tenemini, districtius super omnes terras & tenementa, quæ de nobis, vel aliis in Regno nostro tenetis, inhibentes ne ullo modo, dictis die & loco, vel aliis diebus & locis, hac vice, vel alio termino, torneare præsumatis, sine voluntate nostra; set sic vos in hac parte habeatis, ne ad vos, tanquam ad mandati nostri transgressores, graviter capere debeamus. A.D. 1255.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Clarendon. 25. die Maii.

Item mandatum est R. Comiti Gloucestriæ, & quadraginta aliis Magnatibus Angliæ.

Teste ut supra.

Bulla directa Regi Angliæ, pro ordine Cisterciensi, de decima, in subsidium Terræ Sanctæ concessa, per eos non solvenda.

A.D. 1255. An. 39. H. 3. Ex Autogr.

ALexander Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio Regi Anglorum illustri, salutem & Apostolicam benedictionem.

Cisterciensis ordinis professores, inter alios, qui sub regulari habitu Regi Regum, & dominanrium Domino famulantur, ob suæ religionis merita, specialis prærogativâ gratiæ prosequentes (prædecessorum nostri Romanorum Pontificum qui eorum ordinem honestate floridum, virtute fæcundum extulerunt gratiis & favoribus munierunt, vestigiis insistendo) ipsos gaudere volumus, prout tuam mansuetudinem velle confidimus, privilegio gratiæ singulari; & eisdem, ut in sanctæ contemplationis otio non turbentur, remedio, quo cum Deo possumus, providere.

Licet igitur dictum ordinem tuæ Magnificentiæ superfluè commendemus, cum illum, propter Deum, cui laudabiliter militat, te diligere operum testimonio comprobes, eundem in tuo Regno, prout inclitæ memoriæ progenitores tui hactenus fecisse noscuntur, animo generoso, gratiis & beneficiis magnificè dilatando, ex habundanti tamen, quia tuæ in hoc salutis cognoscimus incrementum, serenitatem tuam attentè deposcimus & affectuosè rogamus quatinus erga ipsum ordinem tuæ favore gratiæ, pro divinâ & nostrâ reverentiâ continuare procurans, A.D. 1255.

Dilectos filios Abbates & Conventus ejusdem ordinis, in tuo Regno, & locis, tuæ ditioni subditis, existentes, super solvendis tibi decimis proventuum ipsorum, vel exactionibus aliis, seu obligatione bonorum suorum, prætextu concessionis, de decimis ecclesiasticorum proventuum, in terræ sanctæ subsidium, factæ tibi a sede apostolica, non molestes, nec facias, pro te, vel alio, ab aliquibus molestari:

Sed, ipsarum loco, devotarum orationum dicti ordinis recipias fulcimenta, quibus armata Regalis sublimitas ad victoriæ incrementa procedat, & contra hostes earum virtute pugnet melius, quàm armorum.

Æquanimiter sustines & gratanter quòd præfati ordinis fratres ab earumdem præstatione decimarum duximus eximendos, ut pro tua, & Regni tui, necnon & filiorum

A. D. 1255. Hen. 3. liorum tuorum salute, tanto affectuosius Domini misericordiam interpellent, quanto ab aliorum gravaminibus senserint specialius se immunes.

Præter hæc causam nobis exemptionis hujusmodi suggerente, quod ipsius ordinis monasteria Regni Franciæ in præstatione hujusmodi decimæ, carissimo in Christo filio nostro Regi Francorum illustri concessæ, in subsidium dictæ terræ, felicis recordationis Innocentius Papa, prædecessor noster, noluit comprehendi; quæ à solutione spiritualium etiam decimarum speciali quodam privilegio sunt exempta. A. D. 1255. Hen. 3.

Dat. Neapoli 8. Kal. Junii Pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo pendente a filo canabeo.

Pro Comitissa Thoarcensi.

A. D. 1255. An. 39. H. 3. Pat. 39. H. 3.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod dedimus & concessimus, pro nobis, & Hæredibus nostris, dilectæ sorori nostræ, Margaretæ Comitissæ Thoarcensi, centum Marcas sterlingorum, singulis annis percipiendas ad Scaccarium nostrum in Festo Sancti Michaelis, quamdiu vixerit, ad voluntatem suam inde omnino faciendam. A. D. 1255.

Teste Rege apud Wodestock 14. die Junii.

De provisione pro Proconsule Romæ, per Edmundum Regem Siciliæ facienda.

A. D. 1255. An. 39. H. 3. Pat. 39. H. 3. m. 13.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod multùm nobis placet, & benè volumus quod Edmundus filius noster, Rex Siciliæ provideat dilecto & fideli nostro Mathæo Hanybald, Civi & Proconsuli Romæ, in terris & possessionibus, secundum dictum & arbitrium venerabilis Patris Ricardi Sancti Angeli Cardinalis, & dilecti & fidelis nostri Johannis Maunsell præpositi Beverlaci; & nos provisionem illam ratam habebimus & acceptam. A. D. 1255.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Wodestock 24. die Junii.

De Trenga cum Rege Franciæ inita.

A. D. 1255. An. 39. H. 3. Pat. 39. H. 3. m. 4.

HEnricus, Dei gratia, Rex Angliæ, &c. Universis, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Notum facimus quod nos, pro nobis, & Edwardo filio nostro, & Ricardo Comite Cornubiæ, Willielmo de Valentia Comite Pembrochiæ, fratribus & hæredibus nostris, hominibus & Coadjutoribus nostris manifestis, terris & feodis eorumdem, tam per mare, quam per terram, Treugas, quæ erant inter nos, & Lodovicum Regem Franciæ illustrem, pro ipso, & fratribus suis, hæredibus, hominibus & coadjutoribus suis manifestis, terris & feodis eorumdem, prorogavimus in forma in qua erant prius (quibusdam, quæ in fine litterarum continentur, additis & mutatis) ab instanti festo Sancti Remigii, usque ad terminum trium annorum continue sequentium duraturas: forma autem prædicta talis est; A. D. 1255.

HEnricus, Dei gratia, Rex Angliæ, &c. omnibus, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Notum facimus quod nos, pro nobis, & fratribus, & hæredibus nostris, hominibus & coadjutoribus nostris manifestis, & terris & feodis eorumdem, tam per mare, quam per terram cum Ludovico Rege Franciæ illustri, pro ipso, & fratribus, & hæredibus suis, hominibus & adjutoribus suis manifestis, terris & feodis eorumdem, Trengas inivimus, a festo beati Benedicti in Martio, usque ad festum Sancti Michaelis, quod erit ab instanti festo Sancti Michaelis, in quinque annos, per totum diem, duraturas.

Nos

A. D. 1255. Hen. 3.

Nos autem, inter noſtros, nominamus *Petrum Ogerin, Olyverum de Chaleys, Berardum de Moncluder.* Rex autem Franciæ nominat, inter ſuos, *Comitem Tholoſan. Comitem March. Comitem Wilon. Avern. Guillelmum Archiepiſcopum, Galfrid. de Lezyn. Reginald. de Thalueye, Galfr. Pontibus, Galfr. & Benedictum de Mauric. Pontin. de Myrebel, Fulconem de Maſtac. Dominum Mortan. Elyam de Calemont, Elyam Grymbald de Coſynack, Willielmum de Rupe, Dominum Roent, Iterum de Berbeozy, Petrum Reymund, Petrum Becheter, Waweynum de Talu. Galfridum de Rupeforti, Reymundum de Muntaut, Elyam Rydelli Juvenem, Bondinum de Grinol, Petrum Ays, Fulconem de Archiak, Emer. de Rupe Chimardi, & Emer. filium ejus, Emer de Rupe, Dominum Blangac. Radulfum de Bello Monte Dominum Berteriar, Drogonem de Monte Auſzer, Willielmum de Sancto Quintino, Ebulonem de Rupe forti, Karolum de Rupeforti, & Elyam de Laverne.*

Et ſciendum eſt quod nos dimittimus Inſulam de Re in Treuga, ex parte Regis Franciæ, eo modo quo erat in alia treuga præcedenti.

Talis eſt autem forma treugarum; quod, ſi in treuga fuerit interceptum, de interceptione emendanda ſic erit, interceptio facta nunciabitur Dictatoribus treugarum hinc inde conſtitutis (qui ſunt ex parte noſtra Bozo de Maſtac. Com. Bygorr. Galfridus Rydelli de Blavia, & Petrus de Burdegalia: Ex parte Regis Franciæ Seneſcallus Pictaviæ, Galfr. de Ranucon. & Regin. de Pontibus; tali modo quod, ſi ex alterutra parte omnes illi tres non poſſent, vel non vellent intereſſe, duo illorum nichilominus poſſent procedere, ſicut ſi tres intereſſent: Si vero aliquis illorum moreretur, alius ex parte ejus, cujus eſſet Dictator, poneretur) ita quod, ſi infra duos Menſes, poſtquam eis foriſfactum conſtituerit, non fuerit emendatum, extunc ille, cui foriſfactum fuerit, poterit currere ſuper foriſfactorem ſuum, donec plenarie fuerit emendatum.

Et nos, ſine nos mesfacere, poterimus juvare hominem noſtrum contra malefactorem, qui foriſfactum emendare noluerit.

Et Rex Franciæ poterit ſimiliter facere, in caſu conſimili.

Dominus autem Malefactoris non poterit juvare Malefactorem, qui foriſfactum emendare noluerit, nec aliquis, qui ſit de poſſe, vel Dominio ipſius Domini, donec foriſfactum plenius fuerit emendatum; & nos idem poterimus facere in caſu conſimili.

Nec Dominus Malefactoris, nec ſui poterant juvare Malefactorem, ſicut prædictum eſt.

Illud etiam Condictum eſt quod, ſi aliqua fortericia, vel caſtrum aliquod, vel perſona alicujus nobilis, durantibus treugis caperetur, vel furtive ſubtraheretur à Rege Franciæ, ſive a ſuis, & duceretur, & teneretur in poſſe, vel territorio Regis Franciæ, & requiſitus ſuper hoc integrè non emendaret, ſine morâ ſtatim nos, per nos, vel per noſtros, ſine nos mesfacere, poterimus nos juvare.

Nichilominus tamen Dominus caſtri, forteriсiæ, vel nobilis capti, modis omnibus, ſine ſe mesfacere, contra captorem, & contra detentorem poterit guerreare, donec plenarie eſſet emendatum.

Quod autem dictum eſt pro parte noſtra, ſi ex parte Regis Franciæ, vel ſuorum in caſtro, vel fortericia, vel nobili capto & detento fuerit interceptum, omnino idem concorditer eſt conceſſum pro parte Regis Franciæ; videlicet, ſi ex parte noſtra, vel noſtrorum, in caſtro, vel fortericia, ſeu nobili capto & detento fuerit interceptum.

Inſuper nos, & prædictus Rex Franciæ, pro nobis, & fratribus noſtris, & hominibus noſtris, & adjutoribus manifeſtis, toto tempore Treugarum iſtarum, erimus in ſeiſina eadem, in qua eramus aperte illa die qua treugæ iſtæ captæ fuerunt a nobis; ſalvo eo quod de Inſula de Re, & de noſtris hominibus, & adjutoribus ſuperius nominatis, ſuperius eſt expreſſum.

Additum eſt etiam quod hæredes illorum, qui pro utraque parte nominati ſunt in forma prædicta, & poſtmodum deceſſerunt, in treugis remaneant loco ipſorum, quibus in hæreditate, ad noſtrum, & dicti Regis Franciæ feodum vel Dominium, ſuccedent.

Et quod etiam nos Dictatores Treugarum à nobis inſtitutos, pro treugarum interceptionibus emendandis; & prædictus Rex Franciæ Dictatores ſuos ſimiliter mutare poterimus, quotiens viderimus faciendum, & noſtræ placuerit voluntati.

Nos autem prædictas Treugas, fæpedicto Regi Franciæ, & hæredibus ſuis, a nobis bona fide obſervandas firmiter jurari fecimus, nobis præſentibus, per dilectos & fideles noſtros Johannem de Lexinton, & Willielmum de Grey, Milites noſtros.

Præterea volumus, & præcipimus quod hæredes noſtri prædictas Treugas jam dicto Regi Franciæ, & hæredibus ſuis obſervent; & ad eaſdem firmiter obſer-

A.D. 1255. Hen. 3. observandas ipsos hæredes nostros, per præsentes litteras, quantum possumus, obligamus.

Actum apud Notingbam. anno Domini 1255. Mense Julii. D. A. 1255. Hen. 3.

Litteræ de Credentiâ Duci Sueorum.

A.D. 1255. An. 39. H. 3. Claus. 39. H. 3. m. 9. d.

REX Domino B. Duci Sueorum salutem.

Cum, de contrabendo inter nos, & vos, ac Regem Sueorum, natum vestrum, perpetuo amicitiarum vinculo, ad nos dudum vestros Nuncios duxeritis transmittendos; nosque multiplici guerrarum discrimine turbati, & plerisque negotiis occupati, Nuncios a latere nostro ad vos, pro statu & qualitate rerum investigandis, prout vobis scripsimus, eo tempore mittere nequiremus;

Ac per discretos & religiosos fratres, Priorem Bert, & Commer. de Ordine Prædicatorum, laudabilis industriæ & sagacitatis viros, vestram denuo voluntatem nobis lucidius explicandam duxeritis,& quomodo nobis, præ cæteris mundi Principibus, vestra Serenitas optarit copulari; A. D. 1255.

Nos vestræ dilectioni proinde grates referimus speciales, discretos ac religiosos Gilbertum de Bello, & Rogerum de Resham, de ordine supradicto, ad vos pro facto mittentes memorato, & ad statum Regni & qualitatem negotii per ipsos investiganda; quibus super hiis omnibus fidem adhibere, & vestram inde voluntatem nobis per eosdem demandare velitis.

Teste Rege apud Notingham 22. die Julii.

De vino pro Nunciis Regis Castellæ capiendo.

A.D. 1255. An. 39. H. 3. Claus. 39. H. 3. m. 6.

QUia Electus Tolet. & Garsyas Martini, solempnes Nuncii illustris Regis Castellæ in brevi venturi sunt in Angliam (quos Rex quamplurimum optat honorari) mandatum est Johanni de Eynsort, Camerario Regis London, quod, sine dilatione, capiat quatuor dolia boni vini, & ea liberet Johanni de Suwerk, ponenda in Cellaria novi Templi London. ubi ipsos Nuncios Regis hospitari præcepit, ad opus ipsorum Nunciorum, A. D. 1255.

Teste Rege apud Notingham 25. die Julii.

De Ferina pro prædictis Nunciis Castellæ providenda.

A. D. 1255. An. 39. H. 3. Claus. 39. H. 3. m. 6.

ET mandatum est Richardo de Muntfichet, Custodi Forestæ Regis Essex, quod eadem Foresta, sine dilatione, capiat 10. Damos, & eos usque novum Templum London cariari faciat, liberandos prædicto Johanni, ad opus Nunciorum prædictorum; cui Rex injunxerit quod eos recipiat. A. D. 1255.

Et, cum Rex sciverit custum illius cariagii, illud faciet ei aquietari.

Teste Rege apud Notingham 25. die Julii.

De Nunciis Regis Castellæ curialiter recipiendis, & de iisdem non molestandis.

A.D. 1255. An. 39. H. 3. Claus. 39. H. 3. m. 9. d.

QUia Electus Tolet. & Garsyas Martini, solempnes Nuncii illustris Regis Castellæ, in brevi venturi sunt in Angliam (quos Rex optat in terra sua plurimum honorari) Mandatum est Majori & Vicecomitibus London. & Communitati ejusdem Civitatis, in fide qua Regi tenentur, quod, assumpta cum eis decenti comitativa Concivium suorum Londonensium, præfatis Nunciis extra Civitatem prædictam occurrant, & eos curialiter recipiant, & honorent, & conducant eos usque novum Templum London (ubi ipsos Rex hospitari A. D. 1255.

A.D. 1255. Hen. 3. hospitari præcepit dum moram ibi fecerint) & quod eis curialitates & honores, intuitu Regis, impendant.

Publice etiam clamari faciatis per totam Civitatem prædictam, & firmiter ex parte Regis inhiberi, ne quis, sicut seipsum diligit, præfatis Nunciis, aut hominibus suis, vel aliis alienigenis, cum ipsis venientibus, aliqua proferat verba contumeliosa, vel eos in aliquo molestare, aut quantum in ipso fuerit offendere præsumat. A.D. 1255.

Et, si quis contra hanc inhibitionem Regis venire præsumpserit, Rex ad corpus suum & omnia bona sua taliter capiet, quod imperpetuum sentiet se gravatum. Hen. 3.

Teste Rege apud Notingham 26. die Julii.

Bulla inhibitoria, ne quid attemptetur in præjudicium concessionis Regi Angliæ factæ per Innocentium Papam, de redemptionibus votorum, obventionibus, & Legatis, in subsidium Terræ Sanctæ.

A.D. 1255. An. 39. H. 3. Ex Autogr.

Alexander Episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis fratri Johanni de Canter, ordinis fratrum minorum Wigornien. & Archidiacon. Midelsexiæ, Londonien. Dioc. salutem & Apostolicam benedictionem.

Lecta coram nobis carissimi in Christo filii nostri Regis Anglorum illustris petitio continebat, quod fœlicis recordationis Innocentius Papa, Prædecessor noster, sibi, de speciali gratia, indulsisset ut redemptiones votorum crucesignatorum, obventiones, legata, & relicta subsidio Terræ Sanctæ in Regno Angliæ, ac aliis Terris Regis ejusdem, ad opus ipsius Terræ, percipienda haberet liberam facultatem;

Nos vobis, per literas nostras, postmodum dedisse dicimur in mandatis ut, redemptiones votorum, & alia prædicta fideliter colligentes, crucesignatis Regni ejusdem deberetis de ipsis, juxta vestræ discretionis arbitrium, providere: A.D. 1255.

Quia vero intentionis nostræ non extitit, nec existit indulgentiam ipsam sæpedicto Regi adimere, sed potius conservare, maxime cum prædictæ literæ nostræ de illa, prout dicitur, nullam faciant mentionem, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus quatinus, per easdem literas nostras, in præjudicium Regis ejusdem nullatenus procedatis.

Dat. Anagniæ 5. Kal. Augusti, Pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigil. penden. a filo canabeo.

Litteræ de Credentia Magnatibus Scotiæ.

A.D. 1255. An. 39. H. 3. Pat. 39. H. 3. m. 2.

Rex Episcopis, Comitibus, Baronibus, Militibus, & omnibus aliis illustris Regis Scotiæ fidelibus, salutem.

Cum pro commodo & utilitate speciali præfati filii & fidelis nostri Alexandri Regis Scotiæ, quæ in facto nostro intendimus, & non aliud, dilectos & fideles nostros R. Comitem Gloucestriæ & Hertford, W. de Fortibus Comitem Albemarliæ, & J. Maunsell Præpositum Beverlaci, & R. Walerand, Senescallum nostrum, ad partes vestras duximus transmittendos, A.D. 1255.

Vos omnes & singulos rogamus & requirimus quatinus hiis, quæ præfati fideles nostri, aut ipsorum duo, quos adesse contigerit, vobis exponenda duxerint ex parte nostra, fidem adhibere & eisdem libentius annuere velitis.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Kawode 10. die Augusti.

De

De potestate admittendi quosdam Barones Scotiæ in protectionem Regis.

A.D. 1255. An. 39. H. 3. Ibidem.

REX omnibus, &c. salutem.

Sciatis nos plenam potestatem dedisse dilectis & fidelibus nostris, Ricardo de Clare Comiti Gloucestriæ & Hertford. Willielmo de Fortibus Comiti Albemarliæ, Johanni Maunsel Præposito Beverlaci, & Roberto Walerand, Senescallo nostro, quos ad partes Scotiæ destinamus, seu duobus ex ipsis, quos adesse contigerit, admittendi nomine nostro, amicos nostros dilectos Patricium Comitem de Dunbar. Malis. Comitem Straern, Nigellum Comitem de Karrike, Robertum de Brus, Alexandrum Senescallum Scotiæ, Alanum Hostiarium, David de Lindes. Willielmum de Brethun, Walterum de Murrenya, Robertum de Mesneres, Hugonem Giffard, Walterum le Senescall, Johannem de Crauford, Hugonem de Crauford, Willielmum Kalebraz, & omnes alios, qui nobis hærere voluerint, in protectionem & defensionem nostram, contra omnes illos de Regno Scotiæ, qui dampna intulerunt, vel inferre præsument dilecto filio & fideli nostro Alexandro Regi Scotiæ, vel amicis & inprisiis nostris injuste, & qui rebelles extiterint karissimæ filiæ nostræ Margaretæ Reginæ Scotiæ; quorum statum, ad commodum & utilitatem eorumdem, reformare intendimus bona fide. A.D. 1255.

Plenam etiam potestatem dedimus eisdem fidelibus nostris, vel duobus ex ipsis, quos præsentes esse contigerit, providendi & faciendi plenam & sufficientem securitatem omnibus prædictis amicis nostris, & aliis nobis in dicto negotio adhærentibus, modis omnibus quibus expedire viderint, & super quibus expedire viderint.

Et promittimus nos, pro nobis, & hæredibus nostris, ratum habituros id, quod per præfatos fideles nostros, circa prædictam securitatem, actum fuerit in formâ & modo, quibus ipsi, vel duo ex ipsis, quos adesse contigerit, eam providendam duxerint & firmandam.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

De prædictis in protectionem Regis receptis.

A.D. 1255. An. 39. H. 3. Ibidem.

REX omnibus, &c. salutem.

Noverit universitas vestra nos recepisse in protectionem & defensionem nostram Patricium Comitem Dunbarr. Malis. Comitem Straern. Nigellum Comitem Carrik, & alios qui continentur in præcedenti littera, contra omnes illos, de Regno Scotiæ, qui dampna intulerunt, vel inferre præsument dilecto filio & fideli nostro Alexandro Regi Scotiæ illustri, vel prædictis nobilibus injuste, & qui rebelles & molesti fuerint, vel erunt karissimæ filiæ Nostræ Margaretæ Reginæ Scotiæ.

Et volumus quod eos gravent omnibus modis & expugnent, promittentes quod ad hoc eos juvabimus bona fide.

Et, si de nobis, quod absit, humanitùs contingat, hæredes nostros, qui eos debeant, sicur prædictum est, juvare, obligamus; promittentes quod contra personam dicti Regis per nos nichil mali attemptabitur, nec ipsius exhæredationi insistemus. A.D. 1255.

Promittimus etiam quod matrimonium, inter prædictum Regem & dictam filiam nostram contractum, nullo modo dirimi procurabimus; nec pacem vel treugam, cum prædictis rebellibus & maleficis, faciemus super prædictis: Præsentibus valituris, donec idem Rex vicesimum primum annum compleverit.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Kawode decimo die Augusti.

A. D. 1255. Hen. 3. A. D. 1255. Hen. 3.

Sub hac forma mandatum est Magnatibus & Militibus Angliæ pro negotio Scotiæ.

A. D. 1255. An. 39. H. 3. Claus. 39. H. 3. m. 7. d.

REX dilecto & fideli suo salutem.

Cùm, pro reformatione & melioratione status illustris Regis Scotiæ, & karissimæ filiæ nostræ Margaretæ, Reginæ suæ, dilectos & fideles nostros R. Comitem Gloucestr. & J. Maunsell Propositum Beverl. ad partes Scotiæ nuper miserimus, & jam ab eisdem receperimus in responsis ut Propositum nostrum, ad honorem nostrum, & ad commodum & utilitatem præfati Regis, & Regni sui, explere poterimus ad votum; dum tamen honorifice, cum posse nostro, prout decet, ad partes illas personaliter accedamus;

Vobis mandamus, in fide, & homagio, & dilectione, quibus nobis tenemini firmiter injungentes, quod, statim visis litteris istis, omni dilatione & occasione postpositis, ad nos, de die & nocte, cum equis & armis, & toto posse vestro, veniatis profecturi nobiscum ad partes prædictas:

Et hoc, sicut nos & honorem nostrum diligitis, non omittatis; pro certo habentes quod nichil aliud in facto isto intendimus quàm commodum & utilitatem præfati Regis, & Regni sui, & nostrum honorem.

Teste Rege apud Eborum 16 die Augusti.

A. D. 1255. An. 39. H. 3. Ibidem.

MAndatum est singulis Vicecomitibus Angliæ, quod cum omni festinatione, clamari faciant publicè per totam Ballivam suam, quod omnes illi, qui de Rege tenent in capite, & servitium ei debent, quod, omni dilatione & occasione postpositis, veniant ad Regem cum equis & armis, & toto posse suo, profecturi cum eo ad partes Scotiæ, sicut ipsum Regem, & honorem suum, necnon & terras & tenementa, quæ de Rege tenent, diligunt: Et alios vavassores & milites, qui de Rege non tenent in capite, similiter veniant cum equis & armis, sicut ipsum Regem & honorem suum diligunt, & gratiam & favorem Regis perpetuum promereri voluerint.

Teste ut supra.

Pro Edvardo filio Regis extra Vasconiam in Hyberniam transfretante.

A. D. 1255. An. 39. H. 3. Claus. 39. H. 3. m. 7. d.

REX Edwardo filio suo, salutem.

Sciatis quod dilectus & fidelis noster Petrus de Sabaudia nuper nobis consulendo mandavit quod, ex quo treugæ inter nos, & Regem Franciæ prolongatæ sunt, bonum tibi videtur quod, proviso & ordinato statu terræ vestræ Wasconiæ, tàm de Senescallo, quàm aliis, extra instantem hyemen transferatis vos in Hibernia, ibidem moraturi in hac hyeme, pro negotiis vestris ibidem expediendis; & quod ad Pascha ad nos in Angliam veniatis: Quod quidem consilium gratum reputamus & congruum, dum tamen commodo fieri possit.

Quapropter vobis mandamus quod, si videritis, & hoc facere possitis sine periculo maris propter hyemen, & vobiscum habueritis navigium, & competentem gentem, tunc, ordinato statu terræ prædictæ, ut prædictum est, quamcitius poteritis transferatis vos ad partes illas, & ad reformandum & ordinandum statum dictæ terræ Hiberniæ; ut ad Pascha ad nos redire possitis in Angliam: Et quid super his facere decreveritis, nobis per dilectum & fidelem nostrum N. de sancto Mauro remandetis.

A. D. 1255.

Videtur etiam nobis valde bonum, & tranquillitati & paci terræ vestræ Wasconiæ nimis expediens, quod custodiam & Senescaltiam totius terræ prædictæ committatis dilecto & fideli nostro Stephano Lungesper, quem ad hoc assumendum, modis omnibus, quibus expedire videritis, inducatis; nos enim ipsum super hoc rogamus, sicut aliàs rogavimus.

Et in præmissis omnibus utamini consilio prædicti Petri, si ipsum ad vos venire contigerit, in Wasconia, prout ipsum rogavimus.

Teste Rege apud Eborum 17 die Augusti.

Pro

Pro Petro de Sabaudia.

A.D. 1255. An. 39. H. 3. Ibidem.

ET mandatum est eidem Petro quod, si contingat ipsum venire in Vasconia, statum ipsius terræ, & recessum Edwardi filii Regis ab eadem, & transfretationem suam in Hibernia, totaliter ordinet, prout melius viderit expedire.

Et, facta illa ordinatione sub omni celeritate, qua poterit, ad Regem veniat in Angliam, cum eo tractaturus super illis secretis negotiis, pro quibus venerabilis pater P. Hereford. Episcopus in Curia Romana diligenter & efficaciter laboravit. A.D. 1255.

Teste ut supra.

Publicatio Propositi Regis, de non inferendo aliquod præjudicium libertatibus Scotiæ.

A.D. 1255. An. 39. H. 3. Pat. 39. H. 3. m. 3.

REX omnibus, &c. salutem.

Quia quidam, ut audivimus, formidant quod statum Regni Scotiæ, seu ejusdem libertates in aliquo proponimus infirmare; cum tamen potius, ex multiplici fœdere, inter nos, & karissimum filium nostrum Alexandrum illustrem Regem Scotiæ contracto, honorem suum & Regni sui libertates, pro posse nostro, teneamur illæsas in omnibus conservare:

Universitati vestræ præsentibus litteris notum facimus, & fideliter promittimus, quod occasione eorum, quæ acta fuerunt apud Eborum, tempore matrimonii, contracti inter ipsum Regem, & Margaretam primogenitam filiam nostram Reginam Scotiæ, sponsam suam, super statu Consiliariorum & Balliorum dicti Regis, nullum volumus ejusdem Regis & Regni sui libertatibus præjudicium generari.

Promittimus similiter quod, cum simus versus partes Scotiæ appropinquantes, ad videndum ipsum Regem, & Reginam, sponsam suam, filiam nostram karissimam, juxta magnum desiderium cordis nostri, nichil faciemus, nec aliquid fieri per aliquos permittemus, in hoc præsenti adventu nostro ad partes boreales, sive adventu ipsius Regis ad nos, per quod ipsi Regi, Regno suo, vel suis libertatibus in aliquo præjudicetur; set magis, ex paternæ dilectionis vinculo, quo ei astringimur, ad salvandum libertates & jura ipsius Regis, & Regni sui, pro nostris viribus consilium & auxilium efficax, si opus fuerit, apponemus. A.D. 1255.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Novum Castrum super Tynam vicesimo quinto die Augusti.

De emendis faciendis & recipiendis contra Treugas cum Rege Franciæ.

A.D. 1255. An. 39. H. 3. Pat. 39. H. 3. m. 3.

REX omnibus, &c. salutem.

Noveritis quod nos habebimus ratum & gratum quicquid, ad diem constitutum inter illustrem Regem Franciæ, & Dominum Comitem Tholos. ex una parte; & nos ex altera, in Octabis Sancti Michaelis apud Motam de Conak. fiet per dilectos & fideles nostros Petrum de Burdeg. Amaunium de Varreys, & Petrum Caylon, quos dictatores treugarum ex parte nostra constituimus, quamdiu nobis placuerit,

Super emendis faciendis & recipiendis de dampnis indebite & contra jus datis, a prædictis Rege, & Comite, & hominibus suis, nobis & hominibus nostris: A.D. 1255.

Et, vice versa, dictis Regi, & Comiti, & hominibus suis, a nobis, & hominibus nostris, tangentibus, sive non tangentibus interceptiones treugatum.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Novum Castrum super Tynam vicesimo octavo die Augusti.

7 D De

De procuratoribus super prædictis Treugis constitutis.

A.D. 1255. An. 39. H. 3. Ibidem.

REX omnibus, &c. salutem.

Noveritis quod nos ad diem, constitutum in Octabis Sancti Michaelis, apud Motam de Conak. inter illustrem Regem Franciæ, & Dominum Comitem Tholos. ex una parte; & nos ex altera, pro emendatione facienda & recipienda de dampnis indebite & contra jus datis a præfatis Rege, & Comite, & hominibus suis, nobis, & hominibus nostris,

Et vice versa dictis Regi, & Comiti, & hominibus suis, a nobis & nostris hominibus;

Et etiam de dampnis tangentibus interceptionem treugarum,

Dilectos & fideles nostros Willielmum Reymund Columb. Magistrum Petrum Franc. & Magistrum Regin. de Bos, Procuratores nostros sub alternatione constituimus ad faciendas & recipiendas, nomine nostro, emendas supradictas; A.D. 1255.

Ratum & gratum habituri quicquid per eosdem, seu unum ipsorum, quantum ad præmissa actum fuerit, seu etiam procuratum.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

Et sciendum quod ista duo paria litterarum præcedentium composita fuerunt & formata juxta formam, quam Magister Gilbertus de Millers misit ad Curiam, & transmissa fuerunt in Wasconia per Henr. de Chelmerford, Nuncium Regis, die Dominica proxima post Festum Sancti Bartholomæi, Rege tunc existente apud Novum Castrum super Tynam.

De potestate conducendi Regem & Reginam Scotiæ in præsentiam Regis.

A.D. 1255. An. 39. H. 3. Pat. 39. H. 3. m. 3.

REX omnibus, &c. salutem.

Noverit universitas vestra nos dedisse dilectis & fidelibus nostris, Galfrido de Lezignan, & Willielmo de Valentia, fratribus nostris, Rogero le Bygod Comiti Norfolk & Marescallo Angliæ, Johanni de Warenna, Willielmo de Fortibus Comiti Albimarl. & Edmundo de Lacy, plenam potestatem salvo & secure conducendi, vice nostra, ad nostram præsentiam, dilectum filium & fidelem nostrum Alexandrum Regem Scotiæ illustrem, & Margaretam filiam nostram Reginam Scotiæ, consortem suam, & omnes alios quos secum ad nos ducere voluerint; A.D. 1255.

Ita quod ad nos secure veniant, nobiscum morentur, & revertantur ad propria pro suæ libito voluntatis.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Alnewyk secundo die Septembris.

Hæc Littera est duplicata.

De Conductu pro Rege & Regina Scotiæ.

A.D. 1255. An. 39. H. 3. Pat. 39. H. 3. m. 3.

REX omnibus, &c. salutem.

Noveritis nos dedisse & concessisse karissimo filio nostro Alexandro illustri Regi Scotiæ, & karissimæ filiæ nostræ Margaretæ Reginæ Scotiæ, sponsæ suæ, & omnibus hominibus suis, quos secum ducere volent, nostrum salvum & securum conductum veniendi ad nos, apud Werk. & alibi in Marchia Regnorum Angliæ & Scotiæ, salvo morandi, & salvo redeundi ad partes suas, quo voluerint.

Promisimus etiam eis fideliter, quod nec ipsi Rex & Regina, nec aliquis ex suis, quos secum ducent, infra Regnum nostrum moram facient, nisi de omnium Magnatum Scotiæ voluntate: A.D. 1255.

Nec aliquid faciemus, aut fieri permittemus per quod dicto Regi, aut Regno suo, aut libertatibus suis Regiis possit aliquid præjudicium generari.

Ad hæc autem prædicta, prædicto Regi, & omnibus suis, tales dedimus conductores; scilicet, dilectos fratres nostros, Galfri-

A.D. 1255. Galfridum de Lezignan, & Willielmum de Valentia, R. de Clare Comitem Gloucestriæ & Hereford. R. de Bygod Comitem Norfolkiæ & Marescallum Angliæ, W. de Fort. Comitem Albemarl. Edmundum de Lacy Comitem de Lincoln. & J. Maunsel Præpositum Beverlaci;
Hen. 3.

Qui de voluntate, & de præcepto nostro, ipsum, & omnes suos salvo ad nos ducere, & reducere, ut prædictum est, manuceperunt; præsentibus post Festum Sancti Michaelis, anno Regni nostri tricesimo nono minime valituris. A.D. 1255. Hen. 3.

Teste Rege apud Chinelingh. quinto die Septembris.

De Festo Sancti Edwardi celebrando.

A.D. 1255. An. 39. H. 3. Claus. 39. H. 3. m. 6. d.

QUIA Rex non est certus quod interesse possit solemnitati instantis Festi beati Edwardi apud Westm. pro variis & urgentibus negotiis quibus intendit in partibus Scotiæ, mandatum est Philippo Luvel, Thesaurario Regis, & Edwardo de Westm. in fide & dilectione quibus Regi tenentur, quod prædictum Festum, una cum venerabilibus Patribus Sar. Norwic. Bathon. & Cicestr. Episcopis, Abbatibus & Prioribus vicinis, quos ad Festum illud Rex per literas suas invitavit, vice Regis teneant, & solemniter celebrent ad custum Regis, & Capitagium Regis & Reginæ, & liberorum suorum, scilicet de 36 Almuciis nomine eorum offerri, & Cruci argenteæ supra magnum Altare Westmonast. attachiari faciant;

Et unam platam auri ponderis unius unciæ nomine Regis offerant, prout moris est in solemnitate missæ prædicti Edwardi, ac si Rex præsens esset ibidem, A.D. 1255.

Et duas aulas Regis Westm. impleri pauperibus in dicto Festo, & eos pasci faciant, sicut fieri consuevit, & processionem Ecclesiæ beati Margaretæ & omnes processiones Civitatis London. cum cereis & aliis processionibus suis solemniter venire faciant usque Westm. in die Sancti Edwardi, prout Rex similiter mandavit Majori & probis hominibus London.

Et hæc & omnia alia, quæ viderint fore facienda ad honorem prædicti Sancti, & solemnitatem festivitatis ipsius, honorifice fieri faciant, prout melius & decentius nomine Regis fuerit faciendum; ita quod prudentiam suam Rex merito possit commendare.

Teste Rege apud Werk. 13 die Septembris.

Pro Nunciis Regis Castellæ.

A.D. 1255. An. 39. H. 3. Claus. 39. H. 3. m. 4.

LIcet nuper Rex dederit in mandatis Regin. de Cobham, quod venerabili Patri Electo Tolet. & Garsiæ Martini, qui, in Nuncios Regis Castellæ illustris, in Angliam sunt venturi, necessaria inveniret usque ad adventum suum London; quia tamen non est necesse quod id faciat, mandatum est eidem quod ipsos sumptibus suis propriis venire London permittat.

Verumptamen eos curialiter & honoret, & consuetudinem portus Dovor. pro passagio suo debitam, acquietet, & singulis diebus, dum fuerint in balliva sua, exennia, ex parte Regis, eis habere faciat; A.D. 1255.

Et cum Rex sciverit custum, quod ad hoc apposuerit, faciet ei allocari.

Teste Rege apud Werk. 15 die Septembris.

De

De Credentia pro Jo. de Dya, & de Capitaneo ac pecunia pro Regno Siciliæ sine mora mittendis.

A. D. 1255. An. 39. H. 3. Ex Autogr.

ALexander Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio illustri Regi Angliæ, salutem & Apostolicam benedictionem.

De multa cordis benivolentia & animi sinceritate processit quod Romana Ecclesia super Regno suo Siciliæ fecit gratiam nato tuo, illum inter Principes cæteros tanti doni tantique honoris largitione magnificans & sublimans, prout in Apostolico, super hoc obtento privilegio, continetur.

Et licet fœlicis recordationis Innocentius Papa prædecessor noster, tibi & eidem nato in hoc, sicut plene novisti, fuerit plurimum gratiosus; nichilominus tamen postmodum ipsius Regni negotium per seipsum extitit prosecutus, cunctis illud promovendo studiis & auxiliis, nichilque in hoc de contingentibus omittendo.

Unde, oportunitate habitâ, dictum Regnum ipse, cum suis fratribus, personaliter introivit, moram ibi contrahens, & exequens diligenter præmissum negotium ad ejusdem Ecclesiæ, ac tuum, & ipsius nati honorem & commodum, quousque ibidem debitum carnis exolvit.

Multam profecto in eodem negotio vigilantiam idem prædecessor adhibuit, anxios propter hoc labores pertulit, & importabilia quasi pro illo subivit onera expensarum.

Nos autem, postquam ad culmen fuimus summi Apostolatûs assumpti, mox ad amplexus tuos brachia internæ dilectionis extendimus, mox tibi nostri pectoris, ad exauditionis beneficium reseravimus januam; moxque ad omnem gratiam Apostolicum expandimus tibi sinum.

Nam quàm affectuose te, dictumque natum, in præfato negotio, respexerimus, quam favorabiliter prædicti prædecessoris intentionem & gratiam in hac parte duxerimus approbandam; & quam insuper gratiosè nos & fratres nostri, te ac natum eundem, in ipsius Regni concessione honoraverimus non ignoras.

Quam etiam solliciti circa idem negotium extiterimus & ferventes; quanta quoque ad id subsidia ministraverimus; quantumque laboraverimus ad colligendum undique ob hoc, & habendum suffragia oportuna cunctis luce clarius innotescit: Cùm, nostris studiis non contenti, aliorum curas & vires, ad hujus rei prosecutionem, curaverimus adhibere. A. D. 1255.

Sed ut processum nuper in eodem Regno habitum plene noscas, illum tibi præsentibus duximus exponendum: *SCIAS IGITUR* quod, cum dilectus filius noster O. Sanctæ Mariæ in via lata Diaconus Cardinalis, Apostolicæ sedis Legatus, cum magno & honorabili exercitu ad partes Apuliæ processisset, & memoratum negotium laudabiliter convalesceret, & successibus prosperis firmaretur; tandem, quorundam proditorum faciente nequitia, de quibus quod fideliter agerent præcipue sperabatur, tot fuere fabricata contraria, tot injecta offendicula & obstacula præparata, quod propter hæc (cum liquidò appareret illorum dolus, proditio atque fraus) coactus est idem Legatus in terram Laboris cum tota sua comitiva redire: Propter quod tanto est festinantius succurrendum, quanto propinquiùs confusio imminet & discrimen.

Verùm, quia sumus ad ferendum ulterius tantum pondus penitus impotentes, cùm pro ipsius promotione negotii exauriverimus omnino Cameram nostram, innumera contraxerimus debita, Roman. Ecclesiam multis & gravibus obligationibus astringentes, omnium quasi Mercatorum morantium apud sedem Apostolicam, multorum officialium & familiarium nostrorum, ac aliorum etiam, pro hujusmodi necessitate, pecuniis jam receptis, ita quod de cætero mutuum invenire nequimus,

Excellentiam tuam attente requirimus, suadentes cum instantiâ & hortantes, quatinus, cum illa pars Regni, quæ prius adhærebat Ecclesiæ, ac etiam Insula Siciliæ adhuc in ipsius devotione ac fidelitate persistant, & per eandem terram libere ad alias Regni partes haberi possit transitus & processus, succursum præpares festinatum; ita quod, omni difficultate ac tarditate remota, statim copiosa & strenua militia dirigatur.

Et nichilominus, ut præfata terra possit interim præservari, incontinenti pecuniam, pro conducendis ad hoc militibus, & aliquem virum idoneum pro Capitaneo studeas destinare, ac aliis hujusmodi negotio, prout expedit, efficaciter

A. D. 1255. Hen. 3. citer providere; fciturus quod, fi fuper hiis providere quoquo modo diftuleris, terra ipfa, & quicquid de prædicto Regno eft habitum & poffeffum, protinus amittetur, nec poterit forte poftea tam grave refarciri difpendium, aut tam dampnofa reparari ruina.

Nam cum tu olim, quando affumere tantum negotium difficile valde, immo quafi impoffibile videbatur, cum præfata Ecclefia in Regno prædicto nichil penitus obtineret, Regnum ipfum affectaris habere, ac libenter tractatum, qui, pro eodem nato, fuper illo, per memoratum prædecefforem, & dilectum filium Magiftrum Albertum Notarium noftrum, tecum habitus extitit, acceptaffe dicaris; multo ardentius modò debes affurgere ad prædictum negotium affumendum, cum in ea parte ipfius Regni plene ac libere dominetur Ecclefia, quæ utique femper inter alias dignior & nobilior extitit, & cum qua ejufdem Regni refiduum multotiens fuit antiquitùs per diverfa tempora occupatum.

Tolle igitur moras, fili cariffime, quia, ficut nofti femper nocuit differre paratis. A. D. 1255. Hen. 3.

Hæc ideo fcribimus, ne in hiis, ad excufationem, aliqua ignorantia valeat allegari.

Et ecce dilectum filium fratrem Johannem de Dya, Capellanum & Pænitentiarium noftrum, de quo nos & fratres noftri plenam in Domino fiduciam obtinemus, propter hoc fpecialiter ad te duximus deftinandum; cui in hiis, quæ tibi, fuper præmiffis, ex parte noftra dixerit, cum noftram in hac parte fibi plene intentionem expreffèrimus, adhibeas firmam fidem; cui etiam, fuper hujufmodi negotio, fublata mora qualibet, tuam totaliter exprimas & aperias voluntatem, per eum nobis poftmodum referendam.

Dat. Anagniæ 14 Kal. Octobr. Pontificatûs noftri anno primo.

Plumbeo figillo penden. a filo canabeo.

De Regina Scotiæ commorante cum Regina Angliæ ægrotante.

A. D. 1255. *An. 39. H. 3.* *Pa. 39. H. 3. m. 4.*

REX omnibus, &c. falutem.

Sciatis nos bona fide promififfe dilecto filio & fideli noftro, Alexandro Regi Scotiæ illuftri, quod Margaretam Reginam Scotiæ, uxorem fuam, filiam noftram kariffimam, quam, ad inftantiam noftram, dimifit apud Werk cum dilecta & conforte & Regina noftra, propter infirmitatem ejufdem Reginæ noftræ,

Eidem Regi, vel Militibus, quos ad hoc deftinabit, præfentes litteras noftras deferentibus, reddi faciemus ad ducendam quo idem Rex voluerit, quamcito Regina noftra convaluerit, & a Caftro de Werk verfus partes auftrales fe diverterit. A. D. 1255.

In cujus, &c.

Tefte Rege apud Werk vicefimo die Septembris.

De Confiliariis Regni & Regis Scotiæ amovendis, necnon de aliis, eorum loco, ad inftantiam Regis Angliæ, fubftitutis.

A. D. 1254. *An. 39. H. 3.* *Pa. 39. H. 3. m. 2.*

HEnricus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, &c. omnibus ad quos præfentes litteræ pervenerint falutem.

Sciatis nos litteras dilecti filii & fidelis noftri Alexandri, Dei gratiâ, Regis Scotiæ illuftris habere in hæc verba;

UNIVERSIS CHRISTI FIDELIBUS, ad quos præfens fcriptum pervenerit, Alexander, Dei gratiâ, Rex Scotiæ, falutem.

Noverit Univerfitas veftra quod, cum kariffimus pater nofter & Dominus Henricus, Rex Angliæ illuftris, pro honore & utilitate noftrâ, & Regni noftri, ad Marchiam Regnorum Angliæ & Scotiæ, fui gratiâ, perfonaliter acceffiffet, nos, ad inftantiam ipfius Regis, & de Confilio Magnatum noftrorum, A. D. 1255.

Scilicet, venerabilium Patrum in Chrifto W. Glafg. R. Dunkeld. H. Abberden. Epifcoporum, & Domini G. Electi Sancti Andreæ;

De Dunfermel. de Kelthon. de Geddewurth, & de Newebolt, Abbatum;

A. D. 1255. Hen. 3.

H. Comitis de Fif, P. Comitis de Dunbar, N. Comitis de Carrik, H. Comitis de Strathern. Alexandri Senescalli Scotiæ, Roberti de Brus, Alani Hostiarii, Walteri de Morevia, David de Lindes. Willielmi de Brechyn, Hugonis Giffard, Rogeri de Mumbray, Gilberti de Haya, Roberti de Meyners, Willielmi de Duneglas, Johannis de Vallibus, Willielmi de Rammes. & aliorum plurium Baronum nostrorum,

Amovimus W. Glasg. C. Dumblan. Episcopos, G. Electum Sancti Andreæ:

W. Comyn Comitem de Menetyef, Alex. Comyn Comitem de Bochin, Willielmum Comitem de Mar, Johannem de Bayllol, Robertum de Ros, Aymeram de Hikeswell, & Mariam Uxorem ejus, Johannem Comyn, Nicholaum de Sules, Thomam de Normanvill, Alex. Vinet, Johannem de Aundemor, David de Graham, Johannem le Blund, Thomam filium Ranulfi, Hugonem Gurle, & Willielmum fratrem ejus, Willielmum Whischard Archidiaconum Sancti Andreæ, fratrem Ricardum Elemosinarium de Ordine Militiæ Templi, David de Loutbor, Johannem Whyschard, Willielmum de Canerhon, & Willielmum quondam Capellanum nostrum, meritis eorum exigentibus, ut dicitur à Concilio nostro, & Balliis suis.

Et ipsos, aut Complices, vel Fauctores suos, ad Consilia nostra, & Negotia Regni nostri Tractanda, seu ad gratiam nostram, vel ad familiaritatem aliquam, nequaquam admittemus donec ipsi prædicto Regi & nobis excessus, eis impositos, & imponendos, concordia vel judicio ad plenum emendaverint: Ad quod faciendum modis omnibus, quibus justum fuerit, eos, si necesse fuerit, compellemus.

Illud quoque conditum, & utrimque concessum est quod, si Principem extraneum Regnum Scotiæ invadere, vel impugnare contingat, liceat nobis prædictos Magnates, à nostro Concilio jam amotos, & alios quoscumque ad nostrum auxilium admittere & invocare.

Ad hæc autem, mediante prædicti Regis Concilio, & dictorum magnatum nostrorum, ordinavimus quod Venerabiles patres Ricardus & Petrus Dunkeld, & Aberden. Episcop. H. Comes de Fyf, P. Comes de Dunbar, H. Comes de Strathern. Comes de Carrik, Alex. Senescallus Scotiæ, Robertus de Brus, Alanus Hostiarius, Walterus de Morevia, David de Lindes. Willielmus de Brechin. Robertus de Meyner, Gilbertus de Haya, & Hugo Giffard, ad Consilia nostra, & gubernationem Regni nostri, & custodiam corporis nostri & Reginæ sponsæ nostræ sint deputati.

Et a Consilio nostro & Balliis suis, citra terminum septem annorum completorum, & incipientium ad festum Translationis Sancti Cuthberti, anno Domini 1255. vel terminum breviorem, in quem dictus Dominus Rex, vel ejus hæredes & nos communiter duxerimus consentiendum, nullatenus amovebuntur; nisi manifeste demeruerint quo minus nostris Conciliis, & Regni nostri negotiis debeant interesse.

Quod si ipsorum aliquem, vel aliquos ex causa hujusmodi amoveri, vel in fata concedere, infra dictum tempus, contigerit, alius, vel alii, loco ipsius, vel ipsorum, de Consilio prædictorum Episcoporum, Comitum, & Baronum, Consiliariorum nostrorum, vel eorum qui ex ipsis superstites extiterint, substituentur.

Præterea, de Feodalibus Custodiis vel Escaetis nostris nichil fiet, nisi de Consilio & Consensu dictorum Consiliariorum nostrorum, eisdem modo prædicto substituendorum, & nostro.

Si vero Vicecomites, Forestarii, & cæteri Minores Ballivi dilinquerint per quod debeant à suis Baliis amoveri, nos, per supradictum Consilium nostrum, alios loco eorum substitui faciemus.

Nec Castra nostra ab eis, quibus tempore confectionis præsentium commissa fuerunt, resumemus, nisi per Consilium commune eorumdem Consiliariorum nostrorum, ad custodiam & gubernationem Regni nostri, & corporis nostri, & Reginæ nostræ assignatorum.

Promisimus etiam bona fide præfato Domino Regi quod filiam suam, Reginam nostram, affectu maritali, cum honorificentia omnimoda, quæ filiam tanti Principis, & nostram decet Reginam, tractabimus & custodiemus, & eidem, a Regno nostro, honores debitos & convenientes, in omnibus, & per omnia, exhiberi faciemus.

Obligationes etiam & concessiones rationabiles, quas prædicti Episcopi & Magnates nostri fecerunt præfato Domino Regi, ratas habemus & acceptas, ut eas quæ de Mandato nostro & voluntate processerunt.

Et, ad omnia prædicta fideliter & inviolabiter observanda, jurare fecimus in animam nostram Patricium Comitem de Dumbar, subicientes nos cohercioni Domini Papæ ut, si contra prædicta in aliquo, quod absit, veniamus, ipse per censuram Ecclesiasticam, absque strepitu, nos ad plenam præmissorum observationem compellat,

Præsenti

A.D. 1255. Hen. 3. Præsenti scripto, completo prædicto termino, ut prædictum est, nobis vel hæredibus nostris bona fide restituendo, nec postmodum aliquo tempore valituro.

In hujus autem rei testimonium præsenti scripto Sigillum nostrum fecimus apponi.

Teste meipso apud Rokesburg. vicesimo die Septembris anno Regni nostri septimo.

Nos vero prædicto Regi Scotiæ promittimus, & concedimus bona fide, quod, expleto termino supradicto, per ea, quæ in dicto scripto continentur, nullum sibi, vel hæredibus suis, vel Regno suo, aut Libertatibus suis Regiis præjudicium generabitur.

Et quod in fine termini memorati prædictum scriptum nichil valeat, & quod nihilominus restituatur, & pro nichilo penitus habeatur.

In hujus igitur rei testimonium has litteras nostras fieri fecimus Patentes. A.D. 1255. Hen. 3.

Teste meipso apud Sprorifton. vicesimo die Septembris, anno Regni nostri tricesimo nono.

Memorandum quod ista littera facta fuit & concessa Domino Regi Scotiæ per preceptum Domini Regis Angliæ apud Karliol. per Consilium & visum R. Comitis Gloucestr. G. de Lezign. W. de Valentia fratrum Regis, J. Maunsell Præpositi Beverlaci, R. le Bigod Comitis Norfolciæ Marescalli Angliæ, J. de Waren. Comitis Surr. W. de Fortibus Comitis Albemarl. Edmundi de Lacy, J. de Plessetis Comitis Warr. Hugonis le Bigod, Rogeri de Monte Alto, Elyæ de Rabbayne, J. de Greye, R. Walerand, Willielmi de Clare, & multorum aliorum Baronum. & Consiliariorum Regis, tunc ibidem existentium.

De protegendis & defendendis quosdam Barones Scotiæ contra cæteros Rebelles.

A.D. 1255. An. 39. H. 3. Ibidem. REX omnibus, &c. salutem.

Noveritis quod, cum dilectos & fideles nostros R. de Clare Comitem Gloucestr. & Hertford, & Johannem Maunsell Præpositum Beverlaci, ad dilectum filium & fidelem nostrum Alexandrum Regem Scotiæ illustrem, & karissimam filiam nostram Margaretam, Reginam Scotiæ, sponsam suam misissemus, ut dicti Rex & Regina ad nos personaliter nobiscum, super utilitate & commodo ipsorum, accederent tractaturi;

Ac dicti fideles nostri Consiliarios præfati Regis, tunc temporis Rebelles Mandato nostro, & dicto Domino suo non tantum inutiles, set graves magis invenissent;

Propter quod M. Comitem de Fyf, P. Comitem de Dunbar, M. Comitem de Strathern, N. Comitem de Carrik, Robertum de Brus, Alex. Senescallum Scotiæ, Alanum Hostiarium, Walterum de Morevia, David de Lindesf. Willielmum de Brechin. Robertum de Meyners, Hugonem Giffard, Walterum Senescallum, Gilbertum de Haya, Johannem de Craunford, Hugonem de Craunford, & Willielmum de Calbrah (per quorum Consilium dicti Rex & Regina ad nos accesserant) ad se attraxissent, A.D. 1255.

Nos eisdem bona fide promittimus, pro nobis, & hæredibus nostris, quod, si dictus Rex Scotiæ, vel dicti Rebelles, vel Complices, aut Fautores eorum, dictos Nobiles, vel hæredes suos aliquo tempore, hac de causa, gravare vel molestare voluerint, nos ipsos Nobiles, & heredes suos protegemus, & defendemus contra dictos Rebelles, & etiam pro posse eisdem succurremus.

Promittimus etiam bona fide quod pacem vel treugam cum prædictis rebellibus nullo modo, sine assensu prædictorum nobilium, faciemus: Dum tamen eosdem rebelles debita diligentia compellant ad emendandum nobis transgressiones, factas nobis per eosdem; & cum eis pacem vel concordiam non faciant sine nobis.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Werk 21. die Septembris.

De

A.D. 1255. Hen. 3. A.D. 1255. Hen. 3.

De Ordinatione cum personis de Scotia facienda.

A.D. 1255. An. 39. H. 3. Iidem.

REX omnibus, &c. salutem. Noveritis nos ratum habere & gratum quicquid dilecti & fideles nostri R. Comes Gloucestr. & Heref. & Johannes Maunsell Præpositus Beverlaci, nomine nostro, fecerint, ordinaverint vel concesserint quibuscumque personis de Scotia. A.D. 1255.

Et super hoc plenam eis & liberam tenore præsentium tribuimus potestatem.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Alnewyk 23 die Septembris.

Bulla directa Regi Angliæ pro Gervasio de Londoniis, Capellano Domini Papæ, & suis forbannitis de Regno Angliæ in gratiam ipsius Regis admittendis.

A.D. 1255. An. 39. H. 3. Ex Autogr.

Alexander Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio Regi Angliæ illustri, salutem & Apostolicam benedictionem.

Exhibita nobis dilecti filii Magistri, Gervasii de Londoniis, Subdiaconi & Capellani nostri, Canonici Lichefelden. petitio continebat quod, olim orta inter venerabilem fratrem nostrum Hereforden. Episcopum, & præfatum Magistrum, super diversis articulis, materia quæstionis, idem Magister, ut dicitur, occasione quæstionis hujusmodi de mandato tuo extitit de Regno Angliæ forbannitus;

Verum cum eadem quæstio, quæ diù in Romanâ Curiâ extitit ventilata, fuerit amicabili compositione sopita, Serenitatem tuam rogamus attentiùs & hortamur quatinus, ipsum & suos, pro Apostolicæ sedis & nostrâ reverentiâ, relaxato banno prædicto, ad tuam gratiam favorabiliter admittens, eos in jure suo habeas propensius commendatos; ita quod possis ex hoc apud Deum & hominem non inmeritò commendari, & nos teneamur tibi proinde ad merita gratiarum. A.D. 1255.

Dat. Anagniæ sexto Kal. Octobris, Pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo pendente a filo canabeo.

De campsoribus Papæ & Mercatoribus satisfaciendis.

A.D. 1255. An. 39. H. 3. Ex Autogr.

Alexander Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio Magistro Bernardo Canonico Senensi, & in Anglia Nuncio nostro, salutem & Apostolicam benedictionem.

Nuper tibi commisisse meminimus ut decimam Ecclesiasticorum proventuum Regni Angliæ & Scotiæ, ab Apostolica sede carissimo in Christo filio nostro Regi Anglorum illustri concessam, cum integritate colligeres, ipsamque sociis dilectorum filiorum Rainaldi, & Tholomæi, ac Scotti Dominici, Campsorum nostrorum Civium Senen. assignares;

Verum quia nonnulli Episcopi, Abbates, Priores, Conventus, & Capitula dictorum Regnorum dilectis filiis Rolando Bonsignoris, Bartholomeo Guidi, Bonaventuræ Bernardini & Aldebrando Ildebrandi, ac Bernardo Prosperini, eorumque sociis Civibus & Mercatoribus Senen. cùm litterarum nostrarum auctoritate, tùm per publica documenta in quibusdam pecuniæ summis teneri noscuntur, de quibus satisfieri volumus eisdem Rolando & aliis de decimis, ex Ecclesiarum earundem proventibus colligendis; A.D. 1255.

Discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus quatinus ab eisdem Episcopis, Abbatibus, & aliis decimas de Ecclesiarum suarum proventibus, ad opus prædictorum Campsorum nostrorum, vel sociorum suorum, prætextu alicujus mandati nostri, tibi facti, seu indulgentiæ cujuscumque, præfatis Campsoribus super hoc ab Apostolicâ sede concessæ, colligere non attemptes, quousque præfatis Rolando & sociis suis de pecuniæ summis, sibi debitis fuerit plenariè satisfactum.

Sed

A.D. 1255. Hen. 3. Sed eosdem Episcopos, Abbates, ac alios ex parte nostra efficaciter moneas & inducas ut, de decimis hujusmodi proventuum Ecclesiarum earumdem, tàm pro anno præsenti, quàm pro aliis, si præsentis anni decimæ non suffecerint, eisdem Rolando, Aldebrando Ildebrandi, & Bernardo Prosperini, ac aliis supradictis satisfacere, sine difficultate procurent de præfatis pecuniæ summis, juxta continentiam litterarum nostrarum & instrumentorum etiam prædictorum. A.D. 1255. Hen. 3.

Contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo.

Dat. Anagniæ quarto Id. Octobr. Pontificatûs nostri anno primo.

Sigillo avulso.

Littera Ebulonis de Montibus, & Stephani Bauzan de pactis super Castro de Acro-Monte.

A. D. 1255. An. 39. H. 3. L. B. fol. 162. b. Noverint universi quod nos, Ebulo de Montibus, & Stephanus Bauzan. Milites, protestamur &, in periculo gratiarum nostrarum profitemur, quod pacta illa, quæ facta seu ordinata fuerunt inter nos ex una parte, pro illustri Domino nostro, Domino Edwardo, illustris Regis Angliæ primogenito, & Reymundum Brun de Acro Monte ex altera, fuerunt facta, & ordinata, & completa per approbationem, antequam Castrum de Acro Monte redderetur nobis pro prædicto Domino nostro, vel etiam ipsa pax esset reformata vel ordinata inter nos pro Domino nostro, & Raymundum Willielmi de Acro Monte; prout ipsa forma in Cyrographo, super hoc confecto, plenius continetur. A.D. 1255.

In cujus rei testimonium sigilla nostra præsentibus duximus apponenda.

Dat. apud Burdegalem decimo tertio die Octobris, anno Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo quinto.

Scriptum Thalesiæ Dominæ de Marchia, tangens Castrum de Blankeford.

A. D. 1255. An. 39. H. 3. L. B. fol. 161. b. Noveritis quod ego Thalesia, Domina de Marchia, bona fide promisi, præstito corporali sacramento, quod, si contingat me recuperare possessionem Castri de Blankaford versus Petrum Bertrandi, quod tradam dictum Castrum Domino Edwardo, illustris Regis Angliæ primogenito, tenendum & habendum, usque ad quinque annos plenarie completos, expensis ipsius Domini Edwardi; salvis michi omnibus forinsecis, homagiis, redditibus, proventibus, ad dictum Castrum pertinentibus, & districtu, & domibus, & mansionibus existentibus extra fortalitiam dicti Castri.

In fine vero quinque annorum prædictorum dictus Dominus Edwardus, vel ejus locum tenens, seu Senescallus ejus in Vasconiâ, prædictum Castrum mihi, vel hæredibus, sine aliqua contradictione, restituet; ita tamen quod ego memoratum Castrum reddam prædicto Domino Edwardo, vel Senescallo suo in Vasconia, sumptibus ipsius Edwardi tenendum, quotiens, guerra superveniente, fuerit sibi necesse; mihi & hæredibus meis, cum guerra cessaverit, restituendum. A.D. 1255.

Promisi etiam, sub dicto juramento, & sub obligarione bonorum meorum, mobilium & immobilium, pro me, & hæredibus meis, quod nullam pacem, vel concordiam faciam cum prædicto Petro, vel hæredibus suis, de dicto Castro, sine voluntate & assensu prædicti Domini Edwardi; & quod jus, quod ego habeo in prædicto Castro, non alienabo alicui aliæ personæ, quin mihi & hæredibus meis remaneat.

In quorum omnium testimonium prædictus Dominus Edwardus, unà cum meo sigillum suum præsenti Cartæ apposuit.

Datum secunda feria post Festum septem fratrum, anno Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo quinto.

De Regno Apuliæ acceptando.

A.D. 1255. An. 39. H. 3. Pat. 39. H 3 m. 20.

REX Johanni Maunsell, Præposito Beverlaci, salutem.

Cum Dominus Papa Regnum Apuliæ nobis & dilecto filio nostro Edmundo duxerit concedendum & conferendum, quod per venerabilem patrem Herefordensem Episcopum duximus admittendum,

Vobis mandamus in fide & dilectione quibus nobis tenemini, & sicut commodum & honorem nostrum & nostrorum affectatis, & sicut indignationem nostram & nostrorum imperpetuum vitare volueritis, illud, unà cum aliis fidelibus nostris, acceptetis; A.D. 1255.

Et rescripto, super ipsa acceptatione confecto, sigillum vestrum, unà cum sigillis quorundam aliorum fidelium nostrorum, qui dictam admissionem similiter acceptarunt, apponatis.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Westm. 18 die Octobris.

Littera Commendatoria pro Nicholao Corbet consanguineo Regis Scotiæ.

A.D. 1255. An. 39. H. 3. Ex Bundello.

VEnerabili, & discreto viro, ac amico in Christo dilecto, Waltero de Merton. Cancellario Domini Regis Angliæ, suus in omnibus G. miseratione divina Ecclesiæ Sancti Andreæ in Scotia Minister humilis, salutem & paratam ad beneplacita, voluntatem, cum plenitudine dilectionis sinceræ.

Pro dilecto & speciali amico nostro Nicholao Corbet Consanguineo Domini nostri Regis Scotiæ amicitiam vestram, de qua bene confidimus, affectuose rogamus, quatenus in negotiis suis, quæ habet in Curia Domini Regis Angliæ expedienda, & quæ vobis plenius faciet intimari, consilium, favorem, & auxilium eidem efficaciter velitis impendere pro nostris precibus & amore; A.D. 1255.

Ita ut ipse preces nostras sibi gaudeat profuisse, per quod dilectioni vestræ ad gratiarum merita specialiter teneamur. Valeat semper in Domino.

Alia Littera ab Episcopo Glascuen. super eodem negotio.

Instructiones & Informationes de negotiis cum Rege Hispaniæ tractandis.

A.D. 1255. An. 39. H. 3. Claus. 39. H. 3. m. 17. d.

REX dilecto & fideli suo, Johanni Maunsell, Præposito Beverlaci, salutem.

Sciatis quod, sicut nuper, vobis præsentibus, fuerat provisum, misimus ad dilectum fratrem & fidelem nostrum Ricardum Comitem Cornubiæ dilectos & fideles nostros Johannem filium Galfridi, Petrum de Monte-forti, & Drogonem de Barentin. pro requirendo ejus consilio super negotiis, pro quibus ad Regem Castellæ mittendi sunt Nuncii nostri:

Et est consilium ipsius Comitis super præmissis ferè vestro consilio consonum; scilicet, quod Regi Castellæ respondeant Nuncii nostri quod ad ea omnia observanda, quæ inter nos, & ipsum convenerant, promtam & paratam habemus voluntatem; A.D. 1255.

Et quod Baronibus Wasconiæ jacturam, quam rationabiliter ostendere poterunt se habuisse occasione Regis Castellæ, emendabimus; & super aliis causis suis judicium Curiæ nostræ eis faciemus; &, ubi per judicium fuerint gravati, eis, ad petitionem dicti Regis, velut amicus pro amico, gratiam faciemus.

Verumptamen dicatur eidem Regi quod, cum ipse primus & supremus consiliarius sit, & esse debeat Edwardi sororii sui, expedit ut ipse statum terræ suæ Wasconiæ & periculum prædicti sororii sui attendat in hac parte; maxime cum ipse satis audierit & intellexerit levitatem & inconstantiam prædictorum Baronum.

Nam,

A. D. 1255. H. n. 3. Nam, si Castra sua eis restituerentur, maximum inde prædicto filio nostro imminere periculum amissionis terræ prædictæ Wasconiæ.

Et iterum, si terræ, ad Castra illa spectantes, eis redderentur, semper essent in insidiis Castrorum prædictorum; & etiam vix sine terris illis possent Castra illa sustentari & custodiri; unde necesse est quod idem Rex securitati & indempnitati prædicti sororii sui prospiciat in præmissis, & suum nobis consilium super hoc nobis significet, & nos inde de consilio suo faciemus unde esse debebit contentus.

De maritagio filiæ nostræ idem Comes, ut per Nuncios eosdem, sub omni verborum cautela, respondeatur: Et super hoc dicere poterunt iidem Nuncii quod, cum de terris, quas dictus Rex Castellæ dederit, vel daturus sit Domino Emanueli fratri suo, nullam notitiam habeamus;

Ex altera parte in terra & potestate ipsius Regis nullus, ut dicitur, jus sibi vendicare potest in suis tenuris, nisi ad voluntatem dicti Regis;

Et indecentissimum haberetur filiam nostram alicui maritari viventi, nisi homini amplas & convenientes terras & possessiones habenti, & qui a suis terris & possessionibus, pro voluntate solâ, & libito sui Principis, non posset destitui,

Idem Rex prædictis Nunciis nostris scire faciat in quibus locis, & quanti valoris & commoditatis, providerit, vel providere velit fratri suo, & qualem sibi & hæredibus suis voluerit securitatem; ita quod iidem Nuncii nostri prædicti omnia nobis referre valeant, ut super hiis consilium plenius habere possimus.

Caveant sibi Nuncii nostri nè, ex suis verbis, occasionem dent Regi prædicto aliquas terras dandi & affirmandi fratri suo, per quod ad dictum maritagium magis obligemur.

De facto autem Affricano consulit idem Comes quod dicto Regi Castellæ respondeant Nuncii nostri, quod etiam super facto isto observaverimus, & adhuc observabimus hoc quod sibi promisimus;

Quod quidem satis apparet ex eo quod Magistrum Willielmum de Frennay, Clericum & Nuncium nostrum specialem, unà cum Episcopo Marreclut. ad Dominum Papam misimus; quem etiam, in præsentia ipsius Episcopi, jurare fecimus ad impetrandum, cum omni qua posset diligentia, ut votum crucis nostræ commutaret in Affricanum; quod tamen ab eo impetrare non potuit, licet satis diligenter, prout novit Episcopus supradictus, ad hoc esset laboratum. A. D. 1255. H. n. 3.

Et dicant quod etiam adbuc parati sumus erga Dominum Papam instare propter id ipsum, si expedire viderit Rex præfatus, ut ad partes Affricanas commutetur votum nostrum, possit post illos sex annos, quibus circa factum Apuliæ intendere nos oportet, sicut idem Rex nobis hoc annuit, sui gratiâ, propter honorem nostrum, & promotionem filii nostri consanguinei sui,

Quod, si forte obiciat nostris Nunciis quod jam votum nostrum in factum Apuliæ commutavimus propter commodum nostrum, non observando per hoc quod inter ipsum Regem, & nos condictum est;

Respondere possunt ad hoc iidem Nuncii, & firmiter asserere quod, licet per Bonifacium Episcopum pro commutatione voti nostri in factum Apuliæ fuerimus interpellati, nullo tamen modo commutationi illi consensimus neque consentiemus sine ipso;

Set nec signum crucis, quod assumpsimus, mutavimus, nec aliter deferimus, quam etiam a principio deferre solebamus, nec sine ipso faciemus.

Consulit tamen idem Comes quod, si per aliquam cautelam vel mediatorem, velut per Garsiam Marini, si ad hoc per vos caute valeat induci, procurari possit ut prædictus Rex a seipso, non velut a nobis interpellatus, duos priores articulos, & alios in scripto inter nos contentos remittere velit, nos ad commutandum votum crucis nostræ in factum Affricanum, post terminum prædictorum sex annorum, obligari consentiamus; dum tamen status terræ nostræ & Apuliæ hoc permiserit;

Aliter autem nos ad hoc obligari non consulit idem Comes: Et causa hæc est, quod, si ad hunc articulum magis, quàm priùs obligaremur, & in aliquo aliorum deficeremus, amicum nostrum amitteremus, & nichilominus ad hunc articulum fortius astringeremur.

Et licet Nuncios nostros prædictos coram nobis & consilio nostro instruximus & informaverimus, prout melius scivimus & potuimus, præsente fratre nostro Comite supradicto, quia tamen vos factum istud melius nostis, & plus omnibus viventibus pro facto isto laborastis, informationem prædictorum Nunciorum & instructionem eorundem, tam super hiis articulis, quàm super omnibus aliis, de quibus ipsos a dicto Rege requirendos esse creditis, vestræ fidelitati & discretioni totaliter committimus, qualiter-

A.D. 1255. An. 3. qualitercumque a nobis & consilio nostro inde fuerint informati.

Quod si expedire videritis, & commode fieri possit, consilium W. de Valenc. fratris nostri, S. de Monte-forti Comitis Leicestr. & R. Comitis Gloucestr. super hiis habeatis.

Mittimus etiam transcriptum litterarum, quas Regi Castellæ mittimus per eosdem, præsentibus interclusum.

De treuga autem Franciæ proroganda, & de facto Comitis Galriæ, nuper vobis per Petrum de Monte-forti nostram voluntatem, prout de consilio dicti Comitis fratris nostri fuerat ordinatum.

Teste Rege apud Oxon. &c.

Littera Gastonis Vicecomitis Bearn. pro Arnaldo Guillelmi de Acremont, quod foret fidelis Edwardo Regi Angliæ primogenito.

A.D. 1255. An. 40. H. 3. I.B. f. 163. b. penes Camer. Scaccar.

Universis præsentes litteras inspecturis, G. Dei gratia Vicecomes Bearnensis, salutem,

Noveritis quod nos tenemur, & nos obligavimus, & obligamus illustri Domino nostro Domino Edwardo, Domini Regis Angliæ primogenito, pro Domino Arnaldo Willielmi de Agremont, quod idem Arnald. Willielmi respondebit in Curia ejusdem Domini E. secundum consuetudines Vascon. omnibus querelantibus de se super dampnis quæ intulit a tempore, quo idem Arnaldus Willielmi composuit cum Domino Nicholao de Molis, exceptis tamen illis dampnis quæ per suos illata fuerunt tempore, quo idem Arnaldus Willielmi de Agremonte in Prisona Comitis Leycestriæ tenebatur.

Tenemur etiam prædicto Edwardo pro dicto Arnaldo Willielmi quod idem Arnaldus Willielmi in quæstione hæreditatis, de quocumque tempore fuerit, in Curiâ ejusdem Domini E. respondebit secundum consuetudinem Curiæ Vasconiæ, & *non est alia* Curia in qua judicari debebit, præter supradictam.

Promittimus supradicto Domino nostro, & nos, & nostra eidem obligamus quod idem Arnaldus Willielmi sibi, & locum suum tenentibus in Vasconiâ, ab hac hora in antea fidelis existat.

Ad hæc autem omnia, & singula supradicta observanda, nos obligamus tunc demum quum idem Dominus Arnaldus Willielmi de Agremonte recuperaverit dictum Castrum de Agremonte, secundum formam, quæ in Littera dicti Domini Edwardi, eidem Arnald. Willielmi super hoc concessa, plenius continetur.

Et, in testimonium omnium præmissorum, præsentes litteras eidem Domino Edwardo concessimus, sigillo nostro sigillatas.

Dat. apud Acristris vicesimo septimo die Octobris, anno Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo quinto.

De procuratore in Curia Romana ordinato.

A.D. 1255. An. 40. H. 3. Pat. 40. H. 3. m. 20. intus.

Serenissimo in Christo Patri Domino Alexandro, Dei gratia, summo Pontifici, Henricus, eadem gratia, Rex Angliæ, &c. salutem, cum omni reverentia & honore.

Noverit sancta paternitas vestra, quod nos constituimus, facimus & ordinamus Robertum de Baro, Vassallum nostrum, Procuratorem nostrum in Curiâ Romanâ, ad impetrandum & contradicendum, gratias & indulgentias petendum, tàm pro nobis, quàm pro Edmundo inclyto Rege Siciliæ, nato nostro, in nostra potestate existente;

Ratum habituri & firmum quicquid per ipsum, nostro, & prædicti Regis nomine, in Curia vestra, super præmissis factum fuerit, vel etiam procuratum.

Nolumus tamen quod, per præsens mandatum, intelligatur mandatum, factum Magistro Finato, aliquatinus revocatum.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Windes. 18 die Novembr. Anno, &c. 40. & anno Domini 1255.

Per P. Hereford. Episcopum.

De

A.D. 1255. Hn. 3.

De Procuratore in Curia Romana ordinato.

A.D. 1255. An. 40. H. 3. Pat. 40. H. 3. m. 20. intus.

SAnctissimo, &c.

Noverit sancta paternitas vestra, quod nos constituimus, facimus & ordinamus Magistrum Finatum Procuratorem nostrum in Curia Romana, ad impetrandum & contradicendum, gratias etiam & indulgentias petendum;

Ratum habituri, & firmum quicquid per ipsum, nomine nostro, in Curia vestra, super præmissis factum fuerit, vel etiam procuratum.

Nolumus tamen, per præsens mandatum, intelligi mandatum, factum Roberto de Baro, aliquatenus revocatum.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Windes. anno Regni nostri 40.

Per P. Hereford. Episcopum.

Pro Edvardo filio primogenito Regis de juramento super Concessione Siciliæ Papæ præstando.

A.D. 1255. An. 40. H. 3. Pat. 40. H. 3. m. 20. d.

REX universis, præsentes litteras inspecturis, salutem.

Cum sanctissimus Pater & Dominus Alexander, Papa quartus, Edmundo, nato nostro, Regi Siciliæ Regnum Siciliæ & totam terram, quæ est citra Farum usque ad confinia terrarum Ecclesiæ Romanæ, cum omnibus juribus, honoribus, districtibus, & pertinentiis suis (excepta Civitate Benevent. cum ipsius juribus & pertinentiis universis) de fratrum suorum consilio & assensu in feodum duxerit concedendum, sub quibusdam conditionibus, quæ in Apostolico privilegio, confecto super concessione hujusmodi, continentur:

Inter quas duæ conditiones habentur, ad quarum alteram implendam juramento, ad reliquas verò, promissione interposita; Edvardum primogenitum nostrum, memoratus Dominus obligari voluit;

Nos dicto Edvardo promittendi venerabili Patri fratri Jacobo Bononiensi Episcopo, ipsius Domini Papæ Nuncio, & obligandi se ipsi Domino Papæ, & Romanæ Ecclesiæ, & juramentum præstandi pro prædictis conditionibus adimplendis, per has patentes literas plenam auctoritatem concedimus & liberam potestatem.

In cujus rei testimonium præsentem paginam fecimus nostri sigilli munimine roborari.

Dat. apud Windes. anno Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo quinto. Indictione 13. pridie Calend. Decembris, Regni autem nostri anno 40.

Per ipsum Regem, Episcopum Heref. Com. Glouc. fratrem Domini Regis, Johannem Mansel, & alios de Consilio Domini Regis.

De privilegiis super facto Apuliæ signo Regis signatis.

A.D. 1255. An. 40. H. 3. Pat. 40. H. 3. m. 34.

MEmorandum quod omnia privilegia, signo Regis Angliæ signata de facto Apuliæ, sigillata fuerunt per præceptum Regis, & per consilium venerabilium Patrum P. Herefordensis Episcopi, & A. Wintoniensis Electi, Willielmi de Valentia, & Galfridi de Lezinan fratrum Regis, Ricardi Comitis Gloucestriæ & Hereford, Johannis de Plessetis Comitis Warr. Johannis Maunsel Præpositi Beverlaci, Philippi Lovel Thesaurarii Regis, Radulfi filii Nicholai, Rogeri de Turkelby, Henrici de la Mare, Henrici de Britton. Nicholai de Turri, & aliorum de concilio Regis.

A. D. 1255. Hen. 3. D. A. 1255. Hen. 3.

Pro Ernaldo Comite de Gynes, in Angliam ad quasdam peregrinationes veniente.

A. D. 1255. An. 39. H. 3. Ibid. m. 20.

REX omnibus Ballivis, &c. salutem.

Cum nobilis vir Ernaldus Comes de Gynes a nobis petierit licentiam veniendi in Angliam, ad quasdam peregrinationes, quas venit ibidem faciendas, nos precibus ejus in hac parte favorabiliter inclinati, eidem Comiti, Militibus, & omnibus aliis de familia sua, quos secum ducere voluerit, cum eorum herneſiis, salvum & securum conductum nostrum concessimus in Angliam veniendi, ibidem morandi, & inde ad propria revertendi cum sibi placuerit.

Et ideo vobis mandamus quod præfato Comiti, & Militibus, & omnibus aliis familiaribus suis, quos secum ducere voluerit, ac rebus eorum in veniendo in Angliam, occasione prædicta, ibi morando, & inde, cum sibi placuerit, ad propria revertendo, nullum inferatis, vel inferri permittatis impedimentum aut gravamen.

Et, si quid eis forisfactum fuerit, id eis, sine dilatione, faciatis emendari.

In cujus, &c. duraturas usque ad Pascha proximo futurum.

Teste Rege apud Windesor. secundo die Decembris.

Bulla ne aliqui in illos, qui ad domos Templi pro salute sua confugiunt, aut in res illorum, ibi depositas, manus violentas iniciant.

A. D. 1255. An. 39. H. 3. Ex Autogr.

ALexander Episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus Archiepiscopis, & Episcopis, ac dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, Decanis, Archidiaconis, Archipresbyteris, Præpositis, & aliis Ecclesiarum Prælatis, ad quos litteræ istæ pervenerint, salutem & Apostolicam benedictionem.

Pervenit ad nos, ex conquestione religiosorum virorum Magistri & fratrum Militiæ Templi quod, cum aliqui ad domos eorum, pro sua salute, se transferunt, aut res suas deponunt, hostes eorum, infra ambitum domorum ipsarum, eos & res suas, Dei reverentia & timore postposito, capiunt, & captos incarcerant, & ad redemptionem compellunt:

Quoniam igitur id indignum est penitus & absurdum, & fidelium saluti prorsus contrarium, ad exemplar fælicis recordationis Alexandri & Innocentii, prædecessorum nostrorum, Romanorum Pontificum, universitati vestræ, per Apostolica scripta præcipiendo, mandamus quatinus universis generaliter sub excommunicationis interminatione, prohibere euretis ne qui in illos, qui ad domos prædictos fratrum pro sua salute, confugiunt, vel in res eorum, infra ambitum domorum ipsarum, manus iniciant violentas.

A. D. 1255.

Si qui autem nostræ prohibitionis fuerint transgressores, ipsos, contradictione & appellatione cessantibus, vinculo anathematis astringatis, & faciatis usque ad dignam satisfactionem, sicut excommunicatos, ab omnibus evitari.

Provideant tamen fratres ut homicidis, & pestilentibus hominibus, ad dispendium pacis atque justitiæ, sub hac indulgentiâ (nisi forte intercedendo) præsidium non impendant.

Dat. Lateran. Non. Decembr. Pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo a filis crocei rubeique coloris.

Bulla

Bulla de Confirmatione libertatum & immunitatum, concessarum Domui Templi, tam per privilegia & indulgentias Apostolicas, quam per seculares Reges & Principes.

A.D. 1255. An. 40. H. 3. *Ex Autogr.*

ALexander Episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis Magistro & fratribus Domûs Militiæ Templi Jerosolimitani, salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum a nobis petitur quod justum est & honestum tàm vigor æquitatis, quàm ordo exigit rationis ut id, per sollicitudinem officii nostri, ad debitum perducatur effectum:

Ea propter, dilecti in Domino filii, vestris justis petitionibus grato concurrentes assensu, omnes libertates & immunitates, a prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus, sive per privilegia, seu alias indulgentias, ordini vestro concessas; necnon libertates & exemptiones secularium exactionum, a Regibus & Principibus, vel aliis Christi fidelibus rationabiliter vobis indultas, auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus. A.D. 1255.

Nulli ergo, &c.

Dat. Lateran. septimo Id. Decembris, Pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigil. a filis crocei rubeique color.

Bulla quod illi qui manus violentas iniciunt in Fratres Templi, aut eos verbis contumeliosis afficiunt, aut bona eorum diripiunt, excommunicentur donec satisfecerint.

A.D. 1255. An. 40. H. 3. *Ex Autogr.*

ALexander Episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus Archiepiscopis, & Episcopis; & dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, Decanis, Archidiaconis, & aliis Ecclesiarum Prælatis, ad quos literæ istæ pervenerint, salutem & Apostolicam benedictionem.

Paci & quieti religiosorum virorum, fratrum Militiæ Templi, Apostolica nos convenit sollicitudine providere, & tàm ipsos, quàm eorum bona tanto sollicitiùs a malignorum incursibus & rapinis tenemur protegere, quanto pro fide christiani nominis se diuturnioribus exponunt periculis, & adversus pravas & exteras nationes labores subeunt graviores.

Inde est quod, tam fortes athletas Christi in suo sancto proposito volentes attentius confovere ad defensionem sui, sollicitudinem vestram duximus commonendam, ut magis ac magis possint ad promovendum propositum, quod sumpserunt, intendere, cum fuerint, sollicitudine Prælatorum Ecclesiæ, a malignantium inquietatione securi:

Moneamus itaque universitatem vestram, atque præcipimus quatinus, si quando Clerici, vel Laici parrochiani vestri in aliquem prædictorum fratrum, capiendo, vel de suis equitaturis deiciendo, aut alias inhonestè tractando, violentas manus iniciunt, hujusmodi præsumptores, sublato appellationis obstaculo, publicè, candelis accensis, dilatione & occasione postposita, excommunicatos nuntietis; & tamdiu faciatis, sicut excommunicatos, artius evitari, donec passo injuriam congrue satisfaciant, &, pro absolutionis beneficio impetrando, Apostolico se conspectui repræsentent; A.D. 1255.

Eos verò, qui in prædictos fratres manus non iniciunt violentas, sed eos contumeliosis verbis afficiunt, & æquitaturas, aut alia eorum bona violenter diripiunt, si a vobis commoniti ablata eis noluerint restituere, & de illatis injuriis satisfactionem congruam exhibere, vinculo anathematis astringatis, quo ipsos usque ad dignam satisfactionem teneatis astrictos.

Dat. Lateran. 7 Id. Decembr. Pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigil. a filis crocei rubeiq; coloris.

Ut

A. D. 1255. Hen. 3. A. D. 1255. Hen. 3.

Ut Prælati recipiant humiliter, & fideliter exponant privilegia, & literas Apostolicas pro fratribus Templi directas, & ut cogant subditos suos ad justitiam eis exhibendam.

A. D. 1255. An. 40. H. 3. *Ex Autogr.*

Alexander Episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus Archiepiscopis, & Episcopis; ac dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, Archidiaconis & universis aliis Ecclesiarum Prælatis, ad quos literæ istæ pervenerint, salutem & Apostolicam benedictionem.

Si discrimina, quæ dilecti filii fratres Militiæ Templi, pro defensione Christianitatis, cotidie sustinent in partibus transmarinis, & beneficia, quæ pauperibus subministrant, consideratione sollicita pensaretis, non solum ab illorum cessaretis molestiis, sed & alios studeretis districtius cohibere.

Cæterum audivimus, & audientes nequivimus non mirari, quod eos quidam vestrûm, solito durius persequentes, non solum querelas eorum dissimulant, sed ipsos gravibus injuriis vexaverunt, & in dampnabili adhuc proposito perseverant; literas nostras generales, & quandoque speciales legere contempnentes, quas, si interdum legerint, vili pendunt.

Unde Clerici & Laici, sumentes audaciam, adversus eos securius insolescunt, elemosinas & beneficia subtrahunt consueta.

Invasores quoque bonorum ipsorum fratrum non arguunt, sed in sua familiaritate recipiunt; fratres ipsos intolerabiliter deprimentes, quos, pro suæ religionis honestate, deberent attentiùs sustentare.

Unde, quoniam gravamen eorum tanto minus volumus in patientia sustinere, quanto gravius (justo Dei judicio permittente) jugiter ipsos inimici Christiani nominis prosequuntur; A. D. 1255.

Universitati vestræ, ad instar fælicis recordationis Honorii Papæ, prædecessoris nostri, per Apostolica scripta mandamus, & in obedientiæ vobis virtute præcipimus quatinus literas, quas pro eis dirigimus, seu generales fuerint, seu etiam speciales, recipiatis humiliter, & fideliter exponatis, subjectos vestros ad solitas elemosinas & beneficia sollicitis monitis & exhortationibus inducentes.

Fratres autem benigne recipiatis, & honeste tractetis, attentius provisuri ut, de parrochianis vestris, vel subditis aliis si querelam detulerint, ipsos ad exhibendam justitiam, omni gratia & timore postpositis, canonica severitate cogatis: Ita quod fratres ipsi, ex negligentiâ vestrâ, ad sedem Apostolicam non laborent.

Scituri quod, si præcepto nostro præsumpseritis ulterius contraire, in vos, sicut inobedientes, animadvertere severiùs compellemur.

Dat. Lateran. sexto Id. Decembr. Pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo a filis crocei rubeique coloris.

Bulla ut, si Fratres Templi aliquando fuerint verberati, molestatores hujusmodi, aut se purgent per proprium juramentum, aut evitentur tamquam excommunicati donec se purgent.

A. D. 1255. An. 40. H. 3. *Ex Autogr.*

Alexander Episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus Archiepiscopis, & Episcopis; & dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, Decanis, Archidiaconis, & aliis Ecclesiarum Prælatis, ad quos literæ istæ pervenerint, salutem & Apostolicam benedictionem.

Significarunt nobis dilecti filii fratres Militiæ Templi quod, quidam eorum, verberati aliquando & vulnerati interdum, destituuntur testibus; & probare violentiam non valentes, nullam de malefactoribus justitiam consequuntur: A. D. 1255.

Volentes igitur securitati eorumdem fratrum sollicitudine paterna prospicere, ad instar fælicis recordationis Honorii Papæ, prædecessoris nostri, universitati vestræ

A. D. 1255. An. 3. vestræ per Apostolica scripta mandamus atque præcipimus quatinus quisque vestrum parrochianum suum, qui de hoc suspectus habebitur, & fama vexabitur, si convinci nequiverit, ut se purget per proprium juramentum districte compellat.

Quod, si forte facere noluerit, sicut excommunicatum faciat ab omnibus artius evitari, donec vel purgationem præbeat, vel, culpam suam humiliter recognoscens, passo injuriam congrue satisfaciat, & absolvendus, cum litteris Diocesani Episcopi, Apostolico se conspectui repræsentet. A. D. 1255. Hen. 3.

Dat. Lateran. quinto Idûs Decembris, Pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo a filis crocei rubeique coloris.

De pecunia super negotio Siciliæ solvenda.

A. D. 1255. An. 40. H. 3. Claus. 40. H. 3. m. 19. d. REX Priori & Conventui Westmonasteriensi, salutem.

Cum de pecunia Crucis, nobis a sede Apostolica concessa, teneamur Episcopo Bononiensi in 4000 libris Turonensibus (quas idem Episcopus posuit pro facto Regni Siciliæ, concessi Edmundo filio nostro) & de quibus, eidem Episcopo solvendis de prædictâ pecuniâ Crucis, speciale mandatum Domini Papæ recepimus,

Et nos, prætextu ejusdem mandati, mandaverimus Magistro R. executori negotii Crucis, quod eidem Episcopo de pecunia Crucis habere faceret usque ad prædicta quatuor millia librarum Turonensium,

Idemque Magister R. pecuniam illam eidem Episcopo solvere hæsitavit, eo quod mandatum Apostolicum super hoc non receperat,

Et nos rogaverit quod, per aliquos viros religiosos Regni nostri, securitatem de indempnitate sua, in hac parte conservandâ sibi faceremus exhiberi,

Nosque dispendium non modicum incurrere poterimus, nisi eidem Episcopo celeriùs satisfiat de prædictis quatuor millibus libris Turonensibus; præsertim cum dictus Episcopus jam sit in procinctu itineris proficiscendi ad Curiam Romanam, pro arduis negotis nostris:

De devotione vestra, præ cæteris viris religiosis Regni nostri pleniorem fiduciam reportantes, vobis in fide & dilectione, quibus nobis tenemini, & sicut nos & honorem nostrum diligitis, mandamus, rogantes quatenus dictam cautionem, unà cum Abbate vestro, cui id mandavimus, per obligationem, quam idem Magister R. a vobis requisierit, sine ulla dilatione præstetis; A. D. 1255.

Et nos per litteras patentes vel alio modo, prout providendum duxeritis, indempnitati vestræ super præmissis providebimus.

Teste Rege apud Clarendon, vicesimo nono die Decembris.

Eodem modo mandatum est Abbati Westmonasteriensi.

Et mandatum est Magistro Rostando quod, facta solutione prædicto Episcopo de prædictis quatuor millibus libris Turonensibus, Literam Papalem de solutione illa, Regi directam, quam idem Episcopus penes se habet, capiat ab eodem Episcopo, ut R. inde possit respondere; & hoc non omittat.

Teste ut supra.

Ne Confratriæ aliorum præponantur Confratriis Templi, &c.

A. D. 1256. An. 40. H. 3. Ex Autogr. ALexander Episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus Archiepiscopis, & Episcopis; & dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, Decanis, Archdiaconis, Præpositis, Archipresbyteris, & aliis Ecclesiarum Prælatis, ad quos litteræ istæ pervenerint, salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum dilectis filiis, fratribus Domûs Militiæ Templi Jerosolimitani fuerit a prædecessoribus nostris indultum, & a nobis postmodum confirmatum ut, semel in anno, recipiantur in Ecclesiis ad elemosinas colligendas; quidam vestrum, avaritiæ ardore succensi, confratrias suas confratriis ipsorum, eadem die, in ipsorum adventu, præponunt, & sic fratres ipsi confusi, aut nichil exinde, aut modicum consequuntur. A. D. 1256.

A.D. 1256. Quia igitur hoc indecens est, & in
Hen. 3. contemptum Dei & Ecclesiæ Romanæ redundat, prædecessorum nostrorum vestigiis inhærentes, universitati vestræ, per Apostolica scripta præcipiendo, mandamus quatinus, cum fratres ipsi ad loca vestra pro elemosinis accesserint colligendis, benignè recipientes, & honestè tractantes, eosdem ipsos in Ecclesiis vestris ammonere populum, & elemosinas liberè quærere permittatis; confratrias vestras, quas facere potestis cotidiè, ipsorum confratriis, quæ semel in anno fiunt, nullarenus præponentes; nè, occasione illarum, elemosinæ pauperum Christi depereant, & impediantur opera pietatis.

Sanè, quoniam a nostris prædecessoribus est statutum, & innovatum à nobis, ut nemo excommunicet fratres ipsos, vel ipsorum Oratoria interdicat, sine mandato sedis apostolicæ speciali, præsentium vobis auctoritate præcipimus ut ipsos excommunicare, aut eorum Ecclesias interdicere nullatenus præsumatis.

De Parochianis autem vestris, qui Domos ipsorum Fratrum invadunt per violentiam, vel infringunt, aut indebitis molestiis opprimunt Fratres ipsos, & tàm deposita, quàm res diripiunt eorundem, cum exinde queremoniam deposuerint coram vobis, tam districtam eis justitiam faciatis, & ita jura eorum defendere ac manutenere curetis, quod ipsi ad nos, pro defectu justitiæ, sæpè recurrere non cogantur; sed nos sollicitudinem & obedientiam vestram debeamus merito commendare, vosque beneficiorum, quæ in sanctâ domo illâ fiunt, participes existatis.

Præterea liberas & absolutas Personas, quæ se domui eorum in sanitate vel infirmitate reddiderint, libere ac sine molestiâ recipi permittatis ab eis, nec ipsos temptetis super hoc aliquatenus impedire.

Illud autem non mediocriter movet nos, nec modicum ecclesiasticæ derogat honestati, quod quidam vestrum, contra constitutionem Sanctorum Patrum, in Turonensi Concilio editam, fratrum ipsorum corpora, cum decedunt, nolunt sine pretio sepelire; unde, quia tam prava exactio & iniqua non est aliquatenus toleranda, in obedientiæ vobis virtute præcipimus ut, nullo modo à fratribus ipsis, vel aliis, pro sepulturâ, quicquam accipere vel exigere, nisi quod spontanea decedentium liberalitas, vel parentum devotio vobis contulerit, attempteris; sed absque ullo pretio sepeliatis corpora mortuorum: Et, si quis hoc ulteriùs attemptaverit, taliter animadvertatis in eum quòd ampliùs similia A.D. 1256.
non præsumat. Hen. 3.

Ad hæc præsentium vobis auctoritate præcipimus ne ab eis, contra tenorem privilegiorum apostolicæ sedis de nutrimentis animalium suorum, seu de ipsis animalibus decimas exigere præsumatis.

Cum autem Oratoria vel Cimiteria, secundum quod eis est beneficio privilegiorum ecclesiæ Romanæ concessum, duxerint construenda, vos, fratres Archiepiscopi & Episcopi, eis, pro se, ac Familiâ suâ tantum, Oratoria dedicare, ac Cimiteria benedicere procuretis; nec aliquis vestrûm, contra tenorem privilegiorum ipsorum, id impedire audeat aliquatenus vel turbare.

De cætero quoque fratres militiæ Templi, in vestris Episcopatibus constitutos, qui, crucem & suum habitum deponentes, per illecebras seculi & vitiorum abrupta vagantur; & illos etiam, qui prioribus suis contumaces & rebelles existunt, & Balivas detinent contra voluntatem ipsorum, moneatis instanter, &, pro vestri officii debito, compellatis ut, habitum depositum resumentes, in obedientia Prælatorum suorum devotè ac humiliter perseverent, & Balivas, sive alia officia, per violentiam, nullo modo detinere præsumant.

Quicunque autem mandatorum nostrorum extiterint contemptores, excommunicationis eos sententia percellatis, quam faciatis usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari.

Præterea quicunque de facultatibus, sibi collatis, adeo fratribus subvenerint supradictis, & in tam sancta fraternitate statuerint se Collegas, eisque beneficia persolverint annuatim, septimam partem injunctæ pœnitentiæ relaxamus.

Apostolica quoque auctoritate, ob reverentiam ipsius venerabilis domûs, statuimus ut hiis, qui eorum fraternitatem assumpserint, si forsan Ecclesiæ, ad quas pertinent, a divinis fuerint officiis interdictæ, ipsosque mori contigerit, nisi excommunicati vel nominatim fuerint interdicti, aut etiam publicè usurarii, sepultura ecclesiastica non negetur:

Volumus autem ut liceat eis confratres suos, quos ecclesiarum Prælati apud ecclesias suas malitiosè non permiserint sepeliri, nisi excommunicati vel nominatim fuerint interdicti, aut etiam publicè usurarii, tumulandos deferre ad ecclesias domûs Templi; & oblationes tam pro eis, quam pro aliis, qui in eorum Cimiteriis requiescunt, exhibitas sine alieni juris præjudicio retinere.

Hoc

A. D. 1256. Hn. 3. Hoc etiam addito ut receptores fraternitatis ejusdem, seu etiam collectarum, salvo jure dominorum suorum, sub beati Petri & nostra protectione consistant.

Adicimus insuper ut, si qui eorundem Fratrum, qui ad easdem Fraternitates missi fuerint, vel collectas, in quamlibet Civitatem, Castellum, vel Vicum advenerint, si fortè locus ille à divinis fuerit officiis interdictus, in eorum jocundo adventu semel apperiantur ecclesiæ annuatim; & excommunicatis & nominatim interdictis ejectis, divina ibi officia celebrentur; salva in omnibus supradictis declaratione Concilii Generalis.

Ad majorem quoque vestræ mercedis cumulum, nichilominus vobis mandando præcipimus quatinus hanc nostram Constitutionem per Parrochias vestras nuntiari propriis litteris faciatis. A. D. 1256. Hen. 3.

Mandamus etiam ut, siqui de clericis ecclesiarum vestrarum præfatis fratribus, cum licentia Prælati & Capituli sui, sponte ac gratis per annum, vel biennium decreverint deservire, nequaquam impediantur,& interim sua Beneficia non amittant.

Dat. Later. 3. Non. Jan. Pontif. nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo a filis Sericis flavi rubeique coloris.

De concessione in Regno Siciliæ facta per Edmundum Regem.

A. D. 1256. An. 40. H. 3. Pat. 40. H. 3. m. 21. d.

EDmundus, Dei gratia, Rex Siciliæ, universis præsentes literas inspecturis, salutem.

Noveritis quod nos, de assensu & voluntate Domini Henrici Regis Angliæ illustris Patris nostri, dedimus & damus venerabili Patri Domino J. titulo Sancti Lorentii in Lucina Presbytero Cardinali, potestatem & speciale mandatum providendi, vice nostra, dilecto Militi nostro, Bartholomæo de Florentino, de excaetis in Regno Siciliæ, usque ad centum uncias auri, annui redditûs, A. D. 1256

Tenendas & habendas eidem Bartholomæo quoad vixerit; Dominicis ejusdem Regni duntaxat exceptis.

In cujus rei testimonium, quia sigillum nostrum ad manus non habuimus, sigillo prædicti Domini Regis Patris nostri has literas fecimus communiri.

Dat. London. in Octab. Epiphaniæ 1255.

Ut fratres Templi libere possint uti privilegiis sibi indultis, licet multotiens omiserint uti eis, dummodo non sit præscriptum.

A. D. 1256. An. 40. H. 3. Ex Autogr.

ALexander Episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis Magistro & fratribus Militiæ Templi in Anglia, salutem & Apostolicam benedictionem.

Licet, sicut lecta nobis vestra petitio continebat, muniti apostolicis privilegiis existatis; quibusdam tamen illorum, seu aliquibus eorum articulis, propter negligentiam, seu simplicitatem, uti multotiens omisistis, in vestrum præjudicium & gravamen: Quare super hoc petistis vobis apostolicæ sedis providentia subveniri;

Nos igitur, indempnitati vestræ volentes in posterum præcavere, præsentium vobis auctoritate concedimus ut eisdem privilegiis & articulis (dummodo non sit præscriptum legitime, sive aliquibus acquisitum jus aliquod contra ea) uti de cætero liberè valeatis. A. D. 1256.

Nulli ergo, &c.

Dat. Lateran. 15. Kal. Febr. Pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo Sigillo a Filis Sericis flavi rubeique coloris.

De

A.D. 1256. Hen. 3. A.D. 1256. Hen. 3.

De Articulis Treugarum inter Regem Angliæ, & Regem Franciæ emendandis & firmandis.

A.D. 1256. An. 40. H. 3. Pat. 40. H. 3. m. 17.

REGI Franciæ Rex Angliæ, &c. Salutem, & sinceræ dilectionis affectum.

Dilectum & fidelem nostrum, Petrum de Monteforti, ad vestræ Celsitudinis præsentiam destinamus, pro emendandis & firmandis articulis super interceptionibus treugarum, prolocutis per dilectos & fideles nostros Simonem de Monteforti Comitem Leycestriæ, & Petrum de Sabaudia, vice nostrâ, & gentem vestram in præsentia vestra: Sine quibus servari non poterit Treuga ipsa, quam, pro pace & A.D. 1256. quiete subditorum, optamus inviolabiliter custodiri;

Serenitatem vestram rogantes attentius quatinus ad ista exequenda velitis intendere, ita quod, tàm vestri, quàm nostri subditi pacem habeant & quietem, quamdiu duraverit treuga vestra.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Windesor. 20. die Januarii.

De Treugis prorogandis cum prædicto Rege Franciæ.

A.D. 1256. An. 40. H. 3. Ibid. m. 17.

REX omnibus, &c. salutem.

Noverit Universitas vestra nos dedisse dilectis & fidelibus nostris, Johanni Maunsell Præposito Beverlaci, & Bertramo de Crioyl, plenam & liberam potestatem capiendi, prorogandi, & firmandi Treugas, nomine nostro, cum illustri Rege Franciæ, tàm pro ipso Rege, & Fratribus, & Inprisiis, Valitoribus & hominibus suis; quam pro nobis, & Edwardo filio nostro, fratribus & Inprisiis, Valitoribus & hominibus nostris a festo Sancti Remigii (finientibus treugis, ultimò captis, inter ipsum Regem & nos, per dilectos & fideles nostros, Simonem de Monteforti Comitem Leycestriæ, & Petrum de Sabaudia) usque ad terminum trium anno- A.D. 1256. rum, post treugas proximò sequentium, completorum duraturas.

Damus etiam eisdem, Johanni & Bertramo, plenam potestatem jurandi in animam nostram super observatione treugarum earumdem, per eosdem firmandarum, in forma & modo quibus, per ipsos, nomine nostro, captæ fuerint & provisæ; firmum & stabile, in omnibus, habituri quicquid, per eosdem, actum fuerit in præmissis.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Windesor. 24. die Januarii.

Littera Principis Walliæ de die prorogando pro Emendis Treugarum.

A.D. 1256. An. 40. H. 3. Ex Bundello litter. tempore H. 3.

EXcellenti Domino H. Dei gratia illustri Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, Duci Aquitanniæ, L. filius Griffini Princeps Walliæ & Dominus Snaudon. salutem & affectionem ad obsequia.

Nobilitatis vestræ Nuncios ea, qua decuit, reverentia suscepimus & honore cum literis vestris, monentibus ut, in mensem a die Purificationis beatæ Mariæ, compareamus personaliter apud Vadum de Mungumry, ad faciendum emendas, secundum formam Treugarum, de interceptionibus earumdem, factis per nos & nostros, ut dicitur; ad quod faciendum A.D. 1256. parati sumus secundum quod melius poterimus.

Set quia, propter brevitatem temporis, difficile est nobis coadunare illos, quos necesse habemus ut intersint dicto negotio perficiendo, Majestatem vestram rogamus quatenus prolongare velitis diem dictum usque ad terminum certum, quem volueritis post instans Pascha, cum mutatione loci usque ad album Monasterium.

Et, si prædicta vobis placuerint, faciatis prohibere Marchiones, ne nos & nostras

A.D. 1256. Hen. 3. nostras possessiones interim inquietent vel molestent; & nos, pro parte nostra, faciemus prohibere homines nobis subjectos, ut versus Marchiones pacifici sint & quieti.

Quid autem super præmissis placuerit A.D. 1256. Hen. 3. vestræ discretioni, ea, qua vobis placet, celeritate nobis faciatis significari.

Valete per tempora longiora.

Bulla, de Pecunia pro Regno Siciliæ celeriter mittenda: Aut toto negotio penitus irritando.

A.D. 1256. An. 40. H. 3. ALexander Episcopus, servus servorum Dei, venerabili Fratri Episcopo Herefordensi salutem & Apostolicam benedictionem.

Pluries nobis extitit intimatum quod carissimus in Christo filius noster illustris Rex Angliæ, zelo magnæ, quam habet ad Romanam Ecclesiam, devotionis inductus, ac de Regis Regum auxilio & virtute confisus, negotium Regni Siciliæ sub conditionibus, in apostolico contentis privilegio, acceptavit.

Super quo nos, grandi exultantes in Domino gaudio, ac condignas altissimo gratias referentes, devotis instantius supplicationibus apud eum, ut ipso, qui primitus inspiravit eidem ut prædictum negotium libenter assumeret, det ei gratiam illud potenter ac efficaciter prosequendi, ad laudem & gloriam divini nominis, exaltationem apostolicæ sedis, & exterminium inimicorum Ecclesiæ ac fidei Christianæ.

Veruntamen non indignè miramur quod, circa ea quæ promotionem & expeditionem ipsius negotii specialiter respiciunt & contingunt, sollicitudo debita, ex parte regia, non est hactenus habita, nec videtur haberi.

Cum enim ad solutionem debitorum, quibus eadem prægravatur ecclesia, cunctis procedi deberet studiis, & diligentia in hoc adhiberi efficax, cum Mercatores, qui pecuniam mutuarunt, continuis apud nos insistant clamoribus importunis, nos vexent exactionibus, & tædiosis querimoniis nos affligant, apparet ipsum negotium in hac parte quasi postpositum & neglectum.

Cum igitur, sicut prædiximus, ab eisdem mercatoribus jugiter stimulemur, & Mercatores Romani parati sint, nisi satisfiat eis in termino, ad possessiones Ecclesiarum urbis, quæ obligatæ sunt eis, avidas manus extendere, illasque totaliter, quod dolentes referrimus, occupare;

Fraternitati tuæ per apostolica scripta, districte præcipiendo, mandamus quatinus, sicut nostram & apostolicæ sedis caram habes gratiam, omnem adhibeas diligentiam, sollicitudinem & cautelam A.D. 1256. ut præmissa debita & ex decima ecclesiasticorum proventuum Regni Angliæ, & aliarum terrarum ejusdem Regis, & alias per Regem ipsum, sicut expedire videris, totaliter persolvantur; ita quod tuam exinde possimus industriam dignis in Domino laudibus merito commendare.

Et cum dilectus filius noster, O. Sanctæ Mariæ in via lata Diaconus Cardinalis, jam redierit ad apostolicam sedem, & sciat idem Rex quod Provincia Terræ Laboris, & aliæ terræ ipsius Regni, quæ adhærent Ecclesiæ, remanserunt & remaneant imminutæ (cum adeò exhausta sit Camera nostra quòd nequaquam eis de subsidio providere possimus) in ammirationem nobis vertitur vehementem quod dictus Rex nullum suffragium, in pecunia, vel militibus, pro conservatione & defensione prædictarum Provinciæ ac Terrarum, destinare curavit.

Volumus itaque ut eidem Regi suadeas diligenter quod, propulsa qualibet negligentia, intendat omnino ad prosecutionem negotii supradicti, prædictis Provinciæ ac Terris, de necessario subsidio, celeriter providendo.

Et aperte sibi denunties quod mora maximum periculum ad se trahit; &, si permiserit adversarium prædictas terras atque Provinciam occupare, id, quod ad præsens competentibus manutenerit sumptibus, cum multarum & magnarum expensarum effusione, vix postmodum recuperare valebit.

Dat. Lateran. Non. Februar. Pontificatûs nostri anno secundo.

Hæc Schedula pendet ab eodem Filo.

Scire te volumus quod, nisi soluta fuerint debita Ecclesiæ in terminis constitutis, nos ad irritationem negotii procedere, prout continetur in apostolico privilegio, proculdubio compellemur, neque deferremus prædicto Regi aliquatenus in hac parte: Et benè placet nobis quod Idem Rex id specialiter per te sciat.

Plumbeo Sigil. penden. a filo canabeo.

A. D. 1256. Hen. 3. A.D. 1256. Hen. 3.

Ne Prælati convertant in debitum si fratres Templi ipsis Hospitalitatis gratiam caritative impendant.

A. D. 1256. An. 40. H. 3. Ex Autogr.

Alexander Episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis Magistro & fratribus Domus Militiæ Templi Jerosolimitani, salutem, & Apostolicam benedictionem.

Intimantibus vobis accipimus quod, cum exhibeatis vos in Hospitalitate omnibus liberales, locorum Diocesanis, & aliis Ecclesiarum Prælatis, eorumque familiis, cum ad vestras domos declinant, caritativè necessaria ministrantes, nonnulli Prælatorum ipsorum hujusmodi gratiam convertere molientes in debitum, &, quod sic sponte ipsis impenditis, deberi sibi ex antiqua consuetudine asserentes, vos & domos vestras, propter hoc, multipliciter aggravant & molestant: A. D. 1256.

Nos igitur, vestris supplicationibus inclinati, volentes vestræ in hac parte quieti paterna providentia providere, ne quisquam Prælatus deinceps id a vobis, ex debito, exigere vel extorquere præsumat, ad instar fœlicis recordationis Innocentii Papæ, prædecessoris nostri, auctoritate præsentium, inhibemus.

Nulli ergo, &c.

Dat. Lateran. 6 Id. Februar. Pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo a filis sericis flavi rubeique coloris.

Pro Rege Scotiæ.

A. D. 1256. An. 40. H. 3. Pat. 40. H. 3. m. 29.

REX omnibus, &c. salutem.

Sciatis quod cùm Dominus Papa vicesimam Ecclesiasticorum beneficiorum Regni Scotiæ nobis, in subsidium Terræ sanctæ, ad præsens, per triennium, concesserit;

Nos concedimus dilecto & fideli nostro Alexandro, Regi Scotiæ illustri, quod, occasione concessionis illius, sibi, vel hæredibus suis nullum inposterum præjudicium generetur. A. D. 1256.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Wodestoke decimo die Februarii.

Ne Malefactores Scotiæ in Hibernia recipiantur.

A. D. 1256. An. 40. H. 3. Pat. 40. H. 3. m. 29.

Mandatum est omnibus Ballivis & fidelibus Regis in Hibernia, firmiter inhibendo ne Anegum filium Donenolde, vel aliquos alios malefactores Regni Scotiæ (quorum nomina Rex Scotiæ illustris eis scire faciet per litteras suas patentes) alicubi in potestate Regis in Hibernia receptari permittant. A. D. 1256.

In cujus, &c. duraturas per septem annos proximo sequentes integre completos.

Teste Rege apud Wodestoke 13 die Februarii.

De nihil impetrando contra Regem super facto Siciliæ.

A. D. 1256. An. 40. H. 3. Claus. 40. H. 3. m. 15. d.

Mandatum est Baronibus & Ballivis Regis Dovor. quod non permittant aliquem Clericum per Portum Dovor. transfretare, nisi prius juret quod, si Curiam Romanam adierit, nihil impetrabit contra Regem super facto Regni Siciliæ; nec super ordinatione inde facta per Dominum Papam; nec etiam super aliis contra Coronam vel Dignitatem Regis Angliæ. A. D. 1256.

Teste Rege apud Woodestoke 15 die Februarii.

Eodem

A. D. 1256. Hen. 3.

Eodem modo mandatum est, Rogero de Cobham, custodi quinque Portuum, ne permittat aliquem Clericum transfretare per aliquem prædictorum quinque Portuum, nisi, &c.

Teste ut supra.

A. D. 1256. Hen. 3.

De negotio Siciliæ.

A. D. 1256. An. 40. H. 3. Pat. 40. H. 3. n. 28.

REX R. Abbati Westm. salutem, Quia Dominus Papa commisit Magistro Rostando Subdiacono & Capellano suo executionem negotii crucis, & ipsum assignavit ad satisfaciendum diversis Mercatoribus, de quadam summa pecuniæ, capta ad opus nostrum pro negotio Siciliæ de pecunia decimæ, nobis concessæ;

Nos solutionem mille quingentarum & quinque librarum, 17 solidorum, & octo denariorum sterlingorum, quam Herenimio Herenimii, & Raynero Barbotti, & sociis suis Mercatoribus Senens. de mandato ejusdem Magistri Rostandi, fecistis; atque solutiones alias quas, de mandato ipsius, eisdem Mercatoribus, de eadem pecunia facietis, gratas habemus & acceptas:

A. D. 1256.

Mandantes etiam ut, si quod residuum habeatis de pecunia memorata, illud præfato Magistro Rostando, unà cum rotulis & cautionibus, reddatis; præsertim cum idem Magister paratus sit vobis suas litteras conficere patentes, ea omnia quæ a vobis receperit testificantes.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Wodestok 17 die Februarii.

Per P. Hereford. Episcopum, & Magistrum Rostandum.

Littera Willielmo Bonquer de negotio Siciliæ & eligendo Rege Alemanniæ.

A. D. 1256. An. 40. H. 3. Claus. 40. H. 3. m. 13. d.

REX Willielmo Bonquer, salutem.

De circumspectionis vestræ prudentia confidentes, magna & ardua negotia vobis duximus committenda; sperantes ut, per vestræ discretionis industriam, nostra intentio fælicem sortiatur eventum.

Ea propter fidelitati vestræ significamus, quod nostræ intentionis existit & voti, ut talis in Regem Alemanniæ eligatur, qui Ecclesiæ Romanæ devotus, & nobis dilectus existat; & maxime cum Gallici, sicut nostis, in præjudicium nostri aspirent; qui si, quod absit, assequantur, quod optant, negotium Regni Siciliæ, quod ex corde prosequimur, ut tenemur, gravem possit incurrere læsionem;

Unde, huic periculo obviare volentes, Domino Papæ duximus supplicandum, quod unum de tribus Cardinalibus, scilicet Domino J. Titulo Sancti Laurentii in Lucina Presbyterum Cardinalem, vel Dominum Hugonem, Titulo Sanctæ Sabinæ Presbyterum Cardinalem, aut Dominum Ottobonum Sancti Andr. Diaconum Cardinalem, in Aleman. destinare dignetur, ut per illius providentiam, quem mittet, istud negotium fæliciter ordinetur.

Ad hæc, vestra sciat discretio quod, cum teneamur Ecclesiæ Romanæ infra Festum Sancti Michaelis proximo venturum solvere 135 millia quingentas, & unam Marcam, & nichilominus illuc ire infra eundem terminum, vel mittere Capitaneum cum militia competenti juxta tanti negotii qualitatem:

A. D. 1256.

Et, propter casum, qui de novo accedit Legato in Regno Apuliæ, & propter etiam captionem Comitis Sabaudiæ, infra tam brevem terminum neutrum complere possimus; Domino Papæ supplicamus humiliter & devote, quatenus dilectum nostrum Magistrum Jordanum, Notarium suum, super prorogandis hujusmodi terminis ad nos mittat, & super hoc cum summa solicitudine laboretis;

Exponentes Domino Papæ & fratribus qualiter, infra Festum beati Johannis Baptistæ proximo venturum, occasione istius negotii 24 millia Marcarum fere solventur; scilicet millia Marcarum & una Mercatoribus Senen. 1200 sociis Spiliati, pro quibus omnibus est decima obligata: Item fere millia Mercatoribus, qui habent Monasteria obligata, præter damna & expensas quæ biennium ascendunt ad quinque millia Marcarum & ultra.

Propter

A. D. 1256. Hen. 3. Propter quod eis probabiliter suadere potestis, ut pro residuo satis possunt & debent terminos prorogare; maxime cum interim nihilominus totis viribus studemus, ut dicto negotio tàm in pecuniâ, quàm militiâ celeriter succurramus;

Vel tractetis cum Domino Papa ut super decima nobis concessâ Mercatores mutuent pecuniam, cum qua possit memoratum negotium sustentari; nam isto anno, per Dei gratiam, & industriam Magistri Rustandi, erit ab obligationibus Mercatorum Senensibus penitus liberata. A. D. 1256. Hen. 3.

Scribitur etiam Domino Papæ super dicto negotio.

Scribitur etiam Magistro Jordano Domini Papæ Notar. super eodem. Et transcripta brevium poterunt inveniri in bursa rubea.

De Capitaneo in Siciliam cum militia competenti transmittendo.

A. D. 1256. An. 40. H. 3. Claus. 40. H. 3. m. 13. d. Serenissimo in Christro Patri, &c.

Nuper per religiosum virum, fratrem Johannem de Dya, pænitentiarium & Capellanum vestrum, Sanctitati vestræ scripsimus, nos tractare super Capitaneo transmittendo, cum pecunia & militia competenti:

Cæterum clementiæ vestræ adhuc significare studemus, quod super præmissis vigilantiam & solicitudinem adhibemus;

Cæterum Proceres & Majores Consilii nostri, super casu, qui, post gratiam, nobis factam de Regno Siciliæ, contigit per proditionem Marchionis de Herebroke, mirabiliter stupefacti, vix negotium audent assumere in hoc statu; præsertim cum inter cæteras conditiones, in privilegio vestro contentas; illa contineatur expressè; quod non eamus, vel mittamus donec vobis & Ecclesiæ Romanæ de 135540 Marcarum plene fuerit satisfactum.

Unde, cum, occasione negotii supradicti, Mercatoribus Senensibus & Florentinis in nonnullis pecuniarum summis, quas venerabilis Pater Sanctæ Mariæ in via lata Diaconus Cardinalis, Apostolicæ sedis Legatus, de mann Hereford. Episcopi, Procuratoris & Nuncii nostri, recepit, simus sub pænis gravissimis obligati, quas incessanter solvi facimus, juxta vestri tenorem mandati: super ordinatione Capitanei destinandi nondum potuimus complere tractatum; cujus consummatio non modicum desiderat pecuniæ interventum.

Non enim credimus quod hodie Princeps aliquis regnat in terris, qui ita subitò tantam pecuniam possit habere ad manum.

Dicunt ergo illi, apud quos laboramus ut vadant, frustra illuc ibimus, in vanum istud negotium assumemus, quousque prænominata summa plene fuerit persoluta.

Ecce quod, huic negotio celeriter succurrere cupientes, juxta vestrum beneplacitum & mandatum, hoc verò prætactum periculum formidantes, cujusdam perplexitatis laqueis intricamur, inter grandes & graves angustias constituti. A. D. 1256.

Verumtamen ad Apostolicæ elementiæ benevolentiam considerationis oculum retorquentes, magis elegimus vestræ pietatis providentiæ nos & nostra exponere liberaliter & libenter, quam in tanto periculo negotium deserere indefensum; sperantes vos nolle beneficiis vestris nos decipi, sed juvari.

Hinc est, clementissime pater, quod, licet, inspecto statu negotii, per aliquorum injuriam & nequitiam, sine culpa nostra, non modicum deformatæ conditiones, sub quibus Regnum Siciliæ nobis & nato nostro est concessum, non solùm difficiles, sed fere impossibiles ab aliquibus censeantur;

Volentes tamen in sinceritate cordis, & favoris promptitudine accingi ad obsequium Jesu Christi, de sedis Apostolicæ benignitate confisi (quæ non consuevit irritum facere quod semel ratum esse decreverit) juxta formam ordinationis vestræ negotium, & omnia quæ ipsum contingunt, complevimus;

Per venerabilem Patrem Bononiensem Episcopum, quem ad hoc specialiter destinastis, privilegia nostra & filiorum nostrorum sub sigillo nostro & bulla aurea transmittentes; circa Capitaneum destinandum, cum militia competenti jugiter insistendo:

Unde Sanctitati vestræ humiliter supplicamus, quatenus attendatis quam multipliciter sumus gravati, nisi pietatis vestræ dextra nos sublevare dignetur.

Nam, sicut scitis, occasione istius negotii Mercatoribus Senensibus & Florentinis, infra Kalendas Junii, tenemur persolvere 60 millia Marcarum ab 100 millibus, quas nunc vobis & fratribus vestris solvere nos oportet:

Item

A.D. 1256. Hen. 3. Item in apparatu Capitanei transmittendi opus est magna pecunia;

Unde, si placet, vos ipsi videre potestis, quam difficile fuerit, infra Festum Sancti Michaelis, proximo venturum, mittere prout decet, & summam solvere quæ in vestro privilegio continetur.

Hoc autem totum statum nostrum vestræ Beatitudini duximus committendum, ut, sicut placet, prout vestra possibilitas potest pati, ordinare curetis; nam omnes vires nostras prompti sumus congerere, & etiam experiri circa prosecutionem negotii memorati, vestris beneplacitis simul humiles & devoti. D.A. 1256. Hen. 3.

Et jam Nuncios solempnes vidissetis, nisi captio karissimi nostri Comitis Sabaudiæ nos impedivisset, cum unum de fratribus suis ad Sanctitatis vestræ præsentiam mittere vellemus quando hoc impedimentum occurrit; petitiones vero quasdam, quæ præfatum tangunt negotium, vestræ Beatitudini recommendamus; supplicantes ut illas ad exauditionis gratiam admittatis.

Teste Rege apud Norwic. 27 die Martii.

Bulla pro Archiepiscopo Armachano.

A.D. 1256. An. 40. H. 3. *Ex Autogr.*

Alexander Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio Regi Angliæ illustri, salutem & Apostolicam benedictionem.

Rex virtutum, a quo sancta desideria, recta consilia, & justa sunt opera, cordi tuo sic virtuosos infudit affectus quod, licet cura Regni te occupet temporalis, crucis tamen, pietatis, & aliis insistere operibus non omittis, per quæ cælestis Regni possessor effici merearis.

Inter illas quidem gratias, quibus ipsius Regis benignitas te munivit, illa in te fulgere dinoscitur quod, videlicet, Ecclesiæ, ac Ecclesiasticæ personæ, præsertim Deum timentes, a te specialiter diliguntur; nam illas benigno favore prosequeris, & easdem per exauditionis benignæ gratiam, in oportunitatibus suis, cum expedit, consolaris.

Cum autem Regiam benignitatem deceat ut illos gratiæ benivolentia amplioris foveas, qui morum honestate conspicui, nobisque, ac sedi Apostolicæ specialiter sunt accepti, Serenitatem tuam affectuose rogamus quatinus procuratores, quos venerabilis frater noster Archiepiscopus Armachanus, apud sedem prædictam existens, ad sua & Ecclesiæ suæ negotia in partibus Yberniæ prosequenda, constituit, pro nostrâ & sedis reverentiâ supradictæ, sicut aliàs scripsimus tibi, clementer admittas; A.D. 1256.

Non obstante consuetudine Regni tui, quâ obtentum esse dicitur quod in Curia Regia constitui ab absentibus procuratores sive attornati non possunt; præsertim cum Archiepiscopus ipse, ipsius consuetudinis prætextu, dampna plurima se ac Ecclesiam eandem asserat incurrisse.

Preces igitur nostras sic adimplere procures, ut nos, qui hoc nobis in ipso, admodum Ecclesiæ Romanæ accepto, pro gratia fieri volumus, speciales tibi exinde gratias referamus.

Dat. Lateran. 6 Kal. Aprilis, Pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo a filo canabeo.

Pro Isabella Domina de Croun sorore Regis.

A.D. 1256. An. 40. H. 3. Pat. 40. H. 3. m. 25.

REX omnibus, &c. salutem.

Sciatis quod concessimus dilectæ sorori nostræ Isabellæ, Dominæ de Croun, in auxilium maritandi se nobili viro Duci Burgundiæ, mille Marcas sterlingorum,

De quibus solvere promittimus venerabili Patri Winton. Electo, & W. de Valentia fratribus nostris, vel eorum alteri, ad opus prædictæ sororis nostræ, quingentas Marcas ad Scaccarium nostrum in Festo Sancti Michaelis, anno, &c. 40. & residuas quingentas Marcas ad Scaccarium in Festo Paschæ proximo sequentis. A.D. 1256.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Westm. 17 die Aprilis.

A. D. 1256. Hen. 3. | A. D. 1256. Hen. 3.

Pro Rege Manniæ, cingulo Militiæ decorato.

A. D. 1256. An. 40. H. 3. Pat. 40. H. 3. Ibid. n. 24.

MAgnus, Rex Manniæ, quem Rex Angliæ nuper, in Festo Paschali, cingulo Militiæ decoravit, habet litteras Regis de protectione simplices, duraturas quamdiu Regi fidelis extiterit;

Et mandatum est omnibus Ballivis & fidelibus Regis, ad quos, &c. quod Haraldum filium Gothredi, & Juar. & complices eorum, qui Reg. quondam Regem Mannyæ, fratrem prædicti Regis nequiter interfecerunt, non permittant in partibus suis ab aliquibus receptari. A. D. 1256.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Westm. 21 die Aprilis.

Littera Edwardi Primogeniti Regis Papæ, de Negotio Siciliæ.

A. D. 1256. An. 40. H. 3. Pat. 40. H. 3. n. 2. d.

SAnctissimo in Christo Patri ac Domino A. Dei gratia, summo Pontifici, Edwardus, primogenitus & hæres illustris Regis Angliæ, cum reverentia debita, devota pedum oscula beatorum.

Cum Regnum Siciliæ & totam terram, quæ est citra Farum, usque ad confinia terrarum Ecclesiæ Romanæ (Civitate Beneventen. cum suis juribus & pertinentiis, duntaxat excepta) karissimo fratri nostro Edmundo illustri Regi Siciliæ, & hæredibus suis, utriusque sexûs, certis conditionibus, in privilegio vestro super hoc confecto contentis, per reverentissimum patrem nostrum, serenissimum Regem Angliæ, & memoratum Regem Siciliæ, penitus adimplendas, duxeritis concedenda; A. D. 1256.

Ac, inter præfatas conditiones, contineatur expresse quod, si ante consummationem negotii prædictorum Regni & terrarum præfatus Pater noster Rex Angliæ debitum, quod absit, carnis persolverit, dictum negotium efficaciter prosequemur,

Nos, præfatam conditionem gratam & ratam habentes, ipsam bona fide observare promittimus, & ad prosecutionem hujusmodi, sicut in vestro continetur privilegio, nos specialiter obligamus.

Juramentum Edwardi prædicti de negotio eodem.

A. D. 1256. An. 40. H. 3. Ibidem.

EGO Edwardus, primogenitus & hæres illustris Regis Angliæ, juro & promitto me procuraturum, pro posse, ac bona fide laboraturum, & facturum, quod, postquam Dominus Edmundus Frater meus, illustrissimus Rex Siciliæ, ad ætatem quindecim annorum pervenerit, pro Regno Siciliæ & tota terra, quæ est citra Farum, usque ad confinia terrarum Ecclesiæ Romanæ (Civitate Benevent. cum suis juribus & pertinentiis, duntaxat excepta) sibi & hæredibus suis, utriusque sexûs, in feudum concessis, sub certis conditionibus, in Apostolico privilegio, super hoc confecto, contentis, juramentum fidelitatis Romano Pontifici, & Ecclesiæ Romanæ præstabit, & propter hoc ligium eis homagium faciet & jurabit, ac servabit quæcumque in memorato privilegio circa articulos de Imperio continentur, & omnia, quæ in ipso privilegio scripta sunt & expressa, concedet & approbabit, & acceptationem eorum, & promissionem de servandis illis omnibus renovabit. A. D. 1256.

In cujus rei testimonium, &c.

Littera

Littera R. Cardinali de Negotio Siciliæ.

A. D. 1256. An. 40. H. 3. Claus. 40. H. 3. m. 13. d. VEnerabili Patri R. Sancti Angeli Diacono Cardinali, &c.

Sinceritatis vestræ promptitudo, quam clarè probant operum testimonia, in nostris negotiis promovendis, nos sollicitant & invitant, ut in agendis nostris ad vestræ discretionis prudentiam recurramus; per quam in hiis, quæ nobis incumbunt, consilium & auxilium confidenter habere speramus.

Ea propter Paternitati vestræ tenore præsentium volumus esse manifestum, quod super negotio Regni Siciliæ, nuper in adventu venerabilis Patris Bonon. Episcopi, ad nos propter hoc destinati, cum proceribus & majoribus totius Regni nostri tractatum habuimus diligentem: Qui conditiones, sub quibus ipsum Regnum Edmundo filio nostro, & suis hæredibus est concessum, gravissimas reputabant,

Illas potissime per quas, infra festum Sancti Michaelis, proximo venturum, ire teneremur, vel mittere Capitaneum cum militia competenti; & 135000 Marcarum 540 & unam, propter damna & interesse nihilominus solvere infra eundem terminum, sub pœna anullationis totius negotii; nobis insuper remanentibus excommunicatis, & toto Regno nostro supposito Ecclesiastico interdicto.

Has utique conditiones & pœnam durissimas judicabant, cum, præter dictam summam, sicut Nuncii nostri referent, ad aliam summam non modicam teneamur.

Quis enim Princeps infra tam breve temporis spatium, cum pecuniâ, quam eundo vel mittendo noster desiderat apparatus, posset ita repente habere ad manum tam immensas pecuniæ quantitates?

Formidantes igitur pericula quæ incumbunt, nobis dissuadebant omnino, ut nequaquam subjiceremus tanto discrimini statum nostrum.

Nos vero sperantes in illo, qui est in se sperantium fortitudo, dictum negotium, per procuratores & nuncios inceptum, & quantum in se fuerat consummatum, confisi quod sedes apostolica nullum opprimit, sed potius oppressos relevare intendit, ad plenum complevimus, sicut per privilegia nostra, & filiorum nostrorum, quæ per dictum Bonon. Episcopum, Domino Papæ & fratribus destinamus, vobis fiet plenissima certitudo.

Cæterum, dicto tractatu pendente A. D. 1256. supervenit rumor terribilis de jactura & damnis Ecclesiæ Romanæ & nobis illatis, per proditionem Marchionum de Herebroke, qui se mentiebantur fideles Ecclesiæ & devotos; super quo Dominus Papa nobis mandavit, ut dicto negotio, tàm dampnabiliter deformato, festino subsidio succurrentes, statim competentem militiam mitteremus.

Quo tristi & funesto rumore ad nos perlato, qui prius, propter difficultatem conditionum, de negotio diffidebant, modo desperarunt in tantum, quod vix aliqui, in soliditate constantiæ & voluntate, prosequendi nobiscum illud negotium remanserunt.

Nos autem, in Regem Cœli, & Ducem Syderum considerationis oculos dirigentes qui, cum possit imperare mari & ventis, tempestates istas sedare poterit, & quod turbatum est in tranquillum, quod nubilosum convertere in serenum, nolumus desistere ab inceptis, fortiorem sumentes animum in adversis; confestim super Capitaneo mittendo cum decenti militia conferentes, cui tractatui adhuc incessanter insistimus, sicut dilecti Nuncii nostri, latores præsentium, plenius vobis dicent.

Sane, quod sine turbatione animi recensere non possumus nec debemus, nonnulli Episcopi Regni nostri, per quos nos & Ecclesiam, in tantæ necessitatis articulo constitutam, sperabamus juvari, afflictionem superaddentes afflictioni, retardationem subsidii ad prosecutionem hujus negotii deputati, temere molientes, quasi ad subversionem intentionis nostræ & vestræ totaliter aspirarent, per discretum virum Magistrum Rustandum, diligentem & fidelem executorem officii sibi injuncti Canonice moniti, decimam proventuum suorum, sine quâ, quod intendimus, perficere non valemus, hactenus reddere recusarunt; sed nunc speramus, quod obediant vestris in hac parte mandatis, sicut eidem Magistro Rustando firmiter promiserunt:

Hinc est igitur quod, inter hujusmodi angustias constituti, ad vestræ circumspectionis prudentiam recurrimus confidenter, rogantes vestram mansuetudinem ut, si tam citò Capitaneum non mittimus, sicut necessitas exposcit negotii, nos excusare velitis:

Scientes quod quilibet in hoc statu hoc negotium assumere recusaret, illa potissima ratione

A.D. 1256. Hen. 3. ratione quia, inter cæteras Conditiones, illa habetur expresse, quod non eamus, nec mittamus aliquem, donec de totali summa prædicta Domino Papæ & Ecclesiæ plene fuerit satisfactum; nec de isto impedimento Dominus Papa, cum nobis nuper mandavit, ut statim deberemus mittere, fecit aliquam mentionem;

Nec tamen propter hoc omittimus quin super mittendo sollicite laboremus, & vos, de quo plene confidimus, dignemini laborare, ut illa conditio, quæ quasi inclinationem negotii continere videtur, in melius reformetur.

Ad hoc igitur laborantes, fideliter nobis, per latorem præsentium, quem super hoc, & quibusdam aliis, ad vos specialiter duximus destinandum, celeriter rescribatis vestræ beneplacitum voluntatis; scituri quod promotio filiorum nostrorum est vestrorum exaltatio amicorum.

Teste, &c.

Eodem modo scribitur Venerabili Patri J. Dei gratia Titulo Sancti Laurentii in Lucina Presbytero Cardinali. A.D. 1256. Hen. 3.

Eodem modo Venerabili Patri Domino Hugoni Titulo Sanctæ Sabinæ Presbytero Cardinali.

Eodem modo Domino Willielmo Sancti Eustach. Diac. Card.

Eodem modo Magistro Jordano Domini Papæ Notar.

Eodem modo scribitur Venerabili Patri Ottobon. Sancti Adriani Diac. Cardinali. Hoc adjecto: Cum nepotes vestri filiis nostris linea consanguinitatis sint conjuncti, confirmationem veræ donationis fælicis recordationis Innocentii Papæ, super bonis quæ fuerunt quondam Petri de Vinea, in forma, quam dilectus vester & noster Rostandus nobis exposuit, vobis per latorem præsentium destinamus.

Teste ut supra.

Littera Principis Walliæ de irruptionibus Baronum Marchiarum.

A.D. 1256. An. 40. H. 3. Ex Bundello inter tempore H. 3.

Excellentissimo Domino H. Dei gratiâ illustri Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, & Duci Acquitanniæ, L. Filius Griffini Princeps Walliæ & Dominus Snaudon. salutem, & affectionem, & obsequia.

Nobilitati vestræ conquerendo significamus quod, postquam Ph. le Breet, ex parte vestra, ad nos accessit, ut constitueretur dies & locus ad faciendum & recipiendum emendas, secundum formam treugarum, de interceptionibus earundem, ex utraque parte factis, Justiciarius Cestriæ, Barones partium illarum, & filii Domini Johannis Extranei, plures irruptiones & insultas fecerunt in terras dilecti & fidelis nostri Domini Griffini de Bromfeud, villas comburendo, prædas diripiendo, homines quosdam occidendo, & quosdam capiendo.

Et nunc, ultimo die Lunæ post festum beati Mathæi Apostoli, cum dies ille esset constitutus ad habendum Parliamentum inter nos ex una parte, & dictum Justiciarium ex altera, hominibus nostris & hominibus dicti Griffini congregatis ad dictum Parliamentum, dictus Justiciarius, cum sua sequelâ, magnam prædam in alia parte terræ dicti Griffini cepit & abegit; A.D. 1256.

Unde, quia diu non possumus pati tales transgressiones multas pertransire, excellentiam vestram rogamus quatenus, ad emendationem dictarum transgressionum, sanum & maturum velitis consilium apponere, ne pro defectu justiciæ necesse habeamus, quod absit, quærere vindictam.

Valeat Nobilitas vestra.

Littera Petri de Monteforti de progressu contra Walenses.

A.D. 1256. An. 40. H. 3. Ex Bundello ut supra.

As Nobles Bers & Sages, e ses trescheres Seignours e Amis, Monsire Roger le Bigod Count de Norfok e Mareschal de Engleterre, Monsire Phelippe Basset Justice de Engleterre, Sire Johan Maunsel, e Roberd Wale- A.D. 1256.

A. D. 1256. Walerauud, Perres de Mounfort Salut, e totes honours.
Hen. 3.

Sachiez ke, le Jeodi prechein apres le fest Seint Mathie l'apostle, Wrepoch ab Edenauet Seneschall Lewelin, Mereduc ab Res Res Vachan, & Mereduc ab Owein, ovcke tot le orgoyl de Gales, Sauns le cors Lewelin e son Frere, e ovcke mout graunt hast descendirent a la terre nostre Seigneurs, le Rei, e la Monf. Edward de Went. ki est en ma garde, arder & destrure.

E nous, ovcke nostre gent, e l'aide de noz amys de terre Weismes, dount se me l'on mont desendimes le givez del ewe de Osk, les doens fours jekes au Samadi entour oure de Midy, e adonkes vyndrent Monsire Johan de Grey, Sire Roger de Mortymer, Monsire Renaud le Fyz, Perres, e Monsire Onfrec de Boun;

E jo le menai a un give de Souz le Vile de Bergeveny, on nous passames pur assembler a ces Galeis, ki au ecent sa ars une partie de la terre de Bergeveny de-sous Bloreis; e kaunt il nous oirent aprocher de soens, il descoverirent leur chevaus, e son fuirent countre la Montaigne de Bloreis en lyu, ki n'est mis covenable a gent a cheval a passer.

E pus ke nous veioin bien ke nous ne porom mie ateindre jekes a oens, nous tornames anul la vileze a lour ardours, e lour herbergeours, ki i furent graunt foysoun, si ke il perdirent (dieu Marci) a la Jorneie, ke morz, ke pris, plus ke 300.

E onkore le Lundi Siwant, kaunt ces lettres furent fetes, en i aucit il graunt partie, e a pie, e a cheval, suy es Montiers du Pais, e es Mores par tout ke hom quyst hors tote jour. E Sachez beeans Seignours ke e dunkes, e autre feiz bien jekes a cinque feiz avom nous assemble, ilockes e tenu, tot a nostre cost, jekes a 3. mile, on 4. mile aukune feiz, de gent de pie, e jekes a 80. chevaus coverz, por la terre la Rei, e la Monsire Edward garder, e defendre.

A. D. 1256. Hen. 3.

Por quei jo vous pre e requer, chers Seignors, de si come veus estes du Consul nostre Seignour le Rei, ke vous mettez consul vers le Rei, e la Reine, e Monf. Edward, ou vers un de oens, ke ces mises me fuient rendues, e ke hom mette consul coment la terre seit desoremes defendue;

Kar Sachiez certeinement, se hom ne i met conseil, il covient ke jo lese mon chistel, garny, e men aille, e lerrau la terre en bone pees, e seuft tote meie e celes terres, come jo ai, jo naverei mie poer a meintenir la grant mise ke jo jay.

E Sachez, ke s'eil descendent autre, si-come jo sai bienke il trount, pariens amont grant poer pur venger, e ne seut arest ilokes, ils distrurrount tote la terre nostre Seignour le Rei jekes a Severne e Wae a Coe de cut, il biene ne demandent autre chose fors kecil ensens la terre de Went.

Valez en Dieu.

Dominis Comiti Norff. Ph. Basset, J. Maunsell, & R. Waleraund.

Sachiez ke, puske ces lettres furent fetes, nous vyndrent noveles ke nostre gent, de la Montaigne, ki furent lasus por garder lour preis, e la gent de Seighynch, en ocistrent bien 200. Galeis de pie, e 11. a chival en la Marche, des doens terres ki sen veneient, come tot esbyz de la desconfiture.

Littera Regi Castellæ de Matrimonio inter Filiam suam, & Fratrem prædicti Regis.

A. D. 1256. An. 40. H. 3. Claus. 40. H. 3. m. 17. d.

REgi Castellæ salutem.

Naturalis affectionis vigens sinceritas suadet & exposuit, ut uterque nostrum statum proprium alteri frequenter insinuet, & alterius felicitate lætetur;

Propter quod vobis, tenore præsentium, intimamus nos, & Reginam nostram, liberosque nostros Corporea sospitate vigere, id ipsum scire de vobis, & Regina consorte vestra, liberisque vestris, summo desiderio affectantes.

Sane super hiis, quæ per dilectum consanguineum nostrum Tolett. Electum, Germanum vestrum, & prudentem virum Garsiam Martini, nobis significastis, videlicet super matrimonio inter fratrem vestrum & filiam nostram contrahendo, & de cruce African. & de facto Vasconiæ,

A. D. 1256.

Serenitati vestræ præsentibus intimamus quod in hiis, quæ vestro & nostro conveniunt honori, pronam habentes voluntatem, dilectos & fideles nostros Drog. de Barentine, & Venerabilem virum Thomam Priorem de Hurle, ad ve-

A. D. 1256. Hen. 3.

stræ Celsitudinis præsentiam destinamus; qui intentionis nostræ propositum vobis exponent plenius in præmissis;

Quibus, si placet, super hiis fidem adhibentes, nobis per eosdem significare velitis vestræ beneplacitum voluntatis.

Et, licet venerabilem patrem P. Heref. Episcopum, & dilectum & fidelem nostrum J. Maunsell, Præpositum Beverlaci, vel eorum alterum, ad vestram, hujus rei causa, misisse præsentiam optaremus, sicut præfatus Garsia à nobis cum diligentia postulavit; idem tamen Episcopus tanta corporis ægritudine flagellatur, tantisque ac tam arduis dictus J. nostris obvolvitur negotiis, quod ipsos, ad præsens, ad vos mittere nequimus; serenitatem vestram rogantes attentius quatinus id grave, si placet, non habeatis vel molestum.

Teste Rege apud Oxon, &c.

Littera Principis Walliæ de interceptione Treugarum.

A. D. 1256. An. 40. H. 3. Ex Bundello literarum tempore, H. 3.

EXcellenti Domino H. Dei gratiâ, illustri Regi Angliæ Domino Hiberniæ, & Duci Acquitanniæ, Leuelinus Griffini, Princeps Walliæ, Dominus Snaudon. salutem.

Excellentiæ vestræ literas recepimus, continentes Dominum Rogerum de Mortuo Mari vobis detulisse querimoniam, videlicet, quod homines nostri terras & castra sua, & quorundam amicorum suorum invaserunt, deprædaverunt, & destruxerunt;

Unde Nobilitati vestræ significamus quod non credimus nos treugas nostras, versus vos, adhuc in aliquo intercepisse; nichilominus, si treugarum vobis vel vestris interceptio imponatur, convenientibus Dictatoribus treugarum, ad invicem parati erimus de transgressionibus vobis & vestris impositis & imponendis, congruas facere emendas; dum tamen similiter nobis fiat de consimilibus transgressionibus. Valete.

Littera Principis Walliæ in qua queritur apud Regem de Baronibus Marchiarum.

A. D. 1256. An. 40. H. 3. Ex Bundello literarum tempore H. 3.

EXcellenti Domino H. Dei gratia illustri Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, & Duci Aquitaniæ, L. Filius Griffini Princeps Walliæ, & Dominus Snaudon. salutem & affectum ad obsequia.

Excellentiæ vestræ conquerendo significamus quod Dominus Rogerus de Mortuo Mari, Dominus Humfredus de Boum. Junior, & quidam alii Barones, & Ballivi vestri de Marchia, cum magna multitudine virorum armatorum & peditum, intraverunt violenter quoddam Castrum, quod erat in nostra saisina, & illud ceperunt munire & afforciare:

Et a nobis amoniti, secundum formam treugarum, de dicto Castro noluerunt discedere, donec obsidione posita, & denegatis eis victualibus optinuerint de nobis licentiam recedendi, quamvis possemus eos pauco tempore compellere ad deditionem, propter paucitatem suorum Victualium, & difficultatem eis evadendi nobis invitis:

Unde quia nos parati simus, si aliqua poterunt contra nos & nostros opponi de interceptione treugarum, convenientibus ex utraque parte Dictatoribus treugarum, loco congruo & tempore competenti eadem emendare; dum tamen dicti Barones super hiis, quæ versus nos transgressi sunt, similes faciant emendas.

Rogamus igitur Nobilitatem & discretionem vestram quatenus non multum moveamini propter minus rationabiles querelas Marchionum de nobis, donec de nostro facto, & de causa facti discutiatis veritatem.

Quamplures autem coram Majestatis vestræ præsentia de nobis deferunt querelas, qui minus diligunt proficuum vestrum & honorem quam nos fecimus, si eorum posse æquiparararetur voluntati; placeat igitur Excellentiæ vestræ & benignitati voluntatem vestram, super præmissis, nobis rescribere per latorem præsentium. Valete.

Littera

A.D. 1256. Hen. 3. — A.D. 1256. Hen. 3.

Littera Lewelini filii Griffini excusatoria de criminibus sibi objectis.

A.D. 1256. An. 40. H. 3. Eidem.

EXcellenti Domino H. Dei gratia, illustri Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, & Duci Aquitanniæ, L. filius Griffini, salutem, & affectum ad obsequia.

Excellentiæ vestræ literas ea qua decuit reverentia & honore suscepimus, continentes vobis fuisse intimatum quod, agentibus vobis extra Regnum vestrum, nos quædam Castra hominum vestrorum occupando, homines occidendo, & deprædationes faciendo, contra treugas, quæ vobis & nobis sunt communes, venire præsumpsimus;

Unde Nobilitati vestræ pro certo significamus quod nos dictas treugas hucusque non intercepimus versus vos, vel vestros, qui easdem versus nos, & nostros observaverunt illæsas;

Quod quidem audacter possimus ponere super Baron. de Cateric. Staffordscir. & Sallopp. qui quidem nobis fuerunt innocui, & nos eisdem fuimus indempnes;

Verum, quoniam quidam Barones de Marchia, qui jactabant se non esse contentos sub dictis treugis, ipsas violari præsumpserunt, perturbando possessionem nostram in quibusdam terris, quarum seisinam adepti fuimus, hominibus terrarum volumptarie venientibus ad nos, & se nobis tradentibus sine coactione & violentia, nos dictis Baronibus & eorum fautoribus, secundum eorum demerita, persolvimus tallionem.

Nec est contra dictarum treugarum formam, si homines, qui prius fuerunt in nostra seisina, volumptarie venientes ad nos recipiamus, quia consimile nobis aliunde datum fuit exemplum.

Benè enim memini quod Comes Gloucestriæ recepit ad se Magnates de Morgannuc, qui erant in nostra seisina tempore reformationis dictarum treugarum; sed, quia voluntarie se reddiderunt dicto Comiti, non sumus conquesti ipsum super hoc prædictas treugas intercepisse.

A.D. 1256.

Simili modo Ballivi vestri & Barones de Sudwallia homines & terras de Dynet, quæ erunt in nostra seisina, receperunt; nec nos oblocuti sumus vel impedivimus, quia volumptarie a nostra unitate recesserunt; unde non omnino est nobis imputandum, set nos exemplo vestro, & vestrorum Baronum usi fuerimus in hac parte.

Nichilominus, si aliqui Barones de Marchia Lalumde velint prosequi contra nos querelam de interceptione treugarum, nos parati erimus transgressiones, si quæ ex parte nostra factæ sunt, emendare; convenientibus adinvicem dictatoribus treugarum loco congruo & tempore competenti; dum tamen fiant nobis emendæ de nostris querelis.

Rogamus igitur nobilitatem & discretionem vestram quatinus non moveamini contra nos ob querelam Marchionum, donec super nostro facto & causa facti redditi fueritis certiores: Pro certo enim habeatis quod paucissimos de ipsis inveniretis promptiores, quam nos ad vestrum servitium & honorem; dum tamen bono modo, & salvo jure nostro, recepti fuissemus ad vestram concordiam,

Præter hac conquerimur de Ballivo vestro de Mungum. qui se & totum posse suum interponit cum Baronibus, nos infestantibus ac inquietantibus; cujus Ballivam facere possemus destrui usque ad muros Castri, nisi parceremus ob reverentiam vestri & prædictarum treugarum observationem.

Placeat igitur vestræ excellentiæ talem medelam apponere ad castigationem dicti Ballivi, quod non oporteat nos, ad ejus transgressiones, manum apponere vindicatricem.

Valete per tempora longiora.

De Incursionibus Wallensium.

A.D. 1256. An. 40. H. 3. Ex Brandel. in Turre Lond.

DOmino suo reverentissimo H. Dei gratia, ilustri Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, & Duci Aquitanniæ suus, si placet, P. de Monte-forti, salutem & debitam cum omni subjectione reverentiam.

A.D. 1256.

Noverit vestra reverentissima Dominatio quod, cum ad Castrum de Bergeven. quod, per traditionem vestram, & Domini

A. D. 1255. Hen. 3. Domini Edwardi filii vestri primogeniti, in mea est custodia, venissem, Marchiam valde perturbatam inveni, & Wallenses quandam Villam, orrea, & blada ad Castrum de Bergeven. pertinentia, de Sancto Michaele nuncupatam, combusserant, & prædam abduxerant, & alia michi, & meis dampna intulerant.

Omnes quidem homines de lingua Walensi Dominorum Humfridi de Boun, Reginaldi filii Perri, Rogeri Richard, Roberti le W. Roberti de Turbevoil, Rogeri Tovy, & multorum aliorum Magnatum Marchiæ, &c, brevibus, tota Walescheria, usque ad fines terræ de Bergeven. ad Lewelinum est conversa; ita quod Marchia bominum ejusdem Lewelini non distat a Castro de Bergav. nisi per unam leucam & dimidiam.

Cæterum vestrum non lateat reverentiam quod, per præceptum vestrum, & Domini Edwardi filii vestri primogeniti, 250 Marcas de termino Sancti Michaelis, nunc proximo præterito, de firma mea de Berg. pacem;

Et, cum Walenses insuper orrea & blada mea combusserint, nichil in partibus illis habeo unde guerram possim sustinere, cum hujusmodi negotia non absque sumptibus immensis valeam expedire, ubi nichil potero recipere super A. D. 1255. Hen. 3. hiis, igitur, si vestræ cederit dominationi, festinum curetis apponere consilium, tàm de hominibus, quàm denariis, prout honori & commodo vestro potius videritis expedire,

Solus enim totam Marchiam illam nequeo custodire, cum nullum Magnatum illius patriæ, præter Dominum G. Talbot, qui tria Castra Domini Edwardi filii vestri custodit in partibus illis, invenissem.

Cæterum vestram excellentem non lateat reverentiam quod quicquid Dominationi vestræ ab aliquibus de casibus ———————— literas suas comp. bene & fideliter vobis & filio vestro deserviri & cunctis diebus ———————— Domino per ———————— fide locata deserviam, boc in agendis vestris & filii vestri, quibus interfuero, pro posse meo, bene patebit.

Ad hæc Dominationem vestram super præmissis, si placet, exhibeatis intentum, ita quod homines terræ prænominatæ de Bergeveny, pro defectu auxilii, ad sæpedictum Lewelinum non convertant.

Conservet vos altissimus per tempora longiora.

Littera Episcopo Bethlem. de Maritagio Edmundi cum Regina Cypri.

A. D. 1256. A. 40. H. 3. P. 40. H. 3. m. 1. d. Rex Episcopo Bethlem. salutem.

Dum veram cordis amicitiam, qua nos & genus nostrum innata vobis bonitas hactenus est amplexa, digna laude pensamus, quanto tempora longiùs procedunt, & intervalla locorum latiùs inter nos se extendunt, tanto manifestiùs eam conspicimus constantiæ suscipere incrementum, in quo digne sibi vendicat & meretur ut ei grata gratiarum vicissitudine fortius astringimur.

Sane super eo quod, nostrorum profectuum, in tam remotis agentes, vos eritis non obliti, nos de fœdere matrimoniali contrahendo inter Edmundum karissimum natum nostrum, & illustrem Reginam Cypri; necnon & inter filium prædictæ Reginæ & hæredem Regni Cypri, & unum de filiabus nostris, per vestras litteras consulere decrevistis, ad magnas vobis assurgimus gratiarum actiones; videntes vos, & scientes circa no- A. D. 1256. strorum commodum & honorem sollicitos & intentos.

Verum quia, in adventu Nuncii prædictæ Reginæ ad nos, cum litteris vestris memoratis, agebant quidam de Concilio nostro in remotis (quorum consilia in præmissis sunt specialius requirenda) propter quod eundem Nuncium nobiscum duximus diutius retinendum; nec, dum eorumdem præsentiam haberi potuimus, certum vobis de prædictis responsum ad præsens dare non valemus:

Set dictorum Conciliariorum nostrorum obtenta præsentia, cum de præmissis plenius deliberaverimus, speciales Nuncios nostros ad vos statim transmittemus, & voluntatem nostram vobis apertius scire faciemus.

Teste, &c.

Eodem modo scribitur albo Cardinali.

Littera

A. D. 1256. Hen. 3. | A. D. 1256. Hen. 3.

Littera Fulconis Domini de Mastacio, de capienda fidelitate Galfridi Martelli, pro terra, quæ fuit dicti Fulconis in Insula Oleron.

A. D. 1256. An. 40. H. 3. L. B. f. 162. b. penes Camer. Scaccar.

Illustrissimo Domino suo & reverendo, Domino Edwardo primogenito Domini Henrici, Dei gratia, Regis excellentissimi Angliæ, Domini Hiberniæ, Ducis Normanniæ, Aquitaniæ, & Comitis Andegaviæ, Fulcho Dominus de Mastacio, ejusdem Miles, salutem & debitam fidelitatem.

Vestram reverentiam, de qua confido, deprecor & requiro quatinus Galfridum Martelli, meum fratrem dilectum, in fidelitate vestra pro terra, quam ego de Domino meo, Patre vestro jam desuper nominato, teneo in Insula Oleronis, quam terram Dominus Robertus de Salbolio, Dominus Pater meus & suus, ipsi Gaulfrido assignavit, & ego assigno, si placet, capiatis. A. D. 1256.

Dat. die Martis post Octab. beati Johannis, ante Portam Latinam, anno Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo sexto, apud Mornao.

De Pecunia pro Negotio Siciliæ, & de Credentia Jo. de Dya.

A. D. 1256. An. 40. H. 3. Ex Autogr.

Alexander Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio illustri Regi Angliæ, salutem & Apostolicam benedictionem.

Quia sedes Apostolica inclitum genus tuum quadam semper, inter orbis Reges & Principes, dilexit prærogativâ benivolentiæ specialis, ejusque continuè honorem & commodum indefessâ sollicitudine procuravit, quia circa progenitorum tuorum exaltationem, sub diversitate temporum, omnem, quam potuit, adhibuit opem & operam efficacem:

Nos, attendentes quod, ex hoc regio genere, tam insigni, suscepit mater Ecclesia semper, & suscipit filios benedictionis & gaudii, filios factis & famâ pollentes, filios oportuni auxilii & favoris;

Quodque in hoc genere suavem delibat dulcorem reverentiæ filialis, auritque de ipso continuè amænum innatæ sinceritatis odorem;

Ac volentes ex hoc sedis ejusdem favorem & gratiam ad te, & carissimum in Christo filium nostrum Edmundum, illustrem Regem Siciliæ, natum tuum, extendere successivè (præsertim cum tu, & idem natus progenitoribus ipsis, non solum derivatione sanguinis, sed propagatione sinceræ devotionis, & immaculatæ fidei successatis) Regnum Siciliæ, quod est speciale sedis ipsius, pro cujus recuperatione Roman. Ecclesia importabilibus non parcendo sumptibus, ac multorum laborum minimè devitando tædia diutiùs laboravit (rem utique ipsi Ecclesiæ, inter cætera temporalia sua bona, carissimam, & longo jam tempore concupitam) eidem nato liberaliter concessimus, prout in Apostolico privilegio, super hoc obtento, pleniùs continetur; A. D. 1256.

Et, quoniam sincera & firma voluntas in dilectionis & operis prosecutione cognoscitur, quia hujusmodi negotium, propter ipsius Regni statum, nondum in toto tranquillum, multo indigebat consilio & favore, magnamque requirebat sollertiam, & substentationis fulcimenta non modica, valida defensionis munimina, & indeficientis subsidii firmamentum,

Eadem Ecclesia totum quasi pondus ejusdem negotii, portandum super humeros suos assumpsit, è diversis partibus exercitum instaurando magnificum, ac deputando Legatos ad prosecutionem illius, non sine magnâ effusione sumptuum, ut posset illud, Domino adjutore, perducere ad statum honorabilem, prosperum, & quietum.

Cumque memoratum negotium laudabiliter convalesceret, & successibus prosperis firmaretur, tandem, quia, quorundam proditorum faciente nequitiâ, inopinato casu extitit impeditum, propter quod tanto festinantiùs erat succurrendum eidem negotio, quanto sibi propinquius imminebat confusio & discrimen, Regalem Excellentiam per nostras requisitivas litteras, tibi cum instantiâ suadentes, ut, quia eramus ulteriùs ad ferendum tantum pondus penitus impotentes, cum pro ipsius promotione negotii exhauriverimus cameram nostram prædi-

A. D. 1256. Han. 3. ctam, Ecclesiam multis & gravibus obligationibus astringentes, omnium quasi Mercatorum, apud prædictam sedem morantium, & multorum officialium, & familiarium nostrorum, ac aliorum etiam, pro hujusmodi necessitate pecuniis jam receptis (ita quod non poteramus mutuum invenire) festinatum præparares succursum; ita quod, omni difficultate ac tarditate remota, statim copiosa & strenua militia mitteretur.

Et nichilominus ut terra Laboris, & aliæ terræ ipsius Regni, quæ adhuc in devotione ipsius Ecclesiæ persistebant, & per quas ad alias Regni partes liberè haberi poterat transitus & processus, possent interim præservari, pecuniam incontinenti, pro conducendis ad hoc militibus, & aliquem virum idoneum pro Capitaneo destinares, ac alias eidem negotio, prout expediebat, efficaciter provideres.

Set qualiter hæc, quæ tibi pro ejusdem promotione ac sustentatione negotii persuasimus, feceris non ignoras; qualiter etiam negotium ipsum adjuveris, ac super illo provideris, cunctis luce clarius innotescet; cum nec tuas, nec aliorum curas & vires, ad hujusmodi rei prosecutionem curaveris adhibere.

Quinimmo sic ipsum negotium quasi postposuisse dinosceris quod eo, tuis oportunis & speratis subsidiis non suffulto, prædicta terra Laboris, per quam residuum ipsius Regni recuperari poterat, sic adversarii Ecclesiæ agressibus patuit, quod illam jam quasi totaliter occupavit.

Nec potest aliqua super hoc, ex parte tua, ignorantia quomodolibet allegari, præsertim cum hæc omnia tibi ad nostram excusationem frequenter duxerimus intimanda.

Verum, quia nuper dilectos filios nobilem virum Willielmum Bonevor Militem, & Magistrum Petrum de Solerio Canonicum Herefordensem, Nuncios tuos (quos de multa discretione, providentia, & sollicitudine circa commissa eis negotia plurimum commendamus) ad nostram præsentiam destinasti, petens per ipsos instanter a nobis ut terminum solutionis pecuniæ (quam, juxta tenorem memorati privilegii solvere, infra Festum Sancti Michaelis, proximo venturum, tua magnitudo tenetur) prorogare benignitate Apostolica curaremus; A. D. 1256. Han. 3.

Nos omnibus, quæ iidem Nuncii, ex parte tua, tàm super petitione hujusmodi, quàm etiam super aliis biis petitionibus, proponere voluerunt, diligenter auditis & pleniùs intellectis, habitaque diligenti deliberatione cum nostris fratribus super illis, dilectum filium, fratrem Johannem de Dia, Capellanum & Pœnitentiarium nostrum (de quo nos & iidem fratres plenam in Domino fiduciam obtinemus) ad te, de ipsorum fratrum consilio duximus destinandum; qui tibi super prædictis petitionibus ex parte nostra plenariè respondebit:

Ideoque Serenitatem tuam rogamus & hortamur attentè quatenus, eundem Capellanum solita benignitate recipiens, sibi in hiis quæ tibi super præmissis ex parte nostra dixerit (cum nostra sibi plenè in hac parte intentionem expressimus) adhibeas firmam fidem.

Dat. Anagniæ tertio Id. Junii, Pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo a filo canabeo.

De carnibus comedendis in Festis Sancti Edwardi, si contigerint per dies Sabbati, pro Rege Henr. & convivis suis.

A. D. 1256. An. 40. H. 3. *Ex Autogr.*

Alexander Episcopus, servus servorum Dei, Carissimo in Christo filio Henrico illustri Regi Angliæ salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum, sicut ex parte tua nobis extitit intimatum, tu abstinere a carnibus, diebus Sabbati, tenearis ex voto; nos, tuis precibus annuentes, Excellentiæ tuæ, ut, si contigerit Festum Translationis Sancti Edwardi in die Sabbati celebrari, liceat tibi (non obstante voto hujusmodi) necnon & convivis tuis, qui tali voto se nullatenus astrinxerunt, carnes comedere auctoritate præsentium indulgemus. A. D. 1256.

Volumus autem quod propter hoc centum pauperes eodem die pascere tenearis.

Nulli ergo, &c.

Dat. Anagniæ tertio Id. Junii, Pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo a filis sericis flavi rubeique coloris.

Litteræ

A. D. 1256. Hen. 3. — A. D. 1256. Hen. 3.

Litteræ de Credentia Principibus Alemanniæ.

A. D. 1256. An. 40. H. 3. Pat. 40. H. 3. m. 9.

REX omnibus & singulis Principibus Alemanniæ salutem.

Mittimus ad partes vestras nobilem & prudentem virum Ricardum de Clare Comitem Gloucestriæ & Hereford. & dilectum Senescallum nostrum Robertum Walerand, fideles nostros, pro quibusdam servitiis & negotiis nostris; vos rogantes attentius quatinus ipsos super hiis recommendatos habere velitis, fidem plenam & indubitatam adhibentes eisdem in hiis, quæ vobis exposuerint super servitiis & negotiis nostris prædictis. A. D. 1256.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Westm. duodecimo die Junii.

Per Ricardum Comitem Gloucestr. Johannem Maunsell, Robertum Walerand, & alios.

Bulla quod Episcopi solvant decimam de Maneriis propriis, non obstantibus alio servitio, aut indulgentiis.

A. D. 1256. An. 40. H. 3. Ex Autogr.

ALexander Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio Magistro Rostando, Capellano & Nuncio nostro, salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum decima omnium proventuum Ecclesiasticorum Regni Angliæ, & aliarum terrarum carissimi in Christo filii nostri

Regis Anglorum illustris, sit eidem Regi, usque ad certum tempus, ab Apostolica sede concessa;

Volumus, & præsentium tibi auctoritate mandamus quatinus universos Prælatos, & alias personas Ecclesiasticas eorundem Regni & Terrarum, ut de proventibus Maneriorum suorum, quæ largitione regali habere noscuntur, hujusmodi decimam solvant, monitione præmissa, auctoritate nostra, per te, vel per alium, seu alios, appellatione remota, compellas: A. D. 1256.

Non obstantibus si fortè, pro ipsis Maneriis eidem Regi servitium facere, sicut laicales, vel seculares personæ, sibi pro feudis, quæ tenent ab ipso, faciunt, teneantur; & quibuslibet Apostolicis indulgentiis per quas posset effectus præsentium impediri.

Dat. Anagniæ Id. Junii, Pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo a filo canabeo.

Bulla de Mercatoribus Romanis, contendentibus super solutione Pecuniæ in Anglia.

A. D. 1256. An. 40. H. 3. Ex Autogr.

ALexander Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio illustri Regi Angliæ, salutem & Apostolicam benedictionem.

Super solutionibus faciendis de quamplurimis pecuniarum summis, tàm Mercatoribus Romanis, quàm Florentinis & Senensibus diversas litteras dilectis filiis Magistro Rostando Capellano, & fratri Johanni ordinis fratrum minorum in Anglia Nunciis nostris meminimus direxisse.

Porro, quibusdam ex Mercatoribus ipsis contendentibus, in solutione hujusmodi pecuniæ, aliis anteferri, iidem Nuncii de voluntate tua pecuniam, collectam per ipsos, de qua omnibus satisfieri non poterat, providè sequestrarunt; per suas nos consulentes litteras quibus priùs vellemus satisfieri de eadem. A. D. 1256.

Quoniam igitur cordi nobis est ut dilecto filio Rolando Bonsignoris familiari nostro, Civi & Mercatori Senensi, de quadam pecuniæ summa, in qua tenemur eidem, priusquam aliquibus aliis satisfiat;

Serenitatem Regiam rogamus, & hortamur attente quatinus, dilectis filiis Aldebrando Aldebrandini, & Raynerio Bonaccursi, Civibus & Mercatoribus Senen. vel aliis sociis dicti Rolandi, mille

&

A. D. 1256. Hen. 3. & quinquaginta ſeptem Marcas ſterlingorum, quas dilecto Filio Nobili viro Jacobo, Comiti Lavaniæ, Germano bonæ memoriæ G. Sancti Euſtachii Diac. Cardinalis, pro negotio Regni Siciliæ, Romanæ Eccleſiæ nomine, perſolverunt,

De pecunia noſtro nomine, ſive de decima Proventuum Eccleſiaſticorum, tibi ab apoſtolicâ ſede conceſſâ, vel de redemptionibus votorum Crucesignatorum, ſeu ex aliâ quacunque cauſa, per ipſos Nuntios, vel per quoſcunque alios, & cujuſcunque auctoritate mandati, collecta, aut etiam colligenda, ob reverentiam apoſtol. ſedis & noſtra, ſublato cujuſlibet dilationis & difficultatis obſtaculo, facias exhiberi:

Non obſtantibus ſi prædictis magiſtro R. & fratri J. ac dilecto filio magiſtro Bernerdo de Senis Capellano noſtro, aut aliquibus aliis ſuper ſolutione de decimâ ſupradictâ, ſeu parte ipſius, quibuſcunque perſonis facienda, direximus ſcripta noſtra:

Aut ſi Campſoribus noſtris, Civibus & mercatoribus Senen. vel quibuſcunque aliis mercatoribus, præfata decima, tuo nomine primitùs extitit obligata;

Seu juramento, quod venerabilis frater noſter Epiſcopus Herefordẽn. in tuâ & filiorum tuorum animabus præſtitiſſe dicitur, quod de decima hujuſmodi nemini ſatisfiat, niſi prius de ipſa eiſdem Campſoribus, pro quibuſdam pecuniarum ſummis, fuerit integrè ſatisfactum; quod, quantum ad ſolutionem, de hujuſmodi ſumma Marcarum, faciendam prædictis Rolandi ſociis, penitùs relaxamus:

Aut quod idem Epiſcopus promiſiſſe dicitur quod tu, in certis terminis, præfatis Campſoribus ſatisfacceres de eadem:

Seu litteris à nobis, per ipſos Campſores, contra te & filios tuos, ad prædictum magiſtrum Bernardum, hactenus impetratis, ut in tuam & prædictorum filiorum perſonas (in hujuſmodi ſolutione ceſſantes) & Regnum tuum interdicti ſententias promulgaret; quas per A. D. 1256. Hen. 3. præſentes, quantum ad ſolutionem de prædictis mille & quinquaginta ſeptem Marcis, eiſdem Rolandi ſociis faciendam, penitùs revocamus:

Aut quod iidem Campſores aſſerunt quod hujuſmodi mille quinquaginta & ſeptem Marcæ, in quibus eidem Rolando tenemur, de pecuniâ, in quâ Romanæ teneris eccleſiæ, non exiſtunt:

Sive quod, ſuper pecuniâ, eidem eccleſiæ a te debitâ, nullam dictos Magiſtrum R. & Fratrem J. poteſtatem ſeu auctoritatem à nobis habere proponunt;

Vel quibuſcunque litteris apoſtolicis impetratis, cujuſcunque tenoris fuerint (etiam ſi plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum oporteat de ipſis in præſentibus fieri mentionem, & contineatur in ipſis quod non poſſit ipſis per aliquas litteras apoſtolicas derogari) ſeu de cætero impetrandis, niſi totus in eis tenor præſentium ſit inſertus.

Volumus tamen ut dilectis filiis Spiſiato, Raynerio, Bellindoti, Civibus & Mercatoribus Florent. ac eidem Rolando, vel eorum Sociis, in Angliâ commorantibus, de ſex millibus Marcarum, prout tibi & dictis Magiſtro, & Fratri, per alias litteras noſtras direximus, primitùs ſatiſfiat.

Preces autem noſtras in hac parte celſitudo regia ſic admittat, quod præfati Rolandus, Aldebrandus, & Raynerius Bonaccurſi, & eorum Socii de liberalitate tuâ commodum ſe reportaſſe lætentur; noſque Serenitati tuæ, propter hoc, referre teneamur gratiarum uberes actiones.

Nos enim de prædictis mille & quinquaginta ſeptem Marcis, poſtquam eas ſolvi feceris mercatoribus ſupradictis, reputabimus nobis & Eccleſiæ prædictæ de ipſis fore plenariè ſatisfactum.

Dat. Anagniæ, Idus Junii Pontific. noſtri anno ſecundo.

Filo Canabeo.

Literæ de Credentia Alfonſo Regi Caſtellæ.

A. D. 1256. An. 40. H. 3. Pat. 40. H. 3. m. 7.

Egregio Principi, amico & conſanguineo ſuo kariſſimo, A. Dei gratiâ illuſtri Regi Caſtellæ, Toleti, Legion. Galet. Sibill. Cordubiæ, Murtiæ, & Johannii, Henricus Rex, &c. ſalutem, & ſinceræ dilectionis ſemper augmentum.

Ad perficiendum conventiones, inter vos & nos ſuper diverſis articulis initas, A. D. 1256. ſicut noſtis, venerabilem patrem W. Elyen. Epiſcopum, & dilectum & fidelem noſtrum Johannem de Gateſden, ad veſtræ dilectionis præſentiam deſtinamus;

Serenitatem veſtram rogantes attentius quatinus eiſdem ſuper hiis & aliis, conventiones

A.D. 1256. Hen. 3. ventiones illas tangentibus, quæ coram vobis proponent, fidem adhibere velitis indubitatam; renunciantes nobis per eosdem non tantum in hiis, verum etiam in omnibus aliis vestræ beneplacitum voluntatis, quod gaudenti animo, & favore benivolo curabimus adimplere. A.D. 1256. Hen. 3.

Teste Rege apud Winton. 24. die Junii.

De potestate data Nunciis Regis missis ad Alfonsum Regem Castellæ.

A.D. 1256. An. 40. H. 3. Pat. 40. H. 3. m. 7. Regi Castellæ Rex Angliæ salutem, & sinceræ dilectionis semper augmentum.

Mittimus ad vos venerabilem Patrem Willielmum Elyensf. Episcopum, & dilectum & fidelem nostrum Johannem de Gatesden, quibus per præsentes litteras plenam damus potestatem complendi omnes Conventiones super omnibus articulis, contentis in compositione, inter vos & nos inita, & hinc inde sigillis nostris vallata; ratum habituri & firmum quicquid per ipsos, vel eorum alterum nomine nostro actum fuerit, &c. A.D. 1256.

Teste Rege apud Winton. 24. die Junii.

A.D. 1256. An. 40. H. 3. Pat. 40. H. 3. m. 7. REX omnibus, &c.

Noverit Universitas vestra quod nos plenam & liberam damus potestatem venerabili Patri W. Elyensi Episcopo, & dilecto & fideli nostro Johanni de Gatesden. quos ad illustris Regis Castellæ & Legion. præsentiam destinamus, pro negotiis nostris cum præfato Rege expediendis, complendi omnes conventiones, inter ipsum Regem & nos initas, secundum quod in scripto eorumdem, sigillo nostro signato, quod præfatus Rex penes se habet, plenius continetur; & jurandi in animam nostram, si opus fuerit, quodcumque genus Sacramenti, ad securitatem conventionis prædictæ: Ratum habituri quicquid prædicti Episcopus, vel Johannes, vel eorum alter, nomine nostro, fecerint, vel fecerit in præmissis.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Clarendon 10. die Julii.

Item per eadem verba processit alia litera, excepta hac clausula & jurandi, &c. *usque illam clausam*, Ratum, &c.

Teste ut supra.

REX W. Elyensi Episcopo, & Johanni de Gatesden, salutem.

Mandamus vobis quod, si Rex Castellæ illustris à vobis habere litteras securitatis super commutatione voti nostri ad partes Affricanas (pro eo forsitan quod timet nos minùs bene apud summum Pontificem pro commutatione dicti voti nostri institisse) per litteras vestras nos, procuratorio nomine, obligetis præfato Regi, quod in omni eventu laborabimus, tàm per nos, quàm per nostros, erga Dominum Papam bona fide, quod votum memoratum immutet ad partes Affricanas, prout in littera nostra conventionis (quam præfatus Rex inde habet) plenius continetur, & ad proficiscendum ad partes illas secundum formam conventionis prædictæ; dum tamen Dominus Papa ad hoc suum præbeat assensum.

In cujus, &c.

Teste ut supra apud Clarendon 10. die Julii.

Litigatur pro Ecclesia de Stodinton & Papa pro altera partium interponit.

A.D. 1256. An. 40. H. 3. Ex Autogr. Alexander Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio nostro Regi Angliæ illustri, salutem & Apostolicam benedictionem.

Vacante olim ecclesiâ de Stodinton. Herefordensis Diocesis per mortem Archidiaconi Salopesbiriæ, Rectoris ejusdem, in qua dilecti filii Abbas Prior & Conventus Salopesbiriæ, ordinis Sancti Benedicti, Conventrensis Diocesis, jus patronatus obtinere dicuntur, fæ- A.D. 1256.

A.D. 1256. Hen. 3.

licis recordationis Greg. Papa, Prædecessor noster, dilecto filio Magistro Stephano Anibaldi Canonico surnen. nepori dilecti filii nostri R. Sancti Angeli, Diacon. Cardinal. eam conferens, ac decernens irritum & inane quicquid contra hoc contingeret attemptari, mandavit procuratorem suum in corporalem possessionem ipsius ecclesiæ induci, ac inductum defendi amoto ab ea quolibet detentore, contradictores per censuram ecclesiasticam appellatione post posita compescendo.

Sed quondam Guillielmo Averil Clerico se inductioni hujusmodi opponente, dictus Magister Stephanus nancisci possessionem ecclesiæ præfatæ nequivit; tandem præfato Guillielmo viam universæ carnis ingresso, ac inter eosdem Abbatem Priorem & Conventum ex parte una & ipsum S. super eadem ecclesiæ exorta ex altera quæstione, nos, præfatos Abbatem Priorem & Conventum & omnes ipsius ecclesiæ detentores facientes ad nostram præsentiam evocari, dilecto filio Magistro Matheo de Alperino Capellano nostro causam eandem commisimus terminandam.

Cumque dictis Abbate Priore & Conventu, ac detentore sive detentoribus in audientia publica citatis solempniter, & post terminum expectatis diutius, non compareret aliquis pro eisdem, & ipsi Magistro M. de citatione facta plenè constaret idem, ipsos reputans contumaces ac recepto libello per procuratorem præfati Magistri S. sibi oblato, auditis etiam ac intellectis quæ pro parte sua fuere proposita coram eo, & obtenta a nobis sententiandi licentia, procuratori dicti S. & per eum sibi dictam ecclesiam sententialiter adjudicari, ac declarans ipsam ad eum pertinere de jure, in possessionem ejusdem ecclesiæ eum sive procuratorem ejus inducendum decrevit, ac inductum etiam defendendum, amovendo ab ea quemlibet detentorem, ac nos, postmodum sententiam ipsam, per eundem Capellanum provide latam, auctoritate apostolica confirmantes, venerabili fratri nostro Episcopo Hereforden. in virtute obedientiæ districtè nostris dedimus litteris in præceptis ut eundem magistrum S. vel procuratorem suum ejus nomine in corporalem ipsius ecclesiæ possessionem inducat, & defendat inductum, invocato ad hoc, si opus fuerit auxilio brachii secularis, contradictores per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescendo.

A.D. 1256. Hen. 3.

Verum, quia dilectus filius Johannes Matisel clericus tuus eandem ecclesiam in ipsius Magistri S. præjudicium dicitur retinere, Serenitatem tuam monemus attente, rogamus attentius & obsecramus in domino quatinus, diligenter attendens quod ejusdem ecclesiæ detentio vergit in detentoris salutis propriæ detrimentum, eundem Johannem inducas attentius ut, eandem ecclesiam eidem Magistro S. sine difficultate aliqua & moræ dispendio in pace dimittens, eum super ipsa ulterius non molestet, nec tu ipsum magistrum S. super hoc patiaris ab aliquibus tuæ ditioni subjectis aliquatenus molestari, monitiones autem preces & obsecrationes nostras in hac parte sic benignius attendas & propitius exaudire procures, quod apud Deum tibi manipulos accumules præmiorum, nosque devotionem tuam dignis in Domino laudibus commendare possimus, & cum necesse fuerit exhibere nos in regalibus beneplacitis promptiores.

Dat. Anagniæ 4. Id. Julii Pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo Sigillo a Filo canabeo.

De Juramento Abbatis Westm. ad Curiam Romanam profecturi.

A.D. 1256. An. 40. H. 3. Pat. 40. H. 3. n. 13.

REX omnibus, &c. salutem.

Ad vestrûm omnium notitiam volumus pervenire quod, cum dilectus nobis in Christo Ricardus de Crokesl. Abbas Westmonasterii, nuper, ad instantiam nostram proficisceretur in Nuncium nostrum, ad Curiam Romanam, pro arduis negotiis nostris, idem Abbas, in præsentia nostra personaliter constitutus, non coactus, set spontanea voluntate sua ductus, coram nobis, & Concilio nostro, & Priore & Conventu suo, tactis sacrosanctis, corporale præstitit Sacramentum quod per se, vel per alium, nichil impetrabit, vel impetrari procurabit in præfata Curia in præjudicium prædicti Prioris & Conventûs, vel contra compositionem, nobis mediantibus, initam inter ipsos Abbatem, & dictos Priorem & Conventum, super quibusdam Maneriis, obedientiariis, possessionibus, & aliis, statum eorumdem Prioris & Conventus contingentibus:

A.D. 1256.

Nos igitur, volentes veritati testimonium perhibere, id ipsum per has litteras nostras patentes protestamur; quibus Sigillum nostrum duximus apponendum.

Teste meipso apud Gloucestr. 20. die Julii.

Quod

D. A. 1256. Hen. 3. A. D. 1256. Hen. 3.

Quod fructus, &c. Beneficiorum, vacantium in Anglia, quorum Collatio pertinet ad Papam, colligantur ad opus Regis Angliæ, pro complendo voto suo ad terram Sanctam.

A. D. 1256. An. 40. H. 3. *Ex Autogr.*

Alexander Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio magistro Rostanno, Capellano, & Nuntio nostro in Anglia, salutem & apostolicam benedictionem.

Ad impendendam carissimo in Christo filio nostro illustri Regi Angliæ gratiam & favorem, crucis reverentia (qua insignitus Crucifixi obsequio se devovit) ac sinceræ devotionis affectus, quem ad nos & Romanam ecclesiam habere dinoscitur, merito nos inducunt:

Hinc est quòd nos, ipsius supplicationibus inclinati, discretioni tuæ per apostolica scripta mandamus quatinus fructus, redditus, & proventus omnium dignitatum, & personatuum, aliorumque beneficiorum ecclesiasticorum, Præbendalium & aliorum, Regni Angliæ, & aliarum terrarum ejusdem Regis, quæ tanto tempore vacasse inveneris, quod ipsarum collatio est ad Sedem apostolicam, secundum Laterani statuta Concilii, devoluta, per te, vel per alium, seu alios, ab eo tempore, quo taliter ad prædictam Sedem fuit ipsorum devoluta Donatio, A. D. 1256.

Integrè colligens (detentores illorum ad exhibendam eos tibi, monitione præmissâ, per censuram ecclesiasticam appellatione postposita, compescendo; nisi per apostolicam dispensationem seu indulgentiam super hoc ostenderint se munitos) quicquid de hiis collegeris in tuto loco deponere, ac ad opus ipsius Regis, ut votum suum efficacius exequi valeat, conservare procures; contradictores autem super hoc, si qui fuerint, vel Rebelles, monitione præmissâ, censura simili, appellatione remota, compescas.

Dat. Anagniæ 12. Kal. Septembr. Pontif. nostri anno secundo.

Plumbeo Sigillo a Filo canabeo.

Bulla quod Rex habeat fructus non residentium, exceptis certis personis.

A. D. 1256. An. 40. H. 3. *Ex Autogr.*

Alexander Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio magistro Rostanno, Capellano & Nuntio nostro in Anglia, salutem & apostolicam benedictionem.

Ad impendendam carissimo in Christo filio nostro illustri Regi Angliæ gratiam & favorem, Crucis reverentia (qua insignitus crucefixi obsequio se devovit) ac sinceræ devotionis affectus, quem ad nos & Romanam Ecclesiam habere dinoscitur, merito nos inducunt:

Hinc est quod nos, ipsius supplicationibus inclinati, discretioni tuæ per apostolica scripta mandamus quatinus fructus, redditus, & proventus omnium dignitatum, & personatuum, aliorumque beneficiorum ecclesiasticorum, Præbendalium & aliorum, Regni Angliæ, & aliarum terrarum ejusdem Regis, in quibus hii, qui ea obtinent, non resident ut tenentur (nisi fortè in scolis, aut apud apostolicam sedem, vel in peregrinatione, aut alibi, pro negotiis ecclesiarum, in quibus illa habent, de Prælatorum suorum licentia, fuerint, aut super hoc indulgentiam apostolicam habeant) integrè colligens, quicquid de hiis collegeris in tutis locis deponere, ac ad opus ipsius Regis, ut votum suum efficacius exequi valeat, conservare procures; A. D. 1256.

Contradictores autem super hoc, si qui fuerint, vel Rebelles, monitione præmissa, per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescendo.

Dat. Anagniæ 12. Kal. Sept. Pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo Sigillo a Filo canab.

Bulla

A.D. 1256. Hen. 3. A.D. 1256. Hen. 3.

Archidiacono Richmundiæ quod decimam beneficiorum in Archidiaconatu suo, secundum debitam existimationem, taxari faciat & levari, & colligi, & Magistro Rostanno Capellano Papæ assignari, pro subsidio Terræ sanctæ.

A.D. 1256. An. 40. H. 3. *Ex Autogr.*

ALexander Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio Archidiacono Richemundiæ, in Ecclesia Eboracensi, salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum decima Ecclesiasticorum proventuum Regni Angliæ, & aliarum terrarum carissimi in Christo filii nostri illustris Regis Angliæ, eidem Regi usque ad certum tempus, pro Terræ sanctæ subsidio, a sede Apostolica sit concessa; ne aliqua fraus possit in hujusmodi decimæ solutione committi, in ipsius Regis præjudicium, & dispendium dictæ terræ;

Volumus, & præsentium tibi auctoritate, in virtute obedientiæ, & sub pœna excommunicationis, districte præcipiendo mandamus quatinus omnia beneficia in Archidiaconatu tuo consistentia, debitam & justam extimationem (taxatione antiqua nequaquam obstante) per te, vel per alium, seu alios discretos, & fide dignos, taxare procures: A.D. 1256.

Ac nichilominus hujusmodi decimam in eodem Archidiaconatu (cum per dilectum filium Magistrum Rostannum, Capellanum & Nuncium nostrum in Anglia super hoc requisitus fueris) fideliter colligens, quicquid de ipsa collegeris eidem Capellano (cujuslibet alterius super hoc non expectando mandatum) studeas assignare; contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo.

Alioquin eidem Capellano litteris nostris injungimus ut te ad id, monitione præmissa, per censuram eandem, appellatione remota, compellat.

Dat. Anagniæ decimo Kal. Septembris, Pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo Sigillo a filo canabeo.

De bonis intestatorum colligendis ad opus Regis Angliæ, &c.

A.D. 1256. An. 40. H. 3. *Ex Autogr.*

ALexander Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio Magistro Rostanno, Capellano & Nuncio nostro in Anglia, salutem & Apostolicam benedictionem.

Volumus & tibi, præsentium auctoritate, mandamus quatinus omnia bona mobilia ab intestato decedentium, sive de Regno Angliæ, sive de aliis terris carissimi in Christo filii nostri illustris Regis Angliæ fuerint, pro illâ portione, quæ juxta patriæ consuetudinem decedentes contingit, integrè per te, vel per alium, seu alios colligens, quicquid de hiis collegeris in aliquibus tutis locis deponere, ac ad opus carissimi in Christo filii nostri illustris Regis Angliæ (ut votum suum efficaciùs exequi valeat) conservare procures; contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo: A.D. 1256.

Non obstante si personis aliquibus a sede Apostolica sit indultum, quod extra suas Diocæses, vel alia certa loca in causam trahi, vel ad judicium evocari non possint per litteras Apostolicas, plenam & expressam non facientes de indulto hujusmodi mentionem; & quibuslibet aliis indulgentiis, seu litteris Apostolicis, per quas effectus præsentium, seu executio negotii Crucis impediri valeat, vel differri; & constitutione de duabus dietis edita in concilio generali.

Dat. Anagniæ 8 Kal. Sept. Pontificatûs nostri anno secundo.

Sigillo avulso.

A. D. 1256. Hen. 3. A. D. 1256. Hen. 3.

Quod Prælati Angliæ compellantur ad dandam in scriptis taxationem bonorum suorum, & ad solvendam decimam de prædictis.

A. D. 1256. An. 40. H. 3. Ex Autogr.

ALexander Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio Magistro Rostanno, Capellano, & Nuncio nostro in Anglia, salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum, sicut intellexeris, bona venerabilium fratrum nostrorum, Archiepiscoporum, & Episcoporum, Regni Angliæ, & religiosorum, subjectorum eisdem, taxari mandavimus ut, secundum taxationes hujusmodi, de bonis ipsis decima persolvatur;

Eisdem Archiepiscopis, & Episcopis, in virtute obedientiæ, districtè duximus injungendum, ut taxationes hujusmodi tibi in scriptis assignare, sublata qualibet difficultate, procurent; præfatam decimam etiam de Maneriis eorum, tam pro biennio præterito, quam pro anno præsenti, secundum taxationes easdem, integrè persolvendo:

Quocirca discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus quatenus, si dicti Archiepiscopi & Episcopi super hoc mandatum Apostolicum neglexerint adimplere, tu eos ad hæc, monitione præmissa, auctoritate nostra per te, vel per alium, seu alios, sublato cujuslibet appellationis impedimento compellas; A. D. 1256.

Non obstante si eisdem Archiepiscopis & Episcopis, vel eorum alicui, a Sede Apostolica sit indultum quod interdici, suspendi, vel excommunicari, seu extra ipsorum Diocæses, vel alia certa loca in causam trahi non possint per litteras Apostolicas, plenam & expressam non facientes de indulto hujusmodi mentionem; & constitutione de duabus dietis edita in concilio generali.

Dat. Anagniæ quarto Non. Septembr. Pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo a filo canabeo.

De Episcopis taxandis per totum Regnum, non obstantibus privilegiis & indultis.

A. D. 1256. An. 40. H. 3. Ex Autogr.

ALexander Episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus universis Archiepiscopis & Episcopis, per Regnum Angliæ constitutis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Cùm, sicut intelleximus, dilectus filius Magister Rostannus, Capellanus, & Nuncius noster in Anglia, bona vestra & religiosorum vobis subjectorum per vos taxari mandaverit, ut, secundum taxationem hujusmodi, de bonis ipsis decima persolvatur; volumus, & fraternitati vestræ per Apostolica scripta, in virtute obedientiæ, districtè præcipiendo, mandamus quatinus taxationes hujusmodi eidem Capellano in scriptis assignare (sublata qualibet difficultate) curetis; præfatam decimam etiam de Maneriis vestris tàm pro biennio præterito, quàm pro anno præsenti, secundum taxationes easdem, integre persolvendo. A. D. 1256.

Alioquin prædicto Capellano litteris nostris injungimus ut vos ad hæc, monitione præmissa, auctoritate nostra, per se, vel per alium, seu alios, sublato cujuslibet appellationis impedimento compellat; non obstante si vobis, vel vestrum alicui a sede Apostolica sit indultum quod interdici, suspendi, vel excommunicari, aut extra vestras Diocæses, vel alia certa loca in causam trahi non possitis per litteras Apostolicas, plenam & expressam non facientes de indulto hujusmodi mentionem; & constitutione de duabus dietis edita in concilio generali.

Dat. Anagniæ quarto Non. Septembr. Pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigil. a filo canabeo.

Bulla

A.D. 1256. Hen. 3. A.D. 1256. Hen. 3.

Bulla Episcopo Norwicen. & Abbati Monasterii Sancti Petri de Burgo, quod colligant decimam, & Legata, & hujusmodi ad opus Reg. Angl.

A.D. 1256. An. 40. H. 3. *Ex Autogr.*

ALexander Episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri Episcopo Norwicen. & dilecto filio Abbati Monasterii Sancti Petri de Burgo, ordinis Sancti Benedicti Lincoln. Dioc. salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum nos venerabili fratri nostro Archiepiscopo Cantuarien. & dilecto filio Magistro Rostanno, Capellano nostro, negotium Crucis in Regno Angliæ, & aliis terris carissimi in Christo filii nostri illustris Regis Angliæ crucesignati, necnon & collectionem decimæ Ecclesiasticorum proventuum eorundem Regni & terrarum, prædicto Regi usque ad certum tempus concessæ ab Apostolica sede; ac redemptionem votorum crucesignatorum & legatorum indistinctè, per nostras diversas litteras, sub diversis formis, duxerimus committenda;

Volumus, & præsentium vobis auctoritate, in virtute obedientiæ, districtè præcipiendo, mandamus quatinus hujusmodi decimam, redemptiones, & Legata; necnon & obventiones, ex quacunque causa provenientes, subsidio Terræ sanctæ integrè colligere, ac ad opus ipsius Regis, ut votum suum efficacius exequi valeat, conservare curetis; A.D. 1256.

Et in prædicto Crucis negotio, juxta formam quarumcunque litterarum nostrarum, eisdem Archiepiscopo, & Capellano super hiis directarum, per vos, vel per alium, seu alios, efficaciter, secundum datam vobis a Domino gratiam, procedatis; ita quòd crescatis exinde meritis apud Deum, & penes nos, & prædictum Regem gratia, & apud homines clara fama:

Contradictores auctoritate nostra, appellatione postposita, compescendo; non obstante si personis aliquibus a sede Apostolica sit indultum quod in causam trahi, vel ad judicium evocari non possint per litteras Apostolicas, plenam & expressam non facientes de indulto hujusmodi mentionem; & constitutione de duabus dietis edita in concilio generali.

Dat. Anagniæ quarto Non. Septembr. Pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo a filo canabeo.

Bulla quod colligatur nomine Ecclesiæ Romanæ decima.

A.D. 1256. An. 40. H. 3. *Ex Autogr.*

ALexander Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio Magistro Rostanno, Capellano, & Nuncio nostro in Anglia, salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum decimam Ecclesiasticorum proventuum Regni Angliæ, & aliarum terrarum carissimi in Christo filii nostri illustris Regis Angliæ crucesignati, tibi commiserimus colligendam;

Volumus, & præsentium tibi auctoritate mandamus quatinus hujusmodi decimam, nostro & Ecclesiæ Romanæ nomine, pro exhoneratione debitorum ipsius Ecclesiæ, ad quæ idem Rex Angliæ tenetur, eidem per te, vel per alium, seu alios, integrè colligere, & in aliquibus tutis locis deponere, ac ad opus præfatæ Ecclesiæ fideliter conservare procures; ut de ipsa postmodum disponamus, qualiter creditoribus ejusdem Ecclesiæ persolvatur:

Non obstantibus si quibuscunque Prælatis Ecclesiarum, seu personis aliis a sede Apostolica sit indultum quod interdici, suspendi, vel excommunicari, aut quod extra suas Diocæses, vel alia certa loca in causam trahi non possint per litteras Apostolicas, in quibus plena & expressa de indulto hujusmodi mentio non habetur; & quibuslibet aliis indulgentiis, aut litteris Apostolicis, per quas hujusmodi subventio vel subsidium impediri possit quomodolibet vel differri; & de quibus, & quarum tenore de verbo ad verbum specialem fieri oporteret in præsentibus mentionem; & constitutione de duabus dietis edita in concilio generali. A.D. 1256.

Dat. Anagniæ quarto Non. Septembr. Pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo a filo canabeo.

Indul-

A.D. 1256. Hen. 3.

Indulgetur Regi quod nullum præjudicium generetur sibi, nec suis hæredibus, per hoc quod Prælati dant decimam de Maneriis suis.

A.D. 1256. An. 40. H. 3. Ex Autogr.

ALexander Episcopus, servus servorum Dei, cariſſimo in Christo filio illustri Regi Angliæ, salutem & Apostolicam benedictionem.

Fidei puritas, devotionis fervor, & constantiæ firmitas, quibus apud Deum, inter cæteros Principes orbis, amabilis, penes Apostolicam sedem acceptus, & homines magnæ laudis præconio commendibilis redderis, sic te divinæ Majestatis gratia, sedis ejusdem favore, ac claræ famæ prærogativâ dignum efficiunt, ut habeas Regem Regum, sicut speramus firmiter, speciali opitulatione propitium, Romanam Ecclesiam ad tua commoda promptam, & in terris, singularis commendationis extollentia, nomen grande.

Unde nos, de tam devoto, fideli, & constanti matris Ecclesiæ filio, ingenti gaudio exultantes in Domino, attentis insistimus supplicationibus apud eum, ut, repulso cujuslibet adversitatis eventu, prosperitas tibi semper votiva succedat; nobisque tribuat ex alto virtutem ut tui commodi & honoris augmentum procurare, juxta nostri desiderii plenitudinem, valeamus.

Licet igitur velimus, & jam mandaverimus quòd venerabiles fratres nostri Archiepiscopi, & Episcopi, ac dilecti filii Abbates, Priores, & alii Prælati Ecclesiarum Regni Angliæ decimam Ecclesiasticorum proventuum, etiam de Maneriis suis, sine diminutione persolvant;

Quia tamen nostræ semper intentionis extitit, & exiſtit tua tibi jura non solum integra & illæsa servare, immò potius adaugere, Excellentiæ tuæ ut nullum ex hoc tibi, tuisque hæredibus, quantum ad servitia, in quibus prædicti Archiepiscopi, Episcopi, Abbates, Priores, & alii Regiæ Curiæ prædictorum Maneriorum ratione tenentur, præjudicium generetur;

Quin illa tibi, non obstante quod, pro ipsis Maneriis, hujusmodi decimam, ut subsidium, de mandato nostro persolvant, integre faciant, ut tenentur, auctoritate præsentium indulgemus.

Nulli ergo, &c.

Dat. Anagniæ quarto Non. Septembr. Pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo pendente a filis sericis flavi rubeique coloris.

Quod compellantur Episcopus Hereforden. & alii executores crucis, ut reddant rationem de receptis decimæ & alterius subsidii.

A.D. 1256. An. 40. H. 3. Ex Autogr.

ALexander Episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis Abbati Monasterii de Burgo Sancti Petri, ordinis Sancti Benedicti, Lincolnien. Dioc. & Johanni Semercot, Capellano nostro, salutem & Apostolicam benedictionem.

Volumus, & præsentium vobis auctoritate, in virtute obedientiæ, districte præcipiendo mandamus quatinus venerabilem fratrem nostrum Episcopum Hereforden. & omnes prædicatores, & quoscumque alios executores in Ibernia, Hereforden. Conventren. & Wigornien. Episcopatibus, ad crucis negotium a sede Apostolica, vel ab eodem Episcopo deputatos, ut de hiis, quæ, pro hujusmodi negotio, ratione decimæ, vel cujusquam alterius subsidii, recepisse ac expendisse noscuntur, sufficienter vobis reddant & plenariam rationem:

Et residuum, quod post diligentem & exactam rationem remansisse inveneritis apud eos, ut integrè vobis persolvant, monitione præmissa, auctoritate nostra, sublato cujuslibet appellationis impedimento, cogatis:

Non obstante si personis aliquibus a sede sit indultum quod, extra suas Diocæses, vel alia certa loca, in causam trahi, vel ad judicium evocari; aut quod interdici, suspendi, vel excommunicari

A. D. 1256. Hen. 3. nicari non possint per litteras Apostolicas, plenam & expressam non facientes de indulto hujusmodi mentionem; & constitutione de duabus dietis edita in concilio generali.

Dat. Anagniæ quarto Non. Septembr. Pontificatûs nostri anno secundo. A. D. 1256. Hen. 3.

Plumbeo sigillo a filo canabeo.

Episcopo Wigorn. & Magistro Rostando ut statuant certum terminum transfretandi Domino Regi, & aliis crucesignatis.

A. D. 1256. An. 40. H. 3. Ex Autogr.

ALexander Episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri Episcopo Wigornen. & dilecto filio Magistro Rostanno, Capellano, & Nuncio nostro in Anglia, salutem & Apostolicam benedictionem.

Volumus, & præsentium vobis auctoritate, districtè præcipiendo, mandamus quatinus vos, vel alter vestrum carissimo in Christo filio nostro illustri Regi Angliæ crucesignato, ac cæteris crucesignatis Regni Angliæ, & aliarum terrarum ejusdem Regis, certum & competentem terminum transfretandi in subsidium Terræ sanctæ, prout expedire videritis, statuatis.

(Non obstante ———— ad transfretandum, pro hujusmodi subsidio ———— Sancti Johan. Baptistæ proximo præterito astrinxisse dicimur) crucesignatos eosdem ad transfretandum in terram præfatam ad terminum a vobis statutum, monitione præmissa, per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, per vos, vel per alium, seu alios compellendo: A. D. 1256.

Non obstantibus quibuscunque litteris Apostolicis, cujuscunque tenoris existant, per quas iidem crucesignati valeant in aliquo se tueri; & constitutione de duabus dietis edita in concilio generali.

Nos enim absolvendi eos a juramento prædicto liberam vobis concedimus, auctoritate præsentium, facultatem.

Dat. Anagniæ quarto Non. Septembr. Pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo a filo canabeo.

De auxilio Alexandro Regi Scotiæ ferendo.

A. D. 1256. An. 40. H. 3. Pat. 40. H. 3. m. 15. d.

MAndatum est Baronibus, Militibus, & omnibus aliis de Comitatibus Eborum, Lancastriæ, Northumbriæ, Cumbriæ, & Westmerlandiæ, quod, si contingat Alexandrum Regem Scotiæ auxilio suo indigere, contra rebelles ejusdem Regis, in facto ejusdem Regis, faciant id quod Johannes Maunsel eis injunxerit vel mandaverit; & hoc nullatenus omittant. A. D. 1256.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Westm. 13 die Septembris.

De ordinando super negotiis prædicti Alexandri Regis.

A. D. 1256. An. 40. H. 3. Ibidem.

REX omnibus, &c.

Mittimus ad partes Scotiæ dilectum & fidelem nostrum Johannem Maunsell, ad providendum, ordinandum & disponendum, loco nostri, de negotiis Alexandrum Regem Scotiæ contingentibus, prout ad honorem & commodum ipsius melius viderit expedire. A. D. 1256.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

De tractando super negotiis Scotiæ.

A.D. 1256. An. 40. H. 3. Ibidem.

Rex omnibus, &c.
Mittimus ad partes Scotiæ dilectum & fidelem nostrum, Johannem Maunsell, Thesaurarium Eborum, ad tractandum, loco nostri, inter nos, & dilectum filium & fidelem Alexandrum Regem Scotiæ illustrem ex una parte, & quoscumque rebelles ipsius Regis ex altera, super contentionibus nos & ipsum Regem ex una parte, & dictos rebelles ex alterâ contingentibus. A.D. 1256.
In cujus, &c.
Teste ut supra.

Bulla pro Priorissa Leprosarum de Pratis.

A.D. 1256. An. 40. H. 3. Ex Autogr.

Alexander Episcopus, servus servorum Dei, universis Christi fidelibus, per Lincolniensem, Elyensem, & Londoniensem Civitates, & Diocæses constitutis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Quoniam, ut ait Apostolus, omnes stabimus ante tribunal Christi, recepturi prout in corpore gessimus, sive bonum fuerit, sive malum, oportet nos diem messionis extremæ misericordiæ operibus prævenire, ac, æternorum intuitu, seminare in terris quod, reddente Domino, cum multiplicato fructu recolligere debeamus in cælis, firmam spem fiduciamque tenentes quod qui parcè seminat, parcè & metet, & qui seminat in benedictionibus, de benedictionibus & metet vitam æternam.

Cum igitur, sicut dilectæ in Christo filiæ Priorissa & Conventus Leprosarum domûs beatæ Mariæ de Pratis, ordinis Sancti Benedicti, Lincolniensis Diocæsis nobis insinuare curarunt, eædem Monasterium, suum nimiâ vetustate consumptum, de novo reparare inceperint opere sumptuoso, nec ad hujusmodi consummationem operis eis propriæ suppetant facultates; A.D. 1256.

Universitatem vestram rogamus, hortamur in Domino, in remissionem vobis peccaminum injungentes, qustinus de bonis, vobis a Deo collatis, pias ad hoc eis elemosinas, & grata caritatis subsidia erogetis, ut per subventionem vestram opus hujusmodi valeat consummari, & vos per hæc & alia bona, quæ, Domino inspirante, feceritis, ad æternæ possitis fælicitatis gaudia pervenire.

Nos enim, de omnipotentis Dei misericordia, & beatorum Petri & Pauli, Apostolorum ejus, auctoritate confisi, omnibus, verè pœnitentibus & confessis, qui ad hoc manum porrexerint adjutricem, quadraginta dies de injuncta sibi pœnitentia misericorditer relaxamus: Præsentibus post quinquennium minime valituris; quas mitti per quæstuarios districtius inhibemus, eas, si secus actum fuerit, carere viribus decernentes.

Dat. Anagniæ Id. Septembris, Pontificatûs nostri anno secundo.

Sigillo avulso.

Obligatio Gailardi de Solariis Edwardo primogenito Regis.

A.D. 1256. An. 40. H. 3. Lib. B. fol. 161. a. penes Camerar. Scaccar.

Universis Christi fidelibus, ad quos præsentes litteræ pervenerint, Gailardus de Solar. Civis Burd. salutem.

Noverit universitas vestra me, non vi, non metu, non dolo inductum, set spontanea voluntate promisisse Domino meo Edwardo, illustris Regis Angliæ primogenito, quod totis viribus meis, & cum omni diligentia fideliter instabo, & procurabo per me, & meos, ut Majoria Civitatis Burdegaliæ ad manum ipsius Domini mei Edwardi deveniat, ita quod, irrequisitis licentia & assensu Juratiæ & Communiæ Civitatis prædictæ, idem Dominus Edwardus, vel locum suum tenens in Vasconia, pro sua voluntate Majorem ipsius Civitatis constituere possit & amovere. A.D. 1256.

Promisi insuper dicto Domino meo, quod ero ei & Senescallo suo in Vascon. omnibus modis, quibus sciero & potero, in auxilium & concilium ad ædificandum & firmandum quoddam Castrum, ad opus Domini mei, apud Civitatem prædictam Burdegaliæ, ubi ipse Dominus

A. D. 1256. Hen. 3. nus Edwardus & consilium suum providerint.

Et quod cum inimicis meis aliquam pacem non faciam, vel confœderationem minimam, nisi de voluntate & assensu præfati Domini mei Edwardi.

Et quod meipsum, vel aliquem, seu aliquam de liberis meis, alicui inimicorum meorum, vel cuicumque alio nullatenus maritabo, per quod maritagium prædicto Domino meo Edwardo, aut suis periculum vel dampnum eveniat, aut evenire valeat.

Et ad omnes, & singulas promissiones meas supradictas fideliter, & sine dolo observandas, obligo me & omnia bona mea mobilia & immobilia, ut, si (quod absit) super ipsis promissionibus, vel aliqua earumdem minus fideliter me habuero, & super hoc convictus fuero, terras meas, & redditus, ac omnia bona mea mobilia & inmobilia, idem Dominus meus Edwardus habeat confiscata, & de eisdem pro sua voluntate disponat, & meipsum capiat, vel capi faciat, & incarceratum teneat, ac de corpore meo, tamquam de Malefico proditore, suam faciat voluntatem. A. D. 1256. Hen. 3.

Renuntio autem in hoc, & in omnibus aliis supradictis, doli & in factum actioni & exceptioni; & juri dicenti generalem renunciationem non valere; & omni juris scripti & non scripti, promulgati & promulgandi, beneficio, seu auxilio; per quod prædicta, vel aliquod prædictorum possent, aut posset adnullari, vel etiam nulla dici.

In cujus rei testimonium præsenti scripto sigillum meum apposui.

Dat. apud Wyndes. decimo septimo die Septembris, anno Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo sexto.

Quod denuntientur excommunicati Prælati qui non solverint decimam.

A. D. 1256. An. 40. H. 3. Ex Autogr.

ALexander Episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis universis Archidiaconis, per Regnum Angliæ, & alias terras carissimi in Christo filii nostri illustris Regis Angliæ constitutis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum decima Ecclesiasticorum proventuum Regni Angliæ, & aliarum terrarum carissimi in Christo filii nostri illustris Regis Angliæ crucesignati, eidem Regi usque ad certum tempus a Sede Apostolica, pro Terræ sanctæ subsidio, sit concessa; & nonnulli Prælati, & aliæ personæ Ecclesiasticæ, seculares & regulares, eorundem Regni & terrarum, pro eo quod decimam suorum Ecclesiasticorum proventuum non solverunt, sint, prout intelleximus, per collectores hujusmodi decimæ vinculo excommunicationis astricti,

Volumus, &, præsentium vobis auctoritate districtè præcipiendo, mandamus quatinus Prælatos & personas hujusmodi, cujuscunque dignitatis, vel honoris, aut ordinis, seu conditionis existant, tamdiu in locis, in quibus expedire videritis, pulsatis campanis & candelis accensis, excommunicatos publicè nuntiari faciatis, & ab omnibus artiùs evitari, donec de hujusmodi decimâ integrè satisfecerint collectoribus supradictis: A. D. 1256.

Contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo; non obstantibus constitutione de duabus dietis edita in concilio generali, & quibuscunque appellationibus; quas eisdem Prælatis atque personis nequaquam, in hac parte, volumus suffragari.

Dat. Anagniæ decimo Kal. Octob. Pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo a filo canabeo.

Bulla pro Monasterio de Pochele.

A. D. 1256. An. 40. H. 3. Ex Autogr.

ALexander Episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis Priori & Conventui Monasterii de Pochele, ordinis Sancti Augustini, Saresbiriensis Diocesis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Devotionis vestræ precibus inclinati, ut, cum generale terræ fuerit interdictum, liceat vobis, clausis janius, non pulsatis campanis excommunicatis & interdictis exclusis, ac voce suppressa divina officia celebrare, vobis auctoritate præsentium indul- A. D. 1256.

A. D. 1256. indulgemus, dummodo causam non dederitis interdictioni, nec id vobis contingat specialiter interdici.

Hen. 3.

Nulli ergo, &c.

D. A. 1256. Dat. Anagniæ 10. Kal. Octob. Pontificatûs nostri anno secundo.

Hen. 3.

Plumbeo sigillo a filis sericis flavi rubeique coloris.

De Prorogatione Termini, infra quem Rex debebat transmittere militiam competentem in succursum Regni Siciliæ.

A. D. 1256. An. 40. H. 3. Ex Autogr.

ALexander Episcopus, servus servorum Dei, carissimis in Christo filiis Henrico Angliæ, & Edmundo Siciliæ illustribus Regibus, salutem & apostolicam benedictionem.

Venerabilis frater noster Archiepiscopus Tarantasien. & dilecti filii electus Saresbiriensis, ac Abbas Westmonasterii Londonien. nuncii vestri, nobis humiliter supplicarunt ut cum jam instet festum Sancti Michaelis, terminus videlicet tibi, fili Rex Angliæ, præfixus a nobis, ac per te etiam approbatus,

Infra quem venire, vel mittere Capitaneum, cum militia competenti, in Regnum Siciliæ, ac certam pecuniæ summam nobis & ecclesiæ Romanæ, pro expensis factis in ipso Regno, teneris exolvere, prout in apostolico privilegio confecto super concessione prædicti Regni, facta tibi, fili Rex Siciliæ, plenius continetur,

Prorogare vobis hujusmodi terminum (præsertim cum super petitionibus nobis A. D. 1256. per ipsos super hujusmodi negotio, ex parte vestra porrectis, nondum ad plenum cum fratribus nostris deliberare potuerimus) de benignitate apostolica curaremus;

Nos igitur, ipsorum supplicationibus inclinati, eundem terminum usque ad octavas prædicti festi, de ipsorum fratrum consilio, prorogamus; ita quod totum negotium in eo statu sit omnino infra octavas easdem, in quo extitit ad præsens; & interim vos, regnumque Angliæ, ac alii quicumque pœnas, in eodem contentas privilegio, nullatenus incurratis.

Nulli ergo, &c.

Dat. Anagniæ 5. Kal. Octob. Pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo Sigillo pendente a Filis Sericis flavi rubeique coloris.

Bulla de compellendo Prælatos Scotiæ ad subsidium Papæ exhibendum pro solvendis debitis in negotio Siciliæ conflatis.

A. D. 1256. An. 40. H. 3. Ex Autogr.

ALexander Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio Magistro Rostanno Capellano, & nuntio nostro in Angliâ, salutem & apostolicam benedictionem.

Sortitur genitrix discrimina sobolis, & materni dispendii filius non est expers, nativi quidem affectus fœderis prosperitatis sibi communicant & adversitatis eventus; si ergo amoris innati copula reliquum passionis alterius reddit compassione participem, solvitur naturæ vinculum si unus alterius gravamina non partitur: In auxilium itaque indigentis filii debent matris exuberare suffragia, & in matris egentis subsidium debet suæ possibilitatis extrema filius experiri.

Sane cum Romana ecclesia, quæ inter alias obtinet divina institutione primatum, hiis præsertim temporibus, pro tuitione ecclesiasticæ libertatis, potissimè autem pro negotio Regni Siciliæ, adeò A. D. 1256. importabilia subierit onera expensarum, innumera propter hoc contrahendo debita, sub usuris, quod (nisi ei per venerabiles fratres nostros Episcopos, ac dilectos filios Priores, Abbates, Decanos, Archidiaconos, Præpositos, & alios ecclesiarum Prælatos, necnon Capitula, & Conventus, tam exemptos quam non exemptos Regni Scotiæ, & per alios mundi Prælatos, in hujusmodi necessitatis articulo, succurratur) vix unquam poterit a talibus gravaminibus & oneribus liberari, providimus ipsorum Episcoporum, Abbatum, & aliorum prælatorum Regni Scotiæ, fore in hac parte suffragium specialiter requirendum; sperantes eos, ad ipsius ecclesiæ commoda, promptos & benivolos invenire;

Unde ipsos monendos duximus attentius & hortandos, nostris sibi dantes litteris

A. D. 1256. Hen. 3. teris in mandatis, ut, attendentes provide quod nos, super negotio vicesimæ ecclesiasticorum proventuum Regni Scotiæ, carissimo in Christo filio nostro illustri Regi Angliæ, pro Terræ Sanctæ subsidio, usque ad certum tempus, ab apostolica sede concessæ, gratiam eis fecerimus specialem, hujusmodi eis vicesimam remittendo,

Honorabile & gratum nobis subsidium in pecunia, equivalens prædictæ vicesimæ (habito respectu ad tempus per quod eadem vicesima concessa extitit dicto Regi) ad requisitionem tuam, vel nunciorum tuorum, aut illorum, quibus super hoc commiseris vices tuas, sublata qualibet difficultate, occasione, dilatione, ac tergiversatione, pro exoneratione debitorum dictæ Romanæ Ecclesiæ, exhibere procurent; imponentes singulis onus juxta proprias facultates; de appellationum, vel quibuscumque aliis diffugiis nullatenus confidendo, quia nequaquam sustinebimus quin prædictum subsidium integre habeamus.

Ideoque discretioni tuæ per apostolica scripta mandamus quatinus, si prædicti Episcopi & alii hujusmodi subsidium tibi, ad requisitionem tuam, vel nunciorum tuorum, non curaverint exhibere, tu prædictam vicesimam, nostro & prædictæ ecclesiæ nomine, juxta formam quarumcumque litterarum, pro prædicto Rege ad te super hoc a sede apostolica directarum, per te, vel per alium, seu alios, colligere non omittas:

Contradictores & rebelles per censuram ecclesiasticam, sublato cujuslibet difficultatis obstaculo, compescendo; non A. D. 1256. Hen. 3. obstante si prædictis Episcopis, Abbatibus, & aliis dicti Regni, vel eorum aliquibus à prædicta sit sede indultum, communiter vel divisim, quod interdici, suspendi, vel excommunicari; quodque extra Regnum Scotiæ, aut eorum Dioceses vel alia certa loca in causam trahi, vel ad judicium evocari non possint per litteras apostolicas, plenam & expressam, ac de verbo ad verbum, non facientes de indulto hujusmodi mentionem; & qualibet alia præfatæ sedis indulgentia, cujuscumque tenoris existat, per quam hujusmodi subsidii, seu vicesimæ collectio impediri valeat vel differri; aut quod in litteris apostolicis, quas, tibi, super colligendâ prædictâ vicesimâ, ad opus prædicti Regis, direximus, fit mentio de Archiepiscopis (cum in prædicto Regno Archiepiscopus nullus existat) seu præfatæ sedis litteris, per quas hujusmodi vicesimam sæpedictis Episcopis, Abbatibus, & aliis ecclesiarum prælatis, necnon Capitulis, & Conventibus prædicti Regni Scotiæ dicimur remisisse; aut quod præfati Episcopi nobis & prædictæ Romanæ Ecclesiæ dicuntur, nullo medio, subjacere.

Dat. Anagniæ 5. Kal. Octob. Pontificat. nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo a filo canabeo.

Bulla quod in Regno Scotiæ colligantur redemptiones votorum, & alia deputata in subsidium terræ sanctæ.

A. D. 1256. An. 40. H. 3. Ex Autogr. Alexander Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio Magistro Rostanuo, Capellano, & Nuncio nostro in Anglia, salutem & apostolicam benedictionem.

Licet super vicesima ecclesiasticorum Proventuum Regni Scotiæ, carissimo in Christo filio nostro illustri Regi Angliæ, pro terræ sanctæ subsidio, usque ad certum tempus, ab apostolica sede concessa, Prælatis ejusdem Regni gratiam fecerimus hujusmodi, eis vicesimam remittendo; nostræ tamen intentionis extitit, & existit quod redemptiones votorum crucesignatorum, legata indistinctè, necnon & obventiones, ex quacunque causa provenientes, subsidio terræ sanctæ, juxta tenorem litterarum, directarum tibi super hoc a sede prædicta, ad opus prædicti Regis integre colligantur.

Ideoque discretioni tuæ per apostolica A. D. 1256. scripta mandamus quatinus ad colligendas hujusmodi redemptiones, legata, & obventiones, per te, vel per alium, seu alios procedas juxta prædictarum continentiam litterarum:

Non obstante si prædictis prælatis, vel eorum aliquibus, seu aliis quibuscumque personis ipsius Regni, a sede sit indultum eadem communiter vel divisim, quod interdici, suspendi, vel excommunicari, quodque extra prædictum Regnum, aut eorum Diocesin, vel alia certa loca in causam trahi, vel ad judicium evocari non possint per litteras apostolicas plenam & expressam, ac de verbo ad verbum, non facientes de indulto hujusmodi mentionem; & qualibet alia præfatæ sedis indulgentiâ, cujuscumque tenoris existat, per quam hujusmodi redemptio-

A.D. 1256. Hen. 3. num, legatorum, &, obventionum collectio impediri valeat vel differri; seu quod in litteris apostolicis, quas tibi, super colligendis prædictis, ad opus ipsius Regis, direximus, fit mentio de Archiepiscopis (cum in prædicto Regno Archiepiscopus nullus existat) aut quod dicti Episcopi nobis & prædictæ Romanæ ecclesiæ dicuntur, nullo medio, subjacere. A.D. 1256. Hen. 3.

Dat Anagniæ 5. Kal. Octob. Pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo Sigillo a Filo canabeo.

Bulla Protectionis pro Monasterio de Pochele.

A.D. 1256. An. 40. H. 3. Ex Autogr.

Alexander Episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis Priori & Conventui Monasterii de Pochele, Ordinis Sancti Augustini Saresberien. Diocesis, salutem & apostolicam benedictionem.

Sacrosancta Romana Ecclesia devotos & humiles filios ex assuetæ pietatis officio propensiùs diligere consuevit; & nè pravorum hominum molestiis agitentur, eos, tanquam pia mater, suæ protectionis munimine confovere.

Ea propter, dilecti in Domino Filii, vestris justis postulationibus grato concurrentes assensu, personas vestras & locum, in quo divino estis obsequio mancipati, cum omnibus bonis, quæ impræsentiarum rationabiliter possidetis, aut in futurum, præstante Domino, justis modis poteritis adipisci, sub beati Petri & nostra protectione suscipimus: A.D. 1256.

Specialiter autem Terras, Possessiones, Domos, Prata, & Pascua, Silvas, Redditus, Decimas, & alia bona vestra, sicut ea omnia justè ac pacificè possidetis, vobis, & per vos, Monasterio vestro auctoritate apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus; salva in prædictis decimis moderatione Concilii generalis.

Nulli ergo omnino hominum liceat, &c.

Dat. Anagniæ 5. Kal. Octobr. Pontificatûs nostri anno secundo.

Sub filis sericis flavi rubeique coloris.

Bulla pro Johanne de Despenser de Capella constituenda in Fundo proprio.

A.D. 1256. An. 40. H. 3. Ex Autogr.

Alexander Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio Electo Saresberien. salutem & apostolicam benedictionem.

Dilectus filius, Nobilis vir, Johannes le Despenser, nobis humiliter supplicavit ut, cum ipse a Matrice Ecclesia adeo sit remotus, quod, propter inundationes aquarum, yemali præcipuè tempore, pro divinis audiendis officiis, & recipiendis ecclesiasticis sacramentis, accedere commodè nequeat ad eandem,

Constituendi Capellam in fundo proprio, & habendi proprium Capellanum in ea, cui paratus est de bonis propriis pro sustentatione sua sufficientes Redditus assignare, licentiam sibi concedere curaremus; A.D. 1256.

Volentes igitur tibi, qui loci Diocesanus existis in hac parte, deferre, discretioni tuæ per apostolica scripta mandamus quatinus eidem Nobili, facienti quòd offert, si expedire videris, postulata concedas, sine juris præjudicio alieni.

Dat. Anagniæ 2. Kal. Octob. Pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo Sigillo a Filo canabeo.

Bulla pro Johanne le Despenser.

A.D. 1256. An. 40. H. 3. Ex Autogr.

Alexander Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio Electo Saresberien. salutem & apostolicam benedictionem.

Suâ nobis dilectus filius Nobilis vir, Johannes dictus Dispenser, tuæ Diocesis, petitione monstravit quòd Manerium suum de Swalefeld in foresta consistit, & sibi & Familiæ suæ, degenti ibidem, tutum non est, propter malefactorum incursus, A.D. 1256.

A. D. 1256. Hen. 3. cursus, adire Matricem Ecclesiam pro audiendis divinis officiis & percipiendis ecclesiasticis sacramentis,

Undè nobis humiliter supplicavit ut in dicto manerio construendi Capellam, & habendi Capellanum proprium in eadem, cui paratus est, pro sustentatione suâ, de bonis propriis sufficientes Redditus assignare, sibi licentiam largiremur:

Volentes itaque tibi, qui loci Diocesanus existis, in hac parte deferre, discretioni tuæ per apostolica scripta mandamus quatinus eidem, facienti quod offert, postulata concedas, sine juris præjudicio alieni, si videris expedire. A. D. 1256. Hen. 3.

Dat. Anagniæ 4. Non. Octob. Pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo Sigillo a Filo canabeo.

De Prorogatione termini de mittendo capitaneo in Apuliam.

A. D. 1256. An. 40. H. 3. *Ex Autogr.*

ALexander Episcopus, servus servorum Dei, carissimis in Christo filiis Henrico Angliæ & Edmundo Siciliæ, illustribus Regibus, salutem & Apostolicam benedictionem.

Supplicantibus nuper nobis humiliter venerabili fratre nostro Archiepiscopo Tarantasien. & dilectis filiis Electo Saresbirien. ac Abbate Westmonasterii Londonien. nunciis vestris ut, cum jam instaret festum Sancti Michaelis, terminus, videlicet, tibi, fili Rex Angliæ, præfixus a nobis ac per te etiam approbatus, infra quem venire, vel mittere Capitaneum, cum militia competenti, in Regnum Siciliæ, ac certam pecuniæ summam nobis & Ecclesiæ Romanæ pro expensis, factis in ipso Regno, solvere tenebaris, prout in apostolico privilegio confecto super concessione, *&c. ut in alia Bulla de 27. Sept. ante usque hæc verba.* A. D. 1256.

Nulli ergo, &c.

Dat. Anagniæ 4. Non. Octob. Pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo Sigillo a Filis Sericis flavi rubeique coloris.

Bulla de Prorogatione sententiæ, ferendæ in Regem pro defectu prosecutionis negotii Regni Siciliæ, usque ad sex Menses, ita quod nulla repetitio competat Regi ad eam Pecuniam, quam Episcopus Hereford. mutuo recepit pro negotio Siciliæ.

A. D. 1256. An. 40. H. 3. *Ex Autogr.*

ALexander Episcopus, servus servorum Dei, carissimis in Christo filiis, Henrico Angliæ, & Edmundo Siciliæ, Regibus illustribus, salutem & Apostolicam benedictionem.

Supplicantibus olim nobis humiliter venerabili fratre nostro Archiepiscopo Tarantasien. & dilectis filiis Electo Sarisbirien. ac Abbate Westmonasterii Londonien. nunciis vestris, ut, cum jam instaret festum Sancti Michaelis, terminus videlicet tibi, fili Rex Angliæ, præfixus a nobis, ac per te etiam approbatus, infra quem venire, vel mittere Capitaneum cum militia competenti in Regnum Siciliæ, ac certam pecuniæ summam nobis & Ecclesiæ Romanæ pro expensis factis in ipso Regno, solvere tenebaris, prout in apostolico privilegio confecto super concessione prædicti Regni, facta tibi, fili Rex Siciliæ, plenius continetur, prorogare vobis hujusmodi terminum de benignitate Apostolica curaremus; A. D. 1256.

Nos igitur, ipsorum supplicationibus inclinati, eundem terminum, primo usque ad octavas prædicti festi, ac deinde usque in diem Mercurii post octavas ipsas tunc primo venturum, de fratrum nostrorum consilio duximus prorogandum, sicut plenius litteræ Apostolicæ continent, quas eisdem nunciis super hoc duximus concedendas;

Verum quia interim dicti nuncii petitiones vestras coram nobis & prædictis fratribus proponere curaverunt, nos, hujusmodi petitionibus diligenter auditis, & plenius intellectis, habitaque diligenti deliberatione cum eisdem fratribus super illis, memoratum terminum, ad ipsorum nunciorum instantiam, quantum ad infra scriptas sententias dumtaxat, & pœnam, a prædicto die Mercuri, usque ad

A. D. 1256 ad sex Menses computandos, a Kal. Mensis Decemb. proximo venturi,
Hen. 3.

Dummodo, ex quo hujusmodi termini prorogatio per venerabilem fratrem nostrum Archiepiscopum Messanen. quem pro negotio dicti Regni ad te mittimus, vel per eosdem nuncios ad notitiam tuam pervenerit, pecunia decimæ ecclesiasticorum proventuum tibi, fili Rex Angliæ, usque ad certum tempus ab apostolica sede concessæ, tam collecta jam, quam de cætero colligenda nequaquam impediatur, vel detineatur; set Mercatoribus, pro exoneratione debitorum Romanæ ecclesiæ, libere, absque quolibet obstaculo, persolvatur;

Et, si aliqua ipsius quantitas per te, vel tuo mandato forsitan est expensa, de illa, infra Mensem, postquam prædicta prorogatio ad notitiam tuam pervenerit, ut præmissum est, per te plenarie satisfiat,

De prædictorum fratrum consilio & assensu taliter prorogamus, videlicet quod interim tu, fili Rex Angliæ, excommunicationis, Regnumque tuum interdicti sententias, & tu etiam, circa pecuniam, quam venerabilis frater noster Herefordén. Episcopus, Procurator & nuncius tuus, mutuo nomine tuo recepit, & pro negotii præfati Regni Siciliæ prosecutione persolvit, & quam etiam tu a tempore memoratæ concessionis exhibuisti, ac te exhibere contigerit in futurum, infra scriptam pœnam in privilegio prædicto contentam, scilicet quod tu & tui hæredes nullam contra nos & Ecclesiam, seu quenquam alium super ipsa pecunia repetitionem habebitis, nec aliquam actionem, set illam amittetis ex toto, quibuslibet juramentis a te super hujusmodi negotio præstitis nequaquam obstantibus, nullatenus incurratis. A. D. 1256. Hen. 3.

Nulli ergo, &c.

Dat. Anagniæ 2 Non. Octob. Pontificatûs nostri anno secundo.

Sub filis sericis flavi rubeique coloris.

De Indulgentia facienda illis qui dabunt decimam bonorum suorum subsidio terræ sanctæ.

A. D. 1256.
An. 40. H. 3.

Alexander Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio magistro Rostanno, Capellano, & Nuntio nostro in Anglia, salutem & Apostolicam benedictionem.

Discretioni tuæ (de qua plenam in Domino fiduciam obtinemus) concedendi liberis omnibus personis ecclesiasticis, secularibus & regularibus, Regni Angliæ, & aliarum terrarum carissimi in Christo filii nostri illustris Regis Angliæ, verè pœnitentibus & confessis (quæ decimam suorum ecclesiasticorum Proventuum, eidem Regi, usque ad certum tempus, pro terræ sanctæ subsidio, ab apostolicâ sede concessam, integrè persolverint) ——— peccatorum veniam, quæ terræ sanctæ succurrentibus in Generali Concilio concessa esse dignoscitur, plenam ——————— auctoritate præsentium potestatem. A. D. 1256.

Dat. Anagniæ Non. Octob. Pontificatûs nostri anno secundo.

Sub Filo canabi.

Litteræ Credentiales pro Archiepiscopo Messanen. & de prorogatione termini pro mittendo Capitaneo in Apuliam, & de responsione habenda per Archiepiscopum Messan.

A. D. 1256.
An. 41. H. 3.
Ex Autogr.

Alexander Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio illustri Regi Angliæ, salutem & Apostolicam benedictionem.

Venerabilis frater noster Archiepiscopus Tarentasien. & dilecti filii Egidius Electus Saresbirien. & Riccardus Abbas Westmonasterii Londonien. Nuncii tui ad nostram præsentiam accedentes, nobis humiliter supplicarunt ut, cum instaret Festum Sancti Michaelis, terminus, viz. tibi præfixus a nobis, ac per te etiam approbatus, infra quem venire, vel mittere Capitaneum, cum militia competenti, in Regnum Siciliæ, ac certam pecuniæ summam nobis & Ecclesiæ Romanæ, pro expensis factis in ipso Regno, tenebaris exolvere (prout in publico privilegio confecto super concessione prædicti Regni, facta carissimo in Christo filio nostro Edmundo illustri Regi Siciliæ, nato tuo, plenius A. D. 1256.

A. D. 1256. Hn. 3. plenius continetur) prorogare tibi hujusmodi terminum (præsertim cum supervenientibus tibi quibusdam certis causis & casibus adimplere præmissa infra jam dictum Festum nequiveris) ac mitigare conditiones in privilegio ipso contentas, totumque hujusmodi negotium in melius reformare de benignitate Apostolica curaremus.

Sanè, si diligenter adverteres, fili cariffime, gratiam quam Romana Ecclesia dudum, circa concessionem prædicti Regni, tibi & prædicto nato fecisse dinoscitur; si attentè pensares quantum nos tibi liberales fuerimus in hac parte; quantum etiam post prædictam concessionem, pro ipsius Regni negotio, importabilibus non parcendo sumptibus laboraverimus, invenires utique unde specialiùs, præ cæteris mundi Regibus, prædictæ tenereris Ecclesiæ tuæ Matri.

Nam post concessionem eandem, quia hujusmodi negotium, propter ipsius Regni statum, nondum ex toto tranquillum, multo indigebat consilio & favore, magnamque requirebat solertiam, & sustentationis fulcimenta non modica, valida defensionis munimina, & indeficientis subsidii firmamentum;

Nos, quasi totum pondus ejusdem negotii portandum super humeros nostros assumpsimus, ex diversis partibus exercitum instaurando magnificum, ac deputando Legatos, ad prosecutionem illius, non sine effusione magna sumptuum, ut possemus illud, Domino auctore, perducere ad statum honorabilem, prosperum, & quietum.

Cumque idem negotium laudabiliter convalesceret, & successibus prosperis firmaretur, randem, quia quorundam proditorum faciente nequitia, inopinato casu extitit impeditum, propter quod tanto festinantiùs erat eidem succurrendum negotio, quanto sibi propinquior imminebat confusio & discrimen:

Magnitudinem tuam per nostras requisivimus litteras, tibi cum instantia suadentes, ut, quia eramus ulteriùs ad ferendum tantum pondus penitùs impotentes (cum pro ipsius promotione negotii nostram exhauriverimus cameram, prædictam Ecclesiam multis & gravibus obligationibus astringentes) festinatum præparares succursum;

Ita quòd, omni difficultate ac tarditate remota, statim copiosa & strenua militia mitteretur, & nichilominus, ut terra Laboris, & aliæ terræ ipsius Regni, quæ adhuc in devotione ipsius Ecclesiæ persistebant, & per quas ad alias Regni partes libere haberi poterat transitus & processus, possent interim præservari, pecuniam incontinenti, pro conducendis ad hoc militibus, & aliquem virum ydoneum pro Capitaneo destinares, ac aliàs eidem negotio prout expediebat efficaciter provideres: A. D. 1256. Hn. 3.

Sed qualiter hæc, quæ tibi pro ejusdem promotione ac sustentatione negotii persuasimus, feceris non ignoras: qualiter etiam negotium ipsum adjuveris, ac super illo provideris cunctis luce clarius innotescit; cum nec tuas, nec aliorum curas & vires ad hujusmodi rei prosecutionem curaveris adhibere;

Quinimmò sic ipsum negotium quasi postposuisse dinosceris, quòd, eo tuis speratis & oportunis subsidiis non fulfulto prædicta terra Laboris (per quam residuum ipsius Regni recuperari poterat) sic adversarii Ecclesiæ aggressibus patuit, quod illam totaliter occupavit.

Nec potest super hoc, ex parte tua, quomodolibet ignorantia allegari, præsertim cum hæc omnia ad nostram excusationem frequenter duxerimus intimanda.

Licet igitur maximus ex parte Regia intervenerit hactenus in negotio memorato defectus, ac propter hoc potuerimus nobis, & ipsæ Ecclesiæ in hoc aliter providere; quia tamen tuam, & prædicti nati tui exaltationem totis desideriis affectamus, nos omnibus, quæ prædicti Nuncii, ex parte tua, tàm super præmissis, quàm etiam super aliis tuis justis petitionibus proponere voluerunt, diligentèr auditis, & pleniùs intellectis, habitaque diligenti deliberatione cum nostris fratribus super illis, venerabilem fratrem nostrum Archiepiscopum Messanen. (virum utique religione conspicuum, genere nobilem, consilio providum & morum gravitate maturum, nobisque ac prædictis fratribus suæ merito probitatis acceptum) confidentes de ipsius circumspectione laudabili, & providentia circumspecta, de ipsorum fratrum consilio ad te duximus destinandum, qui tibi super prædictis petitionibus plenariè respondebit.

Ideoque Serenitatem tuam rogamus & hortamur attentè quatinus (præmissa omnia, infra tui claustra pectoris solicita meditatione revolvens; considerans etiam quanta confusio, quantumque dedecus, si in ipsius, quod absit, negotii prosecutione deficeres, non solum tibi, sed etiam toti tuæ posteritati perpetuis temporibus immineret; pensans insuper quod omnes ferè Reges & Principes orbis terræ, qui sciunt te prædictum assumpsisse negotium, ad debilitatem & impotentiam tibi ascriberent, si illud dimitteres imperfectum) omnes tuas, & Baro-

A.D. 1256. Hen. 3. num tuorum vires conflare, & illas contra prædictum Ecclesiæ adversarium, intermissum resumendo negotium, de divino confisus auxilio, non differas totaliter experiri;

Reconciliando tibi Prælatos Regni tui per celerem restitutionem suorum jurium, quibus per te se asserunt spoliatos; & omnes personas alias per quarum potentiam, seu ministerium dictum negotium posse cognoveris adjuvari; ita quod defectus, quem in hoc hactenus habuisti, sic per te deinceps efficaciter suppleatur, quod evidenter appareat te posse ac velle negotium prosequi memoratum, nosque dignas super hoc altissimo gratias referamus. A.D. 1256. Hen. 3.

Cæterùm, præfatum Archiepiscopum, ob reverentiam Apostolicæ sedis & nostram, solita benignitate recipiens, & honorificentia condigna pertractans, eidem in hiis, quæ tibi super præmissis omnibus, ex parte nostra, dixerit, cum nostram sibi plene intentionem expresserimus, adhibeas firmam fidem.

Dat. Anagniæ 5 Id. Novembris, Pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo a filo canabeo.

Bulla pro Monasterio Sanctæ Mariæ de Pratis.

A.D. 1256. An. 41. H. 3. Ex Autogr. ALexander Episcopus, servus servorum Dei, universis Christi fidelibus præsentes litteras inspecturis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Splendor paternæ gloriæ, qui sua mundum illuminat ineffabili claritate, pia vota fidelium, de clementissima ipsius Majestate sperantium, tunc præcipuè benigno favore prosequitur, cum humilis ipsorum devotio Sanctorum meritis & precibus adjuvatur.

Rogamus itaque universitatem vestram, & hortamur in Domino in remissionem vobis peccaminum injungentes, quatinus ad Monasterium, dilectarum in Christo filiarum Priorissæ & Conventûs Leprosarum Monasterii Sanctæ Mariæ de Pratis, extra Villam Sancti Albani, ordinis Sancti Benedicti, Lincoln. Dioc. petituri a Domino veniam in humilitate Spiritûs accedatis. A.D. 1256.

Nos enim ut Christi fideles sint promptiores ad merita, si fiduciam habeant consequendi munera gratiora, de omnipotentis Dei misericordia, & beatorum Petri & Pauli, Apostolorum ejus, auctoritate confisi, omnibus, vere pœnitentibus & confessis, qui ad Monasterium ipsum in Festivitatibus beatæ Virginis, & per octo dies sequentes, pura intentione accesserint, annuatim quadraginta dies de injuncta sibi pœnitentia misericorditer relaxamus.

Dat. Lateran. tertio Id. Decembris, Pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo a filis sericis flavi rubeique coloris.

Bulla de substitutione Hug. dicti Matze, & de solutionibus, ei faciendis per Magistrum Rostandum, pro redemptione votorum & pecunia Crucis.

A.D. 1256. An. 41. H. 3. Ex Autogr. ALexander Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio illustri Regi Angliæ, salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum negotium crucis & omnia, hujusmodi negotium contingentia, in Regno Angliæ, dilecto filio Magistro Rostando, Capellano & Nuncio nostro in Anglia, plenarie a sede Apostolica sint commissa, idemque de fidelitate dilecti filii Huguitionis, dicti Matze, Civis & Mercatoris Florentini, plenam in Domino fiduciam habere dicatur, nosque de ipso etiam confidamus,

Eidem Huguitioni, ad ipsius Capellani instantiam, nostris, sub certa forma, damus litteris in mandatis ut, ad ipsum se personaliter conferens, omnem pecuniam, quam idem Capellanus sibi assignare voluerit (sive sit de decima Ecclesiasticorum proventuum, tibi, usque ad certum tempus, in ipso Regno, pro Terræ sanctæ subsidio a prædicta sede concessa; sive de redemptionibus votorum crucesignatorum, vel legatis indistinctè, seu obventionibus, ex quacunque causa provenientibus, subsidio dictæ terræ) integre ad manus suas, juxta ipsius Capellani ordinationem, recipiens, quicquid receperit A.D. 1256.

A. D. 1256. Hen. 3. receperit ad mandatum ejusdem fideliter conservare, ac cui ipse voluerit assignare procuret; ita quod, suis servitiis exigentibus, merito sibi acquirat prædictæ sedis gratiam & favorem.

Ideoque Serenitatem tuam rogamus, & hortamur attente quatinus præfatum Mercatorem, pro reverentia dictæ sedis & nostra, sic habeas circa commissa sibi negotia propensius commendatum (Regium super illis impendendo favorem) ut idem ea efficacius & utilius exequi valeat; nosque Magnitudini tuæ condignas propter hoc gratias referamus. A. D. 1256. Hen. 3.

Dat. Lateran. decimo octavo Kalend. Januarii, Pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo a filo canabeo.

Bulla per quam Papa supplicat Reg. Angliæ, quod interponeret partes suas erga Regem Scotiæ, ut sustineret Episcopum Sancti Andreæ in Ecclesia sua in pace.

A. D. 1256. An. 41. H. 3. Alexander Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio Regi Anglorum illustri, salutem & Apostolicam benedictionem.

Et novimus regalem animum praeditum pietate, ut libertatem, quâ Ecclesias & personas Ecclesiasticas bonitas divina donavit, inviolatam servari cupias; & super hiis, quæ hujusmodi libertatem respiciunt, nostra precamina benignitatis aure suscipias, & suscepta favore regio prosequaris.

Sanè, zelantes paterno affectu carissimi in Christo filii nostri Regis Scotiæ illustris honorificentiam & salutem, dolenter accepimus quod nonnulli eorum, qui ejus dicuntur consiliarii, & assentatores veriùs dici possunt, ejus tenerum animum, & ad quæque consulta flexibilem, dolosis & pravis consiliis adeò inverterunt, quod, fractis divinis, Apostolicis, & regalibus libertatum & immunitatum privilegiis, in ejus Regno, prædictæ Ecclesiæ, ac personæ, ipsius auctoritate, ut non mandati severitate dicamus, ubilibet conculcentur, & libertate ipsarum extra dicti Regni terminos exulante, subjiciantur jugo miserabilis servitutis, utinam! non ad irreparabile ejusdem Regni scandalum & ruinam.

Et licet in toto Regno ipso sibi locum malum hujusmodi vendicaret, tamen contra Ecclesiam Sancti Andreæ, (quæ, inter alias Ecclesias, ob ipsius Apostoli reverentiam, esse celebrior veneratione populi consuevit; & apud claræ memoriæ Reges Scotiæ, dicti Regis progenitores, in libertatibus & immunitatibus prærogativa gaudere privilegii singularis) adeò subversorum invaluit malitia prædictorum, quod venerabilis frater noster G. ipsius Episcopus, nobis & fratribus nostris suæ meritis probitatis acceptus, & Regi sæpedicto devotus, bonis est omnibus spoliatus, & extra suam Ecclesiam cogitur exulare in divini nominis, & ejusdem Apostoli non levem injuriam & contemptum. A. D. 1256.

Cum igitur te sciamus ejusdem Regis honoris & salutis incrementa zelari, Serenitatem tuam rogamus attentius & hortamur, per Apostolica tibi scripta, in remissionem peccaminum, suadentes, quatinus, eosdem Episcopum & Ecclesiam habens pro divinâ & nostrâ reverentiâ commendatos, apud eundem Regem velis taliter pro ipsis interponere partes tuas, quod, nullis prævalentibus malignantium conatibus contra eos, in ipsius benivolentiæ gratiam idem Episcopus & Ecclesia, in statum libertatis pristinæ reducantur; nec permittantur eorum libertates de cætero minui, vel bona seu jura diripi, aut etiam usurpari: Ut ex hoc tibi, tuæque proli æternum Regem propitium reddas, & Regnum tuum bonis temporalibus augeatur.

Tolerare namque præmissas injurias, vel fovere silentio, nec nostræ conscientiæ, nec Regiæ salutis integritas pateretur; cum sit potius per correctionem utilitatibus, quam per dissimulationem voluntatibus errantium consulendum.

Dat. Lateran. 17 Kal. Januar. Pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo a filo canabeo.

Bulla

A. D. 1256. Hen. 3. A. D. 1256. Hen. 3.

Bulla pro Monasterio Sanctæ Mariæ de Pratis.

A. D. 1256. An. 41. H. 3. Ex Autogr.

Alexander Episcopus, servus servorum Dei, universis Christi fidelibus, per Cantuariensem Provinciam constitutis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Quoniam, ut ait Apostolus, omnes stabimus ante tribunal Christi, recepturi prout in corpore gessimus, sive bonum fuerit, sive malum, oportet nos diem messionis extremæ misericordiæ operibus prævenire, ac, æternorum intuitu, seminare in terris quod, reddente Domino, cum multiplicato fructu recolligere debeamus in cælis, firmam spem fiduciamque tenentes; quoniam qui parcè seminat, parcè & metet, & qui seminat in benedictionibus, de benedictionibus & metet vitam æternam.

Cum itaque, sicut ex parte dilectarum in Christo filiarum Priorissæ & Conventus———— Monasterii Sanctæ Mariæ de Pratis, extra Villam Sancti Albani, ordinis Sancti Benedicti, Lincolnien. Diocæsis, fuit propositum coram nobis, quod cum eædem domos ipsius Monasterii, nimia vetustate consumptas, reparare inceperint opere non modicum sumptuoso; & ad consummationem ipsius eis propriæ non suppetant facultates; A. D. 1256.

Universitatem vestram rogamus, monemus, & hortamur in Domino, in remissionem vobis peccaminum injungentes, quatinus de bonis, a Deo vobis collatis, pias Ylemosinas & grata ad hoc caritatis subsidia erogetis, ut per subventionem vestram opus hujusmodi valeat consummari; vosque, per hæc & alia bona, quæ Domino inspirante feceritis, ad æternæ possitis fælicitatis gaudia pervenire;

Nos enim de omnipotentis Dei misericordia & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, omnibus vere pœnitentibus & confessis, qui eis ad prædicti operis consummationem manum porrexerint adjutricem, quadraginta dies de injuncta sibi pœnitentia misericorditer relaxamus.

Dat. Lateran. decimo Kal. Januarii, Pontificatûs nostri anno tertio.

Littera Beatrici Comitissæ Provinciæ, de pace facta cum Carolo Comite Andegaviæ.

A. D. 1257. An. 41. H. 3. Pat. 41. H. 3. m. 1. d.

Rex Comitissæ Provinciæ, salutem.

Sciatis quod formam pacis, inter vos, & Carolum Comitem Provinciæ, per illustrem Regem Franciæ provisam, ordinatam, & firmatam, super facto Comitatuum Provinciæ, & Folqualquar. atque Marchionatus Provinciæ, acceptamus & gratam habemus;

Salvo jure quod nobis, & dilectæ consorti nostræ, necnon & Ricardo Comiti Cornubiæ fratri nostro, & S. Comitissæ uxori ejusdem, competit in Comitatibus & Marchionatu prædictis. A. D. 1257.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Merton primo die Januarii.

Littera eidem Comitissæ, qua queritur se gravatos esse ab eodem Carolo in facto Provinciæ.

A. D. 1257. An. 41. H. 3. Ibidem.

Rex dilectæ Matri suæ B. Comitissæ Marchionatûs Provinciæ, & Comitatûs Forch. salutem & sinceræ dilectionis augmentum.

Sciatis quod nos, & Regina nostra, filia vestra, liberique nostri, incolumitate lætamur corporea quod de vobis, tanquam de nobis ipsis, scire præcordialiter affectamus, A. D. 1257.

Vobis significantes quod de tœdiis & angustiis, vobis per Comitem Provinciæ, Fratrem Regis Franciæ, illatis super terris & possessionibus, quæ bonæ memoriæ Reymundus, quondam Comes Provin-

A.D. 1257. An. 41. H. 3.

Provinciæ, maritus vester, vobis reliquit, fastiditi fumus non modicum & turbati; & eo magis quod videtur quod dictus Comes Provinciæ, qui vobis pari fœdere quo, & nos, affigitur, vos potius juvare deberet, quam gravare.

Verum libenter adhoc apponeremus remedium si possemus; set, quià tàm nos, quàm alii amici vestri variis & urgentibus negotiis oneramur hiis diebus, oportet nos formam pacis, inter vos & dictum Comitem Provinciæ initam, patienter ad præsens sustinere.

Et cum intelleximus quod vos debetis, secundum formam pacis illius, litteras nostras patentes habere sub ratificatione pacis prædictæ, citra instans Festum Purificationis pro Castris, quæ nomine nostro tenetis, quæ scilicet bonæ memoriæ Reymundus, quondam Comes Provinciæ, & vir vester, & vos nobis, causa pignoris, obligastis pro quatuor millibus Marcarum, quæ a nobis mutuo recepistis;

Nos, quietem & utilitatem vestram filiali affectione desiderantes, litteras nostras patentes, super ratificatione prædicta, exabundanti vobis mittimus per dilectum Militem nostrum Drogonem de Barent.

Dilectionem vestram rogantes attentius quatinus eidem Drogoni securitatem, quæ nobis sufficiat de prædictis quatuor millibus Marcarum nobis reddendis, fieri faciatis vice nostra; circa plenam solutionem nobis inde faciendam consilium efficax apponentes.

Pro quo vobis artiùs astringamur ad grates; & in hiis quæ præfatus Miles noster vobis dicet, ex parte nostra, super negotio prædicto, ei fidem adhibeatis indubitatam; & nuncietis nobis per eundem statum vestrum, & vestræ beneplacitum voluntatis.

Teste ut supra.

Littera Episcopo Herefordensi de negotiis cum Alfonso Rege Castellæ, & de Ricardo Comite Cornubiæ in Regem Alemanniæ eligendo; & de Gasconia.

A.D. 1257. An. 41. H. 3. Claus. 41. H. 3. m. 11. d.

REX Episcopo Hereford. salutem.

Sciatis nos, & Reginam nostram, liberosque nostros, in recessu latoris præsentium, sanos extitisse & incolumes; quod de vobis scire præcordialiter affectamus.

Grates vobis uberimas referentes pro laudabili diligentia, solicitudine, atque laboribus, quos circa negotia nostra in Wasconia, quæ nuper vobis injunximus, viriliter atque laudabiliter impendistis; & etiam pro allegationibus & responsis, quæ Nunciis Regis Castellæ, vobis occurrentibus, pro parte nostra, juxta formam scripturæ conventionis, inter dictum Regem & nos habitæ, sagaci deliberatione fecistis; & quæ, per Clericum vestrum nuper nobis transmissa, acceptamus & plurimum approbamus.

Et cum Nuncii, supradicti eisdem allegationibus nequaquam contenti, ea, prout nobis significastis, minime duxerint acceptanda; nos, partem nostram facere volentes bonam, Magistrum W. de Watford. Clericum nostrum, ad præfatum Regem, cum litteris nostris, destinamus,

Rogantes eundem ut unum, pro parte suâ, eligat quem velit, & nos, pro parte nostrâ, de quatuor subcriptis, vobis videlicet, Episcopo Wigorniensi, Electo Wintoniensi, & Johanne Maunsel, unum destinabimus;

Ac ipsi duo, si in dicti negotii consummationem convenire nequiverint, tertium sibi, quem ad hoc duxerint idoneum eligent, & associent;

Et quicquid ipsi tres, vel pars ipsorum major decreverint statuendum, nos, sive super restitutione Castrorum, seu terrarum, vel rerum aliarum, secundum formam scripturæ conventionis prædictæ, plene faciemus observari.

Dilectionem igitur vestram rogamus attente quatenus, sicut nos, & indempnitatem nostram, & Edwardi filii nostri diligitis, a partibus Wasconiæ non recedatis donec sciatur quid dictus Rex Castellæ super hoc duxerit faciendum;

Set interim negotiis nostris, & dicti filii nostri tractandis & procurandis, prout vestra discretio expedire noverit, insistatis, & nos de expensis vestris, secundum moram quam ibi feceritis, vobis provideri faciemus.

Et, quia, pro certo intelligimus, quod dilectus frater noster Ricardus Comes Cornubiæ in Regem Aleman. eligatur, cum quo in partes Alemanniæ adire proponimus, Deo dante, & idcirco de negotiis nostris ordinare, ac disponere, per consilium & auxilium amicorum & fidelium

A. D. 1257. Hen. 3. lium nostrorum, nos conveuit; scripsimus Gastoni de Bearn. ut ad nos in Angliam personaliter accedat; per cujus adventum negotia nostra Wasconiæ, tàm ipsum quàm suos tangentia, melius expediri poterunt ut speramus.

Ad quod modis omnibus ipsum inducatis; &, ad cautelam, vobis mittimus litteras nostras patentes de conductu & guidagio ipsius & suorum; ut, si easdem litteras petierit, ipsas sibi habere faciatis; ne, per defectum earum, se, super adventu suo, valeat excusare.

De pace autem Regulæ, & aliorum de Wasconia, qui vos libenter compromitterent, prout nobis scripsistis, vobis significamus quod velle deberemus quod pax inter homines nostros esset; dum tamen nostri & filii nostri non cederet in dampnum, periculum, vel exhæredationem; super quibus, si inde vos loqui contingat, caveatis.

De facto autem Baion. & Petri de Rosat; & de facto Gastonis, tam de filia sua, & de Castro de Saltu, quàm de aliis, ipsum & suos contingentibus, si forte ad nos venire noluerit; & de facto Majoritatis & Castri Burdegaliæ; de facto Regulæ & Exud. de Landar. de facto Vicecomit. de Blankeford; & de aliis articulis, quos nobis significastis, de consilio P. de Sabaudia, vobis per Clericum vestrum, latorem præsentium, respondemus, qui vobis eadem viva voce plenius explanare poterit, quàm ea scripturæ commendare possemus. A. D. 1257. Hen. 3.

Ad quæ omnia prædictos articulos tangentia, tractanda, & promovenda ad commodum & honorem nostrum, & dicti filii nostri, talem diligentiam apponatis, quod exinde mereamini commendari.

Et quid super omnibus & singulis articulis prædictis facere potueritis, nobis, antequam ea finaliter consummetis, constare faciatis; ut super hiis omnibus plenius deliberare possimus.

Quod etiam in tractatibus vestris & compositionibus ineundis, prout nobis significastis, potestatem semper mutandi, subtrahendi, vel addendi nobis reservaretis, utile reputamus & gratum habemus.

Debita vero vestra, in quibus nobis tenemini, usque ad Festum omnium Sanctorum poni fecimus in respectum, de quibus expensas vestras, secundum moram quam in dictis partibus feceritis, vobis recompensari faciemus; statum & beneplacitum vestrum super hiis & aliis quamcitius poteritis significetis.

Teste Rege apud Windesor. decimo septimo die Januarii, anno quadragesimo primo.

Littera Ricardi in Regem Romanorum electi, de Rege Bobemiæ in Electionem suam consentiente.

A. D. 1257. An. 41. H. 3. Venerabili Patri in Christo, & amico carissimo fratri Johanni, Dei gratia, Messenensi Archiepiscopo, Ricardus, ejusdem gratia, Romanorum in Regem Electus, semper Augustus, salutem & intimæ dilectionis affectum.

Sciatis quod hoc die Martis, post prandium, accepimus rumores, per Nuncios Alemannicos, quod de novo venerunt Nuncii solemnes a Rege Bohemiæ, transmissi usque Conum cum literis suis patentibus;

Et ibidem, ex parte sua, publicaverunt quod in electionem nostram totaliter consentit; &, cum venerimus in Alemanniam, ad mandatum nostrum veniet fidelitatem & homagium nobis præstiturus, cum sexdecim millibus scutis, ad servitium nostrum præparatis. A. D. 1257.

Et hoc communicetis cum fratre Johanne de Dya, ut ibi talia exponat quo est iturus; quia, si talia scivissemus, quando ab eo recessimus, sibi exposuissemus.

Data apud Walingford undecimo Kal. Februarii, millesimo ducentesimo, quinquagesimo septimo.

Litteræ Regis Scotiæ de Credentia.

A. D. 1257. An. 41. H. 3. Magnifico Principi Domino, ac Patri suo karissimo, Domino H. Dei gratia, illustri Regi Angliæ, Domino Ybern. Duci Normann. & Aquitann. & Comiti Andegav. Alexander, eadem gratia, Rex Scotiæ salutem, & cum omni reverentia & honore paratam ad beniplacita voluntatem. A. D. 1257.

Statum

A.D. 1257. Hen. 3. Statum nostrum, & statum Reginæ kariffimæ sponsæ nostræ, per Dei gratiam, prosperum esse & jocundum dominationi vestræ nunciamus; quod de fælici statu vestro, utinam! semper prospero & salubri, & de statu Reginæ consortis vestræ, dilectæ matris nostræ, ac fælicium liberorum vestrorum, intimo cordis desiderio scire & audire plurimum affectantes,

Excellentem dominationem vestram precamur affectuose, quatinus caris & fidelibus nostris, Magistro Roberto de Stutevill Decan. Dunkeldens. & Ad. de Morham. latoribus præsentium (quos ad vestræ magnificentiæ præsentiam destinamus super quadam forma, de qua Comites de Menech. de Buchwan. de Marr. & Johannes Cumyn, unà cum cæteris Regni nostri Magnatibus, pro bono pacis & Regni nostri tranquilitate, nobis instanter supplicarunt; de querelis, quas contra ipsos habemus, & etiam super aliis quæ vestræ Serenitati ex parte nostra pleniùs intimabunt) fidem, si placet, adhibeatis indubitatam; statum vestrum, unà cum vestro beneplacito, nobis sæpius, ad cordis nostri Gaudium & solamen non modicum, si placet, significare curetis. A.D. 1257. Hen. 3.

Teste Patr. Com. de Dunbar. apud Rokburc. 4 die Febr. anno Regni nostri octavo.

Pro Petro de Sabaudia.

A.D. 1257. An. 41. H. 3. Pat. 41. H. 3. n. 18. REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod dedimus, & concessimus dilecto & fideli nostro, Petro de Sabaudia, quatuor millia Marcarum, quæ nobis debentur pro mutuo, quod fecimus Reymundo, quondam Comiti Provinciæ, & Beatrici Comitissæ, consorti suæ, super quatuor Castra in Comitatu Provinciæ, & Fortalitia, quæ præfati Comes & Comitissa nobis, nomine pignoris, obligarunt: A.D. 1257.

Et concedimus quod nulli alii, quàm dicto Petro, pecuniam illam dabimus, aut assignabimus.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Westm. quinto die Februarii.

Pro Nunciis Lewelini venientibus ad Comitem Cornubiæ in Regem Romanorum Electum.

A.D. 1257. An. 41. H. 3. Pat. 41. H. 3. n. 18. REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod suscepimus in salvum & securum conductum nostrum solempnes Nuncios, quos Lewelinus filius Griffini mittere voluerit in Angliam, ad dilectum fratrem & fidelem nostrum Ricardum Comitem Cornubiæ, in Regem Romanorum electum, & omnes, quos iidem Nuncii secum ducere voluerint in veniendo, morando, & ad partes suas redeundo. A.D. 1257.

Et ideo vobis mandamus quod eisdem Nunciis, vel hiis quos secum ducent ad partes prædictas, nullum inferatis, aut inferri permittatis dampnum aut gravamen.

In cujus, &c. duraturum usque ad Pascha proximo futurum.

De Procuratoribus in Curia Romana constitutis.

A.D. 1257. An. 41. H. 3. Ex Cam. Pell. SAnctissimo in Christo Patri Domino Alexandro, Dei gratia, universalis Ecclesiæ summo Pontifici, Henricus, eadem gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, Dux Norman. & Acquitan. & Comes Andegaviæ, salutem cum reverentia & honore.

Sanctitati vestræ significamus quod nos dilectos nostros, Robertum de Baro, Finatum de Fuligmo, & Petrum de Ranconio Clericum nostrum, Procuratores nostros constituimus; A.D. 1257.

Dantes eis, & eorum cuilibet, potestatem & speciale mandatum impetrandi, contradicendi, agendi, defendendi & specialiter inpugnandi Electionem, quæ dicitur esse facta in Ecclesia

A. D. 1257. An. 41. Hen. 3.

fia ——— ejusdem Ecclesiæ,

Ratum habentes & firmum quicquid per ipsos & eorum quemlibet super præmissis ——— ———fuerit, seu etiam procuratum.

In cujus rei testimon. præsentibus Sigillum nostrum duximus———

Dat. apud Westm. primo die Aprilis, anno regni nostri 41.

De emendis super interceptionibus contra Treugas cum Francia.

A. D. 1257. An. 41. H. 3. Pat. 41. H. 3. n. 14.

REX omnibus, &c. salutem.

Sciatis quod constituimus venerabilem patrem, P. Herefordensem Episcopum, Magistrum Bernardum Aysun Constabularium Burdeg. & Magistrum Petrum Francum, Procuratores nostros ad tractandum, a die Paschæ proximo præterito, in unum mensem, cum continuatione dierum, apud Motam de Coynak, cum parte illustris Regis Franciæ ibidem ventura, super interceptionibus treugarum, inter ipsum Regem & nos initarum;

Et ad faciendum, & recipiendum, pro parte nostrâ, emendas intereeptionum earumdem, secundum formam treugarum prædictarum;

Et ad recolligendum, ad præmissa facienda, diem, vel dies alios, si opus fuerit; ratum habituri & firmum quicquid prædicti tres, duo, vel unus eorum, quos, vel quem interesse contigerit in præmissis, loco nostri, ex parte nostra duxerint faciendum.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Westm. 13. die Aprilis.

De dictatoribus super prædictis interceptionibus.

A. D. 1257. An. 41. H. 3. Ibidem.

REX omnibus, &c.

Sciatis quod constituimus dilectos & fideles nostros Petrum de Burdeg. Amauneum de Vaneys, & Petrum Croylon Dictatores ex parte nostra, ad diem captum inter partem illustris Regis Franciæ, & partem nostram, a die Paschæ proximo præterito, in unum mensem, apud Motam de Coynak, cum continnatione dierum, super interceptionibus treugarum, inter ipsum Regem & nos initarum;

Et ad faciendum, &c. ut supra in brevi præcedente.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

Pro Archiepiscopo Messanen. de Plenaria potestate ad omnia expedienda, in Negotio Regni Siciliæ.

A. D. 1257. An. 41. H. 3. Pat. 41. H. 3. n. 8. d.

DOmino Papæ, Rex salutem, cum omni reverentiâ & honore.

Sanctitati vestræ ad gratiarum assurgimus uberimas actiones quod talem & tantum virum, utique circumspectum, summæ religionis & prudentiæ, venerabilem patrem J. Archiepiscopum Messanen. vestri ac nostri honoris fervidum zelatorem, pro negotio Regni Siciliæ, ad nos destinare curavit; quem ad benignitatis vestræ præsentiam, de consilio Procerum & aliorum Nobilium Regni nostri, remittimus, prout meliùs ad Ecclesiæ Romanæ & nostrum commodum & honorem poruimus feliciter expeditum.

In præsentia quidem ipsius tractavimus, & efficaciter ordinavimus de Capitaneo nobili, probo & strenuo, ac aliis solempnibus Nunciis, cum maximâ summa pecuniæ, ad vestram clementiam destinandis, habentibus plenariam potestatem faciendi omnia quæ nos ipsi faceremus si præsentes essemus; sicut idem Archiepiscopus beatitudini vestræ plenius referare poterit viva voce.

Vestræ igitur sanctitati cum effectu, quo possumus, supplicamus quatinus memoratum negotium, pro quo tot sustinuistis labores, sumptus innumerabiles faciendo, manutenere velitis, & vestræ munificentiæ gratiam affluentem, quam de prædicto Regno in Edmundo karissimo nato nostro vestra liberalitas nobis fecit

A.D. 1257. Hen. 3. fecit, favore benivolo continuare curetis, nullam negotii prædicti mutationem vel innovationem, citra dictorum Nunciorum adventum, aliquatenus fieri patientes.

Teste Rege apud Merton. die 10. Maii. A.D. 1257. Hen. 3.

Sub eadem forma, mutatis mutandis, scribitur venerabili cœtui Cardinalium, per litteras clausas.

Papæ & Cardinalibus de pace cum Rege Franciæ, ut in facto Siciliæ fœlicius procedatur.

A.D. 1257. An. 41. H. 3. Pa. 41. H. 3. n. 8. d.

SUmmo Pontifici, ac Venerabili Cœtui Cardinalium, H. Rex Angliæ, &c. salutem, cum reverentia & honore.

Quia negotium Regni Siciliæ plurimum residet cordi nostro, volentes ut fælicem sortiretur eventum, ecce! quod juxta vestrum & Ecclesiæ Romanæ consilium, parati sumus cum illustri Rege Francorum inire pacem & concordiam, A.D. 1257.

Ut per hoc, vestro etiam mediante consilio, auxilio & favore, præfatum negotium, ad honorem Dei, & Ecclesiæ Romanæ, ac nostrum, prosperis successibus convalescat.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

De hiis qui profecti sunt cum Ricardo in Regem Romanorum Electo, in Alemanniam, & habent protectionem Regis cum clausula.

A.D. 1257. An. 40. H. 3. Pa. 41. H. 3. n. 6. d.

WAlterus de Baskervile, a festo Sancti Michaelis, anno, &c. 41. per unum annum.

Andreas de Baskervyle per idem tempus.

Robertus de Molinouse quamdiu fuerit in servitio prædicti Electi in partibus Alemanniæ.

Johannes de Turberuyle a festo Sancti Michaelis, anno, &c. 41. per unum annum.

Thomas de Werblinton, per idem tempus.

Robertus Turberuyle, per idem tempus.

Rogerus de Aumary, per idem tempus.

Herebertus de Nevyle, per idem tempus.

Hamo le Gros, a prædicto festo Sancti Michaelis, per Triennium.

Philippus de Eye, a festo Sancti Michaelis prædicto, quamdiu fuerit in partibus prædictis.

Michael de Northampton, quamdiu fuerit in partibus prædictis.

R. Coventrensis & Lichf. Electus, a festo Sancti Michaelis, anno, &c. 41. per unum annum.

Willielmus de Muneehenesi, per idem tempus.

Johannes de Warenna, per idem tempus.

Baldewinus de Akynny, per idem tempus.

Hugo de Heyvill, per idem tempus.

Rogerus de la Launde, duraturam quamdiu fuerit cum prædicto Electo in partibus prædictis.

Hugo le Saufer duraturam, ut supra.

Robertus de Osgod, duraturam a Pascha, anno, &c. 41. per biennium. A.D. 1257.

Adam le Waleys, per idem tempus.

Egidius filius Willielmi, per idem tempus.

Thomas de la Pulle, a festo Sancti Michaelis, anno, &c. 41. per unum annum.

Guido Galynn, per idem tempus.

Reginaldus Foylet, duraturam quamdiu fuerit in servitio Electi in partibus prædictis.

Item. *Thomas de la Pulle prædictus similiter, quamdiu fuerit in servitio Electi in partibus prædictis.*

Willielmus Blundel, Clericus prædicti Electi, a festo Sancti Michaelis, anno, &c. 41. per quatuor annos.

Hugo le Despenser, a festo Sancti Michaelis, anno, &c. 41. per unum annum.

Adam de Dotton per idem tempus.

Willielmus Talebot, duraturam quamdiu fuerit in servitio prædicti Electi in partibus prædictis.

Ricardus de Colewurch a festo Sancti Michaelis, anno, &c. per unum annum.

Gilbertus de Ellesfeld, per idem tempus.

Thomas le Blund, per idem tempus.

Jacobus de Andeleger, per idem tempus.

Walterus de la Grave, per idem tempus.

Rogerus Crawe, per idem tempus.

Ricardus de Amundeuyle, per idem tempus.

A.D. 1257. An. 3. *Nicholaus de Menlinger, per idem tempus,*
Rogerus de Somerton, per idem tempus.
Thomas de Hereford, per idem tempus.
Jocens filius Roberti, per idem tempus.
Thomas de Pavely, per idem tempus.
Johannes de Sancto Walerio, per idem tempus.
Stephanus de Chendeyt, per idem tempus.
Willielmus filius Johannis de Stotevyle, per idem tempus. A.D. 1257. Hen. 3.
Johannes de Stotevyle, per idem tempus.
Hamo de Gatton, per idem tempus.
Petrus de Anesy, duraturam quamdiu fuerit, in partibus prædictis, in servitio prædicto.

Littera Ricardi Regis Romanorum de Successibus & Solemni Coronatione sua in Sede Caroli Magni, Aquisgrani.

A.D. 1257. An. 41. H. 3. RICARDUS, Dei gratiâ, Romanorum Rex semper Augustus, Edwardo, illustris Regis Angliæ primogenito, carissimo Nepoti suo, salutem & felices ad vota successus.

Libenter votivos & celebres nostræ felicitatis eventus ad nostrorum specialium amicorum corda transferimus; & ad aures præcipuè vestræ dilectionis (cui sic nos identitas sanguinis counivit, ut ipsas, ex zelo naturalis affectus, circa ea quæ augmentum status nostri respiciunt, non immerito confidimus esse sollicitas & attentas) per Nuntios nostros & litteras libentissimi tripudii nostri derivamus, arbitrantes in nobis tunc augmenta congaudii geminari, cum vos, quem reputamus preciosam corporis nostri partem, senserimus a gaudiorum nostrorum participio non exclusos:

Quæ proculdubio delectasset nos potius vobiscum præsentialiter celebrasse, quam interpretis scripturæ ministerio nunciare; ut præsentiæ vestræ vicinitas jocundius patrui desiderium refecisset, & nostræ sublimationis diffusius generasset tripudium in nepote.

Verùm, cum ea læta & prospera, quæ circa nos acta sunt ab eo tempore, quo de partibus Angliæ recessimus, non sit possibile, nisi vobis fuerint intimata, dilectionem vestram scire, præsentem paginam, omnium eventuum nostrorum ostensivam, vobis duximus destinandam; ut ad vos plena earundem eventuum, & certa notitia perferatur.

Dominica enim, proxima post festum Sancti Marci Evangelistæ, nobis navem cum tota nostra conscendentibus comitiva, & extra portum de Gernemuth venientibus occurrit ventus contrarius; qui ad figendum anchoram, in vicinia littoris Anglicani, sui impetus violentiâ nos artavit.

Sed in sequenti die, prospero vento nostris processibus aspirante, iter navigationis assumpsimus, & continuo navigantes die Martis proximo subsequenti, in festo videlicet beatorum Apostolorum Philippi & Jacobi, circa nonam, salvis omnibus, & nostris, & totius nostræ familiæ, ac etiam Comitivæ personis, & rebus, sani & hilares applicuimus apud Durdrech, in Oppido, videlicet, ad Comitatum Hoylandiæ pertinente; ubi, post tot laborum & turbationum molestias, quas in mari pertulimus, requiem capessentes, moram protraximus biduanam. A.D. 1257.

Inde, die tertio recedentes, aliisque diebus sequentibus, per Hoylandiæ & Gelriæ Comitatus gressus nostros feliciter dirigentes, die Veneris, proxima ante festum Ascensionis Dominicæ, venimus Aquisgranum; occurrentibus nobis, in dictæ Civitatis introitu, clericis & laicis, nobilibus & ignobilibus, militibus & aliis universis civibus ejusdem, qui nos, cum honore magno, & amplo tripudio, læti & hilares, sine cujuslibet difficultatis obstaculo, susceperunt.

Nec credimus, quemadmodum vulgaris & communis famæ testatur præconium, quod, a ducentis Annis & citra, aliquis Prædecessorum nostrorum Imperatorum, vel Regum (videlicet, Romanorum) in suæ novitatis principio (nobis duntaxat exceptis) dictam Civitatem Aquiensem sine gravis offensionis, seu contradictionis obice sit ingressus.

Cumque nostra serenitas moram in ea contraheret, ecce! Læta nova, nostris affectata desideriis, occurrerunt, videlicet, quod venerabilis Archiepiscopus Maguntinensis, dilectus Princeps noster, egregius fidei nostræ cultor, & nostrorum rebellium serius impugnator (adhibita sibi ex nostris fidelibus ingenti copiâ bellatorum) die Mercurii, proxima post festum Sancti Johannis ante Portam Latinam, cum Archiepiscopo Treverensi,

A.D. 1257. verensi, nostri culminis inimico (qui, in nostri nominis & honoris dispendium, cum magna multitudine armatorum, castrum nostrum & Palatium Bopard vallaverat, & ad expugnationem ipsius multas machinas instaurarat) gloriose congressus in prælio, contra eum obtinuit victoriam & triumphum; &, ipso Archiepiscopo Treverensi, cum quibusdam ex suis, vix per dedecorosæ fugæ Præsidium evadente, ac nonnullis occisis, multos ex suis militibus, & famulis, & aliis suis complicibus captivavit.

Hen. 3.

Ecce! quam animosos & bellicosos Archiepiscopos habemus in Alemannia; non multum vobis inutile reputantes si tales in Anglia crearentur, quorum ministerio uti posletis secure contra importunos rebellium vestrorum incursus.

Denique, ipso Castro, per auxilium dictorum nostrorum fidelium, ab obsidentium & impugnantium insultibus liberato, ipsoque a dicto Archiepiscopo Maguntinensi victualibus aliisque omnibus necessariis, ac strenuis defensoribus, prout ad securam defensionem ipsius opportunum extitit, communito, idem Archiepiscopus Maguntinus apud Aquisgranum ad præsentiam nostram venit;

Ubi, in festo Ascensionis Dominicæ, ipso ac Archiepiscopo Coloniensi præsentibus, & aliis multis Comitibus, Baronibus, Magnatibus & Nobilibus nostris fidelibus, in sede magni Caroli, cum solemnitate qua decuit, in illius nomine, qui superbos dejicit & ponit humiles in sublimi, Sacri Romani Regni Sceptrum recepimus & Coronam, carissima Consorte nostrâ similiter eo die nobiscum solemniter coronata. A.D. 1257. Hen. 3.

Dilectionem vestram rogantes attentius quatenus, nobis piis affectibus congaudentes, attentius altissimo super hiis gratias exsolvatis, ipsum suppliciter exorantes ut, qui, ex suæ abundantiâ pietatis, merita supplicum excedentis & vota, ætatem vestram tanta felicitate beavit, quod ad patruum vestrum Romani Regni sceptrum perduxit, ad honorem sui nominis feliciter dirigat gressus nostros.

Festo itaque Coronationis nostræ solemniter, prout decuit, celebrato, ecce! Principum & aliorum fidelium nostrorum super agendis nostris communicato consilio, viribus nostris è diversis partibus instauratis, ad humiliationem nostrorum rebellium potenter & patenter intendimus dirigere castra nostra; & præcipue ad constringenda elata Archiepiscopi cornua Treverensis; ut, sicut sit primum in nostris negotiis, non tam justum, quam voluntarium posuit turbatorem, ita primò experiatur & discat quid, & quantum contra eum possit & valeat manus nostra.

De hoc autem præcipue certos esse vos volumus, quod tantam jam, ex auxilio fidelium nostrorum & fautorum in Alemanniâ, habere confidimus potestatem, quod, eis in fidei nostræ cultu, & in devotionis nostræ zelo durantibus, nullius viventis sit nobis potentia formidanda.

Data Aquisgrani 18. die Maii anno Regni nostri primo.

De Judæis, propter servitium Ricardo, in Regem Romanorum electo, impensum, a Tallagio quietatis.

A.D. 1257. An. 41. H. 3. Pat. 41. H. 3. n. 11.

REX omnibus, &c.

Sciatis quod, ad instantiam karissimi fratris nostri Ricardi, in Regem Romanorum Electi, concessimus Cresse, filio Magistri Mosei Judei London. & Hageno fratri ejus, qui in servitio prædicti fratris nostri plurimum laborarunt, quod a vigilia Ascensionis Domini, anno Regni nostri 41. usque in quinque annos proximo sequentes completos, quieti sint de omnibus tallagiis & auxiliis, ad nos pertinentibus, pro una marcâ auri & dimidia; A.D. 1257.

Videlicet idem Cresse pro dimidia marca auri, & prædictus Haginus pro una marca auri, quas solvent in Garderoba nostra, unam scilicet medietatem ad festum Sancti Michaelis, & aliam medietatem ad Pascha.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Westm. 20. die Maii.

Regi

Regi, prætextu Regni Siciliæ, emungi ulterius recusanti Infensus Papa Alexander, stomachatur, & ultima interminatur.

A.D. 1257. An. 41. H. 3.

ALexander Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio Magistro Rostando, Capellano & Nuncio nostro in Anglia, salutem & apostolicam benedictionem.

Litteras tuas solita benignitate recepimus, & quæ continebantur in eis intelleximus diligenter.

Sane, ex litterarum ipsarum tenore, collegimus quod carissimus in Christo filius noster illustris Rex Angliæ, tibi, sub gravibus pœnis, inhibuit nè de decimâ ecclesiasticorum proventuum aliquid solveres mercatoribus, aut quibuscumque personis aliis, sed omnem pecuniam, tàm ex ipsâ decimâ, quàm aliunde collectam, vel colligendam, in novo Templo Londonien. deponeres; adjiciens nichilominus quod nullam pecuniam mercatoribus solvi permitteret, donec de eventu negotii Regni Siciliæ haberet certitudinem pleniorem.

Verum, si Rex idem diligenter adverteret diversas & innumerabiles gratias, quas Romana Ecclesia sibi, non solum circa concessionem ipsius Regni, & effusionem sumptuum, quos, post concessionem eandem, pro ipsius Regni manutenendo negotio, subiit, sed etiam circa termini prorogationem, & quamplura alia quæ tua plenè novit industria, fecisse dinoscitur, inveniret utique quod eadem ecclesia hoc nequaquam meruerit apud ipsum; cum velud mater, intenta eidem Regi, sinum favoris omnimodi manu munifica explicaverit, in hac parte nil de contingentibus obmittendo, licet potuisset sibi, super prædicto ipsius Regni negotio, propter ejusdem Regis negligentiam & defectum, aliter providere.

Nuper etiam in die Cœnæ domini, astante tunc magna fidelium congregatione catholicâ, Manfredum quondam Principem Tarentin. in ipsius Regis favorem, denunciavimus excommunicationis innodatum vinculo, & Principatu Tarentin. honore montis Sancti Angeli, cunctisque Comitatibus & honoribus apostolica auctoritate privatum, & alias etiam processimus contra eum, prout per alias litteras nostras tibi duximus intimandum.

Sunt ne ista speratæ retributionis præmia, quæ ipsi ecclesiæ pro tot impensis beneficiis recompensat, ut velit eam sub debitorum succumbere sarcina, quæ pro ipso, ac ejus honore contraxit? Est nè ista grata & debita nobis vicissitudo favoris, ut permittat nos vexari a mercatoribus, & eorum querimoniis affici tædiosis? Est ne hic magnæ devotionis affectus, quem ad patrem filius se habere prætendit, ut non attendat quantum ex hoc noster debeat animus perturbari? Certè non hoc ab ipso expectavimus hactenus, nec speravimus eum debere nobis pro tot gratiis, tot favoribus, totque munificis largitionibus, taliter respondere.

Cum igitur totis desideriis cupiamus ut præfata ecclesia ab ipsorum debitorum onere penitus & celeriter liberetur, volumus, & præsentium tibi auctoritate, in virtute obedientiæ, districtè præcipiendo mandamus quatinus, inhibitione regia non obstante, memoratam decimam, necnon & omnes redemptiones votorum crucesignatorum, cunctaque legata indistincte, ac generaliter omnem pecuniam, undecumque & quomodocumque illam, sive nostro, sive prædicti Regis nomine ad manus tuas contigerit devenire, in eorumdem debitorum solutionem convertere non obmittas.

Contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo, ac apertè prænunciando Regi prædicto quod, si amplius solutionem eorumdem debitorum quomodolibet impediverit, quin, de decima & aliis prædictis, mercatoribus, quibus eadem tenetur ecclesia, plenarie satisfiat, nos, quantumcumque personam ejus quadam prærogativa specialis benevolentiæ prosequamur, obmittere nequaquam poterimus quin adversus eum & Regnum Angliæ, licet inviti & coacti, prout expedire viderimus, procedamus.

Cæterum super eo quod intelleximus te, dimissis negotiis, quæ in Anglia tibi commisimus, jam citra mare venisse, admirati fuimus vehementer, cum nunquam debuisses à prædicto Regno Angliæ recedere absque mandato sedis apostolicæ speciali.

Dat. Viterbii 3. Non. Junii Pontificatus nostri anno tertio.

Sub Filo canabi.

Pro

A.D. 1257. Hen. 3. A.D. 1257. Hen. 3.

Pro Jo. de Brienne, dicto de Acre, & Maria de Coucy relicta Alex. Regis Scotiæ, de conductu.

A.D. 1257. An. 41. H. 3. Claus. 41. H. 3. m. 8. d.

REX nobili viro Johanni, filio Regis Jerusalem, Regni Franciæ Buticulario, salutem.

Sciatis quod dilectus & fidelis noster, Petrus de Sabaudia instanter nos rogavit quod vobis & Consorti vestræ, Reginæ Scotiæ, quam sincere diligimus, conductum nostrum eundi per terram nostram in Scotiam concedere dignaremur:

Verum, licet Rex Franciæ perniciosum nobis exemplum reliquerit ad conductum hujusmodi alicui de Regno suo præstandum, cum non sinat aliquos de Regno nostro per Franciam transire versus Fratrem nostrum Regem Alemanniæ, vel alibi; nos tamen, ob preces prædicti Petri, & favorem prædictæ Consortis vestræ conductum, quem petitis, concedemus.

Ita videlicet, quod vos & prædicta consors vestra corporale juramentum præstetis, quod nichil per vos, aut vestros, nobis, aut Regno nostro, seu Regi, vel Reginæ Scotiæ filiæ nostræ, aut eorum consilio quod cum eis posuimus (inter quos quidem, & alios, qui de consilio ipsius Regis Scotiæ prius extiterant, discordia suscitetur) aliquid dampnosum aut grave inferetis, aut inferri procurabitis; A.D. 1257.

Unde, si hoc facere nolueritis, tunc diem adventûs vestri apud Dovorr. nobis constare faciatis, & nos aliquem de nostris illuc ad vos mittemus, cum literis nostris de conductu, ad recipiendum à vobis, & à prædictâ consorte vestra Sacramentum hujusmodi vice nostra.

Teste meipso apud Westm. 6. die Junii.

Litera directa Regi Castellæ, de Conventionibus.

A.D. 1257. An. 41. H. 3. Claus. 41. H. 3. m. 7. d.

MAgnifico Principi & consanguineo karissimo Domino nostro Regi Castellæ, &c. Henricus eadem gratia, Rex Angliæ, &c. salutem, & sinceræ dilectionis semper augmentum.

Venerabilis Pater Jahann. Episcopus, vestræ Serenitatis Nuncius specialis, ad nostram præsentiam nuper accedens, & a nobis ea, qua decuit, veneratione receptus, commissa sibi negotia nobis, ex parte vestra referanda, tàm super facto Wasconiæ, quam aliis quibusdam, provida ac circumspecta deliberatione proposuit;

Quibus pleniùs intellectis, & sinceritatis affectum, quem ad nos geritis, pensantes, ac propter hoc excellentiæ vestræ volentes grata vicissitudine respondere, conventiones, inter vos & nos jamdudum habitas, in nostra, & totius consilii nostri præsentia fecimus recitari, ipsas proponentes inviolabiliter observare.

Cæterum, licet ex viribus conventionum ipsarum ad restitutionem terrarum & Castrorum, quæ nomine Vicecomitis de Fronc. Castellian. & de Benauges, & aliorum petebantur, minime, sicut nobis visum est, teneamur; nos tamen, vestræ, in quibuscumque possumus, cupientes condescendere voluntati, quædam ob reverentiam vestram memorato Episcopo optulimus, quæ viva voce vobis exponere poterit seriatim, & de quibus, prout nobis videbatur, debuit esse contentus. A.D. 1257.

Set, quia illa per vos credimus acceptanda, ad sublimitatis vestræ præsentiam Nuncios nostros solempnes disponimus in proximo destinare, qui vobis nostram super hiis & aliis exponent plenius voluntatem.

Teste Rege apud Westmonasterium 7. die Junii.

A.D. 1257. H. 3. A.D. 1257. Hen. 3.

Littera directa Regi Aragon. super Conventionibus cum Alfonso Rege Castellæ.

A.D. 1257. An. 41. H. 3. Claus. 41. H. 3. m. 7. d.

MAgnifico Principi Domino Ja. Dei gratiâ, illustri Regi Aragon. &c. Henricus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, &c. salutem & sinceræ dilectionis affectum.

Prudentem virum, Priorem de Cornelian. Nuncium vestrum, ad præsentiam nostram, unà cum venerabili patre Johann. Episcopo, illustris Regis Castellæ Nuncio, cum vestris litteris de credentiâ venientem, eâ, quâ decuit, veneratione recepimus; qui injuncta sibi negotia nobis amicabiliter exposuit & prudenter.

Quibus auditis & sinceritatis affectum, quæ ad nos geritis, attendentes, super hiis quæ præfatus Prior, pro bono pacis & amicitiæ inter præfatum Regem Castellæ, & nos continuandæ, proposuit Serenitati vestræ grates referimus copiosas.

Advertentes igitur quam grave sit amicum perdere, & nichil jocundius quam amicitiam servare illæsam, conventiones, inter præfatum Regem Castellæ, & nos, super facto Vasconiæ dudum habitas, in nostra & totius consilii nostri præsentia fecimus recitari, ipsas proponentes invinlabiliter observare.

Unde, licet, ex viribus conventionum earum ad restitutionem & Terrarum Castrorum Vic. Fronc. Castellian. & de Bonaug. & aliis faciendam minime, sicut nobis visum est, teneamur; nos tamen, voluntati dicti Regis, in quibuscumque A.D. 1257. possumus, condescendere cupientes, quædam, præsente dicto Priore, ob reverentiam & favorem dicti Regis Castellæ, & vestrum, memorato Episcopo optulimus, quæ dictus Prior vivâ voce vobis exponere poterit seriatim, & de quibus idem Episcopus, prout nobis videbatur, debuit esse contentus.

Set, quia illa per dictum Regem credimus acceptanda, nostros solempnes Nuncios ad dicti Regis præsentiam disponimus in proximo destinare, qui nostram sibi super præmissis & aliis exponent plenius voluntatem.

Super hoc autem quod vos nos videre, & nobiscum, una cum dicto Rege Castellæ, mutuum habere colloquium affectatis, (sicut nobis per præfatum Priorem significastis) vobis grates exolvimus speciales; vice versa desiderantes vestro frui colloquio & aspectu.

Certitudinem vero vobis super hoc significare nequimus, quousque Nuncii nostri, ad dictum Regem Castellæ transmissi, ad nostram præsentiam revertantur, &, secundum quod inter ipsum Regem & Nuncios nostros inde conventum fuerit & provisum, nobis per eundem Regem liquere poterit evidenter.

Teste Rege apud Westmonast. 7. die Junii.

Pro Nuncio Regis Castellæ.

A.D. 1257. An. 41. H. 3. Pat. 41. H. 3. m. 12.

REX Baronibus, Militibus, Majoribus, Civibus, & omnibus aliis Ballivis, & fidelibus suis in Wasconia, ad quos, &c.

Sciatis quod concessimus venerabili patri Pascasio Jabann. Episcopo, Nuntio illustris Regis Castellæ, salvum & securum conductum nostrum, in transeundo per terram & potestatem Wasconiæ versus partes suas.

Et ideo vobis mandamus quod eidem Episcopo, vel familiæ suæ, quam secum ducet, seu rebus, aut hernesiis eorum, A.D. 1257. in transeundo per partes vestras, nullum inferatis, vel inferri permittatis molestiam, dampnum, injuriam, aut gravamen,

Et si quid eis forisfactum fuerit, id eis, sine dilatione, faciatis emendari, & permittatis ipsos transire liberos a pedagio.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Westm. 8. die Junii.

A. D. 1257. Hen. 3. A. D. 1257. Hen. 3.

De Conductu Johannis de Acre, filii Regis Jerusalem, & consortis suæ, Reginæ Scotiæ.

A. D. 1257. An. 41. H. 3. Pat. 41. H. 3. m. 7.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod concessimus nobili viro Johanni de Acre, filio Regis Jerusalem, & Reginæ Scotiæ, consorti suæ, salvum & securum conductum nostrum, transeundi per terram & potestatem nostram in Scotiam.

Et ideo vobis mandamus quod præfatis Johanni, & Reginæ Consorti suæ, aut familiæ suæ, quam secum ducent, aut rebus eorum, in transeundo per partes vestras versus Scotiam, nullum inferatis, vel inferri permittatis impedimentum aut gravamen.

Et, si quid eis vel suis in transitu prædicto forisfactum fuerit, id eis, sine dilatione, faciatis emendari. A. D. 1257.

In cujus rei testimonium has litteras nostras fieri fecimus patentes, duraturas usque ad Festum Sancti Michaelis proximo venturum.

Teste Rege apud Westm. 18 die Junii.

Ista littera tradita fuit Magistro Giliberto de Milliers, ita quod, antequam tradat prædictis Johanni & Reginæ litteram illam, recipiet ab eis sacramentum, quod nullum malum facient, aut fieri procurabunt, Regi Angliæ, aut Regi Scotiæ, in transitu prædicto.

De pace cum Rege Franciæ tractanda.

A. D. 1257. An. 41. H. 3. Pat. 41. H. 3. m. 9. d.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod, de voluntate & consensu Edwardi filii nostri primogeniti, & hæredis, damus plenam & liberam potestatem dilectis & fidelibus nostris, W. Wigornensi Episcopo, Hugoni le Bigod, & fratri Adæ de Marisco, pacem tractandi & firmandi inter Dominum Ludovicum Regem Franciæ & hæredes suos, & nos & hæredes nostros, de assensu & consilio dilectorum & fidelium nostrorum Simonis de Monte-forti, Comitis Leicestriæ, & Petri de Sabaudia, super omnibus controversiis & quæstionibus, motis inter nos & progenitores nostros hinc inde; A. D. 1257. ratum habituri & firmum quicquid ipsi Episcopus, Hugo, & Adam, vel duo ipsorum, quos adesse contigerit, mediante consilio prædictorum Comitis & Petri, super præmissis, nomine nostro & hæredum nostrorum, duxerint faciendum.

In cujus, &c. duraturas usque ad Festum Assumptionis beatæ Mariæ proximo venturum.

Teste Rege apud Westm. vicesimo secundo die Junii.

De eodem negotio.

A. D. 1257. An. 41. H. 3. Ibidem.

REX omnibus, &c. Sciatis quod nos plenam damus & liberam potestatem, & speciale mandatum, venerabili Patri W. Wigorn. Episcopo, Hugoni le Bigod, & fratri Adæ de Marisco, vel duobus eorum, quos adesse contigerit, mediante consilio prædictorum Comitis & Petri, ad tractandum de pace, inter Dominum Ludovicum illustrem Regem Franciæ, & nos, super omnibus contentionibus & controversiis hactenus inter nos, & progenitores nostros hinc indè motis. A. D. 1257.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

Littera

Littera Regi Romanorum de negotio antedicto.

A. D. 1257. An. 41. H. 3. Ibidem.

REX kariſſimo fratri ſuo Ricardo, eadem gratia Regi Romanorum illuſtri, ſemper Auguſto, ſalutem, & proſperos ad vota ſucceſſus.

Cum deſtinaverimus venerabilem Patrem Wigornienſem Epiſcopum, Hugonem Bigod, & Fratrem Adam de Mariſco, ad continuandum tractatum pacis inter nos, & Regem Franciæ, diù prolocutæ per conſilium Comitis Leiceſtriæ, & Petri de Sabaudia, quos ſimiliter ad partes illas tranſmittimus,

Injunximus eiſdem Nunciis quod, auditâ & pleniùs intellecta voluntate dicti Regis Franciæ quid inde facere voluerit, præfatus Epiſcopus veſtram ſtatim adeat præſentiam pro conſilio veſtro ſuper hoc requirendo, ſine quo nichil inde firmare volumus;

A. D. 1257.

Cui, quum ad vos venerit, in hiis, quæ vobis dixerit in hac parte, fidem adhibeatis; conſilium veſtrum nobis ſignificantes prout commodo & honori veſtro & noſtro magis noveritis expedire.

Teſte ut ſupra.

De miſſione Magiſtri Arloti, ad reformandum negotium Siciliæ.

A. D. 1257. An. 41. H. 3. Ex Autogr.

ALexander Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Regi Anglorum illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Quamvis ſuper Regni Siciliæ negotio Romana Eccleſia, ſpirituali peculiarium filiorum affectione compuncta, ſibique ipſi non parcens, ſatis maternè, ſatis impigrè laboràvit; utinam tamen in oculis divinæ Clementiæ aut habeatur innoxium, aut veniam mereatur ſi tenera caritas, quâ te, ac cariſſimum in Chriſto filium noſtrum E. natum tuum Siciliæ Regem, complectimur, & zelus, quo in utriuſque augmentum noſtra & fratrum noſtrorum ſtudia diriguntur, circa ordinationem ejuſdem Regni aliqua tarditatis attulere diſpendia, & ſtatum illius populi multiplici vexatione divulſum, contra intentionis noſtræ propoſitum, in aliquod deterioris conditionis traxere diſcrimen.

Porro, quia longioribus ſpei tædiis caritatis fortitudo non vincitur, nec, quamdiu ſpes ipſa probabilibus reſovetur indiciis, deſiderii noſtri circa te propoſitum ſuperatur, ecce! ſuper reformatione prædicti negotii, cum venerabilibus fratribus noſtris Archiepiſcopo Tarentaſien. Bathonien. & Wellen. & Roffen. Epiſcopis, & dilecto filio Magiſtro Nicholao de Plimton. Archidiacono Norfolciæ, Capellano noſtro, tuis & prædicti Regis Procuratoribus & Nunciis ad hoc miſſis, tractatu habito diligenti, qualiter ipſum negotium, nè in diſſolutionis materiam evaneſcat, reſurgat in ſtatum de quo ad fælicem exitum, juxta noſtrum deſiderium, perducatur, noſtra & fratrum noſtrorum providentia ſollerter excogitans nil omiſit.

A. D. 1257.

In hoc igitur noſtræ deliberationis conſilia reſederunt, ut dilectum filium Magiſtrum Arlottum Subdiaconum & Notarium noſtrum, virum utique nobis & fratribus ipſis acceptum, & habentem ad conſummationem ipſius negotii puræ intentionis affectum, de cujus fide plenam & indubitatam obtinemus fiduciam, ad tuam præſentiam mitteremus, plenâ ſibi facultate per alias literas noſtras de prædictorum fratrum conceſſa conſilio, ſub certâ forma in eiſdem literis annotata, tecum & cum prædicto Rege dicti Regni negotium reformandi.

Quocirca Serenitatem Regiam monemus, rogamus & hortamur attentè, quatinus, eundem Notarium favorabiliter in nomine noſtro ſuſcipiens, cum eo circa eandem reformationem ſic celeriter, ſic efficaciter & diligenter intendas, quod ſuper hoc non pendeat animus noſter ultra nec langueat, & Eccleſiæ filii & fideles Regni ejuſdem, (quorum oculos & vota in te ac præfatum Regem eadem Eccleſia Domina illorum direxit) & mater inter expectationes & vota, inter gemitus & ſuſpiria, inter preſſuras & incommoda prorſus deficere non cogantur.

Et quia pax tua & cariſſimi in Chriſto filii noſtri Regis Francorum illuſtris ——————rit plenius, & firmata, eidem negotio viam aperiet & progreſſum, rogamus & petimus ut ad perfectionem ejuſdem pacis ſic efficaciter apponas affectum —————————————— ſumatione

A. D. 1257. Hen. 3.

tione ipsius ad executionem ejusdem negotii plenior tibi facilitas proveniat & facultas;

Preces nostras taliter impleturus quod tibi & Regno tuo ——————— ——————— Romana Ecclesia desinat saltem nunc gemere ulterius super illius Regni miseriis & erumpnis, quas eadem, quasi inter ipsa viscera sua, ———

A. D. 1257. Hen. 3.

——————— ——— Pontificatûs nostri ———

Littera Edmundi Regis Siciliæ, super Melioratione Conditionum in Facto Siciliæ.

A. D. 1257. An. 41. H. 3. Pat. 41. H. 3. m. 9. d.

Sanctissimo in Christo Patri, ac Domino Alexandro, Dei gratia, sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ summo Pontifici, Edmundus, eadem gratia, Rex Siciliæ devota pedum oscula beatorum.

Noverit vestra paternitas reverenda, quod nos dilectos nostros, venerabilem Patrem Tarataf. Archiepiscopum, ac nobiles viros Simonem Comitem Leicestriæ, Petrum de Sabaudia, & Johannem Mansell, quemlibet in solidum, de mandato & authoritate Domini Patris nostri Henrici, Dei gratia, Regis Angliæ illustris, Procuratores nostros constituimus & Nuncios speciales, videlicet,

Ad petendum a vestræ clementia Sanctitatis meliorationem & reformationem conditionum, in privilegio Apostolico contentarum, super concessione præfati Regni Siciliæ nobis facta; & ad tractandum de novis conditionibus apponendis; obligandumque nos ad observandas easdem sub quibuscunque modis, pactis, aut etiam juramentis, prout ipsi, vel alter eorum viderint expedire:

A. D. 1257.

Ratum promittentes nos habituros & firmum quicquid per ipsos, & cum ipsis, vel quolibet eorum in solidum, factum fuerit in præmissis:

In cujus rei testimonium Bullam nostram auream præsentibus duximus apponendum.

Dat. Windes. vicesimo sexto die Junii, anno Gratiæ, millesimo ducentesimo quinquagesimo septimo, & anno Regni nostri secundo.

Littera de plena Potentia, ad tractandum in negotio Regni Siciliæ.

A. D. 1257. An. 41. H. 3. Pat. 41. H. 3. m. 9. d.

REX universis Christi fidelibus, præsentes litteras inspecturis, vel auditaris, salutem.

Noverit Universitas vestra quod nos venerabilem Patrem R. Tarasien. Archiepiscopum, Simonem de Monteforti Comitem Leicestriæ, Petrum de Sabaudia & Johannem Mansell Thesaur. Eborum, nostro ac dilecti filii nostri Edmundi nomine, Procuratores nostros constituimus & Nuncios speciales;

Dantes eis plenam & liberam potestatem, ac speciale mandatum tractandi, & componendi, cum Ecclesia Romana super negotio Regni Siciliæ; & ad mutuum recipiendum; & ad omnia alia facienda nomine nostro, & dicti Edmundi filii nostri, pro prædicto negotio, & aliis, quæ sibi injunximus expedienda in Curia Romana, quæ nos ambo facere possemus, si præsentes essemus; & ad præstandum in animas nostras cujuslibet generis sacramentum:

A. D. 1257.

Ratum & firmum habituri quicquid ipsi omnes, vel duo ipsorum, nomine nostro, & dicti Edmundi, super præmissis duxerint faciendum.

In cujus rei testimonium, tàm pro nobis, quàm prædicto Edmundo filio nostro, præsentibus literis sigillum nostrum duximus apponendum.

Teste ut supra.

Aliæ Litteræ super eodem negotio.

A. D. 1257. An. 41. H. 3. Pat. 41. H. 3. m. 9. d.

SUmmo Pontifici Rex salutem.

Noverit vestra paternitas quod nos venerabilem Patrem R. Tarasien. Archiepiscopum, Simonem de Monteforti Comitem Leycestriæ, Petrum de Sabaudia, Johannem Mansell Thesaurarium Eboraci, quemlibet eorum in solidum, nostro ac dilecti filii nostri Edmundi nomine, Procuratores nostros constituimus & Nuncios speciales,

Dantes eis plenam ac liberam potestatem, ac speciale mandatum componendi cum Ecclesia Romana, super negotio Regni Siciliæ, præfato filio nostro ab Apostolica sede concessi, prout ipsi melius viderint expedire:

Ratum habituri quicquid per ipsos, & cum ipsis, vel per duos ipsorum factum fuerit in hac parte.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

De pace cum Rege Franciæ ineunda, quod negotium Siciliæ inde convalescat.

A. D. 1257. An. 41. H. 3. Pat. 41. H. 3. m. 8.

SUmmo Pontifici, ac venerabili cœtui Cardinalium Henricus Rex Angliæ, &c. salutem, cum reverentia & honore.

Quia negotium Regni Siciliæ plurimum residet cordi nostro, volentes ut fælicem sortiretur eventum, ecce quod, juxta vestrum & Ecclesiæ Romanæ consilium parati sumus, cum illustri Rege Francorum inire pacem & concordiam; ut per hoc, vestro etiam mediante consilio, auxilio, & favore, præfatum negotium, ad honorem Dei, & Ecclesiæ Romanæ, ac nostrum, prosperis successibus convalescat.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Windesor. vicesimo octavo die Junii, anno quadragesimo primo.

De Regno Siciliæ renunciando.

A. D. 1257. An. 41. H. 3. Ibidem.

SUmmo Pontifici, & venerabili cœtui Cardinalium Henricus Rex Angliæ, &c. salutem.

Noverit vestra paternitas reverenda quod nos venerabilem Patrem Tarantasiensem Archiepiscopum, Simonem de Monteforti Comitem Leicestriæ, Petrum de Sabaudia, & Johannem Mansell Thesaurarium Eborum, nostro ac dilecti filii nostri Edmundi nomine Procuratores nostros constituimus & Nuncios speciales;

Dantes eis plenam & liberam potestatem, ac speciale mandatum renunciandi Regno Siciliæ, nobis & dicto Edmundo ab Apostolica sede concesso, si viderint expedire; ratum habituri & firmum quicquid ipsi, vel duo ipsorum, nomine nostro & dicti Edmundi filii nostri, super hoc duxerint faciendum.

In cujus rei testimonium, tàm pro nobis, quàm pro dicto Edmundo, præsentibus litteris sigillum nostrum duximus apponendum.

Teste Rege apud Windesor. vicesimo octavo die Junii.

De processu in negotio Siciliæ, quid actum, quid omissum Rex exponit, & ordinationi Papæ remittit omnia.

A. D. 1257. An. 41. H. 3. Pat. 41. H. 3. m. 0. in Cedula.

SAnctissimo Patri ac Domino Alexandro, Dei gratia, Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ, summò Pontifici, Henricus, eadem gratia, Rex Angliæ, &c. devota pedum oscula beatorum.

Non, sine gratiarum actione, quas Sanctitati vestræ referimus frequenter, intra

A.D. 1257. Hen. 3. intra nos cogitamus, qualiter nobis in kariſſimo filio noſtro Edmundo gratiam facientes, Regnum Siciliæ ſibi & hæredibus ſuis liberaliter contuliſtis, ſub certis conditionibus per nos, & per ipſum inviolabiliter obſervandis,

Propter quod ſæpe & ſæpius tractavimus, ut, ſicut tenebamur, dicto negotio ſuccurramus, & debita Eccleſiæ ſolveremus, & Capitaneum cum Militia competenti mitteremus ibidem;

Et, licet in ſolutione debitorum aliquatenus ſit proceſſum, non tamen ad plenum, juxta deſiderium cordis noſtri, cum ſuper decima & aliis gratiis nobis ab Apoſtolica ſede conceſſis, multas contradictiones per Prælatos & Clericos Regni noſtri habuerimus, & adhuc inceſſanter habemus;

Sed nec circa Capitaneum deſtinandum intentionis noſtræ deſiderium hactenus potuimus adimplere, tum quia ſecundum tenorem conditionum, in veſtro privilegio contentarum, prius ad ſolvenda univerſa debita Eccleſiæ arctabamur.

Et cum. etiam hoc non obſtante, de veſtra miſericordia confidentes, nuper, ſicut per venerabilem Patrem Archiepiſcopum Meſſan. vobis ſcribimus, ordinaviſſemus nobilem virum Dominum H. de Caſtella fratrem illuſtris Regis Caſtellæ, ad partes illas tranſmittere, cum magna pecuniæ quantitate, ſupervenir in Regno noſtro quædam repente turbatio, videlicet,

Quod Wallenſes, qui nobis & progenitoribus noſtris olim ſubjecti ac devoti fuere, maligno ducti ſpiritu, contra nos rebellare damnabiliter præſumentes, hominibus noſtris & terris damna plurima intulerunt.

Cui morbo tam peſtilenti obviare volentes, contra dictos rebelles in manu forti accingimur; peſtem tam damnoſam, tamque deteſtabilem extra terminos Regni noſtri eliminare volentes:

Propter quod, hac æſtate, ſicut firmiter eredebamus, Capitaneum in Regnum Apuliæ mittere non valemus.

Cæterum quia ex parte Eccleſiæ proſecutio memorati negotii omnimodam celeritatem deſiderat, quæ propter moram noſtram, licet ſine culpâ, in grave Eccleſiæ Romanæ & noſtrum præjudicium extitit protelata, nolentes ulterius quod occaſione noſtri, gratia quam ſedes Apoſtolica ex ſincera affectione filio noſtro fecit, & nos ex pura devotione ſuſcepimus, in damnum Eccleſiæ & noſtrum poſſet ulteriùs retorqueri, dilectos & fideles Nuncios noſtros ad veſtram præſentiam diſtinamus, qui ſuper ſtatu noſtro, voluntate, ac poteſtate noſtra, veſtræ Clementiæ plenius veritatem exponent: A.D. 1257. Hen. 3

Qua, ſi placet, intellecta ad plenum, ad honorem Sacroſanctæ Eccleſiæ Romanæ conſiderationis oculum dirigentes, de præfato negotio taliter ordinare velitis, quod nos, hæredeſque noſtri, ac totum Regnum Angliæ devotione ſolita Eccleſiæ Romanæ ſemper obediamus, nec occaſione iſtius negotii, ex quo nobis nullus fructus advenir, deinceps jacturam aliquam incurramus;

Penſantes quod, ſi ad proſecutionem iſtius negotii ſub diverſis pœnis nos aſtrinximus, affectionis & devotionis ſinceritas, quam ad Eccleſiam Romanam matrem noſtram ſemper habuimus, non emolumenti temporalis cupiditas fuit in cauſâ;

Et quod ultra, cum de ſede Apoſtolica ſingularem confidentiam habemus, quæ ſemper nobis aſtitit in adverſis, & per quam, tàm a noſtris, quàm ab extraneis infeſtati, alterius auxilio non ſuffulti, hoſtium verſutias evaſimus, de ipſis laudabiliter triumphantes, ſtatum noſtrum filiorumque noſtrorum, ac ipſius negotii quantum ad jus, nobis dictoque Edmundo nato noſtro in ipſo Regno quæſitum, ac omnia alia ipſum negotium contingentia, veſtræ ſupponimus miſericordiæ; ſupplicantes affectione promptiſſima, quatinus non ad neceſſitates veſtras, ſed potius ad devotionem noſtram reſpectum habentes, memoratum negotium fine laudabili conſumetis.

Nos enim gratum & ratum habebimus quicquid veſtra Clementia, de Conſilio Cardinalium veſtrorum, ſuper hoc duxerit ordinandum.

Teſte Rege apud Windeſore viceſimo octavo die Junii.

Inſtru-

Instructiones de variis tractandi modis circa Negotium Siciliæ.

A.D. 1257. SI Domini Comes Leicestriæ, & P. de Sabaudia vadant ad Curiam, ipsi plenam secum deferent potestatem ordinandi de toto negotio.

Si ipsi non vadant, & alii transmittantur, Dominus Rex, filii sui, ac totum ipsius consilium in has vias consentiunt;

Ut, si possibile fuerit, procuretur quod illa pœna, in privilegio magno contenta (scilicet quod, si Rex non solverit, vel non miserit, aut non venerit, in potestate solius Domini Papæ sit cassare, & irritare, & irritum nunciare quod per ipsum & fratres suos factum est de negotio memorato; & quod nihilominus Rex sit excommunicatus, Regnumque Angliæ interdictum) tollatur omnino.

Et, si, pœnis ipsis sublatis, vult Dominus Papa donationem, factam Domino Edmundo per Dominum Innocentium, & per seipsum, servare, vel de novo sub aliis conditionibus tolerabilibus concedere, vel saltem quod tollatur pœna annullationis, & remaneat pœna interdicti. bene quidem; si vero Papa nec antiquam donationem vult servare, nec novam facere, nisi sub eisdem pœnis, prorogetur terminus, ne negotium rumpatur; ut interim, cum voluntate Ecclesiæ, tractetur de pace inter Regem & Manfredum; videlicet, ut Principatus & aliæ terræ, quas idem Manfredus habebat, ante privationem suam, sibi remaneant, & restituat Domino Edmundo Regnum; pro quo faciendo, Dominus Edmundus accipiat Manfredi filiam in uxorem, vel fiat matrimonium, & Manfredus teneat Regnum quousque de proventibus ipsius Regni, soluta fuerint debita Ecclesiæ in quibus Rex Angliæ tenetur; quibus solutis, præter terras quas ante privationem suam habebat, Domino Edmundo totum restituat, & statim caveat, per obsides, & per traditionem forteliciarum suarum, de tunc restituendo Regnum, ut dictum est.

Si vero cum Mandfredo nulla compositio potest fieri, nec Papa vult facere quod superius est præmissum, componatur cum Ecclesia altero trium modorum:

Quod, si Ecclesia alii conferat Regnum a quo habeat debita sua, restituatur Regi Angliæ quod per ipsum solutum est, & Rex renunciet omni juri quod ipse & filius suus habent in Regno;

Vel si non detur Regnum alicui, aut tali qui non solvat debita, habeat Ecclesia terram Laboris, & Rex residuum; ita quod Ecclesia liberet Regem a debitis non usurariis quæ debentur cameræ, debita vero quæ debentur Mercatoribus Rex solvat, sed ad hoc inducias habeat donec adeptus fuerit possessionem Regni Siciliæ, ut de pecunia interim in Anglia colligenda guerram faciat contra Manfredum; nec tamen teneatur ad debita illa solvenda sub pœnis illis quibus nunc est astrictus;

Vel, si Ecclesia non vult hoc facere, fiat compositio, ut deinceps occasione istius negotii Dominus Rex, hæredesque sui in nullo teneantur, sed penitus ab obligationibus & pœnis sint liberi & immunes, & gratiæ Domino Regi, concessæ ad prosecutionem voti sui ultra mare, in sua remaneant firmitate: Sive, si proficiscatur ultra mare, sive non.

Sed melius videtur, antequam ista ultima via fiat, quod Dominus Rex scribat Domino Papæ, & fratribus significando eis qualiter istud negotium ex devotione susceperit, & quomodo semper fervens fuit ad negotium prosequendum, sed multa impedimenta habuit ex parte illa, & ex parte ista.

Nam ex parte illa, quando ista gratia sibi facta fuit, totum Regnum fere ab Ecclesia tenebatur, & postea sine culpa ipsius est amissum:

Ex parte ista, quia habuit guerram in Wasconia, & nunc de novo Wallenses contra ipsum rebellare ceperunt.

Exponatque eis qualiter de novo ordinavit ut, de bonis suis, ad istius negotii consummationem, pecunia habeatur, & quomodo gravat se pro isto negotio, componendo cum Rege Franciæ; &, intellecta veritate super potestate ipsius Regis, supponat totum negotium principali ordinationi & voluntati Domini Papæ, & Cardinalium, ut ipsi de negotio ordinent & disponant sicut ad honorem Dei, Ecclesiæ Romanæ, ipsius Regis, & Domini Edmundi, quem in plerisque literis Regem Siciliæ vocaverunt, viderint expedire.

Ex hoc enim forte Ecclesia, honori suo & ipsius Regis volens consulere, tractabit cum Domino Rege Alemanniæ de aliquo subsidio sibi & Domino Edmundo præstando; vel detur potestas illis, qui ibunt ad Curiam, componendi cum Ecclesia de Consilio venerabilium Patrum Dominorum Hugonis, Petri Capucii, & Ottoboni Cardinalium.

Istam

A. D. 1257. Hen. 3. *Istam Chartam petunt Nuncii sigillari sigillis Dominorum Regis, Edwardi & Edmundi.*

Memorandum, quod hæc omnia, scripta superius, irrotulata de facto Siciliæ, & ordinata per Magistrum Rustandum, cum viginti cedulis albis & vacuis, sigillo Regis sigillatis; & octo cedulis vacuis, sigillo Domini Edwardi sigillatis; & decem cedulis vacuis, bulla aurea bullatis, sub nomine Domini Edmundi filii Regis, tradita fuerunt Artaldo de sancto Romano, ad portandum Parisiis Domino Comiti Leycestriæ, & Domino P. de Sabaudia, quos Rex disposuit mittere ad Curiam Romanam pro facto Regni Siciliæ; A. D. 1257. Hen. 3.

Ita scilicet, quod prædicti Comes & Petrus de scriptis aliis, & cedulis vacuis prædictis, si ad Curiam Romanam accedant, ordinent & disponant, prout honori Regis & utilitati negotii Siciliæ viderint expedire; si autem prædicti Comes & Petrus Curiam Romanam ire noluerint, omnes prædictæ cedulæ vacuæ dampnentur, & Regi in Angliam transmittantur, prout in literis inferius irrotulatis, quas Rex per prædictum Artaldum misit prædictis Comiti & Petro, plenius continetur.

De Nunciis ad Romanam Curiam super negotio Siciliæ mittendis.

A. D. 1257. An. 41. H. 3. Pat. 41. H. 3. n. 8.

REX Simoni de Monte-forti, & Petro de Sabaudia, salutem.

Licet diligenter instituerimus pro Magistris N. de Plimpton, & Johanne Clarel, vobiscum mittendis ad Curiam Romanam, neutrum tamen ipsorum, seu alium Clericum idoneum potuimus optinere;

Unde, per dilectum Clericum nostrum, Artaldum de Sancto Romano, diversa paria litterarum patentium, ex ordinatione Magistri Rostandi confecta, Domino Papæ, & Cardinalibus similiter universis directarum, tàm super melioratione conditionum facti Sciciliæ, quàm super renunciatione ejusdem Regni, ex parte nostra & Edmundi filii nostri facienda, vobis mittimus, unà cum quadam provisione, sigillo nostro signata, quam idem Magister super diversis articulis ordinavit, quibus omnibus inspectis & diligenter intellectis, communicato etiam consilio Episcopi Wigorniensis, prædicti Magistri, & aliorum de consilio nostro apud vos existentium, faciatis super hiis prout honori, & utilitari nostræ, & hujus negotii expeditioni videritis melius expedire; quia hæc omnia vestræ discretioni totaliter committimus.

Ad hæc mittimus vobis viginti cedulas albas & vacuas, sigillo nostro signatas; & octo paria cedularum albarum, sigillo Edwardi filii nostri signatarum; unà cum decem albis cartis vacuis auro bullatis, sub nomine Edmundi filii nostri, sicut nuper, vobis præsentibus, fuit provisum;

Quas omnes cedulas prædictas, si personaliter ad Curiam iveritis, quod petimus modis omnibus, pro munere speciali, vobiscum deferatis; alioquin, quod absit, prædictas cedulas dampnatas nobis remittatis, nisi forte aliquas pro novis procuratoriis faciendis retinueritis, quas in præsentia vestra statim conscribi faciatis, prout videritis melius expedire. A. D. 1257.

Cæterum jam optinuimus, licet cum magna difficultate, quod Episcopus Bathoniensis concessit ire ad Curiam Romanam pro negotio prædicto, quem ad vos in Franciam destinamus.

Super præmissis omnibus & aliis nobis voluntatem vestram significetis.

Teste meipso apud Rading. 28 die Junii, anno Regni nostri 41.

Memorandum quod privilegium Domini Innocentii Papæ quarti de dono, quod fecit Domino Edmundo filio Regis Angliæ de Regno Siciliæ, transmissum fuit per Alexandrum de Valeines, Clericum Cancellariæ, Magistro Rostando, & Artaldo de Sancto Romano, deferendum Simoni de Monte-forti Comiti Leicestriæ, & Petro de Sabaudia, prout prædicti Petrus, & Rustandus consuluerunt; ita quod, si prædicti Comes Leicestriæ, & Petrus de Sabaudia adeant personaliter Curiam Romanam, pro facto Siciliæ, sicut Rex injunxit, tunc prædictum privilegium secum deferant; & si non eant personaliter, tunc privilegium illud remittatur Regi per Artaldum de Sancto Romano.

A. D. 1257. Hen. 3. A. D. 1257. Hen. 3.

De Privilegio Concessionis Regni Siciliæ mittendo Nunciis ad Romanum Curiam ituris.

A. D. 1257. An. 41. H. 3. Pat. 41. H. 3. n. 8.

REX Magistro Rostando, & Arthaldo de Sancto Romano salutem.

Mittimus vobis, per Alexandrum de Valeynes Clericum Cancellariæ nostræ, privilegium Domini Innocentii Papæ quarti, de Dono, quod fecit nobis & Edmundo filio nostro de Regno Siciliæ, sicut Petrus de Sabaudia, & vos, Magister Rostande, consuluistis, deferendum Simoni de Monteforti Comiti Leicestriæ & prædicto Petro.

Ita quod, si iidem Comes Leicestriæ, & Petrus de Sabaudia, personaliter adeant Curiam Romanam, pro facto Siciliæ, sicut nuper eis injunximus, tunc prædictum privilegium prædictis Comiti & Petro liberetis, secum ad Curiam deferendum, A. D. 1257.

Si vero personaliter non eant ad Curiam, tunc vos, Artalde, privilegium illud nobis salvo reportetis.

Teste Rege apud Wudestoke 5. die Julii anno Regni nostri 41.

Eodem modo hoc idem mandatum est prædicto Artbaldo per se, ut prædictum privilegium recipiat a prædicto Rostando, & illud tradat prædictis Comiti, & Petro, si procedant ad Curiam; alioquin illud privilegium Regi reportet, sicut prædictum est.

Teste ut supra.

Adhuc de Regno Siciliæ.

A. D. 1257. An. 41. H. 3. Pat. 41. H. 3. n. 8.

DOmino Papæ Rex Angliæ, &c. salutem cum reverentia & honore.

Noverit Sancta Paternitas vestra quod nos constituimus & ordinamus dilectum Clericum nostrum Nicholaum de Plimpton, Subdiaconum & Capellanum vestrum, Procuratorem nostrum ad impetrandum in Curia vestra, dum præsens fuerit, literas tam justitiam quam gratiam continentes; ad proponendum etiam & contradicendum coram vobis pro loco & tempore contra quoscumque adversarios nostros, seu juri, vel dignitati nostræ detrahentes, nomine nostro quandocumque seu quotienscumque sibi visum fuerit expedire: A. D. 1257.

Ratum habituri & firmum quicquid per ipsum super præmissis factum fuerit seu etiam procuratum.

Nolumus tamen quod, per præsens mandatum, intelligatur aliquid aliud, aliis Procuratoribus nostris datum, in aliquo revocatum, sed quod unus inceperit, alter perficere possit & procurare.

In cujus rei testimonium, &c.

Teste Rege apud Wodestoke 8. die Julii anno 41.

De Privilegio Concessionis Siciliæ per Magistrum Rostandum recepto.

A. D. 1257. An. 41. H. 3. Pat. 41. H. 3. m. 6. d.

EXcellentissimo Domino suo Henrico, Dei gratia, Regi Angliæ, &c. Magister Rostandus, &c. salutem.

Vestra noverit Celsitudo quod, cum Dominus Artandus de Sancto Romano transfretasset die Sabati post Octabas Apostolorum Petri & Pauli, Alexandro de Valen. ad nos propter hoc accedente, privilegium super concessione Regni Siciliæ recepimus ab eodem, & de ea faciemus prout vestra Celsitudo mandavit. A. D. 1257.

Valeat Excellentia vestra per tempora longiora.

Data apud Roff. dicta die Sabati.

Ista littera tradita fuit Petro de Winton. Clerico Garderobæ Regis custodienda.

De

De exercitu Regis summonito.

A. D. 1257. An. 41. H. 3. Pat. 41. H. 3. m. 6. d.

REX Willielmo de Fortibus salutem.

Cum vos, sicut & alii tenentes de nobis, qui servitium nobis debent, summoneri fecerimus quod essetis ad nos apud Cestriam in festo Sancti Petri ad vincula proximo futuro, ad eundum nobiscum in Walliam, in succursum terræ illius contra Lewelinum filium Griffini, & fautores suos inimicos nostros; & jam de Concilio nostro sit provisum quod exercitus noster dividatur, ita quod quædam pars exercitûs illius eat usque Cestriam ad prædictum diem, & alia pars versus partes Sutwaliæ ad gravandum præfatos inimicos nostros;

Vobis mandamus quod, sub debito fidelitatis & homagii, quibus nobis tenemini, firmiter injungentes, necnon sub confidentia, quam de vestra gerimus dilectione, attente rogantes quatinus, sicut nos & honorem nostrum, necnon terras & tenementa, quæ de nobis tenetis, diligitis, nullatenus omittatis quin sitis apud Bristoll. in Octabis prædicti festi Sancti Pauli, sine ulteriore dilatione, cum equis & armis, & toto servitio, quod nobis debetis, prompti & parati exinde nobiscum, vel cum ipso, quem capitaneum exercitus nostri in partibus illis constituerimus, ire in expeditionem in succursum terræ prædictæ contra prædictos inimicos nostros, prout nos, vel idem Capitaneus vobis injunxerit ex parte nostra; & ita vos habeatis in hac parte quod fidelitatem & dilectionem vestram meritò commendare debeamus.

A. D. 1257.

Teste Rege apud Wodestoke 18. die Julii.

Eodem modo mandatum est,

Rogero de Mohun, se quarto, Somers.
Henrico de Trocy, se tertio, Devon.
Johanni de Cortenay, se tertio, Devon.
Philippo de Columbariis, se altero, Somers.
Roberto de Bello campo, se tertio, Somers.
Rad. de Gorges, se tertio, Dors. Somers.
Henrico Percy, se quarto Eborum.
Johanni Lovel, se altero.
Nicholao de Crioll, se tertio, Kant.
Nicholao Peyn, se altero Glouceftr.
Johanni de Crioll, se altero Kant.
Petro de Nevyle, Rotel.
Rogero de Aubemarle, se solo Devon.
Johanni de Muscegros, pro duobus Militibus, Glouceftr.
Johanni Giffard, pro duobus, Glouceftr.
Adam le Despenser, pro duobus Militibus, Glouceftr.
Hugoni de Nevyle, pro duobus Militibus, Somers.
Johanni de Baln. se altero, ibid.
Willielmo de Reyny, se solo Devon.
Willielmo Blnet, se solo Glouceftr.
Henrico de Novo Burgo, se solo Dors.
Willielmo de Keynes, se altero Dors.
Roberto filio Pagani, se altero Devon.
Rogero de Somery, se quinto Staff.
Roberto de Brus, se quarto Essex.
Jordano de Sakevyle, se solo Oxon.
Aluredo de Lincoln. se altero Somers.
Galfrido de Maundevyle, se altero Somers.
Galfrido de Dynont, se altero Devon.
Baro de Valo Coeta, se altero Devon.
Hugoni Peverell de Saunford, se altero.
Roberto de Gornay, se altero Glouceftr.
Johanni filio Mathæi, se altero Devon.
Franco de Bohun, se tertio Suff.
Willielmo Marescallo, se altero.
Henrico Erle, se altero Dors.
Alord. le Flemyng, se solo Glouc.
Radulfo Russell, se solo Somers.
Willielmo de Bello campo de Elmel. se tertio Wigorn.
Nicholao filio Rogeri, se solo.
Petro Achard, se solo Berk.
Rogero de Pauyly, se solo Wilts.
Willielmo Mauduc de Warminstr. se solo Wilt.
Willielmo de Eton. se altero Oxon.
Johanni de Averanges, se solo Oxon.
Radulfo Musard, se altero Berk.
Almaricus de Sancto Amando pro duobus Militibus Oxon.
Willielmo de Fortibus, se tertio Oxon.
Hugoni de Vivon se altero Oxon.
Willielmo de Monte-Acuto, pro uno Milite Somers.

A.D. 1257. Hen. 3.

De Summonitione Episcoporum pro Exercitu contra Wallenses.

A.D. 1257. An. 41. H. 3. Claus. 41. H. 3. m. 6. d.

REX H. Linc. Episcopo salutem.

Cùm pro exercitu nostro, cum quo tendimus ad partes Cestriæ, contra Wallenses inimicos nostros, vos & omnes alios Prælatos & Magnates Regni nostri fecerimus summoneri, ad eundem nobiscum eum toto servitio suo, nobis debito, pro defensione terræ nostræ contra prædictos Wallenses:

Et Archiepiscopus Cantuariensis quandam Convocationem Episcoporum fieri fecerit London. in Octabis Assumptionis beatæ Mariæ, ut audivimus:

Quæ quidem Convocatio, aut alii tractatus, vel Concilia, nobis existentibus & agentibus in exercitu nostro fieri non debent, eo quod singuli, tam Prælati, quàm alii, in propriis Personis venire debeant ad defensionem Coronæ & Regni nostri; & per absentiam eorundem grave nobis & terræ nostræ periculum posset imminere;

Inhibuimus districte præfato Archiepiscopo, ne dictam Convocationem faciat, sed Convocationem illam, dum fuerimus in exercitu nostro, penitus revocet, & suspendat;

Unde, sub debito fidelitatis, qua nobis tenemini, & forisfactura omnium terrarum & tenementorum, quæ in Regno nostro tenetis, vobis districte prohibemus, ne ad Convocationem hujusmodi, dum fuerimus in exercitu nostro, accedere præsumatis; sed ad nos versus Walliam pro detensione nostra & terræ nostræ, contra prædictos Wallenses, sine moræ dispendio veniatis, servitium vestrum nobis debitum personaliter impensuri; ne, pro defectu vestri, exhæredationem perpetuam patiamur.

Teste meipso apud Wodest. 19. die Julii.

Eodem modo mandatum est aliis Episcopis, Cantuar. Provinciæ, in Anglia existentibus.

Et mandatum est Officialibus Episcoporum ejusdem Provinciæ, agentium in partibus transmarinis, quod ad Convocationem prædictam non accedant; sed, sub amissione omnium terrarum Dominorum suorum, mittant Regi servitia, quæ Domino suo Regi debent.

De Elya Episcopo Judæo abjudicato & deposito.

A.D. 1257. An. 41. H. 3. Pat. 41. H. 3. n. 6.

REX omnibus, &c.

Cùm Elyas Episcopus Judæorum London. pro transgressione, quam fecit tàm nobis, quàm dilecto fratri nostro Regi Alemanniæ, à Sacerdotio Communitatis Judæorum Angliæ, coram dilectis & fidelibus nostris Philippo Basset, Philippo Luvel Henrico de Bathon. Simone Passeshul & cæteris Justiciariis, ad custodiam Judæorum assignatis, quos ad transgressionem illam convincendam Justiciarios nostros assignavimus, per judicium eorumdem ad Scaccarium nostrum fuerit abjudicatus, & de ejusdem Sacerdotii officio, & etiam de omnimodis aliis officiis, & Ballivis, quas à nobis prius optinuit, sit depositus;

Nos, de consilio eorundem Justiciariorum, concessimus prædictæ Communitati Judæorum nostrorum Angliæ, per finem trium Marcarum auri, quem Cresse & Haginus frater ejusdem inde nobis pro eadem Communitate fecerunt, quod prædictus Elyas Sacerdotium illud nunquam imposterum habeat & recuperet, & quod nullus, de Communitate illa, de cætero sit Sacerdos, nisi per communem electionem Communitatis ejusdem:

Et quod illa Communitas, post decessum cujuslibet Sacerdotis, sic electi, alium eligendi, quemcumque voluerit, Sacerdotem liberam habeat facultatem, ac ipsum nobis præsentandi, ut nostrum super hoc assensum optineat & favorem.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Wodestok 20. die Julii.

De

De discordiis terminandis inter Regem Scotiæ & quosdam Magnates Regni sui.

A.D. 1257. An. 41. H. 3. Pat. 41. H. 3. m. 5.

REX omnibus, &c.

Cum pro terminandis & Sedandis contentionibus, inter dilectum filium & fidelem nostrum Alexandrum Regem Scotiæ, & quosdam Magnates Regni sui subortis, venerabiles Patres S. Archiepiscopum Eborum, & W. Episcopum Dunelmensem, necnon & dilectos & fideles nostros R. de Quency Comitem Wintoniensem, B. Priorem Dunelmensem, Johannem Maunsell Præpositum Beverlaci, Gilberton de Preston, & Willielmum Latemer, ad partes Scotiæ ad diem, inter Regem ipsum & dictos Magnates ejusdem apud Stryvelyn, in quindena Assumptionis beatæ Mariæ, præfixum, duxerimus transmittendos; A.D. 1257.

Nos gratum habebimus & firmum quicquid dicti fideles nostri, aut eorum aliqui, quos adesse contigerit, vice nostra, una cum consilio præfati Regis Scotiæ, ad honorem nostrum & Regis memorati, super præmissis, duxerint faciendum.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Coventr. 23. die Julii.

Litter diffinitivæ super quæstione de Ecclesia de Bixle.

A.D. 1257. An. 41. H. 3. Ex Transcrip. authent.

STephanus, miseratione Divina, Episcopus Penestrinus Universis, præsentes litteras inspecturis, salutem in Domino.

Noveritis quod olim, in causa, quæ inter Priorem & Conventum Monasterii Sanctæ Trinitatis Londonien. ordinis Sancti Augustini ex parte una, & Archiepiscopum Cantuariensem, ac Magistrum Guillielmum tunc simplicem Clericum, nunc Papiensem Episcopum ex altera vertebatur, super eo quod idem Archiepiscopus dictos Priorem & Conventum Ecclesia de Bixle Roffens. Dioc. quam a tempore, cujus non extat memoria, ex concessionibus & collationibus quorundam Archiepiscoporum Prædecessorum ipsius, qui in Ecclesia Cantuar. pro tempore fuerunt, Capituli Cantuarien. & loci Dioecesani accedente consensu, in perpetuam elemosinam & usus proprios, prout in Prædecessorum ipsorum litteris, confectis exinde, dicitur plenius contineri, obtinuerunt, contra Justitiam spolians, eam dicto Magistro de facto, cum de jure nequierit, contulerat,

Felicis recordationis Dominus Innocentius Papa quartus Magistrum Raynerium de Viterbio Capellanum suum partibus deputavit Auditorem,

Qui priorem & Conventum præfatos, causa Custodiæ in possessionem Ecclesiæ supradictæ inducendos esse decrevit, propter ipsius Magistri contumaciam manifestam;

Postmodum vero Dominus Alexander, Papa quartus, Venerabili Patri, Episcopo, & discreto viro Officiali London. suis dicitur dedisse litteris in mandatis, ut præfatos Priorem & Conventum, vel ipsorum Procuratorem, eorum nomine, in ipsius Ecclesiæ corporalem possessionem, auctoritate litterarum hujusmodi, per se, vel alios, inducere procurarent; Contradictores, &c. prout in ipsis litteris dicitur plenius contineri: A.D. 1257.

Et, licet ipsi Prior & Conventus, per Episcopum & Officialem præfatos, in dictæ Ecclesiæ possessionem inducti corporalem, eam postmodum aliquandiu pacifice possiderent,

Tandem, Magistro Guillielmo eodem in Episcopum Papiensem assumpto, vir venerabilis Magister Jordanus, Domini Papæ Subdiaconus & Notarius, de ejusdem Domini speciali licentia & mandato, viva voce sibi facta, præfatam Ecclesiam, per promotionem dicti Electi vacantem, discreto viro Oddoni Vicecomiti, ejusdem Domini Capellano, nomine & vice Ubaldini Clerici, Nepotis Venerabilis viri Domini O. Sanctæ Mariæ in via lata Diaconi Cardinalis, contulit; ipsum Oddonem, nomine ipsius, viz. per suum Pilleum investiens de eadem, decursu temporis de consecrandis Episcopis diffinito à Canone non obstante, venerabili viro Electo Win-

A. D. 1257. An. 3. ton. eidem viz. super dicta Ecclesia Executore concesso, qui Procuratorem ejusdem in ipsius Ecclesiæ possessionem induxit, seu mandavit induci.

Cumque postmodum inter ipsos Priorem & Conventum ex parte una, & præfatum Ubaldinum ex altera, orta materia quæstionis, ad Sedem Apostolicam per appellationem delata fuisset, demum nos, quem Dominus Papa, in causa hujusmodi, partibus concessit auditorem, de speciali mandato ipsius, nobis viva voce facto, fratre Radulpho Canonico & Procuratore Monasterii prædicti, & Ferrariuo Canonico Ferrarien. Procuratore dicti Ubaldini, in nostra præsentia constitutis, & de communi consensu & voluntate ipsorum sententialiter pronunciantes, eidem Ubaldino super ipsa Ecclesia de Bixle perpetuum silentium imponimus.

Statuimus etiam, ordinamus, atque decernimus ut collationibus Magistro Guillielmo & Ubaldino præfatis, & quibuscunque aliis, Apostolica vel cujuscumque auctoritate, de prædicta Ecclesia de Bixle, cum juribus & pertinentiis suis factis, vel in posterum faciendis, quas ex nunc decernimus cassas, irritas & inanes, & quicquid secutum est ex eis, vel ob ipsas nequaquam obstantibus, eo quod Ecclesia ipsa tunc temporis non vacabat, utpote in usus proprios jam dicto Monasterio concessa, dictus Ubald. dimittat de cætero præfatam Ecclesiam de Bixle, cum suis juribus & pertinentiis prædictis, Priori & Conventui liberam & quietam; & quod tandiu Prior & Conventus prædicti ipsi Ubald. viginti & quinque Marcar sterlingorum, in Festo Sancti Michaelis Londoniis, exhibeant annuam pensionem, donec dictus Prior in Regno Angliæ in locis, quibus viderit expedire, jam dicto Ubaldino de Ecclesiastico Beneficio, Præbenda, personatu, vel dignitate, cum Cura, vel sine Cura, ad cujuscunque Collationem spectante, quod sexaginta Marcas sterlingorum ad minus valeat annuatim, per litteras Apostolicas, quas idem Ubald. ad Priorem impetrabit eundem per se, vel per alium, seu alios, duxerit providendum; A. D. 1257.

Et dictus Ubaldinus vel ejus procurator suo nomine hujusmodi Beneficii possessionem pacificam atque corporalem habuerit, & fructus pacifice perceperit de eodem; ac dicto Ubald. hujusmodi Provisionem adepto, iidem Prior & Conventus ad solutionem pensionis ejusdem nullatenus teneantur, nec dictus Ubald. ipsam exigat ab eisdem, & de ipsius Domini Papæ speciali mandato supplentes, si quis in concessionibus collationibus & confirmationibus memoratis Archiepiscoporum, Capituli, & loci Diocesani prædictorum habitus est defectus: inhibemus quod eadem Ecclesia de Bixle nulli, cujusquam auctoritate, de cætero conferatur, sed ipsa in perpetuum in proprios usus Prioris & Conventus ipsorum liberè, cum juribus & pertinentiis suis, remaneat & quiete, alicujus seu aliquorum contradictione nequaquam obstante.

In cujus rei testimonium præsentes litteras Sigilli nostri munimine fecimus roborari. Lata & recitata fuerunt prædicta Viterbii, sub anno Domini 1257. Pontificatûs Domini Alexan. Papæ quarti anno tertio 15. Indict. die nona Septembris exeuntis.

Presentibus,

Magistro Uberto de Coconato,
Magistro Roberto de Scotia, Domini Papæ Capellanis,
Magistro Johanne Romanucii, Domini Papæ Scriptore,
Magistro Adulfo, Canonico Pruiven.
Magistro Georgio, Canonico Strigonien.

Et aliis pluribus testibus de hiis rogatis & vocatis.

Ego Berardus de Insula, Romanæ Apostol. ac Sacrosanctæ sedis auctoritate Notarius, prædictorum prolationi interfui ut supra legitur; & de mandato prædicti Domini Penestr. Episcopi, scripsi, & rogatus fideliter publicavi.

Litera Regi Hispaniæ excusatoria de Nunciis in partibus transmarinis ægrotantibus.

A. D. 1257. An. 41. H. 3. Claus. 41. H. 3. m. 3. d. REX Angliæ Regi Hyspaniæ salutem.

Cum, post recessum Jaheun. Episcopi, Serenitatis vestræ Nuncii, & Prioris de Cornelian, Nuncii Regis Arragoniæ, ad nos à vestris & ipsius Regis lateribus destinatorum, transmiserimus vos versus circiter festum Sancti Petri ad vincula proximo præteritum solempnes & discretos Nuncios nostros A. D. 1257. An. 41. H. 3.

ad

A. D. 1257. Hen. 3. ad exponendum vobis plenius voluntatem nostram, tàm super facto Vasconiæ, quam aliis nobis, per dictos Episcopum, & Priorem, ex vestrâ & dicti Domini Regis parte expositis, sicut vobis per eundem Episcopum litteratoriè significavimus.

Et iidem Nuncii nostri, cum proficisserentur versus eos, per Dietas suas, in partibus transmarinis, tanta ægritudine corporali infesterentur quod à loco, quo infirmantur, hac vel illac recedere non possunt; nec de eorum convalescentia aliqua spes habetur, sicut nobis significaverint.

Ac nos, cum infirmitatem suam & impedimentum negotii nostri sibi injuncti, nobis per Nuncios & litteras nunciarent in festo Nativitatis beatæ Mariæ proximo præterito, fuerimus in expeditione in Wallia (quæ est in remotioribus finibus Regni nostri) contra Wallenses, rebelles nostros: Per quod non potuimus, ante quindenam Sancti Michaelis proximo futuram (quia nos & consiliarii nostri, quos ad diem illum propter hæc convocavimus, conventuri sumus London) de aliis solempnibus & discretis Nunciis, ad sublimitatis vestræ præsentiam in nuncium prædictum destinandis, providere; Serenitatem vestram affectuose rogamus quatinus nos, super impedimento Nunciorum prædictorum, & quod ipsi ad vestram præsentiam adeo celeriter, ut credebamus, accedere nequiverunt, excusatos habere velitis; cum hujusmodi retardatio aut impedimentum nobis nullo modo, sed solummodo divinæ voluntati possit imputari. A. D. 1257. Hen. 3.

Nos enim in prædicta quindena Sancti Michaelis de consilio nostro, Deo volente, providebimus alios solempnes & discretos Nuncios, ad vos in Nuncium prædictum, de die in diem cum celeritate, qua fieri poterit, transmittendos, ad exponendum vobis plene voluntatem nostram super præmissis; cupientes vestræ, in quibuscunque possumus, condescendere voluntati, & conventiones, inter vos & nos dudum habitas, inviolabiliter, ut debemus, observare.

Nos autem, & Regina nostra, & Edwardus filius noster, & consors sua, soror vestra, & liberi nostri corporea sanitate vigemus; quod de vobis, & Regina vestra, & liberis vestris, scire totis affectibus desideramus; rogantes quatenus statum vestrum, una cum vestræ beneplacito voluntatis, nobis rescribatis.

Teste meipso apud Dissard in Castris 11. die Septembris.

Ista littera duplicata fuit & missa Regi Hyspaniæ per Robertum de la Barre & Hugonem de Pageham die Mercurii proximo ante festum Sancti Mathæi Apostoli.

Postea Provisum fuit istud breve retineri, & sub alia forma mitti prout patet inferius.

Litera directa Regi Castellæ ejusdem fere cum priore Formæ.

A. D. 1257. An. 41. H. 3. Ibidem. Regi Castellæ Rex Angliæ salutem.

Cum pridem dilectos nostros, Abbatem Salop. & Johannem de Somerkot Clericum nostrum familiarem, pro complendis negotiis, nos ad invicem, sicut nostis, contingentibus, ad vos in Hispaniam duximus transmittendos & speraremus firmiter quod expedite & sine interruptione aliqua in itinere suo procederent,

Ecce! novercante fortunâ, nobis de partibus Walliæ revertentibus occurrerunt quidam Nuncii, ex parte dicti Abbatis, nobis intimantes ipsum, in partibus Franciæ, tanta esse corporis infirmitate detentum, quod nulla prorsus ratione ulterius progredi valebat; & quod grave ferimus & molestum, impedimentum hujusmodi, sub spe convalescentiæ, nobis insinuare diutissime distulerunt. A. D. 1257.

Quapropter Serenitatem vestram attentius deprecamur quatinus nos & præfatos Nuncios nostros, occasione hujusmodi, præpeditos, habere dignemini excusatos; præsertim cum iidem Nuncii, si dictus Abbas in proximo convaluerit, ad vos sint directe progressuri; aut alios solempnes Nuncios, in loco ipsorum, ea qua fieri poterit maturitate, ad vestræ Celsitudinis præsentiam transmittemus.

Et in hac littera mandatur & status Regis & Reginæ & liberorum suorum qui prosperus est.

Teste, &c.

A.D. 1257. Hen. 3. A.D. 1257. Hen. 3.

De incendio Coloniensis Ecclesiæ ubi (nominatissimi) tres Reges tumulantur.

A.D. 1257. An. 41. H. 3. Pat. 41. H. 3.

CUM Ecclesia Coloniensis, in qua corpora trium Regum beatorum requiescunt, per incendium inopinabili ac miserabili casu sit consumpta;

Rex, ad petitionem Conradi Archiepiscopi Colon. scribit Archiepiscopo Cantuar. & aliis Prælatis, ac fidelibus totius Angliæ, quod Nuncios ipsius Fabricæ, cum pro petendo subsidio ad ipsos venerint, benigne recipiant, & quod nullam eis inferant molestiam, &c. A.D. 1257.

De decima pro Rege Angliæ fideliter colligenda, sub pœna excommunicationis & privationis.

A.D. 1257. An. 41. H. 3. Ex Autogr.

ALexander Episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri Episcopo Saresbirien. & dilectis filiis Priori Sancti Andreæ de Northampton. Lincolnien. Dioc. & Archidiacon. Cantuarien. Capellano nostro, salutem & Apostolicam benedictionem.

Volumus, &, sub pœna excommunicationis, & privationis ab officiis & beneficiis, vobis districte præcipiendo, mandamus quatinus decimam Ecclesiasticorum proventuum, & quamcumque pecuniam, carissimo in Christo filio nostro illustri Regi Angliæ, pro executione voti sui, in terris ejus ab Apostolica sede concessam, per vos, vel per alios, fideliter ac sollicite colligatis, juxta continentiam litterarum super hoc ab eadem sede, venerabili fratri nostro Cantuarien. Archiepiscopo, & dilecto filio Magistro Rostando Capellano nostro, & quibuscumque aliis directarum; A.D. 1257.

Non obstante contradictione Episcoporum, vel aliorum quorumcumque Regni Angliæ, seu appellatione ad sedem ipsam, occasione hujusmodi interjectâ; vel quibuscumque litteris Apostolicis impetratis & impetrandis, cujusvis tenoris fuerint, etiam si de ipsis plenam & expressam, ac de verbo ad verbum oporteat in præsentibus fieri mentionem.

Quod, si non omnes hiis exequendis potueritis interesse, duo vel unus vestrûm ea nichilominus exequatur.

Dat. Viterbii quarto Non. Octobr. Pontificatûs nostri anno tertio.

Plumbeo sigillo a filo canabeo.

Bulla de Confirmatione sententiæ diffinitivæ super Ecclesia de Bixle.

A.D. 1257. An. 41. H. 3. Ex Autogr.

ALexander Episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis Priori & Conventui Monasterii Sanctæ Trinitatis Londoniensis, ordinis sancti Augustini, salutem & Apostolicam benedictionem.

Quæ providâ circumspectione & circumspectâ providentiâ peraguntur, dignè corroborantur Apostolici muniminis firmitate, ut illibata consistant, & habeantur futuris temporibus firmiora.

Dudum siquidem inter vos ex parte una; & venerabilem fratrem nostrum Willielmum Papien. Episcopum, tunc simplicem Clericum, super Ecclesia de Bixle Roffen. Dioc. ex altera (quam venerabilis frater noster Cantuar. Archiepiscopus, ea vos spolians minus justè (cum ipsam ex quorundam prædecessorum suorum concessione, ac collatione Capituli Cantuar. ac Episcopi Roffen. loci Diocesani accedente consensu, in usus proprios teneretis) præfato Clerico contulerat pro suæ libito voluntatis) orta materia quæstionis, & aliquamdiu agitata, A.D. 1257.

Tandem Magister Raynerius de Viterbio Capellanus noster (quem, fælicis recordationis Innocentius Papa Prædecessor noster partibus dederat auditorem) vos

A. D. 1257. Hen. 3. vos propter ipsius Clerici contumaciam manifestam, decrevit, causa custodiæ, inducendos in possessionem ipsius Ecclesiæ corporalem; ac postmodum, nostri auctoritate mandati, fuistis in hujusmodi possessionem inducti.

Demùm vero (præfato Clerico in Episcopum Papien. assumpto) dilectus filius Magister Jordanus, Subdiaconus & Notarius noster (de speciali mandato nostro, ore tenus sibi facto) præfatam Ecclesiam (post ipsius Episcopi promotionem, sicut idem asserebat, vacantem) dilecto filio Oddoni, dicti Vicecomiti, Capellano nostro, contulit nomine dilecti filii Ubaldini Clerici, nepotis dilecti filii nostri O. Sanctæ Mariæ in via lata Diaconi Cardinalis; ipsumque de eadem, dicti Clerici nomine, investivit per suum pilleum;

Ac deinde dilectus filius Wintonien. Electus (quem eidem Ubaldino super hoc executorem concessimus) procuratorem ipsius induxit in possessionem ejusdem Ecclesiæ corporalem.

Cumque, propter hoc, inter vos ex parte una; & dictum Ubaldinum ex altera, quæstio mota foret, & ad Apostolicam sedem per appellationem delata, venerabilis frater noster Penestrinus Episcopus (quem partibus dedimus auditorem) causam hujusmodi de speciali mandato nostro diffinitivâ sententiâ terminavit, prout in litteris ipsius Episcopi super hoc confectis (quas de verbo ad verbum præsentibus inseri fecimus) plenius continetur: Nos igitur, vestris precibus inclinati, quod ab eodem Episcopo super præmissis factum est gratum & ratum habentes, id auctoritate Apostolicâ confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus.

Tenor autem litterarum ipsarum talis est.

STEPHANUS miseratione divinâ Episcopus Penestrinus universis præsentes litteras inspecturis salutem in Domino. Noveritis quod olim in causa, quæ inter Priorem & Conventum Monasterii Sanctæ Trinitatis Londonien. ordinis Sancti Augustini ex parte una, *&c. ut in literis sententiæ difinitivæ de 9 Septembr. ante.*

Nulli ergo, &c.

Dat. Viterbii quinto Id. Octobr. Pontificatûs nostri anno tertio.

Sigillo avulso.

Littera compulsiva super pensione danda Ubaldino Romano.

A. D. 1257. An. 41. H. 3. Ex Autogr.

ALexander Episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis Electo Wintonien. & Magistro Alexandro de Ferentin. Canonico Ecclesiæ Sancti Pauli Londonien. salutem & Apostolicam benedictionem.

Quæ provida circumspectione, & circumspecta providentia peraguntur, dignè corroborantur Apostolici muniminis firmitate, ut illibata consistant, & habeantur futuris temporibus firmiora.

Dudum igitur inter dilectos filios Priorem & Conventum Monasterii Sanctæ Trinitatis Londonien. ordinis Sancti Augustini, ex parte unâ; & venerabilem fratrem nostrum Willielmum Episcopum Papien. tunc simplicem Clericum, super Ecclesiâ de Bixle Roffen. Diocesis ex alterâ (quam venerabilis frater noster Cantuarien. Archiepiscopus, ea dictos Priorem & Conventum spolians minus juste (cum ipsam ex quorumdam prædecessorum suorum concessione, ac collatione Capituli Cantuarien. ac Episcopi Roffen. loci Diocesani accedente consensu, in usus proprios tenerent) præfato Clerico contulerat pro suæ libito voluntatis) orta materia quæstionis, & aliquandiu agitata:

A. D. 1257. Tandem Magister Raynerius de Viterbio Capellanus noster (quem felicis recordationis, Innocentius Papa prædecessor noster partibus dederat auditorem) ipsos Priorem & Conventum, propter ipsius Clerici contumaciam manifestam, decrevit, causâ custodiæ, inducendos in possessionem ipsius Ecclesiæ corporalem; & postmodum, nostri auctoritate mandati, dicti Prior & Conventus fuerunt in hujusmodi possessionem inducti.

Demum vero (præfato Clerico in Episcopum Papien. assumpto) dilectus filius Magister Jordanus, Subdiaconus & Notarius noster (de speciali mandato nostro, ore tenus sibi facto) præfatam Ecclesiam (per ipsius Episcopi promotionem, sicut idem asserebat, vacantem) dilecto filio Oddoni, dicto Vicecomiti, Capellano nostro, contulit nomine dilecti filii Ubaldini Clerici, nepotis dilecti filii nostri O. Sanctæ Mariæ in via lata Diacon. Cardinalis; ipsumque de eadem, dicti Clerici nomine, per suum pilleum investivit;

Ac deinde tu, fili Wintonien. Electe (quem eidem Ubaldino super hoc exe-

A. D. 1257. Hen. 3. cutorem concessimus) Procuratorem ipsius induxisti in possessionem ejusdem Ecclesiæ corporalem:

Cumque propter hoc, inter ipsos Priorem & Conventum ex una parte; & dictum Ubaldinum ex altera, quæstio mota foret, & ad Apostolicam sedem per appellationem delata, venerabilis frater noster Episcopus Penestrinus (quem partibus dedimus auditorem) causam hujusmodi de speciali mandato nostro diffinitiva sententia terminans (prout in ipsius, super hoc confectis, litteris continetur plenius) duxit, inter alia, ordinandum ut dicti Priori & Conventus eidem Ubaldino tandiu exhibeant viginti quinque Marcarum annuam pensionem, donec ei præfatus Prior, juxta tenorem litterarum nostrarum, quas sibi super hoc ad eundem Priorem concederemus, de Ecclesiastico beneficio, præbenda, personatu, vel dignitate per se, vel per alium duceret providendum.

Quocirca discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus quatinus A. D. 1257. Hen. 3. prædictos Priorem & Conventum, quod eidem Ubaldino exhibeant, juxta prædictarum Penestrin. ejusdem continentiam litterarum, annuatim & integraliter hujusmodi pensionem, submoto cujuslibet dilationis & difficultatis dispendio, per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compellatis;

Non obstante aliqua prædictæ sedis indulgentia, sub quacumque verborum forma ab eadem sede cuicumque concessa; per quam impediri possit effectus præsentium vel differri; & de qua plenam & expressam in eis oporteat fieri mentionem; & constitutione de duabus dietis edita in concilio generali.

Quod, si non ambo hiis exequendis potueritis interesse, alter vestrûm ea nichilominus exequatur.

Dat. Viterbii Id. Octobr. Pontificatûs nostri anno tertio.

Sub filo canabi.

Bulla de executione provisionis pro Stephano de Ponte.

A. D. 1257. An. 41. H. 3. Ex Autogr. Alexander Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio Magistro Rostanno, Subdiacono & Capellano nostro, salutem & apostolicam benedictionem.

Exhibita nobis dilecti filii Stephani de Ponte Canonici Basilicæ, Principis Apostolorum de Urbe, Rectoris Ecclesiæ de Biston, Norwic. Dioc. petitio continebat quod, felicis recordationis, Innoc. Papa, prædecessor noster, dudum quondam Magistro Berardo de Insula Scriptori nostro, & Johanni, Canonico Ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Piperno, in Anglia commorantibus primò;

Et postmodum Magistro Silvestro Sancti Johannis de Duce Anagnin. moram tunc ibidem trahenti, & quondam Magistro Petro de Dopha. Saresbirienf. Canonicis;

Ac tandem Archidiacono Norwicensi & Magistro Alexandro Canonico Ecclesiæ Sanctæ Mariæ Majoris de Ferentin. Capellano nostro tunc in Anglia commoranti,

Super provisione Stephano facienda de Beneficiis Ecclesiasticis, uno vel pluribus, quæ, secundum communem extimationem Patriæ, quadraginta Marcharum summam, ad minus attingerent, sub certa forma, suas litteras destinavit:

Et licet iidem Archidiac. & Magister A. D. 1257. A. eodem prædecessore vivente, in commisso eis negotio procedentes, eidem S. de supradicta Ecclesia de Byston, quæ summam non attingit eandem, duxerint providendum, quia tamen ad provisionem dicti S. finaliter, secundum mandatum Apostolicum processum non erat;

Nos eidem Archidiac. & dilecto filio Magistro Berardo de Ninpha, Capellano nostro, tunc in Anglia commoranti, direximus scripta nostra ut provisionem adimplerent eandem, juxta priorum continentiam litterarum.

Unde, cum hujusmodi provisio nondum sit effectum debitum consecuta, idem S. nostræ providentiæ remedium imploravit; quocirca discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatinus in executione provisionis ejusdem, per te, vel per alium, auctoritate nostra procedas, secundum litterarum continentiam earundem.

Non obstante constitutione de duabus dietis edita in concilio generali.

Dat. Viterbii Id. Octobr. Pontificatûs nostri anno tertio.

Sigillo avulso.

De

De Insula Oleronis non alienanda.

A. D. 1257. An. 42. H. 3. Lib. A. fol. 199. b. penes Camerar. Scaccar.

HEnricus, Dei gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, Dux Normanniæ & Aquitaniæ, & Comes Andegaviæ, dilectis & fidelibus suis, Majori & probis hominibus suis Insulæ Oleronis, salutem.

De devotione & fidelitate, quam erga nos gessistis & geritis, grates vobis referimus, & vos inde specialiter recommendamus.

Verùm, cum pridem commiserimus Edwardo, filio nostro primogenito, dictam Insulam, cum pertinentiis ad sustentationem suam, ita quod eam alicui dare, dimittere, vel alienare non posset sine consilio nostro, & Guido de Lezegnau frater noster, alio modo quàm bono, procuraverit a præfato filio nostro dictam Insulam sibi dari, ad vitam suam, per litteras ejusdem filii nostri, sine assensu nostro; quod donum de consilio procerum de consilio nostro, in irritum revocamus, & pro nullo habemus,

Vobis in fide, qua nobis tenemini, mandamus quod præfato Guidoni in nullo, quod ad prædictam Insulam pertinet, sitis intendentes aut respondentes, set ipsam Insulam versus dictum Guidonem & suos defendatis, & ei hac parte viriliter resistatis.

Et, si necesse fuerit, de reddita ejusdem Insulæ in defensione illa ponatis; & nos in proximo mittemus Senescallum in Vasconiam, qui unà vobiscum, consilium apponet in præmissis.

Teste meipso apud Westmonasterium 26 die Octobris, anno Regni nostri quadragesimo secundo.

De pecuniis mutuatis a Mercatoribus Florent. & Senens. pro negotio Regni Siciliæ.

A. D. 1257. An. 42. H. 3. Pat. 52. H. 3. n. 3. d.

IN nomine Domini nostri Jhesu Christi, Amen, anno Nativitatis ejusdem millesimo ducentesimo quinquagesimo septimo, Indictione prima, mense Novembris die quinto, Pontificatûs Domini Alexandri Papæ Quarti anno tertio.

In præsentia mei Noclerii scriniarii, ac testium subscriptorum, ad hæc specialiter vocatorum & rogatorum, venerabiles in Christo patres, Domini Radulphus Archiepiscopus Tarantas. & Wellensis & Bathoniensis, & Laurentius Roffensis, ac Magister Nicholaus de Plumpton, Domini Papæ Capellanus, Archidiaconus Norfolciæ, Nuncii & Procuratores Domini, Dei gratia, Regis Angliæ illustris, apud sedem Apostolicam constituti,

Habentes a Domino Papa Alexandro quarto potestatem & mandatum mutuum contrahendi & expediendi, pro negotiis dicti Domini Regis apud eandem sedem Apostolicam promovendis & expediendis, usque ad summam quingentarum, & quadraginta Marcarum, sterlingorum novorum, & obligandi decimam Ecclesiasticorum proventuum Regni Angliæ, & aliarum terrarum suarum, ac quascumque alias obventiones eidem Regi, & Regno & terris eisdem, pro sui voti prosecutione, ab Apostolica sede concessas, sicut in ipsius Domini Papæ litteris inde confectis plenius continetur, auctoritate ipsarum litterarum, de consilio Magistri Rostandi, ipsius Domini Regis Consiliarii, Domini Papæ Capellani, pro ipsius Domini Regis, & Regni Siciliæ, ac defensionis Civitatis Aquilæ negotiis, A. D. 1257.

Confessi sunt & recognoverunt se mutuo recepisse & habuisse a Cavaliante de Lastala, Jacobo Tiberti, & Bartholomæo Guidi, Civibus & Mercatoribus Florent. & Senens. mutuantibus & solventibus tàm pro se, quàm pro Mamecto Spina, Rustichello Cambii, Carlino Tiberti, Jacobo Denauzati, Ildebrando Aldebrandi, Remero Bonaccursi, aliisque eorum sociis & concivibus suis, quingentas & quadraginta Marcas bonorum novorum & legalium sterlingorum (tresdecim solidis & quatuor sterlingis pro Marca qualibet computatis) de quibus dicti Procuratores se bene quietos & pacatos vocaut, exceptioni, non numeratæ, non solutæ sibi pecuniæ omnino renunciando.

Quas prætaxatas quingentas & quadraginta Marcas sterlingorum ipsis, vel uni eorum, aut ipsorum Nuncio, vel socio, præsens publicum Instrumentum deferenti & restituenti, cum litteris Domini Papæ

A. D. 1257. Papæ de mutuo contrahendo, summam prædictam continentibus, in Festo Pentecostes proximo futuro London. apud Novum Templum, per legitimam stipulationem promiserunt dicti Procuratores Dominum Regem prædictum plenè soluturum & redditurum.
Hn. 3.

Quod, si in dictis loco & termino prædicta pecunia ipsis Mercatoribus, ut dictum est, non fuerit integre persoluta, extunc inantea stipulatione prædicta promiserunt eis, pro dampnorum expensis & interesse, & recompensatione, persolvere per singulos duos menses, pro singulis decem Marcis prædictis, unam Marcam ipsorum sterlingorum, & expensas unius Mercatoris, cum uno equo & uno servienti, ubicumque fuerit, —— ad plenam totius dictæ pecuniæ solutionem; quam prædictam recompensationem dampnorum, & expensas, & interesse antedictis Mercatoribus promiserunt in sortem dicti debiti nullatenus computare, ac non derinere memoratum debitum, contra ipsorum Mercatorum voluntatem, sub prætextu recompensationis prædictæ, ultra terminum prælibatum.

Pro quibus omnibus & singulis supradictis firmiter observandis & plenarie adimplendis, dicti Procuratores præfatum Dominum Regem, & successores suos, eisdem Mercatoribus principales constituerunt debitores & pacatores, & decimam Ecclesiasticorum proventuum Regni Angliæ & aliarum terrarum suarum, ac qualcumque alias obventiones eisdem Regi, & Reguo, & terris eisdem, ab Apostolica sede concessas, specialiter observando.

A. D. 1257. Hn. 3.

Renunciaverunt in præscriptis omnibus dicti Procuratores, ipsius Domini Regis nomine, omni juris & legum auxilio, canonici & civilis, consuetudini & statuto, privilegio fori & beneficio restitutionis in integrum, constitutionis de duabus dietis concilii generalis, omnibus Apostolicis litteris, indulgentiis, & aliis quibuscumque a sede Apostolica impetratis, & etiam impetrandis, & omni exceptioni, actioni, defensioni ac rei, quæ obici posset contra hoc instrumentum vel factum.

In hujus itaque rei testimonium, & evidentiam pleniorem, præsens instrumentum dicti Procuratores sigillis suis roborarunt.

Actum Viterbii coram hiis testibus, scilicet,

Magistro Angl. dicto Priore, Domini Papæ Capellano,
Teste Magistro Rostando, Domini Papæ Capellano,
Teste Johanne de Aquila,
Teste Petro Lemos. Clerico, &
Nicholao, Nepote dicti Domini Prioris, Teste.

Signum. Ego Noclerus, auctoritate imperiali Scriniarius prædictis omnibus intertui, & hoc instrumentum scripsi & complevi rogatus.

Bulla de Provisione pro Ubaldino, Nepote Octaviani Ubaldini (Florentini) Cardinalis.

A. D. 1257. An. 42. H. 3. Ex Autogr.

Alexander Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio Priori Sanctæ Trinitatis London. salutem & Apostolicam benedictionem.

Olim venerabili fratre nostro Magistro Guillielmo Papien. Episcopo, tunc Capellano nostro, ad Ecclesiam Papien. promoto, dilectus filius Magister Jordanus Notarius noster, de nostro speciali mandato, ore tenus sibi facto, Ecclesiam de Bille Roffen. Dioc. (quam idem Episcopus dicebatur suæ promotionis tempore obtinere; non obstante quod nondum tempus effluxerat de consecrandis Episcopis a Canone diffinitum) dilecto filio Ubaldino Clerico, nepoti dilecti filii nostri O. Sanctæ Mariæ in via lata Diaconi Cardinalis contulit, dilectum filium Oddonem Vicecomitem, Capellanum nostrum, per suum pilleum, ipsius Ubaldini nomine, investiens de eadem: A. D. 1257.

Nosque, quod ab eodem Notario in hac parte factum extitit per nostras litteras confirmantes, dilectum filium Winton. Electum Executorem sibi super hoc duximus deputandum, qui Procuratorem ipsius Ubaldini in ejusdem Ecclesiæ possessionem induxit seu fecit induci.

Verum postmodum te ac fratribus tuis tecum prædictam Ecclesiam de Bille ex concessionibus & collationibus Metrapolitanorum, & Diocesani loci, & Capituli Cantuarien. ad vos asserentibus pertinere, ac in usus proprios vobis fuisse concessum, ac super ipsa Ecclesia inter vos ex parte una; & sæpedictum

A. D. 1257. Hen. 3. ctum U. ex altera quæstione suborta;

Venerabilis frater noster S. Penestrinus Episcopus de nostro speciali mandato, vivæ vocis oraculo sibi facto, quæstionem hujusmodi concordia terminavit hoc modo,

Ut, viz. tu & fratres ipsi, dictam Ecclesiam in usus proprios retinentes, præfato U. tamdiu solvatis viginti & quinque Marcharum sterlingorum annuam pensionem, donec tu sibi de beneficio Ecclesiastico, quod annuatim sexaginta Marchas sterlingorum ad minimum valeat, vel de præbenda, seu personatu, vel dignitate, ad cujuscumque collationem spectante, cum curâ, vel sine curâ, in Regno Angliæ per litteras Apostolicas, quas idem U. ad te super hoc impetrabit, duxeris providendum.

Quocirca discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus quatenus, juxta ordinationem hujusmodi, præfato U. de beneficio Ecclesiastico, cum cura, vel sine cura, præbenda, seu personatu, vel dignitate, ad cujuscumque collationem spectante, quod, vel quæ sexaginta Marchas sterlingorum ad minus valeat annuatim, si in Regno prædicto ad præsens vacat, vel quàm primum ad id se facultas obtulerit, auctoritate nostra per te, vel per alium providere procures; faciens eum in Ecclesia, in qua sibi providendum duxeris, si collegiata fuerit, in Canonicum recipi, & in fratrem;

Contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo; non obstante contraria consuetudine, vel statuto de certo Canonicorum numero, juramento, confirmatione sedis Apostolicæ, vel quocunque alio munimine roborato;

Vel quòd idem alias beneficiatus existat;

Aut si direximus in eisdem Regno vel Ecclesia pro ali.s scripta nostra;

Aut si sit ab eadem sede indultum, vel indulgeri contingat Archiepiscopis, vel Episcopis, aut Abbatibus, vel aliis Prælatis, Capitulis, seu Conventibus quod ad receptionem, vel provisionem alicujus minimè teneantur;

Quodque ad id compelli, seu excommunicari, suspendi, vel Interdici non valeant;

Aut quod de beneficiis, vel Præbendis, dignitatibus, vel personatibus, ad ipsorum collationem seu præsentationem spectantibus, per litteras Apostolicas, quantumcunque fuerint efficaces, nequeat aliquibus provideri, quæ de indulto hujusmodi plenam & expressam de verbo ad verbum non fecerint mentionem;

Seu qualibet indulgentia sedis ejusdem quibuscumque personis vel locis concessa, cujuscumque tenoris existat, per quam non expressam, vel totaliter non insertam, hujusmodi provisio & receptio impediri valeat vel differri;

Seu constitutione de duabus dietis edita in concilio generali.

Dat. Viterbii septimo Id. Nov. Pontificatûs nostri anno tertio.

Sub filo canabi.

Bulla contra provisionem ejusdem Ubaldini.

A. D. 1257. An. 42. H. 3. *Ex Autogr.*

Alexander Episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri Archiepiscopo Cantuarien. salutem & Apostolicam benedictionem.

Sua nobis dilecti filii Prior & Conventus Ecclesiæ sanctæ Trinitatis Londonien. petitione monstrârunt quod, ortâ olim inter ipsos ex parte una, & dilectum filium Ubaldinum Clericum, nepotem dilecti filii nostri O. Sanctæ Mariæ in via lata Diaconi Cardinalis, super Ecclesia de Bixle Roffen. Diocesis ex altera, materia quæstionis, nos venerabilem fratrem nostrum S. Penestrin. Episcopum in causa hujusmodi dedimus partibus auditorem; qui de speciali mandato nostro viva voce facto eidem, dictorum Prioris & Conventus, jure coram eo plenius declarato, causam ipsam per diffinitivam sententiam terminavit; A. D. 1257.

Ita videlicet quod dicti Prior & Conventus præfatam Ecclesiam cum juribus & pertinentiis suis de cætero liberam habeant & quietam, proventus ejusdem in usus proprios convertentes, eidem Ubaldino super dicta Ecclesia & pertinentiis suis perpetuum silentium imponendo.

Quocirca fraternitatem tuam rogamus, monemus, & hortamur attentè, per Apostolica tibi scripta mandantes quatinus memoratos Priorem & Conventum super præmissis nequaquam molestes, nec permittas ab aliquibus, quantum in te fuerit molestari; quin potius eosdem pacifica ipsius Ecclesiæ jurium & pertinentiarum ejus facias, juxta officii tui debitum, possessione gaudere; preces

A. D. 1257. Hen. 3. & mandatum nostrum in hac parte taliter impleturus, quod sæpedicti Prior & Conventus de te materiam non habeant conquerendi, nosque devotionem tuam exinde non immerito commendemus.

Dat. Viterbii decimo Kal. Decembr. Pontificatûs nostri anno tertio. A. D. 1257. Hen. 3.

Sub filo canabi.

Super innovatione & reformatione negotii Siciliæ; ubi cautum est de fama, & de conscientia Regis.

A. D. 1257. An. 42. H. 3. Ex Autogr.

Alexander Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio Regi Anglorum illustri, salutem & Apostolicam benedictionem.

Ad reformandum negotium Regni Siciliæ, quod tecum & cum carissimo in Christo filio nostro, Edmundo nato tuo, Siciliæ Rege illustri, Ecclesia Romana suscepit: Et ad reparandum illud in prosecutionis statum, a quo, propter omissiones & protractiones diversas, cadere videbatur, dilectum filium Magistrum Arlotum Subdiaconum & Notarium nostrum, de cujus fide plene confidimus, duximus, de fratrum nostrorum consilio, transmittendum; concessa sibi expressius, sub certa forma, super reformatione ipsius negotii, usque ad Kalend. Junii proximas, per alias nostras literas facultate.

Quoniam autem ante omnia tibi, ad Nunciorum tuorum instantiam & aliàs etiam per nostræ sollicitudinis studium, sic duximus providendum, quod tu excommunicationis sententiam, seu aliquas ex pœnis, quæ in privilegio concessionis, innovationis, & confirmationis, quas præfato Eadmundo super prædicto Regno fecimus, continentur, propter defectus aliquos, a te circa prædictum commissos negotium, nullatenus incurristi, & Regnum tuum non subjacet Ecclesiastico interdicto; super provisione hujusmodi, contra pœnas easdem, tibi & Regno ipsi a nobis facta, plene tibi decernimus auctoritate præsentium esse cautum, tàm ad conscientiam, quàm ad famam, ut præsertim maculatus reatu, vel nota perjurii nullatenus censearis. A. D. 1257.

Ut autem super eisdem pœnis sic tibi prospiciatur in posterum, & prædicti reformationi negotii sic oportunitas temporis comodetur, quod non contingat illud in grave dispendium Ecclesiæ, ac ipsius Regni pernitiem protelari, pœnas omnes, in prædicto contentas privilegio, usque ad prædictas Kal. præsentium auctoritate suspendimus; ita præsertim quod interim, occasione quorumcumque defectuum, a te in eodem negotio commissorum, tu excommunicationis sententiam, vel reatum, aut notam perjurii non incurras, nec Regnum tuum subjaceat Ecclesiastico interdicto;

Nec nos prædictas innovationem, concessionem, & confirmationem easdem, irritemus, aut cassas vel irritas nunciemus; nec de ipso Regno interim aliter quomodolibet disponamus,

Sed jus, quod præfato Regi Siciliæ ex innovatione, concessione, & confirmatione, sibi super eodem Regno factis a nobis, extitit acquisitum, eidem, & hæredibus suis, usque tunc salvum maneat & illæsum, sicut erat postquam eædem innovatio, concessio, & confirmatio fuerunt eidem in memorato privilegio per nos factæ.

Ad cujus suspensionis irrefragabile testimonium præsentes literas fore decernimus efficaces.

Dat. Viterbii 2 Id. Decembr. Pontificatûs nostri anno tertio.

Sub filo canabi.

Bulla recommendatoria pro Rogerio Fymetti de Lentino, & ejus sequacibus de Regno Siciliæ.

A. D. 1257. An. 42. H. 3. Ex Autogr.

Alexander Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio Regi Angliæ illustri, salutem & Apostolicam benedictionem.

Virtutum titulis tua decorata sublimitas ad hoc suum affectum direxisse dinoscitur, ut ubique laudabilis habeatur; patet hoc quod libenter honoras Ecclesiam, A. D. 1257.

&

D. A. 1257. Hen. 3. & personas ipsi devotas gratioso favore prosequeris, & laudibus attollere delectaris.

Sane, inter alios Nobiles Regni Siciliæ, dilectus filius nobilis vir Rogerius Fimetti de Lentino, nobis & Ecclesiæ Romanæ devotus quasi singularis, ad obsequia sedis Apostolicæ totaliter se exponens, pro ea expensarum subire onera, dispendiosos labores, & personæ pericula minime formidavit; & ipsum a devotione sedis ejusdem nec tribulationes, nec angustiæ, neque persecutiones aliquæ avertere potuerunt;

Sicut enim probatur aurum in fornace, sic in tribulationum camino, circa negotia dictæ sedis in Siciliâ, ejusdem nobilis devota sinceritas & fidelis devotio est probata: Ipsius etiam clara opera adeo claruerunt, quod idem partem devotorum dictæ sedis (quorum caput & capitaneus erat) contra ejus adversarios & rebelles in expensis propriis, juxta posse, non sine multorum consanguineorum suorum sanguinis effusione, manutenuit & defendit; ac demum, propter hoc bonis omnibus destitutus, extra solum proprium cogitur exulare; cum suis eligens magis acerbitate, pro fide Ecclesiæ, exasperari exilii, quàm natalis soli, cum ejus rebellibus, dulcedine demulceri: ac inexpertis potius incomodis affici, quàm comodis refici consuetis.

Dignè igitur pro ipso, de nobili orto progenie, quem decorat nobilitas, morum præclara insignit fidelitas, & magnifice opera probitatis extollunt, Celsitudini tuæ possumus & debemus porrigere preces nostras.

Quocirca Serenitatem Regiam rogamus & hortamur attente quatinus, ad præmissa respectum habens, prædictum nobilem, ad præsentiam tuam accedentem, qui tibi utilis esse potest ad tuum de prædicto Regno propositum obtinendum; per quem etiam, tanquam per rei plenè conscium, & hominem fide dignum, in facto ipsius Regni & specialiter Siciliæ (in qua multos habet adhuc amicos, consanguineos, & sequaces, qui in fide Ecclesiæ eidem, tanquàm capiti, adhæserunt) plene ac fideliter instrui poteris. A. D. 1257. Hen. 3.

Alios etiam nobiles de Siciliâ, ejusdem consanguineos & amicos, fideles Romanæ Ecclesiæ ac devotos, qui fuerunt & sunt ejusdem Rogerii, in fide & servitio ipsius Ecclesiæ, sectatores; & qui, amissis propter hoc suis bonis omnibus, extra patriam exulantes, ad tuam Celsitudinem cum eodem accedunt, ut tuum natum in eorum Dominum recognoscant, ob reverentiam ejusdem sedis & nostram benigne recipias, ac te eis omnibus exhibeas in Regio favore munificum, & in cunctis oportunitatibus gratiosum; ita quod, prædicto nobili, cum prædictis suis, gaudente in te, quam sperat, invenisse gratiam & favorem, alii ejus exemplo ad exequendum devote tibi ac fideliter animentur; & nos etiam, qui de impenso sibi favore lætitiam specialem concipiemus, circa tuam & tuorum personas, oportunis temporibus, affluenter exponere teneamur Apostolicæ benignitatis affectum.

Dat. Viterbii Id. Decembr. Pontificatûs nostri anno tertio.

Plumbeo sigillo a filo canabeo.

Bulla quod Rex revocet processum Justiciariorum suorum contra Archiepiscopum Armachan.

A. D. 1257. An. 42. H. 3. *Ex Autogr.* ALexander Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio illustri Regi Angliæ, salutem & Apostolicam benedictionem.

Gloriæ perennis obtentu ad hoc intenta tua debet haberi Sublimitas, ut libertas Ecclesiastica vigeat; &, si contra illam ab aliquo subditorum tuorum temerè quicquam præsumitur, illud tuæ providentiæ subsidio corrigatur.

Sane venerabilis frater noster, A. Archiepiscopus Armachan. retulit coram nobis quod, cum bonæ memoriæ R. Armachan. Archiepiscopus, prædecessor ipsius, pro Primatia, de quâ cum venerabili fratre nostro Tuamensi Archiepiscopo contendebat, & quibusdam aliis suis, & Ecclesiæ Armach. negotiis, de licentia tua iter arripiens ad sedem Apostolicam veniendi, constituisset quatuor Procuratores (qui vulgariter in partibus illis attornati vocantur) concessa eis, in omnibus causis motis, & movendis contra ipsum, ac eandem Ecclesiam, in tua, seu justiciariorum, & quorumlibet officialium tuorum curia, agendi respondendi, & defendendi, libera & plenaria potestate, A. D. 1257.

Dictus

A.D. 1257. Hen. 3.

Dictus Archiepiscopus Tuamen. & venerab. frater noster Episcopus Cloeboren. scientes quod nec iidem Procuratores, vel attornati dictum R. Archiepiscopum, secundum quandam legem Regni tui, non sine juris injuria editam, in causis movendis defendere, nec ipse, nisi præsens esset coram te, vel dictis Justiciariis, Procuratorem constituere poterant; contra eundem R. super Tarmenfethyn, Kilchocar, & quibusdam aliis terris ac possessionibus, moverunt malitiosè in dicta Curia quæstionem:

Et licet præfati Procuratores, seu attornati, habentes mandata sufficientia ad præmissa omnia, se frequenter ad defensionem ipsius R. super hiis paratos, nec non de ratihabitione ad exhibendam idoneam cautionem, coram dictis Justiciariis obtulissent;

Ipsi tamen Justiciarii, ad instantiam partis adversæ, legem allegantes eandem, dictos Procuratores admittere ad præfata contra justitiam denegantes, ac ipsum R. constitutum apud sedem Apostolicam, reputantes exinde pro suo libito contumacem, præsentibus eisdem Procuratoribus, supradictas possessiones memoratis Archiepiscopo Tuamen. & Episcopo adjudicare indebitè procurârunt, eosque in possessionem illorum fecerunt induci, in ipsius Ecclesiæ Armach. præjudicium, & libertatis Ecclesiasticæ non modicum detrimentum.

A.D. 1257. Hen. 3.

Cum itaque per te super hoc, qui Deum & justitiam diligis, adhibere deceat provisionis remedium salutaris, Serenitatem tuam attentè rogandam duximus & monendam quatenus, providè considerans quod supradicta Lex manifeste obviat institutis Canonicis, &c, propter hoc, ea, quæ ipsius prætextu fiunt, carere debent robore firmitatis, hujusmodi processum Justiciariorum tuorum revoces, & revocari facias, ac supradictam Ecclesiam Armachan. ad eum statum in quo erat, tempore quo idem R. de licentiâ tuâ iter arripuit veniendi ad sedem Apostolicam, plene reducas.

Preces nostras in hac parte taliter impleturus ut nos, qui eas tibi ex cordis affectu dirigimus, speciales tuæ Celsitudini exinde gratias referamus.

Dat. Viterbii Id. Dec. Pont. nostri anno tertio,

Sigillo avulso.

Bulla de electione Abraam Archiepiscopi Armacanensis.

A.D. 1257. An. 42. H. 3. *Ex Autogr.*

Alexander Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio Regi Angliæ illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Suæ dona gratiæ circa te virtutum Dominus ita munifice dispensavit, ut id potissime tuo sit cordi delectabile quod suæ possit majestatis oculis, & etiam humano conspectui complacere.

Nos siquidem, ex hoc exultantes in domino, & illum cordis consequentes affectum ut te in caritatis visceribus quasi præcipuum habeamus, securam concipimus de tua persona fiduciam, ut acceptum & gratum tibi reputes quod ex providentiâ sedis apostolicæ salubriter noscitur processisse.

Sane præsentata nobis electione, quæ de venerabili fratre nostro Abraam Archiepiscopo, tunc Archipresbytero Armachano, Capellano dilecti filii nostri A. Titulo sanctæ Sabinæ, Presbyteri Card. in Armachan. ecclesia, olim pastore vacante, a Capitulo ipsius celebrata extitit, & ea cassata, pro eo quod in ipsa formam generalis concilii non invenimus observatam dictum A. cui clara morum & vitæ ac scientiæ merita suffragantur, fratrum nostrorum communicato consilio, eidem ecclesiæ in pastorem præfecimus de nostræ plenitudine potestatis;

A.D. 1257.

Firma concepta fiducia quod, cum idem A. sit in spiritualibus providus, & temporalibus circumspectus, per ejus ministerium ipsi ecclesiæ prosperitatis & honoris, Deo propitio, desideratum proveniat incrementum; maxime si dictus Archiepiscopus ad hoc tui favoris auxilio roboretur;

Quem in hac parte meruit invenire promptissimum, & opportunis experiri temporibus fructuosum, pro eo quod ipse, purus & fervens amator tui nominis, diligentiam vigilantem in hiis habuit quæ tibi ad honorem & commodum redundarent.

Digne itaque Serenitatem tuam affectuose rogandam duximus & monendam, in remissionem tibi peccaminum injungentes, quatinus te sibi, pro divina & nostra reverentia, reddens affectu benevolum & opere gratiosum, ei bona ejusdem Ecclesiæ, quæ, ipsius sede vacante, ad manus tuas dinosceris tenuisse, sine dilationis seu difficultatis obstaculo restituas, & restitui facias; ac ejusdem Ecclesiæ jura quantum in te fuerit benigno

A. D. 1257. Hen. 3. benigno favore protegas & defendas.

Ita quod tibi propter hoc a clementia Regis æterni proveniat vitæ felicis ac longæ spatium, & tandem perceptio perempnium gaudiorum.

Dat. Viterbii 15. Kal. Januar. Pontificatûs nostri anno tertio. A. D. 1257. Hen. 3.

Sub filo canabi.

Bulla super Collectione Decimæ pro Henrico Rege Crucesignato.

A. D. 1257. An. 42. H. 3. Ex Autogr.

Alexander Episcopus servus servorum Dei, venerabilibus Fratribus Archiepiscopo Eborac. & Suffraganeis suis salutem & apostolicam benedictionem.

Cum decima Ecclesiasticorum proventuum Regni Angliæ, & aliarum terrarum carissimi in Christo filii nostri illustris Regis Angliæ crucesignati, eidem Regi per Quinquennium a sede apostolica sit concessa; nos, volentes omnino quod hujusmodi decima ab omnibus Prælatis & aliis personis ecclesiasticis eorumdem Regni & terrarum integre persolvatur, fraternitati vestræ per apostolica scripta, in virtute obedientiæ & sub pœna suspensionis ab amministratione spiritualium & temporalium, quam eo ipso vos incurrere volumus, si in præcepti nostri executione negligentes fueritis vel remissi,

Districte præcipiendo mandamus quatinus ad colligendum tàm prædictam decimam, quam redemptiones votorum crucesignatorum, legata indistincte, ac fructus beneficiorum vacantium, & quascumque alias obventiones, eidem Regi in prædictis Regno & terris pro sui voti prosecutione concessa,

Per vos, vel per alios, in vestris Civitatibus ac Diocesibus efficaciter procedere studeatis, juxta formam quarumcumque literarum apostolicarum, ad venerabilem fratrem nostrum Archiepiscopum Cantuarien. & dilectum filium Magistrum Rostandum Capellanum nostrum communiter, & ad eundem Capellanum super hiis singulariter directarum; A. D. 1257.

Non obstante quod collectionem decimæ & aliorum prædictorum Venerabilibus Fratribus nostris Elien. Bathonien. & Roffen. Episcopis, usque ad summam quinque milium & quingentarum Marcarum, duximus committendam———utique commissis——— auctoritate præsentium nolumus derogari.

Et, ut in hiis eo efficacius procedere valeatis, quo majori per nos fueritis auctoritate muniti, tàm colligendi præmissa, quàm etiam totum crucis negotium in eisdem Civitatibus ac Diocesibus per vos, vel alios exequendi plenam & liberam vobis concedimus, auctoritate præsentium, potestatem.

Dat. Viterbi 9. Kal. Januarii Pontificatûs nostri anno quarto.

Plumbeo Sigillo a Filo canabeo.

Bulla de obligationibus Prælatorum, & reformatione negotii Siciliæ.

A. D. 1257. An. 42. H. 3. Ex Autogr.

Alexander Episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus universis Archiepiscopis, & Episcopis, per Regnum Angliæ constitutis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Licet, pro negotio Regni Siciliæ (quod specialiter resider cordi nostro) per carissimum in Christo filium nostrum illustrem Regem Angliæ promovendo, vos, & Ecclesias vestras earumque bona, tàm in maneriis, quàm in aliis constituta, ratione decimæ Ecclesiasticorum proventuum Regni Angliæ, eidem Regi usque ad certum tempus ab Apostolica sede concessæ, vos & dictas Ecclesias contingentis, certis Mercatoribus, usque ad certas summas, per dilectum filium Fratum Canonicum Fulginatonf. de Apostolicæ potestatis plenitudine, fecerimus obligari; A. D. 1257.

Præsentium tamen tenore scire vos volumus quod nostræ intentionis extitit & existit quod, nisi reformatio ejusdem negotii inter Romanam Ecclesiam & prædictum Regem juxta formam, quam per dilectum filium Magistrum Arlotum Notarium nostrum eidem transmittimus,

A.D. 1258. Hen. 3. Regi provenerit, per obligationes hujusmodi nullatenus procedatur; set omnino viribus careant; ita quod vos, & prædictæ Ecclesiæ, occasione illarum, non possitis quomodolibet molestari.

Dat. Viterbii septimo Kal. Januar. Pontificatûs nostri anno quarto. A.D. 1258. Hen. 3.

Sigillo avulso.

Bulla de 4500 *Marc. sterling. pro melioratione & reformatione conditionum super concessione Siciliæ.*

A.D. 1258. An. 42. H. 3. Ex Autogr.

ALexander Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio Regi Angliæ illustri, salutem & Apostolicam benedictionem.

Pertinet ad Regiæ dignitatis honorem ut ea quæ per Nuncios & Procuratores tuos fiunt, & quæ in honorem tuam redundare noscuntur effectui mancipentur.

Sane dilecti filii, Petrus Scotti Dominici, Jacobus Balioni, Jacobus Romei, Ventura Martini, ac eorum socii, Cives & Mercatores Senen. coram nobis proponere curaverunt quod venerabiles fratres

Tarantasien. Archiepiscopus Bathonien. & Wellen. ac Roffen. Episcopi, & dilectus filius, Magister Nicolaus de Plumpton. Capellanus noster Archidiaconus Norfolchiæ,

Nuncii & Procuratores tui, ad petendum a nobis meliorationem, & reformationem conditionum, contentarum in privilegio nostro, confecto super concessione Regni Siciliæ, facta carissimo in Christo filio nostro Edmundo Regi Siciliæ illustri, nato tuo,

Et ad tractandum de novis conditionibus apponendis, & ad obligandum te & dictum Regem ad observandas conditiones easdem,

De speciali mandato nostro, eisdem Procuratoribus, per dilectos filios, O. Sanctæ Mariæ in via lata Diaconum Cardinalem, Nicolaum Camerarium, & Magistrum Angelum dictum Priorem, Capellanum nostrum, viva voce facto, de consilio quoque dilecti filii Magistri Rostandi Capellani nostri, Consiliarii tui,

Assignarunt, concesserunt, & cesserunt prædictis Mercatoribus, in decima proventuum Ecclesiasticorum, redemptionibus votorum crucesignatorum, & obventionibus tibi in Regno tuo concessis ab Apostolica sede, tunc collectis & perceptis, quatuor millia Marcarum, & quingentas Marcas sterlingorum, pro melioratione ac reformatione conditionum hujusmodi, ac exoneratione partis cujusdam debiti, in quo tu & filii tui tenemini, ex causa mutui, Mercatoribus supradictis, pro quo etiam Romana Ecclesia est eisdem Mercatoribus obligata, prout in instrumento publico inde confecto perspeximus plenius contineri: A.D. 1258.

Nos itaque, in quorum desideriis geritur quod eisdem Mercatoribus de prædicta pecunia proveniat satisfactio festinata, concessionem, assignationem & cessionem hujusmodi ratas & firmas habentes, ac eas auctoritate Apostolica confirmantes, supplentes quoque defectum, si quis fuit in hiis, de plenitudine potestatis, dilecto filio, Magistro Sinitio, Cameræ nostræ Clerico, in Anglia commoranti, nostris dedimus literis in mandatis ut Bentivenne Consilii, & Herminio Herminii, sociis Mercatorum ipsorum, aut eorum alteri, vel Procuratori eorum, ipsorum nomine, de prædictis quatuor millibus Marcarum, & quingentis Marcis, de decima, redemptionibus, & obventionibus prædictis, collectis & perceptis, penes quoscumque detineantur, ac damnis, expensis & interesse, si aliqua Mercatores ipsos hujusmodi occasione incurrere forte contigerit, faciat juxta ipsius instrumenti tenorem satisfactionem plenariam exhiberi.

Quia vero favor regius ad hoc esse dinoscitur plurimum oportunus, Serenitatem tuam rogamus & hortamur attente quatinus, ob reverentiam Apostolicæ sedis & nostram, des opem & operam efficacem ut eisdem Mercatoribus, de hujusmodi pecunia, celeriter satisfiat, prædicto Magistro Sinitio impendendo ad hoc consilium, auxilium & favorem.

Preces autem nostras sic admittat Regia Celsitudo, quod iidem Mercatores in hac parte affecutos se gaudeant quod intendunt; nosque, qui id gratum habebimus plurimum & acceptum, Serenitati Regiæ propter hoc referre teneamur gratiarum uberes actiones.

Dat. Viterbii Kal. Januarii, Pontificatûs nostri anno quarto.

Sub filo Canabi.

De

De electione Abraham in Archipiescopum Armachan.

A.D. 1258. An. 42. H. 3. Ex Autogr.

Alexander Episcopus, servus servorum Dei, kariffimo in Christo filio Regi Angliæ illustri, salutem & Apostolicam benedictionem.

Suæ dona gratiæ circa te virtutum Dominus ita munifice dispensavit, ut id potiffime tuo fit cordi delectabile quod possit suæ Majestatis oculis, & etiam humano conspectui complacere.

Nos, siquidem ex hoc exultantes in Domino, & illum cordis consequentes affectum ut te, in caritatis visceribus, quasi præcipuum habeamus, securam concipimus de tua persona fiduciam, *&c. ut in Bulla de 19 Dec. supra.* A.D. 1258.

Dat. Viterbii quarto Non. Januarii, Pontificatûs nostri anno quarto.

Plumbeo sigillo a filo canabeo.

Littera de Credentia Alfonso Regi Castellæ.

A.D. 1258. An. 42. H. 3. Claus. 42. H. 3. m. 13. d.

Regi Castellæ salutem.

Cum, per venerabilem patrem Episcopum Jahen. vestræ Serenitatis Nuncium, ad nos in Angliam nuper venientem, ad ea, quæ nobis retulit ex parte vestra, propter quædam impedimenta, certum vobis eo tempore responsum dare nequiremus;

Ob quod vestræ Sublimitati renunciavimus, per eundem, quod super præmissis ad vos Nuncios eramus missuri;

Qui demum in partibus Franciæ, ipsorum altero ægrotante, præpediti (nobis etiam eventum liberiorem ad explementum præmissorum expectantibus) ad vos, sub celeritate, quâ vellemus & proposueramus, accedere non valebant, A.D. 1258.

Ecce! dilectos & fideles nostros, Abbatem Salopiæ, & Johannem de Castello Militem, ad vestram præsentiam transmittimus; qui vobis respondeant, & satisfaciant in hiis, quæ secundum formam scripturæ conventionis, inter vos & nos habitæ, fuerint facienda.

Ipsis igitur in hac parte super hiis, quæ vobis nomine nostro duxerint referenda, fidem adhibere, ac nobis per eosdem vestræ voluntatis beneplacitum renunciare velitis.

Teste Rege apud Merton septimo die Januarii.

De Nunciis ad Alfonsum Regem Castellæ profecturis.

A.D. 1258. An. 42. H. 3. Ibidem.

Rex Abbati Salop salutem.

Mittimus ad vos dilectum & fidelem nostrum Johannem de Castello, latorem præsentium, vobiscum ad Regem Castellæ, in Nuncium nostrum, pro quo vos etiam ad partes illas destinamus, profecturum:

Et adeo diu ad vos mittere distulimus pro eo quod de quibusdam, Nuncium vestrum tangentibus, magis certiorari vellemus:

Nam, præter guerram nostram Walliæ, quæ nondum, prout oportuit, finem accepit, emerserunt jam in partibus Scotiæ quædam incommoda, quibus specialiter intendere nos oportebit; prout etiam præfatus Johannes viva voce poterit intimare. A.D. 1258.

Ex dictis autem causis colloquium cum Regibus Castellæ & Arragon. capere seu tenere non valemus; unde, de reliquis articulis, prout vos in parte, ac præfatum Johannem uberiùs informari fecimus, velut ipse vobis referet viva voce, simul cum præfato Johanne, secundum industriam & discretionem, qua melius & convenientius poteritis, procedatis.

Mittimus autem vobis per eundem Johannem 50 Marcas de dono nostro ad expensas vestras.

Teste ut supra.

De

A. D. 1258. Hen. 3. A. D. 1258. Hen. 3.

De tribus mensibus super prorogatione sententiæ ferendæ in Regem pro defectu prosecutionis negotii Regni Siciliæ.

A. D. 1258. An. 42. H. 3. Ex Autogr.

ALexander Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio Magistro Arloto, Subdiacono & Notario nostro, salutem & Apostolicam benedictionem.

Pro negotio Regni Siciliæ cum carissimis in Christo filiis nostris, H. Angl. & Edmundo, nato ejus, Siciliæ, Regibus illustribus, sub certa forma, per alias litteras nostras tibi tradita, usque ad Kalendas Junii proximas reformando, te ad partes illas, de fratrum nostrorum consilio duximus destinandum;

Pœnas omnes, contentas in privilegio innovationis, concessionis, & confirmationis, quas præfato Edmundo super eodem Regno fecimus, usque ad prædictas Calendas, per easdem litteras suspendendo;

Ita quòd interim, occasione quorumcunque defectuum, per ipsum Regem Angliæ in memorato negotio commissorum, ipse excommunicationis sententiam non incurrat, nec Regnum suum subjaceat Ecclesiastico interdicto;

Nec nos prædictas innovationem, concessionem, & confirmationem cassemus, irritemus, aut cassas vel irritas nuntiemus;

Nec de ipso Regno interim aliter quomodolibet disponemus, sed jus, quod præfato Regi Siciliæ ex innovatione, concessione, & confirmatione, a nobis sibi super eodem Regno factis, extitit acquisitum, sibi & hæredibus suis usque tunc salvum maneat & illæsum, sicut erat postquam concessio, innovatio, & confirmatio dicti Regni fuerunt eidem in memorato privilegio per nos factæ.

A. D. 1258.

Volentes autem eidem providere negotio, ne per angustias temporis evanescat, Discretioni tuæ, de qua plene confidimus, de prædictorum fratrum nostrorum consilio, auctoritate præsentium concedimus & mandamus ut prædictum temporis spatium, ad reformandum idem negotium tibi datum in litteris supradictis; tempus quoque suspensionis pœnarum, in dicto privilegio contentarum; ac reservationis juris sæpefato E. super Regno ipso, per idem privilegium acquisiti, usque ad tres menses, in proximo futuris Kal. Junii inchoandos, auctoritate nostrâ prorogare procures; sicut utilitati Ecclesiæ, ac profectui ejusdem negotii tua viderit discretio expedire.

Dat. Viterbii 14 Kal. Februar. Pontificatûs nostri anno quarto.

Plumbeo sigillo a filo canabeo.

De Episcopo Sancti Andreæ Scotiæ arrestando.

A. D. 1257. An. 41. H. 3. Pat. 42. H. 3. n. 2. d.

REX Baronibus & Ballivis suis Dovorr. & aliorum quinque Portuum salutem.

Quia Magister Gomelinus, Episcopus Sancti Andreæ Scotiæ, quædam impetravit ad Curiam Romanam in exhæredationem dilecti filii & fidelis nostri Alexandri Regis Scotiæ illustris, qui filiam nostram duxit in uxorem, non sine nostro & ipsius Regis scandalo & dedecore manifesto, propter quod sustinere nolumus quod Regnum nostrum ingrediatur,

Ad explorandum adventum ipsius Episcopi, & suorum, & aliorum æmulorum nostrorum, venientium de partibus transmarinis, aut de partibus Scotiæ, mittimus ad vos Willielmum Doisel, Valettum nostrum; vobis in fide, quâ nobis tenemini, mandantes quod eos omnes arestari faciatis, prout idem Willielmus vobis injunxerit ex parte nostra, donec aliud inde a nobis habueritis in mandato.

A. D. 1258.

Teste Rege apud Windes. 22 die Januarii.

De Sorore Principis Walliæ maritanda.

A. D. 1258. An. 42. H. 3. Pat. n. 3. d.

QUIA Rex intellexit, ex relatu quorundam, quod Leulinus filius Griffini proponit maritare Margaretam sororem suam in loco quo Regi inde dampnum posset suboriri;

Mandatum est Ricardo Comiti Gloucestriæ quod omnem diligentiam, quam A. D. 1258. poterit, adhibeat ut ipsam penes se habere possit, &c. cum ipsam habuerit, eam salvo custodiat, ut diligentiam suam & industriam commendare Rex debeat.

Teste, &c. & sunt patentes.

Littera continens quod Scoti & Wallenses non facient pacem cum Rege Angliæ sine mutuo consensu & assensu.

A. D. 1258. An. 42. H. 3. Lib. A. fol. 185. b. penes Camerar. Scaccar.

OMmnibus sanctæ Matris Ecclesiæ filiis, hoc scriptum visuris vel audituris, Walt. Cumin Comes de Meneth. Alex. Cumyn Comes de Buchan Justic. Scotiæ, Willielmus Comes de Mar, Willielmus Comes de Ros, Johannes Cumyn Justiciar. Galwediæ, Aimeris de Makeswel Camerarius Scotiæ, Fresekums de Moravia, Hug. & Walter. de Berkeleya fratres, Bernardus de. Mohane, Reginaldus Cheyn, David Lochor, Johannes Dundemor, Willielmus de Erch, Ector de Barrit. & eorum amici præsentes & alligati universi, salutem.

Noverint nos, anno Gratiæ millesimo ducentesimo quinquagesimo octavo, decimo octavo die mensis Martii, de communi nostrûm consensu & assensu, cum Domino Lewelino filio Griffini, Principe Walliæ, & David filio Griffini fratre suo, Veino Grufud fil. Maduc Domino de Bromseld, Maredud fil. Ris, Maredud filio Ovener, Reso Jumori, Owcyn filio Maredud, Madant filio Wenwywym, Maredud Seis Lewelin, Vechan Owem, Mared filio Leweliner Domino de Methem, Owen filio Gruffud, Madant Parvo, Owen filio Bledyn, Howell filio Maredud, Elisse & Grusud filio Jornith, Gorone filio Edvenet; Jornith Grugman, Eumay Veehan, Tudar filio Mad, Enmaun filio Karaduc, Jornith filio Maredud, David filio Enviayn, Jenev Chich Roys filio Ednever, & eorum amicis & alligatis, hanc fecisse conventionem mutuæ confœderationis & amicitiæ, videlicet,

Quod, sine communi consensu & assensu præfatorum Principis & Magnatum, de cætero nullam pacem, aut formam pacis, treugam aut formam treugæ faciemus cum Domino Rege Angliæ, aut aliquo Magnate Regni Angliæ, aut Regni Scotiæ, qui tempore A. D. 1258. confectionis præsentis scripti, præfatis Principi, & Magnatibus, & terris suis, & nobis contrarii extiterint & rebelles, nisi illi ad omnem hanc eandem considerationem pariter nobiscum teneantur.

Nos etiam contra præfatos Principem & Magnates nullam potentiam, utpote exercitum equitum aut peditum, exire permittemus de Scotia; nec in aliquo contra ipsos præfato Regi Angliæ succursum præstabimus aut favorem; immo eisdem Principi & Magnatibus, & terræ suæ, fideliter auxiliantes erimus & consulentes.

Et, si contingat quod cum Domino Rege Angliæ, aut quocunque viro, præfatis Principi, & Magnatibus, aut nobis, jam adversante, per Domini nostri Regis Scotiæ præceptum, pacem aut treugam inire compellamur; nos in bona fide, quantum poterimus & sciemus, ad præfatorum Principis, & Magnatum suorum, & terræ suæ commodum & honorem hoc fieri procurabimus cum effectu.

Nequaquam de voluntate nostra, nisi per præfati Domini nostri districtam compulsionem hoc mandatum fuerit & præceptum, in aliquo contra præsentem confœderationem faciemus; immo Dominum nostrum, pro hac eadem confœderatione nobiscum, facienda & observanda, quantum poterimus inducemus.

Mercatoribus etiam Walliæ, cum ad partes Scotiæ cum suis negotiationibus venire valeant, licentiam veniendi, & prout melius poterunt negotiationes suas vendendi, pacem etiam & protectionem nostram salvo & secure morandi, & sine quacumque vexatione, cum eis placuerit, recedendi, concedimus ex affectu.

A.D. 1258. Hen. 3. Mercatoribus etiam Scotiæ ad partes Walliæ, de licentia nostra, cum suis venite negotiationibus persuadebimus ex corde.

Ad prædicta omnia & singula, in fide prædicti Domini Regis Scotiæ fideliter, integre, & illæse, & sine fraude & dolo, & in bona fide observanda, unusquisque nostrûm in manu Gwyd. de Bangr. Nuncii præfatorum Principis & Magnatum, fidem suam præstitit, &, tactis sacrosanctis Evangeliis, corporale sacramentum.

In cujus rei testimonium huic scripto, per modum Cyrographi confecto, & penes præfatos Principem & Magnates remanenti, quilibet nostrûm sigillum suum fecit apponi. A.D. 1258. Hen. 3.

Prædicti vero Princeps & Magnates in manu Alani Yrewyn, Nuncii nostri, similiter præstitis fide sua, & tactis sacrosanctis Evangeliis, juramento, consimili scripto hujus confœderationis & amicitiæ, penes nos remanenti, in testimonium, singula sigilla sua apposuerunt.

Super negotio Siciliæ; de auxilio præstando per Barones & Communitatem: Et de statu Regni reformando.

A.D. 1258. An. 42. H. 3. Pa. 42. H. 3. n. 29.

REX omnibus, &c.

Cùm, pro negotiis nostris arduis, nos & Regnum nostrum contingentibus, proceres & fideles Regni nostri ad nos London. in quindena Paschæ proximo præteritæ faceremus convocari; & cùm de negotiis supradictis, & maxime de prosecutione negotii Siciliæ diligenter cum eisdem tractaremus,

Ac ipsi nobis responderint quod, si statum Regni nostri per consilium fidelium nostrorum rectificandum duxerimus, & Dominus Papa conditiones circa factum Siciliæ appositas melioraverit, per quod negotium illud prosequi possemus cum effectu,

Ipsi diligentiam fideliter apponent erga Communitatem Regni nostri, quod nobis commune auxilium ad hoc præstetur,

Nos eis concessimus quod, infra Festum Natalis Domini proximo futurum, per consilium proborum & fidelium hominum nostrorum Regni Angliæ, unà cum consilio Legati Domini Papæ, si in Anglia medio tempore venerit, statum Regni nostri ordinabimus & ordinationem illam firmiter observabimus. A.D. 1258.

Et, ad hoc fideliter observandum, supponimus nos cohercioni Domini Papæ, ut nos ad hoc per censuram Ecclesiasticam, prout expedire viderit, valeat artare;

Protestamur etiam quod Edvardus filius noster primogenitus, præstito sacramento corporali, per litteras suas concessit quod omnia, superius expressa, quantum in ipso est, fideliter & inviolabiliter observabit, & imperpetuum observari procurabit.

In cujus, &c.

Hiis Testibus,

Edvardo filio nostro primogenito,
Galfrido de Lezignan,
Willielmo de Valentia, fratribus nostris,
Petro de Sabaudia,
Johanne de Plessetis, Comite Warrewici,
Johanne Maunsell, Thesaurario Eborum,
Henrico de Wingham, Decano Sancti Martini London,
Petro de Rivall,
Guidone de Rocheford,
Roberto Walerand, præsentibus, & multis aliis Comitibus, Baronibus Regni nostri.

Datum apud Westmonasterium secundo die Maii.

De,

De modo per quem status ordinetur & reformetur.

A.D. 1258. An. 42. H. 3. Ibidem.

REX omnibus, &c.

Noveritis nos concessisse Proceribus & Magnatibus Regni nostri, juramento in animam nostram per Robertum Walerand præstito, quod per 12. fideles de Concilio nostro jam electos, & per alios 12. fideles nostros electos ex parte Procerum ipsorum (qui apud Oxon. a festo Pentecostes proximo futuro in unum mensem convenient) ordinetur, rectificetur, & reformetur status Regni nostri, secundum quod melius viderint expedire, ad honorem Dei, & ad fidem nostram, ac Regni nostri utilitatem.

Et, si forte aliqui electorum ex parte nostra absentes fuerint, liceat illis, qui præsentes fuerunt, alios substituere loco absentium; & similiter fiat ex parte prædictorum Procerum & fidelium nostrorum.

Et quicquid per viginti quatuor, utrimque electos & super hoc juratos, vel majorem partem eorum circa hoc ordinatum fuerit, inviolabiliter observabimus; volentes, & firmiter ex nunc præcipientes quod ab omnibus inviolabiliter observetur eorum ordinatio. A.D. 1258.

Et securitatem omnimodam, quam ipsi, vel major pars eorum ad hujus rei observationem providerint, vel providerit, eis, sine qualibet contradictione, plenè faciemus & fieri procurabimus.

Protestamur etiam quod Edwardus filius noster primogenitus, præstito sacramento corporali, per litteras suas concessit quod omnia, superiùs expressa & concessa, quantum in ipso est, fideliter & inviolabiliter observabit, & procurabit imperpetuum observari.

Promiserunt etiam Comites & Barones memorati quod, expletis negotiis superius tactis, bona fide laborabunt ad hoc, quod auxilium nobis commune præstetur a Communitate Regni nostri.

In cujus, &c. hiis testibus ut supra.

Datum ut supra.

De Treugis cum Francia capiendis.

A.D. 1258. An. 42. H. 3. Pat. 42. H. 3. m. 24.

REX omnibus, &c. salutem.

Sciatis nos plenam ac liberam dedisse potestatem dilectis & fidelibus nostris, Simoni de Monteforti Comiti Leicestriæ, Petro de Sabaudia, Galfrido & Guidoni de Lezignan fratribus nostris, & Hugoni le Bigod, vel quatuor, aut tribus ex ipsis, quos præsentes adesse contigerit, capiendi, prorogandi, & firmandi Treugas, nomine nostro, cum illustri Rege Franciæ, pro ipso Rege, & fratribus suis, & imprisiis, Valitoribus & hominibus eorum, pro nobis, & Edwardo filio nostro, & hæredibus, & imprisiis, Valitoribus & hominibus nostris, a festo Sancti Remigii anno Domini 1258. usque in finem termini, quem dicti fideles nostri, vel quatuor, aut tres ipsorum, qui præsentes affuerint, cum præfato Rege providerint, & de quo inter ipsos & Regem memoratum convenerit;

Ratum habituri & firmum quicquid per eosdem fideles nostros, vel quatuor, aut tres ex ipsis, quos præsentes adesse contigerit, actum fuerit in præmissis.

Damus etiam eisdem fidelibus nostris, vel quatuor, aut tribus ex ipsis, qui præsentes affuerint, potestatem jurandi in animam nostram super observatione treugarum prædictarum, in forma & modo quibus, per prædictos fideles nostros, vel quatuor, aut tres ex ipsis, quos præsentes adesse contigerit, captæ fuerint & provisæ. A.D. 1258.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Westm. 8. die Maii.

Item, in forma prædicta habent iidem Procuratores, per unam litteram, plenam & liberam potestatem prorogandi treugas illas a prædicto festo Sancti Remigii usque ad festum Pentecostes, anno gratiæ 1259;

Et per aliam litteram, ab eodem festo Sancti Remigii usque ad festum Pentecostes, anno gratiæ 1260;

Et per tertiam litteram ab eodem festo Sancti Remigii, usque ad festum Pentecostes anno gratiæ 1261.

Præceptum fuit Waltero de Merton, in recessu Regis a London. quod remaneret cum Domino Johanne Maunsell, Hugone le Bigod, & Magistro Rostando, ad consignandum Sigillo Regis ea, quæ ipsi ordinarent de facto pacis cum Rege Franciæ, & de contractibus de facto Siciliæ, & Procurationibus & litteris aliis pro eodem facto. Ibidem.

A.D. 1258. Hen. 3.

A.D. 1258. Hen. 3.

Bulla, de Rege Monendo ad solvenda debita super negotio Siciliæ.

A.D. 1258. An. 42. H. 3. Ex Autogr.

ALexander Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio Johanni Mansel Thesaurario Eboracen. salutem & apostolicam benedictionem.

Virtutum titulis carissimi in Christo filii nostri Regis Angliæ illustris decorata sublimitas ad hoc suum affectum direxisse dinoscitur, ut ubique laudabilis habeatur, & circa ea velit semper intendere quæ justitiam sapiunt, & continent æquitatem.

Sane venerabiles fratres nostri R. Tarentasien. Archiepiscopus, Willielmus Bathonien. & Wellen, & Laurentius Roffen. Episcopi, & dilectus filius Magister Nicolaus de Plumpton. Capellanus noster, Archidiaconus Norfolchiæ,

Tunc Nuncii & Procuratores Regis ipsius apud sedem apostolicam constituti pro petenda melioratione ac reformatione conditionum privilegiorum, obtentorum ab eadem sede pro carissimo in Christo filio nostro Eadmundo Rege Siciliæ illustri, Nato prædicti Regis, super concessione Regni Siciliæ, pro melioratione ac reformatione conditionum ipsarum,

De speciali mandato nostro, per dilectum filium O. Sanctæ Mariæ in via lata Diaconum Cardinalem, N. Camerarium, & Magistrum Angelum dictum Priorem, Capellanum nostrum, ore tenus eis facto,

Assignaverunt, concesserunt & cesserunt dilectis filiis Petro Scotti Dominici, Jacobo Balioni, Jacobo Romei, & Venturæ Martini, Familiaribus nostris Civibus, & Mercatoribus Senen. recipientibus pro se ac Scotto Dominici, Bonrestoro Scotti, Jacobo Ugolini, Ranuctio Johannis, Bonagratia Ardimanni, Bencivenni Consilii & aliis eorum Sociis & Concivibus,

De consilio dilecti filii Magistri Rostandi, Capellani nostri, consiliarii dicti Regis de decimâ & obventionibus Ecclesiasticorum beneficiorum, ac redemptionibus votorum crucesignatorum Regni Angliæ, ipsi Regi ab eadem sede concessis, collectis & perceptis, pro exoneratione partis cujusdam debiti, in quo prædictus Rex ac filii sui prædictis Mercatoribus ex causâ mutui tenebantur (pro quo etiam Romana Ecclesia erat eisdem Mercatoribus obligata) quatuor millia Marcarum & quingentas Marcas sterlingorum; promittentes quod idem Rex, certis loco & termino, ex præmissis faceret satisfieri de hujusmodi pecuniâ Mercatoribus memoratis.

Et, licet hujusmodi terminus sit elapsus, tamen eisdem Mercatoribus de prædicta pecuniâ satisfactio aliqua non provenit, super quo cogimur non modicum admirari.

Quia vero decet eundem Regem ea, quæ sui Nuncii ex parte sua promittunt, ac si de ejus procederent labiis, sublatâ difficultate qualibet, adimplere (cum si adimpleta non fuerint redundent in sui derogationem honoris) eundem Regem rogandum duximus attentiùs & hortandum, ut Armenio Armeni, Bentivenne Consilii, & Paulo Albertini, sociis Mercatorum ipsorum, ex decimâ, obventionibus, ac redemptionibus prædictis faciat de prædictâ pecuniâ, ob reverentiam apostolicæ sedis & nostram, sublato cujuslibet dilationis & difficultatis obstaculo, satisfactionem plenariam exhiberi.

Ita quod præfati Mercatores & alii, eorum exemplo, ad serviendum sibi & prædictis filiis suis ex hoc fortiùs animentur: Nosque, qui id gratum habebimus & acceptum, Celsitudini suæ proinde grates uberes referamus.

Quocirca discretionem tuam rogamus & hortamur attentè, per apostolica tibi scripta mandantes, quatinus eundem Regem ad hoc ex parte nostra moneas & inducas, ac alias eisdem Mercatoribus te reddas in regio favore benivolum, & in cunctis oportunitatibus gratiosum, ita quod prædicti Mercatores per tuæ diligentiæ studium in hac parte assequi valeant quod intendunt; nosque devotionem tuam possimus exinde merito commendare.

Dat. Viterbii 3. Kal. Junii Pontificatûs nostri anno quarto.

Plumbeo Sigillo a Filo canabeo.

De

A. D. 1258. Hen. 3. A. D. 1258. Hen. 3.

De Nuntiis Lewelini, venientibus ad Parliamentum apud Oxon.

A. D. 1258. An. 42. H. 3. Pat. 42. H. 3. m. 22.

REX omnibus Ballivis, &c.

Sciatis quod recepimus in salvum & securum conductum nostrum Nuncios Leulini, filii Griffini, quos dilectus & fidelis noster Petrus de Monteforti secum ducet ad hoc Parleamentum nostrum Oxoniæ, quod erit in unum Mensem post festum Pentecostes proximo præteritum, in veniendo ad nos, nobiscum morando, & ad partes suas revertendo.

Et ideo vobis mandamus quod eisdem Nunciis in veniendo ad nos, nobiscum morando, & ad partes suas revertendo, nullum inferatis, vel inferri permittatis dampnum, gravamen, vel impedimentum.

Et si quid, &c.

In cujus rei, &c. duraturum usque ad quindenam Sancti Johannis Baptistæ, proximò venturum.

Teste Rege apud Merleberg. 2. die Junii.

Littera Regi Castellæ super Successibus contra Mauros, & de Ricardo fratre sublimato in Regem Romanorum.

A. D. 1258. An. 42. H. 3. Claus. 42. H. 3. m. 14. d.

REgi Castellæ, Rex Angliæ salutem.

Eventus, ad vestræ prosperitatis augmentum, dum prosperos attendimus, quovis referente, ad exaltationis cumulum, internæ mentis jubilo, plenis affectibus, ac totis visceribus attollimur:

Gratulantes assurgimus insuper redemptori Christo, pro viribus, ad grates, qui vestro ministerio sui nominis gloriam magnificare disposuit, & fidei suæ titulum in gentes & Nationes Barbaras, ad laudem proinde vobis & vestræ Successioni perpetuo sequuturam, sua favente gratia, valuit dilatare; dignum non indigne mortalium declarans obtuitibus ut, qui sui conditoris gloriam quærere non desistunt, ex veri libra judicii ad laudis perpetuæ participium felici commercio debeant pervenire.

Revolvimus siquidem, & ad cordis oculos, cum mentis tripudio, salubriter revocamus, quod non solum in subjugandis crucis hostibus, verum etiam in ipsis ad lumen veritatis, & agnitionem sui nominis, veluti de Rege Thenicii, suisque Proceribus, ex vestræ serenitatis apicibus nobis innotuit, misericorditer & piè revocandis;

Pius Deus, cujus opus in hiis agitur, vestris votis annuit, & vestris progressibus, ejus operante clementia, benigne favit.

Verùm de facto Regni Romanorum, quod in eisdem vestris litteris intus insonnit, advertimus diligenter; ac, revolutis singulis, ac plenius prospectis, hoc vestræ Serenitati rescribimus; hoc firmum certumque tenere vos cupimus quod, dum de fratris nostri vocatione ad regnum agetetur supradictum, nichil penitus vel de vestra voluntate seu proposito novimus; nihil omnino de Electoribus vel Principibus Regni supradicti, quod vos modo quolibet tangere videretur, audire vel nllis prorsus indiciis intelligere poteramus.

A. D. 1258.

Nam ad nos, & fratrem nostrum supradictum plerique Principes Aleman. anno uno jam integre revoluto, pro dicti fratris nostri voluntate requirenda, suos solempnes Nuncios, ante festum Nativitatis Dominicæ, in Angliam transmiserunt.

Et, præbabitis tractatibus, ut convenit, votis concurrentibus ipsorum, ad quos eligendi potestas ea vice dicebatur devoluta, ipsum in Romanorum Regem Electum, imposito sibi demum Regni diademate, prout moris est in loco, ad hoc a constitutione priorum temporum deputato, necnon a Personis, quibus suæ consecrationis incumbebat officium, ad Regni culmen postmodum solempniter sublimarunt.

Ad hoc autem quod de dicto fratre nostro in vestris litteris continebatur; prænotatis quod, scilicet, vobis & vestris multipliciter injuriatus, nec dum vos & vestros injuriis lacessere desistit (quod nulla prorsus ratione vellemus) super quo etiam a nobis auxilium vobis præstari postulastis:

Cum super hiis antea nichil accepissemus, aut inde quicquam novissemus, ad partes, de quibus agitur, nostros Nuncios, pro hujus rei veritate plenius indaganda, absque mora mittemus; &, cum

A. D. 1258. An. 42. Hen. 3. cum de hujus rei veritate nobis constiterit, in auxiliis vobis præstandis nos, auctore Christo, taliter habebimus, ut nec a Deo, nec a vobis argui proinde debeamus.

Nunciis insuper vestris, per terram & potestatem nostram transeuntibus, plena securitas hactenus, ut speramus, extitit, & semper erit; nec de ipsorum gravamine vel impedimentis audivimus, aut aliquid inde scimus; set eis in omnibus, & per omnia, veluti nostris, securitatem parari volumus & optamus.

Cæterum, sani eramus & incolumes, & consors nostra, liberique nostri in recessu Nuncii vestri, præsentium latoris, benedictus Deus; id ipsum de vobis totis desideriis scire & audire cupientes. D. A. 1258. An. 42. Hen. 3.

Super quo, si placet, unà cum vestræ voluntatis beneplacito, nos crebris insinuationibus certiorare velitis.

Teste Rege apud Westmonasterium decimo quarto die Junii, anno, &c. quadragesimo secundo.

De trenga per unum annum cum Lewelino capta.

A. D. 1258. An. 42. H. 3. Ibid. n. 19.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod nos, pro nobis, & Edwardo filio nostro primogenito, & omnibus hominibus nostris Anglicis, & Walensibus, & aliis, Leulino filio Griffini, per Aviduum Abbatem de Aberconnewy, & Magistrum Madoch. filium suum (plenam habentes potestatem, cum litteris prædicti Lewelini, ad treugam nomine suo recipiendam & affirmandam) treugam cepimus duraturam, a die Martis proxima ante Festum Nativitatis Sancti Johannis Baptistæ, anno Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo octavo, usque ad Festum Sancti Petri ad vincula, anno Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo nono; utraque die plenarie computatâ.

Ita quod quilibet & singuli de parte utraque habeant seisinam terrarum, & hominum, & Castrorum, ac aliarum rerum, secundum quod tempore confectionis præsentium habuerunt.

Et quod nullus interim, ex parte alterutra, ingrediatur terram alterius, nec in ipsa aliquam quærat, vel faciat mercandisam, nisi specialiter super hoc licenciatus.

Præterea vada, vel passus, non obstruantur, silvas complicando, vel modo alio aliter, quam sit modò.

Insuper licebit nobis & hominibus nostris Castra nostra de Diffard & de Gannok visitare, & per dictum tempus victualibus & aliis, quæ ad dicta Castra utilia vel necessaria fuerint, munire, cum duobus batellis, utroque cum 12 remis vel paucioribus, secundum quod expedierit; ita tamen quod, si propter tempestatem, vel alia impedimenta maris, dicta victualia, vel res, absque periculo, vel aliàs commode cariari vel deferri non possint; dictus Lewelinus victualia prædicta, cum rebus & hominibus, ad dicta Castra, tàm in eundo, quàm redeundo, ad summonitionem Justiciarii Cestriæ, salvo & secure per terram Duci faciet & conduci, una cum custodibus eorumdem. A. D. 1258.

Et, si contigerit aliquem, de custodibus & servientibus dictorum Castrorum, infirmari, licebit nobis & nostris, alium vel alios, loco ipsius vel ipsorum, substituere & ponere, sine impedimento vel molestia eis inferendo per dictum Lewelinum aut suos, in accedendo vel redeundo.

Et, si aliquid ex parte utraque transgressum fuerit, vel occupatum injuste infra tempus prædictum, vel in treugis præcedentibus, illud per viros fidedignos, ex parte utraque eligendos, diebus & locis assignandis emendetur.

Ad prædicta autem firmiter observanda dilectus & fidelis noster Imbertus Pugeys nomine nostro juravit, & prædicti Abbas & Madochus nomine ipsius Lewelini similiter juraverunt.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Oxon. decimo septimo die Junii.

Hæc littera tradita fuit Johanni de Sancto Dionisio, Clerico Johannis Maunsell, liberanda Walensibus de consilio Edwardi filii Regis.

Litteræ

A.D. 1258. An. 3. A.D. 1258. An. 3.

Littera Alfonso Regi Castellæ, de negotiis Africanis, & de Ricardo Rege Romanorum, & multis aliis.

A.D. 1258. An. 42. H. 3. Claus. 42. H. 3. m. 6. d.

SErenissimo Principi, amico suo dilectissimo, Domino Alfonso, Dei gratiâ, Regi Castellæ & Legion. Toleti, Sibillæ, Cordubiæ, Galliet. Murc. & Gyhenn. Henricus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. salutem semper prosperam & jocundam.

Redeuntes nuper a vestrâ præsentia dilecti & fideles nostri Abbas de Sarropesbir. & Johannes de Castello, speciales nostri Nuncii, se de vobis & vestra benivolentia plurimum commendarunt; per quos statûs vestri salubris nobis prosperitas innotescens, animum nostrum non modicum jocunditate refecit.

Hiis autem, quæ vestra nobis Serenitas per eosdem significare curavit, certius intellectis, vos scire cupimus confidenter quod, in omnibus, & per omnia, contractam inter nos amicitiam continuari, & augmentis vigere continuis totis affectibus exoptamus.

Conventiones insuper & pacta inter nos inita, nostræ semper intentionis extitit & existit pro posse nostro servare.

Pro facto super facto Vicecomitum Vasconiæ, de quibus mandastis ut potius voluntati vestræ, quam justis ipsorum meritis satisfiat, vestris volumus obtemperare precibus, ut valemus:

Ipsos igitur, si placet, ad nostram mittatis præsentiam & nos ita ad vestrum beneplacitum agemus cum eis, quod non erit eis necesse ulterius ad vos recurrere ex hac causâ.

Mittimus enim idcirco pro eis, ut personaliter ad nos accedant, dantes eis conductum nostrum, vosque, si vobis placeat, conductum similiter detis eis, secundum quod fuerit oportunum.

De matrimonio contrahendo inter filiam nostram, & unum de fratribus vestris Germanis (ad quod Dominum Emanuelem elegistis) revera libenter volumus ut eidem filia nostra nupsisset, sicut alias Serenitati vestræ significavimus, dummodo dictum fratrem in possessionibus respexissetis, quatinus tale conjugium ex utraque parte deceret; unde nos ipsam adhuc nuptui non tradidimus; vos autem fratrem vestrum, secundum quod vobis beneplacuit, maritastis; unde petimus ut de hoc, si placet, de cætero amicabiliter sustinere velitis.

De negotiis Affricanis sciat vestra sinceritas quod satis libenter fuissemus vobiscum ad partes illas Affricanas profecti, si hoc de Domini Papæ licentia processisset; illam namque conditionem, in dictæ conventionis articulo, satis recolitis contineri. A.D. 1258.

Nos autem, cum a dicto Domino Papa ad hoc per speciales Nuncios nostros licentiam peteremus, nequivimus optinere; in tantum enim extitit, & existit sibi cordi negotium Apuliæ, quod nobis incumbit, quod non permittit nos ad aliud intendere, donec quid de dicto negotio fieri debeat fuerit provisum;

Siquidem per vestram, aut nostram instantiam a dicto Domino licentiam impetrare, possemus, adhuc ab illo proposito, & voluntate communi recedere non vellemus.

De subsidio vobis faciendo contra fratrem nostrum satis, ut credimus, Regiæ providentiæ exposuerunt Nuncii nostri prædicti, qualiter nec nos, nec frater noster prædictus, etiam cum jam esset electus, & in possessione Dominii Gentium, & terrarum Aleman. pro magna parte, & demum coronatus in Regem, de voto aut proposito vestro in parte illa nichil prorsus scivimus, aut probabiliter scire potuimus.

Verùm, si a principio scivissemus, illud nobis præ cæteris placuisset, & ad hoc, sicuti & ad omnem exaltationem & honorem vestrum, patrocinium dedissemus.

Unde, si postmodum aliqui forsan de Principibus Alemanniæ in vos vota sua direxerint, vestra non debet circumspectio in facto hujusmodi dicti fratris aliquid vobis injuriosum, aut præjudiciale notare.

Si quid tamen in parte ista per nos fieri aut ordinari valeat, quod vobis & ipsi cedere debeat ad honorem, pro certissimo teneatis quod nos ultro ad hoc laborare cupimus, & vires, quas possumus, exponere prompti sumus.

Unde super hoc dicto fratri nostro mittemus, & penes ipsum interponemus efficaciter partes nostras, quod, si formam aliquam in præmissis, vobis & vestro convenientem honori, invenire possumus, ipsam vobis specialiter significabimus, & secundam ipsam, Domino cooperante, procedere curabimus, utinam! ad effectum optatum.

Super

A.D. 1258. Hen. 3. Super præmissis, continentibus etiam status nostri, & aliis, quæ venerabilis pater Salvens. Episcopus, Nuncius vester, industrius vir & prudens, Regiis auribus ex parte vestra voce tenus explicabat, vestra eidem, si placet, credulitas adquiescat.

Ut autem, per prædictos vestros Nuncios, venientes de beneplacito & responso vestro, super præmissis certius nobis constaret, & post ipsorum adventum latius super hoc consilium haberemus, sicut prædictus Episcopus vobis exprimet ore tenus, eundem Episcopum apud nos diutius detinendum decrevimus, & rogamus ut moram hujusmodi, quam contraxit invitus, vobis placeat excusatam habere. A.D. 1258. Hen. 3.

Valeat prosperitas vestra semper in Domino.

Teste Rege apud Oxon. vicesimo quinto die Junii.

Litteræ a Communitate Angliæ Domino Papæ, de facto Siciliæ & contra Electum Wintoniensem.

A.D. 1258. An. 42. H. 3. Sanctissimo Patri in Christo Alexandro, Divina Providentia Sanctæ Universalis Ecclesiæ summo Pontifici, Communitas Comitum, procerum, magnatum, aliorumque Regni Angliæ, cum subjectione debita, pedum oscula beatorum.

Nuper vestra Sanctitas, tàm per litteras, quàm per Venerabilem Virum magistrum Arlotum, Subdiaconum & Notarium, nos multipliciter monuit & induxit ut Dominum nostrum, illustrem Regem Angliæ, in prosecutione Regni Siciliæ juvaremus; sibi commune subsidium super hoc faciendo.

Licet ante idem Dominus noster Rex, absque nostri concilio & assensu, immo nobis reclamantibus & invitis, hoc negotium assumpsisset (quod sibi impossibile, propter difficultatem conditionum, & alia, quæ statum nostrum respiciebant, penitus credebamus) ob reverentiam tamen Apostolicæ Sedis & vestræ, Domino Regi duximus respondendum quod, si de procerum & magnatum suorum consilio, Regnum suum, in multis multipliciter deformatum, vellet in melius reformare; & vos conditiones, in privilegio vestro contentas, vires ipsius Regis excedentes, quodammodo mitigare velletis, quod, juxta mitigationem & reformationem hujusmodi, optatum eventum negotium sortiatur, ipsi præberemus & operam & effectum, ut Rex negotium, quod sine nobis assumpserat, per nostrum auxilium possit perducere ad effectum.

Cæterum præfatus Dominus Rex, attendens impossibile pondus negotii memorati, & statum Regni sui imbecillem, voluit & expresse concessit, ut, de procerum & magnatum consilio (sine quibus Regnum suum gubernare non poterat, nec negotium prosequi memoratum) dicta reformatio proveniret.

Hoc videlicet modo, ut duodecim ex parte ipsius electi, & alii totidem ex parte Communitatis nominati disponerent, statuerent, ac etiam ordinarent super melioratione & reformatione Regni Angliæ, & ipsum Regnum contingentibus; prout eis melius expediens videretur: A.D. 1258.

Promittentes tàm ipse, quam Dominus Edwardus primogenitus suus, & affirmantes propriis juramentis quod per prædictos viginti quatuor, vel majorem partem eorum ordinatum existeret, inviolabiliter observarent; facturi & procuraturi securitatem omnimodam, quam ipsi viginti quatuor, vel major pars eorum, super hoc fieri providerent.

Verum cum, inter duodecim ex parte Domini Regis electos, electus Wintoniensis & fratres sui nominati fuissent, idem electus (quasi salutis suæ immemor, & invigilans perturbationi Regni & dispendiis, potius quam reformationi) Regem ipsum sollicitavit, & totus ipse induxit, eidem immensam promittens pecuniam (etiam usque ad exinanitionem substantiæ & facultatum Wintoniensis Ecclesiæ) ut, spreto juramento proprio, a promissionibus hujusmodi resiliret, in Regni sui grave dispendium, & irreparabile detrimentum.

Cumque per hanc viam desiderium intentionis suæ explere non posset, ad alia se convertens, Dominum Edwardum, & quosdam alios de nobilioribus totius Regni animavit, &, quantum in se fuit, stimulavit ad subversionem totius Regni (quasi in necem ejusdem & lapsum irreparabilem conjurasset) ut de illo posset vere dici, est vir qui turbavit terram, & concussit Regnum.

Nam cum ad reformationem, qui nunc nominati fuerunt, studio vigilanti intenderent, prædictus electus & fratres sui, nunc

A.D. 1258. Hen. 3. nunc per subterfugia, nunc per alias cavillationes varias, eventum reformationis hujusmodi retardabant: Sed mentita est sibi iniquitas.

Quia, quanto plus conabantur negotium impedire, tanto ferventius & constantius alii, zelo Reipublicæ inflammati, instanti vigilia & propensiori cautela, illud promovere studebant; attendentes quod firma cohærentia fidelis esse non potuit, ubi non est tenax unio voluntatum, & ipsorum conglutinatio animorum.

Sed quid ultra? Prædictorum electi & fratrum suorum tam graves erant excessus & grandes, quod clamor pauperum ad cœlum ascenderet contra ipsos.

Ipsorum enim Ministri & Officiales, qui potius prædones & satellites dicebantur, undique deprædabantur pauperes: insidiabantur simplicibus: movebant impios: opprimebant innocentes: exultabant in rebus pessimis: lætabantur eum male fecissent: peccata populi comedentes luxuriabantur in lachrymis viduarum; in nuditate pupillorum, in oppressionibus subditorum gaudentes: Et in tantum ipsorum effrænata rabies invaluerat, quod nec sub ipsis minores vivere poterant, nec cum ipsis conversari pares, nec super ipsos impares majores.

Nos igitur, attendentes quod respublica corpus quoddam est; quod divini muneris beneficio vegetatur, & summæ æquitatis nutu agitur, & regitur quodam moderamine rationis; nec expedit quod in uno corpore dissonantia sit membrorum, dictos electum & fratres, tanquam turbatores quietis & tranquilitatis Regni totius, post multas instantias & frequentes monitiones, vocavimus, & vocari per Regem fecimus ut judicio sisterent, suis querelantibus responsuri, juxta consuetudinem Regni & Leges.

Ita quod duo ex ipsis, quos mallent, exirent, reliquis duobus remanentibus qui pro se & aliis responderent; ac, si sibi magis expediens crederent, Regnum omnes exirent: Qui suis culpis exigentibus subire judicium formidantes, maluerunt exire quam judicii rigorem expectare.

Sed nec adhuc nobis & Regno nostro, super hoc plene cautum existeret, si Electus (cui totius turbationis materiam merito imputamus) rediret in Angliam: Cujus præsentia subita posset evertere quicquid nostra sollicitudo multis vigiliis & infinitis laboribus studuit ordinare.

Unde fixum est propositum omnium, & accensum desiderium singulorum quod ille actor schismatis, homo dissensionis & scandali, inter nos deinceps nullatenus converfetur. A.D. 1258.

Quia igitur præfatus Electus & fratres Regem & Dominum Edwardum infatuaverant, adeo quod non solum insolentiæ remanebant penitus impunitæ, sed, quod pejus est, & verecundum dicere, terribileque audire, si quis contra ipsos vel eorum alterum deferet in judicio quæstionem, Rex, qui delinquentem punire & delictum corrigere tenebatur, ipsos in suis facinoribus nutriens, contra conquerentem mirabiliter turbabatur: Et cui judex debebat esse propitius, ad eorum suggestionem fiebat adversarius, & nonnunquam terribilis inimicus: Hen. 3.

Ita quod, fulciti Regis potentia & favore, quos volebant, opprimebant; Communitates & libertates Ecclesiarum damnabiliter violando, homines incarcerando, clericos vulnerando in præjudicium Coronæ (cui soli competit hujusmodi incarceratio) laxatis habenis nequitiæ debacchando per Regnum, pro suæ libito voluntatis.

Unde, si (quod absit) electus rediret in Angliam, pejora prioribus probabiliter formidamus, Sanctitati vestræ igitur omni affectione, qua possumus, supplicamus quatenus, sicut unitatem & pacem Regni Angliæ (quod semper vobis extitit devotum & existit) diligitis, sæpe dictum electum ab administratione Wintoniensis Ecclesiæ, quæ ex munificentia Sedis Apostolicæ sibi concessa fuerat, amoveatis omnino.

Et magis expedit, quod istud fiat sine scandalo, de vestræ plenitudine potestatis; quam (quod Deus avertat) occasione ipsius pejora contingant; & nos vestri devotissimi, aliud facere compellamur.

Sciturì pro certo quod, etiamsi Dominus Rex & Regni majores hoc vellent, Communitas tamen ipsius ingressum in Angliam jam nullatenus sustineret; potius enim sævirent in ipsum, quam quod ipsius intolerabilem sævitiam expectarent.

Quin immo, omnibus regnicolis onerosum, & toti Regno dispendiosum existeret, si proventus, de quo Regnum infestare disposuit, perciperet; quod & omnes, qui qualitatem negotii noverant, asseverant.

Et certe (clementissime Pater, & Domine) hoc satis credimus sine scandalo faciendum; cum non sit in Episcopum consecratus; sed tantum sibi administratio est concessa.

Super hiis autem & aliis, quæ nuncii nostri, latores præsentium, Sanctitati vestræ exponent, fidem indubitatam adhibere

A. D. 1258. Hen. 3. bere velitis; petitiones nostras, quas per ipsos vobis offerimus (si placet) ad exauditionis gratiam admittentes. Et nos,

R. de Clare Glovernie & Herefordiæ,
S. de Monteforti, Leicestriæ,
E. Bigod Marescallus Angliæ,
H. de Bohun, Herefordiæ & Essexiæ,
W. Albemarle,
J. de Placeto, Warevici Comites,
H. Bigod, Justiciarius Angliæ,
P. de Sabaudia,
J. filius Galfridi,
Jacobus de Audel, &
Petrus de Monteforti.

A. D. 1258. Hen. 3.

Vice totius Communitatis, præsentibus literis Sigilla nostra apposuimus, in testimonium prædictorum. Conservet incolumitatem vestram altissimus per tempora longiora.

De conductu Fratrum Regis.

A. D. 1258. An. 42. H. 3. Pat. 42. H. 3. m. 15.

REX omnibus, &c. salutem.

Sciatis nos suscepisse in salvum & securum conductum nostrum dilectos & fideles nostros, Adomarum Wintoniensem Electum, Guidonem de Lezignan, Galfridum de Lezinan, & Willielmum de Valentia, cum totâ familia sua, in eundo ad partes transmarinas, citra diem Dominicam proximam post festum translationis Sancti Thomæ Martyris, proximo futurum.

Et ad ipsos conducendos usque Dovoriam, & sic versus Wytsand, quantum potestas nostra se extendit, assignavimus dilectos & fideles nostros Humfridum de Bohun Comitem Hereford. & Essex, Johannem Comitem Warennæ, & Willielmum de Fortibus Comitem Albemarliæ, & quosdam alios Nobiles de Regno nostro. A. D. 1258.

Et ideo vobis mandamus quod dictis Fratribus nostris, aut familiaribus suis, in divertendo per vos, in conductu prædictorum Nobilium, nullum interim inferatis, aut ab aliis inferri permittatis dampnum, molestiam, impedimentum, aut gravamen.

Et, si quid eis forisfactum fuerit, id eis, sine dilatione, emendari faciatis.

In cujus, &c. duraturum usque ad diem dominicam proximam post festum translationis prædictæ.

Teste Rege apud Winton. 5. die Julii.

Littera Lewelino objurgatoria, de injuriis contra Treugam illatis.

A. D. 1258. An. 42. H. 3. Claus. 42. H. 3. m. 9. d.

REX Leulino filio Griffini salutem.

Cum nobis extitit intimatum quod vos & homines vestri, quorundam fidelium nostrorum Marchiæ nostræ occupastis homines nostros, & eorumdem fidelium nostrorum partium illarum, interficiendo, deprædando, & alia enormia de die in diem, nobis & eis inferendo, contra formam treugarum, inter nos & vos initarum; de quo non mediocriter miramur & movemur, eo maxime quod vix credere possemus quod homo bonæ fidei contra fidelitatem & juramentum proprium talia attemptaret.

Vobis mandamus quatinus transgressiones supradictas, nobis & nostris contra formam treugarum prædictarum illatas, cum celeritate faciatis emendari, homines vestros ab hujusmodi injuriis nobis & nostris inferendis, durantibus treugis, desistere faciendo, cum nos treugas illas hactenus observaverimus ex parte nostra, & eas secundum formam earumdem observare plenius intendamus. A. D. 1258.

Et quid super præmissis facere volueritis nobis cum celeritate rescribatis.

Teste Rege apud Westm. octavo die Julii.

De

A. D. 1258. Hen. 3. — A. D. 1258. Hen. 3.

De pecunia Willielmo de Valentia deferenda.

A. D. 1258. An. 42. H. 3. Pat. 42. H. 3. n. 14.

REX Abbati & Conventui de Wautham salutem.

Mandamus vobis quod, de denariis dilecti fratris nostri Willielmi de Valentia, qui sunt in deposito in domo vestra, sine dilatione, permittatis dilectos & fideles nostros, Simonem Passelewe, & Johannem de Cokefeud, capere per visum & testimonium hominum ipsius fratris nostri, tria millia Marcarum, deferenda usque Doveriam, & liberanda ibidem dicto fratri nostro per dilectos & fideles nostros, Willielmum de Fortibus Comitem Albemarliæ, & Ricardum de Grey Constabularium nostrum Dovoriæ, in formâ, de Concilio nostro provisâ, & eisdem Comiti & Ricardo injuncta. A. D. 1258.

Et residuos denariorum dicti fratris nostri, qui sunt in deposito in prædicta domo vestra, salvo custodiatis ibidem, sub sigillis prædictorum Simonis & Johannis.

In cujus rei, &c.

Teste Rege apud Winton. decimo die Julii.

Littera H. Regis ad Communitatem de Insula Oleron. quod non sinerent Edvardum filium suum vendere prædictam Insulam a Corona.

A. D. 1258. An. 42. H. 3. L. A. penes Camerar. Scaccar.

H. Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, Dux Normanniæ & Aquitaniæ, & Comes Andegaviæ, dilectis & fidelibus suis Majori & Communitati Insulæ Oleronis salutem.

Cum commiserimus Edwardo filio nostro Insulam nostram Oleron. ad sustentationem suam salva fide nostra, ita tamen quod non seperetur a Corona Angliæ; & idem Edwardus Insulam illam alteri dare vel committere proponat, nobis inconsultis sicut pro certo intelleximus, de quo nobis & ipsi grave posset dampnum, seu exhæreditationis periculum imminere; A. D. 1258.

Vobis mandamus, in fide, qua nobis tenemini, firmiter injungentes, quod non permittatis quod Insula illa alicui detur, vel committatur sine nobis; nec alicui Ballivo seu Custodi prædictæ Insulæ intendatis seu respondeatis, sine assensu & mandato nostro speciali.

In cujus rei testimonium has litteras nostras vobis mittimus patentes.

Teste meipso apud Winton. undecimo die Julii, anno Regni nostri 42.

Litteræ Edwardi primogeniti Regis de Custodia Vasconiæ revocata.

A. D. 1258. An. 42. H. 3. Pat. 42. H. 3. n. 5. d.

EDwardus, illustris Regis Angliæ primogenitus, venerabilibus in Christo patribus Archiepiscopis, Episcopis, & dilectis & fidelibus suis, Militibus, & omnibus aliis totius terræ suæ Vasconiæ, salutem.

Cum, Domini Regis patris nostri & sui Concilii irrequisito assensu, commisserimus Domino Galfrido de Lezinan, avunculo nostro, Senescalciam terræ nostræ Vasconiæ custodiendam; nos, de speciali mandato dicti Domini Regis, & Consilio Comitum, Baronum, & aliorum Magnatum Angliæ, dictam Commissionem nostram duximus revocandam. A. D. 1258.

Mandantes vobis in fide, qua nobis tenemini, quod præfato Domino Galfrido in nullo, quod ad dictam Senescalciam pertinet, sitis intendentes, aut respondentes.

Et, si litteræ nostræ, Domino Galfrido inde confectæ, præsentes litteras prævenerint, eas in irritum revocamus; volentes quod viribus omnino careant, & nullius sint momenti.

Et vos omnes ac singuli dictam terram & loca vestra ad fidem nostram salvo custo-

A.D. 1258. Hen. 3. custodiatis, expectantes adventum illius, quem Senescallum dictæ terræ, de Consilio Domini Regis, & Magnatum prædictorum, duxerimus constituendum.

In cujus, &c.

Data apud Winton. duodecimo die Julii, anno, &c. quadragesimo secundo.

Consimilis littera dirigitur Majori & Civibus Burdegaliæ, & omnibus aliis communitatibus Civitatum, & Villarum totius terræ Vasconiæ. A.D. 1258. Hen. 3.

Quarum una missa fuit per Dover. & alia per Portesm. die Lunæ proximo ante Festum Sanctæ Margaretæ Virginis, anno, &c. 42.

Unam detulit Johannes de Rotheby, & aliam Johannes de Tidyngdon.

Littera Papæ rogatoria de Termino super facto Siciliæ prorogando.

A.D. 1258. An. 42. H. 3. Claus. 42. H. 3. m. 5. d.

Domino Papæ Rex salutem, cum reverentia & honore.

Cum nuper discretum & prudentem virum, Magistrum Arlotum, Notarium vestrum, ad nos duxeritis pro facto Siciliæ dirigendum, idem Magister negotium, sibi in hac parte a vobis commissum, nobis curialiter exposuit, ut decebat; & tempus suspensionis pœnarum in privilegio concessionis vestræ, nobis & Edmundo filio nostro factæ de Regno Siciliæ, contentarum: & tempus reservationis juris præfato filio nostro super dicto Regno, per idem privilegium adquisiti, authoritate vestra, pro reformatione negotii Regni prædicti, usque ad Kalendas Septembris proximas prorogavit, asserens se potestatem non habere prorogandi ulteriùs terminum supradictum:

Et quia propter hoc, & alia agenda nostra Nuncios nostros ad vestram præsentiam, ex parte nostra & Magnatum nostrorum, in proximo transmittemus; A.D. 1258.

Sanctitati vestræ duximus supplicandum, quatinus terminum illum usque adventum Nunciorum nostrorum prædictorum favorabiliter dignemini prorogare, ut nobis munificentiæ vestræ gratiam sentiamus more solito fructuosam.

Teste Rege apud Westm. vicesimo septimo die Julii.

In eadem forma scribitur venerabili Cœtui Cardinalium, rogando, quod favorabiliter annuere, & erga Dominum Papam diligenter procurare dignentur, ut prorogatio termini, quam præfatus Magister Arlotus fecit in hac parte, usque adventum Nunciorum Regis prædictorum ad Curiam prorogetur: Ita quod Rex inde eis fortius astringatur ad merita gratiarum.

Teste ut supra.

De Nunciis ad sedem Apostolicam super negotio prædicto destinatis.

A.D. 1258. An. 42. H. 3. Claus. 42. H. 3. m. 5. d.

Rex R. Archiepiscopo Tarataslen. salutem.

Cum pro nobis graves & immensos sumptus & labores gratanter subieritis pro facto Regni Siciliæ, de quo vobis grates referimus multimodas, & in proximo nos oporteat solempnes Nuncios ad sedem Apostolicam pro eodem negotio destinare,

Nos, de discretione & diligenti solicitudine vestra (quam nobis perutilem per effectum operis agnovimus) indubitatam gerentes fiduciam, dilectionem vestram requirimus (affectu quo possumus ampliori) quatinus, cum nunquam in negotiis nostris expediendis defueritis, non recusetis in hac summa & urgenti necessitate, solitum pro nobis assumere laborem. A.D. 1258.

In modis omnibus, sicut honorem nostrum & liberorum nostrorum diligitis, parati sitis, cito post instans Festum assumptionis beatæ Mariæ, proficiscendi ad Curiam Romanam, unà cum aliis Nunciis nostris, quos illuc pro eodem negotio mittemus; circa quem terminum Magister Rostandus, Domini Papæ Subdiaconus & Capellanus, ad vos veniet vobis de expensis versus eandem Curiam provisurus.

Et, quia bene nostis quatinus processum est de facto Regni prædicti, venerabilem patrem Elbridunensem Archiepiscopum

A. D. 1258. Hen. 3. copum (cui de eodem itinere vobiscum assumendo preces nostras dirigimus) ad hoc diligenter inducatis, ipsum super facto illo, prout necesse fuerit, informantes, tantum facientes in præmissis quod nos, & liberi nostri vobis ad perpetuas gratiarum actiones propter hoc teneamur. A. D. 1258. Hen. 3.

Teste Rege apud Westm. vicesimo octavo die Julii.

Littera Regi Navarræ in Angliam ad corpus beati Thomæ venienti.

A. D. 1258. An. 42. H. 3. Claus. 42. H. 3. m. 5. d. Egregio Principi, & sibi karissimo Theobaldo, Regi Navarræ illustri, Campaniæ & Briæ Comiti Palatino, salutem & sinceræ dilectionis affectum.

Super eo, quod nobis per vestras litteras intimastis, quod vos & nobilis vir Comes Nivernensis, consanguineus vester, unà cum quibusdam aliis nobilibus, ad venerabile corpus beati Thomæ Martiris apud Cantuariam peregrè proficisci desideratis, & nostrum super hoc habere conductum, læti efficimur quamplurimum & gavisi, & conductum illum vobis duximus gaudenti animo concedendum.

Et, quia, In receptione litterarum vestrarum, fuimus in procinctu nostri itineris versus partes boreales, in ultimis finibus Regni nostri consistentes (quo nos oportet divertere pro arduis negotiis, statum Regni nostri tangentibus) & modis omnibus affectantes vestram videre præsentiam, & vobiscum habere colloquium; A. D. 1258.

In adventu vestro, in Regnum nostrum, Serenitatem vestram affectuose rogamus, quatinus de adventu vestro in Anglia taliter providere curetis ut, in Octabis Sancti Michaelis instantis, sitis apud Cantuariam; & exinde ad nos venire possitis usque London, nobiscum ibidem spacaaturi; ubi, auctore Domino, in occursu vestrum proponimus interesse.

Teste Rege apud Westm. vicesimo octavo die Julii.

De Conductu pro prædicto Rege Navarræ & Comite Nivernensi.

A. D. 1258. An. 42. H. 3. Ibidem. REX omnibus Ballivis, &c. Sciatis quod suscepimus in salvum & securum conductum nostrum Egregium Principem Theobaldum Regem Navarræ illustrem, & nobilem virum Comitem Nivernensem consanguineum suum, cum tota familia sua, quam secum ducent in veniendo in Angliam, post instans Festum Sancti Michaelis, cum voluerint, & peregre proficiscendo ad venerabile corpus beati Thomæ Martiris apud Cantuariam, ac inde ad nos veniendo, nobiscum morando, & a nobis ad propria revertendo.

Et ideo vobis mandamus quod prædictis Regi, & Comiti, vel eorum familiæ, quam secum ducent, in veniendo in Angliam, post terminum prædictum, nobiscum morando, & a nobis ad partes suas revertendo, nullum inferatis, vel inferri permittatis impedimentum aut gravamen. A. D. 1258.

Et siquid, &c.

In cujus, &c. duraturas a Festo Sancti Michaelis usque ad natale Domini proximo sequens.

Teste Rege apud Westm. vicesimo octavo die Julii.

Littera Papæ rogatoria, de conditionibus circa Regnum Siciliæ mitigandis.

A.D. 1258. An. 42. H. 3. Claus. 42. H. 3. m. 4. d.

Domino Papæ Rex Angliæ salutem.

Quotiens recolimus immensas & infinitas gratias, quas, non nostris exigentibus meritis, set suæ liberalitatis instinctu, sedes Apostolica nobis fecit, & indefessa sollicitudine jugiter faciens, gratias gratiis superaddit, nos pro tantis beneficiis recognoscimus debitores.

Ecce! enim quod nuper venerabilem virum Magistrum Arlotum, Subdiaconum, & Notarium vestrum, ad nos misistis pro negotio Regni Apuliæ, qui sub certa forma reformationem secum attulit conditionum quarumdam in privilegio Apostolico, confecto super hoc, contentarum;

Petens, in primis, quod cum illustri Rege Franciæ pacem reformaremus omnino; ita quod ex illa pace mille Milites per annum, vel quingenti per biennium nobis in subsidium dicti negotii provenirent: Super quo, per Dei gratiam, taliter est processum quod non restat, nisi ut per favorem sedis Apostolicæ iste articulus debitum sortiatur effectum; sicut religiosus vir frater Mansuetus, qui istis interfuit, vestræ Clementiæ plenius explicabit.

Secundo, petiit ut liberaremus Ecclesiam in quadam pecuniæ quantitate: quod aliter nequivimus facere nisi, sicut Nuncii nostri vobis exponent, scilicet, decimam, quam Prælati Regni Angliæ, Templarii, & Hospitalarii pro triennio præterito nobis debent, dando Ecclesiæ in de solutam: daturi opem & operam efficacem ut dicta quantitas exigatur. A.D. 1258.

Tertio, quoque Magister Arlotus petiit quod, usque ad certam summam, de Regno nostro commune subsidium haberemus: Super quo Magnates & Proceres nostros instanter & diligenter requisivimus, qui, post multos tractatus, nobis unanimiter responderunt quod, si de ipsorum consilio Regnum nostrum vellemus in melius reformare, & vos conditiones, in privilegio vestro contentas, quas nimis difficiles reputant, mitigare velletis, ipsi nos ad prosecutionem dicti negotii adjuvarent:

Super quo nos, & filius noster primogenitus, ipsorum ordinationi statum Regni nostri & nostrum submisimus, volentes ut circa Regnum nostrum ordinent quicquid viderint expedire.

Et jam in multis procedere laudabiliter inceperunt, propter quod firmiter credimus & tenemus quod, dummodo mansuetudo vestra conditiones ipsas temperet, sicut Nuncii nostri vobis exponent, dictum negotium, per Magnatum nostrorum & totius Communitatis auxilium, ad finem perveniet exoptatum.

Unde Sanctitati vestræ cum devotione, qua possumus, supplicamus, quatinus, attendentes quod ex sincera affectione ipsum negotium assumpsimus, conditiones prædictas, sicut Nuncii nostri petent, dignemini mitigare.

Teste Rege apud Westm. 2. die Augusti.

Littera Papæ de Pace cum Rege Franciæ.

A.D. 1258. An. 42. H. 3. Claus. 42. H. 3. m. 4. dors.

Domino Papæ Rex Angliæ salutem cum reverentia & honore.

Regi gloriæ, & gratiæ largitori, ac vestræ Sanctitatis clementiæ gratiarum refundimus actiones, qui, pacem faciens in sublimibus suis, animum vestrum erga nos excitare dignatus est, vobis inspirans ut illa antiqua & vetus controversia, inter nos & illustrem Regem Franciæ longis temporibus agitata, quæ innumerabilium Provinciarum populos traxit in exterminium & ruinam, per mansuetudinis vestræ gratiam dissolvatur: A.D. 1258.

Unde, cum jocunditate animi, ac cordis jubilo, dicere possumus vos, qui locum Dei tenetis in terris, portare pacem, & illuminare patriam, & populis, vobis subditis, procurare quietem; ut per vos Altissimus glorificetur in cœlis, pax ministretur in terris hominibus benivolæ voluntatis.

Ecce! enim, pater clementissime, quod nuper per religiosum virum Fratrem Man-

A. D. 1258. Hen. 3. Mansuetum, Pœnitentiarum & Capellanum vestrum (cujus mansuetudo & providentia apud nos & Regni nostri majores grata est plurimum & accepta) qui sibi commisso negotio diligenter, fideliter institit & prudenter, quasi per angelum pacis nos multipliciter monuistis, ut cum serenissimo Rege Franciæ pacis fœdera iniremus;

Cujus exortationibus salutiferis & honestis adquiescentes, omnino cum prædicto Fratre in Franciam solempnes nuncios curavimus destinare: Qui, post tractatus varios, certam formam pacis cum sæpedicto Rege Franciæ ordinavit; in qua, licet nonnullis articulis conditio nostra gravari quodammodo videatur, tamen nobis acceptabile & gratum existit quicquid cœlestis dispensatio super hoc duxerit providendum:

Sperantes exinde ut, per ipsius pacis proventum, ecclesia de variis laboribus respirabit ad pacem & annunciabit Dominus annum placabilem; ut mirabiles elationes maris, quibus Petri navicula fluctuare videtur, mirabilis in altis Dominus cessare faciet, statuens procellam in auram. A. D. 1258. Hen. 3.

Cum igitur, totis medullis, animo affectemus ut, per sedis apostolicæ providentiam, quæstionis præfatæ scrupulus complanetur, Sanctitatæ vestræ cum affectione, quâ possumus, supplicamus, quatinus quod, circa tractatum pacis, tam piè tam laudabiliter inchoastis, feliciter consummare curetis: Nobis concedentes Legatum, quem Nuncii nostri duxerint nominandum, ut, per ipsius industriam, dicta pax, ad honorem Dei, & Ecclesiæ Romanæ, firmetur;

Ex hoc enim Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ accrescet plurimum, si per ipsum pax ista, à cunctis devotis Ecclesiæ affectata, proveniat; ut, per istius pacis exitum, auctor pacis nobis pacem tribuat, quæ exsuperat omnem sensum.

Teste Rege apud Westm. 1. die Augusti.

Ejusmodi, cum prædicta, Littera Cardinalibus Romanæ Ecclesiæ.

A. D. 1258. A. 42. H. 3. Claus. 42. H. 3. m. 4. d. VEnerabilibus Patribus Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, Henricus Rex Angliæ salutem, cum omni reverentia & honore.

Scimus multis & infallibilibus documentis, quod Sacrosancta Romanæ Ecclesia, piissima mater nostra, vigilanti studio & propensiore cura considerat ea quæ incolumitatem respiciunt Regni nostri: Quod ostendit evidentissime his diebus; nam nuper per religiosum virum fratrem Mansuetum, Domini Papæ pœnitentiarium & Capellanum, sedes Apostolica de quiete nostra sollicita, nos multipliciter monuit & induxit, ut cum illustri Rege Franciæ pacis fœdera iniremus;

Nos igitur, attendentes quod, ex parte istâ, toti Christianitati nonnulla commoda, per Dei gratiam, poterunt provenire, una cum dicto fratre Nuncios nostros sollempnes in Francia curavimus destinare; qui, post tractatus varios, certam formam pacis cum sæpedicto Rege Franciæ ordinarunt;

In qua, licet in quibusdam nostra conditio aggravetur, tamen ratum habemus & gratum quod est super hoc ordinatum. A. D. 1258.

Cum igitur toto mentis desiderio affectemus ut, per providentiam Sedis Apostolicæ, tractatus hujusmodi compleatur; sinceritati vestræ omni affectu, quo possumus, supplicamus, quatenus quod circa tractatum pacis, tam pie, tam laudabiliter inchoastis, feliciter consummare velitis; nobis concedentes Cardinalem, quem Nuncii nostri nominaverint in Legatum, ut per ipsius industriam dicta pax ad honorem Dei & Ecclesiæ Romanæ firmetur;

Ex hoc enim honori Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ accrescet plurimum, si per ipsum pax ista, a cunctis devotis Ecclesiæ affectata, proveniat; ut, per istius pacis exitum, auctor pacis nobis pacem tribuat, quæ exsuperat omnem sensum.

Teste Rege apud Westm. primo die Augusti.

De

De Pace in Scotia reformanda.

A. D. 1258. An. 42. H. 3. Pat. 42. H. 3. m. 10.

REX omnibus, &c. Sciatis nos dedisse plenam potestatem dilectis & fidelibus nostris Simoni de Monteforti Comiti Leycestriæ, Petro de Sabaudia, & Johanni Maunsell Thesaurario Eborum, vel duobus eorum, tractandi de pace inter discordantes Regni Scotiæ, & statum ejusdem Regni reformandi, prout honori illustris Regis Scotiæ, & paci, & tranquilitati dicti Regni magis viderint expedire;

Ratum habituri & gratum quicquid prædicti Comes, Petrus, & Johannes, vel duo eorum, nomine nostro, fecerint in præmissis. A. D. 1258.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Westm. 4. die Augusti.

Consimilem potestatem habent prædicti Comes & Johannes Maunsell, sub alternatione, per aliam litteram.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

Littera Regi Scotiæ responsoria super variis negotiis.

A. D. 1258. An. 42. H. 3. Claus. 42. H. 3. m. 8. d.

REX dilecto & fideli suo A. eadem gratia, Regi Scotiæ illustri, salutem & sinceræ dilectionis semper augmentum.

Serenitati vestræ cupimus esse notum quod jam diu extitimus debilitate corporis prægravati, set, largiente salutis auctore, speramus ad statum prosperum in proximo recreari, de prospero statu vestro plurimum gratulantes.

Cæterum super hiis quæ nobis per Ranulphum Clericum vestrum, latorem præsentium (qui negotia vestra, penes nos expedienda, prudenter & discrete prosecutus est) significastis, vobis duximus intimandum tàm per mortem Thesaurarii nostri (per quem certiorari debuimus de solutionibus vobis factis de pecunia in qua vobis tenebamur) & per hoc, quod solutiones inde factæ sunt per diversas manus Ballivorum nostrorum, qui nondum compotum reddiderunt, nondum plene certiorari potuimus de singulis solutionibus, quamquam Rotulos nostros diligenter & studiose scrutari fecerimus, nichil tamen certum, quousque novum habeamus Thesaurarium, & super hiis certiorati fuerimus, vobis inde poterimus respondere; quod, si placet, graviter non feratis.

Nos autem, per Rotulos nostros, quam alio modo, interim faciemus investigari diligentius & plenius super hoc veritatem; unde, scrutato & viso similiter, ex parte vestra, quantum inde perceperitis, & per quorum manus, tàm nostratum, quàm vestratum, & quantum Nunciis vestris, euntibus ad Curiam Romanam, & etiam Mercatoribus Italicis à nobis liberari petivistis, nobis constare feceritis. A. D. 1258.

Et, intellectis & assummatis omnibus particulis solutionis prædictæ, sciamus plenius, tàm per nos, quàm per vos, quantum adhuc vobis reddere teneamur; & parati erimus tantum super hoc facere, quantum pro nobismet ipsis in casu consimili fieri vellemus, de quo contenti eritis Deo dante.

De negotio vero tangente libertatem vestram de Penrath. pro arduis negotiis, nobis incumbentibus hiis diebus, prædicto Nuncio vestro plenam responsionem ad præsens facere non potuimus; set Willielmum de Notingham Clericum, quem dilecta filia nostra, consors vestra, ad negotium illud exequendum litteratorie deputavit, propter hoc apud nos retinuimus, per quem vobis inde plenius responsum nostrum curabimus intimare.

De Manerio siquidem de Wheteley: Noveritis quod quosdam Justiciarios, quos attornati vestri petebant, assignavimus ad justitiam vobis exinde exhibendum quamcitius secundum legem & consuetudinem Regni nostri; nec aliud in causa propria fecisse poteramus.

Teste, &c.

De

A. D. 1258. Hen. 3. A. D. 1258. Hen. 3.

De Emendis pro interceptionibus contra Treugas cum Lewelino faciendis.

A. D. 1258. An. 42. H. 3. Pat. 42. H. 3. m. 7.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod assignavimus dilectos & fideles nostros Jacobum de Audithel & Petrum de Monteforti Vicecomitem nostrum Salop. & Stafford, unà cum aliis fidelibus nostris, quos secum duxerint assumendos, ad emendas a Lewelino filio Griffini & hominibus suis, pro pace nostra & nostrorum, recipiendas & faciendas super dampnis & transgressionibus, factis per homines nostros, hinc inde, contra formam treugarum, inter nos & prædictum Lewelinum initarum, ad dies & loca, quæ prædicti Jacobus & Petrus in Marchiis Salop. & Cestr. vel alibi providerint, citra instans festum Sancti Michaelis. A. D. 1258.

Et, ad præmissa, vice nostra, facienda, plenam eis potestatem concedimus.

In cujus, &c. duraturas usque ad festum prædictum.

Teste Rege apud Wodestoke 18. die Augusti.

De Tallia pro Rege Romanorum.

A. D. 1258. An. 42. H. 3. Chart. Pat. Claus. ab An. 42. ad 50. H. 3. m. 9. intus.

OMnibus, &c. salutem. Quia charissimus frater noster Rex Romanorum illustris, proximo profecturus est ad Curiam Romanam, pro arduis & urgentissimis negotiis, quæ ad nostrum, & suum, & Regni nostri honorem & profectum assumpsit, & quæ sine maximis sumptibus nequeunt expediri, A. D. 1258.

Concessimus ei, quod Burgos & Maneria sua, quæ fuerunt dominica nostra, rationabiliter talliare possit hac vice, licet dominica nostra per Angliam ad præsens non fecerimus talliari.

In cujus, &c.

Pro Eodem.

A. D. 1258. An. 42. H. 3. Ibidem.

OMnibus libere Tenentibus de illustri Rege Romanorum in Anglia, salutem.

Quia prædictus Dominus Rex frater noster charissimus in proximo profecturus est ad Curiam Romanam, pro arduis & urgentissimis negotiis, quæ ad nostrum, & suum, & Regni nostri honorem & profectum assumpsit, circa quorum expeditionem oportet ipsum non modicos sumptus apponere,

Universitatem vestram rogamus attente quatenus, cum præfatus Dominus vester vestra ad præsens indigeat subventione, eidem in hac necessitate sua jam competens subsidium impendere studeatis, quod tam a nobis, quam ab ipso in agendis vestris favorem & gratiam futuris temporibus merito promereri debeatis, cum speciali gratiarum actione. A. D. 1258.

Teste, &c.

Littera Edwardi Principis per quam revocavit donationem, factam Guidoni de Lezign. de Insula de Olerone.

A. D. 1258. An. 43. H. 3. L. B. f. 197. B.

EDwardus, illustris Regis Angliæ primogenitus, dilectis & fidelibus suis Majori, & probis hominibus suis Insulæ Oleron. salutem.

Cum in collatione, quam nobis fecit Dominus Rex Pater noster de Insula prædicta, certus inserebatur articulus, videlicet, quod Insula ipsa a Corona Angliæ nullatenus posset seperari, & nos nuper, eundem articulum ad memoriam non bene reducentes, assensu Domini Regis Patris nostri minime requisito, A. D. 1258.

A. D. 1258. Hen. 3. candem Insulam karissimo Avunculo nostro, Guidoni de Lezign. ad terminum vitæ suæ, per cartam nostram concessissemus;

Nunc, dictam negligentiam nostram evidenter attendentes, ipsam concessionem nostram, de præcepto prædicti Patris nostri, per præsentes revocamus, vobis mandantes quatinus tenorem litterarum præfati Domini Regis, in hac parte vobis transmissarum, totaliter exequamini. A.D. 1258. Hen. 3.

In cujus rei testimonium has litteras nostras vobis mittimus patentes.

Dat. apud Sutwerk 4. die Nov. anno Regni Domini Regis Patris nostri 43.

De Regimine Regni Scotiæ.

A. D. 1258. An. 43. H. 3. Pat. 43. H. 3. m. 42. REX omnibus, &c.

Cum venerabilis pater G. Episcopus Sancti Andreæ, Johannes de Act. Maria Regina ipsius Johannis sponsa, Walterus Comyn Comes de Meneth, Alexander Comyn Comes de Buchan. Willielmus Comes de Mar, Alexander Senescallus Scotiæ, Alanus Hostiarius, Robertus de Moynes, & Gilbertus de Haya, regimen Regni Scotiæ in se plenius assumpserint;

Noveritis nos eisdem bona fide promisisse quod, quamdiu negotia ipsius Regni secundum Deum & Justitiam, & ad commodum & honorem karissimi filii nostri Regis Scotiæ illustris, eorum Domini, & filiæ nostræ prædilectæ Reginæ Scotiæ, eorum Dominæ, atque secundum leges & bonas consuetudines illius Regni, hactenus usitatas, rite tractaverint, A.D. 1258.

In eisdem negotiis, cum indiguerint, & ab ipsis fuerimus requisiti, consilium nostrum & auxilium eis favorabiliter impendemus:

Ita quod si ipsi omnes, vel aliqui, seu aliquis eorum super præmissis in aliquo deliquerint, & a nobis requisiti fuerint super emenda exinde facienda, nec infra spatium trium mensium, post nostram mentionem super hoc ab eis receptam, illud emendaverint, secundum quod debuerint, in nullo extunc eis teneri volumus.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Westm. 6. die Novembris.

De Excommunicando quorundam Mercatorum Florentin. debitores cujuscunque sint dignitatis.

A. D. 1258. An. 43. H. 3. Ex Autogr. ALexander Episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis, Archidiacono Londoniensi, & Officiali ejusdem, salutem & Apostolicam benedictionem.

Significarunt nobis dilecti filii Maynettus, Jacobus, & Franciscus Rambertini, Philippus Rodulphi, Gerardus Riccobaldi, Silvester Ubertus Raynaldi, Feus Bonfilioli, & eorum Socii Cives & Mercatores Florentin. familiares nostri, quod nonnulli Archiepiscopi, Episcopi, Abbates, Priores, Capitula, Conventus, Communitates, Duces, Marchiones, Comites, Comitissæ, Barones, Milites, Burgen. ac quidam alii Clerici & laici Angliæ, & Scotiæ Regnorum, & Yberniæ, in quibusdam pecuniarum summis, & bladi, vini, & lanæ quantitatibus, ac rebus aliis, tenentur eisdem, prout in literis, vel instrumentis inde confectis plenius dicitur contineri; de quibus, licet quidam solutionum termini sint elapsi, eis non est statutis locis & terminis satisfactum, propter quod dampna gravia & expensas non modicas se asserunt incurrisse; A.D. 1258.

Quocirca discretioni vestræ per apostolica scripta mandamus quatinus vos, vel alter vestrûm, omnes debitores Mercatorum ipsorum, & Hæredes eorum, quos ipsi, vel eorum aliqui, seu ipsorum Nuntii, ad hoc missi, vobis duxerint nominandos, cujuscumque conditionis, honoris, aut dignitatis existant, moneretis curetis ac inducere diligenter quod de dictis pecuniarum summis, & bladi, vini, ac lanæ quantitatibus, ac rebus aliis, in quibus tenentur eisdem, cum justis & moderatis expensis, ac debita restauratione dampnorum (usuris omnino cessantibus) infra duos menses, post hujusmodi monitionem vestram, juxta literarum vel instrumentorum ipsorum tenorem, plenariam

A. D. 1258. An. 3. nariam satisfactionem impendant eisdem vel uni eorum, ita quod alia non exigatur probatio ab eisdem, nec incumbat ipsis, prætextu alicujus constitutionis, canonicæ vel civilis, aut privilegii sedis apostolicæ, vel alterius, probare pecunias ipsas in utilitatem Ecclesiarum seu personarum, quibus vel quarum procuratoribus extiterunt eædem pecuniæ creditæ, fuisse conversas:

Quod, si infra tempus hujusmodi satisfacere non curaverint, vos ex tunc in debitorum ipsorum, & majorum de Capitulis & Conventibus personas excommunicationis, in Conventus verò, & Capitula, ac aliorum debitorum terras, interdicti sententias promulgetis, eas usque ad satisfactionem condignam, ubi, & quando, ac quotiens expedire videritis, pulsatis campanis, & candelis accensis, per vos, vel alios, seu alium, sollempniter innovando;

Non obstantibus aliquibus privilegiis, vel indulgentiis, aut quibuscumque literis apostolicis, seu aliis, generalibus vel specialibus, sub quacumque forma verborum obtentis, & etiam obtinendis, non facientibus de præsentibus mentionem, quibus hujusmodi mandati nostri effectus in aliquo impediri valeat, vel differri; A. D. 1258. An. 3. & si dictis Archiepiscopis, Episcopis, & aliis quibuscumque a sede sit indultum eädem quod excommunicari, suspendi, vel interdici, seu quod extra suam provinciam, vel diocesin, aut ultra certum locum ad judicium evocari non possint per literas apostolicas, non facientes plenam & expressam de ipsorum nominibus, ac de Indulto hujusmodi mentionem; etiam si contineatur in ipso quod ei non possit per aliquas literas apostolicas derogari; sive quod crucesignatis dictorum Regnorum ab eadem sede dicitur esse concessum, quod per ipsius sedis literas nequeant, nisi coram suis ordinariis, conveniri; & Constitutionibus, tàm de duabus dietis editis in concilio generali, quàm fælicis recordationis I. Papæ Prædecessoris nostri de aliquibus, per generalem clausulam quidam alii ultra quatuor, ad judicium non trahendis.

Dat. Anagniæ 3. Non. Decembris Pontificatûs nostri anno quarto.

Sigillo avulso.

Littera Regi ab Alexandro Rege Scotiæ.

A. D. 1259. An. 43. H. 3. *Ex Bundello literarum tempore, H. 3.*

MAgnifico Principi Domino suo in Christo carissimo, Domino H. Dei gratia Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, & Duci Acquitanniæ, Alexander, eadem gratia Rex Scotorum, salutem & semper augmentum.

Cum Willielmus de Swynburn, Clericus noster, a vobis recepit, ad opus nostrum, mille Marcarum sterlingorum, in partem solutionis mille librarum sterlingorum, quas nobis solvere promisistis in Nundinis Sancti Botulphi proximo præteritis, partem —— debiti, in quo nobis tenemini ratione matrimonii, contracti inter nos, & Margaretam Consortem nostram, filiam vestram primogenitam:

Et idem Willielmus literas nostras Patentes, solutionem dictarum mille librarum testificantes, carissimæ Dominæ & Matri nostræ Dominæ Alianoræ, Dei gratia Reginæ Consorti vestræ, commiserit ut in æqua manu: A. D. 1259.

Quas quidem literas nobis restituere promisistis quamcito vobis literas nostras, solutionem dictarum mille Marcarum testificantes, mitteremus;

Attentius vos rogamus quatinus Johanni de Lundorc. Clerico nostro, Latori præsentium, dictas literas nostras Patentes de dictis mille Marcis deferenti, præfatas literas nostras mille librarum restitui faciatis.

Teste meipso apud Sna—— 17. die Februarii, anno Regni nostri 13.

Littera Regi Romanorum de Juramento super Reformatione status præstando.

A. D. 1259. An. 43. H. 3. Pat. 43. H. 3. m. 35.

REX karissimo fratri suo Ricardo, eadem gratia, Regi Romanorum illustri, semper Augusto, salutem & fraternæ dilectionis semper augmentum.

Cum nos, & Magnates nostri ad vos nuper solempnes Nuncios direxerimus, ad inducendum vos ad præstandum Juramentum, quale nos, & Edwardus primogenitus noster, necnon Proceres, & Com- A. D. 1259.

A.D. 1259. An. 43. H. 3. Communitas Regni nostri, super reformatione status prædicti Regni præstitimus;

Et vos, sicut intelleximus, eisdem Nunciis litteras vestras patentes dederitis, de hujusmodi juramento præstando, cum in Angliam veneritis, dum tamen mandatum nostrum super hoc habeatis:

Fraternitatem vestram rogamus, mandantes in fide qua nobis tenemini, quatinus juramentum illud præstetis, sicut præfati Nuncii vobis exposuerunt.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Cantuar. 23 die Januarii. A.D. 1259. An. 43. H. 3.

P. S.

INjungimus etiam vobis quod in instrumento vestro addatur, quod fratres nostros in Regnum Angliæ vobiscum violenter non adducetis, vel adduci facietis, sine assensu & voluntate nostra, & Magnatum Regni nostri.

Littera Cætui Cardinalium Romanæ Ecclesiæ, super facto Siciliæ.

D.A. 1259. An. 43. H. 3. Claus. 43. H. 3. m. 13. d. VEnerabili Cætui Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, Rex Angliæ salutem, & sinceræ dilectionis affectum.

Quia de quibusdam negotiis, inter Regem, & illustrem Regem Franciæ, prælocutus Rex plenius certiorari volebat, priusquam Domino Papæ super hiis (quæ per Magistrum Petrum Lemovicen. & Anselmum de Belencr. Clericos, & Nuncios venerabilium Patrum Ebredunen. & Tarentas. Archiepiscoporum, & dilecti Clerici Regis Magistri Rustandi, ejusdem Domini Papæ Capellani, super facto Siciliæ, & aliis tàm literis, quàm viva voce Regi significavit) certum Rex daret responsum (propter quod etiam quosdam de Majoribus Regni & consilii Regis in Franciam Rex transmisit) Rex prædictos Clericos retinuit, usque ad reditum dictorum Nunciorum Regis.

A.D. 1259. In quorum reversione, absque mora ulteriori, per eosdem Clericos, vel per alios Nuncios Regis solemnes, Domino Papæ, & eis, super præmissis, certum responsum suum Rex significabit; & maxime de negotio Siciliæ, cum effectu prosequendo, vel penitùs dimittendo.

Unde vos attentiùs Rex rogat, quatenus apud summum Pontificem diligenter instare velitis, ne hanc moram modici temporis gravem habeat vel molestam.

Et quod super facto Siciliæ, vel aliis, Regem seu Regnum Regis tangentibus, nihil interim immutetur.

Teste Rege apud Windes. decimo sexto die Martii.

Bulla pro Episcopo Elsinensi in Archiepiscopum Tuamensem elato.

A.D. 1259. An. 43. H. 3. Ex Autogr. ALexander Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio Regi Angliæ, illustri, salutem & Apostolicam benedictionem.

Licet continuata supervenientium negotiorum instantia nostrum animum (cum, disponente Domino, universali regimini, quamvis immeriti, præsideamus) insultibus impetat successivis; sollicitudo tamen omnium Ecclesiarum, nostris incumbens humeris, tanto artius nos cotidiana meditatione perurget, quanto ad id sumus, ex injuncto nobis Apostulatus officio, specialius, immo principalius deputati.

A.D. 1259. Præsentatam igitur nobis, ex parte dilectorum filiorum Decani Archidiaconi, & Capituli Tuamen. postulationem de venerabili fratre nostro Archiepiscopo Tuamensi, tunc Elsinensi Episcopo, in Ecclesia eorum factam, examinari fecimus diligenter;

Et, quia eam invenimus canonicè de persona idonea celebratam, ipsam (non obstante quod Magister Guillielmus de Cornelio, Canonicus Dublinen. Capellanus noster pro se, & quibusdam aliis, quos asserebat esse Canonicos Tuamense huic postulationi se minus rationabiliter opponebat; cum nobis non constiterit eos ipsius Ecclesiæ Tuamensis esse Canonicos)

A. D. 1259. Hen. 3.

nicos) de fratrum nostrorum consilio admittentes, eum, a vinculo, quo tenebatur Elfinensi Ecclesiæ, absolutum, præfecimus eidem Tuamensi Ecclesiæ in Archiepiscopum & Pastorem;

Ei licentia transeundi ad prædictam Ecclesiam Tuamensem & palleo (quod est officii pontificalis insigne) ac plena ipsius Ecclesiæ amministratione concessis, firma spe, fiduciaque retentâ quod, per ipsius industriam, eadem Ecclesia Tuamensis auctore Deo, spiritualibus proficiet institutis, & temporalibus augebitur, incrementis.

Quocirca Serenitatem tuam rogandam duximus attentius & hortandam, quatinus eundem Archiepiscopum, pro Apostolicæ sedis & nostrâ reverentiâ, Celsitudinis tuæ prosequens mansuetudine, consueta ei Ecclesiæ Tuamensis regalia, sine difficultatis dispendio, facias assignari; ipsum & suam Ecclesiam a malignorum incursibus, Regalis potentiæ brachio, defensurus.

Dat. Anagniæ 10 Kal. Aprilis, Pontificatûs nostri anno quinto.

Sigillo avulso.

Bulla Ricardo in Romanorum Regem electo & coronato, congratulatoria super sublimatione prædicta.

A. D. 1259. An. 43. H. 3.

Alexander Episcopus, servus, &c. carissimo in Christo filio Ricardo, in Romanorum Regem Electo & Coronato, salutem & Apostolicam benedictionem.

Grande nostri provenit gaudium ex filii bonitate, vixque aliquid est quod parentes ita lætificet sicut sapientia & probitas filiorum, in qua velut in thesauris optimis delectatur.

Unde quia Romana Ecclesia in te conspicua devotionis insignia, evidentia prudentiæ, & quicquid in perfecto & amabili filio exigitur, plenarie reperit, vehementi profecto exultat lætitia.

Et, inter cætera, quæ animum ejus exhilarant, hoc jocunditatem maximam affert ei, quod tam carum & tam placidum habet filium, sinceritatis quidem puritate præfulgidum, & virtutum gratia præpollentem.

Propter quod ad personam tuam tota mentis affectione dirigitur, &, assidnis te brachiis materni amoris amplectens, in tuis præclaris operibus, tanquam in suavi odore aromatum, recreatur; cogitans semper & in cordis secreto revolvens, quid gratiæ, quid favoris possit impendere tam præcelso, & quibus honorificentiis suum statum magnificum valeat insignire.

Sane dilectos filios, Magistrum Arnoldum Capellanum nostrum prothonotarium, & fratrem Willielmum ordinis Sanctæ Trinitatis & Captivorum familiarem, & Nuncios tuos, viros utique industrios & prudentes, & in commisso eis negotio sollicitos & fideles, quos ad sedem Apostolicam destinasti, consueta benignitate recepimus, & ea, quæ iidem Nuncii, ac venerabilis frater noster, Episcopus & dilecti filii Archidiaconus Rofensis, ac Robertus de Baro, tui honoris tuæque exaltationis fervidi zelatores, nobis ex parte tua secrete ac publice retulerunt; intelleximus diligenter: A. D. 1259.

Verum quia eximia caritatis & pietatis opera, quibus semper persona tua inter alios Catholicos Reges & Principes orbis terræ refulsit, pro te apud nos & Romanam Ecclesiam matrem tuam sedulo ac efficaciter interpellant;

Nos hoc non indigne pensantes, considerantes etiam quod semper fuisti Ecclesiarum amator præcipuus, & defensor libertatis Ecclesiasticæ singularis, fortissimus Catholicæ athleta fidei, ac pervigil justitiæ gubernator;

Attendentes insuper quod circa personam tuam inclytam & illustrem, electam utique dudum ad Romani culmen Imperii, est ad unctionem & coronationem etiam jam processum,

Nostrum ad te totaliter direximus animum, firmo intendentes proposito, & intentione stabili proponentes, ad tui honoris cumulum libenter assurgere, tuæque promotioni frequenter intendere, atque ad omne bonum tuum impendere opem & operam efficacem.

Et ecce dilectum filium, fratrem Walterum de Rogat. familiarem & pœnitentiarium nostrum virum utique religione conspicuum, moribus & scientiâ præditum, nobisque suæ meritis probitatis acceptum, tibique valde devotum, ad regimen Alemanniæ in favorem tuum duximus specialiter destinandum,

Universis prædicti Imperii Principibus cæterisque Magnatibus, tàm Ecclesiasticis, quàm secularibus, tibi adhærentibus, & non adhærentibus, mandantes

A. D. 1259. Hen. 3. per nostras favorabiles literas, & per ipsum ut adhærentes constanter in tua fidelitate persistant; & non adhærentes tibi studeant adhærere firmiter, ac præbeant omne quodcumque possunt per se, subditos, & consanguineos, & amicos suos, consilium, auxilium & favorem.

Super ea autem, quod dicti Nuntii moram magnam in Curia nostra protraxisse videntur, tua Serenitas non miretur, quia tam ardua, tamque solemnia negotia nec possunt, nec debent cum festinantia, sicut a multis forte creditur, expediri; præsertim cum expediat, sicut nôsti, in talibus cum multa providentia, deliberatione, gravitate ac maturitate procedi.

Ideoque Celsitudinem tuam rogandam duximus attentiùs & hortandam, quatenus prædictum pœnitentiarium nostrum, qui ad hoc de mandato nostro ad tuam accedit præsentiam, ut in commisso sibi negotio cum tuo consilio dirigatur (& cui in his, quæ tibi dixerit ex parte nostra, adhibeas firmam fidem) benigne recipiens, ac illa quæ pro te fecimus diligenter attendens, habensque prædictos Nuntios super mora hujusmodi, cum fructuosa valde & utilis fuerit, excusatos, consorteris in Domino, studiumque tuum circa magnifica & eximia probatæ constantiæ tuæ opera, more solito, de Divino, & Apostolico favore confisus, ad laudem Dei, & exaltationem Sedis Apostolicæ exercere non cesses, ac illa quæ pro te per nos in hac parte facta & ordinata consistunt. A. D. 1259. Hen. 3.

Ad hoc, ut cautius & melius ad optatum perducantur effectum, secreta apud te, nemini revelando, teneas illa; quia, si secùs fieret, plurimum negotio deperiret.

Nos autem, qui ad personam tuam præcipuum & intimum habemus affectum, quique vehementi desiderio cupimus ut status tuus continuis, Deo auctore, amplificetur commodis & concrescat augmentis, apud Regem Regum devotis pro te ac sedulis supplicationibus ferventer insistimus, ut per suam clementiam tuos processus regat & dirigat, detque tibi ex alto virtutem prosequendi landabiliter inchoatum negotium, illudque feliciter confirmandi.

Data Anagniæ, 11. Kal. Maii, Pontificatûs nostri anno quinto.

Petit A. Papa quod Episcopus Roffensis, moram faciens in Curia Romana pro Negotiis Romani Imperii, & Regis Angliæ, in causa contra Archiepiscopum Cantuariensem faciat attornatum, non obstante Lege Angliæ in contrarium.

A. D. 1259. An. 43. H. 3. Ex Autogr. Alexander Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio illustri Regi Angliæ, salutem & Apostolicam benedictionem.

Si ad multa & grata servitia, quæ venerabilis frater noster Roffen. Episcopus tibi & Regno tuo apud sedem Apostolicam & alias etiam exhibuit, & exhibere non cessat, debitum haberes quoquomodo respectum: Si diligenter adverteres labores & sumptus, quos subiit, & subit indesinenter, apud eandem sedem morando, pro negotio Romani Imperii, ac tua tuorumque hæredum exaltatione (quam cunctis promovet studiis & procurat, sicut & nos novimus, & tota nostra Curia non ignorat) preces nostras in hiis, quæ ipsius Episcopi & commissæ sibi ecclesiæ comodum & honorem respiciunt, expectare quomodolibet non deberes;

Sed potius ad illa deberes intendere efficaciter, per te ipsum, etiam non rogatus, ut, quemadmodum idem Episcopus, etiam absque requisitione tua, libenter pro tuo, tuæque domus honore laborat, sic & tu omne ipsius bonum sponte ac liberaliter procurares. A. D. 1259.

Cùm igitur inter eundem Episcopum, & venerabilem fratrem nostrum Cantuariensem Archiepiscopum super quibusdam articulis in foro tuo quæstio moveri credatur, & etiam ventilari; idemque Episcopus, tuis & prædicti Imperii apud dictam sedem negotiis occupatus, nequeat, ad præsens, in Angliam personaliter se transferre, suam præsentialiter prosecuturus justitiam & etiam defensurus; ne jura sua, propter ejus absentiam, absorbeantur quomodolibet vel lædantur;

Serenitatem tuam rogandam duximus attentius & hortandam quatinus, attendens providè quot & quanta prædictus Episcopus pro te fecit & facit assiduè; pensans

A. D. 1259. Hen. 3. pensans etiam quod (cum nos ipsum, propter placidæ familiaritatis, & laudabilis conversationis obsequia, quibus se reddit in nostris oculis gratiosum, præcipua benivolentia prosequamur) gratum est nobiscum quod ab aliis honoratur; eundem Episcopum & prædictam ecclesiam, ob reverentiam memoratæ sedis & nostram, habens propensius commendatos,

Eidem Episcopo absenti procuratorem, qui in cura tua Attornatus vulgariter nuncupatur, & qui vice sua prosecutioni & defensioni hujusmodi causæ ferventer insistat (non obstante contraria dicti Regni consuetudine, quæ juri consona non videtur) regia liberalitate concedas de gratia speciali; ita quod idem Episcopus condignam apud te gratiam se invenisse lætetur, nosque multiplices propter hoc Serenitati tuæ gratias referamus. A. D. 1259. Hen. 3.

Dat. Anagniæ 10. Kal. Maii Pontificatûs nostri anno quinto.

Plumbeo Sigillo a Filo canabeo.

De Matrimonio inter Beatricem Filiam Regis & Johannem primogenitum Ducis Britanniæ.

A. D. 1259. An. 43. H. 3. Pat. 43. H. 3. n. 22. REX omnibus, &c.

Noveritis nos dilectis & fidelibus nostris, Ricardo de Clare Comiti Gloucestriæ & Hertfordiæ, & Johanni Maunsell Thesaurario Eborum,

Nostram potestatem tradidisse ad tractandum, nomine nostro, & finaliter ordinandum super Matrimonio, contrahendo inter Johannem, primogenitum filium, & Hæredem Nobilis Viri Comitis Britanniæ, & prædilectam filiam nostram Beatricem; A. D. 1259.

Ratum habituri & firmum quicquid dicti fideles nostri, super hoc, ex parte nostra, duxerint faciendum.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Windesor. 10. die Maii.

Forma Pacis inter Henricum 3. Angliæ Regem, & Ludovicum 9. Regem Franciæ.

A. D. 1259. An. 43. H. 3. Rot. Conventionum pacis 43. H. 3. m. 4. HEnricus, Dei gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitanniæ notum facimus universis, tàm præsentibus, quàm futuris, quod nos, divinâ favente gratiâ, cum illustri Rege Franciæ, consanguineo nostro karissimo, pacem firmavimus secundum formam, quæ fuit hinc inde tractata; quam, sicut in Gallico scripta est, inferiùs annotari fecimus in hæc verba.

1. C'EST LA FORME DE LA PAIS devisee entre les Rois de France & de Angleterre.

Li Rois de France donra al Roi de Angleterre tote la droiture, qe li Rois de France a, & tient en ces trois Eveschez, & es Citez c'est a dire de Limoges, de Caturs, & de Pierregort, en fiez, & en demaines; sauf l'omage de ses Freres, se il aucune chose i tienent, d'ont il soient si home; & Sauve les choses, que li Rois de France ne puet metre hors de sa maine par lettres de lui, ou de ses Ancessours; les queles choses li Rois de France doit purchacier a bone foi vers cels qui ces choses tienent, que li Rois de Angleterre les ait dedens la Touzsaintz en un an, ou faire lui eschange avenable, al esgard de preudes homes, qui soient nomez d'une part & d'autre, le plus covenable, al profit de deus parties. A. D. 1259.

2. Et oncore li devantdit Rois de France donra al Roi de Angleterre la value de la tere de Agenois en deners chescun an, selonc ce qe ele sera prisee a droit value de tere par preudes homes, nomez d'une part & d'autre, & sera la paie fait al Temple, a Paris, chescun an, a la Quinzeine de l'Ascension la moite, e a la Quinzeime de la Touz Sainz l'autre.

Et, s'il avenoit qe le Tere eschaist de la Countesse Johanne de Poitiers au Roi de France, ou a ses heires, il seroit tenuz, ou ses heires de rendre la au Roi de Angleterre, ou a ses heires;

A.D. 1259. Hen. 3.

E rendue la tere, il feroit quites de la ferme: Et, s'ele venoit a autres qu'au Roi de France, & a ses heirs, il donroit au Roi de Angleterre le fie de Agenois, avec la ferme devantdite: Et, s'ele venoit en demaine al Roi de Angleterre, li Rois de France ne feroit pas tenuz a rendre cele ferme:

Et, se il estoit es garde par le Court le Roi de France, qe, por la tere de Agenois avoir, deust li Rois de Angleterre metre, ou rendre aucuns deniers, par raison de gagiere, li Rois de France rendroit ces deniers, ou li Rois de Angleterre tendroit, & auroit la ferme tant qu'il eust en ce qu'il auroit mis pur cele gagiere.

3. Derechief, il sera enquis en bone foi, & de plaine, a la request le Roi de Angleterre, par prodes homes, a ce esleuz d'une part & d'autre, se la tere, que li Cuens de Poitiers tient en Caorsin de par sa fame, fu del Roi de Angletere donee, ou baillee avec la tere Agenois par mariage, on par gagiere, on tot, ou partie a sa suer, qui fu mere le Conte Raym. de Tholos. derreinement mort:

Et, s'il estoit trove qu'il eust ainsi este, & cele tere eschaoit al Roi de France, ou a ses heires, del deces la Contesse de Poitiers, il la donroit al Roi de Angleterre, ou a ses heires:

Et, se ele eschaoit a autre, & il iert trove par cele enqueste, tote vois, qe ele eust este ainsi donee ou bailles, come il dit dessus, apres le deces le Contesse de Poitiers, il donroit la fie au Roi de Angleterre, ou a ses heires, saufe l'omage de ses Freres, se il aucune chose i tenoient, tant com il vivroient.

4. Derechef, apres le deces del Contesse de Poiters, li Roi de France, ou ses heires Rois de France, donra al Roi de Angletere, ou a ses heires la tere, que li Cuens de Poiters tient ores en Xanĉton Outre la Ryuere de Charente en fiez & en demaines qui soient outre la Charente, se ele eschaoit al Roi de France, ou a ses heires:

Et s'ele ne li eschaoit, il purchacera en bone maniere, par eschange, ou autrement que li Roi de Angleterre & ses heirs l'auront; ou li fera avenable eschange, a l'esgard de prodes homes, qui feront nomez d'une part & d'autre:

Et de ce, que li Rois de France donra al Roi de Angleterre, ou a ses heires, en fiez, ou en demaines, li Rois de Angleterre, & si heirs feront homage lige ou Roi de France, & a ses heires Rois de France: Et ausi de Bordiaus, & de Baion, & de Gascoigne, & tote la tere, que il tient, de ca la mer de Angleterre, en fiez & en demaines; & des isles, s'aucune en ia que li Rois de Angleterre tiegne, qui soient de Roiaume de France, & tendra de lieu com Pers de France, & Dux de Aquitaigne:

A.D. 1259. Hen. 3.

Et de totes ces choses devantdites sera li Rois de Angleterre servises avenables, iusque a tant que il fuist trove quels servises les choses deuroient; & lors il seroit tenuz de faire les tiels, com il seroient trove de l'omage de la Conte de Bigorre, de Armeignac, & de Falanzac, soit ce que droit en sera.

5. Derechef li Roi de France donra al Roi de Angleterre ce, qe cinc cenz Chevalers deuroient coster reisnablement a tenir deus anz a l'esgard de prodes homes, qui feront nome d'une part & d'autre; & ces deniers sera tenuz li Rois de France a paier a Paris al Temple, a sis paiez par deus anz, cest a saver,

A la quinzein de la Chandelor, qui vient procheinement, la primere paie, c'estadire la sisieme partie:

Et a la quinzein de l'Ascension ensuant l'autre paie:

Et a la quinzeine de la Touz Seinz l'autre:

Et ausi des autres paies en l'an ensuant;

Et de ce donra li Rois de France ses lettres pendanz, & le Temple, ou l'ospital, ou ambedeus ensemble en plege:

Et li Rois d'Angleterre ne doit ces deniers despendre forsque el service Deu, ou de l'Eglise, ou al profit del Roiaume de Angleterre, & ce par la vene des prodes homes de la tere, esleuz par le Roi de Angleterre, & par les hauz homes de la tere.

6. Et par ceste pais fesant quitera li Rois de Angletere & si diu fil al Roi de France, & a ses Successours, & a ses heires, & a ses freres, si le Rois de Angleterre, ou si Ancessiors aucune droiture ont, ou oient onqes en choses qe li Rois de France tiegne ou tenist onqes, ou si Ancesseors, ou si frere, c'estassavoir en la Duchee, & en tote la tere de Normandie, en la Conte & en tote la tere de Anjou, de Toraine, & del Mayne, & en la Conte & en tote la tere de Poitiers, ou aillours en aucune part del Roiaume de France, & es Isles s'aucune en tienent li Rois de France, on si frere, ou autre de us, & toz arrerages.

7. Et ausi quiteront li Roi de Angleterre, & si dui fil, a tonz ceus, qui depar le Roi de France, ou de par ses Ancesseors, ou de ses Freres tienent aucune chose par don, ou par vente, ou par achate, ou par ascensement, ou en autre semblable maniere, en la Duche & en

tote

A. D. 1259. Hen. 3. tote la tere de Normandie, & en la Conte & en tote la tere de Anjou, & de Turaine, & del Maine, & en la Conte & en tote la tere de Poitiers, ou aillours, en aucune part el Roiaume de France, ou es Isles desusdites; sauve al Roi de Angleterre, & a ses heires, droiture es teres, d'ont il doit fere au Roi de France homage lige par ceste Pais, sicome il est desus devise; & sauf ce qe le Rois de Angleterre puisse demaunder sa droiture, se il la quide avoir en Agenois, & avoir la se la Court del Roi de France le Juge, e ausi de Catorsin.

8. Et donra li Rois de Angleterre au Roi de France les lettres, que on dit que il a del Roi Richard son frere, de quitance de totes ces choses par eschange que il en ont, se, il puet ces letres troveir ou avoir; &, sil ne les puet trover, ne avoir, il donroit ses lettres pendanz al Roi de France, & des Barons, & des Prelaz, & des prodes homes, qui i furent de tesmoniage de la quitance que li Rois Richard en fist.

9. Et aura uncore & Sacrement, & les letres pendanz le Roi de Angleterre, que, puis cele quitance, nule droiture il ne li dona en nule des ces choses: Et ceste mesme quitance al Roi de France, & as autres devandiz fera li Roi de Angletere faire a sa suer le Countesse de Leicestre pur soi, & pur ses heires, & des enfanz, mesmes de cels que l'en requerra.

10. Et le Roi de France clamera ausi quite al Roi de Angleterre, se il, ou si Ancessor li fierent onqes tort de tenir son fie, sanz li faire homage, & sanz li faire son servise, & toz arrerages.

11. Et pardonront & quiteront la uns a l'autre toz maltaleux de conteux, & de guerres, & touz damages, & totes mises, que il ont fait, ou faites de ca, ou de la en guerres, & en autre maneres.

12. Et, pur ce ke ceste pais firmement & establement, sanz nule enfraignance, soit tenue a toz jours, li Roi de Angletere, & si dui fil, & sa soer le Countesse de Leicestre, & si enfant, juront ces choses a tenir tant come a chescun apertendra; & a ce tenir obligerent eus, & lur hieres, par lur letres pendanz, & de ce donra seurte li Roi de Angleterre des Chevalers des devantdites, mesmes que li Rois de France li donra, & des Viles solonc ce ke li Roi de France leu requera.

13. Et la forme de la seurte des homes & des Villes pur le Roy de Angleterre fera cele; il jurront que il ne donront ne conseil, ne force, ne aide, par quoi li Rois de Angleterre, ne si heir venissent en contre le pais; & s'el avenoit (que Dex ne voille) que il venissent encontre, & il ne l'voulissent amender puis ke li Roi de France, ou ses Heirs le en auroint fait requerre, til, qui la suette avoient faite, dedenz les trois mois qi li Roi de France les en auroit fait requete, feroient tenuz destre aidant al Roi de France & a ses heirs, jusques a tant que ceste chose fust amende suffisaument a l'esgard de la Curt le Roi de France. A. D. 1259. Hen. 3.

14. Et sera renovelee ceste seurte de diz anz, en diz anz, a la request del Roi de France, ou de ses heirs Rois de France; & ausi, de ceste pais tenir, li Roi de France obligera soi, & ses heirs par ses lettres pendanz; & jurra il, & ses filz ainznez, ou si dui fil ainznez, la pais a tenir en bone foi, tant com a chascun apertendra.

15. Hanc siquidem pacem & compositionem, inter nos & Regem Franciæ, prædictam firmatam, & omnia prædicta & singula, prout superius continetur, promittimus bona fide pro nobis, & hæredibus nostris, & Successoribus, prædicto Regi Franciæ, & ejus hæredibus, ac successoribus nos fideliter & firmiter servaturos, nec contràventuros per nos, vel per alium aliquatenus in futurum; & quod nichil fecimus, nec in posterum faciemus, per quod præmissa, vel aliqua præmissorum in toto, vel in parte, minus habeant firmitatis;

16. Quittantes penitus & expresse, pro nobis & hæredibus nostris & successoribus nostris, memorato Regi Franciæ, & ejus hæredibus, ac successoribus suis, necnon Antecessoribus, & fratribus ejusdem, & eorum hæredibus, ac successoribus, si nos, vel Antecessores nostri aliquod jus habemus, vel habebamus unquam in rebus, quas Rex Franciæ tenet, vel unquam tenuit, vel antecessores sui, vel fratres sui; scilicet, in Ducatu & tota terra Normanniæ:

In Comitatu & tota terra Andegaviæ Turon. & Cinom:

Et in Comitatu & tota terra Pictaviæ; vel alibi in aliqua parte Regni Franciæ, & in Insulis, si aliquid teneat Rex Franciæ, vel fratres sui, vel aliquis de eis, & omnia arreragia.

17. Et similiter quittamus nos, & duo filii nostri, omnibus illis qui, ex parte Regis Franciæ, vel ex parte Antecessorum suorum, vel fratrum suorum, tenent aliquid per donum, per escambium, vel per venditionem, vel per emptionem, vel per ascensamentum, vel alio simili modo in Ducatu & iu tota terra Normanniæ;

A.D. 1259. Hen. 3. manniæ; & in Comitatu & in tota terra Andegaviæ, Turoniæ & Cynomanniæ; in Comitatu & tota terra Pictaviæ; vel alibi, in aliqua parte Regni Franciæ vel in Insulis supradictis: Salvo nobis & hæredibus nostris jure in terris, unde debemus facere Regi Franciæ homagium ligium per pacem istam, sicut superius est provisum; & salvo nobis hoc quod possimus exigere jus nostrum si quid credamus habere in Agenois, & habere illud jus, si Curia Regis Franciæ hoc judicet, & similiter de Caturc.

18. Quittamus etiam penitus & expresse memoratum Regem Franciæ, & fratres, & antecessores suos, de omnibus arreragiis & proventibus perceptis, & qui percipi potuerunt in omnibus supradictis; & de omni rancore & contentione, hinc inde habitis; & de omnibus sumptibus, misis & dampnis, occasione guerrarum, vel quocumque modo alio irrogatis.

19. Hanc autem quittationem & pacem inter nos & ipsum Regem firmatam, secundum quod superius continetur, quantum ad omnes & singulos articulos, coram nobis jurare fecimus in animam nostram Humfridum de Bohun Comitem Essex. & Hertfordiæ, & Willielmum de Fortibus Comitem Albemarliæ, ad hoc specialiter deputatos a nobis, nos inviolabiliter observaturos, & quod per nos, vel per alium nullatenus contraveniemus in futurum. A.D. 1259. Hen. 3.

20. Dictas autem quittationes & pacem, de mandato nostro speciali, juraverunt Edwardus primogenitus, & Edmundus, filii nostri, se invinlabiliter servaturos, & in nullo per se, vel alium contraventuros: Et quittationes fecerunt de omnibus supradictis voluntate spontanea, & nostra auctoritate interveniente pariter & assensu;

21. Quod, ut perpetuæ firmitatis robur optineant, sigillum nostrum præsenti paginæ fecimus apponi.

Datum apud Westmonasterium ab incarnatione Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo nono, vicesimo die Maii.

De inquirendo super quibusdam terris secundum formam pacis initæ cum Francia.

A.D. 1259. An. 43. H. 3. Pat. 43. H. 3. m. 22.

REX omnibus, &c.

Noveritis quod nos dilectis & fidelibus nostris, Simoni de Monte-forte Comiti Leicestriæ, Ricardo de Clare Comiti Gloucestriæ & Herefordiæ, Petro de Sabaudia, Johanni Maunsell Thesaurario Eborum, J. de Baillilo, & Roberto Walrand, seu illis ex eis qui præsentes fuerint plenam damus potestatem ad eligendum aliquos viros idoneos;

Qui, unà cum illis quos illustris Rex Franciæ ad hoc, pro parte sua, duxerit assignandos, bona fide, & de plano inquirant utrum terra, quam Comes Pictavensis tenet in Episcopatu Caturcensi, data fuit, vel tradita a Rege Angliæ, prædecessore nostro, in toto, vel in parte cum terra de Agen. nomine pignoris, aut maritagii cum sorore sua, matre Comitis Remundi, qui ultimo decessit, & ad procedendum in isto negotio prout continetur in forma pacis, initæ inter dictum Regem Franciæ, & nos; A.D. 1259.

Ratum habituri & gratum quicquid dicti fideles nostri omnes, aut illi ex eis qui præsentes fuerint, necnon & electi ab eis in præmisso negotio duxerint faciendum.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Westm. vicesimo die Maii.

Consimilis littera emanavit per eadem verba hoc mutato quod, loco in Episcopatu Caturcensi, ponitur in Provinciis Caturcensibus & Peregor.

Teste, &c.

Per Comitem Gloucestriæ.

De negotiis, in pace contentis, expediendis.

A.D. 1259. An. 43. H. 3. Ibidem.

REX omnibus, &c.

Noveritis quod nos dilectis & fidelibus nostris, Simoni de Monte-forti, & aliis præscriptis, aut illis ex ipsis qui præsentes fuerint, plenam damus potestatem complendi, pro parte nostra, omnia quæ in pace, inter illustrem Regem Franciæ & nos, A.D. 1259.

A. D. 1259. Hen. 3. nos, ordinata fuerint, & jurata hinc inde: Et ad recipiendum nomine nostro omnia quæ per prædictam pacem nobis debent assignari.

Damus etiam eisdem, vel illis eorum qui præsentes fuerint, potestatem substituendi, si opus fuerit, alium seu alios, ad omnia negotia prosequenda & expedienda, nomine nostro, quæ in forma prædictæ pacis continentur: A. D. 1259. Hen. 3.

Ratum habituri & firmum quicquid prædicti fideles nostri, vel illi eorum qui præsentes fuerint, substitutus etiam, vel substituti ab eis, decreverit, aut decreverint faciendum in præmissis.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

De arbitratione pecuniæ per Regem Franciæ solvendæ pro 500 Militibus per Biennium tenendis.

A. D. 1259. An. 43. H. 3. Ibidem. REX omnibus, &c.

Noveritis quod nos dilectis & fidelibus nostris, Simoni de Monte-forti Comiti Leicestriæ, Ricardo Comiti Gloucestriæ & Herefordiæ, Petro de Sabaudia, Johanni Maunsell Thesaurario Eborum, J. de Baillol, & R, Waleran, aut illis eorum qui præsentes fuerint,

Plenam damus potestatem ad eligendum & constituendum ex parte nostra aliquos bonos viros, sive ex seipsis sive ex aliis;

Qui, unà cum aliis ex parte illustris Regis Franciæ eligendis, sive constituendis, aut constitutis, arbitrari valeant super quantitate pecuniæ, quam idem Rex Franciæ pro sumptibus quingentorum Militum, per biennium tenendorum, secundum quod in forma pacis inter ipsum & nos initæ continetur, nobis debet assignare: A. D. 1259.

Ratum & firmum habituri quicquid iidem, vel illi ex eis qui præsentes fuerint, necnon electi, vel constituti ab eisdem, in præmisso negotio duxerint faciendum.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

De quinta persona eligenda, si forte cæteri non concordent de negotio prædicto.

A. D. 1259. An. 43. H. 3. Ibidem. REX omnibus, &c.

Noveritis quod dilectis & fidelibus nostris, Simoni de Monte-forti Comiti Leicestriæ, & aliis præscriptis, seu illis ex eis qui præsentes fuerint,

Plenam damus potestatem ut, si forsitan illi duo, quos ex seipsis, vel ex aliis elegerint, ad arbitrandum super quantitate pecuniæ, quam illustris Rex Franciæ, pro quingentis Militibus, per Biennium tenendis (sicut in pace, inter ipsum, & nos firmata, continetur) nobis solvere tenetur cum istis duobus, quos idem Rex Franciæ ad hoc pro parte sua duxerit assignandos, super ipsa arbitratione facienda concordare non possint, A. D. 1259.

Prædicti Simon, Ricardus, Petrus, Johannes, & Johannes, & Robertus, nostri fideles, aut illi ex eis qui præsentes fuerint, consentire valeant in quintum,

Qui cum ipsis quatuor in arbitratione prædicta procedat:

Ratum habituri, & firmum quicquid per ipsos quinque concorditer, aut per majorem partem eorum actum fuerit in præmissis.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

De negotio prælocuto.

A. D. 1259. An. 43. H. 3. Ibidem. REX omnibus, &c.

Noveritis quod dilectos & fideles nostros. Johannem Maunsell, & Robertum Walrann constituimus ut, unà cum illis, quos illustris Rex Franciæ, pro parte sua, duxerit assignandos, arbitrari valeant nomine nostro super quantitate pecuniæ quam idem Rex nobis debet assignare pro quingentis Militibus per biennium tenendis, prout A. D. 1259.

in

A. D. 1259. Hen. 3. in forma pacis, inter ipsum, & nos initæ, continetur:

Ratum habituri & firmum quicquid dicti Johannes & Robertus ex parte ista duxerint faciendum.

Teste ut supra. A. D. 1259. Hen. 3.

De modificatione pecuniæ, ratione quingentorum Militum, concedendæ ex parte Franciæ.

A. D. 1259. An. 43. H. 3. Ibidem.

REX omnibus, &c.

Noveritis quod dilectis & fidelibus nostris, Ricardo de Clare Comiti Gloucestriæ & Herefordiæ, Petro de Sabaudia, Johanni Maunsell Thesaurario Eborum, J. de Baillol, & Roberto Waleram, vel eis ex ipsis qui præsentes fuerint,

Plenam damus potestatem ad modificandum, nomine nostro, illam summam pecuniæ, quam recipere debemus ab illustri Rege Franciæ pro quingentis Militibus, per biennium tenendis, prout viderint expedire: A. D. 1259.

Ratum habituri & firmum quicquid dicti fideles nostri omnes, seu illi ex eis qui præsentes fuerint super hoc, ex parte nostra, duxerint faciendam.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

De tractando super valore terræ de Agenois.

A. D. 1259. An. 43. H. 3. Ibidem.

REX omnibus, &c.

Noverit Universitas vestra quod nos dilectis & fidelibus nostris, Simoni de Monte-forti Comiti Leicestriæ, Ricardo de Clare Comiti Gloucestriæ & Herefordiæ, Petro de Sabaudia, Johanni Maunsell Thesaurario Eborum, & Roberto Waleram, aut illis eorum qui præsentes fuerint,

Plenam damus potestatem ad eligendum ex parte nostra aliquos viros idoneos, sive ex seipsis, sive ex aliis,

Qui, unà cum illis quos illustris Rex Franciæ ad hoc pro parte sua duxerit assignandos, æstimare valeant valorem terræ de Agenois, cujus valentiam annuam idem Rex, prout in pace inter ipsum & nos inita continetur, solvere nobis tenetur annuatim: A. D. 1259.

Ratum & firmum habituri quicquid dicti fideles nostri, seu illi ex eis qui præsentes fuerint, necnon electi, aut constituti ab eis, in præmisso negotio duxerit faciendum.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

De eodem negotio.

A. D. 1259. An. 43. H. 3. Ibidem.

REX omnibus, &c.

Noveritis quod dilectis & fidelibus nostris, Simoni de Monte-forti Comiti Leicestriæ, Ricardo de Clare Comiti Gloucestriæ & Herefordiæ, Johanni Maunsell Thesaurario Eborum, & Roberto Waleram, vel illis ex eis qui præsentes esse contigerint,

Plenam damus potestatem ut, si forsitan illi, quos ex parte nostra elegerint ex seipsis, seu ex aliis, ad æstimandum valorem terræ de Agenois, secundum quod in forma pacis, inter Dominum Regem Franciæ, & nos initæ, continetur, cum illis quos idem Rex ad hoc pro parte sua duxerit assignandum super æstimatione facienda concordare non possint, A. D. 1259.

Dilecti fideles nostri, seu illi ex eis qui præsentes fuerint, consentire valeant in aliquem alium virum idoneum eis associandum, qui, una cum aliis ex parte utraque, ut dictum est, eligendis, sive constituendis in prædicta æstimatione procedat:

Ratum habituri & firmum quicquid prædicti Nuncii nostri, & electi ab eis fecerint in præmissis.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

De

A.D. 1259. Hen. 3. A.D. 1259. Hen. 3.

De conservando Regem Franciæ indempnem versus Comitissam Leicestriæ.

A.D. 1259. An. 43. H. 3. Ibidem.

REX omnibus, &c.

Noveritis nos bona fide promisisse, pro nobis, & hæredibus nostris, magnifico Principi Regi Franciæ illustri quod, si forte contingat Comitissam Leicestriæ, sororem nostram, & liberos suos, nolle facere quitantiam, quam dictus Rex Franciæ exigit secundum formam pacis, inter ipsum & nos provisæ;

Nos, & hæredes nostri, ipsum Dominum Regem Franciæ, & hæredes suos, versus dictam Comitissam & liberos suos, si fortasse jus aliquid vendicaverint in terris, quæ dicto Regi per formam pacis prædictæ remanent, per omnia conservabimus indempnes. A.D. 1259.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

Per eadem verba emanavit alia littera, hoc addito quod post remanent, & aliquid de terris illis per judicium Curiæ Franciæ recuperaverint, per omnia, &c. ut supra.

Teste ut supra.

Litteræ ejusdem negotii per Regem.

A. D. 1259. An. 43. H. 3. Ibidem.

REX omnibus, &c.

Universitati vestræ notum fieri volumus quod, si fortassis contingat Alianoram, Comitissam Leicestriæ, sororem nostram, & liberos suos, nolle facere quitantiam, quam Rex Franciæ illustris exigit, secundum formam pacis, inter dictum Regem & nos provisæ & juratæ;

Nos plenam & liberam damus potestatem dilectis & fidelibus nostris Ricardo Comiti Gloucestriæ & Herefordiæ, Petro de Sabaudia, Johanni Maunsell Thesaurario Eborum, Johanni de Baillol, & R. Walcram, vel illis ex ipsis qui præsentes affuerint, aliàs dicto Regi Franciæ satisfaciendi nomine nostro, prout viderint expedire: A.D. 1259.

Ratum habituri & firmum quicquid iidem, vel illi ex ipsis quos adesse contigerit, in hac parte duxerint faciendum.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

Litteræ de Credentia pro W. Bonquer Milite & Marescallo Regis, de pace cum Rege Franciæ, & de negotio Siciliæ.

A.D. 1259. An. 43. H. 3. Pat. 43. H. 3. m. 8. d.

DOmino Papæ, salutem cum reverentia & honore.

Super gratiis multimodis nobis & Edmundo nato nostro, maxime de Regno Siciliæ, & aliis nos & honorem nostrum contingentibus, a vestræ Sanctitatis Clementia favorabiliter impensis, vobis ad gratiarum actiones assurgimus, cum devotione speciali;

Vestræ Paternitati significantes, quod pax inter Regem Franciæ illustrem & nos aliquantulum cepit dilationem, a qua magna pars subsidii prædicti Regni Siciliæ dependebat.

Super quo Sanctitati vestræ attentius supplicamus quatenus, ob causam prædictam, & alias, quas dilectus & fidelis noster, W. Bonquer, Miles & Marescallus noster, vobis ore tenus ex parte nostra plenius exponat, memoratam gratiam vestram, apud nos & prædictum natum nostrum tam egregie & liberaliter incboatam, necnon & benigne continuatam, fine pilissimo consummare dignemini; A.D 1259.

Et eidem, super negotio Siciliæ, & facto Wintoniensi, & ad ea pertinentibus; nec non & aliis negotiis nostris, & Regni nostri, plenam fidem adhibere velitis.

Teste meipso apud Westm. vicesimo die Maii, anno Regni nostri quadragesimo tertio.

A.D. 1259. Hen. 3. A.D. 1259. Hen. 3.

Littera qua Rex gratias agit Petro Capoccio Cardinali.

A.D. 1259. An. 43. H. 3. Pat. 43. H. 3. n. 3. d.

REX venerabili Patri P. Sancti Georgii ad velum aureum Diacono Cardinali, salutem & sinceræ dilectionis affectum.

Ex veridica tàm dilecti Militis nostri Willielmi Bonquer, quàm aliorum Nunciorum nostrorum relatione didicimus quod, vos negotia nostra & Regni nostri sincero animo amplectentes, ipsa non minus quàm vestra totis studuistis viribus promovere:

Unde Paternitati vestræ, quas possumus, etsi non quas debemus, gratiarum referimus actiones; rogantes quatinus, siquid voluntati vestræ placuerit quod per nos valeat expediri, nobis significare velitis: Scituri quod, si in aliquibus vobis responderemus ad votum, nobis gratum esset plurimum & acceptum. A.D. 1259.

Negotia vero nostra, tàm Regni Angliæ, quàm Regni Siciliæ, & alia pro quibus ad Curiam Romanam præfatum Willielmum destinamus, vobis recommendamus; supplicantes attente quatinus negotia illa solita benignitate promovere dignemini; & hiis, quæ vobis ex parte nostra exposuerit, fidem adhibere velitis.

Teste Rege apud Westm. 20. die Maii anno Regni nostri 43.

Eodem modo scribitur Cardinalibus, videlicet Albo Cardinali, Johanni Geytan. Ottobono Ottomano, H. de Scinchier, R. Hanybal.

De Matrimonio inter Beatricem Filiam Regis, & J. primogenitum Ducis Britanniæ contrahendo.

A.D. 1259. An. 43. H. 3. Pat. 43. H. 3. n. 22.

REX omnibus, &c.

Sciatis quod nos plenam damus potestatem Dominæ Margaretæ, Reginæ Franciæ illustri, & dilectis & fidelibus nostris Ricardo Comiti Gloucestriæ & Herefordiæ, Petro de Sabaudia, & Johanni Maunsell Thesaurario Eborum, vel eorum aliquibus, qui præsentes affuerint, ad tractandum de matrimonio, inter Johannem primogenitum filium nobilis viri J. Ducis Britanniæ, & Beatricem filiam nostram contrahendo, & ad illud firmandum nomine nostro prout viderint expedire,

Ratum habituri & gratum quicquid ipsi, vel eorum aliqui, quos præsentes adesse contigerit, super præmissis, unà cum dicta Domina Reginâ, duxerint faciendum, A.D. 1259.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Windesor. 24. die Maii.

Consimilem litteram habent prænominati Regina, Ricardus, Petrus, & Johannes, sine ratificatione, cum hac clausula.

Et cum ad partes Franciæ venerimus, nos quicquid ipsi omnes, vel aliqui eorum, qui præsentes fuerint, super præmissis, una cum prædicta Regina duxerint faciendum, &c.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

Littera Archiepiscopo Ebredunensi de Credentia de Negotio Siciliæ.

A.D. 1259. An. 43. H. 3. Pat. 43. H. 3. n. 3. d.

REX Ebredun. Archiepiscopo salutem.

Super laboribus & variis anxietatibus, quibus estis pro negotiis nostris in Curia Romana procurandis multipliciter lassati, sicut per operis efficaciam manifeste perpendimus, grates vobis referimus quas valemus.

Et, quia tractatus pacis, inter nos, & Regem Franciæ prolocutæ, a quâ negotium Siciliæ multum dependet, ulteriorem, quam credebamus, cepit dilationem, A.D. 1259.

Clericos vestros, qui nuper ad nos ex parte Domini Papæ & vestra venerunt, ad vos remittere distulimus, quousque plenius

A. D. 1259. Hen. 3. plenius certiorati essemus de pace prædicta, sicut ipsi vobis poterunt plenius intimare;

Quibus super hiis & aliis negotiis nostris, quæ vobis exposuerint, fidem adhibere velitis, statum & beneplacitum vestrum nobis sæpius demandantes. A. D. 1259. Hen. 3.

Teste Rege apud Windes. 24. die Maii.

Ejusmodi Littera eidem cum multis aliis.

A. D. 1259. An. 43. H. 3. Ibidem.

REX venerabilibus patribus H. Ebredun. & R. Taratacen. Archiepiscopis, Magistro Rostando, & Magistro J. Clarel, vel eorum aliquibus, qui præsentes fuerint in Curia Romanâ, salutem.

Super labores & sollicita diligentia, quam apposuistis & apponitis circa negotia nostra in Curia Romana expedienda, grates vobis referimus copiosas.

Et, quia tractatus pacis, inter nos & Regem Franciæ prolocutæ à qua negotium Siciliæ multum dependet, ulteriorem quam credebamus, cepit dilationem,

Clericos vestros, qui nuper ad nos ex parte Domini Papæ & vestri venerunt, remittere distulimus quousque plenius certiorati essemus de pace prædicta, sicut vobis per alias litteras nostras, quas vobis per eosdem Clericos direximus, significavimus. A. D. 1259.

Unde dilectum & fidelem nostrum Willielmum Bonquer ad prædictam Curiam mittimus, pro prædicto negotio & aliis secretis negotiis ibidem expediendis, quæ idem Willielmus vobis exponet, cui super hiis fidem adhibeatis, & ea ad optatum perduci procuretis effectum prout prætatus Willielmus vobis ex parte nostra plenius intimabit; tantum super hoc facientes, quod vobis exinde gratiarum merito fortius astringamur.

Statum autem vestrum, & negotiorum nostrorum in Curia nobis crebrò significetis.

Teste Rege apud Windes. 24. die Maii.

Bulla, quod Rex inducat Scotiæ Regem dare consensum Provisioni Papali pro Episcopo Glasguensi.

A. D. 1259. An. 43. H. 3. Ex Autogr.

ALexander Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio Regi Angliæ, illustri, salutem & Apostolicam benedictionem.

Rationis oculis intuentes comoda quæ vacantibus ecclesiis de salubri provisione proveniunt, reddimur corde solliciti ut circa provisionem hujusmodi faciendam fructuosæ attentionis studium habeatur.

Sane postulatione, factâ in ecclesia Glasguensi, tunc pastoris solatio destitutâ, de dilecto filio magistro Nicolao Archidiacono Thevidaliæ, in ecclesia ipsa, nobis præsentata, repulsâ;

Ne dicta ecclesia, propter vacationem ipsius, posset aliquod incurrere detrimentum, dilectum filium magistrum Johannem de Cheyam Glasguensem Electum, tunc Capellanum nostrum, & Archidiaconum Bathoniensem (cui clara morum & vitæ ac scientiæ merita suffragantur, & perhibetur testimonium quod in spiritualibus & temporalibus sit laudabiliter circumspectus) eidem ecclesiæ, de fratrum nostrorum consilio, & apostolicæ plenitudine potestatis, præfecimus in Episcopum & Pastorem; A. D. 1259.

Firmâ conceptâ fiduciâ quod eidem ecclesiæ, per ipsius ministerium, prosperitatis & honoris, Deo propitio, desiderata proveniant incrementa.

Unde carissimum in Christo filium nostrum Regem Scotiæ illustrem, rogamus & hortamur attentè ut eumdem Electum, cum ecclesia sibi commissa, ob reverentiam apostolicæ sedis & nostram, habens propensius commendatum, ei se in Regio exhibeat favore munificum, & in eunctis oportunitatibus gratiosum, ac nichilominus eidem Electo, vel procuratori suo, ejus nomine, habenti ab ipso speciale ad hoc mandatum, & facienti dicto Regi ea quæ dictus Electus facere sibi tenetur, regalia sive temporalia, sine dilatione qualibet & difficultate, concedat.

Cum autem, fili carissime, sit pietatis opus Dei ministros benigno favore prosequi, ac eos verbis & operibus, pro Regis æterni gloria, venerari, Serenitatem

Regiam

A.D. 1259. Hen. 3. Regiam rogamus & hortamur attente quatinus, eumdem Electum habens propenſius commendatum, dictum Regem ad id moneas efficacius, & inducas præces noſtras taliter admiſſurus, quod eidem Electo redundet in gaudium, in te, quam ſperat, reperiiſſe gratiam; noſque Celſitudini tuæ proinde, in tuis & tuorum negotiis, oportunis temporibus affluenter exponere reneamur apoſtolicæ benignitatis affectum. A.D. 1259. Hen. 3.

Dat. Anagniæ Idus Junii Pontificatûs noſtri anno quinto.

Sigillo avulſo.

De ratificatione treugarum Walliæ.

A.D. 1259. An. 43. H. 3. Pat. 43. H. 3. m. 15.

REX omnibus ad quos præſentes litteræ pervenerint.

Sciaris quod nos Ratas habemus & gratas Treugas quas juraverunt venerabiles patres, W. Wigornienſis, & P. Herefordenſis Epiſcopi, & dilecti & fideles noſtri Humfridus de Boun junior, Rogerus de Mortuo Mari, Petrus de Monteforti, & Rogerus de Monte Alto Juſticiarius Ceſtriæ, in anima noſtra, ad vadum aquæ de Mongomery, die Mercurii proximo ante feſtum Apoſtolorum Petri & Pauli, anno Domini 1259. a feſto Sancti Petri ad vincula anni ejuſdem uſque ad idem feſtum anni Domini 1260. inter nos, & noſtros, tàm Anglicos, quàm Walenſes, ex una parte, A.D. 1259.

Et Lewelinum filium Griffini & ſuos ex altera, ſecundum quod iidem fideles noſtri pro nobis juraverunt eaſdem Treugas, die & loco ſupradictis; & ut in litteris dictorum fidelium noſtrorum, exinde confectis, melius & plenius continetur.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Weſtm. 26. die Julii.

Memorandum quod littera Leulini, ſuper eodem facto, liberata fuit in Garderoba Regis Petro de Winton. cuſtodienda.

Bulla pro cænobio Sanctæ Trinitatis London.

A.D. 1259. An. 43. H. 3. Ex Autogr.

ALexander Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilectis filiis Priori & fratribus Sanctæ Trinitatis Lundonien. ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

Cum, ex debito ſuſcepti regiminis, pro Eccleſiarum teneamur ſtatu ſatagere, & earum jura debeamus ſollicite conſervare, ſi quando poſtularis à nobis quod rationi conveniat, & ad Eccleſiæ veſtræ ſpectet commodum & profectum, poſtulationibus veſtris benignum cogimur preſtare favorem.

Ea propter, dilecti in Domino Filii, veſtris juſtis poſtulationibus gratum impertientes aſſenſum, auctoritate vobis apoſtolica duximus indulgendum, ut in Parrochialibus Eccleſiis veſtris liceat vobis quatuor vel tres de Canonicis veſtris ſine contradictione qualibet inſtituere; ita quidem quod unus ex eis Dyoceſano Epiſcopo repræſentetur, ut ab eo curam recipiat animarum, & ſibi de ſpiritualibus debeat reſpondere. A.D. 1259.

Inſuper etiam apoſtolica auctoritate ſtatuimus, ut liceat vobis in cauſis Eccleſiæ veſtræ teſtimonium ferre, dummodo unus vel duo ex vobis ad agendum & reſpondendum inſtituantur; quorum teſtimonium in cauſis, in quibus actores vel reſponſales ſunt inſtituti, non debet admitti.

Dat. Anagniæ 5. Kal. Julii.

Sigillo avulſo.

De Remiſſione Regis, Regi Franciæ ſecundum pacis formam.

A.D. 1259. An. 43. H. 3. Clauſ. 43. H. 3. m. 11.

OMnibus, &c. ſalutem.

Noveritis quod, ſecundum formam pacis, inter Nos, & illuſtrem Regem Franciæ habitæ, & Procuratoris noſtri & ipſius Regis Juramentis firmatæ, ipſi Domino Regi Franciæ (G. Decano Sancti Martini Turonen. O. Theſaurario Baiocen. Clericis ſuis, & Nicholao de Meneto ſuo Milite, Nunciis & Procuratoribus ipſius Domini Regis ad hoc ſpecialiter conſtitutis, præſentibus & recipientibus nomine A.D. 1259.

ipſius

A. D. 1259. An. 43. H. 3.

ipsius Regis Franciæ, & fratrum suorum, necnon & antecessorum suorum hæredum, ac etiam successorum) quitamus penitus & remittimus omne jus, & omnem actionem, quod vel quæ jure hæreditario, seu alio quocumque jure nobis competit, vel competere poterit in futuro, in terris inferius nominatis:

Scilicet in Ducatu, & tota terra Normanniæ:

In Comitatu & tota terra Pictaviæ:

Vel etiam in Insulis maris, quas tenent vel possident dictus Rex Franciæ, vel sui fratres, ac etiam aliqui alii ab eisdem:

Ac etiam in omnibus terris, feodis, & domaniis, juribus, & possessionibus, infra Regnum Franciæ constitutis, quas vel quæ dictus Rex Franciæ, vel fratres ejus habent vel tenent, vel alicui ex parte ipsorum seu antecessorum suorum, ex causa donationis, vel permutationis, seu alia quacumque causa, cum arreragiis inde perceptis.

Salvis tamen nobis & hæredibus nostris terris, quas in Regno Franciæ habemus & tenemus, aut alii per nos, vel à nobis:

Et etiam terras illas quæ nobis secundum compositionem & pacem, inter nos, & ipsum Regem habitam, nobis, vel hæredibus nostris, debent ab ipso, vel hæredibus suis assignari & tradi; de quibus homagium ligium facere debemus eidem, factâ prius nobis, & hæredibus nostris, à prædicto Rege, & hæredibus suis, plena & sufficienti securitate de terris: Et etiam de pecunia, quam idem Rex, & sui hæredes, pro quingentis Militibus, per duos annos tenendis, nobis & hæredibus nostris reddere tenentur.

Dictum etiam Regem Franciæ, fratres suos, necnon antecessores, hæredes, & successores eorum, de omnibus arreragiis & proventibus perceptis, & qui percipi potuerunt, in omnibus supradictis; & de omni rancore & contentione inde habitis; & de omnibus sumptibus, missis, & dampnis occasione guerrarum, vel alio quocumque modo irrogatis, quitamus penitus & expresse.

Factâ autem inter nos, & dictum Regem Franciæ, cum personaliter convenerimus, super præmissis plenaria securitate, præsens scriptum, & omnia alia scripta, istud negotium tangentia, hinc inde teneantur restitui; &, si quæ hujusmodi scripta postmodum inventa fuerint, viribus omnino carebunt, & pro nullis debent reputari.

In cujus, &c.

De homagio Regi Franciæ præstando, ut in pace continetur.

A. D. 1259. An. 43. H. 3. Ibidem.

Universis, &c. salutem.

Noveritis quod cum Rex Franciæ per pacem, inter nos & ipsum habitam, & juramentis firmatam, teneatur nobis terram assignare, & pro Militibus solvere certam pecuniæ quantitatem, sicut in forma pacis, nostro & ipsius sigillis sigillata, plenius continetur, intelligimus quod ad solutionem dictæ pecuniæ, vel ad terræ assignationem, seu traditionem, quousque sibi homagium ligium fecerimus, dictus Rex Franciæ minime teneatur.

Data, &c.

Litteræ Domini Edwardi de Quittationibus in pace dicto Regi Franciæ faciendis.

A. D. 1259. An. 43. H. 3. Rot. Conventionum pacis 43. H. 3. m. 4.

Edwardus, illustris Regis Angliæ primogenitus, universis, ad quos præsens scriptum pervenerit salutem.

Noveritis quod nos quittationes & remissiones, quas carissimus Pater noster, Dominus Henricus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, fecit illustri Regi Franciæ de terris, rancoribus, & aliis, quæ in ipsius litteris continentur, ratas habemus & gratas;

Et eadem omnia ac singula, quæ ei per dictum patrem nostrum, quittata sunt & remissa, nos eidem Regi Franciæ quittamus & remittimus penitus & expresse.

Et, tactis Sacrosanctis Evangeliis, juravimus pacem, inter ipsum Patrem nostrum ex unâ parte, & dictum Regem Franciæ ex alterâ habitam, & juramentis Procuratorum eorumdem firmatam, sicut in ipsorum litteris continetur, quan-

A. D. 1259. Hen. 3. tum ad omnes & singulos Articulos, in dicta pace contentos, nos firmiter & inviolabiliter observaturos, & in nullo aliqua ratione contraventuros.

In cujus rei testimonium præsenti scripto Sigillum nostrum duximus apponendum.

Datum apud Westmonasterium, anno ab Incarnatione Domini 1259. die Veneris in festo Sancti Jacobi Apostoli. A. D. 1259. Hen. 3.

Litteræ Domini Edmundi de iisdem.

A. D. 1259. An. 43. H. 3. Ibidem. Edmundus, illustris Regis Angliæ filius, universis, ad quos præsens scriptum pervenerit, salutem.

Noveritis quod nos quittationes & remissiones, quas carissimus Pater noster, Dominus Henricus, Dei gratia, Rex Angliæ, fecit illustri Regi Franciæ de terris, rancoribus, & aliis, quæ in ipsius litteris continentur, ratas habemus & gratas, *&c.* *ut supra usque hæc verba, viz.* A. D. 1259.

In cujus rei testimonium Sigillum venerabilis Patris Domini Walteri Episcopi Wigorniensis præsenti scripto apponi procuravimus.

Datum London. anno gratiæ 1259. die Veneris in Festo Sancti Jacobi Apostoli.

Littera ad Regem Franciæ de Forma Pacis nuper initæ.

A. D. 1259. An. 43. H. 3. Rotul. Conventionum pacis, &c. 43. H. 3. m. 4. Magnifico Principi, consanguineo & Domino suo, Deo annuente, in proximo, Ludovico, Dei gratiâ, Regi Franciæ illustri, Henricus eadem gratia Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, salutem, & sinceræ dilectionis affectum.

Cum vos teneamini nobis in quantitate pecuniæ, pro quingentis Militibus per biennium tenendis, & de hoc securitatem nobis præstare debeatis per domos Hospitilaris, vel Templi, seu ambas, prout in forma pacis, inter vos, & nos, nuper initæ & juratæ, continetur, & summa pecuniæ prædictæ nondum æstimata sit vel taxata; A. D. 1259.

Concedimus quod litteræ securitatis prædictæ penes vos resideant, donec pecunia illa taxata fuerit, & vobis homagium fecerimus, ut tenemur.

In cujus rei testimonium has litteras nostras fieri fecimus Patentes.

Teste Rege apud Westm. 28. die Julii.

Litteræ de Credentia ad Regem Franciæ.

A. D. 1259. An. 43. H. 3. Ibidem. Magnifico Principi, Consanguineo & Domino suo, Deo annuente, in proximo, Ludovico Dei gratia, Regi Franciæ illustri, Henricus, eadem gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitanniæ salutem, & sinceræ dilectionis affectum.

Ad vestræ Celsitudinis præsentiam mittimus dilectos & fideles nostros, Simonem de Monteforti Comitem Leicestriæ, Petrum de Monteforti, & Magistrum Johannem Suthevill, pro negotiis quæ vobis, vice nostra, ore tenus exponent; quibus, si placet, omnibus, vel duobus ex ipsis, super hiis fidem adhibeatis; beneplacitum vestrum super hiis & aliis nobis, si placet, significantes per eosdem. A. D. 1259.

Teste ut supra.

De Scriptis, pro forma pacis cum Francia, utrinque liberandis.

A. D. 1258. An. 42. H. 3. Ibidem. Magnifico Principi Consanguineo, & Domino suo, Deo annuente, in proximo, Ludovico, Dei gratiâ, Regi Franciæ illustri, Henricus, eadem gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, salutem & sinceræ dilectionis affectum. A. D. 1259.

Ad

A. D. 1259. Hen. 3. Ad vestræ Celsitudinis præsentiam dilectos & fideles nostros, Petrum de Monteforti, & Magistrum Johannem de Suthevill, transmittimus ad liberandum vobis quædam scripta, quæ à nobis habere volebatis super pace inter vos & nos firmata, Serenitatem vestram rogantes quatinus scripta, quæ vice versa facere tenemini de pace prædicta, eisdem ad opus nostrum liberari faciatis; Et nos liberationem illam ratam habebimus & acceptam. A. D. 1259. Hen. 3.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

De promissione Henrici de Castella quod non guerram movebit fratri suo Alphonso Regi Castellæ.

A. D. 1259. An. 43. H. 3. Pat. 43. H. 3. m. 5. n. 16.

Omnibus, &c. Henricus de Castella, frater illustris Regis Castellæ, salutem.

Noveritis nos bona fide promisisse Domino Henrico illustri Regi Angliæ (qui nos permittit habere navigium de Civitate sua Baion. ad transfretandum in Affricam) &, tactis sacrosanctis, corporale præstitisse sacramentum quod, in hac profectione nostra ad partes Affricanas, nullam guerram, molestiam, aut gravamen perquiremus aut procurabimus præfato Regi fratri nostro, affini Regis Angliæ prædicti. A. D. 1259.

In cujus, &c.

Data apud Westmonasterium, Dominica proxima post Festum Sancti Jacobi Apostoli, anno Gratiæ millesimo ducentesimo quinquagesimo nono.

Pro Henrico de Castellæ super promisso præeunte.

A. D. 1259. An. 43. H. 3. Ibidem.

REX Majori, Juratis, & Communitati Burdegaliæ, salutem.

Quia, dilectus nobis, Dominus Henricus de Castella, frater illustris Regis Castellæ obligavit se, tàm per sacramentum suum, quàm per litteras suas patentes, quas inde nobis fecit, quod, in hac transfretatione suâ ad partes Affricanas, nullam guerram, dampnum, aut gravamen perquiret aut procurabit præfato Regi Castellæ affini nostro,

Concessimus eidem Henrico quod libere possit sibi perquirere, in Civitate nostrâ Burdegaliæ, homines, naves, & alia necessaria, prout sibi viderit expedire, ad transfretationem suam versus partes prædictas. A. D. 1259.

Et ideo vobis mandamus quod præfato Henrico nullum super hoc impedimentum inferatis, vel inferri permittatis; accepto tamen juramento a Marinellis, & aliis hominibus Villæ vestræ, cum eodem Henrico profecturis, quod ipsi nullum dampnum, vel guerram præfato Regi Castellæ, in prædicta transfretatione, facient, vel fieri procurabunt.

In cujus, &c.

Teste, &c.

Eodem modo mandatum est Majori, Juratis & Communitati Baion.

De petendo Legatum pro negotiis Regni Siciliæ.

A. D. 1259. An. 43. H. 3. Pat. 43. H. 3. n. 12.

Domino Papæ Rex Angliæ, salutem, cum reverentia & honore.

Noveritis quod venerabiles Patres Ebredunensem & Tarentas. Archiepiscopos, Magistrum Rostandum Subdiaconum & Capellanum vestrum, & Willielmum Bonquor Militem & Marescallum nostrum, nostros constituimus Procuratores, ad petendum Legatum in Anglia destinandum pro negotiis Regni Siciliæ, & aliis negotiis nostris, & Regni nostri, in Regno nostro expediendis, prout eis injunximus, & nobis viderint expedire: A. D. 1259.

Ratum & gratum habituri quicquid omnes, vel unus eorum, quem præsentem esse contigerit, in præmissis duxerit faciendum.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Westm. secundo die Augusti.

Litera

A. D. 1259. bone foi, vers cels qui ces choses tienent,
Hen. 3. que li devantdit Rois d'Engleterre les ait dedens la Touz-Sainz, en un an; ou faire lui avenable eschange, a l'esgart de prodes homes, qui soient nome d'une part & d'autre le plus covenable, au profit de deus parties.

2. Et encore, donons au devantdit Roi d'Engleterre la value de la terre d'Agenois en Deniers, chascun an, selone ce qu'ele fera prisee a droite value de terre par prodes homes nomes d'une parte e d'autre; e fera la paie fait au Temple a Paris, chascun an, a la Quinzaine de l'Ascension la moite, e a la Quinzaine de la Touz-Sainz l'autre: Et, s'il evenoit que cele terre eschaist de la Contesse Johanne de Poitiers a noz, ou a noz heires, nos ou nostre heir, feriens tenu de rendre la au Roy d'Angleterre ou a ses heires; &, rendue la terre, ferions quite de la ferme; E, s'elle venoit a autre, que a nos, ou a noz heires, nos donriens au Roi d'Engleterre le fie d'Agenois, aveque la ferme devantdite; e, s'ele venoit en Demaine au Roi d'Engleterre, nos ne feriens pas tenue a rendre cele ferme; E, si l'estoit esgarde par nostre Cort de France que, por la terre d'Agenois avoir, deust li Rois d'Engleterre metre, ou rendre aucuns deiners, par raison de gagerie, nos rendriens ces deniers, ou li Rois d'Engleterre tendroit & auroit la ferme tant quil eust en ce, qu'il auroit mis par cele gagiere.

3. Derechief il fera enquis, a bone foi e de plane, a la requeste le Roi d'Engleterre, par prodes homes a ce eslus d'une part & d'autres, se la terre, que li Cuens de Poitiers tient en Caorsin, de par sa fame, fu de l'Roi d'Angleterre donee, ou baillee, aveques la terre d'Agenois, par mariage, ou par gagiere, ou toute, ou partie, a la suere, qui fu mere le Conte Rem. de Tholos darreinement mort; E, s'il estoit trove que il eust ensi este, e cele terre eschroit a nos, ou a nos heires, de l'deces la Contesse de Poitiers, nos la donriens au Roi d'Angleterre, ou a ses heires; E, s'ele eschauit a autre, e il iert trove, par cele enqueste, tote voies que ele eust este einsi donee, ou baillee, com il est desus dit, apres le deces la Contesse de Poitiers, nos donnons la fie au Roi d'Engleterre, e a ses Heires; sauf l'omage de noz freres, s'il aucune chose i tenoient, tant come il viuroient.

4. Derechief, apres le deces la Contesse de Poitiers, nos, ou nostre heir Roi de France, donrons au Roi d'Angleterre, ou a ses heires, la terre, que le Cuens de Poitiers

bona fide, penes illos qui prædictas res A. D. 1259.
teneant, quod prædictus Rex Angliæ eas Hen. 3.
habeat a Festo omnium Sanctorum, usque ad unum annum, vel facere sibi conveniens scambium, ad regardum proborum virorum, qui nominabuntur ab utraque parte magis convenientes, ad commodum dictarum duarum partium.

2. Adhuc, donamus antedicto Regi Angliæ valorem terræ Agenesii, quolibet anno, secundum quod æstimabitur ad justum valorem terræ per bonos homines hinc & inde; & erit solutio facta apud Templum Parisius, quolibet anno, in Quindena Ascentionis Domini medietas, & in Quindena omnium Sanctorum alia; &, si eveniat quod illa terra excaderet de Comitissa Joanna de Pictavis nobis, & hæredibus nostris, nos vel hæredes nostri, essemus obligati de reddendo eam Regi Angliæ, vel hæredibus suis; &, reddita terra, essemus quipti de dicto firma; & si eveniat alii, quam nobis, vel hæredibus nostris, nos dabimus Regi Angliæ feodum de Agenesio, una cum firma antedicta; & si ipsa eveniat in Domanio Regi Angliæ, nos non essemus obligati ad reddendum eliam in Domanio; &, si esset cognitum per nostram Curiam Franciæ quod, pro terra Agenesii habenda, deberet Rex Angliæ ponere, vel reddere aliquos denarios, Rex Angliæ haberet & teneret firmam tantum donec ipse haberet hoc quod posuisset pro illa gatgeria.

3. Item erit inquisitum, in bona fide & de plano, ad requestum Regis Angliæ, per probos homines, ad hoc electos de una parte & de alia, si terra, quam Comes de Pictavis tenebat in Caturcenc. ex parte uxoris suæ, fuit per Regem Angliæ donata, vel tradita, cum terra Agenesii, pro maritagio, vel pro gageria, vel tota, vel pars, sorori suæ, quæ fuit mater Comitis Raimondi de Tholosa ultimo mortui; & si esset repertum quod tota fuisset, & illa terra perveniret ad nos, vel ad hæredes nostros, de decessu Comitissæ Pictaviæ, nos eam daremus Regi Angliæ, & hæredibus suis; &, si ipsa excodet alii, & esset inventum, per illam requestam omni vice quod fuisset ita donata, vel tradita, sicut est dictum superius, post decessum Comitissæ Pictaviæ, nos daremus feodum Regi Angliæ & hæredibus suis; salvo homagio fratrum nostrorum, si ipsi aliquid ibi tenebant, tantum quantum ipsi viverent.

4. Item, post decessum Comitissæ Pictaviæ, nos, & heredes nostri Reges Franciæ, donamus Regi Angliæ & hæredibus suis terram, quam Comes Pictavensis tenet modo in

A.D. 1259. Hen. 3.

Poitiers tient ores en Xancton outre la riviere de Charente, en fiez e en demaines, qui foient outre la Charente, se ele eschaoit a nos, ou a nos heirs; E, s'ele ne nos eschaoit, nos purchaceriens en bone manere, par eschange, ou autrement, que li Roi d'Angleterre, e si heir l'auront; ou nos li ferons avenable eschange, a l'esgart de prodes homes, qui serront nome d'une part & d'autre; E de ce, que nos au Roi d'Angleterre, e a ses heir avonz done en fiez e en demaines, li Rois d'Angleterre, e si heir feront homage lige a nos, e a nos heirs Rois de France; e ausi de Bordiaus, e de Baone, e de Gascoigne, e de tote la terre que il tient deca la mer d'Angleterre en fiez, e en demaines, e des Isles (s'aucune en ja) que li Rois d'Angleterre tieigne, qui soient de l'Roialme de France; e tendra de nos come Pers de France, & Dux de Acquitaigne; E, de totes ces choses devantdites, nos fera li Rois d'Angleterre services avenables, jusques a tant qu'il fust trove quels services les choses deuroient; e lors il serroit tenus de faire les tiels, come il serroient trove de l'homage de la Conte de Bigorre, de Armeignac, e de Fesensac, soit ce que droiz en fera; E nos clamons quite au Roi d'Angleterre, se il, ou si Ancessor nos firent onqnos tort, de tenir nostre fie sanz nos faire homage, e sanz noz rendre nostre servise, e toz arrerages.

5. Derechief, nos donrons au Roi d'Angleterre ce, que cinqcenz Chivaliers deuroient couster raisnablement a tenir deus ans, a l'esgart de prodes homes, qui serront nome d'une part e d'autre; e ces deniers sommes nos tenu a paier a Paris au Temple, a sis paiez par deus ans, c'est a savoir, a la Quinzame de la Chandelor, qui vient prochainement, la primere paie, c'est a dire la sisieme partie: E la quinzame de l'Assension ensuiant l'autre paie: E a la Quinzame de la Touz Sainz l'autre; e einsi des autres paies en l'an ensuiant; e de ces nos donrons au Roi d'Engleterre le Temple, ou l'Ospital, ou ambedeus ensemble, en plege; E li Rois d'Angleterre ne doit ces deniers despendre, forsque el servise Deu, ou de l'Eglise, ou au profit del Roialme d'Angleterre, e ce par la veue des prodes homes de la terre, esleus par le Roi d'Angleterre e par les haus homes de la terre.

6. Et, par ceste pais faisant, a quite, e quitie de tot en tot, li Rois d'Engleterre, & si dui fils, a nos, e a nos heirs, e a nos freres, e a lor successours, por soi, e por ses heires, e por ses successours, se ils Roys d'Angleterre, ou ses ancessors aucune droiture ont, ou orent onqes en chose

in Xantonen. ultra Riperiam de Charanta, in feodo & in Domania, quæ sunt ultra Charantam, si ipse excaderet nobis vel hæredibus nostris; &, si non excaderent, nos procuraremus bono modo, per excambium, vel aliter, quod Rex Angliæ, & hæredes sui ipsa habebunt; vel nos sibi faciemus conveniens scambium, ad regardum proborum virorum, qui erunt nominati hinc & inde; & de hoc, quod nos Regi Angliæ, & hæredibus suis donavimus in feodum & Domaniam, Rex Angliæ, & hæredes sui facient homagium ligeum nobis & hæredibus nostris Regibus Franciæ; & ita de Burdegala, de Bayona, & Vasconia, &, de tota terra, quam ipse tenet citra mare Angliæ, in feodo & domania; & de Insulis (si aliqua est) quas Rex Angliæ teneat, quæ sint de Regno Franciæ; & tenebit de nobis sicut Par Franciæ, & Dux Aquitaniæ; & de omnibus istis rebus superius dictis, nobis faciet Rex Angliæ servitia convenientia, usquequo esset repertum quæ servitia dictæ res debent; & tunc ipse erit obligatus facere, sicut est repertum de homagio Comitatus Vigorræ, & Armaignaco, & de Fesensaco, illud quod jus erit; & nos clamamus quiptum Regem Angliæ, si ipse, vel antecessores sui unquam fecerunt nobis tortum, detinendo feodum nostrum & non faciendo nobis homagium, & non respondendo nobis de servitio nostro, & arreragiis.

5. Item, nos dabimus Regi Angliæ illud, quod quingenti Milites debebunt constare rationabiliter ad tenendum duos annos, ad egardum proborum hominum, qui erunt nominati hinc & inde; & illos denarios sumus nos obligati ad solvendum Parisius, ad sex solutiones per duos annos, videlicet, in Quindena Candelossæ, proximo veniente, primam solutionem, hoc est dictam sextam partem: Et in Quindena Ascensionis Domini sequente, aliam solutionem: Et in Quindena Omnium Sanctorum aliam; & ita de hiis solutionibus in anno sequenti; & de hoc nos dabimus Regi Angliæ Templum, vel Hospitalem, vel ambo simul, in fidejussionem; & Rex Angliæ non debet illos expendere, nisi ad servitium Dei, vel Ecclesiæ, vel ad proficuum Regni Angliæ, & hoc de advisamento proborum hominum, qui fuerint electi per Regem, & per altos homines terræ.

6. Et, faciendo istam pacem, quiptavit, & quiptat, de toto in totum, Rex Angliæ, & sui duo filii, nobis, & nostris hæredibus & successoribus, nostris fratribus, & hæredibus suis, pro se, hæredibus, & successoribus suis, si ipse Rex Angliæ, vel sui antecessores aliquam droituram habent, vel habue-

A. D. 1259. chose que nos teigniens, ou teigniissens
Hen. 3. onques, ou nostre auncessor, ou nostre frere, c'est a savoir en la Duchie, e en tote la terre de Normandie; en la Conte e en tote la terre d'Anjou, de Toraine, & de l'Maine; e en la Conte e en tote la terre de Poitiers; ou aillors en aucune partie de l'Roiaume de France, ou des Isles (se aucunes ou tenoms nos, ou nostre frere, ou autres de par nos, ou de par els) e toz arrerages.

7. E ausi a quite, e quitie li devantdiz Roys d'Englererre e si dui fil, a toz cels, qui de par nos, ou de par noz ancessors, ou de noz freres tienent aucune chose par don, ou par eschange, ou par vente, ou par achat, ou par ascensement, ou en autre semblable manere, en la Duchie, e en tote la terre de Normendie; en la Conte e en tote la terre d'Anjou, de Toraine, e de l'Maine; e en la Conte e tote la terre de Poitiers; ou aillors en aucune partie de l'Roiaume de France, ou es Isles dessusdites; sauf au Roi d'Angleterre, e a ses heirs, lor droiture es terres, d'ont il nos doit faire homage lige par ceste pais, si come il est desus devise; e sauf ce que li Rois d'Angleterre puisse demander sa droiture, s'il la cuide avoir en Agenos, e avoir la, se la Cort le Roi de France le juge, e ausi de Caorsin.

8. E avons pardone, e quite l'uns a l'autre; e pardons e quitons toz maltaleuz de conteuz, e de guerres; e toz arrerages, e totes eissues qui ont este eves, ou qui porrent estre eves en totes les choses devantdites, e toz damages, e totes mises qui ont este faite ou faites de ca ou de la en guerres, ou en autres maneres.

9. E, por ce que ceste pais firmement, & establement, sans nule enfraignance, soit tenue a toz jours, li Rois d'Angleterre a fait jurer, en s'ame, par ses Procurours especials a ce establiz, e si dui fil ont jure ces choses a tenir, tant com a chascun apertendra; e, a ce tenir, ont oblige els, e lor heirs, par lor lettres pendanz; e de ce donra seurte li Rois d'Angleterre des Chevaliers des terres devantdites (meisme que nos li avons donees) e des Villes, selonc ce que nos l'en requirrons.

10. E la forme de la seurte, des homes e des Villes, par le Roy d'Angleterre, si sera tele; ilz jurront qu'il ne donront ne conseil, ne force, ne aide, par quoi li Roi d'Angleterre, ne si heir venissent encontre la pais; e si avenoit (que Dex n'en veille) qu'il venissent encontre, e il ne le voulissent amender puis que nos, ou nostre heir Roi de France, les en auriens

habuerunt unquam in rebus quas nos tenebimus, vel tenuissemus unquam, vel antecessores nostri, vel fratres nostri, videlicet in Ducatu & Comitatu terræ Normandiæ; & in Comitatu & tota terra d'Anjou, & de Tureyne, & du Meyne; & in Comitatu & in tota terra Pictaviæ; vel alibi in aliqua parte Regni Franciæ, vel in Insulis (si aliquas tenemus nos, vel fratres nostri, vel alii nomine eorum) & omnia arreragia. A. D. 1259. Hen. 3.

7. Et similiter quiptavit, ac quiptat prædictus Rex Angliæ, & sui duo filii, omnibus illis qui nomine nostro, vel antecessorum nostrorum, vel fratrum nostrorum tenebant aliquam rem pro dono, vel pro escambio, vel pro venditione, vel pro emptione, vel per assensum, vel modo alio similiter, & in Ducatu & in Comitatu terræ de Normandia; & in Comitatu & in tota terra d'Anjou, & de Touraine, & de Mayne; & in Comitatu & in tota terra de Pictavia; vel in aliqua parte Regni Franciæ, vel Insulis superius dictis; excepta Regi Angliæ, & hæredibus suis, eorum droytura, unde ipsi debent nobis facere homagia legia per istam pacem, sicut est superius ordinatum; & excepto hoc quod Rex Angliæ possit petere droyturam suam, si ipse credat habere in Agenesio, & habebit eam, si Curia Regis Franciæ adjudicat sibi, & ita de Caursin.

8. Et remisimus, & quiptamus unus alteri; & perdonamus & quiptamus omnes malas voluntates contentiosas, & de guerris; & omnia arreragia, & omnes exitus quæ fuerunt recepti & habiti, vel qui potuerunt percipi in omnibus rebus antedictis; & omnia dampna, & omnes expensas, quæ fuerunt factæ hinc & inde in guerris, & aliis modis.

9. Et, ad hoc quod ipsa pax firmiter & stabiliter, sine aliqua infractione, teneatur perpetuo, Rex Angliæ fecit jurari, in anima sua, per Procuratores suos speciales ad hoc constitutos, & duo filii juraverunt istas res tenere, tantum ad quemlibet pertineat; &, ad hoc, dabit securitatem Rex Angliæ de Militibus, de terris antedictis (quas nos dedimus eidem) & de Villis, secundum hoc quod nos requiremus eum.

10. Et forma securitatis hominum & villarum, per Regem Angliæ, erit talis; ipsi jurabunt quod ipsi non dabunt consilium, nec fortitudinem, nec adjutorium, propter quod Rex Angliæ, vel hæredes sui venirent contra pacem; &, si eveniret (tamen Deus nolit) quod ipsi venirent contra, & ipsi nollent emendare postquam nos, vel hæredes nostri Reges Franciæ, requisivimus

A.D. 1259. Hen. 3.

riens fair requirre, c'il, qui la seurte auroient fair, dedenz le trois mois, que nos, ou nostre heir les en auriens fair requirre, serroient tenue d'estre aidant a noz, e a noz heirs, contre le Roi d'Engleterre, e ses heirs, jusques a tant que ceste chose fust amendee soufisaument, a l'esgart de la Court le Roi de France; & sera renovelee ceste seurte, de dis ans a dis ans, a nostre request, ou de noz heirs Rois de France.

11. E nos ceste pais, e ceste composicon, entre nos, e le devantdir Roi d'Angleterre affermee, e totes les devantdites choses, e chascune, si com eles sont desus contenues, prometrons, en bone foi, por nos, & por nos successors, au devantdit Roi d'Angleterre, e a ses heirs, e a ses successours loiaument e firmement a garder; e que nos encontre ne vendron par nos, ne par autre en nulle manere; e que riens n'avons fait, neve ferons par quoi les devantdites choses, totes, ou aucune, en tot ou en partie, aienr moins de firmete.

12. E, por ce que ceste pais firmement e establemenr, sans nulle enfraingnant, soir tenue a tous jours, obligons nos, e nos heirs; e avons fait jurer, en nostre ame, par noz Procureurs especiaus, en nostre presence ceste pais, si com ele est desus devisee e escrite, a tenir en bone foi, tant come a noz apartendra; e que nos, ne vendrons encontre, ne par nos, ne par autre.

13. En tesmoignance de totes ces choses nos avons fait au Roi d'Angleterre ces lettres pendanz, seellees de nostre seel; & ceste pais, e totes les choses, qui sunt desus contenues, par nostre commandemenr especial, ont jure Loois, e Pheli, nostre fil, en nostre presence, a garder, e a tenir firmemenr, e que il encontre ne vendront par els, ne par autre.

Le fu done a Paris, l'an de l'Incarnation nostre Seigneur 1259, el mois de Octoure.

Sigillo, ceræ viridi impresso, exhibente Regem solio sedentem, dextra Lilium, sinistra Sceptrum tenentem, filis de serico, Cidonii coloris, impendenti.

In circumferentia hæc verba, Ludovicus Dei gratia Rex Francorum. *In contrasigillo, unicum Lilium.*

A.D. 1259. Hen. 3.

vimus eos, vel fecissemus eos requiri, illi qui securitatem fecissent, infra tres menses quod nos, vel hæredes nostri fecissemus ipsas requiri, essent obligati ad adjuvandum nos, & hæredes nostros, contra Regem Angliæ, & hæredes suos, usquequo ista res fuisset emendata sufficienter, ad esgardum Curiæ Regis Franciæ; & erit renovata securitas ista, de decem annis in decem annos, ad requestam nostram, vel hæredum nostrorum Regum Franciæ.

11. *Et nos istam pacem, & istam compositionem, inter nos, & antedictum Regem Angliæ affirmatam, & omnes antedictas res, & quaslibet, sicut sunt superius contentæ, promittimus, in bona fide, pro nobis, & hæredibus, & pro nostris successoribus, antedicto Regi Angliæ, & hæredibus suis, & successoribus suis fideliter & firmiter custodire; & quod nos in contrarium non veniemus per nos, nec per alium ullo modo; & quod nichil fecimus nec faciemus per quod antedictæ res, vel aliquæ, in toto vel in parte, habeant minus firmitatis.*

12. *Et propter hoc quod ista pax firmiter & stabiliter, sine ulla infractione, teneatur perpetuo, nos ad hoc obligamus nos, & hæredes nostros; & facimus jurari, in anima nostra, per Procuratores nostros speciales, in præsentia nostra, pacem istam, sicud est superius ordinata & scripta, ad tenendum bona fide, quantum ad nos pertinebit; & quod nos non faciemus in contrarium, nec per nos, nec per nostros, nec per alios.*

13. *Et, in testimonium præmissorum, nos fecimus Regi Angliæ istas litteras patentes, sigillatas sigillo nostro; & istam pacem, & omnes res, quæ sunt superius contentæ, per nostrum præceptum speciale, juraverunt Ludovicus, & Philippus, filii nostri, in præsentia nostra, ad custodiendum & tenendum firmiter, & ipsi in contrarium non venient per se, vel per alium.*

Hæc fuerunt facta Parisius, anno Incarnationis Domini 1259, mense Octobris.

Littera

A. D. 1259. Hen. 3.

A. D. 1259. Hen. 3.

Littera Duci Britanniæ, de Comitatu Richmundiæ sibi, occasione Matrimonii cum Filio suo restituendo.

A. D. 1259. An. 43. H. 3. Rot. Conventionum pacis, &c. 43. H. 3. m. 1. d.

REX Nobili viro Jobanni, Duci Britanniæ, salutem & sinceræ dilectionis affectum.

Receptis, & diligenter intellectis litteris vestris per venerabilem patrem S. Episcopum Briocen. & Galfridum de Bistyn Militem, Nuncios vestros nuper ad nos transmissos (& quorum sollicitudinem & industriam specialiter commendamus) perpendimus evidenter quod perpetuæ fœdus amicitiæ nobiscum inire desideratis, Johannem primogenitum filium vestrum Beatrici filiæ nostræ matrimonialiter copulando: Super quo dilectioni vestræ grates referimus quas valemus; significantes vobis quod nos, & Regina Consors nostra, ac Magnates Regni nostri propositum vestrum, in hac parte, gratum habemus plurimum & acceptum.

Cæterum, super eo quod petivistis quod Comitatum Richemundiæ vobis reddi faceremus, vos latere non credimus quod Comitatum illum dilecto Avunculo nostro, Petro de Sabaudia, dudum contulimus, qui adventum Nunciorum vestrorum in Angliam diutius expectavit; tandem verò, urgentibus coactus negotiis, ante ipsorum adventum, partes adiit transmarinas, sicut præfatis Nunciis bene constat.

Verum, quia de prædicto Comitatu, sine præfato Petro, nichil ad præsens facere poterimus, veluti nec deceret, & nos, & præfata consors nostra, unà cum prædicta Beatrice filia nostra, Deo permittente, disponimus esse Parisius in crastino beatæ Katerinæ Virginis, cum illustri Rege Franciæ, ubi etiam prædictus Petrus intererit; A. D. 1259.

Sinceritatem vestram affectuose rogamus quatinus, dictis die & loco, nobis occurrere velitis, unà cum prædictis Consorte vestra, & Johanne filio vestro, pro expeditione negotii supradicti.

Et tunc, habito cum prædicto Petro Colloquio, prædictum Comitatum, si illum ab eodem Petro per voluntatem suam elicere poterimus, vobis habere faciemus secundum formam inter vos, & dilectos & fideles nostros, Ricardum Comitem Gloucestriæ, & Johannem Mansell, Nuncios nostros, coram illustri Domina Regina Franciæ prolocutam.

Alioquin de terris, quas à præfato Rege sumus accepturi, seu de aliis terris in Anglia, equivalens vobis escambium, de quo, auctore Domino, contenti eritis, faciemus: Dum tamen negotium prædicti fœderis feliciter procedat, prout inter nos, & prædictos Nuncios vestros plenius est conventum.

Teste Rege apud Westm. 18. die Octobris.

Memorandum quod litteræ Procuratoriæ dicti Ducis, Domino Regi directæ, & litteræ prædictorum Nunciorum, quas Domino Regi fecerunt, sigillis suis signatæ remanserunt Domino Johanni Mansell, coram Rege & Concilio suo in Capella Dominæ Reginæ apud Westmonasterium, die Lunæ proxima post festum Sancti Lucæ Euangelistæ, anno, &c. 43.

Publicatio Intentionis Regiæ super Restitutione antedicta.

A. D. 1259. An. 43. H. 3. Rot. Conventionum pacis, &c. 43. H. 3. m. 1. d.

REX omnibus, &c.

Cum inter nos & venerabilem patrem Simonem Episcopum Briacensem, & prudentem virum Galfridum de Bistyn Militem, Nuncios & Procuratores Nobilis viri Johannis Ducis Britanniæ, plenam habentes potestatem tractandi & firmandi matrimonium inter Johannem, primogenitum & hæredem præfati Ducis, & Beatricem filiam nostram, super eodem matrimonio habitus sit tractatus, & Dux præfatus Comitatum Richemundiæ sibi à nobis restitui petierit;

Nos bona fide promittimus & concedimus quod, si Comitatum à manibus dilecti avunculi nostri Petri de Sabaudia, cui Comitatum illum dudum contulimus, per voluntatem suam elicere poterimus, nos Comitatum illum dicto Duci, tanquam hæreditatem suam, restituemus in forma, coram illustri Domina Reginâ Franciæ, inter prædictum Ducem, & dilectos & fideles nostros Ricardum Comitem Gloucestriæ, & Johannem Maunsel, Nuncios nostros prolocuta. A. D. 1259.

Alioquin de terris, quas ab illustri

A. D. 1259. Hen. 3. Rege Franciæ sumus accepturi, seu de aliis terris nostris in Anglia, eidem Duci equivalens escambium, de quo contentus esse debuerit, concedemus.

Et, per unam istarum viarum, in prædictum matrimonium consentimus, & præfato Johanni, filio Ducis, prædictam Beatricem filiam nostram concedimus in uxorem.

Et hoc per dilectum & fidelem nostrum Rogerum de Mortuo Mari fecimus in A. D. 1259. Hen. 3. animam nostram jurari; ita tamen quod præsens negotium coram præfatâ Regina Franciæ firmetur, & finaliter consummetur, prout superius est expressum.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Westm. 18. die Octobris, anno Regni nostri 43.

Littera Regi Franciæ, de pace inter eos totaliter adimplenda.

A. D. 1259. An. 44. H. 3. Rot. Conventionum pacis, &c. 43. H. 3. m. 1. d. EGregio Principi & Consanguineo suo karissimo Ludovico, Dei gratia, Regi Franciæ Henricus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, Dux Aquitaniæ, &c. salutem.

Venerabiles viros, G. Decanum Turonensem & Magistrum W. Beluacensem, vestræ Serenitatis Nuncios ad nos nuper transmissos grataunter recepimus, & ea, quæ nobis super pace, inter vos & nos formata, ex parte vestra intimarunt, acceptavimus liberaliter & benigne:

Cum quibus convenimus quod erimus ad vos Parisius Domino, concedente, in A. D. 1259. Crastino beatæ Caterinæ Virginis proximo futuro, parati omnia, quæ dictæ pacis reformationem contingunt, prout eadem requirit, totaliter adimplere.

Teste Rege apud Westm. 21. die Octobris, anno, &c. 44.

Eodem modo, verbis competenter mutatis, scribitur Dominæ Reginæ Franciæ.

Teste ut supra.

De Tallagio, pro Rege Romanorum Romam profecturo.

A. D. 1259. An. 44. H. 3. Pat. 44. H. 3. m. 28. REX omnibus, &c. salutem.

Quia carissimus Frater noster Ricardus, Romanorum Rex illustris, proximo profecturus est ad Curiam Romanam pro arduis & urgentissimis negotiis, quæ ad nostrum, & suum, & Regni nostri honorem & proficuum assumpsit, & quæ sine maximis sumptibus nequeunt expediri;

Concessimus ei quod Burgos & Maneria sua, quæ fuerunt Dominica nostra, A. D. 1259. rationabiliter talliare possit hac vice, licet Dominica nostra per Angliam ad præsens non fecerimus talliari.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Westm. 29. die Octobris.

De Tallagio supradicto.

A. D. 1259. An. 44. H. 3. Ibidem. REX omnibus, liberè tenentibus de illustri Rege Romanorum in Anglia, salutem.

Quia prædictus Dominus Rex, frater noster carissimus in proximo profecturus est ad Curiam Romanam, pro arduis & urgentibus negotiis, quæ ad nostrum, & suum, & Regni nostri honorem & proficuum assumpsit, circa quorum expeditionem oportet ipsum non modicos sumptus apponere;

Universitatem vestram rogamus attente quatenus, cum prædictus Dominus A. D. 1259. vester vestrâ ad præsens indigeat subventione, eidem, in hac necessitate suâ, tam competens subsidium impendere studeatis, quod tàm à nobis, quàm ab ipso in agendis vestris favorem & gratiam, futuris temporibus, merito promereri debeatis, cum speciali gratiarum actione.

Teste Rege apud Westm. 29. die Octobris.

Littera

Littera Papæ excusatoria de Nunciis ei mittendis.

A. D. 1259. An. 44. H. 3. Claus. Fact. in Franc. 44. H. 3. m. 5. d.

REX Papæ salutem, cum reverentia & honore.

Cum Nuncios nostros ad Sedem Apostolicam dudum misisse proposuissemus, & hoc hucusque distulerimus occasione tractatûs pacis, inter nos & illustrem Regem Franciæ jamdiu prolocutæ, quæ nuper Paris, circa festum beati Nicholai, completa fuit penitus & firmata (à cujus consummatione pacis expeditio Nunciorum nostrorum versus curiam vestram plurimum dependebat) Sanctitatem vestram affectuose duximus exorandam quatinus moram dictorum Nunciorum, occasione prædictâ, habere dignemini excusatam.

Nos autem prædictos Nuncios nostros ad vestræ Sanctitatis præsentiam cum celeritate, quâ possimus, destinabimus, qui negotia nostra Paternitati vestræ pleniùs explicabunt; quos, si placet, in præmissis recommendatos habeatis. A. D. 1259.

Teste Rege Paris. 19. die Decembris anno 44.

Eodem modo, verbis tamen competenter mutatis, scribitur Cardinalibus, & Magistro Jordano, & Arloto: & traditæ fuerunt literæ Nicholao Vaketi Janunensi, eunti ad Curiam, videlicet Albo Cardinali, Fratri H. de Sancto Caro, Domino J. Gutan, Dominis Ottoboni, Ottomano, & Ricardo Hanibal.

Littera Papæ de Pace cum Rege Franciæ firmata, necnon de Credentia pro Nunciis suis; inter quos Theobaldus Archidiaconus Leodiensis, qui postea Papa Gregorius decimus.

A. D. 1259. An. 44. H. 3. Claus. Fact. in Franc. 44. H. 3. m. 5. d.

SAnctissimo in Christo Patri A. Dei gratiâ, summo Pontifici, Henricus, eadem gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, &c.

Super gratiis multimodis & beneficiis immensis, nobis, & nostris, necnon Willielmo Bonqueor Militi nostro, & aliis Nunciis nostris, à vestra liberalitate munifica favorabiliter impensis, Sanctitati vestræ, ad quas valemus, assurgimus gratiarum actiones;

Vobis significantes quod, quamquam pax, inter illustrem Regem Franciæ, & nos, jam dudum prolocuta, aliquamdiu ceperit dilationem, sicut aliàs vobis significasse meminimus, ipsam tamen pacem cum ipso Rege effectualiter invicimus, & nuper, ante festum nativitatis Dominicæ, Parisius firmavimus, ad laudem Dei, & Ecclesiæ Romanæ commodum & honorem,

Prout venerabilis pater H. Ebredunensis Archiepiscopus, Th. Archidiaconus Leodiensis, & dictus Williemus Bonqueor, quos pro negotiis arduis, nos & Regnum nostrum tangentibus, ad vestræ Sanctitatis præsentiam transmittimus, vobis poterunt apertius intimare; quibus, si placet, super hiis fidem adhibere, & favoris gratiam, benignitate solita, impartiri velitis eisdem. A. D. 1259.

Teste meipso Paris. 28. die Decembris anno, &c. 44.

REX R. Sancti Angeli, &c. salutem.

Super gratiis multimodis, &c. *Eodem modo quo Papæ, scribitur Omnibus Cardinalibus, verbis tamen competenter mutatis.*

Item, eodem modo scribitur venerabili cœtui Cardinalium, verbis tamen competenter mutatis.

A.D. 1260. Hen. 3. A.D. 1260. Hen. 3.

Litera Ludovici Regis Franciæ de Beatrice filia Regis, nupta Joh. filio Ducis Britanniæ.

A.D. 1260. An. 44. H. 3. *Ex Bundela literar. tempore H. 3.*

LUdovicus, Dei gratiâ, Franciæ Rex, kariffimo confanguineo fuo, Henrico, eâdem gratiâ, Regi Angliæ illuftri, Domino Hiberniæ, & Duci Aquitanniæ fideli fuo, falutem & finceræ dilectionis affectum.

Rogaftis nos per ——— Johannem de Britannia, qui veftram duxit filiam in uxorem, de mille Marcis nos ——— vellemus fuper denarios, quos pro valore terræ Agen. vobis afferitis nos debere:

Verum cum fuper hoc dictum Johannem, ad veftram requifitionem, in hominem recepimus, non videtur, quia vobis principaliter ad folutionem dictæ pecuniæ teneamur. A.D. 1260.

Unde nobis, fi placet, per veftras patentes literas declaretis quid facere nos volueritis de præmiffis; vobis quidem, vel alii, de dicto valore terræ Agenenfis, teneri non credimus, nifi fecundum formam pacis inter nos ——— terminos in eadem pace contentos, quorum primus incipiet in Afcenf———

Dat. apud Compend. die Lunæ ——— ——— Epiphaniæ.

Bulla Monitoria ad Dominum Regem Angliæ, fuper reftitutione Caftri Roffenfis Archiepifcopo Cantuarienfi.

A.D. 1260. An. 44. H. 3. *Ex Autogr.*

ALexander Epifcopus, fervus fervorum Dei, cariffimo in Chrifto filio illuftri Regi Angliæ, falutem & Apoftolicam benedictionem.

Ex parte venerabilis fratris noftri Cantuarien. Archiepifcopi fuit propofitum coram nobis quod, cum prædeceffores fui, Cantuarien. Archiepifcopi, Caftrum Roffen. ab antiquo ex largitione, claræ memoriæ, Regum Angliæ, prædecefforum tuorum nomine Cantuarien. Ecclefiæ pacificè tenuiffent,

Tu Caftrum ipfum, ad cuftodiam ejufdem Archiepifcopi pertinens, in ipfius Ecclefiæ præjudicium detines, quamquam de illo fibi reftituendo fpem dederis ab eodem Archiepifcopo requifitus.

Cum igitur injuriæ inde prodire non debeant unde jura nafcuntur, Serenitatem tuam rogamus attentius & hortamur quatinus (confiderato prudenter quod nichil utilitati Regiæ deperit fi ea, quæ funt aliena, reddantur) eidem Archiepifcopo Caftrum ipfum, quod fpectans ad Ecclefiam a te, fine propriæ falutis difpendio, retineri non poteft (maximè cum non videantur a tuo comodo aliena quæ habent Ecclefiæ Regni tui prompta liberalitate) ob reverentiam Apoftolicæ fedis & noftram, tuique honoris augmentum, reftitui facias, & tàm ipfum, quàm eandem Ecclefiam, divini obtentu nominis, affiduè protectionis gratia profequaris; ita quod ex hoc tibi a Deo præmium, & a nobis condigna proveniat actio gratiarum. A.D. 1260.

Dat. Anagniæ decimo Kal. Februar. Pontificatûs noftri anno fexto.

Plumbeo figillo a filo canabeo.

Littera Blanchæ Duciffæ, de Johanne Britanniæ veniendo in Angliam.

A.D. 1260. An. 44. H. 3. *Ex Bundel. Litter. tempore H. 3.*

A Son tres haut & tres cher Seignor Henri, par la grace de Deu, Roe d'Engleterre, Seignor de l'Yrland, & Duc d'Aquitene, ——— & Blanche Ducheffe de Bretangne falit & reverence cum a fon Seignor, e foe apparellie afferre fa volente en totes chofes. A.D. 1260.

Nos Prions, Sire, a voftre Haute qui vos pleife a nos amander voftre eftat, le queu noftre Sire face tot jors bon.

E vos

A.D. 1260. Hen. 3.

E vos feisons a savoer, Sire, que Madame — eor d'en mettes bon conseil a besonges Jehan vostre fil; qui s'en va a vos en Engleterre, quar il s'en atent d'ou tot a vos.

E vos Prions ——— de, que vos me mandes e comandes tot jors vostre volente, e qui arroet tres grant joie de ferre vostre volente en totes choses; e nostre Sire vos gart. A.D. 1260. Hen. 3.

De interceptionibus contra Treugam cum Lewelino emendandis.

A.D. 1260. An. 44. H. 3. Pat. 44. H. 3. m. 42.

REX omnibus, &c. salutem.

Sciatis nos dilectis & fidelibus nostris, Johanni Lingeyn, Philippo le Brett, Howello filio Maddoc, Tudero filio Edner, Oweno filio Menric, & Howello Vaughan, dictatoribus treugarum inter nos, & Lewelinum filium Griffini, pro parte nostra deputatis,

Dedisse potestatem pro nobis, & Edwardo filio nostro, & hominibus nostris, quod ipsi, unà cum dictatoribus earumdem treugarum, pro parte dicti Lewelini deputatis, quotienscumque, & ubicumque locorum partium illarum, viderint expedire, inquirant de omnimodis interceptionibus & transgressionibus utrimque factis, & quas deinceps fieri contigerit contra formam treugarum prædictarum, durantibus treugis eisdem. A.D. 1260.

Damus etiam dictis fidelibus nostris, pro nobis, & nostris, plenam potestatem capiendi & faciendi, vice nostra, emendas super interceptionibus & transgressionibus prædictis, quotiens ipsi viderint expedire:

Ratum habituri & firmum quicquid ipsi omnes, aut illi ex ipsis quos adesse contigerit, super præmissis duxerint faciendum.

In cujus, &c.

Teste Huberto le Bigod Justiciario nostro Angliæ apud Westm. vicesimo quinto die Februarii.

De Nunciis Lewelini antedicti.

A.D. 1260. An. 44. H. 3. Ibidem.

REX omnibus Ballivis, &c. salutem.

Sciatis quod suscepimus in salvum & securum conductum nostrum Nuncios Lewelini filii Griffini, qui a die Paschæ, in proximo futuro, in unum mensem, ex parte ipsius Lewelini, venturi sunt ad nos de licentia & concessione nostra, ad tractandum nobiscum de pace & treugis, super contentionibus inter nos & ipsum Lewelinum subortis.

Et ideo vobis mandamus quod prædictis Nunciis, in veniendo ad nos, & ibidem morando, & ad partes suas revertendo, nullum inferatis, vel inferri permittatis dampnum, impedimentum, aut gravamen; A.D. 1260.

In cujus rei, &c. has literas nostras fieri fecimus patentes, duraturas usque ad Festum Pentecostes proximo futurum.

Teste ut supra.

Littera Regi Scotiæ pro Johanne de Cheyam in Episcopum Glasguensem.

A.D. 1260. An. 44. H. 3. Claus. 44. H. 3. pars 2. m. 2.

REX Regi Scotiæ, salutem.

Dum dudum, postulatione de Magistro Nicholao Archidiacono de Tevidale, in Ecclesia Glasguensi facta, & postmodum per sedem Apostolicam cassatâ, Dominus Papa, ad quem, occasione dictæ postulationis cassatæ, spectabat dictæ Ecclesiæ providere, Magistrum Johannem de Cheyham in Episcopum loci consecravit; ac idem Dominus Papa per literas suas, quarum transcriptum vobis mittimus, necnon & omnes Cardinales nos specialiter rogaverunt, quod erga vos partes nostras interponere curaremus, ut præfato Episcopo, qui plenam habet administrationem spiritualium, ut audivimus, temporalia sua restitui faceretis: A.D. 1260.

Nos, quamquam honori & indempnitati vestræ, tanquam propriæ desideramus, ut convenit, providere, videntes tamen quod id, quod per Dominum Papam super præmissis actum est, non poterit infirmari, dilectioni vestræ bona fide duximus consulendum, quatinus eidem

A.D. 1260. An. 44. H. 3. dem Episcopo liberaliter in hac parte faciatis, quod ei, secundum Deum & justitiam fuerit faciendum.

Et, si videremus quod huic negotio de jure possetis resistere, aut aliquod commodum ex ipsa resistentia reportare, nos pro eodem Episcopo, licet de Regno nostro oriundus existat, nihil vobis super hoc scripsissemus.

A.D. 1260. Hen. 3. Teste Rege apud Sanctum Audom. sexto die Martii, anno, &c. quadragesimo nono.

Eodem modo scribitur Reginæ Scotiæ, Roberto de Brujs, & toti Consilio Scotiæ; verbis tamen competenter mutatis.

Littera Duci Britanniæ de filio ejus, in Festo Sancti Edwardi Militiæ cingulo decorando.

A.D. 1260. An. 44. H. 3. Claus. fact. in Franc. 44 H. 3. m. 2. d. REX nobili viro, & amico kariſſimo Johanni, Duci Britanniæ, salutem, &c.

Sciatis nos, Reginam nostram, liberosque nostros, apud Sanctum Audom. existentes, sanitate vigere corporeâ; hoc idem de vobis scire peroptantes, ac ibidem expectantes responsum Magnatum nostrorum Angliæ super quibusdam negotiis nostris pro quibus ad ipsos Nuncios nostros nuper destinavimus.

Johannem vero filium nostrum & vestrum prædilectum, ad nostram pariter & suam recreationem, nobiscum tanquam invitum retinuimus; quod, si placet, moleste non feratis, sed moram suam, quam nobiscum fecit contra voluntatem suam, sicut dilectus nobis, Willielmus de Lexac Magister suus, vobis plenius intimabit, favore nostri velitis habere excusatam.

Et, quia multum vellemus ipsum Johannem cingulo Militiæ decorare, & maxime in Festo beati Edwardi, quod erit in quindena Sancti Michaelis, & quod, inter cæteras solempnitates anni, A.D. 1260. specialius veneramur (dum tamen hoc vestræ federit voluntati, & assensum Domini Regis Franciæ, quem super hoc diligenter rogabimus, habuerimus) vos rogamus affectu quo possumus ampliori quatinus in prædicta solempnitate, ad honorem nostrum, & vestrum pariter & præfati filii vestri, modis omnibus nobiscum interesse velitis.

Statum & beneplacitum vestrum nobis, super præmissis, per præfatum filium vestrum, quem pro amore nostro ad nos remittere velitis, demandetis; &, quando volueritis, mittatis aliquem de Militibus vestris pro extenta Comitatus Richemundiæ facienda, prout inter nos & vos est conventum: Et circa hoc opem & operam, prout opus fuerit, impendemus;

Statum & beneplacitum nobis sæpius demandetis.

Teste, &c. apud Sanctum Audom. 9 die Martii, anno, &c.

Littera Regi de statu miserabili Terræ sanctæ.

A.D. 1260. An. 44. H. 3. Ex Autogr. in Bancia Litter. tempore H. 3. EXcellentissimo Domino suo, & amico specialissimo, Domino Henrico, providentia summi Regis, Anglorum Regi illustri, frater Thomas Berardi, Dei gratia, Pauperis Militiæ Templi Magister humilis, vestræ dominationi benivolus & devotus, cum omni recommendatione sui & totius ordinis Militiæ Templi, reverentiam omnimodam, &, post hujus vitæ regimen, in veri salutaris gloria coronari.

Excellentiæ vestræ præsentibus declaretur me, Domine kariſſime, in confectione præsentium, per Dei & vestri gratiam, plena perfrui corporis sospitate; de statu & incremento Dominationis vestræ magnificæ (utinam! semper prospero) rumores bonos & prosperos audire A.D. 1260. jugiter peroptantem.

Infelicem vero statum & rumores patriæ cismarinæ Dominus Legatus, Prælati, & nos ——— religiosi terræ cismarinæ vobis per literas communiter declaramus.

Et sciatis Domine pro certo quod omnia vera sunt quæ in dictis literis continentur: Et nullam spem neque refugium aliquod habere credimus, nec speramus nisi in Deo, & in Domini Regis Franciæ, & in vestræ Dominationis constantia & vigore; & pro Deo, Domine kariſſime, ipsam r[illegible] christianitatem

A.D. 1260. Hn. 3. tem cysmarinam oculo clementi respicere dignemini, ipsi terræ cysmarinæ quamcitius succurrendo.

Siqua sunt autem, Domine kariſſime, quæ pro vobis me facere veſtræ Magnificentiæ placuerit, mihi veſtro totaliter præcipiendo mandetis.

Supplico etiam vobis, Domine, ut me, & ordinem noſtrum, & omnes fratres ordinis noſtri amore Dei, & noſtræ religionis devotione, recommendatos habeatis. A.D. 1260. Hn. 3.

Valeat diu & bene, & creſcat ſemper Dominatio & Bonitas veſtra.

Dat. Acon. die quinto Menſis Aprilis.

De occupatione Terræ ſanctæ per Tartaros.

A.D. 1260. An. 44. H. 3. Ex Autogr. In quadam pyxide n. 10. infra Turrim London.

EXcellentiſſimo & Chriſtianiſſimo Principi, Domino Henrico illuſtri Regi Angliæ, frater Thomas de ordine prædictorum, miſeratione divina, Bethleemitan. Epiſcopus, Apoſtolicæ ſedis Legatus, ejus ad Deum orator aſſiduus: frater Hugo Reuel humilis Magiſter domûs Hoſpitalis Sancti Johannis Jeroſolimitani, & pauperum Chriſti cultos: frater Thomas Berardi, humilis Magiſter domûs Militiæ Templi: frater Ar—cymus præceptor domûs Hoſpitalis Sanctæ Mariæ Theotonicorum, & Magiſtri ejuſdem domûs in Regno Syriæ vicem gerens; & Goffridus de Sargin Miles in Regno Jeroſolimitano Bajulus, cum devota Terræ ſanctæ recommendatione ſeipſos.

Fervente dudum in Syria & invaleſcente perſecutione Tartarica, quæ, uſque ad extrema Regionis noſtræ, occupans totam terram, chriſtianum populum ciſmarinum pluries & timoris concuſſit tonitruis, & comminationum fulguribus jaculavit uſqne ad extremum defectum cordium & reſolutionem virium generalem, veſtrum potiſſime, & aliorum Regum & Principum orbis terræ, ſubſidium litteris continuatis & variis ciſmarina chriſtianitas imploravit, apud Clementiam Regiam ſingultuoſis inſiſtens ſuſpiriis & validis perſonans vocibus & conclamans ut ejus clamor in aures Regias introiret & clamoris ſonus in fines orbis terræ —— —— ſanctorum fidelium perveniret ut in ejus ſuccurſum exurgerent, & in Terræ dictæ præſidium convolarent.

Poſtmodum etiam (Tartarorum ipſorum Rabie quieſcente, divinæ tamen gratiæ proſecutione reſpirans, cum totam reſpiceret ab Halapia uſque Jeroſol. Sarracenico populo, quem Tartarorum conſumpſerat gladius, vacuatam, ex hoc perquirendi terram ipſam & deſtructionem eorum, qui ſupererant hoſtium, in robur fidei, maxime & chriſtianitatis augmentum, acceptabile tempus Chriſti fidelibus adveniſſe) ad capiendam terram ipſam de facili, & reſtituendum cultui chriſtiano, veſtram, dictorumque Regum & Principum duxit potentiam, attento A.D. 1260. ſolicitudinis ſtudio, per plures literas & Nuncios invitandam; ſet, illâ, quam in utroque conceperat, uſque huc fiduciâ defraudata, ad præſens omni deſtituta ſubſidio, & ex deſtructione præterita magna oppreſſa cariſtia, Babiloniorum ſic eſt expoſita facibus ut Soldanus ipſe, cum exercitu copioſo, totam Provinciam, uſque ad portum Acon, hoſtili jam occupavit inſultu, &, ſpiritu ſuperbiæ tumidus, vendicare ſibi Civitates & Caſtra, in ſuæ fortitudinis impetu, comminetur, treugarum fœdere, quas hactenus cum chriſtianis inierat, non ſervato.

In quibus omnibus non eſt qui redimat, neq; qui ſalvum faciat, nec qui ferat auxilium, nec qui terram miſerabilem conſoletur ex omnibus caris ejus: circumſpicit undique, quærens in tribulatione ſubſidium, & non venit; jacet obſeſſa canibus, nec invenit liberantem Regionem noſtram, labore multiplici & gravibus expenſis excultam, in temperamentum cariſtiæ, alieni devorant & circumquaque devaſtant: nec ſolum ſine reſiſtentia exteriorem infideles abſorbent patriam; ſet dilato prius qui de ſperato ſubſidio fiduciam habent, ut in os ipſorum Caſtra influant, & marithimæ Civitates maximæ, quas ciſmarinæ chriſtianitatis paucitas munire non ſufficit, & contra hoſtilem frequentiam defenſare; quin potius, quaſi parvus grex in luporum medio conſtitutus, conſeptus undique ac direptus ubique ſuarum partium deprædationem eo formidat immenſius quo frequentius prædictorum luporum moleſtatur incurſibus & diſcurrentibus exercitibus agitatur,

Ut qui igitur, Rex inclite, Regia potentia non conſurgit & Regalis dextræ brachium non exurgit, uſque quo exaltabitur contra nos chriſtiani nominis inimicus! quamdiu terra, Chriſti ſanguine rubricata, conculcari tam enormiter a beſtiis permittatur, quæ ſic poſſet de facili liberari, & perpetua pace muniri, —— —— —— prædictis partibus reſarciri: cum enim, aliorum hoſtium undique ſublata fortitudine Babyloniorum

A. D. 1260. Hen. 3.

loniorum tantummodo nocumenta superſint & cæteris quodammodo ſpinarum aculeis & fruc —— hoſtibus —— —— —— ſendiculum habeat Terr—— cujus cuſtodiæ tribulationes multimodas & periculoſas inquietudines ex —— ipſius, quam præſentis potiſſime temporis oportunitas ſubmituiſt—— —— promiſſus & anxie ab omnibus expectatus foret neceſſarie feſtinandus ut Babilonis —— & progenies ſimul & reliquiæ —— perderent, ne qua de cætero —— ——

poſſet quæ in eradicationem chriſtiani nominis efferatis animis conſurrexit; nam ſi radix illa, nullis impedita, quod abſit, obſtaculis, in germinationem hoſtium fidei ——

—— ſubveniendi voluntas perficletur, ubi foret congrui temporis poſſibilitas, retardata;

Meminiſſe debet magnificentia Regia dampna gravia & injurias graviores quas —— Chriſticolarum exercitum pluries intemptavit, non quidem ex ſuo robore, ſet aut permiſſione divina —— gratiam peccatorum, aut ex multiplicatione roboris —— Regnis —— —— adjacentibus influebat, exercitum —— contra Babiloniam Chriſticolæ prævalerent, concurrebat undique —— infidelitatis ſuæ —— —— ſet ——

Baltiaca, atque Halapia, & Damaſcus, opulentiſſima revera Regua & formoſiſſimæ Civitates, ex quibus utique, ſi robur validum accedebat, ſi confortabantur brachia peſſimorum ——

ſupplicat rationem verum radix hæc peſſima ramis —— quam de facili extirpationi pateat & eradicationi ſubjaceat leviorl dictat ratio, & ex —— —— comprobat —— Celſitudinem fidelibus vocibus quantum poſſumus obſecramus in Chriſto —— potentem virum adventum vel ſaltem auxilium quod in prædictæ Terræ ſanctæ defenſionem & confuſionem inimicorum crucis Chriſti ſuſpirantes & anxii exponimus dignemini ſicut omnes requirit negotium crucifixi —— noviſſimis, Deo auctore, temporibus in perhenne nominis veſtri præconium, in Terræ ſanctæ liberationem & pacem, & Regiæ ſtrenuitatis potentia & hoſtium ——

Valeat Regalis magnificentia per tempora longiora.

Dat. Acon. die menſis Aprilis quarto, ſexta Indictione.

Sigillis pendentibus.

Bulla recommendatoria Edwardo primogenito Regis, pro Decano Eccleſiæ Caſſalenſis contra Archiepiſcopum protegendo.

A. D. 1260. An. 44. H. 3. *Ex Autogr.*

ALexander Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilecto filio Edwardo Domino Iberniæ, primogenito cariſſimi in Chriſto filii noſtri, illuſtris Regis Angliæ, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Ex zelo rectitudinis, quæ tecum infantia tua creviſſe debet, juſtitiam diligere, ac iniquitatem te odire credentes, proſecutores juſtitiæ contra illos, qui eam maxime Laicorum potentia turbare præſumunt, protectioni tuæ fiducialiter commendamus.

Sane dilectus filius Keranus, Decanus Eccleſiæ Caſſellenſis, contra venerabilem fratrem noſtrum Archiepiſcopum Caſſellen. ſuper recuperanda poſſeſſione Decanatûs ſui ejuſdem Eccleſiæ, quo eum Archiepiſcopus ipſe, poſt appellationem legitime ad ſedem Apoſtolicam interjectam, indebite, ut aſſerit, ſpoliavit; necnon ſuper ſacrilega captione, & incarceratione ſua, & aliis diverſis articulis ad certos judices, noſtras, ſub certa forma, litteras impetravit:

Sed, quia, propter potentiam ejuſdem Archiepiſcopi, ſuam ſuper hoc poſſe juſtitiam proſequi non confidit, humiliter petiit ut te ad defenſionem ejus excitare Apoſtolicis exhortationibus dignaremur:

Quocirca Nobilitatem tuam rogamus & hortamur attentè quatinus Decanum ipſum, pro noſtra & Apoſtolicæ ſedis reverentia, proſequens favore propitio, ei ſuper præmiſſis, ad requiſitionem dictorum judicum, oportunum ac debitum auxilium largiaris; ita quod per hoc tibi a clementia Regis æterni promerearis quod ipſa pro piis actibus recompenſat; noſque proinde tuam devotionem poſſimus merito commendare.

Dat. Anagniæ 15 Kal. Maii, Pontificatûs noſtri anno ſexto.

Plumbeo ſigillo a filo canabeo.

Littera

A. D. 1260. Hen. 3. A. D. 1260. Hen. 3.

Littera Regi Romanorum; de apparatu bellico ad Regnum turbandum & invadendum.

A. D. 1260. An. 44. H. 3. Claus. fact. in Franc. 44. H. 3. m. 1. d.

REX Angliæ Regi Romanorum, salutem.

Sciatis, quod pro certo audivimus, quod quidam de Regno nostro miserunt ad diversas partes Regni Franciæ pro gente, cum armis, introducenda in Regnum nostrum contra nos; de quo idem Regnum dudum fuisset turbatum, nisi Dominus Rex Franciæ transitum ipsorum prohibuisset ad instantiam nostram:

Et quod fratres nostri de Pictavia, unà cum Vicecomite Lemov. dudum, sicut audivimus, paraverunt se ad veniendum in Regnum nostrum, cum equis & armis, contra voluntatem nostram, per portus vestros in Comitatu Cornubiæ.

Et, quia idem Comes vendicat sibi jus in prædicto Comitatu Cornubiæ, & ex hujusmodi adventu suo & prædictorum, tàm vobis, quàm nobis, necnon & Regno nostro, hiis diebus, grave turbationis periculum posset imminere, A. D. 1260.

Nos rogamus in fide, qua nobis tenemini, quatenus, sicut honorem nostrum & vestrum, necnon & tranquilitatem Regni nostri diligitis, per terram & potestatem vestram in Cornubia, & alibi, in partibus illis, firmiter & districte prohiberi faciatis, ne prædicti fratres nostri, vel Vicecomes, seu quicumque alii, cum equis & armis, sine licentiâ nostrâ, ingredi permittantur; scituri pro certo quod gravius non possetis nos offendere, quam ipsos taliter in Regnum nostrum venientes admittere.

Teste, &c. apud Bolon. 18 die Aprilis.

Littera Regi Franciæ, ejusdem cum prædicta argumenti, & de Simone de Monte-forti dextrarios in Angliam transportante.

A. D. 1260. An. 44. H. 3. Claus. fact. in Franc. 44. H. 3. m. 1. d.

REX Regi Franciæ salutem.

Serenitati vestræ intimamus quod nos, & Regina, liberique nostri, nobiscum existentes, sani & incolumes venimus usque Wytsand die Mercurii proximo post Quindenam Paschæ, parati ad transfretandum in Angliam quamcito prosperam auram habuerimus, cum quibusdam Militibus, quos nobiscum ducimus de partibus cismarinis; Celsitudini vestræ significantes, quod pro certo intelleximus, fratres nostros de Pictavia, unà cum Vicecomite Lemovic. multitudinem armatorum in partibus suis congregasse, ad veniendum in Angliam contra voluntatem nostram.

Quapropter Excellentiam vestram, quantum possumus, deprecamur quatinus Duci Britanniæ vestras dare velitis literas in mandatis ut, si ipsos per districtum & potestatem suam transitum facere contigerit, eos modis, quibus poterit, impediat & repellat.

Intelleximus etiam quod quidam Magnates, de Dominio vestro, inimicis nostris, in hac parte, consilium impendunt & favorem; unde, quia, post Deum, potissime confidimus vobis, speramus quod vos ipsos super hoc, ne sua voluntas impetuosa in actum prodeat, cum vobis inde constiterit, compescatis. A. D. 1260.

Comes autem Leicestriæ quosdam dextrarios suos, ac etiam arma transire fecit per portum de Wytsand, cum adhuc in partibus illis essemus, prætextu quarumdam litterarum vestrarum de conductu ibidem, ut dicitur, exhibitarum; per quod motum animi ejusdem Comitis evidentius perpendere poteritis qualiter erga nos se habeat hiis diebus; super quibus & aliis, quæ nobis obesse poterunt, faciatis, si placet, artius provideri.

Nos vero, cum in Angliam venerimus, de statu nostro & Regni nostri vos reddemus certiores, parati ea facere quæ vestri beneplacitis grata noverimus & accepta.

Teste, &c. apud Wytsand 28 die Aprilis, anno, &c. 44.

 A. D. 1260. Hen. 3.

Littera Abbatis de Obazina, per quam testatur quod inspexit litteram Ludovici Regis Franciæ, quod recepit Eblonem Vicecomitem de Ventedoro in homagio & fidelitate sua.

A. D. 1260. An. 44. H. 3. L. B. f. 161. b. penes Camerar. Scaccar.

UNiversis, præsentes litteras inspecturis, frater G. dictus Abbas Obazinæ, Lemovicen. Dioc. Cisterciensis ordinis, salutem in Domino.

Noveritis quod nobilis Domina Dalfina, Vicecomitissa de Ventedoro, & Eblo filius suus, Vicecomes ejusdem Civitatis, in præsentia nostra, & discreti viri Decani Claremontensis, & Domini Pontii de Baynak, & G. de Idergne, & Arnaldi Gausberti Militum, ac Magistri Petri de Podio, & plurium aliorum, litteras, hiis præsentibus appensas, cum isto eodem sigillo, quod in eisdem appensum est, nobili viro Domino Bertrando de Gardaliaco Militi, in Lemovicensi, Caturcensi, & Petragoricensi Diocæsibus illustris Regis Angliæ Senescallo, nomine Domini Regis Angliæ reddiderunt; & eisdem litteris, & juri, quod sibi ex ipsis competebat, coram nobis expresse renuntiaverunt.

Tenor vero dictarum litterarum talis est.

A. D. 1260.

LUDOVICUS, Dei gratiâ, Franciæ Rex, omnibus, has litteras visuris, salutem.

Noveritis quod nos dilectum & fidelem nostrum, Eblonem Vicecomitem de Ventedoro, in fide & homagio nostro recepimus, promittentes eidem quod ipsum aliquo casu, sine voluntate sua, extra manum nostram, in alieno Dominio non ponemus.

Dat. apud Asuer. anno Domini 1247, mense Junii.

In testimonium vero præmissorum nos, dictus Abbas, sigillum nostrum præsentibus litteris duximus apponendum.

Actum & dat. apud Villam Dels Glotos, in Festo Inventionis Sanctæ Crucis, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo.

Littera Regi Franciæ, pro 5000 Marc. sterl.

A. D. 1260. An. 44. H. 3. P. a. 44. H. 3. m. 18.

MAgnifico Principi, Domino & consanguineo suo karissimo, Ludovico, Dei gratiâ, Regi Franciæ illustri, Henricus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, salutem, & sinceræ dilectionis semper augmentum.

Excellentiæ vestræ notum facimus quod nos prudentes viros, Imbertum de Muntferaunt, & Simonem Passelewe, quos ad vestram præsentiam destinamus, nostros constituimus & ordinamus Procuratores ad petendum, & mutuo recipiendum a vobis, nostro nomine, quinque millia Marcarum sterlingorum, in quibus karissimo fratri nostro, Ricardo Regi Romanorum, ex causâ mutui, obligati tenemur;

Serenitatem vestram rogantes quatinus prædictis Procuratoribus nostris, vel eorum alteri, quem præsentem esse contigerit, prædictam summam pecuniæ, assignandam fratri Willielmo de ordine Sanctæ Trinitatis, Nuncio & Capellano prædicti fratris nostri, liberari & assignari faciatis. A. D. 1260.

Quam quidem summam pecuniæ computari volumus & deduci de primis solutionibus, quas nobis facere debetis pro sumptu Militum, secundum quod in forma pacis, inter vos & nos initæ, continetur.

Et nos dicta quinque millia Marcarum, vel tantundem pecuniæ, in servitium Dei & Ecclesiæ, aut in commodum Regni Angliæ impendemus & refundemus, ut tenemur secundum formam pacis prædictæ.

Damus etiam eisdem Procuratoribus nostris liberam & plenam potestatem, restitutionem & quietationem simpliciter, super dicta deductione, pro nobis & hæredibus nostris faciendi;

Et omnia alia, quæ circa præmissa necessaria & utilia videbuntur, adeo plene & libere ordinandi, sicut nos ipsi facere possemus, si præsentes essemus:

Ratum

A. D. 1260. Hen. 3. Ratum habituri & gratum quicquid super præmissis per ipsos, vel eorum alterum, ordinatum, procuratum fuerit & statutum, prout in eorum litteris exinde conficiendis plenius videbitur contineri.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Westm. tricesimo die Maii.

Littera prædicto Regi Franciæ, de Jocalibus ei impignorandis.

A. D. 1260. An. 44. H. 3. Ibidem.

Eidem Regi salutem.

Excellentiæ vestræ notum facimus quod nos prudentes viros, Imbertum de Muntferaunt, & Simonem Passelewe, dilectos familiares nostros, & fratrem Willielmum ordinis Sanctæ Trinitatis, Capellanum kariffimi fratris nostri Ricardi Romanorum Regis illustris, quos ad vestram præsentiam destinamus, nostros constituimus & ordinamus Procuratores; dantes eis plenam & liberam potestatem tradendi vobis, nostro nomine, & obligandi in pignore quædam jocalia nostra, ad certum terminum, pro quinque millibus Marcarum, in quibus eidem Regi fratri nostro ex causâ mutui obligati tenemur.

Quam pecuniam eidem fratri Willielmo, Nuncio & Procuratori dicti Regis, liberari & assignari faciatis.

Et nos prædictam obligationem, & solutionem, necnon & conventionem, quam prædicti Procuratores nostri, vel duo eorum, si tertium abesse contigerit, super præmissis fecerint, ratam pro nobis & nostris hæredibus habebimus atque gratam, prout in eorum litteris, exinde conficiendis, plenius videbitur contineri.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

De Alexandro Rege Scotiæ, circa provisionem de Episcopo Glasguen.

A. D. 1260. An. 44. H. 3. Ex Autogr.

Alexander Episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus Lincolnien. & Bathonien. Episcopis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Diligenter auditis quæ, per Nuncios speciales cariffimi in Christo filii nostri illustris Regis Scotiæ, circa provisionem, quam de venerabili fratre nostro Magistro Johanne de Cheam Glasguen. Episcopo, tunc Capellano nostro, fecimus in Ecclesia Glasguen. fuerunt proposita coram nobis super illis, de fratrum nostrorum consilio, sub certa forma duximus providendum; sicut ex tenore litterarum, quas super hoc eidem Regi dirigimus, poteritis plenius edoceri;

Volumus itaque, ac fraternitati vestræ per Apostolica scripta mandamus quatinus, postquam ad notitiam vestram pervenerit præmissam provisionem nostram esse totaliter adimpletam, quicquid per litteras nostras, vobis pro Episcopo ipso directas, vel quascumque alias, contra Regem eundem, aut Regnum suum propter hoc fuit hactenus, vel de cætero fuerit attemptatum, penitus revocatum & irritatum a nobis per vos, vel alios, ubi & quando expedire videritis, nuntietis; non obstantibus quibuscumque litteris Apostolicis, super hiis in contrarium impetratis.

Dat. Anagniæ decimo septimo Kal. Junii, Pontificatûs nostri anno sexto.

Sub filo canabi.

Littera

A.D. 126[.] A.D. 1260.
Hen. 3. Hen. 3.

Littera directa Regi Castellæ petenti subsidium contra Regem Alemanniæ, Regis Angliæ fratrem.

A.D. 1260. An. 44. H. 3. Claus. 44. H. 3. m. 15. d.

EGregio Principi & consanguineo kariffimo, Alfonfo, Dei gratia, Regi Castellæ, Toleti, Legion. Galec. Sibill. Cordub. Murc. Jaenn. & Algarb. illustri, Henricus, Dei gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitan. salutem, & sinceræ dilectionis semper augmentum.

Venerabilem Patrem P. Grenn. Episcopum, & prudentem virum G. Petri Thesaurarium Hispalen. Nuncios ve[str]os, nuper ad nos venientes Parif. super hiis, quæ nobis ex parte vestra intimarunt, benigne audivimus ut decebat.

Verum, quia Edwardus primogenitus noster, cui dudum terram Wasconiæ dedimus; & quem, negotium, pro quo præfatus Nuncios ad nos misistis, potissime tangebat; ac etiam major pars consilii nostri tunc temporis in partibus Anglicanis agebant; prædictum negotium, quamquam nobis cordi esset, ante adventum nostrum in Angliam perducere nequivimus ad effectum.

Nunc autem, habito jam tractatu cum iis, adinvicem, providimus quosdam, tàm ex parte nostra, quàm præfati filii nostri usque Burdeg. ad instantem quindenam Sancti Remigii, mittendos; qui, vice nostra, & ipsius filii nostri, facient quicquid inde inter vos, & nos ordinatum est & conventum;

Ad quos quidem locum & terminum aliquos de vestris, si placet, mittatis, qui expeditioni prædicti negotii valeant interesse,

Nos enim injunximus præfato filio nostro quod, quicquid per nostros & vestros super præmissis ordinatum fuerit seu statutum, id firmiter & inviolabiliter faciat observari.

De subsidio vero, quod a nobis petitis contra Regem Alemanniæ, fratrem nostrum, Serenitati vestræ notificamus quod, cum volueritis negotium illud cum effectu prosequi, taliter nos habebimus erga vos in hac parte, quod, favente Domino, in culpa non erimus, nec a vobis merebimur super hoc increpari.

Teste Rege apud Westmonasterium 30 die Maii.

Littera Regi Franciæ de statu suo, necnon de Credentia.

A.D. 126[.] An. 44. H. 3. Claus. 44. H. 3. m. [.] d.

REGI Franciæ Rex salutem, & fidele semper obsequium, cum dilectione sincera.

Quia scimus vos velle de statu nostro rumores audire fælices, Serenitati vestræ duximus intimandum quod, licet hactenus corporis fuerimus ægritudine prægravati, speramus tamen in proximo ad statum prosperum, Domino auctore, recreari;

Unde Serenitatem vestram rogamus quatinus statum vestrum, quem semper prosperum & jocundum esse peroptamus, nobis, si placet, significare velitis, unà cum beneplacito vestræ voluntatis, quod libenti animo, pro posse nostro, curabimus adimplere.

Cæterum, quia dilectos & fideles nostros, Johannem Maunsell Thesaurarium Eborum, & Robertum Waleraund, propter infirmitatem nostram, & pro guerra nostra Walliæ, necnon & aliis negotiis nobis incumbentibus hiis diebus, ad præsentiam vestram destinare non potuimus;

A.D. 1260.

Mittimus venerabilem patrem Exoniensem Episcopum, W. de Valentia fratrem nostrum, & quosdam alios dilectos & fideles nostros, ad præsentiam vestram, pro negotiis nostris penes vos expediendis, super facto pacis, inter vos, & nos initæ, prout ante recessum nostrum a vobis apud Compend. condictum fuit sicut nôstis, quibus super hiis fidem adhibere velitis indubitatam.

Teste Rege apud Westm. vicesimo quarto die Junii.

A. D. 1260. Hen. 3. A. D 1260. Hen. 3.

Littera rogatoria Reginæ Franciæ, de negotio pacis expediendo.

A. D. 1260. An. 44. H. 3. Claus. 44. H. 3. m. 8. d.

REginæ Franciæ Rex salutem, & sinceræ dilectionis affectum.

Cum circa fœdus pacis, dilectionis, & unitatis inter Dominum vestrum & nostrum, Regem Franciæ illustrem, & nos ineundum, nostræ mentis desiderium affectu puro, & corde posuerimus non minus intento; in eo, tanquam Domino, consanguineo, & amico, fiduciam habentes ex toto:

Sinceritatem vestram attente requirimus & rogamus quatinus erga prædictum Dominum vestrum instare, & opem impendere ut, suarum precum adminiculo, per summi Pontificis subsidium & juvamen, votum crucis nostræ explere, & Dei servitium, ad quod intentionem nostram devovimus, perfectiùs & meliùs peragere valeamus. A.D. 1260.

Rogamus insuper ut Nuncios nostros, quos ad præfatum Dominum Regem, pro facto pacis, inter nos & ipsum initæ, destinamus, commendatos habere, & eis auxilium, & juvamen, more solito, in hiis, quæ de dicto negotio facienda restant seu perficienda, benignius impendere velitis.

Teste Rege apud Westm. vicesimo quarto die Junii.

De Forma Acquietantiæ per Regem Angliæ Regi Franciæ factæ.

A. D 1260. Pat. 44. H. 3. Pat. 44. H. 3. m. 12.

REX universis Christi fidelibus, præsentes litteras inspecturis, salutem.

Noveritis nos a karissimo Domino & Consanguineo nostro Ludovico illustri Rege Franciæ, in numerata pecuniæ summa, recepisse quatuordecim millia, quingentas, octaginta libras, sexaginta sex solidos, & octo denarios, Turonens. monetæ, deducenda de illa summa pecuniæ, in qua nobis idem Rex tenetur pro sumptu Militum, secundum quod in forma pacis, inter ipsum, & nos initæ, plenius continetur.

Et nos quidem illa quatuordecim millia, quingentas, octaginta libras, sexaginta sex solidos, & octo denarios Turonens. in primis computari volumus, & deduci de prima solutione, quam prædictus Rex facere nobis debet in summa pecuniæ antedictæ. A. D. 1260.

Promittentes etiam quod dictam pecuniam, vel tantundem pecuniæ, impendemus in servitium Dei vel Ecclesiæ, ut in commodum Regni Angliæ, secundum quod tenemur, & in forma pacis prædictæ plenius continetur.

In cujus, &c.

Data apud Westm. die Lunæ proxima post Festum Apostolorum Petri & Pauli mense Julii, anno millesimo, ducentesimo, sexagesimo.

Et sciendum quod formam hujus litteræ tulerunt secum Imbertus de Munferraunt & Simon Passelewe, Nuncii Regis, in revertendo de partibus Franciæ; & sic fuit sigillata de præcepto Regis & Concilii sui.

De Remissione pro Rogero de Mortuo-Mari super captione Castri de Buelt a Wallensibus

A. D. 1260. An. 44. H. 3. Pat. 44. H. 3. n. 9.

REX omnibus, &c.

Sciatis quod, cum dedissemus in mandatis dilecto filio nostro Rogero de Mortuo Mari, quod esset ad nos London. in quindena Sancti Johannis Baptistæ proximo præterita, tractaturus nobiscum & cum Magnatibus de Concilio nostro super arduis & urgentibus negotiis nostris & Regni nostri, idem Rogerus, de speciali præcepto nostro, venit ad dictum Parleamentum nostrum London. die Sabati proxima ante Festum Sanctæ Margaretæ Virginis; ubi nobis & sibi nunciatum fuit die Martis in eodem Festo Sanctæ Margaretæ, quod Castrum de Buelt, quod fuit in custodia sua ex ballio Edwardi filii nostri, captum fuit a Walensibus, inimicis A.D. 1260.

A. D. 1260. Hen. 3. micis nostris, die Sabati supradicto.

Protestamur etiam quod nos, & præfatus filius noster, in præsentia nostra constitutus apud Westmonasterium, remisimus præfato Rogero quicquid ei posset imputari, aut ab eo requiri occasione captionis Castri supradicti.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Westm. 30. die Julii.

Sciendum quod littera prædicta, die prædicto, in Camera Prioris, apud Westm. emanavit de assensu Ricardi Comitis Glovcestriæ, R. Comitis Marescalli, H. Comitis Hereford, J. Comitis Warr. H. le Bigod Justiciarii Angliæ, Philippi Basset, Johannis Mansell, & Roberti Walerand; in quorum præsentia lecta fuit & acceptata. A. D. 1260. Hen. 3.

Teste ut supra.

Memorandum quod ista littera per Regem & Concilium processit, & in absentia Cancellarii sigillata fuit; sed postea Edwardus filius Regis, coram Magnatibus de Concilio, reclamavit contra remissionem prædictam.

De Exercitu contra Wallenses summonito.

A. D. 1260. An. 44. H. 3. Claus. 44. H. 3. m. 9. d.

REX dilecto & fideli suo Ricardo de Clare, Comiti Gloucestriæ, & Herefordiæ salutem.

Quia Lewelinus, filius Griffini, & Complices sui, Rebelles nostri, contra homagium suum & fidelitatem, nobis debitam, terras nostras & fidelium nostrorum in partibus Walliæ dudum, ut nostis, hostiliter sunt ingressi, terras illas occupando & devastando, in nostri dedecus & exhæredationem nostram manifestam, & Treugæ inter nos & ipsos dudum captæ jam prætereunt, inter quas Præfati Rebelles nostri Castrum nostrum de Buelt nequiter invadere & occupare præsumpserunt, homines nostros in eodem Castro & alibi occidendo, & alias transgressiones & gravamina nobis & nostris multipliciter inferendo, contra formam Treugarum illarum:

Vobis, de consilio Procerum, qui sunt de Concilio nostro, mandamus in fide & homagio, quibus nobis tenemini, firmiter injungentes quod, in festo Nativitatis beatæ Mariæ proximo futuro, sitis apud Salopiam, cum equis & armis, & cum servitio vestro, nobis debito, parati exinde nobiscum proficisci in expeditionem nostram contra prædictum Lewelinum, & Complices suos Rebelles nostros. A. D. 1260.

Et ita decenter in hac necessitate nostra ibidem veniatis, ut dictorum Rebellium nostrorum versutia adeo potenter reprimatur, quod nobis & vobis cedat ad honorem, & exinde vobis teneamur ad speciales gratiarum actiones.

Teste meipso apud Westm. 1. die Augusti.

Eodem modo mandatum est

Galfrido de Genuill,
Willielmo de Bello Campo de Elmeley,
Philippo Basset,
Willielmo Manduc de Hamslap,
Rogero de Somery,
Henrico de Pynkeny,
Willielmo Marescallo,
Roberto de Sancto Johanne,
Reginaldo de Pauely,
Ricardo de Munfychet,
Thomæ Gresle,
Mauricio de Berkele,
Johanni filio Johannis,
Ricardo Basset de Weldon,
Edmundo Besset de Drayton,
Hugoni de Cressy,
Waltero de Wahull,
Willielmo de Odingsell,
Waltero de Clifford,
Hugoni Peverell de Saunford,
Willielmo de Walton,
Hamoni de Crevequer,
Radulpho de Kammeys,
Andreæ Peverell,
Nicholao de Bolevill,
Roberto de Aguylon,
Willielmo de Harecurt,
Henrico de Ver Comiti Oxon.
Willielmo le Moyne,
Philippo Marmyny,
Roberto Tregoz,
Roberto de Gurnay,
Griffino filio Wennunwen,
Henrico de Tracy,
Johanni Giffard,
Henrico de Erleye,
Roberto de Bello Campo,
Henrico de la Pomeray,
Henrico de Hasting,
Fulconi filio Warini,
Willielmo de Monte Canisio,
Nicholao Poynz,

Johanni

A. D. 1260. Hen. 3.

Johanni de Baaluny,
Roberto de Cannuill,
Willielmo de Breus,
Matheo Loveyn,
Baldewino de Insula,
Humfrido de Boun Comiti Hereford,
Widoni de Bryny,
Johanni de Curtenay,
Rogero de Mortuo Mari,
Roberto filio Pagani,
Rogero de Sancto Johanne,
Johanni de Wanton,
Alveredo de Lincoln.
Egidio de Clyfford,
Adæ de Peryton,
Johanni filio Mathæi,
Willielmo de Ebroycis,
Galfrido de Maundevill.
Ingramo de Fenes,
Hugoni de Neyvill,
Waltero de Dunstranvill.
Henrico de Novo Burgo,
Willielmo de Bello Campo de Bedford,
Johanni de Warenna,
Almarico de Sancto Amando,
Roberto de Stafford,
Gilberto Peche,
Humfrido de Boun juniori,
Radulpho Saunzaver,
Johanni de Vallibus,
Riginaldo filio Petri,
Thomæ Corbet,
Johanni filio Alani,
Adæ le Despenser,
Johanni de Mucegros,
Philippo de Arcy,
Radulpho Musard,
Ricardo Comiti Marescallo,
Franco de Boun,
Radulpho de Gorges,
Radulpho Gurnay,
Willielmo de Say.

A. D. 1260. Hen. 3.

In forma prædicta mandatum est Militibus subscriptis quod sint apud Cestriam ad eundem diem.

Johanni de Plessetis Comiti Warr.
Roberto filio Nicholai,
Ernaldo de Bosco,
Radulpho Basset de Sapetot,
Jacobo de Aldithele,
Willielmo Bardolf,
Adæ de Novo Mercato,
Johanni filio Philippi,
Simoni Comiti Leicestriæ,
Ricardo de Grey,
Roberto de Ros de Belvero,
Radulpho Botiller,
Roberto de Veteri Ponte,
Henrico Engayne,
Johanni Extraneo,
Roberto de Tatishal,
Gilberto de Gaunt,
Willielmo de Ros,
Henrico de Percy,
Rogero de Munbray,
Roberto de Nevill,
Rogero Bertram de Bothal.
Rogero Bertram de Mideford,
Willielmo Huntercombe,
Petro de Malo lacu,
Hugoni le Bigod,
Nicholao de Bolteby,
Petro de Brus,
Hugoni de Welebek,
R. de Quency Comiti Winton.
Johanni de Bayllol.

In forma predicta mandatum est Episcopis subscriptis quod habeant servitium, suum quod Regi debent, apud Salop. ad diem prædictum.

B. Cantuariensi Archiepiscopo,
H. London. Episcopo,
H. Eliensi Episcopo,
W. Exoniensi Episcopo,
P. Herefordensi Episcopo,
E. Cicestrensi Episcopo,
S. Norwicensi Episcopo,
W. Wigorniensi Episcopo,
R. Coventr. & Lich. Episcopo,
W. Bathoniensi & Well. Episcopo,
L. Roffensi Episcopo vel ejus Senescallo.
E. Sarum Episcopo.

Item mandatum est G. Eborum Archiepiscopo, R. Lincoln. Episcopo, R. Karleolen. Episcopo, vel ejus Senescallo, quod habeant apud Cestriam ad diem prædictum.

In forma prædicta mandatum est Abbatibus & Abbatissis subscriptis quod habeant servitium suum, quod Regi debent, apud Salop. ad diem prædictum.

Abbati de Rameseye,
Abbati de Burgo Sancti Petri,
Abbati de Thorneya,
Abbati Sancti Augustini Cantuar.
Abbati Sancti Albani,
Abbati Sancti Eadmundi,
Abbati Westm. vel ejus Senescallo,
Abbati de Certeseye,
Abbati de Hida,
Abbati de Abboterbyry,

Abbati

A. D. 1260. Hen. 3.

Abbati de Wynchecumbe,
Abbati de Persore,
Abbati de Evesham,
Abbati Sancti Benedicti de Hulmo,
Abbati Sancti Petri Gloucestriæ,
Abbati de Malmisbyry,
Abbati de Schireburne,
Abbati de Michibrey,
Abbati de Abendon,
Abbati de Cerne,
Priori Coventr.
Abbatissæ de Wilton.
Abbatissæ Sanctæ Mariæ Wynton.
Abbatissæ de Shaftebyr.
Abbatissæ de Berking.

A. D. 1260. Hen. 3.

Abbatibus de Wytcby, Croyland, & Seleby mandatum est quod habeant, &c. apud Cestriam ad diem prædictum.

De Proclamatione Sumonitionis Exercitus facienda.

A. D. 1260. An. 44. H. 3. Ibidem.

Mandatum est Vicecomiti Eborum quod statim, visis litteris istis, cum omni celeritate clamari faciat in Comitatu prædicto, in singulis hundredis, Burgis, & Villis Mercatoriis, per totam balliv am suam, quod omnes illi de Balliva sua, qui tenent de Rege in Capite, usque ad feodum unius Militis integrum vel amplius, & servitium Regi debent, sicut terras & tenementa sua, quæ de Rege tenent in capite diligunt, sint apud Cestriam, in festo Nativitatis proximo futuro, cum equis & armis, & servitio suo, Regi debito, parati exinde proficisci, cum Rege, in expeditionem suam contra prædictum Lewelinum & Complices suos Rebelles Regis;

Litteras autem Regis, certis personis de balliva sua directas, quas Rex ei mittit, ipsis cum omni festinatione transmitti faciat.

Et ita se habeat in hiis mandatis Regis exequendis, quod summonitio dicti excercitus non retardetur pro defectu sui, pro quo Rex ad corpus suum, & omnes terras, & catalla sua graviter capere debeat.

A. D. 1260.

Teste.

Eodem modo mandatum est Vicecomitibus Cumberland. Lancastr. Northumber. Westmerl. Lincoln. Notingham. Derb. Northampton. War. Leycestr. & Roteland.

In forma prædicta mandatum est Vicecomitibus subscriptis quod similiter faciant in Comitatibus suis, &c. quod omnes illi de balliva sua, &c. sint apud Salop. ad diem prædictum, &c. ut supra, & quod litteras etiam, &c. ut supra.

Vicecomitibus Cornub. Devon. Suthampton. Wiltes. Somers. Dorset. Hereford. Gloucestr. Stafford. Salop. Wigorn. Oxon. Berks. Bedeford, Bukingham. Cantebr. Huntedon. Essex. Hertford. Norff. Suff. Midd. Surr. Suffex. & Kanc.

De Lewelino una cum cæteris Walliæ Rebellibus excommunicatis.

A. D. 1260. An. 44. H. 3. Pat. 44. H. 3. m. 6. d.

B. Permissione divina, Cantuariensis Archiepiscopus, totius Angliæ Primas, Venerabili in Christo Fratri Dei gratia, Landavensi Episcopo salutem, & sinceræ fraternitatis in Domino semper augmentum.

Ad nostram noveritis audientiam pervenisse quod, cum inter Serenissimum Dominum Henricum, Dei gratiâ, Regem Angliæ illustrem, & suos ex unâ parte, & Lewelinum filium Griffini & complices suos ex altera, usque ad certum tempus treugæ initæ, & juramento ab utraque parte interposito firmatæ fuissent, nuper quidam Complices & fautores Lewelini prædicti, nondum finitis treugis memoratis, maligno spiritu concitati, terram prædicti Regis Angliæ & suorum hostiliter invadentes, Ecclesias & Monasteria crudeli incendio destruxerunt, & homicidiis atque rapinis, ausu Sacrilego, in eis violata immunitate ecclesiastica, nequiter perpetratis, pacem Regni Angliæ, & prædictarum conventionem Treugarum perturbare & frangere præsumpserunt, contra ea quæ, pro observatione pacis Regni Angliæ, in Oxoniensi Concilio providè sunt statuta temere veniendo.

A. D. 1260.

Quia vero tantorum facinorum perpetratores, ac illi, quorum mandato, ope, vel consilio prædicta maleficia sunt commissa, ipso facto sunt excommunicationis vinculo innodati, fraternitati vestræ, in virtute obedientiæ firmiter præcipiendo, mandamus quatinus in Civitate vestra

A. D. 1260. Hen. 3. stra & Diocæsi prædictos Sacrilegos & illos, qui eis, in prædictis sceleribus perpetrandis, opem vel consilium impenderunt publicè vel occulte, singulis diebus dominicis & festivis, pulsatis campanis, accensis candelis, tam diu excommunicatos nuncietis, & nunciari solempniter faciatis, donec de præmissis satisfactionem impenderint, & absolutionem meruerint obtinere.

Ad hæc, cum præfatus Lewelinus, & Complices sui terras, villas, & loca nobilis viri Ricardi de Clare, Comitis Glouceſtriæ, in Diocæsi vestra, durantibus treugis memoratis, juramento firmatis, occupaverint violenter, & adhuc detineant occupata; & postmodum, cum venerabilis Frater Dei gratiâ, Bangorensis Episcopus, pro pace inter Dominum Regem & dictum Lewelinum tractandâ apud London venisset personaliter, quidam Walenses, non sine conniventia dicti Lewelini, vel mandato, ut creditur, Castrum dicti Domini Regis de Buelt ceperunt proditionaliter, & homines ejusdem Castri, quod adhuc sic detinent occupatum, furore diabolico, contra continentiam occiderunt treugarum.

Quia igitur manifeste videtur occupationem dicti Castri, & aliarum terrarum, ac prædictorum perpetrationem facinorum, de mandato vel voluntate ejusdem Lewelini processisse, vel eum rata habuisse præmissa, quibus non obviavit cum posset; fraternitati vestræ de Fratrum & coepiscoporum vestrorum consilio mandamus, in virtute obedientiæ firmiter injungentes quatenus ad prædictum Lewelinum personaliter accedentes, ipsum moneatis sub testimonio competenti, & efficaciter inducere studeatis ut, infra octabas instantis assumptionis beatæ Mariæ, post monitionem vestram (quam, si sui copiam denegaverit, in Ecclesia Landavensi publice proponatis) Domino Regi & suis dictum Castrum, terras, villas, & loca, contra Treugas per ipsum & suos taliter occupata, sine difficultate restituat, & restituere faciat & de dampnis & injuriis illatis eis satisfaciat competenter. A. D. 1260. Hen. 3.

Quod, si monitis vestris parere contempserit, cum malum, cui non resistitur, approbetur; nec careat scrupulo societatis occultæ qui manifesto facinori desinit obviare, vos extunc, in pœnam ipsius, qui culpâ se ostenderet non carere, omnes terras, villas, & loca, ditioni & potestati suæ supposita, necnon omnes terras, villas, & loca, quas vel quæ per se vel Complices suos, durantibus Treugis supradictis, occupavit in Diocæsi vestra, interdicto Ecclesiastico supponentes, faciatis illud usque ad condignam præmissorum satisfactionem excessuum inviolabiliter observari; inhibentes districtius ne in eisdem terris, Villis, & locis, ditioni & potestati suæ suppositis, seu per ipsum & Complices suos, durantibus Treugis prædictis, contra formam earumdem occupatis, sacramenta Ecclesiastica præter quam necessaria ministrentur.

Quid autem super hiis feceritis nobis per vestras patentes litteras rescribatis.

Data apud Lamehyth, in festo beati Petri ad vincula, anno Domini 1260.

Litteræ Archiepiscopi Cantuariensis, directæ Landavensi & Menevensi Episcopis, traditæ fuerunt Comiti Glouceſtriæ, transmittendæ eisdem Episcopis; & litteræ ejusdem Archiepiscopi, directæ Bangorensi & de Sancto Assapho Episcopis, liberatæ fuerunt Nicholao Walen. & Guydoni, Nunciis Regis, deferendæ R. de Mortuo Mari, ut eas mitti faciat eisdem Episcopis.

De pace cum Lewelino tractandâ.

A. D. 1260. An. 44. H. 3. Pat. 44. H. 3. n. 7.

REX omnibus, &c.

Sciatis nos venerabili patri R. Coventr. & Lich. Episcopo, Priori de Wenlok, dilecto & fideli nostro Humfrido de Bohun Comiti Hereford. & Essex, & dilecto Clerico nostro Simoni Passelewe, quos mittimus ad vadum de Muntgomery in Octabis instantis assumptionis beatæ Mariæ, plenam dedisse potestatem tractandi, nomine nostro, de pace inter nos, & Edwardum filium nostrum, & homines nostros ex una parte; & Lewelinum filium Griffini & Complices & fautores suos ex altera. A. D. 1260.

Ratum habituri & firmum quicquid ipsi omnes, vel illi ex ipsis, quos præsentes adesse contigerit, super præmissis duxerint faciendum.

Potestatem etiam damus prædicto Comiti jurandi in animam nostram super hiis observandis, quæ per eosdem, vel aliquos eorum, quos adesse contigerit, acta fuerint in præmissis.

A. D. 1260. Hen. 3. In cujus, &c.

Teste Rege apud Windesor. 10. die Augusti.

In forma prædicta, & per eadem verba emanavit alia littera; nulla facta mentione de Edwardo filio Regis. A. D. 1260. Hen. 3.

De Treugis cum Lewelino prorogandis.

A. D. 1260. An. 44. H. 3. Bilem. REX omnibus, &c. Sciatis nos Venerabili patri R. Coventr. & Lich. Episcopo, Priori de Wenlok, & dilectis & fidelibus nostris, Humfrido de Bohun Comiti Hereford & Essex. Rogero de Mortuo Mari, Jacobo de Aldythel. & Simoni Passelewe Clerico nostro, quos mittimus ad vadum de Muntgomery in Octabis instantis Assumptionis beatæ Mariæ, vel illis eorum, quos ibidem adesse contigerit, plenam & liberam pro nobis, & Edwardo filio nostro, & hominibus nostris, dedisse potestatem tractandi, nomine nostro, cum Lewelino filio Griffini & Complicibus suis, de Treugis, inter nos, & ipsos prius captis, prorogandis, & firmandis eisdem modis & conditionibus quibus antea captæ fuerint & juratæ; vel melioribus conditionibus, si fieri poterit, prout ipsi magis viderint expedire. A. D. 1260.

Ratum habituri & firmum quicquid ipsi omnes, vel eorum aliqui, quos præsentes adesse contigerit, super præmissis duxerint faciendum.

Potestatem etiam damus prædictis Comiti & Jacobo, vel eorum alteri, jurandi in animam nostram super hiis observandis, quæ per prædictos Episcopum, Priorem, & alios fideles nostros supradictos, vel per illos ex ipsis, quos adesse contigerit, acta fuerint in præmissis.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

In forma prædicta, & per eadem verba emanavit alia littera; nulla facta mentione de Edwardo filio Regis.

De Treugis cum Lewelino capiendis.

A. D. 1260. An. 44. H. 3. Bilem. REX omnibus, &c. Sciatis nos venerabili patri R. Coventrensi & Lichfeldensi Episcopo, Priori de Wenlok, & dilectis & fidelibus nostris, Humfrido de Bohun Comiti Hereford. & Essex. Rogero de Mortuo Mari, Jacobo de Aldithele, & Simoni de Passelewe Clerico nostro, quos mittimus ad vadum de Muntgomery in Octabis instantis Assumptionis beatæ Mariæ, vel illis eorum, quos ibidem adesse contigerit, plenam & liberam pro nobis, & Edwardo filio nostro, & hominibus nostris, dedisse potestatem, nomine nostro, capiendi & firmandi Treugas inter nos, & Edwardum filium nostrum, & homines nostros, ex una parte; & Lewelinum filium Griffini, & complices, & fautores suos ex altera parte, prout prædicti Episcopus, & Prior, & alii fideles nostri supradicti magis viderint expedire. A. D. 1260.

Ratum habituri & firmum quicquid ipsi omnes, vel illi ex ipsis, quos præsentes adesse contigerit, in præmissis duxerint faciendum.

Potestatem etiam damus prædictis Comiti & Jacobo vel eorum alteri, qui præsens fuerit, jurandi in animam nostram super hiis observandis, quæ per præfatos Episcopum, Priorem, & alios fideles nostros supradictos, vel illos ex ipsis, qui præsentes fuerint, acta fuerint in præmissis.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

In forma prædicta, & per eadem verba emanavit alia littera, nulla facta mentione de Edwardo filio Regis.

De Mandato Episcopo Coventrensi & Lichfeldensi quod intersit tractatibus Treugæ cum Lewelino.

A. D. 1260. An. 44. H. 3. Bilem. R. Episcopo Coventrensi & Lichefeldensi Episcopo salutem.

Cum, de Consilio Magnatum, qui sunt de Concilio nostro, providerimus quod vos, unà cum Priore de Wenlok, & dilectis A. D. 1260.

A.D. 1260. Hen. 3. lectis & fidelibus nostris Humfrido de Bohun Comite Herefordiæ & Essexiæ Jacobo de Aldithel. & Rogero de Mortuo Mari, sitis ad vadum de Muntgomery in Octabis instantis Assumptionis beatæ Mariæ, ad tractandum cum Lewelino filio Griffini & Complicibus suis de Negotiis nostris, quæ dilectus Clericus noster Simon Passelewe vobis & dictis fidelibus nostris ex parte nostra exponet ibidem, qui eorumdem negotiorum tractatibus vobiscum intererit:

Nos, de vestræ circumspectionis industria plenius confidentes, vobis mandamus in fide & dilectione quibus nobis tenemini, rogantes quatinus, sicut nos & honorem nostrum & indempnitatem Regni nostri diligitis, omnibus aliis prætermissis, sitis ad vadum prædictum in Octabis antedictis, unà cum Priore, & aliis fidelibus nostris supradictis, tractaturi super præmissis cum prædicto Lewelino & suis Complicibus, prout vos & ipsi nobis & Regno nostro magis videritis expedire: Et hoc nullatenus omittatis. A.D. 1260. Hen. 3.

Scripsimus enim præfatis Priori, & aliis fidelibus nostris, quod, ad dictos diem & locum, vobis occurrant ad præmissa, sicut prædictum est, vobiscum adimplenda.

Teste Rege apud Windes. ut supra.

Eodem modo scribitur aliis singulariter.

Littera directa Edwardo filio Regis de Alfonso Rege Castellæ.

A.D. 1260. An. 44. H. 3. Claus. 44. H. 3. m. 5. dorf.

REX Edwardo, primogenito suo, salutem.

Cum vobis nuper mandaverimus qnod provideretis de aliqnibus discretis viris, mittendis In Wasconia ad diem, captum inter nos & Regem Castellæ, ibidem, in hac Quindena Sancti Michaelis, super facto Wasconiæ; & quod eosdem Nuncios per Nos venire faceretis, ut cum eis, ex parte nostra, ad partes prædictas aliquem mittere possemus ad jus nostrum & vestrum ibidem prosequendum & conservandum; miramur admodum & movemur quod nec aliquos ad nos pro negotio prædicto misistis, nec nobis inde quicquam significastis.

Unde, cum, in prædicto facto Wasconiæ, nobis & vobis imminere posset dampnum gravissimum & dedecus manifestum, si pro parte nostra Procuratores ydoneos non haberemus ad diem prædictum, vobis mandamus firmiter injungentes quatinus, visis litteris, cum tempus nimis breve sit, provideri faciatis de viris providis & circumspectis, qui pro parte vestra accedere possint ad diem prædictum, & eos per nos venire faciatis, ut cum eis mittere possimus Johannem de la Lynde militem nostrum, quem ibidem pro parte nostra providimus destinandum. A.D. 1260.

Mandavimus autem venerabili Patri Episcopo Vasaten. & Bertramo de Cardilak, Senescallo nostro partium Lemovicen. quod ipsi, unà cum eodem Johanne, sint pro parte nostra apud Burdegal. die supradicto.

Et dedimus ipsis omnibus seu duobus ipsorum, quos præsentes esse contigerit, potestatem ordinandi & faciendi in omnibus, nomine nostro, ea, quæ facere tenemur secundum formam conventionis seu compositionis, initæ inter nos, & Regem Castellæ prædictum, de facto Wasconiæ supradicto.

Et insuper mandabimus Drogoni de Barentino, Senescallo Wasconiæ, quod omnia, quæ per prædictos Nuncios & Procuratores nostros & vestros super hiis statuta fuerint seu provisa firmiter faciat observari.

Teste Rege apud Merleberg. 14. die Septembris.

Littera Episcopo Vasaten. de negotio supradicto.

A.D. 1260. An. 44. H. 3. Ibidem.

REX venerabili in Christo Patri, Vasaten. Episcopo salutem, & sinceræ dilectionis affectum.

Cum dilectus consanguineus noster Alfonsus, Rex Castellæ illustris, pro observandis articulis & conditionibus in conventione, inter nos, & ipsum Regem initâ & juratâ, solempnes Nuncios nuper ad nos destinaverit; ac, habito postmodum tractatu cum Magnatibus de consilio nostro, eidem Regi rescripserimus quod prudentes viros, tàm ex parte nostra, quàm ex parte Edwardi filii nostri, ad instantem quindenam A.D. 1260.

A. D. 12[illegible] Sancti Remigii in occursum Nunciorum dicti Regis, usque Burdegaliam mitteremus, facturos in præmissis quicquid pro parte nostra fuerit faciendum;
An. [illegible]

Nos, de vestræ dilectionis & fidelitatis constantiâ, quam erga nos semper gessistis, potissime confidentes, vos, & Bertramum de Cardilak Senescallum nostrum Lemovicen. Drogonem de Barentino Senescallum Wasconiæ, & Johannem de la Lynde (quos ad prædictos diem & locum mittimus) constituimus loco nostri ut vos omnes conveniatis ibidem in occursum Nunciorum prædicti Regis, pro negotio prædicto: Vos rogantes attentius quatinus, consideratis rationibus nobis & prædicto filio nostro competentibus, fieri & compleri faciatis pro parte nostra quod super conventione prædicta fuerit faciendum.

Mittimus etiam ad vos prædictum Johannem Militem nostrum, qui vos in facto isto plenius informabit, & erit ad vos apud Burdegal. dictis die & loco, cum plena potestate vobis commissa faciendi & complendi omnia, quæ in conventione prædicta continentur. Talem, amore nostri, ad hoc diligentiam apponentes quod circumspectionem vestram specialius commendare possimus. A. D. 1260. An. 44. H. 3.

Mandavimus enim prædicto Senescallo Wasconiæ quod, quicquid super præmissis fieri decreveritis firmiter faciat observari.

Teste Rege apud Merleberg. 20. die Septembris.

Eodem modo mandatum est Bertramo de Cardilak. Senescallo Partium Lemovicen. Petragorcen. & Caturcen.

Littera, de Conventione cum Rege Castellæ, Drogoni de Barentino, Senescallo Vasconiæ.

A. D. 1260. An. 44. H. 3. Ibidem.

REX Drogoni de Barentino Senescallo Wasconiæ salutem.

Cum dilectus consanguineus noster Alfonsus, Rex Castellæ illustris, pro observandis articulis & conditionibus, in conventione inter nos & ipsum Regem initâ & juratâ contentis, solempnes Nuncios nuper ad nos destinaverit; ac, habito, postmodum tractatu cum Magnatibus, de consilio nostro, eidem Regi rescripserimus quod prudentes viros, tàm ex parte nostra, quàm ex parte Edwardi filii nostri, ad instantem quindenam Sancti Remigii in occursum Nunciorum dicti Regis usque Burdeg. mitteremus, facturos in præmissis quicquid pro parte nostra fuerit faciendum.

Nos, volentes, quantum in nobis est, conventionem illam inviolabiliter observare——Vasaten. Episcopum, Bertramum de Cardilak Senescallum nostrum Lemovicen. & vos, & Johannem de la Lynde Militem nostrum, constituimus loco nostri ad perficiendum & complendum omnia, pro parte nostra, quæ in prædicta conventione concordentur. A. D. 1260.

Unde vobis mandamus in fide qua nobis tenemini quod præfatis Episcopo, Bertrando, & Johanni, vel eorum aliquibus, quos ad prædictos diem & locum venire contigerit, diligenter assistatis; & quicquid, pro parte nostra, decretum fuerit in præmissis, firmiter faciatis observari: Ita quod dictum negotium debito modo procedat; & quod, vestro consilio & auxilio mediantibus, conventiones inter nos & præfatum Regem habitæ teneantur.

Taliter vos habentes in hac parte quod circumspectionem vestrâm merito commendare possimus.

Teste ut supra.

Ejusmodi adhuc Littera Majori, Juratis & Communitati Burdegaliæ.

A. D. 1260. An. 44. H. 3. Ibidem.

REX Majori, Juratis, & Communitati Burdegaliæ, salutem.

Cum Alfonsus, Rex Castellæ illustris, pro observandis articulis & conditionibus, in conventione inter nos & ipsum Regem inita & jurata contentis, solempnes Nuncios nuper ad nos destinaverit; ac, habito postmodum tractatu cum Magnatibus de consilio nostro, eidem Regi rescripserimus quod prudentes viros, tam ex parte nostra, quam ex parte Edwardi filii A. D. 1260.

A. D. 1260. Hen. 3. filii nostri, ad instantem Quindenam Sancti Remigii in occursum Nunciorum dicti Regis usque Burdeg. mitteremus, facturos in præmissis quicquid pro parte nostra fuerit faciendum.

Nos volentes, quantum in nobis est, conventionem illam inviolabiliter observare, Vasaten. Episcopum, & Bertramum de Cardylak Senescallum nostrum Lemovicen. Drogonem de Barentino Senescallum Wasconiæ, & Johannem de la Lynde Militem, constituimus loco nostri ad perficiendum & complendum omnia pro parte nostra quæ in prædicta conventione continentur: Et, quia de vestræ fidelitatis constantia potissime confidimus quod nostrum & præfati filii nostri commodum & honorem conservare velitis, vos affectuose requirimus & rogamus, mandantes in fide & dilectione quibus nobis tenemini quod præfatis Episcopo, Bertramo, Drogoni & Johanni, vel eorum aliquibus, quos ad prædictos diem & locum venire contigerit, diligenter assistatis quod prædictum negotium debito modo procedat; A. D. 1260. Hen. 3.

Ita quod, vestro consilio & auxilio mediantibus, conventiones inter nos & præfatum Regem habitæ teneantur; taliter vos habentes in hac parte quod circumspectionem vestram specialius commendare possimus.

Mandavimus etiam Drogoni Senescallo Wasconiæ quod, quicquid pro parte nostra decretum fuerit in præmissis, firmiter faciat observari.

Teste ut supra.

De potestate tractandi cum Rege Castellæ.

A. D. 1260. An. 44. H. 3. Pat. 44. H. 3. n. 5. REX omnibus ad quos præsens, &c.

Cum Rex Castellæ illustris pluries per solempnes Nuncios suos nos sollicitaverit de observandis articulis, in quadam conventione inter nos, & ipsum inita & jurata contentis; & nos super hoc certum diem statuerimus, videlicet in instanti Quindena Sancti Remigii apud Burdegaliam, ubi Nuncii & Procuratores dicti Regis pro eodem negotio sunt venturi,

Nos volentes conventionem illam, quantum in nobis est, inviolabiliter observare, Vasaten. Episcopum, Bertranum de Cardelak, Senescallum Lemovicensem, Drogonem de Barentino Senescallum Wasconiæ, & Johannem de la Lynde Militem nostrum, ad hoc constituimus loco nostri; dantes eis plenam & liberam potestatem faciendi & complendi omnia pro parte nostra, quæ in conventione prædicta continentur: A. D. 1260.

Ratum habituri & firmum quicquid per ipsos omnes, tres, vel duos ex ipsis, quos præsentes esse contigerit, super præmissis nomine nostro actum fuerit vel statutum.

In cujus rei testimonium, &c.

Teste Rege apud Merleberg. 20 die Septembris.

Memorandum quod ista littera patens, una cum quatuor paribus litterarum clausarum, quæ irrotulatæ sunt in dorso clausarum hujus anni, hoc mense, & eodem die, examinatæ fuerunt a Johanne Mansell, & acceptatæ, & per præceptum suum statim, post consignationem, traditæ fuerunt Johanni de la Lynde, deferendæ in partibus prædictis.

Teste ut supra.

Pro Rege & Regina Scotiæ in Angliam veniendis.

A. D. 1260. An. 44. H. 3. Pat. 44. H. 3. n. 4. REX omnibus, &c.

Noveritis nos illustrem Regem Scotiæ Alexandrum, ac filium nostrum primogenitum, sponsam suam carissimam, & omnes, quos secum in Regnum Angliæ ducent, suscepisse in salvum & securum conductum nostrum, in veniendo ad nos, in Regnum nostrum ubicunque, & ibidem moram salvo & secure contrahendo, ac libere salvo & secure in Regnum suum revertendi, durante dicto conductu usque ad Festum Purificationis beatæ Mariæ Virginis proximo futurum; quem nolumus delicto alicujus infringi, set delinquens prout justum fuerit puniatur; A. D. 1260.

Ita quod idem Rex, vel aliqui suorum, quos secum ducet, dum moram fecerint in Regno Angliæ, non erunt per nos, vel alios nostros, de voluntate seu conscientia nostra, affati, rogati, vel quoquo modo astricti ad tractandum ibidem de aliquibus, tangentibus ipsum Regem Scotiæ, vel Reginam suam,

 seu

A.D. 1260. Hen. 3. feu aliquem fuorum, vel Regnum Scotiæ.

Nec ftatus fuus, aut Reginæ, feu Confiliariorum fuorum, vel aliquorum cum ipfo venientium, dum in Regno Angliæ fuerint, per nos perturbabitur, nec per aliquos alios ex noftris perturbari, mutari, aut quoquo modo inquietari in aliquo permittemus; cum nullam voluntatem habeamus talia faciendi.

Si vero, infra præfatum tempus contingat Regem vel Reginam Scotiæ, aut aliquem de familia eorum, quam fecum adducent, corporis gravitate detineri, quod abfit, volumus quod idem conductus in omnibus fervetur integer & illæfus, ufque in menfem poftquam de infirmitate plene convaluerit. A.D. 1260. Hen. 3.

In cujus rei teftimonium, &c.

Tefte Rege apud Windefor. 30 die Septembris.

De ordinatione pro Regina Scotiæ, fi contingat ipfam in Anglia effe gravidam.

A.D. 1260. An. 44. H. 3. Ibidem.

REX omnibus, &c.

Noveritis nos conceffiffe & bona fide promififfe quod, fi contingat, gratiâ Spiritûs Sancti cooperante, filiam noftram cariffimam Reginam Scotiæ, venientem ad nos, cum Domino fuo Rege Scotiæ illuftri, gravidam fore, liceat Domino fuo Regi libere prædictam fponfam fuam in Regnum fuum fecum reducere, fine cujuflibet contradictionis obftaculo, pro fuæ & Conciliariorum fuorum libito voluntatis.

Et, fi de voluntate dicti Regis, & Conciliariorum fuorum, contingat eandem ufque ad tempus pariendi ibidem moram contrahere, volumus quod ipfa cum fobole, qualem Deus ordinaverit, ad libitum & mandatum dicti Regis, & Conciliariorum Regni Scotiæ, fine dilatione & contradictione cujuflibet, falvo & libere in Regnum Scotiæ redeat & fecure.

Et, fi contingat fobolem ipfam, de voluntate dicti Regis patris fui, in Regno Angliæ ad tempus moram contrahere, &, infra illud tempus, de ipfo Rege & patre fuo aliquid humanitus contigerit, vel finiftrum, quod abfit, volumus quod Magnates Regni Scotiæ ad voluntatem & mandatum fuum ipfam fobolem libere habeant, & reducant in Regnum fuum fine aliqua dilatione feu cujuflibet contradictione. A.D. 1260.

Et ad hujus rei majorem fecuritatem corporali facramento, quod in animam noftram per dilectum Militem noftrum Willielmum de Latymer præftari fecimus, obligamus nos & hæredes noftros ad obfervationem omnium prædictorum.

In cujus, &c.

Tefte ut fupra.

De honoribus Regi & Reginæ Scotiæ in Anglia exhibendis.

A.D. 1260. An. 44. H. 3. Eadem.

REX Vicecomitibus Northumber. Eborum, Nottingham. Leiceftr. Buckingh. Bedford, & Hertford, falutem.

Quia Rex Scotiæ illuftris, & Regina fua filia noftra cariffima, in proximo ad nos venturi funt in Angliâ; nos, cupientes eos in fingulis locis, ad quæ in Regno noftro pervenerint, honorifice recipi & admitti,

Vobis mandamus, firmiter præcipientes quod finguli veftrûm eis intendatis, cum venerint ad ballivas veftras, Caftra & Maneria noftra; & deductum in Parcis Foreftis & Warennis noftris eifdem ex parte noftra offeratis; ac honores & curialitates, pro quibus grates vobis fcire debeamus fpeciales, & de quibus fe valeant commendare, eis impendatis, & ab aliis impendi procuretis. A.D. 1260.

In cujus, &c.

Tefte ut fupra.

Pro

Pro Henrico Filio Regis Alemanniæ.

A. D. 1260. An. 44. H. 3. Pat. 44. H. 3. n. 3.

HEnri, par la grace deu, Roys de Angleterre, &c. a tuz ceus, qui cestes lettres verront, salutz en nostre seigneur.

Sachez toz que nus receumes, le Jur Saint Edward, le an de nostre Corounement 44. a nostre fest, ke nus tenimes a lors a Westminstre, Henri le fiz le Roi d'Alemaigne nostre Neveu, l'Atorne Simon de Montfort Conte de Leicestre, a servir put li a l'avantdite feste, si com il apent au servise de la Senescaucie.

E, en tesmoigne de ceste chose, ce fu fete l'an e le jur avantdiz. A. D. 1260.

Ista littera lecta fuit, & approbata coram Domino Rege in garderoba sua, præsentibus Edwardo filio Regis, Henrico filio Regis Alemanniæ, Comite Glouverniæ, Comite Oxoniæ, Henrico le Bygod Justiciario, Johanne Maunsell, & Ricardo Walerand, & aliis, & per præceptum ipsorum sigillata.

De Regina Scotiæ in Anglia paritura.

A. D. 1260. An. 45. H. 3. Pat. 45. H. 3. n. 37.

REX omnibus, &c.

Cum Dominus Alexander, Rex Scotiæ, dilectus & fidelis noster, ad nostram & quorundam Magnatum nostrorum instantiam, de mera sui voluntate, nobis duxerit concedendum ut Margareta, sponsa sua, filia nostra carissima, usque ad tempus pariendi nobiscum in Anglia, & cum Alianora, sponsa nostra, matre sua, posset commorari; concedimus ac promittimus bona fide quod, cum, Spiritu Sancto cooperante, pepererit, liceat dicto Regi, Domino suo, post tempus Purificationis ipsius, scilicet post quadraginta dies post partum suum, vel saltim ad Pascha, proximo sequens, anno Gratiæ millesimo ducentesimo sexagesimo primo, dictam Reginam sponsam suam, cum sua prole, qualem bonorum omnium dispensator ordinaverit, ad dicti Regis voluntatem & mandatum, ad Regnum suum Scotiæ, sine dilatione qualibet & difficultate, vel cujuscumque contradictionis obstaculo, rehabere; & quod ipsa, cum prole, per Nuncios suos, pro ipsis destinandos, ad ipsum Regem & Regnum suum salvo & libere redire valeat & secure.

Et, si dicta Regina, filia nostra, humanitus interim, quod absit, contigerit, dicta prole superstite, liceat dicto Regi, ut prædictum est, ipsam prolem rehabere pro suæ libito voluntatis, quandocumque pro dictâ prole quoscumque voluerit duxerit destinandos: Idem concedentes de matre dictæ prolis filiæ nostræ, defunctâ dictâ prole, quod, juxta dicti Regis voluntatem, ad partes Scotiæ, ut supradictum est, liberè possit remeare.

Si vero dictus Rex Scotiæ, pater dictæ prolis, interim, quod absit, in fata decesserit, vel eventus aliquis inopinatus, quod avertat altissimus, de ipso contigerit, volumus & fideliter promittimus quod Magnates Regni sui, scilicet venerabiles patres Sancti Andreæ, Abirdonensis, Dumblanensis, & Candidæ Casæ Episcopi; A. D. 1260.

Et. M. de F. A. Cumyn de Buch. M. de Strathetne, P. de Dumbar, W. de Marr. Comites;

Et J. Comyn, A. Senescallus Scotiæ, Alanus Hostiarius, & Hugo de Abirnith Barones,

Vel quatuor, aut tres eorum, præsentes litteras secum deferentes, prædictam prolem, absque aliqua dilatione, cavillatione, difficultate, vel cujuscumque contradictione, salvò, liberè, & securè ad Regnum Scotiæ secum habeant & adducant; statu neutrius Regni, scilicet Angliæ & Scotiæ, quantum in hoc considerato.

Et, ad hujus rei majorem securitatem, corporali sacramento, quod dilectum nostrum & fidelem, Robertum Walerand Militem, in animam nostram præstare fecimus, obligamus nos, & hæredes nostros ad observantiam omnium & singulorum prædictorum; & Dominum Ricardum, Regem Romanorum semper Augustum, fratrem nostrum carissimum, ad nostram petitionis instantiam, per quendam suum Militem, consimile præstare fecimus sacramentum.

Et, ad præmissâ firmiter observanda, Ricardus Comes Gloverniæ, Petrus de Sabaudia, H. de Boun. Comes Essex. & Hertford. H. Bygod. & Johannes Mansell Thesaurarius Eborum, corporale sacramentum præstiterunt, quod prædicta non

A. D. 1260. An. 45 H. 3. non impedient, set opem & diligentiam apponent quod ea firmiter observentur.

Idem per venerabilem patrem Dominum G. miseratione divina, Eborum Archiepiscopum, Edwardum filium nostrum primogenitum, Rogerum Comitem Norffolk. & Marescallum Angliæ, R. de Quency Comitem Winton. J. de Baylol, & H. le Dispenser Justiciarium nostrum Angliæ, qui in confectione præsentium, præsentes non extiterunt, fieri procurabimus. A. D. 1260. An. 45 H. 3.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Westm. 16 die Novembris.

Bulla Edwardo primogenito Regis, de resistendo invasionibus Tartarorum.

A. D. 1260. An. 45 H. 3. Ex Autogr.

ALexander Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio, Nobili Viro Edwardo primogenito carissimi in Christo filii nostri, Regis Angliæ illustris, salutem & Apostolicam benedictionem.

Clamat in auribus omnium, eosque, quos animorum torpor non hebetat, in attentionis vigilantiam excitat horrendi præconii tuba terribilis, quæ fide rerum attestantium invalescens adeo certo sono generalis cladis bella prænuntiat, quibus flagellum iræ cælestis in manu inmanium Tartarorum, quasi ex abditis erumpentium inferi finibus, premit & conterit orbem terræ, ut jam non oporteat populum christianum ad cognoscenda hæc, quasi adhuc ambigua, certiori relatu aures attigere; sed eum, ut ingruenti & publice festinanti provide occurrat periculo, admonere.

Cum enim iidem Tartari, dicentes quod totam terram eis obtinendam tradidit Deus cœli, quem utique non noverunt, jam omnibus orientis partibus occupatis, & populis conculcatis, jam Sarracenorum duritia, quæ multorum temporum bella tulit & intulit, extrema penè desolatione concussa, jam principali eorum Civitate Baldach, Damasco, atque Alapia, cum plurimis aliis famosis eorundem regionibus, captis hostiliter & evertis, necnon & Calipho infidelitatis ipsorum Principe, ac maxima populi ejus multitudine postquam eos, ut dicitur, in deditionem receperant, interemptis, ad Regni Jerlimitan. fines pervenerint, eosque impetant invadendos, Christiano Regno Armeniæ; Antiochia, & Tripoli, famosis Christianorum Urbibus, proh pudor! suo nomine subjugatis, cumque a parte septemtrionali per Ungariam atque Poloniam, Imperio Romano conterminas, ubi, proh dolor! non parum Christiani sanguinis profuderunt, valida in populis illarum partium cæde bachati hostilem attemptent aditum in Europam, ubi fortia Christianitatis capita conterere cogitant, & Regum Thronis eversis, sedibusque potentium, sibi totius orbis ascribere Monarchatum. A. D. 1260.

Potius est contra incumbentia è vicino pericula de oportunis remediis cogitandum, quam eorum certior & serioſior enuntiatio expetenda; omnis igitur est securitatis ac tarditatis ignavæ submovenda socordia, quæ periculorum improvidos ad pernitiem præparat, & disponit, & urgentissimo attentionis stimulo eos præcipue convenit excitari qui præsunt, ne sub manu eorum repentina invadat calamitas homines, inerti negligentia soporatos; quia ruina malorum imminentium prius interdum, quam in sollicitudinis curam evigilent, obruuntur; quemadmodum prædictis Sarracenis, aliisque innumeris nationibus, quas destinitas prudentiæ consilio, & indignas cœlesti præsidio, prædictorum Tartarorum invasit oppressio, noscitur contigisse.

Palam est enim quod pestilentior pernicies, & perniciosior pestis ad quiescentes ingreditur & securos; & Deum temptat imminente periculo, qui illud, in præsumptuosa cœlestis auxilii confidentia, negligit humanæ providentiæ remediis prævenire.

Nos igitur, attendentes in eorundem Tartarorum manu adversus peccata humani generis divinæ indignationis sævire flagellum, quæ tamen erga fideles magnum ostendit pietatis iudicium, dum nobis illud imminere noluit improvisum; sed ut divinæ placationis antidoto, & providentiæ consilio excludi valeat diu ante provisum; ac de clementis Dei misericordia confidentes quod, si visitaverit in virga iniquitates suorum, & peccata ipsorum in verberibus disciplinæ, misericordiam suam tandem non abscidet ab eis,

Cogitavimus cum fratribus nostris, quemadmodum a nobis expostulat speculæ pastoralis officium, cui licet immeriti

A. D. 1260. Hen. 3.

rii præsidemus, contra idem flagellum utilia salutis remedia ordinare; & quidem, pro tam universalis necessitatis articulo, videbatur non solum Ecclesiasticorum, sed & secularium Principum, & fidelium populorum generale concilium convocandum, ut de communi omnium discrimine, ac provisionis oportunæ remediis, ad quæ solas Ecclesiæ vires liquet non posse sufficere, intentis singulorum sensibus, communis deliberatio haberetur.

Hæc etenim causa neminem præterit, communissima omnium, & privatissima singulorum; quia, etsi tangat maxime maximos (a quibus primum ordiri solet instantis cujusque desolationis initium, ut cæteri facilius, velud acephali & dispersi, ad perniciem abducantur) unumquemque tamen specialiter de universitate contingit, ruinam & statum, mortem & vitam continens singulorum.

Nam apud eosdem Tartaros patrocinium nulli præstat fortunæ conditio, vel sexus infirmitas, aut ætatis miseratio, seu revetenria dignitatis; qui non quorumdam, sed omnium exitia & exterminia moliuntur, nulli pacti fœderis fidem servant, quam quidem habere nequeunt infideles, propter quod, dum simulant se ad christianos privatæ affectionis habere propositum, hoc ipso magis est christianis astutæ fraudulentiæ illorum laqueus, quem hujusmodi simulationis pallio subtegunt, præcavendus; quia eos subtilioribus dolis supplantare conantur, quos invenire credunt ad repugnantiam fortiores.

Verum, quia, ipsis Tartaris nequitiæ suæ proposito vigilanter instantibus, dilationis diutinæ non capit res ista dispendium, &c, absque longi temporis tractu, gravaminibus personarum, rerumque detrimentis, convenire nobiscum universitas concilii non valeret; necessitati, qua generalitas premitur, de prædictorum fratrum concilio ad præsens duximus hoc compendio consulendum, ut, in singulis Regnis atque Provinciis fideles moneantur attendere causas illas, propter quas præcipue ad Sarracenas & alias Nationes, cum eisdem Tartaris, pestis desolationis intravit,

Offensam, videlicet, altissimi Dei nostri, cujus contra se, subjectæ a perfidis nationes, perfidiæ judicium irritarunt: A. D. 1260. Hen. 3.

Defectum insuper humanæ providentiæ, qui eis, segnitia inertiaque sepultis, & varia ab invicem seditione disiectis, oportuna remedia defensionis ademit, quatinus ipsi fideles, de alienis periculis sumpta cautela, medelis contrariis a malis imminentibus præserventur.

Propter quod carissimum in Christo filum nostrum, Regem Anglorum illustrem, per literas nostras, sub certa forma, rogamus attentiùs & hortamur, ut, habito colloquio cum Baronibus & Magnatibus Regni sui, adversus tam diræ cladis perniciem, fidelibus imminentem, curet mansuetudinis Regiæ pietate prospicere, quo modo, quo ordine, quibusve consiliis, ad resistendum eisdem Tartaris, confluentur in unum vires populi Christiani,

Denique, super omnibus dellberatione habita diligenti, usque ad octavam Apostolorum Petri & Pauli proximo futuram, quoniam profusius tempus rei necessitas absque periculo non admittit, ad sedem Apostolicam destinet Nuncios suos, viros providos & prudentes, per quos nobis super hiis Regiæ circumspectionis voluntas & consilium innotescant; &, quorum communicato consilio, Apostolica sedes providè disponat & ordinet quicquid, in tam arduæ necessitatis negotio, publicæ salutis utilitas suadebit.

Quocirca Nobilitatem tuam monemus, rogamus, & hortamur attente, per Apostolica tibi scripta mandantes, quatinus, cum tua intersit de tam communi cogitare discrimine, quo utique tangeris tanquam egregia portio universi, eidem Regi super præmissis, quod circa prædictum negotium publice expedire cognoveris, sano studeas consilio, Deum & universalem causam habens præ oculis, suadere.

Dat Lateran. 15 Kal. Decembris, Pontificatûs nostri anno sexto.

Plumbeo sigillo a filo canabeo.

De Olerone a Corona Angliæ non segreganda.

A. D. 1261. An. 45. H. 3. *Penes Camerar. Scaccar.*

H. Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, dilectis & fidelibus suis Majori & Communiæ Insulæ Oleron. salutem.

Quia, propter fidelitatem vestram, erga nos & Progenitores nostros Reges Angliæ hucusque laudabiliter servatam, vos speciali prærogativa dilectionis prosequamur, ut fecimus ab antiquo, nolu- A. D. 1261.

A.D. 1261. Hen. 3. nolumus vos a Coronâ Angliæ ullatenus segregare;

Propter quod vobis mandamus in fide, qua nobis tenemini, quod Insulam nostram prædictam, sine mandato nostro speciali, nulli committatis, nec intendentes sitis nisi nobis, vel Edwardo primogenito filio nostro.

In cujus rei testimonium has litteras nostras vobis mittimus patentes. A.D. 1261. Hen. 3.

Teste meipso apud Turrim London. vicesimo octavo die Febr. anno Regni nostri quadragesimo quinto.

Ratificatio Treugarum cum Lewelino.

A.D. 1261. An. 45. H. 3. Pat. 45. H. 3. m. 14. in Scedula. REX omnibus, &c. salutem. Inspeximus formam treugæ apud Muntgomery in Octabis Assumptionis beatæ Mariæ, anno, &c. 44. inter nos ex una parte, & Lewelinum filium Griffini & suos ex altera, in hæc verba.

Anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo, die Dominica, scilicet in Octabis Assumptionis beatæ Mariæ Virginis, ordinatum est apud Muntgomery & pro visum inter Priorem de Wenloke, & Dominum S. Passelewe Clericum, & Fulconem de Orby, Justiciarium Cestriæ, (habentes potestatem ex parte Domini Regis Angliæ, & Domini Edwardi filii Regis primogeniti, treugas capiendi & firmandi inter prædictos Dominum Regem, & filium suum ex una parte, & Dominum Lewelinum filium Griffini, & suos ex altera) & Dominum R. Bangorensem Episcopum, & Abbatem de Aberconwey (habentes consimilem potestatem, ex parte dicti Domini Lewelini) quod treuga capta apud Oxon. prorogetur, a die Octobarum Assumptionis beatæ Mariæ, usque ad Festum Nativitatis Sancti Johannis Baptistæ, anno millesimo ducentesimo sexagesimo secundo, in forma subscripta, scilicet,

Quod quilibet, & singuli, ex utraque parte, habeant seisinam terrarum & hominum, Castrorum & aliarum rerum omnium, quas habuerunt tempore treugarum, inter prædictas terras initarum apud Oxonium: Et quod interim vada vel passus non obstruantur, silvæ non complicentur aliter quam erant tempore, quo prædictæ apud Oxonium erant datæ treugæ.

Insuper licebit Domino Regi, & filio suo, & hominibus suis, Castra de Disserht & de Cannok visitare, & per prædictum tempus treugarum victualibus & aliis, quæ ad dicta Castra necessaria sustinenda fuerint, invenire cum duobus batellis, utroque cum duodecim remis, vel paucioribus secundum quod opus fuerit: Ita tamen quod, si per tempestatem, vel alia impedimenta maris, vel propter alia pericula, dicta victualia sive res commode carriari non possint vel differri, prædictus Dominus Lewelinus victualia prædicta, res & homines ad præfata Castra in eundo, & redeundo, ad summonitionem Justiciarii Cestriæ, salvo & secure per terram duci faciet, & conducet unà cum custodibus eorumdem. A.D. 1261.

Convenit etiam quod hii, qui sunt in munitione Castri de Disserht, habeant jugiter tres homines, & ipsi, de munitione Castri de Cannowe, habeant duos homines continue exeuntes & ingredientes dicta Castra, ad victualia & alia hiis, qui in dictis Castris commorabuntur, necessaria perquirenda.

Et quod dicta Castra habeant omnes terras per eosdem fines, metas, & bundas, quos habuerunt tempore treugarum apud Oxonium initarum.

Item, si contingat aliquem de munitione dictorum Castrorum infirmarium mori, vel amoveri, licebit Domino Regi, & filio suo, & suis, alium, vel alios, loco ipsius, vel aliorum substituere & ponere, sine alicujus contradictione, & omni impedimento, & molestia, inferendis per Dominum Lewelinum & suos, in accedendo, vel redeundo, Militem scilicet pro Milite, servientem pro serviente, & sic de aliis in dictis Castris existentibus.

Convenit etiam quod terræ sint utrique genti communes ad comercia exercenda; & quod liceat cuilibet, utriusque gentis, prosequi & assequi rem suam in partibus terræ utriusque, treugis durantibus supradictis.

Item, si aliquid ex parte alterutrâ transgressum fuerit, captum, vel occupatum, a tempore treugarum, apud Oxonium initarum, vel in aliis treugis præcedentibus, usque ad finem treugarum prorogatarum de novo, non licebit de cætero illi, qui injuriam passus fuerit, per se, vel per aliquos, de parte sua, sibi de illata injuria vindicare; set illud per 12 viros fide dignos, per utramque partem eligendos, diebus & locis per eosdem duodecim assignandis, reformabitur & emenda-

A. D. 1261. Hen. 3. emendabitur in hunc modum; scilicet,

Quod dicti duodecim querimonias videant, & super hiis veritatem de plano, & sine dilatione inquirant, &, quod de facili emendari potuerunt, incontinenter, secundum consuetudinem Marchiæ, emendent: Et, ubi difficultas fuerit, si ex parte Domini Regis, vel Domini Edwardi filii sui transgressum fuerit, per dictos 12. vel per eorum majorem partem, Domino Regi, vel Edwardo filio suo nuncietur; vel aliquibus, quos Dominus Rex in suis feodis & possessionibus, & Dominus Edwardus in suis ad emendam faciendam deputaverunt, si Dominum Regem & Edwardum filium suum in partibus contigerit esse remotis: Et, si Rex, vel prædictus Edwardus filius suus dictas transgressiones fecerit, per considerationem dictorum 12. electorum infra 40 dies, emendentur:

Et, si per homines dictorum Domini Regis, vel Edwardi filii sui transgressiones factæ fuerint, ad emendam faciendam, infra prædictum tempus 40 dierum, prout illi 12 demandaverunt, per eorum Dominos, ad quod faciendum per suum juramentum astringuntur, compellantur, nisi gratam emendam dicti malefactores præstiterint infra brevius tempus, sibi a prædictis 12 assignandum; quod quidem de Domino Lewelino & suis observetur, si ex parte ipsius transgressum existat.

Et, quoniam per latrones, utlegatos, & latrunculos, prædones, & alios, homicidiæ, rapinæ, & furta usque ad ista tempora sunt sæpius perpetrata, ordinatum est, de consensu utriusque partis, quod omnes illi, qui tales malefactores hucusque receptaverunt, vel de cætero receptabunt, & qui per suas terras ipsos cum præda vel rapina transire permiserint, illis, qui dampna hujusmodi sustinuerint, vel de cætero sustinebunt, de suo proprio, secundum considerationem dictorum 12 præfatorum, reddere teneantur; &, ad hoc faciendum, per Dominum Regem, & Edwardum filium suum si ex parte Anglicorum hoc fuit perpetratum; & per Dominum Lewelinum, si ex parte Walensium factum fuerit compellantur præcise.

Quod, si forte aliquis vel aliqui alterius partis injurias, sibi factas, per se, vel per alios vindicare præsumpserint, de dampnis, sibi a principio illatis, nulla sibi fiat justitia, & nichilominus, ad considerationem prædictorum 12. de quibus se vindicaverint, de dampnis, quæ occasione vindictæ sustinuerunt, & de expensis, quas occasione injuriæ sibi illatæ prosequendæ fecerint, per Dominum Principalem, ex A. D. 1261. Hen. 3. cujus parte fuerint, infra 40 dies satisfacere compellantur: Et nichilominus sumptus, quos dicti 12 circa prosecutionem dicti negotii fecerint, solvere teneantur, & per Dominum suum, cujus pacem vel treugam infregerint, alias graviter puniantur; ita quod pœna unius sit metus multorum.

Et, ad hæc omnia observanda, principales Domini, scilicet, Dominus Rex, & Edwardus filius suus, & Dominus Lewelinus, per eorum juramenta, teneantur.

Item, si dicti 12 necesse habeant per terras Domini Regis vel Lewelini ad loca, per eos assignanda pro dicto negotio, transire, tàm Dominus Rex, & Ballivi sui per terras suas, quàm dictus Lewelinus per terras suas, ad mandatum dictorum 12 in eundo, & redeundo, salvos conductus præbebit eisdem; si vero aliqui, vel aliquis de prædictis 12 se malitiosè subtraxerint, tàm Dominus Rex, quàm Lewelinus suos ad veniendum, ad dictum negotium in forma prædicta prosequendum, per juramentum ipsorum compellere teneantur.

Quod, si aliquis, vel aliqui dictorum 12 electorum ad locum & diem, per ipsos assignanda, non venerit, licebit aliis, qui præsentes fuerint, alios fide dignos, vel alium, neutri parti suspectos, vel suspectum, eligere ad dictum negotium perficiendum; ita scilicet quod, cum tales absentes vacare poterint, ad illud negotium perficiendum iterum assignentur vel assumantur.

Omnes autem prædicti electi super evangelia jurabunt quod bona fide, & sine fraude procedent in negotio memorato, nec dimittent pro lucro, dampno, timore, odio, vel amore, quin negotium, sibi injunctum, ut dictum est, quam citius, ut poterint, prosequentur.

Ad dictas autem treugas observandas, & emenda facienda, & ad omnia, & singula, quæ prædicta sunt, fideliter observanda & implenda, Dominus Rex, & prædictus Edwardus filius suus, & Lewelinus, & David frater ejus, se juramento præstito astrinxerunt.

Promiserunt etiam Dominus Rex, & prædictus Edwardus filius suus, sub juramento eodem, quod omnes Ballivos suos, qui pro tempore fuerint in Marchia, & omnes Barones, quos Dominus Lewelinus duxerit nominandos; & similiter Dominus Lewelinus suos Ballivos per totam Walliam, & etiam Magnates partis suæ, quos Dominus Rex & Edwardus filius suus, vel sui duxerint nominandos, jurare facient quod omnia prædicta,

A.D. 1261. prædicta, quantum ad ipsos attinet, fideliter observabunt.
Hn. 3.

Promisit etiam dictus Lewelinus, in virtute juramenti sui, quod, si malefactores aliqui ex parte sua emendas facere contempserint, quas dicti 12 decernerint faciendas, & infra prædictum terminum quem duxerint assignandum, dictos malefactores suis possessionibus & terris privabit, donec plenarie satisfecerint de transgressionibus, prout per prædictos duodecim est ordinatum; quod quidem Rex ex parte sua similiter observabit.

Insuper, de consensu partis utriusque, extiterit ordinatum quod hii, quibus injuria vel dampnum fuerit illatum, primo Dominum loci, de cujus partibus dampnum est illatum, vel ipsius Ballivum debent adire, suam exposituri querimoniam: Quod si infra breve tempus non faciat fieri emendam, ad quod faciendum per suum juramentum teneatur, tum 12 electos adeant, & ibi suam querimoniam prosequantur: Quod, si non faciat Dominus vel Ballivus illos 12 convenire, & conquerenti justitiam secundum consuetudinem Marchiæ exhibere, & salvum sibi faciat habere conductum, quamdiu querimoniam suam prosequitur coram ipsis. A.D. 1261. Hn. 3.

Et, ut hæc omnia robur optineant firmitatis, Dominus Rex, & Dominus Edwardus, scripto, penes Dominum Lewelinum remanenti: & Dominus Lewelinus, & David frater suus, scripto, penes Dominum Regem remanenti, sua apposuerunt sigilla.

Et, quia prædicti Domini in confirmatione præsentium non fuerunt præsentes, Dominus Wigorniensis Episcopus, & Dominus F. Justiciarius Cestriæ, & Prior de Wenlok, & S. Passelewe, ex parte Domini Regis, & Domini Edwardi; & prædictus Dominus Bangorensis Episcopus, & Dominus Abbas de Aberconw. ex parte Domini Lewelini, dictis scriptis apposuerunt sigilla sua, & sigilla principalium apponantur.

Nos igitur, formam prædictam ratam habentes & gratam, eam tenore præsentium duximus concedendam.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Turrim London. 12 die Martii.

De arrestandis, qui falsos rumores spargunt per populum.

A.D. 1261. An. 45. H. 3. Claus. 45. H. 3. m. 15. d.

REX Vicecomiti Cantebrigiæ, salutem.

Quia quidam, æmuli nostri, imposuerunt nobis, ut accepimus, quod proponimus exigere a Magnatibus & Communitate Regni nostri tallagia inconsueta, & consuetudines indebitas, ad suscitandum discordiam inter nos & ipsos;

Tibi præcipimus quod, cum omni festinatione, clamari facias per totam ballivam tuam, quod Magnates & Communitatem Regni nostri sincere diligimus, & ipsos in pace & tranquilitate, quanta hactenus fecimus, & majori, si poterimus, tractare, & nulla hujusmodi tallagia aut consuetudines indebitas ab eis exigere vel extorquere proponimus; & si quos hujusmodi mendacia referentes inveneris, ipsos arestari facias quousque suos autores invenerint, & aliud a nobis receperis in mandatis. A.D. 1261.

Teste meipso apud Turrim London. 14 die Martii.

Eodem modo mandatum est singulis Vicecomitibus per Angliam.

Littera Edmundi Regis Siciliæ proceribus ejusdem Regni pro receptione sua.

A.D. 1261. An. 45. H. 3. Claus. 46. H. 3. m. 13. d.

EDmundus, Dei gratiâ, Siciliæ Rex, universis & singulis Prælatis, Proceribus, Militibus, Civibus & aliis per Regnum nostrum constitutis salutem, gratiam, & omne bonum.

Cum felicis recordationis Dominus Innocentius Papa quartus, de fratrum suorum consilio, & Apostolicæ sedis gratia speciali, Regnum nobis contulerit supradictum, A.D. 1261.

Nos, ad tranquilitatem & commodum dicti Regni, & omnium incolarum ejusdem zelum præcipuum & affectum habentes sincerum, Universitatem vestram requirimus & rogamus attente, quatenus assensu

A. D. 1261. Hen. 3. assensu grato nos in Regnum admittere, & nostris profectibus & honoribus velitis insistere cum favore.

Nos autem, ad dicti profecutionem negotii pro viribus nostris & nostrorum accincti, vobis universis & singulis in omnibus, quæ ad vestri juris conservationem cesserint, & honoris augmentum, cum omni desiderio & promptitudine annuere intendimus, & pronis volumus affectibus complacere. A. D. 1261. Hen. 3.

In cujus rei testimonium præsentem literam aurea bulla nostra fecimus consignari.

Dat. apud Windes. 13. Kalend. Aprilis, anno Domini 1261.

De Procuratoribus constitutis ad recipiendum Regnum Siciliæ nomine Edmundi Filii Regis.

A. D. 1261. An. 45. H. 3. Pat. 46. H. 3. m. 14. d. EDmundus Dei gratia, &c. Universis Sanctæ Matris Ecclesiæ filiis, ad quos præsentes literæ pervenerint, salutem.

Ad Universitatis vestræ notitiam volumus pervenire quod, cum fælicis recordationis Dominus Innocentius Papa quartus nobis, de Fratrum suorum consilio, Regnum Siciliæ contulerit de Sedis Apostolicæ munificentia & gratia speciali,

Nos, fideles nostros, Nobiles viros, Rogerum de Longtyn, & Johannem de Monte-fusculo, nostros facimus & constituimus Procuratores ad recipiendum Regnum prædictum nomine nostro, & terminum acceptandum seu admittendum, quo iter nostrum ad profecutionem negotii prædicti de mandato ejusdem Domini arripere debeamus: A. D. 1261.

Potestatem dantes eisdem juramentum fidelitatis Domino Papæ & Ecclesiæ Romanæ in animam nostram præstandi, & quod nos ipsi homagium nostrum & fidelitatem prædictam ipsi Domino Papæ, & Ecclesiæ Romanæ, ad mandatum ejusdem Domini Papæ, præstabimus in propriâ personâ nostrâ;

Ratum habituri quod per ipsos, vel eorum alterum actum fuerit in præmissis.

Datum apud Windleforam 12. Kal. Aprilis, anno Domini 1261.

Littera Edmundi Regis Siciliæ Papæ, pro favore ejus in negotio prædicti Regni.

A. D. 1261. An. 45. H. 3. Pat. 46. H. 3. m. 14. d. DOmino Papæ Eadmundus, ejusdem providentia, Siciliæ Rex, devota pedum oscula beatorum.

Ejus favente gratia, qui potentes humiliat, & humiles nutu suæ voluntatis exaltat, Sancta Romana Ecclesia mater nostra erga karissimum patrem nostrum

Regem Angliæ illustrem, necnon & potestatem ipsius graciosum gerens affectum, Regnum Siciliæ nobis, in minori constitutis ætate, liberaliter contulit & benigne, prout in literis apostolicis, inde nobis confectis, plenius continetur; auctoritatem nobis ex suo tribuens mandato ut, more regio, tàm nuncupatione, quàm bulla aurea, fungeremur.

Nos igitur, ex præmissis audaciam sumentes, ad vestræ Sanctitatis clementiam recurrimus confidenter, supplicantes humiliter & devote quatinus hiis, quæ in parte ista per sedem prædictam feliciter incohata sunt, usque ad consummationem negotii, patrocinium & favorem propitium vestra dignetur Sanctitas impartiri. A. D. 1261.

Parati enim semper sumus & erimus in persona, rebus, amicis, & aliis omnibus, quæ nostræ & nostrorum possibilitatis extiterint, obsequium nostrum vobis & Ecclesiæ matri nostræ reverenter impendere, & vestris beneplacitis atque mandatis devotis affectibus & promptis operibus obedire.

Placeat insuper dominationi vestræ dilectis & fidelibus nostris, Rogero de Longtyn, & Johanni de Monte-fusculo, voluntatis nostræ in hac parte consciis, quos pro dicto negotio ad præsentiam vestram transmittimus, fidem super hiis plenius adhibere.

Data apud Windesor. 12. Kal. Aprilis.

Consimilis littera emanavit, sub nominibus W. de Chanent, & W. de Actte, quod fidem super hiis, &c.

Ut supra.

A.D. 1261. Hen. 3. A.D. 1261. Hen. 3.

Bulla quod Prælati, Magnates, & alii, clerici & laici Angliæ, non teneantur ad observationem juramenti sui pro quibusdam statutis, ordinationibus, & colligationibus observandis.

A.D. 1261. An. 45. H. 3. *Ex Autogr.*

Alexander Episcopus, servus servorum Dei, Venerabilibus fratribus Archiepiscopo Cantuarien. & Episcopo Norwicen. & dilecto filio Johanni Mansello Thesaurario Eboracensi Capellano nostro, salutem & apostolicam benedictionem.

Ad audientiam nostram pervenit quod nonnulli Prælati, Magnates, & alii, tàm clerici, quàm laici, Regni Angliæ ad observandum quædam statuta, ordinationes, & colligationes (quæ nonnulli ipsorum, sub prætextu reformandi statum ipsius Regni, nomine carissimi in Christo filii nostri Regis Anglorum illustris, in diminutionem & depressionem potestatis & libertatis ejusdem Regis, fecisse dicuntur) se juramentis propriis astrinxerunt,

Et, quasi per quandam impressionem, ab eodem Rege, ac carissima in Christo filia nostra Regina Angliæ, Filiis ipsorum, & à nonnullis aliis, ut ad ipsorum statutorum, ordinationum, necnon colligationum observationem similiter se astringerent, exegerunt:

Cum igitur juramenti religio (quâ fides confirmari debet & veritas) fieri non debeat pravitatis & perfidiæ firmamentum; nos, volentes super hoc ipsius Regis honorificentiæ, & aliorum providere saluti, discretioni vestræ, de qua plene confidimus, per apostolica scripta, districtè præcipiendo, mandamus quatinus præfatos Prælatos, Magnates, ac vos ipsos invicem, si opus fuerit, & alios, vos omnes, vel duo vestrûm, aut tu, frater Archiepiscope, solus ab hujusmodi juramentis prorsus curetis absolvere, ac prædictas colligationes dissolvere, vice nostra, de nostræ plenitudine potestatis;

A.D. 1261.

Contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo, sicut statui ejusdem Regis & Regni sui prudenter videritis, circumspectis omnibus, expedire.

Siquid autem in eisdem statutis & ordinationibus, quod Prælatorum, Ecclesiarum, seu ecclesiasticarum personarum favorem & commodum respiciat, continetur, id per hoc irritari nolumus, vel, quoad illud, prædicta juramenta ullatenus relaxari.

Dat. Romæ apud Sanctum Petrum 3. Kal. Maii, Pontificatûs nostri anno septimo.

Plumbeo Sigillo a Filo canabeo.

Bulla de absolvendo Magnates Angliæ a quibusdam juramentis illicitis, in præjudicium Regium tendentibus, & de compellendo ipsos ad obediendum Regi.

A.D. 1261. An. 45. H. 3. *Ex Autogr.*

Alexander Episcopus servus servorum Dei. Venerabilibus fratribus Archiepiscopo Cantuarien. & Episcopo Norwicen. & dilecto filio Johanni Mansell. Thesaurario Eboracen. Capellano nostro. Salutem & apostolicam benedictionem.

Rationalibus sensibus materiam justæ admirationis importat securim adversus illum, qui cædit in ea, vel serram contra illum, qui trahit ipsam; eos, videlicet, quos potioribus legitimus subministrationum ordo subjecit, adversus auctoritatem præsidentium elevari, & Principes, legum Dominos, quos præ suis participibus cœlestis ordinatio sublimavit, premi arbitrio subditorum.

A.D. 1261.

Propterea nos mirari coegit publicæ relationis assertio, auribus nostris insinuans quod nonnulli Barones, Proceres, Magnates, & alii, tàm Clerici, quàm Laici Regni Angliæ, sub prætextu reformandi statum ejusdem Regni, quasdam constitutiones, ordinationes, & colligationes, carissimi in Christo filii nostri, Regis Anglorum illustris titulo, in diminutionem & depressionem potestatis & libertatis Regiæ factas, jurejurando

A. D. 1261. Hen. 3. rando firmârunt; & ab eodem Rege ac plurimis aliis dicti Regni Clericis & Laicis, ut, ad observationem earum, suis se juramentis astringerent, per quandam impressionis instantiam exegerunt.

Cum igitur idem Rex, quem inter cæteros Christianos Principes fidei Christianæ sinceritas & catholicæ devotionis integritas recommendant, non sit quorumlibet deprimendus studiis, sed omnium favoribus erigendus, nos, volentes ipsius honorificentiæ, aliorumque providere saluti, discretioni vestræ, per apostolica scripta, districte præcipiendo, mandamus quatinus vos omnes, vel duo vestrûm, aut tu, frater Archiepiscope, solus prædictos Barones, Proceres, Magnates, & alios monere attentius, & efficaciter inducere studeatis ut (non obstantibus hujusmodi juramentis, à quibus, cum non debeant esse pravitatis vincula, eos aliàs per vos absolvi mandamus) præfato Regi, tanquam Principi suo, adhæreant fideliter & intendant; sibi debita promptæ fidelitatis, & pacificæ subjectionis obsequia exhibentes, nec prætextu constitutionum, ordinationum, vel colligationum prædictarum aliquatinus impedientes eundem, quo minus utatur libere pristina in omnibus plenitudine regiæ potestatis.

Si vero ipsorum aliqui monitis vestris acquiescere fortassè renuerint, vos omnes, vel duo vestrum, seu tu, frater Archiepiscope, solus eos, cujuscumque sint conditionis, & gradûs, vel ordinis, ad id per excommunicationis in personas, & interdicti in terras eorum sententias, remoto apellationis obstaculo, compellatis, sicut statui dicti Regis & Regni A. D. 1261. Hen. 3. sui videritis expedire; non obstantibus aliquibus privilegiis vel indultis, generaliter vel specialiter quibuscumque ab apostolica sede concessis, per quæ, non expressa præsentibus vel totaliter non inserta, mandati nostri executio impediri valeat vel differri; seu constitutione de duabus dietis edita in concilio generali.

Si quid autem in eisdem constitutionibus & ordinationibus, quod, absque ullo alieni juris, vel privilegiorum, seu indultorum, aut mandatorum sedis apostolicæ præjudicio, ecclesiarum & ecclesiasticarum personarum Regni præfati favorem vel commodum respiciat, continetur, id irritam nolumus, vel, quoad illud, juramenta prædicta ullatenus relaxari.

Sic itaque fanè intelligi volumus & mandamus quod (sicut in aliis literis nostris, quas super relaxatione juramentorum ipsorum, & prædictis colligationibus dissolvendis concessimus, est expressum) ne, dum hujusmodi juramenta constitutiones & ordinationes, in quantum utilitatibus ecclesiasticis consonant, relaxari & immutari noluimus, aliquid in illis probasse vel tolerasse credamur, quod aut jus lædat alterius, aut potestati nostræ seu gratiis, quas sedes memorata contulit, quomodolibet adversetur.

Dat. Viterbii Non. Maii Pontificatûs nostri anno septimo.

Plumbeo Sigillo a Filo canabeo.

Pro Johanne primogenito Ducis Britanniæ.

A. D. 1261. An. 45. H. 3. Pat. 45. H. 3. n. 23. REX omnibus, &c. salutem.

Sciatis quod concessimus dilecto filio nostro Johanni, primogenito Ducis Britanniæ, mille & ducentas libras sterlingorum, pro extenta & valore Comitatûs Richemundiæ, & ducentas Marcas de dono nostro; ita quod, in universo, percipiet, ad Scaccarium nostrum, duo millia Marcarum per annum, videlicet, mille Marcas ad festum Ascensionis Domini, & mille Marcas ad festum Omnium Sanctorum, donec prædicta extenta plene fiat; prout in Conventione inter nos, & prædictum Ducem facta plenius continetur.

Et, si prædicta Extenta, ritè facta, excedat summam prædictarum mille & ducentarum librarum per annum, tunc quantum superfuerit de valore prædicti Comitatûs, ultra prædictas mille & du- A. D. 1261. centas libras, ei reddere tenebamur de singulis annis præteritis.

Et, si extenta illa non ascendat usque ad prædictas mille & Ducentas libras annuas, tunc tantum, quantum inde superfuerit ultra prædictam extentam, retinebimus nobis, de solutione pecuniæ antedictæ, pro annis præteritis.

Nolumus autem per hanc concessionem nostram derogari conventioni, prius factæ inter nos, & dictum Ducem, super escambio faciendo pro Comitatu prædicto, vel aliis conventionem illam tangentibus; set salvum sit utrique parti quicquid de jure salvari debet, secundum formam Conventionis prædictæ.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Gildeford 17. die Junii.

De

A.D. 1261. Hen. 3. A.D. 1261. Hen. 3.

De Querelis, inter Regem, & Comitem Leicestriæ, submissis Arbitrio Reginæ Franciæ.

A.D. 1261. An. 45. H. 3. Pat. 45. H. 3. m. 17.

REX omnibus, &c. salutem.

Notum vobis facimus, per præsentes, quod, super omnibus querelis & demandis, quas habemus, vel habere potuimus, ex quacumque causa, versus Simonem de Monteforti Comitem Leicestriæ, & Alianoram Comitissam Leicestriæ sororem nostram, & super omnibus querelis & demandis, quas prædicti Comes & Comitissa habent, vel habere potuerunt versus nos, ex quacumque causa, usque ad Octabas Nativitatis beati Johannis Baptistæ anno gratiæ 1261. supponimus nos, per omnia, dicto Dominæ nostræ karissimæ, Margaretæ Reginæ Franciæ illustris:

Promittentes nos ea, quæ Regina ipsa infra festum Nativitatis Sancti Johannis Baptistæ, anno gratiæ 1262. dixerit in præmissis, firmiter atque fideliter servaturos. A.D. 1261.

Ipsa autem super hiis consulere poterit, si voluerit, Nobiles viros H. Ducem Burgundiæ, & Petrum Camerarium, aut alterum ipsorum, & alios probos viros, quos ipsa voluerit.

In potestate autem dictæ Reginæ sit de plena securitate providenda, qualiter dictum suum à partibus observetur.

In cujus rei, &c.

Teste Rege apud Turrim London. 20. die Julii.

Littera Regi Franciæ super facto Baronum.

A.D. 1261. An. 45. H. 3. Ibidem.

MAgnifico Principi, Domino & consanguineo suo karissimo, Ludovico, Dei gratiâ, Regi Franciæ illustri, Henricus, eadem gratiâ, Rex Angliæ, &c. salutem, & sinceræ dilectionis semper augmentum.

Accedentibus ad nos ex parte vestra Nobilibus viris H. Duce Burgundiæ, & Petro Camerario, fidelibus vestris, pro facto nos & Barones nostros, & specialiter Simonem de Monteforti Comitem Leicestriæ, & Alianoram Comitissam Leicestriæ sororem nostram contingente, volentes causæ nostræ veritatem cunctis patefieri, ne voluntati ratio subici videatur in hac parte;

Negotium, quod inter nos, & dictos Comitem & Comitissam vertitur, in duos ex parte nostra, & alios duos ex parte dictorum Comitis & Comitissæ, necnon & in Ducem & Petrum supradictos, tanquam in Mediatores, transferre volebamus ex toto,

Ut quod ipsi, vel major pars ipsorum, super omnibus contentionibus, hincinde hactenus habitis, statuerent seu diffinirent, firmum haberetur utrimque, & tam pro parte nostra quam sua sine contradictione totaliter observaretur. A.D. 1261.

Verum quia prædicti Dux & Petrus, propter quasdam rationes, quas prætendebant, negotium istud in se assumere noluerint, nos ob reverentiam vestram, pro parte nostra, in manus Serenissimæ Dominæ & Sororis nostræ karissimæ Consortis vestræ negotium istud ponimus in totum,

Ut quod ipsa dixerit ac statuendum viderit in præmissis, hinc inde plenius observetur, prout in literis Patentibus, quas inde fieri fecimus, plenius continetur; dum tamen dictus Comes ad hoc idem pro parte sua pariter se astringat.

Cæterum, Consilii vestri beneplacitis inhærentes, nos super facto Baronum nostrorum sumus in tractatu cum eisdem, ut, nisi per eos steterit, per viam pacis & concordiæ terminetur, sicut H. Londoniensis Episcopus, & Ebulo de Montibus vobis plenius poterunt intimare.

Teste ut supra.

Regi Franciæ de Ordinando super valore Terræ Agennen.

A.D. 1261. An. 45. H. 3. Pat. 45. H. 3. m. 17.

MAgnifico Principi Regi Franciæ, Rex Angliæ, &c. salutem & sinceræ dilectionis semper augmentum.

Cum valorem terræ Agen. teneamini nobis annuatim persolvere, sicut in forma A.D. 1261.

A. D. 1261. Hen. 3. ma pacis, inter vos, & nos initæ & firmatæ, plenius continetur,

Et nuper erga nobilem virum Comitem Pictavensem fratrem vestrum institeritis ut, in præsentia Nunciorum nostrorum, certitudo valoris dictæ terræ per rotulos & ballivos dicti Comitis haberetur,

Ac idem Comes ad hoc induci nequiverit, prout per Nuncios vestros accepimus, ob quod nobis nostri gratia significastis quod loco nostri eritis in negotio æstimationis prædictæ.

Nos, ad quietem animi vestri respectum habentes, ac insuper considerantes quod Dominus noster estis, & nos vester Consanguineus, duasque sorores habemus, per quæ inter nos tantæ confœderationis vinculum contrahitur quod de vobis, præ cæteris, confidere debemus, præcipue cum à tempore præstiti vobis homagii nostri nobis in negotiis nostris, tanquam Dominus propitius, totiens subveneritis liberaliter & benigne, A. D. 1261. Hen. 3.

Dictum negotium vestræ dominationis arbitrio totaliter committimus, ut super valore dictæ terræ, & super arreragiis transacti temporis ordinetis, & inde provideatis ad opus nostrum, prout vestræ dilectionis integritas honori vestro, & indempnitati nostræ in hac parte noverit convenire.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Turrim London 20. die Julii.

De conventionibus cum Alfonso Rege Castellæ observandis.

A. D. 1261. An. 45. H. 3. Pat. 45. H. 3. m. 4. in Sced.

HEnricus, Dei gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ & Dux Aquitaniæ, Edwardo filio suo primogenito salutem.

Sciatis quod, volentes ea, quæ Magnifico Principi & Consanguineo nostro dilecto A. Regi Castellæ illustri concessimus, observare, venerabili. P. Herefordensi Episcopo, & dilectis & fidelibus nostris Stephano Longespe, tunc Senescallo Wasconiæ, & Roberto Walerand, pro concessione prædicta explendâ litteras concessimus sub hac forma.

HEnricus Dei gratia, Rex Angliæ, &c. Venerabili Patri P. Herefordensi Episcopo, & dilectis & fidelibus suis Stephano Longespe Senescallo Wasconiæ, & Roberto Walerand. salutem.

Cum concesserimus Magnifico Principi & Consanguineo nostro dilecto A. Regi Castellæ illustri, quod dampna, quæ Gasconi de Biern, Baronibus, Militibus, & aliis de Wasconia, causa prædicti Regis, à tempore, quo idem Gasto sub ipso Rege militiam accepit, fuerunt illata, restitui faciemus ad rogatum Regis supradicti,

Nosque, præfato Regi omnia sibi super facto Wasconiæ à nobis concessa observare volentes, plenam vobis, de voluntate & consensu Edwardi, primogeniti & hæredis nostri, dederimus potestatem ea omnia explendi, nomine nostro, & dilecti filii nostri prædicti, quæ dicto Regi à nobis de facto super dicto sunt concessa, prout in littera nostra vobis inde confecta liquet manifeste,

Volumus & mandamus quod, pro castris, terris, seu villis restituendis, non omittatis, quin supradicta expleatis & perficiatis secundum continentiam scripturæ, dicto Regi super concessione nostra memorata à nobis confectæ, cujus transcriptum vobis, Episcope præfate, in nostra præsentia duximus tradendum. A. D. 1261.

Super quo vobis omnibus, vel duobus vestrûm, si omnes interesse non possitis, de consensu præfati filii nostri plenam ac liberam concedimus potestatem.

In cujus rei testimonium Sigillum nostrum, unà cum Sigillo Edwardi filii nostri, hiis duximus apponendum.

Teste meipso apud Westm. 14. die Septembris, anno Regni nostri 40.

Et, pro prædicta conventione, illis de Wasconia prius concesseramus litteras sub hac formâ.

HEnricus, Dei gratia, Rex Angliæ, &c. Omnibus, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Noveritis quod remittimus & Indulgemus, ad preces illustris Regis Castellæ, omnibus & singulis de Regula, & omnibus Valitoribus suis de Wasconia, nominatim & expresse illis de Landerum, & illis de Sancta Basilis, de Gentiaco, & Pelagrua, Bertrando de la Ayla & omnibus suis, Pontio de Pomeriis & omnibus suis, Volardo de Farum & omnibus suis, Petro & Elyæ Fratribus & omnibus suis, Fortein de Gastet & omnibus suis, & Gerardo de Muntremblant & omnibus suis, omnes querimonias in-

A.D. 1261. An. 45. Hen. 3.

indignationes, & rancores, quos erga ipsos habemus, vel habere potuimus, usque hanc diem;

Salvo tamen nobis vigore & intellectu illius clausulæ, quæ sic incipit. *In aliis causis quod stent judicio Curiæ Regis Angliæ, secundum quod consuevit judicari in Curia Wasconiæ*, quæ clausula continetur in littera compositionis & confœderationis facta per nos dicto Regi Castellæ, quam duobus Sigillis nostris fecimus Sigillari.

Salvo etiam quod nos retineamus & recuperemus omnia quæ ad nos pertinent, vel ad Edwardum filium nostrum, secundum quod in prædicta littera compositionis continetur.

In cujus rei testimonium has litteras nostras fieri fecimus patentes.

Teste meipso in apud Gyrund 5. die Augusti anno Regni nostri 38.

Cum igitur aliqui prædictorum, per prædictam remissionem & indulgentiam à nobis factam, ad preces dicti Regis Castellæ, per prædictam conventionem terras & possessiones suas, quas prius habebant, recuperaverint; & alii de prædictis, qui terras suas nondum recuperaverunt, misericordiæ nostræ (Gailardo de Solio, & Bertrando de Ladilis id, ad instantiam dictorum Episcopi Herefordensis, & Stephani Longespe, procurantibus) se sponte & expresse supposuerint in præsentia Nunciorum dicti Regis Castellæ, dicti Gaillardus de Solio, & Bertrandus de Ladilis, & omnes supradicti, precibus Regis Castellæ renunciantes, se misericordiæ nostræ supposuerint,

Propter quod venerabilis pater P. Herefordensis Episcopus & Stephanus Longespe supradictis omnibus promiserunt se facturos, quod omnia bona eorum, terræ, & possessiones per nos restituerentur eisdem, sicut de assertione dicti Episcopi nobis constat, prout ex fide Radulphi de Dongun Clerici & Cancellarii vestri, & Willielmi de Wilton Militis didicimus, & certi fuimus competenter,

Cumque videatur nobis quod, retinendo terras eorum, non esset eis ad plenum nostra gratia restituta, nec remissum etiam, vel indultum; & quod misericordia nostra, cui se supposuerunt, debeat judicio prævalere,

Et cum debeamus observare totaliter & tenere quæ illi promiserunt, quibus plenam dedimus potestatem, de voluntate vestra, explendi nomine nostro & vestro quæ dicto Regi Castellæ de facto supradicto à nobis provisa fuerant & concessa,

Volumus & concedimus omnibus supradictis, de quibus litteræ nostræ supradictæ faciunt mentionem, quod terras & possessiones suas, occasione guerræ occupatas, recuperent.

Salvo nobis in omnibus quod in aliis causis stent judicio Curiæ nostræ, secundum quod consuevit fieri & judicari in Curia Wasconiæ.

Et salvo etiam quod retineamus & recuperemus omnia quæ ad nos pertinent vel ad vos.

Et ideo vobis mandamus quatinus supradictis omnibus de quibus, litteræ nostræ faciunt mentionem, terras suas occasione Guerræ occupatas, ad quascumque manus pervenerint, sive ad nostras, sive ad alias, occasione prædicta, restituatis, & restitui faciatis; eosdem & bona sua defendendo, & favorabiliter protegendo.

In cujus rei testimonium has litteras nostras vobis mittimus patentes.

Teste meipso apud Windesor 5. die Augusti anno Regni nostri 45.

Litera Archiepiscopi Cantuariensis Johanni Maunsel super executione Bullæ Alexandri quarti contra Barones Regi contrarientes.

A.D. 1261. An. 45. H. 3. E. Bundello, Certific. infra Turre Lond.

B. Dei gratia, Cantuariensis Archiepiscopus, totius Angliæ Primas, J. Maunsell, Thesaurario Ebor. salutem in Domino: Mandatum Domini Papæ suscepimus in hæc verba.

Alexander Episcopus servus servorum Dei, Venerabilibus patribus Archiepiscopo Cantuariensi, & Episcopo Norwicensi, & dilecto filio Johanni Maunsell. Thesaurario Ebor. Capellano nostro, salutem & Apostolicam benedictionem.

Rationabilibus sensibus materiam justæ admirationis importat securim adversus illum, qui cædit in ea, vel serram contra illum, qui trahit ipsam: eos videlicet, quos potioribus legitimus subministrationum ordo subjecit, adversus auctoritatem

A. D. 1261. Hen. 3. thoritatem præsidentium elevari, & Principes, legum Dominos, quos præ suis participibus cœlestis ordinatio sublimavit, premi arbitrio subditorum.

Propterea nos mirari cogit publicæ relationis assertio, &c. *ut in Bulla Mense Maii hujus anni supra, usque hæc verba,*

Hujus igitur authoritate mandati vobis districte, & in virtute obedientiæ præcipiendo mandamus, quatinus personaliter accedentes ad Hugonem le Bigod, adhibitis testibus idoneis, moneatis eundem, ut Castra de Scardeburgh, & Pikering quæ sunt Domini Regis, eidem Domino Regi libere & absque aliqua contradictione reddat & deliberet, infra quindecim dies post monitionem vestram, intimantes eidem, quod nisi vestræ paruerit monitioni, nos extunc contra ipsum per Excommunicationis & interdicti sententias, juxta formam mandati Apostolici, procedemus. A. D. 1261. Hen. 3.

Quid autem super præmissis feceritis, & responsionem, nobis per vestras Patentes literas festinanter & integraliter rescribatis; Copiam prædicti mandati Apostolici, præsentibus inserti, quod sub Sigillis nostris vobis transmittimus, eidem, si à vobis petieret, facientes.

Datum apud Wyndesor. 8. die Augusti, anno Domini 1261.

Littera Archiepiscopo Cantuariensi certificatoria super Executione antedicta.

A. D. 1261. An. 45. H. 3. Ibidem.

VEnerabili in Christo B. Dei gratia, Cantuariensi Archiepiscopo, Angliæ Primati, & Domino Johanni Maunsell Thesaurario Ebor. & Domini Papæ Capellano, S. permissione Divina, Abbas S. Mariæ Ebor. salutem in Domino.

Litteras vestras undecimo Kal. Septembris, hora vespertina, In hæc verba recepimus.

B. Dei gratia, Cantuariensis Archiepiscopus, totius Angliæ Primas, J. Maunsell Thesaurario Ebor. salutem in Domino: Mandatum Domini Papæ suscepimus in hæc verba.

ALexander Episcopus servus servorum Dei, Venerabilibus Patribus Archiepiscopo Cantuariensi, & Episcopo Norwicensi, & dilecto filio Johanni Maunsell Thesaurario Ebor. Capellano nostro, salutem & Apostolicam benedictionem.

Rationabilibus sensibus materiam justæ admirationis importat securim adversus illum, qui cædit in ea, vel serram contra illum, qui trahit ipsam: eos videlicet, quos potioribus legitimus subministrationum ordo subjecit, adversus authoritatem præsidentium elevari, & Principes, legum Dominos, quos præ suis participibus cœlestis ordinatio sublimavit, premi arbitrio subditorum.

Propterea nos mirari cogit publicæ relationis assertio, &c. *ut in Bulla Mense Maii hujus anni supra, usque hæc verba,* A. D. 1261.

Hujus igitur authoritate Mandati vobis districte, & in virtute obedientiæ præcipiendo mandamus, quatinus personaliter accedentes ad Hugonem le Bigod, adhibitis testibus idoneis, moneatis eundem, &c. *ut in littera præeunti usque hæc verba.*

Noveritis igitur, nos in formâ suprascripta ad dictum Dominum H. de Bigot personaliter accessisse, & ipsum apud Kyrkebymoresheld. diligenter monuisse, ut dicto Domino nostro Regi Angliæ Henrico Castra de Scardeburg & Pikering libere & absque contradictione reddat & deliberet, juxta formam in literis vestris contentam;

Qui nobis respondit; quod de voluntate & mandato Domini Regis, & suorum Magnatum juratorum, ea recepit, sub juramento suo corporaliter præstito, fideliter custodienda; & nemini sine voluntate & mandato expresso dicti Domini Regis, & eorumdem Magnatum reddenda seu deliberanda.

Verum idem Dominus H. le Bigot profitebatur, se promptum & paratum Castra memorata dicto Domino Regi, de consilio & voluntate expressa dictorum Magnatum, vel saltem majoris partis eorundem, restituere.

Dat. apud Hilburg. 3. Kal. Septembris, anno Domini 1261.

Littera

A. D. 1261. Hen. 3. A. D. 1261. Hen. 3.

Littera Regi Franciæ, de Simone Montfort & Complicibus.

A. D. 1261. An. 45. H. 3. In Bundela 6. n. 14. penes Camerar. Scaccar.

MAgnifico Principi, Domino & consanguineo suo karissimo, Ludovico Regi Franciæ illustri, Henricus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ salutem, & sinceræ dilectionis semper augmentum.

Accepimus, ex relatu quorundam fidelium nostrorum, quod Simon de Monteforti Comes Leycestriæ jam partes adiit gallicanas, ob quam tamen causam, cum id de nostra conscientia non processerit, penitus ignoramus;

Serenitatem igitur vestram affectu, quo possumus, rogamus ampliori ne, ad ejus, aut alterius suggestionem, aliquid in partibus supradictis super facto, quod inter nos, & Barones nostros vertitur, fieri vel procurari permittatis, quod in nostri juris præjudicium cedat vel impedimentum; A. D. 1261.

Nec vester animus ad aliqua, quæ ipse, vel alius vobis referet, moveatur, donec per Nuncios nostros, quos ad vos infra breve tempus missuri sumus, factum nostrum, & statum negotii prædicti vobis fecerimus plenius explanari.

Teste meipso apud Windlesoram secundo die Septembris, anno Regni nostri quadragesimo quinto.

De Conventione pro pecunia super valore Terræ Agennensis solvenda.

A. D. 1261. An. 45. H. 3. Pat. 45. H. 3. n. 9.

REX universis, præsentes litteras inspecturis salutem.

Noveritis quod cum, per pacem & compositionem, inter carissimum Dominum & consanguineum nostrum Ludovicum illustrem Regem Franciæ, & nos nuper habitam, idem Dominus Rex teneretur nobis dare valorem terræ Agenensis in pecunia, singulis annis solvenda, certis terminis, sicut in forma pacis ejusdem plenius continetur;

Tandem de assensu ipsius Domini Regis & nostro super valore terræ prædictæ, mediante bonorum consilio, convenimus in hanc summam, videlicet,

Tria millia, septingentas, viginti libras, octo solidos, & sex denarios Turon.

Quam pecuniæ summam solvere tenetur idem Rex nobis, vel nostro certo mandato Parisius apud Templum, terminis subnotatis, in prædicta forma pacis expressis, videlicet, medietatem in Quindena Ascensionis Dominicæ; & medietatem aliam in Quindena Omnium Sanctorum annuatim, quamdiu tamen fieri debebit solutio prædicta secundum conventiones in prædicta forma pacis expressas. A. D. 1261

Salvis aliis conditionibus & pactis, quæ in forma pacis ejusdem pleniùs continentur.

Data apud Windesor duodecimo die Septembris, anno Gratiæ millesimo ducentesimo sexagesimo primo.

De Senatoria Dignitate pro Ricardo Rege Romanorum.

A. D. 1261. An. 45. H. 3. Ex Bundel. Litter. tempore H. 3. A. D. 1261.

EXcellentissimo Principi Regi Angliæ, frater J. miseratione divina, Tituli Sancti Laurentii in Lucin. Presbiter Cardinalis & ———— salutem, & se semper ad ea pronum, promptum, & paratissimum quæ Regium honorem respiciunt & quæ Dignitatis Regiæ ————

Quam ardenter, quamque perseveranter, absque intermissione aliqua, usque ad adventum fratris W. Thesaurarii, ad optinendum pro illustre Domino Ricardo fratre vestro, Rege Romanorum, Senatoriam Dignitatem laboraverimus, evacuando Cameram nostram, vendendo & distribuendo vasa argentea domus nostræ necessaria, contrahendo mutuum non modicum, sub maxima voragine usurarum obligando nichilominus possessiones cujusdam Monasterii Monialium, quod in urbe construximus, per testimonium Domini Papæ ———— omnium satis poterit comprobari.

Ut

A. D. 1261. Hen. 3. Ut igitur ad exaltationem sui culminis aliorum corda, per immensa laudum præconia, continuo accendantur, Celsitudinem Regiam omni affectione & inductione, qua possumus, pro augmento vestri nominis, propulsamus quatenus erga dictum Dominum Regem preces vestras interponere velitis, quod Nuncio nostro frarri J. devoto vestro, de tot & tantis expensarum profluviis, quibus occasione hujusmodi sumus multifarie personaliter, & realiter obligati, liberaliter & gratanter, absque alicujus difficultatis obstaculo, satisfacere dignetur. Tantum si placet facientes quod gratia nobis proinde detur ex gratia, & data perpetuo conservetur. A. D. 1261. Hen. 3.

Dat. Viterbii Pontificatûs Domini Urbani Papæ quarti, anno primo.

Littera Galfridi de Lezignan, Regi recommendatoria, pro Willielmo de Sancto Hermete.

A. D. 1261. An. 45. H. 3. Ex Bundela Litter. tempore H. 3. EXcellentissimo Domino suo, & præ omnibus diligendo H. Dei gratiâ, illustri Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, & Duci Acquitan. Gaufridus de Lezign. frater suus, si placet, salutem & paratam in omnibus ad beneplacita voluntatem, cum omni genere reverentiæ, servitii & honoris.

Dominationem vestram eo affectu, quo possumus ampliori, duximus exorandam, quatinus Willielmo de Sancto Hermete Militi nostro, qui nobis diu & servivit, & servire paratus est fideliter & benigne, in negotiis suis, si placet, vos exhibere velitis favorabiles, & benignos; ita, nostri gratia, erga ipsum super hoc vos habentes, quod negotia sua possit per vos feliciter expedire. Diù & bene valeat Excellentia vestra. A. D. 1261.

Ejusdem Littera de Credentia Regi.

A. D. 1261. An. 45. H. 3. Ibidem. EXcellentissimo Domino suo, & præ omnibus mortalibus diligendo H. dei gratia, illustri Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, & Duci Acquitanniæ, Gaufridus de Lezign. frater suus, si placet, salutem, & paratam in omnibus ad beneplacita voluntatem cum omni genere reverentiæ, servitii & honoris.

Mittimus ad vos Willielmum de Sancto Hermete dilectum & fidelem Militem nostrum, exhibitorem præsentium cui fidem indubitatam, si placeat, adhibere curetis super hiis quæ vobis ex parte nostra duxerit exponenda. A. D. 1261.

Dat. die Jovis post Quintanam apud Bellum Montem super Oyse, anno gratiæ millesimo ducentesimo sexagesimo primo.

De Procuratoribus in Curia Romana constitutis.

A. D. 1261. An. 46. H. 3. Pat. 46. H. 3. m. 19. SAnctissimo in Christro Patri, Urbano, Dei gratia, Sacro Sanctæ Romanæ Ecclesiæ summo Pontifici, Henricus, eadem gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, Dux Aquitaniæ, salutem, cum reverentia & honore.

Sanctitati vestræ notum facimus, quod nos constituimus & ordinamus in vestræ Curiâ Sanctitatis, dilectos Clericos nostros, Magistros Johannem de Hemingford, & Rogerum Luvell, & quemlibet eorum in solidum (ita quod non sit melior conditio occupantis) nostros, & Regni nostri Procuratores & Nuncios speciales, A. D. 1261.

Ad exponendum, & intimandum, & referendum gravamina nobis & Regno nostro illata, a venerabilibus patribus Bonifacio Archiepiscopo Cantuariensi, & Suffraganeis ejus,

Et ad exponendum & intimandum vobis quædam statuta, ab eis edita in nostrum & Coronæ nostræ præjudicium & gravamen,

Necnon ad supplicandum Sanctitati vestræ, ut prædicta gravamina tollere, ac statuta dignetur vestra Sanctitas revocare,

A. D. 1261. Hen. 3. Et ad supplicandum etiam, ut super hiis vestræ Sanctitatis circumspectio nobis & Regno nostro gratiam adhibeat, si necesse fuerit & remedium opportunum:

Item, & ad impetrandum, & contradicendum & narrandum, ac in judices conveniendum;

Ratum habituri quicquid ipsi Procuratores, vel eorum alter, duxerint, vel duxerit faciendum; præsentibus post annum minime valituris. A. D. 1261. Hen. 3.

Dat. apud London. septimo Kalend. Novembris, anno millesimo ducentesimo sexagesimo primo.

Littera Margaretæ Reginæ Franciæ, de jocalibus Regis in Templo Parisius depositis.

A. D. 1261. An. 46. H. 3. Pat. 46. H. 3. m. 5d. REX omnibus, &c. salutem. Sciatis nos litteras illustris Dominæ Margaretæ, Dei gratia, Reginæ Franciæ, nobis directas inspexisse in hæc verba.

Serenissimo viro, fratri suo karissimo, Henrico, Dei gratiâ, Regi Angliæ illustri, Margareta, eâdem gratiâ Franciæ Regina salutem, & sinceræ dilectionis affectum.

Noverit Serenitas vestra quod, Willielmus de Latymer, & Magister Henricus de Gandavo, præsentibus fratre Petro Bostelli, domus Templi Paris Thesaurario, & fratre Nicholao socio ejus, Roberto de Girollis Milite, Petro de Landuno Cambellano nostro, & Guillelmo de Aureliaco Clerico nostro, nobis ostenderunt quædam jocalia vestra, videlicet,

Quandam magnam Coronam; unum firmaculum cum rubectis; unum anulum cum rubecto; tres Coronas aureas; unum capellum imperatorium; quatuor serta; unum alphabetum; tria pectina aurea; quinquaginta duo firmacula; decem baculos continentes ducentos octo anulos cum rubetis & balesiis; item duos baculos continentes sexaginta sex anulos cum maragdenibus; unum baculum continentem viginti anulos cum Saphiris; unum baculum continentem tresdecim anulos cum topaciis; unum baculum continentem decem & septem anulos cum diversis lapidibus; sexaginta sexdecim zonas; item duos pavones aureos; unum firmaculum cum duobus diamantibus, alia quatuordecim firmacula, & quinque garlandas aureas. A. D. 1261.

Et ista omnia in duobus Coffris sub contra sigillo nostro, recipiente ea fratre Petro prædicto, deponi fecimus Parisius apud Templum; claves verò dictorum Coffrorum secum deferunt dicti Willielmus Latymer & Magister Henricus Nuncii vestri.

Data die Martis post Pentecosten apud Sanctum Germanum in Laya;

In cujus rei testimonium præsentibus sigillum nostrum fecimus apponi.

Teste Rege apud Turrim London sexto die Novembris.

Regi Franciæ, pro Edmundo Filio, de Regno Siciliæ.

A. D. 1261. An. 46. H. 3. Pat. 46. H. 3. m. 1. d. REgi Franciæ, Rex Angliæ salutem.

Cum fælicis recordationis Innocentius Papa quartus, de fratrum suorum consilio, Eadmundo, nato nostro, Regnum Siciliæ donaverit (cujus privilegium super hoc penes nos habemus) ad vos, tanquam ad speciale refugium nostrum, recurrimus confidenter;

Serenitatem vestram affectuose rogantes quatenus, cum honores & utilitates nostros, & liberorum nostrorum, vestræ sciamus Celsitudini complacere, Dominum Papam & Cardinales requirere & rogare velitis, ut jus ipsius Eadmundi filii nostri in præmissis, quod in Curia Romana prosequitur, sibi conservare, & etiam suæ confirmationis munimine roborare dignetur. A. D. 1261.

Teste, &c.

Eodem modo scribitur Reginæ Navarræ, super facto Siciliæ, pro Edmundo filio Regis.

Eodem modo scribitur Reginæ Franciæ cum tota narratione, & cum ista adjectione; Quocirca Serenitatem vestram, quæ se nobis, nostri gratia, in omnibus negotiis favorabilem exhibet & benignam, quanta possumus affectione rogamus, quatinus præfatum Dominum vestrum

A. D. 1261. Hen. 3. strum ad hoc faciendum efficaciter inducatis; & simili modo, si placet, pro dicto negotio, Domino Papæ & Cardinalibus litteras vestras deprecatorias destinare velitis.

Ad hoc, cum idem Dominus Papa in terra Regis Navarræ, illustris generi vestri, duxerit originem, propter quod precamina sua & dilectæ filiæ vestræ, Reginæ Navarræ, neptis nostræ, in dicto negotio plurimum valitura censemus, A. D. 1261. Hen. 3. placeat ipsos, Regem & Reginam Navarræ, litteratorie deprecari, ut ipsi præfatis Domino Papæ & Cardinalibus, juxta formam precum nostrarum quas ei inde mittimus, pro negotio dicti filii nostri suas dirigant litteras speciales.

Eodem modo scribitur Reginæ Navarræ quo Reginæ Franciæ.

Bulla directa Regi Angliæ super gravaminibus, illatis, per Ministros suos Hiberniæ Clericis, ejusdem Terræ.

A. D. 1261. An. 45. H. 3. Ex Autogr. URbanus Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio Regi Anglorum illustri, salutem & Apostolicam benedictionem.

Præ cæteris rebus, quibus christiana Regna fundantur solidius, ea statuit status Ecclesiasticæ libertatis;

Propterea cum de illo præservando in terra tuæ ditioni subjecta, & præsertim in Civitate, Dioc. & Provincia Dublinen. ubi status ipse, præcipuis novæ malignitatis adinventionibus, prout intelleximus, injuriosè deprimitur, admonemus.

Advertere debet Regalis providentia sibi non tàm aliena, quàm propria, immo communia comoda suaderi, & quotiens illos, qui eundem statum in suis juribus, aut interdum in favoré tui nominis (non tamen, tuæ, ut credimus, pietatis motum, sed propriæ voluntatis impetum prosequentes) alliduunt, vigore districtionis Ecclesiasticæ cohibemus; intelligas tunc non lædi, set gerì salubriter in tutelà fidei curam rerum.

Sane ad audientiam Apostolatús nostri pervenit quod, in Civitate, Dioc. & Provincia supradictis de antiqua & approbata, & hactenus pacificé observata consuetudine, est obtentum ut venerabiles fratres nostri Dublinen. Archiepiscopus, ejusque suffraganei, & Officiales ipsorum, ac alii judices Ecclesiastici earumdem Civitatis, Dioc. & Provinciæ (ad quos de hujusmodi consuetudine causarum cognitio pertinet) de causis, quas, super pecuniarum summis, seu possessionibus, inter Laicos, sibi subditos, verti contingit, possint cognoscere, dummodo pactum firmatum fide vel juramento intervenerit inter partes:

Et si aliquis Laicus conqueritur coram illis, quod quisquam Laicus, eorum subditus, ipsum super aliquo crimine diffamaverit, iidem super hoc, de hujusmodi consuetudine, judicant & cognoscunt: A. D. 1261.

Clerici quoque injuriatores suos Laicos consueverunt, a tempore cujus memoria non existit, coram Ecclesiasticis Judicibus convenire:

Sed Justiciarii & Ballivi tui in Ibernia, quo minus Archiepiscopus, Suffraganei, Officiales, & Judices prædicti de hujusmodi causis cognoscant & judicent, contra justitiam impedire præsumunt; prohibentes (quod nequius est) ne Clerici Clericos in causis pecuniariis; aut Ecclesiarum Rectores super aliquibus Capellis, ad Ecclesias ipsas spectantibus; aut super decimis aliarum Ecclesiarum Rectores coram Judice Ecclesiastico convenire præsumant.

Iidem etiam Justiciarii & Ballivi non permittunt quod condempnati legitime per Archiepiscopum, Suffraganeos, & alios prædictos, aut alios Judices, etiam a sede Apostolica delegatos propter contumaciam vel offensam in aliqua pecuniæ quantitate, ad solvendum condempnationem hujusmodi compellantur: sive quod Archiepiscopus, Suffraganei, vel alii prædicti cognoscant de causis usurariis, vel puniant usurarios secundum Canonica instituta: seu quod de usuris, adulteriis, aut aliis criminibus inquirant; prout ad eorum officium noscitur pertinere de jure ac consuetudine supradicta.

Porro, si inter virum & uxorem, per Ecclesiasticum Judicem celebrato divortio, coram eo super dote restituenda quæstionem oriri contingat; prædicti Justiciarii & Ballivi, ne dictus Judex virum ad restituendum dotem mulieri compellat, prohibent pro suæ libito voluntatis; quamquam cognitio causarum hujusmodi ad Ecclesiasticum Judicem pertinere noscatur, tàm de jure, quàm de hujusmodi consuetudine.

Præterea, si aliqui Cives vel Burgenses, in aliqua Civitate vel Burgo, aliquam

A. D. 1261. Hen. 3.

quam domum, vel fundum, aut prædium urbanum, ad eos pertinentes (qui Burgasia vulgariter appellantur) alicui Ecclesiæ, sive religioso loco, in ultima voluntate legant pietatis obtentu; præfati Justiciarii & Ballivi, ne Judex Ecclesiasticus executores testamentorum Civium & Burgensium eorumdem ad exequendam in hac parte voluntatem extremam testatorum ipsorum compellat, prout de præfata consuetudine est obtentum, impediunt minus juste.

Cæterum si aliqui Laici ascripti glebæ (qui Betagii vulgariter appellantur) aliqua de bonis suis Ecclesiasticis, vel religiosis, aut piis locis legant, pietatis intuitu, in ultima voluntate; sæpedicti Justiciarii & Ballivi impediunt ne per ipsos Archiepiscopum, Suffraganeos, & Judices, sicut de præfata consuetudine obtentum est, in hoc voluntas testatoris executioni mandetur.

Ad hæc, si dictis Archiepiscopo, Suffraganeis, & Judicibus inhibeas ne ulterius procedant in aliqua causa, de qua cognoscere inceperint; iidem Justiciarii & Ballivi ipsos, pro eo quod de causa ipsa inceperunt cognoscere, etiam si hujusmodi inhibitioni paruerint, punire præsumunt pœna pecuniaria, & interdum carceri mancipare.

Insuper prælibati Justiciarii & Ballivi Archiepiscopum, Suffraganeos, & Officiales prædictos, si per inquisitionem factam super hoc, contra eos constiterit quod ipsi cognoverint de aliquibus causis, quæ non fuerunt matrimoniales, vel testamentariæ, pecuniaria pœna mulctare, & interdum eosdem incarcerare præsumunt.

Quod si aliquem Judicem Ecclesiasticum, occasione alicujus quæstionis quæ vertitur coram eo, contingat in aliquem Laicum, exigente justitiâ, excommunicationis sententiam promulgare; Laicus ipse eidem Judici, per dictos Justiciarios & Ballivos, inhibere procurat ne in hujusmodi causa procedat:

Post inhibitionem autem hujusmodi dictus Laicus non vitatur tamquam excommunicatus, prohibentibus id prædictis Justiciariis & Ballivis.

Cum igitur Regalem Magnificentiam, in suis libertatibus, & antiquis consuetudinibus, foveamus libenter, &, quantum cum Deo possumus, toleremus; quia Deo, ut nobis pari vice respondere te convenit, Serenitatem Regiam rogandam duximus attentius & hortandam, quatinus prædictos Justiciarios & Ballivos a violatione libertatis Ecclesiasticæ, necnon ab usurpatione jurium divinorum, præcipue in præmissis (ad quorum tutelam distributor Regnorum omnium temporali gladio te accinxit) ac molestatores personarum Ecclesiasticarum Regali auctoritate compescas:

Preces & exhortationes nostras taliter impleturus, quod exinde salvatorem tuum, qui Ecclesias suas proprii sanguinis pretio libertate donavit, tibi tuæque proli, & Regno propitium habeas; & nos in hiis, quæ sublimitati vestræ utilia sunt & placita, reddamur exinde meritò promptiores.

Et, quia timemus ne tu, nisi corrigas hæc, nosque tecum, si illa dissimulaverimus incorrecta, in durius severitatis divinæ judicium incidamus, quod hii, qui terram judicant, debent (O Rex) potissimum formidare, venerabili fratri nostro

Episcopo Drunimoren. & dilecto filio

Priori fratrum prædictorum de Ponte, Armachan. Dioc. per nostras damus litteras in mandatis ut (si est ita) dictos Justiciarios & Ballivos, quod Archiepiscopum, Suffraganeos, & Judices supradictos, de præfatis causis liberè cognoscere, & eas exequi patiantur, prout eis de jure competit & consuetudine supradicta; & a qualibet, super præmissis, eorum, & aliarum Ecclesiasticarum personarum Civitatis, Dioc. & Provinciæ prædictarum, indebita molestatione desistant, monitione præmissa, per censuram Ecclesiasticam, appellatione remota, compellat.

Dat. Viterbii 2 Id. Novembris, Pontificatûs nostri anno primo.

Sub plumbeo sigillo pendente a filo canabeo. } P. Ro.

Littera Papæ Congratulatoria.

A. D. 1261. An. 46. H. 3. Claus. 46. H. 3. m. 18. d.

SAnctissimo in Christo Patri, V. Dei gratia, Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ summo Pontifici, H. eadem gratia, Rex Angliæ, &c. salutem cum reverentia & honore.

Exultamus & speciali jocunditate lætamur in Domino qui, plebis suæ desolationem pie respiciens, & insperatæ salutis jam portum parans, fluctuantis Ecclesiæ naufragium propitius avertit, & Thamar

A.D. 1261. Hen. 3. Thamar diu viduam connubio salubri copulandam sua providentia reservavit.

Ipsius igitur disponente Clementia prosperum fiat in manu sui Pontificis opus sanctum, ut grex ejus, imitatione sacra proficiens, suo conditori placida persistat, & ad supernæ felicitatis præmium devota pertingat.

Nos autem, honori vestro filiali congaudentes jubilo, beneplacita vestra sinceris affectibus adimplere cupimus, ut Regni nostri negotia vestræ Sanctitati maneant commendata, precibus, quantis decet & expedit supplicamus, vestræ Beatitudini grates referentes pro vestris apicibus, quibus paterna dulcedine nostrum animum vestri gratia lætificare ac revelare curastis. A.D. 1261. Hen. 3.

Teste Rege apud Westm. undecimo die Decembris.

De Acquietantia Regi Franciæ concessa.

A.D. 1261. An. 46. H. 3. Pat. 46. H. 3. m. 30. REX universis Christi fidelibus, præsentes litteras inspecturis, salutem.

Noveritis nos a carissimo Domino & consanguineo nostro, Ludovico, Dei gratia, illustri Rege Franciæ, numeratâ pecuniæ summâ recepisse decem millia, quadringentas, sexdecim libras, tresdecim solidos, & quatuor denarios, Turonensis Monetæ, deducenda de illa summa pecuniæ in qua nobis idem Rex tenetur pro sumptu militum secundum quod in forma pacis, inter ipsum, & nos initæ, plenius continetur.

Et nos quidem illa decem millia, quadringentas, sexdecim libras, tresdecim solidos, & quatuor denarios Turonenses in primis computari volumus, & deduci de prima solutione, quam prædictus Rex Franciæ facere nobis debet de summa pecuniæ antedictæ; promittentes etiam quod dictam pecuniam, vel tantumdem pecuniæ impendemus in servitium Dei, vel Ecclesiæ, aut in commodum Regni Angliæ, secundum quod tenemur & in forma pacis prædictæ plenius continetur.

In cujus, &c.

Data apud Westm. decimo die Decembris, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo primo.

REX universis, præsentes litteras inspecturis, salutem.

Noveritis quod, cum per pacem & compositionem, inter carissimum Dominum & consanguineum nostrum Ludovicum illustrem Regem Francorum, & nos nuper habitam, idem Dominus Rex teneretur nobis dare valorem terræ Agenesii in pecunia, singulis annis solvenda certis terminis, sicut in forma pacis ejusdem plenius continetur, A.D. 1261.

Tandem, de assensu ipsius Domini Regis & nostro, super valore terræ prædictæ, mediante bonorum consilio, convenimus in hanc summam,

Videlicet, tria millia, septingentas, viginti libras, octo solidos, & sex denarios Turon.

Quam pecuniæ summam solvere tenetur idem nobis, vel nostro certo mandato Parisius apud Templum, terminis subnotatis, in prædicta forma pacis expressis,

Videlicet medietatem in Quindena Ascensionis Dominicæ; & medietatem aliam in Quindenam Omnium Sanctorum annuatim, quamdiu tamen debebit fieri solutio prædicta, secundum conventiones in prædicta forma pacis expressas; salvis aliis conditionibus & pactis quæ in forma pacis ejusdem plenius continentur.

In cujus rei testimonium præsentes litteras sigillo nostro signavimus.

Data apud Westm. duodecimo die Decembris, anno Incarnationis Dominicæ millesimo ducentesimo sexagesimo primo.

Littera Augerii de Ganaretto, Civis Baion. de juramento præstito, quod fidelis erit Domino Edwardo, Regis Angliæ primogenito, contra omnes viventes.

A.D. 1261. An. 46. H. 3. L.B. f. 164. a. penes Camer. Scaccar. UNiversis, ad quos præsentes litteræ pervenerint, Augerius de Ganeretto Civis Baion. salutem in Domino.

Noverit Universitas vestra me in præsentia excellentissimi viri, Domini mei, A.D. 1261.

A. D. 1261. Hen. 3. Domini Edwardi, illustris Regis Angliæ primogeniti, promisisse, & tactis Sacrosanctis Evangeliis corporaliter jurasse, quod ego ero, de cætero, eidem Domino meo tutus, fidelis, & honestus, & omnibus mandatis suis intendens & obediens :

Nec contra ipsum, aut Senescallum vel Ballivos suos, vel contra Communitatem, seu partem Communitatis, aliquas faciam conventiculas, vel juratas per me, vel per alium ; set, si scirem quod aliquis prædicta conaretur, statim Domino meo prædicto, vel ejus mandato eadem nunciabo:

Et quod pro immutatione status Civitatis Baion. facta a Domino Edwardo, non nocebo, nec machinabor aliquid contra aliquem de vicinis meis.

Et hæc omnia promisi fideliter observanda sub incursione personæ meæ, & omnium rerum mearum.

Ad majorem etiam securitatem faciendam eidem Domino meo, fidejussores inveni & liberavi, scilicet, Petrum de Gaveret, Petrum Arn. de Luc. Johannem de Norton, & Edmundum de Soubist. Cives Baion. qui se modis omnibus prædictis pro me obligaverunt. A. D. 1261. Hen. 3.

Nos vero memorati Petrus Gavert, Petrus Arn. Johannes de Norton, confitemur, & palam protestamur quod prædictus Augerius omnia prædicta fideliter & sine dolo tenebit, & ipsa promittimus pro eo, sub incursione personarum & omnium rerum nostrarum.

In cujus rei testimonium nos omnes præsentibus litteris sigillum nostrum apposuimus.

Dat Burdeg. undecimo die Decembris, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo primo.

De duobus mill. Marc. sterling. Ecclesiæ Romanæ solvendis pro duobus annis jam transactis.

A. D. 1261. An. 46. H. 3. Ex Autogr. URbanus Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio illustri Regi Angliæ, salutem & Apostolicam benedictionem.

Honorem tuum, fili carissime, decere credimus, ac tuis & Regni tui profectibus expedire ut, quòd justè debes Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ matri tuæ, sic promptus exolvas, quòd gratiam acquiras ex debito, & commendari mereatur Celsitudo Regia ex affectu.

Cum igitur census annuus mille Marcarum sterlingorum, a te Ecclesiæ Romanæ debitus, pro duobus annis transactis, usque ad Festum beati Michaelis proximo præteritum computandis, non fuerit persolutus; Excellentiam tuam requirendam duximus, & affectione paterna rogandam, quatinus censum ipsum, pro eisdem annis, dilecto filio fratri Johanni de Cantia, ordinis fratrum minorum, has tibi litteras præsentanti, nomine nostro & ejusdem Ecclesiæ, ob reverentiam Apostolicæ sedis & nostram, sublato dilationis & difficultatis obstaculo, prompta voluntate persolvas; A. D. 1261.

Ita quod, te matris justitiæ debitum hylariter exolvente, Regiæ devotionis commendetur sinceritas, & gratia nostra tibi, fratrumque nostrorum dilectio semper accrescat.

Dat. Viterbii Idibus Decembris, Pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo a filo canabeo.

Littera Regi Franciæ, de Pecunia Duci Britanniæ solvenda.

A. D. 1261. An. 46. H. 3. Claus. 46. H. 3. m. 17. d. REGI Franciæ, Rex Angliæ salutem, & sinceræ dilectionis affectum.

Cum teneamur exsolvere, annis singulis, dilecto nobis Johanni de Britannia, qui filiam nostram duxerit in uxorem, valorem honoris Richemundiæ, donec ei in aliis terris assignaverimus usque ad valorem honoris prædicti, & ex causis plerisque pecunia opus habuerimus temporibus istis, ac eidem de proximo termino jam transacto satisfacere debeamus ; A. D. 1261.

Sinceritatem vestram rogamus, & requirimus attente quatinus, si placet, nos erga præfatum Johannem de mille Marcis super

A. D. 1261. Hen. 3. super denarios, quos pro valore terræ Agenesii nobis annuatim debetis, optentu precum nostrarum, acquietare velitis; ut exinde vestræ Dominationi ad uberiores teneamur gratiarum actiones. A. D. 1261. Hen. 3.

Teste Rege apud Westm. 28 die Decembris.

Ejusmodi Littera ad Franciæ Reginam.

A. D. 1261. An. 46. H. 3. Ibidem. REginæ Franciæ, Rex Angliæ salutem, & sinceræ dilectionis semper affectum.

Cum teneamur, *&c. ut supra usque*, Sinceritatem; cumque per Nuncios & litteras nostras Dominum nostrum & vestrum Regem requiramus, ut ipse nos erga præfatum Johannem de mille Marcis super denarios, quos pro valore terræ Agenensis nobis annuatim solvere tenetur, optentu precum nostrarum acquietare velit; Sinceritatem vestram rogamus attente quatenus erga præfatum Dominum Regem, si placet, modis, quibus expedire noveritis, instare velitis ut ipse petitioni nostræ annuat in hac parte, per quod vestræ dilectioni specialiter teneamur ad grates. A. D. 1261.

Teste ut supra.

In Margine.

Alia littera directa fuit eidem Reginæ, quod, si Dominus Rex Franciæ non annuat precibus Domini Regis, aut suis, quod laboret ad mutuum contrahendum cum Creditoribus, conditione & modo quibus negotium illud melius poterit expedire.

Littera Duci Britanniæ super extenta honoris Richmundiæ.

A. D. 1261. An. 46. H. 3. Claus. 46. H. 3. m 17. d. REX Duci Britanniæ salutem, & sinceræ dilectionis affectum.

Sinceritatem vestram nolumus ignorare quod, dilecto nobis Eudoni de Kaerderian Militi & fideli vestro ad nos nuper accedenti, optulimus quod, si super extenta honoris Richmundiæ, ad quam ex parte vestra fuerat deputatus, cum Milite illo, quem ad hoc assignavimus pro parte nostra, convenire non posset in aliquo, quod sibi videtur corrigendum,

Nos alium assignaremus loco nostro, qui negotium prædictum plene in omnibus secundum formam conventionis, inter nos, & vos habitæ, expleret cum ipso.

Optulimus insuper eidem ut denarios, quos pro valore terræ Agenesii a Domino Rege Franciæ illustri recipere debemus, in partem satisfactionis extentæ prædictæ assignavimus, & residuum de Scaccario nostro integre exsolvi faceremus. A. D. 1261.

Quæ singula, licet ab eo nondum acceptata, sumus & erimus explere parati ad vestræ beneplacitum voluntatis.

In hiis & aliis nobis beneplacitum vestrum significetis.

Teste Rege apud Westm. 28 die Decembris.

Ejusmodi Littera Johanni filio prædicti Ducis Britanniæ.

A. D. 1261. An. 46. H. 3. Ibidem. REX Johanni, primogenito Ducis Britaniæ.

Sciatis quod, dilecto nobis Eudoni de Kaerderiau, Militi prædicti patris vestri, nuper ad nos accedenti, optulimus quod, si super extenta honoris Richemundiæ, ad quam ex parte prædicti patris vestri deputatus extiterat, cum Milite illo, quem ad hoc assignavimus pro parte nostra, convenire non posset in aliquo, quod sibi videretur corrigendum,

Nos alium assignaremus, loco nostro, qui negotium prædictum secundum formam conventionis, inter nos, & vos habitæ, plene in omnibus expleret cum ipso. A. D. 1261.

Et quod denarios, quos pro valore terræ Agenesii à Domino Rege Franciæ recipere debemus, vobis in partem satisfactionis extentæ prædictæ assignaremus, & residuum de Scaccario nostro integre faceremus exsolvi:

Quæ

A.D. 1261. Hen. 3.

Quæ singula, licet à prædicto milite nondum acceptata, parati sumus & erimus ad beneplacitum dicti Progenitoris vestri & vestrum explere.

Cæterum Nuncios nostros speciales usque Parisius transmittimus, ut vobis ibidem, sine moræ dispendio, de termino vestro, jam præterito, satisfacere procurent:

Super quibus & aliis, statum vestrum contingentibus, vestram nobis voluntatem significetis confidenter. A.D. 1261. Hen. 3.

Teste ut supra.

Et mandatum est uxori suæ quod statum suum Regi significet, &c.

Bulla commendatoria Regi pro quibusdam mercatoribus Senens.

A.D. 1261. An. 45. H. 3. Ex Autogr.

Urbanus Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio Regi Anglorum illustri salutem & Apostolicam benedictionem.

Dilectis filiis, Orlando Bonsignoris, Bonaventura Bernardini, & Raynerio Jacobi, Civibus & mercatoribus Senensibus Campsoribus Cameræ nostræ, ea nobis, circa nostra & apostolicæ sedis obsequia, fide studentibus ac devotione placere, per quam eis, in suis oportunitatibus, favor apostolicus meritò debeatur;

Excellentiam tuam rogandam duximus & hortandam, quatinus dilectos filios Raynerium Bonaccursi, & Deutavivam Guidi, socios eorundem, haberes, pro nostrâ & ejusdem sedis reverentia, in hiis, quæ sunt justitiæ, favorabiliter commendatos, A.D. 1261.

Illos apud Londonias quietè & pacificè commorari permittas, ibique morantes, ac euntes, & redeuntes, pro suis negotiis, per regnum tuum, in personis & rebus, plenâ facias securitate gaudere; ità quòd, eis apud magnitudinem Regiam speratum sentientibus fructum, devotionem tuam debeamus exinde merito commendare.

Dat. Viterbii 2. Kal. Januarii Pontificatûs nostri anno primo.

Sigillo avulso.

Littera Papæ rogatoria, quod a Juramento absolvatur, & ne petitiones Baronum admittantur.

A.D. 1262. An. 46. H. 3. Claus. 46. H. 3. m. 17. dors.

Domino Papæ Rex Angliæ, salutem, cum reverentia & honore.

Cum ecclesia Romana, veluti pia mater devotis filiis, & nobis præ cæteris sui gratia, in nostris & Regni nostri negotiis, maternæ pietatis viscera clementer aperiens, multa beneficia ad nostri conservationem honoris jugiter exhibuerit, & jam pro quibusdam urgentibus negotiis, nos & statum nostrum contingentibus, opus habemus Apostolicæ Sedis gratiam implorare;

Nos, de consueta dictæ sedis benignitate confisi, ad ejus suffragia recurrimus confidenter, rogantes, & precibus postulantes intentis, quatinus, cum tempore fælicis recordationis Domini A. prædecessoris vestri, Apostolicæ Sedis literas obtinuerimus super reformatione status nostri, & absolutione Juramenti, pro observandis quibusdam ordinationibus, colligationibus, & statutis præstiti, quæ in diminutionem & depressionem potestatis Regiæ cedunt manifeste:

Cumque impetrationes prædictæ ante obitum prædecessoris vestri memorati, ad usum minime pervenire potuissent; easdem, tàm in hiis, quæ personam nostram specialiter contingunt, quàm in illis quæ dissolutionem colligationum prædictarum & Juramenti prædicti in aliis respiciunt, jubeatis de vestræ benignitatis gratia innovari: A.D. 1262.

Petitiones in vestro conspectu, pro obtinenda confirmatione statutorum hujusmodi, ac aliorum jam, ut dicitur, exhibitas, quæ in depressionem libertatis Regiæ, seu etiam juris nostri cedunt læsionem, ad exauditionem, si placet, nequaquam admittentes.

Rogamus insuper ut dilectos, Magistrum Johannem de Hemingford, & Magistrum Rogerum Luvell, Clericos ac procuratores nostros, unà cum negotiis nostris, habere velit vestra Sanctitas propensius commendatos.

Et cum nuper, dum nostrum sigillum in potestate foret aliena, quamplures alii constituti fuerint procuratores nomine nostro,

A. D. 1262. Hen. 3. nostro, quod non approbamus, ipsorum potestatem omnino revocamus, præsertim cum ipsi ea magis quæ nobis obesse possent, quam prodesse agere moliantur.

Teste Rege apud Westmon. primo die Jan. A. D. 1262. Hen. 3.

Ejusmodi Littera O. Cardinali, de Rege a Juramentis absolvendo.

A. D. 1262. An. 46. H. 3. Claus. 46. H. 3. m. 17. d.

REX Venerabili in Christo Patri Ottobono, sancti Adriani Diacono Cardinali, salutem, & sinceræ dilectionis affectum.

Cum Ecclesia Romana, veluti pia mater devotis filiis, & nobis, præ cæteris, sui gratiâ, in nostris & Regni nostri negotiis, maternæ pietatis viscera clementer aperiens, multa beneficia ad nostri conservationem honoris jugiter exhibuerit, & jam, pro quibusdam urgentibus negotiis, nos & statum nostrum contingentibus, opus habeamus Apostolicæ Sedis gratiam implorare:

Nos, de vestra dilectionis prærogativa confisi, ad vos recurrimus confidenter, rogantes & precibus postulantes intentis, quatenus, cum tempore fælicis recordationis Domini A. quondam summi Pontificis, Apostolicæ Sedis literas obtinuerimus, super reformatione statûs nostri, & absolutione juramenti, pro observationibus & statutis præstiti, quæ in diminutionem & depressionem potestatis Regiæ cedant manifeste;

Cum quæ impetrationes prædictæ, ante obitum prædicti Domini A. ad usum minime pervenire potuissent, easdem tam in illis, quæ personam nostram specialiter contingunt, quam in illis, quæ dissolutionem colligationum prædictarum & juramenti prædicti in aliis respiciunt, procuretis efficaciter à summo Pontifice solitâ vestræ benignitatis gratiâ, innovari; A. D. 1262.

Procurantes etiam, si placet, ne petitiones, in conspectu ejusdem summi Pontificis, pro obtinenda confirmatione statutorum hujusmodi, ac aliorum jam, ut dicitur, exhibitæ, quæ in depressionem libertatis Regiæ, ut etiam juris nostri cedunt læsionem, ad exauditionem admittantur;

Rogamus insuper ut dilectos nobis, Magistrum Johannem de Hemingford, & Rogerum Luvell, Clericos ac procuratores nostros, una cum nostris negotiis habere velitis specialiter commendatos.

Teste ut supra.

Eodem modo scribitur singulis Cardinalibus per se.

Litera Cœtui Cardinalium, qua Rex Johannem Maunsell innoxium & immunem a Criminibus, sibi perperam impositis, intimavit.

A. D. 1262. An. 46. H. 3. Pat. 46. H. 3. m. 1. d.

VEnerabili Cœtui Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Henricus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, &c. salutem & sinceræ dilectionis affectum.

Ex relatu quorumdam nobis innotuit quod quidam, propriæ honestatis, obliti, in præsentia summi Pontificis sinistra suggestione confingunt, quod dilectus & fidelis noster Johannes Mansel, Thesaurarius Eborum, inter nos & Proceres nostros scismatum & discordiarum materiam suscitaverit, in nostræ gentis excidium & turbationem publicam Regni nostri:

De quo commoti sumus plurimum & turbati, præsertim cum ipse nullo prorsus tempore aliquem de Regno nostro notabilem nobis reddiderit, nec dissensionem seu discordiæ scrupulum cum aliquo ex aliis alio prætextu habuerit, nisi quod nobis in relevatione & conservatione juris & honoris nostri, juxta fidelitatis suæ debitum, efficaciter astitit & constanter, & hiis, quæ in gravamen agi, seu attemptari videbantur, obstaculum se præbuit, & ea pro viribus impedivit. A. D. 1262.

Cum itaque dictus Johannes, sub alis nostris educatus, cujus ingenium mores & merita ab adholescentia sua probavimus, & novimus ab experto, in nostris & Regni negotiis, utilis semper & fidelis extiterit, ob quod ipsum favore Regio

A.D. 1262. Hen. 3. gio prosequi digne tenemur, eundem etiam vobis specialiter commendamus, Sanctitati vestræ veraciter intimantes eundem à præmissis, perperam sibi impositis, innoxium esse penitus & inmunem.

Quocirca dilectionem vestram duximus requirendam quatinus nullam detractoribus aut suggestoribus hujusmodi fidem adhibere velitis, set tanto ipsum prosequi velitis, si placet, affectione & gratia ampliori, quanto alii ipsum & famam suam injuste & malitiose deprimere moliuntur. A.D. 1262. Hen. 3.

Data apud Westmon. primo die Januarii.

Littera Ricardo Regi Romanorum de Compromisso facto per Regem & Barones.

A.D. 1262. An. 46. H. 3. Ex 6. Bundel. n. 25. Penes Camer. Scaccar.

EGregio Principi, Domino suo, Reverendo Domino R. Dei gratia, Regi Romanorum semper Augusto, sui devoti Philippus Basset Justiciarius Angliæ, Robertus Walerand, W. de Merton, Johannes de la Haye, Ricardus Folyot, & Ricardus de Midelton, salutem cum reverentia & honore.

Cum nos præfati Philippus, Robertus, & Walterus, electi pro parte Domini Regis; & nos præfati Johannes, Ricardus, & Ricardus, electi ex parte Baronum, ad providendum de Comitatibus & Vicecomitibus, qualiter res se habere debeat post festum Sancti Michaelis proximò futurum de negotio prædicto invicem tractaremus, ac nos, qui pro parte ipsius Domini Regis electi sumus, statum ipsius Domini Regis & Prædecessorum suorum considerantes, discerneremus quod Rex ipse Vicecomites poneret libere, prout expedire viderit in singulis Comitatibus, pro voluntate, prout ipse & Antecessores sui semper facere consueverunt:

Nos autem, qui pro parte Baronum electi sumus discerneremus & utilem censeremus quod, pro commodo ipsius Domini Regis, & pro cordibus fidelium suorum & populi sui ad affectionem suam specialem advocandis, & in devotione majori per hoc firmandis, poneret Vicecomites idoneos & sufficientes per Consilium suum in singulis Comitatibus, de quibus ipse & Barones sui posuerunt se in misam; dummodo dicti Vicecomites essent de Comitatibus illis, & eos, prout expedire videret, in officio prædicto retineret, vel amoveret, & alios de eisdem Comitatibus substitueret. A.D. 1262.

Ita etiam quod modus iste usque decennium duraret, ipso Rege ulterius ad hoc non obligato, nisi sibi placeret, & expedire videret; præsertim cum hoc ad suam, vel suorum non cederet in exhæredationem, nec ad sui Dominii præjudicium vel diminutionem.

Tandem cum nos omnes, tàm pro parte Regis, quàm pro parte Baronum electi, in unum consentire super præmissis non possemus, ab invicem recessimus.

Cum igitur nostra potestas ulterius se non extendat in præmissis, vos, utpote ad quem exnunc pertinet diffinitio negotii prædicti, inde faciatis & statuatis, quod vestra veneranda discretio viderit convenire.

Ad hujus autem rei testimonium has literas nostras vestræ Celsitudini transmittimus patentes.

Dat. London. die Dominica, proxima ante Purificationem beatæ Virginis anno Regni ipsius Domini Regis 46.

Ric. Rex Romanorum, super Contentionibus inter Regem & Barones. A.D. 1262.

A.D. 1262. An. 46. H. 3. 6. Bund. n. 25. Penes Camerar. Scaccar.

RIcardus, Dei gratiâ, Romanorum Rex semper Augustus omnibus, &c. salutem.

Cùm, super contentionibus, inter Magnificum Principem, Dominum H. Regem Angliæ, Fratrem nostrum, & Barones suos dudum subortis, in forma pacis, inter ipsum Regem, & *Barones prædictos nuper provisa, convenerit inter eosdem ut, de Comitatibus Angliæ, qui Vicecomitibus, quos Rex ipse posuit in eisdem, obedientes non erant; in Comitatu proximo ante festum Sancti Michaelis jam transactum, qualiter, viz. res ipsa habere se debet,*

A.D. 1262. Hen. 3. bet post idem festum, tàm Rex ipse, quàm Barones se expediti se ponerent in misam in hac forma;

Ut, scilicet, tres pro parte Regis, tresque pro parte Baronum ad hoc eligerentur; & quod ipsi omnes super hoc concorditer providerent firmiter observaretur, illud autem, in quo adinvicem discordes existerent, super dictum nostrum esset, & super diffinitionem nostram.

Tandem Rex ipse, pro parte sua, discretos viros, Dominum Philippum Basset Justiciarium Angliæ, Walterum de Merton Cancellarium suum, & Robertum Walerand; dicti vero Barones Johannem de la Haye, Ricardum Foliot, & Ricardum de Midleton ad hoc duxerint eligendos, qui, tractatu diligenti super hoc habito, cum in unum consentire non possent, ab invicem discordes in toto recesserunt.

Cum igitur, per formam misæ supradictæ, ad nos, extunc pertineat rem ipsam per dictum nostrum inter memoratos Regem, & Proceres suos, diffinire; nos, attendentes potestatem liberam, quam Rex ipse & sui Progenitores super Vicecomitibus & Ballivis suis, pro sua voluntate ponendis, semper habuerunt, & quod, Regi supradicto, vel suis hæredibus, super hujusmodi libertate ratione quavis non sit derogandum, taliter negotium memorandum per dictum nostrum, in quod se partes posuerant, ut prædictum est, diffinimus ut, scilicet, A.D. 1262. Hen. 3.

Rex ipse, & sui hæredes, a festo Sancti Michaelis proximo venturo, de Vicecomitibus suis Angliæ, faciendo ipsos, ponendo, & amovendo, libere & sine impedimento faciant & disponant, prout sibi expedire viderint, & prout suæ placuerit beneplacito voluntatis.

Littera Regi a Vicecomitissa Thoartii, de Controversia cum Carolo Fratre Regis Franciæ.

A.D. 1262. An. 46. H. 3. Ex Bundel. litter. tempore H. 3.

EXcellentissimo Domino suo, & si placet, Fratri suo H. Dei gratia, illustri Regi Angliæ, Domino Yberniæ, & Duci Acquitaniæ, sua Margareta, quondam Vicecomitissa Thoartii, salutem, si placet, & paratissimum ad ejus beneplacita famulatum.

Excellentiæ Regiæ modis omnibus quibus possum supplico quatinus feodum, quod mihi ex mera liberalitate contulistis, michi reddi vestri gratia faciatis:

Novit etenim ille, qui nichil ignorat, qui scrutator est cordium, & cognitor secretorum, quod ad hoc quærendum à vobis major, quam credi possit, necessitas me compellerit;

Maxime cum, elapso jam quinquennio, coram Domino Pictavensi, cum Nobili viro Karolo illustri Comite Andegaviæ & Provinciæ, Fratre Excellentissimi Regis Franciæ ex una parte, & cum Nobili Vicecomite Thoartii ex altera causam habeam, ad cujus prosecutionem non possunt, nec potuerunt, nec poterunt sufficere bona mea, A.D. 1262.

Set scio quod me mendicare oportebit, & omnino dimittere dictam causam, cujus causæ seu querelæ redditus summam trium milium librarum excedunt, nisi michi & Guidoni nepotulo vestro (cujus causa est) Majestas Regia manum porrexerit adjutricem; vobis iterum & incessanter supplicans quatenus michi & dicto Guidoni Nepotulo vestro, in tam urgenti necessitatis articulo, dignemini vestri gratia subvenire, michi dictum feodum cum arreragiis, per latorem præsentium, quem ob hoc ad vos specialiter mittimus transmittendo.

Tantum inde, vestri gratiâ, facientes quod me & dictum Guidonem, cujus caput estis, & nos membrum, non permittatis omnino languescere vel perire.

Valeat bene & diu Excellentia vestra.

Littera Lewelino Filio Griffini de pace ineunda.

A.D. 1262. An. 46. H. 3. Pat. Claus. 46. H. 3. m. 16. d.

REX Lewelino, filio Griffini salutem.

Super eo, quod per vestras litteras nos rogatis de certo die vobis assignando, quo possetis sollempnes Nuncios ad nos mittere pro consummatione negotii pacis, inter nos, & vos prolocutæ, scire vos volumus quod, sine Edwardo filio nostro primogenito, cui terras, quas in partibus vestris habebamus, dudum contulimus, sicut nôstis, negotium illud fieri non posset nec deceret. A.D. 1262.

Verum,

A. D. 1261. *Hen. 3.* Verum, licet idem filius noster ad nos venisse debuisset in Angliam in hoc festo Natalis Domini jam præterito, sicut nobis significavit, ipse tamen, suis negotiis in Vasconia (quæ jam, sicut intelleximus, laudabiliter expedivit) præpeditus, ad nos nondum est reversus, verumptamen ipsius adventum de die in diem expectamus:

Et quia nollemus, sicut nec deceret, aliquam pacem inter nos, & vos sine prædicto filio nostro fieri, per quod aliqua causa contentionis, seu malæ voluntatis inter ipsum, & vos relinqueretur; vobis significamus quod, quamcitius idem filius noster venerit, seu de adventu suo plenam certitudinem habuerimus, hoc vobis constare faciemus, ut solempnes Nuncios ad nos mittere possitis pro fælici expeditione negotii supradicti; A. D. 1262. *Hen. 3.*

Scituri pro certo quod promptam habemus voluntatem pacem ineundi vobiscum, & eo libentius quod, cum nuper de communi turbatione Regni nostri suspitio haberetur, laudabiliter vos gessistis ergà nos, ac insuper sollicitastis nos de pace nobiscum ineunda, quamquam effetis in contrarium, ut audivimus, excitati; super quo vos habemus specialius commendatos.

Teste Rege apud Westmon. octavo die Januarii.

Littera Regi de promotione Cardinalium de Canonizatione Sancti Ricardi, & de Manfredo Siciliæ occupatore.

A. D. 1262. *An. 46. H. 3. Ex Bundela Litter. tempore H 3.* ———Excellentissimo Domino suo H. Dei gratia Regi Angliæ Domino Yberniæ & Duci Acquitanniæ suus R. humilis Clericus ——————— prosperos semper ad vota successus, se totum ad obsequia & mandata.

Noverit Excellentia vestra quod sanctissimus pater Urbanus————Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ summus Pontifex, Sabbato ante festum Natalis Domini, Ordinationem Cardinalium magnam fecit, in qua venerabilis pater—— ————Laurentii in Lucina Presbiter Cardinalis Electus, extitit in Episcopum Portuen. Dominus Hugo Cardinalis in Episcopum Hostien, qui ———————— ————————aliorum, Archiepiscopus etiam Narbonensis, qui quondam unicam & virginem duxerit in uxorem, de qua filios & filias quam plures procreaverat, qui quidem postmodum extitit Episcopus Amusien. & de Ecclesia Amusien. translatus est in Archiepiscopum Narbonen. electus est in Episcopum Cardinal.; Episcopus Ebroicen. electus est in Cardinalem Episcopum,(qui nondum titulos habenr, eo quod absentes fuerunt) ordinatum est tamen quod unus illorum erit Allumen. & alius Sabinen; Dominus Jacobus de Sabell. natione Romanus, Affinis Domini Guerani, factus est Sanctæ Mariæ in Cosmidin Diaconus Cardinalis Dominus Godefridus de Alatro, natione Campanus, affinis Domini Ricardi, factus est Sancti Georgii ad velum aureum Diaconus Cardinalis; Dominus Urbanus de Crochenore, familiaris Domini Ottavian. factus est Sancti Ebustachii Diaconus Cardinalis; Electus, quondam, Adversarius familiaris Domini Ottoboni, natione Lumbardus, cui multa crimina apponuntur, factus est similiter Cardinalis; Cancellarius etiam Domini Regis Franciæ electus extitit in Presbiter. Cardinalem, qui similiter titulos non habent, eo quod in ordinatione antedicta absentes fuerunt. A. D. 1262.

Ad hæc sciat Regia Celsitudo quod fælicis recordationis Sanctus Ricardus, quondam Episcopus Cicestrensis, Prælatis Provinciæ convocatis die Dominica, proxima ante conversionem beati Pauli Apostoli, cum omni solempnitate, gaudio, & triumpho, assistentibus Domino Papæ Fratribus suis, in Ecclesia Fratrum Minorum Viterbii, Canonizatus extitit reverenter; qui præcepit ejusdem festum per universum mundum 3. Non. Aprilis, scilicet, in vigilia Sancti Ambrosii, illa, videlicet, die qua de hoc sæculo migravit, ad dictam solempnitatem celebrari; concedens omnibus ibidem existentibus indulgentiam trium annorum, & trium quadringenarum; & etiam absentibus, qui nomen ejusdem Sancti cum devotione invocabunt.

Cognoscat insuper Regia Celsitudo quod Dominus Manfredus, Regni Siciliæ occupator, solempnes Nuncios, die Jovis in conversione beati Pauli, ad Curiam destinavit; quibus optinendi, & status sui reformationem impetrandi, potestatem & speciale mandatum concessit; qui trescenta millia unciarum auri Domino Papæ & suis Fratribus obtulerunt; de cujus auri quantitate triginta millia unciarum incontinenti persolventes eisdem, & ipsius auri residuum in deposito,

A. D. 1262. Hen. 3. ſito, Domini Papæ & fratrum nomine, ipſo in Regem coronato, Apuliæ exiſtente, humiliter promittendo prædictis Domino Papæ & Cardinalibus, poſtquam coronatus haberetur, decem millia unciarum auri annuatim ſolvere: quibus auditis eorumque petitione non admiſſa redeundi licentiam tribuerunt.

Valeat Excellentia veſtra per tempora longiora.

P. S.

Sciat etiam Celſitudo Regia quod Magiſter Johannes Maunſell reformationem ſtatus ſui ad plenum, cum omnibus clauſulis, & non obſtantibus neceſſariis, impetravit & gratiam Domini Papæ & Cardinalium, prout in literis Excellentiæ veſtræ tranſmiſſis plenius continetur. A. D. 1262. Hen. 3.

Dat. Viterbii die Lunæ proxima poſt Purificationem beatæ Mariæ Virginis.

Littera Regi Angliæ de vacatione Eccleſiæ Romanæ, a 25 die Maii, uſque ad diem Decollationis Sancti Johannis Baptiſtæ, & de electione Papæ & aſſumptione nomine Urbani & de aliis.

Alia litera de electione Papæ, & de ordinatione Cardinalium magna fact.

De tractatu habito cum Rege Franciæ.

A. D. 1262. An. 46. H. 3. Ex Bundel. ut ſupra. Excellentiſſimo Domino ſuo, Domino H. Dei gratia, Regi Angliæ illuſtri, Domino Hiberniæ, & Duci Acquitanniæ, devoti & fideles ſui, J. de Cleyſhull, & J. de Montferrant, ſalutem, & fidele ſemper obſequium.

Serenitati Regiæ præſentibus ſignificamus quod, in craſtino Purificationis beatæ Mariæ Virginis, cum Theſauro veſtro Pariſ. proſpere venimus, ubi Dominum Edwardum filium veſtrum ſanum & incolumen invenimus, & negotia pro quibus ibidem veneramus nunciavimus eidem.

Dominica vero ſequenti adivimus Dominam Reginam Franciæ apud Sanctum Germanum in Laya, & negotia veſtra, prout nobis injunctum fuerit, ſibi expoſuimus, quæ nobis conſuluit, & præciſe injunxit quod conſpectui Domini Regis Franciæ nos nullatenus repræſentaremus ante adventum ipſius Dominæ Reginæ ad Curiam, ſcilicet die Dominica in Carniprivio, ut ipſa expeditioni negotiorum veſtrorum conſilium impendere poſſet & juvamen.

Nos autem, adveniente prædicta die Dominica, præſentibus Magiſtro H. de Mortuo Mari, & Domino Priore de Mamſo, quos per literas veſtras rogaſtis ut nobis in præmiſſis aſſiſterent, omnia negotia veſtra in forma, nobis tradita & injuncta, Domino Regi expoſuimus; quibus auditis & intellectis Dominus Rex nobis alium diem præfixit, ut interim cum Comite Leiceſtriæ ſuper præmiſſis haberet tractatum.

Die vero Martis, in Carniprivio, prædictis Magiſtro H. & Priore præſentibus, Dominus Rex articulos, & petitiones noſtras, & negotia, nobis injuncta, in forma, qua ſibi ea prius expoſueramus, coram nobis ſerio recitavit & ſuccincte; aſſerendo quod ipſe cum Domino Comite Leiceſtriæ tractatum habuerat ſuper negotiis memoratis, & quod Dominus Comes bene dixit quod vos nichil niſi bonum voluiſtis, ſet aliqui de Concilio veſtro de pace non multum curârunt, nec ipſam libenter procurarent: A. D. 1262.

Unde eidem Comiti, ut dicebat, non videbatur, prout idem Dominus Rex Franciæ nobis dixit, quod propter quædam, quæ vobis in adventu noſtro in Angliam viva voce exponemus, ad honorem ſuum pacem facere poſſet hiis diebus; propter quod idem Comes prædictum Dominum Regem Franciæ rogavit quod, ad præſens, circa præmiſſa ulterius non laboraret; quibus auditis nos incontinenti a Domino Rege Franciæ licentiam cepimus repatriandi.

Set in craſtino, venientes ad Curiam Dominus Johannes de Valentia, per Dominum Regem & Dominam Reginam Franciæ nos detineri fecit, ut ipſi ſuper præmiſſis cum præfato Comite tractatum haberent pleniorem; ſed quid inde poſſit aut debeat evenire ignoramus, ſet, cum aliquem inde certitudinem habuerimus, verſus Angliam feſtinanter veniemus.

Dominus vero Rex Franciæ, & Domina Regina, cum liberis ſuis ſani ſunt & incolumes veſtram proſperitatem & convaleſcentiam tanquam propriam affectantes; valeat Excellentia veſtra Regia per tempora longiora.

Data Pariſ. in craſtino cinerum.

A. D. 1262. Hen. 3. A. D. 1262. Hen. 3.

Littera Ludovici Regis Franciæ super Comite Leycestriæ.

A. D. 1262. An. 46. H. 3. Ex Bundel. ut supra.

LUdovicus, Dei gratia, Franciæ Rex, Egregio Principi kariffimo consanguineo suo Henrico, eadem gratia, illustri Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, & Duci Acquitanniæ, fideli suo, salutem & sinceræ dilectionis affectum.

Intelleximus ea, quæ Nuncii vestri, ad nos accedentes, nobis exposuerunt super eo quod vobis loqui feceramus qualiter dilectus noster Comes Leicestr. ad pacem vestram & gratiam posset redire: A. D. 1262.

Et circa ea, quæ ab ipsis audivimus postmodum, tractari fecimus cum vestris Nunciis, ac Comite supradicto; nos tamen ad præsens invenire non possumus aliquam viam pacis, quod est plurimum nobis grave.

Data Parif. die Jovis post Brandon.

Bulla quod Rex Angliæ, Regina, & Filii sui absolvantur a juramentis quoad observationem quorundam statutorum, ordinationum, & colligationum factorum in diminutionem potestatis Regis.

A. D. 1262. An. 46. H. 3. Ex Autogr.

URbanus Episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus Archiepiscopo Cantuarien. & Episcopo Norwicen. & dilecto filio Johanni Mansell Thesaurario Eboracensi Capellano nostro, salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum olim, ut nobis innotuit, ad felicis recordationis Alexandri Papæ Prædecessoris nostri notitiam pervenisset, quòd carissimus in Christo filius noster Rex, & carissima in Christo filia nostra Regina Angliæ, illustres, ac nobiles viri Edwardus & Edmundus eorum filii, quasi per quandam Baronum suorum impressionem inducti, & nonnulli alii Magnates, & alii, tàm Clerici, quàm Laici, ejusdem Regni, ad observandum quædam statuta, ordinationes & colligationes, quæ nonnulli ipsorum Magnatum, sub prætextu reformandi statum ipsius Regni, nomine prædicti Regis dicebantur fecisse, ac jurejurando firmasse, propriis astrinxerant juramentis, in diminutionem potestatis ipsius Regis, ac depressionem Regiæ libertatis:

Præfatos Regem, & Reginam, & eorum natos, extunc per suas absolvit litteras ab hujusmodi juramento, & vobis etiam per alias diversas litteras districtè præcipiendo mandavit, ut præfatos Magnates, & vos ipsos invicem, si opus existeret, & alios vos omnes, vel duo vestrum vel tu, frater Archiepiscope, solus ejusdem, prædecessoris vice, ac de ipsius plenitudine potestatis, a juramento prædicto prorsus absolvere, prædictasque colligationes dissolvere, atque Magnates, Barones, Proceres, & alios dicti Regni ut, non obstantibus hujusmodi juramentis, præfato Regi, tanquam suo Principi, adhærerent fideliter & intenderent, sibi debita promptæ fidelitatis & pacificæ subjectionis obsequia exhibentes, nec, prætextu constitutionum & ordinationum prædictarum, aliquatenus impedientes eundem, quominus uteretur liberè, in omnibus, pristinâ plenitudine Regiæ potestatis, movere attentiùs & efficaciter inducere curaretis; A. D. 1262.

Contradictores per excommunicationis in personas, & interdicti in terras eorum sententias, remoto appellationis obstaculo, cohercendo;

Sed vos, ut accepimus, ipsius prædecessoris morte intercedente, in ipsius mandati executione procedere omisistis:

Quocirca nos ad eundem Regem, ob suæ devotionis merita, intimæ caritatis affectum habentes, & cupientes fore prosperum & pacificum statum ejus, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus quatinus, si est ita, præfatos Regem, & Reginam, ipsorumque filios denuntiantes publicè a juramenti prædicti vinculo absolutos, super præmissis cæteris efficaciter procedere de plano, & sine strepitu judicii, juxta directarum vobis ejusdem prædecessoris continentiam litterarum.

Non obstante si aliquibus a sede Apostolica sit indultum, quòd interdici, suspendi, vel excommunicari, aut eorum terræ Ecclesiastico interdicto supponi non possint per litteras Apostolicas non facientes

A.D. 1262. Hen. 3. cientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem: aut quacunque alia ipsius sedis indulgentiâ, per quam effectus præsentium impediri posset, seu etiam retardari.

Dat. Viterbii quinto Kal. Martii, Pontificatûs nostri anno primo. A.D. 1262 Hen. 3.

Plumbeo sigillo a filo canabeo.

Littera Scotiæ Regi responsoria de quibusdam negotiis.

A.D. 1262. An. 46. H. 3. Claus. 46. H. 3. m. 12. d.

REX Angliæ Regi Scotiæ salutem & sinceræ dilectionis affectum.

Accedens ad nos Johannes de Londors, Clericus & Nuncius vester, negotia, quæ sibi per vos fuerant injuncta, nobis laudabiliter exposuit & diligenter; quibus auditis & plenius intellectis, ea jussimus expleri prout ipse vobis referre poterit viva voce.

Scripsimus namque Regi Norwagiæ pro Nunciis vestris vobis remittendis, & pro facto quod vertitur inter vos & ipsum.

Similiter etiam Domino Papæ pro vestris negotiis scripsimus veluti pro nostris.

Pro facto autem Ecclesiæ de Sawhull, ad nos vocari fecimus Episcopum Karliolensem usque ad unum mensem post Pascha futurum, ut negotio, quod inter vos agitur, per viam pacis seu justitiæ, quatenus poterimus, consilium apponamus.

Cæterum, quia vestra negotia nostra non minus reputamus, & in hiis, quæ vel ad securitatem vestram, vel ad commodum pertinent, vestris desideriis annuere vellemus, præfatum Nuncium vestrum nobiscum tam diù retinuimus, ut vobis solutionem illius pecuniæ, quam satis nôstis, si ad hoc nobis via pateret, fieri provideremus; A.D. 1262.

Verum quia pro variis & urgentibus negotiis nostris, quæ vos credimus non latere, multa nos oportuit effundere, & impensas intolerabiles facere anno præsenti, nec exitus seu proventus, nobis debitos, recepimus prout temporibus aliis fieri consuevit;

Et insuper cum jam dilecto nobis Alexandro, Senescallo Scotiæ, de quingentis Marcis, nomine vestro, satisfecerimus prout rogastis (per quod nobis pecunia non extat ad manus) Sinceritatem vestram requirimus & rogamus quatenus molestum non habeatis, si vobis, ad præsens, non satisfecimus de pecunia supradicta;

Et quia nollemus vobis terminum vel terminos ulterius assignare, nisi eos observari faceremus in totum, rogamus ut unam medietatem pecuniæ prædictæ in Festo Sancti Michaelis proximo futuro, & aliam medietatem ad Pascha, absque mentis vestræ tædio vel gravamine, recipere velitis hujusmodi nobis rogatum concedendo benigne, quia terminos prædictos vobis faciemus modis omnibus plenius observari.

Teste Rege apud Windlesoram 23 die Martii.

Littera ab Edwardo Principe de adventu suo ad Regem.

A.D. 1262. An. 46. H. 3. Ex Bundel. Litter. tempore H. 3.

EXcellentissimo Principi, Domino & Patri suo reverendo, Domino Henrico, Dei gratiâ, illustri Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, & Duci Acquitanniæ, Edwardus filius suus salutem, cum omni reverentia, subjectione, & honore.

Super eo minime volens redargui ut ea, quæ processerint de labiis meis, irrita reputarentur reverendæ Celsitudini vestræ duxi significandum quod, secundum promissum meum, omnibus aliis prætermissis, in instanti festivitate Paschæ ad vos venire non omittam, paratus in omnibus, pro posse meo, vestra mandata & præcepta perimplere. A.D. 1262.

Præterea, auditis & diligenter intellectis articulis, in transcripto literarum, Domini Regis Franciæ, vobis directarum super negotio Bragor. & Gouc. contentis; taliter in eisdem, Deo dante, & consilio vestro mediante, procurabimus pertractari, quod vobis & mihi cedet in commodum cum ad vos venero.

Et quoniam Ens. de Domon nuper misi London. pro quibusdam negotiis meis

A.D 1262. Hen. 3. meis ibidem expediendis, qui secum sigillum meum detulit, has literas sigillo Domini Warini de Bassigburn. Militis mei feci sigillare.

Dat. apud Bristoll. tricesimo primo die Martii, anno Regni vestri quadragesimo sexto. A.D. 1262. Hen. 3.

Littera Regi pro Monasterio Silvæ Majoris.

A.D. 1262. An. 46. H. 3. Ex Bundel. Litter. tempore H. 3.

Serenissimo Domino Henrico, Dei gratia, Regi Angliæ, Duci Acquitanniæ, frater B. Monasterii Silvæ Majoris Minister, cum subjectione & reverentia debita & devota.

Cum Monasterium nostrum Silvæ Majoris usque ad tempora ista a prædecessoribus vestris & vobis fuerit multis privilegiis insignitum, libertatibus & donariis decoratum, & sub vestræ munificentiæ brachiis incrementum acceperit laudabile, & inter vestri Regni Monasteria defensione & protectione honoratum,

Vestræ Magnificentiæ Magestatem eâ, quâ possumus, & nobis licitum est, affectione deprecamur quatenus præclarissimum filium vestrum Dominum Edwardum, qui ad præsens pro vobis in Vasconia dominatur, dignemini exorare ut, Monasterium nostrum sub protectione & defensione specialiter habeat, in hac parte devotionem nostram & prædecessorum vestrorum humiliter ostendendo; &, siqua consilio Consiliorum aliquorum, quærentium potius lucrum proprium, quàm ea quæ sunt——, contra Monasterium fieri mandaverit, ea in bonum Monasterii dignetur immutare. A.D. 1262.

Scit enim vestra Magnificentia quod, nisi nostrum Monasterium vestra protectione vallatum fuerit, in nulla prosperitate poterit remanere, immo Conventui necesse fuerit ad alia Monasteria se transferre, &, de quo valde dolendum erit, pro necessariis mendicare.

Et, quod a vobis, vel ab eodem Domino Edwardo ordinatum fuerit in hac parte, nobis, si placet, dignemini per patentes literas declarare, & Ballivis vestris Vasconiæ mandatum super hoc speciale.

Dat. Remis. Mense Aprilis, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo secundo.

In Dorso,

Illustrissimo Domino Regi Angliæ

Littera Ludovici Regis Franciæ, Regi Angliæ, de homagio Renaudi de Pontibus recipiendo.

A.D. 1262. An. 46. H. 3. Ex Bundel. Litter. tempore H. 3.

Ludovicus, Dei gratiâ, Franciæ Rex, karissimo consanguineo suo Henrico, eâdem gratiâ, Regi Angliæ illustri, Domino Hiberniæ, & Duci Aquitanniæ, fideli suo, salutem & sinceræ dilectionis affectum.

Mandamus vobis, tanquam Duci Acquitanniæ, quatenus Renaudo de Pontibus & ejus uxori, super homagio quod vobis offerunt de Genciaco & ejus pertinentiis, certum diem & certum locum assignetis in Wasconia, & illud homagium seu ejus fidelitatem recipiatis ibi, vel recipi faciatis, secundum quod Procuratoribus vestris per jus fuit in Curia nostra dictum.

Literasque vestras apertas eidem Renaudo & ejus uxori sufficientes de conductu, eundo ad dictum diem & dictum locum, ac etiam morando ibidem propter hoc, & inde redeundo.

Præterea Senescallis vestris Vasconiæ & Petragoricen. per vestras mandetis literas, ut testes de eorum Senescalliis, quos idem Renaudus & ejus uxor sibi nominaverint, usque ad duodecim personas, coram nobis adjornent ad instantem Quindenam Penthecostes, ad ferendum testimonium in causa, quam habent dictus Renaudus & ejus uxor contra vos coram nobis: Taliter ipsum Renaudum & ejus uxorem de prædicto expedientes homagio infra prædictam Quindenam Penthecostes, ne super causa Bregeriaci, quam contra vos in nostra habeant Curia, valeant impediri. A.D. 1262.

Dat. die Jovis ante Lætare Jerus.

Littera, de recommendatione, Regi Angliæ, ab Rege Franciæ ex parte Episcopi Hiberniæ.

Littera

A. D. 1262. Hen. 3.

Littera Regis Franciæ pro Nicholao de Senooz.

A. D. 1262. An. 46. H. 3. Ex Bundel. Litter. tempore H. 3.

LUdovicus, Dei gratia, Franciæ Rex, Egregio Principi, kariffimo confanguineo fuo Henrico, eadem gratia, illuftri Regi Angliæ, Domino Yberniæ, & Duci Acquitanniæ, fideli fuo, falutem & dilectionem finceram.

Pro Nicholao, dicto de Senooz, Cive noftro Rothomag. latore præfentium vos rogantes quatenus debitum bonum & legale, in quo fibi tenemini, ficut dicit, cognitum aut probatum eidem reddi faciatis, atque folvi.

Act. apud Giforțium, Dominica in Octabis Pafchæ.

Ejufmodi Littera pro Helya le Ber.

A. D. 1262. An. 46. H. 3. Ibidem.

LUdovicus, Dei gratiâ, Franciæ Rex, Egregio Principi, kariffimo confanguineo fuo, H. illuftri Regi Angliæ, Domino Yberniæ, & Duci Acquitanniæ, fideli fuo, falutem & finceræ dilectionis affectum.

Pro Helya, dicto le Ber, Burgenfi noftro Rotomagen. latore præfentium, quatenus debita bona & legalia, quæ fibi debentur ab hæredibus Johannis Flaming commorantibus in Anglia, ficut dicit, eidem reddi faciatis (dum tamen cognita fuerint aut probata) tantum fuper hoc facietis quantum velletis quod pro vobis in cafu confimili faceremus.

Dat. apud Vicenas, Dominica poft inventionem fanctæ Crucis.

Littera ab Ifabella Domina Credoun forore Regis.

A. D. 1262. An. 46. H. 3. Ex Bundel. Litter. tempore H. 3.

EXcellentiffimo viro Domino, &, fi placet, fuo fratri kariffimo Henrico, Dei gratia, Angliæ Regi potentiffimo, Domino Hiberniæ, & Duci Acquitanniæ, Ifabella Domina Credoun, foror fua humilis & devota, falutem, fi placet, & paratiffimum famulatum.

Excellentiæ veftræ fupplico quatenus de ftatu veftro, quem ferventi defiderio defidero effe & femper fore profperum & fœlicem, me veftri gratia certam reddatis.

Præterea, cum ego ad præfens neceffitate permaxima fim compulfa cum, ratione maritagii cujufdam filiæ meæ, quam cuidam nobili de Concilio amicorum meorum dedi in uxorem, de quo maritagio nondum dicto nobili fatisfeci, cum propter varios cafus, crebrius emergentes quorum occafione magnos fumptus fæpius facio, & adhuc factura fum ampliores, & ego quamdam fummam pecuniæ a vobis & veftris fingulis annis confueverim recipere, videlicet quamdam partem ex benigna largitudine veftra, & aliam partem ratione hæreditatis liberorum meorum exiftentis in partibus Angliæ, a folutione cujus pecuniæ per multum temporis ceffatum eft,

Excellentiam veftram humilibus precibus interpellero dictam pecuniam, cujus lator præfentium novit fummam, vel faltem aliquam partem, ad veftræ arbitrium voluntat s,quod egeftatem, quam patior, aliquantulum valeat refpicere, in veftri gratia, amore Dei, folvi faciatis & tranfmitti per præfentium portitorem.

Valeat Excellentia veftra in Domino femper, & utinam valeant preces meæ.

Data in Fefto Sancti Marci Evangeliftæ, anno Domini millefimo ducentefimo fexagefimo fecundo.

Littera Galfridi de Lezignac pro prædicta Ifabella.

A. D. 1262. An. 46. H. 3. Ibidem.

EXcellentiffimo Domino fuo, H. Dei gratiâ, illuftri Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, & Duci Acquitan. Galfridus de Lezign. frater fuus, fi placet, falutem & paratam ad beneplacita voluntatem, cum

A. D. 1262. Hen. 3. omni genere reverentiæ, servitii & honoris.

Cum karissima soror vestra Nuncium suum ad vos mittat pro negotiis suis, Dominationem vestram affectuose rogamus quod in negotiis suis expediendis, in toto vel in parte, consilium, nostri gratiâ, apponatis; scimus enim quod urgens necessitas ipsam compellit ad vos mittere pro negotiis supradictis. A. D. 1262. Hen. 3.

Diu & bene valete.

Littera Regi Angliæ a Beatrice uxoris Domini Johannis Britan. super eodem negotio.

Littera a Ducissa Britanniæ de negotio antedicto.

A. D. 1262. An. 46. H. 3. Ibidem.

A ——— Treshaut Seignor, e a son Treschere Piere, si li plest, Henri, par la grace de Deu, Roe d'Engleterre, Seignor de Lyrland, e Duc d'Acquitaigne Beatrice, sa devote file, Feme a mon sor, Jehan de Bretaigne, salut, e amor cum a son cher Seignor, a soe aparellie a fere sa volente en totes choses.

Je vos faz a savoer, sire, que m'Ante, la Dame de Croon, m'est venue voer, e ma prie que je ves priaise, que vos li Bendesies une dete, que vos li deues; A. D. 1262.

E sachez, sire, qu'ele en a ben mestir por une sene fille a marrie; por que je vos pri, sire, que vos, si vos plese, li Bendes icele dete, e vos pri, sire, que vos enfacerz tant por nos de ceste chose, qu'ele s'aparceeve que mes Prieres li aet valu,

E nostre sire vos gart.

De proclamando quod Rex a juramentis absolvitur.

A. D. 1262. An. 46. H. 3. Claus. 46. H. 3. m. 11. d.

REX Vicecomiti Eboracensi salutem.

Cum nuper apud Oxonium, per voluntatem Baronum nostrorum, ordinationibus & consiliis eorum suppofuerimus nos, & statum negotiorum nostrorum, & Regni nostri, sub quibusdam conditionibus & promissionibus nobis factis, quas minime nobis observarunt;

Ac ipsi postmodum plura, in præjudicium nostrum, & depressionem potestatis Regiæ, nec non in dampnum subditorum nostrorum & suorum, attemptare præsumpserint; & colligationiones inter se fecerint, quæ in præjudicium & derogationem juris Regii, & turbationem pacis nostræ cedere perpendimus manifeste: propter quod, ex formâ nostræ concessionis, eis ulteriùs ad observationem præmissorum non tenemur.

Et cum, bonæ memoriæ, Alexander Papa quartus, nos ab observatione dictæ concessionis nostræ postmodum absolverit: & Dominus Papa Urbanus, qui nunc est, dicti prædecessoris sui adhærens vestigiis, nos a juramentis, & aliis, dictas ordinationes seu statuta contingentibus, absolvi mandaverit, quod per venerabilem patrem Norwicensem Episcopum, & discretum virum Johannem Mansel Thesaur. Eborum, dicti mandati executores, interveniente insimul authoritate venerabilis patris B. Archiepisc. ipsorum collegæ, plenius est denunciatum;

Nos, potestate nostra Regia libere uti, & singulis tàm majoribus, quàm minoribus, prout ad nos pertinet, justitiæ plenitudinem exhibere volentes, tibi præcipimus, quod hæc in pleno Comitatu tuo, & per totam Ballivam tuam publice facias denunciari, & scire facias universitati Comitatûs prædicti, quod cum omni securitate & confidentia justitiam obtinendi jus suum, tàm contra majores, quàm contra minores, coram nobis & alibi, authoritate nostra prosequantur; quia nulli eorum deesse volumus in sua justitia, quin tàm contra majores, quàm minores plenam justitiam valeant obtinere; A. D. 1262.

Libertates insuper, tàm in magna Charta nostra, quàm in Charta nostra de Foresta contentas, in omnibus plene volumus observari.

Et, si forte contingat, quod aliqui in Balliva tua dictis colligationibus adhæreant, aut contra jus regalitatis nostræ, aut etiam contra executionem tui officii aliquid attemptare, aut contra nos & honorem nostrum prædicare, aut populo suadere præsumpserit, eos arrestari facias & custodiri, donec aliud a nobis super hoc habueris in mandatis.

Teste Rege apud Westm. secundo die Maii.

Eodem modo scribitur singulis Vicecomitibus per Angliam.

De

A. D. 1262. Hen. 3. A. D. 1262. Hen. 3.

De Ricardo Rege Romanorum ad Regnum suum properante.

A. D. 1262. An. 46. H. 3. Ex Bundel. Litter. tempore H. 3.

MAgnifico Principi, Domino & fratri suo, Henrico, Dei gratia, Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, & Duci Acquitanniæ, R. eadem gratia, Romanorum Rex semper Augustus, salutem & sinceræ dilectionis augmentum.

Super eo Excellentia vestra nos requisivit ut hac die Veneris, proxima ante Ascentionem Domini, vel in crastino essemus apud ——ippeham: Serenitati vestræ duximus significandum quod ita multiplicibus & urgentibus negotiis, quæ nobis, propter festinum iter nostrum versus Regnum nostrum Alemanniæ, onerosa incumbunt, sumus graviter impediti; ac propter Nuncios nobilium Alemanniæ, de novo pro arduis negotiis, nos & ipsos tangentibus, supervenientes, quos cum maxima maturitate & deliberatione non modica nos expedire oportet, quod ad præsens vestram visitare præsentiam possumus nullo modo; A. D. 1262.

Quod quidem, si placet, moleste non feratis; &, si pro dicto inter vos & Comitem Gloucestriæ venire deberemus, scire vos volumus quod nostrum esset consilium, quod, dicto ipso pronunciato, illud modis omnibus observaretis indefesse.

Data apud Walingford undecimo die Maii, Indictione quinta anno Regni quinto.

Bulla Abbati & Conventui Monasterii Sanctæ Crucis de Waltham, quod non liceat obligare bona sua creditoribus propter alicujus mandatum.

A. D. 1262. An. 46. H. 3. Ex Autogr.

URbanus Episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis Abbati & Conventui Monasterii Sanctæ Crucis de Waltham, ad Romanam Ecclesiam nullo medio pertinentis, ordinis Sancti Augustini, Londoniensis Diocæsis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Ecclesiarum utilitatibus tunc rectè consulimus, cum earum indempnitatibus præcavemus.

Sane ad audientiam nostram pervenit quod, diversis creditoribus, per patentes litteras vestro sigillo munitas, in diversis pecuniarum summis vos ad importunam aliquorum instantiam, obligastis: de quibus plerumque, quamquam ad manus vestras non pervenerint, nec cesserint in utilitatem Monasterii vestri, creditoribus ipsis satisfacere vos oportet, propter quod Monasterium ipsum incurrit sæpius detrimentum:

Nos itaque volentes, super hoc, salubre remedium adhibere, Universitati vestræ auctoritate præsentium districtius inhibemus, ne, ad aliquorum instantiam, vel mandatum, vos prædictum Monasterium, vel bona ejus obligare aliquibus creditoribus de cætero præsumatis. A. D. 1262.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ inhibitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire;

Si quis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli, Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat Viterbii secundo Non. Maii, Pontificatûs nostri anno primo.

Sigillo avulso.

Lewelino filio Griffini de emendatione treugarum.

A. D. 1262. An. 46. H. 3. Pat. 46. H. 3. m. 10. d.

REX Lewelino filio Griffini salutem.

Super eo quod nos rogastis quod interceptiones, nuper factas per Rogerum de Mortuo Mari, & Johannem le Estraunge in terris Griffini de Bromsfeud, contra formam treugarum, inter nos initarum, faceremus emendari; A. D. 1262.

Sciatis quod mandavimus dictatoribus treugarum prædictarum, pro parte nostra deputatis, quod, a die Sancti Johannis

A.D. 1262. An. 46. H. 3. hannis Baptistæ in unum mensem, sint ad vadum Muntgomery pro emendatione interceptionum prædictarum, si quæ factæ fuerint in partibus illis contra formam earumdem.

Et mandavimus dilectis & fidelibus nostris, Humfrido de Boun Comiti Hereford. & Jacobo de Aldithel quod, dictis die & loco, intersint ad dictas interceptiones, si quæ factæ fuerint, prout justum fuerit, plenius emendandas.

Quapropter dictatores vestros, ad prædictos diem & locum, mittatis pro emendatione interceptionum prædictarum, & etiam pro emendis, per vos & vestros præstandis, super tansgressionibus, si quæ nobis vel hominibus nostris illatæ fuerint, contra formam treugarum prædictarum. A.D. 1262. H. 3.

Teste Rege apud Westm. octavo die Junii.

Per Regem & Concilium.

De Colloquio inter Regem & Regem Franciæ habendo.

A.D. 1262. An. 46. H. 3. Pat. 46. H. 3. m. 12. d. REGI Franciæ, Rex Angliæ salutem, & continuum sinceræ dilectionis augmentum.

Cum negotium pacis, inter vos & nos jam dudum firmatum, nondum sit in quibusdam articulis totaliter expeditum, Celsitudinem vestram affectuose rogamus quatenus, cum ex corde desideremus vestro frui colloquio & aspectu, nobis, per dilectum & fidelem nostrum Imbertum de Montferrant, diem & locum significare velitis, quibus ad præsentiam vestram, dante Domino, personaliter accedamus, vel solempnes Nuncios nostros mittamus, si forte, quod Deus avertat, quo minus personaliter veniamus, fuerimus impediti. A.D. 1262.

Teste, &c.

De Hospitio pro Rege apud Poisy, vel apud Sanctum Maurum.

A.D. 1262. An. 46. H. 3. Ibid. m. 9. d. REGI Franciæ, Rex Angliæ salutem & sinceræ dilectionis semper augmentum.

Super eo quod optioni nostræ relinquere voluistis ut, in adventu nostro Paris. hospitari possimus apud Poissy, vel apud Sanctum Maurum de Fossatis, Serenitati vestræ grates referimus speciales.

Celsitudini vestræ significantes quod malumus apud Sanctum Maurum hospitari, si placet, quam alibi; eo quod vobis, apud Viscenes existentibus, ibidem commode poterimus vestro frui colloquio & aspectu; A.D. 1262.

Quapropter jubere velitis, si placet, hospitium illud nostris Nunciis liberari.

Nos enim iter nostrum jam direximus ut, die statuto, ad vestram valeamus præsentiam pervenire.

Teste Rege apud Westm. vicesimo quarto die Junii.

De morte Lewelini filii Griffini.

A.D. 1262. An. 46. H. 3. Claus. 46. & 47. H. 3. m. 4. REX Philippo Basset Justiciario suo Angliæ, salutem.

Sciatis nos, & Reginam consortem nostram, liberosque nostros sanos esse & incolumes, quod de vobis scire præcordialiter affectamus; regratiantes vobis super hoc quod rumores, quos de morte Lewelini filii Griffini acceperatis, nobis adeo tempestive significastis.

Verumptamen, licet aliam non habuerimus certudinem de morte prædicta, ex habundanti tamen vobis mittimus litteras nostras, directas H. Comiti Hereford, Rogero de Mortuo Mari, Reginaldo filio Petri, Johanni Lestraunge, Johanni filio Alani, Thomæ Corbet, Griffino filio Wennuwen, Fulconi filio Warini, & Radulpho le Butyller, A.D. 1262.

Continentes quod, cum prædictus Lewelinus non extiterit verus hæres Walliæ, nec per consequens David post natus frater ejus, per quod nullum jus competit eidem David in terra Walliæ, maxime

A. D. 1262. Hen. 3. maxime primogenito fratre suo superstite, & etiam homagia Nobilium Walliæ ab antiquo jure ad nos debeant pertinere, consilium & auxilium apponant per se, & amicos suos, & commarchiones, quod præsumptuosa dominatio prædicti David deprimatur, & jurisdictioni Regiæ applicetur.

Eodem autem modo scribimus Jacobo de Aldithel, hoc adjecto quod, habito Colloquio cum Griffino de Bromfeld, qui sororem suam duxit uxorem, inducat ipsum ut, spreta confœderatione ipsius David, nostræ adhæreat fidelitati.

Scribimus etiam Howelo fratri ejusdem Griffini, quod ipsum fratrem suum ad hoc inducat.

Item scribimus Mereduco filio Resi, quod de Sutwallia nullam concordiam vel amicitiam cum prædicto David ineat, quo minus veniat ad fidem nostram.

Unde vobis mandamus quod, si præfatus Lewelinus mortuus fuerit, ut prædictum est, tunc præfatas litteras nostras prædictis Marchionibus, ex parte nostra, mittatis, & exercitum nostrum Angliæ summoneri faciatis, quod sit apud Salop. in Vigilia Nativitatis proximo venturæ, paratus ire nobiscum in expeditionem contra inimicos nostros Wallenses. A. D. 1262. Hen. 3.

Et mandetis, ex parte nostra, omnibus Militibus, familiaribus nostris, quod prompti sint & parati ire nobiscum ad partes illas, quandocumque reversi fuerimus in Angliam: vel cum Edwardo filio nostro primogenito; seu cum alio, quem propter hoc ad partes illas citius destinaverimus loco nostri.

Et insuper tàm ex parte nostra, quàm ex parte vestra mandetis aliis Marchionibus amicis nostris, quod omnem, quam poterunt diligentiam apponant, quod colligationes prædictorum Walensium dissolvantur, & quod ipsi ad fidem nostram convertantur: & etiam quod prædicti Marchiones & fideles nostri terras nostras & Castra in manu nostra existentia, cum opus fuerit, custodiant, & ea ab inimicorum nostrorum incursibus tueantur; taliter vos habentes in præmissis quod affectio, quam fideles nostri habent erga nos, per promptitudinem operis, præsertim dum extra Regnum fuerimus, hiis diebus evidenter appareat in effectu.

Teste Rege apud Ambian. 22. die Julii anno, &c. 46.

Littera Alfonso Romanorum & Castellæ Regi, de gratiarum actione super auxilio oblato, de non præstando auxilium contra Regem Alemanniæ, necnon de subsidio Africano.

A. D. 1262. An. 46. H. 3. Pa. 46. & 47. H. 3. m. 4. d.

Magnifico Principi, & Consanguineo suo karissimo Alfonso, Dei gratia, Romanorum Regi semper Augusto, & Castellæ, Toleti, Legionis, Galetiæ, Sibiliæ, Cordubiæ, Murciæ Gien. & Algarbiæ Regi illustri, Henricus eâdem gratiâ, &c. salutem & sinceræ dilectionis affectum.

Discretos & prudentes viros, Ferrandum Roderici, Albem. de Caneis Rubeis, & Petrum de Castello, ad nos, cum litteris vestris de credentia, venientes benigne recepimus ut decebat; qui nobis contra Walenses & alios Rebelles nostros ex parte vestra, si indigeremus, subsidium competens obtulerunt; super quo vobis ad multimodas gratiarum assurgimus actiones:

Significantes vobis quod prædicti Walenses treugas nobiscum ceperunt, & illi de Regno nostro variis turbationibus hactenus agitati, à turbationis instantiâ cessant ad præsens; propter quod, sub intervallo hujusmodi jam transtulimus nos ad partes gallicanas pro quibusdam negotiis, nos & Regnum nostrum tangentibus, expediendis ibidem: Nos autem, cum necesse habuerimus, auxilium vestrum, nobis oblatum, cum speciali fiducia requiremus. A. D. 1262.

Super hoc autem quod dicti Nuncii de Subsidio vobis præstando contra Regem Alemanniæ petierunt, vos credimus non latere quod ipse Germanus noster & homo ligius existat, dudum in Regem Alemanniæ coronatus, & etiam quod oporteat nos ipsum, quem Ecclesia Romana Regem reputat & appellat, pro Rege tenere; propter quod, Imperii pendente negotio sub examine Romanæ Ecclesiæ, non possemus, salvo fidei & fidelitatis vinculo, quibus eidem Ecclesiæ astringimur, super hoc aliquid attemptare; verumtamen, si præfatus germanus noster vobis injuriatus fuerit in aliquo, & hoc ad monitionem & inductionem nostram emendare noluerit, nos super hoc, quod fœdera, inter vos, & nos contracta, desiderant, faciemus.

Cæterum super facto Wasconiæ, de quo prædicti Nuncii nos ex parte vestra solli-

A. D. 1262. Hen. 3. sollicitârunt, vobis volumus esse notum quod prudentes viros & solempnes Nuncios pluries in Wasconiam destinavimus, ad complendum pro parte nostra quæ in conventione inter vos & nos inita continentur: Qui, ad nos reversi, asserebant quod nichil pro parte nostra remansit ulteriùs faciendum; attamen, si quid nobis in præmissis visum fuerit omissum, vel minus completum, placeat vobis aliquem, seu aliquos de vestris ad partes illas mittere, & nos tales in occursum ad diem, quem nobis assignaveritis, mittemus, qui plenam habebunt potestatem faciendi & complendi quæ pro parte nostra, secundum conventionem prædictam, fuerint facienda. A. D. 1262. Hen. 3.

De subsidio vero Affricano, de quo dicti Nuncii similiter mentionem fecerunt, vobis significamus quod Regnum nostrum, occasione turbationum prædictarum, nondum in firmo statu existit:

Cessantibus autem impedimentis prædictis, & statu Regni nostri in melius reformato, libenter super hoc faciemus quod honori vestro & nostro noverimus convenire.

Teste Rege apud Sanctum Germanum de Pratis 16. die Augusti, anno, &c.

De Emendis Interceptionum contra Treugas cum Lewelino faciendis.

A. D. 1262. An. 46. H. 3. Pat. 46. H. 3. m. 2.

REX omnibus, &c. salutem.

Sciatis nos venerabilibus patribus, R. Coventr. & Lichfeldensi, & S. Norwicensi Episcopis, & dilectis & fidelibus nostris, Humfrido de Bohun Comiti Hereford. & Jacobo de Aldithel, quos mittimus ad vadum de Muutgomery in Crastino beati Michaelis proximo venturo, quibus omnibus, vel eorum aliquibus, vel alicui, quos vel quem ibidem adesse contigerit, plenam dedisse potestatem faciendi & recipiendi nomine nostro emendas super interceptionibus, nuper factis in terris Griffini de Brumfeud vel alibi, contra formam treugarum inter nos & Lewelinum filium Griffini initarum:

Ratum habituri & firmum quicquid ipsi omnes, vel eorum aliqui, vel aliquis, quos vel quem ibidem adesse contigerit dictis die & loco, & diebus continuandis, si necesse fuerit, vel alio die, quem ad hoc providerint vel providerit, nomine nostro in præmissis duxerint, vel duxerit faciendum. A. D. 1262.

Damus etiam præfatis Episcopis, Comiti, & Jacobo, vel eorum aliquibus, quos vel quem adesse contigerit, plenam potestatem faciendi districtionem super gentem nostram pro hiis faciendis & complendis, quæ per Dictatores treugarum prædictarum, utrimque deputatos, in præmissis considerata fuerint, vel statuta.

In cujus, &c.

Teste Philippo Basset Justiciario nostro Angliæ apud Bannebir. 25. die Augusti.

Littera Regi, Ricardo Regis Romanorum, de Rege ægrotante apud Sanctum Germanum de Pratis, & de subsidio eidem Regi Romanorum exhibendo.

A. D. 1262. An. 46. H. 3. Pat. 46. & 47. H. 3. m. 3. d.

REX karissimo Fratri suo Ricardo, eadem gratiâ Regi Romanorum illustri, semper Augusto, salutem cum fraternæ dilectionis affectu.

Litteras vestras nobis transmissas, per quas petivistis ut de statu nostro vobis curaremus prospera nunciare, eo jocundiori animo recepimus, quo eas novimus ex intimæ sinceritatis affectibus processisse;

Verum, quia scimus quod vobis, ad cumulum recreationis & exultationis, accedet quicquid nostri corporis sospitati congruerit, aut cesserit in profectum, ideo vobis apertiùs statum nostrum duximus exponendum, intimantes vobis quod infestatione febrili adeo depressi fuimus & attriti, quod negotia nostra, pro quibus partes gallicanas adivimus, nondum potuimus expedire: A. D. 1262.

Set jam, favente salutis auctore, deambulationes facimus extra Lectum, sperantes in Domino quod in proximo poterimus dietas facere competentes; unde vos rogamus quatenus de statu vestro, quem prosperum ut proprium agnoscere per-

A. D. 1262. Hen. 3. peroptamus, nobis crebrò significare curetis, una cum vestræ beneplacito voluntatis.

Cæterum de Subsidio, de quo dilectus & fidelis noster Petrus de Sabaudia nuper nobis tetigit ex parte vestra, & de quo, ante transfretationem vestram, oblationem vobis fecimus sicut nôstis, votum nostrum consequi non potuimus; unde pro vobis, magis quam pro nobis dolemus: Verumtamen, cum in Angliam reversi fuerimus, omnem quam poterimus circa hoc diligentiam impendemus, memoriter retinentes labores & tædia quæ, negotiis propriis descrimini & fortunæ commissis, pro reformatione status nostri gratanter & liberaliter subiistis. A. D. 1262. Hen. 3.

Quapropter parati sumus, & erimus, pro posse nostro, vestris favere desideriis, & in hoc & in aliis, honori & exaltationi vestræ congruentibus, omnem amicitiam quam poterimus, & subventionis auxilium vobis, tamquam Germano nostro karissimo, exhibere.

Teste Rege apud Sanctum Germanum de Pratis 30. die Septembris.

De Matrimonio inter Ducem Brunefwicensem, & sororem Marchionis Montis-Ferati contracto.

A. D. 1262. An. 46. H. 3. Claus. 46. & 47. H. 3 m. 3. d. Mandatum est Duci Brunefwik quod, cum inter ipsum, & sororem Marchionis Montis Ferati, coram Rege & Regina Franciæ, Angliæ, & Navarræ per Regem & Nuncios ipsius Ducis Matrimonium solempniter sit contractum, quatinus, idem Dux ad præsentiam Regis London. veniat, in Quindena Paschæ proximo ventura, conjugem suam prædictam inde ad propria perducturus. A. D. 1262.

Teste Rege apud Sanctum Germanum de Pratis 6. die Octobris, anno, &c.

Pro R. Archiepiscopo Carent.

A. D. 1262. An. 40. H. 3. Ex Bundel. Litter. tempore H. 3. Henricus, Dei gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitanniæ, dilecto Clerico & Cancellario suo, W. de Merton, salutem.

Mandamus vobis quod, scrutatis Rotulis Cancellariæ nostræ, faciatis habere venerabili Patri R. Carent. Archiepiscopo breve suum *de liberate*, de termino Sancti Michaelis proximo præterito, de annuo feodo suo, quod percipit ad Scaccarium nostrum. A. D. 1262.

Teste meipso apud Sanctum Germanum de Pratis 8. die Octobris, anno Regni nostri 46.

Pro Executoribus Amandei quondam Comitis Sabaudiæ, & Thomæ de Sabaudia quondam Comitis Flandriæ.

A. D. 1262. An. 46. H. 3. Ex Bundel. Litter. tempore H. 3. Henricus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, dilecto Clerico & Cancellario suo, W. de Merton, salutem.

Sciatis quod, ad instantiam Executorum Testamentorum Amaudi, quondam Com. Sabaudiæ, & Thomæ de Sabaudiæ, quondam Com. Flandriæ, Fratris ejus, concessérimus venerabili Patri Philippo Lugdunen. Electo, Fratri prædictorum Amandi & Thomæ, & Attornato prædictorum Executorum, quod de arreragiis feodorum suorum, quæ eis concesseramus annuatim percipienda ad Scaccarium nostrum, idem Electus percipiat, per annum, ad Scaccarium nostrum, mille Marcas: A. D. 1262.

Viz. ad Scaccarium nostrum Pasch. proximo sequens mille Marcas; & ad Scaccarium nostrum Sancti Michaelis proximo sequens quingentas Marcas; & ad Scaccarium nostrum Paschæ proximo sequens alias quingentas Marcas; & sic, de anno in annum, ad eosdem terminos, mille Marcas, donec prædicta debita ei fuerint persoluta.

Et ideo vobis mandamus quod, scrutatis Rotulis Cancellariæ nostræ, breve de

A.D. 1262. Hen. 3. *de liberate* ei, vel certo Attornato suo, de prædictis arreragiis habere faciatis sicut prædictum est.

Teste meipso apud Sanctum Maurum de Fossatis 12. die Octobris, anno Regni nostri 46. A.D. 1262. Hen. 3.

De Rege per Partes Burgundiæ varias & remotas peregrinaturo.

A.D. 1262. An. 46. H. 3. Ex Bundel. Litter. tempore H. 3.

AMicissimo suo Domino, W. de Merton, Domini Regis Cancellario, suus J. Maunsell Thesaurarius Eborum salutem, quam sibi.

Sicut pridie vobis scripsimus, causa cujusdam infirmitatis nostræ, divertimus nos de Paris. dirigentes gressus nostros paulatim versus partes Angliæ; quia vero quibusdam Mercatoribus de partibus Franciæ, Creditoribus nostris, quos nobiscum duximus, oportuit nos modis omnibus satisfacere de magnâ pecuniæ summâ, in quâ eis tenebamur, declinavimus ad partes Flandriæ ut eis ibi satisfieri faceremus.

Dominus autem Rex, licet adhuc debilis, semper perseverat in pristino proposito suo, videlicet ut peregrinationes suas perficiat per partes Burgundiæ varias & remotas, quod sine dubio penitus est contra consilium nostrum:

Nos enim, dum prope ipsum fuimus, instare non cessamus ut versus terram suam Angliæ deberet dirigere gressus suos, & postmodum, per literas nostras, sibi frequenter suasimus, & adhuc suadebimus illud idem. A.D. 1262.

Ipse tamen non adquiescit; set nos, per literas & Nuncios suos, sollicitare non cessat ut ad ipsum, jam circa partes Remen. ut intelleximus, existentem, modis omnibus accedere debeamus, revera quasi solus est, & neminem de terra sua secum habet.

Propter quod oportebit nos, quamcito Deus sanitatem nobis præstiterit, gressus nostros, non sine discrimine, dirigere versus ipsum.

Petimus autem quatenus statum & beneplacitum vestrum, una cum statu Regni, & aliis, si quæ relatione digna fuerint, & nobis velitis rescribere tanquam vestro.

De Sententiis Excommunicationis in personas Domini Regis & Reginæ, aut interdicti in Capellam, Terras, Civitates, Castra & Maneria sua non promulgandis, absque mandato speciali Sedis Apostolicæ, ad tempus quinquennii.

A.D. 1262. An. 46. H. 3. Ex Autogr.

URbanus Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio Regi Angliæ illustri salutem & apostolicam benedictionem.

Inclita Serenitatis tuæ devotio promeretur ut, quòd à nobis dignè postulas, ad exauditionis gratiam liberaliter admittamus.

Tuis itaque supplicationibus inclinati, auctoritate tibi præsentium indulgemus, ut nullus delegatus, vel subdelegatus executor aut etiam conservator, auctoritate litterarum Sedis Apostolicæ, seu legatorum ipsius, in te, & carissimam in Christo filiam nostram, Reginam Angliæ illustrem, uxorem tuam, excommunicationis; vel Capellam, Terras, Civitates, Castra, & Maneria tua interdicti sententias promulgare valeat, absque speciali mandato sedis ejusdem, plenam & expressam faciente de indulto hujusmodi mentionem; præsentibus post quinquennium minimè valituris. A.D. 1262.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario, contraire;

Si quis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli, Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. apud Urbem veterem 7. Id. Novembr. Pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo Sigillo a Filis Sericis flavi rubeique coloris.

Littera

A. D. 1262. Hen. 3. | A. D. 1262. Hen. 3.

Littera Haguino Regi Norwegiæ de Negotio Scotiæ.

A. D. 1262. An. 47. H. 3. Claus. 47. H. 3. m. 1. in Scedula.

HEnricus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, egregio Principi H. eâdem gratiâ, Regi Norwegiæ illustri, salutem, & fælices ad vota successus.

Literas vestras, nuper nobis transmissas, benigne recepimus ut decebat, ex quarum tenore perpendimus quod vestræ non extitit voluntatis exercitum ducere in Regnum Scotiæ: vel aliquam guerram movere Regi Scotiæ affini nostro karissimo; nec etiam Nuncii ejusdem Regis, in terra vestra arestati, contra honestatem Regiam tractati fuerunt, sicut ex gravi querela quorundam nobis extitit plenius intimatum; super quo mansuetudinem Regiam plurimum commendamus.

De eo etiam quod eosdem Nuncios, ad preces ipsius Regis, liberari fecistis liberaliter & benigne, sicut in prædictis literis vestris perpendimus contineri, Serenitati vestræ gratiarum referimus actiones.

Et quia nollemus, sicut nec deceret, aliquam dissensionis materiam inter vos, & præfatum Regem suboriri, set potius pristinæ dilectionis fœdera, inter Progenitores vestros, & suos dudum inita, ad honorem Dei, necnon utriusque Regni commodum & quietem, in posterum feliciter continuari; A. D. 1262.

Præfatum Regem Scotiæ rogabimus, & diligenter inducemus quod, si per ipsum, vel suos, dampnum, vel injuria vobis, vel vestris fuerit illata, vobis eâ, quâ convenit, amicitia & vicinitate faciat emendari.

Quapropter serenitatem vestram rogandam duximus cum affectu, quatenus erga præfatum Regem & gentem suam tam curialiter & modeste vos habere velitis, quod mutuo honori vestro conveniat, & circumspectionem vestram pacificam merito commendare possimus.

Teste meipso apud Rem. 15. die Novembris anno Regni nostri quadragesimo septimo.

De Maritagio Alberti Ducis Brunefwici cum sorore Marchionis Montis-Ferrarii.

A. D. 1262. An. 47. H. 3. Claus. 46. & 47. H. 3. m. 1. in Sced.

HEnricus, Dei gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, Nobili viro, & Consanguineo suo A. Duci Bruncivici salutem, & sinceræ dilectionis affectum.

Cum nuper, in infirmitate nostra Parif. negotium fœderis, inter vos, & nobilem mulierem sororem Marchionis Montis-Ferrati, ad honorem vestrum fecerimus expediri, sicut per Nuncios vestros, nobiscum existentes ibidem, plenius vobis significavimus: & vos nostræ & quorundem aliorum voluntati supponere voluistis de hiis, quæ vobis fieri deberent ratione prædicti maritagii, sicut per litteras vestras plenius, nobis innotuit;

Nos, nacta convalescentia, in animo revolventes quod hoc nulla ratione in nos assumere possemus, nisi plenius nobis de vestra voluntate constaret, vos rogamus quatinus voluntatem vestram in præmissis nobis apertius expliceetis, ut omnia, præsens negotium tangentia, clara sint & liquida, cum nos & vos adinvicem contigerit convenire. A. D. 1262.

Nos autem, & Regina nostra, & prædicta Consors vestra, sani sumus & incolumes, benedictus Deus, quod de vobis frequenter audire desideramus; parati pro vobis ea facere, quæ honori vestro noverimus convenire; statum autem & beneplacitum vestrum nobis sæpius demandetis.

Teste meipso apud Wytsand. 18. die Decembris, anno Regni nostri quadragesimo septimo.

A. D. 1262. Hen. 3. — A. D. 1262. Hen. 3.

De Rege in Angliam revertente; & de Episcopi Wintoniensis ingressu in Ecclesia sua.

A. D. 1262. An. 47. H. 3. Ex Bundel. litter. tempore H. 3.

EXcellentissimo Principi & Domino suo & reverendo Domino H. Dei gratia Illustri Regi Angliæ, Domino Hiberniæ & Duci Acquitanniæ, suus J. ejusdem miseratione, Wyntoniensis Ecclesiæ Minister humilis, salutem & se ipsum cum omni reverentia & honore.

De adventu vestro prospero in Angliam, quem sitibundis affectionibus jam dudum expectavimus, grates Altissimo referimus copiosas; verum Regalis Celsitudinis vestræ literas, die Sabbati proximo ante Natale Domini, dicque Dominica in ejusdem Vigilia, diversis tamen Nunciis, eodem recepimus sub tenore, quod festum Natale prædictum vobiscum celebraremus Cantuar. vobisque ad mare usque Dovorr. occursuri:

Ad quæ, tam pro loci distantia, quàm pro temporis brevitate, nos jam impossibiles effici satis liquet. Ingressu etiam in Ecclesia nostra Cathedrali Wyntoniæ dudum disposito & parato, quem Regalis Majestatis præsentia præstolata diutius credidimus illustrari, prout ore tenus vestræ dominationi nos Paris. reposuisse meminimus;

A. D. 1262.

In quibus nostram impotentiam, non voluntariam, sed potius necessariam, Regali Excellentiæ vestræ habere placeat excusatam, pro quo Magistrum Petrum de Exonia, Nepotem nostrum, Majestati Regiæ destinamus, pro solempni gerentes tripudio, si nobis per eundem vestræ prosperitatis eventus, sanitate comite, nuncietur, unà cum vestræ beneplacito voluntatis, ad quod paratos nos & meritò promptos pro viribus profitemur.

Cæterum, de statu nostro & Ecclesiæ nostræ, quam multis persecutionum procellis invenimus conquassatam, ordinato & disposito, sub celeritate qua poterit, post festum memoratum, gressus nostros versus vos, annuente Domino, quam citius dirigemus.

Excellentiam vestram conservet Altissimus, utinam! per diuturna tempora prospere regnaturam.

Dat. Winton. in Vigil.

Littera ab Episcopo Herefordensi, de perturbatione in partibus Marchiæ Walliæ.

A. D. 1263. An. 47. H. 3. Ex Bundela Litter. tempore H. 3.

EXcellentissimo Principi, Domino H. Dei gratia, illustri Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, & Duci Acquitanniæ, N. eadem gratiâ Hereford. Ecclesiæ Minister humilis, salutem, & debitam ac devotam cum omni honore reverentiam.

De jocundo adventu vestro in Angliam gratias Altissimo referimus multiplices; Scientes quod literas vestras recepimus, apud Gloucestriam, die Sanctorum Innocentium in festo, per Hugonem de Croy Militem, & quendam alium Nuncium.

Ad hoc noverit Excellentia vestra, quod tota Marchia ita perturbata est qualiter non fuit temporibus nostris; Plures enim Milites de Marchia diversa dudum fecerunt Parlamenta, blada sua & instaurum vendiderunt, & quidam eorum terras suas, ut dicitur, alienarunt, alii quidem domos suas vacuas dimiserunt, quorum nomina vestram non credimus Excellentiam ignorare.

Lewelinus vero Princeps Walliæ nuper intravit terram Domini Rogeri de Mortuo Mari cum trescentis equitaturis armatis, & triginta millibus peditibus bellatorum, & Castrum, dicti Domini Rogeri, de Knoklas obsedit & cepit: Castrum verò, ejusdem Domini R. de Kenenchles sibi redditum fuit, a quo dictus Dominus Rogerus cum tota familia sua, absque læsione seu conflictu, exivit. Et, licet credimus quod omnes homines vestri erga vos fideliter se habeant, ab omnibus, cum de patria dicitur communiter quod hoc totum fit in fraudem & alicujus mali machinationem, unde ita est tota Marchia perterrita quod omnes de Dioc. nostra cum bonis suis ad Ecclesiam confugerunt, nec ibidem etiam credunt esse securi. A. D. 1263.

Wallenses vero terras in Marchia usque prope Webyl, Erdesl. & Walle de Wygemer combusserunt pro majori parte, & deprædati sunt.

Ob

A. D. 1263. Hen. 3. Ob prædicta autem Castrum nostrum Hereford munivimus hominibus & Victualibus, prout melius potuimus, & Cives vestros quod fideliter se haberent sollicitamus, & erga vos at ud Gloucestriam venimus, nec inde pro quadam gutta quam——gravamur nos ulterius transferre nequivimus.

Unde Excellentiam vestram votive requirimus & rogamus quatenus, cum omni festinatione, ad Castrum Hereford. quadraginta homines equites armatos, probos & strenuos, ad minus mittatis, sicut Marchiam diligitis, & eam salvare volueritis.

Omnes eos apud Gloucestr. expectabimus, & cum eisdem Hereford. adibimus, vel ad vos veniemus, & consilium & auxilium, quod poterimus, eisdem impendemus: Mandantes etiam Civibus Hereford quod Coustabulario, quem dictis armatis præficietis, claves Civitatis tradant, & eidem intendant. A. D. 1263. Hen. 3.

Ad hoc sciatis quod, licet essemus nos incolumes, ad vos tamen secure venire non possemus ad præsens, quia quidam malivoli vestri sanguinem nostrum sitiunt, qui nos explegitorem reputant, dicentes quod nichil in Marchia quod vobis non revelamus. Valeat Excellentia————

Littera Edwardo primogenito de Marchiis Walliæ turbatis, propter quod in Angliam sine mora veniret.

A. D. 1263. An. 47. H. 3. Claus. 47. H. 3. m. 15. d. EDwardo, Primogenito suo, salutem & paternam benedictionem.

Cum, in Vigilia beati Thomæ Apostoli, nos & Regina nostra, cum comitiva nostra, prospere applicuissemus apud Dover. in adventu nostro apud Cantuar. tàm per Nuncios, quàm per litteras diversorum fidelium nostrorum, quas vobis mittimus præsentibus interclusas, accepimus quod tota Marchia Walliæ undique turbata periculis gravissimis, & perditioni subjacet hiis diebus, nisi consilio provido & subsidio festinato succurratur eidem.

Et, quia Lewelinus & Complices sui asserunt se velle observare treugas, inter nos, & ipsum initas, licet contrarium suæ faciant assertioni, ac ipsi vobis & hominibus vestris, in partibus Cestriæ treugas illas penitus resignaverint, in vestrum dedecus & manifestum contemptum, cum terram vestram ibidem viriliter & potenter hiis diebus defendere debeatis, & nuper nobis promiseritis quod infra vicesimum diem Natalis Domini ad nos in Angliam veniretis, ac insuper tanti corporis nostri debilitate detinemur quod ad partes illas personaliter accedere non possumus, & paucos inveniremus qui, sine nostra vel vestra præsentia, ad defensionem partium illarum in expeditionem accederent: A. D. 1263.

Vobis mandamus quod, sicut honorem nostrum pariter & vestrum diligitis, & sicut Castra vestra, Terras vestras, & hominum vestrorum, salvare, & indempnitatem & pacem gentis vestræ; quæ pro defectu defensionis prædicto Lewelino ad exhæredationem vestram pro parte jam adhæret, quod ulterius sustinere non debetis, ad nos in Angliam sine moræ dispendio veniatis, super præmissis festinum & efficax consilium impensuri: Præsertim cum præmissa, quæ vobis anxie movere debent, prætextu alicujus otiositatis, vel lasciviæ puerilis nullatenus omittere debeatis.

Turpe enim est & verecundum vobis quod dictus Lewelinus in Senectute urgentibus annis & vestra juvenili ætate florente, treugas illas, quas verbo tenus tenere promittit, observare contempnit; set hæc de consilio & instinctu quorumdam de Regno nostro attemptare præsumat,

Teste.

Bulla de Statutis per Archiepiscopum Cantuariensem Editis, inconsulto Rege, non confirmandis.

A. D. 1263. An. 47. H. 3. Ex Autogr. URbanus Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo Filio illustri Regi Angliæ salutem, & Apostolicam benedictionem

Cum ad ea, quæ justitiam sapiunt, & continent honestatem, Celsitudinem Regiam precibus invitamus, promptum in hiis tuæ Serenitatis assensum credimus invenire; A. D. 1263. Scimus

A. D. 1263. Hen. 3.

Scimus enim, & hactenus nos experientia docuit quod, ad Deum, & Ecclesias, eorumque Ministros, ex tui cordis promptuario, dirigens caritatis affectum, eis, in suis manutenendis juribus, propitius, favorabilis, & benignus existis, tanquam divini honoris zelator, & præcipuus professor;

Ex parte siquidem venerabilium fratrum nostrorum Archiepiscopi Cantuariensis, & Suffraganeorum suorum fuit propositum coram nobis quod, cum Anglicana Ecclesia in multis articulis, contra Deum & justitiam, per Abusum Laicalis potestatis oppressa, subjaceret miserabiliter servituti, ipsi, ad ipsius Ecclesiæ statum, prout eorum incumbebat officio, pium respectum habentes, de consensu Concilii Provincialis, ad hoc specialiter congregati, quædam statuta salubria & honesta, deliberatione provida, ediderunt pro conservatione hujusmodi libertatis:

Quare fuit, ex parte ipsorum, nobis humiliter supplicatum, ut benivolum eisdem, super hoc, adhibere favorem, & ipsa statuta dignaremur auctoritate Apostolica confirmare.

Porro dilecto filio Magistro Johanne de Hemniquiford, Capellano nostro, Procuratore tuo apud sedem Apostolicam, se super hiis tuo nomine apponente, ac asserente quod eadem statuta tibi & juri tuo præjudicialia videbantur, nos ipsa coram nobis fecimus exhiberi; quæ, licet ex sui forma viderentur honestatem & justitiam continere, tamen, Celsitudini tuæ deferre volentes, illa distulimus confirmare: Super hoc Celsitudini Regiæ scripta nostra præmittere decentius extimantes.

A. D. 1263. Hen. 3.

Quocirca Serenitatem Regiam rogamus & hortamur attente quatinus, Ecclesias & Ecclesiasticas personas Regni tui in suis juribus ac libertatibus confovens, ob reverentiam Apostolicæ sedis & nostram ipsis adesse studeas favorabiliter, & prodesse; & ab hiis, quæ ad forum Ecclesiasticum pertinent, & personas Ecclesiarum contingere dinoscuntur, devotus abstineas, & ea tuis officialibus interdicas:

Permittens quod eædem personæ liberè suis juribus uti possint, ita quod non oporteat iterato super præmissis ad nos haberi recursum, nec aliud per sedis Apostolicæ providentiam remedium adhiberi, ac exinde, præter laudis humanæ præconium, divinæ retributionis tibi proveniat incrementum.

Dat. apud Urbem Veterem tertio Kal. Februarii, Pontificatûs nostri anno secundo.

Sub plumbeo sigillo pendente a filo canabeo.

Littera Domini de Bordelia super superbia Vicecomitis Lemovicensis.

A. D. 1263. An. 47. H. 3. *Ex Bundel. Litterar. ut supra.*

Excellentissimo Domino, Domino Henrico, Dei gratiâ, Regi illustri, Domino Hiberniæ, & Aquitanniæ Duci, Baso Dominus de Bordelia fidelis, salutem, & Ipsum ad vestrum beneplacitum, in eo per quem Reges regnant, & Principes dominantur.

Noverit vestra Majestas Regia quod Senescallus vester, ex parte nostra, requisivit & monuit diligenter Vicecomitem Lemovicensem, ut de illis dampnis, quæ mihi intulit, dum ego in partibus illis essem, & infra tempus treugæ, destruendo & dissipando penitus Villam meam de Paussac, & alia mihi mala plurima & injurias faciendo in hiis, quæ tenebam & teneo de feodo & Dominio, mihi satisfactionem debitam faceret & emendam:

A. D. 1263.

Ipse vero superbè & perversè respondit, quod non est homo vester, nec terram, nec aliquid tenet a vobis;

Unde supplico vestræ Magestati Regiæ humiliter, & devote, quatinus in facto meo tale consilium apponere dignemini, ut dedecus & injuria, Excellentiæ vestræ in hac parte illata, in honorem & justitiam convertantur, & ego, qui vester pauper homo sum, conserver indempnis exinde.

Littera Guidonis de Ratis super feudo suo.

A. D. 1263. An. 47. H. 3. Ex Bundel. Litterar. ut supra.

REverendo Domino suo Henrico, Dei gratiâ, illustri Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, Duci Acquitanniæ, Guido de Ratis fidelis suus salutem, & reverentiam cum honore.

Super bonis beneficiis & honoribus, quos Nobilitas vestra michi conferre pluries dignata est, vobis gratior devotis affectibus, Sublimitati vestræ me exhibens modis omnibus, ad vestri beneplacita, famulari præparatum;

Supplicans Nobilitati vestræ, quantis possum precibus, quatenus feudum meum & arreragia, super quibus michi tenemini, prout vestræ placuerit voluntati michi ad præsens solvi faciatis. A. D. 1263.

Voluntatem vestram michi si vobis placuerit demandetis, quam modis omnibus pro virium mearum quantitate libenti animo paratus sum adimplere. Bene valere in Domino & diu, bonitate & honore semper feliciter augmentando.

Littera a Johanna Regina Castellæ pro Episcopo Elfinensi.

A. D. 1263. An. 47. H. 3. Ex Bundel. Litterar. ut supra.

ILlustrissimo Domino H. Dei gratiâ, Regi Anglorum, Johanna, eâdem gratiâ, Castellæ & Legionis Regina, Pontivi & Mosteroli Comitissa, salutem & sinceræ dilectionis affectum.

Pro venerabili patre Episcopo Elfinensi, latore præsentium, Regiam Majestatem vestram rogamus omni affectu, quo valemus ampliori, quatenus eidem, pietatis intuitu, & precum nostrarum optentu, res suas, quæ in Regno vestro a quibusdam malefactoribus occupatæ detinentur, reddi ac deliberari faciatis, & de eisdem rebus ipsum pacifice gaudere faciatis, in omnibus negotiis suis ipsum adjuvare velitis; tantum inde facientes, quod preces nostras erga vos idem Episcopus sentiat sibi profuisse ac valuisse. A. D. 1263.

Valete.

Littera Ludovici Regis Franciæ, pro eodem Episcopo.

A. D. 1263. An. 47. H. 3. Ex Bundel. Litterar. ut supra.

LUdovicus, Dei gratiâ, Franciæ Rex, karissimo consanguineo suo Henrico, eâdem gratiâ, Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, & Duci Acquitanniæ, fideli suo, salutem, & sinceræ dilectionis affectum.

Ad preces dilecti nostri Abbatis Cisterciensis, pro quodam Episcopo Yberniæ, viz. Elfinensi, ordinis Cisterciensis, dilectionem vestram rogamus, quatenus ipsum Episcopum in suis justis petitionibus recommendatum habere velitis. A. D. 1263.

Dat. Paris. die cinerum.

Littera a Regina Franciæ rogatoria de statu Regis.

A. D. 1263. An. 47. H. 3. Ex Bundel. Litterar. ut supra.

MArgareta, Dei gratia, Franciæ Regina, karissimo fratri Henrico, eadem gratia, Regi Angliæ illustri, salutem & sinceræ dilectionis affectum.

De statu vestro certiorari toto mentis desiderio cupientes, Excellentiam vestram rogamus quatinus de ipso statu, quem faciat altissimus prosperum & jocundum, nos reddatis, si placet, certiores;

Intimando nobis siquid volueritis nos facturas pro vobis, nam id paratæ sumus grato animo adimplere. A. D. 1263.

Sanè vestra noscat Sublimitas quod Dominus noster Rex, nos, & omnes liberi nostri, per Dei gratiam sani sumus.

Valete bene & diu.

Dat. Sancto Germano in Laya secundo Non. Martii.

De responso Regis Franciæ super tribus Articulis.

A. D. 1263. An. 47. H. 3. Ex Bundel. Litterar. ut supra.

Discreto viro, & amico suo sincero, Domino W. de Merton, Domini Regis Cancellario, W. miseratione divinâ, Exon. Episcopus salutem, cum dilectione sincera.

Die Lunæ, proximo ante Festum beati Gregorii, finale recepimus responsum a Domino Rege Franciæ & suo Concilio super tribus articulis, viz. de privilegiatis; de terra Agenensi; & taxatione pro sumptibus Militum;

Pro privilegiatis, qui privilegia ostenderunt, pronunciavit; & etiam pro protestantibus se habere privilegia, ita quod ostendant ei in proximo Parliamento:

De terra vero Agenensi, cum non venissent per quos voluit inquirere, mandavit præcisius quod veniant ad proximum Parliamentum:

De sumptibus enim Militum, dictum est quod in quintum non consentiet, nec electos taxatores mutabit.

A. D. 1263. Et, cum casus nobis immineret, in aliis (nisi quondam amicitia & Procuratorum diligentia, & maxime S. Passelewe, cujus anguítiosa diligentia & assidua illum non permisit quiescere, cum gratia Dei, nobis subvenissent) a conspectu Concilii confusi recessissemus; cum quasi tota Curia negotio nostro adversaretur, & etiam illi quos amicos sperabamus; super quibus dictus S. in adventu suo, qui erit in brevi, vos plenius certificabit.

Dat. Parif. die Veneris ante Festum Sancti Gregorii, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo secundo, Consecrationis nostræ sexto.

In Dorso,

Domino W. de Merton Domini Regis Cancellario.

De Combustione Domorum Regiarum apud Westmonasterium.

A. D. 1263. An. 47. H. 3. Ex Bundel. Litterar. ut supra.

Excellentissimo Domino suo, Domino Henrico, Dei gratia, Regi Angliæ illustri, Domino Hiberniæ, & Duci Acquitanniæ, suus H. de Sandwyco, Londoniensis Electus, salutem in eo, per quem Reges regnant, & qui Regibus dat salutem.

Audita combustione domorum vestrarum apud Westmonasterium multum doluimus, novit altissimus, timentes ne ipsa animum vestrum, cum vobis innotesceret, perturbaret, & statum corporis vestri, quem emendet Dominus & conservet, in deterius commutaret.

De maeremio autem, de quo vestra nobis scripsit Dominatio, sciatis quod, sicut ex relatu multorum, fide dignorum, audivimus, ut de parcis & tivariis taceamus, custodes nostri Episcopatûs Londoniensis, in ultima vacatione, ita nemora destruxerunt, quod ad refectionem domorum nostrarum, si indigeremus, non crederemus in eis, nisi modicum vel nullum, subsidium reperire; A. D. 1263.

Unde, donec per Senescallum, vel Ballivum nostrum nobis constiterit utrum dicti Custodes vestri aliquid reliquerint, in quo vobis possimus succurrere, Serenitati vestræ aliquid promittere non audemus;

Incolumitatem vestram corroboret Dominus & conservet, ad Regni sui regimen, per tempora longiora.

Dat. apud Langestowe decimo Kal. Martii.

Littera a Regina Franciæ Regi responsoria.

A. D. 1263. An. 47. H. 3. Ex Bundel. Litterar. ut supra.

Margareta, Dei gratiâ, Franciæ Regina, carissimo fratri suo Henrico, eâdem gratiâ, Regi Angliæ illustri, salutem, & sinceræ dilectionis affectum.

Intellecto per vestras literas, quas nobis obtulit, ex parte vestra, Nuncius Domini nostri Regis, quem ad vos miserat hiis diebus, quod status vester, qui debilis fuerat, resurgit in melius, recipiendo augmentum prosperitatis & convalescentiæ, benedictus Altissimus, mens A. D. 1263.

A.D. 1263. Hen. 3. nostra, quæ lapsa fuerat in dolorem & tristitiam, occasione vestræ ægritudinis, hausit vires gaudii & recepit.

De statu quidem Domini nostri Regis, nostro, & omnium liberorum nostrorum, sic vestra noscat Sublimitas quod plena corporum sospitate valemus, Domino largiente.

Omnibus enim intellectis diligenter, A.D. 1263. Hen. 3. quæ Archidiaconus Lundoniensis, & Dominus H. de Monte-Ferando nobis, ex parte vestra, verbotenus retulerunt, ecce quod in ore ipsorum responsionem, vobis faciendam, de prædictis posuimus; quibus super hiis credatis firmiter, tanquam nobis.

Littera Edwardi Principis de defensione Marchiæ Walliæ.

A.D. 1263. An. 47. H. 3. Ex Bundel. ut supra.

Excellentissimo Principi, Domino ac Patri suo reverendo, Domino Henrico, Dei gratiâ, Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, & Duci Acquitanniæ, Edwardus primogenitus suus salutem, cum omni reverentia, & honore.

Vestram Excellentiam cum effectu rogamus quatenus, per literas vestras, mandare velitis Domino Hereford. Episcopo, quod in Castro suo de Ledesbir. North. perhendinare velit, ad majorem defen- A.D. 1263. sionem & securitatem Marchiæ Walliæ, in partibus suis.

Hoc idem, si placet, mandetis Domino Willielmo de Evereus, quod in Castro suo de Le Hales moram faciat, ac partes suas viriliter defendat.

Dat. apud Salop. decimo quinto die Aprilis, anno Regni vestri quadragesimo septimo.

De Conventionibus inter Regem & Vicecomitem Turennæ.

A.D. 1263. An. 47. H. 3. Pat. 47. H. 3. m. 44.

1. REX omnibus, &c.

Sciatis quod, inter nos ex una parte, & nobilem virum Reymundum Vicecomitem Turennæ ex altera, de consensu nostro & Vicecomitis prædicti pro nobis, & hæredibus nostris, necnon pro dicto Vicecomite, ac hæredibus, & successoribus suis, convenit & actum est in hunc modum, scilicet,

Quod prædictus Vicecomes renunciavit, & renunciat pro se, & hæredibus, seu successoribus suis, ad preces Domini Ludovici Regis Franciæ illustris, litteris, privilegiis, & munimentis, quæ habuit a dicto Rege Franciæ, & suis prædecessoribus, continentia quod idem Rex non possit ipsum ponere extra manum suam.

2. Et idem Vicecomes fidelitatem & homagium nobis fecit, & hæredibus nostris faciet; & similiter facient hæredes, seu successores sui nobis, & hæredibus nostris, pro Castris, Terris & Feodis suis, quæ tenuit de Rege Franciæ; quæ sunt de Vicecomitatu Turennæ; & pro moneta sua, & jure cudendi eam; & ea omnia idem Vicecomes, & hæredes, seu successores sui, tenebunt de nobis, & hæredibus nostris, ex modo quo idem Vicecomes, & antecessores sui, ea de Rege Franciæ, & suis antecessoribus tenuerunt; & facient nobis & hæredibus nostris impostetum, ea quæ Domino Regi Franciæ, & suis prædecessoribus inde A.D. 1263. facere consueverant.

3. Idem etiam Vicecomes, & hæredes, seu successores sui, in signum Dominii, reddent claves Castrorum Turennæ, & de Sancto Sertuo nobis, & hæredibus nostris, vel mandato nostro, & hæredum nostrorum; & duo, vel tres homines, nomine nostro, & hæredum nostrorum, intrabunt, & ascendent cum Vexillo nostro, & hæredum nostrorum in Castra prædicta (familiâ & gente ipsius Vicecomitis non exclusis) & ibidem Vexillum ostendent.

4. Et hæc redditio clavium, introitus, & ascensus dictorum duorum, vel trium hominum in prædicta Castra, cum Vexillo prædicto, & ejusdem Vexilli ostensio fient semel tantummodo tempore nostro, & similiter tempore cujuslibet hæredum nostrorum semel, de hærede in hæredem; quando ex parte nostra, vel hæredum nostrorum singulorum dictus Vicecomes, & hæredes, seu successores sui super præmissis fuerint requisiti.

5. Et, post redditionem clavium, introitum, & ascensum dictorum hominum, cum Vexillo prædicto, & ejusdem Vexilli ostensionem, statim nos, vel hæredes nostri, vel mandatum nostrum (cui dictæ claves, nomine nostro, & hæredum nostrorum, redditæ fuerunt) easdem claves incontinenti restituemus dicto Vicecomiti, hæredibus, seu successoribus

A.D. 1263. Hen. 3. bus fuis, & faciemus dictos duos, vel tres homines, cum Vexillo prædicto, de prædictis Castris recedere & exire.

6. Est etiam actum & conductum, inter nos, pro nobis, & hæredibus nostris, & pro dicto Vicecomite, & hæredibus, & successoribus suis, quod nos, vel Senescallus noster, vel hæredum nostrorum, non cognoscemus de causis & litigiis hominum prædicti Vicecomitis, qui sunt de feodo & jurisdictione ipsius, nisi causæ & litigia hujusmodi ad nos, vel hæredes nostros, vel Gentem, seu Curiam nostram, per appellationes a sententiis, in Curia ipsius Vicecomitis, vel successorum suorum, latis, in futurum interpositas delatæ, seu delata fuerint; & nisi ubi idem Vicecomes, aut hæredes, seu successores sui, in faciendo justitiam, erunt in negligentia vel defectu.

7. Nos etiam, vel hæredes nostri, seu Senescallus noster, aut mandatum nostrum, non faciemus bastidas aliquas, de novo, infra fines terræ, quam habet idem Vicecomes, in Vicecomitatu Turennæ, nec in alia terra ipsius Vicecomitis, quam modo habet.

8. Item dicti Vicecomes, & hæredes sui, poterunt, cum armis (ita quod, per hoc, nobis, vel hæredibus nostris, ad emendam aliquam non teneantur) & sine armis, homines suos, qui sunt de foro & jurisdictione ipsius, compellere, si opus fuerit, ad standum & parendum juri in Curia sua, nec super hoc nos, vel hæredes nostri, vel Senescallus noster impediemus eum, vel hæredes suos.

9. Si autem dictus Vicecomes, vel hæredes, seu successores ipsius, in distringendo homines suos prædictos modum excesserint, nobis, & hæredibus nostris, & Senescallo nostro potestatem retinemus quod, super hoc conquerentibus, justitiam de prædicto Vicecomite, & hæredibus, & successoribus suis exhibeamus.

10. Item nos, & hæredes nostri, vel Senescallus noster, non tenebimus, nec teneri faciemus, tempore dicti Vicecomitis, vel hæredum suorum, assisas in Castris Vicecomitatûs antedicti, quæ modo habet; nec in alia terra ipsius, quam modo habet de Vicecomitatu Turennæ, præterquam in Villa Marcelli. A.D. 1263. Hen. 3.

11. In hac autem Villa, scilicet, Marcelli, vult & concessit dictus Vicecomes pro se, hæredibus, seu successoribus suis, quod nos, & hæredes nostri, & Senescalli nostri, & hæredum nostrorum, assisas mandemus & teneamus; & eas mandari faciamus, & teneri, sine præjudicio eorum quæ superius sunt concessa.

12. Item nos, & Senescalli nostri, & hæredum nostrorum, juvabimus & manutenebimus dictum Vicecomitem, & successores suos, contra omnes homines viventes, recipere justitiam de dicto Vicecomite, etiam nobis, vel mandato nostro.

13. Volumus autem, & Vicecomiti concedimus memorato quod nos, vel hæredes nostri, ipsum, vel successores suos, terram suam a manu nostra, vel liberorum masculorum nullatenus transferemus, sine ipsius Vicecomitis voluntate.

14. Concedimus etiam eidem quod nos, & Senescallus noster, & hæredum nostrorum, bona fide juvabimus, sine præjudicio juris alicui, quod sua moneta, hactenus usualis, admittatur per Lemovic. Petragoric. & Caturc. Diocæses, in Villis & locis, in quibus habitantes ibidem aliam monetam recipere non tenentur.

15. Volumus insuper quod Senescallus noster, & hæredum nostrorum, præstet, in suæ creationis initio, juramentum quod tenebit conventiones & privilegia, quæ ipsi Vicecomiti concessimus, quamdiu officium suum duraverit, nec contraveniet.

16. Ut hæc omnia, tàm pro parte nostra, & hæredum nostrorum, quam pro parte dicti Vicecomitis, & hæredum, seu successorum ipsius, plenius observentur; has litteras nostras eidem Vicecomiti, ac ipse nobis suas super hiis alternatim fieri fecimus patentes.

Data London. 22 die Aprilis, anno Regni, &c.

De Conventionibus inter Regem & Pontium de Gordon.

A.D. 1263. 1. An. 47. H. 3. Ibid. n. 44.

REX omnibus, &c.

Sciatis quod inter nos ex una parte, & nobilem virum Pontium de Gordon ex altera, de consensu nostro, & Pontii prædicti, pro nobis, & nostris hæredibus, necnon pro dicto Pontio, & hæredibus, ac successoribus suis, convenit & actum est in hunc modum, scilicet, A.D. 1263.

Quod prædictus Pontius renunciavit, & renunciat pro se, hæredibus, & successoribus

A. D. 1263. ceſſoribus ſuis, ad preces Domini Ludovici Regis Franciæ illuſtris, litteris, privilegiis, & munimentis, quæ habuit a prædicto Rege Franciæ, & ſuis prædeceſſoribus, continentia quod idem Rex non poſſit ipſum ponere extra manum ſuam.
Hen. 3.

2. Et idem Pontius fidelitatem & homagium nobis fecit, & hæredibus noſtris faciet, & ſimiliter facient hæredes, ſeu ſucceſſores ſui, nobis, & hæredibus noſtris, pro Caſtro & honore de Caſtellania de Gordon, & pro omnibus aliis Caſtris ſuis, & pro totâ aliâ terrâ, quam habet & tenuit de Rege Franciæ.

3. Et ea omnia idem Pontius, & hæredes, ſeu ſucceſſores ſui, tenebunt de nobis, & hæredibus noſtris eo modo, quo idem Pontius & anteceſſores ipſius ea de Rege Franciæ, & ſuis anteceſſoribus tenuerunt.

4. Et facient nobis & hæredibus noſtris impoſterum ea, quæ Domino Regi Franciæ, & ſuis prædeceſſoribus inde facere conſueverunt.

5. Nos autem concedimus dicto Pontio, & hæredibus ſuis, pro nobis, & hæredibus noſtris, quod jura ac libertates, quæ & quas habet idem Pontius in terra ſua, quoad forum, Curiam & juriſdictionem ejuſdem Pontii, & hæredum ſuorum, & quoad omnia alia antedicta idem Pontius, & hæredes ſui teneant & cuſtodiant illæſa.

6. Et volumus quod Seneſcallus noſter, & hæredum noſtrorum, ad præmiſſa conſervanda conſilium & auxilium impendat.

7. Item, concedimus eidem Pontio quod nos, vel hæredes noſtri, non tenebimus, nec teneri faciemus aſſiſas apud Gordon, niſi de prædicti Pontii, vel hæredum ſuorum voluntate.

8. Item, quod, ſi aliquis, vel aliqui faciant moleſtiam aut violentiam aliquam prædicto Pontio, vel hæredibus ſuis, in Caſtris, vel terra ipſius, quæ modo habet; nos, &, hæredes noſtri eundem Pontium, & hæredes ſuos defendemus, juvabimus & manutenebimus, quatenus decet Dominum tueri hominem ſuum, quamdiu idem Pontius, & hæredes ejus voluerint, paratique fuerint coram nobis, vel hæredibus noſtris, vel Seneſcallo, aut mandato noſtro, juſtitiæ facere complementum.

9. Et, ſi pro defenſione hujuſmodi, nos, vel hæredes noſtri, vel Seneſcallus noſter, expenſas fecerimus, nichil per nos, vel hæredes noſtros, pro hujuſmodi expenſis, a prædicto Pontio, vel ejus hæredibus repetetur.

10. Item, quod, ſi Rex Franciæ, vel Gens ſua, propter delictum, aut propter foriſfactum aliquod, aut etiam ſine delicto tenet aliqua in ſeiſina, de rebus & feodis Pontii ſupradicti, nos ſeiſinam, res, & feoda hjuſmodi, cum ad manus noſtras, ratione pacis initæ inter Dominum Regem Franciæ, & nos, pervenerint, eidem Pontio reſtituemus. A. D. 1263. Hen. 3.

11. Item, ſi prædictus Pontius, vel prædeceſſores ſui, tempore, quo terram ſuam de dicto Rege Franciæ tenuerunt, foriſfecerint vel deliquerint, uſque ad hanc diem præſentem, propter quod Regi Franciæ ad emendam aliquam teneantur vel tenebantur, aut propter quod bona ſua vel pars bonorum aliqua eſſent incurſa; nos hoc totum eidem Pontio, quantum ad nos pertinet, remittimus, & nichil propter hoc nos, vel hæredes noſtri ab ipſo, vel hæredibus ſuis petemus.

12. Remittimus etiam eidem Pontio omnia odia, & omnes rancores ſi qua odia, vel rancores nos, vel anteceſſores noſtri, olim habuimus aut concepimus contra eundem Pontium, aut anteceſſores ipſius.

13. Præterea concedimus Pontio præfato, quatinus poſſumus & poterimus, homagium & ſervitium, in quibus tenetur Gilbertus de Tanny nobis pro parte, quam habet in Gordon, cum pertinentiis, ratione dotis uxoris ſuæ; ita quod dictus Pontius nobis, de prædictis omnibus, faciat ea omnia, quæ præfatus Gilbertus vel anteceſſores uxoris ejus inde facere Regi Franciæ conſueverunt.

14. Concedimus etiam Pontio memorato quod, nos vel hæredes noſtri, ipſum, vel ſucceſſores ſuos, vel terram ſuam, a manu noſtra, vel liberorum noſtrorum maſculorum nullatenus transferemus, ſine ipſius Pontii voluntate.

15. Volumus inſuper quod Seneſcallus noſter, & hæredum noſtrorum, præſtet in ſuæ creationis initio juramentum quod, dum ipſius officium duraverit, tenebit conventiones & privilegia, quæ ipſi Pontio conceſſimus, nec contraveniet.

16. Ut autem hæc omnia, tàm pro parte noſtra, & hæredum noſtrorum, quàm pro parte dicti Pontii, & hæredum, ſeu ſucceſſorum ipſius, pleniùs obſerventur; has litteras noſtras eidem Pontio, ac ipſe nobis ſuas ſuper hiis alternatim fieri fecimus patentes.

Data ut ſupra.

Per Regem & totum Concilium, videlicet, Philippum Baſſet, Hugonem le Bigod, Johannem de Warenna, & Johannem Manſell, & omnes alios.

9 H *Citatio*

A. D. 1263. Hen. 3. A. D. 1263. Hen. 3.

Citatio Ricardi Romanorum Regis coram Papa Urbano, super Controversia Electionis inter ipsum & Alfonsum Castellæ Regem.

A. D. 1263. An. 47. H. 3. Urbanus, &c. Ricardo in Romanorum Regem electo.

Qui cælum terramque regit, is nimirum cæli novit ordinem, & in terra potest cælestis ponere originis rationem.

Is, exempla de superioribus ad inferiora derivans, sicut in firmamento cæli duo luminaria magna constituit, ut mundum vicibus suis illustrent, sic & in terris maxima dona sua, sacerdotium, videlicet, & Imperium, ad plenum spiritualium mundanorumque regimen, ad firmamentum Ecclesiæ militantis instituens, utriusque potestatis ita discrevit officia, ut eorum officiosa diversitas nulla sibi adversitate dissentiat;

Sed in commissi executione regiminis, ex officii debito, in voti unitate concordet; & ipsorum procul dubio profutura concordia alterutrius fulta præsidiis, ac utriusque mutuis fota favoribus, opus justitiæ liberius operetur, pacem mundo pariens, tranquilitatem inducens, & nutriens unitatem.

Imperium siquidem ad salutem sacerdotali auctoritate dirigitur; &, ipsius adjutum suffragiis, sedatis procellosis interdum imminentium tempestatum turbinibus, tranquillum redditur & quietum.

Sacerdotium verò pium & tutum debet habere refugium imperialem mansuetudinem, cum sua veneratione conjunctam, ut Imperii Romani fastigium, & ejus culmini præsidens, specialis advocati, & defensoris præcipui circa Ecclesiam gerat officium, & in ipsius fortitudine brachii defensentur Ecclesiæ libertates, & jura manuteneantur, ipsarum extirpentur hæreses, cultus christianæ fidei amplietur, &, inimicis consternatis ejusdem, in pacis pulchritudine sedeat populus christianus, & in requie opulenta quiescat.

Verum humani generis inimicus, pacis impatiens, amator litium, discordiæ seminator, utriusque profectibus invidens, claræ memoriæ Willielmo, Romanorum Rege, rebus humanis exempto, inter te, & carissimum in Christo filium nostrum, Regem Castellæ ac Legionis illustrem, in Romanorum Regem electum, circa obtinendam ejusdem Imperii Dignitatem contentionis materiam suscitavit; ut, vobis circa hoc contendentibus, careret Imperialis regiminis commodis orbis terræ; & tanti brachii, tam utilis, tam necessarii, tam chari, carentiam, ex ipsius Imperii vacatione diutina, molestam, admodum & nocivam, damnosâ experientiâ, Ecclesia prædicta sentiret.

A. D. 1263.

Sentit utique, sentit mater Ecclesia, tàm populi sibi commissi, quàm suam gravem de hujus contentione jacturam: crevit namque perversorum audacia, &, ipsorum abundante malitiâ, dum, eodem vacante Imperio, ipsi Ecclesiæ defensionis debita suffragia subtrahantur, liberius peccatis insistitur, hæreses pullulant, scandala suscitantur, multiplicantur cædes & strages, injuriæ invalescunt, in persecutionum turbinibus Petri navicula fluctuat; & interdum, qui fidelium ipsius censeri nomine gloriantur, in arcum perversum, fideli debitum non versando, converti eam in suis juribus injuriosè impetunt & molestant, illa nunc denegando pro libito, nunc illicite occupando.

Propter quod eadem Ecclesia non immerito hujusmodi vacationem deplorat Imperii, & de animarum periculis, quæ peccandi libertas ingerit, ex intimis longa trahens suspiria, ingemiscit.

Ex eo insuper, quam dure! quam graviter! materna ejus viscera quatiuntur, quod ipsa, tam charos filios, tam inclytos Principes, in suo sentiens utero collidentes, prudenter advertit tuam & prædicti Regis potentiam, in Christo blasphemos, & inimicos nominis christiani potenter & magnifice more solito exercendam, in proprium & grande domesticorum fidei detrimentum, talibus contentionibus implicari.

Hæc ergo & alia incommoda, dissentionis hujusmodi eadem Ecclesia, materno pensans affectu, in iis auxilii sui dexteram non subtraxit, sed vigilavit attentius, attentione solicita vigilanter intendit, multaque solicitudine pervigil laboravit, ut discriminibus tantis occurreret, teque ac ipsum Regem a discordiarum dispendiis præservaret.

Et, licet inter vos judicis partes assumere non sine causa distulerit, præsertim cum tàm tui, quàm ipsius Regis Nuncii, in recordationis fœlicis, Alexandri Papæ, prædecessoris nostri, nostra & fratrum nostrum præsentia constituti, super prædictis judiciarium Apostolicæ sedis examen expresse, usque ad hæc tempora, declinarint;

Dila-

A. D. 1263. Hen. 3. Dilationem tamen hujusmodi illa etiam utilitatis utriusque partis consideratio, & paternæ pietatis cautela, pro vobis consilium capiens, persuasit, ut, vestris animis ad hoc habilitatis interim, ad reformanda inter vos amicitiæ fœdera congruentia tempora captarentur, & remedia promptiora pararentur;

Per quæ, discordiæ occasione sublatâ, vos glutinum solidæ charitatis uniret: ac in vestræ soliditate concordiæ (quam tractatus, qui super hoc inter vos dicebantur haberi, promittere videbantur) sub sui Principis ducatu pacifico, daretur eidem sabbatissimus Imperio; &, sedatis scandalis, ipsius subditis quietis optata jucunditas proveniret, pestis exterminaretur hæretica, animarum pericula vitarentur, Ecclesia, Cæsareo munita præsidio, & ab hostibus erepta, de persecutorum incursibus respiraret, ac, eorum, qui, sub simulatæ fidelitatis audaciâ, nocent fidentius, temerariâ nocendi confidentiâ refrænatâ, suorum jurium integritate gauderet.

Hæc quidem hactenus expectavimus anxii, hæc desideravimus anxia expectatione diutius: in iis prædecessoris, nostra, & fratrum nostrorum solicitudo non defuit; secundum Apostolicæ circumspectionis judicium de contingentibus nil omittens.

Et quanquam, ut votis nostris satisfiet in hac parte, hucusque non fuerit ex alto concessum; tamen ad id semper nostra suspiravit intentio, ad id plenis desideriis anxiamur, non proponentes a cæptis desistere, quin, circa negotium hujusmodi, sub spe illius, qui facit magna & inscrutabilia, qui facit concordiam in sublimibus, prosequi pacis semitas intendamus, quidquid per Nuncios & Procuratores partium, coram nobis novissime his diebus propositum, petitum fuerit & responsum.

Et quidem venerabilis frater noster, Laurentius Episcopus, & dilectus filius, Willielmus Archidiaconus Roffen. ac Robertus de Baro (Procuratores & Nuncii tui, a te plenariam potestatem habentes, ut in nostro consistorio tua proponerent negotia, & peterent cum solennitate, quâ conveniret, vocationem tuam solemniter ad Coronam: ac universa & singula circa hæc gererent, agerent fideliter, ac procurarent, quæ per vestros Nuncios ac Procuratores, ad hoc specialiter deputatos, legitime possent agi, peti, & etiam procurari) coram nobis, & eisdem fratribus, proponere curaverunt quasdam consuetudines, circa electionem novi Regis Romanorum (In Imperatorem postea promovendi) apud Principes, vocem in hujusmodi electione habentes (qui sunt septem numero) pro jure servari, & fuisse hactenus observatas a tempore, cujus memoria non existit.

Secundum quas infra annum & diem, postquam vacat Imperium, talis debet electio celebrari, quacumque parte ipsorum anni & diei, quam ad hoc iidem Principes duxerint deputandam:

Et ad Archiepiscopum Maguntinum, & Comitem Palatinum Rheni, vel ipsorum alterum, altero nequeunte, vel forsitan non volente, pertinet ad electionem ipsam celebrandam diem præfigere, ac cæteros electores Principes convocare: Quibus omnibus, vel saltem duobus ex ipsis, die præfixâ convenientibus apud oppidum de Frankenford, intus vel extra ipsum oppidum, in terrâ quæ dicitur Franckeferde (loco quidem ad hoc deputato specialiter ab antiquo) ad electionem ipsam procedi potest, & debet secundum morem ipsius Imperii approbatum:

Et, electione taliter celebratâ, electus, si electioni consenserit, apud Aquisgranum, per dies aliquos factâ morâ, infra annum & diem, post celebrationem eamdem, quando electus voluerit, per Coloniensem Archiepiscopum, ad quem id ex officio suo spectat, inungatur, consecretur, & etiam coronetur.

Quo facto, cuilibet via præcluditur contra electionem, vel electum, jam Regem Romanorum effectum, dicendi aliquid, vel etiam opponendi; sed idem electus, prædicto modo inunctus, consecratus, & coronatus, pro Rege habetur: Et ei, tamquam Regi, debent a subditis juramenta præstari, assignari Civitates, Oppida, Castra, & specialiter Castrum de Treveles, ac aliqua jura Imperii, infra annum & diem a tempore coronationis ejusdem; ita quod, si qui de Vasallis Imperii el homagia non præstiterint consueta, & non reddiderint Civitates, Castra, & alia supradicta, illis, quæ ab Imperio tenent eodem, sint eo ipso privandi.

Et, si votis Principum, ad quos spectat eligere, ad eligendum convenientium, divisis in plures, duo in discordia eligantur, vel alter electorum per potentiam obtineblt, vel ad prædictum Comitem Palatinum, tanquam ad hujusmodi discordiæ judicem, est recursus habendus; ni forsan, super electione vel coronatione hujusmodi subortâ discordiâ, per appellationem, vel querelam prædictorum Principum, ad examen sedis Apostolicæ (quo casu ipsius est in tali causa cognitio) deferatur.

Intelli-

A.D. 1263. Hn. 3.

Intelligitur autem is electus esse concorditer, in quem vota omnium Electorum Principum, vel saltem duorum tantummodo, in electione præsentium, diriguntur.

In discordiâ verò is etiam reputatur electus, de quo in loco non solito electio celebratur, & in termino, de communi consensu dictorum Principum non statuto; quem si forsan prædicti Principes, infra annum & diem, a tempore vacantis Imperii, concorditer statuant, licet non exprimunt quod ipsum peremptorium esse velint, terminus tamen, ab eis præfixus taliter, peremptorius reputatur.

Porro iidem Procuratores, iis & aliis quibusdam prælibatis consuetudinibus, adjecerunt quod, vacante Romano Imperio, die per omnes prædictos Principes, pro celebranda Regis Romani, in Imperatorem postea promovendi, electione, statuto in Octavis Epiphaniæ, anno Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo sexto, apud memoratum Oppidum de Franckeford, quinque tantum de dictis Principibus tum per se, tum per alios,

Videlicet, bonæ memoriæ Coloniensis Archiepiscopus, pro se, & bonæ memoriæ Maguntinus Archiepiscopus, ea vice, in hoc commiserat vices suas, & dilectus filius, nobilis vir, Comes Palatinus, apud Frankeford,

Bonæ memoriæ, verò Treverensis Archiepiscopus, & dilectus filius, nobilis vir, Dux Saxoniæ intra dictum Oppidum convenerunt.

Cumque iidem, Treverensis Archiepiscopus, & Dux Saxoniæ, præfatos, Archiepiscopum Coloniensem, & Comitem, nec ipsum Oppidum intrare permitterent, nec ad eos exire vellent, super hoc sæpius requisiti; dicti, Archiepiscopus Coloniensis, & Comes, attendentes, ex lapsu temporis, periculum imminere, si forsan non fieret electio illa die quæ ad hoc fuerat peremptoriè constituta; præsertim cum de anno & die, post vacationem Imperii, quindecim dies solummodo superessent (infra quos nullo modo potuissent propter locorum distantiam & alias facti circumstantias præfati Principes iterum convenire) cum Prælatis, Ducibus, & aliis, ibidem præsentibus, deliberatione præhabita, de ipsorum communi Consilio & assensu ad electionem procedere decreverunt,

Et tandem Præfatus Coloniensis pro se, ac dictis, Maguntino cujus vices gerebat, & Comite præsente ac consentiente, divino nomine invocato, te in Regem Romanorum elegit, & mox electionem hujusmodi Magnatum & aliorum astantium copiosæ multitudini publicavit.

A.D. 1263. Hn. 3.

Cui electioni per charissimum in Christo filium nostrum, Regem Bohemiæ illustrem, post paucos dies consensu præstito, demum tu, ad tuorum electorum, & aliorum Imperii optimatum, qui propter hoc ad te in Angliam accesserunt, instantiam & requisitionem instantem, eidem electioni, post diligentem super hoc tractatum habitum, consensisti,

Ac personaliter Alemanniæ Regnum, ingressus, & moram apud Aquisgranum, quantum decuit, faciens, nec inveniens resistentem, postmodum fuisti per sæpe dictum Coloniensem Archiepiscopum (ad cujus id spectabat officium) consecratus, inunctus, coronatus, ac inthronizatus, regio more, in sede Magnifici Caroli; nullo se inibi coronationi tuæ realiter, aut verbaliter opponente.

Recepisti quoque homagia Magnatum Regni ejusdem, ac fidelitatis etiam juramenta, obtinuisti ornamenta & insignia imperialia, quibus Rex Romanorum solet ornari, dum Romæ inungitur & consecratur per manus summi Pontificis, & sacrum Imperii suscipit Diadema (&, sine quibus, aliquis ad inunctionem, consecrationem, & coronationem hujusmodi nec solet, nec debet admitti) reddita insuper tibi fuerunt quamplura Oppida, Castra, Villæ ac jura Imperii, tamquam Regi, tuque, ipsius Regni possessionem adeptus, ipsam tenes, & per sex annos & amplius tenuisti.

Ex his autem Procuratores tui arguere nitebantur, cum memorati Trevirensis Archiepiscopus, & Dux Saxoniæ, recusando dicto die procedere, reliqui vero, non veniendo ad terminum concorditer assignatum, se alienos ab electione reddiderint ea vice, tu ab omnibus Principibus, vel saltem ab iis, in quos totaliter jus eligendi reciderat, censeri debes electus;

Et, pro certo ac indubitato ponentes jus in Regno & Imperio supradictis, tibi, electo, prædictis consuetudinibus observatis, ubi, & a quibus id fieri debuit, & nulli alii acquisitum, ac Regium nomen & Imperii Diadema indubitate deberi, supplicaverunt instanter & humiliter petierunt tibi hujusmodi nomen ascribi.

Maxime cum antedictus prædecessor id tibi, de fratrum suorum consilio, adscripsisset; te, in eisdem Regno & Imperio, quibuslibet aliis præferendo, sicut per ipsius literas ostendere nitebantur; teque per nos inungendum, consecrandum, & coronandum in Romanum Imperatorem,

A.D. 1263. peratorem, advocatum ac defensorem Ecclesiæ, ad ipsum Diadema de nostris suscipiendum manibus, sine dispendio ulterioris moræ vocari & Apostolicum tibi favorem impendi, præsertim cum non tantum major pars Principum prædictorum, imo omnes (excepto nobili viro Marchione Brandeburgensi; qui etiam paratus est tibi obedire, ut iidem Nuntii proponebant) electioni de te factæ consentiant, & tibi tàm ipsi, quàm alii Magnates Alemanniæ generaliter tanquam suo Regi obediant & intendant;

H. 3.

Petitionem suam illâ indubitatâ, sicut asserunt, in Imperio & jure, munitam consuetudine fulcientes, qua dicunt electo in Regem Romanorum, secundum solitum morem Imperii, ubi, & à quibus debet, & postmodum per supradictum Coloniensem Archiepiscopum inuncto, consecrato, & coronato, eo ipso Regium nomen acquiri; &, si electæ personæ impedimenta non obvient, vocando, sine dilatione aliqua, per summum Pontificem ad coronam; ad id, non solum morem Imperii approbatum, sed etiam quondam, felicis recordationis, Innocentii Papæ 3. Prædecessoris nostri, Decretalem Epistolam allegantes;

Ac dicentes, per contradictionem memorati Regis Castellæ, vel electionem quæ de ipso facta dicitur, petitionem non debere aliquatenus impediri; cum, secundum prædictas consuetudines, sit ei jam cujuslibet contradictionis via præclusa; & electio ipsius nulla fuerit ipso jure, utpote post Annum & diem contra easdem Imperii consuetudines, & termino, ad hoc statuto de communi Principum prædictorum consensu, transacto; &, post electionem tuam legitimam, non cassatam, à solo nominato Treverensi (qui propter nova pedagia, quæ in terra sua imposuit, erat tunc excommunicatione ligatus) nullâ omnino formâ servatâ in Camera ejusdem Treverensis Archiepiscopi, contemptis aliis Principibus, clandestine attentata, cum nullam ab eisdem Principibus super hoc potestatem haberet; quam si etiam ab aliquibus habuisset (sicut quædam pro altera exhibitæ litteræ innuebant) formam tamen ipsius, quæ secundum tenorem literarum ipsarum, ad certam diem se tantummodo extendebant, non eligendo ipsa die, minime observavit.

Ex parte vero supradicti Regis Castellæ (per venerabiles fratres nostros, Garsium Silvensem, & fratrem Dominicum Abulensem Episcopos, ac dilectum filium Magistrum Joannem Capellanum nostrum Archidiaconum Compostellanum, ipsius Procuratores, actores, & negotiorum gestores generales & speciales omnes in solidum, ita quod occupantis non sit melior conditio, mandatum babentes ab ipso ad petendum, pro eo, & suo nomine, à nobis, & prædictis fratribus nostris coronam Imperii, & assignari sibi diem ad recipiendum ipsam, & ad agendum, respondendum, defendendum, & tractandum jura sua, & Imperii, & quicquid honori ejus expedire viderent, sive in ordinario, sive in extraordinario Judicio ageretur) fuit è contra propositum quod prædictus dies Octabarum Epiphaniæ non ad eligendum, sed ad tractandum super electione faciendi Regis & Imperatoris, & ad assignandum diem ad celebrandum electionem eamdem, non per omnes, sed quosdam ex ipsis Principibus extitit assignatus. A.D. 1263. H. 3.

Qua die præfati, Trevirensis Archiepiscopus, & Dux Saxoniæ, pro se, ac dilecto filio, nobili viro Marchione Brandeburgensi, qui eidem Trevirensi Archiepiscopo vices suas commiserat, nec non & procurator memorati Regis Bohemiæ ad prædictum Oppidum, tamquam viri pacifici, accesserunt;

Supradicti verò, Coloniensis Archiepiscopus, & Comes cum ingenti armatorum multitudine, ad loca circumvicina ipsius Oppidi advenientes, requisiti per Treverensem Archiepiscopum, Ducem, & Procuratorem prædictos (qui eorum impressionem verisimiliter formidabant) ut idem oppidum intrarent cum societate decenti, de assignando die ad electionem celebrandam, prout terminus exigebat (si ad hoc essent habiles) unà cum ipsis pacifice tractaturi, non solùm id facere contempserunt, verùm etiam, proprii prosecutores arbitrii, præsumpserunt te in Regem Alemanniæ, non sine multo contemptu aliorum Principum, nominare.

Memorati autem, Treverensis Archiepiscopus, Dux & Procurator, nominationem hujusmodi attendentes penitus esse nullam,

Præsertim cum Coloniensis Archiepiscopus, pro eo, quod in, bonæ memoriæ, P. Sancti Georgii, ad velum aureum, Diaconum Cardinalem, tunc Legatum in Alemanniæ partibus, manus injecerat, ac venerabilem fratrem nostrum, Padebornensem Episcopum detineret captivum, propter quod per eundem etiam Legatum excommunicatus extitit.

Comes vero, propter Clericorum & religiosorum cædes & notorias captiones, & quia contra sententiam, felicis recordationis Innocentii Papæ 4. Prædecesso-

A. D. 1263. Hen. 3. ris nostri, quondam Friderico olim Romanorum Imperatori, & Conrado nato ejus præstiterat publice consilium, auxilium & favorem, erant, ipsius electionis tempore, tàm à canone, quàm ab homine variis Excommunicationibus innodati; & Maguntinus Archiepiscopus, cujus idem Coloniensis Archiepiscopus se vices gerere asserebat, in vinculis teneretur; propter quod, carens arbitrii libertate, præstare non potuit, prout jura exigunt, liberum in electione consensum, nec etiam facto præstitit ad electionem celebrandam,

Certum terminum statuerint subsequentem Dominicam passionis; quo quidem termino usque ad proximam Dominicam palmarum continuato de die in diem, & memorato Maguntino (tunc a vinculis liberato) Coloniensi Archiepiscopo, & Comite requisitis, & nolentibus interesse, dictus Trevirensis Archiepiscopus (à Rege Bohemiæ, Duce & Marchione sibi super hoc potestate commissâ) dictum Regem Castellæ, suo & illorum nomine, publice & solemniter, in eodem Oppido de Frankenford, Dei nomine invocato, Romanorum Regem & Imperatorem elegit, & electionem ipsam omnibus astantibus publicavit: Idemque Rex Castellæ (ipsa electione sibi per quamplures Magnates Imperii (ad ipsum propter hoc in Hispaniam accedentes) postmodum præsentatâ) electioni consensit eidem.

Ex præmissis sane iidem procuratores & Nuntii prælibati Regis Castellæ, dicentes electionem ipsam ubi, & à quibus debuit celebratam legitime, allegabant electionem eandem impediri non potuisse per tuam; quæ, sicut dicunt, nulla extitit ipso jure.

Nam, cum prædictus dies Octabarum, non ad eligendum, sed ad tractandum de statuto die ad electionem celebrandam novi Regis, fuerit non per omnes prædictos Principes, sed per aliquos ex eis, ut præmittitur, assignatus, (qui etiamsi ad eligendum statutus fuisset per majorem partem eorundem Principum, minoris partis non obstante contradictione, mutari & prorogari potuit, & extitit prorogatus) constat electionem de te, maxime per pauciores de ipsis Principibus excommunicatos, ipso die Octavarum factam, nullam penitus extitisse.

Excommunicationem etiam, contra memoratum Archiepiscopum Treverensem objectam, & consuetudinem, quæ de celebrandâ, tempore vacantis Imperii, infra annum & diem Regis Romanorum electione præponitur, ac alias omnino negantes, allegabant quod, si veritate hujusmodi propositio fulciretur, electio tua, quæ, quindecim diebus de ipso tempore adhuc existentibus, celebrata fertur, ex hoc etiam nulla esset; cum non licuerit minori parti, majore contemptâ, diem ultimam ipsius temporis prævenire. A. D. 1263. Hen. 3.

Per quæ apparere dicebant quod Electores ejusdem Regis Castellæ, nolendo die illo eligere, non fuerunt eligendi jure privati; nec si etiam, ut pars adversa proponit, ad minorem partem renuissent exire: Nam cum, infra prædictum Oppidum de Franckeford, Romani Regis & Imperatoris, & non alibi debeat electio celebrari, minor pars non poterat ad locum alium coarctare majorem.

Adjecerunt, præterea, inunctionem, consecrationem, coronationem, ac possessionem prædictas (quam quidem possessionem omnino negabant) & cætera, pro parte tua inducta (cum ex electione tuâ, quæ, ut prædicitur, nulla extiterat, secuta fuerint) tanquam nulla, nullum potuisse tuo munimentum afferre, aut ejusdem Regis Castellæ juri præjudicium generare; subjungentes Coloniensem Archiepiscopum supradictam consecrationem, vel inunctionem, seu coronationem, quæ jus tribuant, dare non posse nisi ei, qui à majori & saniori parte prædictorum Principum est electus; alioquin illa sequeretur absurditas, quod solus Coloniensis Archiepiscopus, precibus inductus, vel corruptus pretio, cui vellet Imperium dare posset.

Quod autem de literis supradicti Prædecessoris Alexandri præmittitur (in quibus tibi Regium nomen dicebatur ascriptum, teque in prædictis Regno & Imperio aliis fuisse Prælatum) multipliciter confutabant;

Tum, quia quoties coram ipso prædecessore Alexandro ac fratribus suis de Imperii negotio agebatur, idem Prædecessor Alexander publicè asserebat quod, super eodem negotio, nihil in dicti Regis Castellæ præjudicium attentaret (quod etiam ipsi Regi Castellæ, per literas, per quondam A. de Ferentino suum Capellanum & Nuntium intimavit) propter quod prædictæ, per te inductæ, literæ merito sunt suspectæ, nec credendæ de ejusdem Prædecessoris Alexandri conscientia emanasse;

Tum etiam quia, si de ipsius conscientiâ, & fratrum suorum consilio processissent, cum injuriosæ sint, debent merito revocari.

Unde iidem Regis Castellæ Procuratores & Nuntii, electionem, de ipso factam

A. D. 1263. Hen. 3. ctam, electione tua prædicta, & iis, quæ pro te fuerunt objecta, nequaquam obstantibus, fore legitimam, utpote celebratam à majori parte ipsorum Principum (quos iidem Procuratores & Nuntii variare non potuisse allegant, & variasse non credunt) imo, fictione juris, ab omnibus (cum alii, utpote inhabiles, electioni non potuerint, vel saltem noluerint in loco solito & tempore debito interesse) ac ipsum potiorem in prædictis Regno & Imperio arguentes, cum instantia postularunt ipsi Regi Castellæ consuetum favorem, videlicet, quod, quando aliqui ad Imperium in discordia Principum eliguntur, Sedes Apostolica illum, qui electus est à parte majori, personæ impedimentis cessantibus, denunciat electum canonice, ac Regem nominat & ei favorem præstat, illique terminum ad recipiendam Coronam assignat, etiamsi alter taliter electorum Regni possessionem præsumserit occupare (sicut in electionibus Lotharii & Conradi, Othonis & Philippi, ac aliorum plurium observatum fuisse dicebant) ad hoc prædictam decretalem Epistolam inducentes.

Eisdem autem præfati Regis Castellæ Nuntiis petitioni prædictæ, super debitâ Justitiâ exhibendâ porrectæ, insistentibus, nos memoratum Roffensem Episcopum, & alios tuos Procuratores, de prædictorum fratrum Consilio, duximus requirendos si vellent super præmissis subire, tuo nomine, nostrum & Apostolicæ Sedis examen: Qui, habito consilio, responderunt quod (cum sis Princeps Catholicus Ecclesiæ Romanæ devotus, ipsam caput Christianitatis & Fidei, tuamque Matrem & Dominam recognoscens, nec intendas illius declinare Judicium, in quibus illud subire debes, & de jure teneris, & in Imperio jus habens, ac Regni Alamanniæ & ejus jurium possessionem obtineas) parati erant, in quantum prædicti mandati, quod à te habebant, se vires extendunt, pro te ac tuo nomine, tanquam pro Rege vero, ac legitimo possessore, judicium nostrum & Ecclesiæ Romanæ subire, si quis appareret qui te, super præmissis velit impetere, aut aliquid quocunque modo proponere, per quod tibi possit aliquod præjudicium generari;

Salvis semper in omnibus & per omnia jurisdictione, potestate, officio, auctoritate, dignitate, honore, ac libertate Sacri Romani Imperii, ejusque Principum ad quos specialiter spectat Romani Regis electio, & quibus præjudicare non intendebant, vel alias quomodolibet derogare; petitionem tuo præmissam nomine nihilominus repetentes. A. D. 1263. Hen. 3.

Ecce! Fili charissime, dum ad petitionem Justitiæ ab una parte proceditur, nec ab altera Judicio ceditur; sed per ipsorum Regum concordiam, & concordem supradicti ordinationem Imperii, desiderata quietis nobis Serenitas arrideret, in judiciorum inquietos anfractus ingerimur, & expetitæ Justitiæ instantia in ipsorum nos fluctus impellit.

Ecce! pacem expectavimus & non venit; quæsivimus bona, & turbatio strepitus Judicialis offertur.

Profecto non id desiderabat Ecclesiæ Imperialis auxilio relevanda necessitas, non id exigebant laceræ partes Imperii, occupatricibus expositæ manibus direptorum; non id requirebat Christianitatis his temporibus miseranda conditio, quam intrinseca plusquam ——— Tartaricæ feritatis affligunt; quibus potius debebatur ut, per tractatus pacificos, Cæsarei culminis acceleranda provisio, in unitate capitis juribus redintegratis Imperii, contra tot discrimina provideret.

Nos itaque, pacis cogitationes solicite cogitantes, ac de illius sperantes omnipotentia & immensa virtute, sub quo curvantur qui portant orbem, qui ventis imperat, & ad ejus nutum stat spiritus procellarum, pacis tractatibus providimus insistendum.

Et ideo, hinc inde propositis, à nobis & prædictis fratribus nostris in discussionem exactæ deliberationis inductis, de ipsorum consilio, tàm ad magnificentiæ tuæ præsentiam, quàm ad ipsum Regem Castellæ Nuntios deliberavimus destinandos, qui vos ad pacem invitent:

Ad quod dilectum filium, Magistrum Guillelmum Capellanum nostrum Archidiaconum in Ecclesia Parisiensi, virum utique providum, consilii maturitate conspicuum, à nobis ac eisdem fratribus plurimum merito suæ probitatis acceptum, de cujus industria & fidelitate nos & ipsi fratres plene confidimus, ad tuam magnificentiam specialiter destinamus.

Et nichilominus, cum simus omnibus Justitiæ debitores, nec debeamus eam personis denegare sublimibus, qui, super ipsa etiam ab humilibus requisiti, nostri partes officii non negamus, te ac eundem Regem Castellæ citandos decrevimus, &, de sæpe dictorum fratrum consilio, peremptorie, præsentium tenore, citamus ut, secundo die Maii, primo venturi, Apostolico conspectui, per Procuratores idoneos, te præsentes, qui

A.D. 1263. Hen. 3. qui, tuæ conscientiæ conscii legitimum & plenum à te mandatum habeant, ad pacis tractatum, si Dominus dederit incundum, & ad procedendum in ipso negotio, prout honori Ecclesiæ, ac pensata talis & tanti conditione negotii, sine offensa Justitiæ, videbimus expedire. A.D. 1263. Hen. 3.

Dat. apud Urbem Veterem 2. Kalend. Septembris.

De fidelitate præstanda Edwardo filio Regis.

A.D. 1263. An. 47. H. 3. Pat. 47. H. 3. n. 32.

REX Baronibus portûs sui Dovor.

Cum dilectus filius Edwardus, primogenitus noster, ad vos personaliter accedat ut, tanquam primogenitus & hæres noster, fidelitatem à nobis recipiat, sicut eam de nostro mandato à cæteris Baronibus & Magnatibus nostris nuper recepit;

Vobis mandamus rogantes quatenus fidelitatem faciatis eidem, salvâ fidelitate in qua nobis tenemini quamdiu vixerimus; ita quod ipsum postea, si nos supervixerit, pro Domino habebitis & Rege vestro, & auxilium fidele sibi præstabitis ad suam Coronationem consequendam, & Coronam Regni optinendam. A.D. 1263.

Teste meipso apud Sanctum Paulum London. 15. die Junii.

Consimilis littera singulis portubus dirigitur.

Littera a Rege Romanorum de tractando cum Baronibus.

A.D. 1263. An. 47. H. 3. Ex Baudd. Liter. tempore H. 3.

ILlustri & Magnifico Principi, Domino Henrico, Dei gratiâ, Regi Angliæ, & Domino Hiberniæ, & Duci Acquitaniæ, Germano suo karissimo, Ricardus, eâdem gratiâ, Romanorum Rex semper Augustus, salutem & sincerissimæ semper dilectionis affectum.

Hac præsenti feriâ sexta in die, videlicet, beatorum Apostolorum Petri & Pauli, comestione factâ, versus Cyppenham gressus nostros cum omni acceleratione direximus; deinde versus Walyngford è vestigio processuri, ubi credimus invenire Barones.

Disponentes itaque cum eisdem super concordiâ bonâ sollicitum & fructuosum habere tractatum, vobisque renunciare quamcitiùs quicquid invenerimus apud eos, sinceritatem vestram attente requirimus & rogamus quatenus inclito Edwardo filio vestro, nepoti karissimo nostro, detis firmiter in mandatis ne, donec sciverimus utrum possumus in ipso tractatu proficere, bellicum faciat in Barones, vel aliquem eorumdem insultum; nos enim adversæ parti mandavimus illud idem. A.D. 1263.

Data Itelbord 28. die Junii Indictione 6. Regni nostri 7.

In Dorso,

Illustri H. Regi Angliæ karissimo.

De forma Pacis per Barones missa ad Regem & Dominum Edwardum.

A.D. 1263. An. 47. H. 3. Ex Baudd. ut supra.

DIscreto viro, & amico suo karissimo, Domino W. de Merton Domini Regis Cancellario, W. divina miseratione, Wygorniensis Ecclesiæ Minister humilis, salutem, & quicquid potest amicitiæ & honoris.

Cum teneamur circa ea, quæ tranquilitatem & pacem Regni respicere debeant, totis viribus laborare, & Lincolniensis, Londoniensis, & Coventrensis, & Lichfeldensis Episcopi cum quadam forma pacis ad Dominum Regem & Dominum Edwardum, ex parte Baronum, mittantur; ex desiderio intimi cordis nostri consequendæ pacis cogimur vos rogare, A.D. 1263.

Quatinus, cum vobis videatur quod forma illa satis sit competens & honesta, ob Domini Regis honorem & Regni tranquilitatem, cum omni diligentia laborare velitis ut Dominus noster Rex

&

A.D. 1263. Hen. 3. & Dominus Edwardus, ad iminens & formidandum periculum evitandum, dictam formam velint, sine impedimento quolibet, acceptare. Valete.

Data die Apostolorum Petri & Pauli, anno Domini 1263. A.D. 1263. Hen. 3.

Littera a Rege Romanorum de liberatione Filii sui Henrici primogeniti.

A.D. 1263. An. 47. H. 3. Ex Bundel. ut supra. Illustri & Magnifico Principi, Domino Henrico, Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, & Duci Acquitaniæ, Germano suo karissimo Ricardus, eadem gratia, Romanorum Rex semper Augustus salutem, & sincerissimæ dilectionis augmentum.

Pro eo quod, tanta nobis prætendentes humanitatis indicia, inclitum Henricum, primogenitum filium nostrum karissimum, tantum à vinculo captivitatis absolvi petivimus, nulla prorsus conditione captatâ, tam liberaliter & simpliciter demandetis restitui libertati, ad uberiores, quas possumus, vobis grates & gratias inclinamus; recognoscentes nos meritò vobis adeo copiosioris astringi retributionis & compensationis obsequio quia quod in hujusmodi casus articulo per vos factum est nobis, ex fœcundioris cumulo benivolentiæ novimus prodisse,

Et certe non levem suscitat hoc in nobis displicentiæ spiritum, quod, ad reddendam super hoc vicissitudinem gratam vobis, nostræ non correspondet ad præsens possibilitas voluntati; sed proculdubio promptum in votis gerimus, & incessanter habemus in affectu, oportunis temporibus, operose ostendere quod super hoc concepimus infectum. A.D. 1263.

Super hoc verò, quia Celsitudini vestræ complacuit ordinationi nostræ committere, si liberationis filii nostri literæ forent in aliquo immutandæ, ad eas emendationes faceret vestra Serenitas mittere manum; cum gratiarum actionibus scire vos volumus quod in eis nil penitus arbitramur in aliquo corrigendum.

Data Bekhemestede decimo die Julii, Indictione sextâ, Regni nostri septimo.

Petimus insuper ut literæ vestræ, quæ pro liberatione filii nostri mittuntur à vobis sub eodem tenore, quo conceptæ sunt, sint Patentes Data ut supra.

De Conditionibus a Rege & Edmundo filio non observatis, & de Regno Siciliæ alteri Concedendo.

A.D. 1263. An. 47. H. 3. Ex Autogr. Urbanus Episcopus, servus servorum Dei, carissimis in Christo filiis H. illustri Regi Angliæ, & Nobili viro Edmundo Nato ejus salutem, & Apostolicam benedictionem.

Non solum ad vestram, sed etiam ad generalem & publicam totius mundi credimus pervenisse notitiam, qualiter quondam Freder. olim Romanorum Imperator, ejusque nati, & posteri Romanam Matrem Ecclesiam sub diversitate temporum vexaverunt.

Hii etenim, aliorum persecutorum excedentes tyrampnidem, gravioribus eam affecerunt injuriis, & oppressionibus durioribus afflixerunt; &, velut in cædem & exterminium ejus tendentes, furoris arcum & feritatis gladium acuentes, diris illam tribulavere flagellis, & usque ad interiora profundis illatis vulneribus fauciarunt: Quoniam, in hoc pravo genere, patrum in filios, cum sanguine, derivatâ maliciâ, sicut carnis propagatione, sic imitatione operum nati genitoribus successerunt. A.D. 1263.

Et, licet Ecclesia eadem ubique locorum, ad quæ persecutorum ipsorum se extendit potentia, crudelissimas eorum persenserit punctiones, in Regno tamen Syciliæ, quod ad ipsam Ecclesiam pertinet pleno jure, tanto duriores & asperiores persecutiones pertulit ab eisdem, quanto liberiùs iidem persecutores sunt in eo longis temporibus debachati, quantoque severius & atrocius inibi, ante ipsius Ecclesiæ oculos, uteri sui filios oppresserunt: Quia nec etiam Ecclesias, nec personas ecclesiasticas ipsius Regni, earumque jura, libertates & bona, draconum illorum præteriere furores; sed in hæc eo excanduere ferociùs, quo quicquid

A. D. 1263. Hen. 3. quid ecclesiastico discernitur nomine abhorruerunt odio graviori.

Et ideo prædicta Ecclesia, memorato Freder. & Conrado Nato ipsius sublatis de medio, ad Regnum ipsum habens maternæ compassionis affectum, quia erant adhuc lacrimæ in maxillis ejus, & in vultu suo apparebat squalor diutinæ passionis, ardenti desiderio consurrexit ut benignitatis suæ lintheo lacrimas ipsas dilueret, & squalorem dextera propitiante detergeret, dictumque Regnum ad optatæ salutis, libertatis solitæ, pacisque solidæ statum plenè reduceret, ut illud in eo firma stabilitate, favente Domino, præservaret.

Verum, quia Regnum ipsum, cum omnibus districtibus & pertinentiis suis, erat ad eandem Ecclesiam, ejusque dispositionem totaliter devolutum, felicis recordationis Alexander Papa, Prædecessor noster, dictum Regnum (pro cujus recuperatione ipsa Ecclesia, importabilibus non parcendo sumptibus, ac multorum laborum minime devitando tœdia, diutius laboravit; rem utique ipsi Ecclesiæ, inter cætera temporalia sua bona, carissimam) tibi, Fili Edmunde, præferendo te in hoc universis Catholicis orbis terræ Principibus, liberaliter contulit sub certis conditionibus atque pactis, prout in apostolico privilegio, super hoc obtento, plenius continetur.

Et, quia sincera & firma voluntas in dilectionis & operis prosecutione cognoscitur (cum hujusmodi negotium, propter ipsius Regni statum, nondum tunc in toto tranquillum, multo indigerit consilio & favore, magnamque requireret solertiam, & sustentationis fulcimenta non modica, valida defensionis munimina, & indeficientis subsidii firmamentum) idem Prædecessor è diversis partibus magnificos instauravit exercitus, deputavitque legatos ad prosecutionem ipsius negotii, ut posset illud, Domino adjutore, perducere ad statum honorabilem & quietum.

Cumque idem negotium laudabiliter convalesceret, & successibus prosperis firmaretur; tandem (quia quorundam proditorum, qui eidem Ecclesiæ fraudulenter adhæserant, faciente nequitiâ) inopinato casu extitit impeditum (propter quod tanto festinatius erat eidem succurrendum negotio, quanto sibi propinquius imminebat confusio & discrimen) dictus Prædecessor te, Fili Rex, pluries requisivit, tibi cum instantia persuadens ut, quia prædicta Ecclesia erat ulterius ad ferendum tantum pondus penitus impotens, ac multis & gravibus debitis obligata, succursum cum omni festinantia præparares; ita quod, omni difficultate ac tarditate remota, copiosa & strenua militia, cum ydoneo Capitaneo, mitteretur pro conservatione quarundam terrarum ipsius Regni, quæ adhuc in devotione ipsius Ecclesiæ persistebant, & per quas alias ejusdem Regni partes liber haberi poterat transitus & processus.

A. D. 1263. Hen. 3.

Sed qualiter hæc, quæ memoratus Prædecessor tibi, pro ejusdem negotii sustentatione ac promotione, persuasisse dinoscitur, feceris non ignoras; qualiter etiam negotium ipsum adjuveris, ac super illo provideris, cunctis luce clarius innotescit; cùm nec tuas, nec aliorum curas & vires, ad hujus rei prosecutionem curaveris adhibere.

Quinimmo sic ipsum negotium per te ac tuos omissum extitit, quod, eo tuis speratis & oportunis subsidiis non suffulto, prædictæ terræ, per quas residuum ipsius Regni recuperari poterat, adversarii ejusdem Ecclesiæ Mamfredi, videlicet quondam Principis Tarentin. aggressibus paruerunt; qui, postquam Regnum ipsum totaliter occupavit, sic protinus in superbiæ altitudinem est elatus, & in sævitiæ acerbitatem obriguit, quod de virtute divina non tremuit, humanamque pravi pendit potentiam, & honorem Ecclesiæ, ac libertatem hominum dicti Regni tyrampnide furibunda depressit.

De multiplicis etenim necessitatis angusto, in quo serpens iste latuerat, ad affluentis opulentiæ amplitudinem famelicus & sitibundus exiliens, rabido cepit ore Regnum laniare præfatum; sicque in bona & personas ipsius anxia exarsit ingluvie, quod, hæc insatiabili rapacitate discerpens, illud, proh dolor! ferus plus ferâ qualibet, ferè penitus absorbuit in utrisque; nec sexum, nec ætatem, neque ordinem prætermittens.

Propter quod multotiens dolorosè suspirat, & lacrimatur amarè apostolica sedes; quod Regnum juris & proprietatis suæ carum, quippe sibi dira & dura pharaonicæ oppressionis mole prosternitur, nec finitur pia & leni consolationis apostolicæ dextera relevari.

Expectans enim, expectavit diutius quod sublime Regni Angliæ solium, cum strenua domus gentis Anglicanæ potentia, quam dictus Prædecessor in ipsius Regni collatione specialiter honoraverat, apprehenderet arma & scutum, & exurgeret in adjutorium matris suæ, dictumque negotium constanter assumeret: Et, præfatam Ecclesiam liberando magnifice ab inimicis ejus, qui in circuitu ejus sunt, ac extrahendo prædictum Regnum, ejusque populum de faucibus persequentis,

A.D. 1263. Hen. 3. sequentis, jugum oneris ejus, & sceptrum exactoris ejus magnificentiùs superaret.

Sed hujusmodi expectatio & spes, quam in vobis sedes eadem posuit, nullum sibi prorsus commodum attulit vel profectum; quinimmo sedes ipsa, hujusmodi spe frustrata, multas & innumerabiles propter hoc injurias & ignominias pertulit, pluraque & inextimabilia sustinuit detrimenta.

Dictus namque Manfredus, occupatione ipsius Regni Sycilæ non contentus, ad Anchonitan. Marchiam. & quamplures alias terras de patrimonio ipsius Ecclesiæ, & demum ad quandam partem Tusciæ, quæ Romano Imperio subjacet, avidas & occupatrices manus extendens, memoratam Ecclesiam diversis persecutionum generibus incessanter affligit: Adeo quod eadem Ecclesia, multis malis afflicta, diversis attrita molestiis, & variis flagellis oppressa, vix potest ab hujusmodi oppressionibus respirare.

Quoniam ex hoc libere pullulant hæreses, cultus divini nominis dispendia minorationis incurrit, incendia urbium, depopulationes Castrorum, strages Christianorum, & quamplura alia abhominabilia committuntur, quæ divinæ oculos Majestatis offendunt, scandalum in Ecclesia commovent & tremendum Ecclesiasticæ censuræ vigorem debilitant & conculcant; nec potest ipsa Ecclesia, invalescentibus ejusdem Manfr. viribus, oportunum super hiis remedium adhibere.

Nos igitur, postquam fuit nostris cervicibus Apostolicæ jugum servitutis impositum, diligentiùs attendentes quod a prædicto Regno Sycilie omne malum ipsius Ecclesiæ pandebatur, & causa periculorum hujusmodi procedebat; considerantes etiam quod dicta Romana Ecclesia per vos non potuit, neque poterat (quod inviti referimus) a suis calamitatibus & ærumpnis, quantumcumque vos diutius expectaverit, liberari: propter quod omnino expediebat tàm nobis, quàm ipsi Ecclesiæ de præfato Regno Sicilyæ aliter cogitare, necessario disposuimus in animo nostro de Regno ipso tractare, ac ordinare utiliter, prout expedire honori & profectui prædictæ Ecclesiæ viderimus.

Cúmque hujusmodi nostræ intentionis propositum producere vellemus in actum, tu, fili Rex, hoc intelligens id grave tulisti, sicut accepimus, & molestum; de quo eo vehementiorem ammirationem in mente accepimus, quo pleniorem semper de te prædicta Ecclesia fiduciam habuit, quod in cunctis necessitatibus sibi potenter & patenter assisteres; ipsiusque A.D. 1263. Hen. 3. honorem & comodum, non solum penes te, sed etiam penes alios affectuoso studio procurares, retroactis temporibus dinosceris id laudabiliter peregisse.

Quia ergo liberum est nobis & ipsi Ecclesiæ de prædicto Regno Siciliæ disponere, ac juxta nostrum beneplacitum ordinare, cum conditiones, sub quibus Regnum ipsum a præfato prædecessore concessum extitit, adimpletæ non fuerint, sicut nôstis; nos (intendentes, omnino urgente ad id nos necessitatis articulo (in quo est prædicta Ecclesia hoc tempore constituta) de Regno ipso, prout, pensato moderno Ipsius Ecclesiæ statu, expedire viderimus, providere) Magnificentiam vestram, de fratrum nostrorum consilio rogandam duximus attentius & hortandam, in remissionem vobis peccaminum nichilominus injungentes quatinus, præmissa omnia infra vestrorum claustra pectorum meditatione provida revolventes, & gerentes ad prædictam Ecclesiam, super tot ejus angustiis, habito ad radicem veritatis in hac parte respectu, filialis compassionis affectum, nullum deinceps nobis & ipsi Ecclesiæ, super hujusmodi dicti Regni negotio, ingeratis impedimentum, nullumque contradictionis obstaculum opponatis; sed, ab iis penitus desistentes, non solum permittatis nos & eandem Ecclesiam libere de Regno ipso tractare ac facere, sicut viderimus faciendum, verum etiam & verbis ostendatis & literis quod vobis non displicet, immo placet si dicta Ecclesia super ipsius Regni negotio tractet cum aliquibus mundi Principibus, suamque posset de ipso Regno conditionem facere meliorem:

Preces super hoc Apostolicas taliter impleturi, quod Regem Regum constituatis exinde vobis propitium & benignum, & prædictam Romanam Ecclesiam reddatis propter hoc vobis perpetuis temporibus, in vestris oportunitatibus, favorabilem adjutricem:

Et ecce venerabilem fratrem nostrum Archiepiscopum Cusentin. virum utique expertæ providentiæ, ac examinatæ virtutis, cujus super hiis acquiescatis moniris & exhortationibus, propter hoc specialiter ad vos, de ipsorum fratrum consilio, destinamus.

Dat. apud Urbem Veterem quinto Kal. Augusti, Pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo a filo canabeo.

Litteræ

Littera Regi de resistendo rebellibus ejus.

A. D. 1263. An. 47. H. 3. Ex Bundel. Litterar. ut supra.

Illustrissimo Principi, Domino suo karissimo, Domino Henrico, Dei gratia, Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, & Duci Acquitan. devotus & fidelis suus R. de Nevill salutem & debitam cum fide & dilectione subjectionem.

Quoniam in manu forti oportet rebellibus vestris resistere, qui pacem vestram & tranquilitatem Regni vestri nituntur infringere, pluresque tepidos in responsis suis ad conservationem pacis invenio,

Majestati vestræ dignum duxi supplicare quatenus, si placet, Dominis Roberto de Brus, Johanni Comyn, Johanni de Balliol, Henr. de Percy, & aliis Magnatibus vestris in partibus illis litteras vestras destinare velitis, quod, ad conservationem pacis in partibus ultra Trentam, potentialiter unà mecum manum apponant auxiliatricem: A. D. 1263.

Quia, si posse potentiæ amicorum meorum, & meæ in partibus prædictis fuerit associatum, in quantum poterimus malitiis prædictorum rebellium resistere conabimur.

Ad hoc, bonum esset, ut michi videtur, & tutum quod Castrum de Pontefracto, quod est quasi clavis in Comitatu Eborum, viris potentibus essent præmunitum.

Super hiis igitur, si placet, vestra Regia Majestas michi vestro vestrum beneplacitum dignetur significare.

Valeat Regnum vestrum & Imperium semper in Domino.

De Rege Dacyæ, una cum Rege Norwegiæ applicantibus in Scotia.

A. D. 1263. An. 47. H. 3. Ibidem.

Venerabili Viro, & amico reverendo, Domino W. de Merton Cancellario Domini Regis, suus R. de Nevill salutem, & paratam ad beneplacita voluntatem.

Literas Domini Regis nuper recepi, continentes quod me capitaneum suum constituit in Comitatibus suis ultra Trentam, ad pacis suæ conservationem contra quosdam rebelles suos, ac pacis suæ perturbatores, & insuper custodiam Comitatûs Eborum, & Castri ejusdem michi commisit; quæ quidem in omnibus pro viribus adimplere paratus sum.

Verùm, quia talia assumere non possum, sine maximis sumptibus, dilectioni vestræ dignum duxi supplicare quatenus, si placet, consilium vestrum & auxilium præsens Domino Regi velitis apponere, ut michi significet ubi, & de quo, sive de quibus potero denarium perquirere ad custodiam tàm Comitatûs & Castri prædictorum, quàm Castri de Bamburgh, quod in mea est custodia, faciendam. A. D. 1263.

Dicitur enim pro certo quod Rex Dacyæ, unà cum Rege Norewayæ, cum magna multitudine Navegii, in forencisis Insulis Scotiæ applicuit; set quo proponant divertere nondum certum, unde periculum in partibus illis eminere formidandum.

Dilectioni etiam vestræ significo quod quidam, quos fideles Domini Regis esse credebam, jam per prædicationem suorum rebellium ad ipsos penitus sunt conversi; propter quod majus auxilium aliorum perquirere, majoresque sumptus facere oportebit.

Valeat semper in Domino.

Legi Littera de Baronibus & Rebellibus.

A. D. 1263. An. 47. H. 3. Ex Bundel. Litterar. ut supra.

Excellentissimo ac reverentissimo Domino suo, Domino Henrico, Dei gratiâ, illustri Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, & Duci Acquitanniæ, suus semper Radulphus Russel salutem, & integræ fidelitatis semper constantiam.

Nobilissimæ ac Excellentissimæ Serenitati vestræ significo quod, sicut datur mihi intelligi, quidam Barones ac Rebelles vestri venturi sunt apud Castrum Sarum cum magna multitudine armatorum in brevi: A. D. 1263.

Et

A. D. 1263. Hen. 3. Et quia, ad munitionem Castri vestri non invenio homines, nisi paucissimos, qui pro denariis vestris ibidem velint interesse, mihi vestro, si placet, aliquid auxilium mittere velitis, ad Castrum vestrum prædictum contra eos custodiendum & defendendum. A. D. 1263. Hen. 3.

Valeat Excellentissima Serenitas vestra semper in Domino.

Littera Regi Franciæ, excusatoria quod ipsum de certis causis adire nequit.

A. D. 1263. An. 47. H. 3. Pat. 47. H. 3. n. 13.

REGI Franciæ, Rex Angliæ salutem, & sinceræ dilectionis semper augmentum.

Vestra nobis significavit Excellentia quod nos, dilecta consors nostra, & filii nostri ad vos, certo loco & tempore, in propriis personis veniremus, ut super statûs nostri meliorationem consilium & auxilium nobis possetis impartiri, & ut vobis super aliis tantisper loqueremur;

Volentes siquidem vestræ Magnitudini pro viribus complacere, tàm nos, quàm consilium nostrum, tunc nobis assistens, quod nobis in hac parte significastis, animo reverenti & inclinato cupimus adimplere.

Verum, quia Barones nostri, ex certis causis, volunt securitatem sibi præstari de reditu nostro festino in Angliam, Celsitudini vestræ supplicamus humiliter & A. D. 1263. devotè quatenus eis, per litteras vestras patentes, super hoc talem securitatem præstare velitis, qualem a vobis venerabilis pater J. Glascuensis Episcopus, & frater Johannes de Houton Templarius, quos ob hoc ad vestram præsentiam transmittimus, postulabunt.

Cæterum præsentiam nostram, die nobis a vestra Celsitudine statuto, ex certis causis prædictis exhibere non possumus; quas Nuncii nostri vobis plenius explanabunt; quibus super adventu nostro ad vos fidem adhibere velitis pleniorem.

Teste Rege apud Westm. 16 die Augusti.

Littera Regi Franciæ.

A. D. 1263. An. 47. H. 3. Ibid. n. 12.

REGI Franciæ, Rex Angliæ salutem, & sinceræ, &c.

Cum, parentes mandato vestro, ad vos in proximo de consilio procerum nostrorum personaliter accedere proponamus, infra Octabas beati Michaelis proximo venturas in Angliam, reversuri, sicut Magnatibus nostris bona fide promisimus, volumus & requirimus A. D. 1263. quod, si contra hoc promissum nostrum & debitum venerimus, seu venire voluerimus, nos ad dictum promissum nostrum complendum compellatis.

Teste ut supra.

De concordia facta inter Edwardum Primogenitum Regis, & quosdam Magnates Angliæ.

A. D. 1263. An. 47. H. 3. L. A. f. 233. b. Penes Camerar. Scaccar.

A Toz ceus, ke cestes lettres verront è orront, Rog. de Leyburn, Joh. de Vaus, Ralf. Basset, Ham. Lestraunge, e Johan. Giffard, salut.

Sache vostre Universite ke, cum vi eust conteut entre mon syre Edward, fit aisne le Roi d'Engletere, e nos, nous de ces conteut amender, e abesser, e de seurte faire, e de estre lui amy a totes ses bosoynes, encontre tote gent, qe nos tele seurte, Come le Cunte de Warenn. e mon syre Henr. Fizt le Roi d'Alemayne Deviseront e dirront, Ferons e tendroms fermemant e estable, a tote nostre vie; A. D. 1263. sauue le commun serement, k'est al honour de deu, e a la fay le Roi e a profit du reaume.

E avoms Jure sor saynt Ewangeles de tenyr totes ces choses, ke sunt desusdites fermes e estables.

En tesemoine de ques choses nos avons mis nos seaus a cest escrite, ke su fet a Lamhiee Le Samadi procheyn apres la assumpcion nostre Dame, Lan, de la grace nostre Seynour, mil, e deus cent, e seissannte, e trais.

De pace cum Lewelino filio Griffini tractanda.

A.D. 1263. An. 47. H. 3. Pat. 47. H. 3. n. 11. Rex omnibus, ad quos, &c. salutem.

Sciatis nos venerabilibus patribus W. Wigorniensi, R. Coventrensi & Lichfeldensi Episcopis, Henrico filio Regis Alemanniæ nepoti nostro, Simoni de Monteforti Comiti Leicestriæ, & Johanni de Warenna, fidelibus nostris (quos mittimus ad partes Walliæ) plenam & liberam dedisse potestatem tractandi de pace nostra inter nos, & homines nostros ex una parte, & Lewelinum filium Griffini, & complices, & fautores suos ex altera; & pacem illam firmandi, pro parte nostra, ac si præsentes essemus, prout melius viderint expedire;

Ratum & firmum habituri quicquid prædicti fideles nostri, vel illi ex ipsis quos præsentes adesse contigerit, super præmissis duxerint faciendum.

A.D. 1263. In cujus, &c.

Teste Rege apud Westm. 22 die Augusti.

Consimilis littera emanavit nomine Regis sine ista additione, & pacem illam firmam, &c. usque Ratum, &c.

Item consimiles litteræ emanarunt sic tractandi de pace inter Regem, & Edwardum filium suum, & homines Regis ex una parte, & Lewelinum filium Griffini, & complices, & fautores suos ex altera, & pacem illam firmandi, sicut continetur in littera prædicta.

Item consimilis littera emanavit, nomine Regis, & Edwardi filii sui, sine ista additione, & pacem illam firmandi.

De Electione Abbatis Sancti Albani confirmanda.

A.D. 1263. An. 47. H. 3. Ex Autogr. Urbanus Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio nostro Regi Angliæ illustri, salutem & Apostolicam benedictionem.

Rationis oculis intuentes commoda quæ, vacantibus Ecclesiis & Monasteriis, de salubri provisione proveniunt, reddimur corde solliciti ut, circa provisionem hujusmodi faciendam, fructuosæ attentionis studium habeatur.

Sane Monasterio Sancti Albani, ad Romanam Ecclesiam nullo medio pertinente, ordinis Sancti Benedicti, Lincolnien. Dioc. Abbatis regimine destituto; dilecti filii Prior & Conventus ipsius Monasterii, die ad eligendum præfixâ, vocatis omnibus, qui debuerunt, voluerunt & potuerunt comodè interesse, convenientes in unum, Spiritûs Sancti gratiâ invocatâ, dilectum filium Rogerium de Nortone Abbatem ipsius Monasterii, tunc Monachum ejusdem, qui ab adolescentiâ suâ in eo fuit laudabiliter conversatus, virum utique providum & honestum, ac in spiritualibus & temporalibus circumspectum, in Abbatem ejusdem Monasterii canonicè & concorditer elegerunt.

Præsentato itaque nobis & fratribus nostris electionis decreto, & petentibus dictis Priore & Conventu humiliter per sedem Apostolicam electionem hujusmodi confirmari, nos electionem ipsam, quia invenimus eam canonicè celebratam, & de ydoneitate personæ ipsius electi, ex testimoniis fide dignorum, nobis & eisdem fratribus plenè constitit, de ipsorum fratrum consilio duximus confirmandam; firmâ conceptâ fiduciâ quòd eidem Monasterio, per ipsius Abbatis ministerium prosperitatis & honoris, Deo propitio, desiderata proveniant incrementa. A.D. 1263.

Cum autem, fili carissime, sit pietatis opus, Dei ministros benigno favore prosequi, ac eos verbis & operibus, pro Regis æterni gloriâ, venerari, Serenitatem Regiam rogamus, & hortamur attentè, quatinus eundem Abbatem, cum Monasterio sibi commisso, habens, pro nostrâ & Apostolicæ sedis reverentiâ, propentiùs commendatum, ipsum Regio favore munias, &, oportunitatis tempore, potentiæ tuæ brachiis tuearis; itâ quòd Magnificentiam tuam dignis proinde in Domino laudibus commendemus.

Dat. apud Urbem veterem quinto Id. Septembris, Pontificatûs nostri anno tertio.

De

A. D. 1263. Hen. 3. | A. D. 1263. Hen. 3.

De Rege ad Parliamentum Regis Franciæ apud Bononiam profecturo.

A. D. 1263. Pat. 47. H. 3. m. 3.

REX omnibus, &c. salutem.
Cum Dominus Rex Franciæ, per Nuncios suos & literas, nos rogaverit quod ad Parliamentum suum, apud Bononiam supra mare, in instanti Quindena Nativitatis beatæ Mariæ accedamus, & Magnates Regni nostri corporis nostri debilitatem advertentes, & statum diversorum negotiorum, nos & Regnum nostrum contingentium, considerantes, moram nostram in partibus transmarinis longinquam formident:

Nos, eorum petitioni & voluntati satisfacere peroptantes, eisdem promisimus bona fide (juramento per Galfridum Gatelin Militum nostrum in anima nostra præstito de præcepto nostro) quod si ad ipsum Regem, sicut proponimus accedere nos contingat, nos infra Octabas Sancti Michaelis, proximo futuras, in Angliam revertemur; infirmitate dumtaxat non impediente. A. D. 1263.

Et quod, in partibus illis, erga ipsum Regem, vel aliquos alios nichil faciemus, nec procurabimus quod utilitati nostræ, & hæredum nostrorum, ac Regni nostri non congruat vel honori.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Westm. 15 die Septembris.

De Trenga cum Lewelino firmata.

A. D. 1263. An. 47. H. 3. Pat. 47. H. 3. m. 2.

REX Lewelino filio Griffini salutem.
Noveritis quod nos pro nobis, & nostris, treugas, quas nuper ceperunt R. Coventr. & Lichfeldensis Episcopus, Henricus filius Regis Alemanniæ, Johannes Comes Warennæ, & quidam alii ex parte nostra ad hoc deputati, inter nos & vos, concedimus & inviolabiliter observabimus:

Ita videlicet quod ———— ———— mittent, & nostri cum vestris eundo & vendendo omnes mercandisas, usque ad Festum Sancti Martini proximo venturum, & quod liceat Gentibus & Ballivo Castri del Gannos, victualibus munire, uno batello ad duodecim remos, vel minus quantum necesse fuerit, inhabitantibus dictum Castrum usque ad terminum prædictum. A. D. 1263.

In cujus, &c. duraturas usque Festum Sancti Martini prædictum.

Teste Rege apud Westm. 18 die Septembris.

De Conductu pro Nunciis Lewelini.

A. D. 1263. An. 47. H. 3. Ibidem.

NUncii Lewelini filii Griffini, venientes ad Regem ad Parliamentum, a Festo Sancti Michaelis in tres septimanas, habent litteras Regis de conductu, eundo, perhendinando, & redeundo, duraturas usque ad Festum Sancti Martini, in proximo futurum. A. D. 1263.

Teste ut supra.

De custodia magni Sigilli Regis.

A. D. 1263. An. 47. H. 3. Pat. 47. H. 3. m. 1.

MEmorandum quod 18 die Septembris recessit Dominus Rex de Westm. versus partes transmarinas, & magnum sigillum Regis remansit in custodia Nicholai Archidiaconi Eliensis; qui, dum Rex agebat in partibus transmarinis, nichil consignavit nisi brevia cursoria, quibus testis fuit H. le Despenser Justiciarius Angliæ, &c. A. D. 1263.

De

De protectione pro Comitiva Regis in Franciam profecturi.

A. D. 1264. An. 48. H. 3. Angl. & Franc. Pat. 48. H. 3. m. 3.

WAlterus de Burges, Bartholomæus le Bygod, Radulfus de Gorges, Johannes de Vallibus, Elias de Rabayn, Galfridus de Percy, & Radulfus de Bakepuz, proficifcentes cum Rege ad partes tranfmarinas, habent litteras de protectione cum claufula, duraturas quamdiu fuerint in fervitio Regis in partibus prædictis. A. D. 1264.

Tefte Rege apud Dovor. primo die Januarii.

Pro Petro de Sabaudia.

A. D. 1264. An. 48. H. 3. Pat. Angl. & Franc. 48. H. 3. m. 3.

REX dilecto & fideli fuo, Wychardo de Charrun, falutem.

Cum nuper commiferimus vobis omnes terras & tenementa dilecti & fidelis noftri Petri de Sabaudia, in honore Richemundiæ, cuftodienda, ad opus noftrum, quamdiu nobis placuerit;

Vobis mandamus quod omnes exitus, provenientes de terris & tenementis prædictis, eidem Petro, vel fuo certo attornato, fine dilatione, habere faciatis.

In cujus, &c. A.D. 1264.

Tefte Rege apud Ambian. duodecimo die Januarii.

Confimilem litteram habet Johannes de Rud, de omnibus terris & tenementis prædicti Petri in Comitatu Suffex.

In cujus, &c.

Tefte ut fupra.

Ordinatio five dictum Ludovici Regis Franciæ fuper compromiffo per Regem & Barones Angliæ.

A. D. 1264. An. 48. H. 3. L. B. fol. 2. penes Camer. & alibi.

LUdovicus, Dei gratiâ, Francorum Rex, Univerfis, præfentes literas infpecturis, falutem.

Notum facimus quod cariffimus confanguineus nofter Henricus, illuftris Rex Angliæ, & fubfcripti Barones Angliæ in nos compromiferunt, prout continetur in litteris eorum infrafcriptis; tenor autem litterarum ipfius Regis talis eft.

HENRICUS, DEI GRATIA, REX ANGLIÆ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, omnibus, ad quos præfentes litteræ pervenerint, falutem.

Noveritis quod nos compromifimus in Dominum Ludovicum, Regem Francorum illuftrem, fuper Provifionibus, Ordinationibus, Statutis & Obligationibus omnibus Oxonienfibus: Et fuper omnibus contentionibus & difcordiis, quas habemus, & habuimus, ufquead Feftum Omnium Sanctorum nuper præteritum, adverfus Barones Regni noftri, & ipfi adverfus nos occafione Provifionum, Ordinationum, Statutorum, vel Obligationum Oxonienfium prædictarum;

Promittentes, & per dilectos & fideles noftros, Willielmum Belet Militem, & Robertum Fulconis Clericum, de mandato noftro fpeciali, in animam noftram jurantes, tactis Sacrofanctis Evangeliis, quod, quicquid idem Rex Franciæ fuper omnibus prædictis, vel eorum aliquibus, de alto & baffo, ordinaverit vel ftatuerit, nos obfervabimus bona fide; ita tamen quod idem Dominus Rex Franciæ dicat fuper his dictum fuum citra Pentecoftem proximò venturam. A. D. 1264.

In cujus rei teftimonium præfentibus litteris figillum noftrum fecimus apponi.

Nos autem Edwardus, prædicti Domini Regis Angliæ primogenitus: Henricus filius Ricardi Regis Alemanniæ: Rogerus le Bigod, Comes Norfolciæ & Marefcallus Angliæ: Johannes de Warenna: Willielmus de Valentia: Hunfredus de Bohun, Comes Herefort & Effex: Hugo le Bigod: Philippus Baffet: Johannes filius Alani: Robertus de Brus: Rogerus de Mortuo Mari: Johannes de Verdun: Willielmus de Breus: Johannes

A.D. 1264. Hen. 3. nes le Baillol: Henricus de Percy: Reginaldus filius Petri: Jacobus de Aldithele: Alanus le Zuche: Rog. de Clifford: Hamo Extraneus: Johan. de Grey: Philippus Marmion: Robert. de Neville: Johan. de Vallibus: Johan. de Muscegros: Warinus de Bassingburn: Adam de Gesemuth: Rogerus de Somery: Richardus Foliot: Rogerus de Leyburn; & Willielmus le Latimero, prædicto compromisso, per dictum Dominum nostrum Regem Angliæ facto, sicut prædictum est, consentimus & juramus, tactis Sacrosanctis Evangeliis, quod, quidquid Dominus Rex Franciæ, super omnibus prædictis, vel eorum aliquibus, de alto & basso, ordinaverit vel statuerit, observabimus bona fide; ita tamen quòd idem Dominus Rex Franciæ dicat, super his, dictum suum citra Pentecostem proximo futuram, sicut superius est expressum.

In cujus rei testimonium præsenti scripto, sigillo Domini nostri prædicti Regis Angliæ signato, sigilla nostra fecimus apponi.

Datum apud Windesotam Dominica proxima post Festum Sanctæ Luciæ Virginis, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo tertio.

Confectioni istius Instrumenti interfuerunt Johannes de Chishul, Willielmus de Wilton, frater J. de Derlington: Magister Ern. Cancellarius Regis Alemanniæ, Rogerus de Messenden, & plures alii.

Litteræ vero Baronum tales sunt.

UNIVERSIS, PRÆSENTES LITTERAS inspecturis, H. Londonensis, W. Wigornensis Episcopi; Simon de Montefort Comes Leycestriæ & Senescallus Angliæ, Hugo le Despenser Justiciarius Angliæ, Humfredus de Boun Juvenis, H. de Monteforti, S. de Monteforti Juvenis, Adam de Novomercato, Petrus de Monteforti, Radulfus Basset de Sapecot, Baldewinus Wake, Robertus de Ros, Willielmus le Blond, Willielmus Marescallus, Walterus de Colevile, Ricardus de Grey, Willielmus Bardouft, Ricardus de Tanny, Henricus de Hastings, Johannes filius Johannis, Robertus de Veteri-Ponte, Johannes de Vescy, Nicolaus de Segrave, Galfridus de Lucy, salutem in Domino.

Noveritis quod nos compromisimus in Dominum Ludovicum, Regem Franciæ illustrem, super Provisionibus, Ordinationibus, Statutis, & Obligationibus omnibus Oxoniæ, & super omnibus contentionibus & discordiis, quas habemus, & habuimus, usque ad Festum Omnium Sanctorum nuper præteritum, adversus Dominum nostrum Regem Angliæ illustrem, & ipse adversus nos, occasione Provisionum, Ordinationum, Statutorum, vel Obligationum Oxoniensium prædictarum: A.D. 1264. Hen. 3.

Firmiter promittentes, & jurantes, tactis Sacrosanctis Evangeliis, quod, quidquid idem Rex Franciæ, super omnibus prædictis, vel eorum aliquibus, de alto & basso, ordinaverit vel statuerit, nos observabimus bona fide; ita tamen quod idem Dominus Rex Franciæ dicat, super his, dictum suum citra Pentecostem proximo venturam.

Actum London die Sanctæ Luciæ Virginis, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo tertio.

Insuper prædictus Rex Angliæ, ex una parte, & superius nominati, ex alia parte, Barones, de omnibus contentionibus, exortis inter eos post prædictum Festum, usque in præteritum diem Sanctæ Luciæ, occasione prædicta in nos comp omiserunt & promiserunt per juramenta, tactis sacrosanctis Evangeliis præstita bona fide se servaturos quicquid statuerimus & ordinaverimus de his, vel eorum aliquibus; ita tamen quod citra Pentecostem, proximo venturam, dicamus, super his, dictum nostrum, & super omnibus quæ super rebus, in compromissum deductis, vel circa ipsas interim contigerit attemptari.

Nos vero, partibus propter hoc convocatis Ambiani, dicto Rege personaliter, & quibusdam de Baronibus per se, & aliis per Procuratores comparentibus coram nobis; auditis hinc inde propositis, & etiam defensionibus, ac rationibus partium plenius intellectis, attendentes per Provisiones, Ordinationes, Statuta, & Obligationes Oxonienses, & per ea, quæ ex eis, & occasione eorum subsecuta sunt, juri & honori Regio plurimum fuisse detractum, Regni turbationem, Ecclesiarum depressionem, & deprædationem, & aliis personis ipsius Regni, Ecclesiasticis & Secularibus, indigenis, & alienigenis, gravissima dispendia provenisse; & quod verisimiliter timebatur ne graviora contigerent in futurum, communicato bonorum & Magnatum consilio,

IN NOMINE PATRIS, ET FILII, ET SPIRITUS SANCTI, prædictas Provisiones, Ordinationes, Statuta, & Obligationes omnes, quocumque modo censeantur,

A. D. 1264. Hen. 3. ſcantur, & quidquid ex eis, vel occaſione eorum ſubſecutum eſt, per DICTUM NOSTRUM, ſeu ORDINATIONEM NOSTRAM caſſamus & irritamus; maxime cum appareat ſummum Pontificem eas per ſuas litteras caſſas & irritas nunciaſſe; Ordinantes quod tàm dictus Rex, quàm Barones, & alii quicumque præſenti compromiſſo conſenſerunt, & de prædictis obſervandis ſe quoquomodo aſtrinxerunt, ſe de eiſdem quietent penitus, & abſolvant.

Addicimus etiam quod, ex vi, ſeu viribus prædictarum Proviſionum, ſive Obligationum, ſeu Ordinationum, vel alicujus jam ſuper hoc conceſſæ poteſtatis a Rege, nullus nova ſtatuta faciat, neque jam facta teneat vel obſervet, nec propter non obſervantiam prædictorum debeat aliquis alterius capitalis vel aliter inimicus haberi, vel pœnam propter hoc aliquam ſuſtinere.

Decernimus etiam, quod omnes litteræ, ſuper præmiſſis proviſionibus, & eorum occaſione confectæ, irritæ ſint & inanes; & ordinamus, quod ipſi Regi Angliæ reſtituantur a Baronibus & reddantur.

Item, dicimus & ordinamus, quod Caſtra, quæcumque fuerint tradita cuſtodienda ad ſecuritatem, ſeu occaſione prædictorum, & adhuc ſunt detenta, liberè a dictis Baronibus eidem Regi reddantur, tenenda ab eodem Rege, ſicut ea tenebat ante tempus dictarum Proviſionum.

Item, dicimus & ordinamus, quod liberè liceat prædicto Regi Capitalem Juſticiarium, Cancellarium, Theſaurarium, Conſularios Juſtic. minores, Vicecomites, & quoſcumque alios Officiales, ac Miniſteriales Regni ſui, ac Domûs ſuæ, præficere, deſtituere, & amovere, pro ſuæ libito voluntatis, ſicut faciebat, & facere poterat ante tempus Proviſionum prædictarum.

Item, retractamus & caſſamus illud ſtatutum factum, quod Regnum Angliæ de cætero per indigenas gubernetur, necnon ut exirent alienigenæ, non reverſuri; exceptis illis quorum moram fideles Regni communiter acceptarent; A. D. 1264. Hen. 3.

Ordinantes per dictum noſtrum quod liceat alienigenis morari in dicto Regno ſecure, & quod Rex poſſit alienigenas & indigenas vocare ſecure ad conſilium ſuum, quos ſibi viderit utiles & fideles, ſicut facere poterat ante tempus prædictum.

Item, dicimus & ordinamus, quod dictus Rex plenam poteſtatem & liberum regimen habeat in Regno ſuo, & ejus pertinentiis; & ſit in eo ſtatu, & in ea plenaria poteſtate, in omnibus & per omnia, ſicut erat ante tempus prædictum.

Nolumus autem, nec intendimus per præſentem ordinationem derogare in aliquo Regiis Privilegiis, Chartis, Libertatibus, Statutis, & laudabilibus Conſuetudinibus Regni Angliæ, quæ erant ante tempus Proviſionum ipſarum.

Ordinamus etiam quod idem Rex prædictis Baronibus indulgeat & remittat omnem rancorem, quem habet adverſus eos occaſione præmiſſorum, & ſimiliter Barones eidem; & quod unus alterum occaſione præmiſſorum, de quibus in nos extitit compromiſſum, per ſe vel per alium de cætero non gravet in aliquo vel offendat.

Hanc autem ORDINATIONEM NOSTRAM ſeu DICTUM NOSTRUM protulimus Ambianis, in craſtino beati Vincentii Martyris, anno Domini 1263, menſe Januario.

In cujus rei teſtimonium præſentibus litteris noſtrum apponi fecimus ſigillum.

Actum anno, menſe, die & loco prædictis.

Pro Johanne primogenito Ducis Britanniæ.

A. D. 1264. An. 48. H. 3. Pat. Angl. & Frank. 48. H. 3. m. 2.

REX omnibus, &c.

Cum teneamur dilecto filio & fideli noſtro Johanni, primogenito Ducis Britanniæ, in mille & ducentis Marcis, de arreragiis illius pecuniæ, quam ei aſſignavimus percipiendo ad Scaccarium noſtrum pro æſtimatione valoris terræ Richemundiæ, occaſione maritagii Beatricis filiæ noſtræ, ſponſæ ſuæ: unde, per brevia noſtra, quæ inde habuit, nichil recepit, ut dicitur; & de octingentis Marcis ei reddendis ad terminum Paſchæ proximo venturum;

Conceſſimus eidem Johanni quod medietatem, prædicti debiti, ei reddemus, ad Scaccarium noſtrum, in Quindena Paſchæ venturæ, & aliam medietatem ad Quindenam Sancti Michaelis proximo ſequentis; ita tamen quod, ſi prædictus Johannes aliquid receperit de pecunia prædicta, illud ei in prædicta pecunia allocetur. A. D. 1264.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Ambian. 25 die Januarii.

Pro

A.D. 1264. Hen. 3. A.D. 1264. Hen. 3.

Pro Rege Franciæ, de solutione pecuniæ per nuperam pacem stipulatæ.

A.D. 1264. An. 48. H. 3. Pat. Angl. & Franc. 48. H. 3. m. 2.

REX universis, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Noveritis quod, cum per pacem & compositionem, habitam inter karissimum Dominum & consanguineum nostrum Ludovicum illustrem Regem Franciæ & nos, teneretur idem Dominus Rex Franciæ nobis dare id, quod qningenti Milites constare deberent rationabiliter ad tenendum per duos annos, ad arbitrium proborum virorum qui nominarentur hinc inde, secundum quod in forma pacis ejusdem plenius continetur:

Tandem super hoc aliorum arbitrium non curavimus expectare; set, de bonorum consilio, communi assensu ad hunc amicabilem finem devenimus, quod idem Dominus Rex pro eo, quod constare deberent quingenti Milites rationabiliter ad tenendum per duos annos, ad arbitrium proborum virorum, nobis in centum, triginta, quatuor millibus librarum Turon, teneatur;

Pro qua summa, a nobis gratanter acceptata, dictum Dominum Regem, de eo quod petere possemus ab eodem pro eo, quod constare possent ad tenendum, ut dictum est, Milites supradicti, quitamus & quitamus de solutione hujusmodi faciendâ ad terminos infrascriptos; videlicet, A.D. 1264.

Ad Quindenam Paschæ proximo venturæ, de sexta parte;

Et, ad Quindenam Ascensionis subsequentem, de alia sexta parte;

Et, ad Quindenam Omnium Sanctorum subsequentem, de alia sexta parte;

Et in anno sequenti similiter facienda solutione, in eisdem terminis, quolibet termino, de sexta parte.

Et est sciendum quod jam recepimus, de illa totali summa, ab ipso Domino Rege septuaginta sex millia librarum Turon. in servitium Dei, aut Ecclesiæ, vel in utilitatem Regni Angliæ, expendenda, quæ cedent in solutionem priorum terminorum prædictorum.

In cujus rei testimonium præsentes litteras eidem Domino Regi Franciæ dedimus, sigilli nostri munimine roboratas.

Actum Ambian. die Mercurii ante Purificationem beatæ Virginis, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo tertio.

Pro Reymundo Vicecomite Turennæ.

A. D. 1264. An. 48. H. 3. Pat. Angl. & Franc. 48. H. 3. m. 2.

REX omnibus, &c. salutem.

Cum dilecto & fideli nostro Reymundo, Vicecomiti Turennæ, liberari fecimus quinquaginta libras monetæ Paris. super feodum suum, quod ei concessimus percipiendum per annum, ad Purificationem beatæ Mariæ, per manum Senescalli nostri Lemovic. concessimus quod residuum prædicti feodi sui, de termino prædicto, eidem Vicecomiti, vel certo attornato suo, has litteras deferenti, persolvi faciemus ad Scaccarium nostrum in Anglia, In Quindena Paschæ proximo ventura.

Concessimus etiam Guidoni fratri prædicti Vicecomitis, Pontio Domino de Gordonio, & Petro de Cryol, quod feodum suum, quod eis a retro de termino prædicto, sicut per Johannem de la Lind. Senescallum nostrum Lemovic. intelleximus, eis similiter, ad prædictum Scaccarium nostrum, reddi faciemus termino supradicto. A. D. 1264.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Bolonlam supra mare, septimo die Februarii.

De

De plena potestate Margaretæ Reginæ Franciæ super facto Brigeriaci.

A. D. 1264. An. 48. H. 3. Franc. 48. H. 3. m. 2.

UNiversis, ad quos præsentes literæ pervenerint, Henricus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, &c. salutem.

Noveritis nos Excellenti Dominæ, & Sorori Karissimæ, Dominæ Margaretæ Reginæ Franciæ illustri, plenam dedisse potestatem componendi, transigendi, & pacem seu concordiam, nomine nostro, faciendi, super facto Brigeriaci, & pertinentiis ipsius, cum Reginaldo de Pontibus, & Margaretâ de Turen. uxore suâ, prout melius viderit expedire; A. D. 1264.

Ratum habituri & firmum quicquid per dictam Dominam Reginam, vel cum ipsâ, loco nostri actum fuerit in præmissis.

In cujus, &c.

Dat. apud Whitsand 8. de Febr.

De Pecunia a Rege Franciæ recipienda.

A. D. 1264. An. 48. H. 3. Franc. 48. H. 3. m. 2.

REX omnibus, &c.

Sciatis quod assignavimus dilectam Consortem nostram, Alienoram Reginam Angliæ, Petrum Comitem Sabaudiæ, & Johannem Maunsell Thesaurarium Eborum, ad recipiendum nomine nostro denarios, quos carissimus Dominus & Consanguineus noster Ludovicus, Rex Franciæ illustris, nobis debet per formam pacis, inter ipsum & nos initæ:

Dantes eis potestatem componendi, ordinandi, & faciendi cum prædicto Rege, de prædictis denariis, prout ad commodum & honorem nostrum viderint expedire; A. D. 1264.

Ratum habituri quicquid ipsi cum prædicto Rege super præmissis duxerint faciend.

In cujus, &c.

Dat. apud Whitsand 14. die Februarii anno Domini 1263.

Item, habet consimilem literam, hoc adjecto, quicquid ipsi omnes vel duo ipsorum, &c.

In cujus, &c.

Dat. ut supra.

De Jocalibus Regis apud Templum Paris. depositis.

A. D. 1264. An. 48. H. 3. Ibidem.

REX omnibus, &c.

Sciatis quod assignavimus dilectam consortem nostram Alienoram Reginam Angliæ, Petrum Comitem Sabaud. Johannem Maunsel Thesaurarium Eborum, ad recipiendum nomine nostro, Jocalia nostra quæ sunt in deposito apud Templum Paris.

Dantes eis potestatem disponendi, & faciendi, de prædictis Jocalibus, prout ad commodum & honorem nostram melius viderint expedire.

In cujus, &c.

Dat. &c. ut supra. A. D. 1264.

Et mandatum est Thesaurario Templi Paris. quod prædicta Jocalia præfatis Reginæ, Petro, & Johanni deliberet, cum ab eis super hoc fuerit requisitus.

In cujus, &c.

Dat. &c. ut supra.

De tractando cum Simone de Monteforti, & Baronibus in præsentia Nuncii Regis Franciæ.

A. D. 1264. An. 48. H. 3. Pat. 48. H. 3. m. 64.

REX omnibus, &c. salutem.

Noveritis nos constituisse & assignasse venerabilem patrem R. Coventr. & Lichfeld. Episcopum, & Magistrum Nicholaum de Plumpton Archidiaconum Norff. Nuncios & Procuratores nostros, ad requirendum Simonem de Monteforti Comitem Leycestriæ, A. D. 1264.

&

A. D. 1264. Hen. 3. & alios Barones sibi adhærentes ad tractandum in præsentia Johannis de Valentia Militis & Nuncii Regis Franciæ illustris, super quibusdam articulis & negotiis, quæ præfatis Episcopo & Archidiacono injunximus ipsis vivâ voce exponenda:

Ratum habituri & gratum quicquid præfati Episcopus & Archidiaconus in præmissis duxerint faciendum, &c. A. D. 1264. Hen. 3.

Teste Rege apud Oxon. 13. die Martii.

Bulla de Compromisso Regis & Baronum ad Regem Franciæ super Provisionibus Oxonii, & dicto Regis Franciæ confirmando.

A. D. 1264. An. 48. H. 3. L. A. f. 62. b. Penes Camerar. Scaccar. URbanus Episcopus servus servorum Dei, carissimo in Christo Filio Regi Anglorum illustri, salutem & Apostolicam benedictionem.

Licet ea, quæ attentæ deliberationis discutiuntur examine, ac providi maturitate consilii diriguntur, firma desideremus & illibata servari; quæ tamen per orthodoxos Reges & Principes, maxime pro Regum & Regnorum statu pacifico, & sopiendis eorum discordiis ordinantur, libenter oportuno favore prosequimur, & Apostolico munimine roboramus.

Sanè per tuas, & carissimi in Christo Filii nostri Regis Francorum illustris, litteras nuper accepimus quod, inter te, ex parte una, & quosdam Episcopos, & nonnullos Barones Regni tui, ex altera, prætextu Provisionum, Ordinationum, Statutorum & Obligationum omnium Oxoniensium, discordiâ suscitatâ, tu, & iidem Episcopi, ac Barones, in eundem Regem, super hiis, & omnibus contentionibus & discordiis, quas habebatis, & habueratis inter vos, usque ad festum omnium Sanctorum proximo præteritum, occasione Provisionum, Ordinationum, Statutorum, vel Obligationum hujusmodi, compromittere curavistis;

Promittentes quod, quicquid idem Rex Francorum, super omnibus prædictis, vel eorum aliquibus, de alto & basso, ordinaret vel statueret, observaretis per omnia bonâ fide (ita tamen quod dictus Rex, citra festum Pentecostes proximò futurum, super hiis, diceret dictum suum) datis hinc inde super hoc litteris, & interpositis Juramentis: Deinde vero, tu, & præfati Episcopi, & Barones, similiter in Regem compromisistis eundem, de omnibus contentionibus, inter vos exortis post dictum festum omnium Sanctorum, usque ad festum Sanctæ Luciæ proximo præteritum, occasione prædicta;

Promittentes, juramento hinc inde præstito, servare quicquid idem Rex Francorum de hiis, vel eorum aliquibus statueret, vel etiam ordinaret (ita tamen quod, citra dictum festum Pentecostes, proferret dictum suum) tàm super prædictis, quam omnibus aliis, quæ super rebus in compromisso deductis, vel circa ipsas interim contingeret attemptari: A. D. 1264.

Dictus autem Rex Franciæ, hujusmodi compromisso recepto, & apud Civitatem Ambianensem propter hoc partibus convocatis: Et, te, ac quibusdam ex dictis Baronibus personaliter, aliis vero, per procuratores comparentibus coram ipso, auditis quoque quæ fuerint hinc inde proposita: Defensionibus etiam ac rationibus partium plenius intellectis; attendens quod per Provisiones, Ordinationes, Statuta, & Obligationes prædicta, & per ea quæ ex ipsis & eorum occasione subsecuta erant, juri & honori tuo fuerat plurimum derogatum;

Quodque dicti Regni turbatio, depressio & spoliatio Ecclesiarum, & alia gravissima dispendia personis Ecclesiasticis ac secularibus, indigenis & aliegenis, inde evenerant, & verisimiliter timebatur ne graviora emergerent in futurum, plena super præmissis deliberatione præhabita, bonorum quoque & magnatum communicato consilio,

Provisiones, Statuta, Ordinationes, & Obligationes prædicta, quocumque nomine censerentur, & quicquid esset ex eis, vel earum occasione statutum, per Dictum, & Ordinationem suam cassavit & irritavit; maxime cum apparet illa fore, per litteras Apostolicæ Sedis, cassa & irrita nunciata:

Ordinavit insuper, quod tàm tu, quàm prædicti Barones, & alii, qui consensistis hujusmodi compromisso, quique de prædictis observandis vos quomodolibet astrinxistis, quitetis vos de provisionibus statutis & ordinationibus & obligationibus ipsis & penitus absolvatis:

Adjecit etiam quod, ex vi seu viribus earumdem Provisionum, Obligationum, vel Ordinationum, aut alicujus potesta-

A. D. 1264. Hen. 3. tis à te super hoc concessæ, nullus nova Statuta faciat, nec quisquam jam facta teneat vel observet, neque pro eo, quod prædicta servata non fuerint, debeat aliquis alterius Capitalis, vel aliter inimicus haberi, aut pœnam propter hoc aliquam sustinere.

Decrevit quoque quod omnes litteræ, super præmissis provisionibus & earum occasione confectæ, irritæ sint & inanes; ordinans quod tibi restituantur à Baronibus memoratis.

Præterea dixit & ordinavit quod quæcumque castra fuerint tradita, custodienda securitatis causâ, vel occasione prædictorum, & adhuc detinerentur, liberè tibi ab eisdem Baronibus redderentur à te tenenda, sicut, ante dictarum provisionum tempus, illa tenebas.

Ordinavit etiam & dixit quod libere tibi liceat Capitalem Justitiarium, Cancellarium, Thesaurarium, Consiliarios, Justiciaros minores, Vicecomites, & quoscumque alios Officiales, ac Ministeriales dicti Regni, & domûs tuæ, sicut faciebas, & facere poteras, ante tempus provisionum prædictarum, præficere, instituere, destituere, & amovere, pro tuæ libito voluntatis.

Cæterum retractavit & cassavit illud statutum, per quod Regnum Angliæ debebat per indigenas gubernari: & alienigenæ debebant ab eodem exire, ad illud minime reversuri; exceptis illis, quorum moram fideles ipsius Regni communiter acceptarent.

Ad hæc ordinavit quod liceret alienigenis securè in dicto Regno morari, quodque tu tàm alienigenas, quàm indigenas, quos tibi videris utiles & fideles, ad consilium tuum secure vocare valeas, sicut facere poteras ante tempus prædictum.

Dixit insuper & ordinavit quod plenam potestatem, & liberum Regimen in Regno tuo, & ejus pertinentiis, habeas, sisque in eo statu, & in eâ plenariâ potestate in omnibus & per omnia, sicut ante tempus hujusmodi existebas. A. D. 1263. Hen. 3.

Noluit autem, nec intendit, per hujusmodi ordinationem, Regiis Privilegiis, Cartis, Libertatibus, Statutis, & laudabilibus consuetudinibus ejusdem Regni, quæ ante tempus ipsarum Provisionum erant, in aliquo derogare.

Denique ordinatum, quod tu omnem Rancorem, quem adversus prædictos Barones, occasione præmissorum haberes, ipsis remitteres; ac similiter remitterent ipsi tibi:

Et quod unus alterum, prætextu eorum, de quibus in eundem Regem extitit compromissum, per se, vel per alium non gravet de cætero in aliquo vel offendet, prout in litteris inde confectis, dicti Regis Franciæ Sigillo munitis, plenius dicitur contineri;

Nos igitur, cupientes tuum & prædicti Regni statum tranquillitate prosperâ, & tranquillâ prosperitate vigere, ipsius Regis & tuis supplicationibus inclinati, ordinationem hujusmodi, taliter editam & prolatam, ratam habentes, eam auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus:

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contrahire; si quis autem hoc attemptare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. apud Urbem veterem 17. Kal. April. Pontificatûs nostri anno tertio.

Bulla directa Archiepiscopo Cantuariensi & Abbati Sancti Dionisii, ut ipsi puniant venientes contra ordinationem, per Francorum Regem factam, inter Regem Angliæ, & quosdam Prælatos & Barones prædicti Regni.

A. D. 1264. An. 48. H. 3. Ex Autogr. Urbanus Episcopus, servus servorum Dei, Venerabili Fratri Archiepiscopo Cantuariensi, & dilecto filio Abbati Sancti Dionisii in Franciâ, salutem & Apostolicam benedictionem.

Licèt ea, quæ attentæ deliberationis discutiuntur examine, ac providi maturitate consilii diriguntur, firma desideremus, & illibata servari; quæ tamen per orthodoxos, Reges & Principes, maximè pro Regum & Regnorum statu pacifico, & sopiendis eorum discordiis ordinantur, libenter oportuno favore prosequimur, & apostolico munimine roboramus. A. D. 1264.

Sanè, per carissimorum in Christo filiorum nostrorum, Anglorum & Francorum illustrium Regum, litteras, nuper accepimus quòd inter ipsum Regem Anglorum

A. D. 1264. Hen. 3. glorum ex parte unâ, & quosdam Episcopos, & nonnullos Barones Regni sui, ex alterâ, prætextu Provisionum, Ordinationum, Statutorum & Obligationum omnium Oxonien. discordiâ suscitatâ, prædictus Rex Anglorum, & iidem Episcopi, & Barones, in eundem Regem super hiis, & omnibus contentionibus, & discordiis, quas habebant & habuerant inter eos, usque ad Festum Omnium Sanctorum proximo præteritum, occasione Provisionum, Ordinationum, Statutorum, vel Obligationum hujusmodi, compromittere curaverunt;

Promittentes quòd, quicquid idem Rex Francorum, super omnibus prædictis, vel eorum aliquibus, de alto & basso ordinaret vel statueret, observarent per omnia bonâ fide:

Ita tamen quod dictus Rex citra Festum Pentecostes proximo futurum super hiis diceret dictum suum; datis hinc indè, super hoc, litteris & interpositis juramentis:

Deinde verò idem Rex Anglorum, & præfati Episcopi, & Barones, similiter in Regem compromiserunt eundem, de omnibus contentionibus, inter ipsos exortis, post dictum Festum Omnium Sanctorum, usque ad Festum Sanctæ Luciæ proximo præteritum, occasione prædictâ;

Promittentes, juramento hinc indè præstito, servare quicquid idem Rex Franciæ de hiis, vel eorum aliquibus statueret, vel etiam ordinaret (ita tamen quòd citra dictum Festum Pentecostes proferret dictum suum) tam super prædictis, quàm omnibus aliis, quæ super rebus in compromisso deductis, vel circa ipsas interim contingeret attemptari:

Dictus autem Rex Franciæ, hujusmodi compromisso recepto, & apud Civitatem Ambianensem propter hoc partibus convocatis, & ipso Rege Anglorum, ac quibusdam ex dictis Baronibus personaliter, aliis verò per Procuratores comparentibus coram ipso, auditis quoque quæ fuerunt hinc inde proposita; defensionibus etiam ac rationibus partium plenius intellectis, attendens quod, per Provisiones, Ordinationes, Statuta & Obligationes prædicta, & per ea, quæ ex ipsis, & eorum occasione subsecuta erant, juri & honori ejusdem Regis Anglorum fuerat plurimum derogatum;

Quodque dicti Regni turbatio, depressio, & spoliatio Ecclesiarum, & alia gravissima dispendia personis ecclesiasticis ac secularibus, indigenis, & alienigenis inde evenerant, & verisimiliter timebatur nè graviora emergerent in futurum, plenâ super præmissis deliberatione præhabitâ, bonorum quoque & magnatum communicato consilio; A. D. 1264. Hen. 3.

Provisiones, Statuta, Ordinationes, & Obligationes prædicta, quocunque nomine censerentur, & quicquid etiet ex eis, vel eorum occasione secutum, per dictum & ordinationem suam cassavit & irritavit; maximè cum appareret illa fore per litteras Sedis Apostolicæ cassa & irrita nuntiata.

Ordinavit insuper quod, tàm idem Rex Anglorum, quàm præfati Barones & alii, qui consenserunt hujusmodi compromisso, quique de prædictis observandis se quomodolibet astrinxerunt, quitent eos de provisionibus, statutis, ordinationibus & obligationibus ipsis, & penitus absolvant.

Adjecit etiam quod, ex vi, seu viribus earumdem provisionum, obligationum, seu ordinationum, vel alicujus potestatis, à præfato Rege Anglorum, super hoc concessæ, nullus nova statuta faciat, nec quisquam jam facta teneat, vel observet; neque pro eo, quod prædicta servata non fuerint, debeat aliquis alterius capitalis, vel aliter inimicus haberi, aut pœnam propter hoc aliquam sustinere.

Decrevit quoque quòd omnes litteræ, super præmissis provisionibus, & earum occasione confectæ, irritæ sint & inanes; ordinans quòd, eidem Regi Anglorum, restituantur à Baronibus memoratis.

Præterea dixit & ordinavit quòd, quæcunque Castra fuerunt tradita, custodienda securitatis causâ, vel occasione prædictorum, & adhuc detinerentur, liberè ipsi Regi Anglorum ab eisdem Baronibus redderentur; ab ipso tenenda, sicut, ante dictarum provisionum tempus, illa tenebat.

Ordinavit etiam & dixit quòd liberè ipsi Regi Anglorum liceat, capitalem Justitiarium, Cancellarium, Thesaurarium, Consiliarios, Justiciarios minores, Vice-comites, & quoscunque alios Officiales ac Ministeriales dicti Regni, & Domûs ipsius Regis Anglorum, sicut faciebat, & facere poterat, ante tempus provisionum prædictarum, præficere, instituere, destituere & amovere pro suæ libito voluntatis.

Cæterum retractavit & cassavit illud statutum, per quod Regnum Angliæ debebat per indigenas gubernari: & alienigenæ tenebantur ab eodem exire, ad illud minimè reversuri; exceptis illis, quorum moram fideles ipsius Regni communiter acceptarent.

Ad

A.D. 1264. Hen. 3. Ad hæc ordinavit quòd liceret alienigenis ſecure in dicto Regno morari; quodque præfatus Rex Anglorum, tàm alienigenas, quàm indigenas, quos ſibi viderit utiles & fideles, ad conſilium ſuum ſecurè vocare valeat, ſicut facere poterat ante tempus prædictum.

Dixit inſuper & ordinavit quòd plenam poteſtatem & liberum regimen in Regno ejuſdem Regis Anglorum & ejus pertinentiis habeat, ſitque in eo ſtatu, & in eâ plenariâ poteſtate, in omnibus & per omnia, ſicut ante tempus hujuſmodi exiſtebat.

Noluit autem, nec intendit, per hujuſmodi ordinationem, Regiis Privilegiis, Cartis, Libertatibus, Statutis, & laudabilibus Conſuetudinibus ejuſdem Regni, quæ ante tempus ipſarum proviſionum erant, in aliquo derogare.

Denique ordinavit quòd ſæpedictus Rex Anglorum omnem rancorem, quem adverſus prædictos Barones occaſione præmiſſorum haberet, ipſis remitteret; ac ſimiliter remitterent ipſi ſibi:

Et quòd unus alterum, prætextu eorum, de quibus in eundem Regem extitit compromiſſum, per ſe, vel per alium non gravet de cætero in aliquo, vel offendat; prout in litteris inde confectis, dicti Regis Franciæ ſigillo munitis, plenius dicitur contineri.

Nos itaque, cupientes ipſius Regis Anglorum & prædicti Regni ſtatum tranquillitate proſperâ, & tranquillâ proſperitate vigere, ipſorum Regum ſupplicationibus inclinati, ordinationem hujuſmodi, taliter editam & prolatam, ratam habentes, eam auctoritate Apoſtolicâ duximus confirmandam: A.D. 1264. Hen. 3.

Quocirca diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatinus vos, vel alter veſtrûm eundem Anglorum Regem non permittatis ſuper hiis, contra hujuſmodi confirmationis noſtræ tenorem, ab aliquibus moleſtari: Moleſtatores hujuſmodi per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſitâ, compeſcendo;

Non obſtante ſi aliquibus generaliter, vel ſpecialiter a ſede Apoſtolicâ ſit indultum, quòd excommunicari, vel interdici nequeant aut ſuſpendi; & qualibet aliâ indulgentiâ dictæ ſedis, cujuſcumque tenoris exiſtat, per quam mandati noſtri executio impediri valeat vel differri, & de quâ, in noſtris litteris, fieri oporteat mentionem; & conſtitutione de duabus dietis editâ in concilio generali; ſeu quod illis, de Regno Angliæ, ab Apoſtolica ſede dicitur eſſe conceſſum, ut extra Regnum ipſum, vel citra mare Anglicanum non poſſint ad judicium evocari per litteras Apoſtolicas, non facientes plenam & expreſſam de conceſſione hujuſmodi mentionem.

Dat. apud Urbem veterem decimo ſexto Kal. Aprilis, Pontificatûs noſtri anno tertio.

Sub filo Canabi.

De tractando cum Baronibus apud Brackly, in præſentia Nuncii Regis Franciæ.

A.D. 1264. An. 48. H. 3. Pat. 48. H. 3. m. 16. n. 57.

REX omnibus, &c. ſalutem.

Sciatis quod venerabili patri R. Coventriæ & Lichfeldiæ Epiſcopo, & Magiſtro Nicholao Archidiacono Norfolciæ, plenam & liberam dedimus poteſtatem ad tractandum apud Brackele in præſentia Johannis de Valentia Militis & Nuncii cariſſimi conſanguinei noſtri Regis Franciæ illuſtris, pro nobis magnatibus & proceribus noſtris, ex parte una, & Simone de Monteforti Comite Leiceſtriæ, Baronibus, & aliis ſibi adhærentibus ex altera, ſuper ſecuritate tranquilitate & firmitate pacis Regni noſtri; ratum habituri & gratum quicquid præfati Epiſcopus & Archidiaconus in præmiſſis de conſilio & aſſenſu dicti Johannis, providendum duxerint & faciendum. A.D. 1264.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Oxonium viceſimo die Martii.

Bulla

A. D. 1264. Hen. 3.

Bulla de Conjurationibus irritatis, & Juramentis super illis relaxatis.

A. D. 1264. An. 48. H. 3. Lib. A. fol. 62. b. penes Camerar. Scaccar.

URbanus Episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri Archiepiscopo Cantuarien. & dilecto filio Abbati Sancti Dionisii in Francia, salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum olim ad nostrum pervenisset auditum, quod nonnulli Magnates & alii Regni Angliæ diversas conjurationes, obligationes & conspirationes adinvicem fecerint, vallantes eas juramentis propriis, & diversarum adjectione pœnarum;

Nos, attendentes quod per conjurationes, colligationes & conspirationes hujusmodi prædicto Regno ac ejus incolis, propter animarum pericula, multa poterant evenire dispendia & etiam nocumenta;

Considerantes quoque per perturbationem ipsius Regni, quod inter alia Regna fidelia Deo & Apostolicæ sedi a longinquis temporibus specialiter devotum exstitit, in multis eidem sedi posse generari præjudicium, & libertati Ecclesiasticæ non modicum detrimentum, pro tranquillo & prospero statu prædicti Regni, & incolarum ipsius & specialiter carissimi in Christo filii nostri Regis Angliæ illustris, quem sinceræ caritatis brachiis in Domino amplexamur, ad hoc studia nostra convertimus, perquod, pax & tranquilitas Regi & Regno, ac incolis prædictis, dante Domino, proveniret.

Ut igitur, dissentionis & scandali exinde submota materia, Regnum ipsum in opulentia pacis juxta vota nostra persisteret, conjurationes, colligationes & conspirationes prædictas, quocumque nomine censerentur, cassamus & irritamus, cassas & irritas nulliusque valoris existere duximus nunciandas, pœnas quascumque super hoc adjectas, & juramenta præstita relaxantes, ac decernentes quoscumque, ad observationem juramentorum hujusmodi, & ad pœnas easdem aliquatenus non teneri.

A.D 1264.

Volentes igitur ut ea, quæ super his provida circumspectione decrevimus, inviolabiliter observentur, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatinus vos, vel alterum vestrûm, per vos, vel per alium, seu alios universis Prælatis & Magnatibus, ac aliis prædicti Regni personis Ecclesiasticis, secularibus, & regularibus, cujuscumque dignitatis vel ordinis fuerint, præcipiatis ex parte nostra, quod easdem conjurationes, colligationes & conspirationes pro cassis, & irritis penitùs habeant, eis nichilominus districtius inhibendo, ne contra cassationis & irritationis nostræ tenorem, aliquid attemptare præsumant,

Illos autem, qui contra cassationem vel irritationem, seu præceptum aut inhibitionem hujusmodi quomodolibet venire præsumpserint, a tali præsumptione per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescatis;

Non obstante si aliquibus a sede Apostolica sit indultum quod excommunicari, vel interdici nequeant, vel suspendi per litteras Apostolicas, non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem; & qualibet alia indulgentia dictæ sedis, cujuscumque tenoris existat, per quam mandati nostri executio possit quomodolibet impediri, & de qua in nostris litteris fieri debeat mentio specialis; seu constitutione de duabus dietis edita in concilio generali; & indulgentia qua, illis de Regno Angliæ dicitur esse concessum, quod extra Regnum ipsum, vel citra mare Anglicanum non possint ad judicium evocari per litteras Apostolicas, non facientes plenam & expressam de hujusmodi indulto mentionem.

Dat. apud Urbem Veterem duodecimo Kal. Aprilis, Pontificatûs nostri anno tertio.

De Conditionibus sub quibus Archiepiscopus Cantuariensis revertatur in Angliam.

A. D. 1264. An. 48. H. 3. Extract. Donationum, &c. An. 45, 46, 47, 48. H. 3. m. 19. intus.

ANno Domini 1264, mense Martii, in præsentia illustris Regis Angliæ, de Consilio Procerum & Magnatum ejusdem Regni, actum est, quod venerabilis pater B. Dei gratiâ Cantuariensis Archiepiscopus, totius A. D. 1264.

A.D. 1264. Hen. 3. tius Angliæ primas, in Angliam revertatur, sub conditionibus infrascriptis, in Regno pacifice moraturus.

In primis igitur actum est, quod Archiepiscopus in reversione sua excommunicationis sententias in quascunque personas, occasione turbationis in Regno Angliæ habitæ, promulgatas, sine difficultate qualibet relaxet in formâ juris: dum tamen illi, qui excommunicati fuerint inventi, de excessibus satisfacere sint parati, & pro eisdem Canonica mandata Archiepiscopi recipere tenentur in forma inferius in proximo articulo contenta.

Secundo, actum est, quod de emendis faciendis, nomine excessuum Ecclesiis & Ecclesiasticis personis infra loca, jurisdictionis suæ immediate subjecta, arbitretur Archiepiscopus de consilio omnium Suffraganeorum suorum, aut majoris & sanioris partis; & de arduis negotiis, Ecclesiam Anglicanam & Regnum contingentibus, futuris temporibus post reversionem suam, similiter de consilio eorundem & aliorum discretorum de Regno, ordinet & disponat.

Tertio, actum est, quod Magistros tales familiares Clericos suos secum adducat; & hos tantum Clericos alienigenas de consilio suo & familia retineat. A.D. 1264. Hen. 3.

Quarto, actum est, quod alii Clerici, quicunque beneficiati in Regno Angliæ, cum Archiepiscopo redire volentes, in beneficiis suis salvo & secure redeant & morentur: & bona Ecclesiastica infra Regnum expendant, ut tenentur, nihil extra Regnum deferentes vel mittentes, nisi casus necessarius, & a consilio Regis approbatus, hoc requirat.

Quinto, actum est, quod Archiepiscopus, seu Clerici cum ipso venientes nihil in literis, Nunciis, seu mandatis secum deferant, vel quicquam aliud, in ipso Regno commorantes, per se vel per alios procurent, de quo Regi, aut aliquibus de Regno dampnum possit, vel periculum, seu præjudicium provenire.

Ad memoriam autem præmissorum præsentibus sigillum illustris Regis Angliæ est appensum.

Per totum Consilium.

Bulla de juramento cassato super Provisionibus Oxon.

A.D. 1264. An. 48. H. 3. *Ex Autogr.*

URbanus Episcopus, servus servorum Dei, universis Christi fidelibus, salutem & Apostolicam benedictionem.

Carissimum in Christo filium nostrum Regem Anglorum illustrem, & Regnum ejus, quòd Deo & Apostolicæ sedi multa fore dinoscitur subjectione devotum, & devotione subjectum, necnon incolas ipsius Regni, tanquam dictæ sedis filios speciales, paternæ dilectionis brachiis amplectentes, desideramus eis statum procurare pacificum, ipsorumque dispendiis, Deo propitio, salubriter obviare.

Cum igitur, sicut ad nostrum pervenit auditum, nonnulli Magnates & alii ejusdem Regni, diversas provisiones, ordinationes, obligationes, conjurationes, colligationes & conspirationes, & nonnulla statuta adinvicem apud Oxoniam fecerunt, vallantes ea propriis juramentis & diversarum adjectione pœnarum;

Nos, intelligentes quòd ex hiis in eodem Regno gravis extitit turbationis materia suscitata, quodque illa possunt prædictæ sedi multiplex generare præjudicium, & libertati Ecclesiasticæ non modicum detrimentum;

Cupientes quoque ut Regnum ipsum, extincto dissensionis & scandali fomite, in tranquilitate persistat & pacis affluat ubertate, provisiones, ordinationes, statuta, obligationes, conjurationes, colligationes & conspirationes hujusmodi, quocunque nomine censeantur, de potestatis Apostolicæ plenitudine cassamus & irritamus; cassa & irrita & nullius firmitatis existere nuntiamus; pœnas quascunque super hoc adjectas, & juramenta præstita, relaxantes; ac decernentes quoscunque ad observationem juramentorum hujusmodi, & ad easdem pœnas aliquatenus non teneri. A.D. 1264.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ cassationis, irritationis, nuntiationis, relaxationis & constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire;

Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli, Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. apud Urbem veterem decimo Kalend. Aprilis, Pontificatûs nostri anno tertio.

Sigillo avulso.

Bulla

Bulla pro Conventu Sanctæ Trinitatis London. super Hospitali Sanctæ Katharinæ.

A. D. 1264. An. 48. H. 3. Ex Autogr.

URbanus Episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis Abbati & Priori Gloverniæ, Wigornien. Dioc. salutem & Apostolicam benedictionem.

Dilecti filii Prior & Conventus Ecclesiæ Sanctæ Trinitatis Londonien. ordinis Sancti Augustini nobis exponere curaverunt, quod claræ memoriæ H. Rex Angliæ, & M. Regina uxor ipsius, perpetuam custodiam, & quicquid juris habebant in hospitali eorum Sanctæ Katherinæ, juxta Turrim Londonien. posito, quod ipsi de bonis propriis construxerant, & dotarant dictis Priori & Conventui, ac eorum Ecclesiæ Sanctæ Trinitatis liberaliter contulerunt;

Et postmodum quidam Reges Angliæ, qui post ipsos fuerunt, & etiam carissimus in Christo filius noster Rex Angliæ illustris, collationem hujusmodi habuerunt ratam & firmam,

Aliqui etiam Londonien. Episcopi, de consensu Capituli Londonien. præfatum Hospitale, cum omnibus pertinentiis suis, dictis Priori & Conventui & Ecclesiæ concesserunt;

Et tàm ipsi, quàm quidam Archiepiscopi Cantuarien. Metropolitan. loci, collationem seu donationem hujusmodi confirmârunt, prout in literis inde confectis dicitur plenius contineri:

Dictique Prior & Conventus Hospitale præfatum, ejusque custodiam, cum omnibus pertinentiis suis, a centum annis citra, usque ad hæc tempora, pacificè possiderunt;

Instituentes & destituentes fratres ibidem, qui suscipiebant ab eis professionem, habitum, & vivendi modum, secundum regulam Sancti Augustini; & promittebant juramento, super hoc præstito, sub eorum obedientia vivere, & ipsis tàm de spiritualibus, quàm de temporalibus plenarie respondere: A. D. 1264.

Sed venerabilis frater noster Londonien. Episcopus, contra collationem & confirmationem hujusmodi veniens, ipsos Hospitali prædicto, ejusque juribus & pertinentiis suis spolians, non permittit fratres commorantes ibidem canonicam eis & debitam exhibere obedientiam, ad eorum venire Capitulum & sibi de temporalibus, more solito, respondere:

Quocirca discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus quatinus, si est ita, dictum Episcopum, quod eisdem Priori & Conventui hospitale ipsum, cum omnibus suis pertinentiis, cum integritate restituat, dictosqe fratres ejus libere respondere permittat de justitiis consuetis, monitione præmissa, auctoritate nostra, appellatione remota, compellatis:

Non obstante si eidem Episcopo a sede Apostolica sit indultum quod excommunicari, suspendi, vel interdici non possit per literas sedis ejusdem, non facientes plenam & expressam de indulto hujusmodi mentionem;

Quod, si non ambo hiis exequendis potueritis interesse, alter vestrûm ea nichilominus exequatur.

Dat. apud Urbem veterem quinto Kal. Aprilis, Pontificatûs nostri anno tertio.

Plumbeo sigillo a filo canabeo.

Bulla pro Priore & Conventu Sanctæ Trinitatis, quæ dirigitur Reginæ Angliæ pro Hospitali Sanctæ Caterinæ.

A. D. 1264. An. 48. H. 3. Ex Autogr.

URbanus Episcopus, servus servorum Dei, carissimæ in Christo filiæ Reginæ Angliæ illustri, salutem & Apostolicam benedictionem.

Dilecti filii Prior & Conventus Ecclesiæ Sanctæ Trinitatis Londonien. ordinis Sancti Augustini, nobis exponere curaverunt, quòd claræ memoriæ H. Rex Angliæ ac M. Regina uxor ipsius, perpetuam custodiam, & quicquid juris habebant in Hospitali eorum Sanctæ Katerinæ, juxta Turrim Londonien. posito, quod ipsi de bonis propriis construxerant & dotarant, duxerunt eis & dictæ Ecclesiæ Sanctæ Trinitatis liberaliter conferenda. A. D. 1264.

A. D. 1264. Hen. 3.

Et postmodum quidam Reges Angliæ, qui post ipsos fuerunt, & etiam cariſſimus in Christo filius noster, Rex Angliæ illustris, collationem hujuſmodi habuerunt ratam & firmam.

Aliqui etiam Epiſcopi Londonien. de conſenſu Capituli Londonien. prætatum Hoſpitale, cum omnibus pertinentiis ſuis dictis Priori & Conventui ac Eccleſiæ conceſſerunt; & tàm ipſi, quàm quidam Archiepiſcopi Cantuarienſes Metropolitani loci, collationem ſeu donationem hujuſmodi confirmârunt, prout in literis inde confectis dicitur plenius contineri.

Dictique Prior & Conventus Hoſpitale prædictum, ejuſque cuſtodiam cum omnibus pertinentiis ſuis, a centum annis & citra, uſque ad hæc tempora pacificè poſſederunt, inſtituentes & deſtituentes fratres ibidem, qui ab eis profeſſionem, habitum, & vivendi modum, ſecundùm regulam beati Auguſtini ſuſcipiebant; vivendo ſub ipſorum obedientiâ, & ipſis tam de ſpiritualibus, quam temporalibus plenariè reſpondendo.

Sed nunc memorati Prior & Conventus Hoſpitale prædicto ejuſque pertinentiis de mandato tuo, quod vix credimus, ſpoliati dicuntur, nec permittant fratres, commorantes ibidem, canonicam eis & debitam exhibere obedientiam, ad eorum venire capitulum, & ſibi reſpondere, de temporalibus, ut ſolebant:

A. D. 1264. Hen. 3.

Propter quod idem Prior & Conventus ad Apoſtolicæ ſedis providentiam recurrerunt;

Quia verò decet honorem tuum, ut hujuſmodi ſalubris & pia conceſſio, per tot Reges, totque Pontifices roborata, conſervetur illæſa, Excellentiam tuam rogamus, monemus & hortamur attentè, quatinus Hoſpitale ipſum, & omnes pertinentias ejus, quæ in tuis manibus detineri dicuntur, eiſdem Priori & Conventui, pro noſtrâ & Apoſtolicæ ſedis reverentiâ, facias promptâ benignitate reſtitui, ac ipſos pacificâ prædictorum poſſeſſione gaudere; ita quod tibi, propter hoc, a Deo vitæ perennis præmium, & a nobis condigna proveniat actio gratiarum.

Dat. apud Urbem veterem Kalend. Aprilis, Pontificatûs noſtri anno tertio.

Sub filo canabi.

Bulla pro Conventu antedicto de teſtimonio perhibendo in cauſis propriis.

A. D. 1264. An. 48. H. 3. Ex Autogr.

URbanus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilectis filiis Priori & Conventui Eccleſiæ Sanctæ Trinitatis Londonien. ordinis Sancti Auguſtini, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Etſi ſuperfluum videatur precibus poſtulari quod a jure communi conceditur, interdum tamen ipſa quoque juſtitia non inutiliter indulgetur, ut eo ſit a contraria potentia tutior, quo fuerit de gratia ſpeciali conceſſa.

Hinc eſt quod nos, devotionis veſtræ precibus inclinati, vobis, auctoritate præſentium, indulgemus ut liceat vobis, in cauſis Eccleſiæ veſtræ, verum teſtimonium ferre; dummodo unus, vel duo ex vobis ad agendum & reſpondendum fuerint inſtituti; quorum teſtimonium admitti non debet in cauſis, in quibus auctores extiterint, vel etiam reſponſales.

A. D. 1264.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire;

Siquis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli, Apoſtolorum ejus, ſe noverit incurſurum.

Dat. apud Urbem veterem Kalend. Aprilis, Pontificatûs noſtri anno tertio.

Sub plumbeo ſigillo pendente a filis ſericis flavi rubeique coloris.

Acquie-

Acquietantia pro Rege Franciæ, & de pecunia recepta in utilitatem Regni & Ecclesiæ expendenda.

A.D. 1264. An. 48. H. 3. Pat. 48. H. 3. m. 51.

REX omnibus, &c. salutem.

Noveritis quod, cum per compositionem & pacem inter karissimum Dominum, & consanguineum nostrum Ludovicum, illustrem Regem Franciæ, & nos initam, teneretur nobis idem Rex dare id quod quingenti Milites custare deberent rationabiliter ad tenendum per duos annos; secundum quod in forma pacis ejusdem plenius continetur.

Nosque, illorum arbitrium non curantes super hoc expectare, de bonorum consilio & communi assensu, ad hunc amicabilem finem devenissemus; quod idem Dominus Rex, pro eo quod custare deberent quingenti Milites tenendi, ut prædictum est, nobis in centum, triginta, quatuor millibus librarum Turon. teneretur;

Nos postmodum recepimus ab ipso Domino Rege Franciæ prædicta centum triginta quatuor millia librarum Turon. in pecunia numerata, & de hiis recognoscimus ab eodem Domino Rege nobis integraliter satisfactum fuisse: quitantes imperpetuum pro nobis, hæredibus, ac successoribus nostris, ipsum Dominum Regem Franciæ, ac hæredes, & successores suos, de prædicta summa centum, triginta, quatuor millium librarum Turon. & de eo, quod nos, vel hæredes, aut successores nostri petere possemus ab ipso Domino Rege Franciæ, vel hæredibus, aut successoribus suis pro eo quod constare possent prædicti quingenti Milites tenendi per duos annos, sicut plenius exprimitur in forma pacis ejusdem. A.D. 1264.

Verum, cum nos magnam partem prædictæ totalis summæ centum, triginta, quatuor millium librarum Turon. in utilitatem Regni Angliæ jam expenderimus, promittimus quod residuum ipsius pecuniæ in servitium Dei, aut Ecclesiæ, vel in utilitatem Regni Angliæ expendemus, prout tenemur, & in forma pacis plenius continetur.

In cujus rei testimonium.

Data apud Lewes. decimo quarto die Maii, anno Domini millesimo, ducentesimo, sexagesimo, quarto, anno vero Regni nostri 48.

Per ipsum Regem, Regem Alemanniæ, Edwardum filium Regis, Henricum filium Regis Alemanniæ, Rogerum de Leiburne, & alios de Concilio Regis.

Et sciendum quod Magister Arnulphus, Cancellarius Regis Alemaniæ, dictavit & scripsit manibus propriis litteram supradictam, sine consilio & assensu alicujus Clerici de Cancellaria: & consignata fuit coram Concilio Domini Regis apud Lewes die supradicto.

*'Post plures de pace inter Regem & Barones ne-
'quicquam tractatus, ad arma ventum est.
'Pugnatur apud Northampton; ubi, ex parte
'Baronum, multi de antesignanis, mense
'Aprili capti sunt.
'Mensis Maii die 14 pugnatur apud Lewes;
'ubi, inter alios, ipse Rex captivatur:
'Quem S. de Montfort, huc illuc secum circum-
'ducit; ac, sub Regis nomine & sigillo, quæ-
'cunque ad libitum mandata emittit.*

'*De captis ad Northampton deliberandis.*

Rege Captivo.

A. D. 1264. An. 48. H. 3. Pat. 48. H. 3. m. 13.

'REX Drogoni de Barentino, 'Constabulario Castri sui 'Windesor, salutem.

'Cum per formam pacis, inter nos '& Barones nostros initam & firmatam, 'Simonem de Monteforti, filium Comi-'tis Leycestriæ, Petrum de Monteforti, 'Petrum & Robertum filios suos, nuper 'captos apud Northampton, delibera-'re debeamus;

'Vobis mandamus quatinus prædi-'ctos Simonem & Petrum de Monte-'forti Seniorem, quos, ex Commissio-'ne Edwardi primogeniti nostri cariffi-'mi, in custodia tenetis, fine dilatione 'deliberetis, ita quod salvo & secure 'possint ire quo voluerint. A. D. 1264.

'Et hoc nullatenus omittatis.

'Teste Rege apud Bellum, decimo 'septimo die Maii.

'*Eodem modo mandatum est Williel-'mo la Zuch quod deliberari faciat Pe-'trum de Monteforti Juniorem, in forma 'prædicta.*

'*Eodem modo mandatum est Jacobo de 'Aldithele quod deliberari faciat Ro-'bertum de Monteforti, in forma præ-'dicta.*

'*De committendo Castrum Doveriæ & quinque Portus Hen-
'rico de Montfort, Simonis filio, custodienda.*

Rege Captivo.

A. D. 1264. An. 48. H. 3. Pat. 48. H. 3. m. 13. n. 47.

'REX omnibus, tenentibus de 'Castellaria Dovorr. salu-'tem.

'Sciatis quod commisi-'mus dilecto Nepoti nostro Henrico de 'Monteforti, filio Comitis Leycestriæ, 'Castrum nostrum Dovorr. quinque Por-'tus nostros, & Camerariam nostram de 'Sandwico, cum pertinentiis, custodien-'da, quamdiu nobis placuerit;

'Ita quod de exitibus, inde provenien-'tibus, nobis respondeat, ad Scaccarium 'nostrum: A. D. 1264.

'Et ideo vobis mandamus quod ei-'dem Henrico in omnibus, quæ ad custo-'diam illam pertinent, intendentes sitis '& respondentes, sicut prædictum est.

'In cujus. &c.

'Teste Rege apud Westmonasterium, 'vicesimo octavo die Maii.

Per Regem & R. Aquilun.

'Et

A.D. 1264. Hen. 3.

‘ *Et mandatum est Ricardo de Grey quod prædicta Castrum & Portus, una cum Armis, Victualibus, Balistis, & alia Garnestura ejusdem Castri, ad opus Regis reservanda liberet præfato Henrico, de quibus omnibus chirographum inter ipsos fieri faciat ;*

‘ Ita quod idem Henricus nobis de eisdem valeat respondere.

‘ In cujus, &c.

‘ Teste ut supra.

‘ *Et mandatum est Baronibus & Ballivis Portus de Sandwico, quod eidem Henrico, tanquam Constabulario Castri prædicti, Custodi Quinque Portuum, & Camerario Sandwici, in omnibus, quæ ad custodiam illam pertinent, intendentes sint & respondentes, sicut prædictum est.*

‘ Teste ut supra.

‘ *Item mandatum est Baronibus & Ballivis Portuum Doverr. Sandwic. Hith. Romeney, Winchelse, & la Rye, & Hastings, quod ei sint intendentes & respondentes, sicut prædictum est.*

‘ *De non portando Arma, & de Prisonibus Captis apud Northampton liberandis.*

Rege Captivo. A. D. 1264. An. 48. H. 3. Pat. 48. H. 3. m. 13. d.

‘ REX Jacobo de Aldithele, salutem.

‘ Cum jam, sedatâ turbatione nuper habitâ in Regno nostro, pax inter nos & Barones nostros, divinâ cooperante gratiâ, ordinata sit & firmata ; & ad pacem illam per totum Regnum nostrum inviolabiliter observandam, de consilio & assensu Baronum nostrorum, sit provisum nequis, sub amissione terrarum & tenementorum suorum, & etiam sub periculo vitæ & membrorum arma de cætero portet in Regno nostro, sine licentiâ & speciali mandato nostro ;

‘ Et quòd omnes, qui nuper in conflictu, habito apud Northampton, ut prisones capti fuerunt, ad nos ducantur London. in quorumcumque custodia consistant ; cumque quædam ardua negotia, nos & Regnum nostrum tangentia, vobis necessario communicanda habeamus, quæ sine præsentiâ vestrâ nequeunt expediri,

‘ Vobis, de consilio Baronum nostrorum, mandamus, in fide & homagio, quibus nobis tenemini, firmiter injungentes, quatenus statim, visis literis istis, omnibus aliis prætermissis, ad nos in propriâ personâ vestrâ veniatis, nobiscum super prædictis negotiis tractaturi,

A. D. 1264.

‘ Adducentes vobiscum Robertum de Sutton, Robertum filium Walteri, Philippum de Covel, & Johannem de Wiavil, & omnes alios hujusmodi prisones, quos in Custodia vestrâ tàm de nostrâ, quàm de cujuscumque alterius commissione tenetis ; ut de prisonibus prædictis, & de prisonibus nuper captis apud Lewes, si expedire viderimus, prisonem pro prisone, vel prisones ipsos per sufficientem manucaptionem deliberari faciamus :

‘ Et hoc sicut nos & honorem nostrum, nec non & tranquillitatem & pacem Regni nostri diligitis nullatenus omittatis.

‘ Teste Rege apud Sanctum Paulum Londini, quarto die Junii.

‘ *Item mandatum est Rogero de Mortuo Mari ut supra, ut adducat secum Reginaldum de Watervill, Johannem le Despenser, Adam le Despenser, Rogerum de la Hide, Humfridum de Bassingburn, & omnes alios hujusmodi prisones, &c. & tradita fuit litera Simoni de Watervil.*

‘ *Eodem modo mandatum est Rogero de Clifford, quod adducat secum Willielmum de Eyvill, Henricum de Penbregg, Baldwinum de Drayton.*

‘ *De Armis non portandis, & prisonibus deliberandis.*

Rege Captivo. A. D. 1264. An. 48. H. 3. Pat. 48. H. 3. m. 13. d.

‘ REX Johanni de Grey, Constabulario Castri sui Notinghamiæ, salutem.

‘ Cum jam, sedatâ turbatione, nuper habitâ in Regno nostro, pax inter nos & Barones nostros, divinâ cooperante gratiâ, ordinata sit & firmata ; ac ad pacem illam per totum Regnum inviolabiliter observandam de consilio & assensu Baronum nostrorum, provisum sit ne quis, sub amissione terrarum & tenementorum suorum, &c. ut in Litteris præeuntibus.

A. D. 1264.

A. D. 1264. 'Et hoc ficut nos & honorem noftrum necnon & tranquillitatem & pacem Regni noftri diligitis nullatenus omittatis.

'Tefte Rege apud Sanctum Paulum London. quarto die Junii.

'Littera prædicta commiffa fuit Philippo de Driby per Comitem Leyceftriæ, Comitem Glouceftriæ, &c.

'Item mandatum eft Drogoni de Barentino Conftabulario Caftri Windefor, quod Willielmum de Furnival, & omnes alios prifones, &c. fecum adducat, &c. ut fupra, & litera ifta tradita fuit Charles Valletto Regis, defferenda præfato Conftabulario. A. D. 1264. Hen. 3.

'Item mandatum eft Johanni de Vallibus, Conftabulario Caftri Norwici, vel Subconftabulario ejufdem Caftri, quod veniat in forma prædictâ, & adducat fecum Ger. de Furnivall, Willielmum de Eyleford, Radulphum de Bruton, Johannem Eftormy, & omnes alios hujufmodi prifones, &c. in formâ fupradictâ.

De Cuftodibus pacis in fingulis Comitatibus conftitutis.

Rege Captivo. A. D. 1264. *An. 48. H. 3. Pat. 48. H. 3. m. 12. d.*

'REX Adæ de Novo-Mercato, 'falutem.

'Cum jam, fedata turbatione, nuper habita in Regno noftro, pax inter nos & Barones noftros, divinâ cooperante gratiâ, ordinata fit & firmata; ac ad pacem illam per totum Regnum noftrum inviolabiliter obfervandam, de Confilio & Affenfu Baronum noftrorum, provifum fit, quod in fingulis Comitatibus noftris, per Angliam, ad tuitionem & fecuritatem partium illarum, cuftodes pacis noftræ conftituantur, donec per nos & Barones noftros de ftatu Regni noftri aliter fuerit ordinatum; cumque nos, de veftra fidelitate fimul & induftria fiduciam gerentes, vos, de Confilio dictorum Baronum noftrorum, Cuftodem noftrum affignaverimus in Comitatu Lincolniæ quamdiu nobis placuerit;

'Vobis mandamus, in fide, qua nobis tenemini, firmiter injungentes, quatinus, cuftodiæ pacis noftræ ibidem, & hiis, quæ ad confervationem pacis noftræ pertinent, diligenter intendatis, ut prædictum eft,

'Firmiter & publicè per totum Comitatum prædictum inhibentes, ex parte noftra, ne quis, fub pœna exhæredationis, & periculo vitæ & membrorum, fuper aliquem currat, nec aliquem deprædetur, nec homicidia vel incendia, roberias, toltas, feu alia hujufmodi perpetret enormia, nec cuiquam dampnum aliquod inferat, contra pacem noftram, nec etiam de cætero arma portet in Regno noftro, fine licentia noftrâ & mandato noftro fpeciali:

'Et, fi quos hujufmodi malefactores, & pacis noftræ perturbatores, vel etiam, ut prædictum eft, arma portantes inveneritis, eos fine dilatione areftari, & falvo cuftodiri faciatis, donec aliud inde præceperimus. A. D. 1264.

'Et ad hoc, fi neceffe fuerit, totum poffe dicti Comitatus, cum toto poffe Comitatuum adjacentium, vobifcum affumatis, cuftodibus ipforum Comitatuum ad confimilia, cum opus fuerit, viriliter auxiliantes:

'Et, fi forte ipfos malefactores evadere contingat, quod nulla ratione vellemus, tunc de nominibus eorum nobis conftare faciatis, ut quod juftum fuerit de ipfis fieri faciamus.

'Et quia, inftanti Parliamento noftro, de negotiis noftris & Regni noftri cum Prælatis, Magnatibus, & aliis fidelibus noftris tractare neceffario nos oportebit,

'Vobis mandamus quatinus quatuor de legalioribus & difcretioribus Militibus dicti Comitatûs, per affenfum ejufdem Comitatûs ad hoc electos, ad nos pro toto Comitatu illo mittatis;

'Ita quod fint ad nos London. in Octabis inftantis Fefti Sanctæ Trinitatis ad ultimum, nobifcum tractaturi de negotiis prædictis: Vos autem in hiis omnibus exequendis tam fideliter & diligenter vos habeatis, ne per negligentiam veftri ad vos & veftra graviter capere debeamus.

'Tefte Rege apud Sanctum Paulum London. quarto die Junii.

'Eodem modo conftituitur Ricardus de Tany Cuftos pacis in Comitatibus Effexiæ & Hertfordiæ.

'Eodem modo conftituitur Johannes de Eyvill in Comitatu Eboracenfi.

'Eodem

A. D. 1264. Hen. 3. 'Eodem modo constituitur Johannes de Burgo Senior in Comitatu Norfolciæ.

'Eodem modo constituitur Willielmus de Bovill in Comitatu Suffolciæ.

'Eodem modo constituitur Ægidius de Argentenn. in Comitatu Cantabrigiæ.

'Eodem modo constituitur Henricus Engaine in Comitatu Hunt.

'Eodem modo constituitur Willielmus le Mareschall in Comitatu Northampt.

'Eodem modo constituitur Godefridus de Escudemor in Comitatu Wilts.

'Eodem modo constituitur Johannes de Sancto Walerico in Comitatu Southampt.

'Eodem modo constituitur Willielmus de Tracy in Comitatu Glouceftriæ.

'Eodem modo constituitur Radulphus Baffet de Sapercon in Comitatu Leycestriæ.

'Eodem modo constituitur Thomas de Estleys in Comitatu Warr.

'Eodem modo constuitur Robertus de Stradeley in Comitatu Nott.

'Eodem modo constituitur Ricardus de Vernon in Comitatu Derb.

'Eodem modo constituitur Johannes filius Johannis in Comitatu Buckinghamiæ. A. D. 1264. Hen. 3.

'Eodem modo constituitur Walterus de Beuchamp de Chalvester in Comitatu Bedford.

'Eodem modo constituitur Gilbertus de Ellesfend in Comitatu Oxon.

'Eodem modo constituitur Robertus filius Nigelli in Comitatu Berks.

'Eodem modo constituitur Johannes de Plessetis in Comitatu Northumb.

'Eodem modo constituitur Thomas de Muleton in Comitatu Cumbr.

'Eodem modo constituitur Johannes de Marevill in Comitatu Westmerl.

'Item, Scribitur Henrico de Monteforti Vicecomiti Kantiæ, quod intendat custodiæ pacis, &c. quæ commissa fuit Petro de Trehampton, deferenda eidem Henrico.

'Eodem modo constituitur Johannes de Aur. in Comitatu Dors.

'Eodem modo constituitur Brianus de Gowiz in Comitatu Somers.

'Eodem modo constituitur Oliverus de Dynant in Comitatu Devon.

'Eodem modo constituitur Radulphus Baffet de Drayton in Comitatu Salop. & Staff.

'*De Ordinatione per Simonem de Montfort, & Complices suos* '*apud London. pro pace Regni.*

Rege Capto. A. D. 1264. An. 48. H. 3. Pat. 48. H. 3. m. 6. d. n. 10. 'HÆC est forma pacis à Domino Rege, & Domino Edwardo filio suo, Prælatis, & Proceribus omnibus, & Communitate tota Regni Angliæ communiter & concorditer approbata, videlicet,

'Quod quædam ordinatio, facta in Parliamento London. habito circa Festum Nativitatis beati Johannis Baptistæ, proximo præteritum, pro pace Regni conservanda, quousque pax inter dictum Dominum Regem, & Barones apud Leues, per formam cujusdam missæ, prælocuta compleretur, duratura omnibus diebus prædicti Domini Regis, & etiam temporibus Domini Edwardi, postquam in Regem fuerit assumptus, usque ad terminum quem ex nunc duxerit moderandum, firma maneat, stabilis, & inconcussa; dicta autem ordinatio talis est. A. D. 1264.

'Ad reformationem Status Regni Angliæ eligantur & nominentur tres discreti & fideles de Regno, qui habeant auctoritatem & potestatem à Domino Rege elegendi, seu nominan-

A. D. 1264. Hn. 3.

'di, vice Domini Regis, Consiliarios 'novem; de quibus novem, tres ad minus alternatim, seu vicissim semper 'sint in Curiâ præsentes;

'Et Dominus Rex, per consilium eorumdem novem, ordinet & disponat 'de custodiâ Castrorum, & omnibus aliis Regni negotiis:

'Præficiat etiam Dominus Rex per 'Consilium prædictorum novem, Justiciarium, Cancellarium, Thesaurarium, '& alios Officiales majores & minores 'in hiis quæ spectant ad Regimen Curiæ & Regni:

'Jurabunt autem primi Electores sive 'Nominatores quod, secundum conscientiam suam, eligent vel nominabunt 'Consiliarios, quos credent honori Dei '& Ecclesiæ, Domino Regi & Regno 'utiles & fideles:

'Consiliarii quoque, ac omnes officiales, majores & minores, in sua Creatione, jurabunt quod officia sua, pro 'posse suo, ad honorem Dei & Ecclesiæ, '& utilitatem Domini Regis & Regni 'absque munere, præter esculenta & poculenta, quæ comuniter in mensis præsentari solent, fideliter exequentur.

'Quod, si prædicti Consiliarii, vel 'aliqui, seu aliquis eorum, in administratione, sibi commissâ, male versati 'vel versatus fuerint aut fuerit, seu ex 'alia causa mutandi fuerint, Dominus 'Rex per consilium priorum trium Electorum seu nominatorum, quos amovendos viderit, amoveat: Et loco eorum, vel ejus, qui amotus fuerit per 'eosdem, alios fideles & idoneos subroget & substituat.

'Si autem officiales, majores vel minores, in officiis suis male versentur, 'Dominus Rex, per Consilium prædictorum novem, ipsos amoveat, & alios sine dilatione, per Consilium prædictorum, loco eorum, substituat.

'Quod, si primi tres Electores seu 'nominatores, in electione vel nominatione Consiliariorum, aut forte 'Consiliarii, in creatione officialium, 'vel aliis negotiis Domini Regis & Regni gerendis seu disponendis, discordes 'fuerint, quod à duabus partibus concorditer factum fuerit vel ordinatum 'firmiter observetur; dummodo, de illis 'duabus partibus, unus sit prælatus Ecclesiæ in negotiis Ecclesiam contingentibus.

'Et, si contingat duas partes dictorum novem in aliquo negotio non 'esse concordes, de discordia illa stabitur ordinationi primorum trium Electorum vel nominatorum, aut majoris 'partis eorundem.

'Et, si videatur Communitati Prælatorum & Baronum concorditer expedire, quod aliqui vel aliquis, loco aliquorum aut alicujus primorum trium 'nominatorum subrogentur vel subrogetur, Dominus Rex, per Consilium 'Communitatis, Prælatorum, & Baronum, alios vel alium substituat.

'Omnia autem prædicta faciat Dominus Rex per Consilium prædictorum novem in forma supradicta, vel 'ipsi vice & auctoritate Domini Regis; 'præsente ordinatione duratura, donec 'Misa apud Lewes facta, & postea à 'partibus sigillata, fuerit concorditer 'consummata; vel alia forma provisa, 'quam partes concorditer duxerint approbandam.

'Hæc autem ordinatio facta fuit London. de consensu, voluntate, & præcepto 'Domini Regis; necnon Prælatorum, Baronum, ac etiam Communitatis, tunc 'ibidem præsentis.

'In cujus rei testimonium Domini R. 'Lincolniensis, & Hugo Eliensis Episcopi, R. Comes Norfolciæ & Marescallus Angliæ, R. de Veer Comes Oxoniensis, Humphredus de Bohun, Will. 'de Monte Canisio & Major London. 'Signa sua huic scripturæ apposuerunt.

'Actum in Parliamento Lond. mense 'Junii, anno Domini 1264.

'Item, ordinatum est quod status Ecclesiæ Anglicanæ in statum debitum 'reformetur.

'Item, ordinatum est quod prædicti 'tres Electores & Consiliarii, de quibus 'fit mentio in prædictâ ordinatione 'Lond. & Castrorum Custodes, & cæteri ballivi Domini Regis, semper sint 'indigenæ;

'Alienigenæ verò pacificè veniant, 'morentur, & redeant.

'Et tàm Laici, in suis possessionibus, 'quàm Clerici, in suis beneficiis residere volentes: Mercatores etiam, & 'alii omnes pro suis negotiis procurandis, liberè veniant, & pacificè comorentur; dum tamen pacificè, sine Armis, & suspecta multitudine, veniant; '& quod nullus eorum ad aliquod officium vel balliviam in Regno vel hospitio Domini Regis aliquatenus assumatur:

'Cartæ vera libertatum generalium & 'forestæ, indigenis à Domino Rege 'dudum concessæ, & Statuta super gravaminum revocationibus de Turn. 'Vicecomitis, sectis Curiæ & aliis, quæ 'Dominus Rex, anno præterito, in singulis Comitatibus per suas literas patentes fecerat puplicari, cum laudabi-

'libus

A.D. 1264. Hen. 3.

'libus Regni consuetudinibus & diutius approbatis, in perpetuum observentur; & provideatur qualiter meliùs & fortiùs valeant observari.

'Item provisum est quod Dominus Rex, & Dominus Edwardus Baronibus, & hiis qui cum eis steterunt, omnem injuriam & rancorem remittant; ita quod nullum ipsorum, occasione eorum quæ facta sunt in turbatione præterita, gravent vel à suis gravari permittant: Et faciant omnes Ballivos suos, in assumptione Balliviæ, jurare quod nullum, occasione prædicta, gravabunt; set omnibus æqualiter justitiam exhibebunt; & provideatur bona securitas quomodo hæc omnia firmiter observentur.

'Ne quis, sub periculo vitæ, portaret Arma, præter Simonem 'Montfort.

Rege Captivo. A.D. 1264. An. 48. H. 3. Pat. 48. H. 3. m. 7.

REX omnibus, &c. salutem.

'Cum nuper, de Consilio Baronum nostrorum, publicè prohiberi fecerimus, ne quis, sub periculo vitæ, vel membrorum, arma portaret, vel cum equis & armis per Regnum nostrum incederet, absque nostra licentia speciali:

'Et jam oporteat dilectum & fidelem nostrum Simonem de Monteforti Comitem Leycestriæ, propter obsides & prisones, quos secum ducit, cum equis & armis incedere;

'Nos ei ad hoc faciendum licentiam nostram duximus concedendam; præsertim cum ex hoc nulli de Regno dampnum debeat vel periculum imminere.

'In cujus, &c.

'Teste Rege apud Sanctum Paulum London. decimo sexto die Julii.

'De decimis sine dilatione Simoni de Montfort mittendis.

Rege Captivo. A.D. 1264. An. 48. H. 3. Claus. 48. H. 3. m. 3. d.

REX S. Episcopo Norwicensi salutem.

'Cum per Prælatos & Magnates Regni nostri provisum sit & unanimiter concessum, quod decimæ proventuum omnium Beneficiorum Ecclesiasticorum in Regno nostro conferantur ad communem utilitatem ejusdem Regni & Ecclesiæ Anglicanæ, & quod hujusmodi decimæ per locorum Episcopos leventur, & ad nos mittantur:

'Vobis mandamus, quod hujusmodi decimas, quas juxta provisionem prædictam in vestra Diocesi de beneficiis Ecclesiasticis levari fecistis, ad nos sine dilatione mittatis, convertendas in communem utilitatem Regni nostri & Ecclesiæ prædictæ;

'Et hoc nullatenus omittatis, scituri quod, nisi hoc mandatum nostrum facere volueritis, de consilio Magnatum, qui sunt de Consilio nostro, mandavimus Vicecomiti nostro Norff. & Suff. quod dictam decimam ob defectum vestri (quod nollemus) levari, & ad nos mitti faciat indilate.

'Teste Rege apud Cantuar. primo die Septembris.

'Mandatum Archiepiscopo Ebor. quod, nisi decimam celeriter 'mittat, eandem per Ballivos suos levari faciet.

Rege Captivo. A.D. 1264. An. 48. H. 3. Claus. 48. H. 3. m. 3. d.

REX G. Eborum Archiepiscopo, Angliæ Primati, salutem.

'Licet nos, una cum Regni nostri Prælatis & Proceribus, super alienigenarum inimicorum nostrorum adventu nuper præmuniri, de consilio eorundem Prælatorum & Procerum provida deliberatione duximus statuendum, ut à communis defensionis auxilio nullus excludatur sexus aut ordo, nullius personæ laboribus, nullis rerum parcatur impendiis;

'Illa tamen devotio debita, quam ad sanctam Ecclesiam Catholicam gerimus, nos induxit ut virorum Ecclesiasticorum, in hac parte, subsidium de Prælatorum ordinaretur assensu; qui,

'ut

A. D. 1264. Hen. 3. 'ut suæ & Clericorum suorum tranquilitati prospicerent, & bellorum clades personaliter evitarent, decimam omnium Ecclesiasticorum proventuum, in suis Diocæsibus, non solum nobis, sed ad utilitatem Reipublicæ, Regni & Ecclesiæ Anglicanæ concesserunt:

'Quia vero non tantum Ecclesiis, Eboracensis Ecclesiæ Suffraganeis, & earum Clericis, sed etiam ipsi Eborum Ecclesiæ vestræ, ejusque Clericis, & toti Clero Regni nostri prospicitur in hac parte;

'Vobis mandamus, firmiter injungendo, quod decimam omnium Ecclesiasticorum proventuum in Diocæsi Eborum existentium, nullo ab hac præstatione exempto, per vos, vel ministros vestros, citra Festum Sancti Michaelis levari, & ad nos mitti faciatis.

'In hoc enim non modicum Ecclesiasticæ libertati deterimus, cum non per Ballivos nostros, in tam arduâ necessitate, sed per viros Ecclesiasticos hujusmodi subsidia, ad opus Reipublicæ, Regni, & Ecclesiæ Anglicanæ colligi demandemus. A. D. 1264. Hen. 3.

'Et sciatis quod, nisi hoc mandatum nostrum cum summâ celeritate fueritis executi, quantumcunque libertates Ecclesiæ tueri totis viribus nostris intendamus, omittere non possumus, nec debemus, quin, pro securitate Regni nostri, ejusque defensione, & communi utilitate, dictam decimam per Ballivos nostros levari faciamus.

'Teste Rege apud Cantuar. tertio die Septembris.

'Rex captivus ac Simon Montfort, cum Complicibus suis, 'dant potestates aliis Complicibus Simonis, & fautoribus 'in Francia, ad reformandam Pacem inter Regem & 'Simonem.

Rege Captivo.

A. D. 1264. An. 48. H. 3. Pat. 48. H. 3. m. 6. d. n. 13. 'REX Angliæ, S. de Monteforti Comes Leicester, Gilbertus de Clare Com. Glouestr. & Hertford. Johannes filius Johannis, Johannes de Burgo Senior, Willielmus de Monte Caniso, Henricus de Hastinges, Gilbertus de Gaunt, & cæteri Barones, & Magnates Angliæ, universis Christi fidelibus, ad quos præsentes literæ pervenerint, salutem in Domino.

'Cum super præteritis guerrarum discriminibus, in Regno Angliæ subortis, quædam ordinatio seu forma pacis, de nostrâ, Prælatorum, & totius Communitatis Regni prædicti unanimi voluntate & assensu, provida deliberatione inita fuerit; quam nuper Domino Regi Franciæ fecimus præsentari, & quam Deo gratam, nobis ac Regno ——— credimus oportunam; ac quidam, ut intelleximus, facti veritatem minus plene intelligentes, ordinationem ipsam, seu pacis formam minus sufficientem asserentes, de quibusdam articulis in eadem insertis non fuerint contenti;

'Nos, ad pacem & tranquilitatem Regni prædicti totis viribus, sicut tenemur, laborare volentes, ut justitia nostra & facti veritas patefiat, & singulis plenius innotescat, plenam damus potestatem venerabili Patri H. London. Episcopo, & nobili viro Hug. le Dispenser Justiciario Angliæ, & nobilibus viris Carolo Comiti Andegaviæ, prædicti Regis Franc. Germano, & Abbati de Becco, inspiciendi & examinandi formam ordinationis, seu pacis prædictæ: addendi, & detrahendi eidem: & emendandi (si quid addendum, detrahendum, seu corrigendum viderint) & providendi, omnem securitatem, quam viderint oportunam; & ea omnia, quæ ordinanda seu statuenda duxerint, firmiter observandi. A. D. 1264.

'Nos autem omnia & singula, quæ ipsi ad emendationem & observationem pacis ejusdem ordinaverint, rata habebimus & accepta; subjiciendo nos jurisdictioni & cohertioni venerabilis Patris G. Sabin. Episcopi, Apostolicæ sedis Legati, ut ipse, per sententiam excommunicationis, & omne genus censuræ Ecclesiasticæ, nos, & omnes, & singulos, compellere possit, si forte ordinationi prædictorum in aliquo præsumpserimus contrahire.

'Et, si prædictus Comes Andegaviæ præsens non fuerit, vel negotium istud in se assumere noluerit, volumus quod Dominus Simon de Claro Monte, Dominus de Neel, vel Dominus Petrus le Chamberleng, loco ejusdem Comitis subrogetur.

'Quod,

A.D. 1264. Hen. 3. ' Quod, si prædicti quatuor in aliquo ' articulo pacis prædictæ discordes fuerint, judicio majoris partis eorundem ' stetur: Et, si pares in discordia fuerint, ' volumus ut venerabilis Pater Archiepiscopus Rothomagensis eis associetur: ' &, quod a majori parte eorundem quinque concorditer fuerit ordinatum, firmiter observetur.

' Nolumus autem quod aliquid liceat ' eis dicere, ordinare, seu statuere, circa emendationem ordinationis seu pacis ' prædictæ, per quod Regnum Angliæ ' per alios, quàm per indigenas gubernetur; nec Castrorum custodia, seu alia ' Ballia in Regno prædicto aliis, quàm ' indigenis, fidei non suspectæ, committatur.

' Volumus etiam, modis omnibus, quod ' pax inter nos Regem Angliæ, & præfatum Comitem Leicestriæ, super personalibus & specialibus querelis, quæstionibus & contentionibus (quas contra eundem Comitem habemus, & ipse adversus nos, & de quibus posuimus ' nos in prædictum Regem Franc.) fiet ' & assecuretur, antequam pax seu ordinatio prædicta finaliter compleatur. A.D. 1264. Hen. 3.

' In cujus rei testimonium huic scripto ' nos Rex Angliæ, Comites Leycestriæ, ' & Gloucestriæ, Johannes, Johannes, ' Willielmus, Henricus, & Egidius, pro ' nobis & cæteris Baronibus, & Communitate Regni Angliæ, sigilla nostra apposuimus.

' Dat. apud Cantuar. die Jovis, proximo post Festum Nativitatis beatæ Virginis, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo quarto.

Complices Simonis de Montfort constituuntur Procuratores ad tractandum in præsentia Regis Franciæ & Legati Papæ, super statu Regni Angliæ.

Rege Captivo.
A.D. 1264. An. 48. H. 3. Pat. 48. H. 3. m. 4. d.

' REX Angliæ omnibus ad quos, ' &c. salutem.

' Noverit Universitas vestra quod nos ordinamus ' & constituimus venerabiles Patres W. ' Wigorniensem, & J. Winton. Episcopos, & nobilem virum Petrum de Monteforti, Procuratores & Nuncios nostros solempnes;

' Dantes eis potestatem tractandi in ' præsentiâ magnifici Principis Domini ' Ludovici, Dei gratiâ, Regis Franciæ ' illustris, & venerabilis Patris G. Sabin. Episcopi, Apostolicæ sedis Legati, vel alterius eorum, super reformatione statûs Regni Angliæ; &, quod ' in hac parte provisum fuerit, acceptandi & firmandi, seu etiam compromittendi super hoc in certas personas, ' si viderint expedire, ac omnem securitatem faciendi, quam negotii qualitas requirit, & quam nobis, seu Regno prædicto viderint oportunam: A.D. 1264.

' Dantes insuper præfato Petro potestatem jurandi in animam nostram, ' quod nos, quicquid ipsi tres in præmissis nomine nostro duxerint faciendum, ' ratum habebimus & acceptum; subjiciendo nos jurisdictioni & coercioni ' prædicti Legati, ut ipse, per sententiam ' excommunicationis, & omne genus ' censuræ Ecclesiasticæ, nos compellere ' possit ad observationem præmissorum.

' In cujus, &c.

' Data apud Cantuar. die Jovis prædicta, anno prædicto.

Procuratorium ejusmodi cum priori, paucis mutatis.

Rege Captivo.
A.D. 1264. An. 48. H. 3. Pat. 48. H. 3. m. 4. d.

' REX omnibus, &c. salutem.

' Noverit Universitas vestra quod nos ordinamus ' & constituimus venerabiles Patres, Henricum London. Walterum Wigorniæ, & J. Wintoniæ Episcopos, & nobiles viros Hugonem Dispensatorem Justiciarium Angliæ, & Petrum de Monteforti, & Magistrum Ricardum de Mepham Archidiaconum ' Oxonii, Procuratores & Nuncios nostros solempnes;

' Dantes eis potestatem tractandi in ' præsentiâ Magnifici Principis Domini ' Ludovici, Dei gratiâ, Regis Franciæ ' illustris, & venerabilis Patris G. Sabin. ' Episcopi Apostolicæ sedis Legati, vel ' alterius eorum, super reformatione ' statûs Regni Angliæ; &, quod in hac ' parte provisum fuerit, acceptandi & ' firmandi, si viderint expedire, ac omnem securitatem faciendi, quam negoti- A.D. 1264.

A. D. 1264. Hen. 3.

'gotii qualitas requirit, & quam nobis 'seu Regno prædicto viderint opportu- 'nam;

'Dantes insuper præfato Petro pote- 'statem jurandi in animam nostram 'quod nos, quicquid Ipsi in præmissis 'nomine nostro duxerint faciendum, ra- 'tum habebimus & acceptum.

'Datum apud Cantuariam, die Sab- 'bati proxima post Festum Nativitatis 'beatæ Virginis, anno Domini millesi- 'mo ducentesimo sexagesimo quarto.

A. D. 1264. Hen. 3.

'*Consimiles literæ emanarunt sub no- 'mine Comitum & Baronum, pro se & 'Communitate prædicta, quibus sigilla sua 'apposuerunt.*

Data ut supra.

'*Item forma pacis superius scripta, con- 'signata fuit sigillo Regis, & tradita 'Nunciis supradictis.*

Litteræ de Credentia pro Petro de Montforti.

Rege Captivo.

A. D. 1264. An. 48. H. 3.

Claus. 48. H. 3. m. 2. d.

'REX G. Sabiensi Episcopo, 'Apostolicæ sedis Legato, 'salutem.

'Quia dilectum & fide- 'lem nostrum Petrum de Monteforti, 'unum de Consiliariis nostris, veritatis, 'pacis & tranquilitatis zelatorem, ad 'vestram præsentiam destinamus, pro 'quibusdam negotiis nostris, reforma- 'tionem pacis & tranquilitatis Regni 'nostri contingentibus, vobis viva vo- 'ce plenius exponendis, cui, super hiis, 'cum ad vos venerit, fidem adhibeatis 'indubitatam;

A. D. 1264.

'Paternitatem vestram rogamus & 'requirimus attente, quatenus litteras 'vestras de salvo & securo conductu in 'veniendo ad vos, vobiscum morando, '& aliunde recedendo, sub omni festi- 'natione sibi obviam usque Dovor. 'transmittere velitis.

'Teste Rege apud Cantuar. 24 die 'Septembris.

Littera Guidonis, Sabinen. Episcopi (qui postea Papa Clemens quartus) super Excommunicationis sententia contra Barones Angliæ, Regi Rebelles.

Rege Captivo.

A. D. 1264. An. 49. H. 3.

Lib. A. fol. 254. b. penes Camerar. Scaccar.

VEnerabilibus in Christo Patribus, Ecclesiæ Remen. Suffraganeis, necnon & discretis viris Remen. ac aliarum vacantium Ecclesiarum, si quæ sunt, vel fuerint in Remen. Provincia, officialibus, Guido miseratione divinâ Sabinen. Episcopus, Apostolicæ sedis Legatus, salutem & sinceram in Domino caritatem.

Præcluso nobis nostræ legationis aditu per viros nobiles Symonem de Monteforti Comitem Leycestriæ, Gilbertum de Clare Comitem Gloverinæ, Rogerum Comitem Norff. Hugonem Dispensatorem Justiciarium Angliæ, & per Magnates alios Regni Angliæ, ad quod, necnon & partes Walliæ, & Hiberniæ, nos sanctissimus Pater noster & Dominus Urbanus divinâ providentiâ summus Pontifex, pro exercendo legationis ejusdem officio destinaret;

Nos, quibus ab eodem summo Pontifice specialiter est indultum, ut quocumque modo, nobis hujusmodi legationis aditu impedito, ea quæ ad officium nostrum pertinent excercere in cismarinis partibus valeamus, eosdem Comites, & Justiciarium, ac omnes alios Barones, & nobiles adhærentes eisdem, necnon & Cives Londonienses, & habitatores quinque Portuum Angliæ, in Ecclesia beatæ Mariæ de Bolonia supra mare Morinen. Dioc. coram cleri & populi multitudine, coram nobis solempniter convocata, juxta datam a summo Pontifice nobis formam, die Martis ante Festum Assumptionis beatæ Mariæ, proximo præteritum, videlicet, secundo Idus Augusti, monuimus & eisdem præcipimus, quod infra Kalendas Septembris, nunc præteritas, tunc instantes, ingressum, quem nobis clauserant, aperirent; Et, quia se nobis reddiderant multiplici ratione suspectos, caverent nobis ydoneè ad nostrum arbitrium de securitate ingressûs in Regnum, moræ in Regno, & redditûs ab eodem,

A. D. 1264.

Quæ, si infra terminum prædictum non facerent, eosdem excommunicationis extunc sententiæ, cum omnibus qui eis darent consilium, vel auxilium, vel favorem, decrevimus subjacere, & terras eorum,

A.D. 1264. Hen. 3. eorum, & omnia loca eisdem Baronibus adhærentia, & nominatim Civitatem Londoniensem, & dictos quinque Portus, Ecclesiastico suppofuimus interdicto.

Omnes insuper, qui eis, in prædicta rebellione manentibus, arma, equos, bladum, vinum, vel alia victualia ferrent in Angliam, vel ferri fecerent: naves, vel navigia, vel earum armamenta ex quacumque causa eis traderent, pari excommunicationis sententiâ innodavimus.

In quas communicationis, prædicti Barones & alii, & dictæ terræ interdicti sententias, cum contumaciter nostris monitis & mandatis non paruerint, inciderunt,

Sane die & loco prædictis, scilicet, secundo Idûs Augusti, in Ecclesia beatæ Mariæ Boloniæ supradicta, Barones eosdem, secundum speciale mandatum Domini Papæ, per suas literas nobis datum, monuimus & eisdem præcepimus ut, infra terminum supradictum Kalendarum Septembris, nunc quidem præteritarum, set tunc instantium, inclitum Regem Angliæ in omnibus, & per omnia solitæ & antiquæ restituerent libertati, ac plenitudini liberæ Regiæ potestatis, tàm in judiciis, quàm extra judicia exercendæ.

Rursum eosdem ex officio nostro monuimus, ut ejusdem Regis, ac fratris sui Regis Alemanniæ, primogenitos liberarent, quos detinebant & adhuc detinent sine causa captivos, licet sub inani colore verborum eos, ut obsides, tenere se dicant occasione compromissi cujusdam facti, ut dicitur, in sex arbitros, set ab eisdem arbitris non recepti, quin potius a tribus ex eisdem arbitris, sicut a nobis per patentes eorum consistit literas, refutati.

Addidimus etiam monitioni & præcepto prope dictis hanc clausulam; nisi, videlicet, iidem Barones justam & veram rationem, seu causam proponerent & proferent, propter quam ad ea, quæ præcepimus, adimplenda minime tenerentur, ad quam proponendam & proferendam eisdem Kalend. Septembris eis præfiximus terminum peremptorium, in eadem Ecclesia beatæ Mariæ Boloniæ, & in præsentia multitudinis supradictæ;

Tàm etiam ex officio nostro, quàm secundum speciale Domini Papæ mandatum, per suas literas nobis datum, de solvendis societatibus, & conjurationibus, ac statutis, factis in Anglia in præjudicium Regiæ libertatis, & cogendis Baronibus ad abjurationem eorum, ibidem & eodem die, & coram eisdem, prædictum ipsis Baronibus terminum assignavimus ad abjurandum statuta, facta quondam Oxoniæ (quæ provisiones appellant) & si qua alia ad robur addiderant eorumdem, loco eis ad hoc assignato apud Gravelingas, Dioc. Morinen. coram nobis, vel in hoc gerentibus vices nostras. A.D. 1264. Hen. 3.

Nos igitur, attendentes quod Barones prædicti, contemptum addentes contemptui, sicut in aperiendo nobis legationis aditu, & danda ydoneâ cautione de securitate ingressûs, moræ, & redditûs, non paruerunt, sic & prædictis nostris monitionibus & mandatis parere contumaciter recusarunt,

In eosdem & eorum consiliarios, fautores, & complices in hoc facto, congregata coram nobis apud Hildinum, Morinensis Diocæsis, cleri & populi multitudine copiosa, excommunicationis sententiam propter hæc tulimus iterato, & terras eorum, ac alias eisdem Baronibus adherentes, & quæ ipsis, quamdiu in hujusmodi rebellione fuerint, adhærebunt, Ecclesiastico suppofuimus interdicto:

Nullis obstantibus privilegiis, seu indulgentiis Apostolicis, personis, dignitati, locis, vel ordini ab eadem sede concessis, eujuscumque tenoris existant; quia, quod ad nostros processus attinet, illorum efficacia per datas nobis ab eadem sede literas, penitus est exclusa.

A prædictis autem excommunicationum sententiis illustrem Regem Angliæ, Sacerdotes, & Clericos, ad Capellæ suæ servitium per eum specialiter deputatos, excipimus; quos, licet cum Baronibus conversentur, mente tamen ipsis non credimus adhærere.

Unde & concessimus quod idem Rex, per suos Sacerdotes & Clericos supradictos, in locis, quæ in præmissum inciderint interdictum, libere sibi faciat divina officia celebrari voce suppressa, januis tamen clausis, & excommunicatis & interdictis exclusis:

Quocirca discretionem vestram rogamus attentius & requirimus, vobis, qua fungimur auctoritate, quanto districtius possumus præcipiendo, mandantes quatenus pro sedis Apostolicæ reverentiâ, de cujus injuria agitur & contemptu, has nostras excommunicationis & interdicti sententias per universales Ecclesias vestrarum Civitatum & Diocæsum, in quibus Legatorum, vel Delegatorum, aut ordinariorum judicum, sententiæ consueverunt clero & populo pupplicari, singulis diebus dominicis & festivis, extinctis candelis, & pulsatis campanis, per vos, vel per alios pupplicetis.

Ita videlicet quod viri nobiles Symon Leycestr. Gilbert. Glovherniæ, & Rogerus Norff. Comites nominatim, & in genere omnes

A.D. 1264. An. 49. Hen. 3.

omnes alii adhærentes eisdem, seu qui eis consilium vel auxilium dederint seu favorem: & expressim Cives London. & habitatores quinque Portuum Angliæ, excommunicati publice nuncientur; nec a dictarum sententiarum denuntiatione cessetur sine sedis Apostolicæ vel nostro speciali mandato.

Hoc igitur nostrum mandatum tam attente curetis implere, ut & sedis ejusdem dolere videamini vicem, & obedientiæ bonum, quod victimis est præstantius, tam salubriter, quam prudenter amplecti.

Has autem præsentes literas, retento transcripto ipsarum earumdem, latori reddatis, vestrûm sigilli cum nostri appensione sigilli.

Dat. in Prioratu Sancti Gregorii de Hisdinio, Dioec. Morinen. decimo tertio Kal. Novembris, Pontificatûs Domini Urbani Papæ quarti, anno quarto.

De Nuncio ad Regem Franciæ, Reginam Angliæ, & Guidonem Legatum Papæ.

Rege Captivo. A.D. 1264. An. 49. H. 3. Pat. 49. H. 3. m. 119.

'REX omnibus, &c. salutem.
' Sciatis quod suscepimus ' in salvum & securum con' ductum dilectum Clericum ' nostrum, Magistrum Eadwardum de ' la Cuolle, Decanum Wellensem, pro' ficiscentem in Nuncium nostrum ad ' Dominum Ludovicum Regem Franciæ ' illustrem, & venerabilem Patrem G. ' Sabin. Episcopum, Apostolicæ sedis ' Legatum, & ad dilectam consortem ' nostram, Alianoram Reginam Angliæ, ' in eundo ad partes transmarinas, & ' abinde redeundo.

' Et ideo vobis mandamus quod eidem ' Eadwardo, familiæ, &c.

' In cujus, &c.

' Teste Rege apud Windesor. 18 die ' Novembris.

Littera Reginæ de statu Regis & Regni, & de Credentia.

Rege Captivo. A.D. 1264. An. 49. H. 3. Pat. 49. H. 3. n. 2. d.

'REX Reginæ Angliæ salutem ' & sinceræ dilectionis affe' ctum.

' Sciatis nos, & Eadwardum Primoge' nitum nostrum, sanos & incolumes esse, ' quod de vobis scire precordialiter af' fectamus; vobis significantes quod ne' gotia nostra, & vestra, & prædicti fi' lii nostri, ad honorem Dei ac nostrum, ' & vestrum procedunt, Benedictus Deus; ' ita quod certam spem habemus de fir' ma & bona pace in Regno nostro, ' propter quod hilares sitis & jocun' dæ.

' Præterea intelleximus quod quidam ' venditionem, seu alienationem jurium ' & feodalium nostrorum, & prædicti ' filii nostri, in partibus illis, ad nostram ' & hæredum nostrorum exhæredatio' nem, facere proponunt hiis diebus, ' contra voluntatem nostram; quod nul' latenus velle aut sustinere debetis.

' Unde vobis mandamus quod super ' præmissis nichil attemptari, vel fieri ' permittatis; super hiis & aliis, quæ ' Magister Edwardus de Cuol Decanus ' Wellensis, præsentium lator, vobis ex ' parte nostra dixerit, fidem adhiben' tes eidem.

' Teste Rege apud Windesor. 18 die ' Novembris.

Litera Regi Franciæ de juribus suis non alienandis.

Rege Captivo. A.D. 1264. An. 49. H. 3. Pat. 49. H. 3. n. 1. d.

'REGI Franciæ, Rex Angliæ ' salutem.

' Cum, jure sanguinis, & ' ratione fidelitatis, & ho' magii vobis præstiti, de vestra dilectio' ne specialiter confidere debeamus, quod ' jura nostra tueri & confovere velitis, ac ' nobis nuper innotuerit quod quidam, ' præter conscientiam & voluntatem no' stram, de juribus & possessionibus no' stris, sub vestro Dominio constitutis, ' de quibus vobis homagium fecimus, ' venditionem, seu alienationem, ad no' stram & hæredum nostrorum, exhære' dationem perpetuam, facere propo' nunt, seu fieri procurârunt.

' Sereni-

A.D. 1264. Hn. 3. 'Serenitatem vestram, quanta possumus affectione, requirimus & rogamus, quatinus, nostræ & hæredum nostrorum indempnitati solito prospicientes affectu, non permittatis, nec consentiatis, si placet, venditionem, seu alienationem jurium seu feodalium nostrorum fieri in hac parte.

'Nos autem mittimus dilectum Clericum nostrum, Magistrum Eadwardum, Decanum Wellensem, propter hoc & alia negotia nostra vobis exponenda; cui super hiis, & aliis, quæ vobis ex parte nostra dicet, fidem adhibere velitis, demandantes nobis vestræ beneplacitum voluntatis. A.D. 1264. Hn. 3.

'Teste Rege apud Windes. 18 die Novembris.

'*Eodem modo scribitur Reginæ Franciæ, verbis tamen competenter mutatis.*

Litera Petro Comiti de Sabaudia, de juribus Regis in partibus transmarinis non alienandis.

Rege Captivo. A.D. 1264. An. 49. H. 3. Pat. 49. H. 3. n. 3. d.

'REX Petro Comiti de Sabaudiâ, salutem.

'Cum prudentem virum Magistrum Eadwardum de la Cuol, Decanum Wellensem, latorem præsentium, ad Dominum Regem & Reginam Franciæ, necnon ad Reginam consortem nostram pro diversis negotiis, nos & Regnum nostrum tangentibus, sibi & vobis exponendis destinemus; ac nobis nuper innotuerit quod quidam venditionem, seu alienationem jurium & feodalium nostrorum, & Eadwardi primogeniti nostri, in partibus illis, ad nostram & hæredum nostrorum exhæredationem, facere proponunt hiis diebus, contra assensum & voluntatem nostram, quod nullatenus velle deberetis:

'Vobis mandamus in fide & dilectione quibus nobis tenemini quod super venditionibus & alienationibus hujusmodi nichil attemptari vel fieri permittatis. A.D. 1264.

'Speramus enim firmiter quod negotia nostra, & Eadwardi filii nostri, ad honorem Dei & nostrum, procedent; ita quod bonam & firmam pacem in proximo habebimus in Regno nostro, Deo dante.

'Super hiis autem, & aliis, quæ dictus Decanus vobis ex parte nostra dixerit, fidem adhibeatis eidem.

'Teste Rege apud Windesor, 18 die Novembris.

De intendendo Simoni de Montfort, custodiam habenti omnium terrarum Ricardi Regis Romanorum in Comitatu Devon.

Rege Captivo. A.D. 1264. An. 49. H. 3. Pat. 49. H. 3. n. 111.

'REX Militibus, liberis hominibus, & omnibus aliis de Comitatu Devoniæ, salutem.

'Cum dilectus & fidelis noster Simon de Monteforti Comes Leicestriæ habeat custodiam omnium terrarum & tenementorum karissimi fratris nostri Ricardi Regis Alemanniæ in partibus illis, per quod Ballivi ejusdem Comitis in partibus illis circa custodiam earumdem terrarum & tenementorum consilio vestro & auxilio indiget, ut accepimus;

'Vobis mandamus, firmiter injungentes, quatenus Ballivis præfati Comitis, cum toto posse vestro, in præmissis consulentes sitis & auxiliantes, prout ab ipsis super hoc ex parte nostra & Comitis prædicti fueritis requisiti; ita quod idem Comes per defectum vestri in hac parte dampnum non incurrat aut jacturam.

'Teste Rege apud Wigorniam 13 die Decembris.

A. D. 1264. Hen. 3.

Ad consultandum cum eodem Simone, Regem captivum ducente, quidam Episcopi, nonnulli Barones, Abbatum & Priorum inaudita turba, necnon & specialiores per Comitatus & Burgos usquequaque selecti Complices convocantur, per hoc Simonis mandatum, in nomine Regis.

A. D. 1264. An. 49. H. 3. Claus. 49. H. 3. m. 11. d.

'Henricus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, venerabili in Christo Patri, R. eâdem gratiâ, Episcopo Dunelmensi, salutem.

'Cum, post gravia turbationum discrimina, dudum habita in Regno nostro, charissimus filius Edwardus primogenitus noster, pro pace in Regno nostro assecuranda, & firmanda, obses traditus extitisset; & jam, sedatâ (benedictus Deus) turbatione prædictâ, super deliberatione ejusdem salubriter providendâ, & plenâ securitate, & tranquilitate pacis, ad honorem Dei, & utilitatem totius Regni nostri, firmandâ, & totaliter complendâ; ac super quibusdam aliis Regni nostri negotiis, quæ sine consilio vestro, & aliorum Prælatorum & Magnatum nostrorum nolumus expediri, cum eisdem tractatum habere nos oporteat:

'Vobis mandamus, rogantes in fide & dilectione, quibus nobis tenemini, quod, omni occasione postposita, & negotiis aliis prætermissis, sitis ad nos London. in Octabis Sancti Hillarii proxime futuris; nobiscum, & cum prædictis Prælatis & Magnatibus nostris, quos ibidem vocari fecimus, super præmissis tractaturi, & consilium impensuri: Et hoc, sicut nos & honorem nostrum & vestrum, necnon & communem Regni nostri tranquilitatem diligitis, nullatenus omittatis.

'Teste Rege apud Wigorniam 14 die Decembris.

'*Eodem modo mandatum est,*

'*Episcopo Karliolensi,*
'*Abbati S. Mariæ Eboraci,*
'*Priori Dunelmensi,*
'*Priori Sancti Trinitatis Eboraci,*
'*Abbati de Seleby,*
'*Abbati de Furnes,*
'*Abbati de Fontibus,*
'*Abbati de Ryevalle,*
'*Abbati de Melsa,*
'*Abbati de Rupe,*
'*Abbati de Bella landa.*
'*Priori de Bridlington,*
'*Priori Sancti Oswaldi,*
'*Abbati de Rufford,*
'*Priori de Blyda,*
'*Priori de Thurgarton,*
'*Priori Carleolensi,*
'*Abbati de Whiteby,*
'*Priori de Giseburn,*
'*Archiepiscopo Eboracensi,*
'*Priori de Parco,*
'*Decano Eboracensi.*

'*Eodem modo mandatum est subscriptis, viz.*

'*Episcopo London,*
'*Episcopo Winton,*
'*Episcopo Exon.*
'*Episcopo Wygorn,*
'*Episcopo Lyncoln,*
'*Episcopo Elien,*
'*Episcopo Sarum,*
'*Episcopo Covent. & Lich.*
'*Episcopo Cicestren.*
'*Electo Bath. & Welles,*
'*Decano Exon.*
'*Decano de Welles,*
'*Decano Sarum.*
'*Decano Lyncoln*

'*In forma prædicta scribitur Abbatibus & Prioribus suscriptis, sub hac data.*

'Teste Rege apud Wodestocke vicesimo quarto die Decembris.

'*Abbati Sancti Edmundi,*
'*Abbati de Wantham,*
'*Abbati de Sancto Albano,*
'*Electo de Evesham,*
'*Abbati Westmonasteriensi,*
'*Abbati Glastonensi,*

Abbati

A. D. 1264. Hen. 3.

' *Abbati de Reding,*
' *Abbati de Cirenceſtr.*
' *Abbati de Waverle,*
' *Priori Elienenſi,*
' *Priori Norwic.*
' *Priori de Merton.*
' *Abbati de Oſeney,*
' *Priori S. Frideſwidæ Oxon.*
' *Abbati de Meſſenden,*
' *Priori de Lenton,*
' *Abbati de Bello,*
' *Priori Ordinis de Sempringham,*
' *Priori de Watton,*
' *Priori Hoſpitalis S. Johannis,*
' *Jeruſalem in Anglia.*
' *Magiſtro Militiæ Templi in Angliâ.*
' *Abbati Rameſenſi,*
' *Abbati de Burgo,*
' *Abbati de Thorney,*
' *Abbati de Crouland,*
' *Abbati Ceſtriæ,*
' *Abbati Salop.*
' *Abbati de Hulmo,*
' *Abbati de Bardenei,*
' *Abbati de Colceſtre,*
' *Priori de Dunſtaple,*
' *Abbati de Bello loco,*
' *Abbati de Parco lude,*
' *Abbati de Stanlegh,*
' *Abbati de Lilleſhul,*
' *Abbati de Bitleſden,*
' *Priori de Beuver.*
' *Priori de Lenton,*
' *Abbati de Clervaus.*
' *Priori de Stodeley,*
' *Abbati S. Auguſtini Cantuar.*
' *Abbati de Corteſſie,*
' *Priori S. Trinitatis Cantuar.*
' *Abbati de Hida juxta Winton.*
' *Abbati de Middleton,*
' *Abbati de Cerne,*
' *Abbati de Abbotesburie,*
' *Abbati de Taviſtoke,*
' *Priori de Huntingdon,*
' *Abbati de Suleby,*
' *Abbati de Wardon,*
' *Abbati S. Jacobi Northampt.*
' *Abbati de Leiceſtre,*
' *Abbati de Kirkeſted,*
' *Priori de Eton.*
' *Priori de Cruce Royſia,*
' *Abbati de Kirkeſtall,*
' *Abbati de Tame,*
' *Priori de Bermundeſſeie,*
' *Priori de Bernwell,*
' *Abbati de Merivall,*
' *Abbati S. Auguſtini Briſtoll.*
' *Abbati de Malmesburie,*
' *Abbati de Michelnei,*
' *Abbati de Abindon.*
' *Abbati S. Petri Glouc.*
' *Abbati de Perſhore,*
' *Abbati de Wynchecumbe,*
' *Priori de Coventr.*
' *Priori de Sancto Neoto.*
' *Priori S. Swithini Wynton.*
' *Abbati de Leſnes,*
' *Priori de Leedes,*
' *Priori de Landa,*
' *Priori de Spalding,*
' *Priori S. Barthol. London.*
' *Priori de Kenelworth,*
' *Abbati de Oſolveſtone,*
' *Abbati de Tenkesburie,*
' *Priori de Fineſheved,*
' *Abbati Middletone,*
' *Abbati de Valledei,*
' *Abbati de Croxton.*

' *Item in forma prædicta mandatum eſt Comitibus & aliis ſubſcriptis.*

Dat. apud Wodeſtock 24. die Decembris.

' *Com. Leiceſtr.*
' *Com. Glouceſtr.*
' *Com. Norfolc. & Mareſcallo Angliæ,*
' *Com. Oxonienſi,*
' *Com. Derb.*
' *Rad. de Camoys,*
' *Rogero de S. Johanne,*
' *Hugoni le de Spenſer, Juſtic. Angliæ.*
' *Johanni filio Johannis,*
' *Willielmo de Munchenſy,*
' *Nicholo de Segrave,*
' *Johanni de Veſcy,*
' *Radulpho Baſſet (de Drayton)*
' *Henrico de Haſtings,*
' *Galfrido de Lucy,*
' *Roberto de Ros,*
' *Johanni de Eyvill,*
' *Adæ de Novomercato,*
' *Waltero de Colevill,*
' *Willielmo Marmyun,*
' *Rogero Bertram,*
' *Radulpho Baſſet (de Sapcote)*
' *Gilberto de Gaunt.*

' Item mandatum eſt ſingulis Vicecomitibus per Angliam; quod venire faciant duos Milites de legalioribus & diſcretioribus Militibus ſingulorum Comitatuum, ad Regem London. in Octab. prædictis, in forma ſupradictâ.

' Item in formâ prædictâ ſcribitur Civibus Ebor. Civibus Lincoln. & cæteris Burgis Angliæ; quod mittant in formâ prædictâ duos de diſcretioribus & legalioribus, & probioribus, tàm Civibus, quàm Burgenſibus ſuis.

' Item

A.D. 1264. H. n. 3.

'Item in formâ prædictâ mandatum, 'est Baronibus, & probis hominibus 'Quinque Portuum, prout continetur 'in Brevi irrotulato inferiùs.

'REX Vicecomiti Suffex: Salu- 'tem.

'Summonito per quatuor legaliores 'Milites de Comitatu tuo prædicto, Pe- 'trum de Sabaudia apud Pevenfeiam, 'Johannem de Warennæ apud Lewes; '& Hugonem le Bigod apud Bofeham, 'quod fint coram nobis & Confilio no- 'ftro, in proximo Parliamento noftro 'London. primo die Junii, Juftitiam 'facturi & recepturi:

'Et in pleno Comitatu tuo procla- 'mari facias; quod quicunque ad opus 'prædictorum Petri, Johannis, & Hu- 'gonis interim procurare, feu impe- 'trare voluerit, falvum & fecurum con- 'ductum noftrum ad nos veniendi, mo- 'randi & ftandi recto, in Curia noftra, 'fi quis verfus eos loqui voluerit, fe- 'cure veniat: Et nos Conductum hujuf- 'modi ei fieri faciamus. Et habeas 'ibi nomina quatuor Militum, & hoc 'Breve.

'Tefte Rege apud Weftmon.

'*Per Confilium.*

'Eodem modo mandatum eft Vice- 'comiti Hertfordiæ, de Summon. W. 'de Valence apud Brekendon.

'*Per totum Confilium.*

Marchionibus Walliæ, qui funt pro parte Regis, ne quid attemptent contra pacem.

Rege Captivo. A. D. 1264. An. 49. H. 3. Pat. 49. H. 3. n. 4. d.

'REX Hamoni Extraneo, Johan- 'ni de Trublevill. feniori, Ro- 'berto de Trublevill. Hugoni 'de Trublevill. Mathiæ de 'Gamages, & aliis Commarchionibus 'fuis falutem.

'Cum Rogerus de Mortuo Mari, Ro- 'gerus de Cliff. & Rogerus de Leiburn, 'pro fe, vobis, & cæteris Commar- 'chionibus certam formam pacis no- 'bifcum inierint, & iidem Rogerus, 'Rogerus, & Rogerus, greffus fuos ver- 'fus Kenilworth duxerint ad loquen- 'dum cum Edwardo primogenito no- 'ftro, & ad pacem illam plenius firman- 'dam; miramur quamplurimum & mo- 'vemur quod vos permittitis homines 'veftros, ubi nunc agitis, deprædatio- 'nes, dampna, & toltas facere, quod 'vobis cedere poffet in magnum difpen- 'dium, & læfionem pacis fupradictæ, '& quod nullo modo fuftinere debe- 'retis.

'Quocirca vobis mandamus, firmiter 'injungentes, quod homines veftros 'prædictos ab hujufmodi deprædatio- 'nibus, dampnis & toltis faciendis pe- 'nitus defiftere faciatis; & de depræ- 'dationibus, & toltis fic factis, compe- 'tentes emendas, fine omni dilatione, 'fieri faciatis; ita quod non oporteat 'nos aliter ad hoc manum apponere, & 'ne ea, quæ jam provifa funt ad pacem '& tranquilitatem Regni noftri, per 'hujufmodi exceffus impediantur.

'Tefte Rege apud Wigorn. 15. die 'Decembris.

De conductu pro quibufdam de partibus borealibus ad Regem venientibus.

Rege Captivo. A. D. 1265. An. 49. H. 3. Pat. 49. H. 3. n. 100.

'REX omnibus Ballivis, &c. fa- 'lutem.

'Cum jam fufceperimus 'in falvum & fecurum con- 'ductum noftrum Johannem de Baillol, 'Petrum de Brus, Robertum de Nevill, 'Euftachium de Baillol, Stephanum de 'Meinill, Gilbertum Hamfard, Radul- 'phum filium Ranulphi, Adam de We- 'fem. Robertum de Stotevill de Acon, 'Milites, Scutiferos, & alios de parti- 'bus borealibus, ad nos cum ipfis ve- 'nire volentes, in veniendo ad nos, ad 'iuftantem Quindenam Sancti Hillarii, 'nobifcum morando, & redeundo;

'Et, ut fecurius ad nos venire poffint, 'miferimus dilectum & fidelem noftrum 'Johannem de Burgo Seniorem, & fimi- 'liter mandaverimus quibufdam fideli- 'bus noftris, de partibus borealibus, ut 'ipfi præfatos Johannem, Petrum, Ro- 'bertum, & alios fupradictos ad nos

'falvo

A.D. 1265. Hen. 3. ' salvo & secure conducerent, dictum ' terminum sub hac forma duximus prorogandum, videlicet, à præfata Quindena Hillarii, usque ad Quindenam instantis festi Pnrificationis beatæ Mariæ:

' Et ideo vobis mandamus quod præfatos Johannem, Petrum, Robertum, Eustachium, Stephanum, Gilbertum, Radulphum, Adam, Robertum, Milites, Scutiferos, & alios, de partibus borealibus, ad nos cum ipsis venire volentes, in veniendo ad nos cum hernesio & rebus suis, nobiscum morando, & redeundo, non inferatis, vel inferri permittatis injuriam, molestiam, dampnum, impedimentum, seu gravamen; ita tamen quod in Curiâ nostrâ justitiam faciant & recipiant, prout justum fuerit, si quis versus eos de transgressionibus aliquibus loqui voluerit.

' Injunxerimus etiam præfato Johanni de Burgo, ut ipse præfatos Johannem, Petrum, Robertum, Eustachium, Stephanum, Gilbertum, Radulphum, Adam, Robertum, Milites, Scutiferos, & alios, de partibus borealibus, ad nos cum ipsis venire volentes, ad nos salvo & secure conducat in forma prædicta.

' In cujus, &c. duraturas usque ad prædictam Quindenam instantis festi Purificationis beatæ Mariæ, sicut prædictum est. A.D. 1265. Hen. 3.

' Teste Rege apud Westm. 18. die Januarii.

' Per Regem, Simonem de Monteforti Comitem Leicestriæ Justiciarium, & Rogerum de Sancto Johanne.

' Et mandatum est Johanni de Vescy, Henrico de Hasting, Johanni de Eynill, Adæ de Novo Mercato, Nicholao de Segrave, & Sociis suis, existentibus in partibus borealibus, quod præfatis Johanni, Petro, & Roberto, & Sociis suis prædictis, seu hominibus ipsorum, terris & possessionibus suis, non inferant vel inferri permittant injuriam, molestiam, dampnum, impedimentum, seu gravamen, set ipsos potius interim manuteneant, protegant, & defendant.

' Teste ut supra.

' Per Regem & alios ut supra.

Littera Alianoræ Reginæ per quam recognoscit se recepisse a Majore & Communitate de Oleron. 124 libr. Pict.

aptivo. A.D. 1265. An. 49. H. 3. L.B.f.198.a. Penes Camerar. Scaccar.

Alienora Dei gratia, Regina Angliæ, Domina Hiberniæ, & Ducissa Aquit. Universis præsentes litteras inspecturis salutem.

Noveritis nos recepisse in Warderoba nostra à Majore, communia, & hominibus Prioris Sancti Georgii de Olerone, sex viginti & quatuor libras Pictaven. per manum Fulcon. Richardi junioris Burgen. Oleron. de summa librarum, quas ipsi nobis ex gratia promiserant, pro succursu faciendo Domino nostro Regi, & Edwardo Filio nostro karissimo. A.D. 1265.

In cujus rei testimonium has nostras litteras fieri fecimus Patentes.

Dat. apud Sanctum Macharium 13. die Febr. anno Regni Regis H. Domini nostri 49.

Littera A. Reginæ Angliæ, per quam promisit quod non traheretur ad consequentiam in posterum, pro eo quod Major, & communia, ac homines Prioris Sancti Georgii de Oleron. promiserunt Reginæ 390 libr. Pictaven.

Rege Captivo. A.D. 1265. An. 49. H. 3. L.B.f.196.a. Penes Camerar. Scaccar.

A Dei gratia, Regina Angliæ, Domina Hiberniæ, & Ducissa Aquit. Universis, præsentes litteras inspecturis, salutem in Domino sempiternam.

Noveritis quod dilecti nobis Major, & Communia, ac homines Prioris Sancti Georgii de Olerone, nobis pro succursu faciendo Domino nostro Regi & Edwardo Filio nostro karissimo trescen- A.D. 1265.

A.D. 1265. An. 49. H. 3. tas, quater viginti, & decem libras monetæ Pictaven. voluntate spontanea, concesserunt, cum ad hoc ex debito minime tenerentur:

Ut igitur ex curialitate sua nullum possint incommodum reportare, promittimus eisdem quod hujusmodi succursus præstatio, eis vel eorum successoribus ad consequentiam non trahetur;

Nec a dictis Domino nostro Rege & Edwardo, vel eorum Successoribus ab ipsis Majore, Communia & hominibus dicti prioris, ratione succursus prædicti, aliquid ex debito in posterum exigetur.

In cujus rei testimonium has nostras litteras fieri fecimus patentes.

Dat. apud Sanctum Macharium. 14. die Febr. anno Regni Regis H. Domini nostri 49.

De inhibitione torneamenti.

Rege Captivo.

A.D. 1265. An. 49. H. 3. Pat. 49. H. 3. m. 121.

'Rex dilectis & fidelibus suis, Simoni de Monteforti Comiti Leicestriæ, Gilberto de Clare Comiti Gloucestriæ, Roberto de Veer Comiti Oxoniæ, Hugoni le Dispenser Justiciario Angliæ, Thomæ de Clare, Petro de Monteforti, Johanni filio Johannis, Henrico de Monteforti, Humfrido de Bohum, Simoni de Monteforti filio Comitis Leicestriæ, Johanni de Vesey, Henrico de Hasting, Willielmo de Monte Canisio, Radulpho Basset de Draiton, Johanni de Eyvill, Nicholao de Segrave, Johanni Giffard, Galfrido de Lucy, Roberto de Munteny, & cæteris Militibus, & aliis, conventuris hac instante die Martis in Carnisprivio apud Dunstaple ad torneandum ibidem, salutem.

'Mandamus vobis, in fide & homagio & dilectione, quibus nobis tenemini, districte prohibentes, super forisfacturam omnium terrarum & tenementorum, quæ in Regno nostro tenetis, quod prædicto die Martis apud Dunstaple, seu aliis diebus, vel locis in Regno nostro nullo modo torneare præsumatis sine licentia nostra speciali.

'Et, quia hac instanti die Jovis, in Crastino Cinerum, super liberatione Edwardi primogeniti nostri finalem volumus habere tractatum, vobis iterato mandamus, firmiter injungentes, quod, omnibus aliis negotiis prætermissis, sitis ad nos, die Jovis prædicta, nobiscum super hoc tractaturi, & vestrum consilium impensuri; ne retardatio liberationis illius per moram & absentiam vestram, ad diem illum, vobis merito debeat, vel possit imputari, quod nullatenus velle deberetis:

'Et hoc, sicut nos, & honorem nostrum & vestrum, ac communem tranquilitatem Regni nostri, ac liberationem filii nostri prædicti, nullo modo omittatis.

'Teste Rege apud Westm. 16. die Februarii.

'*Per Regem,*

'*Justiciarium,*
'*Episcopum London. &*
'*Magistrum Thomam de Cantilupo.*

Hospitia Edwardi primogeniti Regis apud Westmonaster. concessa sunt Petro de Montfort.

Rege Captivo.

A.D. 1265. An. 49. H. 3. Pat. 49. H. 3. m. 20.

'Rex omnibus, &c. salutem.

'Sciatis quod concessimus dilecto & fideli nostro Petro de Monteforti quod habeat Hospitium suum de liberatione nostra in domibus quæ fuerunt Edwardi de Westm. apud Westm. Ita quod nullus alius hospitetur vel moretur ibidem ratione liberationis sine licentia ipsius Petri.

'In cujus, &c.

'Teste Rege apud Westmon. 14. die Martii.

'*Per Regem & totum Concilium.*

De

De Conductu Johannis de Britannia.

Rege Captivo.
A. D. 1265.
An. 49. H. 3.
Pat. 49. H. 3. m. 86.

REX omnibus Ballivis, &c.

'Sciatis quod, de consilio Magnatum, qui sunt de Concilio nostro, suscepimus in salvum & securum conductum, dilectum filium nostrum Johannem, primogenitum Ducis Britanniæ, in veniendo ad nos in Angliam, cum familia & rebus suis, nobiscum morando, & inde ad partes suas revertendo:

'Et ideo vobis mandamus quod eidem Johanni, in veniendo ad nos in Angliam, cum familia & rebus suis, nobiscum morando, & inde ad partes suas revertendo, non inferatis, vel inferri permittatis injuriam, molestiam, dampnum, impedimentum seu gravamen. A. D. 1265.

'Et, si forte contingat præfatum Johannem aliquo impedimento legitimo præpediri, per quod in Angliam in propria persona sua venire non possit, nos illis, quos pro ipso in Angliam transmittet, conductum nostrum prædictum duximus concedendum.

'In cujus, &c.

'Teste Rege apud Westmon. 15. die Martii.

'De Conductu pro Nunciis Regis Franciæ.

Rege Captivo.
A. D. 1265.
An. 49. H. 3.
Pat. 49. H. 3. m. 88.

REX omnibus ballivis, &c.

'Sciatis quod suscepimus in salvum & securum conductum nostrum Nuncios Regis Franciæ illustris, ad nos in Angliam venientes, nobiscum & cum Magnatibus Regni nostri locuturos:

'Et ideo vobis mandamus quod eisdem Nunciis in veniendo in Angliam, cum propria familia & rebus suis, nobiscum morando, & inde ad partes suas revertendo, non inferatis, vel inferri permittatis injuriam, molestiam, dampnum, impedimentum, aut gravamen.

'Et, ut securius ad nos in Angliam venire possint, mittimus dilectum & fidelem nostrum Nicholaum de Crioliis, & Fratres, Johannem de Chansy Templarium, & Ricardum de Maneton Hospitalarem, ut ipsi omnes, duo vel unus eorum, quem adesse contigerit, præfatos Nuncios ad nos in Angliam salvo & secure conducant. A. D. 1265.

'In cujus rei testimonium has litteras nostras fieri fecimus patentes, Duraturas usque ad Quindenam Paschæ proximo venturam.

'Teste Rege apud Westmon. 15. die Martii.

De Concessione Comitatus Cestriæ, &c. Simoni de Monteforti.

Rege Captivo.
A. D. 1265.
An. 49. H. 3.
Pat. 49. H. 3. m. 79.

REX omnibus, &c.

'Cum per Cartam nostram dederimus & concesserimus Simoni de Monteforti Comiti Leicestriæ & Senescallo Angliæ Comitatum, Castra, & honorem Cestriæ, Castrum & honorem de Pecco, & Novum Castrum subtus Lymam, cum Villa & omnibus pertinentiis eorumdem, habenda & tenenda sibi & hæredibus suis de nobis & hæredibus nostris imperpetuum,

'Nos, ei adhuc gratiam facere volentes in hac parte, damus & concedimus eidem Comiti & hæredibus suis totum jus & clamium, quod habuimus, vel habere potuimus in quibuscunque terris, tenementis, redditibus, seu rebus aliis ad Comitatum, castra, honorem, & villam prædictam spectantibus; A. D. 1265.

'Ita videlicet quod idem Comes, & hæredes sui, in Curiâ nostrâ & hæredum nostrorum prosequi possunt & placitare nomine nostro, vel hæredum nostrorum, ad recuperationem prædictorum juris & clamii nostri in præmissis, & ea omnia, & singula, quæ sic recuperaverint, vel nobis adjudicata fuerint, habeant & teneant libere & quiete de nobis & hæredibus nostris imperpetuum, unâ cum Comitatu, Castris, honore, & Villa supradictis.

'In cujus, &c.

'Teste Rege apud Westm. 20. die Martii.

A. D. 1265. Hen. 3. A. D. 1265. Hen. 3.

De Castro de Montgomery deliberando Johanni Extraneo, uni ex complicibus Simonis de Monteforti.

Rege Captivo.

A. D. 1265. An. 49. H. 3. Pat. 49. H. 3. n. 77.

REX Adæ, filio Philippi, Constabulario Castri sui de Muntgomery salutem.

Cum, de consilio Magnatum, qui sunt de Concilio nostro, vobis nuper mandaverimus quòd Johanni Extraneo, cui nuper commisimus custodiendum ad beneplacitum nostrum, liberaretis,

Ac vos Castrum illud sibi liberare recusaveritis absque speciali mandato Edwardi primogeniti nostri, vobis alias, de Concilio prædicto, & assensu ejusdem filii nostri, mandamus, firmiter injungentes, quatinus Castrum prædictum, cum omnibus pertinentiis suis, eidem Johanni sine dilatione liberetis in formâ, qua vobis priùs mandavimus: Et hoc, sicut vos & vestra diligitis, nullatenus omittatis. A. D. 1265.

Teste Rege apud Westmon. secundo die Aprilis.

De Securitate recipienda de Roberto Aguilun, inimico Simonis de Monteforti.

Rege Captivo.

A. D. 1265. An. 49. H. 3. Pat. 49. H. 3. n. 72.

REX dilecto & fideli suo, Thomæ filio Thomæ, Majori London. salutem.

Cum, sedatâ turbatione, nuper habitâ in Regno nostro, de consilio Magnatum nostrorum, fuerit provisum quòd à nonnullis ejusdem Regni Sacramentum, quod vos non latet, nobis præstaretur, ac Robertus Aguilun ad mandatum nostrum nobis Sacramentum illud nondum præstiterit, de fidelitate vestra plene confidentes, vobis præsentibus litteris nostris damus potestatem recipiendi à præfato Roberto, vice nostra, Sacramentum prædictum;

Et ideo vobis mandamus quod Sacramentum illud à præfato Roberto nomine nostro, recipiatis, sicut prædictum est.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Northampt. 21. die Aprilis.

Per Comitem Leicestriæ & totum Concilium.

REX eidem Majori salutem.

Cum, sedatâ, turbatione nuper habitâ in Regno, de consilio Magnatum nostrorum, fuerit provisum quod à nonnullis ejusdem Regni Sacramentum in forma, quam Magister Thomas de Puvelesdon vobis exponet ex parte nostra, nobis præstaretur, & Robertus Aguilun Sacramentum illud nobis hactenus præstare distulerit, ac, de Concilio nostro prædicto, vobis per litteras nostras patentes, quas unà cum præsentibus vobis transmittimus, potestatem dedimus Sacramentum illud ab eo recipiendi vice nostra, prout in litteris prædictis plenius continetur; A. D. 1265.

Vobis mandamus quod, si præfatus Robertus Sacramentum prædictum coram vobis præstare recusaverit, vel maliciose distulerit, tunc ipsum arestari, & salvo custodiri faciatis, donec aliud à nobis inde receperitis in mandatis, & hoc nullatenus omittatis.

Ad hæc, quia præfatus Robertus per dilationem præstationis Sacramenti prædicti magis se nobis reddidit suspectum, volumus quod, præstito Sacramento prædicto, bonam ab eo recipiatis securitatem super observatione Sacramenti ejusdem, & etiam emendis competentibus, nobis faciendis pro transgressione & contemptu, nobis factis in præmissis.

Teste ut supra.

REX eidem Roberto salutem.

Cum, sedata turbatione, nuper habita in Regno nostro, de consilio Magnatum nostrorum, provisum fuerit quod à nonnullis ejusdem Regni Sacramentum, quod fortassis vos latere non credimus, nobis præstaretur, ac vos Sacramentum illud hactenus præstare distuleritis, propter quod Majori nostro

A. D. 1265. An. 49. Hen. 3.

' nostro London. mandavimus quod Sacramentum vestrum à vobis recipiat ' vice nostra:

' Vobis mandamus, firmiter injungentes, quatinus in præsentia dicti Majoris ' Sacramentum illud absque difficultate ' præstetis in forma, quam vobis injunget ex parte nostra; & hoc, sicut vos ' & vestra diligitis, nullatenus omittatis.

' Teste ut supra.

' REX Magistro Thomæ de Piwelesden salutem.

' Transcriptum litterarum nostrarum, ' Majori nostro London. directarum, vobis transmittimus præsentibus interclusas,

' Vos rogantes quatinus, earum tenore plenius intellecto, & vestra mediante industria, negotium illud unà ' cum præfato Majore compleatis prout ' magis videritis expedire, & prout aliis ' Sacramentum illud injunxistis, ita ' quod diligentiam vestram exinde merito commendare debeamus.

' Teste ut supra.

Pro Simone de Monteforti de Securitate præstanda a Johanne filio Alani.

Rege Captivo. A. D. 1265. *An. 49. H. 3.* *Pat. 49. H. 3. n. 71.*

' REX dilecto Nepoti suo Simoni de Monteforti, filio ' Comitis Leicestriæ, salutem.

' Cum, de Concilio Magnatum nostrorum, qui sunt de Concilio nostro, ' nuper provisum fuerit quod quidam ' de Regno nostro, non inmerito suspecti, securitatem præstarent pro pace ' in Regno nostro assecuranda & firmanda, ac Johannes filius Alani inter ' tales Securitatem hujusmodi nondum ' præstiterit,

' Propter quod ei mandamus, firmiter injungentes, quatinus filium suum ' & hæredem vobis sine dilatione tradat, habendum & retinendum in hostagium, donec securitatem prædictam ' nobis præstiterit, sicut prædictum est;

' Vel, si forte dictum filium suum secum non habeat ad præsens, tunc Castrum suum de Arundell vobis sine dilatione liberet, habendum & retinendum in hostagium in forma prædicta; ' & hoc, sicut ad pacem nostram esse ' voluerit, nullo modo omittat:

' Vobis mandamus, firmiter injungentes, ut filium & hæredem prædicti ' Johannis, vel Castrum suum prædictum, ab ipso recipiatis, retinendum ' in hostagium in forma prædicta.

' Teste Rege apud Winchecumbe 26. ' die Aprilis.

' *Per Comitem Leicestriæ, Justiciarium,* ' *R. de Sancto Johanne, & Egidium* ' *de Argentem.*

De filio, aut Castro ejusdem Johannis tradendo, in securitatem prædictam.

Rege Captivo. A. D. 1265. *An. 49. H. 3.* *Ibidem.*

' REX Johanni filio Alani salutem.

' Cum, de Consilio Magnatum nostrorum, qui sunt ' de Concilio nostro, nuper provisum ' fuerit quod quidam de Regno nostro, ' non immerito suspecti, securitatem ' præstarent pro pace in Regno nostro ' assecuranda & firmanda, ac vos inter ' tales securitatem hujusmodi nondum ' præstiteritis;

' Vobis mandamus, firmiter injungentes, quatinus filium vestrum & hæredem dilecto nepoti nostro, Simoni ' de Monteforti filio Comitis Leicestriæ, ' sine dilatione tradatis, habendum & ' retinendum in hostagium donec securitatem prædictam nobis præstiteritis, ' sicut prædictum est;

' Et, si forte dictum filium vestrum vobiscum non habeatis ad præsens, tunc ' Castrum vestrum de Arundell eidem Simoni sine dilatione liberetis, habendum ' & retinendum in hostagium in forma ' prædicta; & hoc, sicut ad pacem nostram esse volueritis, nullo modo omittatis: Mandavimus enim præfato nepoti nostro per litteras nostras patentes, ' quod præfatum filium vestrum, vel Castrum vestrum prædictum à vobis recipiat, retinendum in forma prædicta.

' Teste ut supra.

A.D. 1265. Hen. 3. Rege Captivo.

A.D. 1265. Hen. 3.

Litera Regi Franciæ de negotiis suis celeriter expediendis.

A.D. 1265. An. 49. H. 3. Pat. 49. H. 3. n. 62.

'REGI Franciæ salutem, & 'sinceræ dilectionis affe-'ctum.

'De negotiis nostris, pro quibus Hen-'ricum, filium Regis Romanorum illu-'stris, nepotem nostrum, nuper ad præ-'sentiam vestram destinavimus, Sereni-'tatem vestram rogamus & requirimus, 'quantum possumus, quatenus eadem, 'quantum ad nos pertinet, nostris pre-'cibus & amore, celeri velitis effectui 'mancipare.

'Nos enim, qui eorumdem negotio-'rum expeditionem ex corde deside-'ramus, ad ea omnia, quæ negotia ipsa 'contingunt, pro nobis & nostris promp-'ti semper erimus & parati; prout idem 'nepos noster, qui affectionem nostram 'plenius novit in hac parte, vobis re-'ferre poterit viva voce.

'Teste Rege apud Hereford. 18 die 'Maii. A.D. 1265.

'*Per Regem, Comitem Leicestriæ, Pe-'trum de Monteforti, Rogerum de 'Sancto Johanne, & Egidium de 'Argentenn.*

'*Et mandatum est eidem Henrico quod 'diligentiam, circa expeditionem eorum-'dem negotiorum apponat cum effectu, & 'Rex prorogavit ei terminum suæ rever-'sionis usque ad terminum ab ipso peti-'tum.*

'Teste ut supra.

'Per eosdem.

Pro Nunciis Regis Scotiæ.

Rege Captivo.

A.D. 1265. An. 49. H. 3. Pat. 49. H. 3. n. 60.

'REX omnibus Ballivis, &c.

'Cum Abbas de Jedd. Gui-'do de Ball, Walterus de Lin-'des. & Johannes de Dunde-'mor, Nuncii Alexandri Regis Scotiæ 'illustris, sint in veniendo versus nos ex 'parte Domini sui prædicti;

'Volumus & concedimus quod ad nos 'circa partes Hereford (ubi nunc agi-'mus, & moram aliquantulum faciemus 'pro quibusdam negotiis nostris) salvo, '& absque aliquo impedimento veniant, 'nobiscum morentur, & inde rece-'dant: A.D. 1265.

'Et ideo vobis mandamus quod eis-'dem Nunciis in veniendo, &c. non in-'feratis, &c. injuriam, &c.

'In cujus, &c. duraturas, ab hac die 'Pentecostes, usque ad Quindenam San-'ctæ Trinitatis, proximo sequentem.

'Teste Rege apud Hereford. 22 die 'Maii.

Summonitio exercitus contra Edwardum filium Regis, qui e manibus custodum evaserat.

Rege Captivo.

A.D. 1265. An. 49. H. 3. Claus. 49. H. 3. m. 4. d.

'REX Johanni de Eyvill, salu-'tem.

'Cum nos, & quidam Mag-'nates, & fideles nostri in par-'tibus Hereford, circa tranquilitatem & 'pacem partium illarum jam pridem a-'gentes, pro viribus laboraverimus, 'prout status partium earundem requirit, 'sperantes Edwardum filium nostrum ad 'hoc adjutorem præcipuum & ferventio-'rem præ cæteris invenisse,

'Idem Edwardus, die Jovis, in Eb-'domade Pentecostes, circa horam Ves-'pertinam, a Militum Comitiva, quos 'secum ad spatiandum extra Hereford. 'duxerat, cum duobus Militibus & qua-'tuor scutiferis, propositi sui consciis, 'spreto consilio nostro, & Magnatum, '& fidelium nostrorum prædictorum, 'subito & inopinato recessit, A.D. 1265.

'Volens, ut pro certo credimus, se 'ad Johannem de Warenna, & Williel-'mum de Valentia, & complices suos, 'qui nuper, absque conscientia nostra '& voluntate, & contra pacem nostram, 'applicuerunt in partibus Pembroc. ac 'etiam ad quosdam Marchiones rebelles 'nostros, & pacis nostræ perturbatores

'trans-

A. D. 1265. Hen. 3. 'transferre, ut exinde partes adeat transmarinas, vel alios illuc mittat, qui adventum alienigenarum in Regnum nostrum per partes Pembroc. cum alibi non pateat eis aditus, ad nostram & Regni nostri confusionem procurent.

'Et, quia præfati rebelles nostri, licet adhuc pauci existant, per hoc potestatem & vires suas augere possent, nisi eorum insolentia, antequam ulterius invalescat, citius reprimatur,

'Nos, de vestra & aliorum fidelium nostrorum fidelitate & constantia specialiter confidentes, vobis mandamus, in fide, homagio & dilectione, quibus nobis estis astricti, & sub periculo amissionis omnium, quæ in Regno nostro tenetis, ac sub debito sacramenti, quo omnes & singuli de Regno nostro sunt ad hoc specialiter obligati, & quod volumus firmiter observari, firmiter injungentes, quatinus statim, visis litteris istis, omnibus aliis prætermissis, cum equis, & armis, & toto servitio vestro, nobis debito, necnon & toto posse vestro, sub omni festinatione de die & nocte, usque Wygorniam veniatis, parati exinde in manu forti ire nobiscum super inimicos nostros prædictos; & hoc, sicut exhæredationem nostram & vestram, & perpetuam Regni nostri confusionem vitare volueritis, & vitam propriam diligitis, nullo modo omittatis. A. D. 1265. Hen. 3.

'Nec de summonitione exercitûs brevitatem temporis allegetis, quia urgentissima necessitas tempus non patitur ulterius prorogari, ne interea moras, per adventum alienigenarum, quos iidem rebelles nostri expectant, eorundem vires in nostri & Regni nostri perniciem augeri contingat; qui adhuc, dum pauci existanr, de facili nobis poterunt subjugari.

'Teste Rege apud Hereford. tricesimo die Maii.

'*Eodem modo scribitur omnibus tenentibus de Rege in Capite, tam, videlicet, Episcopis, Abbatibus, Prioribus, quam Comitibus, Baronibus, Militibus & omnibus aliis, exceptis illis qui sunt pro parte Comitis Gloucestriæ.*

De arestando Marchiones, & omnes qui adhærent Edvardo filio Regis in læsionem pacis.

Rege Captivo.

A. D. 1265. An. 49. H. 3. Pat. 49. H. 3. m. 14. d. 'REX custodi pacis in Comitatu Eborum, & Vicecomiti ejusdem Comitatûs, salutem.

'Cum inter Simonem de Monteforti Comitem Leycestriæ, & Gilbertum de Clare Comitem Gloucestriæ quædam discordia nuper exorta fuerit, quam per compromissum, per eosdem in quosdam fideles nostros factum, & tàm scripto, quàm juramento suo firmatum, credebamus pacificari,

'Propter quod, ad pacandum corda subditorum nostrorum, qui guerram de novo ex hoc in Regno prædicto suscitari timebant, per singulos Comitatus Regni nostri litteras nostras transmisimus, inter cætera continentes quod dicti Comites unanimes fuerant & concordes,

'Ac idem Comes Gloucestriæ, spreta prorsus observatione juramenti sui prædicti, quibusdam Marchionibus, & aliis rebellibus nostris, necnon & Willielmo de Valentiis, & Johanni de Warenna, & complicibus suis, qui nuper applicuerunt in Regno nostro, contra pacem nostram adhæserit, & ipsos in familiaritatem admiserat,

'Et insuper Edwardum filium nostrum, qui, pro pace prædictâ, publici favoris gratiam, quam sponte se dando obsidem adquisierat, ex inconsulta levitate totaliter jam amisit, ad suam & eorundem rebellium nostrorum partem jam attraxerit, terram nostram in partibus Marchiæ hostiliter circuendo, quædam Castra & Villas occupando, & guerras ibidem commovendo, & prædictos Marchiones, & complices suos inducendo ad pejora committenda contra pacem nostram, nos, & fideles nostros, A. D. 1265.

'Hæc omnia hactenus patienter sustinuimus, volentes ut, eorum excessibus & transgressionibus manifeste patentibus universis, causæ justitia pro nobis, & eorum injuria contra ipsos patenter allegentur in facie singulorum, antequam manum apponere vellemus ad rigorem:

'Et, quia tantam rebellionem diutiùs sustinere nolumus, nec debemus, vobis præcipimus, in fide & dilectione, quibus nobis tenemini, firmiter injungentes, quatenus omnibus de Comitatu prædicto, sicut se & sua diligunt, districtius inhibearis ne dicto Edwardo, aut prædicto Comiti, seu compli-

cibus

A.D. 1265. Hen. 3.

cibus suis, ad suæ rebellionis fomentum, consensum, consilium, auxilium vel favorem quoquo modo impendant;

Set, sicut nuper per litteras nostras, per singulos Comitatus nostros directas, omnes de Regno nostro ad observandam ordinationem, nuper London. factam, juramento astringi præcepimus, omnes & singuli Comitatus prædicti contra prædictos rebelles, & omnes alios pacis nostræ perturbatores, & ordinationis ipsius transgressores manifestos, quicumque fuerint, potenter insurgant & patenter, corpora eorum arrestantes, & salvò custodientes donec aliud inde præceperimus.

Proclamari etiam faciatis per totam ballivam vestram, ut omnes, quos cum equis & armis in auxilium nostrum contra rebelles prædictos nuper summoneri fecimus, sub eâ quâ poterunt festinatione per Gloucestriam (cum per Wygorniam, prout alias mandavimus, propter fractionem pontium, & viarum discrimina, eis planus non pateat accessus) ad nos accedere non omittant, sicut pœnas, in prioribus litteris nostris, eisdem nuper inde directis, contentas voluerint evitare; & ita vos habeatis in præmissis, quod fidelitatem & diligentiam vestram exinde perpetuò comendare debeamus.

Teste Rege apud Hereford. septimo die Junii.

Consimiles litteræ diriguntur, per singulos Comitatus Angliæ, per Regem, Comitem Leicestriæ, Justiciarium, Petrum de Monteforti, Egidium de Argentem. & Rogerum de Sancto Johanne.

De excommunicando Edvardum filium Regis, & omnes sibi adhærentes.

Rege Captivo.

A.D. 1265. An. 49. H. 3. Pat. 49. H. 3. m. 54.

REX venerabilibus in Christo patribus H. London. Episcopo, & cæteris Episcopis Provinciæ Cantuariensis, salutem.

Cum, inter dilectum & fidelem nostrum Simonem de Monteforti Comitem Leicestriæ Senescallum Angliæ, ac Gilbertum de Clare Comitem Gloucestriæ & Hertford. materia cujusdam dissentionis nuper exorta, quam per compromissum quoddam, inter eosdem in certas personas factum, & hinc inde juramento vallatum, credebamus, sicut & merito, si in hominibus aliqua esset fidei certitudo, credere poteramus, pacificatam penitus & sedatam, ad pacandum corda subditorum nostrorum ex dissentionibus hujusmodi commota, forsitan & turbata, qui ex hoc novas in Regno nostro viriliter præsumebant posse guerras provenire, per singulos Comitatus Regni nostri decepti litteras nostras transmisimus, inter cætera continentes quod dicti Comites amici fuerant & concordes;

Set ecce! quod dolenter referimus, idem Comes Gloucestriæ, quem ratione homagii, eodem tempore nobis facti, in fide ac devotione nostra ferventius solito perseveraturum credebamus, Marchionibus & aliis rebellibus nostris (qui ex pacto suo, hoc anno, cum essemus apud Wygorniam, de ipsius Comitis & aliorum Magnatum Regni nostri assensu, habito pro Regni ipsius pace (quam iidem temere violârunt) in Hibernia termino, dudum transacto, se transferre debuissent, infra certum tempus minime reversuri, & contra pactum ipsum, & proprium sacramentum, super hoc præstitum, hæc hactenus facere distulerunt) necnon & Willielmo de Valentia, & Comite Warennæ, & complicibus suis, qui nuper in Regno nostro applicuerunt, contra pacem nostram, sibi associatis, terram nostram in partibus Marchiæ hostiliter circuendo discurrit, Castra & Villas occupando, & guerras ibidem commovendo contra pacem nostram: sicque præfatos rebelles nostros in familiaritatem admittere, & defendere, ac ad pejora committenda inducere non formidat: quibus, nisi propriæ salutis immemor, & sacramenti ab ipso præstiti prævaricatior existeret, cum aliis fidelibus nostris hostem & adversarium exhibere se deberet manifestum.

Præter hoc verò, quod cor nostrum acuto dolore discindit, idem Comes, & alii rebelles nostri prædicti, dolosis eorumdem persuasionibus, Edwardum filium nostrum, (quem, proh dolor! ad credendum levem, & ad circumveniendum facilem invenerunt) ad partem suam proditoriè extraxerunt, & ut, proprio contempto sacramento, contra formam, de nostro, & ejusdem filii nostri, Prælatorum, Magnatum & Commu-

A.D. 1265. Hen. 3. ' Communitatis Regni nostri, unanimi ' assensu & voluntate, nuper London. ' provisam, & pœnarum multimodarum ' adjectione vallatam, a nobis & fideli- ' bus nostris recederet inconsulte, frau- ' dulenter induxerunt; qui cum eisdem ' se nobis contumacem, & rebellionis ' filium exhibet in præsenti.

' Tot siquidem opprobriis, ac variis ' dispendiis nos irreverenter afficientes, ' & ipso facto hostes & adversarios se ' nobis exhibentes, se ad commodum ' & honorem nostrum hæc omnia facere ' publice prædicant, ad excitandum cor- ' da populorum.

' Quæ omnia nos, & fideles nostri no- ' bis adhærentes, hactenus patienter susti- ' nuimus, volentes ut eorum transgres- ' siones & excessus manifeste pateant uni- ' versis, & causæ justitia pro nobis, eo- ' rumque injuria contra ipsos patenter al- ' legentur in facie singulorum, ante- ' quam manum apponere vellemus ad ' rigorem.

' Cum igitur per vos, reverendi pa- ' tres, in omnes illos, qui nostram & ' Regni nostri pacem & tranquilitatem ' violare seu turbare præsumpserint, ' sententia excommunicationis dudum ' lata fuerit, & per vos nuper London. ' publice & solempniter innovata, licet, ' per Dei adjutorium, ad prædictorum ' rebellium nostrorum insolentiam re- ' primendam vires nostræ sufficiant, ut ' aliena non sit necesse suffragia men- ' dicare; tamen quia in scandalum di- ' vini nominis redundaret manifeste, si ' claves Ecclesiæ contempnerentur im- ' punè, A.D. 1265. Hen. 3.

' Vos rogamus & requirimus quatinus ' contra eosdem rebelles nostros, quo- ' rum adeo notorii sunt excessus, & pub- ' lice divulgati, quod nulla possent ter- ' giversatione celari, nulli omnino, ma- ' jori vel minori, parcentes, set æquè ' magnum judicantes ut parvum, dictam ' excommunicationis sententiam, in ' quam ipsos palam incidisse manifestum ' est, prout ad officium vestrum pertinet, ' contra singulos nominatim, omnes in ' commune, & nichilominus singuli ' per suas Diocæses, prout convenit, so- ' lempniter publicari: Et, ne veritas ' mendacio subjaceat, vos, filii lucis & ' zelatores veritatis esse debetis, proces- ' sus nostri prædicti veritatem, ubi ex- ' pedire videritis, manifestari faciatis.

Teste Rege apud Hereford. octavo die ' Junii.

Et est litera duplicata.

' *Per Comitem Leicestriæ,*
' *Justiciarium Petrum de Monteforti,*
' *Egidium de Argentenn. &*
' *R. de Sancto Johanne.*

De Castro & Villa de Bristoll. Simoni de Monteforti commissis, & contra Edvardum filium Regis defendendis.

Rege Captivo.
A.D. 1265. An. 49. H. 3. Pat. 53. H. 3. m. 55.

' REX omnibus, &c. ' Cum de assensu & vo- ' luntate Edwardi filii no- ' stri, Castrum Bristold, cum ' Villâ, dilecto & fideli nostro Simoni de ' Monteforti Comiti Leicestriæ usque ad ' certum tempus committeremus custo- ' diendum,

' Nolentes quod homines ejusdem ' Villæ Edwardo filio nostro, seu alii cui- ' cumque, si forte contra formam com- ' missionis hujusmodi venire, & Villam ' ipsam, seu Castrum ipsum ingredi va- ' lent, in aliquo intendant vel respon- ' deant, set contra ipsos & alios quos- ' cumque, nobis adversari volentes, Vil- ' lam ipsam, ad opus nostrum, & Co- ' mitis supradicti, viriliter & fideliter cu- ' stodiant & defendant, A.D. 1265.

' Ut hoc tutius & liberius facere pos- ' sint, & ne occasione custodiæ aut defen- ' sionis hujusmodi erga quemcunque in- ' currant dampnum vel jacturam, con- ' cedimus quod ipsos erga omnes immu- ' nes conservabimus & indempnes; dum ' tamen erga nos, & prædictum Comi- ' tem bene & fideliter se habuerint, si- ' cut prædictum est.

Teste Rege apud Hereford. nono die ' Junii.

' *Per Justiciarium, R. de Sancto Jo-* ' *hanne, & Egidium de Argentenn.*

Remissiones & Concessiones Principi Walliæ, complici Simonis de Monte-forti.

Rege Captivo. A. D. 1265. An. 49. H. 3. Pat. 49. H. 3. n. 47.

REX omnibus, &c. salutem. 'Sciatis quod, per finem 'triginta millium Marcarum, quæ Lewelinus, filius 'Griffini, Princeps Walliæ fecit nobiscum, nos, puro animo & benigno, remisimus ei, & suis coadjutoribus, omnem rancorem nostram & indignationem, quas contra ipsos, propter factum ipsius Principis, temporibus jam præteritis, concepimus: Volentes quod omnes obligationes litterales, quas dictus Princeps, vel David filius Lewelini, prædecessor suus, nobiscum fecerunt contra jura & libertates suas, omnino destruantur, & pro infectis habeantur; & concedentes eidem Principi, & suis, omnes seisinas, quas habuerunt tempore confectionis præsentium litterarum.

'Dominium etiam omnium Magnatum Walliæ, cum Principatu, Castrum Matill. Hundredum de Ellesmer, & Castrum de Hawardin, cum pertinentiis, sibi & hæredibus suis, de corpore suo procreatis, concedimus: promittentes pro nobis & Magnatibus nostris quod, ad conquisitionem reliquarum terrarum & castrorum, pertinentium ad jus dicti Principis & suorum Magnatum, quæ sunt in manibus communium adversariorum nostrorum & suorum, cum eodem Principe, consilium auxilium & favorem apponemus; & prædicta terras & castra, sic conquisita, & maxime castrum Montisgomeri, cum suis pertinentiis, sibi, & hæredibus suis prædictis possidenda concedemus.

A. D. 1265.

'De Castro autem de Wytinton. habeat dictus Princeps Dominium ita quod hæres prædicti Castri faciat eidem Principi servitium, secundum quod antecessores dicti hæredis prædecessoribus præfati Principis inde facere debuerunt & consueverunt: Et, si dictus hæres contra dictum Principem vel suos delinquat, illud secundum leges & consuetudines Walliæ emendit.

'Pro Principatu autem, Dominiis, Terris, Castris, Hundredis, Seisinis, & omnibus aliis supradictis facient prædictus Princeps & hæredes sui prædicti, pro se & Magnatibus suis, nobis & hæredibus nostris servitia, quæ sui antecessores nobis, & prædecessoribus nostris, Regibus Angliæ, inde facere debuerunt & consueverunt.

'In cujus, &c.

'Teste Rege apud Hereford. 22 die Junii.

Pro Simone de Montfort, & omnibus in quolibet Comitatu pacis custodibus, ad gravandum Edvardum filium Regis & omnes sibi adhærentes.

Rege Captivo. A. D. 1265. An. 49. H. 3. Pat. 49. H. 3. n. 45.

REX Simoni de Monteforti 'Seniori, custodi pacis in 'Comitatibus Surr. & Sussex. salutem.

'Cum Edwardus filius noster, & Gilbertus de Clare Comes Gloucestriæ, unà cum Johanne de Warenna, Willielmo de Valentia, Rogero de Mortuo-Mari, Jac. de Ald. ac aliis nonnullis rebellibus nostris, sibi adhærentibus, quasdam Villas & Castra per terram nostram jam occupent hostiliter, ut nôstis, novas in Regno nostro guerras suscitando, de quo non mediocriter sumus commoti & irati, de fidelitatis vestræ constantiâ firmam & indubitatam gerentes fiduciam,

A. D. 1265.

'Vobis mandamus, in fide, homagio & dilectione, quibus nobis tenemini, rogantes & firmiter injungentes, quatenus nobis & omnibus, parti nostræ adhærentibus, consilium & juvamen, pro viribus & posse vestro, impendatis ad nocendum & gravandum prædictos, & quoscunque alios rebelles nostros, & omnes eorum imprisios, sive parti adhærentes, modis omnibus quibus melius videritis expedire; taliter vos habentes in hac parte quod diligentiam & probitatem vestram, quas promptas & infallibiles hactenus invenimus, perpetuis temporibus meritò commendare debeamus.

'Et,

A. D. 1265. Hen. 3. 'Et, ut omnibus & singulis Comitatuum prædictorum de proposito & voluntate nostra circa præmissa plenius 'innotescat, has litteras nostras fieri fecimus patentes.

'Teste Rege apud Monemue 28 die 'Junii.

'*Consimiles literæ diriguntur Briano 'de Goinz, custodi pacis in Comitatibus 'Somerset & Dorf. & Hugoni Peverel custodi pacis in Comitatu Devon. & Radulfo de Arundel, & per eadem verba.* A. D. 1265. Hen. 3.

'*Item scribitur eodem modo Adæ Gurdun, & per eadem verba, sine illa clausula*, & ut omnibus & singulis, &c.

'Teste ut supra.

'*Per Comitem Leicestriæ,*
'*P. de Monteforti,*
'*Egidium de Argentenn. &*
'*Rogerum de Sancto Johanne.*

De Regno Siciliæ nomine Regis & Edmundi renunciando.

Rege Captivo.

A. D. 1265. An. 49. H. 3. Pat. 49. H. 3. m. 9. d. 'SUmmo Pontifici, & venerabili 'Cætui Cardinalium, H. Rex 'Angliæ, &c. salutem.

'Noverit vestra Paternitas reverenda, quod nos venerabilem Patrem Tarantasien. Archiepiscopum, Simonem 'de Monteforti Comitem Leycestriæ, 'Petrum de Sabaudia, & Johan. Mansell Thesaur. Ebor. nostro ac dilecti 'filii nostri Edmundi nomine, procuratores nostros constituimus & Nuncios 'speciales;

'Dantes eis plenam & liberam potestatem ac speciale mandatum renunciandi Regno Siciliæ, nobis & dicto Edmundo ab Apostolico sede concesso, si 'viderint expedire; A. D. 1265.

'Ratum habituri & firmum quicquid 'ipsi, vel duo ipsorum, nomine nostro '& dicti Edmundi filii nostri, super hoc 'duxerint faciendum.

In cujus rei testimonium, tàm pro nobis, quàm pro prædicto Edmundo, 'præsentibus literis sigillum nostrum 'duximus apponendum.

'Teste Rege apud Windes. vicesimo 'sexto die Junii.

Edvardus

Edvardus Filius Regis, vicesimo octavo die Mensis Maii, e Custodum manibus elapsus, summa diligentia contendit ad liberandum Patrem suum captivum: Quod factum est quarto die Augusti mensis, in prælio apud Evesham, occisis, captis, aut fugatis Simone de Monteforti, & cæteris Rebellibus.

Et Rex, jam sui Compos, Litteras & Concessiones sub sigillo Regis (quo non Rex, sed Simon de Monteforti pro suo utebatur arbitrio) nullas esse declarat.

De Thesaurario Eboracensi constituto.

A. D. 1265. An. 49. H. 3.

Pat. 49. H. 3. in Cedula consuta, m. 11. intus.

HEnricus, Dei gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, dilectis sibi in Christo Capitulo Ebor. salutem.

Cum dudum, nobis in plena & Regiâ potestate nostra existentibus, concesserimus providere dilecto nobis Edmundo de Mortuo-Mari in Ecclesiastico beneficio competenti, quam cito facultas se offerret,

Et post bellum habitum inter nos, & quosdam fideles nostros ex parte una, & Simonem de Monteforti quondam Comitem Leycestriæ & fautores suos ex alterâ, apud Lewes, extiterimus in custodiâ præfati Simonis, & aliorum fautorum suorum,

Per quod, tempore ipsius custodiæ, contra voluntatem nostram, præfatus Comes literas sigillo nostro (quo non nos, sed Comes ipse pro suo utebatur arbitrio) formari fecit, continentes quod nos Thesaurarium Eboracensem, tunc vacantem, Almarico de Monteforti concessimus, & vobis mandavimus quod eidem Almarico stallum in choro, & locum in capitulo assignaretis:

A. D. 1265.

Ac nos, per Dei adjutorium, vires nostras resumpserimus, per quod concessionem illam & alias concessiones, quæ per litteras nostras, nobis invitis, factæ fuerant, dum in custodia prædicta eramus, volumus revocari & annullari, immo nullas haberi, & Thesaurariam ipsam jam sponte præfato Edmundo concessimus:

Et ideo vobis mandamus quod, amoto quolibet detentore, eidem Edmundo stallum in choro, & locum in capitulo, prout moris est, assignetis.

In cujus rei testimonium has litteras nostras fieri fecimus patentes.

Teste meipso apud Wygorn. septimo die Augusti, anno Regni nostri quadragesimo nono.

De

A. D. 1265. Hen. 3. A. D. 1265. Hen. 3.

De Restitutione, pro Petro Comite Sabaudiæ.

A. D. 1265. An. 49. H. 3. Pat. 49. H. 3. m. 32.

REX Militibus, liberis hominibus, & omnibus aliis Tenentibus Petri Comitis Sabaudiæ, de honoribus Aquilæ & Hasting. salutem.

Cum, de Consilio Magnatum nostrorum, qui sunt de Concilio nostro, præfato Petro avunculo nostro omnes terras & tenementa, possessiones & bona sua, occasione turbationis, habitæ in Regno nostro, a quibuscumque occupata, reddidimus;

Vobis mandamus quod Edwardo de Charun, cui custodiam eorumdem commisimus, in omnibus, quæ ad terras & tenementa prædicta pertinent, nomine præfati Petri, sitis intendentes & respondentes, sicut prius facere consuevistis.

A. D. 1265.

Teste Rege apud Winton. duodecimo die Septembris.

Eodem modo mandatum est omnibus Tenentibus de honore Richemundiæ.

Sæpe nominatus nuper Guido Episcopus Sabinen. nunc Papa, nomine Clemens, nondum informatus quid evenerat in Anglia, sequentes Bullas contra Simonem de Montforti & Complices emittit.

Bulla super decima, per Prælatos Angliæ collecta, secundum discretionem Ottoboni convertenda.

A. D. 1265. An. 49. H. 3. Ex Autogr.

CLemens Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio O. Sancti Adrian. Diacon. Cardinali Apostolicæ sedis Legato, salutem & Apostolicam benedictionem.

Per nobilem virum Symonem de Monteforte Comitem de Leicestriæ, & nonnullos alios Magnates Regni Angliæ in eodem Regno turbatione validâ suscitatâ, Episcopi, & alii Ecclesiarum Prælati decimam Ecclesiasticorum proventuum, unius anni, pro defensione Regni ejusdem ac Ecclesiæ Anglicanæ, ut dicebant, in suis Civitatibus, Diocæsibus ac Districtibus, prout accepimus, collegerunt:

Nos autem, volentes ut in defensione debitâ & utili prædictorum Regni & Ecclesiæ decima hujusmodi expendatur, eisdem Episcopis & aliis Ecclesiarum Prælatis nostris damus litteris in mandatis, ut aliquid de dictâ decimâ disponere non præsumant, set eam sine contradictione qualibet, infra tempus, a te ad hoc præfigendum, duobus Prælatis, quos tu ad id duxeris deputandos, assignent, in defensionem hujusmodi, secundum tuam & ipsorum providentiam, convertendam. A. D. 1265.

Quocirca Discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus quatinus, hujusmodi Prælatos ad præmissa deputans, dictos Episcopos & Prælatos, qui hujusmodi decimam collegerunt, & quoslibet alios ipsius decimæ detentores, super præmissis moneas & inducas ut hujusmodi mandato nostro, sine alicujus difficultatis obstaculo, pareant reverenter:

Alioquin tu eos ad id per censuram Ecclesiasticam & alia, prout expedire videris, districtione compellas, contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postpositâ compescendo; Non obstantibus si forsan aliquibus a sede Apo-

A. D. 1265. Hen. 3. ftolicâ fit indultum quod excommunicari, fufpendi vel interdici non poffint per litteras Apoftolicas, non facientes plenam & expreffam de indulto hujufmodi mentionem, aut quibuflibet privilegiis feu indulgentiis Apoftolicis, de quibus, quorumque totis tenoribus, in noftris litteris fpecialis mentio fit habenda, & per quam effectus præfentium impediri valeat vel differri.

Provifo quod eadem decima in defenfionem prædictam, & in nullos ufus alios fuperfluos expendatur. A. D. 1265. Hen. 3.

Dat. Perufii Id. Septembris, Pontificatûs noftri anno primo.

Sub filo canabi.

Bulla executoria fuper decima unius anni, a Prælatis Ecclefiæ Angliæ collecta, in utilitatem Regni & Ecclefiæ Angliæ, per ordinationem Ottoboni difponenda.

A. D. 1265. An. 49. H. 3. Ex Autogr.

Clemens Epifcopus, fervus fervorum Dei, venerabilibus fratribus Epifcopis, & dilectis filiis aliis Ecclefiarum Prælatis Regni Angliæ, falutem & Apoftolicam benedictionem.

Per nobilem virum Symonem de Monteforti Comitem Leyceftriæ, & nonnullos alios Magnates Regni Angliæ, in eodem Regno turbatione valida fufcitata, vos decimam Ecclefiafticorum proventuum unius anni pro defenfione, ficut afferitis, Regni ejufdem, ac Ecclefiæ Anglicanæ in veftris Civitatibus, Diocæfibus, ac diftrictibus, prout accepimus, collegiftis:

Nos itaque, volentes ut in defenfione debita & utili prædictorum Regni & Ecclefiæ decima hujufmodi efficaciter expendatur, Univerfitatem veftram monemus, rogamus & hortamur attente, per Apoftolica vobis fcripta diftricte præcipiendo, mandantes quatinus de prædicta decima nullo modo aliquid difponere præfumatis, fed eam duobus Prælatis, quos ad hoc dilectus filius nofter, O. Sancti Adriani Diaconus Cardinalis, Apoftolicæ fedis Legatus, duxerit deputandos, infra tempus ad hoc a Legato præfigendum eodem, fine contradictione qualibet affignetis, in defenfionem hujufmodi fecundum eorumdem Legati & Prælatorum providentiam convertendam: A. D. 1265.

Alioquin eidem Legato noftro damus literis in mandatis, ut omnes contradictores & rebelles, cujufcumque fint dignitatis, ftatus, vel conditionis, per cenfuram Ecclefiafticam & alia, prout expedire viderit, diftrictione compellat:

Non obftantibus fi eis, vel eorum alicui, a fede Apoftolica fit indultum, quod excommunicari, fufpendi, vel interdici non poffint per literas Apoftolicas, non facientes plenam & expreffam de indulto hujufmodi mentionem, aut quibuflibet privilegiis feu indulgentiis Apoftolicis, de quibus, quorumque totis tenoribus, in noftris literis fpecialis mentio fit habenda, & per quam effectus literarum ipfarum impediri valeat vel differri.

Dat. Perufii Id. Septembris, Pontificatûs noftri anno primo.

Sub filo canabi.

Bulla, per quam Papa Clemens Quartus quaffat & irritat omnes Conventiones, & omnes Obligationes initas cum Rege Angliæ per Barones ejufdem Regni.

A. D. 1265. An. 49. H. 3. Ex Autogr.

Clemens Epifcopus, fervus fervorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

Olim, in minori officio conftituti, dum in Regno Angliæ, Wallia, & Ibernia, legationis gereremus officium, in nobilem virum Symonem de Monteforti Leiceftriæ, Rogerum Norfolchiæ Comites, Hugonem Difpenfatorem Jufticiarium Angliæ, ac quofdam alios Magnates Regni ejufdem, ac omnes illos, qui eis darent confilium, auxilium, vel favorem (eorum culpis exigentibus) varias excommunicationum fententias duximus promulgandas, & terras eorum, ac omnia loca eifdem adhærentia, & nominatim A. D. 1265.

A.D. 1265. An. 49. H. 3. natim Civitatem Londoniensem, ac quinque Portus Angliæ suppofuimus Ecclesiastico interdicto:

Postmodum etiam, prout Domino placuit, ad apicem summi Apostolicatûs assumpti, memoratis Comitibus, Baronibus, & aliis, ad Ecclesiæ gremium redire non curantibus, sed in suâ malitiâ obstinatis, præfatas in ipsos, tertas, & loca prædicta, prolatas sententias, in die Cœnæ Domini, in majori Ecclesiâ Perusin. astante ibidem fidelium multitudine copiosâ, de fratrum nostrorum consilio ratificavimus & approbavimus, ex certâ scientiâ, & auctoritate apostolicâ confirmavimus, ac præcepimus illas inviolabiliter ab omnibus observari;

Sed dicti Comites ac Magnates, & specialiter Symon de Monteforti, hujusmodi ligati sententiis, carissimum in Christo filium nostrum Regem Angliæ illustrem, ac dilectum filium Nobilem virum Edwardum, primogenitum Regis ipsius (licet idem E. postmodum ipsorum manus evaserit) detinentes pro suâ voluntate captivos, & sub ipsius Regis nomine de Regno ipso, ac Regni juribus disponentes, obtinuisse dicuntur per eosdem Regem ac primogenitum secum confœderationes, promissiones, conventiones, permutationes & pacta iniri varia, sibique ac suis fautoribus donationes, concessiones & Infeudationes diversas fieri; necnon & Clericis, sibi adhærentibus, conferri Ecclesiastica Beneficia, & ipsos Clericos adhærentes ad dignitates, personatus, & alia cum curâ, & fine curâ beneficia, & Ecclesiastica Officiâ præsentari, collationibus & institutionibus per locorum ordinarios postea subsecutis;

Et per eosdem Regem ac Edwardum super prædictis juramentis præstitis, adjectis pœnis, & concessis securitatibus diversis & literis, in quibus iidem Rex & primogenitus se asserunt supradicta omnia spontè, liberè, ac fine coactione, seu qualibet pravitate fecisse; promittentes quod nullas, super hæc, à sede apostolicâ literas, vel gratias impetrabunt, vel ab aliis impetrata recipient, aut quoquomodo concessis utentur:

Nonnulli etiam Episcopi Regni præfati, tàm in ipsos Regem & primogenitum, quàm in omnes alios qui contra prædicta quomodolibet aliquid attemptatent, excommunicationis sententiam promulgârunt. A.D. 1265. An. 3.

Quia vero Dominus, humilitatem nostram super Gentes & Regna constituens, nobis, licet immeritis, universorum eorum Regnorum commisit & Regum;

Nos, ex commissæ nobis sollicitudinis debito, volentes eisdem Regi, & Edwardo, eorumque posteris contra tantæ iniquitatis astutias providere, confœderationes, promissiones, conventiones, permutationes, & pacta omnia, per eosdem Regem & Edwardum detentos taliter in suæ libertatis, dignitatis, honoris, status, vel Jurium suorum, aut dicti Regni præjudicium, cum præfatis Symone, complicibus, vel fautoribus suis, aut aliis eorum nomine inita, sive apud Ossonias, sive alibi, etiam si sint juramento, vel quacumque alia firmitate vallata;

Nec non donationes, concessiones, infeudationes, collationes & institutiones factas, ut præmittitur, Symoni, & fautoribus, seu adhærentibus memoratis;

Ac, insuper, jam dictas sententias prædictorum Episcoporum Angliæ cassamus, irritamus, & viribus decernimus omnino carere:

Et nichilominus ipsos Regem & primogenitum à juramentis hujusmodi absolventes, & juramenta ipsa de potestatis plenitudine relaxantes, eos eorumque Successores & posteros ad prædictorum observationem statuimus non teneri.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ cassationis, irritationis, decreti, absolutionis, relaxationis & constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire;

Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli, Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. Perusii, Id. Septembr. Pontificatûs nostri anno primo.

Sub Filis Sericis crocei rubeique coloris.

Bulla Domino Edwardo Filio Regis Angliæ directa, exhortatoria ad liberationem H. Regis de manibus inimicorum suorum.

A.D. 1265. An. 49. H. 3. *Ex Autogr.* CLemens Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio Nobili viro E. primogenito carissimi in Christo filii nostri Regis Angliæ illustris, salutem & Apostolicam benedictionem. A.D. 1265.

Gravi

A.D. 1265. Hen. 3.

Gravi diutiùs Regnum Angliæ turbatione concussum, immò graviter duræ concussionis diuturnitate quassatum, nondum, proh dolor! Requiem invenit; sed, sub falsæ inumbratione quietis, tanto gravioribus adhuc periculis agitur, quanto, sub veri Rectoris velamine, periculosiùs manibus exponitur direptorum.

Sicut enim toti ferè jam orbi publicavit fama communis, vel potiùs publica patefecit infamia, nonnullorum magnatum Regni ejusdem factiosa præsumptio in eam prorupit audaciam, ut iidem, post graves carissimo in Christo filio nostro Regi, & carissimæ in Christo filiæ nostræ Reginæ Angliæ, illustribus Parentibus, & Nobili viro E. germano tuis, ac tibi, ecclesiis & personis ecclesiasticis irrogatas injurias; post jura Regia & ecclesiastica, pro parte maximâ, occupata, in dictum Regem perduellionis reas, ac in carissimum in Christo filium nostrum Richardum, in Romanum Regem electum, Patruum tuum, & te ipsum, memorati Regis eorum Domini primogenitum, & Dominii hujusmodi, si mortalitatis imperturbatus ordo permiserit, Successorem, manus inicientes hostiliter, ipsos, ac Te diù præsumpserint detinere captivos.

Et quanquam tu, divino fultus auxilio, eorundem potestatem evaseris, memoratos tamen, Electum adhuc in vinculis, Regem, verò sub libertatis nomine, sub eo servilis conditionis jugo detinent, quod, juris censurâ, non multùm à servitutis specie differre censetur, cum nec, quo vult, eundi pro libito ei libera sit facultas; nec possit liberè, prout ad eum spectat, de Regno & juribus ejusdem Regni disponere; nec circa dispositionem hujusmodi consilium liberum habeat, vel habendi, quos mallet consiliarios, libertatem;

Sed prædicti Magnates, & Nobilis vir Symon de Monteforti præcipuè de Regis ipsius, quem invitum detinent, coactâ præsentiâ quæsito colore, sub ejusdem Regis titulo, sic de prædictis omnibus, pro suâ voluntate disponunt, ut, sicut jam rei evidentia manifestat, suo potiùs, quàm prædictorum Regis & Regni commodis inhiantes, ad se Regni ejusdem gubernacula convertere satagant; tam castrorum, quam Portuum, aliorumque Regni ejusdem jurium custodiæ illos suos domesticos deputantes, à quibus nequaquam præfati Regis jussionibus liberis, aut memoratæ Reginæ, vel tibi, aut vestris pareretur in aliquo: Set ita solum eidem Symoni suisque complicibus obeditur, quòd, nisi forsitan eis invitis, nec eidem Regi, vel tibi ex eodem Regno liber pateret exitus, nec ad illud Reginæ prædictæ securus aditus panderetur:

Verum, ut verisimiliter credi potest, ideo ille, qui sperantes in se non deserit, liberationi tuæ misericorditer astitit; ideo Te illius misericordiâ de inimicorum manibus liberavit, ut tantis ejusdem tui genitoris incliti relevandis oppressionibus, & totius Regni prædicti reintegrando statui oportunus in tali tempore parareris:

Age itaque fili pro viribus, cum mansuetudine tamen debitâ, quod facti qualitas exigit, regalis generis debitum viriliter exhibe, tuique generosi animi strenuitatem ad ista, prout decet, constanter & prudenter exerce.

Ad quæ, licet te filialis affectus, & propria virtutis instantia vehementer hortentur, quia tamen Dominus humilitatem nostram, prout sibi placuit, super gentes & Regna constituens, nobis universorum curam regnorum commisit & Regum; nos, ex commissæ nobis sollicitudinis debito, de prædictorum acceleratione sollicitì devotionem tuam monemus, rogamus & hortamur attentè, in remissionem tibi peccaminum injungentes, quatinus ad Regem eundem de tam detestandæ servitutis ignominiâ liberandum, & ad relevandas ecclesiarum & ecclesiasticarum personarum, ac totius Regni præfati oppressiones horrendas, ipsorumque statum prosperum procurandum omni, quo poteris, studio innitaris. Nichilominus gerendis ipsius Regni negotiis, & juribus prosequendis ad ejusdem tui patris bonorem, ipsiusque nomine, donec hujusmodi sua liberatio, Deo auctore, provenerit, sollicitè vacaturus.

Nos etenim, ut hiis utiliùs & efficaciùs intendere valeas, dilecto filio nostro O. Sancti Adriani Diacono Cardinali Apostolicæ Sedis Legato, nostris damus litteris in mandatis, ut universos & singulos Archiepiscopos, Episcopos & alios ecclesiarum Prælatos, necnon Comites, Barones, cæterosque Magnates, & omnes Civitatum, aliorumque locorum Communitates, & incolas sæpefati Regni efficaciter moveat & inducat quòd, prædictorum Symonis & complicium sequelâ relictâ, præfato Regi, cum liberatus fuerit, & tibi ejus nomine interim plenè in prædictis obediant & intendant;

Et, ad liberationem hujusmodi celeriter obtinendam, modis omnibus, quibus poterunt, patenter faveant & potenter

A.D. 1265. Hen. 3. tenter assistant; eos ad id per censuram ecclesiasticam, & alia, prout expedire viderit, districtione, sublato appellationis obstaculo, compellendo.

Dat. Perus. Id. Septembr. Pontificatûs nostri anno primo. A.D. 1265. Hen. 3.

Sub Filo canabi.

Bulla Clementis Papæ ad inducendum Comites, & Barones, & cæteros Regni Angliæ, ad relinquendam sectam Simonis de Monteforti, & Complicum suorum.

A.D. 1265. An. 49. H. 3. Ex Autogr. CLemens Episcopus, servus servorum Dei dilecto Filio O. Sancti Adriani Diacono Cardinali, Apostolicæ Sedis Legato, salutem & Apostolicam benedictionem.

Gravi diutius Regnum Angliæ turbatione concussum, immo jam graviter duræ concussionis diuturnitate quassatum, nondum, proh dolor! requiem invenit; sed, sub falsæ inumbratione quietis, tanto gravioribus adhuc periculis agitur, quanto sub veri Rectoris velamine periculosiùs manibus exponitur direptorum.

Sicut enim toti fere jam orbi publicavit fama communis, vel potius publica patefecit infamia, nonnullorum Magnatum Regni ejusdem factiosa præsumptio in eam prorupit audaciam, ut iidem, post graves carissimo in Christo Filio nostro Regi, & carissimæ in Christo Filiæ nostræ Reginæ Angliæ illustribus, ac Nobilibus Viris Edwardo & Edmundo Natis ipsorum, ecclesiis, ac personis ecclesiasticis, irrogatas injurias, post jura regia & ecclesiastica pro parte maxima occupata, in dictum Regem perduellionis reas, & in carissimum in Christo Filium nostrum R. in Romanorum Regem Electum, ac ipsum Edwardum, memorati Regis eorum Domini primogenitum, & Dominii hujusmodi, si mortalitatis imperturbatus ordo permiserit, successorem, manus inicientes hostiliter, prædictos Regem, Electum, ac Edwardum diu præsumpserint detinere captivos.

Et, quamquam idem Edwardus, Divino fultus auxilio, eorumdem potestatem evaserit, memoratos tamen Electum adhuc in vinculis, Regem vero, sub libertatis nomine, sub eo servilis conditionis jugo detinent, quod juris censurâ non multum à servitutis specie differre censetur; cum nec quo vult eundi pro libito & libera sit facultas, nec possit libere, prout ad eum spectat, de Regno & juribus ejusdem Regni disponere, nec circa dispositionem hujusmodi consilium liberum habeat, vel habendi, quos mallet consiliarios, libertatem.

Set prædicti Magnates, & Nobilis Vir Symon de Monteforti præcipue, de Regis ipsius, quem invitum detinent, co- A.D. 1265.
acta præsentia quæsito colore, sub ejusdem Regis titulo sic de prædictis omnibus, pro sua voluntate, disponunt, ut, sicut jam rei evidentia manifestat, suo potiùs quàm prædictorum Regis & Regni commodis inhiantes, ad se Regni ejusdem gubernacula convertere satagant; tàm Castrorum, quàm portuum, aliorumque Regni jurium custodiæ illos suos domesticos deputantes, à quibus nequaquam præfati Regis jussionibus liberis, aut memoratæ Reginæ, vel dicto Edwardo, sive suis pareretur in aliquo; set ita solum eidem Symoni suisque complicibus obeditur, quod, nisi forsitan eis invitis, nec eidem Regi, seu præfato Edwardo ex eodem Regno liber pateret exitus, nec ad illud Reginæ prædictæ securus aditus panderetur.

Verum, ut verisimiliter credi potest, ideo ille, qui sperantes in se non deserit, liberationi memorati Edwardi misericorditer astitit; ideo ipsum, illius misericordiâ, de inimicorum manibus liberavit, ut tantis ejusdem sui genitoris incliti relevandis oppressionibus, & totius Regni prædicti reintegrando statui oportunus in tali tempore pararetur.

Licet autem filialis affectus, & propriæ virtutis instantia eundem Edwardum, ut ad præfatum Regem de tam detestandæ servitutis ignominia liberandum, & ad relevandas Ecclesiarum, & Ecclesiasticarum personarum, ac totius Regni præfatorum oppressiones horrendas, ipsorumque statum procurandum prosperum intendat efficaciter, vehementer hortentur;

Quia tamen Dominus humilitatem nostram, prout sibi placuit, super gentes & Regna constituens, nobis universorum curam Regnorum commisit, & Regum; ex commissæ nobis sollicitudinis debito, de prædictorum acceleratione solliciti, nominatim Edwardum rogandum, monendum per nostras duximus literas, attentius & hortandum, in remissionem sibi peccaminum injungentes, ut, agens pro viribus quod facti qualitas exigit,

A. D. 1265. Hen. 3.

ac debitum regalis generis viriliter exhibens, suique generosi animi strenuitatem, ad ista, prout decet, constanter & prudenter exercens, ad procurandum liberationem, relevationem ac prosperum statum hujusmodi omni, quo poterit, studio innitatur; nichilominus gerendis ipsius Regni negotiis, & juribus prosequendis, ad ejusdem sui patris honorem, ipsiusque nomine, donec hujusmodi sua liberatio, Deo auctore, provenerit, sollicite vacaturus.

Cum igitur, ut ad prosperitatem, eis necessariam, nobisque votivam, eorundem Regis & Regni status proficiat, plenis desideremus affectibus, illa libentissime procuramus, per quæ memorato Edwardo prædicta utiliùs & efficatius prosequendi facultas promptior tribuatur.

Et ideo cum, sicut tua discretio non ignorat, nos olim, in minori officio constituti, dum in Regno prædicto, Walliâ, & Ibernia legationis gereremus officium, in prædictum Symonem de Monteforti Leycestriæ, & Rogerum Norfolchiæ Comites, Hugonem dispensatorem Justiciarium Angliæ, ac alios Magnates Regni ejusdem, hujusmodi turbationis actores, cum omnibus illis, qui eis darent consilium, auxilium vel favorem, eorum culpis exigentibus, varias excommunicationum sententias duxerimus promulgandas, & terras eorum, ac omnia loca eisdem adhærentia, & nominatim Civitatem Londoniensem, & Quinque Portus Angliæ, supposuerimus ecclesiastico interdicto;

Et postmodum, prout Domino placuit, ad apicem summi apostolatûs assumpti, memoratis Nobilibus, & aliis, ad Ecclesiæ gremium redire non curantibus, sed in sua malitia obstinatis, processum per nos contra ipsos habitum, & præfatas in ipsos, terras, & loca prædicta prolatas sententias in die cœnæ Domini, in majori Ecclesia Perusin. astante ibidem fidelium multitudine copiosa, de fratrum nostrorum consilio, ratificaverimus & approbaverimus, ex certa scientia & auctoritate Apostolica confirmaverimus, ac præceperimus illas inviolabiliter ab omnibus observari;

Discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus quatinus, processum & sententias præfatas, tàm in Franciæ, quàm in eodem Angliæ Regnis, in locis, de quibus & quotiens expedire videris, publicans, & per alios publicari faciens, prædictos Symonem, Barones, Magnates, & alios eorum complices & fautores, donec in hujusmodi malitia sua perstiterint, pulsatis campanis & candelis accensis, excommunicatos singulis diebus Dominicis & festivis denunties, & facias denunciari ab aliis, ac ab omnibus artius evitari.

A. D. 1265. Hen. 3.

Et nichilominus universos & singulos Archiepiscopos, & alios ecclesiarum Prælatos, necnon Comites, Barones, cæterosque Magnates, & omnes Civitatum, aliorumque locorum Communitates, & reliquos Incolas sæpefati Regni, per te, vel per alium, seu alios, efficaciter moneas & inducas ut, prædictorum Symonis, & Complicum, seu fautorum, sequelâ relictâ, præfato Regi, cum liberatus fuerit, ac interim ipsi Edwardo, ejus nomine, plenè in prædictis obediant & intendant.

Et ad liberationem hujusmodi celeriter obtinendam, nec non & in cæteris quibus, ut præmittitur, ipsum vacare mandamus modis omnibus quibus poterunt patenter faveant, & potenter assistant; eos ad id, per censuram Ecclesiasticam, & alia, prout expedire videris, districtione, sublato appellationis obstaculo, compellendo: Invocato ad hoc si opus fuerit auxilio brachii secularis.

Quod si aliqui de Archiepiscopis, Episcopis, Prælatis, Comitibus, Baronibus, Magnatibus, & aliis supradictis, jam dicto primogenito adhæserunt, vel in prædictis tuæ duxerint monitioni parendum, tu eis (illis Episcopis, de quibus tibi novissime de absolutionis beneficio & aliàs certam formam præscripsimus, exceptis) auctoritate nostra provideas, prout honori Ecclesiæ Romanæ ac prospero statui Regis & Regni eorundem putaveris expedire:

Non obstantibus si eis, vel eorum alicui, à sede apostolica sit indultum quod excommunicari, suspendi, vel interdici non possint per literas apostolicas, non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem; aut quibuslibet privilegiis, seu Indulgentiis apostolicis, de quibus, quorumque totis tenoribus, in nostris literis specialis mentio sit habenda; & per quæ præsentium effectus impediri quomodolibet valeat vel differri.

Dat. Perusii Id. Septembris Pontificatûs nostri anno primo.

Sub Filo canabi.

A. D. 1265. Hen. 3.

A. D. 1265. Hen. 3.

Bulla directa Domino Legato, ut inducat Barones Angliæ ut adhæreant Domino Edvardo.

A. D. 1265. An. 49. H. 3. Ex Autogr.

CLemens Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio O. Sancti Adriani Diacono Cardinali Apostolicæ sedis Legato, salutem & Apostolicam benedictionem.

Per nobilem virum Symonem de Monteforti Comitem Leicestriæ, & nonnullos alios Magnates Regni Angliæ, in eodem Regno turbatione validâ suscitatâ, sicut accepimus, quidam ex venerabilibus fratribus nostris Episcopis ipsius Regni, ac nonnulli religiosi & Clerici seculares tam exempti, quam non exempti, in favorem ipsius Symonis & Magnatum publicè in suis prædicationibus asserere ac dicere præsumpserunt, quòd iidem, ducti bono zelo, justam fovebant causam, & ipsorum, in hac parte, opera commendare;

Quare petebatur a nobis ut Episcopos, religiosos, & Clericos prædictos (quorum assertio reproba & dampnanda præsumptio præstitisse creditur prædictorum Symonis & Magnatum malitiæ incentivum) quòd ab hujusmodi præsumptione omnino desistant, & in locis, in quibus talia dixerunt, publicè contrarium asseverent;

Ac ipsos & omnes alios, quos in eodem Regno Christi fidelibus proponere contigerit verbum Dei, ut in prædicationibus suis, & aliàs locis & temporibus oportunis, nobiles viros Comites & Barones, ac locorum Communitates, necnon quoscunque Nobiles & alios prædicti Regni moneant & inducant sedulis exhortationibus, ut a dicto Symone ejusque fautoribus omnino recedant, ac dilecto filio nobili viro Edwardo, primogenito dicti Regis, ac ei adhærentibus, donec dictus Rex suæ antiquæ & solitæ libertati ac Regiæ Dignitatis integritati fuerit restitutus, adhæreant, & intendant, & præstent consilium, auxilium & favorem moneri ac compelli auctoritate Apostolicâ mandaremus:

A. D. 1265.

Quocirca Discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatinus in prædictis auctoritate nostrâ facias quicquid prospero eorundem Regis Regni & primogeniti status videris expedire; contradictores ac rebelles eadem auctoritate, sublato appellationis obstaculo compellendo;

Non obstantibus si eis, vel eorum alicui a sede Apostolicâ sit indultum, quòd excommunicari, suspendi, vel interdici non possint per litteras Apostolicas, non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto hujusmodi mentionem; aut quibuslibet privilegiis, seu indulgentiis Apostolicis, de quibus, quorumque totis tenoribus, in nostris litteris specialis mentio sit habenda, & per quæ præsentium effectus impediri quomodolibet valeat vel differri.

Dat. Perusii Id. Septembris, Pontificatûs nostri anno primo.

Sigillo avulso.

Bulla directa Ottobono Legato, ut moneat Principem Walliæ Lewelinum, ad restituendum Castra per eum occupata, & recedere a Simone de Monteforti.

A. D. 1265. An. 49. H. 3. Ex Autogr.

CLemens Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio O. Sancti Adriani Diacono Cardinali, Apostolicæ sedis Legato, salutem & Apostolicam benedictionem.

Per nobilem virum Symonem de Monteforti Comitem Leicestriæ, & nonnullos alios Magnates Regni Angliæ, in eodem Regno turbatione valida suscitata, licet nos, in eosdem Comitem & Magnates, hujusmodi turbationis actores ac fautores, olim in minori officio constituti, dum in Regno prædicto, Wallia, & Ibernia, Legationis gereremus officium, eorum culpis exigentibus varias excommunicationum sententias duxerimus promulgandas;

A. D. 1265.

Et postmodum ad apicem summi apostolatûs assumpti, eisdem Comite ac Magnatibus, ad gremium Ecclesiæ redire non curantibus, sed in sua malitia obstinatis, præfatas in ipsos, terras & loca prædicta, prolatas sententias in die cœnæ Domini, in

A.D. 1265. Hen. 3. in majori Ecclesiæ Perusin. astante ibidem fidelium multitudine copiosa, de fratrum nostrorum consilio, ratificaverimus & approbaverimus, ex certa scientia & auctoritate Apostolica confirmaverimus, & præceperimus illas inviolabiliter ab omnibus observari;

Tamen nobilis vir Leolinus, Princeps Walliæ, Comiti & Fautoribus memoratis adhærens, nonnulla Castra & Villas carissimi in Christo filii nostri Regis Angliæ illustris, ac Pupillorum in ejusdem Regis custodia existentium, necnon Baronum & aliorum hominum dicti Regni, occupasse dicitur, & etiam destruxisse; alias Regi, pupillis, Baronibus, & hominibus prædictis dampna gravia & injurias irrogando:

Quocirca Discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus quatinus eundem Principem, ex parte nostrâ, per te, vel alium moneas & inducas ut, infra competentem terminum, a te peremptorie præfigendum eidem, hujusmodi dampna & injurias passis de ipsis plenariam satisfactionem impendat, & a similibus omnino desistat:

Ab eodem quoque Comite, suisque fautoribus, & complicibus, sine qualibet dilatione recedat, ac eos & partem ipsorum omnino abjuret, dilecto filio nobili viro Edwardo primogenito ipsius Regis, ac ei adhærentibus, favendo pro viribus, ac ipsis impendendo consilium auxilium & favorem. A.D. 1265. Hen. 3.

Quod si Princeps idem a prædictis turbatoribus, fautoribus, & complicibus eorum recedere, ac de hujusmodi dampnis & injuriis, ut præmittitur, satisfacere non curaverit, tu extunc in eundem Principem excommunicationis feras sententiam, & terram ejus supponas Ecclesiastico interdicto; faciens ipsum, usque ad satisfactionem condignam, per omnia loca, in quibus expedire videris, singulis diebus Dominicis & Festivis, pulsatis campanis, & candelis accensis, excommunicatum publice nuntiari, & ab omnibus artius evitari;

Non obstantibus si eis, vel eorum alicui, a sede Apostolica sit indultum quod excommunicari, suspendi vel interdici non possint per literas Apostolicas, non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem; aut quibuslibet privilegiis, seu indulgentiis Apostolicis, de quibus, quorumque totis tenoribus, in nostris literis specialis mentio sit habenda; & per quæ præsentium effectus impediri quomodolibet valeat vel differri.

Dat. Perusii Id. Septembris, Pontificatûs nostri anno primo.

Sub filo canabi.

De Thesaurario Ebor. & de litteris, per quondam Simonem de Monteforti, invito Rege sigillatis.

A. D. 1265. An. 49. H. 3. Pat. 49. H. 3. m. 7.

REX dilectis & fidelibus suis Willielmo de Clifford, & Magistro Willielmo de Wygorn. salutem.

Cum, post conflictum, habitum inter nos, & quosdam fideles nostros ex parte una, & Simonem de Monteforti, quondam Comitem Leycestriæ, & fautores suos ex altera, apud Lewes, extiterimus in custodia præfati Simonis & fautorum suorum,

Per quod, tempore ipsius custodiæ, contra voluntatem nostram literas sigillo nostro, quo, pro suæ libito voluntatis, utebatur, signari fecit, continentes quod nos Thesaurariam Ebor. vacantem Almerico de Monteforti concessimus, & Capitulo Ebor. mandavimus quod eidem Almarico, stallum in Choro, & locum in Capitulo assignarent:

Et nos, per Dei adjutorium, vires nostras resumpserimus, per quod concessionem illam & alias concessiones, quæ per literas nostras, nobis invitis, factæ fuerunt, dum in custodia prædicta eramus, volumus annullari, immo potius nullas haberi, per quod Thesaurariam ipsam sponte Edmundo de Mortuo Mari, Clerico concessimus, & prædicto Capitulo mandavimus quod, amoto quolibet detentore, eidem Edmundo stallum in Choro, & locum in Capitulo assignarent: A. D. 1265.

Ac ipsi mandatum nostrum, eis pro eodem Edmundo directum facere distulerint, de quo miramur & quamplurimum movemur:

Nos, de vestræ fidelitatis constantiâ plenam gerentes fiduciam, vobis mandamus, firmiter injungentes, quod vos duo, vel unus vestrûm, eidem Edmundo stallum in Choro, & locum in Capitulo assignetis, & Thesaurariæ prædictæ plenam seisinam ei habere faciatis; & hoc, sicut honorem nostrum & vestrum diligitis, nullo modo omittatis.

Teste, &c.

Idem

A. D. 1265. Hen. 3.

Idem mandatum est Magistro Simoni de Evesham Archid. Richmundiæ, quod, quia Rex de fidelitatis suæ constantiâ, circumspectione, & industriâ plenam gerit fiduciam, eidem Edmundo stallum in Choro, & locum in Capitulo assignet; Et hoc, sicut Regem & honorem suum diligit, & gratiam in conspectu Regis habere voluerit, nullo modo omittat.

Item mandatum est Vicecomiti Eborum quod, assumpto secum Magistro Willielmo de Wygorn. eidem Edmundo de Thesaurariâ prædictâ plenam seisinam habere faciat. A. D. 1265. Hen. 3.

Teste Rege apud Winton. 17 die Septembris.

Bulla Othobono directa, ut absolvat G. Comitem Gloverniæ.

A. D. 1265. An. 49. H. 3. Ex Autogr.

Clemens Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio O. Sancti Adriani Diacono Cardinali Apostolicæ sedis Legato, salutem & Apostolicam benedictionem.

Sicut tua Discretio non ignorat, olim in minori officio constituti, dum in Regno Angliæ, Walliæ, & Iberniæ partibus, legationis ministerio fungeremur, in quondam Symonem de Monteforti Leycestriæ, Gilbertum Gloverniæ, ac Rogerum Norfolchiæ Comites, & nonnullos alios Magnates Regni ejusdem, hujusmodi turbationis actores, cum omnibus illis, qui eis darent consilium, auxilium vel favorem, eorum culpis exigentibus, varias excommunicationum sententias duximus promulgandas, & terras eorum, ac omnia loca eisdem Baronibus adherentia, & nominatim Civitatem Londonien. & quinque Portus Angliæ suppofuimus Ecclesiastico interdicto;

Et postmodum, prout Domino placuit, ad apicem summum apostolatûs assumpti, memoratis Comitibus, Baronibus, & aliis ad Ecclesiæ gremium redire non curantibus, sed in suâ malitiâ obstinatis, processum per nos contra ipsos habitum, & præfatas in ipsos, terras, & loca prædicta prolatas sententias, in die Cœnæ Domini in majori Ecclesiâ Perusin. astante ibidem fidelium multitudine copiosâ, de fratrum nostrorum consilio ratificavimus & approbavimus, ex certâ scientiâ & auctoritate Apostolica confirmavimus, & præcepimus illas inviolabiliter ab omnibus observari: A. D. 1265.

Verùm quia memoratus Comes Gloverniæ, sano ductus consilio, sui erroris lapsum, prout decuit, recognoscens, dilecto filio Edwardo, carissimi in Christo filii nostri Regis Anglorum illustris primogenito, Rege ipso, per præfatos Comites & Magnates, adhuc pro eorum voluntate detento, contra eosdem Symonem & Magnates, suosque, in hac parte, complices constanter adhæsit, & ad liberationem Regis ipsius viriliter laboravit:

Nos, propter hoc, ipsum prosequi, quantum cum Deo possumus, favorabiliter intendentes, Discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatinus eidem Comiti Gloverniæ, cum super hoc ex parte ipsius humiliter fueris requisitus, de absolutionis beneficio, juxta formam Ecclesiæ, ac relaxatione interdicti præfati, quoad terram suam, necnon & aliis, quæ ad salutem suam videris pertinere, auctoritate nostra provideas, prout honori Ecclesiæ, ac salubri ejusdem Regni statui secundum Deum videris expedire.

Dat. Perusii octavo Kal. Octobris, Pontificatûs nostri anno primo.

Sub filo canabi.

Bulla super decima unius anni, a Prælatis Ecclesiæ Anglicanæ collecta, ad voluntatem Regis (nunc de inimicorum manibus liberati) disponenda.

A. D. 1265. An. 49. H. 3. Ex Autogr.

Clemens Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio O. Sancti Adriani Diacono Cardinali Apostolicæ sedis Legato, salutem & Apostolicam benedictionem.

Per quondam Symonem de Monteforti Comitem Leicestriæ, & nonnullos alios Magnates Regni Angliæ in eodem Regno, turbatione validâ suscitatâ; Episcopi, & alii Ecclesiarum Prælati de- A. D. 1265.

A.D. 1265. Hen. 3. cimam ecclesiarum proventuum unius anni pro defensione Regni ejusdem ac ecclesiæ Anglicanæ, ut dicebant, in suis Civitatibus, dioecesibus ac districtibus, prout accepimus, collegerunt:

Nos autem, volentes ut in defensione debitâ & utili prædictorum Regni & ecclesiæ decima hujusmodi expendatur, eisdem Episcopis, & aliis ecclesiarum prælatis nostris damus litteris in mandatis, ut aliquid de dictâ decimâ disponere non præsumant, set eam sine contradictione qualibet, infra tempus a te ad hoc præfigendum, duobus prælatis, quos tu ad id duxeris deputandos, assignent in defensionem hujusmodi, secundum tuam & ipsorum providentiam, convertendam; propter quod damus tibi per alias nostras, sub certâ formâ, litteras in mandatis ut, hujusmodi Prælatos ad præmissa deputans, dictos Episcopos & Prælatos, qui præfatam decimam collegerunt, & quoslibet alios ipsius decimæ detentores super præmissis moneas, & inducas ut hujusmodi mandato nostro, sine alicujus difficultatis obstaculo, pareant reverenter; alioquin tu eos ad id per censuram ecclesiasticam & alia, prout expedire videris, districtione compellas.

Cum autem dilectus filius Nobilis vir Edwardus, carissimi in Christo filii nostri Regis Angliæ primogenitus, de prædicti Symonis & fautorum (qui dictum Regem & carissimum in Christo filium nostrum R. in Roman. Regem Electum, necnon & ipsum E. pro suâ voluntate captivaverant) manibus liberatus, & defensionem prædicti Regni & Ecclesiasticæ libertatis contra ipsos turbatores assumpserit, & ad liberationem patris sui sic efficaciter laborârit, quòd eisdem turbatoribus, virtute altissimi, pro magnâ parte confectis, idem Rex suæ jam est redditus libertati, licèt ad jura Regiæ dignitatis non sit, prout desideramus, integraliter restitutus: A.D. 1265. Hen. 3.

Nos desiderantes ipsum, ad quem eorumdem Regni & ecclesiarum defensio pertinet, in executione defensionis ejusdem, & ad restitutionem hujusmodi obtinendam, quibus possumus, auxiliis confovere, quia verisimiliter credimus memoratum E. cujus est adhuc valdè necessaria strenuitas ad prædicta, præter inextimabiles labores, quos subiit, & gravia pericula, quibus se constanter exposuit, ad utilitatem evidentem eorumdem Regni & ecclesiarum magnâ expensarum curâ subiisse:

Volumus & discretioni tuæ, præsentium auctoritate, mandamus quatinus prædictos duos prælatos, Regi eidem acceptos, ad decimam eandem recipiendam de ipsius Regis deputes voluntate; ut ipsorum providentiâ in defensionem & ad obtinendas restitutiones prædictas, quas memoratus E. constanter prosequitur utiliter convertatur (Proviso quòd eandem decimam in nullos alios usus superfluos expendi aliquatenus non contingat) invocato ad hoc, si necesse fuerit, auxilio brachii secularis:

Contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo; non obstantibus si aliquibus à sede apostolicâ sit indultum, quòd excommunicari suspendi vel interdici non possint per litteras apostolicas, non facientes plenam & expressam de indulto hujusmodi mentionem; aut quibuslibet aliis privilegiis seu indulgentiis apostolicis de quibus, quorumque totis tenoribus, in nostris litteris specialis mentio sit habenda; & per quam effectus præsentium impediri valeat vel differri.

Dat. Perusii 8. Kal. Octobr. Pontificatûs nostri anno primo.

Sub Filo canabi.

De Pardonationibus, per quondam Simonem de Monteforti Sigillatis, pro nullo reputandis.

A.D. 1265. An. 49. H. 3. Pat. 49. H. 3. m. 27.

REX omnibus, &c. salutem.

Cum, nobis nuper existentibus sub custodia & potestate Simonis de Monteforti, quondam Comitis Leicestriæ, inimici nostri, qui Sigillo nostro pro suæ libito voluntatis utebatur, literæ variæ eodem Sigillo contra voluntatem nostram, signatæ fuissent, continentes quod pardonavimus diversis debitoribus Judæorum, Regni nostri, plura debita, in quibus eisdem Judæis tenebantur, & maxime biis, qui nobis & primogenito nostro, in turbatione Regni nostri, nuper habita, manifeste adversabantur, A.D. 1265.

Nos, postmodum, per Dei gratiam, de prædicti inimici nostri manibus liberati, perpendentes ex hoc tam nobis, quàm hæredibus nostris gravissimum dispendium posse provenire, pardonationes & omnes alias concessiones, nobis invitis, nomine nostro, tempore prædicto, quibuscumque debitoribus prædictis factas, pro nullo reputantes, & omnino revo-

A.D. 1265. Hen. 3.

revocantes, eas, unà cum extentis de terris & tenementis quorumcumque debitorum prædictorum, & atterminationibus de debitis quibuscumque, secundum extentas hujusmodi factis, de Concilio nostro decernimus cassas & inanes,

Volentes & concedentes quod universi & singuli Judæi Regni nostri, quoad debita sua, à quibuscumque debitoribus suis, & ad omnia alia bona & catalla sua recuperanda, ad statum suum omnino restituantur, in quo die conflictus de Lewes extiterint, sive cartæ debitorum prædictorum ab arcis cirographicis, per idem Regnum nostrum, tempore prædicto, extractæ fuerint, sive non; dummodo de debitis prædictis rationabiliter constare possit.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Windesor. primo die Octobris.

A.D. 1265. Hen. 3.

Bulla qua gratulatur Comiti Gloverniæ super liberatione Regis, & Edwardi primogeniti.

A.D. 1265. An. 49. H. 3. Ex Autogr.

CLemens Episcopus, servus servorum Dei, Nobili Viro Gilberto Comiti Gloverniæ, spiritum consilii sanioris.

Juventutis tuæ prudentiæ paterno congaudemus affectu, ex eo quod licet, ex humanæ fragilitatis infirmo & juvenilis forsan ætatis lubrico, aliquamdiu lapsus in devium contra tui honoris debitum oberraris, ad cor tamen rediens, perversitatis aliquorum iniquis assumptæ persuasionibus errore depulso, ad veritatis semitas fortior rediisti, & ad liberationem dilecti Filii Nobilis Viri Edwardi carissimi in Christo Filii nostri illustris Regis Angliæ primogeniti, operoso Ingenio & ingeniosa opera diligenter intendens, eaque obtenta eidem Nobili potenter & patenter adhærens ad liberandum eundem Regem, qui tunc à quibusdam suis persecutoribus tenebatur, cum eodem Nobili assumptis laboribus, & periculis non vitatis, efficaciter, prout felix eventus, & profecto tibi honorabilis, indicat, vacavisti.

Propter quod, ad animæ tuæ salutem specialius intendentes, tibi de absolutionis beneficio ab excommunicationum sententiis, quas persecutoribus adhærendo prædictis te novimus incurrisse, per speciales nostras mandamus litteras provideri, ut nostræ benedictionis gratiam, quam tibi per impensa Regi & primogenito memoratis servitia, & ea quæ te speramus impensurum imposterum vendicas, quamque tibi ad hoc parato gratanter afferimus, plenius assequaris.

A.D. 1265.

Ideoque Nobilitatem tuam rogamus monemus & hortamur attente, in remissionem tibi peccaminum suadentes, quatinus tuæ salutis obtentu festinans pro posse ad hujusmodi beneficium obtinendum, Regi præfato contra suos & Regni Angliæ persecutores prout teneris, constanter assistas, eundemque primogenitum omni quo poteris favoris & amoris studio prosequaris: Et, ad pacem Regni præfati sollicite vacaturus, ipsos ad clementiam erga persecutores eosdem sollerter inducas.

Nichilominus salubri consilio persuasurus eisdem ut, nec suspitione aliqua, nec quorumdam Prælatorum excessibus provocati, contra ipsos, aut ecclesias, vel alias personas ecclesiasticas seu jura ipsorum manum molestationis extendant.

Nos enim excessus hujusmodi sic, secundum ipsorum exigentiam, castigare proponimus, quod, actore Domino, à similibus imposterum providebitur eorumdem Regis & Regni quieti & paci.

In hiis autem sic prudenter exerceas tuæ nobilitatis industriam, quod tibi exinde apud Deum meritum compares, & apud sedem apostolicam plenitudinem uberioris favoris acquiras.

Dat. Perusii 2. Non. Octobris Pontificatûs nostri anno primo.

Sub Filo canabi.

Bulla, Regi Gratulatoria, super Liberatione sua, & Victoria.

A.D. 1265. An. 49. H. 3. Ex Autogr.

CLemens Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo Filio Regi Angliæ illustri salutem & apostolicam benedictionem.

Benedictus Dominus qui, licet magnificentiam tuam rugientibus, præparatis ad escam, tuum tuorumque sanguinem sitientibus, manibus ad tempus exponi per-

A.D. 1265. H. 3. permiserit, ipsam tamen eorum non dedit dentibus in capturam :

Benedictus & iterum ipse Pater misericordiarum & Deus totius consolationis, qui te in tantis angustiis suâ misericordiâ consolatus, de venantium laqueo animam tuam eripuit, contrivit laqueum, & te ac tuos misericorditer liberavit :

Benedictus & tertio idem judex justus, idem & Dominus ultionum, qui unicuique retribuit suorum stipendia meritorum, pœnam iniquæ persecutionis actoribus, innocentiæ verò tuæ lætitiam & salutem condignâ dispensatione rependens, ut lætetur justus vindictam impiorum inspiciens, & in Domini justitiâ delectetur.

In hiis, fili charissime, ad oberrantes etiam filios, & per gravis erroris lapsum, vel iniquitatis excessum à viâ veritatis abductos, paternum non prætermittentes affectum, amare dolemus aliquos cecidisse in gladio, sed amarioris doloris acerbitate percellimur eos in culpam tam gravissimam incidisse, propter quam ipsorum animas periisse timentes, mortem peccatorum, mortem quidem pessimam, deplotamus.

Verum tuam conservatam innocentiam ac relevatam justitiam, cum gaudio attendentes, regalem excellentiam statui, prout desiderabamus, anxii restitui debito, sinceritati tuæ potissimè congaudemur.

Sed ut nostrum in hac parte gaudium impleatur, & Celsitudinis Regiæ solium per eum, à quo datur regnare Principibus, solidâ stabilitate firmetur, expedit ut, in humilitatis spiritu, ei ascribas hæc omnia cujus est ea digitus operatus.

In illo læteris, exultes & gaudeas, qui convertit tantæ obscuritatis tempora in serenum ; exulta igitur Princeps, exulta & lætare in Domino, & tuam recognosce ab ipso vero salutari salutem : Dextera enim Domini fecit virtutem, dextera te Domini, exaltavit :

Ipse te dudum creavit in principem :

Ipse te redactum quasi ad nichilum noviter recreavit :

Ipse te diù in integritate Regiæ dignitatis regnantem rexit pacificè, actusque tuos direxit :

Ipse te nuper ab hujusmodi dignitate dejectum, suæ potentiæ virtute restituit ; & oppressum, ac ferè omnino prostratum ad alta status soliti de profundo nimiæ oppressionis erexit :

Ipse tibi dilectum filium, nobilem virum Edwardum primogenitum tuum, pretiosissimum quidem generis tui Decus, cujus eminet divino munere servata strenuitas, in tantis captivitatis & conflictuum variorum constitutum periculis conservavit illæsum, in ipsius manu prævalidâ tuam salutem dirigens & tuorum.

Esto igitur memor beneficiorum Domini, & nè illorum quoquo modo reperiaris ingratus, sed tantam summi largitoris munificentiam, quâ potes gratitudine, recompenses.

Celsitudinem Regiam monemus, rogamus & hortamur attentè, sano tibi consilio in remissionem nicholominus peccaminum suadentes, quatinus diligenter attendens, quòd clementia firmat imperium, illius obtentu qui Patrem, in ipso suæ passionis tempore, crucefixoribus suis ignoscere precabatur,

Ad persecutores tuos, quos, per ejusmodi primogeniti ministerium, in tuâ potestate reposuit virtus altissimi, te clementem exhibeas, & benignitate utaris; hoc ipsum eidem persuadendo primogenito, & ad sui commodi & honoris augmentum potestate tàm Regia, quàm patria injungendo.

Plures enim ad tuum, & ipsius aliorumque tuorum amorem humanitas remissionis allicet, quam pœnæ justitia castigaret ; cum fervor vindictæ paucorum odium reprimat, multorum irritet.

Ad Prælatos quoque Regni tui, quos tibi & eidem primogenito vel probabilis reddidit conjectura suspectos, vel offensæ forsan evidentia probavit infestos, præsertim cum suo Domino stent aut cadant, ob illius reverentiam, cujus in terrâ ministerium gerunt, manus nec tu, nec idem primogenitus extendatis, nec patiaris eos in ecclesiarum suarum juribus opprimi ; sed ecclesias omnes, & personas ecclesiasticas ejusdem Regni, solitâ benevolentiâ prosequaris.

Circa excessus etenim personarum hujusmodi tale studebimus, auctore Domino, remedium adhibere, quod ipsis, à similibus castigatis, tibi & posteris tuis providebitur contra personarum ipsarum similes insidias in futurum.

Dat. Perusii 4. Non. Octobr. Pontificatûs nostri anno primo.

Sub Filo canabi.

Bulla

A. D. 1265. An. 3. A. D. 1265. An. 3.

Bulla, qua gratulatur Principi Edvardo liberationem suam & victoriam.

A. D. 1265. An. 49. H. 3. *Ex Autogr.*

CLemens Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio Nobili viro Edwardo carissimi in Christo filii nostri Illustris Regis Angliæ primogenito, salutem & Apostolicam benedictionem.

Habes fili undè humiliato spiritu, & corde contrito in vocem exultationis & confessionis erumpas, ut exultes in Domino, & ipsius, circa te, immensa beneficia fatearis.

Ipse namque tibi concessit tantis oriri natalibus, immensis habundare divitiis, præclaris, ut de te multorum habet assertio, præ tuis participibus, ornari virtutibus, &, privilegio te primogenituræ communiens, regalis prædestinavit excellentiæ successorem.

Ipse te, nuper quasi ab inimicis absorptum, a conventu malignantium, & à multitudine iniquitatem operantium sua virtute protexit.

Ipse te de servitute probrosæ captivitatis eripuit, & de abjectionis extremæ obprobrio liberavit.

Ipse, virtus salutis tuæ, in die belli clypeo suæ omnipotentiæ misericorditer tuum capud obumbrans, confectis hostibus te servavit illæsum, & salutem carissimi in Christo filii nostri Angliæ Regis illustris, tui genitoris incliti, omniumque tuorum, ac totius Regni Angliæ in tuâ Serenitate direxit.

Quid igitur retribues Domino pro omnibus quæ jam tuæ tribuit juventuti? Fili præpara mentem paternis affatibus, & nostris consiliis aurem exauditionis appone; sint oculi tui aperti & aures intentæ, ut capud tuum peccatorum oleum non impinguet, & ad vindictam alicujus te nequitia, in tuam proculdubio perniciem, non irritet: sed considerans prudenter quod regnantibus certior est ex mansuetudine, quam ex crudelitate securitas; quodque, sicut pluribus ramis arbores præcisæ repullulant, & secta quædam satorum genera densiora resurgunt; sic sævitiâ & immanitate regnantium, inimicorum numerus crescit potius, quàm tollatur. A. D. 1265.

Utaris clementiâ fixo & continuando proposito ad nocentes, nec expectes quòd causa deficiat, sed desit tibi prorsus animus sæviendi.

Quod, quia tibi expedire putamus, omnimodis magnitudinem tuam monemus, rogamus & hortamur attentè, sano tibi consilio in remissionem peccaminum suadentes, quatinus, diligenter attendens, quòd tu in te ipsum sævies, si forsan in Regni ejusdem incolas, tuam exinde minorando potentiam, sævitiam exerceres.

Reddas te illis in remissione facilem, nec ad crudelitatem contra ipsos, vel recentis offensæ memoriâ, vel alicujus suggestione patiaris induci.

Set beneficiis tibi amicos astringas, illis, ut de infidelibus fideles efficias: &, ut de inimicis amicissimos habeas, reconcilies inimicos.

Ad Prælatos sanè, quos vel habes probabili ratione suspectos, vel infestos forsan evidentiâ offensæ sensisti, ob illius reverentiam, qui tibi, suæ pietatis præsidio, in tantis periculis astitit, & ab illis inoffensum cum famæ ac honoris augmento servavit, nullo modo manus infestationis extendas, set ecclesias & personas ecclesiasticas Regni ejusdem, præfati Genitoris tui sequendo vestigia, favore debito prosequaris.

Nos etenim, qui prosperum statum tuum paterno zelantes affectu, illum, contra æmulorum insidias, accomodis libenter auxiliis fulcimus, excessus personarum hujusmodi sic castigare curabimus, quod, aliis etiam eorum exemplo deterritis, tibi & tuis contra similia providebitur, auctore Domino, in futurum.

Dat. Perusii 8. Id. Octobris Pontificatûs nostri anno primo.

Sub filo canabi.

Epistola Odonis O-Connor, Regis Conactiæ pro consensu Regio ad Episcopum eligendum.

A. D. 1265. An. 49. H. 3.

Bundela Certif. & Petit. A. 49. H. 3. in Turri London.

EXcellentissimo Domino H. Dei gratiâ, Illustri Regi Angliæ, suus fidelis Odo Okonchubyr Rex Connactiæ, salutem, & in omnibus victoriam. A. D. 1265.

Vestræ Regiæ Majestatis excellentiam

A. D. 1265. exoramus modis quibus possumus, quatinus Decano & capitulo Akaden. (ipsa per mortem venerabilis patris Domini T. ejusdem Ecclesiæ Episcopi, vacante) vestrum consensum pariter & assensum, per Nuncium eorundem, ad eligendum pastorem vultu sereno & favorabili, si placet impendatis.

Tantum inde facientes, ne præfata Ecclesia (quæ ad præsens, ultra viginti marcarum summam in redditibus non abundat,) propter retardationem Regii assensus (quod absit) in temporalibus vel spiritualibus patiatur. A. D. 1265. Hen. 3.

In cujus petitionis testimonium has litteras nostras vestræ Majestati Regiæ mittimus patentes.

Dat. anno Regni Regis H. 49.

Littera Blanchæ Ducissæ Britanniæ, de Beatrice filia Regis febricitante, & de Arturo nepote Regis, puero satis eleganti.

A. D. 1265. An. 49. H. 3. Ex Bundel. Litter. tempore H. 3.

A Son Tresshaut & Treschier Seignour Henri, par la grace de Deu, Roi d'Engleterre, Seignour de Yrland, e Duc d'Aquitene, Blance Duchesse de Bretaigne saluz e reverence, e soi apparellie a ferre sa volence, cum a son chier Seignour.

Sire, je vous pri, si vous pleft, que vous me villude vostre estate, le queul nostre sire par sa grace face touzours bon; quar sachiet mon chier Seignour que j'ei ment tresgrant joie, toutes les foiz que je puiz oir & savoir bones noveles de vous.

Sachiez, sire, que ma Dame Beatrix, vostre chier file, e la nostre, est encor deherte de sa feivre, meis el en est mout amende, la Deu merci; e nous dient les fisechiens que sa feivre ne li puet par longein durrer. A. D. 1265.

E vous pri, mon cher Seignour, que s'il avoit riens en noz parties que vous le me mande, comandez cum a la vostre; quar sachiez, sire, que je arroie mout tresgrant joie de ferre vostre volunte a mon poer.

E sachiez, sire, que Artus est mout bon suffisant, e mout beil, la Deu merci, e nostre sire vous gart.

Littera Beaticis filiæ Regis, quod adhuc infirma est de febre quartana.

A. D. 1265. An. 49. H. 3. Ibidem, ut supra.

Reverendo patri ac Domino, illustrissimo viro, Domino Henrico, Dei gratiâ, Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, & Duci Acquitanniæ, ejus filia, consors Domini Johannis Britagniæ, salutem, & quicquid poterit reverentiæ & honoris.

Cum ego de statu vestro, quem Deus semper prosperum faciat & felicem, ex quo a vobis recessi nichil certitudinis per vestros Nuncios intellexerim, Dominationem vestram modis omnibus, quibus possum, humiliter deprecor & attente, quatenus super statu vestro, de quo sciendo ad vos latorem præsentium trasmittimus, me, vestri gratiâ, velitis facere certiorem. A. D. 1265.

Scientes quod adhuc febre quartanâ infirma sum; set adeo, solet sicut, me dolore continuo graviter non fatigat.

Insuper rogo vos ut michi vestram voluntatem, quam totis viribus facere concupisco, per vestras litteras vestri gratia remandetis.

Littera, per quam Henricus Rex dedit Edmundo filio Comitatum & Honorem Leycestriæ, Senescalciam Angliæ, & omnes terras & tenementa, que fuerunt quondam Symonis de Monteforte, in prælio apud Evesham interfecti, ac omnes terras & tenementa, que fuerunt Nicholai de Segrave.

A. D. 1265. An. 50. H. 3. L. A. fol. 190. penes Camerar. Scaccar.

Henricus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Prioribus, Comitibus, Baronibus, Justiciariis, Vicecomitibus, Præpositis, Ministris, & omni- A. D. 1265.

A. D. 1265. omnibus Ballivis, & fidelibus suis salutem.

Hen. 3. Sciatis nos dedisse, concessisse, & hac cartâ nostrâ confirmâsse Edmundo, filio nostro karissimo, Comitatum & Honorem Leycestriæ, senescalciam Angliæ, & omnes terras & tenementa quæ fuerunt Symonis de Monteforte, quondam Comitis Leycestriæ inimici & felonis nostri; per quem guerra in Regno nostro mota fuit:

Nec non omnes terras & tenementa, quæ fuerunt Nicholai de Segrave, inimici & rebellis nostri; qui eidem Symoni, & inprisiis suis tempore guerræ prædictæ adhæsit, ad exhæreditationem nostram & destructionem Coronæ nostræ, usque ad bellum inter nos, & dictos inimicos & rebelles nostros apud Evesham commissum;

Et quorum inimicorum etiam rebellium terræ & tenementa per forisfacturam eorum, de communi consensu & consilio magnatum ac fidelium Regni nostri, ad nostram ordinationem & dispositionem (salvis capitalibus Dominis homagiis & servitiis suis) hac vice pertinent:

Habenda & tenenda eidem filio nostro & hæredibus suis de capitalibus Dominis feodi illius, sive nobis vel aliis, cum omnibus ad prædicta Comitatum & honorem, senescalciam, terras & tenementa spectantibus (dum tamen terræ & tenementa prædicta non fuerit de dominico Coronæ nostræ) faciendo inde omnia servitia debita & consueta; ita quod, occasione hujus donationis nostræ, nichil capitalibus Dominis prædictis in Wardis, Releviis, aut rebus aliis, ad eos pertinentibus, depereat imperpetuum.

Quare volumus & firmiter præcipimus pro nobis & hæredibus nostris, quod prædictus Edmundus, & hæredes sui, Comitatum & honorem, senescalciam, terras & tenementa prædicta cum omnibus pertinentiis suis habeant & teneant de capitalibus Dominis feodi illius, sive nobis, vel aliis (dum tamen terræ & tenementa prædicta non sint de Dominico Coronæ nostræ) faciendo inde omnia servitia debita & consueta, sicut prædictum est, imperpetuum. A. D. 1265.

Et volumus & præcipimus, pro nobis & Hæredibus nostris, quod nullus, ratione juris, quod sibi per prædictos, Symonem & Nicholaum, hæreditariè competere posset, actionem vel clamium ullis temporibus habeat de cætero in prædictis Comitatu, honore, Senescalcia, terris & tenementis; set ab omni jure, actione & clamio penitùs excludatur imperpetuum.

Et nos hæredes nostri, hanc nostram donationem defendere & conservare tenemur, sicut nos & antecessores nostri alias donationes nostras & feoffamenta conservare & defendere consuevimus, & sicut ea conservare & defendere tenemur.

Hiis Testibus,

Venerabili Patre W. Bathon. & Wellen. Episcopo,
Hugone le Bigod,
Philippo Basset,
Rogero de Leyburne.
Roberto Waleraud.
Willielmo Belet.
Waltero de Bruges,
Galfrido de Percy, & aliis.

Dat. Cantuar. 26 die Octobris, anno Regni nostri quinquagesimo.

Carta per quam Dominus Henricus dedit & concessit nepoti suo, H. filio illustris Regis Alamaniæ primogenito, manerium de Gringelay, cum omnibus suis pertinentiis, quæ fuerunt Willielmi de Furnival; qui quondam Simoni de Montefort, inimico & feloni Regis, adhæsit.

A. D. 1265. An. 50. H. 3. Pat. 50. H. 3. m. 4. HEnricus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ & Dux Aquitanniæ, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Prioribus, Comitibus, Baronibus, Justiciariis, Vicecomitibus, Præpositis, Ministris, & omnibus Ballivis, & fidelibus suis salutem.

Sciatis nos dedisse, concessisse, & hac carta nostra confirmâsse dilecto nepoti & fideli nostro Henrico illustris Regis Alemaniæ Primogenito, pro fideli servitio suo, manerium de Gringelay, cum pertinentiis, quod fuit Willielmi de Furnival, in Comitatu Notingbam, inimici & rebellis nostri, qui Symoni de Monteforti, quondam Comiti Leycestriæ, inimico & feloni nostro, & inprisiis suis adhæsit, tempore guerræ, quæ nuper in Regno nostro mota fuit per ipsum A. D. 1265.

A.D. 1265. Hen. 3. ipsum Simonem & dictos imprisios suos ad exhæredationem nostram & destructionem Coronæ nostræ, usque ad conflictum inter nos, & dictos inimicos & rebelles nostros, apud Evesham commissum;

Et quorum inimicorum terræ & tenementa per forisfactum eorum, de communi assensu & consilio Magnatum & fidelium Regni nostri, ad nostram ordinationem & dispositionem (salvis capitalibus Dominis Homagiis, & servitiis suis) hac vice pertinent.

Habendum & tenendum sibi & hæredibus suis, de corpore suo legitimè procreatis.

Et, si prædictus Henricus, sine hujusmodi hæredibus obierit, tunc prædictum manerium de Gringelay, cum pertinentiis, Edwardo primogenito nostro, & hæredibus suis, imperpetuum remanebit, tenendum de capitalibus Dominis feodi illius, seu nobis, vel aliis imperpetuum (dum tamen manerium illud non fuerit de Dominico Coronæ nostræ) faciendo inde omnia servitia debita & consueta; ita quod occasione hujus donationis nostræ niehil capitalibus Dominis prædictis, in Wardis, releviis, aut rebus aliis, ad eos pertinentibus, depereat imperpetuum.

Quare volumus & firmiter præcipimus pro nobis & hæredibus nostris, quod prædictus Henr. & hæredes sui, de corpore suo legitime procreati, prædictum manerium de Gringeley, quod fuit prædicti inimici & rebellis nostri, habeant & teneant de prædictis filio nostro & hæredibus suis, capitalibus Dominis feodi illius, seu nobis, vel aliis imperpetuum.

Et, si idem Henr. sine hujusmodi hæredibus obierit, tunc idem manerium cum pertinentiis prædicto filio nostro & hæredibus suis imperpetuum remanebit, tenendum de capitalibus Dominis feodi illius, seu nobis, vel aliis imperpetuum (dum tamen manerium illud non fuerit de Dominico Coronæ nostræ) faciendo inde servitia debita & consueta, sicut prædictum est. A.D. 1265. Hen. 3.

Et volumus & præcipimus pro nobis & hæredibus nostris, quod nullus, ratione juris quod sibi per prædictum Willielmum hæreditariè competere possit, actionem vel clamium ullis temporibus habeat de cætero in manerio prædicto; set ab omni jure, actione & clamio, penitùs excludatur imperpetuum.

Et nos & hæredes nostri hanc nostram donationem defendere & conserva retenemur, sicut nos & antecessores nostri aliàs donationes nostras & feoffamenta nostra conservare & defendere consuevimus, & sicut ea conservare & defendere tenemur.

Hiis Testibus.

Venerabili Patre W. Bathon. & Wellen. Episcopo,
Hugone le Bigod,
Philippo Basset,
Rogero de Mortuo Mari,
Rogero de Clifforde,
Rogero de Leyburn.
Roberto Walerand.
Willielmo Belet,
Petro de Chaumpnent, & aliis.

Dat. per manum nostram apud Cantuar. vicesimo nono die Octobr. anno Regni nostri quinquagesimo.

Pro Ricardo Rege Alemanniæ.

A.D. 1265. An. 50. H. 3. Pat. 50. H. 3. n. 132. REX Abbatibus, Prioribus, Comitibus, Baronibus, Militibus & omnibus liberè tenentibus de Riehardo Rege Alemanniæ, salutem.

Cum præfatus Rex, frater noster kariffimus, in conflictu, habito apud Lewis, captus extiterit & incarceratus, per unum annum & amplius detentus, per quod terræ, tenementa & catalla ipsius fratris nostri occupata, alienata & distracta erant medio tempore prædicto.

Ac idem frater noster, occasione prædicta, & rationibus diversis, quas Subticemus, ad præsens ære alieno sit oneratus, propter quod eidem fratri nostro quamplurium compatimur: A.D. 1265.

Universitatem vestram duximus attentius rogandam quatenus, ad relevationem bonorum, catallorum & debitorum prædictorum, tale auxilium concedere velitis dicto fratri nostro, Domino vestro, cum ab eo super hoc fueritis requisiti, quod proinde temporibus futuris vobis se favorabiliorem merito teneatur exhibere, ac nobis grates reportare debeatis speciales.

Teste Rege apud Cant. 29. die Oct.

De

A. D. 1265. Hen. 3.

A. D. 1265. Hen. 3.

De protectione pro Ecclesia de Heveringlard.

A. D. 1265. An. 5o. H. 3. *Ex Autogr.*

CLemens Episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis, Priori Ecclesiæ de Heveringlard, ejusque fratribus tàm præsentibus, quàm futuris regularem vitam professis, in perpetuum.

Religiosam vitam eligentibus apostolicum convenit adesse præsidium, nè forte cujuslibet temeritatis incursus aut eos a proposito revocet, aut robur, quod absit, sacræ religionis enervet.

Eapropter, dilecti in Domino filii, vestris justis postulationibus clementer annuimus, & Ecclesiam de Heveringlard Norwicen. Dioc. Abbatem proprium non habentem, set per Priorem solitam gubernari, in qua divino estis obsequio mancipati, sub beati Petri & nostrâ protectione suscipimus, & præsentis scripti privilegio communimus;

In primis siquidem statuentes, ut ordo canonicus, qui secundum Deum & beati Augustini regulam in eadem Ecclesiâ institutus esse dinoscitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter observetur.

Prætereà quascumque possessiones, quæcumque bona eadem Ecclesia impræsentiarum justè ac canonicè possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum vel Principum, oblatione fidelium seu aliis justis modis, præstante Domino, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus & illibata permaneant.

In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis; locum ipsum, in quo præfata Ecclesia sita est, cum omnibus pertinentiis suis, cum terris, pratis, vineis, nemoribus, usuagiis & pascuis in bosco & plano, in aquis & molendinis, in viis & semitis, & omnibus aliis libertatibus & immunitatibus suis.

Sanè novalium vestrorum, quæ propriis manibus aut sumptibus colitis, de quibus aliquis hactenus non percepit, sive de vestrorum animalium nutrimentis, nullus a vobis decimas exigere vel extorquere præsumat.

Liceat quoque vobis clericos vel laicos, liberos & absolutos, è seculo fugientes, ad conversionem recipere, & eos absque contradictione aliquâ retinere.

Prohibemus insuper ut nulli fratrum vestrorum, post factam in Ecclesiâ vestrâ professionem, fas sit, sine prioris sui licentiâ, eodem loco, nisi artioris religionis obtentu, discedere; discedentem verò, absque communium litterarum vestrum cautione, nullus audeat retinere. A. D. 1265.

Cum autem generale interdictum terræ fuerit, liceat vobis, clausis januis, exclusis excommunicatis & interdictis, non pulsatis campanis, suppressâ voce divina officia celebrare, dummodo causam non dederitis interdicto.

Crisma verò, oleum sanctum, consecrationes altarium, s— basilicarum, ordinationes Clericorum, qui ad ordines fuerint promovendi, a Diocesano suscipietis Episcopo, siquidem catholicus fuerit, & gratiam & communionem sacrosanctæ Romanæ sedis habuerit, & ea vobis voluerit sine pravitate aliquâ exhibere.

Prohibemus insuper, ut infra fines Parochiæ vestræ, si eam habetis, nullus, sine assensu Diocesani Episcopi & vestro, Capellam seu Oratorium de novo construere audeat; salvis privilegiis pontificum Romanorum.

Ad hæc novas & indebitas exactiones ab Archiepiscopis, Episcopis, Archidiaconis seu Decanis, & aliis omnibus ecclesiasticis secularibusve personis a vobis omnino fieri prohibemus.

Sepulturam quoque ipsius loci liberam esse decernimus, ut eorum devotioni & extremæ voluntati, qui se illic sepeliri deliberaverint, nisi excommunicati, vel fortè interdicti sint, aut etiam publicè Usurarii, nullus obsistat; Salva tamen Justitiâ illarum ecclesiarum, à quibus mortuorum corpora assumuntur.

Decimas præterea & possessiones, ad jus ecclesiarum vestrarum spectantes, quæ a laicis detinentur, redimendi & legitimè liberandi de manibus eorum, & ad ecclesias, ad quas pertinent, revocandi libera sit vobis de nostrâ auctoritate facultas.

Obeunte verò te, nunc ejusdem loci Priore, vel tuorum quolibet Successorum, nullus ibi qualibet surreptionis astutiâ, seu violentiâ præponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum major pars consilii sanioris secundum Deum & beati Augustini regulam providerint eligendum.

Paci quoque & tranquilitati vestræ paternâ imposterum sollicitudine providere volentes, auctoritate apostolica prohibemus, infra clausuras locorum seu Grangiarum vestrarum, nullus rapinam seu furtum facere, ignem apponere, sanguinem fundere, hominem temerè ca-

A.D. 1265. Hen. 3. pere vel interficere, seu violentias audeat exercere.

Præterea omnes libertates & immunitates, a Prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus, Ecclesiæ vestræ concessas, necnon libertates & exemptiones secularium exactionum, à Regibus & Principibus, vel aliis fidelibus rationabiliter vobis indultas, auctoritate apostolicâ confirmamus & præsentis scripti privilegio communimus.

Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat prætatam Ecclesiam temerè perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare; set omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione ac sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura; salvâ sedis apostolicæ auctoritate, & Diocesani Episcopi canonicâ justitiâ.

Siqua igitur in futurum, ecclesiastica secularisve persona, hanc nostræ constitutionis paginam sciens contra eam temerè venire temptaverit, secundò tertiòve commonita, nisi reatum suum congruâ satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui careat dignitate, reamque se divino judicio existere de perpetratâ iniquitate cognoscat; & à sacratissimo corpore ac sanguine Dei & Domini redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ subjaceat ultioni:

Cunctis autem, eidem loco sua jura servantibus, sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatinus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen, Amen, Amen.

S.Petrus S.Paulus, Locus Monogrammatis Clemens Papa 4. A.D. 1265. Hen. 3.

Oculi mei semper ad ——num.

Ego Clemens, Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.

Ego Odo, Tusculan. Episcopus,
Ego Stephanus, Prenestinus Episcopus,
Ego Frater Johannes, Port. & Sanctæ Rufinæ Episcopus,
Ego Radulphus, Albanen. Episcopus.
Ego Henricus, Ostien. & Velletren. Episcopus.

Ego Ancherus, Tituli Sanctæ Praxedis Presbiter Cardinalis,
Ego Guillielmus, Tituli Sancti Marci Presbiter Cardinalis,
Ego Frater Anibaldus, Basilicæ Christi Apostolorum Presbiter Cardinalis.

Ego Ottamanus, Sanctæ Mariæ in Via lata Diaconus Cardinalis,
Ego Johannes, Sancti Nicolai in Carcere Tulliano Diaconus Cardinalis.
Ego Jacobus, Sanctæ Mariæ in Cosmydin Diaconus Cardinalis,
Ego Gottifridus, Sancti Gregorii ad velum Aureum Diaconus Cardinalis.
Ego Ubertus, Sancti Eustachii Diaconus Cardinalis.

Dat. Perusii, per Manum Magistri Michaelis de Tholosa, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Vicecancellarii, 2. Non Novembris. Indictione Nona. Incarnationis anno 1265. Pontificatûs vero Domini Clementis Papæ 4. anno primo.

Sub Filis Sericis flavi rubeique coloris.

De Treuga cum Wallia.

A.D. 1265. An. 50. H. 3. Pat. 50. H. 3. m. 119.

REX omnibus, &c. salutem.

Sciatis quod dedimus potestatem dilecto & fideli nostro Jacobo de Aldithel treugas capiendi, nomine nostro, cum Lewelino filio Griffini & Complicibus suis, usque ad Carniprivium proximo futurum; ratum habituri & firmum quicquid idem Jacobus, nomine nostro, in præmissis duxerit faciendum. A.D. 1265.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Westm. 28. die Novembris.

De conductu Nunciorum Lewelini.

A.D. 1265. An. 50. H. 3. Pat. 50. H. 3. m. 103.

REX, ad instantiam venerabilis patris O. Sancti Adriani Diaconi Cardinalis apostolicæ sedis Legati, suscepit in salvum & securum conductum suum Nuncios Lewelini filii Griffini, quos idem Lewelinus ad ipsum Legatum missurus est, cum ipso super suis negotiis tractaturos; A.D. 1265.

Ita quod iidem Nuncii simul veniant

&

A.D. 1265. & ab invicem non recedant, videlicet, cum 10 equitaturis, & 10 peditibus tantum.
Hen. 3.

In cujus, &c. duraturas usque ad Festum Purificationis beatæ Mariæ proximo futurum. A.D. 1265.

Teste Rege apud Windes. 14. die Decembris. Hen. 3.

De Pardonatione pro Roberto Paignell.

A.D. 1266. An. 50. H. 3. Pat. 50. H. 3. n. 72.

REX omnibus, &c.

Sciatis quod, ad instantiam dilecti & fidelis nostri Galfridi Cantelmi, pardonavimus Roberto Paignell omnem indignationem & animi rancorem, quos erga ipsum conceperamus, occasione turbationis in Regno nostro habitæ, & ipsum inde quietum esse clamamus imperpetuum :

Volentes & concedentes pro nobis & hæredibus nostris quod prædictus Robertus, vel hæredes sui, occasione prædicta, in aliquo non graventur, occasionentur vel molestentur, dum tamen prædictus Robertus, & hæredes sui de cætero fideliter se habeant erga nos & hæredes nostros. A.D. 1266.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Westm. 12. die Februarii, anno Regni nostri 50.

Pro Comite Britanniæ de Comitatu Richmundiæ.

A.D. 1266. An. 50. H. 3. Pat. 50. H. 3. n. 46.

REX dilecto & fideli suo, Gwichardo de Charron, salutem.

Cum quasdam terras tenementa & Maneria nostra dederimus & concesserimus dilecto & fideli nostro, Petro Comiti de Sabaudia, Domino vestro, in escambium Comitatus & honoris Richemondiæ (de quibus quidem terris tenementis & Maneriis iidem Comes & amici sui esse debent merito contenti) ac nos Comitatum & honorem prædictum, cum pertinentiis, dilecto & fideli nostro, Johanni Duci Britanniæ reddidimus, per quod Radulphum de Mortein Militem ipsius Ducis ad vos transmittimus, pro Comitatu & honore prædictis, nomine Domini sui prædicti, à vobis recipiendis;

Vobis mandamus, firmiter injungentes, quatenus prædictos Comitatum & honorem, cum omnibus pertinentiis suis, præfato Militi liberetis in formâ prædicta; & hoc, sicut nos & honorem nostrum, necnon & omnia bona vestra, quæ in Regno tenetis, diligitis, & sicut indignationem nostram vitare volueritis, nullo modo omittatis : Scituri quod, nisi feceritis, periculum exhæredationis terræ vestræ Cbavens vobis ex hoc poterit imminere; A.D. 1266.

Nos enim erga Dominum vestrum Comitem Saubaudiæ prædictum,& quoscumque alios vos inde conservabimus indempnes.

In cujus rei testimonium has litteras nostras fieri fecimus patentes.

Teste meipso apud Northampton 6. die Maii.

Et mandatum est Militibus, liberis hominibus, & omnibus aliis, tenentibus de Castro Comitatu & honore prædictis,quod eidem tanquam Domino suo sint intendentes, &c.

De Servitio Baronum Borealium.

A.D. 1266. An. 50. H. 3. Pat. 50. H. 3. n. 38.

REX omnibus, &c. salutem.

Sciatis quod venerabilis Pater, R. Dunolmensis Episcopus, & dilecti & fideles nostri, Perer de Brus, Radulphus filius Ranulphi, Willielmus Baro de Graistok, & Nicholaus de Bolteby, per præceptum Edwardi primogeniti nostri fecerunt servitium, quod nobis debent, cum dilectis & fidelibus nostris Henrico de Alemannia, Johanne de Balliolo, & cæteris fidelibus nostris, secum in partibus borealibus existentibus, à die Veneris, proxima post festum Sancti Georgii, anno Regni nostri 50. usque ad diem Lunæ in Crastino Sanctæ Trinitatis proximo sequentis; videlicet, per quadraginta dies, utraque die computata : De quo quidem servitio ipsos quietos quietamus. A.D. 1266.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Northamton. 23. die Maii.

Littera

Littera Regi Franciæ de Treuga cum Rege Navarræ ineunda.

A.D. 1266. An.50. H. 3. Pat.50. H. 3. m. 6. d.

Domino Regi Franciæ, Rex Angliæ salutem.

Super eo, quod nobis & Edwardo primogenito nostro mandâstis per fratres Radulphum & Amaneum, ordinis Sanctæ Trinitatis, portantes a vobis litteras de Credentia, nos & filium nostrum prædictum ex una parte, ac Dominum Regem Navarræ ex altera tangente;

Serenitati vestræ significamus quod, quia de vobis specialiter confidimus, nec attendentes quod vos aliquatenus vos velletis intromittere, nisi in forma & modo quos nobis & dicto filio nostro competentes videritis & honorificos,

Ad vestrum beneplacitum consentimus, & nobis placet quod usque ad tres annos post Pascham, proximo futuram, sicut per Nuncios vestros supradictos rogâstis, ineatur treuga inter nos & dictum filium nostrum, ac Regem Navarræ memoratum; sicut inter vos & gentes nostras Wasconiæ, qui circa negotium illud pro nobis in partibus illis laborârunt, & etiam dictum Regem Navarræ, seu aliquos de concilio suo, quos ad hoc ad vos destinare voluerit, poterit conveniri.

Hoc autem idem mandavimus Senescallis & aliis fidelibus nostris Wasconiæ, quod ad diem & locum, quos eis duxeritis mandandos, veniant ipsorum aliqui, quos ad hoc magis noverint idoneos, ad dictam treugam ineundam & firmandam; & quod treuga hujusmodi in vestra præsentia, seu in Wasconia, si ibidem malueritis destinare ad hoc habentes Nuncios potestatem, per consensum mutuum approbetur, vestræ relinquimus optioni.

De eo etiam quod nos rogâstis per Nuncios vestros prædictos, quod prædicto Regi Navarræ conductum salvum concedamus, per terram Wasconiæ, ad vos veniendi, vestræ dominationi intimamus quod, licet idem Rex Navarræ alias, cum per conductum nostrum per terram Wasconiæ transisset, in nostri dampnum & præjudicium, cum aliquibus hominibus nostris ligiis confœderationes contra nos fecerat & conspirationes diversas;

Liberum tamen eidem concedimus transitum & conductum ad vos per terram prædictam veniendi, cum familia sua moderata, sine armis; si vos per litteras vestras patentes hoc Senescallo Wasconiæ duxeritis mandandum, quia in omnibus, quæ poterimus, vestris beneplacitis favere volumus & mandatis.

Ad hoc Scientes quod in formam prædictæ treugæ consentiebamus animosius, quia formam eandem iidem Nuncii asserebant à vestra procedere voluntate.

Teste Rege apud Kenilwurth. 20. die Augusti.

Pro

A.D. 1266. Hen. 3. | A.D. 1266. Hen. 3.

Pro Comite Lovanniæ.

A.D. 1266. An. 50. H. 3. Pat. 50. H. 3. n. 13.

REX Venerabili Patri O. Sancti Adriani Diacono Cardinali Apostolicæ Sedis Legato, salutem.

Cum Dominus Papa nobis concesserit decimam beneficiorum ecclesiasticorum de Regno nostro, prout nôstis, & teneamur dilecto & fideli nostro Frederico de Frisco, Comiti Lovanniæ, in nongentis marcis; videlicet, quadringentis marcis annui feodi sui centum marcarum, quod percipere consuevit ad scaccarium nostrum; & quingentis marcis pro expensis suis, quas fecit in servitio nostro in obsidione Castri Kenillewurth, A.D. 1266. ad mandatum nostrum;

Paternitatem vestram requirimus & rogamus quatinus præfato Frederico, de primis denariis, quos de Decima prædicta levari contigerit, habere faciatis nongentas marcas, in recompensationem nongentarum marcarum prædictarum.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Kenillewurth. 3. die Septembris.

De Curtina Regis liberata.

A.D. 1266. An. 50. H. 3. Pat. 50. H. 3. n. 27.

REX omnibus, &c. salutem.

Sciatis quod frater Alanus de Calweton, Monachus de Cestria, liberavit Magistro Roberto, Custodi papilionum nostrorum, Curtinam nostram apud Kenilwyrth die Dominica A.D. 1266. proxima ante festum beatæ Margaretæ Virginis.

Anno Regni nostri 50.

Bulla, de Excommunicando omnes arma gerentes, seu guerrentes ex parte Simonis de Monteforti, seu alterius cujuscumque, contra Regem Angliæ.

A.D. 1266. An. 50. H. 3. L. A. fol. 99. Penes Camerar. Scaccar. L. A. f. 99. a.

CLemens Episcopus, servus servorum Dei, dilecto Filio S. TT. Sanctæ Ceciliæ Presbitero Card. Apostolicæ Sedis Legato, salutem, & Apostolicam benedictionem.

Olim, dum essemus in minori officio constituti, & in Regno Angliæ legationis officio fungeremus, in quendam Symonem de Monteforti Com. Leycestriæ, ac nonnullos alios Comites, & Barones Regni ejusdem, ac omnes turbatores ipsius Regni, & se carissimo in Christo Filio nostro illustri Regi Angliæ opponentes, ac alios etiam, qui talibus in pecunia, equis, vel armis, aut alias præstarent consilium, auxilium vel favorem, excommunicationis sententiam duximus proferendam,

Quia vero Regni ejusdem statum pacificum & quietum plenis desideriis affectamus, ad quod efficaciter expedire credimus sententiam ipsam frequentius publicari, nos, hujusmodi sententiam inviolabiliter observari volentes, in omnes illos, qui secus egerint, quive contra præfatum Regem arma susceperint, aut Regnum prædictum contra Regem ipsum, A.D. 1266. cum armis, vel sine armis, intraverint, vel alias turbaverint, aut turbantibus præstiterint auxilium vel favorem publicum vel occultum, cujuscumque sint præeminentiæ, dignitatis, aut status de novo similem excommunicationis sententiam promulgamus, à qua eos, sine speciali mandato Sedis Apostolicæ, nisi forsan in mortis articulo, prohibemus absolvi; in quo, si fuerint absoluti, & ipsos contigerit sanitati restitui, nisi satisfecerint infra mensem, eâdem sententiâ ligari volumus eo ipso;

Quocirca discretioni tuæ per Apostolica scripta mandavimus, quatinus hujusmodi Excommunicationis sententias in solempnibus Parlamentis, quibus Parisius & alibi te interesse contigerit, per te ipsum sollempniter publices, & per alios in omnibus locis, in quibus expedire videris, & præcipue in locis Maritimis, seu mari vicinis, facias publicari:

Contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita compescendo

A. D. 1266. H. 3. cendo: Non obstante si est aliquibus ab Apostolica Sede indultum quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas, quæ de indulto hujusmodi plenam & expressam non fecerint mentionem; sive quibuscunque aliis indulgentiis & privilegiis Apostolicis, quæ nullis in hac parte suffragari volumus, & de quibus oporteat in nostris litteris plenam & expressam mentionem fieri; & per quæ præsentium effectus impediri valeat vel deferri. A. D. 1266. Hen. 3.

Dat. Viterbii 17. Kal. Octobr. Pontificatûs nostri anno secundo.

Pro Duce Brunneswik.

A. D. 1266. An. 51. H. 3. Pat. 51. H. 3. m. 12.

REX omnibus, &c. salutem.

Cum illustris vir Albertus Dux Bruneswyk, Consanguineus noster dilectus, Alasiam de Monte Ferrato, neptem A. Consortis nostræ, de Consilio nostro duxit in uxorem,

Nos, volentes ipsum ob hoc venerabilibus respicere donativis, ut tenemur, volumus quod idem Dux in Festo Paschæ proximo venturo, & postmodum in Festo Sancti Michaelis, & sic de anno in annum, & de termino in terminum, recipiat de nobis, per manus quorumcumque, quos ad hoc duxerit assignandos, unam pecuniæ portionem, secundum quod status noster, & Regni nostri requiret; A. D. 1264.

Ita tamen quod, quando status noster erit melioratus, nos ei melius & copiosius; & si, quod absit, debilior fuerit, minus eidem faciemus.

Et hoc per tantum temporis spatium facere bona fide promittimus, quod ipse Dux à nobis, & nostris se tenere debeat pro pacato.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Kenilwurth. 4. die Novembr.

Pro Duce Bruneswik.

A. D. 1266. An. 51. H. 3. Claus. 51. H. 3. m. 12.

WIllielmo filio Ricardi, & Sociis suis Collectoribus Finis London. salutem.

Cum illustris vir A. Dux Bruneswyk, consanguineus noster, Alesiam neptem A. Reginæ Consortis nostræ duxerit in uxorem, per quod Dux, in veniendo ad nos, & ibidem morando, multas fecit expensas occasione prædictâ, & in pluribus debitis quibusdam Creditoribus, in Civitate prædicta, & alibi, jam tenetur;

Nos, ipsum Ducem honorabiliter respicere volentes, vobis mandamus quod de Fine prædicto habere faciatis eidem Duci, vel Procuratoribus suis, quos ad hoc duxerit deputandos, mille Marcas ad expensas suas inde acquietandas, & ad satis faciendum Creditoribus suis prædictis; ita quod præfatus Dux promptitudine vestrâ reputet se contentum: A. D. 1266.

Et hoc, sicut honorem nostrum diligitis, & indignationem nostram vitare volueritis, nullo modo omittatis.

Teste Rege apud Kenilwurth. 7. die Novembr.

Littera Regis, Ludovico Regi Franciæ, de Trenga cum Rege Navarræ capienda & juranda.

A. D. 1266. An. 51. H. 3. Pat. 51. H. 3. m. 109.

A Noble Prince Seignur, & a sun cosin trescher, Sire Lowys, par la grace Deu, Roy de Fraunce, Henri, par mame la grace, Roi d'Engleterre, Seigneur de Irelonde, & Duc d'Acquitayne, saluz, & vereyz amystez.

Sachez, cher Sire, ke nuz enveums nos feaus & leaus, Guilliaume Boquer, & Johain dea Linde, Chivalers, a vostre presence,

As queus nos donoms plein poer de prendre Trewe entre nus, e le Roi de Navarre; c'est a saver de la Pasche prochein avenir en trois anns, si cum vus nus mandastes par vos messages en lettre de creaunce, & nus vus respondunes par nos letres overtes; A. D. 1266.

E, a cele Trewe a fermer, e lur donoms poer a jurer en nostre alme sur les poinz

A.D. 1266. Hen. 3. poinz ke apendent a fermer l' avandite Trewe.

E for co averons ferme & estable co, que les avantdiz Guillame & Johan, en la avantdite Bosoigne, feront en nostre nun.

En tesmoine de co avons mis nostre seel à cest escrit. A.D. 1266. Hen. 3.

Done a Kenilwurth. le Dime Jor de Novembre.

De Treuga cum prædicto Rege.

A.D. 1226. An. 51. H. 3. Ibidem.

A Noble Prince Seignur, & a sun cosin treschere, Sire Lowys, par la grace Deu, Roi de France, Henri par meme la grace, Roi d' Engleterre, Seigneur de Irlaunde, & Duc d'Acquitaine salnz & verreyz amistez.

Sachez, cher Sire, que nus enveuns nos feaus & leaus, Willam Bonquer, & Joban de la Linde, a vostre presence,

As queus nus avums done plein poer de preindre Truve entre nus, & le Roi de Navarre, e a cele Trewe a fermer, c'est a savoir de la Pasche prochein avenir en Trois annz, A.D. 1266.

E averoms ferme, e estable co quil frunt en ces choses, e sur co avums done poer a meymes ces de jurer en nostre, alme, ke nus tendroms quant ke il feront en les choses avantdites.

E en tesmoigne de co avoms mis nostre seel en cest escrit.

Done a Kenilwurth le disme jor de Novembre.

De Treuga eadem.

A.D. 1266. An. 51. H. 3. Ibidem.

A Tuz ceus, qui ceste lettre verront ou orront, Henri, par la grace Deu, Roi d'Engleterre, Seigneur de Irelaunde, & Duc d'Acquitayne, Saluz en Deu.

Sachez ke nus fesoms & ordenoms nos feaus & nos leaus, Guillame Bonquer, & Johan de la Linde, Chevalers, nos Procurors, a prendre; & a fermer la Trewe entre nus, & le Roi de Navarre.

E lur donom poer a jurer, en nostre alme, sur les poynz, quæ apendent a fermer la avantdite Trewe. A.D. 1266.

E en for co averoms ferme & estable co que les avantdiz Guillame & Johan, en la avantdite bosoigne, frount en nostre nun.

En tesmoigne de ceste chose nus lur avoms fet ceste nostre lettre patente.

Done a Kenilwurth le disme jor de Novembre.

Adhuc de Treuga jam dicta.

A.D. 1266. An. 51. H. 3. Ibidem.

REX omnibus, &c. salutem.

Sciatis quod damus potestatem Willielmo Bonquer & Johanni di la Linde Militibus, capiendi, ineundi & firmandi, pro nobis, & nostris, cum Rege Navarræ illustri, Treugam usque ad tres annos post Pascham proximo futuram:

Jurandi etiam, in animam nostram, quod dictam Treugam bona fide tenebimus, & observabimus, & à nostris faciemus observari: A.D. 1266.

Ratum habituri & firmum quicquid prædicti Willielmus & Johannes, super præmissis, nomine nostro, duxerint faciendum.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Kenilworth 10. die Novembris.

Pro Burgensibus & Mercatoribus Ducis Brunesirich de Lubek.

A.D. 1267. An. 51. H. 3. Pa. 51. H. 3. m. 31.

REX omnibus, &c. salutem.

Sciatis nos, ad instantiam Nobilis viri A. Ducis Brunzik, dilecti nostri, concessisse Burgensibus & Mercatoribus suis, de Lubek, libertates subscriptas, viz. A.D. 1267.

1. Quod ipsi, vel eorum bona quocumque locorum, in potestate nostra, non

A.D. 1267. Hen. 3. non arestentur pro aliquo deblto (de quo fidejussores, sive principales Debitores non extiterint) nisi forte ipsi Debitores de eorum sint communia & potestate, habentes unde de debitis suis in toto, vel in parte satisfacere possint; & ipsi Burgenses de Lubek (per quos ipsa Villa regitur) illis, qui de terra & potestate nostra extiterint, in justitia defuerint, & de hoc rationabiliter constare possit.

2. Et quod iidem Mercatores & Burgenses, pro transgressione seu forisfactura servientum suorum, catalla & bona sua in manibus ipsorum inventa, aut alicubi locorum per ipsos servientes deposita, quatenus ea sua esse sufficienter probare poterunt, non amittant.

3. Concessimus etiam Burgensibus & Mercatoribus prædictis, quod de Mercandisis suis, in terram & potestatem nostram venientibus, nullam prisam fieri faciemus ad opus nostrum, nisi ipsis, vel eorum servientibus statim inde rationabiliter satisfecerimus; salvis tamen inde nobis debitis, & antiquis prisis nostris. A.D. 1267. Hen. 3.

4. Concessimus insuper, quantum ad nos pertinet, Burgensibus & Mercatoribus prædictis, quod ipsi habeant Hansam suam, reddendo inde quinque solidos, eodem modo quo Burgenses & Mercatores Colon. Hansam suam habent, & eam temporibus retroactis habere & reddere consueverunt; ita tamen quod ipsi Burgenses & Mercatores faciant nobis & hæredibus nostris consuetudines inde debitas & consuetas.

In cujus, &c.——Duraturas quamdiu prædicti Burgenses & Mercatores fuerint sub Dominio & protectione Ducis supradicti.

Teste Rege apud Westm. 5. die Januarii.

De Potestate data Roberto Waleraund capiendi Treugas cum Lewelino filio Griffini.

A.D. 1267. An. 51. H. 3. Pat. 51. H. 3. n. 82. REX omnibus, &c. salutem.

Sciatis nos dilecto & fideli nostro Roberto Walerand dedisse potestatem ineundi, capiendi, & firmandi Treugas inter nos, & Edwardum filium nostrum, & homines nostros ex parte una; & Lewelinum filium Griffini, & complices, & fautores suos ex altera, prout idem Robertus magis viderit expedire; videlicet, à Festo Paschæ, anno Regni nostri quinquagesimo primo, usque in tres annos proximo sequentes completos;

Ratum habituri & firmum quicquid idem Robertus in hac parte nomine nostro duxerit faciendum. A.D. 1267.

Potestatem etiam damus eidem Roberto jurandi in animam nostram super hiis observandis, quæ per ipsum acta fuerint in præmissis.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Sanctum Edmundum 21. die Februarii.

Consimiles litteras, & de verbo ad verbum, habet idem Robertus de Treuga capienda, & firmanda a prædicto festo Paschæ, usque in duos annos proximo sequentes completos.

De potestate data Edmundo, filio Regis, & Roberto Walerand, ad tractandum de pace cum Lewelino filio Griffini.

A.D. 1267. An. 51. H. 3. Ibidem. REX omnibus, &c. salutem.

Sciatis nos Edmundo, filio nostro karissimo, & dilecto & fideli nostro, Roberto Walerand, plenam dedisse potestatem tractandi, nomine nostro, de pace inter nos, & Edwardum primogenitum nostrum, & homines nostros ex una parte; & Lewelinum filium Griffini, & Complices suos ex altera, necnon & pacem illam firmandi, prout magis viderint expedire:

Ratum habituri & firmum quicquid ipsi, nomine nostro, in hac parte duxerint faciendum. A.D. 1267.

Potestatem etiam damus præfato Roberto jurandi in animam nostram super hiis observandis, quæ per prædictos Edmundum & Robertum acta fuerint in præmissis.

In cujus, &c.

Pro

A. D. 1267. Hen. 3. A. D. 1267. Hen. 3.

Pro Abbate, Priore, & Conventu Westmonast. de Jocalibus impignoratis pro Regis necessitatibus.

A. D. 1267. An. 51. H. 3. Pat. 51. H. 3. n. 57.

REX Abbati, Priori, & Conventui Westm. London. salutem.

Cum nos aurum, lapides pretiosos, jocalia, & alia deposita cassa sive feretro, in quo corpus beatissimi Edwardi disposuimus collocari, & alia quædam pretiosa Monasterii vestri, pro instantibus nostris & Regni nostri necessitatibus, à vobis receperimus, quorum jam partem vendidimus, partem obligavimus, & alia etiam intendimus obligare pro eisdem necessitatibus, pro quadam pecuniæ quantitate;

Nos, in hac parte, indempnitati vestri & Monasterii vestri omnino præcavere volentes, vobis promittimus bonâ fide quod prædicta jocalia, & omnia alia supradicta, vel extimationem eorum, infra annum, à Festo Sancti Michaelis proximo computandum, vobis & Monasterio vestro restituemus, & restitui faciemus,

Ad quod firmiter observandum nos, & A. D. 1267. hæredes nostros, & omnia bona nostra mobilia & inmobilia, ubicumque fuerint constituta, specialiter obligamus:

Submittentes nos jurisdictioni summi Pontificis, qui pro tempore fuerit, & reverendi Patris Domini O. Sancti Adriani Diaconi Cardinalis Apostolicæ Sedis Legati; quod ipsi, vel eorum alter, ad restitutionem & observationem prædictorum, supponendo capellam nostram Ecclesiastico interdicto, & aliis modis, per censuram ecclesiasticam, quibus viderint expedire, nos valeant cohercere.

In cujus rei testimonium præsentes litteras vobis concedimus, nostri, & præfati Legati, ac Edwardi primogeniti nostri sigillorum munimine roboratas.

Teste Rege apud Stratford 28. die Maii.

De Compromisso per Regem & Comitem Gloucestriæ & Northfolciæ in Papam.

A. D. 1267. An. 51. H. 3. Pat 51. H. 3. n. 7. d.

NOverint universi quod, cum Dominus Henricus, Rex Angliæ illustris, à nobili viro G. de Clare, Comite Gloucestriæ & Hertford, se reputaret offensum, occasione quorundam, quæ, post recessum ipsius Comitis de Wallia, tàm in Civitate London. quàm extra in diversis partibus Angliæ, tàm in terra, quàm in aquâ, facta fuisse dicuntur; &, propter hoc, orta esset dissensionis & discordiæ materia inter eos; tandem, cum inter ipsos de pace & concordia tractaretur, & Rex, inter alia, securitatem à prædicto Comite peteret, quod ipse Comes ei guerram de cætero non moveret, idem Comes dicto Regi securitatem optulit in hunc modum, videlicet,

Quod, de guerra ipsi Regi per eundem Comitem de cætero non movenda, idem Comes per proprium juramentum, & patentes litteras, sub Sigillo suo munitas, ac per fidejussores idoneos, sub pœna decem millium Marcarum argenti, se dicto Regi specialiter obligaret:

Et, si dicta securitas ipsi Regi minus sufficiens videretur, placebat eidem Comiti supponere se voluntati & ordinationi summi Pontificis; ut idem summus Pontifex consideraret si dicta securi- A. D. 1267. tas sufficeret in hac parte; &, si eam minus sufficientem idem Dominus reputaret, ipse, pro suæ voluntatis arbitrio, de securitate hujusmodi provideret:

Et, quoniam præfato Regi dicta securitas minus sufficiens visa fuit, idem Comes voluntati & ordinationi summi Pontificis se submisit; ut idem summus Pontifex super securitate, præfato Regi præstandâ, de guerrâ sibi per eundem Comitem de cætero non movendâ, provideat & ordinet à Festo Sancti Martini usque ad festum Purificationis, præsentibus partibus, vel absentibus, vel unâ præsente, vel alterâ absente, prout videbitur expedire; nisi dictæ partes communi voluntate interim à dicta submissione duxerint recedendum; promittens quod, quicquid præfatus Dominus super hoc ordinandum duxerit, seu etiam providendum, faceret & perpetuo fideliter observabit.

Et, ne contra ordinationem seu provisionem, quam Dominus summus Pontifex pro hujusmodi securitate duxerit

A. D. 1267. Hen. 3. faciendam, præfatus Comes aliquid faciat vel attempter, se ad observandum super hoc provisioni & ordinationi ipsius Pontificis, per proprium juramentum, & patentes litteras, ipsius Comitis sigillo munitas, & fidejussores idoneos, sub pœna viginti millium Marcarum Sterlingorum, specialiter obligavit:

Præfatus etiam Dominus Rex hujusmodi submissioni consensit, contentum se reputans, & acceptans expresse quicquid summus Pontifex super securitate prædicta duxerit ordinandum. A. D. 1267. Hen. 3.

In cujus rei testimonium & perpetuam firmitatem præfati Rex & Comes præsens scriptum fecerunt sigillorum suorum munimine roborari.

Teste meipso apud Strafford, 16. die Junii, anno Regni nostri 51.

De dicto Reginæ Franciæ inter Regem, Edwardum filium Regis; & Reginaldum de Pontibus & Margaretam uxorem ejus.

A. D. 1267. An. 51. H. 3. Pat. 51. H. 3. m. 4. REX omnibus, &c.

Dictum seu ordinationem, prolatam & factam per excellentissimam Dominam, Dei gratia, illustrem Reginam Francorum, super controversia & causa, quæ inter nos & Edwardum primogenitum nostrum, ex parte una, & Reginaldum de Pontibus & Margaretam uxorem ejus, filiam quondam Elyæ Rudelli, Domini de Brageriaco, ex altera, super Castro de Brageriaco, & ejus pertinentiis, & aliis rebus, olim in Curia Serenissimi Principis Ludovici, Dei gratia, Franciæ Regis illustris vertebatur, in omnibus & per omnia, prout in litteris Dominæ Reginæ confectis, ac Sigillo suo signatis (quæ sic incipiunt, NOVERINT universi, ad quos præsens scriptum; & sic finiunt, ACTUM est hoc Paris. feria secunda post Dominicam, qua cantatur lætare Jerusalem, anno Domini 1263.) plenius continetur:

Emologantes pro nobis & hæredibus nostris & approbantes, possessionem dicti Castri & pertinentium ejusdem, quam, dicta Regina volente & ordinante, dicti conjuges sunt adepti, ratam habentes & gratam. A. D. 1267.

Omnem actionem, nobis competentem ex causa prædicta, iram & rancorem animi, ex quibuscumque causis, usque ad diem prolationis dicti sic ordinationis prædictæ, conceptos contra conjuges supradictos, eisdem conjugibus pro nobis & hæredibus nostris perpetuò remittimus, & etiam pardonamus; promittentes nos, & hæredes nostros, contra dictum seu ordinationem prædictam, aliquo tempore non venturos; dum tamen à parte altera inviolabiliter observetur.

In cujus, &c.

Data London. 25. die Junii.

Bulla Clementis Papæ Ottobono Cardinali directa, de 60. millibus librarum Turonensium concessis ad opus Reginæ Angliæ, colligendis de decima trienniali, Regi Angliæ concessa.

A. D. 1267. An. 51. H. 3. Ex Autogr. CLemens Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio O. Sancti Adriani Diacono Cardinali Apostolicæ Sedis Legato, salutem & Apostolicam benedictionem.

Ex parte carissimæ in Christo filiæ nostræ, Reginæ Angliæ illustris, fuit propositum coram nobis, quòd nos carissimo in Christo filio nostro, Regi Angliæ illustri, decimam omnium proventuum ecclesiasticorum Regni Angliæ, Ibemiæ & Walliæ, per Triennium, duximus concedendam; &, de hujusmodi decima, sexaginta millia librarum Turonen. concessimus eidem Reginæ ad sua debita persolvenda.

Ut igitur, ex hujusmodi gratiâ, ejusdem Reginæ necessitatibus, juxta nostra desideria satisfiat, discretioni tuæ per apostolica scripta mandamus, quatinus hujusmodi sexaginta millia librarum, si forsitan non sunt collecta, ex eâdem decimâ per aliquem, seu aliquos colligi, & ea creditoribus dictæ Reginæ facias exhiberi; A. D. 1267.

Non obstante, si est aliquibus ab apolicâ sede indultum quòd interdici, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas, non facientes plenam & expressam de indulto hujusmodi mentionem, sive quavis aliâ dictæ sedis in-

A. D. 1267. Hen. 3. indulgentiâ, de quâ, cujusque toto tenore, de verbo ad verbum oporteat in nostris litteris plenam & expressam mentionem fieri, & per quam effectus præsentium impediri valeat vel differri: Contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo.

Dat. Viterbii Id. Julii Pontificatûs nostri anno tertio.

Sub filo canabi.

De pace componenda, & firmanda inter Regem, & Lewelinum filium Griffini.

A. D. 1267. An. 51. H. 3. Pat. 51. H. 3. m. 6.

REX omnibus, &c. salutem.

Cum multæ contentiones & discordiæ inter nos, & homines nostros ex parte una; & Lewelinum filium Griffini, & suos ex altera, jamdiu habitæ fuerint, & etiam plures transgressiones hinc inde factæ dicuntur,

Nos, pacis semitas amplectentes, venerabili Patri O. Sancti Adriani Diacono Cardinali Apostolicæ Sedis Legato, componendi, & compositionem firmandi, prout sibi videbitur expedire, pro nobis, & hæredibus, ac hominibus nostris, cum præfato Lewelino, & suis super omnibus præmissis, & omnia faciendi quæ circa præmissa fuerint oportuna, plenam tenore præsentium concedimus potestatem:

Ratum habituri & firmum quicquid præfatus Legatus super præmissis, & præmissorum quolibet duxerit faciendum.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Salop. 21. die Septembris.

De pace prædicta in animam Regis juranda.

A. D. 1267. An. 51. H. 3. Ibidem.

REX omnibus, &c. salutem.

Cum nos venerabili Patri O. Sancti Adriani Diacono Cardinali Apostolicæ Sedis Legato, plenam dederimus potestatem componendi, & compositionem firmandi, prout sibi videbitur expedire, pro nobis, & hæredibus, ac hominibus nostris, cum Lewelino filio Griffini, & suis, super omnibus contentionibus & discordiis, inter nos & nostros ex parte una; & ipsum Lewelinum & suos ex altera, jamdiu habitis, & etiam univversis transgressionibus hinc inde factis, ut dicta compositio possit melius firmari, damus dilectis & fidelibus nostris Galfrido de Genevill & Roberto Walerand, tenore præsentium, potestatem jurandi in animam nostram super præmissis, prout dictus Legatus ei mandaverit, vel alius, quem idem Legatus ad hoc duxerit deputandum, & etiam recipiendi nomine nostro à prædicto Lewelino & suis consimile juramentum:

Ratum habituri & firmum quicquid prædictus Legatus, vel alius Deputatus ab eo, & præfati fideles nostri, super præmissis, & præmissorum quolibet duxerint faciendum.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Salop. 20. die Septembris.

De conductu Lewelini filii Griffini.

A. D. 1267. An. 51. H. 3. Ibid. n. 18.

REX omnibus, &c. salutem.

Sciatis quod suscepimus in salvum & securum conductum nostrum Lewelinum filium Griffini, in veniendo ad nos usque Muntgomery, ad homagium suum & fidelitatem nobis faciendum, ibidem nobiscum morando, & inde recedendo;

Et ideo vobis mandamus quod eidem Lewelino in veniendo ad nos usque Muntgomery ad homagium suum & fidelitatem nobis faciendum, cum hominibus, rebus, equis, hernesiis, aut familiæ suæ, nobiscum ibidem morando, & inde recedendo, non inferatis, vel inferri permittatis injuriam, molestiam, impedimentum, aut gravamen.

In cujus, &c. duraturum usque ad diem Jovis, in festo Sancti Michaelis proximo futuro, & per totam eandem diem;

Ita

A. D. 1267. Hen. 3. Ita quod, factis homagio & fidelitate prædictis, liberum posse habeat veniendi in terram nostram, & in eadem morandi, ad modum aliorum fidelium nostrorum.

Teste Rege apud Salop. 25 die Septembris. A. D. 1267. Hen. 3.

De pace, inita inter Regem & Lewelinum filium Griffini, complenda.

A. D. 1267. An. 51. H. 3. Ibidem.

REX dilectis & fidelibus suis, Rogero de Sumery, & Hugoni de Mortuo Mari, & Rogero de Hopton Vicecomiti Salop. & Stafford. salutem.

Quia volumus quod omnia, quæ in forma pacis, inter nos, & dilectum & fidelem nostrum Lewelinum filium Griffini Principem Walliæ initæ, continentur, perficiantur & plene compleantur, juxta formam pacis prædictæ, assignavimus vos ad omnia, in forma pacis prædictæ contenta, perficienda & complenda, juxta formam pacis ejusdem:

Et ideo mandamus quod ad certos dies & loca, quos ad hoc provideritis, præmissa faciatis & compleatis in forma supradicta.

Mandavimus enim omnibus Ballivis & fidelibus nostris, in partibus Marchiæ, inter Comitatum Cestriæ & terram Comitis Gloucestriæ existentibus, quod vobis ad præmissa facienda & complenda intendentes sint & respondentes, prout eis scire faciatis ex parte nostra; proviso insuper quod pax nostra, in partibus prædictis, dicto Lewelino & suis concessa, firmiter & inviolabiliter observetur. A. D. 1267.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Muntgomery 29. die Septembris.

Consimiles litteras habent Guido de Brian, & Willielmus de Abrewaret in partibus Suthwalliæ, super præmissis perficiendis & complendis, secundum formam pacis prædictæ, cum ista adjunctione, proviso quod pax nostra, dicto Lewelino & suis concessa, in partibus prædictis, tàm videlicet infra terras Comitis Gloucestriæ, quàm alibi, in eisdem partibus firmiter & inviolabiliter observetur.

Teste ut supra.

Littera Ottoboni de pace facta inter H. Regem Angliæ, & L. Principem Walliæ.

A. D. 1267. An. 51. H. 3. L. A. Fol. 327. A. Penes Camerar. Scaccar.

OTtobonus, miseratione divinâ, sancti Adriani Diaconus Cardinalis Apostolicæ sedis legatus, ad perpetuam memoriam rei gestæ.

Creator omnium Deus qui, in tantâ mundi varietate, tantâque repugnantia rerum, orbem in tanta concordia stabilivit, ut omnia suos terminos teneant, & certa lege subsistant, humanum genus (quod mundi repræsentat ymagine) suo secreto judicio guerrarum dissidiis affligi permittit aliquando, & ipsum suo nutu pacis recreat unitate,

Ipse quippe, Anglorum & Wallensium populos, a longis retro temporibus in pœnam forsitan utrorumque, adinvicem diffidentes, multis discordiis, multisque bellis afflictos, oculo misericordiæ suæ respiciens hiis diebus, volens, ut videtur, finem malis inponere, ad concordiam sua pietate reduxit, A. D. 1267.

Ecce Dominus H. Rex Angliæ illustris, pro se, hæredibus, ac hominibus suis ex una parte; & nobilis vir Lewelinus filius Griffini pro se, successoribus, & hominibus suis ex altera, super omnibus contentionibus & discordiis, olim inter se habitis, ac transgressionibus & dampnis, quæ hinc inde facta dicuntur, ad hujusmodi pacem & concordiam devenerunt:

In primis siquidem, quia de cæteris discordiis facile concordatur ubi concordia intervenit animorum, omnes rancores, offensæ, injuriæ, transgressiones & dampna, per Lewelinum & suos illata Domino Regi & tenentibus partem suam, & illata Lewelino & suis ab hominibus Regis & tenentibus partem ejus, adin-

A. D. 1267. Hen. 3. adinvicem remittuntur ac etiam condonantur.

Verum, quoniam folidum & ftabile permanet quod locatur fuper juftitiæ fundamentis, primò quæ juftitiæ, deinde quæ funt liberalitatis & gratiæ in ifta concordia, & mixtim nichilominus utrinque alicubi declarentur, cum plerumque concordiam parere foleat: quin per gratiam fic vigor juftitiæ temperetur ut in hiis, quæ petuntur a partibus, jufta exhibeatur gratia, & fiat juftitia gratiofa.

Reftituent igitur Lewelinus & fui Domino Regi, & fuis, & tenentibus partem fuam omnes poffeffiones, terras & jura, per ipfum occupata & fuos, occafione guerræ & difcordiæ, ultimo habitæ inter Anglicos & Wallenfes; exceptis terris de Breconia & Wercrennon, quarum Lewelino & fuis feifina & poffeffio remanebit. De ipfis tamen & aliis, quas idem Lewelinus reftituet, vel quæ remanebunt eidem, fiet hinc inde juftitia fecundum confuetudines hactenus in marchia obfervatas.

Seifina etiam & poffeffio terræ de Burget. remaneat Lewelino, cui Rex concedit & dat jus quod habet in ea, de ipfa tamen fiet jufticia quibufcumque, jus in ea petentibus, in proprietate vel poffeffione, fecundum confuetudines prælibatas.

In terra vero de Maclenich liceat nobili viro Rogerio de Mortuo Mari caftrum erigere vel ædificare, pro fuo libito voluntatis; cujus caftri, fimul cum ipfa terra, eidem Lewelino, reftitutio fiet, fi dictam terram de Maclenich præfatu Lewelino, jus in ea petenti, adjudicari contingat.

Dominus etiam Rex dimittit & concedit terras de Kede Wien & de Kery, cum pertin. fuis, Lewelino prædicto; qui, fi in aliis villis vel terris adjacentibus jus voluerit reclamare, fecundum prædictas confuetudines juftitia fibi fiet: & fimiliter, fecundum eafdem confuetudines, fiat juftitia omnibus, jus reclamantibus in terris quæ remanebunt præfato Lewelino, & fuis.

De caftro vero & terra de Whicenton idem Lewelinus habebit & recipiet fervitium quod Predeceffores fui de ipfis hactenus habuerunt; guardia ejufdem militi remanente cui Rex conceffit eandem.

Idem nichilominus Lewelinus nobilem virum Robertum de Alto Monte, cum tota terra fua de Ha Wordim, ftatim fine dilatione aliqua liberum reftituet & dimittet; cui Roberto, ufque ad triginta annos, in ea caftrum ædificare vel erigere non licebit.

Per hanc autem ordinationem Criffinus filius Wenori Wen, fi quam terram tenuit, dum effet cum Rege, antequam ad fidelitatem & partem veniret Lewelini, reftituere minime teneatur; jus tamen in ea volentibus reclamare in proprietate feu poffeffione, fiet juftitia fecundum confuetudines fupradictas. A. D. 1267. Hen. 3.

Cæterum Dominus Rex Angliæ, volens præfati Lewelini magnificare perfonam, & in eo cæteros honorare qui fibi hæreditario jure fuccedent, ex mera fua liberalitate ac gratia, de voluntate etiam & affenfu Domini Edwardi Primogeniti fui data, concedit præfato Lewelino & hæredibus fuis Walliæ Principatum, ut idem Lewelinus & hæredes fui Principes Walliæ vocentur.

Et habeant infuper fidelitatem & homagia omnium Baronum Walliæ Wallienfium, ut dicti Barones a præfatis Principe & hæredibus in capite teneant terras fuas; excepto homagio nobilis viri Maraduci filii Refi, cujus homagium & dominium Rex fibi & hæredibus fuis retinet, cum tota terra ejufdem, quam idem Princeps fibi reftituere, & a fuis ftatim reftitui facere teneatur, de qua jus in ea reclamantibus poftmodum fiet juftitia, ficut inter pares fuos fieri confuevit.

Quandocumque verò Domino Regi placuerit præfato Principi concedere homagium Maraduci prædicti, præfatus Princeps eidem Regi vel hæredibus fuis quinque millia markarum dare & folvere teneatur,

De David autem, fratre Lewelini prædicti, eft fpecialiter ordinatum, quod dictus Lewelinus fibi reftituat totam terram, quam idem David habuit, antequam ab ipfo recederet, & in parte Domini Regis effet; quâ fi David non fuerit contentus, fiet fibi provifionis augmentum, prout Griffinus filius Wenon Wen, & Griffinus filius Madoch, Hoellius filius Madoch, & O Wenus Bledhyn, & Tuderus filius Iduenech, bona fide dicent, ordinabunt vel etiam providebunt: Quibus fi David noluerit effe contentus quod voluerit petet, de quo, fecundum leges & confuetudines Walliæ, juftitia fibi fiet, uno vel duobus præfentibus, quos Domino Regi trafmittere placuerit ad videndum quæ & qualiter juftitia fibi fiet; quæ omnia dicto David exhiberi debent & fieri infra feftum Nativitatis Dominicæ proximo futurum, obftaculo cujuflibet alterius dilationis feu difficultatis amoto.

Dat etiam & concedit dicto Principi & hæredibus fuis Dominus Rex quatuor Cantredos de Perch Wlad, adeo plene a præfatis Lewelino & hæredibus haben-

A. D. 1267. Hen. 3.

dos & possidendos sicut ipse & prædecessores sui ipsos unquam plenius habuerunt.

Pro quibus Principatu, terris, homagiis, & concessionibus idem Princeps & successores sui fidelitatem, & homagium, ac servitium consuetum & debitum Domino Regi & hæredibus suis, præstare & facere tenebuntur, quod ipse, vel antecessores sui Regibus Angliæ consueverunt & tenebantur facere & præstare.

Præfatus autem Princeps, & sui, ac successores eorum non recipient in terris suis aliquem adversarium, seu inimicum bannitum, vel fugitivum præfati Regis & hæredum suorum, nec eis contra Regem & hæredes suos præstabunt consilium, auxilium vel favorem.

Dominus etiam Rex, & hæredes sui, inimicum, vel adversarium Principis, vel hæredum suorum, non manutenebunt contra Principem vel juvabunt.

Omnes autem conventiones & pacta, habita inter præfatum Regem Angliæ, & Lewelinum prædictum, nec non litteræ & scripturæ super eis confectæ, si quæ forsan existant, vel poterunt inveniri, huic paci, & concordiæ, seu ordinationi in aliquo repugnantes, pro nullis, cassis, irritis & vacuis penitus habeantur, pace ista & concordia in suæ firmitatis robore permanente.

Ad hoc, pro omnibus concessionibus & largitionibus supradictis, & ut Princeps ipse Domini Regis & Filiorum suorum gratiam plenius habeat, & bonam optineat voluntatem, viginti quinque millia marcar. Domino Regi & hæredibus suis pro se, & successoribus suis dare tenetur; de quibus ipse Princeps mille marcas infra mensem; & quatuor millia marcar. usque ad proximum festum nativitatis Dominicæ, pro quibus solvendis idem Lewelinus cavebit ydoneè; & deinde in eodem termino tria millia marcarum quolibet anno apud Cestriam in monasterio Cestriæ, dicto Regi, vel Nuncio suo ipsius Regis litteras deferenti persolvet, donec de tota summa fuerit plenarie satisfactum: de qualibet vero solutione littera de quietantia fiet per Regem, vel Nuncium supradictum, ad hoc ab ipso Rege mandatum & potestatem habentem;

Quod si, in præfato festo nativitatis Dominicæ, summa trium millium marcarum quolibet anno non fuerit persoluta, si usque ad festum purificationis beatæ Virginis proximum sequens idem Lewelinus supradictam summam non solverit, centum marcas nomine pœnæ solvet; & deinde pro quolibet mense, in quo in solutione prædictæ summæ defecerit, quinquaginta marcas nomine pœnæ; & nichilominus omnes expensas, quas Rex propter hoc fecerit, & etiam interesse præstabit.

A. D. 1267. Hen. 3.

Præmissa tractata, ordinata, & acceptata sunt a præfatis Rege & primogenito suo, nec non Eynyanti filio Keyradanc. & David filio Eynyanti, habentibus potestatem & speciale mandatum a præfato Lewelino firmandi pacem & compositionem cum Rege prædicto, hæredibus, & hominibus suis; & jurandi in animam prædicti Lewelini, & consiliariorum suorum; nec non faciendi & complendi omnia quæ circa pacem prædictam sunt oportuna.

Et, ad majorem compositionis ipsius firmitatem & Robur, nobiles viri Robertus Walerand, & Johannes de la Lynde in animam ipsius Regis, de speciali & expresso mandato ejusdem; & præfatus Robertus in animam præfati Domini Edwardi, habens ab ipso super hoc speciale mandatum; & prænominati Eynyanti & David in animam prædicti Lewelini & consiliariorum suorum, tactis sacrosanctis Evangeliis, præsentialiter juraverunt, quod præfati Rex & primogenitus suus, & Lewelinus & consiliarii sui, contra prædictam pacem nullo tempore venient; set eam in omnibus & singulis suis articulis firmiter & imperpetuum observabunt.

Act. Sallopiæ anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo septimo, die dominica proxima ante festum sancti Michaelis, Pontificatûs Domini Clementis Papæ quarti anno tertio.

Et, die Jovis, in festo beati Michaelis sequenti, præfatus Princeps in præsentia nostra, & Domini Regis, filiorum, & consiliariorum, & Baronum suorum, supradictam compositionem & pacem acceptans, & expresse ratificans in omnibus & singulis articulis suis, facto primo homagio Regi, & præstito sacramento fidelitatis, secundum formam superius annotatam, idem Lewelinus pro se, & Successoribus, & hæredibus suis, & Hoelus filius Madok, Grocion Goronum Senescallus ipsius Principis, & Tuderus filius Eadnenec, & supradicti Eynan, & David, consiliarii dicti Principis juraverunt, tactis sacrosanctis Evangeliis, se contra prædictam pacem & compositionem in aliquo non venturos; set eam in omnibus supradictis articulis se perpetuo servaturos.

Et, ad majoris Roboris firmitatem, nos sigilli nostri & supradictorum Domini Regis, Domini Edwardi, primogeniti sui, Lewelini Principis, Eynan, & David, sigillorum munimine præsens scriptum fecimus Roborari.

Dat.

A. D. 1267. Hen. 3. Dat. apud Montem Gomeri, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo septimo, 3 Kal. Octobr. Pontificatûs Domini Clementis Papæ quarti anno tertio. A. D. 1267. Hen. 3.

Pro filia Thomæ Comitis Sabaudiæ de quingentis marcis ad se maritandam.

A. D. 1268. An. 52. H. 3. Pat. 52. H. 3. m. 44. REX omnibus, &c. salutem.

Sciatis quod Magister Gifferus Camerarius venerabilis patris O. Sancti Adriani Diaconi Cardinalis Apostolicæ sedis Legati, per præceptum nostrum recepit quingentas marcas ad opus dilectæ nobis filiæ Thomæ Comitis Sabaudiæ, quas sibi concessimus, ad se maritandam, de dono nostro, de decima nobis in Regno nostro concessa, videlicet,

A Cancellario Cicestriæ de decima Episcopatûs Cicestr. centum & quadraginta marcas,

A Decano Cicestriæ, & Roberto de Purle Canonico Cicestriæ ducentas & unam marcam, de decima Episcopatûs prædicti,

A Priore de Bermondeseia quadraginta & quinque marcas, de decima Prioratûs sui, A. D. 1268.

A Priore sanctæ Katerinæ Lincoln. centum marcas de decima Episcopatûs Lincoln.

Et de Abbate de Waltham quatuordecim marcas, de decima Abbatiæ suæ;

De quibus quidem quingentis marcis prædictis Cancellarium, Decanum, Robertum, Priorem, Priorem & Abbatem penitus quietamus; & eas in prædictis decimis volumus & faciemus allocari.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Westmonasterium decimo die Maii.

De protectione Regis Alemaniæ.

A. D. 1268. An. 52. H. 3. Pat. 52. H. 3. m. 33. REX Alemaniæ, & omnes illi de familiâ suâ qui cum eo sunt profecturi ad partes Alemanniæ, habent litteras Regis de protectione, duraturas usque ad Pascham proximo futuram, & extunc usque in unum annum sequentem completum, cum ista additione, volumus etiam quod interimsint quieti de omnibus placitis & querelis, exceptis placitis de *Unde nichil* habet, assisam novæ disseisinæ, & ultimæ præsentationis, & exceptis loquelis, &c. quas coram justiciariis nostris itinerantibus, in suis itineribus, summoneri contigerit. A. D. 1268.

De Comitatu Richmundiæ reddito Johanni Duci Britanniæ.

A. D. 1268. An. 52. H. 3. Pat. 52. H. 3. m. 27. HEnri, par la grace Deu, Roy D'engleterre, Signur de Irlande & Duc de Acquitaine, & Edward sun fiz eynez saluz.

Sachez ke nus avoms rendu a nostre cher, le Duc de Bretaigne, fiz Perrez jadis Duc de Bretaigne, la Cunte de Richemund, ove totes les apurtenaunces par soun homage, e par soun servise, la quel Cunte, ove les queles apurtenaunces, les Aunceſtres meimes celui Duc autrefitz tindrent,

A AVER E A TENIR a meimes celui Duc, e a ses heirs, de nus, e de nos heyrs, cume lur dreit, e lur heritage, ensi, e en meimes la manere, e od meimes les franchises, ke les Aunceſtres al dit Duc le tindrent, quant ele vint primerement a noz meyns, fesaunt a nus, e noz heires les servises, ke ses Aunceſtres meimes cel Duc en soleient, & en deveient fere a nus, e a nos Aunceſtres. A. D. 1268.

E quitums meimes cel Duc, e ses Aunceſtres de tuz forfeitz par defaute de servise, & de tuz arrerages, e de tutes autres choses, ke de meimes cel Duc, ou de ses Aunceſtres, par acheson de lui, peusoums demaunder d'estre a jur ke cestes lettres furent fetes.

E

A.D. 1268. Hen. 3. E nus, e noz heires fumuz tenuz a garaunter a l'avantdit Duc, e a ses heyres, l'avantdite Cunte, ove les appurtenances, encontre rote genr, ke ren ne pussenr demander par nostre fet, pus cel rens ke l'avantdit Cunte vint en nostre meine par la seisine la avauntdit Perres jadis Duc de Bretaigne.

E, pur co ke Aleyn de Acerat, Chevaler, & Procuratour le avauntdit Duc, ke plein poer aveit par les lettres patenres de meimes cel Duc, en nostre presence, ad rendu a nostre chier Johan de Bretaigne, fiz einez le avantdit Duc, la avantdite Cunte, ove tote ses appurtenances, dunt nus avoms fun homage receu, nus mandoms ke al avandit Johan la avaunrdite Counte, ove ses apurtenannsez rendez a tenir de nus, e de noz heyres en la forme fuisdite. A.D. 1268. Hen. 3.

Et tesmoine de queu chose nus en veuns nos lettres patentes, done a Wodestoke le sezime jur de July le an, &c.

E maundez est a Chevalers e a fraunktenaunz dela vauntdite Cunte ke en totes choses soienr entendaunz a lavantdit Johan, & ses heires, cume a lur Seignur, si com avant est dit.

De Dono per Petrum de Sabaudia Alienoræ Angliæ Reginæ.

A.D. 1268. An. 52. H. 3. Lib. A. fol. 228. B. penes Camer. Scaccar.

Henri, par la grace de Dieu, Roy de Engleterre, Seigniur de Irelaundie, e Duk de Aquitaine, a touz ceus qe ceste Leteres verrunt e orront saluz.

Sachez qe, come monsire Pirers de Savoye nostre cheir Uncle, eust done e assigne par Cirografe, fete en nostre curt, a nostre chire compaigne Alianore Reigne d' Engleterre le honour del'Egle, ove totes les aportenaunces, apres les jours meme celi Pirres, nos volums e grauntoms que celle avantdit Alianore nostre compaynge eit, e tingue l'avauntdit Honour, ove totes les aportenaunces, tote sa vie issi qe de ces feit furte fete par nos justices, qe memes cel Honour, ove totes les aportenaunces recuvere enrirement, apres la mort l'avanrdit Alianore a noz e a noz Heyrs Roy d'Angleterre.

E come memes cely Pirres eit devise le Honor de Richemond, sicome il out poer, par nostre chartre a memes cele Alienore e nos, eyoms afferre de meme cel Honour a bailler a Johan de Britaine nostre chier fiz, si come nos si fumes tenus par nos letres nous, en eschaunge de cel avauntdit Honour de Richemund, li avouns done vit cent mars par an, a prendre e recevere, a tote sa vie des fermes desuz escrites; ceo est assaver.

De la ferme de Marleberge cinquante libres,

De la ferme de Anneis de Rovedon. set libr. e diz souz.

De la ferme de Winterburne 12 *libr.* 10 *Den.*

De la ferme de Hedingdon 18 *li.*

De la ferme de Haneberge 27 *li.*

De la ferme de Blokesham. 32 *li.*

De nos molins de Oxneford 35 *li.*

De nostre prei de Oxneford 13 *li.* 6 *s.* 8 *d.*

De la Vile de Langeleye 7 *li.* A.D. 1268

De Cokham, e de Braye, e de Kenington Cinquante marc.

De la ferme de Wycumbe 18 *li.*

De la ferme de Kingeston, ove les estentes 29 *li.* 16. *souz,* & 7 *den.*

De la ferme de Bosebam 43 *li.* 3 *s.* 6 *d.*

De la ferme de Hadeleye 13 *l.* 6 *s.* 8 *d.*

De la ferme de Colecestre, 16 *li.* 16 *s.*

De la ferme de Andovere quater vint. 2 *li.* 6 *s.* 8 *d.*

De la ferme de Bassingestoke quater vint. li.

E les 12 Cent. Marc. que le Roy de Fraunce paie chescun an pur la terre de Aginoys les queus nos recevoums de Johan de Britayne pur la Conte de Richemund, que nous ly rendoums; issi nequident que il eit tauntost seisine de 8 Cent. Marc. a prendre e a recevere, si come il est avauntdit.

E les 12. Cent. Marc. demurgent en la mayn Edward, nostre fiz eynez, taunt come nous eums veu la manere, coment lavaundit Honor de Ricemound seit done a lavauntdit Alianore, par le devis, Quele chose ele nous doit monster entre ci e ke paskes, ou quele oure qe ele vodra avaunt,

E la manere del devis veu, de son droyt entendu, e for ceo furte fete, ke la chose reuinge a nous e a nos Heirs Roy d'Engleterre apres ses jours, nous ly deliveroms les 12 Cent. Mar. avauntdiz.

E si issi seit qe ele ne put mostrer, qe ele eit droyt par le devis avaunrdit, en la vauntdit Honour de Richemound entre ci e paskes ou quele oure qe ele vaudra avaunt,

E la manere del devis veu de son droit, e entendu, e for ceo furre fete, que la chose revinge a nous, e a nos heirs Roy d' Engleterre apres ses jours

jours

A. D. 1268. jours, nous ly deliveroms les 16 Cent Marcs avauntdis.
Hen. 3.

Et si issi seit qe ele ne put mostrer qe elê eit droit par le devis avauntdit en lavauntdit honur de Richemound, entre ci e Paskes nous apres Paskes reprendoms les avauntdiz 800 Marc. en nos mayns.

E si issi seit qe ele pust muster qe la chose ly seit divisee, par quei ele eit la seisin de 1200 Mars, e la terre de Aginoys, nos escheites en la vie de memes cele Alianore, nous volums qe ele eit e tinge cele terre de Aginoys a tote sa vie, en meme la manere qe ele tinent les 800 Marc. e les 1200 Marc. C'est a saver qe apres ses jours revigne a nous, & a nos Heyrs Roy d'Engleterre; mes qe nous ly avoms graunte, e volums pur nous, e pur nos Heirs, qe le eit apres ses jours des issues de meme cele terres 10000 Marc. a par fere seon testament.

E qe ceus den. serent levez de meme cele terre, ou des 800 Marc. & de 1200. Marc. si la terre de Aginoys seit eschu, par les meyns de ces escheiturs, qi faient de Engleterre, ou de nostre Seignorie de lavauntdite terre de Aginis, ou de Gascoyne, nos homnes; issi qe les chasteus & les Forteles faient renduz tauntost, apres sa mort, a nous, ou a nos Heirs Roy d'Engleterre, E qe les Homage e les feautes de la gent seient ausi fez tauntost a nous, ou a nos Heirs Roy d'Engleterre.

Mes qe totes les issues demorgent en les mayns les avaunt dit Esscheiturs, si come nos avoms avaunt dit, issi qe quele houre qe ele murge, ou tost, ou tart, qe la terre ne puisse demorer charge apres A. D. 1268. sa mort, qe de 10000 Marc. Hen. 3.

E quele houre, qe ceste terre de Aginoys seit eschue, nous la feroms estendre, e cele de Richemund ausi.

E, si nous troums qe l'onur de Richemund vaille plus qe la terre de Aginoys, nous li lerrums de memes l'assignment des 800 Marc. taunt ke ele avera son plein

E si la terre de Aginois vaille plus ke l'onur de Richemund, ele de memes cele terre rendra a nos, e a nos Heirs per An autre taunt come le surplus amountera,

E nous li ferroms a garauntir totes ceste choses, en memes la manere qe nos li serruns tenuz a garaunter le Honur de Richemund, si ele le teinst en sa mayn par le devis l'avauntdit Perres.

En temoigne de ceste choses avauntdites avoms nos mis nostre seel a cest escrit

E sit atendre qe nos cest avauntdit graunt avoms fet, par le comun acord de nostre consail, des queus les uns ount mis lur seaus a cest escrit, c'est assaver Edward nostre fiz einez, mestre God. Giffard Ellit de Wirecestre, nostre Chaunceller, Henri le Fiz le Roy de Alemaine nostre neuz, William de Valence nostre Frere, Ph. Basset, Roger de Mortimer, Mestre Johan de Chushulle Erchidiakin de Londres, Roberd Walerand, Roberd Agilon, & Johan de la Linde.

Done a Wodestoke le quinzime jour de Joil, l'an de nostre Regne Cinquaunte secund.

De remissione pro Comite Glocestriæ & Herefordiæ super securitate per Papam prolata.

A. D. 1268. REX omnibus, &c. salutem.
An. 52. H. 3.
Pat. 52. H. 3.

Cum nuper in reformatione pacis, inter nos, & dilectum & fidelem nostrum Gilbertum de Clare Comitem Gloucestriæ & Hertfordiæ, initâ, tàm nos, quam prædictus Comes supposuerimus nos dicto & ordinationi sanctissimi patris Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ summi Pontificis, de securitate nobis à prædicto Comite præstandâ, quod idem Comes iteratam in Regno nostro turbationem non moveret,

Et idem summus Pontifex dicto & ordinatione sua protulerit, quod dictus Comes filiam suam primogenitam in custodiam karissimæ consortis nostræ Alianoræ, Reginæ Angliæ, nobis obsidem committeret ad triennium, aut Castrum A. D. 1268. suum de Tonebrigg in custodiam karissimi nepotis nostri Henrici filii Regis Alemanniæ per tempus committeret supradictum;

Nos, ad instantiam karissimi filii Edwardi primogeniti nostri, eidem Comiti gratiam facere volentes specialem, remisimus ei securitatem prædictam, videlicet, de filia, aut Castro suo committendis, in forma prædicta; omnibus aliis securitatibus & pœnis, dictum negotium tangentibus, nichilominus in suo robore permanentibus.

In cujus, &c.

Datum apud Wodestoke 16. die Julii.

A. D. 1268. Hen. 3. A. D. 1268. Hen. 3.

Pro Ricardo Grufcet de Terris per Beatricem Britanniæ fibi traditis ad firmam.

A. D. 1268. An. 52. H. 3. Pat. 52. H. 3. n. 22.

REX omnibus & fidelibus fuis falutem.

Infpeximus fcriptum conventionale, quod Beatrix filia noftra, Confors dilecti & fidelis noftri Johannis filii Ducis de Britannia, fecit Ricardo Grufcet de terris & tenementis, quæ fuerunt Johannis Poynre, eidem Ricardo dimiffis ad firmam in hæc verba;

Univerfis Chrifti fidelibus, ad quos præfentes litteræ pervenerint, Beatrix, filia illuftris Regis Angliæ, & Confors Johannis filii Ducis de Britannia, falutem in Domino.

Noverit univerfitas veftra nos conventionem, per dilectiffimam matrem noftram Dominam Alyenoram, Reginam Angliæ illuftrem, conceffam & factam Ricardo Grufcet, hæredibus, & affignatis fuis, de terris & tenementis, quæ fuerunt Johannis Poynre, tenendis ad firmam, ufque ad legitimam ætatem hæredum ipfius Johannis, infpexiffe & audiviffe (quas terras & tenementa habemus de dono Henrici patris noftri Angliæ illuftris) quam quidem conventionem, ratam habentes & gratam, eam dicto Ricardo, hæredibus, & affignatis fuis, fecundum tenorem litterarum, quas habet inde de præfata matre noftra, tenore præfentium confirmamus, & dictas terras & tenementa contra omnes homines & fœminas dicto Ricardo, hæredibus, & affignatis fuis, ufque ad legitimam ætatem dictorum hæredum, warantizabimus, acquietabimus, & defendemus. A. D. 1268.

In cujus rei teftimonium has litteras noftras fieri fecimus Patentes.

Data apud Gaytinton 28. die Julii, anno Regni Regis patris noftri 52.

Nos igitur, conventionem & dimiffionem prædictas ratas habentes & gratas, eas, pro nobis & hæredibus noftris, quantum in nobis eft, concedimus & confirmamus, ficut fcriptum præfatæ filiæ noftræ, quod prædictus Ricardus inde habet, rationabiliter teftatur.

In cujus, &c.

Tefte ut fupra.

De forma pacis Walliæ, & hiis, quæ continentur in eadem, complendis.

A. D. 1268. An. 52. H. 3. Pat. 52. H. 3. n. 13.

REX omnibus, &c. falutem.

Quia formam pacis, inter nos, & dilectum & fidelem noftrum Lewelinum Principem Walliæ, provida deliberatione & communi voluntate nuper initam & juratam, firmiter obfervari volumus, ut tenemur, & quod, ad pacis & tranquilitatis confervationem, tàm fuper tranfgreffionibus & dampnis factis, quàm fuper terris & tenementis hinc inde occupatis, juftitia conquerentibus exhibeatur:

Nos, pacis & concordiæ zelatores, volentes omnem impofterum contentionis & difcordiæ materiam amputare, mittimus à latere noftro ad partes Marchiæ venerabiles Patres, Walterum Exonienfem, Rogerum Coventrenfem & Lichfeildenfem Epifcopos, de Tintern. & Stanlawe Abbates, Magiftrum Johannem de Chifhull Archidiaconum London. dilectos & fideles noftros, Williemum de Bello campo de Elmeley, Rogerum de Clifford, Johannem le Breton, Gilbertum Talebot, Walterum de Dunftanvill, Adam de Greynvill, & Traem. ap Hoel, ita quod fint apud Mungomery die exaltationis fanctæ Crucis; A. D. 1268.

Dantes eifdem plenam poteftatem audiendi & terminandi, cum continuatione & prorogatione diei & loci, quibus viderint expedire, omnia ea quæ, per formam pacis prædictæ, & fecundum leges & confuetudines Marchiæ, tàm fuper præmiffis, quàm aliis omnibus, ad confervationem prædictæ pacis neceffariis, terminanda fuerint & complenda.

Et, fi omnes hiis exequendis non interfuerint, octo, feptem, vel fex illorum, qui præfentes fuerint, præmiffa nichilominus exequantur.

In cujus, &c.

Tefte Rege apud Lincoln. 17. die Augufti.

De

De Negotio prædicto.

A.D. 1268. An. 52. H. 3. [illegible]

REX omnibus, &c. salutem.

Sciatis quod cum per formam pacis, inter nos, & dilectum & fidelem nostrum Lewelinum Principem Walliæ, nuper initam & juratam, super terris & tenementis hinc inde occupatis, secundum leges & consuetudines Marchiæ, conquerentibus plena justitia debeat exhiberi,

Nos, pacis & concordiæ zelatores, ac volentes quod ea, quæ in prædicta forma pacis provida deliberatione & communi assensu fuerint ordinata, per omnia firma & inconcussa permaneant, mittimus, &c. ut supra.

Littera Caroli Regis Siciliæ Regi Franciæ de prosperis successibus suis.

A.D. 1268. An. 52. H. 3. Claus. 52. H. 3. m. 2. d.

EXcellentissimo & Magnifico Principi, karissimo Domino, & Fratri suo Lugd. Dei gratia illustri Regi Franc. Karolus, eadem gratia, Rex Sicil. Ducatus Apul. & Princeps Capuæ, Almæ Urbis Senator, Andeg. Provinc. & Folch. Comes, salutem & prosperos ad vota successus.

Indultam celitus de Conradino & sequacibus suis Christianitati Victoriam Excellentiæ vestræ ad gaudium, per alias nostras litteras, jam duximus declarandam;

Ut autem hujusmodi gaudium vobis ex omni parte sit plenum, tenore præsentium vestræ magnitudini nunciamus quod, omnipotens Dominus finalem dignatus imponere conclusionem, nostris manibus omnes præcipuos inimicos tradidit.

A.D. 1268. Nam primo Dominus Henricus, quondam Senator Urbis, qui de prælio fugeret, captus ad nostrum carcerem est adductus;

Conradinus verò, postmodum aliquamdiu latitans, in manus nostras quas est effugere, incidit; & unà cum Duce Austriæ, Galuano Lantea, & duobus ipsius G. filiis, nostris mancipatus carceribus detinetur.

Nos autem, per divinam providentiam, in Senatorem Urbis unamini assensu Romani populi sumus assumpti, ejusque habenas regiminis per nostrum vicarium feliciter moderamur.

Act. Guazani 12. Sept. 12. Indict. Regni nostri anno quarto.

De Conductu Regis Scotiæ.

A.D. 1268. An. 52. H. 3. Pat. 52. H. 3. m. 21.

REX omnibus, &c. salutem.

Cum dilectus filius & fidelis noster Alexander, Dei gratiâ, Rex Scotiæ illustris, & Margareta Regina, sponsa sua, filia nostra karissima, ad instantiam nostram, causa recreationis & solatii, ad Regnum nostrum Angliæ, nobiscum locuturi accedant & spaciaturi;

Nos prælatos Regem & Reginam, ac omnes, quos secum adducent, suscepimus in salvum & securum conductum nostrum, & venerabilium patrum, Roberti Dunolmensis Episcopi, & G. Wygorniensis Electi Cancellarii nostri, ac dilectorum & fidelium nostrorum Rogeri de Leyborne, & Roberti Aquilon. salvo & secure veniendi ad nos in Angliam, & salvo & secure morandi, & A.D. 1268. inde salvo & secure recedendi, pro dicti Regis libera voluntate, durante dicto conductu per quadraginta dies post eorum recessum à nobis.

Et, ad majorem hujus rei firmitatem, dictos Regem & Reginam, ac omnes suos, quos secum ducent, sub firma pace nostra suscipientes & protectione, firmiter inhibemus ne quis eis malum, molestiam, injuriam aut gravamen aliquod inferre præsumat, sub pœna amissionis vitæ & membrorum.

In cujus, &c.

Teste, &c.

Consimiles litteras de conductu habent tantum sub nomine Regis.

De

A. D. 1268. An. 3. — A. D. 1269. Hen. 3.

De Procuratoribus constitutis in Curia Regis Franciæ in negotio Vasconiæ.

A. D. 1269. An. 53. H. 3. Pat. 53. H. 3. m. 07.

REX Regi Franciæ salutem.

In negotio quod vertitur, seu verti speratur inter nos, & gentem nostram Gasconiæ ex parte una; & Theobaldum Regem Navarræ illustrem & suos ex altera, coram vobis in Curiâ vestrâ, ad instantem diem Brandenn. super quibusdam interpressuris Treugarum, inter nos, & dictum Regem Navarræ initarum, occasione contentionis inter nos subortæ in Vasconia factis, ut dicitur, dilectos & fideles nostros, S. Pall. & Reymundum de Castro novo, nostros facimus, ordinamus & constituimus Procuratores, A. D. 1269.

Dantes eis, vel uni ipsorum, quem præsentem esse contigerit, plenariam potestatem & speciale mandatum tractandi de pace super interpressuris prædictis, & inde faciendi & recipiendi emendas competentes,

Ratum habituri & firmum quicquid ipsi ambo, vel unus eorum in præmissis, nomine nostro, duxerint, vel duxerit faciendum.

In cujus, &c.

De Matrimonio inter Henricum de Alemannia, & Constantiam filiam Gastonis Vicecom. de Bearn.

A. D. 1269. An. 53. H. 3. Pat. 53. H. 3. m. 45.

REX dilecto & fideli suo Gastoni Vicomiti Bearn, salutem.

Propositis ex parte karissimi Edwardi primogeniti nostri & vestra postulationibus laudabilibus inclinati, initas & iniendas inter karissimum nepotem nostrum Henricum, fratris nostri karissimi Regis Alemanniæ illustris primogenitum, vel Procuratores ejus ex parte una; & vos & Constanriam filiam vestram ex altera, ratione & ex causa matrimonii, inter ipsos Henricum, & Constantiam contrahendi, pactiones & obligationes omnes & singulas dotalicii seu donationis propter nuptias, Constitutionem, seu assignationem & concessionem, factam a prædicto filio nostro per se, vel per attornatum, Nuncium vel Procuratorem suum, in certis locis Angliæ secundum legem patriæ, A. D. 1269. ut patet per litteras dicti filii nostri patentes, & conditiones contentas in eisdem, ratas & gratas habentes, eas præsentium litterarum nostrarum præsidio confirmamus. Et quæ inter vos, & per vos, & prædictas personas simul, vel divisim, fient ratione dicti matrimonii, & contractus, & firmitatis ipsius, promittimus, cum facta fuerint, per nostras patentes litteras confirmare:

Et hæc vobis, & dictæ filiæ vestræ, & quibus interest, vel, interesse potest, significamus, & concedimus, ac promittimus per præsentes.

Teste Rege apud Westm. sexto die Martii.

Mandatum Edwardi Primogeniti Regis pro Bernardo de Burdel.

A. D. 1269. An. 53. H. 3. Ex Bundello Missellan. in Turri Lond. remanen.

EDwardus, illustris Regis Angliæ primogenitus, dilectis & fidelibus suis Lemovicens. Petragoricens. & Caturcens. Senescallis, qui pro tempore fuerint pro nobis, salutem.

Pro dilecto & fideli nostro Bernard de Burdel. vobis præcipiendo, mandamus quatinus ipsum, homines & bona ipsius, & attornatos, ab oppressionibus, violentiis manifestis, & injuriis in feudis & A. D. 1269. terris, nostris & Dominio nostro & jurisdictioni subjectis, defendatis, vice & auctoritate nostra, quamdiu coram nobis vel curia nostra paratus fuerit stari juri;

Consuetudines terræ suæ laudabiles & approbatas, quas ei confirmavimus, observantes: Super hiis, quæ proponent contra aliquos, vel aliqui contra eos, coram

A. D. 1269. coram nobis, quantum ad jurisdictionem nostram pertinet, secundum legem & consuetudinem Patriæ celerem justitiam facientes.
Hen. 3.

Data apud Chippeham quarto die Maii anno Regni Domini Regis patris nostri 53.

A. D. 1269. Hen. 3.

De Procuratoribus constitutis in Curia Regis Franciæ.

A. D. 1269. An. 53. H. 3. Pat. 53. H. 3. m. 50.

REX universis ad quos, &c. Noveritis quod nos facimus constituimus & ordinamus dilectos & fideles nostros, Johannem de Graelly, Thomam de Ippegrave, Brunum de Saya, Milites, & Magistrum Johannem Domenc, præsentium exhibitores, Procuratores nostros, quemlibet eorum in solidum (ita quod non sit melior conditio occupantis) in omnibus causis & negotiis motis & movendis contra nos,

Ad Parliamenta, assizas, & terminos assignatos, & assignandos in Curiâ Serenissimi Principis Domini Lodovici, Regis Francorum illustris, tàm a venerabili patre———Episcopo Avicien. Ecclesiæ, & Decano & Capitulo ejusdem loci, illustri Rege Navarræ, & suis officialibus, vel subditis; & à Vicecomitissâ Lemovicensi; quàm quibuscunque aliis personis Ecclesiasticis & secularibus;

Aut nostro nomine contra prædictas, aut quascumque alias personas, simul, vel divisim, super quibuscumque rebus, juribus & negotiis, & specialiter super transgressionibus, factis ab ipso Rege Navarræ & suis, contra nos & nostros, & terrram nostram, in morte fidelis nostri Seuhorii Aspes Militis; occupatione Castri de Acromonte, & receptione advocationis seu recognitionis eidem Regi Navarræ factâ, ut dicitur, à Domino Castri ejusdem; & fractione seu violatione treugæ, initæ inter nos & nostros ex una parte; & dictum Regem Navarræ & suos simul, vel divisim, auctoritate dicti Domini Regis Franciæ, ex altera:

Dantes & concedentes eisdem Procuratoribus nostris, & cuilibet eorum in solidum, mandatum & plenariam potestatem agendi, deferendi, excipiendi, supplicandi, impetrandi per officium de plano, & alias, optinendi, & petita & obtenta recipiendi, repetendi, seu requirendi Curiam nostram de personis & rebus, nobis mediate vel immediate subjectis, & in factis & negotiis, quorum cognitio ad nos spectat, aut spectare potest, vel poterit;

A. D. 1269.

De calumpnia, seu veritate dicenda, & cujuslibet alterius generis juramentum in nostram animam subeundi, deferendi, referendi, & suscipiendi; alium vel alios Procuratores, Actorem vel Actores, suo vel nostro nomine, vel periculo, in causis eisdem, negotiis, & factis omnibus & singulis,

Dandi, & constituendi, seu substituendi, ante litem contestatam, vel post, prout & quando omnes & quilibet viderint expedire; & cætera omnia & singula faciendi, tractandi, & procurandi, quæ veri & legittimi Procuratores, dati ad negotia & ad lites, facere possunt & debent, & nos faceremus si præsentes essemus;

Ratum habituri & gratum perpetuo quicquid per dictos Procuratores nostros, & eorum quemlibet, & illum vel illos, quem vel quos, omnes vel alterum eorum, dandos, constituendos, & substituendos, unum vel plures, duxerint; aut cum ipsis omnibus & singulis, in causis eisdem & negotiis, in Curia dicti Domini Regis, vel coram eo actum fuerit seu etiam procuratum, ipsos omnes & quemlibet eorum relevantes & relevari volentes ab omni onere satisdandi, Judicatum solvi, pro ipsis & eorum quolibet promittimus sub ypotheca bonorum nostrorum:

Et dicto Domino Regi Franciæ, & Curiæ suæ, ac adversariis nostris, & omnibus, quorum interest, vel interesse potest, pro quibus ipsi Domino Regi gratia Principatus & juris sui publici recipienti stipulationem solempniter interponimus.

Et per dictos Procuratores nostros, & quemlibet ipsorum, & substitutum, vel substitutos ab ipsis, nostro nomine interponi posse volumus & mandamus, hoc significamus & significari volumus per præsentes, quibus Sigillum nostrum apponi fecimus. In testimonium præmissorum. Actum. Datum.

De Procuratoribus conſtitutis.

A.D. 1269. An. 53. H. 3. Pat. 53. H. 3. m. 30.

REgi Franciæ illuſtri, Rex Angliæ ſalutem.

Dominanti Clementiæ veſtræ, vel quorum intereſt vel intereſſe poteſt Univerſis & ſingulis ſignificamus, & ſignificari volumus per præſentes, quod conſtituimus, facimus & ordinamus Procuratores noſtros certos, Johannem de Greyly, Thomam de Ippegrave, Brunum de Saya, Milites, & Magiſtrum Johannem Domenc Clericum noſtrum, & quemlibet eorum in ſolidum (ita quod non ſit melior conditio occupantis) in cauſis omnibus & negotiis motis & movendis contra nos, ad Parliamentum & aſſiſas veſtras, vel terminos aſſignatos, vel aſſignandos & continuandos, coram vobis & Curia veſtra, tàm à venerabili Epiſcopo Avicen. Eccleſiæ, Decano & Capitulo loci ejuſdem; illuſtri Rege Navarræ, & ſuis officialibus, Miniſtris, vel ſubditis; Vicecomitibus Lemovic. reverendo Archiepiſcopo Bitur. Ramundo dicto Vicecomite de Franciaco; quàm à quibuſcumque aliis perſonis, eccleſiaſticis vel ſecularibus;

Aut noſtro nomine contra prædictas, aut quaſcumque alias perſonas, ſuper quibuſcumque rebus & negotiis, ſimul, diviſim, & nominatim ſuper tranſgreſſionibus, veſtro nomine & auctoritate, per quemcumque, & per Seneſcallum, & Miniſtros, & ſubditos veſtros, dicto Rege Navarræ, Vicecomite Lemovic. Miniſtris & familiaribus & ſubditis eorum contra nos & terram noſtram in morte fidelis noſtri Senihorii Heſpes Militis defuncti, occupatione Caſtri de Acromonte, & receptione advocationis ſeu recognitionis feodagii Caſtri ejuſdem, & homagii Fernandi Willielmo de Acromonte ut dicitur, & fractione ſeu violatione treugæ inter nos & dictum Regem Navarræ initæ auctoritate veſtra, & aliis ſuper dampnis & injuriis datis & illatis & requirendis petendis & impetrandis optinendis & recipiendis à vobis, noſtro nomine, terris & rebus univerſis & ſingulis quas in tribus Civitatibus & Diocæſibus Lemovic. Caturc. & Petragoricen. & alibi per pacem & compoſitionem inter vos & nos habitam pridem, nobis infra certum terminum præteritum tradere vel excambium extunc rationabile facere ad arbitrium vel eſgardum proborum virorum, nominandorum hincinde ſecundum continentiam pacis ejuſdem, debetis Agenenſ. valorem ſeu modum valoris juſtum & debitum annis ſingulis per bonos viros eſtimandum, & quod deeſt nobis ad ſolvendum de juſto & debito modo ejus quod cuſtare poterunt quingenti Milites ad tenendum rationabiliter per duos annos, & alia univerſa & ſingula in quibus nobis reddenda & facienda tenemini ex forma pacis prædictæ, & ex tranſgreſſionibus & dampnis & injuriis nobis & noſtris terræ & ſubditis nomine veſtri vel auctoritate, contra pacis ejuſdem tenorem, & alias per Seneſcallum Miniſtros & ſubditos veſtros datis & illatis; concedentes & dantes eiſdem Procuratoribus & cuilibet eorum in ſolidum mandatum & poteſtatem agendi requirendi promovendi tractandi petendi & optinendi hæc omnia & ſingula coram vobis & Curia veſtra & coram Johanne de la Lind, Gofrido de Villata Militibus, Magiſtro Willielmo de la Coruner, & Magiſtro Willielmo de Caſtro Ayrando per vos & nos nominatis & lectis ſub certa forma, ad faciendum eſgardum juxta pacem prædictam, defendendi etiam excipiendi ſupplicandi impetrandi per officium de plano & aliter, optinendi & optenta recipiendi, repetendi ſeu requirendi Curiam noſtram de perſonis & rebus nobis mediate vel inmediate ſubjectis, vel ad juriſdictionem noſtram qualitercumque ſpectantibus; & alia nobis debita vel debenda ſcripta litteras & munimenta parti noſtræ neceſſaria de prædicta pace ſervanda & ſecuritate de rebus, ex ea parte ad nos ſpectantibus, facienda, veſtras & Prædeceſſorum veſtrorum litteras & privilegia quibus aliqui ne ad obedientiam & dominium veſtrum veniant juxta pacem ipſam ſe tueri dicuntur, impetrandi & eorum optinendi tranſcripta.

De calumpnia, de veritate, & alterius cujuſlibet generis vel modi juramentum in noſtram animam ſubeundi, deferendi, referendi & ſuſcipiendi alium vel alios Procuratorem vel Procuratores, actorem vel actores, ſuo aut noſtro nomine vel periculo ante & poſt litem converſatam, dandi ſubſtituendi vel conſtituendi prout quotiens & quandocumque omnes & quilibet viderit ſeu viderint expedire: & cætera omnia & ſingula facienda tractandi & procurandi, requirendi & recipiendi quæ prædictam pacem, aut ratione prædictorum omnium & ſingulorum, & quæ à veris & legitimis Procuratoribus, datis ad negotia & lites, fieri poſſunt & debent, & nos faceremus ſi præſentes eſſemus;

Ratum

A.D. 1269. Hen. 3. Ratum & gratum perpetuo habituri quicquid per ipsos Procuratores vel substituendos ab eis, unum vel plures, aut cum ipsis omnibus & singulis in causis eisdem & negotiis, actum coram vobis & Curia vestra, & prædictis probis viris, per vos & nos electis fuerit vel etiam procuratum: ipsosque relevantes & relevari volentes ab omni ouere satis dandi & judicatum solvi, pro ipsis & eorum quolibet promittimus sub ypoteca bonorum nostrorum.

Et vobis Domino Regi & Curiæ vestræ exhabundanti & aliis adversariis nostris, & cuicumque, cujus interfit vel interesse possit vel poterit & pro ipsis vobis, gratia & ratione principatûs & juris publici & Iterio Domini Papæ Notario publico recipienti sui officii ratione interponimus stipulationem solempnem, & ab eisdem Procuratoribus & eorum quolibet interponi posse volumus & mandamus. A.D. 1269. Hen. 3.

In cujus, &c.

Actum & datum apud Windesor. 20. die Maii, anno Regni nostri 53. & gratiæ 1269.

De Edwardo primogenito Regis misso in Walliam.

A.D. 1269. An. 53. H. 3. Pa. 53. H. 3. m. 27. REX omnibus ad quos, &c. salutem.

Quia formam pacis, inter nos, & dilectum & fidelem nostrum Lewellnum Principem Walliæ, provida deliberatione & communi voluntate nuper initam & juratam, firmiter observari volumus, ut tenemur & quod ad pacis & tranquilitatis conservationem, iàm super transgressionibus & dampnis factis, quam super terris & tenementis hinc inde occupatis, justitia conquerentibus exhibeatur:

Nos, pacis, & concordiæ zelatores, ac volentes omnem contentionis & discordiæ materiam amputare, mittimus à latere nostro ad partes Marchiæ Edwardum Primogenitum nostrum karissimum; ita quod sit ad vadum Montis Gomery die Jovis proxima post instantes octabas Sanctæ Trinitatis, A.D. 1269.

Dantes eidem, una cum hiis, quos sibi duxerit associandos, plenam potestatem audiendi & terminandi, cum continuatione & prorogatione dierum, locis quibus viderit expedire, omnia quæ, secundum formam pacis prædictæ, & secundum leges & consuetudines Marchiæ, tàm super præmissis, quàm aliis omnibus, ad conservationem pacis prædictæ necessariis, terminanda fuerint & complenda.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Windesor. 21. die Maii.

Littera Episcopi Agenn. de homagio Recepto ab Henrico Regis Alamanniæ Primogenito.

A.D. 1269. An. 53. H. 3. L.B. f. 244. b. Penes Camerar. Scaccar. UNiversis, præsentes litteras inspecturis, P. miseratione Divina Episcopus Agen. salutem in Domino.

Noveritis quod nos, recepto homagio & fidelitatis juramento, pro nobis & Ecclesia nostra Agenn. ab illustri viro Henr. illustrissimi Regis Alamanniæ primogenito, pro se & Domina Constantia uxore sua, & una lancea de accapto, pro toto territorio Brulhien, quod tenet à nobis, ac aliis promissionibus receptis ab eo, secundum quod in litteris ipsius H. plenius continetur,

Promittimus eidem H. pro se, & dicta Domina Constantia, & Successoribus suis, pro nobis & Ecclesia nostra, & Successoribus nostris, quod erimus eidem boni Domini & fideles, ratione hujus feodi & territorii memorati, A.D. 1269.

Nec prædictum feodum, vel dominium ipsius feodi alii Domino supponemus, & portabimus eidem Domino H. & suis, de prædicto territorio seu feodo, bonam & legitimam garentiam, sicut bonus Dominus portare debet suo bono vassallo legitimo, & fideli.

Quæ omnia ratificari, & adprobari faciemus eidem Domino H. à capitulo Agenn. & dari sibi, super ratificatione hujus, patentes litteras ab eodem.

In cujus rei testimonium sigillum nostrum præsentibus litteris duximus apponendum.

Datum die veneris post festum beati Barnabæ Apostoli, anno Domini 1269.

De Arbitris Franciæ.

A. D. 1269. An. 53. H. 3. Pat. 53. H. 3. m. 22.

REX omnibus ad quos, &c. salutem.

Noverit Universitas vestra quod cum inter Dominum Ludovicum Regem Franciæ illustrem ex parte una; & nos ex altera, super diversis articulis & quæstionibus, terris, videlicet, & possessionibus, & rebus aliis, suscitata fuisset materia quæstionis, ac demum, interveniente pacis auctore, super omnibus articulis memoratis jamdudum intervenerit forma pacis de partium firmata consensu;

Cumque in ipsa pace multi usque in diem præsentem articuli incompleti remaneant, pro eo quod, in eisdem articulis, de bonorum virorum, eligendorum hinc inde, arbitrio seu esgardo, fit mentio, quæ bonorum virorum hujusmodi nec dum processit electio, nec per consequens arbitrium eorumdum judicium vel esgardum;

Nos, quantum in nobis est, summopere affectantes ipsam compositionem seu pacem penitus consummari, nichil ex ea incompletum relinqui, discretos viros, Magistrum Guillielmum de la Cornere Domini Papæ Capellanum, & Johannem de la Lynde Militem, ex parte nostra eligimus, & in eos, tanquam bonos viros, Judices, Esgardatores, seu Arbitratores, tàm pro nobis, quàm pro hæredibus nostris, compromittimus, seu etiam consentimus:

Supponentes nos & hæredes nostros totaliter, in omnibus articulis, in supradicta pace contentis (ad quos bonorum virorum electorum, seu eligendorum hinc inde referetur Judicium vel esgardum, seu in quibus de inquisitione vel examinatione per eosdem facienda fit mentio) eorumdem judicio, laudo, ordinationi, diffinitioni, mandato, adjudicationi, arbitrationi, inquisitioni, examinationi, arbitrio seu esgardo;

Adeo quod quicquid ipsi duo, unà cum duobus aliis bonis viris electis ex parte Domini Regis Franciæ, super articulis memoratis judicaverint, laudaverint, ordinaverint, diffinierint, mandaverint, adjudicaverint, arbitrati fuerint, seu esgardaverint, vel inquirendo, seu examinando fecerint in eisdem, lite contestatâ vel non contestatâ, negotio hujusmodi instructo vel non instructo, unâ parte præsente, alterâ absente, citatâ vel non citatâ, ordine judiciario observato vel non observato, diebus feriatis vel non feriatis, partibus præsentibus vel absentibus, in scriptis vel sine scriptis, obligamus nos, & hæredes nostros, perpetuo & inviolabiliter observare. A. D. 1269.

Volumus tamen quod, antequam ipsi ad judicium aliquod, arbitrium seu esgardum, inquisitionem seu examinationem procedant, in præsentia Domini Regis Franciæ, tàm ipsi, quàm illi, qui à parte ipsius Regis Franciæ ad hujusmodi esgardendi, adjudicandi, arbitrandi officium electi fuerint, seu assumpti, par, seu consimile, & ejusdem formæ præbeant juramentum, se, videlicet, commissum sibi officium in hac parte juxta discretionem sibi à Deo datam in omnibus & singulis articulis, suum officium contingentibus, fideliter impleturos, atque fidele judicium, arbitrium, seu esgardum in omnibus, juxta suæ discretionis modulos, secuturos;

Vel si forsan, pendente negotio, alter vel ambo revocarentur à nobis, tenebimur nos, & hæredes nostri, alium vel alios bona fide, sine moræ dispendio, subrogare, qui, præstito, ut præmissum est, juramento juxta formam & modum præhabitos adimpleant ea, quæ remanebunt agenda;

Hiis tamen, quæ per priores acta fuerint, in suo robore perpetuo remansuris.

Ad præmissa autem omnia & singula bona fide observanda, nos & nostros obligamus hæredes.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Westm. quinto die Julii.

De fidelitate præstanda Regi Franciæ pro terra Agenen.

A. D. 1269. An. 53. H. 3. Pat. 53. H. 3. m. 14

REX dilecto & fideli, Johanni de la Linde, salutem.

Cum dilectus filius Johannes de Britannia, pro assignatione Comitatûs Richemundiæ sibi nuper per nos facta, nobis remiserit mille & ducentas marcas, in quibus Dominus Rex Franciæ illustris nobis tenetur, ratione A. D. 1269.

A. D. 1269. Hen. 3. tione concordiæ, inter ipsum & nos factæ, de terra Agenen. quas præfatus Johannes de Britannia ab eodem Domino Rege annuatim ex concessione nostra percipere consuevit;

Et nos postmodum karissimæ Consorti nostræ Alianoræ, Reginæ Angliæ, per formam cujusdam Conventionis, inter ipsam & Edwardum primogenitum nostrum initæ, concesserimus prædictas mille & ducentas Marcas annuas, habendas & percipiendas ad totam vitam ipsius Reginæ à prædicto Domino Rege & suis, pro jure quod eadem Regina habebit in dicto Comitatu Richmundiæ, ex donatione sibi facta in testamento Petri de Sabaudia, qui dictum Comitatum cum suis pertinentiis in eodem testamento legavit eidem; A. D. 1269. Hen. 3.

Dedimus vobis potestatem præstandi fidelitatis juramentum, nostro & ejusdem Reginæ nomine, prædicto Domino Regi Franciæ, pro prædicta terra Agenen. prout hujusmodi fidelitas à nobis & dicta Regina nostra eidem fieri debebit:

Ratum habituri & gratum quicquid in præmissis, nostro & præfatæ Reginæ nomine, duxeritis faciendum.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Sutwyk 9. die Augusti, anno Regni nostri 53.

Confœderatio inter Magnum, Regem Norwegiæ, & Henricum Regem Angliæ.

A. D. 1269. An. 53. H. 3. L. B. f. 442. Penes Camerar. Scaccar.

1. IN Nomine Sanctæ & individuæ Trinitatis Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti. Amen.

Die Mercurii, proximo post Festum Asumptionis Sanctæ Mariæ, apud Winton. anno gratiæ 1269, inter magnificos Principes Dominum Henricum Dei gratia Regem Angliæ illustrem, & Dominum Magnum quartum, eadem gratia, Regem Norwegiæ præclarum, super spoliationibus, dampnis, injuriis, querelis & discordiis universis, utriusque eorundem Regum Regnicolis hinc inde, usque ad hæc tempora, illatis,

2. Hæc perpetuæ pacis & finalis concordiæ fuit inita compositio per Magistros Asketunum de Norwegia, Cancellarum ipsius Regis Norwegiæ, & Petrum Archidiaconum Yactendensem, plenam habentes potestatem tractandi, componendi & diffiniendi super præmissis injuriis, & pace, per Literas ipsius Regis Norwegiæ Patentes, quæ penes Dominum Regem Angliæ remanserunt, inter ipsos Reges, Hæredes, seu quoscunque successores suos, perenipter observanda nec ulla temporum mutatione dissolvenda, ita facta, videlicet,

3. Ut ambo prænominati Reges, tàm propter bonum pacis, quàm propter mutuæ dilectionis amicitiam, inter se æternaliter fovendam & continuandam, quam tam diligenti studio & discreta provisione illorum inter se quondam coluere progenitores, præfatis spoliationibus, dampnis, & injuriis universis, nulla causa vel occasione discordiæ seu contraversiæ super eisdem ulterius remanente, ex utraque parte pro se & hæredibus suis imperpetuum remissis, irrefragabili decreto ac perhenni edicto statuerunt, ut quocunque loco Regnorum suorum seu Dominii sui homines vel Mercatores alterutrius Regni, Angliæ, scilicet, vel Norwigiæ, de cætero contigerit declinare, cum bonis suis omnibus benigne recipiantur, & honeste pertractentur; nec etiam, super præfatis spoliationibus, dampnis, & injuriis, aliquatenus imposterum querelentur aut inquietentur A. D. 1269.

4. Mercatores autem, qui de alterutro istorum Regnorum duorum ad alterum, mercandi causa, accesserint, liberè, quietè & pacificè merces suas venundent, & mercimonia comparanda comparent.

5. Quicumque verò res ipsorum seu merces comparare voluerint, res ipsas emptas, ni ptius soluto pretio, non asportent; vel si asportaverint, pretium secundum quod conventum est, nulla cavillosa seu fraudulenta diminutione, nec etiam morâ dispendiosa intervenientibus, exsolvent.

6. Huic finali Concordiæ & Compositioni, communi consensu, adicientes, ut, si homines, vel mercatores Regni Angliæ in Norwegia, seu Dominio Regis Norwegiæ; vel, vice versa, si Norici in Anglia, vel Dominio Domini Regis Angliæ naufragium, quod absit, patiantur, liceat eis naves suas fractas vel collisas, cum Rebus suis omnimodis libere, quiete, pacifice, per se, vel per alios reficere, recolligere, & habere, quamdiu easdem pro derelicto non habuerint.

7. Ballivus autem, seu Ballivi, qui pro tempore fuerit, vel fuerint, ubi & quando hoc evenire in alterutro Regno contigerit, naufragos illos, cum navibus

A. D. 1269. Hen. 3. suis confractis, & rebus suis omnibus, ab inquietantium, & spoliantium incursibus pro viribus suis protegant & defendant; & eos, ac res ipsorum, & naves colligendas & salvandas, succursum, si potuerint, fideliter impendant & juvamen.

8. Quicunque autem hujusmodi perpetuæ pacis perturbator & amicabilis compositionis violator repertus fuerit, ita scilicet ut aliquid, de hujusmodi navibus, seu rebus periclitatis furtivè vel fraudulenter subtraxerit, aut violenter surripuerit, vel etiam ipsos naufragos rebus vel personis aliquo modo injustè molestaverit, & super hoc convictus fuerit, injuriis resarcitis & ablatis, consuetudine, si qua sit contraria, non obstante, restitutis, per Ballivum seu Ballivos loci, vel etiam per judicem, ab illo Rege ad hoc specialiter deputatum in cujus Dominio talia fuerint attemptata, evidenti animadversione compescatur; ut, ipsius pœnâ docente cæteros, cognoscant universi quam gravi sit & crudeli animadversione dignum, talium Dominorum statuta pacis, & concordiæ amicabilia decreta, temerariâ præsumtione infringere vel violare. A. D. 1269. Hen. 3.

9. Ad firmiorem itaque hujus compositionis stabilitatem, inter eosdem Reges firmiter est conditum ut, si inimicus alterius ipsorum ad alium confugerit, ipsum in Regno suo, seu Dominio, ad gravamen ejus a quo effugerit, non recipiet, nisi forte ad tempus, ut gratiam sic impetret, si gratiam meruerit; set, si gratiam sui offensi optinere non poterit, ipsum statim post annum non differat a se & suo Dominio removere.

10. In cujus rei testimonium factum est hoc scriptum in modo Cirographi, cujus una pars, sigillata sigillo prædicti Regis Norwegiæ, residet penes Dominum Regem Angliæ: & alia pars, sigillata sigillo prædicti Regis Angliæ, residet penes regem Norwegiæ supradictum.

Conventio facta inter Regem Franciæ & Edwardum Primogenitum Regis, super profectione in Comitiva prædicti Regis in terram sanctam.

A. D. 1269. An. 53. H. 3. L. B. f. 33. a. penes Camer. Scaccar.

A Touz les feaus Dieu, a qi ces Lettres vendront, Edward, fuis eisne a noble Roy Dengleterre, saluz en Dieu.

Sachent tuit qe entre nostre chier Cousin Looys, par la grace de Dieu, noble Roy de France, e nous sont fetes de comun acort sur nostre voaie du pelerinage d'outre mer iceles covenaunces;

Li dit Roy de France doit prester a nous sexante & dis mile Liures de Tornois, contes en ceste summe vint & cink mile Liures de Tornois, les queus mon Signiur Gastun, Visconte de Byern, nostre Cousin, devoit avoir de celui Roy de France pot lui, & por son passage, e por ses gens, ques il deuoit mener ou pelerinage d'outre mer ovoqs celui Roy; Le quel Gaston nous retenoms lui, e ses genz, en nostre Compaignie.

E de ces sexante & dis mile Liures deit estre baille por chevaus, por nefs, por vian'des, e por nostre passage, qi ce mestier nous en fera: e sera paie par les genz le Roy, ou par ceus qi il mettra a ceus, de qui ces choses serront prises, ou achatees por nous par la veue de noz Gens qi nous auront a ce attorne: e ce il a remanant, il nous sera deliure la ou le Roys sera outre mer apres ce qe nous serons venus a lui.

E les devandit deniers nous sumes tenus a rendre au devandit Roy, C'estassavoir chescun An diz mile Liures, a deus termes desous escriz, jesques a taunt qe il soit entirement paie de tote les sexante e dis mile Liures. A. D. 1269.

E comencera la premere paie, C'estassavoir de cink mile Liures, a mois Marz en l'an del' incarnation nostre Seignieur mile, deus Cenz, e sexante, e treze:

E l'autre paie, des autres cingz mile Liures, a la nativite saint Johan Baptist prochenement suivant; E ensi de An en An a mesmes ces termes jesques a taunt qe il soit parpaie.

E seront pae ces deniers chescun An a paris au Temple, dedenz la quinzeme apres les termes avantnomez, du paage de Bordeaus, par la main de nostre Conestable, ou par celi qi tendra son leu, ou de leur mandement.

E volons qe de celui paage a chescun terme ne soit riens mys en autre usage, jesques a taunt qe lui Roys eit en enterment la paie de chescun terme.

Le quel paage nous li assenoms en la manere devauntdite, e obligeons, par la volente nostre Seigneur le Roy, nostre pere, por la summe des deniers devantdiz.

E

A. D. 1269. Hen. 3. E volens qe il en soit paiez, chescuu An delors, si come il est desus dit santz faillir.

E de cest assignement e obligement nous li devoms fere avoir les lettres nostre cher Seignenr & pere le Roy D'engleterre, ouoqes noz presentes Lettres.

E, s'il avenoit, avant qe les deniers devauntditz feussent paies, qe nous tenisons plus de terre qe nous ne tenons en tens d'ore en Reaume de France, nous volons qe ele soit ausint obligee por la paie desus dite;

E, ouoqes tut ce, nous li obligeons, por la paie devantdite, ce defaute j'avolt, noz biens muebles, les queus porront estre trovez en son Reaume, apres nous avons promis a celui Roy qe nous ferrons, a pluis tart, dedeinz l'assumpcion de nostre dame prochein avenir au port d'Eqnemorte apareillie de passer; se nous n' aions tiele assoigne par quei li Roy mesmes nous tiegne por escusez.

E, si einsi estoit, qe nous ne venissons a lui por l'essoigne desusdite, d'ont Deus nous defendre, nous volons e ottrions qe des choses, des queus nostre gent auront achatees des deniers devantditz, qe li Roys, devantdit en preigne, e en retiegne ce qe li plerra par le pris qe eles auront este achateez; e le remanant soit vendu par noz genz franchement, sanz encombrement de nulli, e les deniers, qi en istronts, soient renduz au Roy, ou a son comandement en aquit du prest devantdit: E ce qe demourroit a parfere don paiement de la summe devantdite, serroit pris sour le assenement devantdit, solonc la reson des termes devantditz.

E promettonz, encore, qe nous travaillerons en bone foi de passer, e de venir, a plus tost qe nous porrons, la ou li Roys serra.

E autresint avoms nous promis en bone foi, qe nus grefs, ne damages, ne ferons par nous, ne par les noz, en la terre le Roy devandit, ne en la terre de ces freres, que il ont en son Reaume, ou de hors, en alant en nostre pelerinage, e en demorant, ne en retornant.

E, tant come nous ferons en nostre pelerinage ouoqes le Roy de France, nous li obeierons en bone foi, ausi come un des Barons de son Reaum, por fere le servisse nostre Seigneur. A. D. 1269. Hen. 3.

E totes ces choses devantdites nous li avoms jurez sur saintes Evangeles a garder fermement, tenit leaument, & a parfere en bone foi entierement; e espesciaument por ceste Article, c'estassavoir por venir an port avantdit, e por passer la ou li Roys serra, si come est devantdit, de nous baillier a paus un de noz fuiz, en oustage, dedeinz la prochein Chandelur, au Roy, ou a son commandement; li queus nostre fuiz serra tut quites, e delivres de cest oustage, si tost come nous vendrons la ou li Roys serra; E li Roys le tera quites deliurer a nous, ou a nostre comandement.

E, s'il avenoit qe nous moreussons avant qe nous venissons an Roy, ou autre esoigne, par quei li Roys nous tenist por eschusez, nous avenist, d'ont Deus nous defende, si come est desus escrit, li en faut serra tut quite dellrue a nous, ou a sa Mere, ou a nostre mandement, ou au Roy D'engleterre nostre Pere, ou la Reine nostre Mere, ou a leur mandement, s'il avenoit einsi qe la Mere a l'enfant moreust avant: E a ceste deliurance fere de l'enfant sont tenuz li Roy, e ses heirs.

En tesmoigne des choses devantdites nous avons fet mettre nostre seel a ces presentes lettres;

E nous Henri fuiz eisne le Roy D'alemaign. Gaston Viconte de Byhern, Thomas de Clare frere au Counte de Glouc. Roger de Leburn, Robert. Walerand Chevaliers, avons jure sur saintes Evangeles, a la request du devantdit mon Seignieur Edward, qe nous en bone foi travaillerons, e metterons loiaument consail, e paine, que li devantdit nostre sire Edward gart e accomplisse les Covenances devantdites.

E a nous ajouste a ces presentes lettres nos seaus, oveqes le seal mon Seignieur Edward. En tesmoign de totes les choses devantdites

Done fu cest escrit, e fet a Paris, le Mardi prochein apres la feste seint Berthelemi l'Apostre an de l'incarnation nostre Seignieur mil deus cenz, sessante, Neuyme.

Obligatio Henrici Regis pro forma Conventionis præeuntis.

A. D. 1269. An. 53. H. 3. L. B. f. 33. b. Penes Camerar. Scaccar.

Henri, par la grace Dieu, Roy D'engleterre Seignieur D'irlande, è Dux D' Aquitaine, a tous ceaus qi cist escrit orront, on vorront, Salus. A. D. 1269.

Sachez qe, come entre nostre Chier Seigniur Looys, par mesme la grace, noble Roys de France, e nostre cher fuiz Eisne

A. D. 1269. Hen. 3. Eisne Edward soient fetes, de Comun acord, four le Voiage de outre Mer, certeines Covenannces, si come il apiert par les lettres dou avantdit Edward,

E il feit contenu en iceles covenantes qe li devantdit Roys doit aprester a celui Edward Soixante e dis Mil. Livres de Tornois, a rendre a termes, qi sont contenuz, en icele Lettre du paage de Burdeau, par la main de son Conestable, ou par celui qi rendra son leu, on de lour commandement,

E, por celui paiement fere as termes, qi sont contenuz on la Lettre, le devandit Edward lui eit assene & oblige le devantdit paage en la manere, qe est contenue en la devantdite Lettre, par nostre volente, si come il disoit,

Nous reconissons qe ce ad este fet par nostre volente, e de nouvel assenoms & obligeons le devontdit paage, por la Sume de deniers devantdite rendre as termes devantditz, A. D. 1269. Hen. 3.

E promettrons qe nous ne vendrons a l'encountre par nous, ne par autre.

E, por ce qe du devantdit assenement li devantditz Edward avoit promys a celui Roy fere avoir nos Lettres, ovoqs les senes, nous avons fetes ces Lettres, e baillees en tesmoigne, e en confermement de ces Choses, Seelees de nostre seel.

Done a Wynceftr. le Mardi prochein devant la Feste Seint Michel, l'an de grace mil, deus cenz, soisante nofime.

Pro Alienora Regina.

A. D. 1269. An. 53. H. 3. Pat. 53. H. 3. n. 54. REX omnibus tenentibus de Maneriis, & firmis de Merleberg, Ronedon, Winterburn, Hedendon. Hamberg. Blokesham, Molendinorum & prati Oxon. Langele, Cocham, Braye, Keniton, Wicumbe, Kingeston, Bosham, Hadleg. Colecestr. Andovere, & Basingstoke, salutem.

Sciaris quod cum Petrus de Sabaudia, avunculus noster dudum defunctus, ante mortem suam dedisset & legasset kariffimæ Consorti nostræ Alianoræ, Reginæ Angliæ, Honorem Richemundiæ, cum pertinentiis, sicut potestatem habuit per Cartam nostram;

Et nos honore illo indigeamus ad opus kariffimi filii nostri Johannis de Britannia, ad tradendum eidem Johanni, sicut tenemur per litteras nostras patentes, quas sibi inde dudum fieri fecimus,

Nos, in escambium honoris prædicti, quem eadem Regina reddidit in manus nostras & quietum clamavit in perpetuum, dedimus & concessimus eidem Alianoræ Quingentas Marcas, singulis annis, ad totam vitam suam, percipiendas de firmis prædictis, in forma in litteris nostris patentibus, quas eidem Reginæ nostræ fieri fecimus patentes, plenius contenta,

Videlicet de firma de Merleberg. quadraginta libras.

De firma Agnet. de Ronesdon septem libras & decem solidos,

De firma de Winterborne duodecim libras & novem denarios.

De firma de Hedingdon decem & octo libras.

De firma de Haneberg. viginti & septem libras. A. D. 1269.

De firma de Blokesham triginta & duas libras,

De molendinis nostris Oxon. viginti & quinque libras,

De praro nostro Oxon. tresdecim libras, sex solidos, & octo denarios,

De Villata de Langeleie septem libras,

De Cocham, de Braye & de Kenigton quinquaginta marcas,

De firma de Wicumbe decem & octo libras.

De firma de Kingeston, cum extensu, viginti & novem libras, tresdecim solidos, & septem denarios.

De firma de Bosham quadraginta & tres libras, quatuor solidos, & sex denarios.

De firma de Hadleg. tresdecim libras, sex solidos, & octo denarios,

De firma de Colecestr. quadraginta & unam libram, & octo solidos,

De firma de Andovere quaterviginti & duas libras, sex solidos, & octo denarios.

De firma de Basingstoke quaterviginti libras.

Et ideo vobis mandamus quatinus eidem Alianoræ, quoad firmas prædictas, sibi vel certo Attornato suo reddendas, de cætero intendentes sitis & respondentes, sicut prædictum est; & firmas prædictas præfatæ Reginæ nostræ, vel certo Attornato suo, ad dies & loca, quæ eadem Regina nostra vobis scire faciet ex parte nostra, reddatis in forma prædicta.

In cujus, &c.

De

De Protectione Crucesignatorum.

A.D. 1269. An. 54. H. 3. Pa. 54. H. 3. m. 7.

REX omnibus, &c. salutem.
Cum Edmundus filius noster kariſſimus crucesignatus, profecturus ſit ad partes tranſmarinas in ſubſidium terræ ſanctæ, ſuſcepimus in protectionem & defenſionem noſtram prædictum Edmundum homines, terras, res, redditus, & omnes poſſeſſiones ſuas.

Et ideo vobis mandamus quod prædictum Edmundum homines, terras, res, redditus, & omnes poſſeſſiones ſuas, manuteneatis, protegatis & defendatis, non inferentes eis, vel inferri permittentes injuriam, moleſtiam, dampnum, ſeu gravamen.

Et, ſi quid eis forisfactum fuerit, id eis ſine dilatione faciatis emendari. In cujus, &c. duraturam per quadriennium.

Volumus etiam quod idem Edmundus à tempore quo iter prædictum arripuerit, per totum tempus, quod extunc ſuperfuerit, ad perficiendum quadriennium prædictum, ſit quietus de omnibus placitis & querelis de dote, unde nichil habet, aſſiſæ novæ diſſeiſinæ, & ultimæ præſentationis; præſentibus minime valituris ſi contingat ipſum Edmundum iter prædictum non arripere, nec poſtquam, citra prædictum quadriennium, ſi redierit de partibus ſupradictis.

Teſte Rege apud Weſtmon. 19. die Octobris. A.D. 1269.

Conſimilem protectionem habet Hugo de Aungervill crucesignatus, qui cum eodem Edmundo profecturus eſt ad partes tranſmarinas in ſubſidium Terræ Sanctæ.

In cujus, &c. duratur. ſicut prædictum eſt.

Teſte ut ſupra.

Conſimilem protectionem habet Robertus de Boyvill crucesignatus.

In cujus, &c. duraturam ſicut prædictum eſt.

Teſte ut ſupra.

Conſimilem protectionem habet Johannes de Remundeby crucesignatus.

Conſimilem protectionem habet Robertus de Brus crucesignatus.

Conſimilem protectionem habet Willielmus filius Warini crucesignatus.

Conſimilem protectionem habet Willielmus filius Radulphi crucesignatus.

De Protectione Crucesignatorum.

A.D. 1270. An. 54. H. 3. Pa. 54. H. 3. m. 38.

REX omnibus, &c. ſalutem.
Cum dilectus fidelis noſter Johannes de Tybetot crucesignatus nobiſcum & cum Edwardo primogenito noſtro profecturus ſit ad partes tranſmarinas, in ſubſidium Terræ Sanctæ, ſuſcepimus in protectionem & defenſionem noſtram eundem Johannem, homines, terras, res, redditus, & omnes poſſeſſiones ſuas:

Et ideo vobis mandamus quod prædictum Johannem, homines, terras, res, redditus, & omnes poſſeſſiones ſuas manuteneatis, protegatis & defendatis, non inferentes eis, vel inferri permittentes injuriam, moleſtiam, dampnum aut gravamen.

Et, ſi quid eis forisfactum fuerit, id eis, ſine dilatione, faciatis emendari. In cujus rei teſtimonium has litteras noſtras fieri fecimus patentes, à Feſto Paſchæ proximo præterito per quadriennium duraturas.

Volumus etiam quod idem Johannes, à tempore, quo iter prædictum arripuerit, per totum tempus quod extunc ſuperfuerit ad perficiendum prædictum Quadriennium, ſit quietus de omnibus placitis & querelis, exceptis placitis de dote, unde nichil habet, & aſſiſa novæ diſſeiſinæ, & ultimæ præſentationis; præſentibus minime valituris ſi contingat ipſum iter prædictum non arripere, nec poſtquam citra prædictum quadriennium ſi redierit de partibus ſupradictis. A.D. 1270.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Weſtmon. 13. die Julii.

Conſimilem protectionem habet Robertus de Tybetot crucesignatus duraturam ut ſupra.

In cujus, &c.

Teſte ut ſupra.

Conſimiles protectiones habent,

Hugo de Plugenet,
Robertus la Warre,

A. D. 1269. Hen. 3.

Johannes Tybetot,
Willielmus Thurebert,
Rogerus de Partes,
Ricardus de Bays,
Johannes de Cayton, Vallettus Edwardi primogeniti Regis,
Johannes filius Thomæ de Wrastlinggewrth,
Johannes Ferre,
Olyverus de Punchardun,
Willielmus de Everle,
Walterus filius Hildebrond,
Ricardus de la Rokele,
Willielmus Peche,
Stephanus de Lond. persona Ecclesiæ de Lugwardin,
Walterus de Cambou,
Ricardus de Sauvage,
Johannes de Weston,
Gerardus de Fauencurt,
Laurentius de Lovershal,
Ricardus de Aston,
Robertus de Marton,
Henricus Waleys,
Robertus de Neuton,
Rogerus de Clyfford,
Johannes de Verdun,
Johannes de Guer,
Ranulphus de Anderne,
Willielmus le Brun,
Johannes de Oweston,
Walterus de Portes de Flemsted,
Nicholaus de Martan,
Johannes de la Grave,
Henricus de Burghull,
Willielmus de Pageham,
Stephanus de Sele,
Thomas de Pyn,
Eustachius de Balliolo,
Robertus Burnell,
Alexander Luterell,
Laurentius de Lovershale,
Willielmus de Bevill,
Johannes de Portes,
Eudo filius Warini,
Johannes de Verdun,
Willielmus le Graunt,
Johannes Peshun,
Hugo filius Otonis,
Willielmus filius Roberti de Wilgheby,
Ricardus de Saundon Balistarius Edwardi filii Regis,
Rogerus atte Clyne,
Ricardus de Aston,
Galfridus de la Hyde,
Thomas de Clare,
Willielmus filius Laurentii de Naffreton,
Johannes Luvel,
Bartholomæus de Briason,
Willielmus Graundyn,
Stephanus de Haitton,
Egidius de Feenes,
Ricardus filius Henrici Malesours,
Robertus de Cadamo,
Henricus de Peremor,
Antonius Bek,
Ricardus de Shafham,
Sywardus de Mapeldurham,
Ricardus Filiol,
Adam de Gesonme,
Rogerus de Reymes,
Ernulphus de Munceny,
Henricus de Langedon,
Galfridus de la Hyde,
Johannes Fancellun,
Robertus de Munceny,
Hugo Sauvage, Cyrugicus,
Berengerus le Moyne,
Hervitus de Chauwyth,
Paganus de Chawrth,
Patricius de Chawrth,

Crucesignati.

Edwardus Primogenitus concessit custodiam filiorum suorum Domino Ricardo Regi Romanorum avunculo suo, dum fuerit in Terra Sancta.

A. D. 1270. An. 54. H. 3. L. A. f. 214. b. P. ncs Camerar. Scaccar.

EDward, Fiz eisne a l' noble Rey de Engletere, a tuz, ke ceste lettre orrunt ou verrunt saluz.

Siche ke, par le otri e le assentement de l'avant dit Rey nostre pere, avum ordine e establi de la garde de nos enfans, e de nos chasteaus, e de nos terres, e de nos Seignuries en Engletere, en Gales, en Irlonde, en Gayscoyne, e des isles de Gernesie e de Geresie, oue tute les apurtenances, ensement oue les issues des terres, e de choses avaunt dites, en la forme desut escrite, Ceo est assaver;

Le noble Rey Ricard de Romeyns, nostre uncle, eyt la garde de nos enfant jeskes a nostre revenir, a l'pleysir de Deu, de la terre seynte, a la seurte de nos, e de nos enfanz avant diz; issi ke, si par aventure avegne ke Deu face de nos son comandement avant nostre retorner en Engleterre, mesmes la garde remeyngne a l'vant dit Rey nostre uncle, jeskes al leal age de meyme les enfanz, ensement oue le governement, e le adrescement de nos terres avant dites.

E,

A. D. 1270. H. 3. E, a la garde de mesmes les terres, defut le Roy nostre uncle avantdit, avum assigne le honorable Pere Waut. Eveske de Everwyk, è nos chers amis Syre Philip Basset, Syre Rog. de Mortimer, e Sire Robert Walrond,

Ke a la governement, e a la garde de nos terres, e de nos dreyt avantdit teignent nostre lui ensemblement oue le Rey avantdit; e a ous seyent entendant e juret iuz nos Baylifs, e nos Chasteleyns, si com a nus meymes, as choses e a bosoygnes, ke ils ordinerunt e furrunt par le conseyl de nostre uncle, kant il porra entendre.

Et, si il, par aventre, avenist ky le avantdit Rey nostre uncle, ou tuz les quatre ne pussunt entendre, ferm seyt e estable ceo ke treys, ou deus de iceus, ky present serrunt, en front kant bosoygne sourdera,

Ensement avum ordine des issues des nos terres avantdites, ky nos dectes en seyent payes as povere gent, e as autres en ceste terre, e en autre par tut la ou ne devom.

E, si, par aventre, avegne, ky Deu defende, ky gerre sorde en la terre, adonk y seyent les issues avantdite mises en la garde; e en la seurte, de nos ensans, e de nos chasteaus, e de nos terres avantdites, si com mestier serra, e apres, en eyde ne nos amis, tant cum il porrunt estendre;

E, si il pleyse a Deu ky pes seyt en la terre, per quey ne seyt mestier a issi mettre les issues avantdites, dunke volum ky il seyent garde en sauue garde, mis al us de nos ensans, si aventre de nos en vegne jeskes a lâge de nos ensant avantdit, a sere eat dunkes lur pren, si endementers ne seyent bosoynnablement mis a eus, a alirr dreyt desendre.

Ensement avum ordine ky, si per aventre mesavegne de nuls de quatre avant dit, ky dunke seyt purveu per le avantdit Rey, e les treys autres, un autre en seon lui ky covenable seyt: E ensement de chasteleyns, e de Baylifs, si par nule aventre seyent remuables, ou autre aventre de eus avegne; e ceo seyt entendu ausi ben de chasteus, e des contes, ky le Rey nostre pere nos ad bayle, e de forestes, ensement e de autres baylaies, les queus nos tenoms a terme par sun bayl, cum de nos chasteus, e de nos Baylaies demeyne:

Estre ceo avum ordine, ky si de nostre pere Rey de Engletere, ky Deu defende, mesavenist, ky le devant dit Roy nostre uncle eyt la garde de nos enfans avant dit, e tengne nostre lui en Engletere, e aylurs, per l'ayde les avantdit quatre, e de nos amis, e keus ky dunke serrunt en la terre de Engletere, jeskes a nostre revenir de outre mere, ou jeskes al plener age de nos ensans, si Deu ne voyll ky nus revegnoms.

E, si il avent ky Deu set sun comandement del Rey de Alemaigne avantdit nostre uncle, devant nostre revenir de outre mer, ou devant le plener age de nos ensant, nus volum ky seon Fit Henri, si il seyt el Reaume en pusance de sun cors, ky il eyt meyme le poer ke sun pere avoyt.

E, si de lui aveigne, ky Deu nun, nus voloms ky les quatres avant dit eli- sent un covenable a soverayn de eus, ou de autre tel com il verrunt ky plus seyt covenable a nus, e a nos entant, e all Reaume de Engletere; le quel eyt mesmes le poer, ky le Roy en eyt, ou son Fit.

E pur ceo ky nul certeyn tens ne est establi de l'age de nos entant, voloms ky le age seyt entendu de vint anz, issi ky, jesky a dunky, ne eyt poer de chose s'loyngner de la Corone, ne de dons fere, d'unt force seyt, fors per le conseyl des avant dit gardeyns, ou de ceus ky il averunt a eus a compaigne, e ceo seyt entendu de don resonable de chose moble, jeskes a tant ky eus seyent de plener age de vint anz.

E, estre ceo, nus avum retenu a nos plener poer, des autres a jundre a ceus cink, kant il nus plerra, en nostre testament, ou avant.

E, si il a veneyst ky Deu seyst son comandement de nostre Seignur le Rey nostre pere, ou de nus, avant ceo ky nus returnums de outre mer, nus voloms ky totes les issues de la terre de Engletere, e de nos autre terres avantdites, seyent mis en sauue gar a le us de nos ensant sauue nos dectes, e le mises ke il i covendra mettre par estover, par le conseyl, e le ordeynement des avanantdit cink.

E, a cestes choses avant dites fere ferms e estables, avoms nos nostre seal misa ceste lettre, fete en forme de cyrograf, d'unt nus avoms la une partie Bayll a nostre cher uncle le Rey avantdit, e la autre partie as avantdit quatre ensemblement, oue la lettre overt nostre cher pere le Rey de Engletere, par la quel nus aviums poer a cestes choses avantdites fere, e a complir;

A ces Testmoygnes,

Nichol Evesky de Wyncest.
Godefry Evesky de Wyrecestre,
Roger Evesky de Cestr.

Wauc.

A.D. 1270. H. 3.

Waut. Evesky de Excestre,
Syre Will. de Valence,
Rog. de Someri,
Syre Rob. de Agulon, e autres.

Done a Wyncestr. le fecund jur de Auft, le au de Regne nostre pere avantdit cinquante quatre.

A.D. 1270. Hen. 3.

De Signo Crucis tradito Edwardo primogenito Regis, & Vicesima sibi concessa.

A.D. 1270. An. 54. H. 3. Pat. 54. H. 3. n. 26.

REX omnibus, &c. salutem.

Licet nos, sicut Edwardus primogenitus noster, totis desideriis affectemus transfretare in subsidium Terræ Sanctæ: quia tamen Prælatis, Magnatibus, & Communitati Regni nostri non videtur expediens neque tutum, quod nos ambo extra Regnum istis temporibus ageremus;

Nos, votum nostrum, quatinus possumus, perfici, & Regni nostri regimini de consilio dictorum Prælatorum & Magnatum salubriter prospicere cupientes,

Negotium crucis, unà cum signo crucis nostræ præfato primogenito nostro, ex plena & summa confidentia commisimus vice nostra;

Et ad idem negotium, quoad votum peregrinationis nostræ & suæ, pront decet & expedit, ad Christiani nominis exaltationem, efficacius peragendum, totam Vicesimam, nobis in subsidium Terræ Sanctæ per totum Regnum nostrum concessam, tàm collectam, quàm colligendam, eidem Primogenito nostro duximus plenarie conferendam.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Winton. 4. die Augusti.

A.D. 1270.

Pro Edwardo filio Regis de Custuma Burdegaliæ invadiata propter negotium Crucis.

A.D. 1270. An. 54. H. 3. Pat. 54. H. 3. n. 19.

REX omnibus, &c. salutem.

Cum karissimus filius Edwardus primogenitus noster pro negotio crucis, quam humeris suis assumpsit, invadiare, dimittere, seu ad firmam tradere proponat custumas suas Burdegaliæ, tàm majores, quàm minores,

Nos pium ipsius propositum cernentes in hac parte, & ipsius propositi expeditionem fœlicem adoptantes, illas invadiationem, & dimissionem, seu ad firmam traditionem, usque ad quadriennium completum, quantum in nobis est, laudamus, approbamus & confirmamus:

Concedentes quod, in nullo contra ipsam dimissionem, seu traditionem, aliquo tempore, seu quoque usu contingente, veniemus; sed ipsas potius servabimus, & pro posse nostro faciemus observari.

Conditiones autem, & pacta, & conventiones omnes contentas in scriptis, seu instrumentis, quas vel quæ Firmarii, Mercatores, seu illi, qui dictas custumas tenebunt ex dimissione dicti filii nostri, vel ejus attornati, faciemus inviolabiliter in omnibus observari, & alia quæ magis poterunt Mercatoribus prodesse.

Teste Rege apud Clarendon. 18. die Augusti.

A.D. 1270.

Pro Alienora Regina super decima in Hybernia colligenda.

A.D. 1270 An. 54 H. 3. Pat. 54. H. 3. n. 13.

REX Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Prioribus, & aliis viris religiosis, Archidiaconis, Officialibus, Decanis, Rectoribus, Vicariis, ac universis & singulis beneficiatis, in Hibernia constitutis, ad quos &c. salutem.

Cum Dominus Papa, propter adversitates & angustias, quæ nos in turbatione, in Regno nostro nuper habita, multipliciter imprimebant, decimam omnium beneficiorum ecclesiasticorum totius Hiberniæ, per triennium nobis concesserit, ad relevationem status nostri,

Et nos dictam decimam karissimæ Consorti nostræ Alianoræ Reginæ Angliæ assigna-

A.D. 1270.

A. D. 1270. Hen. 3. assignaverimus, quæ circa collectionem supradictæ decimæ non modice extiterit prægravata sumptibus & expensis, licet modicum assecuta fuerit hactenus exinde subsidium & juvamen;

Et prædicta Consors nostra fratrem Stephanum de Fuleburn Hospitelarium, & Magistrum Johannem de Bosco, conjunctim & divisim, ordinaverit Procuratores & Nuncios ad colligendum & recipiendum decimam supradictam, & ad audiendum ratiocinia de perceptis a quibuscumque collectoribus decimæ supradictæ;

Nos, tenore præsentium, ratum habentes & firmum quicquid Procuratores & Nuncii prædicti, vel eorum alter nostro & prædictæ consortis nostræ nomine duxerint vel duxerit faciendum, A. D. 1270. Hen. 3.

Vobis mandamus, firmiter injungentes quod eisdem Procuratoribus & Nunciis, in omnibus quæ ad præmissa pertinent, intendentes sitis & respondentes, consulentes & auxiliantes, prout ipsi vobis scire facient ax parte nostra.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Bampton. 5. die Septembris.

Litteræ directæ Lewelino filio Griffini, Principi Walliæ, super pace cum eo observanda.

A. D. 1270. An. 54. H. 3. Claus. 54. H. 3. m. 2. REX dilecto & fideli suo Leulino, filio Griffini, Principi Walliæ, salutem.

Cum nuper, ex insinuatione litterarum vestrarum, intellexerimus quod vos pacem, inter vos & nos initam & firmatam, parari estis, fuistis, & eritis in omnibus observare: nisi, vobis invitis & vestris demeritis non præcedentibus, fueritis contra hoc per alios provocati;

Et quod dilectus & fidelis noster G. de Clare Comes Gloucestriæ simul cum quibusdam aliis in magna multitudine, terram vestram de Morgaunt invadere proponebat,

Per quod eidem Comiti mandavimus quod ab hujusmodi proposito penitus desisteret, & ad nos usque Westm. ad instans Parliamentum nostrum veniret, nobiscum super hiis & aliis locuturus,

Et idem Comes, juxta mandatum nostrum ad nos accedens, nobis intimaverit quod quidam Mereducus Resy, ligius homo suus, ab homagio suo recessit, & infra potestatem vestram contra fidelitatem suam & homagii sui debitum moratur, & Castrum suum, quod de eo tenuit, & quod est de feodo suo, & non de feodo vestro, obsedisse proposuit,

Et de vobis & vestris coram nobis & concilio nostro, de trangressionibus & injuriis sibi per vos & vestros diversimode illatis, gravem querimoniam deposuerit, instanter petendo quod, transgressionibus & injuriis prædictis auditis, competentes emendæ in hac parte, secundum consuetudinem Marchiæ, & juxta formam pacis prædictæ, fierent sine mora:

Nos, habito cum Concilio nostro super præmissis tractatu diligenti, volentes quod pax prædicta pro nobis & nostris firmiter observetur, & quod tam vobis & vestris de transgressionibus & injuriis vobis factis, ut asseritis, quam præfato Comiti, & suis, ac cæteris Marchionibus nostris de excessibus, transgressionibus, & injuriis eis per vos, & vestros illatis, fiat justitiæ complementum, A. D. 1270.

Mittimus venerabiles patres G. Wigorniensem, & R. Coventr. & Lichfeld. Episcopos, & dilectos & fideles nostros W. de Bello-campo Comitem Warrewici, R. de Somery J. de Linde, & Magistrum Willielmum de Corvire usque Mungomery, ad instans festum Omnium Sanctorum, ita quod erunt ibidem in Crastino Animarum,

Plenam potestatem habentes ad excessus, transgressiones & quascumque injurias, hinc inde audiendas & terminandas; & ad plenam & celerem justitiam inde qualitercumque conquerentibus, seu coram eis conqueri volentibus, exhibendam, prout secundum legem & consuetudinem Marchiæ, & juxta formam pacis prædictæ fuerit faciendum:

Et injunximus eidem Comiti, & ipsum ajornavimus coram eisdem Nunciis nostris, quod die prædicto, seu diebus ad hoc, si necesse fuerit, per ipsos continuandis, sit ibidem personaliter, vel aliquos de suis, plenam ad hoc potestatem habentes, coram eisdem Nunciis venire faciat, ad faciendum & recipiendum, nomine suo, quod justum fuerit in hac parte;

Unde vobis mandamus, in fide & dilectione, quibus nobis tenemini, firmiter injungentes, quod ad vadum de Muntgomery siris personaliter diebus supradictis, vel aliquos de vestris, plenam pro vobis ad hoc potestatem habentes,

A.D. 1270. Hen. 3. ibidem mittatis, ad faciendum & recipiendum similiter in præmissis, nomine vestro, quod juxta formam pacis prædictæ, secundum legem & consuetudinem partium illarum, fuerit faciendum;

Et hoc nullatenus omittatis, ita quod vobis vel vestris imputari non possit vel debeat quo minus pax prædicta inviolabiliter observetur; & quod emendæ de quibuscumque transgressionibus & injuriis vobis & vestris per præfatum Comitem, & suos, ac alios Marchiones nostros, ac eisdem per vos, & vestros illatis, ut dicitur, infectæ non remaneant quoquomodo.

Et quia, per præfatum Comitem & alios, intelleximus quod vos, cum exercitu bannito, & multitudine armatorum, Castra, terras, & tenementa præfato Comiti, in partibus vestris, invadere proponitis, contra formam pacis prædictæ, de quo non mediocriter miramur & movemur, maxime cum idem Comes homo noster ligius sit, & homagium suum fecit, ut vos nobis feceritis; propter quod ipsum in suis juribus, ut vos in vestris manutenere, & utrique vestrûm in suis gravaminibus similiter subvenire volumus, ut tenemur; & manifestò perpendimus quod, ex hujusmodi invasione hostili & proposito voluntario, gravis turbationis materia suboriri, & Regni nostri turbatio, jam sedata, benedictus Deus, suscitari, quod absit, ac nobis, & vobis, ac toti Regno nostro irreparabile dispendium & periculum possit iminere:

Nos, tanto volentes obviare discrimini, & dictæ pacis nostræ observationi prospicere, vobis, sub debito fidelitatis & homagii, quibus nobis estis astricti, firmiter injungendo, mandamus quatinus, sicut honorem nostrum & vestrum diligitis, ab hujusmodi voluntate & proposito penitus desistentes, præfato Comiti & suis non inferatis, vel à vestris ullatenus inferri permittatis molestiam seu gravamen.

Quod si secus egeritis, dissimulare non poterimus quin adversus violatores pacis prædictæ, quam illæsam volumus observari, manus ultionis extendamus.

Et scire vos volumus quod eidem firmiter injunximus, viva voce, ne vobis, vel vestris in aliquo præsumat injuriare.

Teste Rege apud Westmon. 16. die Octobris.

Pro Thoma de Sabaudia & Fratribus suis.

A.D. 1270. An. 55. H. 3. Pat. 55. H. 3. m. 49. REX omnibus, &c. salutem.

Cum Petrus de Sabaudia honores Aquilæ & Hasting. in Comitatu Sussexiæ, in Testamento suo legasset Thomæ de Sabaudia, Amadeo, & Lodowico, Fratribus ejusdem Thomæ,

Et idem Thomas, Amadeus, & Lodowicus honores illos, ratione legationis prædictæ, peterent coram nobis,

Et Edwardus primogenitus noster, tenens honorem prædictum Hasting. agat in partibus remotis, per quod aliquid super facto hujusmodi ordinare non valemus,

Nos, nichilominus præfatis Thomæ, Amadeo, & Lodowico, gratiam facere volentes specialem, eisdem concedimus centum Marcas, singulis annis percipiendas ad Scaccarium nostrum; videlicet, quinquaginta Marcas ad Scaccarium nostrum Paschæ, & alias quinquaginta Marcas ad Scaccarium nostrum Sancti Michaelis, usque ad reditum filii nostri antedicti. A.D. 1270. An. 54. H. 3.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Windesor. secundo die Novembris.

De Conductu per Regem Siciliæ, concesso Edwardo Primogenito Regis.

A.D. 1270. An. 55. H. 3. L. B. f. 157. b. Penes Camerar. Scaccar. KArolus, Dei gratia, Rex Siciliæ, Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuæ, Almæ urbis Senator, Andegaviæ, Provinciæ, & Folcaquerii Comes, ac per Sanctam Romanam Ecclesiam Romani Imperii in Tuscia Vicarius Generalis, universis, præsentes Literas inspecturis, salutem & omne bonum. A.D. 1270.

Notum facimus quod, cum carissimus Consanguineus noster Edwardus illustris Regis Angliæ primogenitus, ad requisitionem nostram in Regnum nostrum Siciliæ, in Societate karissimi nostri Nepotis,

A.D. 1270. Hen. 3.

tis, & Domini Philippi, Dei gratia, Franciæ Regis illustris, cæterorumque Baronum crucesignatorum, pro deliberando super facto negotii Crucis, se transfretent,

Damus & concedimus eidem Edwardo, & Genti suæ, ac eorum familiæ plenam securitatem, & salvum conductum in personis & rebus, per totum Regnum nostrum, & alias terras nostras, tàm in Regno ipso, quàm extra, eundo, morando, & redeundo;

Promittentes bona fide quod, extra Regnum nostrum, & alias terras nostras, vel infra per nos, vel per aliquem de nostris, eidem Edwardo, aut alicui de suis, nullum malum procurabitur, neque dampnum, quod possimus disturbare.

Promittimus etiam quod, quotiens idem Edwardus, unà cum Gente sua, aut ipse absque Gente, aut Gens sua sine ipso, aut aliquis de Gente sua exire voluerunt Regnum nostrum, aut alias terras nostras, ad quamcunque partem se transferre voluerint, faciemus eos conduci salubriter quantum potentia nostra durat, quemadmodum conduci faceremus Karolum fratrem nostrum Comitem Pictaviensem, vel alios de nostris propinquioribus parentibus & amicis.

Dabimusque sibi & suis literas nostras de securo conductu, quotiens super hoc fuerimus requisiti; præsentibus usque ad Festum Sancti Jonannis Baptistæ duraturis.

Datum in Castris prope Cartag. decimo octavo Novembris, anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo.
Decimo quarto Ind.
Regni nostri anno sexto.

Conductus antedictus sub idiomate Gallico.

A.D. 1270. An. 55. H. 3. Adhuc fol. 150. L. B. penes Camer. Scaccar.

NOS Charles, par le grace de Dieu, Rois de Sicile, du Duche de Puille, & du Princee de Capes, de Anioie, de Provence & de Forcalquier Conte, Senator de la Seinte Cite, par la Sainte Eglise de Romme de le Empire Romain en Touscane Vicaires generaus, faisons a savoir a tout ceus, qi ces lettres verront, qe come nos trechiers cosins mesire Edward, Aines fuiz de tresnoble Roi de Angleterre, a nostre requeste, voist entrer ce Roiaume de Sicil, en la Cumpaignie nostre treschier & faiguce Phelippe par la grace de Dieu tresnoble Roy de France, e des autres Barons Creises, pur prendre Consail du fet & de la Bosoigne de la Croiz,

Nous donnons & ottirons au devantdit Edward, & a toutez ses genz, & a lor maisne, plaine seurte, & suaf guiage, & liat conduit venaient, alaunt, demorant, & retornant par tout nostre Realme, & par totes nos autres terres dedens nostre Realme, & dehors en lur cas, & en lur choses.

E promettons en bon foi que, debors nostre Roialme, & nos autres terres, ne dedans par nos, ne par nul de nos, ne sera a li, ne a nul des suens porchace mal ne damage, que nos pussiens desturber.

Derechief nos promettons que, toutes les hores que li devandiz Edward voudra li & sa gent ensemble, ou il sanz sa gent, ou sez genz sanz li, ou aucuns de ses genz, par li quinque al soit, aler hors de nostre Roialme, ou de noz autres terres, quel part que il voillent aler, nos le ferrons salvement conduire, tant come nostre pooir dure, Ausi com nos feciom le Conte de Poictiers nostre chier frere, & sa gent, ou les meillors Amis que nos aion:

Et donrons nos lettres de seur conduit a li, & au siens, a lur requeste, toutes les foiz queil vodront; ceste lettre durera jusques a la fest de Saint Johan Baptiste.

Ceo fu done a Herberges pres de Cartage en l'an de l' Incarnacion nostre Seigneur mill duscenz, sexante dis, le 18 Jor de Novembre.
De la quartorziesme Indicion,
El 6 an. de nostre Regne.

De potestate per Regem Siciliæ concessa Edwardo primogenito Regis.

A.D. 1270. An. 55. H. 3. L. B. f. 158. b. Penes Camerar. Scaccar.

KArolus, Dei gratia, Rex Siciliæ, Ducatus Apuliæ & Principatus Capuæ, Almæ Urbis Senator, Andegav. Provinciæ & Folcaquerii Comites, Romani Imperii in Tuscia per Sanctam Romanam Ecclesiam Vicarius Generalis,

A. D. 1270. Hen. 3. neralis, universis Capitaneis, Vicariis, Secretis, Justiciariis, Bajulis, cæterisque officialibus per Regnum Siciliæ, aliasque terras Regno subjectas eidem, constitutis fidelibus suis, gratiam suam & bonam voluntatem.

Dignum fore decrevimus & consentaneum rationi, ut nostri consanguinei & amici, & specialiter illi, qui in Dei intendunt servitium proficisci, gratiam & favorem ab Excellentia nostra optineant & reportent.

Cum igitur vir magnificus Edwardus, primogenitus illustris Regis Angliæ, consanguineus noster carissimus & consobrinus liberorum nostrorum, cum Militiâ & Gente suâ, cum aliis Magnatibus & Baronibus Franciæ, in Regno nostro Siciliæ yemare intendat: A. D. 1270. Hen. 3.

Nosque sibi, quem ex intimo cordis affectu diligimus, velimus gratiam facere specialem, tenore præsentium plenam eidem concedimus potestatem, ut de Militiâ, seu Gente suâ, quæ secum moratur ad præsens, & morari contigerit in futurum, si in aliquo delinquit, plenam justitiam habeat & cognoscat.

Datum in Castris prope Cartag. 18 Novembris.

Decimo quarto Ind.

Regni nostri anno sexto.

Concessio prædicta in Sermone Gallico.

A. D. 1270. An. 55. H. 3. L. B. f. 158. penes Camer. Scaccar.

CHarles, par la grace de Dieu, Rois de Sezile, du Duche de Puille, & de Princee de Capes, de la Seinte Cite Senaz, de Anjoie, de Prouvence, & de Forcalquier Conte, du Romein Empire par la Seinte Eglise de Rome en Toscanne Vicaires generaus, a toz Capitaines, Vicaire, Justices, Secrez, Vailliv, & autres officiaus, par le Regne de Secile, & par nos autres terres establiz, nos faisoms nostre grace e nostre bone volente.

Digne chose est & consentent a reson, que nostre cosin & nostre ami, & especiaument aler qi entendent au service nostre seigneur, qi il reportent & aient grace favourable de nostre hautece.

Cum donques hauz & nobles hom Edward, einznez fuiz don haut Roi d'Engleterre, nostre chier Cosins, & Germains de noz Infanz, ou sa chivalerie, & sa gent, avec le Roi de France, & les autres granz Barons de France sentende a yemer en nostre Royaume de Sizile; A. D. 1270.

Et nos a celui, lequel nous amons d'entier quer, voillions faire grace especial, par le tenur de cez presentes lettres li otrions plein pooir, qi il de sa Chivalerie, & de sa gent, qui or endroit demeurent avesque liu, ou demorrant des ore en avant, qe se il font aucun messait, qe il en puisse cognoistre, & qe il en dit la pleine justice.

Ce fu done es Herberges pres de Cartage, l'an de l'incarnacion nostre Seigneur 1270, le 18 Jor de Novembre.

En la 14 Ind.

Le 6 an de nostre Regne.

De Hospitiis pro Edwardo sæpedicto & Consorte sua in Sicilia assignandis.

A. D. 1270. An. 55. H. 3. L. B. f. 158. penes Camerar. Scaccar.

KArolus, Dei gratia, Rex Siciliæ, Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuæ, Almæ Urbis Senator, Andegaviæ, Provinciæ, & Forch. Comes, Romani Imperii in Tuscia, per Sanctam Romanam Ecclesiam, Vicarius generalis, Magistro Jurato, Bajulo, Judicibus, & universis hominibus Mazariæ vel Marsaliæ fidelibus suis, gratiam suam & bonam voluntatem.

Cum magnificus & egregius vir Edwardus, primogenitus illustris Regis Angliæ, consanguineus noster carissimus, cum nobile consorte sua ad terras ipsas venire disposuerit ad quiescendum, per dies aliquot spaciando; A. D. 1270.

Volumus & fidelitati vestræ præcipimus firmiter & districtè quatinus Jacobo, latori præsentium, qui ad hoc specialiter præmittitur, hospitia honorabilia, & sufficientia eidem consanguineo nostro, consorti, & genti suis, secundum qualitatem terrarum vestrarum, liberaliter assignantes,

Eundem Edwardum, & consortem suam, cum eos ibidem venire contigerit, recipiatis honorifice & devote, ac ipsis, & genti suæ nullam inferatis molestiam, vel gravamen,

De

A. D. 1270. Hen. 3. De victualibus & aliis necessariis forum eisdem competens facientes, & in omnibus, dum ibidem morati fuerint, ut nos & gentem nostram eos curialiter pertractantes; mandatum nostrum taliter implentes, quòd vestra possit inde fidelitas in conspectu nostro merito commendari. A. D. 1270. Hen. 3.

Datum Trapani 7 Septembris.
Decimo quarto Ind.
Regni nostri anno sexto.

De Edwardo antedicto in Sicilia honorifice recipiendo.

A. D. 1270. An. 55. H. 3. L. B. f. 158. Penes Camerar. Scaccar. KAroius, Dei gratia, Rex Siciliæ, Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuæ, Almæ Urbis Senator, Andegaviæ, Provinciæ, & Forch. Comes, Romani Imperii in Tuscia, per Sanctam Romanam Ecclesiam, Vicarius generalis, universis Vicariis, Justiciariis, Secretis, Bajulis, ac cæteris fidelibus suis, per Insulam Siciliæ constitutis, gratiam suam & bonam voluntatem.

Cum magnificum Principem Edwardum, primogenitum illustris Regis Angliæ, consanguineum nostrum carissimum, a nostris subditis atque fidelibus, prout tantum virum condecet, honorari velimus,

... Fidelitati vestræ præcipiendo mandamus, quatinus prædictum Principem, prout condecet, honorantes, familiam ac gentem suam habeatis propensius & favorabiliter comendatam, A. D. 1270.

Eisque de hospitio, fodro, atque aliis necessariis, ad requisitionem ipsorum, cum per terras nostras transitum fecerint, liberaliter providere curetis; ita quod vestra possit fidelitas in conspectu nostro merito comendari.

Datum Parionii vicesimo Decembris.
Decimo quarto Ind.
Regni nostri anno sexto.

Rex Henricus, desperata salute, Edwardo Principi consulit ne ad partes remotiores se transferat, sed indesinenter ad propria redeat.

A. D. 1271. An. 55. H. 3. Claus. 55. H. 3. m. 8. intus. REX Edwardo primogenito suo karissimo salutem, & paternam benedictionem.

Tenore literarum vestrarum, nobis super vestro & Comitivæ vestræ statu prospero & jocundo, benedictus Deus, transmissarum, audito pleniùs & intellecto, læti efficiebamur & hilares in immensum.

Et etiam, ante receptionem ipsarum literarum, tanta & tam gravi infirmitate detinebamur, quod omnes, & singuli existentes physici, & alii de vita nostra communiter desperabant; nec tempore, quo lator præsentium a nobis recessit, de nostra convalescentia spes aliqua habebatur; veruntamen, prout altissimo super statu nostro placuerit ordinare, vos inde per nostros Nuncios reddemus frequentius certiores;

Unde cum vos in hæreditatem Regni nostri, tanquam primogenitus & hæres noster, post nos succedere debeatis, vos, post receptionem præsentium, ad partes remotiores nullatenus transferatis, antequam de statu nostro certitudinem habueritis pleniorem; tum quia si Papa crearetur & mandaret charissimo fratri nostro R. Regi Alem. illustri avunculo vestro, cui custodia Regni prædicti de consilio vestro commissa fuit, oporteat ipsum pro statu Regni sui Alem. ad Curiam Romanam modis omnibus personaliter accedere; A. D. 1271.

Ita quod, ad depressionem quorundam malevolorum, infra Regnum nostrum existentium, sicut nôstis intendere non posset, ut expediret, tam quia si occasione mortis nostræ, quod absit, vos oporteat ad propria remeare causa regiminis Regni prædicti recipiendi, cum Rege Franciæ, qui ad partes Franciæ in brevi reversurus est, ut dicitur, honeste redire poteritis & decenter;

Super quibus omnibus tale consilium habeatis quale vobis, & honori vestro, ac ipsi Regno, & paci & tranquilitati ejusdem magis videritis expedire; & hoc sub obtentu paternæ benedictionis nullatenus omittatis.

Et ut vobis de voluntate nostra constet in præmissis, consulimus bona fide, quod ad propria redeatis sine mora; quia, vestris & Regni prædicti negotiis

A. D. 1271. Hen. 3. ad votum ordinatis & dispositis, poteritis cum præfato Rege Franciæ redire versus Terram sanctam in subsidium ejusdem, prout magis noveritis convenire.

Teste Rege apud Westm. sexto die Februarii. A. D. 1271. Hen. 3.

De Matill. Longespere Baronissa, contra voluntatem detenta per Johannem Giffard de Brimmesfeld.

A. D. 1271. An. 55. H. 3. Pat. 55. H. 3. m. 26.

REX omnibus ad quos, &c. salutem.

Cum dilecta nobis, Matillis Longespere, Baronissa nostra, nobis nuper, per litteras suas, significasset quod dilectus & fidelis noster, Johannes Giffard de Brimmesfeld, eam apud Manerium suum de Kaneford rapuerat, & ipsam, invitam & contra voluntatem suam, infra Castrum suum de Brimmesfeld detinuerat, propter quod præfato Johanni pluries mandavimus, quod ad Curiam nostram veniret ad innocentiam suam super hoc purgandam, vel eam deliberari faceret sine mora,

Et idem Johannes coram nobis venerit, paratus ostendere quod ipsam invitam, seu contra voluntatem suam non abduxit,

Propter quod quosdam fideles nostros destinavimus ad locum ubi prædicta Matillis moratur, ad certiorandum de voluntate sua, de qua ad plenum non sumus certiorati,

Idem Johannes, nobis de eo, quod ad nos pertinet, pro maritagio prædicto satisfacere volens, finem fecit nobiscum per trescentas Marcas pro eodem, ita quod, si eadem Matillis de matrimonio, inter ipsam & præfatum Johannem contracto, ut dicitur, contenta fuerit, & de ipso conqueri noluerit,

Idem Johannes veniet coram nobis, a die Paschæ in unum mensem ubicumque tunc fuerimus in Anglia, ad recipiendum ibidem terminos de solutione pecuniæ prædictæ, quos sibi de Concilio nostro duximus præfigendos. A. D. 1271.

Et, si dicta Matillis de præmissis contenta non fuerit, set de eisdem nobis conqueri voluerit, statuimus quod finis ille pro nullo reputetur,

Et idem Johannes coram nobis accedat ad diem prædictum, ad standum recto de transgressione prædicta, & ad faciendum & recipiendum in eodem, quod secundum legem & consuetudinem Regni nostri fuerit faciendum.

Et, quia præfata Matillis taliter infirmitate prægravetur, quod coram nobis accedere non potest ad præsens, injunximus dilectis & fidelibus nostris Nicholao de Yattindene, & Petro de Chaumpnent, quod ad eandem Matill. personaliter accedant, ad inquirendum de negotio prædicto plenius veritatem, & de ipsius Matill. voluntate in eodem, ut de eisdem nos reddere possint certiores,

Et ad certum diem eidem Matill. præfigendum, ad quem, postquam de infirmitate prædicta convaluerit, coram nobis accedere possit, ad certiorandum nos personaliter in hac parte.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Westm. decimo die Martii.

Littera Karoli Regis Siciliæ ad Edwardum de Occisione Henrici filii primogeniti Regis Alemanniæ.

A. D. 1271. An. 55. H. 3. Ex MS. antiq. P. regum in Bibl. Coll. Class. 6. A. 3. 19.

MAgnifico viro Edwardo primogenito illustris Regis Angliæ, karissimo consanguineo suo Karolus, Dei gratia, Rex Siciliæ, Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuæ, Almæ Urbis Senator, Andegaviæ, Provinciæ & Forch. Comes, Romani Imperii in Tuscia per Sanctam Ecclesiam Romanam Vicarius generalis, salutis & prosperitatis augmentum.

In dolore animi & mærore, tenore verò præsentium vobis intimamus; quod nuper, nobis cum magnifico Principe karissimo Domino & Nepote nostro Philippo, Dei gratiâ, Rege Francorum illustri in Romanâ Curiâ existentibus, maledictionis filii, Symon & Guydo de Monteforti, nec Deo, nec Romanæ Ecclesiæ, neque prædicto Regi Francorum, neque nobis aliquatenus deferentes, nobilem virum Henricum, primogenitum magnifici Principis Domini Ricardi, Dei gratia, A. D. 1271.

A. D. 1271. Hen. 3. gratia, in Romanorum Regem Electi, consanguineum nostrum & vestrum, nequiter, proh dolor! trucidârunt.

Nos igitur, tantum facinus, non aliter quàm in personam nostram ac liberorum nostrorum pattatum fuerit, ascribentes, & proponentes ulcisci ac prosequi toto posse, Nobilem virum Henricum Comitem Waldemontis & Aniani, dilectum Consiliarium familiarem & fidelem nostrum, quem Vicarium nostrum in Tusciâ generalem statuimus, contra prædictos nephandissimos, ad prosequendum & capiendum eos, personaliter duximus specialiter destinandum, intendentes firmiter in exterminium & ruinam iniquorum ipsorum sic effundere & exponere totaliter vires nostras, quod, quantum medullitus scelus hujusmodi cor nostrum tetigerit, cunctis per effectum operis clareat manifeste.

A. D. 1271. Hen. 3. Quare Magnitudinem vestram rogamus & obsecramus instantia qua possumus, quatenus non consternamini nec dejiciamini in aliquo, si placet; sed in consueta magnitudinis vestræ constantiâ persistatis, manentes & conservantes in terris nostris fiducialiter ut in vestris, & a nostris, vobis, officialibus & subditis, sicut placuerit, obsequi facientes.

Nos enim scribimus ut vos, sicut personam nostram, salvent, custodiant & honorent, vobisque sicut nobis in omnibus obsequantur.

Dat. Viterbii decimo tertio die Martii.

Decimo quarto Ind.

Regni nostri anno sexto.

De Cruce suscepta per Regem de gravi morbo convalescentem.

A. D. 1271. An. 55. H. 3. Pat. 55. H. 3. n. 23. HEnri, par la grace Deu, Rey d'Engleterre, Seignur de Irlaund, e Duc d'Acquitaine, a Erceveskes, Eveskes, Abbes, Priurs, Cuntes, Barons, Chevalers, frauncs homes, e tuz ses autres feals, a ki cestes lettres vendrunt, saluz.

Nus voluns ke vous touz le sachez ke, cum nus n'adgeres de si greve maladie eistiouns suspris, ke de nostre vie, ne de nostre garesun ne fu nul espeyr, nous, ki gardiouns ke eyde de homme, ne nule teriene chose, foe sul Deu nus pout mettre a ver mesmes nostre espeyr, e tote nostre fiaunce en la merci, e en la maneye nostre creatur,

E la signe de la seynt Croys, ke nous n'adgeres a nostre cher fiuz Edward nostre eisnez avioums baille, a partere por nous le veage en la terreseynt, par nostre propre volente, e en pure devociun avouns repris, a porter, par la grace Deu, en la terre seynt, ou nostre salveur doygna pur nostre salu mort suffrir,

E co avouns fermement voue, e meintenaunt apres nostre vou set de jour en jour, se amenda nostre estat, issi ke la Mers nostre Seigneur, outre tote humeyne quidaunce, par marveillus miracle a recoveraunce, & a saunte nus ad restore,

E pur co ke nous nostre vou avantdit, si tost come nus pouns nostre passage araer e ordener, veouns acumplir par la grace Deu e furnir: e veouns ben ke nostre peltinage ne pensse en bone manere ne a nostre Saunete en preandre si nus, devaunt nostre passage, a nos creacurs, a ki nous devouns, fessuns lur assez, e ensement ke nus eussouns graunt sume de avoir en tresor, encuntre nostre passage solempenement & honurement a fere; A. D. 1271.

Nous, par nostre propre esmovement, e de nostre staunche volente, aviuns graunte a nostre cher frer le noble Rey de Alemayne, nostre honurable pere Wauter Arceveske de Everwyke Primat Dangleterre, e as autres de nostre Conseil jurez, e en bon fei promettuns ke tuttes les issues de nostre terre, e de nos Cuntez, e de Eires de Justices, e de nostre Jeuerie, e nos eschaetes, e wardes, e mariages, e releve, e tuttes les autres issues, ke par nulle voe nus purrunt eschair, retendroms en nos meins a nostre oes propre, a nostre Sustenance, e de nostre Royne, e de nos mesnees, e a nus de nos dettes alleger issi fet, a sauer,

Ke des avauntdites issues, eschaetes, e wardes, e mariages, e releus, a nul autre ne durruns, graunteruns, ou lerrouns; for fulciaunt ke si wardes ou mariages deivent estre vendu, si seient vendu a lur plenere value, e co par nostre conseil, e le avoir de ceo furdaunt a nos propres usages, ou a nos dettes acquiter, solunc la purveaunce de meimes le Cunseil, sei a turne solun ceo kil verrunt ke seit a fere.

E, par ensoun, si voluns e ottreuns ke nostre Conseil avantdit eit poer de ordeiner, e adresser l'estat de nostre Hostell, solum ceo kil verrunt ke meuz sert a fere a nostre prou, e a nostre honour,

E, si par aventure null eyde nus seit graunte de nos feals a nostre passage avauntdit,

A.D. 1271. avauntdit, ou de la Clergie par lour curteisie demeine, ou par la graunt le
Hen. 3. Apostoyle ou de blaunc Moynes, ou de gent de autre Religion, volons ke tot seit a nostre oes garde, en meymes la furme ke desus est dite; e mesmes la chose grantoms en dreit de la dette, ke Lewelyn Prince de Wales nus deit.

E tus ceus choses avouns graunte issi ne pur quaunt k'a nos Chevalers, Serjaunz, Vailez & Garcouns, ki nous unt servi, ke ren ou poyount, ou de nus por lur travail par mesmes nostre conseil si purveu ke lur afez lur seit fet, si tost come l'en verra luis & tens solom lur desertes, e solum le tens e la manere de lour servise; e fauz a nos sis vins livers, ou deners, a donez dedentre tens avaunant nome, par parceles, a nostre volente.

Estre ceo nus voluns e ottreouns ke si nule lettre de nostre Curt seit purchas encuntre iceo nostre graunte e nostre ottrey, coment ke le seit purchacee, ou par procurement envers nous, ou en nule autre manere icele lettre de nule force ne seit, ne de nule value, ne nuls de nos seals ne seit tenuz ocbeir ou l'execution fere de cele lettre.

E, en tesmoyne de tuttes ces choses, icestes lettres avouns fet fere overtes, a durer par un an enter; issi ke en la fin de l'an, en nostre plesir, e en nostre volente seit, a renoveler un autel escrit, si nus veouns ke co nus seit bon, ou ke de ceu tens en avant iceo nostre graunt e ottrey cesse du tot, si nus voluns issi ke, utre ceu terme, ne seiouns tenuz a ren ke conteuu est en cest escrit.

Done par nostre meyn a Westmuster le Sezzime jour de Averil, l'an de nostre Regne cinquante quinte.

De Conductu pro Nunciis Margaretæ Comitissæ Flandriæ.

A.D. 1271. REX omnibus, &c. salutem.
An. 55. H. 3. Cum Nunciis dilectæ con-
Pat. 55. H. 3. sanguineæ nostræ, M. Comi-
m. 2. tissæ Flandriæ, diem præfixerimus, coram nobis in crastino Sanctæ Trinitatis, ad tractandum nobiscum super contentionibus & discordiis, ortis inter nos & præfatam Comitissam,

Dictos Nuncios & alios ad nos per præfatam Comitissam; transmittendos cum familia & rebus suis in veniendo, morando, & ad partes suas redeundo, in salvum conductum nostrum suscepimus & securum:

Et ideo vobis mandamus quod eisdem Nunciis, in veniendo ad nos, cum equis, hernesiis, & aliis rebus suis, ibidem morando, & ad partes suas redeundo, sicut prædictum est, nullam inferatis, vel inferri permittatis injuriam, molestiam, dampnum, impedimentum seu gravamen.

In cujus, &c. duraturas usque ad Octabas Sancti Johannis Baptistæ, proximo futuras.

Teste Rege apud Westm. decimo sexto die Maii.

De Judaismo Angliæ Regi Alemanniæ pro certo tempore concesso.

A.D. 1271. REX omnibus, &c. salutem.
An. 55. H. 3. Cum, ante recessum carissimi filii Edwardi primogeniti versus
Pat. 55. H. 3. Terram sanctam dederimus ei-
m. 15. dem Edwardo sex millia Marcarum de Judaismo nostro in subsidium peregrinationis suæ,

De quibus quidem sex millibus Marcarum, quatuor millia Matcarum, exceptis quibusdam arreragiis, solvuntur eidem, ita quod duo millia Marcarum. & eadem arreragia adhuc sibi reddenda supersunt,

Et ipse filius noster, moram faciens in Terra sancta, non mediocriter pecunia indigeat ad expensas suas,

Propter quod karissimus frater fidelis noster, Ricardus Rex Alemaniæ illustris, illa duo millia Marcarum, quæ dicto filio nostro a retro sunt de sex millibus Marcarum supradictis, ipsi filio nostro credidit ad preces nostras:

Nos eidem Ricardo Regi fratri nostro, pro prædicta curialitate, dicto filio nostro facta, concessimus quod ipse, & executores, vel assignati sui habeant & teneant Judaismum nostrum, & Judæos nostros Angliæ a Festo Sancti Michaelis, anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo primo, usque ad Festum Sancti Michaelis proximo sequens, per unum annum, videlicet, completum, pro prædictis

A.D. 1271. Hen. 3. dictis duobus millibus Marcarum dicto filio nostro creditis:

Ita scilicet quod Judæi nostri Angliæ illa duo millia Marcarum dicto fratri nostro, terminis subscriptis, solvent infra prædictum annum, videlicet,

Ad Festum Sancti Michaelis, anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo primo, sexcentas sexaginta & sex Marcas, octo solidos, decem denarios, & obolum,

In Festo Resurrectionis Dominicæ proximo sequente sexcentas, sexaginta & sex Marcas, octo solidos, & decem denarios, & obolum,

In Festo Sancti Michaelis proximo sequente sexcentas, sexaginta & sex Marcas, octo solidos, & undecim denarios, sine dilatione ulteriori.

Et, si in solutione prædictæ pecuniæ terminis prædictis, vel eorum aliquo defecerint, volumus quod dicti Judæi dicto fratri nostro quingentas Marcas nomine pœnæ persolvant.

Et, si prætextu nostri, vel mandatorum nostrorum, huic concessioni nostræ contrariorum, dictus frater noster fuerit impeditus quominus dictam pecuniam dictis terminis levare possit, tunc liceat ei tamdiu Judaismum nostrum in manu sua tenere, donec super principali debito & pœna prædicta fuerit sibi satisfactum.

Hanc autem concessionem dicto fratri nostro fecimus, salvis nobis & hæredibus nostris placitis, perquisitis, & escaetis dicti Judaismi nostri, ad nos pertinentibus, de toto tempore prædicto, & prædicto primogenito nostro prædictis arreragiis suis de quatuor millibus Marcarum supradictis, citra instans Festum Sancti Michaelis plenarie levandis. A.D. 1271. Hen. 3.

Nec volumus quod prædictus frater noster, infra terminum prædictum, aliquam faciat perdonationem, quietantiam, vel alienationem de debitis Judaismi nostri memorati;

Nec etiam volumus quod dictus frater noster, tempore prædicto, aliquid aliud recipiat de Judaismo nostro prædicto, nisi debitum prædictorum duorum millium Marcarum, & pœnam quingentarum Marcarum, si commissa fuerit; set, solutis sibi dictis duobus millibus Marcis, & pœnâ illâ, si commissa fuerit, dictus Judaismus noster ad nos, & hæredes nostros, sine ulteriori retentione revertatur.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Westm. vicesimo die Junii.

Littera Philippo Regi Franciæ, de Comitatu Agenen. & Terra Xancton. petendis & recipiendis.

A.D. 1271. An. 56 H. 3. Pat. 55. H. 3. m. 2.

Magnifico Principi, Domino & Consanguineo suo karissimo, Philippo Dei gratia, Regi Franciæ illustri, Henricus, eadem gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, salutem & sinceræ dilectionis semper augmentum.

Cum per formam pacis, inter celebris memoriæ Dominum Ludovicum quondam Regem Franciæ patrem vestrum, & nos initæ & firmatæ, Comitatus Agenen. & terra Xancton ad nos statim post mortem Alphonsi quondam Comitis Pictaviæ, & Johannæ uxoris suæ quondam Comitissæ Pictaviæ, jam defunctorum pertinere, & nobis assignari debeant,

Mittimus ad vos dilectos & fideles nostros, Abbatem Westm. & Johannem de la Lynde, præsentium exhibitores, ad petendum & recipiendum, vice nostra, & nomine nostro, prædictos Comitatum & terram cum juribus & pertinentiis suis, & ad faciendum in Curia vestra ea quæ nos faceremus, si ibidem præsentes fuissemus; A.D. 1271.

Ratum habituri & gratum quicquid prædicti Abbas & Johannes vel alter ipsorum, qui præsens fuerit, fecerint vel fecerit in præmissis; & hoc vestræ dominationi significamus per præsentes.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Westm. vicesimo quinto die Octobris.

A.D.1271. Hen. 3. A.D.1271. Hen. 3.

De Homagio præstando super prædictis Comitatu & Terra.

A.D.1271. An.56.H.3. Ibidem.

REgi Franciæ Rex Angliæ, &c. salutem.

Cum per formam pacis, *usque ibi*, mittimus ad vos prædictos Abbatem & Johannem ad petendum & recipiendum a vobis, nomine nostro, prædictum Comitatum Agenen. & prædictam Terram Xancton. cum juribus & pertinentiis suis quibuscumque;

Dantes eisdem Abbati & Johanni, vel uni eorum quem præsentem esse contigerit, potestatem faciendi vobis, vice & nomine nostro, fidelitatem, de prædictis Comitatu & Terra, & homagium nostrum, de eisdem, si necesse fuerit; & etiam jurandi in animam nostram in præmissis prout negotium requirit supradictum. A.D.1271.

Ratum habituri, &c. quicquid prædicti Abbas & Johannes, vel eorum alter, &c.

De Procuratoribus super prædicto negotio constitutis.

A.D.1271. An.56.H.3. Ibidem.

REgi Franciæ Rex Angliæ, &c. salutem.

Noveritis quod, cum per pacem & compositionem, habitam inter celebris memoriæ Lodowycum quondam Regem Franciæ ex parte una, & nos ex altera, super diversis articulis & quæstionibus, terris, videlicet, & possessionibus, & rebus aliis suscitata fuisset materia quæstionis, ac demum, interveniente pacis auctore, super omnibus articulis memoratis jamdudum intervenerit forma pacis de partium firmata consensu: Cumque in ipsa pace multi, usque in diem præsentem, articuli incompleti remaneant,

Nos dilectos & fideles nostros, Abbatem Westm. & Johannem de la Lynde, nostros facimus & ordinamus Procuratores ad requirendum, petendum, & recipiendum a vobis, nomine nostro, omnia ea quæ per pacem prædictam nobis restitui debent, & ad nos pertinere ratione pacis supradictæ. A.D.1271.

Ratum habituri, &c. quicquid ipsi duo vel unus ipsorum, qui præsens fuerit, &c. ut supra. Et hoc dominationi vestræ tenore præsentium significamus.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

De Terra antedicta Agenen. Alianoræ Reginæ Angliæ assignanda.

A.D.1271. An.56.H.3. Ibidem.

REX Abbatibus, Prioribus, Comitibus, Baronibus, Castellanis, Vicecomitibus, Militibus, Burgensibus, & omnibus aliis tenentibus & fidelibus suis de terra Agenen. ad quos, &c. salutem.

Cum per formam pacis, inter celebris memoriæ Dominum Lodowicum quondam Regem Franciæ, & nos dudum initæ & firmatæ, prædicta terra Agen. ad nos statim, post mortem Alfonsi quondam Comitis Pictaviæ, & Johannæ, uxoris suæ quondam Comitissæ Pictaviæ, jam defunctorum, pertinere & nobis assignari debeat,

Pro qua etiam terra, ad opus nostrum, a Domino Philippo Rege Franciæ illustri, vice nostrâ & nomine nostro, recipiendâ dilectos & fideles nostros, Abbatem Westm. & Johannem de la Lynde, ad dictum Regem transmisimus,

Volumus quod, cum prædicti Abbas & Johannes terram prædictam a præfato Rege, ut prædictum est, receperint, ipsam Attornato, Procuratori, seu Nuncio karissimæ consortis nostræ Alianoræ Reginæ, ad opus ejusdem Reginæ, plenarie & integre assignent pro parte nostra, A.D.1271.

HABENDAM EIDEM REGINÆ ET TENENDAM secundum formam concessionis, nuper a nobis, & Edwardo primogenito nostro, inde sibi factæ, quæ in scripturis nostris inde confectis expressius & plenius continetur:

Et ideo vobis mandamus quod eidem Reginæ, Attornato, Procuratori, seu Nuncio suo de cætero in omnibus, quæ ad prædictam terram pertinent, intendentes sitis, obedientes & respondentes, sicut prædictum est, tanquam nobis.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

Littera

A. D. 1272. Hen. 3. A. D. 1272. Hen. 3.

Littera Regi Franciæ de Juramento Fidelitatis super Castro Lemovicensi.

A. D. 1272. An. 56. H. 3. Pat. 56. H. 3. n. 46.

MAgnifico Principi, &c. salutem.

Fidelium nostrorum, Seneschalli & Judicis karissimi filii nostri Edwardi in Wasconia, insinuatione frequenti percepimus quod directæ, ex parte vestra, in Wasconia literæ continebant, ut nos juramentum fidelitatis Castri Lemovicensis, quod avo vestro per quendam de Vicecomitibus Lemovicensibus precario dicebatur fuisse concessum, vel annullaremus, vel in manum vestram redigeremus, aut redigi faceremus per vos dissolvendum, aut Vicecomitissæ Lemovicensi reddendum.

Nos siquidem a vestra mente non credimus excidisse, qualiter Ducatus nostri Aquitanniæ secundum formam pacis, pridem inter recordationis inclitæ genitorem vestrum, & karissimum consanguineum & Dominum nostrum, L. vos & nos Parisius ordinatæ, restitutus extitit, redditus, vel concessus; certis rebus & juribus duntaxat exceptis, de quibus nichilominus habere debemus escambium conveniens, prout in ipsa forma pacis plenius continetur:

Cujus equidem Ducatûs nostri ut jura undique conserventur illæsa, vestræ Regiæ Majestati (cui deferre volumus, & honorem totis desideriis extollere juxta posse) expedire videtur;

Nec utique æstimamus quod sit, vel esse debeat intentionis vestræ quod, optentu vel occasione dicti precarii (quod, si fuerit, transactis quadraginta quinque annis dicitur concessum, vel habitum inter defunctos multis retro temporibus, & sic nullum per consequens, aut finitum) vel etiam occasione processûs extraordinarii cujuscumque coram ipso Domino nostro super eo forsitan habiti, absque nobis, & in contradictione, ut intelleximus, Procuratorum nostrorum:

Quoad Juramentum fidelitatis, à fidelibus nostris, Abbate, & Consulibus, & Communitate Castri Lemovicensis, prædicto Ducatui debitum & præstitum ab antiquo;

Quodque ipsi fatentur & avohant debere nobis, & se, & Prædecessores suos, à temporibus, quorum non superest memoria, vel, si contra fuerit, vix existit nobis, patri nostro, & Patruo, & aliis nostris Progenitoribus ac Prædecessoribus, Ducibus Acquitanniæ, tanquam ipsi Ducatui annexum & debitum, præstitisse: Super quo, si necesse fuerit, haberi potest & fieri plena fides;

Seu quoad alia jura memorati Ducatûs nobis in aliquo derogetur:

Ne tamen ab obedientia & reverentia, vobis pro Ducatu nostro debitâ, discedere videamur, set devote & humiliter facere quod debemus, illud juramentum, precario constitutum forsitan vel concessum, si quod fuerit, ob vestri reverentiam penitus anullamus, & dissolvi volumus, aut dissolutum & nullum penitus reputamus;

Nostrum tamen antiquum, & ab antiquo, ut prædiximus, debitum & præstitum fidelitatis Juramentum, Ducatui nostro principaliter annexum, quod intelligimus & intelleximus recepisse dum ipse Ducatus nobis per formam pacis fuerat restitutus, cum omnibus ipsius Ducatus & nostris juribus, quibus nolumus, nec intendimus, nec intelligere vos credimus per hoc præjudicium aliquod generare,

Sublimitatis vestræ clementiam & Dominium principale requirentes & attentius exorantes, quatenus nos & Ducatum nostrum prædictum ab oppressionibus, violentiis, & injuriis vestrorum præcipuè defendatis; nec sustineatis quod nos (qui parati sumus juri parere per ordinariam viam, & judicium subire in Curia Franciæ juste & debite, si impeteremur ab aliquo) per extraordinarios processus, in quibus non consentimus, nec concessimus unquam, nec consentire tenemur, set dissentimus & contradicimus, opprimamur, set per jus in Curia vestra ducamur.

Teste Rege apud Turrim London. 28. die Januarii.

De

A.D. 1272. Hen. 3. A.D. 1272. Hen. 3.

De Procuratoribus ordinatis, juxta Formam Pacis cum Ludovico quondam Rege Franciæ initæ.

A. D. 1272. An. 5. H. 3. Pat. 56. H. 3. m. 46.

REX omnibus, &c. salutem. Noveritis quod, cum per pacem & compositionem, habitam inter fœlicis recordationis karissimum Dominum & Consanguineum nostrum, Lodowicum illustrem Regem Franciæ, & nos, teneatur idem Dominus Rex Franciæ nobis dare quicquid, tempore pacis ejusdem, habebat & tenebat in tribus Civitatibus & Diocæsibus, videlicet, Lemovicensi, Caturcensi, & Perragoricensi, in feodis & domaniis; salvis homagiis Fratrum suorum, si res aliquas forte habebant ibi, pro quibus essent homines sui; & salvis rebus, quas idem Dominus Rex non potest extra manum suam ponere per litteras ipsius & prædecessorum suorum; & de quibus debuit bona fide procurare erga possessores seu detentatores illarum, quod nos eas haberemus infra certum terminum; &, nisi hoc posset, nobis facere escambium, magis conveniens & utile pro ambabus partibus, ad arbitrium seu esgardum proborum virorum nominandorum hinc inde:

Item & id, quod quingenti Milites custare deberent rationabiliter ad tenendum per duos annos:

Item & valorem terræ Agenensis in denariis, secundum quod annis singulis, in debito valore terræ, appreciabitur per nominandos à partibus probos viros:

Sitque inquirendum, de plano, bona fide, ad requisitionem nostram, ab eligendis communiter probis viris, si terra, quam Comes Pictavensis tenet in Caturcen. pro uxore sua in toto vel in parte fuit Regis Angliæ sorori, vel pro sorore sua Matre Comitis Tholos. Reymundi, qui proximo decessit, donata & tradita, cum terra Agenensi, in maritagium vel gageriam, & nobis vel hæredibus nostris tradenda certo modo, vel restituenda secundum quod hæc omnia, ex continentia pacis hujusmodi, ostenduntur:

Nos Brutum de Saya Militem, & Magistros Willielmum de Mastatone, & Gilbertum de la Rame, & quemlibet eorum in solidum, ita quod non sit melior conditio occupantis, procuratores nostros facimus, ordinamus, & constituimus ad requirendum, petendum & recipiendum à karissimo Domino & Consanguineo nostro, Philippo Rege Franciæ illustri, nostro nomine,

Terras & res prædictas, & alia quæ, per pacem prædictam, nobis tradere, & facere Rex ipse tenetur, & ad nos pertinent ratione dictæ pacis: transgressionum, dampnorum, & injuriarum, nomine ipsius vel auctoritate, & a Senescallo, Ministris, & subditis ejus nobis, & nostris, & terræ nostræ factorum, datorum & illatorum; A. D. 1272.

Necnon arreragiorum, firmarum, fructuum, & obventionum, ex prædictis nobis debitorum, cum toto nostro interesse;

Dantes & concedentes eis, & eorum cuilibet in solidum, mandatum & plenariam potestatem prædicta omnia & singula, coram eodem Domino Rege & Curia sua, & coram probis viris, Domino Gaufrido de Villetta Milite, & Magistro Guillelmo de Nevill, à prædefuncto Domino Rege Lodowico nominatis & constitutis, vel nominandis, seu constituendis etiam eisdem, vel aliis pro parte memorati Domini Regis,

Et viro Religioso R. Abbate Westm. & Johanne de la Lynde Milite, pro parte nostrâ, & à nobis electis ad hoc & nominatis, vel nominandis etiam, seu constituendis super hoc, eisdem vel aliis, secundum formam pacis ejusdem,

Promovendi, tractandi, petendi & optinendi, requirendi & recipiendi scripta, litteras & munimenta, nobis necessaria pro prædicta pace servanda, & pro securitate rerum, ex ea pace ad nos pertinentium, excipiendi, replicandi & defendendi:

Litteras & privilegia dicti Domini Regis & prædecessorum suorum, quibus aliqui, ne ad obedientiam & dominium nostrum veniant secundum condictum in pace, se tueri dicuntur, impugnandi, & eorum transcripta optinendi:

De calumpnia, veritate & alterius cujuslibet modi vel generis juramentum in animam nostram subeundi, deferendi, referendi, & suscipiendi:

Alium vel alios procuratorem vel procuratores, actorem vel actores, suo, vel nostro nomine, vel periculo, in quacumque parte negotii, dandi, substituendi, vel constituendi, prout & quoriens omnes, & quilibet viderint, seu viderit expedire;

Et cætera omnia & singula faciendi, requirendi, recipiendi, tractandi, & procurandi,

A.D. 1272. Hen. 3. curandi, quæ per prædictam pacem ad nos pertinent, & quæ veri & legitimi procuratores, dari ad negotia & ad lites, facere possint & debent, & nos tenemur facere vel faceremus si præsentes essemus:

Ratum habituri & gratum perpetuo quicquid per dictos procuratores, vel substituendum ab eis unum, vel plures, aut cum ipsis omnibus, & singulis, in præmissis actum, coram dicto Domino Rege, & Curia sua, & prædictis probis viris, fuerit vel etiam procurarum:

Ipsosque relevantes & relevare volentes ab omni onere satisdando & judicatum solvi, pro ipsis & eorum quolibet promittimus, sub ypoteca bonorum nostrorum, & eidem Domino Regi, & Curiæ suæ ex habundanri stipulationem solempnem fecimus, & ab eisdem procuraroribus & quolibet eorum interponi mandamus, & hoc significamus, & significari volumus per præsentes; procuratores tamen alios, quas olim constituimus, per hoc non intelligimus revocare. A.D. 1272. Hen. 3.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Turrim London. 28. die Januarii.

Littera Philippo, Regi Franciæ, de Pace olim inita inter Ludovicum ejus Patrem & Henricum.

A.D. 1272. An. 56. H. 3. Ex Bundel. 6. n. 8. penes Camer. Scaccar. 56. H. 3. n. 46.

MAgnifico Principi & karissimo Domino & Consanguineo suo Philippo, &c. Henricus, &c. salutem, &c.

Cum per pacem & compositionem, habitam inter karissimum Dominum & Consanguineum nostrum felicis recordationis genitorem vestrum L. Regem Franciæ illustrem, & nos pridem Paris. & firmatam à vobis, teneretur idem Dominus Rex pater vester quicquid, tempore pacis ejusdem, habebat & tenebat in tribus Civitatibus & Dioc. Lemovicen. Caturcen. & Petragoricen. in feodis & domaniis;

Salvis homagiis Fratrum suorum, si res aliquas forte habebant ibi pro quibus essent homines sui, quam diu ipsi Fratres viverent;

Et salvis rebus quas memoratus Dominus Rex non poterat extra manum suam ponere per literas suas & Prædecessorum suorum, & de quibus debuit bona fide procurare erga possessores, seu detentatores illarum quod nos eas haberemus, & nisi hoc posset, nobis facere escambium, magis conveniens & utile pro ambabus partibus, ad arbitrium seu esgardium proborum virorum nominandorum hinc inde.

Item & id quod quingenti Milites custare deberent rationabilirer ad tenendum per duos annos:

Irem & valorem rerræ Agen. statim in denariis secundum quod, annis singulis, in debito valore terræ appreciaretur per nominandos à partibus probos viros, & post decessum piæ memoriæ Johannæ Comirissæ Pictaviæ si ad ipsum genitorem vestrum vel hæredes suos devolveretur, nobis vel hæredibus nostris reddendæ seu tradendæ certo modo; vel, si ad alium devolveretur, tradere feodum, seu jus feodagii, cum valore, seu firma terræ ejusdem; A.D. 1272.

Sic quod inquirendum de plano bona fide ad requisitionem nostram quam harum literarum tenore fecimus in præsenti, ab eligendis communiter probis viris si terra, quam Comes Pictaviæ tunc tenebat in Caturcinio, pro uxore sua in toto, vel in parte fuit Regis Angliæ sorori, vel pro sorore sua, matre Comitis Tholos. Remundi, qui proximo decessit, donata vel tradita, cum terra Agen. in maritagium vel gageriam, & nobis vel hæredibus nostris sub certis conditionibus tradenda vel restituenda, secundum quod hæc omnia ex continentia pacis istiusmodi ostenduntur.

Nos ad prædicta universa, & singula, ac alia, quæ rarionabiliter ex prædicta pace ad nos pertinent, & ea, ad quæ tenemur, debemus vel possumus facere, tractanda, ordinanda, vel perficienda nominamus, eligimus, constituimus, vel alias constitutis subrogamus & substituimus, & vobis mittimus, pro nobis, & loco, ac vice nostri, fideles nostros Ricardum Abbarem Westm. & J. de la Lynde cum aliis duobus, videlicet, Domino Gaufrido de Valeta Milite, & Magistro Willielmo de Novilla à prædefuncto Domino genitore vestro nominatis & constitutis, vel nominandis seu constituendis, etiam per vos eisdem, vel aliis, qui possent arbitrium seu esgardum de prædictis, & enquestam & enquestas, & alia universa & singula, quæ ad paceni & ejus complementum pertinent, facere secundum formam pacis ipsius & complere:

A. D. 1272. Hen. 3. Quorum prædictorum virorum, Militum, & Clericorum, jam electorum seu eligendorum, super hiis, ut est dictum, esgardum seu arbitrium, enquestam, & cætera facienda & ordinanda per eos & cum eis, & jam facta, tractata vel ordinata per eosdem & Magistrum Gilbertum de la Corvere, tunc à nobis ad hoc cum prædicto Johanne de la Lynde constitutum, vel aliquos eorumdem, rata habituri & grata eaque perpetuo & firmiter promittimus:

Revocandi tamen ipsos Abbatem de Westm. & Johannem de la Lynde, & mutandi, & alios eligendi, & substituendi loco ipsorum, & cujuslibet, nondum finito hujusmodi negotio, nobis potestatem & licentiam retinentes; processu, & tractatu, & ordinatione per eos, vel cum eis, ante revocationem ipsorum habitis, in robore duraturis; qui nichilominus & fideliter se habeant pro ambabus partibus, ad requisitionem & juxta voluntatem vestram, cum prælectis, a memorato Domino Rege genitore vestro, vel eligendis à vobis, seu constituendis, eisdem vel al——— volumus proprio Juramento; senescallis nostris & fidelibus ac subditis universis firmiter injungentes ut eis, in tractandis, promovendis & perficiendis præmissis, obediant & intendant;

In cujus, &c.

A. D. 1272. Hen. 3. Teste Rege apud Turrim London. 28. Januar.

Istud Procuratorium duplicetur quia Rex Franciæ tenebit unum penes se.

Item scribendum est Senescallo & Ballivis Vasconiæ, ex parte Domini Regis, quod, cum personæ prænominatæ assignentur ad faciendum esgardum, arbitrium, seu enquestam, & cætera supradicta, sint eis in his intendentes & obedientes in forma prædicta.

Memorandum de novo Procuratorio faciendo Dominis R. Abbati Westm. & J. de la Lynde, ad petendum & recipiendum terras Agen. Sancton. & Caturcen. quia Rex Franciæ retinuit penes se antiquum Procuratorium, & istud Procuratorium duplicetur.

Sub tenore istius Procuratorii mittatur clauf. Domino Regi Franciæ deprecatoria quod tales admittat.

Item memorand. quod regratiandum est per literas Regis Magistro Stephano de Gorounule Præcentori Sarr. & Magistro Johanni le Romeyn de eo quod sollicite intendant negotiis Regis Parif. & petendum est quod ulterius intendant.

De Jocalibus Regis olim invadiatis.

A. D. 1272. An. 56. H. 3. Pat. 56. H. 3. m. 42. REX omnibus, &c. salutem.

Sciatis quod de Jocalibus nostris, per dilectos nobis, Willielmum de Latimer, & Magistrum Henricum de Gaudano, in Franciam deportatis, anno Regni nostri quadragesimo quinto, & apud Templum Parif. sub custodia carissimæ sororis nostræ, M. Reginæ Franciæ depositis, ac postmodum, tempore turbationis in Regno nostro habitæ, pro relevatione statûs nostri, & primogeniti nostri, per karissimam Consortem nostram Alianoram Reginam Angliæ, de mandato nostro, diversis Mercatoribus sub custodia præfatæ Reginæ Franciæ pignori obligatis,

Recepimus Jocalia supradicta in præsentia venerabilis patris, W. Archiepiscopi Eborum, Ricardi de Middleton. Cancellarii nostri, Roberti Burnel Archidiaconi Eborum, Thesaur. de Camilla, Elyæ de Rabaine, & Petri de Winton. Custodis Garderobæ nostræ, per manum dilecti Clerici nostri Egidii de Andenard. ad eadem jocalia nostra acquietanda à nobis transmissi, videlicet, A. D. 1272.

Unam Coronam magnam & pretiosissimam non appreciatam:

Tres alias Coronas aureas, cum diversis lapidibus pretiosis, pretii trescentarum, sexagiota, sex librarum, tresdecim solidorum, & quatuor denariorum:

Unum Capellum Imperatoris, cum diversis lapidibus preciosis, pretii quingentarum marcarum:

Quatuor serta aurea, pretii centum librarum:

Tria Pettina aurea, cum lapidibus pretii sexdecim librarum, sex solidorum, & octo denariorum:

Quadraginta & quinque firmacula aurea, cum diversis lapidibus, pretii ducentarum quinque librarum, quatuordecim solidorum, & quatuor denariorum:

Quatuor baculos, continentes centum & sex anulos, cum Rubettis & balesiis pretii ducentarum & quadraginta trium librarum:

Duos

A. D. 1272. Hen. 3. Duos baculos continentes triginta & octo anulos, cum fumarad. pretii fexaginta & unius libræ:

Unum baculum, continentem viginti annlos, cum faphiris, pretii triginta & quinque librarum, trefdecim folidorum, & quatuor denariorum:

Unum baculum, continentem duodecim anulos cum topazis,& unum anulum cum peradota, pretii decem librarum:

Unum baculum, continentem decem & feptem anulos, cum diverfis lapidibus, quorum unus anulus eft fine lapide, precii fexaginta folidorum:

Sexaginta & fexdecim Zonas, pretii mille quadragintarum undecim librarum, quatuordecim folidorum, & octo denariorum:

Et præterea duos pavones aureos, cum diverfis lapidibus preciofis, de novo thefauro noftro, pretii fexaginta librarum:

Unum firmaculum, cum duobus amantibus de eodem thefauro noftro pretii quinquaginta marcarum.

Et alia quindecim firmacula, cum diverfis lapidibus preciofis, de eodem thefauro noftro, pretii centum decem & octo librarum:

Quinque garlandas auri, de opere Parif. pretii viginti & feptem librarum, trefdecim folidorum, & quatuor denariorum, de eodem thefauro noftro. A. D. 1272. Hen. 3.

De quibus magna Corona preciofiffima, tribus aliis Coronis, cum diverfis lapidibus pretiofis, Capello Imperatoris, quatuor fertis aureis, tribus pettinibus aureis, quadraginta & quinque firmaculis, centum & fex anulis, cum rubettis & baleifiis, triginta & octo annulis cum fmaragdis viginti anulis cum faphiris, duodecim annulis cum topazis, & uno anulo cum peridota, decem & feptem annulis, cum diverfis lapidibus, quorum unus eft fine lapide, fexaginta & fexdecim zonis, duobus pavonibus aureis de novo thefauro noftro, uno firmaculo cum duobus amantibus, & aliis quindecim firmaculis, cum diverfis lapidibus preciofis, de eodem thefauro noftro, quinque garlandis aureis, præfatum Egidium tenore præfentium quietamus.

In cujus, &c.

Tefte Rege apud Weftm. 20. die Februarii.

Bulla Gregorii Papæ, per quam nunciavit Regi novem creationem fuam.

A. D. 1272. An. 56. H. 3. Ex Autogr. GRegorius Epifcopus fervus fervorum Dei cariffimo in Chrifto filio Regi Angliæ illuftri, falutem & Apoftolicam benedictionem.

Gloria in altiffimis Deo, & in terra pax, hominibus bonæ voluntatis, gloriofæ nativitatis dominicæ latens, licet myfterium patens, tamen latè præconium cæleftis præco humano nunciaturus generi, præmiffo accomodo verbum fcemate Deo in altiffimis gloriam retulit, pacem in terra bonæ voluntatis hominibus nnnciavit.

Hæc eft nunciatio profectò digniffimè veneranda: Hæc attentione digniffima, quam verè venerabilem reddit nuncium mittentis fublimitas, extollit nnnciantis auctoritas, & nnnciationis ipfius veritas manifefta commendat; hæc vera & jufta, fed eam non fervantibus, proculdubio tremenda partitio; qua ore angelico foli Deo attribuitur honor & gloria, quam folus ipfe meretur qui facit mirabilia magna: Quâ, dum bonæ voluntatis hominibus pax in terra promittitur, interdicitur impiis, malivolis denegatur.

Nulla eft enim pax impiis, nulla contemptoribus, fed multa diligentibus nomen Dei; eorum fiquidem qui mandata ipfius audiunt. A. D. 1272.

Pax ut flumen, impii vero ut mare fervens quiefcere nequeunt, pacis commoda nefciunt, fed differpentibus vitiis in feipfis diffident & turbantur; & redundantibus ipforum fluctibus, in conculcationem diaboli lutumque peccati, (dum per peccatum avertuntur ab eo qui eft pax noftra, quæ exuperat omnem fenfum) à pace redduntur per confequens alieni;

Non immerito, fed ob fua demerita pectoris & temporis pace fruftrati.

Deus etenim ultionum, exercituum dominus, agens liberè, ut retributionem reddat fuæ, quantum in eis eft, detrahentibus gloriæ, fuperbiendo per peccatorum infolentias contra ipfam, terram commovens & conturbans eifque jufto judicio pacem tollens, oftendit populo fuo dura propter injuftitias fuas, ipfum humilians, fuper ipfum inducens terrorem, & Rectorem interdum fpiritualem Principum auferendo fubducens, ut

A. D. 1272. H. n. 3.

ut non sit qui congreget ab ovili domini peccatorum aversionibus fugientes, non sit qui errata corrigat, sed qui est in sordibus plus sordescat.

Hinc itaque, hinc proculdubiò provenire creduntur Imperiorum fluctuationes, collisionesque Regnorum, & cuncta guerrarum dissidia, quæ animarum pericula, corporum strages, facultatum lapsus & destructiones inducunt:

Hinc cætera, non facilè numeranda, discrimina, & in partibus variis graviter deploranda contritio, & gravis admodum pudendaque confusio populi Christiani:

Hinc diutinæ vacationis sedis apostolicæ dispendium, post felicem Sanctæ recordationis Clementis patris & prædecessoris nostri de hoc mundo transitum, & corpus ipsius cum debita exequiarum sollempnitate reconditum, tanto tempore prorogatum, donec Dominus, populi ejusdem peccata dissimulans, & misericorditer ipsius miserias miseratus, dignatus est ipse, qui concordiam in sublimibus operatur, fratribus nostris sic unanimitatem ad procedendum in provisione sedis ejusdem facienda concedere, quod miro Dei & nobis nimirum stupendo consilio, ad imbecillitatem nostram oculos dirigentes, nos, qui tunc in minori constituti officio, pro salutis nostræ remedio peregrinabamur in partibus transmarinis, ad conscendendam apostolicæ præminentiæ cathedram, & suscipiendum importabile nobis, non solum ex humanæ infirmitatis, sed etiam ex humilitatis nostræ defectu, onus universalis regiminis orbis terræ, concorditer elegerunt, ad inducendum nos ad id variis ad nostram præsentiam nuntiis & literis destinatis.

Nos vero, in considerationis examine, onus ipsum, per hoc nostris imponendum humeris, & opus, nostra prosequendum sollicitudine, attendentes, nostrarumque metientes virium quantitatem dispungendo insufficientes virtutum sumptus, & meritorum insufficientiam comparando eligendum sano consilio putabamus ut humeri subducerentur ab onere, manus ab opere arcerentur;

Verum, nè, post ejusdem vacationis tam diffusa & dispendiosa tempora, obstinata contradictionis reluctatio profusioris dispendii occasionem induceret, nos, non de nobis, sed de illo solo concepta fiducia qui dat lapso virtutem, qui solus potest, cum omnis sufficientia sit ab eo, nostram insufficientiam habundantiâ virtutis suæ supplere, in humilitatis spiritu tanti oneris sarcinæ imbecilles supposuimus humeros, debiles misimus manus ad fortia, & humiliter colla summisimus jugo apostolicæ servitutis: Suppliciter implorantes ut ipse qui, per hujusmodi vocationem, in maris mundi hujus altitudinem nos deduxit, non patiatur ab ipsius tempestate demergi, sed illam nobis suæ potentiæ dexteram porrigat, quæ apostolorum Principem, ambulantem & hæsitantem in fluctibus, ne mergeretur, erexit & Coapostolum ejus Paulum, nocte ac die in profundo maris positum, liberavit.

A. D. 1272. Hen. 3.

Accedit etiam, ad grande nostræ fiduciæ fulcimentum, tua & aliorum Catholicorum Principum considerata devotio, per quos speramus sic in commissæ nobis sollicitudinis executione fulciri, quod, te ac ipsis utiliter & efficaciter intendentibus, commissus regimini populus Christianus premiorum exhortatione, ac comminatione pænarum correctus, à vitiis ad virtutes erectus, in viam mandatorum Domini dirigatur.

Propter quod, tuum, tuorumque progenitorum affectum ad Roman. Ecclesiam meditatione debitâ recensentes, tibi nostrarum litterarum primitias destinamus, quibus serenitatem Regiam monemus & exhortamur in Christo, rogantes attentius & in remissionem tibi peccaminum suadentes, quatinus, ipsorum progenitorum laudabilia imitando vestigia, eandem Ecclesiam matrem tuam honorare studeas & fovere:

Sic in populo, tuæ ditioni subjecto, potestate tibi traditâ errata corrigens, & pro viribus peccata compescens, quod in eo mansuetudo superveniat, & correctio subsequatur, reddatur Domino populus idem voluntatis, acceptæ pacis ex hoc proculdubio commodis potiturus.

Scimus enim quod, si fecerit ei placidas vias suas ipse inimicos ejus convertet ad pacem, nec erit qui eum exterreat, sed, persecutorum terroribus de ipsius finibus profligatis, confidenter in tabernaculis fiduciæ habitabit, ac fiducialiter in requie opulentâ quiescet.

Nos fanè tibi, fili carissime, affectum caritativæ benignitatis expandimus, & sinum caritatis solidæ aperimus, proponentes, quantum cum Deo poterimus, Regiæ dignitati deferre, ac tua & Regni tui commoda,. pro quibus ad nos poteris cum securitate recurrere, in promptitudine benivolentiæ promovere.

Dat. Lateran. 4. Kal. Aprilis Pontificatûs nostri anno primo.

Sub Filo canabi.

Quod

A.D. 1272. Hen. 3. — A.D. 1272. Hen. 3.

Quod Rex, & omnis populus Christianus, tam viri Ecclesiastici, quam seculares parati sint a Kalend. Maii, anni ab Incarnat. Domini MCCLXXIV. infra biennium ad ingrediendam terram Sanctam, & aggrediendum inimicos Christi.

A.D. 1272. An. 56. H. 3. Ex Autogr.

GRegorius Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo Filio Regi Anglorum illustri salutem & Apostolicam benedictionem.

Salvator noster, in cujus ditione cuncta sunt posita, Civitatem Jerusalem videns & prævidens ruituram flevisse describitur super eam; & nos itaque qui Civitatis veri David, religionis, viz. Christianæ (circa cujus regimen non insufficientiæ nostræ debilitatis, sicut nec debemus, innitimur, sed de solâ superhabundantiâ virtutis divinæ speramus) non solum scissuras, juxta Prophetæ vaticinium, multiplicatas apertè videmus, sed & ruinæ magnæ periculum in substractione populi Græcorum, qui à Sedis Apostol. devotione ac obedientiâ se subtraxerit, in occupatione maximâ & vastatione validâ Terræ sanctæ, in subversione morum, quæ universaliter in Clero graviter obrepisse videtur, & populo, jam non tam cernimus quam palpamus, num possumus non lugere? Num comprimere lacrimas, continere suspiria vel cohibere singultus? Profecto, cum tanta subsit plangendi ratio, planctum declinare non possumus, set necesse est jam foras exeat ab olim, dum etiam nos minor status haberet, tanto altius radicatus introrsum, tantoque diuturnitate factus acerbior, quanto facultate vetante diutius non est efficaciter exire permissus.

Exeat igitur, exeat ad fratres & filios, ut scientes incomodum, ipsumque prudentius extimantes cooperationis remedio efficacius pro viribus relevent, & planctum piæ consolationis officio dulcius consolentur.

Quis ergo dabit capiti nostro aquam, aut oculis nostris fontem lacrimarum, ut sic populi humilitati nostræ commissi spiritualiter & temporaliter interfectos diebus & noctibus lugeamus, quod culparum sordes, quibus iram meruisse creditur, diluamus.

Lugendum siquidem occurrit quod, per substractionem prædictam, à Sedis Apostolicæ unitate subtractos & in devio positos grandis culpæ mors afficit, quod sanctum universalis Ecclesiæ corpus membro tam nobili eadem gravis admodum & dispendiosa subtractio tanto tempore mutilavit.

Lugendum & iterum ac amarè dolendum quod sicut in partibus transmarinis non tantum audivimus, set & oculis nostris vidimus, & manus nostræ contrectaverunt. Proh dolor! detestabilius solito blasphematur in gentibus nomen Christi; cum jam non tam verbis, quam rebus ipsis, & factis Christianis insultetur ab infidelibus, & dicatur ubi Deus eorum, dum funiculus hæreditatis Domini, eadem terra sancta, per nephandissimos Saracenos sic audaciter invaditur, sic securâ occupatur audaciâ, sic vastatur intrepidè, sic in eisdem partibus Christianus populus immaniter trucidatur, quasi non sit illis adjutor, nec sit qui misereri possit ipsorum? Lugendum & amplius pariter & horrendum, quod cum ille Paterfamilias diligens, qui horis diei variis operarios suam misit in vineam ille summus agricola, sator bonorum omnium & plantator, agrum mundi hujus diligenter excolens, in eo seminaverit semen bonum, inimicus homo tanta invenitur in ipso superseminâsse vitiorum zizania, & errorum, ut ea magis deflere liceat, quam narrare; idemque ager cotidiè potius arescere videatur ad ignem, quam albescere inveniatur ad messem.

Hæc dum ministerio considerationis debitæ mentis nostræ præsentantur obtutibus, ignis in nostris meditationibus exardescit, & ad tanta discrimina relevanda suspirat affectus, zelus accenditur, & spiritus anxiatur.

Ad quod cum nos sufficere non posse sciamus, levamus oculos nostros ad montem, montem quidem Dei, montem uberem, montem pinguem: Unde oportunum provenire nobis auxilium, & humiliter petimus, & devotè speramus. Et quia salubre in hiis adhiberi remedium interest generaliter omnium, nos cum fratribus nostris, aliisque viris prudentibus exacto & frequenti tractatu præhabito, prout tantæ necessitatis instantia

A. D. 1272. Hen. 3. exigebat, de ipsorum consilio generale Concilium sicut imitatione digna sanctorum patrum consuetudo laudabilis, longævæ observationis exemplo nos instruit, oportuno tempore decrevimus congregandum.

Ut in eo tam circa præmissa, quam circa cætera, quæ salutem respiciunt animarum, illa, Deo auspice, communi consilio inveniatur provisio, & ejusdem approbatione Concilii roboretur, per cujus salutiferam executionem virtus altissimi eliminatis erroribus, roboratâ fide, reductis errantibus, redintegratâ ejusdem fidei unitate, sedatis discordiis, pace firmatâ, extirpatis vitiis, virtutibusque plantatis, correctis excessibus, moribus reformatis, repressis oppressionibus, libertate solidis munimentis instructâ, recuperatis deperditis, & ejusdem terræ sanctæ statu prospero reparato hujusmodi scissuras uniat, ruinas impleat, occupata restituat, vastata restauret, restituta & restaurata conservet.

Nobisque viam aperiat idem ipse qui novit, & facultatem tribuat ipse qui potest, ut vitiorum errorumque zizaniis ad comburendum fasciculis alligatis, ad triticum in ejus horreum congregandum, sic in præmissis juxta intensum animi nostri desiderium sibi ministrare possimus utiliter, quod idem verus ejusdem universalis sponsus Ecclesiæ ipsam dilectam suam expeditam rugis, purgatam maculis, munitam virtutum monilibus ac ornatam unam semper habeat & formosam, ad sui nominis laudem & gloriam, ad animarum profectum, robur fidei, pacem & exaltationem Populi Christiani.

Quia vero prosecutio tanti propositi tempore indiget, ut deductum maturius, felicius, auctore Domino, effectum debitum sortiatur, Biennium numerandum ab initio instantis Maii ad id duximus deputandum, deputaturi præterea interim aliquos viros, tanto ministerio competentes, ad prædicandum, in terræ præfatæ suffragium, salutiferum verbum Crucis, per quod corda Principum, Prælatorum, cæterumque fidelium inducantur ad subsidium eidem terræ, prout ipsius exposcit extrema necessitas, impendendum.

Propter quod Venerabilibus fratribus universis Archiepiscopis, & Episcopis necnon & dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, Decanis, Archidiaconis, Præpositis & aliis Ecclesiasticorum Prælatis præcipiendo mandamus, quatinus omni negligentiâ relegatâ, cunctis, prout talis, & tanti negotii qualitas exigit, dispositus & paratis sic medio tempore se accingant ad iter, quod Kalendis Maii anni ab incarnatione Domini millesimi, ducentesimi, septuagesimi quarti, quas ipsis pro termino assignamus in loco quem, licet ad præsens subticeamus ex causâ, competenti tamen tempore, eis curabimus intimare, nostro conspectui se præsentent, ad subventionem necessariam terræ prædictæ sollers & operosum interim studium impensuri, prosequendo favorabiliter, & fideliter adjuvando illos, quos ad hujusmodi prosequendum negotium duxerimus deputandos. A. D. 1272. Hen. 3.

Volumus quoque quod in qualibet eorum Provincia ex eisdem Episcopis unus vel duo remaneant ad ea, quæ officium Episcopale requirunt, inibi exercenda, tam ille vel illi quos propterea contigerit remanere, quam alii quos ad idem venire Concilium præpeditio forsan canonica prohibebit.

Capitula insuper Ecclesiarum omnium Provinciæ cujuslibet tam Cathedralium, quam etiam aliorum, quibus per eosdem Archiepiscopos & Episcopos ex parte nostrâ decrevimus id mandari, cum in eodem concilio tractanda sint aliqua quæ pertinebunt ad ipsos, ad idem Concilium viros ydoneos pro se mittant;

Non obstantibus quibuslibet privilegiis, seu indulgentiis, quibuscunque personis, Ordini, Dignitati, seu Collegio, sub quacunque verborum formâ, vel expressione, à prædictâ sede concessis, per quæ possit effectus hujusmodi mandati nostri quomodolibet impediri, aut eidem in aliquo derogari.

Circa personarum & evectionum munerum moderamine, quod alias statuit Lateranense Cousilium, taliter observato, ut nemini liceat illud excedere, set omnibus prout libet artare.

Nullus pomposus aut inanis gloriæ quæsitor, set quilibet sic veræ humilitatis cultor appareat, quod & Ecclesiæ sibi commissæ nequaquam onerosus existat.

Mandavimus insuper ut iidem Archiepiscopi & Episcopi per se ac alios prudentes viros, Deum timentes & habentes præ oculis, omnia, quæ correctionis & reformationis limam exposcunt, inquirant subtiliter & conscribant fideliter, eadem ad ipsius Concilii notitiam delaturi.

Et nos nichilominus variis modis, & viis sollers studium & efficacem operam dare proponimus, ut omnia talia in examen ejusdem deducta Concilii correctionem & directionem recipiant oportunam.

Hoc etiam in eisdem litteris nostris adjecto, ut nullus, inobedientiæ notam, & canonicæ ultionis acrimoniam vitare desiderans, fallacium excusationum velamento

A.D. 1270. Hen. 3. mento se muniat, vel ex impedimentis itinerum; quæ, Domino prava in directa & in vias planas suâ omnipotentiâ convertente, aspera cessaverunt, frivolæ allegationis munimenta confingat, ut à tam sancti prosecutione operis se subducat.

Set occurrant singuli volutarii ad id quod & divinæ congruit voluntati, & salutem animarum ac utilitatem respicit singulorum. Cæterum quia multipliciter expedit, ut tam celebris Synodus tuâ, & aliorum catholicorum Principum decoretur præsentiâ, & salubri consilio, ac auxilio fulciatur;

Serenitatem regiam rogamus & hortamur attentius in missionem tibi peccaminum suadentes, quatinus præscripto termino in loco tibi oportuno, tempore Deo propitio exprimendo, in eâdem synodo captatâ interim ad hoc opportunitate, studeas personaliter interesse, meditatione providâ, prudenter attendens, quod in hoc non solum labor proprius, quem ad tam Sancta, & utilis negotii promotionem assumes, tibi cedet ad meritum, verumetiam aliorum, qui ad veniendum ad eandem Synodum efficacius tuo inducentur exemplo. A.D. 1272. Hen. 3.

Et nichilominus vota tua nobis poteris familiarius aperire, quæ in omni benevolentiâ libenter ad exauditionis gratiam, quantum cum Deo poterimus, admittemus.

Dat. Lateran. 2. Kal. Apr. Pontif. nostri anno primo.

Sub Filo canabi.

Littera Philippo Regi Franciæ excusatoria, de non personaliter apparendo ad homagium præstandum.

A.D. 1272. An. 56. H. 3. Pat. 56. H. 3. n 18. Regi Franciæ Rex Angliæ salutem, & sinceræ dilectionis semper augmentum.

Cum, propter gravem infirmitatem, qua jam diu est laboravimus, & adhuc laboramus, nequeamus hiis diebus ad partes vestras absque mortis periculo nos transferre ad homagium nostrum, ut tenemur faciendum;

Dilectum & fidelem nostrum Johannem de la Linde, voluntatis nostræ conscium, ad impotentiam nostram in hac parte vobis plenius exponendum, & ad nos erga dominationem vestram, ex causa prædicta, nunc, ut sæpius, per solempnes Nuncios & Procuratores nostros fecimus excusandum, ad vestram præsentiam specialiter destinamus, devote & humiliter supplicantes quatinus excusationem illam, si placet, admittere velitis favorabiliter & benigne. A.D. 1272.

Teste Rege apud Westmon. 20. die Maii.

Bulla Gregorii de confirmatione privilegiorum & libertatum militiæ templi concessarum.

A.D. 1272. An. 56. H. 3. Ex Autogr. Gregorius Episcopus, servus servorum Dei dilectis filiis Magistro & Fratribus Domûs Militiæ Templi Jerusolimitan. salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum à nobis petitur, quod justum est & honestum, tàm vigor æquitatis, quàm ordo exigit rationis ut id, per sollicitudinem officii nostri, ad debitum perducatur effectum:

Ea propter dilecti in domino filii, vestris justis postulationibus inclinati, omnes libertates & immunitates, à prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus per privilegia & alias indulgentias Domui vestræ concessas, necnon libertates & exemptiones secularium exactionum, à Regibus, & Principibus, ac aliis Christi fidelibus, rationabiliter vobis indultas, Terras quoque possessiones & alia bona vestra, sicut ea omnia justè ac pacificè obtinetis, vobis, & per vos, eidem Domui auctoritate apostolicâ confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus. A.D. 1272.

Nulli ergo, &c.

Dat. Lateran. 2. Kal. Junii Pontificatûs nostri anno primo.

Sub Filis Sericis flavi rubeique coloris.

De

A.D. 1272. Hen. 3. A.D. 1272. Hen. 3.

De Custodia Vasconiæ Lucæ de Tany commissa.

A.D. 1272. An. 56. H. 3. Pat. 56. H. 3. n. 18.

REX Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Prioribus, Comitibus, Baronibus, Castellanis, Communitatibus, & omnibus fidelibus suis de terra Wasconiæ, salutem.

Sciatis quod nos, & Edwardus primogenitus noster, constituimus dilectum & fidelem nostrum, Lucam de Tany, Senescallum nostrum Wasconiæ, & ei totam terram nostram Wasconiæ commisimus custodiendam quamdiu nobis placuerit. A.D. 1272.

Et ideo vobis mandamus quod eidem Lucæ, tanquam Senescallo nostro Wasconiæ, in omnibus, quæ ad terram illam pertinent, intendentes sitis & respondentes, sicut prædictum est.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Westmon. 5. die Junii.

Pro Luca de Tany Senescallo Vasconiæ prædicto.

A.D. 1272. An. 56. H. 3. Ibidem.

REX Hugoni de Turbervill, Senescallo Wasconiæ, salutem.

Sciatis quod commisimus dilecto & fideli nostro, Lucæ de Tany, Senescalciam nostram Wasconiæ, cum omnibus pertinentiis suis, custodiendam quamdiu nobis placuerit;

Et ideo vobis mandamus quod eidem Lucæ Senescalciam, Castra, Civitates, & totam terram nostram Wasconiæ, cum omnibus pertinentiis suis, liberetis custodienda, sicut prædictum est. A.D. 1272.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

Littera Regi Franciæ de Juribus in Vasconia usurpatis.

A.D. 1272. An. 56. H. 3. Pat. 56. H. 3. n. 18.

REgi Franciæ Rex Angliæ salutem, & sinceræ dilectionis semper augmentum.

Gentes nostræ Wasconiæ nobis, non absque cordis amaritudine, retulerunt quod, ad quorumdam querimoniam de quibusdam gentium prædictarum, in easdem, de quibus querimonia deponitur, jurisdictionem & super impositis cognitionem (nobis & locum Edwardi primogeniti nostri tenentibus minime requisitis) vendicatisac nitimini extorquere, quanquam, retroactis fælicis recordationis Domini Ludovici Patris vestri talia nunquam fuissent temporibus requisita, nec in exhibitione justitiæ fuissemus noluntarii, aut etiam negligentes; set parati fuimus & existimus, cum summo desiderio & debita promptitudine, universis de gente nostra, conqueri volentibus, exhibere justitiæ complementum,

Cumque vobis, sicut & Domino patri vestro, linea consanguinitatis, tàm nos, quàm Edwardus primogenitus; astricti existimus, qui, per inductionem Domini genitoris vestri in terræ Sanctæ subsidium personaliter est profectus;

Dominationem vestram rogamus & requirimus instantia speciali quatinus nos, & Edwardum prædictum, cui nostro nomine custodiam terræ nostræ Wasconiæ commisimus, nostris libertatibus, juribus, & cognitionibus uti & gaudere permittatis pacifice & quiete, prout eisdem hactenus sumus usi; nisi enim à vobis tranquillitatis subsidium supppposuisset firmissime optinere, supponimus pro constanti quod in terræ prædictæ adjutorium se nullatenus convertisset. A.D. 1272.

Porro sic nos constrepit personæ debilitas quod, pro debito vobis homagio exhibendo, ad partes Franciæ, absque mortis periculo, nos convertere non valemus; supplicantes ex eo devote ut vestræ dominationi placeat, quod, pro eodem homagio præstando, ad vestram magnificentiam certam personam, cum potestate homagii hujusmodi faciendi, mittere valeamus: Seu ad nos talem velitis mittere qui illud possit recipere vice vestra:

Alioquin de benignitate regia appropinquantes ad locum maritimi continem, utpote Bolonram, vel Sanctum Audomarum, ubi, quamquam cum difficultate

&

A.D. 1272. An. 56. H. 3. & dispendio, favente Altissimo, præfigendo nobis termino, personaliter accedemus facturi & impensuri homagium memoratum.

Circa quæ & eadem contingentia ad dominationem vestram dilectum & fidelem nostrum Thomam de Clare mittimus, nostræ conscium voluntatis; cui, si placet, circa hæc velitis credere, vice nostra.

Teste Rege apud Westm. quinto die Junii.

Item scribebatur Gastoni de Biern. super istis, & Erardo de Valery, & quibusdam Conciliariis Franciæ, ut ipsi instent erga Regem Franciæ, ut dictum Regem Angliæ habeat excusatum in hac parte. A.D. 1272. An. 3.

Item dictus Thomas habuit litteras Regis Angliæ directas Regi Franciæ, de simplici credentia super negotiis memoratis.

Testamentum Domini Edwardi primogeniti Regis conditum apud Acres.

A.D. 1272. An. 56. H. 3. L. A. f. 312. a. Penes Camerar. Scaccar.

EN nun du pere, du fiuz, e du seynt esprit, Amen.

Nus Edward, einsne filz au noble Rey d'Englerere, fesoms nostre testament, en nostre bon sen, e en nostre bone memorie, le Samedis procheyn apres la Pentecouste, en le an de nostre seygnur mil, deu cent, septsaunt secund, en ceste manere en primes, nus divisoms a Deu, e a nostre Dame seinte Marie, e a tuz seyns nostre alme & nostre cors enseuelir, ou nos Esseketurs, ceo est a saver, sire Johan de Bretayne, Sire William de Valence, Sire Rog. de Clifford, Sire Payn de Chautros, Sire Roberd Tiletor, Sire Otes de Graunt son, Robert Burnerr, & Antoyne Bek, o oukuns de ens aurunt deviss. As queus nus donoms & grauntoms plener poer, ke il pusint ordiner por nostre alme, de tuz nos beyns, moebles e noun moebles, cum en rendre nos dettes, e redrecher les tort, ke nus avoms fet par nus ou par nos Baliz, & rendre a nostre gent lur servise, sulom ceo ke il verrunt ke bon feyt,

E, por ceo ke nus savoms ben, ke noz moebles ne purrunt pas suffire a ceo, vuluns e otroms ke noz avauntdiz Exeketurs eyent plener poer, le quel nus les grauntoms si avaunt ke nus pouns, de ordiner, & establir de tutes nos teres d'Engletere, de Irelaunde, de Gascoine, e de tutes nos autres teres, ke il en pusent ourir en memes la manere ke nus feymes quant eles furent en nostre meign saunt vendre ou doner, e en lur meyns tenir ensemblement o la garde de nos enfaunz, usque al plener age de eus, pur nostre testament acomplir, & nos anmones fere en Engletere, & aillurs sulum ceo ke nos Esseketurs verrunt ke feyt a fere; as queus fere, nus ordinoms ceynt milie mars.

Et, apres nostre devis fet, & nos aumons aeomplies, volums ke les issues des avauntdites teres turgent au profit de noz enfaunz, e de murgent en les meyns des avauntdiz Exceketurs, juskes a l'age de noz enfaunz avaunt nomes, A.D. 1272.

Et, si aventure avenge ke nostre Seygnur Rey, nostre pere, murge dedenz le age de nos enfauns (ke Deu defende) nos voloms ke le Reaume d'Englerere, & tutes les autres teres ke porrunt eschair a noz enfaunz, demorgent en les meyns de nos Esseketurs avaunt nomes, ensemblement ovesque nostre cher Piere le Ercuesk de Everwyk, e Sire Rog. e ovesk autres prodes homes du Reaume, ke il akondrunt si mestier feyt, jekes al plener age de nos enfaunz sus nomez; e keles issues des avaunt dites teres, feyent cuilliz, e Gardez, per les Meyns de nos Exsekerures avauntdiz, e liverez à nos enfaunz, quant il serrunt de plener age a lur profist,

E, sur ceo nus voloms e ordinoms ke deus, ou plus de noz Esseketurs, eyent poer de oyr nos acuntes, e de receyvere de tuz nos Baliz, ou ke il feyent, devaunt nostre departir d'Englerere.

E puis, se il ne poent muster ke il eyent leal acunte rendue, & si nul de noz Balif feyt mort, ke ses Heirs feyent tenuz a rendre la cunte pur luy.

Endreyt de Dowarie de Nostre chere Femme Alianore, volums ke ele eyt pleynement ceo ke fust nome quant nus les pusams, e si de ceo ne se tent pas a pae, nus voloms ke ele eyt ceo, ke dreyt e ley la dorra, sulom les usages e le leys d'Engletere.

E voloms ausi ke la, ou tuz noz Esseketurs ne porrunt estre pur fere le execution de nostre testament avauntdit, ke quatre ou plus, en num des autrys, eyent

A. D. 1272. Hen. 3.

poer pur eus, e pur les autrys, pur acomplir les choses susdites,

E pur ceo, prioms a nostre seynt pere l'Apostle, ke il voyll c'este chose tenir, & fere tenir, e confirmer; e ke il voyle prier nostre cher Pere, ke il voyle tenir estable, e fere tenir, par tut son Reaume, e tot son poer, quel part ke il soyt, les choses avant nomes.

En testimoniaunce de la queu chose, a ceo testament avoms fet mettre nostre sel, & avoms prie Sire Johan Erceveske de Sur, & vicarie de la seinte Eglise de Jerusalem, & les honurables bers, frere Hue Revel Mestre de l'Hospital, & frere Thomas Berard Mestre du Temple, ke a cest escrit meisent ausi lur seus, les quieus si le vut set ensemblement o nos Essecketurs avaunt nomes en tesmois aunce des choses sus dites.

A. D. 1272. Hen. 3.

Done a Acre, le Samedy avaunt nome, le disutime Jur de Juen, l'an du Regne le Roy nostre pere cinkaunt e sine.

De Protectione Papali pro Edwardo primogenito Regis in Terra Sancta agente.

A. D. 1272. An. 56. H. 3. Ex Autogr.

GRegorius Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio Nobili viro Edwardo, primogenito cariffimi in Christo filii nostri Regis Anglorum illustris, salutem & apostolicam benedictionem.

Aspiciens terræ sanctæ pressuras, quam manus Agaranorum impia lacerat immaniter & affligit, in ejus subsidium zelo fidei & devotionis accensus, assumpto vivificæ crucis signaculo transfretâsti, & agens redemptoris nostri negotium, illud in propria persona prosequeris, temetipsum ipsius redemptoris obsequio, ad defendendum ejus patrimonium, liberaliter exponendo:

Nos itaque, cupientes ut idem negotium eo ferventiùs prosequaris, quo præsidia sedis apostolicæ tibi adesse perceperis promptiora, personam tuam, cum Familia, Terris, Civitatibus, Castris, Villis, Juribus, Libertatibus, Possessionibus, & cæteris bonis mobilibus & immobilibus, quæ in Anglia, Wallia, Ibernia, Vasconia, vel ubicunque locorum impræsentiarum rationabiliter possides, sub beati Petri & nostra protectione suscipimus, & præsentis scripti patrocinio communimus;

A. D. 1272.

Districtius inhibentes nè quis, in præmissis, vel eorum aliquo, te offendere, perturbare, seu quomodolibet molestare præsumat: Ac nichilominus statuentes ut ea omnia, sine læsione ac diminutione qualibet, integra maneant & quieta, donec de tuo reditu, vel obitu certissimè cognoscatur.

Nulli ergo, &c.

Dat. apud Urbem veterem 12. Kalend. Aug. Pontificatûs nostri anno primo.

Sub Filis Sericis flavi rubeique coloris.

De pecunia pro Rege, ad partes transmarinas pro homagio præstando profecturo.

A. D. 1252. An. 56. H. 3. Pat. 56. H. 3. m. 11. in cedula.

REX omnibus, &c. salutem.

Sciatis quod cum, ad expensas instantis transfretationis nostræ ad partes transmarinas, pro homagio nostro, quod Domino Regi Franciæ illustri facere tenemur, pro Ducatu Aquitanniæ, & aliis terris, quas tenemus, & tenere debemus in Regno Franciæ, præstando, magnam pecuniæ summam à diversis Mercatoribus mutuò receperimus, de qua eis satisfieri volumus modis omnibus, prout inter nos & ipsos Mercatores est conventum,

Assignavimus omnes fines, omnia amerciamenta, & omnes exitus qualitercumque provenientes de itineribus Justiciariorum nostrorum, proximo itineraturorum in Comitatibus Buk. & Bed. Essex. & Herrford. Wigorn. & Salop. ita quod pecunia, inde proveniens, levetur, & sine aliqua diminutione præfatis Mercatoribus persolvatur.

A. D. 1272.

Promittimus etiam bona fide quod aliquam pecuniam, inde provenientem, alibi non assignabimus, quousque præfatis Mercatoribus de prædicta pecunia plenarie fuerit satisfactum; &, si forte aliquid inde prius fuerit assignatum, vel per oblivionem aut alio modo assignari con-

A. D. 1272. An. 56. Hen. 3. contigerit, illud irritum esse volumus & inane.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Westmon. 10. die Augusti. A. D. 1272. Hen. 3.

Bulla Gregorii Papæ decimi, concessa Regi Angliæ, de Privilegio concesso sibi, & sex ecclesiasticis suis de non facienda residentia in beneficiis suis.

A. D. 1272. An. 56. H. 3. Ex Autogr.

GRegorius Episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis—— ——Westmonasterii &—— ——de Waltham, Abbatibus, Londonien. Dioc. salutem & Apostolicam benedictionem.

Ut Clerici carissimi in Christo Filii nostri —— Regis Angliæ Illustris obsequiis immorantes, eo ipsi Regi devotiùs & sinceriùs obsequantur, quo per eum majorem sibi senserint provenire posse favorem.

Nos, serenitatis Regiæ precibus benevolo condescendentes affectu, ut postquam idem Rex sex clericos, infra unum mensem post præsentationem litterarum nostrarum, quas super hoc ei direximus, nominatim hujusmodi obsequiis decreverit moraturos, ipsi eisdem obsequiis insistendo, proventus dignitatum, & personatuum, ac aliorum beneficiorum suorum ecclesiasticorum cum ea integritate, cotidianis distributionibus duntaxat exceptis, percipere valeant, cum qua illos perciperent, si personaliter in Ecclesiis, in quibus illa obtinent, residerent, nec interim ad faciendum in ipsis personalem residentiam, dummodo in eis, quibus animarum cura imminet, in divinis officiis per ydoneos faciant Vicarios deserviri, à quoquam valeant coartari;

Non obstantibus contrariis ipsarum Ecclesiarum consuetudinibus, vel Statutis, Juramentis, confirmationibus Apostolicis, seu quacunque firmitate roboratis, aut indulgentiis locorum diocesanis ab Apostolicâ sede concessis, ut Rectores & Clericos Ecclesiarum suarum, Civitatum & Dioc. compellere possint ad residendum personaliter in eisdem; aut qualibet alia dictæ sedis indulgentiâ, per quam hujusmodi gratiæ possit aliquatenus derogari, per supradictas litteras præfato Regi duximus indulgendum: A. D. 1272.

Quocirca discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatinus eisdem Clericis fructus & proventus prædictos, juxta concessionis nostræ tenorem, vos, vel alter vestrum per vos, vel per alios, seu alium, faciatis integrè ministrari; non obstantibus supradictis; seu si aliquibus à sede præfatâ indultum existat quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas, non facientes plenam & expressam de indulto hujusmodi mentionem; Contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo.

Dat. apud Urbem veterem, Kal. Octob. Pontificatûs nostri anno primo.

Sub Filo canabi.

De Festo Natalis Domini celebrando.

A. D. 1272. An. 57. H. 3. Claus. 57. H. 3. m. 7.

REX Vicecomiti Somers. & Dorf. salutem.

Quia Festum Natalis Domini proximo futurum celebraturi sumus apud Wintoniam, Domino concedente,

Tibi præcipimus quod decentum bobus ad opus nostrum contra festum prædictum provideri, & ad nos usque Wintoniam venire facias,

Ita quod sint ibidem, per tres dies ante festum prædictum, ad ultimum, liberandi custodibus Lardarii nostri ibidem. A. D. 1272.

Et, cum sciverimus custum, quod ad hoc posueris, breve nostrum de allocatione tibi inde habere faciemus.

Teste Rege apud Westmon. 4. die Novembris.

De

De Regis Henrici Morte.

A. D. 1272. An. 57. H. 3. Ibidem. n. 1.

DIE Mercurii, in festo Sancti Edmundi Confessoris, obiit Henricus quondam Rex Angliæ, sero;

Et mane liberavit Johannes de Kirkeby Sigillum prædicti Domini Regis, sub Sigillo suo & Sigillo P. de Winton. Custodis garderobæ ejusdem Domini Regis, Domino W. Eborum Archiepiscopo. R. Aguillun, & cæteris Conciliariis Domini Regis, in præsentia eorumdem Conciliariorum. A. D. 1272.

Bulla Gregoriis Papæ decimi per quam nuntiavit Edwardo Regis primogenito gaudium, quod receperat eo quod feliciter insidias suas superavit, & ad Portum Trepani pervenit.

A. D. 1272. An. 57. H. 3. Ex Autogr.

GRegorius Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio Nobili viro Edwardo, carissimi in Christo filii nostri Regis Angliæ primogenito, salutem & Apostolicam benedictionem.

Felici ad nos rumore perlato, quod tu, Consors, & reliqua Comitiva tua prosperè ad Portum Trapani pervenisti, gaudemus, & exultamus in illo, qui personam tuam de tantis periculis eruit, qui tibi tantas insidias superare concedens, te, sicut firmiter credimus, ut beneplacitis suis inservias, reservavit.

Recognoscens itaque, Fili carissime, te, ipsius omnipotentiâ, præservatum in mandatorum ejus Semitas animum dirigas, & eadem omni diligentiâ studeas observare; hæc etenim tibi dierum longitudinem, annos vitæ, ac pacem apponent. A. D. 1272.

Sane si te ad nostram præsentiam, sicut habet aliquorum assertio, venire contingat, in quo, propter singularitatem affectionis, quam ad te gerimus, tuas te volumus commoditates, & alias circumstantias diligenter attendere potius quam nostris desideriis indulgere, te proculdubio, sicut nosse te credimus, cum multa jocunditate videbimus, & paterni tibi affectûs indicia, prout erga carum filium Spiritualem Patrem decuerit, apertius ostendemus.

Dat. apud Urbem veterem 10. Kalend. Decembr. Pontificatûs nostri anno primo.

Sub Filo canabi.

Magnates Angliæ nuntiarunt Domino E. R. de obitu H. Reg. Patris sui.

A. D. 1272. L. A. f. 223. b. penes Camerar. Scaccar.

MAgnifico Principi, & Domino suo Edwardo, Dei gratia, Regi Angliæ illustri, Domino Hiberniæ & Duci Acquitaniæ sui fideles & devoti W. eadem gratia Ebor. Archiepiscopus Angliæ primas, L. Roffens. N. Wynton. G. Wygorn. R. Coventriæ & Lich. & W. Exon. Episcopi:

R. prior Hospital. Sancti Johannis Jerusalem in Anglia, E. de Allein. Comes Cornub. G. de Clare Comes Gloucest. & Hereford. J. Comes Warenn. H. de Bohun Comes Herford. & Essex. Rogerus de Mortuo Mari, Thomas de Clare, Johannes filius Johannis, Willielmus de Monte Canis. & Johannes de Sancto Johanne salutem, & fidelitatis obsequium semper promptum & paratum. A. D. 1272.

Dominationi vestræ, licet cum mentis amaritudine, præsentibus nunciamus, quod Dominus noster Dominus H. Rex pater vester die Mercurii in festo Sancti Eadmundi Confessoris, in sero, ab hoc seculo suaviter & sanctissime migravit ad Dominum, cujus animæ propitiatur & parcat, qui solus potest medicinam præstare post mortem;

Die

A. D. 1272. Die autem, Jovis sequenti, mane nos, qui præsentes fuimus, pacem vestram in majori Aula West. sollempniter & publice fecimus proclamari, & eam etiam nomine Regio firmiter observandam populo, qui aderat, convocato fecimus præconizari.

Dominicâ autem proximâ, in festo beati Eadmundi Regis & Martiris, cum honore & sollempnitate, quâ decuit, corpus suum in Ecclesia Westmonast. ante magnum altare, traditum fuerat sepulturæ,

Et, nec dum clauso jam tumulo, nos omnes, qui cum multitudine fidelium vestrorum ibidem præsentes affuimus, vobis tamquam Domino nostro & Regi fidelitatis juramentum, & omnia alia, quæ vestræ Dominationi & honori debentur, quatenus in absentiâ vestrâ fieri potuit, gratanter explevimus & devote, pacémque vestram iterato nomine Regio clamari fecimus, quam usque adventum vestrum in Angliæ, quantum nostræ possibilitatis exstiterit faciemus, auctore Domino, firmiter observari, alia etiam, quæ vobis ratione Coronæ & Dignitatis Regiæ ulterius à nobis fieri aut præstari debuerint, plenariè & sine omissione aliqua, prompto & libenti animo faciemus.

Vestram igitur excellentiam, quantâ possimus instantiâ requirimus & rogamus, quatinus attendentes pericula & incommoda, quæ diebus istis per absentiam vel moram vestram vobis, ac nobis, & toti Regno vestro, quod absit, de facili poterint iminere, adventum vestrum in Angliam, utinam prosperum & felicem! Celeriter & sine dilatione aliqua maturare velitis, A. D. 1272.

Nos autem, in adventu vestro, ad ea, quæ honorem & beneplacitum vestrum, pacem etiam & tranquilitatem Regni vestri contingunt, paratos semper in omnibus invenietis & promptos, & sicut Ardenti cordis desiderio vestram præsentiam præstolamur, ita & vos cum omni lætitiâ & gaudio accedere non tardetis,

Scripsisset quoque vobis, super hiis tota procerum vestrorum communitas, quod tamen propter celeritatem, quam negotii qualitas adquirit, ad præsens non sine causa fuerit omissum; ad quod etiam nos vice omnium Magnatum vestrorum præmissa vestræ Celsitudini duximus scribenda.

Dat. apud novum Templum 23. die Novembr. anno Domini 1272.

Non prius Henrici Regis mors Gregorio Papæ nota.

Bulla Gregorii Papæ decimi, directa A. Reginæ Angliæ, pro Rege Angliæ inducendo, ad veniendum ad Papam prædictum.

A. D. 1273. *Ex Autogr.* GRegorius Episcopus, servus servorum Dei, carissimæ in Christo Filiæ A. Reginæ Angliæ illustri salutem & Apostolicam benedictionem.

Sicut aliæ nostræ carissimo in Christo filio nostro E. Regi Angliæ, illustri viro tuo, nuper missæ litteræ continebant, de ipsius & tuo ac aliorum vestrorum prospero adventu gaudentes, ad uberioris lætitiæ causam ejus & tuam præsentiam expectamus; cæterum cum eidem Regi scribamus ut fortitudine prout Principem decet utendo, in vocatione claræ memoriæ illustris Regis Angliæ Patris sui, suam divinæ voluntati conformet; patienter de manu Domini adversa recipiens, de cujus beneficio multa recepit prospera, & illius se coaptando beneplacitis recipiet uberius in futurum. Serenitatem tuam rogamus & hortamur in Domino Jesu Christo, quatinus hæc eadem in te ipsa prudenter observans, ad illa memoratum Regem virum tuum, prout expedire putaveris, sollicitudine prudentis cautelæ ac exhortationis inducas. A. D. 1273.

Dat. apud Urbem veterem quinto Idus Januarii Pontificatûs nostri anno primo.

Sub Filo canabi.

Bulla Gregorii Papæ decimi de Processu contra Guidonem de Monteforti, super morte Henrici de Alemannia.

A. D. 1273. An. 1. E. 1. Ex Autogr.

GRegorius Episcopus, servus servorum Dei, ad certitudinem præsentium, & memoriam futurorum.

Quondam Henrici de Alamania, claræ memoriæ Ricardi, in Romanorum Regem electi, primogeniti, sanguis effusus immaniter profundi ad nos vocem clamoris exaltat, & horrendam effusionis suæ seriem nostris conspectibus lugubri repetitione præsentans, homicidium defert, fratricidium infert, Sacrilegium ex loco patrati sceleris arguit, Deo, Ecclesiæ, necnon & Principibus, tunc in Curiâ Romanâ præsentibus, illatam injuriam; aliis nichilominus ejusdem sceleris circumstantiis detestandis expositis, ex quibus alia diversa & immania etiam crimina elicit, non omittit.

Horum omnium quondam Simonem & Guidonem de Monteforti Fratres Principales & notorios reos clamat, eorumque in hoc fautores & complices eisdem criminibus denuntiat involutos, lacramabiliter queritur in tam excerandis excessibus dilatam hucusque fore vindictam: Nec subticet; set, vulgi clamore concurrente, submurmurat justitiæ non modicum ex tantâ dilatione detractum.

Hinc instanter expostulat in Guidonem, fautores, & Complices memoratos exeri debitæ ultionis aculeos, & Guidonem ipsum præcipuè, cum quasi omnium oculis ejus culpa se ingerat, cum tantorum criminum reus ipsa facti evidentiâ convincatur, nec non & eosdem suos fautores & complices juxta culpæ qualitatem debitâ feveritate puniri.

Licet autem Ecclesiæ Romanæ vacatio, & promotionis nostræ novitas, ingruentium undique negotiorum mole gravata, prosequendi, juxta exigentiam justitiæ, tantos excessus, usque adhuc liberam non permiserit facultatem; tamen ut tanto tamque notorio flagitio castigatio condigna non desit, nec sine vindictâ crescat in aliis adeo detestabilis feveritatis audacia per exemplum, cum fratribus nostris deliberatione præhabitâ, cogente justitiâ, nunc saltem prosequendum fore nostri officii debitum circa ista, & excessuum qualitati formam nostrorum processuum censuimus conformandam.

Ideoque cum de memorati Guidonis sævitiâ ex retroactæ vitæ consideratione, præsumptione probabili, timeatur, infra scriptum modum citandi Guidonem, fautores, & complices memoratos, de ipsorum fratrum consilio eligentes, tenore præsentium peremptoriè, præsente multitudine copiosâ fidelium, citamus eosdem; ut idem Guido specialiter, ac præfati complices, & fautores, infra quindecim dierum numerandorum ex nunc spatium, quod eis pro peremptorio termino assignamus, ad diffinitivam super præmissis omnibus & singulis sententiam, & nostros processus alios audiendos compareant personaliter coram nobis, recepturi pro meritis, & nostris præcisè beneplacitis parituri; alioquin sive venerint, sive non, nichilominus ad præmissa, prout expedire videbimus, procedemus. A. D. 1273.

Cæterum ne dictus Guido, satagens forsan nostros processus eludere, quoquomodo causetur, iter ad eandem Curiam, vel ipsam sibi non esse securam, & specialiter propter carissimum in Christo filium nostrum, E. Regem Angliæ illustrem, cum magnâ comitivâ, prout regalem decet excellentiam, in Curiâ ipsâ præsentem, infra scriptas securitates, quas de ipsorum fratrum consilio approbamus, & sufficientes ac ydoneas esse decernimus, ei offerendas duximus, & prout subicitur, concedendas.

Ipsum siquidem Guidonem propter hoc ad nostram præsentiam cum competenti familiâ venientem, & hujusmodi ejus familiam, à tempore itineris ad hoc arrepti, recipimus, quoad omnes ipsius adversarios, sub nostri securitate conductûs: Eumque postquam ad præfatam Curiam pervenerit, ab eisdem adversariis nostrâ protectione tuebimur, & per alios ad id attentâ diligentiâ deputandos faciemus ab eorundem adversariorum offensis securo tutamine custodiri.

Et insuper si memoratus Guido id elegerit, ac à nobis infra præfixum sibi terminum tempore competenti petierit, usque ad confinia Terrarum Comitis Aldebrandini dicti Rubei ejusdem Guidonis Soceri nobis viciniora, sufficientem militum ei non suspectorum verisimiliter destinare curabimus Comitivam, qui eum ad eandum Curiam secure deducent.

A. D. 1273. Edvard. 1. Et nichilominus memoratum Regem, & suos, vel illos ex eis, quos idem Guido sibi suspectos dixerit, Curiam eandem faciemus exire, deputaturi eis ad morandum locum, seu loca competentia, ita quod idem G. eorum timere non possit offensam, & provisuri quod ad alia loca ipsi Curiæ proximiora non veniant, donec idem Guido inibi præsens fuerit, nec per unum diem postquam inde recedet.

Suprascriptas vero securitates eundem Guidonem ita demum habere volumus, & non aliter, si tempore petitionis hujusmodi, nobis idem Guido per instrumentum Publicum, suo Sigillo munitum, fidem fecerit, se præstito, tactis corporaliter Sacrosanctis Evangeliis, juramento firmasse, quod juxta suprascriptæ citationis nostræ formam, coram nobis personaliter, in præfixo sibi termino comparebit.

Porro memoratum Comitem Rubeum, ac suos ejus temporis familiares & socios, quos per alias sub certa forma litteras citari mandamus, nolumus citatione hujusmodi comprehendi.

Sane ut contra hujusmodi nostrum processum omnis calumpniæ tollatur occasio, ipsum in diversis locis vicinis infra septem dies hujusmodi citationem immediate sequentes, providimus denuntiari publicè, ac solempniter publicari. A. D. 1273. Edvard. 1.

Et ut idem Processus, ad communem omnium notitiam deducatur, cartas sive membranas processum continentes eundem, in Majoris Ecclesiæ Urbevetan. appendi vel affigi Ostiis superliminaribus faciemus, quæ Processum ipsum suo quasi sonoro præconio, & patulo indicio publicabunt; ita quod prædicti Guido, fautores & complices, quos processus ipse contingit, nullam possint excusationem prætendere, quod ad eos talis processus non pervenerit, vel quod ignorarint eundem, cum non sit verisimile remanere quoad ipsos incognitum, vel occultum, quod tam patenter omnibus publicatur.

Actum apud Urbem veterem in Palatio nostro Kal. Martii Pontificatûs nostri anno primo.

Sub Filis Sericis flavi rubeique coloris.

Bulla Gregorii Papæ decimi per quam mandat Raynerio Capellano suo, & præposito Florentiæ, quod cognoscat de delicto perpetrato per G. de Monteforti.

A. D. 1273. An. 1. E. 3. GRegorius Episcopus, servus servorum Dei, dilecto Filio Magistro Raynerio Capellano nostro, Præposito Florentin. salutem & Apostolicam benedictionem.

Horrendi sceleris in quondam Henricum de Alemaniâ, claræ memoriæ Riccardi in Roman. Regem electi primogenitum flagitiosè commissi, clamosa instantiâ excitati, Guidonem de Monteforti, quem Principalem Actorem tanti flagitii notitia communis exclamat, necnon & ipsius complices & fautores nuper sub certâ formâ citavimus, edicentes apertè, quod Comitem Aldehrandinum dictum Rubeum ejusdem Guidonis Socerum, ac suos ejus temporis familiares & socios nolebamus, nec adhuc volumus citatione hujusmodi comprehendi.

Verum cum ipsius Comitis non solum in veniendo eodem tempore cum memorato Guidone Viterbium, sed etiam in accedendo ad locum hujusmodi sceleris patrati societas, & dum tantum committebatur flagitium, in eodem loco cum suâ Comitivâ manifesta præsentia eundem Comitem & prædictam Comitivam ipsius, ejusdem sceleris, & emergentium ex eo criminum, non solum denuntiare fautores, verumetiam manifestare socios & complices videatur, & subsecuta postmodum receptatio memorati G. aliæque diversæ circumstantiæ, culpam Comitis ipsius augmentent, urgente conscientia dissimulare nec volumus nec valemus, quin in præmissis contra Comitem, suosque familiares, & socios memoratos nostri partes officii exequamur. A. D. 1273.

Ideoque, cum Fratribus nostris deliberatione præhabitâ, de ipsorum Consilio præsentium, tibi auctoritate mandamus, quatinus ad præsentiam memorati Comitis in civitate Suan. consueto ejus domicilio, vel in alio vicino loco Terræ suæ, si forsitan ibi degit, accedens ipsum præsentialiter, si copiam sui faciat, alioquin in dicto domicilio, necnon & prædictos ejus Familiares & Socios in aliquo publico civitatis ejusdem loco peremptoriè citare procures, ut quintodecimo die post cita-

A. D. 1273. Edward. I. citationem tuam; quem eis pro peremptorio assignes termino, cum competenti familiâ personaliter compareant coram nobis, facturi, & recepturi super præmissis, quod Justitia dictaverit, & viderimus expedire, ac nostris præcisè beneplacitis pariturì.

Cæterum ut dicto Comiti omnis tollatur occasio prætendendi Curiam nostram, vel iter ad ipsam sibi non esse secura, ipsum cum hujusmodi familiâ, propter præmissa venientem ad ipsam dictam Curiam & ipsam familiam à tempore arrepti propterea itineris recipimus sub nostri securitate conductûs, & ab omnibus suorum adversariorum offensis, eos inibi curabimus defensare.

Volumus quoque quod eis expresè & aptè denuncies, quòd sive venerint, sive non, nos nichilominus in prædictis, prout expediens fore videbimus, procedemus. A. D. 1273.

Diem autem citationis, & formam & quicquid inde feceris, nobis per tuas patentes litteras, harum seriem continentes, fideliter intimare procures.

Dat. apud Urbem veterem, secundo Non. Martii Pontif. nostri anno primo.

Sub Filo canabi.

FINIS.

Henricus Friderici Imperatoris ex Isabella Anglica filius, Avunculo suo Henrico Regi Angliæ, notificat se nunc esse Baptizatum, & patris Locum-tenentem in Regno Siciliæ constitutum.

A. D. 1247. *An. 31. H. 3.*

SI Magnificentiæ vestræ frequenter hucusque non scripsimus: si nepoticæ sospitatis eventus ad notitiam vestram segnis officium calami non perduxit; si nostrorum gesta successuum stilus hactenus dictatoris non digessit, causa fuit quod nobis in annis teneris constitutis, nec renatis adhuc fonte baptismatis, quid & cui scriberet nostra dudum infantia nec discernere poterat nec noscebat.

Nunc autem honore tanti Sacramenti solemniter decorati, ad annos etiam alicujus cognitionis adducti, quos nec minus gustatus amor paternæ dulcedinis nuper fecit audaces, dum nos in solio suo, ut toti Regno Siciliæ usque ad reditum suum de Italicis partibus de consiliariorum disponamus consilio, gloriose reliquit: præsentes vobis nostræ salutationis apices destinamus, & frequentius destinabimus in futurum, quotiens & rerum qualitas exiget, & se nobis opportunitas ingeret nunciorum. A. D. 1247.

Littera Regis Innocentio quarto, de Regno Siciliæ Ricardo Comiti cornubiæ oblato.

A. D. 1253. *Claus. 37. H. 3. m. 18. d.*

SAnctissimo in Christo patri J. Summo Pontifici Henricus Rex Angliæ Salutem. Ecclesiæ Romanæ matri nostræ & præcipue piæ paternitati vestræ quantas potest humana devotio referimus gratiarum actiones de eo quod Ricardum Comitem Cornubiæ præ cæteris mundi Magnatibus eligistis ad culmen Regni Siciliæ, quod inter cætera Regna magnum esse cognovimus, censentes nos in ipsius exaltatione non mediocriter honoratos.

Verum cum venerabilis Vir Magister Albertus Notarius vester nos ex parte vestra curiose sollicitaret, quod ipsius fratris nostri negotio, circa prædictum Regnum adquirendum concilium & auxilium impenderemus, non immemores omnium bonorum & gratiarum specialium, quæ multociens ab Ecclesia Romana suscepimus, ut filij grati & devoti acceptamus, quod a Clero Regni nostri, præfato Comiti vel hæredi suo negotium adquisitionis ejusdem Regni prosequenti, competens auxilium impertiatur: A. D. 1253.

Salva nobis per omnia gratia vestra concessa, & si placet concedenda, ad negotium crucis, quod assumpsimus exequendum.

Teste Rege apud Westm. 23 die Januarii.

Conditiones sub quibus Regnum Siciliæ conceditur Edmundo Filio Henrici Regis.

A. D. 1255. *An. 39. H. 3. Bib. Cot. Cleopatra E. 1. Ex. Autogr.*

ALexander Episcopus, servus servorum Dei, Carissimo in Christo filio Edmundo Illustri Regi Siciliæ, Nato Carissimi in Christo filii nostri Regis Angliæ Illustris, Salutem & Apostolicam benedictionem.

Assueta sedis Apostolicæ circumspectio, habens in sua liberalitate providentiæ studium, attente propensat quibus dexteram aperiat largitatis, ut ampliori erga illos munificentia exuberet qui potioribus circa eam fulgere meritis dinoscuntur. Unde, quia semper inclitum genus tuum puritate fidei, devotionis sinceritate, sedulique prosecutione servitii erga Romanam Ecclesiam Matrem suam excellenter effulsit; Idcirco ipsa, quæ prompta in gratia, in dono benivola, copiosa in premio, & in retributione magnifica invenitur, majoribus genus ipsum cupit A. D. 1255.

10 S ampliare

A. D. 1255. ampliare beneficiis, & altioribus honoribus sublimare; ut, quanto habundantius de materni dulcedine uberis auxerit, tanto in ipsius matris beneplacitis vehementius delectetur.

Sane dilectus filius Magister Albertus, Notarius noster, Apostolicæ sedis Legatus, tibi & Hæredibus tuis, sicut ex parte tua nobis relatum extitit, Regnum Siciliæ ac totam terram, quæ est citra Farum usque ad confinia Terrarum Ecclesiæ Romanæ, cum omnibus juribus, honoribus, districtibus, & pertinentiis suis (excepta Civitate Beneventanâ, cum ipsius juribus & pertinentiis universis) in feudum, de speciali auctoritate ac mandato felicis recordationis Innocentii Papæ quarti Prædecessoris nostri, concessit, Salvis libertatibus & immunitatibus Ecclesiarum prædictorum Regni & Terræ tàm in electionibus quàm in aliis spectantibus ad eadem.

Idem vero Prædecessor, ut asseris, concessionem hujusmodi, supplendo defectum, siquis in ea fuerat, de plenitudine potestatis, authoritate Apostolica confirmavit tibi, Regnum & Terram præfata in feudum de novo concedens, prout in ipsius Litteris plenius dicitur contineri.

Nos itaque, tuis supplicationibus inclinati, concessionem, & confirmationem hujusmodi, sub conditionibus infrascriptis ratas & gratas habentes, ipsas de fratrum nostrorum approbamus consilio & assensu, & sub eisdem conditionibus illas auctoritate Apostolica innovantes, Regnum & Terram prædicta, cum omnibus juribus & pertinentiis suis, de fratrum ipsorum consensu, tibi & Hæredibus tuis utriusque Sexûs in feudum, sub eisdem conditionibus, perpetuo concedimus, & etiam confirmamus.

Conditiones autem sunt istæ; quod tu & Hæredes tui Regnum & terram præfata nullatenus dividetis, sed semper illa unus tantum, sub ipsis conditionibus, immediate ac in capite ab Ecclesia Romana tenebit; & tàm tu, quàm ipsi Hæredes nobis & Successoribus nostris, canonicè intrantibus, ac Ecclesiæ Romanæ fidelitatis præstabitis Sacramentum, & Ligium homagium facietis, secundum formam inferiùs annotatam; & singulis ipsis Successoribus & eidem Romanæ Ecclesiæ renovabitis tàm ipsum homagium, quàm hujusmodi Sacramentum.

Quolibet vero Anno in festo beatorum Petri & Pauli Apostolorum, vel infra ipsius festi octavas, ubicumque Romanus Pontifex fuerit, tu tuique Hæredes pro prædictis Regno & terra duo milia Unciarum boni & Puri Auri de Tarenis, ad pondus Romanum censûs nomine, Romanæ Ecclesiæ persolvetis. A. D. 1255.

Quandocumque autem Romanus Pontifex, qui pro tempore fuerit, asseruerit Ecclesiam indigere, tu & Hæredes tui, pro præfatis Regno & terra, requisiti ab eo, ad Urbem in Patrimonium beati Petri & Ecclesiæ, in Ducatum Spoletan. in Marchiam Anconitan. & in omnes alias terras Ecclesiæ per Ytaliam, trecentos milites, equis & armis bene & decenter paratos & munitos, in obsequium & subsidium ipsius Ecclesiæ transmittetis per tres Menses integros, in vestris sumptibus & stipendiis, semel tamen in Anno in servitio ejusdem Ecclesiæ moraturos; Mensibus ipsis a die, quo iidem Milites dictum Regnum egressi fuerint, per vulgares dietas & solitas computandis.

Omnes quoque Ecclesiæ de Regno & Terra prædictis, tam Cathedrales, quam aliæ, regulares & seculares, nec non & universæ Ecclesiasticæ personæ illis libertatibus & immunitatibus omnino guadebunt, quæ ipsis competunt secundum Canonicas Sanctiones; ita quod circa easdem Ecclesias & persona, tàm in faciendis provisionibus & electionibus confirmandis, quàm omnibus aliis, Romanus Pontifex & Romana Ecclesia jurisdictionem & auctoritatem omnimodam libere exercebunt; salvo tibi tuisque Hæredibus jure patronatûs, siquod Reges Siciliæ, seu ejusdem Regni & terræ domini hactenus in aliqua vel aliquibus Ecclesiarum ipsarum consueverunt habere; in tantum tamen in quantum Ecclesiarum Patronis in hac parte canonica instituta concedunt.

Universæ insuper Ecclesiæ de præfatis Regno & terra, tàm regulares, quàm seculares, de plano ad omnia bona immobilia, ipsis ablata seu occupata ab aliis, in quorum possessione ipsas fuisse constabit, restituentur ad plenum: super aliis verò, de quorum possessione non statim constare poterit, fiet eis, absque difficultate ac dilatione, justitiæ complementum.

Porro tu & singuli Hæredes tui nobis & singulis Successoribus nostris & Ecclesiæ Romanæ, quando juramentum præstabitis fidelitatis, jurabitis vos ad hæc specialiter obligatos, quod nunquam per vos, vel per alios, seu quocumque modo procurabitis ut in Regem vel Imperatorem eligamini Romanorum: Et, si electionem ad Imperium de vobis celebrari contigerit, nullum hujusmodi electioni assensum præstabitis, nec intromittetis vos de regimine Imperii ullo modo: Quod, si tu, vel aliquis Hæredum ipsorum, studentibus vel procurantibus vobis, ad Imperium electi fueritis, & præbueritis

A.D.1255. bueritis assensum electioni taliter factæ, de vobis si hoc verum & manifestum fuerit; vel, si post talem electionem & consensum de Imperii regimine vos manifeste intromiseritis, eo ipso a jure prædictorum Regni & terræ cadatis ex toto, ipsaque penitus ammittatis. Si autem electioni factæ, non procurantibus, aut etiam procurantibus vobis, consenseritis; &, ut huic electioni vel juri renuntietis omnino, & quod de Imperio vos nequaquam intromittatis, admoniti, infra quatuor Mensium spatium post monitionem hujusmodi, tali juri non renuntiaveritis, vel de ipso Imperio vos intromiseritis quoquo modo, ex hoc ipso suis præmissis Regno & terrâ & eorum prorsus Jure privati: Si verò, ad te vel ipsos Hæredes non poterit commode talis monitio pervenire, super quo utique impedimento, videlicet, quod moneri commode non possitis, credetur & stabitur assertioni Romani Pontificis sive dicto, sufficiet pro ea publica super hoc ipsius Romani Pontificis monitio & sollempnis; ita quod si infra sex Menses post illam non renuntiaveritis, vel de Imperio vos quomodolibet intromiseritis, ex hoc ab omni jure prædictorum Regni & terræ cadatis; Cæterum, si contigerit aliquem de tuis Hæredibus, qui deberet in Regno & terra prædictis de jure succedere, in Romanorum Imperatorem eligi vel assumi, nullatenus possessionem eorundem Regni & Terræ nanciscatur vel habeat, nec se de illorum curâ, dominio, vel regimine per se vel per alios aliquatenus intromittat, nisi prius Imperio, & omni juri sibi competenti in illo, prorsus renuntiet, & ipsius Imperii regimen, nec de jure illud nec de facto gerens vel retinens, omnino dimittat, nullo unquam ipsum tempore resumpturus, alioquin cadat ab omni successione ac jure quæ in eisdem Regno & terra sibi competeret ipso facto, ita quod Regnum & terra præfata ad Romanam Ecclesiam ejusque dispositionem plene & liberè devolvantur.

Si autem tu, aut aliquis tuorum Hæredum contra hæc veneritis, sitis eo ipso excommunicationis sententia, quam exnunc proferimus, innodati, & insuper respersi & notati labe ac reatu perjurii maneatis; cum nostra perpetua & firma voluntas existat ut numquam Regnum Siciliæ uniatur vel jungatur Imperio; videlicet, quod unus & idem & Romanorum Imperator & Siciliæ Rex existat.

Civitatem quoque Beneventan. cum omnibus libertatibus, immunitatibus, privilegiis, tenimentis, districtibus, juribus & pertinentiis suis Romana semper habebit sibique retinebit Ecclesia; A.D.1255. & tu tuique Hæredes ad ipsius reædificationem & reparationem exhibebitis vos favorabiles, benivolos & benignos, & nullum in hoc prorsus impedimentum præstabitis, aut obstaculum apponetis. Incolis etiam ejusdem Civitatis & totius sui districtûs per te ac Hæredes ipsos sidantiæ remittentur; & renovabitis insuper eis privilegia, cum super hoc ab Ecclesia vel ab ipsis fueritis requisiti; & in cunctis suis libertatibus & immunitatibus eadem plene conservabitur Civitas; ita quod Beneventan. per totum Siciliæ Regnum libere ire, morari valeant & redire, ac negotiationes & mercimonia exercere, nec eis aliqua specialis servitus imponetur. Silvas etiam, lapides, arenam seu puteolanam, aliaque materialia, & quæque necessaria ad reparationem Civitatis ejusdem, tu tuique Hæredes, ut citius & commodius reparari valeat, liberaliter exponetis.

Universi autem Comites, Barones & Nobiles, ac omnes Civitates, & specialiter Neapolitan. & Capuan. cunctaque Castra, Villæ ac alia loca de Regno & terra prædictis, & omnes omnino Regnicolæ per te tuosque Hæredes in bono regentur statu, ipsisque boni usus, jura & bonæ consuetudines servabuntur.

Centum Milia verò librarum, quæ præfatus Prædecessor tibi, ad prosecutionem negotii ejusdem Regni, concedere vel mutuare promisit, ut dicitur, nobis & Ecclesiæ Romanæ, tuo & Hæredum tuorum nomine, omnino dimittes, faciendo pactum & sufficientem cautelam de illis a te vel ipsis Hæredibus ulterius non petendis.

Verùm Carissimus in Christo filius noster Illustris Rex Angliæ Pater tuus tuo nomine nobis nostrisque Successoribus & Ecclesiæ Roman. pro præfatis Regno & terra juramentum fidelitatis sub forma inferius contenta præstabit, & in manibus illius quem ad hoc specialiter distinamus nobis & ipsi Ecclesiæ pro te ligium homagium faciet, ac formam juramenti hujusmodi seriatim per suas Patentes Litteras sub suo Sigillo & tua Bulla Aurea nobis mittet: Tu verò, cum ad ætatem quindecim Annorum perveneris juramentum & homagium hujusmodi personaliter renovabis: forma autem juramenti hoc est,

Ego, plenum & ligium vassallagium faciens Ecclesiæ Romanæ pro Regno Siciliæ & tota terra, quæ est citra Farum usque ad confinia terrarum ipsius Ecclesiæ, excepta Civitate Beneventan. cum ipsius juribus & pertinentiis universis, ab hac hora in antea fidelis & obediens ero beato

A. D. 1255. beato Petro & Domino meo Papæ Alexandro, fuisque Successoribus canonicè intrantibus, Sanctæque Apostolicæ Roman. Ecclesiæ; non ero in consilio, aut consensu, vel facto ut vitam perdant, aut membrum, aut capiantur malâ captione; Consilium verò, quod michi credituri sunt per se, aut per nuncios suos, sive per Litteras, ad eorum dampnum, me sciente, nemini pandam: Et, si scivero fieri, vel procurari, seu tractari aliquid, quod sit ad ipsorum dampnum, illud pro posse meo impediam; &, si impedire non possem, illud eis significare curabo; Papatum Roman. & regalia Sancti Petri tàm in Regno Siciliæ, quam alibi existentia, adjutor eis ero ad retinendum, & defendendum, ac recuperandum, & recuperata manutenendum contra omnem hominem; sic me Deus adjuvet & hæc Sancta Evangelia.

In optione quoque & beneplacito erit Romanæ Ecclesiæ vel te & Hæredes tuos vocare ad præstandum & faciendum personaliter Sacramentum fidelitatis & ligium homagium Romano Pontifici & eidem Ecclesiæ, dummodo ad hoc tibi & Hæredibus ipsis tutum locum statuant & assignent, vel aliquem Cardinalem ipsius Ecclesiæ, seu alium, qui vice Roman. Pontificis Sacramentum juxta formam, quæ superius est expressa, & homagium recipiat, destinare.

Cæterum donationes, concessiones, confirmationes & privilegia a prædicto Predecessore vel a nobis cum Subscriptionibus fratrum nostrorum facta, dilectis filiis, nobilibus Viris, Bertboldo, Oddoni & Lodowico, fratribus Marchionibus de Houmburch, firma ipsis, integra & illibata manebunt; iidemque tenebuntur in bono statu, & eis concessa sibi libertates, gratiæ, cæteraque alia servabuntur, ac omnia donata, confirmata & concessa eis a sede Apostolica per te confirmabuntur ipsis, & de novo etiam per tua privilegia concedentur, ac privilegiorum Apostolicorum, quæ super hiis habent, confirmatio eis & de verbo ad verbum renovatio per te fiet.

Recti autem redditus horum omnium, (exceptis Senescalciâ ejusdem Regni, & ipsius Senescalciæ redditibus, in Apostolico privilegio expressis, ac Mille quingentis Unciis Auri Annuis, eidem Bertholdo Marchioni quoad vixerit concessis) summam seu valentiam quatuor Milium unciarum Auri annis singulis non transcendant.

Nolumus tamen, si forte de hiis tanta summa prædictis Marchionibus non proveniat annuatim, quod occasione hujus expressionis possint aliquid petere ultra donata & confirmata hujusmodi vel concessa, pro quibus siquidem tibi & Hæredibus tuis ad servitia, in Apostolicis expressa privilegiis, teneantur: eisdem etiam Marchionibus de dampnis de quibus ipsis satisfacere promisimus, nos ad hoc & Romanam Ecclesiam obligantes, satisfactionem, ad quam te obligabis, impendes. A. D. 1255.

De donationibus verò & concessionibus, ab eodem Prædecessore, vel a nobis de fratrum nostrorum consilio factis, dilecto filio Nobili Viro Comiti Casertan. simile per te fiet & servabitur; ita tamen quod redditus, ex hiis provenientes, duorum Milium Unciarum Auri annuatim valentiam non excedant.

Sane prædictus Rex Angliæ Pater & dilectus filius nobilis Vir Odowardus frater tui, ac plures de Proceribus & Consiliariis ipsorum & tuis, jurabunt quod procurabunt pro posse, ac bona fide laborabunt & facient quod, postquam ad ætatem quindecim Annorum perveneris, juramentum fidelitatis pro prædictis Regno & terra Roman. Pontifici & Ecclesiæ Romanæ præstabis, ac propter hoc ligium & homagium facies & jurabis, & servabis quæcumque supra, circa Articulos de Imperio continentur, & omnia præmissa, prout scripta sunt superius & expressa, concedes & approbabis, & acceptationem eorum, ac promissionem de servandis hiis omnibus renovabis. Et præfatus insuper Rex Pater tuus tuo nomine, ac tu etiam modo super horum omnium approbatione, acceptatione, concessione ac promissione de ipsis servaodis, & de recognitione quod Regnum & terram prædicta sub præfatis conditionibus recipitis & tenetis a Romana Ecclesia, facietis & concedetis nobis & ipsi Ecclesiæ privilegia; & tu cum ad prædictam quindecim Annorum ætatem veneris similia super hiis privilegia iterato & de novo concedes. Et, si forte, quod absit, infra eandem ætatem decesseris, Hæres tuus hæc omnia, si minor quindecim Annis extiterit, similiter faciet. Si vero major vel quindecim Annorum fuerit infra sex Menses, post decessum tuum, ista peraget & complebit; quia quæ in hiis, circa te, supra & infra dicimus, circa tuum etiam Hæredem intendimus & volumus esse dicta. Quod si per eundem Regem Patrem tuum tuo nomine ac per te omnia & singula supradicta approbata, concessa & acceptata, & privilegia super hiis facta, & per venerabiles fratres nostros Archiepiscopum Cantuarien. & Herefordeu. ac Elien. Episcopos, & dilectos filios Abbatem Westmonasterii, Johannem Mansel Præpositum

A. D. 1255. Præpoſitum Beverlacen. ac nobiles Viros Rodulphum filium Nicolai, Bertrandum de Olivel, & Rogerium de Torquelin, vel aliquos ex eis, aliis nequeuntibus vel nolentibus intereſſe, ordinata & ſtabilita, & per eundem Regem & te admiſſa & recepta, ſub illorum & ipſius Regis ac tuo Sigillis infra Kal. Decembr. proximo venturas non fuerint, ſupradictæ approbatio, innovatio, conceſſio & confirmatio, quas tibi & Hæredibus tuis ſub præmiſſis conditionibus facimus, nullius penitus ſint valoris, ſed vacuæ prorſus & inanes exiſtant; ita quod tibi & Hæredibus tuis in præfatis Regno & terra nullum omnino jus tribuant, nullumque afferant commodum vel effectum; ſalvo tibi & Hæredibus ipſis omni jure, ſi quod tibi & eis competit, ratione præfatæ conceſſionis, de auctoritate ac mandato prædicti Prædeceſſoris a memorato Notario, & etiam ratione prædictarum confirmationis & conceſſionis ab eodem Prædeceſſore factarum tibi & ipſis Hæredibus, ſicut dicis; ac ſalvis etiam nobis & Eccleſiæ Romanæ omni jure ac defenſione, quæ nobis & ipſi Eccleſiæ competunt contra illas. Prædictos enim Archiepiſcopum, Epiſcopum Elien. Abbatem, Radulfum, Bertrandum & Rogerium, loco dilecti filii noſtri O. Sancti Adriani Diaconi Cardinalis, & dilecti filii Electi Lugdunen. præfati Magiſtri Alberti Notarii noſtri, & nobilium Virorum Thomæ de Sabaudia Comitis, Petri de Sabaudia, & quondam Petri Caccepore Archidiaconi Wellen. quia iſtorum & prædictorum Epiſcopi Hereforden. & Johannis Manſel arbitrium in apponendis in hoc negotio conditionibus dictus Rex Pater tuus olim tuo nomine acceptavit, duximus de aſſenſu ipſius Hereforden. tui & ejuſdem Regis procuratoris & Nuntii, ſubrogandos, pro eo quod prædictus Petrus Caccepore erat jam mortuus, & reliqui propter nimiam diſtantiam, non poſſent commode vel facile infra Kal. ipſas in Anglia convenire.

Si autem, cum ad jam dictam ætatem Quindecim Annorum perveneris, Sacramentum fidelitatis Roman. Pontifici & Eccleſiæ Romanæ non exhibueris, & ligium eis homagium non feceris, & non juraveris ea quæ circa Capitula de Imperio ſuperius ſunt expreſſa & præmiſſa, omnia de novo non acceptaveris & conceſſeris, & privilegia ſuper hiis non renovaveris, vel non feceris iterato poſtquam requiſitus de hiis per ſedem Apoſtolicam fueris, & poſt requiſitionem hujuſmodi per ſex Menſium ſpatium expectatus, eo ipſo ab omni jure prædictorum Regni & terræ cadas totaliter & penitus illa perdas. A. D. 1255.

Sub præfatis igitur conditionibus eundem Hereforden. Epiſcopum Nuntium & procuratorem tuum tuo nomine de Regno & terra prædictis per anulum, de Conſilio & aſſenſu fratrum noſtrorum inveſtivimus; quem in Signum hujus inveſtituræ tibi duximus deſtinandum, poſſeſſionem prædictorum Regni & terræ ſub eiſdem conditionibus procuratori aſſignantes eidem, & ab ipſo poſtmodum recipientes tuo nomine poſſeſſionem eandem quam utique pro te interim retinemus, ut, cum per eundem Regem Patrem tuum tuo nomine ac per te præmiſſa approbata & acceptata fuerint, & per præfatos Archiepiſcopum & alios ordinata & ſtabilita ſecundum modum ſuperius declaratum, & poſtquam etiam ea, quæ de expenſis & aliis inferius dicuntur & exprimuntur, adimpleta extiterint, eadem Poſſeſſio ad te tuoſque Hæredes libere revertatur.

Verum poſtquam ad ætatem quindecim annorum perveneris, & prædictis aſſenſeris, ipſaque acceptaveris, ſi ante nichilominus per Regem prædictum & te approbata & per nominatos Archiepiſcopum & alios ordinata & firmata, ut præmiſſum eſt, fuerint, Romana Eccleſia tibi & Hæredibus tuis, ſi per vos de hoc extiterit requiſita, Conceſſionem de præfatis Regno & terra de novo faciet ſub Conditionibus antedictis; illæ tamen, quæ poterunt interim totaliter & finaliter adimpleri, ſi de ipſis fuerit medio tempore plenarie ſatisfactum, ita quod pro eis nil amplius exigi poſſit vel debeat in futurum, minime inſerentur.

Denique nominatus Rex Pater tuus omnes expenſas, ab Eccleſia pro Negotio prædicti Regni Siciliæ factas hactenus, quæ aſcendunt uſque ad ſummam centum & triginta quinque milium & quingentarum & quadraginta & unius Marcarum bonorum novorum & legalium Sterlingorum, in qua utique ſumma viginti milia Marcarum Sterlingorum ſimilium nobis & fratribus noſtris ex liberalitate oblata regia includuntur, plene reſtituet & perſolvet: ac inſuper de dampnis, expenſis & intereſſe, ac aliis, quæ hac occaſione intervenient, plenam ſatisfactionem impendet. Hujus autem ſummæ ſolutio ita fiet; videlicet, quod idem Rex decem milia Marcarum, de prædictis viginti milibus, uſque ad Feſtum Nativitatis Dominicæ proximo venturum; Alia vero decem milia poſtmodum uſque ad ſequens Feſtum Sancti Michaelis nobis & eiſdem fratribus exhibebit. Et ſi forte in ipſo feſto ſancti Michaelis dictus Rex deputabit & ſtatuet aliquos

A. D. 1255. idoneos & sufficientes Mercatores, acceptos nobis, qui pro prædictis residuis & ultimis decem milibus se nobis & eisdem fratribus obligent, & principales in hiis constituant debitores, iidem Mercatores, si voluerint, dilationem usque ad aliud Festum Dominicæ Nativitatis, primo sequens post idem Festum Sancti Michaelis, pro prædictis residuis & ultimis decem milibus persolvendis habebunt: Totam vero aliam summam expensarum factarum Rex ipse infra annum, computandum a festo beati Michaelis proximo futuro, persolvet integre, vel concedet seu deputabit Mercatores sufficientes & idoneos, scilicet Senen. vel Florentin. seu Bononien. vel alios de Ytaliæ partibus, Ecclesiæ Romanæ devotos, ita quod ipsis contenti simus, qui se sufficienter & specialiter obligabunt ad solvendum hujusmodi summam, infra terminum ipsum, nobis & Ecclesiæ Romanæ, vel illis quibus mandaverimus eam solvi, & se in eadem summa nobis & ipsi Ecclesiæ debitores constituent Principales.

Reservamus autem nobis, & in nostra voluntate ac potestate remanet dicere, pronuntiare vel proferre in scriptis, vel sine scriptis, de consilio, vel sine consilio fratrum nostrorum, prædicto Rege & te, ac alio etiam quocumque, cujus forsitan interesset, nequaquam vocatis, & absque omni juris solempnitate supradictas approbationem, innovationem, concessionem & confirmationem, quas tibi & Hæredibus tuis sub conditionibus facimus suprascriptis, vacuas omnino esse, nullumque robur vel valorem habere, aut revocare, cassare & irritare ipsas, & cassas & irritas nuntiare, si præfatus Rex dicta ultima decem milia Marcarum & totam aliam summam expensarum factarum non solverit, vel de ipsis plene non satisfecerit infra præmissos terminos, ut est dictum, & etiam si præfata prima decem milia Marcarum saltem in hiis ultimis terminis, non persolvet, si forte ipsa omiserit solvere in primo termino, eorum solutioni præfixo; ita quod post hujusmodi pronuntiationem, seu irritationem nostram, vel dictum, præfatæ approbatio, innovatio, concessio & confirmatio, nullius sint vel habeantur efficaciæ vel momenti, salvo tibi & tuis Hæredibus jure, si quod vobis competit ratione concessionis a supradicto Notario, & obtentu confirmationis & concessionis a præfato prædecessore factarum tibi & ipsis Hæredibus, sicut dicis, omni jure ac defensione, quæ nobis & Ecclesiæ contra tales concessiones & confirmationem competunt, salvis semper manentibus & illæsis. A. D. 1255.

Idem autem Rex veniet, vel transmittet Capitaneum cum Militia competenti, secundum negotii qualitatem; quod si non venerit, nec taliter miserit in prædicto termino, videlicet usque ad annum computandum a festo beati Michaelis proximo futuro, in nostro reservamus beneplacito sine approbatione, innovatione, concessione & confirmatione prædictis, simili modo procedere & proferre; nequaquam tamen veniat, vel mittat, nec prædictum Regnum Siciliæ nec possessionem ipsius recipiat nisi prius de præfatis tota summa & viginti milibus Marcarum, juxta præscriptum modum, satisfecerit infra terminos, videlicet, supradictos. Quod si venerit vel miserit, satisfactione primitus de hiis omnibus plene facta, prædictæ approbatio, innovatio, concessio & confirmatio habeant firmitatem, dictumque tuo nomine recipiat Regnum & possessionem ejusdem, dummodo & alia omnia & singula suprascripta approbata concessa & acceptata ordinata & stabilita infra præfatum ad hoc terminum prius extiterint, sicut superius plenius est expressum, & memoratus Odowardus Frater tuus, ipsius Regis Primogenitus, primo fecerit quod ab eo faciendum erit, ut inferius continetur.

Si vero Rex ipse ante confirmationem ejusdem negotii debitum, quod absit, carnis persolverit, prædictus Odowardus dictum negotium efficaciter prosequetur, & idem Rex procurabit & faciet quod præfatus Odowardus se ad id specialiter obligabit. Quod si ad hoc se non obligaverit, & non fecerit in hac parte ea quæ super hiis facere Rex ipse deberet, ut supra narratur, in nostra remanet potestate pronuntiare super approbatione & aliis prædictis, sicut superius est præmissum. Et nichilominus si præfatus Rex præmissa omnia non solverit, vel de illis non satisfecerit, ut dictum est supra, vel si non venerit, nec miserit, aut si idem Odowardus prædicta non fecerit, ipse Rex & ejus Hæredes super pecunia, quam supradictus Episcopus Hereforden. Procurator & Nuntius suus mutuo ejus recepit nomine & pro negotii prosecutione persolvit: Et super pecunia etiam, quam deinceps idem Rex pro eodem exhibebit negotio, nullam contra nos, & Ecclesiam seu quemquam alium repetitionem habebunt, nec aliquam actionem, sed ex toto illas amittent, eritque dictus Rex eo ipso excommunicationis vinculo innodatus, & totum Angliæ Regnum Ecclesiastico suppositum interdicto.

Ministrabit

A. D. 1255. Ministrabit quoque dictus Rex pro posse suo exnunc Ecclesiæ ad prosequendum idem negotium expensas faciendas usque ad præmissum terminum, scilicet usque ad annum a Festo Sancti Michaelis proximo venturo, & ad id se ac filios & Hæredes suos, necnon & Regnum Angliæ, & alia omnia bona sua specialiter obligabit; & si ultra id, quod ipsi ministraverit Ecclesia, sumptus aliquos vel expensas in acquisitione vel conservatione Regni Siciliæ vel terrarum ipsius fecerit, pro hujusmodi sumptibus & expensis terram Monasterii Casinen. terram Laboris, terram principatus Basilicatam. & terram Beneventan. libere ac pacifice ipsa tenebit Ecclesia pignori obligatas; nec idem Rex neque tu Ecclesiam ipsam super hiis terris molestabitis aliquatenus vel turbabitis, donec de hujusmodi sumptibus & expensis fuerit eidem Ecclesiæ ab ipso Rege vel a te plenarie satisfactum. Et si Ecclesia ipsa ultra fructus & proventus, quos de prædictis terris percipiet, aliquos sumptus fecerit in tenendis, & defendendis, & conservandis eisdem, ipsas, propter hoc etiam tenebit quousque plene sibi de talibus sumptibus satisfiet; & nichilominus idem Rex se ad restituendum Ecclesiæ istos sumptus, quos ipsa pro acquisitione & conservatione Regni, & pro tenendis & defendendis prædictis terris faciet, sufficienter & specialiter obligabit, se suumque Regnum & ejus terras nostræ ac Sedis Apostolicæ jurisdictioni, quoad hæc, totaliter supponendo.

Proventus vero ac obventiones, qui de præfato Regno Siciliæ, medio tempore, ad manus Ecclesiæ pervenient, tibi vel cui volueris, deductis exinde necessariis expensis, integre persolventur. Sed super quantitate sive valore bonorum proventuum, & obventionem, ac etiam fructuum & proventuum dictarum terrarum, soli dicto nostro stabitur & adhibebitur firma fides; nec exigetur vel requiretur super hoc alia certitudo.

Cæterum reservamus nobis quod, prout utilitas & necessitas exegerit, donationes & concessiones in Regno aliquibus de ipso, de quibus expedire viderimus, conscio eo, qui pro prædicto Rege vel pro te apud Sedem Apostolicam, vel in Regno ipso remanserit, facere interim valeamus.

Porro si cum Manfredo quondam Principe Tarentin. & aliis æmulis & hostibus ipsius Regni aliquam compositionem, vel concordiam, seu conventionem fecerimus, tibi nihilominus & tuis Hæredibus jus in eodem Regno Siciliæ remaneat semper salvum, nec per compositionem, concordiam & conventionem hujusmodi juri tuo aliquatenus derogetur.

Hæc autem omnia & singula placuerunt præfato Episcopo Hereforden. tuo & ipsius Regis Nuntio & Procuratori, & in hiis plena & stabili voluntate consensit.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ approbationis, innovationis, concessionis & confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire;

Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli, Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Sanctus Sanctus
Petrus Paulus
Alexander
P. IIII.
Domine servum tuum
in bonum suscipe.

Locus Monogrammatis

Ego Alexander Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.

Ego Stephanus Prænestinus Episcopus.

Ego Frater Johannes Tituli Sancti Laurentii in Lucina Presbiter Cardinalis.

Ego Frater Hugo Tituli Sanctæ Sabinæ Presbiter Cardinalis.

Ego Ricardus Sancti Angeli Diacon. Cardin.

Ego Octovianus Sanctæ Mariæ in via lata Diaconus Cardinalis.

Ego Willielmus Sancti Eustachii Diaconus Cardinalis.

Dat.

A. D. 1221 Dat. Neapoli per manum Gullielmi Magistri Scolarum Parmen. Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Vicecancellarii, quinto Idûs Aprilis, Indictione decima, tertia Incarnationis Dominicæ Anno millesimo ducentesimo quinquagesimo quinto, Pontificatûs verò Domini Alexandri Papæ quarti Anno Primo. A. D. 1221.

Sub filis sericis flavi rubeique Coloris.

Littera Henrici Ducis Saxoniæ.

A. D. 1221. *An. 6. H. 3.* *Ex Orig. infra Turr. London.*

H. Dei gratia, Dux Saxoniæ & Comes Palatinus Rhen. Dilecto suo Domino R. de Nova Villa, Domini Regis Angliæ Vicecancellario, paratum cum omni dilectione obsequium.

Quoniam vos honorem & profectum karissimi consanguinei nostri Domini H. Regis Angliæ ex veridica relatione diligere & affectare cognoscimus, sane quædam ardua & secreta, quæ nobis insinuata sunt, negotia per dilectum nostrum R. latorem præsentium, quondam Domini Imperatoris fratris nostri piæ memoriæ familiarem, dignum duximus exponenda, quæ quidem, Deo dante, tàm præfato karissimo nostro consanguineo, quàm Regno, necnon toti nostro generi ad immensam poterunt pervenire sublimationem. A. D. 1221.

Super hiis igitur vos, una cum aliis de consilio Regis & Regni, provide & mature deliberantes, per præfatum R. similiter cum alio bono & discreto Nuncio, de voluntate vestra nos sine mora reddatis certiores; nos enim & in hiis, & in omnibus aliis, quæ Domino Regi & Regno prodesse videantur, semper, sicut de jure tenemur, consilio reperiemur studiosi & opere efficaces.

Domino R. de Novavilla.

Index

INDEX NOMINUM.

A.

B.

Index Nominum.

Bruciæ

Index Nominum.

De

Index Nominum.

Ebri-

Index Nominum.

F.

G.

Index Nominum.

Johannes

Index Nominum.

Magnu,

Index Nominum.

Index Nominum.

Index Nominum.

De

Index Nominum.

697

Index Nominum.

Valent.

Index Nominum.

W.

X.

Y.

Z.

